Bundel - Raadsvergaderingen van 23 september 2026

Agenda bijlagen
- 1312172 Agenda raadsvergadering 23 september 2026

1 Opening

2 Vaststellen agenda

2.a Ordevoorstel fractie Forum voor Democratie om agendapunt 8c "Z/26/518885 Consultatie oprichting stichting KCR2, meerjarenbeleidsplan 2027-2030 en het regionaal risicoprofiel van VGGM" als hamerstuk aan te merken

3 Afscheid en installatie kinderburgemeester

3.a Afscheid kinderburgemeester schooljaar 2025/2026
Er wordt afscheid genomen van kinderburgemeester Nina Leeuwestein

3.b Z/26/519726 Benoeming kinderburgemeester gemeente Zevenaar schooljaar 2026/2027
- Raadsvoorstel 1308252 - Benoeming kinderburgemeester gemeente Zevenaar schooljaar 2026/2027
- Raadsbesluit 1308253 - Benoeming kinderburgemeester gemeente Zevenaar schooljaar 2026/2027

4 Benoemingen en ontheffingen

5 Mededelingen

5.a Mededelingen raadsleden vanuit hun vertegenwoordigende rol in diverse gemeenschappelijke doelen

5.b Mededelingen college

6 Mondelinge vragen aan het college

7 Hamerstukken

7.a Z/26/514877 Vaststellen Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs de Liemers
Portefeuillehouder: Stef Bijl
- Raadsvoorstel 1299095 - Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs de Liemers
- Raadsbesluit 1299086 - Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs de Liemers
- Bijlage 1. 1299087 - Rapport Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026 - 2041
- Bijlage 2. 1299089 - Samenvatting Beleidskader R-IHP
- Bijlage 3. 1299090 - Samenvatting Leerlingprognose XXIInc

7.b Z/26/514508 Ontwerpbegroting 2027 Reinigingsdienst de Liemers (RDL)
Portefeuillehouder: Mijntje Pluimers-Foeken
- Raadsvoorstel 1299986 - Ontwerpbegroting 2027-2030 Reinigingsdienst de Liemers (RDL)
- Raadsbesluit 1299996 - Ontwerp- meerjarenbegroting 2027-2030 Reinigingsdienst de Liemers (RDL)
- Bijlage 1. 1300187 - Ontwerpbegroting 2027-2030 RDL
- Bijlage 2. 1300278 - Reactie gemeenteraad op ontwerpbegroting 2027 RDL

7.c Z/26/516851 Jaarrekening 2025 ODRA en begroting 2027 ODGM
Portefeuillehouder: Aad van Orden
- Raadsvoorstel 1302530 - Jaarrekening 2025 ODRA en begroting 2027 ODGM
- Raadsbesluit 1302531 - Jaarrekening 2025 ODRA en begroting 2027 ODGM
- Bijlage 1. 1302505 - Jaarstukken ODRA 2025
- Bijlage 2. 1303710 - Concept begroting ODGM 2027
- Bijlage 3. 1302713 - Dashboard verbonden partij ODGM
- Bijlage 4. 1302532 - Brief met reactie op begroting 2027 ODGM

7.d Z/26/513009 Benoeming plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Portefeuillehouder: Lucien van Riswijk
- Raadsvoorstel 1300318 - Benoeming plaatsvervangend lid AB Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
- Raadsbesluit 1300319 - Benoeming plaatsvervangend lid Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
- Bijlage 1. 1300513 - Benoemingsbrief plaatsvervangend lid AB GMR

7.e Z/26/518885 Consultatie oprichting stichting KCR2, meerjarenbeleidsplan 2027-2030 en het regionaal risicoprofiel van VGGM
Portefeuillehouder: Lucien van Riswijk

Raadsvoorstel 1306552 - Consultatie meerjarenbeleidsplan, regionaal risicoprofiel en oprichting KCR2 VGGM
Raadsbesluit 1306575 - Consultatie meerjarenbeleidsplan, regionaal risicoprofiel en oprichting stichting KCR2 VGGM
Bijlage 1. 1306546 - Aanbiedingsbrief meerjarenbeleidsplan 2027-2030 VGGM
Bijlage 2. 1306547 - Meerjarenbeleidsplan VGGM 2027-2030
Bijlage 2.1 1306547 - Meerjarenbeleidsplan brandweer 2027-2030
Bijlage 2.2 1306547 - Meerjarenbeleidsplan crisisbeheersing 2027-2030
Bijlage 3. 1306548 - Aanbiedingsbrief Regionaal risicoprofiel 2027-2030
Bijlage 4. 1306549 - Regionaal Risicoprofiel 2027-2030 VGGM
Bijlage 5. 1306550 - Raadsinformatiebrief zienswijze oprichting stichting KCR2
Bijlage 6. 1306551 - Ontwerpbesluit oprichting stichting KCR2
Bijlage 7. 1306585 - Reactiebrief meerjarenbeleidsplan, regionaal risicoprofiel en oprichting stichting KCR2 VGGM

8 Bespreekpunten

8.a Z/26/518815 Initiatiefvoorstel Forum voor Democratie vaststelling van een traject voor de Liemers-Coalitie als alternatief voor bestuurlijke fusie

1311811 - Behandeladvies raadsbehandeling initiatiefvoorstel De Liemers Coalitie van raadslid Van Bommel
Iniatiatiefvoorstel 1306403 - De Liemers Coalitie
Raadsbesluit 1306425 - De Liemers Coalitie
Bijlage 1. 1306515 - Herindelingsanalyse De Liemers 2029
Bijlage 2. 1306516 - Alternatief scenario
Bijlage 3. 1306517 - Variant tweevoudige fusie
Bijlage 4. 1306518 - Kritisch tegenrapport
Bijlage 5. 1306519 - Zeven fusies in de praktijk
Bijlage 6. 1306520 - De Liemers Coalitie
Bijlage 7a. 1306521 - Jaarstukken 2024 Doesburg
Bijlage 7b. 1306524 - Jaarstukken 2024 Duiven
Bijlage 7c. 1306525 - Jaarstukken 2024 Westervoort
Bijlage 7d. 1306526 - Jaarstukken 2024 Zevenaar
Bijlage 8a. 1306528 - Programmabegroting 2026-2030 Doesburg
Bijlage 8b. 1306529 - Programmabegroting 2026-2030 Duiven
Bijlage 8c. 1306530 - Programmabegroting 2026-2030 Westervoort
Bijlage 8d. 1306531 - Programmabegroting 2026-2030 Zevenaar
RIB 26-605 1306535 - Reactie op Initiatiefvoorstel De Liemers Coalitie
Bijlage 1 bij RIB 1306537 - . Wensen en bedenkingen college - Initiatiefvoorstel De Liemers Coalitie
Reactie op zienswijze college1308254 - initiatiefvoorstel De Liemers (Geanonimiseerd)

8.b Z/24/481278 Afronden definitiefase project Heerenmäten/Zonegge
Portefeuillehouder: Stef Bijl
Door de fracties van D66, VVD, CDA, Lokaal Belang, WijZZ, Groep Albers en PRO is een motie Geen buitenspel voor de sporthal aangekondigd op agendapunt 8.b, het raadsvoorstel Z/24/481278 Afronden definitiefase project Heerenmäten/Zonegge. De motie is toegevoegd aan de agenda onder agendapunt 8.b.1.

Brief toelichting gewijzigd document bij voorstel Heerenmäten-Zonegge
Raadsvoorstel 1298355 - Beschikbaar stellen voorbereidingskrediet en reserveren bouwkrediet Heerenmäten-Zonegge
Raadsbesluit 1298375 - Beschikbaar stellen voorbereidingskrediet en reserveren bouwkrediet Heerenmäten-Zonegge
Bijlage 1. Fasedocument Definitiefase Heerenmaten-Zonegge versie juni 2026
Bijlage 2. 1299826 - Ruimtelijk functioneel Programma van Eisen Heerenmäten/Zonegge
Bijlage 3. 1299827 - Renovatiescan Liemers College Heerenmäten
Bijlage 4. 1299838 - Memo Heerenmäten locatiekeuze
Bijlage 5. 1299839 - Scenario onderzoek tijdelijke huisvesting Liemers College Heerenmäten
Bijlage 6. 1299840 - Technisch Programma van Eisen

Bijlage 7. 1299841 - Capaciteitsonderzoek Liemers College Landeweer
Bijlage 8. 1299842 - Stichtingskosten Heerenmäten
Bijlage 9. 1299844 - Toelichting Stichtingskosten HEVO
Bijlage 10. 1299845 - Notulen GRHVOL - Quadraam 7 mei 2026
Bijlage 11. 1299866 - (Voorlopige) bijdrage GRHVOL Zevenaar

8.b.1 Motie D66 VVD CDA Lokaal Belang WijZZ Groep Albers PRO - Geen buitenspel voor de sporthal
Door de fracties van D66, VVD, CDA, Lokaal Belang, WijZZ, Groep Albers en PRO is een motie Geen buitenspel voor de sporthal aangekondigd op agendapunt 8.b, het raadsvoorstel Z/24/481278 Afronden definitiefase project Heerenmäten/Zonegge.

AANVAARD Motie D66 VVD CDA Lokaal Belang WijZZ Groep Albers PRO - Geen buitenspel voor de sporthal

9 Moties vreemd aan de orde van dag

10 Vaststellen besluitenlijsten van de vorige raadsvergaderingen
De raad wordt gevraagd de besluitenlijsten van de raadsvergaderingen van 11 juni en 1 juli jl. vast te stellen.

1301107 - Besluitenlijst raadsvergadering 11 juni 2026 (concept)
1306100 - Besluitenlijst raadsvergadering 1 juli 2026 (concept)

11 Raadsinformatiebrieven (RIB) ter kennisname

12 Ingekomen stukken afdoen conform advies

1312465 Lijst ingekomen stukken en raadsinformatiebrieven raad 23 september 2026

13 Sluiting

Agenda raadsvergadering 23 september 2026

Tijd	19:30 - 23:00
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	Lucien van Riswijk

1	**Opening**
2	**Vaststellen agenda**
3	**Afscheid en installatie kinderburgemeester**
3.a	**Afscheid kinderburgemeester schooljaar 2025/2026** Er wordt afscheid genomen van kinderburgemeester Nina Leeuwestein
3.b	**Z/26/519726 Benoeming kinderburgemeester gemeente Zevenaar schooljaar 2026/2027** *Voorgesteld besluit:* De raad wordt voorgesteld: te benoemen tot kinderburgemeester van de gemeente Zevenaar voor het schooljaar 2026-2027: Giel Schennink.
4	**Benoemingen en ontheffingen**
5	**Mededelingen** a. Mededelingen raadsleden vanuit hun vertegenwoordigende rol in diverse gemeenschappelijke doelen b. Mededelingen college
6	**Mondelinge vragen aan het college**
7	**Hamerstukken**
7.a	**Z/26/514877 Vaststellen Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs de Liemers** Portefeuillehouder: Stef Bijl

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld het Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026-2041 vast te stellen.

7.b Z/26/514508 Ontwerpbegroting 2027 Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Portefeuillehouder: Mijntje Pluimers-Foeken

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld:
1. kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2027 van de Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst de Liemers;
2. geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting;
3. het dagelijks bestuur van de Reinigingsdienst de Liemers schriftelijk te informeren over dit besluit

7.c Z/26/516851 Jaarrekening 2025 ODRA en begroting 2027 ODGM

Portefeuillehouder: Aad van Orden

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld:
1. kennis te nemen van de jaarrekening 2025 ODRA;
2. in lijn met de Nota verbonden partijen Zevenaar 2019 een zienswijze in te dienen over de begroting 2027 ODGM.

7.d Z/26/513009 Benoeming plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Portefeuillehouder: Lucien van Riswijk

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld aan te wijzen als plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen: wethouder Pluimers - Foeken.

8 Bespreekpunten

8.a **Z/26/518815 Initiatiefvoorstel Forum voor Democratie vaststelling van een traject voor de Liemers-Coalitie als alternatief voor bestuurlijke fusie**

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld:

1. Naast het lopende traject van bestuurlijke fusie per 1 januari 2029 een volwaardig parallel onderzoek te starten naar de Liemers-Coalitie als alternatief — een meervoudig samenwerkingsmodel waarin de vier gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar zelfstandig blijven maar hun bestuurskracht versterken via vijf samenhangende instrumenten zoals beschreven in hoofdstuk 5 van het initiatiefvoorstel.
2. Het college op te dragen om uiterlijk 1 oktober 2026, in samenwerking met de colleges van de andere drie gemeenten, een gezamenlijk Plan van Aanpak op te stellen voor de uitwerking van de Liemers-Coalitie.
3. De provincie Gelderland, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gemotiveerd te verzoeken om een formele reactie op de Liemers-Coalitie als alternatieve invulling van de duurzaamheidseis uit het Beleidskader gemeentelijke herindeling 2013.
4. Een onafhankelijke financiële second opinion te laten uitvoeren door een gerenommeerd onderzoeksbureau of universiteit, waarbij de Liemers-Coalitie en de viergemeentefusie naast elkaar worden doorgerekend op een termijn van 10 jaar (2027-2037).
5. Een gezamenlijke werkgroep van vier raden in te stellen, bestaande uit twee raadsleden per gemeente (één coalitielid en één oppositielid).
6. Het college te verzoeken een inwonersraadpleging te organiseren waarin de fusie- en samenwerkingsvariant naast elkaar aan de inwoners worden voorgelegd, uiterlijk voor het definitieve besluit over het herindelingsadvies.
7. Een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen van € 50.000, dekking ten laste van de algemene reserve / post onvoorzien 2026.
8. Het definitieve besluit over de Liemers-Coalitie te plannen voor uiterlijk 1 juli 2027, gelijktijdig met of voorafgaand aan het besluit over het herindelingsadvies.

8.b **Z/24/481278 Afronden definitiefase project Heerenmäten/Zonegge**

Portefeuillehouder: Stef Bijl

Door de fracties van D66, VVD, CDA, Lokaal Belang, WijZZ, Groep Albers en PRO is een motie *Geen buitenspel voor de sporthal* aangekondigd op agendapunt 8.b, het raadsvoorstel Z/24/481278 Afronden definitiefase project Heerenmäten/Zonegge. De motie is toegevoegd aan de agenda onder agendapunt 8.b.1.

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld:
1. Het benodigde bouwvoorbereidingskrediet op te hogen tot 10% (€ 3.900.000);
2. Het nieuwe bouwvoorbereidingskrediet voor Heerenmäten/Zonegge beschikbaar te stellen;
3. Het (voorlopige) bouwkrediet van € 39.721.263 op te laten nemen in de meerjarenbegroting 2027-2030.

8.b.1 **Motie D66 VVD CDA Lokaal Belang WijZZ Groep Albers PRO - Geen buitenspel voor de sporthal**

8.c **Z/26/518885 Consultatie oprichting stichting KCR2, meerjarenbeleidsplan 2027-2030 en het regionaal risicoprofiel van VGGM**

Portefeuillehouder: Lucien van Riswijk

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld:
1. kennis te nemen van met het meerjarenbeleidsplan 2027-2030 en het regionaal risicoprofiel;
2. geen wensen of bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van het ontwerpbesluit oprichting stichting KCR2 van de VGGM.
3. geen inhoudelijke zienswijze kenbaar te maken aan VGGM, conform bijgevoegde concept-reactiebrief.

9 **Moties vreemd aan de orde van dag**

10 **Vaststellen besluitenlijsten van de vorige raadsvergaderingen**

De raad wordt gevraagd de besluitenlijsten van de raadsvergaderingen van 11 juni en 1 juli jl. vast te stellen.

11 **Raadsinformatiebrieven (RIB) ter kennisname**

12 **Ingekomen stukken afdoen conform advies**

13 **Sluiting**

Zevenaar, 16 september 2026.
De burgemeester van Zevenaar,
Lucien van Riswijk

Raadsvoorstel

onderwerp	Benoeming kinderburgemeester gemeente Zevenaar schooljaar 2026/2027
zaaknummer	Z/26/519726
documentnummer	INT/26/1308252
portefeuillehouder	Lucien van Riswijk
portefeuille	Bestuur en ondersteuning

1. Samenvatting

De gemeenteraad kiest een kinderburgemeester. Dit is een goede manier om kinderen bij de gemeente te betrekken en hun te laten zien hoe zij een bijdrage kunnen leveren. Hiermee laat uw raad zien dat het belangrijk is om naar kinderen te luisteren. Kinderen krijgen daarmee de mogelijkheid om hun mening te geven. Nu de termijn van kinderburgemeester Nina Leeuwestein afloopt, moet een nieuwe kinder-burgemeester worden benoemd. Alle kinderen uit de gemeente Zevenaar die dat wilden, konden in mei laten weten waarom zij kinderburgemeester wilden worden. Een speciale selectiecommissie, waarin de burgemeester, de kinderburgemeester en twee raadsleden zijn vertegenwoordigd, heeft alle aan-meldingen bekeken en een keuze gemaakt. De commissie stelt voor om Giel Schennink te benoemen tot nieuwe kinderburgemeester.

2. Aanleiding

Elk schooljaar kiest de gemeente Zevenaar een nieuwe kinderburgemeester. Nu kinderburgemeester Nina Leeuwestein haar jaar heeft volgemaakt, is het tijd voor een nieuwe kinderburgemeester.

3. Beoogd effect

De gemeenteraad wil graag dat iedereen meedoet, ook kinderen. Kinderen mogen zeggen wat zij denken en wat zij belangrijk vinden. De kinderburgemeester is er voor de kinderen en zorgt ervoor dat er naar hen wordt geluisterd. Hij of zij kan aan de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders uitleggen wat kinderen nodig hebben om goed en veilig groot te worden. Iedere nieuwe kinderburgemeester voegt een nieuwe schakel aan de ambtsketen van de kinderburgemeester toe. Deze schakel staat voor een onderwerp dat hij of zij belangrijk vindt.

4. Argumenten

1. *Vertegenwoordiging*
   De benoeming van een kinderburgemeester geeft kinderen een stem in de gemeente en laat zien dat hun mening en ideeën belangrijk zijn.

2. *Betrokkenheid*
   De benoeming van een kinderburgemeester betrekt kinderen bij de lokale democratie en leert hun hoe beslissingen worden genomen in hun stad of dorp.

3. *Educatie*
   De invulling van het ambt van kinderburgemeester is een leerzame ervaring voor de kinderburgemeester zelf, maar ook voor andere kinderen, die zo leren over de rol en het belang van de lokale overheid.

4. *Brugfunctie*
   De kinderburgemeester kan als brug fungeren tussen de gemeenteraad en de jongere inwoners, waardoor de raad beter begrijpt wat er onder kinderen leeft.

5. Planning en evaluatie
Aan het einde van het schooljaar kijken we samen met de kinderburgemeester terug op het afgelopen jaar. We bespreken wat goed ging en bekijken hoe we dingen nog beter kunnen doen.

6. Communicatie
De gemeente Zevenaar heeft op 4 augustus 2026 bekendgemaakt dat Giel de nieuwe kinderburgemeester wordt voor het schooljaar 2026-2027. Dit nieuws is ook gepubliceerd op de website en de sociale media van de gemeente. Over de activiteiten van de kinderburgemeester wordt proactief gecommuniceerd, zodat inwoners weten wat er gebeurt en waar de kinderburgemeester zich mee bezighoudt.

7. Financiële gevolgen
Er is structureel budget beschikbaar voor jongerenparticipatie waaruit de activiteiten van de Kinderburgemeester worden betaald.

De burgemeester en griffier van de gemeente Zevenaar,

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Benoeming kinderburgemeester gemeente Zevenaar schooljaar 2026/2027
zaaknummer	Z/26/519726
documentnummer	INT/26/1308253

De raad van de gemeente Zevenaar;

heeft het voorstel van de burgemeester en griffier van 11 augustus 2026 met nummer 1308252 gelezen;

besluit:

1. te benoemen tot kinderburgemeester van de gemeente Zevenaar voor het schooljaar 2026-2027: Giel Schennink.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op 23 september 2026.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op .

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

Raadsvoorstel

onderwerp	Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs de Liemers
zaaknummer	Z/26/514877
documentnummer	INT/26/1299095
portefeuillehouder	Stef Bijl
portefeuille	Onderwijshuisvesting

1. Samenvatting

Gemeente Zevenaar heeft de wettelijke taak om te voorzien in voldoende en adequate huisvesting van het voortgezet onderwijs. Om een actuele invulling te geven aan de taakstelling van de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers (nader als GRHVOL) en zicht te hebben op de investeringen voor de kortere en langere termijn, is een Regionaal Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Voortgezet Onderwijs 2026-2041 opgesteld (R-IHP). Dit is samen met de gemeenten Duiven, Montferland en schoolbestuur Quadraam gedaan.

2. Aanleiding

De wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting die gemeente Zevenaar vanuit de Wet op het Voortgezet Onderwijs heeft is sinds 1995 regionaal georganiseerd in een gemeenschappelijke regeling met gemeenten Montferland en Duiven. Door de hervorming van het voortgezet onderwijs in de jaren '90 zochten scholen vanuit betaalbaarheid naar schaalvergroting. Kleine scholen konden niet langer in stand blijven en zijn uiteindelijk in de regio gefuseerd tot één scholengroep Quadraam. Hiermee is ook de bereikbaarheid van het onderwijs en de kwaliteit van de huisvesting geborgd. De regeling behandelt de uitvoering, financiering en bekostiging van de gemeentelijke taken op het gebied van de huisvesting van het voortgezet onderwijs. De regeling heeft ervoor gezorgd dat in Duiven het Candea College, locatie Saturnus 1 (in 2000) en in Montferland het Symbion (in 2006) konden worden gebouwd.

Het Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs (R-IHP) is noodzakelijk om te anticiperen op maatschappelijke, demografische en onderwijskundige ontwikkelingen en om een financieel meerjarenperspectief te geven aan de vastgoedstructuur. Dit R-IHP is voor het voortgezet onderwijs in de Liemers een eerste plan in zijn soort. In het R-IHP worden gezamenlijke ambities geformuleerd en indien nodig vertaald naar huisvestingsopgaven. In het plan krijgt iedere schoollocatie een toekomstperspectief. Met het opstellen van het R-IHP wordt geanticipeerd op het wetsvoorstel Planmatige en Doelmatige Aanpak Onderwijshuisvesting. Hierin wordt het vaststellen van een IHP voor zowel het primair als het voortgezet onderwijs wettelijk verplicht

U heeft budgetrecht en een kaderstellende rol. Met het vaststellen van dit R-IHP worden voor de eerste vier jaar afspraken gemaakt. Voor de vier jaar daarna worden intentieafspraken gemaakt. Ook wordt er globaal vooruitgekeken voor de periode daarna. De benodigde investeringen zijn hierin opgenomen.

Het is uw bevoegdheid om middelen beschikbaar te stellen (conform artikel 189 van de Gemeentewet). Voor elk onderwijshuisvestingsproject krijgt u een apart voorstel om over te besluiten.

3. Beoogd effect

Het R-IHP 2026 biedt een actueel beleidsmatig kader voor onderwijshuisvesting en een routekaart waarlangs kwalitatieve en betaalbare onderwijshuisvesting gerealiseerd gaat worden. Met als doel de ontplooiing van de huidige en toekomstige leerlingen in de Liemers.

4. Argumenten

Dit voorstel anticipeert op een wetsvoorstel dat Integrale Huisvestingsplannen verplicht gaat stellen.
Deze wet (Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting) moet leiden tot een meer planmatige en doelmatige aanpak van onderwijshuisvesting in zowel het primair als voortgezet onderwijs. Het wetsvoorstel is in april 2026 plenair behandeld in de Tweede Kamer. Waarschijnlijk gaat de wet in 2026 of 2027 in. Met de totstandkoming van dit R-IHP is op dit wetsvoorstel vooruitgelopen.

Het R-IHP is het resultaat van een intensief traject.
Het proces om te komen tot het nieuwe integraal huisvestingsplan is een gezamenlijk proces tussen de drie gemeenten en schoolbestuur Quadraam. In dit R-IHP is een vertaling gemaakt naar beleid en maatregelen. Het R-IHP is in consensus goedgekeurd door de betrokken partijen op het bestuurlijk overleg van de GRHVOL op 7 mei 2026.

Het R-IHP verbreedt het blikveld van de gemeenschappelijke regeling.
Het voorliggende R-IHP geeft een actueel beleidsmatig kader hoe de gemeenschappelijke regeling anticipeert op maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen. Daarbij is het nodig dat het R-IHP verder kijkt dan de wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Thema's als inclusief onderwijs, kansengelijkheid, benutting van maatschappelijk vastgoed en mogelijk een sterk toekomstbestendig VMBO vragen beleidsmatig om een integrale benadering. De huisvesting is daarbij een kans voor bredere maatschappelijk beleidsvraagstukken. Een samenvatting van het beleidskader is bijgevoegd bij dit voorstel. Er is rekening gehouden met het bereikbaar houden van het voortgezet onderwijs in alledrie de gemeenten. Zo leidt (mogelijke) leegstand in de ene gemeente niet tot het tegenhouden van een nieuw huisvestingsproject in een andere gemeente.

Parallel moet als uitwerking van het traject Sterk en toekomstbestendig VMBO dit onderwijs zowel in gemeenten Duiven, Montferland als Zevenaar goed bereikbaar blijven.

Het R-IHP geeft nadere duiding in de verantwoordelijkheden tussen Quadraam, de gemeenschappelijke regeling en de individuele gemeenten;
De wet op het voortgezet onderwijs beschrijft dat schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor onderhoud, de aanpassing en de exploitatie van schoolgebouwen. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanwezigheid van voldoende adequate onderwijscapaciteit. Beide verantwoordelijkheden zijn gekoppeld aan aparte financiering vanuit de Rijksoverheid. Ook biedt het een toekomstperspectief op gebouwenniveau voor het schoolbestuur. Hierdoor kan het schoolbestuur een meer gericht meerjarenonderhoudsplan voor hun gebouwen opstellen. Ook kunnen reserves opgebouwd worden voor eventuele bijdragen in toekomstige huisvestingsmaatregelen.

Het R-IHP geeft duidelijkheid wie waarvoor verantwoordelijk is als er een verbreding van de primaire plicht plaatsvindt. De gemeenschappelijke regeling is verantwoordelijk voor thema's zoals inclusief onderwijs, kansengelijkheid en de spreiding en bereikbaarheid van het onderwijsaanbod. Individuele gemeenten zijn samen met Quadraam verantwoordelijk voor de duurzaamheidsopgave.

Met de nieuwe wet verplichten gemeenten en schoolbesturen zich tot een uitvoeringsprogramma van 4 jaar
De opzet van het R-IHP betekent dat de GRHVOL en het schoolbestuur zich verplichten tot nieuwbouw van Liemers College Heerenmäten-Zonegge voor deze eerste periode en het doen van haalbaarheidsonderzoeken in de gemeente Duiven met als doel de leegstand te verminderen. Een gevolg van de demografische ontwikkelingen is een terugloop in het aantal leerlingen in de afgelopen jaren. Leegstand kan de betaalbaarheid van bestaande voorzieningen onder druk zetten. Met de maatregelen uit dit R-IHP zal deze leegstand verminderen. Dit blijkt o.a. uit het afstoten van Liemers College Zonegge en het onderzoek naar leegstand binnen de gemeente Duiven. Zo kan er bijv. worden gekeken naar invulling van de leegstand door andere beleids- en maatschappelijke initiatieven. Hierbij wordt altijd gekeken of deze normatieve leegstand functioneel inzetbaar is, al dan niet met minimale aanpassingen.

Over vier jaar wordt dit R-IHP geactualiseerd. Het huidige R-IHP is gebaseerd op een leerlingprognose van 16 jaar. In deze prognose is de verwachte woningbouwproductie tot 2040 binnen de GRHVOL-gemeenten meegenomen. Voor de periode 2030-2041 geeft het R-IHP een doorkijk. Nieuwe ontwikkelingen en uitkomsten van onderzoeken worden in deze actualisatie meegenomen.

5. Kanttekeningen

De individuele verordeningen huisvesting onderwijs blijven geldig
Iedere gemeente beoordeelt gebouwen op de criteria voldoende capaciteit en kwaliteit. Bij een nieuw huisvestingstraject is de verordening van de vestigingsgemeenten van toepassing. Schoolbesturen behouden het recht tot het indienen van een huisvestingsaanvraag.

Met het R-IHP worden knelpunten opgelost via een planmatige aanpak. Ook geeft het R-IHP een samenhangend pakket van afspraken over kwaliteit, financiering en planning. Hierop worden nieuwe huisvestingsaanvragen/projecten op beoordeeld. Deze aanpak moet voorkomen dat schoolbesturen in een relatief kort tijdsbestek een aanvraag indienen op grond van de verordening.

Investeringslasten in het R-IHP zijn gebaseerd op huidig prijspeil
Genoemde bedragen hebben het huidige prijspeil (april 2026). Indexatie van de bedragen zal plaatsvinden volgens de verordening voorzieningen Huisvesting onderwijs van de vestigingsgemeente. Dit kan dus leiden tot hogere bedragen.

Het R-IHP is een dynamisch document.
Het plan geeft een meerjarig toekomstperspectief tot 2041. Om in te spelen op tussentijdse ontwikkelingen wordt dit plan iedere vier jaar geactualiseerd en zo nodig herijkt. De leerlingprognose wordt tweejaarlijks geactualiseerd. De woningbouwprognose en DUO leerlingtelling worden jaarlijks gemonitord. Wijzigingen in de uitgangspunten en aannames van het R-IHP kunnen gevolgen hebben voor de beschreven huisvestingsmaatregelen. Zoals bijvoorbeeld in herziening van de noodzaak tot de huisvestingmaatregel of aanpassing in de omvang van de benodigde huisvesting of wijziging van de uitvoeringsplanning.

6. Alternatieven

Er is op dit moment nog geen wettelijke verplichting tot het vaststellen van het IHP. Als de raad het R-IHP niet vaststelt, moet er bij ieder project ad hoc gewerkt worden. Hierdoor is er weinig inzicht in welke afspraken de GRHVOL maakt en waar er voor de komende tijd commitment op is. Over dit plan is namelijk goede participatie geweest met het schoolbestuur en is hier overeenstemming op bereikt.

Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor passende onderwijshuisvesting. Het R-IHP bekrachtigd ook de kaders en uitgangspunten van het project voor nieuwbouw voor Liemers College Heerenmäten/Zonegge.

7. Planning en evaluatie
Met het vaststellen van dit R-IHP kan het college binnen de GRHVOL zorgen voor de uitvoering. Als vestigingsgemeente van het Liemers College is gemeente Zevenaar samen met schoolbestuur Quadraam verantwoordelijk voor het project nieuwbouw Heerenmäten/Zonegge. Bij nieuwe ontwikkelingen binnen andere gemeenten die van toepassing zijn op de GRHVOL en het R-IHP die effect hebben op de financiële middelen van de gemeente Zevenaar, stellen wij u op de hoogte.

Voor het project Heerenmäten/Zonegge volgt er aan het einde van de ontwerpfase een nieuw raadsvoorstel voor het beschikbaar stellen van het bouwkrediet.

8. Communicatie
De uitkomst van dit besluit wordt gedeeld met schoolbestuur Stichting Quadraam, de directie van het Liemers College en de gemeenten Duiven en Montferland. De gemeenten stemmen onderling communicatie richting pers met elkaar af. Dit R-IHP zal daarna ook op onze website geplaatst worden.

9. Financiële gevolgen
De GRHVOL is een zogenoemde "lichte" gemeenschappelijke regeling. Beslissingen vinden plaats bij consensus tussen de drie deelnemende gemeentes vertegenwoordigd in het bestuur GRHVOL. De uiteindelijke bevoegdheid voor investeringsbeslissingen ligt bij de drie individuele gemeenteraden. Een besluit moet in beginsel uniform zijn, dat wil zeggen alle drie de gemeenten maken een gelijke keuze. De kapitaallasten van gezamenlijke investeringen worden op basis van het aantal leerlingen per gemeente verdeeld.

De inhoud van dit R-IHP vormt de basis voor twee maatregelen in onderwijshuisvesting.
- Nieuwbouw Heerenmäten/Zonegge
- Haalbaarheidsonderzoek leegstand Duiven

De voorlopige investering voor nieuwbouw Heerenmäten/Zonegge, gebaseerd op prijspeil 2026, niveau BENG en Frisse Scholen Klasse B, bedraagt € 39.721.263. De uitwerking hiervan is toegevoegd aan het raadsvoorstel. De indicatieve aandeel van de gemeente Zevenaar in de investering bedraagt € 16.428.714. Conform de statuten van de GRHVOL financiert de vestigingsgemeente de investering.

Voor het haalbaarheidsonderzoek naar leegstand in Duiven is nog niet te bepalen of en welke kosten er nodig zijn om een beslissing te nemen. Dit is mede afhankelijk van de route die na de oriëntatiefase wordt uitgewerkt. Momenteel draagt Duiven de kosten van de oriëntatiefase. Nadere afstemming hierover verloopt via het bestuur van de GRHVOL.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Bijlage 1	Z/26/514877/Int/26/1299086	Raadsbesluit Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026 - 2041

Bijlage 2	Z/26/514877/INK/26/1299087	Rapport Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026 - 2041
Bijlage 3	Z/26/514877/INT/26/1299089	Samenvatting Beleidskader R-IHP
Bijlage 4	Z/26/514877/INT/26/1299090	Samenvatting Leerlingprognose XXIInc

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Danielle Jansen

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs de Liemers
zaaknummer	Z/26/514877
documentnummer	INT/26/1299086

De raad van de gemeente Zevenaar;

heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 23 september met nummer 1299095 gelezen;

houdt rekening met artikel 108 en 189 van de Gemeentewet;

Besluit:

1. Het Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026-2041 vast te stellen

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 23 september 2026.

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

PentaRho™

Ruimte om te zijn.

Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026-2041

Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers

Opdrachtgever	GRHVOL
Opgesteld door	Bert Kampman en Valerie Boon
Kenmerk	U26219
Status	Definitief
Datum	19 mei 2026

Voorwoord

Het voortgezet onderwijs vormt een onmisbare pijler onder de toekomst van onze regio. Jongeren verdienen goed onderwijs, in een omgeving die hen uitdaagt, ondersteunt, veiligheid biedt en voorbereidt op hun plek in de samenleving. Met dit Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026–2041 (R-IHP) geven de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en Stichting Quadraam hier samen richting aan.

De samenwerking binnen de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) is al decennialang gebaseerd op solidariteit, vertrouwen en consensus. Door regionaal samen te werken, kunnen wij onderwijsvoorzieningen beter afstemmen op ontwikkelingen binnen en buiten het onderwijs en tegelijkertijd recht doen aan lokale verschillen.

Het R-IHP heeft een duidelijke doelstelling. Enerzijds willen wij zorgen voor kwalitatief goede, gezonde en toekomstbestendige onderwijshuisvesting die het onderwijs en de ontwikkeling van leerlingen optimaal ondersteunt. Anderzijds geeft dit plan expliciet richting aan het oplossen van leegstand die is ontstaan door omgevingsfactoren zoals demografische ontwikkelingen (krimp), veranderingen in het onderwijslandschap en gewijzigde onderwijsconcepten. Door hier planmatig en in samenhang op te sturen, werken wij toe naar een duurzaam, doelmatig en betaalbaar gebouwenbestand voor het voortgezet onderwijs in de Liemers.

Dit R-IHP is meer dan een investeringsagenda. Het is een gedeelde visie op hoe onderwijshuisvesting kan bijdragen aan inclusie, kansengelijkheid, kwaliteit en duurzaamheid. Het plan biedt richting en houvast, terwijl er ruimte blijft voor maatwerk, lokale afwegingen en nieuwe inzichten. Het R-IHP is daarmee een dynamisch document dat periodiek wordt gemonitord, geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd.

Met dit R-IHP leggen wij een stevig fundament voor de komende zestien jaar. Wij spreken onze gezamenlijke ambitie uit om ook in de toekomst nauw samen te blijven werken aan goede, toekomstbestendige en betaalbare onderwijshuisvesting voor alle leerlingen in de Liemers.

Met vriendelijke groet,
namens de GRHVOL en Stichting Quadraam

Joyce Zwaga-Komen
Wethouder Onderwijs, Gemeente Duiven

Marije Eleveld
Wethouder Onderwijs, Gemeente Montferland

Bart Kagei
Wethouder Onderwijs, Gemeente Zevenaar

Niek Bootsma
Voorzitter College van Bestuur Stichting Quadraam

Managementsamenvatting

De gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en Stichting Quadraam hebben gezamenlijk een gedragen, beleidsrijk Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs opgesteld voor de periode 2026-2041. Het *Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs De Liemers 2026-2041* vormt een belangrijk instrument om de huisvesting van het voortgezet onderwijs in de Liemers planmatig, samenhangend en toekomstgericht te organiseren.

Het R-IHP heeft als doel meerjarige afspraken te maken over de onderwijshuisvesting binnen de regio, waarbij inhoudelijke ambities leidend zijn voor ruimtelijke keuzes. Huisvesting wordt daarbij nadrukkelijk gezien als middel om kansengelijkheid, inclusie en duurzaamheid te ondersteunen, en niet als doel op zich. Het R-IHP is een dynamisch document dat periodiek wordt gemonitord en geactualiseerd.

Vanuit het beleidskader zijn gezamenlijk uitgangspunten en scenario's ontwikkeld voor de huisvesting van het voortgezet onderwijs in de Liemers. Deze zijn uitgewerkt langs zes samenhangende beleidsthema's.

Inclusief onderwijs

De betrokken partijen streven ernaar dat zoveel mogelijk leerlingen thuisnabij en regulier onderwijs kunnen volgen, met passende ondersteuning waar nodig. Inclusief onderwijs vraagt om aanpasbare en toegankelijke schoolgebouwen, met een balans tussen prikkelarme en stimulerende leeromgevingen. In het R-IHP is vastgelegd dat bij (ver)nieuwbouw en aanpassing van gebouwen wordt toegewerkt naar flexibele huisvesting die meebeweegt met de ontwikkeling naar inclusiever onderwijs. Waar mogelijk wordt bestaande (normatieve) leegstand benut voor ondersteuningsfuncties en samenwerking met zorg- en onderwijspartners.

Kansengelijkheid

Het R-IHP ondersteunt de ambitie om alle leerlingen in de Liemers gelijke ontwikkelkansen te bieden, ongeacht achtergrond of woonplaats. Door het zorgvuldig spreiden en – waar passend – concentreren van onderwijsaanbod, kunnen drempels tussen onderwijssoorten worden verlaagd en doorlopende leerlijnen worden versterkt. Huisvesting speelt hierbij een faciliterende rol, bijvoorbeeld door brede(re) scholengemeenschappen en campusontwikkelingen mogelijk te maken, steeds op basis van maatwerk per locatie en doelgroep. In bestaande situaties wordt onderzocht of leegstand effectief kan worden ingezet voor maatschappelijke organisaties en initiatieven ten behoeve van de leerling.

Sterk en toekomstbestendig vmbo

Het vmbo staat, mede door maatschappelijke en demografische ontwikkelingen, onder druk. In regionaal verband werken gemeenten en Quadraam samen aan het behoud en de versterking van een aantrekkelijk en toekomstbestendig vmbo-aanbod. In het R-IHP is vastgelegd dat leegstand waar mogelijk wordt benut voor initiatieven die het vmbo versterken, zoals samenwerking met het mbo, het bedrijfsleven en initiatieven als Sterk Techniekonderwijs (STO).

Spreiding en bereikbaarheid van het onderwijsaanbod

De gemeenten en Quadraam hechten waarde aan een goede spreiding en bereikbaarheid van het voortgezet onderwijs in de Liemers. Eén van de doelen bij oprichting van de GRHVOL was het kunnen (blijven) aanbieden van een breed aanbod van het voortgezet onderwijs in alle drie de kernen. Het R-IHP bevestigt het uitgangspunt van de GRHVOL dat iedere gemeente een eigen onderwijsaanbod behoudt, waarbij leegstand in de ene kern geen invloed heeft op

investeringskeuzes in een andere kern. Tegelijkertijd wordt erkend dat deze ambitie periodiek tegen de haalbaarheid moet worden afgewogen, op basis van leerlingenaantallen en onderwijskundige ontwikkelingen.

Multifunctioneel gebruik en bezetting van schoolgebouwen

Structurele leegstand is onwenselijk, zowel vanuit exploitatieoogpunt van het schoolbestuur als vanuit gemeentelijk perspectief. In het R-IHP is afgesproken dat wordt onderzocht hoe de daadwerkelijke leegstand zoveel mogelijk kan worden teruggedrongen door multifunctioneel gebruik, bijvoorbeeld door het inpassen van maatschappelijke functies of initiatieven die het onderwijs versterken. Per casus wordt onderzocht welke route passend is: benutten, transformeren of indien nodig afstoten.

Kwaliteit en duurzaamheid

De GRHVOL is verantwoordelijk voor de basiskwaliteit van de onderwijshuisvesting, waarbij bij (ver)nieuwbouw en renovatie wordt uitgegaan van Besluit Bouwwerken en Leefomgeving 2012 (Bbl), toegankelijkheid en Frisse Scholen klasse B. Bij (ver)nieuwbouw worden gebouwen flexibel ontworpen, zodat zij toekomstbestendig zijn en kunnen meebewegen met demografische en onderwijskundige ontwikkelingen. Voor bovennormatieve duurzaamheidsambities maken de individuele gemeenten eigen afwegingen en afspraken.

Meerjarenuitvoeringsplan en Meerjareninvesteringsplan

Het beleidskader is vertaald naar voorkeursscenario's en deze zijn weggezet in tijd en zijn financieel doorvertaald. Het R-IHP bevat een meerjarenuitvoeringsplan waarin projecten zijn geprioriteerd en verdeeld over vier tijdvakken. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen haalbaarheidsfase en projectfase. Het uitvoeringsplan is financieel doorvertaald in een meerjareninvesteringsplan, waarmee de betrokken partijen tijdig en transparant inzicht hebben in de benodigde investeringen.

Met het opstellen van het R-IHP anticiperen de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en Stichting Quadraam op de wettelijke verplichting tot het opstellen van een IHP (*Wetsvoorstel Doelmatige aanpak onderwijshuisvesting*). Het R-IHP biedt een stevig en gezamenlijk kader voor besluitvorming, vergroot de voorspelbaarheid van investeringen en draagt bij aan een proactief en doelmatig beleid voor de onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs in de Liemers.

Inhoudsopgave

Voorwoord **2**

Managementsamenvatting **3**

1 Inleiding **7**
1.1 Aanleiding en doel van het Regionaal IHP 7
1.2 Proces en betrokkenen 7
1.3 GRHVOL de Liemers 7
1.4 Wet- en regelgeving 8
1.5 Leeswijzer 8

2 Inhoudelijk kader **10**
2.1 Inleiding 10
2.2 Thema's 10
2.3 Inclusief onderwijs 10
2.4 Kansengelijkheid 12
2.5 Sterk en toekomstbestendig vmbo 14
2.6 Spreiding en bereikbaarheid van het onderwijsaanbod 15
2.7 Multifunctioneel gebruik en bezetting van de schoolgebouwen 16
2.8 Kwaliteit en duurzaamheid 16

3 De huidige situatie **18**
3.1 Algemeen 18
3.2 Leerlingenontwikkeling en leerlingenprognoses 18
3.3 Voortgezet onderwijs per gemeente 19
3.4 (Voortgezet) speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs 21
3.5 Bewegingsonderwijs voortgezet onderwijs 21

4 Opgaven en scenario's **22**
4.1 Opgaven per school – gemeente Duiven 22
4.1.1 Voorkeursscenario 22
4.2 Opgaven per school – gemeente Montferland 24
4.2.1 Voorkeursscenario 24
4.3 Opgaven per school – gemeente Zevenaar 25
4.3.1 Voorkeursscenario 26

5 Meerjarenuitvoeringsplan **29**
5.1 Prioritering tot meerjarenuitvoeringsplan 29
5.2 Tijdvak 2026-2029 29
5.3 Tijdvak 2030-2033 29
5.4 Tijdvak 2034-2037 29
5.5 Tijdvak 2038-2041 29
5.6 Meerjarenuitvoeringsplan Regionaal Integraal Huisvestingsplan 30

6 Financiën **31**
6.1 Uitgangspunten stichtingskosten Heerenmäten/Zonegge 31
6.2 Meerjareninvesteringsplan 32

7 Vervolg IHP **33**

7.1 Uitvoering IHP-niveau 33
7.1.1 Monitoring IHP 33
7.1.2 Evaluatie en actualisatie R-IHP 33
7.2 Uitvoering op projectniveau 33
7.2.1 Bouwheerschap 33
7.2.2 Kredietverlening: projectdefinitie/haalbaarheidsonderzoek 33
7.2.3 Kredietverlening: voorbereidingskrediet 34
7.2.4 Kredietverlening: uitvoeringskrediet 34

8 Conclusie en aanbevelingen 35
8.1 Conclusie 35
8.2 Aanbevelingen 35

Bijlage 1 – Gebouwenkaarten 37

Bijlage 2 – Schouwrapporten 38

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van het Regionaal IHP

De gemeenten Zevenaar, Montferland en Duiven en Stichting Quadraam hebben de ambitie om meerjarige afspraken te maken over de onderwijshuisvesting binnen een beleidsrijk kader. Het onderhavige *Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026-2041* (vanaf hier: R-IHP) is het resultaat van een proces waarbij vanuit een inhoudelijke visie en ambities op diverse thema's is gekeken naar de vraagstukken rondom onderwijshuisvesting in de drie gemeenten. De visie van de partijen is dat huisvesting de inhoudelijke ambities en doelen faciliteert.

1.2 Proces en betrokkenen

Op basis van diverse individuele gesprekken met het schoolbestuur en de gemeenten en gezamenlijke bijeenkomsten, is het R-IHP tot stand gekomen. Het R-IHP is een dynamisch document dat aan verandering onderhevig is. De ontwikkeling van leerlingenaantallen, ruimtelijke ontwikkelingen, maar ook wijzigingen in de wet- en regelgeving kunnen van invloed zijn op het R-IHP. Voor aanvang van ieder nieuw tijdvak van vier jaar wordt het vorige tijdvak geëvalueerd en het IHP geactualiseerd.

1.3 GRHVOL de Liemers

Gemeenten hebben een wettelijke taak als het gaat om onderwijshuisvesting. Deze is geborgd in de Wet op het voortgezet onderwijs. In deze wetten is vastgelegd dat gemeenten een zorgplicht hebben voor onder andere uitbreiding en (vervangende) nieuwbouw van scholen. In de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar is deze taak voor het voortgezet onderwijs regionaal georganiseerd via de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers (vanaf hier: GRHVOL) (art. 3 lid 1 GRHVOL). In het bestuur van de GRHVOL zijn de drie deelnemende gemeenten en schoolbestuur Quadraam vertegenwoordigd.

Ontstaansgeschiedenis

Door de hervorming van het voortgezet onderwijs in de jaren '90 van de vorige eeuw, als gevolg van de basisvorming en verandering van de financiering naar lumpsum-financiering, is er sprake geweest van schaalvergroting. Kleine categorale scholen konden niet langer in stand blijven, omdat dan de basisvorming voor de leerlingen niet geborgd kon worden en de financiering van deze scholen verminderde doordat bedragen per leerling toegekend werden vanuit het Rijk en niet meer per school. Wel bestond de mogelijkheid om deze scholen nevenvestiging te laten worden van grote brede scholengemeenschappen. In Duiven was er begin jaren '90 een categorale mavo de IJsselborgh en in Didam de St. Martinusmavo. Door een fusie met het Liemers College te Zevenaar, dat een brede scholengemeenschap was, konden deze scholen destijds blijven bestaan als nevenvestiging. Door deze fusie werd bovendien een goede spreiding van het voortgezet onderwijs over de Liemers gewaarborgd. Alle scholen (hoofd- en nevenvestiging) kwamen hierdoor onder een schoolbestuur. Het voortgezet werd door deze schaalvergroting voor de Liemers inhoudelijk geregeld.

Om het voorgezet onderwijs ook in de toekomst in iedere gemeente voldoende bereikbaar te houden en de kwaliteit van de huisvesting te borgen is in 1995 de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs De Liemers (GRHVOL) opgesteld. De regeling behandelt de uitvoering, financiering en bekostiging van de gemeentelijke taken op het gebied van de huisvesting van het voortgezet onderwijs.

Inhoud en reikwijdte

Dit betreft een lichte gemeenschappelijke regeling. Beslissingen vinden plaats bij consensus tussen de drie deelnemende gemeenten vertegenwoordigd in het bestuur GRHVOL. De uiteindelijke bevoegdheid voor investeringsbeslissingen ligt bij de drie individuele gemeenteraden. Een besluit moet in beginsel uniform zijn, dat wil zeggen: alle drie de gemeenten maken een gelijke keuze. De kapitaallasten van gezamenlijke investeringen worden op basis van het aantal leerlingen per gemeente verdeeld. Ondanks dat de zorgplicht in de drie gemeenten regionaal is georganiseerd in de gemeenschappelijk regeling, blijft elke gemeente eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke zorgplicht binnen haar eigen grenzen. Er blijft daarbij ruimte voor maatwerk per gemeente.

1.4 Wet- en regelgeving

Voor de uitvoering van de wettelijke taken voor onderwijshuisvesting heeft elke gemeente een Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs opgesteld. Middels deze verordening kunnen schoolbesturen ieder jaar een aanvraag indienen voor bijvoorbeeld vervangende nieuwbouw van hun school. De gemeente beoordeelt deze aanvragen en stelt ieder jaar een huisvestingsprogramma op waarin de toegewezen huisvestingsvoorzieningen zijn opgenomen en een overzicht huisvesting waarin de afgewezen aanvragen zijn opgenomen. Het werken op deze wijze geeft geen zicht op de investeringen die nodig zijn over een langere periode.

Veel gemeenten en schoolbesturen kiezen ervoor om een IHP op te stellen waarin een meerjarenperspectief is opgenomen. Op dit moment is een IHP nog een gentlemen's agreement en heeft tot op heden geen juridische grondslag. De wetgever bereidt echter een wet voor waarin het opstellen van een IHP een wettelijke verplichting wordt[1].

Gemeenten en schoolbesturen stellen een IHP op voor een periode van zestien jaar, waarin de investeringen voor de eerste vier jaar opgenomen moeten worden in het meerjareninvesteringsplan van de gemeenten. Met de verplichting tot het opstellen van een IHP, komt er voor de schoolbesturen een verplichting tot het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan. Doordat in de onderwijswetgeving sprake is van een gesplitste verantwoordelijkheid (gemeente voor de investering en schoolbestuur voor de exploitatie), is het van belang om met het meerjarenonderhoudsplan zicht te krijgen op de geplande onderhoudswerkzaamheden en kosten, om zo een weloverwogen afweging te maken over de toekomst van het gebouw. Met het opstellen van het IHP sorteren gemeenten en schoolbesturen voor op deze wet.

Voor het uitvoeren van de zorgplicht voor onderwijshuisvesting ontvangen de gemeenten middelen in het gemeentefonds. Deze zijn niet geoormerkt. Het schoolbestuur ontvangt een lumpsumbekostiging van het Rijk voor het uitvoeren van haar taken.

1.5 Leeswijzer

Het R-IHP-rapport is opgebouwd aan de hand van een aantal hoofdstukken. In hoofdstuk 2 staat het inhoudelijk kader van de gemeenten en het schoolbestuur over diverse thema's beschreven. Elk thema wordt inhoudelijk en ruimtelijk beschreven. Tevens wordt

[1] De wetswijziging heeft als doel om gemeenten en schoolbesturen meer planmatig te laten samenwerken bij de bouw en het onderhoud van schoolgebouwen (Wetsvoorstel planmatige en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting naar Tweede Kamer - VO-raad).

in dit hoofdstuk ingegaan op de taken en verantwoordelijkheden van de gemeenten en het schoolbestuur. Hoofdstuk 3 bevat een beschrijving van de huidige situatie (leerlingenaantallen, prognoses en onderwijshuisvesting) van het onderwijs in de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.

In hoofdstuk 4 zijn de vraagstukken en scenario's van het totale scholenlandschap voortgezet onderwijs geschetst voor de Liemers. In hoofdstuk 5 is het meerjarenuitvoeringsplan opgenomen, waarbij de vraagstukken en scenario's uit hoofdstuk 4 zijn geprioriteerd en ingedeeld in vier tijdvakken van ieder vier jaar. De kaders voor de gezamenlijke haalbaarheidsonderzoeken, die per project uitgevoerd worden, zijn hier benoemd.

Hoofdstuk 6 bevat de financiën met een meerjareninvesteringsplan, waarbij voor iedere maatregel de investeringslasten zijn opgenomen in het betreffende tijdvak. In hoofdstuk 7 wordt ingegaan op het vervolg van het R-IHP.

In dit hoofdstuk staan de uitvoeringsafspraken, zodat er op een goede manier uitvoering kan worden gegeven aan het R-IHP en de projecten die uit het R-IHP voortvloeien. In hoofdstuk 8 worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

2 Inhoudelijk kader

2.1 Inleiding

Het R-IHP is een beleidsrijk IHP. Gemeenten en schoolbestuur beschouwen gebouwen als middel (en geen doel) om bredere onderwijskundige en maatschappelijke ambities te faciliteren en stimuleren. Gezamenlijk zijn deze bredere ambities geformuleerd en is nagedacht over wat wij graag willen bereiken met het voortgezet onderwijs in de komende jaren.

Vanuit deze ambities is de vertaalslag gemaakt naar huisvesting. Dit hoofdstuk beschrijft de ambities en ruimtelijke vertaling per thema.

2.2 Thema's

Tijdens de een-op-een gesprekken met de gemeenten en het schoolbestuur zijn inhoudelijke thema's aan bod gekomen. Deze thema's zijn in de gezamenlijke visiebijeenkomst op 29 augustus 2025 besproken en uitgewerkt. Het betreft de volgende thema's:

- inclusief onderwijs;
- kansengelijkheid;
- sterk en toekomstbestendig vmbo;
- spreiding en bereikbaarheid van het onderwijs;
- multifunctioneel gebruik en bezetting schoolgebouwen;
- kwaliteit en duurzaamheid.

In de navolgende paragrafen zijn de ambities rondom de diverse thema's weergegeven. Vervolgens zijn de bijbehorende consequenties voor de onderwijshuisvesting uitgewerkt in een ruimtelijke component. Naast de ruimtelijke component worden de verantwoordelijkheden en taken van de GRHVOL en schoolbesturen rondom de thema's toegelicht. Op dit moment is de GRHVOL niet voor alle bovengenoemde thema's gemandateerd. De statuten van de GR behandelen slechts de primaire wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting die gemeenten hebben. Tegelijkertijd zijn alle partijen zich ervan bewust dat voor moderne en toekomstbestendige scholen voor voortgezet onderwijs een bredere blik nodig is. Dit IHP geeft duiding welke thema's als gemeenschappelijk worden gezien en voor welke thema's er een lokale (individuele) verantwoordelijkheid is. Dit is nodig om ook de toekomst van de GRHVOL zelf te borgen.

2.3 Inclusief onderwijs

Visie en ambitie

De gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en stichting Quadraam willen alle leerlingen in de Liemers kansen bieden om zich optimaal te ontwikkelen. Iedere leerling verdient dichtbij huis kansen op een succesvolle onderwijsontwikkeling en een passende en fijne plek in de maatschappij. Onder het motto regulier waar mogelijk, speciaal waar nodig, streeft stichting Quadraam naar zoveel mogelijk deelname aan het reguliere onderwijs. Inclusief onderwijs biedt namelijk niet alleen kansen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, maar voor alle leerlingen. In een inclusieve omgeving leren jongeren van elkaars verschillen en groeien ze op in een omgeving die de samenleving weerspiegelt. Inclusief onderwijs betekent niet dat speciaal onderwijs verdwijnt; er zullen altijd kinderen zijn met specifieke behoeften die niet in het reguliere onderwijs kunnen worden ondervangen.

Binnen de Liemers zijn weinig voorzieningen voor speciaal voortgezet onderwijs aanwezig. Een uitzondering is VSO De Ziep van De Onderwijsspecialisten in Didam. De Ziep maakt geen onderdeel uit van de GRHVOL omdat De Ziep is ontstaan na oprichting van de GRHVOL. Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben gaan vaak buiten de regio naar school, bijvoorbeeld in Arnhem. Deze reisbewegingen brengen niet alleen praktische en sociale uitdagingen met zich mee voor leerlingen en hun gezinnen, maar dit leidt ook tot aanzienlijke kosten voor gemeenten. Gemeenten zijn namelijk verantwoordelijk voor het leerlingenvervoer. Een toekomstgerichte visie en uitwerking op inclusief onderwijs heeft als doel meer kinderen thuisnabij (binnen de grenzen van de GRHVOL) onderwijs te bieden. Dit kan de noodzaak tot reizen verminderen en kan op termijn mogelijk kostenbesparend werken voor gemeenten.

In scholen, tussen scholen en in samenwerking met partners in de regio wil Quadraam daarom zoveel mogelijk voorkomen dat leerlingen doorstromen naar een lager niveau of de reguliere scholen moeten verlaten. Dit betekent dat elke school toegankelijk is en inhoudelijk ondersteuning op maat kan bieden. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap streeft ernaar dat in 2035 alle scholen de overgang naar inclusief onderwijs hebben gemaakt.

Het voortgezet onderwijs in de regio werkt samen met het samenwerkingsverband (SWV) de Verbinding aan de landelijke werkagenda *Route naar inclusief onderwijs 2035.* In het ondersteuningsplan 2025-2029 van het samenwerkingsverband staat beschreven hoe passend onderwijs in de komende vier jaar wordt versterkt om leerlingen de best mogelijke ondersteuning te bieden. De komende periode (2025-2029) gaan de scholen in de regio werken aan de vertaling van de thema's uit het Ondersteuningsplan naar de praktijk. Er wordt onder meer gekeken naar het versterken van basisondersteuning en extra ondersteuning, verbeteren van de samenwerking met het primair onderwijs en gemeenten en de ontwikkeling van symbiose locaties.

Wat betekent dit wensbeeld voor de huisvesting?
Inclusief onderwijs vraagt om aanpasbare en toegankelijke gebouwen met een balans tussen prikkelarme en stimulerende omgevingen. Daarnaast vraagt het mogelijk om andere ruimtenormen dan het regulier onderwijs. Wanneer het beleid op inclusief onderwijs is vastgesteld werken gemeenten en stichting Quadraam daarom toe naar flexibele gebouwen waarin eenvoudig aanpassingen kunnen worden doorgevoerd. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan extra gespreks-/begeleidingsruimten, lesruimten voor kleinere groepen, maatregelen om toegankelijkheid te verbeteren, et cetera. Bij bestaande gebouwen streven zij naar benodigde flexibiliteit om (toekomstige) beleidsontwikkelingen te kunnen faciliteren en wordt de normatieve leegstand benut voor taken rondom inclusief onderwijs.

Bij (ver)nieuwbouw/renoveren/aanpassen streven gemeenten en stichting Quadraam naar een balans tussen stimulerende en prikkelarme leer- en werkomgevingen, zodat het gebouw bijdraagt aan veiligheid en rust voor alle leerlingen. Dit betekent dat er aandacht is voor het beperken van visuele en auditieve prikkels, het creëren van overzichtelijke ruimten en het toepassen van materialen en kleuren die rust uitstralen.

Toegankelijkheid is een belangrijk onderdeel van inclusieve schoolgebouwen. Bij bestaande schoolgebouwen wordt de toegankelijkheid verbeterd tot een afgesproken basisniveau (bijvoorbeeld zoals opgenomen in de beleidsnota (maatschappelijk) vastgoed 2025-2030 gemeente Duiven en gemeente Westervoort).

De ambities voor inclusief onderwijs vragen extra vierkante meters en/of middelen, die niet in de standaard bekostiging voor (vervangende) huisvesting van een school zijn opgenomen. Het is landelijk en regionaal nog niet duidelijk in welke mate er meer vierkante meters en/of middelen worden gevraagd. Het maatwerk dient daarom per project te worden onderbouwd en meerkosten dienen in beeld te worden gebracht. De consequenties dienen ter accordering te worden voorgelegd aan de GRHVOL en vervolgens aan de individuele Colleges van B en W en de individuele gemeenteraden.

Integraal en in samenhang wordt onderzocht hoe de gewenste invulling van inclusief onderwijs binnen de huidige gebouwen kan worden vormgegeven, bijvoorbeeld door het invullen van leegstand. Indien van toepassing kan de leegstand worden benut voor het realiseren van flexibiliteit en ruimte voor zorgpartners. Dit betekent maatwerk per school en omgeving.

Taken en verantwoordelijkheden

Schoolbesturen hebben vanuit de 'Werkagenda Route naar inclusief onderwijs 2035' de opgave om inclusief onderwijs te realiseren. Schoolbestuur Quadraam werkt op dit moment samen met het samenwerkingsverband aan een visie op hoe zij inclusief onderwijs in 2035 willen bereiken. Nadat de inhoudelijke visie is vastgesteld, kan deze worden vertaald naar consequenties voor huisvesting. Hiervoor onderzoeken de GRHVOL en Quadraam vervolgens gezamenlijk de behoefte aan aanvullende voorzieningen en de mogelijkheden voor het financieren ervan. De financiële gevolgen van huisvesting voor inclusiever onderwijs hebben vooralsnog geen plek in de zorgplicht onderwijshuisvesting.

2.4 Kansengelijkheid

Visie en ambitie

In de Liemers willen wij alle leerlingen optimale ontwikkelkansen bieden, ongeacht het gezin of de buurt waarin ze opgroeien. Het is voor henzelf en voor de samenleving van groot belang dat leerlingen gelijke kansen krijgen en hun talenten ontwikkelen.

Quadraam biedt kwetsbare leerlingen waar nodig extra hulp en zet in op het voorkomen van achterstanden. Het schoolbestuur sluit aan op de netwerken die er al zijn en werkt samen met anderen om beleid en uitvoering vorm te geven.

Quadraam spant zich in om kansen van kinderen te vergroten, onder andere de drempels tussen primair en voortgezet onderwijs én binnen het voortgezet onderwijs weg te halen. Dit doen ze onder andere door keuzes uit te stellen, alternatieve routes en keuzemomenten te ontwikkelen en over grenzen van opleidingen heen te werken. Door daar waar mogelijk meer opleidingen te concentreren op één locatie verlaagt het schoolbestuur (fysieke) drempels en versterkt het schoolbestuur doorlopende leerlijnen en kans van slagen bij opstromen.

In het Strategisch Huisvestingsplan van Quadraam kiest het schoolbestuur expliciet voor een beweging van segregatie naar integratie, waarbij brede scholengemeenschappen bijdragen aan ontmoeting, kansengelijkheid en maatschappelijke samenhang. Campussen (concentratie van opleidingen op één locatie) kunnen hieraan bijdragen. Ze maken het mogelijk om verschillende onderwijssoorten en -niveaus dicht bij elkaar te organiseren, voorzieningen en faciliteiten te delen en flexibel in te spelen op demografische krimp, veranderende onderwijsconcepten en inclusiever onderwijs. Tegelijkertijd benadrukt Quadraam dat niet elke locatie of onderwijscontext zich leent

voor een campusontwikkeling. De keuze voor een campus moet altijd voortkomen uit een zorgvuldige afweging van doelgroep, onderwijsconcept, schaalgrootte en ruimtelijke mogelijkheden. De visie op campusontwikkeling vraagt dus om maatwerk per locatie en regio.

Wat betekent dit wensbeeld voor de huisvesting?
Op natuurlijke momenten zoals (ver)nieuwbouw/renoveren/aanpassen onderzoeken we de haalbaarheid om meer opleidingen te concentreren op één locatie in het kader van brede(re) scholengemeenschappen c.q. campusgedachte. Stichting Quadraam wil voorkomen dat gebouwen bijdragen aan beeldvorming gebaseerd op onderscheidende doelgroepen. Tegelijkertijd blijft er aandacht voor het behoud van een sterke 'thuisbasis', zodat leerlingen zich op hun locatie veilig en vertrouwd blijven voelen.

In bestaande situaties wordt bij leegstand onderzocht of (onderdelen van) opleidingen geconcentreerd kunnen worden in het kader van brede(re) scholengemeenschappen. Hierbij blijft aandacht voor de 'thuisbasis' (oftewel het thuis voelen) van leerlingen.

Het overwegen van medegebruik of verhuur kan zowel in bestaande situaties als op natuurlijke momenten van (ver)nieuwbouw en renovatie plaatsvinden. In bestaande situaties wordt onderzocht of leegstand effectief kan worden ingezet voor maatschappelijke organisaties en initiatieven ten behoeve van de leerling (zie onderstaand kader). Hierbij wordt gebruik gemaakt van de verhuurmogelijkheden binnen de Wet Voortgezet Onderwijs, zoals de lokale verordening daar spelregels voor biedt.

Hoe ver zijn we op dit moment in het bereiken van deze visie en ambitie?

In de gemeente Zevenaar worden kwetsbare leerlingen en gezinnen door de inzet van **schoolmaatschappelijk werk** op de VO-scholen ondersteund. Daarnaast is **jongerenwerk** structureel in het gebouw aanwezig met inloopmomenten voor leerlingen op het Liemers College locatie Landeweer. De scholen en de gemeente Zevenaar ondersteunen het project **School's Cool**. Hierbij helpt een vrijwilliger een leerling en ouders in een moeilijkere thuissituatie de overstap te maken van basisschool naar voortgezet onderwijs.

De gemeente Duiven werkt samen met het Candea College als het gaat om een preventief aanbod voor kwetsbare jongeren. Zo is er een **maatschappelijk werker** gekoppeld aan het Candea College voor ondersteuningsvragen die verder reiken van het onderwijs. **Jongerenwerk** is aanwezig op het Candea College om laagdrempelig bereikbaar te zijn voor (kwetsbare) leerlingen. Andere preventieve activiteiten op het Candea College die vanuit de gemeente worden gefinancierd zijn onder andere de aanwezigheid van **IrisZorg** en **Stichting Halt,** lesaanbod van **Chris en Voorkom** en de **preventieve spreekuren van de leerplichtambtenaar**.

Initiatieven die zijn ontwikkeld op de scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente Didam om kwetsbare gezinnen en leerlingen extra te ondersteunen zijn de aanwezigheid van **schoolmaatschappelijk werk** op de scholen en het project **School's Cool**. Daarnaast is **jongerenwerk** met structurele inloopmomenten aanwezig op Symbion en het Liemers College locatie Dijksestraat. Samen met Symbion wordt via het programma **School&Omgeving** gewerkt aan gelijke kansen en talentontwikkeling van leerlingen.

2.5 Sterk en toekomstbestendig vmbo

Quadraam ziet dat met name de vmbo-basisberoepsgerichte en vmbo-kaderberoepsgerichte leerwegen onder druk staan. Dit is geen lokaal verschijnsel, maar onderdeel van een landelijke ontwikkeling waarbij veranderende onderwijsstructuren en demografische trends leiden tot dalende leerlingaantallen. Dit vraagt om een gezamenlijke aanpak: binnen Quadraam zelf, maar nadrukkelijk ook samen met gemeenten, het bedrijfsleven en het vervolgonderwijs (mbo). De opgave om te komen tot een toekomstbestendig vmbo speelt daarmee in de gehele regio. Alleen door samenwerking kan het vmbo-aanbod behouden en aantrekkelijk blijven, zodat leerlingen daadwerkelijk keuzevrijheid houden.

Het Candea College en het Liemers College werken gezamenlijk aan een toekomstbestendige inrichting van het vmbo in de Liemers. Met deze samenwerking willen beide scholen met partners gericht bijdragen aan het versterken en borgen van een krachtig en aantrekkelijk regionaal vmbo-aanbod. Dit is een lopend proces en de vertaling naar huisvesting is daarom nog niet verwerkt in de resultaten van dit IHP.

Ook door de samenwerking met het mbo te intensiveren ontstaan nieuwe leer- en ontwikkelmogelijkheden voor vmbo-leerlingen en wordt hun doorstroom naar het vervolgonderwijs versterkt. De mogelijke komst van het Graafschap College (mbo) naar de Liemers biedt hiervoor concrete kansen.

Sterk Techniekonderwijs (STO) is een landelijk initiatief van OCW dat sinds 2018 loopt. Het doel is om het techniekonderwijs in het vmbo te versterken (zowel inhoudelijk als imago). In het kader van STO is Technoplaza ontwikkeld en wordt er intensief samengewerkt met regionale opleidingsbedrijven. Technoplaza is een samenwerkingsverband waarin scholen in het primair en voortgezet onderwijs, samen met regionale bedrijven en instellingen, werken aan het versterken van techniekonderwijs. Het fungeert als fysieke en inhoudelijke ontmoetingsplek waar onderwijs en bedrijfsleven elkaar vinden en waar leren plaatsvindt in een levensechte context. Dit initiatief versterkt de aansluiting op het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt in de regio.

Wat betekent dit voor de huisvesting?
In bestaande situaties wordt onderzocht of leegstand effectief kan worden ingezet voor initiatieven ten behoeve van een sterk en toekomstbestendig vmbo in de regio. Voorbeelden hiervan zijn ruimtegebruik door bijvoorbeeld mbo-instellingen, het bedrijfsleven en het initiatief Technoplaza. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de verhuurmogelijkheden binnen de Wet Voortgezet Onderwijs. Per casus dient besloten te worden of de GRHVOL dit steunt en wil faciliteren in huisvesting.

2.6 Spreiding en bereikbaarheid van het onderwijsaanbod

Visie en ambitie
De gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en stichting Quadraam streven naar een goede spreiding van het voortgezet onderwijs over de Liemers. Eén van de doelen bij de oprichting van de GRHVOL was het kunnen (blijven) aanbieden van een breed aanbod van het voortgezet onderwijs in alle drie de kernen. De gemeenten en stichting Quadraam hechten waarde aan keuzevrijheid en een pluriform aanbod passend bij de mogelijkheden en behoeften van de leerlingen. Hierbij wordt gestreefd naar:

- een gezonde balans tussen vraag en aanbod in elke gemeente;
- voldoende nabijheid van onderwijs voor elke leerling.

Evident zijn er ook grenzen aan het bereikbaar houden van een breed aanbod voor Quadraam. Tijdens de actualisatie van het IHP (of eerder indien nodig) wordt daarom onderzocht hoe deze ambitie zich verhoudt tot de haalbaarheid.

Wat betekent dit wensbeeld voor de huisvesting?
Op het moment van opstellen van het R-IHP is de spreiding en bereikbaarheid van het onderwijsaanbod op orde. Bij ontwikkelingen of verschuivingen in het onderwijsaanbod en tijdens de actualisatie van het R-IHP beoordelen we de balans tussen vraag en aanbod op kernniveau. Deze kernenvisie betekent dat leegstand in de ene gemeente geen invloed heeft op besluitvorming over investeringen in onderwijshuisvesting in de andere gemeente(n).

Taken en verantwoordelijkheden
De Wet op het voortgezet onderwijs schrijft voor dat de gemeenten een zorgplicht hebben voor uitbreiding en (vervangende) nieuwbouw van scholen. Deze zorgplicht behelst een individuele benadering: per schoolgebouw wordt bekeken wanneer deze in aanmerking komt voor vervangende huisvesting. Ook een verzoek tot uitbreiding wordt (afgezien van een mogelijke toekenning van capaciteit binnen verwijsbare afstand) individueel beoordeeld.

De gemeenten en het schoolbestuur bekijken en sturen vraag en aanbod integraal en gezamenlijk aan. Dit gaat over het behouden en versterken van het bestaande aanbod, rekening houdend met de behoefte aan keuzevrijheid, pluriform en thuisnabij onderwijs.

2.7 Multifunctioneel gebruik en bezetting van de schoolgebouwen

Visie en ambitie

De gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar en stichting Quadraam zetten zich in voor maatschappelijke initiatieven en ontwikkelingen in de omgeving. Een schoolgebouw kan ruimte bieden voor ontmoeting, samenwerking en participatie van ouders, verenigingen en maatschappelijke organisaties. De drie gemeenten en het schoolbestuur zien het als maatschappelijk belang om te komen tot voorwaarden die voor alle partijen acceptabel zijn om leegstand/bezetting in schoolgebouwen beter te benutten/te verbeteren.

In onze samenleving zien we dat sociale vaardigheden en netwerkvaardigheden steeds belangrijker zijn voor bijvoorbeeld het vinden van werk en het onderhouden van een sociaal netwerk. Die vaardigheden leer je vanzelfsprekend in een meer gemengde omgeving waar onderwijs en maatschappelijke functies elkaar versterken.

Wat betekent dit wensbeeld voor de huisvesting?

In bestaande situaties wordt onderzocht of leegstand effectief kan worden ingezet voor maatschappelijke initiatieven. Dit draagt bij aan een optimale en toekomstbestendige benutting van onderwijshuisvesting. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de verhuurmogelijkheden binnen de Wet Voortgezet Onderwijs. Structurele leegstand is niet wenselijk voor de exploitatie van een schoolbestuur en is tevens niet wenselijk voor de GRHVOL in verband met uitdagingen bij levensduurverlenging bij bestaande gebouwen.

Op casusniveau wordt in haalbaarheidsonderzoeken onderzocht of het haalbaar en wenselijk is om de bezetting te verhogen dan wel de normatieve leegstand te reduceren. Dit is enerzijds mogelijk via het inzetten van leegstand voor maatschappelijke initiatieven (wanneer de GRHVOL dit steunt en wil faciliteren). Een andere mogelijkheid is om structurele leegstand af te koppelen van onderwijs en terug te geven aan de betreffende gemeente. In een haalbaarheidsonderzoek dient de route per casus te worden uitgewerkt.

Taken en verantwoordelijkheden

Schoolbesturen kunnen ruimten in een onderwijsgebouw aan derden verhuren anders dan ten behoeve van het onderwijs, mits het college van B&W (van de vestigingsgemeente) daarvoor vooraf toestemming heeft verleend (conform WVO en individuele verordeningen). Aan deze toestemming kan het college voorwaarden verbinden, onder meer met betrekking tot behoud van de onderwijsfunctie, veiligheid, onderhoud en kosten.

2.8 Kwaliteit en duurzaamheid

(Ver)nieuwbouw of renovatie

Vanuit de zorgplicht dragen de gemeenten via de GRHVOL op natuurlijke momenten zoals (ver)nieuwbouw of renovatie zorg voor de bekostiging van een gebouw dat voldoet aan het Besluit Bouwwerken en Leefomgeving 2012 (Bbl) en toegankelijkheid. De GRHVOL is daarmee verantwoordelijk voor de basiskwaliteit in huisvesting. Ook Frisse Scholen klasse B wordt bij (ver)nieuwbouw of renovatie door de GRHVOL en stichting Quadraam gezien als basiskwaliteit.

Individuele gemeenten geven lokaal vorm en inhoud aan de duurzaamheidsambities van het klimaatakkoord. Voor bovennormatieve kwaliteitsimpulsen op natuurlijke momenten zoals (ver)nieuwbouw of renovatie, zoals bijvoorbeeld ENG en Frisse Scholen klasse A, zijn de individuele gemeenten dus verantwoordelijk. Op projectniveau gaat de vestigingsgemeente in gesprek over de duurzaamheidsambities. De gemeenten in de GRHVOL zijn autonoom in deze keuzes en de wijze van financiering van de bovennormatieve kwaliteit.

Op natuurlijke momenten van (ver)nieuwbouw ontwerpen we de schoolgebouwen zo flexibel mogelijk, zodat ze kunnen meebewegen met de veranderende behoeften van het onderwijs en de maatschappij. Dit zorgt ervoor dat onze onderwijsvoorzieningen niet alleen nu, maar ook in de toekomst optimaal kunnen functioneren. Hierbij wordt minimaal uitgegaan van de actuele regelgeving zoals het Bbl en kostenneutrale maatregelen die bijdragen aan een aanpasbaar gebouw. Dit betekent dat de hoofddraagconstructie zo veel als mogelijk aanpasbare indelingen mogelijk maakt en binnenwanden en gevels waar mogelijk niet-constructief zijn, het stramien en de vloerhoogtes meerdere indelingsvarianten ondersteunen en installaties waar mogelijk modulair en uitbreidbaar zijn met voldoende reserveruimte. Bij (ver)nieuwbouw wordt bij het ontwerp al gekeken naar toekomstige uitbreidings- dan wel krimpmogelijkheden of naar toekomstig medegebruik. Dit betekent dat er op de kavel ruimte is gereserveerd voor toekomstige uitbreiding en dat delen van het gebouw functioneel zelfstandig kunnen worden gebruikt (bij krimp en afstoten). Hiervoor dient in het ontwerp zorgvuldig nagedacht te worden over posities van verticale stijgpunten (trappen en liften) en entrees. Aanvullende ambities ten aanzien van flexibel bouwen kunnen worden gerealiseerd indien daarvoor extra middelen beschikbaar worden gesteld door de individuele gemeente. Voor het aanpassen van bestaande gebouwen ligt de verantwoordelijkheid bij het schoolbestuur, tenzij anders wordt afgesproken.

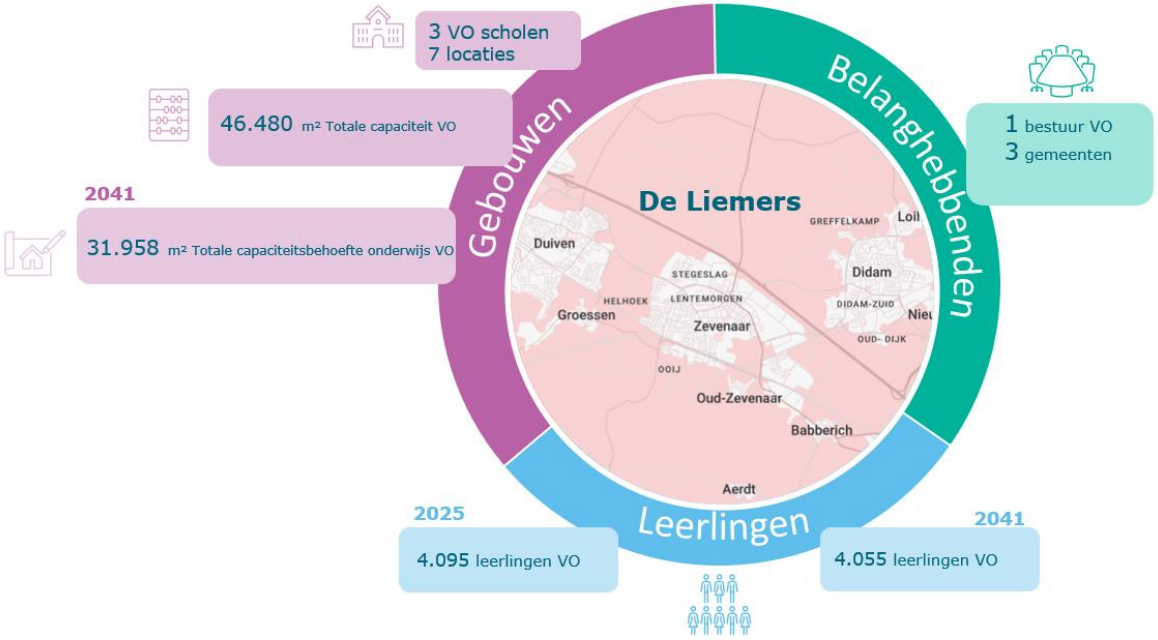
Bestaand vastgoed

Schoolbesturen zijn in samenspraak met de vestigingsgemeente verantwoordelijk voor het eventueel verduurzamen van bestaand vastgoed op natuurlijke momenten (onderhoud), op basis van wettelijke verplichtingen (EML-maatregelen). Subsidiemogelijkheden voor verduurzaming van huisvesting worden gezamenlijk door de gemeenten en het schoolbestuur onderzocht en overwogen om de kwaliteit en het toekomstperspectief van (bestaande) schoolgebouwen te verbeteren (bijvoorbeeld DUMAVA). Zonder grootschalige maatregelen en omvangrijke investeringen is het niet haalbaar om deze gebouwen energieneutraal te maken. Het bestaande vastgoed wordt daarom gespiegeld aan de landelijke ‘sectorale routekaart duurzaamheid’. In de actualisatie van dit IHP in 2029 wordt het verduurzamen van bestaand vastgoed geconcretiseerd.

3 De huidige situatie

3.1 Algemeen

De gemeenten Zevenaar, Duiven en Montferland tellen drie scholen met momenteel in totaal zeven schoolvestigingen voor voortgezet onderwijs. Deze scholen worden bestuurd door Stichting Quadraam.

3.2 Leerlingenontwikkeling en leerlingenprognoses

De scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeenten Zevenaar, Duiven en Montferland telden op 1 oktober 2025 4.095 leerlingen[2]. Het leerlingenaantal is de afgelopen jaren gedaald. Volgens de prognose blijft dit leerlingenaantal vanaf 2026 stabiel. De prognoses (uit 2025) zijn opgesteld op basis van woningbouwprogramma's per gemeente. Vanwege de onzekerheid van woningbouwprognoses- en planningen dienen de leerlingenprognoses jaarlijks te worden gemonitord.

Naam school	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Candea College locatie Saturnus 1	943	921	989	916	842	816
Candea College locatie Eltensestraat	955	941	879	879	818	729
Totaal Duiven	**1.898**	**1.862**	**1.868**	**1.795**	**1.660**	**1.545**
Symbion	189	171	169	185	195	195
Liemers College locatie Dijksestraat	423	401	402	435	482	498
Totaal Didam	**612**	**572**	**571**	**620**	**677**	**693**
Liemers College locatie Heerenmäten	930	996	1.011	1.051	919	956
Liemers College locatie Landeweer	463	431	390	412	391	389
Liemers college locatie Zonegge	449	344	333	311	473	512
Totaal Zevenaar	**1.842**	**1.771**	**1.734**	**1.774**	**1.783**	**1.857**
Totaal GR	**4.352**	**4.205**	**4.173**	**4.189**	**4.120**	**4.095**

Tabel 1a. Leerlingenontwikkeling per schoolvestiging (2020 – 2024)

[2] *Bron: aantal leerlingen per onderwijssoort, cluster en leeftijd, DUO.*

Naam school	2027	2029	2031	2033	2035	2037	2039	2041
Candea College locatie Saturnus 1	792	765	746	741	735	731	730	727
Candea college locatie Eltensestraat	800	781	764	760	756	754	756	755
Symbion	205	205	203	204	205	205	205	205
Liemers College locatie Heerenmäten	891	885	874	875	878	878	884	887
Liemers College locatie Dijksestraat	517	525	528	538	544	544	545	544
Liemers College locatie Landeweer	394	395	391	393	395	395	398	399
Liemers college locatie Zonegge	538	539	531	528	529	530	535	538
Totaal	**4.137**	**4.095**	**4.037**	**4.039**	**4.042**	**4.037**	**4.053**	**4.055**

Tabel 1b. Leerlingenprognose per schoolvestiging (2027-2041)

3.3 Voortgezet onderwijs per gemeente

De capaciteit waarmee in het R-IHP wordt gerekend, is de werkelijke capaciteit van het gebouw conform NEN2580. Dit betreft alleen de binnenruimte. De ruimtebehoefte van een school wordt op basis van een formule berekend. Hierbij wordt de benodigde onderwijscapaciteit bepaald met de vastgestelde Verordeningen voorzieningen huisvesting onderwijs.

Wanneer er op basis van een vergelijking tussen de ruimtebehoefte en de capaciteit sprake is van een overschot, betekent het niet dat deze capaciteit leegstaat. Het is een formeel (theoretisch) overschot. In de praktijk wordt dit overschot vaak ingezet voor andere onderwijsfuncties of maatschappelijke functies. Daarnaast zijn de vierkante meters normatieve overcapaciteit niet altijd zonder meer bruikbaar of inzetbaar voor onderwijs of andere functies. Dit kan onder andere komen door een versnippering van ruimten in een gebouw of ruimtelijke beperkingen (zoals beperkt natuurlijk daglicht of een ongunstige bruto-/netto vloeroppervlak verhouding). Hierdoor is formele overcapaciteit niet altijd voelbaar en bruikbaar voor andere functies.

De buitenruimte staat los van de gebouwcapaciteit. De buitenruimte wordt op basis van een andere norm berekend.

Gemeente Duiven

In de kern Duiven is op dit moment één school gevestigd voor voortgezet onderwijs met twee vestigingen: Candea College locatie Saturnus 1 en Candea College locatie Eltensestraat. Op locatie Saturnus 1 wordt havo en vwo aangeboden en in het eerste en tweede leerjaar een dakpanklas mavo/havo. Deze locatie heeft een gebouwcapaciteit van 7.181 m^2 bvo. Op locatie Saturnus 3 bevindt zich het technasium van het Candea College voor havo en vwo. Het technasium heeft een capaciteit van 150 m^2 bvo (op deze locatie staan geen leerlingen ingeschreven). Op locatie Eltensenstraat wordt vmbo basisberoepsgerichte leerweg en kaderberoepsgerichte en mavo aangeboden. Deze locatie heeft een gebouwcapaciteit van 8.543 m^2 bvo. In de gemeente Duiven is er voor het voortgezet onderwijs volgens de prognose 2041 een normatieve overcapaciteit van 4.947 m^2 bvo[3]. In de praktijk wordt deze overcapaciteit voor een deel ingezet voor het onderwijs of maatschappelijke partners, waar door de overcapaciteit ca. 4.624 m^2 bvo bedraagt. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 4.1.1.

[3] Locatie Eltensestraat heeft formeel geen recht op een vaste voet voor een nevenvestiging met spreidingsnoodzaak van 550 m² bvo. Oorspronkelijk is deze locatie echter gebouwd als zelfstandige school waardoor de basisvoorzieningen (zoals een aula en directie- en stafruimten die normaliter vanuit deze vaste voet gerealiseerd worden) wel aanwezig zijn.

Gemeente Montferland

In de kern Montferland zijn op dit moment twee scholen voor voortgezet onderwijs gevestigd: Liemers College (locatie Dijksestraat) en Symbion. Op Liemers College locatie Dijksestraat wordt een brede brugklas mavo/havo/vwo aangeboden met uitstroommogelijkheden richting mavo, havo en vwo leerjaar 3. Bovenbouw vwo-leerlingen vervolgen hun onderwijs op Heerenmäten. Deze locatie heeft een gebouwcapaciteit van 5.275 m^2 bvo. Op Symbion wordt praktijkonderwijs aangeboden. Deze locatie heeft een gebouwcapaciteit van 4.031 m^2 bvo. In de gemeente Montferland is er voor het voortgezet onderwijs volgens de prognoses 2041 een normatieve overcapaciteit van 2.610 m^2 bvo.

Gemeente Zevenaar

In de kern Zevenaar is op dit moment één school gevestigd voor voortgezet onderwijs met drie vestigingen: Liemers College locatie Landeweer, Liemers College locatie Heerenmäten en Liemers College locatie Zonegge. Op Liemers College Landeweer wordt vmbo basisberoepsgerichte leerweg en kaderberoepsgerichte leerweg aangeboden. Deze locatie heeft een gebouwcapaciteit van 6.980 m^2 bvo[4]. Op deze locatie is er volgens de prognoses 2041 een normatieve overcapaciteit van 2.470 m^2 bvo. In de praktijk wordt deze overcapaciteit voor een groot deel ingezet voor het onderwijs of maatschappelijke partners, waar door de overcapaciteit ca. 1.470 m² bvo bedraagt. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 4.3.1. Op Liemers College Zonegge wordt vmbo theoretisch gerichte leerweg (mavo) en agora onderwijs aangeboden. Op Liemers College Heerenmäten wordt havo en vwo aangeboden. Vanuit de GRHVOL is besloten tot het uitwerken van de definitiefase voor vervangende nieuwbouw voor locaties Zonegge en Heerenmäten op/bij de locatie Heerenmäten. Door het samenvoegen en nieuwbouwen van de locaties Heerenmäten en Zonegge wordt volgens de prognoses 2041 een normatieve overcapaciteit van 4.495 m^2 bvo opgelost.

Scholen voor voortgezet onderwijs gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar						
Vestigingscode	**Naam school**	**Bouwjaar**	**Renovatie-jaar**	**Norm bvo (2041)**	**Capaciteit gebouw (m²)**	**Verschil norm en capaciteit (m²)**
03RR00	Candea College locatie Saturnus 1	2000		5.197	7.181	1.984
03RR07	Candea College locatie Saturnus 3 (Technasium)	2004		-	150	150
03RR04	Cande College locatie Eltensestraat	1997		5.730	8.543	2.813
08PS00	Symbion	2006		2.793	4.031	1.238
16SK00	Liemers College locatie Heerenmäten	1980		6.271	7.917	1.646
16SK01	Liemers College locatie Dijksestraat	1935, 1997	2023	3.903	5.275	1.372
16SK05	Liemers College locatie Landeweer	2014		4.510	6.980	2.470
16SK07	Liemers College locatie Zonegge	1980		3.554	6.403	2.849
Totaal				**31.958**	**46.480**	**14.522**

Tabel 2. Gebouwgegevens per schoolvestiging VO in de Liemers[5]

De schoolvestigingen voortgezet onderwijs in de Liemers hebben op dit moment een gezamenlijke gebouwencapaciteit van 46.480 m^2 bvo. De totaal geprognosticeerde normatieve leegstand in 2041 van 14.522 m^2 bvo wordt met de maatregelen uit dit R-IHP teruggebracht naar 9.027 m^2 bvo (deze maatregelen worden nader toegelicht in hoofdstuk 4). In de praktijk wordt deze overige overcapaciteit van 9.027 m^2 bvo voor een groot deel ingezet voor het onderwijs of maatschappelijke partners.

[4] Hierbij speelt voor dit gebouw dat er sprake is van een ongunstige bruto vloeroppervlak/netto vloeroppervlak-verhouding en een starre gebouwstructuur. Hierdoor zijn vierkante meters beperkt flexibel en soms functioneel inzetbaar.

[5] In de normatieve ruimtebehoefte berekeningen is geen gebruik gemaakt van de data van xxllnc.

3.4 (Voortgezet) speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs

In de gemeente Montferland zijn er voorzieningen voor (voortgezet) speciaal onderwijs en in gemeente Zevenaar is er een voorziening voor speciaal basisonderwijs. Deze voorzieningen hebben een eigen toekomstperspectief en vallen buiten de GRHVOL. Daarmee worden deze betreffende scholen niet behandeld in dit IHP.

3.5 Bewegingsonderwijs voortgezet onderwijs

De wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting behelst voor de gemeenten ook het zorgen voor voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs (voor het genormeerd aantal uren). De behoefte aan bewegingsonderwijs wordt per schoolvestiging berekend op basis van het totale aantal lesuren bewegingsonderwijs per week. In de volgende tabel is deze behoefte afgezet tegen het benodigde aantal gymnastieklokalen op basis van maximaal 40 lesuren per week. De tabel laat zien dat er geen knelpunten worden verwacht in de capaciteit van het aantal gymnastieklokalen gedurende de looptijd van het R-IHP.

De berekening voor de normatieve behoefte aan gymnastieklokalen is gemaakt conform de uitgangspunten in de verordening; dat wil zeggen dat er bij minder dan 20 lesuren per week geen recht is op een 'eigen' gymzaal en dat er formeel (door gemeente) elders capaciteit gezocht dient te worden. De tabel laat zien dat dit nergens aan de orde is.

Behoefte en capaciteit bewegingsonderwijs					
Naam school		**2025**	**2030**	**2035**	**2040**
Candea College locatie Saturnus 1	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	59	52	51	51
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	2	2	2	2
	Aantal resturen beschikbaar	*21*	*28*	*29*	*29*
Candea college locatie Eltensestraat	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	57	54	53	53
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	2	2	2	2
	Aantal resturen beschikbaar	*23*	*26*	*27*	*27*
Symbion	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	19	20	20	20
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	0	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Aantal resturen beschikbaar	*21*	*20*	*20*	*20*
Liemers College locatie Dijksestraat	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	34	37	38	38
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	2	2	2	2
	Aantal resturen beschikbaar	*46*	*43*	*42*	*42*
Liemers College locatie Zonegge	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	33	37	37	37
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	3	3	3	3
	Aantal resturen beschikbaar	*87*	*83*	*83*	*83*
Liemers College locatie Heerenmäten	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	64	61	61	62
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	2	2	2	2
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	3	3	3	3
	Aantal resturen beschikbaar	*56*	*59*	*59*	*58*
Liemers College locatie Landeweer	Aantal lesuren bewegingsonderwijs	27	27	27	28
	Normatieve behoefte gymnastieklokalen	1	1	1	1
	Huidige capaciteit gymnastieklokalen	2	2	2	2
	Aantal resturen beschikbaar	*53*	*53*	*53*	*52*

Tabel 3. Behoefte en capaciteit bewegingsonderwijs per schoolvestiging VO in de Liemers

Deze sportvoorzieningen kennen naast het voortgezet onderwijs ook andere gebruikers (bijvoorbeeld verenigingen). De bezetting van gymzalen kan worden verbeterd door bijvoorbeeld (het intensiveren) van avondgebruik, mits hier goede beheer- en gebruiksafspraken over worden gemaakt met het schoolbestuur.

4 Opgaven en scenario’s

In dit hoofdstuk wordt per schoolvestiging in beeld gebracht welke opgaven er zijn ten aanzien van onderwijshuisvesting, gekoppeld aan de inhoudelijke visie en ambities zoals geformuleerd in hoofdstuk 2. Op basis van de ambities en visie zijn uitgangspunten ten aanzien van de onderwijshuisvesting geformuleerd. Dit heeft geleid tot scenario’s op gemeenteniveau, waarbij per gemeente integraal is gekeken naar de verschillende schoolgebouwen, de opgave en hun onderlinge samenhang. Per gebouw is daarnaast een gebouwenkaart opgesteld, die zijn opgenomen als bijlage 1. In bijlage 2 zijn de rapportages van de schouwen van de gebouwen opgenomen.

Onderstaande paragrafen beschrijven als eerste de huisvestingsvragen per gebouw. Er wordt een antwoord gegeven op de vraag welke maatregelen (eventueel) nodig zijn. Vervolgens wordt het voorkeursscenario voor de huisvestingsopgave toegelicht.

4.1 Opgaven per school – gemeente Duiven

Candea locatie Saturnus 1

Het gebouw van het Candea College locatie Saturnus 1 dateert uit 2000 en bestaat uit één hoofdvolume met vier bouwlagen. Het gebouw is functioneel ingericht en goed onderhouden. Uit de schouw blijkt dat de staat van het gebouw overwegend goed is. De plafonds dienen over circa tien jaar te worden vervangen. Enkele aandachtspunten zijn de beperkte toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers door smalle klapdeuren en de temperatuurklachten aan de zonzijde van het gebouw. De ventilatie is in 2019 verbeterd, maar verdient blijvende aandacht. Er zijn op dit moment geen urgente maatregelen noodzakelijk, maar het is raadzaam om de toegankelijkheid en klimaatbeheersing structureel te blijven monitoren.

Candea locatie Eltensestraat

Het gebouw van Candea College locatie Eltensestraat dateert uit 1997 en bestaat uit één hoofdvolume. Het gebouw is geschikt voor het huidige onderwijsaanbod. Uit de schouw blijkt dat de staat van het gebouw goed is. Ondanks dat de installaties verouderd zijn ten opzichte van de hedendaagse normen, is de staat van de installaties nog overwegend goed en werken de installaties naar behoren. Het binnenklimaat is comfortabel. Regulier onderhoud en gevelreiniging zijn wel een punt van aandacht. Het buitenplein wordt op dit moment vernieuwd.

4.1.1 Voorkeursscenario

Het voorkeursscenario voor het Candea College in de gemeente Duiven (locaties Saturnus 1 en Eltensestraat) betreft een verkennend haalbaarheidsonderzoek naar het verbeteren van de bezetting en het meer beheersbaar maken van de leegstand. De prognoses wijzen uit dat Candea College locatie Saturnus 1 (inclusief technasium) in 2041 2.143 m^2 normatieve leegstand heeft en dat Candea College locatie Eltensestraat 2.813 m^2 normatieve leegstand heeft (als gevolg van scholenfusies in de jaren ’90 en demografische krimp). Leegstand is ongunstig voor schoolbesturen vanuit exploitatieoogpunt en is ook voor gemeenten onwenselijk, onder meer vanwege

knelpunten bij levensduurverlening en hogere kapitaallasten. Het bestuur van de GRHVOL heeft daarom opdracht gegeven voor de uitvoering van een haalbaarheidsonderzoek.

Het haalbaarheidsonderzoek onderzoekt twee routes:

A. *Maatschappelijke functies inhuizen in onderwijshuisvesting*
   Deze route betreft het toevoegen van maatschappelijke initiatieven aan het onderwijs (met een voorkeur voor functies die het vmbo versterken) en het uitwerken van de ambities op het beleidsthema inclusief onderwijs. Het initiatief van het Graafschap College (mbo) en AT Techniekopleidingen en het initiatief van het Liemers Ambachtscentrum worden verder onderzocht.

B. *Onderwijscampus Candea College*
   Centreren van het voorgezet onderwijs van Duiven op een campus voor vmbo, havo en vwo op de locatie Saturnus. Het concentreren van meer opleidingen op één locatie draagt bij aan het beleidsthema kansengelijkheid omdat (fysieke) drempels tussen opleidingen worden verlaagd en doorlopende leerlijnen worden versterkt. In deze route komt de Eltensestraat vrij voor herbestemming, transformatie of sloop-herontwikkeling. Hierbij is er sprake van een tussentijdse investering (De Eltensestraat is in 1997 gebouwd en Saturnus 1 is in 2001 gebouwd. Dit betekent dat beide scholen respectievelijk pas na 2037 en 2041 in aanmerking zouden komen voor nieuwe huisvesting). In het haalbaarheidsonderzoek zal deze investering worden vertaald naar een demarcatie tussen GRHVOL en Quadraam, binnen de mogelijkheden van de Wet Voortgezet onderwijs.

Een combinatie van beide routes behoort ook tot de mogelijkheden (een campus voortgezet onderwijs samen met het mbo op de locatie Saturnus). De uitwerking is mede afhankelijk van de lange termijnvisie van beide initiatieven en hoe zich dat verhoudt tot de huisvestingssituatie in Duiven. Het onderzoek is nodig om invulling te geven aan die lange termijnvisie en om een afweging te kunnen maken naar een voorkeurkeuze. Het onderzoek zal aandacht hebben voor de context van Quadraam met zijn stakeholders, de context van de gemeente Duiven en de context van de GRHVOL. De routes worden in gezamenlijkheid tussen gemeente Duiven en Quadraam onderzocht.

Vanaf schooljaar 2025-2026 heeft Quadraam het initiatief genomen om de huidige leegstand op locatie Eltensestraat momenteel al verder terug te dringen en de positie van het vmbo te versterken. Quadraam is samen het Graafschap College (mbo) en AT-bedrijfsopleidingen een pilot gestart van een (metaal)technisch mbo in de Liemers. Dit betreft een BBL-opleiding waarin mbo-studenten één dag in de week onderwijs volgen in het gebouw van de Eltensestraat. Aanleiding van het initiatief is het stoppen van Rijn IJssel met een aantal opleidingen in Arnhem. Momenteel huurt het Graafschap College circa 350 m^2 bvo aan ruimten in de Eltensestraat. In een periode van drie jaar willen de partners evalueren of de pilot mbo in de Liemers voldoende perspectief heeft en er een BOL-opleiding (voltijd) kan worden gestart. Mogelijk zal de ruimtebehoefte van het mbo dan toenemen met 100 tot 200 m^2 bvo. Met dit initiatief wordt er op een zorgvuldige manier invulling gegeven aan het reduceren van de overcapaciteit, met behoud van onderwijskwaliteit. De totale formele overcapaciteit kan hierdoor worden bijgesteld op 4.624 m^2 bvo (en mogelijk 4.424 m2 bvo) in 2041.

Het voorkeursscenario dat uit het haalbaarheidsonderzoek naar voren komt heeft mogelijk impact op de capaciteit voor het bewegingsonderwijs voor het Candea College.

Wanneer het voortgezet onderwijs in Duiven wordt geconcentreerd op de locatie Saturnus (route B) betreft de normatieve behoefte aan bewegingsonderwijs drie gymnastieklokalen. De huidige capaciteit op locatie Saturnus 1 betreft twee gymnastieklokalen. Tot slot wordt er geen (directe) impact op het beleidsthema 'spreiding en bereikbaarheid' verwacht. De opleidingen van de Eltensestraat worden in route B weliswaar mogelijk verplaatst naar de locatie Saturnus (< 1 km), maar het totale aanbod VO in Duiven blijft ongewijzigd.

4.2 Opgaven per school – gemeente Montferland

Liemers College locatie Dijksestraat

Het oorspronkelijke gebouw van Liemers College locatie Dijksestraat dateert uit 1935 en heeft in 1997 een ingrijpende renovatie ondergaan waarbij tevens een nieuw achterste bouwdeel is toegevoegd. In 2023 is het oorspronkelijke bouwdeel opnieuw gerenoveerd. De uitstraling en functionaliteit zijn passend bij het onderwijsconcept en de locatie. Uit de schouw blijkt dat de staat van het gebouw redelijk is, gezien de leeftijd. Technisch voldoet het gebouw niet aan de hedendaagse normen als het gaat om de temperatuurregeling en ventilatie. Er kan nog een slag worden gemaakt door het toevoegen van luchtbehandeling. De temperatuur en ventilatie verdienen aandacht binnen een termijn van vijf jaar. Het buitenterrein is recent vernieuwd en verkeert in zeer goede staat.

Symbion

Het gebouw van Symbion dateert uit 2006 en bestaat uit twee bouwdelen die met elkaar zijn verbonden via een centrale aula. Het gebouw is functioneel ingericht en sluit qua uitstraling aan bij de omliggende nieuwbouwwijk. Uit de schouw blijkt dat de staat van het gebouw overwegend goed is. Er zijn geen urgente bouwkundige gebreken geconstateerd. Wel is er op installatietechnisch vlak een aandachtspunt te benoemen; hoewel de luchtbehandelingsinstallatie in de meeste ruimten functioneert, is er op minstens één locatie sprake van geluidsoverlast en zijn er klachten over resonantie.

4.2.1 Voorkeursscenario

Het voorkeursscenario voor de scholen in de gemeente Montferland (Symbion en Liemers College Dijksestraat) betreft het continueren van de huidige gebouwen en het oplossen van de normatieve leegstand. In de looptijd van het R-IHP is er geen rekening gehouden met een huisvestingsopgave voor deze scholen.

De prognoses wijzen uit dat Symbion in 2041 1.238 m^2 normatieve leegstand heeft en dat Liemers College Dijksestraat 1.372 m^2 normatieve leegstand heeft. De GRHVOL en Quadraam onderzoeken gezamenlijk de mogelijkheden om de leegstand op te lossen. Een van de mogelijkheden is het verhuren van ruimten aan maatschappelijke organisaties. Hierbij veronderstellen we dat de kosten voor het geschikt maken van deze ruimten worden gedekt uit de huurinkomsten (kosten komen niet ten laste van het IHP).

Daarnaast kan de leegstand worden ingezet voor inclusie. De scholen werken op basis van het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband (SWV) De Verbinding aan de invulling van de doelstellingen voor inclusief onderwijs. Hierbij wordt verondersteld dat de

leegstand bijvoorbeeld (deels) kan worden benut voor extra (individuele) ondersteuning door (zorg)partners, en voor het realiseren van symbioseklassen en/of trajectvoorzieningen in samenwerking met het SWV. Op het moment van schrijven is nog onvoldoende duidelijk hoe de individuele scholen invulling gaan geven aan inclusief onderwijs en wat dit betekent voor hun huisvesting.

In dit scenario wordt de huidige huisvesting gecontinueerd. Dit betekent dat er gedurende de looptijd van dit IHP ook geen gemeentelijke investeringen worden gedaan in verduurzamingsmaatregelen voor de schoolgebouwen.

Dit scenario heeft geen (directe) impact op de beleidsthema's 'kansengelijkheid', 'sterk en toekomstgericht vmbo', 'spreiding en bereikbaarheid' en 'bewegingsonderwijs'. Op het gebied van kansengelijkheid is er in dit scenario geen ruimtelijke component aan te wijzen; aanpassingen aan de huisvesting zijn niet nodig. Quadraam geeft op inhoud invulling aan dit thema. Omdat de schoollocaties in dit scenario behouden blijven, zijn er geen wijzigingen te verwachten in de spreiding en bereikbaarheid van het onderwijs, noch in de capaciteit voor bewegingsonderwijs.

4.3 Opgaven per school – gemeente Zevenaar

Liemers College locatie Landeweer

Het gebouw van Liemers College locatie Landeweer dateert uit 2014. Het gebouw bestaat uit één hoofdvolume met vier verdiepingen. Het gebouw is geschikt voor het huidige onderwijsaanbod. Uit de schouw blijkt dat de staat van het gebouw overwegen goed is. Er zijn geen urgente bouwkundige gebreken geconstateerd. De toegankelijkheid is grotendeels op orde, al verdient de inrichting van de miva-toiletten aandacht. Qua installaties zijn er aandachtspunten op het gebied van ventilatie en klimaatbeheersing, met name in specifieke lokalen. De klimaatbeheersing is in de meeste ruimten voldoende, maar in de techniek- en handvaardigheidslokalen zijn duidelijke tekortkomingen geconstateerd. De temperatuurregeling is hier onvoldoende. Het gebouw kan geclassificeerd worden als BENG, maar de exploitatielasten zijn relatief hoog. Het gebouw kan gezien worden als een 'early adopter' op gebied van duurzaamheid in 2014. De warmtepompen gaan richting het eind van de technische levensduur en onderdelen zullen binnen vijf jaar moeten worden vervangen.

Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten

Het pand Zonegge is in 1980 gebouwd. Onderzoeken hebben aangetoond dat het gebouw niet meer voldoet aan de functionele, onderwijskundige eisen van deze tijd. Daarnaast is het gebouw technisch verouderd en niet duurzaam. Ook het pand van de locatie Heerenmäten (bouwjaar 1980) is aan het einde van zijn functionele en technische levensduur[6]. In november 2023 is tijdens de intiatieffase een verkennend onderzoek uitgevoerd naar het samen huisvesten van Zonegge en Heerenmäten. Op basis van dit onderzoek heeft het bestuur van de GRHVOL samen met Quadraam de voorkeur gegeven aan volledige nieuwbouw op locatie Heerenmäten. Het project is vervolgens in 2025 en

[6] De gebouwen van locaties Zonegge en Heerenmäten zijn beoordeeld in een renovatiescan van HEVO. Deze gebouwen zijn, mede vanwege het lopende haalbaarheidsonderzoek naar vervangende nieuwbouw, niet meegenomen in de schouwen voor dit IHP.

begin 2026 verder uitgewerkt in de definitiefase. Er is inzicht verkregen in de gebruikerswensen, projectkaders, directe investeringslasten van het schoolgebouw en bijkomende kosten voor de realisatie hiervan, de voorlopige dekkingsparagraaf en de aanwezige risico's.

4.3.1 Voorkeursscenario

Liemers College locatie Landeweer

Het voorkeursscenario voor het Liemers College locatie Landeweer is het continueren van het huidige gebouw en het oplossen van de normatieve leegstand. In de looptijd van het R-IHP is er geen rekening gehouden met een huisvestingsopgave voor deze school. Dit betekent dat er gedurende de looptijd van dit IHP ook geen gemeentelijke investeringen worden gedaan in verduurzamingsmaatregelen voor de schoolgebouwen.

De prognoses wijzen uit dat Liemers College locatie Landeweer in 2041 2.470 m^2 normatieve leegstand heeft. Maardt heeft in opdracht van de GRHVOL in januari 2026 onderzoek gedaan naar het doelmatig en toekomstbestendig benutten van het gebouw gezien de relatief hoge normatieve leegstand in 2041. Op dit moment huisvest de locatie Landeweer een aantal initiatieven in het kader van de beleidsthema's inclusief onderwijs, kansengelijkheid en een sterk en toekomstgericht vmbo. Deze initiatieven kennen elk een aanvullende ruimtebehoefte (aanvullend op de normatieve ruimtebehoefte). De GRHVOL heeft bestuurlijk besloten deze initiatieven te ondersteunen en wil de ruimtebehoefte faciliteren in de huidige en toekomstige leegstand van de locatie Landeweer.

Inclusief onderwijs

Op Landeweer zijn er uitgebreide mogelijkheden voor ondersteuning op maat, waardoor een grotere en meer diverse groep leerlingen onderwijs kan volgen in de eigen regio. Hiermee sluit de locatie Landeweer aan bij de ambities van inclusief onderwijs, voor thuisnabij onderwijs. Voorheen werden deze leerlingen geïndiceerd als LWOO-leerlingen.

De opzet van een structuurklas (symbiose voorziening) binnen het schoolgebouw draagt eraan bij dat de instroom richting het VSO wordt teruggedrongen. De structuurklas maakt gebruik van twee klaslokalen.

Kansengelijkheid

De praktijkomgevingen op de locatie Landeweer worden niet alleen benut voor het reguliere vmbo basis- en kaderonderwijs, maar ook voor leerlingen uit groep 8 van het regulier en speciaal basisonderwijs. Door deze leerlingen al in groep 8 kennis te laten maken met praktijkgericht leren, draagt de locatie bij aan kansrijk adviseren en aan een betere aansluiting op het voortgezet onderwijs.

Jongerenwerk is structureel aanwezig met inloopmomenten voor leerlingen op het Liemers College locatie Landeweer. Deze organisatie maakt structureel gebruik van één klaslokaal.

Sterk Techniek Onderwijs (STO) en samenwerking bedrijfsleven

In het kader van STO is Technoplaza ontwikkeld. Recent is een nieuw convenant afgesloten om het Technoplaza te continueren. Technoplaza draagt bij aan betekenisvol onderwijs: leerlingen leren niet alleen uit boeken, maar ervaren hoe kennis en vaardigheden worden toegepast in de praktijk. Dit bevordert motivatie, talentontwikkeling en loopbaanoriëntatie. Daarnaast speelt Technoplaza een cruciale rol in het versterken van de regionale arbeidsmarkt, waar de vraag naar technisch geschoold personeel groot

is en naar verwachting verder zal toenemen. Door structurele samenwerking met het bedrijfsleven ontstaat een duurzame leerlijn van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs en vervolgstappen richting mbo, hbo en werk. Technoplaza is momenteel nog gehuisvest op locatie Zonegge, maar wordt overgeplaatst naar locatie Landweer per schooljaar 2027/2028.

Daarnaast wordt er op locatie Landeweer intensief samengewerkt met regionale opleidingsbedrijven in het kader van STO. Leerlingen werken bijvoorbeeld aan een realistische opdracht, zoals het bouwen van zorgunits, waarmee onderwijs en beroepspraktijk direct met elkaar worden verbonden. Dit versterkt de aansluiting op het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt in de regio.

Met bovenstaande initiatieven wordt er op een zorgvuldige manier invulling gegeven aan het reduceren van de overcapaciteit, met behoud van onderwijskwaliteit. De totale ruimtebehoefte van bovenstaande initiatieven is door Maardt ingeschat op ca. 1.000 m² bvo. Dit aantal is indicatief (op basis van ervaringscijfers) en kent geen wettelijke grondslag. De totale formele overcapaciteit wordt hierdoor bijgesteld op 1.470 m² bvo in 2041. Deze resterende overcapaciteit is grotendeels normatief van aard en beperkt functioneel inzetbaar. Het gebouw kent een starre structuur in indeling die niet zonder ingrijpende aanpassingen geschikt te maken is voor andere onderwijsvormen of maatschappelijke partners. Tevens speelt mee dat het gebouw een ongunstige bruto vloeroppervlak/netto vloeroppervlak-verhouding heeft, waardoor de overcapaciteit beperkt flexibel inzetbaar is. Quadraam blijft zich onverminderd inzetten om de overcapaciteit waar mogelijk verder terug te dringen, steeds vanuit een onderwijsvisie en met oog voor betaalbaarheid.

Dit scenario heeft geen (directe) impact op de beleidsthema's 'spreiding en bereikbaarheid' en 'bewegingsonderwijs'. Omdat de schoollocatie in dit scenario behouden blijft, zijn er geen wijzigingen te verwachten in de spreiding en bereikbaarheid van het onderwijs, noch in de capaciteit voor bewegingsonderwijs.

Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten

Het voorkeursscenario voor Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten betreft vervangende nieuwbouw op locatie Heerenmäten. Op basis van het geprognotiseerde leerlingenaantal van 1453 leerlingen in 2045 wordt uitgegaan van een ruimtebehoefte van 9.786 m^2 bvo. Door het samenvoegen en nieuwbouwen van de twee locaties wordt volgens een normatieve geprognosticeerde overcapaciteit van 4.534 m^2 bvo in 2045 opgelost. Het uitgangspunt voor de nieuwbouw is de basiskwaliteit (Bbl en Frisse Scholen Klasse B) zoals beschreven onder het beleidsthema 'kwaliteit en duurzaamheid'. In de ontwerpfase wordt geadviseerd onderzoek te doen naar de realisatie van een ENG-ready gebouw en de vertaling van inclusief onderwijs naar ruimtelijke uitgangspunten.

Op basis van een integrale afweging van ruimtelijke kwaliteit, inpassing in de omgeving en aansluiting op de onderwijsvisie van het Liemers College is gekozen voor de situering van de nieuwbouw op de locatie van de huidige parkeerplaatsen van Heerenmäten (naast het huidige gebouw). Het huidige schoolgebouw kan hierdoor grotendeels in gebruik blijven tijdens de bouw. Eén vleugel van het gebouw van Heerenmäten wordt vóór de bouw vrijgespeeld, om meer ruimte te maken voor het nieuwbouwvolume. Tijdens de bouw worden de leerlingen van de locatie Heerenmäten verdeeld over de locaties Zonegge en Heerenmäten. De beschikbare overcapaciteit op Zonegge wordt hiervoor benut. Er worden geen tijdelijk units geplaatst. Wel dienen er

beperkte aanpassingen te worden gedaan aan de locatie Zonegge om deze verdeling mogelijk te maken.

Na de realisatie van de vervangende nieuwbouw vallen de huidige gebouwen van locatie Zonegge en locatie Heerenmäten terug aan de gemeente Zevenaar. Daarmee gaan deze gebouwen uit de vastgoedportefeuille van de GRHVOL. Het huidige gebouw van de locatie Heerenmäten wordt gesloopt.

Door het centreren van het onderwijsaanbod mavo, havo en vwo wordt bijgedragen aan het thema kansengelijkheid. Door mavo, havo en vwo te concentreren op één locatie verlaagt Quadraam (fysieke) drempels en worden doorlopende leerlijnen en kans van slagen bij opstromen versterkt.

Dit scenario heeft geen (directe) impact op de beleidsthema's 'spreiding en bereikbaarheid' en 'bewegingsonderwijs'. De locatie Zonegge wordt samengevoegd met de locatie Heerenmäten, maar het totale aanbod VO in Zevenaar blijft ongewijzigd. De sporthal blijft in de huidige vorm behouden (3 gymzaaldelen).

Voor de overige kaders en uitgangspunten voor project Heerenmäten/Zonegge wordt verwezen naar het fasedocument definitiefase Heerenmäten.

5 Meerjarenuitvoeringsplan

De vraagstukken en scenario's zijn in dit hoofdstuk vertaald naar een meerjarenuitvoeringsplan, opgedeeld in vier tijdvakken van ieder vier jaar. In paragraaf 5.1 is omschreven hoe de prioritering van de projecten tot stand is gekomen. Daarna zijn de projecten per tijdvak weergegeven in paragraaf 5.2 tot en met 5.5. Paragraaf 5.6 bevat het meerjarenuitvoeringsplan.

Voor schoolgebouwen die in tijdvak 3 en 4 40 jaar oud zijn en mogelijk het einde van hun technische levensduur naderen, wordt tijdens de periodieke actualisatie van het IHP opnieuw geïnventariseerd welke huisvestingsmaatregel passend is.

5.1 Prioritering tot meerjarenuitvoeringsplan

De prioritering van projecten gebeurt niet alleen op basis van de leeftijd en de staat van het gebouw, maar ook op basis van de inhoudelijke ambities en visie. Daarnaast kunnen ruimtelijke ontwikkelingen van invloed zijn op de prioritering van projecten. Het onderhavige R-IHP geeft perspectief wanneer een school of schoolvestigingen aan de beurt zijn. De tabel in paragraaf 5.6 bevat de prioritering van de projecten.

5.2 Tijdvak 2026-2029

In dit tijdvak is de haalbaarheids- en projectfase van de vervangende nieuwbouw voor Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten opgenomen. Start uitvoering van dit project is beoogd in het vierde kwartaal van 2029. Daarnaast is in het eerste tijdvak de haalbaarheidsstudie voor het Candea College in Duiven opgenomen. De haalbaarheidsstudie zal uitwijzen of en wanneer deze school in overgaat tot projectfase.

5.3 Tijdvak 2030-2033

In dit tijdvak is de oplevering van de vervangende nieuwbouw voor Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten opgenomen. De oplevering is beoogd in het tweede kwartaal van 2031, zodat de school in de zomervakantie van 2031 kan inhuizen. Tevens worden in dit tijdvak de huidige gebouwen van Zonegge en Heerenmäten gesloopt en wordt het terrein van Heerenmäten heringericht.

5.4 Tijdvak 2034-2037

In dit tijdvak staat er geen project opgenomen in de planning van het R-IHP.

5.5 Tijdvak 2038-2041

In dit tijdvak staat er geen project opgenomen in de planning van het R-IHP.

5.6 Meerjarenuitvoeringsplan Regionaal Integraal Huisvestingsplan

Meerjarenuitvoeringsplan GRHVOL																
		tijdvak 1				tijdvak 2				tijdvak 3				tijdvak 4			
naam school	huisvestingsvraagstuk	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041
Candea College locatie Saturnus 1	haalbaarheidsonderzoek																
Candea college locatie Eltensestraat	haalbaarheidsonderzoek																
Symbion	geen vraagstuk																
Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten	vervangende nieuwbouw																
Liemers College locatie Dijksestraat	geen vraagstuk																
Liemers College locatie Landeweer	geen vraagstuk																

	haalbaarheidsfase
	projectfase

Tabel 4. Prioritering Regionaal Integraal Huisvestingsplan GRHVOL

6 Financiën

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de financiële effecten van de opgaven in het R-IHP. In paragraaf 6.1 beschrijven we de gehanteerde uitgangspunten voor het meerjareninvesteringsplan, in paragraaf 6.2 is het meerjareninvesteringsplan zelf opgenomen en in paragraaf 6.3 zijn de voorlopige kosten per gemeente opgenomen.

6.1 Uitgangspunten stichtingskosten Heerenmäten/Zonegge

- De stichtingskosten zijn gebaseerd op het geprognosticeerde leerlingenaantal op 1 oktober 2045. Omgerekend is dat 9.786 m^2 bvo.
- Het totale stichtingskostenbedrag per m^2 bedraagt € 4.028,00 inclusief btw (prijspeil april 2026).
- De stichtingskosten zijn geraamd op basis van een massastudie waarin nog geen expliciete keuzes zijn gemaakt en er geen ontwerp ligt. Er is daarom geen rekening gehouden met uitgangspunten aangaande onder andere installatie(principes), afwerking en materialen.
- In dit bedrag is geen rekening gehouden met het gereedmaken van de huidige gebouwen van Zonegge en Heerenmäten voor het tijdelijk huisvesten van de (extra) leerlingen van Heerenmäten. Hiervoor wordt € 300.000,00 inclusief btw als reservering toegevoegd aan de stichtingskosten.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele uitbreiding van het onderwijsleerpakket en meubilair. Dat geldt alleen voor de scholen die groeien en niet eerder zijn ingericht voor dat aantal leerlingen.
- Er is geen rekening gehouden met een extra investering van een aanvullende ruimtebehoefte in verband met de ambities rondom inclusief onderwijs.
- Het stichtingskostenbedrag is in het meerjareninvesteringsplan opgenomen in het geplande jaar van oplevering en ingebruikname en daarmee het jaar van activatie.

Voor de exacte financiële uitgangspunten voor project Heerenmäten/Zonegge wordt verwezen naar het fasedocument definitiefase Heerenmäten.

6.2 Meerjareninvesteringsplan

In onderstaande tabel is het meerjareninvesteringsplan dat voortkomt uit het meerjarenuitvoeringsplan opgenomen. In deze tabel is uitgegaan van de uitgangspunten benoemd in paragraaf 6.1. Het stichtingskostenbedrag is opgenomen in het geplande jaar van oplevering en ingebruikname en daarmee het jaar van activatie.

Meerjareninvesteringsplan GRHVOL																			
		tijdvak 1					tijdvak 2				tijdvak 3				tijdvak 4				
naam school	huisvestingsvraagstuk	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041		
Candea College locatie Saturnus 1	haalbaarheidsonderzoek																		
Candea college locatie Eltensestraat	haalbaarheidsonderzoek																		
Symbion	geen vraagstuk																		
Liemers College locaties Zonegge en Heerenmäten	vervangende nieuwbouw						€ 39.421.263,00												
Liemers College locatie Dijksestraat	geen vraagstuk																		
Liemers College locatie Landeweer	geen vraagstuk																		

Tabel 5. Meerjareninvesteringsplan

6.3 Kosten Heerenmäten/Zonegge per gemeente

In de GRHVOL is afgesproken dat de kosten per gemeente worden verdeeld op basis van het aantal VO-leerlingen dat per gemeente is gehuisvest. Als voorlopig uitgangspunt vormt de oktobertelling van 2025 het vertrekpunt voor de verdeling van de kosten. Aanvullend geldt voor het praktijkonderwijs van Symbion in Didam een vermenigvuldigingsfactor (1,98) van het aantal leerlingen op 1 oktober 2025. Het jaar na oplevering van project Heerenmäten en Zonegge zullen de kapitaallasten (op basis van werkelijk gemaakte kosten) worden verdeeld over de drie gemeenten. Omdat leerlingenaantallen ieder jaar kunnen fluctueren, is het niet mogelijk om hier voor de komende 15 jaar een reële kostenverdeling op te baseren.

Onderstaand overzicht weergeeft het aantal leerlingen per gemeente op 1 oktober 2025 (rekening houdend met de vermenigvuldigingsfactor van Symbion) en de indicatieve verdeling van de stichtingskosten[7] per gemeente. Deze verdeling wordt definitief vastgesteld voor het jaar van oplevering op basis van de oktobertelling 2030.

naam gemeente	aantal leerlingen 2025	% aantal leerlingen	stichtingskosten
Duiven	1660	38,51%	€ 15.296.658
Montferland	868	20,13%	€ 7.995.890
Zevenaar	1783	41,36%	€ 16.428.714
Totaal	4311	100,00%	€ 39.721.263

Tabel 6. Indicatieve verdeling stichtingskosten Heerenmäten/Zonegge per gemeente

[7] *Inclusief de reservering van € 300.000,00 incl. btw voor het gereedmaken van de huidige gebouwen van Zonegge en Heerenmäten voor het tijdelijk huisvesten van de (extra) leerlingen van Heerenmäten.*

7 Vervolg IHP

Wanneer projecten in uitvoering gaan zijn er afspraken die moeten worden gemaakt rondom bouwheerschap en het verlenen van de kredieten. Om die reden zijn in dit hoofdstuk een aantal uitvoeringsafspraken opgesteld op uitvoering R-IHP-niveau en uitvoering projectniveau.

7.1 Uitvoering IHP-niveau

7.1.1 Monitoring IHP

Voor het monitoren van het R-IHP kunnen Stichting Quadraam en de GRHVOL op gezette tijden bij elkaar komen. Het bestuurlijk overleg is hier een goed moment voor. Stichting Quadraam en de GRHVOL hebben in ieder geval gezamenlijk de volgende taken:

- Evaluatie planning IHP.
- Noodzaak aanpassing planning bepalen. Signalerende functie ten aanzien van bijvoorbeeld gebiedsontwikkelingen, ontwikkeling leerlingenaantallen, uitkomsten van haalbaarheidsonderzoeken en bestuurlijke besluiten (fusie, sluiting/opheffing).
- Bewaken doorlooptijd. Het kan voorkomen dat er een afhankelijkheid zit tussen de projecten. Stichting Quadraam en de GRHVOL bewaken de doorlooptijd van projecten om vertraging te voorkomen.

7.1.2 Evaluatie en actualisatie R-IHP

Op basis van het wetsvoorstel moeten de GRHVOL en Quadraam iedere vier jaar het IHP actualiseren. Gedurende de vier jaar moet dit R-IHP worden geëvalueerd. De evaluatie en actualisatie kunnen leiden tot aanpassingen van de planning. Aanbevolen wordt om na drie jaar (een jaar voorafgaand aan het actualisatiejaar) te beginnen met het opstarten van het proces voor het actualiseren van het R-IHP, omdat de doorlooptijd van het R-IHP-proces ongeveer een half jaar tot één jaar is.

7.2 Uitvoering op projectniveau

7.2.1 Bouwheerschap

Het bouwheerschap ligt conform onderwijswetgeving bij het schoolbestuur, tenzij de GRHVOL en Quadraam afspraken maken dat het bouwheerschap bij de gemeenten ligt. Wanneer het bouwheerschap wordt overgedragen aan de vestigingsgemeente van de betreffende school of derden moet dit schriftelijk worden vastgelegd.

Er moeten duidelijke afspraken worden gemaakt tussen GRHVOL, Quadraam en derden rondom het bouwheerschap en deze afspraken moeten worden vastgelegd in een bouwheerovereenkomst bij de beschikking. Daarnaast maken schoolbestuur en GRHVOL afspraken over het eigendom en het gebruik na oplevering.

7.2.2 Kredietverlening: projectdefinitie/haalbaarheidsonderzoek

Wanneer de voorbereiding voor vervangende huisvesting van een gebouw van start gaat, moeten het schoolbestuur en de GRHVOL overleggen over de projectdefinitie en het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek. Daarnaast is het investeringsschema van belang om een haalbaarheidsonderzoek te starten en te bekostigen. Door middel van het haalbaarheidsonderzoek worden de projectkaders, op basis waarvan een beschikking wordt afgegeven en op basis waarvan afspraken worden vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst, definitief bepaald. Voor een haalbaarheidsonderzoek stelt de GRHVOL een vergoeding beschikbaar, die niet in mindering wordt gebracht op het uitvoeringskrediet.

7.2.3 Kredietverlening: voorbereidingskrediet

Wanneer er een akkoord is op de uitgangspunten, wordt een start gemaakt met het project. Vervolgens wordt het voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld en wordt er een start gemaakt met de projectuitwerking. Een project bestaat na de projectdefinitie uit: definitiefase, ontwerpfase, prijs- en contractvorming, voorbereidingsfase en realisatiefase. Het initiatief wordt overgedragen aan de projectmanager van de bouwheer en de projectleider van de gemeente. Het proces van projectuitwerking verloopt soepel als de bouwheer en de projectleider samen optrekken. De bouwheer en de projectleider van de gemeente stellen samen een projectplan op bij de start van een project.

7.2.4 Kredietverlening: uitvoeringskrediet

Na de prijs- en contractvorming-/voorbereidingsfase komt de realisatiefase en wordt het uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld om het gebouw te realiseren.

8 Conclusie en aanbevelingen

8.1 Conclusie

De GRHVOL heeft samen met Stichting Quadraam een gedragen en beleidsrijk kader vastgesteld voor de huisvesting van het voortgezet onderwijs in de regio. Het *Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs De Liemers 2026-2041* vormt daarmee een cruciaal instrument om de onderwijshuisvesting planmatig te plannen en beheren.

Kenmerkend voor de onderwijshuisvesting in de Liemers is dat deze regionaal is georganiseerd via de GRHVOL, met als doel om te borgen dat er een goede spreiding en bereikbaarheid van het voortgezet onderwijsaanbod in de regio kan blijven bestaan. Deze regionale organisatie biedt het bestuurlijke kader om ontwikkelingen in samenhang te bezien en gezamenlijke verantwoordelijkheid te nemen voor het onderwijslandschap als geheel. Tegelijkertijd blijft het onderwijsaanbod expliciet verankerd op kernniveau. De kernenvisie vormt daarmee het richtinggevende vertrekpunt voor investeringen en ingrepen, waarbij ontwikkelingen per kern afzonderlijk worden beoordeeld. Het R-IHP bevestigt dat leegstand of capaciteitsvraagstukken in de ene kern niet leiden tot verschuivingen of ingrepen in een andere kern.

Het R-IHP maakt duidelijk dat onderwijshuisvesting wordt gezien als middel om inhoudelijke ambities te faciliteren. Vanuit een gezamenlijk beleidskader zijn op samenhangende wijze keuzes gemaakt op het gebied van inclusief onderwijs, kansengelijkheid, een sterk en toekomstbestendig vmbo, spreiding en bereikbaarheid van het onderwijsaanbod, multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen en kwaliteit en duurzaamheid.

Door het vertalen van deze ambities naar voorkeursscenario's en een meerjarenuitvoeringsplan, ontstaat duidelijkheid over de volgorde en samenhang van projecten en over de inzet van middelen in de tijd. Tegelijkertijd laat het R-IHP ruimte voor maatwerk per locatie en gemeente. Daarmee is het R-IHP nadrukkelijk een dynamisch document, dat periodiek wordt gemonitord, geëvalueerd en geactualiseerd.

8.2 Aanbevelingen

Uitwerken routekaart verduurzaming bestaande gebouwen

Voor de gebouwen die niet in het R-IHP zijn opgenomen, maar nog wel voor lange tijd in stand gehouden worden, is het wenselijk een routekaart op te stellen om de ambities rondom duurzaamheid en ventilatie te bereiken, zoals bedacht in het beleidskader.

De GRHVOL en Quadraam voelen hiervoor een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De verantwoordelijkheid van het schoolbestuur als exploitant van het gebouw staat hierbij buiten kijf (bijvoorbeeld voor het vervangingsonderhoud), maar de gemeente heeft vanuit de visie en ambitie en de afspraken gemaakt in het Klimaatakkoord ook een rol. Bij het opstellen van de routekaart worden afspraken gemaakt over de kostenverdeling. De gemeente neemt het initiatief in het opstellen van de routekaart.

Evaluatie en actualisatie beleidsrijk R-IHP

Zoals in hoofdstuk 1 aangegeven, is een Integraal Huisvestingsplan een dynamisch document dat aan het eind van elk jaar geëvalueerd wordt door de GRHVOL en Quadraam. Deze evaluatie volstaat met een korte terugblik met, waar nodig, aanpassingen. Op basis van het wetsvoorstel dient het IHP iedere vier jaar volledig geactualiseerd te worden.

Daarnaast kunnen wijzigingen in wet- en regelgeving voor het onderwijs, dan wel wet- en regelgeving op het gebied van bijvoorbeeld bouwen en klimaat, van invloed zijn op de afspraken die gemaakt zijn in het R-IHP en daarmee om een aanpassing van het R-IHP (op onderdelen) vragen. Ook wijzigingen in de wijze en hoogte van bekostiging van de gemeenten en schoolbestuur voor onderwijshuisvesting kunnen aanpassingen van het R-IHP vragen. Ten slotte kunnen ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de realisatie van woningbouwplannen, vragen om actualisatie van projecten in het R-IHP. De GRHVOL en Quadraam bepalen samen of het R-IHP op basis van het voorgaande tussentijds om actualisatie vraagt.

Bijlage 1 – Gebouwenkaarten

Separate bijlage en online te raadplegen via: Microsoft Power BI

Bijlage 2 – Schouwrapporten

Separate bijlagen.

Penta Rho™

Ruimte om te zijn.

Penta Rho Organisatie Ontwikkelt Huisvesting B.V.
Boogschutterstraat 52
7324 BA Apeldoorn

T **(055) 538 66 90**
E **info@pentarho.nl**
I **www.pentarho.nl**

KvK-nr. **08169718**

Samenvatting Beleidskader R-IHP de Liemers

versie: 11 mei 2026

Beleidsthema	Uitwerking
1. Inclusief Onderwijs	- Bij bouwplannen realiseren we gebouwen die prikkelarm, veilig en toegankelijk zijn; - Samenwerkingsverband en onderwijspartners dienen in overleg met de gemeenten eerst regionale beleidskeizes te maken, voordat dit vertaald kan worden naar huisvesting. Het is te vroeg voor een herziene ruimtenormering (eerst keuzes maken, dan uitwerken hoe deze te faciliteren).
2. Kansengelijkheid	- Quadraam faciliteert extra ondersteuning binnen de bestaande ruimtenormen. - In geval van leegstand kan ruimte via medegebruik of verhuur worden ingzet voor dit doel.
3. Sterk & Toekomstbestendig VMBO	- Quadraam ontwikkeld de komende periode een visie hoe het VMBO toekomstbestendig te maken. De conslussie is nog niet verwerkt in dit R-IHP. - Organisaties (zoals pilot met het mbo in Duiven), Beleidsinitiatieven (zoals met het bedrijfsleven Technoplaza) kunnen bij leegstand gebruikmaken emaakt van de verhuurmogelijkheden binnen de Wet Voortgezet Onderwijs.
4. Spreiding en Bereikbaarheid	- GRHVOL is tevreden over spreiding onderwijsaanbod in de bestaande situatie. - De GRHVOL streeft naar een breed aanbod van het voortgezet onderwijs in alle drie de kernen. Afweging vidt plaats op kernniveau.
5. Multifunctioneel gebruik en bezetting	- Bij leegstand kan Quadraam , met expliciete goedkeuring van het college van de vestigings gemeente, ruimte aan derde verhuren binnen de mogelijkheden van de Wet Voortgezet Onderwijs. - In Zevenaar wordt locatie Zonegge afgestoten in combinatie met een nieuwbouw op Heerenmaten, dit reduceert leegtand in de kern. - In de kern Duiven vindt er een haalbaarheidsonderzoek plaats met als doel leegstand te reduceren. - In de kern Montferland wordt gezocht naar organisaties die bij het onderwijs passen.
6. Kwaliteit en Duurzaamheid	- Bij Bouwplan wordt bovennormatieve kwaliteit Frisse Scholen Klasse B gerealiseerd. - Verduurzamingsopgave is een verantwoordelijkheid van de vestigingsgemeente, tenzij daar op projectniveau maatwerkafspraken over gemaakt worden. - Sloop-Nieuwbouw voor Heerenmäten/Zonegge in Zevenaar.
7. Rolverdeling Onderwijs - Gemeente	- Gezamenlijke verantwoordelijkheid voor huisvesting
8. Betaalbaarheid	- Inzicht in de financiele plicht op de middellange termijn. - Tijdelijke huisvesting indien mogelijk in bestaande gebouwen

Instnr	Naam	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2035	2040	2045
03RR00	Candea College locatie Saturnus 1	916	842	803	792	779	765	754	735	732	745
03RR04	Candea College locatie Eltensestraat	879	818	804	800	791	781	771	755	759	771
08PS00	Symbion	185	195	201	205	205	205	204	205	206	210
16SK00	Liemers College loc. Heerenmaten	1051	919	899	891	886	885	879	876	889	905
16SK01	Liemers College loc. Didam	435	482	503	517	521	525	528	543	545	556
16SK05	Liemers College loc. Landeweer	412	391	392	394	393	395	393	394	400	407
16SK07	Liemers College loc. Zonegge	311	473	507	538	539	539	534	528	538	548
	Totaal	4189	4120	4109	4137	4114	4095	4063	4036	4069	4142

Raadsvoorstel

onderwerp	Ontwerpbegroting 2027 Reinigingsdienst de Liemers (RDL)
zaaknummer	Z/26/514508
documentnummer	INT/26/1299986
portefeuillehouder	M.H.J. Pluimers-Foeken
portefeuille	Afval

1. Samenvatting

De gemeenteraad wordt gevraagd kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2027 van de Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst De Liemers (hierna: GR RDL) en te besluiten of zij een zienswijze wil indienen. De begroting is structureel sluitend en opgesteld volgens de wettelijke eisen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). RDL blijft verantwoordelijk voor de afvalinzameling en draagt bij aan de gemeentelijke doelstellingen om restafval te verminderen en recycling te verhogen.

2. Aanleiding

Voor u ligt de ontwerpbegroting 2027 van de GR RDL, inclusief meerjarenraming 2028–2030. RDL voert voor de gemeenten Zevenaar en Montferland de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen uit en exploiteert afvalaanbiedstations. De begroting is opgesteld conform het BBV en sluit structureel. Volgens artikel 16 eerste lid van de GR RDL stuurt het bestuur van RDL de ontwerpbegroting minimaal 12 weken voordat deze wordt vastgesteld door het bestuur, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten.

3. Beoogd effect

Het beoogd effect is de gemeenteraad in de gelegenheid te stellen de ontwerpbegroting 2027 van de GR RDL kritisch te beoordelen op beleidsmatige keuzes en financiële consequenties, zodat kan worden bepaald of er aanleiding is om een zienswijze in te dienen.

4. Argumenten

1.1 De begroting is structureel sluitend en voldoet aan de kaders

De ontwerpbegroting 2027 is opgesteld conform de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is structureel in evenwicht. Daarmee voldoet de begroting aan de wettelijke eisen die gelden voor gemeenschappelijke regelingen. Er zijn geen financiële of rechtmatigheidsaspecten geconstateerd die aanleiding geven tot het indienen van een zienswijze.

2.1 Hogere kosten zijn verklaarbaar en gekoppeld aan investeringen

De totale begroting van RDL stijgt ten opzichte van 2026 met circa 7%. Deze stijging wordt grotendeels veroorzaakt door externe ontwikkelingen, zoals loon-, prijs- en brandstofstijgingen. Daarnaast is sprake van een verschuiving van werkzaamheden die eerder door externe partijen werden uitgevoerd en vanaf 2027 door RDL zelf worden verzorgd.

Zo voert RDL vanaf 2027 de inzameling van ondergrondse restafvalcontainers in eigen beheer uit. Vanaf medio 2027 geldt dit ook voor de inzameling van ondergrondse glascontainers. Om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren wordt geïnvesteerd in een kraanarmvoertuig. De hiermee samenhangende kosten maakten eerder al onderdeel uit van de totale afvalbegroting van de gemeente Zevenaar, maar worden vanaf 2027 zichtbaar in de begroting van RDL.

De bijdrage van de gemeente Zevenaar stijgt met circa 6,4% en blijft daarmee achter bij de totale begrotingsstijging van RDL. Dit wordt onder meer verklaard door de gehanteerde verdeelsystematiek tussen de deelnemende gemeenten en de wijze waarop de afvalinzameling in Zevenaar is georganiseerd. De inzameling van restafval wordt in Zevenaar huis- aan huis in rolcontainers uitgevoerd, maar ook voor een groot deel in ondergrondse restafvalcontainers. Er is voor deze manier van inzameling minder fte nodig. Ook wordt de huis- aan huis papierinzameling met vrijwilligers van verenigingen uitgevoerd, waardoor minder personele inzet van RDL nodig is.

2.2 De begroting biedt voldoende inzicht voor een zorgvuldige afweging
De ontwerpbegroting biedt een helder inzicht in de voorgenomen activiteiten, de financiële ontwikkeling en de belangrijkste risico's van RDL. Daarmee beschikt de raad over voldoende informatie om haar kaderstellende en controlerende rol te vervullen en een afgewogen oordeel over de begroting te vormen. In de begroting wordt toegelicht welke taken RDL uitvoert, welke ontwikkelingen van invloed zijn op de bedrijfsvoering en hoe de beschikbare middelen worden ingezet. Daarnaast worden relevante risico's en ontwikkelingen voor de komende jaren beschreven. Hierdoor is inzichtelijk welke keuzes worden gemaakt en welke financiële gevolgen daaraan verbonden zijn.
De begroting bevat daarmee voldoende informatie om de beleidsmatige en financiële consequenties van de voorgestelde keuzes te beoordelen. Er zijn geen wezenlijke onduidelijkheden die aanleiding geven tot het indienen van een zienswijze.

5. Kanttekeningen
2.1 Kostenontwikkeling, doelmatigheid en organisatieontwikkeling
De stijging van de kosten is grotendeels verklaarbaar door externe factoren en wijzigingen in de uitvoering van de dienstverlening. Tegelijkertijd biedt de begroting nog beperkt inzicht in de wijze waarop de kostenontwikkeling op langere termijn wordt beheerst en hoe verdere verbetering van de doelmatigheid wordt gerealiseerd.
Dit geldt onder meer voor de beheersing van het ziekteverzuim, de inzetbaarheid van personeel, efficiencymaatregelen en de mogelijke gevolgen van de voorgenomen gemeentelijke herindeling voor de organisatie van de afvalinzameling. Hoewel de begroting voldoende inzicht biedt voor besluitvorming, zijn deze ontwikkelingen nog voornamelijk op hoofdlijnen beschreven.
Het bestuur van RDL heeft aangegeven een plan van aanpak op te stellen waarin diverse verbeterpunten nader worden uitgewerkt. Het is wenselijk dat de raad via toekomstige planning- en controldocumenten wordt geïnformeerd over de voortgang, effecten en financiële consequenties van deze maatregelen.

6. Alternatieven
2.1 De raad besluit een zienswijze in te dienen
De raad kan een zienswijze indienen met het verzoek aan RDL om meer inzicht te geven in de beheersing van kosten, de verbetering van de doelmatigheid, de aanpak van het ziekteverzuim en de gevolgen van de voorgenomen gemeentelijke herindeling. Het bestuur van RDL heeft echter reeds aangekondigd deze en andere verbeterpunten nader uit te werken in een plan van aanpak naar aanleiding van het accountantsverslag op de jaarrekening RDL 2025. Gelet hierop en op de mogelijkheden om de voortgang via de reguliere planning- en controlcyclus te volgen, acht het college een zienswijze op dit moment niet noodzakelijk.

7. Planning en evaluatie
Op grond van artikel 34 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) moet het dagelijks bestuur de vastgestelde begroting uiterlijk vóór 15 september van het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar

toezenden aan Gedeputeerde Staten (GS). Geziens het tijdskader sturen wij na behandeling van de stukken in de commissievergadering ruimte van 9 september 2026 een (concept) reactie naar het bestuur van RDL.

Uit het goedgekeurde accountantsverslag over de jaarrekening 2025 van RDL zijn diverse aandachtspunten en rechtmatigheidsbevindingen naar voren gekomen, onder meer op het gebied van begrotingsrechtmatigheid, interne beheersing, aanbestedingen en de betrouwbaarheid van registraties. Het bestuur van de RDL heeft aangegeven deze bevindingen te onderschrijven en zal hiervoor een plan van aanpak opstellen, gericht op het versterken van de interne beheersing en het borgen van rechtmatigheid. Het college volgt de voortgang hiervan en zal de raad hierover informeren via de reguliere planning- en controlcyclus.

8. Communicatie

Vanwege de wettelijke termijn voor vaststelling van de begroting van RDL wordt na behandeling van de ontwerpbegroting in de commissievergadering Ruimte van 9 september 2026 een schriftelijke conceptreactie aan het bestuur van RDL toegezonden. Deze reactie wordt verzonden onder voorbehoud van de definitieve besluitvorming door de gemeenteraad.
Na vaststelling van het raadsbesluit wordt het dagelijks bestuur van RDL hierover schriftelijk geïnformeerd. Daarnaast wordt de raad via de reguliere planning- en controlcyclus geïnformeerd over de voortgang van het door RDL op te stellen plan van aanpak naar aanleiding van de accountantsbevindingen.

9. Financiële gevolgen

De financiële bijdrage van de gemeente Zevenaar in de ontwerpbegroting 2027 van de RDL bedraagt netto € 2.562.855. Deze bijdrage wordt verwerkt in de gemeentelijke begroting 2027. De dekking vindt plaats via de afvalstoffenheffing. De gemeenteraad stelt de hoogte van de afvalstoffenheffing voor 2027 vast in december 2026.
Indien deze kostenstijging op basis van de huidige gegevens wordt doorberekend, leidt dit tot een stijging van het vastrecht van de afvalstoffenheffing van € 7,50 per huishouden per jaar. De begroting van de RDL vormt echter slechts een onderdeel van de totale afvalbegroting. Er zijn ook andere factoren die kunnen leiden tot een stijging of daling van het vastrecht. Deze financiële gegevens zijn op dit moment nog niet bekend.
Daarnaast kan worden overwogen om (een deel van) de kostenstijging te dekken uit de reserve afval. De stand van deze reserve bedraagt per 1 juni 2026 € 349.738.

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:
1. 1300187 – Ontwerpbegroting 2027- 2030 RDL
2. 1299996 – Raadsbesluit Ontwerpbegroting 2027 Reinigingsdienst de Liemers (RDL)
3. 1300278 – (Concept) reactie gemeenteraad op begroting RDL 2027

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Ontwerpbegroting 2027 Reinigingsdienst de Liemers (RDL)
zaaknummer	Z/26/514508
documentnummer	INT/26/1299996

De raad van de gemeente Zevenaar;

heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 14 juli 2026 met nummer 1299986 gelezen;

gelet op artikel 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, waarin is bepaald dat gemeenteraden in de gelegenheid worden gesteld een zienswijze te geven op de begroting van een gemeenschappelijke regeling;

Besluit:
1. kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2027 van de Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst de Liemers;
2. geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting;
3. het dagelijks bestuur van de Reinigingsdienst de Liemers schriftelijk te informeren over dit besluit

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 23 september 2026.

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

Meerjarenbegroting 2027-2030

Reinigingsdienst De Liemers

INHOUD

Algemeen **5**

Inleiding *5*

Procedure begroting *5*

Beleidsbegroting **6**

Programma afval *6*

Programma overhead *9*

Paragrafen *11*

Financiële begroting **16**

Overzicht van baten en lasten *16*

Incidentele baten en lasten *16*

Uiteenzetting financiële positie *17*

Vaststellingsbesluit *19*

Bijlagen **20**

Overzicht van baten en lasten naar taakveld *20*

Verdeling bijdrage deelnemende gemeenten *21*

Reinigingsdienst de Liemers
De Reinigingsdienst de Liemers is in 1996 opgericht als een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Zevenaar en het toenmalige Didam voor de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen. De beide gemeenten troffen daarvoor een gemeenschappelijke regeling. In 2005 is het verzorgingsgebied uitgebreid met de voormalige gemeente Bergh (met Didam samengevoegd tot de gemeente Montferland) en Angerlo (samengevoegd met de gemeente Zevenaar). In 2018 is door een gemeentelijke herindeling met Zevenaar ook de toenmalige gemeente Rijnwaarden aan het verzorgingsgebied toegevoegd.
De Reinigingsdienst verzorgt de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen voor ruim 37.500 huishoudens en bijna 82.000 inwoners.

ALGEMEEN

INLEIDING

Voor u ligt de begroting 2027 van Reinigingsdienst De Liemers. De begroting omvat tevens de meerjarenraming voor de jaren 2028 t/m 2030 en een prognose van de financiële positie. De begroting is opgesteld conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Ook voor 2027 wordt een sluitende exploitatie geraamd.
In dit document zijn de bedragen afgerond op hele euro's, waardoor (geringe) afrondingsverschillen kunnen voorkomen.

UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2027

In de begroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Inflatie

Prijsstijging

De nu voorliggende begroting is gebaseerd op de jaarrekening 2025 en vermeerderd met prijsstijgingen voor zover die bekend zijn of te verwachten zijn. Bij de kaderbrief 2027 rapporteerden wij daarover.
Wij houden in de begroting 2027 rekening met een gemiddelde prijsstijging van 5%.

Lonen

Bij het opstellen van deze begroting waren de resultaten van de nieuwe gemeentelijke CAO (looptijd tot 1 april 2027) nog niet definitief. We houden daarom, zoals aangekondigd in de kaderbrief 2027, rekening met een totale loonkostenstijging in 2027 van 4,1%.

Rente

Ten behoeve van de bouw van het aanbiedstation is een lening afgesloten van € 5.000.000,- met een relatief vaste lage rentelast (0,915%). De overige investeringen, vooral in materieel, worden gefinancierd door een rekening-courant bij de gemeente Zevenaar. Hiervoor wordt een gemiddeld rentepercentage gehanteerd van langlopende geldleningen van de gemeente Zevenaar.

PROCEDURE BEGROTING

Voor het vaststellen van de begroting 2027 wordt het volgende tijdschema gehanteerd:

- **4 juni 2026:** de ontwerpbegroting 2027 wordt toegezonden aan de gemeenteraden voor het indienen van zienswijzen.
- **31 augustus 2026:** uiterste termijn waarop de gemeenteraden hun zienswijzen aan het Bestuur kenbaar kunnen maken.
- **9 september 2026:** schriftelijk en gemotiveerd oordeel van het Bestuur over de ingekomen zienswijzen en de eventueel daaraan verbonden conclusies ter kennis brengen van raden van deelnemende gemeenten
- **10 september 2026**: vaststellen van de begroting 2027 door Bestuur, mededeling aan raden deelnemende gemeenten
- **15 september 2026:** uiterste datum voor de inzending van de begroting 2027 aan Gedeputeerde Staten van Gelderland

BELEIDSBEGROTING

PROGRAMMA AFVAL

Wat willen we bereiken?

RDL voert in opdracht van de gemeenten Montferland en Zevenaar taken uit op het gebied van afvalinzameling en de exploitatie van afval-aanbiedstations. De uitvoering van de afvaltaken moet voor de gemeenten een bijdrage leveren aan de vermindering van de hoeveelheid restafval, zodat de gemeenten kunnen voldoen aan de VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). Vanaf 2021 ligt de focus op het percentage recyclebaar materiaal in het totale huishoudelijk afval. In 2035 moet 65% van al ons afval recycled worden. Dus van kilo's restafval gaan we naar een percentage recyclebaar materiaal in het totale huishoudelijke afval. De inzameling van afval levert daarmee een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten Montferland en Zevenaar.

Beleidskaders

- Wet milieubeheer
- Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP)
- VANG (Van Afval Naar Grondstoffen)
- Samenwerkingsovereenkomst verpakkingen 2025-2030
- Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen

Beleidsindicatoren (verplicht)

Volgens het BBV worden onderstaande beleidsindicatoren verplicht opgenomen in de begroting.

Omvang huishoudelijk restafval (kilo's per inwoner per jaar)	2025	2026	2027
Montferland	95	95	NNB[1]
Zevenaar	90	90	NNB[1]

[1]Nog niet bekend, informatie is nog niet beschikbaar of vastgesteld.

Beleidsindicatoren (eigen)

Aanbiedstation	Indicator	2025	2026	2027
's-Heerenberg	% gescheiden inzameling afval	89%	88%	88%
Lobith	% gescheiden inzameling afval	100%	100%	100%
Zevenaar	% gescheiden inzameling afval	84%	82%	84%
alle aanbiedstations	grof huishoudelijk restafval (in kg)	20	20	20
's-Heerenberg	Hoeveelheid gebracht afval (in ton)	2.523	2.400	2.500
Lobith	Hoeveelheid gebracht afval (in ton)	635	750	750
Zevenaar	Hoeveelheid gebracht afval (in ton)	9.584	8.500	9.000

We zien het aangeboden grof huishoudelijk restafval op de aanbiedstations niet verminderen. Daarbij komt dat de kosten van deze afvalstroom het afgelopen jaar flink gestegen zijn.
RDL wil een bijdrage leveren aan de doelstellingen van de gemeente Montferland en Zevenaar om de hoeveelheid restafval te verminderen. Door het verbeteren van toezicht en controlemaatregelen op de afvalbrengstations en het informeren van bezoekers vooraf over de

mogelijkheden om hun grof afval goed te scheiden, kunnen de aanbiedstations een bijdrage leveren aan die doelstellingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zamelen restafval, gft, PMD en papier in volgens met de gemeenten afgesproken frequentie. Daarnaast zamelen we grof huishoudelijk afval en grof tuinafval in op afroep. Voor afval, dat niet huis-aan-huis wordt opgehaald, hebben we drie afvalaanbiedstations ingericht in Lobith, 's Heerenberg en Zevenaar, waar inwoners dat afval naar toe kunnen brengen. Tenslotte handelen we vragen, klachten en meldingen af van inwoners over de afvalinzameling via het KlantenContactCentrum (KCC).

Wat gaat dat kosten?

	Jaarrek 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma afval						
Lasten						
Inzameling huishoudelijk afval	508.147	537.121	581.492	581.492	581.492	581.492
Inzameling glascontainers	-		27.933	27.933	27.933	27.933
Inzameling GFT	824.632	833.059	870.029	870.029	870.029	870.029
Inzameling PMD	523.777	553.330	574.932	574.932	574.932	574.932
Grof huishoudelijk- en tuinafval	12.693	9.858	12.941	12.941	12.941	12.941
Papierinzameling	466.275	437.275	472.856	472.856	472.856	472.856
Containerbeheer	-	-	79.534	79.534	79.534	79.534
Aanbiedstation 's-Heerenberg	463.533	452.209	492.468	492.468	492.468	492.468
Aanbiedstation Lobith	95.725	97.999	99.909	99.909	99.909	99.909
Aanbiedstation 7 poort	1.816.528	1.745.066	1.901.222	1.901.222	1.901.222	1.901.222
Incidentele werkzaamheden	121.911	131.468	43.574	43.574	43.574	43.574
Totaal lasten programma afval	**4.833.221**	4.797.384	**5.156.891**	**5.156.891**	**5.156.891**	**5.156.891**
Baten						
Grof huishoudelijk- en tuinafval	8.356	6.500	7.000	7.000	7.000	7.000
Abs 's-Heerenberg opbr. afval	218.816	217.380	238.672	238.672	238.672	238.672
Abs Lobith opbr. afval	13.793	14.786	6.626	6.626	6.626	6.626
Abs 7 Poort opbr.afval	907.687	907.011	995.217	995.217	995.217	995.217
Exploitatiebijdrage Montferland	1.688.466	1.651.427	1.770.510	1.770.510	1.770.510	1.770.510
Exploitatiebijdrage Zevenaar	1.996.103	2.000.282	2.138.866	2.138.866	2.138.866	2.138.866
Totaal baten programma afval	**4.833.221**	**4.797.386**	**5.156.891**	**5.156.891**	**5.156.891**	**5.156.891**
Saldo	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Algemeen

Het totaal van de afvalbegroting 2027 van de Reinigingsdienst komt op een bedrag van € 5.156.891 en is daarmee met een bedrag van € 359.505 hoger (7,5%) dan de raming in de begroting 2026. Deze extra kosten zijn het gevolg van gestegen kosten van personeel (uitbreiding van uren, stijging salarissen en een reservering van € 60.000 voor vervanging bij ziekteverzuim) en kostenstijgingen ten gevolge van de crisis in het Midden-Oosten. Met name de brandstofkosten zijn in 2026 al sterk gestegen en blijven naar verwachting ook in 2027 hoog. Bij de aanbiedstations zijn de verwerkingskosten van het afval gestegen.
Ten aanzien van de vergoedingen die ontvangen worden voor ingezamelde verpakkingingsmaterialen op de afvalbrengstations is vanaf 2026 een andere keuze gemaakt. Voorheen werden de vergoedingen door RDL geïnd en vervolgens doorgerekend naar beide gemeenten, vanaf 2026 wordend deze inkomsten rechtstreeks door de gemeenten geïnd en verdwijnen daarmee uit de raming van de baten van RDL.

Inzameling huishoudelijke restafval, GFT, PMD en papier
Het aantal aangesloten huishoudens in het verzorgingsgebied van de RDL vertoont een beperkte groei door uitbreiding van kernen en inbreiding. In de begroting wordt rekening gehouden met dezelfde inzamelroutes en een beperkte groei van het aantal inzameluren. Voor de papierinzameling wordt op een deel van de routes in Montferland nog materieel ingehuurd van derden. Door de piek van deze inzameling met vrijwilligers van verenigingen op zaterdagen, kan deze dienst nog niet met uitsluitend eigen materieel en personeel worden uitgevoerd.
In overleg met de gemeente zal onderzocht worden of deze dienst beter kan worden gespreid en daarmee in de toekomst ook in eigen beheer kan worden uitgevoerd.
Medio 2027 wordt naar verwachting een nieuw kraan-armvoertuig ingezet voor de inzameling van ondergrondse verzamelcontainers voor restafval en glas.

Aanbiedstations
De kosten van de aanbiedstations worden na aftrek van de opbrengst van diverse afvalstromen en opbrengst van particulieren verdeeld naar rato van het aantal huishoudens. Dit geldt voor alle aanbiedstations. Voor de betaalde afvalstromen is vanaf 1-1-2026 het standaardtarief verhoogd van 14 naar 16 eurocent per kg. Met deze stijging kan het dekkingspercentage van 50% naar verwachting tot en met 2027 gehandhaafd blijven.

De afvalcontainers van het aanbiedstation in 's Heerenberg verkeren in een slechte staat en worden geleidelijk aan vervangen.

Incidentele werkzaamheden
De kosten voor containerbeheer die voorheen onder incidentele kosten werden opgevoerd, zijn vanaf 2027 als aparte post gespecificeerd onder de lasten. Door deze verschuiving zijn de incidentele lasten gedaald.

PROGRAMMA OVERHEAD

Wat willen we bereiken?

De ondersteunende taken voor een efficiënte uitvoering van het programma afval worden verzameld in een apart programma overhead.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Volgens het BBV worden onderstaande beleidsindicatoren verplicht opgenomen in de jaarstukken.

Indicator	Definitie	Werkelijk 2025	Begroot 2026	begroot 2027
Formatie	FTE per 1.000 inwoners	0,00	0,00	0,00
Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	0,00	0,00	0,00
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	38,19	38,66	41,71
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom plus inhuur	100,0%	100,0%	100,0%
Overhead	Kosten als % van de totale lasten begroting	13,6%	13,4%	13,0%

Het % externe inhuur is 100%, omdat RDL als orgaan het personeel "inhuurt" van de gemeente Zevenaar.

Wat gaan we daarvoor doen?

De overheadkosten bestaan uit de salariskosten en opleidingskosten van ondersteunend personeel en de toerekening van kosten van de gemeente Zevenaar voor administratie, klantcontactcentrum (KCC), ICT, P&O en huisvesting.
Daarnaast worden de heffing vennootschapsbelasting en onvoorzien hier verantwoord.

Wat gaat dat kosten?

Programma overhead	Jaarrek 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
Overhead	696.763	718.393	747.780	747.780	747.780	747.780
Vennootschapsbelasting	657	551	700	700	700	700
Onvoorzien	39.351	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal lasten programma overhead	**736.771**	**743.944**	**773.480**	**773.480**	**773.480**	**773.480**
Baten						
Exploitatiebijdrage Montferland	336.445	335.541	349.491	349.491	349.491	349.491
Exploitatiebijdrage Zevenaar	400.326	408.403	423.989	423.989	423.989	423.989
Totaal baten programma overhead	**736.771**	**743.944**	**773.480**	**773.480**	**773.480**	**773.480**
Saldo	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Algemeen

De kosten van dit programma zijn vergeleken met de begroting 2026 in totaal met ongeveer € 30.000 gestegen, met name veroorzaakt door de stijging van personele kosten van de ondersteunende diensten.

De geplande herindeling van de gemeente Zevenaar vraagt op korte termijn een antwoord op de vraag hoe de afvalinzameling in de nieuw te vormen gemeente georganiseerd gaat worden. Het bestuur van RDL heeft begin 2026 de ambitie uitgesproken om zich als toekomstige inzamelorganisatie te profileren en wil de onderzoeken en voorbereidingen hiertoe zo spoedig mogelijk starten. Een belangrijk deel van de voorbereidingskosten die in 2026 gemaakt gaan worden, zullen gefinancierd worden uit een beschikbaar herindelingsbudget van de gemeente Zevenaar. De definitieve keuze van de herindelende gemeenten voor de afvalinzamelorganisatie, zal naar verwachting pas eind 2026, begin 2027 gemaakt gaan worden.
Bij de keuze voor RDL zal vervolgens in 2027 veel effort gestoken worden in opschaling en professionalisering van de huidige RDL-organisatie om gereed te zijn voor de uitbreiding van taken in de nieuwe gemeente, naar verwachting vanaf 1-1-2029. Hiervoor zal zowel intern als extern de nodige onderzoeks- en voorbereidingscapaciteit gevraagd worden.
Mocht de keuze van de Liemerse gemeenten anders uitvallen en er niet voor RDL gekozen wordt, dan zal ook de nodige inspanning gevraagd worden om de huidige organisatie op een goede manier over te laten gaan.
Er is gekozen om niet vooruitlopend op de uiteindelijke beslissingen van beide gemeenten ten aanzien van de toekomst en inrichting van RDL, een bedrag voor onderzoek en ontwikkeling te reserveren voor 2027. Zodra er meer duidelijk is over het toekomstig traject en over de verdeling van te maken onderzoeks- en ontwikkelingskosten tussen Montferland en de 'Liemerse'-gemeente zullen deze via de tussenrapportage of een begrotingswijziging worden gepresenteerd.

Overhead

De afspraken over de doorbelasting van Zevenaar naar de RDL zijn een aantal jaren geleden opnieuw vastgelegd. Op basis van die afspraken zijn de kosten in deze begroting doorbelast.
In het kader van de onderzoeken naar de toekomstige inrichting van RDL, zal ook de hoogte en wijze van doorbelasting opnieuw aan de orde komen.

Onvoorzien

In 2025 is in de begroting conform de BBV voorschriften voor het eerst een bedrag voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Het toen begrote bedrag is reëel gebleken. Daarom wordt voorgesteld ook in deze begroting weer dit bedrag op te nemen. Dat kan worden ingezet voor uitgaven, die niet zijn voorzien in de begroting.

PARAGRAFEN

Inleiding

In de paragrafen wordt ingegaan op het beleid met betrekking tot de beheersmatige aspecten van de gemeenschappelijke regeling. In het Besluit Begroting en Verantwoording staat aangegeven dat in de begroting tenminste de volgende paragrafen opgenomen moeten zijn:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Lokale heffingen
- Verbonden partijen
- Wet open overheid (Woo)
- Grondbeleid

De paragrafen "lokale heffingen", "verbonden partijen" en "grondbeleid" zijn niet van toepassing op de Reinigingsdienst de Liemers. De overige paragrafen worden hieronder nader toegelicht.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeenschappelijke regeling (GR) in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen. Bij het weerstandsvermogen gaat het dus om de robuustheid van de begroting. Door aandacht voor het weerstandsvermogen, voorkom je dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf, maar het kan ook betrekking hebben op meerdere begrotingsjaren. Voor het beoordelen van de robuustheid van de begroting is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

	Jaarrek 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	129%	124%	136%	128%	120%	118%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	129%	124%	136%	128%	120%	118%
Solvabiliteitsratio	0	0	0	0	0	0
Structurele exploitatieruimte	0	0	0	0	0	0

Netto schuldquote

De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter.

b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De gegevens zijn ontleend aan de geprognosticeerde balans. Voor de RDL bedraagt het percentage van de netto schuldquote in 2027 136%. Doordat er wordt afgelost op de vaste geldlening voor de investering in het nieuwe aanbiedstation loopt de netto schuldquote terug. De gecorrigeerde netto schuldquote komt eveneens uit op 136%. De RDL leent geen bedragen door aan derden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Omdat de RDL geen eigen vermogen heeft is deze ratio 0.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Heeft de gemeenschappelijke regeling structurele ruimte in de begroting om de eigen lasten te dragen of is er sprake van een tekort . Omdat het saldo van baten en lasten bij de RDL wordt doorberekend aan de deelnemende gemeenten is er geen sprake van een begrotingssaldo en is de structurele exploitatieruimte dus 0.

Weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen. Voor het weerstandsvermogen zijn de aanwezige weerstandscapaciteit en de risico's van belang.
De RDL beschikt, anders dan een beperkt bedrag voor onvoorziene uitgaven, niet over een eigen vermogen om niet begrote en onvoorziene kosten te dekken. De risico's worden door de deelnemende gemeenten opgevangen in de jaarlijkse reguliere exploitatie.
De RDL communiceert gedurende het boekjaar de onder- en overschrijdingen ten opzichte van de begroting. Deze signalering vindt formeel plaats door middel van een of meer tussenrapportages.
Wanneer er tussentijds ontwikkelingen zijn die financiële impact hebben, dan worden ook deze gecommuniceerd richting de deelnemende gemeenten.

Risico's

Bij de inventarisatie van de risico's wordt in bijzonder gekeken naar de risico's van personeel, materieel (wagenpark) en exploitatie van de afval aanbiedstations.

<u>Personeel</u>

Ziekteverzuim

De inzameling van afval moet ook bij ziekte van personeel doorgang vinden. Voor de continuïteit van de dienstverlening moet de Reinigingsdienst daarom soms een beroep doen op personeel van derden. Dat veroorzaakt extra kosten. Vanaf 2027 is in de begroting een extra bedrag gereserveerd voor vervanging bij ziekteverzuim. Het risico wordt daarmee lager ingeschat dan in voorgaande jaren en komt op **€ 50.000.**

<u>Materieel (wagenpark)</u>

Prijsstijging brandstof

Jaarlijks wordt voor een bedrag van € 300.000 aan brandstof ingekocht. De prijs van de brandstof is aan grote schommelingen onderhevig, zeker in de huidige onzekere geopolitieke situatie. We schatten het risico van een prijsstijging in op 50% van het begrote bedrag voor brandstoffen, dus **€ 150.000**.

Bijzonder groot onderhoud
Voor een goede uitvoering van de dienstverlening moet het materieel in goede staat verkeren. Daarvoor wordt het wagenpark jaarlijks goed onderhouden. Het risico dat desondanks onverwacht bijzonder groot onderhoud nodig is schatten wij in op een bedrag ter grootte van 25% van de totale onderhoudslast van het wagenpark, ofwel **€ 50.000**.
Verwerkingskosten afval
Voor de verwerkingskosten van afval worden meerjarige contracten afgesloten met de verwerkende bedrijven. Daardoor wordt het risico verminderd.
Het jaarlijks volume van de verwerkingskosten van de afvalstromen bedraagt omstreeks € 1,2 miljoen. Hiervan wordt ongeveer een kwart jaarlijks opnieuw aanbesteed. We schatten het risico op hogere kosten in op een bedrag van 35% van het jaarlijks aan te besteden afvalvolume. Dat is ongeveer **€ 100.000**.

Conclusie
Als alle risico's zich in deze mate tegelijk voordoen is het risico in totaal € 350.000,-. Voor Zevenaar circa € 196.000,- en voor Montferland circa € 154.000,-.

Onderhoud kapitaalgoederen

De RDL heeft zorg voor de inzamelvoertuigen voor de afvalinzameling en daarnaast ook drie aanbiedstations waar zich roerende en onroerende zaken bevinden.
Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continue middelen vergt. Het bestuur stelt uiteindelijk via de begroting vast wat RDL aanschaft en welke financiële middelen daarbij horen. Ten aanzien van dit laatste gaat het niet alleen om de aanschafwaarde (inclusief afschrijvingstermijn), maar ook om de hoogte van het onderhoudsbudget.
De vereiste kwaliteit is een belangrijke factor. RDL schaft kapitaalgoederen aan met een bepaalde kwaliteit, die beschreven is in de offerteaanvraag of het bestek. Het onderhoud heeft zijn financiële vertaling in de gemaakte eigen uren en in de in rekening gebrachte kosten van uitbesteed (specialistisch) onderhoud . Met de ingevoerde verbetering van het planmatig onderhoud van het materieel wordt het onderhoudsprogramma efficiënter en beter beheersbaar
De economische afschrijvingstermijnen bepalen in eerste instantie de levensduur. Jaarlijks wordt getoetst wat de staat van deze goederen is en zo nodig past het bestuur middels de begroting de afschrijvingstermijn aan.
Voor het onderhoud aan de gebouwen en terreinen van de RDL van het aanbiedstation 7Poort is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld. De financiële gevolgen daarvan zijn in deze begroting verwerkt. De terreinen en gebouwen van de aanbiedstations in Lobith en 's Heerenberg worden gehuurd. Hiervoor wordt op basis van ervaringscijfers een bedrag voor klein, dagelijks onderhoud geraamd in de begroting.

Financiering

De RDL heeft haar vaste activa van € 7.409.345 en het saldo van de overige balansposten gefinancierd bij Zevenaar. Voor de investering in het aanbiedstation 7 Poort is een vaste geldlening met een looptijd van 20 jaar afgesloten tegen een rentepercentage van 0,915%. Daarnaast worden de overige balansposten gefinancierd door een rekening-courant bij de gemeente Zevenaar. Hiervoor wordt een gemiddeld rentepercentage gehanteerd van langlopende geldleningen van de gemeente Zevenaar.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een mogelijk renterisico met zich meebrengt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. De hoogte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van de omvang van de lopende uitgaven.
De kasgeldlimiet voor de RDL voor 2027 is berekend op € 498.000 en is gelijk aan 8,2% van de begrotingsomvang. Dit percentage is vastgesteld in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Uitvoeringsregeling Fido, art 2, lid 1d). Het begrotingstotaal per 1 januari 2027 is € 6.080.371.

Renterisiconorm
De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en aflossing. Hiermee wordt een maximum gesteld aan het renterisico op langlopende geldleningen. Hieronder geven wij in een tabel het renterisico weer. Hieruit blijkt dat het renterisico binnen de norm blijft.

Renterisiconorm Bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027
Omvang van de begroting 1 januari	5.541	6.080
Renterisiconorm in % van omvang begroting	0	0
Toegestane kasgeldlimiet	**1.108**	**1.216**
Renteherzieningen	-	-
Aflossingen	250	250
Renterisico	**250**	**250**
Renterisiconorm	1.108	1.216
Renterisico	250	250
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	**858**	**966**

Schatkistbankieren
Schatkistbankieren houdt in dat lokale overheden overtollige financiële middelen moeten afromen naar de schatkist van het Rijk. Op basis van artikel 9 van de regeling Schatkistbankieren is de RDL vrijgesteld van schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Bedrijfsvoering

Inleiding
RDL voert taken en opdrachten van de deelnemende gemeenten uit op het gebied van afvalinzameling. Bij de uitvoering van deze taken houdt RDL rekening met de wettelijk eisen. Leidraad hiervoor is de volgende tekst (artikel 4) uit de Gemeenschappelijke Regeling:

De bedrijfsvoeringsorganisatie voert ten behoeve van de colleges taken uit of laat deze taken uitvoeren, op het gebied van het gemeentelijk afvalbeleid welke taken voortvloeien uit de Wet milieubeheer.
RDL is derhalve een uitvoerende dienst. Doelstelling is zo efficiënt mogelijk de inzameling te verrichten tegen een - voor zover binnen de geraamde kosten haalbaar - zo hoog mogelijke kwaliteit.
De bedrijfsvoering van de RDL vindt binnen de organisatiestructuur van de gemeente Zevenaar plaats. Dat wil zeggen dat voor een groot gedeelte deze bedrijfsvoering gelijksoortig is en dat RDL van de faciliteiten gebruik maakt. Hierbij valt te denken aan zaken als huisvesting, personeel en organisatie, inkoop en aanbesteding, financieel beheer, automatisering en informatisering.

Formatie
De totale formatie van RDL bestaat uit **28,1 fte**.

Integriteit
De gemeente Zevenaar heeft als werkgever van de medewerkers van RDL de aandacht voor integriteit geïntensiveerd. De maatregelen zijn onder te verdelen in drie categorieën. Acties voor de korte termijn, de middellange termijn en de lange termijn. Het bestuur ziet toe op de voortgang.
De gemeente Zevenaar, waarbij de medewerkers in dienst zijn, heeft een integriteitscode. Zevenaar heeft toegezegd om ook bij kortstondig ingehuurde medewerkers meer aandacht te besteden aan het onderschrijven van de integriteitsverklaring.

Beleid arbeidsomstandigheden
De Reinigingsdienst heeft te maken met een hoog ziekte verzuim. In 2025 bedroeg die 13,76%. Beinvloedbare factoren hierop, zoals de zwaarte van het fysieke werk en de leeftijdsopbouw van het personeelsbestand, willen we bij toekomstige operationele keuze sterker laten meewegen.

Aanbestedingen
Jaarlijks besteedt RDL de verwerking van een aantal afvalstromen aan in samenwerking met de inkoopadviseurs van de gemeente Zevenaar. Omdat de prijzen van sommige afvalstromen nogal variëren, koos RDL er voor om een aantal afvalstromen jaarlijks aan te besteden. In het verleden heeft dat meermaals goed uitgepakt, maar ontwikkelingen in de markt maken het noodzakelijk deze strategie te heroverwegen en vaker voor meerjarencontracten te kiezen. Per afvalstroom zal in samenspraak met de inkoopadviseurs een keuze worden gemaakt.

Inhuur derden
De RDL is een continudienst en moet bij ziekte of anderszins acuut een beroep kunnen doen op personeel van buiten de RDL. Grotendeels gebeurt dit met uitzendbureaus, deels met het werkvoorzieningsschap en deels met personeel van de buitendienst van de gemeente Zevenaar. Op deze wijze is de bedrijfsvoering verzekerd van voldoende continuïteit.

Wet open overheid (Woo)

De verwachting op grond van ervaringen uit het verleden is dat Reinigingsdienst De Liemers (RDL) niet of nauwelijks met de Woo te maken krijgt. Voor zover van toepassing zal RDL zich aansluiten bij het gedeeltelijk nog te ontwikkelen beleid van de gemeente Zevenaar. Voor de RDL is de RDL secretaris aangewezen als contactpersoon voor de Woo-procedures. Hij moet vragen van burgers over de Woo beantwoorden.

FINANCIËLE BEGROTING

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

	Jaarrek 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
Programma afval	4.833.221	4.797.384	5.156.891	5.156.891	5.156.891	5.156.891
Programma overhead	736.771	743.944	773.480	773.480	773.480	773.480
Totale lasten	5.569.992	**5.541.328**	**5.930.371**	**5.930.371**	**5.930.371**	**5.930.371**
Baten						
Programma afval						
Diverse baten	1.148.652	1.145.677	1.247.515	1.247.515	1.247.515	1.247.515
Exploitatiebijdrage Montferland	1.688.466	1.651.427	1.770.510	1.770.510	1.770.510	1.770.510
Exploitatiebijdrage Zevenaar	1.996.103	2.000.282	2.138.866	2.138.866	2.138.866	2.138.866
Programma overhead						
Exploitatiebijdrage Montferland	336.445	335.541	349.491	349.491	349.491	349.491
Exploitatiebijdrage Zevenaar	400.326	408.403	423.989	423.989	423.989	423.989
Totaal baten	5.569.992	**5.541.328**	**5.930.371**	**5.930.371**	**5.930.371**	**5.930.371**
Saldo	0	0	0	0	0	0

De baten en lasten zijn toegelicht bij de programma's afval en overhead. De totale bijdragen voor de gemeenten zijn als volgt:

- Montferland: € 2.120.001
- Zevenaar: € 2.562.855

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

De begroting van de gemeenschappelijke regeling dient structureel in evenwicht te zijn. Daarmee wordt bedoeld dat alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten. De baten en lasten in de begroting zijn structureel van aard. Voor zover toch sprake is van incidentele baten en lasten dan worden deze doorberekend aan de deelnemende gemeenten en daardoor binnen de begroting van de RDL met eenzelfde last of bate gecompenseerd. Hieronder geven wij een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten.

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma Overhead					
Baten		0	0	0	0
Lasten	Extra bedrag organisatieontvwikkeling	0	188	0	0
Totaal programma Overhead		0	0	0	0
Programma Afval					
Baten					
Verkoop materieel	Haakwagen 106 45 bvs5	3,5	125	0	0
		0,5		0	0
				0	0
	Duobakwagen 118	3			
	Duobakwagen 119	3			
Lasten					
Vervroegde afschrijving	Haakwagen 106	-49	-121		
Totaal programma Afval		-42,5	4	0	0
Totaal saldo incidentele baten minus incidentele lasten		-42,5	4	0	0

UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE

Geprognosticeerde balans

Hieronder wordt de geprognosticeerde balans van de RDL weergegeven. Op basis van de BBV-voorschriften worden de cijfers meerjarig weergegeven.

	Jaarrek. 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Materiële vaste activa	6.948.271	6.486.369	7.409.345	7.033.729	6.635.815	6.520.063
Immateriele vaste activa	229.091	218.550	136.321	68.160	-	-
Vorderingen < 1 jaar	45.244	271.942	158.593	158.593	158.593	158.593
Liquide middelen						
Overlopende activa	178.083	55.361	116.722	116.722	116.722	116.722
Totaal activa	**7.400.689**	**7.032.222**	**7.820.981**	**7.377.204**	**6.911.130**	**6.795.378**
Voorzieningen	14.898	23.303	33.248	40.527	47.734	54.807
Vaste schulden > 1 jaar	4.250.000	4.000.000	3.750.000	3.500.000	3.250.000	3.000.000
Vlottende schulden < 1 jaar	1.911.592	2.692.357	3.288.949	3.095.172	2.879.098	3.013.346
Overlopende passiva	1.224.199	339.865	782.032	782.032	782.032	782.032
Totaal passiva	**7.400.689**	**7.032.222**	**7.820.981**	**7.377.204**	**6.911.130**	**6.795.378**

Overzicht investeringen

Hieronder geven wij een overzicht van de geraamde vervangingsinvesteringen in de periode 2027-2030. Met het vaststellen van de begroting 2027 worden ook de voorgestelde investeringen voor dat jaar goedgekeurd.

Vervangingsinvesteringen	afschrijf termijn	2027	2028	2029	2030
Kraakperswagen 155 wordt 164	10	250.000			
Software 164	5	18.500			
Vrachtwagen 923 wordt 924	10	75.000			
Vervangen Containers abs Bergh	15	60.000		60.000	
Software 158+159	5		37.000		
Software 160	5		18.500		
Heftrcuk 7 poort	10		35.000		
Haakkraanwagen	10	385.000			
Kraakperswagen 156					265.000

VASTSTELLINGSBESLUIT

Het bestuur van de Reinigingsdienst De Liemers

besluit:

vast te stellen

de begroting 2027-2030 van de gemeenschappelijke regeling Reinigingsdienst de Liemers.

Vastgesteld in de vergadering van 10 september 2026.

Namens bestuur,

, voorzitter

BIJLAGEN

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN NAAR TAAKVELD

		Jaarrek 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	begroot 2028	begroot 2029	begroot 2030
Lasten							
0.4	Overhead	721.281	718.393	747.780	747.780	747.780	747.780
0.5	Rente	101.684	114.913	102.511	102.511	102.511	102.511
0.9	Vennootschapsbelasting	657	551	700	700	700	700
0.8	Onvoorzien	14.833	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
7.3	Afval	4.731.537	4.682.471	5.054.380	5.054.380	5.054.380	5.054.380
Totaal lasten		**5.569.992**	**5.541.329**	**5.930.371**	**5.930.371**	**5.930.371**	**5.930.371**
Baten							
0.4	Overhead:						
	Exploitatiebijdrage Montferland	336.445	335.541	349.491	349.491	349.491	349.491
	Exploitatiebijdrage Zevenaar	400.326	408.403	423.989	423.989	423.989	423.989
7.3	Afval:						
	Overige baten	1.148.652	1.145.677	1.247.515	1.247.515	1.247.515	1.247.515
	Exploitatiebijdrage Montferland	1.688.466	1.651.426	1.770.510	1.770.510	1.770.510	1.770.510
	Exploitatiebijdrage Zevenaar	1.996.103	2.000.282	2.138.866	2.138.866	2.138.866	2.138.866
Totale baten		**5.569.992**	**5.541.329**	**5.930.371**	**5.930.371**	**5.930.371**	**5.930.371**
Saldo		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

VERDELING BIJDRAGE DEELNEMENDE GEMEENTEN

In deze bijlagen splitsten wij het begrote resultaat per afgesproken onderdeel en per deelnemende gemeente, zodat het voor hen duidelijk is welk resultaat zij in hun begroting moeten verwerken.

Product	Montferland	Zevenaar	Totaal
	2027	2027	
Fijn huishoudelijk restafval	€ 289.058	€ 292.433,83	€ 581.492
Inzameling glascontainer	€ 9.311	€ 18.621,96	€ 27.933
Inzameling GFT	€ 406.993	€ 463.036,57	€ 870.029
PMD-inzameling	€ 270.021	€ 304.910,84	€ 574.932
Inz.grof tuinafval	€ 1.224	€ 4.716,77	€ 5.941
Containerbeheer	€ -	€ 79.533,69	€ 79.534
Papierinzameling	€ 244.582	€ 228.274,37	€ 472.856
Aanbiedstation 's Heerenberg	€ 111.330	€ 142.466,22	€ 253.796
Aanbiedstation Lobith	€ 40.919	€ 52.363,69	€ 93.283
Aanbiedstation 7 poort	€ 397.071	€ 508.933,88	€ 906.005
Inc.werkzaamheden	€ -	€ 43.573,93	€ 43.574
Overhead	€ 349.491	€ 423.989,34	€ 773.480
Totaal	**€ 2.120.001**	**€ 2.562.855**	**€ 4.682.856**

De kosten van het programma afval worden op basis van werkelijk gemaakte kosten over de deelnemende gemeenten verdeeld. De kosten van de aanbiedstations en de overheadkosten worden verdeeld op basis van het aantal huisaansluitingen.

GEMEENTE
ZEVENAAR

Reinigingsdienst de Liemers
T.a.v. het bestuur
Postbus 10
6900 AA ZEVENAAR

datum 9 september 2026
zaaknummer Z/26/514508-UIT/26/1300278
onderwerp Reactie gemeenteraad op ontwerpbegroting 2027 RDL
contactpersoon Léa Kuijer-Veenman

Geacht bestuur,

Op 23 september 2026 heeft de gemeenteraad van Zevenaar de ontwerpbegroting 2027, inclusief meerjarenraming 2028–2030, van de Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst De Liemers (RDL) behandeld.
De gemeenteraad heeft kennisgenomen van de ontwerpbegroting 2027 en besloten geen zienswijze in te dienen.

De raad constateert dat de begroting structureel sluitend is en inzicht biedt in de voorgenomen activiteiten, de financiële ontwikkelingen en de belangrijkste risico's. De raad acht de stijging van de kosten voldoende verklaarbaar, mede gelet op externe ontwikkelingen en de voorgenomen investeringen en wijzigingen in de uitvoering van de dienstverlening.

De raad onderschrijft het belang van blijvende aandacht voor onderwerpen als kostenbeheersing, doelmatigheid, ziekteverzuim en de verdere ontwikkeling van de organisatie. De raad heeft kennisgenomen van het voornemen van RDL om een plan van aanpak op te stellen naar aanleiding van de accountantsbevindingen en volgt de voortgang hiervan via de reguliere planning- en controlcyclus.

Met vriendelijke groet,

De gemeenteraad van Zevenaar,

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 23 september 2026.

De griffier,
Lennart Sluis

De burgemeester,
Lucien van Riswijk

Raadsvoorstel

onderwerp	Jaarrekening 2025 ODRA en begroting 2027 ODGM
zaaknummer	Z/26/516851
documentnummer	INT/26/1302530
portefeuillehouder	A. van Orden
portefeuille	Milieu

1. Samenvatting

Vanuit de Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM) zijn de jaarrekening 2025 Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) en de begroting 2027 ODGM toegestuurd. Op 1 januari 2026 zijn de Omgevingsdiensten van Nijmegen en Arnhem gefuseerd. Door deze fusie en bijbehorende harmonisatie is de aanlevering van de financiële stukken dit jaar later dan gebruikelijk.
Aan de deelnemende gemeenten wordt gevraagd om, indien gewenst, een zienswijze in te dienen over de begroting 2027 ODGM. Met dit raadsvoorstel doet het college een voorstel voor een zienswijze.

Aanleiding

Volgens artikel 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 26 van de ODGM kunnen de raden van de deelnemende gemeenten bij het dagelijks bestuur van de ODGM hun zienswijze over de begroting 2027 naar voren brengen.

2. Beoogd effect

Wij willen u in de gelegenheid stellen om uw zienswijze te geven over de begroting om invloed te houden op de taken, te behalen doelstellingen en financiën van de ODGM.

3. Argumenten

1.1 Met bijgevoegde jaarstukken legt de ODGM verantwoording af over 2025

In lijn met artikel 27 van de Gemeenschappelijke regeling ODGM legt het Dagelijks bestuur over elk kalenderjaar verantwoording af over de inkomsten en uitgaven onder overlegging van de daarbij behorende bescheiden.

Jaarrekening 2025

In het jaar 2025 heeft de ODRA voor de gemeente Zevenaar in totaal 103% van de begroting 2025 uitgevoerd. Doordat er in 2025 meer handhaving heeft plaatsgevonden en de ODRA extra advieswerkzaamheden heeft uitgevoerd bij ruimtelijke projecten en ingediende omgevingsvergunningen, zijn begrote programmaonderdelen overschreden voor de gemeente Zevenaar, wat ook zichtbaar is geworden in meer legesopbrengsten over 2025. De accountant heeft over de jaarrekening 2025 een goedkeurende verklaring op inhoud en rechtmatigheid verstrekt.
Organisatiebreed heeft de ODRA het boekjaar 2025 met een positief saldo van € 122.000 afgesloten.
De ODRA had over het jaar 2025 een sluitende begroting gepresenteerd.
In 2025 vroegen de voorbereidingen voor de fusie veel tijd en aandacht. Toch is het de ODRA gelukt om in totaal 97,8% van de productie te realiseren. De kosten liggen lager dan begroot en de baten zijn hoger, door meer opdrachten en projecten.
Het positieve saldo wordt door de ODGM toegevoegd aan een te vormen bestemmingsreserve voor een versnelde doorontwikkeling van de fusie.

2.1 De begroting ODGM 2027 is sluitend en door verhoging van het uurtarief stijgen de kosten
De ODGM presenteert een sluitende begroting 2027. Voor 2027 geldt dat de financieringssystematiek voor de onderliggende diensten van Arnhem en Nijmegen niet wijzigt en de landelijke robuustheidscriteria onverkort worden toegepast. De bijdragen van de partners van de ODGM zijn bepaald op basis van de werkpakketten 2026 en de kadernota 2027 ODGM.
Op het uurtarief wordt een indexering van 4,13 % toegepast overeenkomstig de begrotingsrichtlijn die is vastgelegd in de Gemeenschappelijke regeling van de ODGM. Daarnaast stijgen de kosten om in 2027 als ODGM geheel te voldoen aan de robuustheidscriteria van het rijk. Het uurtarief wordt in 2027 met € 4,50 verhoogd tot € 111,50 om de structurele effecten op te vangen.
De totale bijdrage van de gemeente Zevenaar in de begroting ODGM 2027 bedraagt € 987.000 en verhoging van € 59.000 ten opzichte van 2026.

2.2 Het vormen en in stand houden van bestemmingsreserves in de begroting is niet wenselijk
Overeenkomstig de Nota verbonden partijen Zevenaar 2019 dient geen verdere reservevorming plaats te vinden bij een gemeenschappelijke regeling en dienen positieve jaarresultaten terug te vloeien naar de deelnemende gemeenten. Het batige saldo van de ODRA uit 2025 toe te voegen aan een nieuwe bestemmingsreserve en op te nemen in de begroting 2027 ODGM sluit hier niet op aan.
Hiertegen wordt een zienswijze ingediend.

4. Kanttekeningen
N.v.t.

5. Alternatieven
N.v.t.

6. Planning en evaluatie
Door middel van een brief maken wij kenbaar dat er een zienswijze over de begroting ODGM 2027 wordt ingediend. De ODGM zal de zienwijze meenemen in het definitief vaststellen van de begroting 2027 en de raad hierover informeren. Evaluatie is niet van toepassing.

7. Communicatie
Overeenkomstig artikel 26, zesde lid van Gemeenschappelijke Regeling ODGM is openbaar kennis gegeven van de terinzagelegging van de begroting ODGM 2027.

8. Financiële gevolgen
De totale bijdrage aan de begroting ODGM 2027 wordt met € 59.000 verhoogd naar € 987.000.
De totale kostenstijging verwerken wij in de meerjarenbegroting 2027-2030 van de gemeente Zevenaar.

9. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

1. 1302505 Jaarstukken ODRA 2025
2. 1303710 Begroting ODGM 2027
3. 1302713 Dashboard verbonden partijen ODGM
4. 1302531 Raadsbesluit jaarrekening 2025 ODRA en begroting 2027 ODGM
5. 1302532 Brief met reactie op begroting 2027 ODGM

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Jaarrekening 2025 ODRA en begroting 2027 ODGM
zaaknummer	Z/26/516851
documentnummer	INT/26/1302531

De raad van de gemeente Zevenaar;

heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 14 juli 2026 met nummer INT/26/1302530 gelezen;

houdt rekening met artikel 35 Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 26 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM);

Besluit:

1. kennis te nemen van de jaarrekening 2025 ODRA;
2. in lijn met de Nota verbonden partijen Zevenaar 2019 een zienswijze in te dienen over de begroting 2027 ODGM.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op 23 september 2026.

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

2025 JAARVERSLAG

OMGEVINGSDIENST
REGIO ARNHEM

KATERN 1

Omgevingsdienst
Regio Arnhem

INHOUDSOPGAVE

KATERN 1

04 **Voorwoord Jaarverslag 2025**

06 **3. Inleiding**

08 **4. Verantwoording per programma**

019 **5. Op weg naar rijker (effectgericht) verantwoorden: resultaten MJP**

024 **6. Bedrijfsvoering**

KATERN 2

032 **7. Inleiding, grondslagen en uitgangspunten**

034 **8. Baten en lasten; programma-indeling, product – en klantgroepen**

040 **9. Staat van baten en lasten - categoriale indeling**

046 **10. Balans per 31 december 2024**

053 **11. Weerstandsvermogen en risico's**

056 **12. Rechtmatigheidsverklaring dagelijks bestuur**

057 **13. Ondertekening**

BIJLAGEN

060 1: Specificatie per partner

062 2: Specificatie producten

063 3: Specificatie diensten

064 4: Specificaties productie/ bestedingen gezamenlijke diensten en projecten

066 4: Organogram ODRA

067 Controleverklaring accountant

COLOFON

Het jaarverslag 2025 van de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) is een weerslag van onze collectieve prestaties en is geschreven door teamleiders, management, staf en communicatie (eindredactie).

De foto's zijn van Karin Veenendaal (www.karinveenendaal.nl) en StudioBont (www.studio-bont.nl) heeft het jaarverslag vormgegeven.

We verspreiden ons jaarverslag naar onze partners, raadsleden en statenleden en publiceren dit verslag op www.odregioarnhem.nl
Voor reacties of vragen communicatie@odra.nl

VOORWOORD

OMGEVINGSDIENST IN TRANSITIE

Voor u ligt een uniek document. Dat geldt natuurlijk voor elk jaarverslag, maar 2025 was anders. Dit jaarverslag zal namelijk het laatste zijn van de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA). Volgend jaar zal ook er een jaarverslag zijn, maar wel van een organisatie met een andere naam. Sinds 1 januari 2026 zijn de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) en de ODRA namelijk bestuurlijk en juridisch gefuseerd. We gaan nu gezamenlijk door het leven als Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM).

2025 stond voor een deel van ODRA eerst en vooral in het teken van de fusie die nu een feit is. Voor een nog groter deel van de organisatie, stond 2025 nauwelijks in het teken van fuseren. In mei 2025 maakten we namelijk een afspraak met onze deelnemers. Die afspraak was een van de belangrijkste van het hele fusietraject. We spraken namelijk af dat we, ondanks de fusie, onverkort ons werk zouden blijven doen en onze afspraken zouden blijven zouden nakomen. Dat hebben mijn collega's en ik dus ook "gewoon" gedaan; betrouwbaarheid is niet voor niets één van onze kernwaarden.

Ons alledaagse werk kan ook geen pauze verdragen. Dag in dag uit vraagt het bijdragen aan een gezonde, duurzame en veilige leefomgeving onze onverkorte aandacht. Het bevorderen van een leefomgeving, waarin bedrijven kunnen ondernemen en inwoners prettig kunnen wonen en werken blijft de reden van ons bestaan. Dat was en is de drijvende kracht achter de inzet van mijn collega's en mij. Daar gaan we uiteraard mee door; ook na de fusie en ook onder een nieuwe naam.

Maar eerst kijken we nog één keer terug. Op het laatste jaar van ODRA. Op onze cijfers en successen, en op aandachtspunten en uitdagingen. We zetten al veel stappen op weg naar een nog meer data-gedreven manier van werken en naar een omgevingsdienst die impact maakt voor de deelnemers, bedrijven en inwoners in onze regio. Daar zetten we ons volop voor in, in 2025. En dat blijven we doen in 2026. Met een nieuwe naam en met twee keer zoveel op en top gemotiveerde collega's.

Ruben Vlaander
Directeur Omgevingsdienst Groene Metropool

3

INLEIDING SAMENVATTING

3.1 ONZE DOELEN EN RESULTATEN

Met dit jaarverslag doen wij verslag over onze prestaties in 2025. We laten zien waar het goed ging, maar melden ook waar we de doelen niet gehaald hebben en wat op die punten onze ambities waren voor 2025.

Financieel resultaat

In 2025 vroegen de voorbereidingen voor de fusie van ODRA en ODRN veel tijd en aandacht. Toch is het ons gelukt om 97,8% van onze productie te realiseren. Het financieel resultaat is afgerond € 55.000, na vrijval van de bestemmingsreserve verlof ontstaat een resultaat van € 122.000. We zien dat onze kosten lager liggen dan begroot en onze baten hoger dan begroot. De baten liggen hoger doordat onze order-portefeuille is gestegen door opdrachten van derden en projecten.

3.2 ONZE BELANGRIJKSTE RESULTATEN

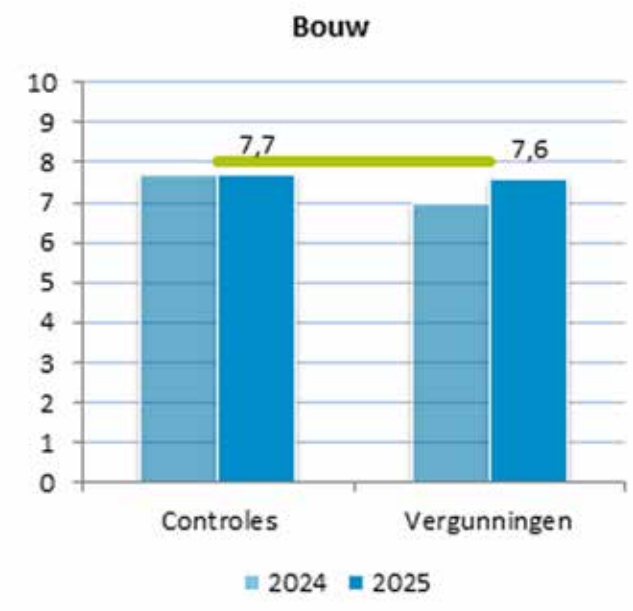
Het belangrijkste resultaat van 2025 is het realiseren van de juridische fusie van ODRA en ODRN tot ODGM. Daarnaast leverden we een belangrijke bijdrage aan de bestrijding en afwikkeling van de grote brand in Arnhem. En aan het incident bij FrieslandCampina.
Het project Theseus is afgerond, als vervolg voeren we op verzoek van gemeenten scans uit. We hebben gewerkt aan ons model voor risicogerichte handhaving.

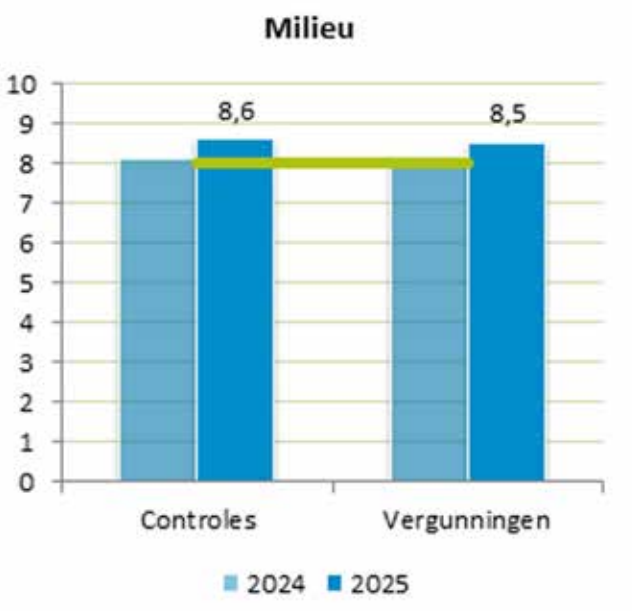
3.3 TEVREDENHEID VAN ONZE AANVRAGERS, INDIENERS, ONDERNEMERS EN BEWONERS

ODRA verleent vergunningen, houdt toezicht en handhaaft. De wijze waarop het contact met bewoners en ondernemers verloopt, meten we doorlopend. De resultaten vormen een belangrijke maatstaf voor kwaliteit van de publieke dienstverlening door ODRA.

De uitkomsten van deze tevredenheidsmetingen zijn in onderstaande grafieken samengevat:

De introductie van het Omgevingsloket en het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) per 1 januari 2024 zorgde aanvankelijk voor onzekerheid en onduidelijkheid over de geldende regels voor bedrijven en inwoners. Maar de meest recente cijfers laten zien dat deze fase van gewenning inmiddels achter ons ligt. Onze cijfers tonen aan dat de tevredenheid over onze dienstverlening significant is toegenomen ten opzichte van het voorgaande jaar, naast een stabiele 7,7 bij toezicht bouw. Dit geeft ons het vertrouwen dat de ingezette verbeteringen, zowel in het proces als in de communicatie, hun vruchten beginnen af te werpen en dat we op de juiste weg zijn.

4

VERANTWOORDING PER PROGRAMMA

In dit hoofdstuk geven we per programma het behaalde resultaat, financieel en inhoudelijk.

4.1 OMGEVINGSVERGUNNINGEN (BOUW & MILIEU)

Financiën

Kwantitatieve resultaten vergunningen

Programma vergunningen milieu	Beoogd resultaat	Real. 2024	Begroot 2025	Real. 2025	Verschil t.o.v. begroot	Verschil t.o.v. 2024
Productie	Aantal producten	705	660	653	99%	93%
	Aantal diensten (in uren)	7.827	7.838	8.899	114%	114%
Gemiddeld kengetal producten		6	14	13	95%	
Financiële realisatie						
	• Kosten (x €1.000)	1.629	1.694	1.916	113%	118%
	• Baten (x €1.000)	1.535	1.735	1.671	96%	109%
	Saldo	-94	41	-245	- 603%	260%

Programma vergunningen bouw	Beoogd resultaat	Real. 2024	Begroot 2025	Real. 2025	Verschil t.o.v. begroot	Verschil t.o.v. 2024
Productie	Aantal producten	3.512	3.950	4.079	103%	116%
	Aantal diensten (in uren)	10.810	11.159	11.378	102%	105%
Gemiddeld kengetal producten		6	9	9	100%	
Financiële realisatie						
	• Kosten (x €1.000)	3.820	3.216	4.087	127%	107%
	• Baten (x €1.000)	2.965	3.293	3.566	108%	120%
	Saldo	-855	77	-522	- 677%	61%

In 2025 hebben we bij vergunningen bouw en bij milieu onze productie vrijwel geheel gerealiseerd. We zien dat onze baten hoger liggen dan begroot. Onze lasten zijn harder gestegen dan onze baten.

4.1.1 OMGEVINGSVERGUNNINGEN (BOUW)

We werkten in 2025 verder op basis van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB). We bouwden daarbij voort op de ervaringen en inzichten die we in 2024, met deze nieuwe wetgeving, hebben opgedaan. Het aantal ingediende bouwplannen nam toe, al blijft de ontwikkeling van de grotere plannen (gevolgklasse 2 en 3) nog achter bij de oorspronkelijke prognoses. Voor de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Renkum en Doesburg zorgen we voor afhandeling van vergunningaanvragen voor de activiteit Bouwen en andere omgevingsrechtelijke activiteiten. We toetsen daarbij aanvragen aan de geldende wet- en regelgeving en namen 80% van de besluiten binnen de wettelijke termijnen.

We hebben onze expertise op het gebied van constructieve veiligheid, brandveiligheid, stikstof, welstand, monumentenzorg en natuurinclusief bouwen ingezet. De samenwerking met onze deelnemende gemeenten was daarbij een belangrijk aandachtspunt. Door vroegtijdige afstemming met inhoudelijk deskundigen en betrokken afdelingen over onderwerpen als planologische afwijkingen, landschappelijke inpassing, mobiliteit en erfgoed, konden we onze advisering verder versterken en bijdragen aan zorgvuldige besluitvorming.

Verder ondersteunden we inwoners en ondernemers actief bij de voorbereiding van hun (bouw)plannen. In 2025 begeleidden we initiatiefne-

mers bij de benodigde procedures en het bijbehorende stappenplan. We keken kritisch naar de juistheid, volledigheid en uitvoerbaarheid van de ingediende plannen en dachten actief mee over passende oplossingen binnen de wettelijke kaders.

Tot slot investeerden we in de verbetering van onze dienstverlening. Met extra inzet van personeel hielpen we inwoners in onze regio nog beter bij hun vragen. Voor de gemeente Arnhem richtten we in het gemeentehuis een fysieke balie in, waarmee we de toegankelijkheid van onze dienstverlening hebben vergroot.

4.1.2 OMGEVINGSVERGUNNINGEN (MILIEU)

Vanuit onze basistaak in de Omgevingswet behandelen we voor alle partners de aanvragen voor een milieuvergunning en de milieumeldingen. Voor de provincie beoordelen we de ontbrandingstoestemmingen voor vuurwerk. We beoordelen op juistheid en volledigheid en zorgen dat de aanvragers binnen de wettelijke termijnen een antwoord krijgen. We streven naar een zo integraal mogelijk antwoord door intern met specialisten af te stemmen en door aansluiting te zoeken bij de inhoudelijke deskundigen van de partners.

In 2025 is, net als in 2024, het aantal aanvragen wat achtergebleven ten opzichte van de verwachting. We schrijven dit nog steeds toe aan de onbekendheid bij ondernemers over nieuwe termen en procedures onder de Omgevingswet. Hierdoor is er een afwachtende houding bij het indienen van aanvragen. Het indienen van een volledige aanvraag vraagt een grotere tijdsinvestering.

4.2 TOEZICHT EN HANDHAVING (BOUW EN MILIEU)

Financiën

In 2025 hebben we de productie ruim gerealiseerd. De baten stijgen harder dan de kosten. Hierdoor ontstaat er binnen dit programma een positief resultaat.

Kwantitatieve resultaten toezicht & handhaving

Programma toezicht & hh. milieu	Beoogd resultaat	Real. 2024	Begroot 2025	Real. 2025	Verschil t.o.v. begroot	Verschil t.o.v. 2024
Productie	Aantal producten	2.337	2.794	2.594	93%	111%
	Aantal diensten (in uren)	66.206	58.784	59.326	101%	90%
Gemiddeld kengetal producten		10	8	7	93%	
Financiële realisatie						
	• Kosten (x €1.000)	8.696	9.584	9.125	95%	105%
	• Baten (x €1.000)	9.155	9.585	9.559	100%	104%
	Saldo	459	2	434	28 368%	95%

Programma toezicht & hh. bouw	Beoogd resultaat	Real. 2024	Begroot 2025	Real. 2025	Verschil t.o.v. begroot	Verschil t.o.v. 2024
Productie	Aantal producten	1.626	1.512	1.527	101%	94%
	Aantal diensten (in uren)	7.360	11.818	13.512	114%	184%
Gemiddeld kengetal producten		10	17	17	100%	
Financiële realisatie						
	• Kosten (x €1.000)	2.587	2.688	3.030	113%	117%
	• Baten (x €1.000)	2.479	2.688	3.174	118%	128%
	Saldo	-107	0	144	33 585%	- 135%

4.2.1 TOEZICHT & HANDHAVING (BOUW)

Voor Arnhem, Doesburg, Lingewaard en Renkum voeren we het toezicht uit op bouwprojecten, monumenten, (asbest)sloop, verbouwingen en bestaande bouw. Ook behandelen we bouw gerelateerde overlastmeldingen. In het eerste halfjaar van 2025 was de invloed van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB) nog nauwelijks merkbaar. De eerste bouwplannen die onder de WKB vallen zijn in het eerste halfjaar in uitvoering genomen. Het technische toezicht wordt hierbij niet door ons uitgevoerd. Dit is ondergebracht bij marktpartijen. In de tweede helft van het jaar nam het aantal WKB-projecten dat tot afronding kwam aanzienlijk toe.
De nieuwe werkwijze is, zowel bij marktpartijen als bij ons, nog niet volledig routine. Het vraagt om verdere afstemming en gewenning om deze manier van werken goed te integreren in de processen.

Afhandeling incident in Arnhem door Team Bouwtoezicht

Naast de reguliere werkzaamheden werd 2025 gekenmerkt door een grote brand in de binnenstad van Arnhem. Deze brand had grote impact op onze organisatie. De medewerkers van team Bouwtoezicht – bestaande uit bouw-, asbest- en monumententoezichthouders en constructeurs – waren tijdens de brand en in de daaropvolgende maanden intensief betrokken bij het beheersen van de brand en het begeleiden van de nasleep. Deze periode vergde veel inzet, flexibiliteit en samenwerking binnen het team. Dankzij hun professionele aanpak is de brand en zijn nasleep in goede banen geleid en zijn de risico's voor de omgeving en betrokken partijen tot een minimum beperkt.

4.2.2 TOEZICHT EN HANDHAVING (MILIEU)

Het aantal geprogrammeerde, preventieve controles voor 2025 is volledig uitgevoerd. We hebben strak gestuurd op de realisatie van de reguliere planning. De controles bestonden uit preventieve- en aspectcontroles naar aanleiding van milieuklachten. Bij de gemeentelijk complexe bedrijven zetten we actiever onze meetdienst in voor luchtmetingen, bijvoorbeeld bij de steenfabrieken en asfaltcentrales. De

resultaten geven een nog beter inzicht in de milieubelasting en waar wij op moeten inzetten bij toezicht.

We hebben onze kennis op het gebied van de indirecte lozingen en ZZS (Zeer Zorgwekkende Stoffen) vergroot. De doelstellingen uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) worden niet gehaald. Daar ligt ook voor gemeenten en provincie een taak. Een groep van specialisten (toezichthouders en vergunningverleners) is geschoold in het onderwerp en helpt mee om bij ODRA de uitvoering op de gewenste kwaliteit te brengen. Alle milieutoezichthouders en vergunningverleners kregen een basistraining indirecte lozingen van afvalwater. De specialisten helpen hen zo nodig om ODRA op de gewenste kwaliteit te brengen. De ingewikkelde materie van de Zeer Zorgwekkende Stoffen is onder meer verwerkt in een provinciaal project. Dit wordt gefinancierd door middelen uit een specifieke uitkering (SPUK). In het kader van deze uitkering zijn een deel van de toezichthouders al geschoold. De rest volgt een training in het voorjaar van 2026.

Bodemtoezicht

De gevolgen van de invoering van de Omgevingswet werken nog door in 2025. Het aantal gemelde bodemverontreinigingen in ons gebied en voor een deel in de provincie is in verhouding tot voorgaande jaren duidelijk minder. Een deel van de oorzaak is het niet melden in het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Het project “Warme Overdracht”, gesteund door provinciale subsidie, droeg bij aan het vormgeven van de rol van de gemeenten. We voorzagen een daling in het aantal meldingen voor de milieubelastende activiteiten, omdat iedereen nog moest wennen aan het meldingenregime via het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Dit bleek ook het geval te zijn in 2025. Voor een deel is dit ondervangen door zogenaamde vrije veldcontroles: letterlijk met de ogen open het veld in op zoek naar graafwerkzaamheden. In 2025 zijn meer meldingen gedaan dan in 2024.

Blijvende aandacht verdient de toepassing van secundaire bouwstoffen. Door ons toezicht is op een aantal locaties onwenselijke toepassing van secundaire bouwstoffen voorkomen. In 2025 hadden we regionaal, provinciaal en landelijk bemoeienis over de toepassing van secundaire bouwstoffen. Onze praktijkervaringen leveren een belangrijke bijdrage in de van rijkswege ingezette herijking van het beleid rondom secundaire bouwstoffen. Het werken met Geografische Informatie Systemen kreeg binnen bodemtoezicht een belangrijke rol. We nemen deel in diverse regionale en provinciale overleggen. In samenwerking met de gemeente Arnhem ontwikkelden we een kaart die in onze regio in beeld brengt waar secundaire bouwstoffen zijn toegepast. Deze kaart ging in juli 2025 online.

Medewerkers Bouw werkten onder meer bij sloop in relatie tot puin breken in 2025 samen met de bodemtoezichtouders. Met de gemeente Arnhem startten we met het projectmatig aanpakken van de verplichte eindonderzoeken bodem na bedrijfsbeëindiging in verschillende ontwikkellocaties (o.a. Schaapsdrift). Aan het eind van het jaar is in overleg met de gemeente Arnhem een inventarisatie gedaan naar de toepassing van halfverhardingen met staalslakhoudende materialen. Daaruit zijn diverse locaties (met name speelterreinen) gekomen die de gemeente gaat saneren. Staalslakken zijn nog steeds in de actualiteit en leidden vanwege zorgen om gezondheid tot acties bij een aantal van onze partners.

4.3 ADVIES

Financiën

In 2025 is de advies milieu realisatie 95% van de begroting. De uren advies bouw zijn onderdeel van de gezamenlijke diensten die bij de financiële realisatie van advies bouw zijn opgenomen.

ODRA beschikt over de expertise om partners en andere opdrachtgevers gericht en gedegen te adviseren over geluid, trillingen, licht, emissies, luchtkwaliteit, bodem, energie, circulariteit en externe veilig-

Kwantitatieve resultaten advies

Programma advies milieu	Beoogd resultaat	Real. 2024	Begroot 2025	Real. 2025	Verschil t.o.v. begroot	Verschil t.o.v. 2024
Productie	Aantal producten					
	Aantal diensten (in uren)	23.450	29.460	27.895	95%	119%
Gemiddeld kengetal producten		nvt	nvt	nvt		
Financiële realisatie						
	• Kosten (x €1.000)	2.481	2.963	3.113		125%
	• Baten (x €1.000)	2.519	3.064	2.969	97%	118%
	Saldo	38	101	-144	- 143%	- 378%

Programma advies bouw	Beoogd resultaat	Real. 2024	Begroot 2025	Real. 2025	Verschil t.o.v. begroot	Verschil t.o.v. 2024
Productie	Aantal producten					
	Aantal diensten (in uren)	1.671	1.100			
Gemiddeld kengetal producten		nvt	nvt	nvt		
Financiële realisatie						
	• Kosten (x €1.000)	620	561	455	81%	73%
	• Baten (x €1.000)	413	580	434	75%	105%
	Saldo	-207	19	-21	- 110%	10%

heid. We geven omgevingsadviezen en dat doen we veelal op basis van concrete vragen (vraaggestuurd en maatwerk) van onze partners. We adviseren ook op projectbasis, zoals bij emissiemetingen bij bedrijven met een zware milieubelasting.

4.3.1 METEN EN ADVIES

In de omgeving van verschillende Gelderse bedrijven zijn er zorgen over de gezondheid als gevolg van de uitstoot van deze bedrijven. Met de groeiende lijst van stoffen in de categorie Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) blijven de resultaten van metingen een belangrijke informatiebron. Meten is weten en dat geldt zeker wanneer de kwaliteit van de leefomgeving in het geding is. Als geaccrediteerde inspectiedienst zijn onze experts betrokken als adviseur bij vergunningverlening, toezicht en handhaving en leveren zij input voor het uitvoeringsbeleid. Zij werken voor ODRA-teams en de omgevingsdiensten in Gelderland.

In het afgelopen jaar verrichtten zij ook metingen verricht voor omgevingsdiensten in Overijssel, Flevoland en Zuid-Limburg. In 2025 voerde de Raad voor Accreditatie een herbeoordeling uit en is onze accreditatie opnieuw verlengd.

Met de financiële ondersteuning vanuit provincie Gelderland verlieten we onze te krappe werkplaats aan de Markt 23 in Arnhem. Vanaf november 2025 namen we onze intrek in een nieuwe ruimere werkplaats. Vanuit de nieuwe locatie zijn we nog beter in staat om onze opdrachtgevers te bedienen.

Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van de expertise van onze meetdienst. Provincie Gelderland is onze belangrijkste opdrachtgever voor het meten bij complexe bedrijven. Naast metingen bij bedrijven waar de provincie het bevoegd gezag is (in 2025: 37 metingen en 82 adviezen), zijn er veel adviezen verstrekt aan toezichthouders. Ook gaven de luchtexperts de nodige ondersteuning rondom de Gelderse aandachtsbedrijven.

Naast metingen aan schoorstenen voeren onze deskundigen luchtkwaliteitsmetingen uit langs wegen, zoals op twee plekken langs de Pleijroute. Ook zijn in opdracht van provincie Gelderland twee mobiele meetstations gebouwd en in gebruik genomen. Het eerste project in Lunteren is inmiddels gerapporteerd. Metingen in Renkum en Vuren lopen nog door in 2026. De luchtkwaliteit kan in deze plaatsen via een app door burgers worden gevolgd.

In totaal voerden we 67 metingen uit en gaven we 173 adviezen. Ook deden we 29 lichthindermetingen en startten we met monsternemingen indirecte lozingen afvalwater. Daarnaast vlogen we op diverse locaties met de drone. Landelijk waren we betrokken bij:

- Handreiking geurindustrie in mei 2025;
- Herziening van de NPR 8117 (binnen de accreditatie omgaan met afwijkingen);
- NTA 5675 (aanvullende eisen uit de ISO 17025 voor inspectie-instellingen).

Daarnaast namen we zoals gebruikelijk deel aan twee normcommissies (geur- en emissiemetingen), het Platform Kwaliteit Luchtmetingen (PKL) en het Kago (Kennis alliantie geur overheden), ZZS-werkgroep Gelderland/Overijssel en diverse werkgroepen op het gebied van luchtkwaliteit.

4.3.2 JURIDISCHE DIENSTEN

Voor de reguliere werkzaamheden van onze partners geven we juridisch advies. Ook verzorgen we de juridische handhaving in de vorm van het behandelen van handhavingsverzoeken, handhavingsbesluiten, bezwaar en beroep en Woo-verzoeken. Om de kwaliteit op een nog hoger peil te brengen werkten wij het afgelopen jaar aan een betere afstemming, zowel intern als extern, verbetering van de werkprocessen en frequenter contact en kortere communicatielijnen met onze partners De feedback van onze partners is waardevol voor ons en leidt tot verbetering van ons werk. Er is flink geïnvesteerd in de kennis van de Omgevingswet en alle juridische aspecten hiervan.

4.4 PROJECTEN

Projecten en projectmatig werken krijgt, naast de reguliere werkprogramma's, steeds meer gewicht binnen ODRA. De belangrijkste programma's en projecten en hun resultaten vatten we hierna samen.

Kwantitatieve resultaten projecten

Programma projecten	Beoogd resultaat	Real. 2024	Begroot 2025	Real. 2025	Verschil t.o.v. begroot	Verschil t.o.v. 2024
Productie	Aantal producten					
	Aantal diensten (in uren)	46.656	40.777	39.998	98%	86%
Gemiddeld kengetal producten		nvt	nvt	nvt		
Financiële realisatie						
	• Kosten (x €1.000)	5.951	6.065	5.972		100%
	• Baten (x €1.000)	6.873	6.093	6.032	99%	88%
	Saldo	923	28	60	213%	7%

1.Warme overdracht bodem

In 2024 en 2025 werkte ODRA samen met haar partners aan een zorgvuldige overdracht van bodemtaken onder de Omgevingswet. Er is een centraal invoerprotocol opgesteld en geïmplementeerd en we maakten afspraken over datalevering en archiefoverdracht. Daarnaast ontwikkelden we bodem- en ondergrondkaarten, waaronder de rood/groen-kaart en kaarten voor sterke verontreiniging. De communicatie is versterkt via aangepaste webteksten en toepasbare regels en ODRA adviseerde gemeenten bij het opnemen van bodem in omgevingsvisies en -plannen. We voerden risicoanalyses van stortplaatsen uit en deelden deze met gemeenten. Met het afronden van deze activiteiten sloten we het project 'Warme overdracht' in 2025 succesvol af.

2. Theseus en ondermijning

Op 1 april 2025 is het project Theseus gestopt. Vier jaar heeft het projectteam gemeenten in Gelderland mogen ondersteunen in de aanpak van ondermijnende criminaliteit op bedrijventerreinen. Er zijn 7.342 constateringen gedaan. Voor 60 bedrijventerreinen maakten we analyses en voerden we controlebezoeken uit. Signalen van ondermijnende criminaliteit zijn direct gedeeld met de ketenpartners. Daarnaast droeg het projectteam bij aan bewustwording bij ondernemers en gaf zij advies over preventieve maatregelen. Zo sprak het team onder meer op ondernemersbijeenkomsten en gaf zij presentaties bij gemeenten buiten Gelderland en bij bijvoorbeeld de Belastingdienst.

Vanuit het team waren er de afgelopen jaren initiatieven voor het geven van trainingen en het organiseren van het congres Ondermijning in Gelderland. Ook is uitgedragen hoe wij in Gelderland samenwerken in de aanpak van ondermijning op bedrijventerreinen. Op 28 november 2025 is de stuurgroep ontbonden en het project afgesloten. We gaan verder als Theseus 2.0. Gemeenten kunnen op verzoek in 2026 ook ondersteuning krijgen in de aanpak van ondermijning.

3. Circulaire economie

In het afgelopen jaar zette ODRA belangrijke stappen om circulair opdrachtgeverschap structureel te verankeren in haar werkwijze. We ontwikkelden een eerste opzet van de Circulaire WetWijzer en via een nieuwsbrief en diverse kennisplatforms deelden we actief informatie met interne en externe stakeholders. Daarnaast versterkten we de samenwerking met andere omgevingsdiensten, ketenpartners en initiatieven zoals Circulair. Dit deden we onder meer door deelname aan het CE-kennisplatform en door bijdragen aan landelijke en regionale evenementen, waaronder bijeenkomsten van ODNL en Groene Metropoolregio.

Op operationeel niveau startten we nieuwe pilots en organiseerden we intern een 'circulaire week' om bewustwording en kennisuitwisseling te bevorderen. Het scheiden van sloopafval is succesvol geïmplementeerd, waarbij we opgedane kennis deelden met andere partijen zoals ILT en collega-omgevingsdiensten. Er is een onderzoek naar de potentie van circulaire bouw- en slooptoepassingen afgerond, inclusief interviews met bedrijven en woningcorporaties. Op basis hiervan ontwikkelden we nieuwe producten voor circulair bouwen en slopen. We leverden een bijdrage aan een casus voor het kennisplatform 'afval of niet' en we nemen proefnemingen mee in de voorschriften van onze vergunningen.

Ook werkten we aan procesverbeteringen om circulair denken binnen de organisatie te stimuleren. Dit omvat een eerste voorstel voor interne optimalisatie en actieve deelname aan de Kennisinfrastructuur (KIS) die vanuit ODNL is opgezet. Partners zijn ondersteund met antwoorden op beleidsvragen en datalevering. En er is inspraak geleverd op het CMP. Voor 2026 is een nieuwe provinciale opdracht besproken en goedgekeurd, waarmee de continuïteit van circulaire initiatieven wordt geborgd.

Pilotprojecten verbeterde scheiding sloopfracties bij sloopwerkzaamheden in 2025

In 2025 voerde Bouwtoezicht meerdere pilotprojecten uit om het scheiden van afvalfracties bij sloopwerkzaamheden verder te verbeteren. Het doel van deze pilots is het vergroten van hergebruik en recycling van sloopmaterialen.

De start van deze projecten was uitdagend, omdat sloopbedrijven eerder geneigd waren om in minder fracties af te voeren. Door intensieve begeleiding en duidelijke afspraken zien we inmiddels een positieve ontwikkeling: op slooplocaties worden meer afvalstromen gescheiden, waardoor een groter deel van het materiaal opnieuw kan worden ingezet.

Deze resultaten vormen een belangrijke stap richting een circulaire bouweconomie en dragen bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de regio.

4. Programma Energie

In 2025 hebben we volgens het Programmaplan Energie 2024-2028 gewerkt. Vanwege gebrek aan capaciteit en onduidelijkheid over wetgeving hebben we het onderdeel Werkgebonden Personenmobiliteit niet opgepakt.

EML-controles

We behaalden de doelstellingen voor 2025 uit het Programmaplan Energie. De geplande controles zijn uitgevoerd. Daarnaast voerden we een pilot uit waarbij we milieu- en energiecontroles combineerden in één bezoek. De voorlopige conclusie is dat deze werkwijze voorlopig niet wordt doorontwikkeld tot standaard, omdat de disciplines te veel verschillen. Een eindrapportage/conclusie volgt begin 2026.

Provincie (toezicht energie provinciale bedrijven)

In 2025 zetten we de projectmatige aanpak energietoezicht bij provinciale bedrijven voort en controleerden we de resterende provinciale bedrijven. Verder stond 2025 in het teken van uitvoering hercontroles. De hercontroles leidden tot drie handhavingstrajecten. In 2025 maakten we naar aanleiding van de uitkomsten uit het rekenkameronderzoek 'Toezicht levert energie' afspraken over de uitvoering van het energietoezicht. Ook stelden we een Toezichtplan (2026-2029) op.

Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK THE)

De huidige SPUK THE loopt tot en met 2026 en bevat verschillende onderdelen. In 2025 compenseerden wij een deel van de overproductie die in 2024 is gerealiseerd. Hierdoor zijn in 2025 minder uren besteed aan uitvoering van controles en hercontroles. Een deel van de onderzoeksplicht bij provinciale bedrijven op basis van de SPUK is uitgevoerd.

Platformoverleg Energie

In 2025 startten we met het Platformoverleg Energie. We organiseerden bijeenkomsten waarin we de lange termijnontwikkelingen op het gebied van energie bespraken. In het platform worden ervaringen en kennis uitgewisseld.

GOED – Uitrol aanbevelingen Diepduik (grondige analyse)

Het Gelders Overleg Energie Deskundigen (GOED) is het overleg tussen energiedeskundigen van alle Gelderse Omgevingsdiensten. ODRA is voorzitter van dit overleg. Vanuit het ministerie van Klimaat en Groene Groei is in 2024 een verdiepingsslag gemaakt met als doel het GOED verder te professionaliseren. In 2025 is in een plan van aanpak opgesteld dat de basis vormt voor de komende jaren en waarin naast energiebesparing ook energietransitie wordt opgepakt.

Kennisvertegenwoordiger energietransitie

Vanuit Omgevingsdienst Nederland (ODNL) wordt gestuurd op de 1-6-28 structuur (1 ODNL, 6 regio's en 28 (26) omgevingsdiensten (OD's). ODRA neemt actief deel aan landelijke overleggen en draagt bij aan kennisuitwisseling op regionaal niveau via regionale kennisplatforms, op landsdeelniveau (Oost) en landelijk niveau. In 2025 is binnen ODRA een kennisvertegenwoordiger energietransitie aangesteld.

Overige energieprojecten

Energiedata Netbeheerders

In 2025 is een wettelijke verplichting van kracht geworden over de levering van energieverbruiksdata door de netbeheerders. Samen met Informatievoorziening Gezamenlijke Omgevingsdiensten (I-GO) gaan

wij deze gegevens gebruiken voor het efficiënter plannen en uitvoeren van energietoezicht.

Energiedashboard
In 2025 is in samenwerking met I-GO het energiedashboard doorontwikkeld. Dit dashboard geeft inzicht in de energiebesparing (CO_2-reductie door het toezicht op de energiebesparingsplicht (EML)). Het dashboard is ook een start om meer outcome/effectgericht te kunnen werken.

5. SPUK Uitvoering Interbestuurlijk programma (IBP)

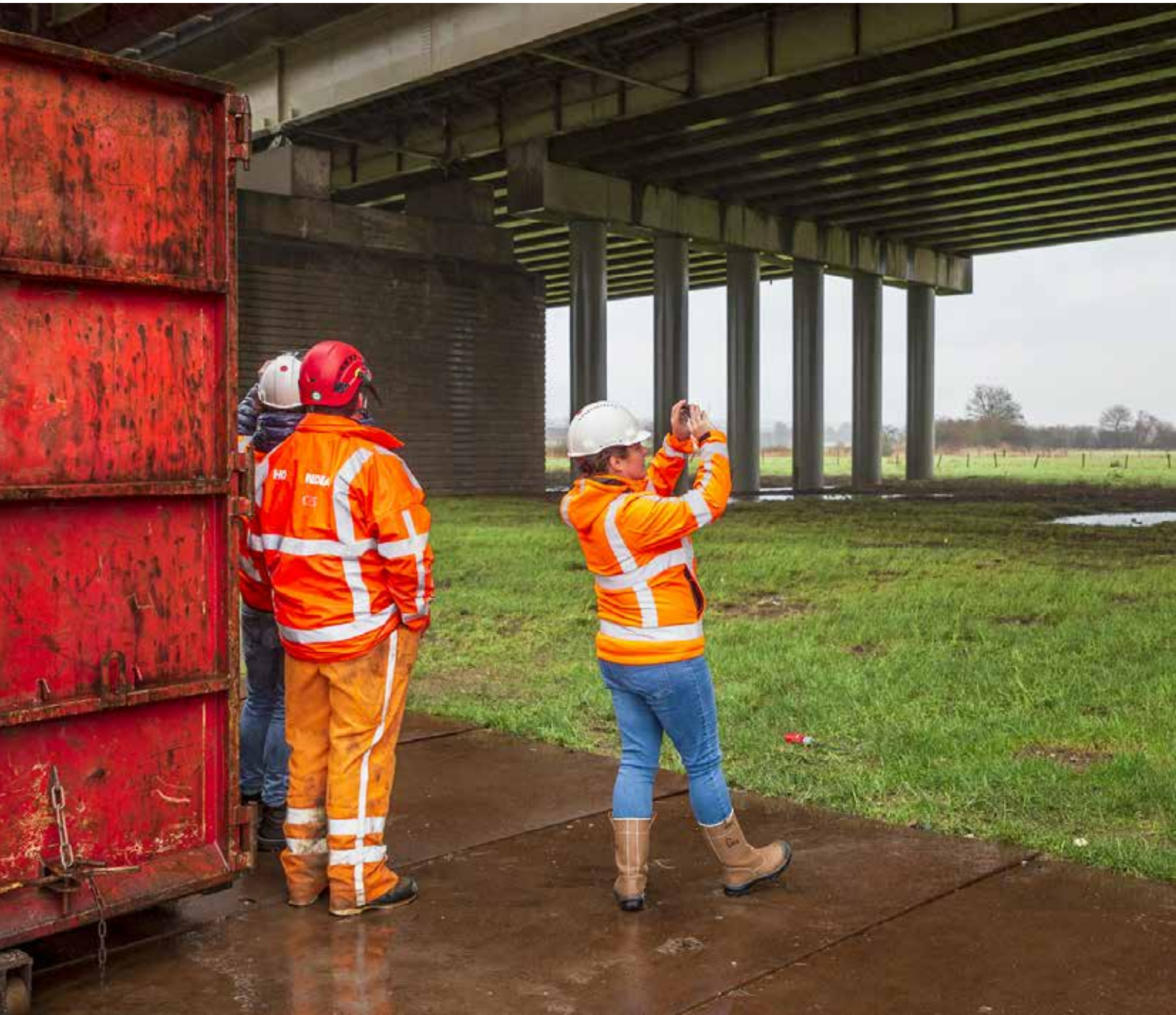
In 2025 voerden we een project uit waarvoor we vanuit het Rijk zogeheten SPUK-subsidie hebben ontvangen. Dit is het project 'Datakwaliteit'. Het project 'Datakwaliteit' heeft als doel het verbeteren van de betrouwbaarheid en de consistentie van dataregistraties binnen de organisatie. De eerste activiteiten richtten zich op het opschonen van het zaaksysteem en de knelpunten zijn in kaart gebracht. Er zijn instructies opgesteld en audits uitgevoerd.

6: Werken met digitale kaarten (GIS)

Het kunnen gebruiken van geografische informatie (GIS) is erg belangrijk voor ons. In 2023 startten we met het project kaartviewer en in 2024 rondden we dit project af. Twee medewerkers zijn opgeleid om zelf informatie op de kaart te laten zien. Zo zijn diverse databronnen nu zichtbaar gemaakt op één kaart, is er een bodemkaart gemaakt die we kunnen delen met externen en maakten we een koppeling met ons eigen zaaksysteem. Door informatie toegankelijker te maken voor gebruikers kost het zoeken minder tijd. In 2024 startten we ook met het beheer van het GIS-systeem. Het doorontwikkelen van GIS is essentieel. Omdat meerdere omgevingsdiensten in Nederland gebruik maken van dezelfde leverancier zal in 2025 ook meer de samenwerking worden gezocht met deze partijen.

7: Dienst advies uitvoeringsbeleid

In navolging van de resultaten van het IBP-VTH is de regionale beleidsadviesrol versterkt met de dienst advies uitvoeringsbeleid. Hiervoor zijn onder andere regionale platforms bestendigd in 2025. De adviseurs uitvoeringsbeleid signaleren, agenderen en adresseren waar mogelijk.

Dit resulteerde naast advies of antwoord op directe vragen in een aantal praktische specials:
- Milieuzoneren;
- Houtstook in open lucht en schoorstenen;
- Energieopslagsystemen;
- Externe veiligheid.

In de kennisplatforms kunnen alle ODRA-partners op de volgende thema's signalen, ervaring en agenda uitwisselen:
- Geluid/geur/licht/lucht;
- Externe veiligheid;
- Bodem;
- Energie;
- Circulaire economie
- Omgevingsplan.

De platforms vormen een ruggengraat van kennis en ervaring voor de regio en laten gemeenten en omgevingsdiensten onderling handig van elkaars kennis en signalen gebruik maken.

In 2025 werd het product *'Bouwsteen Externe Veiligheid (EV)'* gepubliceerd en opgenomen in de RIVM-bibliotheek. Het Omgevingsplan kreeg daarnaast centrale aandacht in oktober. Ook is gewerkt aan een regionale kennisagenda als onderdeel van de Kennisinfrastructuur-VTH en als scherpere werkwijze. De adviseurs uitvoeringsbeleid zijn op verschillende onderwerpen ingezet als penvoerder in samenwerking met specialisten van ODRA en partners. Hierdoor konden bijvoorbeeld woonprojecten geholpen worden door tijdig duidelijkheid te bieden. Ook kon er bijvoorbeeld een heldere reactie naar de provincie gaan op het gebied van de transitiefase implementatie Omgevingswet.

8: Programma Complexe Handhaving (PCH)

ODRA voert namens de provincie Gelderland het Programma Complexe Handhaving uit. Dit programma richt zich op toezicht en handhaving bij ongeveer 170 complexe bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is voor de VTH-taken. Het gaat om afvalbedrijven (zoals stortplaatsen, afvalverbrandingsinstallaties, op- en overslag van afvalstoffen en recyclingbedrijven) en industriële bedrijven (zoals veevoederbedrijven, ijzergieterijen en papierfabrieken). We letten daarbij zowel op de milieuregels als op regels voor bouwen en ruimtelijke ordening.
Het aantal bedrijven blijft per saldo stabiel. Nieuwe bedrijven komen erbij door nieuwe initiatieven of wijzigingen in milieubelastende activiteiten (mba's) waardoor de provincie bevoegd gezag wordt. Tegelijk verdwijnen andere bedrijven door bedrijfsbeëindiging of overdracht van bevoegdheden aan gemeenten.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2025

- **Omgevingswet:** het werken met de systematiek van de Omgevingswet en uitvoeringsbesluiten, zoals het Besluit activiteiten leefomgeving, was ook in 2025 een speerpunt. Dit vergde extra voorbereidingstijd per controle. In de planning voor 2026 houden we hier rekening mee.

- **Branche- en toezichtplannen:** we actualiseerden alle zeven brancheplannen. Bedrijven worden in een driejaarlijkse cyclus volledig gecontroleerd. Voor gecombineerde bedrijven (meerdere milieubelastende activiteiten, die niet eenduidig aan een branche kunnen worden gekoppeld) stelden we een toezichtplan op maat op.

- **E-PRTR-rapportages:** ongeveer 90% van de PCH-bedrijven moest rapporteren over emissies en afvalstromen in een integraal E-PRTR-verslag. Dit is een Europeesrechtelijke verplichting. Alle beoordelingen zijn door ons op tijd afgerond en verwerkt in de landelijke database.

- **Datagedreven toezicht:** voor afvalbedrijven is het datagedreven werken verder ontwikkeld. Met een nieuwe tool ontsluiten we steeds meer data, ook van landelijke partners. Dit geeft toezichthouders een actueel overzicht van afvalstromen en mogelijke knelpunten. Het overzicht bevat nu ook informatie over Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

- **ZZS-project:** samen met ODRN startten we in opdracht van de provincie met een project gericht op ZZS bij complexe bedrijven. Alle

complexe afvalbedrijven zijn eind 2025 door ons aangeschreven om een vermijdings- en reductieprogramma in te dienen volgens landelijke afspraken die de provincies in IPO-verband hebben gemaakt.

• **Indirecte lozingen:** we besteedden op verzoek van de provincie extra aandacht aan indirecte lozingen van afvalwater in het kader van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

• **Samenwerking:** het programma werkte nauw samen met ODRN en de provincie (afdeling VTH, die de natuurvergunningen verleent). ODRN verzorgt de vergunningverlening voor complexe bedrijven. PCH bewaakt dat vergunningen actueel en handhaafbaar zijn om knelpunten zoals gedoogsituaties te voorkomen.

• **Symposium Samen Sterker:** we organiseerden in 2025 voor de derde keer het symposium Samen Sterker. Dit is een kennis- en netwerkevent voor iedereen bij ODRA, ODRN en provincie die betrokken is bij de provinciale VTH-taken.

• **Datakwaliteit OpenWave:** het programmateam heeft samen met de PCH-toezichthouders in november en december 2025 de werkvoorraad opgeschoond, gecontroleerd of zaken op de juiste manier zijn afgehandeld en afspraken gemaakt over het afbreken van zaken. Zo blijft de informatie in OpenWave volledig en betrouwbaar.

• **Tertiaalrapportage:** we hebben in 2025 twee keer gerapporteerd over de voortgang (per blok van 4 maanden (tertialen)). De afsluitende rapportage (T3) wordt in januari 2026 opgeleverd. We startten in 2025 met een nieuw format voor onze tertiaalrapportages. Dit was een coproductie van ODRA en ODRN. De nieuwe manier van rapporteren is door de provincie positief gewaardeerd. Het samen rapporteren is een opmaat naar het integraal rapporteren vanuit ODGM (vanaf 1 januari 2026).

• **Interne audit:** in december is opnieuw een interne audit uitgevoerd. Daarbij is gelet op de manier waarop de collegiale toetsing (CT) op uitgaande brieven plaatsvindt en de manier waarop we werken bij de toepassing van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO). De rapportage wordt begin 2026 opgeleverd.

9: Programma Aandachtsbedrijven (PAB)

Dit programma richt zich op complexe provinciale bedrijven met meervoudige problematiek (alle VTH-sporen), zoals slecht naleefgedrag, hinder, verouderde vergunningen, langlopende procedures en maatschappelijke en politieke aandacht. Er wordt gewerkt met een pool van gespecialiseerde projectleiders.

Doelen

- Bedrijven zo snel mogelijk terugbrengen naar het reguliere VTH-spoor.
- Voorkomen van bestuurlijke zorgen en vermijdbare problematiek.

Aanpak en resultaten

• **Status per 31 december 2025:** 18 aandachtsbedrijven en 12 regiebedrijven, verdeeld over 6 projectleiders. In 2025 zijn 4 aandachtsbedrijven afgeschaald naar regulier, omdat de projectdoelstellingen zijn gerealiseerd. Er kwamen 2 nieuwe aandachtsbedrijven bij (AVR Duiven en Brons Mengvoeders). Verder zijn 3 regiebedrijven afgeschaald naar regulier en kwamen er 3 nieuwe regiebedrijven bij. Eén daarvan is FrieslandCampina in Borculo, waar in 2025 een grootschalig incident plaatsvond. Dit vroeg veel capaciteit vanuit ODRA.

• **Projectmatige werkwijze:** elk aandachtsbedrijf heeft een projectleider en een projectteam met experts uit verschillende VTH-disciplines. Alle projectplannen zijn in 2025 geactualiseerd. Bij regiebedrijven werken we niet met een projectplan, maar heeft de projectleider de rol van procesregisseur.

• **P-beraad gedeputeerde:** periodiek (1x per 6 weken) is per aandachtsbedrijf een stand-van-zakennotitie geagendeerd voor bespreking in het wekelijke portefeuilleberaad met gedeputeerde Ans Mol. De programmamanager PCH is vaste deelnemer aan dit overleg.

• **Signalering:** via de methodiek 'Bedrijf in Beeld' beoordeelden we ieder tertiaal een deel van het bedrijvenbestand. Doel is het op tijd signaleren van eventuele problemen bij de uitvoering van VTH-taken. We hebben in ieder geval de nieuwe bedrijven doorgelicht die vanuit de gemeenten zijn overgedragen (o.a. op het gebied van ZZS en indirecte lozingen). Maar ook als er vanuit vergunningverlening een actualisatietoets gedaan wordt, wordt de situatie in beeld gebracht. In 2025 beoordeelden we 20 bedrijven. Waar nodig is een zogenaamde light scan uitgevoerd.

• **Kwaliteitsverbetering:** we beschreven een aantal werkprocessen opnieuw. Ook actualiseerden we diverse formats, bijvoorbeeld voor het projectplan en notities voor het p-beraad. We maakten eind 2025 een begin met een werkinstructie voor projectevaluatie.

10: Programma Gemeentelijke Complexe Handhaving (GCH)

In Gelderland identificeren wij 186 bedrijven die een relatief grote impact kunnen hebben op de leefomgeving en onder gemeentelijk bevoegd gezag vallen. Dit noemen wij de gemeentelijk complexe bedrijven. Sinds 1 januari 2024 werken de Gelderse Omgevingsdiensten samen in een structureel programma om deze groep bedrijven op een uniforme en hoogwaardige manier van toezicht te voorzien. Het programmamanagement, belegd bij ODRA, organiseert kennisbijeenkomsten, ontwikkelt werkwijzen, maakt de werkprogramma's, uniformeert het meten van luchtemissies en investeert in samenwerking tussen de verschillende toezichthouders.

4.5 DIENSTVERLENING

In 2025 liet gemeente Arnhem een tweede verdiepend onderzoek uitvoeren naar de bouw gerelateerde dienstverlening van ODRA. Dit onderzoek, uitgevoerd door onderzoeksbureau IPSOS, vormde een vervolg op het Rekenkamerrapport uit 2023. De nadruk lag op actuele ervaringen van inwoners en ondernemers, de proceskwaliteit van vergunningverlening onder de Omgevingswet en de mate waarin de dienstverlening aansluit bij de verwachtingen van gemeente Arnhem. ODRA heeft opnieuw alle aanbevelingen overgenomen en in 2025 verdere verbetermaatregelen doorgevoerd om de kwaliteit en toegankelijkheid van de dienstverlening te versterken.

Het IPSOS-onderzoek concludeert dat ODRA als organisatie robuust is, voldoet aan wettelijke eisen en de basisdienstverlening op orde is. Aandachtspunten die naar voren zijn gekomen gaan met name over de verouderde dienstverleningsovereenkomst (DVO uit 2013), het ontbreken van een actueel VTH-beleidskader en onvoldoende bestuurlijke

grip vanuit Arnhem. In het contact met inwoners kwam uit het rapport naar voren dat er behoefte bestaat aan meer persoonlijke toelichting bij complexe aanvragen. Deze bevindingen vormden de basis voor een aanvullende verbeteragenda gericht op nabijheid, procesbegeleiding en samenwerking binnen de keten.

Verbeteringen doorgevoerd in 2025

Er heeft gerichte opvolging vanuit de teamleider plaatsgevonden richting vergunningverleners om de bereikbaarheid te verhogen. En ook om interne kwaliteitscontroles te doen. Ook automatische ontvangstbevestigingen en statusupdates zijn verder verfijnd, om inwoners sneller duidelijkheid te bieden over hun aanvraag.

Een belangrijke nieuwe stap in 2025 was de structurele inrichting van het Bouwloket Arnhem, bemenst door ODRA-medewerkers op dinsdag- en donderdagochtend. Dit loket vergroot de nabijheid van dienstverlening, met name voor inwoners met beperkte digitale vaardigheden en voor ondernemers die behoefte hebben aan direct contact over hun bouwplan. De eerste gebruikscijfers en reacties zijn positief en bevestigen dat persoonlijke toelichting leidt tot snellere afronding van aanvragen en minder onduidelijkheden in het voortraject.

Daarnaast onderzoekt ODRA, mede op verzoek van aangesloten gemeenten, de mogelijkheid om in 2026 varianten van dit loketconcept ook buiten Arnhem beschikbaar te maken.

Inwoners zijn actiever telefonisch begeleid bij complexe of verkeerd ingediende aanvragen, waardoor onnodige vertragingen zijn voorkomen. Er is actief ingezet op het structureel aanbieden van alternatieven wanneer aanvragen niet volledig passen binnen de regelgeving (bijvoorbeeld maatwerkvarianten binnen de vergunningsmogelijkheden).

Het IPSOS-onderzoek benadrukte de noodzaak van heldere bestuurlijke- en operationele afstemming tussen gemeente Arnhem en ODRA. In 2025 zijn gesprekken geïntensiveerd en is een extra accountmanager aangesteld. De accountmanager richt zich specifiek op het oplossen van knelpunten in de dienstverlening voor Arnhemse inwoners en bedrijven. Deze rol leidde tot kortere lijnen, snellere escalatieafhandeling en verbeterde samenwerking binnen de keten.

Resultaten in 2025

De verbeterinspanningen in 2025 hebben duidelijk geleid tot merkbare effecten in de uitvoering:

- De tevredenheid over de dienstverlening bij vergunningverlening bouw is in 2025 gestegen en ligt inmiddels op een gemiddelde van 7,6 over 2025. De ambitieuze ODRA-doelstelling van een 8 komt daarmee in zicht.
- Inwoners ervaren een duidelijker procesverloop door actiever contact, betere uitleg en het succes van het Bouwloket als fysiek aanspreekpunt.
- Partners waarderen de verbeterde samenwerking en de inzet van een gerichte accountmanager voor Arnhem.

5

OP WEG NAAR RIJKER (EFFECTGERICHT) VERANTWOORDEN: RESULTATEN MJP

Inleiding

In 2025 startten we met het werken volgens het meerjarenprogramma ODRA 2025-2028 (MJP), zoals vastgesteld eind 2024. Het meerjarig perspectief bestaat uit prioritaire thema's die in de loop van 2025 in een uitvoeringsstrategie 2026-2029 zijn vastgesteld. Deze prioritaire thema's brengen accenten en verrijking aan in de uitvoering van ons werk in vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies (VTHA). De bedoeling van het meerjarenprogramma is om het werk van de omgevingsdienst namens haar partners meer impact te geven in zowel de fysieke leefomgeving als in de beleidscyclus (big-8). Dat doen we door rijker te verantwoorden. Dit is vaak net niet te vangen in aantallen of zaaksystemen. Deze verantwoording is aanvullend op het managementdashboard en de partnerrapportages, maar integraal onderdeel in het jaarverslag. In 2026 werken we aan het stroomlijnen van het meerjarenprogramma met het programma effectgericht werken vanuit ODGM-Zuid (voormalig ODRN).

Gezond

1. Verbeteren lokale luchtkwaliteit
2. Verminderen milieuhinder
3. Beschermen bodem- en grondwaterkwaliteit
4. Voorkomen verspreiding ZZS
5. Verbeteren waterkwaliteit

Veilig

6. Beperken en beheersen veiligheidsrisico's bedrijfsactiviteiten
7. Borgen bouwkwaliteit en veiligheid
8. Aanpakken ondermijnende criminaliteit

Duurzaam en toekomstbestendig

9. Energietransitie: verlagen gebruik fossiele energie
10. Stimuleren circulaire economie
11. Bijdragen aan ruimtelijke opgaven en een natuurinclusieve leefomgeving

Afbeelding 1: De 11 prioritaire thema's in het MJP

Dit zijn brede thema's. Ze zijn dienend aan de grote maatschappelijke opgaven waar de bevoegd gezagen voor staan, zoals woningbouw, energietransitie, werk- en demografische verschuivingen.

Deze thema's zijn de drijfveren voor de dagelijkse werkzaamheden van de omgevingsdienst. Zowel in haar rol als verlengd bevoegd gezag als in de hoeder van de wettelijke taken voor een gezonde, veilige leefomgeving. Vanwege de abstractie zijn er, in de bijlage van het meerjarenprogramma, voorgestelde activiteiten en voorgestelde indicatoren aan gekoppeld én is getemporiseerd. Dit betekent dat niet ieder thema ieder jaar even veel naar voren komt. Voor de indicatoren geldt dat we die voor de prioritaire thema's nog niet allemaal kunnen meten. Daarom zijn deze nu niet toegevoegd.

5.1 GEZONDE LEEFOMGEVING

Prioriteit 1: Luchtkwaliteit

Beoogd resultaat: Alle vergunningen voldoen uiterlijk in 2027 aan strengere luchtemissie-eisen door:

1. Opstellen en uitvoeren actualisatieprogramma vergunningen op het thema luchtemissies.
2. Samen met de partners en GGD ontwikkelen we uitvoeringsbeleid lokale luchtkwaliteit.

Hoe staan we ervoor?

- ODRA stelde in 2025 een nieuw actualisatieprogramma op. In dat programma is – naast een aantal wettelijke vereisten – luchtkwaliteit een criterium waarop wordt getoetst. In 2025 zijn alle vergunningen doorgelicht op dit aspect. Daaruit volgt in 2026 een aantal vergunningen dat op het aspect lucht moet worden geactualiseerd.
- ODRA organiseerde in juni een special over houtstook voor alle gemeenten en provincie, zowel vanuit bouw als milieu. Tijdens deze special is bediscussieerd waar de beleidsruimte zit op lucht en hoe dit relateert aan handhaven en advies. Er is een handout: 'Scherper VTH door scherper beleid'. Deze handout bevat o.a. veel gestelde vragen en de juridische ankers voor beleid.
- Met een gezamenlijk afgestemd uitvoeringsbeleid lokale luchtkwaliteit is gewerkt aan gezamenlijk begrip en uitgangspunten. In 2025 bleek dat problematiek en ambitieniveau voor luchtkwaliteit per gemeente soms sterk verschilt. Dit had effect op de vraag naar VTH&A.

Uitgelicht: hoe werken wij?

Naast het meten van bronemissies van milieubelastende activiteiten (mba's) (op NOx en stof) zijn er door de meetdienst twee mobiele meetstations ingericht voor het meten van de lokale luchtkwaliteit in de komende 5 jaar. In 2025 stond een van de stations in Renkum.

Inwoners en organisaties konden zelf een locatie aanmelden en hun redenen daarbij noemen. Op basis van deze aanvragen is een prioriteitenlijst gemaakt. Op de uitgekozen locaties wordt 6 maanden gemeten. Hierbij worden naast NOx en fijnstof ook o.a. roet en houtroet en benzeen gemeten. De resultaten worden getoetst aan wettelijke eisen. In combinatie met gegevens over het weer kunnen mogelijke bronnen van luchtvervuiling worden geïdentificeerd.

Prioriteit 2: Geluid

Beoogd resultaat: Verminderen geluidhinder door bedrijfsactiviteiten en evenementen door:

1. Bijdragen aan totstandkoming regionaal afgestemd uitvoeringsbeleid geluid.
2. Bijdragen aan handhaafbaar beleid voor geluid bij evenementen.

Hoe staan we ervoor?

- Aan een regionaal afgestemd geluidbeleid is in 2025 volop gewerkt. Dit gebeurt deels in het regionaal kennisplatform geluid (de regionale bouwsteen geluid is opgeleverd en gepubliceerd) en deels vraaggestuurd en in een voorlopers/nalopers-rol in 1-op-1 samenwerkingen van ons met partners.
- Bij het formuleren van handhaafbaar beleid voor geluid bij evenementen werken wij tot nu toe vraaggestuurd. Zo ondersteunden wij gemeente Arnhem actief bij het opstellen van loca-

tieprofielen als onderdeel van het evenementenbeleid.
Dit is nu gereed en werpt zijn vruchten af. Onze toezichthouders konden hierdoor handhavend optreden en beter preventief adviseren. Met minder klachten tot gevolg.

Uitgelicht: hoe werken wij?
Wij stelden met 1Stroom een stappenplan op om te komen tot een actueel geluidbeleid. Op verzoek van 1Stroom is eerst het onderdeel verkeerslawaai opgepakt. Het gaat in eerste instantie om het verantwoord mogelijk maken van woningen nabij (spoor)wegen. Woningen zijn per definitie geluidgevoelige gebouwen. Zonder deze aanpak kan deze bestemming of bouw niet doorgaan. Of er kan in een latere fase blijken dat de gezondheid van inwoners niet voldoende is beschermd tegen geluidhinder. Dat willen we met deze aanpak samen voorkomen.

Prioriteit 3: Grondwater & Bodem beschermd

Beoogd resultaat: Voorkomen nieuwe bodemverontreinigingen door:
1. Bij bedrijfsbeëindiging consequent onderzoeken eindsituatie.
2. Intensiveren risicogericht keten- en locatiegericht toezicht.

Hoe staan we ervoor?
- Voor die partners waarvoor we ook bouwtaken uitvoeren, hebben we zicht op de brede gebiedsontwikkelingen. Zoals bij gemeente Arnhem, waar momenteel voorbereidingen worden getroffen voor een grote binnenstedelijk te realiseren woningbouwopgave. Hier voeren we de beoordeling eindsituaties bodem projectmatig uit per te ontwikkelen gebied.
- In opdracht van provincie Gelderland voeren wij sinds 2025 het toezicht uit op grondwaterbescherming(sgebieden). De controles in 2025 zijn inventariserend van aard. Tijdens de controle stellen we bij bedrijven onwetendheid vast en geven we voorlichting over de nut en noodzaak. Door het bewustzijn van effecten op grondwaterbescherming(sgebieden) te vergroten leveren we een bijdrage aan geïnformeerde keuzes (en hopelijk het vermijden van vervuiling) in de toekomst.
- Met het kennisplatform bodem (vakberaad bodem) brachten we gezamenlijk in kaart op welke plekken in de regio secundaire bouwstoffen zijn toegepast in de ondergrond. Deze zogeheten bouwstoffenkaart wordt komende jaren verder verrijkt. De transparantie wordt gewaardeerd en de kaart wordt in andere regio's overgenomen.
- Tenslotte hebben wij over de toepassing van staalslakken in 2025 responsief en gedetailleerd informatie geleverd aan o.a. de Tweede Kamer. Dit leidde tot een landelijke meldplicht én aandacht voor de staalslakkenproblematiek.

Prioriteit 4: Zicht op Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Beoogd resultaat: Grootgebruikers ZZS in beeld door:
1. Samen met de partners uitvoeren van een risicoanalyse ZZS.

Hoe staan we ervoor?
- Wij brengen de milieubelastende activiteiten (mba) waar ZZS van toepassing is in beeld. Dit gebeurt voor het grootste deel per branche (vooralsnog met de RIVM-lijsten).
- Wij hebben twee VTH-experts ZZS die intern vraagbaak zijn en die een belangrijke schakel vormen in de kennisinfrastructuur voor het thema ZZS.
- Daarnaast is met het geven van cursussen geïnvesteerd in het ontwikkelen van kennis over ZZS en welke van deze duizenden stoffen de meeste aandacht verdienen. In het voorjaar van 2026 volgt voor alle VTH-medewerkers opleiding in ZZS.
Zo zijn de toezichthouders beter in staat om via het herkennen van etiketten te beoordelen of er sprake is van ZZS. En kunnen zij bedrijven wijzen op te ondernemen acties en de verplichtingen die zij hebben ten aanzien van het vermijden of het reduceren van de ZZS.
- Tenslotte zien wij sinds 2025 toe op of bedrijven, waar dat verplicht is, een vermijdings- en reductieprogramma ZZS hebben opgesteld en of dat wordt nageleefd.

Uitgelicht: hoe werken wij?
Niet alleen aan de 'achterkant' proberen wij bij te dragen aan het terugdringen van ZZS. Ook aan de 'voorkant' denken wij mee over het ontwikkelen van initiatieven om ZZS'en de wereld uit te helpen. Wij werkten mee aan een experiment in de baksteenindustrie om PFAS-houdende klei zo te bakken, dat de PFAS in de klei afbreekt door de hitte van het proces en er PFAS-arme bakstenen over blijven.

In een ander geval constateerden we tijdens een reguliere controle op lozingen dat er structureel formaldehyde is geloosd. Hier kwamen twee thema's samen: indirecte lozingen als invloed op de waterkwaliteit en ZZS. De inzet hier is vermijding en reductie en het volgen van een effectief, communicatief en waar nodig juridisch spoor.

Prioriteit 5: Waterkwaliteit en lozingen

Beoogd resultaat: Intensiveren toezicht indirecte lozingen door:
1. Intensiever toezicht, met specifieke aandacht voor ZZS.

Hoe staan we ervoor?
- Wij investeerden in 2025 in het opleiden van vergunningverleners en toezichthouders op het aspect indirecte lozingen. We beschikken inmiddels over 10 opgeleide VTH-experts.
- In nieuwe vergunningaanvragen besteden we expliciet aandacht aan voorschriften rondom indirecte lozingen. Indirecte lozingen, lozingen via de riolering, kunnen grote invloed hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater. De Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI) zuiveren niet alle afvalwater en aanzienlijke hoeveelheden van allerlei stoffen vervuilen het oppervlaktewater. Mede daardoor halen we niet de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water. Dit leidt tot allerlei actie vanuit de verschillende bevoegde gezagen om in samenwerking de schade te beperken.
- We voeren toezicht uit op mba's waar sprake is van indirecte lozingen. Een aantal toezichthouders nemen lozingen al structureel mee in hun toezicht. Vanaf september kregen alle toezichthouders en vergunningverleners een cursus over indirecte lozingen.

Uitgelicht: hoe werken wij?
Toezichthouders waren in 2025 alert op lozingen van afvalwater. De vergrote alertheid leidde al tot bijzondere constateringen. Op enig moment bleek bij een scheepswerf met chemicaliën vervuild afvalwater ongezuiverd in het oppervlaktewater terecht te komen. Dit vergde uiteindelijk een diepgaand onderzoek naar het rioolstelsel ter plaatse. Andere voorbeelden zijn dat er lozingen zijn ontdekt die bij geen enkel bevoegd gezag in beeld waren (zie ook ZZS). Aandacht voor lozingen betekent in veel gevallen een puzzel oplossen. Het gaat hierbij om het ontcijferen van soms ingewikkelde rioleringstekeningen en deze te combineren met bedrijfsinformatie. Wij zijn betrokken bij lokale,

regionale, provinciale en landelijke projecten
met als hoofddoel het zorgen voor goede waterkwaliteit.

5.2 VEILIGE LEEFOMGEVING

Prioriteit 6: Inzicht in en voorkomen of mitigeren externe veiligheidsrisico's

Beoogd resultaat: Beter inzicht in actuele veiligheidsrisico's door:
1. Ontwikkelen regionaal afgestemd uitvoeringsbeleid Externe Veiligheid (EV).
2. Versterken advisering Externe Veiligheid (EV) bij ruimtelijke initiatieven.

Hoe staan we ervoor?

- Medio 2025 is, samen met de veiligheidsregio, de regionale handreiking EV in het omgevingsplan voor onze gemeentelijke partners opgeleverd. Het RIVM liet ons weten dat deze is opgenomen in haar bibliotheek externe veiligheid. Hiermee is een eerste stap naar een regionaal afgestemd uitvoeringsbeleid gezet. Dit blijft tijdens de overgangsfase van de Omgevingswet (tot 2032) aandacht vragen. Daarom hebben wij het initiatief genomen tot het maken van een 'Menukaart Externe Veiligheid'. Met deze menukaart komen planregels, voorschriften en beleidsregels direct beschikbaar.
- We zien dat onze inzet steeds meer wordt gevraagd in de ruimtelijke ontwerpfase. Zo kan het bevoegd gezag al vroeg in het proces een bewuste en onderbouwde afweging maken.

Uitgelicht: hoe werken wij?
Vanuit het kennisplatform Externe Veiligheid kwam de vraag om mee te denken en schrijven aan de ruimtelijke onderbouwing voor de realisatie van een nieuwe woonwijk in een omgevingsplan. Er is gemotiveerd dat er een restrisico voor externe veiligheid blijft bestaan vanwege de locatie. Daarbij is dit risico niet 'weggeschreven', maar bestuurlijk gepresenteerd als te accepteren (rest)risico. Op die manier kan de gemeente hierover onderbouwd het gesprek aangaan met de projectontwikkelaar. En de veiligheidsregio kan een realistischer plan maken.

Prioriteit 7: Borgen bouwkwaliteit en veiligheid

Beoogd resultaat: Grotere effectiviteit bouwtoezicht door:
1. Ontwikkelen risicogericht toezicht bouw.

Hoe staan we ervoor?

- Bij de uitvoering van het bouwtoezicht wordt de prioriteitstelling in belangrijke mate bepaald door de (financiële) omvang van het bouwproject. Net als bij het toezicht op milieubelastende activiteiten, is het de wens om meer risicogericht toezicht te gaan houden. Daarom werkten we in 2025 samen met de bouwpartners aan een risicogerichte aanpak bouwtoezicht.
- Sinds april doen wij een pilot om de veiligheidsaspecten bij een aanvraag en de uitvoering te beoordelen door specifiek toe te zien op de momenten van aan- en afvoer van materialen op een bouwplaats.

Uitgelicht: hoe werken wij?
In de binnenstad van Arnhem is de voormalige Hema gedeeltelijk verbouwd en gesloopt. Er was geen ruimte voor een bouwplaats en er is vaak drukte door winkelend publiek. Met de aannemer zijn verschillende gesprekken gevoerd over de voorzieningen die getroffen moeten worden voor vallend puin, vallend glas en de aan- en afvoertijdstippen van transport. Uiteindelijk zijn er geopende zeecontainers geplaatst waardoor bezoekers veilig kunnen doorlopen. Zo houden we de bezoekers van de binnenstad geheel gescheiden van de bouwstroom.

Prioriteit 8: Bestrijden ondermijning inclusief milieucriminaliteit

Beoogd resultaat: Versterken samenwerking ketenpartners in tegengaan ondermijning en milieucriminaliteit door:
1. Ontwikkelen vervolg voorstel Theseus.
2. Uitvoeren risicogericht ketentoezicht.

Hoe staan we ervoor?

- Het Theseus-project is in 2025, na een looptijd van vier jaar, formeel afgerond. Het doel was een aanpak ontwikkelen om bedrijventerreinen veilig te maken en houden. ODRA maakt op verzoek van diverse gemeenten en de provincie een voorstel voor een vervolgaanpak.
- We monitoren actief wijzigingen in ons bedrijvenbestand door periodiek gebiedsscans uit te voeren. De scans variëren van het controleren op wonen op bedrijventerreinen tot het onderzoeken van administratieve constructies tussen eigenaren, gebruikers van een pand en bewoners.

Uitgelicht: zo werken wij
Voor effectief ketentoezicht is het helpend om te werken met data van in- en uitgaande goederenstromen waar de toezichthouders over kunnen beschikken. Daarmee hebben wij zicht op wat er bij bedrijven binnenkomt of de poort uitgaat. En weten we hoe afval of vervuilde grond eerder of later in de keten bij andere bedrijven belandt. Deze data wordt verrijkt met informatie die de kosten en opbrengsten van bedrijven en de milieu-impact van een reeks aan stoffen (denk ook aan ZZS) en afvalsoorten analyseert. Dit is een slim hulpmiddel voor toezichthouders. Een belangrijke schakel is het transport. Regelmatig is er in nauwe samenwerking met de politie op transporten gecontroleerd. Binnen onze regio en daarbuiten levert het vaak signalen op waar collega-diensten buiten de regio wat mee kunnen (of moeten).

5.3 DUURZAAM EN TOEKOMSTBESTENDIG

Prioriteit 9: Energietransitie en terugdringen gebruik fossiele energie

Beoogd resultaat: Verminderen fossiel energiegebruik bedrijven en kantoren door:
1. Bij de uitvoering van energiecontroles aandacht voor duurzame opwek, energiemanagement, mobiliteit en de problematiek rond netcongestie.
2. Optimaal ondersteunen van bedrijven en partners bij het opstellen van energietransitie plannen en -projecten.

Hoe staan we ervoor?

- Er is in 2025 een energiedashboard opgesteld dat inzichtelijk maakt wat er na een toezichtactie op energiebesparing is aangepast. Is er energie bespaard en hoeveel? Dit dashboard wordt toegankelijk voor onze partners. In 2025 is daar nog geen resultaat uit te halen.
- De meest geconstateerde overtredingen zien de toezichthouders bij ruimteverwarming, binnenverlichting en ruimteventilatie. Daarbij staat ruimteverwarming op nummer één. De meeste overtredingen zijn het gevolg van inefficiënt gebruik en een slechte afstemming van systemen op behoefte en gedrag in de praktijk.
- Label C toezicht is uitgevoerd. De lessen hieruit nemen de toe-

zichthouders mee om nieuwe onderwerpen in de energietransitie te structureren.
- De contacten met Gelders Energie Akkoord (GEA) en Groene Metropoolregio (GMR) zijn afgelopen half jaar geïntensiveerd. Met GMR leidt dit al tot sneller doorsturen van vragen en het verbinden van partners. Het GOED (Gelders Overleg Energie Deskundigen) is van enkel energiebesparing uitgebreid naar de expertises energieopslag en netcongestie.
- Bij energiecontroles is er aandacht voor duurzame opwek, energiemanagement, mobiliteit en steeds vaker voor netcongestieproblematiek. Het team toezichthouders energie is met deze kennis uitgebreid.
- We constateren een groeiend aantal adviesvragen over energieopslagsystemen (EOS). Dit vraagt om expertise uit verschillende disciplines en een switch van aandacht op energiebesparing naar brede energietransitie. Ook vraagt dit om gerichte samenwerking met Groene Metropoolregio, die de RES (regionale energiestrategie) coördineert en ook op bouwonderwerpen (netbewust bouwen) beleid coördineert.

Uitgelicht: zo werken wij
Afgelopen voorjaar investeerden we in warmtecamera's. Dit hulpmiddel geeft toezichthouders én bedrijven direct inzicht in warmteverlies. Omdat warmteverlies direct en aansprekend zichtbaar is, kunnen toezichthouders op een natuurlijke manier het gesprek met ondernemers aangaan over maatregelen.

Prioriteit 10: Circulaire economie

Beoogd resultaat: Stimuleren circulaire economie (CE) door:
1. Beter ondersteunen van innovatieve CE-initiatieven en projecten.
2. Beter zicht op circulaire aspecten van bedrijvigheid en bedrijfsprocessen in de regio.

Hoe staan we ervoor?
- In 2025 kregen we van de provincie financiering voor het uitvoeren van een gebieds- en ketenanalyse om inzicht te krijgen in materiaal- en grondstofstromen. We voeren deze analyse in 2026 uit.
- Partners zijn actief ondersteund met beleidsvragen en datalevering. Daarnaast zijn wij vroegtijdig betrokken bij innovatieve projecten, zoals het circulair bouwen van een houten sporthal.
- Dit jaar hebben wij ervaring opgedaan met proefnemingen. In 2026 zetten wij een volgende stap door grondstofbesparingen toe te passen in maatwerkvoorschriften en spelregels voor vergunningen.
- Het landelijke Circulair Materialenplan (CMP) is recent gepubliceerd (einde 2025). In 2025 leverden we inspraak op het CMP. Aankomend jaar starten we met het actualiseren van de vergunningen, zodat deze voldoen aan de nieuwe CMP-richtlijnen.
- Hoewel intensivering van toezicht op circulair handelen in sloopprojecten oorspronkelijk gepland stond voor 2026, zijn wij in 2025 al gestart. Bij grote sloopprojecten in de regio hielden wij toezicht aan de voorkant en tijdens de werkzaamheden. Dit leidde tot betere scheiding van vlakglas, dat voorheen nauwelijks werd gescheiden.
- Vanuit de beoordeling 'afval of niet' namen wij actief deel aan casussen via ODNL en maken we deel uit van een landelijke groep professionals die deze vraagstukken behandelt. In 2026 willen wij intern een eigen casus toepassen om onze kennis verder te ontwikkelen.
- Het meenemen van CE in de brancheaanpak van bedrijven staat gepland voor de komende jaren. Voorbereidingen hiervoor zijn in 2025 gestart.

Prioriteit 11: Bijdragen aan ruimtelijke opgaven

Beoogd resultaat: Hoogwaardige, tijdige en oplossingsgerichte advisering bij ruimtelijke ontwikkelingen door:
1. Wij worden standaard betrokken in de initiatieffase op milieugebied.
2. Samen met gemeenten ontwikkelen van regionaal afgestemd uitvoeringsbeleid op diverse milieuthema's.
3. Ontwikkelen voorzet regionaal afgestemd bouwbeleid voor vergunningvrij bouwen in bepaalde gebieden.
4. Investeren in advies- en communicatievaardigheden bij eigen VTH-experts.

Hoe staan we ervoor?
- In de Samenwerkafspraken Omgevingswet zijn afspraken gemaakt over de betrokkenheid van de omgevingsdienst bij initiatieven (omgevingstafels). Niet bij iedere partner komen wij daarbij aan tafel. Als we aan tafel zitten zijn we soms te veel gefocust op alleen milieuonderwerpen, of alleen bouwonderwerpen. De samenwerkafspraken worden op dit moment geëvalueerd. Dit zijn aandachtspunten die daarbij naar voren komen. Tegelijk is er waardering over en weer over de betrokkenheid en het leren denken in de ja, mits gedachte van de Omgevingswet. De Samenwerkafspraken Omgevingswet worden op een Gelders schaalniveau herschreven.
- Op de onderdelen geluid en EV zijn de eerste initiatieven om te komen tot meer regionale afstemming in gang gezet.
- Voor gemeente Arnhem zijn de herplantplicht en de bescherming van bomen geïntegreerd in het reguliere toezicht op bouwplaatsen en bestaande bouw vanuit beleid.
- Er is geïnvesteerd in kennis bij het reguleren van natuurinclusief bouwen (NIB). Binnen elk team is minimaal één medewerker actief betrokken bij deze materie, waarmee de aandacht voor natuur en biodiversiteit geborgd is in de dagelijkse praktijk. Voor Arnhem voeren we nu de vergunninggerelateerde advisering uit op NIB.

Uitgelicht
Natuurinclusief bouwen (NIB) vraagt om een nieuwe werkwijze van onze toezichthouders en in onze werkprocessen. Dit omdat harde structuur (bouw) en organisch (boom) zijn gecombineerd: sommige controles zijn in het werkproces seizoensgebonden en vinden pas na drie jaar plaats.Dan pas verklaren we in sommige gevallen de NIB-voorziening 'gereed'. Een extra stok achter de deur van ontwikkelaars en beheerders om natuurinclusief bouwen en bijvoorbeeld een herplantplicht serieus
te nemen.

6

BEDRIJFSVOERING

6.1 DOORONTWIKKELING BEDRIJFSVOERING

Voor bedrijfsvoering startten we 2025 met de livegang van het nieuwe bedrijfsvoering systeem AFAS. In vergelijking met de vorige applicatie SAP biedt AFAS de mogelijkheid om te werken met workflows voor alle bedrijfsvoeringsprocessen. Dat zorgt ervoor dat processen vlotter verlopen. Ook de registratie van inhuur en inkoop ligt nu in de lijn. En dat is een flinke verandering in het werken. Vanaf het eerste kwartaal werkten we hard aan de voorbereiding van de fusie met ODRN. De doorontwikkeling van AFAS is medio 2025 gestopt in verband met de besluitvorming over de fusie. We hebben onze capaciteit ingezet voor het inrichten van de AFAS-omgeving voor de nieuwe fusiedienst. Sinds de intentieverklaring door het bestuur begin mei nam het werk voor de fusie van beide diensten flink toe. Er is veel werk verricht om zowel de juridische als de organisatorische fusie te realiseren. Dit betrof onderdelen van huisvesting en facilitair, control, HR, communicatie en IT. Andere grotere bedrijfsvoeringsprojecten zijn daardoor afgeschaald of getemporiseerd.

Interne sturing

Sturing van de organisatie vindt onder meer plaats aan de hand van een uitgebreid maandelijks dashboard. Het MT-dashboard is gebaseerd op de balanced scorecard-methodiek (BSC) en qua detaillering op teamniveau. Voor de team- en projectleiding zijn specifieke dashboards beschikbaar met tijdsbesteding en zaakrealisatie per team, per partner.

Output – en outcome sturing

Sinds 2020 werken we met een systeem van beheerste outputfinanciering voor de partners en OD's. Het is een complex systeem gebleken, dat veel administratie met zich meebrengt. Maar dat vooral de financiële risico's voor ODRA en haar partners vergroot. Het was de bedoeling om in 2025 een evaluatie uit te voeren en te komen met voorstellen voor verbetering. Maar door de fusie met ODRN is besloten om dit op te pakken in het kader van de nieuwe dienst.

Bij de besluitvorming over de fusie in het voorjaar van 2025 is besloten om de eerste twee jaar te blijven werken met gescheiden tarieven en financiering. In het najaar bleek dat dit voor de integratie van de twee diensten grote gevolgen heeft. En dat het feitelijk betekent dat integratie nauwelijks mogelijk is. Er is een voorstel gemaakt om te komen tot een financiering in de overgangsperiode. Besluitvorming over dit voorstel vindt plaats in het eerste kwartaal van 2026.

Op landelijk niveau is binnen het Interbestuurlijk programma (IBP) gewerkt aan een voorstel voor een gestandaardiseerd financieringsmodel voor alle OD's in Nederland. In het traject van de juridische fusie is werk verricht om te komen tot een vorm van financiering voor de nieuwe dienst die samenhangt met het landelijk financieringsmodel. In 2026 werken we verder aan een financieringsmodel voor de nieuwe dienst. Dit model is enerzijds minder op detail uitgewerkt dan de outputsturing die we jarenlang hanteerden. En anderzijds is het gericht op het monitoren op bereikte effecten (outcome) en het financieren van deze outcome prestaties. Dit model moet dan vanaf 2028 in gebruik worden genomen.

6.2 HUISVESTING EN FACILITAIR

In 2024 is de Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) geactualiseerd. Hieruit zijn acties voortgekomen die in 2025 zijn uitgevoerd. In 2025 versterkten we de BHV-organisatie en is er een opleidingsplan gemaakt en uitgevoerd.

Met betrekking tot het wagenpark zijn twee dienstwagens vervangen door een hybride model. Twee bedrijfsbussen worden vervangen door elektrische varianten. Al langer richten we ons met andere gebruikers van Stadskantoor en Airborne Tower op het creëren van duurzame oplaadmogelijkheden voor elektrische auto's. Vanwege de netcongestie is dit een blijvende uitdaging. Het net kan niet worden uitgebreid. Dit vraagt om slimme en uitwisselbare oplaadfaciliteiten.
In de initiatiefgroep Bestuurskwartier Slim Schoon Onderweg zoeken we samen met andere nabije publieke organisaties naar mogelijkheden om de binnenstad beter bereikbaar te maken door gebruik te maken van mobiliteitshubs. Hier verwachten we in 2026 een pilot mee te kunnen uitvoeren.

In 2025 werkten we aan een businesscase voor de verhuizing van de meetdienst. Na akkoord door het bestuur is tijdens de zomer van 2025 een nieuw pand verbouwd en aangepast aan de noodzakelijke inrichting voor de meetdienst. Per 1 november 2025 is de meetdienst op de nieuwe locatie gevestigd. Dit nieuwe pand is gemoderniseerd en verduurzaamd en biedt de meetdienst ruimte voor doorontwikkeling.

Huisvesting & Facilitair

Huisvesting & Facilitair x €1.000	Begroot 2025	Real. 2025	Real. 2024
Huur- en afschrijvingen	576	349	341
Facilitaire-/servicekosten	531	616	483
Kengetallen			
• huur en afschrijvingen	2.459	1.460	1.416
• facilitaire kosten per fte	1.926	2.270	1.611
• huurkosten per m2	165	123	119
• aantal fte's (incl. extern)	228	230	232
• aantal m2	2.023	2.023	2.023
HV en fac per werkplek	**8.247**	**7.089**	**5.389**

Een maatstaf voor de effectiviteit van de huisvesting is de verhouding tussen het aantal medewerkers en het aantal werkplekken (rijksnorm 0,7). In ons werkplekconcept, dat uitgaat van werken op locatie (bij bedrijven, partners klant), thuiswerken en ontmoeten op kantoor, hebben we een inrichting gerealiseerd met een flexfactor van 0,6 werkplek per fte. Door de groei van ODRA staat deze factor onder druk en daalt deze.

6.3 INFORMATIEVOORZIENING & ICT

ICT-transitie

In 2025 is ingezet op implementatie van ons nieuwe bedrijfsvoeringssysteem AFAS en de doorontwikkeling van het zaaksysteem. Rapportages voor sturing en informatieverstrekking zijn ontwikkeld met als basis Power BI. Dit levert sneller inzicht, wendbaarheid en effectiviteitsverbetering. Deze rapportages zijn in het voorjaar van 2025 in gebruik genomen. Er is een nieuwe rapportage ontwikkeld voor KPI's gekoppeld aan het MJP, met als doel om meer outcome gericht te kunnen rapporteren. In dit jaarverslag is een deel van deze indicatoren opgenomen.

Medio 2025 startten we als gevolg van de besluitvorming over de fusie een nieuw AFAS-project, namelijk het inrichten van een gezamenlijke AFAS-omgeving voor de fusieorganisatie.
De GIS-applicatie is doorontwikkeld en krijgt een plek in het ICT-landschap. Er is geëxperimenteerd met robot procesautomatisering in de vorm van een adviesrobot. Dit resulteerde in een project dat samen met ODRN en ODDV opgestart is.

ICT			
ICT x €1.000	Begroot 2025	Real. 2025	Real. 2024
Kosten ICT	839	811	806
• ICT kosten per fte	3.689	3.525	3.480
• ICT kosten per werkplek	6.938	6.700	6.664

AVG/WPG/Privacy/BIO-richtlijn

In het afgelopen jaar is er één datalek gemeld bij de Functionaris Gegevensbescherming van ODRA. Dit datalek was niet van dusdanige aard dat we deze moesten melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Sinds 2023 maakt ODRA gebruik van anonimiseringssoftware om documenten te anonimiseren. In 2025 keken we naar een mogelijke uitbreiding van deze software.

Daarnaast startten we in 2024 de gesprekken met de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling over de verhoudingen tussen hen en ODRA in het kader van de AVG. Deze gesprekken en het omschrijven en vastleggen van de rollen en verantwoordelijkheden pakten we verder op in 2025

Begin 2024 ontvingen we de resultaten van de hercontrole ten behoeve van de Wet Politie Gegevens (WPG). Hieruit blijkt dat we in de praktijk grotendeels voldoen. Er is nog verbetering mogelijk op het gebied van processen en protocollen. In 2025 scherpten we onze processen en protocollen aan en hielden we een beperkte interne audit. Voor het uitvoeren van een uitgebreide controle hebben we uitstel gekregen tot het eerste kwartaal van 2026.

6.4 OPENBAARHEIDSPARAGRAAF WET OPEN OVERHEID

Wet open overheid (Woo)

Op basis van de Woo worden verzoeken tot informatie gedaan. In de meeste gevallen verzorgen onze opdrachtgevers zelf de afwikkeling van deze verzoeken. ODRA levert de stukken en de partner anonimiseert deze stukken en maakt ze openbaar. Voor aan aantal partners wikkelt ODRA de Woo-verzoeken af. De stukken worden dan door ODRA geanonimiseerd en openbaar gemaakt. In de onderstaande overzichten wordt het aantal ingediende en afgehandelde Woo-verzoeken weergegeven. Het verschil tussen het aantal ingediende en afgehandelde Woo-verzoeken heeft te maken met de onderzoeken die op 1 januari 2025 nog onderhanden waren.

Wet elektronische publicaties (Wep) - informatiewetten

Op 1 juli 2023 is de Wep van kracht geworden. We voeren voor een aantal partners de taak digitale terinzagelegging van voorgenomen besluiten uit.

Daarnaast zijn er nog een aantal andere informatiewetten. We bereiden ons voor om daaraan te gaan voldoen. Dit zijn bijvoorbeeld de wet duurzaam en maatschappelijk ondernemen, wet modernisering bestuurlijk verkeer en de wet digitale overheid.

Aantal Woo verzoeken	Bevoegd gezag			
	Gemeente Arnhem	**Gemeente Lingewaard**	**Provincie Gelderland**	**Eindtotaal**
WOO-verzoek Milieu	1	1	19	**21**
Juridische Handhaving en Advies	1	1	18	20
Toezicht Bedrijven en Leefomgeving			1	1
WOO-verzoek Regulier	36		2	**38**
Juridische Handhaving en Advies	20		2	z
Zonder nadere specificatie	16			16
Eindtotaal	**37**	**1**	**21**	**59**

Aantal afgeronde Woo verzoeken	Bevoegd gezag			
	Gemeente Arnhem	**Gemeente Lingewaard**	**Provincie Gelderland**	**Eindtotaal**
WOO-verzoek Milieu		1	25	**26**
Juridische Handhaving en Advies		1	19	20
Team PPI			5	5
Toezicht Bedrijven en Leefomgeving			1	1
WOO-verzoek Regulier	30		4	**34**
Juridische Handhaving en Advies	16		4	20
Zonder nadere specificatie	14			14
Eindtotaal	**30**	**1**	**29**	**60**

6.5 HR

Kwaliteit van personeel

In 2025 zijn we vooral bezig geweest met professionalisering en borging van kwaliteit. Dat loopt uiteen van het schonen van gegevens in diverse systemen, tot optimalisering van processen en ontwikkeling van methodiek voor begeleiding van (nieuwe) medewerkers.

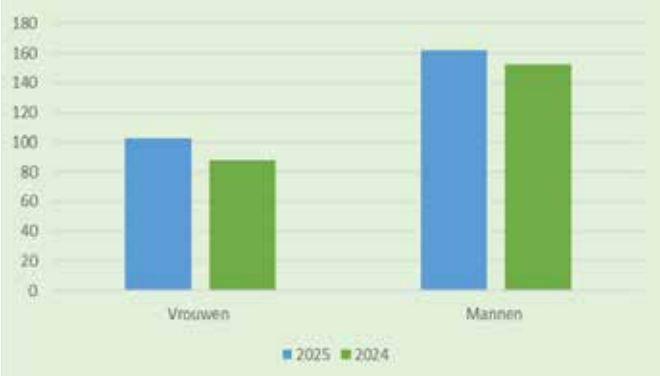
Het opleiden van onze medewerkers en de VTH-kwaliteitscriteria speelde ook in 2025 een belangrijke rol. Hierbij richten wij ons steeds meer op de competenties die nodig zijn om een functie goed te kunnen bekleden. Eind 2024 zijn de competenties in een nieuwe versie 3.0 van de kwaliteitscriteria toegevoegd aan de bestaande kennisgebieden. Met de introductie van nieuwe kwaliteitscriteria (KC3.0) hanteren wij een vernieuwde visie op de taken die wij binnen vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) uitvoeren. KC3.0 benadrukt het belang van kwaliteit en borging van kennis en kunde in onze vakgebieden, waarbij we aantoonbaar voldoen aan de geactualiseerde eisen. Daarnaast biedt de fusie met ODRN ons de mogelijkheid om onze slagkracht verder te vergroten. Door de bundeling van kennis en ervaring van beide organisaties zijn we ervan overtuigd dat we ruimschoots kunnen voldoen aan de gestelde eisen en uitdagingen binnen het VTH-domein. We kijken ernaar uit om alle expertises samen te voegen en zo nog meer impact te maken op de leefomgeving.

Ontwikkelingen personeelsbestand

Bij ODRA doet iedereen mee. De maatschappij is onze klant én inspiratiebron. Zo benaderen wij ook de arbeidsmarkt met als doel een personeelsbestand te vormen dat een afspiegeling van de samenleving is. Om een nog meer inclusieve organisatie te worden stelden we beleid ten aanzien van inclusie op met een plan van aanpak. In het plan van aanpak is informatie opgenomen over de hulpmiddelen die we kunnen gebruiken voor inclusie. We hebben het beleid, het plan van aanpak en de hulpmiddelen laten toetsen door collega's van gemeente Arnhem. Hun feedback is verwerkt in een aangepaste versie van het beleid. Vanuit HR nemen we deel aan een netwerk over inclusie.

Wij hechten waarde aan een prettige en open werksfeer voor onze medewerkers. De verhouding man-vrouw is met 38,86% licht toegenomen in vergelijking tot 2024 (36,67%). We zijn trots op onze 162 mannen en 103 vrouwen, in totaal 265 collega's, die een bijdrage leveren aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving.

Verhouding man/vrouw 2024 en 2025

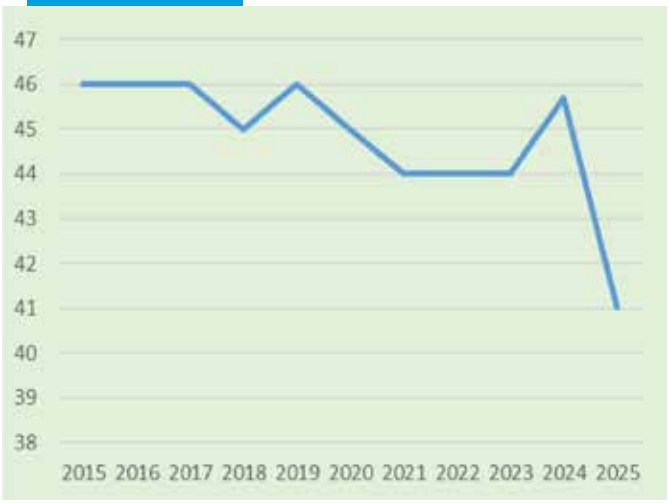

De gemiddelde leeftijd binnen ODRA is dit jaar aanzienlijk lager dan de afgelopen jaren. Dit komt door het aantrekken van veel junior medewerkers en trainees en uitstroom van ouderen als gevolg van pensioen. Het aantal jongere medewerkers tot 21 jaar steeg het afgelopen jaar. Daarnaast is er een duidelijke stijging van het aantal medewerkers in de leeftijdscategorie tussen de 25 en 44 jaar. Hierdoor is de gemiddelde leeftijd gedaald naar 41,04 jaar. In 2024 was de gemiddelde leeftijd 46 jaar. Binnen de teams van Handhaving en Advies zijn meer mannen werkzaam. Vrouwen werken meer binnen bedrijfsvoering, staf en juridisch.

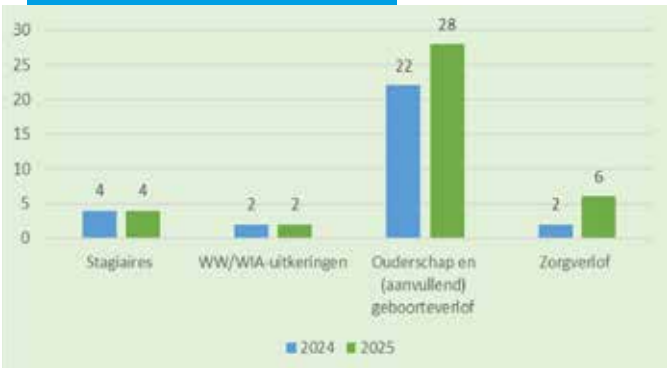
Leeftijdsopbouw 2025

Gemiddelde leeftijd

Sociale inzetbaarheid 2024 en 2025

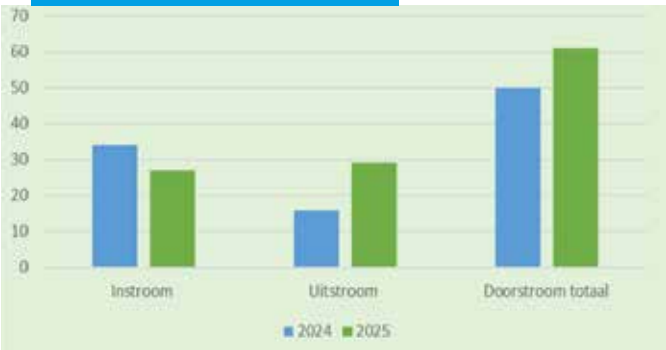

De inzet van stagiaires is in 2025, met 4 stagiaires, gelijk aan 2024. Er zijn twee medewerkers die een WW-uitkering ontvangen, waarvan er één per juni 2026 afloopt. Het afgelopen jaar is er meer gebruik gemaakt van ouderschapsverlof en (aanvullend) geboorteverlof dan in 2024. Dit heeft te maken met de veranderingen in wetgeving en met een groter aantal mannen die de mogelijkheden benutten. Het gebruik van zorgverlof is gestegen tot 6 medewerkers.

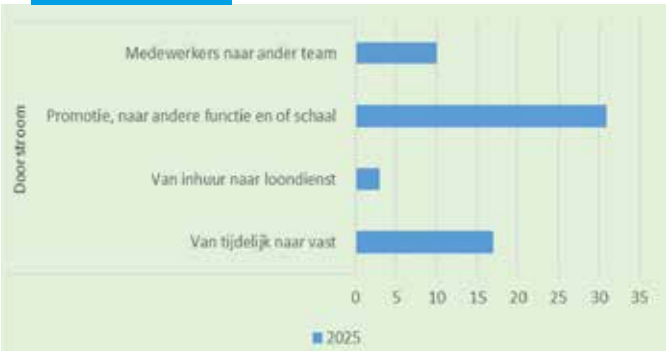
De bekendheid van ODRA in combinatie met de krapte op de arbeidsmarkt speelt een rol als het om de invulling van de vacatures gaat. Met name voor de specialistische functies wordt het vinden van senior medewerkers elk jaar lastiger. Er wordt een beroep gedaan op onze creativiteit, intensivering van social mediacampagnes en het zoeken van verbindingen voor werving en selectie. Wij werkten aan de uitbreiding van samenwerking met werving- en selectiebureaus, we zijn bij drie HR-netwerken aangesloten en we namen deel aan diverse banenmarkten.

Met onze corporate story en het weergeven van ons ODRA DNA treden we actief naar buiten. Deze strategie zetten wij voort in 2026. Verder zetten we in 2025 de eerste stappen voor een strategisch personeelsbeleid. Dit deden we door in kaart te brengen wie er met pensioen gaan in de aankomende 5 tot 10 jaar. Dit jaar gingen er een aantal collega's met pensioen. Hier anticipeerden wij goed op met doorstroom en een tijdige werving- en selectieprocedure. In 2026 bouwen wij hierop door. Tenslotte is eind 2024 aangekondigd dat de Belastingdienst gaat handhaven op de Wet DBA. Dit leidde in 2025 geleid tot een lager aantal zzp'ers dat reageert op interim vacatures.

In, uit en doorstroom 2024 en 2025

Doorstroom 2025

De instroom daalde in 2025 met 27 nieuwe medewerkers wat ten opzichte van 2024. Toen stroomden er 34 nieuwe medewerkers in. Dit kan te maken hebben met de fusie en de beslissing om in de laatste twee maanden van 2025 niemand meer aan te nemen. Nieuwe medewerkers laten we vanaf 2026 pas weer instromen. Een grote groep medewerkers is intern doorgestroomd. In 2024 waren dit 50 medewerkers, in 2025 waren het er 61. Dit betreft vooral medewerkers die doorstroomden naar een hogere functie. Daarnaast stapten er een aantal collega's over naar een andere afdeling. Het aantal medewerkers met een vast dienstverband steeg licht. In 2025 stroomden er meer mensen uit. Dit heeft te maken met een aantal (3) collega's dat met pensioen of vervroegd pensioen ging. Een aantal medewerkers maakte de keuze om iets heel anders te gaan doen. Tot slot gingen we met een paar collega's aan de slag met loopbaanbegeleiding als er intern geen passend aanbod meer was.

Bedrijfsgezondheid en verzuim

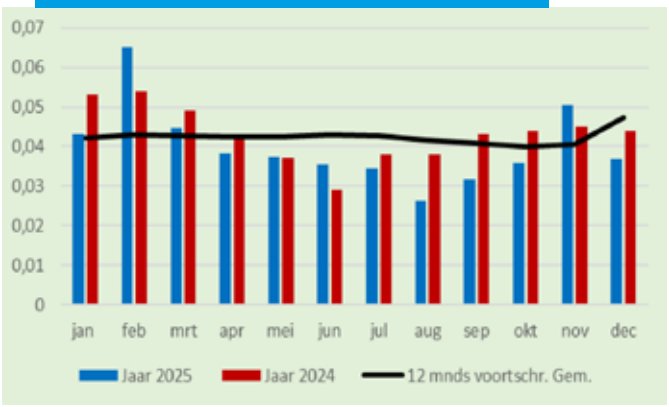
Vanuit de bedrijfsgezondheid is er veel aandacht is voor de fysieke en sociale veiligheid, gezondheid en vitaliteit van onze medewerkers. We voerden begin 2025 een preventief medisch onderzoek (PMO) en periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO) uit. Dit onderzoek heeft een preventief karakter op mogelijke gezondheidsrisico's en is door medewerkers goed ontvangen. In de zomer zijn de resultaten besproken en zijn vervolgacties gepland. Uit het onderzoek blijkt dat ODRA een werkgever is die de zaken goed op orde heeft. Op een aantal onderdelen mogen we meer bekendheid geven aan faciliteiten of beleid waar medewerkers gebruik van kunnen maken, zoals bedrijfssport- en fitness.

Vanuit de professionaliseringsslagen van de strategie gericht op verzuimbegeleiding naar een preventieve aanpak, konden wij ons verzuimcijfer positief beïnvloeden. De samenwerking tussen de leidinggevenden, de medewerkers en HR is hiervoor erg belangrijk en heeft continue aandacht. En dat naast de inzet van specialistische diensten, de bedrijfsadviseur en de bedrijfsarts, die zich richten op een voorspoedig herstel. Hierdoor realiseerden we een aanzienlijke daling in extra lang en lang verzuim.

In 2024 is de Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) geactualiseerd. Acties uit de RI&E richten zich op externe en interne veiligheid, gezondheid en vitaliteit. De acties die uit de RI&E voortkwamen zijn in een plan van aanpak opgenomen en in 2025 uitgevoerd.

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage is in 2025 over alle teams 4%. Het cijfer daalde licht in vergelijking met 2024 (4,3%) en is

Voortschrijdend gemiddelde t/m december 2025

Verzuimduur vergelijking 2023 t/m december 2025

Omgevingsdienst Regio Arnhem

significant lager dan het landelijk gemiddelde (> 6%). Het gemiddelde verzuim laat een forse daling zien van het lang verzuim en verzuim langer dan één jaar. Een preventieve aanpak vanaf onboarding, maatwerk begeleiding en oplossingen in combinatie met loopbaan-begeleiding en de samenwerking tussen de afdelingsleiding en HR liggen hieraan ten grondslag.

6.6 RECHTMATIGHEID

In deze paragraaf geven wij een toelichting op de rechtmatigheidsverklaring. De rechtmatigheidsverklaring 2025 bevat geen bevindingen en dus is er geen toelichting nodig.

Omgevingsdienst
Regio Arnhem

2025 JAARVERSLAG

OMGEVINGSDIENST
REGIO ARNHEM

KATERN 2

Omgevingsdienst
Regio Arnhem

7

INLEIDING, GRONDSLAGEN EN UITGANGSPUNTEN

7.1 INLEIDING

De jaarrekening bestaat uit twee katernen. Katern 1 is het jaarverslag met de resultaten volgens afgesproken programma- en taakveldindeling van het Gelders Stelsel.

Katern 2 is de jaarrekening. Hierin verantwoorden we ons over de financiën van 2025. Dit doen we aan de hand van de grondslagen en uitgangspunten, die zijn bepaald door de richtlijnen uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Daarnaast maakten we met de zes omgevingsdiensten in Gelderland en onze partners (gemeenten en provincie) afspraken over de programma- en taakveldindeling en de detaillering van onze verantwoording. We spreken over de programma's Vergunningen, Toezicht/Handhaving, Advies en Projecten. Verder is een indeling gemaakt op de taakvelden Milieu/Algemeen en Bouw. Dit sluit aan bij de indeling die vanuit de robuustheidseisen wordt gebruikt, namelijk 'basis- en milieu gerelateerde taken' en 'plus-taken'. Een derde indeling is de verantwoording op categoriaal exploitatie-niveau (kostensoorten). Deze worden aangevuld met alle vereiste cijfers en toelichtingen op onze balanspositie en alle door de BBV voorgeschreven overzichten.

7.2 GRONDSLAGEN EN UITGANGSPUNTEN VOOR DE JAARREKENING

Wettelijk kader en bestuurlijke afspraken

- BBV: Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.
- Financiële verordeningen Omgevingsdienst Regio Arnhem (actualisatie is vastgesteld in dec. 2023).
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).
- De systematiek van 'Beheerste outputfinanciering'; diensten en producten worden afgerekend tegen vooraf vastgestelde prijzen (vastgelegd in de Producten en Diensten Catalogus (PDC 2024)) en werkelijke aantallen. Deze methodiek geldt voor alle opdrachten van klanten, met uitzondering van de provinciale programma's en opdrachten van derden. Deze worden afgerekend op uren x tarief.

Toerekening en berekeningswijzen

- Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop de dienst en/of het product betrekking heeft:
- Baten zijn de in rekening gebrachte bedragen aan alle klanten. Dat doen we op basis van de afgesproken tarieven voor de producten en diensten in de PDC. Alleen voor de Specifieke Uitkerings (SPUK) projecten zijn afwijkende diensten geformuleerd, met afgesproken (afwijkende) tarieven.
- Voor nog niet afgeronde producten (onderhanden werk) berekenen we op basis van verstreken doorlooptijd in relatie tot de gemiddelde doorlooptijd per product een percentage. Dat percentage x het tarief van het betreffende product is de waarde die is opgenomen, onder aftrek van de stand van voorgaand jaar.
- Lasten zijn de personeelskosten (eigen medewerkers en inhuur), huisvesting, facilitair, bovenregionale kosten, advieskosten en materiële kosten voor projecten.

Directe kosten en overhead onderscheiden we in:

- *Directe kosten:* dit zijn de personeelskosten en kosten die volledig gerelateerd kunnen worden aan het primaire proces. Deze kosten worden toegerekend aan de programma's en taakvelden op basis van de verhouding van de tijdsbesteding door medewerkers.
- *Overheadkosten (indirect):* dit zijn de loonkosten van medewerkers bedrijfsvoering, staf en management, teamleiding, huisvesting, ICT en facilitair voor zover deze niet worden gemaakt voor projecten en specifieke opdrachten en activiteiten in het primaire proces.
- *Voorzieningen:* deze berekenen we op basis van het financiële risico en toekomstige kosten voor zover we deze tijdens het opstellen van de jaarrekening (februari 2026) konden vaststellen.
- *Exploitatieresultaat:* dit is het verschil van baten, lasten en dotatie/onttrekking aan voorzieningen. Het exploitatieresultaat wordt na het afsluiten van het boekjaar gemuteerd op de algemene reserve en bestemmingsreserves, tenzij het Algemeen Bestuur anders besluit.
- *Algemene reserve:* volgens de robuustheidscriteria moet de weerstandsratio minimaal 0,8 zijn. De omvang van de Algemene reserve is medebepalend voor de weerstandsratio. Het Algemeen Bestuur besluit over de bestemming van het resultaat en kan besluiten tot het instellen van een bestemmingsreserve.
- *Continuïteit ODRA:* er zijn geen meerjarige toezeggingen van klanten aan ODRA over de meerjarige begroting. Elk jaar wordt op basis van de geaccordeerde begroting een werkprogramma afgesproken. De bijdragen zijn voor een deel van structurele aard. ODRA voert de wettelijke taken voor milieuvergunningen en toezicht uit.

Resultaat

We sluiten het boekjaar 2025 af met een positief exploitatieresultaat van afgerond € 55.000. Na vrijval van de bestemmingsreserve verlof ontstaat een resultaat van afgerond € 122.000 Hierbij is de dotatie aan de verlofvoorziening verwerkt. De accountant heeft bij haar controle een aantal bevindingen gedaan die in totaliteit onder de foutengrens blijven. Deze zijn daarom niet meer verwerkt in deze jaarrekening.

8

BATEN EN LASTEN; PROGRAMMA-INDELING, PRODUCT – EN KLANTGROEPEN

8. 1 INDELING VAN DE VERANTWOORDING

In ‘Tabel 1: Staat van baten en lasten’ hanteren we een indeling in taakvelden en programma’s. Kosten en baten gefinancierd uit bestemmings- en balansfondsen hebben we niet gecategoriseerd op programmaniveau. Deze zijn opgenomen en toegelicht in de categoriale exploitatierekening.

We hanteren naast de dimensies programma’s en taakvelden een indeling in klantgroepen en productgroepen. We gebruiken klantgroepen en productgroepen om het systeem van beheerste outputfinanciering te laten werken.

Klanten

We hebben alleen publiekrechtelijke organisaties als klant. We maken in de staat van baten en lasten onderscheid tussen vier klantgroepen:

- Partners – dat zijn 10 gemeenten in de regio Arnhem en provincie Gelderland voor reguliere taken.
- Provincie – voor de provinciale programma’s PCH (toezicht op complexe bedrijven) en PAB (aandachtsbedrijven).
- Omgevingsdiensten in Gelderland.
- Derden – alle overige klanten, zoals gemeenten die niet onze partners zijn, omgevingsdiensten buiten Gelderland en Omgevingsdienst NL, brancheorganisaties en verschillende ministeries. Deze laatste geven subsidie voor projecten die via de SiSa-verantwoording lopen.

Productgroepen

In ons financieringssysteem hanteren we een vijftal productgroepen, gebaseerd op de volgende methodiek:

- Producten – brengen we in rekening op basis van vaste productprijs x aantal geleverde producten.
- Diensten - op basis van een uniform uurtarief (€ 104,- per uur).
- Gezamenlijke diensten - op basis van fixed price voor het gehele pakket aan diensten.
- Materiële kosten – belasten we 1 op 1 door op basis van nacalculatie werkelijke kosten.

Producten- en dienstencatalogus

Wij werken met een producten- en diensten catalogus (PDC) waarin elk van de ongeveer 80 producten en diensten zijn beschreven op inhoud, kwaliteitsniveau en prijs. We koppelden elke dienst en product aan een taakveld en een programma. De realisatie van de baten komt voort uit deze koppeling. De realisatie van de programma- en/of taakveldkosten baseren we op de verhouding van de tijdsbesteding op de producten x gemiddeld tarief.

Voor partners, omgevingsdiensten en de provincie voor de provinciale programma’s geldt dat we vooraf een werkpakket afspreken. Werk voor overige klanten, de projecten en alle opdrachten van partners die niet zijn opgenomen in het basiswerkpakket, beschouwen we als ‘aanvullend werk’ en daarmee een extra dimensie in de monitoring en beheersing van ons werk.

8.2 INITIËLE BEGROTING EN BEGROTINGSWIJZIGING

Op 17 april 2024 besprak het Algemeen Bestuur (AB) de initiële begroting 2025 en op 12 september 2024 stelde zij deze met inachtneming van de zienswijzen van Gemeenteraden en Provinciale Staten vast.

In het voorjaar 2025 startten we met het actualiseren van de begroting 2025. We kozen voor een actualisatie omdat de aangepaste begroting beleidsarm is en er geen ongedekte effecten voor de partners zijn. Daar waar de werkpakketten qua omvang zijn gegroeid, is dit afgestemd of is er dekking voor. De belangrijkste redenen voor de actualisatie zijn de toegenomen orderportefeuille. Dit ontstond vooral door projecten vanuit het Rijk (SPUK) en provincie. Een ander belangrijk project betreft de fusie van ODRA en ODRN. Deze is ook verwerkt in de geactualiseerde begroting 2025. Dit leidt tot een groei van het aantal medewerkers en daarmee de personeelskosten. Daarnaast zijn de kosten geactualiseerd op de inflatie en de CAO-2025.

De totale omvang van de initiële begroting 2025 was € 26,5 miljoen. De geactualiseerde begroting gaat uit van € 28,4 miljoen. De stijging komt voor € 0,1 miljoen door groei van de werkpakketten, € 0,5 miljoen door uitvoering van de extra aanvullende opdrachten en projecten en € 1,3 miljoen vanwege fusiekosten ten behoeve van de fusie van ODRA en ODRN tot ODGM.

8.3 VERSCHILLEN BEGROTING EN REALISATIE PER PROGRAMMA

In ‘Tabel 1: Staat van baten en lasten’ geven we per programma, per taakveld, een specificatie weer van de begrote en gerealiseerde resultaten. Over het algemeen zien we een verbeterd resultaat voor de programma’s onder het werkprogramma, terwijl het resultaat op projecten ongeveer volgens verwachting is. Het saldo op het programma Vergunningen laat zien dat de implementatie van de Omgevingswet vooralsnog leidt tot het effect dat gemiddeld meer uren worden besteed aan vergunningverstrekking dan waarop onze kengetallen zijn gebaseerd.

Tabel 1: Staat van baten en lasten per programma

Staat van baten en lasten Programma's x € 1.000	Actuele bg 2025 Bouw	Milieu	Totaal	Verschil real-bg	Realisatie 2025 Bouw	Milieu	Totaal	% Real	Realisatie 2024 Bouw	Milieu	Kosten	Totaal
Vergunningen (+ % v/d kosten)								19%				17%
• directe kosten	3.216	1.694	4.910	-1.093	2.882	1.351	4.233		2.829	1.207	4.036	
• toegerekende overhead*	*niet specifiek begroot				1.205	565	1.771		990	422	1.413	
• baten partners / prov. progr.	3.293	1.735	5.028	-209	3.512	1.653		5.166	2.872	1.535		4.407
• baten OD's en derden	*niet specifiek begroot				53	18		71	93			93
Saldo vergunningen	77	41	118	884	-522	-245	-6.003	5.237	-855	-94	-5.449	4.500
Verschil real. met begroting					Saldo vergunningen			-766	Saldo vergunningen			-949
Toezicht en handhaving (+ % v/d omzet)								45%				44%
• directe kosten	2.688	9.584	12.272	117	2.136	6.434	8.570		1.916	6.441	8.357	
• toegerekende overhead	*niet specifiek begroot				894	2.691	3.585		671	2.255	2.926	
• baten partners / prov. progr.	2.688	9.585	12.273	-460	3.174	9.495		12.669	2.479	9.099		11.578
• baten OD's en derden	*niet specifiek begroot					64		64	0	56		56
Saldo handhaving	0	2	2	-576	144	434	-12.155	12.733	-107	459	-11.282	11.634
Verschil real. met begroting					Saldo toez. & handh.			578	Saldo toez. & handh.			352
Advies (+ % v/d omzet)								12%				11%
• directe kosten	561	2.963	3.524	-45	321	2.195	2.516		459	1.838	2.297	
• toegerekende overhead	*niet specifiek begroot				134	918	1.052		161	643	804	
• baten partners / prov. progr.	580	3.064	3.644	240	434	2.714		3.148	413	2.346		2.760
• baten OD's en derden	*niet specifiek begroot					255		255	0	173		173
Saldo advies	19	101	120	285	-21	-144	-3.569	3.403	-207	38	-3.101	2.933
Verschil real. met begroting					Saldo advies			-165	Saldo advies			-169
Stelseltaken (+ % v/d omzet)												0%
• directe kosten	332		332	-12		127	127			176	176	
• toegerekende overhead	*niet specifiek begroot					217	217			161	161	
• baten partners / prov. progr.	*niet specifiek begroot								0	0	0	0
• baten OD's en derden	*niet specifiek begroot											0
Saldo stelseltaken	-332		-332	12		-343	-343		0	-337	-337	0
Verschil real. met begroting					Saldo stelseltaken			-343	Saldo stelseltaken			-337
Projecten (+ % v/d kosten)								21%				19%
• directe kosten		6.065	6.065	93		4.211	4.211			4.408	4.408	
• toegerekende overhead	*niet specifiek begroot					1.761	1.761			1.543	1.543	
• baten partners / prov. progr.		6.093	6.093	61		4.457		4.457	0	4.958		4.958
• baten OD's en derden	*niet specifiek begroot					1.575		1.575		1.916		1.916
Saldo algemeen		28	28	-32		60	-5.972	6.032	0	923	-5.951	6.873
Verschil real. met begroting					Saldo projecten			60	Saldo projecten			923
Vanuit balans & overige baten en baten												
Baten ontrokken uit balans		1.356	1.356			601		601		72		72
Rente baten en overig		-1.293	-1.293			90		90		176		176
Totaal		63	63			691		691		248		248
• kosten	6.796	21.599	28.395		7.572	20.470		28.042	7.027	19.094		26.121
• baten	6.561	21.834	28.395		7.174	20.923		28.097	5.858	20.330		26.188
Saldo	-235	235		-0	-399	453		55	-1.169	1.236		67
Resultaat na bestemming reserveontrekking												
					- 728%	828%			-1 737%	1 837%		

Toelichting tabel 1: Realisatie per programma

We hebben € 298.500 minder baten gerealiseerd dan begroot. Per programma zijn de verschillen tussen de begroting, de kosten en baten, als volgt te verklaren:

- **Vergunningen:** saldo programma € 0,77 miljoen negatief
  De baten zijn € 0,21 miljoen hoger dan begroot. Er zijn meer diensten (ongeveer 1.300 uur) en meer producten (122 stuks) geleverd. Sinds de invoering van de Omgevingswet komen er minder concrete aanvragen voor vergunningen en minder meldingen binnen. Dit is een landelijke trend, waarbij de stikstofproblematiek een mogelijke oorzaak is. Er is meer vraag naar dienstverlening en advisering bij initiatieven. En er worden vaker maatwerkvergunningen verleend. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet bleef het aantal projecten met een omvangrijke planologische procedure tot nu toe beperkt tot de grotere, uitzonderlijke projecten. Daar staat een forse toename van het aantal uren begeleiden van BRIKS-trajecten tegenover. Veel van de projecten bevinden zich momenteel in intensieve voortrajecten. De complexiteit en omvang van de ontwikkelingen vragen structureel meer capaciteit.
  De kostenontwikkeling laat zien dat we na invoering van de Omgevingswet nog niet de genormeerde uren per product kunnen halen. Het resultaat is een negatief saldo op vergunningen.
- **Toezicht en handhaving:** saldo programma € 0,58 miljoen positief
  De baten zijn € 0,46 miljoen hoger dan begroot. Er zijn meer

diensten (ongeveer 2.200 uur) en minder producten (185 stuks) geleverd. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet werden gemeenten zelf bevoegd gezag voor bodemsaneringen. Na ruim een jaar is te merken dat er via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) nog steeds minder 'meldingen voor graven' binnenkomen dan verwacht. In het DSO moeten initiatiefnemers hun milieubelastende activiteit melden. De trend in de bouwvergunningen heeft gevolgen voor toezicht op de bouw, waardoor de realisatie lager is. Daar staat tegenover dat er meer controles op bestaande bouw uitgevoerd zijn, zoals controles op huisvesting arbeidsmigranten, illegale situaties, incidenten (o.a. stadsbrand in Arnhem) en een toename van het aantal klachten.

- **Advies:** saldo programma € 0,17 miljoen negatief
  De baten zijn € 0,24 miljoen lager dan begroot. Er zijn minder diensten geleverd (ongeveer 2.600 uur). De lagere uren voor Advies bouw zijn in de begroting verkeerd toegewezen uren van saneringsevaluaties. Dit was begroot onder bouw, maar het gaat hier om milieutaken. Er zijn, net als vorig jaar, behoorlijke overschrijdingen bij de Adviesrapporten Leefomgeving.
  De begrote uren worden jaarlijks te laag ingeschat, terwijl er meer aanvragen binnenkomen voor allerlei verschillende thema's. Bij de meetrapporten is er ook een toename. Dit komt onder andere door de vele klachten over warmtepompen waarbij we extra geluidsmetingen uitvoerden.
  De personeelskosten vallen iets hoger uit.

- **Projecten:** saldo programma projecten € 0,60 miljoen positief
  De baten zijn € 0,61 miljoen lager dan begroot. De kosten liggen lager doordat de inzet van uren op een aantal onderdelen achterblijft. In totaal wordt ongeveer 800 uur minder besteed dan begroot. De onderschrijding bij Programma Aandachtsbedrijven (PAB) wordt met name veroorzaakt door niet bestede materiële budgetten door minder nieuwe omgevingsscans. Bij de Drinkwaterreserveringsgebieden en Wet Natuurbescherming (WNB) kwamen er afgelopen jaar minder meldingen binnen. De Erkende Maatregelenlijst (EML)-controles zijn aangevuld met aanvullende opdrachten voor Rheden en Zevenaar.

- **Stelseltaken:** hier worden alleen kosten op gerealiseerd. Inhoudelijk is dit toegelicht in katern 1.

- **Balans en saldo:**
  De opbrengst die onttrokken is uit de balans zijn subsidieprojecten voor de fusie en de meetdienst.
  Saldo 2025 is vóór bestemming. In 2024 is het saldo weergegeven dat na bestemming is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Verlof.

Zie voor de exacte aantallen bijlage 2.

Tabel 2: Realisatie per productgroep

Kerntabel x € 1.000	Actualisatie 2025 Aantal producten	Gem. tarief	Omzet	%	Realisatie 2025 Aantal producten	Gem. tarief	Omzet	% begroti	Realisatie 2024 Aantal producten	Gem. tarief	Omzet	%
Omzet												
Producten	8.916	€ 819	7.302	26%	8.853	€ 843	7.462	102%	8.180	€ 783	6.406	24%
Diensten		€ 104	16.737	59%		€ 105	16.862	101%		€ 99	16.208	62%
Gezamenlijke diensten			2.365	8%			2.565	108%			2.310	9%
Doorbelaste materialen			635	2%			517	81%			931	4%
Balans			1.293	5%			601	46%			0	0%
Overige inkomsten			63	0%			90	142%			333	1%
Totaal baten			28.395	100%			28.097	99%			26.188	100%
Kengetallen en fte's		fte's	kosten			fte's	kosten			fte's	kosten	
• uitvoering		182	19.473	69%		189	19.656	101%		186	19.274	74%
• overhead		48	8.923	31%		41	8.386	94%		45	6.847	26%
Totaal lasten		**229**	**28.396**	100%		**230**	**28.042**	99%		**232**	**26.121**	
Saldo			0				55				67	
Gemid. kengetal p/prod.		7,9 uur				7,8 uur				7,9 uur		
Benodigde cap. (uren)		251.142 uur begroot				252.221 uur gerealiseerd		100%		262.474 uur gerealiseerd		

Toelichting tabel 2: Realisatie per productgroep

Verschillen tussen realisatie en actuele begroting:

- We hebben minder producten geleverd dan in de actuele begroting was aangenomen.
  Deze lagere realisatie zit vooral in het programma toezicht en handhaving (zie bijlage 2).

8.4 OVERHEAD SPECIFICATIE

De totale overhead is uitgekomen op afgerond € 8,4 miljoen. In tabel 3 is de opbouw weergegeven. De totale overhead (exclusief voorziening) bedraagt 30% (begroot is 31%). Ten opzichte van 2024 zien we een stijging bij Huisvesting & Facilitair door hogere servicekosten en huur. De projecten hebben een stijging ten opzichte van 2024 door de fusie-kosten en verhuizing van de meetdienst. De stijging van de onvoorziene en overige kosten ten opzichte van 2024 heeft te maken met facturen die betrekking hadden op 2024 (€ 58k), waaronder de afrekening van de servicekosten 2024. Andere minimale stijgingen ten opzichte van 2024 worden veroorzaakt door indexering. In 2025 vallen de stelsel- en advieskosten lager uit dan begroot.

Tabel 3: Specificatie overhead

Overhead specificatie (indirecte kosten)	Actuele begroting 2025			Realisatie 2025			Realisatie 2024		
x € 1.000	Overhead	Direct	Totaal	Overhead	Direct	Totaal	Overhead	Direct	Totaal
Personele overhead	**5.200**	**18.445**	**23.645**	**5.385**	**18.739**	**24.124**	**4.887**	**17.853**	**22.740**
Materiële overhead									
• Huisvesting & Facilitair	1.107		1.107	964		964	824		824
• ICT	839		839	811		811	806		806
• Stelselkosten	296	50	346	217	127	343	161	176	337
• Advieskosten	147	184	332	214	20	234	178	255	433
• Onvoorzien en overig	111	14	125	69	15	84	-9		-9
• Projecten	1.229	779	2.008	729	755	1.483		990	990
• Dotatie / Vrijval Balans	-7		-7	-2	0	-2			
Subtotaal mat. overhead	**3.723**	**1.027**	**4.750**	**3.001**	**917**	**3.918**	**1.960**	**1.421**	**3.381**
Totaal	**8.923**	**19.473**	**28.396**	**8.386**	**19.656**	**28.042**	**6.847**	**19.274**	**26.121**
• Saldo						55			67
% van de totale kosten	31%	69%		30%	70%		26%	74%	

8.5 FINANCIERING EN DEKKING

Tabel 4: Overzicht van dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Actuele begroting 2025			Realisatie 2025			Realisatie 2024		
x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Exploitatie	27.039	28.396	-1.357	27.406	28.042	-636	26.012	26.121	-109
Overzicht van dekkingsmiddelen									
• Lokale heffingen									
• Algemene uitkeringen									
• Dividend									
• Saldo financiëringsfunctie	1.356		1.356	691	0	691	176		176
• Reserves (voor resultaat bestemming)			0			55			67
Saldo	**28.395**	**28.396**		**28.097**	**28.042**		**26.188**	**26.121**	

Toelichting op Tabel 4: Overzicht dekkingsmiddelen

We kennen vier financieringsstromen die gerekend worden tot de exploitatie:

- baten van partners;
- baten uit provinciale programma's;
- baten van de omgevingsdiensten in Gelderland;
- baten van derden.

Het saldo financieringsmiddelen bestaat uit vrijval uit reserves en voorzieningen en rente. We hebben geen beleggingen uitstaan en dus geen dividend uitgekeerd. We innen geen lokale heffingen en ontvangen geen uitkeringen uit algemene fondsen.

Tabel 5: Overzicht financiering uit reserves

Mutaties reserves	Actuele begroting 2025			Realisatie 2025			Realisatie 2024		
x € 1.000	Toev.	Ontt.	Saldo	Toev.	Ontt.	Saldo	Toev.	Ontt.	Saldo
Algemene reserve	67		712			644	144		644
BR provincietaken			80			79		13	79
BR bur. mil. metingen			29		36	44		42	80
BR Verlof				67	67	0			
• onverdeeld resultaat				122		122	67		67
Saldo	**67**		**821**	**189**	**103**	**889**	**211**	**54**	**871**

Toelichting op Tabel 5: Financieringen uit reserves

Het resultaat van 2024 is op basis van het besluit van het AB volledig toegevoegd aan de bestemmingsreserve Verlof. Eind 2025 stelden we vast dat er een dotatie aan de verlofvoorziening van € 220.000 noodzakelijk is. Deze dotatie is ten laste gebracht van de exploitatie. Na besluitvorming over de vrijval van de bestemmingsreserve verlof ontstaat een financieel resultaat van afgerond € 122.000.

9

STAAT VAN BATEN EN LASTEN - CATEGORIALE INDELING

9.1 BATEN

In de voorgaande hoofdstukken presenteerden we de baten op programma of taakveld en per productgroep. In tabel 7 geven we de verdeling over de klantgroepen weer.

Tabel 6: Staat van baten

Staat van baten en lasten (categoriaal) x € 1.000	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	% tov bg	Realisatie 2024
Baten dienstverlening				
Provinciale programma's	5.821	5.767	99%	5.588
Partners werkprogramma	18.909	19.257	102%	17.683
Omgevingsdiensten	704	746	106%	730
Derden en overig	1.300	666	51%	534
Projectgelden en subsidie		454		454
Baten dienstverlening	26.733	26.889	101%	25.009
Doorbelaste materiële kosten	305	517	169%	931
Overige inkomsten		0		72
Rente baten	63	90	142%	176
Vrijval balans	1.293	601	46%	0
Totaal baten	28.395	28.097	99%	26.188

Toelichting op Tabel 6: Staat van baten

Ten opzichte van de begroting is de omzet 101%. Op detailniveau zijn er verschillen:

- Voor de provinciale programma's 'complexe handhaving en aandachtsbedrijven' zijn iets minder diensten verricht. Inhoudelijk is dit in katern 1 toegelicht.
- Bij partners is de omzet hoger dan begroot. De post derden en overig is lager dan begroot (ook samen met projectgelden en subsidie). Hierin zitten vooral projecten en aanvullende opdrachten (adviesrapporten leefomgeving) en detachering.
- Er was € 1,3 miljoen begroot voor derden en overig & projecten. Hierin waren stelposten opgenomen die met aanvullende opdrachten bij partners en provinciale programma's zijn verantwoord in de realisatie. In de projecten zitten de subsidies van SPUK Energie en SPUK ZZS.
- Doorbelaste materiële kosten: hogere realisatie doordat we veel kosten en materialen hebben om de aanvullende opdrachten, projecten en deels het werkpakket uit te kunnen voeren.
- De overige inkomsten gaan over rente in 2025. Deze zijn nu verwerkt onder rentebaten.

9.2 KOSTEN: TOTAALOVERZICHT

Tabel 7: Staat van lasten

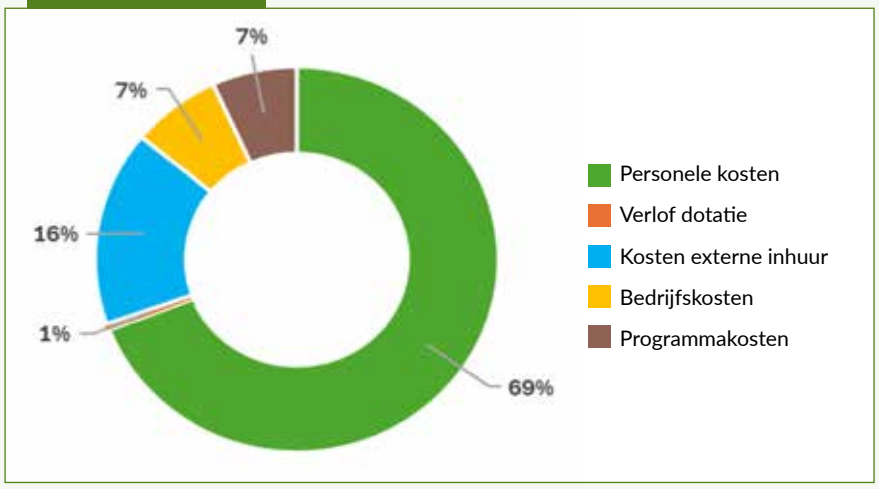
	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	% tov begroting	Realisatie 2024
Personele kosten				
• Loonkosten mdw. ODRA	18.229	18.579	102%	17.249
• Kosten externe inhuur	4.431	4.591	104%	4.541
Loonkosten intern & extern	**22.660**	**23.171**	**102%**	**21.790**
• Opleidingen	555	465	84%	380
• Alg. personeelskosten	415	502	121%	886
• Voormalig personeel/uitkeringen	15	-13	- 88%	-316
• Harmonisatie bijdrage	0	0		0
Personeelskosten	**23.645**	**24.124**	**102%**	**22.740**
Bedrijfskosten				
Huisvesting en mobiliteit	1.107	964	87%	824
ICT-kosten	839	811	97%	806
Advieskosten + acc. + comm.	346	244	70%	433
Bedrijfskosten	**2.293**	**2.019**	**88%**	**2.063**
Programmakosten				
Bovenregionale kosten	332	343	104%	337
Overige kosten/onvoorzien	125	72	58%	-9
Progr. kosten (kst. ODRA)				0
Progr. kst. (door te belasten)	2.008	1.483	74%	990
Programmakosten	**2.465**	**1.899**	**77%**	**1.318**
Totaal kosten	**28.403**	**28.042**	**99%**	**26.121**
Saldo voor mutaties fondsen	**-7**	**55**		**67**
Boekresultaat verkoop activa	-7			
Vrijval Bestemmingsreserve		-67		
Saldo na dotatie	**0**	**122**		**67**

Realisatie & begrotingsindicatoren

De begroting 2025 is opgebouwd vanuit een aantal uitgangspunten en kengetallen. Hieronder geven we deze weer voor de begroting en realisatie in 2025.

- De personeelskosten en kosten inhuur zijn samen 86% van de kosten.
- De kosten voor Huisvesting en ICT zijn in totaal 8%, de bedrijfs- en overige kosten 4,5%.
- De loon- en personeelskosten, huisvesting en ICT zijn de vaste kosten van ODRA. In totaal is dit 76% van de kosten. Deze zijn weinig beïnvloedbaar.

Kostenverdeling 2025

Tabel 8: Formatie bezetting/loonkosten en personele kengetallen

Formatie bezetting en personele kengetallen	Actuele begroting 2025				Realisatie 2025				Realisatie 2024			
	Intern	Extern	Totaal		Intern	Extern	Totaal		Intern	Extern	Totaal	
Formatie bezetting												
• lijn afdelingen	158,0	23,7	181,8	80%	165,6	23,5	189,1	82%	158,7	27,6	186,3	80%
• bedrijfsv./staf/man.	40,2	5,6	45,8	20%	35,2	5,6	40,9	18%	38,2	7,2	45,4	20%
Reguliere capaciteit	**198,2**	**29,3**	**227,6**		**200,8**	**29,2**	**230,0**		**197,0**	**34,7**	**231,7**	
Verhouding in †e's	87%	13%			87%	13%			85%	15%		
Loonkosten												
• loonkosten (intern)	18.229		18.229	80%	18.579		18.579	80%	17.249		17.249	79%
• inhuur capaciteit		3.544	3.544	16%		3.577	3.577	15%		3.425	3.425	16%
• inhuur ondersteuning		886	886	4%		1.014	1.014	4%		1.116	1.116	5%
Kosten capaciteit	**18.229**	**4.431**	**22.660**		**18.579**	**4.591**	**23.171**		**17.249**	**4.541**	**21.790**	
verhouding	80%	20%			80%	20%			79%	21%		
Gemiddelde kosten/fte (in €)	**91.810**	**151.613**	**99.517**		**92.528**	**157.374**	**100.755**		**87.566**	**130.701**	**94.033**	
-per uur	65,58	108,30	71,08		66,09	112,41	71,97		62,55	81,69	94,03	

Toelichting tabel 8: Loonkosten externen en personele kengetallen

Loonkosten:

- De formatie is begroot op 227,6 fte. De begroting voor de loonsom is gebaseerd op de functieschaal en de gemiddelde periodiek van de werknemers in die schaal. Er was € 18,2 miljoen begroot.
- De gemiddelde loonsom is begroot op € 91.810 per fte. De realisatie kwam € 718 per fte hoger uit.

Externe inhuur

- De externe inhuur in fte komt volgens begroting uit op 13%.
- De kosten voor inhuur per fte liggen hoger dan begroot. Dat komt door de gestegen tarieven. De totale kosten liggen € 0,16 miljoen hoger dan begroot.
- De kosten van interne capaciteit en externe capaciteit liggen iets boven de begroting.

Overhead en productiviteit

- Personele overhead was begroot op 22% en is uitgekomen op 22,5%. De extra inzet van ongeveer 2 fte is ingezet voor detachering bij ODNL.
- De totale overhead inclusief materiële overhead (zie tabel 3) is begroot op 31,4% van de omzet. We zijn uitgekomen op 30,0%. Voor de lange termijn is ons doel om de overheadkosten naar 25% te brengen. De overhead ligt hoger door de projectkosten voor de fusie en de verhuizing van de meetdienst.
- Productiviteit: deze is begroot op 1358 uur per fte. In 2025 is de productiviteit ongeveer volgens de norm gerealiseerd. Het ziekteverzuim was lager in 2025. Zie voor de inhoudelijke toelichting het onderdeel 'Bedrijfsvoering' in katern 1.

Opleidingen en overige personeelskosten: totale kosten € 746.000

- Overige personeelskosten is genormeerd op 4,4% loonsom. Het merendeel van de kosten gaat om reiskosten, zowel woon-werk als zakelijk. Een andere grote (en toenemende post) zijn de vergoedingen voor de zogenaamde 'buitendagvenster'-uren, waarbij toezichthouders 's avonds, 's nachts, en in de weekenden diensten verrichten. De overige personeelsgerelateerde kosten zijn voor werving en selectie, arbo, verzuimbegeleiding en werkkleding.
- Onder de werkkostenregeling (WKR) zijn vergoedingen en kosten opgenomen voor collectieve personeelsuitjes en bijeenkomsten, lunches enz. Volgens de CAO wordt jaarlijks een vergoeding uitgekeerd voor ziektekosten. De vrije WKR-ruimte voor ODRA is berekend op € 0,165 miljoen. De besteding van € 0,152 miljoen blijft daar onder.
- Opleidingen zijn genormeerd op 3% van de loonsom. De realisatie is 2,5%.

Uitkeringen en kosten voormalige medewerkers: totale kosten € 60.000

- Er vond een onttrekking plaats aan de personeelsvoorziening voor een voormalige medewerker waarvoor wij kosten betalen.
- Onder de post uitkeringen vallen de UWV-vergoedingen voor medewerkers met zwangerschapsverlof.
- Harmonisatiebijdragen zijn vergoedingen van toelagen die worden gegeven aan medewerkers die bij de oprichting van ODRA in 2013 zijn overgekomen van de partners.

9.4 WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT)

De WNT is van toepassing op Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA). Het voor ODRA toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000 op fulltime basis. Naast de in tabel 10 vermelde top-functionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienst-betrekking die in een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag ontvingen. Ruben Vlaander is in oktober 2019 aan-gesteld als directeur. Het inkomen en de vergoedingen in 2025 zijn samen onder de norm van de WNT gebleven.

Het Algemeen en Dagelijks Bestuur bestaat uit wethouders en gedeputeerde namens onze partners. Bestuurders krijgen geen vergoeding voor hun bestuurstaak. De kosten van de bestuursleden worden door de bijbehorende partner vergoed. In 2025 is de vertegenwoordiger van Rozendaal afgetreden. Deze is in eerste instantie tijdelijk vervangen en inmiddels definitief. De bestuurder van Arnhem trad af en is vervolgens definitief vervangen.

Tabel 9 en 10: Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf 13e maand van de functievervulling.

Jaar		2025
Bedragen x €1	**Dhr. R. Vlaander**	
Functie gegevens	Directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01-2025 t/m 31-12-2025	
Omvang dienstverband (deeltijdfactor in fte)	1,0	
Gewezen topfunctionaris	Nee	
Dienstbetrekking	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	152.101
Beloningen betaalbaar op termijn	€	23.455
Subtotaal	**€**	**175.556**
Individueel toepasselijke bezoldingsmaximum	**€**	**246.000**
Totale bezoldiging 2025		175.556
Het bedrag en de reden:		
overschrijding wel/niet is toegestaan	€ 0	
Toelichting op onverschuldigde betaling	n.v.t.	
Gegevens 2024		
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01-2024 t/m 31-12-2024	
Omvang dienstverband (deeltijdfactor in fte)	1,0	
Dienstbetrekking	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 140.886
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 22.935
Subtotaal		€ 163.820
Individueel toepasselijke bezoldingsmaximum		233.000

Naam topfunctionaris (met bezoldiging <€ 2.100 per jaar)	Functie	Partner	Periode
Dhr. J. Maouche	Voorzitter (DB & AB)	Renkum	01-01-2025 t/m 31-12-2025
Dhr M. van de Wel	Bestuurslid (DB & AB)	Arnhem	01-01-2025 t/m 14-01-2025
Mw. E. van Esch	Bestuurslid (DB & AB)	Arnhem	13-02-2025 t/m 31-12-2025
Dhr. J. Schrijner	Bestuurslid (AB)	Duiven	01-01-2025 t/m 31-12-2025
Dhr. M.J.A. van den Bos	Bestuurslid (AB)	Lingewaard	01-01-2025 t/m 31-12-2025
Dhr. D. Vreugdenhill	Bestuurslid (DB & AB)	Prov. Gelderland	01-01-2025 t/m 31-12-2025
Mw. B. van Veldhuizen - van Oor	Bestuurslid (AB)	Doesburg	01-01-2025 t/m 31-12-2025
Dhr. R. van den Dam	Bestuurslid (DB & AB)	Overbetuwe	01-01-2025 t/m 31-12-2025
Dhr. P.L.P.S. Hofman	Bestuurslid (AB)	Rheden	01-01-2025 t/m 31-12-2025
Dhr. S. Warmerdam	Bestuurslid (AB)	Rozendaal	01-01-2025 t/m 11-02-2025
Dhr. A. Blokland	Bestuurslid (AB)	Rozendaal	11-02-2025 t/m 03-10-2025
Dhr. GJ. Willemse	Bestuurslid (AB)	Rozendaal	27-10-2025 t/m 31-12-2025
Mw. L. Kaper	Bestuurslid (DB & AB)	Westervoort	01-01-2025 t/m 31-12-2025
Dhr. B.M. Kagei	Bestuurslid (AB)	Zevenaar	01-01-2025 t/m 31-12-2025

9.5 KOSTEN HUISVESTING EN FACILITAIR, MOBILITEIT EN ICT: TOTALE KOSTEN € 1.775.000

Tabel 11: Huisvesting en facilitair

Huisvesting & Facilitair x €1.000	Actuele bg. 2025	Real. 2025	Real. 2024
Huur Airborn Tower	333	249	240
Service kosten Airborn Tower	58	174	109
Afschrijvingen inrichting en meubilair	227	87	88
Facilitaire kosten Airborne Tower	364	336	251
Overige huurkosten (extern)	16	13	13
Parkeren/fietsen/wagenpark	109	107	122
Totaal	**1.107**	**964**	**824**
Kengetallen			
• huurkosten en afschrijvingen per fte	2.459	1.460	1.416
• facilitaire kosten per fte	1.926	2.270	1.611
• huurkosten per m²	165	123	119
• aantal fte's (incl. extern)	228	230	232
• aantal m²	2.023	2.023	2.023
HV en fac. per werkplek	**8.247**	**7.089**	**5.389**

Toelichting tabel 11: Huisvesting en facilitair

- We hebben 121 werkplekken (0,6 flexfactor) met gelijkblijvend gehuurde oppervlakte (2.023 m²). De vier etages die we huren (met een 20-jarig huurcontract) zijn volledig duurzaam ingericht met automatische LED, warmteregeling en refurbished meubilair. De huur- en servicekosten komen hoger uit dan begroot, vooral vanwege hogere afrekeningen servicelasten (energiekosten). De facilitaire kosten komen iets lager uit dan begroot.
- De huisvestings-, facilitaire- en mobiliteitskosten bleven als geheel binnen de begroting. Bij mobiliteit zijn we bezig met het verduurzamen van de mobiliteit door het wagenpark te elektrificeren en door het beschikbaar stellen van leasefietsen.

ICT-kosten

Tabel 12: ICT kengetallen

ICT x €1.000	Actuele bg. 2025	Real. 2025	Real. 2024
Licenties (ODRA)	575	568	539
Software afschrijving	35	21	35
Netwerk (wifi/cloud)*	115	111	114
Werkplekkosten ict/afschrijvingen	114	112	118
Totaal ICT	**839**	**811**	**806**
Kengetallen			
• ICT kosten per fte	3.689	3.525	3.480
• ICT kosten per werkplek	6.938	6.700	6.664

Toelichting op Tabel 12: ICT

Bij ICT wordt volledig 'mobiel en plaatsonafhankelijk' gewerkt. Dat wil zeggen geheel via wifi, alles in de Cloud en met Office 365/ Teams als tool. De totale kosten zijn lager dan begroot.

Adviseurs en onderzoek: kosten € 244.000 (zie tabel 7)

Naast de inhuur van capaciteit voor het primaire proces maken we gebruik van adviseurs voor specialistische taken en onderzoeken. In 2025 waren de grote posten:

- Afronding implementatie nieuw bedrijfsvoeringsysteem (€ 45.000)
- Ontwikkelkosten Openwave (€ 50.000).

9.6 SPECIFICATIE PROGRAMMA'S EN PROJECTKOSTEN: TOTAAL € 1.889.000 (ZIE TABEL 7)

Tabel 13: Bovenregionale kosten (stelselkosten)

Stelseltaken x €1.000	Actuele bg. 2025	Real. 2025
I-Go	25	51
Happynizr		2
Kennis & portaal	95	97
Ketenhandhaving	125	125
Kwaliteit en coördinatie	12	4
Personeel en organisatie	15	12
BSBm	10	2
Complexe vergunningen gemeentelijk		0
Contributie OD-NL	50	52
Overig	0	0
Totaal (kosten OD's)	**332**	**343**

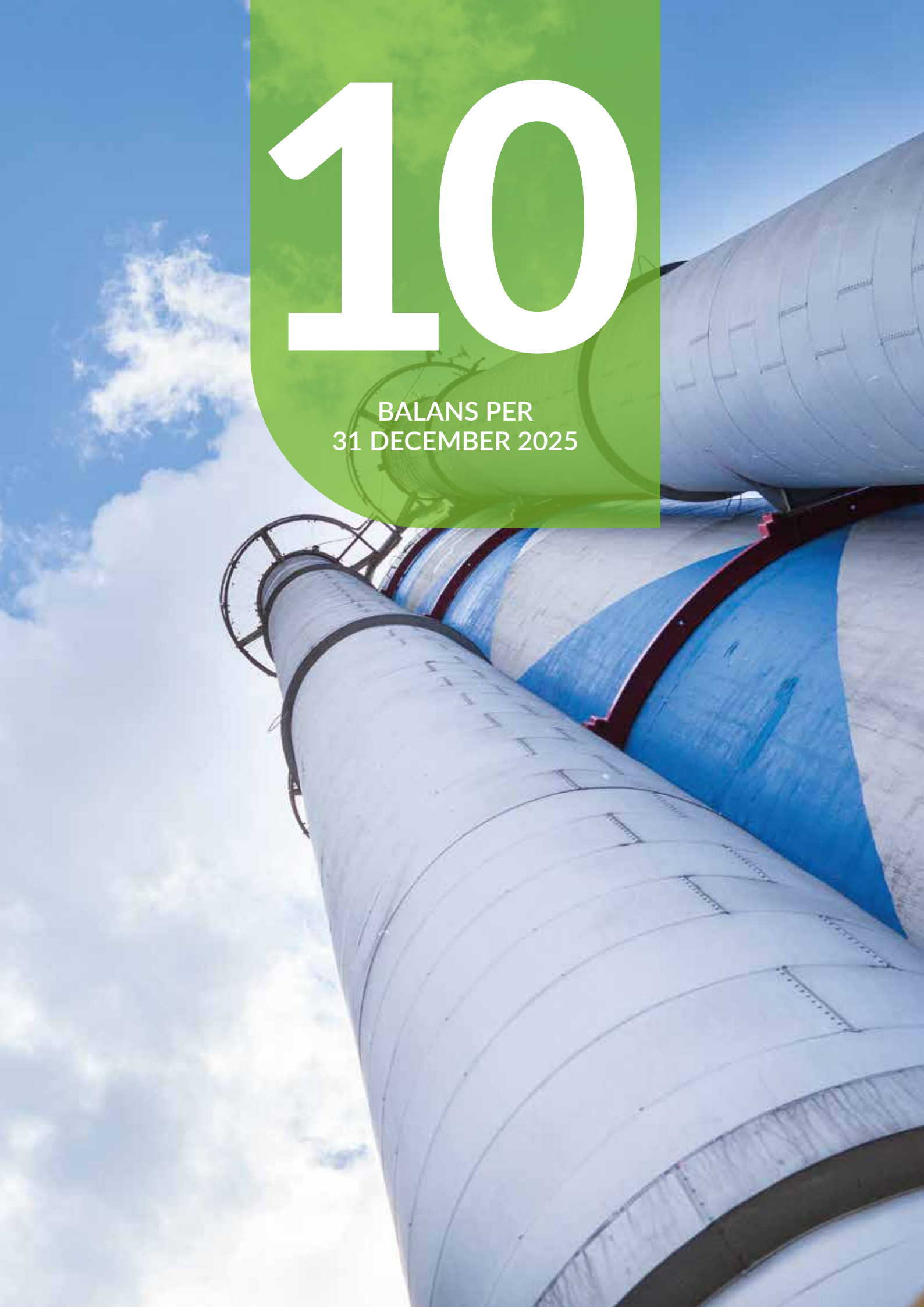
Toelichting op Tabel 13: Stelseltaken

In tabel 13 zijn de kosten opgenomen van taken die gezamenlijk in het Gelders stelsel worden gedaan. In totaal is er bijna € 11.000 meer uitgegeven dan begroot, vanwege een nagekomen post voor het onderwerp Gelders Ondergrond Overleg (GOO).

10

BALANS PER 31 DECEMBER 2025

Onze jaarrekening 2025 is opgesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële verordening Omgevingsdienst Regio Arnhem. Deze verordening is eind 2023 vernieuwd en vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

10.1: GRONDSLAGEN BALANS

Vaste activa

- Immateriële vaste activa zijn bij ODRA niet aanwezig.
- Materiële vaste activa: de materiële vaste activa met economisch nut zijn geactiveerd tegen de verkrijgingsprijs en verminderd met de ontvangen bijdragen die hierop betrekking hebben. Duurzame waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat in aanmerking genomen. Deze worden lineair afgeschreven op basis van de economische levensduur. De investeringen in de inrichting van de ICT-systemen behoren tot de materiële activa.
- Financiële vaste activa zijn bij ODRA niet aanwezig.

Vlottende activa

- Voorraden zijn niet van toepassing bij ODRA.
- Uitzettingen met renteloopti jd korter dan een jaar: hieronder vallen het onderhanden werk en middelen die zijn ondergebracht in de Rijksschatkist. Onderhanden werk is, na verrekening met de stand van vorig jaar, gefactureerd aan de klanten en komt niet voor op de balans van 2025.
- Vooruitbetaalde bedragen hebben betrekking op betalingen van kosten die ten laste komen van volgende begrotingsjaren. Deze zijn nominaal gewaardeerd. Circa € 54.000 betreft overige Nederlandse overheidslichamen. Het restant betreft overige private partijen.
- Liquide middelen - de BNG rekening - worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De rekening 'Rijksschatkist' is opgenomen onder de 'uitzettingen korter dan een jaar'.

Vaste passiva

- Eigen vermogen. Dit betreft de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten (resultaat).

Voorzieningen

ODRA kent vier voorzieningen:

- Harmonisatievoorziening: deze is gevormd bij de oprichting van ODRA in 2013 ter dekking van toekomstige kosten van werknemers die door ODRA van de gemeenten en provincie zijn overgenomen.
- Voorzieningen voor kosten van voormalige medewerkers: hier worden alle toekomstige kosten opgenomen van medewerkers waar nog uitkeringen of vergoedingen voor betaald moeten worden.
- Voorzieningen voor bovenwettelijk verlof. Vanuit de Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is bepaald dat het deel dat wordt gespaard door medewerkers moet worden opgenomen in de voorziening.

Vlottende Passiva

- Passiva met renteloopti jd korter dan een jaar, zoals de vooruit ontvangen betalingen. Deze hebben betrekking op programma's en projecten die in het boekjaar nog niet volledig zijn afgerond. Ze zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde na aftrek van de gemaakte kosten. De overige schulden en de overlopende passiva, zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.
- Langlopende lening, afgesloten met de BNG, voor de dekking van de investering in de huisvesting in 2022. Rente en aflossing staan vast voor 15 jaar.

10.2: BALANS

Tabel 14: Balans

Activa x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2024
Vaste activa		
• Materiële vaste activa	749	980
• Financiële vaste activa		
Vlottende activa		
• Liquide middelen	114	139
• Uitzettingen met rente-typische looptijd <1 jaar	6.052	6.101
• Vooruitbetaalde bedragen	326	205
Totale activa	**7.241**	**7.425**

Passiva x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2024
Eigen vermogen		
• Algemene reserve	644	644
• Bestemmingsreserves	190	159
• Onverdeeld geraliseerd resultaat	**55**	**67**
Voorzieningen	1.019	905
Schulden >1 jaar	458	500
Totaal vaste passiva	**2.367**	**2.275**
Vlottende passiva		
• Netto vlottende schulden	710	821
• Vooruitontvangen bedragen	517	900
• Overige schulden	3.647	3.429
Totaal vlottende passiva	**4.874**	**5.150**
Totale passiva	**7.241**	**7.425**

10.3: ACTIVA

Tabel 15: Materiële vaste activa

(Im)Materiële vaste activa x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2025	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen Derden	Boekwaarde 31-12-2024
Investeringen in openbare ruimte met economisch nut						
Apparatuur en vervoermiddelen kantoor	2	0		3		5
Voertuigen meetdienst	0		-5	0		5
Apparatuur meetdienst	57	11		36		82
Inrichting kantoor	367			33		400
Meubilair	219	1		54		272
ICT-apparatuur	104	18		109		195
Immateriële activa (software)	0			21		21
	749	**30**	**-5**	**256**		**980**

Toelichting tabel 15: Materiële vaste activa

De materiële activa zijn in 2025 als volgt gemuteerd:

- Apparatuur ten behoeve van bedrijfsvoering en kantoor: investeringen worden in 5 jaar afgeschreven.
- Voertuigen meetdienst: de bussen worden in 10 jaar afgeschreven. In februari 2025 is de bus verkocht. Het beleid is om over te gaan op elektrische voertuigen en lease.
- Apparatuur voor meetdienst: afschrijving is 5 tot 10 jaar afhankelijk van het type apparatuur.
- Huisvesting infrastructuur kantoor. De kosten van de verbouwing en inrichting uit 2022 worden in 15 jaar afgeschreven in overeenstemming met de lening die hiervoor is afgesloten.
- Meubilair: afschrijving in 10 jaar.
- ICT-apparatuur, laptops en audiovisuele schermen worden in 4 jaar afgeschreven, telefoons in 2 jaar. De investering gaat om mobiele apparatuur voor uitbreiding van de bezetting.
- Software investeringen: de investeringen in SAP en OpenWave worden in 5 jaar afgeschreven.

Tabel 16: Uitzettingen korter dan een jaar

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < jaar x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2024
Uitzettingen in 's Rijks schatkist looptijd <1 jaar	4.013	3.815
Vorderingen op openbare lichamen	2.009	2.210
Overige vorderingen (incl. BTW)	30	76
Totaal uitzettingen	**6.052**	**6.101**

Toelichting tabel 16: Uitzettingen korter dan 1 jaar

In tabel 16 maken we onderscheid tussen de 'uitzettingen korter dan een jaar' en de vorderingen. De uitzettingen zijn de middelen die zijn ondergebracht in de Rijksschatkist. Er is een saldo van € 4,01 miljoen beschikbaar op 31 december 2025. De overige vorderingen zijn vooruitbetaalde bedragen aan leveranciers, met name licentiekosten waar vooruitbetaling in de leveringsvoorwaarden is opgenomen.

Tabel 17: Liquide middelen

Liquide middelen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2024
BNG Betaalrekening	114	139
Liquide middelen	**114**	**139**

Toelichting tabel 17: Liquide middelen

We maken gebruik van twee bankrekeningen: BNG en een rekeningcourant bij het Rijk (schatkistbankieren SKB). Voor de liquiditeitspositie nemen we alleen de BNG-rekening mee. De schatkist is opgenomen bij de 'uitzettingen'. Het systeem van bevoorschotting, dat we hebben afgesproken met de partners, zorgt ervoor dat er voldoende werkkapitaal aanwezig is en renteopbrengsten worden gerealiseerd. In het geval van grote uitgaven (bijvoorbeeld bij btw en premiebetalingen) kunnen we gebruik maken van een lopend krediet bij BNG van € 1,0 miljoen (rood staan).

Tabel 18: Benutting drempelbedrag

Berekening		2025 1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
(1)	Afgesproken Drempelbedrag*	1.750	1.750	1.750	1.750
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	630	465	770	936
(1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.120	1.285	980	814
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
(4a)	Begrotingstotaal 2025	28.395			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan €500 miljoen	28.395			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de €500 miljoen te boven gaat				
(4d)	Drempelbedrag ODRA (richtlijn)	1.750.000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
(5a)	Som van per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	56.738	42.304	70.866	86.087
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
	a) Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	630	465	770	936

*4d = (4b) *0,02 + (4c) *0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dan de € 500 miljoen te boven gaat.*

Toelichting tabel 18: Drempelbedrag kasgeld

Standaard is een drempelbedrag van € 1,0 miljoen van toepassing. We hebben een specifieke afspraak (d.d. 25-9-2013) met het Ministerie van Financiën. Daarin is vastgelegd dat de limiet € 1,75 miljoen is om problemen met de liquiditeit bij grote betalingen, zoals salarissen in mei en december, te voorkomen.

10.4 PASSIVA

Reserves

Het resultaat van 2024 (€ 67.300) is toegevoegd aan de bestemmingsreserve (BR) Verlof.
In 2025 zijn de bestemmingsreserves als volgt gemuteerd:

- BR Bureau milieumetingen: hieruit worden de afschrijfkosten van de apparatuur en voertuigen van de meetdienst bekostigd.
- BR Verlof: de reserve is gevormd bij de bestemming resultaat van 2024 er kan worden besloten om deze te laten vrijvallen ter dekking van dotatie voorziening verlof uit 2025. Dan ontstaat een financieel resultaat van € 122.000.

Tabel 19: Reserves

Reserves x € 1.000	Saldo 31-12-2025	Resultaat bestemming	Toevoe-gingen	Rente-toerekening	Onttrek-kingen
Algemene reserve	644				
BR Provincietaken	79				
BR Bureau milieumetingen	44				-36
BR Verlof			67		-67
Resultaat 2024		-67			
Onverdeeld resultaat 2025	122		122		
Reserves	**889**	**-67**	**189**		**-104**

Batig saldo

Wij stellen voor het batig saldo van afgerond € 55.000 samen met de vrijval van de reserve verlof in totaal € 122.000 te reserveren in een bestemmingsreserve ongedekte kosten fusie ODRA en ODRN. Zo kunnen we in 2026 de kosten van de fusie, die niet kunnen worden gedekt uit de verkregen subsidies of de lopende begroting, dekken

Toelichting op Tabel 20: Voorzieningen

Tabel 20: Voorzieningen en langlopende schuld

Voorzieningen x € 1.000	Saldo 31-12-2025	Toevoe- gingen	Aanwen- dingen	Saldo 31-12-2024
Harmonisatietoelage Prov. Gelderland	266		49	315
Verlof sparen/bovenmatig verlof	720	220		500
Personele kosten	33		57	90
Voorzieningen	**1.019**	**220**	**105**	**905**
Langlopende schuld BNG	458		42	500

De voorzieningen voor toekomstige verplichtingen zijn in 2025 met € 114.000 toegenomen:

- Voorziening 'harmonisatietoelagen' is bij de oprichting van ODRA ingesteld om garantie toelagen die overgekomen medewerkers ontvangen tot hun uitdiensttreding te dekken. Er is een onttrekking geweest. Er is nog € 266.000 nodig tot 2041.
- Voorziening 'personele kosten': zie toelichting bij de exploitatie. De toekomstige kosten van voormalige medewerkers zijn opgenomen.
- Voorziening 'bovenmatig verlof': bij ODRA wordt het spaardeel niet apart geregistreerd. Voor de voorziening wordt op basis van een aantal voorwaarden een deel van de niet opgenomen bovenwettelijke uren voorzien. Als tarief hanteren we het in de begroting opgenomen uurloon. In 2025 heeft een dotatie plaatsgevonden om de toekomstige verplichtingen te kunnen dekken. Deze dotatie is het saldo van aanwendingen en hoger saldo bovenmatig verlof.

Langlopende schulden

- Bij BNG is een lening afgesloten voor de financiering van de infrastructuur in het kantoor. Ingangsdatum was 1 juli 2022, de looptijd 15 jaar lineair. In 2025 is er € 41.700 afgelost.
  De rentelast over 2025 bedroeg € 11.459,-
- Het aandeel voor 2026 is opgenomen bij de kortlopende schulden.

Vlottende passiva (met looptijd korter dan jaar)

Tabel 21: Vooruitontvangen betalingen

Vooruitontvangen betalingen x € 1.000	Saldo 31-12-2025	Toevoe- gingen	Aanwen- dingen	Saldo 31-12-2024
Het Rijk:				
SPUK subsidie energie	27	179	442	291
SPUK subsidie IBP	16			16
Fusie	133	400	267	
Overige Nederlandse overheidslichamen:				
Warme overdracht bodem	43		38	81
Grip op Grond	0		36	36
Stortlocaties	0		6	6
Mobiele meetstations	0		37	37
Subsidies bodemtaken	0		25	25
Meetdienst ODRA	173		235	408
Fusie	125	392	267	
Vooruitontvangen betalingen	**517**	**971**	**1.354**	**900**

Toelichting op Tabel 21: Vooruit ontvangen bedragen

Eind 2022 kwamen voorschotbedragen op de toegekende subsidies binnen voor SPUK-projecten die begin 2023 zijn gestart en nog niet zijn afgerekend. Begin 2025 kwamen voorschotten voor SPUK Energie 2025 binnen. In het kader van de naderende fusie tussen ODRN en ODRA zijn in 2025 verschillende subsidies van het Rijk en de provincie ontvangen ter dekking van de fusiekosten. Deze subsidies lopen door naar 2026. De besteding/aanwending is verantwoord bij de baten van derden (projecten).

In bovenstaande kolom is de aanwending van de fusie subsidies voorlopig evenredig verdeeld over het rijk en overige Nederlandse overheidslichamen. Bij de eindverantwoording in 2026 wordt de aanwending definitief vastgesteld.

Daarnaast zijn er nog drie projecten waarvoor al middelen zijn binnengekomen (via voorschotfacturering) en die in 2025 zijn besteed:

- Subsidies voor bodemtaken. Het restant budget 2024 wordt in 2025 aangewend als projectbudget voor Warme overdracht bodemtaken.
- Voor de Warme overdracht bodem (incl. stortlocaties) zijn middelen door de provincie beschikbaar gesteld aan de gemeenten. Uit deze subsidie worden ook de kosten van ODRA bekostigd. Voor 2025 zijn de bestedingen volgens plan uitgevoerd.
- Ten behoeve van het project 'Mobiele Meetstations' (MMS) is in 2024 een voorschot ontvangen voor de eerste investeringen en aanloopkosten. Het restant is in 2025 besteed in het lopende project.
- In 2024 is een businesscase 2024-2027 Meetdienst ODRA opgesteld. Deze omvat onder andere een herhuisvesting van de meetdienst. Hiervoor ontvingen we in 2024 een voorschot op de toegekende subsidie. In 2025 verhuisde de meetdienst ook daadwerkelijk naar een nieuwe locatie. De benodigde investeringen en bijbehorende kosten zijn ten laste gebracht van dit voorschot.
- In 2025 is besloten dat ODRN en ODRA met ingang van 1 januari 2026 gaan fuseren. Hiervoor zijn in de loop van 2025 een aantal subsidies ontvangen waarmee we de fusiekosten kunnen dekken.

De verantwoording van de SPUK-subsidies loopt via de Sisa-richtlijnen en maken onderdeel uit van de jaarrekening. Inhoudelijk zijn de projecten in katern 1 toegelicht.

Tabel 22: SPUK verantwoordingstabellen

Beschikkings-nummer		Indicator	Indicator 01	Indicator 02	Indicator 03	Indicator 04	Indicator05
SPUK-energie	Specifieke uitkering	Ontvangen gelden (voorschot)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen	Voldaan aan artikel 6, tweede lid van de regeling (ja/nee)	Voldaan aan artikel 6, zesde lid van de regeling (ja/nee)	Eind-verantwoording (ja/nee)
KGG K21	Eenmalig specifieke uitkering ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht		Aard controle R Indicator K21/01	Aard controle n.v.t Indicator K21/02	Aard controle R Indicator K21/03	Aard controle D2 Indicator K21/04	Aard controle R Indicator K21/05
		€ 1.386.968	€ 442.193	€ 1.359.716	Ja	Ja	Nee

- SPUK-THE (energie): Toezicht en handhaving op energie-besparingsplicht. De ontvangen middelen zijn de voorschotten van 2023, 2024 en 2025. Het project loopt door tot en met 2026. Er is een beschikking afgegeven voor een totaalbedrag van € 1.565.897. In 2025 is ruim € 442.193 besteed.

Tabel 23: Schulden korter dan 1 jaar

Schulden < jaar x € 1.000	Stand 31-12-2025	Stand 31-12-2024
Te betalen lonen, loonbelasting	1.191	1.131
Premies IP/OP/NP/FPU	482	233
Crediteuren openbare lichamen	144	115
Crediteuren	673	827
Crediteuren privaat	4	1
Te betalen BTW	1.131	1.053
Te betalen netto lonen	7	57
Divers	14	11
Overige schulden	**3.647**	**3.429**

Tabel 24: Netto vlottende schulden

Vlottende schulden (nog te betalen) x € 1.000	Stand 31-12-2025	Stand 31-12-2024
Facturen openbare lichamen	94	68
Facturen leveranciers	430	325
Afrekeningen met klanten	139	381
Rente en aflossing lening	47	48
Netto vlottende schulden	**710**	**821**

Toelichting op Tabel 23 en 24: Schulden en overlopende passiva

Onze schuldenpositie is aan het einde van het boekjaar altijd relatief groot. Leveranciersfacturen en afdracht belastingen en premies worden toegerekend aan het boekjaar, maar betaald in de eerste maand van het nieuwe jaar.

- Voor de btw-afdracht geldt dat het opgenomen bedrag in de tabel de verschuldigde belasting is over het vierde kwartaal 2025, gesaldeerd met de voorbelasting.
- Onder de post ‘crediteuren privaat’ zijn verschuldigde bedragen aan de personeelsvereniging en nog te betalen vergoedingen aan private personen opgenomen.
- De afrekeningen met de klanten zijn een aantal (nog op te stellen) creditnota’s.

Tabel 25: Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Overzicht niet uit de balans blijkende verplichtingen en langdurige contracten x € 1.000	Looptijd in maanden vanaf 01-01-2026	Looptijd eindigt	Contractw. 2026	Contractwaarde x € 1.000 tot einde looptijd
Leasecontracten vervoersmiddelen				
• Wassink	44	30-8-2029	7	26
• Wassink	24	28-1-2027	9	18
• BK Mobility	2	18-1-2026	9	1
• DutchLease	36	11-11-2028	1	29
• Zoevers	variabel	variabel	58	50
ICT licenties en beheer				
•AFAS	48	31-12-2028	51	202
• Bechtle	17	30-5-2027	153	217
• REM	24	31-12-2026	77	153
• Wilroff Rijtsema	6		8	6
• xxllnc	18		11	17
Huisvesting en facilitair				
• Eusebius BS	193		398	6.408
• Van Oldenbarneveldstraat	116	30-4-2035	56	813
• Ten Brinke	18		19	28
Primaire proces				
• Geonovation	17		21	30
			878	**7.998**

10.5 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Toelichting op Tabel 25: Niet uit de balans blijkende verplichtingen

In de tabel zijn alle verplichtingen opgenomen waarvoor in 2025 of eerdere jaren meerjarige contracten zijn afgesloten. Een deel van de contracten wordt in 2025 opnieuw meerjarig afgesloten en een aantal lopen via een Europese Aanbesteding. In de tabel zijn de contracten die in 2025 zijn afgesloten, maar een looptijd hebben van minder dan een jaar, niet opgenomen. Net als de afspraken met leveranciers met een korte (< 1 jaar) opzegtermijn. Deze kosten worden uit de begroting 2025 gedekt en vormen geen risico op frictie of afkoop bij tussentijdse verandering van de organisatie.

Diverse verplichtingen

- Opgebouwd IKB is niet gekapitaliseerd. Dit is geen verplichting in het BBV vanuit de aanname dat deze jaarlijks gelijk zijn. Wij rekenen de opgebouwde IKB aan het eind van het jaar af.
- Reguliere verlofsaldi hoeven volgens de BBV niet gekapitaliseerd te worden. Er wordt uitgegaan van gelijke opnamen in de jaren. De (nieuwe) verplichting om bovenwettelijk verlof wel als voorziening op te nemen is verwerkt in de balans tot € 720.000.
- Alle medewerkers in vaste dienst hebben een trekkingsrecht van maximaal € 1.000 voor vijf jaar ter besteding aan een arbogeschikte thuiswerkplek. De feitelijk afgeroepen vergoeding is in de exploitatie opgenomen bij de algemene personeelskosten. De reservering staat (gesaldeerd) op de balans en bedraagt € 16.800.
- Afspraken rond het generatiepact zijn niet gewaardeerd in de jaarrekening.

Gebeurtenissen met gevolgen voor 2026 en later

- Er zijn toezeggingen vanuit het ministerie van I en W en het RVO dat in de verantwoording de tarieven kunnen worden gebruikt die standaard zijn voor de betreffende OD's. In de verantwoording van de SPUK-middelen zijn wij uitgegaan van de tarieven in de initiële begroting en de daarop gebaseerde beschikking. Als de tarieven van de bijgestelde begroting worden gehanteerd, leidt dat tot een hogere omzet in de betreffende jaren.
- De fusie die we in 2025 hebben voorbereid heeft gevolgen in 2026 en verder.
- Verder zijn er geen andere relevante gebeurtenissen na de balansdatum.

11

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICO'S

Wij brengen ons bestuur aan de hand van een dashboard periodiek op de hoogte van de stand van zaken in onze bedrijfsvoering. We staan dan stil bij de operationele risico's, financiën en ons weerstandsvermogen. De financiële positie eind 2025 geeft geen directe aanleiding om in 2026 maatregelen voor te stellen aan ons bestuur.

11.1 FINANCIËLE POSITIE, WEERSTANDSVERMOGEN

In de tabellen wordt de financiële positie verder geduid:

- Weerstandsvermogen: het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate wij in staat zijn financiële tegenvallers in de toekomst op te vangen. In de Gemeenschappelijke Regeling (GR) is bepaald welke vermogensbestanddelen wij kunnen aanhouden. Deze bestaan uit een algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve staat op € 644.000. Dit is voor verwerking van het batig saldo 2025. Volgens de nieuwe GR die op 1 juli 2024 van kracht werd, nemen we voor de omvang van de algemene reserve de weerstandsratio als uitgangspunt. De norm vanuit het InterBestuurlijk Programma (IBP) is 0,8. Met de toevoeging van het resultaat van 2024 aan de bestemmingsreserve Verlof komt de weerstandsratio op 0,64. Als het batig saldo van 2025 wordt toegevoegd aan de algemene reserve komt de ratio op 0,70. Het Algemeen Bestuur moet bij de vaststelling van de jaarrekening nog beslissen over de bestemming van het resultaat en de vrijval van de bestemmingsreserve verlof.

Tabel 26: Weerstandsvermogen en weerstandsratio

Weerstandsvermogen x €1.000	Stand 2025	Na resultaat bestemming	% omzet
Algemene Reserve	644		2,29%
• Resultaat boekjaar			
• Te bestemmen door bestuur	55		0,20%
Bestemmingsreserves			
• BR provincietaken	79		
• BR Bureau milieumetingen	44		
• BR Verlof	67		
Totaal bestemming reserves	190		0,68%
Totaal	**889**		
Totale baten (omzet)	28.097		
- Percentage weerstandsvermogen t.o.v. netto omzet	3,2%		
Weerstandsratio	**2025**	**Toev. batig saldo**	
Totaal risico's x € 1.000	1.000		
Post onvoorzien in de begroting	0		
Algemene reserves	644	55	
	64%	**70%**	

11.2: RISICOBEOORDELING

In deze paragraaf geven we een beeld van de risico's die waren geïdentificeerd in de begroting 2025 en welke zich hebben voorgedaan. We hebben (als ze zich tegelijkertijd voordoen) de inschatting gemaakt van ongeveer € 1,0 miljoen aan risico's voor de bedrijfsvoering.
We hebben de risico's verdeeld in vijf categorieën:

1. Exploitatiesaldo

Een saldo in de exploitatie kan ontstaan door het niet realiseren van begrote inkomsten, tegenvallende kosten of kosten voor onvoorziene gebeurtenissen. Nieuw in deze categorie is ook de structurele krappe arbeidsmarkt, waardoor niet aan verplichtingen naar klanten kan worden voldaan en er omzetmarge wordt misgelopen.

Ontwikkeling in 2025
We zien dat in 2025 de exploitatie zich ontwikkelde zoals in voorgaande jaren. In de eerste maanden bleef de omzet wat achter, om vervolgens aan het eind van het jaar ongeveer volgens verwachting uit te komen. De bezetting van personeel was in 2025 beter dan in 2024. We zien de inzet van externen verminderen. Bij bedrijfsvoering blijft het vullen van vacatures lastig. We zien daar, ook als gevolg van ziekte, nog een vrij hoge inzet van externen.

2. Taakuitvoering

We kunnen aansprakelijk worden gesteld voor fouten in de taakuitvoering en bedrijfsvoering. Bijvoorbeeld als gedelegeerde bevoegdheden onduidelijk en niet helder vastgelegd zijn. Het gaat hier vooral om een bestuurlijk- en imagoprobleem. We zijn verzekerd voor schadeclaims tot een bedrag van maximaal twee keer € 2,5 miljoen per jaar. Met een eigen risico. In 2025 zijn er geen substantiële claims binnengekomen waarvoor de verzekering is ingezet.

3. Frictiekosten

Ondanks de groei van afgelopen jaren, de krappe arbeidsmarkt en organisatorische turbulentie, ontstond in 2025 weinig frictie met financiële consequenties. Er zijn geen partners die taken weer terug in eigen beheer hebben genomen. De frictie van personeel dat niet meer past binnen ODRA is beperkt gebleven.

4. Niet voldoen aan wet- en regelgeving

Compliance aan algemene wet- en regelgeving, zoals belastingwetten, privacy, Europese -en nationale verordeningen is een algemeen risico. Met name voor de rechtmatigheidsverklaring. We zijn vanaf boekjaar 2023 verplicht om een eigen 'in control-statement' af te geven, waaruit deze rechtmatigheid blijkt. Deze is in de jaarrekening opgenomen. In 2025 is geconstateerd dat hieruit geen financiële risico's voortkomen die effect hebben gehad op de exploitatie of begroting 2025.

5. Liquiditeit

Ons werkkapitaal wordt gevormd door vermogen, beschikbare voorzieningen en voorschotten die partners betalen voor onze dienstverlening. Bij het uitblijven van betalingen van de voorschotten lopen wij een risico dat we salarissen, loonheffing, premies, BTW en crediteuren te laat betalen. We hebben aan het eind van elk kwartaal een saldo van minimaal twee miljoen euro nodig. We dekken een groot deel van de liquiditeitsbehoefte uit de voorschotten van onze partners en zijn daarbij afhankelijk van hun betalingsdiscipline.
Die was in 2025 goed.

11.3 FINANCIËLE KENGETALLEN

Tabel 27: Financiële kengetallen

Kengetallen	Stand 31-12-2025	Stand 31-12-2024
Netto schuldquote	- 4,1%	-3,0%
Netto schuldquote gecorr. voor verstrekte leningen	- 5,8%	-4,9%
Solvabiliteitsrisico	8,9%	8,7%
Structurele exploitatieruimte	pm	pm
Liquiditeit	133,2%	125,2%
Grondexploitatie	nvt	nvt
Belastingcapaciteit	nvt	nvt

Toelichting op Tabel 27: Financiële kengetallen

Met bovenstaande kengetallen geven we inzicht in de structurele evenwichtigheid en duurzaamheid van onze begroting.

- De netto schuld quotes geven inzicht in het niveau van onze schuldenlast ten opzichte van de baten middelen. In de toelichting op de balans zijn de schulden en eigen vermogen gespecificeerd. De schuldquote is min of meer gelijk aan 2024. We financieren de lopende verplichtingen met eigen middelen.
- De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin wij in staat zijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Het betreft het eigen vermogen versus het balanstotaal. Het percentage is gestegen naar 8,9% als gevolg van de stijging van onze algemene reserve.
- Voor de beoordeling van het structurele- en reële evenwicht van de begroting maken wij het onderscheid tussen structurele- en incidentele lasten. We hebben geen toezeggingen op een meerjarige omzet, ondanks het aanwezig zijn van wettelijke verplichte basis-milieutaken.
- Grondexploitatie en belastingcapaciteit zijn bij ons niet van toepassing.

11.4: FINANCIERING, TREASURY, BANKIEREN

Ons Treasurystatuut is in december 2023 geactualiseerd, samen met de financiële verordeningen.
Hieronder een toelichting op de kasstromen en het renterisico beheer.

- Externe financieringen: in 2022 zijn we een lening aangegaan ter dekking van de investeringen in de huisvesting. Dit gaat om een 15-jarige lening van € 625.000. De afschrijving van de investeringen loopt hiermee gelijk. De investeringen in ICT worden, gezien de korte looptijd, gefinancierd uit onze liquiditeit.
- Investeringen in apparatuur meetdienst: deze worden de komende jaren nog gedekt met het bestemmingsfonds.
- We zijn sinds eind 2013 verplicht deel te nemen aan schatkist-bankieren. Dit houdt in dat alle banktegoeden boven de drempelwaarde van € 1,75 miljoen, die wij met het Ministerie van Financiën hebben afgesproken, verplicht gestort worden op een rekening-courant bij het ministerie. De overige liquiditeit is onze rekening-courant tegoed. Die hebben we ondergebracht bij BNG. In de financieringsovereenkomst (juni 2020) met BNG is een kredietlimiet afgesproken van maximaal één miljoen euro.
- Kasgeldlimiet Fido: in de wet Financiering decentrale overheden (Fido) is een kasgeldlimiet gesteld aan het maximumbedrag waarop wij onze financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd minder dan 1 jaar) mogen financieren. Voor ons is de norm 8,2% van het begrotingstotaal. Wij komen hier niet boven.

12

RECHTMATIGHEIDS-VERKLARING DAGELIJKS BESTUUR

Vereisten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de het algemeen bestuur op 11september 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op €534.580 De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het Dagelijks Bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 0,00 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 534.580.

Het overzicht in paragraaf 4.2.2 is niet van toepassing er zijn geen afwijkingen.

De geconstateerde afwijkingen betreffen: Er zijn geen afwijkingen.

ONDERTEKENING

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van Omgevingsdienst Regio Arnhem van 9 april 2026.

De voorzitter,
De heer J. Maouche

De secretaris,
Dhr. R. Vlaander

BIJLAGEN

Bijlage 1: Specificatie per partner

Actuele begroting 2025 per klant (groep)						In euro's x €1.000	
Baten per klant x €1.000	Producten aantal x tarief	Diensten uren x tarief	Gezamen-lijke diensten	Overige baten	Actuele begroting 2025	Aandeel Bouw	Aandeel milieu & algemeen
Arnhem	3.162	3.390	782	4	7.338	4.046	3.292
Doesburg	279	227	91	-0	598	308	290
Duiven	242	205	75	-0	522	42	480
Lingewaard	1.192	1.583	284	-0	3.059	1.297	1.762
Overbetuwe	626	520	180	-0	1.327	202	1.125
Provincie regulier	410	1.122	189	475	2.195		2.195
Provincie Bodemtaken		551			551	114	437
Provincie Complexe Handhaving		4.401		20	4.421	78	4.343
Provincie Aandachtsbedrijven		1.365		35	1.400		1.400
Renkum	673	807	198	-0	1.678	870	808
Rheden	289	314	146	0	750	101	650
Rozendaal	16	10	22	-0	48	11	37
Westervoort	51	51	53	-0	154	22	132
Zevenaar	362	483	149	-0	994	110	884
Subtotaal Partners	**7.302**	**15.031**	**2.169**	**534**	**25.035**	**7.202**	**17.833**
% van de omzet	29%	60%	9%	2%			
Subtotaal OD's		**494**	**187**	**23**	**704**		**704**
Subtotaal derden		**1.213**	**9**	**78**	**1.300**		**1.300**
Subtotaal overige baten					**1.356**		**1.356**
Totaal klanten	**7.302**	**16.737**	**2.365**	**635**	**28.395**	**7.202**	**21.193**
% van de omzet	26%	59%	8%	2%			

Begroot		Realisatie 2025 per klant (groep)							In euro's x €1.000	
Aantal Producten	Aantal diensten	Aantal Producten	Aantal diensten	Producten aantal x tarief	Diensten uren x tarief	Gezamen-lijke diensten	Overige baten	Totaal	Aandeel Bouw	Aandeel milieu & algemeen
3.647	32.599	3.748	33.468	3.358	3.481	782	21	7.641	4.171	3.470
284	2.185	306	1.656	310	173	91		574	302	272
328	1.972	303	2.175	244	226	75		545	24	522
1.311	15.225	1.300	15.816	1.188	1.648	284		3.119	1.332	1.787
913	5.004	812	4.573	580	476	180	3	1.239	133	1.106
349	10.785	300	11.012	358	1.277	239	346	2.220		2.220
	5.300		4.497		468			468		468
	42.314		42.961		4.468		18	4.486	78	4.407
	13.128		12.084		1.299		25	1.324		1.324
826	7.758	913	8.905	764	927	198		1.889	946	943
552	3.023	545	2.929	298	305	146		749	63	686
26	95	26	34	22	4	22		47	3	44
103	491	88	609	49	63	53		165	6	159
577	4.646	512	4.504	353	468	149	2	973	60	912
8.916	**144.525**	**8.853**	**145.222**	**7.523**	**15.282**	**2.219**	**416**	**25.440**	**7.120**	**18.319**
				30%	60%	9%	2%			
	4.749		**4.530**	**-61**	**470**	**337**	**69**	**815**	**53**	**762**
	1.246		**11.256**		**1.110**	**9**	**31**	**1.151**		**1.151**
							691	**691**		
8.916	**150.519**	**8.853**	**161.008**	**7.462**	**16.862**	**2.565**	**1.208**	**28.097**	**7.174**	**20.232**
				27%	60%	9%	4%			

Bijlage 2: Specificatie producten

				Actuele begroting 2025			Realisatie 2025			Realisatie 2024	
Productnaam	Taak-veld	Ken-getal	Tarief	Aantallen prod.	Baten x € 1.000 á €104 p/uur	% Verdeling	Aantallen prod.	Omzet 2025	% Verdeling	Aantallen prod.	Omzet
Programma 1. Vergunningverlening											
Omgevingsvergunning BRIKS OPA	Bouw	9	936	1.630	€ 1.526	18%	1.696	€ 1.587	19%	1.576	€ 1.404
Omgevingsvergunning BRIKS gevolgklasse 2	Bouw	23	2.392	220	€ 526	2%	234	€ 560	3%	131	€ 298
Meldingen behandelen Besluit bouwen en leefomgeving	Bouw	1	104	2.060	€ 214	23%	2.112	€ 220	24%	1.759	€ 174
Intrekkingsbesluit BRIKS	Bouw	4	416	40	€ 17	0%	37	€ 15	0%	46	€ 18
Omgevingsvergunning milieubelastende activiteiten	Milieu	22	2.288	31	€ 71	0%	18	€ 41	0%	24	€ 52
Intrekken omgevingsvergunning milieubelastende activiteiten	Milieu	13	1.352	10	€ 14	0%	12	€ 16	0%	4	€ 5
Maatwerk milieu	Milieu	14	1.456	58	€ 84	1%	53	€ 77	1%	43	€ 60
Meldingen milieubelastende activiteiten bedrijven	Milieu	10	1.040	396	€ 412	4%	393	€ 409	4%	476	€ 471
Meldingen milieubelastende activiteiten bedrijven - Riolering	Milieu	10	1.040								
Vergunning vuurwerkontbrandingen	Milieu	11	1.144	165	€ 189	2%	177	€ 202	2%	158	€ 172
Totaal (+ gemiddelden)				**4.610**	**€ 3.052**	**52%**	**4.732**	**€ 3.128**	**53%**		
aandeel bouw				3.950	€ 2.283		4.079	€ 2.382		3.512	€ 1.895
aandeel milieu & algemeen				660	€ 769		653	€ 746		705	€ 760
Programma 2. Toezicht en Handhaving											
Preventief milieutoezicht	Milieu	9	936	1.619	€ 1.515	18%	1.713	€ 1.603	19%	1.274	€ 1.135
Toezicht vuurwerkevenementen	Milieu	12	1.248	100	€ 125	1%	96	€ 120	1%	83	€ 99
Controle Alcoholwet	Bouw	5	520	87	€ 45	1%	87	€ 45	1%	71	€ 35
Controle BRIKS categorie 1	Bouw	8	832	750	€ 624	8%	747	€ 622	8%	1.022	€ 809
Controle BRIKS / gevolgklasse 2 Bbl	Bouw	23	2.392	225	€ 538	3%	200	€ 478	2%	197	€ 449
Controle BRIKS / gevolgklasse 3 Bbl	Bouw	48	4.992	44	€ 220	0%	36	€ 180	0%	41	€ 195
Controle asbest/sloop	Bouw	9	936	295	€ 276	3%	303	€ 284	3%	295	€ 263
Preventief milieutoezicht - Riolering	Milieu	9	936				4	€ 4	0%		
Handhavingscontrole - Riolering	Milieu	10	1.040	2	€ 2	0%	1	€ 1	0%		
Handhavingscontrole - Bouw	Bouw	10	1.040	111	€ 115	1%	154	€ 160	2%		
Handhavingscontrole - Milieu/Bodem	Milieu	10	1.040	85	€ 88	1%	16	€ 17	0%	217	€ 215
Projectcontrole - WNB	Milieu	12	1.248	70	€ 87	1%	27	€ 34	0%	102	€ 121
Projectcontrole - Energie EML	Milieu	11	1.144	147	€ 168	2%	145	€ 166	2%	124	€ 135
Hercontrole milieu	Milieu	6	624	476	€ 297	5%	378	€ 236	4%	417	€ 248
Hercontrole milieu - Riolering	Milieu	6	624	8	€ 5	0%	1	€ 1	0%		
Hercontrole milieu - Energie EML	Milieu	6	624	111	€ 69	1%	117	€ 73	1%		
Rapportageverplichting milieubelastende activiteit	Milieu	4	416	176	€ 73	2%	96	€ 40	1%	120	48
Stand Onderhandenwerk 2025	Milieu							€ 982			
Stand Onderhandenwerk 2024	Milieu							€ -710			
Totaal (+ gemiddelden)				**4.306**	**€ 4.249**	**48%**	**4.121**	**€ 4.334**	**47%**	**3.963**	**€ 3.751**
aandeel bouw				1.512	€ 1.819		1.527	€ 1.769		1.626	€ 1.751
aandeel milieu & algemeen				2.794	€ 2.431		2.594	€ 2.294		2.337	€ 2.000
Totaal producten				**8.916**	**€ 7.302**		**8.853**	**€ 7.462**		**3.963**	**€ 3.751**
aandeel bouw				5.462	€ 4.102		5.606	€ 4.151		5.138	€ 3.646
aandeel milieu & algemeen				3.454	€ 3.200		3.247	€ 3.039		3.042	€ 2.760

Bijlage 3: Specificatie diensten

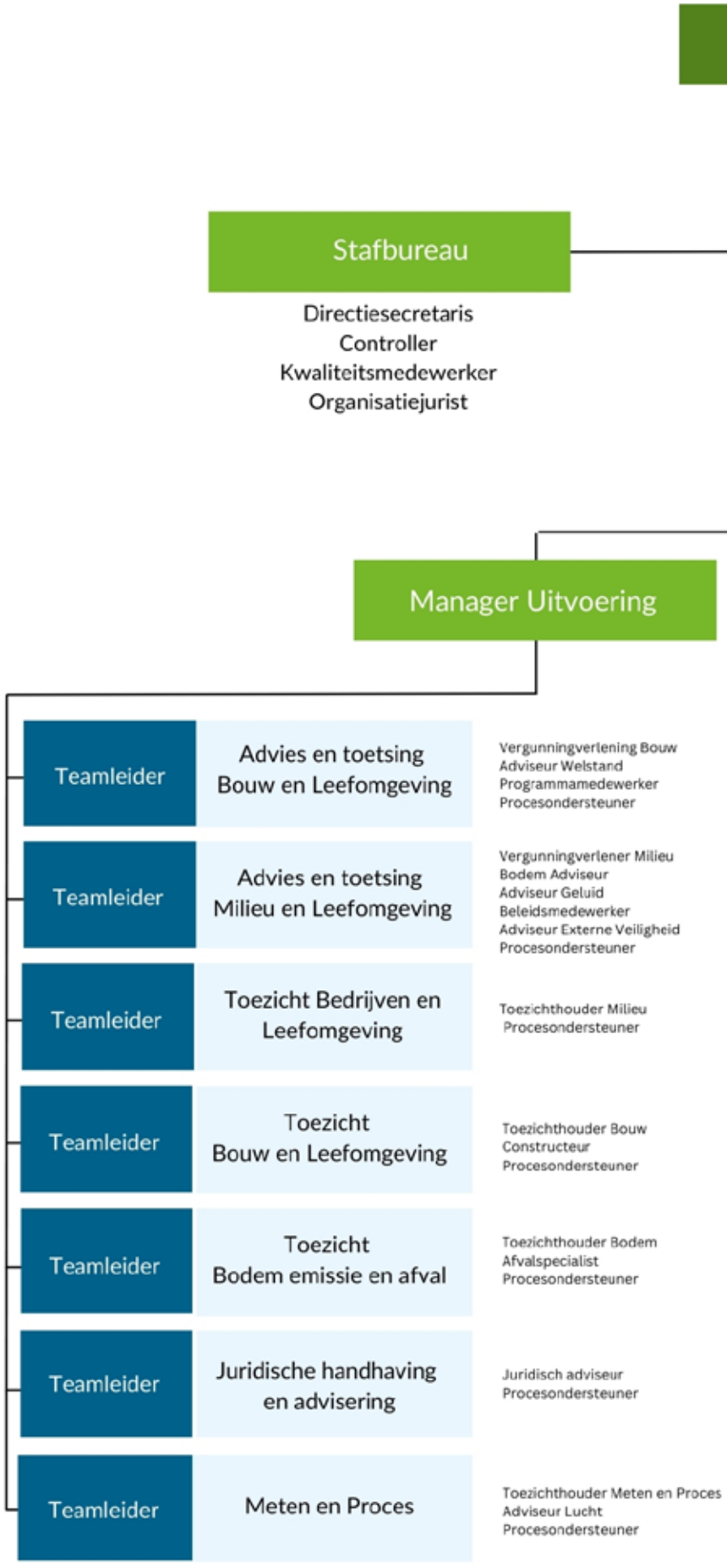
		Actuele begroting 2025			Realisatie 2025			Realisatie 2024	
Omschrijving dienst	Taakveld	Aantal uren	Baten x € 1.000 á €104 p/uur	% Verdeling	Realisatie Aantal uren	Omzet 2025	% Verdeling	Aantal uren	Omzet
Programma 1. Vergunningen									
Juridische expertise vergunningen	Algemeen	3.985	€ 414	2%	4.691	€ 488	3%	4.160	€ 412
Begeleiden initiatief Milieu	Milieu	1.278	€ 133	1%	1.420	€ 148	1%	1.240	€ 123
Begeleiden initiatief BRIKS	Bouw	6.500	€ 676	4%	6.520	€ 678	4%	5.048	€ 500
Omgevingsvergunning BRIKS gevolgklasse 3	Bouw	590	€ 61	0%	647	€ 67	0%	846	€ 84
Omgevingsvergunning BRIKS - A15	Bouw				131	€ 14	0%		
Beoordelingen Besluit bouwen en leefomgeving	Bouw	1.444	€ 150	1%	1.200	€ 125	1%	1.964	€ 194
Advies omgevingskwaliteit	Bouw	2.625	€ 273	2%	2.881	€ 300	2%	2.953	€ 292
Handhavingstoets PCH- Omgevingsvergunning mba uitgebr.	Milieu				367	€ 38	0%		
Omgevingsvergunning milieubelastende activiteiten uitgebreid	Milieu	1.286	€ 134	1%	1.256	€ 131	1%	1.771	€ 175
Advies omgevingsvergunningen en meldingen mba	Milieu	1.289	€ 134	1%	1.166	€ 121	1%	657	€ 65
Algemeen	Algemeen								
Subtotaal		**18.997**	**€ 1.976**	12%	**20.277**	**€ 2.109**	13%	**18.637**	**€ 1.845**
aandeel bouw		11.159	€ 1.161		11.378	€ 1.183		10.810	€ 1.070
aandeel milieu & algemeen		7.838	€ 815		8.899	€ 926		7.827	€ 775
Programma 2. Toezicht en Handhaving									
Juridische expertise handhaving	Algemeen	4.593	€ 478	3%	3.395	€ 353	2%	3.951	€ 391
Handhavingsbesluit nemen	Algemeen	12.819	€ 1.333	8%	14.304	€ 1.488	9%	14.373	€ 1.423
Bestuursdwang uitvoeren	Algemeen	74	€ 8	0%	14	€ 1	0%		
Invorderingsbesluit	Algemeen	286	€ 30	0%	253	€ 26	0%	190	€ 19
Inning	Algemeen	12	€ 1	0%					
Controle gevolgklasse 1 Bbl	Bouw	1.075	€ 112	1%	1.430	€ 149	1%	180	€ 18
Controle BRIKS - A15	Bouw				4	€ 0	0%		
Controle bestaande bouw (en RO)	Bouw	8.829	€ 918	5%	9.849	€ 1.024	6%	7.180	€ 711
Klachtbehandeling Bouw	Bouw	1.914	€ 199	1%	2.228	€ 232	1%	11.286	€ 1.117
Klachtbehandeling Milieu	Milieu	6.860	€ 713	4%	6.997	€ 728	4%		
Projectcontrole	Milieu	3.599	€ 374	2%	3.356	€ 349	2%	2.519	€ 249
Rapportbehandeling bedrijfsmelding en melding ongewone voorvalle	Milieu	1.664	€ 173	1%	1.503	€ 156	1%	483	€ 48
Preventieve controle mba	Milieu	2.000	€ 208	1%	2.580	€ 268	2%	1.124	€ 111
Klachtbehandeling Milieu PCH	Milieu	1.000	€ 104	1%	1.085	€ 113	1%		
Keten- en data gedr. toez.	Milieu	850	€ 88	1%	924	€ 96	1%	1.205	€ 119
Handhavingscontrole	Milieu	500	€ 52	0%	486	€ 51	0%	490	€ 48
Hercontrole milieu	Milieu	1.050	€ 109	1%	964	€ 100	1%	1.060	€ 105
Rapportageverplichting overig - PCH	Milieu	1.800	€ 187	1%	1.812	€ 188	1%	2.188	€ 217
Strafrecht	Milieu	500	€ 52	0%	310	€ 32	0%	1.085	€ 107
Transportcontrole	Milieu	250	€ 26	0%	265	€ 28	0%	265	€ 26
Controle complex bedrijf	Milieu	9.535	€ 992	6%	10.092	€ 1.050	6%	14.374	€ 1.423
Rapportageverplichting EPRTR	Algemeen	1.302	€ 135	1%	1.267	€ 132	1%	1.204	€ 119
Controle bodemsanering	Milieu	4.400	€ 458	3%	3.604	€ 375	2%	3.713	€ 368
Controle grondstromen/graven in de bodem onder de Interventiewaa	Milieu	4.152	€ 432	3%	4.012	€ 417	2%	5.012	€ 496
Controle activiteiten in of op de bodem	Milieu	1.538	€ 160	1%	2.105	€ 219	1%	1.687	€ 167
Algemeen	Algemeen					€ 46			
Subtotaal		**70.602**	**€ 7.343**	44%	**72.838**	**€ 7.621**	45%	**73.566**	**€ 7.283**
aandeel bouw		11.818	€ 1.229		13.512	€ 1.405		7.360	€ 729
aandeel milieu & algemeen		58.784	€ 6.114		59.326	€ 6.170		66.206	€ 6.554
Programma 3. Advies									
Adviesrapport leefomgeving	Milieu	15.515	€ 1.614	10%	14.727	€ 1.537	9%	12.069	€ 1.195
Meetadviesrapport leefomgeving	Milieu	10.310	€ 1.072	6%	8.424	€ 876	5%	8.806	€ 872
Meten luchtkwaliteit langs wegen	Milieu	2.350	€ 244	1%	2.180	€ 227	1%	1.749	€ 173
Afhandeling Woo-verzoeken	Algemeen	1.285	€ 134	1%	1.386	€ 144	1%	826	€ 82
Beoordeling saneringsevaluatie	Milieu	1.100	€ 114	1%	1.178	€ 122	1%	1.671	€ 165
Algemeen	Algemeen								
Subtotaal		**30.560**	**€ 3.178**	19%	**27.895**	**€ 2.906**	17%	**25.121**	**€ 2.487**
aandeel bouw								1.671	€ 165
aandeel milieu & algemeen		30.560	€ 3.178		27.895	€ 2.906		23.450	€ 2.322
Programma 5. Algemeen en Projecten									
Beleids- en bestuursondersteuning	Algemeen	3.202	€ 333	2%	3.438	€ 358	2%	3.333	€ 330
Programma- en projectmanagement	Algemeen	11.261	€ 1.171	7%	10.345	€ 1.076	6%	13.127	€ 1.300
Kennisontwikkeling	Algemeen	2.261	€ 235	1%	2.294	€ 239	1%		
Dronevluchten	Algemeen				312	€ 32	0%		
Programma- en projectmedewerking	Algemeen	12.440	€ 1.294	8%	10.622	€ 1.277	7%	11.721	€ 1.160
Faciliteren participatietraject	Algemeen	25	€ 3	0%	17	€ 2	0%	108	€ 11
Omgevingsscans	Algemeen				103	€ 11	0%		
Bedrijf in Beeld	Algemeen				171	€ 18	0%		
Externe communicatie	Algemeen				349	€ 36	0%		
Detachering	Algemeen	6.858	€ 713	4%	8.094	€ 736	5%	5.189	€ 531
Partnerspecifieke werkafspraken	Algemeen	520	€ 54	0%	471	€ 49	0%	1.729	€ 171
Algemeen	Algemeen	4.209	€ 438	3%	3.783	€ 393	2%	11.448	€ 1.090
Subtotaal		**40.777**	**€ 4.241**	25%	**39.998**	**€ 4.226**	25%	**46.656**	**€ 4.593**
aandeel milieu & algemeen		40.777	€ 4.241		39.998	€ 4.226		46.656	€ 4.593
Totaal		**160.936**	**€ 16.737**		**161.008**	**€ 16.862**		**163.980**	**€ 16.208**
aandeel bouw		22.977	2.390		24.890	2.589		19.840	1.964
aandeel milieu & algemeen		137.959	14.348		136.118	14.228		144.139	14.244

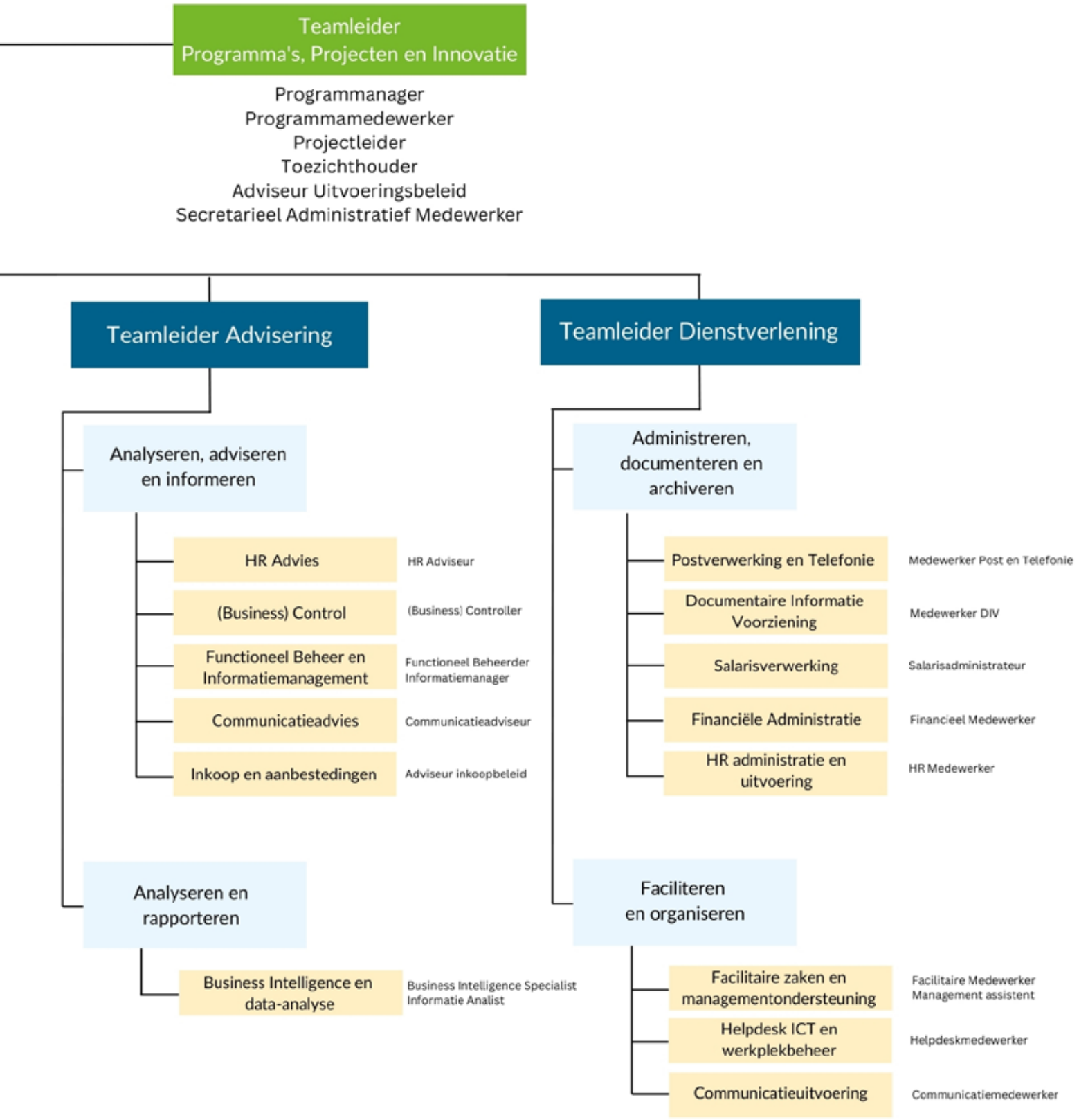
Bijlage 4: Specificaties productie/ bestedingen gezamenlijke diensten en projecten

Projecten en gezamenlijke diensten x €1.000		Actuele begr. 2025	Bestede uren € 104	Realisatie materiaal	Doorbelasting klanten	Overige bekostiging	Saldo bijdragen/ -kosten	Toelichting
Piketdienst	alle partners	121	93	11	121		17	
Strafrecht	alle partners	260	238		260		22	
Data- en ketengedreven services	alle partners	733	570	127	733		35	
Klantadvisering	alle partners	31	17		31		14	Milieu
Klantadvisering	bouw partners	434	461		434		-27	Bouw
Advies uitvoeringsbeleid	gem. partners	424	402	2	424		19	
Stelpost besparingen	gem. partners	-194			-244		-244	
Subtotaal reguliere gez. diensten		**1.809**	**1.782**	**140**	**1.759**		**-163**	
Programma Duurzaamheid:	Energie Circulariteit	62	61		62		1	
Programma Omgevingswet:	Omgevingswet	93	68		93		25	
Gezamenlijke dienst innovatiebudget	alle partners	400	394	42	650		214	
Subtotaal gez. programma's & projecten		**555**	**523**	**42**	**805**		**241**	
Totaal gezamenlijke diensten		**2.365**	**2.305**	**182**	**2.565**		**78**	

Omgevingsdienst Regio Arnhem

Directeur
Stafbureau
Directiesecretaris
Controller
Kwaliteitsmedewerker
Organisatiejurist
Manager Uitvoering
Teamleider
Advies en toetsing Bouw en Leefomgeving
Vergunningverlening Bouw
Adviseur Welstand
Programmamedewerker
Procesondersteuner
Teamleider
Advies en toetsing Milieu en Leefomgeving
Vergunningverlener Milieu
Bodem Adviseur
Adviseur Geluid
Beleidsmedewerker
Adviseur Externe Veiligheid
Procesondersteuner
Teamleider
Toezicht Bedrijven en Leefomgeving
Toezichthouder Milieu
Procesondersteuner
Teamleider
Toezicht Bouw en Leefomgeving
Toezichthouder Bouw
Constructeur
Procesondersteuner
Teamleider
Toezicht Bodem emissie en afval
Toezichthouder Bodem
Afvalspecialist
Procesondersteuner
Teamleider
Juridische handhaving en advisering
Juridisch adviseur
Procesondersteuner
Teamleider
Meten en Proces
Toezichthouder Meten en Proces
Adviseur Lucht
Procesondersteuner

Teamleider
Programma's, Projecten en Innovatie
Programmanager
Programmamedewerker
Projectleider
Toezichthouder
Adviseur Uitvoeringsbeleid
Secretarieel Administratief Medewerker
Teamleider Advisering
Teamleider Dienstverlening
Analyseren, adviseren en informeren
HR Advies
HR Adviseur
(Business) Control
(Business) Controller
Functioneel Beheer en Informatiemanagement
Functioneel Beheerder Informatiemanager
Communicatieadvies
Communicatieadviseur
Inkoop en aanbestedingen
Adviseur inkoopbeleid
Analyseren en rapporteren
Business Intelligence en data-analyse
Business Intelligence Specialist Informatie Analist
Administreren, documenteren en archiveren
Postverwerking en Telefonie
Medewerker Post en Telefonie
Documentaire Informatie Voorziening
Medewerker DIV
Salarisverwerking
Salarisadministrateur
Financiële Administratie
Financieel Medewerker
HR administratie en uitvoering
HR Medewerker
Faciliteren en organiseren
Facilitaire zaken en managementondersteuning
Facilitaire Medewerker Management assistent
Helpdesk ICT en werkplekbeheer
Helpdeskmedewerker
Communicatieuitvoering
Communicatiemedewerker

deJong&Laan

Pascalweg 2
6662 NX Elst
0481-463534

elst@jonglaan.nl
www.jonglaan.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accounta

Aan: Het Algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel
Wij hebben de in het jaarverslag 2025 opgenomen jaarrekening 2025 (Katern 2) van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem te Arnhem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem op 31 december 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
1 het overzicht van baten en lasten over 2025;
2 de balans per 31 december 2025;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het algemeen bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2025; en
4 de sisa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (p. 051).

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 11 september 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

De Jong & Laan Controle B.V., gevestigd te Vroomshoop, KvK 06054458. Op al onze diensten en werkzaamheden zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Deze algemene voorwaarden zijn gedeponeerd bij de KvK onder nr. 08153431, zijn in te zien op www.jonglaan.nl, en worden op verzoek kosteloos toegezonden.

ISO 27001:2017 Gecertificeerd door Brand Compliance
MGMT. SYS. RvA C 548
SRA
GGi INDEPENDENT MEMBER

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 560.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor het totaal van fouten en onzekerheden bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, sisa of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie
Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, bestaande uit Katern 1, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen, en bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de sisa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling informatieverstrekking sisa.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling informatieverstrekking sisa. In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.
Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 217 lid 3 (b) Provinciewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering sisa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling informatieverstrekking sisa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

• het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
• het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
• het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV en de bepalingen van en krachtens de WNT. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader opgesteld door het algemeen bestuur en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 29 oktober 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:
• het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

• het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
• het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
• het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
• het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
• het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Elst, 9 april 2026
De Jong & Laan Controle B.V.

Origineel getekend door N.C. van der Wolf MSc RA

Omgevingsdienst
Regio Arnhem

Begroting 2027

Omgevingsdienst Groene Metropool

Omgevingsdienst
Groene Metropool

Inhoudsopgave

Voorwoord		**5**
1	**Introductie**	**6**
1.1	Inleiding	6
1.2	Indeling begroting	6
1.3	Financiële uitgangspunten begroting 2027	7
2	**Programmabegroting 2027**	**9**
2.1	Inleiding	9
2.2	Ontwikkelingen	9
2.3	Samenvattende cijfers begroting 2027	12
2.4	Onderbouwing per programma	14
2.4.1	Vergunningverlening	14
2.4.2	Toezicht en Handhaving	16
2.4.3	Advies	18
2.4.4	Algemeen en projecten	20
2.4.5	Overig	22
3	**Begroting 2027 meerjarenraming 2028–2030**	**25**
3.1	Van kadernota 2027 naar begroting 2027	25
3.2	Meerjarenraming 2027–2030	27
3.3	Meerjarenbalans 2028–2030	32
4	**Paragrafen**	**35**
4.1	Bedrijfsvoering	35
4.2	Openbaarheidsparagraaf	38
4.3	Weerstandscapaciteit en risicobeheersing	39
4.3.1	Risico's	39
4.3.2	Weerstandsratio	40
4.3.3	Financiële kengetallen	41
4.4	Financiering	42
5	**Bijlagen**	**45**
5.1	Samenvatting uitvoeringsdoelen 2027	45

Voorwoord

Op 6 mei 2025 gaven de besturen van ODRA en ODRN de opdracht om tot een fusie te komen die op 1 januari 2026 gereed zou moeten zijn. Een enorme opgave die we dankzij een gezamenlijke inspanning voor elkaar hebben gekregen. Daar zijn we trots op! De fusie is een feit, de opgave begon toen echter pas. Op het moment van presenteren van voorliggende begroting zijn bestuur en organisatie daar volop mee bezig.

Harmoniseren in harmonie

2027 is voor Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM) net als 2026 een overgangsjaar. Een jaar waarin harmoniseren centraal staat: het samenbrengen van ons beleid, onze tarieven en onze werkwijzen. Daarmee zetten we belangrijke stappen in de verdere integratie van de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) en de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN), op weg naar één robuuste en toekomstbestendige organisatie: een voor onze deelnemers en stakeholders betrouwbare partner die, dankzij een goede uitvoeringskwaliteit, zorgt voor een betekenisvolle bijdrage aan een betere leefomgeving in de regio.

De harmonisatie van tarieven lijkt op het eerste gezicht een technische exercitie, maar heeft een duidelijk doel: zorgen voor een transparante en eenduidige onderbouwing van de bijdragen van onze eigenaren. ODRA en ODRN werkten tot nu toe met verschillende methoden om kosten te bepalen.

Daarnaast harmoniseren we ons beleid. Beide organisaties kennen een eigen beleidskader waar vooral in de uitwerking verschillen zitten. Op 16 april 2026 heeft het Algemeen Bestuur besloten om voor 2027 de prioriteiten en doelen van de beide huidige kaders beleidsneutraal over te nemen, en uit te werken in de uitvoeringsprogramma's (werkprogramma's) per partner voor 2027.

Voor de periode daarna werken we in samenspraak met de partners toe naar een nieuw, gezamenlijk meerjarig kader met ingang van 1 januari 2028. Een actueel kader waarin we beleid aan de praktijk verbinden, regels aan realiteit en ambities aan haalbare oplossingen – voor de regio van nu én van de toekomst.

De ODGM blijft daarnaast een organisatie die haar werk sober, effectief en doelmatig uitvoert. We beseffen dat onze partners ook voor grote uitdagingen staan en vragen daarom niet meer dan nodig is. Tegelijk kan het realiseren van onze ambities spanning opleveren. Het vraagt soms om scherpe keuzes en het vinden van de juiste balans.

Wij hebben er vertrouwen in dat we samen met onze partners, inwoners en bedrijven die balans weten te vinden. Zo werken we verder aan een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving in de hele regio.

Ruben Vlaander

1 Introductie

1.1 Inleiding

Voor u ligt de begroting 2027 van Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM). Voor deze nieuwe dienst staan de jaren 2026 en 2027 in het teken van de verdere integratie van beide organisaties en zetten we stappen om onze ambitie: "dé uitvoeringspartner voor gemeenten en provincie gericht op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in de regio Groene Metropool" waar te maken.

De P&C-cyclus 2027 loopt wat anders dan de reguliere P&C-cyclus. Vanwege de fusie is in overleg met onze partners besloten om de kadernota 2027 niet in het najaar van 2025 uit te brengen maar in het voorjaar van 2026. Het Algemeen Bestuur heeft de kadernota 2027 op 16 april 2026 vastgesteld. De kadernota is vervolgens in zeer korte tijd verwerkt in voorliggende begroting die het Algemeen Bestuur op 9 juli 2026 bespreekt en voor zienswijze vrijgeeft.

De begroting 2027 is beleidsneutraal. Vanuit de beide diensten is ODGM hard bezig om te komen tot harmonisatie van beleid. Voor 2026 en 2027 heeft het Algemeen Bestuur als beleidsdoelen dan ook de vigerende doelen uit het Meerjarenprogramma (MJP) van ODRA en het meerjarige regionale Uitvoeringsprogramma (UP) van ODRN vastgesteld. De doelen voor 2027, die in deze begroting financieel zijn vertaald, zijn samengevat in bijlage 1.

1.2 Indeling begroting

De begroting van ODGM is conform de afspraken in het Gelders Stelsel ingedeeld in vijf programma's: Vergunningverlening, Toezicht en handhaving, Advies, Algemeen & projecten en Overig. Daarnaast hanteren we verplicht de, volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), taakvelden Bouw en Milieu. De programma's leiden tot een bepaalde verkokering. Binnen het programma Algemeen & projecten onderkennen we projecten en

'Het vraagt soms om scherpe keuzes en het vinden van de juiste balans.'

programma's die over deze kokers heen gaan zoals: Energietransitie, Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), Circulaire economie en Effectgericht werken. Vanaf 2028 zetten we daarom in op een meer aan de opgaven gelieerde inrichting van de begroting; binnen de kaders van het BBV.

1.3 Financiële uitgangspunten begroting 2027

Zoals gezegd werken we toe naar één transparante financieringssystematiek voor 2028. Om deze integratie door te voeren, heeft het bestuur in februari 2026 besloten om voor de jaren 2026 en 2027 te werken met een financiering voor de overgangsperiode.

De financiering in deze overgangsperiode heeft vooral gevolgen voor de batenkant van de begroting. Voor de berekening van de baten 2027 maken we gebruik van de PDC van ODRA en ODRN zoals die is gebruikt in de werkprogramma's 2026 van de verschillende partners. We nemen de aantallen over uit de werkprogramma's 2026 en passen op het uurtarief de indexatie toe zoals deze is afgesproken in de in februari vastgestelde kadernota 'uitgangspunten begroting 2027'.

De afgesproken indexatie bedraagt 4,13%. Deze is berekend op basis van de werkwijze Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen (BRN) zoals vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling ODGM.

Daarnaast gelden voor de begroting 2027 de volgende financiële uitgangspunten:

1. Voor 2027 geldt nog de financieringssystematiek van de onderliggende diensten ODRA en ODRN.
2. Voor de begroting 2027 delen we de baten in naar de programma's en daarbinnen de aantallen uren.
3. We passen de eisen uit de robuustheidscriteria onverkort toe.
4. Voor 2027 gebruiken we voor de verschillende partners nog verschillende tarieven die zijn gebaseerd op de financieringssystematiek van voorheen ODRA en ODRN.
   - Voor ODRA gaan we uit van een uurtarief van € 111,50; dit is het uurtarief van 2026 verhoogd met de index.
   - Voor ODRN geldt voor de gemeentelijke partners een uurtarief van € 119,75 en voor de provincie van € 128,75. Net als bij ODRA is dit het uurtarief van 2026 verhoogd met de index. Daarnaast geldt voor ODRN dat dit uurtarief wordt verhoogd met een opslag van 25% voor dekking van de indirect productieve kosten, hierdoor wordt voor de gemeenten het uurtarief € 149,75 en voor de provincie € 161.
5. Voor de dekking van de vaste kosten van de meetdienst wordt in 2027 conform afspraken in het bestuur het uurtarief van de meetdienst met € 42 verhoogd naar € 154.

‘ODGM werkt in een regio die bruist van stedelijke dynamiek, landelijke rust en waardevolle natuur: de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.’

2 Programmabegroting 2027

2.1 Inleiding

De programmabegroting voor 2027 laat geen grote wijzigingen zien ten opzichte van 2026. Dit is zo afgesproken omdat we achter de schermen de organisaties verder aan het integreren zijn. De omgeving staat echter niet stil, evenals de werkzaamheden die ODGM bij wet dient uit te voeren. Dit hoofdstuk beschrijft dan ook op hoofdlijnen een aantal belangrijke ontwikkelingen en geeft een onderbouwing voor de middelen die we binnen de diverse programma's nodig zullen hebben om de kwaliteit van de leefomgeving in de regio afdoende te beschermen.

2.2 Ontwikkelingen

ODGM werkt in een regio die bruist van stedelijke dynamiek, landelijke rust en waardevolle natuur: de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Een regio waar woningbouw, biodiversiteit, energietransitie en klimaatadaptatie samenkomen, en om zorgvuldige afwegingen vragen. Afwegingen waarbij professionele regulering, goed toezicht en proactieve advisering door de experts van ODGM een belangrijk instrument zijn.

De begroting voor 2027 is weliswaar beleidsneutraal, toch verdient een aantal ontwikkelingen aandacht. Voor de hier te noemen ontwikkelingen geldt dat eerst een nadere verkenning zal worden uitgevoerd die moet leiden tot voorstellen die aan het bestuur zullen worden voorgelegd. Het betreft de volgende ontwikkelingen:

Waterkwaliteit

De waterkwaliteit in Nederland laat ernstig te wensen over. In 2027 moet Nederland voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De opgaven liggen onder meer op het tegengaan van chemische stoffen, schoon grondwater en ecologie. ODGM heeft, in opdracht van gemeenten en provincie, een belangrijke taak in het reguleren van de lozingen van bedrijven op het riool. De zogeheten indirecte lozingen. Hiervoor is ook nu al de nodige aandacht. Ook werkt ODGM in toenemende mate samen met de waterschappen in de regio. In hoeverre het van kracht worden van de KRW extra aandacht vereist, en op welke manier dat zal doorwerken in onze vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering, moeten we gaan bepalen.

Gezondheid

Door de invoering van de Omgevingswet, en gesterkt door diverse landelijke onderzoeken (o.a. het rapport over Industrie en omwonenden van de Onderzoeksraad voor Veiligheid), krijgt het thema gezondheid ook in de regulerende taken steeds meer aandacht. Het thema raakt aan al het werk van ODGM, maar de implementatie ervan is complex. Zo is de bestaande wetgeving hier vaak nog niet goed op ingericht. Hoe gezondheid beter in ons werk kan worden meegewogen, zullen we moeten uitvinden. ODGM werkt hierin samen met de collega omgevingsdiensten in Nederland maar ook met RIVM, ILT en de GGD.

Energietransitie

ODGM heeft zich tot op heden vooral gericht op de energiebesparing. De wet én de bijbehorende subsidies zijn hierin een belangrijke aanjager geweest. De energietransitie is echter niet alleen gedreven door klimaatambities, maar inmiddels ook gedreven door de verandering van energiedragers (batterijen, bodemenergiesystemen) en de daarbij behorende veiligheids- en omgevingsaspecten, de netcongestie en bronnenschaarste.

'ODGM kan met haar expertise en informatie over bedrijven een belangrijke rol spelen in de bijdrage aan die transitie.'

Er is afgelopen jaren zowel EU als Nederlandse wet- en regelgeving vastgesteld die de transitie naar een klimaatneutrale economie in 2050 moet versnellen (denk aan: WGIW, EPDB IV, warmte-infrastructuur, energieprestatie van gebouwen, energiebesparingsplicht, mobiliteit & veiligheid).

Gemeenten en provincie staan voor grote maatschappelijke opgaven zoals druk op woningbouw, mobiliteit en een toekomst-bestendige economie. Al deze thema's bevatten een grote energiecomponent. De beleids-matige ontwikkeling hierop is nog in volle gang en raakt de werkzaamheden van ODGM in belangrijke mate. Ook kan ODGM met haar expertise en informatie over bedrijven een belangrijke rol spelen in de bijdrage aan die transitie. Wat dit precies betekent en waar het elkaar kan versterken, moeten we samen met onze partners nog goed bepalen.

Uitvoeren met impact en Artificial Intelligence (AI)

ODGM levert met de uitvoering van haar taken een bijdrage aan de bescherming van de fysieke leefomgeving. Data, informatie en AI zijn daarin cruciale bouwstenen. AI ontwikkelt zich razend-snel en kan ook de werkzaamheden van ODGM slimmer en sneller maken. ODGM maakt al gebruik van AI-toepassingen en beschikt over grote hoeveelheden data maar deze zullen in de nabije toekomst meer en meer integraal onderdeel zijn bij de uitvoering van al onze werkzaamheden. Dit betekent ook iets voor onze medewerkers want deze ontwikkeling verandert onze organisatie ingrijpend. Gezien de gevolgen en de risico's zal deze organisatie-verandering verantwoord moeten plaatsvinden.

Op dit moment draait al een aantal pilots. Deze zullen, afhankelijk van de resultaten, worden geïmplementeerd, al dan via de inno-vatie agenda (zie pagina 22). Deze pilots zullen echter niet leiden tot de gewenste situatie, te weten een impact- en data gedreven uitvoering en verantwoording. Daarvoor is méér nodig. Wat het ambitieniveau precies

is en hoe dit vorm moet gaan krijgen wordt nader verkend. De uitkomsten en de eventuele financiële aspecten zullen te zijner tijd aan het bestuur worden voorgelegd.

Bouw: ontwikkelingen krachtig doorzetten

Van visie naar realisatie en impact. Voor de sector Bouw staat de Begroting 2027 in het teken van continuïteit, versteviging en het verzilveren van de ingezette transformatie. Na de fusie naar ODGM en de landing van de Omgevingswet, verschuift de focus definitief van 'bouwen als uitvoeringsvraagstuk' naar 'bouwen als strategische opgave'.

Waar 2026 in het teken staat van het bouwen van het fundament, de stabiliteit in de teams en het strategisch uitlijnen van onze koers, is 2027 het jaar van de gerichte uitvoering. We zetten de ingezette ontwikkelingen door om onze rol als proactieve partner in de fysieke leefomgeving volledig waar te maken.

Twee mijlpalen uit 2026 vormen het vliegwiel voor de begroting en de operationele inzet in 2027. Enerzijds door een visie op vergunningverlening en dienstverlening vast te leggen waarin de transformatie van loket naar serviceorganisatie (van 'aanvraag afhandelen' naar 'initiatief begeleiden') wordt voorbereid en anderzijds door het uitvoeren van de risico gestuurde toezichtstrategie. Er komt een heldere risicoanalyse om capaciteit en expertise dáár in te zetten waar de maatschappelijke risico's het grootst zijn of de grootste impact gemaakt kan worden.

In 2027 gaan we ook voor onze asbest taak een risicoanalyse en toezichtstrategie ontwikkelen.

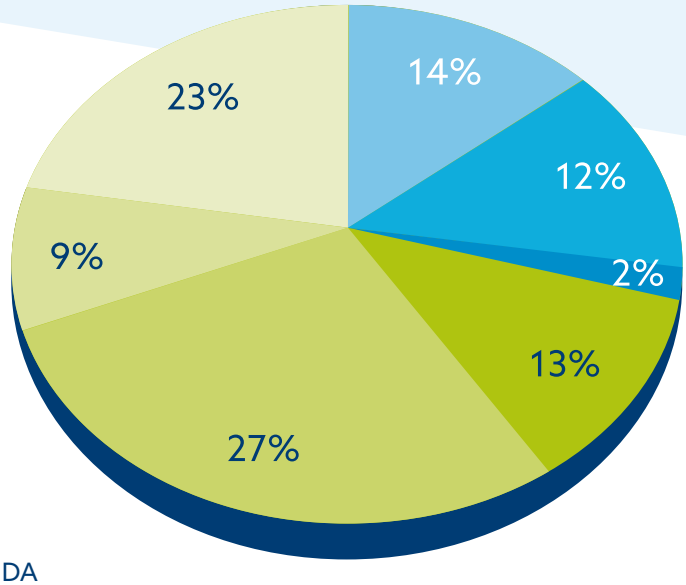
2.3 Samenvattende cijfers begroting 2027

In volgende tabel ziet u de programmabegroting 2027 met vergelijkende cijfers over 2025 (realisatie) en begroting 2026:

TABEL | PROGRAMMABEGROTING

x € 1.000	Jaarrekening	Begroting	Begroting
UITGAVEN NAAR PROGRAMMA	**2025**	**2026**	**2027**
Milieu			
Vergunning Verlening	5.511	5.298	5.430
Toezicht en Handhaving	9.259	9.755	11.000
Advies	2.995	2.938	3.452
Algemeen & Projecten	8.454	10.160	9.222
Totaal Milieu	**26.219**	**28.151**	**29.104**
Bouw			
Vergunning Verlening	5.285	5.570	5.692
Toezicht en Handhaving	3.815	4.355	4.903
Advies	382	428	480
Algemeen & Projecten	1.197	182	161
Totaal Bouw	**10.680**	**10.536**	**11.236**
Totaal Programma	**36.898**	**38.687**	**40.340**
Overhead	**16.017**	**14.555**	**15.745**
TOTAAL UITGAVEN	**52.915**	**53.242**	**56.085**
DEKKINGSMIDDELEN	**2025**	**2026**	**2027**
Gemeentelijke partners	28.789	29.326	31.014
Provinciale programma's	19.260	17.951	19.637
Omgevingsdiensten en derden	4.505	4.935	4.796
Overige Baten	1.525	929	637
Rente Baten	111	100	
TOTAAL DEKKINGSMIDDELEN	**54.190**	**53.242**	**56.085**
Saldo	**1.275**	**0**	**0**

GRAFIEK | PROGRAMMABEGROTING 2027
PER PROGRAMMA PER TAAKVELD

LEGENDA

- Bouwvergunningen
- Bouw Toezicht en Handhaving
- Bouw Advies-Algemeen & Projecten
- Milieuvergunningen
- Milieu Toezicht en Handhaving
- Milieu Advies
- Milieu Algemeen & Projecten

2.4 Onderbouwing per programma

2.4.1 Vergunningverlening

TABELLEN | BESCHIKBARE MIDDELEN

PROGRAMMA	Beoogd resultaat	Jaarrekening	Begroting	Begroting
VERGUNNING MILIEU		2025	2026	2027
Productie (in uren)	Aantal producten en diensten	69.665	63.781	63.550
Financiële realisatie	Kosten (x € 1.000)	7.920	7.171	7.617
	Baten (x € 1.000)	7.954	7.171	7.789
	Saldo	**34**	**0**	**173**

PROGRAMMA	Beoogd resultaat	Jaarrekening	Begroting	Begroting
VERGUNNING MILIEU		2025	2026	2027
Productie (in uren)	Aantal producten en diensten	67.949	67.055	66.625
Financiële realisatie	Kosten (x € 1.000)	7.556	7.539	7.789
	Baten (x € 1.000)	7.195	7.539	7.749
	Saldo	**- 361**	**0**	**- 40**

Wat gaan we doen?

Milieu

ODGM is een omgevingsdienst waar gemeenten en provincie hun milieutaken hebben belegd. Deze taken vallen uiteen in vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering. Daarbinnen brengen we in 2027 een aantal accenten aan. Dit zijn:

- Actualisatieprogramma vergunningen
  Actualisaties van vergunningen zijn een belangrijk instrument om de kwaliteit van de leefomgeving te beschermen. Onder andere door nieuwe wet- en regelgeving (denk o.a. aan de Kaderrichtlijn Water, de wet Financiële Zekerheid en duurzaamheidswetgeving), verouderde vergunningen door bedrijfsmatige ontwikkelingen en signalen vanuit toezicht zijn actualisaties noodzakelijk. ODGM pakt dit in 2027 programmatisch op. Dit geldt zowel voor de provinciale als de gemeentelijke, vergunningsplichtige bedrijven.

- Versnellen vergunningprocedures
  Veel procedures duren lang. Dit heeft allerlei oorzaken; oorzaken die deels ook buiten de invloed van ODGM liggen. Het belang van slagvaardige vergunningprocedures is groot. We zijn hier afgelopen jaar al mee gestart en zetten dit vol door. Daarbij zetten we ook in op de mogelijkheden die kunstmatige intelligentie ons biedt.

- Seveso
  Voor de provincies Gelderland en Overijssel voeren we ook de vergunningverlening, toezicht en handhaving uit voor de zogeheten Seveso- en RIE4-bedrijven. Dit betreft bedrijven die vallen onder de milieubelastende activiteit Seveso-inrichting en de

bedrijven die vallen onder categorie 4 van Bijlage 1 van de Richtlijn Industriële emissies (RIE4). In totaal gaat het om 60 bedrijven: 41 in Gelderland en 19 in Overijssel. Naast ODGM zijn er nog vijf omgevingsdiensten in Nederland die deze taak hebben. Onderling wordt steeds meer en steeds beter samengewerkt. Enerzijds om in één keer het wiel uit te vinden, anderzijds om richting deze bedrijven ook voor een gelijk speelveld te zorgen.

In 2027 zetten we vol in op het slimmer samenwerken, onder andere gericht op het implementeren van het beleid op het gebied van financiële zekerheid. Ter toelichting: op dit moment draait, als een Seveso bedrijf failliet gaat, de maatschappij op voor de kosten van het opruimen van de achtergebleven stoffen. Het is de bedoeling om die verantwoordelijkheid neer te leggen bij de bedrijven. Deze zogenoemde financiële zekerheid moet standaard onderdeel van de vergunning worden.

Bouwen

Voor zeven – en met ingang van 2027 acht – gemeenten en de provincie voert ODGM ook de bouwtaken uit. De werkzaamheden bestaan uit het verlenen van vergunningen, het houden van toezicht, handhaving en advisering op de thema's bouwen, reclame, aanleggen/verplaatsen van inritten, kappen en slopen. Ook asbesttoezicht valt hieronder. Deze basistaak voeren we uit voor alle zeventien deelnemers.

De bouwsector houdt in toenemende mate rekening met de effecten van bouwactiviteiten op milieu en leefomgeving. Gemeentelijke beleidsregels op het gebied van circulair bouwen, biobased bouwen, klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen spelen daarbij een steeds grotere rol, evenals de bijbehorende wet- en regelgeving. Om hier adequaat op in te spelen wordt binnen afdelingen bouwen actief geïnvesteerd in kennisontwikkeling en voorbereiding op toekomstige ontwikkelingen. Dit gebeurt onder meer door het volgen van opleidingen, deelname aan kennisbijeenkomsten en het bezoeken van praktijklocaties en voorbeeldprojecten. Deze opgaven vragen ook om advisering/dienstverlening aan de voorkant nog intensiever op te pakken.

In het kader van de bouwvergunningen is de ontwikkeling van Arnhem Oost erg belangrijk en groot. Het is de bedoeling om dit samen met de gemeente Arnhem zorgvuldig uit te voeren met het oog op de kwaliteit van de leefomgeving en het tempo waarin de ontwikkeling gestalte moet krijgen. Deze ontwikkeling ligt buiten het werkprogramma.

De verwachting is verder dat het aantal aanvragen voor bouwvergunningen op peil blijft.

2.4.2 Toezicht en Handhaving

TABELLEN | BESCHIKBARE MIDDELEN

PROGRAMMA	Beoogd resultaat	Jaarrekening	Begroting	Begroting
TOEZICHT & HANDHAVING MILIEU		2025	2026	2027
Productie (in uren)	Aantal producten en diensten	116.991	117.438	128.612
Financiële realisatie	Kosten (x € 1.000)	13.203	13.204	15.020
	Baten (x € 1.000)	13.826	13.204	14.907
	Saldo	**623**	**0**	**- 113**

PROGRAMMA	Beoogd resultaat	Jaarrekening	Begroting	Begroting
TOEZICHT & HANDHAVING BOUW		2025	2026	2027
Productie (in uren)	Aantal producten en diensten	50.611	52.436	57.391
Financiële realisatie	Kosten (x € 1.000)	5.452	5.896	6.719
	Baten (x € 1.000)	5.709	5.896	6.696
	Saldo	**256**	**0**	**- 23**

Wat gaan we doen?

Milieu

Voor alle partners wordt jaarlijks een uitvoeringsprogramma voor milieucontroles opgesteld. Dit programma omvat zowel de te controleren bedrijven als de geplande projecten. Bedrijven zijn ingedeeld in categorieën op basis van oplopende complexiteit. De focus van de controles ligt op bedrijven met het grootste verwachte milieurisico. Dit bepalen we aan de hand van het risicomodel. Daarnaast worden aspectcontroles uitgevoerd op thema's zoals energie, bodem, asbest, afval en ondermijning.

Voor Provincie Gelderland houden we toezicht op basis van een aparte risicomatrix. Dit betreft de meest complexe bedrijven in de provincie. Provincie Gelderland voert zelf nog het toezicht uit op de natuurwetgeving, waaronder stikstof. Omdat ODGM bij dezelfde bedrijven komt voor de milieucontroles, zijn we met de provincie in gesprek over afstemming en samenwerking.

Vooralsnog hanteren we een 'strippenkaart' waarbij de provincie een beroep kan doen op toezichthouders van ODGM om deze controles uit te voeren.

Rondom het thema bodem en milieutoezicht zien we dat een aantal wetswijzigingen (Omgevingswet, nieuwe beste beschikbare technieken) en juridische uitspraken samenkomen, die het noodzakelijk maken om uiterlijk in 2027 een actualisatietoets uit te voeren voor alle provinciale bedrijven. Voorstellen hiertoe zijn in voorbereiding en zullen naar verwachting deel uit gaan maken van de werkprogramma's voor 2027. Daarnaast zien we een toename van complexe PFAS-verontreinigingen waarbij de provincie bevoegd gezag is en die naar verwachting een extra beslag zullen leggen op toezicht en capaciteit. Wat de precieze financiële consequenties zijn en wat dit gaat betekenen voor hoe we hier toezicht gaan houden, is bij het opstellen van deze begroting nog niet geheel duidelijk.

Voor de uitvoering van toezicht beschikken de partners van ODGM over een geaccrediteerde meetdienst. In 2027 zetten we de capaciteit van de meetdienst in op verschillende onderdelen:

- Meetadviezen lucht
- Monsternemingen afvalwater indirecte lozingen
- Dronevluchten in het programma toezicht complexe inrichtingen
- Inbrengen expertise in landelijke gremia

De meetdienst van ODGM ontwikkelt zich daarnaast de komende jaren door tot een meetdienst voor heel landsdeel Oost (de provincies Gelderland en Overijssel). Een daarbij passende financieringssystematiek wordt momenteel ontwikkeld. Met ingang van 1 januari 2028 verwachten we deze te hebben ingevoerd.

Bouwen

We zien een verschuiving van toezicht nieuwbouw naar toezicht bestaande bouw. Daarvoor zijn we bezig een risicomodel te ontwikkelen en we willen dat risicogericht gaan oppakken. De verschuiving van de focus op de 'voorkant' (vergunningverlening en toezicht nieuwbouw) naar de 'achterkant' (toezicht bestaande bouw en handhaving) vraagt om een andere dynamiek, zowel organisatorisch, juridisch als qua capaciteit.

Extra aandacht vraagt het onderwerp asbest. De uitvoering van deze (basis)taak is verplicht ondergebracht bij de ODGM. De verwachting is dat er per 1 januari 2027 nieuwe regelgeving komt rondom asbest. Dit betekent dat we als omgevingsdienst op een andere manier risicogericht toezicht moeten gaan houden. Met ingang van 2027 moeten we als omgevingsdienst alle overtredingen die asbestsaneerders maken, doorzetten naar het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) die de uitvoering oppakt. De exacte consequenties worden op dit moment nog uitgewerkt door het ministerie van SZW.

2.4.3 Advies

TABELLEN | BESCHIKBARE MIDDELEN

PROGRAMMA	Beoogd resultaat	Jaarrekening	Begroting	Begroting
ADVIES MILIEU		2025	2026	2027
Productie (in uren)	Aantal producten en diensten	36.985	35.375	37.359
Financiële realisatie	Kosten (x € 1.000)	4.226	3.977	4.782
	Baten (x € 1.000)	4.036	3.977	4.824
	Saldo	**- 191**	**0**	**42**

PROGRAMMA	Beoogd resultaat	Jaarrekening	Begroting	Begroting
ADVIES BOUW		2025	2026	2027
Productie (in uren)	Aantal producten en diensten	5.117	5.151	5.613
Financiële realisatie	Kosten (x € 1.000)	540	579	644
	Baten (x € 1.000)	516	579	627
	Saldo	**- 25**	**0**	**- 17**

Wat gaan we doen?

Milieu

Juridisch advies en handhaving

Het programma juridisch advies milieu verzorgt de advisering en rechtsbescherming voor opdrachtgevers op het gebied van omgevingsrecht. Een belangrijk deel van het werk bestaat uit juridische ondersteuning bij vergunningverlening, toezicht en handhaving en het meedenken met beleidsontwikkeling. Daarnaast worden juridische vraagstukken behandeld binnen projectgroepen en worden Woo-verzoeken afgehandeld. Bewoners en bedrijven kunnen bij de afdelingen advies terecht met vragen over het omgevingsrecht. Voor een aantal partners is de advisering uitgebreid met bezwaar- en beroepsprocedures bij omgevingsvergunningen met ruimtelijke aspecten.

Binnen milieu constateren we, net als bij bouwen, een toename van de Woo-verzoeken. Daarnaast verwachten we dat het vraagstuk van de financiële zekerheidsstelling bij bepaalde bedrijven (onder meer afvalstoffenbedrijven) en de nieuwe Kaderrichtlijn Water tot extra inspanningen gaat leiden. We merken ook dat de gezondheidsaspecten een steeds belangrijker onderdeel vormen bij de afwegingen die we in het kader van vergunningverlening en handhaving maken. Zie hiervoor ook de paragraaf ‘ontwikkelingen’ elders in deze begroting.

Tenslotte zorgt het gebruik van zogenoemde secundaire bouwstoffen (staalslakken, ecofiller, immobilisaat etc.) voor een toename in het aantal procedures.

Specialistisch advies milieu en RO

De uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW) vraagt de komende jaren om een structurele intensivering van onze inzet. De KRW-doelen voor 2027 naderen snel, terwijl de opgave complexer wordt door strengere normen, het verslechteringsverbod, nieuwe stoffen en toenemende druk op het watersysteem door klimaatverandering. Dit betekent dat we ook meer capaciteit moeten inzetten op advisering en monitoring.

Voor het aspect bodembescherming bij complexe bedrijven komen een aantal wetswijzigingen (Omgevingswet, nieuwe beste beschikbare technieken) en juridische uitspraken samen, die het noodzakelijk maken om uiterlijk in 2027 een actualisatietoets uit te voeren voor alle provinciale bedrijven. Voorstellen hiertoe zijn in voorbereiding en zullen naar verwachting deel uit gaan maken van de werkprogramma's voor 2027. Wat de precieze financiële consequenties zijn, was bij het opstellen van deze begroting nog niet duidelijk.

We willen op het aspect geluid de inzet die we al plegen op onder meer de totstandkoming van de omgevingsplannen ook in 2027 voortzetten. We zien dat de Omgevingswet leidt tot meer maatwerk en daarmee een complexere toetsing. Ook zien we onze rol verschuiven van toetsend naar meer meedenken bij het opstellen van geluidbeleid en geluidsregels in omgevingsplannen. De ambitie is om dit zoveel mogelijk regionaal af te (blijven) stemmen.

Bouwen

Binnen juridische advisering bouw is er geen sprake van specifieke ontwikkelingen. Wel zien we het aantal Woo-verzoeken toenemen en het aantal juridische procedures min of meer gelijk blijven. Verder wordt in de loop van 2027 duidelijk of de verplichting tot actieve openbaarmaking vanuit de Woo tot gevolg heeft dat we vanaf het laatste kwartaal 2027 de handhavingsbesluiten openbaar moeten maken.

'Om onze impact op de kwaliteit van de leefomgeving te realiseren, is de omschakeling naar data- en informatie-gestuurd werken noodzakelijk.'

2.4.4 Algemeen en projecten

TABEL | BESCHIKBARE MIDDELEN

PROGRAMMA	Beoogd resultaat	Jaarrekening	Begroting	Begroting
PROJECTEN MILIEU		**2025**	**2026**	**2027**
Productie (in uren)	Aantal producten en diensten	107.585	122.324	104.779
Financiële realisatie	Kosten (x € 1.000)	11.954	13.753	12.653
	Baten (x € 1.000)	12.390	13.753	12.628
	Saldo	**436**	**0**	**- 26**

PROGRAMMA	Beoogd resultaat	Jaarrekening	Begroting	Begroting
PROJECTEN BOUW		**2025**	**2026**	**2027**
Productie (in uren)	Aantal producten en diensten	15.223	2.197	1.882
Financiële realisatie	Kosten (x € 1.000)	1.731	247	224
	Baten (x € 1.000)	1.819	247	227
	Saldo	**88**	**0**	**3**

De realisatie 2025 van ODGM is samengesteld op basis van een samenvoeging van de jaarstukken van ODRA en ODRN. Bij deze jaarstukken zijn andere uitgangspunten gehanteerd dan bij de opstelling van de begrotingen voor 2026 en 2027. Hierdoor ontstaat een groot verschil tussen Jaarrekening 2025 en Begroting 2026 en 2027.

Wat gaan we doen?

Dit programma bevat de thema's waarin ODGM de uitvoeringswerkzaamheden verbindt aan een aantal belangrijke opgaven van gemeenten en provincie. Daarnaast bevat dit programma een aantal partner specifieke projecten en een aantal activiteiten die zijn gericht op het verder verbeteren van de kwaliteit van de uitvoering.

Circulaire economie

Een circulaire economie is gebaat bij de hoogwaardige inzet van grondstoffen en reststromen ten behoeve van productie, constructie en consumptie. Wij dragen daaraan bij via ons reguliere werk. Denk aan toezicht en vergunningverlening bij sloop, bij afvalverwerking en bij bodemsanering.

Daarnaast breiden we projectmatig onze activiteiten uit. Samen met Gelderland, Overijssel en onze deelnemende gemeenten werken we aan circulaire pilots op het gebied van milieu en bouw. De methodes die we inzetten stemmen we af met ODNL. Zo leren omgevingsdiensten van elkaar. We experimenteren met andere accenten in het toezicht, bijvoorbeeld gericht op betere afvalscheiding en -preventie. We werken met nieuwe instrumenten in vergunningen, zoals proefnemingsvoorschriften. En we bieden houvast bij de vraag 'afval of niet', bijvoorbeeld via het afgeven van een 'rechtsoordeel'. Ook zijn we – nu nog projectmatig – beschikbaar om kennis te delen met bedrijven en initiatiefnemers, zónder de pet van toezichthouder of vergunningverlener. Dat is nieuw. Hiermee werken we rechtstreeks aan duurzame doelstellingen van onze partners en faciliteren wij innovatie.

Tot slot 'spelen' we via onze bijdrage aan circulariteit met het aannemen van een nieuwe houding. We bewegen van 'nee tenzij' naar 'ja mits'. Een positieve grondhouding, professioneel en betrouwbaar, zonder onze toetsende rol uit het oog te verliezen. Dit past in de ontwikkeling die we als OD willen doormaken.

Van energiebesparing naar energietransitie

Energiebesparing blijft een belangrijk aspect van de energietransitie; de landelijke subsidieregeling is niet voor niets verlengd. Ook in 2027 blijven we ons daar dan ook op inzetten. Daarnaast verbreden we onze rol in de energietransitie, zoals ook elders in deze begroting geformuleerd.

Uitvoeringsbeleid

De inzet van de beleidsadviseurs vormt een belangrijke bouwsteen in het verbinden van beleid met uitvoering en daarmee de samenhang tussen vergunningen, regels en lange termijn keuzes van gemeenten en provincie. Zij ondersteunen gemeenten hierbij door tijdig mee te denken over ruimtelijke plannen en initiatieven. Door vaker en zichtbaarder aanwezig te zijn bij overleggen, zoals omgevingstafels, worden wij eerder betrokken en kunnen we beter adviseren. Daarnaast werken we samen in een landelijk verbonden kennisnetwerk met regionale kennisplatforms bestaande uit experts, om signalen uit de praktijk te bundelen en om te zetten in duidelijke producten, zoals handreikingen, Questions & Answers (Q&A's) en kennissessies. Dit helpt onze gemeenten om beleid uitvoerbaar te maken. Deze manier van werken vraagt tijd en afstemming, maar versterkt de samenwerking in de regio. Verder willen we nauwer samenwerken met ons regionaal aanspreekpunt, de Groene Metropool Regio.

Kennis

Kennis is de ruggengraat van onze dienst. Eén van de voorwaarden om de in het land aanwezige kennis op de diverse omgevingsthema's (water, bodem, ZZS, energie, etc) goed te ontsluiten en zo de schaarse expertise zo efficiënt mogelijk in te zetten is het kunnen beschikken over een 'kennismakelaarsfunctie'. Deze functionaris schakelt om vragen te koppelen aan diegene die het antwoord kan geven. ODGM heeft zo'n kennismakelaar. Dit continueren we in 2027.

Effectgericht werken

Het beschermen van de leefomgeving is het bestaansrecht van ODGM. Dit doen we met behulp van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering. Daarmee zijn we één van de instrumenten van gemeenten en provincies om de opgaven in die leefomgeving te helpen realiseren.

In de uitvoering zetten we vol in op het genereren van publieke waarde (effectgericht werken). Hoe willen we dat doen? Door een veel betere informatiepositie te bewerkstelligen, medewerkers 'aan te zetten' op denken en doen vanuit de bedoeling (in plaats het uitvoeren van een taak) en met slimme technologie als basis. Kortom: om onze impact op de kwaliteit van de leefomgeving te realiseren en deze ook zichtbaar te maken, is de omschakeling naar data- en informatie gestuurd werken noodzakelijk. De kwaliteit van onze data, goed ingerichte werkprocessen en tot slot: medewerkers die werken vanuit de bedoeling, zijn daarbij noodzakelijke voorwaarden. De fusie maakt het mogelijk en noodzakelijk om hier de komende jaren extra op in te zetten, en zo de ambities van de dienst waar te kunnen maken.

Innovatieagenda

Conform de robuustheidscriteria van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat dient ODGM te beschikken over een innovatie agenda. ODGM heeft inmiddels zo'n agenda voor de periode 2027-2029. Deze is op 16 april 2026 bestuurlijk vastgesteld en past binnen het beschikbare budget. De innovatie agenda kent een drietal strategische innovatielijnen:

- Data- en informatie gestuurd als standaard
- Slimme uitvoering
- Medewerker van de toekomst

Gekoppeld aan de geformuleerde, strategische innovatielijnen is een aantal innovatie ideeën die vanaf 2027 zullen worden opgepakt.

2.4.5 Overig

Beschikbare middelen

Onder het programma Overig vallen de incidentele bijdragen aan onze begroting, die geen onderdeel zijn van de programma's. Voor 2027 betreft het de Frictiebijdrage BRIKS gemeente Nijmegen.

395

3 Begroting 2027 meerjarenraming 2028–2030

3.1 Van kadernota 2027 naar begroting 2027

De begroting 2027 op pagina 22 is gebaseerd op de werkpakketten 2026. De uitkomsten van de gesprekken naar aanleiding van de vergelijking werkpakketten 2026 met de realisatie 2024 en 2025 zijn verwerkt. Dit leidt tot een verlaging van de baten met € 214.000.

De tarieven zijn aangepast met de indexatie. Naar aanleiding van de besluitvorming over de kadernota 2027 zijn de tarieven niet naar boven afgerond op hele euro's. Ten opzichte van de kadernota 2027 betekent dit een verlaging van de baten met € 175.000.

In de kadernota is voor het product A3 van de meetdienst per abuis niet het tarief van de meetdienst gebruikt. Dit leidt tot een verhoging van de baten met € 80.000.

Tot slot zijn de servicekosten voor de Airborne Tower in Arnhem aangepast, deze waren te laag opgenomen in de kadernota. Dit geeft een verhoging van de kosten met € 82.000.
Per saldo ontstaat dan een tekort in de begroting van € 391.000. Om dit tekort te dekken, hebben we nog een keer kritisch gekeken naar alle kosten in onze begroting. Wij verlagen onze kosten op de volgende wijze om het tekort op te vangen: we verlagen de kosten accountant met € 60.000. In de begroting zitten de middelen voor de accountant van de voormalige diensten, dit kan worden verlaagd met de helft.

De post overige kosten verlagen we met € 35.000. Dat sluit aan bij de realisatie van de afgelopen jaren. We verlagen de materiële kosten met € 185.000. Dit sluit aan bij de werkpakketten. In de kadernota is een genormeerd bedrag van € 285.000 opgenomen. Tot slot verlagen we inhuur met € 111.000, in verband met kleinere werkpakketten.

Hiermee halen we een stuk flexibiliteit uit onze begroting en verminderen we de mogelijkheid om te investeren in datagedreven werken en gebruik van AI.

TABEL | PROGRAMMABEGROTING

x € 1.000	Jaarrekening	Begroting	Begroting
UITGAVEN NAAR PROGRAMMA	**2025**	**2026**	**2027**
Milieu			
Vergunning Verlening	5.511	5.298	5.430
Toezicht en Handhaving	9.259	9.755	11.000
Advies	2.995	2.938	3.452
Algemeen & Projecten	8.454	10.160	9.222
Totaal Milieu	**26.219**	**28.151**	**29.104**
Bouw			
Vergunning Verlening	5.285	5.570	5.692
Toezicht en Handhaving	3.815	4.355	4.903
Advies	382	428	480
Algemeen & Projecten	1.197	182	161
Totaal Bouw	**10.680**	**10.536**	**11.236**
Totaal Programma	**36.898**	**38.687**	**40.340**
Overhead	**16.017**	**14.555**	**15.745**
TOTAAL UITGAVEN	**52.915**	**53.242**	**56.085**
DEKKINGSMIDDELEN	**2025**	**2026**	**2027**
Gemeentelijke partners	28.789	29.326	31.014
Provinciale programma's	19.260	17.951	19.637
Omgevingsdiensten en derden	4.505	4.935	4.796
Overige Baten	1.525	929	637
Rente Baten	111	100	
TOTAAL DEKKINGSMIDDELEN	**54.190**	**53.242**	**56.085**
Saldo	**1.275**	**0**	**0**

3.2 Meerjarenraming 2027–2030

In de volgende tabel ziet u de meerjarenraming 2027 – 2030 met als vergelijking de begroting 2026 en de realisatie over 2025. De meerjarenraming is gebaseerd op stabiele prijzen. We gaan uit van een sluitende meerjarenraming. We trekken de jaarschijf 2027 door naar de volgende jaren. Bij het opstellen van een nieuwe begroting passen we de indexering voor dat jaar toe en trekken die door naar de volgende jaarschijven. We lichten de posten in de meerjarenbegroting toe.

Baten

Bijdragen deelnemers

De bijdragen van de deelnemers zijn bepaald op basis van de werkpakketten 2026. De stijging van de werkpakketten komt voort uit de doorgevoerde indexatie van 4,13% en bij de aanpassing van de basisbegroting van voorheen ODRA een aanpassing van de gezamenlijke diensten.

Voor een aantal gemeenten zijn de werkpakketten aangepast naar aanleiding van besluitvorming over financiering in de overgangsperiode. Bij verschillen tussen werkpakketten 2026 en realisatie 2024 en 2025 buiten de afgesproken bandbreedte is met gemeenten in gesprek gegaan. Dit heeft geleid tot aanpassing van de werkpakketten bij drie gemeenten.

TABEL | MEERJARENRAMING

x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
LASTEN	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Salariskosten	33.496	37.192	41.278	41.278	41.278	41.278
Inhuur externe	10.242	7.127	5.903	5.903	5.903	5.903
Opleidingskosten	923	1.105	1.220	1.220	1.220	1.220
Overige Personele kosten	961	877	1.119	1.119	1.119	1.119
Huisvesting en facilitair	1.950	1.813	1.961	1.961	1.961	1.961
ICT	2.459	2.459	2.520	2.520	2.520	2.520
Advieskosten	425	482	431	431	431	431
Stelselkosten	681	956	757	757	757	757
Programmakosten	1.667	758	282	282	282	282
Overige kosten	114	356	333	333	333	333
Onvoorzien	-2	118	280	280	280	280
TOTAAL LASTEN	**52.916**	**53.243**	**56.085**	**56.085**	**56.085**	**56.085**
BATEN	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Deelnemers bijdragen	48.049	47.278	50.651	50.651	50.651	50.651
OD's en derden	3.878	2.499	2.297	2.297	2.297	2.297
Overige baten	2.264	3.466	3.137	3.137	3.137	3.137
TOTAAL BATEN	**54.191**	**53.243**	**56.085**	**56.085**	**56.085**	**56.085**
Saldo	**1.275**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

TABEL | BIJDRAGEN

x € 1.000	Jaarrekening	Begroting	Begroting
BIJDRAGEN DEELNEMERS	**2025**	**2026**	**2027**
Gemeente Arnhem	7.641	7.522	7.893
Gemeente Berg en Dal	3.431	3.312	3.627
Gemeente Beuningen	2.136	2.229	2.396
Gemeente Doesburg	574	654	649
Gemeente Druten	607	707	810
Gemeente Duiven	545	486	510
Gemeente Heumen	1.272	1.330	1.408
Gemeente Lingewaard	3.119	3.244	3.327
Gemeente Nijmegen	3.312	3.830	3.919
Gemeente Overbetuwe	1.239	1.307	1.383
Gemeente Renkum	1.889	1.726	1.829
Gemeente Rheden	749	762	789
Gemeente Rozendaal	47	40	51
Gemeente Westervoort	165	150	161
Gemeente Wijchen	1.089	1.099	1.274
Gemeente Zevenaar	973	928	987
Provinciale programma's	19.260	17.951	19.637
TOTAAL BIJDRAGEN DEELNEMERS	**48.049**	**47.278**	**50.651**

TABEL | BOVENREGIONALE BIJDRAGEN

x € 1.000	Jaarrekening	Begroting	Begroting
BIJDRAGEN OD'S EN DERDEN	**2025**	**2026**	**2027**
Gelderse OD's	1.399	543	542
Provincie Overijssel	1.323	1.466	1.331
Omgevingsdienst NL	782	133	67
DCMR	105	121	184
Ministerie EZK	269	236	173
Overige bijdragen	2.264	3.466	3.136
TOTAAL BIJDRAGEN OD'S EN DERDEN	**6.142**	**5.964**	**5.433**

Gelderse OD's

Voor de diverse omgevingsdiensten voeren wij werkzaamheden uit vanuit hun werkpakketten. Dit betreft onder meer de meetdienst en gemeentelijke complexe handhaving.

Provincie Overijssel

De provincie Overijssel besteed taken uit aan ODGM op het terrein van Seveso en de meetdienst.

Omgevingsdienst NL

Met de landelijke vereniging van omgevingsdiensten (ODNL) zijn afspraken gemaakt over de detachering van medewerkers vanuit ODGM bij ODNL voor de uitvoering van een aantal taken.

DCMR

We voeren in 2027 ook een aantal werkzaamheden uit voor de milieudienst Rijnmond c.q. de DCMR.

Ministerie EZK

We voeren een aantal werkzaamheden uit voor het ministerie van Economische Zaken. Deze zullen in 2027 afnemen ten opzichte van voorgaande jaren.

Overige bijdragen

Voor de projecten en werkpakketten die we in opdracht van de partners uitvoeren, worden ook materiële kosten gemaakt. Deze worden aan de betreffende partner doorbelast. De grootste posten zijn: Meetdienst voor de Provincie, specifieke inhuur of inschakeling van adviesbureaus, en piket (kosten n.a.v. calamiteiten).

Daarnaast bevat deze post diverse projecten die in overleg met partners nog nader moeten worden ingevuld.

TABELLEN | LASTEN

x € 1.000	Jaarrekening 2025		
LASTEN	**Direct**	**Overhead**	**TOTAAL**
Personele kosten			
Salariskosten	25.949	7.547	**33.496**
Inhuur externe	9.223	1.019	**10.242**
Opleidingskosten	309	614	**923**
Overige Personele kosten	316	645	**961**
Totaal personele kosten	**35.797**	**9.825**	**45.621**
Overige lasten			
Huisvesting en facilitair	–	1.950	**1.950**
ICT	–	2.459	**2.459**
Advieskosten	20	404	**425**
Stelselkosten	127	554	**681**
Programmakosten	938	729	**1.667**
Overige kosten	15	99	**114**
Onvoorzien		-2	**-2**
Totaal overige lasten	**1.101**	**6.192**	**7.293**
TOTAAL EXPLOITATIEKOSTEN	**36.898**	**16.017**	**52.915**
Procent	**69,7%**	**30,3%**	

x € 1.000	Begroting 2026			Begroting 2027		
LASTEN	**Direct**	**Overhead**	**TOTAAL**	**Direct**	**Overhead**	**TOTAAL**
Personele kosten						
Salariskosten	29.787	7.405	**37.192**	32.679	8.600	**41.278**
Inhuur externe	6.290	837	**7.127**	5.246	657	**5.903**
Opleidingskosten	886	220	**1.105**	966	254	**1.220**
Overige Personele kosten	708	167	**876**	907	212	**1.119**
Totaal personele kosten	**37.672**	**8.629**	**46.301**	**39.798**	**9.723**	**49.521**
Overige lasten						
Huisvesting en facilitair	–	1.813	**1.813**	–	1.961	**1.961**
ICT	–	2.459	**2.459**	–	2.520	**2.520**
Advieskosten	–	482	**482**	–	431	**431**
Stelselkosten	257	699	**956**	260	497	**757**
Programmakosten	758	–	**758**	282	–	**282**
Overige kosten		356	**356**		333	**333**
Onvoorzien		118	**118**		280	**280**
Totaal overige lasten	**1.015**	**5.927**	**6.942**	**542**	**6.022**	**6.564**
TOTAAL EXPLOITATIEKOSTEN	**38.687**	**14.556**	**53.242**	**40.340**	**15.745**	**56.085**
Procent	**72,7%**	**27,3%**		**71,9%**	**28,1%**	

Salarissen

De salariskosten stijgen met de indexatie. De huidige Cao loopt tot 31 maart 2027. Het is nog onzeker of de nieuwe Cao past binnen de indexatie.

Inhuur

We hanteren een norm van 15% voor inhuur. Op dit moment zit de inhuur rond 10%. We zien een verschuiving van inhuur naar vast personeel. Hoewel dit financieel aantrekkelijk lijkt, hebben we minder flexibiliteit in arbeidspotentieel bij de aanpassing van werkplannen of verloop van personeel.

Opleidingskosten

Vanuit de robuustheidscriteria hanteren we een norm van 3% van de loonsom voor opleidingsbudget. Dit budget is nodig om te zorgen dat onze medewerkers blijven voldoen aan de Kwaliteitscriteria 3.0 en de hoge kwaliteitseisen van het werk. Een deel van dit budget wordt ingezet voor het opleiden van trainees.

Overige personele kosten

Dit betreft onder meer de reiskosten, kosten van de arbodienst, overige personele vergoedingen en de bijdrage voor de Personeelsvereniging.

Huisvesting en facilitair

In 2026 wordt een visie op huisvesting ontwikkeld, waarbij we bepalen of het wenselijk is om huisvesting op twee locaties te handhaven. In de begroting 2027 gaan we uit van twee locaties.

ICT en informatiebeheer

In 2026 bouwen we de samenwerking met IRvN af en nemen we ICT in eigen beheer. IRvN is een regionale partner van voormalig ODRN op het gebied van ICT. Het is nog onduidelijk welk effect dit heeft voor de kosten. Vooralsnog gaan we uit van de kosten zoals opgenomen in de begroting 2026 met indexatie. De komende jaren zijn investeringen nodig in datagedreven werken en AI. Zie daarvoor ook paragraaf 2.2.

Advieskosten

Voor algemene ontwikkelingen in de bedrijfsvoering en wet- en regelgeving is een budget beschikbaar. Binnen dit budget zijn ook de kosten voor de accountant en verzekeringen opgenomen.

Stelselkosten

Met de gezamenlijke Gelderse Omgevingsdiensten zijn afspraken gemaakt over uitvoering van taken in het zogeheten Gelders Stelsel. De kosten van het Gelders Stelsel zijn onderdeel van de bovenregionale bijdragen. Hieronder valt ook de contributie voor Omgevingsdienst Nederland (ODNL).

Programmakosten

De programmakosten betreffen de materiële kosten van de diverse programma's die we rechtstreeks doorbelasten aan onze partners. Dit betreft onder meer specialistisch advies van bureaus.

Onvoorzien

Om onvoorziene ontwikkelingen te kunnen opvangen nemen we in de begroting een post van 0,5% van de omzet op als onvoorzien. Dit sluit aan bij de robuustheidscriteria.

3.3 Meerjarenbalans 2028–2030

TABEL | MEERJARENBALANS

ACTIVA	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
x € 1.000	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Vaste activa						
Materiële vaste activa	1.130	1.022	914	806	698	590
Vaste activa	**1.130**	**1.022**	**914**	**806**	**698**	**590**
Vlottende activa						
Liquide middelen	366	750	750	750	750	750
Uitzettingen met looptijd < 1 jaar	11.326	9.475	9.475	9.475	9.475	9.475
Vooruit betaalde bedragen	830	850	850	850	850	850
Vlottende activa	**12.522**	**11.075**	**11.075**	**11.075**	**11.075**	**11.075**
TOTAAL ACTIVA	**13.652**	**12.097**	**11.989**	**11.881**	**11.773**	**11.665**

PASSIVA	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
x € 1.000	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Vaste passiva						
Algemene reserve	1.200	2.231	2.231	2.231	2.231	2.231
Bestemmingsreserves	367	367	367	367	367	367
Resultaat boekjaar	1.031					
Voorzieningen	1.912	1.890	1.870	1.850	1.830	1.810
Schulden > 1 jaar	458	450	450	450	450	450
Vaste passiva	**4.968**	**4.938**	**4.918**	**4.898**	**4.878**	**4.858**
Vlottende passiva						
Vlottende schulden < 1 jaar	3.067	1.661	1.573	1.485	1.397	1.309
Vooruitontvangen subsidies	517	400	400	400	400	400
Overige schulden	4.648	4.648	4.648	4.648	4.648	4.648
Overlopende passiva	452	450	450	450	450	450
Vlottende passiva	**8.684**	**7.159**	**7.071**	**6.983**	**6.895**	**6.807**
TOTAAL PASSIVA	**13.652**	**12.097**	**11.989**	**11.881**	**11.773**	**11.665**

4 Paragrafen

De regelgeving, het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), kent acht verplichte paragrafen voor provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Voor ODGM zijn de volgende paragrafen van toepassing: Bedrijfsvoering, Openbaarheid, Weerstandscapaciteit en Risicobeheersing en Financiering.

4.1 Bedrijfsvoering

Governance

Samenwerken in Wgr-verband is het behartigen en bevorderen van gezamenlijke belangen (artikel 1, lid 1 Wgr). Omgevingsdienst Groene Metropool (hierna: ODGM) is zo'n Wgr-verband. ODGM is bovendien een collegeregeling. Dit betekent dat de colleges van de deelnemers aan de GR ODGM eigenaar zijn van ODGM. Iedere deelnemer wijst een bestuurder als lid van het Algemeen Bestuur van de ODGM aan. Het Algemeen Bestuur fungeert als eigenarenoverleg.

Over de eigen inbreng bij besluiten die de bestuurder(s) neemt (nemen) in overleggen van ODGM moet(en) zij verantwoording aflegt (afleggen) aan het eigen college en aan de raad (of staten).

Een deel van de AB-leden wordt afgevaardigd in het Dagelijks Bestuur. Zij zijn daar bestuurlijk opdrachtnemer van de individuele deelnemende gemeenten en provincie.

Om de bestuurlijke rollen goed te kunnen invullen, kennen we een zodanige overlegstructuur, in gezamenlijkheid met de ambtelijke overleggen, dat deze past binnen de governance van samenwerken.

De fusie geeft aanleiding om deze governance op onderdelen te herijken. In het najaar van 2026 gaan de dan aangetreden bestuurders hierover met elkaar in gesprek. Het uiteindelijke doel is een zo effectief en efficiënt mogelijke inrichting van de governance van ODGM.

Ontwikkeling bedrijfsvoering

In 2026 is een visie op de bedrijfsvoering ("Bedrijfsvoering 2030") opgesteld. In 2027 starten we met de implementatie van deze visie. Deze visie vormt de basis voor een bedrijfsvoering die past bij een professionele en omvangrijke organisatie. Bedrijfsvoering is daarbij niet alleen intern gericht, maar heeft nadrukkelijk een externe component. Dit betekent onder meer verdere ontwikkeling van onze communicatie, voortzetting en verdieping van de technologische ontwikkeling, het actief meedenken over en vooroplopen in de financiering van omgevingsdiensten, en een sterke focus op de ontwikkeling van medewerkers. Hiermee creëren we een solide en toekomstgerichte ondersteuning van onze primaire processen.

Personeel en ziekteverzuim

Kwaliteit personeel

In 2027 richten wij ons op het eenduidig vastleggen en borgen van de kwaliteitscriteria 3.0 in onze organisatie, zodat deze uniform en aantoonbaar onderdeel zijn van onze werkwijzen. Daarbij passen we onze systemen gericht aan op de beperkte ontwikkelingen uit kwaliteitscriteria 3.1, zodat ook deze wijzigingen logisch en consistent worden meegenomen in onze sturing en verantwoording. We investeren gericht in het behoud en de ontwikkeling van kennis en kunde, onder meer via opleidingen, werkervaring en kennisdeling binnen teams, zodat de deskundigheid duurzaam op niveau blijft.

Door deze samenhangende aanpak versterken we de kwaliteit van onze uitvoering en vergroten we de voorspelbaarheid en transparantie richting onze opdrachtgevers. Het voldoen aan de kwaliteitscriteria zien wij daarbij niet als een doel op zich, maar als bevestiging dat wij ons werk professioneel, zorgvuldig en toekomstbestendig uitvoeren. Daarnaast versterken we ons leeraanbod en de doorontwikkeling vanuit de samenwerking met ODNL en een digitaal leer en ontwikkelplatform. Naast kennis en kunde, richt zich dit ook op competenties waar we in 2027 nog meer verdieping aan zullen geven.

Ontwikkelingen arbeidsmarkt

Het aankomende jaar blijft in het teken staan van het binden en boeien van onze medewerkers. Dit is nodig gezien de krappe arbeidsmarkt. De strategie zal zich richten op het slimmer organiseren van werk, aantrekkelijk werkgeverschap, strategische personeelsplanning en het structureel (door-) ontwikkelen van onze medewerkers. Onderdeel van de plannen is een eigen traineeshipprogramma, dat in 2027 van start gaat, koersen we op het aantrekken van nieuwe (jonge/startende) medewerkers.

Ontwikkelingen personeel

ODGM vindt het belangrijk dat we zicht houden op ons personeelsbestand en dat dit een afspiegeling is van de maatschappij. De aankomende jaren blijven we sturen op diversiteit en goede verhoudingen m.b.t. man/vrouw en de diverse generaties. In 2027 richten we ons nog meer op het realiseren van diverse analyses die hierin ondersteunen. De verdieping in 2026 op thema's zoals strategische personeelsplanning en inclusie en diversiteit wordt voortgezet in 2027.

Verzuim en verzuimbeleid

Naast een (geharmoniseerd) verzuimprotocol zal in 2027 de nadruk liggen op verzuimpreventie en maatwerk oplossingen. Met name het mentaal verzuim neemt landelijk toe en de verwachting is dat deze trend zich de komende jaren voortzet. Als organisatie spelen wij hierop in door een gerichte aanpak op dit thema in te zetten met oog op vitaliteit en de ontwikkeling van leiderschap. Daarnaast maken we via de arbodienst gebruik van coaches.

ICT, informatievoorziening en processen

In 2026 lag de nadruk binnen data & informatievoorziening op migreren, harmoniseren en standaardiseren. Deze ontwikkelingen vormen de basis voor de verdere doorontwikkeling in 2027. In 2027 verschuift de focus naar het stabiliseren en optimaliseren van het huidige applicatielandschap. Daarnaast worden de laatste ontwikkelingen rondom het offboarden van ICT Rijk van Nijmegen (IRVN) afgerond en wordt de samenwerking met Rubicon verder vormgegeven.

Vanaf januari 2027 wordt gewerkt vanuit één VTH-zaaksysteem, waarmee medewerkers en opdrachtgevers beter kunnen samenwerken en informatie efficiënter kunnen uitwisselen. In 2027 vindt doorontwikkeling van het VTH-zaaksysteem plaats om de processen verder te optimaliseren. Hierbij werken we samen met de omgevingsdiensten van de OpenWave community. Daarnaast is eind 2026 de overgang naar een gezamenlijke Microsoft-tenant gerealiseerd. De effecten hiervan, zowel in de vorm van verbeterde interne samenwerking als de daarbij behorende kinderziektes, zullen in 2027 merkbaar zijn binnen de organisatie. Hiermee wordt ook operationeel een belangrijke stap gezet in het succesvol vormgeven van de fusie.

Tot slot vragen ontwikkelingen op het gebied van hardware en software, waaronder mogelijke aanbestedingen via de VNG, de nodige aandacht.

Informatieveiligheid

Op het gebied van informatiebeveiliging worden verdere maatregelen getroffen ter versterking van de digitale weerbaarheid. Uitgangspunt is te voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2 (BIO2) en Wet politiegegevens (Wpg).

In 2027 zal de focus liggen op leveranciers-management en bewustwording bij de medewerkers. Daarnaast wordt verder invulling gegeven aan datagedreven werken, zodat informatie beter benut kan worden voor sturing, toezicht en besluitvorming.

Financiën

Zoals in de inleiding vermeld hanteren we in 2027 de werkwijze van financiering in de overgangsperiode. Waarbij we de werk-pakketten opstellen op basis van de Producten en diensten catalogi (PDC's) van ODRA en ODRN en deze vervolgens vertalen naar uren.

In 2027 werken we met geharmoniseerde kosten en eenduidige definities van kosten. Voor de begroting 2028 werken we aan het doorlichten van onze kosten en het op basis van realisatie en eenduidige uitgangspunten bepalen van de kosten.

Daarnaast staat 2027 in het teken van het implementeren van een nieuwe eenvoudige en rechtvaardige financieringssystematiek die met ingang van 2028 van kracht wordt en waarover in 2026 besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Huisvesting

Bij huisvesting zijn we in 2026 gestart met het ontwikkelen van een visie op huisvesting, waarbij we kijken of het vasthouden aan twee locaties wenselijk en noodzakelijk is. Daarnaast spelen praktische vraagstukken als de inrichting van werkplekken en het beheer van werkplekken. Met de ontwikkeling van de technologie en het hybride werken veranderen de eisen aan de werkplekken.

Tevredenheid publieke dienstverlening

Alle afnemers van onze diensten (burgers, initiatiefnemers en ondertoezichtgestelden) ontvangen na afloop steeds een verzoek om deel te nemen aan het onderzoek naar de tevredenheid over de dienstverlening.

'Het aankomende jaar blijft in het teken staan van het binden en boeien van onze medewerkers.'

Voorheen hanteerden ODRN en ODRA hiervoor verschillende bureaus en verschillende methoden. Voor 2027 gebruiken we een gezamenlijke methode gebaseerd op onze kernwaarden waarover iedere vier maanden in het bestuurlijk dashboard wordt gerapporteerd.

Communicatie
In 2027 versterken we onze interne en externe communicatie verder. We ondersteunen medewerkers met interne communicatie en zorgen voor zorgvuldige informatievoorziening richting media en externe partners. We constateren dat er toenemende interesse is in het werk van onze organisatie en onze collega's. Dat geldt zowel voor pers en partners als voor publiek. Dit wordt eveneens versterkt door de belangrijke positie van onze organisatie voor zowel de regio, als landelijk.

Daarnaast investeren we in verschillende vormen van toegankelijke informatievoorziening in woord en beeld. Het primaire informatiekanaal is onze website, maar waar mogelijk en wenselijk maken we ook gebruik van andere communicatiemiddelen.

'Daarnaast investeren we in verschillende vormen van toegankelijke informatievoorziening in woord en beeld.'

4.2 Openbaarheidsparagraaf

Onze verslaggevingsrichtlijnen schrijven voor dat we jaarlijks in de begroting aandacht moeten besteden aan beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Wet open overheid (Woo) en in de jaarlijkse verantwoording verslag moeten doen van de uitvoering van de Woo in relatie tot die beleidsvoornemens.

Op basis van de Woo moeten we actief documenten openbaar maken. Dat geldt zowel voor onze interne documenten (zoals bestuursdocumenten) als voor beschikkingen.

Onze interne stukken publiceren we veelal via onze website. We zijn aan het verkennen of hier een ander geschikt medium voor is. Voor het openbaar maken van beschikkingen zijn we in afwachting van landelijke ontwikkelingen.

Zo is het nog niet duidelijk of er een landelijk platform komt waar alle documenten ontsloten zouden kunnen worden. Onze deelnemers hebben ons verzocht pas op de plaats te maken met het ontsluiten van beschikkingen totdat er meer duidelijkheid is.

In het kader van de Wet elektronisch publicaties (Wep) zijn we bij uitgebreide procedures verplicht om naast de publicatie, ook de bijbehorende stukken te ontsluiten. Hiervoor hebben we op de landelijke publicatiepagina een vergunningenpagina ontwikkeld zodat burgers en bedrijven relevante stukken kunnen inzien. Uiteraard worden de stukken, waar relevant, eerst geanonimiseerd. Hiermee voldoen wij aan de wettelijke verplichting.

4.3 Weerstandscapaciteit en risicobeheersing

In deze paragraaf geven wij de risico's die we zien voor de begroting 2027. We maken daarbij onderscheid naar soorten risico's. Daarnaast zijn in deze paragraaf de financiële kengetallen opgenomen, met een duiding wat deze kengetallen betekenen voor de financiële gezondheid van onze dienst ODGM.

In 2027 willen we het risicomanagement verder gaan vormgeven. Dit resulteert in een nieuwe verordening Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Voor onze weerstandscapaciteit willen voldoen aan de robuustheidscriteria die een weerstandsratio van 0,8 voorschrijven.

4.3.1 Risico's

Exploitatierisico's

Omzetrisico
Het is mogelijk dat we de werkpakketten niet volledig realiseren, terwijl onze vaste kosten doorlopen. De kans hierop is het grootst bij de vraaggestuurde werkzaamheden, zoals vergunningverlening en projecten. We vangen dit op door met een flexibele schil te werken.

Kostenrisico
Wanneer de inflatie hoger is dan de nu gehanteerde index vallen onze kosten hoger uit dan nu geraamd. Gezien de ontwikkelingen in de wereld is dit risico realistisch. We zien de energieprijzen nu alweer stijgen, voor de middellange termijn kunnen we nog niet overzien wat het effect is. Uit de afgelopen jaren weten we dat stijging van de energieprijzen gevolgen heeft voor de prijzen van andere producten.

Risico's op taakuitvoering

Dit gaat over de aansprakelijke voor fouten en nalatigheden in de uitvoering. Omdat burgers en ondernemers "mondiger" worden en sneller overgaan tot een aansprakelijkheidsstelling wordt dit risico groter. Het risico is in principe afgedekt via een verzekering.

Risico's ten aanzien van personeel

Frictiekosten
Deze ontstaan als gevolg van (grote) veranderingen in de organisatie. Bijvoorbeeld als partners besluiten om de niet wettelijke taken in eigen beheer uit te voeren. Bij de fusie is afgesproken dat de eerste 3 jaar het takenpakket gelijk blijft. Als gevolg van de fusie kan bij de integratie van processen en werkwijzen blijken dat sommige medewerkers niet meer passen bij het werk dat moet worden uitgevoerd.

Arbeidsmarkt
De arbeidsmarkt is grillig. Zowel voor vast personeel als voor inhuur. Om schommelingen in werkzaamheden op te vangen werken we bewust met een flexibele schil, door de nieuwe regelgeving merken we dat het lastiger wordt om deze flexibele schil in te vullen. Daarnaast blijft de werving van specialistische functies lastig.

'De komende jaren zetten we volop in op de doorontwikkeling van onze ICT.'

Verhouding vast en flexibel personeel

We werken met een laag percentage voor flexibel personeel (inhuur). Als we bijvoorbeeld door het niet kunnen vervullen van vacatures meer inhuur moeten aantrekken, dan stijgen de kosten.

Compliance risico's

Met de toenemende regeldruk en de complexiteit van de regelgeving wordt het steeds lastiger om te voldoen aan alle wet- en regelgeving. Dit heeft effect op ons imago van betrouwbare overheidsdienst. Waar nodig zullen extra investeringen moeten worden gedaan om te kunnen blijven voldoen aan wet- en regelgeving. Deze financieren we vanuit het advieskostenbudget.

Bedrijfsvoeringsrisico's

Doorontwikkeling ICT

De komende jaren zetten we volop in op de doorontwikkeling van onze ICT. Datagedreven werken, gebruik maken van AI en dergelijke. De uitvoering van dit soort projecten brengt risico's met zich mee. Niet ieder ICT-project slaagt, nieuwe ontwikkelingen werken niet altijd gelijk.

Huisvesting

Bij de fusie is gekozen om twee locaties in stand te houden, er moet een visie op huisvesting worden ontwikkeld, dit kan hogere kosten met zich meebrengen.

4.3.2 Weerstandsratio

Op het moment van opstellen van deze begroting, voorjaar 2026, is de liquidatie van ODRA en ODRN nog niet afgerond. Bij de liquidatie van ODRA en ODRN in 2026 wordt op basis van de risico's bepaald wat het weerstandsvermogen van ODGM moet zijn en welke omvang van de algemene reserve daarbij hoort. Jaarlijks kijken we bij de jaarrekening of nog wordt voldaan aan de eisen. Voor deze begroting nemen we vanuit de beide jaarrekeningen de risico's op en tellen de vermogens van beide diensten op.

TABEL | WEERSTANDSRATIO

WEERSTANDSVERMOGEN	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
Weerstandsratio (x € 1.000)	**31-12-2025**	**31-12-2026**	**31-12-2027**	**31-12-2028**	**31-12-2029**	**31-12-2030**
Algemene reserve	1.200	2.231	2.231	2.231	2.231	2.231
Bestemmingsreserves	367	367	367	367	367	367
Resultaat boekjaar	1.031					
Onvoorzien	266	280	280	280	280	280
TOTAAL WEERSTANDSVERMOGEN (ex. bestemmingsres.)	**2.497**	**2.511**	**2.511**	**2.511**	**2.511**	**2.511**
Totaal risico	**2.629**	**2.629**	**2.629**	**2.629**	**2.629**	**2.629**
Weerstandsratio	**95%**	**96%**	**96%**	**96%**	**96%**	**96%**
Norm	**80%**	**80%**	**80%**	**80%**	**80%**	**80%**

4.3.3 Financiële kengetallen

Het BBV schrijft een verplichte set van kengetallen voor die we in de begroting moeten opnemen. Deze kengetallen geven we hier weer.

TABEL | FINANCIËLE KENGETALLEN

KENGETALLEN	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
Weerstandsratio (x € 1.000)	**31-12-2025**	**31-12-2026**	**31-12-2027**	**31-12-2028**	**31-12-2029**	**31-12-2030**
Netto schuldquote	- 4,7%	- 4,9%	- 4,8%	- 5,0%	- 5,1%	- 5,3%
Solvabiliteit	19,0%	21,5%	21,7%	21,9%	22,1%	22,3%
Liquiditeit (current ratio)	144,2%	154,7%	156,6%	158,6%	160,6%	162,7%
Grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Netto schuldquote

Dit geeft inzicht in het niveau van de schulden-last ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze schuldquote rond de 5% schommelt. We hebben maar 1 lening, al onze overige kosten dekken we uit de exploitatie.

Solvabiliteitsratio

Dit is de ratio van het eigen vermogen gedeeld door het totaal van de passiva. Voor 2027 is de ratio 21,9%. Een waarde hoger dan 20% is positief.

Liquiditeit

Als gevolg van de afspraken met onze partners om ieder kwartaal een voorschot te betalen, hebben we voldoende liquiditeit om aan onze betalingsverplichtingen te voldoen.

4.4 Financiering

Volgens de Wet Fido (Financiering decentrale overheden) is elke gemeenschappelijke regeling verplicht om een financieringsparagraaf in haar begroting en jaarrekening op te nemen. Daarin worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeld-limiet, de rente-risiconorm, de verwachte toe- of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury. De paragraaf moet in ieder geval de beleidsvoornemens bevatten ten aanzien van het risicobeheer van de financierings¬portefeuille.

De kasgeldlimiet geeft aan in welke mate in de financiering van investeringen mag worden voorzien in de vorm van kortlopende middelen. Het doel van de kasgeldlimiet is om het risico van rentefluctuaties voor kort lenen te beperken. Volgens de Wet Fido bedraagt de kasgeldlimiet 8,5% van het totaal van de begroting. Voor de Begroting 2027 komt dat uit op een bedrag van € 4,76 miljoen.

In 2027 harmoniseren we ons treasurystatuut. De onderlinge verschillen zijn klein. We voldoen aan de wettelijke verplichtingen.

Sinds 2014 is het zogenaamde Schatkist-bankieren verplicht geworden. We hebben hiervoor een speciale rekening geopend bij de BNG Bank en bij het Rijk. We moeten alle bedragen boven € 1.000.000 overmaken naar deze speciale rekening. Het Rijk heeft toegang tot deze rekening en gebruikt deze gelden voor zijn eigen financiering.

5 Bijlagen

5.1 Samenvatting uitvoeringsdoelen 2027

Thema	Doel/oogmerk ODGM 2027	Evt. toelichting/opmerking
GEZONDHEID MENS, DIER EN MILIEU		
Verbeteren lokale luchtkwaliteit	Vermindering van emissies van NOx en fijnstof door bedrijven/ milieubelastende activiteiten.	
Vermindering milieuhinder	Voorkomen van nieuwe overlast-situaties en verbetering van bestaande situatie waarbij sprake is van (onaanvaardbare) milieu-hinder.	Overlast van geluid en geur, maar ook van bijv. licht, trillingen, stof.
Bodem- en grondwaterkwaliteit	Voorkomen van nieuwe bodem- en grondwaterverontreinigingen en verbetering van bestaande bodem- en grondwaterkwaliteit, wanneer de kwaliteit niet voldoet aan de vereiste standaarden.	
Voorkomen verspreiding ZZS	Vermijden en wanneer niet mogelijk minimaliseren van gebruik ZZS stoffen of producten met ZZS stoffen door bedrijven en vermijden van emissies van ZZS naar lucht, water en bodem en dan wel deze zoveel mogelijk te minimaliseren. Tevens het ontdoen van ZZS naar afval voorkomen dan wel zoveel mogelijk te minimaliseren.	
Verbeteren waterkwaliteit	Middels uitvoering van onze VTHA taken bijdragen aan vermindering van emissies van KRW-stoffen middels indirecte lozingen.	De VTH taken aangaande directe lozingen zijn niet bij de ODGM belegd (verantwoordelijkheid bij de waterschappen of Rijkswaterstaat).

Thema	Doel/oogmerk ODGM 2027	Evt. toelichting/opmerking
VEILIGHEID IN DE LEEFOMGEVING		
Beperken en beheersenveilig-heidsrisico's bedrijfsactiviteiten	Zorg dragen voor een acceptabel veiligheidsniveau bij en rondom bedrijven en zo mogelijk ook verbeteren.	
Borgen bouwkwaliteit en veiligheid	Overtreding van regelgeving voor nieuwe en bestaande bouwwerken voorkomen om hiermee o.a. onveilige situaties te voorkomen.	
Aanpakken ondermijnende criminaliteit	Samen met ketenpartners voorkomen van ondermijnende criminaliteit bij bedrijven.	
DUURZAME OPLOSSINGEN		
Energietransitie: verlagen gebruik fossiele energie	Vermindering van (fossiel) energieverbruik door en bij bedrijven en in gebouwen en middels uitvoering van onze VTHA taken bijdragen aan de energietransitie richting duurzame energiebronnen.	
Bijdragen aan ruimtelijke opgaven en natuurinclusieve leefomgeving	Hoogwaardige, tijdige en oplossingsgerichte advisering (en toetsing voor zover bij ons belegd) bij omgevingsvisies, omgevingsplannen en ruimte-lijke ontwikkelingen voor wat betreft aspecten milieu, natuur, veiligheid en landschap.	

Begroting 2027

Omgevingsdienst Groene Metropool

OMGEVINGSDIENST
GROENE METROPOOL

Regio Arnhem
Eusebiusbuitensingel 75
6828 HZ Arnhem
telefoon 026 – 377 16 00

Regio Nijmegen
Mariënburg 75
6511 PS Nijmegen
telefoon 024 – 751 77 00

www.odgroenemetropool.nl

Omgevingsdienst
Groene Metropool

Dashboard verbonden partij

Naam: Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM)

Samenwerkingsvorm: Gemeenschappelijke regeling	**Samenwerkingspartners:** Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wychen en Zevenaar. Provincie Gelderland.	**Aandeel Zevenaar:** 3 %
Aard van de samenwerking: De ODGM is samenwerkingsverband van de regio Arnhem en Nijmegen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.	**Belangrijk voor wie:** - College - Gemeenteraad	**Bestuurlijke vertegenwoordiging:** A. van Orden Het Algemeen Bestuur van de ODRA bestaat uit vertegenwoordigers van de 17 partners. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden. Eén lid vertegenwoordigt de noordelijke gemeenten van de ODGM.
Taken: Uitvoering geven aan wettelijke taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) voor gemeenten uit de regio Arnhem en Nijmegen. Ook is de ODGM voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor alle specialistische milieuvraagstukken.		**Risico's:** - bestuurlijk - financieel
Beoogd resultaat: De VTH-taken op het gebied van milieu uitvoeren door middel van een jaarlijks uitvoeringsprogramma.		**Risicoprofiel:** Laag Het werkgebied van het ODGM kent een beperkt aantal financiële en beleidsmatige ontwikkelingen.
Begrote kosten en baten 2026 Begrote kosten € 928.000-- Geen baten begroot	**Dekking Zevenaar:** € 928.000,--	**Bijdrage per inwoner 2026:** € 20,40 per inwoner (bij 45.500 inwoners)
Begrote kosten en baten 2027 Begrote kosten € 987.000,-- Geen baten begroot	**Dekking Zevenaar:** € 987.000,--	**Bijdrage per inwoner 2027:** € 21,69 per inwoner (bij 45.500 inwoners)
Nieuw beleid: n.v.t.	**Kostenstijging/verlaging** -	

Rapportage

Gemeente Zevenaar

Inhoudsopgave

ObjectODGM - Omgevingsdienst Groene Metropool.....3

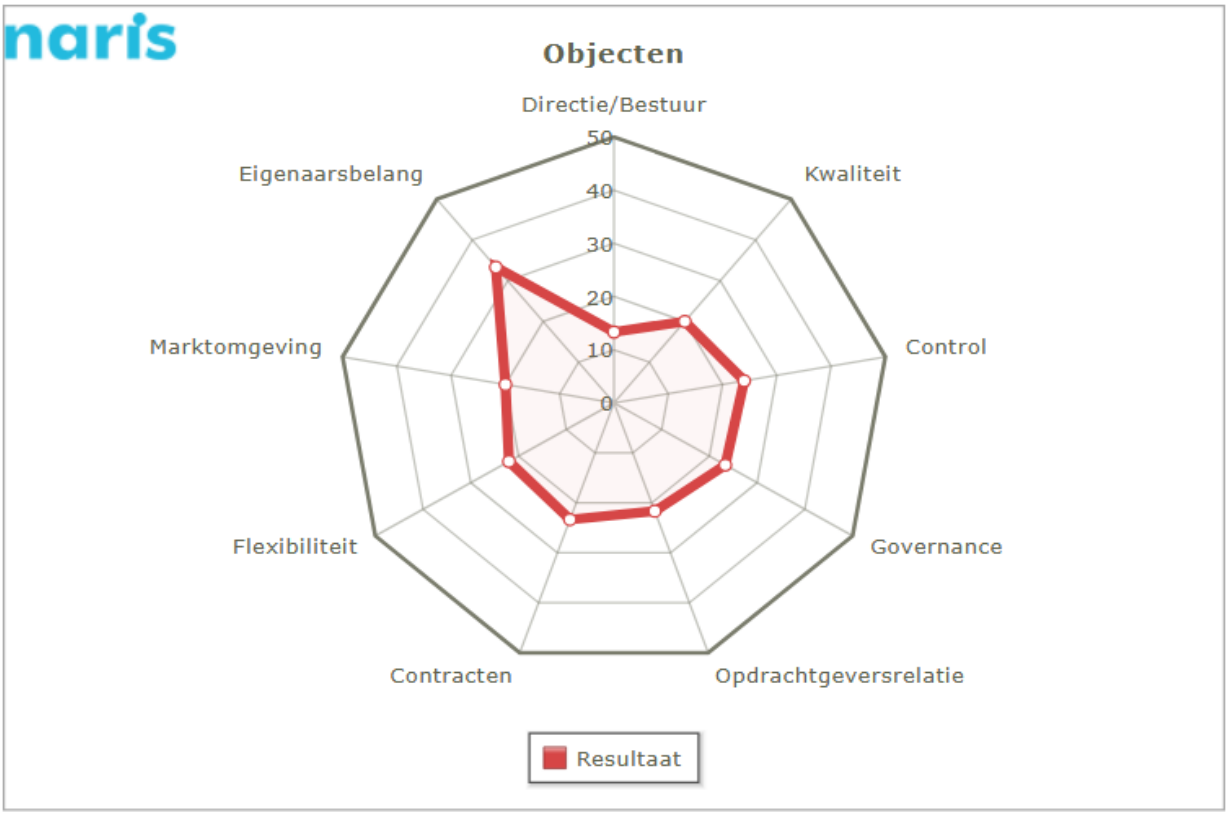
ObjectODGM - Omgevingsdienst Groene Metropool

Adres	**Eusebiusbuitensingel 75**
Postcode	**6828 KZ**
Plaats	**Arnhem**
Rechtsvorm	**Gemeenschappelijke regeling**
Contactpersoon	**Aad van Orden**

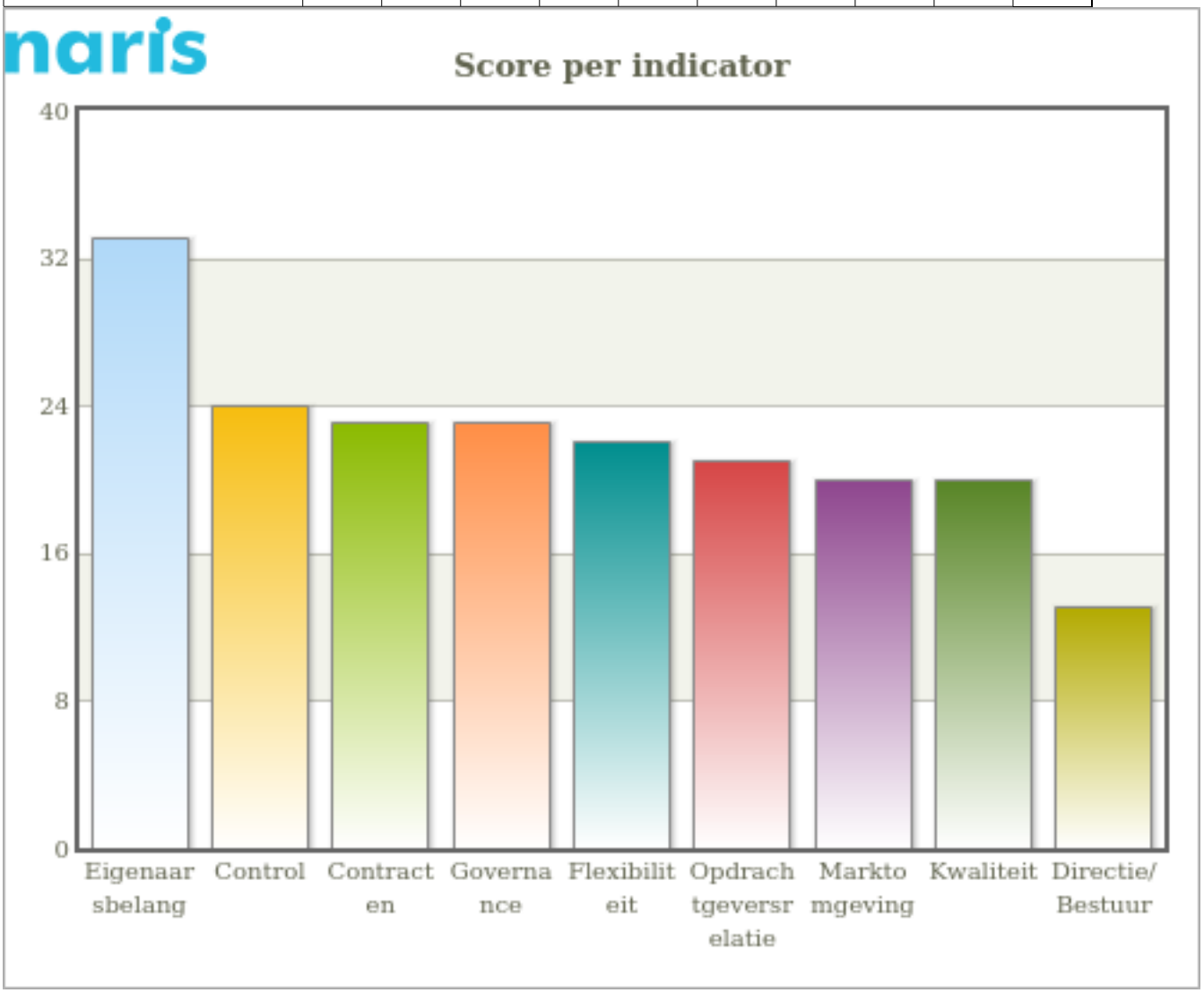
Risicoscore
22,33

Financiële Ontwikkeling	Er is sprake van een stabiele financiële situatie.
Risico's	Het risicoprofiel is laag.
AVG	Er is een coördinator aangesteld en beleid opgesteld

Resultaat

Objecten	Directie/Bestuur	Eigenaarsbelang	Marktomgeving	Flexibiliteit	Contracten	Opdrachtgeversrelatie	Governance	Control	Kwaliteit	Risicoscore
ODGM - Omgevingsdienst Groene Metropool	**13,33**	**33,33**	**20**	**22**	**23,33**	**21,67**	**23,33**	**24**	**20**	**22,33**
Vragenlijst gemiddelde	**13,33**	**33,33**	**20**	**22**	**23,33**	**21,67**	**23,33**	**24**	**20**	

Risicoprofiel

Via het Naris risicomodel worden verbonden partijen op een groot aantal indicatoren beoordeeld. Jaarlijks inventariseren wij de risico's van onze verbonden partijen met behulp van een gestandaardiseerde vragenlijst. De vragen hebben betrekking op de volgende indicatoren: directie/bestuur, eigenaarsbelang, marktomgeving, flexibiliteit, contracten, governance, control en kwaliteit. Per indicator kan een partij een score behalen tussen de 0 en 50.
Het gemiddelde van de scores leidt tot de totale risicoscore. Een verbonden partij met een score van minder dan 25 valt onder het laag risicoprofiel. Deze verbonden partijen hebben een laag financieel belang voor Zevenaar, en/of een adequate governancestructuur die de risico's mitigeert. Een totaalscore tussen de 25 en 30 duidt op een gemiddeld risicoprofiel. Scores boven de 30 vallen in het hoge risicoprofiel. Voor de verschillende risicoprofielen is in de Nota Verbonden partijen Zevenaar 2019 (vastgesteld 30 januari 2019) een bijbehorend toezichtarrangement bepaald.

Het risicoprofiel van de ODGM is laag. De indicatoren geven geen bijzondere risico's aan, die om actie vragen.

GEMEENTE ZEVENAAR

Omgevingsdienst Groene Metropool
De heer R. Vlaander
Postbus 3066
6802 DB ARNHEM

datum
zaaknummer Z/26/516851-UIT/26/1302532
onderwerp Brief met reactie op begroting ODGM 2027
contactpersoon Oscar Peters

Geachte heer Vlaander,

Inleiding
We hebben uw begroting Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM) 2027 op 10 juli 2026 ontvangen. Overeenkomstig de Wet gemeenschappelijke Regelingen, stelt u onze raad in de gelegenheid om een zienswijze in te dienen tegen deze begroting. Daarover gaat deze brief.

Raadsbesluit
Wij zijn verheugd over de presentatie van een sluitende begroting ODGM 2027.
Tegen het vormen en in stand houden van bestemmingsreserves in de begroting 2027 dienen wij een zienswijze in.

Overeenkomstig onze Nota verbonden partijen Zevenaar 2019 dienen geen verdere reservevormingen plaats te vinden bij een gemeenschappelijke regeling en dienen positieve jaarresultaten terug te vloeien naar de deelnemende gemeenten. Uw voorstel om het batige saldo van € 122.000 van de ODRA uit 2025 toe te voegen aan een bestemmingsreserve en op te nemen in de begroting 2027 sluit hier niet op aan.

Vragen
Als u vragen heeft over de inhoud van deze brief dan kunt u hierover contact opnemen met Oscar Peters van de afdeling Vergunningen, Toezicht & Handhaving. Hij is bereikbaar op (0316) 595 240.

De gemeenteraad van Zevenaar,

de griffier | de burgemeester

L.F. Sluis | L.J.E.M. van Riswijk

Raadsvoorstel

onderwerp	Benoeming plaatsvervangend lid AB Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
zaaknummer	Z/26/513009
documentnummer	INT/26/1300318
portefeuillehouder	L. van Riswijk
portefeuille	Bestuur en ondersteuning

1. Samenvatting

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een samenwerkingsverband van 17 gemeenten dat zich richt op regionale opgaven zoals circulariteit, cultuur & toerisme, economie, mobiliteit en woningbouw. Om de verbinding tussen de lokale raden en de regionale besluitvorming te versterken, heeft het Algemeen Bestuur de regioagendacommissie ingesteld. De commissie bestaat uit vertegenwoordigers van alle deelnemende raden en fungeert als communicatieve schakel tussen de raden en het Algemeen Bestuur. De leden brengen signalen en aandachtspunten uit de raden in, en dragen bij aan het stroomlijnen van oordeels- en besluitvorming binnen de regionale samenwerking.
De concrete taken omvatten:
• het bevorderen van betrokkenheid van de raden bij regionale thema's;
• het ondersteunen van gemeentelijke besluitvormingsprocessen die aan regionale besluiten raken;
• het activeren van bestuurders in hun verantwoordings- en informatieplicht;
• het stimuleren van het verstrekken van mondelinge informatie door bestuurders.
De raad van de gemeente Zevenaar heeft op 8 april jl. twee raadsleden als lid en daarnaast één als plaatsvervangend lid van de commissie benoemd. Ook heeft de raad één lid van het Algemeen Bestuur en diens plaatsvervanger aangewezen. Nu de desbetreffende plaatsvervanger geen lid meer is van het college dient een nieuwe plaatsvervanger te worden aangewezen.

2. Aanleiding

Op grond van artikel 7, tweede lid, van Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen wijst de gemeenteraad vanuit zijn midden of uit het college een lid van het algemeen bestuur en diens plaatsvervanger aan.

3. Beoogd effect

Het college van de gemeente Zevenaar is met de benoeming een nieuw plaatsvervangend lid, weer volledig vertegenwoordigd.

4. Argumenten

1.1. *Het benoemen van de (plaatsvervangende) leden van het Algemeen Bestuur is een bevoegdheid van de gemeenteraad.*
De gemeenteraad wijst vanuit zijn midden of uit het college een lid van het algemeen bestuur en diens plaatsvervanger aan. Voorgesteld wordt om naast het huidige AB-lid, de burgemeester, als nieuw plaatsvervangend AB-lid, wethouder Pluimers - Foeken, aan te wijzen.

5. Kanttekeningen
n.v.t.

6. Alternatieven
n.v.t.

7. Planning en evaluatie
N.v.t. – zie communicatie

8. Communicatie
Na de benoeming wordt het secretariaat van de Groene Metropoolregio geïnformeerd over het nieuw benoemde en aangewezen plaatsvervangend leden namens de gemeente Zevenaar.

9. Financiële gevolgen
n.v.t.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:
1. Z/26/513009/INT/26/1300319 - Raadsbesluit
2. Z/26/513009/UIT/26/1300513 – Benoeming plaatsvervangend lid AB GMR

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Benoeming plaatsvervangend lid Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
zaaknummer	Z/26/513009
documentnummer	INT/26/1300319

De raad van de gemeente Zevenaar;

heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 12 juni 2026 met nummer Z/26/513009/INT/26/1294623 gelezen;

gelet op artikel 7, tweede lid, van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen,

Besluit:

1. Aan te wijzen als plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen wethouder Pluimers - Foeken.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 23 september 2026.

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

GEMEENTE
ZEVENAAR

Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
t.a.v. mevrouw C. Schuring
Nieuwe Stationsstraat 10
6811 KS ARNHEM

datum
zaaknummer Z/26/513009-UIT/26/1300513
onderwerp Benoeming plaatsvervangend lid AB GMR

Beste mevrouw Schuring,

Op 16 april jl. heeft de griffie u geinformeerd over de aanwijzigingen die de gemeenteraad van de gemeente Zevenaar in zijn vergadering van 8 april 2026 heeft gedaan voor het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen.

Inmiddels heeft zich een wijziging voorgedaan in de samenstelling van het college van burgemeester en wethouders. Omdat de heer Albers niet langer deel uitmaakt van het college, is wethouder Pluimers – Foeken aangewezen als plaatsvervangend lid van het Algemeen Bestuur.

Wij verzoeken u deze wijziging in uw administratie te verwerken. Het getekende raadsbesluit treft u in de bijlage aan.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor nadere informaties kunt u zich wenden tot de Staf, telefoon 0316-595111.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 23 september 2026.

de griffier | de voorzitter

Lennart Sluis | Lucien van Riswijk

Raadsvoorstel

onderwerp	Consultatie oprichting stichting KCR2, meerjarenbeleidsplan 2027-2030 en het regionaal risicoprofiel van VGGM
zaaknummer	Z/26/518885
documentnummer	INT/26/1306552
portefeuillehouder	Burgemeester Lucien van Riswijk
portefeuille	Openbare orde en veiligheid

1. Samenvatting

De Wet Veiligheidsregio schrijft in artikel 14 voor dat de veiligheidsregio eens per vier jaar de beleidsmatige kaders voor de uitvoering van haar taken actualiseert. In dit raadsvoorstel wordt gevraagd een zienswijze te geven over het meerjarenbeleidplan 2027-2030 van de VGGM (hierna: MJBP), het regionale risicoprofiel en tot slot op het oprichten van en deelnemen van de VGGM in de rechtspersoon met een wettelijke taak voor het landelijk centrum voor operationele informatie- en crisiscoördinatie genaamd Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (hierna: KCR2).

In het MJBP staat hoe de Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden (hierna: VGGM) haar taken uitvoert in de periode 2027-2030. Het plan past bij de wens van het bestuur om één gezamenlijk beleidsplan voor VGGM te maken. Hierin komen alle programma's en beleidsterreinen samen. In het MJBP staan de belangrijkste plannen en doelen voor crisisbeheersing, brandweerzorg, publieke gezondheid en ambulancezorg. Ook beschrijft het plan de ambities en aandachtspunten van het programma bedrijfsvoering.

Het Regionaal Risicoprofiel laat zien welke risico's er in onze veiligheidsregio zijn. Het maakt duidelijk hoe groot deze risico's zijn en welke gevolgen ze kunnen hebben voor de inwoners en de omgeving. Deze informatie helpt bij het maken van keuzes en het bepalen van prioriteiten. Het profiel is ook de basis voor de gezamenlijke voorbereiding op risico's. Het ondersteunt de communicatie over risico's naar inwoners en bedrijven, het organiseren van trainingen en oefeningen en de samenwerking met andere organisaties die werken aan veiligheid.

Tot slot is de afgelopen jaren de samenwerking tussen veiligheidsregio's en de landelijke overheid steeds belangrijker geworden. Recente crisissen laten zien dat sommige problemen niet binnen één (veiligheids)regio kunnen worden opgelost. Dit geldt bijvoorbeeld voor het delen van informatie, het inzetten van extra hulp, de afstemming tussen regio's en de samenwerking tijdens incidenten. Voorbeelden hiervan zijn de grote natuurbranden van dit voorjaar, de overstromingen in Limburg in 2021, de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en de coronapandemie.
Daarom moeten veiligheidsregio's beter samenwerken en informatie sneller met elkaar en met het Rijk delen. Zo kunnen zij samen sterker optreden bij grote crisissen. Om dit goed te organiseren, is er behoefte aan een landelijk knooppunt waar informatie, afstemming en coördinatie samenkomen. Met de komst van KCR2 ontstaat een landelijk knooppunt dat de veiligheidsregio's en het Rijk ondersteunt bij gezamenlijke crisisbeheersing.

2. Aanleiding

De Wet Veiligheidsregio schrijft in artikel 14 voor dat de veiligheidsregio eens per vier jaar de beleidsmatige kaders voor de uitvoering van haar taken actualiseert. De VGGM biedt de gemeenten de mogelijkheid hun zienswijze kenbaar te maken over het meerjarenbeleidsplan en het regionaal risicoprofiel.

Het algemeen bestuur van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) mag besluiten om de stichting KCR2 op te richten. Deze bevoegdheid staat in artikel 7 van de Gemeenschappelijke Regeling VGGM.

Voordat het algemeen bestuur hierover een definitief besluit neemt, moeten eerst de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten worden betrokken. Zij ontvangen een ontwerp van het besluit en krijgen de mogelijkheid om hun wensen en opmerkingen door te geven aan het algemeen bestuur. Deze procedure is vastgelegd in artikel 31a, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen en in artikel 7, derde lid, van de Gemeenschappelijke Regeling VGGM.

3. Beoogd effect

De VGGM stelt uw raad in de gelegenheid om een zienswijze te geven over de oprichting van de stichting KCR2, het regionaal risicoprofiel en het meerjarenbeleidsplan van de VGGM.

4. Argumenten

1.1. Geen inhoudelijke zienswijze kenbaar maken

We kunnen ons vinden in de voorgestelde stukken. De oprichting en deelname van VGGM aan de stichting KCR2 is noodzakelijk voor een goede en gelijkwaardige samenwerking met het Rijk.
Het risicoprofiel is zorgvuldig volgens een nieuwe methodiek opgesteld. Deze is beschreven in de Handleiding regionale risico-inventarisatie en -analyse. Het meerjarenbeleidsplan is, zeker het onderdeel crisisbeheersing, geschreven na overleg met verschillende ambtenaren. We kunnen ons vinden in de gestelde speerpunten en doelen.

Meerjarenbeleidsplan

Het MJBP vormt het strategisch kader voor de uitvoering van de taken voor de periode 2027-2030. Het plan sluit aan bij de bestuurlijke wens om te komen tot één integraal beleidsplan van VGGM, waarin de verschillende programma's en beleidsvelden samenkomen. Het geeft overzicht van de doelstellingen en speerpunten per programma. In de bijlagen worden de plannen voor het programma van de brandweer en crisisbeheersing nog verder uitgewerkt. Voor nu is dit een goede vorm, maar in de toekomst zou het mooi zijn echt alles in één (meerjarenbeleids)plan geïntegreerd is.

De vijf pijlers waar de VGGM zich op richt zijn logisch en daar kunnen we ons in vinden. We zien dat VGGM oog heeft voor het versterken van de interne organisatie. Op meerdere gebieden is dat nodig. Zo wordt de toekomst van het werk vaak genoemd of de veranderende arbeidsmarkt. Ook op het gebied van cyberveiligheid en weerbaarheid moeten er stappen gezet worden. Goed dat dit de komende periode prioriteit krijgt.

Voor verdere inhoudelijke toelichting organiseert VGGM twee raadsinformatiebijeenkomsten om toelichting te geven op het MJBP. De uitnodiging voor deze bijeenkomsten wordt verstuurd aan de griffies.

Risicoprofiel
Het Regionaal Risicoprofiel brengt de risico's in onze veiligheidsregio in kaart. Het laat zien welke gebeurtenissen kunnen uitgroeien tot een crisis en welke gevolgen dat kan hebben. Ook geeft het een overzicht van de belangrijkste risico's in de regio en van ontwikkelingen die deze risico's kunnen veranderen. Het risicoprofiel vormt de basis voor een volledig en actueel beeld van de risico's in de regio en is verplicht volgens de Wet veiligheidsregio's (artikel 15). Daarnaast is het belangrijk om als regio goed voorbereid te blijven op risico's en veranderingen in een snel veranderende omgeving.

Het risicoprofiel laat zien dat een klein aantal risico's grote gevolgen kan hebben voor de samenleving. Vooral langdurige stroomuitval, epidemieën en pandemieën, natuurbranden, branden in dichtbebouwde binnensteden en overstromingen vanuit de rivier kunnen belangrijke voorzieningen tegelijk raken. Dit kan het dagelijks leven voor langere tijd verstoren en zorgt voor grote druk op de hulpdiensten en de crisisorganisatie.

De analyse laat ook zien dat het waarschijnlijker is dat sommige risico's vaker voorkomen dan andere. Denk aan extreem weer, verkeersincidenten en natuurbranden. Andere risico's komen waarschijnlijk minder vaak voor, maar hebben wel een grote impact. Denk aan overstromingen of langdurige uitval van belangrijke voorzieningen.

Door het gebruik van de nieuwe methodiek zien we dat risico's steeds vaker met elkaar samenhangen. Problemen met belangrijke voorzieningen, zoals stroom, kunnen snel gevolgen hebben voor de zorg, het verkeer en de openbare orde. Ook kan extreem weer leiden tot andere problemen, zoals natuurbranden en schade aan belangrijke infrastructuur.

Oprichting stichting KCR2
De oprichting en daarmee de deelname van de VGGM in de stichting KCR2 is een formele handeling, maar noodzakelijk. De afgelopen periode is gezocht naar een passende rechtsvorm om het KCR2 goed te borgen. Dat blijkt een rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT) in de vorm van een stichting. In de statuten worden de taken en werkwijze van KCR2 vastgelegd.

Deze vorm past goed omdat de taken wettelijk zijn verankerd en omdat alle 25 veiligheidsregio's en het ministerie hier juridisch aan kunnen deelnemen. De aansturing gebeurt via een gezamenlijk bestuurlijk overleg van de opdrachtgevers. Hierin werken de veiligheidsregio's en het ministerie als gelijkwaardige partners samen. Zij bepalen samen de koers, de inzet en de prioriteiten van KCR2.

Deze ontwikkeling draagt bij aan het versterken van de regie en sturing door de veiligheidsregio's. Daarmee wordt een stap gezet naar meer bestuurlijke zeggenschap vanuit de regio's en minder afhankelijkheid van centrale aansturing door het Rijk.

5. Kanttekeningen

1.1 We zetten de kaders vast voor de komende jaren
Gelderland-Midden is een regio met veel verschillen. Er wonen ruim 725.000 mensen in 15 gemeenten. De regio kent zowel drukke steden als rustige dorpen. Ook zijn er grote natuurgebieden, zoals de Veluwe, en grote rivieren die kansen bieden, maar ook risico's met zich meebrengen. Deze afwisseling maakt de regio sterk, maar ook kwetsbaar.

VGGM is één van de weinige organisaties in Nederland waarin veiligheid en gezondheid samen zijn georganiseerd. Daardoor kunnen hulpdiensten en gezondheidspartners goed samenwerken. Dit draagt bij aan de veiligheid en weerbaarheid van inwoners.
Voor de periode 2027–2030 zien we vijf belangrijke pijlers die richting geven aan onze koers. Deze opgaven hangen met elkaar samen en helpen ons om voorbereid te zijn op de uitdagingen van vandaag en morgen.

Dit betekent niet dat de VGGM haar ogen sluit voor andere crisis of andere maatschappelijke ontwikkelingen de komende periode. Als het nodig is kan er worden bijgestuurd.

6. Alternatieven
n.v.t.

7. Planning en evaluatie
Door middel van een reactiebrief van uw raad maken we onze instemming met de voorliggende stukken aan de VGGM kenbaar. Bij het opstellen van de nieuwe beleidsplannen na 2030 wordt teruggekeken op deze beleidsperiode en bijgesteld waar nodig.

8. Communicatie
Communicatie over de beleidsplannen en de oprichting van stichting KCR2 ligt bij de VGGM.

9. Financiële gevolgen
Om de doelen uit het meerjarenbeleidsplan en de voorbereiding op risico's te waarborgen blijft het uitgangspunt van VGGM dat er gewerkt wordt met een structureel sluitende begroting. Structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Er wordt daarbij gestuurd op kostenbeheersing, transparantie en risicobewust financieel beleid.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	*Documentnummer*	*Naam*
1.	INK/26/1306546	Aanbiedingsbrief meerjarenbeleidsplan 2027-2030 VGGM
2.	INK/26/1306547	Meerjarenbeleidsplan 2027-2030 VGGM, inclusief bijlage 1 beleidsplan brandweer en bijlage 2 beleidsplan crisisbeheersing
3.	INK/26/1306548	Aanbiedingsbrief regionaal risicoprofiel 2027-2030
4.	INT/26/1306549	Regionaal risicoprofiel 2027-2030
5.	INK/26/1306550	Raadsinformatiebrief zienswijze oprichting stichting KCR2
6.	INK/26/1306551	Ontwerpbesluit oprichting stichting KCR2
7.	INK/26/1306575	Raadsbesluit consultatie meerjarenbeleidsplan, regionaal risicoprofiel en oprichting stichting KCR2 VGGM
8.	UIT/26/1306585	Reactiebrief meerjarenbeleidsplan, regionaal risicoprofiel en oprichting stichting KCR2 VGGM

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Consultatie meerjarenbeleidsplan, regionaal risicoprofiel en oprichting stichting KCR2 VGGM
zaaknummer	Z/26/518885
documentnummer	INT/26/1306575

De raad van de gemeente Zevenaar;

heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 11 augustus 2026 met nummer INT/26/1306552 gelezen;

overwegende dat de Wet gemeenschappelijke regelingen aan de gemeenteraad de bevoegdheid geeft om zijn zienswijze kenbaar te maken aan de VGGM.

gelet op wet Veiligheidsregio artikel 14, artikel 31a, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen en in artikel 7, derde lid, van de Gemeenschappelijke Regeling VGGM de gemeenteraad de bevoegdheid geeft om zijn zienswijze kenbaar te maken aan de VGGM.

Besluit:

1. kennis nemen van met het meerjarenbeleidsplan 2027-2030 en het regionaal risicoprofiel;
2. geen wensen of bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van het ontwerpbesluit oprichting stichting KCR2 van de VGGM.
3. geen inhoudelijke zienswijze kenbaar te maken aan VGGM, conform bijgevoegde concept-reactiebrief.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 23 september 2026.

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Gemeenteraden en Colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten in de regio Gelderland-MIdden

Datum 10 juli 2026
Uw kenmerk
Ons kernmerk SN26_000913
Contactpersoon VGGM Bestuurssecretariaat
E-mailadres bestuurssecretariaat@vggm.nl

Onderwerp: Meerjarenbeleidsplan 2027-2030 VGGM

Geachte voorzitter en leden van de raad, leden van het college,

Hierbij bieden wij u het Meerjarenbeleidsplan 2027-2030 (MJBP) van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden ter consultatie aan. De stukken zijn hier te raadplegen op de website van VGGM Raadsinformatieronde | VGGM.

Het MJBP vormt het strategisch kader voor de uitvoering van de taken van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) voor de periode 2027-2030. Het plan sluit aan bij de bestuurlijke wens om te komen tot één integraal beleidsplan van VGGM, waarin de verschillende programma's en beleidsvelden samenkomen. In het MJBP worden de belangrijkste beleidslijnen op het gebied van crisisbeheersing, brandweerzorg, publieke gezondheid en ambulancezorg integraal gepresenteerd. Naast deze beleidslijnen wordt ook ingezoomd op de ambities en speerpunten van het programma bedrijfsvoering.

Met het MJBP wordt richting gegeven aan de strategische koers van VGGM voor de komende jaren. Met de beoogde vaststelling van dit document in het algemeen bestuur van 2 december 2026 wordt invulling gegeven aan de wettelijke verplichtingen uit de Wet veiligheidsregio's om eens in de 4 jaar een meerjarenbeleidsplan vast te stellen. In het verlengde hiervan zijn de volgende beleidsnota's opgesteld die als bijlagen integraal onderdeel uitmaken van dit ontwerp-MJBP:

- Ontwerp beleidsplan brandweer 2027-2030;
- Ontwerp beleidsplan crisisbeheersing 2027-2030;

De beleidsplannen brandweer en crisisbeheersing zijn op verzoek van het bestuur compact gehouden.

Gemeenteraden hebben tot 2 oktober gelegenheid om bij het dagelijks bestuur van VGGM hun zienswijze over het MJBP 2027-2030 kenbaar te maken. Het dagelijks bestuur betrekt deze zienswijzen bij het opstellen van het definitieve meerjarenbeleidsplan.

VGGM organiseert een tweetal raadsinformatiebijeenkomsten om toelichting te geven op het MJBP. De uitnodiging voor deze bijeenkomsten wordt separaat verstuurd aan de griffies.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Het Dagelijks Bestuur van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden,

Namens de bestuursvoorzitter,

de secretaris,

Anton Slofstra

Bezoekadres
Eusebiusbuitensingel 43
6828 HZ Arnhem

Postadres
Postbus 5364
6802 EJ Arnhem

Telefoon 0800 8446000
www.vggm.nl

www.vggm.nl

Meerjarenbeleidsplan 2027-2030

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Inhoudsopgave

1. VGGM in het kort 3

2. Voor Gelderland-Midden: 5 pijlers van VGGM 5

3. Programma Brandweer 9
   - 3.1 Ontwikkelingen en trends 9
   - 3.2 In 2030 10
   - 3.3 Onze doelstellingen 10
   - 3.4 Planning 11

4. Programma Crisisbeheersing 13
   - 4.1 Ontwikkelingen en trends 13
   - 4.2 In 2030 13
   - 4.3 Onze doelstellingen 14
   - 4.4 Planning 15

5. Programma GGD 16
   - 5.1 Ontwikkelingen en trends 16
   - 5.2 In 2030 18
   - 5.3 Onze doelstellingen 18
   - 5.4 Planning 19

6. Programma Ambulancezorg 22
   - 6.1 Ontwikkelingen en trends 22
   - 6.2 In 2030 23
   - 6.3 Onze doelstellingen 23
   - 6.4 Planning 24

7. Programma Bedrijfsvoeren 26
   - 7.1 In 2030 26
   - 7.2 Onze doelstellingen 26
   - 7.3 Planning 27

8. Financieel Kader VGGM 30
   - 8.1 Financiële uitgangspunten 30
   - 8.2 Risico's 30
   - 8.3 Huidig financieel kader 31

Bijlage 1 - Beleidsplan Brandweer 2027-2030 33

Bijlage 2 - Beleidsplan Crisisbeheersing 2027-2030 34

Bijlage 3 - Meerjarenbeleidsplan 2025-2026: resultaten op hoofdlijnen 35

Bijlage 4 - Governance VGGM 37

Concept

1. VGGM in het kort

15 gemeenten, ruim 725.000 inwoners,
Wij zijn de VGGM: Brandweer, GGD, Ambulancezorg, GHOR, Veilig Thuis, crisisbeheersing en Bedrijfsvoering. We staan klaar voor de ruim 725.000 inwoners van de 15 gemeenten in Gelderland-Midden.

Wettelijke kaders
De VGGM is dé wettelijk aangewezen hulporganisatie voor brandweer, volksgezondheid en rampen: professioneel, daadkrachtig en multidisciplinair. VGGM is een openbaar lichaam, gevormd door de colleges van de 15 gemeenten. We werken samen op basis van de gemeenschappelijke regeling.

De basis van het werk van de VGGM ligt verankerd in de wettelijke opdracht en wordt op hoofdlijnen in hoge mate gekaderd door de wijze waarop de gemeenten de landelijke agenda's op de thema's veiligheid en gezondheid vertalen naar de eigen omgeving en regio. Voor VGGM ligt er een extra ambitie vanwege de aanwijzing als vitale regio voor het Nationaal Programma Vitale Regio (NPVR, 2025).

De organisatie
De directeur brandweer en de directeur publieke gezondheid vormen de directie van de VGGM. Zij sturen de organisatie integraal aan en zijn secretaris van het bestuur van VGGM. De inrichting van VGGM is organisatorisch gebaseerd op de wettelijke taken, ondersteund door de afdeling Bedrijfsvoering. De directeur brandweer is namens de directie portefeuillehouder voor het programma crisisbeheersing en stafzaken. De directeur publieke gezondheid is namens de directie portefeuillehouder voor het programma bedrijfsvoering.

De directeur publieke gezondheid is ook directeur van de regionale ambulancevoorziening (Ambulancezorg Gelderland-Midden) en directeur-bestuurder van de door VGGM gevormde stichting Veilig Thuis en van de stichting Publieke Gezondheid Gelderland Midden.

Positie Veilig Thuis
Veilig Thuis is een aparte privaatrechtelijke entiteit (Stichting) en is geen onderdeel van de gemeenschappelijke regeling VGGM. Veilig Thuis kent een aparte planning- en control cyclus met een separate subsidierelatie met de gemeenten in de regio. Beleidsmatig hoort Veilig Thuis bij VGGM. Veilig Thuis heeft recent haar meerjarenbeleidsplan geactualiseerd en vastgesteld en is om die reden niet expliciet opgenomen in dit document. Het voornemen is VT in een volgende cyclus wel op te nemen.
Momenteel loopt een onderzoek naar de governance van Veilig Thuis, of en welke consequenties dit heeft is op dit moment nog niet te overzien.

Concept

Leeswijzer

Dit meerjarenbeleidsplan (MJBP) beschrijft de beleidskaders, speerpunten en doelstellingen van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden voor de periode 2027–2030. Het document dient als richtinggevend kader voor het bestuur en biedt handvatten voor beleidsontwikkeling, uitvoering en monitoring.

In hoofdstuk 1 staan onze missie en visie centraal, onder het motto ‘Wij doen het samen’. Hoofdstuk 2 geeft een beknopte beschrijving van de organisatie en haar maatschappelijke opgaven. In hoofdstuk 3 worden de vijf pijlers toegelicht die richtinggevend zijn voor de koers van de organisatie in de periode 2027–2030.

De hoofdstukken 4 tot en met 8 bevatten de uitwerking van deze koers binnen de verschillende programma’s van de organisatie: Brandweer, Crisisbeheersing, GGD, Ambulancezorg en Bedrijfsvoering. Deze hoofdstukken kennen eenzelfde opbouw en beschrijven:

- de ambities voor 2030;
- de bijbehorende doelstellingen;
- de aanpak om deze doelstellingen te realiseren;
- en een planning op hoofdlijnen.

Hoofdstuk 9 gaat in op het financieel kader van dit meerjarenbeleidsplan.
In de bijlage wordt kort teruggeblikt op de resultaten van het meerjarenbeleidsplan 2025–2026. Daarnaast wordt in de bijlagen verwezen naar het beleidsplan brandweer 2027-2030 en het beleidsplan crisisbeheersing 2027-2030. Beide beleidsplannen in het verlengde van het MJBP opgesteld. Deze documenten vormen gezamenlijk het strategisch meerjarenbeleidsplan 2027–2030.

Concept

2. Voor Gelderland-Midden: 5 pijlers van VGGM

De diversiteit van de regio: sterk én kwetsbaar
Gelderland-Midden is veelzijdig en divers: ruim 725.000 inwoners, 15 gemeenten, stedelijke drukte, dorpse rust, uitgestrekte natuur op de Veluwe en grote rivieren die zowel verbinden als bedreigen. Juist die diversiteit maakt Gelderland-Midden sterk én kwetsbaar.

De ervaringen in de afgelopen jaren hebben duidelijk gemaakt dat crises zich niet netjes laten kaderen. Een pandemie raakt niet alleen de zorg, maar ook openbare orde en economie. Extreem weer heeft gevolgen voor veiligheid én gezondheid. Digitale storingen kunnen de acute zorg in korte tijd ontregelen. De VGGM is één van de weinige regio's waar veiligheid en gezondheid bestuurlijk en organisatorisch in een gemeenschappelijke regeling met elkaar zijn verbonden. Daarmee hebben we een duidelijke meerwaarde voor de samenwerking van de hulpdiensten én voor de weerbaarheid van onze inwoners als geheel.

Voor de periode 2027–2030 zien we vijf pijlers die richtinggevend zijn voor onze koers. Het zijn samenhangende opgaven die vragen om samenwerking, wendbaarheid en een stevige positie in het regionale netwerk.

1. Omgaan met klimaatverandering
De effecten van extreem weer zoals droogte, hittegolven, wateroverlast en natuurbranden, raken onze regio. De meest recente natuurbranden in Ede (2025) en in aanpalende regio's (april/mei 2026) laten niets aan de verbeelding over. De Veluwe vraagt om een andere manier van omgaan met natuurbrandrisico's en ons hele werkgebied krijgt steeds vaker te maken met piekbuien, hoogwater en hittestress.
Een ander voorbeeld: de gevolgen van hitte vormen een serieus gezondheidsrisico voor kwetsbare ouderen, juist in steden en dichtbebouwde wijken. Dat vraagt eerder (preventief) ingrijpen, slimmer inrichten en gezondheid en veiligheid vanaf het begin meenemen, risicogericht en gebiedsgericht.

Onze koers: van reageren naar anticiperen
In deze planperiode verschuiven we de focus van reageren naar anticiperen.
- Integrale advisering: VGGM positioneert zich nadrukkelijk als adviseur van gemeenten bij ruimtelijke keuzes onder de Omgevingswet. Niet alleen brandveiligheid, maar ook gezondheid en klimaatbestendigheid maken daar onderdeel van uit.
- Natuurbrandbeheersing: we bouwen voort op onze nationale koplopersrol, met investeringen in kennis, materieel en samenwerking met terreinbeheerders en buurregio's.
- Gezondheid en klimaat: de VGGM zet in op een gezonde leefomgeving, die mensen uitnodigt tot bewegen, ontmoeting en gezond gedrag, en tegelijkertijd bescherming biedt tegen gezondheidsrisico's zoals luchtvervuiling, geluidoverlast en hittestress.
- Duurzame organisatie: we nemen onze eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus en versnellen als organisatie de realisatie van onze eigen duurzaamheidsopgave.

concept

We minimaliseren onze ecologische voetafdruk door circulair te werken en actief te investeren in een emissievrije toekomst.

2. Digitalisering en cyberweerbaarheid

Onze samenleving draait steeds meer op digitale systemen. Gekoppeld aan onze ambitie om de veiligheid en gezondheid van regio te versterken, biedt het werken met data waardevolle, bruikbare inzichten die helpen onze besluitvorming te verbeteren, efficiënter te werken en te innoveren.

Extern neemt de dreiging van cybercriminaliteit en digitale sabotage toe. Een cyberaanval op een ziekenhuis, een meldkamer of vitale infrastructuur kan grote gevolgen hebben voor veiligheid en zorg in de regio en daarmee op de levens van mensen. Digitalisering maakt ons dus ook kwetsbaar.

Dat vraagt van ons als organisatie een proactieve inzet om onze systemen en data, en daarmee onze regionale samenleving, te optimaliseren en te beschermen. Te optimaliseren in dienst van veiligheid en gezondheid en te beschermen tegen kwaadwillenden.

Onze koers: digitaal weerbaar en data gedreven

- Informatiegestuurd werken: we ontwikkelen richting 2030 realtime informatievoorziening waarin data van brandweer, GGD, ambulance, partners en onze eigen bedrijfsvoering binnen de grenzen van wet- en regelgeving, samenkomen. Daarmee kunnen we sneller signaleren, beter voorspellen en onze samenwerkingspartners van benodigde informatie voorzien. We zetten in op het snel versterken van onze kennis van het veilig en verantwoord gebruik van Artificiële Intelligentie (AI) bij onze medewerkers en in onze informatievoorziening.
- Cyberweerbaarheid in de keten: VGGM neemt het initiatief om samen met gemeenten en andere partners zoals zorginstellingen de digitale weerbaarheid te versterken, inclusief oefenen op digitale ontwrichting.

3. Maatschappelijke veerkracht en gezondheid

Gelderland-Midden is een bijzondere regio: een combinatie van het stadse en het provinciale met een diversiteit aan subculturen. De maatschappelijke veranderingen gaan steeds sneller. De bevolkingsopbouw verandert, vergrijzing neemt toe, meer ouderen wonen langer zelfstandig en tegelijkertijd groeit de druk op de mentale gezondheid van jongeren en nemen complexe gezondheidsvragen en gezondheidsachterstanden toe.
Tegelijk vragen we meer van mensen: zelfredzaamheid (weerbaarheid) krijgt steeds meer nadruk, niet alleen vanuit bescherming van de gezondheid, maar ook vanwege de bescherming van de veiligheid. Echter, de verschillen tussen mensen die zich goed redden en mensen die dat minder goed kunnen, worden groter. Daarom is een meer integrale aanpak nodig.

Concept

Onze koers: dichtbij en samen

- Wijkgerichte preventie: we verbinden veiligheid en gezondheid in de praktijk. Preventie in de wijk wordt vaker multidisciplinair, met oog voor zowel brandveiligheid als gezondheid en welzijn. We maken gebruik van fijnmazig systeem van consultatiebureaus in wijken en dorpen, van 0-100 jaar waarmee we met preventie-activiteiten ‘een ring’ leggen rond zorginstellingen en voorkomen dat inwoners patiënten worden.
- Zorg en veiligheid: de samenwerking rond verward gedrag en kwetsbare personen wordt verder verdiept, zodat escalatie wordt voorkomen en mensen passende hulp krijgen. We zien een duidelijke toename van complexe problematiek, waarbij sociale én gezondheidsfactoren samenkomen. Een outreachende houding en het verbinden van de verschillende ketenpartners rond een inwoner is voor de kwetsbare mensen noodzakelijk.
- Toegankelijke communicatie: risicocommunicatie moet begrijpelijk zijn voor iedereen, ongeacht taalvaardigheid of achtergrond.

4. Toekomstbestendige organisatie: slim organiseren en investeren in talent

De structurele arbeidsmarktkrapte raakt onze gehele organisatie, zowel de Brandweer, GGD, en Ambulancezorg Gelderland-Midden, als de afdelingen Crisisbeheersing en Bedrijfsvoering. Hierdoor kan de continuïteit van onze 24/7 paraatheid en de kwaliteit van onze dienstverlening onder druk komen te staan. Dit maakt het aantrekken, behouden en effectief inzetten van medewerkers nog belangrijker. Tegelijkertijd veranderen onze taken en maatschappelijke verwachtingen snel, mede door technologische versnellingen zoals AI.

Om toekomstbestendig te blijven, moeten we het werk anders organiseren. Dit vraagt om een combinatie van continu investeren in onze medewerkers en het slim inzetten van technologische innovatie.

Onze koers: investeren vanuit goed werkgeverschap

- Arbeidsmarktbeleid: we vergroten onze aantrekkingskracht als werkgever om talent voor alle verschillende afdelingen van VGGM te blijven aantrekken en te behouden.
- Innovatie en AI: als noodzakelijke aanvulling op onze menselijke capaciteit. We starten met AI ter ondersteuning van werkprocessen, groeien toe naar integratie van AI in onze uitvoering en faciliteren onze mensen om er mee te (leren) werken. Hierbij houden we oog houden voor risico’s en afhankelijkheden.
- De toekomst van ons werk: we bepalen tijdig welke taken, rollen en vaardigheden de organisatie in de toekomst nodig heeft.
- Duurzame inzetbaarheid: we ondersteunen medewerkers om zich te ontwikkelen, inzetbaar te blijven en gezond mee te bewegen met veranderend werk.
- Inclusieve samenwerking: we stimuleren een werkomgeving waar iedereen zich gezien voelt en waar diverse perspectieven bijdragen aan kwaliteit en gezamenlijke ontwikkeling.

5. Weerbaarheid: een gezamenlijke opgave

Met elkaar staan we als overheid, bedrijfsleven, instellingen en burgers (‘whole of society approach’) voor de opgave om de nationale veiligheid en daarmee onze regionale veiligheid

Concept

te waarborgen. Goede voorbereiding op wat kán gebeuren, inclusief de flexibiliteit om te kunnen anticiperen op wat onvoorspelbaar is, is het halve werk.
De VGGM levert niet alleen de regionale crisisorganisatie om crises en de gevolgen daarvan te bestrijden, maar speelt ook als gehele organisatie een belangrijke rol in de voorbereiding. Vanuit onze brandweertaken, GGD en vanuit onze samenwerking met gemeenten, veiligheidspartners, zorginstellingen en vitale aanbieders. Tegelijkertijd is het belangrijk om als organisatie zelf ook weerbaar te zijn. Onze meest cruciale, reguliere taken moeten ook tijdens crises zoveel mogelijk doorgaan. Wij vervullen immers, samen met onze partners, vitale en essentiële taken in de samenleving. Daarom werken we ook aan onze eigen weerbaarheid en continuïteit. We kunnen anderen immers pas helpen als we zelf weerbaar zijn.

Onze koers: één programma, samenhang in ambities
De VGGM heeft zijn ambities voor weerbaarheid geconcentreerd in het programma Weerbaarheid VGGM 2025-2030 (basis: Nationaal Programma Weerbaarheid):

- Versterking weerbaarheid samenleving: VGGM heeft een ondersteunende rol in de weerbaarheid van de samenleving (dus inwoners, gemeenten, partners, publieke en private netwerkpartners)
- Versterking weerbaarheid crisisorganisatie: de eigen crisisorganisatie kan snel en effectief reageren op alle crisissituaties
- Versterking eigen weerbaarheid: VGGM werkt eraan dat zij haar cruciale taken onder zware omstandigheden kan blijven uitvoeren

Concept

3. Programma Brandweer

Onze missie

Wij beschermen mensen, dieren en eigendommen in Gelderland-Midden door brand te voorkomen, te beperken en te bestrijden. Ook helpen we bij ongelukken en rampen. Dit doen we snel en deskundig, zodat schade en leed zo klein mogelijk blijven. Zo zorgen we voor een veilige omgeving, waarin inwoners, ondernemers en bezoekers prettig kunnen wonen, werken en recreëren.

3.1 Ontwikkelingen en trends

Door ontwikkelingen op het gebied van klimaat, samenleving, technologie en organisatie heeft de brandweer te anticiperen op een sterk veranderende context.

Behoefte aan andere kennis, procedures, materieel

Klimaatverandering leidt tot frequentere, intensere en langdurigere incidenten zoals natuurbranden (meest recent in 2025 de natuurbrand Ede, in april/mei 2026 de verschillende brandhaarden in de gehele regio en daarbuiten) en extreem weer, met grotere en complexere inzetten als gevolg. Stedelijke verdichting, nieuwe bouwvormen en de energietransitie, denk aan biobased bouwen, elektrische voertuigen, batterijen en waterstof, introduceren nieuwe brand- en explosierisico's waarvoor aangepaste kennis, procedures en materieel nodig zijn.

De deregulering van het bouwtoezicht via de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) verschuift toezichttaken naar private partijen, waardoor vroegtijdige betrokkenheid en integrale risicoadvisering door de brandweer aan belang winnen.

Maatschappelijke ontwikkelingen zoals vergrijzing en toenemende kwetsbaarheid van doelgroepen vragen om meer nadruk op preventie en samenwerking met zorg- en ketenpartners.

Tegelijkertijd neemt de beschikbaarheid van brandweervrijwilligers, met name overdag, af, terwijl de eisen aan kennis en vaardigheden juist toenemen.

Bovenregionale samenwerking

De groeiende afhankelijkheid van vitale digitale en fysieke infrastructuur vergroot de rol van de brandweer in crisisbeheersing en ketensamenwerking. Landelijk en binnen het samenwerkingsverband Oost-5 wordt gewerkt aan thema's als bovenregionale slagkracht, grootschalig brandweer optreden en de Taskforce Natuurbrandbeheersing. Al deze ontwikkelingen kunnen elkaar bovendien versterken: klimaatrisico's hebben vaak een domino-effect dat meerdere sectoren en belangen raakt. Ze vragen gezamenlijk om bewuste keuzes, prioritering en een organisatie die proactief inspeelt op een veranderend risicolandschap.

Concept

De veranderende rol in de samenleving
We zien de rol van de brandweer in de samenleving veranderen naar ‘alleskunner’. Steeds vaker wordt er een beroep gedaan op de brandweer, bijvoorbeeld als er problemen ontstaan met de vitale infrastructuur door uitval van digitale systemen. In crisissituaties doet Defensie vaker een beroep op de brandweer, waardoor de samenwerking verandert.

Tegelijkertijd zien we dat burgers in onzekere tijden vaker naar de brandweer kijken als een vertrouwd en zichtbaar aanspreekpunt. Internationale spanningen vergroten de kans op grote verstoringen, waardoor weerbaarheid belangrijker wordt voor de hele samenleving.

Beheer en onderhoud vastgoed
Met de afdeling Bedrijfsvoering wordt gewerkt aan het harmoniseren van afspraken voor beheer en bekostiging van huisvestingslocaties van de brandweer. Duidelijke afspraken dragen bij aan een efficiënte werkwijze bij beheer- en onderhoud, en beschikbaarheid van het vastgoed voor de brandweer.

3.2 In 2030
Brandweer Gelderland-Midden is een wendbare en weerbare organisatie die maximale impact realiseert. De brandweer Gelderland-Midden beschikt over betrokken en gemotiveerde medewerkers met een sterke 24/7-mentaliteit en een solide operationele basis. Door te focussen, te kiezen en samen te werken blijven we 24/7 betrouwbaar paraat, blijven onze mensen deskundig en betrokken, en passen we ons proactief aan nieuwe risico’s en maatschappelijke ontwikkelingen aan, ook bij verstoring van normale omstandigheden.

3.3 Onze doelstellingen
1. Betrouwbare en weerbare brandweerdienstverlening
De brandweer borgt een betrouwbare 24/7 basiszorg, effectieve risicobeheersing en weerbaarheid bij crises. We zorgen voor voldoende inzetcapaciteit en specialistische kennis, zetten mensen en middelen efficiënt in en zijn voorbereid op grootschalige en langdurige incidenten. Dit geldt ook bij verstoring van normale omstandigheden, inclusief uitvalscenario’s door internationale spanningen of digitale storingen. We leveren ook een bijdrage aan de landelijke capaciteit, in lijn met het Rapport Grenzen Bereikt.
Voor het realiseren van deze doelstelling zijn focus op kerntaken en versterking natuurbrandbeheersing leidend (zie *De weg ernaartoe*, speerpunt 1, 3 en 2).

2. Wendbare en toekomstbestendige organisatie
De brandweer past zich proactief aan nieuwe risico’s en maatschappelijke ontwikkelingen aan. We bouwen nieuwe kennis en vaardigheden op voor risicogericht werken, versterken de samenwerking met andere regio’s en landelijke partners, en blijven leren als organisatie. Zo kunnen we flexibel inspelen op verwachte én onverwachte situaties.
Voor het realiseren van deze doelstelling zijn focus op kerntaken en samenwerking in het netwerk (zie *De weg ernaar toe*, speerpunt 2, 3 en 4).

Concept

3. Deskundige en duurzaam inzetbare medewerkers

Onze medewerkers en vrijwilligers zijn goed voorbereid, vakbekwaam en duurzaam inzetbaar. We investeren structureel in gezondheid, ontwikkeling en leiderschap, zodat de organisatie ook op langere termijn effectief en paraat blijft. Aandacht voor sociale veiligheid, vitaliteit en professionele ruimte maakt hier deel van uit.

Voor het realiseren van deze doelstelling is slimmer organiseren, meer resultaat leidend (zie *De weg ernaartoe*, speerpunt 4 en 1).

3.4 Planning

2027

We werken samen met andere regio's aan het versterken van de bovenregionale slagkracht bij crises en grootschalige incidenten. Analyse en plan voeren we uit in 2027/2028. De implementatie volgt in 2029/2030.

2027/2028

We investeren in vitaliteit, gezondheid en duurzame inzetbaarheid. Daarna zorgen we voor borging en voortzetting.

2027

We hebben de locaties voor ‘Wonen voor zorg’ in beeld.

2028

We updaten het dekkingsplan brandweer. We bewaken voor incidentbestrijding de inzetcapaciteit door monitoring van het dekkingsplan.

2028/2029

We zorgen dat de vakbekwaamheid voor incidentbestrijding blijvend op niveau is. Dat doen we met vernieuwde opleidings- en oefenprogramma’s.

We realiseren versterking van leiderschap, eigenaarschap en talentontwikkeling.

2028

We ronden het meerjarenbeleidsplan ‘Risicobeheersing in Beweging 2025-2028’ af.

2030

We hebben de versterking van natuurbrandbeheersing structureel geborgd.

Concept

De weg ernaartoe: vier speerpunten

1. Blijvende focus op de kerntaken (sturend)

De brandweer richt capaciteit en vakbekwaamheid structureel op risicobeheersing en incidentbestrijding. Dat betekent scherpe projectkeuzes, duidelijke kaders, samenwerking met woningcorporaties, zorginstellingen en gemeenten, en structurele borging van vakbekwaamheid via vernieuwde opleidingen.

2. Oog voor veranderend risicobeeld

Risico's veranderen door klimaatverandering, de energietransitie en ontwikkelingen zoals biobased bouwen. We zorgen dat onze kennis, ons materieel en onze werkwijzen hierop aansluiten. Natuurbrandbeheersing krijgt daarin bijzondere aandacht: we borgen de gebiedsgerichte samenwerking met natuurbeheerders, gemeenten en landgoedeigenaren.

3. Samenwerking in het netwerk

De brandweer versterkt de slagkracht door intensievere samenwerking met de collega's binnen Oost-5 en met landelijke partners. Werkwijzen en standaarden stemmen we af zodat de eenheden naadloos kunnen samenwerken bij bovenregionale incidenten.
Daarnaast sluiten we vanuit risicobeheersing vroeg aan bij ruimtelijke ontwikkelingen en bouwinitiatieven, zoals de verstedelijkingsstrategie.

4. Resultaatgericht organiseren

De brandweer organiseert slimmer: sturen op feiten en data, werkprocessen verbeteren om onnodige belasting te verminderen, en ruimte geven aan eigenaarschap en professionele ontwikkeling. Zo vergroten we de effectiviteit en borgen we de duurzame inzetbaarheid van medewerkers en vrijwilligers.

Conc

4. Programma Crisisbeheersing

Onze missie

Wij maken en houden Gelderland-Midden zo veilig en gezond mogelijk. Telkens iets beter. Dat doen we door het kennen en beperken van risico's, het voorbereiden op en het bestrijden van crises. Wij zijn daarbij dé verbindende schakel. En dat 365 dagen per jaar, 24 uur per dag!

4.1 Ontwikkelingen en trends

Het risicoprofiel van Gelderland-Midden wijst uit dat we door klimaatverandering meer kans hebben op natuurbrand en langdurig extreem weer. Ook de geopolitieke ontwikkelingen en internationale afhankelijkheden vergroten risico's zoals de kans op langdurige uitval van elektriciteit, gas en drinkwater. Daarnaast zorgen de energietransitie en polarisatie voor veranderende risico's.

De Wet veiligheidsregio's wordt herzien. De herziene wet moet bijdragen aan het versterken van een robuuste crisisstructuur zowel nationaal als (boven)regionaal. De veiligheidsregio's vervullen daarbij een cruciale coördinerende rol en fungeren als schakelpunt met de rijksoverheid. Na een proces van pre- consultatie en internetconsultatie in 2024 en 2025 wordt ingezet op een spoedige inwerkingtreding van de eerste tranche wijzigingen.

We zien verder ontwikkelingen zoals de taakverbreding civiele samenwerking waardoor steeds meer samengewerkt moet worden. In de beleidsplanperiode 2027-2030 komt hierover meer duidelijkheid.

4.2 In 2030

Crisisbeheersing van VGGM stuurt in de regio op basis van de landelijke agenda crisisbeheersing 2024-2029. Deze agenda heeft als doel goed voorbereid te zijn en te blijven op toekomstige crises. De agenda bestaat uit de pijlers: versterken voorbereiding en paraatheid, versterken van een weerbare samenleving en bevorderen van kwaliteit en professionaliteit. Crisisbeheersing heeft het landelijk plan vertaald naar maatwerk voor de regio Gelderland-Midden en zet de ingezette koers van het beleidsplan 2025-2026 voort in 2027-2030.

Concept

4.3 Onze doelstellingen

1. Bijdragen aan een weerbare samenleving

Crisisbeheersing draagt bij aan een weerbare samenleving waarin burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor crisisvoorbereiding, -bestrijding en herstel.

2. Een wendbare en toekomstige crisisorganisatie borgen

Crisisbeheersing richt zich op het versterken van de eigen continuïteit en slagkracht van de crisisorganisatie als fundament van de weerbaarheidsopgave.

3. Netwerkregie versterken binnen en buiten de veiligheidsketen

Crisisbeheersing positioneert zich als verbindende schakel binnen het veiligheids- en zorgnetwerk.

4. Professionalisering en data gedreven kwaliteitsverbetering verstevigen

Crisisbeheersing zet in op een structurele kwaliteitsimpuls om prestaties duurzaam te verbeteren.

Absolute veiligheid bestaat niet. We bereiden ons voor op alle risico’s uit ons risicoprofiel en hebben extra aandacht voor langdurige uitval van vitale voorzieningen en mogelijke nieuwe risico's voortvloeiend uit geopolitieke dreigingen en internationale afhankelijkheden.

Vier jaar vooruitkijken is ingewikkelder dan ooit. We willen daarom vooral adaptief zijn zodat we ons altijd kunnen aanpassen aan de situatie.

Crisisbeheersing, waaronder GHOR en Bevolkingszorg, zorgt voor regie op voorbereiding op risico’s, rampen en crises. Ook zijn we verantwoordelijk voor het multidisciplinaire onderdeel van de crisisorganisatie en de overdracht van acute fase naar nafase. Crisisbeheersing werkt nauw samen met een grote diversiteit aan partners.

De GHOR is verantwoordelijk voor de coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening in tijden van een ramp of crisis. Onder Bevolkingszorg vallen de maatregelen en voorzieningen die gemeenten treffen bij een ramp of crisis: publieke zorg, omgevingszorg, nafase (nazorg en herstelzorg) en crisiscommunicatie. Bevolkingszorg valt onder verantwoordelijkheid van de gemeenten.

Concept

4.4 Planning

2027

- Stimuleren van eigen verantwoordelijkheid weerbaarheid bij alle partijen
- Faciliteren van coördinatie- en noodsteunpunten
- Borgen van 24/7 paraatheid en continuïteit

2028

- Adaptief inspelen op nieuwe maatschappelijke risico's
- Flexibele inzet van mensen, middelen en processen
- Verdieping van samenwerking in de geneeskundige keten, met gemeenten en crisispartners
- Planmatig werken

2029

- Ondersteunen van herstel naar nieuw evenwicht na crisis
- Uitbreiden van het netwerk met nieuwe partners
- Interne organisatie en de informatiepositie op orde als basis voor verdere ontwikkeling

2030

- Datagedreven sturing en monitoring
- Adaptief werken op basis van risicomonitoring

De weg ernaartoe: vier speerpunten

1. Weerbare samenleving

Een weerbare samenleving vraagt iets van iedereen. Van iedere inwoner, elk bedrijf, elke (maatschappelijke) organisatie. Ook van ons. Wij blijven inzetten op het ondersteunen van de weerbaarheidsopgave in onze omgeving en zijn adaptief als het gaat om nieuwe onderwerpen.

2. Weerbare en toekomstbestendige crisisorganisatie

Eigen continuïteit vormt het fundament voor de weerbaarheidsopgave. We sturen niet op specifieke risico's maar zijn voorbereid op het onverwachte.

3. Netwerkimpuls

Wij versterken en onderhouden een krachtig netwerk met onze belangrijkste partners. Naast bestaande netwerken zoeken we verbinding met nieuwe partners conform de weerbaarheidsopgave.

4. Kwaliteitsimpuls

We gaan bewuster, planmatiger en professioneler werken. We versterken ons presterend vermogen. We werken cyclisch en datagestuurd.

cept

5. Programma GGD

Onze missie

De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van iedereen, met extra aandacht voor risicogroepen. Dit doet de GGD door risico's voor de gezondheid te voorkomen en de gezondheid van alle inwoners te bevorderen. Motto van onze GGD is 'een levenslang onmisbaar en dichtbij'.

GGD Gelderland-Midden werkt samen met partners aan een belangrijke maatschappelijke opgave: het verbeteren van de gezondheid en veerkracht van al onze inwoners, van ongeboren kinderen tot onze oudste inwoners, met bijzondere aandacht voor inwoners in een kwetsbare positie. Onze bijdrage is dat we publieke gezondheidszorg in een breed spectrum bieden, waaronder jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, seksuele gezondheid, tuberculosebestrijding, reizigersvaccinatie, toezicht, medische milieukunde, forensische geneeskunde en openbare geestelijke gezondheidszorg. Dat geldt ook tijdens grootschalige gebeurtenissen als bijvoorbeeld een pandemie. Overkoepelend heeft de GGD de taak om de gezondheid van onze inwoners te monitoren en mede op basis daarvan gemeenten en andere partners te adviseren over (gezondheids)beleid en gezondheidsbevorderende interventies. Deze interventies worden gedeeltelijk ook door de GGD uitgevoerd.

5.1 Ontwikkelingen en trends

Veerkracht, eigen regie en welbevinden centraal

Er is een brede 'beweging naar de voorkant' gaande: van curatie naar preventie en van zorg naar gezondheid. Veerkracht, eigen regie en welbevinden staan centraal in plaats van slechts de afwezigheid van ziekte.

Het inzicht groeit dat werken aan de gezondheid en welzijn niet alleen voorbehouden is aan de (publieke en medische) gezondheidssector, maar ook wat vraagt van andere domeinen (Health in All Policies).

Aandacht voor gezondheid in beleid en akkoorden

- Het ministerie van VWS heeft namens het kabinet met de Samenhangende Preventiestrategie (2025-2040) de lijnen uitgezet om te werken aan het voorkomen van ziekte en zorg. Vanuit de overtuiging dat onze leefomgeving invloed heeft op de gezondheid wil het kabinet onder meer de gezonde keuze de makkelijke keuze maken.
- Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA, 2025) richt zich de komende jaren in het gezondheidsbeleid op het verder ontwikkelen van landelijke samenwerking, toegankelijke ondersteuning en preventieve zorg, met een flexibele agenda om gezondheidsproblemen aan te pakken.
- Het coalitieakkoord 2026-2030 'Aan de slag' heeft eveneens aandacht voor gezondheid, met nadruk op preventie en mentale gezondheid, vanuit wijk en school, dus dicht(er) bij de inwoner.

Concept

De komende 5 jaar: de impact op de regio van landelijke trends

De Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV-2024) van het RIVM, 'Kiezen voor een gezonde toekomst', en de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2025-2028, 'Samenwerken aan gezondheid' (VWS) concluderen:

- De aanhoudende vergrijzing en toename van chronische aandoeningen leiden tot een groeiende en complexere zorgvraag.
- Sociaaleconomische gezondheidsverschillen blijven intussen hardnekkig bestaan of zelfs toenemen.
- Leefstijl gerelateerde problematiek blijft een belangrijk aandachtspunt. De mentale gezondheid staat onder druk door maatschappelijke ontwikkelingen zoals prestatiedruk, onzekerheid en digitalisering.
- Klimaat- en milieu-gerelateerde gezondheidsrisico's nemen toe, wat nieuwe eisen stelt aan onder andere de voorbereiding op crises.

Het visiedocument van GGD GHOR Nederland 'Iedereen in Nederland gezond' gaat in op deze ontwikkelingen, inclusief ontwikkelrichtingen:

- Een versterkte en meer integrale preventieve aanpak.
- Intensieve samenwerking met partners binnen en buiten het zorgdomein.
- Het belang van regionalisering, digitalisering en datagedrevenheid.
- Meer aandacht voor verbinding tussen het medisch en sociaal domein en voor een goede voorbereiding op diverse crises.
- Goed anticiperen op, en omgaan met het afnemend vertrouwen in (overheids)gerelateerde organisaties.

De basis op orde, werken aan de toekomst

Daarnaast sluiten we aan bij de landelijke beweging om de jeugdgezondheidszorg (JGZ) meer uniform en toekomstbestendig te maken. Deze inzet is gericht op het op orde brengen en houden van de basis, terwijl tegelijkertijd wordt gewerkt aan de JGZ van de toekomst. We richten ons daarbij op een zo efficiënt mogelijke collectieve regionale inzet, en realiseren ons dat er soms ongelijke investeringen nodig zijn om gelijke(re) kansen voor iedereen te creëren.

Organisatorische uitdagingen

Om de regionale opgaven goed te kunnen oppakken, keuzes te onderbouwen en gerichter advies te geven, blijft het belangrijk dat onze adviezen gebaseerd zijn op actuele kennis en expertise, en ook strategische keuzes helpen onderbouwen. Daarnaast is een goede afstemming met gemeenten en zorg- en welzijnspartners nodig om preventie en ondersteuning in samenhang te organiseren. Dit kan alleen duurzaam worden bereikt wanneer de GGD beschikt over voldoende (medisch geschoold) personeel. Alleen zo kunnen wij zowel in reguliere situaties als tijdens crises, en dus ook een nieuwe pandemie, onze wettelijke taken blijvend betrouwbaar en kwalitatief goed uitvoeren.

Concept

5.2 In 2030

De GGD is van en voor de gemeenten en vanuit deze hoedanigheid een belangrijke partner bij de realisatie van de regionale opgaven.
De 15 gemeenten in Gelderland-Midden hebben de ambities van de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2025-2028 vertaald naar de Regionale Visie op Publieke Gezondheid in Gelderland-Midden (RVPG).

5.3 Onze doelstellingen

De komende jaren richt de GGD zich met zijn Meerjarenbeleid op zes doelstellingen:

1. Kansrijk opgroeien

We dragen eraan bij dat alle jeugdigen zo veel en zo goed mogelijk gezond en kansrijk kunnen opgroeien in een gezonde leefomgeving (thuis, school, kinderopvang, vrije tijd en/of cultuur). Daartoe moeten we soms ongelijk investeren, om gelijke kansen te creëren.

2. Het terugdringen van gezondheidsachterstanden

Kwetsbare groepen kunnen rekenen op een brede samenwerking tussen verschillende domeinen om hun gezondheid te versterken. We dragen eraan bij dat inwoners in staat zijn om gezonde(re) keuzes te maken.

3. Mentale gezondheid, inclusief suïcidepreventie

De leefomgeving (o.a. thuis, onderwijs, werk, vrije tijd, fysieke leefomgeving) biedt een omgeving waarin inwoners mentaal gezond en veerkrachtig kunnen zijn. We dragen eraan bij dat inwoners kunnen omgaan met de druk van het dagelijkse leven.

4. Vitaal ouder worden

De fysieke en sociale omgeving is erop ingericht dat ouderen langer gezond, veilig, vitaal, betekenisvol en zelfredzaam kunnen wonen en leven. Ouderen worden gestimuleerd om gezonde keuzes te maken die een positieve gezondheid bevorderen.

5. Gezonde leefomgeving

Inwoners wonen, leren, werken en ontspannen in een gezonde en veilige leefomgeving. Van jong tot oud, inwoners weten wat ze kunnen doen om de schadelijke effecten op hun gezondheid - mede ingegeven door klimaatveranderingen - te minimaliseren en wat ze zelf kunnen bijdragen om hun leefomgeving gezond te houden.

6. Vaccinatiebereidheid

De vaccinatiebereidheid in onze regio neemt toe en de regionale vaccinatieorganisatie in Gelderland-Midden wordt versterkt.

Concept

Uit het voorgaande vloeien voor de komende jaren drie organisatorische aandachtspunten voort, te weten:

1. Strategische kennis- en adviesfunctie versterken
We zorgen voor het strategisch, structureel en doelgericht inzetten van (gezondheids)data voor informatiegestuurde keuzes bij het vormgeven van (gezondheids)beleid en uitvoering.

2. Samenwerking intensiveren
We versterken de duurzame samenwerkingsstructuren op lokaal, regionaal en provinciaal niveau om inwoners tijdig en effectief te bereiken en netwerksamenwerking te bevorderen.

3. Continuïteit borgen
We borgen de continuïteit en kwaliteit van onze wettelijke publieke gezondheidstaken, zowel in normale tijden als wanneer we geconfronteerd worden met gezondheidsbedreigingen en -crises.

5.4 Planning

2027
Uitvoeren van de bestuurlijke agenda, waarin de aandachtspunten uit het meerjarenbeleidsplan verder zijn uitgewerkt. Verankeren bestaande ketenaanpakken en prioriteiten bepalen ten aanzien van nieuwe ketenaanpakken.

2028
Doorontwikkelen van succesvolle aanpakken. Verder versterken en inrichten van de kennis- en adviesfunctie van de GGD. Uitvoeren van de in Kaderbrief 2028 geschetste ontwikkelingen.

2029
Evalueren van de aandachtspunten waar we in 2027 mee gestart zijn, en waar nodig bijstellen. Doorlopende aandacht voor de andere eerder geïdentificeerde inhoudelijke aandachtspunten. Vooruitkijken naar de volgende beleidscyclus, startend met de nieuwe Landelijke Nota Gezondheidsbeleid, inclusief herijking Regionale Visie Publieke Gezondheid.

2030
Borgen effectieve werkwijzen in reguliere processen en samenwerking. Evalueren van de beleidsperiode 2027–2030. Uitvoering geven aan nieuwe ontwikkelingen, voortkomend uit de nieuwe Landelijke Nota Gezondheidsbeleid.

Concept

De weg ernaartoe: zes speerpunten

1. Kansrijk opgroeien

We dragen eraan bij dat kinderen en jeugdigen in onze regio gezond, kansrijk en weerbaar opgroeien en dat gezond aanbod toegankelijk beschikbaar is. We werken daarom aan een stabiele, wendbare en uitvoerbare jeugdgezondheidszorg.

2. Terugdringen van gezondheidsachterstanden

We dragen bij aan het verkleinen van gezondheidsachterstanden in onze regio, onder andere door gemeenten te ondersteunen bij en te adviseren over het versterken van de sociale basis, het verbeteren van gezondheidsvaardigheden, een outreachende insteek, en 'Health in All Policies'; we zijn als GGD een schakel in het veld dat in samenwerking zorgt voor een integrale aanpak over meerdere domeinen en we gaan ‘er op af’ met onze wijk-ggd-ers .

3. Mentale gezondheid, inclusief suïcidepreventie

We dragen bij aan een sterkere mentale gezondheid van inwoners in onze regio - waarbij we in het bijzonder aandacht hebben voor het vergroten van de veerkracht van jongeren en jongvolwassenen -, en aan de vermindering van het risico op suïcide, door laagdrempelig en preventief advies te bieden, en gemeenten met onze kennis te ondersteunen.

4. Vitaal ouder worden

We dragen eraan bij dat inwoners in onze regio vitaal ouder worden. De komende jaren zetten we in op gezond en veilig ouder worden, samen met gemeenten, maatschappelijke partners en inwoners, waaraan de GGD via onder andere preventie, advies en monitoring bijdraagt.

5. Gezonde leefomgeving

We dragen bij aan een gezondere omgeving door risico's in kaart te brengen, hierover te adviseren en waar mogelijk deze te beheersen, gezonde voedselkeuzes, advies over hoe om te gaan met klimaatveranderingen, het stimuleren van beweging en ontmoeting en door gemeenten actief te ondersteunen bij het integraal meenemen van gezondheid in ruimtelijke en fysieke besluitvorming. We zijn met onze consultatiebureaus dichtbij georganiseerd en breiden de leeftijd uit van 0-100.

6. Vaccinatiebereidheid

We dragen bij aan een stevige, goed georganiseerde en doelgroepgerichte vaccinatieaanpak in Gelderland-Midden die aansluit bij de leefwereld van inwoners en helpt de verschillen in vaccinatiegraad te verkleinen.

Samen met de gemeenten in onze regio bepalen we de komende jaren welke onderwerpen en activiteiten binnen deze aandachtspunten bijzondere aandacht krijgen.

Uit het voorgaande vloeien voor de komende jaren drie organisatorische aandachtspunten voort, te weten:

1. Strategische kennis- en adviesfunctie versterken

We ontwikkelen een digitale strategie, aansluitend bij de VGGM-brede strategie. We benutten (gezondheids)data effectief en verantwoord voor onze kennis- en adviesrol richting onze gemeenten en partners. We gaan verder met het versterken van ICT, datavaardigheden en veilige gegevensuitwisseling zodat we zelf beter intern kunnen sturen.

2. Samenwerking intensiveren

Dit doen we door het inzetten van onze strategische kennis- en adviesfunctie en door onze rollen in de regionale kennis- en preventie-infrastructuur te verstevigen en versterken. We zorgen voor monitoring en evaluatie van de samenwerking en ketenaanpakken in de regio. We bouwen onze consultatiebureaus om tot preventiecentra in wijken/dorpen voor de leeftijd 0-100.

3. Continuïteit borgen

We zorgen voor het te allen tijde adequaat uitvoeren van onze maatschappelijke opdracht door te investeren in goed werkgeverschap en duurzame inzetbaarheid, en door een gezondheidsvaardige organisatie te worden. We werken toe naar structurele capaciteit en financiering, omdat een duurzame bedrijfsvoering randvoorwaardelijk is voor de uitvoering van onze (wettelijke) taken. We zorgen voor passende reacties op externe ontwikkelingen die onze dienstverlening beïnvloeden. Daarnaast zijn we in staat om in tijden van crises de noodzakelijke publieke gezondheidstaken onverminderd en veerkrachtig voort te zetten.

Conc

6. Programma Ambulancezorg

Onze missie

24/7 Ambulancezorg – dichtbij en deskundig. Dit zorgt voor goede en passende zorg voor alle personen en ketenpartners met een (acute) zorgvraag. Onze visie geeft richting: we leveren zorg op het juiste moment, op de juiste plaats, door de juiste zorgverlener. We werken met bevlogen professionals die zich blijven ontwikkelen en die meebewegen met het veranderende zorglandschap. We leren continu, ontwikkelen samen met ketenpartners en zijn toekomstgericht georganiseerd.

6.1 Ontwikkelingen en trends

Demografische ontwikkeling – toename vraag acute zorg

Verschillende factoren dragen bij aan een (landelijk) toenemende vraag naar acute zorg: vergrijzing, ouderen die langer zelfstandig thuis wonen, bevolkingsgroei en toename van chronische aandoeningen. We verwachten dat dit nog een flink aantal jaren zal doorzetten. Dat brengt uitdagingen met zich mee voor de beschikbaarheid, toegankelijkheid en de kosten van zorg, en het tegelijkertijd kunnen handhaven van kwaliteitsnormen.

Schaarste op de arbeidsmarkt, mentale belasting door werkdruk

AGM heeft vanwege de krappe arbeidsmarkt steeds meer moeite om vacatures op operationele onderdelen en bedrijfsvoering goed in te vullen. De gemiddelde leeftijd binnen ons personeelsbestand neemt toe doordat collega's in de regel lang bij ons werken. De vraag naar regelingen en mogelijkheden om de oudere werknemer verantwoord in te kunnen zetten stijgt, waardoor de druk op de jongere werknemer toe neemt. Toenemende druk in de acute zorg onder andere door de demografische ontwikkelingen in relatie tot schaarste kan leiden tot toenemende (mentale) belasting. Dat zorgt ervoor dat personele beschikbaarheid op termijn onder druk kan komen te staan.

Complexere zorgvragen, schaarste in de zorgketen

Niet alleen wordt de zorgvraag in volume hoger en het aanbod krapper, de zorgvragen worden ook complexer van aard. Multimorbiditeit neemt toe. Het is van belang dat de ingezette zorg doelmatig is en de juiste zorgverlener wordt ingezet. Intensieve afstemming met de (acute) zorgketen is noodzakelijk, zodat de zorgvraag met de juiste urgentie door de beste zorgverlener wordt behandeld. Zorgdifferentiatie en ketensamenwerking zijn belangrijke ontwikkelingen om hiermee om te kunnen gaan.

Infrastructurele investeringen en groot onderhoud vastgoed

De komende jaren worden we in onze regio geconfronteerd met toenemende infrastructurele knelpunten en groot wegonderhoud die directe gevolgen hebben voor onze operationele inzet. De afwaardering van snelheden op wegen, de landelijke bouwopgave en de infrastructurele investeringen van Rijkswaterstaat (wegwerkzaamheden) zorgen voor een blijvende druk op onze responstijden.

Concept

Onze huidige huisvesting heeft te weinig uitbreidingsmogelijkheden, is op enkele plekken verouderd en biedt onvoldoende flexibiliteit om in te spelen op groeiende zorgvraag en veranderende mobiliteitspatronen. De schaarste van geschikte locaties maken het bovendien steeds uitdagender om ambulances effectief te positioneren om zo alle plekken in de regio snel te kunnen aanrijden.

Geopolitieke instabiliteit en toenemende dreiging
De geopolitieke instabiliteit heeft in potentie impact op AGM. Waar logistieke en medische voorraden en levering vanzelfsprekend waren, kan dit binnen afzienbare tijd omslaan. AGM moet zich voorbereiden op dit soort onvoorspelbare situaties en rekening houden met logistieke verstoringen, hybride aanvallen, verstoring van ICT en verbindingen en toenemende (militaire) dreiging. Weerbaarheidsbevordering vraagt van ons ook extra investeringen in mensen en middelen die nog niet bekostigd zijn.

6.2 In 2030

AGM levert in 2030 toegankelijke, passende en toekomstbestendige (acute) zorg voor alle patiënten en ketenpartners met aandacht voor ondersteuning/intensivering van burgerhulpverlening. Met een sterk en duurzaam personeelsbestand en optimaal ingerichte ambulancelocaties bieden wij continuïteit van zorg en zijn wij veerkrachtig in elke onvoorspelbare situatie.

6.3 Onze doelstellingen

1. Zorgdifferentiatie en coördinatie
AGM heeft als doel om toegankelijkheid van zorg te bieden en zorg doelmatig in te zetten: we zetten in op juiste en passende zorg door de juiste zorgverlener. In de meldkamer worden nieuwe vormen van triage toegevoegd (waaronder inzet regiearts en technologische ondersteuning). Zorgcoördinatie wordt opgepakt in ROAZ-verband met de andere acute zorgpartners.

2. Samenwerking in de acute keten
We staan voor doelmatige inzet van ambulancezorg. Samen met onze ketenpartners werken we aan zorgcoördinatie. Optimale samenwerking in de keten maakt dat de patiënt de juiste zorg, op de juiste plaats, door de juiste zorgverlener, op het juiste moment ontvangt.

3. Strategisch personeelsbeleid & groei aan potentieel
We willen een aantrekkelijke werkgever zijn. We staan voor een opgave om voldoende arbeidspotentieel aan ons binden en die effectief en efficiënt in te zetten. We investeren in vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers.

4. Strategisch huisvestings- en onderhoudsplan
We beschikken over toekomstbestendige ambulance locaties met de juiste voorzieningen. De locaties staan op de juiste plek om bij te dragen aan onze spreiding en beschikbaarheid en aan goed werkgeverschap. We maken een inhaalslag op ons verouderde vastgoed.

Concept

5. Geopolitieke instabiliteit en toename dreiging

We zijn voorbereid op toenemende (militaire) dreiging en verstoringen van logistiek, ICT en verbindingen.

6.4 Planning

2027

We geven uitvoering aan het verder ontwikkelen van visie op zorgdifferentiatie. We dragen bij aan de implementatie van zorgcoördinatie in onze regio. AGM levert een strategische personeelsplanning tot 2030 op waardoor we beter zicht hebben op wanneer we hoeveel mensen en middelen moeten verwerven en handelen daarnaar. Het strategisch huisvesting- en onderhoudsplan wordt op onderdelen uitgevoerd, voor zover daar financiering van de zorgverzekeraars tegenover staat.

2028

Verdere zorgdifferentiatie en technische ontwikkelingen ondersteunen ons werk beter. Waar het kan automatiseren we processen en werkzaamheden zodat we ons personeel nog efficiënter kunnen inzetten. We breiden onze ambulancevloot en bemanning uit. We updaten onze huisvestingslocaties waar we dat in 2027 nog niet hebben gedaan en maken afspraken voor de aankomende jaren waar dat nog moet. We ronden het implementatietraject zorgcoördinatie onder leiding van de acute zorg regio af.

2029

We kijken terug op behaalde doelstellingen en schaven bij waar nodig om onze doelstellingen voor 2030 te kunnen halen. Ons strategisch personeelsplan staat en we hebben goed zicht op instroom, doorstroom en verloop. Hierdoor kunnen we tijdig anticiperen.

2030

Onze huisvesting is up-to-date en toekomstbestendig. We blijven investeren in onze netwerken en samenwerking in de keten. Er ontstaat meer ruimte voor innovatie en doorontwikkeling. De basis binnen de organisatie is goed op orde.

Concept

De weg ernaartoe: vijf speerpunten

1. Zorgdifferentiatie en coördinatie

We ontwikkelen zelf, en met ketenpartners een toekomstbestendig model voor zorgdifferentiatie waarin de juiste zorg op het juiste moment centraal staat. AGM bouwt de komende jaren verder aan verschillende inzetvormen voor hoogcomplexe, middencomplexe en meldkamerzorg. Door te investeren in deskundigheid, specialisatie en gestandaardiseerde processen (al dan niet ondersteund door AI) realiseren we passende zorgverlening, sterke ketensamenwerking en een flexibel inzetbaar team dat voorbereid is op de zorgvraag van de toekomst.

2. Samenwerking in de acute keten

We versterken onze samenwerking met ketenpartners om de juiste zorg op de juiste plek te realiseren. Samen met partners in de acute zorgregio Oost werken we aan het transformatieplan zorgcoördinatie en de implementatie van (o.a.) de richtlijn digitale gegevensuitwisseling. Hiermee bevorderen we continuïteit, efficiëntie en samenhang binnen de acute zorgketen.

3. *Strategisch personeelsbeleid & groei aan potentieel*

We investeren in modern en toekomstgericht werkgeverschap, met strategische personeelsplanning, een vernieuwde recruitmentstrategie, slimmer organiseren en het verder automatiseren van ondersteunende processen door bijvoorbeeld AI-toepassingen. Zo creëren we duurzame randvoorwaarden voor inzetbaarheid, vitaliteit en behoud van onze professionals.
We versterken onze regionale paraatheid aanvullend door het uitbreiden van diensten, het optimaliseren van meldkamerbezetting en het verbeteren van de spreiding van voertuigen en standplaatsen. Hiermee bouwen we aan een robuuste spreiding en beschikbaarheid van ambulancezorg dat aansluit bij de groeiende zorgvraag en regionale mobiliteitsontwikkelingen.

4. *Strategisch huisvestings- en onderhoudsplan*

We ontwikkelen en implementeren een integraal strategisch huisvestings- en onderhoudsplan dat richting geeft aan toekomstige investeringen, locatiekeuzes en organisatieontwikkeling. Door gefaseerd te werken aan veilige, duurzame en toekomstbestendige locaties versterken we onze operationele capaciteit, verbeteren we de regionale dekking en realiseren we de benodigde huisvestingsprojecten om zo onze medewerkers in goede werkplekken te (blijven) voorzien. De uitbreiding van de meldkamer Oost-Nederland is nodig om alle meldkamerprocessen van de 5 ambulancezorg organisaties centraal te sturen en op één plek te huisvesten.

5. Geopolitieke instabiliteit en toename dreiging

We volgen en dragen bij aan landelijke ontwikkelingen op het thema ‘weerbaarheid’ en ‘weerbare (ambulance)zorg’. Als onderdeel van VGGM dragen we bij aan de weerbaarheidsopgaven en projectmatige aanpak die opgestart is. We staan in verbinding met Ambulancezorg Nederland als het gaat om weerbare ambulancezorg en stemmen met de acute zorg regio af als het gaat om voorbereiding op een grootschalig conflict en een groot aanbod van (oorlog)slachtoffers. We updaten ons crisisplan en beoefenen dat regelmatig.

7. Programma Bedrijfsvoeren

Onze missie

Het programma Bedrijfsvoeren ondersteunt het primair proces van de afdelingen. Dit gebeurt vanuit zowel kaderstellende, controlerende, uitvoerende als serviceverlenende rollen en werkzaamheden op gebied van Control, Juridische zaken, Kwaliteit, Informatiebeveiliging, Privacy, Inkoop, Financiën, Informatievoorziening, ICT, HRM, Facilitair en Communicatie. We werken vanuit diverse wet- en regelgeving op het gebied van bijvoorbeeld financiën, Arbo, kwaliteit, informatiebeveiliging, arbeidsvoorwaarden, privacy en de aanbestedingswet. Ook leveren we vanuit onze expertise een bijdrage aan branche specifieke vraagstukken.

7.1 In 2030

Zowel in kwaliteit als formatie is het bedrijfsvoeren van alle afdelingen versterkt. Met actuele kaders, beleid en richtlijnen en kennis en kunde op gebied van de diverse bedrijfsvoeringsthema's is VGGM in staat om het bedrijfsvoeren op een efficiënte manier vorm te geven en helpend te laten zijn aan de inhoudelijke programma's. Organisatiebreed werken we meer planmatig en procesmatig.

7.2 Onze doelstellingen

1. Betrouwbare, wendbare en veilige informatievoorziening

De technologische ontwikkeling, de steeds complexere maatschappelijke opgave en cyberdreiging stellen steeds hogere eisen aan onze informatievoorziening en vragen om een organisatiebrede aanpak. Het programma zorgt dat afdelingen over de juiste informatie kunnen beschikken voor uitwisseling binnen VGGM (informatiegestuurd werken) en met ketenpartners; het draagt zo bij aan een sterke informatiepositie voor VGGM. Het programma werkt continue aan verdere ontwikkeling van stuur- en managementinformatie.
De gezondheidskant leert van de veiligheidskant door methoden voor risico-inschatting en beeldvorming over te nemen.

2. Aansluiting op en adoptie van technologische ontwikkelingen

We zetten technologische ontwikkelingen in voor efficiëntie en vereenvoudiging van onze werkprocessen. We hebben oog voor de kansen én risico's.

3. Actief investeren in aantrekken en behoud van gezond en duurzaam inzetbaar personeel.

Bij VGGM werken over de volle breedte van de organisatie betrokken en vakbekwame medewerkers. We weten talent te werven, te behouden en duurzaam te verbinden aan onze organisatie.

Concept

4. *Het werken aan passende huisvesting voor optimale ondersteuning van het primair proces*

Onze huisvesting levert voor alle afdelingen binnen VGGM een belangrijke bijdrage aan het efficiënt kunnen uitvoeren van werkprocessen en aan het welzijn en welbevinden van de medewerkers.

5. *Het pakken van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid op het gebied van duurzaamheid.*

De impact van klimaatverandering op onze veiligheid en gezondheid wordt steeds zichtbaarder. We beschouwen aandacht voor duurzaamheid als een vast onderdeel van onze eigen bedrijfsvoering.

6. *Het voortzetten van de beweging naar toekomstbestendig bedrijfsvoeren.*

We hanteren een gestandaardiseerde, efficiënte en integrale manier van bedrijfsvoeren, ook na afronding van het programma Samen.Beter.Bedrijfsvoeren in 2027 en borging daarvan in de reguliere lijn.

7.3 Planning

2027

Ten aanzien van de veilige informatievoorziening, datakwaliteit en gebruik van AI is de basis gelegd met beleid, organisatorische inrichting en richtlijnen voor gebruik. Het uniformeren en optimaliseren van processen zorgt ervoor dat de basis voor procesmatig werken stevig wordt neergezet. Het doorontwikkelen van portefeuillemanagement zorgt voor beter planbaar werk met als gevolg betere resultaten en efficiënter werken. De CO2 prestatieladder is ingericht en doelstellingen zijn bepaald.

2028

Actief monitoren van borging van ontwikkeld beleid, kaders en richtlijnen in het kader van het versterken van het bedrijfsvoeren. Verder versterken van bedrijfsvoeringsfuncties. Doorontwikkelen van procesmatig en planmatig werken. Doelstellingen op gebied van duurzaamheid worden gerealiseerd. Doorlopend inzetten op bewustwording bij medewerkers rondom veilig gebruik van data en nieuwe technologie.

2029

Evalueren of de doorontwikkeling en versterking van de afgelopen jaren het gewenste effect heeft gehad en waar nodig bijstellen van beleid, kaders en richtlijnen. Doorlopende aandacht voor de realisatie van doelstellingen op gebied van duurzaamheid. Vooruitkijken naar de komende beleidsperiode en wat deze vraagt van het bedrijfsvoeren.

2030

We werken op een gestandaardiseerde manier met daarbij behorende kaders, beleid, richtlijnen en gedrag. Continue verbeteren is vaste werkwijze. We hebben doelstellingen op gebied van duurzaamheid voor 2030 gerealiseerd. We evalueren deze beleidsperiode.

Concept

De weg ernaartoe: zes speerpunten

1. Een betrouwbare, wendbare en veilige informatievoorziening

1.1 Verbeteren van de inrichting, samenwerking en besturing:

We borgen duidelijke rollen en verantwoordelijkheden, richten integrale besturing in, verbeteren de samenwerking tussen de afdelingen en IT, ontwikkelen een meerjarig informatieplan waar ook informatiebeheer deel van uit maakt en leveren transparante IV- dienstverlening op.

1.2 Bewuster en veiliger omgaan met onze informatie:

Het 'Masterprogramma informatievoorziening 2025-2030, "Samen meer slagkracht", is onze leidraad de komende jaren. Samen met andere veiligheidsregio's werken we aan een digitale infrastructuur die niet alleen efficiënt is, maar ook veilig en betrouwbaar. Door daarnaast verder te werken aan structurele verankering van informatiebeveiliging in alle lagen van de organisatie en het continue verbeteren van de processen en systemen in lijn met geldende normenkaders en wetgeving werken we aan een toekomstbestendige situatie waarin we veilig, weerbaar en continu kunnen blijven opereren.

1.3 Informatiegedreven werken met expliciete aandacht voor onze data:

We professionaliseren ons datagebruik door heldere data-afspraken, eigenaarschap en governance in te richten. We verbeteren datakwaliteit, bouwen een betrouwbaar dataplatform als 'single source of truth', borgen veilige en duurzame toegankelijkheid van data en versterken de datavaardigheden van medewerkers.

2. Aansluiting op en adoptie van technologische ontwikkelingen.

We volgen de ontwikkelingen actief en zetten deze in waar kan. We starten met AI ter ondersteuning van werkprocessen en groeien toe naar integratie van AI in onze uitvoering, als aanvulling op onze menselijke capaciteit. Bewustwording van de mogelijkheden en risico's van de toepassing van technologische ontwikkeling onder de medewerkers is een belangrijk onderdeel van de implementatie.

3. Actief investeren in aantrekken en behoud van gezonde en duurzaam inzetbare werknemers

3.1 Arbeidsmarktbeleid: werving van personeel door het versterken van onze positie als werkgever en het inzetten op een breed en divers bereik van doelgroepen bij werving en selectie.

3.2 Het behouden en ontwikkelen van medewerkers door strategische personeelsplanning en leren en ontwikkelen.

3.3 Bevorderen van gezondheid en vitaliteit van medewerkers door actief aandacht te besteden aan goede arbeidsomstandigheden en veilig werken en het stimuleren van medewerkers om te werken aan fysieke en mentale gezondheid.

4. Werken aan passende huisvesting voor optimale ondersteuning van het primair proces.

- Harmoniseren van afspraken beheer en bekostiging brandweer vastgoed.
- Vervangende huisvesting ambulancedienst Ede.
- Vervangende huisvesting afdeling Crisisbeheersing.
- Toekomstverkenning huisvesting brandweer Arnhem - Post Zuid.
- Passend werkplekconcept voor locatie Eusebiusbuitensingel Arnhem.

5. Het pakken van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid op gebied van duurzaamheid.
Naast het voldoen aan de wettelijke verplichtingen zijn CO2-reductie en bewustwording gekozen als speerpunt voor de komende jaren. Op basis van de CO2-prestatieladder als meetinstrument stellen we jaarlijks doelen vast en meten we onze resultaten. Verduurzaming van de gebouwen en ons materieel levert hierbij een belangrijke bijdrage.

6. Het voortzetten van de beweging naar toekomstbestendig bedrijfsvoeren.
Naast alle eerdergenoemde speerpunten zetten we in op:

- Het uniformeren en optimaliseren van processen Bedrijfsvoeren.
- Structureel versterken van de centrale en decentrale bedrijfsvoering, in rollen, functies en kwaliteit.
- Het implementeren en borgen van beleid, kaders en richtlijnen die zijn ontwikkeld door S.B.B. ten behoeve van heldere sturing- en samenwerkingslijnen en een veilig en betrouwbaar fundament op het gebied van informatievoorziening en ICT.
- Bewustwording en gewenste houding en gedrag om deze speerpunten te bereiken.

Concep

8. Financieel Kader VGGM

De VGGM streeft naar een financieel solide basis waarmee zij haar publieke taak effectief en efficiënt kan uitvoeren, nu en in de toekomst.
Bij de financiële kaders en uitgangspunten waarbinnen VGGM haar taken uitvoert ligt de focus op het waarborgen van financiële continuïteit, rechtmatigheid en doelmatigheid. Dit doen we in nauwe afstemming met de deelnemende gemeenten van onze regio door middel van onze planning en control cyclus.

8.1 Financiële uitgangspunten

VGGM hanteert als uitgangspunt een structureel sluitende begroting, waarbij structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Daarnaast wordt gestuurd op kostenbeheersing, transparantie en risicobewust financieel beleid.
De financiering van de VGGM bestaat hoofdzakelijk uit bijdragen van gemeenten, aangevuld met rijksbijdragen, bijdragen van zorgverzekeraars, subsidies en overige baten (bijvoorbeeld reizigersvaccinatie). De ontwikkeling van deze inkomsten staat de komende jaren onder druk door bredere financiële uitdagingen onder andere bij Rijk en gemeenten.
De belangrijkste uitgaven betreffen personeelskosten, materieel, huisvesting, ICT en opleidingsactiviteiten. De kostenontwikkeling wordt beïnvloed door cao-ontwikkelingen, prijsstijgingen, toenemende eisen aan digitalisering en crisisbeheersing. Investeringen en modernisering van materieel en ICT worden planmatig vormgegeven via een meerjareninvesteringsplanning.

8.2 Risico’s

De komende jaren wordt rekening gehouden met toenemende complexiteit van risico’s en maatschappelijke opgaven. We hebben de afgelopen jaren gewerkt aan het vormen van een adequaat weerstandsvermogen om incidentele risico’s op te kunnen vangen. Financiële schommelingen en toekomstige verplichtingen kunnen daarmee in beperkte mate op opgevangen worden door de ingestelde voorzieningen en reserves.

Concept

8.3 Huidig financieel kader

In onderstaande tabel is het vertrekpunt voor dit meerjarenbeleidsplan opgenomen, zijnde de Begroting 2027. De beschreven ontwikkelingen in dit meerjarenbeleidsplan worden via de jaarlijkse ontwerpbegrotingen voorgelegd aan de gemeenteraden en het bestuur.

Overzicht baten en lasten Bedragen x € 1.000	**Begroting 2027**	**Raming 2028**	**Raming 2029**	**Raming 2030**
Programma Crisisbeheersing	8.975	8.975	9.014	9.054
Programma Brandweer	47.581	47.130	47.130	47.130
Programma GGD	45.691	45.666	45.659	45.641
Programma Ambulancezorg	36.871	36.871	36.871	36.871
Programma Bedrijfsvoeren	31.858	32.354	32.258	32.258
Lasten	**170.976**	**170.997**	**170.932**	**170.955**
Gemeentelijke bijdrage	94.816	95.290	95.290	95.290
Lokaal aanbod	10.831	10.831	10.831	10.831
Rijksbijdragen	15.129	15.129	15.168	15.208
Zorgverzekeraars	38.953	38.953	38.953	38.953
Overige baten	10.572	10.572	10.572	10.572
Baten	**170.300**	**170.775**	**170.814**	**170.855**
Doorbelasting	0	0	0	0
Resultaat voor bestemming	**-676**	**-222**	**-118**	**-100**
Mutatie reserves	676	222	118	100
Resultaat na bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**

Concept

Concept

Bijlage 1 - Beleidsplan Brandweer 2027-2030

Zie separaat document.

Concept

Bijlage 2 - Beleidsplan Crisisbeheersing 2027-2030

Zie separaat document.

Concept

Bijlage 3 - Meerjarenbeleidsplan 2025-2026: resultaten op hoofdlijnen

In deze bijlage leest u beknopt de resultaten van onze programma's in de afgelopen periode. We brengen in kaart welke doelstellingen zijn gerealiseerd, waar voortgang is geboekt en welke resultaten zichtbaar zijn geworden.

De Brandweer heeft concrete stappen gezet op:

- Versterking van de vakbekwaamheid van de manschappen door vernieuwing van de vakbekwaamheidsprogramma's met meer praktijkgerichte oefeningen
- Snellere, efficiëntere inzet door invoering dynamisch alarmeren
- Risicogericht sturen met datagedreven werken via dashboards (zicht op incidentdata)
- Brandveilig leven door intensivering van de samenwerking met gemeenten, woningcorporaties, zorginstellingen en ketenpartners en door nieuwe initiatieven zoals bewonersbijeenkomsten in risicogebieden.
- Op peil houden bezetting vrijwilligers met gerichte werving, opleiding en begeleiding
- Kennis over duurzaam bouwen is verrijkt mede na de brand in Presikhaaf (2023)
- Natuurbrandbeheersing heeft aan intensiteit en belang gewonnen door de natuurbrand in Ede (2025) en versterking van kennisuitwisseling met buitenlandse partners.
- Betere coördinatie bij grote incidenten met doorontwikkeling van de gezamenlijke meldkamer van Oost-5.

Crisisbeheersing heeft geanticipeerd op haar opgaven met versterking:

- van een flexibele en robuuste crisisorganisatie
- van een flexibele netwerksamenwerking
- en verbinden van risico- en crisiscommunicatie
- van informatiegestuurde veiligheid en het VeiligheidsInformatie Knooppunt (VIK).

Daarnaast heeft Crisisbeheersing de weerbaarheid van de samenleving nadrukkelijk op de agenda geplaatst. Eind 2025 is VGGM het programma weerbaarheid gestart, waaraan crisisbeheersing een nadrukkelijke bijdrage levert.

GGD Gelderland-Midden heeft belangrijke stappen gezet:

- in het versterken van preventie, samenwerking en paraatheid.
- in het verstevigen van haar positie als erkende partner, met een actieve rol in regionale en landelijke preventienetwerken door de positionering van de GGD'en binnen de zorgakkoorden IZA, GALA en AZWA
- in preventie en monitoring van belangrijke en actuele volksgezondheidsproblemen in nauwe samenwerking met gemeenten, zorg- en welzijnsorganisaties en partners binnen de regio. Daarbij hebben we specifieke aandacht voor kwetsbare groepen.
- als deskundig partner van gemeenten: met behulp van onze informatie - cijfers en praktijkkennis - hebben we gemeenten ondersteund bij het maken van hun (gezondheids)beleid.

Concept

Ambulancezorg Gelderland-Midden heeft ingezet op:

- Toekomstbestendige capaciteit om de dienstverlening te kunnen continueren en uit te kunnen breiden vanwege de toenemende vraag naar acute zorg: werving, selectie en opleiding van nieuwe medewerkers voor de meldkamer en rijdienst van AGM.
- Concentratie van alle meldkamerprocessen in Apeldoorn: we bieden onze meldkamerdienstverlening nu aan vanuit één centrale plek.
- Versterking van het nog beter kunnen verlenen onze zorg met de juiste urgentie en binnen de juiste tijd met invoering van de landelijk vernieuwde urgentie indeling.
- Differentiatie van de zorg met invoering van de physician assistant ambulancezorg als vast onderdeel van onze teams.
- Ombuigen van onze responstijdprestatie naar opwaartse positieve ontwikkeling.
- Toekomstbestendige inrichting van de organisatie.
- Intensivering van de samenwerking met bijvoorbeeld huisartsenposten en ziekenhuizen met trainingen en een verbeterde gegevensuitwisseling.

Brandweer, GGD, AGM, Veilig Thuis en Crisisbeheersing werken binnen VGGM samen voor de optimalisatie van hun bedrijfsvoering. Daarvoor is de afdeling Bedrijfsvoering aan zet.
Bedrijfsvoering werkte langs de lijn van vier speerpunten:

- Versterken van de bedrijfsvoering binnen VGGM met het programma Samen.Beter.Bedrijfsvoeren.
- Beleid maken op het gebied van informatievoorziening, arbeidsmarkt en duurzaamheid
- Het verder standaardiseren van werkwijzen, waaronder de implementatie van AFAS, de inrichting van organisatiebrede overlegstructuren en het vastleggen van mandaten, rollen en verantwoordelijkheden.
- Verbetering en borging van de informatiebeveiliging met monitoring en detectie van onze systemen in het kader van informatiebeveiliging.
- Verdere borging van centrale toegankelijkheid bestanden, applicaties en diensten door het inzetten van de cloud.
- Implementatie van nieuwe wetgeving zoals de Woo geïmplementeerd met bijbehorende werkprocessen.
- Vaststelling en voorbereiding implementatie nieuw inkoopbeleid.
- Digitaal bewust maken van onze organisatie, met onder andere(online) trainingen.
- Arbeidsmarktbeleid: gerichte doelgroepenbenadering door professionalisering van de arbeidsmarktcommunicatie.

Concept

Bijlage 4 - Governance VGGM

De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) is een gemeenschappelijke regeling van vijftien gemeenten.

Bestuurlijke Governance:
Algemeen Bestuur (AB)
Het Algemeen Bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Dit orgaan is verantwoordelijk voor strategische besluitvorming, waaronder het vaststellen van beleid, begroting en jaarrekening. De voorzitter van de Bestuurscommissie Gezondheid sluit aan als adviseur.

Dagelijks Bestuur (DB)
Het Dagelijks Bestuur is een afvaardiging van het Algemeen Bestuur aangevuld met de voorzitter van de Bestuurscommissie Gezondheid en richt zich op de dagelijkse aansturing van de organisatie en de uitvoering van besluiten.

Bestuurscommissies
Vanaf 2024 kent VGGM twee bestuurscommissies:

1. Bestuurscommissie Veiligheid: richt zich op brandweer en crisisbeheersing en bestaat voornamelijk uit burgemeesters;
2. Bestuurscommissie Gezondheid: richt zich op publieke gezondheid en bestaat uit wethouders.

Deze commissies bereiden besluitvorming voor en zorgen voor inhoudelijke sturing binnen hun domeinen.
Auditcommissie
De auditcommissie adviseert het Algemeen Bestuur bij financieel toezicht en over begroting, financiële beleidsdocumenten, jaarrekening en risicobeheersing.

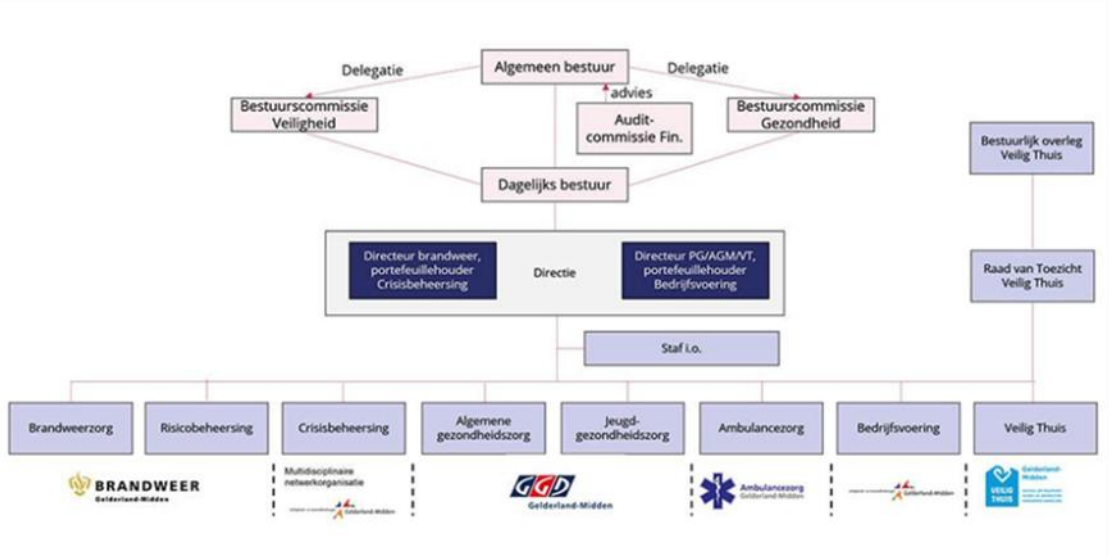
Ambtelijke Governance:
Directie
De ambtelijke leiding bestaat uit een tweehoofdige directie:
3. Directeur Publieke Gezondheid (DPG)
4. Directeur Brandweer

Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van beleid en de dagelijkse leiding van de organisatie. Tevens zijn zij secretaris van het Bestuur.

Organisatieonderdelen
VGGM bestaat uit meerdere onderdelen, waaronder de Brandweer, Crisisbeheersing, GGD, Ambulancezorg, Veilig Thuis en Bedrijfsvoering.

Concept

Organogram

Concep

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)
verzorgt Ambulance, Brandweer, GGD en GHOR voor de gemeenten Gelderland-Midden

Concept

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Postbus 5364
6802 EJ ARNHEM
T 0800 8446 000
E info@vggm.nl
I www.vggm.nl

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

www. brandweergm.nl

Bijlage 1 Beleidsplan brandweer

2027 - 2030

BRANDWEER
Gelderland-Midden

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4

2. Waar staan we? 5
   2.1 Terugblik en accentverschuivingen 5
   2.2 Wat komt er op ons af? 5

3. Koers 2027–2030 7

4. Uitwerking: vier speerpunten 9

Bijlage 1 - Terugblik, wat hebben we gedaan? 13

Bijlage 2 - Ontwikkelingen 15

Bijlage 3 - Veranderingen in risico's 17

Bijlage 4 - Wettelijk kader en strategische agenda's 18

Bijlage 5 - Beschrijving niet-wettelijke adviesfunctie 19

Bijlage 6 - Weerbaarheid van de brandweer 22

Concept

Beleidsplan Brandweer

2027 – 2030

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)

Vastgesteld door het Algemeen Bestuur van VGGM

Vier speerpunten 2027–2030

1. Blijvende focus op de kerntaken
2. Oog voor veranderend risicobeeld
3. Samenwerking in het netwerk
4. Resultaatgericht organiseren

Concep

1. Inleiding

De brandweer van Gelderland-Midden (VGGM) werkt voor iedereen die in onze regio woont, werkt of op bezoek is. Dit beleidsplan beschrijft wat we de komende vier jaar binnen de brandweer gaan doen en waarom. Het plan loopt van 2027 tot en met 2030.

Het beleidsplan is wettelijk verplicht op grond van de Wet veiligheidsregio's. Het Algemeen Bestuur van VGGM stelt het plan vast. Het dekkingsplan, dat laat zien hoe de brandweer overal binnen de regio voldoende en tijdig hulp kan bieden op basis van risico's en wettelijke normen, maakt deel uit van dit plan en wordt in 2028 geüpdatet. De vaststelling van dit beleidsplan schept geen financiële of andere verplichtingen; wanneer de uitvoering van ambities extra middelen vraagt of wanneer we doelen uitbreiden of intensiveren, leggen we dit afzonderlijk voor via de kaderbrief.

Dit plan sluit aan bij het Beleidsplan Crisisbeheersing en het Regionaal risicoprofiel van VGGM, de samenwerkingsagenda van Brandweer Nederland en de agenda van het Veiligheidsberaad. Het is gemaakt in samenspraak met gemeenten, bestuurlijk trekkers en de bestuurscommissie Veiligheid.

Missie

> *"Wij beschermen mensen, dieren en eigendommen in Gelderland-Midden door brand te voorkomen, te beperken en te bestrijden. Ook helpen we bij ongelukken en rampen. Dit doen we snel en deskundig, zodat schade en leed zo klein mogelijk blijven. Zo zorgen we voor een veilige omgeving, waarin inwoners, ondernemers en bezoekers prettig kunnen wonen, werken en recreëren."*

Visie 2030

> *"In 2030 is Brandweer Gelderland-Midden een flexibele en sterke organisatie die zichtbare resultaten behaalt voor de samenleving. Door duidelijke keuzes en goede samenwerking zijn we 24/7 betrouwbaar inzetbaar. Onze medewerkers zijn deskundig en betrokken. We spelen actief in op nieuwe risico's en veranderingen in de samenleving, ook als de situatie anders is dan normaal."*

Kernwaarden

Vertrouwen	Vakmanschap	Verbinding
In elkaar, in ons vakmanschap, in onze samenwerking	Deskundig, professioneel, continu lerend	Met elkaar, met de samenleving, met partners

Hoe hangen deze onderdelen samen?

De missie beschrijft waarom de brandweer bestaat. De visie beschrijft waar we in 2030 willen staan. De kernwaarden bepalen hoe we werken en samenwerken. De doelstellingen zijn onze concrete ambities voor 2030 en geven antwoord op de huidige en nieuwe ontwikkelingen. De vier speerpunten beschrijven hoe we die ambities realiseren.

2. Waar staan we?

De wereld verandert snel. Dat merken we als brandweer ook. In dit hoofdstuk kijken we terug op de afgelopen twee jaar en beschrijven we welke ontwikkelingen de komende periode bepalend zijn. Die vormen de basis voor de keuzes in hoofdstuk 3.

2.1 Terugblik en accentverschuivingen

In het beleidsplan 2025–2026 stonden zes beleidsdoelen centraal. We hebben op al die punten stappen gezet. Bijlage 1 geeft per beleidsdoel een kort overzicht van de behaalde resultaten.

Onze bestuurders hebben gevraagd om duidelijk te maken waar ten opzichte van de afgelopen beleidsperiode de komende vier jaar meer aandacht voor nodig is. De volgende punten vragen een duidelijker accent:

Duurzame inzetbaarheid
De werkdruk is hoog. Daarom is blijvende aandacht nodig voor de gezondheid, opleiding en inzetbaarheid van medewerkers en vrijwilligers. Dit vraagt om gerichte inspanningen en duidelijke keuzes in wat we wel en niet doen, ook door toenemende eisen van buitenaf.

Beschikbare vrijwilligers voor overdag
Bij het werven van vrijwilligers ontstaat een steeds grotere uitdaging bij het vinden van mensen die overdags beschikbaar zijn.

Data actiever gebruiken
We beschikken over dashboards en data. Maar de informatie kan nog meer gebruikt worden voor dagelijkse sturing voor zowel risicobeheersing als incidentbestrijding.

Eerder in gesprek
Om meer risicogericht te werken, willen we eerder met gemeenten in gesprek bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zo kunnen we samen onnodige risico's voorkomen.

Sterkere positie in het netwerk
Complexe incidenten en maatschappelijke opgaven vragen dat de brandweer goed is verbonden met samenwerkingspartners binnen en buiten de regio en met het brandweernetwerk bovenregionaal en landelijk.

2.2 Wat komt er op ons af?

De volgende ontwikkelingen vragen de komende jaren de meeste aandacht.

1. Klimaat en natuur

Extreme hitte, droogte, natuurbranden maar ook overstromingen en wateroverlast komen vaker voor. De natuurbrand in Ede in het voorjaar van 2025 was een duidelijk signaal. Incidenten duren langer en zijn grootschaliger. De brandweer moet hier structureel op zijn voorbereid.

Concept

2. Complexere risico's in de omgeving

Steden worden compacter. Nieuwe bouwmaterialen, duurzame energiebronnen zoals zonnepanelen, energieopslagsystemen en waterstof, en afhankelijkheid van digitale systemen zorgen voor nieuwe en complexe risico's. Dat vraagt andere kennis, ander materieel en andere werkwijzen.

3. Beschikbaarheid van mensen

Vrijwilligers zijn minder beschikbaar dan vroeger, zeker overdag. Ook de tijd dat vrijwilligers bij de brandweer blijven, wordt korter. Tegelijk worden de eisen aan kennis en vaardigheden steeds hoger. Dit vraagt betere planning, meer specialisatie en betekent meer werving, meer opleiden en dus meer kosten.

> **Nieuwe opgave: weerbaarheid, continuïteit en geopolitieke context**
>
> De wereld is onrustiger dan tien jaar geleden. Dit heeft gevolgen voor de brandweer. Waar vroeger de brandweer soms hulp kreeg van Defensie, is het nu vaker andersom: de brandweer ondersteunt Defensie bij crises. Ook burgers verwachten meer van de brandweer in onzekere tijden, zoals bij grote stroomstoringen, cyberaanvallen of internationale spanningen. De brandweer is voor veel mensen een vertrouwd onderdeel van de overheid. Daarom moet de brandweer ook kunnen werken zonder normale voorzieningen, zoals stroom en communicatie. Weerbaarheid is niet alleen een interne taak, maar een verantwoordelijkheid voor de hele samenleving.

4. Bovenregionale samenwerking

Het rapport “Grenzen bereikt[1]” laat zien dat de uitvoeringskracht van de brandweer onder druk staat. Voor de brandweer betekent dit dat niet alles meer overal kan. Schaarste vraagt om keuzes, risicogerichte inzet en meer samenwerking. Dit vraagt de komende jaren om sturing door hierop prioriteiten te stellen en flexibeler en efficiënter te werken.

5. Nieuwe structuur opleidingen voor manschappen

De manschapsfunctie wordt landelijk herzien naar een andere indeling en met aanvullende specialismen. De opleiding verschuift van losse taken naar werken vanuit scenario’s en de praktijk. Als brandweer moeten we hier de komende jaren op inspelen met keuzes over opleiding, inzet en organisatie.

Bijlage 2 en 3 geven een uitgebreider overzicht van de relevante ontwikkelingen en veranderingen in risico’s.

[1] Rapport Grenzen Bereikt, Inspectie Justitie en Veiligheid, 25 november 2025

3. Koers 2027–2030

Op basis van de accentverschuivingen en ontwikkelingen zoals beschreven in hoofdstuk 2 heeft de brandweer drie doelstellingen en vier speerpunten gekozen. De speerpunten vormen het belangrijkste onderdeel van dit plan. Ze laten zien hoe we de komende jaren werken, welke keuzes we maken en hoe we samenwerken.

	Doelstelling 1 **Betrouwbare en weerbare brandweerdienstverlening**	Doelstelling 2 **Wendbare en toekomstbestendige organisatie**	Doelstelling 3 **Deskundige en duurzaam inzetbare medewerkers**
In het kort	De brandweer is altijd beschikbaar. We zijn voorbereid op crises en staan klaar voor inwoners en partners door risico's effectief te beheersen.	We passen ons aan als de wereld verandert. We leren van ervaringen en werken samen met anderen.	Onze mensen zijn vakbekwaam, gezond en betrokken. We investeren in hun ontwikkeling en welzijn.
Belangrijkste speerpunten	**SP1** Blijvende focus op de kerntaken **SP3** Samenwerking in het netwerk **SP2** Oog voor veranderend risicobeeld	**SP2** Oog voor veranderend risicobeeld **SP3** Samenwerking in het netwerk **SP4** Resultaatgericht organiseren	**SP4** Resultaatgericht organiseren **SP1** Blijvende focus op de kerntaken

Drie doelstellingen

De drie doelstellingen geven richting aan onze ontwikkeling. Ze laten zien waar de brandweer in 2030 wil staan.

Doelstelling 1: Betrouwbare en weerbare brandweerdienstverlening

De brandweer zorgt dag en nacht voor betrouwbare hulp en werkt aan het beheersen van ingrijpende risico's. Dit doen we ook als de normale situatie verstoord is. We zorgen dat er genoeg mensen en middelen zijn en dat we deze goed gebruiken. Ook hebben we voldoende specialistische kennis. Daarnaast zijn we voorbereid op grote en langdurige incidenten. De hiervoor benodigde capaciteit regelen we regionaal en, volgens het rapport Grenzen Bereikt, ook landelijk. Verder blijven we een betrouwbare adviseur. We helpen de samenleving door voorlichting, trainingen en ondersteuning te geven.

Doelstelling 2: Wendbare en toekomstbestendige organisatie

De brandweer is een flexibele organisatie die klaar is voor de toekomst. We passen ons actief aan nieuwe risico's, veranderingen in de samenleving en verwachtingen aan. We ontwikkelen nieuwe kennis en vaardigheden, zodat we beter kunnen werken op basis van risico's. Ook werken we meer samen met andere regio's en landelijke partners. Daarnaast blijven we leren

en ons verbeteren als organisatie. Hierdoor kunnen we goed en snel reageren op nieuwe en onverwachte situaties.

Doelstelling 3: Deskundige en duurzaam inzetbare medewerkers

Onze medewerkers en vrijwilligers zijn goed opgeleid, professioneel en blijven langdurig inzetbaar. We investeren voortdurend in hun gezondheid, ontwikkeling en leiderschap. Zo zorgen we ervoor dat de organisatie ook op de lange termijn effectief en paraat blijft. We bieden daarnaast een veilige werkomgeving, zowel sociaal als fysiek. Medewerkers zijn betrokken en vitaal. Hierdoor blijven mensen gemotiveerd en kunnen zij hun werk goed blijven doen.

Vier speerpunten

Om de drie doelstellingen te halen, werkt de brandweer met vier speerpunten. Hoofdstuk 4 werkt elk speerpunt uit.

Speerpunt 1	**Blijvende focus op de kerntaken**
Speerpunt 2	**Oog voor veranderend risicobeeld**
Speerpunt 3	**Samenwerking in het netwerk**
Speerpunt 4	**Resultaatgericht organiseren**

Concept

4. Uitwerking: vier speerpunten

Elk speerpunt krijgt hierna een eigen pagina met daarop: waarom het belangrijk is, wat we er concreet aan doen en waar we in 2030 willen staan. Deze speerpunten vormen de basis voor onze jaarplannen.

Speerpunt 1

Blijvende focus op de kerntaken

Draagt met name bij aan

Doelstelling 1: Betrouwbare en weerbare brandweerdienstverlening

Doelstelling 3: Deskundige en duurzaam inzetbare medewerkers

Waarom dit speerpunt

Onze kerntaken zijn het beheersen van risico's en het bestrijden van incidenten. Toenemende eisen van buitenaf dwingen tot scherpere keuzes.

Wat doen we 2027–2030

- We werken met duidelijke kaders. Medewerkers weten wat de prioriteit is: onze wettelijke kerntaken en bestuurlijke afspraken. Het gaat hierbij om de taken zoals vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's en aanvullende taken (zie ook: bijlage 4 en 5).
- We bewaken voor incidentbestrijding de inzetcapaciteit door monitoring van het dekkingsplan. We updaten dit dekkingsplan in 2028.
- We zorgen dat de vakbekwaamheid voor incidentbestrijding blijvend op niveau is. Dat doen we met vernieuwde opleidings- en oefenprogramma's. Deze zijn gereed in 2028/2029.
- We richten onze inzet op risicobeheersing en advisering op basis van ingrijpende risico's.
- We zijn vroegtijdig betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen en bouwplannen.

In 2030 staat de brandweer...

In 2030 is de brandweer nog steeds gericht op haar kerntaken. Medewerkers zijn vakbekwaam en weten wat de prioriteit is. De basistaken op het gebied van risicobeheersing en incidentbestrijding zijn geborgd.

Speerpunt 2

Oog voor veranderend risicobeeld

Draagt met name bij aan

Doelstelling 1: Betrouwbare en weerbare brandweerdienstverlening

Doelstelling 2: Wendbare en toekomstbestendige organisatie

Waarom dit speerpunt

Een veranderend risicobeeld vraagt om een goede en structurele voorbereiding. Onze kennis, het materieel en onze inzet moeten hierop aansluiten. Het gaat om risico's die samenhangen met klimaatverandering, zoals een blijvend verhoogd risico op grote natuurbranden en risico's op het gebied van waterveiligheid, de energietransitie en biobased bouwen. Daarnaast zijn er specifieke thema's die een eigen aanpak vereisen, zoals het bestrijden van incidenten in de scheepvaart.

Wat doen we 2027–2030

- We verankeren de veranderingen in het risicobeeld in onze werkwijzen, procedures, opleidingen en materieel.
- We versterken de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing samen met gemeenten, landgoedeigenaren en natuurbeheerders.
- We organiseren bewonersbijeenkomsten over preventie en veiligheid in risicogebieden.
- We wisselen kennis uit met nationale en internationale partners.
- We dragen bij aan landelijke programma's, onder andere voor natuurbrandaanpak.
- In 2030 hebben we de versterking van natuurbrandbeheersing structureel verankerd in de organisatie.
- Het meerjarenbeleidsplan 'Risicobeheersing in Beweging 2025-2028' hebben we in 2028 afgerond en in 2029 hebben we een nieuw meerjarenbeleidsplan voor Risicobeheersing.

In 2030 staat de brandweer...

In 2030 is de brandweer voorbereid op veranderingen in het risicobeeld in Gelderland-Midden. Kennis, materieel en afspraken zijn geborgd. We zijn regionaal én landelijk een erkende partner op het vlak van natuurbrandbeheersing.

Speerpunt 3

Samenwerking in het netwerk

Draagt met name bij aan

Doelstelling 1: Betrouwbare en weerbare brandweerdienstverlening

Doelstelling 2: Wendbare en toekomstbestendige organisatie

Waarom dit speerpunt

Samenwerking wordt steeds belangrijker. Bij risicobeheersing werken we al samen met partners, zoals gemeenten. We willen deze samenwerking gerichter vormgeven.

Bij incidentbestrijding ligt de nadruk op samenwerking binnen het brandweernetwerk. We willen de samenwerking bij grote en langdurige incidenten verbeteren, zonder dat dit ten koste gaat van onze eigen regio. Dergelijke incidenten zijn soms te groot voor één regio. Daarom is samenwerking binnen Oost-5 en met landelijke partners noodzakelijk. Dit werkt alleen als afspraken en werkwijzen duidelijk zijn. Samenwerking is geen doel op zich, maar een middel om sterker en effectiever te worden..

Wat doen we 2027–2030

- Vanuit risicobeheersing sluiten we vroeg aan bij ruimtelijke ontwikkelingen en bouwinitiatieven, zoals de verstedelijkingsstrategie. Zo kunnen we sturing geven aan het inrichten van de ruimte en aan veilig bouwen. We letten er daarbij op dat hulpdiensten veilig en adequaat kunnen optreden en op de zelfredzaamheid van mensen.
- Voor risicobeheersing zetten we onze samenwerking met de samenleving voort, zoals met gemeenten, initiatiefnemers, VvE's/woningcorporaties en scholen.
- We hebben de locaties voor 'Wonen voor zorg' eind 2027 in beeld.
- We stemmen voor incidentbestrijding werkwijzen en standaarden af binnen Oost-5, zodat we bij incidenten naadloos samenwerken.
- We werken samen met andere regio's aan het versterken van de bovenregionale slagkracht bij crises en grootschalige incidenten. Analyse en plan voren we uit in 2027/2028. De implementatie volgt in 2029/2030.
- We maken voor incidentbestrijding duidelijke afspraken over schaarse capaciteit bij gelijktijdige incidenten.
- We optimaliseren de gezamenlijke meldkamer Oost-5 voor betere coördinatie.
- We sluiten aan bij landelijke agenda's als dat aantoonbaar – zoals op basis van ons regionaal risicoprofiel - helpt voor onze regio.

In 2030 staat de brandweer...

In 2030 vinden brandweer en gemeenten elkaar bij ruimtelijke ontwikkelingen vroegtijdig om risico's te voorkomen of beperken. De brandweer werkt beter bij bovenregionale incidenten. Gedeelde afspraken en gezamenlijke oefeningen zorgen voor snelle en gecoördineerde opschaling.

Speerpunt 4

Resultaatgericht organiseren

Draagt met name bij aan

Doelstelling 2: Wendbare en toekomstbestendige organisatie

Doelstelling 3: Deskundige en duurzaam inzetbare medewerkers

Waarom dit speerpunt

We willen een sterke organisatie blijven met gemotiveerde medewerkers. Ook willen we dat mensen goed inzetbaar zijn en dat de organisatie blijft functioneren, zelfs als incidenten lang duren. We kiezen er niet voor om de werkdruk te verhogen. In plaats daarvan willen we met dezelfde mensen en middelen meer bereiken door slimmer te werken. Dat doen we door werkprocessen efficiënter te maken en beschikbare data beter te gebruiken. Medewerkers krijgen daarbij meer ruimte om hun vakmanschap te laten zien en verantwoordelijkheid te nemen.

Wat doen we 2027–2030

- We werken steeds meer op basis van data en risico's. We sturen op feiten zoals bij de monitoring van ons dekkingsplan en gebruiken expertise uit de eigen organisatie, bijvoorbeeld bij het leren van onze inzet bij incidenten.
- We verbeteren werkprocessen doorlopend om onnodige belasting weg te nemen, onder andere door automatisering en inzet van slimme registratiesystemen.
- We gebruiken nieuwe mogelijkheden voor ondersteuning en verbetering van ons werk zoals inzet van artificiële intelligentie (AI).
- We investeren in vitaliteit, gezondheid en duurzame inzetbaarheid. De basis hiervoor is gereed in 2027/2028. Daarna zorgen we voor borging en voortzetting.
- We versterken leiderschap, eigenaarschap en talentontwikkeling. Dit hebben we in 2029/2030 gerealiseerd.

In 2030 staat de brandweer...

In 2030 zet de brandweer mensen en middelen effectiever in. Medewerkers zijn duurzaam inzetbaar en voelen zich betrokken bij hun werk en de organisatie. Leidinggevenden sturen op feiten.

Bijlage 1 - Terugblik, wat hebben we gedaan?

In het beleidsplan 2025–2026 stonden zes beleidsdoelen centraal. We hebben op al deze punten stappen gezet. Hieronder staan op hoofdlijnen per beleidsdoel de behaalde resultaten.

Toekomstbestendigere brandweerorganisatie

- Om medewerkers, beroepskrachten én vrijwilligers, betrokken en gemotiveerd te houden, zijn verschillende programma's gestart of verder ontwikkeld en ingevoerd, zoals 'Brandweer Vooruit!' voor alle 24-uursdienstploegen met aandacht voor vertrouwen en samenwerking, 'Goed Werkgeverschap en een Veilig Werkklimaat'.
- In 2025 is gestart met leiderschaps- en omstanderstrainingen.
- In 2025 zijn nieuwe uitrukpakken ontwikkeld en getest. In 2026 zijn deze uitgedeeld en kreeg iedereen twee pakken voor meer veiligheid en comfort.
- Er is uitgebreid ingezet op leren en evalueren, zoals na de grote incidenten in 2025.

Hogere prioriteit voor vrijwilligheid

- De bezetting met vrijwilligers is ondanks de drukte en complexiteit van het werk dankzij gerichte werving, opleiding en begeleiding tot nu toe op peil gebleven.
- Vakbekwaamheidsprogramma's zijn vernieuwd met meer praktijkgerichte oefeningen.
- Er is een start gemaakt met het programma 'Postcommandant van de Toekomst'.

Paraatheid beter monitoren

- Dynamisch alarmeren is ingevoerd voor snellere en efficiëntere inzetten.
- We zijn gestart met het monitoren van het in 2024 bestuurlijk vastgestelde dekkingsplan.
- Het programma 'Slagkracht en Paraatheid' is van start gegaan.

Betere informatievoorziening voor risicogerichter werken

- Met dashboards hebben we beter zicht gekregen op activiteiten voor risicobeheersing en op incidentdata. Zo kunnen we meer sturen op risico's maar ook op strategische personeelsmanagement en materieelspreiding. Dit helpt bij het nog beter bedrijfsvoeren van onze brandweerorganisatie.
- We hebben meer kennis opgebouwd over duurzaam bouwen, het borgen van een veilige energietransitie en natuurbrandbeheersing. We hebben bovendien bijgedragen aan veiligheid op deze thema's door deze kennis te delen met andere veiligheidsregio's, zowel binnen Oost-5[2] als landelijk.
- In 2025 is een brandrisicoprofiel opgeleverd. Dit profiel wordt de komende jaren verder ontwikkeld. Het geeft beter inzicht in brandrisico's en helpt bij risicogericht werken, het stellen van prioriteiten en veiliger optreden.

[2] Oost-5: Samenwerkingsverband van vijf veiligheidsregio's: IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid

Concept

- Bedrijven met gevaarlijke stoffen die een veiligheidsrisico kunnen vormen zijn aanvullend in beeld gebracht en er is een pilot gestart met toezicht samen met partners. Deze werkwijze is verbeterd en ingebed in de organisatie.

Steviger in netwerk

- We werken nauwer samen met gemeenten, woningcorporaties, zorginstellingen en ketenpartners.
- We hebben nieuwe initiatieven voor brandveilig leven georganiseerd in de vorm van basisschoolprojecten, bewonersbijeenkomsten en open dagen bij de posten.
- We hebben samen met de GGD, GHOR en politie advies gegeven over plannen en risico's, zodat keuzes bijdragen aan een veilige en gezonde leefomgeving.
- Voor het project Wonen met zorg zijn meldingen afgehandeld en samen met gemeenten zijn eerste integrale controles uitgevoerd.

Meldkamer

- In Oost 5-verband zijn we onder andere bezig met de aanbesteding van de huidige (C2000) communicatieapparatuur bestaande uit portofoons en mobilofoons met een geplande gunning in het najaar van 2026.

Verder hebben we nieuw redgereedschap ingebouwd in onze voertuigen. Ook is het systeem SOS Toegang toegevoegd, zodat we sneller toegang krijgen tot incidentlocaties. Voor ontwikkeling van nieuwe brandweerkazernes hebben we werkzaamheden uitgevoerd voor een nieuwe kazerne in Ede. Er is na een haalbaarheidsonderzoek gekozen voor een locatie met afronding van een ontwerp in 2026. Ook hebben we voorbereidingen getroffen voor het vernieuwen van de posten in Otterlo en Oosterhout.

Grote incidenten, waaronder vier grote branden in 2025, hebben laten zien dat de brandweer veerkrachtig is. De organisatie kon langdurige en complexe situaties aan. Dat is een compliment aan alle medewerkers en vrijwilligers. Maar we bereikten ook onze grenzen in die periode en hebben onze kwetsbaarheid ervaren. We moeten ons op de toekomst anders en beter voorbereiden. Daarbij is het van belang dat onze interne bedrijfsvoering en onze ambities in balans blijven. Dat vraagt om zorgvuldige keuzes in prioritering en tempo.

Concept

Bijlage 2 - Ontwikkelingen

Onderstaand overzicht geeft de belangrijkste externe ontwikkelingen die invloed hebben op het werk van de brandweer in de periode 2027–2030. Voor een volledig beeld verwijzen we naar het Regionaal Risicoprofiel (2026).

Ontwikkeling	Wat betekent dit voor de brandweer?
Klimaatverandering	Extreem weer komen vaker voor. Dit leidt tot meer en complexere incidenten, met name natuurbranden en overstromingen.
Stedelijke verdichting	Steden worden compacter. Nieuwe bouwmaterialen en inrichting van wijken leiden tot andere risico's en bereikbaarheidsvraagstukken.
Duurzame energie	Zonnepanelen, energieopslagsystemen, elektrische voertuigen, waterstof en verduurzamen van gebouwen brengen nieuwe brand- en explosierisico's met zich mee.
Digitale afhankelijkheid	De samenleving is sterk afhankelijk van digitale systemen. Uitval van ICT of vitale infrastructuur kan snel grote gevolgen hebben.
Arbeidsmarkt	De krapte op de arbeidsmarkt raakt ook de brandweer. Vrijwilligers zijn minder beschikbaar, zeker overdag.
Wet- en regelgeving	De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) verschuift toezicht naar private partijen. Dit vraagt een andere rol van de brandweer bij bouwprojecten.
Internationale spanningen	Geopolitieke onrust vergroot de kans op uitvalscenario's zoals cyberaanvallen en storingen in vitale infrastructuur. De brandweer speelt hierbij een grotere rol.
Defensie en veiligheid	Defensie doet een groter beroep op de brandweer dan voorheen. Dit vraagt dat de brandweer ook functioneert onder verstoorde omstandigheden.
Maatschappelijke verwachtingen	Burgers kijken in onzekere tijden meer naar de brandweer als vertrouwd en zichtbaar onderdeel van de overheid.

Hieronder staan belangrijke landelijke en bovenregionale ontwikkelingsthema’s die direct van invloed zijn op onze regio.

Ontwikkelingen en thema’s brandweer — landelijk en bovenregionaal / Oost-5

- Regionale paraatheid en bovenregionale slagkracht
- Incidentbestrijdingsthema’s: gebiedsgerichte opkomsttijden, Uitruk op Maat
- Grootschalig Brandweer Optreden / Specialistisch Optreden
- Operationele informatievoorziening, waaronder vervanging/upgrade C2000 (meldkamer)
- Taskforce Visie Natuurbrandbeheersing Brandweer Nederland
- Brandveiligheidsthema’s: Brandveilig Leven (‘Veilig vluchten’), biobased bouwen, positie brandveiligheid in advisering omgevingsveiligheid voor onder andere (gemeentelijke) ruimtelijke plannen
- Randvoorwaarden: vernieuwing onderwijsstelsel (Technisch Brandonderzoek), Arbo, materieel en middelen
- Samenwerking met 25 veiligheidsregio’s

- Welzijn van medewerkers: vitaliteit, duurzame inzetbaarheid, sociale veiligheid, PTSS
- Doorontwikkeling landelijk gaspakkenteams
- Visie en aanpak scheepvaart-incidentbestrijding
- Bovenregionale samenwerking en mandatering
- Noodzaak van wendbare brandweer door geopolitieke veranderingen

Concept

Bijlage 3 - Veranderingen in risico's

Dit overzicht beschrijft per risicogebied wat er verandert en wat dat betekent voor de brandweer. Het is een aanvulling op het Regionaal Risicoprofiel (VGGM, 2026).

Type risico	Kern van de verandering	Gevolg voor brandweer
Klimaat- en omgevingsrisico's (natuurbrand, overstroming, extreem weer)	Frequentere, intensere en langdurigere incidenten	Grootschalige en langdurige inzetten. Grotere rol in coördinatie. Meer beweging in preventie en communicatie richting inwoners.
Nieuwe en complexere risico's (hoogbouw, gevaarlijke stoffen, na-isoleren)	Minder frequent, maar groter en complexer	Meer specialistische kennis en scenario-denken. Aangepast materieel nodig.
Gebiedsontwikkeling (stedelijke verdichting, biobased bouwen)	Nieuwe bouwvormen en materialen, terwijl wetgeving achterblijft	Risicogericht werken versterken. Hogere bereikbaarheidseisen stellen en vastleggen in dekkingsplan.
Energie- en technologische risico's (EV's, batterijen, waterstof)	Nieuwe energiedragers vergroten brand- en explosierisico's	Speciale procedures, materieel en training nodig.
Maatschappelijke risico's (kwetsbare doelgroepen, vergrijzing, polarisatie/ verharding maatschappij, meer verwarde personen)	Complexere zorgbehoefte van inwoners; toename risico op brand of brandstichting	Meer focus op preventie en samenwerking met zorgpartners. Meer (complexe) incidenten.
Beschikbaarheid vrijwilligers	Beschikbaarheid neemt af, met name overdag	Groter belang van fijnmazig netwerk van posten. Aflossing planmatig organiseren. Werving en behoud versterken.
Eisen aan vrijwilligers	Toename van kennis- en vaardighedeneisen	Hogere belasting voor vrijwilligers. Verdere specialisatie nodig. Meer inspanning voor werving.
Systeem- en infrastructuurrisico's (digitalisering, vitale infrastructuur)	Afhankelijkheid van digitale en fysieke netwerken	Versterkte rol in crisisbeheersing. Back-up systemen en maatschappelijke taken bij uitvalscenario's.
Deregulering bouwtoezicht (Wkb)	Advisering bouwaanvragen verschuift naar private partijen	Minder structurele betrokkenheid, maar grotere noodzaak voor vroegtijdige gesprek met initiatiefnemer en integrale risicobenadering.

Bijlage 4 - Wettelijk kader en strategische agenda's

Wet veiligheidsregio's

Het beleidsplan is verplicht op grond van de Wet veiligheidsregio's. De wet beschrijft wat de brandweer minimaal moet doen: het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij incidenten, en het ondersteunen van andere diensten. Daarnaast is de brandweer betrokken bij crisisbeheersing en rampenbestrijding.

De wet wordt momenteel herzien. De herziening richt zich op een sterkere regionale samenwerking, duidelijkere verantwoordelijkheidsverdeling, een sterkere adviesfunctie (voor de fysieke leefomgeving) en een betere aansluiting op nieuwe risico's. De uitkomsten van deze herziening worden meegenomen in de uitvoering van dit plan.

Samenwerkingsagenda Brandweer Nederland

Brandweer Nederland heeft een samenwerkingsagenda opgesteld. De agenda richt zich op: meer uniformiteit in werkwijzen, gezamenlijke inkoop van materieel, gedeelde opleidingsprogramma's en een sterkere positie bij landelijke crises. Dit beleidsplan sluit op al deze punten aan.

Strategische agenda Veiligheidsberaad

Het Veiligheidsberaad — het overleg van alle 25 voorzitters van veiligheidsregio's — heeft een strategische agenda vastgesteld. Kernthema's zijn: weerbaarheid van de samenleving, het versterken van crisisbeheersing en de aanpak van klimaatgerelateerde risico's. Gelderland-Midden draagt actief bij aan deze agenda.

Rapport ‘Grenzen Bereikt’

Het rapport ‘Grenzen Bereikt’ laat zien dat de brandweer in veel regio's onder druk staat door hoge werkdruk, krappe bezetting en toenemende risico's. Het rapport pleit voor duidelijkere keuzes over wat de brandweer wel en niet doet, en voor meer regionale en landelijke samenwerking. Dit beleidsplan geeft hier concreet invulling aan.

Concept

Bijlage 5 - Beschrijving niet-wettelijke adviesfunctie

Op basis van art 10 van de Wet Veiligheidsregio's hebben de veiligheidsregio's de belangrijke rol van adviseur op het terrein van fysieke veiligheid gekregen. VGGM heeft op grond van de Wet veiligheidsregio's de taak om het bevoegd gezag, bedrijven en inwoners te adviseren over o.a.:

- Het voorkomen, beperken en bestrijden van brand(gevaar);
- Het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand;
- Risico's van branden, rampen en crisis.

Enkele van de hieraan gekoppelde (advies)taken worden bepaald in de relevante wet- en regelgeving (wettelijke adviestaken). Andere staan bepaald in het beleidsplan (niet-wettelijke adviestaken). In beide gevallen willen we risicogericht werken, met gebruik van het landelijke model voor Risicogericht Werken van Brandweer Nederland.

Wettelijke adviestaken

Sinds de inwerkingtreding van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) op 1 oktober 2010 zijn veiligheidsregio's zelfstandige bestuursorganen. De wetgever heeft deze bestuursorganen een aantal wettelijke taken toebedeeld voor het hierboven beschreven complexe werkveld. Het betreft de volgende wettelijke taken:

- Aanwijzen van locaties waarop één of meer milieubelastende activiteiten zoals bedoeld in artikel 7.1 Bvr worden verricht om over een bedrijfsbrandweer te beschikken (bedrijfsbrandweeraanwijzing).
- Houden van toezicht op de naleving van het gestelde in artikel 31 Wvr en het inzetten van handhavingsinstrumenten bij niet-naleving.
- Houden van toezicht op de naleving van artikel 48 (verschaffen van informatie die nodig is voor een adequate voorbereiding op de rampenbestrijding en de crisisbeheersing) en inzetten van handhavingsinstrumenten bij niet-naleving. Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).
- Het adviseren van het bevoegd gezag over aanvragen omgevingsvergunning voor milieubelastende activiteiten zoals bedoeld in artikel 4.33 Omgevingsbesluit.
- Houden van toezicht op de naleving van de artikelen die zijn opgenomen in afdeling 4.2 van het Bal (voorheen Brzo 2015) die zich tot de veiligheidsregio's richten.
- Inzetten van handhavingsinstrumenten bij niet naleving van de artikelen die zijn opgenomen in afdeling 4.2 van het Bal (voorheen Brzo 2015) die zich tot de veiligheidsregio's richten.
- Adviseren over ontbrandingstoestemmingen op grond van het Vuurwerkbesluit.

Concept

Inzet van VGGM bij haar advisering en randvoorwaarden daarvoor

Bij de advisering focussen we ons op de risico's die er toe doen, waaronder het vervoer en de opslag van gevaarlijke stoffen, brandveiligheid, omgevingsveiligheid en de relatie tussen risicobronnen en risico-ontvangers. Deze risico's staan onder meer benoemd en uitgewerkt in ons Regionaal Risicoprofiel en brandrisicoprofiel. Ook maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de energietransitie, verstedelijking, klimaatverandering en vergrijzing, die de bestaande risico's beïnvloeden, wegen mee. Om uitvoering te geven aan de wettelijke en niet-wettelijke taken, voor die risico's die ertoe doen, moet niet alleen geïnvesteerd worden in de samenwerking met gemeenten, maar ook met het netwerk rondom dat betreffende risico.

Met het oog op de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet en de taken overeenkomstig de Wet veiligheidsregio's is een aantal zaken randvoorwaardelijk:

- Betrekt het bevoegd gezag het bestuur van de veiligheidsregio vroegtijdig bij het opstellen van het omgevingsplan, omgevingsvisie, eventuele omgevingsprogramma's en daarvan afgeleide projectbesluiten;
- Stelt het bevoegd gezag het bestuur van de veiligheidsregio voorafgaand aan de vaststelling van het ontwerp-omgevingsplan en het definitieve omgevingsplan in de gelegenheid om advies uit te brengen;
- Informeert het bevoegd gezag het bestuur van de veiligheidsregio bij wijzigingen in het omgevingsplan en stelt het hen in de gelegenheid advies uit te brengen;
- Betrekt het bevoegd gezag het bestuur van de veiligheidsregio vroegtijdig (initiatieffase) bij een (binnen/buitenplanse) omgevingsplanactiviteit;
- Adviseert de veiligheidsregio (schriftelijk) op bovenstaande zaken.

Niet-wettelijke taken

Naast de hiervoor beschreven wettelijke adviestaak hebben we een niet-wettelijke adviestaak, die we hieronder uitwerken. Onze adviesrol heeft een multidisciplinair karakter. Wij brengen adviezen uit over onderwerpen waarvan wij het wenselijk vinden dat deze aandacht krijgen van de gemeenten en waarbij een eenduidige en uniforme aanpak nodig is. De dienstverlening richting de gemeenten in dit kader heeft VGGM uitgewerkt naar heldere samenwerkingsafspraken (2024). Hierin wordt de dienstverlening, daar waar mogelijk, gekoppeld aan de risicoklasse hoog/middel/laag. Het gaat hierbij om:

- Participeren en adviseren bij de ontwikkeling van omgevingsvisies, omgevingsprogramma's en omgevingsplannen van gemeenten;
- Participeren en adviseren over omgevingsveiligheid[3], veilige fysieke leefomgeving, brandveiligheid, bluswater- en bereikbaarheidsvraagstukken, natuurbrandbeheersing, zelfredzaamheid en zorgcontinuïteit bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen gemeenten;

[3] *"Wettelijke aansturing van advisering door veiligheidsregio's op andere risicoveroorzakers en op alle nieuwe risico-ontvangers is niet (meer) opgenomen, maar valt onder de motiveringsplicht vroegtijdige publieksparticipatie: art 10.2, 10.7 en 10.8 Omgevingsbesluit. Daarom is het van belang dat de veiligheidsregio's in hun beleidsplan aanvullend invulling geven aan adviestaken voor o.a. omgevingsveiligheid op basis van art 3 en art 10 Wet veiligheidsregio's[3].*

concept

- Participeren en adviseren over bouw, gebruik, evenementen en milieu; risicogericht toezicht met verschillende uitvoeringsvormen bij bouw, gebruik, evenementen en milieu;
- Participeren en adviseren op (her)nieuw(d)e wet- en regelgeving en beleid hierover;
- Kennisdeling en communicatie over (rest)risico's.

De verbinding met andere schakels in de veiligheidsketen en het risicogericht en meer 'Omgevingswet-proof' maken van de werkprocessen vergen ook in de komende beleidsperiode een inspanning van gemeenten en veiligheidsregio.

Concept

Bijlage 6 - Weerbaarheid van de brandweer

De brandweer moet zelf ook kunnen functioneren als de normale omgeving wegvalt. Denk aan een langdurige stroomstoring, een cyberaanval op gemeentelijke systemen of een grootschalig incident dat alle hulpdiensten tegelijk vraagt. Dit heet weerbaarheid: het vermogen om de kerntaken te blijven uitvoeren, ook onder moeilijke omstandigheden.

Waarom is dit nu extra belangrijk?

De wereld is onrustiger dan tien jaar geleden. Internationale spanningen nemen toe. Dat heeft gevolgen voor vitale infrastructuur in Nederland: energie, water, communicatie en transport. Als één van deze systemen uitvalt, heeft dat direct gevolgen voor de inzet van de brandweer en voor de veiligheid van inwoners.

Vroeger deed de brandweer een beroep op defensie bij grootschalige calamiteiten. Nu is dat steeds vaker andersom: defensie vraagt de brandweer om ondersteuning. Dit vraagt dat de brandweer onafhankelijk kan opereren — ook zonder externe ondersteuning.

Beoogde rol van de brandweer

Continuïteitsplanning

We analyseren welke processen en kerntaken kritiek zijn en wat er nodig is om die te blijven uitvoeren als onderdelen wegvallen. Dit heet bedrijfscontinuïteitsmanagement.

Scenario-oefeningen

We oefenen regelmatig grootschalige uitvalscenario's: wat doen we als er geen stroom is, als communicatie uitvalt of als meerdere incidenten tegelijk plaatsvinden?

Programma Weerbaarheid

Via het programma 'Weerbaarheid' versterken we de organisatorische en fysieke veerkracht van de brandweer.

Back-up systemen

We zorgen voor alternatieve communicatiemiddelen en noodaggregaten op strategische posten.

Samenwerking met andere diensten

Bij uitvalscenario's werken we nauw samen met gemeenten, politie, defensie en nutsbedrijven. Goede afspraken vooraf zijn essentieel.

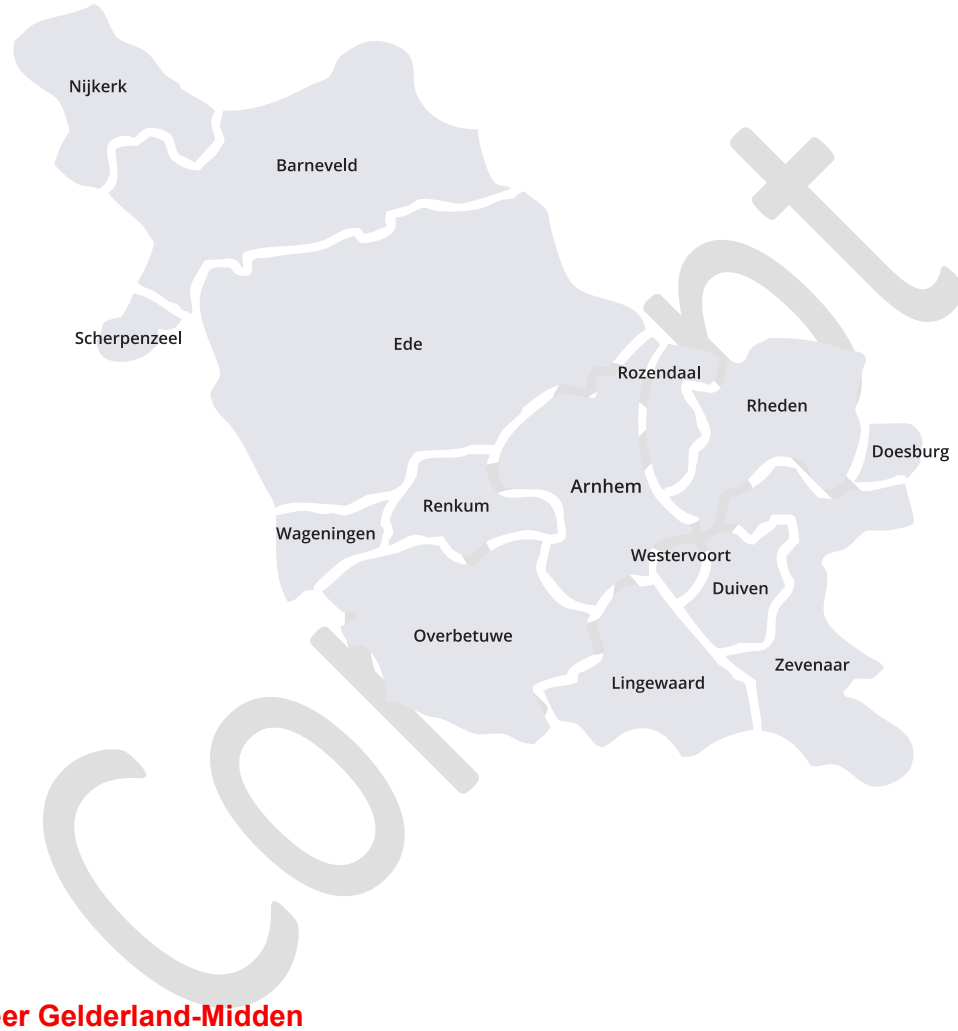
De brandweer als vertrouwd aanspreekpunt

In onzekere tijden kijken burgers vaker naar de brandweer. De brandweer is zichtbaar, dichtbij en betrouwbaar. Posten staan verspreid over de regio. Brandweermensen kennen hun wijk en zijn herkenbaar. Dit maakt de brandweer bij uitstek geschikt als aanspreekpunt voor inwoners bij langdurige of onzekere situaties.

Die rol vraagt dat de brandweer ook communiceert in begrijpelijke taal, de samenwerking met gemeenten en welzijnsorganisaties versterkt en nadenkt over de eigen zichtbaarheid in crisissituaties.

Concept

Brandweer Gelderland-Midden
is onderdeel van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Concept

Brandweer Gelderland-Midden
Postbus 5364
6802 EJ ARNHEM
T 0800 8446 000
E brandweer@vggm.nl
I www.brandweergm.nl

BRANDWEER
Gelderland-Midden

www.vggm.nl

Bijlage 2 Beleidsplan Crisisbeheersing

2027 - 2030

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

1. Inleiding 4

2. Organisatie 5

3. Ontwikkelingen en trends 6

4. Strategische doelstellingen en speerpunten 6

5. PDCA-cyclus en financiële middelen 10

Nawoord 11

Concept

Voorwoord

Verantwoordelijkheid

Onze veiligheid en gezondheid is niet vanzelfsprekend. Dat merken we steeds vaker. Ontwikkelingen volgen elkaar snel op en gebeurtenissen die eerst uitzonderlijk waren, lijken steeds vaker onderdeel van de realiteit. Dit vraagt iets van ons allemaal.

In gesprekken met bewoners in mijn eigen gemeente hoor ik regelmatig hoe mensen kijken naar veiligheid en onzekerheid. Wat als de stroom uitvalt? Wat als hulp van de overheid langer op zich laat wachten? Ook als inwoner in mijn eigen buurt merk ik dat dit leeft. Deze gesprekken laten zien hoe dichtbij en concreet crisisbeheersing is in het dagelijks leven.

Als bestuurlijk trekker crisisbeheersing binnen de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) zie ik dagelijks hoe belangrijk het is om goed voorbereid te zijn. Diezelfde boodschap hoor ik ook terug van collega-burgemeesters in de regio. Voorbereiding is daarbij niet alleen een opgave voor de overheid, maar voor de samenleving als geheel. Want in een crisis komt het uiteindelijk aan op mensen: inwoners, ondernemers, vrijwilligers en professionals die samen het verschil maken.

Dit beleidsplan crisisbeheersing 2027–2030 geeft richting aan hoe wij ons daarop voorbereiden. We investeren in samenwerking, in slagkracht en in wendbaarheid. Tegelijkertijd moeten we realistisch zijn: niet alles is te voorkomen en niet alles is direct oplosbaar. Juist daarom is het belangrijk dat we blijven werken aan een weerbare samenleving.

Die weerbaarheid krijgt vorm in zelfredzaamheid en samenredzaamheid. Thuis, in de straat en op het werk. Het is goed om te zien dat steeds meer mensen zich bewust zijn van hun eigen rol en zich voorbereiden op situaties waarin hulp niet direct beschikbaar is. Dat vergroot niet alleen de eigen veiligheid, maar versterkt ook het netwerk als geheel.

Voor ons als overheid betekent dit dat we duidelijk moeten zijn over wat mensen van ons mogen verwachten. En ook over wat we van elkaar vragen. We staan naast de samenleving, maar nemen niet alles over. Onze rol is om te verbinden, te ondersteunen en richting te geven, samen met onze partners in het netwerk van veiligheid en gezondheid.

Dit beleidsplan is een uitnodiging om die verantwoordelijkheid samen te dragen, elke dag opnieuw.

Want alleen door samen op te trekken, kunnen we bouwen aan een weerbare en wendbare regio, voorbereid op wat komt.

Floor Vermeulen

Bestuurlijk trekker crisisbeheersing VGGM en burgemeester van Wageningen

Concept

1. Inleiding

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden werkt aan een toekomstbestendige crisisorganisatie in een omgeving die steeds minder voorspelbaar is. Ontwikkelingen volgen elkaar snel op, crises worden complexer en de impact op de samenleving is groter en langduriger. Waar eerder vaak sprake was van kortdurende incidenten, zien we steeds vaker langdurige en verweven crises.

De opgaven waar we voor staan zijn de afgelopen jaren duidelijker en urgenter geworden. In eerdere beleidsperiode is al ingezet op het versterken van crisisbeheersing en het vergroten van de weerbaarheid van de samenleving. Die lijn zetten we voort en verdiepen we in dit beleidsplan.

Ons risicoprofiel laat zien dat verschillende ontwikkelingen hier direct invloed op hebben. Klimaatverandering vergroot de kans op natuurbrand en langdurig extreem weer. Geopolitieke ontwikkelingen en internationale afhankelijkheden brengen nieuwe kwetsbaarheden met zich mee, zoals de mogelijke uitval van elektriciteit, gas en drinkwater. Ook maatschappelijke ontwikkelingen, zoals polarisatie en de energietransitie, beïnvloeden bestaande risico's en kunnen de impact van crises versterken.

Dit beleidsplan geeft richting aan de doorontwikkeling van crisisbeheersing in de periode 2027–2030. Het beschrijft de koers, ambities en ontwikkelopgaven voor de crisisorganisatie en haar partners in het netwerk van veiligheid en gezondheid.

We onderkennen dat vooruitkijken over meerdere jaren minder vanzelfsprekend is geworden. Daarom kiezen we voor een adaptieve aanpak, waarin we meebewegen met ontwikkelingen en bijsturen waar nodig. Dat vraagt om meer dan voorbereiding alleen: om wendbaarheid, samenwerking en het vermogen om continu te leren. En om duidelijke keuzes in wat we wel en niet doen, zodat de organisatie ook in de praktijk handelingsbekwaam en betrouwbaar blijft.

Crisisbeheersing is niet uitsluitend een taak van één organisatie, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid, partners en samenleving. Dit beleidsplan onderstreept de beweging naar een netwerkgerichte aanpak, waarin vertrouwen, informatie-uitwisseling en gezamenlijke voorbereiding centraal staan.

Tegelijkertijd krijgt deze gezamenlijke verantwoordelijkheid pas betekenis in de praktijk van alledag, dichtbij mensen en in de samenleving zelf.

Concept

2. Organisatie

Afdeling Crisisbeheersing
Crisisbeheersing is één van de acht afdelingen van VGGM. De afdeling zorgt voor regie op voorbereiding op risico's, rampen en crises. Ook is de afdeling verantwoordelijk voor het multidisciplinaire onderdeel van de crisisorganisatie en de overdracht van acute fase naar nafase. Crisisbeheersing voert haar taken uit in nauwe samenwerking met een grote diversiteit aan partners.

Binnen de afdeling crisisbeheersing horen ook de GHOR en Bevolkingszorg. De GHOR is verantwoordelijk voor de coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening in tijden van een ramp of crisis. Onder Bevolkingszorg vallen de maatregelen en voorzieningen die gemeenten treffen bij een ramp of crisis: publieke zorg, omgevingszorg, nafase (nazorg en herstelzorg) en crisiscommunicatie. Bevolkingszorg valt onder verantwoordelijkheid van de gemeenten. De coördinerend functionaris gemeenten is belast met de coördinatie van de maatregelen en voorzieningen die gemeenten treffen met het oog op een ramp of crisis (Wvr, art. 36).

De wettelijke taken ten aanzien van de meldkamerfunctie worden uitgevoerd door Meldkamer Oost-Nederland (MKON). Om een nauwe verbinding te hebben met de MKON, is binnen de afdeling crisisbeheersing een liaison-multi werkzaam.

Missie
Wij maken en houden Gelderland-Midden zo veilig en gezond mogelijk. Telkens iets beter. Dat doen we door het kennen en beperken van risico's, het voorbereiden op en het bestrijden van crises. Wij zijn daarbij dé verbindende schakel.

En dat 365 dagen per jaar, 24 uur per dag!

Wettelijk kader
De Wet veiligheidsregio's (Wvr) vormt het kader voor de taken van de afdeling crisisbeheersing.
Volgens artikel 14 uit de Wvr is iedere veiligheidsregio verplicht vierjaarlijks een beleidsplan veiligheidsregio op te stellen. Middels dit beleidsplan crisisbeheersing en het beleidsplan brandweer (inclusief dekkingsplan) wordt hieraan voldaan.

Concept

3. Ontwikkelingen en trends

Landelijke agenda crisisbeheersing 2024-2029
Goed voorbereid zijn en blijven op toekomstige crises
De pijlers uit de agenda zijn:

- Versterken voorbereiding en paraatheid
- Versterken van een weerbare samenleving
- Bevorderen van kwaliteit en professionaliteit

Herziening Wet veiligheidsregio's
Een robuuste crisisstructuur – zowel nationaal als (boven)regionaal – is essentieel, waarbij de veiligheidsregio's een cruciale coördinerende rol vervullen en fungeren als schakelpunt met de rijksoverheid. De herziene Wet veiligheidsregio's moet bijdragen aan het versterken van deze structuur.

Taakverbreding en organisatieverandering
We zien ontwikkelingen op ons afkomen zoals de taakverbreding civiele bescherming waardoor er steeds meer samengewerkt moet worden. De komende beleidsplanperiode zal er meer duidelijkheid komen.

4. Strategische doelstellingen en speerpunten

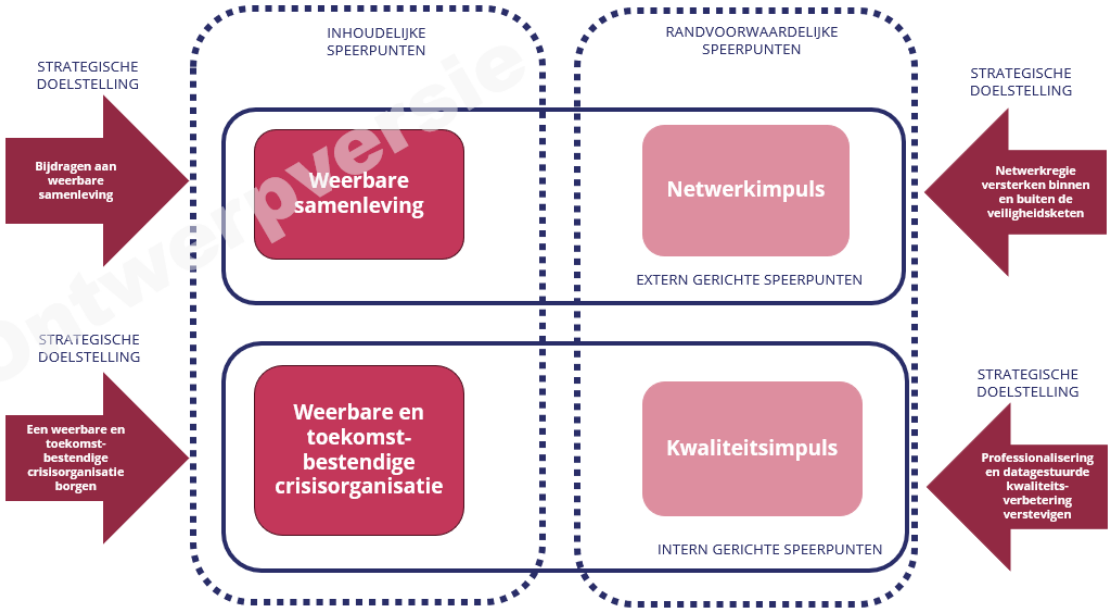
Uitgangspunten
In deze tijden is vier jaar vooruitkijken ingewikkelder dan ooit. We willen daarom vooral adaptief zijn zodat we ons altijd kunnen aanpassen aan de situatie.

Absolute veiligheid bestaat niet. We bereiden ons voor op alle risico's uit ons risicoprofiel en hebben extra aandacht voor langdurige uitval van vitale voorzieningen en mogelijke nieuwe risico's voortvloeiend uit geopolitieke dreigingen en internationale afhankelijkheden.

De ingezette koers van het beleidsplan 2025-2026 ten aanzien van versterking crisisbeheersing zetten we voort in 2027-2030.

Strategische doelstellingen en speerpunten
We richten ons in 2027-2030 op vier speerpunten en daarbij behorende strategische doelstellingen.

Concept

Speerpunt: Weerbare samenleving
Weerbaarheid is geen nieuw begrip. Altijd al dragen we als veiligheidsregio bij aan het overeind houden van de samenleving tijdens crises en aan herstel naar het oude of een nieuw evenwicht. Waar meer nadruk op komt, is de 'whole of society approach'. Een weerbare en veerkrachtige samenleving vraagt iets van iedereen. Iedere inwoner, elk bedrijf, elke (maatschappelijke) organisatie en iedere overheidsinstantie in Nederland heeft hierin een eigen verantwoordelijkheid.

We blijven inzetten op het ondersteunen van de weerbaarheidsopgave in onze omgeving zoals de inrichting van coördinatie- en noodsteunpunten. We zijn flexibel en adaptief als het gaat om nieuwe onderwerpen ten aanzien van de weerbaarheidsopgave.

> "*Een weerbare samenleving vraagt iets van iedereen. VGGM draagt bij door te verbinden, te coördineren en te ondersteunen, zodat burgers, bedrijven en organisaties gezamenlijk verantwoordelijkheid kunnen nemen*."
> ~ Peter Schut – Programmamanager Weerbaarheid VGGM

Strategische doelstelling: Bijdragen aan een weerbare samenleving
De afdeling wil bijdragen aan een weerbare samenleving waarin burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor crisisvoorbereiding, -bestrijding en herstel.

Strategische focus:
- Stimuleren van eigen verantwoordelijkheid bij alle partijen
- Faciliteren van coördinatie- en noodsteunpunten
- Adaptief inspelen op nieuwe maatschappelijke risico's
- Ondersteunen van herstel naar een nieuw evenwicht na crises

Kern: Van 'overheid redt' naar 'samen weerbaar'.

Ontwerpversie
Concept

Speerpunt: Weerbare en toekomstbestendige crisisorgansatie
Onze voornaamste opgave binnen weerbaarheid is onze eigen continuïteit. Zonder die basis kunnen we onze omgeving niet ondersteunen. De continuïteit vormt het fundament van onze weerbaarheidsaanpak. Hierbij hoort ook de continuïteit van de meldkamer.

We bouwen aan een crisisorganisatie die in staat is om snel te schakelen, ongeacht de aard of omvang van de crisis. Dit vraagt om flexibiliteit in processen, mensen en middelen en een constante kritische blik of we nog het goede doen. Naast het sturen op specifieke risico's zorgen we dat we ook voorbereid zijn op het onverwachte.

> "*Door onze eigen continuïteit te waarborgen, staan we altijd klaar om onze inwoners te ondersteunen wanneer het er écht toe doet."*
>
> ~ Bas Koenen, Specialist Crisisbeheersing

Doelstelling: Een wendbare en toekomst-bestendige crisisorganisatie borgen
De afdeling richt zich op het versterken van de eigen continuïteit en slagkracht van de crisisorganisatie als fundament van de weerbaarheidsopgave.

Strategische focus:
- Borgen van 24/7 paraatheid en continuïteit
- Flexibele inzet van mensen, middelen en processen
- Voorbereid zijn op onverwachte en hybride dreigingen
- Extra aandacht voor langdurige uitval van vitale infrastructuur
- Adaptief werken op basis van risicomonitoring

Kern: Niet alleen voorbereid op bekende risico's, maar wendbaar bij de onverwachte.

Speerpunt: Netwerkimpuls
Wij versterken en onderhouden een krachtig netwerk met onze belangrijkste partners gebaseerd op transparantie, wederzijds vertrouwen en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dit doen we in de geneeskundige keten, met gemeenten en met crisispartners. Naast deze bestaande netwerken zoeken we verbinding met nieuwe partners conform de weerbaarheidsopgave.

Wij stimuleren, faciliteren en participeren in ons netwerk. We creëren samenwerkingen waarin het vanzelfsprekend is om relaties te onderhouden en informatie veilig te delen. Hierin stimuleren we iedereen om ieders eigen verantwoordelijkheid te nemen.

> *'Netwerken blijft essentieel. VGGM organiseert daarom regelmatig netwerkevents. Het is belangrijk om nu met elkaar in contact te komen, zodat we elkaar snel en makkelijk weten te vinden wanneer het écht nodig is'*
>
> – Mariska de Lange, Coördinator Netwerkmanagement

Concept

Strategische doelstelling: Netwerkregie versterken binnen en buiten de veiligheidsketen
De afdeling positioneert zich als verbindende schakel binnen het veiligheids- en zorgnetwerk.

Strategische focus:
- Verdiepen van samenwerking in de geneeskundige keten, met gemeenten en crisispartners
- Uitbreiden van het netwerk met nieuwe partners
- Bevorderen van transparantie, vertrouwen en gezamenlijke verantwoordelijkheid
- Veilig en effectief delen van informatie

Kern: Crisisbeheersing is een netwerkopgave.

Speerpunt: Kwaliteitsimpuls
De gewenste kwaliteitsimpuls houdt in dat we bewuster, planmatiger en professioneler gaan werken. We versterken ons presterend vermogen door meer focus aan te brengen in wat we doen en hoe we dat doen. We brengen onze afdeling op orde als fundament voor verdere verbetering. We werken cyclisch en datagestuurd, zodat we inzicht hebben en sturing houden op alle processen.

> *"Door planmatig te werken, continu te verbeteren en onze keuzes te baseren op data, versterken we stap voor stap de kwaliteit van ons werk én van onze organisatie."*
> ~ Nanda Jurjus, senior beleidsadviseur crisisbeheersing

Er wordt ingezet op een structurele kwaliteitsimpuls om prestaties duurzaam te verbeteren.

Strategische focus:
- Planmatig en professioneel werken
- Cyclisch verbeteren (continu verbeteren)
- Datagedreven sturing en monitoring
- Interne organisatie en de informatiepositie op orde als basis voor verdere ontwikkeling

Kern: Structurele versterking van professionaliteit en organisatievermogen.

Concept

5. PDCA-cyclus en financiële middelen

Plan Do Check Act (PDCA-cyclus)
Op basis van dit beleidsplan worden jaarplannen gemaakt. Periodiek wordt gerapporteerd op de uitvoering van het jaarplan.

Indien in de beleidsperiode uit deze monitoring blijkt dat beleidsaanpassing nodig is, wordt dit voorgesteld aan het bestuur.

Financiële middelen
De uitvoering van het beleidsplan verloopt via de reguliere Product & Control-producten zoals de kaderbrief en de begroting (inclusief de extra BDuR-gelden voor de weerbaarheidsopgave).
Indien de budgetten overschreden worden, vinden verschuivingen plaats of worden extra middelen aangevraagd bij het bestuur.

Onderstaand volgt een globale planning voor het uitwerken van het beleidsplan in de jaarplannen.

2027
- Stimuleren van eigen verantwoordelijkheid weerbaarheid bij alle partijen
- Faciliteren van coördinatie- en noodsteunpunten
- Borgen van 24/7 paraatheid en continuïteit

2028
- Adaptief inspelen op nieuwe maatschappelijke risico's
- Flexibele inzet van mensen, middelen en processen
- Verdieping van samenwerking in de geneeskundige keten, met gemeenten en crisispartners
- Planmatig werken

2029
- Ondersteunen van herstel naar nieuw evenwicht na crisis
- Uitbreiden van het netwerk met nieuwe partners
- Interne organisatie en de informatiepositie op orde als basis voor verdere ontwikkeling

2030

Datagedreven sturing en monitoring
Adaptief werken op basis van risicomonitoring

Concept

Nawoord

Wendbaarheid

Dit beleidsplan geeft richting in een tijd waarin zekerheid minder vanzelfsprekend is geworden. Ontwikkelingen volgen elkaar snel op en de aard van crises verandert. In de praktijk zien we dat situaties zich anders ontwikkelen dan verwacht en langer kunnen aanhouden. Dat vraagt niet alleen om voorbereiding, maar vooral om het vermogen om ons blijvend aan te passen.

Voor mij zit het verschil tussen reageren en werkelijk veerkrachtig zijn in de manier waarop we ons organiseren. Naast paraat staan wanneer het nodig is ook investeren in continuïteit, in lerend vermogen en in de kracht van het netwerk om ons heen. We bereiden ons voor op bekende risico's, maar weten dat juist het onverwachte en het langdurige steeds vaker bepalend zijn. Wendbaarheid is daarmee geen keuze, maar een voorwaarde.

De ambities in dit plan zijn stevig en bewust gekozen. Tegelijkertijd vraagt de praktijk om scherpte in wat we wel en niet doen. Die afweging maken we dagelijks. De spanning tussen ambitie en uitvoerbaarheid dwingt ons om te prioriteren en steeds te toetsen wat daadwerkelijk bijdraagt aan een weerbare regio. Professionaliteit, datagedreven werken en kwaliteitsverbetering helpen ons om beter te handelen wanneer het erop aankomt.

Vooruitkijkend naar 2030 hoop ik dat we kunnen vaststellen dat crisisbeheersing meer van ons allemaal is geworden. Dat we de beweging hebben versterkt van "overheid redt" naar "samen weerbaar". Dat inwoners, organisaties en overheden elkaar weten te vinden en hun verantwoordelijkheid nemen. En dat wij als crisisorganisatie wendbaar en betrouwbaar zijn gebleven, stevig verankerd in een netwerk waarin samenwerking en vertrouwen vanzelfsprekend zijn.

Dit beleidsplan is ons kompas om koers te houden in een wereld die blijft veranderen; samen, lerend en verbonden.

Crisisbeheersing is daarmee geen opgave van één organisatie, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Onze rol is om daarin te verbinden, te ondersteunen en richting te geven. Dit beleidsplan helpt ons koers te houden. Niet als eindpunt, maar als kompas. Met ruimte om te blijven leren, aanpassen en verbeteren.

Anton Slofstra

Directeur brandweer, portefeuille crisisbeheersing

Concept

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)
verzorgt Ambulance, Brandweer, GGD en GHOR voor de gemeenten Gelderland-Midden

Concept

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Postbus 5364
6802 EJ ARNHEM
T 0800 8446 000
E info@vggm.nl
I www.vggm.nl

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Gemeenteraden en Colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten in de regio Gelderland-MIdden

Datum 10 juli 2026
Uw kenmerk
Ons kernmerk SN26_000914
Contactpersoon VGGM Bestuurssecretariaat
E-mailadres bestuurssecretariaat@vggm.nl

Onderwerp: Regionaal Risicoprofiel VGGM

Geachte voorzitter en leden van raad, leden van het College ,

Hierbij bieden wij u het Regionaal Risicoprofiel van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden ter consultatie aan. De stukken zijn hier te raadplegen op de website van VGGM Raadsinformatieronde | VGGM.

Het Regionaal Risicoprofiel geeft inzicht in welke risico's zich in de regio kunnen voordoen, hoe ernstig deze kunnen uitpakken en wat de effecten zijn voor de regio. Deze inzichten helpen om strategische beleidskeuzes te maken en prioriteiten te stellen. Het profiel vormt daarnaast de basis voor de multidisciplinaire voorbereiding op specifieke risico's, risicocommunicatie richting inwoners en bedrijven, trainen en oefenen, risicomonitoring en samenwerking binnen het netwerk van veiligheidspartners.

Gemeenteraden hebben tot 2 oktober gelegenheid om bij het dagelijks bestuur van VGGM hun zienswijze over het Regionaal Risicoprofiel kenbaar te maken. Het dagelijks bestuur betrekt deze zienswijze bij de verdere doorontwikkeling van beleid en prioritering.

VGGM organiseert een tweetal raadsinformatiebijeenkomsten om toelichting te geven op het Regionaal Risicoprofiel. De uitnodiging voor deze bijeenkomsten wordt separaat verstuurd aan de griffies.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Het Dagelijks Bestuur van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden,

Namens de bestuursvoorzitter,

de secretaris,

Anton Slofstra

www.vggm.nl

Regionaal Risicoprofiel

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

juli 2026

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Bestuurlijke samenvatting

Het Regionaal Risicoprofiel is opgesteld op basis van een vernieuwde landelijke methodiek voor regionale risico inventarisatie en analyse. In deze methodiek worden risico's beoordeeld vanuit meerdere perspectieven, waaronder maatschappelijke impact, waarschijnlijkheid en dynamiek. Bij het opstellen van het risicoprofiel is gebruikgemaakt van landelijke en regionale data en is samengewerkt met voor de verschillende risico's relevante partners. Deze samenwerking heeft bijgedragen aan een breed gedragen en realistisch beeld van de risico's in de regio. Ondanks de nieuwe methodiek laat het risicobeeld inhoudelijk een hoge mate van continuïteit zien ten opzichte van het vorige risicoprofiel: er zijn geen grote verschuivingen in de uitkomsten.

Kernboodschap

Het risicoprofiel laat zien dat een beperkt aantal risico's een groot maatschappelijk ontwrichtend potentieel heeft. Met name verstoring van de elektriciteitsvoorziening, epidemieën en pandemieën, natuurbrand, brand in dichtbebouwde binnensteden en overstromingen vanuit de rivier kunnen meerdere vitale belangen tegelijk raken en leiden tot langdurige verstoring van het dagelijks leven en grote druk op de crisisorganisatie. De analyse van de waarschijnlijkheid laat zien dat met name weerextremen, verkeersincidenten en natuurbrand zich relatief vaak voordoen, terwijl risico's met een lagere kans, zoals overstromingen of langdurige uitval van vitale voorzieningen, juist een zeer grote impact kunnen hebben wanneer zij zich voordoen.

Daarnaast valt op dat verschillende risico's sterk in beweging zijn. Vooral risico's binnen het thema natuur en klimaat, verstoringen van vitale voorzieningen, pandemieën en openbare orde verstoringen kennen een hoge dynamiek. Ontwikkelingen zoals klimaatverandering, energietransitie, digitalisering, geopolitieke spanningen en maatschappelijke polarisatie zorgen ervoor dat deze risico's sneller kunnen veranderen in aard en impact.

Een belangrijk inzicht is dat risico's steeds minder geïsoleerd optreden. Verstoringen in vitale voorzieningen kunnen snel doorwerken naar zorg, mobiliteit en openbare orde, terwijl weerextremen cascade effecten veroorzaken, zoals natuurbranden en schade kan toebrengen aan infrastructuur voor vitale voorzieningen. De vernieuwde methodiek maakt deze verwevenheid expliciet zichtbaar en bevestigt daarmee dat crises vaker complex, langdurig en moeilijk voorspelbaar zijn.

Het risicobeeld maakt duidelijk dat niet alleen de slagkracht van de crisisorganisatie van belang is, maar ook de mate waarin inwoners, organisaties en netwerken in de regio voorbereid en weerbaar zijn. Het versterken van redzaamheid en maatschappelijke veerkracht is een belangrijk onderdeel om de gevolgen van steeds complexere en langdurigere crises te beperken en sneller te kunnen herstellen.

concept

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting 2

Inhoudsopgave 3

1. Inleiding 4
   - 1.1 Wat is een Regionaal Risicoprofiel? 4
   - 1.2 Waarom een Regionaal Risicoprofiel? 4
   - 1.3 Wat levert het Regionaal Risicoprofiel op? 4
   - 1.4 Hoe verhoudt het risicoprofiel zich tot de andere planvormen? 4

2. Toegepaste methodiek 5
   - 2.1 Hoe is het Regionaal Risicoprofiel tot stand gekomen? 5
   - 2.2 Waarom een nieuwe methodiek? 5
   - 2.3 Toelichting op de methodiek 6

3. Geïnventariseerde risico's 8
   - 3.1 Kenschets Gelderland-Midden 8
   - 3.2 Geïnventariseerde risico's Gelderland-Midden 11
   - 3.3 Veranderingen in geïnventariseerde risico's 11

4. Risicobeeld 13
   - 4.1 Beschrijving risicotypen 13
   - 4.2 Natuur en klimaat 13
   - 4.3 Fysieke leefomgeving en milieu 16
   - 4.4 Gezondheid 20
   - 4.5 Vitale voorzieningen 23
   - 4.6 Maatschappij 25

5. Beschouwing 27
   - 5.1 Multi-criteria analyse 27
   - 5.2 Maatschappelijke ontwikkelingen 30
   - 5.3 Inzichten 31

6. Bijlagen 33
   - 6.1 Resultaten lens: Feitelijke impact 33
   - 6.2 Resultaten lens: Waarschijnlijkheid 33
   - 6.3 Resultaten lens: Beweeglijkheid en (on)bekendheid 35

Concept

1. Inleiding

1.1 Wat is een Regionaal Risicoprofiel?

Het Regionaal Risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van de risico's die in het verzorgingsgebied van onze veiligheidsregio kunnen leiden tot een crisis. Het levert een risicobeeld op van de regio en geeft weer welke ontwikkelingen van invloed zijn op dit risicobeeld.

1.2 Waarom een Regionaal Risicoprofiel?

De regio wordt geconfronteerd met diverse risico's, zoals natuurbranden op de Veluwe, overstromingen vanuit de grote rivieren, gezondheidscrises en verstoringen van vitale voorzieningen. Te midden van die dreigingen woont, werkt en recreëert een groeiende samenleving. Het risicoprofiel helpt om te begrijpen wat ons kan overkomen en wat de gevolgen zijn voor de samenleving. Door klimaatverandering, digitalisering, geopolitieke spanningen en polarisatie veranderen deze risico's bovendien in aard en impact. Het risicoprofiel is een middel om inzicht te krijgen in de invloed van deze ontwikkelingen op de risico's in de regio.

Het risicoprofiel vormt hiermee de basis voor een integraal en actueel risicobeeld. Het biedt bestuurders een beeld om richting te geven aan regionale prioriteiten, samenwerking en de voorbereiding op rampen en crises. Het opstellen van een risicoprofiel is vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's (artikel 15), maar is vooral essentieel om als regio voorbereid te blijven in een snel veranderende omgeving.

1.3 Wat levert het Regionaal Risicoprofiel op?

Het Regionaal Risicoprofiel geeft inzicht in welke risico's zich in de regio kunnen voordoen, hoe ernstig deze kunnen uitpakken en wat de effecten zijn voor de regio. Deze inzichten helpen om strategische beleidskeuzes te maken en prioriteiten te stellen. Het profiel vormt daarnaast de basis voor de multidisciplinaire voorbereiding op specifieke risico's, risicocommunicatie richting inwoners en bedrijven, trainen en oefenen, risicomonitoring en samenwerking binnen het netwerk van veiligheidspartners.

1.4 Hoe verhoudt het risicoprofiel zich tot de andere planvormen?

Het Regionaal Risicoprofiel is input voor het beleidsplan van de veiligheidsregio, waarin onder andere beleidskeuzes ten aanzien van de prioritering voor crisisbeheersing en brandweerzorg[1] worden bepaald. VGGM heeft daarnaast ook een Regionaal Crisisplan. Dit beschrijft de organisatiestructuur voor de regionale crisisorganisatie. Tussen deze twee plannen en het Regionaal Risicoprofiel zit een duidelijke relatie. Een veranderd risicobeeld kan leiden tot verschuivingen in het beleidsplan en bijstelling van de organisatiestructuur van de crisisorganisatie. Ook kan de inhoud van het risicoprofiel benut worden voor andere planvormen, zoals het brandrisicoprofiel en het zorgrisicoprofiel.

[1] Zoals bedoeld in de Wet veiligheidsregio, artikel 3.

Concept

2. Toegepaste methodiek

In 2022 is door de Vakraad Risico- en Crisisbeheersing opdracht gegeven tot het starten van een proces om te komen tot het aanpassen van de methodiek voor het Regionaal Risicoprofiel. Dit heeft geleid tot een nieuwe handleiding, die de handreiking uit 2009 vervangt. Het biedt veiligheidsregio's een vernieuwd kader voor de risico-inventarisatie en -analyse van regionale risico's. Ook binnen VGGM bestond een groeiende behoefte aan een vernieuwde methodiek. Een projectgroep heeft hieraan gewerkt en de innovatieve inzichten hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de nieuwe landelijke handreiking.

2.1 Hoe is het Regionaal Risicoprofiel tot stand gekomen?

Aan de hand van de werkversie van de methodiek 'Handleiding regionale risico-inventarisatie en -analyse 2024 werkversie 30 augustus 2024'[2] is gewerkt aan een nieuw Regionaal Risicoprofiel. Alle regio's hebben de werkversie van de methodiek gebruikt om input te verzamelen voor de definitieve versie van de methodiek. In het voorjaar van 2026 is de definitieve versie van de handleiding opgeleverd. Bij de volgende actualisatie van het Regionaal Risicoprofiel wordt de definitieve handleiding toegepast. Toepassing van de definitieve handreiking heeft naar verwachting geen effect op de resultaten, maar vereenvoudigt het maakproces.

Het Regionaal Risicoprofiel is tot stand gekomen middels samenwerking tussen verschillende onderdelen van VGGM en haar partners. Tussen januari en december 2025 zijn de risico's geïnventariseerd en geanalyseerd, waarbij het vorige risicoprofiel als startpunt diende. Daarbij is gebruikgemaakt van diverse informatiebronnen, waaronder landelijke analyses, regionale data en publicaties van partners. Per risicotype zijn relevante experts betrokken om informatie te verifiëren en te verrijken. In de winter van 2025/2026 is het risicoprofiel opgesteld, afgestemd en gevalideerd.

2.2 Waarom een nieuwe methodiek?

De risico's waarmee veiligheidsregio's te maken hebben, zijn de afgelopen jaren complexer, dynamischer en sterker verweven geraakt. Crises zoals COVID-19, de opvang van Oekraïense vluchtelingen, digitale verstoringen en extreme weersituaties laten zien dat risico's niet meer eenduidig te vangen zijn in één score voor kans en effect. De klassieke benadering biedt onvoldoende ruimte voor onzekerheid, cascade-effecten en maatschappelijke gevoeligheid.

De vernieuwde landelijke methodiek sluit beter aan op deze veranderende werkelijkheid. In plaats van één gecombineerde score wordt nu gewerkt met meerdere lenzen die elk een ander perspectief bieden op risico's: feitelijke impact, waarschijnlijkheid, perceptie en beweeglijkheid. Daardoor ontstaat een rijker en realistischer risicobeeld.

Daarnaast is er meer aandacht voor fenomeenanalyse, ketenafhankelijkheden en maatschappelijke ontwikkelingen. Een fenomeenanalyse is een analyse waarin een risico op meer uitgebreide wijze wordt beschreven buiten de grenzen van één of enkele scenario's. Het is een beschrijvende analyse, waarbij de onderliggende risicofactoren of eigenschappen expliciet worden beschreven. Hierbij wordt gekeken naar de samenhang en onderlinge verbondenheid van zaken. Hiermee wordt het mogelijk om langdurige, grenzeloze en hybride crises beter te begrijpen en hier strategisch op te anticiperen. De

[2] Handleiding regionale risico-inventarisatie en -analyse 2024 werkversie 30 augustus 2024

Concept

vernieuwde methodiek biedt daarmee een toekomstbestendig fundament voor het Regionaal Risicoprofiel Gelderland-Midden.

Overeenkomsten en verschillen met de vorige methodiek

Wat is hetzelfde gebleven?

- Doel en functie: het risicoprofiel blijft het instrument voor strategisch en tactisch beleid en multidisciplinaire voorbereiding.
- Thematische indeling: risico's worden nog steeds geordend in domeinen zoals natuur en klimaat, fysieke leefomgeving, gezondheid, vitale voorzieningen en maatschappij.
- Gebruik van expertise: het inbrengen van kennis door regionale en landelijke experts blijft een essentieel fundament.

Wat is nieuw of veranderd?

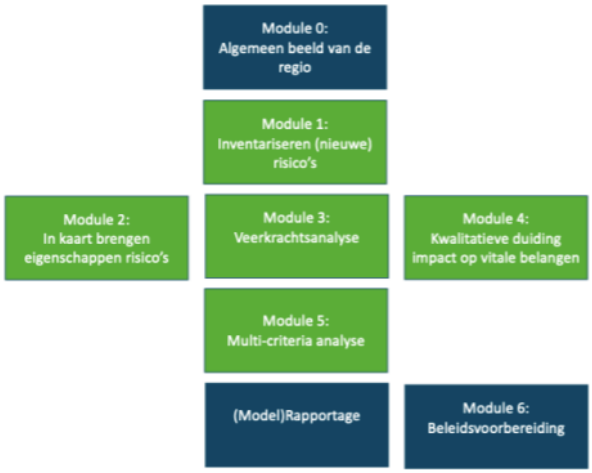
- Multi-criteria analyse: de traditionele kans × effect-benadering is vervangen door lenzen die risico's vanuit verschillende invalshoeken beoordelen. Er is dus niet langer een risicomatrix beschikbaar, zoals in voorgaande risicoprofielen.
- Fenomeenanalyse: meer nadruk op fenomeenanalyse in plaats van risicoschatting op basis van één scenario.
- Fijnmaziger risico-inventarisatie: sommige risico's zijn opgesplitst (bijv. extreme hitte en extreme droogte), nieuwe categorieën zijn toegevoegd (zoals extreme neerslag en storm/windhozen) en maatschappelijke verstoringen worden explicieter meegenomen.
- Meer aandacht voor cascade-effecten: risico's worden niet langer geïsoleerd beoordeeld, maar in wisselwerking met andere risico's en vitale processen.
- Meer aandacht voor maatschappelijke ontwikkelingen: thema's zoals digitalisering, energietransitie, polarisatie, vergrijzing en klimaatverandering maken nu structureel deel uit van de risicobeoordeling.

2.3 Toelichting op de methodiek

Het Regionaal Risicoprofiel is opgesteld door uitvoering te geven aan de methodiek die staat beschreven in de Handleiding regionale risico-inventarisatie en -analyse. Deze methodiek bestaat uit verschillende modules die in een logische volgorde worden doorlopen. Elke module levert specifieke inzichten op die gezamenlijk een rijk en genuanceerd beeld geven van de risico's in de regio.

Concept

Na een schets van de regio, gaat de methodiek[3] verder met module 1 Inventariseren risico's waarin wordt bepaald welke crisistypen relevant zijn voor de regio. Vervolgens worden in module 2 de specifieke kenmerken van elk crisistype uitgewerkt. Hierbij wordt gekeken naar aspecten als omgeving, betrokkenen, verbondenheid tussen risico's en veerkracht. In module 4 worden de mogelijke gevolgen van elk crisistype beschreven en geduid aan de hand van zes vitale veiligheidsbelangen: territoriale veiligheid, fysieke veiligheid, economische veiligheid, ecologische veiligheid, sociale en politieke stabiliteit, en veiligheid van cultureel erfgoed. Tot slot wordt middels een multi-criteria analyse in module 5 alle verzamelde informatie vanuit verschillende 'lenzen' beoordeeld.

We blijven continu bezig met het identificeren, monitoren en analyseren van (bestaande) risico's. De cyclische aard van de methodiek helpt daarbij. Zo blijft het risicobeeld dynamisch en aansluiten bij de steeds veranderende werkelijkheid.

Concept

[3] Module 3 'veerkrachtanalyse' is optioneel en nog niet door ons uitgevoerd omdat we over onvoldoende informatie beschikken om deze compleet uit te voeren voor ieder risicotype. Beschikbare informatie rondom veerkracht is meegenomen in module 2 (in kaart brengen van eigenschappen risico's).

3. Geïnventariseerde risico's

Bij het bepalen welke risicotypen worden opgenomen in het risicobeeld is gekeken naar zowel continuïteit als actualiteit. Enerzijds is beoordeeld welke risicotypen eerder in regionale risicoprofielen voorkwamen en of deze – gezien recente ontwikkelingen en een tijdshorizon van vijf jaar – nog maatschappelijk relevant zijn. Anderzijds is nagegaan of een risicotype binnen de taakstelling van de veiligheidsregio valt: het moet realistisch zijn dat het kan leiden tot inzet van de crisisorganisatie. Alleen risicotypen die aan deze voorwaarden voldoen, zijn opgenomen in het risicobeeld.

Daarnaast is een trendanalyse uitgevoerd om te bepalen of nieuwe risicotypen toegevoegd moesten worden. Deze analyse geeft inzicht in bredere ontwikkelingen die voor de regio relevant zijn en helpt nieuwe dreigingen tijdig te signaleren. Dit heeft geleid tot de inventarisatie van de onderstaande risicotypen.[4]

Veel risico's in de regio zijn verbonden aan haar geografische ligging, infrastructuur onder en boven de grond en de bedrijfsactiviteiten die plaatsvinden in de regio. Daarom start het risicobeeld van de regio met een schets van de regio.

3.1 Kenschets Gelderland-Midden

De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) is een samenwerkingsverband van 15 gemeenten in de provincie Gelderland: Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. Met een oppervlakte van circa 1.200 km² en ongeveer 730.000 inwoners kenmerkt de regio zich door een gevarieerd landschap waarin stedelijke gebieden, uitgestrekte natuurgebieden, landbouwgronden en belangrijke waterwegen elkaar afwisselen. De regio grenst aan vier andere veiligheidsregio's en in het oosten aan Duitsland. Deze veelzijdigheid brengt zowel unieke kansen als specifieke uitdagingen met zich mee op het gebied van veiligheid.

Demografische kenmerken

De regio bestaat uit een combinatie van stedelijke centra en landelijke gebieden en is demografisch representatief voor heel Nederland. Arnhem en Ede vormen de grootste steden en belangrijkste economische centra. Hoewel de regio als geheel een gemiddeld karakter heeft, zijn er kleine demografische verschillen waarneembaar. In de stedelijke gebieden is de bevolking relatief jonger, terwijl in de landelijke gebieden de vergrijzing sneller verloopt. Op het vlak van werkloosheid, inkomensniveau en opleidingsniveau wijkt de regio niet sterk af van het landelijk gemiddelde. Wel is sprake van een groeiende migrantenpopulatie, met name in steden als Arnhem en Ede, door de instroom van internationale studenten, arbeidsmigranten en asielzoekers.

Geografische en strategische kenmerken

Stedelijk en landelijk gebied

De regio wordt gekenmerkt door een afwisseling van intensief bebouwd gebied met industrieterreinen en transportknooppunten, en landelijk gebied met voornamelijk agrarisch grondgebruik. Deze diversiteit in ruimtelijk gebruik brengt verschillende veiligheidsrisico's met zich mee die een integrale benadering vereisen.

[4] De thematische indeling is gebaseerd op het landelijke informatiemodel voor informatie-uitwisseling tussen veiligheidsregio's.

Concept

Natuur en recreatie
De Veluwe, een van de grootste aaneengesloten natuurgebieden van Nederland, vormt een belangrijk onderdeel van de regio. De uitgestrekte bossen, heidevelden en zandverstuivingen zijn niet alleen ecologisch waardevol, maar trekken ook jaarlijks miljoenen bezoekers. De hoge concentratie recreatieparken en het grote aantal bezoekers maken de Veluwe, vooral bij goed weer, tot een intensief bezocht gebied. Met name droogte en menselijke activiteit vormen een verhoogd risico op natuurbranden, wat een goede organisatie, snelle opschaling en preventieve maatregelen in nauwe samenwerking met natuurbeheerders vereist.

Waterveiligheid en riviersysteem
De rivieren en kanalen zoals de Rijn, de Waal, de IJssel en het Pannerdens Kanaal doorkruisen de regio en spelen een cruciale rol in het nationale waterbeheer. Deze waterwegen brengen echter ook risico's met zich mee: transportongevallen, waterverontreiniging en overstromingen. Hoogwater en klimaatverandering vergroten de kans op dijkdoorbraken. De met Duitsland gedeelde dijkring 48 Rijn en IJssel vereist goede internationale samenwerking. In het noorden, op het grondgebied van de gemeente Nijkerk, grenst de veiligheidsregio aan het IJsselmeer.

Industrie en gevaarlijke stoffen
Diverse industrieterreinen en chemische bedrijven in de regio vallen onder de Seveso-richtlijn vanwege het gebruik van gevaarlijke stoffen. Cleantech Park Arnhem, de industrieterreinen rondom Barneveld en Ede en diverse laboratoria verbonden aan de Universiteit Wageningen vormen belangrijke aandachtspunten. Daarnaast bevinden zich verspreid door de regio opslagplaatsen en productiefaciliteiten van gevaarlijke stoffen met potentiële risico's voor de omgeving.

Transportnetwerk
De regio beschikt over een dicht netwerk van snelwegen en provinciale wegen, spoorlijnen en vaarwegen, wat het risico op incidenten met gevaarlijke stoffen of grootschalige verkeersongevallen met zich meebrengt. De belangrijkste verkeerswegen zijn de A50, A12 en A15. De Betuweroute doorsnijdt het gebied met een tunnel onder het Pannerdens Kanaal. Daarnaast lopen diverse spoorlijnen door de veiligheidsregio, waaronder de verbindingen Nijmegen-Den Helder, Zwolle-Roosendaal, Winterswijk-Arnhem, Tiel-Arnhem en Ede-Amersfoort.

Zorginstellingen
Het Rijnstate Ziekenhuis met vestigingen in Arnhem, Elst en Zevenaar en het Ziekenhuis Gelderse Vallei vormen belangrijke medische voorzieningen in de regio. Daarnaast zijn in steden, dorpen en verspreid in het landelijk gebied diverse zorginstellingen gehuisvest, die een essentiële rol spelen in de opvang en medische hulpverlening.

Evenementen
In de regio worden jaarlijks diverse grootschalige evenementen georganiseerd, zoals de Airborne Luchtlandingen en -Herdenking in Ede, de 4 en 5 mei-viering in Wageningen, Koningsdag in Arnhem en evenementen in het GelreDome. In vrijwel iedere gemeente worden jaarlijks grotere en kleinere evenementen georganiseerd, die specifieke veiligheidsvraagstukken met zich meebrengen.

Cultureel erfgoed
Door de ligging aan de rivier de Rijn en de Romeinse limes gaat het cultureel erfgoed van de regio terug tot de tijd van de Romeinen. De grafheuvels op de Veluwe zijn stille getuigen van een nog oudere periode. De historische binnensteden van onder andere Arnhem en Doesburg getuigen van een rijk

Concept

verleden. Verspreid door de regio zijn diverse kastelen (Doorwerth, Rosendael, Doornenburg) en landgoederen te vinden, vooral op de Veluwezoom. Het Openluchtmuseum Arnhem, het Kröller-Müller museum in het Nationaal Park De Hoge Veluwe en het Airborne Museum hebben een internationale uitstraling en aantrekkingskracht.

Defensie
Een deel van de Veluwe wordt door het ministerie van Defensie intensief gebruikt voor militaire doeleinden. Vliegbasis Deelen is gelegen op het grondgebied van zowel de gemeente Ede als de gemeente Arnhem.

Grensoverschrijdende risico's

Risico's kennen geen regionale of landsgrenzen. Risico's rondom het verzorgingsgebied van Gelderland-Midden kunnen daardoor ook leiden tot effecten in buurregio's of in Duitsland en visa versa. We werken met andere Veiligheidsregio's samen in de multidisciplinaire voorbereiding op crises. Ook met Duitsland werken we intensief samen, onder andere middels het Europees gesubsidieerd project ERM-WIC (2023-2027, dat staat voor: Euregional Rhine-Meuse-Waal Incident Response and Crisismanagement.

Hieronder volgt een overzicht grensoverstijgende risico's:

Risicotypen	Toelichting
Overstroming vanuit rivier	De Rijn, Waal en IJssel zijn grensoverschrijdende rivieren: hoogwater ontstaat in Duitsland en Zwitserland en bereikt Gelderland-Midden binnen enkele dagen.
Natuurbrand	De kans op een onbeheersbare natuurbrand is vooral groot op de Veluwe, vanwege het grote aaneengesloten natuurgebied. De Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland grenst hieraan.
Brand/ongeval met gevaarlijke stoffen	Branden of ongevallen met gevaarlijke stoffen bij (SEVESO-)bedrijven, met name als ze in de buurt liggen van regiogrenzen, dan kunnen effecten over de grens effect hebben.
Verstoring vitale voorzieningen (Elektra, gas/warmte, drinkwater, data en telecom)	De infrastructuur van vitale voorzieningen is voor een groot gedeelte niet regio gebonden. Verstoringen in de vitale infrastructuur kunnen daarom over regiogrenzen heen gaan.
Transportongevallen (weg, water, spoor)	Transportongevallen op de weg, spoor en water nabij de grens van de regio kunnen mogelijke effecten hebben van of naar de buurregio's en Duitsland.
Dierziekten	Dierziekten kunnen voorkomen in de regio, maar ook in meerdere veiligheidsregio's en buitenland. Besmettingsgevaar gaat over grenzen heen. Dat kan ook gelden voor ingestelde maatregelen.
Epidemie/Pandemie	Een epidemie of pandemie speelt op grote schaal en is daarmee een landelijk en/of internationaal probleem.

Concept

3.2 Geïnventariseerde risico's Gelderland-Midden

In de onderstaande tabel staan de risicotypen die worden meegenomen in de uitwerking van het Regionaal Risicoprofiel.

Thema	Subthema	Risicotype
Natuur en klimaat	Overstroming	Overstroming vanuit rivier
	Natuurbranden	Natuurbrand
	Extreem weer	Extreme hitte
		Extreme droogte
		Sneeuwstorm en/of ijzel
		Extreme neerslag
		Storm en hevige windhozen
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand	Brand in kwetsbare gebouwen
		Brand in dichtbebouwde binnensteden
	Ongeval gevaarlijke stoffen	Brand of Ongeval met gevaarlijke stoffen
		Stralingsongeval
	Transportongeval	Verkeersongeval water
		Verkeersongeval weg
		Verkeersongeval spoor
		Verkeersongeval lucht
Gezondheid	Verstoring zorgcontinuïteit	Verstoring zorgcontinuïteit
	Humane infectieziekten	Epidemie/Pandemie
	Dierziekten	Dierziekten
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring elektriciteitsvoorziening
		Verstoring gas/warmtevoorziening
		Verstoring drinkwatervoorziening
		Verstoring data en telecommunicatie
Maatschappij	Openbare orde verstoring	Openbare orde verstoringen

3.3 Veranderingen in geïnventariseerde risico's

In grote lijnen zijn de geïnventariseerde risico's ten opzichte van het Regionaal Risicoprofiel uit 2020 hetzelfde gebleven. Toch zijn er ook risico's die niet meer terugkomen en zijn er nieuwe risico's geïdentificeerd. Hieronder volgt een overzicht van de veranderingen per thema:

Thema	Toelichting
Natuur en klimaat	- Voorheen werden *hitte en droogte* gezamenlijk geanalyseerd. Ze vinden vaak gelijktijdig plaats maar hebben verschillende effecten. *Extreme hitte* en *extreme droogte* worden voortaan apart geanalyseerd vanwege verschillende effecten. - *Extreme neerslag* is toegevoegd omdat dit risico frequenter voorkomt en dat de komende jaren ook blijft. - *Storm en hevige windhozen* zijn toegevoegd op basis van recente incidentdata.
Fysieke leefomgeving en milieu	- *Branden in kwetsbare objecten* heet nu *brand in kwetsbare gebouwen*.

Concept

(voorheen uitgesplitst naar *gebouwde omgeving*, *technologisch omgeving* en *verkeer en vervoer.*)	- *Brand in dichtbebouwde binnensteden* is nieuw, naar aanleiding van recente branden. - *Instorting grote gebouwen* vervalt door zeer geringe regionale relevantie (aantal gebouwen hoger dan 70 meter is erg klein). - *Brand/ongeval gevaarlijke stoffen* heeft een bredere benaming gekregen. - *Kernongevallen* heet nu *stralingsongevallen*, met bredere scope. - *Incidenten in tunnels* vervalt als losstaand risico en is ondergebracht bij *ongeval spoor.* Er is sprake van een tunnel als die langer is dan 250 meter. De regio kent alleen spoortunnels van deze lengte. - *Ongeval weg, water, spoor en luchtvaartongevallen* heten nu *verkeersongeval weg, water, spoor en lucht*. - *Ongevallen met explosieven WO2* komt te vervallen. Hoewel er wel regelmatig ontruimingen zijn, hebben incidenten niet plaatsgevonden. De scope van dit risicotype is te beperkt.
Gezondheid	- *Verstoring zorgcontinuïteit* is nieuw door toenemende druk op de zorg en lessen uit COVID-19.
Vitale voorzieningen (voorheen *vitale infrastructuur en voorzieningen.*)	- *Elektra, gas/warmte, drinkwater en telecom* worden niet langer gezamenlijk geanalyseerd; ieder risicotype heeft nu een eigen plek vanwege de verschillen tussen deze voorzieningen.
Maatschappij	- *Paniek in menigten* en verstoring openbare orde zijn samengevoegd tot één risicotype: *Openbare orde verstoringen*. - *Cybercrime* vervalt, de beschrijving had een beperkte scope. Digitale risico's worden nu meegenomen binnen de afzonderlijke risicotypes van vitale voorzieningen.

Concept

4. Risicobeeld

4.1 Beschrijving risicotypen

In dit hoofdstuk worden de risicotypen per maatschappelijk thema uitgewerkt, in een willekeurige volgorde. Elk uitwerking start met een definitie en de reikwijdte van het risico: wat het precies inhoudt en welke vormen het in onze regio kan aannemen. Vervolgens wordt ingegaan op de verbinding met onze omgeving en wordt toegelicht waarom dit risico in Gelderland-Midden relevant is, vaak gekoppeld aan de geografische ligging, economische activiteiten of dagelijkse behoeften. Per risico worden de belangrijkste oorzaken benoemd en wordt beschreven wat de mogelijke gevolgen zijn, inclusief eventuele cascade-effecten waarbij het ene risico kan leiden tot andere incidenten. Tot slot wordt per risico aandacht besteed aan relevante ontwikkelingen voor de komende jaren.

4.2 Natuur en klimaat

Binnen het thema ‘Natuur en klimaat’ vallen risicotypen die voornamelijk worden beïnvloed door natuurlijke processen. Binnen de regio Gelderland-Midden gaat het dan om overstromingen vanuit rivieren en natuurbrand, maar ook weer- extremen, zoals extreme neerslag en hittegolven. Onder invloed van klimaatverandering kunnen deze risico’s vaker voorkomen en neemt de intensiteit toe. De risico’s binnen dit thema hebben vaak een groot ontwrichtend effect op de maatschappij. Ook leiden ze tot doden en verstoring van vitale processen.

Overstroming vanuit rivier

Nederland ligt stroomafwaarts in het stroomgebied van grote Europese rivieren, de Waddenzee en aan de Noordzee. Hierdoor fungeert het land als delta waar rivieren zoals de Rijn, Maas en Schelde uitmonden. In Gelderland-Midden lopen de Rijn en Waal van oost naar west en, vanaf de splitsing van de Rijn bij Arnhem, de IJssel naar het noorden. In het noordoosten van de regio grenst Nijkerk aan het Nijkerknauw. Door deze ligging is het risico op overstromingen aanzienlijk. Van oudsher wonen en werken langs de rivieren veel mensen in steden en dorpen. Ook bevindt zich er industrie en landbouw. De laaggelegen gebieden zijn tegen overstromingen beschermd door dijken. Door goed beheer en onderhoud aan de dijken kan het risico op een overstroming worden verkleint.

Hoogwater in onze regio ontstaat in Duitsland en Zwitserland, tot nu toe wanneer na een vorstperiode de temperatuur weer oploopt en de sneeuw in de Alpen begint te smelten. Wanneer dit samenvalt met een periode van langdurige regenval in Duitsland komt al dat water in 5 á 6 dagen tijd vanuit de Alpen naar Nederland en stroomt via Lobith onze regio binnen. Door klimaatverandering neemt de kans op extreme regenval in het stroomgebied van de Rijn en daarmee hoogwater in de zomerperiode toe.

Overstroming van een dijkring kan leiden tot verdrinking van grote aantallen mensen en dieren in het gebied en de verwoesting van gebouwen en eigendommen. Nutsvoorzieningen zoals stroom, water, gas en telecommunicatie zullen uitvallen. Drinkwaterbronnen kunnen besmet raken, historisch plekken verloren gaan en flora en fauna lopen risico op onherstelbare schade. De verwoesting van gebouwen en eigendommen valt niet of nauwelijks te voorkomen, verdrinking van mensen en dieren wel. Bij een dreigende overstroming behoort een preventieve grootschalige evacuatie daarom tot een van de maatregelen. Dit is een ingrijpende maatregel die het dagelijks leven stevig ontregeld. De situatie kan na enkele dagen weer normaliseren, maar herstel bij daadwerkelijk overstroming kan enkele jaren duren.

Concept

Natuurbrand

Veiligheidsregio Gelderland-Midden kent een groot aantal natuur- en bosgebieden. Dit betreft ruim 36.000 ha. bos en circa 8.000 ha. heidegebied, dat grotendeels aansluitend aan- en ingesloten in bosgebieden ligt. Het grootste aaneengesloten natuurgebied in de regio is de Veluwe. Een deel van dit gebied ligt in het verzorgingsgebied van Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland. De Veluwe kent twee nationale parken: Nationaal Park de Hoge Veluwe en Nationaal Park Veluwezoom. Midden op de Hoge Veluwe ligt het Kröller-Müller museum met zeer waardevolle kunststukken. De natuur- en bosgebieden in de regio worden intensief gebruikt voor wonen, werken, gezondheidszorg, toerisme en recreatie en militaire oefeningen. Natuurbranden vormen daardoor een gevaar voor mens, flora en fauna. Met name in de lente en zomer, als er veel toerisme is in het gebied, levert dat extra risico's en uitdagingen op in het geval van een daadwerkelijke natuurbrand. Daarnaast kan natuurbrand leiden tot verlies of schade aan bebouwing en onderdelen van vitale infrastructuur. Maar zorgt het ook voor indirecte schade, zoals economische verliezen in de recreatiesector.

Natuurbranden kunnen ontstaan door onbewust of moedwillig menselijk handelen. Maar ook niet-menselijk handelen, zoals mechanisch falen van bijvoorbeeld accu's van elektrische fietsen of infrastructuur rondom het spoor kan leiden tot het ontstaan van een natuurbrand. Door klimaatverandering neemt de kans op extreme droogte en hoge temperaturen toe en houden naar verwachting drogere periodes langer aan. Maar ook periodes van extreme neerslag nemen toe, hierdoor zal de vegetatie sneller groeien waardoor er in een droge periode meer brandstof is. Naar verwachting neemt de kans op onbeheersbare, gelijktijdige en arbeidsintensieve natuurbranden in de regio en in omliggende regio's, de komende jaren toe. VGGM werkt nauw samen natuureigenaren en -beheerders in het project "gebiedsgerichte aanpak" om bij de inrichting van het landschap de kans op een onbeheersbare natuurbrand te reduceren.

Extreme hitte

Er is sprake van extreme hitte als er een periode van aanhoudend hoge temperaturen worden waargenomen die duidelijk afwijken van het gebruikelijke weerbeeld. In Nederland spreken we van een 'hittegolf' als er minimaal vijf zomerse dagen (temperatuur van 25°C of hoger) is waargenomen, waarvan er minimaal drie als tropische dagen (temperatuur van 30°C of hoger) worden bestempeld. In de afgelopen decennia neemt het aantal hittegolven in Nederland toe. Naar verwachting blijft de frequentie en intensiteit toenemen de komende jaren. Inwoners in verstedelijkte delen van de regio ervaren vaak een hogere temperatuur dan inwoners in landelijke omgeving vanwege het stedelijk hitte-eilandeffect. Dit effect ontstaat doordat bebouwing warmte vasthoudt en door lagere windsnelheden in stedelijke gebieden de warmte langer blijft hangen. Hierdoor koelt stedelijk gebied 's nachts minder af. Voor kwetsbare doelgroepen, zoals jonge kinderen, ouderen, chronische zieken en daklozen kunnen meer last ervaren van extreme hitte zonder maatregelen te nemen. Maar zonder verkoelende maatregelen kan extreme hitte ook een risico vormen voor niet-risicogroepen tijdens gelegenheden waarbij grote groepen samenkomen in de buitenlucht, zoals tijdens (sport)evenementen en demonstraties. Aanhoudende hitte kan ook schade veroorzaken aan wegen, spoor en andere infrastructuur.

Extreme droogte

Extreme droogte gaat vaak samen met aanhoudende hitte, maar toch zijn het verschillende fenomenen. Er is sprake van extreme droogte wanneer er in een langdurige periode minder neerslag valt en meer verdamping is dan normaal. Hierdoor ontstaat een neerslagtekort. Hoewel de jaarlijkse neerslag gemiddeld toeneemt, nemen tekorten in lente en zomer toe. Gevolgen van extreme droogte heeft kort- en (middel)lange termijneffecten. Kortdurende effecten zijn een verminderde beschikbaarheid van

Concept

drinkwater als gevolg van verslechterde kwaliteit van oppervlaktewater en droge natuur met een groter risico op natuurbranden. Ook de scheepsvaart en landbouwsector zal hinder ondervinden. Op de (middel)lange termijn leidt droogte ook tot lagere grondwaterstanden en daarmee tot bodemdaling en funderingsproblemen.

Sneeuwstorm en/of ijzel

Extreem weer in de vorm van een sneeuwstorm en/of ijzel komt door klimaatverandering minder vaak voor, maar blijft mogelijk. Het blijft daarom belangrijk om rekening te houden met de mogelijke gevolgen. Sneeuw—en zeker sneeuwjacht—kan het wegverkeer, openbaar vervoer en vliegverkeer sterk hinderen. De mate waarin neerslag leidt tot gladheid en ophoping van sneeuw hangt vooral af van de temperatuur aan of nabij de grond: wanneer de ondergrond (licht) bevroren is of wanneer neerslag direct aanvriest, ontstaan snel gevaarlijke situaties. In combinatie met gladheid en opeenwaaiende sneeuw kan dit leiden tot ernstige verkeershinder en verhoogde risico's op ongevallen.

Extreme neerslag

In de zomer kan er lokaal heel veel neerslag vallen in korte tijd. In de winter zien we steeds vaker lange regenperiodes in grote gebieden. Die extreme neerslag kan leiden tot wateroverlast in stedelijke en landelijke gebieden. Neerslag kan op verschillende manieren extreem zijn. Er kan op een bepaalde locatie veel neerslag vallen in een korte duur, vaak binnen een uur of in enkele uren. Dit kan tot wateroverlast leiden, vaak in het stedelijk gebied in onze regio. Zeker omdat de bodem het water door de toenemende droogte in de zomer minder makkelijk kan opnemen. Regenwater kan daar moeilijker wegzakken. Deze neerslag valt voornamelijk uit zogenaamde piekbuien, die relatief kort duren en deze treden voornamelijk in de zomermaanden op.

Het kan ook veel langer hard regenen over grotere gebieden. Vijf tot tien dagen met veel neerslag bovenstrooms in het Rijnstroomgebied kan leiden tot hoge afvoeren van de Rijn. Deze hogere afvoeren vergroten het risico op overstromingen langs de rivier en in het benedenstroomse gebied. De intensiteit van de neerslag is in deze situatie veel lager, maar het regent wel lang en over grote gebieden. Dit soort neerslag valt vaak in de winter. Het zijn dan geen buien, maar grootschalige of frontale neerslag.

Wateroverlast door extreme neerslag kan ernstige gevolgen hebben voor laaggelegen woonwijken, bedrijven en infrastructuur, zoals snel- en spoorwegen. Ook kunnen ondergelopen straten hinderlijk zijn voor hulpdiensten omdat staten tijdelijk niet begaanbaar zijn. Daarnaast kan de combinatie van wateroverlast en verhoogde rivierafvoeren ervoor zorgen dat vitale voorzieningen verstoord en overbelast raken, zoals rioolwaterzuiveringsinstallaties. Dit zorgt voor milieuschade en gezondheidsrisico's.

Storm en hevige windhozen

Stormen en hevige windhozen kunnen in Nederland het hele jaar door voorkomen. Stormen komen regelmatig voor in Nederland. Lichte windhozen komen in Nederland jaarlijks voor, maar hevige windhozen slechts sporadisch. Een windhoos is een wervelwind die soms als een trechtervormige slurf onder een onweerswolk zichtbaar is. Het gebied waarin ze optreden is meestal niet groter dan een smalle baan van enkele honderden meters breed. Valwinden komen ook voor in Nederland, vaak in combinatie met een heftige onweersbui (zoals in 2021 in Leersum). Klimaatverandering heeft een gering effect op het aantal stormen en windhozen in Nederland.

Concept

Zomerstormen zijn vaak minder zwaar en duren korter dan die in de winter, maar ze zorgen wel voor meer problemen. Bomen staan dan namelijk vol in blad en waaien eerder om. En zo'n storm komt vaak onverwacht en is hevig. Mensen en organisaties zijn er dan minder goed op voorbereid. Bovendien zijn in de zomer meer mensen buiten. Dat vergroot de impact en het risico. Stormen en windhozen kunnen in relatief korte tijd zorgen voor ernstige problemen. Denk aan schade aan gebouwen, verkeershinder en verstoring van energievoorzieningen. Er kunnen zelfs slachtoffers vallen door omvallende bomen en rondvliegend materiaal.

4.3 Fysieke leefomgeving en milieu

Het thema 'Fysieke leefomgeving en milieu' omvat risicotypen die direct invloed hebben op onze leefomgeving. Dit kan gaan om incidenten met gevaarlijke stoffen tijdens productie bij bedrijven of tijdens transport of ongevallen met straling. Ongevallen of incidenten op de infrastructuur in onze regio, zoals op wegen, water of spoor, vallen hieronder. Ook branden in kwetsbare gebouwen en in onze historische binnensteden vallen binnen thema. Deze incidenten maken vaak grote indruk op slachtoffers en omstanders. Ook kunnen deze incidenten de volksgezondheid in gevaar brengen, schade toebrengen aan het milieu en zorgen voor een gevoel van onveiligheid.

Brand in kwetsbare gebouwen

In onze regio bevinden zich gebouwen die bijzondere aandacht vereisen bij brandveiligheid. Het gaat dan om kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen waar personen aanwezig zijn die in beperkte mate zelfredzaam zijn. Het gaat onder meer om ziekenhuizen, verpleeghuizen, verzorgingstehuizen, kinderopvanglocaties, basisscholen, dagbestedingslocaties voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking, gevangenissen, grotere hotels en woongebouwen met nachtverblijf. De kwetsbaarheid van deze gebouwen wordt bepaald door drie samenhangende factoren: het aantal gelijktijdig aanwezige personen, de duur van hun verblijf en hun mate van zelfredzaamheid. Daarnaast zijn er in de regio ook objecten met een grootschalige publieksfunctie zoals treinstations, evenementenlocaties, grote onderwijsgebouwen en diverse hoge gebouwen.

Brand kan in deze gebouwen ontstaan door uiteenlopende oorzaken, zoals technische defecten (bijvoorbeeld kortsluiting), onjuist gebruik van apparatuur, het niet naleven van brandveiligheidsvoorschriften of brandstichting. In zorginstellingen spelen aanvullende risicofactoren, waaronder de aanwezigheid van brandbare stoffen zoals zuurstof en het gebruik van accu-gedreven hulpmiddelen, bijvoorbeeld scootmobielen, die soms in verkeersruimten of vluchtroutes worden opgeladen. Ook parkeergarages bij kwetsbare gebouwen vormen een toenemend risico, mede door het opladen van elektrische voertuigen. Brand in elektrische voertuigen kenmerkt zich door een langere brandduur, hogere temperaturen en de vorming van giftige verbrandingsproducten.

Hoewel het aantal brandmeldingen in kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen de afgelopen jaren relatief stabiel is gebleven, neemt het risico op ernstige gevolgen toe. Dit hangt samen met intensiever gebruik van gebouwen, een groeiende groep kwetsbare inwoners en een toenemend gebruik van elektrische apparatuur. De gevolgen van brand op deze locaties kunnen groot zijn, met name door rookverspreiding via ventilatiesystemen of meerdere compartimenten, waardoor gebouwen snel onbruikbaar worden en grootschalige evacuaties noodzakelijk kunnen zijn.

Ontwikkelingen zoals vergrijzing en het langer zelfstandig wonen van ouderen vergroten de potentiële impact van brand. Daarnaast brengen na-isoleren en nieuwe bouwmethoden, zoals biobased bouwen,

Concept

aanvullende aandachtspunten met zich mee, omdat materialen als hout ander brandgedrag vertonen en de huidige regelgeving hier nog niet volledig op is ingericht.

Brand in dichtbebouwde binnensteden

In onze regio bevinden zich drie historische binnensteden met een hoge bebouwingsdichtheid: Arnhem, Wageningen en Doesburg. In deze gebieden staan gebouwen dicht op elkaar, vaak met houten balklagen, verouderde installaties en woningen boven winkels. Door de beperkte brandcompartimentering en de nabijheid van panden kan brand zich snel uitbreiden naar aangrenzende gebouwen. Smalle straten, complexe bebouwing en beperkte bluswatervoorzieningen maken de bestrijding van branden in deze binnensteden extra uitdagend. De brand in de Arnhemse binnenstad van maart 2025, waarbij meer dan tien panden verloren gingen, toont de grote impact die een brand in dit type gebied kan hebben.

Brand in binnensteden kan ontstaan door kortsluiting in verouderde elektrische systemen, defecte apparatuur, brandstichting in stegen of portieken, of door overbelasting van oude installaties door de energietransitie, zoals laadpunten, warmtepompen en zonnepanelen. De gevolgen van een brand in een dichtbebouwde binnenstad zijn groot. Snelle branduitbreiding kan meerdere panden treffen en leiden tot dodelijke slachtoffers of ernstig gewonden, vooral in bovenwoningen tijdens nachtsituaties. Cultureel erfgoed kan onherstelbaar verloren gaan en ondernemers en bewoners worden zwaar getroffen door schade, sluiting of verlies van woonruimte. De maatschappelijke impact is aanzienlijk: inwoners kunnen hun woning, werkplek of vertrouwde voorzieningen kwijtraken en de leefbaarheid en identiteit van de binnenstad kunnen langdurig worden aangetast.

In binnensteden zijn er veel objecten waarin verschillende gebruiksfuncties voorkomen, zoals wonen boven winkels of horeca. Zeker in historische panden, die door de jaren heen zijn verbouwd, levert dat vaak complexe indelingen op. Dat levert extra uitdagingen op bij brandbestrijding. Tegelijkertijd wordt onderhoud aan oude panden regelmatig uitgesteld vanwege hoge kosten. Demografische ontwikkelingen, zoals meer studenten en oudere bewoners in binnensteden, vergroten de kwetsbaarheid doordat deze groepen minder aandacht hebben voor brandveiligheid of minder zelfredzaam zijn bij evacuaties. Deze factoren samen maken dat brand in dichtbebouwde binnensteden een blijvend en relevant risico vormt voor de regio.

Brand/Ongeval met gevaarlijke stoffen (chemische stoffen)

In Gelderland-Midden bevinden zich diverse bedrijven waar gevaarlijke stoffen worden gebruikt, opgeslagen of geproduceerd. Dit betreft onder meer 14 Seveso-bedrijven, maar ook tal van bedrijven die net onder de Seveso-drempel vallen, zoals opslag- en logistieke bedrijven, afvalverwerkingslocaties, koel- en vrieshuizen en agrarische bedrijven waar kuilgas of mestgassen kunnen ontstaan. Daarnaast kent de regio bijzondere risicolocaties zoals de campus van Wageningen University & Research, waar laboratoria en proefinstallaties aanwezig zijn. De aanwezigheid van deze bedrijven maakt dat incidenten met gevaarlijke stoffen in de regio tot de realistische risico's behoren.

Een brand of ongeval met gevaarlijke stoffen kan verschillende oorzaken hebben: technische defecten, procesfouten, menselijke vergissingen bij laden en lossen of een ongecontroleerde chemische reactie. Bij agrarische bedrijven speelt seizoensgebondenheid een rol, zoals gasvorming tijdens het inkuilen van maïs. De energietransitie brengt nieuwe risico's met zich mee, zoals de opslag van accu's, grotere hoeveelheden waterstof of ammoniak, en de elektrificatie van industriële processen. Accubranden

Concept

onderscheiden zich door de lange brandduur en toxische rook, terwijl waterstof en ammoniak andere vormen van gevaar met zich meebrengen.

De impact van een dergelijk incident hangt sterk af van de locatie en de hoeveelheid vrijgekomen stoffen. Incidenten kunnen leiden tot gewonden of in uitzonderlijke gevallen dodelijke slachtoffers, vooral onder werknemers. Rook en toxische gassen kunnen zich verspreiden naar de omgeving, waardoor waarschuwings- en schuilmaatregelen noodzakelijk zijn. Depositie kan via de wind zorgen voor een groot effectgebied. De economische schade blijft in de regel beperkt tot het bedrijfsperceel, maar kan aanzienlijk zijn. De maatschappelijke impact is vooral lokaal merkbaar, zeker wanneer zich op één locatie herhaaldelijk incidenten voor doen.

Stralingsongeval

Het risico op stralingsongevallen in Gelderland-Midden is beperkt, omdat er geen A- of B-objecten aanwezig zijn zoals kernreactoren of installaties voor uraniumverrijking. Maar er zijn wel locaties waar met radioactief materiaal wordt gewerkt, zoals ziekenhuizen Rijnstate (Arnhem) en Gelderse Vallei (Ede), Synergy Health (Ede) en Arnhems Buiten (NRG). Deze instellingen gebruiken radioactieve stoffen voornamelijk voor medische diagnostiek, therapie en industriële toepassingen. Ook in de wegenbouw en industrie (dichtheidsmeters) en in laboratoria (meetapparatuur) worden radioactieve bronnen gebruikt. Daarnaast vindt transport van radioactieve materialen plaats door de regio, bijvoorbeeld voor medische- en onderzoeksdoeleinden. Een deel van dit transport is bestemd voor de Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval (COVRA) in Vlissingen, waar radioactief afval wordt opgeslagen en verwerkt. De kans op een ernstig incident is klein door strenge regelgeving en veiligheidsmaatregelen, maar niet volledig uit te sluiten, vooral bij transport en brand.

Een stralingsongeval kan ontstaan door menselijke fouten, technische storingen, brand, of een incident tijdens transport. Ook externe factoren, zoals een verkeersongeval met een voertuig dat radioactieve stoffen vervoert, kunnen leiden tot een calamiteit. Hoewel de hoeveelheden radioactief materiaal in de regio relatief klein zijn, kan een incident leiden tot blootstelling van personen en besmetting van een omgeving. De gevolgen variëren van beperkte gezondheidsrisico’s en schoonmaakkosten tot grootschalige evacuatie bij een extern nucleair incident.

Verkeersongeval water

Door het verzorgingsgebied van onze regio lopen een aantal drukke waterwegen. Dit zijn de Rijn, de Waal, de IJssel, het Pannerdens Kanaal en het Randmeer. Deze waterwegen worden gebruikt voor goederentransport (ook met gevaarlijke stoffen), passagiersvervoer en pleziertochten. De strategische ligging aan deze belangrijke vaarroutes maakt de regio tot een schakel in het Europese transportnetwerk, met name voor het transport tussen de Rotterdamse haven en het Duitse achterland. Dit intensieve scheepvaartverkeer brengt risico's met zich mee op aanvaringen tussen schepen onderling, aanvaringen met bruggen en kunstwerken, stremmingen en calamiteiten met gevaarlijke stoffen. Het Pannerdens Kanaal vormt een kritisch splitsingspunt waar de Rijn zich verdeelt in Waal en Nederrijn, wat navigatie complex maakt. Daarnaast kent de regio een groeiende recreatievaart, vooral in de zomermaanden, wat de drukte op het water vergroot en het risico op incidenten tussen beroeps- en recreatievaart verhoogt.

Waterongevallen kunnen variëren van kleinschalige incidenten met één of enkele slachtoffers tot grootschalige calamiteiten met aanzienlijke gevolgen. Bij aanvaringen of het zinken van schepen is snelle waterredding essentieel. Incidenten met gevaarlijke stoffen kunnen leiden tot waterverontreiniging

Concept

met ecologische schade en risico's voor drinkwaterwinning (o.a. locaties langs de IJssel en IJsselmeer). Stremmingen van vaarwegen kunnen economische impact hebben. In het ergste geval kan een incident met een passagiersschip leiden tot meerdere slachtoffers.

Klimaatverandering brengt extremere waterstanden met zich mee. Laagwater in combinatie met ondieptes verhoogt het risico op vastlopen, terwijl hoogwater zorgt voor sterkere stroming en verminderde doorvaarthoogte onder bruggen. Deze factoren bemoeilijken de navigatie aanzienlijk.

Verkeersongeval weg

Ons verzorgingsgebied wordt doorsneden door een dicht netwerk van snelwegen en belangrijke provinciale wegen. De belangrijkste verkeerswegen zijn de A12, A15 en A50, die dagelijks door grote verkeersstromen worden gebruikt. Ook provinciale wegen kennen intensieve verkeersstromen, met name de N325 bij Arnhem die tot de drukste N-wegen van de provincie behoort. Veel wegen kruisen elkaar bij belangrijke knooppunten zoals Waterberg en Grijsoord bij Arnhem. Deze intensieve verkeersstromen zijn het gevolg van meerdere factoren. De regio vormt een belangrijke corridor tussen de Randstad en Duitsland en een verbinding tussen noord en zuid. Daarnaast zorgt de aanwezigheid van Wageningen University & Research en het Food Valley-cluster voor aanzienlijk economisch verkeer, met bedrijventerreinen rondom Ede, Barneveld en Arnhem die dagelijks voor intensief vrachtverkeer zorgen. De Veluwe trekt jaarlijks miljoenen bezoekers, wat vooral in het voorjaar en zomer resulteert in grote aantallen toeristisch verkeer. Het uitgebreide wegennet bedient zowel woon-werkverkeer, vrachtvervoer als dit recreatieverkeer.

Verkeersongevallen kunnen variëren van eenvoudige kop-staartbotsingen tot ernstige kettingbotsingen met dodelijke slachtoffers. Oorzaken zijn divers: te hoge snelheid, afleiding door mobiele telefoons, alcohol- en drugsgebruik, vermoeidheid en onvoldoende afstand houden. Ook weersomstandigheden zoals hevige regen, mist, gladheid en felle zon spelen een belangrijke rol bij het ontstaan van ongevallen. Vooral de snelwegen rondom Arnhem, Ede en Barneveld laten een sterke stijging van het aantal ongevallen zien. Ongevallen kunnen leiden tot filevorming met economische gevolgen en grote druk op hulpdiensten. Verreweg de meeste ongevallen leiden alleen tot materiële schade. Bij betrokkenheid van gevaarlijke stoffen kunnen de gevolgen verder escaleren.

Klimaatverandering brengt extremere weersomstandigheden met zich mee zoals hevige regenval, mist en gladheid, wat de kans op ongevallen vergroot. Technologische ontwikkelingen zoals rijhulpsystemen en betere voertuigveiligheid kunnen helpen, maar worden gecompenseerd door toenemende afleiding door smartphones en drukkere wegen. De energietransitie introduceert nieuwe risico's op de weg. Hoewel elektrische voertuigen statistisch niet vaker in brand vliegen dan conventionele auto's, zijn branden bij elektrische voertuigen complexer door de lithium-ion batterijen die langer blijven branden. Ook het toenemende transport van alternatieve brandstoffen zoals LNG (vloeibaar aardgas), waterstof en ammoniak brengt specifieke risico's met zich mee die andere bestrijdingsmethoden vergen.

Verkeersongeval spoor

Het spoor vormt een belangrijk onderdeel van het transportnetwerk in Gelderland-Midden. Door de regio lopen meerdere hoofdverbindingen: Arnhem–Ede–Utrecht, Arnhem–Nijmegen, Arnhem–Zwolle (via Zutphen), de Betuweroute voor goederenvervoer en regionale lijnen zoals Winterswijk–Arnhem, Tiel–Arnhem en Ede–Amersfoort. Ongevallen op het spoor kunnen bestaan uit botsingen tussen treinen, ontsporingen, aanrijdingen op overwegen en incidenten met gevaarlijke stoffen. De ligging van de regio

Concept

als knooppunt tussen Randstad, Duitsland en het noorden van Nederland maakt het spoor intensief gebruikt.

De kans op een ernstig spoorongeval komt door veiligheidsmaatregelen weinig voor, maar valt niet uit te sluiten en dergelijke incidenten blijven ook in de laatste jaren in Nederland voorkomen. Mogelijke oorzaken zijn technische storingen, menselijk falen, weersomstandigheden zoals storm of hitte, defecte infrastructuur, digitale verstoringen in besturingssystemen en fouten bij het vervoer van gevaarlijke stoffen. Bij een incident met gevaarlijke stoffen kan de impact groot zijn: gezondheidsrisico's door lekkages, milieuschade, verstoring van mobiliteit en economische schade.

Door verduurzaming neemt het goederenvervoer per spoor toe, met langere goederentreinen en hogere frequenties. Digitalisering en automatisering verbeteren de veiligheid, maar brengen ook nieuwe kwetsbaarheden zoals digitale verstoringen. Klimaatverandering zorgt voor extremere weersomstandigheden, wat invloed heeft op spoorveiligheid. Daarnaast neemt de bebouwing langs spoorlijnen in de regio toe, bijvoorbeeld bij het stationsgebied Ede-Wageningen en rond station Elst. Dit vergroot de potentiële impact van een spoorongeval, doordat meer mensen en gebouwen zich in de directe omgeving van het spoor bevinden.

Verkeersongeval lucht

Luchtvaartongevallen zijn incidenten met zowel civiele als militaire toestellen. In het verzorgingsgebied ligt geen civiel vliegveld, maar wel één militaire Vliegbasis in Deelen. Het ligt ten noorden van Arnhem (grotendeels op grondgebied van de gemeente Ede), omgeven door een bosrijk gebied met weinig bewoning. De vliegbasis wordt vooral gebruikt voor oefeningen met helikopters zoals Chinook, Cougar (vanaf 2028 H225M Caracal) en Apache, de luchtmobiele brigade en speciale eenheden. Er wordt ook 's avonds door militairen op de grond en met helikopters geoefend op samenwerking in het donker. Luchtvaartongevallen manifesteren zich meestal bij de start of landing van een toestel en daarom vaak op of rondom een vliegveld. Een ongeval kan veroorzaakt worden door een technische storing aan het toestel of menselijk falen.

In het kader van het Nationale Programma Ruimte voor Defensie zal het aantal activiteiten op vliegbasis Deelen de komende jaren gaan toenemen. Er zal meer getraind en geoefend gaan worden met de inzet van drones en ligt er een plan voor de aanleg van een *dirtstrip* om te kunnen oefenen met grotere vliegtuigen in moeilijke omstandigheden. Bij een herziening van het Regionaal Risicoprofiel zal die mogelijk leiden tot aanpassing van het risico.

De kans op een ongeval op vliegbasis Deelen is nu zeer klein. Mocht zich toch een ongeval voordoen, dan zal dit waarschijnlijk leiden tot gewonden of dodelijke slachtoffers. Vanwege de ligging van de vliegbasis zal verdere schade in het effectgebied gering zijn.

4.4 Gezondheid

Onder het maatschappelijke thema 'Gezondheid' vallen risicotypen die rechtstreeks de gezondheid van inwoners bedreigd. Het gaat hierbij om infectieziekten, maar ook dierziekten die over kunnen gaan op mensen (zoönosen). Voor het eerst kijken we ook naar verstoring van de zorgcontinuïteit als risico voor de maatschappij. Deze kan onder druk komen te staan als er één keer veel patiënten zorg nodig hebben, bijvoorbeeld door een grote ramp of de uitbraak van een infectieziekte (zoals het Coronavirus). Klimaatverandering speelt een belangrijke rol in het veranderen van de verspreiding van ziekteverwekkers door het verschuiven van leefomstandigheden waardoor virusdragers, zoals muggen

Concept

en teken zich verplaatsen naar nieuwe gebieden. Maar ook technologische ontwikkelingen bieden kansen. Innovaties maken het mogelijk effectievere vaccins te ontwikkelen. Tegelijkertijd verhoogt de concentratie van veel intensieve veeteelt in delen van de regio het risico op dierziekten. Deze kunnen een groot economische en maatschappelijk ontwrichtend effect hebben, ook zonder direct op korte termijn een gevaar te zijn voor de volksgezondheid.

Verstoring zorgcontinuïteit

Verstoring van de zorgcontinuïteit betreft het onvermogen van de zorgketen om tijdens een langdurige crisis noodzakelijke en toegankelijke zorg te blijven leveren. Dit risico is geen specifiek regionaal fenomeen, maar een landelijk vraagstuk dat zich ook in Gelderland-Midden manifesteert wanneer er een structurele verschil ontstaat tussen zorgvraag en zorgaanbod. Oorzaken kunnen liggen in personeelstekorten, digitale verstoringen, verstoring van vitale infrastructuur, of een plotselinge toename van zorgvraag tijdens bijvoorbeeld een pandemie of bij een groot aantal patiënten na een groot incident. Het gaat nadrukkelijk om situaties waarin de ontwrichting niet tijdelijk is, maar langere tijd aanhoudt.

Het zorgnetwerk in onze regio, bestaande uit ziekenhuizen, huisartsen, VVT-instellingen, GGZ, thuiszorg en ambulancezorg, is breed en sterk onderling verbonden, ook met instellingen buiten onze regio. Door deze ketenafhankelijkheid kan uitval of overbelasting bij één schakel snel doorwerken naar de rest van het systeem. Eerdere crises, zoals griepgolven en de COVID-19, lieten zien dat tijdelijke opnamestops, verplaatsing van patiënten en verschuiving van planbare zorg dan onvermijdelijk zijn.

De impact van verstoring van de zorgcontinuïteit is groot. Vooral kwetsbare groepen zoals ouderen, chronisch zieken, GGZ-cliënten en inwoners met lage gezondheidsvaardigheden worden direct geraakt door uitval of vertraging van zorgprocessen. Dit kan leiden tot gezondheidsschade, verhoogde sterfte, lichamelijk en psychisch lijden en grotere druk op mantelzorg en gemeentelijke ondersteuning. Daarnaast veroorzaakt uitval van zorg maatschappelijke onrust, druk op bestuur en een dalend vertrouwen in zorginstellingen en overheid.

Verschillende ontwikkelingen vergroten de kans op langdurige verstoringen. Digitalisering en cyberdreiging nemen toe, arbeidsmarktkrapte en vergrijzing vergroten structureel de druk op het zorgsysteem. Hierdoor kan een relatief kleine verstoring sneller uitgroeien tot het vastlopen van de zorgketen.

Epidemie/Pandemie

Epidemieën en pandemieën zijn uitbraken van infectieziekten die zich snel onder mensen verspreiden. Een epidemie betreft een sterke toename van ziektegevallen binnen een regio of land, zoals seizoensgriep, mazelen of Q-koorts. Een pandemie is de wereldwijde verspreiding van een nieuw of lang niet-circulerend virus, zoals COVID-19 in 2020. De effecten van dergelijke uitbraken zijn groot: meer besmettingen, ziekenhuisopnames, complicaties en sterfte.

In Gelderland-Midden kan een epidemie of pandemie in alle vijftien gemeenten voorkomen. De regio bestaat uit een mix van stedelijke kernen, zoals Arnhem, Ede en Wageningen, en uitgestrekte agrarische gebieden. In stedelijke gebieden zorgt de hogere bevolkingsdichtheid voor snellere verspreiding van infecties, vooral op plekken waar veel mensen samenkomen zoals zorginstellingen, scholen en studentenhuisvesting. Ook locaties met veel arbeidsmigranten bleken tijdens COVID-19 kwetsbaar. De sterke verwevenheid met agrarische gebieden betekent bovendien dat zoönosen – infecties die van dier op mens overgaan – een reëel risico vormen.

Concept

De impact van een epidemie of pandemie is breed en raakt zowel gezondheid, economie als maatschappij. Naast ziekte en sterfte kan een epidemie leiden tot verstoring van dagelijkse activiteiten, sluiting van voorzieningen, druk op de zorgcontinuïteit en maatschappelijke onrust. Daarnaast kan een epidemie of pandemie de beschikbaarheid van eigen personeel in de crisisbestrijding en vitale organisaties aanzienlijk verminderen, bijvoorbeeld door ziekte, quarantaine of zorgtaken. Dit vergroot de kwetsbaarheid van de crisisorganisatie en bemoeilijkt een effectieve respons. De ervaring tijdens de COVID‑19-pandemie liet zien hoe maatregelen, polarisatie en afnemend vertrouwen in de overheid het verloop beïnvloeden.

Ontwikkelingen vergroten het belang van dit risico. Verdichting in steden en groeiende mobiliteit vergroten de kans op snelle verspreiding. Nieuwe zoönosen kunnen ontstaan door mutaties, globalisering en toegenomen contact tussen mensen, dieren en ecosystemen. Klimaatverandering speelt hierbij een steeds grotere rol: warmere winters, veranderde migratiepatronen en uitbreiding van virusdragers, zoals muggen en teken vergroten de kans op introductie en verspreiding van nieuwe ziekteverwekkers. Hierdoor blijft het risico op epidemieën en pandemieën relevant en dynamisch voor de regio.

Dierziekten

Onder dierziekten verstaan we besmettelijke ziekten die zich binnen de dierpopulatie kunnen verspreiden, maar in sommige gevallen ook overdraagbaar zijn op mensen (zoönosen). Voorbeelden die in de regio relevant zijn: vogelgriep, Q-koorts, mond- en klauwzeer (MKZ), blauwtong en bacteriële infecties zoals salmonella en E. coli. De verspreiding kan plaatsvinden via voedsel, direct of indirect contact met dieren, of via vectoren zoals muggen en teken. Zoönosen kunnen ernstige gezondheidsproblemen veroorzaken, zoals in het verleden zichtbaar was tijdens de Q-koorts-uitbraak.

De Gelderse Vallei is een van de meest intensieve veehouderijgebieden van Nederland en wordt gezien als het pluimveecentrum van het land (Food Valley). Hoge dierdichtheid vergroot de kans op snelle verspreiding en mutatie van ziekteverwekkers. Daarnaast grenst de regio aan de Veluwe, waar veel wilde dieren voorkomen die dragers kunnen zijn van virussen en parasieten. Ook zijn eerdere uitbraken zoals MKZ, blauwtong en vogelgriep deels in of nabij de regio begonnen of hebben deze geraakt.

De impact van dierziekten is groot. Bij dierziekten in landbouwhuisdieren kunnen grootschalige ruimingen plaatsvinden, met grote economische schade voor boeren en de agrarische sector als geheel. Bij zoönosen kunnen mensen ernstig ziek worden of overlijden, en de maatschappelijke onrust kan aanzienlijk zijn, zeker wanneer ruimingen of quarantainemaatregelen impact hebben op agrarische gemeenschappen.

Verdichting in agrarische gebieden en het intensief samenleven van mensen en dieren vergroten de kans op blootstelling. Nieuwe zoönosen kunnen ontstaan door mutaties of introductie van pathogenen via internationale handel en mobiliteit. Klimaatverandering beïnvloedt de verspreiding van vectoren zoals muggen en teken, en verandert migratiepatronen van wilde dieren, waardoor nieuwe ziekteverwekkers zich kunnen vestigen of sneller verspreiden. Hierdoor blijft het risico op dierziekten in de regio de komende jaren aanzienlijk.

Concept

4.5 Vitale voorzieningen

Onder het maatschappelijke thema ‘vitale voorzieningen’ vallen processen, producten en diensten die van essentieel belang zijn voor het dagelijks leven in Nederland, zoals elektriciteit, gas- en warmtevoorziening, drinkwater en data- en telecommunicatie. Verstoring van deze processen heeft grote impact op de continuïteit van de samenleving. Ondanks de hoge betrouwbaarheid van vitale voorzieningen is het niet ondenkbaar dat inwoners, bedrijven en overheden worden geconfronteerd met korte of langdurige verstoring. De kans op een langdurige verstoring neemt toe door externe factoren, zoals klimaatverandering en geopolitieke verschuivingen, die nieuwe dreigingen met zich meebrengen. Het daadwerkelijk oplossen van de oorzaak van verstoring van een vitale voorziening is de verantwoordelijkheid van de organisatie die deze levert. Als veiligheidsregio richten wij ons op de maatschappelijke effecten van verstoringen en de gevolgen voor inwoners en bedrijven.

Verstoring elektriciteitsvoorziening

Elektriciteit vormt de basis voor vrijwel alle vitale processen in onze samenleving. Verstoring van de elektriciteitsvoorziening kan leiden tot grote maatschappelijke ontwrichting. Het landelijke hoogspanningsnet wordt beheerd door TenneT en regionale verdeelstations en aansluitingen vallen onder verantwoordelijkheid van Liander. Hoewel er geen grote elektriciteitscentrales in de regio aanwezig zijn, wordt elektriciteit steeds vaker lokaal opgewekt via zonneparken en windmolens. Deze decentrale opwekking maakt het netwerk complexer en vergroot de noodzaak van een stabiele infrastructuur. Belangrijke verbindingen en verdeelpunten in de regio zijn cruciaal voor de stroomvoorziening van huishoudens, bedrijven en zorginstellingen.

De kans op een langdurige stroomstoring is klein door de hoge betrouwbaarheid van het net, maar niet uit te sluiten. Storingen komen incidenteel voor, meestal kortdurend, maar langdurige verstoring kan optreden door extreme weersomstandigheden, technische defecten, digitale verstoringen in besturingssystemen, cyberaanvallen of fysieke sabotage. Verstoring kan ook het gevolg zijn van andere risico's, zoals overstromingen of natuurbranden die verdeelstations of kabelinfrastructuur beschadigen. Daarnaast kunnen maatregelen om netcongestie te verlichten, zoals het tijdelijk zwaarder belasten van het net om een aansluitstop te voorkomen, het risico op storingen indirect vergroten. Een black-out scenario, waarbij grote delen van het land of meerdere landen langdurig zonder stroom zitten, is zeldzaam maar niet ondenkbaar. Dit bleek in 2025 toen Spanje en Portugal getroffen werden door een grootschalige stroomstoring die miljoenen mensen raakte.

De impact van een langdurige stroomuitval is groot en ontwricht het dagelijks leven. Zonder elektriciteit vallen verlichting, verwarming, communicatie en zorgapparatuur uit. Vitale processen zoals drinkwatervoorziening, telecommunicatie en verkeer worden verstoord. Het betalingsverkeer komt stil te liggen, waardoor winkels en bedrijven niet meer kunnen functioneren. Ook rioolwaterzuiveringsinstallaties kunnen niet goed functioneren waardoor afvalwater onvoldoende wordt gezuiverd en mogelijk ongezuiverd geloosd wordt. Dit kan leiden tot maatschappelijke onrust en brengt risico’s met zich mee voor het milieu en de volksgezondheid, zeker als de situatie dagen aanhoudt. Bedrijven komen stil te liggen, wat leidt tot economische schade. Voor kwetsbare groepen, zoals patiënten in zorginstellingen, kan uitval levensbedreigend zijn.

Door de energietransitie neemt de vraag naar elektriciteit toe. Klimaatverandering brengt meer kans op stormschade en hitte-effecten op netwerken. Digitalisering maakt het systeem efficiënter, maar ook gevoeliger voor verstoringen en door een veranderde geopolitieke werkelijkheid ook voor hybride aanvallen.

Concept

Verstoring gas/warmtevoorziening

Gas- en warmtevoorzieningen zijn essentieel voor verwarming van woningen, bedrijven en instellingen, en voor diverse industriële processen. Het aardgas dat in Nederland wordt gebruikt, komt deels uit gasvelden in eigen land, maar vooral via import van vloeibaar aardgas (LNG) en pijpleidingen uit het buitenland. Warmte wordt in warmtenetten meestal opgewekt door gasgestookte installaties, restwarmte uit industrie of duurzame bronnen zoals biomassa. Een warmtenet is een netwerk van leidingen dat warmte in de vorm van warm water of stoom transporteert naar aangesloten gebouwen. Verstoring van deze voorzieningen kan ontstaan door een tekort in de gaslevering of door verstoringen in het leidingnetwerk, zoals breuken, lekkages of defecten. De regio is aangesloten op het landelijke gasnet, met distributie via netbeheerder Liander. Daarnaast zijn er warmtenetten actief, onder andere in Arnhem, die afhankelijk zijn van gasgestookte installaties. Deze infrastructuur maakt de regio kwetsbaar bij storingen, vooral in koude periodes.

De kans op een langdurige verstoring is klein door de hoge betrouwbaarheid van het netwerk, maar niet uit te sluiten. Mogelijke oorzaken zijn technische storingen, leidingbreuken, brand, sabotage, digitale verstoringen in besturingssystemen of externe factoren zoals overstromingen. Ook geopolitieke spanningen en verstoringen in internationale gaslevering kunnen indirect effect hebben op de beschikbaarheid van gas.

De impact van een verstoring is groot, vooral in de winter. Huishoudens en zorginstellingen kunnen niet meer verwarmen, wat grote zorgen geeft voor kwetsbare groepen zoals ouderen, zieken en jonge kinderen. Bedrijven en instellingen komen stil te liggen, wat leidt tot economische schade. Een langdurige verstoring kan maatschappelijke onrust veroorzaken, zeker als herstel dagen duurt. Ook het dagelijks leven raakt ontwricht: koken, warm water en comfort vallen weg, en indirect kan ook het betalingsverkeer en andere vitale processen worden geraakt.

Door de energietransitie neemt het gebruik van aardgas af, maar warmtenetten en hybride systemen worden belangrijker. Deze afhankelijkheid van nieuwe infrastructuur brengt eigen kwetsbaarheden mee. Klimaatverandering kan extremere kou veroorzaken, waardoor de vraag naar warmte piekt. Digitalisering van netbeheer maakt het systeem efficiënter, maar ook gevoeliger voor verstoringen.

Verstoring drinkwatervoorziening

Drinkwater is een primaire levensbehoefte voor huishoudens, bedrijven en zorginstellingen. Verstoring van deze voorziening kan ontstaan door technische storingen, leidingbreuken, verontreiniging van waterbronnen of sabotage. Ook bacteriële besmetting, zoals door de E. Coli-bacterie, vormt een reëel risico voor de kwaliteit van drinkwater. In Gelderland-Midden wordt drinkwater geleverd door Vitens, met productielocaties zoals Edesebos, Fikkersdries en Pinkenberg. Op de Veluwe wordt een groot deel van het drinkwater gewonnen uit grondwater, wat deze regio van strategisch belang maakt voor de drinkwatervoorziening. Vitens heeft de wettelijke taak om na een verstoring binnen enkele dagen – conform de Drinkwaterwet – weer veilig drinkwater te leveren.

De kans op een ernstige verstoring is klein vanwege de hoge betrouwbaarheid, maar niet uit te sluiten. Mogelijke oorzaken zijn technische defecten, leidingbreuken, chemische verontreiniging, bacteriële besmetting, sabotage of digitale verstoringen bij pompstations. Ook externe factoren zoals langdurige droogte en extreme neerslag kunnen de beschikbaarheid of kwaliteit van water ernstig beïnvloeden.

Concept

Bij verstoringen zijn huishoudens, zorginstellingen en bedrijven niet bereikbaar voor water, met risico's op verminderde hygiëne en gezondheidsproblemen, vooral voor kwetsbare groepen zoals ouderen, zieken en jonge kinderen. Maatschappelijke onrust kan ontstaan wanneer de situatie aanhoudt.

Ontwikkelingen zoals klimaatverandering vergroten de kwetsbaarheid van de drinkwatervoorziening. Langdurige droogte kan leiden tot lagere grondwaterstanden en extra druk op winningen, terwijl extreme neerslag de kans op verontreiniging van waterbronnen vergroot. Daarnaast neemt de vraag naar drinkwater toe door bevolkingsgroei en economische activiteiten, wat de beschikbaarheid verder onder druk kan zetten. Ook de toenemende digitalisering van productie- en distributiesystemen brengt nieuwe risico's met zich mee.

Verstoring data en telecommunicatie

Data- en telecommunicatie zijn cruciaal voor het dagelijks leven en vormen de ruggengraat van onze digitale samenleving. Verstoringen kan ontstaan door technische storingen, kabelbreuken, stroomstoring, fouten bij onderhoud, sabotage of digitale aanvallen zoals ransomware en DDoS. Ook weersomstandigheden zoals stormen, overstromingen of natuurbranden kunnen fysieke schade veroorzaken. In Gelderland-Midden is de infrastructuur verspreid over de hele regio, met Arnhem als belangrijk knooppunt voor datacenters en netwerkcentrales. Providers zoals KPN, VodafoneZiggo en Odido verzorgen vaste en mobiele netwerken, inclusief vitale diensten zoals 112, NL-Alert en de Noodcommunicatievoorziening (NCV).

Storingen kunnen zowel kortdurend als langdurig zijn. Korte storingen komen vaker voor en hebben meestal beperkte impact, terwijl een langdurige verstoring grote maatschappelijke gevolgen kan hebben. Het is belangrijk te benadrukken dat gelijktijdige grote storingen bij meerdere aanbieders zelden voorkomen, maar niet volledig uit te sluiten zijn. Recente incidenten tonen dat zelfs één provider die uitvalt, zoals bij landelijke storingen in 2024 en 2025, al grote impact heeft op hulpdiensten en bereikbaarheid van 112.

De impact is groot als communicatie tussen burgers en hulpdiensten weg valt, waardoor noodhulp vertraagt. Digitale dienstverlening, betalingsverkeer en bedrijfsprocessen komen stil te liggen. Ook vitale processen zoals zorg en verkeersmanagement worden ontregeld. Daarnaast bemoeilijkt het de samenwerking tussen crisispartners. Langdurige verstoringen kunnen maatschappelijke onrust veroorzaken en gevoelens van angst versterken, vooral door het idee dat hulpdiensten niet bereikbaar zijn.

De afhankelijkheid van digitale infrastructuur groeit door 5G, glasvezel en digitalisering van vitale processen. Klimaatverandering verhoogt het risico op fysieke schade door stormen en hitte. Tegelijk neemt de dreiging van cyberaanvallen toe door geopolitieke spanningen. Hoewel redundantie en noodvoorzieningen zoals NCV bestaan, blijft snelle detectie en herstel cruciaal om de gevolgen te beperken.

4.6 Maatschappij

Het thema 'maatschappij' omvat één risicotype, namelijk openbare orde verstoringen. Verstoring van de openbare orde of paniek in menigten tijdens een demonstratie of evenement kan grote impact hebben op de samenleving.

Concept

Openbare orde verstoringen

Verstoring van de openbare orde ontstaat wanneer veiligheid, rust of naleving van regels in de publieke ruimte worden aangetast. Dit kan uiteenlopende vormen aannemen, zoals rellen tijdens demonstraties, agressie en vernieling, maar ook paniek in menigten, bijvoorbeeld tijdens evenementen. Paniek geldt als een specifieke uitingsvorm van dit risico en kan ontstaan door plotselinge dreiging, extreme drukte of onverwachte gebeurtenissen, zoals brand of extreem weer. Dergelijke gebeurtenissen kunnen massale vluchtbewegingen veroorzaken, met risico op verdrukking.

Het risico is met name aanwezig bij demonstraties en evenementen. Het aantal demonstraties in Nederland is de afgelopen tien jaar sterk toegenomen. Dat geldt ook voor diverse steden en dorpen in de regio, zoals Arnhem, Wageningen, Ede, Nijkerk en Barneveld. Demonstraties bestrijken een breed scala aan thema's zoals klimaat, landbouw, discriminatie en internationale conflicten. Sociale media spelen hierin een grote rol: zij vergroten de mobilisatiekracht, versnellen de verspreiding van onrust en kunnen door desinformatie bijdragen aan escalatie. Tegendemonstraties kunnen de spanningen verder verhogen.

Daarnaast kent de regio vele locaties waar grote groepen mensen samenkomen, zoals het GelreDome, Stadsblokken, Rhederlaag (Dreamfields), de Ginkelse Heide (Airborne Luchtlandingen en Herdenking) en de binnensteden van Arnhem en Wageningen (Koningsdag, Bevrijdingsdag). Deze evenementen trekken soms tienduizenden bezoekers, waarbij kenmerken zoals smalle toegangswegen, beperkte aanrijroutes, hoge publieksdichtheid en openluchtopstellingen de risico's vergroten. In de regio deden zich recent geen ernstige panieksituaties voor, maar wel momenten van extreme drukte, zoals tijdens de Heideweek 2023 en Koningsdag 2024.

De impact van verstoring van de openbare orde is groot: er kan letsel ontstaan, het dagelijks leven kan worden ontregeld en maatschappelijke onrust kan zich snel verspreiden. Toenemende polarisatie, het belang van sociale media en de druk op het demonstratierecht zorgen ervoor dat dit risico ook de komende jaren relevant blijft.

Concept

5. Beschouwing

In dit hoofdstuk beschouwen we de resultaten van de risico-inventarisatie en -analyse. Deze beschouwing bestaat uit drie onderdelen. Eerst staan we stil bij de uitkomsten van de multi-criteria analyse. Daarna zoomen we uit en kijken we welke maatschappelijke ontwikkelingen van invloed zijn op de risico's in Gelderland-Midden, nu en in de komende jaren. Tot slot formuleren we enkele inzichten die richting geven aan verdere beleidsontwikkeling.

5.1 Multi-criteria analyse

De multi-criteria analyse vormt een centraal onderdeel van het risicoprofiel. In deze analyse wordt alle verzamelde informatie per risicotype samengebracht en beoordeeld vanuit verschillende 'lenzen'. Daarmee wordt nadrukkelijk verder gekeken dan de traditionele benadering waarin risico's vooral worden ingeschat op kans en effect. Door risico's vanuit meerdere invalshoeken te bekijken ontstaat een rijker en completer beeld van wat een crisis kan betekenen voor de regio en haar inwoners. De vier lenzen – feitelijke impact, waarschijnlijkheid, perceptie en beweeglijkheid – belichten elk een ander aspect van het risicolandschap en geven samen een meerdimensionaal overzicht van de risico's in Gelderland-Midden.

Lens: Feitelijke impact

Deze lens brengt in beeld welke gevolgen een risico kan hebben voor de regio. Hiervoor wordt de impact op de vitale belangen[5] én naar de mate van complexiteit en mogelijke cascade-effecten van ieder risicotype gescoord. De uitkomst daarvan laat zien welke risico's de grootste maatschappelijke ontwrichting kunnen veroorzaken.

Uit deze lens blijkt dat vijf risico's het meest ontwrichtend zijn voor onze regio. Deze risico's raken meerdere vitale belangen tegelijk en kunnen langdurige maatschappelijke ontwrichting veroorzaken. Het zijn uiteenlopende risico's.

Tabel 1 Vijf meest impactvolle risico's (in willekeurige volgorde)

Thema	Risicotype
Vitale voorzieningen	Verstoring elektriciteitsvoorziening
Gezondheid	Epidemie/ Pandemie
Natuur en klimaat	Natuurbrand
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand in dichtbebouwde binnensteden
Natuur en klimaat	Overstroming vanuit rivier

Het volledige overzicht en een toelichting staat in bijlage 6.1.

Lens: Waarschijnlijkheid

Binnen de lens 'waarschijnlijkheid' wordt gekeken hoe vaak een risico zich kan voordoen en hoe voorspelbaar het is. Hierdoor ontstaat inzicht in welke risico's de regio het vaakst of het meest onverwacht kunnen raken.

[5] Vitale belangen: Territoriale veiligheid, fysieke veiligheid, economische veiligheid, ecologisch veiligheid, sociale en politieke stabiliteit en veiligheid van cultureel erfgoed.

Concept

Deze lens laat een ander beeld zien dan de lens met feitelijke impact. Hier komen juist vaker voorkomende en operationele risico's naar voren, zoals weerfenomenen, branden en verkeersongevallen. Deze risico's belasten de crisisorganisatie regelmatig, maar hebben doorgaans een beperktere maatschappelijke impact dan de risico's met een feitelijke hoge impact. Uitzondering hierop zijn epidemieën. Deze hebben namelijk een grote waarschijnlijkheid én maatschappelijke impact.

Tabel 2 Risico's met de hoogste scores binnen de lens waarschijnlijkheid

Thema	Risicotypen
Fysieke leefomgeving en milieu	Verkeersongeval weg
Gezondheid	Epidemie/ Pandemie
Natuur en klimaat	Natuurbrand
Natuur en klimaat	Extreme neerslag
Natuur en klimaat	Extreme droogte
Gezondheid	Dierziekten
Natuur en klimaat	Storm en hevige windhozen
Natuur en klimaat	Extreme hitte
Vitale voorzieningen	Verstoring elektriciteitsvoorziening
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand in dichtbebouwde binnensteden
Fysieke leefomgeving en milieu	Verkeersongeval water
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand/ Ongeval met gevaarlijke stoffen (chemische stoffen)
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand in kwetsbare gebouwen
Fysieke leefomgeving en milieu	Verkeersongeval spoor

Het volledige overzicht en een lichting staat in bijlage 6.2.

Lens: Perceptie

Deze lens richt zich op hoe inwoners risico's ervaren en inschatten. De maatschappelijke perceptie en de mate van voorbereiding en (zelf)redzaamheid spelen hierbij een rol. De lens maakt zichtbaar welke risico's maatschappelijk gevoelig liggen of juist worden onderschat. De resultaten van deze lens worden op een andere manier gepresenteerd omdat we niet beschikken over voldoende informatie over de perceptie en zelfredzaamheid van inwoners per risicotype om de methodiek op dit onderdeel te volgen.

Daarom hebben we ervoor gekozen in te zoomen op resultaten van de Risico- en Crisisbarometer uit het najaar 2025. De NCTV rapporteert twee keer per jaar de resultaten van hun onderzoek naar de risicoperceptie van Nederlanders. Deze resultaten worden ook gerapporteerd op het niveau van de veiligheidsregio's. De risicotypen die de NCTV gebruikt in hun onderzoeken komen niet volledig overeen met die we hanteren in dit risicoprofiel. Voor de risico's die wel zijn meegenomen in dit risicoprofiel, laat de Risico- en Crisisbarometer het volgende zien:

De Risico en Crisisbarometer laat zien dat inwoners in Gelderland-Midden risico's in grote lijnen op dezelfde manier inschatten als inwoners in de rest van Nederland. De regionale verschillen zijn klein en liggen vooral in nuance. Inwoners beoordelen risico's vooral vanuit herkenbaarheid en recente ervaringen.

Concept

Binnen het thema natuur en klimaat worden extreme weersituaties door inwoners het meest waarschijnlijk geacht. Dit komt overeen met onze risico-inschatting. Het aandeel inwoners dat extreem weer een reëel risico vindt, ligt in Gelderland-Midden vrijwel gelijk aan het landelijke gemiddelde. Ook natuurbrand wordt in de regio vergelijkbaar ingeschat als landelijk. Het lagere risicobesef rondom overstroming vanuit de rivier is opvallend: inwoners achten de kans kleiner dan de feitelijke impact voor onze regio is, en dat patroon komt overeen met het landelijke beeld.

Risico's in de fysieke leefomgeving worden minder zwaar ingeschat. Brand in kwetsbare gebouwen, brand in binnensteden, incidenten met gevaarlijke stoffen en transportongevallen spelen in de beleving van inwoners een kleinere rol dan uit ons risicoprofiel blijkt.

Bij gezondheidsrisico's is de aandacht voor epidemieën en pandemieën afgenomen ten opzichte van de coronaperiode, maar blijft dit risico herkenbaar. Het stoppen van vitale processen, zoals langdurige uitval van elektriciteit of telecommunicatie, wordt door inwoners in Gelderland-Midden als ernstiger beoordeeld dan in de rest van het land. Openbare orde verstoringen worden door inwoners van Gelderland-Midden op vrijwel dezelfde manier beleefd als in de rest van het land. Spanningen en maatschappelijke onrust worden duidelijk herkend, maar niet anders of sterker dan elders.

Samenvattend sluit de risicoperceptie in Gelderland-Midden nauw aan bij het landelijke beeld. Inwoners zijn vooral alert op zichtbare en herkenbare risico's, terwijl risico's met grote feitelijke impact, zoals overstromingen en incidenten met gevaarlijke stoffen, minder vaak als persoonlijk bedreigend worden gezien.

Meer informatie over de risico- en crisisbarometer, zie: Risico- en Crisisbarometer Najaar 2025 | Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid

Lens: Beweeglijkheid en (on)bekendheid

Deze lens beoordeelt hoe sterk risico's in beweging zijn onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen, en of dit naar verwachting zal leiden tot een verandering van de impact of waarschijnlijk van het risico. Ook is gekeken in welke mate er kennis is over de ontwikkeling van het risico in de komende jaren. Dit geeft inzicht in risico's die snel kunnen veranderen of waar we nog minder kennis over hebben en die daardoor extra aandacht vragen.

Deze lens maakt duidelijk dat risico's binnen het thema natuur en klimaat, maar ook verstoring van elektriciteit en openbare orde verstoringen sterk in beweging zijn onder invloed van diverse ontwikkelingen. Deze snelle dynamiek hangt sterk samen met maatschappelijke ontwikkelingen zoals klimaatverandering, energietransitie, digitalisering, polarisatie en geopolitieke veranderingen.

Tabel 3 Risico's met meeste dynamiek (hoe hoger cijfer, hoe hoger de dynamiek)

Thema	Risicotype	
Vitale voorzieningen	Verstoring elektriciteitsvoorziening	8
Natuur en klimaat	Extreme neerslag	7
Vitale voorzieningen	Verstoring data en telecommunicatie	7
Gezondheid	Epidemie/ Pandemie	6
Natuur en klimaat	Extreme hitte	6
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand/ Ongeval met gevaarlijke stoffen (chemische stoffen)	6

Concept

Gezondheid	Verstoring zorgcontinuïteit	6
Natuur en klimaat	Natuurbrand	5
Natuur en klimaat	Extreme droogte	5
Gezondheid	Dierziekten	5
Maatschappij	Openbare orde verstoring	5

Het volledige overzicht en een toelichting staat in bijlage 6.4.

5.2 Maatschappelijke ontwikkelingen

Kijkend naar de verzamelende informatie over de risico's blijkt onze regio niet immuun voor veranderingen in de wereld. Grote maatschappelijke ontwikkelingen hebben invloed op de risico's in ons verzorgingsgebied. Deze ontwikkelingen bepalen hoe risico's zich manifesteren en welke impact zij kunnen hebben. Onderstaande ontwikkelingen spelen op internationale en nationaal niveau, maar hebben ook duidelijke gevolgen voor het risicobeeld van Gelderland-Midden.

Klimaatverandering

Klimaatverandering leidt tot hogere temperaturen, langere periodes van droogte en extremere neerslag en stormen. Hierdoor neemt een risico zoals natuurbrand toe en zien we vaker verschillende vormen van extreem weer. Ook beïnvloedt klimaatverandering de stabiliteit van vitale voorzieningen, zoals drinkwater en elektriciteit. Periode van hitte en droogte leveren bovendien ook risico's op voor de gezondheid van inwoners. Middels klimaatadaptieve maatregelen proberen we klimaatrisico's te beperken. Tegelijkertijd levert dat weer nieuwe potentiële risico's op door gebruik van duurzame materialen en vergroening van daken.

Energietransitie

De overgang naar duurzame energie brengt nieuwe risico's met zich mee. Het gebruik van waterstof, batterijopslag (bij mensen thuis en in de industrie), warmtenetten en elektrificatie van industrie en mobiliteit leidt tot nieuwe risicobronnen en een grote druk op het elektriciteitsnet.

Geopolitieke veranderingen

Geopolitieke veranderingen verwijzen naar de groeiende internationale spanningen, verschuivende machtsblokken en hybride dreigingen die direct invloed kunnen hebben op de stabiliteit van vitale processen in Nederland. Door onze sterke internationale afhankelijkheden kunnen verstoringen elders snel doorwerken in Nederland, maar ook onze regio. Dit geldt voor energiestormen, maar ook voor de opslag van data die vaak wordt opgeslagen in het buitenland en de afhankelijkheid van buitenlandse tech-bedrijven. Conflicten, internationale crises en militaire dreiging kunnen ook regionale effecten hebben als het gaat om de openbare orde. De toenemende aandacht voor Defensie, NAVO-samenwerking en nationale weerbaarheid onderstreept dat internationale ontwikkelingen steeds vaker directe gevolgen hebben voor de regio.

Digitalisering

De samenleving wordt steeds afhankelijker van digitale systemen. Dat maakt processen efficiënter, maar vergroot tegelijk de kans op verstoringen en cyberaanvallen met grote maatschappelijke impact. Verstoringen of aanvallen op netwerken of digitale besturing kunnen leiden tot verstoring van vitale processen, uitval van communicatie en verlies van controle over bedieningssystemen. Steeds vaker richten cyberaanvallen zich op vitale infrastructuur. Ook slimme systemen in de openbare ruimte, zoals digitale verkeersinstallaties, brugbediening en sensornetwerken, kunnen een aantrekkelijk doelwit vormen. Door de sterke onderlinge verbondenheid van digitale systemen kan een ogenschijnlijk klein

Concept

incident bovendien onverwacht grote gevolgen hebben. De ontwikkeling van generatieve AI maakt het daarnaast eenvoudiger om aanvallen snel en op grote schaal uit te voeren.

Polarisatie
De toenemende maatschappelijke verdeeldheid kan leiden tot verminderde naleving van maatregelen, spanningen bij demonstraties, desinformatie en druk op het openbaar bestuur. Hierdoor kan een crisis sneller escaleren of langer voortduren. Polarisatie verlaagt het vertrouwen in overheid en instituties, bevordert onrust, en kan de respons op crises bemoeilijken doordat maatregelen minder vanzelfsprekend worden opgevolgd.

Vergrijzing
De vergrijzing verhoogt het aandeel inwoners dat kwetsbaar is bij incidenten zoals extreme hitte, infectieziekten of verstoring van vitale voorzieningen. Tegelijk neemt de druk op zorgprofessionals, mantelzorgers en gemeentelijke ondersteuning toe, terwijl er onvoldoende beschikbare personeel is. Hierdoor wordt de maatschappelijke veerkracht kleiner.

Verdichting
Door toenemende verdichting komen wonen, werken, recreatie, industrie en infrastructuur dichter bij elkaar te liggen. In stedelijke gebieden neemt de bevolkingsdichtheid toe en worden meer functies gecombineerd op een kleiner oppervlak. Dit vergroot de gevolgen van brand in binnensteden, incidenten op het spoor, water en weg en extreme neerslag. In het risicoprofiel zien we dat juist risico's in de bebouwde omgeving (brand in kwetsbare gebouwen, brand in binnensteden, incidenten met gevaarlijke stoffen) grote impact kunnen hebben.

5.3 Inzichten
Alle resultaten en ontwikkelingen samen levert een aantal inzichten op. Daarom sluit dit hoofdstuk af met enkele inzichten die richting geven aan verdere strategische beleidsontwikkeling binnen de regio.

- Crises worden langduriger, complexer en minder voorspelbaar.

De recente ervaringen met COVID-19 en de opvang van Oekraïense ontheemden laten zien dat crises steeds vaker weken tot maanden aanhouden en meerdere domeinen tegelijk raken. In het risicoprofiel zien we hetzelfde patroon terug: ontwikkelingen binnen bekende risico's zoals pandemieën, natuurbrand en uitval van vitale processen laten zien dat de kans op langdurige crises toeneemt. Ook geopolitieke veranderingen en polarisatie in de samenleving vragen doorlopend aandacht van de crisisorganisatie. Dit vraagt daarom om een flexibele, opschaalbare en veerkrachtige crisisorganisatie die langdurige coördinatie aankan en in staat is om parallel verschillende effecten te managen. Inzetten op continuïteit, redundantie en weerbaarheid van de crisisorganisatie en maatschappelijk weerbaarheid is daarom van belang.

- Risico's zijn sterker met elkaar verweven.

Risicotypen hebben steeds meer onderlinge afhankelijkheden. In het risicoprofiel blijkt dit vooral bij incidenten met vitale voorzieningen, waar een beperkte verstoring kan doorwerken in zorg, telecom, logistiek of openbare orde. Ook weerextremen, zoals droogte of stormschade, kunnen ketenreacties veroorzaken richting natuurbrand, drinkwaterkwaliteit of verstoring van de mobiliteit. De multi-criteria analyse bevestigen dat cascade-potentieel bij meerdere risico's hoog is. Hierdoor kunnen relatief kleine incidenten uitgroeien tot complexe crises.

Concept

- Vitale processen worden kwetsbaarder.

In Nederland zijn we gewend dat vitale voorzieningen altijd beschikbaar zijn. Vitale processen worden steeds kwetsbaarder voor verstoringen door extreem weer en digitalisering van de infrastructuur. Maar ook door internationale afhankelijkheden. Nederland en daarmee ook Gelderland-Midden is voor energie, grondstoffen, digitale infrastructuur en dataopslag grotendeels afhankelijk van andere landen. Voor energie betreft dit onder meer de Verenigde Staten (LNG), Noorwegen (gas en elektriciteit) en landen uit Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Voor grondstoffen en technologische componenten bestaat grote afhankelijkheid van China, Zuid-Korea, Japan en de VS. Daarnaast draaien veel digitale processen in de regio op software en dataopslag in buitenlandse datacenters (voornamelijk in de VS). Hierdoor bevinden gevoelige gegevens zich buiten nationale zeggenschap en zijn ze soms toegankelijk voor buitenlandse diensten. Dit levert een extra risico op voor de maatschappij.

- Maatschappelijke weerbaarheid wordt belangrijker.

De toenemende complexiteit van risico's en de verwevenheid van vitale processen maken duidelijk dat overheid en hulpdiensten crises niet meer alleen kunnen opvangen. Het is daarom steeds crucialer om de maatschappelijke weerbaarheid te verhogen zodat inwoners en organisaties verstoringen kunnen opvangen en daarna sneller te kunnen herstellen. Door toenemende digitale afhankelijkheden, klimaatrisico's en geopolitieke spanningen staat de samenleving bovendien vaker onder druk, wat de noodzaak vergroot om zelf- en samenredzaamheid, lokale samenwerking en bewustwording te versterken.

Concept

6. Bijlagen

6.1 Resultaten lens: Feitelijke impact

Deze lens brengt in beeld welke gevolgen een risico kan hebben voor de regio. Hiervoor wordt de impact op de vitale belangen én naar de mate van complexiteit en mogelijke cascade-effecten van ieder risicotype gescoord. De resultaten binnen deze lens zijn gebaseerd op drie vragen. De totale score is minimaal twee en maximaal zeven punten. Dit heeft de volgende scores opgeleverd:

Thema	Subthema	Risicotype	
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring elektriciteitsvoorziening	5
Gezondheid	Humane infectieziekte	Epidemie / Pandemie	5
Natuur en klimaat	Natuurbranden	Natuurbrand	5
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand	Brand in dichtbebouwde binnensteden	5
Natuur en klimaat	Overstroming	Overstroming vanuit rivier	5
Natuur en klimaat	Extreem weer	Extreme neerslag	4
Natuur en klimaat	Extreem weer	Extreme droogte	4
Gezondheid	Dierziekten	Dierziekten	4
Natuur en klimaat	Extreem weer	Storm en hevige windhozen	4
Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval water	4
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring data en telecommunicatie	4
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring gas/warmtevoorziening	4
Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval weg	3
Natuur en klimaat	Extreem weer	Extreme hitte	3
Fysieke leefomgeving en milieu	Ongeval gevaarlijke stoffen	Brand / Ongeval met gevaarlijke stoffen (chemische stoffen)	3
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand	Brand in kwetsbare gebouwen	3
Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval spoor	3
Gezondheid	Verstoring zorgcontinuïteit	Verstoring zorgcontinuïteit	3
Maatschappij	Openbare orde verstoring	Openbare orde verstoring	3
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring drinkwatervoorziening	3
Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval lucht	3
Natuur en klimaat	Extreem weer	Sneeuwstorm en/of ijzel	3
Fysieke leefomgeving en milieu	Ongeval gevaarlijke stoffen	Stralingsongeval	2

6.2 Resultaten lens: Waarschijnlijkheid

Binnen de lens ‘waarschijnlijkheid’ wordt gekeken hoe vaak een risico zich kan voordoen en hoe voorspelbaar het is. Hierdoor ontstaat inzicht in welke risico’s de regio het vaakst of het meest onverwacht kunnen raken. De resultaten binnen deze lens zijn gebaseerd op twee vragen. Risico’s met een hoge kans van optreden hebben een score van drie gekregen. Risico’s met een gemiddelde kans

een score van twee en risico's met een lage waarschijnlijkheid een score van één. In dien het risico onvoorspelbaar is, scoort het risico een extra punt. Hierdoor liggen de totale scores tussen de een en vier punten. Dit heeft de volgende scores opgeleverd:

Verkeersongevallen weg scoort hoog vanwege een hoge kans van optreden en de onvoorspelbaarheid en onzekerheid van treden. De overige in de tabel score hoog op de kans van optreden.

Thema	Subthema	Risicotype	Waarschijnlijkheid	Kans van optreden	+1 onvoorspelbaarheid
Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval weg	4	3	1
Gezondheid	Humane infectieziekte	Epidemie / Pandemie	3	3	0
Natuur en klimaat	Natuurbranden	Natuurbrand	3	3	0
Natuur en klimaat	Extreem weer	Extreme neerslag	3	3	0
Natuur en klimaat	Extreem weer	Extreme droogte	3	3	0
Gezondheid	Dierziekten	Dierziekten	3	3	0
Natuur en klimaat	Extreem weer	Storm en hevige windhozen	3	3	0
Natuur en klimaat	Extreem weer	Extreme hitte	3	3	0
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring elektriciteitsvoorziening	3	2	1
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand	Brand in dichtbebouwde binnensteden	3	2	1
Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval water	3	2	1
Fysieke leefomgeving en milieu	Ongeval gevaarlijke stoffen	Brand / Ongeval met gevaarlijke stoffen (chemische stoffen)	3	2	1
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand	Brand in kwetsbare gebouwen	3	2	1
Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval spoor	3	2	1
Natuur en klimaat	Overstroming	Overstroming vanuit rivier	2	2	0
Gezondheid	Verstoring zorgcontinuïteit	Verstoring zorgcontinuïteit	2	2	0
Maatschappij	Openbare orde verstoring	Openbare orde verstoring	2	2	0
Natuur en klimaat	Extreem weer	Sneeuwstorm en/of ijzel	2	2	0
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring data en telecommunicatie	2	1	1
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring gas/warmtevoorziening	2	1	1
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring drinkwatervoorziening	2	1	1

Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval lucht	2	1	1
Fysieke leefomgeving en milieu	Ongeval gevaarlijke stoffen	Stralingsongeval	2	1	1

6.3 Resultaten lens: Beweeglijkheid en (on)bekendheid

Deze lens beoordeelt hoe sterk risico's in beweging zijn onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen, en of dit naar verwachting zal leiden tot een verandering van de impact of waarschijnlijk van het risico. Ook is gekeken in welke mate er kennis is over de ontwikkeling van het risico in de komende jaren. Dit geeft inzicht in risico's die snel kunnen veranderen of waar we nog minder kennis over hebben en die daardoor extra aandacht vragen.

De resultaten binnen deze lens zijn gebaseerd op vier vragen. De totale score is minimaal 3 en maximaal 10 punten. Dit heeft de volgende scores opgeleverd:

Thema	Subthema	Risicotype	
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring elektriciteitsvoorziening	8
Natuur en klimaat	Extreem weer	Extreme neerslag	7
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring data en telecommunicatie	7
Gezondheid	Humane infectieziekte	Epidemie / Pandemie	6
Natuur en klimaat	Extreem weer	Extreme hitte	6
Fysieke leefomgeving en milieu	Ongeval gevaarlijke stoffen	Brand / Ongeval met gevaarlijke stoffen (chemische stoffen)	6
Gezondheid	Verstoring zorgcontinuïteit	Verstoring zorgcontinuïteit	6
Natuur en klimaat	Natuurbranden	Natuurbrand	5
Natuur en klimaat	Extreem weer	Extreme droogte	5
Gezondheid	Dierziekten	Dierziekten	5
Maatschappij	Openbare orde verstoring	Openbare orde verstoring	5
Natuur en klimaat	Extreem weer	Storm en hevige windhozen	4
Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval water	4
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand	Brand in kwetsbare gebouwen	4
Natuur en klimaat	Overstroming	Overstroming vanuit rivier	4
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring gas/warmtevoorziening	4
Vitale voorzieningen	Verstoring vitale voorzieningen	Verstoring drinkwatervoorziening	4
Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval lucht	4
Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval weg	3
Fysieke leefomgeving en milieu	Brand	Brand in dichtbebouwde binnensteden	3
Fysieke leefomgeving en milieu	Transportongeval	Verkeersongeval spoor	3
Natuur en klimaat	Extreem weer	Sneeuwstorm en/of ijzel	3

Concept

Fysieke leefomgeving en milieu	Ongeval gevaarlijke stoffen	Stralingsongeval	3

Concept

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)
verzorgt Ambulance, Brandweer, GGD en GHOR voor de gemeenten Gelderland-Midden

Concept

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Postbus 5364
6802 EJ ARNHEM
T 0800 8446 000
E info@vggm.nl
I www.vggm.nl

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Gemeenteraden en Colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten in de regio Gelderland-MIdden

Datum 10 juli 2026
Kenmerk SN26_000902
Contactpersoon Daniël Nuijten
E-mailadres bestuurssecretariaat@vggm.nl

Onderwerp Zienswijze op KCR2

Geachte voorzitter en leden van de Raad, leden van het College,

Sinds 2021 werken de veiligheidsregio's samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid aan de ontwikkeling van het **Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2)**: het landelijk centrum voor operationele informatie- en crisiscoördinatie. De afgelopen periode is gezocht naar een passende rechtsvorm om KCR2 te borgen. Op 22 juni jl. heeft het Veiligheidsberaad, het overlegorgaan van de 25 voorzitters veiligheidsregio, het principebesluit genomen tot het oprichten van een rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT) voor KCR2. Deze stichting wordt opgericht door de 25 veiligheidsregio's in gezamenlijkheid met het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Het algemeen bestuur van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) is bevoegd tot het oprichten van een stichting op basis van artikel 7 van de Gemeenschappelijke Regeling VGGM, en dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht te zijn voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Voorts wordt het besluit niet genomen dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen. Dit is op basis van artikel 31a, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en voorts vastgelegd in artikel 7 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling VGGM.

Gemeenteraden worden verzocht in te stemmen met het oprichten van en deelnemen van VGGM in de rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT) voor het landelijk centrum voor operationele informatie- en crisiscoördinatie (KCR2).

Hieronder licht ik u toe waarom de oprichting van deze stichting wordt geacht bijzonder aangewezen te zijn voor het daarmee te dienen openbaar belang.

Waarom is KCR2 nodig?
De afgelopen jaren is het belang van bovenregionale en landelijke samenwerking in de crisisbeheersing verder toegenomen. Recente crises laten zien dat vraagstukken rondom informatievoorziening, bijstand, interregionale afstemming en operationele samenwerking steeds vaker het regionale niveau overstijgen. Denk bijvoorbeeld aan de gelijktijdige grootschalige natuurbranden dit voorjaar, de overstromingen in Limburg in 2021, de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de coronapandemie. De veiligheidsregio's staan daarmee gezamenlijk voor de opgave om de informatie-uitwisseling en coördinatie onderling en met het Rijk structureel te borgen, en zo de gezamenlijke slagkracht te versterken. Dit heeft geleid tot de behoefte aan een landelijk knooppunt waarin informatie-uitwisseling en coördinatie samenkomen en in onderlinge samenhang worden georganiseerd.

De formele oprichting van KCR2 is een stap in de goede richting voor sturing van veiligheidsregio's. De ontwikkeling draagt bij aan het versterken van de regie en sturing door de veiligheidsregio's. Daarmee wordt een stap gezet naar meer bestuurlijke zeggenschap vanuit de regio's en minder afhankelijkheid van centrale aansturing door het Rijk.
Met de voorliggende formalisatie wordt de inhoud niet veranderd (KCR2 functioneert immers al in de praktijk), maar de samenwerking bestendigd en versterkt.

Wat doet KCR2?
Met de komst van KCR2 ontstaat een landelijk knooppunt dat de veiligheidsregio's en het Rijk ondersteunt bij gezamenlijke crisisbeheersing. Hiermee beogen de veiligheidsregio's:

- de informatiepositie van alle betrokken partijen te versterken;
- de onderlinge afstemming tussen regio's te verbeteren en de snelheid en eenduidigheid daarvan te vergroten;
- de inzet van capaciteit tussen regio's transparanter en effectiever te laten verlopen;
- de samenwerking met het Rijk verder te versterken.

KCR2 is niet beleidsvormend en krijgt geen zelfstandige bevoegdheden in de crisisstructuur maar is een bovenregionale uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning van het Rijk en de veiligheidsregio's. Daarmee treedt het niet in de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van individuele veiligheidsregio's en past het binnen het stelsel van verlengd lokaal bestuur.
KCR2 maakt gebruik van bestaande voorzieningen op het gebied van informatievoorziening en crisiscoördinatie, waaronder de Landelijke Voorziening Crisisbeheersing (LVCb). Daarmee worden KCR2 en de LVCb voortaan in samenhang ontwikkeld, wat leidt tot synergievoordelen en beperking van toekomstige kosten.
De financiering van KCR2 vindt plaats binnen de bestaande middelen die de veiligheidsregio's ontvangen en inzetten voor bovenregionale crisisbeheersing en informatievoorziening. De oprichting van KCR2 vraagt daarmee niet tot aanvullende financiële bijdragen vanuit de veiligheidsregio's.

Waarom de oprichting van een stichting?
De afgelopen jaren is KCR2 ontwikkeld in nauwe samenwerking tussen de veiligheidsregio's en het ministerie van Justitie en Veiligheid, waarbij is voortgebouwd op het bestaande Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC), een dienstonderdeel van het ministerie van Justitie en Veiligheid. KCR2 functioneert op dit moment dus al, maar een eigen rechtspersoon ontbreekt nog. Dit is nodig om de continuïteit en professionaliteit van KCR2 te borgen zodat personeel hierin kan worden ondergebracht, en zodat het ministerie van JenV en de veiligheidsregio's hier gezamenlijk toezicht op kunnen houden. In de statuten worden de KCR2- taakuitvoering en werkwijze vastgelegd.
Na een uitgebreide verkenning is gekozen voor een rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT). Deze combinatie biedt zowel de wettelijke inbedding van taken als de mogelijkheid voor een rechtspersoon waar 25 veiligheidsregio's en het ministerie juridisch aan deel kunnen nemen. De strategische sturing vindt plaats via een gezamenlijk bestuurlijk overleg van opdrachtgevers, waarin de veiligheidsregio's en het ministerie gelijkwaardig participeren en richting geven aan de inzet en prioritering van KCR2.

De wettelijke taak van KCR2 ziet op de uitvoering van de functies zoals deze door het Veiligheidsberaad en de minister van Justitie en Veiligheid op 6 oktober 2025 zijn vastgesteld. Deze taken worden in eerste instantie verankerd in de op te stellen instellingsbesluit en statuten en uiteindelijk in de wet bij de tweede tranche van de herziening van de Wet veiligheidsregio's. De taken zoals vastgesteld zijn:

KCR2 verzorgt de operationele coördinatie en ondersteuning in Nederland, inclusief Bonaire, Sint-Eustatius en Saba als bijzondere gemeenten van Nederland, en desgevraagd de Caribische Landen van het Koninkrijk ten aanzien van de volgende kerntaken:
1) De landelijke en bovenregionale multidisciplinaire operationele informatievoorziening;
2) Landelijke en bovenregionale operationele bijstand;
3) Internationale operationele bijstandsverzoeken;
4) Tijdelijk in te stellen landelijke operationele crisisteams;

5) Ontvangst en registratie gerepatrieerde Nederlanders die in het buitenland in een acute noodsituatie zijn beland.

KCR2 ondersteunt:
6) De landelijke en bovenregionale multidisciplinaire operationele preparatie.

Hoe ziet het vervolgproces eruit?
Gelet op het bovenstaande adviseer en verzoek ik u om in te stemmen met oprichten van de RWT.
Graag ontvang ik uw reactie uiterlijk op 2 oktober 2026.
Na afronding van de zienswijzeprocedure en de besluitvorming binnen VGGM kan het Veiligheidsberaad, samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid, een definitief besluit nemen over de oprichting van de stichting.

Op onze website (www.vggm.nl/bestuurlijk/raadsinformatieronde) vindt u achterliggende documentatie.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Met vriendelijke groet,

Namens het Dagelijks Bestuur van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden,

De voorzitter,

Ahmed Marcouch

Bijlage: Ontwerp besluit oprichting stichting KCR2

Ontwerpbesluit oprichting stichting KCR2

Het algemeen bestuur van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden;

Gelet op Artikel 31a, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Gelet op Artikel 7 van de Gemeenschappelijke Regeling VGGM;

Overwegende dat:

- De veiligheidsregio's gezamenlijk werken aan de versterking van de bovenregionale en interregionale samenwerking in de crisisbeheersing;
- Recente crises laten zien dat vraagstukken rondom informatievoorziening, bijstand, internationale afstemming en operationele samenwerking het niveau van één veiligheidsregio overstijgen;
- De veiligheidsregio's en het ministerie van Justitie en Veiligheid daarom gezamenlijk werken aan de inrichting van KCR2 (het Knooppunt Coördinatie Regio's-Rijk);
- KCR2 voorziet in een aantal samenhangende functies, waaronder informatievoorziening, ondersteuning van afstemming tussen veiligheidsregio's, ondersteuning bij internationale verzoeken en versterking van de voorbereiding op bovenregionale crises;
- KCR2 een ondersteunende voorziening betreft en niet treedt in de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van individuele veiligheidsregio's;
- Voor de inrichting van KCR2 is gekozen voor een rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT), waarmee de gezamenlijke aansturing door de veiligheidsregio's en het Rijk kan worden georganiseerd;
- De wettelijke taak van KCR2 ziet op de uitvoering van de functies zoals deze door het Veiligheidsberaad en de minister van Justitie en Veiligheid zijn vastgesteld op 6 oktober 2025;
- Alternatieve inrichtingsvormen zijn verkend, maar niet passend zijn gebleken, onder meer omdat deze geen gezamenlijke aansturing door veiligheidsregio's en het Rijk mogelijk maken;
- De oprichting van een RWT voor KCR2 vindt plaats binnen de bestaande middelen van de veiligheidsregio's en leidt niet tot aanvullende financiële bijdragen van gemeenten;
- Het Veiligheidsberaad op 22 juni 2026 het principebesluit heeft genomen tot oprichting van de stichting KCR2;
- De gemeenteraden van de inliggende gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld om hun wensen en bedenkingen ten aanzien van deelname aan de stichting kenbaar te maken via een zienswijzeprocedure;

BESLUIT:

1. Deel te nemen aan en over te gaan tot de oprichting van de stichting KCR2;
2. De bestuurssecretaris te mandateren voor het verrichten van de benodigde rechtshandelingen ten behoeve van de oprichting van de stichting;

Plaats, datum,

de voorzitter,	de secretaris.
N.N.	N.N.

CONCEPT

GEMEENTE ZEVENAAR

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
t.a.v. het dagelijks bestuur
Postbus 5364
6802 EJ ARNHEM

datum 24 september 2026
zaaknummer Z/26/518885-UIT/26/1306585
onderwerp Reactiebrief meerjarenbeleidsplan, regionaal risicoprofiel en oprichting stichting KCR2 VGGM
contactpersoon Dhr. T. Barten

Geacht bestuur,

U heeft onze gemeenteraad in de gelegenheid gesteld om vóór 2 oktober 2026 een kennis te nemen van het meerjarenbeleidsplan 2027-2030 en het regionaal risicoprofiel van VGGM. Daarnaast vraagt u om wensen of bedenkingen kenbaar te maken voor het oprichten van en deelnemen van de VGGM in de rechtspersoon met een wettelijke taak voor het landelijk centrum voor operationele informatie- en crisiscoördinatie genaamd Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio's (KCR2).

Geen inhoudelijke zienswijze
Allereerst willen we onze dankbaarheid uitspreken voor de beleidsstukken. Ze zijn op tijd aangeleverd en bepalen de koers voor de komende jaren.

De gemeente Zevenaar is het eens met het meerjarenbeleidsplan en het risicoprofiel.
We vinden het goed dat de VGGM in het meerjarenbeleidsplan aandacht heeft voor het versterken van de interne organisatie. Op meerdere gebieden is dat nodig, om te anticiperen op de veranderende arbeidsmarkt, maar ook op het gebied van cyberveiligheid, of de eigen weerbaarheid moeten er stappen gezet worden.
Het risicoprofiel is volgens een nieuwe methodie opgesteld, waarbij de samenhang van de verschillende risico's inzichtelijk worden gemaakt.

Tot slot, we zien de meerwaarde van de oprichting en deelname aan de stichting KCR2. Het is noodzakelijk voor een goede en gelijkwaardige samenwerking met het Rijk.

Met vriendelijke groet,
De gemeenteraad van Zevenaar,

De griffier

L.F. Sluis

De voorzitter

L.J.E.M. van Riswijk

Behandeladvies

onderwerp	Behandeladvies raadsbehandeling initiatiefvoorstel De Liemers Coalitie van raadslid Van Bommel
datum	14 september 2026
zaaknummer	Z/26/520246/INT/26/1311811
van afdeling/ambtenaar	Griffie
aan afdeling/college/raad	Raad

Raadsvergadering woensdag 23 september 2026

Spreektijdverdeling
In de raadsvergadering zijn geen spreektijden aan spreektermijnen verbonden.

Sprekersvolgorde
- 1e termijn raad
- 1e termijn initiatiefnemer c.q. beantwoording/reactie op raad
- (eventuele) 2e termijn raad.
- (eventuele) 2e termijn initiatiefnemer c.q. beantwoording/reactie op raad

Vergaderorde
- Het initiatiefvoorstel wordt behandeld als een regulier raadsvoorstel.
- Beraadslaging vindt plaats in ten hoogste twee termijnen, tenzij de raad anders beslist.
- Eén woordvoerder per fractie voert het woord over het agendapunt, inclusief interrupties.
- De voorzitter kan interrupties toelaten. Deze bestaan uit korte opmerkingen of vragen zonder inleiding.
- De initiatiefnemer reageert aan het einde van de eerste en eventuele tweede termijn, als alle fracties aan het woord zijn geweest.

Initiatiefvoorstel

onderwerp	Initiatiefvoorstel Vaststelling van een traject voor de Liemers-Coalitie als alternatief voor bestuurlijke fusie
zaaknummer	Z/26/518815
documentnummer	INT/26/1306403
portefeuille	Bestuur en ondersteuning

1. Samenvatting

De gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar bereiden zich voor op een bestuurlijke fusie per 1 januari 2029. Het hoofdrapport 'Herindelingsanalyse De Liemers 2029' concludeert dat deze fusie financieel verantwoord is, maar niet zonder risico's. Aanvullende analyses tonen aan dat de fusievoordelen onzeker zijn (Coelo/RUG: fusies leveren gemiddeld geen besparing op), dat de woonlasten in drie van de vier gemeenten fors stijgen (Duiven +17-23%, Westervoort +10-16%), en dat de democratische opkomst bij verkiezingen structureel daalt met 2,2 procentpunt (Allers c.s. 2021).

Tegelijkertijd is de noodzaak van schaalvergroting reëel: Doesburg erkent in eigen jaarstukken 2024 'het als zelfstandige gemeente niet meer te redden', en ook Duiven en Westervoort kennen forse uitdagingen in het sociaal domein, omgevingswet en de arbeidsmarkt voor specialistische ambtenaren.

Dit initiatiefvoorstel introduceert een derde weg: de Liemers-Coalitie. In dit model blijven de vier gemeenten bestuurlijk zelfstandig, maar versterken zij hun uitvoeringskracht en specialistische kennis via vijf samenhangende instrumenten: een Liemers-Belastingorganisatie, toetreding van Zevenaar tot Circulus voor afval en openbare ruimte, toetreding van Doesburg tot de Regionale Sociale Dienst De Liemers, een Liemerse Tafel voor strategische beleidsafstemming, en een gezamenlijke Liemers-Ambtenarenpool met circa 25-40 specialisten.

De Liemers-Coalitie levert naar verwachting een structureel voordeel op van € 1,3-3,7 miljoen per jaar (binnen 3-5 jaar gerealiseerd), tegen een eenmalige investering van € 4,4-8,4 miljoen — zonder de woonlastenharmonisatie, het democratisch verlies, of het wegvallen van € 1,2 miljoen vaste voet uit het gemeentefonds dat een fusie met zich meebrengt.

Het voorstel vraagt niet om afstel van het fusietraject, maar om een parallel onderzoek dat een eerlijk vergelijkingskader oplevert voor het definitieve besluit dat uiterlijk medio 2027 wordt voorbereid.

3. Aanleiding

Sinds eind 2024 zijn de vier Liemerse gemeenten bezig met de voorbereiding van een bestuurlijke fusie. Doesburg heeft in zomer 2025 een principebesluit genomen, Westervoort begin 2026, Duiven op 27 januari 2026 en Zevenaar begin 2026. Beoogd is een herindelingsdatum van 1 januari 2029.

Het proces heeft tot acht onderbouwende rapporten geleid (zie bijlagen), waarin de fusie zorgvuldig is doorgerekend en vergeleken met alternatieven. De analyses laten een gemengd beeld zien:

- Het hoofdrapport (april 2026) concludeert dat de viergemeentefusie financieel verantwoord is, met een gewogen weerstandsratio van 3,1 en een structureel voordeel van € 4,3 miljoen vanaf 2035.
- Het kritische tegenrapport wijst op het wetenschappelijke onderzoek van prof. Allers (COELO/RUG): herindelingen leveren empirisch GEEN besparingen op. De structurele opbrengstraming is daarmee onzeker.
- Het lastenrapport toont dat de woonlasten voor inwoners van Duiven met 17-23% stijgen, voor Westervoort met 10-16%, voor Zevenaar met 3-8%, terwijl Doesburg een beperkt voordeel ervaart van 2-5%.
- Het rapport 'zeven fusies in de praktijk' laat zien dat fusies vaak chaotisch verlopen, de data-integratie systematisch wordt onderschat (Land van Cuijk: 'mogelijkheden van betrouwbare data zijn beperkt'), en dat inwoners van overgenomen kleine gemeenten zich langjarig 'overheerst' kunnen voelen (Groningen-Haren).
- Het alternatievenrapport identificeert een meervoudig samenwerkingsmodel — de Liemers-Coalitie — dat op basis van Nederlandse en internationale praktijk een sterk alternatief vormt.

Tegen deze achtergrond verzoekt dit initiatiefvoorstel om de Liemers-Coalitie als volwaardig alternatief naast de bestuurlijke fusie te onderzoeken, voordat de raad een onomkeerbaar besluit neemt over het herindelingsadvies.

4. Probleemanalyse

4.1 De fundamentele opgave

De vier Liemerse gemeenten staan voor vier fundamentele uitdagingen:

1. Schaalproblematiek bij specialistische taken: voor Omgevingswet, energietransitie, specialistische jeugdzorg en datagedreven werken zijn experts nodig die in afzonderlijke gemeenten onvoldoende werk hebben voor een fulltime functie.
2. Financiële druk: Doesburg heeft een negatieve structurele exploitatieruimte in 2028 (-€ 239.000), Duiven kent het maatregelenpakket 'Financieel Gezond 2026', Westervoort heeft een lage solvabiliteit (17%) en Zevenaar kampt met een oplopende schuldquote (71,5%).
3. Arbeidsmarktkrapte: de gemeentelijke sector kampt landelijk met tekorten aan gekwalificeerd personeel. Volgens de Handreiking Flexibele Arbeidsinzet (VNG 2024) is dit het urgentste personele vraagstuk voor de sector.
4. Bestuurlijke complexiteit: de invoering van de Omgevingswet, de transitie van het sociaal domein, de RES-uitwerking en de klimaatadaptatie vragen om strategische capaciteit die kleinere gemeenten alleen niet kunnen leveren.

4.2 Twee oplossingsrichtingen

De Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) en de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) bieden in beginsel twee oplossingsrichtingen voor deze opgave:

Spoor A: bestuurlijke herindeling/fusie

Eén grote gemeente van circa 96.400 inwoners. Voordelen: maximale schaalvoordeel theoretisch, één bestuurslaag, regionale slagkracht. Nadelen: woonlastenharmonisatie met grote verschuivingen, verlies van lokale identiteit, structureel verlies van € 1,2 miljoen door wegvallen drie vaste voeten gemeentefonds, en wetenschappelijk twijfelachtige besparingseffecten.

Spoor B: intensieve, functioneel afgebakende samenwerking

Vier zelfstandige gemeenten die hun bestuurskracht versterken via meerdere samenwerkingsvormen. Voordelen: behoud lokale identiteit en democratie, geen wegvallen vaste voet, modulair en omkeerbaar, sneller rendement. Nadelen: geen rijkscompensatie via de tijdelijke maatstaf herindeling, meer coördinatiekosten, vier blijvende gemeentebesturen.

4.3 Wetenschappelijke onderbouwing voor spoor B

Vier voorwaarden voor succesvolle samenwerking (Allers, Bel & Sebő, Blom-Hansen)

1. AFGEBAKENDE TAAK met meetbare output — niet 'algemene bedrijfsvoering' maar specifieke uitvoerende taken.

2. SCHAALDREMPEL bereikt — minimum schaal voor de specifieke taak.

3. EENVOUDIGE GOVERNANCE — heldere DVO's met meetbare KPI's; geen multi-principal-problemen.

4. PROFESSIONELE UITVOERINGSORGANISATIE met eigen rechtspersoonlijkheid — niet 'opgehangen' aan een centrumgemeente.

Het Circulus-model (waarvan Doesburg, Duiven en Westervoort al aandeelhouder zijn) voldoet aan alle vier de voorwaarden en functioneert sinds 1990 succesvol. Belastingsamenwerkingen (BSGW, GBLT, Cocensus) leveren volgens COELO als ENIGE samenwerkingsvorm aantoonbaar besparingen op.

5. Het voorstel: de Liemers-Coalitie

5.1 Kern van het voorstel

De Liemers-Coalitie omvat vijf samenhangende instrumenten die elk afzonderlijk werkend bewezen zijn, en samen een robuust alternatief vormen voor bestuurlijke fusie.

5.2 Instrument 1: Liemers-Belastingorganisatie (LBO)

De vier gemeenten richten gezamenlijk een belastingorganisatie op naar het model van GBLT, BSGW of Cocensus.

Juridische vorm	Openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
Taken	Heffing en inning van OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, toeristenbelasting, leges, precario, hondenbelasting
Belangrijk principe	Elke gemeente behoudt eigen tarieven en eigen tariefbevoegdheid — alleen de uitvoering wordt gebundeld
Verwachte besparing	€ 200.000 tot € 400.000 per jaar (gebaseerd op COELO-onderzoek)
Investering eenmalig	€ 1,5 tot 2,5 miljoen (ICT-migratie, organisatie-inrichting, harmonisatie heffingsprocessen)
Doorlooptijd	18 maanden tot operationeel (start voorzien op 1 januari 2028)
Referentievoorbeeld	GBLT (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen), gevestigd in Zwolle, sinds 2010 actief voor 6 gemeenten en 5 waterschappen

5.3 Instrument 2: Toetreding Zevenaar tot Circulus

Drie van de vier Liemerse gemeenten (Doesburg, Duiven, Westervoort) zijn al aandeelhouder van Circulus B.V. — een verzelfstandigde overheidsvennootschap voor afvalbeheer en beheer openbare ruimte met 13 gemeenten als aandeelhouders, 700+ medewerkers en circa € 60 miljoen jaaromzet. Zevenaar ontbreekt als enige Liemerse gemeente.

Juridische vorm	Bestaande overheids-BV (Circulus B.V.)
Voorgestelde actie	Zevenaar treedt toe als aandeelhouder en opdrachtgever voor afvalbeheer en beheer openbare ruimte
Verwachte besparing	€ 100.000 tot € 300.000 per jaar door schaalvoordelen en gezamenlijke contracten
Investering eenmalig	€ 0,5 tot 1,0 miljoen (aandelenaankoop, overdracht personeel/materieel, harmonisatie)

Bestaand succesmodel	Toetreding Duiven en Westervoort in 2018 verliep succesvol — referentiedocumentatie beschikbaar

5.4 Instrument 3: Toetreding Doesburg tot RSD De Liemers

Drie van de vier gemeenten (Duiven, Westervoort, Zevenaar) zijn deelnemer van de Regionale Sociale Dienst De Liemers, die de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz uitvoert. Doesburg ontbreekt. Toetreding sluit het Liemerse sociaal-domeinblok en maakt het mogelijk om de Wmo- en Jeugdzorg-inkoop regionaal te bundelen.

Voorgestelde actie	Doesburg treedt toe tot RSD De Liemers; vervolgens gezamenlijk inkooporgaan Wmo/Jeugd voor alle vier gemeenten
Verwachte besparing	€ 500.000 tot € 1.500.000 per jaar (5-10% van het inkoopvolume van circa € 90-110 mln)
Investering eenmalig	€ 0,3 tot 0,7 miljoen (juridische ontvlechting Doesburg, harmonisatie verordeningen, ICT)
Lokale dienstverlening	Blijft per gemeente verzorgd — alleen back-office, inkoop en specialistische expertise worden gebundeld

5.5 Instrument 4: De Liemerse Tafel

Een lichte vorm van beleidsafstemming tussen de vier raden en colleges, zonder bevoegdheidsoverdracht. Geïnspireerd op het Drechtsteden-model maar bewust lichter — om de in dat model gebleken spanningen te vermijden. Let wel: Een bestuurlijk afstemmingsoverleg tussen de vier gemeenten is zonder overdracht van formele bevoegdheden of zelfstandige besluitvorming. Doel is vroegtijdige regionale afstemming op strategische thema's, met behoud van volledige besluitvorming door de afzonderlijke raden en colleges.

Juridische vorm	Bestuursconvenant tussen de vier gemeenten — geen Wgr-constructie, geen bevoegdheidsoverdracht
Werkwijze	Twee gezamenlijke raadsbijeenkomsten per jaar op vier thema's: woningbouw, mobiliteit, klimaat/RES, sociaal domein
Gezamenlijke producten	Omgevingsvisie Liemers 2030, woningbouwprogrammering 2025-2035, RES-uitwerking, economische visie en bedrijventerreinenplanning
Regionale vertegenwoordiging	Eén woordvoerder namens de Liemers in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Investering	€ 0,1 tot 0,2 miljoen jaarlijks (ambtelijke ondersteuning, communicatie)

5.6 Instrument 5: Liemers-Ambtenarenpool

Een gezamenlijke werkgeversorganisatie waarin specialistische ambtenaren in dienst zijn, die ingezet worden bij de vier gemeenten op vraag. Vergelijkbaar met het Mobiliteitscentrum West-Brabant (10+ jaar succesvol), maar specifieker gericht op vakinhoudelijke specialisten.

Juridische vorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) op grond van de Wgr
Omvang	Start 15 fte (juli 2028), groeien naar 25-40 fte (eind 2029)
Specialismen	Omgevingswet, energietransitie, jeugdzorg-specialisten, data-analyse, ondermijning, financiële audit, erfgoed/cultuur, communicatie
Verrekening	Kostprijs + 15% overhead per afgenomen uur. Basisbudget per gemeente naar inwonertal.
Werkgeversrol	De pool is werkgever; medewerkers werken op vraag bij vier gemeenten. CAO Gemeenten van toepassing.
Verwacht voordeel	€ 300.000 tot € 800.000 per jaar (vermeden externe inhuur, betere werving in krappe arbeidsmarkt)
Investering eenmalig	€ 1,5 tot 2,5 miljoen (oprichting, werving eerste 15 specialisten, ICT)

5.7 Optioneel: uitgebreid 1Stroom

De ambtelijke fusie 1Stroom van Duiven en Westervoort bestaat al sinds 2018. In de Liemers-Coalitie wordt deze niet direct opgenomen, maar wel als optie open gehouden voor de toekomst:

- Variant A (minimaal, eerste 5 jaar): Doesburg en Zevenaar nemen specifieke bedrijfsvoeringsdiensten af van 1Stroom via DVO's, blijven werkgever van eigen personeel.
- Variant B (maximaal, na evaluatie 2032): Doesburg en Zevenaar treden volledig toe tot 1Stroom als aandeelhouder. Aandelen herverdeeld naar inwonertal.

Aanbeveling: starten met variant A, evaluatie in 2031, eventueel doorgroei naar variant B. Dit voorkomt het 'big-bang'-risico dat bij de tweegemeentefusie BAR-organisatie wel optrad (BAR is per 2025 in ontvlechting).

6. Argumenten

6.1 Argument 1: De Liemers-Coalitie levert sneller en zekerder rendement

Het structurele financiële voordeel van de Liemers-Coalitie wordt binnen 3-5 jaar gerealiseerd, terwijl de fusievoordelen pas vanaf 2032-2035 zichtbaar worden. Bovendien zijn de Liemers-Coalitie-besparingen ontleend aan aantoonbaar werkende constructies: belastingsamenwerking levert volgens COELO als ENIGE samenwerkingsvorm aantoonbaar besparingen op; gezamenlijke inkoop in het sociaal domein levert 5-10% besparing op (Hart van Brabant-ervaring).

Een fusie levert volgens wetenschappelijk onderzoek (Allers & Geertsema 2014, Allers c.s. 2018) over 39 Nederlandse herindelingen gemiddeld GEEN besparing op. De geraamde € 4,3 miljoen structureel voordeel vanaf 2035 in het hoofdrapport is daarmee speculatief.

6.2 Argument 2: Inwoners ervaren geen of beperkte woonlastenstijging

In het fusiescenario stijgen de woonlasten voor inwoners van Duiven met 17-23%, Westervoort met 10-16%, Zevenaar met 3-8%, en alleen Doesburg ervaart een beperkt voordeel (-2 tot -5%). In de Liemers-Coalitie behoudt elke gemeente haar eigen tarieven en wordt de woonlastenontwikkeling uitsluitend bepaald door eigen beleidskeuzes. De totale impact op de portemonnee van inwoners is daarmee fundamenteel anders.

6.3 Argument 3: Behoud van lokale identiteit en democratische nabijheid

Het wetenschappelijke onderzoek van Allers, De Natris, Rienks en De Greef (2021) toont aan dat gemeentelijke herindeling de opkomst bij raadsverkiezingen structureel verlaagt met 2,2 procentpunt — blijvend, 20+ jaar na fusie nog meetbaar. Voor De Liemers betekent dit circa 1.500-2.000 minder stemmers, permanent.

De Liemers-Coalitie behoudt vier raden, vier colleges, vier griffies en twee rekenkamers (Doesburg, Duiven en Westervoort hebben een gezamenlijke rekenkamer). De identiteit van Hanzestad Doesburg, het dorpse karakter van Duiven, de stedelijkheid van Westervoort en de centrumfunctie van Zevenaar blijven herkenbaar. Lokale partijen (Stadspartij Doesburg, Lokaal Alternatief, DOED, BurgerBelangen, Wij Westervoort, Lokaal Belang, Wij Zijn Zevenaar (WijZZ) en Sociaal Zevenaar) blijven levensvatbaar.

6.4 Argument 4: Geen verlies vaste voet gemeentefonds

Bij een viergemeentefusie vervallen drie vaste voeten uit het gemeentefonds (circa € 400.000 per gemeente), structureel verlies van € 1,1 tot 1,3 miljoen per jaar. In de Liemers-Coalitie blijven alle vier de vaste voeten behouden. Dit is een hard, onomkeerbaar financieel voordeel ten opzichte van fusie.

6.5 Argument 5: Modulair en omkeerbaar

Elk van de vijf instrumenten kan afzonderlijk worden ingevoerd, geëvalueerd en zo nodig worden aangepast of opgeheven. Als de Liemers-Ambtenarenpool niet werkt zoals beoogd, kan deze worden

opgeheven zonder dat het hele bouwwerk instort. Een fusie kent deze flexibiliteit niet — eenmaal gefuseerd, is terugkeer naar zelfstandigheid praktisch onmogelijk (BEL Combinatie is een uitzondering).

6.6 Argument 6: Adresseert het ambtenarentekort effectief

De Liemers-Ambtenarenpool is een innovatief instrument dat direct aansluit op de VNG Handreiking Flexibele Arbeidsinzet (2024). De pool levert een aantrekkelijke werkgever, kennisdeling tussen vakgenoten, en variatie in werk voor specialisten. Dit is een sterk werkgeversmerk in een krappe arbeidsmarkt — beter dan vier kleine afzonderlijke gemeenten die concurreren om dezelfde specialisten.

6.7 Argument 7: Internationale praktijk ondersteunt het samenwerkingsspoor

Vergelijkend onderzoek (OECD 2024, Teles & Swianiewicz 2018) toont dat in Duitsland (Zweckverband), Frankrijk (Intercommunalité/EPCI), Finland (Joint Municipal Authorities) en Italië (gestione associata) functioneel afgebakende samenwerking succesvol is. De Liemers-Coalitie volgt deze internationale best practice.

Denemarken voerde in 2007 een radicale top-down herindeling door (271→98 gemeenten); Allers c.s. tonen aan dat ook deze fusies geen besparing opleverden. De Liemers-Coalitie is daarmee niet alleen wetenschappelijk verantwoorder, maar ook internationaal beter onderbouwd.

7. Kanttekeningen en risico's

In de geest van een evenwichtig raadsstuk worden hieronder de kanttekeningen en risico's expliciet benoemd.

7.1 Kanttekening: geen rijkscompensatie

De Liemers-Coalitie ontvangt geen tijdelijke maatstaf herindeling uit het gemeentefonds. In het fusiescenario zou deze € 13-17 miljoen over 5 jaar bedragen. De € 4,4-8,4 miljoen eenmalige investering moet uit eigen reserves worden gefinancierd. De vier gemeenten beschikken over voldoende reserves om dit te dragen (gezamenlijk circa € 45-55 miljoen).

7.2 Kanttekening: minder dan 100% van de fusievoordelen

De Liemers-Coalitie levert naar verwachting 60-80% van de inhoudelijke voordelen van een fusie, in plaats van 100%. Specifiek bestuurskosten blijven hoger (vier raden, vier colleges) en de regionale slagkracht is iets minder dan van één grote gemeente van 96.400 inwoners.

7.3 Risico: provincie Gelderland kan alsnog arhi-procedure starten

Op grond van de Wet arhi heeft de provincie de bevoegdheid om — onder voorwaarden — zelf een herindelingsprocedure te starten. De provincie Gelderland heeft eerder bij Barneveld-Scherpenzeel deze bevoegdheid gebruikt. Oplossing: vroegtijdig formeel overleg met de provincie en het Plan van Aanpak Liemers-Coalitie expliciet ter beoordeling voorleggen.

7.4 Risico: ambtenarenpool kan niet de beoogde efficiency leveren

Het Liemers-Ambtenarenpool-concept is nieuw — er is geen exacte Nederlandse referentie. Het Mobiliteitscentrum West-Brabant is vergelijkbaar maar niet identiek. Oplossing: strakke KPI's vanaf dag 1, jaarlijkse evaluatie, mogelijkheid tot opheffing na 3 jaar bij onvoldoende resultaat.

7.5 Risico: politiek draagvlak brokkelt af

Een meervoudig samenwerkingsmodel vraagt 8+ jaar van bestuurlijke continuïteit en commitment. Wisselende politieke verhoudingen na verkiezingen kunnen het proces vertragen. Oplossing: een bestuursconvenant 2026-2034 met expliciete looptijd en uittredingsclausules; tweejaarlijkse 'Staat van de Liemers-Coalitie' aan elke raad.

7.6 Risico: complexiteit bestuurlijke aansturing

Vijf instrumenten betekent vijf verschillende governance-structuren (verschillende GR's, een BV, een convenant). Vier raden moeten elk hun rol bij elke samenwerking adequaat invullen. Oplossing: eenvoudige governance per instrument, gecoördineerde rapportages, een gezamenlijke werkgroep van vier raden.

7.7 Risico: 'als de andere drie afhaken'

Als een of meer gemeenten halverwege afzien van deelname, is een instrument minder krachtig. Oplossing: elk instrument is zo ontworpen dat het ook met drie gemeenten kan functioneren (vergelijk: 1Stroom werkt sinds 2018 met twee gemeenten). Het bestuursconvenant bevat uittredingsclausules met 'desintegratiekosten' om vrijblijvendheid te voorkomen.

8. Financiële paragraaf

8.1 Investeringen — eenmalig per gemeente

De totale eenmalige investering van € 4,4-8,4 miljoen wordt naar rato van inwonertal verdeeld:

Gemeente	Inwonertal	Aandeel	Bandbreedte investering
Doesburg	11.300	11,7%	€ 515.000 — € 985.000
Duiven	24.963	25,9%	€ 1.140.000 — € 2.175.000
Westervoort	15.208	15,8%	€ 695.000 — € 1.325.000
Zevenaar	45.216	46,9%	€ 2.065.000 — € 3.940.000
Totaal	**96.687**	**100%**	**€ 4.415.000 — € 8.425.000**

8.2 Investeringen — gefaseerd over de jaren

Jaar	Instrument	Investering totaal	Per gemeente (gemiddeld)
2026	Voorbereiding, second opinion	€ 200.000	€ 50.000
2027	Liemers-Belastingorganisatie + opzet pool	€ 2,0 — 3,0 mln	€ 500.000 — 750.000
2028	Toetreding Zevenaar Circulus, Doesburg RSD	€ 1,0 — 2,0 mln	€ 250.000 — 500.000
2029	Uitbreiding pool, Liemerse Tafel	€ 1,0 — 2,0 mln	€ 250.000 — 500.000
2030-2031	Stabilisatie en optimalisatie	€ 0,2 — 0,4 mln	€ 50.000 — 100.000
Totaal		**€ 4,4 — 8,4 mln**	**€ 1,1 — 2,1 mln**

8.3 Structurele opbrengsten — vanaf 2030

Instrument	Opbrengst per jaar	Zekerheid
Liemers-Belastingorganisatie	+€ 200.000 — 400.000	Hoog (COELO bevestigd)
Toetreding Zevenaar Circulus	+€ 100.000 — 300.000	Hoog (bestaand model)
Doesburg RSD + gezamenlijke inkoop	+€ 500.000 — 1.500.000	Hoog (Hart van Brabant)
Liemers-Ambtenarenpool (vermeden inhuur)	+€ 300.000 — 800.000	Middel (nieuw concept)
Liemerse Tafel (efficiency beleidsharmonisatie)	+€ 0 — 200.000	Laag
1Stroom-uitbreiding (DVO Doesburg/Zevenaar)	+€ 200.000 — 500.000	Middel-Hoog
Totaal structureel per jaar	**+€ 1.300.000 — 3.700.000**	

8.4 Break-even-analyse

Bij de meest conservatieve aanname (laagste investering, laagste structurele opbrengst):

- Investering: € 4,4 miljoen eenmalig
- Opbrengst: € 1,3 miljoen per jaar
- Break-even: jaar 4 (eind 2030)

Bij de meest gunstige aanname (hoogste investering, hoogste structurele opbrengst):

- Investering: € 8,4 miljoen eenmalig
- Opbrengst: € 3,7 miljoen per jaar
- Break-even: jaar 3 (eind 2029)

Ter vergelijking: bij viergemeentefusie wordt break-even pas in 2037-2040 bereikt (8-10 jaar na fusiedatum 2029).

8.5 Dekking voorbereidingskrediet 2026

Voor de uitwerking van het Plan van Aanpak in 2026 en de onafhankelijke second opinion wordt een voorbereidingskrediet van € 200.000 gevraagd (€ 50.000 per gemeente). Dekking ten laste van de algemene reserve / post onvoorzien 2026. De grotere investeringen vanaf 2027 worden in latere raadsbesluiten apart geautoriseerd.

8.6 Effect op woonlasten

Effect op woonlasten per gemeente (meerpersoonshuishouden)

Doesburg: geen of beperkte invloed. Verwachte autonome ontwikkeling 2025-2029: € 1.208 → € 1.310 (+8,5%).

Duiven: geen of beperkte invloed. Verwachte autonome ontwikkeling 2025-2029: € 875 → € 990 (+13,1%).

Westervoort: geen of beperkte invloed. Verwachte autonome ontwikkeling 2025-2029: € 1.011 → € 1.191 (+17,8%).

Zevenaar: geen of beperkte invloed. Verwachte autonome ontwikkeling 2025-2029: € 1.050 → € 1.145 (+9,0%).

In de Liemers-Coalitie behoudt elke gemeenteraad zijn eigen tariefbevoegdheid. Eventuele tariefverlagingen door efficiency in Circulus en RSD-inkoop zijn mogelijk maar niet gegarandeerd; dit blijft een lokaal politiek besluit.

9. Communicatie

9.1 Communicatie naar inwoners

Inwoners hebben recht op een eerlijk en evenwichtig beeld van de keuze die de raden voorbereiden. Voorgesteld wordt:

1. Een gezamenlijke informatieavond in elk van de vier gemeenten in september-oktober 2026, waar de viergemeentefusie en de Liemers-Coalitie naast elkaar worden gepresenteerd.
2. Een toegankelijke samenvatting (B1-taalniveau) waarin de twee scenario's worden vergeleken op: woonlasten, dienstverlening, identiteit, democratie, kosten en risico's.
3. Een inwonersraadpleging (digitaal en fysiek) in voorjaar 2027 waarin inwoners hun voorkeur kenbaar kunnen maken. Niet bindend, maar zwaar wegend in de besluitvorming.
4. Doorlopende voortgangsrapportages via lokale media, gemeentewebsites en de website 'samen-naar-een-nieuwe-gemeente.nl' of vergelijkbaar.

9.2 Communicatie naar verbonden partijen

De volgende verbonden partijen worden actief geïnformeerd over het traject Liemers-Coalitie:

- 1Stroom (gemeenschappelijke ambtelijke organisatie Duiven-Westervoort)
- RSD De Liemers (Duiven, Westervoort, Zevenaar)
- Circulus B.V. (Doesburg, Duiven, Westervoort + 10 andere gemeenten)
- RID (Regionale ICT Dienst)
- VGGM (Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden)
- ODRA (Omgevingsdienst Regio Arnhem)
- GMR (Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen)

9.3 Communicatie naar overheden

Het college wordt verzocht om gemotiveerd contact op te nemen met:

- Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland — formele reactie op de Liemers-Coalitie
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), directie Bestuur, Financiën en Regio's
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) — kennisplatform en mogelijk landelijke navolging

9.4 Communicatie naar medewerkers

De ambtelijke organisaties van de vier gemeenten worden expliciet betrokken via:

- Medezeggenschapsraden / Ondernemingsraden — formeel adviestraject
- Bredere medewerkersbijeenkomsten in elk van de vier organisaties
- Specifieke werving onder huidige medewerkers voor de Liemers-Ambtenarenpool (kansen voor loopbaanontwikkeling)

10. Tijdpad en vervolg

10.1 Stappenplan 2026-2029

Periode	Activiteit	Wie
Q2 2026	Behandeling initiatiefvoorstel in vier raden parallel; gezamenlijk principebesluit Liemers-Coalitie als parallel spoor	Vier raden
Q3 2026	Opstellen Plan van Aanpak; opdrachtgeven onafhankelijke second opinion (COELO/RUG)	Vier colleges samen
Q4 2026	Formele reactie van provincie Gelderland en BZK; informatieavonden inwoners	Colleges, provincie, BZK
Q1 2027	Inwonersraadpleging beide scenario's; oprichting Liemers-Belastingorganisatie voorbereid	Colleges, inwoners
Q2 2027	Vier raden besluiten over keuze: viergemeentefusie of Liemers-Coalitie (uiterlijk 1 juli 2027)	**Vier raden**
2027-2028	Bij keuze Liemers-Coalitie: opzet vijf instrumenten; bestuursconvenant ondertekenen	Vier colleges, BVO's
2028-2029	Operationeel maken Liemers-Belastingorganisatie, Liemers-Ambtenarenpool, RSD-uitbreiding, Circulus-uitbreiding	Uitvoeringsorganisaties
2031	Mid-term evaluatie; rapportage aan vier raden	Onafhankelijk bureau, raden
2032	Externe evaluatie en politiek besluitvormingsmoment over doorgroei	**Vier raden**

10.2 Drie kritieke besluitvormingsmomenten

1. Voorjaar 2026 (dit initiatiefvoorstel): Vier raden besluiten Liemers-Coalitie als parallel spoor te onderzoeken naast het lopende fusietraject.
2. Medio 2027: Vier raden besluiten DEFINITIEF tussen viergemeentefusie en Liemers-Coalitie, op basis van Plan van Aanpak, second opinion en inwonersraadpleging.

3. Najaar 2032: Vier raden evalueren de Liemers-Coalitie en besluiten over doorgroei (variant B 1Stroom-uitbreiding?) of consolidatie.

11. Bijlagen

Dit initiatiefvoorstel wordt onderbouwd door acht eerdere rapporten, die als bijlagen integraal deel uitmaken van de stukken voor de raad:

1. Herindelingsanalyse De Liemers 2029 — hoofdrapport over de viergemeentefusie (april 2026)
2. Alternatief scenario: zelfstandig blijven met intensieve samenwerking (april 2026)
3. Variant tweevoudige fusie: Doesburg-Zevenaar en Duiven-Westervoort (april 2026)
4. Kritisch tegenrapport: waarom de vier gemeenten NIET moeten fuseren (april 2026)
5. Zeven fusies in de praktijk — vergelijkende analyse (april 2026)
6. De Liemers-Coalitie — een meervoudig samenwerkingsmodel (april 2026)
7. Jaarstukken 2024 van Doesburg, Duiven, Westervoort, Zevenaar
8. Programmabegrotingen 2026-2029 van Doesburg, Duiven, Westervoort, Zevenaar

Daarnaast wordt verwezen naar de volgende externe documenten:

- Beleidskader gemeentelijke herindeling 2013 (ministerie van BZK)
- Wet algemene regels herindeling (Wet arhi)
- Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), zoals gewijzigd per 1 juli 2022
- Handreiking Flexibele Arbeidsinzet Gemeentelijke Sector (VNG 2024)
- Allers, M.A. & Geertsema, B. (2014). 'Geen grotere doelmatigheid door herindeling gemeenten' (ESB)
- Allers, M.A. e.a. (2021). 'Gemeentelijke herindeling schaadt lokale en nationale democratie' (Me Judice)

12. Ondertekening en formele behandeling

Conform artikel 147a Gemeentewet wordt dit initiatiefvoorstel schriftelijk en ondertekend ingediend bij de voorzitter van de raad. Het college wordt op grond van artikel 147a, derde lid, in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen ter kennis te brengen van de raad voorafgaand aan de besluitvorming.

Het voorstel wordt aanbevolen voor behandeling volgens het BOB-model (Beeldvorming - Oordeelvorming - Besluit):

- Beeldvormende sessie (politieke avond / informatiebijeenkomst): toelichting door indieners, vragen van fracties, eventueel inspraak van inwoners en deskundigen.
- Oordeelvormende sessie (commissievergadering): inhoudelijk debat tussen fracties, indiening eventuele amendementen, advies aan de raad.
- Besluitvormende raadsvergadering: stemming over het voorstel en eventuele amendementen.

Geadviseerd wordt het voorstel parallel — bij voorkeur in dezelfde raadsvergaderingen-cyclus — in alle vier de gemeenteraden van Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar te behandelen, om gelijktijdige besluitvorming te bevorderen.

Plaats en datum:
Zevenaar, 4 juni 2026

Indiener:
Roel van Bommel
Forum voor Democratie Zevenaar

Gemeente Zevenaar

— Einde initiatiefvoorstel —

Bijlage A — Conceptkader gezamenlijk bestuursconvenant

Indien de vier raden in 2027 besluiten tot uitvoering van de Liemers-Coalitie, sluiten de vier gemeenten een bestuursconvenant af. Dit conceptkader dient als richtinggevend kader.

Concept-bestuursconvenant Liemers-Coalitie 2027-2034

De gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar, ieder vertegenwoordigd door het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad,

overwegende dat:

- de vier gemeenten een lange geschiedenis van regionale samenwerking in de Liemers kennen;
- de huidige opgaven (Omgevingswet, energietransitie, sociaal domein, arbeidsmarktkrapte) bovengemeentelijke samenwerking vragen;
- de vier raden de wens hebben uitgesproken om door intensieve samenwerking de bestuurskracht te versterken, met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid;
- een viergemeentefusie eerder is overwogen maar dat alternatieven met minder ingrijpende democratische, identiteits- en lastenharmonisatie-effecten beschikbaar zijn;
- het wetenschappelijk onderzoek (Coelo/RUG) aantoont dat fusies gemiddeld geen besparingen opleveren en de democratische opkomst structureel verlagen;

komen overeen:

1. Het oprichten van een Liemers-Belastingorganisatie als openbaar lichaam (Wgr), operationeel uiterlijk 1 januari 2028.
2. Het bevorderen van toetreding van Zevenaar tot Circulus B.V., realisatie uiterlijk 1 januari 2029.
3. Het bevorderen van toetreding van Doesburg tot RSD De Liemers, realisatie uiterlijk 1 januari 2028.
4. Het instellen van 'De Liemerse Tafel' als bestuurlijk afstemmingsorgaan vanaf 1 januari 2027.
5. Het oprichten van de Liemers-Ambtenarenpool als bedrijfsvoeringsorganisatie (Wgr), operationeel uiterlijk 1 juli 2028.
6. Een gezamenlijke verkenning naar uitbreiding van 1Stroom met dienstverlening aan Doesburg en Zevenaar (variant A), beslismoment 2031.
7. Een gezamenlijke omgevingsvisie Liemers 2030 op te stellen, vaststellen uiterlijk 1 juli 2029.
8. Een gezamenlijke woningbouwprogrammering 2025-2035, vaststellen uiterlijk eind 2027.
9. Gedurende de looptijd van dit convenant elk besluit dat substantieel afwijkt van de geest van deze samenwerking eerst aan de vier raden voor te leggen.
10. Periodieke evaluatiemomenten: tweejaarlijkse rapportage 'Staat van de Liemers-Coalitie' aan de vier raden; volledige externe evaluatie in 2031 en 2034.
11. Uittredingsclausule: een gemeente kan uittreden onder voorwaarde van een uittredingstermijn van minimaal twee jaar en met inachtneming van desintegratiekosten.

Looptijd: dit convenant treedt in werking op 1 januari 2027 en heeft een looptijd tot en met 31 december 2034, waarna stilzwijgende verlenging mogelijk is tot het moment dat een van de partijen het convenant beëindigt.

Aldus overeengekomen op [datum] te [plaats].

Namens de gemeente Doesburg, _____ (burgemeester Bats)

Namens de gemeente Duiven, _____ (burgemeester Hieltjes)

Namens de gemeente Westervoort, _____ (burgemeester van Hout)

Namens de gemeente Zevenaar, _____ (burgemeester van Riswijk)

Slot

Met dit initiatiefvoorstel leggen wij — als raadsleden van de vier Liemerse gemeenten — een doordacht, financieel onderbouwd en wetenschappelijk verantwoord alternatief voor de bestuurlijke fusie aan onze raden voor. Wij vragen niet om afstel van de fusie-voorbereiding, maar om een eerlijk en grondig vergelijkingskader voor het belangrijkste bestuurlijke besluit dat onze gemeenten in deze generatie nemen.

De inwoners van Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar verdienen een keuze die gemaakt is met volle kennis van alternatieven. De Liemers-Coalitie is geen 'zwakker compromis' tussen fusie en zelfstandigheid, maar een innovatief model dat het beste uit Nederlandse en internationale praktijk combineert. Het verdient een serieuze plek op de bestuurlijke agenda — niet als plan B, maar als gelijkwaardig eerste-keus-scenario.

Wij verzoeken de raad dit initiatiefvoorstel te omarmen en daarmee het pad te effenen voor een keuze die — welke uitkomst ook — gedragen wordt door zorgvuldigheid, transparantie en respect voor de eigenheid van onze vier Liemerse gemeenten.

Raadsbesluit

onderwerp	Raadsbesluit De Liemers Coalitie
zaaknummer	Z/26/518815
documentnummer	INT/26/1306425

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het initiatiefvoorstel d.d. 4 juni 2026 van raadslid Roel van Bommel (1306403);

gelet op artikel 147a en artikel 147 van de Gemeentewet;

gelet op de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi);

gelet op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr);

gezien de wensen en bedenkingen van het college van burgemeester en wethouders;

gezien het advies van de raadscommissie;

Besluit:

1. Naast het lopende traject van bestuurlijke fusie per 1 januari 2029 een volwaardig parallel onderzoek te starten naar de Liemers-Coalitie als alternatief — een meervoudig samenwerkingsmodel waarin de vier gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar zelfstandig blijven maar hun bestuurskracht versterken via vijf samenhangende instrumenten zoals beschreven in hoofdstuk 5 van het initiatiefvoorstel.
2. Het college op te dragen om uiterlijk 1 oktober 2026, in samenwerking met de colleges van de andere drie gemeenten, een gezamenlijk Plan van Aanpak op te stellen voor de uitwerking van de Liemers-Coalitie.
3. De provincie Gelderland, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gemotiveerd te verzoeken om een formele reactie op de Liemers-Coalitie als alternatieve invulling van de duurzaamheidseis uit het Beleidskader gemeentelijke herindeling 2013.

4. Een onafhankelijke financiële second opinion te laten uitvoeren door een gerenommeerd onderzoeksbureau of universiteit, waarbij de Liemers-Coalitie en de viergemeentefusie naast elkaar worden doorgerekend op een termijn van 10 jaar (2027-2037).
5. Een gezamenlijke werkgroep van vier raden in te stellen, bestaande uit twee raadsleden per gemeente (één coalitielid en één oppositielid).
6. Het college te verzoeken een inwonersraadpleging te organiseren waarin de fusie- en samenwerkingsvariant naast elkaar aan de inwoners worden voorgelegd, uiterlijk voor het definitieve besluit over het herindelingsadvies.
7. Een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen van € 50.000, dekking ten laste van de algemene reserve / post onvoorzien 2026.
8. Het definitieve besluit over de Liemers-Coalitie te plannen voor uiterlijk 1 juli 2027, gelijktijdig met of voorafgaand aan het besluit over het herindelingsadvies.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op .

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

HERINDELINGSANALYSE

De Liemers 2029

Financieel advies over de voorgenomen fusie van

Doesburg · Duiven · Westervoort · Zevenaar

tot één nieuwe Liemerse gemeente per 1 januari 2029

Met vergelijkbare herindelingsscan conform de methodiek van de provincie Gelderland (Sterk Bestuur in Gelderland)

Basisdocumenten:

Jaarstukken 2024 en Programmabegrotingen 2026-2029

Peildatum analyse: 16 april 2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Managementsamenvatting 5
Hoofdconclusie 5
Kernbevindingen per onderwerp 5
Verwachting lastenontwikkeling per gemeente (2029 t.o.v. 2025) 6
1. Inleiding en context 7
1.1 Achtergrond 7
1.2 Onderzoeksvraag 7
1.3 Bronnen en methode 7
1.4 Leeswijzer 8
2. Methodiek herindelingsscan 9
2.1 Wettelijk kader 9
2.2 BBV-kengetallen 9
2.3 Weerstandsvermogen 9
2.4 Toetsingscriteria Beleidskader herindeling 10
3. Gemeente Doesburg — financiële analyse 11
3.1 Gemeente in cijfers 11
3.2 Resultaat jaarrekening 2024 11
3.3 BBV-kengetallen 11
3.4 Weerstandsvermogen 11
3.5 Meerjarig begrotingssaldo 2026-2029 11
3.6 Lokale lasten 12
3.7 Conclusie Doesburg 12
4. Gemeente Duiven — financiële analyse 13
4.1 Gemeente in cijfers 13
4.2 Resultaat jaarrekening 2024 13
4.3 BBV-kengetallen 13
4.4 Weerstandsvermogen 13
4.5 Meerjarig begrotingssaldo 2026-2029 14
4.6 Lokale lasten 14
4.7 Conclusie Duiven 14
5. Gemeente Westervoort — financiële analyse 15
5.1 Gemeente in cijfers 15
5.2 Resultaat jaarrekening 2024 15
5.3 BBV-kengetallen 15
5.4 Weerstandsvermogen 16

5.5 Meerjarig begrotingssaldo 2026-2029....16
5.6 Lokale lasten — forse stijging 2026....16
5.7 Conclusie Westervoort....16
6. Gemeente Zevenaar — financiële analyse....17
6.1 Gemeente in cijfers....17
6.2 Resultaat jaarrekening 2024....17
6.3 BBV-kengetallen....17
6.4 Weerstandsvermogen....17
6.5 Meerjarig begrotingssaldo 2026-2029....18
6.6 Lokale lasten....18
6.7 Conclusie Zevenaar....18
7. Vergelijkende analyse....19
7.1 Kerngegevens naast elkaar....19
7.2 Complementariteit....19
7.3 Financiële robuustheid nieuwe gemeente (raming)....20
8. SWOT-analyse fusie Doesburg-Duiven-Westervoort-Zevenaar....21
8.1 Sterkten (Strengths)....21
8.2 Zwakten (Weaknesses)....21
8.3 Kansen (Opportunities)....21
8.4 Bedreigingen (Threats)....22
9. Financiële effecten van de herindeling zelf....23
9.1 Algemene uitkering gemeentefonds — structureel effect....23
9.2 Tijdelijke maatstaf herindeling — compensatie....23
9.3 Raming frictiekosten....23
9.4 Efficiencypotentieel....24
9.5 Netto financieel effect....24
10. Lastenontwikkeling per gemeente....26
10.1 Wettelijk kader harmonisatie....26
10.2 Uitgangssituatie 2025....26
10.3 Ontwikkeling 2025 → 2029....26
10.4 Fusiescenario — harmonisatiesimulatie....27
10.5 Scenario B: Opbrengstneutrale harmonisatie (meest waarschijnlijk)....27
10.6 Realistisch scenario: opbrengstneutraal + correctie voor nadeel vaste voet....27
10.7 Belangrijke nuances....28
11. Risicoanalyse....29
11.1 Top-10 financiële risico's....29
11.2 Specifieke aandachtspunten....29
11.2.1 Harmonisatie van beleid is de sleutel tot efficiency....29

11.2.2 1Stroom als bouwsteen of belasting? 29
11.2.3 Grondexploitatie Zevenaar 30
11.2.4 Schuldquote bij fusie 30
12. Conclusie en aanbevelingen 31
12.1 Eindconclusie 31
12.2 Oordeel per toetsingscriterium 31
12.3 Aanbevelingen 32
Aanbevelingen aan de vier colleges van B&W (2026-2028) 32
Aanbevelingen aan de gemeenteraden (2026-2028) 32
Aanbeveling aan de raad van de nieuwe gemeente (vanaf maart 2029) 32
12.4 Slotwoord 33
Bijlage — Verantwoording en bronnen 34
Gebruikte primaire bronnen 34
Openbare referentiebronnen 34
Vergelijkende herindelingsscans 34
Voorbehoud 34

Managementsamenvatting

De gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben het principebesluit genomen om per 1 januari 2029 samen te gaan in één nieuwe Liemerse gemeente. Dit rapport analyseert — vanuit een financieel perspectief — of dat verstandig is op basis van de jaarstukken 2024 en de programmabegrotingen 2026-2029. De analyse is opgebouwd volgens de systematiek van een herindelingsscan zoals de provincie Gelderland die hanteert.

Hoofdconclusie

Eindoordeel: Financieel verstandig, mits goed gemanaged

Op basis van de jaarrekeningen 2024 en de meerjarenbegrotingen 2026-2029 is een fusie tot één Liemerse gemeente financieel verantwoord en op de lange termijn voordelig. De vier gemeenten vormen samen een financieel robuuste nieuwe gemeente van circa 96.400 inwoners met een gezamenlijk begrotingsvolume van circa € 330-340 miljoen.

De fusie is echter niet zonder risico's. De individuele financiële posities verschillen fors: Doesburg heeft nauwelijks schuld maar hoge woonlasten, Zevenaar heeft een fors hogere schuldquote, Westervoort heeft een lage solvabiliteit en Duiven kent structurele druk in het sociaal domein. Het wegvallen van drie keer de vaste voet uit het gemeentefonds (circa € 1,2 miljoen structureel) en de harmonisatie van woonlasten vormen de grootste financiële uitdagingen.

Zonder herindeling is de zelfstandige toekomst van met name Doesburg en Westervoort op termijn niet houdbaar. De fusie biedt op termijn een structurele verbetering van bestuurskracht en efficiency (geschat 5-10% van de bedrijfsvoeringslasten).

Kernbevindingen per onderwerp

Onderwerp	Bevinding
Financiële positie	Drie van de vier gemeenten (Doesburg, Duiven, Zevenaar) scoren in 2024 op de meeste BBV-kengetallen als 'minst risicovol'. Westervoort heeft een zwakke solvabiliteit (17%). De weerstandsratio's zijn overal voldoende tot uitstekend (Doesburg 2,9 | Duiven 5,53 | Westervoort 1,97 | Zevenaar 2,85).
Begroting 2026-2029	Alle vier de gemeenten presenteren een structureel sluitende meerjarenbegroting, maar dat is op meerdere plaatsen bereikt met pijnlijke bezuinigingspakketten ('Financieel Gezond 2026') en incidentele onttrekkingen uit reserves. Het structurele beeld is kwetsbaar.
Lastendruk	Er zijn forse verschillen in woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in 2025: Doesburg circa € 1.208, Westervoort € 1.011, Zevenaar € 1.050, Duiven circa € 875. Westervoort kent in 2026 een sprong van +13,3%. Na fusie zal harmonisatie leiden tot een 'nivellering' met fors uiteenlopende gevolgen per gemeente.
Frictiekosten & compensatie	Op basis van ervaringen met vergelijkbare herindelingen (vier gemeenten, circa 96.000 inwoners) wordt de frictiekostenvergoeding via de tijdelijke maatstaf herindeling gemeentefonds geraamd op € 13-17 miljoen,

Onderwerp	Bevinding
	uitgekeerd over vijf jaar. De werkelijke frictiekosten voor een fusie van deze omvang worden geraamd op € 15-25 miljoen.
Structureel effect algemene uitkering	Door het wegvallen van drie 'vaste voeten' uit het gemeentefonds (circa € 400.000 per gemeente) ontstaat een structureel nadeel van € 1,1-1,3 miljoen per jaar. Dit moet worden opgevangen uit efficiencyvoordelen en/of OZB-harmonisatie.
Efficiencypotentieel	5-10% van de bedrijfsvoeringslasten is structureel realiseerbaar op termijn (5-7 jaar). Voor de vier gemeenten samen betekent dit naar verwachting een structureel voordeel van € 3-6 miljoen per jaar. De ambtelijke fusie 1Stroom (Duiven+Westervoort) sinds 2018 geeft een belangrijke voorsprong.
Draagvlak & urgentie	Doesburg heeft in zijn jaarstukken 2024 expliciet erkend: 'het als zelfstandige gemeente niet meer te redden in de toekomst'. Zevenaar en Duiven noemen de herindeling in hun begroting 2026-2029 als uitgangspunt voor organisatieontwikkeling. Bestuurlijk draagvlak is groot, zij het niet unaniem op raadsniveau.

Verwachting lastenontwikkeling per gemeente (2029 t.o.v. 2025)

Op basis van de geanalyseerde stukken en ervaringen met vergelijkbare herindelingen (West Betuwe, Land van Cuijk, Maashorst, Vijfheerenlanden) is de verwachte lastenontwikkeling voor een meerpersoonshuishouden:

Gemeente	Woonlasten 2025	Raming 2029 na fusie	Effect €	Effect %	Oordeel
Doesburg	€ 1.208	€ 1.150-1.180	**-€ 30 tot -€ 60**	**-2% tot -5%**	Licht voordeel
Duiven	€ 875 *	€ 1.020-1.080	**+€ 145 tot +€ 205**	**+17% tot +23%**	Fors nadeel
Westervoort	€ 1.011	€ 1.110-1.170	**+€ 100 tot +€ 160**	**+10% tot +16%**	Fors nadeel
Zevenaar	€ 1.050	€ 1.080-1.130	**+€ 30 tot +€ 80**	**+3% tot +8%**	Beperkt nadeel

** Woonlasten Duiven zijn relatief laag door lagere rioolheffing en lagere afvalstoffenheffing; Duiven heeft echter de hoogste belastingcapaciteit-ruimte van de vier.*

Methodologie: de ramingen zijn gebaseerd op een harmonisatiesimulatie waarbij wordt uitgegaan van een 'opbrengst-neutrale' herziening in de eerste drie jaar (conform Wet arhi), een jaarlijkse indexering van 3% en de verwerking van de indexatieproblematiek (ravijnjaar) zoals in de vier begrotingen wordt benoemd. In de praktijk wordt de harmonisatie een politieke keuze van de nieuwe gemeenteraad.

1. Inleiding en context

1.1 Achtergrond

De Liemers is een regio in het oosten van Nederland, gelegen in de provincie Gelderland tussen de Rijn en de IJssel. De regio kent een lange geschiedenis van samenwerking tussen de gemeenten. In 2018 vormden Duiven en Westervoort de ambtelijke samenwerkingsorganisatie 1Stroom (financiering: 63% Duiven, 37% Westervoort). In datzelfde jaar is de gemeente Rijnwaarden opgegaan in Zevenaar. In 2024-2025 hebben de vier resterende gemeenten — Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar — elk het onderzoekstraject ingezet naar een volwaardige bestuurlijke fusie.

De bestuurlijke besluitvorming tot nu toe:

- Doesburg — principebesluit zomer 2025
- Westervoort — principebesluit begin 2026
- Duiven — principebesluit 27 januari 2026
- Zevenaar — principebesluit begin 2026

De beoogde fusiedatum is 1 januari 2029. Tussen nu en die datum moet een herindelingsontwerp worden opgesteld, een formele zienswijze van de provincie Gelderland worden verkregen, een wetsvoorstel tot herindeling worden behandeld door het parlement en vinden op 21 november 2028 de herindelingsverkiezingen plaats.

1.2 Onderzoeksvraag

De centrale vraag van deze analyse luidt:

> **Onderzoeksvraag**
>
> Is de voorgenomen fusie van Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar tot één gemeente per 1 januari 2029 financieel verstandig? Welke voordelen, nadelen, kansen, bedreigingen en risico's zijn er op financieel vlak en welke lastenontwikkeling kunnen de inwoners van de vier gemeenten verwachten?

1.3 Bronnen en methode

Deze analyse is opgebouwd uit de volgende bronnen:

- Jaarstukken 2024 van Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar
- Programmabegroting 2026-2029 van Doesburg
- Programmabegroting 2026-2029 van Duiven
- Meerjarenbegroting 2026-2029 van Westervoort
- Meerjarenbegroting 2026-2029 van Zevenaar
- Openbare bronnen: CBS, COELO, Databank Financieel Toezicht Gelderland (geldersefinancien.nl), Rijksoverheid.nl, herindeling.nl, publicaties van de VNG
- Referentie-herindelingsscans van vergelijkbare fusies (Best-Oirschot 2025, West Betuwe 2019, Maashorst 2022, Hilversum-Wijdemeren 2027)

De methodiek volgt de structuur van een herindelingsscan zoals de provincie Gelderland deze uitvoert in samenwerking met het ministerie van BZK, conform het Beleidskader gemeentelijke

herindeling. Een officiële herindelingsscan wordt in opdracht van de betrokken gemeenten uitgevoerd door de provincie, vaak ondersteund door een extern bureau (bijvoorbeeld Welconsult Gemeentefinanciën). Deze analyse betreft een schaduwscan en dient als verkennend financieel advies; het vervangt de officiële provinciale herindelingsscan niet.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de methodiek en toetsingskaders van een herindelingsscan. Hoofdstukken 3 tot en met 6 bevatten de analyse per gemeente. Hoofdstuk 7 geeft de vergelijkende analyse. Hoofdstuk 8 bevat de SWOT-analyse. Hoofdstuk 9 gaat in op de financiële effecten van de herindeling zelf. Hoofdstuk 10 geeft per gemeente de verwachte lastenontwikkeling voor inwoners. Hoofdstuk 11 bevat de risicoanalyse en hoofdstuk 12 de conclusie en aanbevelingen.

2. Methodiek herindelingsscan

2.1 Wettelijk kader

Een gemeentelijke herindeling volgt de procedure uit de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi). Onderdeel daarvan is de herindelingsscan, een financieel onderzoek dat:

- De financiële positie van elke betrokken gemeente afzonderlijk beoordeelt
- Een beoordeling geeft van de financiële positie van de fictieve nieuwe gemeente
- De structurele effecten van de herindeling op de algemene uitkering uit het gemeentefonds inzichtelijk maakt
- De frictiekosten raamt en afzet tegen de tijdelijke maatstaf herindeling (vergoeding uit het gemeentefonds)
- Het effect op de lokale lasten (OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing) in kaart brengt

2.2 BBV-kengetallen

Op grond van artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn gemeenten verplicht vijf financiële kengetallen op te nemen in de jaarrekening en in de begroting. De normering van de VNG onderscheidt drie risicocategorieën:

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

2.3 Weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit (= gekwantificeerde risico's). De normering conform de Nederlandse adviespraktijk:

Klasse A	Klasse B	Klasse C	Klasse D	Klasse E	Klasse F
> 2,0	1,4 - 2,0	1,0 - 1,4	0,8 - 1,0	0,6 - 0,8	< 0,6
Uitstekend	**Ruim voldoende**	**Voldoende**	**Matig**	**Onvoldoende**	**Ruim onvoldoende**

2.4 Toetsingscriteria Beleidskader herindeling

Naast het financiële aspect toetst het ministerie van BZK een herindelingsvoorstel aan vijf criteria: (1) draagvlak, (2) interne samenhang, (3) bestuurskracht, (4) evenwichtige regionale verhoudingen en (5) duurzaamheid. Deze criteria zijn strikt genomen geen onderwerp van een herindelingsscan, maar de duurzaamheid (= de nieuwe gemeente moet voor minimaal 25 jaar een passende schaal hebben) heeft wel een financieel-organisatorisch component. Een fusie van circa 96.400 inwoners valt ruim binnen de bandbreedte die als 'duurzaam' wordt gezien.

3. Gemeente Doesburg — financiële analyse

3.1 Gemeente in cijfers

Inwoners (2025)	circa 11.300
Oppervlakte	13 km² (stad plus buitengebied)
Kernen	Hanzestad Doesburg en buitengebied
Programma's begroting	4 programma's: (1) Woon- en vestigingsklimaat, (2) Sociale aanpak, (3) Toerisme en natuurrecreatie, (4) Bestuur en organisatie
Totaal baten 2024	circa € 40 miljoen

3.2 Resultaat jaarrekening 2024

Doesburg heeft 2024 afgesloten met een positief resultaat van € 1.021.000, terwijl bij de Integrale Begrotingsbijstelling (IBB) 2024 nog een tekort van € 421.000 werd verwacht. Dit is een positieve afwijking van € 1.442.000.

In het voorwoord bij de jaarstukken 2024 stelt het college letterlijk: "Het is duidelijk dat we het als zelfstandige gemeente niet meer redden in de toekomst, dus we zijn op zoek naar een goede buur met wie we in de toekomst kunnen fuseren." In de begroting 2026-2029 wordt "een mooie samenvoeging van onze stad Doesburg met de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar" expliciet als doel genoemd.

3.3 BBV-kengetallen

Kengetal	2023	2024	Begr. 2026	Oordeel
Netto schuldquote	5,3%	-12,7%	circa 20%	**Uitstekend**
Netto schuldquote (gecorr.)	-4,9%	-20,3%	circa 10%	**Uitstekend**
Solvabiliteitsratio	68,0%	64,0%	circa 60%	**Uitstekend**
Structurele exploitatieruimte	4,3%	1,1%	circa 0,5%	Minst risicovol
Grondexploitatie	0,2%	0,2%	n.v.t.	**Uitstekend**
Belastingcapaciteit	108,8%	106,6%	circa 108%	**Boven norm**

3.4 Weerstandsvermogen

De weerstandsratio van Doesburg bedraagt 2,9 (klasse A — uitstekend). De weerstandscapaciteit bedraagt € 6,6 miljoen, tegen risico's van € 2,28 miljoen. Het weerstandsvermogen is van voldoende niveau om incidentele lasten op te vangen wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen.

3.5 Meerjarig begrotingssaldo 2026-2029

Omschrijving (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo	+190	+418	-239	+128
Waarvan incidenteel	+100	+30	+30	0
Structureel saldo	+90	+388	-269	+128

Doesburg presenteert voor 2026, 2027 en 2029 sluitende saldi, maar kent in 2028 een tekort van circa € 239.000. Het gebruikelijke provinciale toezichtcriterium (structureel evenwicht in het eerste of laatste jaar van de meerjarenraming) wordt gehaald.

3.6 Lokale lasten

Doesburg heeft met een woonlastendruk van € 1.208 voor een meerpersoonshuishouden in 2025 de hoogste lastendruk van de vier gemeenten. De belastingcapaciteit van 106,6% is boven de VNG-norm van 105%, wat betekent dat Doesburg per inwoner meer aan lokale belastingen heft dan het landelijk gemiddelde. De ruimte voor verdere OZB-verhoging is daarmee beperkt.

3.7 Conclusie Doesburg

Conclusie financiële positie Doesburg

Doesburg heeft een bijzonder sterke financiële balans (hoge solvabiliteit, nauwelijks schuld) en een toereikend weerstandsvermogen. De gemeente is echter structureel te klein om haar taken op termijn zelfstandig uit te voeren — dit wordt ook in de eigen jaarstukken 2024 expliciet erkend. De hoge lokale lastendruk beperkt de mogelijkheid om incidentele tegenvallers via belastingverhoging op te vangen. De fusie is voor Doesburg een noodzaak en biedt potentieel woonlastenverlichting voor haar inwoners.

4. Gemeente Duiven — financiële analyse

4.1 Gemeente in cijfers

Inwoners (1-1-2025)	24.963
Oppervlakte land	33,88 km²
Woningen	10.901
Kernen	Duiven, Groessen, Loo
Ambtelijke organisatie	1Stroom (sinds 2018, samen met Westervoort; aandeel Duiven 63%)
Programma's begroting	3 programma's: (1) Bestuur, (2) Maatschappij, (3) Omgeving

4.2 Resultaat jaarrekening 2024

Duiven heeft 2024 afgesloten met een positief resultaat van circa € 450.000. Het college schrijft in de jaarstukken: "Daarmee is de huidige financiële situatie op orde. De structurele tekorten in het Sociaal Domein in combinatie met het ambitieniveau van de gemeente en de onzekere financiering vanuit het Rijk zorgen er echter voor dat het structurele beeld in de komende jaren verontrustend is." Met het project 'Financieel gezond 2026' is een pakket bezuinigingen, inkomstenverhogingen en inzet van de Algemene Reserve vastgesteld om de begroting 2026 sluitend te krijgen.

4.3 BBV-kengetallen

Kengetal	2023	2024	Begr. 2026	Oordeel
Netto schuldquote	0,9%	12,4%	-12,0%	**Uitstekend**
Netto schuldquote (gecorr.)	-6,6%	12,9%	-11,4%	**Uitstekend**
Solvabiliteitsratio	40,1%	40,1%	42,3%	Minst risicovol
Structurele exploitatieruimte	1,6%	-4,1%	1,4%	Herstel na 2024
Grondexploitatie	2,9%	7,9%	13,0%	Minst risicovol
Belastingcapaciteit	80,5%	93,2%	98,5%	Neutraal

4.4 Weerstandsvermogen

De weerstandsratio van Duiven bedraagt 5,53 (klasse A — uitstekend). De beschikbare weerstandscapaciteit is € 32,1 miljoen, tegen benodigde capaciteit van € 5,8 miljoen. De zeer hoge ratio duidt op een ruime financiële buffer, maar betekent ook dat de algemene reserve (deels) kan worden ingezet voor de dekking van structurele lasten in latere jaren.

4.5 Meerjarig begrotingssaldo 2026-2029

Duiven presenteert de volgende begrotingssaldi (afgerond, in euro's):

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo	767.000	42.000	890.000	2.087.000
Structureel begrotingssaldo	734.000	9.000	857.000	2.054.000

Duiven presenteert voor alle jaren structureel sluitende begrotingen. Kanttekening: 2026 is grotendeels opgelost met incidentele maatregelen (surplus Algemene Reserve), de maatregelen uit 'Financieel gezond 2026' leveren vanaf 2027 structurele besparingen op.

4.6 Lokale lasten

Duiven heeft met een woonlastendruk van € 786 in 2024 (meerpersoonshuishouden) relatief lage lasten in regionaal perspectief. De stijging in 2024 was 9,5% ten opzichte van 2023, vooral door een stijging van de afvalstoffenheffing (+16,4%). De rioolheffing stijgt de komende jaren met 0,7% per jaar op basis van het WaterTakenPlan de Liemers 2022-2026.

4.7 Conclusie Duiven

Conclusie financiële positie Duiven

Duiven staat financieel solide met de hoogste weerstandsratio (5,53) van de vier gemeenten en een gezonde solvabiliteit. De structurele exploitatieruimte verbetert dankzij 'Financieel gezond 2026'. De sterke grondexploitatiepositie (Innofase) en de relatief lage woonlasten maken Duiven aantrekkelijk. Na fusie zullen inwoners waarschijnlijk een lastenverhoging ervaren door harmonisatie — de belastingcapaciteit ligt fors onder die van de andere drie gemeenten.

5. Gemeente Westervoort — financiële analyse

5.1 Gemeente in cijfers

Inwoners (1-1-2025)	15.208
Oppervlakte land	7,01 km² (qua oppervlakte de kleinste gemeente van Nederland)
Woningen	6.830
Inwonerdichtheid	2.171 inwoners/km² (sterk verstedelijkt)
Ambtelijke organisatie	1Stroom (sinds 2018, samen met Duiven; aandeel Westervoort 37%)
Programma's begroting	3 programma's: (1) Bestuur, (2) Maatschappij, (3) Omgeving

5.2 Resultaat jaarrekening 2024

Westervoort heeft 2024 afgesloten met een positief resultaat van € 1.074.991, € 1,5 miljoen hoger dan was voorzien bij de najaarsnota 2024 (geraamd tekort € 452.000). Het college heeft zelf aangegeven 'niet gelukkig' te zijn met dit verschil en stelt extra monitoring voor via de projectgroep 'Versterken financiële functie'.

In de najaarsnota 2024 is € 150.000 beschikbaar gesteld voor ondersteuning in het proces om te komen tot opheffing van de gemeentelijke zelfstandigheid. Dat traject loopt derhalve sinds eind 2024. Westervoort sprak zich in oktober 2024 als eerste van de vier expliciet uit vóór één grote Liemerse gemeente.

5.3 BBV-kengetallen

Kengetal	2023	2024	Begr. 2026	Oordeel
Netto schuldquote	31%	38%	32%	Minst risicovol
Netto schuldquote (gecorr.)	27%	33%	32%	Minst risicovol
Solvabiliteitsratio	16%	17%	n.b.	**Meest risicovol**
Structurele exploitatieruimte	-0,49%	1,12%	1,62%	Minst risicovol
Grondexploitatie	0,15%	0,90%	n.b.	Uitstekend
Belastingcapaciteit	103%	103%	n.b.	Neutraal

De solvabiliteitsratio van 17% plaatst Westervoort op dit kengetal in de categorie 'meest risicovol' (norm < 20%). Dit is het enige kengetal waarop een van de vier gemeenten in de rode zone scoort. Voor een gemeente is een lage solvabiliteit overigens minder kritiek dan voor een bedrijf, omdat de algemene uitkering uit het gemeentefonds de inkomstenzekerheid aanzienlijk verhoogt.

5.4 Weerstandsvermogen

De weerstandsratio van Westervoort bedraagt 1,97 (net onder klasse A — ruim voldoende). De weerstandscapaciteit is € 5,24 miljoen, tegen risico's van € 2,66 miljoen. De belangrijkste risico's zitten in het sociaal domein (Jeugdzorg, WMO, Woonplaatsbeginsel).

5.5 Meerjarig begrotingssaldo 2026-2029

Omschrijving (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Resultaat MJB 2026-2029	+1.221	+1.861	+2.229	+3.256
Structurele exploitatieruimte	1,62%	3,67%	3,60%	5,65%

De positieve resultaten worden grotendeels behaald dankzij het 'Overzicht goedgekeurde maatregelen financieel gezond 2026-2029', met onder meer: beperking inzet leerlingenvervoer, 5% bezuiniging op gezondheidszorg (VGGM — GGD), stoppen subsidie WMO-raad, beperking dienstreizenvergoeding en verkoop van panden. De algemene reserve daalt in de periode 2024-2029 met € 2,3 miljoen.

5.6 Lokale lasten — forse stijging 2026

Westervoort kent in 2026 een opvallend grote stijging van de woonlasten:

Onderdeel	2024	2025	2026	% 2026
OZB-eigenaar	€ 491,84	€ 485,51	**€ 569,68**	**+17,3%**
Afvalstoffenheffing	€ 231,56	€ 263,72	**€ 313,84**	**+19,0%**
Rioolheffing	€ 253,48	€ 262,23	**€ 269,42**	+3,7%
Totaal	**€ 976,88**	**€ 1.011,46**	**€ 1.152,94**	**+13,3%**

Deze sprong is aanzienlijk en vraagt om een kritische blik: de gemeente is bezig de belastingdruk fors te verhogen kort vóór de herindeling. Dat kan de uitgangspositie bij de harmonisatie mogelijk beïnvloeden.

5.7 Conclusie Westervoort

Conclusie financiële positie Westervoort

Westervoort is de financieel meest kwetsbare van de vier gemeenten: lage solvabiliteit (17%), stijgende woonlasten (+13,3% in 2026), en afhankelijkheid van het maatregelenpakket 'Financieel gezond 2026'. De weerstandsratio (1,97) is net aan voldoende. De inwonersdichtheid van 2.171/km² en de beperkte oppervlakte (kleinste gemeente van Nederland) maken zelfstandige voortzetting op termijn onhoudbaar. De fusie is voor Westervoort noodzakelijk.

6. Gemeente Zevenaar — financiële analyse

6.1 Gemeente in cijfers

Inwoners (2024)	45.216
Oppervlakte land	circa 91 km²
Kernen	Zevenaar, Babberich, Giesbeek, Lathum, Angerlo, Pannerden, Ooij, Oud-Zevenaar, Herwen, Aerdt, Didam (deels)
Fusiegeschiedenis	Op 1 januari 2018 ontstaan na samenvoeging met Rijnwaarden
Programma's begroting	9 programma's (BBV-taakvelden 0 t/m 8)
Bijstandsgerechtigden	778 (2024)

6.2 Resultaat jaarrekening 2024

Zevenaar heeft 2024 afgesloten met een positief resultaat, zij het dat de gemeente in algemene zin veel gevoeliger is voor fluctuaties in het gemeentefonds en het sociaal domein vanwege haar omvang. In haar begroting 2026-2029 erkent het college 'aanhoudende uitdagingen' en wijst specifiek op het 'ravijnjaar', de indexatieproblematiek en onzekerheid door de val van kabinet-Schoof I.

6.3 BBV-kengetallen

Kengetal	2023	2024	Begr. 2026	Oordeel
Netto schuldquote	56,1%	71,5%	circa 78%	Minst risicovol
Netto schuldquote (gecorr.)	45,7%	60,5%	circa 66%	Minst risicovol
Solvabiliteitsratio	30,3%	27,4%	circa 26%	Neutraal
Structurele exploitatieruimte	-1,5%	-1,7%	positief	Aandacht
Grondexploitatie	10,0%	16,9%	circa 18%	Minst risicovol
Belastingcapaciteit	87%	88,4%	circa 90%	Minst risicovol

6.4 Weerstandsvermogen

Zevenaar heeft een weerstandsratio van 2,85 (jaarrekening 2024) en in de begroting 2026 zelfs 4,6 (uitstekend). De beschikbare weerstandscapaciteit is € 25,45 miljoen, tegen risico's van € 8,93 miljoen. De hoge ratio wordt mede verklaard door de omvang van Zevenaar: een grotere gemeente heeft meer absolute middelen beschikbaar.

6.5 Meerjarig begrotingssaldo 2026-2029

Zevenaar presenteert een structureel en reëel sluitende meerjarenbegroting voor zowel 2026 als 2029 (de wettelijke eis):

Omschrijving (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo na mutaties	+44	positief	positief	+1.085
Structureel saldo	0	oplopend	oplopend	+1.085

De begroting is structureel sluitend gemaakt na inzet van € 2,1 miljoen uit de algemene reserve in 2026 en een pakket bezuinigingen uit de 'Strategie Gezonde Toekomst'. Het indexeringsnadeel bedraagt € 803.000 structureel. Zevenaar benoemt de herindeling expliciet als uitgangspunt voor organisatieontwikkeling in de begroting 2026-2029.

6.6 Lokale lasten

Zevenaar heeft een woonlastendruk van circa € 1.050 voor een meerpersoonshuishouden in 2025 en een belastingcapaciteit van 88,4% — de laagste van de vier gemeenten. Dit betekent dat Zevenaar relatief veel ruimte heeft om OZB te verhogen voordat het de landelijke norm bereikt.

6.7 Conclusie Zevenaar

Conclusie financiële positie Zevenaar

Zevenaar is financieel het 'anker' van de nieuwe Liemerse gemeente: uitstekende weerstandsratio (4,6), minst risicovolle positie op bijna alle BBV-kengetallen en ruimte op de belastingcapaciteit. Aandachtspunt is de oplopende schuldquote (71,5% en stijgend), mede door grondexploitaties en grote investeringen (IHP-onderwijs). De gemeente heeft ervaring met fusies (Rijnwaarden 2018) en is qua omvang de logische bestuurlijke basis voor de nieuwe gemeente.

7. Vergelijkende analyse

7.1 Kerngegevens naast elkaar

Kenmerk	Doesburg	Duiven	Westervoort	Zevenaar
Inwoners	11.300	24.963	15.208	45.216
Oppervlakte land	13 km²	34 km²	7 km²	91 km²
Netto schuldquote 2024	-12,7%	12,4%	38%	71,5%
Solvabiliteit 2024	64%	40%	17%	27%
Structurele expl.ruimte 2024	1,1%	-4,1%	1,1%	-1,7%
Weerstandsratio	2,9	5,53	1,97	2,85
Belastingcap. 2024	106,6%	93,2%	103%	88,4%
Woonlasten 2025 (MP)	€ 1.208	€ 875	€ 1.011	€ 1.050
Resultaat 2024 (€ mln.)	+1,02	+0,45	+1,08	+3,3
Algemene reserve ult. 2024	€ 6,6 mln.	€ 32,1 mln.*	€ 4,2 mln.	€ 25,5 mln.*

** De bedragen voor Duiven en Zevenaar betreffen de totale beschikbare weerstandscapaciteit inclusief bestemmingsreserves. De 'vrije' algemene reserve ligt lager.*

7.2 Complementariteit

De kracht van deze fusie zit in de complementariteit van de vier gemeenten. Elke gemeente brengt een kenmerk dat de andere versterkt:

Gemeente	Bijdrage aan het geheel
Doesburg	Historische Hanzestad-identiteit, sterke cultuur en toerisme, schuldenvrije balans met € 6,6 mln. vrije ruimte in de algemene reserve
Duiven	Groene woonkernen, grote grondpositie (Innofase), ervaring met ambtelijke samenwerking (1Stroom), uitstekende weerstandsratio (5,53)
Westervoort	Stedelijke dichtheid op dorpse schaal, strategische ligging aan A12/IJsselbrug, ervaring 1Stroom-constructie
Zevenaar	Bestuurlijke schaal (45.000+ inwoners), fusieervaring (Rijnwaarden 2018), infrastructuur (A12/A15, Fashion Outlet, 7Poort II), omvangrijke algemene reserve

7.3 Financiële robuustheid nieuwe gemeente (raming)

Op basis van optelling en correctie voor herindelingseffecten is de geraamde positie van de nieuwe Liemerse gemeente:

Kenmerk nieuwe gemeente (raming)	Waarde
Inwoners	circa 96.400
Oppervlakte	circa 145 km²
Totale begrotingsomvang	€ 330-340 miljoen
Totale algemene reserves (indicatief)	€ 45-55 miljoen
Totale weerstandscapaciteit	€ 65-75 miljoen
Gewogen gem. netto schuldquote 2024	circa 45% (minst risicovol)
Gewogen gem. solvabiliteitsratio 2024	circa 32% (neutraal)
Gewogen gem. weerstandsratio	circa 3,1 (uitstekend, klasse A)
Positie in Nederland	Circa 70e-80e gemeente qua omvang; vergelijkbaar met Veenendaal, Lelystad of Oss

De nieuwe gemeente voldoet comfortabel aan de criteria van duurzaamheid uit het Beleidskader: een schaalomvang van circa 96.000 inwoners is ruim boven de informele ondergrens van 25.000-30.000 inwoners die provincies hanteren en biedt voldoende ambtelijke slagkracht.

8. SWOT-analyse fusie Doesburg-Duiven-Westervoort-Zevenaar

8.1 Sterkten (Strengths)

S1. Zeer sterk gezamenlijk weerstandsvermogen (gewogen ratio circa 3,1 — klasse A).

S2. Gezamenlijke schuldquote 2024 ongeveer 45% (minst risicovol); Doesburg en Duiven zijn nagenoeg schuldenvrij.

S3. Totaal circa € 45-55 miljoen aan algemene reserves; ruim voldoende buffer voor frictiekosten en harmonisatie.

S4. Ambtelijke samenwerking tussen Duiven en Westervoort (1Stroom sinds 2018) biedt voorsprong bij ontvlechting en herinrichting.

S5. Zevenaar heeft in 2018 al een fusie met Rijnwaarden doorlopen — praktijkervaring beschikbaar.

S6. Complementaire economische structuur: stad (Doesburg, Zevenaar), stedelijk-dorps (Westervoort, Duiven), recreatief (buitengebieden Zevenaar), infrastructuur (A12/A15).

8.2 Zwakten (Weaknesses)

W1. Fors uiteenlopende woonlastenniveaus: verschil van bijna € 340 tussen laagste (Duiven € 875) en hoogste (Doesburg € 1.208). Harmonisatie is politiek zeer gevoelig.

W2. Structurele exploitatieruimte is in 2024 bij Duiven (-4,1%) en Zevenaar (-1,7%) negatief; deels hersteld in begrotingen 2026-2029 met maatregelenpakket.

W3. Westervoort scoort 'meest risicovol' op solvabiliteit (17%) — eigen vermogen is beperkt.

W4. Belastingcapaciteit Doesburg (106,6%) en Westervoort (103%) is al boven of dicht bij de norm van 105% — beperkte ruimte voor OZB-verhoging in deze gemeenten.

W5. Begroting Zevenaar/Duiven 2026 sluitend via eenmalige onttrekking uit algemene reserve; dus enigszins 'gekleurd' beeld.

W6. Zevenaar kent een oplopende schuldquote (71,5% → circa 78% in 2026); combinatie met grote ruimtelijke ambities (IHP-onderwijs, woningbouw) zet financiële ruimte onder druk.

8.3 Kansen (Opportunities)

K1. Efficiencypotentieel bedrijfsvoering: 5-10% structurele besparing op termijn (5-7 jaar) — geraamd € 3-6 miljoen per jaar.

K2. Reductie bestuurskosten: in plaats van 4 gemeenteraden (totaal circa 80 raadsleden), 4 colleges, 4 burgemeesters, 4 griffies — één bestuur voor de nieuwe gemeente. Besparing circa € 1,5-2 miljoen per jaar structureel.

K3. Tijdelijke maatstaf herindeling gemeentefonds: naar raming € 13-17 miljoen uitgekeerd over 5 jaar (40% / 20% / 20% / 20% / 20%) — dekt naar verwachting de frictiekosten volledig.

K4. Sterkere onderhandelingspositie met provincie, regio GMR (Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen) en verbonden partijen (VGGM, ODRA, Circulus, RSD De Liemers, RID).

K5. Betere kredietwaardigheid: gemeente van 96.000+ inwoners heeft vaak gunstiger leningscondities bij de BNG/NWB.

K6. Ruimtelijke schaalvoordelen: grotere grondpositie, betere woningbouwprogrammering (circa 24.000 geplande woningen gezamenlijk), één integrale omgevingsvisie.

K7. Doesburg en Westervoort kunnen profiteren van bredere, gemiddelde lastendruk als harmonisatie gematigd wordt vormgegeven.

8.4 Bedreigingen (Threats)

B1. Ravijnjaar gemeentefinanciën: vanaf 2026-2028 structurele onduidelijkheid over de hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Wordt expliciet benoemd in alle vier de begrotingen.

B2. Wegvallen vaste voet gemeentefonds: verlies van circa € 400.000 per opgeheven gemeente. Bij drie opgeheven gemeenten: circa € 1,1-1,3 miljoen structureel nadeel vanaf 2029.

B3. Indexatieproblematiek: Zevenaar raamt € 803.000 structureel nadeel, Doesburg € 638.000. Rijksindexatie dekt gemeentelijke kostenstijgingen onvoldoende.

B4. Opdrijvend effect loongebouw: harmonisatie van functieschalen leidt meestal tot opwaartse loondruk (functies waarderen op het hoogste niveau). Kan 2-4% structureel kosten.

B5. Sociaal domein (Wmo, Jeugd): stijgende kosten combineert met dalende rijksfinanciering. Benoemd als topje-risico in alle jaarstukken.

B6. Politiek draagvlak: niet alle raadsfracties steunen de fusie (bv. Doed en Burgerbelangen in Duiven). Afnemende steun tijdens het traject kan tot vertraging leiden en wederom kostenstijging.

B7. 'Fusiemoeheid': medewerkers 1Stroom hebben in 2018 al een reorganisatie meegemaakt; nieuwe fusie vraagt veel van continuïteit en motivatie.

9. Financiële effecten van de herindeling zelf

9.1 Algemene uitkering gemeentefonds — structureel effect

Het gemeentefonds werkt met ruim 60 verdeelmaatstaven. De meeste maatstaven (aantal inwoners, bijstandsgerechtigden, WOZ-waarde enzovoort) worden bij een herindeling opgeteld en leveren dus ongeveer een gelijk bedrag op. Enkele maatstaven zijn echter gemeente-specifiek en vervallen bij samenvoeging:

Effect	Geraamd bedrag per jaar (€)
Wegvallen 3 × vaste voet (circa € 400.000 per gemeente)	-1.100.000 tot -1.300.000
Wegvallen 3 × schaalfactor sociale dienst	-100.000 tot -200.000
Herberekening bodem- en oppervlakte-maatstaven door CBS	-100.000 tot +100.000 (variabel)
Herverdeling centrumfunctie/regiofunctie	+100.000 tot +300.000 (schaal Zevenaar)
Totaal structureel nadeel algemene uitkering	**-1.100.000 tot -1.300.000**

De bandbreedte is gebaseerd op vergelijkbare herindelingsscans (West Betuwe -€ 0,7 miljoen, Best-Oirschot -€ 1,44 miljoen, Schijndel-Sint-Oedenrode-Veghel -€ 1,3 miljoen). Voor de definitieve berekening is een officiële berekening door het CBS nodig, uitgevoerd als onderdeel van de formele herindelingsscan.

9.2 Tijdelijke maatstaf herindeling — compensatie

De nieuwe gemeente ontvangt compensatie uit het gemeentefonds via de tijdelijke maatstaf herindeling. Dit bedrag is een vergoeding voor de frictiekosten van de herindeling en wordt uitgekeerd over vijf jaar, verspreid als volgt:

- Jaar t-1 (2028): 40%
- Jaar t (2029): 20%
- Jaar t+1 (2030): 20%
- Jaar t+2 (2031): 20%

Op basis van een inwonertal van circa 96.400, drie verdwijnende gemeenten en de uitkeringsfactor wordt het totale bedrag geraamd op € 13-17 miljoen. Ter vergelijking: de herindeling Hilversum-Wijdemeren (circa 115.000 inwoners, 1 gemeente weg) kreeg € 6,3 miljoen. Bij WOL-fusievariant (3 gemeenten, circa 45.000 inwoners) was dit € 7,7 miljoen. Het exact te ontvangen bedrag wordt vastgesteld op basis van de inwonersgegevens van 1 januari 2028.

9.3 Raming frictiekosten

De werkelijke frictiekosten bestaan uit:

Kostenpost	Raming (€ mln)	Horizon
Herindelingsontwerp, -advies, ambtelijke projectorganisatie	1,5 - 2,5	2026-2028
Integratie 4 ambtelijke organisaties → 1 (inclusief boventalligheid, wachtgeld, opleidingen)	6 - 10	2027-2031
Harmonisatie ICT, applicaties, migratie	2 - 4	2028-2030
Harmonisatie beleid, verordeningen, belastingsystemen	1 - 2	2028-2030
Afkoop contracten/verbonden partijen, verkiezingen, communicatie, huisstijl	1,5 - 3	2028-2031
Wachtgeld bestuurders	1 - 2	2029-2031
Totaal geraamde frictiekosten	**13 - 23,5**	

De bovenkant van de range geldt indien de vier organisaties volledig apart moeten worden geïntegreerd. Omdat 1Stroom al een ambtelijke fusie heeft doorlopen, wordt de onderkant realistischer geacht: € 13-17 miljoen, grotendeels gedekt door de tijdelijke maatstaf herindeling.

9.4 Efficiencypotentieel

Op basis van onderzoek naar eerdere herindelingen (West Betuwe, Altena, Land van Cuijk, Maashorst, Hoeksche Waard) is het realistische efficiencypotentieel voor de bedrijfsvoering:

- Korte termijn (2029-2030): netto 0%; per saldo stijgen kosten door frictie.
- Middellange termijn (2031-2034): 3-6% besparing op totale bedrijfsvoeringslasten
- Lange termijn (2035+): 5-10% structureel, circa € 3-6 miljoen per jaar
- Bestuurskosten: 3-4 miljoen per jaar reductie (gemeenteraden, colleges, griffies, rekenkamers); gefaseerd, mede afhankelijk van wachtgeldverplichtingen

9.5 Netto financieel effect

Gecombineerd en geprojecteerd over 10 jaar:

Effect (structureel per jaar)	Vanaf 2032	Vanaf 2035
Wegvallen vaste voet gemeentefonds	-1,2 mln	-1,2 mln
Efficiency bedrijfsvoering	+2,5 mln	+4,5 mln
Reductie bestuurskosten (netto na wachtgeld)	+1,5 mln	+2,0 mln
Opdrijvend effect loongebouw	-1,0 mln	-1,0 mln
Netto effect structureel	**+1,8 mln**	**+4,3 mln**

Het structurele netto voordeel zit vanaf circa 2032 in de boeken; vanaf 2035 wordt het op circa € 4 miljoen per jaar (circa 1,2% van het gezamenlijke begrotingsvolume) geraamd. De investering verdient zich terug in circa 8-10 jaar na fusiedatum. Dit is in lijn met herindelingsscans van vergelijkbare fusies.

10. Lastenontwikkeling per gemeente

10.1 Wettelijk kader harmonisatie

Op grond van de Wet arhi (artikel 28) geldt voor de OZB dat de nieuwe gemeenteraad binnen drie maanden na de herindeling de OZB-tarieven vaststelt, met terugwerkende kracht tot 1 januari. Voor de overige belastingen en retributies (afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges, etc.) blijven de tarieven van de voormalige gemeenten van kracht tot twee jaar na de datum van herindeling, tenzij de nieuwe gemeenteraad eerder nieuwe tarieven vaststelt.

In de praktijk wordt bij herindelingen meestal gewerkt met het principe van 'opbrengstneutraliteit': de nieuwe tarieven worden zo gekozen dat de totale OZB-opbrengst van de nieuwe gemeente gelijk is aan de som van de opbrengsten van de oude gemeenten. Voor andere heffingen (afvalstoffenheffing, rioolheffing) wordt meestal een harmonisatie over 2-3 jaar vastgesteld vanwege de kostendekkendheid.

10.2 Uitgangssituatie 2025

Onderdeel (MP-huishouden)	Doesburg 2025	Duiven 2025	Westervoort 2025	Zevenaar 2025
OZB-eigenaar woning	€ 460	€ 300	€ 486	€ 450
Afvalstoffenheffing	€ 390	€ 300	€ 264	€ 210
Rioolheffing	€ 358	€ 275	€ 262	€ 250
Woonlasten totaal 2025	**€ 1.208**	**€ 875**	**€ 1.011**	**€ 1.050**

Bedragen zijn indicatief en afgerond; gebaseerd op gegevens uit de jaarstukken 2024 en begrotingen 2026-2029.

10.3 Ontwikkeling 2025 → 2029

In de periode 2025-2029 (zonder fusie) stijgen de woonlasten autonoom verder. Westervoort heeft al in 2026 een grote sprong ingeboekt (+13,3%). Doesburg verhoogt met 2,7% per jaar (kadernota 2026). Duiven en Zevenaar indexeren rond 3-4%. Verwachte woonlasten ultimo 2028 (zonder fusie):

Gemeente	2025	2026 begroot	Prognose 2028	Cumulatieve stijging
Doesburg	€ 1.208	€ 1.241	€ 1.310	+8,5%
Duiven	€ 875	€ 920	€ 990	+13,1%
Westervoort	€ 1.011	€ 1.153	€ 1.191	+17,8%
Zevenaar	€ 1.050	€ 1.080	€ 1.145	+9,0%

10.4 Fusiescenario — harmonisatiesimulatie

Na fusie per 1 januari 2029 moet de nieuwe gemeenteraad kiezen welke harmonisatielijn hij volgt. Er zijn vier denkbare modellen:

Model	Beschrijving
A. Laagste tarief	Tarieven nieuwe gemeente worden gelijk aan het laagste huidige tarief. Gunstig voor inwoners, maar fors nadeel voor de gemeente-inkomsten: kan leiden tot miljoenentekort en fors pakket bezuinigingen.
B. Opbrengstneutraal	Tarieven zo vastgesteld dat totale opbrengst gelijk blijft aan som van huidige opbrengsten. Betekent een gewogen gemiddelde: inwoners van gemeente met lagere lasten betalen meer, inwoners van gemeente met hogere lasten betalen minder. Meest gebruikelijk en fiscaal meest neutraal.
C. Hoogste tarief	Tarieven nieuwe gemeente worden gelijk aan het hoogste huidige tarief. Levert extra opbrengst, maar politiek zeer onwenselijk.
D. Stapsgewijze harmonisatie	Over 3-5 jaar naar opbrengstneutraal tarief bewegen, met egalisatiefondsen of compensatieregelingen per voormalige kern. Politiek het meest haalbaar, maar administratief complex.

10.5 Scenario B: Opbrengstneutrale harmonisatie (meest waarschijnlijk)

In een scenario met opbrengstneutrale harmonisatie per 1 januari 2029 ontstaat een gewogen woonlastenniveau van circa € 1.090-1.120 voor een meerpersoonshuishouden (op basis van 2028-niveau, inclusief autonome indexering). Ten opzichte van de situatie zonder fusie in 2028:

Gemeente	Lasten 2028 (zonder fusie)	Lasten 2029 (nieuwe gemeente)	Verschil €	Verschil %	Oordeel
Doesburg	€ 1.310	€ 1.150-1.180	**-€ 130 tot -€ 160**	**-10% tot -12%**	Voordeel
Duiven	€ 990	€ 1.080-1.120	**+€ 90 tot +€ 130**	**+9% tot +13%**	Nadeel
Westervoort	€ 1.191	€ 1.110-1.150	**-€ 40 tot -€ 80**	**-3% tot -7%**	Licht voordeel
Zevenaar	€ 1.145	€ 1.100-1.140	-€ 5 tot -€ 45	0% tot -4%	Neutraal

10.6 Realistisch scenario: opbrengstneutraal + correctie voor nadeel vaste voet

In de praktijk zal de opbrengstneutrale harmonisatie aangevuld moeten worden met een opwaartse correctie om het structurele nadeel van het gemeentefonds (-€ 1,1-1,3 miljoen op totaal circa 96.400 inwoners, ofwel € 11-13 per inwoner per jaar) te compenseren. Dit vertaalt zich in een extra OZB-verhoging van circa 2-3%. Gecorrigeerd scenario voor een meerpersoonshuishouden:

Dit realistische scenario is opgenomen in de managementsamenvatting (sectie 'Verwachting lastenontwikkeling per gemeente 2029 t.o.v. 2025'). Samengevat:

- Doesburg: -2% tot -5% t.o.v. 2025 (voordeel), terwijl autonoom +8,5% zou zijn verwacht
- Duiven: +17% tot +23% t.o.v. 2025 (nadeel), terwijl autonoom +13,1% zou zijn verwacht
- Westervoort: +10% tot +16% t.o.v. 2025 (nadeel), terwijl autonoom +17,8% zou zijn verwacht — relatief beperkt extra nadeel
- Zevenaar: +3% tot +8% t.o.v. 2025 (beperkt nadeel), terwijl autonoom +9,0% zou zijn verwacht

10.7 Belangrijke nuances

Kanttekeningen bij de lastenraming

1. Deze ramingen zijn indicatief. De werkelijke harmonisatie is een politiek besluit van de nieuwe gemeenteraad in maart 2029. De raming kan fors afwijken als gekozen wordt voor model A (laagste tarief) of D (stapsgewijze harmonisatie over 3-5 jaar).

2. De harmonisatie betreft alleen OZB en gemeentelijke belastingen; afvalstoffenheffing en rioolheffing volgen het kostendekkendheidsprincipe. Door de herstructurering (één rioolstelsel met één waterbeheerplan) zijn op termijn efficiencyvoordelen mogelijk.

3. Het verschil tussen de WOZ-waarde per gemeente beïnvloedt het eindresultaat: Doesburg en Duiven hebben een gemiddelde WOZ-waarde van circa € 300.000, Zevenaar circa € 350.000. Bij een uniforme OZB-tariefstelling is dat een impliciet harmonisatie-effect.

4. De tijdelijke maatstaf herindeling (€ 13-17 miljoen over 5 jaar) biedt de nieuwe gemeente de mogelijkheid in de eerste jaren te dempen. Een deel hiervan kan politiek worden ingezet om woonlasten te verlagen in Doesburg en Westervoort, op voorwaarde dat de nieuwe raad dit wil.

11. Risicoanalyse

11.1 Top-10 financiële risico's

#	Risico	Kans	Impact	Beheersing
1	Frictiekosten overschrijden tijdelijke maatstaf (bijv. door personele turbulentie)	Middel (40%)	€ 3-6 mln	Strakke projectsturing
2	Efficiencypotentieel wordt niet gerealiseerd door opdrijvend effect loongebouw	Hoog (60%)	€ 2-4 mln/jr	Strak HR-beleid
3	Ravijnjaar gemeentefonds 2026-2028 verergert (opnieuw negatief bericht uit Haag)	Hoog (70%)	€ 5-10 mln/jr	Scenarioplanning
4	Politiek draagvlak brokkelt af tijdens arhi-traject	Middel (30%)	€ 1-3 mln	Communicatie
5	ICT-integratie loopt uit (aansluiting 4 systemen)	Hoog (60%)	€ 2-4 mln	Vroegtijdige aanpak
6	Wmo/Jeugd tekorten blijven structureel stijgen	Hoog (80%)	€ 3-7 mln/jr	Hervormingsagenda
7	Grondexploitatie Zevenaar (7Poort II, Fashion Outlet) tegenvallers	Middel (30%)	€ 2-5 mln	Marktmonitoring
8	Wachtgeldclaim door boventallige bestuurders/ambtenaren	Hoog (70%)	€ 2-3 mln	Personeelsplan
9	Politiek moeilijk compromis over OZB-harmonisatie — tweedelingen in nieuwe raad	Middel (40%)	indirect	Vroege afspraken
10	Verbonden partijen (VGGM, ODRA, 1Stroom, RID) vragen extra bijdrage	Middel (40%)	€ 1-2 mln/jr	Onderhandeling

11.2 Specifieke aandachtspunten

11.2.1 Harmonisatie van beleid is de sleutel tot efficiency

Efficiencyvoordelen worden niet automatisch gerealiseerd. Zonder harmonisatie van beleid (bijvoorbeeld: uiteenlopende Wmo-verordeningen, groenbestekken, IHP-onderwijs) blijven de vier organisaties in feite naast elkaar bestaan. Een expliciet beleidsharmonisatieprogramma vanaf 2027 is essentieel.

11.2.2 1Stroom als bouwsteen of belasting?

De ambtelijke fusie 1Stroom van Duiven en Westervoort is een voordeel (€ 2-3 miljoen besparing ten opzichte van twee aparte organisaties), maar vraagt ook specifieke aandacht. De verdeelsleutel

63/37 komt te vervallen; een groter deel van de kosten zal naar verhouding bij de nieuwe gemeente belegd worden. Doesburg en Zevenaar hebben nog eigen, aparte organisaties met eigen ICT-landschap.

11.2.3 Grondexploitatie Zevenaar

Zevenaar heeft de grootste grondpositie (16,9% van de totale baten) — dit is onder de norm van 20%, maar qua absolute bedragen gaat het om tientallen miljoenen. Een tegenvaller bij 7Poort II, Fashion Outlet of de doortrekking A15/verbreding A12 zou direct door de nieuwe gemeente moeten worden opgevangen.

11.2.4 Schuldquote bij fusie

De schuldquote van de nieuwe gemeente wordt gewogen gemiddelde van de vier: circa 45%. Dat is comfortabel. Zevenaar's relatief hoge schuldquote (71,5%) wordt 'verdund' door de lage schuldquotes van Doesburg (-12,7%) en Duiven (12,4%). Westervoort zit op 38%. Het samenvoegen heeft hier een balancerend effect.

12. Conclusie en aanbevelingen

12.1 Eindconclusie

Financieel eindoordeel

De fusie van Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar tot één Liemerse gemeente per 1 januari 2029 is financieel verantwoord en op lange termijn voordelig. De nieuwe gemeente heeft een robuust profiel: circa 96.400 inwoners, een begrotingsvolume van € 330-340 miljoen, een gewogen schuldquote van circa 45% (minst risicovol), een gewogen weerstandsratio van circa 3,1 (klasse A) en een totale algemene reserve van € 45-55 miljoen.

Het structurele nadeel van het wegvallen van drie vaste voeten in het gemeentefonds (-€ 1,1 tot -1,3 miljoen per jaar) wordt vanaf circa 2032 ruimschoots gecompenseerd door efficiencyvoordelen in de bedrijfsvoering en reductie van bestuurskosten (netto +€ 1,8 tot +€ 4,3 miljoen structureel). De frictiekosten (€ 13-23 miljoen) worden naar verwachting voor het grootste deel gedekt door de tijdelijke maatstaf herindeling (€ 13-17 miljoen).

Een cruciale randvoorwaarde is een zorgvuldige beleidsharmonisatie en een politiek overeengekomen OZB-harmonisatielijn. Zonder deze randvoorwaarden verdampen de efficiencyvoordelen en ontstaan politieke conflicten tussen de voormalige kerngebieden.

12.2 Oordeel per toetsingscriterium

Criterium	Oordeel	Toelichting
Financiële positie afzonderlijke gemeenten	**Voldoende**	3 van de 4 scoren minst risicovol op de meeste BBV-kengetallen; Westervoort is zwakker (solvabiliteit).
Financiële robuustheid nieuwe gemeente	**Goed**	Gewogen weerstandsratio 3,1 (klasse A), schuldquote 45% (minst risicovol), reserves € 45-55 mln.
Effect op algemene uitkering	**Nadeel**	€ 1,1-1,3 mln structureel nadeel per jaar (wegvallen vaste voet); gedekt door efficiency op termijn.
Frictiekosten vs. compensatie	**Neutraal**	Kosten € 13-23 mln vs. compensatie € 13-17 mln; benutten van 1Stroom-voorsprong kruciaal.
Effect op woonlasten Doesburg	**Voordeel**	Daling -2% tot -5% (ten opzichte van 2025).
Effect op woonlasten Duiven	**Fors nadeel**	Stijging +17% tot +23% (ten opzichte van 2025); politiek aandachtspunt.
Effect op woonlasten Westervoort	**Nadeel**	Stijging +10% tot +16% (ten opzichte van 2025); deels al zonder fusie verwacht.
Effect op woonlasten Zevenaar	**Beperkt nadeel**	Stijging +3% tot +8% (ten opzichte van 2025); beperkt nadeel.

Criterium	Oordeel	Toelichting
Netto financieel effect op lange termijn	**Positief**	+€ 1,8 mln in 2032, oplopend tot +€ 4,3 mln in 2035.

12.3 Aanbevelingen

Aanbevelingen aan de vier colleges van B&W (2026-2028)

- Vraag bij de provincie Gelderland een officiële herindelingsscan aan. Dit advies is een indicatieve schaduwscan; een officiële scan door de provincie (eventueel samen met een extern bureau zoals Welconsult Gemeentefinanciën) geeft bindende cijfers voor het herindelingsontwerp.
- Maak vóór 1 oktober 2027 een bestuurlijk akkoord over de OZB-harmonisatielijn (model A, B, C of D) en leg dit vast in het herindelingsontwerp. Een laat politiek besluit op dit punt veroorzaakt vertraging en politieke strijd in de eerste raad.
- Stel een gezamenlijke reserve herindeling in van minimaal € 5 miljoen per gemeente (vanuit de vrije algemene reserve) voor de dekking van frictiekosten die vóór 1 januari 2029 worden gemaakt. De tijdelijke maatstaf herindeling komt grotendeels na de fusiedatum.
- Benut de ambtelijke fusie 1Stroom maximaal als referentiemodel. De lessen uit 2018 (ICT-integratie, loongebouwharmonisatie, beleidsverschillen) moeten worden gedocumenteerd en gebruikt.
- Voer — liefst vóór principebesluit — een gezamenlijke kostenbenchmark uit voor overheadtaken (financiën, HRM, ICT, communicatie, juridische zaken). Dit geeft concrete cijfers voor het efficiencypotentieel.
- Stel in 2027 een gezamenlijk investeringsoverzicht vast: welke investeringen worden voor 1 januari 2029 gedaan door de huidige gemeenten, welke worden aan de nieuwe gemeente overgelaten? Dit voorkomt 'laatste-minuut-uitgaven' die de financiële uitgangspositie van de nieuwe gemeente verzwakken.

Aanbevelingen aan de gemeenteraden (2026-2028)

- Bespreek expliciet het scenario 'wat als geen fusie'. Voor Doesburg en Westervoort is dit scenario financieel zeer ongunstig; voor Duiven en Zevenaar minder urgent. Dit scenario moet een reëel onderdeel zijn van de besluitvorming.
- Vraag het college om de zesmaandelijkse voortgangsrapportage herindeling (herindelingsadvies, frictiekosten, efficiencyplan) een vast onderdeel te maken van de P&C-cyclus tot 1 januari 2029.
- Kies zorgvuldig het moment voor grote, niet-noodzakelijke investeringen. Uitstel tot na fusiedatum geeft de nieuwe raad meer ruimte voor integrale afweging.
- Bepaal gezamenlijk de inzet van de tijdelijke maatstaf herindeling: volledig voor frictiekosten, of ook deels voor woonlastendemping in de eerste 2-3 jaar. Dit is een politieke keuze met grote zichtbaarheid naar inwoners.

Aanbeveling aan de raad van de nieuwe gemeente (vanaf maart 2029)

- Maak van de eerste begroting 2030 een 'transparante herindelingsbegroting': met expliciete vergelijkingen met de som van de vier voormalige begrotingen, zodat inwoners inzicht hebben in waar het geld naartoe is gegaan.

- Evalueer in 2033 (4 jaar na fusie) systematisch de gerealiseerde efficiency ten opzichte van de raming in deze analyse, en rapporteer hierover openbaar.
- Gebruik de tweejaars-overgangsperiode voor afvalstoffenheffing en rioolheffing voor een verantwoorde harmonisatie: niet alle tarieven hoeven per direct gelijk te zijn, maar na uiterlijk 2031 moet dit wel het geval zijn.

12.4 Slotwoord

De voorgenomen fusie van Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar is geen 'spoedfusie' geboren uit acute financiële nood (zoals bijvoorbeeld Wijdemeren), maar een weloverwogen schaalsprong die voortbouwt op ruim een decennium van Liemerse samenwerking. De vier gemeenten zijn financieel in staat deze stap te dragen. Duiven en Zevenaar zijn groot genoeg om ook zelfstandig door te kunnen, maar profiteren van de schaalvergroting. Doesburg en Westervoort hebben de fusie nodig om hun voorzieningenniveau op termijn te kunnen blijven bieden.

De grootste financiële uitdaging ligt in de zorgvuldige politieke vormgeving van de harmonisatie — niet in de structurele onderliggende cijfers. Inwoners zullen hun lokale lasten zien veranderen, in sommige gevallen fors. Dit vraagt om heldere, vroegtijdige communicatie en een politieke koers die recht doet aan de verschillende uitgangsposities. Bij goed management is de fusie op 1 januari 2029 verstandig — financieel, bestuurlijk en maatschappelijk.

Bijlage — Verantwoording en bronnen

Gebruikte primaire bronnen

- Jaarstukken 2024 gemeente Doesburg
- Jaarstukken 2024 gemeente Duiven
- Jaarstukken 2024 gemeente Westervoort
- Jaarstukken 2024 gemeente Zevenaar
- Programmabegroting 2026-2029 gemeente Doesburg
- Programmabegroting 2026-2029 gemeente Duiven
- Meerjarenbegroting 2026-2029 gemeente Westervoort
- Meerjarenbegroting 2026-2029 gemeente Zevenaar

Openbare referentiebronnen

- Beleidskader gemeentelijke herindeling 2013 (ministerie van BZK)
- Wet algemene regels herindeling (Wet arhi)
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), art. 11 kengetallen
- Databank Financieel Toezicht Gelderland (geldersefinancien.nl)
- CBS StatLine (inwonerstatistieken, WOZ-waarde, bijstandsgerechtigden)
- COELO Atlas van de lokale lasten 2024-2025
- Handboek gemeentelijke herindeling (Rijksoverheid)
- Publicaties herindeling.nl en Binnenlands Bestuur

Vergelijkende herindelingsscans

- Herindelingsscan Best-Oirschot (provincie Noord-Brabant, 2025)
- Herindelingsscan West Betuwe (provincie Gelderland, 2017)
- Herindelingsscan Maashorst (provincie Noord-Brabant, 2019)
- Begrotingsscan WOL-variant (Wormerland-Oostzaan-Landsmeer, 2024)
- Memorie van toelichting Hilversum-Wijdemeren (wetgevingskalender, 2027)

Voorbehoud

Deze analyse is opgesteld als onafhankelijk financieel schaduwadvies op basis van de publiekelijk beschikbare jaarstukken en programmabegrotingen. Het rapport vervangt niet de officiële herindelingsscan die de provincie Gelderland (in overleg met het ministerie van BZK) zal uitvoeren als onderdeel van het herindelingstraject. De ramingen van frictiekosten, algemene uitkering-effecten en woonlastenontwikkeling zijn indicatief en gebaseerd op vergelijkbare herindelingen; de definitieve bedragen hangen af van politieke keuzes, de vaststellingsmomenten in de gemeenschappelijke regelingen en de economische omstandigheden. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend.

ALTERNATIEF SCENARIO

Zelfstandig blijven met intensieve samenwerking

Financiële analyse: wat is nodig om Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar als vier zelfstandige gemeenten toekomstbestendig te organiseren?

Aanvullend adviesrapport bij de Herindelingsanalyse De Liemers 2029

Peildatum: 17 april 2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1. Inleiding — de vraag achter de vraag 4
2. Diagnose — waarom zelfstandigheid onder druk staat 5
2.1 Doesburg: structureel te klein 5
2.2 Westervoort: kwetsbare solvabiliteit 5
2.3 Duiven en Zevenaar: financieel gezond, maar 5
2.4 Kerndiagnose 5
3. Samenwerkingsmodellen — het juridische instrumentarium 6
3.1 Het '1Stroom-plus' model — Noaberkracht voor vier 6
3.2 Het Drechtsteden-model — regionale federatie 6
3.3 Het centrumgemeente-model — Zevenaar als motor 6
4. Voorkeursscenario: 1Stroom Liemers — ambtelijke fusie voor vier 7
4.1 Beschrijving 7
4.2 Financiële raming — kosten van dit model 7
4.2.1 Eenmalige transitiekosten 7
4.2.2 Structurele kosten en besparingen 8
4.3 Vergelijking: ambtelijke fusie versus bestuurlijke fusie 8
5. Wat moet er concreet gebeuren? — 12 voorwaarden 10
Blok A — Ambtelijke organisatie 10
Voorwaarde 1: Eén ambtelijke organisatie voor vier besturen 10
Voorwaarde 2: Eén ICT-landschap 10
Voorwaarde 3: 80-85% beleidsharmonisatie 10
Blok B — Financiële maatregelen 10
Voorwaarde 4: Solidariteitsfonds Liemers 10
Voorwaarde 5: Structurele financiële bijdrage Doesburg 10
Voorwaarde 6: Gezamenlijke belastingsamenwerking 10
Blok C — Regionale samenwerking verdiepen 11
Voorwaarde 7: Gezamenlijke inkoop sociaal domein 11
Voorwaarde 8: Gezamenlijke omgevingsvisie en woningbouwprogrammering 11
Voorwaarde 9: Gezamenlijk IHP en onderwijshuisvesting 11
Blok D — Bestuurlijke afspraken 11
Voorwaarde 10: Bestuursconvenant Liemers 2027-2035 11
Voorwaarde 11: Democratische verantwoording BVO 11
Voorwaarde 12: Evaluatieclausule — fusie als terugvaloptie 11
6. Financieel totaalplaatje — 10-jaarsprojectie 12
6.1 Vergelijking scenario's 2027-2037 12

7. Effect op woonlasten 13
8. Risico's van het samenwerkingsscenario 14
8.1 Het 'Drechtsteden-dilemma' 14
8.2 De 'Wijdemeren-waarschuwing' 14
8.3 Provincie Gelderland als scheidsrechter 14
8.4 Top-5 risico's samenwerking 14
9. Conclusie en advies 15
9.1 Haalbaarheid samenwerkingsscenario 15
9.2 Wanneer is dit scenario toch de juiste keuze? 15
9.3 Aanbeveling 15
Bijlage — Referentiemodellen 16
A. 1Stroom (Duiven-Westervoort, sinds 2018) 16
B. Noaberkracht Dinkelland Tubbergen (sinds 2013) 16
C. Drechtsteden (7 gemeenten, sinds 2004) 16
D. BEL Combinatie (Blaricum-Eemnes-Laren, 2008-2022) 16

1. Inleiding — de vraag achter de vraag

Het hoofdrapport 'Herindelingsanalyse De Liemers 2029' concludeert dat een fusie tot één Liemerse gemeente financieel verstandig is. Maar wat als de vier gemeenten zelfstandig willen blijven? Wat is er dan financieel en organisatorisch nodig om Doesburg en Westervoort — de twee kwetsbaarste gemeenten — op langere termijn levensvatbaar te houden, mét steun van Duiven en Zevenaar?

Dit aanvullend rapport werkt dat alternatieve scenario uit. De centrale vraag is niet óf fusie beter is (het hoofdrapport bevestigt dat), maar wat het samenwerkingsalternatief zou vergen aan financiële investeringen, bestuurlijke concessies en organisatorische ingrepen — en tegen welke prijs.

Door dit scenario uit te werken worden de kosten van zelfstandigheid zichtbaar. Dat geeft de raden en colleges een eerlijk vergelijkingskader: fusie versus intensieve samenwerking.

2. Diagnose — waarom zelfstandigheid onder druk staat

2.1 Doesburg: structureel te klein

Doesburg heeft circa 11.300 inwoners en erkent in de eigen jaarstukken 2024 dat het 'als zelfstandige gemeente niet meer te redden is'. De kern van het probleem is niet de balans (die is uitstekend: solvabiliteit 64%, schuldquote -12,7%), maar de organisatorische schaal. Met een begroting van circa € 40 miljoen beschikt Doesburg over een ambtelijke organisatie van circa 80-100 fte. Voor een volwaardige uitvoering van het complete takenpakket — Omgevingswet, Jeugdzorg, Wmo, informatiebeveiliging, data-analyse, arbeidsmarktbeleid — is dit structureel te weinig.

Het financiële risico zit in de combinatie van hoge woonlasten (€ 1.208 — hoogste van de vier), een belastingcapaciteit van 106,6% (boven de norm) en een structurele exploitatieruimte die in 2028 negatief wordt (-€ 239.000). De manoeuvreerruimte voor extra investeringen in capaciteit is vrijwel nihil.

2.2 Westervoort: kwetsbare solvabiliteit

Westervoort heeft circa 15.200 inwoners op slechts 7 km² — de kleinste gemeente van Nederland qua oppervlakte. De solvabiliteit van 17% plaatst de gemeente in de categorie 'meest risicovol'. De ambtelijke organisatie werkt al via 1Stroom samen met Duiven (37% Westervoort, 63% Duiven), maar de gemeente betaalt relatief veel voor bestuurskosten: een eigen gemeenteraad (17 zetels), een eigen college (3 wethouders + burgemeester), een eigen griffie en eigen rekenkamer.

Westervoort kent in 2026 een woonlastensprong van +13,3%. De structurele exploitatieruimte verbetert weliswaar (naar 5,65% in 2029), maar dit is bereikt met forse bezuinigingen en lastenverhoging. De weerstandsratio van 1,97 is net aan voldoende.

2.3 Duiven en Zevenaar: financieel gezond, maar

Duiven (24.963 inwoners) en Zevenaar (45.216 inwoners) zijn financieel robuuster. Duiven heeft de hoogste weerstandsratio (5,53) en Zevenaar het grootste begrotingsvolume (circa € 170 miljoen). Beide gemeenten zouden op zichzelf kunnen voortbestaan. De vraag in dit scenario is: hoeveel zijn Duiven en Zevenaar bereid te investeren in het overeind houden van Doesburg en Westervoort?

2.4 Kerndiagnose

Het fundamentele probleem

Doesburg heeft een uitstekende balans maar onvoldoende organisatorische schaal en maximale belastingdruk. Westervoort heeft organisatorische schaal via 1Stroom maar een kwetsbare vermogenspositie. Beide gemeenten hebben structureel behoefte aan capaciteit en specialismen die ze zelfstandig niet (meer) kunnen financieren.

Het samenwerkingsalternatief moet drie dingen tegelijk oplossen: (1) ambtelijke capaciteit vergroten, (2) kosten verlagen door schaalvoordelen en (3) bestuurlijke autonomie behouden.

3. Samenwerkingsmodellen — het juridische instrumentarium

De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) biedt vijf samenwerkingsvormen, van licht naar zwaar:

Model	Rechts-persoon	Eigen personeel	Geschikt voor	Voorbeeld	Complexiteit
1. Regeling zonder meer	Nee	Nee	Afstemming, visie	Convenant	Laag
2. Centrumgemeente	Nee	Nee (mandaat)	Uitvoering taken	Belastingsamenwerking	Middel
3. Gemeenschappelijk orgaan	Optioneel	Nee	Beleidsafstemming	GMR Arnhem-Nijmegen	Middel
4. Bedrijfsvoerings-organisatie (BVO)	Ja	Ja	PIOFACH-taken	Noaberkracht, 1Stroom	Hoog
5. Openbaar lichaam	Ja	Ja	Alle taken	RSD De Liemers, VGGM	Hoog

Daarnaast bestaan er privaatrechtelijke modellen (BV, NV, stichting) en informele samenwerkingsvormen (dienstverleningsovereenkomsten, shared services). In de praktijk worden deze modellen vaak gecombineerd.

3.1 Het '1Stroom-plus' model — Noaberkracht voor vier

Het meest voor de hand liggende model is een uitbreiding van 1Stroom naar alle vier de gemeenten. 1Stroom is juridisch vormgegeven als bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) op grond van de Wgr. Doesburg en Zevenaar zouden hun ambtelijke organisaties kunnen laten opgaan in een '1Stroom Liemers' die voor vier besturen werkt. Dit is vergelijkbaar met het model Noaberkracht Dinkelland Tubbergen, dat sinds 2013 succesvol functioneert met circa 85% beleidsharmonisatie en 15% autonomie per gemeente.

3.2 Het Drechtsteden-model — regionale federatie

Een zwaarder model is de regionale federatie, vergelijkbaar met de Drechtsteden. Daarin werken zeven gemeenten samen via een openbaar lichaam met een Sociale Dienst, een Servicecentrum voor alle bedrijfsvoering, gemeentelijke belastingen en een onderzoeksbureau. De gemeenten blijven bestuurlijk zelfstandig maar hebben de uitvoering van vrijwel alle ondersteunende taken centraal georganiseerd. Het democratisch toezicht loopt via de Drechtraad.

3.3 Het centrumgemeente-model — Zevenaar als motor

In dit model mandateert Doesburg (en eventueel Westervoort) bepaalde taken aan Zevenaar als centrumgemeente. Zevenaar voert de uitvoering uit; Doesburg en Westervoort behouden hun eigen bestuur en beleidsvrijheid maar betalen Zevenaar voor de dienstverlening. Dit model is lichter dan een BVO maar geeft minder schaalvoordeel.

4. Voorkeursscenario: 1Stroom Liemers — ambtelijke fusie voor vier

4.1 Beschrijving

In dit scenario wordt de bestaande ambtelijke samenwerking 1Stroom (Duiven + Westervoort) uitgebreid tot een 'Ambtelijke Organisatie De Liemers', een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) op grond van de Wgr die werkt voor vier zelfstandige gemeenten. Alle vier de gemeenten behouden hun eigen gemeenteraad, college van B&W, griffie en democratische autonomie. De ambtenaren van Doesburg en Zevenaar worden ondergebracht bij de nieuwe BVO.

De kernelementen:

- Eén ambtelijke organisatie voor vier besturen (circa 600-700 fte gezamenlijk)
- Vier zelfstandige gemeenteraden, vier colleges, vier griffies
- Verdeelsleutel op basis van inwoneraantal: Zevenaar circa 47%, Duiven circa 26%, Westervoort circa 16%, Doesburg circa 12%
- Beleidsharmonisatie op circa 80-85% van de beleidsterreinen; 15-20% autonomie per gemeente
- Eén ICT-landschap, één financiële administratie, één HRM-beleid
- Behoud van fysieke dienstverlening op alle vier de gemeentehuizen

4.2 Financiële raming — kosten van dit model

4.2.1 Eenmalige transitiekosten

Kostenpost	Raming (€ mln)	Horizon
Integratie ambtelijke organisaties Doesburg + Zevenaar in 1Stroom	4 - 7	2027-2029
ICT-harmonisatie (3 applicatielandschappen naar 1)	2 - 4	2027-2030
Organisatie-inrichting, projectleiding, communicatie	1 - 2	2027-2029
Beleidsharmonisatie (verordeningen, werkinstructies)	0,5 - 1,5	2028-2030
Totaal eenmalig	**7,5 - 14,5**	

Cruciaal verschil met fusie

Bij een ambtelijke fusie zonder bestuurlijke herindeling is er GEEN tijdelijke maatstaf herindeling uit het gemeentefonds. De kosten van € 7,5-14,5 miljoen moeten volledig uit de eigen reserves van de vier gemeenten worden gefinancierd. Bij een bestuurlijke fusie zou € 13-17 miljoen compensatie beschikbaar komen.

Wel worden de vier vaste voeten in het gemeentefonds behouden: een structureel voordeel van circa € 1,2 miljoen per jaar ten opzichte van het fusiescenario.

4.2.2 Structurele kosten en besparingen

Post (structureel per jaar)	Bedrag (€)	Richting
Efficiency bedrijfsvoering (3-5% i.p.v. 5-10% bij fusie)	+1,5 tot +3,0 mln	Besparing
Behoud vaste voet gemeentefonds (4 × circa € 400.000)	+1,1 tot +1,3 mln	Besparing (t.o.v. fusie)
Bestuurskosten 4 gemeenten behouden (4 raden, 4 colleges, 4 griffies)	-3,0 tot -4,0 mln	Extra kosten t.o.v. fusie
Coördinatiekosten BVO (directie, bestuurlijke afstemming 4 colleges)	-0,5 tot -1,0 mln	Extra kosten
Opdrijvend effect loongebouw (ook bij ambtelijke fusie)	-0,5 tot -1,0 mln	Extra kosten
Netto structureel effect (t.o.v. huidige situatie)	**-1,4 tot +0,3 mln**	Neutraal tot licht nadeel

De kernboodschap: een ambtelijke fusie zonder bestuurlijke herindeling levert structureel aanzienlijk minder op dan een volledige fusie, omdat de hoge bestuurskosten van vier afzonderlijke gemeenten volledig intact blijven. Het behoud van de vaste voet gemeentefonds (+€ 1,2 mln) compenseert slechts een deel van deze extra bestuurskosten (-€ 3-4 mln).

4.3 Vergelijking: ambtelijke fusie versus bestuurlijke fusie

Kenmerk	Ambtelijke fusie (BVO)	Bestuurlijke fusie
Bestuurlijke autonomie	Volledig behouden: 4 raden, 4 colleges	Eén raad, één college
Ambtelijke organisatie	Eén BVO voor vier besturen	Eén organisatie
Identiteit kernen	Maximaal behouden	Afhankelijk van kernendemocratie
Transitiekosten	€ 7,5-14,5 mln (geen compensatie)	€ 13-23 mln (€ 13-17 mln compensatie)
Netto kosten transitie	€ 7,5-14,5 mln netto	€ 0-6 mln netto
Structureel effect per jaar (2032)	-€ 1,4 tot +€ 0,3 mln	+€ 1,8 mln
Structureel effect per jaar (2035)	-€ 0,5 tot +€ 1,0 mln	+€ 4,3 mln
Bestuurskosten	€ 5-7 mln per jaar (4 besturen)	€ 2-3 mln per jaar (1 bestuur)

Kenmerk	Ambtelijke fusie (BVO)	Bestuurlijke fusie
Vaste voet gemeentefonds	Behouden (4 × € 400.000)	3 keer vervallen (-€ 1,2 mln)
Woonlastenharmonisatie	Niet nodig — eigen tarieven	Verplicht — grote lastenverschuiving
Democratisch toezicht	Complexer: 4 raden moeten BVO controleren	Eenvoudig: 1 raad
Duurzaamheid op termijn (25+ jaar)	Onzeker — Doesburg blijft klein	Robuust — 96.000+ inwoners

5. Wat moet er concreet gebeuren? — 12 voorwaarden

Om de vier gemeenten zelfstandig te laten voortbestaan met voldoende kwaliteit en financiële robuustheid, moet aan de volgende twaalf voorwaarden worden voldaan:

Blok A — Ambtelijke organisatie

Voorwaarde 1: Eén ambtelijke organisatie voor vier besturen

De organisaties van Doesburg en Zevenaar worden samengevoegd met 1Stroom tot één BVO: 'Ambtelijke Organisatie De Liemers'. Alle ambtenaren komen in dienst van de BVO. De vier gemeenten zijn opdrachtgever; het bestuur bestaat uit de vier colleges. De verdeelsleutel is naar rato van inwonersaantal. Kosten: € 4-7 mln eenmalig, € 0,5-1 mln coördinatie structureel.

Voorwaarde 2: Eén ICT-landschap

De drie huidige applicatielandschappen (1Stroom, Doesburg, Zevenaar) worden geïntegreerd tot één platform. Dit is de duurste en riskantste stap, vergelijkbaar met de ICT-fusie bij de vorming van Noaberkracht in 2013. Kosten: € 2-4 mln eenmalig. Doorlooptijd: minimaal 2 jaar.

Voorwaarde 3: 80-85% beleidsharmonisatie

Om één organisatie efficiënt te laten werken voor vier besturen, moeten circa 80-85% van de verordeningen, beleidsregels en werkinstructies worden geharmoniseerd. De overige 15-20% blijft 'couleur locale'. Het model Noaberkracht Dinkelland-Tubbergen hanteert deze verhouding succesvol sinds 2013. Dit vergt een gezamenlijk harmonisatieprogramma van circa 18 maanden.

Blok B — Financiële maatregelen

Voorwaarde 4: Solidariteitsfonds Liemers

Doesburg en Westervoort hebben onvoldoende eigen reserves om de transitiekosten te dragen. Er moet een gezamenlijk solidariteitsfonds komen, gevuld door alle vier de gemeenten naar draagkracht. Voorstel: Zevenaar draagt € 3-4 mln bij, Duiven € 2-3 mln, Westervoort € 1-1,5 mln en Doesburg € 0,5-1 mln. Dit fonds financiert de eenmalige transitiekosten. Dit is de politiek moeilijkste voorwaarde: het vraagt van Duiven en Zevenaar dat zij investeren in de zelfstandigheid van Doesburg en Westervoort.

Voorwaarde 5: Structurele financiële bijdrage Doesburg

Doesburg kan zijn huidige voorzieningenniveau niet handhaven met de huidige inkomsten. Twee opties: (a) Doesburg verlaagt het voorzieningenniveau fors (sluiting zwembad, bibliotheek, cultureel centrum — politiek zeer gevoelig), of (b) de andere drie gemeenten dragen jaarlijks circa € 300.000-500.000 bij aan Doesburg als 'regionale solidariteitsbijdrage'. Zonder één van deze opties loopt Doesburg binnen 5-7 jaar onder preventief toezicht van de provincie.

Voorwaarde 6: Gezamenlijke belastingsamenwerking

De heffing en inning van gemeentelijke belastingen (OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing) worden ondergebracht bij één uitvoeringsorganisatie (centrumgemeente Zevenaar of aparte GR). Dit levert naar schatting € 200.000-400.000 per jaar op aan efficiency. Elke gemeente behoudt echter het recht op eigen tarieven — géén harmonisatie van belastingtarieven nodig.

Blok C — Regionale samenwerking verdiepen

Voorwaarde 7: Gezamenlijke inkoop sociaal domein

De vier gemeenten kopen gezamenlijk in op Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet via de bestaande RSD De Liemers. Het inkoopvolume van circa € 90-110 mln gezamenlijk biedt betere onderhandelingspositie dan vier afzonderlijke inkopen. Geraamd voordeel: € 0,5-1,5 mln per jaar.

Voorwaarde 8: Gezamenlijke omgevingsvisie en woningbouwprogrammering

De vier gemeenten stellen één integrale omgevingsvisie op (wettelijke verplichting per Omgevingswet) en stemmen de woningbouwprogrammering af. Dit voorkomt onderlinge concurrentie en maximaliseert de regionale positionering richting de provincie en het Rijk. Geen directe kostenbesparing maar strategisch noodzakelijk.

Voorwaarde 9: Gezamenlijk IHP en onderwijshuisvesting

De integraal huisvestingsplannen (IHP) voor onderwijs worden regionaal afgestemd. Zevenaar heeft hier een grote investeringsopgave (€ 20-30 mln in de komende 10 jaar). Door afstemming kan overcapaciteit in de ene gemeente capaciteitsgebrek in de andere opvangen.

Blok D — Bestuurlijke afspraken

Voorwaarde 10: Bestuursconvenant Liemers 2027-2035

De vier gemeenten sluiten een bestuursconvenant voor minimaal 8 jaar waarin de afspraken over de BVO, het solidariteitsfonds, de beleidsharmonisatie, de evaluatiemomenten en de uittreedvoorwaarden worden vastgelegd. Zonder langjarig commitment is de investering niet te verantwoorden.

Voorwaarde 11: Democratische verantwoording BVO

De controle op de BVO door vier afzonderlijke gemeenteraden is inherent complex. Er moet een raadsadviescommissie worden ingesteld (conform Wgr art. 24a) met vertegenwoordigers uit alle vier de raden, die de BVO-begroting, jaarrekening en beleidskaders monitort. Kosten: circa € 100.000 per jaar voor ambtelijke ondersteuning.

Voorwaarde 12: Evaluatieclausule — fusie als terugvaloptie

In het convenant wordt opgenomen dat na 5 jaar (2032) een formele evaluatie plaatsvindt. Als de BVO niet het beoogde resultaat oplevert — in termen van financiële robuustheid, kwaliteit van dienstverlening en bestuurskracht — wordt alsnog een herindelingstraject gestart. Dit is de 'noodrem' voor het geval het samenwerkingsmodel niet werkt.

6. Financieel totaalplaatje — 10-jaarsprojectie

6.1 Vergelijking scenario's 2027-2037

Financieel kenmerk (10 jaar)	Scenario A: Ambtelijke fusie (BVO)	Scenario B: Bestuurlijke fusie
Eenmalige transitiekosten	€ 7,5 - 14,5 mln	€ 13 - 23 mln
Compensatie Rijk (maatstaf herindeling)	€ 0 (niet beschikbaar)	€ 13 - 17 mln
Netto transitiekosten	**€ 7,5 - 14,5 mln**	**€ 0 - 6 mln**
Structureel voordeel per jaar (gem. 10 jr)	€ 0 tot +€ 0,5 mln	+€ 2 tot +€ 3 mln
Cumulatief voordeel na 10 jaar	**-€ 7 tot -€ 10 mln**	**+€ 14 tot +€ 24 mln**
Extra bestuurskosten boven fusie (10 jaar)	€ 20 - 30 mln	€ 0 (referentie)
Impact woonlasten	Geen harmonisatie: lasten blijven per gemeente	Harmonisatie: grote verschuivingen

De prijs van zelfstandigheid

Over een periode van 10 jaar kost het samenwerkingsscenario (ambtelijke fusie zonder bestuurlijke herindeling) circa € 20-35 miljoen meer dan het fusiescenario. Dit verschil wordt vrijwel geheel veroorzaakt door twee factoren: (1) het ontbreken van de rijkscompensatie voor frictiekosten (€ 13-17 mln) en (2) het behoud van vier bestuursapparaten (€ 20-30 mln over 10 jaar).

Daar staat tegenover dat de inwoners van Duiven géén woonlastenverhoging van 17-23% hoeven te accepteren, de lokale identiteit maximaal wordt behouden en de democratische nabijheid (vier gemeenteraden) wordt gegarandeerd.

7. Effect op woonlasten

Het grote voordeel van het samenwerkingsscenario is dat géén harmonisatie van gemeentelijke belastingen nodig is. Elke gemeente behoudt haar eigen OZB-tarief, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De woonlastenontwikkeling is dan uitsluitend afhankelijk van de autonome beleidskeuzes van elke gemeente afzonderlijk.

Gemeente	Woonlasten 2025	Prognose 2029 (BVO)	Verschil t.o.v. 2025	Verschil t.o.v. fusie
Doesburg	€ 1.208	€ 1.310-1.350	+8% tot +12%	Hoger dan bij fusie
Duiven	€ 875	€ 960-1.010	+10% tot +15%	Lager dan bij fusie
Westervoort	€ 1.011	€ 1.200-1.250	+19% tot +24%	Hoger dan bij fusie
Zevenaar	€ 1.050	€ 1.130-1.180	+8% tot +12%	Vergelijkbaar met fusie

De opvallende uitkomst: zonder fusie stijgen de woonlasten in Doesburg en Westervoort harder dan met fusie. Doesburg komt autonoom uit op € 1.310-1.350 (versus € 1.150-1.180 bij fusie). Westervoort komt uit op € 1.200-1.250 (versus € 1.110-1.170 bij fusie). Alleen Duiven profiteert duidelijk van het samenwerkingsscenario: de woonlasten stijgen met 10-15% in plaats van 17-23%.

Duiven is daarmee de gemeente die het meeste baat heeft bij het samenwerkingsscenario. Dit verklaart ook waarom de oppositiepartij Doed in de Duivense raad tegen de fusie is: voor Duivense inwoners is zelfstandig blijven financieel voordeliger.

8. Risico's van het samenwerkingsscenario

8.1 Het 'Drechtsteden-dilemma'

De ervaring met het Drechtsteden-model leert dat intensieve samenwerking zonder fusie op termijn leidt tot spanningen. De grote gemeente (Dordrecht) voelt zich 'gijzeld' door kleinere partners; de kleinere gemeenten voelen zich niet gehoord. Het democratisch toezicht via vier afzonderlijke raden op één ambtelijke organisatie is inherent complex en kostbaar. Raadsleden klagen dat ze 'de grip kwijt zijn' op de gemeenschappelijke regeling.

8.2 De 'Wijdemeren-waarschuwing'

Wijdemeren ontstond in 2002 uit een fusie van drie gemeenten, maar bleek na 20 jaar geen duurzame schaal te hebben. De gemeente werd in 2024-2025 alsnog gefuseerd met Hilversum. De les: uitstel van schaalvergroting lost het onderliggende probleem niet op — het vertraagt het alleen.

8.3 Provincie Gelderland als scheidsrechter

De provincie Gelderland heeft in het project 'Sterk Bestuur in Gelderland' al eerder geconcludeerd dat schaalvergroting in de Liemers noodzakelijk is. Als het samenwerkingsscenario niet overtuigend leidt tot bestuurskrachtversterking, kan de provincie op grond van de Wet arhi zelf het initiatief nemen tot herindeling. Dit is een reëel risico: de provincie heeft deze bevoegdheid gebruikt bij Barneveld-Scherpenzeel en in de Achterhoek.

8.4 Top-5 risico's samenwerking

#	Risico	Kans	Impact	Consequentie
1	Doesburg komt alsnog onder preventief toezicht (begroting niet structureel sluitend zonder samenwerking)	Hoog (60%)	Hoog	Provincie dwingt fusie
2	Duiven en/of Zevenaar weigeren solidariteitsbijdrage voor Doesburg	Hoog (50%)	Fataal	Scenario onhaalbaar
3	BVO leidt tot 'vechtorganisatie' door vier opdrachtgevers met conflicterende belangen	Middel (40%)	Hoog	Kwaliteitsverlies
4	Provincie Gelderland keurt scenario af en start eigen arhi-procedure	Middel (30%)	Fataal	Gedwongen fusie
5	Evaluatie na 5 jaar leidt alsnog tot fusie — dan zijn transitiekosten BVO weggegooid geld	Middel (40%)	€ 7-15 mln	Dubbele kosten

9. Conclusie en advies

9.1 Haalbaarheid samenwerkingsscenario

Eindoordeel alternatief scenario

Het samenwerkingsscenario (ambtelijke fusie voor vier zelfstandige gemeenten) is technisch en juridisch mogelijk, maar financieel fors duurder dan een bestuurlijke fusie en organisatorisch aanzienlijk complexer. Over 10 jaar kost dit scenario € 20-35 miljoen meer dan de fusieroute.

Het scenario vereist een solidariteitsbijdrage van Duiven en Zevenaar van € 5-7 miljoen voor de transitie, plus een jaarlijkse structurele bijdrage van € 300.000-500.000 aan Doesburg. De politieke haalbaarheid hiervan is twijfelachtig: Duiven en Zevenaar financieren dan de zelfstandigheid van gemeenten die zelf aangeven het niet meer te redden.

Het enige duurzame voordeel van dit scenario is het behoud van vier democratische bestuurslagen en het voorkomen van woonlastenharmonisatie (met name gunstig voor inwoners van Duiven). Of dat voordeel € 20-35 miljoen waard is, is uiteindelijk een politiek-democratische afweging.

9.2 Wanneer is dit scenario toch de juiste keuze?

Het samenwerkingsscenario verdient serieuze overweging als aan alle drie de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- 1. De vier gemeenteraden zijn unaniem bereid tot een langjarig (8+ jaar) bestuurlijk commitment met bindende financiële afspraken, inclusief een solidariteitsfonds van minimaal € 8-10 mln.
- 2. Duiven en Zevenaar zijn bereid om structureel bij te dragen aan de financiële draagkracht van Doesburg, zonder directe tegenprestatie.
- 3. De provincie Gelderland geeft vooraf een positief signaal dat dit samenwerkingsmodel als voldoende bestuurskrachtversterking wordt gezien en dat een arhi-procedure niet wordt gestart.

Als één van deze drie voorwaarden niet wordt vervuld, is het samenwerkingsscenario niet levensvatbaar en is een bestuurlijke fusie de betere route.

9.3 Aanbeveling

Het advies is om het samenwerkingsscenario formeel te verkennen als 'plan B' in het herindelingsontwerp, met een concrete doorrekening door de provincie of een extern bureau. Als de verkenning bevestigt dat de drie randvoorwaarden niet haalbaar zijn — en op basis van deze analyse is die verwachting realistisch — dan bevestigt dit de conclusie uit het hoofdrapport: bestuurlijke fusie per 1 januari 2029 is de meest verstandige keuze.

Een tussenvorm die het overwegen waard is: een bestuurlijke fusie van Doesburg met Zevenaar, en een bestuurlijke fusie van Duiven met Westervoort. Dit levert twee middelgrote gemeenten op (Doesburg-Zevenaar: circa 56.500 inwoners; Duiven-Westervoort: circa 40.200 inwoners) met ieder voldoende schaal, terwijl de regionale identiteiten beter worden bewaard dan bij één grote fusie. Dit scenario levert wel rijkscompensatie op (twee keer de tijdelijke maatstaf herindeling) en reduceert de bestuurskosten tot twee besturen. Het verdient nader onderzoek.

Bijlage — Referentiemodellen

A. 1Stroom (Duiven-Westervoort, sinds 2018)

Bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van de Wgr. Alle ambtenaren zijn in dienst van 1Stroom. Verdeelsleutel: 63% Duiven, 37% Westervoort. Tweejaarlijkse herberekening. 10 afdelingen, 3 directeuren. Bestuur: gezamenlijke colleges. Ervaring: operationeel succesvol, maar 'fusiemoeheid' na 8 jaar. Voortgangsrapportage 2024 wijst op aanhoudende uitdagingen bij beleidsharmonisatie.

B. Noaberkracht Dinkelland Tubbergen (sinds 2013)

Vergelijkbaar met 1Stroom. Twee plattelandsgemeenten (Dinkelland circa 26.000 inwoners, Tubbergen circa 21.000) die hun ambtelijke organisatie hebben samengevoegd. Beleidsharmonisatie circa 85%. In 2024 werd verkend of Oldenzaal (circa 32.000 inwoners) kon toetreden. Conclusie Berenschot: ambtelijke fusie lost operationele kwetsbaarheid op, maar is geen oplossing voor kwaliteitsproblemen. De drie gemeenten koersen anno 2026 op samenwerking zonder bestuurlijke fusie.

C. Drechtsteden (7 gemeenten, sinds 2004)

Vergaande regionale samenwerking met Servicecentrum (alle bedrijfsvoering), Sociale Dienst, gemeentelijke belastingen en onderzoeksbureau. Drechtraad als regionaal toezichtsorgaan. Ervaring na 20+ jaar: grote tevredenheid over uitvoeringstaken (SDD, SCD), maar structurele spanningen over strategische keuzes. Dordrecht voelt zich 'gijzeld', kleinere gemeenten voelen zich niet gehoord. In 2023 adviseerde hoogleraar Boogers: 'maak er een Drechtstad van of ga terug naar een licht netwerk'. Het tussenmodel piept en kraakt.

D. BEL Combinatie (Blaricum-Eemnes-Laren, 2008-2022)

Drie kleine gemeenten (samen circa 27.000 inwoners) met een gezamenlijke ambtelijke organisatie. Opgegaan in 2022 na evaluatie die concludeerde dat de bestuurskosten te hoog waren ten opzichte van de schaalvoordelen. Twee van de drie gemeenten zijn vervolgens gefuseerd met Gooise Meren. Les: ambtelijke samenwerking van zeer kleine gemeenten is op termijn niet duurzaam als de bestuurskosten niet worden verlaagd.

VARIANT TWEEVOUDIGE FUSIE

Doesburg-Zevenaar & Duiven-Westervoort

Financiële analyse met herindelingsscan, SWOT, lastenontwikkeling en vergelijking met de viergemeentefusie

Op basis van jaarstukken 2024 en programmabegrotingen 2026-2029

Aanvullend rapport bij de Herindelingsanalyse De Liemers 2029

Peildatum: 17 april 2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1. Managementsamenvatting 4
Hoofdconclusie 4
Kerncijfers op een rij 4
2. Inleiding en variant-beschrijving 6
2.1 Achtergrond 6
2.2 Variant in beeld 6
2.3 Wettelijk kader 6
3. Herindelingsscan Doesburg-Zevenaar 7
3.1 Profiel nieuwe gemeente 7
3.2 Financiële kengetallen nieuwe gemeente (raming) 7
3.3 Effect op algemene uitkering 7
3.4 Tijdelijke maatstaf herindeling 7
3.5 Frictiekosten 7
3.6 Woonlasten — harmonisatie Doesburg-Zevenaar 8
3.7 Oordeel herindelingsscan Doesburg-Zevenaar 8
4. Herindelingsscan Duiven-Westervoort 9
4.1 Profiel nieuwe gemeente 9
4.2 Financiële kengetallen nieuwe gemeente (raming) 9
4.3 Effect op algemene uitkering en maatstaf 9
4.4 Woonlasten — harmonisatie Duiven-Westervoort 9
4.5 Oordeel herindelingsscan Duiven-Westervoort 10
5. SWOT-analyse tweevoudige fusie 11
5.1 Sterkten 11
5.2 Zwakten 11
5.3 Kansen 11
5.4 Bedreigingen 12
6. Vergelijking met viergemeentefusie 13
6.1 Financiële vergelijking — 10-jaarsprojectie 13
6.2 Woonlasten vergeleken — alle vier de inwonersgroepen 13
7. Langetermijnperspectief (2029-2040) 15
7.1 Efficiency en schaalvoordelen 15
7.2 Mogelijkheid tot latere doorgroei 15
7.3 Regionale positionering 15
8. Risicoanalyse tweevoudige fusie 16
9. Conclusie en aanbevelingen 17

9.1 Eindoordeel 17
9.2 Wanneer welk scenario? 17
9.3 Aanbevelingen 17
Bijlage — Bronnen en verantwoording 19

1. Managementsamenvatting

Dit rapport analyseert de variant waarbij niet vier maar twee fusies plaatsvinden: (A) Doesburg fuseert met Zevenaar tot een gemeente van circa 56.500 inwoners, en (B) Duiven fuseert met Westervoort tot een gemeente van circa 40.200 inwoners. De analyse bevat per fusiepaar een herindelingsscan, SWOT, lastenontwikkeling en een vergelijking met de viergemeentevariant.

Hoofdconclusie

Eindoordeel tweevoudige fusie

De tweevoudige fusie is financieel haalbaar en lost de meest urgente problemen op. Beide nieuwe gemeenten zijn robuust genoeg om zelfstandig te functioneren. Doesburg-Zevenaar profiteert het meest: Doesburg's kwetsbare positie wordt opgelost door Zevenaar's schaal en reserves. Duiven-Westervoort is een logische bestuurlijke voltooiing van de al bestaande ambtelijke fusie 1Stroom.

Financieel levert de tweevoudige fusie circa 60-70% van het voordeel van de viergemeentefusie op. Het structurele nadeel (wegvallen vaste voet) is € 0,8 mln per jaar — lager dan bij viergemeentefusie (€ 1,2 mln). De rijkscompensatie (twee keer tijdelijke maatstaf herindeling) bedraagt naar raming € 9-12 mln totaal, tegenover € 13-17 mln bij viergemeentefusie.

Het belangrijkste voordeel ten opzichte van de viergemeentefusie: de woonlastenharmonisatie is per fusiepaar veel minder ingrijpend. Binnen Doesburg-Zevenaar is het verschil circa € 160 (Doesburg € 1.208 vs. Zevenaar € 1.050); binnen Duiven-Westervoort circa € 136 (Duiven € 875 vs. Westervoort € 1.011). Dit is aanzienlijk minder pijnlijk dan het verschil van € 333 (Duiven € 875 vs. Doesburg € 1.208) bij de viergemeentefusie.

Kerncijfers op een rij

Kenmerk	Doesburg-Zevenaar	Duiven-Westervoort	Viergemeentefusie
Inwoners	circa 56.500	circa 40.200	circa 96.400
Begrotingsomvang	€ 210-220 mln	€ 120-130 mln	€ 330-340 mln
Gewogen schuldquote	circa 55%	circa 22%	circa 45%
Gewogen solvabiliteit	circa 33%	circa 32%	circa 32%
Gewogen weerstandsratio	circa 2,9 (klasse A)	circa 4,2 (klasse A)	circa 3,1 (klasse A)
Wegvallen vaste voet/jr	-€ 0,4 mln (1×)	-€ 0,4 mln (1×)	-€ 1,2 mln (3×)
Totaal vaste voet nadeel	**-€ 0,8 mln/jaar**	(samen)	**-€ 1,2 mln/jaar**

Kenmerk	Doesburg-Zevenaar	Duiven-Westervoort	Viergemeentefusie
Tijdelijke maatstaf (raming)	€ 4,5-6 mln	€ 4,5-6 mln	€ 13-17 mln
Max. verschil woonlasten	€ 158 (D↔Z)	€ 136 (D↔W)	€ 333 (Du↔Do)

2. Inleiding en variant-beschrijving

2.1 Achtergrond

In de Liemers bestaan historisch twee duidelijke 'koppels': Doesburg-Zevenaar (geografisch verbonden via de IJssel/Rijn, gedeeld buitengebied, steden met regionale centrumfunctie) en Duiven-Westervoort (ambtelijk al gefuseerd via 1Stroom sinds 2018, verstedelijkt, A12-corridor). Deze variant respecteert die bestaande verbanden.

2.2 Variant in beeld

Fusie A: Doesburg (circa 11.300 inwoners) fuseert met Zevenaar (circa 45.200 inwoners) per 1 januari 2029. Zevenaar heeft in 2018 al een fusie doorgemaakt (Rijnwaarden). De nieuwe gemeente telt circa 56.500 inwoners en heeft een oppervlakte van circa 104 km². Dit is vergelijkbaar met gemeenten als Ede, Nijkerk of Barneveld.

Fusie B: Duiven (circa 24.960 inwoners) fuseert met Westervoort (circa 15.200 inwoners) per 1 januari 2029. De ambtelijke organisatie 1Stroom bestaat al; dit is de logische bestuurlijke voltooiing. De nieuwe gemeente telt circa 40.200 inwoners op circa 41 km². Dit is vergelijkbaar met gemeenten als Rheden, Voorst of Doetinchem.

2.3 Wettelijk kader

Beide fusies volgen het traject uit de Wet arhi. Er worden twee afzonderlijke herindelingswetten ingediend, maar deze kunnen gelijktijdig worden behandeld. De provincie Gelderland voert twee herindelingsscans uit. Herindelingsverkiezingen vinden plaats in november 2028 voor beide nieuwe gemeenten. In de praktijk kunnen de processen grotendeels parallel lopen.

3. Herindelingsscan Doesburg-Zevenaar

3.1 Profiel nieuwe gemeente

Inwoners (som)	circa 56.500 (11.300 + 45.200)
Oppervlakte	circa 104 km² (13 + 91)
Kernen	Doesburg, Zevenaar, Didam, Babberich, Giesbeek, Lathum, Angerlo, Pannerden, Ooij, Oud-Zevenaar, Herwen, Aerdt
Begrotingsomvang (raming)	circa € 210-220 miljoen (€ 40 mln + € 170 mln)
Vergelijkbare gemeente	Vergelijkbaar met Ede (circa 120.000), Nijkerk (45.000) of Barneveld (60.000) qua structuur stad-dorpen-buitengebied
Fusiegeschiedenis	Zevenaar is in 2018 gefuseerd met Rijnwaarden — ervaring beschikbaar

3.2 Financiële kengetallen nieuwe gemeente (raming)

Kengetal (gewogen)	Doesburg 2024	Zevenaar 2024	Nieuw (gew.)
Netto schuldquote	-12,7%	71,5%	circa 55%
Solvabiliteitsratio	64,0%	27,4%	circa 33%
Struct. exploitatieruimte	1,1%	-1,7%	circa -1,1%
Grondexploitatie	0,2%	16,9%	circa 14%
Belastingcapaciteit	106,6%	88,4%	circa 92%
Weerstandsratio	2,9	2,85	circa 2,9
Woonlasten MP 2025	€ 1.208	€ 1.050	verschil € 158

3.3 Effect op algemene uitkering

Bij een fusie van twee gemeenten vervalt één vaste voet: structureel nadeel circa € 400.000 per jaar. De overige herverdelingseffecten (centrumfunctie, bodem/oppervlakte) zijn naar schatting beperkt tot +/- € 100.000. Netto structureel nadeel: circa € 300.000-500.000 per jaar. Dit is aanzienlijk lager dan bij de viergemeentefusie (-€ 1,2 mln).

3.4 Tijdelijke maatstaf herindeling

Op basis van 1 verdwijnende gemeente en circa 56.500 inwoners wordt de tijdelijke maatstaf geraamd op € 4,5-6 miljoen, uitgekeerd over 5 jaar. Dit bedrag dient ter dekking van de frictiekosten van de fusie.

3.5 Frictiekosten

Kostenpost	Raming (€ mln)	Horizon
Herindelingsontwerp + projectorganisatie	0,8 - 1,5	2026-2028
Integratie ambtelijke organisatie Doesburg → Zevenaar	2,0 - 4,0	2027-2030
ICT-harmonisatie (2 landschappen → 1)	1,0 - 2,0	2028-2030
Beleidsharmonisatie, wachtgeld, verkiezingen	1,5 - 3,0	2028-2031
Totaal	**5,3 - 10,5**	

De frictiekosten worden naar verwachting grotendeels gedekt door de tijdelijke maatstaf (€ 4,5-6 mln). Het restant (€ 0-4,5 mln) moet uit de eigen reserves worden gefinancierd. De gezamenlijke reserves (circa € 32 mln) bieden hiervoor ruim voldoende dekking.

3.6 Woonlasten — harmonisatie Doesburg-Zevenaar

Het verschil in woonlasten tussen Doesburg (€ 1.208) en Zevenaar (€ 1.050) bedraagt € 158. Dit is aanzienlijk kleiner dan het verschil in de viergemeentefusie (€ 333). Bij opbrengstneutrale harmonisatie komt het gewogen gemiddelde uit op circa € 1.080-1.100:

Voormalige gemeente	Lasten 2025	Prognose 2028 (zelfst.)	Na fusie 2029	Effect t.o.v. 2025	Oordeel
Doesburg	€ 1.208	€ 1.310	€ 1.090-1.120	**-€ 90 tot -€ 120**	Fors voordeel
Zevenaar	€ 1.050	€ 1.145	€ 1.090-1.120	+€ 40 tot +€ 70	Beperkt nadeel

Doesburg-inwoners zien hun lasten dalen met circa € 90-120 ten opzichte van 2025 (vergelijk: -€ 30 tot -€ 60 bij viergemeentefusie). Dit komt doordat Zevenaar's lagere OZB-tarief als 'anker' fungeert en Doesburg's hoge afvalstoffenheffing wordt gedempt. Zevenaar-inwoners betalen circa € 40-70 meer — vergelijkbaar met de viergemeentevariant (+€ 30 tot +€ 80).

3.7 Oordeel herindelingsscan Doesburg-Zevenaar

Oordeel: financieel robuust — fusie aanbevolen

De nieuwe gemeente Doesburg-Zevenaar (circa 56.500 inwoners) heeft een solide financieel profiel: gewogen weerstandsratio 2,9 (klasse A), schuldquote circa 55% (minst risicovol), reserves circa € 32 mln. Het wegvallen van de vaste voet (-€ 0,4 mln) is beheersbaar. De fusie lost Doesburg's structurele schaalprobleem op en geeft Zevenaar extra oppervlakte, inwoners en Hanzestad-aantrekkingskracht.

Aandachtspunt: de structurele exploitatieruimte is gewogen negatief (-1,1%) vanwege Zevenaar's indexatieproblematiek. Dit vereist een bezuinigingspakket van circa € 0,5-1 mln in de eerste jaren van de nieuwe gemeente.

4. Herindelingsscan Duiven-Westervoort

4.1 Profiel nieuwe gemeente

Inwoners (som)	circa 40.200 (24.960 + 15.200)
Oppervlakte	circa 41 km² (34 + 7)
Kernen	Duiven, Westervoort, Groessen, Loo
Begrotingsomvang (raming)	circa € 120-130 miljoen
Ambtelijke organisatie	1Stroom bestaat al sinds 2018 — bestuurlijke fusie is logische voltooiing
Vergelijkbare gemeente	Vergelijkbaar met Rheden (43.000), Doetinchem (58.000) of Voorst (24.000) qua structuur

4.2 Financiële kengetallen nieuwe gemeente (raming)

Kengetal (gewogen)	Duiven 2024	Westervoort 2024	Nieuw (gew.)
Netto schuldquote	12,4%	38%	circa 22%
Solvabiliteitsratio	40,1%	17%	circa 32%
Struct. exploitatieruimte	-4,1%	1,12%	circa -2,1%
Grondexploitatie	7,9%	0,90%	circa 5,2%
Belastingcapaciteit	93,2%	103%	circa 97%
Weerstandsratio	5,53	1,97	circa 4,2
Woonlasten MP 2025	€ 875	€ 1.011	verschil € 136

De fusie Duiven-Westervoort levert een financieel sterke gemeente op: de lage schuldquote (22%), hoge weerstandsratio (4,2) en ruime reserves van Duiven tillen de kwetsbare positie van Westervoort (solvabiliteit 17%) naar een veilig niveau. De gewogen solvabiliteit komt op circa 32% — categorie 'neutraal' in plaats van Westervoort's huidige 'meest risicovol'.

4.3 Effect op algemene uitkering en maatstaf

Wegvallen één vaste voet: -€ 400.000 structureel per jaar. Tijdelijke maatstaf herindeling (raming): € 4,5-6 miljoen over 5 jaar. Frictiekosten worden geraamd op € 3-6 miljoen — relatief laag omdat 1Stroom al de volledige ambtelijke organisatie is. De ICT is al geïntegreerd en het personeelsbestand al samengevoegd. De fusie is in essentie een bestuurlijke harmonisatie: samenvoeging van twee raden, twee colleges en twee griffies.

4.4 Woonlasten — harmonisatie Duiven-Westervoort

Voormalige gemeente	Lasten 2025	Prognose 2028 (zelfst.)	Na fusie 2029	Effect t.o.v. 2025	Oordeel
Duiven	€ 875	€ 990	€ 960-1.010	**+€ 85 tot +€ 135**	Nadeel
Westervoort	€ 1.011	€ 1.191	€ 960-1.010	-€ 1 tot -€ 51	Neutraal/voordeel

Het grote voordeel van deze fusie voor Westervoort-inwoners: de autonome lastenstijging van +19-24% wordt gedempt tot stabiel of licht dalend ten opzichte van 2025. Duiven-inwoners betalen circa € 85-135 meer — minder dan bij de viergemeentefusie (+€ 145 tot +€ 205). Dit is het directe gevolg van het feit dat Doesburg's hoge tarieven niet in de harmonisatie zitten.

4.5 Oordeel herindelingsscan Duiven-Westervoort

Oordeel: financieel zeer sterk — fusie aanbevolen

De nieuwe gemeente Duiven-Westervoort (circa 40.200 inwoners) is financieel zeer robuust: gewogen weerstandsratio 4,2 (klasse A), schuldquote slechts 22%, solvabiliteit circa 32%. De frictiekosten (€ 3-6 mln) worden ruim gedekt door de tijdelijke maatstaf (€ 4,5-6 mln). De ambtelijke fusie 1Stroom bestaat al — de bestuurlijke fusie is een relatief lichte operatie.

Aandachtspunt: de structurele exploitatieruimte is gewogen negatief (-2,1%) vanwege Duiven's tekort in het sociaal domein. Het maatregelenpakket 'Financieel gezond 2026' moet worden voortgezet.

5. SWOT-analyse tweevoudige fusie

5.1 Sterkten

S1. Woonlastenharmonisatie per koppel is veel minder pijnlijk: maximaal verschil € 158 (D-Z) en € 136 (D-W) versus € 333 bij viergemeentefusie.

S2. 1Stroom (Duiven-Westervoort) bestaat al — de frictiekosten van fusie B zijn minimaal (€ 3-6 mln).

S3. Zevenaar heeft in 2018 al een fusie doorgemaakt — leereffecten beschikbaar voor fusie A.

S4. Het wegvallen van twee vaste voeten (-€ 0,8 mln) is lager dan drie (-€ 1,2 mln bij viergemeentefusie).

S5. Twee keer tijdelijke maatstaf (€ 9-12 mln totaal) dekt een groter deel van de frictiekosten (€ 8-16,5 mln) dan één maatstaf (€ 13-17 mln) bij frictiekosten van € 13-23 mln.

S6. Beide nieuwe gemeenten zijn groot genoeg voor duurzaam bestuur (56.500 resp. 40.200 — ruim boven de 25.000-30.000 informele ondergrens).

S7. Regionale identiteit wordt beter bewaard: 'Hanzestad-regio' (D-Z) en 'A12-corridor' (D-W) zijn herkenbare profielen.

5.2 Zwakten

W1. Twee afzonderlijke herindelingstrajecten zijn bestuurlijk en ambtelijk complexer dan één gecoördineerd traject.

W2. Doesburg-Zevenaar heeft een negatieve structurele exploitatieruimte (-1,1%) en een oplopende schuldquote (circa 55%).

W3. Geen schaalvoordeel van de volledige Liemerse regio: twee gemeenten van 56.500 en 40.200 zijn minder 'gewichtig' in de regio Arnhem-Nijmegen dan één van 96.400.

W4. Verbonden partijen (VGGM, ODRA, RSD De Liemers, RID) moeten met twee nieuwe gemeenten afrekenen in plaats van één — transactiekosten blijven hoger.

W5. De efficiency van bedrijfsvoering is lager bij twee aparte organisaties dan bij één: geraamd 3-5% per fusie versus 5-10% bij viergemeentefusie.

5.3 Kansen

K1. Gefaseerde fusie: als eerste Duiven-Westervoort per 2029 (lage frictie, 1Stroom al klaar) en Doesburg-Zevenaar per 2030 — dit spreidt de bestuurlijke belasting.

K2. Na succesvolle tweevoudige fusie kan op termijn (2035+) alsnog een fusie van de twee tot één Liemerse gemeente volgen — evolutionair in plaats van revolutionair.

K3. Politiek haalbaarder dan de viergemeentefusie: minder weerstand bij inwoners van Duiven (kleinere lastenstijging) en Doesburg (grotere lastendaling).

K4. Twee middelgrote gemeenten kunnen elkaar in de regio versterken via lichte samenwerking (convenant) zonder de complexiteit van één grote fusie.

K5. Grotere kans op breed raadsdraagvlak: de partijen Doed en Burgerbelangen in Duiven zijn mogelijk eerder bereid tot een fusie met alleen Westervoort.

5.4 Bedreigingen

B1. Provincie Gelderland kan de tweevoudige variant afwijzen als 'niet duurzaam genoeg' en alsnog aandringen op viergemeentefusie.

B2. Dubbele frictiekosten als later alsnog een fusie van de twee nieuwe gemeenten nodig blijkt — 'twee keer verbouwen'.

B3. De regionale positie van twee middelgrote Liemerse gemeenten is zwakker dan van één grote gemeente in de GMR Arnhem-Nijmegen.

B4. Ravijnjaar gemeentefonds treft beide nieuwe gemeenten — zonder schaalvoordeel van volledige regio.

B5. Doesburg-Zevenaar erft de volledige grondexploitatierisico's van Zevenaar (16,9% van baten) zonder de buffercapaciteit van Duiven's reserves (weerstandsratio 5,53).

6. Vergelijking met viergemeentefusie

6.1 Financiële vergelijking — 10-jaarsprojectie

Financieel kenmerk	Tweevoudige fusie	Viergemeentefusie
Totale frictiekosten	€ 8-16,5 mln (2 fusies)	€ 13-23 mln (1 fusie)
Rijkscompensatie	€ 9-12 mln (2 × maatstaf)	€ 13-17 mln (1 × maatstaf)
Netto transitiekosten	**€ 0-4,5 mln**	**€ 0-6 mln**
Wegvallen vaste voet/jaar	-€ 0,8 mln (2×)	-€ 1,2 mln (3×)
Bestuurskosten (structureel)	€ 3,5-4,5 mln/jr (2 besturen)	€ 2-3 mln/jr (1 bestuur)
Efficiency bedrijfsvoering	3-5% per gemeente	5-10% gezamenlijk
Structureel voordeel 2032	+€ 0,5 tot +€ 1,5 mln	+€ 1,8 mln
Structureel voordeel 2035	+€ 1,5 tot +€ 3,0 mln	+€ 4,3 mln
Max. lastenverschil bij harmonisatie	€ 158 (D-Z) / € 136 (D-W)	€ 333 (Du-Do)
Regionale positie (GMR)	2 middelgrote gemeenten	1 grote gemeente (top-80 NL)
Duurzaamheid 25+ jaar	Goed, maar minder robuust	Zeer robuust

6.2 Woonlasten vergeleken — alle vier de inwonersgroepen

Inwoners van	Huidig 2025	Tweevoudige fusie 2029	Viergemeente-fusie 2029	Verschil variant	Meest gunstig
Doesburg	€ 1.208	€ 1.090-1.120	€ 1.150-1.180	Tweevoudig: -€ 30 tot -€ 90	**Tweevoudig**
Duiven	€ 875	€ 960-1.010	€ 1.020-1.080	Tweevoudig: -€ 60 tot -€ 70	**Tweevoudig**
Westervoort	€ 1.011	€ 960-1.010	€ 1.110-1.170	Tweevoudig: -€ 150 tot -€ 160	**Tweevoudig**
Zevenaar	€ 1.050	€ 1.090-1.120	€ 1.080-1.130	Vergelijkbaar (+/- € 10)	Gelijk

Opvallende uitkomst woonlasten

De tweevoudige fusie is voor drie van de vier inwonersgroepen voordeliger dan de viergemeentefusie. Alleen voor Zevenaar-inwoners is het verschil verwaarloosbaar. De grootste winnaars zijn Westervoort-inwoners (€ 150-160 minder) en Duiven-inwoners (€ 60-70 minder).

Doesburg-inwoners profiteren ook sterker (€ 30-90 minder). Dit maakt de tweevoudige fusie politiek aanzienlijk haalbaarder.

7. Langetermijnperspectief (2029-2040)

7.1 Efficiency en schaalvoordelen

De twee nieuwe gemeenten realiseren elk circa 3-5% efficiency op de bedrijfsvoering — minder dan de 5-10% bij een viergemeentefusie. De reden: twee aparte organisaties met elk een eigen ICT-landschap, HR-afdeling, financiële administratie en communicatieafdeling. Gezamenlijk is het efficiencypotentieel circa € 1,5-3 mln per jaar, versus € 3-6 mln bij viergemeentefusie.

Op langere termijn (2035+) blijft het verschil structureel: de tweevoudige variant levert circa 60-70% van het efficiencyvoordeel van de viergemeentefusie. Het cumulatieve verschil over 10 jaar bedraagt naar schatting € 10-15 mln in het voordeel van de viergemeentefusie.

7.2 Mogelijkheid tot latere doorgroei

Een belangrijk strategisch voordeel van de tweevoudige variant: na een succesvolle overgangsperiode (5-7 jaar) kunnen de twee nieuwe gemeenten alsnog besluiten tot fusie. Dit 'evolutionaire pad' — eerst twee tweevoudige fusies, dan op termijn een samenvoeging — is historisch niet ongebruikelijk. Zevenaar heeft zelf in 2018 al een fusie doorgemaakt en zou in 2035 opnieuw kunnen fuseren.

De kosten van een latere doorgroei tot één gemeente zijn:

- Nogmaals één vaste voet kwijt (-€ 0,4 mln/jaar structureel)
- Frictiekosten: aanzienlijk lager dan bij de eerste fusie, geschat € 4-8 mln (ICT al grotendeels geharmoniseerd, organisaties kleiner)
- Opnieuw tijdelijke maatstaf herindeling: circa € 4-6 mln

Het nadeel van dit evolutionaire pad: de totale frictiekosten over twee fasen (€ 12-24,5 mln + € 4-8 mln = € 16-32,5 mln) zijn hoger dan bij één grote fusie (€ 13-23 mln). Maar de compensatie is ook hoger (€ 9-12 mln + € 4-6 mln = € 13-18 mln versus € 13-17 mln). Per saldo is het verschil beperkt: € 3-14,5 mln extra kosten over 15 jaar.

7.3 Regionale positionering

In de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) — het regionale samenwerkingsverband van 18 gemeenten — zou de Liemers in de tweevoudige variant vertegenwoordigd worden door twee gemeenten in plaats van één. Dit kan een voor- of nadeel zijn:

- Voordeel: twee stemmen in de GMR, meer bestuurlijke vertegenwoordiging
- Nadeel: minder gewicht per stem, moeilijker één Liemers-geluid te laten horen

In de praktijk is het verschil beperkt: ook in de viergemeentevariant is de Liemers met circa 96.000 inwoners een relatief kleine speler in een regio van 780.000+ inwoners.

8. Risicoanalyse tweevoudige fusie

#	Risico	Kans	Impact	Fusie	Beheersing
1	Grondexploitatie Zevenaar tegenvallers belasten D-Z zonder buffer Duiven	Middel	€ 2-5 mln	D-Z	Marktmonitoring
2	Ravijnjaar treft beide gemeenten — D-Z kwetsbaarder door negatieve expl.ruimte	Hoog	€ 3-7 mln/jr	Beide	Scenarioplanning
3	Provincie wijst tweevoudige variant af — dwingt viergemeentefusie	Laag-Middel	Fataal	Beide	Vroegtijdig overleg
4	ICT-integratie Doesburg → Zevenaar loopt uit	Hoog	€ 1-3 mln	D-Z	Vroegtijdige aanpak
5	Sociaal domein tekorten Duiven blijven structureel	Hoog	€ 2-4 mln/jr	D-W	Hervormingsagenda
6	Twee fusietrajecten tegelijk overbelasten ambtelijke capaciteit regio	Middel	Vertraging	Beide	Gezamenlijke projectorganisatie
7	Verbonden partijen (RSD, RID, VGGM) moeten met 2 nieuwe gemeenten afrekenen	Laag	€ 0,5 mln	Beide	GR-wijziging

9. Conclusie en aanbevelingen

9.1 Eindoordeel

Eindoordeel tweevoudige fusie

De tweevoudige fusie (Doesburg-Zevenaar en Duiven-Westervoort) is een financieel solide en politiek haalbaarder alternatief voor de viergemeentefusie. Beide nieuwe gemeenten zijn robuust: Doesburg-Zevenaar (56.500 inwoners, weerstandsratio 2,9) en Duiven-Westervoort (40.200 inwoners, weerstandsratio 4,2).

Het structurele financiële voordeel is circa 60-70% van de viergemeentefusie: +€ 1,5 tot +€ 3,0 mln per jaar in 2035 (versus +€ 4,3 mln). De transitiekosten (€ 8-16,5 mln) worden grotendeels gedekt door twee keer de tijdelijke maatstaf (€ 9-12 mln). Het nadeel van het wegvallen van twee vaste voeten (-€ 0,8 mln/jaar) is € 0,4 mln lager dan bij de viergemeentefusie.

Het belangrijkste voordeel: de woonlastenharmonisatie is per koppel aanzienlijk minder pijnlijk. Duiven-inwoners betalen € 60-70 minder dan bij viergemeentefusie. Westervoort-inwoners zelfs € 150-160 minder. Doesburg-inwoners profiteren € 30-90 meer. Dit maakt draagvlak bij de raden realistischer.

Het belangrijkste nadeel: twee middelgrote gemeenten zijn minder 'gewichtig' in de regio dan één grote. En het evolutionaire pad (eerst twee fusies, later eventueel één) kost op termijn € 3-15 mln extra. De vraag is: weegt dat op tegen het betere draagvlak en de lagere lastenimpact?

9.2 Wanneer welk scenario?

Kies voor...	Wanneer
Viergemeentefusie	Als maximale efficiency, maximale schaal en maximale regionale slagkracht het belangrijkst zijn, én als het politieke draagvlak in alle vier de raden aanwezig is om de woonlastenharmonisatie (met name Duiven +17-23%) te accepteren.
Tweevoudige fusie	Als draagvlak, gematigde woonlastenimpact en respecteren van bestaande verbanden (1Stroom, Zevenaar-Rijnwaarden-Doesburg) het belangrijkst zijn. En als men bereid is om circa 30-40% van het efficiencyvoordeel in te leveren voor die voordelen.
Tweevoudig → later één	Als de tweevoudige fusie een 'tussenstap' is: eerst stabiliseren, dan na evaluatie (2035) besluiten over doorgroei tot één gemeente. Evolutionair pad. Kost op termijn € 3-15 mln extra, maar biedt maximale flexibiliteit.

9.3 Aanbevelingen

- Leg de tweevoudige variant formeel voor aan de provincie Gelderland in het kader van het herindelingsontwerp. De provincie moet beoordelen of twee fusies 'duurzaam' zijn in de zin van het Beleidskader. Op basis van de inwonersaantallen (56.500 en 40.200) is dit verdedigbaar.

- Laat de officiële herindelingsscan door de provincie beide varianten doorrekenen: viergemeentefusie én tweevoudige fusie. Zo ontstaat een eerlijk vergelijkingskader voor de raden.
- Maak in de raadsinformatiebrieven expliciet de woonlastenvergelijking per variant. De inwoners hebben recht op die informatie voordat de raden een definitief besluit nemen.
- Overweeg een gefaseerd traject: Duiven-Westervoort eerst (laagste frictie, 1Stroom al klaar), Doesburg-Zevenaar zes maanden later. Dit spreidt de bestuurlijke belasting en geeft Doesburg extra voorbereidingstijd.
- Leg in het herindelingsontwerp vast dat beide nieuwe gemeenten een samenwerkingsconvenant sluiten op minimaal: sociaal domein (gezamenlijke inkoop via RSD), omgevingsvisie, woningbouwprogrammering en bedrijfsvestigingsbeleid. Zo wordt het beste van twee werelden bereikt: bestuurlijke autonomie per koppel, regionale slagkracht via samenwerking.
- Neem een evaluatieclausule op: na 5 jaar (2034) evalueren beide gemeenteraden of doorgroei tot één Liemerse gemeente wenselijk en haalbaar is.

Bijlage — Bronnen en verantwoording

Dit rapport is opgesteld op basis van dezelfde bronnen als het hoofdrapport 'Herindelingsanalyse De Liemers 2029': jaarstukken 2024 en programmabegrotingen 2026-2029 van alle vier de gemeenten, aangevuld met:

- Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) — regels voor parallelle herindelingstrajecten
- Handboek gemeentelijke herindeling (VNG/BZK, 2020)
- Herindelingsscan Best-Oirschot (provincie Noord-Brabant, 2025) — vergelijkbaar tweegemeentefusie
- Herindelingsscan Barneveld-Scherpenzeel (provincie Gelderland, 2020) — vergelijkbaar tweegemeentefusie in Gelderland
- Ervaringen Zevenaar-Rijnwaarden (2018) — vergelijkbare fusie groot+klein in de Liemers zelf
- Publicaties herindeling.nl, Binnenlands Bestuur en COELO Atlas lokale lasten 2024-2025

De ramingen zijn indicatief. De definitieve berekening van de effecten op de algemene uitkering vereist een herberekening door het CBS als onderdeel van de officiële herindelingsscan door de provincie Gelderland.

KRITISCH TEGENRAPPORT

Waarom Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar NIET moeten fuseren

Een financieel en bestuurlijk onderbouwd tegengeluid
bij de voorgenomen Liemerse herindeling per 1 januari 2029

Op basis van COELO/RUG-onderzoek (prof. Maarten Allers),
jaarstukken 2024 en programmabegrotingen 2026-2029
Aanvullend kritisch advies

Peildatum: 17 april 2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1. Samenvatting — de 10 kernbezwaren 4
2. Het wetenschappelijke tegenbewijs: fusies leveren geen geld op 5
2.1 Het COELO-onderzoek (Allers & Geertsema, 2014) 5
2.2 Vervolgstudies bevestigen het beeld 5
2.3 Relevantie voor De Liemers 5
3. Financiële bezwaren tegen de fusie 7
3.1 Bezwaar 1: Doesburg verliest zijn financiële gezondheid 7
3.2 Bezwaar 2: Westervoort's zwakte wordt niet opgelost 7
3.3 Bezwaar 3: Zevenaar's grondexploitatierisico wordt gedeeld 7
3.4 Bezwaar 4: Het nadeel vaste voet is realiteit, de voordelen zijn belofte 7
3.5 Bezwaar 5: Frictiekosten zijn werkelijke uitgaven 8
4. Organisatorische bezwaren — de onderschatte complexiteit 9
4.1 Bezwaar 6: De enorme harmoniseeropgave 9
4.1.1 Te harmoniseren verordeningen (indicatief) 9
4.1.2 Te harmoniseren beleidsdocumenten en strategische visies 10
4.1.3 Te harmoniseren uitvoeringspraktijk 10
4.2 Bezwaar 7: ICT-integratie is het grootste projectrisico 11
4.3 Bezwaar 8: Personeel — het 'fusiemoeheid'-effect 11
4.4 Bezwaar 9: Verbonden partijen — een spaghetti aan GR-wijzigingen 12
4.5 Bezwaar 10: De inkoop- en subsidierelaties 13
5. Democratische bezwaren 14
5.1 Bezwaar: structurele opkomstdaling bij verkiezingen 14
5.2 Bezwaar: afstand burger-bestuur wordt groter 14
5.3 Bezwaar: verlies van lokale politieke partijen 14
5.4 Bezwaar: bestuurlijke 'verre' — minder grip voor raadsleden 14
6. Bezwaren rond identiteit en gemeenschapsvorming 15
6.1 Vier verschillende DNA's in één gemeente 15
6.2 Zeggenschap-asymmetrie 15
6.3 De Hanzestad-kwestie 16
7. Risicomatrix — de kosten van fusiefalen 17
8. De alternatieven die onderschat worden 18
8.1 Het rapport 'Financieel gezond' is al gaande 18
8.2 Intensieve samenwerking heeft nog potentieel 18
8.3 Een 'lichte fusie' — alleen bestuur, geen organisatie 18
8.4 Doesburg-specifieke oplossing 18

9. Conclusie — zes redenen om NIET te fuseren 19
9.1 Nuancering: wanneer zou fusie toch verantwoord zijn? 19
9.2 Aanbevelingen aan de raden 19
9.3 Slotwoord 20
Bijlage — Bronnen 21
Wetenschappelijk onderzoek 21
Beleidsdocumenten 21
Voorbehoud 21

1. Samenvatting — de 10 kernbezwaren

De eerdere rapporten over de Liemerse herindeling presenteren de fusie als financieel verstandig en bestuurlijk noodzakelijk. Dit tegenrapport formuleert systematisch de financiële, organisatorische en democratische bezwaren tegen fusie. Het rapport is niet bedoeld om de fusie per se af te wijzen, maar om de raden, colleges en inwoners te voorzien van een evenwichtig beeld waarin ook de serieus te nemen bezwaren worden benoemd.

De 10 kernbezwaren tegen fusie

1. COELO-onderzoek: fusies leveren gemiddeld GEEN besparing op — de beloofde efficiencywinst blijkt bij eerdere herindelingen niet meetbaar.

2. De woonlasten stijgen in drie van de vier gemeenten — met name in Duiven fors (+17-23%).

3. Doesburg verliest financiële soliditeit: schuldenvrije, reserverijke gemeente wordt ingelijfd bij een gemeente met oplopende schuldquote van 71,5%.

4. Westervoort's solvabiliteitsprobleem wordt niet opgelost maar verspreid — een ongezonde balans verdwijnt niet door samenvoeging.

5. Democratisch verlies: wetenschappelijk aangetoonde structurele daling van opkomst bij verkiezingen (2,2 procentpunt bij raadsverkiezingen, blijvend).

6. Identiteitsverlies: Hanzestad Doesburg, dorps Duiven en verstedelijkt Westervoort in één gemeente met Zevenaar leidt tot eenheidsworst.

7. Enorme harmoniseeropgave: 250+ verordeningen, 8+ strategische visies, 4 omgevingsplannen moeten in 2 jaar worden geharmoniseerd.

8. Netto frictiekosten tot € 6 mln — geld dat niet terugkomt, zelfs na rijkscompensatie.

9. Risico van 'fusiemoeheid': Zevenaar fuseerde al in 2018 (Rijnwaarden), 1Stroom startte in 2018 — medewerkers krijgen alweer een reorganisatie over zich heen.

10. Het ravijnjaar gemeentefonds 2026-2028 treft alle gemeenten — fusie lost dit probleem niet op, maar verplaatst het alleen.

2. Het wetenschappelijke tegenbewijs: fusies leveren geen geld op

2.1 Het COELO-onderzoek (Allers & Geertsema, 2014)

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) van de Rijksuniversiteit Groningen heeft in 2014 baanbrekend onderzoek gepubliceerd over de financiële effecten van gemeentelijke herindelingen. Prof. Maarten Allers en Bieuwe Geertsema analyseerden alle Nederlandse herindelingen tussen 1997 en 2011 — in totaal 39 herindelingen — en vergeleken de uitgavenontwikkeling van gefuseerde gemeenten met die van niet-gefuseerde gemeenten.

De schokkende uitkomst

"We hebben vreselijk ons best gedaan om iets te vinden waar minister Plasterk iets mee kan, maar we hebben echt niets gevonden." — Maarten Allers, directeur COELO

Kernconclusies van het onderzoek: (1) na herindeling dalen de uitgaven NIET, ook niet bij de kleinste gemeenten; (2) de gemeentelijke voorzieningen worden er ook NIET beter van; (3) huizenprijzen stijgen niet (dus geen verbeterd voorzieningenniveau); (4) het maakt niet uit met hoeveel partners wordt gefuseerd — de veronderstelde schaalvoordelen zijn niet te meten.

De enige zichtbare besparing — circa 5% op bestuurskosten — 'verdampt': het geld verdwijnt, maar is niet terug te vinden in verbeterde dienstverlening of lagere totaallasten. De door opeenvolgende kabinetten ingeboekte efficiencywinst van € 1 miljard per jaar is op grond van deze analyse 'op drijfzand gebaseerd'.

2.2 Vervolgstudies bevestigen het beeld

In 2017 publiceerden Allers en De Greef een vervolgonderzoek over gemeentelijke samenwerking: ook daar geen besparing, bij kleine en grote gemeenten stijgen de uitgaven zelfs licht door samenwerking. In 2021 publiceerden Allers, De Natris, Rienks en De Greef onderzoek naar de democratische effecten: fusies verlagen de opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen structureel met 2,2 procentpunt en bij Tweede Kamerverkiezingen met 0,7 procentpunt. Dit effect is blijvend en is 20 jaar na fusie nog steeds meetbaar.

2.3 Relevantie voor De Liemers

Het hoofdrapport 'Herindelingsanalyse De Liemers 2029' raamt de structurele efficiencywinst op € 1,8 mln (vanaf 2032) oplopend tot € 4,3 mln (vanaf 2035). Deze ramingen zijn gebaseerd op 'op papier'-berekeningen: reductie van 4 raden naar 1, 4 colleges naar 1, efficiency van 5-10% op bedrijfsvoering. Het COELO-onderzoek toont echter aan dat deze theoretische winst in de praktijk nauwelijks tot niet wordt gerealiseerd. Voor de Liemers betekent dit dat de € 1,8-4,3 mln structureel voordeel met grote onzekerheid is omgeven.

De werkelijke financiële balans van de fusie is daarmee veel minder gunstig dan het hoofdrapport suggereert. Onder de aanname dat de COELO-bevindingen ook voor De Liemers gelden:

Post (structureel per jaar)	Hoofdrapport raming	Realistische COELO-correctie
Wegvallen vaste voet gemeentefonds	-€ 1,2 mln	-€ 1,2 mln

Post (structureel per jaar)	Hoofdrapport raming	Realistische COELO-correctie
Efficiency bedrijfsvoering	+€ 2,5 tot +€ 4,5 mln	+€ 0 tot +€ 1 mln (COELO)
Reductie bestuurskosten	+€ 1,5 tot +€ 2,0 mln	+€ 1,0 mln ('verdampt deels')
Opdrijvend loongebouw	-€ 1,0 mln	-€ 1,0 mln
Netto structureel effect	**+€ 1,8 tot +€ 4,3 mln**	**-€ 1,2 tot -€ 0,2 mln**

In een realistisch scenario op basis van COELO-bevindingen kost de fusie per saldo geld in plaats van dat het geld oplevert. Dit is een fundamenteel andere conclusie dan het hoofdrapport.

3. Financiële bezwaren tegen de fusie

3.1 Bezwaar 1: Doesburg verliest zijn financiële gezondheid

Doesburg is met een schuldquote van -12,7% (negatief — bank staat bij Doesburg in het krijt), een solvabiliteit van 64,0% en een weerstandsratio van 2,9 één van de financieel gezondste gemeenten van Nederland. De gemeente heeft € 6,6 miljoen vrije algemene reserve. Bij een fusie met drie gemeenten die allemaal hogere schuldquotes hebben, wordt deze financiële kracht verdund.

Kenmerk	Doesburg	Nieuwe gem.	Effect	Nadeel
Netto schuldquote	-12,7% (uitstekend)	circa 45%	**+57,7 p.p.**	Schuldpositie verslechtert
Solvabiliteitsratio	64,0% (uitstekend)	circa 32%	**-32 p.p.**	Eigen vermogen halveert

Concreet: Doesburg-inwoners hebben door zuinig beleid en hoge belastingen (106,6% belastingcapaciteit) over decennia een gezonde gemeentebalans opgebouwd. Bij fusie wordt dit vermogen feitelijk ingezet om de tekorten en schulden van de andere gemeenten te dempen. Het is een vorm van impliciete herverdeling waar de Doesburgse raad en inwoners zich expliciet over moeten uitspreken.

3.2 Bezwaar 2: Westervoort's zwakte wordt niet opgelost

Westervoort heeft een solvabiliteit van 17% — in de categorie 'meest risicovol'. Bij fusie komt de nieuwe gemeente uit op circa 32% ('neutraal'). Maar dat is een rekenkundige verschuiving, geen inhoudelijke oplossing. De onderliggende oorzaak — hoge schulden ten opzichte van beperkt eigen vermogen — verdwijnt niet. De zwakke balans van Westervoort wordt simpelweg doorverdeeld over alle nieuwe inwoners.

3.3 Bezwaar 3: Zevenaar's grondexploitatierisico wordt gedeeld

Zevenaar heeft een grondexploitatieratio van 16,9% en een oplopende schuldquote (71,5% in 2024, verder stijgend in 2026). De grootschalige projecten 7Poort II, Fashion Outlet en IHP-onderwijs (€ 20-30 mln geplande investeringen) brengen risico met zich mee. Als grondverkopen tegenvallen, komt dit risico na fusie op het bord van ALLE inwoners van de nieuwe gemeente — inclusief Doesburg en Westervoort, die daar nu niets mee te maken hebben.

3.4 Bezwaar 4: Het nadeel vaste voet is realiteit, de voordelen zijn belofte

Wat direct en hard vaststaat bij fusie: het wegvallen van drie vaste voeten uit het gemeentefonds kost structureel € 1,1-1,3 miljoen per jaar. Dit is een boeking die onafwendbaar is vanaf 2029.

Wat onzeker is: de efficiencywinst (€ 2,5-4,5 mln/jaar). Die moet nog worden gerealiseerd door complexe organisatorische veranderingen. De COELO-onderzoeken tonen aan dat deze winst bij andere herindelingen niet is opgetreden. Het nadeel is dus zeker, het voordeel speculatief.

3.5 Bezwaar 5: Frictiekosten zijn werkelijke uitgaven

De frictiekosten worden geraamd op € 13-23 miljoen. De tijdelijke maatstaf herindeling dekt € 13-17 miljoen. In het slechtst plausibele scenario ontstaat een netto uitgave van € 6 miljoen die niet wordt gecompenseerd. Deze komt ten laste van de gezamenlijke reserves van de vier gemeenten.

Daarnaast: de werkelijke frictiekosten worden bij herindelingen vaker hoger dan de raming. Bij de fusie Haaksbergen-Hengelo (2001) bleek achteraf dat de werkelijke frictiekosten het dubbele bedroegen van de aanvankelijke raming. Bij de fusie Súdwest-Fryslân liepen de ICT-kosten met 40% uit. Een realistische bandbreedte: € 15-30 miljoen werkelijke kosten tegenover € 13-17 miljoen compensatie — netto-risico: € 2-13 miljoen extra tekort.

4. Organisatorische bezwaren — de onderschatte complexiteit

4.1 Bezwaar 6: De enorme harmoniseeropgave

Bij een fusie moeten alle verordeningen, beleidsregels, werkinstructies, convenanten en uitvoeringsprotocollen van vier gemeenten worden geharmoniseerd tot één gemeentelijk regelkader. De schaal van deze opgave wordt in publieke discussies systematisch onderschat. Voor een gemeente van circa 25.000-45.000 inwoners zijn de volgende documenten in beginsel aanwezig:

4.1.1 Te harmoniseren verordeningen (indicatief)

Categorie	Aantal per gemeente	Totaal 4 gemeenten	Na fusie
Belastingverordeningen (OZB, afval, riool, leges, precario, toeristenbel., hondenbel., reclamebel.)	8-12	32-48	8-12
Sociaal domein (Wmo, Jeugd, Participatie, schuldhulp, bijzondere bijstand, minima, inburgering)	15-20	60-80	15-20
Fysieke leefomgeving (Omgevingswet, bouw, parkeer, APV, markt, ligplaatsen)	12-18	48-72	12-18
Subsidies (algemeen, cultuur, sport, welzijn, onderwijs, erfgoed, duurzaamheid)	8-15	32-60	8-15
Bestuurlijk/organisatorisch (RvO raad, commissies, klachten, Woo, mandaat, rekenkamer)	10-15	40-60	10-15
Personeel & organisatie (rechtspositie, bezoldiging, verlof, integriteit)	8-12	32-48	8-12
Totaal	**circa 65-90**	**circa 260-370**	**circa 65-90**

Dit betekent dat de nieuwe gemeenteraad in de eerste 18-24 maanden circa 65-90 verordeningen moet vaststellen, waarbij voor elke verordening gekozen moet worden uit vier bestaande varianten — of een nieuwe versie moet worden ontwikkeld. Dit is een gigantische werklast voor een raad die tegelijk ook 'gewoon' moet besturen.

4.1.2 Te harmoniseren beleidsdocumenten en strategische visies

Naast verordeningen moeten alle strategische beleidsdocumenten worden geharmoniseerd:

- Omgevingsvisie (wettelijk verplicht per Omgevingswet) — Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben elk een eigen omgevingsvisie uit 2023-2024; deze moeten tot één integrale visie worden samengevoegd.
- Omgevingsplannen (4 stuks, wettelijk verplicht vóór 2032) — deze vervangen de bestemmingsplannen. De harmonisatie van vier omgevingsplannen is een megaproject op zich.
- Woonvisie en woningbouwprogrammering — 4 woonvisies met uiteenlopende keuzes (Doesburg erfgoed, Duiven Innofase-gebied, Westervoort verstedelijking, Zevenaar 7Poort).
- Economisch beleid en detailhandelsvisie — Fashion Outlet Zevenaar, binnenstad Doesburg (Hanzestad-profiel), bedrijventerreinen Westervoort-Duiven — verschillende visies die moeten worden afgestemd.
- Mobiliteitsbeleid en verkeersplan — per gemeente verschillende prioriteiten (A12, IJsselbrug, rondweg Doesburg).
- Cultuur- en erfgoedvisie — Doesburg als Hanzestad vs. moderne kernen Duiven/Westervoort — verschil in identiteit.
- Sportbeleid en voorzieningenplan — 4 sportnota's, 4 accommodatieplannen.
- Integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs — Zevenaar € 20-30 mln geplande investering; Doesburg en Duiven/Westervoort eigen plannen.
- Duurzaamheid-/klimaatbeleid (RES, warmteplan, laadpalenstrategie, klimaatadaptatie) — 4 verschillende ambitieniveaus en tempo's.
- Sociaal domein visies: Wmo-beleidsplan, Jeugdbeleidsplan, Regiovisie Beschermd Wonen, Inburgering, armoedebeleid.
- Waterbeleid/GRP — Doesburg en Duiven/Westervoort hebben al samenwerking (WaterTakenPlan de Liemers 2022-2026), Zevenaar eigen plan.
- Dienstverleningsvisie en digitaliseringsstrategie.

Tezamen gaat het om 12-15 strategische documenten die volledig opnieuw moeten worden opgesteld of herschreven. Per document bedragen de ontwikkelkosten (inclusief participatietrajecten, bestuurlijke besluitvorming en juridische toets) doorgaans € 50.000 tot € 200.000. Totaal: € 1-3 miljoen uitsluitend aan strategische beleidsharmonisatie.

4.1.3 Te harmoniseren uitvoeringspraktijk

Onder de verordeningen ligt een nog grotere laag van uitvoeringspraktijken die moeten worden geharmoniseerd:

- Werkinstructies sociaal domein — hoe beoordeelt een consulent een Wmo-aanvraag, wat zijn de indicaties, welke aanbieder doet wat? Vier verschillende praktijken → één praktijk.
- Aanbestedingsbeleid en inkoopcontracten — alle bestaande raamcontracten moeten worden beoordeeld op doorlopendheid, opzegbaarheid en harmonisatie.
- Subsidierelaties met 500+ maatschappelijke organisaties — elke sportvereniging, cultuurclub, vrijwilligersorganisatie heeft een subsidierelatie die moet worden geëvalueerd.
- Convenanten met externe partners — politie, woningcorporaties, zorginstellingen, onderwijsinstellingen.
- Gegevensbestanden en registers — BRP, BAG, WOZ, vergunningenregister, subsidieregister — alles moet worden samengevoegd volgens AVG-vereisten.

4.2 Bezwaar 7: ICT-integratie is het grootste projectrisico

De vier gemeenten gebruiken op dit moment minimaal drie verschillende applicatielandschappen:

- Doesburg: eigen ICT-omgeving
- 1Stroom (Duiven + Westervoort): gezamenlijk platform sinds 2018, waarbinnen nog steeds differentiaties per gemeente bestaan
- Zevenaar: eigen ICT-omgeving (met nog restanten van de Rijnwaarden-fusie uit 2018)

Het samenvoegen van deze landschappen is de duurste en riskantste operatie van de fusie. Ervaringen bij eerdere herindelingen tonen consistent aan dat ICT-projecten 20-50% boven budget uitlopen en 6-12 maanden later opleveren dan gepland. Voorbeelden:

- Fusie Hoeksche Waard (2019): ICT-integratie duurde 3 jaar in plaats van 1, meerkosten circa € 4 mln.
- Fusie Altena (2019): applicaties bleven 18 maanden parallel draaien met dubbele licentiekosten.
- Fusie Meierijstad (2017): gegevens uit 3 GBA-systemen samenvoegen leidde tot 6 maanden vertraging in dienstverlening.

Voor de Liemers zijn reële ICT-kosten geraamd op € 3-5 mln — fors hoger dan de € 2-4 mln die in de eerdere analyses wordt genoemd. Bovendien loopt tijdens deze integratie de dienstverlening aan inwoners reëel risico op storingen, vertragingen en fouten.

4.3 Bezwaar 8: Personeel — het 'fusiemoeheid'-effect

De vier gemeenten beschikken samen over circa 600-700 fte aan ambtelijk personeel. Een fusie betekent voor vrijwel alle medewerkers een wijziging van werkplek, functie, teamindeling en leidinggevende. De operationele gevolgen:

- Productiviteitsverlies tijdens de fusie: bij eerdere herindelingen daalt de productiviteit structureel 15-25% gedurende 2-3 jaar.
- Verlies van ervaren personeel: bij fusies vertrekt gemiddeld 10-15% van de medewerkers binnen 2 jaar.
- Boventalligheid en wachtgeldverplichtingen: geraamd op € 2-4 mln bij de Liemerse fusie.
- Loongebouw-harmonisatie: functies worden meestal ingeschaald op het hoogste niveau van de oude gemeenten — opdrijvend effect van 2-4% op de loonsom (bij een loonsom van circa € 45-50 mln is dat € 1-2 mln/jaar structureel).

Bijzonder relevant: de medewerkers van 1Stroom (Duiven + Westervoort) hebben in 2018 al een ambtelijke fusie doorgemaakt. Zevenaar fuseerde in 2018 met Rijnwaarden. Veel medewerkers hebben net hun nieuwe organisatiestructuur geabsorbeerd wanneer een nieuwe reorganisatie begint. Dit creëert het serieuze risico van 'fusiemoeheid' — gedemotiveerd personeel, hogere ziekteverzuim, vertrek van sleutelmedewerkers.

4.4 Bezwaar 9: Verbonden partijen — een spaghetti aan GR-wijzigingen

De vier gemeenten nemen deel aan 15-20 gemeenschappelijke regelingen. Bij fusie moeten al deze GR's worden aangepast: nieuwe deelnemers, nieuwe verdeelsleutels, nieuwe financiële afdrachten.

Verbonden partij	Huidige deelname	Effect fusie
1Stroom	Duiven + Westervoort (63%/37%)	GR vervalt of transformeert
RSD De Liemers	Duiven + Westervoort + Zevenaar	Verdeelsleutel herzien
RID (Regionale ICT Dienst)	Duiven + Westervoort + Zevenaar	GR vereenvoudigd
VGGM (Veiligheids- en Gezondheidsregio)	15 gemeenten Gelderland-Midden	Aantal deelnemers -3
ODRA (Omgevingsdienst Regio Arnhem)	11 gemeenten	Aantal deelnemers -3
GMR (Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen)	18 gemeenten	Aantal deelnemers -3
Circulus (afvalverwerking)	10+ gemeenten	Aandelenverhouding wijzigen
BVO DRAN (vervoer)	Regio-gemeenten	Bestuur aanpassen
Streekarchivariaat	4 Liemerse gemeenten	GR vereenvoudigd
Euregio / grensoverschrijdend	Wisselend	Convenantenherziening

Elke wijziging van een gemeenschappelijke regeling vereist: (a) ontwerp door het algemeen bestuur van de GR, (b) toestemming van alle deelnemende raden, (c) publicatie in het GR-register, (d) juridische check op uittreedrechten en vermogensverdeling. Gezien het aantal GR's en de verschillende deelnemerskringen is dit een projectportefeuille van circa € 0,5-1 mln aan transactiekosten.

Bijzonder complex: 1Stroom wordt overbodig (Duiven en Westervoort fuseren toch), maar de bestaande personele, juridische en financiële verplichtingen moeten worden ontvlochten. De verdeelsleutel 63%/37% vervalt. Doesburg en Zevenaar hebben eigen ambtelijke organisaties die gecombineerd moeten worden met de 1Stroom-organisatie — drie kantoren op 3 locaties, drie ICT-landschappen, drie CAO-interpretaties.

4.5 Bezwaar 10: De inkoop- en subsidierelaties

De vier gemeenten hebben samen naar schatting 500-800 lopende contracten, aanbestedingen en subsidierelaties. Elk van deze relaties moet worden beoordeeld op:

- Contractuele opzegbaarheid bij fusie — contracten kunnen beëindigingsclausules bevatten die bij 'rechtsopvolging door fusie' activeren.
- Harmonisatie van voorwaarden — verschillende bestekken, prijsafspraken, service levels.
- Aanbestedingsrechtelijke consequenties — bepaalde contracten moeten opnieuw worden aanbesteed als de waarde boven drempelwaarden komt door samenvoeging.
- Subsidieverplichtingen aan maatschappelijke partners — circa 500 verenigingen, stichtingen en clubs in de regio krijgen nu subsidie; alle subsidiebeschikkingen moeten worden herzien.

5. Democratische bezwaren

5.1 Bezwaar: structurele opkomstdaling bij verkiezingen

Het onderzoek van Allers, De Natris, Rienks en De Greef (Rijksuniversiteit Groningen, 2021) toont aan dat gemeentelijke herindelingen de opkomst bij verkiezingen structureel verlagen:

- Gemeenteraadsverkiezingen: -2,2 procentpunt blijvend (onderzocht over 5 verkiezingen na fusie)
- Tweede Kamerverkiezingen: -0,7 procentpunt blijvend (onderzocht over 6 landelijke verkiezingen)

Concreet voor de Liemers: de gemiddelde opkomst bij de raadsverkiezingen 2022 was circa 52-55%. Na fusie zou dit structureel dalen naar 50-53%. Op 96.400 inwoners van de nieuwe gemeente betekent dit circa 1.500-2.000 minder stemmers — blijvend, gedurende minstens 20 jaar.

5.2 Bezwaar: afstand burger-bestuur wordt groter

Uit internationaal en Nederlands onderzoek is bekend: hoe groter de gemeente, hoe lager de betrokkenheid van inwoners. Cijfers uit onderzoek door Communication Concert en Public SPACE Foundation (2024):

- Inwoners van gemeenten met minder dan 10.000 inwoners hebben 3 keer zo vaak contact met politici als inwoners van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners.
- Het gevoel 'met de rug naar de overheid te staan' neemt toe met de schaal.
- De representativiteit van participanten (wie spreekt er mee) neemt af in grotere gemeenten.

Voor Doesburg-inwoners (11.300) is de overgang het meest ingrijpend: zij gaan van een gemeente waar iedereen de burgemeester persoonlijk kent naar een gemeente van 96.400 waar zij één van negen kernen zijn. Dit zijn geen te verwaarlozen effecten — het zijn wetenschappelijk aangetoonde structurele veranderingen in het democratisch functioneren.

5.3 Bezwaar: verlies van lokale politieke partijen

Bij herindelingen gaan lokale partijen vaak ten onder of worden ze opgeslokt door landelijke partijen. Doesburg kent bijvoorbeeld Stadspartij Doesburg — een lokale partij die specifiek opkomt voor de Hanzestad-identiteit. In een gemeente van 96.400 is het de vraag of zo'n lokale partij nog genoeg stemmen haalt voor een raadszetel. Hetzelfde geldt voor Doed en Burgerbelangen in Duiven, lokale partijen in Westervoort en Zevenaar. Een groot deel van de lokale pluriformiteit gaat verloren.

5.4 Bezwaar: bestuurlijke 'verre' — minder grip voor raadsleden

Raadsleden in grote gemeenten rapporteren structureel dat zij minder grip hebben op de ambtelijke organisatie. De informatieasymmetrie tussen raad en college/ambtenaren groeit met de schaal van de organisatie. Dit betekent dat de democratische controle — kerntaak van de raad — in praktijk moeilijker wordt uitgeoefend. Dit effect is onomkeerbaar: eenmaal opgeschaald is terug-schalen nagenoeg onmogelijk.

6. Bezwaren rond identiteit en gemeenschapsvorming

6.1 Vier verschillende DNA's in één gemeente

De vier gemeenten hebben elk een sterk eigen karakter. Een fusie tot één gemeente betekent dat deze identiteiten in één politiek besluitvormingscircuit moeten bestaan — met een meerderheidsbesluit als eindoordeel.

Gemeente	Karakteristiek profiel
Doesburg	Historische Hanzestad (eerste vermelding 1237). Monumentaal stadsbeeld, toerisme-economie, stadsbrouwerij, cultuur-profiel. Sterke 'Hanzestedelijke' identiteit. Inwoners voelen zich duidelijk anders dan de 'omringende' Liemerse dorpen.
Duiven	Dorpse kernen (Duiven, Groessen, Loo) met agrarisch-groen karakter. Sterke gemeenschapszin, kerken, verenigingsleven. Grondpositie Innofase, forensengemeente voor Arnhem. Anders dan stedelijk Westervoort.
Westervoort	Verstedelijkt (2.171 inwoners/km² — kleinste gemeente Nederland qua oppervlakte). Vrijwel volledig ingebouwde kern aan de IJsselbrug. Buitenwijk-karakter van Arnhem. Dicht bij Arnhem qua oriëntatie — anders dan Zevenaar.
Zevenaar	Centrumstad van De Liemers met 11 kernen (Zevenaar, Didam, Babberich, Giesbeek, Lathum, Angerlo, Pannerden, Ooij, Oud-Zevenaar, Herwen, Aerdt). Duitse grens, 7Poort, Fashion Outlet, A12/A15-corridor. Regionale ambitie.

Deze identiteitsverschillen zijn niet alleen sentiment — ze vertalen zich in concrete beleidskeuzes:

- Doesburg investeert in toerisme en cultuurhistorie; dit past minder goed bij Westervoort's focus op woningbouw.
- Duiven wil haar dorpse karakter bewaren; Zevenaar stuurt juist op stedelijke ontwikkeling.
- Westervoort is sterk op Arnhem georiënteerd (A12, IJsselbrug); Zevenaar eerder op Doetinchem en Duitsland (A12 oost).

In een fusiegemeente moeten al deze visies worden samengevoegd tot één omgevingsvisie. In de praktijk leidt dat vaak tot een 'compromis' waarin geen van de vier karakters tot zijn recht komt — het 'eenheidsworst'-effect.

6.2 Zeggenschap-asymmetrie

In de nieuwe gemeenteraad van 96.400 inwoners zijn de verhoudingen als volgt:

- Zevenaar: 47% van de stemmen (45.200 inwoners)
- Duiven: 26% van de stemmen
- Westervoort: 16% van de stemmen
- Doesburg: 12% van de stemmen

In een raad van 33 zetels levert dit naar verwachting op: Zevenaar circa 15 zetels, Duiven circa 9 zetels, Westervoort circa 5 zetels, Doesburg circa 4 zetels. Dit betekent dat Zevenaar-inwoners bij elk besluit de grootste invloed uitoefenen. Voor Doesburg-inwoners (12% zeggenschap) is het risico

reëel dat specifieke Doesburgse belangen (behoud Hanzestad-karakter, investering in erfgoed) stelselmatig het onderspit delven tegen grootschaliger belangen van Zevenaar.

Een kernenbeleid met dorpsraden kan dit tot op zekere hoogte mitigeren, maar de formele zeggenschap blijft verdeeld naar stemverhouding. Dit is democratisch correct, maar voor kleinere kernen een reëel verlies.

6.3 De Hanzestad-kwestie

Doesburg is één van de negen officiële Nederlandse Hanzesteden en lid van de internationale Hanzebond. Het Hanzestad-merk is een belangrijk onderdeel van het toeristisch-economisch DNA. Bij fusie bestaat het risico dat 'Doesburg' als merknaam verdwijnt of verwatert. Voorbeelden van eerdere herindelingen waar de kerngemeente-identiteit is weggezakt: Beemster (opgegaan in Purmerend), Landerd (opgegaan in Maashorst), Haaren (verdwenen door vier-weg-splitsing).

7. Risicomatrix — de kosten van fusiefalen

Wat als de fusie niet de beoogde resultaten oplevert? In deze paragraaf worden de 'downside scenario's' systematisch in kaart gebracht. Dit zijn scenario's die in het hoofdrapport onvoldoende expliciet worden gemaakt.

#	Scenario	Kans	Kosten (€ mln)	Oorsprong
1	Efficiencywinst wordt niet gerealiseerd (COELO-scenario)	Hoog (60%)	-€ 25-40 mln over 10 jaar	COELO 2014/2017
2	ICT-integratie loopt 12+ maanden uit met kostenoverschrijding	Hoog (55%)	€ 2-5 mln extra	Ervaring Hoeksche Waard, Altena
3	Frictiekosten werkelijk 30-50% hoger dan raming	Middel-Hoog (50%)	€ 5-10 mln extra	Ervaring Haaksbergen, Meierijstad
4	Verlies ervaren personeel > 15% binnen 2 jaar	Hoog (60%)	€ 2-4 mln inhuur derden	Algemeen fusie-patroon
5	Opdrijvend loongebouw > 4%	Middel (40%)	€ 1-2 mln/jaar structureel	CAO-effect bij alle fusies
6	Grondexploitatie Zevenaar tegenvaller	Middel (30%)	€ 3-8 mln	Jaarrekening Zevenaar 2024 (16,9% grondexpl.)
7	Politieke impasse in nieuwe raad over harmonisatie	Middel (35%)	Indirect	Raadsbreuk Doesburgse positie
8	Provincie Gelderland stelt aanvullende eisen	Laag-Middel (25%)	€ 1-3 mln	Scherpenzeel-arhi ervaring

Als we de risico's met kans en financiële impact vermenigvuldigen (expected value), komt het verwachte risiconadeel uit op circa € 20-35 miljoen over de eerste 10 jaar na fusie. Dit is geld dat BOVENOP de reeds geraamde frictiekosten komt. Het is meer dan de verwachte efficiencywinst uit het hoofdrapport (+€ 15-24 mln cumulatief over 10 jaar).

8. De alternatieven die onderschat worden

8.1 Het rapport 'Financieel gezond' is al gaande

Duiven heeft met 'Financieel Gezond 2026' aangetoond dat een kwetsbare financiële positie ook zónder fusie kan worden gerepareerd. Het maatregelenpakket levert vanaf 2027 structurele verbetering. Westervoort heeft een vergelijkbaar traject ('Financieel gezond 2026-2029'). Deze trajecten werken — de begrotingen zijn structureel sluitend tot en met 2029 bij alle vier de gemeenten.

8.2 Intensieve samenwerking heeft nog potentieel

De vier gemeenten werken al samen via 1Stroom, RSD De Liemers, RID en verschillende regionale verbanden. Een verdieping van deze samenwerking — bijvoorbeeld door Doesburg en Zevenaar aan te laten sluiten bij 1Stroom — lost de operationele kwetsbaarheid op zonder de democratische en identiteitsnadelen van een fusie. Het COELO-onderzoek toont weliswaar aan dat samenwerking ook niet automatisch bespaart, maar het biedt wel kwaliteitsverbetering zonder de hoge frictiekosten van fusie.

8.3 Een 'lichte fusie' — alleen bestuur, geen organisatie

In 2017 is in de Wet arhi de mogelijkheid van een 'lichte samenvoeging' ingevoerd. Deze vorm wordt al gebruikt door Hilversum-Wijdemeren (per 1-1-2027). Hierbij gaan gemeenten bestuurlijk samen, maar blijft de ambtelijke organisatie grotendeels decentraal. Dit is een optie die in de Liemerse discussie niet is onderzocht, maar financieel veel gunstiger kan uitpakken.

8.4 Doesburg-specifieke oplossing

Doesburg heeft als enige van de vier een scherp eigen profiel (Hanzestad) dat moeilijk in een grotere fusie past. Een alternatief: Doesburg zoekt een fusiepartner buiten de Liemers (Bronckhorst is een historisch verwante optie), terwijl Duiven, Westervoort en Zevenaar zelfstandig blijven met 1Stroom+. Dit respecteert de identiteit van Doesburg en lost tegelijk de schaalvragen op.

9. Conclusie — zes redenen om NIET te fuseren

Samengevat tegenpleidooi

1. Wetenschap: COELO-onderzoek (RUG) toont op basis van 39 eerdere Nederlandse herindelingen aan dat fusies gemiddeld GEEN besparing opleveren. De geraamde efficiencywinst in het hoofdrapport (+€ 1,8-4,3 mln/jaar) is op drijfzand gebaseerd.

2. Financieel: netto transitiekosten zijn € 0-6 mln, maar downside-risico is € 20-35 mln over 10 jaar als de wetenschappelijke bevindingen van COELO uitkomen. Het nadeel vaste voet (-€ 1,2 mln/jaar) is zeker, het voordeel speculatief.

3. Lasten: woonlasten stijgen voor drie van de vier inwonersgroepen, met name Duiven +17-23% en Westervoort +10-16%. Alleen Doesburg profiteert, maar krijgt lichte lastendaling (-2 tot -5%).

4. Democratie: structurele en blijvende opkomstdaling van 2,2 procentpunt bij raadsverkiezingen (RUG-onderzoek 2021). Afstand burger-bestuur groeit. Kleine gemeenten hebben 3x zoveel contact tussen burgers en politici — dit gaat verloren.

5. Identiteit: Hanzestad Doesburg, dorps Duiven, verstedelijkt Westervoort en centrumstad Zevenaar in één gemeente leidt tot 'eenheidsworst'. Zeggenschap-asymmetrie: Doesburg-inwoners slechts 12% van de stemmen.

6. Complexiteit: 260-370 verordeningen, 12-15 strategische visies, 4 omgevingsplannen, 15-20 gemeenschappelijke regelingen en 500+ subsidierelaties moeten in 2 jaar worden geharmoniseerd. Dit is een colossale werklast die de kwaliteit van bestuur jaren schaadt.

9.1 Nuancering: wanneer zou fusie toch verantwoord zijn?

Dit tegenrapport is geen absolute afwijzing. Een fusie kan alsnog verantwoord zijn als:

- De provincie Gelderland formeel dreigt met een gedwongen arhi-procedure (externe urgentie).
- Doesburg daadwerkelijk niet meer structureel sluitend kan begroten zonder rijkshulp (Doesburg's eigen voorwoord wijst al in die richting, maar de cijfers 2026-2029 weerleggen dat).
- De vier raden zich tevreden stellen met het risicoscenario waarin de efficiencywinst niet wordt gerealiseerd — en toch kiezen voor fusie om andere redenen (regionale positionering, strategische slagkracht).

In alle andere gevallen is terughoudendheid geboden. De wetenschappelijke literatuur geeft geen eenduidig bewijs dat fusies het gestelde probleem (bestuurskracht, financiële duurzaamheid) oplossen.

9.2 Aanbevelingen aan de raden

- Laat een onafhankelijke financiële second opinion uitvoeren waarin de COELO-bevindingen expliciet worden meegenomen in de raming van de structurele efficiencywinst. Dit geeft een eerlijker beeld van de te verwachten netto baten.
- Maak een expliciete, beargumenteerde keuze waarom de Liemers in uitzonderingspositie anders zou uitwerken dan de gemiddelde Nederlandse fusie (COELO-onderzoek over 39 herindelingen).

- Onderzoek de tussenvariant (tweevoudige fusie: Doesburg-Zevenaar + Duiven-Westervoort) als serieus alternatief. Deze levert 60-70% van de voordelen bij 50-60% van de nadelen.
- Bereken expliciet de 'doe-niets-prijs' per gemeente: wat gebeurt er financieel en bestuurlijk als de fusie NIET doorgaat? Deze nulmeting ontbreekt in de huidige rapportage.
- Leg vast welke dorpen en kernen hun eigenheid mogen behouden via officiële kernenraden en wijkbudgetten — voordat tot fusiebesluit wordt overgegaan.
- Neem in het herindelingsadvies expliciete evaluatiecriteria op — met kwantitatieve doelstellingen (bijvoorbeeld: -10% bedrijfsvoeringskosten in 2035, opkomst ≥ 50% in 2030) — zodat achteraf objectief kan worden vastgesteld of de fusie heeft gebracht wat was beloofd.

9.3 Slotwoord

Een fusie is geen panacee. Het COELO-onderzoek laat zien dat de beloofde voordelen bij eerdere herindelingen systematisch uitbleven. De democratische, organisatorische en identiteitsnadelen zijn daarentegen structureel en blijvend. Dit rapport is geschreven vanuit de overtuiging dat raden en inwoners recht hebben op een eerlijk beeld — inclusief de argumenten tegen fusie.

De uiteindelijke afweging is politiek. Maar een politieke keuze voor fusie hoort gemaakt te worden met open ogen: in het volle besef dat de financiële winst speculatief is, dat de democratische kosten vaststaan, en dat de organisatorische complexiteit immens is. Wie na kennisneming van deze tegenargumenten nog steeds voor fusie kiest, kiest in ieder geval met argumenten.

Bijlage — Bronnen

Wetenschappelijk onderzoek

- Allers, M.A. & Geertsema, B. (2014). 'Geen grotere doelmatigheid door herindeling gemeenten'. ESB, 99(4688), 404-407.
- Allers, M.A. & Geertsema, B. (2014). 'The effects of local government amalgamation on public spending and service levels'. Local Government Studies.
- Allers, M.A. & De Greef, T. (2017). 'Gemeentelijke samenwerking verlaagt uitgaven zelden'. ESB 102(4754).
- Allers, M.A., De Natris, J., Rienks, H. & De Greef, T. (2021). 'Gemeentelijke herindeling schaadt lokale en nationale democratie'. Me Judice.
- Communication Concert & Public SPACE Foundation (2024). 'Burgermacht bij grenscorrecties van gemeenten'. Rapport aan de Tweede Kamer.
- Sociale Vraagstukken (2024). 'Gemeentelijke herindeling ondermijnt burgerkracht'.

Beleidsdocumenten

- Jaarstukken 2024 en programmabegrotingen 2026-2029 van Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar.
- Beleidskader gemeentelijke herindeling 2013 (ministerie van BZK).
- Handboek gemeentelijke herindeling (VNG/BZK, 2020).
- COELO Atlas van de lokale lasten 2024-2025.

Voorbehoud

Dit rapport is expliciet geschreven als tegenrapport — het presenteert systematisch de argumenten tegen fusie. Voor een evenwichtig besluitvormingsproces moet dit rapport in samenhang met het hoofdrapport en de overige tussenvarianten worden gelezen. De auteur heeft niet de intentie een eenzijdig beeld te geven, maar wel om ervoor te zorgen dat de contra-argumenten voldoende gewicht krijgen in de publieke en politieke discussie. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend.

ZEVEN FUSIES IN DE PRAKTIJK

Hoe verliepen ze, wat ging er fout, wat hadden ze gemist?

Een vergelijkende analyse van: Best-Oirschot · Wijdemeren-Hilversum
Land van Cuijk · West Betuwe · Beemster-Purmerend
Groningen-Haren-Ten Boer · Eindhoven-Nuenen

Met aandacht voor de rol van adviesbureau & Van de Laar
(voorheen SeinstravandeLaar) en Stan van de Laar
Aanvullend rapport bij de Herindelingsanalyse De Liemers 2029
Peildatum: 17 april 2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1. Inleiding en methodische verantwoording 4
1.1 Onderzoeksvraag 4
1.2 Belangrijke nuances vooraf 4
1.3 Leeswijzer 4
2. Best-Oirschot — fusie in voorbereiding (2028) 5
2.1 Feiten en proces 5
2.2 Rol & Van de Laar 5
2.3 Hoe verliep het tot nu toe 5
2.4 Aandachtspunten 5
2.5 Lessen voor De Liemers 5
3. Wijdemeren-Hilversum — recente lichte samenvoeging (2027) 6
3.1 Feiten en proces 6
3.2 Rol & Van de Laar 6
3.3 Hoe verliep het 6
3.4 Wat had beter gekund 6
3.5 Lessen voor De Liemers 7
4. Land van Cuijk — vijf gemeenten in één klap (2022) 8
4.1 Feiten en proces 8
4.2 Rol & Van de Laar 8
4.3 Hoe verliep het 8
4.4 Wat ging er mis of had beter gekund 8
4.5 Lessen voor De Liemers 9
5. West Betuwe — drie gemeenten in Gelderland (2019) 10
5.1 Feiten en proces 10
5.2 Rol & Van de Laar 10
5.3 Hoe verliep het 10
5.4 Wat ging er mis of had beter gekund 10
5.5 Lessen voor De Liemers 11
6. Beemster-Purmerend — een lichte samenvoeging die werkte (2022) 12
6.1 Feiten en proces 12
6.2 Rol & Van de Laar 12
6.3 Hoe verliep het 12
6.4 Wat ging er mis of had beter gekund 12
6.5 Lessen voor De Liemers 13
7. Groningen-Haren-Ten Boer — een omstreden gedwongen fusie (2019) 14

7.1 Feiten en proces 14
7.2 Rol & Van de Laar 14
7.3 Hoe verliep het 14
7.4 Wat ging er mis — uitgebreid 14
7.5 Lessen voor De Liemers 15
8. Eindhoven-Nuenen — de fusie die NIET doorging (2019) 16
8.1 Feiten en proces 16
8.2 Rol & Van de Laar 16
8.3 Hoe is het gegaan — een afgebroken proces 16
8.4 Waarom Eindhoven-Nuenen relevant is voor De Liemers 16
8.5 Lessen voor De Liemers 17
9. Synthese — de zeven cases vergeleken 18
9.1 Overzichtstabel 18
9.2 De rode draden 18
9.2.1 Wat ging er steeds GOED 18
9.2.2 Wat ging er steeds MIS 18
9.2.3 Wat de ervaring met & Van de Laar leert 19
9.3 Concrete aanbevelingen voor De Liemers 19
10. Slotoverweging 21
Bijlage — Bronnen en methodische verantwoording 22
Geraadpleegde bronnen 22
Methodische verantwoording 22
Voorbehoud 22

1. Inleiding en methodische verantwoording

1.1 Onderzoeksvraag

Hoe zijn de fusies in Best-Oirschot, Wijdemeren-Hilversum, Land van Cuijk, West Betuwe, Beemster-Purmerend, Groningen-Haren-Ten Boer en Eindhoven-Nuenen verlopen? Wat vinden de gemeenten en raadsleden ervan? Tegen welke problemen liepen zij aan? Wat had beter gekund? En wat is daarbij de rol geweest van adviesbureau & Van de Laar (voorheen SeinstravandeLaar) en partner Stan van de Laar?

1.2 Belangrijke nuances vooraf

Drie nuances die de lezer moet meenemen

1. Eindhoven-Nuenen is GEEN fusie geworden. Provinciale Staten van Noord-Brabant verwierpen het herindelingsadvies in februari 2019 met 32 tegen 20 stemmen, na een Nuenens burgerinitiatief en een lokaal referendum waarin 78% van de Nuenenaren tegen fusie stemde. Het is dus geen 'verlopen fusie' maar een afgebroken proces.

2. & Van de Laar is bij sommige van de genoemde fusies niet aantoonbaar als hoofdadviseur betrokken geweest. Op de eigen website noemt het bureau Best-Oirschot, Wijdemeren-Hilversum en Land van Cuijk (post-fusie als directie-adviseur) als concrete projecten. Bij West Betuwe, Beemster-Purmerend en Groningen-Haren-Ten Boer is de directe betrokkenheid niet publiekelijk gedocumenteerd. SeinstravandeLaar is wel initiatiefnemer van het kennisplatform Herindeling.nl, dat al deze fusies van begin tot eind heeft gevolgd.

3. De evaluaties in dit rapport zijn gebaseerd op publiek toegankelijke bronnen (Binnenlands Bestuur, Pointer/KRO-NCRV, lokale kranten, bestuurlijke verslagen, raadsbesluiten, wetenschappelijke publicaties). Voor sommige fusies zijn formele evaluaties beschikbaar, voor andere alleen ad hoc-rapportages en mediaberichten.

1.3 Leeswijzer

Dit rapport behandelt elke fusie in een afzonderlijk hoofdstuk volgens een vast stramien: (1) Feiten en proces, (2) Rol & Van de Laar, (3) Hoe verliep het, (4) Wat ging er mis of had beter gekund, (5) Hoe denken raadsleden en inwoners er nu over, (6) Lessen voor De Liemers.

2. Best-Oirschot — fusie in voorbereiding (2028)

2.1 Feiten en proces

Fusiegemeenten	Best (circa 30.700 inwoners) en Oirschot (circa 19.000 inwoners)
Beoogde fusiedatum	1 januari 2028
Status (april 2026)	In voorbereiding — herindelingsadvies te besluiten in maart 2026; daarna onomkeerbaar lokaal
Belangrijkste mijlpalen	Verkenningsfase nov. 2024 - juli 2025; principebesluit 1 juli 2025; herindelingsontwerp 2 dec. 2025 (positief besluit)
Achtergrond	Oirschot werkte sinds 2003 samen met de Brabantse Kempengemeenten (Bergeijk, Bladel, Eersel, Reusel-De Mierden), maar oriënteerde zich rond 2017 meer op de Metropoolregio Eindhoven — onderlinge verhoudingen verzwakten

2.2 Rol & Van de Laar

& Van de Laar is hoofdadviseur in deze fusie. Het bureau heeft de verkennings- en participatiefase begeleid (november 2024 - juli 2025) en zeven deelrapporten plus een overkoepelende analyse opgesteld die als fundament dienden voor het principebesluit. In de fase juli 2025 - maart 2026 treedt het bureau op als projectleider voor het opstellen van het herindelingsontwerp en -advies.

2.3 Hoe verliep het tot nu toe

De aanloop verliep relatief soepel. Beide raden namen op 1 juli 2025 een principebesluit. Het herindelingsontwerp werd op 2 december 2025 in beide raden positief vastgesteld. De inwoners zijn breed betrokken via de zeven deelrapporten in de verkenningsfase. De gemeenten stellen dat dit traject zorgvuldig en breed gedragen verloopt.

2.4 Aandachtspunten

- Verschil in oriëntatie: Best is altijd op Eindhoven gericht, Oirschot zat lange tijd in een Kempen-coalitie. De integratie van twee oriëntatiepatronen vraagt om aandacht.
- Schaal-asymmetrie: Best is anderhalf keer zo groot als Oirschot. Bij gelijkmatige zeggenschap moet bewust worden ingericht hoe de Oirschotse stem niet wordt overstemd.
- Naamgeving en identiteit: er is nog geen definitief besluit over de naam van de nieuwe gemeente — historisch een conflictpunt bij eerdere fusies.

2.5 Lessen voor De Liemers

Dit traject is nog te jong om finale lessen te trekken. Wel laat het zien dat een tweegemeentefusie (vergelijkbaar met de tussenvariant Doesburg-Zevenaar of Duiven-Westervoort uit het tussenrapport) zorgvuldig en met breed draagvlak kan worden voorbereid binnen 24-30 maanden. De aanpak van & Van de Laar — eerst een grondige verkenning met deelrapporten, dan pas principebesluit — is een replicabele methodiek.

3. Wijdemeren-Hilversum — recente lichte samenvoeging (2027)

3.1 Feiten en proces

Fusiegemeenten	Wijdemeren (circa 25.000 inwoners) en Hilversum (circa 91.000 inwoners)
Beoogde fusiedatum	1 januari 2027 (lichte samenvoeging)
Status (april 2026)	Wetsvoorstel in Tweede Kamer; herindelingsverkiezingen 21 nov. 2026
Achtergrond	Wijdemeren ontstond in 2002 uit de fusie van Loosdrecht, 's-Graveland en Nederhorst den Berg. In 2023 concludeerde de gemeenteraad dat zelfstandig voortbestaan niet langer haalbaar was; het college van B&W koos op 4 juni 2024 voor lichte samenvoeging met Hilversum
Variant	Lichte samenvoeging — Wijdemeren wordt toegevoegd aan Hilversum, Hilversum blijft formeel bestaan

3.2 Rol & Van de Laar

& Van de Laar begeleidde Wijdemeren bij de verkenning van herindelingsvarianten in 2023-2024. Het bureau ondersteunde de gemeente bij het in beeld brengen van toekomstscenario's voor leefbaarheid en betaalbaarheid van de dorpen Wijdemeren.

3.3 Hoe verliep het

Wijdemeren is een waarschuwend voorbeeld dat een fusie het schaalprobleem niet automatisch oplost. De gemeente werd in 2002 al gefuseerd uit drie kleinere gemeenten, maar bleek na 20+ jaar nog steeds te klein voor duurzame bestuurskracht. De financiële situatie was benard: oplopende tekorten, beperkte uitvoeringskracht en een hoog beroep op gemeenschappelijke regelingen.

Burgemeester Verheijen van Wijdemeren noemt deze fusie 'puur geluk' financieel: "Na de herindelingen krijgen we een forse plus vanuit het gemeentefonds, waardoor de woonlasten omlaag kunnen zonder dat die in Hilversum omhoog gaan." Hij waarschuwt tegelijk: "Voor veel andere gemeenten is het onzeker of het financieel voordelig uitpakt."

3.4 Wat had beter gekund

- Een eerdere herindeling. De financiële druk op Wijdemeren was al jaren zichtbaar. Door pas in 2023-2024 in actie te komen, ontstond een crisis-gestuurde fusie in plaats van een zorgvuldig voorbereide schaalsprong.
- Een bredere fusie. De optie van een fusie met meerdere Gooi- en Vechtstreek-gemeenten (Huizen, Blaricum, Laren) werd in 2018 door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van tafel gehaald op basis van het concept-Beleidskader herindeling van minister Ollongren. Dit liet Wijdemeren achter zonder logische bredere fusiepartner.

- Heldere communicatie over identiteit van dorpen. De vrees in de Wijdemeerse dorpen dat ze 'een wijk van Hilversum' worden vergt expliciete waarborgen via dorpsraden en kernenbeleid.

3.5 Lessen voor De Liemers

Belangrijke les: 'Wijdemeren-waarschuwing'

Wijdemeren werd in 2002 gefuseerd om de schaalproblemen op te lossen, maar bleek na 20 jaar opnieuw te klein. Voor De Liemers is dit een waarschuwing: een tweegemeentefusie (Doesburg-Zevenaar 56.500 inw., Duiven-Westervoort 40.200 inw.) lost mogelijk slechts tijdelijk de schaalvraag op. Een viergemeentefusie (96.400 inw.) is duurzamer voor de komende 25 jaar.

Tegelijk laat Wijdemeren zien dat een lichte samenvoeging (waarbij de grotere gemeente formeel blijft bestaan) een zinvolle variant kan zijn die in De Liemers niet eerder is onderzocht. Bijvoorbeeld: Doesburg lichte samenvoeging met Zevenaar.

4. Land van Cuijk — vijf gemeenten in één klap (2022)

4.1 Feiten en proces

Fusiegemeenten	Boxmeer, Cuijk, Grave, Mill en Sint Hubert, Sint Anthonis
Fusiedatum	1 januari 2022
Inwoners nieuwe gemeente	circa 90.000 in 33 kernen, 352 km²
Voorgeschiedenis	Eerste fusiepoging mislukte in september 2017 (Mill en Grave stemden tegen). Drie gemeenten besloten in oktober 2019 alsnog te fuseren. In 2020-2021 sloten Mill en Grave alsnog aan

4.2 Rol & Van de Laar

& Van de Laar (toen nog SeinstravandeLaar) was politiek-bestuurlijk en ambtelijk procesbegeleider in de fase van het opstellen van het herindelingsontwerp en -advies, voor eerst drie en later vier gemeenten. Stan van de Laar was hierbij persoonlijk betrokken. Toen Mill en Sint Hubert begin 2020 alsnog wilde toetreden, begeleidde het bureau ook deze uitbreiding. In de implementatiefase trad het bureau op als rechterhand van de beoogd gemeentesecretaris. Na fusie was & Van de Laar 'adviseur van de directie bij de nieuwe gemeente Land van Cuijk' (volgens publicaties van het bureau zelf).

4.3 Hoe verliep het

Het Bisschoppelijk Historisch Informatiecentrum (BHIC) typeert het traject als 'wat chaotisch'. Eerst spraken Cuijk, Boxmeer en Sint Anthonis zich in 2017 uit voor fusie. In Mill en Grave was juist verzet — de Lokale Partij Grave (LPG) voerde fel oppositie en wilde liever bij Oss aansluiten (waar weinig animo voor was). De bestuurscoalitie van Grave viel zelfs in januari 2021 omdat het CDA alsnog koos voor Land van Cuijk.

Op 6 april 2021 besloot de Gravse raad alsnog vrijwel unaniem aan te sluiten — na een inwonersraadpleging. Een novelle door de Tweede Kamer maakte het mogelijk dat Grave alsnog per 1 januari 2022 meedeed.

4.4 Wat ging er mis of had beter gekund

In het Beleidsplan 2023-2026 'Op weg naar bestaanszekerheid' van de gemeente Land van Cuijk staan opmerkelijk eerlijke passages over de gevolgen van de fusie:

Citaat uit gemeentelijk beleidsplan 2023-2026

"2022 is als gevolg van de gemeentelijke fusie een turbulent jaar geweest. Een nieuwe organisatie betekent nieuwe collega's, nieuwe werkwijzen en nieuwe routes. Ook extern levert de nieuwe gemeente onrust op: contactpersonen veranderen, de scope van organisaties wordt breder."

"Een ander gevolg van de fusie is dat de mogelijkheden van de inzet van betrouwbare data beperkt zijn. Nieuwe systemen moeten worden ingericht en gevuld, waarbij beschikbare data

niet altijd een-op-een kunnen worden overgenomen. Hierdoor ontbreekt een volledig en goed beeld van de doelgroep en het bereik daarvan."

De gemeente schrijft dat in 2022 'in eerste instantie vooral gewerkt is naar harmonisatie van regelgeving en beleid' — wat aangeeft dat de eerste fase grotendeels intern gericht was.

Specifieke aandachtspunten:

- Snelheid besluitvorming Grave. Bij verschillende fracties was 'ongemak over die supersnelle besluitvorming' (citaat). De VVD Boxmeer stemde 'schoorvoetend' in, Algemeen Belang Cuijk 'onder protest vanwege de snelheid'.
- Identiteitsverschil. De vijf gemeenten hebben in totaal 33 kernen — een complexe gemeente met onvermijdelijk discussies over kernen-budget en zeggenschap.
- Datakwaliteit. Het samenvoegen van vijf afzonderlijke registratiesystemen leidde tot serieus dataverlies en onbetrouwbaarheid van management-informatie. Dit heeft nog jaren effect op beleidsvorming.

4.5 Lessen voor De Liemers

Land van Cuijk versus De Liemers

Vergelijkbaarheid: 5 gemeenten, circa 90.000 inwoners, plattelandsgemeenten — vergelijkbaar met De Liemers (4 gemeenten, 96.000 inwoners). Land van Cuijk is een goede 'tracking-case' om over 3-5 jaar te zien hoe een viergemeentefusie in De Liemers zal uitpakken.

Belangrijkste les: ook bij goede voorbereiding kost de fusie 12-18 maanden van interne reorganisatie waarin de dienstverlening aan inwoners onvermijdelijk eronder lijdt. De data-integratieproblematiek wordt systematisch onderschat — het samenvoegen van vier ICT-landschappen in De Liemers (Doesburg, 1Stroom, Zevenaar) wordt naar verwachting nog complexer dan in Land van Cuijk.

De 'Mill-en-Grave-dynamiek' (gemeenten die last-minute toetreden of afhaken) is een reële zorg. Voor De Liemers betekent dit dat de raden van alle vier de gemeenten vroegtijdig en onvoorwaardelijk moeten kiezen — anders dreigt vertraging en hogere frictiekosten.

5. West Betuwe — drie gemeenten in Gelderland (2019)

5.1 Feiten en proces

Fusiegemeenten	Geldermalsen, Neerijnen, Lingewaal
Fusiedatum	1 januari 2019
Inwoners nieuwe gemeente	circa 50.000 in 24 dorpen en 2 stadjes
Bedoelde fusiedatum	Provincie Gelderland (vergelijkbaar met De Liemers!)
Voorgeschiedenis	GNL-samenwerking 'Geldermalsen-Neerijnen-Lingewaal' bestond al jaren ambtelijk; herindelingsadvies 'GNL: Samen Sterker' op 15 juni 2017

5.2 Rol & Van de Laar

Een directe rol van & Van de Laar/SeinstravandeLaar bij West Betuwe is op basis van openbare bronnen niet aantoonbaar. Het kennisplatform Herindeling.nl (door SeinstravandeLaar geïnitieerd) heeft de fusie van begin tot eind gedocumenteerd. Het feitelijk procesbegeleidingswerk is mogelijk door andere bureaus uitgevoerd.

5.3 Hoe verliep het

West Betuwe is een fusie waarvan veel positieve voorbeelden worden genoemd. De drie gemeenten hadden al jaren intensieve samenwerking via GNL (vergelijkbaar met 1Stroom in De Liemers). Het herindelingsontwerp werd unaniem in Geldermalsen en Neerijnen aangenomen, in Lingewaal met grote meerderheid (11 voor, 2 tegen).

Uit financieel onderzoek door Deloitte en de provinciale herindelingsscan kwam naar voren dat de nieuwe gemeente West Betuwe 'financieel robuust' is. Het effect op de algemene uitkering werd geraamd op circa € 0,7 miljoen lager dan de som van de drie gemeenten zonder fusie — een nadeel van vergelijkbare orde aan dat van De Liemers (-€ 1,2 mln voor vier gemeenten).

Een belangrijk innovatiepunt was het 'Bidbook West Betuwe' dat eind 2018 aan de nieuwe raad werd aangeboden. Het Bidbook bevatte de wensen en dromen van inwoners uit 24 dorpen en 2 stadjes. Dit is geëvolueerd tot de Kernagenda — een instrument dat per kern bepaalt welke wensen prioriteit krijgen.

5.4 Wat ging er mis of had beter gekund

Op basis van het opinieartikel 'Fusie in de streek heeft veel gevolgen' (de Tielenaar, 2018) en latere reflecties:

- Geen referendum. De inwoners kregen geen formele inspraak in het besluit zelf, terwijl dit in verschillende verkiezingsprogramma's was beloofd. De auteur noemt dit 'een gemiste kans en feitelijk een valse start'.
- Beperkte burgerbetrokkenheid. Na een drukbezochte eerste bijeenkomst zag men bij vervolgbijeenkomsten 'meestal het kleine groepje dezelfde gezichten'. De fusie 'leefde vooral bij de lokale politici'.

- Onnatuurlijke fusiegrenzen. De auteur stelt dat dorpen Heesselt, Ophemert en Varik (uit Neerijnen) sterker op Tiel georiënteerd waren — een fusie met opdeling van Neerijnen had logischer kunnen zijn.
- Lokale partijen onder druk. Na fusie ontstaat de uitdaging dat lokale partijen uit drie gemeenten zich opnieuw moeten positioneren. 'Voor Neerijnen' stopte ermee, Gemeentebelangen Neerijnen ging onder de naam 'Leefbaar Lokaal Belang West Betuwe' verder.

5.5 Lessen voor De Liemers

West Betuwe als 'positieve referentie' voor De Liemers

West Betuwe is in veel opzichten het meest vergelijkbaar met De Liemers: provincie Gelderland, drie/vier middelgrote gemeenten, plattelandskarakter, intensieve voorafgaande samenwerking (GNL = 1Stroom-equivalent). Het nadeel op de algemene uitkering (€ 0,7 mln voor 3 gemeenten) is in De Liemers proportioneel hoger (-€ 1,2 mln voor 4 gemeenten).

Het Bidbook + Kernagenda-model is direct toepasbaar op De Liemers. Voor elk van de naar verwachting 11+ kernen (Doesburg, Duiven, Groessen, Loo, Westervoort, Zevenaar, Babberich, Giesbeek, Lathum, Angerlo, Pannerden, Ooij, Oud-Zevenaar, Herwen, Aerdt) zou een eigen kernagenda moeten worden opgesteld vóór de fusiedatum.

Belangrijkste les: BIED EXPLICIETE INSPRAAK aan inwoners over het fusiebesluit zelf, niet alleen over de invulling. Anders ontstaat een 'valse start'.

6. Beemster-Purmerend — een lichte samenvoeging die werkte (2022)

6.1 Feiten en proces

Fusiegemeenten	Beemster (circa 9.500 inwoners) en Purmerend (circa 81.000 inwoners)
Fusiedatum	1 januari 2022 — lichte samenvoeging
Inwoners na fusie	circa 90.000
Voorgeschiedenis	Sinds 2014 ambtelijke samenwerking. Op 9 januari 2018 besloot de Beemster raad tot bestuurlijke fusie
Bijzonderheid	Beemster is UNESCO-werelderfgoed (Droogmakerij De Beemster) — de identiteit moest worden geborgd

6.2 Rol & Van de Laar

SeinstravandeLaar publiceerde via Herindeling.nl over deze fusie van begin tot eind. Een directe procesbegeleidende rol van SeinstravandeLaar/& Van de Laar bij Beemster-Purmerend is niet expliciet gedocumenteerd, maar de fusiemethodiek (lichte samenvoeging, ambtelijke fusie als opmaat, kernenbeleid) past binnen het advieskader van het bureau.

6.3 Hoe verliep het

Beemster-Purmerend wordt veel genoemd als 'modelfusie'. Burgemeester Don Bijl van Purmerend: 'Bovendien kijk ik vol trots terug op het vele werk dat is verzet en het soepele fusietraject dat we in goede harmonie hebben doorlopen. Dit is niet vanzelfsprekend.'

Sterke punten:

- Lange aanloop. De ambtelijke samenwerking sinds 2014 zorgde dat de organisaties al aan elkaar gewend waren.
- Trajecten 'Waardevol Beemster' en 'Toekomstig Purmerend'. Beide gemeenten haalden afzonderlijk waarden op bij inwoners. Deze werden op een ceremoniële plechtigheid uitgewisseld door de twee burgemeesters in een boek en magazine.
- Behoud van wijknaam. Beemster werd als 'achtste wijk' van Purmerend toegevoegd, opgesplitst in vier buurten (Middenbeemster, Noordbeemster, Westbeemster, Zuidoostbeemster). De naam Beemster blijft.
- Behoud Werelderfgoed. De provinciale structuurvisie bewaakt de 'Beemstermaat' (ruimtelijke identiteit) ook na fusie.

6.4 Wat ging er mis of had beter gekund

Niet alle Beemstervolgers zijn enthousiast. De Beemster Polder Partij (BPP) — de grootste lokale partij — was verdeeld. Bij de stemming over het herindelingsontwerp in 2019 stemden 2 BPP-raadsleden voor en 4 tegen. In Purmerend stemden 32 voor en 5 tegen. In Beemster bleef de

stemverhouding 9 voor / 4 tegen consistent door alle fasen heen — een 'kleine meerderheid' aldus de Memorie van Toelichting bij de wet.

Belangrijkste zorgen die werden geuit:

- Zeggenschap. De BPP rekent voor: 'Getalsmatig is dat slechts 12% invloed' — Beemster heeft circa 9.500 inwoners op 90.000 (10,5%). Dit komt overeen met de positie van Doesburg in de viergemeentevariant van De Liemers (11.300 op 96.400 = 11,7%).
- Belastingharmonisatie. 'Daar waar de raad van Purmerend haar inwoners heeft beloofd dat er geen belastingverhogingen zullen komen, zal er voor onze "duurdere" gemeente belastingverlagingen worden doorgevoerd' — schreef de BPP in 2020. Dit suggereert dat Beemsterlingen voordelen kregen, Purmerenders gelijke lasten — een zeldzaam politiek compromis.
- Bescherming buitengebied. De BPP noemde als kritisch onderwerp 'een sterk, agrarisch georiënteerd, buitengebied met bescherming tegen afwijkende functies/bestemmingen als wonen' — een continu spanningsveld in de nieuwe gemeente.

6.5 Lessen voor De Liemers

Beemster-Purmerend als model voor Doesburg-Zevenaar?

De parallel is sterk: kleine, identiteitsrijke gemeente (Beemster/Doesburg) fuseert met grote stedelijke gemeente (Purmerend/Zevenaar). Beemster: 9.500 inw. + 81.000 inw. = 90.000. Doesburg-Zevenaar: 11.300 + 45.200 = 56.500.

De 'lichte samenvoeging' die Beemster-Purmerend heeft toegepast (waarbij Purmerend formeel blijft bestaan en Beemster wordt toegevoegd) is een variant die in De Liemers ook overweging verdient: Doesburg lichte samenvoeging met Zevenaar. Voordelen: minder frictie, behoud Hanzestad-naam Doesburg als wijkaanduiding, behoud van bestaande systemen Zevenaar.

Cruciaal succesfactor: de 'Waardevol Beemster' / 'Toekomstig Purmerend'-aanpak — waarderingsonderzoek vóór de fusie, ceremoniële uitwisseling, vastleggen waarden in nieuw gemeentebeleid.

7. Groningen-Haren-Ten Boer — een omstreden gedwongen fusie (2019)

7.1 Feiten en proces

Fusiegemeenten	Groningen (circa 200.000), Haren (circa 19.000), Ten Boer (circa 7.500)
Fusiedatum	1 januari 2019
Inwoners na fusie	circa 230.000 — vijfde gemeente van Nederland
Bijzonderheid	Door de provincie afgedwongen fusie tegen de wil van Haren (driekwart van inwoners stemde in 2014 tegen in een referendum)

7.2 Rol & Van de Laar

Een directe rol van SeinstravandeLaar/& Van de Laar bij deze fusie is op basis van openbare bronnen niet aantoonbaar. Het traject werd gedreven door de provincie Groningen, niet door de gemeenten zelf.

7.3 Hoe verliep het

Dit is de meest omstreden fusie van de zeven cases. De provincie Groningen drukte de fusie door tegen de uitdrukkelijke wil van Haren in. In een referendum in 2014 stemde 74% van de Harenaren tegen fusie. Een burgercomité probeerde langs juridische weg de fusie te voorkomen, maar verloor zowel bij de rechtbank als bij het hof. Toenmalig wethouder Mariska Sloot trad af uit protest.

Het argument van de provincie: Haren was 'bestuurlijk en financieel te zwak' om zelfstandig te blijven. Gedeputeerde Gräper later: "Wij wisten ook dat als die fusie [Groningen+Ten Boer] door zou gaan, Haren een beetje als wees zou achterblijven." — een herindeling om te voorkomen dat een dorp 'wees' zou worden.

7.4 Wat ging er mis — uitgebreid

Wat raadsleden en inwoners van Haren hebben ervaren (Pointer/KRO-NCRV, 2 jaar na fusie)

Hondenbelasting. Haren en Ten Boer kenden geen hondenbelasting. Na harmonisatie: € 133/€ 330/€ 600 voor 1/2/3 honden — de hoogste van Nederland. Inwoner Marianne Suurmeijer: 'Ik heb een klein pensioen. Ik heb nooit rekening met dit soort bedragen kunnen houden bij de aanschaf van mijn honden.' Comité 'Hondenbelasting, weg ermee!' actief.

Verenigingsleven. Tarieven voetbal- en tennisvereniging fors omhoog door harmonisatie naar Groningse niveaus. Verlies van lokale subsidie-relaties.

Zeggenschap. Oud-wethouder Mariska Sloot: 'Vooraf ben je heel bang dat je je eigen zeggenschap kwijtraakt, want wij vormen maar 9 procent van de totale bevolking van de nieuwe gemeente Groningen. Dus leg je afspraken vast in een bestuursovereenkomst. Helaas

geeft die slechts garantie tot aan de voordeur, want de nieuwe gemeenteraad mag eigenstandig beslissingen nemen.'

Sentiment. Sloot: 'Ik heb het gevoel dat het van oorsprong rijke Haren gebruikt wordt als de portemonnee van Groningen.'

Ook genuanceerde stemmen. Een Harener Krant-lezer: 'In de praktijk gaan zaken zoals vuilophalen en dergelijke best aardig.' Een ander: 'Vijf jaar lang de broek ophouden van Groningen, Haren in het hemd gezet, verkocht en verkwanseld.'

Belangrijke kwesties achteraf:

- Bestuursovereenkomsten zijn niet bindend voor de nieuwe raad. Vooraf gemaakte afspraken kunnen na fusie eenzijdig worden gewijzigd door de nieuwe gemeenteraad — een fundamenteel democratisch probleem.
- Inkomstenoverheveling. Lokale belastingen (zoals onbenut hondenbelasting in Haren/Ten Boer) worden in de nieuwe gemeente harmonisatie 'naar boven' — het systeem van de grootste partner wint.
- Voorzieningenniveau. Voorzieningen blijven formeel in stand, maar prioriteiten verschuiven naar de stedelijke kern. De groene strook tussen Groningen en Haren werd in de bestuursovereenkomst beschermd, maar inwoners betwijfelen of dit op lange termijn houdbaar is.

7.5 Lessen voor De Liemers

De 'Haren-waarschuwing' voor De Liemers

Doesburg in de viergemeentefusie heeft een vergelijkbare positie als Haren in Groningen: 11,7% van de inwoners, sterke eigen identiteit (Hanzestad), risico dat tradities en specifieke regels (geen hondenbelasting?) niet behouden blijven.

Belangrijke verschillen: in De Liemers is de fusie initiatief van de gemeenten zelf (niet provinciaal afgedwongen), Doesburg heeft expliciet uitgesproken te willen fuseren, en de schaalverhouding is veel kleiner (1:8 in De Liemers, 1:30 in Groningen-Haren).

Concrete les: leg vóór de fusie expliciet vast welke specifieke beleidsregels per voormalige gemeente blijven gelden voor minimaal 8-10 jaar (langer dan één bestuursperiode). Bestuursovereenkomsten alleen geven juridisch onvoldoende waarborg — vastlegging in verordeningen of de gemeentelijke beleidsstructuur is steviger.

8. Eindhoven-Nuenen — de fusie die NIET doorging (2019)

8.1 Feiten en proces

Beoogde fusiegemeenten	Eindhoven (circa 235.000) en Nuenen (circa 22.000)
Beoogde fusiedatum	1 januari 2021 — niet gerealiseerd
Status	Provinciale Staten Noord-Brabant verwierp herindelingsadvies op 22 februari 2019 (32 tegen 20 stemmen)
Aanleiding	Provincie Noord-Brabant: 'bestuurlijke problemen' in Nuenen, 'familieruzies' in raad, 'gebrekkig samenspel' college-raad

8.2 Rol & Van de Laar

Een directe rol van & Van de Laar bij Eindhoven-Nuenen is op basis van openbare bronnen niet aantoonbaar. Het traject werd ambtelijk en bestuurlijk door de provincie Noord-Brabant getrokken.

8.3 Hoe is het gegaan — een afgebroken proces

Dit is geen verhaal van een verlopen fusie, maar van een fusieproces dat onder druk van burgers werd afgebroken. De timeline:

- 2017: Provincie Noord-Brabant concludeert dat Nuenen niet zelfstandig kan blijven. Een eerste poging tot fusie met Son en Breugel mislukt omdat Son en Breugel niet wil.
- Januari 2018: Provincie verklaart dat Nuenen móét fuseren met Eindhoven. Burgemeester Maarten Houben van Nuenen noemt de kritiek van de provincie 'respectloos': 'Wij willen fuseren. Dat is het probleem niet.'
- Oktober 2018: Referendum in Nuenen. Opkomst 56,7%; 78% (8.192 stemmen) tegen fusie, 22% voor.
- December 2018: Gedeputeerde Staten halen het fusievoorstel van de agenda — wachten op nieuw landelijk Beleidskader van minister Ollongren waarin staat dat 'gebrek aan bestuurskracht geen reden kan zijn om gemeenten met elkaar te laten fuseren'.
- Februari 2019: Burgerinitiatief 'Actiecomité Nuenen Zelfstandig' dwingt agendering bij Provinciale Staten. SP wisselt van standpunt — coalitiepartij D66/SP/VVD/PvdA wankelt. PS verwerpt herindelingsadvies met 32-20.
- Eindhoven-burgemeester John Jorritsma deed alsof het wat hem betreft 'graag of helemaal niet' was — Eindhoven zelf was geen drijvende kracht achter de fusie.

8.4 Waarom Eindhoven-Nuenen relevant is voor De Liemers

Eindhoven-Nuenen is een belangrijke case omdat het laat zien:

- Burgers kunnen een fusie tegenhouden, ook als de provincie en het college voor zijn. Een referendum + burgerinitiatief is een effectief instrument.
- Beleidskaders zijn cruciaal. Het concept-Beleidskader van Ollongren (waarin 'bestuurskracht alleen' geen voldoende argument meer was) gaf provincies een excuus om terug te krabbelen.

- Provincie kan kiezen of ze haar arhi-bevoegdheid doorzet. Provincie Noord-Holland zette diezelfde periode definitief een streep door de fusies Huizen-Blaricum-Laren en Wijdemeren-Hilversum (de laatste werd 6 jaar later alsnog gerealiseerd, maar dan op initiatief van Wijdemeren zelf).
- Politieke timing kan de uitkomst bepalen. De SP wisselde van standpunt vlak voor verkiezingen — 'verkiezingsstunt' aldus tegenstanders binnen de coalitie.

8.5 Lessen voor De Liemers

De 'Nuenen-waarschuwing' voor De Liemers

Een belangrijk verschil: De Liemerse fusie is initiatief van de vier gemeenten zelf, niet van de provincie. Dat maakt het draagvlak fundamenteel anders.

Tegelijk geldt: als één van de vier gemeenten last-minute zou afhaken (bijvoorbeeld Duiven, met de oppositie van Doed en Burgerbelangen, of Doesburg met een burgerinitiatief), kan het hele traject stranden zoals in Nuenen. De raden moeten zich daarvan bewust zijn.

Anti-fusie-burgerinitiatieven worden waarschijnlijker naarmate inwoners zien dat de woonlasten fors stijgen (Duiven +17-23% bij viergemeentefusie). De volgorde — eerst principebesluit, dan inzicht in werkelijke lastenimpact — is een procesfout die in De Liemers vermeden moet worden.

9. Synthese — de zeven cases vergeleken

9.1 Overzichtstabel

Fusie	Jaar	Aantal gem.	Inwoners	Provincie	&VDL betrokken	Verloop
Best-Oirschot	2028	2	circa 50.000	N-Brabant	JA, hoofdrol	Soepel tot nu toe
Wijdemeren-Hilversum	2027	2 (lichte)	circa 116.000	N-Holland	JA, verkenning	Crisis-gestuurd
Land van Cuijk	2022	5	circa 90.000	N-Brabant	JA, hoofdrol	Chaotisch maar geslaagd
West Betuwe	2019	3	circa 50.000	Gelderland	Niet aantoonbaar	Modelfusie
Beemster-Purmerend	2022	2 (lichte)	circa 90.000	N-Holland	Niet aantoonbaar	Modelfusie
Groningen-Haren-Ten Boer	2019	3	circa 230.000	Groningen	Niet aantoonbaar	Omstreden
Eindhoven-Nuenen	(2021)	0	n.v.t.	N-Brabant	Niet aantoonbaar	Afgewezen

9.2 De rode draden

9.2.1 Wat ging er steeds GOED

- Lange aanloop met ambtelijke samenwerking. Beemster-Purmerend (8 jaar ambtelijke samenwerking voor fusie), West Betuwe (GNL), 1Stroom in De Liemers (10+ jaar voor 2029) — alle succesvolle fusies hadden een 'warme aanloop' van minimaal 5 jaar.
- Inwonerstrajecten met waardenopbouw. 'Waardevol Beemster' / 'Toekomstig Purmerend' en 'GNL Bidbook' zijn aantoonbaar succesvol gebleken om identiteit te bewaren.
- Lichte samenvoegingsvariant. Beemster-Purmerend en Wijdemeren-Hilversum tonen dat 'lichte samenvoeging' (waarbij grotere gemeente formeel blijft) frictie kan verminderen.
- Kernenbeleid en kernagenda's. West Betuwe's Bidbook → Kernagenda is een methodisch model dat in alle fusies werkt.

9.2.2 Wat ging er steeds MIS

- Datakwaliteit. Land van Cuijk schreef expliciet over verlies van betrouwbare data — een onderschat probleem dat in alle fusies optreedt.
- Belastingharmonisatie 'naar boven'. Haren-Groningen (hondenbelasting), Beemster-Purmerend (compromis nodig) — kleinere gemeente betaalt vaak het gelag van harmonisatie.

- Last-minute toetreders/afhakers. Land van Cuijk: Mill en Grave hadden chaotische rol. Bij De Liemers is een soortgelijk risico aanwezig (Duiven, Doesburg).
- Bestuurscultuur als motief is fragiel. Eindhoven-Nuenen sneuvelde toen het ambtelijke advies aan minister Ollongren stelde dat 'gebrek aan bestuurskracht geen reden kan zijn om gemeenten te laten fuseren'.

9.2.3 Wat de ervaring met & Van de Laar leert

De fusies waar & Van de Laar als hoofdadviseur betrokken was (Best-Oirschot, Wijdemeren-Hilversum verkenning, Land van Cuijk implementatie) kenmerken zich door:

- Methodische aanpak: eerst grondige verkenning met deelrapporten, dan principebesluit, dan herindelingsontwerp, dan herindelingsadvies — een vast stramien dat zorgvuldigheid borgt.
- Procesregie boven inhoud: het bureau positioneert zich als 'denkers en doeners' die proces én inhoud bewaken.
- Continu betrokken in implementatiefase: niet alleen advies, maar ook 'rechterhand van gemeentesecretaris' zoals bij Land van Cuijk.

Tegelijk: ook fusies zonder & Van de Laar (West Betuwe, Beemster-Purmerend) verliepen succesvol. Het bureau is niet uniek; succesvolle fusies vragen vooral om voldoende voorbereidingstijd, ambtelijke samenwerking vooraf, en heldere participatieprocessen.

9.3 Concrete aanbevelingen voor De Liemers

Tien concrete lessen voor het herindelingstraject Liemers 2029

1. Plan minimaal 30 maanden voorbereidingstijd na het principebesluit. Best-Oirschot (24 mnd verkenning + ontwerp) en Land van Cuijk (te kort, leidde tot dataproblemen) tonen de bandbreedte.

2. Doe een 'Waardevol [naam gemeente]'-traject in alle vier de gemeenten vóór 1 januari 2028. Beemster-Purmerend laat zien dat dit het verschil maakt voor draagvlak.

3. Stel per kern een 'Kernagenda' op vóór de fusiedatum. West Betuwe's model met 24 dorpen + 2 stadjes is direct toepasbaar op De Liemers (11+ kernen).

4. Onderzoek de variant 'lichte samenvoeging' van Doesburg met Zevenaar. Beemster-Purmerend laat zien dat dit minder frictie geeft dan een zware fusie.

5. Leg expliciet vast welke beleidsregels per voormalige gemeente minimaal 8 jaar onveranderd blijven. De Haren-ervaring (bestuursovereenkomst onvoldoende) is een waarschuwing.

6. Investeer fors in datamigratie en ICT. Land van Cuijk's eerlijke evaluatie ('mogelijkheden van betrouwbare data zijn beperkt') is een rode vlag.

7. Houd een referendum of formele inwonersraadpleging voorafgaand aan het principebesluit. West Betuwe's gebrek hieraan was 'een gemiste kans en een valse start'. In Nuenen kantelde een referendum het hele proces.

8. Wees transparant over woonlastenharmonisatie vóór het principebesluit. Het Haren-effect (hondenbelasting!) en het Beemster-compromis (Beemster lager, Purmerend gelijk) tonen dat dit politiek het lastigst is.

9. Maak nu al afspraken met de provincie Gelderland over de aanstaande herindelingsscan. West Betuwe's herindelingsscan wees uit dat de financiële robuustheid voldoende was — een vergelijkbare scan voor De Liemers is een politiek anker.

10. Voorzie in een 'spoedreserve frictiekosten' van minimaal € 5 miljoen vóór 1 januari 2029. De tijdelijke maatstaf herindeling komt grotendeels nà fusiedatum; de eerste twee jaar moet de nieuwe gemeente uit eigen reserves kunnen putten.

10. Slotoverweging

De zeven cases laten zien dat geen twee fusies hetzelfde verlopen. Eindhoven-Nuenen kwam er nooit; Groningen-Haren werd doorgedrukt en is omstreden; Beemster-Purmerend en West Betuwe zijn modelfusies; Land van Cuijk werd 'chaotisch maar geslaagd'; Best-Oirschot loopt nog en Wijdemeren-Hilversum is een crisis-gestuurde lichte samenvoeging.

De rode draad: succesvolle fusies vragen om (1) initiatief vanuit de gemeenten zelf — niet provinciaal afgedwongen, (2) lange ambtelijke aanloop, (3) zorgvuldig participatietraject met inwoners, (4) heldere afspraken over identiteit en kernenbeleid, en (5) realistische verwachtingen over de eerste 2-3 jaar (turbulent, kwaliteit dienstverlening daalt tijdelijk).

De Liemers heeft veel van deze ingrediënten in huis: initiatief vanuit gemeenten, 1Stroom als ambtelijke aanloop, ervaring Zevenaar met de Rijnwaarden-fusie van 2018. Tegelijk zijn er specifieke risico's: het verschil in woonlasten (€ 333 tussen Duiven en Doesburg), de Hanzestad-identiteit van Doesburg, de oppositie in Duiven, en de schaalverhouding (Doesburg 11,7% — Haren-positie).

De keuze tussen de scenario's (viergemeentefusie, tweevoudige fusie, ambtelijke fusie, niet fuseren) is uiteindelijk een politiek-bestuurlijke afweging. Maar wie kennis neemt van deze zeven praktijkcases, kan die afweging maken met meer realistische verwachtingen — en met een beter beeld van wat goed gaat, wat misgaat, en wat ervoor nodig is om de eigen fusie te laten slagen.

Bijlage — Bronnen en methodische verantwoording

Geraadpleegde bronnen

- & Van de Laar / SeinstravandeLaar — eigen publicaties, projectoverzicht, persberichten (en-vandelaar.nl, herindeling.nl, ambtelijkefusie.nl, LinkedIn-profielen)
- Binnenlands Bestuur — talrijke artikelen over alle zeven cases, met name: 'Nieuwe gemeentefusies in aantocht' (2025), 'Coelo: fusies leveren geen geld op' (2014)
- Pointer / KRO-NCRV — onderzoeksjournalistieke series 'Inwoners Haren twee jaar na fusie nog altijd boos' (2022), 'Provincie Groningen wilde door fusie voorkomen dat Haren een wees werd' (2022)
- BHIC (Bisschoppelijk Historisch Informatiecentrum) — 'Gemeente Land van Cuijk in vogelvlucht'
- Beleidsplan 2023-2026 'Op weg naar bestaanszekerheid' van de gemeente Land van Cuijk
- Memorie van Toelichting Wet samenvoeging Beemster-Purmerend (Tweede Kamer, 2020)
- Herindelingsadvies West Betuwe (2017) — herindeling.nl
- Eerste Kamer behandeling samenvoeging Groningen-Haren-Ten Boer (april 2018)
- NOS, Omroep Brabant — verslaggeving Eindhoven-Nuenen (2018-2019)
- VVD Beemster, Beemster Polder Partij (BPP) — fractieverklaringen en algemene beschouwingen
- De Tielenaar, Harener Weekblad, Haren de Krant — lokale opiniepeilingen
- Allers c.s. (COELO/RUG) — onderzoekspublicaties uit eerder rapport

Methodische verantwoording

Dit rapport is gebaseerd op publiek toegankelijke bronnen. Voor sommige fusies zijn formele evaluaties beschikbaar (bijvoorbeeld Pointer-onderzoek Groningen-Haren); voor andere alleen mediaberichten en raadsbesluiten. Voor een volledige objectieve evaluatie zou interview-onderzoek met raadsleden, bestuurders en ambtenaren nodig zijn — dat valt buiten het bereik van deze deskstudie.

De rol van & Van de Laar / SeinstravandeLaar is gebaseerd op de eigen projectpublicaties van het bureau. Een directe bevestiging in de officiële wetsdocumenten (Memorie van Toelichting, herindelingsontwerpen) is voor sommige cases niet beschikbaar. Bij de cases waar het bureau zichzelf niet noemt (West Betuwe, Beemster-Purmerend, Groningen-Haren-Ten Boer, Eindhoven-Nuenen) is geen directe procesbegeleidingsrol aantoonbaar — wat niet uitsluit dat individuele adviseurs eraan hebben meegewerkt.

Voorbehoud

De analyses in dit rapport zijn indicatief en bedoeld als input voor de discussie in De Liemers. De ervaringen van inwoners en raadsleden in de zeven onderzochte fusies zijn divers en niet altijd eenduidig. Een fusie die 'geslaagd' is voor de ene partij kan voor de andere problematisch zijn. De auteur van dit rapport heeft gestreefd naar evenwichtigheid, met expliciet erkennen waar het beeld gemengd is. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend.

DE LIEMERS-COALITIE

Een meervoudig samenwerkingsmodel

als sterk alternatief voor fusie

Op basis van het Circulus-model, een gezamenlijke ambtenarenpool
en lessen uit Nederlandse en internationale samenwerkingsvormen

Onderbouwd advies voor het versterken van vier zelfstandige Liemerse gemeenten

Aanvullend rapport bij de Herindelingsanalyse De Liemers 2029

Peildatum: 18 april 2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1. Samenvatting — het centrale voorstel 4
2. De wetenschappelijke basis voor het samenwerkingsspoor 5
2.1 Wat werkt wel en wat niet — empirisch overzicht 5
2.2 De vier voorwaarden voor SUCCESVOLLE samenwerking 5
3. Het Circulus-model — analyse van een succes 7
3.1 Wat is Circulus? 7
3.2 Waarom werkt Circulus? 7
3.3 Kan dit model worden uitgebreid? 8
4. Nederlandse samenwerkingsmodellen — een vergelijking 10
4.1 Overzicht 10
4.1.1 Bedrijfsvoeringsorganisaties (BVO) 10
4.1.2 Drechtsteden — het meest verregaande model 10
4.1.3 Regionale Sociale Diensten (RSD) 11
4.1.4 Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD/Omgevingsdiensten) 11
4.1.5 Belastingsamenwerkingen 11
4.1.6 Flexpools — relatief jong fenomeen 12
5. Internationale samenwerkingsmodellen — leren van het buitenland 13
5.1 Vier vergelijkingslanden 13
5.1.1 Duitsland: Zweckverband en Verwaltungsgemeinschaft 13
5.1.2 Finland: Joint Municipal Authorities (JMA) 13
5.1.3 Denemarken: top-down amalgamation 13
5.1.4 Frankrijk: Intercommunalité (EPCI) 14
5.2 Wat leren we van het buitenland? 14
6. De Liemers-Ambtenarenpool — een nieuw concept 16
6.1 Het probleem dat de pool oplost 16
6.2 Hoe werkt de Liemers-Ambtenarenpool? 16
6.3 Vergelijkbare modellen — wat we weten 16
6.4 Voor- en nadelen 17
7. Wat werkt wel en wat niet — een samenvattend overzicht 18
7.1 Bewezen succesvol 18
7.2 Gemengd / lastig 18
7.3 Aantoonbaar niet werkend 18
7.4 Succesfactoren — de gemene deler 19
8. De Liemers-Coalitie — een uitgewerkt voorstel 20
8.1 De drie sporen op een rij 20

8.2 Spoor 1 — Uitvoering 20
8.2.1 Liemers-Belastingorganisatie (LBO) 20
8.2.2 Aansluiting Doesburg en Zevenaar bij Circulus 20
8.2.3 Uitbreiding RSD De Liemers met Doesburg 20
8.3 Spoor 2 — Beleidsafstemming 20
8.3.1 De Liemerse Tafel 20
8.3.2 Gemeenschappelijke beleidsdocumenten 21
8.4 Spoor 3 — Capaciteit 21
8.4.1 De Liemers-Ambtenarenpool 21
8.4.2 1Stroom uitgebreid 21
8.5 Financieel plaatje 22
8.6 Vergelijking met de drie hoofdvarianten 22
9. Implementatie — een driejarig stappenplan 24
9.1 Tijdslijn 24
9.2 Risico's en beheersing 24
10. Slotoverweging en aanbevelingen 26
10.1 Het centrale argument 26
10.2 Wanneer is dit voorstel niet de juiste keuze? 26
10.3 Aanbevelingen aan de vier gemeenteraden 26
10.4 Slotwoord 27
Bijlage — Bronnen en verantwoording 28
Wetenschappelijke bronnen 28
Beleidsbronnen Nederland 28
Internationale bronnen 28
Voorbehoud 29

1. Samenvatting — het centrale voorstel

Na zes eerdere rapporten over de Liemerse herindeling (hoofdrapport, alternatief scenario, tweevoudige fusie, kritisch tegenrapport, zeven fusies in de praktijk) komt dit rapport met een geïntegreerd alternatief: de Liemers-Coalitie.

Het centrale voorstel: de Liemers-Coalitie

De Liemers-Coalitie is een meervoudig samenwerkingsmodel waarin de vier gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar zelfstandig blijven, maar hun bestuurskracht versterken via vier samenhangende instrumenten:

1. Een UITGEBREID 1STROOM (BVO voor ALLE bedrijfsvoering) — alle vier gemeenten brengen hun bedrijfsvoering onder in een gezamenlijke BVO, naar voorbeeld A2-Samenwerking en Noaberkracht.

2. Een CIRCULUS-ACHTIGE OVERHEIDS-BV voor uitvoerende taken — afval, openbare ruimte, beheer infrastructuur en mogelijk ook delen van de sociale dienst. Verzelfstandigd, met de gemeenten als aandeelhouder.

3. Een LIEMERS-AMBTENARENPOOL — een gezamenlijke flexpool met gespecialiseerde experts (Omgevingswet, energietransitie, jeugdzorg-specialisten, data-analisten) die op vraag worden ingezet bij elk van de vier gemeenten.

4. Een BELEIDSAFSTEMMINGSORGAAN 'De Liemerse Tafel' — een lichtere variant van de Drechtsteden waarin de vier raden en colleges strategisch beleid afstemmen op regionaal niveau, zonder bevoegdheidsoverdracht.

Dit model adresseert zowel het ambtenaren-tekort als de schaaluitdaging, behoudt democratische nabijheid en lokale identiteit, en vermijdt de COELO-bevinding dat fusies geen besparing opleveren.

2. De wetenschappelijke basis voor het samenwerkingsspoor

2.1 Wat werkt wel en wat niet — empirisch overzicht

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) heeft twee fundamenteel relevante studies gepubliceerd:

Onderzoek	Bevinding	Relevantie
Allers & Geertsema (2014)	Herindelingen leveren GEEN besparing op uitgaven, ook niet bij kleine gemeenten	Argument tegen viergemeentefusie
Allers & De Greef (2017)	Samenwerking levert ook geen besparing op — bij kleine en grote gemeenten stijgen uitgaven licht. EEN UITZONDERING: belastingsamenwerking levert wèl besparing op	Gemengd resultaat — vereist gerichte aanpak

Dit lijkt deprimerend, maar de boodschap is genuanceerder dan vaak gesteld:

- Het Coelo onderzocht algemene gemeentelijke uitgaven. Specifieke samenwerkingen — afvalbeheer (Circulus), belastingsamenwerking, jeugdzorg-inkoop — leveren WEL aantoonbare besparingen op.
- Onderzoek van Blaeschke & Haug (2018) over Duitse Hessische afvalwaterssector toont schaalvoordelen in technisch-uitvoerende taken aan.
- Allers' kritiek geldt vooral 'algemene' bestuurssamenwerking zonder duidelijk afgebakende taak. Functioneel afgebakende samenwerking met heldere governance werkt wèl.
- Sandberg (2024) toont in onderwijssector aan dat samenwerking soms efficiencyverbetering oplevert, soms niet — afhankelijk van schaal en governance.

2.2 De vier voorwaarden voor SUCCESVOLLE samenwerking

Op basis van internationaal vergelijkend onderzoek (Bel & Sebő 2021, Blom-Hansen e.a. 2016, Allers e.a. meerdere studies) zijn vier voorwaarden cruciaal voor samenwerking die WEL kostenbesparend werkt:

Vier voorwaarden voor succesvolle samenwerking

1. AFGEBAKENDE TAAK met meetbare output (afval per ton, vergunning per aanvraag, uitkering per cliënt) — niet 'algemene bedrijfsvoering'.

2. SCHAALDREMPEL bereikt — minimum schaal voor de specifieke taak; voor afvalbeheer typisch 100.000+ inwoners, voor specialistische jeugdzorg 200.000+ inwoners.

3. EENVOUDIGE GOVERNANCE — geen 'multiprincipal-probleem' (meerdere opdrachtgevers met conflicterende belangen). Heldere DVO's met meetbare KPI's.

4. PROFESSIONELE UITVOERINGSORGANISATIE met eigen rechtspersoonlijkheid — geen 'opgehangen aan een gemeente'-constructie.

Deze vier voorwaarden vinden we precies terug in Circulus. Dat verklaart waarom Circulus al 12 jaar (sinds 2014, voortbouwend op Circulus-1990 en Berkel Milieu) succesvol functioneert.

3. Het Circulus-model — analyse van een succes

3.1 Wat is Circulus?

Circulus B.V. is een verzelfstandigde overheidsvennootschap die afvalbeheer, beheer openbare ruimte en sociale activering uitvoert voor 13 gemeenten in Gelderland en Overijssel. De gemeenten zijn de enige aandeelhouders — Circulus is een 'inbesteding-vennootschap': een privaatrechtelijke organisatie in volledig publiek eigendom.

Juridische vorm	Besloten Vennootschap (BV) — beoogd structuurvennootschap
Aandeelhouders	13 gemeenten: Apeldoorn, Bronckhorst, Brummen, Deventer, Doesburg, Duiven, Epe, Lochem, Rheden, Rozendaal, Voorst, Westervoort, Zutphen
Medewerkers	700+ verspreid over 7 locaties (helft vaste dienst, helft sociale werkvoorziening)
Omzet (2022)	circa € 60 miljoen
Eigen vermogen	ruim 25% van balans (circa € 15 miljoen)
Governance	Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA), onafhankelijke Raad van Commissarissen (5 leden), directie
Winstoogmerk	Geen — realisatie van budget en doelen, niet financiële winst
Opdrachtgeverschap	Exclusief — gemeenten nemen diensten in DVO deel B af van Circulus, geen andere partijen inschakelen

3.2 Waarom werkt Circulus?

Circulus voldoet aan alle vier de voorwaarden voor succesvolle samenwerking:

- Afgebakende taak: afvalinzameling, grondstoffenverwerking, beheer openbare ruimte — meetbaar in tonnen, kilometers en frequenties.
- Schaaldrempel bereikt: 13 gemeenten met samen circa 450.000 inwoners — ver boven de schaaldrempel voor afvalbeheer.
- Eenvoudige governance: AVA besluit met 'volstrekte meerderheid van stemmen', RvC houdt onafhankelijk toezicht. Gemeenten zijn aandeelhouder ÉN opdrachtgever maar de rollen zijn duidelijk gescheiden.
- Professionele uitvoeringsorganisatie: eigen BV met eigen rechtspersoonlijkheid, eigen CAO-toepassing, eigen ICT, eigen directie. Geen 'gehuisvest bij een gemeente'.

Aanvullende sterke punten:

- Toetreding en uittreding mogelijk. Duiven en Westervoort traden in 2018 toe; de uittredingsclausule (met desintegratiekosten) is in de statuten vastgelegd.
- Sociale werkgelegenheid geïntegreerd. De helft van de medewerkers werkt vanuit sociale werkvoorziening (label 'Cambio') — dit kan onder de Wet sociale werkvoorziening / Participatiewet geen aparte organisatie zijn.

- Netwerksamenwerking. Circulus is via 'CirkelWaarde' weer aandeelhouder van een hogere-schaal samenwerking met AVU en ROVA voor grondstoffenverwaarding — gelaagde samenwerking.
- Corporate governance code (sinds 2005) — transparantie, professionele audit en remuneratie commissies.

3.3 Kan dit model worden uitgebreid?

De cruciale vraag voor De Liemers: kan een Circulus-achtige overheids-BV ook andere gemeentelijke taken effectief uitvoeren? Het antwoord is nuanceerd: voor sommige taken JA, voor andere NEE.

Taak	Geschikt voor Circulus-model?	Onderbouwing	Bestaand voorbeeld
Afvalbeheer / grondstoffen	**JA, sterk**	Technisch-uitvoerend, meetbaar, schaalvoordeel duidelijk	Circulus, Cyclus, AVU, ROVA
Beheer openbare ruimte	**JA**	Maaibestek, ondergronds beheer — uitvoerend	Circulus (sinds 2018), gemeente Apeldoorn-Circulus DVO
Belastinginning (OZB, leges)	**JA**	COELO 2017: ENIGE samenwerking die wel bespaart	BSGW, GBLT, BghU, GRSA2
Wmo/Jeugd inkoop	JA, mits afgebakend	Gemeentelijke inkoop bundelt vraag, leveranciers contracteren regionaal	RSD De Liemers, Hart van Brabant
Wmo/Jeugd uitvoering (consulenten)	DEELS	Lokaal contact belangrijk, maar specialistische consulenten regionaal	Drechtsteden SDD, Werkbedrijven
Vergunningen & handhaving (VTH)	DEELS	Milieu via RUD (verplicht wettelijk); bouw en APV lokaler	ODRA, ODGS
Ruimtelijke ordening / beleid	**NEE**	Politieke afweging, lokaal maatwerk, geen meetbare output	—
Bedrijfsvoering (ICT, HR, fin.)	DEELS	Standaardisatie mogelijk, maar A2 ervaring: politiek-bestuurlijk advies moet lokaal blijven	1Stroom, A2 GRS, Noaberkracht

Kerninzicht uit deze analyse

De vraag 'kan een Circulus-achtige BV ook andere gemeentelijke taken uitvoeren?' heeft niet één antwoord. Het hangt af van of de taak (1) uitvoerend en meetbaar is, (2) een duidelijke schaaldrempel heeft, (3) zonder dagelijks politiek-bestuurlijk maatwerk kan, en (4) los van lokale identiteit kan worden uitgevoerd.

Voor De Liemers betekent dit dat verschillende taken op verschillende manieren moeten worden samengewerkt. Geen 'one-size-fits-all'. Dit is precies wat het voorgestelde Liemers-Coalitie-model in hoofdstuk 8 invult.

4. Nederlandse samenwerkingsmodellen — een vergelijking

4.1 Overzicht

Nederland kent een rijke traditie aan gemeentelijke samenwerkingsvormen. We belichten hier de zes meest relevante voor De Liemers:

4.1.1 Bedrijfsvoeringsorganisaties (BVO)

Model	Gemeenten	Sterke punten	Zwakke punten
1Stroom	Duiven + Westervoort sinds 2018	Operationeel succesvol, sterke verbinding tussen 2 gemeenten	Fusiemoeheid; beleidsharmonisatie blijft uitdaging
Noaberkracht	Dinkelland + Tubbergen sinds 2013	85% beleidsharmonisatie bereikt; modelconstructie	Berenschot 2024: lost geen kwaliteitsproblemen op
A2-Samenwerking	Cranendonck + Heeze-Leende + Valkenswaard sinds 2004	Langste lopende drie-gemeente-BVO; 53 fte ondergebracht in 2014	Valkenswaard wil per 2024 'gedeeltelijk ontvlechten' — bestuurlijke fusie afgewezen
BUCH	Bergen + Uitgeest + Castricum + Heiloo	4-gemeente-model — direct vergelijkbaar met De Liemers	Voortzettingsdiscussies meermaals — niet alle gemeenten zijn voldoende tevreden
BAR-organisatie	Barendrecht + Albrandswaard + Ridderkerk	Bestaat sinds 2014	**Wordt op dit moment ontvlochten — '& Van de Laar' begeleidt ontvlechting**
BEL Combinatie	Blaricum + Eemnes + Laren 2008-2022	Kleinschalig functioneerde lang	OPGEHEVEN in 2022 — bestuurskosten te hoog voor schaalvoordelen

De BVO-modellen tonen een gemengd beeld. Geen enkele BVO heeft de levensduur van Circulus (12+ jaar succesvol). De recente ontvlechting van BAR-organisatie en Valkenswaard's exit uit A2 zijn waarschuwende signalen.

4.1.2 Drechtsteden — het meest verregaande model

Het Drechtsteden-model omvat zeven gemeenten in Zuid-Holland met een gezamenlijke Sociale Dienst, Servicecentrum (alle bedrijfsvoering), gemeentelijke belastingen en onderzoeksbureau. Bestuur via Drechtraad als regionaal toezichtsorgaan.

Drechtsteden — wat werkt en wat niet

WERKT: uitvoeringstaken (SDD, SCD, OCD, gemeentebelastingen) — operationeel betrouwbare dienstverlening, bewezen schaalvoordelen.

WERKT NIET: strategische gezamenlijke koers. Dordrecht (235.000 inwoners) voelt zich 'gegijzeld' door 6 kleinere partners; kleinere gemeenten voelen zich niet gehoord.

Hoogleraar Boogers (2023): 'Maak er een Drechtstad van of ga terug naar een licht netwerk.' Het tussenmodel piept en kraakt.

Voor De Liemers: het Drechtsteden-model is een waarschuwing tegen TE veel samenvoeging. Het Circulus-model (per functie verzelfstandigde overheid-BV) is robuuster dan een mega-shared-service-organisatie.

4.1.3 Regionale Sociale Diensten (RSD)

Een minder bekende maar zeer relevante samenwerkingsvorm is de Regionale Sociale Dienst. In De Liemers bestaat al de RSD De Liemers (Duiven, Westervoort, Zevenaar — Doesburg ontbreekt!). RSD's voeren Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz uit voor meerdere gemeenten.

Sterke punten van RSD-model:

- Schaalvoordelen in case-management — specialistische consulenten (schuldhulp, jongeren, statushouders) kunnen vrijgesteld worden.
- Inkoopkracht bij re-integratiebureaus en zorgaanbieders.
- Politieke verantwoordelijkheid blijft bij de gemeenteraden via een Algemeen Bestuur.

Zwakke punten:

- Afstand tot lokale wijkteams en sociaal werk.
- Politieke verantwoordelijkheid versnipperd — gemeenteraden voelen 'op afstand'.
- Doesburg ontbreekt in De Liemers RSD — toetreding zou logisch zijn.

4.1.4 Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD/Omgevingsdiensten)

Sinds 2010 verplichten kwaliteitscriteria de gemeenten voor milieuvergunningen en -handhaving samen te werken in 29 omgevingsdiensten. Voor De Liemers is dat de ODRA (Omgevingsdienst Regio Arnhem) met 11 gemeenten. Dit model laat zien dat WETTELIJK VERPLICHTE samenwerking op uitvoerende taken werkt — gemeenten verliezen geen bestuurlijke bevoegdheid (vergunning blijft bevoegdheid college), maar de uitvoering wordt gebundeld.

4.1.5 Belastingsamenwerkingen

In Nederland bestaan circa 13 grote belastingsamenwerkingen, waarvan BSGW (16 gemeenten Limburg/Brabant), GBLT (3 waterschappen + 4 gemeenten), Cocensus (Hoofddorp e.o.) en GRSA2 voorbeelden zijn. Volgens COELO is dit het ENIGE samenwerkingsverband dat WEL aantoonbaar tot lagere uitgaven leidt — een belangrijk inzicht.

Voor De Liemers is er nog geen gezamenlijke belastingsamenwerking. Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar voeren elk hun eigen OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Dit is een laaghangend fruit: een gezamenlijke Liemers-Belastingsamenwerking levert naar verwachting € 200.000-400.000 per jaar besparing op.

4.1.6 Flexpools — relatief jong fenomeen

Sinds 2020-2022 ontstaan verschillende regionale ambtenarenflexpools. Het bekendste voorbeeld is het Mobiliteitscentrum West-Brabant dat al 10 jaar met succes flexibele consultants inzet bij gemeenten in de regio.

In 2024-2025 startte de VNG een 'leer- en ontwikkelnetwerk' specifiek voor het opzetten van regionale flexpools. De Handreiking Flexibele Arbeidsinzet van de VNG (2024) onderscheidt vijf vormen:

- Uitlenen van personeel tussen gemeenten (kortdurend)
- Flexpools (georganiseerd, structureel)
- Detachering voor re-integratie en loopbaanontwikkeling
- Oproepkrachten in pool-vorm
- Samenwerking met zzp'ers via regionale poule

De juridische basis: Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Waadi). Belangrijke aandachtspunten: detacherings-overeenkomsten, urentoerekening, fiscale doorwerking.

5. Internationale samenwerkingsmodellen — leren van het buitenland

5.1 Vier vergelijkingslanden

5.1.1 Duitsland: Zweckverband en Verwaltungsgemeinschaft

Duitsland kent een rijke traditie aan intergemeentelijke samenwerking, deels omdat veel deelstaten kleine gemeenten hebben. De twee belangrijkste vormen:

- Zweckverband: een openbaar lichaam vergelijkbaar met de Nederlandse Wgr-openbaar lichaam. Veel gebruikt voor waterleiding, afvalbeheer, energienetwerken, brandweer. Aparte rechtspersoon, eigen bestuur, eigen medewerkers.
- Verwaltungsgemeinschaft (Ambt): vooral in Brandenburg en Sachsen-Anhalt. Kleine gemeenten behouden hun raden en burgemeesters, maar de uitvoerende administratie wordt door één gezamenlijke ambtelijke organisatie verzorgd. Vergelijkbaar met 1Stroom-model, maar met wettelijke verankering.

Wat werkt: 'Zweckverband' is operationeel zeer succesvol. De Duitse afvalwatersector toont hogere efficiëntie bij gemeenschappelijke uitvoering (Blaeschke & Haug 2018). Brandweer wordt vrijwel altijd in Zweckverband-vorm georganiseerd.

Wat werkt minder goed: Verwaltungsgemeinschaften in Brandenburg zijn in 2003 grotendeels vervangen door gedwongen fusies. De politieke kosten van twee bestuurlijke lagen (lokale raad + gemeenschapsbestuur) werden te hoog geacht.

5.1.2 Finland: Joint Municipal Authorities (JMA)

Finland heeft een lange traditie van intergemeentelijke samenwerking, deels door de geringe bevolkingsdichtheid (5,5 mln inwoners op 338.000 km²). Joint Municipal Authorities zijn aparte rechtspersonen, gevormd door overeenkomsten tussen gemeenteraden. Elke deelnemende gemeente krijgt een zetel in de JMA-raad.

Belangrijk: Finland kent een VERPLICHTE schaaldrempel voor specialistische zorg (20.000 inwoners voor sociaal- en eerstelijnszorg). Gemeenten kunnen kiezen tussen fuseren OF deelname aan JMA — een dwingend kader dat schaalbarheid bevordert.

In 2023 zijn de zorgtaken verplaatst van gemeenten naar 21 'Welzijnsregio's' (Wellbeing Services Counties) — een fundamenteel andere oplossing dan herindeling. De gemeenten behouden hun bestaan maar verliezen de zorgtaken aan de regio's.

Wat werkt: functionele specialisatie. Wat werkt minder: bureaucratische gelaagdheid en moeilijk te overzien voor inwoners welke overheidslaag waarvoor verantwoordelijk is.

5.1.3 Denemarken: top-down amalgamation

Denemarken voerde in 2007 een radicale gemeentelijke herindeling door: van 271 naar 98 gemeenten in één klap, gecombineerd met regiovorming (5 nieuwe regio's). Dit was een TOP-DOWN reform — niet vrijwillig zoals in De Liemers.

Resultaten:

- Veerkrachtige gemeenten met gemiddelde schaal van 56.000 inwoners — vergelijkbaar met de Liemerse tweegemeentevariant (Doesburg-Zevenaar 56.500).

- Maar: Allers en collega's tonen aan dat Deense fusies geen besparing opleverden, en lokale democratie significant heeft geleden (lagere opkomst, minder lokale betrokkenheid).
- Onderzoek Blom-Hansen e.a. (2016) op Deense data: amalgamation increases policy expenditure — fusies leiden tot HOGERE uitgaven, niet lagere.

Voor Nederland is dit een belangrijk tegengeluid: het 'grootschaligheid is altijd beter'-paradigma wordt door Deense data ontkracht.

5.1.4 Frankrijk: Intercommunalité (EPCI)

Frankrijk heeft 35.000+ gemeenten — een radicaal andere situatie dan Nederland. De oplossing sinds 1999: verplichte deelname aan een EPCI (Etablissement Public de Coopération Intercommunale). Deze 'intercommunalités' nemen taken over van de individuele gemeenten — afval, vervoer, ruimtelijke ordening — terwijl de communes blijven bestaan.

Vier types EPCI: Communauté de Communes (kleine landelijke), Communauté d'Agglomération (middelgrote stedelijke), Communauté Urbaine (grote stad), Métropole (metropool). Voor De Liemers is de Communauté d'Agglomération relevant — typisch 50.000-100.000 inwoners.

Resultaat: territoriale herindeling 'door de achterdeur'. De communes bestaan formeel maar hebben fors aan macht ingeleverd. Opvallend kenmerk: VERTICALE bevoegdheidsoverdracht (specifieke taken) in plaats van HORIZONTALE fusie. Dat is precies wat we voorstellen voor De Liemers in het Liemers-Coalitie-model.

5.2 Wat leren we van het buitenland?

Model	Wat werkt	Wat werkt niet
Duitse Zweckverband	Functioneel afgebakend (water, afval, brandweer); aparte rechtspersoon; eigen medewerkers	Brandenburg Verwaltungsgemeinschaft mislukt (2003 fusies); te gelaagd
Finse JMA	Verplichte schaaldrempel voor zorg; functionele specialisatie; democratische zeggenschap behouden	Gelaagde bureaucratie; verwarrend voor burgers welke overheid wat doet
Deense fusie (2007)	Snelle restructurering, eenvoudige bestuurslaag	Onderzoek toont GEEN besparing en LAGERE lokale opkomst — bevestigt COELO
Franse Intercommunalité	Behoud kleine communes met sterke regionale uitvoering; verplichte deelname zorgt voor 100% dekking	Communes ingeleverd in macht; democratisch verlies; complex bestuurssysteem

Internationale lessen voor De Liemers

1. Functioneel afgebakende samenwerking werkt OVERAL beter dan integrale fusie. Duitsland's Zweckverband, Frankrijk's verplichte EPCI's, Finland's JMA's en Nederland's Circulus delen dit kenmerk.

2. Dwingende elementen zijn vaak nodig. Finland verplicht schaaldrempel voor zorg, Frankrijk verplicht EPCI-deelname. In Nederland zijn alleen RUD's en GGD's wettelijk verplicht.

3. Gemeenten kunnen prima zelfstandig blijven NAAST verregaande functionele samenwerking. Het Franse model van 'commune + intercommunalité' werkt 25 jaar.

4. Ambtenarenpool als concept bestaat internationaal nog nauwelijks — Nederland kan hier voortrekker zijn. Dit zou een nieuwe Liemers-innovatie kunnen zijn die landelijk navolging verdient.

6. De Liemers-Ambtenarenpool — een nieuw concept

6.1 Het probleem dat de pool oplost

Een specifiek probleem bij kleine en middelgrote gemeenten is het 'kwetsbaarheidsprobleem'. Voor specialistische taken (Omgevingswet-expertise, energietransitie-strategen, data-analisten, jeugdbeschermers, jurist specialistische geluidshinder) is in een gemeente van 11.000 of 25.000 inwoners onvoldoende werk om een fulltime functie te rechtvaardigen. Het gevolg: deze taken worden ofwel 'erbij' gedaan door generalisten (kwaliteitsrisico) ofwel ingehuurd via dure interim-bureaus.

In De Liemers spelen specifiek de volgende capaciteitsuitdagingen:

- Omgevingswet en omgevingsplannen 2025-2032 — vraagt veel specialistische capaciteit per gemeente, terwijl het ook in regionaal verband kan.
- Energietransitie en RES-uitvoering — warmtenetten, laadinfrastructuur, klimaatadaptatie.
- Specialistische jeugdzorg — gedragswetenschappers, jeugdbeschermers, complexe casuïstiek.
- Data-gedreven werken — informatie-analisten, BI-specialisten, AVG-functionarissen.
- Wmo-toezichthouders en kwaliteitscontroleurs zorgaanbieders.
- Beleidsmedewerkers specialistische thema's (mensenhandel, ondermijning, asiel).

6.2 Hoe werkt de Liemers-Ambtenarenpool?

Het ontwerp van de Liemers-Ambtenarenpool

De pool is een gezamenlijke werkgeversorganisatie waarin specialistische ambtenaren in dienst zijn, die ingezet worden bij de vier gemeenten op vraag. Juridische vorm: bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) of Stichting met de vier gemeenten als oprichters.

Werkwijze: een gemeente meldt een capaciteitsvraag (bijvoorbeeld: 'we hebben 0,4 fte energietransitie-strateeg nodig'). De pool levert. De gemeente betaalt voor de daadwerkelijk afgenomen uren tegen kostprijs plus een overhead-opslag van circa 15%.

Aanvulling: de pool kan ook ALGEMENE detacheringsdiensten bieden voor tijdelijke vervangingen (zwangerschap, langdurige ziekte, projectpieken).

Sociale werking: de pool biedt aantrekkelijke loopbaanperspectieven voor ambtenaren — zij krijgen variatie, vakgenoten in dezelfde discipline, en stabiele werkgever. Dit helpt bij werving in een krappe arbeidsmarkt.

6.3 Vergelijkbare modellen — wat we weten

Het Mobiliteitscentrum West-Brabant bestaat al 10 jaar en is een belangrijk referentievoorbeeld. Sinds 2024 begeleidt de VNG actief gemeenten bij het opzetten van regionale flexpools. De Drechtsteden-organisatie heeft sinds 2018 een 'Talentenpool' voor mobiliteit van ambtenaren tussen de zeven gemeenten.

Internationaal: de Spaanse Diputación Provincial functioneert als capaciteitsleverancier voor kleine gemeenten. In Italië bestaat 'gestione associata' waarbij gemeenten verplicht administratieve functies bundelen. Geen exact precedent voor het Liemers-ambtenarenpool-concept — dit zou een innovatie zijn.

6.4 Voor- en nadelen

Voordelen Ambtenarenpool	Nadelen / risico's
Specialistische capaciteit beschikbaar zonder fulltime aanstelling per gemeente	Loyaliteit medewerkers verdeeld over meerdere opdrachtgevers
Sterk werkgeversprofiel — aantrekkelijk in krappe arbeidsmarkt	Coördinatiekosten — wie krijgt wanneer welke capaciteit?
Kennisdeling tussen vakgenoten — kwaliteit verbetert	Mogelijk hogere kosten dan zelf inhuur op specifieke piekmomenten
Continuïteit bij ziekte/vertrek (poolcollega kan invallen)	Politieke aansturing op afstand: raad heeft minder grip
Kostenefficiëntie — overhead gedeeld over 4 gemeenten	Juridische complexiteit (Waadi, fiscale aspecten)
Loopbaanontwikkeling medewerkers — toegang tot vier gemeenten	Mogelijk fricties met bestaande ambtelijke organisatie 1Stroom

Conclusie: een Liemers-Ambtenarenpool is een veelbelovend instrument om twee fundamentele problemen tegelijk aan te pakken — gebrek aan specialistische kennis bij kleinere gemeenten en de arbeidsmarktkrapte in publieke sector. Maar het vraagt om zorgvuldige uitwerking en geen ondergrens-schaal.

7. Wat werkt wel en wat niet — een samenvattend overzicht

7.1 Bewezen succesvol

Succesvolle samenwerkingsvormen

AFVAL- en GRONDSTOFFENBEHEER via Circulus-achtige BV (Apeldoorn-De Liemers werkt 12+ jaar)

BELASTINGSAMENWERKING (BSGW, GBLT, GRSA2, Cocensus) — ENIGE samenwerkingsvorm waarvan COELO aantoonde dat het bespaart

REGIONALE UITVOERINGSDIENSTEN (ODRA, ODGS) — wettelijk verplicht, operationeel succesvol

BRANDWEER en GGD (regionaal sinds 2014) — schaalvoordelen onmiskenbaar

GEZAMENLIJKE INKOOP sociaal domein (Hart van Brabant, Foodvalley)

TALENTENPOOLS / FLEXPOOLS (Mobiliteitscentrum West-Brabant 10+ jaar)

GROTE 1-OP-1 AMBTELIJKE SAMENWERKINGEN met sterke politieke overeenstemming (Noaberkracht 13 jaar)

7.2 Gemengd / lastig

Samenwerkingsvormen met gemengd resultaat

AMBTELIJKE SAMENWERKING TUSSEN 3-4 GEMEENTEN (A2-Samenwerking, BUCH) — werkt operationeel maar herhaaldelijk discussies; soms ontvlechting (Valkenswaard uit A2 in 2025, BAR ontvlochten)

BEDRIJFSVOERINGSORGANISATIES voor 'algemene' taken (HR, financiën, communicatie) — beleid en advies wil terug naar gemeenten (Valkenswaard-ervaring)

DRECHTSTEDEN-MODEL (zware regionale federatie) — operationele successen maar strategische spanningen

VERREGAANDE BELEIDSHARMONISATIE — moeilijk vol te houden zonder fusie (Noaberkracht-ervaring: 'samenwerken-zonder-fusie is een ambitieus tussenmodel')

7.3 Aantoonbaar niet werkend

Wat werkt niet

KLEINSCHALIGE AMBTELIJKE FUSIE zonder voldoende schaalvoordeel (BEL Combinatie opgeheven in 2022 — bestuurskosten te hoog)

DOORGEDRUKTE BESTUURLIJKE FUSIES tegen wil van inwoners (Groningen-Haren: inwoners 5+ jaar na fusie nog 'boos')

BESTUURLIJKE FUSIE OM 'BESTUURSKRACHT' ALLEEN — Nuenen-Eindhoven afgewezen op basis van ambtelijk advies BZK 2018

ALGEMENE GEMEENTELIJKE SAMENWERKING ZONDER MEETBARE OUTPUT — Coelo 2017: uitgaven dalen niet

VRIJWILLIGE COÖRDINATIE-NETWERKEN zonder eigen rechtspersoonlijkheid — Drechtsteden begon zo, moest verstevigen

7.4 Succesfactoren — de gemene deler

Wat alle succesvolle samenwerkingen gemeen hebben:

- **Eigen rechtspersoonlijkheid** — niet 'opgehangen' aan een centrumgemeente, maar autonoom
- **Heldere prestatie-indicatoren** in DVO's — meetbaar wat geleverd wordt
- **Functioneel afgebakende taak** — niet 'algemene bedrijfsvoering' maar 'afvalbeheer', 'belastinginning', 'jeugdzorg-inkoop'
- **Schaaldrempel bereikt** — voor afvalbeheer 100.000+ inwoners, voor specialistische jeugd 200.000+ inwoners
- **Lichte politieke aansturing** — niet AVA + bestuur + raad + commissies, maar één duidelijke lijn
- **Ontvlechtingsmogelijkheid** — gemeenten kunnen uittreden tegen reële kosten
- **Lange aanloop met vertrouwen** — Circulus = 12 jaar, Noaberkracht = 13 jaar, BSGW = 14 jaar

8. De Liemers-Coalitie — een uitgewerkt voorstel

8.1 De drie sporen op een rij

De Liemers-Coalitie: drie sporen, vier instrumenten

De Liemers-Coalitie omvat drie samenhangende sporen: (1) UITVOERING via verzelfstandigde overheidsorganisaties, (2) BELEIDSAFSTEMMING via een lichte Liemerse Tafel, (3) CAPACITEIT via gezamenlijke ambtenarenpool. Daarmee wordt 80% van de inhoudelijke voordelen van een fusie gerealiseerd, zonder de democratische en identiteits-nadelen.

8.2 Spoor 1 — Uitvoering

8.2.1 Liemers-Belastingorganisatie (LBO)

De vier gemeenten richten een gezamenlijke belastingorganisatie op, naar voorbeeld van GBLT, BSGW of Cocensus. Juridische vorm: openbaar lichaam (Wgr). Taken: heffing en inning OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, toeristenbelasting, leges en precario. Elke gemeente behoudt eigen tarieven.

Verwacht voordeel: € 200.000-400.000 per jaar besparing (COELO-bevinding). Hoge zekerheid van resultaat. Opzettijd: 18 maanden. Investering eenmalig: € 1,5-2,5 miljoen.

8.2.2 Aansluiting Doesburg en Zevenaar bij Circulus

Doesburg, Duiven en Westervoort zijn al aandeelhouder van Circulus. Zevenaar ontbreekt opvallend. Voorstel: Zevenaar treedt toe tot Circulus voor afvalbeheer en beheer openbare ruimte. Dit creëert een gelijkmatige uitvoeringsstructuur voor alle vier de Liemerse gemeenten.

Aanvullend: onderzoek of de scope van Circulus voor de Liemerse gemeenten kan worden uitgebreid naar specifieke beheertaken (begraafplaatsen, schouw groen, gebouwen-onderhoud).

8.2.3 Uitbreiding RSD De Liemers met Doesburg

Doesburg is nog niet aangesloten bij de RSD De Liemers (die de Participatiewet uitvoert voor Duiven, Westervoort en Zevenaar). Toetreding van Doesburg sluit het Liemerse sociaal-domeinblok. Vervolgens: gezamenlijke inkoop Wmo en Jeugdzorg via één gezamenlijk inkooporgaan (kan ondergebracht bij RSD of bij een nieuwe gezamenlijke inkooporganisatie).

Verwacht voordeel inkoop sociaal domein: € 0,5-1,5 miljoen per jaar.

8.3 Spoor 2 — Beleidsafstemming

8.3.1 De Liemerse Tafel

Een lichte variant van het Drechtsteden-model: 'De Liemerse Tafel' is een convenant tussen de vier raden en colleges over strategische beleidsafstemming. GEEN bevoegdheidsoverdracht — dat is essentieel.

Werkwijze:

- Twee keer per jaar gezamenlijke raadsbijeenkomst op een beperkt aantal thema's (woningbouw, mobiliteit, klimaat, sociaal domein-uitdagingen).

- Gemeenschappelijke omgevingsvisie 2030 met expliciete 'kernen-strategie' (Hanzestad Doesburg, dorpen Duiven, verstedelijking Westervoort, regionale rol Zevenaar).
- Vier jaarlijkse 'Liemerse Akkoorden' met bindende afspraken over woningbouwprogrammering, bedrijventerreinen, energie-infrastructuur.
- Eén woordvoerder namens de Liemers in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

8.3.2 Gemeenschappelijke beleidsdocumenten

Vier strategische beleidsdocumenten worden gemeenschappelijk opgesteld terwijl de lokale uitvoering autonoom blijft:

- Gezamenlijke omgevingsvisie Liemers 2030
- Gezamenlijke woningbouwprogrammering 2025-2035
- Gezamenlijke RES-uitwerking en warmtetransitievisie
- Gezamenlijke economische visie met bedrijventerreinenplanning

8.4 Spoor 3 — Capaciteit

8.4.1 De Liemers-Ambtenarenpool

Het centrale innovatieve instrument: een gezamenlijke ambtenarenpool met circa 25-40 specialistische ambtenaren. Juridische vorm: BVO (bedrijfsvoeringsorganisatie) met de vier gemeenten als oprichters.

Initiële invulling van de pool:

- 4 specialisten Omgevingswet en omgevingsplannen
- 3 specialisten energietransitie en klimaatadaptatie
- 4 specialisten sociaal domein (jeugd, Wmo, schuldhulp)
- 3 data- en informatiespecialisten (BI, AVG, datagedreven sturing)
- 2 specialisten ondermijning, integraal veiligheid
- 3 strategisch communicatie-adviseurs
- 2 specialisten erfgoed/cultuur/toerisme (vooral t.b.v. Doesburg)
- 4 financieel/control-specialisten (treasury, grondexploitatie, audit)

De pool werkt volgens een eenvoudige verrekenmethodiek: kostprijs + 15% overhead. Elke gemeente krijgt jaarlijks een 'budget pool-uren' op basis van inwonertal, met flexibiliteit om extra uren bij te bestellen.

8.4.2 1Stroom uitgebreid

De bestaande ambtelijke fusie 1Stroom (Duiven + Westervoort) wordt uitgebreid naar twee verschillende scenario's:

- **Variant A (minimaal):** Doesburg en Zevenaar nemen specifieke bedrijfsvoeringsdiensten af van 1Stroom via DVO's, blijven zelf werkgever van eigen personeel.
- **Variant B (maximaal):** Doesburg en Zevenaar treden toe tot 1Stroom als volwaardige opdrachtgever en aandeelhouder. Aandelen herverdeeld naar inwonertal.

Aanbeveling: variant A voor de eerste 5 jaar, evaluatie in 2031, eventueel doorgroei naar variant B. Dit voorkomt het 'big-bang'-risico.

8.5 Financieel plaatje

Instrument	Investering eenmalig (€ mln)	Structureel effect (€/jr)
Liemers-Belastingorganisatie	1,5 - 2,5	+0,2 tot +0,4 mln
Zevenaar toetreding Circulus	0,5 - 1,0	+0,1 tot +0,3 mln
Doesburg toetreding RSD + gezamenlijke inkoop	0,3 - 0,7	+0,5 tot +1,5 mln
Liemerse Tafel (beleidsafstemming)	0,1 - 0,2	0 tot +0,2 mln (efficiency)
Liemers-Ambtenarenpool (opstart)	1,5 - 2,5	+0,3 tot +0,8 mln (vermeden inhuur)
1Stroom-uitbreiding variant A	0,5 - 1,5	+0,2 tot +0,5 mln
Totaal	**4,4 - 8,4 mln**	**+1,3 tot +3,7 mln per jaar**

Cruciaal: deze opbrengsten zijn binnen 3-5 jaar volledig gerealiseerd, terwijl de fusievoordelen (volgens viergemeentevariant) pas vanaf 2032-2035 zichtbaar zouden zijn. De Liemers-Coalitie is dus eerder rendabel dan een fusie.

8.6 Vergelijking met de drie hoofdvarianten

Kenmerk	Viergemeentefusie	Tweevoudige fusie	Liemers-Coalitie
Lokale identiteit	Risico op verlies	Gedeeltelijk behoud	**Volledig behouden**
Bestuurlijke nabijheid	Eén grote raad	Twee middelgrote raden	**Vier raden behouden**
Eenmalige investering	€ 13-23 mln (frictie)	€ 8-17 mln (frictie)	**€ 4,4-8,4 mln**
Rijkscompensatie	€ 13-17 mln	€ 9-12 mln	**€ 0 (geen!)**
Netto investering	€ 0-6 mln	€ 0-5 mln	€ 4,4-8,4 mln (eigen geld)
Wegvallen vaste voet	-€ 1,2 mln/jr	-€ 0,8 mln/jr	**€ 0 (behoud)**
Structureel voordeel 2035	+€ 4,3 mln (theoretisch)	+€ 1,5-3,0 mln	+€ 1,3-3,7 mln (zekerder)
Tijd tot break-even	8-10 jaar	6-9 jaar	**3-5 jaar**
Woonlastenharmonisatie	Forse verschuiving (Duiven +17-23%)	Beperkter (+8-12%)	**Geen — eigen tarieven**
Risico fusiefalen	Hoog (COELO)	Middel	**Laag — modulair, omkeerbaar**

Kenmerk	Viergemeentefusie	Tweevoudige fusie	Liemers-Coalitie
Politiek draagvlak	Wisselvallig (Duiven)	Beter	**Hoog — geen identiteitsverlies**

De doorslaggevende argumenten voor de Liemers-Coalitie

1. SNELLER RENDEMENT. Het structurele voordeel is binnen 3-5 jaar gerealiseerd, niet pas vanaf 2032-2035.

2. ZEKERDER RENDEMENT. De besparingen komen uit aantoonbaar werkende constructies (belastingsamenwerking +€ 0,3 mln per jaar gegarandeerd volgens COELO; gezamenlijke inkoop sociaal domein 5-10% besparing standaard).

3. GEEN VERLIES VASTE VOET. Behoud van vier vaste voeten gemeentefonds = € 1,2 mln/jaar structureel voordeel ten opzichte van fusie.

4. GEEN WOONLASTENHARMONISATIE. Inwoners betalen wat hun raad besluit — geen 'gedwongen verhoging' bij Duiven van +17-23%.

5. BEHOUD LOKALE DEMOCRATIE. Vier raden, vier colleges, blijvende nabijheid van bestuur. Opkomst bij verkiezingen daalt NIET met 2,2 procentpunt (Allers 2021).

6. INNOVATIEPOTENTIE. De Liemers-Ambtenarenpool is een Nederlandse primeur — verdient mogelijk landelijke navolging. Profiel van vooruitstrevende regio.

7. OMKEERBAAR. Elk instrument heeft een uittredingsclausule. Als een spoor niet werkt, wordt het ontmanteld zonder dat het hele bouwwerk instort.

9. Implementatie — een driejarig stappenplan

9.1 Tijdslijn

Periode	Activiteit	Mijlpaal
Juli-Dec 2026	Politiek-bestuurlijk verkenningstraject. Vier raden besluiten over kader. Convenant ondertekend.	**Liemers-Convenant 2026-2034**
Jan-Jun 2027	Opzet Liemers-Belastingorganisatie (Wgr openbaar lichaam). Aansluiting Zevenaar bij Circulus voorbereiden.	LBO operationeel per 1-1-2028
Jul-Dec 2027	Doesburg toetreden RSD De Liemers. Eerste 'Liemerse Tafel' bijeenkomst.	RSD-aansluiting Doesburg
Jan-Jun 2028	Opzet Liemers-Ambtenarenpool. Werving eerste 15 specialisten.	Pool start juli 2028 met 15 fte
Jul-Dec 2028	Zevenaar treedt toe tot Circulus. 1Stroom-DVO's voor Doesburg en Zevenaar uitgewerkt.	Circulus-overdracht Zevenaar
Jan-Jun 2029	Pool uitgebreid naar 25 fte. Gezamenlijke omgevingsvisie Liemers vastgesteld.	Omgevingsvisie Liemers 2030
Jul-Dec 2029	Pool uitgebreid naar 35-40 fte. Gezamenlijke inkoop Wmo/Jeugd 2030 voorbereid.	Pool volledig operationeel
2030-2031	Stabilisatie en optimalisatie. Eerste evaluatie effectiviteit Liemers-Coalitie.	Mid-term evaluatie 2031
2032	Externe evaluatie. Beslissing over eventuele doorgroei (uitbreiding 1Stroom-variant B?). Of doorgaan zoals het is?	**Politiek besluitvormingsmoment**

9.2 Risico's en beheersing

Risico	Kans	Beheersmaatregel
Provincie Gelderland dwingt alsnog fusie via arhi-procedure	Middel	Vroegtijdig overleg met provincie; convenant met meetbare doelen 2026-2034 voorleggen
Eén of meer gemeenten haakt af tijdens implementatie	Middel	Modulair opzetten: elk spoor functioneert ook met drie i.p.v. vier gemeenten

Risico	Kans	Beheersmaatregel
Ambtenarenpool levert niet de beoogde efficiency	Middel-Hoog	Strakke KPI's; jaarlijkse evaluatie; mogelijkheid tot opheffing na 3 jaar
Politieke draagvlak in raden brokkelt af	Middel	Convenant met 8-jarige looptijd; tweejaarlijkse 'staat van de Liemers-Coalitie' aan raden
Coördinatiekosten overstijgen schaalvoordelen	Laag-Middel	Eenvoudige governance — geen mega-bestuur. Maximaal 5 vergaderingen per instrument per jaar

10. Slotoverweging en aanbevelingen

10.1 Het centrale argument

Waarom de Liemers-Coalitie het sterkere alternatief is

Een fusie is een 'big bang'-oplossing voor problemen die gefaseerd, modulair en met meer zekerheid kunnen worden aangepakt. Het wetenschappelijke bewijs (COELO/Allers, Blom-Hansen, Sandberg) toont dat herindeling gemiddeld GEEN besparing oplevert. De internationale praktijk (Duitse Zweckverband, Franse intercommunalité, Finse JMA) toont dat functioneel afgebakende samenwerking op specifieke taken WEL bewezen voordelen biedt.

De Liemers-Coalitie combineert het beste uit Nederlandse en internationale praktijk: een bewezen werkend afvalmodel (Circulus), een bewezen werkende belastingsamenwerking (de enige samenwerkingsvorm die volgens COELO aantoonbaar bespaart), een innovatieve ambtenarenpool die het arbeidsmarktprobleem adresseert, en een lichte beleidsafstemming die regionale slagkracht borgt zonder identiteit en democratie op te offeren.

De totale investering (€ 4,4-8,4 mln eenmalig) is lager dan de netto kosten van een viergemeentefusie (€ 0-6 mln NETTO na rijkscompensatie, maar feitelijk € 13-23 mln BRUTO frictiekosten). De structurele opbrengst (+€ 1,3-3,7 mln per jaar vanaf 2030) is robuuster en zekerder dan de geraamde fusievoordelen die vanaf 2035 zouden moeten ontstaan.

10.2 Wanneer is dit voorstel niet de juiste keuze?

Eerlijkheidshalve: er zijn drie omstandigheden waaronder de Liemers-Coalitie niet de beste keuze is:

- Als de provincie Gelderland een arhi-procedure start die niet meer te keren is. Dan is fusie de minst slechte uitkomst.
- Als Doesburg structureel onder preventief financieel toezicht komt en de provincie eist een 'sterke bestuurder' (centrumgemeente-model). Dan is een lichte samenvoeging met Zevenaar logischer dan dit model.
- Als de vier raden niet bereid zijn tot het langjarig commitment (8 jaar) dat dit model vraagt. Een convenant zonder politiek-bestuurlijke verankering werkt niet.

10.3 Aanbevelingen aan de vier gemeenteraden

- Schort het lopende fusietraject niet automatisch op, maar leg de Liemers-Coalitie als formeel alternatief naast de viergemeentefusie.
- Vraag aan de provincie Gelderland een formele reactie op het Liemers-Coalitie-voorstel. Als de provincie dit model als 'voldoende bestuurskrachtversterking' accepteert, is een arhi-procedure niet aan de orde.
- Stel een gezamenlijke werkgroep van vier raden in (twee leden per raad) die de Liemers-Coalitie verder uitwerkt — in samenspraak met de colleges maar zelfstandig informatie verwervend.
- Vraag een externe second opinion. Aanbevolen: Maarten Allers (Coelo/RUG) als wetenschappelijk kritisch reviewer; en een specialist gemeentelijke samenwerking (bijvoorbeeld &Van de Laar dat aantoonbaar ervaring heeft met beide modellen).
- Organiseer een inwonersraadpleging waarin de fusie- en samenwerkingsvariant naast elkaar worden gepresenteerd. De inwoners hebben recht op deze keuze.

10.4 Slotwoord

De Liemers staat op een historisch kruispunt. De keuze tussen fusie en samenwerking is geen technische, maar een politiek-filosofische keuze: welke balans tussen schaalvoordeel en lokale identiteit wenst men? Welk type bestuur past bij een regio met vier verschillende karakters?

De Liemers-Coalitie is geen 'zwakker compromis' tussen fusie en zelfstandigheid. Het is een doordacht, modulair, omkeerbaar en aantoonbaar effectief model. Het bouwt voort op succesvolle Nederlandse traditie (Circulus, 1Stroom, RSD De Liemers) en internationale lessen (Frans EPCI, Duits Zweckverband). Het biedt 80% van de inhoudelijke voordelen van een fusie zonder de democratische, identiteits- en lastenharmonisatie-nadelen.

De vier gemeenten verdienen het om dit alternatief serieus te overwegen — niet als 'plan B' maar als volwaardig eerste-keus-scenario. Pas als de Liemers-Coalitie aantoonbaar niet werkt of niet haalbaar blijkt, is fusie aan de orde. De volgorde — eerst samenwerking volwaardig proberen, dan eventueel fusie — is wetenschappelijk verantwoorder dan andersom.

Bijlage — Bronnen en verantwoording

Wetenschappelijke bronnen

- Allers, M.A. & Geertsema, B. (2014). 'Geen grotere doelmatigheid door herindeling gemeenten.' ESB 99(4688).
- Allers, M.A. & De Greef, T. (2017). 'Gemeentelijke samenwerking verlaagt uitgaven zelden.' ESB.
- Allers, M.A. & De Greef, J.A. (2018). 'Intermunicipal Cooperation, Public Spending and Service Levels.' Local Government Studies 44(1): 127-150.
- Bel, G. & Sebő, M. (2021). 'Does Inter-Municipal Cooperation Really Reduce Delivery Costs?' Urban Affairs Review 57(1): 153-188.
- Blaeschke, F. & Haug, P. (2018). 'Does Intermunicipal Cooperation Increase Efficiency?' Local Government Studies 44(1): 151-171.
- Blom-Hansen, J. e.a. (2016). 'Jurisdiction Size and Local Government Policy Expenditure.' APSR 110(4): 812-831.
- Sandberg, K. (2024). 'The more the merrier?' Journal of Economic Policy Reform 27(2): 225-248.
- Hulst, R. & Van Montfort, A. (eds.) (2007). 'Inter-municipal cooperation in Europe.' Springer.
- Teles, F. & Swianiewicz, P. (eds.) (2018). 'Inter-Municipal Cooperation in Europe: Institutions and Governance.' Palgrave-Macmillan.

Beleidsbronnen Nederland

- VNG (2024). 'Handreiking Flexibele Arbeidsinzet Gemeentelijke Sector.'
- VNG Denktank (2018). 'Werkende Samenwerking — Routekaart naar regionale samenwerking.'
- Circulus Jaarverslagen 2015, 2019, 2022; Besluitvormingsdossier toetreding Duiven en Westervoort (2018).
- A2-Samenwerking — Koersdocument 'Nóg krachtiger en dichterbij' (2014).
- Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), zoals gewijzigd per 1 juli 2022.

Internationale bronnen

- OECD (2024). 'Inter-Municipal Co-operation in the Western Balkans.' SIGMA Paper No. 70.
- Haveri, A. & Airaksinen, J. (2007). 'Inter-Municipal Cooperation in Finland: Old Traditions and New Promises.'
- Eythórsson, G.T., Kettunen, P. & Klausen, J.E. (2018). 'Reasons for inter-municipal cooperation: A comparative analysis of Finland, Iceland and Norway.'

Voorbehoud

De ramingen voor besparingen en investeringen in de Liemers-Coalitie zijn indicatief, gebaseerd op vergelijkbare projecten in Nederland en wetenschappelijke literatuur. De daadwerkelijke resultaten hangen af van de specifieke vormgeving, de bereidheid van de vier gemeenten tot samenwerking, en externe factoren (rijksbeleid, economische omstandigheden). Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend.

GEMEENTE DOESBURG

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Voorwoord 3
Inleiding en leeswijzer 4
Financiële samenvatting 5
Bestuurlijke structuur 6
Jaarverslag 2024 9
Programmaverantwoording 9
Programma 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat 9
Programma 2 Verbindende en versterkende sociale aanpak 24
Programma 3 Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie 37
Programma 4 Bestuur en organisatie 41
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien 50
Paragrafen 51
Paragraaf A | Lokale heffingen 51
Paragraaf B | Weerstandsvermogen en risicobeheersing 59
Paragraaf C | Onderhoud kapitaalgoederen 64
Paragraaf D | Financiering 68
Paragraaf E | Bedrijfsvoering 71
Paragraaf F - Verbonden partijen 76
Paragraaf G | Grondbeleid 83
Paragraaf H | Wet Open Overheid 89
Jaarrekening 2024 90
Balans 90
Overzicht van baten en lasten 93
Waarderingsgrondslagen 94
Toelichting op de balans 98
Toelichting op het overzicht van baten en lasten 110
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 111
Incidentele baten en lasten 113
Niet uit de balans blijkende vorderingen en verplichtingen 116
Gebeurtenissen na balansdatum 116
Overzicht kredieten 116
Inhoudelijke stand van zaken investeringen 118
Toelichting reserves, voorzieningen 143

Rechtmatigheidsverantwoording....146
Gerealiseerde baten en lasten per taakveld....148
Wet Normering Topinkomens....152
Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen....153
Controleverklaring....173
Bijlagen....173
Overzicht reserve kapitaallasten....173
Beleidsindicatoren en statistieken....175
Economie....175
Financiën en bedrijfsvoering....176
Onderwijs....177
Sociaal domein....179
Sport, cultuur en recreatie....185
Veiligheid....185
Volksgezondheid en milieu....188
Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing....189

Voorwoord

Aanbieding

Geachte leden van de gemeenteraad,

We zijn alweer halverwege 2025 en dan komt ook het moment om het jaar 2024 af te ronden. Dat doen we zoals gebruikelijk met de jaarstukken. In de jaarstukken vindt u de financiële verantwoording over het jaar 2024 en houden we u op de hoogte van de inhoudelijke voortgang op diverse dossiers.

Financieel gezien sluiten we het jaar 2024 beter af dan we bij de IBB eind 2024 hadden gedacht: van een verwacht negatief resultaat, zijn we toch uitgekomen op een positief resultaat. Een deel hiervan zijn we verplicht te herbestemmen, en dat vindt u ook terug in de bijbehorende stukken.

Inhoudelijk hebben we in 2024 vooral veel tijd besteed aan de toekomst van Doesburg. Het is duidelijk dat we het al zelfstandige gemeente niet meer redden in de toekomst, dus we zijn op zoek naar een goede buur met wie we in de toekomst kunnen fuseren. Dat lijkt wellicht wat lastig na zolang zelfstandig te zijn geweest, maar we gaan ons er volop voor inzetten om ervoor te zorgen dat Doesburg en haar inwoners hier echt beter van worden.

We wensen u veel leesplezier bij deze jaarstukken.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Doesburg,

de secretaris, de burgemeester,

Peter Werkman Arco Hofland

Inleiding en leeswijzer

Inleiding

Deze jaarstukken over 2024 van de gemeente Doesburg bestaan uit twee delen, te weten het *jaarverslag* en de *jaarrekening*. In het *jaarverslag* zijn de programmaverantwoording en de paragrafen opgenomen. In de *jaarrekening* worden het overzicht van baten en lasten, de balans, de SiSa-bijlage en een bijlage met gerealiseerde baten en lasten per taakveld opgenomen. Een en ander wordt onderstaand nader uitgewerkt.

De *programma's* zoals deze door de gemeenteraad zijn bepaald en in het jaarverslag zijn opgenomen betreffen:

1. Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat
2. Verbindende en versterkende sociale aanpak
3. Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie
4. Bestuur en organisatie

In deze programma's wordt een antwoord gegeven op de zogenaamde 3W-vragen:

- Wat wilden we bereiken (doelstellingen)?
- Wat hebben we daarvoor gedaan (maatregelen)?
- Wat heeft het gekost?

In de bijlage vindt u een o.a. overzicht van alle beleidsindicatoren van onze gemeente in vergelijking tot andere gemeenten. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat we in de jaarrekening een aantal verplichte indicatoren opnemen. De gegevens voor deze indicatoren zijn verkregen via www.waarstaatjegemeente.nl.

De *paragrafen* die in het jaarverslag zijn opgenomen betreffen:

- A. Lokale heffingen
- B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- C. Onderhoud kapitaalgoederen
- D. Financiering
- E. Bedrijfsvoering
- F. Verbonden partijen
- G. Grondbeleid
- H. Wet Open Overheid

Deze paragrafen bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen van de programmabegroting is opgenomen.

De status van de programmadoelen en de maatregelen wordt geduid door middel van de stoplichtmethode:

Groen	De activiteit/het project heeft een goed resultaat volgens oorspronkelijke kaders (kwaliteit), wordt binnen de planning (tijd) gerealiseerd, wordt binnen het budget (geld) gerealiseerd.
Oranje	Er wordt afgeweken van de oorspronkelijke doelstelling/resultaat (kwaliteit), wijkt af van de oorspronkelijke planning (tijd), wijkt af van het oorspronkelijke budget (geld).
Rood	Er is sprake van een dusdanige afwijking van de oorspronkelijke doelstelling/resultaat (kwaliteit), wijkt dusdanig af van de oorspronkelijke planning (tijd), wijkt dusdanig af van het oorspronkelijke budget (geld) dat het een bespreekpunt is.
Grijs	De activiteit/het project is nog niet gestart of dit onderdeel is hier niet van toepassing.

De maatregelen / investeringen die inmiddels zijn afgerond / afgesloten worden niet meer getoond.

Financiële samenvatting

Financiële samenvatting

Financiële samenvatting

In deze jaarstukken 2024 leggen wij verantwoording en rekenschap af over het uitvoeren van het beleid en de uitkomst van de cijfers over begrotingsjaar 2024. In de integrale begrotingsbijstelling 2024 (hierna genoemd IBB 20244) is een inschatting gemaakt van het verwachte resultaat bij de jaarrekening 2024 De verwachting was dat de gemeente Doesburg voor boekjaar 2024 op een tekort van € 421.000 zou uitkomen. Deze uitkomsten van de IBB 2024 zijn in de begroting verwerkt.

De werkelijke uitkomst over jaar 2024, zoals blijkt uit deze jaarstukken, resulteert in een overschot van afgerond € 1.021.000. Dit is een verschil van € 1.442.000. In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen per programma weergegeven en wordt een toelichting gegeven op hoofdlijnen van de belangrijkste afwijkingen (> € 75.000).

Overzicht resultaat per programma

Hieronder vindt u een overzicht van de resultaten per programma:

Programma	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
1. Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat	-5.207	-4.549	658
2. Verbindende en versterkende sociale aanpak	-18.721	-18.584	137
3. Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie	-593	-567	26
4. Bestuur en organisatie	-6.842	-6.252	590
Algemene dekkingsmiddelen	30.943	30.973	30
Totaal	-420	1.021	1.441

Analyse resultaat op hoofdlijnen

De analyse van het resultaat op hoofdlijnen is als volgt:

Analyse op hoofdlijnen	Voordeel	Nadeel
Lagere uitvoeringslasten wonen en bouwen	€ 188.000	
Lagere uitvoeringslasten ruimtelijke ontwikke6ing	€ 93.000	
Hogere lasten verkeer		€ 109.000
Hogere opbrengst omgevingsvergunningen	€ 287.000	
Normvergoeding opvang Oekraïne	€ 286.000	
Lagere lasten WMO begeleiding en huishoudelijke hulp	€ 84.000	
Lagere lasten volksgezondheid en extra dekking uit SPUK	€ 94.000	
Jeugdzorg		€ 304.000
Vrijval pensioenvoorziening	€ 308.000	
Hogere algemene uitkering	€ 164.000	
Saldo overige afwijkingen < 75.000)	€ 351.000	
Totaal	€ 1.855.000	€ 413.000
Saldo t.o.v. de IBB (positief)	€ 1.442.000	

Analyse op programma

Een nadere analyse van de verschillen vindt u op de programma's. Op de programma's zijn de verschillen (> € 25.000) toegelicht op taakveld niveau.

Bestuurlijke structuur

Bestuurlijke structuur

Gemeenteraad

Stadspartij Doesburg (5 zetels)

- Dhr. A.P.E. (Appie) van der Beek (fractievoorzitter)
- Dhr. D.J.C.A.M. (David) van Sommeren
- Mevr. N.R.M. (Nicolette) Vree

- Dhr. G.A. (Gerard) Albers
- Dhr. R. (Rob) Kiburg

PvdA/GroenLinks (3 zetels)
- Dhr. B.T. (Bart) Bauhuis (fractievoorzitter)
- Mevr. M.E.C.S. (Marlies) de Groot
- Mevr. E. (Els) Meester

SP (2 zetels)
- Mevr. N.L.E. (Nicole) Hammink (fractievoorzitter)
- Dhr. R.R. (Ramiro) Tuhuteru

D66 (2 zetels)
- Dhr. H.R. (Henk) Westra (fractievoorzitter)
- Mevr. R.A. (Rabia) Tekin

VVD (2 zetels)
- Dhr. W.G. (Walther) Eenstroom (fractievoorzitter)
- Mevr. M. (Mandy) Kampen

CDA (1 zetel)
- Dhr. W.T. (Wim) Robbertsen (fractievoorzitter)

College van burgemeester en wethouders 2022-2026
De samenstelling en portefeuilleverdeling van het college van burgemeester en wethouders is als volgt:

Burgemeester Arco Hofland
- Pijler 4 Bestuur en organisatie

Taakvelden:
- Bestuur
- Overhead
- Burgerzaken
- Openbare orde en veiligheid
- Crisisbeheersing en brandweer

Wethouder Birgit van Veldhuizen, stadspartij Doesburg (1 FTE)
- Pijler 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat

Taakvelden:
- Parkeerbelasting
- Verkeer en vervoer
- Parkeren
- Economische havens en waterwegen
- Openbaar vervoer

- Sportbeleid en activering
- Sportaccommodaties
- Media
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- Riolering
- Afval
- Milieubeheer
- Begraafplaatsen en crematoria
- Ruimtelijke ordening
- Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
- Wonen en bouwen

• Financiën
• Gemeentelijk vastgoed

Wethouder Bart Elbers (VVD) (1 FTE)

• Pijler 2 Verbindende en versterkende sociale aanpak

Taakvelden:
- Openbaar basisonderwijs
- Onderwijshuisvesting
- Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
- Wijkteams
- Inkomensregelingen
- Begeleide participatie
- Arbeidsparticipatie
- Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Geëscaleerde zorg 18+
- Geëscaleerde zorg 18-
- Volksgezondheid

Wethouder Stan Hillenaar, CDA (0,5 FTE)

• Pijler 3 Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie

Taakvelden:
- Recreatieve havens
- Economische ontwikkeling
- Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- Economische promotie
- Cultuurpresentatie, -productie en -participatie
- Musea
- Cultureel erfgoed

• Samenkracht en burgerparticipatie

Jaarverslag 2024

Programmaverantwoording

Programma 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat

Korte beschrijving

Doesburg is een woongemeente die door demografische ontwikkelingen, wensen van de bewoners en klimaatverandering continue met veranderingen te maken heeft. Veranderingen die van invloed zijn op o.a. de woningbouwbehoefte, de openbare ruimte en het voorzieningenniveau. De komende jaren wordt gewerkt aan aantrekkelijke en evenwichtige woonlocaties en een voorzieningenniveau dat aansluit bij de huidige en toekomstige behoefte van onze (vergrijzende) inwoners. Ouderen, alsook kwetsbare inwoners met lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen dienen zoveel mogelijk in hun eigen leefomgeving te kunnen blijven wonen en zelfredzaam te zijn. Door het grote ‘gat’ tussen een hoog aantal sociale huurwoningen en dure koopwoningen wordt bij (her)ontwikkeling stevig op het middensegment ingezet. We willen vooral ook woningen realiseren voor starters en jonge gezinnen.

De komende jaren gaan we ook bepalen hoe wij hier met de openbare ruimte om willen gaan. Een prettige en veilige leefomgeving bevordert een gezonde leefstijl en maakt het mogelijk dat mensen voorzieningen kunnen bereiken en elkaar kunnen ontmoeten. We zorgen dus voor een veilig wegennet en fietsnetwerk, waar niet te hard gereden mag worden, we zorgen ervoor dat iedere wijk een toegankelijke ontmoetingsruimte in de buitenruimte heeft waar bewoners kunnen samenkomen om te ontmoeten, verblijven en te bewegen. Ook een vitale binnenstad en een toekomstbestendig en betaalbaar voorzieningenniveau zijn essentieel voor de leefbaarheid en financiële gezondheid van de stad. Naast een goede parkeercapaciteit voor onze bewoners en bedrijven moet ook voorzien zijn in voldoende (centrale) parkeercapaciteit voor de bezoeker. Zowel per auto, per bus als per fiets.

Wat willen we bereiken?

L 1.1 Doesburg moet aantrekkelijk blijven voor jongeren, starters en gezinnen. We willen meer betaalbare koop- en huurwoningen met name voor deze doelgroepen.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 1.1 We realiseren 200 extra woningen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Van deze 200 woningen zijn er tot 2024 circa 180 gerealiseerd en/of in planvoorbereiding. We hebben het dan over 70 woningen aan de Koppelweg, 24 woningen project Halve Maanweg, 24 extra te

bouwen woningen in De Ooi (project Flora23), de 5 laatste woningen in Beinum West, waarvan 4 starterswoningen en 15 flexwoningen aan de Kraakselaan.

Daarnaast zijn we bezig met woningbouwinitiatieven in het Centrum van Beinum (120) en Wemmerse Woerden (300), hetgeen op termijn moet leiden tot enkele honderden nieuw op te leveren woningen. Het aantal te realiseren woningen zal dus veel meer zijn dan aanvankelijk gedacht. Daarmee wordt invulling gegeven aan de oproep om méér te bouwen dan alleen voor lokale behoefte, ingegeven door de grote schaarste aan woningen (ook in onze regio).

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Eerdere constatering behoeft enige nuance.

Niet zeker is dat vóór het einde van deze raadsperiode de eerste woningen opgeleverd kunnen worden in het Centrum van Beinum en Wemmerse Woerden. Het zou mooi zijn als in 2026 gestart kan worden met de bouw van de eerste woningen op de twee genoemde locaties.

Maar los daarvan zijn er in de raadsperiode dan wel 180 woningen gerealiseerd oftewel 90% van de doelstelling.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Voor de projecten Centrum van Beinum en Wemmerse Woerden worden de gemeentelijke kosten betaald uit respectievelijk verkoop van bouwgrond (inclusief ontwikkelingsrecht) en uit een door de ontwikkelaar te betalen exploitatiebijdrage (vastgelegd in een anterieure overeenkomst)

M 1.1 We realiseren mogelijkheden voor innovatieve nieuwe woonvormen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Initiatiefnemers van nieuwe woonvormen kunnen altijd met ons in overleg treden om de (on)mogelijkheden te bespreken. Wij treden hierbij faciliterend op en in de gedachte van de Omgevingswet "ja, mits". Omdat de gemeente beperkt tot niet over eigen geschikte gronden beschikt, gaan wij niet zelf actief ontwikkelen. Dit is ook in lijn met de recent vastgestelde Nota grondbeleid en/of Woonzorgwelzijnsvisie, waarin staat opgenomen dat de gemeente faciliterend optreedt bij nieuwe ontwikkelingen.

Een gerealiseerd project is bijvoorbeeld de in samenwerking met WIJ gerealiseerde 15 tijdelijke flexwoningen aan de Kraakselaan, waar de gemeente in grote mate een faciliterende rol heeft gespeeld.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Initiatiefnemers van nieuwe woonvormen kunnen altijd met ons in overleg treden om de (on)mogelijkheden te bespreken. Wij treden hierbij faciliterend op en in de gedachte van de Omgevingswet "ja, mits". Omdat de gemeente beperkt tot niet over eigen geschikte gronden beschikt, gaan wij niet zelf actief ontwikkelen. Dit is ook in lijn met de recent vastgestelde Nota grondbeleid en/of Woonzorgwelzijnsvisie, waarin staat opgenomen dat de gemeente faciliterend optreedt bij nieuwe ontwikkelingen.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Met deze maatregel zijn geen specifieke financiële middelen gemoeid. Het voeren van een vooroverleg over de (on)mogelijkheden van nieuwe ontwikkelingen, waaronder innovatieve woonvormen, valt onder de reguliere werkzaamheden van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

L 1.2 De verkeersveiligheid is een belangrijk aandachtspunt. We willen in het verlengde hiervan daar waar dat mogelijk is binnen de bebouwde kom een maximale snelheid ingevoerd zien van 30 kilometer per uur.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 1.2 We creëren veiligere oversteekplaatsen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

We willen zoveel mogelijk werk met werk maken. Daarom nemen we het veiliger maken van oversteekplaatsen mee in projecten die we gaan uitvoeren. In het vastgestelde Meerjarig Investeringsprogramma (MIP) Wegen-plus zijn de projecten 'Aanleggen Centrumpoorten' (afwaarderen Singels) en de 'Kraakselaan' (gedeeltelijk herinrichten) opgenomen. De

oversteekplaatsen voor fietsers en voetgangers worden dan ook in die projecten meegenomen.
De oversteek voor fietsers over de Barend Ubbinkweg naar de Koppelweg is al onderdeel van het project 'Herinrichting Koppelweg'.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het veiliger maken van de oversteekplaatsen op de Singels en de Kraakselaan staan voor 2026 op de planning. Vooruitlopend daarop wordt een pilot gestart om de verlichting van twee oversteekplaatsen op de Kraakselaan te verbeteren.
De oversteek voor fietsers over de Barend Ubbinkweg naar de Koppelweg wordt in het 2e kwartaal van 2025 aangepakt.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

In het vastgestelde MIP Wegen-plus is geld geraamd voor de reeds genoemde projecten (Centrumpoorten en Kraakselaan) waarin ook de oversteekplaatsen zijn meegenomen. De fietsoversteek Barend Ubbinkweg - Koppelweg wordt meegenomen in het project 'Herinrichting Koppelweg'. Hiervoor is ook subsidie aangevraagd bij de provincie.

M 1.2 We komen met een verkeerscirculatieplan.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Verkeerskundig adviesbureau Goudappel heeft opdracht gekregen om een Verkeerscirculatieplan (VCP) op te stellen. Veel van de input voor het VCP komt uit voorgaande opdrachten aan Goudappel zoals Vitale Binnenstad, Herijking Parkeervergunningensysteem, Wegencategoriseringsplan en Mobiliteitsplan.
Goudappel heeft dus al veel essentiële lokale kennis en informatie opgedaan om een goed VCP op te kunnen stellen dat naadloos aansluit op de verkeers- en parkeersituatie in Doesburg.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Op dit moment is Goudappel bezig met het opstellen van het VCP.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Er is €20.000 beschikbaar voor deze opdracht en dat is voldoende voor het opstellen van het VCP.

Wat willen we bereiken?

L 1.3 We willen een uitbreiding van het aantal beschikbare parkeerplaatsen en we willen ook hiervoor de mogelijkheden nader onderzocht hebben.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 1.3 We doen onderzoek naar de haalbaarheid van het realiseren van een (kostendekkende) gecentraliseerde parkeervoorziening(en) voor bezoekers van onze binnenstad.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het onderzoek is uitgevoerd. De raad is in januari 2025 geïnformeerd over de uitkomsten van de drie maatregelen onder M1.3. De maatregel is hiermee als afgerond te beschouwen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het onderzoek is uitgevoerd. De raad is in januari 2025 geïnformeerd over de uitkomsten van de drie maatregelen onder M1.3.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Het onderzoek is uitgevoerd binnen bestaande middelen.

M 1.3 We gaan kijken naar additionele parkeermogelijkheden buiten de singels voor zowel permanent als tijdelijk gebruik bij evenementen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het onderzoek is uitgevoerd. De raad is in januari 2025 geïnformeerd over de uitkomsten van de drie maatregelen onder M1.3. De maatregel is hiermee als afgerond te beschouwen

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het onderzoek is uitgevoerd. De raad is in januari 2025 geïnformeerd over de uitkomsten van de drie maatregelen onder M1.3.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Het onderzoek is uitgevoerd binnen bestaande middelen.

M 1.3 We gaan nadrukkelijk kijken naar de mogelijkheden tot ondergronds en/of meerlaags parkeren eventueel in combinatie met het bouwen van woningen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het onderzoek is uitgevoerd. De raad is in januari 2025 geïnformeerd over de uitkomsten van de drie maatregelen onder M1.3. De maatregel is hiermee als afgerond te beschouwen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het onderzoek is uitgevoerd. De raad is in januari 2025 geïnformeerd over de uitkomsten van de drie maatregelen onder M1.3.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Het onderzoek is uitgevoerd binnen bestaande middelen.

Wat willen we bereiken?

L 1.4 We willen een kwaliteitsimpuls van het groen en de openbare ruimte in de wijken.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 1.4 We gaan bevorderen dat inwoners zich verantwoordelijk voelen voor hun eigen wijk en dat wijkbewoners bijvoorbeeld zelf het groenonderhoud voor hun rekening nemen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wordt niet actief uitgevoerd. Geen capaciteit hiervoor. Verzoeken van de inwoner zelf om een stukje groen te onderhouden worden wel in behandeling genomen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Wordt niet actief uitgevoerd, personeel (capaciteit) tekort.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Wordt niet uitgevoerd

M 1.4 We zorgen ervoor dat iedere wijk een toegankelijke ontmoetingsruimte in de buitenruimte heeft waar bewoners kunnen samenkomen. Een plek die uitnodigt tot ontmoeten, verblijven en bewegen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het pilotproject Looierspark is opgestart. Daarbij passen we de hoogste vorm van burgerparticipatie toe door de regie bij een projectgroep van inwoners te leggen. Het Looierspark is heel centraal gelegen en goed bereikbaar voor alle inwoners van alle wijken. Ook in het Centrumplan Beinum wordt ruimte voor ontmoeting in de buitenruimte nadrukkelijk meegenomen, evenals in het project Naar Buiten in Beinum met spelen en bewegen als inzet. Er is geen budget om in alle wijken nieuwe ontmoetingsruimten in de buitenruimte te creëren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het project Looierspark is opgestart en zal eind 2026 zijn afgerond. De planning is dat medio 2025 de communicatie over een eerste concept-ontwerp zal plaatsvinden. Het project Centrumplan Beinum loopt en het project Naar Buiten in Beinum is bijna afgerond.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Het beschikbare budget wordt nu geheel ingezet voor het project Looierspark. Tevens is een subsidieaanvraag bij de Groene Metropoolregio gedaan. Het project wordt uitgevoerd binnen de beschikbaar gestelde middelen.

Wat willen we bereiken?

L 1.5 We willen nog dit jaar (2023) de financiële, juridische en ruimtelijke haalbaarheid onderzocht zien om de sporthal Beumerskamp in een multifunctionele vorm toe te voegen aan het zwembad.

Omschrijving (toelichting)

De onderliggende maatregelen van dit doel zijn afgerond / afgesloten.

Wat willen we bereiken?

L 1.6 De speeltuinen in Doesburg verdienen de aankomende jaren meer aandacht en we willen dat speeltuinen versneld worden opgewaardeerd in het verlengde van het eerder vastgestelde beleidsplan spelen en bewegen.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 1.6 We geven uitvoering aan het eerder vastgestelde beleidsplan "Spelen en bewegen" door middel van het opwaarderen van de speeltuinen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het project Noordelijk Molenveld is met goed resultaat afgerond. Medio 2024 is er een initiatief van kinderen voor het speelveld aan de Waterstsraat binnen gekomen. Dit initiatief is verder met de kinderen uitgewerkt en een nieuw ontwerp voor de tuin wordt in 2025 in uitvoering genomen. Dit initiatief geeft ook uitvoering aan het beleidsplan Spelen, bewegen en ontmoeten.

Na de uitvoering van de Watertsraat kan deze maatregel vervallen. Die is dan afgerond.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het project Molenveld is afgerond. Het initiatief Waterstraat volgt qua uitvoering in 2025.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Het pilot project Noordelijk Molenveld is uitgevoerd binnen het bestaande krediet Uitvoering Beleidsplan Spelen, bewegen en ontmoeten. Eind 2024 was er nog een bedrag van € 25.000 over. Dit wordt ingezet om het initiatief van kinderen voor de verbeteringen Waterstraat door te voeren. De aanpassingen Waterstraat passen in de uitvoering van het beleidsplan. Na het afronden van de Waterstraat is er geen geld meer over. In 2025 kan het krediet vervallen en wordt de maatregel afgerond.

Wat willen we bereiken?

L 1.7 De energietransitie is ook in onze gemeente een belangrijk thema. We willen nadrukkelijk onze inwoners, bedrijven en instellingen en initiatieven vanuit de samenleving zo goed mogelijk ondersteunen en faciliteren.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 1.7 We geven uitvoering aan het al vastgestelde projectplan "Doesburg Energieneutraal 2030" met de daarin opgenomen werklijnen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op dit moment wordt alleen gewerkt aan de lijn energiebesparing. Aan de overige lijnen kan qua capaciteit en beschikbare middelen niet worden gewerkt. In de energiebesparing wordt veel met rijkssubsidies gewerkt.

Ook in de proeftuin Aardgasvrije wijk wordt met rijkssubsidie nog enigszins gewerkt aan een duurzame warmtetransitie,

Energieloket Achterhoek voert verschillende projecten inzake energiebesparing/isolatie voor ons uit. Die kwaliteit is goed. Op andere thema's doen we nagenoeg niets (duurzame mobiliteit, bedrijven, monumenten, maatschappelijk vastgoed etc). Er is daar dus ook geen sprake kwaliteit.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Door de beperkte ambtelijke capaciteit kunnen we zeer beperkt doen wat er in de uitvoeringsagenda is opgenomen. De keuze is gemaakt vooral in te zetten op energiebesparing. Zaken als regionale samenwerking, warmtevisie en verduurzamen maatschappelijk vastgoed krijgen niet de aandacht die nodig is. We raken daarbij achterop in de tijd.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Alle huidige budgetten voor de energietransitie moeten beschikbaar blijven tot en met 2030. Het gemeentelijk budget met grootboeknummer 1251 moet tot en 2030 beschikbaar blijven. Hier wordt onder andere de gemeentelijke subsidie 'Aardgasvrij of Aardgasvrij-Klaar' uit gedekt. Er zal de komende jaren extra budget nodig zijn om de huidige taken uit te voeren en om nieuwe onoverkomelijke taken uit te voeren zoals de verplichte actualisatie warmtevisie en compensatiemaatregelen en monitoring Soortenmanagementplan (SMP) in de komende jaren. Benodigde budgetten van 2026 tot en met 2028 bedragen € 100.000 per jaar (3 ton dus in totaal). De overige budgetten zijn specifieke uitkeringen van het rijk en hebben ook veelal een looptijd tot en met 2030. De PAW-subsidie voor De Ooi heeft een looptijd tot en met 2028 maar zal mogelijk worden verlengt vanwege stagnatie door de Wet natuurbescherming (vleermuizen, mussen en zwaluwen in spouwmuren en onder daken) en waarvoor we een SMP laten opstellen.

M 1.7 We stellen een klimaatadaptatiestrategie vast voor de openbare ruimte en particuliere tuinen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

We nemen klimaatadaptieve maatregelen mee in onze projecten en maken dus werk met werk.

Het college heeft besloten om het opstellen van een klimaatadaptatiestrategie verder niet te realiseren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het college heeft besloten om het opstellen van een klimaatadaptatiestrategie niet meer te realiseren. Desondanks wordt klimaatadaptatie in onze projecten meegenomen.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De dekking is opgenomen in het vastgestelde kostendekkingsplan WTPO 2023-2027.

Het college heeft besloten om het opstellen van een klimaatadaptatiestrategie niet te realiseren. Desondanks wordt klimaatadaptatie in onze projecten meegenomen.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
Lasten					
0.2 Burgerzaken	**324.666**	**389.989**	**489.989**	**505.016**	**-15.027**
0.63 Parkeerbelasting	**1.812**	**0**	**0**	**0**	**0**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**742.434**	**832.920**	**844.920**	**819.157**	**25.763**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**279.798**	**442.420**	**696.920**	**704.327**	**-7.407**
2.1 Verkeer en vervoer	**1.230.465**	**1.558.713**	**1.608.222**	**1.761.146**	**-152.924**
2.2 Parkeren	**207.821**	**98.323**	**118.125**	**111.774**	**6.351**
2.4 Economische havens en waterwegen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
2.5 Openbaar vervoer	**744**	**2.056**	**2.056**	**1.032**	**1.024**
5.1 Sportbeleid en activering	**378.737**	**243.636**	**318.636**	**333.134**	**-14.498**
5.2 Sportaccommodaties	**719.483**	**643.280**	**678.280**	**660.322**	**17.958**
5.6 Media	**242.027**	**240.186**	**471.726**	**393.308**	**78.418**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**1.226.244**	**907.861**	**976.803**	**1.027.468**	**-50.665**
7.2 Riolering	**926.097**	**971.859**	**1.041.883**	**1.111.312**	**-69.429**
7.3 Afval	**1.554.237**	**1.286.468**	**1.386.468**	**1.588.912**	**-202.444**
7.4 Milieubeheer	**790.485**	**373.899**	**987.899**	**1.000.203**	**-12.304**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**138.344**	**97.286**	**97.286**	**72.581**	**24.705**
8.1 Ruimtelijke ordening	**404.050**	**355.527**	**380.010**	**373.461**	**6.549**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**278.981**	**12.163**	**27.163**	**161.194**	**-134.031**
8.3 Wonen en bouwen	**989.342**	**757.073**	**994.043**	**930.535**	**63.508**
Totaal Lasten	**10.435.767**	**9.213.659**	**11.120.429**	**11.554.880**	**-434.451**
Baten					
0.2 Burgerzaken	**147.587**	**139.917**	**239.917**	**266.105**	**-26.188**
0.63 Parkeerbelasting	**697.274**	**593.048**	**726.420**	**772.881**	**-46.461**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**12.487**	**7.838**	**7.838**	**29.876**	**-22.038**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**12.787**	**10.057**	**10.057**	**13.859**	**-3.802**
2.1 Verkeer en vervoer	**75.201**	**33.330**	**107.330**	**140.804**	**-33.474**
2.2 Parkeren	**0**	**0**	**30.000**	**30.000**	**0**

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
2.4 Economische havens en waterwegen	**0**	**149**	**149**	**0**	**149**
5.1 Sportbeleid en activering	**260.782**	**83.334**	**183.334**	**198.472**	**-15.138**
5.2 Sportaccommodaties	**61.354**	**61.131**	**102.131**	**114.070**	**-11.939**
5.6 Media	**11.540**	**0**	**231.540**	**151.323**	**80.217**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**3.907**	**3.633**	**3.633**	**407**	**3.226**
7.2 Riolering	**1.408.656**	**1.486.855**	**1.556.879**	**1.700.286**	**-143.407**
7.3 Afval	**1.886.964**	**1.778.946**	**1.878.946**	**2.151.826**	**-272.880**
7.4 Milieubeheer	**275.730**	**0**	**694.000**	**679.772**	**14.228**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**73.626**	**75.781**	**75.781**	**67.846**	**7.935**
8.1 Ruimtelijke ordening	**5.593**	**847**	**20.847**	**107.599**	**-86.752**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**553.612**	**3.964**	**3.964**	**128.198**	**-124.234**
8.3 Wonen en bouwen	**274.892**	**367.341**	**137.341**	**550.183**	**-412.842**
Totaal Baten	**5.761.993**	**4.646.171**	**6.010.107**	**7.103.508**	**-1.093.401**
Resultaat	**-4.673.775**	**-4.567.488**	**-5.110.322**	**-4.451.372**	**-658.950**

Mutatie reserves behorende bij dit programma

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
Lasten					
0.10 Mutaties reserves	**907.249**	**691.067**	**496.067**	**496.067**	**0**
Baten					
0.10 Mutaties reserves	**947.000**	**352.158**	**398.923**	**398.913**	**10**
Resultaat	**39.751**	**-338.909**	**-97.144**	**-97.154**	**10**

Toelichting op budgetafwijkingen

Het totale resultaat op dit programma bedraagt € 659.000 positief (inclusief mutatie reserves) ten opzichte van de gewijzigde begroting 2024. Hieronder zijn de afwijkingen per taakveld toegelicht.

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting: hogere baten, € 46.000 voordeel

De hogere baten in 2024 betreffen een stijging van het aantal opgelegde naheffingen met € 37.000 en een stijging van de opbrengst parkeergelden met € 9.000.

Taakveld 1.1. Crisisbeheersing en brandweer, lagere lasten, € 49.000 voordeel
De lagere lasten in 2024 komen voort uit een hogere bijdrage van de politie voor servicekosten voor de politiepost in de brandweerkazerne (voor 2023 en 2024) en lagere kosten voor onderhoud van de brandweerkazerne, samen € 34.000 voordelig. Daarnaast werd € 15.000 terugontvangen van de Veiligheidsregio Gelderland Midden voor afwikkeling van het resultaat 2023 en piketdiensten 2024.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer: hogere lasten, € 109.000 nadeel
Er is € 55.000 minder uitgegeven aan onderhoud van civiele kunstwerken (bruggen) omdat diverse werkzaamheden nog niet zijn uitgevoerd. In 2024 zijn hiervoor voorbereidingen getroffen, de uitvoering is inmiddels gaande. Er werd € 115.000 meer uitgegeven voor de inhuur van personeel, o.a. voor ziektevervanging en de vele verkeerskundige opgaven. De exploitatielasten van de openbare verlichting kwamen € 70.000 hoger uit dan begroot vanwege hogere energielasten en een forse stijging van onderhoudskosten, die volgens een nieuw aanbesteed bestek worden uitgevoerd. De kosten van het nieuwe bestek zijn hoger door inflatie en omdat het vorige bestek erg laag was ingezet. Op ondergrondse infrastructuur werd per saldo € 20.000 meer ontvangen dan begroot aan degeneratiekosten en leges.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties: hogere baten en lagere lasten, per saldo € 30.000 voordeel
Er werd in 2024 € 9.000 meer aan SPUK gelden voor de sportaccommodaties ontvangen dan begroot. Door o.a. ander beheer daalden de energielasten voor de sportzaal Armgardstraat en Wilgenstraat met € 16.000. De overige mutaties ad € 5.000 betreffen kleine afwijkingen op diverse posten.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie: lagere baten en hogere lasten, per saldo € 54.000 nadeel
In 2024 werd € 41.000 meer uitgegeven dan begroot voor werkzaamheden in het openbaar groen omdat de verbonden partij Circulus meer algemene kosten doorberekent. Voor noodzakelijk onderhoud aan speeltuinen en -plaatsen werd € 18.000 meer uitgegeven. Voor boombeheer werd € 14.000 minder uitgegeven vanwege het doorschuiven van werkzaamheden naar 2025. Het overige verschil van € 5.000 bestond uit diverse kleine mutaties.

Taakveld 7.2 Riolering: per saldo baten en lasten € 74.000 voordeel
In de begrotingsbijstelling waren de baten uit de heffing met € 64.000 te fors naar beneden bijgesteld. De lasten uit het watertakenplan vielen € 58.000 hoger uit dan begroot, voornamelijk door extra onderhoud aan riolen en gemalen. Daardoor is er € 68.000 meer onttrokken aan de voorziening voor egalisatie van de tarieven dan was vastgesteld bij de IBB2024.

Taakveld 7.3 Afval: per saldo baten en lasten € 70.000 voordeel
Door een andere wijze van factureren door verbonden partij Circulus werden baten en lasten in 2024 inzichtelijker, per saldo werd er een voordeel van € 70.000 gerealiseerd en is er € 116.000 aan de voorziening voor egalisatie van heffingen gedoteerd uit het overschot van de heffingen.

Taakveld 7.4 Milieubeheer: hogere lasten € 27.000 nadeel
De lasten voor de milieutaken van de omgevingsdienst bedroegen € 50.000 meer dan begroot, door o.a. een stijging van het aantal milieu meldingen stegen de kosten hiervoor met € 23.000. Doordat Doesburg zowel bouw- als milieutaken van de ODRA afneemt is ook de bijdrage in de algemene kosten van de ODRA gestegen. Op personeelslasten is een voordeel van € 33.000 gerealiseerd, o.a. doordat de uitvoering van taken voor klimaatbeleid konden worden betaald uit een specifieke uitkering. Doordat de begrote lasten voor algemeen klimaatbeleid in 2024 uit een subsidie van de

Provincie konden worden gedekt is dit budget bij de IBB2024 verlaagd met € 100.000. Dit bedrag blijft echter nodig voor uitvoering van klimaatbeleid in de komende jaren. Omdat er geen nieuw budget beschikbaar is, wordt bij de resultaatverdeling verzocht alsnog € 100.000 over te hevelen naar 2025.

Taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving: per saldo baten en lasten € 93.000 voordeel
De kosten voor de basisregistratie vielen € 31.000 hoger uit, door niet begrote uitbesteding van werkzaamheden. De begrote deskundigenkosten ad € 20.000 voor de ontwikkeling van locatie Armgardstraat werden in 2024 nog niet benut. In de resultaatbestemming wordt gevraagd deze middelen beschikbaar te houden voor het projectplan van deze locatie. De begrote bedragen voor project Centrum Beinum ad € 90.000 werden voor het benutte deel van € 79.000 geactiveerd, volgens de door de raad vastgestelde Grondexploitatie. De overige mutaties betroffen kleine overschotten.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen: per saldo baten en lasten € 476.000 voordeel
De hogere baten betroffen voornamelijk leges die eind 2024 werden ontvangen. Bij de IBB2024 waren de te verwachten legesontvangsten naar beneden bijgesteld omdat niet bekend was of de vergunningstrajecten voor met name Flora 23 in 2024 konden worden afgerond. Uiteindelijk werd € 287.000 meer ontvangen dan begroot. De implementatie van de omgevingswet verloopt gefaseerd over de komende jaren. De kosten voor werkzaamheden van de ODRA voor bouwtoezicht waren € 13.000 hoger dan begroot, omdat er meer taken zijn verricht dan werd voorzien in het afgesproken werkpakket. Er werd € 181.000 minder aan personeelslasten besteed dan begroot. Aan advieskosten voor woningbouwbeleid werd € 30.000 minder uitgegeven dan begroot, deze uitbestede werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2025.Het overige verschil van € 9.000 bestond uit diverse kleinere posten.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de doelstellingen van het programma 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat.

Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Groene metropool regio Arnhem - Nijmegen

Euregio Rijn-Waal

Circulus-Berkel B.V.

In de paragraaf Verbonden partijen vindt u een overzicht met toelichting van alle verbonden partijen waarmee Doesburg banden is aangegaan ter behartiging van bepaalde publieke belangen.

Beleidsindicatoren

Met de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 zijn gemeenten voortaan gehouden om in de programma's in de begroting en in de het jaarverslag, de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd of gerealiseerd, toe te lichten aan de hand van beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij om de begroting en jaarverslagen beleidsmatiger te maken, zodat raadsleden op de belangrijke momenten in

een beleidscyclus zich een beeld kunnen vormen over behaalde beleidsresultaten en te behalen beleidsresultaten. Hieronder vindt u de beleidsindicatoren behorende bij dit programma.

Indicator en beschrijving	Periode	
Verwijzingen Halt	2024	3
Het aantal verwijzingen naar Halt, per 1.000 jongeren.		
Winkeldiefstallen	2024	0,9
Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners		
Geweldsmisdrijven	2024	3,2
Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).		
Diefstallen uit woning	2024	0,5
Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners		
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	2024	5
Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners		
Omvang huishoudelijk restafval	2023	67
Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval per bewoner per jaar (kg)		
Hernieuwbare elektriciteit	2022	13,1
Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewerkt uit wind, waterkracht, zon of biomassa in percentage.		
Gemiddelde WOZ-waarde	2024	298
De gemiddelde WOZ waarde van woningen x €1.000		
Nieuw gebouwde woningen	2023	10,4
Het aantal nieuwbouw woningen, per 1.000 woningen		
Demografische druk	2024	83,90%
De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar (percentage)		
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	2024	889
Het gemiddelde totaal bedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.		
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	2024	1060
Het gemiddelde totaal bedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.		

Programma 2 Verbindende en versterkende sociale aanpak

Korte beschrijving

Eén van de drie pijlers van de Toekomstvisie Doesburg is een meer verbindende en versterkende sociale aanpak gericht op het verbeteren van de positie, draagkracht en vitaliteit van Doesburgse inwoners. Dat is dan ook als leidraad genomen voor de komende jaren. Een nieuwe koers in het sociaal domein moet leiden tot meer sociale cohesie in de wijken en dus meer betrokkenheid van de inwoners bij elkaar, meer participatie van inwoners met meer inclusie, minder eenzaamheid, tijdige aanpak van (het ontstaan van) armoede- en schuldenproblematiek en een afname van het gebruik van zorgvoorzieningen. De belangrijkste speerpunten voor de komende collegeperiode zijn:

- Het versterken van de sociale basis van Doesburg, o.a. door te zorgen voor voldoende ontmoetingsmogelijkheden in de wijken, zowel binnen als buiten. Voor het slagen van de transformatie in het sociaal domein zullen we de focus meer gaan leggen op het collectieve en het zelforganiserende vermogen van onze inwoners, naast de individuele zorg en

ondersteuning voor de mensen die dat echt nodig hebben. We willen dat buurtgericht gaan doen omdat dat de beste schaal is voor het versterken van de onderlinge relaties. Het vrijwilligerswerk kan hieraan ondersteunend zijn. Op deze manier kan eenzaamheid worden tegengegaan.

- Blijven inzetten op preventie en vroegsignalering, zodat problemen voorkomen of op tijd gesignaleerd worden. Vaak beginnen problemen in de jeugd en worden ze van generatie op generatie overgedragen. Een kansrijke start in de eerste levensfase van een kind, goed onderwijs en een helpende hand bij beginnende problematiek (zoals verlies van inkomen of werk, opvoedingsvraagstukken, huisvestingsproblematiek) kan erger voorkomen en tegelijk inzet van kostbare voorzieningen uit Participatiewet, WMO en Jeugdwet verminderen. Een goede samenwerking tussen de verschillende organisaties die actief zijn in Doesburg en het zelforganiserende vermogen is daarbij cruciaal.
- Zorgen voor bestaanszekerheid. Bestaanszekerheid is een basisbehoefte en daarom het fundament van de samenleving. Pas als er perspectief is op het gebied van basale levensbehoeften, komen mensen uit de overlevingsmodus en kan er gestart worden met de opbouw en het benutten van kansen. Wij willen armoede bestrijden en doen dit bij voorkeur door mensen (met een bijstandsuitkering) aan het werk te helpen. Door de huidige krapte op de arbeidsmarkt zien wij (nieuwe) kansen voor inwoners die nog niet werkfit zijn. Deze groep kan, voor zover mogelijk, gestimuleerd worden vrijwilligerswerk te doen en/of al dan niet met extra begeleiding naar regulier werk of dagbesteding toegeleid worden. Ook het aanpakken van multiproblematiek in gezinnen door het bieden van maatwerk is hierbij belangrijk.
- Uitgaan van positieve gezondheid, waarbij niet de ziekte of de beperkingen van iemand centraal staan, maar de behoefte en de mogelijkheden van mensen uitgangspunt zijn. Positieve gezondheid verbindt het sociale domein met het fysieke domein door veel aandacht te schenken aan de woonomgeving, openbare ruimte, groen in de wijk, wandelroutes, sport- en speelmogelijkheden, toevallige ontmoetingen, (wijk)activiteiten, leefstijl, mobiliteit, technologie.

Wat willen we bereiken?

L 2.1 We werken voortvarend aan de "Notitie Koers verleggen" en de daarin vastgelegde actielijnen, waarbij koersverlegging, preventie, ontschotting, gebruikmaking van de kracht van de samenleving en inclusie belangrijke uitgangspunten zijn.

Omschrijving (toelichting)

Het gaat hierbij om de "Notitie Koers verleggen. Een nieuwe route in het sociaal domein."

Wat gaan we daarvoor doen?

M 2.1 We blijven inzetten op preventie en vroegsignalering.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er wordt doorlopend ingezet op en gewerkt aan preventie en vroegsignalering. Dit gebeurt onder andere vanuit het project Kansrijke Start (de eerste 1000 dagen van een kind), het Centrum Jeugd en Gezin (CJG), het plan van aanpak Onderwijsachterstanden (OAB), inzet buurtsportcoaches, vroegsignalering verslavingsproblematiek en de vroegsignalering schuldenproblematiek. De samenwerking tussen medisch en sociaal domein is verstevigd en de professionals weten elkaar steeds beter te vinden.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Wordt volgens planning uitgevoerd.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Wordt binnen de beschikbare budgetten van de gemeentebegroting uitgevoerd.

M 2.1 We gaan de sociale basis versterken.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het versterken van de sociale basis betreft met name de informele netwerken en bewonersinitiatieven. De nadruk ligt op ontmoeten, deeleconomie en burgerparticipatie. We willen daarvoor op een andere manier werken, nl. opgavegericht, d.w.z. in samenwerking, met gedeelde verantwoordelijkheid, waarbij de gemeente slechts één van de spelers is. Versterking van de wijkraden is een onderdeel van het versterken van de sociale basis. Daaraan is gewerkt met inzet van subsidie van de Provincie. De 4 wijkraden zijn ieder een eigen project in de wijk gestart. Tevens is het project Looierspark gestart waarbij de regie voor een nieuwe invulling van het gebied geheel bij een projectgroep van inwoners is gelegd (de hoogste vorm van burgerparticipatie) en de gemeente vooral een adviserende en faciliterende rol heeft. De communicatie met de inwoners van Doesburgers over hun wensen en behoeften is door deze projectgroep zelf opgepakt. Ook zal een nieuwe invulling van 0313 voor een bredere doelgroep dan alleen jeugd en jongeren een bijdrage gaan leveren aan het versterken van de sociale basis.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het traject voor het versterken van de wijkraden en het wijkgericht werken is in het 4e kwartaal van 2022 gestart en afgerond in het 4e kwartaal van 2024. De wijkraden hebben besloten meer samen te werken en hebben een extra mogelijkheid gekregen om met de inwoners te communiceren, nl. via een nieuwe module van het inwonersplatform Ons Doesburg. Het opgavegericht werken als nieuwe manier van werken is in het 3e kwartaal 2023 gestart met de eerste gesprekken binnen onze eigen organisatie. Gekozen is voor de opgave voor het versterken van de sociale basis. Als eerste concrete project voor de invulling hiervan is het project Looierspark gestart in april 2024. De planning is dat een eerste concept-ontwerp voor het Looierspark medio 2025 zal worden geleverd, waarna weer een communicatieronde zal volgen.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Alle projecten voor het versterken van de sociale basis worden met inzet van reguliere budgetten en subsidie van Provincie en de Groene Metropoolregio uitgevoerd.

M 2.1 We stimuleren positieve gezondheid.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Vanuit de benadering 'Positieve gezondheid' wordt de beweging in gang gezet van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag in relatie tot de omgeving en gericht op een gezondheid leefstijl. Dit doen we in samenwerking met partners in het sociaal domein, het medisch domein maar ook als onderdeel van het fysiek domein en de omgevingsvisie. Bijvoorbeeld binnen het Doesburgs Vitaliteitsakkoord en de Vraagbaak.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Wordt volgens de planning uitgevoerd.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Wordt binnen de budgetten van de gemeentebegroting uitgevoerd.

M 2.1 We zorgen voor bestaanszekerheid.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Uit onderzoek naar de herijking van het minimabeleid blijkt dat 80 procent van de huishoudens in Doesburg met een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm al drie jaar of langer op dit niveau leeft. We willen deze groep gerichter ondersteunen om hun (maatschappelijke) participatie te bevorderen, passend bij hun mogelijkheden. Voor degenen die niet direct kunnen deelnemen, bieden we maatwerkondersteuning via de Omgekeerde Toets, waarbij de hulpvraag centraal staat.

Daarnaast blijkt dat veel inwoners de beschikbare gemeentelijke en landelijke regelingen niet kennen. Om dit te verbeteren, werkt de gemeente samen met De VoorzieningenWijzer en de tool 'ditgeldtvoormij.nl'. Deze hulpmiddelen helpen inwoners inzicht te krijgen in gemeentelijke en landelijke regelingen en toeslagen, waardoor hun financiële en sociale zelfredzaamheid wordt vergroot.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Met de ontwikkeling van de integrale beleidsnotitie, het integrale sociaal team en de actieve samenwerking met maatschappelijke partners en De VoorzieningenWijzer streven we ernaar de bestaanszekerheid van onze inwoners te verbeteren.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Uitgevoerd binnen de begroting.

Wat willen we bereiken?

L 2.2 Eenzaamheid is een groeiend probleem en moet ook in Doesburg stevig worden aangepakt.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 2.2 Onderzoek naar versterken bestaande ontmoettingsplekken en mogelijkheden Dagbesteding als algemene voorziening.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er is een verkenning uitgevoerd naar de behoefte aan en de mogelijkheden voor dagbesteding in Doesburg als algemene voorziening. Er zijn al veel ontmoetingsmogelijkheden in Doesburg, maar de activiteiten zijn veelal gericht op een beperkte doelgroep en mensen met een ondersteuningsvraag kunnen er niet goed terecht vanwege het ontbreken van begeleiding. Verschillende welzijns- en zorgorganisaties hebben interesse getoond voor het realiseren van een dagbesteding als algemene voorziening in Doesburg. Dat heeft echter niet geleid tot een nieuw initiatief voor een dagbesteding met begeleiding in Doesburg. Het versterken van ontmoetingsplekken in het algemeen heeft een relatie met het onderzoek naar het gewenste voorzieningenniveau in Doesburg en het realiseren van ontmoetingsplekken in de buitenruimte en wordt in afstemming met lijn 1 opgepakt.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De verkenning naar de behoefte en mogelijkheden voor dagbesteding in Doesburg heeft geen concreet nieuw initiatief opgeleverd.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De verkenning is binnen het budget in de gemeentebegroting uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

L 2.3 Wij willen dat vrijwilligers goed worden ondersteund en dat verenigingen beter bij elkaar worden gebracht. We willen de bestaande vrijwilligerssteunpunten beter ondersteunen en opwaarderen en een centraal informatiepunt inrichten.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 2.3 Het opstellen van een uitvoeringsplan stimulering vrijwilligersinzet en versterking vrijwilligerspunt

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Eind 2024 is het collegedoel Versterken vrijwillige inzet gerealiseerd . Er is 1 platform voor vraag en aanbod, voor vragen en antwoorden, voor ondersteuning, training en scholing. Alles is samen georganiseerd in Actief in Doesburg.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De website waar vraag en aanbod voor vrijwilligerswerk op elkaar afgestemd kunnen worden, is gelanceerd.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Is binnen de begroting gerealiseerd

Wat willen we bereiken?

L 2.4 Iedereen kan meedoen. Op maat gemaakt werk ook voor mensen die in de bijstand zitten kan een goed middel zijn om mensen te activeren en meer zingeving aan hun leven te geven. We willen een positieve en meer creatieve invulling.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 2.4 Meer inwoners hebben passende dagbesteding qua arbeidsmatige-, maatschappelijke- of sociale inzet (tegenprestatie).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

We werken aan de ontwikkeling van een sterk lokaal participatieaanbod, bestaande uit werkervaringsplekken, vrijwilligerswerk, trainings- en coachingsmogelijkheden en de optimalisatie van Activerend Werk en Beschut Werk. Dit aanbod is dynamisch en kan worden uitgebreid op basis van de behoeften van inwoners, zodat zij optimaal worden gestimuleerd om deel te nemen, afgestemd op hun mogelijkheden. Daarnaast versterken we de sociale basis in Doesburg met diverse projecten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De re-integratieverordening zal in 2025 worden herzien. Daarnaast wordt de samenwerking met verschillende partners en DVO's geëvalueerd, en wordt een aanpak vastgesteld. De implementatie van het aanbod en de verdere ontwikkeling ervan, evenals het actief stimuleren van inwoners om deel te nemen aan de samenleving, blijven doorlopende en prioritaire doelen waaraan we blijven werken.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Binnen bestaand budget.

M 2.4 Opstarten van DWOB (Doesburgs Werk- en Ontwikkel Bedrijf).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het oorspronkelijke plan voor het opzetten van het Doesburgs Werk- en Ontwikkelbedrijf (DWOB) wordt omgevormd tot een breed en sterk lokaal participatieaanbod. Dit aanbod zal onder een 'overkoepelende naam' worden gepresenteerd, die momenteel in ontwikkeling is. We werken aan een menukaart met diverse opties, zoals werkervaringsplekken, vrijwilligerswerk en trainings- en coachingsmogelijkheden. Samen met verschillende maatschappelijke partners, waaronder Circulus, Scalabor en het WSP, creëren we een veelzijdig aanbod dat inwoners in staat stelt optimaal deel te nemen en zich verder te ontwikkelen richting maatschappelijke en arbeidsparticipatie.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

We zijn actief bezig met het creëren van een breed en sterk lokaal participatieaanbod. Ook de DVO met Circulus, die in 2025 herijkt zal worden, maakt hier onderdeel van uit.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Het participatiebudget is naar verwachting toereikend.

M 2.4 We werken bij interne vacatures actief aan inclusie en regelen waar nodig goede begeleiding.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Hier is continue aandacht voor waarbij we voor geschikte vacatures met name kijken naar inwoners die bij ons bekend zijn van het participatiebestand.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In afstemming met de manager bedrijfsvoering zal dit worden belegd in het wervingsproces.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Wordt binnen budget uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

L 2.5 We willen graag dat meerjarige contracten afgesloten worden met maatschappelijke organisaties. Dit bevordert de continuïteit.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 2.5 We brengen in kaart welke kortdurende contracten we hebben en we bezien of we deze contracten een meerjarig karakter kunnen geven.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er is een inventarisatie gemaakt van alle eenmalige en structurele subsidies die de gemeente verstrekt. Bij de hervorming van onze toegang hoort ook een herverdeling onder contractpartijen. De duur en omvang volgen zowel de zorgvraag als onze horizon met betrekking tot onze bestuurlijke toekomst.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het bepalen of er meerjarige subsidies of contracten kunnen worden afgesloten vergt een zorgvuldig proces met overleg met de samenwerkingspartners. In het sociaal domein zijn veel organisaties actief op basis van subsidie of een opdracht. Bij de hervorming van onze toegang hoort ook een herverdeling onder contractpartijen. De duur en omvang volgen zowel de zorgvraag als onze horizon met betrekking tot onze bestuurlijke toekomst.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Wordt binnen de reguliere budgetten uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

L 2.6 We willen voldoende studiewerkplekken voor studenten. We willen voldoende flexibele studieplekken realiseren waar iedereen terecht kan, bijvoorbeeld op het stadhuis.

Omschrijving (toelichting)

De onderliggende maatregelen van dit doel zijn afgerond / afgesloten.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
Lasten					
4.1 Openbaar basisonderwijs	**10.246**	**47.410**	**47.410**	**81.307**	**-33.897**
4.2 Onderwijshuisvesting	**40.562**	**150.942**	**174.942**	**158.210**	**16.732**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**1.104.661**	**666.959**	**1.064.959**	**973.660**	**91.299**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**2.329.041**	**928.804**	**3.061.804**	**2.891.778**	**170.026**
6.2 Wijkteams	**641.124**	**1.201.145**	**1.330.145**	**1.427.522**	**-97.377**
6.3 Inkomensregelingen	**6.692.160**	**5.992.470**	**6.226.470**	**6.287.113**	**-60.643**
6.4 Begeleide participatie	**1.577.259**	**1.774.610**	**1.594.610**	**1.590.137**	**4.473**
6.5 Arbeidsparticipatie	**1.052.941**	**750.478**	**1.118.767**	**1.211.077**	**-92.310**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**576.450**	**691.732**	**646.732**	**671.582**	**-24.850**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**3.420.837**	**3.872.587**	**3.803.587**	**3.748.430**	**55.157**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**5.972.939**	**5.771.843**	**7.528.843**	**7.833.046**	**-304.203**
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	**64.218**	**168.015**	**128.015**	**112.088**	**15.927**
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	**24.070**	**106.755**	**106.755**	**62.497**	**44.258**
7.1 Volksgezondheid	**462.333**	**575.793**	**615.793**	**551.037**	**64.756**
Totaal Lasten	**23.968.840**	**22.699.543**	**27.448.832**	**27.599.484**	**-150.652**
Baten					
4.2 Onderwijshuisvesting	**12.986**	**11.300**	**11.300**	**12.986**	**-1.686**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**382.988**	**5.000**	**335.800**	**272.746**	**63.054**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**2.559.579**	**0**	**2.618.000**	**2.769.563**	**-151.563**
6.2 Wijkteams	**0**	**0**	**0**	**74.233**	**-74.233**
6.3 Inkomensregelingen	**4.584.607**	**4.173.479**	**4.893.729**	**4.914.756**	**-21.027**
6.4 Begeleide participatie	**-25.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.5 Arbeidsparticipatie	**368.355**	**11.000**	**167.593**	**222.027**	**-54.434**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**8.664**	**17.340**	**17.340**	**4.964**	**12.376**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**648.781**	**331.850**	**331.850**	**360.219**	**-28.369**

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**0**	**0**	**25.000**	**25.328**	**-328**
7.1 Volksgezondheid	**37.915**	**0**	**40.000**	**70.944**	**-30.944**
Totaal Baten	**8.578.876**	**4.549.969**	**8.440.612**	**8.727.765**	**-287.153**
Resultaat	**-15.389.964**	**-18.149.574**	**-19.008.220**	**-18.871.719**	**-136.501**

Mutatie reserves horende bij dit programma

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
Lasten					
0.10 Mutaties reserves	**493.489**	**132.145**	**348.145**	**348.145**	**0**
Baten					
0.10 Mutaties reserves	**440.979**	**642.979**	**634.979**	**634.979**	**0**
Resultaat	**-52.510**	**510.834**	**286.834**	**286.834**	**0**

Toelichting op budgetafwijkingen

Het totale resultaat op dit programma bedraagt € 137.000 positief (inclusief mutaties reserves) t.o.v. de gewijzigde begroting 2024. Onderstaand zijn de afwijkingen op de taakvelden toegelicht.

Taakveld 4.1 t//m 4.3: Onderwijs: per saldo € 13,000 voordeel.
De kosten voor de taakvelden die betrekking hebben op onderwijs zijn samengevoegd voor de analyse en laten een overschot van bijna € 13.000 door diverse kleinere afwijkingen.

Taakveld 6.1: Samenkracht en burgerparticipatie: hogere baten en lagere lasten, per saldo bijna € 322.000 voordeel.
De kosten voor de huisvesting van vluchtelingen uit Oekraïne zijn lager dan geraamd bij de IBB 2024 en de baten wat hoger, per saldo € 286.000 voordeel. De overige verschillen bedragen per saldo € 36.000 voordelig. Met name omdat wij over 2024 middelen uit de regeling integraal zorgakkoord ontvangen. Dit betreft een specifieke uitkering die via de regiogemeente wordt uitgekeerd voor de projecten in de regio.

Taakveld 6.2: Wijkteams; lagere lasten € 23.000 nadeel.
Het te kort betreft met name een stijging van de lasten voor het jeugdteam door hogere personeelskosten van de deelnemende partijen.

Taakveld 6.3: Inkomensregeling: hogere baten en lasten, per saldo, € 40.000 nadeel.
Per saldo is het resultaat ca. € 40.000 nadeliger door hogere uitvoeringskosten. De lasten voor de bijstandsuitkeringen zijn ongeveer even hoog als de rijksbijdrage die wij ontvangen in 2024.

Taakveld 6.5: Arbeidsparticipatie: hogere baten en lasten, per saldo € 38.000 nadeel.
Betreft met name hogere lasten voor trajecten om mensen naar werk te begeleiden.

Taakveld 6.6: Maatwerkvoorzieningen WMO: lagere baten en hogere lasten, per saldo € 37.000 nadeel.

De lasten voor woonvoorzieningen en WMO hulpmiddelen zijn gestegen in de 2e helft van het jaar.

Taakveld 6:71: Maatwerkdienstverlening 18+: hogere baten en lasten, per saldo € 84.000 voordeel.

De lasten voor WMO begeleiding en huishoudelijke hulp vallen mee ten opzicht van de aangepaste begroting bij de IBB 2024.

Taakveld 6.72: Maatwerkvoorziening 18-: hogere lasten € 304.000 nadeel.

De kosten voor de jeugdzorg zijn nog wat hoger dan de bijgestelde begroting bij de IBB 2024. De te verwachten kosten voor het oplossen van een crisis situatie lopen langer door dan vooraf was ingeschat.

Taakveld 6.82: Geëscaleerde zorg 18-: lagere lasten € 44.000 voordeel.

Door wijzigingen in het personeelsbestand zijn er minder personeelslasten toegerekend.

Taakveld 7.1: Volksgezondheid: hogere baten en lasten, per saldo € 94.000 voordeel.

Het voordeel is het resultaat van de ontvangen afrekeningen van de voorschotten over 2023 en 2024 en een hogere rijksbijdrage voor sport en bewegen en gezondheidsbevordering.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de doelstellingen van het programma 2 Verbindende en versterkende sociale aanpak:

Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM) voor het onderdeel zorg

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal-Gelderland (MGR)

In de paragraaf Verbonden partijen vindt u een overzicht met toelichting van alle verbonden partijen waarmee Doesburg banden is aangegaan ter behartiging van bepaalde publieke belangen.

Beleidsindicatoren

Met de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 zijn gemeenten voortaan gehouden om in de programma's in de begroting en in de het jaarverslag, de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd of gerealiseerd, toe te lichten aan de hand van beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij om de begroting en jaarverslagen beleidsmatiger te maken, zodat raadsleden op de belangrijke momenten in een beleidscyclus zich een beeld kunnen vormen over behaalde beleidsresultaten en te behalen beleidsresultaten. Hieronder vindt u de beleidsindicatoren behorende bij dit programma.

Indicator en beschrijving	Periode	
Niet-sporters	2022	59
Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners van 19 jaar en ouder.		
Absoluut verzuim	2023	7,8
Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen, leeftijd 5-18 jaar.		
Relatief verzuim	2023	24
Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners, leeftijd 5-18 jaar.		
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2024	2,4
Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.		
Banen	2023	602,7
Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.		
Jongeren met een delict voor de rechter	2019	1
Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.		
Kinderen in uitkeringsgezin	2023	5
Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.		
Netto arbeidsparticipatie	2024	67,5
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.		
Werkloze jongeren	2023	2
Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).		
Personen met een bijstandsuitkering	2024	349,2
Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners in de leeftijd 18 jaar en ouder.		
Personen met lopende re-integratievoorzieningen	2024	486,1
Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.		
Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdhulp	2024	17,9
Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.		
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	2024	1,5
Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.		
Jongeren (tot 23 jaar) met jeugdreclassering		Geen data
Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).		
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	2024	720
Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten (per 10.000 inwoners).		

Programma 3 Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie

Korte beschrijving

Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie zijn samen één van de drie pijlers waarop we de komende jaren volop inzetten. Toerisme en recreatie willen we op een kwalitatieve manier verder ontwikkelen, in balans met de leefomgeving, economie, cultuur en natuur. Dit doen we door middel van het opstellen van een toeristische visie met uitvoeringsprogramma en een economische visie met uitvoeringsplan. De binnenstad moet een evenwichtig aanbod van voorzieningen hebben om bruisend en levendig te kunnen zijn en blijven. We willen daarom leegstand zoveel mogelijk voorkomen door een goede bezetting van winkelpanden in stand te houden.

Wat willen we bereiken?

L 3.1 We willen een bruisende, levendige Binnenstad en we willen in dit kader dat de bestaande evenementen worden behouden en optimaal vanuit de gemeente worden ondersteund.

Omschrijving (toelichting)

De onderliggende maatregelen van dit doel zijn afgerond / afgesloten.

Wat willen we bereiken?

L 3.2 Om een goed ondernemersklimaat te stimuleren, bedrijven te behouden en leegstand te voorkomen zal er actiever worden ingezet op acquisitie en een ondersteunende rol vanuit de gemeente.

Omschrijving (toelichting)

De onderliggende maatregelen van dit doel zijn afgerond / afgesloten.

Wat willen we bereiken?

L 3.3 De VVV dient in Doesburg te worden behouden en vanuit de gemeente te worden ondersteund.

Omschrijving (toelichting)

De onderliggende maatregelen van dit doel zijn afgerond / afgesloten.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
Lasten					
2.3 Recreatieve havens	**119.398**	**87.584**	**87.584**	**92.655**	**-5.071**
3.1 Economische ontwikkeling	**175.706**	**293.451**	**255.451**	**278.750**	**-23.299**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**13.574**	**4.473**	**4.473**	**6.260**	**-1.787**
3.4 Economische promotie	**313.573**	**368.869**	**338.869**	**335.264**	**3.605**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**48.927**	**28.328**	**28.328**	**24.844**	**3.484**
5.4 Musea	**198.994**	**99.361**	**250.815**	**225.326**	**25.490**
5.5 Cultureel erfgoed	**566.428**	**189.740**	**189.740**	**227.979**	**-38.239**
Totaal Lasten	**1.436.599**	**1.071.806**	**1.155.260**	**1.191.077**	**-35.817**
Baten					
2.3 Recreatieve havens	**75.256**	**114.246**	**84.246**	**79.045**	**5.201**
3.1 Economische ontwikkeling	**38.443**	**0**	**17.000**	**17.010**	**-10**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**4.947**	**5.828**	**5.828**	**5.394**	**434**
3.4 Economische promotie	**384.112**	**429.910**	**417.945**	**485.036**	**-67.091**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.4 Musea	**23.088**	**0**	**6.840**	**11.885**	**-5.045**
5.5 Cultureel erfgoed	**347.507**	**30.348**	**30.348**	**25.317**	**5.031**
Totaal Baten	**873.354**	**580.332**	**562.207**	**623.688**	**-61.481**
Resultaat	**-563.245**	**-491.474**	**-593.053**	**-567.389**	**-25.664**

Mutatie reserves horende bij dit programma

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
Lasten					
0.10 Mutaties reserves	**25.000**	**0**	**1**	**0**	**1**
Baten					
0.10 Mutaties reserves	**18.175**	**0**	**1**	**0**	**1**
Resultaat	**-6.825**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op budgetafwijkingen

Taakveld 3.4 Economische promotie: baten en lasten € 71.000 voordeel

Door een grote toename van het aantal overnachtingen is er € 77.000 meer aan toeristenbelasting ontvangen dan begroot. Op het budget Toeristische subsidies en stimuleringsbijdragen werd € 5.000 meer besteed dan begroot. De kosten voor de kermis vielen € 4.000 hoger uit , voornamelijk doordat minder werd ontvangen voor doorbelaste energielasten dan begroot.

Taakveld 5.4 Musea: lagere lasten € 31.000 voordeel

Voor het streekarchivariaat werd € 10.000 minder uitgegeven o.a. door een afrekening over 2023. Door een wijziging van bestemming van de oude locatie van het archief (Nieuwstraat2-4) vielen de begrote kapitaallasten weg (€ 6.000) waren er minder energiekosten (€ 4.000) en minder overige lasten (€ 8.000). Het restant van het voordeel is ontstaan doordat subsidiebedragen lager uitvielen dan begroot.

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed: hogere lasten: € 43.000

De hogere lasten ontstonden vooral door niet begrote inhuur voor werkzaamheden t.b.v. monumenten ad € 49.000. Voor overige begrote deskundigenkosten op gebied van monumentenzorg vielen de kosten € 4.000 lager uit. De kosten voor de Martinitorren waren € 10.000 hoger dan begroot door met name meer onderhoudslasten en een lagere opbrengst voor de verhuur aan een telecombedrijf. De kosten voor uitbesteed gebouwenbeheer waren € 12.000 lager dan begroot.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de doelstellingen van het programma Kwaliteitstoerisme en toerisme en toegankelijke natuurrecreatie:

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

In de paragraaf Verbonden partijen vindt u een overzicht met toelichting van alle verbonden partijen waarmee Doesburg banden is aangegaan ter behartiging van bepaalde publieke belangen.

Beleidsindicatoren

Met de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 zijn gemeenten voortaan gehouden om in de programma's in de begroting en in de het jaarverslag, de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd of gerealiseerd, toe te lichten aan de hand van beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij om de begroting en jaarverslagen beleidsmatiger te maken, zodat raadsleden op de belangrijke momenten in een beleidscyclus zich een beeld kunnen vormen over behaalde beleidsresultaten en te behalen beleidsresultaten. Hieronder vindt u de beleidsindicatoren behorende bij dit programma.

Indicator en beschrijving	Periode	
Functiemenging	2023	42,8
De functiemenging index (FMI) weerspiegelt de verhouding in percentages tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.		
Vestiging (van bedrijven)	2023	157,4
Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.		

Programma 4 Bestuur en organisatie

Korte beschrijving

Vanuit de bedrijfsvoering van de gemeente Doesburg zijn we voortdurend bezig om samen met de collega's resultaten te boeken voor de stad, zijn inwoners, bedrijven en instellingen. Met de focus op de onderwerpen uit de Toekomstvisie, de steeds toenemende hoeveelheid taken en rollen en de complexiteit ervan in combinatie met een steeds krapper wordende arbeidsmarkt willen we een sterke, gerichte samenwerking met collega's in de regio realiseren. We willen ons verbinden aan een partner waar we vanuit vertrouwen mee samenwerken en elkaar versterken. Om dit waar te kunnen maken, werkt Bedrijfsvoering aan drie hoofdthema's in de komende periode:

- het versterken van de ambtelijke organisatie;
- aantrekkelijk werkgeverschap;
- beheer en processen op orde.

Wat willen we bereiken?

L 4.1 We willen de bestuurlijke zelfstandigheid van Doesburg behouden.

Omschrijving (toelichting)

De onderliggende maatregelen van dit doel zijn afgerond / afgesloten.

Wat willen we bereiken?

L 4.2 We brengen de basis op orde.

Omschrijving (toelichting)

De onderliggende maatregelen van dit doel zijn afgerond / afgesloten.

Wat willen we bereiken?

L 4.3 We willen een adequate ambtelijke huisvesting realiseren gekoppeld aan de toekomstplannen voor de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 4.3 We zorgen voor besluitvorming en over adequate huisvesting voor het ambtelijke apparaat en de realisatie ervan.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De besluitvorming over adequate huisvesting voor het ambtelijke apparaat is afgerond. De ambtelijke en bestuurlijke organisatie is op 20 februari 2023 verhuisd naar het nieuwe Stadskantoor Leigraafseweg 8. De eerste een tweede verdieping zijn hiervoor ingericht. Na de zomervakantie 2023 is gestart met fase 2 de transformatie van de begane grond naar een multifunctioneel te gebruiken stadskantoor. Deze werkzaamheden zijn in april 2024 afgerond, de maatschappelijke partijen, bibliotheek en de publieksbalie zijn overgegaan naar het Stadskantoor, het stadsarchief volgt eind 2024. Hiermee is de besluitvorming en realisatie voor goede huisvesting van het ambtelijk apparaat afgerond.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Alles is gerealiseerd op de huisvesting van het streekarchief na. Daar wordt nog gewerkt aan de klimaatbeheersing. De verwachting is dat eind 2024 het geheel is gerealiseerd.

In februari 2025 is het archief verhuisd naar het stadskantoor. Het project is hiermee afgerond.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Bij de IBB 2023 is uw raad hiervan op de hoogte gebracht. Bijstelling van het budget is noodzakelijk. Aanvankelijk was het de bedoeling om een deel van de opbrengsten door verkoop Nieuwstraat 2-4 en

gymzaal Armgardstraat in te zetten voor dekking van de transformatiekosten voor het Stadskantoor. Nu de verkoop nog even op zich laat wachten is het voorstel om de transformatiekosten te financieren vanuit de algemene reserve. De opbrengsten door verkoop zullen t.z.t. dan weer terugvloeien naar de algemene reserve. Daarmee kan dit project financieel gezien ook worden afgerond.

Wat willen we bereiken?

L 4.4 We willen ruimte binnen de bestaande begroting creëren.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 4.4 We zorgen voor een materieel sluitende (meerjaren)begroting.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De programmabegroting 2025-2028 is 7 november 2024 vastgesteld door de gemeenteraad. De jaarschijf 2025 is met de nodige maatregelen (nipt) structureel sluitend. De jaarschijven 2026 en volgende laten nog (significante) tekorten zien.

Voor een deel is het beoogde financiële effect van de ingezette bezuinigingsmaatregelen nog onzeker.

De financiële situatie blijft zorgelijk.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De begroting 2025 is conform planning ter vaststelling aangeboden aan de raad.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Niet van toepassing.

Wat willen we bereiken?

L 4.5 We willen kritisch kijken naar ons voorzieningenniveau in relatie tot onze toekomstvisie. Er zullen scherpere keuzes gemaakt moeten worden in welke voorzieningen wel passen en welke niet.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 4.5 Onderzoek over welke voorzieningen tot het basisvoorzieningenniveau binnen onze gemeente behoren en welke door de voorzieningen in de regio vervuld worden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Eind 2024 is een budget beschikbaar gesteld dat wordt gebruikt om de mogelijkheden voor een nieuwe sportaccommodatie op locatie Den Helder te verkennen. Streven is om in het najaar van 2025 over de gevraagde investering en ruimtelijke inpassing een advies ter besluitvorming voor een go/no go voor te kunnen leggen.

Eerder is besluit genomen tot aankoop van grond bij locatie Den Helder. Formele overdracht van deze grond wordt voorzien in 2025.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In het najaar van 2025 moet duidelijk worden of tot uitvoering kan worden overgegaan en dus ook of de investering die hiermee is gemoeid aanvaardbaar en verantwoord is.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

In het najaar van 2025 ontstaat meer duidelijkheid over de investeringsopgave en de hieraan gerelateerde structurele lasten

M 4.5 We gaan het jeugd- en jongerenwerk volgens de huidige inzichten vormgegeven, waarbij bekeken zal worden of een zelfstandig jongerencentrum nog bij deze vraag past. We willen kijken naar een beter alternatief.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Eind 2024 hebben we een netwerkbijeenkomst georganiseerd waaruit de volgende 3 speerpunten voor 2025 zijn geformuleerd.

1. Ombuiging kosten van geïndiceerde zorg naar vrij toegankelijke ondersteuning zodat een vraag een vraag blijft en geen probleem wordt.
2. Outreachend jongerenwerk richting de groep overlastgevende jongeren.
3. Organiseren van netwerkbijeenkomsten twee keer per jaar zodat we elkaar goed weten te vinden. Ook duidelijker link met het onderwijs.

Het jongerenwerk werkt intensief samen met de buurtsportcoaches. Tevens hebben we het project verlengd met de outreachend jongerenwerker die als straatcoach contact legt met jongeren met problemen die te laat in beeld komen bij het onderwijs en de hulpverlening en langzaam dreigen af te glijden naar de criminaliteit. Op 28 mei 2024 heeft het college besloten om voor een nieuwe invulling van het jongerencentrum een lokale coalitie te vormen met de huidige gebruikers, lokale organisaties en inwoners. Deze partijen maken samen een plan voor het multifunctioneel gebruik van het gebouw. Waarna ze samen de verantwoordelijkheid nemen voor de verdere uitwerking en uitvoering van het plan. Voor de voorbereiding en uitvoering van het plan zal subsidie worden aangevraagd bij de Provincie (Wijken- en dorpendealregeling).

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De lokale coalitie heeft de wensen van inwoners voor de nieuwe invulling van De Linie 2 geïnventariseerd en op basis daarvan een projectplan geschreven. In 2025 zal hiervoor een subsidie bij de provincie Gelderland worden aangevraagd. De leefbaarheidsalliantie ondersteunt dit traject.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Wordt binnen het budget in de gemeentebegroting uitgevoerd.

M 4.5 We willen analoog aan het recycleplein kijken of onze voorzieningen regionaal beter kunnen worden benut, waardoor wellicht ook financiële voordelen ontstaan voor de exploitatie ervan.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het onderzoek is niet gestart. Er wordt voorgesteld deze maatregel in het kader van prioritering i.v.m. capaciteitsgebrek, te schrappen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Er is geen capaciteit voor dit onderzoek. Het voorstel is deze maatregel te schrappen. Er wordt wel onderzoek gedaan naar de voorziening sporthal. Voor de overige zaken is zoals gezegd geen capaciteit.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Kan niet worden opgestart omdat er geen geld voor beschikbaar is en geen capaciteit. Voorstel is deze maatregel te schrappen. Voor het onderzoek naar financiele haalbaarheid de sporthal heeft de raad wel geld beschikbaar gesteld.

Wat willen we bereiken?

L 4.6 We willen de inwoners en bedrijven en maatschappelijke organisaties meer dan voorheen een stevige positie geven in de beleidsontwikkeling en uitvoering.

Omschrijving (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

M 4.6 We gaan opgavegericht werken.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er heeft een themabijeenkomst over opgavegericht werken als nieuwe manier van werken met het college plaatsgevonden, onder begeleiding van de VPNG. Als maatschappelijke opgave is gekozen

voor het versterken van de sociale basis. Deze opgave wordt integraal, in een gezamenlijke verantwoordelijkheid, met inzet van gezamenlijke middelen, met organisaties en inwoners opgepakt. De gemeente heeft daarbij niet de regie maar is slechts één van de spelers.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De themabijeenkomst opgavegericht werken met het college heeft in januari 2023 plaatsgevonden. In het 3e kwartaal van 2023 zijn binnen onze eigen organisatie gesprekken gevoerd over dit onderwerp. In november 2023 heeft nog een themabijeenkomst met het college plaatsgevonden waarin besloten is te starten met de opgave 'versterken van de sociale basis'. Het stimuleren van ontmoeting staat daarin centraal. In 2024 is in dit kader het project Looierspark gestart met de hoogste vorm van burgerparticipatie: de regie voor een nieuwe inrichting van de oude voetbalvelden bij de Looiersweg is gelegd bij een projectgroep van inwoners, die ook de verdere communicatie met de inwoners van Doesburg heeft opgepakt. Het Looierspark zal een nieuwe, groene, centraal gelegen ontmoetingsplek voor alle Doesburgers worden. Tevens is besloten om het gebouw De Linie 2 (nu 0313) een nieuwe invulling te geven voor een bredere doelgroep dan alleen jeugd en jongeren. Ook dit zal een bijdrage leveren aan het opgavegericht werken gericht op het versterken van de sociale basis. Een lokale coalitie van inwoners en organisaties houdt zich bezig met deze nieuwe invulling en de communicatie met de Doesburgers over hun wensen, behoeften en inzet. Op basis van het plan van de lokale coalitie zal in maart/april 2025 subsidie bij de Provincie worden aangevraagd. De leefbaarheidsalliantie begeleidt de route naar de subsidieaanvraag.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Wordt binnen het budget in de gemeentebegroting uitgevoerd. Tevens worden subsidiemogelijkheden benut: er wordt zowel bij de Groene Metropoolregio als de Provincie subsidie aangevraagd. Ook andere subsidiemogelijkheden, zoals LEADER, De Gestichten, en RDO worden verkend.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
Lasten					
0.1 Bestuur	**926.907**	**1.010.669**	**1.095.169**	**1.083.336**	**11.833**
0.4 Overhead	**7.474.922**	**6.908.392**	**6.516.934**	**6.336.424**	**180.510**
0.5 Treasury	**24.949**	**48.196**	**98.196**	**90.647**	**7.549**
Totaal Lasten	**8.426.778**	**7.967.257**	**7.710.299**	**7.510.407**	**199.892**
Baten					
0.1 Bestuur	**0**	**0**	**70.000**	**377.990**	**-307.990**
0.4 Overhead	**253.855**	**135.529**	**58.529**	**124.082**	**-65.553**
0.5 Treasury	**356.091**	**231.623**	**424.623**	**431.859**	**-7.236**
Totaal Baten	**609.946**	**367.152**	**553.152**	**933.931**	**-380.779**
Resultaat	**-7.816.832**	**-7.600.105**	**-7.157.147**	**-6.576.475**	**-580.672**

Mutatie reserves horende bij dit programma

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
Lasten					
0.10 Mutaties reserves	**100.104**	**5.104**	**1.367.104**	**1.367.104**	**0**
Baten					
0.10 Mutaties reserves	**123.826**	**34.304**	**1.682.304**	**1.691.975**	**-9.671**
Resultaat	**23.722**	**29.200**	**315.200**	**324.871**	**-9.671**

Toelichting op budgetafwijkingen

Het totale resultaat op dit programma bedraagt € 590.000 positief (inclusief mutaties reserves) bedraagt € 590.000 t.o.v. de gewijzigde begroting. Onderstaand zijn de afwijkingen op de taakvelden toegelicht.

Taakveld 0.1 Bestuur: lagere lasten € 312.000 voordeel.

In de begroting was rekening gehouden met lasten voor de pensioenverzekering voor de wethouders. Op basis van de actuariële berekening moet echter een deel van de voorziening vrijvallen. Dit effect bedraagt ruim € 308.000 voordelig. In verband met de toekomstige overgang van de pensioenvoorziening naar het ABP en de regels van het nieuwe financiële toegangskader (nFTK) wordt voorzien dat deze vrijval in de toekomst weer toegevoegd moet gaan worden. Daarom zal worden voorgesteld dit bedrag te reserveren voor de toekomstige ontwikkelingen.

Taakveld 0.4 overhead: Per saldo € 246.000 voordeel.
Het voordeel in 2024 betreft de volgende onderdelen:
* Personeelskosten € 174.000 voordeel.
* ICT kosten € 48.000 voordeel, door een afrekening van de ICT samenwerking over 2023.
* Verzekeringen € 23.000 voordeel

Taakveld 0.5 treasury: Per saldo € 15.000 voordeel.
Saldo van hogere rentebaten (€7.000) en lagere rentelasten (8.000)

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de doelstellingen van het programma 4 Bestuur en organisatie:

BNG Bank

Alliander N.V.

Vitens

In de paragraaf Verbonden partijen vindt u een overzicht met toelichting van alle verbonden partijen waarmee Doesburg banden is aangegaan ter behartiging van bepaalde publieke belangen.

In de paragraaf Verbonden partijen vindt u een totaallijst met partijen waarmee Doesburg banden is aangegaan ter behartiging van bepaalde publieke belangen. De verbonden partijen die bijdragen aan de doelstellingen van het programma 4 Bestuur en organisatie worden hieronder toegelicht.

Beleidsindicatoren

Met de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 zijn gemeenten voortaan gehouden om in de programma’s in de begroting en in de het jaarverslag, de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma’s worden beoogd of gerealiseerd, toe te lichten aan de hand van beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij om de begroting en jaarverslagen beleidsmatiger te maken, zodat raadsleden op de belangrijke momenten in een beleidscyclus zich een beeld kunnen vormen over behaalde beleidsresultaten en te behalen beleidsresultaten. Hieronder vindt u de beleidsindicatoren behorende bi dit programma.

Indicator en beschrijving	Periode	
Formatie	2024	8,92
Fte per 1.000 inwoners		
Bezetting	2024	8,60
Fte per 1.000 inwoners		
Apparaatkosten	2024	€ 1.216
Kosten per inwoner		
Externe inhuur	2024	18,91%
Kosten als % van de totale loonsom + totale kosten externe inhuur		
Overhead	2024	14,03%
% van de totale lasten		

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
Lasten					
0.61 OZB woningen	**181.037**	**262.277**	**262.277**	**331.548**	**-69.271**
0.62 OZB niet-woningen	**6.669**	**27.077**	**27.077**	**18.202**	**8.875**
0.64 Belastingen Overig	**66.999**	**59.821**	**59.821**	**51.383**	**8.438**
0.8 Overige baten en lasten	**20.183**	**85.000**	**85.000**	**177.827**	**-92.827**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	**-42.465**	**0**	**0**	**-30.745**	**30.745**
Totaal Lasten	**232.423**	**434.175**	**434.175**	**548.216**	**-114.041**
Baten					
0.61 OZB woningen	**1.851.045**	**1.896.878**	**1.956.878**	**1.963.007**	**-6.129**
0.62 OZB niet-woningen	**484.542**	**508.314**	**433.314**	**426.217**	**7.097**
0.64 Belastingen Overig	**148.596**	**157.503**	**157.503**	**138.180**	**19.323**
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	**27.610.674**	**27.841.546**	**28.829.546**	**28.993.368**	**-163.822**
0.8 Overige baten en lasten	**607**	**0**	**0**	**411**	**-411**
Totaal Baten	**30.095.464**	**30.404.241**	**31.377.241**	**31.521.183**	**-143.942**
Resultaat	**29.863.041**	**29.970.066**	**30.943.066**	**30.972.967**	**-29.901**

Toelichting op de budgetafwijkingen

Het totale saldo van de afwijkingen op de algemene dekkingsmiddelen bedraagt € 30.000 (voordeel).

Taakveld 0.61 OZB woningen: per saldo baten en lasten € 58.000 nadeel
Door inhuur zijn de personeelskosten hoger dan geraamd.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering: hogere baten € 164.000 voordeel.
Het voordelige saldo is vooral ontstaan door de hogere algemene uitkering (€ 164.000) door effecten uit de decembercirculaire en nabetalingen over 2023 en 2022.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten: hogere lasten € 93.000 nadeel.
Nadeel wordt veroorzaakt door een storting in de voorziening debiteuren en BTW correcties voorgaande jaren.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting: Lagere lasten € 31.000 voordeel.
Van het complex Beinum West is het laatste kavel verkocht. De fiscale boekwaarde was hoger dan de verkoopopbrengst. Dit levert een teruggave op van eerder betaalde vennootschapsbelasting.

Paragrafen

Paragraaf A | Lokale heffingen

Paragraaf A | Lokale heffingen

Inleiding
In deze paragraaf geven wij inzicht in de tarieven en de inkomsten met betrekking tot de lokale heffingen. De lokale heffingen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De inkomsten worden voor het merendeel opgebracht door inwoners en voor een kleiner deel door bedrijven. De heffing vindt plaats op basis van verordeningen die door de gemeenteraad zijn vastgesteld.

De lokale heffingen bestaan uit het totaal van belastingen, rechten en (bestemmings-)heffingen.

- Belastingen: de inkomsten uit belastingen zijn niet gelabeld en kunnen daarom voor alle gemeentelijke taken en/of voorzieningen worden ingezet. Voorbeelden zijn de onroerendezaakbelasting (OZB) en toeristenbelasting
- (Bestemmings-)heffingen: worden geheven voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. De inkomsten kunnen uitsluitend besteed worden aan die specifieke taak of voorziening waarvoor de heffing is opgelegd. Voorbeelden zijn de afvalstoffen- en rioolheffing. Voor deze heffingen geldt dat de gemeente niet meer in rekening mag brengen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.
- Rechten: worden geheven voor diensten die geleverd worden aan een individuele aanvrager. Rechten worden ook wel leges of retributies genoemd. Voorbeelden zijn het aanvragen van een rijbewijs, het aanvragen van een omgevingsvergunning en de lijkbezorging. Bij het heffen van rechten gelden beperkingen: er mag geen winst gemaakt worden op de diensten en voor een aantal diensten heeft de rijksoverheid een maximumtarief bepaald.

In de paragraaf lichten we de volgende onderdelen toe:

1. Het beleid.
2. De inkomsten uit lokale heffingen en de kostendekking.
3. Kwijtschelding.
4. De lokale lastendruk.

Het beleid

De gemeenteraad bepaalt via verordeningen welke gemeentelijke lokale lasten inwoners betalen alsook de hoogte van de tarieven. De verordeningen voor het jaar 2024 zijn in december 2023 door de raad vastgesteld. De tarieven voor de lokale heffingen zijn in 2024 gemiddeld met 4,55% verhoogd ten opzichte van 2023.

Bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing is het uitgangspunt 100% kostendekkenheid. Eventuele voor- en nadelen worden via de egalisatievoorziening vereffend.

Voor 2024 gelden de volgende tarieven:

	2023 vastgesteld	2024 vastgesteld
Onroerendezaakbelasting eigenaren woning	0,1192%	0,1209%
Onroerendezaakbelasting eigenaren niet-woning	0,2210%	0,1952%
Onroerendezaakbelasting gebruiker	0,1613%	0,1314%
Afvalstoffenheffing per perceel	€ 239,45	€ 239,45
Afvalstoffenheffing per aanbieding	diftar	diftar
Rioolheffing per m3	€ 2,45	€ 2,55

Overzicht lokale heffingen

Overzicht lokale heffingen en geraamde inkomsten

De lokale heffingen bestaan uit belastingen en rechten. De belastingen dienen ter dekking van de algemene uitgaven van de gemeente en zijn in principe vrij besteedbaar. De rechten dienen ter dekking van de kosten die de gemeente maakt voor individuele dienstverlening aan de burger en zijn dus niet vrij besteedbaar.
In onderstaand overzicht zijn de gerealiseerde cijfers voor 2024 opgenomen. Ter vergelijking zijn ook de cijfers vermeld uit de begroting 2024 (na wijziging).

Omschrijving	Begroting	Realisatie
Leges (excl. leges omgevingsvergunning)	216.036	351.142
Parkeerheffingen	566.055	575.300
Lig-, haven- en kadegelden	76.458	71.755
Marktgeld	4.557	3.680
Afvalstoffenheffing	1.650.849	1.769.483
Rioolheffing	1.055.209	1.119.134
Lijkbezorgingsrechten	74.247	67.648
Leges omgevingsvergunning	124.232	435.609
Onroerendezaakbelastingen	2.388.176	2.386.242
Hondenbelasting	57.348	51.030
Precariobelasting	24.862	27.671
Toeristenbelasting	408.006	484.831
Roerende-zaakbelastingen	2.016	2.981
Reclamebelasting	53.739	56.825
TOTAAL	**6.701.790**	**7.403.332**

Belastingen

Belastingen

De gemeente kan alleen een belasting heffen als de wet daar de bevoegdheid toe geeft. De opbrengsten van de algemene belastingen komen ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten vrij te besteden zijn. Het gaat om de onroerende zaakbelastingen, toeristenbelasting, hondenbelasting, parkeerbelasting en reclamebelasting.

Onroerende zaakbelasting

Onroerende zaakbelastingen (OZB) zijn de belastingen op de waarde van een woning of bedrijf. Voor woningen mag alleen een eigenarenbelasting in rekening worden gebracht. Op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) wordt ieder jaar van elk object de waarde vastgesteld. Deze waarde vormt de grondslag voor de berekening van de OZB aanslagen. Ontwikkelingen in de waarde als gevolg van de jaarlijkse herwaardering worden gecompenseerd via het tarief. Stijgt de waarde dan moeten de tarieven neerwaarts worden bijgesteld om de opbrengst niet meer te laten stijgen dan de inflatiecorrectie. De opbrengsten zijn conform de verwachting bij de IBB.In 2024 vond er een verschuiving plaats van inkomsten uit niet-woningen naar inkomsten uit woningen.

Parkeerbelasting

Parkeerbelastingen worden geheven voor:

a. een verleende vergunning voor het parkeren van een motorvoertuig op de in die vergunning aangegeven plaats en wijze;

b. een belasting ter zake van een van gemeentewege verleende dagkaart voor het parkeren van een motorvoertuig op de in die dagkaart aangegeven plaats en wijze.

De opbrengst is met name hoger door de inkomsten uit naheffingsaanslagen.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt geheven voor het tegen vergoeding houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente. De opbrengst is ruim hoger dan de begroting. Het aantal overnachtingen op met name campings is opnieuw hoger dan voorgaande jaren.

Precariobelasting
Precariobelasting wordt geheven voor het in gebruik nemen van gemeentegrond, zoals bv. terrassen, voorwerpen voor reclamedoeleinden en bouwsteigers. De opbrengst is in lijn met de begroting.

Hondenbelasting
De hondenbelasting is een directe belasting die wordt geheven voor het houden van een hond binnen de gemeente. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden. De opbrengst is iets lager uitgekomen dan de raming. Het aantal honden in de gemeente is licht gedaald.

Reclamebelasting
Reclamebelasting wordt geheven voor openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. De opbrengsten zijn uitbetaald aan de Stichting Centrum Belang Doesburg.

Bestemmingsheffingen

De inkomsten uit bestemmingsheffingen kunnen uitsluitend besteed worden aan die specifieke taak of voorziening waarvoor de heffing is opgelegd. De gemeente mag bij de begroting niet meer in rekening brengen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt. Mee- of tegenvallers worden verrekend met de egalisatievoorziening.

Rioolheffing

In 2023 is het Watertakenplan Olburgen (WTPO) 2023-2027 vastgesteld. Hierin is aangegeven hoe de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgtaken op het gebied van riolering, water en klimaatadaptatie (DPRA). Een belangrijk uitgangspunt van het nieuwe plan is het op lange termijn betaalbaar houden van de rioolheffing voor de inwoners. In onderstaand overzicht is de kostendekking voor riolering weergegeven.

Taakveld	Begroting	Realisatie
Lasten		
7.2 Riolering	829.259	1.100.312
0.4 Overhead incl btw en rente	278.378	419.370
2.1 Straatreiniging	153.804	102.103
6.3 Kwijtschelding	67.115	67.500
Totaal lasten	1.328.556	1.689.285
Baten		
7.2 Opbrengst heffingen	1.301.883	1.119.134
7.2 egalisatievoorziening	111.304	570.152
Totaal baten	1.413.187	1.689.286
Dekkingspercentage	**106%**	**100%**

In 2024 zijn de opbrengsten opnieuw achtergebleven bij de begrote opbrengsten. De rioolheffing wordt berekend op basis van het waterverbruik. Daardoor kunnen de baten behoorlijk schommelen. Dit wordt gecompenseerd door een onttrekking aan de egalisatievoorziening. Bij vaststelling van het nieuwe watertakenplan is al aangegeven dat het te overwegen is om de heffingsmethodiek in de nabije toekomst te herzien. Hiervoor worden in 2025 voorbereidingen getroffen.

Afvalstoffenheffing

De kosten van de afvalinzameling worden gedekt door de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing. Dit gebeurt op basis van 100 % kostendekkendheid. Daarnaast worden de opbrengsten uit de milieustraat door medegebruik van buurgemeenten ook meegenomen in de dekking. In onderstaand overzicht is de kostendekking voor afval weergegeven.

Taakveld	Begroting	Realisatie
Lasten		
7.3 Afval	1.234.232	1.472.589
0.4 Overhead incl btw en rente	425.426	368.866
2.1 Straatreiniging	153.804	102.103
6.3 Kwijtschelding	67.115	91.946
7.3 egalisatievoorziening	0	116.322
Totaal lasten	1.880.577	2.151.826
Baten		
7.3 Opbrengst belastingen	1.623.704	1.769.483
7.3 Overige opbrengsten	251.302	382.343
Totaal baten	1.875.006	2.151.826
Dekkingspercentage	**100%**	**100%**

In 2024 is de wijze van factureren door afvalverwerker Circulus gewijzigd, hierdoor ontstaat meer inzicht in baten en lasten die voorheen gesaldeerd werden. Zo worden de heffingen die aan milieustraat worden ontvangen niet meer gesaldeerd met de lasten, maar separaat als bate verantwoord. Doordat in 2024 meer heffingen werden ontvangen dan de lasten bedroegen werd er een bedrag van € 116.322 toegevoegd aan de egalisatie voorziening. Hiermee kunnen mogelijke tariefstijgingen in de toekomst worden opgevangen.

Rechten

Rechten

Rechten worden geheven als de gemeente een specifieke dienst verleent. Bij het heffen van rechten geldt dat er geen winst gemaakt mag worden op de diensten. De belangrijkste rechten zijn de leges die geheven worden op basis van de legesverordening. Ook de marktgelden en de lijkbezorgingsrechten horen bij dit onderdeel. Bij de IBB 2024 zijn de inkomsten voor leges leefomgeving en omgevingsvergunning verlaagd naar € 124.232 In het vierde kwartaal zijn echter nog enkele grotere vergunningsaanvragen afgerond. De inkomsten daarvan worden in 2024 verantwoord. De verwachte inkomsten uit de leges dienstverlening zijn bij de IBB 2024 verhoogd.

Overzicht leges (inkomsten en kostendekking)

	Begroting 2024	realisatie 2024
Leges algemene dienstverlening (hoofdstuk 1)	€ 139.723	€ 266.096
Leges leefomgeving en omgevingsvergunning (hoofdstuk 2)	€ 354.291	€ 457.039
Leges dienstverlening (hoofdstuk 3 vallend onder de Europese dienstenrichtlijn)	€ 21.174	€ 63.616
Totaal	€ 515.188	€ 786.751
Overzicht kostendekking		
	Begroting 2024	**realisatie 2024**
Leges algemene dienstverlening (hoofdstuk 1)		
Lasten	€ 696.841	€ 803.046
Opbrengst leges	€ 139.723	€ 266.096
Dekkingspercentage	20%	33%
Leges leefomgeving en omgevingsvergunning (hoofdstuk 2)		
Lasten	€ 476.541	€ 499.522
Opbrengst leges	€ 354.291	€ 457.039
Dekkingspercentage	74%	91%
Leges dienstverlening (vallend onder de Europese dienstenrichtlijn) (hoofdstuk 3)		
Lasten	€ 203.266	€ 105.256
Opbrengst leges	€ 21.174	€ 63.616
Dekkingspercentage	11%	60%
Kosten leges totaal	€ 1.376.648	€ 1.407.824
Opbrengsten leges totaal	€ 515.188	€ 786.751
Dekkingspercentage legesverordening	37%	56%

Lijkbezorgingsrechten

Taakveld	Begroting	Realisatie
Lasten		
7.5 Begraafplaatsen	90.752	72.383
0.4 Overhead	42.524	30.590
Totaal lasten	133.276	102.973
Baten		
Opbrengsten belastingen	74.247	67.648
Dekkingspercentage	**56%**	**66%**

Marktgeld

Taakveld	Begroting	Realisatie
Lasten		
3.1 Economische ontwikkeling	13.202	14.035

Overzicht leges (inkomsten en kostendekking)		
0.4 Overhead	11.000	9.488
Totaal lasten	24.202	23.523
Baten		
Opbrengst marktgelden	4.557	3.679
Dekkingspercentage	**19%**	**16%**

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk vergeleken

Op de website van de provincie Gelderland zijn de gegevens te vinden van de belastingdruk per inwoner per Gelderse gemeente. Om een indruk te geven van de lokale belastingdruk van de gemeente Doesburg in regionaal verband wordt het onderstaande overzicht opgenomen:

Gemeente	Belastingdruk per inwoner 2023	Belastingdruk per inwoner 2024
Rheden	448	552
Westervoort	452	505
Montferland	454	515
Doesburg	**473**	**536**
Zevenaar	489	552
Duiven	469	541
Doetinchem	492	521
Bronckhorst	461	507
Gemiddelde Gelderland	**494**	**551**

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding

Het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente is van toepassing op de afvalstoffenheffing, de rioolheffing (gebruikersdeel) en de lijkbezorgingsrechten. Het kwijtscheldingsbeleid wordt uitgevoerd op basis van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De uitvoeringsregeling kent een drietal toetsen, die het mogelijk maken om de financiële situatie van de belastingplichtige te beoordelen: de inkomenstoets, de vermogenstoets en de schuldentoets. De gemeente Doesburg heeft in de Verordening kwijtscheldingen gemeentelijke belasting 2023 haar keuzes vastgelegd.

In de jaarrekening 2024 zijn de kosten voor kwijtschelding opgenomen onder Programma 2. Voor 2024 was een bedrag van € 159.310 begroot. Er is een bedrag van € 159.420 aan kosten gemaakt voor kwijtschelding.

Paragraaf B | Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. Daarbij worden de risico's meegenomen die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen is - tenzij anders vermeld in deze paragraaf - gebaseerd op de situatie eind 2024. Het weerstandsvermogen is toereikend wanneer er voldoende mogelijkheden zijn om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Hiervan is dus sprake als het saldo tussen de weerstandscapaciteit en de risico's positief is.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten - die onverwachts en substantieel zijn - te kunnen afdekken. De weerstandscapaciteit van de gemeente Doesburg is:

Onderdeel	Bedrag
Algemene reserve	6.560.520
Onvoorzien	55.000
Totale weerstandcapaciteit	**6.615.520**

Algemene reserve

De algemene reserve bedraagt per 31-12-2024 € 6.560.520. Per ultimo 2024 is er een onttrekking geraamd ten laste van de algemene reserve in 2025 van € 100.000 voor planvormingsfase voor de verplaatsing van de sporthal en € 10.000 voor het amendement "de bloemetjes buiten zetten".

Onvoorzien

Voor de post onvoorzien is een bedrag van €15.000 opgenomen in de begroting. Daarnaast is er nog een vrij budget van € 10.000 per pijler opgenomen. Daarmee komt het totaal op € 55.000.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog mogelijk is voor een tariefsverhoging OZB alvorens men toe kan treden als artikel 12 gemeente. In deze begroting 2024 was hier nog een saldo voor opgenomen. We nemen echter hier geen post meer voor op aangezien dit niet op korte termijn kan worden ingezet en daarom niet geschikt is om incidentele tegenvallers op te vangen.

Inventarisatie van de risico's

Een risico is een kans op het optreden van een gebeurtenis met een nadelig financieel gevolg. De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen (bijvoorbeeld via verzekeringen of via gevormde voorzieningen). Doen deze risico's zich voor dan moeten de nadelige financiële effecten hiervan ondervangen worden via het weerstandsvermogen.

Risico wordt vaak als volgt gedefinieerd: Risico = Kans x Gevolg

Een risico is groter wanneer de kans van optreden en de gevolgen van optreden groter zijn. Een groot gevolg gecombineerd met een minimale kans wordt in het algemeen als niet belangrijk beschouwd, net als een grote kans met een minimaal gevolg. Afhankelijk van de kans en het gevolg kan een risico op 4 manieren worden aangepakt:

- Voorkomen: één of beide van de factoren kans en gevolg wegnemen;
- Verminderen: één of beide van de factoren kans en gevolg afzwakken;
- Uitbesteden: risico's onderbrengen bij verzekeraars;
- Accepteren: alleen bij zeer kleine kans en/ of zeer kleine gevolgen.

Risico's en beheersing
Hieronder worden de geïnventariseerde risico's benoemd en wordt tevens aangegeven op welke wijze we de risico's proberen te beheersen.

Cybercrime
De kans is reëel dat ook de gemeente Doesburg in de komende jaren een keer het slachtoffer wordt van een cybercriminaliteit. In het ergste scenario wordt er dan binnengedrongen in onze ICT omgeving, wordt er mogelijk kwaadaardige software geïnstalleerd; mogelijk bestanden onbruikbaar gemaakt of data buitgemaakt, die ongewenst openbaar gemaakt kan worden. In zo'n situatie worden we geconfronteerd met hoge kosten. Kosten i.v.m. analyseren van de omvang van de schade die ontstaan is; herstellen van de systemen en de mogelijk versleutelde gegevens. Ook krijgen we in zo'n situatie te maken met uitvoerende processen die stil komen te liggen en mogelijke gevolgschade hiervan. Ook zal er mogelijk sprake zijn van imagoschade en schade door identiteitsfraude.

Om deze risico's te beheersen zijn er o.a. de volgende maatregelen genomen:

1. We maken gebruik van de diensten en expertise van ICT samen (uitvoering door de gemeente Doetinchem)
2. We beveiligen de toegang tot onze digitale werkomgeving m.b.v. 2FA
3. We investeren in bewustwording bij personeel en staf op gebied van Informatieveiligheid

Fluctuaties gemeentefonds
De algemene uitkering van het gemeentefonds maakt zo'n 60% deel uit van de gemeentelijke inkomstenbronnen. Dit betekent dat de financiële positie van de gemeente in sterke mate afhankelijk is van de ontwikkelingen binnen het gemeentefonds en dat nadelige gemeentefondsontwikkelingen derhalve de financiële positie van de gemeente behoorlijk onder druk kunnen zetten. De algemene uitkering uit het gemeentefonds heeft een omvang van rond de 29 miljoen euro in 2024. Het risico van fluctuaties is laag ingeschat op 1% omdat vanwege de nieuwe normeringssystematiek. De nieuwe normeringssystematiek volgt de meerjarige ontwikkeling van het nominale bruto binnenlands product. De uitkering in 2024 was overigens hoger dan bij aanvang geraamd. Voor de suppletie uitkering die wij ontvangen naar aanleiding van de herverdeling van het gemeentefonds die van toepassing is vanaf het jaar 2023 nemen we een post op van € 600.000. Dit is ongeveer 50% van de suppletie uitkering. Met de suppletie uitkering worden nadeel gemeenten gecompenseerd voor het nadeel groten dan € 37,50 per inwoner als gevolg van de herverdeling. Verwacht wordt dat er in 2026 meer duidelijkheid komt.

Open einde regelingen sociaal domein
Het sociaal domein bevat een aantal open einde regelingen. Dit betreft dan met name de Participatiewet, de Jeugdzorg en de WMO. De laatste jaren zijn de budgetten voor de Jeugdzorg en WMO niet toereikend gebleken. Het risico is ingeschat op € 750.000 met een kans van 50%.

Beheersing: de invloedsfeer is beperkt door autonome ontwikkelingen, bv. aantal en zwaarte van de in te zetten zorg. In 2025 maken we gebruik van een praktijk ondersteuner van de huisarts (POH). Hierdoor verwachten we de doorverwijzing naar specialistische zorg te beperken. In 2024 hebben wij ca.€ 1.6 miljoen meer uitgegeven dan begroot als gevolg van de forse tariefaanpassingen n.a.v. het kostprijs onderzoek.

Verbonden partijen
Onze gemeente neemt deel aan diverse verbonden partijen. Een overzicht hiervan is terug te vinden in de paragraaf “Verbonden partijen”. Door onverwachte tegenvallers in hun exploitatie is er een risico dat verbonden partijen in een bepaald jaar een hogere bijdrage nodig hebben dan begroot . Deze tegenvallers worden in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. Het maximale risico was bij de begroting ingeschat op € 500.000 met een kans van 10%.

Beheersing: We monitoren de ontwikkelingen van de verbonden partijen via tussentijdse rapportages. De invloed op tegenvallers gedurende het jaar is echter beperkt.

Ontwikkeling arbeidsmarkt
Door schaarste op de arbeidsmarkt kan er een situatie ontstaan waarbij bepaalde vacatures lastig tijdig en adequaat kunnen worden ingevuld, waardoor relatief duurdere inhuur noodzakelijk is.

Verleende gemeentegaranties en aan derden verstrekte geldleningen
In de begroting was voor de gemeentegaranties een risico opgenomen van € 200.000. Het saldo waarvoor de gemeente nog garant staat is gedaald tot onder de € 2 miljoen. Voor verstrekte geldleningen wordt geen bedrag meer opgenomen. Het risico op verstrekte geldleningen betreft vooral een theoretisch risico. Op basis van het treasury statuut zijn er strenge eisen aan het verstrekken van leningen gesteld en wordt er zekerheid gevraagd. De leningen die niet bezwaard zijn met een hypothecaire lening zijn verstrekt aan organisaties die voldoende inkomsten genereren om de rente en aflossing te kunnen betalen. Het saldo waarvoor de gemeente nog garant staat is gedaald tot onder de € 2 miljoen. In 2024 hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

Totaal risico's
In de onderstaande tabel worden de hiervoor genoemde risico’s van een financiële kwalificatie voorzien:

Risico's	Kans	Maximaal risico	kans x financieel gevolg
Cybercrime	25%	1.000.000	250.000
Fluctuaties gemeentefonds	1%	29.000.000	290.000
Vervallen suppletie uitkering gemeentefonds	50%	1.200.000	600.000
Open einde regelingen sociaal domein	50%	750.000	375.000
Personeel	80%	600.000	480.000
Verbonden partijen	25%	500.000	125.000
Verleende garanties en geldleningen	10%	1.600.000	160.000
Totaal		**34.650.000**	**2.280.000**

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. Bij weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is om middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder haar hele beleid om te hoeven gooien. Zoals uit onderstaand overzicht blijkt is het weerstandsvermogen voldoende.

Weerstandsvermogen:	Ratio
Weerstandscapaciteit	6.615.520
Risico's	2.280.000
Weerstandsvermogen	2,9

Het weerstandsvermogen is van voldoende niveau om, wanneer een risico zich daadwerkelijk voordoet, de incidentele lasten op te vangen.

Kengetallen

De onderstaande kengetallen zijn ingevolge artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgenomen. De kengetallen maken het voor de raad gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente Doesburg. Onder de tabel vindt u een korte toelichting en duiding van de kengetallen.

Kengetallen	Werkelijk 2023	Raming 2024	Werkelijk 2024
Netto schuldquote	5,3%	22,2%	-12,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd met verstrekte leningen	-4,9%	11,4%	-20,3%
Solvabiliteitsrisico	68,0%	56,7%	64,0%
Grondexploitatie	0,2%	0,0%	0,2%
Structurele exploitatieruimte	4,3%	0,3%	1,1%
Belastingcapaciteit	108,8%	100,3%	106,6%

Toelichting kengetallen

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen

middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een schuldquote van minder dan 90% wordt als goed beoordeeld (minst risicovol).

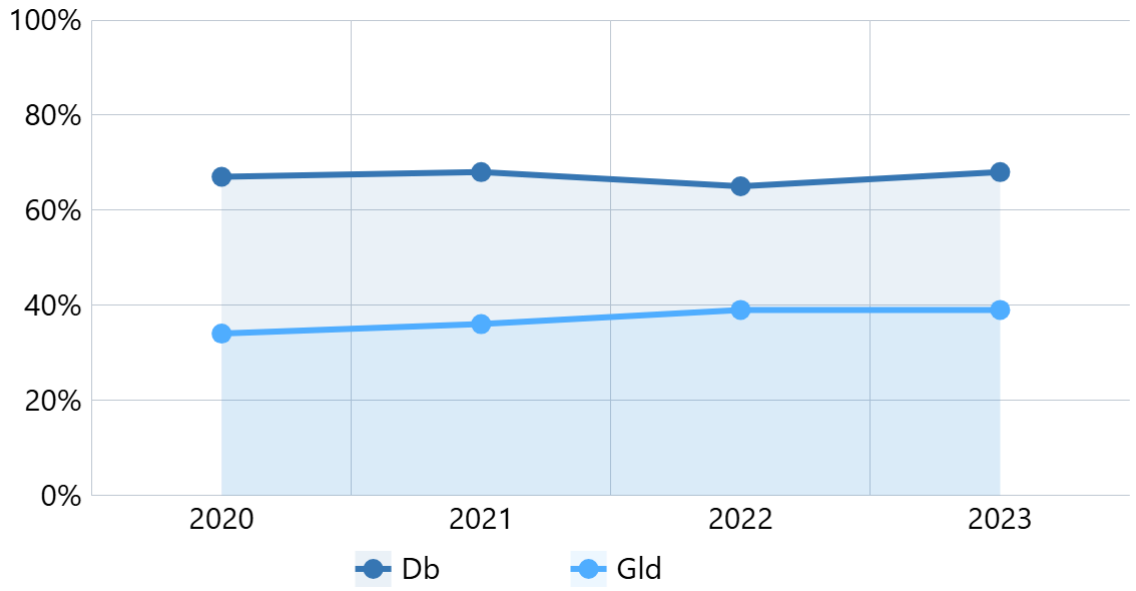
Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Een ratio tussen de 20 en 50% wordt als goed beoordeeld. Daar zit Doesburg ruim boven.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. Een waarde van het kengetal onder de 20% wordt als goed beoordeeld.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Er wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positieve waarde geeft aan dat de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of de mate waarin er ruimte is voor nieuw beleid. De belastingcapaciteit van de gemeente is afgezet tegen het landelijk gemiddelde.

Solvabiliteit

Bron: Databank FTG

Paragraaf C | Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens voor de kapitaalgoederen wegen, riolering/water, civiele kunstwerken, openbaar groen, gebouwen, openbare verlichting en speelgelegenheden aandacht gegeven aan het beleidskader, het beheer/de ontwikkelingen en de financiële consequenties.

Wegen

Beleidskader
De gemeente heeft de plicht de openbare wegen te onderhouden. Hiervoor is het Beleids- en beheerplan wegen in 2017 vastgesteld, voor een periode van 5 jaar. In overeenstemming met de Nota ruimtelijke kwaliteit (NRK) werkt Doesburg met beeldkwaliteiten. In 2023 is gestart met het Meerjaren Investerings Plan wegen Plus. Dit plan is in 2024 vastgesteld.

Kerncijfers
Het gemeentelijk wegennet omvat ongeveer 630.000 m2 verharding:

ongeveer 187.000 m2 asfalt (rijwegen en fietspaden);
ongeveer 431.000 m2 element verharding (woonstraten, voet- en fietspaden);
ongeveer 13.300 m2 cement beton verharding (fietspaden).

Beheer en ontwikkelingen
Het wegenareaal is met de benodigde kenmerken vastgelegd in een beheerapplicatie. De staat van de wegen wordt via inspecties actueel gehouden. Met de beheerapplicatie wordt een onderhoudsplanning opgesteld, die de basis vormt van het onderhoudsplan. In het onderhoudsplan wordt onderscheid gemaakt tussen rehabilitatie, groot onderhoud en klein onderhoud. Rehabilitatie betreft een volledige vervanging van de weg inclusief fundatie. Groot onderhoud betreft de voorziene, uit inspecties voortkomende werkzaamheden. Voor het groot onderhoud wordt in 2025 een nieuw plan ter vaststelling voorgelegd. Klein onderhoud betreft reparaties en dergelijke uit bijvoorbeeld meldingen van inwoners. Voor rehabilitatie wordt een krediet aangevraagd. De kosten voor groot onderhoud worden onttrokken aan de voorziening onderhoud wegen. Voor het klein onderhoud wordt jaarlijks een exploitatiebudget opgenomen in de Programmabegroting. Waar mogelijk wordt een project integraal opgepakt, bijvoorbeeld met de aanleg van riolering of een combinatie van rehabilitatie en groot onderhoud. Bij de werkzaamheden is oog voor duurzaamheid, klimaatadaptatie en circulariteit. Zoals energie- en materiaal gebruik. Een voorbeeld is asfalt met wegdekreflectie, waarbij minder openbare verlichting nodig is.

In 2024 is de eerste fase van het project Rehabilitatie Angerloseweg, Bingerdenseweg en Breedestraat afgerond. De tweede fase van het project wordt uitgevoerd bij realisatie van het plan Centrum Beinum. In september 2024 is gestart met de eerste fase van het project Flora 23, deze eerste fase wordt in 2025 afgerond. In 2026 start de tweede fase. In 2024 zijn de voorbereidingen gestart voor de rehabilitatie van de Koppelweg en de Oranjesingel. In 2024 is geen groot onderhoud uitgevoerd aan de wegen maar alleen klein onderhoud. Dit gaat weer gebeuren op basis van een bijgesteld wegenbeheerplan dan wordt voorbereid.

Riolering / watertaken

Beleidskader
In 2023 is het Watertakenplan Olburgen (WTPO) 2023-2027 vastgesteld. Hierin is aangegeven hoe de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgtaken op het gebied van riolering, water en klimaatadaptatie (DPRA). Een belangrijk uitgangspunt van het nieuwe plan is het op lange termijn betaalbaar houden van de rioolheffing voor de inwoners en klimaatbestendigheid. Het is de ambitie om in 2050 klimaatbestendig te zijn. Dit houdt in dat 30% van het verharde oppervlak dat loopt op een gemengd rioolstelsel afgekoppeld moet zijn.

Kerncijfers
- ongeveer 29 kilometer vrij verval regenwater riool
- ongeveer 22 kilometer vrij verval vuilwater riool
- ongeveer 28 kilometer vrij verval gemengd riool
- ongeveer 22 kilometer persleiding
- 13 gemalen en 57 drukriool units
- 3.600 kolken en 1,5 kilometer lijngoot.

Beheer en ontwikkelingen
In de periode 2023 tot en met 2027 investeren we in vernieuwing van de infrastructuur (vervanging en renovatie), aanpak van wateroverlast en het verbeteren, verduurzamen en klimaatbestendig maken.

In 2024 zijn de volgende projecten gestart en/of afgerond:
Het project relining riool Kraakselaan is aanbesteed. De uitvoering hiervan zal in 2025 gerealiseerd worden. De gemalen Eekstraat en De Ooi worden aangepast. In 2024 is er een hemelwaterriool aangelegd in de Notenstraat. De projecten Koppelweg en Oranjesingel , die in combinatie met de wegen worden gerealiseerd, zijn voorbereid in 2024. In de Oranjesingel zal een hemelwaterriool worden aangelegd, waardoor er meer verharde oppervlakte wordt afgekoppeld.

Civiele kunstwerken

Beleidskader
Doesburg heeft verschillende civiele kunstwerken in de openbare ruimte. Civiele kunstwerken zijn meestal aangelegd om de infrastructuur te ondersteunen. Het kan gaan om het afwikkelen van verkeer over een watergang (brug), of het keren van grond of water. Basis voor het onderhoud is het vastgestelde Beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027.

Kerncijfers
- 6 bruggen
- 1 tunnel
- 4 kademuren
- 11 grond- en/of waterkerende constructies
- 2 steigers
- 1 geluidswal
- 11 trappen

Beheer en ontwikkeling
Met het Beheerplan civiele kunstwerken kan het beheer van en onderhoud aan de civiele kunstwerken voor een periode van 5 jaar efficiënt worden voortgezet en, waar mogelijk, verbeterd. De civiele

kunstwerken worden opgenomen in de beheerapplicatie voor de openbare ruimte. Dit ondersteunt in het op het gewenste onderhoudsniveau brengen en houden van de civiele kunstwerken.

Het vervangen van de houten bruggen Zanderskamp en Hessengracht is aanbesteed. De uitvoering hiervan is vanwege hoge waterstanden in 2024 opgeschoven naar 2025. De bestekvoorbereiding voor vervangen van trappen buitenhaven en keermuren/balustrade is gereed. De uitvoering hiervan is gepland voor 2025.

Openbaar groen

Beleidskader
Het gemeentelijk beleidskader wordt gevormd door het Groenstructuurplan 2013 en het Bomenbeleidsplan 2014. De gemeente wil haar inwoners en bezoekers een aantrekkelijke leefomgeving bieden. Een groene inrichting door middel van plantsoenen en bomen maakt daar deel van uit.

Kerncijfers
- ongeveer 72 hectare openbaar groen
- bijna 5.500 bomen

Beheer en ontwikkelingen
De beeldkwaliteit van het openbaar groen is over het algemeen op orde. Via het project Naar buiten in Beinum zijn de groenvakken die aan renovatie toe waren aangepakt. Het openbaar groen buiten de binnenstad wordt onderhouden door Circulus. In 2024 is de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Circulus geactualiseerd.

Bomen vormen een belangrijk onderdeel van de Doesburgse groenstructuur en een aantrekkelijke leefomgeving. De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor bomen. Hieraan wordt voldaan door veiligheidscontroles en onderhoud, zoals snoei. Het bomenbestand is over het algemeen veilig en gezond. Wel is de soort “gewone es” aangetast door essentaksterfte. De paardenkastanjebomen zijn aangetast door de kastanjebloedingsziekte. Dit heeft vooral consequenties voor de essenlanen in het buitengebied. En in toenemende mate voor individuele essen en paardenkastanjes in de bebouwde kom. In het lopende onderhoud worden dode bomen vervangen. Waar nodig worden essen extra gesnoeid.

Gebouwen

Beleidskader
Het beheer van het gemeentelijk vastgoed is vastgelegd in het meerjarige onderhoudsplan. In 2023 zijn de geactualiseerde meerjarige onderhoudsplannen vastgesteld. Hierin zijn ook de verduurzamingsmaatregelen meegenomen (DMJOP). De planning beslaat 10 jaar. Op basis van het uitgevoerde onderhoud wordt jaarlijks beoordeeld of komende jaarschijven op hoofdlijnen bijgesteld moeten worden. Het vastgestelde DMJOP wordt in 2027 volledig geactualiseerd. Uitgangspunt voor de DMJOP’s is conditiescore 2 (goed). De conditiescore is een objectieve waarde van de technische toestand of staat van een gebouw(deel) onder NEN2767. Uitzondering hierop zijn de sportaccommodaties en het gebouw van de Harmonie. Voor deze gebouwen geldt conditiescore 4 (matig). De gebouwen zijn onder conditiescore 4 veilig voor het gebruik. Het grafmonument heeft

conditiescore 5 (slecht). Omdat het gebouw aan de Nieuwstraat 2-4 niet is verkocht en omgebouwd wordt voor huisvesting Oekraïense vluchtelingen zal hier een nieuwe MJOP voor opgesteld worden na realisatie van de verbouwing eind 2025.
In 2016 is het huurprijsbeleid vastgesteld, hierin is o.a. opgenomen dat tenminste een kostprijs dekkende huur in rekening wordt gebracht.

Kerncijfers
Het gemeentelijk vastgoed bestaat uit 14 objecten, waarvan 1 grafmonument.

Beheer en ontwikkelingen
In 2024 is het Stadskantoor geheel in gebruik genomen met uitzondering van het Stadsarchief dat in februari 2025 naar hier is verhuisd. Uw raad heeft eind 2024 besloten het gehele stadhuiscomplex op de markt aan te bieden. In 2025 zullen de ontvangen biedingen worden beoordeeld en zal een besluit genomen worden over de eventuele verkoop van het stadhuiscomplex. Het pand Nieuwstraat 2-4 wordt verbouwd voor huisvesting ontheemde Oekraïners, dat zal medio 2025 zijn beslag krijgen. De locatie gymzaal Armgardstraat wordt ontwikkeld ten behoeve van wonen. Hierover bent u ruim geïnformeerd. De sloop van de huidige gymzaal kan niet eerder plaatsvinden nadat de vleermuis kolonie is vertrokken. Mogelijk eind 2025, anders begin 2026. Op dit moment wordt de financiële haalbaarheid van de bouw van een nieuwe volwaardige sporthal onderzocht. In deze fase is ook aandacht voorde ruimtelijke inpassingsmogelijkheden. Uw raad heeft voor dit onderzoek in 2024 geld ter beschikking gesteld. In het vierde kwartaal van 2025 zullen de resultaten en te nemen besluiten hierover aan u worden voorgelegd. De bestaande sportaccommodaties worden onderhouden op het niveau dat veilig en gezond gebruik gemaakt kan worden van de accommodaties.

Openbare verlichting

Beleidskader
De openbare verlichting draagt bij aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare situatie tijdens de donkere uren (ongeveer 4.100 uur per jaar, 47% van de tijd). De basis voor beleid en beheer ligt in het Beleidsplan openbare verlichting 2014-2024 en het Beheerplan openbare verlichting 2017-2024..
Het Beleidsplan gaat uit van beeldkwaliteit. De binnenstad is inmiddels (vrijwel) geheel voorzien van klassieke verlichting. Er is aandacht voor energiebesparing door bij vervanging uit te gaan van dimbare, energiezuinige laag vermogende armaturen (meestal LED).

Kerncijfers
Bijna 2.270 lichtmasten, waarvan inmiddels ongeveer 330 klassiek; het aandeel klassieke lichtmasten zal de komende jaren stijgen. De gemeente beheert voor Woonservice IJsselland beheert ook ruim 250 lichtmasten langs achterpaden.

Beheer en ontwikkelingen
Het beheer van de openbare verlichting wordt uitgevoerd door een externe partij op basis van een bestek. De beheerwerkzaamheden omvatten een periodieke controle van de openbare verlichting op basis van klachtenregistratie, waarbij kleine defecten (zoals kapotte lampen) worden hersteld. Daarnaast wordt gezorgd voor instandhouding op lange(re) termijn en eventueel uitbreiding. Het gaat bij openbare verlichting om een doorlopend proces, waarbij gewerkt wordt aan verbetering van het rendement. In 2023 is opdracht gegeven om een groot deel van het openbare verlichting areaal om te vormen (van regulier naar klassiek in de binnenstad) en/of te vernieuwen. Nu deze werkzaamheden (bijna) zijn afgerond is ongeveer 50% van de masten en 75% van de armaturen vernieuwd.

Speelgelegenheden

Beleidskader
Het Beleidsplan Spelen, bewegen en ontmoeten Doesburg 2018-2026 vormt de basis voor het beheer en onderhoud van de speelgelegenheden.

Kerncijfers
- 38 speelgelegenheden
- 228 speeltoestellen

Beheer en ontwikkelingen
De speeltoestellen worden jaarlijks gecontroleerd en waar nodig gerepareerd. In 2024 zijn er 8 toestellen verwijderd omdat de veiligheid niet meer gegarandeerd kon worden en de kosten van de reparatie te hoog werden. In het Beleidsplan is vastgesteld dat in samenspraak met de inwoners het aantal speelgelegenheden en speeltoestellen verminderd wordt. Binnen het project Naar buiten in Beinum zijn de speelgelegenheden en -toestellen meegenomen. In 2023 is gestart met een pilot in het Noordelijk Molenveld, deze is in 2024 afgerond. Locaties de Armgardstraat, Vierackerlaan en Loddero zijn deels gerenoveerd. De speelplaats aan de Waterstraat en de skatebaan bij jongerencentrum 0313 worden in 2025 vernieuwd. Ieder jaar moeten er 2 locaties gerenoveerd of omgevormd worden, zoals gevraagd in het vigerende beleidsplan, maar daar zijn geen financiële middelen voor gereserveerd.

Paragraaf D | Financiering

Paragraaf D | Financiering

Bij financiering gaat het om de vraag hoe de gemeente regelt dat ze steeds voldoende geld heeft om alle rekeningen te kunnen betalen. Dreigt ze tijdelijk te weinig ‘in kas’ te hebben, dan moet ze lenen. Heeft de gemeente tijdelijk teveel ‘in kas’, dan is ze verplicht dit geld uit te zetten bij de Staat middels schatkistbankieren. Al deze activiteiten leiden ertoe dat de gemeente een financieringsportefeuille heeft. Die moet worden beheerd om de kosten en risico’s te beperken. De kaders voor de uitoefening van de treasuryfunctie zijn door de raad bepaald in de financiële verordening . Deze kaders zijn door het college verder uitgewerkt in een treasurystatuut dat februari 2019 is geactualiseerd. De uitoefening van de treasuryfunctie die is opgedragen aan het college van B&W behelst op hoofdlijnen de navolgende activiteiten:

- het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van overtollige gelden om de programma’s binnen de door de Raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren;
- het beheersen van de risico’s verbonden aan de financieringsfunctie zoals renterisico’s, koersrisico’s en kredietrisico’s (indien van toepassing);
- het zo veel mogelijk beperken van de kosten van eventuele leningen en het bereiken van een voldoende rendement op de uitzettingen;
- het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

Beleidsvoornemens t.a.v. risicobeheer
In het kader van risicobeheer worden de navolgende uitgangspunten gehanteerd:

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico te beperken met betrekking tot kortlopende financiering (netto vlottende schuld). Het geeft de limiet aan die maximaal gefinancierd mag worden met kort geld en bedraagt 8,5% van de totale lasten bij aanvang van het begrotingsjaar 2024.

	2024
Begrotingstotaal	42.214.756
Percentage regeling	8,50%
Kasgeld limiet	3.588.254

In 2024 zijn diverse keren kasgeldleningen aangetrokken ter dekking van de tijdelijke financieringsbehoefte. In onderstaand tabel is een overzicht opgenomen van de gemiddelde netto vlottende middelen per kwartaal. Het 2e en 3e kwartaal laten een negatiefsaldo zien maar ruim binnen de kasgeldlimiet. In oktober is een langlopende lening aangetrokken van € 5 miljoen waardoor het gemiddelde saldo weer positief wordt.

Netto vlottende middelen	(bedragen * 1000)
1e kwartaal	1.251
2e kwartaal	-1.066
3e kwartaal	-1.532
4e kwartaal	3.523

Renterisiconorm
De renterisiconorm is bedoeld om het renterisico op langlopende leningen te beperken als gevolg van tussentijdse rente aanpassingen en herfinanciering van langlopende leningen. Zoals uit onderstaand overzicht blijkt blijven wij ruimschoots binnen de limiet. Ultimo 2024 staan er 2 langlopende lening open met een totaal van € 6.2 miljoen. jaarlijks wordt er € 600.000 afgelost.

		Begroot
(1)	Renteherzieningen	0
(2)	Aflossingen	600.000
(3)	Renterisico (1+2)	600.000
(4)	Renterisiconorm	8.442.951
(5a)=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	7.842.951
(5b)=(3>4)	Ruimte boven renterisiconorm	

Berekening renterisiconorm

		2024
(4a)	begrotingstotaal (uitgaven excl. Primair resultaat)	42.214.756
(4b)	percentageregeling	20%
(4)=(4a x 4b/100%)	Renterisiconorm	8.442.951

Verstrekken van leningen en garanties

Bij het verstrekken van leningen op grond van de publieke taak worden zo mogelijk zekerheden of garanties geëist. In het treasurystatuut van de gemeente Doesburg zijn de volgende criteria opgenomen voor het verstrekken van leningen en garanties:

- De door de gemeente te financieren zaken moeten nodig zijn in het kader van de uitvoering van een publieke taak in de gemeente. Dat wil zeggen dat ze moeten passen binnen en bijdragen aan het gemeentelijk beleid en het openbaar belang. Tevens moet er met de financiering een voor de gemeente relevant maatschappelijk doel worden gediend.
- De te financieren zaken moeten essentieel zijn voor het voortbestaan of het in voldoende mate kunnen functioneren van de aanvrager (functionaliteitscriterium).
- De te financieren zaken moeten in overwegende mate ten goede komen aan de inwoners van de gemeente.
- Een lening wordt niet verstrekt indien de te financieren zaken niet voldoende zekerheid bieden voor verhaal van rente en aflossing van de te verstrekken garantie of lening. Dit betekent dat in geval de te financieren zaak een onroerende zaak is, het recht van hypotheek wordt verleend.

Een overzicht van de verstrekte leningen en garanties is opgenomen bij de toelichting op de balans.

Het uitzetten van overtollige kasmiddelen

Door het Rijk is bepaald dat het uitzetten van overtollige geldmiddelen uitsluitend mag geschieden bij het Rijk zelf, het zogenaamde Schatkistbankieren.

Valutarisicobeheer

Valutarisico’s worden uitgesloten door uitsluitende leningen te verstekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.

Koersrisicobeheer
De gemeente maakte bij uitzettingen uitsluitend gebruik van rekening courant, spaarrekening, daggeld, deposito's, obligaties en garantieproducten. Op dit moment is dit niet meer aan de orde vanwege de verplichting tot schatkistbankieren.

Ontwikkeling financieringsstructuur
De ontwikkeling van de financieringsstructuur was in 2024 als volgt:

	31-12-2023	31-12-2024
Boekwaarde investeringen	28.562.206	32.583.614
Uitgeleende langlopende geldleningen	4.771.096	3.831.967
A: Totaal te financieren vaste activa	**33.333.302**	**36.415.581**
Algemene reserve	5.754.157	6.560.520
Bestemmingsreserves	21.609.770	21.712.220
Voorzieningen	2.400.655	1.338.887
opgenomen langlopende geldleningen	1.800.000	6.200.000
B: Totaal voor financiering beschikbare vaste passiva	**31.564.582**	**35.811.627**
(B-A) Financieringssaldo (+ is overschot; -/- is tekort)	**-1.768.720**	**-603.954**
	tekort	tekort

Rentekosten verbonden aan de financieringsfunctie
In de jaarrekening 2024 zijn de navolgende rentebaten en lasten verwerkt, die zijn verbonden aan de financieringsfunctie:

Externe rentelasten korte en lange financiering		87.870
Externe rentebaten		153.111
Totaal renteresultaat		**65.241**

Bij een nadelig renteresultaat worden de rentelasten d.m.v. de renteomslag-methode toegerekend aan de verschillende programma's. In 2024 is het saldo echter positief.

Paragraaf E | Bedrijfsvoering

Paragraaf E | Bedrijfsvoering

Vanuit de afdeling Externe en Interne Dienstverlening streven we naar het verlenen van de beste dienstverlening aan de stad en gemeentelijke collega’s binnen de gegeven omstandigheden. Deze omstandigheden worden enerzijds gevoed door een steeds toenemende hoeveelheid taken en rollen, waarvan de complexiteit toeneemt, in tijden van een steeds krapper wordende arbeidsmarkt. Anderzijds willen we vanuit dienstverleningsperspectief bijdragen aan de pijlers van de Toekomstvisie van Doesburg: een evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat; een verbindende en versterkende sociale aanpak en kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie. Ter

ondersteuning aan deze pijlers heeft de afdeling Externe en Interne Dienstverlening de afgelopen periode gewerkt aan twee hoofdthema's:

1. Processen en beheer op orde,
2. Aantrekkelijk werkgeverschap.

Bij de uitwerking van deze thema's is het uitgangspunt of realistisch ambitieniveau om de basis verder op orde te krijgen en te houden.

1. Processen en beheer op orde

De "basis op orde" begint bij goede (proces-)inrichting voor gemeentelijke beheertaken en dienstverlening aan burgers. Het afgelopen jaar hebben we een start gemaakt met het doorlichten van de processen om waar mogelijk efficiënter en effectiever te werken. Een goede ondersteuning van ICT is een voorwaarde hiertoe. Digitalisering neemt alleen maar toe. Deels omdat dit een opgave is voor gemeenten (bv. opslaan en toegankelijk maken van digitale informatie in het e-Depot), deels omdat we er niet aan ontkomen (bv. overgang van applicaties naar een SaaS (Software as a Service) – omgeving), maar vooral omdat dit de dienstverlening aan onze inwoners ten goede komt (ook inwoners van Doesburg kunnen nu afspraken met de publieksbalie inplannen via onze website). We volgen de ontwikkelingen om onze kerntaken uit te kunnen voeren. Zo kunnen bijvoorbeeld e-diensten het de burger makkelijker maken producten van de publieksbalie via de website aan te vragen, terwijl de verwerking ervan in de back office verder wordt geautomatiseerd.

Het onderzoeken van digitale oplossingen stond het afgelopen jaar centraal. Dit moet worden gezien in het licht van een onderzoek naar de digitale ontwikkelingen die de komende jaren op ons afkomen en de wijze waarop Doesburg hierop kan acteren om dienstverlening aan de inwoners te waarborgen. Aandacht voor al deze facetten is nodig om steeds de juiste informatie tijdig op de juiste plek beschikbaar te hebben. Daartoe zijn informatiebeheer en de zorg voor digitale veiligheid en privacy belangrijke aspecten. We hebben in kaart laten brengen welke ICT-investeringen ons te wachten staan en wat ons dat oplevert. Zo zijn we overgegaan op een SaaS versie van onze belastingapplicatie.

Voor wat betreft het versterken van onze beheertaken hadden we ingezet op het structureel in de regio beleggen van advies op gebied van inkoop- en aanbestedingsbeleid. De regio heeft deze samenwerking afgehouden vanwege de Doesburgse herindelingsdiscussie. Daarnaast is ingezet op verdere invulling van goed gastheerschap richting de maatschappelijke organisaties die in het stadskantoor zijn getrokken. Hiertoe is reeds een facilitair medewerker aangesteld, die samen met de bodes deze taak verder oppakt.

Rechtmatigheid van aanbestedingen, inkopen en inhuur heeft op veel aandacht kunnen rekenen. Er is in 2024 een voortvarende start gemaakt met het rechtmatig krijgen van aanbestedingen en inkopen door een nieuwe inkoopadviseur aan ons te verbinden en een inkoopmodule in het zaaksysteem te bouwen. Verder zijn we voor de inhuur van medewerkers overgaan op de het DAS systeem van Flextender, dat via Werken in Gelderland wordt aangeboden.

2. Aantrekkelijk werkgeverschap

De in de voorgaande paragraaf beschreven inzet op proces- en beheeroptimalisatie is nodig, maar in het licht van een moeizame arbeidsmarkt lastig. De vraagstukken die op ons afkomen zijn talrijk en worden steeds complexer. Dit is voor Doesburg niet anders dan voor andere gemeenten. Doesburg is een kleine gemeente waar medewerkers over het algemeen een breed takenpakket hebben. We zijn

ons ervan bewust dat we als kleine gemeente hetzelfde moeten doen als grotere gemeenten, maar dan met minder mensen. Werken voor Doesburg betekent een brede blik hebben en van meerdere markten thuis zijn. Omdat dit voor een specifieke doelgroep Doesburg tot een aantrekkelijke werkgever maakt, hebben we onze arbeidsmarktcommunicatie en wijze van werven hierop aangepast. Om een aantrekkelijke werkgever te zijn en te blijven zetten we zoveel mogelijk in op korte en krachtige werving- en selectieprocedures, de ontplooiing van nieuwe en huidige medewerkers en het creëren van een prettige, veilige en duurzame werkomgeving.

Gezien de moeizame arbeidsmarkt zullen we steeds vaker te maken hebben met medewerkers die nog moeten bijleren. Dat vraagt om het goed begeleiden en opleiden van nieuwkomers, wat extra inspanning vraagt van zittende collega's.

Naast het aantrekken van nieuwe mensen willen we collega's ook behouden en minder afhankelijk zijn van externe inhuur. We houden de balans tussen inhuur en vaste medewerkers goed in de gaten. Het streven is voor maximaal 15% van de loonsom in te huren. We merken jaarlijks, ondanks de strakke sturing erop, dat de druk op het percentage inhuur toeneemt. Er is een toename van complexe vraagstukken, die vraagt om de inhuur van specialistische kennis. Daarnaast is er schaarste op de arbeidsmarkt, waardoor bepaalde vacatures erg lastig of niet te vervullen zijn.

Aan de andere kant dienen we kritisch te kijken naar de inschaling van functies ten opzichte van omliggende gemeenten. Als we mee willen op de arbeidsmarkt, dan zullen we een concurrerend functiehuis moeten hebben. Vooralsnog zijn we hier budgettair niet toe uitgerust, dus doen we al het mogelijke binnen de bestaande loonsom.

Aanvullende informatie financiële rechtmatigheid

Omschrijving (toelichting)

In dit onderdeel van de paragraaf bedrijfsvoering is aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. Het gaat hierbij om vanuit intern uitgevoerde verbijzonderde controles geconstateerde afwijkingen groter dan € 50.000 conform artikel 10 lid 2 van de financiële verordening en de maatregelen welke door het college worden/inmiddels zijn getroffen om de vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Toelichting verbijzonderde interne controle
De verbijzonderde interne controle (VIC) heeft primair als doel om onafhankelijk (vanuit het team control) van de uitvoering binnen de teams (lijn) vast te stellen of de controlemaatregelen binnen de processen juist en op een rechtmatige wijze hebben plaatsgevonden.

De (aantoonbare) interne controle maatregelen in de lijn (als onderdeel van de primaire processen) zijn in onze gemeente beperkt. Dit heeft o.a. te maken met de beperkte ambtelijke capaciteit. De VIC is in onze gemeente daarom vooral gegevensgericht.

De VIC is in onze gemeente opgedragen aan de werkgroep rechtmatigheid. De werkgroep verricht onder verantwoordelijkheid van de concerncontroller op basis van een in overleg met de accountant tot stand gekomen VIC actieplan de controlewerkzaamheden met behulp van het zogenaamde KIC online systeem vanuit het door de raad vastgestelde controleprotocol met het bijbehorende normenkader, waarin o.a. een gedetailleerde inventarisatie van relevante externe en interne wet- en regelgeving is opgenomen.

Voor zover de bevindingen daartoe aanleiding geven, worden zo nodig (aan de desbetreffende proceseigenaar) voorstellen tot verbetering en/of herstel gedaan.

1. VOORWAARDENCRITERIUM

Europese aanbestedingsregels
Er zijn bij een aantal crediteuren overschrijdingen geconstateerd van de grensbedragen voor Europese aanbesteding, waarbij niet Europees is aanbesteed. Dit geeft een onrechtmatigheid van € 1.965.723. De overschrijdingen doen zich met name voor bij stilzwijgende verlengingen van overeenkomsten, waarbij door oplopende uitgaven in opvolgende jaren een overschrijding van de grensbedragen voor Europese aanbesteding wordt gerealiseerd, zonder dat er tijdig wordt ingegrepen.

De volgende maatregelen zijn getroffen:

- Om meer grip te krijgen op de overschrijdingen van de EA-grens bij de inhuur van extern personeel is er per 1 januari 2025 een contract aangegaan met een broker (DAS), waarmee de inhuur van personeel binnen de Europese aanbestedingsregels is gewaarborgd.
- Per 1 januari 2025 is er een aangescherpte inkoopprocedure in werking getreden met betere waarborgen voor een conforme toepassing van het interne inkoopbeleid en de Europese aanbestedingsregels.

Intern inkoopbeleid
Naast een VIC op de toepassing van de Europese aanbestedingsregels is ook een VIC uitgevoerd op het volgen van het interne inkoopbeleid voor inkopen onder de Europese aanbestedingsgrens. In de aan deze VIC gekoppelde steekproef zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

2. MISBRUIK EN ONEIGENLIJK GEBRUIK

Onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording is in hoeverre misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) van gemeentelijke regelingen door derden wordt voorkomen en bestreden. Het gaat dan bijvoorbeeld om uitkeringen en voorzieningen, subsidies en het innen van belastingen. Voorop staat het vertrouwen van de gemeente in een goed gebruik van de gemeentelijke regelingen door inwoners en bedrijven/instellingen. Maatregelen die worden getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen en indien nodig te sanctioneren, dienen proportioneel te zijn. Dit betekent dat ze in verhouding moeten staan tot het risico dat wordt gelopen. Het college heeft inmiddels een gemeentelijk overkoepelend M&O beleid vastgesteld dat hiervoor een onderliggend kader moet gaan bieden. Het formuleert uitgangspunten, bevat richtlijnen voor controle en eventuele sancties en benoemt welke risicogebieden er zijn. Ook geeft de nota M&O beleid richting aan, op welke wijze beheersmaatregelen kunnen worden toegepast in de bedrijfsvoering om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen en te sanctioneren. In 2024 is dit beleid verder verankerd. Er zijn geen fouten en/of onrechtmatigheden aangetroffen > € 50.000.

3. BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma’s, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door de raad is geautoriseerd, zoals is opgenomen in artikel 5 van de financiële

verordening. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal bedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Excel-tabel

Programma	Begroot	Realisatie	Saldo
1. Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat	11.121	11.555	-434
2. Verbindende en versterkende sociale aanpak	27.449	27.600	-151
3. Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie	1.155	1.191	-36
4. Bestuur en organisatie	7.710	7.510	200
Algemene dekkingsmiddelen	434	548	-114
Totaal	**47.869**	**48.404**	**-535**

Programma 1. Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat

De gepresenteerde lasten op programma 1 overschrijden de begroting met € 424.000. De hogere lasten betreffen extra lasten voor openbare verlichting door niet voorziene prijstijgingen in onderhoud en energielasten. Door een aanpassing in de wijze van factureren van Circulus stijgen de lasten voor afval in realisatie, door deze aanpassingen stijgen echter ook de opbrengsten. Per saldo zijn de baten hoger dan de lasten waardoor er € 116.000 werd toegevoegd aan de egalisatievoorziening. Deze toevoeging is verantwoord onder de lasten. De afrekening en het boeken van mutaties op de grondexploitatie vinden plaats bij de jaarrekening, de geboekte lasten voor de grondexploitatie werden nagenoeg gedekt door de bijbehorende opbrengsten. In verband met ziekte-vervanging en extra werkzaamheden op gebied van herijking van het parkeerbeleid werden de begrote personeelslasten voor verkeer en vervoer overschreden. Van de totale overschrijding op programma 1 is een bedrag van € 304.000 acceptabel omdat tegenover de overschrijding hogere opbrengsten staan (€ 212.000 afval) of past binnen bestaand beleid (€ 92.000 grondbeleid). Een bedrag van € 130.000 kan als begrotingsonrechtmatigheid beoordeeld worden. Dit betreft het niet tijdig melden van de overschrijding op openbare verlichting en groenonderhoud/onderhoud speeltuinen.

Programma 2. Verbindende en versterkende sociale aanpak

De overschrijding van de lasten wordt veroorzaakt door een tegenvaller bij de jeugdzorg. De ingezette crisiszorg loopt langer door dan op basis van de informatie was te voorzien. Het is een wettelijke verplichting van de gemeente vanuit de jeugdwet. De overschrijding is acceptabel, omdat het hier gaat om een open einde regeling.

Algemene dekkingsmiddelen

De hogere lasten betreffen de storting in de voorziening dubieuze debiteuren en BTW correcties naar aanleiding van een controle over 2023. De storting in de voorziening wordt in de regel bepaald bij de jaarrekening. De controle BTW over 2023 is vooral uitgevoerd in het 4e kwartaal en afgerond in het 1e kwartaal 2025. Deze overschrijding kon bij de IBB nog niet worden gemeld en past binnen het bestaande beleid en kan derhalve als acceptabel worden aangemerkt.

Kredieten	Begroot	Realisatie	Saldo
Parkeervakken Binnenstad	98.633	107.874	-9.241
			0
Totaal	**98.633**	**107.874**	**-9.241**

Parkeervakken Binnenstad

De overschrijding is ontstaan doordat na participatie meer maatwerk nodig was.

Paragraaf F - Verbonden partijen

Paragraaf F | Verbonden partijen

In deze paragraaf vindt u een lijst met partijen waarmee de gemeente Doesburg banden is aangegaan ter behartiging van bepaalde publieke belangen. Het gaat hierbij om privaatrechtelijke dan wel publiekrechtelijke organisaties, waarin Doesburg een financieel en een bestuurlijk belang heeft. Van

een bestuurlijk belang is sprake indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie. Van een financieel belang is sprake als een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat. Ook als er financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt, is er sprake van een financieel belang. De verbonden partijen worden afzonderlijk toegelicht.

Lijst met verbonden partijen

Hieronder volgt lijst met de partijen verbonden aan de gemeente Doesburg verdeeld naar gemeenschappelijke regelingen, overige verbonden partijen en coöperaties/vennootschappen.

Verbonden Partijen

Gemeenschappelijke regelingen	Vestigingsplaats
Groene Metropool regio Arnhem-Nijmegen	Arnhem
Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden	Arnhem
Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg	Zevenaar
Omgevingsdienst Regio Arnhem	Arnhem
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	Arnhem
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal-Gelderland (MGR)	Arnhem

Overige verbonden partij	Vestigingsplaats
Euregio Rijn-Waal	Emmerich

Coöperaties/Vennootschappen	Vestigingsplaats
BNG Bank	Den Haag
Alliander	Arnhem
Vitens	Utrecht
Circulus-Berkel B.V.	Zutphen

Groene metropool regio Arnhem - Nijmegen

Het gemeenschappelijk orgaan is een samenwerkingsverband dat de belangen behartigt van deelnemende gemeenten in de regio. De focus ligt op het fysieke domein: woningbouw, circulariteit, economie en mobiliteit. Maar ook samenwerking op het gebied van cultuur en toerisme is een aandachtsveld. Het doel van de samenwerking is het realiseren van groei én het versterken van het groene karakter van deze bijzondere regio.

Het draagt bij aan de doelstelling van programma 1 “Een evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat.

Het aandeel van de gemeente is afgerond 3,5%. De lasten worden omgeslagen naar rato van het aantal inwoners per gemeente.

Beleidsvoornemens:
In 2024 is besloten om de deelname aan de Groene metropool regio te beperken tot de opgaven van de groene groeiregio, circulaire regio,

verbonden regio en het regioprogramma werklocaties als onderdeel van de productieve regio voor de periode 2025-2028.

Risico's
Het financiële risico is beperkt tot de bijdrage van de gemeente.

Financieel overzicht:

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2023	€ 380.937	€ 5.298.904	€ 197.682	€ 89.175
Jaarrekening	2024	€ 371.783	€ 6.728.664	€ 244.427	€ 102.285

Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

De gemeenschappelijke regeling verzorgt voor 16 gemeenten in de regio Midden-Gelderland de regionale brandweer, ambulancezorg en volksgezondheid/GGD.

Het draagt bij aan de doelstelling van programma 1 'Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat' en programma 2 'Verbindende en versterkende sociale aanpak, in verband met volksgezondheidszorg'.

Het aandeel van de gemeente schommelt rond de 1,5%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is beperkt. De gemeente draagt bij aan een eventueel tekort in de exploitatie.

Financieel overzicht:

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2023	€ 9.309.000	€ 48.887.000	€ 1.730.000	€ 997.000
Jaarrekening	2024	€ 14.331.000	€ 47.664.000	€ 4.059.000	€ 1.174.000

Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg

Het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg beheert de archieven van de gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar. Bij het Streekarchivariaat is veel historisch materiaal beschikbaar over Doesburg.

Het draagt bij aan de doelstellingen van programma 3 'Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie'.

Het aandeel van de gemeente is ongeveer 23%. De kosten van het Streekarchivariaat worden over de deelnemende gemeenten verdeeld op basis van inwoners en naar rato van werktijden.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's:
Het financiële risico is beperkt. De gemeente draagt bij aan een eventueel tekort in de exploitatie.

Financieel overzicht:

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2023	€ 0	€ 91.954	€ 0	€ 70.634
Jaarrekening	2024	€ 0	€ 81.379	€ 0	€ 93.741

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

De Omgevingsdienst verzorgt namens gemeenten en provincie milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast heeft Doesburg ook de verlening van omgevingsvergunningen voor bouwen ondergebracht bij de ODRA.

Het draagt bij aan de doelstellingen van programma 1 'Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat'.

Het aandeel van de gemeente voor de milieu- en algemene taken is 1,4%, het aandeel in de bouwtaken is 5,4% Er wordt afgerekend op basis van prijs x hoeveelheid.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
De toenemende complexiteit van uitvoering en maatschappelijke opgaven vragen om een innovatieve omgevingsdienst. Schaalvergroting tot een robuuste toekomstbestendige omgevingsdienst is nodig om de benodigde innovatie en ontwikkeling te kunnen realiseren. De Omgevingsdienst is daarom voornemens om te fuseren met de Omgevingsdienst Regio Nijmegen. Een dergelijke fusie brengt (financiële) risico's met zich mee.

Financieel overzicht:

Bron:	Jaar	Eigen vermogen (* € 1.000)	Vreemd vermogen (* € 1.000)	Exploitatieresultaat (* € 1.000)	Bijdrage gemeente (* € 1.000)
Jaarrekening	2023	857	7.099	144	611
Jaarrekening	2024	870	6.555	67	643

Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

De vervoersorganisatie behartigt de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Er wordt op toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer optimale aansluiting heeft op het openbaar/vervoer/netwerk.

Het draagt bij aan de doelstellingen van Programma 2 'Verbindende en versterkende sociale aanpak' (WMO, jeugd en onderwijs).

Het aandeel in de overhead is minder dan 2%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
In 2024 eindigt de initiële periode van de vervoerscontracten. Gezien de huidige marktomstandigheden (krapte arbeidsmarkt, energieprijzen, investering zero emissie voertuigen) is het zeer reëel om te verwachten dat een aanbesteding zal leiden tot hogere tarieven dan de huidige contractueel overeengekomen tarieven. Er is rekening gehouden met groei van de vraag naar vervoer, waardoor het risico daarvoor laag wordt ingeschat.

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2023	€ 0	€ 10.690.891	€ 0	€ 486.406
Jaarrekening	2024	€ 0	€ 10.103.447	€ 0	€ 529.041

MGR sociaal domein Centraal-Gelderland

De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio Centraal-Gelderland en voorziet in samenwerkingsmodules. Er wordt deelgenomen aan de modules: Inkoop Zorg, Werkgevers Service Punt (WSP) en Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW).

Het draagt bij aan de doelstellingen van Programma 2 'Verbindende en versterkende sociale aanpak' (WMO, jeugd en participatiewet).

Het aandeel in de overhead is ruim 2%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is beperkt. De gemeente draagt bij aan een eventueel tekort in de exploitatie. In de begroting van de MGR is rekening gehouden met loonstijgingen van SW-ers. Dit kan afwijken n.a.v. CAO ontwikkelingen.

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2023	€ 714.000	€ 7.149.000	€ 0	€ 1.639.246
Jaarrekening	2024	€ 560.000	€ 4.512.000	€ 0	€ 1.591.433

Euregio Rijn-Waal

De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.

Het draagt bij aan de doelstellingen van Programma 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat.3

Het lidmaatschap kost ca. € 3.300

Beleidsvoornemens:
In 2024 is het lidmaatschap opgezegd, er geldt een opzegtermijn van 3 jaar.

Risico's :
Het financiële risico is zeer beperkt. De gemeente draagt bij aan een eventueel tekort in de exploitatie.

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2023	€ 1.734.760	€ 2.700.800	€ -11.942	€ 3.150
Jaarrekening	2024	€ 1.588.995	€ 2.300.406	€ -145.629	€ 3.250

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Doesburg is aandeelhouder van de BNG. De BNG is de bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

De deelneming in aandelen bedraagt 0,05%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is zeer beperkt. De boekwaarde van de aandelen is € 69.030, in de begroting is het dividend geraamd op € 70.000.

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	ontvangen dividend
Jaarrekening	2023	4.721 miljoen	110.819 miljoen	254 miljoen	€ 69.030
Jaarrekening	2024	4.777 miljoen	123.614 miljoen	294 miljoen	€ 59.642

Alliander

Alliander N.V. is de holding van een netwerkbedrijf. De dochterbedrijven zijn netbeheerders voor het transport van (duurzame) energie.

De deelneming in aandelen bedraagt 0,13%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is beperkt. De boekwaarde van de aandelen is € 8.168, in de begroting is het dividend geraamd op € 100.000. Daarnaast hebben we in 2021 een achtergestelde geldlening verstrekt van € 757.800.

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	ontvangen dividend
Jaarrekening	2023	4.749 miljoen	6.897 miljoen	267 miljoen	€ 103.547
Jaarrekening	2024	6.038 miljoen	6.918 miljoen	976 miljoen	€ 219.105

Vitens

Vitens is het waterbedrijf voor ruim 4 miljoen mensen en bedrijven in Friesland, Overijssel, Flevoland, Gelderland en Utrecht.

De deelneming in aandelen bedraagt 0,24%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is beperkt. De boekwaarde van de aandelen is € 1.996, in de begroting is geen dividend geraamd. Er is al enkele jaren geen dividend uitgekeerd.

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Dividend
Jaarrekening	2023	677,7 miljoen	1.559,7 miljoen	27,2 miljoen	€ 0
Jaarrekening	2024	713,6 miljoen	1.684,8 miljoen	34,5 miljoen	€ 0

Circulus B.V.

Circulus B.V. verzorgt het afvalbeheer en verricht diensten in de openbare ruimte voor klantgemeenten, die ook aandeelhouder zijn. Het werkgebied van Circulus bestaat uit de gemeenten Apeldoorn, Bronckhorst, Brummen, Deventer, Doesburg, Epe, Lochem, Zutphen en Voorst. De

activiteiten worden uitgevoerd op basis van individuele afspraken met gemeenten, met als gezamenlijk doel een duurzame leefomgeving.

Het draagt bij aan de doelstellingen van Programma 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat.

De deelneming in aandelen bedraagt 2,44%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is beperkt. De boekwaarde van de aandelen is € 22.235. In de begroting is geen dividend geraamd.

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Dividend
Jaarrekening	2023	€ 17.058.935	€ 40.642.060	€ 1.400.193	€ 0
Jaarrekening	2024	€ 17.439.208	€ 48.611.800	€ 857.198	€ 0

Paragraaf G | Grondbeleid

Paragraaf G | Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf wordt primair verantwoording afgelegd van de in gang gezette ontwikkelingen op gemeentelijke gronden over 2024, en secundair over de stand van zaken met betrekking tot herontwikkeling en herinrichting op gronden, waarvan de gemeente niet eigenaar is. We hebben het dan over initiatieven van derden, die door de gemeente worden gefaciliteerd. Op die locaties waar we als gemeente een grondpositie hebben, gaat de gemeentelijke inbreng verder dan het stellen van randvoorwaarden en het verlenen van de nodige vergunningen. Op deze gronden is de gemeente zelf opdrachtgever voor het bouw- en woonrijp maken en gaat zij over de gronduitgifte. De wijze waarop hier verder uitvoering aan wordt gegeven kan variëren van een actieve grondexploitatie tot het sluiten van zogenaamde anterieure overeenkomsten met potentiële bouwers en ontwikkelaars. In al deze gevallen gaat het om de gemeente die acteert als ondernemer, waarvoor de spelregels zijn vastgelegd in de BBV en in gemeentelijk grondbeleid. Daarnaast dienen ontwikkelingen te voldoen aan wettelijke bepalingen zoals vastgelegd in Omgevingsplan en Omgevingswet.

1. Samenvatting

Teruggeblikt wordt op de verschillende in gang gezette ontwikkelingen, de gemeentelijke grondposities, en in hoeverre de gemeentelijke investeringen in lijn zijn met de verwachtingen. Alle bouwkavels in Beinum West zijn verkocht. Deze grondexploitatie kan daardoor administratief worden afgesloten. Voor de resterende kosten bouw- en woonrijp maken wordt een voorziening getroffen. Een nieuwe grondexploitatie is geopend voor het Centrum van Beinum. Deze twee projecten worden naast twee andere projecten besproken in hoofdstuk 5. Omdat op de besproken ontwikkelingslocaties

woningbouw wordt gerealiseerd, wordt in hoofdstuk 4 kort het woonbeleid aangestipt en worden de afspraken die hierover binnen de stadsregio zijn gemaakt toegelicht.

2. Beleid

Er is een nieuwe nota Grondbeleid Doesburg vastgesteld. In deze nota is de beleidskeuze gemaakt voor het toepassen van Sturend Grondbeleid, met een voorkeur voor een faciliterende rol. Sturend Grondbeleid gaat uit van een manier van werken die door de tijdige inzet van grondbeleidsinstrumenten leidt tot de tijdige bestuurlijk gewenste verandering in het ruimtelijk grondgebruik. Doesburg neemt in ontwikkelingen bij voorkeur een regisserende rol en toont zich daarbij bereid om met ontwikkelaars, bouwers en corporaties op voet van gelijkheid te onderhandelen en samen te werken. Een optimale onderhandelingspositie wordt gecreëerd door zo effectief mogelijk gebruik te maken van het aan gemeenten beschikbaar gestelde grondbeleidsinstrumentarium.

Met de Omgevingswet (Ow) die per 1 januari 2024 in werking is getreden, zijn alle wetten, regels en afspraken voor de fysieke leefomgeving geïntegreerd in één stelsel. De juridische instrumenten voor grondbeleid onder de Ow zijn grotendeels overgenomen uit bestaande wetten:

- de regeling van het voorkeursrecht vervangt de Wet voorkeursrecht gemeenten;
- de regeling van onteigening vervangt de Onteigeningswet
- de regeling kostenverhaal vervangt de Afdeling grondexploitatie uit de Wro (Wet ruimtelijke ontwikkeling).

Indien er niet, niet tijdig of niet op voor de gemeente acceptabele voorwaarden tot overeenstemming kan worden gekomen, kan de realisatie van een nieuwe functie aldus worden afgedwongen door het inzetten van een of meerdere van de hierboven genoemde wettelijke instrumenten.

Ontwikkelingslocaties zijn onderverdeeld in zogenaamde grondbedrijfprojecten en niet-grondbedrijf-projecten. Voorwaarde voor grondbedrijfprojecten is dat de gemeente zelf eigenaar is van de grond en zij de geprognosticeerde kosten en opbrengsten moet verantwoorden in financiële grondexploitaties (Grexen).

3. Stand van zaken

Resultaatverwachting grondbedrijf projecten (2):

Beinum West - alle opbrengsten zijn gerealiseerd in 2024

Als gevolg van faillissement van de beoogde ontwikkelaar van de vier starterswoningen is de bouw van deze woningen uitgesteld.

Bedragen x € 1.000	2024	2023	verschil	duiding
Kosten	7521	7.510	11	uiteindelijke kosten worden hoger ingeschat. In het verslagjaar zijn extra kosten gemaakt n.a.v. verzoek van bewoners om te onderzoekenof de Strijp voor weggebruikers veiliger kan worden ingericht.
Opbrengsten	7.630	7.630	-	
Saldo	109	120	-11	Het geprognosticeerde bedrijfsresultaat lijkt nu vrijwel alle kosten zijn gerealiseerd als gevolg van voornoemd onderzoek iets ongunstiger uit te pakken.
GerealiseerdK	100%	98%	1%	Resterende kosten betreffen kosten bouwrijp maken van de laatste bouwkavel en een nog te verstrekken subsidie wanneer de door de particulier hierop te realiseren woning wordt gebouwd volgen het principe “nul op de meter”
GerealiseerdO	100%	98%	2%	Met de verkoop van de laatste bouwkavel zijn alle opbrengsten gerealiseerd.

Centrum van Beinum- geopend medio mei 2024

Gelijktijdig met het vaststellen van de ontwikkelingskaders voor het nieuwe centrum is een eerste financiële grondexploitatie vastgesteld, gebaseerd op het ontwikkelingsplan (de drie laatste kolommen kunnen hierdoor nog niet worden ingevuld.

Bedragen x € 1.000	2024	2023	verschil	duiding
Kosten	5.464			
Opbrengsten	6.173			
Saldo	709			Op basis van een eerste doorrekening van de plannen wordt rekening gehouden met een positief bedrijfsresultaat.
GerealiseerdK	1,3%			De in 2024 gerealiseerde kosten hebben betrekking op de planvoorbereidingskosten die op basis van de vaststelling van de GREX op 29 mei 2024 hierop worden geboekt.
GerealiseerdO	0			

4. Risico's

Algemeen risico:
Met betrekking tot de financiële risico’s van grondbedrijfprojecten wordt in de berekening van het weerstandsvermogen rekening gehouden met een algemeen risico van 20% van de boekwaarde van de grondexploitaties.

Projectspecifieke risico’s:
Ten aanzien van de projectspecifieke risico’s worden in de grondexploitaties afzonderlijk rekening gehouden met stelposten, dit om mogelijke tegenvallers binnen de grondexploitatie op te kunnen vangen. Zo wordt er een post onvoorzien opgenomen, die aan het begin van het ontwikkelingsproces hoog is en naar mate meer kosten zijn gerealiseerd qua bedrag afneemt.

Algemene risico's bouwgrondexploitaties en weerstandsvermogen:
Bij het opstellen van grondexploitaties wordt ingespeeld op mogelijke risico's. Gedurende de uitvoering van het project kunnen echter risico's manifest worden die vooraf niet of niet juist zijn ingeschat. Dit kan met name het geval zijn bij exploitaties die zich over een langere periode van meerdere jaren uitstrekken. De risico's kunnen worden onderverdeeld in gebied gerelateerde risico's (bodem, archeologie e.d.) en marktrisico's (economische ontwikkelingen, maatschappelijke ontwikkelingen e.d.). Het risico wordt grofweg ingeschat op 20% van de boekwaarde van de diverse complexen per enig jaar.

5. Woningbouw ontwikkelingen

5.1 Het woningbouwprogramma

Allen hierna in hoofdstuk 5 genoemde ontwikkelingen hebben betrekking op woningbouw. Woningbouwinitiatieven worden getoetst aan de medio 2024 vastgestelde Woonzorgwelzijnvisie 2024-2028 en aan de meest recente cijfers over de bevolkings- en huishoudensamenstelling. In de nieuwe visie is de ambitie opgenomen om tot een (meer) evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat te komen. Door schaarste aan (betaalbare) woningen wordt beroep gedaan op gemeenten om -zo mogelijk- méér te bouwen dan alleen voor de lokale behoefte. In Doesburg gaat het om enkele honderden woningen extra, waarmee tegelijkertijd meer balans in woningvoorraad kan worden gebracht. Een woningvoorraad die zich laat typeren als een voorraad met een bovengemiddeld aandeel sociale huurwoningen en een fors aandeel goedkope koopwoningen.

In de Woonzorgwelzijnvisie Doesburg 2024-2030 zijn de prioriteiten van het lokale woonbeleid in al zijn facetten voor de komende jaren vastgelegd. De visie geeft niet alleen inhoud en richting aan de ontwikkelingen op de woningmarkt. In samenhang met wonen wordt ook bezien wat nu en in de nabije toekomst gewenst is op het gebied van zorg en welzijn. Daarbij wordt qua programma concreet ingezet op de komende vijf tot zeven jaar, met een doorkijk richting 2040. De gemeente baseert zich daarbij in belangrijke mate op het Woning-behoefteonderzoek Doesburg 2022-2040.

5.2 Regionaal afsprakenkader (nadere uitwerking Woondeal 2.0)

In 2020 zijn gemeenten binnen de Groene Metropoolregio, provincie Gelderland en Rijk een langjarig partnerschap aangegaan voor een beter werkende woningmarkt. Aanleiding is het grote woningtekort, waardoor de woonopgaven bovengemiddeld zijn en de uitvoering onder druk staat. In de geactualiseerde regionale woondeal – Woondeal 2.0 - stond de afspraak dat de regio aan de slag gaat met een regionale woonzorgvisie (afspraak 14). Dit ook vanwege het besef dat de opgave in het huisvesten van de verschillende aandachtsgroepen te groot is om als individuele gemeenten, zonder afstemming, op te pakken. Regionale afspraken kunnen hierin helpen. Deze afspraken komen in de plaats van een regionale woonzorgvisie.

De basis voor het afsprakenkader bestaat uit twee uitgangspunten: 1) de aandachtsgroepen zijn onze inwoners en 2) we werken toe naar toekomstbestendige vitale wijken.

1. **Aandachtsgroepen? Onze inwoners!**
   Elke aandachtsgroep of urgentiecategorie bestaat uit inwoners van alle regiogemeenten. Het Rijk verstaat onder aandachtsgroepen mensen die dak- en thuisloos zijn, die uitstromen uit een intramurale (zorg)instelling, statushouders en diverse groepen mensen met sociale of medische urgentie, waaronder slachtoffers van huiselijk geweld en mantelzorgers. Deze mensen hebben niet alleen een dak boven hun hoofd nodig, maar vaak ook behoefte aan zorg

en ondersteuning. Daarnaast vallen arbeidsmigranten, woonwagenbewoners, studenten en ouderen onder de aandachtsgroepen. Allemaal inwoners die door omstandigheden wat extra hulp en urgentie nodig hebben bij het vinden van een thuis. De gemeenten van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zien het als hun gezamenlijke taak om te zorgen voor voldoende en goede huisvesting voor al haar inwoners, dit onder het motto: “Een thuis voor iedereen!”

2. **Toekomstbestendige vitale wijken als basis**
   De komende decennia krijgen we te maken met dubbele vergrijzing, waaronder een toename van eenpersoonshuishoudens (vooral van mensen boven de 75 jaar). Sommigen hebben wat meer zorg en aandacht nodig, terwijl het tekort aan zorgpersoneel de komende jaren toeneemt. Dit vraagt om een nieuwe manier van denken bij zowel inwoners als maatschappelijke organisaties. Begrippen zoals sociale cohesie, inclusie, samenredzaamheid en wederkerige ondersteuning krijgen betekenis in de dagelijkse praktijk, zodat kwetsbare mensen zelfstandiger kunnen blijven in hun buurt. Tussen wijken, maar ook tussen gemeenten, bestaan grote verschillen. Sommige wijken/gemeenten zijn overbelast, andere hebben ruimte. Dit vraagt om goede toedeling en beleid.

Hoe worden de gestelde doelen bereikt?

De komende jaren wordt binnen de stadsregio op basis van de vastgestelde regionale afsprakenkaders ingezet op een evenwichtige verdeling van onze inwoners, die extra ondersteuning en aandacht vragen over wijken/gemeenten. Dit wordt gedaan op basis van inwoneraantal.

In de woonzorgwelzijnvisie Doesburg 2024-2028 is gesignaleerd dat de lokale behoefte aan wonen met zorg niet volledig kan worden gerealiseerd in onze gemeente. Oplossing voor dit probleem lijkt gevonden te kunnen worden door samen te werken met andere gemeenten, waarbij elke gemeente bijvoorbeeld een aandachtsgroep huisvest waar niet alleen eigen inwoners maar ook inwoners uit omliggende gemeenten met dezelfde indicatie en/of problematiek kunnen worden gehuisvest.

Bij eerdere gelegenheid is de gemeenteraad geïnformeerd over locatie gymzaal **Armgardstraat** en dat deze locatie bij uitstek geschikt lijkt om invulling te geven aan één van aandachtsgroepen (raadsinformatiebrief van 21 mei 2024). In 2025 wordt het alhier gewenste programma nader gedefinieerd (zie tevens 6.5).

5.3 Prestatieafspraken Wonen

In de jaarlijks met Stichting Woonservice IJsselland te maken Prestatieafspraken Wonen worden de te behalen doelen over wonen in relatie tot bereikbaarheid & betaalbaarheid, duurzaamheid en zorg & welzijn vastgelegd. In 2023 zijn prestatieafspraken voor de komende vier jaar vastgelegd in een convenant. In het verslagjaar zijn de afspraken uit dit convenant geëvalueerd en geactualiseerd. Afspraak is om dit jaarlijks te doen. Dit geactualiseerde document wordt vervolgens door de corporatie overgelegd aan de Autoriteit wonen.

6. Projecten

Omschrijving (toelichting)

6.1 Beinum West

Het laatste kavel, waarop vier starterswoningen worden gerealiseerd, is verkocht. Daarmee zijn alle opbrengsten gerealiseerd, zoals hierboven vermeld onder 3.3.1. Op 28 maart 2024 is de zesde en laatste financiële grondexploitatie voor Beinum West vastgesteld. Deze grondexploitatie is in het verslagjaar afgesloten. Voor de resterende kosten van maximaal € 27.000 wordt een voorziening getroffen. In totaal zijn in Beinum West in een periode van ruim vijftien jaar 183 1 woningen gebouwd en een woonzorggebouw voor 24-uurs-zorg . In onderstaande tabel is de verdeling over de verschillende woningcategorieën weergegeven:

Excel-tabel

Totaal	Huur		Koop		
	sociaal	vrije sector	goedkoop	middelduur	duur
183	33	27	9	37	77
100%	18%	15%	5%	20%	42%

Omschrijving (toelichting)

6.2 Centrumplan Beinum
In het verslagjaar zijn voor de geplande herinrichting van het centrum van Beinum de ruimtelijke kaders en een beeldkwaliteitsplan vastgesteld. Ook zijn op basis van het te realiseren programma de met een zekere marge te verwachten kosten en opbrengsten berekend en verwerkt in een financiële grondexploitatie (GREX). Voor de uitkomsten hiervan wordt verwezen naar paragraaf 3.3.2. Bedoeling is om voor de herontwikkeling van dit centrumgebied een ontwikkelaar te contracteren aan wie bouwgrond met bouwrecht wordt verkocht. In de tweede helft van 2024 is de voorgenomen herinrichting geplaatst op TenderNed: hét online Marktplein voor aanbestedingen van de Nederlandse Overheid. Met potentiële ontwikkelaars hebben marktconsultaties plaatsgevonden.

Daarnaast zijn verschillende ruimtelijke onderzoeken uitgevoerd die als opmaat dienen voor het te wijzigen omgevingsplan. Van het huidige centrum van Beinum wordt een aantrekkelijke plek gemaakt die inwoners uitnodigt om elkaar te ontmoeten wat de leefbaarheid ten goede komt. Het nieuwe centrum moet ruimte bieden aan zo'n 120 tot 130 appartementen en een grotere moderne supermarkt. Met de eigenaar van de supermarkt is een principe akkoord bereikt over aankoop van de huidige supermarkt en verkoop van bouwgrond voor een nieuwe supermarkt met aangrenzende parkeerplaats.

In 2025 wordt de procedure voor het wijzigen van het omgevingsplan opgestart en zal ook waarschijnlijk een tender worden uitgeschreven voor het verwerven van een ontwikkelaar die de woningbouwplannen en de inrichting van de openbare ruimte gaat uitvoeren. Nádat er een ontwikkelaar is gecontracteerd kan de grondexploitatie worden afgesloten. Vanaf dat moment worden de gemeentelijke kosten in de verdere planvoorbereiding en -uitvoering (het samenspel tussen gemeente en ontwikkelaar) bekostigd uit (een deel van) het van de ontwikkelaar ontvangen geldbedrag voor de aan hem verkochte bouwgrond (met bouwrecht).

6.3 Project Wemmerse Woerden
Op 4 juli 2024 zijn de ruimtelijke kaders en beeldkwaliteitsplan vastgesteld voor uitbreidingslocatie Wemmerse Woerden. Voor de ontwikkelaar was dit het startsein om allerlei ruimtelijke onderzoeken uit te voeren voor de alhier ruim 300 te bouwen woningen op circa 14 hectare agrarische grond. Niet

alle bouwgrond is al in handen van de ontwikkelaar. Hierop is het wachten alvorens er met de gemeente een vervolgovereenkomst kan worden gesloten. Deze zogenaamde anterieure overeenkomst bevat nadere afspraken over onder andere de wijze waarop ná realisatie de openbare grond (wegen, groen, riolering, straatmeubilair) wordt ingericht en wordt geleverd aan de gemeente. In 2025 wordt de procedure tot wijziging van het omgevingsplan opgestart. De woningen zullen in meerdere fasen worden gerealiseerd en dit zal naar verwachting zes tot acht jaar in beslag nemen.

6.4 Project Flora 23

De eerste fase van de door Stichting Woonservice IJsselland in totaal te vervangen 59 gedateerde eengezinswoningen in wijk De Ooi is in 2024 afgerond. Van de woningen in de tweede fase hoopt de corporatie eind 2025 de sleutels aan huurders te kunnen uitreiken. In deze tweede fase gaat het om de sloop van 39 eengezinswoningen, die worden vervangen door 19 grotendeels uit hout opgetrokken eengezinswoningen en 39 appartementen. In de met de corporatie gesloten samenwerkings-overeenkomst is onder andere afgesproken dat de corporatie een bijdrage levert in het opnieuw inrichten van de openbare ruimte rondom de woningen. Dit opnieuw inrichten is nodig omdat de woningen met het oog op de gewenste variatie in woningtypes anders op de locatie worden gepositioneerd. Bij de opnieuw en idealiter duurzaam klimaatadaptief in te richten openbare ruimte wordt gelijktijdig de riolering, daterend uit de jaren ’60 (deels) vervangen, en wordt er een apart riool voor de afvoer van regenwater aangelegd.

6.5 Gymzaal Armgardstraat

In 2021 is de gymzaal aan de Armgardstraat buiten gebruik gesteld. Een tijd lang is het gebouw beheerd door een anti-kraak-organisatie. De sloop van het gebouw is in voorbereiding.
Een stedenbouwkundige verkenning is uitgevoerd over een nieuwe invulling van deze locatie. Deze informatie is gedeeld met de gemeenteraad waarbij is uitgesproken om alhier een geclusterde vorm van wonen met zorg te realiseren voor bij voorkeur:

1. Mensen met een verstandelijke beperking, óf
2. Mensen die niet zelfstandig kunnen wonen vanwege psychische en/of psychosociale problematiek volgens de regeling Beschermd Wonen.

De toekomstige bewoners behoeven niet persé Doesburg als hun huidige verblijfplaats te hebben. Zij kunnen uit verschillende regiogemeenten komen, daarbij handelend conform het in het najaar van 2024 vastgesteld Regionaal Afsprakenkader Huisvesting Aandachtsgroepen. Dit kader (deze instructie) moet zorgen voor een evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen over de regio. Naar rato van inwoneraantallen gaat het in Doesburg om circa vijfendertig mensen.

In 2025 wordt de procedure tot wijziging van het omgevingsplan opgestart en wordt meer concreet het woon(zorg)programma bepaald, waarna een procedure wordt opgestart tot vermarkten van de bouwlocatie met bouwrecht.

Excel-tabel

Paragraaf H | Wet Open Overheid

Inleiding

Wet open overheid (Woo)

De Wet Open Overheid verplicht bestuursorganen om verantwoording af te leggen in hun begroting en jaarrekening over hoe zij de bepalingen uit deze wet in beleid en uitvoering toepassen. De Woo gaat uit van het recht van inwoners op overheidsinformatie, die actief openbaar gemaakt wordt of op aanvraag kan worden verstrekt.

Volgens de Woo moet de overheid haar informatie zodanig beheren en ontsluiten dat altijd en tijdig de juiste informatie kan worden gevonden of op aanvraag kan worden verstrekt. De wet voorziet in een gefaseerde invoering van actieve openbaarmaking van verschillende informatiecategorieën (tranches). Op 1 november 2024 moesten de eerste categorieën actief openbaar worden gemaakt: organisatie- en bereikbaarheidsgegevens en wet- en regelgeving en overige besluiten van algemene strekking.

De tweede tranche bestaat uit ontwerpen van regelgeving waarover advies is gevraagd aan een externe partij (met inbegrip van de adviesvraag) en gevraagde en ongevraagde adviezen van adviescolleges en commissies over andere onderwerpen (met inbegrip van de adviesvraag). Daarnaast zullen ook jaarplannen en jaarverslagen, vergaderstukken van raad en college, en agenda's en besluiten van het college actief openbaar gemaakt worden. Dit voor zover dat nu niet al gebeurt. Ook het actief openbaar maken van Woo-verzoeken en -besluiten valt onder de tweede tranche en ook dat gebeurt inmiddels al.
Wanneer de tweede tranche in werking treedt voor gemeenten wordt na 1 juli 2025 bekend.

Woo en Doesburg

Het grip krijgen op informatiebeheer om tijdig en juist informatie actief te kunnen openbaren of op aanvraag te verstrekken is urgent. Gemeente Doesburg heeft hiervoor het platform woo.doesburg.nl ingericht, dat ook is geïntegreerd in de gemeentelijke website. Hier worden de wettelijk verplichte informatiecategorieën toegankelijk gemaakt.

De wet schrijft voor dat informatie ook vindbaar moet zijn via één centrale vindplaats: de Woo-index. De Woo-contactpersoon van de gemeente zorgt ervoor dat de juiste informatie wordt aangeleverd aan deze index, zodat de openheid van informatie ook geborgd is via het kanaal van Overheid.nl, de wegwijzer naar informatie en diensten van alle overheden.

Jaarrekening 2024

Balans

Activa en Passiva

In de balans worden naast de cijfers per balansdatum tevens de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar opgenomen.

ACTIVA		31-12-2024		31-12-2023
Vaste activa				
Materiële vaste activa		**32.583.614**		**28.562.206**
Investeringen met een economisch nut:	10.845.388		9.369.406	
Investeringen met een economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	8.294.970		8.315.806	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	13.443.256		10.876.994	
Financiële vaste activa		**3.831.967**		**4.771.096**
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen	101.430		101.430	
Leningen aan:				
- woningbouwcorporaties	132.642		982.735	
- deelnemingen	757.080		757.080	
Overige langlopende leningen u/g	2.840.816		2.929.852	
Totaal vaste activa		**36.415.581**		**33.333.302**
Vlottende activa				
Voorraden		**423.088**		**277.046**
Onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie)	78.669		71.191	
Gereed product en handelsgoederen	344.419		205.855	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		**5.838.443**		**6.297.030**
Vorderingen op openbare lichamen	3.781.315		3.123.358	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	1.066.627		2.459.157	
Rekening courantverhouding met niet financiële instellingen			0	
Overige vorderingen	990.501		714.515	
Liquide middelen		**276.219**		**620.351**
Kas- en banksaldi	276.219		620.351	
Overlopende activa		**2.837.299**		**1.736.776**
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van :				
- overige Nederlandse overheidslichamen				
- overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.837.298,82		1.736.776	
Totaal vlottende activa		**9.375.049**		**8.931.202**

ACTIVA		31-12-2024		31-12-2023
TOTAAL GENERAAL		**45.790.630**		**42.264.504**

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

PASSIVA		31-12-2024		31-12-2023
Vaste Passiva				
Eigen vermogen		**29.293.302**		**28.787.290**
Algemene reserve	6.560.520		5.754.157	
Bestemmingsreserves	21.712.220		21.609.770	
Gerealiseerde resultaat	1.020.562		1.423.362	
Voorzieningen		**1.338.886**		**2.400.655**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	368.669		705.250	
Voorzieningen ter egalisering van kosten	385.317		674.530	
Voorzieningen bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor heffing geheven	584.901		1.020.875	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		**6.200.000**		**1.800.000**
Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	6.200.000		1.800.000	
Waarborgsommen				
Totaal vaste passiva		**36.832.188**		**32.987.945**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		**3.480.132**		**3.531.907**
Banksaldi				
Overige schulden	3.480.132		3.531.907	
Overlopende passiva		**5.478.311**		**5.744.652**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	748.483		1.023.131	
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de bedragen van:				
- het Rijk	4.526.561		4.500.696	
- Overige Nederlandse overheidslichamen			38.640	
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	203.267		182.185	

ACTIVA		31-12-2024		31-12-2023
Totaal vlottende passiva		**8.958.443**		**9.276.558**

TOTAAL-GENERAAL		45.790.630		42.264.504

Gewaarborgde geldleningen / garantstellingen	1.620.000	1.755.000

Overzicht van baten en lasten

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten per programma

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat:

1. per programma de gerealiseerde baten en lasten en het saldo daarvan;
2. de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
3. het gerealiseerde resultaat, volgend uit de onderdelen 1 en 2.

GEREALISEERDE TOTAAL VAN BATEN EN LASTEN									
	Raming voor wijziging			Raming na wijziging			Realisatie		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma									
1. Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat	4.746	9.314	-4.568	6.010	11.121	-5.111	7.103	11.555	-4.452
2. Verbindende en versterkende sociale aanpak	4.823	22.242	-17.419	8.441	27.449	-19.008	8.728	27.600	-18.872
3. Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie	587	1.102	-515	562	1.155	-593	624	1.191	-567
4. Bestuur en organisatie	367	7.967	-7.600	553	7.710	-7.157	934	7.510	-6.576
Algemene dekkingsmiddelen	30.404	379	30.025	31.377	379	30.998	31.521	548	30.973
Totaal programma's	**40.927**	**41.004**	**-77**	**46.943**	**47.814**	**-871**	**48.910**	**48.404**	**506**
Onvoorzien	**0**	**55**	**-55**	**0**	**55**	**-55**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**40.927**	**41.059**	**-132**	**46.943**	**47.869**	**-926**	**48.910**	**48.404**	**506**
Toevoegingen en onttrekkingen reserves per programma									
1. Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat	352	691	-339	399	496	-97	399	496	-97
2. Verbindende en versterkende sociale aanpak	136	132	4	635	348	287	635	348	287
3. Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie			0	0	0	0	0	0	0
4. Bestuur en organisatie	34	5	29	1.682	1.367	315	1.692	1.367	325
Algemene dekkingsmiddelen			0	0	0	0			0
Totaal mutatie reserves	**522**	**828**	**-306**	**2.716**	**2.211**	**505**	**2.726**	**2.211**	**515**
Gerealiseerd resultaat	**41.449**	**41.887**	**-438**	**49.659**	**50.080**	**-421**	**51.636**	**50.615**	**1.021**

Waarderingsgrondslagen

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. De baten en de lasten worden zowel voor de raming als de realisatie verantwoord tot hun bruto bedrag in de jaarrekening.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeid gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijv. bij reorganisaties) dient wel een voorziening te worden gevormd mits aan de voorwaarden daartoe wordt voldaan.

Tenzij anders aangegeven zijn alle bedragen vermeld in euro's.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling mogen in maximaal 5 jaar worden afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan na afsluiting van het geïnvesteerde bedrag. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen mogen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening. Immateriële vaste activa mogen in maximaal 5 jaar worden afgeschreven. (De gemeente Doesburg heeft geen immateriële vaste activa op de balans geactiveerd.)

Materiële vaste activa
Artikel 35 BBV beschrijft het onderscheid tussen:
1) Investeringen met (beperkt) economisch nut;
2) Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
3) Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Ad 1) Investeringen met (beperkt) economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging– of vervaardigingprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden conform artikel 62 lid 2 BBV op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt over het saldo afgeschreven.

Ad 2) Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging– of vervaardigingprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden conform artikel 62 lid 2 BBV op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Conform artikel 62 lid 3 wordt de voorziening vervangingsinvesteringen riolering (ex. artikel 44 lid 1 sub d) eveneens in mindering gebracht op de betreffende investeringen; in dergelijke gevallen wordt over het saldo afgeschreven.

Ad 3) Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging– of vervaardigingprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden conform artikel 62 lid 2 BBV op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt het saldo afgeschreven. Het afschrijvingsbeleid wordt toegepast conform de door de raad vastgestelde financiële verordening. In

deze verordening is in artikel 9 - en de daarbij behorende bijlage - de waardering & afschrijving van vaste activa opgenomen.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Indien nodig is hierop een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (*kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen* in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden. (De actuele waarde ligt in de gemeente Doesburg ruim boven de verkrijgingprijs.)

Vlottende activa

Voorraden
De als *onderhanden werken* opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs. De vervaardigingprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitaties worden slechts genomen indien en voor zover deze met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd kunnen worden aangemerkt. Daarbij wordt de voorgeschreven *percentage of completion-methode* toegepast. Verliezen in de grondexploitaties worden genomen middels het vormen van een voorziening op het moment dat het verlies zich aandient.

Buiten gebruik gestelde gebouwen die worden afgestoten worden gewaardeerd op de boekwaarde of op de naar verwachting lagere marktwaarde.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor de verwachte oninbaarheid is hierop een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van geschatte kans op inning.

Liquide middelen
Deze activa worden tegen de nominale waarde opgenomen.

Recht op verliescompensatie VpB
Het recht op verliescompensatie per einde boekjaar krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 wordt (buiten de tellingen) opgenomen onder de activa-kant van de balans.

Vaste Passiva

Reserves
De (bestemmings)reserves zijn gevormd c.q. ingesteld op basis van daartoe door de raad genomen besluiten. De vermeerderingen en de verminderingen die ten gunste respectievelijk ten laste van deze (bestemmings)reserves zijn verantwoord, zijn eveneens gebaseerd op daartoe strekkende raadsbesluiten (veelal vastgelegd in oorspronkelijke begroting en/of begrotingswijzigingen).

Voorzieningen
De voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Op basis van relevante notities van de commissie BBV dient aan ingestelde

voorzieningen, die strekken ter egalisering van lasten over een aantal begrotingsjaren, een door de raad vastgesteld actueel beheerplan ten grondslag te liggen.
De voorziening voor de pensioenverplichting ten behoeve van wethouders wordt echter tegen de contante waarde van de toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente-typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De vlottende schulden hebben in principe een rente-typische looptijd van korter dan één jaar.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente Doesburg zijn gewaarborgd, is onder de passiva-kant van de balans (buiten de telling) het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Dit wordt toegelicht bij de niet uit de balans blijkende verplichtingen.

Eigen bijdrage WMO
Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. Voor de gemeente Doesburg gaat het hier om een onzekerheid van € 131.197.

Waarderingsgrondslagen rechtmatigheidsverantwoording
De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële verhoudingswet;

- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals dat door de raad is vastgesteld.
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
  - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij

het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Toelichting op de balans

ACTIVA

Aan de activa zijde van de balans staan de bezittingen van de gemeente vermeld. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen vaste en vlottende activa.

VASTE ACTIVA

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa.

Materiële vaste activa met een economisch nut

	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Overboeking van voorraad	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Overboeking naar voorraad	Boekwaarde 31-12-2024
Bedrijfsgebouwen	8.185.652	1.860.887	205.855	225.218	10.000	326.726	9.690.450
Gronden en terreinen	258.722						258.722
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	333.364			10.673			322.691
Machines, apparaten en installaties	160.834			59.706		459	100.669
Vervoermiddelen	114.123			20.945			93.178
Woonruimten	0						0
Overig	316.711	169.877		89.676		17.234	379.678
Totaal	**9.369.406**	**2.030.764**	**205.855**	**406.218**	**10.000**	**344.419**	**10.845.388**

Materiële vaste activa met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Overboeking van voorraad	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Overboeking naar voorraad	Boekwaarde 31-12-2024
Bedrijfsgebouwen	12.860			874			11.986
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	8.302.946	509.707		360.728	168.941		8.282.984
Totaal	**8.315.806**	**509.707**	**0**	**361.602**	**168.941**	**0**	**8.294.970**

Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut

	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Overboeking van voorraad	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Overboeking naar voorraad	Boekwaarde 31-12-2024
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.876.994	3.268.985		342.100	372.251		13.431.628
Overig		11.628					11.628
Totaal	**10.876.994**	**3.280.613**	**0**	**342.100**	**372.251**	**0**	**13.443.256**

TOTAAL	**28.562.206**	**5.821.084**	**344.419**	**1.109.920**	**551.192**	**205.855**	**32.583.614**

Er zijn geen desinvesteringen en afwaarderingen in 2024. Wel is er sprake van een overboeking van de voorraad naar de vaste activa en vice versa. Dit is toegelicht bij de toelichting op de voorraad.

Financiële vaste activa

	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekking aan:						
Deelnemingen	**101.430**					**101.430**
Leningen aan:	**0**					**0**

Materiële vaste activa met een economisch nut

Woningbouwcorporaties	982.735			850.093		**132.642**
Deelnemingen	757.080					**757.080**
Overige langlopende leningen	2.929.852			89.036		**2.840.816**
Totaal	**4.771.096**	**0**	**0**	**939.129**	**0**	**3.831.967**

VLOTTENDE ACTIVA

Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en de overlopende activa.

Voorraden

	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024
Onderhanden werk (grondexploitatie)	71.191	78.669
Voorraad gereed product en handelsgoederen	205.855	344.419
Totaal	**277.046**	**423.088**

De voorraad gereed product en handelsgoederen betreft gebouwen die verkocht worden. Een toelichting op het onderhandenwerk (grondexploitatie) is opgenomen in de paragraaf grondbeleid. In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de mutaties in 2024.

Omschrijving	2023	2024
Onderhanden werk:		
Beinum-West	71.191	
GREX Beinum Centrum		78.669
Af: Risicovoorziening Grondexploitatie(s)	0	0
Boekwaarde onderhanden werk	**71.191**	**78.669**
Voorraad gereed product en handelsgoederen:		
Gebouw Nieuwstraat	205.855	
Stadhuis		344.419
Boekwaarde voorraad gereed product en handelsgoederen:	**205.855**	**344.419**
Totaal Voorraden	**277.046**	**423.088**

Het verloopoverzicht van het onderhanden werk (grondexploitatie) is als volgt:

	Beinum-West	Beinum Centrum	Totaal
Boekwaarde 01-01-2024	71.191		71.191
Vermeerderingen	64.782	78.669	143.451
Verminderingen	-128.198		-128.198
Winstneming	-7.775		-7.775
Boekwaarde 31-12-2024	**-**	**78.669**	**78.669**
Nog te verwachten kosten		5.385.464	5.385.464
Nog te verwachten verkoopopbrengst		-6.173.422	-6.173.422
Nog te realiseren winst	**-**	**709.289**	**709.289**
Geraamde eindresultaat		709.289	709.289
m2 verkocht in 2024	600	-	600
m2 nog te verkopen	-	8.347	8.347
Totaal	600	8.347	8.947

De raming van kosten en opbrengsten is gebaseerd op geactualiseerde prognoses.

Voorraad gereed product en handelsgoederen:

De mutatie in de voorraad gebouwen betreft een verschuiving tussen de materiële vaste activa en gebouwen. In de jaarrekening 2023 was het gebouw aan de Nieuwstraat onder de voorraad verantwoord vanwege het voornemen om dit gebouw af te stoten. Inmiddels zijn de plannen gewijzigd en wordt het pand weer ingebruik genomen voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Voor het stadhuis is in 2024 besloten tot verkoop. Daarom wordt het stadhuis verantwoord voor de boekwaarde onder de voorraad in plaats van de materiële vaste activa.

Uitzettingen korter dan één jaar

Soort vordering	Gecorrigeerd saldo 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	3.123.358	3.781.315		3.781.315
Overige vorderingen	714.515	1.748.665	758.164	990.501
Rekening courant verhouding met niet financiële instellingen	0			0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd korter dan 1 jaar	2.459.157	1.066.627		1.066.627
Totaal	**6.297.030**	**6.596.607**	**758.164**	**5.838.443**

De vordering op openbare lichamen bestaan uit:

	Saldo 01-01-2024	Saldo per 31-12-2024
BTW compensatiefonds	3.016.791	3.572.146
Overige vorderingen op openbare lichamen	106.567	209.169
Boekwaarde per 31 december	**3.123.358**	**3.781.315**

De post overige vorderingen bestaat vooral uit algemene en belastingdebiteuren en debiteuren bijstandsverlening. Voor deze vorderingen is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. De voorziening dubieuze debiteuren is ultimo 2024 als volgt opgebouwd:

Omschrijving voorziening	Bedrag
Algemene- en belastingdebiteuren	215.164
Debiteuren bijstandsverlening	543.001
Totaal	**758.164**

Liquide middelen

	Saldo 2023	Saldo 2024
Liquide middelen	€ 620.351	€ 276.219

De liquide middelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	2023	2024
Banksaldi	617.845	272.490
Kassaldi	2.505	3.729
Saldo per 31 december	**620.351**	**276.219**

De liquide middelen betreffen direct opeisbare tegoeden.

Gemeenten zijn verplicht om overtollige middelen aan te houden in ’s Rijks schatkist. Er is echter wel een drempelbedrag van toepassing van €1.000.000. In onderstaand overzicht is de ruimte onder het drempelbedrag weergegeven en het gemiddelde saldo per kwartaal dat aangehouden is op de rekening schatkistbankieren.

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dag basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen.	510	156	145	149
Gemiddeld saldo op rekening schatkistbankieren	1.448	689	964	2.922

Bedragen x €1.000

Overlopende activa

De overlopende activa kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	2023	2024
Nog te ontvangen bedragen	919.748	1.131.433
Vooruit betaalde bedragen	793.484	1.381.629
Nog te ontvangen voorschotbedragen i.v.m. voorfinanciering	23.544	324.237
Boekwaarde per 31 december	**1.736.776**	**2.837.299**

Ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel en van derden verkregen middelen Overige Nederlandse overheidslichamen

Excel-tabel

Vooruitbetaalde van derden verkregen gelden	Saldo 1/1/2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31/12/2024
Regeling brede ondersteuning kinderopvangtoeslag	23.544	51.541	23.544	51.541
SPUK opvang Oekraïne		66.573		66.573
SPUK transitiekosten opvang Oekraïne		44.119		44.119
IZA middelen		162.004		162.004
Totaal	**23.544**	**324.237**	**23.544**	**324.237**

PASSIVA

Aan de passiva kant staan de schulden en het eigen vermogen van de gemeente vermeld. Onderscheid wordt gemaakt tussen vaste en vlottende passiva.

VASTE PASSIVA

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Eigen vermogen

Reserves kunnen worden onderverdeeld in de Algemene reserves en in bestemmingsreserves. Met het nog te bestemmen resultaat over het begrotingsjaar vormen de reserves samen het eigen vermogen van de gemeente. Onderstaand is een totaaloverzicht van de reserves opgenomen. Per reserve is een toelichting opgenomen in deze jaarrekening bij het onderdeel Toelichting reserves, voorzieningen en van derden verkregen middelen. Hierin wordt de aard en reden van iedere (bestemmings)reserve toegelicht.

Het Eigen vermogen kan als volgt gespecificeerd worden:

Eigen Vermogen	Saldo 01-01-2024	Saldo 31-12-2024
Algemene reserve	5.754.157	6.560.520
Bestemmingsreserves	21.609.770	21.712.220
Nog te bestemmen resultaat*)	1.423.362	1.020.562
Saldo per 31 december	**28.787.290**	**29.293.302**

*) resultaat voor bestemming

Algemene Reserve	Saldo 01-01-2024	Resultaatbestemming 2023	toevoeging	onttrekking	Saldo 31-12-2024
Totaal algemene reserve	5.754.157	836.363		30.000	6.560.520

Bestemmingsreserves	Saldo 01-01-2024	Resultaatbestemming 2023	toevoeging	onttrekking	Saldo 31-12-2024
Arbeidsvoorwaardenmaatregelen	34.254		5.104	2.500	36.858
Kapitaallasten	16.161.444		1.362.000	2.056.367	15.467.077
Mobiliteitsfonds parkeercapaciteit	110.623		30.000	12.000	128.623
Openbare verlichting	26.016		83.941		109.957
Huisvesting onderwijs (IHP)	206.291		32.145	24.000	214.436
Vervanging speeltoestellen	38.292		413		38.705
Reserve BUIG-budget (inkomensdeel WWB)	800.000				800.000
Groot onderhoud kapitaalgoederen (tijdelijk)	85.840		16.600		102.440
Transformatie beschermd wonen	0	382.344	215.000	100.000	497.344
Omgevingswet	0	355.000		7.000	348.000
Nationaal isolatieprogramma	0	150.000		10.000	140.000
Uitvoeringskosten klimaat	0	495.000			495.000
Reserve Digitaal Werken	54.536				54.536
Reserve wachtgeldverplichtingen	388.453				388.453
Reserve SW bedrijven	37.438				37.438
Reserve Wegen	1.008.022		240.113		1.248.135
Rehabilitatie van Wegen	1.166.219		125.000		1.291.219
Reserve overgehevelde middelen					
Reserve overgehevelde middelen	1.242.344	-1.242.344			0
Praktijk ondersteuner huisarts	0		61.000		61.000
Alleenverdienersproblematiek	0		40.000		40.000
Opvang Oekraïners	0	300.000		300.000	0
Uitv. Economische visie	0	38.000			38.000
Vrijwilligerswerk	0	25.000		25.000	0
Meerjarenraming I&A	0	34.000		34.000	0
Centrum Beinum	30.000			30.000	0
Toeristische visie	100.000				100.000

Het Eigen vermogen kan als volgt gespecificeerd worden:

Energietoeslag	0	50.000		50.000	0
Onderz. Basisvoorzieningenniveau	25.000			25.000	0
Opgave gericht werken	20.000			20.000	0
Versaasing en verbetering veiligheid ICT	75.000			0	75.000
					0
Totaal bestemmingsreserve	**21.609.771**	**587.000**	**2.211.316**	**2.695.867**	**21.712.220**

Een specificatie van de reserve kapitaallasten is opgenomen in de bijlage.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs valt in te schatten;
2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs valt in te schatten;
3. Kosten die in een volgend dienstjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Voorzieningen moeten de benodigde omvang hebben van de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen niet kleiner of groter zijn dan de verplichtingen of de risico's, waarvoor ze zijn ingesteld. Om de toereikendheid van de voorzieningen te kunnen beoordelen is het noodzakelijk dat wordt beschikt over door de gemeenteraad vast te stellen beheerplannen, waaruit de benodigde omvang blijkt.

Deze plannen moeten regelmatig worden geactualiseerd. Indien bij een dergelijke actualisatie blijkt dat de voorziening niet meer op niveau is, dan moet door middel van extra dotaties de voorziening weer op peil worden gebracht. Blijkt dat de voorziening meer dan toereikend is, dan kan het te veel (vrijval/surplus) eenmalig ten gunste van de exploitatie worden afgeboekt. Beheerplannen moeten periodiek worden geactualiseerd.

Onderstaand is een totaaloverzicht van de voorzieningen opgenomen. Per voorziening is een toelichting opgenomen in deze jaarrekening bij het onderdeel Toelichting reserves, voorzieningen en van derden verkregen middelen. Hierin wordt de aard en reden van iedere voorziening toegelicht.

Voorzieningen	Saldo 01-01-2024	vermeerderingen	verminderingen	Saldo 31-12-2024
Voor verplichtingen en risico's:				
Wachtgeldverplichtingen	100.806		85.022	15.784
Pensioenen Wethouders	459.555		283.095	176.461
Onderhoud Turfhaven	128.137	22.981		151.118
Verlofsparen	16.752	8.554		25.306
	705.250	31.535	368.116	368.669
Ter egalisatie van kosten:				
Onderhoud gemeentegebouwen	674.531	435.062	724.277	385.317
	674.531	435.062	724.277	385.317
Voor bijdragen aan toekomstige investeringen waarvoor heffing wordt geheven				
Riolering middelen derden	818.981		570.152	248.829
Riolering vervangingsinvestering	13.796	175.968	158.112	31.652
Afvalstoffenheffing middelen derden	188.098	116.322		304.420
	1.020.875	292.290	728.264	584.901
Totaal voorzieningen	**2.400.656**	**758.887**	**1.820.656**	**1.338.887**

Vaste schulden

Leningen	Saldo 01-01-2024	vermeerderingen	verminderingen	Saldo 31-12-2024
Lening BNG (5 jaar 0,795%)	1.800.000		600.000	1.200.000
Lening Gemeente Huizen (5 jaar 2,44%)	0	5.000.000		5.000.000
Totaal Leningen	**1.800.000**	**5.000.000**	**600.000**	**6.200.000**

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva.

Netto vlottende schulden

De netto vlottende schulden zijn schulden met een oorspronkelijke looptijd korter dan één jaar.

	Saldo 01-01-2024	Saldo 31-12-2024
Overige schulden	**3.531.907**	**3.480.132**
Totaal Overige schulden	**3.531.907**	**3.480.132**

De overige schulden > € 50.000 bestaan uit:

	2023	2024
Crediteuren	1.866.204	2.245.933
Loonbelasting	356.137	394.322
BTW	112.113	114.650
Uitkering SoZa	277.805	262.300
Loonheffing soza uitkeringen	118.065	121.541
WAO premie gemeentepersoneel	57.591	68.798
Afdracht ZVW -premies	57.507	60.808
Rekening courant Zorglokaal	557.469	126.526
te veel ontvangen algemene uitkering	119.113	0
Overig	9.903	85.253
Boekwaarde per 31 december	**3.531.907**	**3.480.132**

Overlopende passiva

De specificatie van de overlopende passiva treft u in de tabel hieronder.

Overlopende passiva	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024
Vooruit ontvangen bedragen	56.439	77.521
Nog te betalen bedragen	886.978	641.821
Vooruit ontvangen van derden verkregen middelen	4.500.696	4.526.561
Overige overheidslichamen	38.640	
Af te dragen rijksdeel vorderingen Soza	136.153	106.662
Fonds Culturele Doeleinden	125.746	125.746
Totaal	**5.744.652**	**5.478.311**

Toelichting op vooruit ontvangen van derden verkregen middelen:

Regeling	Saldo 31-12-2023	Vermeerderingen	verminderingen	Saldo 31-12-2024
D8 GOA onderwijsachterstandenbeleid	12.949	311.751	256.905	67.795
H8 Sportakkoord	0			0
H30 SPUK breed	10.025	228.674	237.458	1.241
B02 Hulp aan gedupeerden toeslagenproblematiek	2.049		2.049	0
C55 Energiebesparende maatregelen	373.620		197.140	176.480
C30 Algemeen Milieubeleid (Aardgasvrije wijk)	3.298.780		159.919	3.138.861
C92 Informatiepunt digitale overheid		11.540	11.540	0
C94 Nationaal Isolatie Programma	211.690	455.604		667.294
D14 NPO (Inhalen onderwijsvertragingen covid-gerelateerd)	10.852		10.852	0
G10 Inburgering SZW	71.580	285.066	122.437	234.209
G13 Wet inburgering onderwijsroute	18.278	30.952	49.230	0
A13 ondersteuning ctb	42.277		42.277	0
H21 Spuk gelden onafhankelijke cliëntondersteuning	7.172		7.172	0
F28 Klimaat en energie CDOKE	57.150	291.766	255.974	92.941
D23 Bibliotheek	220.000		139.783	80.217
A16 Opvang ontheemden Oekraïne	112.075		112.075	0
Min. I&W subsidieregeling sanering verkeerslawaai	52.200			52.200
H4 SPUK Sport		15.323		15.323
Totaal Vooruit ontvangen derden	**4.500.696**	**1.615.352**	**1.604.811**	**4.526.561**

Toelichting op vooruit ontvangen van overige overheidslichamen:

Regeling	Saldo 31-12-2023	Vermeerderingen	verminderingen	Saldo 31-12-2024
Winterfonds	17.010		17.010	0
Versterking wijkraden	21.630		21.630	0
Totaal vooruit ontvangen overige overheidslichamen	**38.640**	**0**	**38.640**	**0**

Waarborgen en garanties

Hieronder volgt een overzicht van de verstrekte gemeentegaranties en waarborgen:

Naam geldnemer	Oorspronkelijk bedrag	Percentage waarvoor borg is verleend	Restantbedrag 31-12-2023	Restantbedrag 31-12-2024
Stichting van Weldadigheid	2.700.000	100	1.755.000	1.620.000
Totaal	**2.700.000**		**1.755.000**	**1.620.000**

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Analyse van het resultaat t.o.v. de begroting

Algemene verwijzing naar de toelichting bij de programma's

Hoewel de toelichting op de afwijkingen van de baten en lasten per programma en op taakveld niveau onderdeel is van de jaarrekening 2024, is deze toelichting uit oogpunt van efficiency opgenomen bij de programma's in het jaarverslag van 2024. Deze toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2024 van de gemeente Doesburg treft u dan ook bij de programma's in het jaarverslag aan en wordt geacht ook onderdeel te zijn van deze jaarrekening die door de externe accountant is gecontroleerd.

Onvoorzien

Onvoorzien

Het verloop van de post onvoorzien is als volgt:

Post onvoorziene uitgaven	Bedrag
Post onvoorziene uitgaven	55.000
Af: uitgaven gedekt door de post onvoorzien	14.000
Restant post onvoorziene uitgaven	**41.000**

De post onvoorzien is inclusief het vrije budget van € 10.000 per pijler. Van het vrije budget is € 14.000 ingezet, o.a voor de herinrichting Vischmarkt. De lasten zijn verantwoord op het programma waarop ze betrekking hebben.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves		
	Toevoeging	**Onttrekkingen**
Programma		
Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat		314.913
Verbindende en versterkende sociale aanpak		135.979
Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie		0
Bestuur en organisatie		41.192
	0	**492.084**

De mutaties betreffen de onttrekkingen aan de reserve kapitaalslasten die worden ingezet ter dekking van afschrijvingslasten van activa.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Lokale heffingen

De gemeente Doesburg kent de volgende niet-bestedingsgebonden gemeentelijke heffingen:

	Realisatie 2024	Raming 2024 na wijziging	Raming 2024 primitief
Onroerende zaakbelasting	2.386.242	2.388.176	2.403.176
Toeristenbelasting	484.831	408.006	408.006
Precariobelasting	27.671	24.862	24.862
Roerende zaakbelasting	2.981	2.016	2.016
Hondenbelasting	51.301	57.348	57.348
Reclamebelasting	56.825	53.739	53.739
Totaal	**3.009.851**	**2.934.147**	**2.949.147**

Deze heffingen zijn tot de aangegeven bedragen verwerkt in de jaarrekening 2024

Algemene uitkering

De verantwoorde uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de laatst ontvangen betaalspecificatie over 2024 waarin de decembercirculaire 2024 is verwerkt.

	Realisatie 2024	Raming 2024 na wijziging	Raming 2024 primitief
Algemene uitkering 2024	28.936.434	28.829.546	27.841.546
Algemene uitkering 2023*)	70.902		
Algemene uitkering 2022*)	-13.968		
Totaal	**28.993.368**	**28.829.546**	**27.841.546**

*) Betreft verrekening eerdere uitkeringsjaren

Dividend

Verantwoord zijn de volgende dividenden:

	Realisatie 2024	Raming 2024 na wijziging	Raming 2024 primitief
BNG	59.642	60.000	70.000
Alliander	219.105	218.000	100.000
Totaal	**278.747**	**278.000**	**170.000**

Het in de jaarrekening opgenomen dividend betreft het in 2024 ontvangen dividend over het boekjaar 2023 van de betreffende deelneming.

Lokale heffingen

Saldo financieringsfunctie

	Realisatie 2024	Raming 2024 na wijziging	Raming 2024 primitief
Baten	153.111	146.623	61.623
Lasten	87.870	97.593	47.593
Totaal rente resultaat	**65.241**	**49.030**	**14.030**

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten

Overzicht van incidentele baten en lasten per programma		
	Baten	**Lasten**
Programma		
1. Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat		
Grondexploitatie	135.698	143.902
diversen < € 15.000		48.499
mutatie reserves	84.000	496.067
Totaal Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat	84.000	544.566
2. Verbindende en versterkende sociale aanpak		
Energietoeslag		42.900
Opvang vluchtelingen Oekraïne	2.637.164	1.872.295
diversen < € 15.000		19.000
mutatie reserves	499.000	348.145
Totaal Verbindende en versterkende sociale aanpak	3.136.164	2.282.340
3. Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie		
Retailmakelaar		27.600
Uitvoeringsprogramma koersnota toerisme		112.000
diversen < € 15.000		3.000
Totaal Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie		142.600
4. Bestuur en organisatie		
Meerjarenraming I&A		16.000
Opgave gericht werken		20.000
Bestuurskracht onderzoek	101.829	129.940
diversen < € 15.000		3.000
mutatie reserves	1.650.500	1.367.100
Totaal Bestuur en organisatie	1.752.329	1.536.040
Totaal incidentele baten en lasten	**4.972.493**	**4.505.546**

Toelichting

Hieronder is een toelichting opgenomen op incidentele baten en lasten > € 15.000, m.u.v. de mutatie in de reserves.

Programma Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat

- Grondexploitatie: De inkomsten en uitgaven van de grondexploitatie zijn niet meegenomen in de reguliere programma begroting en worden als incidenteel aangemerkt.

- In de post diversen onder de € 15.000 zijn o.a. de kosten voor het onderzoek parkeren centrum, kosten omgevingswet en het project lokaal isolatieprogramma opgenomen.

Programma Verbindende en versterkende sociale aanpak

- Energietoeslag: In 2024 zijn alle aanvragen afgehandeld voor de energietoeslag. Daarvoor was € 50.000 gereserveerd.
- De opvang van vluchtelingen uit Oekraïense is in principe een tijdelijk .

Programma Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie

- In het collegeprogramma is het stimuleren van het ondernemersklimaat opgenomen, onderdeel van de maatregelen die hiervoor zijn genomen is de inzet van een retailmakelaar.
- In de kadernota 2024 is incidenteel geld beschikbaar gesteld voor het uitvoeringsprogramma koersnota toerisme.

Programma Bestuur en organisatie

- Meerjarenraming I&A; Om financieel beter te kunnen plannen is een project gestart om de ICT kosten te inventariseren en te vertalen naar een meerjarenraming. Dit project is in 2023 gestart en afgerond in het 1e halfjaar 2024.
- Voor het opgave gericht werken waren middelen gereserveerd uit 2023. Dit is ingezet voor het project Looierspark om uitvoering te geven aan de maatschappelijke opgave ‘versterken van de sociale basis’.
- In 2024 is het bestuurskracht onderzoek uitgevoerd. Daarvoor hebben wij ook een subsidie ontvangen van de provincie. Het aandeel van de gemeente is onttrokken aan de algemene reserve.

Structurele mutaties reserves

Excel-tabel

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves		
	Toevoeging	**Onttrekkingen**
Programma		
Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat		314.913
Verbindende en versterkende sociale aanpak		135.979
Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie		0
Bestuur en organisatie		41.192
	0	**492.084**

De mutaties betreffen de onttrekkingen aan de reserve kapitaalslasten die worden ingezet ter dekking van afschrijvingslasten van activa.

Niet uit de balans blijkende vorderingen en verplichtingen

Niet uit de balans blijkende vorderingen en verplichtingen

- In het verleden zijn gemeentegaranties verstrekt. De daaruit voortvloeiende vorderingen als gevolg van de gedwongen aflossing van de hypotheek, bedragen momenteel afgerond € 112.000. Deze vorderingen zijn niet opgenomen op de balans in verband met oninbaarheid.
- Met Woonservice IJsselland is een langlopend huurcontract afgesloten voor de huur van De Linie 4. Het contract is in 2025 afgekocht.
- Verlofsaldo ultimo boekjaar betreft 9.211 uren, omgezet naar een financiële waarde betreft dit € 273.000.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen na balansdatum

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening zijn er geen gebeurtenissen na balansdatum opgetreden die van betekenis zijn voor de jaarstukken 2024.

Overzicht kredieten

Financieel overzicht kredieten

Overzicht restant kredieten

		Begroot			Realisatie t/m vrgnd jaar			Realisatie lopend jaar			Restant Saldo		
Omschrijving	**oorsprong jaar**	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**
Beheersplan openbare verlichting 2017-2024	2017	2.411.506	-	2.411.506	1.491.363	-	1.491.363	270.853		270.853	649.290	-	649.290
Belastingapplicatie 2022(K)	2022	90.750		90.750			-	87.336	-	87.336	3.414	-	3.414
Civiele kunstwerken 2022(K)	2022	700.000		700.000	193.512	-	193.512	-	-		506.488	-	506.488
Gemaal de Ooi	2023	100.000		100.000	4.840		4.840	4.840	-	4.840	90.320	-	90.320
Gemaal Eekstraat	2023	100.000		100.000	2.475	-	2.475	9.657		9.657	87.868	-	87.868
Groen, spelen en water Naar buiten in Beinum(K)	2020 en 2021	1.700.000		1.700.000	842.371	-	842.371	397.495	-	397.495	460.135	-	460.135
ICT Omgevingswet(K)	2020	85.000		85.000	73.508	-	73.508			-	11.492	-	11.492
Investering riolering 2024 (AT 40 jaar)(K)	2024	357.243	156.747	200.496	-	-	-	357.243	156.747	200.496	-0	-	-0
Investering riolering 2024 (AT 5 jaar)(K)	2024	21.872	12.193	9.679	-		-	21.872	12.193	9.679	0	-	0
Kraakselaan relinen	2023	800.000		800.000	13.876	-	13.876	3.140		3.140	782.984	-	782.984
Ontwikkelingen Turfhaven(K)	2015	128.307		128.307	195.007	125.000	70.007				-66.700	-125.000	58.300
Parkeervakken binnenstad(K)	2024	98.633		98.633				107.874		107.874	-9.241		-9.241
Project Flora 23(K)	2022	1.317.050		1.317.050	102.042	57.750	44.292	539.946	259.000	280.946	675.062	-316.750	991.812
Reh.plan Angerlosew, Bingerdenseweg en Breedestr(K)	2020	2.283.010		2.283.010	292.790	-	292.790	1.925.272		1.925.272	64.948	-	64.948
Rehabilitatieplan Koppelweg(K)	2022/2023	893.000		893.000	38.634	-	38.634	37.825	42.965	-5.140	816.541	-42.965	859.506
Rehabilitatieplan oranjesingel(K)	2022	1.422.391		1.422.391	57.008	-	57.008	68.646	70.286	-1.640	1.296.737	-70.286	1.367.023
Rehabilitatieplan wegen 2020-2023(K)	2020	703.275		703.275	34	-	34			-	703.241	-	703.241

Overzicht restant kredieten

Skatebaan jongeren(K)	2021	150.000		150.000			-	11.628		11.628	138.372	-	138.372
Stadskantoor Leigraafseweg 8(K)	2021/2022	5.556.375	-	5.556.375	3.909.994	204.506	3.705.488	1.860.887	10.000	1.850.887	- 214.506	- 214.506	-
Toegankelijke ontmoetingsruimte buitenruimte	2023	100.000		100.000			-			-	100.000	-	100.000
Uitv.beleidsplan spelen,bewegen en ontmoeten(K)	2018	90.000		90.000	16.863	-	16.863	47.541		47.541	25.596	-	25.596
Verkeersmaatregelen entree Ooipoort(K)	2024	1.725.900		1.725.900							1.725.900	-	1.725.900
Verkeersveiligheidsplan(K)	<2016	19.800		19.800				9.900	-	9.900	9.900		9.900
Verlichting Martinitoren(K)		35.000		35.000				35.000		35.000	-		-
Vernieuwen elektrische installaties	2023	100.000		100.000			-	5.080		5.080	94.920	-	94.920
Vitale Binnenstad	2019	2.500.000	-	2.500.000	1.373.514	-	1.373.514	19.048	-	19.048	1.107.438		1.107.438
Totaal		**23.489.112**	**168.940**	**23.320.172**	**8.607.831**	**387.256**	**8.220.575**	**5.821.082**	**551.191**	**5.269.891**	**9.060.199**	**- 769.507**	**9.829.706**

Inhoudelijke stand van zaken investeringen

Kleurenstatus investeringen

Inhoudelijke stand van zaken lopende investeringen

Omschrijving (toelichting)

Investeren is het doen van uitgaven in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Hieronder treft u een overzicht aan van de op dit moment lopende investeringen.

Lopende investeringen

71028004 Skatebaan jongeren

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Bij raadsvergadering van 30 juni 2020 is motie 'spelen, bewegen en ontmoeten' aangenomen.

Betreft vernieuwing van de skatebaan bij 0313. Het gaat hierbij om een weer eigentijdse skatebaan te realiseren tot volle tevredenheid van de gebruikers.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Na besluit college (extra middelen van 25K en akkoord gaan met afwijking van inkoopbeleid) kan na geven van opdracht uitvoering plaatsvinden direct na bouwvak 2025.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Totaal : 150 K is niet voldoende gebleken. De uitvoeringskosten bedragenna ontvangen aanbieding al 155 K.

Inclusief engineeringskosten, gehouden participatietraject, benodigde onderzoeken, directievoering en toezicht, stortkosten bestaand skatepark is er in totaal 175 K nodig. Het voorstel is bij de IBB 2025 de raad te verzoeken het restant te dekken uit de bestemmingsreserve vervanging speeltoestellen 79102029.

71028005 Rehabilitatieplan Koppelweg

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Met de transformatie van bedrijventerrein Koppelweg in een overwegend woongebied is er aanleiding om de aangrenzende weg (traject Koppelweg tussen Barend Ubbinkweg en Looiersweg) opnieuw in te richten met in ieder geval een voetpad. Aanpassing van het wegtracé wordt tegelijk aangegrepen om de gehele weg te vernieuwen en het riool aan te passen. Op basis van het vastgestelde wegencategoriseringsplan wordt de weg afgeschaald naar een GOW 30 weg. Riool en weg dateren uit de jaren '60 en behoeven nodig een "opknapbeurt". Gedurende het traject is gevraagd om aansluiting met Barend Ubbinkweg (veilige oversteek voetgangers en fietsers) mee te nemen binnen project. Idem geldt voor opheffen aangrenzend voormalige opslagterrein stadswerf.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Uitvoering gestart 10 maart 2025. Oplevering bouwvak 2025

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Kijkend naar aanneemsom aannemer zal het een fikse opgave worden om binnen gestelde krediet te blijven. Elke tegenvaller in de uitvoering gaat overschrijding van het krediet betekenen. Voor sanering van het aangrenzend voormalige opslagterrein zijn geen middelen voorhanden. Het kan zijn dat wij hier bij de IBB op moeten terugkomen.

71028006 Project Flora 23

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Sloop en nieuwbouw van sociale huurwoningen rondom het Van Tuijllplein en in de Betulastraat en Notenstraat bieden bij uitstek mogelijkheden en kansen om rondom de nieuwbouw de openbare ruimte te vernieuwen en te optimaliseren. Zo wordt de riolering uit de jaren '60 gerenoveerd en wordt voor het regenwater een apart riool aangelegd. Maar ook zal er aandacht zijn voor méér groen (gelet op klimaatverandering) en wordt tevens bezien in hoeverre extra parkeerplaatsen kunnen worden gerealiseerd (een wens van omwonenden) en er uitnodigende ontmoetingsplekken kunnen worden gecreeerd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Fase 1

Fase 1 - Betulastraat en Notenstraat is afgerond.

Fase 2

De woningcorporatie is inmiddels gestart met sloop en nieuwbouw van woningen in fase 2. Engineering openbare ruimte fase 2 (Ribestraat, Prunusstraat en Tuylplein) is opgestart.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Voor het opnieuw inrichten van de openbare ruimte zijn middelen beschikbaar gesteld vanuit WTP en MIP Wegen. Ook de corporatie levert een bijdrage, zoals vastgelegd in een met Stichting WIJ in mei 2022 gesloten samenwerkingsovereenkomst. Op basis van gemaakte kosten fase 1 en de te verwachten kosten fase 2 wordt verwacht binnen het krediet te blijven.

71028007 Toegankelijke ontmoetingsruimte buitenruimte

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het beschikbaar gestelde budget wordt geheel ingezet voor de herinrichting van het Looierspark, dat centraal gelegen is en dus goed bereikbaar is voor inwoners van alle wijken. Hierbij passen we de hoogste vorm van burgerparticipatie toe: de regie over de nieuwe inrichting is bij de inwoners gelegd die daarvoor een projectgroep hebben opgericht. De projectgroep heeft zelf de communicatie met de inwoners opgepakt en wensen en ideeën van Doesburgers opgehaald.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Op dit moment wordt gewerkt aan het eerste concept-ontwerp van het Looierspark. De uiteindelijke oplevering van het nieuw ingerichte Looierspark is gepland in het eerste kwartaal van 2026.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Het project zal uitgevoerd worden binnen de beschikbaar gestelde middelen. Daarbij zijn extra middelen verkregen door mee te draaien in de leerkring van de Regiodeal Gezonde Groene Groei van de Groene Metropoolregio (GMR).

71040004 Huisvesting Ambt. Organisatie 2021

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het onderzoek naar de huisvesting voor de ambtelijke organisatie is afgerond. Dit heeft er toegeleid dat besloten is om een bestaand kantoorgebouw aan te kopen ten behoeve van de ambtelijke- en bestuurlijke organisatie. Deze transformatie is inmiddels afgerond.

Het krediet is ook ingezet voor de onderzoeken een haalbaarheidsstudies voor het Stadhuis. Dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat het stadhuis in de verkoop gaat. De kosten voor de verkoopbegeleiding en dergelijke komen ten laste van dit krediet.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Inmiddels is het Stadskantoor volledig door alle beoogde partijen naar tevredenheid in gebruik. Het Stadsarchief is als laatste verhuisd naar deze locatie.

Naar verwachting start de verkoop van het stadhuis begin 2025 met als doel het in 2025 verkocht te hebben.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De transformatie van het kantoorpand naar een multifuncioneel te gebruiken stadskantoor is afgerond. U heeft besloten om de kosten op een andere wijze te financieren dan aanvankelijk bedacht en dat is ook als zodanig uitgevoerd. De betreffende kredieten kunnen worden afgesloten.

71040005 Stadskantoor Leigraafseweg 8-Bouw

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De eerste fase van de transformatie van het kantoorpand Leigraafseweg 8 naar een multifunctioneel te gebruiken stadskantoor is gereed gekomen in februari 2023. Deze fase betreft de huisvesting van de ambtelijke en bestuurlijke organisatie. Een interieur architect heeft een ontwerp gemaakt de stuurgroep bewaakt de gewenste kwaliteit.

De tweede fase betreft de huisvesting van de maatschappelijke organisaties uit de Linie 4, de bibliotheek, het klantcontactcentrum (KCC) en het stadsarchief. Deze fase is inmiddels ook afgerond.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De eerste fase is opgeleverd in februari 2023.

In september 2023 is gestart met de uitvoering van de tweede fase. De tweede fase is bouwkundig gezien afgerond en opgeleverd in april 2024. Installatietechnisch was er iets meer tijd nodig. De installatie werd op 3 oktober 2024 opgeleverd op een paar restpunten na. Eén van de restpunten was het klimaatsysteem voor de archief bewaarplaats waar nog enkele kleine bouwkundige en installatietechnische aanpassing nodig waren om aan de Archiefwet te voldoen. Deze aanpassingen zijn in februari 2025 afgerond en het Archief is daarna naar het stadskantoor verhuisd.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De beschikbaar gestelde middelen zijn niet toereikend. Hierover hebben wij u in oktober 2023 door middel van een raadsinformatienota geinformeerd. Bij de IBB2023 zou dit in de begroting worden verwerkt. Deze verwerking kon niet worden doorgevoerd. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat het gebouw Nieuwstraat 2-4 en gymzaal Armgardstraat nog niet verkocht zijn en de opbrengsten hiervan niet kunnen worden ingezet. De kosten zijn nu gefinancierd uit de algemene middelen (besloten bij de IBB 2024) en de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen. De betreffende kredieten kunnen hiermee afgesloten worden.

Deze rapportage heeft ook betrekking op kredietnummer 71040006, 71040007 en 71040008.

71040006 Stadskantoor Leigraafseweg 8-Installaties

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Zie rapportage bij 71040005.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Zie rapportage bij 71040005

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Zie rapportage bij 71040005

71040007 Stadskantoor Leigraafseweg 8-Inrichting

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Zie rapportage bij 71040005

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Zie rapportage bij 71040005

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Zie rapportage bij 71040005

71040008 Stadskantoor Leigraafseweg 8-Overige kosten

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Zie rapportage bij 71040005

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Zie rapportage bij 71040005

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Zie rapportage bij 71040005

71041002 ICT Omgevingswet

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De uitvoering van de wettelijke taak is samen met landelijke ketenpartners onder toezicht en op basis van aansluiteisen door Logius uitgevoerd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in de productieomgeving is volgens planning aangesloten. Na aansluiting en evaluatie gebruik DSO, blijkt dat landelijk nog aanpassingen noodzakelijk zijn om geometrie gegevens goed te kunnen verwerken. Wij zijn in afwachting van aanvullende richtlijnen en planning Rijksoverheid.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Rekening houdende met de berichtgevingen is in de praktijk het gebruik van het DSO nog niet stabiel te noemen. Digitale aanpassing op landelijk niveau door het Rijksoverheid kan met dit krediet tot eind 2026 gedekt worden.

71041004 Belastingapplicatie 2022

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De migratie van GISVG naar SaaS Belastingen (wettelijke taak) is samen met de leverancier, de werkgroep en landelijke ketenpartners onder toezicht van de aansluiteisen waarderingskamer in 2024 uitgevoerd en 2025 opgeleverd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De migratie is gestart in april 2024. Na de termijn voor bezwaren op het draaien van de belastingenrun in februari 2025, is het project medio maart afgerond, in productie en momenteel worden de laatste punten samen opgepakt en opgeleverd.
Het project had een lange doorlooptijd bij de leverancier en strookte niet geheel met praktijkmomenten bij ons team belastingen. Planning had geen wettelijke druk en heeft niet tot echte problemen geleid.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Het geraamde krediet 2020 is niet dekkend aangevraagd.
De werkelijke kosten migratie GISVG naar SaaS Belastingen is na onderhandelingen uitgekomen op € 79.800,52. Was een tekort van € 3.300,52
Niet aangevraagd bij de migratie maar wel wettelijk verplicht uit te voeren zijn:
- de upgrade koppeling BRK van v1.0 naar 2.0 met werkelijk kosten na onderhandelingen á € 12.413,70; Kon niet wachten en is in eind april 2024 afgerond en weer werkend opgeleverd op de omgeving van GISVG.
- de landelijke koppeling LVWOZ met werkelijke kosten na onderhandelingen á € 15.680,00. Is in de migratie Q3 2024 uitgevoerd en weer werkend opgeleverd op de omgeving van GISVG. Inmiddels Het verzoek tot ophogen krediet met € 31.395,00 is vanaf 2023 tot 2025 niet gehonoreerd maar deels opgevangen door bezuinigingen in 2023/2024. De laatste facturen migratie ontvangen we in 2025 en zal uiteindelijk leiden tot overschrijding van het krediet. De daadwerkelijke overschrijding zullen we direct melden bij team financiën.

71104003 Reh.plan Angerlosew Bingerdenseweg en Breedestr

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Nieuw uitgangspunt en akkoord B&W: groot deel GOW 50 wordt afgeschaald naar GOW 30.

Technische oplevering werk: uitgevoerd. PVO opgesteld. Onderhoudstermijn aannemer loopt.

Momenteel veel klachten over trillingen & te hoge snelheid.

Inrichting groen vanuit project van Buiten in Beinum nog niet uitgevoerd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Werkzaamheden zijn medio juli 2024 afgerond. Weg is opengesteld. Onderhoudstermijn aannemer loopt.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De onderhoudstermijn van de aannemer loopt nog. Mogelijk komen er nog extra (juridische) kosten. Het krediet kan nog niet worden afgesloten. Hierop wordt ook teruggekomen in de IBB van 2025.

71104004 Rehabilitatieplan wegen 2020-2023

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er is inmiddels een nieuw meer jaren investeringsplan Wegen Plus. Daarin wordt rekening gehouden met de projecten die nog niet zijn uitgevoerd, maar tevens met nieuwe projecten, het wegencategoriseringplan en Watertakenplan. Dit om uiteindelijk werk met werk te maken. Het restant krediet Rehabilitatieplan wegen 2020-2023 gaat op in de projecten die worden gerealiseerd in het nieuwe MIP plus wegen 2024-2028.

Daarnaast wordt er dit jaar nog een meerjarenplan gemaakt voor groot onderhoud wegen en deze werken worden gefinancierd uit de bestemmingsreserve wegen. Dit plan wordt in 2025 voorgelegd aan de gemeenteraad.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Er is onvoldoende tijd geweest om alle deelprojecten uit het Rehabilitatieplan wegen 2020-2023 uit te voeren. In het nieuwe meerjarenplan wegen 2024-2028 plus, zijn daarom kosten begroot voor de inhuur van externe deskundigen, zodat de projecten gerealiseerd kunnen gaan worden.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De gereserveerde middelen gaan mee naar de projecten uit het vastgestelde nieuwe MIP wegen plus 2024-2028.

71104006 Rehabilitatieplan oranjesingel

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

SO-VO-DO fase zijn doorlopen. Participatie met stakeholders afgerond. Contractstukken klaar. Second opinion doorgevoerd. Dimensionering riool is lopende proces opnieuw doorgerekend en is aangepast. Voor verblijfspleintje is gekozen voor hoogwaardig materiaal. Opdracht voor deze straat was een klimaatbestendige inrichting. Afkoppelkansen, meer groen, circulariteit en duurzaamheidsmaatregelen zijn zoveel als mogelijk in project ingepast.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Werk is gestart op 17 maart 2025. Oplevering rond bouwvakvakantie.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Binnen bestaand krediet kan de uitvoering van het werk worden aanbesteed. De raming voor het aanvragen krediet van de totale kosten is twee jaar geleden ingediend. Er is echter sprake van een forse kostenstijging, De dimensionering van het riool hebben we na herberekening moeten aanpassen (van Infiltratie Transport riool 400/600 naar IT 800) met als gevolg dat er veel meer grondwerk is met bijkomende werkzaamheden. De engineeringskosten zijn fors toegenomen (veel meer uren dan vooraf ingeschat, vooral als gevolg van participatie en de verwerking van de stukken ervan). Ook de doorlooptijd uitvoeringsperiode gaat langer worden dan vooraf is ingeschat. Dat betekent weer meer uren voor inhuur directie en toezicht t.l.v. uitvoering werk.

Kijkend naar bovenstaand wordt nu ingeschat dat totale meerkosten € 200.000 gaan bedragen en dat het totale krediet dat we nu hebben dus onvoldoende zal zijn. Oplossing is deels gevonden vanuit bijdrage WTP en Verlichtingsplan. Resterend bedrag van 100K meenemen in IBB 2025.

Risicovol project gezien opgave. Archeologie, niet ontplofbare resten, diepte van nieuw te leggen riool en bemalingsplan kunnen nog verdere meerkosten met zich mee gaan brengen. Dat is niet te voorzien.

71111000 Beheersplan OV Masten 2017-2020

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De vervanging loopt momenteel op schema.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De vervanging is in het verleden anders vorm gegeven dan in de planvorming voorzien. Er wordt daarom uitvoering gegeven aan een aangepast plan, om weer zoveel mogelijk vorm en inhoud te geven aan de oorspronkelijke planvoering. Daarbij loopt de aannemer tegen praktische problemen aan, zoals kabels en leidingen die bij de Klic van het Kadaster niet bekend zijn. In 2025 hopen we de plannen te kunnen afronden,

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De vervanging is in het verleden anders vorm gegeven dan in de planvorming voorzien. Er wordt daarom uitvoering gegeven aan een aangepast plan, om weer zoveel mogelijk vorm en inhoud te geven aan de oorspronkelijke planvoering.

71111001 Beheersplan OV Armaturen 2017-2020

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De vervanging loopt momenteel op schema.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De vervanging is in het verleden anders vorm gegeven dan in de planvorming voorzien. Er wordt daarom uitvoering gegeven aan een aangepast plan, om weer zoveel mogelijk vorm en inhoud te geven aan de oorspronkelijke planvoering. Daarbij loopt de aannemer tegen praktische problemen aan, zoals kabels en leidingen die bij de Klic van het Kadaster niet bekend zijn.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De vervanging is in het verleden anders vorm gegeven dan in de planvorming voorzien. Er wordt daarom uitvoering gegeven aan een aangepast plan, om weer zoveel mogelijk vorm en inhoud te geven aan de oorspronkelijke planvoering.

71111002 Beheersplan OV Masten 2021-2024

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De vervanging loopt momenteel op schema.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De vervanging is in het verleden anders vorm gegeven dan in de planvorming voorzien. Er wordt daarom uitvoering gegeven aan een aangepast plan, om weer zoveel mogelijk vorm en inhoud te geven aan de oorspronkelijke planvoering.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De vervanging is in het verleden anders vorm gegeven dan in de planvorming voorzien. Er wordt daarom uitvoering gegeven aan een aangepast plan, om weer zoveel mogelijk vorm en inhoud te geven aan de oorspronkelijke planvoering. Daarbij loopt de aannemer tegen praktische problemen aan, zoals kabels en leidingen die bij de Klic van het Kadaster niet bekend zijn.

71111003 Beheersplan OV Armaturen 2021-2024

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De vervanging loopt momenteel op schema.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De vervanging is in het verleden anders vorm gegeven dan in de planvorming voorzien. Er wordt daarom uitvoering gegeven aan een aangepast plan, om weer zoveel mogelijk vorm en inhoud te geven aan de oorspronkelijke planvoering. Dat herstel kost tijd. Daarbij loopt de aannemer tegen praktische problemen aan, zoals kabels en leidingen die bij Klic van het Kadaster niet bekend zijn.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De vervanging is in het verleden anders vorm gegeven dan in de planvorming voorzien. Er wordt daarom uitvoering gegeven aan een aangepast plan, om weer zoveel mogelijk vorm en inhoud te geven aan de oorspronkelijke planvoering.

71111004 OV Binnenstad klassieke masten (2022)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De vervanging loopt momenteel op schema.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De vervanging loopt loop achter op schema. Er wordt bij de omvorming van regulier naar klassiek tegen praktische problemen aangelopen die moeten worden opgelost (bijv. een ondergrond die vol ligt met kabels en leidingen). Begin 2026 wordt na verwachting e.e.a. afgerond.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De vervanging loopt momenteel op schema.

71111005 OV Binnenstad klassieke armaturen (2022)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De vervanging loopt momenteel op schema.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De vervanging loopt loop achter op schema. Er wordt bij de omvorming van regulier naar klassiek tegen praktische problemen aangelopen die moeten worden opgelost (bijv. een ondergrond die vol ligt met kabels en leidingen). Begin 2026 wordt na verwachting e.e.a. afgerond.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De vervanging loopt momenteel op schema.

71115001 Parkeervakken binnenstad

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De inrichting van de parkeervakken is uitgevoerd volgens plan.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De afronding van de parkeervakken loopt door tot voorjaar 2025. 1 februari 2025 is de herijking parkeren binnenstad in gegaan. Het grootste deel van de vakken was tijdig klaar. Enkele maatoplossingen vergden iets meer tijd. De bebording kon pas op het laatste moment gerealiseerd worden.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De kleine overschrijding is ontstaan doordat na participatie meer maatwerk nodig was.

71116001 Voorzieningengebouw passantenhaven

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

onderzoek door GWW ingenieurs afwachten

Beheer in handen BUA gebouwbeheer, is buiten invloed beheerder leefomgeving gekomen in 2024

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

idem

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Voorzieningen gebouw is betaald uit exploitatie budget haven.

71170001 Verlichting Martinitoren

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De installatie is vervangen door ledverlichting. Deze is energiezuiniger, heeft meer instel mogelijkheden en is op afstand te bedienen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De werkzaamheden zijn in 2024 afgerond.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Er waren geringe meerkosten dan begroot door noodzakelijke aanpassingen in de montage en constructie.

De meerkosten hadden betrekking op het onderhoud en zijn opgevangen binnen de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen.

71179000 Uitv.beleidsplan spelenbewegen en ontmoeten

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op dit moment wordt het project via een pilot door Warkhouse uitgevoerd voor de wijk Noordelijk Molenveld. De pilot wordt uitgevoerd binnen de kaders van het beleidsplan bewegen, ontmoeten en spelen. Na deze pilot zal het project ook voor andere wijken opgestart worden.

Project is afgerond. Andere locaties volgen later

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het pilotproject in Molenwijk wordt onder begeleiding van Warkhouse samen met inwoners uitgevoerd. De pilot is grotendeels gerealiseerd en wordt dit jaar opgeleverd.

Na deze pilot vervolgens de uitvoering voor andere wijken opgestart worden.

Project is afgerond. Andere locaties volgen later

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De pilot wordt uitgevoerd binnen de beschikbaar gestelde middelen. Het restant krediet wordt overgeheveld en in stand gehouden.

Project is afgerond. Andere locaties volgen later

Restant krediet wordt gebruikt voor locatie Waterstraat

71241018 Investering riolering 2024 (AT 40 jaar)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Deze investering is voor de vervangingen van de diverse riolering zoals omschreven staat in het watertakenplan Olburgen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Er lopen diverse projecten waarin de riolering aangepakt gaat worden, denk hierbij aan Flora 23 en de oranjesingel.

Bovengenoemde projecten zijn in voorbereiding of zijn inmiddels al aanbesteed.

Ook de relining Kraakselaan is aan besteed, en zal halverwege 2025 worden uitgevoerd.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

vooralsnog is hier niks over de melden, en gaat het volgens planning. Zodra er in de projecten iets misgaat, zal er door de projectleder het college op de hoogte worden gebracht.

71241019 Investering riolering 2024 (AT 5 jaar)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er worden plannen gemaakt, voor meerjaren onderhoud.

Denk hierbij aan het contract voor het beheer en onderhoud van de rioolgemalen en Drukrioolunits.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het onderhoudsbestek voor het beheer en onderhoud rioolgemalen en drukrioolunits is aanbesteed eind 2024/begin 2025

De firma Remondis zal deze werkzaamheden op zich gaan nemen.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Dit is allemaal opgenomen in het watertakenplan Olburgen.

71241601 Kraakselaan relinen

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het werk is aanbesteed. De opdracht zal vergund worden aan het bedrijf MJ. Oomen

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Begin 2025 zijn de stukken ter besluitvorming naar het College gebracht.

Maandag 24 maart heeft het start overleg plaatsgevonden, en de planning zal zijn dat er rond week 20 gestart zal worden met de werkzaamheden.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Tot op heden hierover niks te melden. De Aannemer heeft scherp ingeschreven.

Tijdens het startoverleg zijn er geen punten naar voren gekomen, waaruit zou blijken dat er eventueel meer kosten worden ingediend.

71277000 Vitale Binnenstad Algemeen

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De binnenstad is een belangrijke economische motor. Door de winkelstraten en parkeerterrein Kloostertuin opnieuw in te richten willen wij de aantrekkelijkheid van de binnenstad behouden en versterken voor zowel bezoekers als bewoners. Naast het opwaarderen van het kernwinkelgebied, willen wij met bewoners en ondernemers bezien hoe wij het parkeren en de verkeersafwikkeling voor de gehele binnenstad kunnen optimaliseren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Hoewel Corona de planvoorbereidingen heeft bemoeilijkt -zo was een goede communicatie met de 'achterban' niet altijd even goed mogelijk- zijn er goede vorderingen gemaakt. Bestek voor de herinrichting van de Kloostertuin is op basis van een vastgesteld DO in de markt gezet. De uitvoering is ter hand genomen. Deze zal gefaseerd plaatsvinden, waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van de supermarkten en hun klanten door tijdens de uitvoering deze winkels toegankelijk te houden.

In het verslagjaar is meer inzicht verkregen in de gewenste en door te voeren parkeer- en verkeersmaatregelen. Deze zullen deels worden meegenomen in de nadere uitwerking van de her in te richten winkelstraten. Met de nodige armslag is een daadwerkelijke herinrichting van de winkelstraten voorzien in 2022, maar mogelijk kan in het najaar van 2021 hier al mee worden gestart om vervolgens de drukke decembermaand te ontzien. Gelijktijdig met de herinrichting wordt het riool vervangen. Veel langer uitstel is gelet op de kwaliteit van de riolering niet verantwoord.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Voor de revitalisatie is een bedrag beschikbaar van € 4,4 miljoen. Met de huidige inzichten verwachten we dat dit bedrag toereikend is. is inmiddels is duidelijk dat er 1097831,00 over is. Dus het krediet kan hiermee bee"indigd worden .

71277005 Vitale Binnenstad Kloostertuin

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De opnieuw ingerichte Kloostertuin heeft geresulteerd in méér parkeerplaatsen en een betere scheiding van de verschillende verkeersdeelnemers. Met de aanleg is geanticipeerd op de uitbreidingen van de supermarkten van Plus (voorheen COOP) en AH. Een klein deel moet nog opnieuw worden ingericht. Daarvoor was het wachten op de uitbreiding van AH. De ontwikkelaar-eigenaar van AH komt met een geheel nieuw uitbreidingsplan, waarbij door hem ook de inrichting van de buitenruimte wordt meegenomen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De ontwikkelaar en eigenaar van supermarkt AH heeft recent (oktober 2024) laten weten dat de uitbreiding van supermarkt AH langer op zich laat wachten. Er wordt door hem -nu hij eigenaar is geworden van een aangrenzend woon- bedrijfsperceel - een geheel nieuw plan ontwikkeld, met gevolgen voor het nog in te richten openbaar terrein vóór deze nieuwe supermarkt. Om die reden is het niet langer opportuun om de voor het nog gedeeltelijk opnieuw in te richten openbare terrein middelen te reserveren. Daarbij in ogenschouw nemende dat de ontwikkelaar bereid is om in zijn uitbreidingsplan tevens de hiervoor noodzakelijke aanpassingen in de aangrenzende openbare ruimte mee te nemen.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Zie onderstaande eerder gemaakte opmerking:

Er behoeft niet langer budget te worden gereserveerd. Met ontwikkelaar worden afspraken gemaakt dat door hem ná gerealiseerde uitbreiding de omgeving wordt (her) ingericht.

Doordat er een geheel nieuw uitbreidingsplan komt, waarin de ontwikkelaar ook de aanpassingen van de aangrenzende openbare ruimte voor zijn rekening neemt kan het tot nu toe hiervoor gereserveerde budget komen te vervallen. Budget hoeft aldus niet te worden overgeheveld van 2024 en daarna naar 2025!!

71277015 Vitale Binnenstad Verkeer en Vervoer

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Voorbereiding kosten Herijking parkeren goedgekeurd en afgerond

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Alle projecten zijn gerealiseerd en daarmee kan het krediet worden afgesloten.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Deze overschrijding komt uit voorgaande jaren en wordt meegenomen bij het afsluiten van alle projecten Vitale Binnenstad in 2025. Per saldo was er voldoende budget voor alle projecten Vitale Binnenstad.

71277020 Rehabilitatieplan Singels

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het ingenieursbureau is gestart met zijn werkzaamheden om de 3 projecten uit het MIP Plus op te pakken. De voorbereidingen voor de entreepoorten zijn nog niet opgestart.

Er is al wel een start gemaakt, met de voorbereidende werkzaamheden voor de kraakselaan en het fietspad Didamseweg.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De uitvraag naar de diverse ingenieursbureaus is gedaan om een plan van aanpak te schrijven voor drie projecten binnen het MIP wegen Plus 2024-2028. De Firma Roelofs is het ingenieursbureau geworden voor de 3 projecten. De voorbereidende werkzaamheden zijn inmiddels opgestart.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Valt nog niks over te melden.

71312000 Groen spelen en water Naar buiten in Beinum

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het project wordt uitgevoerd conform de vastgestelde visie naar buiten in Beinum.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het project ‘Naar Buiten in Beinum’ bestaat uit drie onderdelen:

Groenrenovatie
De 1e, 2e en 3e fase van de groenrenovatie zijn gerealiseerd. Fase 4 is de afsluitende fase, de afronding ervan staat gepland voor uiterlijk 2025.

Naar Buiten in Beinum
In 2020 zijn de werkzaamheden gestart en is een projectenlijst opgesteld voor de werkzaamheden die uitgevoerd zullen gaan worden. Voor deze projecten zijn - op basis van ontwerpsessies met inwoners - ontwerpen gemaakt. De realisatie is gestart en de afronding staat gepland voor uiterlijk 2025. Het onderdeel spelen is hier aan toegevoegd door de extra gelden die zijn toegekend. Het streven was om deze werkzaamheden aan het eind van het jaar 2024 of begin 2025 af te ronden. Dit onderdeel van Naar Buiten in Beinum loopt echter in de tijd iets uit i.v.m. de natte weersomstandigheden in het voorjaar en een gedeelte van de zomer van dit jaar waardoor deze werkzaamheden naar achteren zijn geschoven. Wat het onderdeel spelen betreft, is een extra participatieronde in het proces ingevoegd en hebben we te maken met lange levertijden i.v.m. de krapte op de arbeidsmarkt bij deze bedrijven. Hierdoor loopt ook dit project uit. Streven is nu om voor uiterlijk 2025 het gehele project Naar Buiten in Beinum afgerond te hebben.

Vijvers
Dit project is afgelopen zomer afgerond. Op dit moment loopt de onderhoudstermijn nog.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Het einde van het project komt in zicht. Het blijkt nu dat niet alle deelprojecten van de visie gerealiseerd kunnen worden binnen het beschikbare budget. Daarom zijn keuzes gemaakt om een aantal deelprojecten niet uit te voeren. Hierbij is gekeken naar de projecten die meer het algemene belang van Beinum raken en projecten die de leefomgeving van de inwoners van Beinum verbeteren (projecten op buurt- en straatniveau). De projecten in het algemeen belang van Beinum zijn geschrapt en in de projecten die de leefomgeving van de inwoners verbeteren zijn een aantal keuzes gemaakt. Daarnaast zal samen met de Wijkraad van Beinum een keuze gemaakt worden welke speelplaatsen van het onderdeel spelen worden uitgevoerd. Met deze bijstelling is de verwachting dat het resterende deel van het project binnen het beschikbare budget wordt uitgevoerd. De reden van deze bijstelling ligt vooral in de sterk gestegen prijzen van materialen, lonen, etc., uitstel en verschuiving van (deel)projecten door diverse oorzaken (Corona, Flora & Fauna, natte weersomstandigheden).

71331001 Civiele kunstwerken 2022

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Werkzaamheden aan damwand, wrijfstijlen buitenhaven zijn vervangen en weer veilig.

Vervanging houten brug Zanderskamp aanbesteed, uitvoering begin 2025

Houten brug Hessengracht aanbesteed overleg Liander i.v.m. verleggen gasleiding uitvoering begin 2025

Brugdek deklaag vervangen aanbesteed en uitvoering begin 2025

Vervangen trappen buitenhaven opdracht verstrekt echter door hoogwater uitvoering nog niet mogelijk, wacht op een keer laag water

Keermuur Blekerskade, opdracht verstrekt voor balustrade (veiligheid) nog niet gerealiseerd

Opdracht voor herstelwerk keermuren voor eind dit jaar uitvoering 2025

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Deel van de geplande investeringen (2023 totaal €300.00) gerealiseerd €103.000, resterende in te plannen voor 2025.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

De gerealiseerde opdracht van €103.000 is nog niet geheel gefactureerd.

De in de kadernota van 2022 opgenomen bedragen zijn benodigd voor 2025 onderzoek en realisatie investeringswerken genoemd in beheerplan civiele kunstwerken

72110001 Verkeersveiligheidsplan

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De kwaliteit is op orde.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Naar verwachting zal het verkeerscirculatieplan voor de zomer 2025 worden opgeleverd.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Het budget is toereikend

78100107 Ontwikkelingen Turfhaven

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er is een onderzoek geweest naar de ontwikkelmogelijkheden van de turfhaven. De resultaten hiervan zijn gepresenteerd aan de raad. Op grond van het rapport is afgesproken dat we de basis in de

turfhaven op orde brengen en dan gaat het in eerste instantie om het voorzieningengebouw en de reserveer/betaalmogelijkheden. Met de eigenaren van LOC17 BV was contractueel vastgelegd dat zij in de GTW-loods een voorzieningengebouw zouden realiseren, dat dan door de gemeente zou worden gehuurd. Desgevraagd staan de eigenaren er welwillend tegenover om af te zien van deze afspraak. Gesprekken met betrokkenen gevoerd, contract aangepast, havengebouw aangekocht, aanpassingen aan gebouw volgens planning

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Op basis van het gepleegde onderzoek naar de ontwikkelmogelijkheden van de turfhaven, is nu gestart met de prioriteiten voorzieningengebouw en betaal/reserveermogelijkheden. We streven naar afronding gedurende het nieuwe havenseizoen.

Geld (indicator)

Geld (toelichting)

Voor het op orde brengen van de basis en meerjarig onderhoud wordt op dit moment gezocht naar een adequate financiering.

Toelichting reserves, voorzieningen

Reserves

Algemene reserve:

Opvang van incidentele tegenvallers c.q. het beschikbaar hebben van weerstandsvermogen (bufferfunctie).

BR Arbeidsvoorwaardenmaatregelen:
Dekking van incidentele uitgaven als gevolg van arbeidsvoorwaarden maatregelen, zoals Vut, ouderschapsverlof, seniorenverlof, arbeidsknelpunten en beloningsdifferentiatie. De reserve kan alleen worden aangewend indien daarover overeenstemming is bereikt met het Georganiseerd Overleg (GO). *[De rol van het GO is inmiddels overgenomen door de OR.].* De structurele toevoeging is jaarlijks € 5.104.

BR Kapitaallasten:
Reserve ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten die voortvloeien uit investeringen. Aangezien er aan bestemmingsreserves geen bespaarde rente wordt toegevoegd, dekt deze bestemmingsreserve feitelijk de afschrijvingslasten van investeringen af.

BR Mobiliteitsfonds parkeercapaciteit:
Dekking van toekomstige uitgaven voor parkeerfaciliteiten. De voeding vindt plaats door stortingen in dit fonds bij de aanvraag van relevante omgevingsvergunningen.

BR Openbare verlichting:
Reserve ter dekking van de (vervangings) investeringen in verband met de openbare verlichting.

BR Huisvesting onderwijs (IHP):
Reserve ter dekking van de (vervangings) investeringen in verband met het basisonderwijs. De structurele toevoeging is jaarlijks € 20.845 en daarnaast worden de huurinkomsten van de integrale kindcentra toegevoegd aan deze reserve.

BR Vervanging speeltoestellen:
Reserve ter dekking van de (vervangings) investeringen in verband met speeltoestellen geplaatst op openbare speelvoorzieningen. De structurele toevoeging is jaarlijks € 413.

BR BUIG-budget (Inkomensdeel WWB):
De bestemmingsreserve BUIG (Bundeling Uitkering Inkomensvoorziening Gemeenten) is bedoeld om tekorten op het inkomensdeel (WWB) geheel of gedeeltelijk af te dekken. Toekomstige positieve saldo's worden ten gunste van deze reserve gebracht, negatieve saldo's worden hieraan onttrokken. Deze bestemmingsreserve is in 2013 ingesteld. Bij de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen in november 2019 heeft de raad besloten er een plafond aan te verbinden van €800.000.

BR Groot onderhoud kapitaalgoederen:
In afwachting van het beheerplan is de voorziening in 2019 omgezet naar een bestemmingsreserve. Er is een geactualiseerd onderhoudsplan opgesteld dat naar verwachting in Q2 2023 door de Raad kan worden vastgesteld. De bestemmingsreserve wordt dan omgezet in een voorziening.

BR Digitaal Werken:
Voor de verdere realisatie van het programma 'digitaal werken en dienstverlenen' is bij de bestemming van het resultaat in het kader van de jaarrekening 2017 deze reserve ingesteld. Het restant van deze reserve is bestemd voor een onderzoek naar het borgen van de ICT samenwerking voor de toekomst. Daarnaast wordt deze reserve ingezet voor onderzoek naar de bedrijf continuïteit (bij een cyberaanval of ander ICT veiligheidsincident).

BR Rehabilitatie van wegen:
Bij de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen in november 2019 heeft de raad besloten om deze reserve in te stellen. De bestemmingsreserve is bedoeld om het overschot op het begrotingsbudget rehabilitaties wegen - dat bestemd is voor kapitaallasten in verband met investeringskredieten – te reserveren. Ook de vergoedingen voor degeneratie(kosten) van wegen, die worden ontvangen van nutsbedrijven in verband met door hen uitgevoerde graafwerkzaamheden, worden aan deze bestemmingsreserve toegevoegd. De ruimte in de bestemmingsreserve wordt betrokken bij de uitwerking van investeringsplannen voor rehabilitaties.

BR Wachtgeldverplichting:
Bij de jaarrekening 2021 is de voorziening wachtgeld opgeheven omdat het niet voldeed aan de uitgangspunten van het BBV. De vrijgevallen middelen zijn overgeheveld naar een bestemmingsreserve. Omdat twee wethouders uit het oude college niet zijn teruggekomen na de

verkiezingen mag er weer een voorziening worden gevormd. In 2022 is € 178.000 onttrokken waarvan € 149.000 is gestort in de voorziening.

BR Wegen:
Vanwege het ontbreken van een actueel beheerplan is de voorziening wegen bij de jaarrekening 2021 omgezet naar een bestemmingsreserve. De middelen worden ingezet om de kosten voor groot onderhoud van de wegen te dekken.

BR SW bedrijven:
Bij de jaarrekening 2021 is besloten een bestemmingsreserve SW bedrijven in te stellen om de compensatie voor omzetverlies bij SW-bedrijven in 2023 (gedeeltelijk) te kunnen dekken.

BR Transformatie beschermd wonen:
Het woonplaatsbeginsel voor Beschermd Wonen wordt van toepassing, waarbij gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor de toewijzing naar beschermd wonen. Voor de transformatie ontvangen wij middelen uit het regiobudget. Met deze middelen moeten wij voorzieningen opbouwen om inwoners zoveel mogelijk in de eigen gemeente een beschermd thuis te bieden.

BR Omgevingswet:
Reserve t.b.v. de implementatie van de omgevingswet. In Doesburg gebeurt dit gefaseerd en gebiedsgericht. Gemeenten hebben tot 2030 de tijd voor de transitie naar een permanent omgevingsplan.

BR Nationaal isolatieprogramma:
Reserve t.b.v. een meerjarig uitvoeringprogramma, dat vanaf 2023 in meerdere tranches wordt aangevuld met een specifieke uitkering vanuit de rijksoverheid.

BR Uitvoeringskosten klimaat:
Gereserveerde middelen voor de gemeentelijke uitvoeringskosten van het klimaatakkoord.

BR Overgehevelde middelen:
Reservering van begrote middelen die in het verslag jaar niet tot uitgaven/lasten hebben geleid en in het volgende jaar worden ingezet. In 2024 betreft het de reservering voor de volgende posten: Praktijk ondersteuner huisartsen, compensatie alleenverdienersproblematiek, uitvoeren economische visie, uitvoeren toeristische visie, en versaasing en verbetering veiligheid ICT. Voor de praktijkondersteuner zijn in de begroting 2024 middelen begroot. De werving van de praktijkondersteuner heeft echter wat langer geduurd en deze start pas in 2025. Daarom moeten deze middelen worden gereserveerd voor 2025. Voor de alleenverdieners is geld beschikbaar gesteld bij de septembercirculaire 2024. Deze middelen zijn bestemd om alleenverdienende huishoudens te ondersteunen die door een samenloop van sociale zekerheid, toeslagen, en fiscaliteit een lager besteedbaar inkomen dan een vergelijkbaar huishouden in de bijstand. Als gevolg van overheidsbeleid moeten de alleenverdienende huishoudens rondkomen van minder dan het bestaansminimum. De gemiste huur- en zorgtoeslag kan met deze uitkering worden gecompenseerd vanuit de individuele bijzondere bijstand. De uitvoering start begin 2025. Het uitvoeren van de economische visie is in 2024 niet tot stand gekomen vanwege een gebrek aan capaciteit, dit wordt uitgevoerd in 2025. De overgehevelde middelen voor de toeristische visie betreffen gelden voor projecten die in 2024 zijn gestart en deels zijn uitgevoerd, maar waarvan de afronding in 2025 plaats vindt. Hetzelfde is het geval voor de versaasing en verbetering veiligheid ICT.

Voorzieningen

Vrz. Wachtgeldverplichtingen wethouders:
Voorziening ter dekking wachtgeldverplichtingen aan wethouders.

Vrz. Pensioenen wethouders:
Voorziening voor de verplichting die de gemeente heeft voor de uitbetaling van pensioenen. Naast de dekking via deze voorziening heeft de gemeente ook een verzekering bij ASR. Bij de berekening van de hoogte van de actuariële waarde van de verplichting is uitgegaan van een rentepercentage van 2.325 %. Voor de bepaling van sterfte is uitgegaan van periodetafel GBM/V 2010-2015.

Vrz. Onderhoud Turfhaven:
Deze voorziening is ingesteld om het nodige onderhoud en vervangingsinvesteringen te kunnen bekostigen aan de Turfhaven (inclusief camperplaatsen). Daarom wordt elk jaar een bedrag gedoteerd.

Vrz. verlofsparen:
Deze voorziening geeft de verplichting weer voor werknemers die verlof sparen om in diverse levensfasen extra verlof op te nemen of om eerder te stoppen met werken.

Vrz. Onderhoud gemeentegebouwen:
Voorziening ter dekking van de onderhoudskosten van de gemeentegebouwen. De voorziening is gebaseerd op het meerjarig onderhoudsplan voor de gemeentelijke gebouwen dat is vastgesteld in 2023.

Vrz. Riolering middelen derden:
Deze voorziening dient ter egalisatie van de tarieven. Jaarlijkse tekorten of overschotten worden verrekend met de voorziening.

Vrz. Vervangingsinvesteringen riolering:
Jaarlijks mag op basis van het vGRP (Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan) een bedrag worden gespaard voor vervangingsinvesteringen op het gebied van de riolering.

Vrz. Afvalstoffen middelen derden:
Deze voorziening dient ter egalisatie van de tarieven. Jaarlijkse tekorten of overschotten in de exploitatie worden verrekend met de voorziening.

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

Omschrijving (toelichting)

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik

criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 28 november 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.518.450. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding
Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 2.715.353 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.518.450.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Het gaat hierbij om de afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) die de door de raad bij de financiële verordening gestelde verantwoordingsgrens van € 50.000 voor rechtmatigheid te boven gaan.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Excel-tabel

	Bedrag
1. Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	1.965.723
Totaal onrechtmatigheden voorwaardencriterium (A)	**1.965.723**
2. M&O criterium	
Nieuwe vorderingen bijstandscliënten	5.389
Totaal onrechtmatigheden M&O criterium (B)	**5.389**
3 Begrotingscriterium	
Overschrijding lasten programma's	735.000
Overschrijding investeringskredieten	9.241
Totaal begrotingsonrechtmatigheden (C)	**744.241**
Acceptabele begrotingsonrechtmatigheden (D)	569.000
Niet acceptabele begrotingsonrechtmatigheden	**175.241**
Totaal onrechtmatigheden (A+B+C)	**2.715.353**
Waarvan acceptabel (D)	569.000
Waarvan niet acceptabel	**2.146.353**

Grensbedrag	
Totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves	50.615.000
Grensbedrag (3%)	1.518.450

Acceptabele begrotingsonrechtmatigheden:	
Acceptabele overschrijdingen programma 1	304.000
Open einde regelingen programma 2	151.000
Acceptabele overschrijdingen algemenen dekkingsmiddelen	114.000
Totaal acceptabele begrotingsonrechtmatigheden	569.000

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Totaaloverzicht exploitatiebudgetten inclusief begrotingsresultaat en rekeningresultaat

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
Lasten					
0.1 Bestuur	**926.907**	**1.010.669**	**1.095.169**	**1.083.336**	**11.833**
0.10 Mutaties reserves	**1.525.842**	**828.316**	**2.211.317**	**2.211.316**	**1**
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	**0**	**0**	**17.324**	**0**	**17.324**
0.2 Burgerzaken	**324.666**	**389.989**	**489.989**	**505.016**	**-15.027**
0.4 Overhead	**7.474.922**	**6.908.392**	**6.516.934**	**6.336.424**	**180.510**
0.5 Treasury	**24.949**	**48.196**	**98.196**	**90.647**	**7.549**
0.61 OZB woningen	**181.037**	**262.277**	**262.277**	**331.548**	**-69.271**
0.62 OZB niet-woningen	**6.669**	**27.077**	**27.077**	**18.202**	**8.875**
0.63 Parkeerbelasting	**1.812**	**0**	**0**	**0**	**0**
0.64 Belastingen Overig	**66.999**	**59.821**	**59.821**	**51.383**	**8.438**
0.8 Overige baten en lasten	**20.183**	**85.000**	**85.000**	**177.827**	**-92.827**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	**-42.465**	**0**	**0**	**-30.745**	**30.745**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**742.434**	**832.920**	**844.920**	**819.157**	**25.763**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**279.798**	**442.420**	**696.920**	**704.327**	**-7.407**
2.1 Verkeer en vervoer	**1.230.465**	**1.558.713**	**1.608.222**	**1.761.146**	**-152.924**
2.2 Parkeren	**207.821**	**98.323**	**118.125**	**111.774**	**6.351**
2.3 Recreatieve havens	**119.398**	**87.584**	**87.584**	**92.655**	**-5.071**
2.4 Economische havens en waterwegen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
2.5 Openbaar vervoer	**744**	**2.056**	**2.056**	**1.032**	**1.024**
3.1 Economische ontwikkeling	**175.706**	**293.451**	**255.451**	**278.750**	**-23.299**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**13.574**	**4.473**	**4.473**	**6.260**	**-1.787**
3.4 Economische promotie	**313.573**	**368.869**	**338.869**	**335.264**	**3.605**
4.1 Openbaar basisonderwijs	**10.246**	**47.410**	**47.410**	**81.307**	**-33.897**
4.2 Onderwijshuisvesting	**40.562**	**150.942**	**174.942**	**158.210**	**16.732**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**1.104.661**	**666.959**	**1.064.959**	**973.660**	**91.299**
5.1 Sportbeleid en activering	**378.737**	**243.636**	**318.636**	**333.134**	**-14.498**
5.2 Sportaccommodaties	**719.483**	**643.280**	**678.280**	**660.322**	**17.958**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**48.927**	**28.328**	**28.328**	**24.844**	**3.484**
5.4 Musea	**198.994**	**99.361**	**250.815**	**225.326**	**25.490**
5.5 Cultureel erfgoed	**566.428**	**189.740**	**189.740**	**227.979**	**-38.239**
5.6 Media	**242.027**	**240.186**	**471.726**	**393.308**	**78.418**

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**1.226.244**	**907.861**	**976.803**	**1.027.468**	**-50.665**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**2.329.041**	**928.804**	**3.061.804**	**2.891.778**	**170.026**
6.2 Wijkteams	**641.124**	**1.201.145**	**1.330.145**	**1.427.522**	**-97.377**
6.3 Inkomensregelingen	**6.692.160**	**5.992.470**	**6.226.470**	**6.287.113**	**-60.643**
6.4 Begeleide participatie	**1.577.259**	**1.774.610**	**1.594.610**	**1.590.137**	**4.473**
6.5 Arbeidsparticipatie	**1.052.941**	**750.478**	**1.118.767**	**1.211.077**	**-92.310**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**576.450**	**691.732**	**646.732**	**671.582**	**-24.850**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**3.420.837**	**3.872.587**	**3.803.587**	**3.748.430**	**55.157**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**5.972.939**	**5.771.843**	**7.528.843**	**7.833.046**	**-304.203**
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	**64.218**	**168.015**	**128.015**	**112.088**	**15.927**
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	**24.070**	**106.755**	**106.755**	**62.497**	**44.258**
7.1 Volksgezondheid	**462.333**	**575.793**	**615.793**	**551.037**	**64.756**
7.2 Riolering	**926.097**	**971.859**	**1.041.883**	**1.111.312**	**-69.429**
7.3 Afval	**1.554.237**	**1.286.468**	**1.386.468**	**1.588.912**	**-202.444**
7.4 Milieubeheer	**790.485**	**373.899**	**987.899**	**1.000.203**	**-12.304**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**138.344**	**97.286**	**97.286**	**72.581**	**24.705**
8.1 Ruimtelijke ordening	**404.050**	**355.527**	**380.010**	**373.461**	**6.549**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**278.981**	**12.163**	**27.163**	**161.194**	**-134.031**
8.3 Wonen en bouwen	**989.342**	**757.073**	**994.043**	**930.535**	**63.508**
Totaal Lasten	**46.026.249**	**42.214.756**	**50.097.636**	**50.615.380**	**-517.744**
Baten					
0.1 Bestuur	**0**	**0**	**70.000**	**377.990**	**-307.990**
0.10 Mutaties reserves	**1.529.980**	**1.029.441**	**2.716.207**	**2.725.867**	**-9.660**
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	**0**	**637.450**	**438.110**	**0**	**438.110**
0.2 Burgerzaken	**147.587**	**139.917**	**239.917**	**266.105**	**-26.188**
0.4 Overhead	**253.855**	**135.529**	**58.529**	**124.082**	**-65.553**
0.5 Treasury	**356.091**	**231.623**	**424.623**	**431.859**	**-7.236**
0.61 OZB woningen	**1.851.045**	**1.896.878**	**1.956.878**	**1.963.007**	**-6.129**
0.62 OZB niet-woningen	**484.542**	**508.314**	**433.314**	**426.217**	**7.097**
0.63 Parkeerbelasting	**697.274**	**593.048**	**726.420**	**772.881**	**-46.461**
0.64 Belastingen Overig	**148.596**	**157.503**	**157.503**	**138.180**	**19.323**
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	**27.610.674**	**27.841.546**	**28.829.546**	**28.993.368**	**-163.822**

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
0.8 Overige baten en lasten	**607**	**0**	**0**	**411**	**-411**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**12.487**	**7.838**	**7.838**	**29.876**	**-22.038**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**12.787**	**10.057**	**10.057**	**13.859**	**-3.802**
2.1 Verkeer en vervoer	**75.201**	**33.330**	**107.330**	**140.804**	**-33.474**
2.2 Parkeren	**0**	**0**	**30.000**	**30.000**	**0**
2.3 Recreatieve havens	**75.256**	**114.246**	**84.246**	**79.045**	**5.201**
2.4 Economische havens en waterwegen	**0**	**149**	**149**	**0**	**149**
3.1 Economische ontwikkeling	**38.443**	**0**	**17.000**	**17.010**	**-10**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**4.947**	**5.828**	**5.828**	**5.394**	**434**
3.4 Economische promotie	**384.112**	**429.910**	**417.945**	**485.036**	**-67.091**
4.2 Onderwijshuisvesting	**12.986**	**11.300**	**11.300**	**12.986**	**-1.686**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**382.988**	**5.000**	**335.800**	**272.746**	**63.054**
5.1 Sportbeleid en activering	**260.782**	**83.334**	**183.334**	**198.472**	**-15.138**
5.2 Sportaccommodaties	**61.354**	**61.131**	**102.131**	**114.070**	**-11.939**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.4 Musea	**23.088**	**0**	**6.840**	**11.885**	**-5.045**
5.5 Cultureel erfgoed	**347.507**	**30.348**	**30.348**	**25.317**	**5.031**
5.6 Media	**11.540**	**0**	**231.540**	**151.323**	**80.217**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**3.907**	**3.633**	**3.633**	**407**	**3.226**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**2.559.579**	**0**	**2.618.000**	**2.769.563**	**-151.563**
6.2 Wijkteams	**0**	**0**	**0**	**74.233**	**-74.233**
6.3 Inkomensregelingen	**4.584.607**	**4.173.479**	**4.893.729**	**4.914.756**	**-21.027**
6.4 Begeleide participatie	**-25.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.5 Arbeidsparticipatie	**368.355**	**11.000**	**167.593**	**222.027**	**-54.434**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**8.664**	**17.340**	**17.340**	**4.964**	**12.376**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**648.781**	**331.850**	**331.850**	**360.219**	**-28.369**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**0**	**0**	**25.000**	**25.328**	**-328**
7.1 Volksgezondheid	**37.915**	**0**	**40.000**	**70.944**	**-30.944**
7.2 Riolering	**1.408.656**	**1.486.855**	**1.556.879**	**1.700.286**	**-143.407**

Exploitatie	Realisatie 2023 [2023]	Prim.Begr.2024 [2024]	Begroting 2024 na wijziging [2024]	Realisatie 2024 [2024]	Saldo 2024 [2024]
7.3 Afval	**1.886.964**	**1.778.946**	**1.878.946**	**2.151.826**	**-272.880**
7.4 Milieubeheer	**275.730**	**0**	**694.000**	**679.772**	**14.228**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**73.626**	**75.781**	**75.781**	**67.846**	**7.935**
8.1 Ruimtelijke ordening	**5.593**	**847**	**20.847**	**107.599**	**-86.752**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**553.612**	**3.964**	**3.964**	**128.198**	**-124.234**
8.3 Wonen en bouwen	**274.892**	**367.341**	**137.341**	**550.183**	**-412.842**
Totaal Baten	**47.449.611**	**42.214.756**	**50.097.636**	**51.635.942**	**-1.538.306**
Resultaat	**1.423.362**	**0**	**0**	**1.020.562**	**-1.020.562**

Wet Normering Topinkomens

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

De WNT is van toepassing op Gemeente Doesburg. Het voor de gemeente Doesburg toepasselijke bezoldigingsmaximum over 2023 is € 246.000. De gemeentesecretaris en de raadsgriffier kwalificeren op grond van de WNT in ieder geval als topfunctionaris. Vandaar dat hun bezoldigingsgegevens zijn opgenomen in onderstaande tabel. Naast hen zijn er bij de gemeente Doesburg geen andere functionarissen die kwalificeren als topfunctionaris in de zin van de WNT.

Bedragen in hele euro's	Dhr. P. Werkman	Mevr. D. Voorhof
Functiegegevens	**gemeentesecretaris /algemeen directeur**	**raadsgriffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2024	**01-01-2024 t/m 31-12-2024**	**01-01-2024 t/m 31-12-2024**
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,889
Dienstbetrekking 2024	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	114.713	81.858
Beloningen betaalbaar op termijn	18.645	12.938
Subtotaal	**133.358**	**94.796**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	207.114
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2024	**133.358**	**94.796**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2023		
Aanvang en einde functievervulling in 2023	**01-01-2023 t/m 31-12-2023**	**01-01-2023 t/m 31-12-2023**
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,889
Dienstbetrekking 2023	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen 2023	108.723	77.116
Beloningen betaalbaar op termijn 2023	17.726	11.067
Subtotaal 2023	**126.448**	**88.184**
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum 2023	223.000	198.000
Totale bezoldiging 2023	**126.448**	**88.184**

Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

SiSa opgave

In de jaarrekening dient rekening te worden gehouden met de regeling Single Information, Single Audit (SiSa-regeling). Dit is de verantwoording van specifieke uitkeringen van het rijk, waardoor geen afzonderlijke accountantsverklaringen meer nodig zijn. In het onderstaande overzicht zijn de specifieke uitkeringen van het rijk over 2024 voor de gemeente Doesburg opgenomen, die vallen onder de SiSa-regeling.

ocw

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			0	3	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)

ocw

			Werkelijke kosten *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€44.352	€ 47.452			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€391	€1.531	€0	€10.404	€0	€5.385
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€12.348	€24.348	€0	€ 0	€57.091	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

			Aard controle R *Indicator: C62/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 0	Ja				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 11.540	€ 0	1	150	43	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 369.855	€ 6.160	€ 0	-€ 46.455	€ 132.059	€ 67.795
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte	Hieronder per regel één gemeente(c	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte		

			kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	ode) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		1					
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*		
			€ 11.236	€ 0	€ 2.400		
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*	
			€ 0	€ 10.850	€ 0	Ja	

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*		
		1						
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/01*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D23/03*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025. *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/04*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/06*
		1	SB230059	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	€ 75.000	€ 0	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	€ 75.000
		2	SB230059	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 119.273	€ 80.217	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 119.273
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*					
		1	Nee					
		2	Nee					

ocw

IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinancierin g cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	E44B	IENW/BSK-2024/83717	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
		1	E44B	IENW/BSK-2024/83717	Nee			
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
		1	E44B	IENW/BSK-2024/83717		Nee		
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T),	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en

ocw

		ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr			gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R *Indicator: G2/01*	*Aard controle R* *Indicator: G2/02*	*Aard controle R* *Indicator: G2/03*	*Aard controle R* *Indicator: G2/04*	*Aard controle R* *Indicator: G2/05*	*Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 4.140.079	€ 46.244	€ 140.818	€ 246	€ 27.559	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente Participatiewet (PW)
			Aard controle R *Indicator: G2/07*	*Aard controle R* *Indicator: G2/08*	*Aard controle R* *Indicator: G2/09*	*Aard controle R* *Indicator: G2/10*	*Aard controle R* *Indicator: G2/11*	*Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 467.577	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				

ocw

			Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 7.558	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

				herstelopera tie kinderopvangt oeslagaffaire	T) i.v.m. de herstelopera tie kinderopvan gtoeslagaffai re	kinderopvangt oeslagaffaire		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
				Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
				Indicator: G3/07	*Indicator: G3/08*	*Indicator: G3/09*	*Indicator: G3/10*	*Indicator: G3/11*	
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderh oud	Besteding (jaar T) kapitaalverst rekking	Baten (jaar T) levensonderh oud	Baten (jaar T) kapitaalverstre kking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverst rekking (overig)
					Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
				Indicator: G4/01	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 600	€ 9.786	€ 532
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 18.452	€ 758
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8.704	€ 298
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 600	€ 36.942	€ 1.588
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderh oud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverst rekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
					Gemeente	Gemeente	Gemeente		

				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/07*	*Aard controle R* *Indicator: G4/08*	*Aard controle R* *Indicator: G4/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja	
			6	Totaal	0	0	N.v.t.	
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	
				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/16*	*Aard controle R* *Indicator: G4/17*	*Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	*Aard controle R* *Indicator: G4/19*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	

ocw

		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01* € 122.437	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03* Ja		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.*		

ocw

			Indicator: G12/01	*Indicator: G12/02*	*Indicator: G12/03*				
			€ 0	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 56.028	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 85.049	€ 69.726					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	1.3 Groot Onderhoud	€ 3.152	€ 3.152	€ 0	€ 0		
		2	2.2 Dienstverlening	€ 29.337	€ 0	€ 29.337	€ 0		

		3	2.3 Beheer en exploitatie	€ 37.237	€ 31.197	€ 6.040	€ 0	
VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: H21/01	*Indicator: H21/02*	*Indicator: H21/03*	*Indicator: H21/04*	*Indicator: H21/05*	
			Ja		€ 7.000	€ 49.928	Ja	
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H30/01	*Indicator: H30/02*	*Indicator: H30/03*	*Indicator: H30/04*	*Indicator: H30/05*	*Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 10.050	€ 11.979	€ 17.008	Ja	Nee
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 68.803	€ 68.803	€ 164.723	Ja	Nee
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 15.461	€ 15.461	€ 30.461	Ja	Nee
		4	Kansrijke Start	€ 12.369	€ 12.369	€ 27.369	Ja	Nee
		5	Mentale Gezondheid	€ 3.866	€ 3.866	€ 9.267	Ja	Nee
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 13.529	€ 13.529	€ 28.529	Ja	Nee
		7	Valpreventie	€ 36.721	€ 41.857	€ 69.207	Ja	Nee
		8	Leefomgeving	€ 7.731	€ 8.254	€ 14.040	Ja	Nee
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 1.932	€ 1.932	€ 4.752	Ja	Nee
		10	Versterken sociale basis	€ 27.831	€ 28.503	€ 50.856	Ja	Nee

		11	Mantelzorg	€ 7.731	€ 7.731	€ 42.081	Ja	Nee
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 7.731	€ 8.254	€ 14.039	Ja	Nee
		13	Welzijn op recept	€ 7.344	€ 6.928	€ 11.010	Ja	Nee
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 1.932	€ 1.932	€ 3.787	Ja	Nee
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 5.643	€ 5.643	€ 13.143	Ja	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*					
			Nee					
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*				
		1	060202 Gemeente Arnhem	€ 162.004				
VRO	**J30**	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde** Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld

ocw

			Aard controle R *Indicator: J30/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J30/02*	*Aard controle D2* *Indicator: J30/03*	*Aard controle D2* *Indicator: J30/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J30/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J30/06*
			€ 152.254	€ 714.412	0	19	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J30/07*					
			Nee					
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
			303	€ 189.630	€ 243.647	12	€ 7.510	€ 13.810
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			

			Aard controle n.v.t. *Indicator: J55/07*	*Aard controle R* *Indicator: J55/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
			316	€ 0	€ 8.000			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energiereken ing verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			1.988	680	0	283	316	0
VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/01*	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst *Aard controle R* *Indicator: J94/02*	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a *Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2). *Aard controle R* *Indicator: J94/05*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a *Aard controle R* *Indicator: J94/06*
		1	*LAI24-03728002*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
		2	*LAI23-03503318*	€ 8.000	7	0	€ 2.171	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is	Bedrag dat vanuit de specifieke	Eindverantwoording (ja/nee)			

			ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*		
		1	€ 0	€ 0	Nee		
		2	€ 0	€ 8.000	Nee		
VRO	**J117B**	**Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J117B/01*	*Aard controle R* *Indicator: J117B/02*	*Aard controle R* *Indicator: J117B/03*		
			030005 Provincie Gelderland	€ 71.629	€ 71.629		
			Kopie provinciecode	Status SMP (nog niet gestart/in ontwikkeling/afgerond)	Gebruik van pre-SMP (Ja/Nee)	Verwachte opleverdatum SMP(dd/mm/jj)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J117B/04*	*Aard controle D2* *Indicator: J117B/05*	*Aard controle D2* *Indicator: J117B/06*	*Aard controle D2* *Indicator: J117B/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J117B/08*
			030005 Provincie Gelderland	in ontwikkeling	Ja	Q4- 2025	Nee

VRO	**J209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J209/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: J209/02*	*Aard controle R* *Indicator: J209/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/04*	*Aard controle D2* *Indicator: J209/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/06*
		1	*RHA2023-03498373*	*Poort Kraakselaan*	€ 0	€ 42.500	€ 0	5
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J209/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/09*	*Aard controle R.* *Indicator: J209/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/11*	
		1	*Poort Kraakselaan*	5	Ja	Ja	Ja	
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R *Indicator: K28/01*	*Aard controle R* *Indicator: K28/02*	*Aard controle R* *Indicator: K28/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	*Aard controle R* *Indicator: K28/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 99.186	€ 2.024	€ 154.070	€ 443.493	€ 400	€ 892
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					

			Aard controle n.v.t. *Indicator: K28/07* Nee					
Aen M	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 2.097.180			€ 315.077	€ 118.560	€ 98.467
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/07*	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/08*	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
			€ 3.143	€ 184	€ 0	€ 2.632.611	€ 6.156.164	

Controleverklaring

Bijlagen

Overzicht reserve kapitaallasten

Reserve kapitaallasten

De bestemmingsreserve kapitaallasten is ingesteld ter structurele dekking van kapitaallasten van daarvoor door de raad aangewezen investeringen. Welke investeringen dat zijn kunt u zien in de onderstaande specificatie.

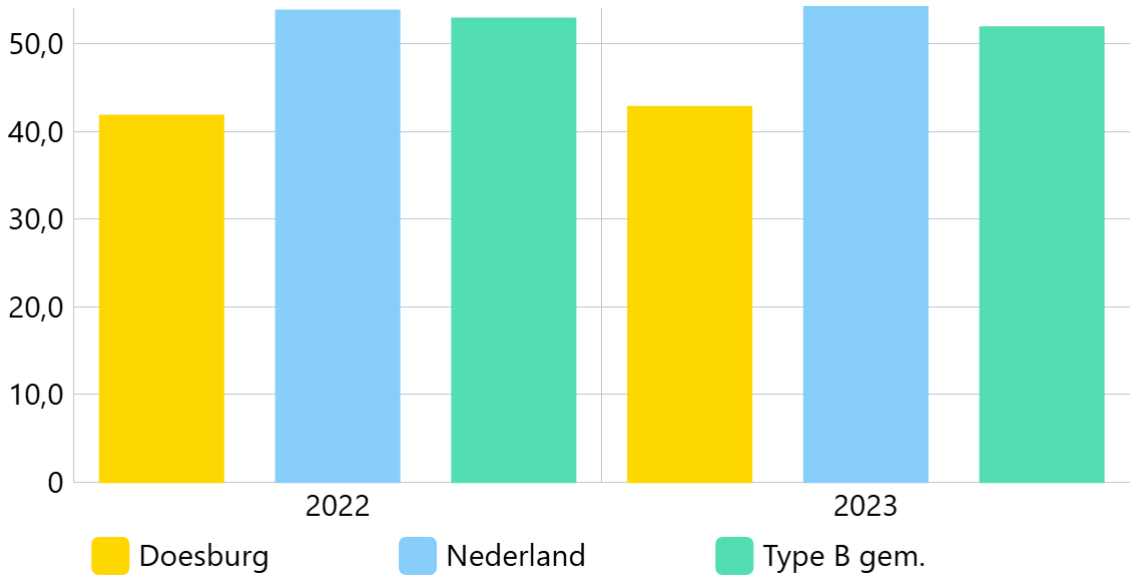
Omschrijving	stand reserve 1 januari	storting in reserve	vermindering ivm kapitaallast	stand 31 december 2024
Brandweergarage	102.538	0	11.393	91.145
Gegroepeerde onderwijs activa	84.889	0	7.452	77.437
Huisvesting scholencomplex Beinum	77.269	0	4.545	72.724
Nieuwbouw scholencomplex Beinum	215.279	0	11.960	203.319
Bouw jongerencentrum JC0313	504.629	0	21.026	483.603
Vervanging lichtmasten (IP2008)	14.626	0	522	14.104
Vervanging armaturen (IP2008)	932	0	133	799
Aankoop stadhuis	163.361	0	18.151	145.210
Stadsarchief	163.576	0	163.576	0
Renovatie sportgebouw Looiersweg	27.168	0	2.470	24.698
Airco publieksbureau	690	0	229	461
Uitbreiding Anne Frankschool	30.394	0	2.338	28.056
Haltetoegankelijkheid	7.139	0	834	6.305
Project Singels (Autoluw)	624.435	0	39.026	585.409
Revitalisering Kloosterstraat	152.642	0	8.480	144.162
Revitalisering bedrijventerrein Verheullweg	253.833	0	12.038	241.795
Verbouw Horizon-stad ikv IKC	63.382	0	3.728	59.654
Verbouw De Wetelaar ikv IKC	222.631	0	12.368	210.263
Verbouw IKC Anne Frank en de Wetelaar	243.077	0	12.794	230.283
Verbouw IKC Anne Frank de Ooi	1.255.104	0	59.767	1.195.337
Aanpassingen stadhuis	111.205	0	6.178	105.027
Aanpassingen stadhuis (meubilair en flexplekken)	22.979	0	5.745	17.234
Discussiesysteem en versterker	6.000	0	1.500	4.500
Beheersplan openbare verlichting 2017-2024 (Masten)	429.600	0	10.638	418.962
Beheersplan openbare verlichting 2017-2024 (Armaturen)	752.400	0	27.751	724.649
Beheersplan openbare verlichting 2017-2024 (Masten)	44.000	0	0	44.000
Beheersplan openbare verlichting 2017-2024 (Armaturen)	52.000	0	0	52.000
Parkeerautomaat Hanzeweg	4.853	0	1.214	3.639
Aanleg fietspad Den Helder	59.068	0	2.953	56.115
Revitalisering bedrijventerrein Beinum	641.446	0	28.381	613.065
Reconstructie Zomerweg, Eekstraat en nw Eekstraat	2.500.000	0	53.908	2.446.092
Herontwikkeling Koppelweggebied	206.784	0	10.373	196.411
Herinrichting bestuursvleugel	237.068	0	9.388	227.680
Uitvoering beleidsplan spelen, bewegen en ontmoeten	90.000	0	0	90.000
Vitale Binnenstad (Algemeen)	246.447	0	0	246.447
Dekking exploitatielasten gedurende 25 jaar	6.000.000	0	1.505.506	4.494.494
Skatebaan Jongeren	150.000	0	0	150.000
Groen, spelen en water Naar buiten in Beinum	400.000	0	0	400.000
Stadskantoor Leigraafseweg	0	1.362.000	0	1.362.000

Omschrijving	stand reserve 1 januari	storting in reserve	vermindering ivm kapitaallast	stand 31 december 2024
Totaal	16.161.444	1.362.000	2.056.365	15.467.079

Beleidsindicatoren en statistieken

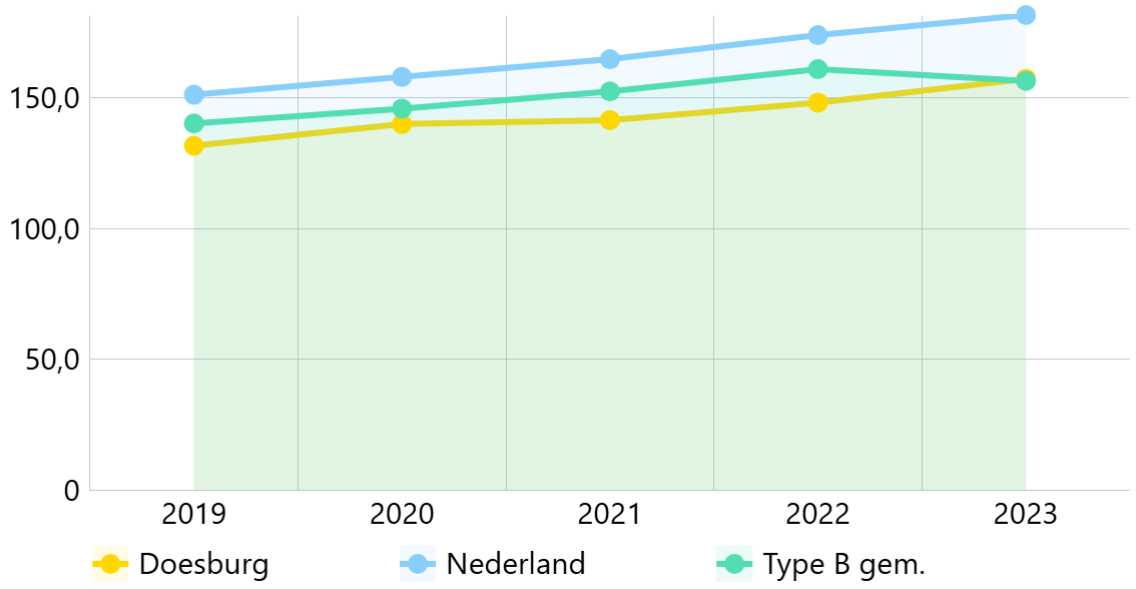
Economie

Functiemenging %

Bron: WSJG

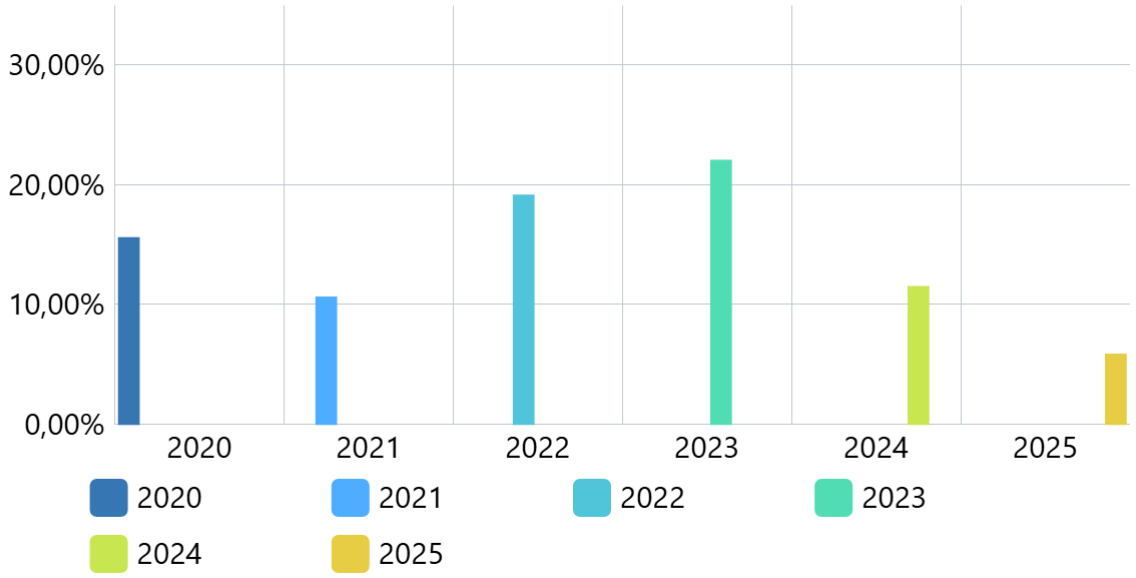
Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inw.15 t/m 64jr

Bron: WSJG

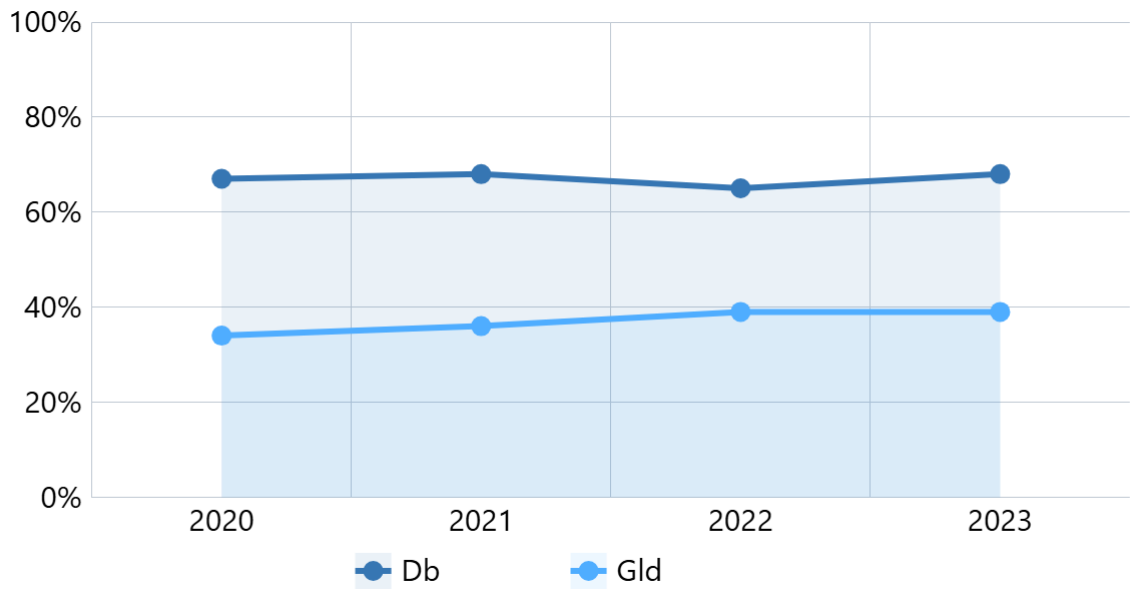
Financiën en bedrijfsvoering

Inhuur Pv3 vanuit loonsom (norm is max. 15%)

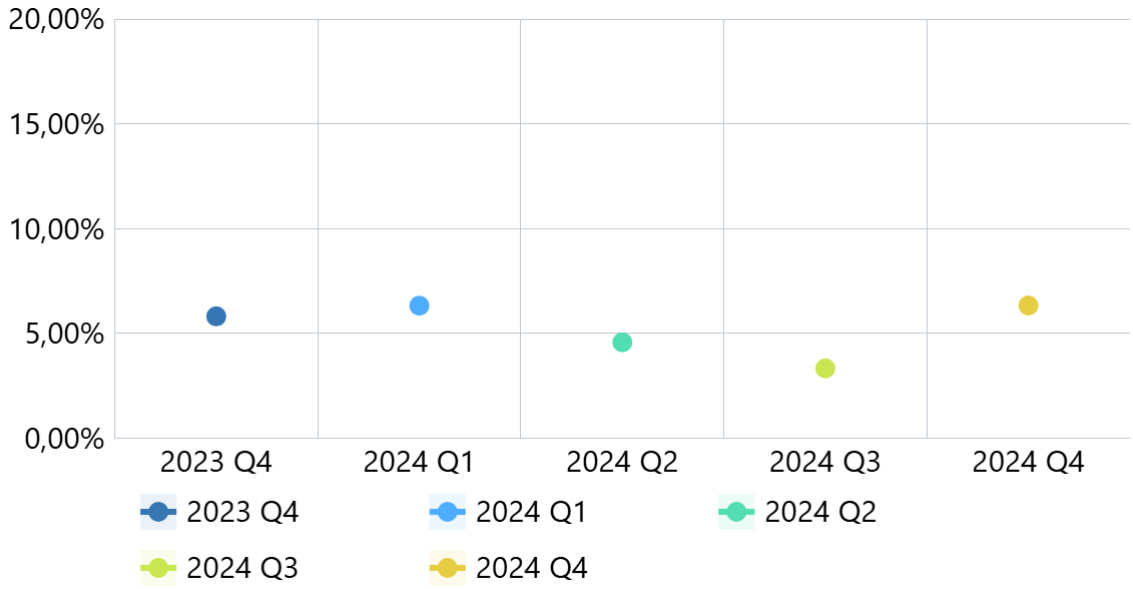
Bron: Inhuurregistratie JOIN

Solvabiliteit

Bron: Databank FTG

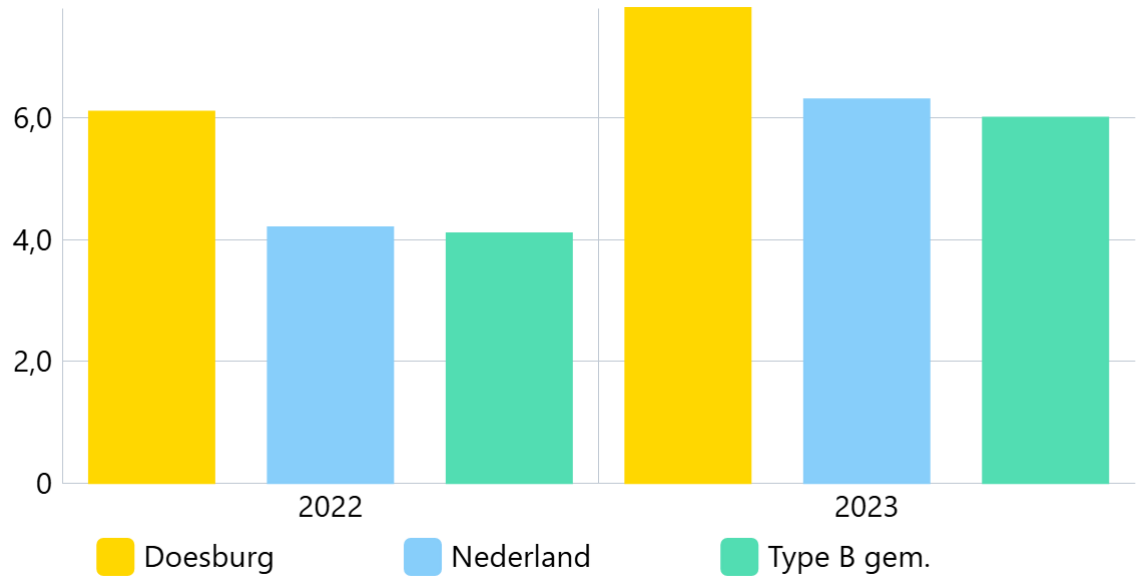
Ziekteverzuim concern (norm is max. 5%)

Bron: Ziekteverzuimregistratie P&O

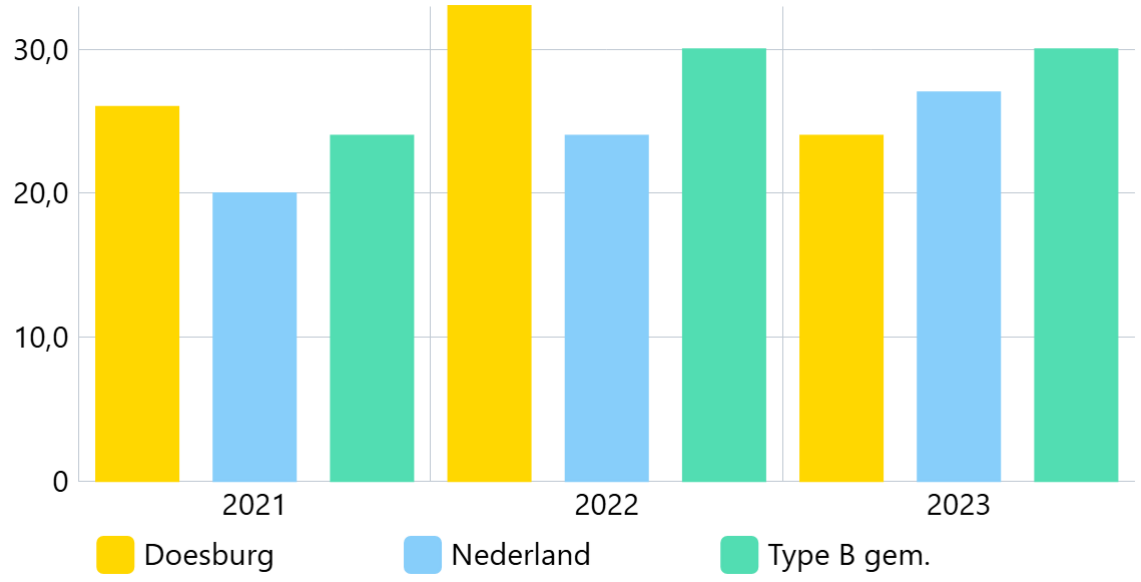
Onderwijs

Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen

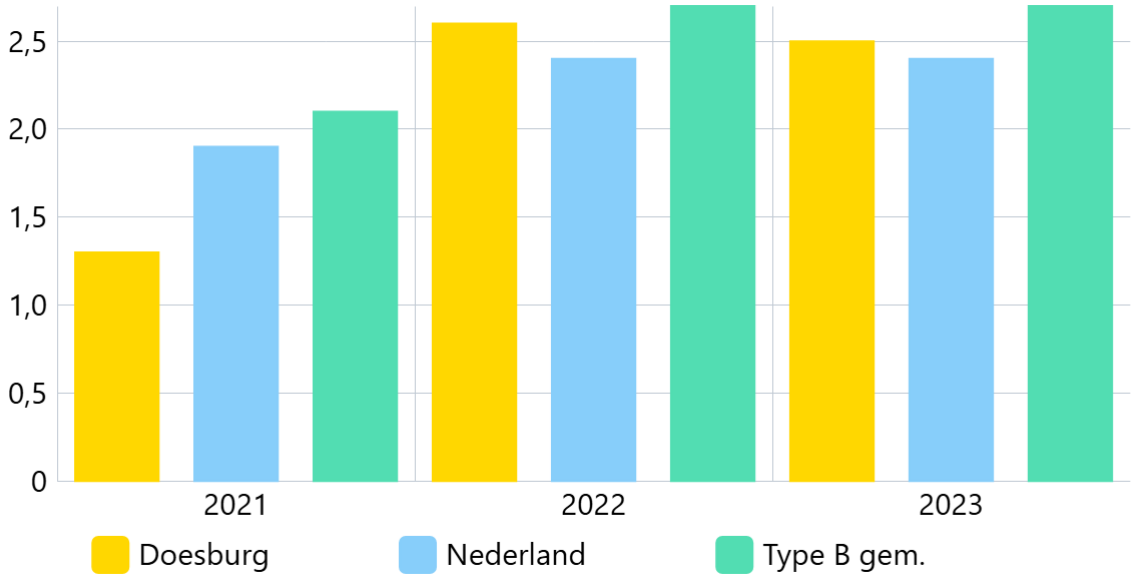
Bron: WSJG

Relatief verzuim per 1.000 leerlingen

Bron: WSJG

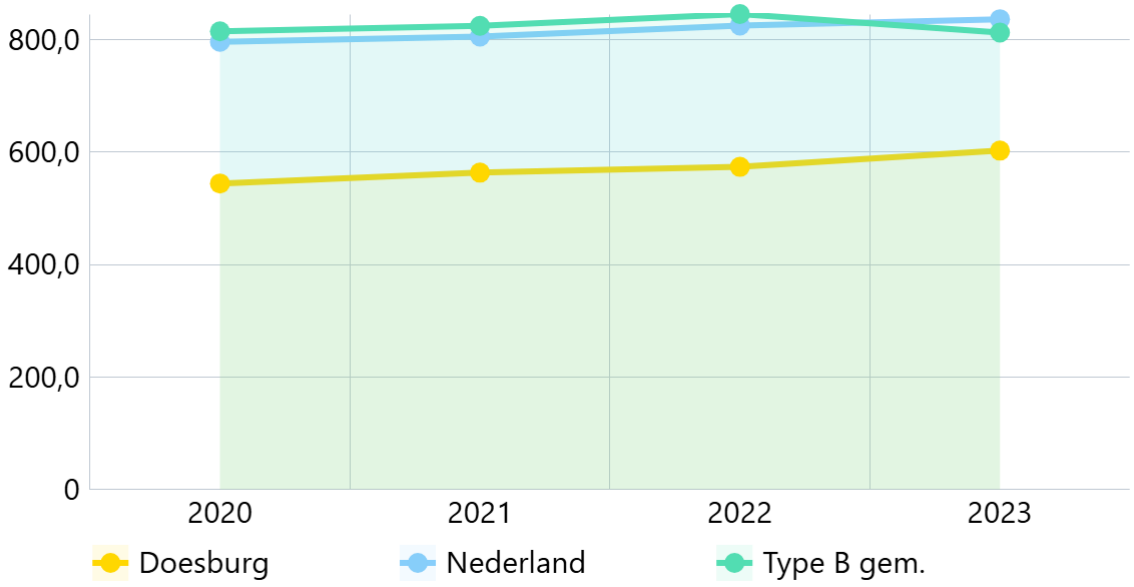
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) %

Bron: WSJG

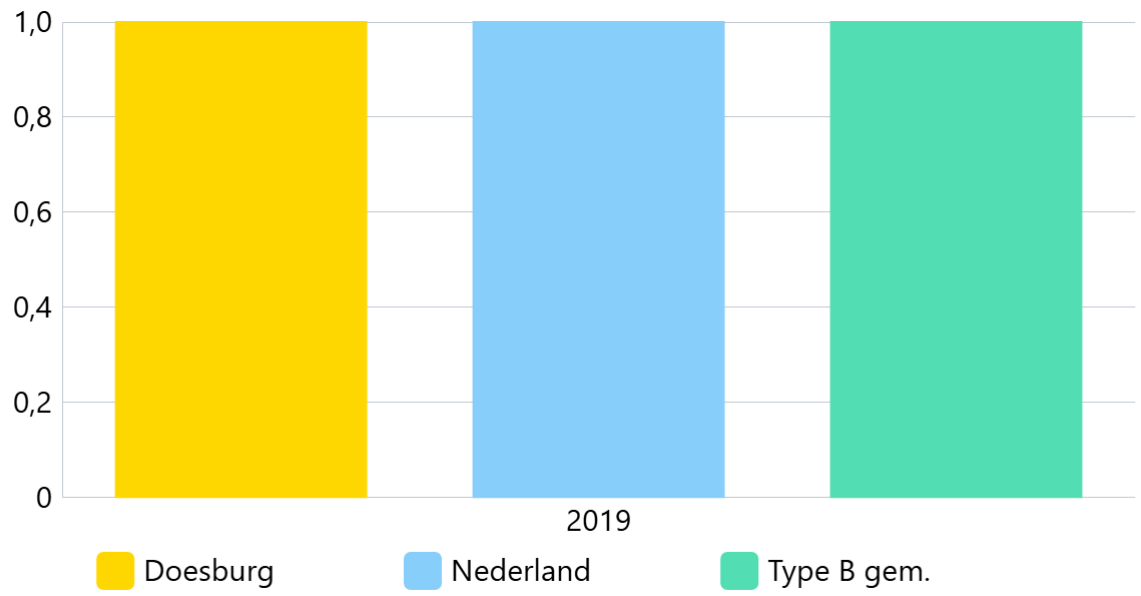
Sociaal domein

Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

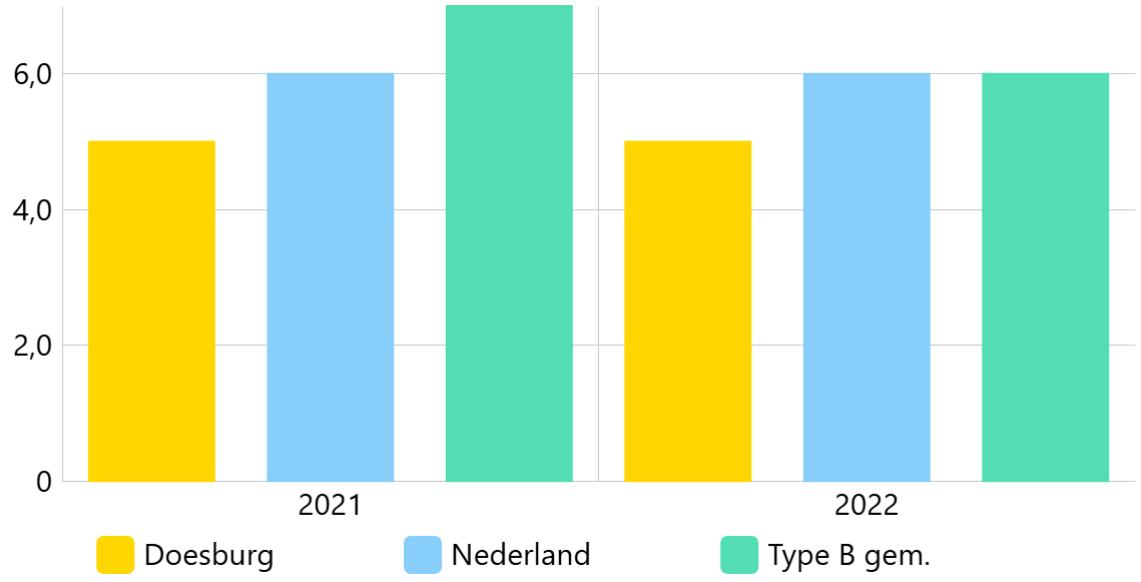
Bron: WSJG

Jongeren met een delict voor de rechter %

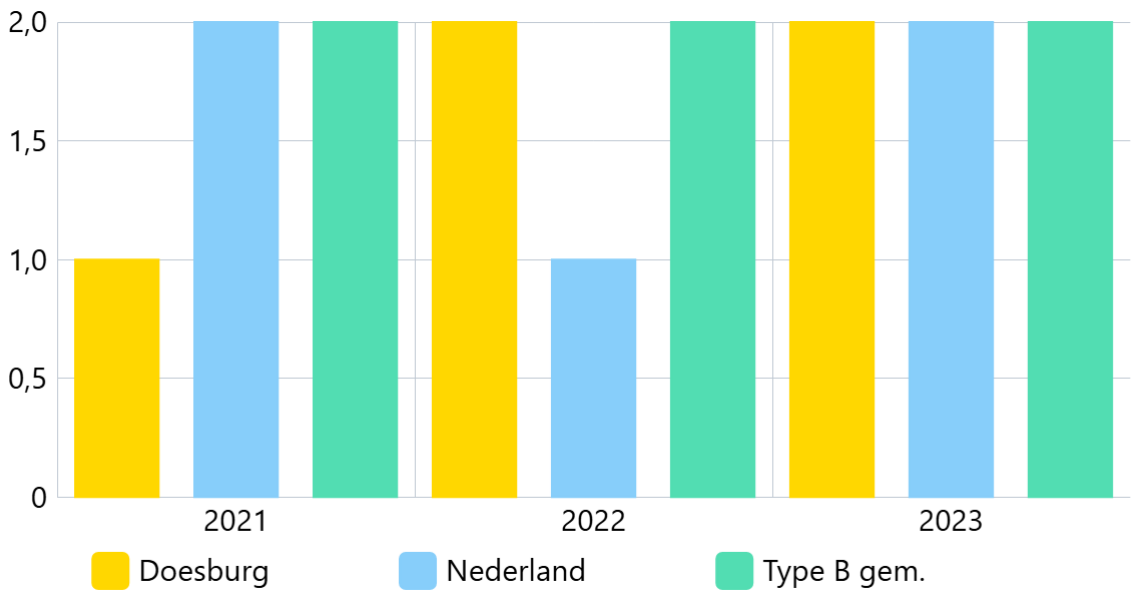
Bron: WSJG

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin %

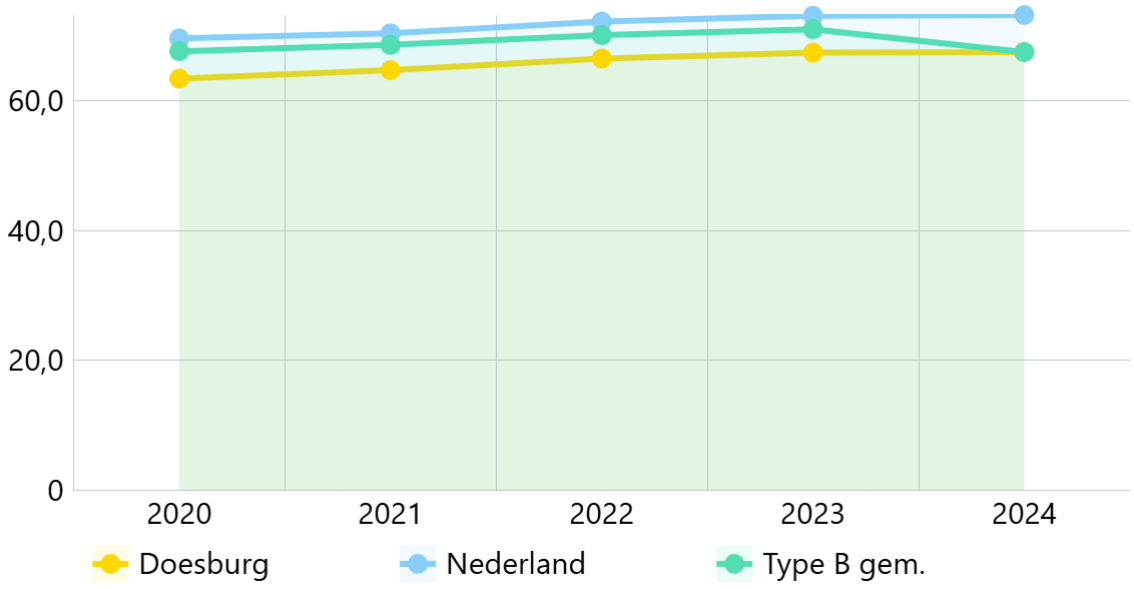
Bron: WSJG

Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren %

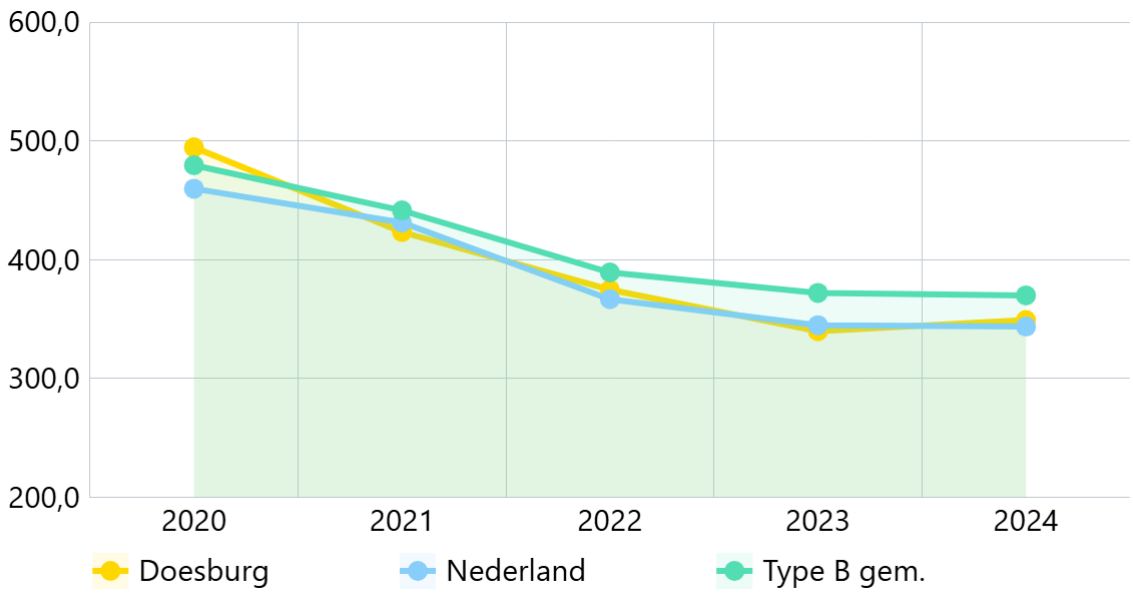
Bron: WSJG

Netto arbeidsparticipatie %

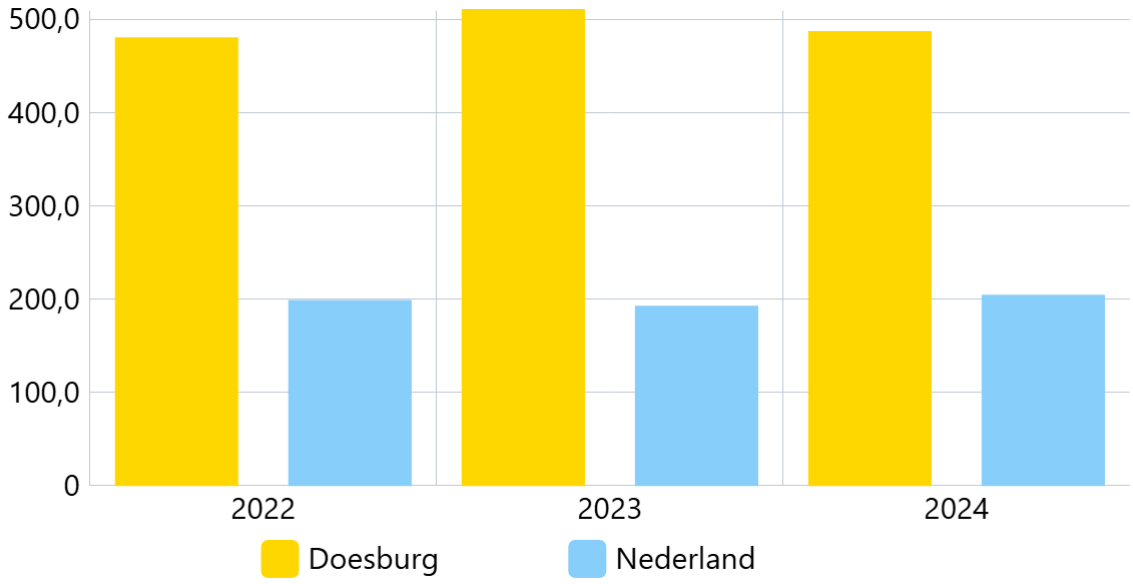
Bron: WSJG

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

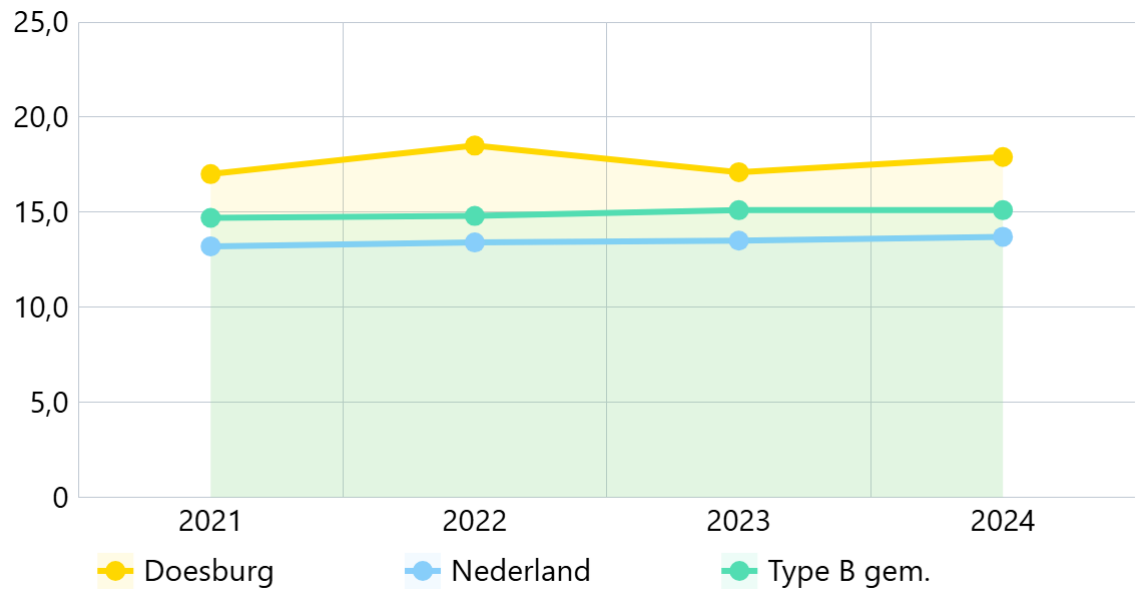
Bron: WSJG

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

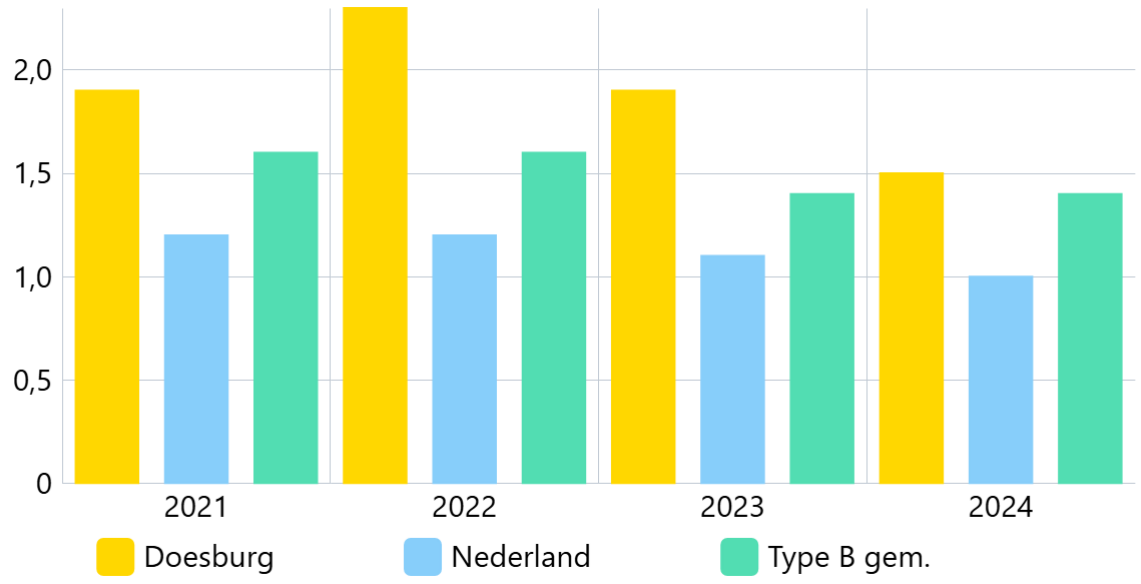
Bron: WSJG

Jongeren met jeugdhulp % van alle jongeren tot 18 jaar

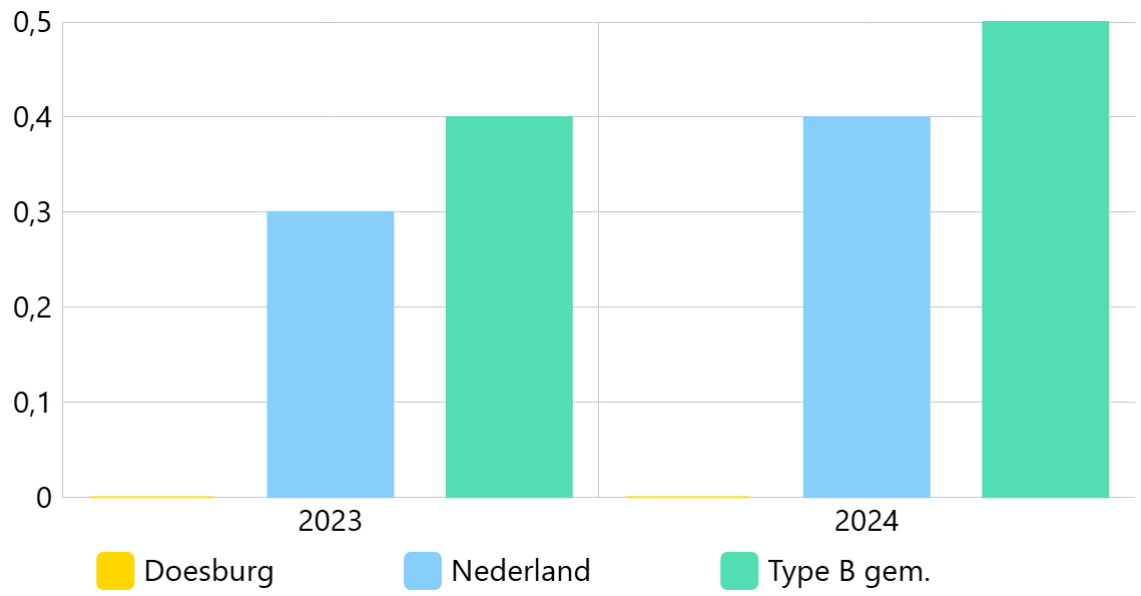
Bron: WSJG

Jongeren met jeugdbescherming %

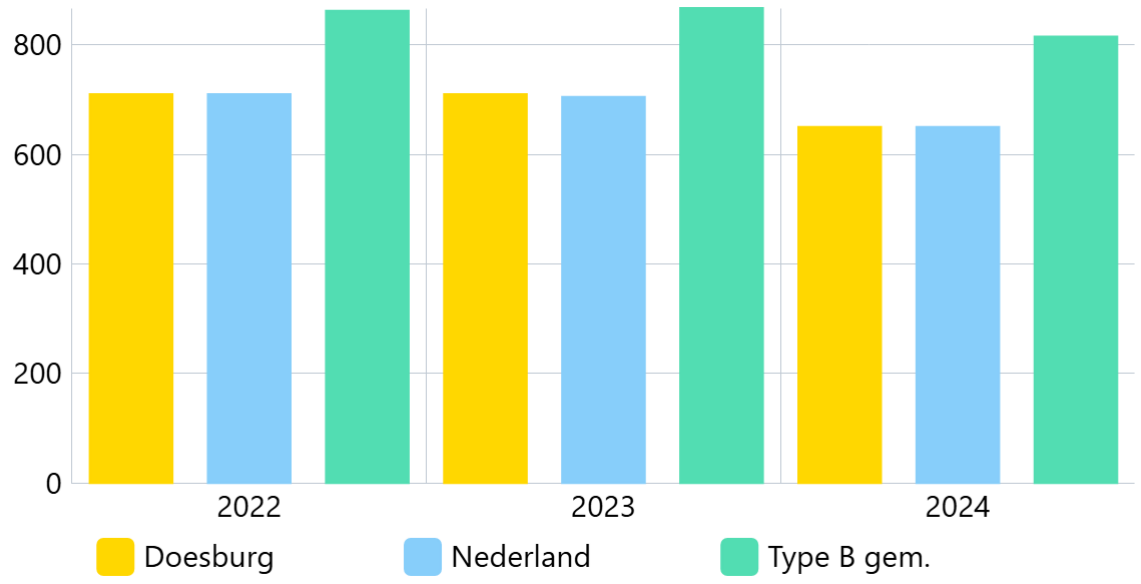
Bron: WSJG

Jongeren met jeugdreclassering %

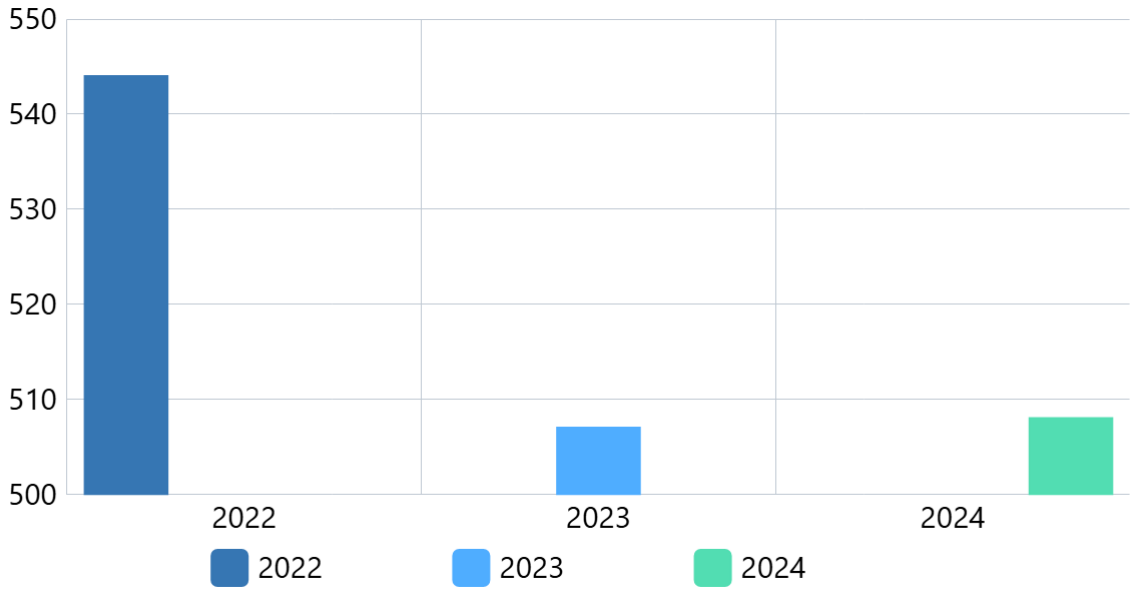
Bron: WSJG

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners

Bron: WSJG

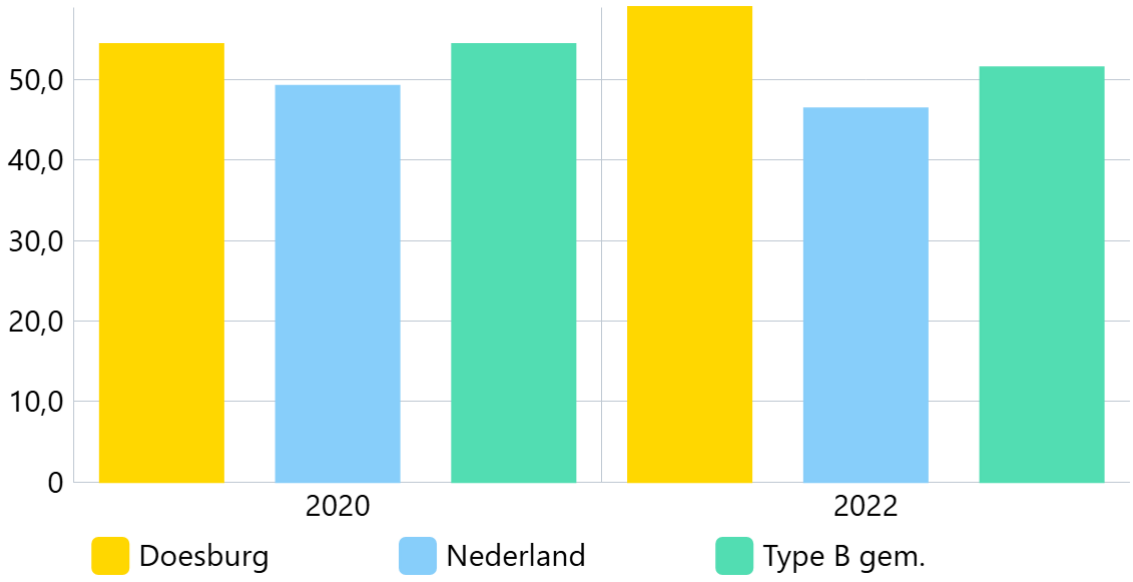
Unieke cliënten Jeugd

Bron: Zorg-Lokaal

Sport, cultuur en recreatie

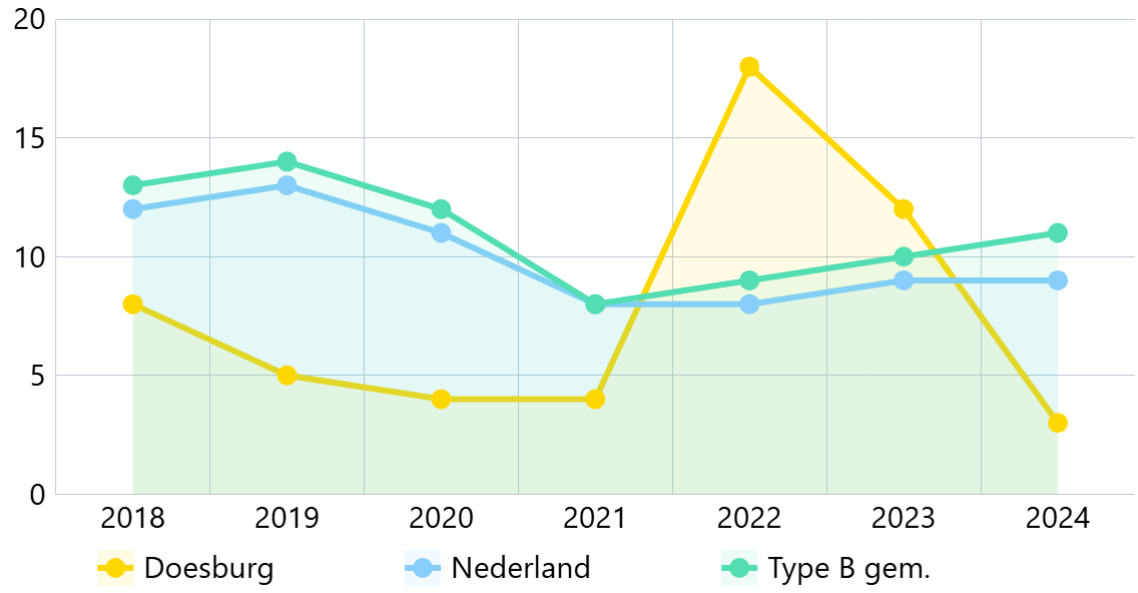
Niet-sporters %

Bron: WSJG

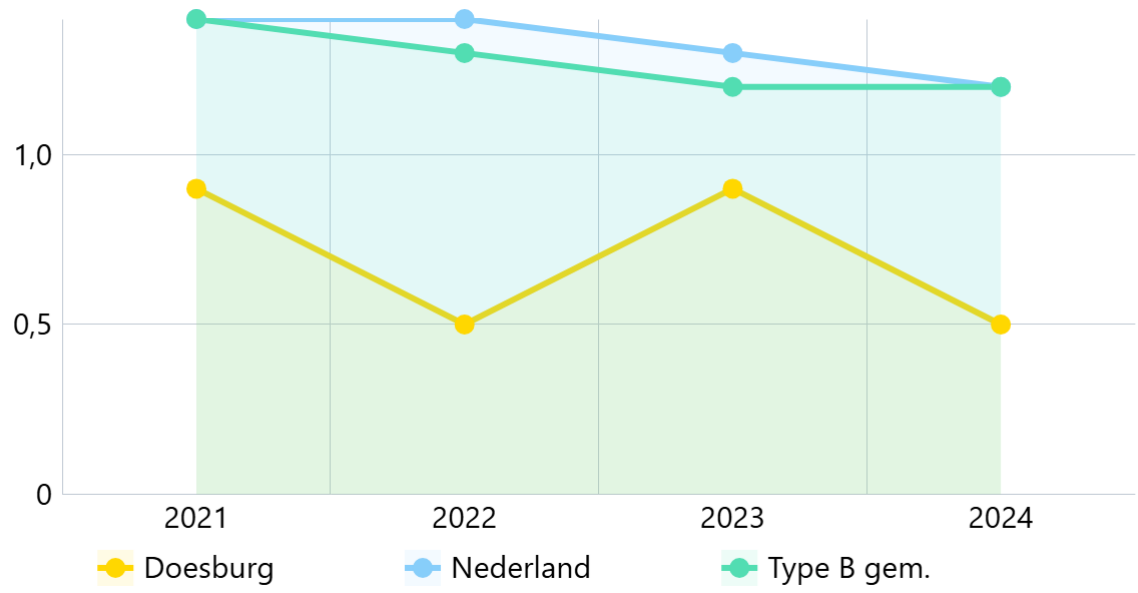
Veiligheid

Verwijzingen HALT per 1.000 jongeren

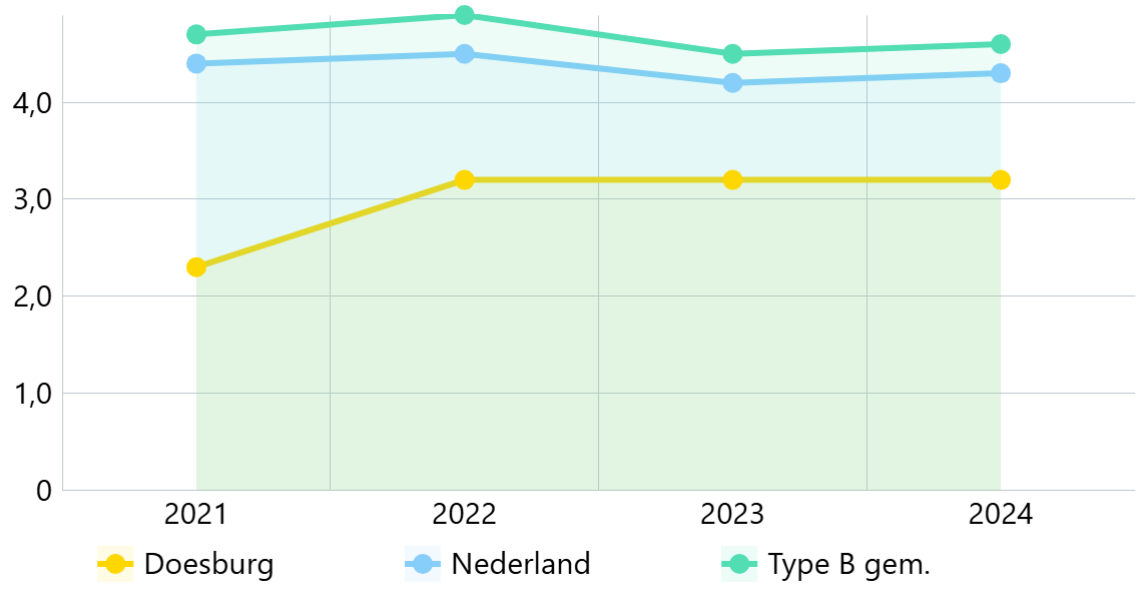
Bron: WSJG

Misdrijven - Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners

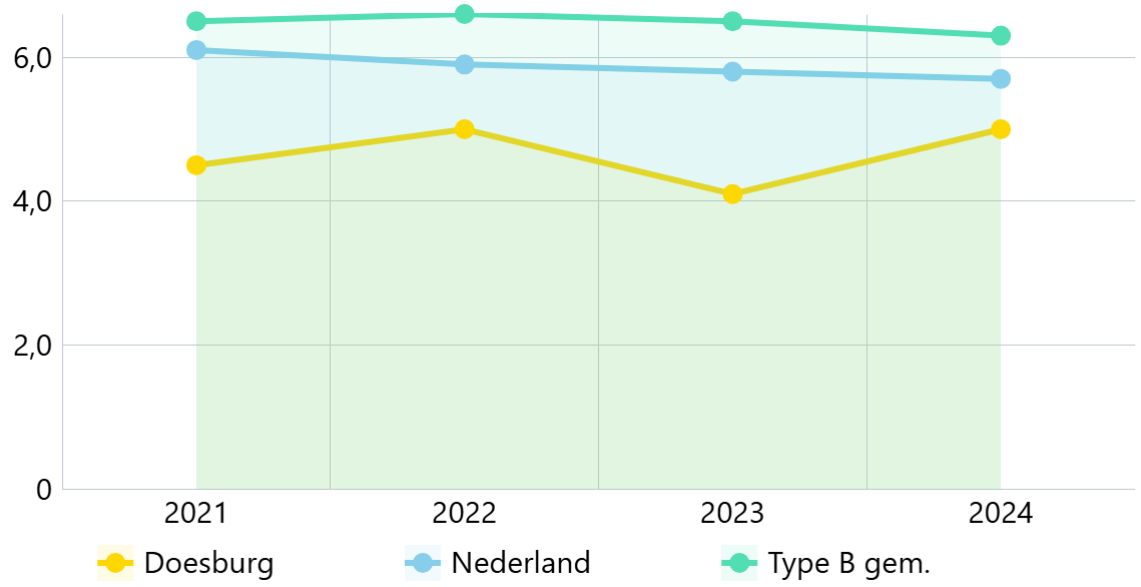
Bron: WSJG

Misdrijven - Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

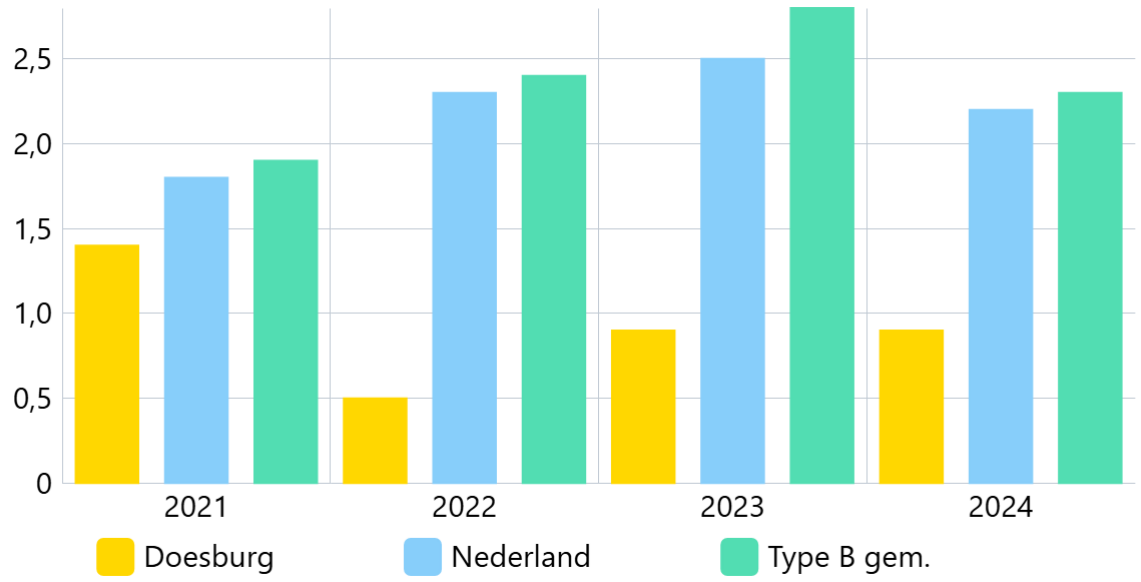
Bron: WSJG

Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners

Bron: WSJG

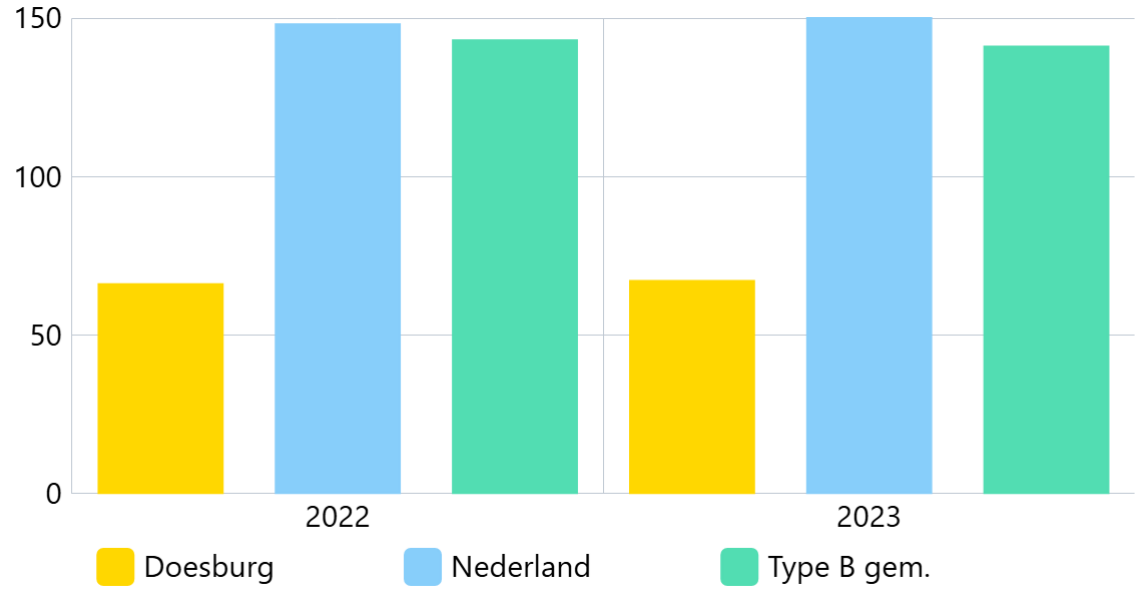
Misdrijven - Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

Bron: WSJG

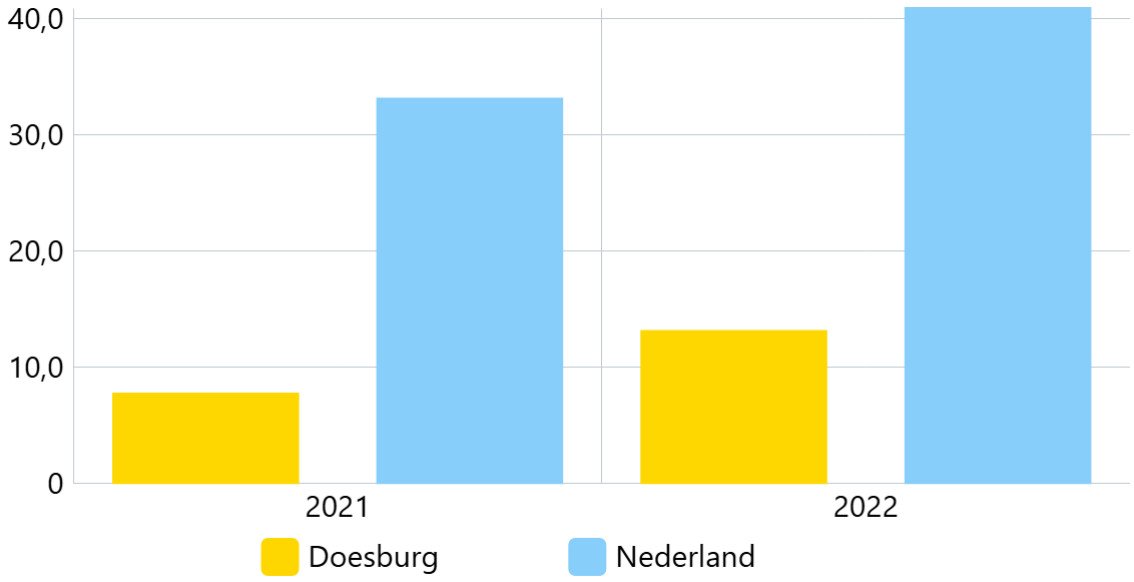
Volksgezondheid en milieu

Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner

Bron: WSJG

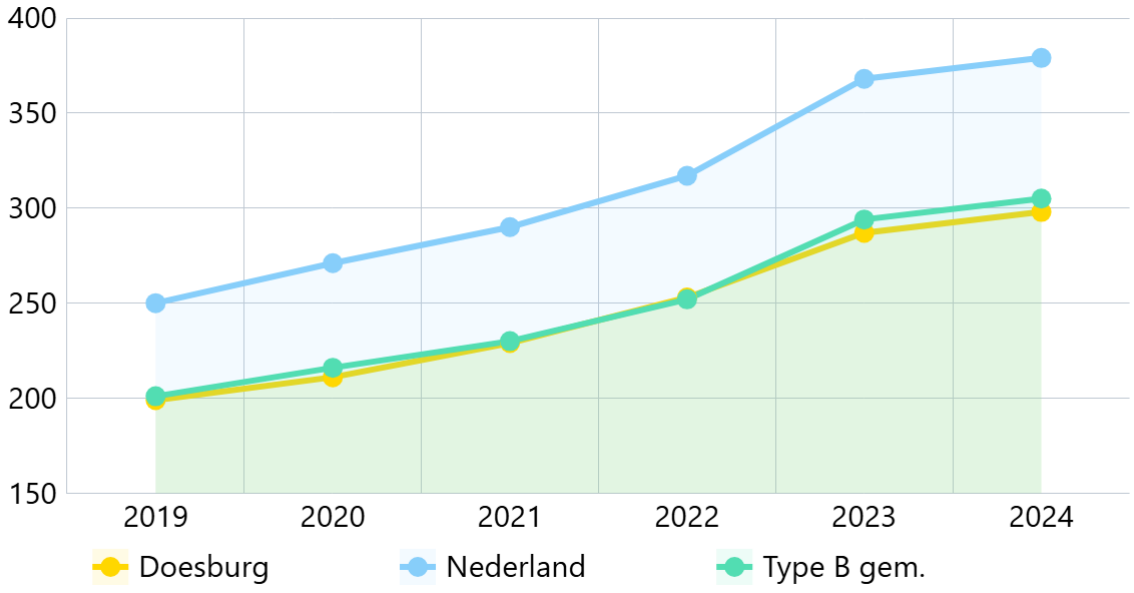
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit %

Bron: WSJG

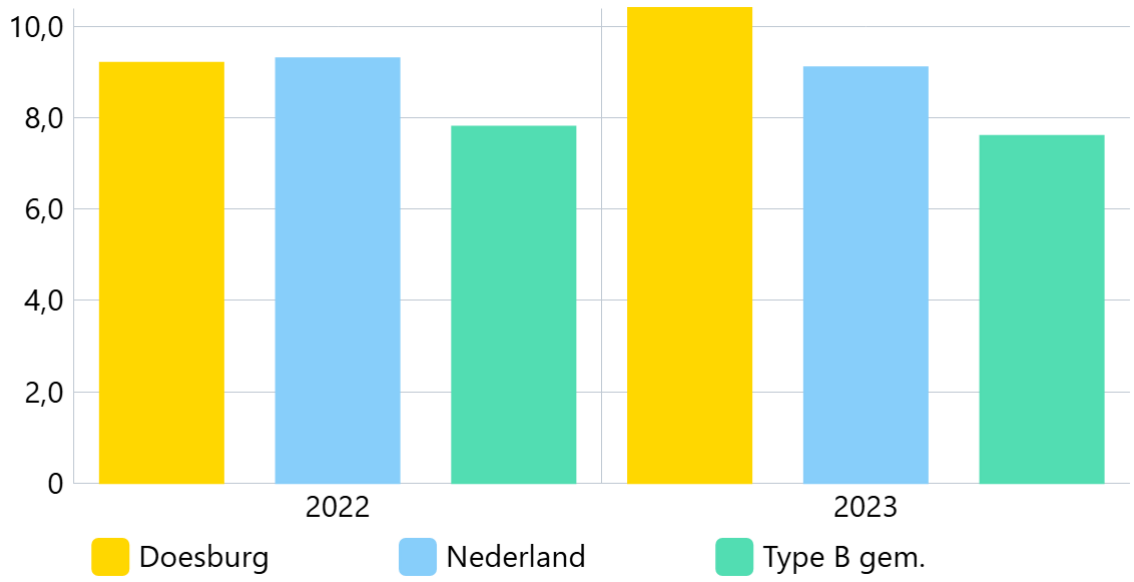
Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde x €1.000

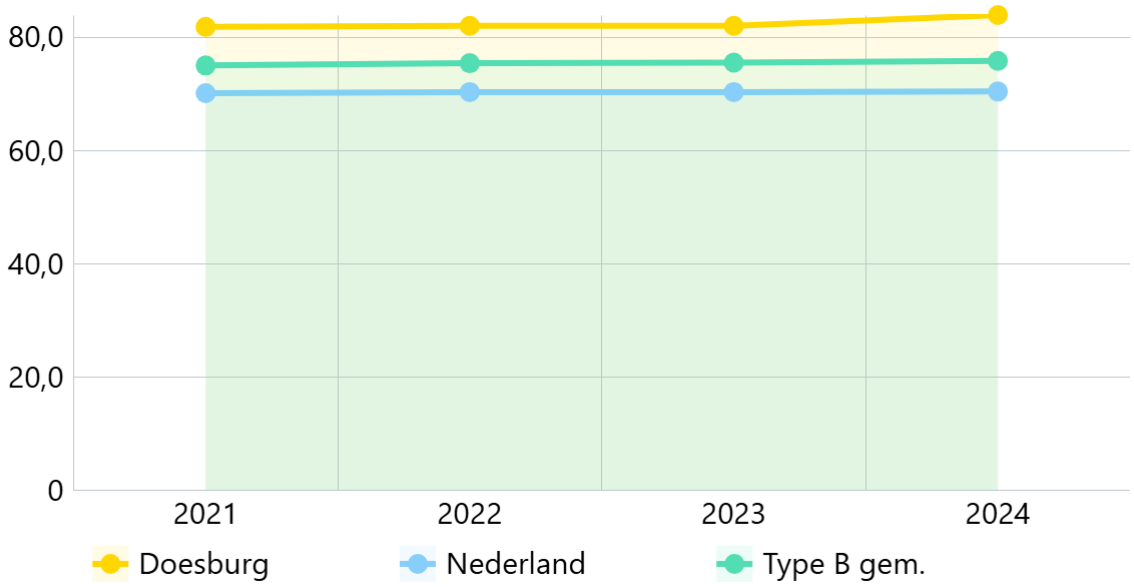
Bron: WSJG

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

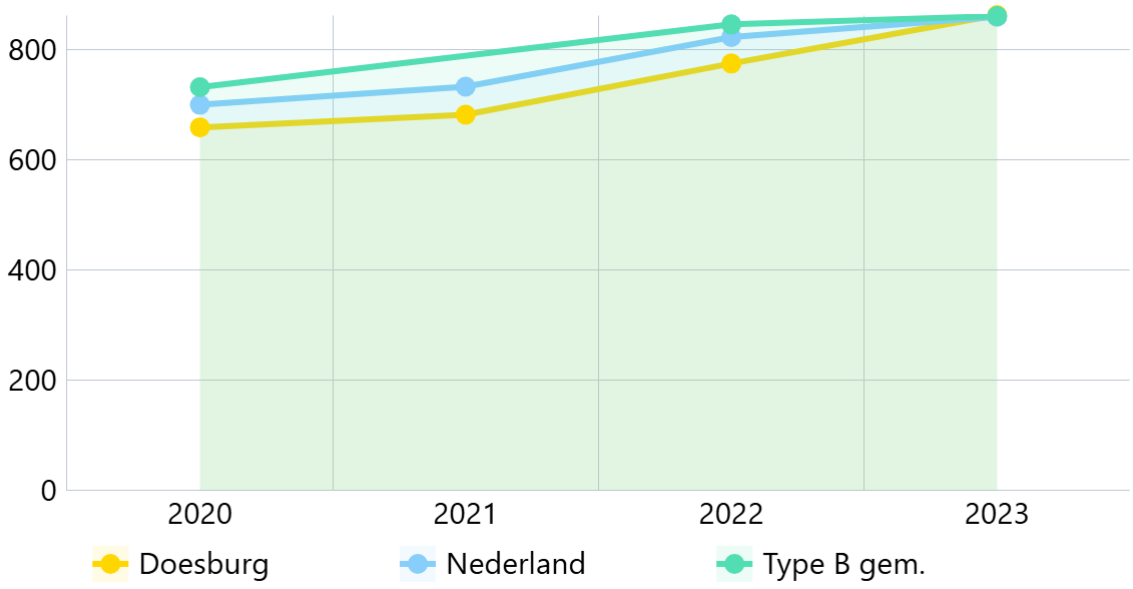
Bron: WSJG

Demografische druk %

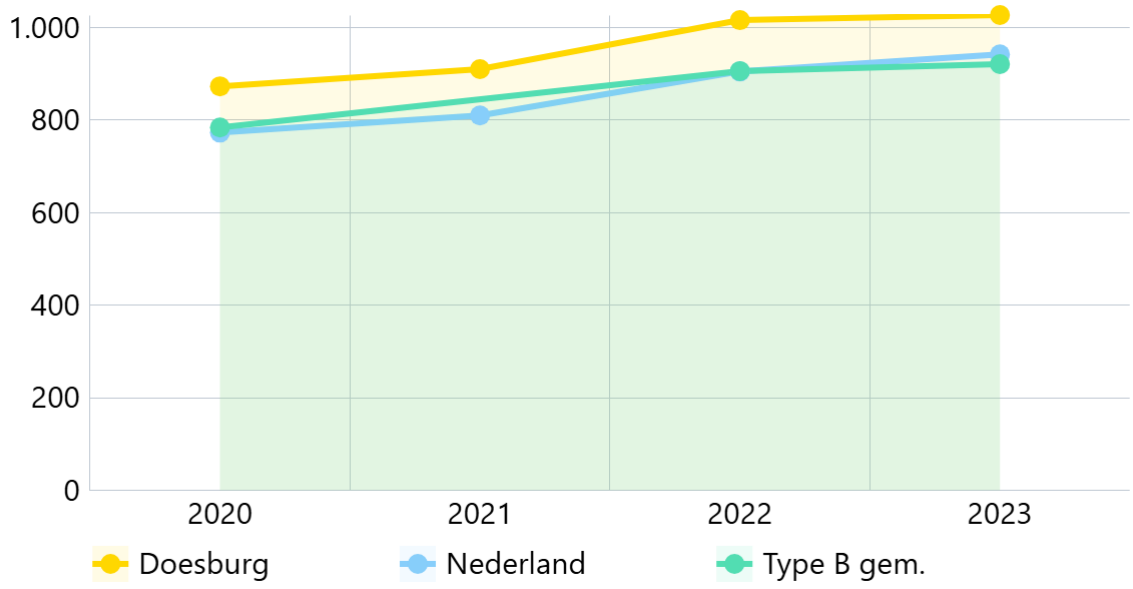

Bron: WSJG

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden €

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden €

Bron: WSJG

Jaarstukken 2024
Gemeente Duiven

Inhoudsopgave

Inleiding **3**
Jaarverslag - Programmaverantwoording **5**
Programma 1 Bestuur 5
Programma 2 Maatschappij 14
Programma 3 Omgeving 29
Algemene Dekkingsmiddelen 43
Onvoorzien 47
Verplichte Indicatoren 47
Jaarverslag - Paragrafen **49**
Paragraaf 1 Lokale heffingen 49
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 59
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen 65
Paragraaf 4 Financiering 71
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 78
Paragraaf 6 Verbonden partijen 81
Paragraaf 7 Grondbeleid 89
Paragraaf 8 Openbaarheid 98
Paragraaf 9 Duurzaamheid 99
Jaarrekening - Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening **100**
Overzicht van baten en lasten per programma 100
Toelichting overzicht van baten en lasten 104
Inkomsten 114
Financiële positie 116
Rechtmatigheidsverantwoording 119
Jaarrekening - Balans **120**
Activa 127
Passiva 133
Bijlagen behorende bij de jaarrekening **161**
SISA 161
Baten en Lasten per Taakveld 166
Bijlagen niet behorende tot de jaarrekening **170**
Kerngegevens 170
Beleidsnota's per programma 171
Producten per programma 173
Geactiveerde kredieten 175
Controleverklaring en besluiten **178**
Controleverklaring 179
Besluit tot vaststelling van de jaarrekening 181

Inleiding

Met deze jaarrekening en het jaarverslag leggen wij verantwoording af over het jaar 2024. Vanuit onze visie en missie werken wij aan een duurzame gemeente. Dat wil zeggen dat de kwaliteit van de samenleving, de economie, de omgeving en de woningen elkaar versterken en een goed leven bevorderen. De plannen die wij maken, ontstaan door brede inspraak en in samenwerking met onze inwoners en onze partners. Wij vinden het belangrijk dat iedereen de kans krijgt om zijn of haar stem te laten horen, zodat de plannen goed aansluiten bij de wensen in de samenleving.

In Duiven kun je goed leven, wonen en werken Wat betreft woningbouw zijn er in 2024 woningen opgeleverd op de locaties de Timp en Onder de Toren. In het laatste kwartaal van 2024 is de verkoop van woningen gestart voor de nieuwbouwwijk Bloesemgaarde in Groessen. In het voorjaar van 2025 wordt gestart met de bouw van deze woningen in Groessen. Het bestemmingsplan voor Plakse Weide is vastgesteld. Het bestemmingsplan Ploen Noord is in procedure gebracht en de gebiedsvisie voor woningbouw op Biezenkampen is geformaliseerd. Plakse Weide, Ploen Noord en Biezenkampen zijn uitbreidingslocaties. Met alleen inbreidingslocaties kunnen wij niet genoeg woningen realiseren. Sinds 2019 is in Duiven gekozen voor een versnelling van de woningbouwproductie. De grootste woningbouwopgave ligt in de kern van Duiven, waar de meeste nieuwbouw zal plaatsvinden. Nieuwe woningen zullen voldoen aan eisen op het gebied van betaalbaarheid, energie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid. Verder is het koersdocument tussengebied Duiven en Westervoort in 2024 vastgesteld.

In het sociaal domein is de benadering van positieve gezondheid ons uitgangspunt

In het sociaal domein blijven wij werken aan het toekomstbestendig maken van de zorg. In 2024 gingen wij het gesprek aan met inwoners en maatschappelijke organisaties via dorpsgesprekken. We hebben waardevolle resultaten geboekt door in te zetten op laagdrempelige en lokale vormen van ondersteuning. Door meer jongerenwerk in te zetten, hebben we een belangrijke stimulans gegeven aan het veilig en fijn opgroeien en samenleven in onze dorpen. Ook hebben we het opbouwwerk uitgebreid, wat bijdraagt aan veerkrachtige buurten waar bewoners naar elkaar omzien. De middelen vanuit het Rijk nemen af, terwijl de kosten in het sociaal domein flink stijgen. Dit brengt de nodige uitdagingen met zich mee de komende jaren. Desondanks blijven we vastbesloten om in te zetten op het behoud van goede voorzieningen voor onze inwoners samen met onze subsidiepartners.

Opvang en ondersteuning aan Oekraïners en statushouders een belangrijke taak Het bieden van opvang en ondersteuning aan Oekraïners en statushouders is een gezamenlijke taak voor alle gemeenten. Samen zorgen we ervoor dat deze mensen zich welkom voelen, kunnen integreren en een nieuwe start kunnen maken in onze samenleving.

Als gemeente willen wij het goede voorbeeld geven op het gebied van duurzaamheid Op het gebied van duurzaamheid hebben wij stappen gezet rondom klimaatadaptatie, duurzame energie opwekken en distribueren en circulariteit. In de Vergert is door de werkgroep Techniek onderzocht welke technieken het meest geschikt zijn om de wijk aardgasvrij te kunnen maken. Een grote stap vooruit die op ruim draagvlak in de wijk kan rekenen. Duurzaamheid en sociaal beleid hebben we pragmatisch integraal opgepakt door energiearmoede terug te dringen met advies over besparing van energie en het verstrekken van energiebesparende middelen. Verder is Duiven in 2024 overgegaan naar afvalverwerker Circulus.

De financiële ingrepen van het Rijk beïnvloeden de financiële situatie van Duiven negatief De financiële ingrepen van het Rijk gaan de financiële situatie van Duiven in de toekomst negatief beïnvloeden. Door de keuzes die het laatste kabinet-Rutte heeft gemaakt ten aanzien van het Gemeentefonds, staan er zware jaren voor de gemeente Duiven op het programma. Om de impact van deze financiële uitdagingen te beheersen, is het project 'Financieel Gezond'

opgezet. Dit project heeft als doel om ervoor te zorgen dat veel belangrijke plannen en ideeën toch gerealiseerd kunnen worden, ondanks de bezuinigingen en kostenverhogingen.

Jaarverslag - Programmaverantwoording

Programma 1	Bestuur
Programma 2	Maatschappij
Programma 3	Omgeving
	Algemene dekkingsmiddelen
	Onvoorzien
	Verplichte indicatoren

Programma 1 Bestuur

1.1 Wat hebben we bereikt?

De gemeente is een transparante en betrouwbare overheid middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief. Het is belangrijk dat inwoners kunnen vertrouwen op de lokale overheid. Dit vertrouwen willen we versterken door meer transparant en participatief te zijn.

Dit betekent dat de gemeente inwoners actief betrekt bij het vormgeven van hun eigen (veilige) leefomgeving, waarmee de onderlinge verbinding tussen inwoners en de leefbaarheid in de wijk en het dorp wordt versterkt. En dat het bestuur benaderbaar is en samen met partners en de samenleving naar ideeën en constructieve oplossingen zoekt.

De gemeente zorgt voor goede en tijdige communicatie en transparantie van informatie. Dit draagt bij aan meer begrip voor elkaar en voor gemaakte keuzes. Zoveel mogelijk stukken en beraadslagingen zijn openbaar en eenvoudig opvraagbaar. Alleen als het absoluut noodzakelijk is, wordt geheimhouding opgelegd.

De Visie op dienstverlening 2022-2026 geeft richting aan de ontwikkeling van de dienstverlening van de gemeente aan individuele inwoners en ondernemers. De missie daarbij is dat elk contact met de gemeente bijdraagt aan het welzijn van inwoners, het vestigingsklimaat voor bedrijven en het (herstel van) vertrouwen in de overheid. Dit betekent dat de inwoner centraal staat in het contact met de gemeente, bij de inrichting van processen en bij het maken van (beleids)keuzes. De inwoner kan rekenen op goede service, duidelijkheid en juiste en volledige informatie. De manier waarop het contact met de inwoner verloopt en de beleving van dat contact door de inwoner is daarbij minstens zo belangrijk als het resultaat van dat contact. Dit geldt voor alle takken van sport van de gemeente. Van het sociaal domein tot de fysieke leefomgeving en het klantcontactcentrum.

Veiligheid is één van de belangrijkste basisbehoeften van de mens. Daarom is het van belang dat inwoners, ondernemers en bezoekers van de gemeente Duiven zich veilig voelen. Op lokaal niveau voert de gemeente de regie op veiligheid. De verantwoordelijkheid voor de veiligheid delen we echter met vele partners, waarvan de inwoners de belangrijkste zijn. Als regisseur brengt de gemeente deze partners samen en stimuleren we een actieve rol van onze inwoners. We geven onze eigen rol als overheid goed en actief vorm: we zetten waar nodig de veiligheidsinstrumenten in waarover wij beschikken, met de intensiteit die past bij de problematiek.

1.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

A. “Krachtige overheid”: Een (veer)krachtige ambtelijke organisatie die bijdraagt aan een samenleving waar het goed wonen en werken is.

Dit zijn de speerpunten:

1.A.1	Uitvoeringsprogramma Participatiebeleid
Doel	De implementatie van het in Q3 2023 vast te stellen beleidskader participatie uit te voeren en te borgen in de organisatie en de samenleving.
Toelichting	Als het beleidskader na de zomer is vastgesteld wordt een begin gemaakt met een structureel implementatie- en borgingstraject van het participatiebeleid voor de medewerkers, managers en bestuurders van 1Stroom. Het traject is gericht op het versterken van de participatie manier van denken in de organisatie. De implementatie en borging van het beleid heeft tot gevolg dat er meer tijd, capaciteit en financiële middelen nodig zijn voor het ontwikkelen van medewerkers, het begeleiden en ondersteunen van medewerkers en het opzetten en uitwerken van werkwijzen en -processen. Daarnaast is de verwachting dat de organisatie intensiever te maken gaat krijgen met initiatieven uit de samenleving (overheidsparticipatie), dat hiervoor een initiatievenloket zal moeten worden ontwikkeld en dat het inzetten van participatie ook vanuit deze insteek een investering vooraf zal vragen in tijd en geld. Uitvoering en borging van het beleidskader vraag om aan de voorkant bij elk werkproces altijd goed na te denken in hoeverre bewoners en externe partijen betrokken zijn of moeten worden. De ontwikkeling en uitvoering van een goed participatieplan is de volgende stap. Dit impliceert dat de besluitvormings- en uitvoeringsprocessen meer tijd vragen en dat daarvoor capaciteit en middelen beschikbaar moeten zijn.
Bereikt/niet-bereikt	In 2024 is het uitvoeringsplan participatie vastgesteld op basis van het nieuwe participatiebeleid (vastgesteld in 2023), waarbij is gekozen voor het scenario met het oprichten van een Initiatievenloket om burgerinitiatieven te kunnen begeleiden vanaf 2025. Verder is in 2024 een borgings- en implementatietraject voor de medewerkers, managers en bestuurders van 1Stroom georganiseerd. Een leer- en ontwikkeltraject maakte onderdeel uit van dit implementatietraject en is gericht op het verhogen van de kwaliteit van (burger)participatietrajecten door het in gebruik nemen van een nieuwe, gestructureerde werkwijze.

1.A.2	Integraal werken
Doel	Samenhang en afstemming op alle niveaus
Toelichting	Iedereen speelt in de processen zijn eigen rol. De onderlinge samenwerking tussen de gemeente en 1Stroom ligt vast en er is een duidelijke (overleg)structuur. Bestuurders en ambtenaren weten wat ze van elkaar kunnen en mogen verwachten. De duidelijke structuur biedt houvast en overzicht en bevat voldoende ruimte voor dialoog. Bestuurlijke (besluitvormings-)processen kunnen ingewikkeld zijn, waarbij meerdere afdelingen en belanghebbenden betrokken zijn. Met integrale adviezen wordt de kwaliteit en samenhang vergroot. Onderling zijn beleidsterreinen met elkaar verbonden. De verschillende onderdelen van programma 1 brengen de onderlinge verbinding aan. Processen en werkwijzen op een eenduidige manier doorvoeren vergroot de kwaliteit van de ambtelijke advisering. De bestuurlijke procesinformatie is vastgelegd, toegankelijk en overzichtelijk. Er wordt rust en stabiliteit ingebouwd in de processen. De ambtelijke organisatie is ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling 1Stroom. 1Stroom heeft in 2021 een nieuwe organisatiestructuur gekregen en maakt een verbetertraject door.

1.A.2	Integraal werken
Bereikt/niet-bereikt	Integraal werken bij gemeenten houdt in dat verschillende afdelingen en disciplines samenwerken om complexe problemen aan te pakken en verkokering tegen te gaan. Dit leidt tot efficiëntere reacties op de behoeften van inwoners en meer samenhangende diensten, wat de kwaliteit van leven en welzijn verbetert en kostenbesparingen oplevert. 1Stroom heeft ervoor gekozen om het integraal werken te versterken en hierop focus te leggen. In 2024 is de integrale bedrijfsvoering o.m. versterkt door aandacht te geven aan de systematiek en inrichting van subsidieverlening en projectmatig werken. Beide onderwerpen zijn in aanzienlijke mate afdelingsoverstijgend en worden uitgevoerd op diverse beleids- en uitvoeringsniveaus. Door het opnieuw inrichten van deze processen en daarbij behorende rollen heeft dit geleid tot betere afstemming, keuzes en prioritering van activiteiten. Ook de bestuurlijke besluitvorming is onderzocht met als doel de kwaliteit van de bestuurlijke stukkenstroom te verbeteren. In november is een steekproef gehouden naar de kwaliteit van de collegevoorstellen. Daaruit bleek dat er nog veel verbetering door onderlinge afstemming mogelijk is. In 2025 wordt hiertoe een project opgezet. Door de focus op integraliteit te leggen zijn er een aantal aansprekende resultaten in 2024 behaald. Dit geeft voldoende aanleiding om hiermee door te gaan.

1.A.3	Implementatie Wet Open Overheid
Doel	Een transparante organisatie en gemeente, die zijn informatiehuishouding op orde heeft.
Toelichting	De Wet open overheid is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De WOO vervangt de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). Het grote verschil tussen de WOO en de Wob betreft de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie (11 informatiecategorieën). Een belangrijk onderdeel van de WOO is het op orde brengen van de informatiehuishouding van de gemeente en 1Stroom. Beide zullen tot en met 2027 gefaseerd moeten gaan plaatsvinden.
Bereikt/niet-bereikt	De prestaties staan verwoord bij paragraaf 8 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid.

B. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor bewoners en ondernemers.

Dit zijn de speerpunten:

1.B.1	Digitale veiligheid
Doel	Inwoners en bedrijven bewust maken van de gevaren van digitale criminaliteit, zodat zij dat tijdig herkennen en weten wat ze moeten doen als ze ermee te maken krijgen en zich ertegen kunnen wapenen.
Toelichting	Er vindt een verschuiving plaats van traditionele criminaliteit (woning-/auto-inbraken) naar cybercriminaliteit. Cybercrime is een verzamelterm geworden van alle delicten die met een computer en op internet worden gepleegd. Mensen van alle leeftijden worden het slachtoffer van oplichting via whatsapp of phishingmails. Criminelen kunnen bedrijfssystemen 'gijzelen' en losgeld eisen of belangrijke voorzieningen overnemen. En de digitale wereld draagt ook steeds vaker bij aan radicalisering, het creëren van maatschappelijke onrust en het aanjagen van ordeverstoringen. Verder zijn mensen zich er niet van bewust dat ze onbedoeld dader kunnen worden door bijvoorbeeld een gevoelig filmpje of foto's door te sturen. Gemeenten kunnen een rol spelen om te voorkomen dat inwoners, bedrijven en voorzieningen slachtoffer worden van cyber gerelateerde zaken. Met onder andere voorlichting moet de bewustwording vergroot worden.

1.B.1	Digitale veiligheid
Bereikt/niet-bereikt	Via onze sociale mediakanalen hebben we op meerdere momenten inwoners alert gemaakt op het herkennen van signalen van digitale criminaliteit. Speciaal voor senioren is er in samenwerking met de Senioren Computersoos en de politie een bijeenkomst georganiseerd in de OGTent over digitale veiligheid. Deze bijeenkomst was goed bezocht. Er is een crisisplan gemaakt voor grootschalige cybercrime tegen de gemeente.

C. Het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening, die aansluit op de behoeften en verwachtingen van onze inwoners.

Dit zijn de speerpunten:

1.C.1	Verbeteren van de dienstverlening
Doel	Verankeren van de vier uitgangspunten uit de Visie op dienstverlening in de gemeentelijke organisatie: “inwoner centraal’, ‘servicegericht’, ‘duidelijk’ en ‘kennis van zaken”. Hierdoor voelen inwoners en ondernemers zich welkom en merken zij in alles dat zij centraal staan in het contact met de gemeente.
Toelichting	Het is belangrijk dat de gemeentelijke organisatie werkt vanuit gemeenschappelijke waarden en uitgangspunten. Dit geeft duidelijkheid aan inwoners over wat zij van de gemeente kunnen verwachten. Dit komt tot uitdrukking in concrete normen en prestatieafspraken die de komende periode uitgewerkt zullen worden, op basis van input vanuit de samenleving en vanuit de ambtelijke organisatie.
Bereikt/niet-bereikt	Met het programma dienstverlening hebben we meer dan 25 resultaten geboekt. Hieronder vallen onder meer: -De informatie voor team telefonie is verbeterd door samenwerking met vak afdelingen. -We trainen medewerkers in de techniek om een goed gesprek te voeren. -Er is een opleidingsplan voor medewerkers van 1stroom -We hebben de schrijftaal van medewerkers simpeler gemaakt -Het doel is om op B1 niveau te schrijven. -We zetten 20 collega's in bij 1 stroom met als inzet de dienstverlening te verbeteren. -We rapporteren maandelijks over de bereikbaarheid, de snelheid van terugbellen en FIXI. -We helpen digitaal minder vaardige inwoners aan de hand van een informatiefolder

1.C.2	Cyberveiligheid
Doel	Cyberveiligheid in de organisatie van de gemeente vergroten.
Toelichting	Het is voor de gemeente en de gemeentelijke organisatie van belang om een goede weerbaarheid tegen cybercriminelen te hebben. Het aantal digitale producten en diensten groeit waardoor de digitale kwetsbaarheid toeneemt. Niet alleen is onze dienstverlening afhankelijk van goed werkende ICT-systemen, ook wordt er veel met privacygevoelige informatie gewerkt. Het gijzelen c.q. stilvallen van onze systemen heeft grote consequenties. Het snel signaleren en bestrijden van incidenten is belangrijk.

1.C.2	Cyberveiligheid
Bereikt/niet-bereikt	De gemeenteraden van de Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben in april 2024 besloten de I&A-visie en –strategie 2023-2025 "Beter samen" vast te stellen. De visie richt zich op wat er de komende jaren moet gebeuren op het gebied van informatievoorziening, informatiebeveiliging, innovatie en automatisering. Het gaat dan bijvoorbeeld om een robuust ICT-fundament, harmoniseren en standaardiseren, digitale volwassenheid en verhogen van informatiebeveiliging, cybersecurity en privacy. Door deze kwaliteitsimpuls kan de RID zich verder ontwikkelen tot een moderne uitvoeringspartner op ICT-gebied. De gemeenteraad heeft gekozen voor de minimale variant, waardoor de ontwikkeling niet optimaal zal zijn en dus ook de veiligheidsrisico's aanwezig blijven.

1.3 Wat heeft het ons gekost?

Hieronder een tabel waarin de cijfers worden vergeleken van de jaarrekening 2023, de begroting voor wijziging, de begroting na wijziging, de werkelijke cijfers 2024 en het verschil tussen de begroting na wijziging met de werkelijke uitgaven.

Resultaat programma Bestuur

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Lasten	19.606	18.600	19.550	18.590	960
Baten	57.757	56.170	58.390	58.227	-163
Gerealiseerde totaal saldo	**38.151**	**37.570**	**38.840**	**39.637**	**797**
Resultaatbestemming	1.685	301	- 188	- 306	- 118
Gerealiseerde resultaat	**39.836**	**37.871**	**38.652**	**39.331**	**679**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Het positief resultaat op het programma Bestuur bedraagt vóór bestemming € 797.000. Voor een verklaring van de grote verschillen verwijzen we naar de verschillenanalyse op pagina 107 en verder.

Bestuur	- 748.000
Burgerzaken	- 7.000
Beheer overige gronden en gebouwen	-98.000
Overhead	- 22.000
OZB niet-woningen	82.000
Overige belastingen	7.000
Algemene Uitkering	- 36.000
Overige baten en lasten	57.000
Crisisbeheer en brandweer	53.000
Openbare orde en veiligheid	9.000
OZB woningen	59.000
Treasury	0
Doorbelasting 1Stroom	1.451.000
Doorbelasting kapitaallasten	-10.000
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**797.000**

Bedragen in €

Directe kosten (-€ 643.000)
Het nadeel op het **taakveld bestuur** is ontstaan doordat er vanwege de lagere rekenrente een extra bedrag in de voorziening voor pensioenen wethouders moest worden gestort. Omdat de pensioenen van gewezen wethouders nu niet meer rechtstreeks uit de exploitatie worden geboekt moest de voorziening nog extra aangevuld worden. Er viel geld vrij uit de voorziening wachtgeld bestuurders vanwege een lagere wachtgeldverplichting. Bovendien waren er meerkosten bij de accountantscontroles en advisering. Er waren voordelen op de kosten voor WOO en participatie.
Op het **taakveld burgerzaken** was er een klein nadeel vanwege iets hogere afdrachten aan het Rijk en meerkosten op formulieren en materialen.
Op het **taakveld beheer overige gronden en gebouwen** is een nadeel ontstaan. De energiekosten van het pand aan het Eilandplein vielen mee en de pacht voor de ruilgronden bracht meer geld op. Verder waren er niet geraamde huuropbrengsten voor gemeentelijke gebouwen en bracht snippergroen meer geld op. Het pand in het Vitaal Centrum heeft meer onderhoud gekost en de ontvangen servicekosten waren lager.
Het **taakveld Overhead** levert een nadeel op omdat het resultaat op 1stroom slechter was dan de raming vanwege overschrijdingen op personeelskosten en inhuurkosten.
Er waren meerkosten op de kapitaallasten door een eenmalige afschrijving vanwege de verkoop van Regina Pacis. Gesaldeerd met een voordeel op de beleggingen vanwege hoger dividend van Alliander zorgt dit voor een neutraal resultaat op het **taakveld Treasury**.
Op de taakvelden **OZB voor woningen en niet woningen** ontstaat een voordeel doordat er minder leegstand was en enkele uitbreidingen op de bedrijventerreinen. Bovendien zijn de kosten van herwaardering en voor beroep en bezwaar vorig jaar lager geweest.
Op het **taakveld overige belastingen** ontstaat een klein voordeel doordat er iets minder is doorbetaald aan de ondernemersvereniging vanwege lagere opbrengsten.
Het saldo op het **taakveld Algemene Uitkering** komt door de gevolgen van de decembercirculaire lager uit. Verder zijn er een aantal maatstaven aangepast die voordelig uitwerken. Tenslotte zijn er nog afrekeningen van de jaren 2022 en 2023 geweest.
Het voordelige verschil op het **taakveld Overige baten en lasten** ontstaat door een vrijval uit de debiteurenvoorziening een teruggaaf van BTW over 2022 gesaldeerd met hogere WKR kosten.
Op het **taakveld crisisbeheer en brandweer** is een voordeel ontstaan omdat de eindafrekening van de VGGM gunstiger uit viel.
Op het **taakveld openbare orde en veiligheid** hebben we een klein voordeel. Dat wordt veroorzaakt doordat de kosten van cameratoezicht op het station uiteindelijk meevielen.

Doorbelasting (€ 1.441.0000)
De werkelijke lasten van 1Stroom zijn volgens de in de begroting gehanteerde procentuele verdeling aan de taakvelden in Duiven en Westervoort doorbelast. In dit programma 1 zijn minder kosten terecht gekomen dan geraamd. Op de kapitaallasten ontstaat een nadeel doordat de afschrijving van het gebouw in het Vitaal Centrum hoger was omdat de boekwaarde van de verkochte delen moest worden afgeschreven.

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Het saldo op de resultaatbestemming op dit programma is -€ 118.000. In totaal is er minder uit de reserves onttrokken dan geraamd. In de Bestemmingsreserve Wet Open Overheid (WOO) is een bedrag van € 26.000 gestort. Deze storting was niet geraamd. De onttrekking van € 36.000 voor de uitvoering en borging van het participatiebeleid is niet gedaan en voor het uitvoeringsprogramma Participatiebeleid is € 35.000 minder onttrokken dan geraamd. Er is geen onttrekking geweest voor proceskostenvergoeding WOZ (-€ 20.000) en saldo De Ogtent (-€ 4.000). De dekking voor de communicatieadviseur voor grote projecten viel € 2.000 hoger uit.

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**797.000**
Storting WOO	- 26.000
Uitvoering en borging participatiebeleid	- 36.000
Uitvoeringsprogramma participatiebeleid	- 35.000

Proceskostenvergoeding WOZ	- 20.000
Saldo De OGtent	-4.000
Communicatie grote projecten	2.000
Gerealiseerde resultaat	**679.000**

Bedragen in €

1.4 Welke verbonden partijen waren betrokken?

	Samenwerking de Liemers
Doel	Het vergroten van de gemeentelijke slagkracht (met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid) door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken voor sociale dienst, ict en inkoop.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten. De uitvoering en ontwikkeling van het beleid pakt de samenwerking op. Via periodieke overleggen op verschillende niveaus wordt afstemming met elkaar gezocht.
Resultaat in 2024	De SDL (Samenwerking de Liemers) is voor de gemeente Duiven (Westervoort en Zevenaar) een uitvoeringsorganisatie. Hieronder zijn een aantal onderdelen weergegeven waaraan de SDL heeft gewerkt. De gemeente Duiven (via 1Stroom) speelt hierin voor een ondersteunende en faciliterende rol als het gaat om de ambtelijke ondersteuning. De Samenwerking de Liemers kent een eigen verantwoording in een jaarrekening. In 2024 is de implementatie van de Liemerse I&A visie voortvarend van start gegaan. De gemeenteraden hebben unaniem ingestemd met deze visie en de basis variant goedgekeurd. In de uitvoering zijn belangrijke mijlpalen bereikt: het nieuwe functiehuis is geïmplementeerd en vrijwel alle posities zijn ingevuld. Er is succesvol gestuurd op het omzetten van tijdelijke inhuur naar vaste formatie, wat naar verwachting medio 2025 volledig zal zijn afgerond. Het jaar 2024 stond in de eerste plaats in het teken van de start van de nieuwe bestuurlijke opdracht 2024-2026. De afgesproken resultaten op het gebied van (duurzame) plaatsingen, werkfit maken, plaatsingen met loonkostensubsidie, begeleiding van mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben en jongeren zijn in 2024 allemaal volledig of grotendeels gehaald.

	1Stroom

Doel	De ambtelijke fusie moet ertoe leiden dat de organisatie: • Robuuster wordt (minder **kwetsbaar**). • Voldoende flexibel kan zijn om twee zelfstandige gemeenten te bedienen en om mee te bewegen met veranderende taken en rollen van de overheid (**kracht**). • Optimale dienstverlening biedt aan inwoners, organisaties en bedrijven, aan de raden en colleges (**kwaliteit**). • Interessante loopbaanperspectieven biedt aan medewerkers en door zijn robuustheid in staat is om strategische kansen te benutten (**kansen).** • Niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de twee huidige organisaties gezamenlijk (**kosten**).
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken voor de gemeenten Duiven en Westervoort.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten. 1Stroom pakt de uitvoering en ontwikkeling van het beleid op. Via periodieke overleggen op bestuurlijk niveau zoeken de partijen afstemming met elkaar.
Resultaat in 2024	In het jaar 2024 is door de medewerkers van 1Stroom, met passie voor hun vak, een bijdrage geleverd aan de uitvoering van de taken en ambities van de gemeenten Duiven en Westervoort. Dit is een breed scala van taken over de totale reikwijdte van gemeentelijk beleid en uitvoering. Daarom worden – ter illustratie – een aantal onderwerpen benoemd die in 2024 speelden: het Koersdocument tussengebied Duiven-Westervoort, de voorbereiding voor de overstap naar Circulus voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval in de gemeenten Duiven en Westervoort, de start van het project herijking subsidiebeleid, stappen in de transformatie van het sociaal domein, woningbouwprojecten in Duiven en Westervoort en het project Financieel Gezond 2026.

	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweerzorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundigehulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Taak	• In stand houden van brandweer en geneeskundige hulpverleningsorganisatie bij rampen (GHOR) • Voorzien in de meldkamerfunctie • Aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel • Inventariseren van en adviseren over risico's • Voorbereiden op de bestrijding van branden • Organiseren van de crisisbeheersing • Bevorderen van medisch milieukundige zorg, technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen • Het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders • Taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg en algemene infectieziektenbestrijding.
Beleidsrisico's	Om de financiële en beleidsrisico's in beeld te hebben en te beperken is er een regionaal controllersoverleg. Dat heeft de afgelopen jaren tot forse besparingen geleid en tot beleidsarme begrotingen.

Resultaat in 2024	Samen met de VGGM zorgen we ervoor dat de brandweer- en gezondheidstaken goed worden uitgevoerd in onze gemeente en dat we voorbereid zijn op mogelijke crisissituaties. In 2024 is er voor het eerst een algemeen beleidsplan voor de gehele organisatie van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) opgesteld. Het beleidsplan is om een zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden. Het beleidsplan van de VGGM beschrijft de speerpunten per organisatieonderdeel. De speerpunten worden verder uitgewerkt in afzonderlijke beleidsplannen per organisatieonderdeel. Voor de onderdelen brandweer, crisisbeheersing en het dekkingsplan van de brandweer is het beleidsplan ook in 2024 vastgesteld. Het versterken van de interne bedrijfsvoering bij de VGGM is in 2024 doorgegaan. Bij de GGD is gestart met het toekomstbestendig maken van de Jeugdgezondheidszorg en de Algemene Gezondheidszorg. In 2024 was dit gericht op het op orde brengen van de basis, waardoor het wettelijke basispakket weer kan worden aangeboden. Hiervoor zijn middelen beschikbaar gesteld. Ondanks de benodigde versterkingen is de VGGM in 2024 op uitdrukkelijk verzoek van de gemeenten ook gestart met een besparingsoperatie. In de loop van 2025 moet dat resultaat opleveren dat in de begroting van 2026 wordt verwerkt. In de begroting van 2025 en 2026 is incidenteel al een besparing gerealiseerd van 2% via financieel technische maatregelen.

	Streekarchief
Doel	Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers bij het beheer van hun archiefbescheiden conform de Archiefwet.
Taak	Beheren en toezicht houden op de overgedragen en niet overgedragen archiefbescheiden van de deelnemers. Adviseren over de archiefbewaarplaatsen en het verstrekken van informatie uit de archiefbescheiden.
Beleidsrisico's	Niet van toepassing.
Resultaat in 2024	Om in te spelen op de toekomstige digitale overbrengingen van archiefbescheiden is in het voorjaar van 2024 het project e-Depot van start gegaan met als doel de deelnemende gemeenten en het SALD aan te sluiten op het e-Depot. Tijdens de uitvoering van het project e-Depot is door de projectleider aangegeven dat het alleen richten op een e-Depotvoorziening niet volstaat maar dat er ook een collectiebeheersysteem nodig is.

	Euregio
Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.
Taak	Grensoverschrijdende samenwerking van de deelnemers ondersteunen en coördineren. De Euregio voert hiertoe projecten uit. Zij vraagt aan en ontvangt financiële middelen van derden. Zij adviseert de deelnemers bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.
Beleidsrisico's	Beperkt. De Euregio voert nauwelijks eigen beleid.

Resultaat in 2024	Waar nodig wordt de Euregio ingeschakeld bij de uitvoering van beleid.

Programma 2 Maatschappij

2.1 Wat hebben we bereikt?

Programmadoel
Hoofddoelen Inwoners van Duiven, Loo en Groessen kunnen een gezond, betekenisvol en veerkrachtig leven leiden. Er wordt genoeg ruimte geboden om een bijdrage te leveren aan de maatschappij. Om dit te bereiken stelt gemeente Duiven zich open en aandachtig op richting haar inwoners. We willen middels dialoog én inspelend op de veranderingen in de maatschappij, komen tot beleid waarin de kansen en mogelijkheden van de burgers altijd het uitgangspunt vormen. Participatie, buurtbetrokkenheid en een positieve leefwereld staan hierin centraal.

We gaan werken met een doorlopende agenda (Samen Sterk) om deze transformatie verder in gang te zetten. Dat gaan we doen op basis van de volgende 5 lijnen:

1) Vitaal deelnemen
2) Gezond en veilig opgroeien
3) Beschermd Thuis/Beschermd Wonen
4) Integratie en vluchtelingen
5) De dagelijkse basis op orde

Externe ontwikkelingen

Arbeidsmarktproblematiek
Door natuurlijk verloop, de bewegingen binnen, en de krapte op de arbeidsmarkt, is het lastig een adequate bezetting te creëren binnen het sociaal domein. Dit geldt zowel voor aanbieders als voor de gemeente. Dit heeft een negatief effect op de aanwezige kennis, continuïteit, de hoeveelheid inzet en ruimte voor visievorming om getransformeerd te werken. Het gevolg hiervan is dat er wachtlijsten ontstaan bij gemeenten én aanbieders.

Prijsstijgingen door inflatie
Hoewel de inflatie minder sterk was dan in 2023, zijn prijsstijgingen ook in het sociaal domein nog verder doorzet. Dit heeft te maken met de loonontwikkeling van personeel in de zorg en het welzijnswerk.

Woonzorgvisie
Woningnood, vergrijzing en de trend ‘langer thuiswonen’ vraagt om gerichte en op elkaar afgestemde acties op het gebied van wonen, zorg én welzijn. Het Sociaal Domein en Ruimte, Samenleving en Ontwikkeling hebben samen gewerkt aan de woonzorgvisie. Deze is begin januari 2025 vastgesteld door de gemeenteraad. Met de woonzorgvisie kan de gemeente anticiperen op de groeiende specifieke woonvraag, veranderende demografische ontwikkelingen en andere toekomstige uitdagingen op het gebied van wonen en zorg. Dit helpt bij het creëren van een duurzaam en toekomstbestendig (woon)beleid. In 2025 wordt het uitvoeringsprogramma geschreven. Totdat het uitvoeringsprogramma gereed is, wordt de woonzorgvisie gebruikt als onderlegger bij nieuwe projecten of initiatieven vanuit de samenleving.

Huisvesting statushouders en Wet inburgering
Omdat de uitwerking bewerkelijker is geworden en omdat de taakstelling is verhoogd, is extra formatie ingezet. Hiermee wordt kennis en inzet toegevoegd aan het team en wordt het mogelijk de werkprocessen op orde te krijgen. Deze inzet loopt het eerste half jaar van 2025 door.

Door de verhoogde taakstelling en tekort aan huisvesting, is niet kunnen voldaan aan de taakstelling. Er wordt toegewerkt naar een duurzame oplossing. Door toename in het aantal leerlingen op de Liemerse Taalschool heeft de gemeente in 2024 een extra financiële bijdrage geleverd. Hierdoor heeft de Taalschool een instroomgroep kunnen openen waardoor alle nieuwkomerskinderen een plek op school hebben gekregen.
Door onvrede over de resultaten en de samenwerking, is het contract met Vluchtelingenwerk voor de maatschappelijke begeleiding opgezegd. Hiervoor is tijdelijk een opdracht bij een andere partner belegd en in 2025 wordt een definitieve aanbieder aangesteld.

Decentralisatie en extramuralisering zorg
De decentralisatie van de jeugdzorg en de extramuralisering van de Geestelijke Gezondheids Zorg (GGZ) en de ouderenzorg wordt verder doorgevoerd. Dit heeft tot gevolg dat jeugdigen en volwassenen met een zorgvraag steeds langer zelfstandig thuis wonen. Vanuit inwoners en partners krijgen we signalen dat de problematiek van de zelfstandig wonende jeugdige en volwassene met zorg- en ondersteuningsvraag, steeds verder toeneemt in aantal, maar ook complexer wordt.

Decentralisatie beschermd wonen naar beschermd thuis
De decentralisatie van beschermd wonen is uitgesteld tot 1 januari 2026. Doel van de decentralisatie is om inwoners met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de eigen omgeving op te vangen en te ondersteunen. Vanaf 2026 worden alle gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering en financiering van beschermd wonen. In 10 jaar tijd wordt het budget dat nu toegekend wordt aan centrumgemeente Arnhem op basis van een objectief verdeelmodel overgeheveld naar alle gemeenten. De toegang tot beschermd wonen wordt lokaal georganiseerd, en er worden verbindingen gelegd met voorliggende veld en de maatwerkvoorzieningen beschermd wonen.

Door het uitstel heeft er geen ontwikkeling plaatsgevonden op het vlak van de invoering van de hybride toegang. Er was voor de invoering van de hybride toegang middelen opgenomen in de begroting 2024. Omdat deze gelden niet zijn ingezet vloeien deze gelden terug naar de bestemmingsreserve beschermd wonen.

Breed offensief
Het breed offensief is een brede agenda van het Rijk en bevat maatregelen om de arbeidsmarktkansen voor mensen me een arbeidsbeperking te vergroten. Met het breed offensief worden maatregelen voorgesteld om mensen met een beperking aan een baan te helpen en aan het werk te houden. Concreet bevat het breed offensief maatregelen om:
- De loonkostensubsidie voor werkgevers makkelijker te krijgen;
- Hulp op maat aan te vragen voor de werknemer;
- Meer duidelijkheid over welke re-integratiemiddelen een werkgever kan krijgen en gebruiken;
- Het voor jongeren met een arbeidsbeperking mogelijk maken te maken dat een aanvraag voor er bijstandsuitkering meteen wordt behandeld en dat zij arbeidsondersteuning krijgen;
- Mogelijk maken dat het inkomen uit deeltijdwerk niet meer volledig af gaat van de bijstandsuitkering van de werknemer die werkt met loonkostensubsidie;
- De kostendelersnorm is gewijzigd zodat jongeren tot 27 jaar niet meetellen als kostendeler voor hun huisgenoten (al ingevoerd per 1 januari 2023).

Om deze wijzigingen door te voeren wordt de participatiewet gewijzigd. Aangezien de genoemde wijzigingen van invloed zijn op het lokaal beleid, is de re-integratieverordening aangepast en ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Het daarbij horende beleid is tevens aangepast. In 2024 is er door de RSD een verdubbeling in de uitgaven aan loonkostensubsidie ten opzichte van 2023. Binnen de Arbeidsmarktregio Midden Gelderland is hard gewerkt om verder koers te zetten op de ontwikkelingen binnen de arbeidsmarkt. Vanuit het Regionaal Werkbedrijf is een ambitie vastgesteld: Meer mensen werkzaam vanuit de banenafspraak dan wettelijk vereist.

2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Opvang Oekraïners
In 2024 hebben wij uw raad twee keer geïnformeerd over de stand van zaken huisvestingsdossiers vluchtelingen en statushouders. Zoals bekend hebben wij onze taakstelling bestaande uit een resultaatsverplichting van 90 opvangplekken en cumulatieve inspanningsverplichting van 92 opvangplekken per 1 januari 2025 gehaald. De inspanningsverplichting per 1 juli 2025 is met 21 opvangplekken verlaagd.

De opvang staat budgettair neutraal in de begroting. We hebben het afgelopen jaar weer meer rijksinkomsten gehad dan uitgaven. Het eindsaldo per 31 december 2024 bedraagt circa € 1.475.000. Wij stellen voor dit bedrag in de nog te vormen bestemmingsreserve Migratie en Integratie te storten en daarmee onder andere de aankoop van vastgoed voor duurzame vluchtelingenopvang en huisvesting statushouders te bekostigen. Per 1 januari 2025 is het normbedrag voor de bekostiging van de opvang overigens met bijna 30% verlaagd. Bij de volgende jaarrekening verwachten wij bij gelijkblijvende kosten een positief eindsaldo over te houden van maximaal 40% van het eindsaldo 2024.

Komst Procesopvanglocatie COA (40-100 bedden)
In de loop van 2023 hebben wij besloten om van een procesopvanglocatie voor AMV-ers af te zien en verder te gaan met duurzamere opvang voor nareizigers. In 2024 hebben de eigenaar van een leegstaand kantoorgebouw in de A12-zone en het COA met elkaar in contact gebracht. Ons doel hierbij is een duurzame opvang voor nareizigers in onze gemeente te creëren.

Verdere transformatie van het sociaal domein.
Door te investeren in de positieve gezondheid van onze inwoners en uit te gaan van wat iemand wel kan en door te denken in mogelijkheden. Iedereen die dat wil moet mee kunnen doen met werk, onderwijs, sport, cultuur en aan ons verenigingsleven. We hebben aandacht voor achterstanden en de tweedeling in onze gemeenschap. We bedenken simpele en passende oplossingen in en met de directe leefomgeving. Zorg die nodig is, wordt tijdig en integraal ingezet. We kijken naar heel de mens achter de zorgvraag.

Dit waren de speerpunten:

2.2.1.A	Versterken en afstemmen van de verschillende toegangen, Poort voor de Poort
Doel	Ketenpartners en de gemeente hebben hun toegang tot en processen voor maatschappelijke ondersteuning adequaat op elkaar afgestemd, zodat hulpvragen op de juiste plek binnenkomen en snel (binnen de wettelijke termijnen) worden opgepakt.
Toelichting	Door de toegang goed te regelen werken we aan de transformatie. Als de verwijzingen bij de eerste hulpvraag goed plaatsvindt, worden meer mensen geholpen in de sociale basis en is verwijzing naar het vangnet minder vaak nodig. De eigen kracht van inwoners wordt vertrekt doordat ze sneller en adequaat ondersteund worden. Daarbij worden de wachtlijsten korter doordat inwoners sneller adequate ondersteuning krijgen. We werken hieraan door de verschillende toegangen binnen het welzijnswerk, onderwijs, de zorg en de gemeente op elkaar af te stemmen. Hiervoor wordt tijdelijk een procesbegeleider ingezet. We kijken integraal naar de vraag van de inwoner en vinden slimme oplossingen doordat we door verschillende (financiële) schotten van welzijn en zorg heen gaan. De inwoner (zowel kinderen als volwassenen) komt meteen op de juiste plek voor de hulpvraag, en komt niet onnodig op een wachtlijst te staan. We zoeken slimme oplossingen als overbruggingszorg vanwege wachtlijsten. Denk bij verschillende toegangen aan Mikado, Sociaal Loket, rechterlijke macht, medisch specialisten, onderwijs, huisartsen en woningbouwcorporaties.

2.2.1.A	Versterken en afstemmen van de verschillende toegangen, Poort voor de Poort
Bereikt/niet-bereikt	*- Lijn Vitaal deelnemen* Partners en aanbieders hebben met de gemeente samengewerkt om in de kwetsbare wijken/straten vroegtijdig contact te leggen met inwoners die mogelijk ondersteuning nodig hebben. Hierdoor zijn mogelijk zwaardere problemen voorkomen en is er minder beroep gedaan op maatwerkvoorzieningen. Een goed voorbeeld daarvan is de aanpak in project “Huiskamer Gladiool5”. Gedurende 2024 was het huis aan de Gladiool 5 de ontmoetingsplek voor bewoners van de Bloemenbuurt. Naast ontmoeting, konden bewoners er terecht voor vragen omtrent leefbaarheid, de omgeving, veiligheid en persoonlijke zaken. Elke week waren meerdere professionals aanwezig; van politie tot opbouwwerkers en van medewerkers zorg & overlast tot de jongerenwerker. Vanuit deze tijdelijke “impuls Leefbaarheidsaanpak Bloemenbuurt” zijn hulpvragen vroeg opgepakt, zijn mogelijk escalaties en dure inzet van zorg voorkomen en is het vertrouwen in de overheid en politie verhoogd. Er zijn minder overlastmeldingen geweest. De sociale verbinding is toegenomen; bewoners die elkaar al jaren niet meer hebben gezien of gesproken zien elkaar weer in de buurthuiskamer Met hulp van het innovatieteam is onderzocht op welke manier het voorliggend veld versterkt kan worden. Dit krijgt opvolging in 2025, maar resulteerde in 2024 al tot een integraal overleg tussen beleidsadviseurs van verschillende afdelingen, consulenten en het voorliggend veld. Dit overleg heeft gezorgd voor kortere lijntjes en verbreding van kennis en de sociale kaart. Zo konden consulenten bijvoorbeeld inwoners op de wachtlijst attenderen op culturele en sportieve activiteiten die de verbinding helpt bevorderen en eenzaamheid helpt voorkomen. 65-plussers hebben via het Gezond & Actief Leven Akkoord (GALA) meegedaan aan cursus valpreventie. Hiermee is mogelijk zwaardere zorg voorkomen en deelnemers zijn doorgeleid naar structureel beweegaanbod. Ook is verkend hoe de aansluiting kan worden versterkt tussen sociaal loket en het voorliggend veld, zie hieronder de lijn beschermd thuis: *- Lijn Beschermd thuis* Naast een jongerenwerker bij consulenten jeugd, is eind 2024 ook een sociaal werker aangesloten bij het team WMO. Deze professionals werken als verbinder en bekijken of en op welke manier hulpvragen voorliggend kunnen worden opgepakt. Hiermee wordt mogelijk zwaardere zorg en langere wachttijden voorkomen. *- Evaluatie maatschappelijk werk op school (MOS) is uitgevoerd.* In het voorjaar van 2024 is een evaluatie naar de raad gestuurd. Uit deze evaluatie bleek dat het maatschappelijk werker op school een goede en efficiënte interventie is. Partners, inwoners en maatschappelijk werkers zijn optimistisch over de aanpak. Uit de evaluatie blijkt onder andere dat veel ouders (hoewel ze nog in een traject zitten) al positieve verbetering zien en geeft 76,5 % aan zelfstandig verder te kunnen na het traject. Met zo’n 216 casussen per jaar, veel preventieve ondersteuning aan ouders en kinderen, vangen ze veel potentiële problemen af waardoor opschaling van zorg minder nodig is. Het maatschappelijk werk op school is daardoor in 2024 bestendigd vanuit gemeentelijke financiering. *- Jongerencoach verbonden aan consulenten als verbinder sociale basis.* Door een jongerenwerker van Santé te verbinden aan de gemeente hebben we het voorliggend veld gekoppeld aan de gemeentelijke toegang. Hiermee koppelen we inwoners laagdrempelig aan activiteiten en interventies zodat we zorg passend en dichtbij bieden.

2.2.1.A	Versterken en afstemmen van de verschillende toegangen, Poort voor de Poort
	-Budget gezond - en veilig opgroeien. In de VJN van 2023 is er budget vrijgemaakt voor gezond - en veilig opgroeien. Daarvan is een groot deel ingezet voor het project op mentaal welbevinden van de jeugd middels Maatschappelijke Diensttijd (MDT). Hiermee is het project van start gegaan en kan dit uitgevoerd worden vanaf februari 2025. Daarnaast is er meer ingezet op collectieve hulp en begeleiding. Bijeenkomsten ‘grip op ouderschap’ worden aan ouders aangeboden. Hiermee voorkomen we vragen voor opvoedondersteuning. Er zijn terugkombijeenkomsten georganiseerd waar ook eerdere deelnemers naar toe komen. Het resterende deel van het toegekende budget is in de VJN 2024 als bezuiniging ingeleverd. *- Invoeren preventieve gesprekken Candea college* We hebben bereikt dat leerplichtambtenaren en Stichting Halt preventieve gesprekken voeren op Candea College om dreigend schoolverzuim aan te pakken. Hierbij wordt ervaren dat effecten op schoolaanwezigheid groter zijn omdat verzuim in een vroeg stadium wordt aangepakt. Deze positieve effecten zijn in verzuimcijfers (nog) niet terug te zien. De reden hiervoor kan liggen in de landelijk ervaren toename in (complexiteit van) problemen van jongeren, waarbij de positieve effecten van preventieve gesprekken worden ondergesneeuwd door de algehele toename in meldingen. *- Uitbreiding formatie leerplichtambtenaren* Het aantal leerplichtambtenaren in de regio is uitgebreid. Hiermee is bereikt dat dat het toenemende aantal verzuimmeldingen snel en adequaat wordt opgepakt. *-Verbinding Veilig thuis en consulenten (voor de lijn vitaal deelnemen, gezond en veilig opgroeien en beschermd wonen beschermd thuis)* Een medewerker van Veilig Thuis (aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling) is één dagdeel per week aanwezig en beschikbaar voor de consulenten. Door de fysieke aanwezigheid is overleg snel mogelijk, kan de Veilig Thuis medewerker actief meedenken en eventueel samen optrekken in zaken waar Veilig Thuis ook actief betrokken is. Hiermee bereiken we dat zorg en ondersteuning passend, snel en dichtbij geleverd wordt. *- Leerlingenvervoer* De extra formatie op leerlingenvervoer heeft geleid dat er meer keukentafelgesprekken gevoerd zijn. Hiermee zijn we sneller en passender aangesloten op de inwoners. Hierdoor kunnen we leerlingenvervoer steeds laten aansluiten bij de zelfstandigheid van de jeugdigen. In gevallen dat ‘de reiskoffer’ ingezet kon worden is dat gedaan. Daarnaast heeft het invoeren van opstapplaatsen in Duiven geleid tot efficiëntie in de routes Westervoort-Duiven-Zevenaar. Het stimuleren van fietsen en gebruik van het openbaar vervoer heeft positief bijgedragen in de kosten. *-Meewerken aan Liemerse pilot toegankelijke GGZ in de Liemers* We hebben gewerkt aan de verkennende gesprekken met inwoners met een GGZ kwetsbaarheid. Dit in het kader van de Liemerse pilot toegankelijk GGZ in de Liemers. In deze pilot werken GGnet, Sante, POH GGZ van de huisartsen, consulenten van de gemeente en ervaringsdeskundigen samen, om met inwoners naar passende oplossingen te zoeken voor de hulpvraag. De verwachting is dat een aantal hulpvragen afgevangen worden en niet bij de GGZ terecht komen, De pilot wordt in 2025 afgesloten.

2.2.1.A	Versterken en afstemmen van de verschillende toegangen, Poort voor de Poort
	Wat hebben we niet bereikt *-Inzet jongerenwerk vertraagd* Er is voor heel 2024 extra jongerenwerk toegezegd. Door arbeidsmarktproblematiek is het Santé rond juni 2024 gelukt te starten met een ambulant jongerenwerker, maar niet voor de volledige inzet. Wel is de zichtbaarheid en bekendheid van het jongerenwerk toegenomen door meer de aansluiting bij de jongeren te zoeken. *-Geen hybride toegang in het kader van Beschermd wonen, beschermd thuis* De decentralisatie is wederom uitgesteld naar 2026. Daarom heeft er geen ontwikkeling plaatsgevonden op het vlak van de invoering van de hybride toegang. In 2024 waren voor de invoering van de hybride toegang middelen opgenomen in de begroting 2024. Omdat deze gelden niet zijn ingezet vloeien deze gelden terug naar de bestemmingsreserve beschermd wonen.

2.2.1.B	Dorpsgesprekken t.b.v. Uitvoeringsagenda Samen Sterk
Doel	We stellen participatief de uitvoeringsagenda 2024-2026 Samen Sterk op. We werken hierbij volgens een op te stellen vernieuwde werkwijze (vindplaatsgerichte participatie) met als werktitel dorpsgesprek.
Toelichting	De hoofdopgave voor het sociaal domein is verder transformeren (Samen Sterk). Transformeren is een proces dat wij als gemeente niet alleen vorm willen geven. Omdat we willen inzetten op normaliseren, bevorderen van de eigen kracht en zelfredzaamheid en omdat we inzetten op voorliggende en algemene voorzieningen (de sociale basis), hebben we onze inwoners en partners nodig. Daarom gaan we in 2023 met inwoners en partners in gesprek over de toekomst van het sociaal domein. Dit noemen we ‘het dorpsgesprek’. Het resultaat van strategische keuzes en de uitkomsten van de dorpsgesprekken worden vertaald in een uitvoeringsprogramma. Doel van dit uitvoeringsprogramma is om strategische keuzes te maken waar we als gemeente op in zetten. Hiermee geven we vorm en inhoud aan de transformatie van het sociaal domein. Vanaf 2024 gebruiken we de aanpak dorpsgesprekken om inwoners en partners te betrekken bij het uitvoeren van de uitvoeringsagenda. We vernieuwen met de dorpsgesprekken onze manier van participeren in het sociaal domein. Door het perspectief van inwoners als uitgangspunt te nemen in onze beleidsontwikkeling, werken we aan de transformatie in het sociale domein. Want als mensen regie over hun eigen leven ervaren, kunnen ze van betekenis zijn voor anderen, de wijk of een vereniging. En als we meer naar elkaar omkijken en samenbouwen aan een rijk verenigingsleven, bouwen we samen aan een stevige sociale basis.

2.2.1.B	Dorpsgesprekken t.b.v. Uitvoeringsagenda Samen Sterk
Bereikt/niet-bereikt	In 2024 is een vervolg gegeven aan de dorpsgesprekken die eind 2023 zijn gehouden. Er zijn 4 bijeenkomsten geweest met inwoners die hebben aangegeven blijvend te willen meedenken. Het is een mix van inwoners uit Duiven en Westervoort en zij hebben aangegeven dat prettig te vinden en dat het niet nodig is dit per gemeente apart te organiseren. Deze zogenaamde klankbordgroep is betrokken bij de totstandkoming van nieuw beleid en samen met hen wordt gekeken naar het vervolg op de jaarlijkse dorpsgesprekken. Ze geven aan energie te krijgen van de bijeenkomsten en te waarderen dat teruggekoppeld wordt wat er met de input wordt gedaan. Voor beide gemeenten samen is door het netwerk eenzaamheid een lezing georganiseerd. Hieraan konden zowel professionals als vrijwilligers deelnemen en dat gebeurde ook; De Stek zat nagenoeg vol. De kennis is door de lezing vergroot en verschillende mensen gaven na afloop aan betrokken te willen worden bij het netwerk. Er is een sociaal werker opgeleid tot specialist eenzaamheid om de kennis in de gemeentes te borgen. Ambtenaren hebben gedurende 2024 gewerkt aan het intensiveren van hun relatie met maatschappelijke organisaties en het verenigingsleven. Met de 3 grote maatschappelijke partners (Sante Partners, SHO en Kunstwerk!) zijn gesprekken gevoerd om de onderlinge samenwerking te bevorderen. Dit resulteert onder andere in het toewerken naar een gezamenlijke verantwoording vanaf 2025. Ook organiseren ze inmiddels samen activiteiten en gebruiken ze elkaars expertise en ruimtes. Er is gezamenlijk geïnventariseerd op welke ontwikkellijn van Samen Sterk elke organisatie activiteiten en diensten levert. Op die manier is een overzicht opgeleverd en werd duidelijk dat er een redelijk dekkend netwerk is, maar ook op welke lijn nog meer inzet gepleegd kan worden. Indien nodig worden daarop de subsidieopdrachten aangepast. Sante Partners is de grootste uitvoerder van welzijn. Er is in 2024 geïnvesteerd in het versterken van het lokaal partnerschap. Sociaal werkers en beleidsadviseurs hebben in verschillende werksessies samen toegewerkt naar de nieuwe opdracht; samen is bepaald “wat” er moet gebeuren en “hoe” dat gebeurt is aan Sante Partners. Deze samenwerking heeft het draagvlak en begrip voor elkaar en de opdracht vergroot. Tijdens bestuurlijk overleggen is de opdracht gemonitord en waar nodig bijgesteld. Er heeft een dorpsgesprek plaatsgevonden met kinderopvang en onderwijs. Dankzij constructieve input wordt in 2025 een pilot opgezet om jeugdhulpexpertise preventief beschikbaar te stellen voor de kinderopvang. Dankzij deze pilot kunnen peuters met een complexe ondersteuningsbehoefte op de reguliere kinderopvang beter worden begeleid. Na de zomer is gestart met jongerenparticipatie om prettige ontmoetingsplekken vorm te gaan geven. Jongeren hebben actief mee gedacht aan potentiële locaties, potentiële inrichting etc. Het realiseren van prettige ontmoetingsplekken krijgt vervolg in 2025.

2.2.1.C	Uitvoering op orde
Doel	De afdeling sociaal domein heeft haar capaciteit op orde, wachtlijsten onder controle of kan meebewegen met de fluctuaties in hulpvragen en het personeel handelt eenduidig volgens de missie en kernwaarden van Samen Sterk.

2.2.1.C	Uitvoering op orde
Toelichting	Maatschappelijke organisaties, buurten en verenigingen vormen met elkaar de Sociale Basis in de gemeente. Ze richten zich breed op de positieve gezondheid van alle inwoners. Wij richten de gemeentelijke uitvoering in het sociaal domein op de meest kwetsbare inwoners die een specifiek vangnet nodig hebben om zelfstandig deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Denk hierbij aan jeugdhulp, leerlingenvervoer, doelgroepenvervoer, woningaanpassingen, maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo, schulphulpverlening of een uitkering. Om deze kwetsbare inwoners goed te kunnen ondersteunen en het gesprek goed te kunnen voeren, hebben wij als gemeente de uitvoering op orde. Voor het goed organiseren (uitzoeken wat nodig is en medewerkers in hun kracht zetten zodat ze hun professionele rol pakken) van de ‘uitvoering op orde’ en ‘poort voor de poort’ wordt een procesbegeleider ingezet. Daarnaast wordt de capaciteit van consulenten uitgebreid om wachtlijsten te beperken. Middels bijeenkomsten, werkbezoeken, scholing en trainingen stellen we medewerkers in staat om volgens de visie van onze transformatieagenda Samen Sterk te handelen.

2.2.1.C	Uitvoering op orde
Bereikt/niet-bereikt	*-Extra Wmo-consulenten* Om de omzetting naar de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning mogelijk te maken, zijn extra Wmo-consulenten aangetrokken. Dit heeft ervoor gezorgd dat de wachtlijsten minder hard zijn opgelopen als gevolg van de omzetting algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning naar de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. *-Algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning* Om de huishoudelijk ondersteuning beschikbaar te houden voor inwoners die dat het hardst nodig hebben, is de algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning omgezet naar een maatwerkvoorziening. Mede hierdoor is het aantal cliënten dat gebruik maakt van de huishoudelijke ondersteuning na de omzetting vanaf het derde kwartaal 2024 niet gestegen. We verwachten dat de omzetting in 2025 ook een dempend effect heeft op nieuwe instroom. *-Aanpak wachtlijst* Continuïteit van het team jeugdconsulenten is op orde. De efficiëntie is in 2024 sterk verbeterd door verschillende maatregelen. O.a. door inwoners beter en gerichter te verwijzen staan ze niet onnodig op de wachtlijst. Ook het beter aanleveren van gegevens voor verlenging van een beschikking is een voorbeeld van efficiëntie. Mede daardoor zijn de wachtlijsten verminderd. De geleerde lessen hieruit worden meegenomen voor de afdeling Wmo. *-Inkoop van essentiële functies jeugdhulp* Op bovenregionaal niveau (samenwerking met 56 Gelderse gemeenten) zijn de essentiële functies ingekocht, waardoor het aanbod voor gespecialiseerde behandeling en verblijf regionaal verzekerd is en onze jeugdigen daar gebruik van kunnen maken. In 2025 worden op basis van opgedane ervaring de werkprocessen bij gesteld en zal de discussie worden opgestart of de financiering van deze voorzieningen op basis van het solidariteitsbeginsel mogelijk is. *-Voorbereiden invoeren verklarende analyse* Regionaal zijn de voorbereidingen getroffen voor het invoeren van de verklarende analyse. Hierdoor gaan alle gemeentelijke toegangen van de regio bij complexe casussen dezelfde methode toepassen voor de vraagverheldering. De verklarende analyse verheldert hoe het komt dat de situatie van ouders en kind is ontstaan en dat deze niet vanzelf over is gegaan. Een verklarende analyse laat zien welke factoren hierop van invloed zijn en hoe die met elkaar samenhangen. Het leidt tot een verklaring van de problematiek, en waardoor deze is ontstaan, voortduurt, versterkt of vermindert. Hierdoor kan er gerichte hulp worden ingezet. In 2025 gaan de trainingen van start voor onze consulenten. *-Extra consulent leerlingenvervoer (Duiven)* Er is tijdelijk een extra consulent aangesteld voor leerlingenvervoer. Dit heeft geleid tot een succesvolle invoering van opstapplaatsen en meer mogelijkheden voor maatwerk waar nodig, door beter aan te sluiten bij inwoners. *-Activerend werk* Activerend Werk biedt inwoners een laagdrempelige en op maat gemaakte kans om actief deel te nemen aan de samenleving. Dit kan via de Wmo, Jeugdwet of Participatiewet. Een traject binnen Activerend Werk helpt inwoners om zelfredzamer te worden, minder ondersteuning nodig te hebben, werkervaring op te doen en uiteindelijk mogelijk een betaalde baan te vinden.

2.2.1.C	Uitvoering op orde
	Om Activerend Werk beter te positioneren hebben we in 2024 ingezet op uitbreiding en verdieping van het aanbod. Dit doen we onder andere met een informatiecampagne en een vernieuwde website. Op de website vinden inwoners en aanbieders een helder overzicht van alle trajecten, evenals inspirerende filmpjes met succesverhalen van deelnemers. Door deze verbeteringen wordt Activerend Werk beter zichtbaar voor zowel inwoners als potentiële aanbieders. We verwachten hierdoor een groei van het aanbod én een toename van het aantal deelnemers in onze gemeente. Daarnaast is de samenwerking tussen consulenten van RSD de Liemers, Wmo en Jeugd verder versterkt om inwoners nog beter te ondersteunen. *-Integratie en Vluchtelingen* Omdat de uitwerking bewerkelijker is geworden en omdat de taakstelling is verhoogd, is extra formatie ingezet. Hiermee wordt kennis en inzet toegevoegd aan het team en wordt het mogelijk de werkprocessen op orde te krijgen. Deze inzet loopt het eerste half jaar van 2025 door. Door de verhoogde taakstelling en tekort aan huisvesting, is niet voldaan aan de taakstelling. Er wordt toegewerkt naar een duurzame oplossing. Door toename in het aantal leerlingen op de Liemerse Taalschool heeft de gemeente in 2024 een financiële bijdrage geleverd. Hiermee heeft de Taalschool een instroomgroep kunnen openen waardoor alle nieuwkomerskinderen een plek op school hebben gekregen. Vanwege onvrede over de resultaten in de samenwerking, is de samenwerking met Vluchtelingenwerk voor de maatschappelijke begeleiding opgezegd. De opdracht is tijdelijk bij een andere partner belegd en in 2025 wordt een definitieve aanbieder aangesteld.

2.3 Wat heeft het ons gekost?

Hieronder een tabel waarin de cijfers worden vergeleken van de jaarrekening 2023, de begroting voor wijziging, de begroting na wijziging, de werkelijke cijfers 2024 en het verschil tussen de begroting na wijziging met de werkelijke uitgaven.

Resultaat programma Maatschappij

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Lasten	45.778	41.972	47.978	49.657	-1.679
Baten	12.627	8.125	10.373	13.951	3.578
Gerealiseerde totaal saldo	**- 33.151**	**- 33.847**	**- 37.605**	**- 35.705**	**1.899**
Resultaatbestemming	- 687	703	696	207	- 489
Gerealiseerde resultaat	**- 33.838**	**- 33.144**	**- 36.909**	**- 35.498**	**1.410**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo
Het resultaat op het programma Maatschappij bedraagt vóór bestemming € 1.899.000 voordelig. Voor een verklaring van de grote verschillen verwijzen we naar de verschillenanalyse op pagina 107 en verder.

Openbaar basisonderwijs	23.000
Onderwijshuisvesting	-111.000

Onderwijsbeleid	9.000
Sportbeleid en activering	470.000
Sportaccommodaties	292.000
Cultuur	- 5.000
Musea	14.000
Cultureel erfgoed	1.000
Media	4.000
Openbaar groen en recreatie	215.000
Samenkracht en burgerparticipatie	1.559.000
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	- 6.000
Inkomensregelingen	84.000
WSW en beschut werk	326.000
Arbeidsparticipatie	10.000
Maatwerkvoorziening Wmo	- 99.000
Maatwerkdienstverlening 18+	- 1.000
Hulp bij het huishouden (Wmo)	- 96.000
Begeleiding (Wmo)	- 41.000
Dagbesteding (Wmo)	4.000
Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0
Maatwerkdienstverlening 18-	49.000
Jeugdhulp begeleiding	- 162.000
Jeugdhulp behandeling	44.000
Jeugdhulp dagbesteding	- 41.000
Jeugdhulp zonder verblijf overig	- 20.000
Pleegzorg	- 29.000
Gezinsgericht	8.000
Jeugdhulp met verblijf overig	- 38.000
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	- 393.000
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	130.000
Gesloten plaatsing	128.000
Geëscaleerde zorg 18+	0
Beschermd wonen (Wmo)	0
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	- 15.000
Geescaleerde zorg 18-	0
Jeugdbescherming	50.000
Jeugdreclassering	- 22.000
Volksgezondheid	18.000
Doorbelasting 1Stroom	-404.000
Doorbelasting kapitaallasten	-54.000
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**1.899.000**

Bedragen in €

Directe kosten (€ 2.358.000)

Op het **taakveld Openbaar basisonderwijs** zit een klein voordeel. Er waren hogere huuropbrengsten maar ook hogere kosten voor verzekeringen.
Op het **taakveld onderwijshuisvesting** zijn meer bijdragen van de scholen geboekt in de bouw van het IKC. De kosten voor verzekeringen waren hoger en voor het IHP is niet het volledige bedrag uitgegeven. Er moesten extra kosten worden gemaakt voor noodlokalen en de bijdrage voor het GRHVOL viel hoger uit. De vergoeding voor het gymondewijs was hoger.
Het **taakveld onderwijsbeleid** geeft een nadeel. Op leerlingenvervoer zit een nadeel omdat het gebruik hoger uit is gevallen dan verwacht en onderwijsbegeleiding laat een nadeel zien vanwege

extra subsidie. Onderwijsachterstandenbeleid geeft een voordeel omdat alle kosten in de SPUK-regeling vielen. Om dezelfde reden was er ook een voordeel op peuterspeelzalen.
Op het **taakveld sportbeleid** is een voordeel ontstaan doordat het salaris van de combinatiefunctionarissen in 1Stroom is geboekt. Via de SPUK regeling is een deel van de betaalde BTW terugontvangen.
Het **taakveld sportaccommodaties** laat per saldo een voordeel zien doordat er een incidentele verkoop was. De energiekosten van Triominos waren lager en het onderhoud duurder. Er waren meer huuropbrengsten bij Triominos en de vergoeding voor gymonderwijs viel hoger uit.
Het **taakveld Cultuur** geeft een kleine overschrijding vanwege extra kosten voor het Cultuurpact.
Op het **taakveld Musea** ontstaat een voordeel doordat de kosten van het streekarchivariaat lager uitvielen.
Op het **taakveld Cultureel Erfgoed** zijn geen grote afwijkingen.
Op het **taakveld Media** ontstond een voordeel vanwege een iets lagere subsidie.
Op het **taakveld groenonderhoud** zijn de kosten voor de fonteininstallaties lager vanwege meevallende energieprijzen. De waterschapslasten voor alle groenstroken waren hoger. De kosten voor onderhoud openbaar groen vielen lager uit omdat door capaciteitsgebrek minder is toegekomen aan renovaties. Voor de intensivering van groen waren weinig initiatieven. De kosten voor boomonderhoud vielen hoger uit. De kosten voor de aanbesteding van het groenonderhoud en voor biodiversiteit waren lager dan de ramingen. Ook voor speeltuinen en -weiden werden minder kosten gemaakt dan geraamd.
Het voordeel op **taakveld Samenkracht en burgerparticipatie** bestaat voor het grootste deel uit overgebleven gelden voor de opvang van Oekraïners. Andere voordelen ontstaan op de kosten voor overheidsparticipatie, internationale samenwerking, mantelzorg en vrijwilligerswerk, kinderopvang, het Wijkhuis van Droo en het innovatiebudget Sociaal Domein. Er is een nadeel op subsidie voor de stichting SHO.
Op het taakveld **Toegang en eerstelijnsvoorzieningen** ontstaat een nadeel omdat er meer kosten zijn gemaakt tolken. Voor de toegang van jeugd zijn minder kosten gemaakt.
Op het **taakveld Inkomensregelingen** ontstaat een voordeel doordat de rijksbijdrage voor de BBZ/Buig hoger uitviel. Bij minimabeleid was een nadeel doordat er meer verstrekkingen zijn gedaan. Kwijtschelding heeft het vorig jaar minder geld gekost. Er waren minder ontvangsten vanwege de terugbetaling van leenbijstand. De eindafrekening van de TONK regeling leverde een voordeel op.
Het **taakveld Begeleide participatie** laat een voordeel zien omdat de eindafrekening van de MGR lager was. Ook de plaatsingskosten waren lager.
Het is ieder jaar lastig de juiste aantallen nieuwkomers in te schatten. Doordat het aantal nieuwkomers lager was dan verwacht zijn de uitvoeringskosten lager uitgevallen. Op het onderdeel re-integratie valt de afrekening van de RSD hoger uit. Er is meer uitgegeven voor arbeidsmatige dagbesteding. Op het **taakveld arbeidsparticipatie** ontstaat hierdoor per saldo een klein voordeel.
Bij het **taakveld maatwerkvoorzieningen (Wmo)** zijn de meeste kosten voor het doelgroepenvervoer ondergebracht. De kosten voor het doelgroepenvervoer zijn hoger geweest doordat het aantal ritten stijgt. Op dit taakveld zijn de kosten voor de verstrekkingen van rolstoelen tegen gevallen net als de kosten voor vervoersvoorzieningen. De kosten voor woonvoorzieningen vielen tegen vanwege een paar dure woningaanpassingen. Door het hogere aantal aanvragen viel de eigen bijdrage Wmo hoger uit. De kosten voor de digitale dienstverlening waren ook lager. Het betreft hier open einde regelingen die vooraf lastig zijn te ramen.
Het **taakveld Maatwerkdienstverlening 18+** geeft een nadeel vanwege de hoger uitgevallen regionale kosten.
Op het **taakveld Hulp bij het huishouden (Wmo)** valt het aantal PersoonsGebondenBudget (PGB) cliënten lager dan geraamd waardoor er een voordeel ontstaat. Het budget voor zorg in natura laat daarentegen een nadeel zien. Er zijn meer huishoudelijke toelagen uitgekeerd en dat zorgt ook voor een nadeel. Voor eigen bijdrage Wmo ontvingen we een iets hoger bedrag.
Ook op het **taakveld Begeleiding (Wmo)** is er een voordeel op het PGB-budget. Op dit taakveld is er echter een nadeel op de zorg in natura.

Bij het **taakveld Dagbesteding (Wmo)** zitten kleine voordelen op vervoerskosten en zorg in natura. De eigen bijdrage viel hier iets lager uit.
Op **taakveld Maatwerkdienstverlening 18-** ontstaat een voordeel vanwege een gunstigere afrekening van de gemeente Arnhem over ambulantiseringsgelden.
Op het **taakveld Jeugdhulp begeleiding** ontstaan de voordelen vooral door de lagere uitgaven voor de PGB-budgetten en de stijgende vraag naar zorg in natura.
De lagere vraag naar zorg in natura in het laatste kwartaal zorgt voor een voordeel op het **taakveld Jeugdhulp behandeling**. Het nadeel op de PGB voor behandeling valt hier ruimschoots tegen weg.
Bij het **taakveld Jeugdhulp dagbesteding** ontstaat een nadeel op de vervoerskosten. Hier viel de vraag in het laatste kwartaal hoger uit waardoor er een nadeel op zorg in natura ontstaat.
Op het **taakveld Jeugdhulp zonder verblijf overig** ontstaat een nadeel op de zorg in natura.
De kosten voor zorg in natura op het **taakveld Pleegzorg** vielen hoger uit. In het laatste kwartaal is er een stijgende vraag naar pleegzorg.
De vraag naar gezinsgerichte zorg in natura was in het laatste kwartaal iets lager dan geraamd waardoor een voordeel ontstaat op het **taakveld Gezinsgericht**.
Op het **taakveld Jeugdhulp met verblijf overig** ontstaat een nadeel dat wordt verklaard door de stijgende vraag in het laatste kwartaal.
De jeugdhulp behandelingen GGZ vielen in het laatste kwartaal veel hoger uit waardoor er een nadeel ontstaat op het **taakveld Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf**.
Voor crisishulp in de jeugdzorg is het afgelopen jaar minder uitgegeven dan vooraf werd ingeschat. Daardoor ontstaat een voordeel op het **taakveld Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf**.
De kosten voor gesloten plaatsing in de jeugdzorg waren in het afgelopen jaar lager omdat zich minder situaties hebben voorgedaan dan ingeschat. Dat levert een voordeel op bij het **taakveld Gesloten plaatsing**.
De kosten voor Bemoeizorg waren hoger doordat er meer aanvragen waren dan vooraf is ingeschat. De kosten voor de WVGGZ vielen lager uit omdat de subsidieverstrekking lager was. Hierdoor ontstaat een nadeel op het **taakveld Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)**.
Op het **taakveld Jeugdbescherming** vielen de kosten uiteindelijk lager uit waardoor er een voordeel ontstaat.
Op het **taakveld Jeugdreclassering** vielen de kosten uiteindelijk hoger uit waardoor er een nadeel ontstaat.
Niet alle uitgaven inzake de SPUK-uitkering Brede regeling zijn in 2024 gedaan. Er zijn geen uitgaven gedaan inzake de maatschappelijke stages. Wel zijn er hogere uitvoeringskosten en meer subsidies verstrekt. Inclusief een lagere bijdrage aan de VGGM levert dit een voordeel op bij het **taakveld volksgezondheid**.

Doorbelasting (-€ 459.000)
De werkelijke lasten van 1stroom zijn volgens de in de begroting gehanteerde procentuele verdeling aan de taakvelden in Duiven en Westervoort doorbelast. In programma 2 zijn meer personeelskosten terecht gekomen dan geraamd doordat er meer uren aan jeugdzorg en Wmo zijn doorbelast. Er zijn meer kapitaallasten op dit programma geboekt vanwege het afboeken van de restwaarde van de Wiekslag.

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Het saldo op de resultaatbestemming op dit programma is € 489.000 negatief. Dat betekent dat er minder aan de reserves is onttrokken dan geraamd. En dat is nadelig. Voor Beschermd Thuis werd meer gestort in de bestemmingsreserve € 99.000. Ook voor doelgroepenvervoer werd een bedrag (€ 224.000) in de reserve gestort. Er is geen onttrekking gedaan voor activerend werk (€ 90.000). Voor de Beschutte huiskamer is € 1.000 minder onttrokken en voor de Blijfwijk is € 17.000 minder onttrokken. Er is geen onttrekking (€ 57.000) geweest voor statushouders.

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**1.899.000**
Beschermd thuis	- 99.000
Doelgroepenvervoer	- 224.000

Activerend werk	- 90.000
Beschutte huiskamer	- 1.000
Blijfwijk	- 17.000
Statushouders	-57.000
Gerealiseerde resultaat	**1.410.000**

Bedragen in €

2.4 Welke verbonden partijen waren betrokken?

	Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)
Doel	Gezamenlijke verantwoordelijkheid voorzieningen in het Voortgezet Onderwijs binnen de gemeenten Duiven, Zevenaar en Montferland (de Liemers).
Taak	Verdeling van de kosten voor huisvesting van het voortgezet onderwijs in de Liemers, om het voortgezet onderwijs op adequate wijze in te richten en de kosten beheersbaar te houden voor de deelnemende gemeenten.
Beleidsrisico's	De GRHVOL heeft geen rechtspersoonlijkheid en kan geen besluiten nemen, wat het risico nihil maakt. Niet de gemeente zelf maar de gemeenschappelijke regeling gaat over huisvesting gerelateerde investeringsvoorstellen aangaande voortgezet onderwijs binnen de 3 gemeenten. In Zevenaar heeft het Quadraam een haalbaarheidsstudie laten uitvoeren naar nieuwbouw en renovatie van het Liemers College locatie Heerenmäten. Dit in combinatie met het afstoten van de locatie Zonegge. Binnen de GRHVOL is er enerzijds steun voor de onderwijskundige visie en zijn er anderzijds verdiepende vragen gesteld. De GRHVOL hoopt in 2024 een gedragen plan te kunnen voorleggen voor realisatie van een onderwijskundige voorziening die de behoefte binnen de Liemerse gemeenten dekt.
Resultaat in 2024	Vanaf 2022 is de egalisatiereserve GRHVOL leeg en zal deze enkel worden gebruikt voor de definitieve afrekening aan het einde van het jaar. Deelnemende gemeenten verrekenen de kosten op de vastgestelde leerlingaantallen van dat jaar. Vanaf 2023 zal de jaarlijkse bijdrage per leerling structureel verhoogd worden om de egalisatiereserve op "nul" te houden en niet in de negatieve cijfers te belanden.

	Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN)
Doel	Gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer. BVO DRAN dient als aanvullend vervoer, de Plusbus Liemers is voorliggend.
Taak	De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer.
Beleidsrisico's	Het risico is van financiële aard. Bijvoorbeeld als de beoogde efficiencyvoordelen niet worden behaald. Of als meerdere gemeenten uit deze regio vervoersstromen gaan onttrekken aan deze regeling.

Resultaat in 2024	Als gevolg van gestegen brandstofprijzen en hogere cao-lonen is de bijdrage aan vervoersorganisatie BVO-DRAN (beter bekend onder de naam Avan) gestegen. Het aantal gereden kilometers en ritten is in zijn totaliteit gedaald. In het leerlingenvervoer is gekeken naar meer efficiënte routes door opstapplaatsen in meerdere gemeenten in te voeren. Vanuit de transformatieagenda Samen Sterk is ingezet op het versterken van het aanbod van vervoer in de sociale basis zodat minder vervoer vanuit het sociale vangnet (Avan) nodig is. Met name Graag Gedaan en de Plusbus zijn belangrijke vormen van vervoer in de sociale basis. Het aanbod van de Plusbus is verruimd door het inzetten van een extra bus. We zien een daling in het aantal ritten die worden afgenomen bij AVAN

	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland
Doel	Het vormgeven van regionale samenwerking in het sociale domein in de vorm van drie programma's: 1. Zorg: op de gebieden Jeugd en Wmo zodat gemeenten effectief, efficiënt en in samenhang taken uitvoeren. 2. Onderwijszaken: het vormgeven van een intergemeentelijke samenwerking voor volwasseneducatie, leerplicht en RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie). 3. Participatie: werkgevers te ondersteunen bij hun personeelsvoorziening. In het bijzonder door vacatures te vervullen met kandidaten uit omschreven doelgroepen. Het (formeel) werkgeverschap zoals dat is gedefinieerd in de regeling vorm geven voor de ruim 2.000 SW-medewerkers die sinds 1 januari 2019 een aanstelling hebben bij de MGR.
Taak	1. Het inrichten en uitvoeren van de aanbesteding van regionale zorg. De inkoop en contractering van bovenregionale jeugdzorg. 2. Het zorgdragen voor een adequate uitvoering van de Leerplichtwet en coördinatie volwasseneneducatie. 3. Het plaatsen bij werkgevers van werkzoekenden uit omschreven doelgroepen. Vorm en inhoud geven aan het werkgeverschap voor SW medewerkers.
Beleidsrisico's	1. De organisatie heeft een eigen begroting en kan eigen besluiten nemen. Daardoor kan de gemeente achteraf met de gevolgen van deze besluiten worden geconfronteerd. 2. Er is een vaste verdeling van kosten op basis van het inwoneraantal per gemeente. 3. Er is een verschil in de verdeelsleutel van de module Werkgeverschap SW, door verschil in uitstroom van SW medewerkers. Dit kan gevolgen hebben voor de bijdrage aan deze module.

Resultaat in 2024	• Bij de module Inkoop Zorg wordt de operationele aansturing en strategische positie van het inkoopbeleid verbeterd. • Nieuw in 2024 was de module Regionale Facilitering Zorg. Op verzoek van het RPO Zorg voerde de MGR het regiosecretariaat Zorg uit evenals het regionaal advies en regionale projecten Jeugd. • Als gevolg van de aangepaste formatierichtlijn werd in 2024 de tweede stap in de formatie voor leerplicht uitgevoerd, en werd het organisatieonderzoek geïmplementeerd. • In 2024 werden verschillende regionale opdrachten uitgevoerd, waaronder de Harrie-trainingen en de inzet voor het RMT. Doel van HARRIE-trainingen is om werkgevers op te leiden zodat zij de juiste begeleiding kunnen geven aan werknemers die langdurig uit het arbeidsproces zijn geweest of die door een arbeidsbeperking extra begeleiding nodig hebben. Het RMT maakte het mogelijk om dienstverlening aan te bieden aanvullend op de reguliere dienstverlening; in eerste instantie voor mensen die door de coronacrisis werkloos werden of dreigden te worden, later voor een bredere doelgroep die met werkloosheid werd bedreigd. De afgelopen jaren zijn hiermee honderden inwoners geholpen. • De MGR heeft ook in 2024 op diverse manieren een bijdrage geleverd aan het leven van de Oekraïense vluchteling in onze regio. Het Werk Service Punt (WSP) heeft zich ingezet voor het vinden van werk via het organiseren van banenmarkten en andere manieren om vraag en aanbod bij elkaar te brengen. • Het Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL) kreeg te maken met een passende plek en leerplicht voor Oekraïense leerlingen in het regulier onderwijs.

VGGM en SDL
Zie programma 1.

Programma 3 Omgeving

3.1 Wat hebben we bereikt?

Programmadoel
In Duiven is het goed leven, wonen en werken. De gemeente wil werken aan een aantrekkelijke werk-, woon- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. Er is ruimte voor gerichte ontwikkeling, initiatief en innovatie.

De thema’s uit de omgevingsvisie sluiten aan bij dit programmadoel.

Hoofddoelen
De hoofddoelen van programma 3 hebben samenhang in de Omgevingswet. De Omgevingswet is als het ware de kapstok. Het proces rondom de omgevingswet is weergegeven in het eerste speerpunt. De thema’s uit de omgevingsvisie vormen de basis voor de overige speerpunten. Deze thema’s zijn:
- Een Duurzaam thuis
- Gezonde, sociale en veilige leefomgeving
- Vitale economie
- Bereikbaarheid
- Klaar voor de toekomst.

Externe Ontwikkelingen

De gemeente wil de lokale en regionale economie verstevigen. Daarom wordt er binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen aan de verschillende opgaven samengewerkt. De gemeente is ambtelijk en bestuurlijk vertegenwoordigd binnen de Productieve Regio en werkt onder meer toe naar een nieuw Regionaal Programma Werklocaties 2025-2028. The Economic Board pakt in de regio Arnhem-Nijmegen met name op wat door samenwerking van ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden moet worden georganiseerd.

Na een evaluatie met aandachtspunten wordt gedurende de periode 2024 tot en met 2026 door de Liemerse Ambassade opnieuw uitvoering gegeven aan de Liemerse Economische Visie. De speerpunten zijn niet gewijzigd: maakindustrie, logistiek en vrijetijdseconomie inclusief retail.

Op Synergiepark InnoFase wordt de laatste kavel uitgegeven. De Smart Energy Hub InnoFase heeft een pilot-status gekregen binnen Gelderland waardoor ruimte ontstond voor doorontwikkeling. De laatste maanden van 2024 zijn gebruikt om de oprichting van de energiecoöperatie voor te bereiden.

Op Seingraaf is begonnen aan de bouw van Food Village: 8 gebouwen die plaats bieden aan horeca en verschillende vormen van vertier en ontspanning (leisure).

Na de tender die niet heeft geleid tot volledige uitgifte van het bedrijventerrein konden belangstellenden zich inschrijven voor de laatste kavels op De Nieuweling. De eerste gesprekken over de invulling met ondernemers worden daarover gevoerd.

De ervaringen opgedaan met het project om ’t Holland CO2-neutraal te maken worden vertaald naar een aanpak om op te schalen naar de overige bedrijventerreinen in onze gemeente.

Het college werkt aan de realisatie van de uitbreiding van de bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete. Voor Centerpoort-Noord 2 wordt een omgevingsplan opgesteld en voor nagenoeg alle kavels is belangstelling van ondernemers. Een tweetal kavels is inmiddels verkocht. Voor Graafstaete 2 is een bestemmingsplan opgesteld, waartegen beroep is ingediend.

Het project “ViA15” is een ontwikkeling die de komende jaren enorme impact heeft op de leefomgevingskwaliteit van Duiven, Groessen en Loo. Op 7 september 2021 heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat het Tracébesluit uit 2017 en 2019 gewijzigd vastgesteld. Het beroepsdossier ligt bij de Raad van State. Sindsdien zijn er drie tussenuitspraken geweest (januari 2021, april 2023, maart 2024). In zijn einduitspraak van 2 oktober 2024 gaf de Afdeling bestuursrechtspraak groen licht voor dit infrastructurele project. Daarmee is het Tracébesluit na zeven jaar definitief. Hierom is er in 2024 wederom weinig gemeentelijke inzet geweest.

3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

De wensen en de speerpunten in dit programma sluiten goed aan bij de opgaven uit het collegeakkoord.

De opgave: Versnelling woningbouw.
De huidige plannen voor woningbouw gaan we zo snel mogelijk realiseren. We bouwen voor doelgroepen die een binding hebben met Duiven, Groessen of Loo. De ontsluiting van alle locaties moet goed geregeld zijn. We schenken aandacht aan een goede leefomgeving en sociale samenhang in de nieuwe wijken. Veranderingen in de behoefte aan woningen houden we goed in de gaten. Zo nodig stellen we onze koers bij.

De opgave: Duurzaamheid.
De energie die nodig is in de gemeente Duiven wil de gemeente zo duurzaam mogelijk opwekken. Woningen en ander vastgoed moeten duurzaam worden verwarmd.

De openbare ruimte wordt zo ingericht dat extreme hitte, droogte of regenval geen problemen veroorzaken. We investeren in biodiversiteit. We willen naar een duurzame gemeente Duiven zonder afval.

A. Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving. Dit zijn de speerpunten:

	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Doel	Doorontwikkeling van de verdere implementatie van de Omgevingswet.
Toelichting	Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet inwerking. Tegelijkertijd zal de Wet Kwaliteitsborging Bouwen inwerking treden. Na diverse besluiten tot uitstel met name in verband met knelpunten in het DSO (Digitale Stelsel Omgevingswet) acht de eerste kamer de voorbereiding van de wet voldoende robuust om tot invoering over te gaan. Alle decentrale overheden draaien mee in de diverse integrale testrondes die georganiseerd worden. Binnen onze organisatie ligt de focus op: • het werken met een tijdelijk omgevingsplan • het oefenen met onderdelen die de basis vormen voor een definitief omgevingsplan (moet klaar zijn in 2029) • het werken met een Omgevingstafel • het toepassen van het participatiebeleid specifiek voor de Omgevingswet en het voorbereiden en implementeren van de werkprocessen • Het opleiden van de medewerkers

	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Bereikt/niet-bereikt	De Wet Kwaliteitsborging is per 1-1-2024 in werking getreden. In 2023 is in de raad van december een nieuwe legesverordening omgevingsvergunning waarin de financiële gevolgen van de WKB verdisconteerd zijn. De impact van de inwerkingtreding van deze wet zal zoveel mogelijk geminimaliseerd worden. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn in de eerst paar maanden nog veel zaken onder het oude recht (WABO) afgehandeld. Bij de frontoffice is extra capaciteit (vanuit de backoffice VTH) ingezet om initiatiefnemers goed mee te nemen in de nieuwe wetgeving. De processen die in 2023 zijn voorbereidt op de komst van de Omgevingswet zijn verder gefinetuned. Het DSO is verder ingericht met vergunningenchecks zodat de initiatiefnemer hier beter zijn/haar weg ik kan vinden. Aangezien de gemeente afhankelijk is van het landelijke systeem kan niet alles naar eigen wens ingericht worden. Initiatiefnemers zijn ook in het gebruik van het DSO geholpen door de frontoffice. Afspraken met de ketenpartners (oa. ODRA, VGGM etc) zijn in de regio geformaliseerd zodat ook deze processen goed in beeld zijn. Per 1 januari 2024 is het tijdelijke omgevingsplan in werking getreden. Hierin zijn alle bestaande bestemmingsplannen en de bruidsschat (algemene regels vanuit rijksoverheid) in opgenomen. Het tijdelijke omgevingsplan is echter een kleine opstart om initiatieven die op dit moment worden ingediend verder in behandeling te kunnen nemen. Er moet nog veel werk verricht worden om omgevingsplan goed vorm te geven. Hiertoe is een werkgroep geformeerd die nog veel tijd zal moeten besteden om het omgevingsplan goed neer te zetten. Het definitieve omgevingsplan dient uiterlijk 2031 gereed te zijn. Omdat er in 2024 eens start is gemaakt met het werken met een tijdelijk omgevingsplan, passen veel initiatieven hier niet in. Het werken met een buitenplanse omgevingsplan activiteit biedt een oplossing op toch door te kunnen gaan met initiatieven die niet in dit plan passen. Hiertoe is een nieuw werkproces/handboek ingericht met een format die hanteerbaar is ook voor kleinere initiatieven. Om nieuwe initiatieven integraler te kunnen benaderen is in 2024 gestart met de initiatieftafel en de omgevingstafel. De initiatieftafel is in 2024 goed van de grond gekomen. In de tafel worden initiatieven besproken die niet binnen het omgevingsplan passen en niet binnen de bestaande beleidsregels vallen. De initiatieftafel beoordeeld op een strategisch niveau of een initiatief al dan niet wenselijk is. De omgevingstafel laat nog wat op zich wachten, deze volgt veelal op de uitkomsten van de initiatieftafel. De omgevingstafel begeleid de initiatiefnemer tot een ontvankelijke aanvraag. Dit gaat veelal om de grotere initiatieven.

3.A.1	**Uitvoeren Woonvisie/ Versnellen woningbouw**
Doel	De omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Duiven sluiten aan bij de hedendaagse behoefte en initiatieven en ontwikkelingen vanuit de samenleving. Dit draagt bij aan het behouden van een aantrekkelijke en duurzame leef- en woonomgeving

3.A.1	Uitvoeren Woonvisie/ Versnellen woningbouw
Toelichting	Een actievere en proactieve houding vanuit het gemeentelijke woonbeleid heeft met het opstellen van de Woonvisie 2021 vorm gekregen. De noodzaak hiertoe is inmiddels via de Nationale Woon en Bouwagenda, het programma een duurzaam thuis en de nieuwe Woondeals ook op rijks-, provinciaal- en regioniveau vorm gekregen voor het langer zelfstandig thuis wonen, de grote (betaalbare) woningbouwopgave, de grote druk op de woningmarkt, de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, de toenemende regionale samenwerking en taken, een actievere rol richting woningbouwcorporaties en een aantal urgente vragen binnen het taakveld wonen, zoals huisvesting Rijkskader woonwagenstandplaatsen. De voor woningbouw ingezette versnelling moet dus worden doorgezet om aan de behoefte te voldoen. Daarvoor zijn zowel de al bekende inbreidingslocaties als uitbreidingslocaties nodig. De gemeente wil de juiste woningen realiseren rekening houdend met de geconstateerde woningbehoefte en met doorstroming uit de bestaande voorraad. De grootste opgave ligt in de kern Duiven. De nieuwbouw wordt daarom vooral in en bij de kern van Duiven gerealiseerd. In Loo en Groessen wordt naar behoefte gebouwd met extra aandacht voor lokale kenmerken als woonmilieus en sociale binding. De gemeente stelt voor nieuwe woningen eisen op het gebied van betaalbaarheid en betaalbaar houden, energie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid. Met de Woondeal 2023 is geconstateerd dat er voor de regio nog een grotere woningbehoefte is dan tot nu toe berekend. Dit betekent dat er dus met blijvende prioriteit uitvoering gegeven moet worden aan woningbouw op de nu bekende locaties en dat er nog ruimte is om de komende jaren te zoeken naar aanvullende locaties.
Bereikt/niet-bereikt	In 2024 is de Woonagenda 2023-2024 geëvalueerd en met de gemeenteraad gedeeld. Tegelijkertijd is een nieuwe Woonagenda 2025-2026 opgesteld. In december 2024 is tijdens een informele avond wonen uitgebreid stil gestaan bij de landelijke ontwikkelingen en lokale ontwikkelingen waaronder de voortgang van de Woonagenda 2023-2024 en de voortgang woningbouw. In 2024 is onder meer een regionaal afsprakenkader huisvesting aandachtsgroepen vastgesteld en is de Woonzorgvisie afgerond en ter vaststelling naar uw raad gestuurd. Er zijn met de woningcorporaties prestatieafspraken en uitvoeringsafspraken gemaakt. In september 2024 is de Woningbouwevaluatie en vooruitkijk 2040 door uw raad vastgesteld. In 2024 zijn er woningen opgeleverd op de locaties de Timp en Onder de Toren. Het bestemmingsplan voor Plakse Weide is vastgesteld. In 2024 is ook een versie van de programmacommunicatie over de totale woningbouwopgave waar we aan werken verschenen in de Duivenpost. De laatste informatie over de woningbouwprojecten is te vinden https://www.duiven.nl/projecten-in-duiven.

B: Gezonde, sociale en veilige leefomgeving

Speerpunten en acties behorende tot dit thema zijn zowel in programma 1, programma 2 en programma 3 opgenomen. In deze voorjaarsnota 2025 is nog geen specifieke koppeling gemaakt tussen dit thema en een speerpunt vanuit programma 3. In de aanloop naar de begroting 2024-2027 zal, in samenhang met programma 1 en 2, het thema gezonde, sociale en veilige leefomgeving integraal binnen dit programma benaderd worden.

C. Vitale Economie

3.C.1	Herontwikkeling Centrum
Doel	Het realiseren van een aantrekkelijk "Vitaal Centrum Duiven (VCD)"

3.C.1	Herontwikkeling Centrum
Toelichting	De plannen van Woonzorg Nederland (WZN) en WP Retail Invest (WPRI) worden uitgewerkt. Naar verwachting kan na de zomer een integraal plan voor woningbouw, winkels en buitenruimte aan het Remigiusplein worden gepresenteerd. Aansluitend hierop wordt het ontwerp van het plein ter hand genomen De gedeeltelijke vervreemding van het opstal fase 2 maakt onderdeel uit van deze opgave. In vervolg op de besluitvorming over fase 2 wordt een tender in de markt gezet om een nieuwe exploitant voor het zwembad te vinden. Het bestemmingsplan voor IKC Remigius is inmiddels door de Raad vastgesteld.
Bereikt/niet-bereikt	De plannen van Woonzorg Nederland (WZN) en WP Retail Invest (WPRI) zijn verder voorbereid en uitgewerkt. Het koopcontract met Woonzorg is verder uitgewerkt evenals de overeenkomst met WPRI. Met de horecaondernemers is overeenstemming bereikt over het plan van Woonzorg in verband met de schaduwwerking op het Remigiusplein. In de jaarrekening is een financiële uitsplitsing gemaakt in de diverse deelprojecten, grex Woonzorg, kostenverhaal WPRI en investeringskredieten voor de pleinen. Voor de ontwikkeling van het Woonpark achter het gemeentehuis is een tender in voorbereiding. Voor de locatie van de voormalige Remigiusschool aan het het Droopad is in 2024 een tender in de markt gezet. Het winnende ontwerp van Blauwhoed wordt verder uitgewerkt. IKC Remigius is eind 2024 opgeleverd en begin 2025 in gebruik genomen. Bureau BRO werkt in opdracht van de gemeente en samen met ondernemers en vastgoedeigenaren aan de Centrumvisie Duiven. De visie is in concept gereed en wordt verder aangevuld met een uitvoeringsparagraaf. Bureau WijOndernemen heeft in 2024 het centrummanagement ingevuld, heeft stappen gezet om ondernemersvereniging OCD verder te professionaliseren, hun leden te activeren en de vastgoedpartijen te verenigen. De tender voor de vervreemding van de opstallen in fase 2, waaronder het zwembad, is in de markt gezet. Voor het zwembad is een nieuwe exploitant gevonden en voor Remigiusplein 3 is een koper.

3.C.2	Uitbreiding bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete
Doel	Het realiseren van een aantrekkelijk "Vitaal Centrum Duiven (VCD)"
Toelichting	Twee (wijzigingen van de tijdelijke) omgevingsplannen opstellen, in procedure brengen en laten vaststellen door college en gemeenteraad. Het gaat om de omgevingsplannen voor de uitbreiding van de bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete met respectievelijk Centerpoort-Noord 2 en Graafstaete 2. Verdere duurzaamheidsuitgangspunten en -doelstellingen bepalen en in uitvoering brengen. En een uitgiftestrategie ontwikkelen en uitvoeren. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2024. Derhalve wordt voor Graafstaete 2 niet langer gewerkt aan een omgevingsplan, maar wordt hiervoor een (ontwerp van een) bestemmingsplan voorbereid. Voor Centerpoort-Noord 2 wordt een omgevingsplan opgesteld.

3.C.2	Uitbreiding bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete
Bereikt/niet-bereikt	*Centerpoort-Noord 2*: Inmiddels zijn twee kavels verkocht en wordt over de overige gronden met kandidaat-kopers gesproken over bedrijfsvestiging. De wijziging van het omgevingsplan voor dit bedrijventerrein is in 2024 opgesteld. Naar verwachting wordt het omgevingsplan in Q2 2025 ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd. *Graafstaete 2:* Voor Graafstaete 2 wordt geen omgevingsplan opgesteld, maar een bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is op 23 april 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Door twee bedrijven is beroep aangetekend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

3.C.3	Liemerse ambassade
Doel	Optimale regionale samenwerking tussen de Liemerse gemeenten met onderwijs en ondernemers.
Toelichting	De Liemerse Ambassade geeft onder meer uitvoering aan de Liemerse Economische Visie met als speerpunten vrijetijdseconomie, logistiek en maakindustrie. Deze visie is opgesteld door de gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar, Montferland en Doesburg. Daarnaast is de Liemerse Ambassade indiener van de LEADER-aanvraag 2023-2027 voor de vijf Liemerse gemeenten. In het najaar volgt hierover besluitvorming door de provincie.
Bereikt/niet-bereikt	De Ambassade is aan de slag gegaan met de aanbevelingen voortkomend uit de evaluatie van de Liemerse Economische Visie over de periode 2020-2023. Stappen zijn gezet om ondernemers en onderwijs beter aan te haken. Zo is een kwartiermaker gestart om voor de maakindustrie te komen tot een onderwijs- en arbeidsmarkttafel. Op het terrein van de vrijetijdseconomie incl. retail wordt gewerkt aan het uitbreiden en onderhouden van on- en offlinecommunicatie voor Kijkverderindeliemers, het verbinden van ondernemers aan Kijkverderindeliemers door nieuwsbrieven, het organiseren van Toeristisch Café de Liemers en het benutten van koppelkansen met LEADER. Met de daadwerkelijke uitvoering van het LEADER-programma is in 2024 gestart en niet in 2023. Het wordt in de Liemerse samenleving gepromoot met de verwachting dat dit leidt tot projecten die in aanmerking komen voor financiële ondersteuning vanuit LEADER. Daarnaast heeft de Ambassade een eerste bijeenkomst belegd onder agrariërs om te komen tot een ontwikkelingsperspectief voor een duurzame landbouw in de Liemers.

D. Bereikbaarheid

3.D.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Doel	Een zo goed mogelijke inpassing van de doortrekking van de A15 en verbreding van de A12 voor de gemeenschap van de gemeente Duiven
Toelichting	In 2024 is het Tracébesluit ViA15 naar verwachting onherroepelijk en is de (fysieke) voorbereiding van de realisatie van het project ViA15 weer opgepakt. De gemeente blijft inzetten op een pro-actieve en constructieve grondhouding. Samen met de regiopartners en de Stichting BOG A15 met Rijkswaterstaat, aannemersconsortium GelreGroen en andere opdrachtnemers blijft de gemeente zich hard maken voor meekoppelkansen en maatwerkoplossingen. Maatwerk kan ook betekenen dat afgeweken kan worden van bestaande gemeentelijke (planologische) beleidskaders.

3.D.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Bereikt/niet-bereikt	Tracébesluit en planning: De beroepsprocedure bij de Raad van State duurde veel langer dan gedacht. Sinds 2 oktober 2024 is er definitief groen licht. Nu moeten Rijkswaterstaat en GelreGroen hun werkzaamheden weer opstarten en voor wat betreft de logistiek helemaal opnieuw inplannen. Al met al verwachten wij de openstelling van het A15-tracé hierom niet eerder dan in 2030. Ontwerp en vergunningverlening: Gelet op de beroepsprocedure hebben Rijkswaterstaat en GerleGroen al in 2022 hun projectorganisaties afgeschaald. Dit heeft ook op gemeentelijk niveau tot een rustige periode geleid. In 2025 wordt dit weer opgeschaald. Bestemmingsreserve A15: De hoogte van de Bestemmingsreserve A15 bedroeg per 31 december 2024 € 971.162. Mede op basis van eerdere raadsbesluitvorming bedraagt de totale hoogte van de geoormerkte budgetten binnen deze reserve € 973.795. Het negatieve verschil van € 2.633 is te verklaren doordat voor het afstemmingstraject Landschap (zie kopje Landschap) na 2020 geen kosten bij RWS gedeclareerd. De afspraak was om dit per € 100.000 aan kosten te doen. Dit jaar pakken wij dit jaar weer op. **Bestemmingsreserve A15** Ontwikkeling A15 — ***2024*** Stand 1-1 — 983.266 Mutatie — 12.104 Stand 31-12 — 971.162 **Bestaat uit** *Algemeen* Snelfietsroute — 180.000 — Raadsbesluit 25/9/18 Uitkijktoren Loowaard — - — Najaarsnota 2020 blz 19 Grondverkoop — 125.600 — Voor grondaankoop in de toek Overig — -2.633 — Restsaldo 6227 302.967 *Overige* Beheer en onderhoud toename weg areaal — 287.637 — Ministerie I en W 20/3/18 Beheer en onderhoud toename groen areaal — 76.505 — Ministerie I en W 20/3/18 Aanleg, beheer en onderhoud peilbuizen — 104.053 — Ministerie I en W 20/3/18 Aanleg, beheer en onderhoud selectieve afsluiting Helhoek — 100.000 — Ministerie I en W 20/3/18 Bovenwettelijke geluidsmaatregelen — 100.000 — Ministerie I en W 20/3/18 RWS — - 971.162 Voorziening A15: De hoogte van de voorziening voor vergunningverlening en toezicht bedroeg per 31 december 2024 € 532.699. Zoals voorgaande jaren gemeld wordt deze voorziening gevuld met de vier bijdragen vanuit RWS voor het gehele vergunningentraject. Er zijn drie (geïndexeerde) bijdragen voldaan en de laatste volgt afhankelijk van de start bouw. In 2024 is voor € 0 aan de voorziening onttrokken voor leges omgevingsvergunningen en kosten externe inhuur. Jaarbudgetten: Tijdens de besluitvorming over de Tussenrapportage 2020 is bepaald dat de eerder ontvangen jaarbudgetten niet meer uit de algemene middelen maar uit de Bestemmingsreserve A15 worden gedekt. Gelet op de verdere vertraging van het Project ViA15 doen we een extra kredietaanvraag indien blijkt dat de gelden uit de bestemmingsreserve en/of de voorziening onvoldoende blijken te zijn.

3.D.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
	Landschap: Eind 2020 hebben we Stichting Landschapsbeheer Gelderland opdracht gegeven om via een gebiedsproces het afstemmingstraject tussen de verschillende landschapsplannen tot een goed einde te brengen. Mede door Corona is dit proces vertraagd. Eind 2021 zijn we gestart met het participatieproces. In de jaren 2022 tot en met 2024 hebben we de eerste resultaten tot uitvoering kunnen brengen. Ook de uitkijktoren ‘’Fibula’’ nabij Loo is hier deels van bekostigd. Van het bij RWS beschikbare budget van € 400.000 is in 2020 circa € 100.000 gedeclareerd. Op korte termijn worden de kosten tussen 2021 en 2024 gedeclareerd. Het gaat om een bedrag van € 175.000 inclusief toekomstige beheerkosten.

E. Klaar voor de toekomst

3.E.1	Natuur inclusieve gebiedsontwikkeling
Doel	Een natuurinclusieve gebiedsontwikkeling op gang helpen waarbij een ‘groenblauw raamwerk’ tot stand komt in combinatie met ontwikkel mogelijkheden voor landbouw, geclusterde sport- en recreatieve functies eventueel aangevuld met kleinschalige woonfuncties. Eén en ander in gezamenlijk opdrachtgeverschap met de gemeente Westervoort.
Toelichting	In de programmabegroting/jaarschijf 2023 is budget toegekend voor het opstellen van een zogenaamd koers document. Dat behelst een ruimtelijk kwaliteitskader dat richting geeft aan de gewenste ontwikkeling voor het gehele gebied in het licht van de opgaven. Het biedt ook een ontwikkel perspectief voor concrete en kansrijke uitwerkingen.
Bereikt/niet-bereikt	Na uitgebreide participatie met grondeigenaren, sportverenigingen, een gezamenlijke raadsavond, een inloopavond en een goede samenwerking met een actieve klankbordgroep is gekomen tot een koersdocument. Een richtinggevend kwaliteitskader voor het tussengebied. Deze is in januari 2025 door beide gemeenteraden vastgesteld. Daarnaast is er een uitvoeringsagenda opgesteld waarin twee focusgebieden benoemd staan. Focusgebied ‘de Duivense Eng’ en focusgebied Weteringzone. De uitvoering hiervan start in 2025.

3.E.2	Duurzaamheid
Doel	Doelstellingen per programmalijn zijn: • Energietransitie: 95% CO2 reductie in 2050 ten opzichte van 1990 en een CO2 neutrale elektriciteitsvoorziening in 2050. • Klimaatadaptatie: Klimaatbestendig en water robuust in 2050. • Circulariteit: 100% circulair in 2050
Toelichting	Het programma Duurzaamheid bestaat uit drie samenhangende programmalijnen: Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulariteit (grondstoffentransitie). Dwars door deze programmalijnen heen ontwikkelen we een integrale aanpak voor bedrijven(terreinen).

3.E.2	Duurzaamheid
Bereikt/niet-bereikt	*Bereikt* Vastgesteld Verrijking RES 1.0, doorontwikkeling wijkuitvoeringsplan de Vergert, ruimtelijke inpassing zonneparken rondom InnoFase, de doorontwikkeling van de Smart Energy Hub InnoFase, vervolg aanpak energie armoede, uitvoering Nationaal Isolatie programma (NIP), realiseren laadinfrastructuur, verduurzamen verenigen, uitvoering Winterfonds, Samenwerkingsovereenkomst Liander mbt verzwaring Laagspanning, inzet energiecoaches en uitrol programma junior energiecoaches, voorbereiding ‘vergroenen ’t Holland’ in samenwerking met de ondernemers aldaar, aftrap beleidskader biodiversiteit en -droogte onderzoek, groenstructuurkaart, voorbereiden ‘opleggerprojecten’, certificering trede 3 CO2 prestatieladder, etc *Niet bereikt*: Vaststelling monitoringsdashboard, structureren van Circulariteit in interne werkprocessen ivm vacature. NB Middels het zogenaamde ‘Resultatenoverzicht’ zal uw raad in Q1 van 2025 nader geïnformeerd worden over de resultaten 2024.

Aanvullende resultaten in het kader van het programma circulaire economie

Naast de inhoudelijke successen hebben we ook in 2024 weer mooie resultaten geboekt waarin wij de samenleving konden betrekken. Enkele concrete voorbeelden:

In 2024 is besloten om per 2025 te gaan samenwerken op het gebied van inzameling van huishoudelijk afval met Circulus. Het doel van de toetreding tot Circulus is het wegnemen van de kwetsbaarheid van de gemeente en het realiseren van een duurzame efficiënte samenwerking. Onze duurzaamheidsdoelstellingen kunnen daardoor beter en sneller gerealiseerd worden.

Doorontwikkeling Wijkuitvoeringsplan de Vergert
Met bewoners hebben we vervolgstappen gemaakt om toe te werken naar de uiteindelijke keuze voor de transitietechniek

Inpassing zonneparken rondom InnoFase.
De Omgevingsvergunning is verleend zonder dat er zienswijzen op zijn binnen gekomen. Dit is in Nederland redelijk uniek en een verdienste van de wijze waarop wij het participatieproces tezamen met ontwikkelaars vorm hebben gegeven.

CO2 prestatieladder
Ook in 2024 hebben we ons weer succesvol gecertificeerd voor trede 3 van de CO2 prestatie ladder.

Als spin-off van het de verduurzaming van ’t Holland zijn wij in gesprek geraakt met ondernemers over het vergroenen van ’t Holland. Hierbij gaan we zowel in de (beperkte) openbare ruimte als op terrein van de ondernemers ’t Holland vergroenen en meer klimaat adaptief maken. Een voorbeeldproject voor het verduurzamen van bedrijventerreinen, waarbij we kennis hebben opgedaan die toepasbaar is op andere bedrijventerreinen.

Voorbereiding subsidieregeling kleine klimaat adaptieve maatregelen voor particulieren. Deze regeling is opgesteld in 2024 en gaat in Q1 2025 in uitvoering.

Junior Energie-/Klimaatcoach Pilot Jr Klimaatcoach gestart in het voorjaar. Vier schoolklassen met in totaal 77 kinderen deden mee. Ze voerden gemiddeld 5 klimaatacties per deelnemer uit.

Jr Energiecoach gestart in het najaar. Eén schoolklas met 24 kinderen. Zij realiseerden gemiddeld 10+ energiebesparende acties per deelnemer.

Afval
In 2024 zijn besluiten genomen om toe te treden tot Circulus voor een aantal diensten in de afvalinzameling. Er is een DVO gesloten waardoor per 2025 de inzameling van huishoudelijk afval zal gebeuren door Circulus.

In 2024 is vanuit het restant van de oude zwerfafvalvergoeding aandacht besteed aan de aanpak van zwerfafval. Wij enthousiasmeren en ondersteunen schoonwandelaars en scholen door o.a. het beschikbaar stellen van materialen zoals knijpers. We organiseerden het Rijnjutten in het voor- en najaar waarbij verenigingen een vergoeding ontvangen. Hiervoor werken we samen met GoClean. Wij ondersteunden GoClean bij activiteiten zoals de landelijke opschoondag. Ook organiseerden we de vuurwerkactie: Inwoners ontvingen een vergoeding voor opgeruimd vuurwerk. Met Circulus zijn afspraken gemaakt over de organisatie van afvallessen op basisscholen vanaf 2025. De lessen met inzet van de “Cruise to Reduce bus” zijn aangeboden aan de scholen. Vanaf 2025 kunnen de acties worden bekostigd uit de vergoeding die gemeenten gaan ontvangen vanuit de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid- Single Use Plastics (UPV-SUP). Voor de besteding van de vergoeding wordt een zwerfafvalplan opgesteld.

3.3 Wat heeft het ons gekost?

Hieronder een tabel waarin de cijfers worden vergeleken van de jaarrekening 2023, de begroting voor wijziging, de begroting na wijziging, de werkelijke cijfers 2024 en het verschil tussen de begroting na wijziging met de werkelijke uitgaven.

Resultaat programma Omgeving

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Lasten	15.915	17.340	23.332	17.022	6.311
Baten	10.915	10.658	16.473	12.354	- 4.120
Gerealiseerde totaal saldo	**- 5.000**	**- 6.682**	**- 6.859**	**- 4.669**	**2.190**
Resultaatbestemming	75	1.339	1.609	1.293	- 316
Gerealiseerde resultaat	**- 4.925**	**- 5.343**	**- 5.250**	**- 3.376**	**1.874**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo
Het positieve resultaat op het programma Omgeving bedraagt vóór bestemming € 2.190.000. Voor een verklaring van de grote verschillen verwijzen we naar de verschillenanalyse op pagina 107 en verder.

Verkeer en vervoer	583.000
Parkeren	- 1.000
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	789.000
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5.000
Economische promotie	694.000
Riolering	- 744.000
Afval	66.000
Milieubeheer	3.000
Begraafplaatsen	- 1.000
Ruimtelijke ordening	175.000
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	406.000

Wonen en bouwen	487.000
Doorbelasting 1Stroom	-1.006.000
Doorbelasting kapitaallasten	734.000
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**2.190.000**

Bedragen in €

Directe kosten (€ 2.462.000)
Er was minder noodzakelijk onderhoud bij de civiele kunstwerken. Door het matige winterseizoen vielen de kosten voor de gladheidsbestrijding mee. Omdat we recent een groot deel van de lichtmasten hebben vervangen zijn er voordelen op de onderhoudskosten voor die lichtmasten maar de energiekosten van de openbare verlichting waren hoger. We betaalden minder bijdrage in de openbare verlichting. De vergoeding van het afvalfonds voor de openbare prullenbakken was niet geraamd. De kosten voor de verkeersregelinstallaties waren lager net als de waterschapslasten voor de openbare ruimte. De kosten voor het Schuttersplein en het Mondriaanplein vielen mee. Een deel van die projecten is doorgeschoven naar 2025. Er was meer klein onderhoud aan wegen en er zijn minder recognitiekosten geweest voor de wegen. Het digitale handboek voor de Openbare Ruimte is nog niet gerealiseerd en op het gronddepot waren de kosten ook lager. Er waren meerkosten op het maaien van bermen en sloten. Tenslotte was er nog een voordeel op de leges voor ondergrondse leidingen. Per saldo ontstaat een voordeel op **taakveld verkeer en vervoer**.
Op het **taakveld Parkeren** ontstaat een nadeel vanwege minder ontvangsten van leges invalidenparkeerplaatsen.
Het resultaat op **taakveld fysieke bedrijfsinfrastructuur** ontstaat voornamelijk door winstnemingen op bedrijventerreinen Innofase, Seingraaf en De Nieuweling. Verder zijn er voor het verkennend onderzoek naar uitbreiding van de bedrijventerreinen nog geen uitgaven gedaan.
Op het **taakveld bedrijvenloket en bedrijfsregelingen** is een voordeel doordat er minder kosten zijn gemaakt vanwege de matige bezetting van de markt.
Op het **taakveld economische promotie** ontstaat het voordeel doordat de kosten voor circulaire economie lager waren omdat een aantal projecten nog in de startfase zijn. Bovendien werden er extra subsidies binnengehaald. Er zijn meer kosten geweest voor het centrumherstelplan en de liemers economische visie. Er was een voordeel op de opbrengst toeristenbelasting vanwege de nabetaling van het COA. De verplaatsing van de ijsbaan leverde meerkosten op vanwege verkeersmaatregelen en extra electrakosten. Er zijn meer subsidies verstrekt in het kader van vrijetijdseconomie.
Er zijn minder kosten gemaakt voor onderhoud van riolen. Voor IBA's en rioolgemalen zijn meer kosten voor onderhoud gemaakt. Er is ook een storting in uit de voorziening riolering ter hoogte van het verschil tussen gemaakte kosten voor riolering en de ontvangen rioolheffing. De opbrengst voor de rioolheffing viel tegen vanwege het lagere verbruik. Hierdoor ontstaat op het **taakveld riool** een nadeel.
De kosten van het afvalaanbiedstation waren lager omdat de verwerkingskosten meevielen. De opbrengst van de afvalstoffenheffing viel tegen vanwege het lagere aantal aanbiedingen. De kosten voor het ophalen van grof vuil waren lager door minder aanbiedingen en dat was tevens de oplossing voor het voordeel op de huisvuilinzameling. Er werden ook minder gevaarlijke stoffen aangeboden waardoor de verwerkingskosten daarvan lager waren. De inzameling van papier was duurder omdat we niet meer met vrijwilligers mogen werken en de papierprijs daalde. Vanwege het grotere aanbod werd inzameling van PMD wel duurder. Per saldo was er een voordeel op het **taakveld afval**.
Het voordeel op het **taakveld milieubeheer** ontstaat doordat er meer provinciale subsidie ontvangen voor de overdracht van bodemtaken. De bijdrage aan de ODRA was wel iets hoger dan geraamd vanwege kostenstijgingen.
De leges voor de lijkbezorging vielen in 2024 hoger uit. Daartegenover stonden meer kosten voor het onderhoud van de begraafplaats. Per saldo een klein voordeel op het **taakveld begraafplaatsen en crematoria**.

Er zijn in 2024 uren doorbelast aan derden voor te ontwikkelen plannen waar via een anterieure overeenkomst vergoedingen voor worden ontvangen. Er zijn meer vergoedingen ontvangen in verband met kosten die in eerdere jaren zijn gemaakt. Veel kosten voor de aanleg van de A15 zijn doorgeschoven naar volgende jaren. Bij de implementatie van de Omgevingswet is een nadeel omdat er meer uren moesten worden gemaakt voor de invoering van de wet. Omdat er via het Gemeentefonds geld werd ontvangen is er na bestemming nog geld over. Dit alles levert een voordeel op bij het **taakveld ruimtelijke ontwikkeling**.
Op het complex Werkterp de Ploen is winst genomen. Het complex Vitaal Centrum Duiven (VCD) verwacht een beter resultaat waardoor er geld vrij kan vallen uit de voorziening voor verliesgevende complexen. De kosten voor het opstellen van het vernieuwde grondbeleid waren lager dan geraamd. Dit zorgt voor een voordeel op het **taakveld grondexploitatie**.
Er waren minder legesinkomsten voor omgevingsvergunningen als gevolg van minder aanvragen in het afgelopen jaar. Verder was er een voordeel doordat alle kosten voor inhuur personeel voor het versnellen van de woningbouw in 1Stroom zijn geboekt. In de doorbelasting wordt dat weer rechtgetrokken. De bouwvergunningen brachten meer geld op. Daardoor ontstond een voordeel op het **taakveld wonen en bouwen**.

Doorbelasting (-€ 272.000)
De werkelijke lasten van 1stroom zijn volgens de in de begroting gehanteerde procentuele verdeling aan de taakvelden in Duiven en Westervoort doorbelast. In programma 3 zijn meer kosten terecht gekomen dan geraamd vanwege de extra inspanningen inzake de woningbouwplannen. Doordat er minder investeringen in wegen en riolering zijn gedaan en doordat er vanwege de lagere boekwaarden op de grondexploitatie minder rentekosten worden toegerekend werden er minder kapitaallasten op dit programma geboekt.

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Het saldo op de resultaatbestemming op dit programma is -€ 316.000. Dat betekent dat er minder uit de reserves is onttrokken dan geraamd. En dat is nadelig. Er is een storting in de BR Stimuleringsfonds gedaan voor de SVN inzake startersleningen (-€ 4.000) die niet was geraamd. Er is € 1.000 meer gestort in de Bestemmingsreserve Groenfonds vanuit de bijdrage aan het windpark. Er zijn geen stortingen geweest de overschotten op de voorbereidingskredieten voor de Goudenregenstraat 1 en de Schoolstraat 14 (-€ 80.000). Er was een lagere onttrekking voor landschapsontwikkeling (-€ 8.000). Voor de kosten A15 werd vanwege de stilliggende activiteiten minder onttrokken (-€ 88.000). Vanwege het eerdere uitstel van de invoering waren er al veel voorbereidingen getroffen waardoor er ook minder onttrokken is voor de implementatie van de Omgevingswet (-€ 129.000). De geraamde onttrekking voor het herinrichten van het Schuttersplein in Groessen (-€ 100.000) heeft nog niet plaatsgevonden omdat het werk nog is uitgesteld. Er is minder onttrokken uit de BR Circulaire Economie (-€ 66.000).

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**2.190.000**
Startersleningen SVN	- 4.000
Bijdrage windpark	- 1.000
Goudenregenstraat 1	40.000
Schoolstraat 14	40.000
Landschapsontwikkeling	- 8.000
A15	- 88.000
Implementatie Omgevingswet	- 129.000
Herinrichting Schuttersplein Groessen	- 100.000
Circulaire Economie	- 66.000
Gerealiseerde resultaat	**1.874.000**

Bedragen in €

3.4 Welke verbonden partijen zijn betrokken?

	Omgevingsdienst Regio Arnhem
Doel	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers als het gaat om van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht. De ODRA bundelt de krachten. Zo is er minder versnippering, meer deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Taak	Het uitvoeren van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht voor gemeenten in de regio Arnhem en Provincie Gelderland. Ook is Omgevingsdienst Regio Arnhem voor deze overheden het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Beleidsrisico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn dan ook zeer beperkt. Het uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar de gemeente blijft zelf bevoegd om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Resultaat in 2024	In 2024 is iets meer uitgegeven dan begroot. De oorzaak hiervan is te vinden in de extra uren die zijn gemaakt in de piketdienst. Een drietal calamiteiten (illegale dumping drugsafval en olielekkage vanwege aanrijding vrachtauto op bomen) hebben veel uren gevraagd van de ODRA om de milieuschade zo veel mogelijk te beperken. Op de basistaken toezicht, vergunningverlening en advies zijn nagenoeg de begrootte uren gemaakt.

	Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen
Doel	Het realiseren van groei én het versterken van het groene karakter binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en voor haar deelnemers.
Taak	Overleg voeren gericht op afstemming van beleid op de terreinen wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid. De gemeenschappelijke opgaven zijn vooral gericht op ruimtelijke en sociaaleconomische ontwikkeling. Onder ruimtelijke ontwikkeling valt wonen, landschap, verkeer en mobiliteit. Sociaaleconomische ontwikkeling betreft o.a. werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme en cultuur.
Beleidsrisico's	Beperkt. Het orgaan is een afstemmingsplatform dat geen beslissingen kan nemen voor de afzonderlijke gemeenten. Beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Resultaat in 2024	De gemeente wil de lokale en regionale economie verstevigen. Daarom wordt er binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen aan de verschillende opgaven samengewerkt. De gemeente is ambtelijk en bestuurlijk vertegenwoordigd binnen de Productieve Regio en werkt onder meer toe naar een nieuw Regionaal Programma Werklocaties 2025-2028. Na een evaluatie met aandachtspunten wordt gedurende de periode 2024 tot en met 2026 door de Liemerse Ambassade opnieuw uitvoering gegeven aan de Liemerse Economische Visie. De speerpunten zijn niet gewijzigd: maakindustrie, logistiek en vrijetijdseconomie inclusief retail. In de Liemers is de vraag naar bedrijventerreinen nog altijd groot. In Duiven wordt gewerkt aan de uitbreiding van de bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete en in Zevenaar aan de tweede fase van 7Poort. Het overvolle energienet plaatst gemeenten en ondernemers voor grote uitdagingen.

VGGM – Zie programma 1.

Algemene Dekkingsmiddelen

In de nieuwe opzet van de programmabegroting zijn de diverse onderdelen van de Algemene Dekkingsmiddelen onder Programma 1 Bestuur opgenomen. Omdat de opsomming van Algemene Dekkingsmiddelen een verplicht onderdeel van de BBV is, zijn deze als aanvullend hoofdstuk in het Programmaplan opgenomen. Tevens zijn in dit hoofdstuk verplichte onderdelen over de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting opgenomen.

Als Algemeen Dekkingsmiddel worden de volgende onderdelen aangemerkt:
- Belastingen.
- Uitkering uit het Gemeentefonds.
- Beleggingen.
- Overige Algemene Dekkingsmiddelen.

Belastingen

Hieronder vallen de gemeentelijke belastingen, voor zover zijnde Algemene Dekkingsmiddelen. In Duiven zijn dat de onroerende-zaakbelastingen en de reclamebelasting. De toelichting op deze belastingen is opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen.

Uitkering uit het Gemeentefonds

De uitkering uit het Gemeentefonds bestaat uit de volgende onderdelen: de Algemene Uitkering (waar het Sociaal Domein inmiddels in is opgenomen), de Integratie-uitkeringen en de Decentralisatie-uitkeringen. De opbrengst van de uitkering uit het Gemeentefonds is ten opzichte van de Najaarsnota afgerond € 36.000 lager. Dat heeft te maken met de gevolgen van de decembercirculaire. Verder is ook de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen met drempel' aangepast en zijn ook de door het ministerie gehanteerde WOZ-waarden aangepast. Tenslotte zijn er nog afrekeningen van de jaren 2022 en 2023 geweest. Uitgangspunt voor de jaarrekening is de betaalspecificatie gemeentefonds van januari 2025.

Uitkering Gemeentefonds 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Algemene Uitkering	45.919	45.341	46.187	48.499	2.312
Integratie-uitkering WSW	0	1.863	2.060	0	- 2.060
Decentralisatie-uitkeringen	0	264	288	0	-288
Totaal	**45.919**	**47.468**	**48.534**	**48.499**	**-36**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Gemeentefonds
Door de aanpassing van de hoeveelheden bij een aantal maatstaven (bijstandsontvangers, inwoners en jongeren) en voornamelijk door de gevolgen van de decembercirculaire komen de uitkeringen uit het Gemeentefonds per saldo € 36.000 lager uit. In de loop van de komende twee jaar worden de aantallen bij de maatstaven definitief vastgesteld. In de totale opbrengst 2024 zijn de aanpassingen van de maatstaven voor 2022 € 51.000 en 2023 € 86.000 ook verwerkt.

Decentralisatie-uitkeringen
De decentralisatie-uitkering is een variant op de integratie-uitkering. Het tijdstip van overheveling hoeft in het geval van een decentralisatie-uitkering nog niet bekend te zijn en daarnaast kan het ook om tijdelijke middelen gaan.

In 2023 heeft de gemeente Duiven een aantal uitkeringen ontvangen: de decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorziening peuters, de decentralisatie-uitkering Armoedebestrijding kinderen, de decentralisatie-uitkering voor VTH provinciale taken, de decentralisatie-uitkering Jeugdhulp kinderen in een AZC, de decentralisatie-uitkering Versterking omgevingsveiligheidsdienst, de decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplicht, de decentralisatie-uitkering Extra capaciteit BOA's, de decentralisatie-uitkering Wet kwaliteitsborging bouw, de decentralisatie-uitkering Meerkosten Oekraïne sociaal domein, de decentralisatie-uitkering Veilig wonen, de decentralisatie-uitkering LBV en LBV-plus, de decentralisatie-uitkering Uitvoeringskosten Omgevingswet, de decentralisatie-uitkering Gemeenschappelijke antidiscriminatie voorziening, de decentralisatie-uitkering Alleenverdieners, de decentralisatie-uitkering Landelijke aanpak adreskwaliteit, de decentralisatie-uitkering Wet betaalbare huur, de decentralisatie-uitkering Register externe veiligheidsrisico, de decentralisatie-uitkering Spreidingswet, de decentralisatie-uitkering Vangnetregeling energietoelage en de integratie-uitkering Participatie. Ten opzichte van de Najaarsnota 2024 zijn de decentralisatie-uitkeringen Meerkosten Oekraïne sociaal domein, Register externe veiligheidsrisico, Spreidingswet en Vangnetregeling Energietoelage toegevoegd.

Beleggingen

Het rendement van deelname in maatschappelijk kapitaal van instellingen en ondernemingen heeft in 2024 € 199.892 opgeleverd. Het gaat hierbij om dividend uitkeringen op aandelen Alliander en BNG.

Overige Algemene Dekkingsmiddelen

Het gaat om de volgende producten:
- Algemene baten en lasten.
- Lasten van belastingheffing en uitvoering Wet WOZ.
- Rente interne financiering.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 zijn gemeenten voor een aantal activiteiten, zoals de grondexploitatie, vennootschapsbelastingplichtig. Voor de jaren tot en met 2023 is inmiddels een definitieve aanslag ontvangen. Verwacht wordt dat de aangifte over het jaar 2024 in de derde helft van 2025 zal worden verstuurd. Hiervoor is door de belastingdienst uitstel verleend tot 1 mei 2026.

Overhead

Overzicht overhead

Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies en kosten gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden hiervan zijn Huisvesting, Management, Financiën, Personeel & Organisatie, Inkoop, Juridische zaken, Control, Interne en Externe communicatie, Bestuurszaken en ondersteuning. Op deze wijze wordt inzicht gegeven in de concern brede kosten overhead en daarnaast is door een éénduidige systematiek een betere vergelijking mogelijk met andere gemeenten. De lasten en baten van overhead worden centraal verantwoord binnen dit programma.

Nagenoeg alle kosten van overhead krijgt de gemeente Duiven doorbelast van 1Stroom.

	Begroting 2024	Rekening 2024
Kosten overhead	11.480.657	9.954.636
Totale lasten	107.636.744	101.597.753
Percentage overhead van totale lasten	10,67%	9,80%

Onvoorzien

Deze post dient ter dekking van de in de loop van het begrotingsjaar optredende onvoorziene, onvermijdbare en onuitstelbare niet geraamde uitgaven. Dit budget is niet per programma verdeeld, maar werd totaalpost in de ramingen opgenomen. In de begroting 2024 voor de post Onvoorzien niets opgenomen.

Wat heeft het gekost?

Resultaat Onvoorzien

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Lasten	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaatbestemming	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Er is in principe geen resultaat op Onvoorzien.

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)

Er kan geen resultaatbestemming plaatsvinden op Onvoorzien.

Verplichte Indicatoren

Indicator	Duiven 2022	Duiven 2023	Duiven 2024	Nederland 2024
Formatie fte per 1.000 inwoners	6,80	7,29	6,99	gegevens niet beschikbaar
Bezetting fte per 1.000 inwoners	6,34	6,67	6,16	gegevens niet beschikbaar
Apparaatskosten per inwoner	€ 725	€ 767	€ 850	gegevens niet beschikbaar
Externe inhuur als % van totale loonsom + inhuur externen	15,62 %	19,54%	19,23%	gegevens niet beschikbaar
Overhead als % van totale lasten	12,12 %	9,87 %	9,8 %	gegevens niet beschikbaar
Woonlasten eenpersoonshuishouden	700	725	788	860
Woonlasten meerpersoonshuishouden	892	867	927	942
Gemiddelde WOZ-waarde woningen 1 € 1.000	291	345	354	379
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	4,5	0,6	0,6	9,1
Huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	77	76	76	150
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	114,4%	geen data	geen data	gegevens niet beschikbaar
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2,4	2,4	1,8	2,2
Geweldmisdrijven per 1.000 inwoners	2,2	1,8	2,2	4,3

Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	0,4	0,8	0,4	1,2
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag per 1.000 inwoners	4,0	4,6	3,2	5,7
Verwijzingen HALT per 1.000 jongeren	5	8	5	9
Jongeren met delict voor rechter	1%	1%	1%	1%
Demografische druk %	69,7%	71,0%	71,8%	70,4%
Niet-sporters	47,4	n.b	47,4%	46,4%
Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	1.120,6	1.194,5	1.194,5	836,6
Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inw. 15 t/m 64 jr	143,9	153,7	153,7	181,8
Netto arbeidsparticipatie	74,0	74,3	73,7%	73,2%
Functiemenging	62,8%	63,9%	63,9%	54,2%
Personen met een bijstandsuitkeringen per 10.000 inwoners	264,1	263,3	263,0	343,6
Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	203,0	n.b	201,0	203,1
Wmo-Cliënten met een maatwerkarrangement	geen data	690	700	720
Achterstand onder jeugd % kinderen in uitkeringsgezin	4	4	4	6
Achterstand onder jeugd % werkloze jongeren	1	2	2	2
% voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	1,9	2,3	2,3	2,4
Absoluut verzuim	n.b.	n.b	1,4	6,3
Relatief verzuim	38	41	41	27
Jongeren met jeugdhulp % van alle jongeren tot 18 jaar	15,5%	16,3%	13,3 %	11,5 %
Jongeren met jeugdreclassering %	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Jongeren met jeugdbescherming %	1%	1,1%	1,0%	0,9%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl . Meest recente gegevens april 2025. Bovenstaande indicatoren worden op deze site ververst zodra er nieuwe informatie beschikbaar is.

Jaarverslag - Paragrafen

Paragraaf 1	Lokale heffingen
Paragraaf 2	Weerstandsvermogen
Paragraaf 3	Onderhoud kapitaalgoederen
Paragraaf 4	Financiering
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering
Paragraaf 6	Verbonden partijen
Paragraaf 7	Grondbeleid
Paragraaf 8	Openbaarheid
Paragraaf 9	Duurzaamheid

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

Deze paragraaf bevat informatie over gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke belastingen zijn te onderscheiden in drie typen belastingen. De algemene belastingen, de bestemmingsheffingen en de retributies. Na de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds zijn dit de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Het aandeel van de gemeentelijke belastingen in het totaal van de inkomsten is 23%.

Algemene belastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet voor een specifiek en wettelijk bepaald doel maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen mogen worden ingezet. De onroerende-zaakbelastingen (hierna: OZB) en toeristenbelasting behoren tot deze categorie. De reclamebelasting feitelijk ook maar daar is in de gemeente Duiven wel een specifiek doel aan gekoppeld.

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Retributies zijn belastingen die worden geheven als er door of namens de gemeente een specifiek product of een specifieke dienst wordt verleend. De leges, lijkbezorgingsrechten en marktgelden behoren tot deze categorie.

Voor bestemmingsheffingen en retributies geldt dat er geen winst mag worden gemaakt. De opbrengst mag daarom niet hoger zijn dan de kosten die worden gemaakt om het product of de dienst te verlenen.

In de gemeente Duiven worden diverse belastingen geheven, te weten OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, toeristenbelasting, reclamebelasting en rechten (o.a. leges).

Financiële gegevens

Lokale heffingen 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
OZB	6.264.290	6.404.823	6.793.107	6.842.993	49.886
Afvalstoffenheffing	2.725.750	3.061.293	3.066.641	2.981.671	-84.970
Rioolheffing	2.406.766	2.280.814	2.392.574	2.383.472	-9.102
Hondenbelasting	0	0	0	0	0
Toeristenbelasting	119.968	168.833	119.968	263.232	143.264
Reclamebelasting	50.188	62.250	62.250	50.188	-12.062
Sportaccommodaties	261.604	256.494	256.494	272.282	15.788
Lijkbezorgingsrechten	76.428	60.000	80.000	87.152	7.152
Marktgelden	1.919	2.639	2.639	1.407	-1.232
Leges	1.161.784	1.146.144	1.154.594	1.242.126	87.532
Totaal	**13.068.697**	**13.443.290**	**13.928.267**	**14.124.522**	**196.256**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Deze tabel vindt u ook terug in de programmarekening, onder de totale inkomsten. Ten opzichte van de begroting na wijziging zijn de opbrengsten uit lokale heffingen € 196.256 hoger. De belangrijkste afwijkingen zijn een hogere OZB opbrengst, een lagere opbrengst afvalstoffenheffing, een fors hogere toeristenbelasting en meer legesopbrengsten.

De inwoners van de gemeente krijgen jaarlijks een aanslag gemeentelijke belastingen. Voor de beoordeling van de lastendruk zijn de tarieven dan ook van groot belang.

Naast kostenontwikkelingen (bijvoorbeeld inzameling- en verwerkingsprijzen afval) is uitgegaan van een indexering van de tarieven 2024 met 4,2% voor loon- en prijsontwikkelingen volgens het percentage BBP (Bruto Binnenlands Product) uit de septembercirculaire gemeentefonds 2023.

Verder is het uitgangspunt gehanteerd dat afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges omgevingsvergunning en leges kostendekkend zijn. Voor lijkbezorgingsrechten en marktgelden is het uitgangspunt om zoveel mogelijk kosten te verhalen.

Hieronder zijn de belastingtarieven voor het jaar 2024 vermeld. De tarieven van de rechten, waaronder de leges en tarieven huur sportaccommodaties zijn divers. Daarom zijn deze tarieven niet opgenomen in het overzicht. De tarieven, met uitzondering van OZB, zijn in €.

Belastingsoort	**Tarief 2024**
OZB eigenarenbelasting:	
- woningen, % van vastgestelde waarde	0,1030
- niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1945
OZB gebruikersbelasting niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1489
Afvalstoffenheffing vastrecht	208,36
Afvalstoffenheffing variabel:	
- per lediging 140 liter container restafval	0,1030
- per lediging 240 liter container restafval	0,1945
- per storting ondergrondse container	0,1489
Rioolheffing, per m3	208,36
Toeristenbelasting:	
- hotel, hostel, pension en B&B	2,00

- kampeerterrein en camperplaats	1,10
Reclamebelasting, Centrum Duiven	750,00

Gemeenten kennen een gesloten belastingstelsel. Dit betekent dat een gemeente een belasting alleen kan heffen als een wet daar nadrukkelijk de bevoegdheid toe geeft. Het beleid betreffende de gemeentelijke belastingen is opgenomen in landelijke wet- en regelgeving.

De belastingtarieven zijn opgenomen in onderstaande belastingverordeningen.
- "Verordening onroerende-zaakbelastingen 2024".
- "Verordening afvalstoffenheffing 2024".
- "Verordening rioolheffing 2024".
- "Verordening toeristenbelasting 2024".
- "Verordening reclamebelasting 2024".
- "Verordening lijkbezorgingsrechten 2024".
- "Verordening marktgelden 2024".
- "Verordening leges omgevingsvergunning 2024".
- "Legesverordening 2024".

In de verordeningen zijn verder bepalingen opgenomen ter uitvoering van de heffing en de invordering van gemeentelijke belastingen.

Belastingen

Onroerende-zaakbelastingen

Tarieven OZB 2024

	Woningen	Niet-woningen
Gebruiker		0,1489%
Eigenaar	0,1030%	0,1945%
Totaal	**0,1030%**	**0,3434%**

De tarieven zijn ten opzichte van het tarief 2024 verhoogd met de inflatiecorrectie van 4,2%. Daarna zijn deze tarieven aangepast aan de resultaten van de herwaardering 2023 naar waardepeildatum 1 januari 2023. De waardeontwikkeling voor woningen bedroeg 2,2%, voor niet-woningen 2,92% Dat betekent een verlaging van de bij de begroting 2023 vastgestelde tarieven met 2,2% voor woningen en 2,92% voor niet-woningen.

Rekentarief
De inkomsten van de OZB worden door het Rijk gekort. Het Rijk rekent met de zogenaamde vaste rekentarieven. Voor 2024 bedroeg dat voor woningen 0,0914%, voor niet-woningen eigenaren 0,3079% en voor niet-woningen gebruikers 0,2342%. De systematiek is als volgt:
OZB waarde woningen x 80% x 0,0914%.
OZB waarde niet-woningen eigenaren x 70% x 0,3079%.
OZB waarde niet-woningen gebruikers x 70% x 0,2342%.

Onroerende-zaakbelastingen 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
OZB woningen	3.614.132	3.759.332	3.917.976	3.927.245	9.269
OZB niet-woningen	2.650.158	2.645.491	2.875.131	2.915.747	40.616
Totaal	**6.264.290**	**6.404.823**	**6.793.107**	**6.842.992**	49.886

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Bij het opstellen van de ramingen wordt er rekening gehouden met de nieuwbouw die in de loop van het jaar wordt gerealiseerd. De opbrengst OZB woningen wijkt 0,3% af van de begroting. De afwijking van de OZB niet woningen is het gevolg van de oplevering van meer nieuwe bedrijven dan voorzien. De overige kosten voor heffing en inning van de OZB vertonen een voordeel van € 93.882. Met name de kostenvergoedingen voor bezwaar en beroep en de kosten voor de herwaardering zijn in 2024 gunstiger dan geraamd. In totaliteit is er op OZB een voordeel van € 111.273.

De WOZ-waarde 2023 is eind januari 2023 gelijktijdig met de aanslag gemeentelijke belastingen 2023 aan de burgers kenbaar gemaakt.

In 2024 zijn er 384 bezwaarschriften ingediend tegen de WOZ-beschikkingen; 3,2% van de door de gemeente Duiven verzonden beschikkingen. Dit is een forse daling ten opzichte van 2023 (894 bezwaarschriften). Deze daling is in lijn met het landelijke beeld en vooral te wijten aan de afname van het aantal ingediende bezwaarschriften door No Cure No Pay bureau's. Daarnaast speelt de lagere waardeontwikkeling ten opzichte van 2023 een rol. Landelijk gezien is er tegen 3,7% van de beschikkingen bezwaar ingediend. Voor alle bezwaren is uitspraak gedaan. De bezwaren zijn vrijwel geheel afgehandeld. Tegen 9 afgewezen bezwaren is beroep ingesteld. De afhandeling hiervan is door achterstanden bij de rechtbank nog niet bekend.

Toeristenbelasting

Opbrengsten toeristenbelasting 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Toeristenbelasting	119.968	168.833	119.968	263.232	143.264
Totaal	**119.968**	**168.833**	**119.968**	**263.232**	143.264

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

De opbrengst van de toeristenbelasting is aanzienlijk hoger dan begroot. Er zijn in 2024 131.169 overnachtingen tegenover 58.314 in 2023. Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat de hotels in Duiven kamers hebben verhuurd voor de opvang van nareizigers. De opbrengst is hierdoor € 143.443 hoger dan geraamd.

Reclamebelasting

Opbrengsten reclamebelasting 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Reclamebelasting	50.188	62.250	62.250	50.188	-12.063
Totaal	**50.188**	**62.250**	**62.250**	**50.188**	**-12.063**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Om het free-rider gedrag van een aantal ondernemers in het centrum van Duiven te voorkomen heeft de gemeente in 2015 een reclamebelasting ingevoerd. De gemeente is hiertoe overgegaan op verzoek van het bestuur van Ondernemingsvereniging Centrum Duiven (OCD). De opbrengst van de belasting wordt, na aftrek van perceptiekosten, als subsidie uitbetaald aan de OCD. In overleg met de ondernemers is een gelijkblijvend tarief voor de reclamebelasting bepaald.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing is een kostendekkende heffing. Loon- en prijsstijgingen alsmede (vervangings-) investeringen hebben invloed op de stijging van het tarief. In 2016 is een nieuwe vorm van afvalinzameling ingevoerd namelijk DIFTAR. Er wordt onderscheid gemaakt tussen

grondgebonden huishoudens en hoogbouwaansluitingen. Verder wordt er onderscheid gemaakt in een vastrecht en een variabel tarief. Het variabele tarief is een tarief dat per aanbieding van de container of per storting van een zak in een ondergrondse container moet worden betaald. De kosten van kwijtschelding zijn in de tarieven afvalstoffenheffing verdisconteerd.

Tarieven afvalstoffenheffing 2024

Soort heffing	Tarief per jaar
Afvalstoffenheffing vastrecht	€ 208,36

Zowel het vaste tarief 2024 als de tarieven voor de ledigingen zijn verhoogd ten opzichte van het tarief 2023 (vastrecht 2023: 179,00).

Tarieven afvalstoffenheffing 2024

Soort heffing	Tarief per lediging/storting
Afvalstoffenheffing lediging 140 liter container restafval	€ 8,61
Afvalstoffenheffing lediging 240 liter container restafval	€ 15,33
Afvalstoffenheffing storting ondergrondse container	€ 2,41

De tarieven 2024 zijn met 16% gestegen ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt veroorzaakt door de stijging van de kosten.

Opbrengsten Afvalstoffenheffing 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Afvalstoffenheffing	2.725.750	3.066.641	3.066.641	2.981.671	-84.970
Totaal	**2.725.750**	**3.064.641**	**3.066.641**	2.981.671	-84.970

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Door bewuster om te gaan met afval en afval beter te scheiden loopt het gemiddeld aantal ledigingen van een 140-liter container voor restafval terug. Een andere reden hiervoor is de in 2023 gewijzigde inzamelfrequentie van afval (van 1x per twee weken naar 1x per vier weken). De ledigingen van 2024 zijn fors hoger dan 2023 en zorgen voor een opbrengst van € 761.733 (2023: € 661.516). Het gemiddelde van de ledigingen van een 140-liter container is in 2024 keer (2023: 8 keer). Het gemiddeld aantal ledigingen van 240-liter container is in 2024 gedaald van 11 naar 10 keer (begroot 10 keer). Het gemiddeld aantal stortingen is in 2024 27 keer tegenover 24 keer 2023 (begroot 28 keer). Er zijn in 2024 11.282 aanslagen voor vastrecht opgelegd met een opbrengst van € 2.212.363. Dit alles betekent een nadeel in de opbrengsten ten opzichte van de begroting van € 84.970.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2024

		Realisatie 2024		Begroot 2024	
TV2.1	reiniging openbaar gebied (33% van de kosten)	128.085		106.995	
TV2.1	Doorbelasting 1Stroom openbaar gebied (33% van de kosten)	61.362		61.362	
TV7.3	Huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	1.726.478		1.754.660	

TV7.3	Opbrengsten huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	-300.335		-319.874	
TV7.3	Doorbelasting 1Stroom	693.106		675.040	
TV7.3	Afvalbrengstation	353.491		412.580	
TV7.3	Opbrengsten afvalbrengstation	-244.868		-233.960	
TV7.3	Lasten invordering	5.586		11.880	
TV2.1	BTW	25.311		20.790	
TV7.3	BTW	446.226		442.868	
TV7.3	Kwijtschelding	82.438		104.300	
TV7.3	Oninbaar	-4.502		30.000	
Totaal Lasten			2.972.379		3.066.640
TV7.3	Baten afvalstoffenheffing		2.981.671		3.061.293
Dekkingspercentage			**100,3%**		**99,8%**

Bedragen in €

Door opnieuw minder aanbod van het gft en restafval dan verwacht zijn de verwerkingskosten licht lager. In verband met een nieuw contract in 2023 zijn de kosten voor het containerbeheer gestegen. Per saldo zijn de kosten voor inzameling en verwerking huisvuil € 54.000 gunstiger dan begroot. De inzameling van klein gevaarlijk afval is in 2024 € 32.000 gunstiger dan begroot. De kosten voor het oud papier inzamelen zijn € 23.000 hoger dan begroot door extra kosten van inzamelen en lagere opbrengst voor het oud papier (7%). De kosten van de inzameling van PMD waarvoor van St Afvalfonds een vergoeding wordt ontvangen vallen per saldo € 28.000 hoger uit. De kosten van het afvalaanbiedstation zijn in 2024 € 40.000 gunstiger dan begroot.

De opbrengst van de afvalstoffenheffing is € 48.000 lager dan begroot.

Rioolheffing
Het tarief voor rioolheffing bedroeg in 2024 € 1,88 per m^3. De tarieven zijn ten opzichte van 2023 verhoogd met 4,5% conform het Watertakenplan. Er is voor 2024 geen inflatiecorrectie toegepast.

Rioolheffing 2024

	Rekening 2023	**Begroting 2024**	**Begroting 2024 n.w.**	**Rekening 2024**	**Saldo 2024**
Opbrengsten	2.406.766	2.280.814	2.392.574	2.383.472	-9.102
Totaal	**2.406.766**	**2.280.814**	**2.392.574**	**2.383.472**	**-9.102**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Kostendekkendheid Rioolheffing 2024

		Realisatie 2024		**Begroot 2024**	
TV2.1	Wegen	56.790		50.000	
TV2.1	te compenseren BTW	11.926		10.500	
TV 7.2	Riool	716.835		930.432	
TV 7.2	Doorbelasting 1Stroom	594.343		545.946	
TV 7.2	Rioolgemalen en randvoorzieningen	3.500		474.074	
TV 7.2	Lasten heffing en invorderen	29.941		30.631	
TV 7.2	Te compenseren BTW	546.282		573.207	

TV 7.2	Onttrekking aan voorziening	222.153		-222.215	
Totaal Lasten			2.181.771		2.392.574
TV7.3	Baten roioolheffing		2.383.472		2.392.574
Dekkingspercentage			**109%**		**100%**

Bedragen in €

Op rekeningbasis zijn de kosten gelijk aan de opbrengsten. Het overschot wordt gestort in de voorziening "riolering artikel 44 lid 2". Voor 2024 gaat het om een bedrag van € 222.153. Er was een onttrekking van € 222.215 voorzien. De storting is € 444.368 gunstiger dan begroot.

Andere afwijkingen in de kosten voor Riool zijn onder andere hogere kosten voor onderhoud van de IBA's (€ 12.000), lagere kosten als voor klimaat/DPRA maatregelen € 117.000, voordelen op de kosten voor foutieve aansluitingen en gegevens op orde (€ 30.000) en afschrijvingen (€ 36.000). Bij de rioolgemalen is per saldo een voordeel van € 10.000 ontstaan. Er is een voordeel op de kosten voor energie (€ 51.000), maar tegenvallers op onderhoud (€ 15.000), en calamiteiten (€ 37.000). De afschrijvingen zijn € 8.000 gunstiger. Op de jaarschijf 2024 van het Watertakenplan 2022-2026 is een voordeel zichtbaar. Over de gehele linie van het plan zijn de uitgaven fors lager dan de begroting.

Het tarief rioolheffing is een kostendekkend tarief. Het tarief wordt geheven per m^3 waterverbruik. De stijging in het tarief wordt veroorzaakt door de afspraken die zijn gemaakt in het in oktober 2022 vastgestelde WaterTakenPlan de Liemers 2022-2026.In het Watertakenplan zijn het met name de verscherpte milieueisen die leiden tot meer investeringen. Deze extra investeringen omvatten op hoofdlijnen lijnen ombouw van gescheiden rioolstelsels in woongebieden, meekoppelkansen klimaatregelingen, rioleringswerkzaamheden A15 en klimaatadaptatie. Die investeringen worden gedekt uit de rioolheffing. De tarieven zullen de komende jaren stijgen met 0,7% per jaar. De voorziening "Riolering artikel 44 lid 2" wordt ingezet om de tariefstijgingen te matigen.

Voor de aanslagen rioolheffing wordt meegelift op de watergeldnota van Vitens. In juni 2025 wordt de jaarlijkse eindafrekening van Vitens verwacht. Voor de inschatting van de opbrengsten is uitgegaan van de gerealiseerde opbrengsten 2023, vermeerderd met de effecten van de tariefstijgingen.

Lijkbezorgingsrechten
De tarieven lijkbezorgingsrechten 2024 zijn gedifferentieerd. Ten opzichte van 2023 zijn de tarieven met 4,2% verhoogd.

Lijkbezorgingsrechten 2024

Overzicht opbrengsten en kosten

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Opbrengsten	76.428	60.000	80.000	87.152	7.152
Kosten	253.471	194.168	194.168	203.201	-9.033

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten

		Realisatie 2024		Begroot 2024	
TV7.5	Begraafplaatsen	61.768		59.112	
TV7.5	Doorbelasting 1Stroom	141.433		135.056	
Totale lasten			203.201		194.168
TV7.5	Overige leges	87.152		60.000	
Totale baten			87.152		60.000
Dekkingspercentage			**43%**		**31%**

Het dekkingspercentage op de lijkbezorging bedraagt 43%. De opbrengst van de lijkbezorgingsrechten is € 7.152 hoger dan de bijgestelde begroting. Dit komt omdat er meer begrafenissen en bijzettingen zijn geweest dan voorzien.

Marktgelden
Vaste standplaats: € 21,44 per m^1 per kwartaal, met een minimum van € 85,76.

Losse standplaats: € 2,52 per m^1 per dag, met een minimum van € 10,08 per standplaats.

Marktgelden 2024

Overzicht opbrengsten en kosten markt

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Opbrengsten	1.919	2.639	2.639	1.407	-1.232
Kosten	25.626	35.221	35.221	30.374	-4.847

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Berekening kostendekkendheid marktgelden

		Realisatie 2024		Begroot 2024	
TV3.3	Kosten markten	0		7.835	
TV3.3 Doorbelasting 1Stroom	Doorbelasting 1Stroom	30.374		35.221	
Totale lasten			30.374		43.056
TV3.3	Overige opbrengsten	1.407		2.639	
Totale baten			1.407		2.639
Dekkingspercentage			**5%**		**6%**

Het dekkingspercentage op de marktgelden bedraagt 6**%.**

Leges en retributies
Leges en retributies zijn vergoedingen die worden gevraagd voor het verrichten van bepaalde diensten. Uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn. Tarieven 2024 leges bouwvergunningen: gedifferentieerd. Overige legestarieven 2024: gedifferentieerd. Verhoging ten opzichte van de tarieven 2023: 3%.

Leges en retributies 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Leges omgevingsvergunning	599.056	785.971	590.621	511.462	-79.159

Overige leges	562.728	360.173	563.973	730.664	166.691
Totaal	**1.161.784**	**1.146.144**	**1.154.594**	**1.242.126**	**87.532**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

In 2024 is € 79.159 minder aan leges omgevingsvergunning ontvangen dan in de begroting 2024 is opgenomen. Dit past in het landelijke beeld van de daling van verstrekte vergunningen als gevolg van de stikstofcrisis en de hoge bouwkosten.

Bij de overige leges is er per saldo sprake van een voordeel van in totaal € 166.691. Leges voor omgevingsplannen en de zgn. BOPA vergunningen vertonen een voordeel van € 16.328. Er is een fors voordeel van € 74.705 op de leges AVOI (kabels en leidingen). Er zijn meer werken uitgevoerd dan voorzien. Er is een voordeel van € 90.436 op leges reisdocumenten en rijbewijzen. Dit komt omdat er fors meer reisdocumenten en rijbewijzen zijn uitgegeven dan voorzien in de begroting. Met nog wat andere kleinere voor- en nadelen resulteert dit alles in een voordeel van € 166.691.

Berekening kostendekkendheid omgevingsvergunning.

	Werkelijk 2024		**Begroot 2024**	
TV8.3 Kosten omgevingsvergunning	64.341		62.830	
TV8.3 BTW	13.512		12.701	
TV1.1 Kosten omgevingsvergunning	62.100		62.100	
TV8.3 Doorbelasting 1Stroom	442.388		648.340	
Totale lasten		582.341		785.971
TV8.3 Opbrengst Omgevingsvergunning		536.299		785.971
Totale baten		536.299		785.971
Dekkingspercentage		**92%**		**100%**

Sportaccommodaties
Tarieven 2024
Onoverdekte sportaccommodaties: gedifferentieerd.
Overdekte sportaccommodaties: gedifferentieerd.
Verhoging ten opzichte van de tarieven 2023: 4,2%.

Huuropbrengst sportaccommodaties 2024

	Rekening 2023	**Begroting 2024**	**Begroting 2024 n.w.**	**Rekening 2024**	**Saldo 2024**
Overdekte accommodaties	183.086	177.400	177.400	193.607	16.207
Onoverdekte accommodaties	78.518	79.094	79.094	78.675	- 419
Totaal	**261.604**	**256.494**	**256.494**	**272.282**	**15.788**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Kwijtschelding en lastenverlichting

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke heffingen te verlenen. In de gemeente Duiven kan door belastingplichtigen (particulieren en zzp'ers) kwijtschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. Ligt het netto besteedbare inkomen op of onder het bijstandsniveau, dan wordt volledige kwijtschelding verleend. Bij een gering hoger inkomen kan sprake zijn van een gedeeltelijke kwijtschelding. In al deze gevallen zal het beschikbare vermogen beneden de toegestane norm moeten liggen. Na invoering van de maatregelen uit de Kadernota is in het

kwijtscheldingsbeleid een prikkel opgenomen voor afvalreductie. Zeer incidenteel wordt er ook kwijtschelding voor OZB verleend. In 2024 is voor een totaalbedrag van € 82.438 kwijtschelding verleend ten opzichte van een begrote last van €104.300.

Kwijtschelding

Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Rekening 2024
87.695	**101.788**	**86.465**	**71.933**	**82.438**

Bedragen in €

Ontwikkeling van de lokale lastendruk

In de begroting 2024 was een lastendrukverhoging van 9,4% voorzien. De werkelijke lastendruk 2024 steeg met 13,8%. Dit wordt met name veroorzaakt door de grotere stijging van de afvalstoffenheffing.

In onderstaand overzicht is de lastendruk voor 2024 weergegeven. Deze berekening is op basis van de volgende aannames: OZB-waarde woning € 238.000 (begroot € 233.000), afvalstoffenheffing vastrecht en 8 ledigingen (140-liter container), rioolheffing 140 m^3 (waterverbruik gezin met 4 personen).

Ontwikkeling lastendruk 2024

Onderdeel	Werkelijk 2024 (in €)	Begroot 2024 (in €)	Werkelijk 2023 (in €)	Stijging (in %) tov 2023
OZB-eigenaar	245,27	245,26	227,64	7,8%
Afvalstoffenheffing	277,24	277,45	238,20	16,4%
Rioolheffing	263,20	262,95	252,00	4,4%
Totaal	**785,71**	**785,66**	**717,84**	**9,5%**

In onderstaand overzicht is de lastendruk per inwoner van de gemeente Duiven weergegeven in vergelijking tot een aantal andere Gelderse gemeenten. Hiervoor maken we gebruik van cijfers uit de Provinciale databank. Hierin wordt de gemiddelde totale belastingdruk per inwoner berekend. Om een vergelijk te kunnen maken, zijn de cijfers voor 2023 ook weergegeven.

Vergelijking lokale lastendruk per inwoner 2024 met een aantal andere Gelderse gemeenten

Gemeente	2024	positie 2024	2023	positie 2023
Nijmegen	712	1	661	1
Arnhem	632	3	591	2
Brummen	584	7	517	9
Doetinchem	514	16	492	18
Zevenaar	537	12	489	19
Doesburg	476	32	473	23
Duiven	**476**	**33**	**469**	**24**
Montferland	494	23	454	30
Westervoort	484	29	452	31
Rheden	484	28	448	32
Aalten	341	51	326	51

Bron: http://ftgelderland.databank.nl/

De gemeente Nijmegen is in dit vergelijk over 2024 en 2023 de duurste gemeente. De gemeente Duiven is op de lijst 9 plaatsen gedaald. Duiven zit onder het Gelderse gemiddelde (€ 498). In 2023 zat Duiven boven dit gemiddelde.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Inleiding

Het weerstandsvermogen van een gemeente bestaat uit de relatie tussen de componenten risico's en de weerstandscapaciteit. De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan hoe robuust het weerstandsvermogen is. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Door een goed inzicht in het weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller onmiddellijk dwingt tot bezuinigingen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op een specifiek jaar. Men spreekt dan van het statische weerstandsvermogen. Er kan ook op een meer dynamische manier naar het weerstandsvermogen worden gekeken. De aandacht richt zich dan op de effecten op middellange termijn (dynamisch weerstandsvermogen). De gemeente Duiven kiest ervoor op dynamische wijze met het weerstandsvermogen om te gaan.

Risico's

In de Nota Weerstandsvermogen worden de risico’s onderverdeeld in vier categorieën:
1. Risico's van de bedrijfsvoering.
2. Risico op eigendommen.
3. Aansprakelijkheidsrisico’s.
4. Financiële risico’s.

Niet alle risico’s worden uitputtend behandeld. Een volledig overzicht staat in de begroting.

1. Risico's van de bedrijfsvoering
Apparaatskosten Grondexploitatie
Een deel van de apparaatskosten wordt afgewend op de grondexploitatie. De winstmarge op het beperkte aantal resterende complexen staat onder druk. Indien complexen verlies laten, komen die ten laste van de gemeente-exploitatie.

Wachtgelden bestuurders
Bestuurders hebben recht op wachtgeld. De gemeente moet hiervoor een voorziening vormen die toereikend is. In het afgelopen jaar is een bestuurder gestopt. In de voorziening wordt de volledige meerjarige wachtgeldverplichting opgenomen inclusief bedragen die benodigd zijn om de bestuurder naar de arbeidsmarkt te begeleiden.

Pensioenvoorziening wethouders
Voor de pensioenvoorziening van wethouders is de rekenrente een belangrijke variabele. Met de huidige gedaalde rentestand kost het de gemeente Duiven meer geld om de voorziening op peil te houden. Zie ook de nota reserves en voorzieningen.

Algemene risico's
Bij de risico-inventarisatie gaat het om risico's met een materieel belang. Dat neemt niet weg dat veel kleine risico's samen toch een substantieel bedrag kunnen worden. Daarom is in de kwantificering een bedrag opgenomen voor algemene risico's. Daarbij wordt uitgegaan van de norm van 6% van de Algemene Uitkering en de belastingcapaciteit die door de toezichthouder wordt gehanteerd voor de vrij aanwendbare reserve.

Renterisico
Het uitgangspunt voor de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen in een keer opnieuw moet worden afgesloten met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt berekend als percentage van de totale vaste schuld. Uit de paragraaf Financiering blijkt dat op grond van de norm in 2024 € 15.474.400 aan leningen opnieuw hadden mogen worden afgesloten. In 2024 is er geen nieuwe lening afgesloten.

2. Risico op eigendommen
Grondexploitatie
Gelet op de planperiode (einddatum van het langstlopende complex is ultimo 2028) en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico's verbonden. Afhankelijk van het stadium waarin de exploitatie c.q. uitvoering van het betreffende complex zich bevindt, zal het risico afnemen naarmate de einddatum van de grondexploitatie nadert.
Te onderscheiden zijn:
- Algemene economische risico's.
- Projectgebonden risico's.

De risico's die het exploiteren van gronden met zich meebrengt, zijn in de paragraaf Grondbeleid beschreven en gekwantificeerd. In onderstaand overzicht wordt de vertaling van de risico's via de Monte Carlo-analyse per complex weergegeven.

Risico per project	**Huidige stand**	**waarschijnlijke situatie**	**Verschil**
Innofase	€ 6.435.657	€ 6.741.181	€ 305.614
De Nieuweling	€ 579.340	€ 670.569	€ 91.229
Graafstaete II	€ 1.659.269	€ 1.488.450	-€ 170.819
Woonzorg/WPRI	€ 476.418	€ 460.250	-€ 16.168
Woonpark	€ 156.781	€ 151.848	-€ 4.933
Droopad	€ 1.019.415	€ 1.054.904	€ 35.489
Totaal:			**€ 240.412**

Het totale risico is met € 298.413 afgenomen van € 538.825 naar € 240.412 ten opzichte van de begroting 2024. Het is voor de tweede keer dat de Monte Carlo-analyse per complex is gehanteerd. Eerder werd een inschatting gemaakt van de minimum en maximum risico's per onderdeel (rente, inflatie, gronduitgifte, vertragingen e.d.). De stijging is in grote lijnen toe te rekenen aan onzekerheden rondom de uitgifte van gronden.

De cijfers in de tabel zijn louter een momentopname. In de begroting 2026 zullen de consequenties van de nu gekwantificeerde risico's van de grondexploitatie geactualiseerd worden op basis van voortschrijdende inzichten voor zowel de ondergrens als de bovengrens van de Algemene Reserve verwerken. Uiteindelijk wordt dit verrekend met toekomstige (nog te realiseren) winsten vanuit de Grondexploitatie.

Bodemverontreiniging
Voor bekende verontreinigingen zijn de saneringskosten meegenomen in de kosten van de complexen van de Grondexploitatie.

3. Aansprakelijkheidsrisico's

Gewaarborgde geldleningen
In 2024 stond de gemeente garant voor het betalen van rente en aflossing voor in totaal € 24.282.304. Het grootste deel hiervan, namelijk € 23.968.000 wordt gegarandeerd in de

achtervang van het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw). Voor deze laatste groep leningen kan de gemeente Duiven voor 50% worden aangesproken. Van het restant van € 314.304 staat de gemeente borg voor verenigingen.

Schadeclaims
Het algemene beeld is dat de burgers de overheid vaker aansprakelijk stellen en schade claimen. De afgelopen vier jaar was er geen stijging in het aantal claims en ook geen stijging van het geclaimde bedrag. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid en voor het eigen risico is in de begroting een budget opgenomen. Toch kunnen zich schadeclaims voordoen waar de gemeente niet voor verzekerd is.

Gemeenschappelijke regelingen
De gemeente Duiven participeert in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Eventuele tekorten kunnen ten laste komen van de participerende gemeenten.

4. Financiële risico's

Open-einde regelingen
De gemeente heeft te maken met de volgende open-einde regelingen:
- De drie grote decentralisatie's voor de Participatiewet, de AWBZ/Wmo en de Jeugdzorg. Voor een analyse zie programma 2.
- Wet voorzieningen gehandicapten (WVG) onderdeel van de Wet maatschappelijke ondersteuning): voor analyse zie programma 2.
- De uitvoeringskosten door de RSD. Deze zijn hoger uitgevallen.

Algemene Uitkering
Door de aanpassing van de hoeveelheden bij een aantal maatstaven (bijstandsontvangers, inwoners en jongeren) en voornamelijk door de gevolgen van de decembercirculaire komen de uitkeringen uit het Gemeentefonds per saldo € 36.000 lager uit. In de loop van de komende twee jaar worden de aantallen bij de maatstaven definitief vastgesteld. In de totale opbrengst 2024 zijn de aanpassingen van de maatstaven voor 2022 € 51.000 en 2023 € 86.000 ook verwerkt.

Beleggingen
Hoewel veel bedrijven streven naar een stabiel dividendniveau kan het jaarlijkse dividend toch mee- of tegenvallen.

Dubieuze debiteuren
De vorderingen zijn gecontroleerd op invorderbaarheid. De inschatting voor de belastingdebiteuren is gemaakt op basis van ervaringscijfers en de publieke debiteuren op basis van een ouderdomsanalyse. Het resultaat is dat de voorziening in 2024 met € 32.000 is afgenomen.

De ontwikkelingen en de hiermee verbonden risico's en gevolgen voor het financiële resultaat 2024 en verder worden voortdurend gemonitord. Waar mogelijk worden dan ook beheersmaatregelen genomen. Mochten de actuele ontwikkelingen leiden tot aangepaste prognoses voor 2025 dan wordt dit verwerkt in de tussentijdse rapportages.

Weerstandsvermogen

Onderstaande tabel is ook in de begroting 2024 opgenomen, maar vooruitlopend op de actualisatie van deze tabel bij de komende begroting zijn de onderdelen Grondexploitatie aangepast.

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Risico's omtrent de bedrijfsvoering							

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Apparaatskosten grondexploitatie	2fte-4fte	160.000	320.000	60%	96.000	192.000	144.000
Deskundigheid personeel		10.000	50.000	20%	2.000	10.000	6.000
Wachtgeld ambtenaren	1fte-2fte	70.000	140.000	60%	42.000	84.000	63.000
Bovenformatieven	1fte	0	70.000	40%	0	28.000	14.000
Vennootschapsbelasting		0	500.000	20%	0	100.000	50.000
Algemeen risico	norm Gld 6% au / bel.cap.	2.848.000	2.848.000	100%	2.848.000	2.848.000	2.848.000
Renterisico	10 mln rente 0%-4%	0	400.000	60%	0	240.000	120.000
Risico's omtrent eigendommen							
Innofase		305.614	305.614	100%	305.614	305.614	305.614
De Nieuweling		91.229	91.229	100%	91.229	91.229	91.229
Graafstaete II		-170.819	-170.819	100%	-170.819	-170.819	-170.819
Woonzorg/WPRI		-16.168	-16.168	100%	-16.168	-16.168	-16.168
Woonpark		-4.933	-4.933	100%	-4.933	-4.933	-4.933
Bodemverontreiniging (onbekende)	1-5 saneringen	100.000	500.000	40%	40.000	200.000	120.000
Aansprakelijkheids risico's							
Gewaarborgde geldleningen		100.000	1.000.000	40%	40.000	400.000	220.000
Schadeclaims		10.000	1.000.000	40%	4.000	400.000	202.000
Gem. regelingen		25.000	1.000.000	60%	15.000	600.000	307.500
Financiële risico's							
Open-einde regelingen:							
-Jeugdzorg		1.000.000	3.000.000	80%	800.000	2.400.000	1.600.000
-Bijzondere bijstand	1-10% budget	4.007	40.070	60%	2.404	24.042	13.223
-Leerlingenvervoer	1-10% budget	4.557	45.572	60%	2.734	27.343	15.039
-Wmo	1-10% budget	9.797	97.967	80%	7.837	78.374	43.106
-RSD	50-100%	50.000	100.000	100%	50.000	100.000	75.000
Algemene Uitkering		200.000	1.200.000	80%	160.000	960.000	560.000
Beleggingen	10-25% dividend	10.800	27.000	60%	6.480	16.200	11.340
Afvalinzameling		0	225.000	80%	0	180.000	90.000
Referendum		64.000	70.000	20%	12.800	14.000	13.400
Inburgering nieuwkomers		50.000	100.000	20%	10.000	20.000	15.000
						bovengrens	ondergrens
Totaal		**4.749.323**	**11.414.522**		**3.972.482**	**7.553.511**	**5.762.997**

Als alle risico’s die tot nu toe zijn gekwantificeerd zich ook daadwerkelijk zouden voordoen, dan zou er sprake zijn van minimaal € 4,0 miljoen en maximaal € 7,6 miljoen schade (ongewogen risico’s). Maar de kans dat dit zich allemaal in één jaar voordoet, is zeer klein. Vandaar dat wordt uitgegaan van een gewogen risico: de kans dat een risico zich voordoet maal de hoogte van het bedrag dat daarmee gemoeid is. Deze kwantificering van risico’s waarbij rekening is gehouden met de kans dat een risico zich voordoet, komt uit op een gemiddeld bedrag van afgerond

€ 5,8 miljoen. Het gaat om het gemiddelde van het gewogen minimumrisico (€ 4,0 miljoen) en het gewogen maximumrisico (€ 7,6 miljoen).

Weerstandscapaciteit

De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een grote impact kunnen hebben op de financiën van Duiven. Het risicoprofiel is een dynamisch geheel gelet op ontwikkelingen in de in- en externe omgeving, het bijstellen van doelstellingen en de werking van beheersmaatregelen. Op het moment dat een bepaald risico in de begroting is geraamd, is het geen risico meer. Op basis van de inschatting van de risico's in de programmabegroting heeft de gemeente Duiven een weerstandscapaciteit nodig van afgerond € 5,8 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote kosten, dat wil zeggen risico's, op te vangen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de Algemene Reserve en bedraagt per 31 december 2024 € 32,1 miljoen.

Ratio

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit } 32.100.000}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit } 5.800.000} = 5,53$$

De ratio voor het weerstandsvermogen kan worden ingedeeld in een aantal waarderingscijfers.

Ratio weerstandsvermogen

A	> 2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De nu berekende ratio van de gemeente Duiven valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de gewogen gemiddelde risico's af te dekken.

Onder- en bovengrens Algemene Reserve

Op basis van de nota Weerstandsvermogen 2005 zijn de onder- en de bovengrens van de Algemene Reserve vastgesteld. Aan de hand van de herziening van de kwantificeringen kan een nieuwe onder- en bovengrens worden bepaald. Om schommelingen te voorkomen, zullen deze grenzen niet meteen worden aangepast. Wel zal het vergelijk worden opgenomen en bij grote verschillen de grenzen aangepast. Bij de begroting 2025 is besloten om de onder- en bovengrens van de Algemene Reserve aan te passen, de ondergrens is verhoogd naar € 7,3 miljoen, de

bovengrens is verhoogd naar € 10,5 miljoen. Bij de begroting 2026 zullen de effecten van de geactualiseerde gekwantificeerde risico's opnieuw worden verwerkt.

Vastgestelde grenzen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Ondergrens	6.400.000	6.800.000	7.300.000
Bovengrens	9.000.000	9.400.000	10.500.000

Financiële kengetallen

In onderstaande tabel stat het verloop van de kengetallen zoals deze zijn voorgeschreven door de provinciale toezichthouder. Na vaststelling van de jaarrekening 2024 door de raad zal de toezichthouder opnieuw de kengetallen gaan beoordelen en een advies uitbrengen.

Verloop van de kengetallen	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2024	Begroting 2024
Netto schuldquote	0,9%	12,4%	29,6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-6,6%	12,9%	29,0%
Solvabiliteitsratio	40,1%	40,1%	34,3%
Structurele exploitatieruimte	1,6%	-4,1%	2,6%
Grondexploitatie	2,9%	7,9%	4,2%
Belastingcapaciteit	80,5%	93,2%	83,9%

De netto schuldquote zegt iets over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Heeft een gemeente ruimte om te investeren of moet het juist voorzichtig zijn? Bij een score onder de 100% is er financiële ruimte, bij een score boven de 130% moet de gemeente voorzichtig zijn met haar financiën. Duiven scoort met een netto schuldquote van 12,4% goed.

Bij netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen worden schulden die de gemeente heeft, gecorrigeerd met gelden die zijn doorgeleend aan scholen, woningstichtingen of verenigingen. Dit zorgt voor een beter beeld van de financiële vermogenpositie van de gemeente dan de ongecorrigeerde netto schuldquote omdat de gemeente schulden op de balans heeft staan waartegenover vorderingen staan op deze organisaties. Deze schulden hebben namelijk geen invloed op de beoordeling of de gemeente in staat is te investeren of dat ze juist moet oppassen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is voor Duiven 12,9% in 2024 ten opzichte van -6,6% in 2023.

De solvabiliteitsratio is het percentage eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de gemeente. Dit is voor gemeente Duiven onveranderd rond de 40%. Dit percentage voldoet aan het streefpercentage van 35%.

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoeveel ruimte er is in de jaarrekening tussen structurele uitgaven en structurele inkomsten van gemeenten. Dit getal zegt iets over of de gemeente in staat zal zijn aan haar verplichtingen te voldoen. De structurele exploitatieruimte komt uit op -4,1%.

Het kengetal grondexploitatie is de verhouding tussen de bouwgronden in de balans en de totale baten van de gemeente. Deze ratio is van 2,9% in 2023 gestegen naar 7,9% in 2024.

De belastingscapaciteit is de verhouding tussen de belastingen die er geheven zijn in 2024 in de gemeente Duiven voor meerpersoonshuishouden met een eigen woning ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit is gestegen van 80,5% in 2023 naar 93,2% in 2024.

Conclusie

Op basis van de ontwikkeling van de verschillende kengetallen kan geconcludeerd worden dat de gemeente veel van de streefpercentages haalt. De verschillende kengetallen ontwikkelen zich gunstiger dan eerder was verwacht. De schuldquote is minder hard gestegen dan werd aangenomen. Dat komt voornamelijk omdat er door de meevallers in de kosten minder geld hoefde te worden aangetrokken. Als gevolg van de jaarrekeningresultaten van de afgelopen drie jaar neemt het eigen vermogen toe en daarmee ook de solvabiliteit. De ratio van het weerstandsvermogen is uitstekend en dat betekent dat er voldoende middelen zijn om risico's tegelijkertijd op te kunnen vangen. Structureel dienen zich echter wel uitdagingen aan. De begrotingstekorten van de komende jaren geven aan de gemeente op zoek moet naar financiële oplossingen.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Het onderhoud van de kapitaalgoederen legt een beslag op een deel van de financiële middelen. Kapitaalgoederen zijn verdeeld naar de categorieën wegen, water en gebouwen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleidskader, de beheerplannen en de financiële consequenties.

In de beleidsplannen legt de gemeenteraad de kaders vast voor de uitvoering van het onderhoud aan de kapitaalgoederen. Het niveau van het onderhoud en de kwaliteit van de kapitaalgoederen zijn bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Met de vaststelling van de programmabegroting machtigt de raad het college van burgemeester en wethouders om de uitgaven ten laste van de betreffende onderhoudsvoorzieningen te doen.

Deze voorzieningen worden gevuld door een jaarlijkse storting vanuit de diverse taakvelden. De kosten van het onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Vervangingen worden apart geactiveerd.

In 2023 is gestart met het opstellen van het integrale beheerplan. Het opstellen van een beheerplan is een eis vanuit de provincie. Door capaciteitsproblemen en het niet ingevuld krijgen van vacatureruimtes is het ook in 2024 niet gelukt om het integrale beheerplan dit jaar vast te laten stellen. De verwachting is dat het beheerplan medio 2025 door het college wordt vastgesteld.

Wegen

Onder ‘Wegen’ wordt grofweg verstaan:
- Het klein en groot onderhoud aan verhardingen, inclusief 1 op 1 vervangingen;
- Het klein en groot onderhoud aan civiele kunstwerken, inclusief 1 op 1 vervangingen;
- Werkzaamheden door netbeheerders aan kabels en leidingen in gemeentegrond.

Beleidskader

In 2022 is het Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld door de gemeenteraad. Dit beleid wordt nu vertaald in beheerplannen. Door personele wisselingen heeft het opstellen van beheerplannen veel vertraging opgelopen. Bij de beheerplannen wordt ook gekeken naar de invloed van areaal uitbreidingen en de indexatie van onderhoudsmaatregelen op de hoogte van het benodigde onderhoudsbudget.

In 2024 heeft de gemeenteraad als bezuiniging het onderhoudsniveau van element verharding verlaagd van B naar C, uitgezonderd het centrum Duiven, Eilandplein, Mondriaanstraat (Ontmoetingsplein), treinstation en Thuvine, welke op onderhoudsniveau B bleef staan. Eind 2024 is er opnieuw een gemeente brede bezuiniging ronde opgestart in het project Financieel Gezond.

Uitvoering wegonderhoud

In 2024 is ondanks een voortvarende 2e helft, toch nog iets minder onderhoud uitgevoerd dan gepland. Enerzijds is dat veroorzaakt doordat het beheerplan nog niet op orde is. Anderzijds zijn er vertragingen opgelopen door:

- het in 2023 doorgeschoven onderhoud was samen met het al geplande onderhoud en een aantal vervangingen erg veel om te behappen;
- langere voorbereiding door personele wisselingen en moeilijk vervulbare vacature vanaf medio 2023. Vanaf mei 2024 heeft de nieuwe wegbeheerder de taken van een tijdelijke inhuur overgenomen;
- door tekort op arbeidsmarkt bij aannemers duurt de uitvoering langer. Bijkomend effect is dat de prijzen onder druk staan;
- het extreem natte najaar, waardoor een aantal al opgedragen klussen zijn doorgeschoven naar het nieuwe jaar.

Tot slot zijn er nogal wat projecten van netbeheerders waarmee we met de uitvoering van het onderhoud worden geconfronteerd. We willen liever geen onderhoud doen waar binnen korte tijd kabels of leidingen worden gelegd. Anderzijds kan een werk soms niet doorgaan omdat er geen wegafsluiting kan worden gemaakt vanwege andere werkzaamheden.

Om voornoemde redenen zijn wegvervanging Horsterstraat en Nieuwgraafsestraat uitgesteld, heeft elementen onderhoud vertraging opgelopen, is renovatie brug B30-Roodwilligenstraat uitgesteld (omdat dit bij de aanleg van de SFR12 komt) en is minder aan onderhoud civiele kunstwerken gedaan. Er zijn in 2024 diverse onderhoudsmaatregelen uitgevoerd zoals:
- Vervangen asfalt door beton Landaalsestraat en deel Kerkstraat;
- asfalteren van een deel Bingerdenallee, Broekstraat, Burg.v.D.t.Medlerstraat, fietspad Golden Delicious, Heiliglandsestraat, Kennedystraat, Leuvensestraat, Loostraat, Maststraat, Roodwilligenstraat(combi SFR12), Rubenstraat, Steenstraat en Tamboer;
- straatwerk in een deel van de Maatjes, FP Walcherenstraat, Duiven West, Loostraat, Sloetstraat, Rubenstraat, Bevelandstraat, Zirkoon en diverse kleine;
- betononderhoud pad Horsterpark en tunnel vloer Horsterstraat;
- Het bij de inspectie geconstateerde klein onderhoud en het bij Fixi/KCC en anders gemelde klein onderhoud is opgelost.

Aandachtspunten zijn dat er vanwege de leeftijd opbouw van het areaal op de middellange termijn erg hoge onderhoud én vervanging bedragen aankomen en dat steeds meer klimaatschade optreedt. De lang aanhoudende droogte maar ook verzadiging bij lange erg natte periodes hebben hun weerslag op beweging in de klei ondergrond. Vervolgens straalt dit door naar steeds meer verhardingen in de vorm van scheuren en/of verzakkingen. In 2025 zal een nieuwe tweejaarlijkse weginspectie worden uitgevoerd. Daaruit volgt een nieuwe onderhoudsplanning.

Kabels en Leidingen
2024 is op kabels en leidingen gebied een extreem jaar geweest. Er zijn vele kilometers de grond ingegaan. Denk aan:
- grootschalige glasvezel aanleg kern Duiven dat eind 2024 klaar was, tracé >100 km. In 2025 volgt alleen nog wat na-aanleg;
- glasvezel aanleg bedrijventerreinen die begin 2024 is gestart, >23 km, en in 2025 doorloopt met een nieuwe netbeheerder en aannemer;
- uitbreiding Middenspanning netwerk door Liander in het kader van de energietransitie gestart najaar 2023 met doorloop in 2025 van de laatste eindjes en wat er nog gaat komen, circa 11 km tracé met soms wel 13 dikke kabels in 1 sleuf;
- vervanging waterleidingen door Vitens bij 200 woningen Rozenstraat e.o. vanaf begin 2024 met ruime doorloop in 2025;
- diverse flinke stadsverwarming werken, wisselend vanaf begin 2024.

De hiervoor ontvangen degeneratie vergoeding is hoog. Voor 2025 wordt een minder extreem jaar verwacht al zal de druk hoog blijven door een nieuw glasvezel initiatief, elektriciteit netverzwaring, ombouw stadsverwarming en vervangingen in drinkwater leidingen.

Kwaliteitsniveau verhardingen

Eén keer in de 2 jaar wordt een weginspectie uitgevoerd van alle verhardingen. De kwaliteit van het asfalt was bij de laatste inspectie in 2023 iets gedaald en aan de lage kant. Het is belangrijk asfalt op redelijk niveau te houden om kapitaalvernietiging te voorkomen. De kwaliteit van de elementen verharding was iets gestegen opzichte van de vorige inspectie van 2021. De verklaring was dat onderhoud aan asfalt verhardingen die aangelegd zijn in de groeikernperiode stevig toenam en dat meer onderhoud aan elementen was uitgevoerd.

Voor de civiele kunstwerken is een inspectieplan opgesteld waarbij jaarlijks een deel wordt geïnspecteerd en/of geschouwd. Hout heeft hierbij een kortere cyclus dan beton. Bij de inspectie wordt per hoofdonderdeel de schade in beeld gebracht. Per schade wordt een herstel advies gegeven. Dit kan ook een renovatie of vervanging zijn als daar aanleiding toe is. Indien nodig volgt nader onderzoek. Het aangetroffen kwaliteitsniveau voldoet aan de verwachtingen en de leeftijd van het areaal.

Voorziening onderhoud wegen	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	**11.419**	**12.543**	**13.724**	**15.077**
Toevoeging aan de voorziening	2.168	2.190	2.214	2.241
Onttrekking aan de voorziening	1.043	1.009	861	985
Stand per 31 december	**12.543**	**13.724**	**15.077**	**16.332**

Bedragen x € 1.000

Groen

Beleidskader

Conform het beleidskader IBOR is het onderhoud op niveau B (CROW) uitgevoerd. Op de A-locaties, zoals het centrum en de begraafplaats is dit niveau A. Hierbij is gewerkt conform de Wet Natuurbescherming.

Uitvoering

Naast het creëren van een veilige aantrekkelijke en groene leefomgeving ligt het zwaartepunt bij het groenbeheer steeds meer op de maatschappelijke opgaven die we hebben in relatie tot vergroenen, klimaatadaptatie, ecosysteemdiensten en biodiversiteit. Dit maakt dat we anders zijn gaan beheren. Het beheersen van de kosten voor nu en voor de toekomst heeft hierbij de aandacht.

Het groenonderhoud is in 2024 voor het vijfde jaar conform contract aan de aannemer gegund. Door het groeizame weer, de kostenstijgingen en de personeelstekorten bij de aannemer heeft het onderhoud voor het tweede jaar op rij onder druk gestaan. Omdat het groenonderhoud niet conform contract werd uitgevoerd zijn er kortingen/ boetes opgelegd. Ook heeft dit ons doen besluiten om geen gebruik te maken van het laatste optiejaar. Het groenonderhoud is daarom eind 2024 opnieuw aanbesteed. De beperkte interesse in de markt (2 aanbieders) maakt dat de prijzen hoger liggen dan voorheen. Dit wordt in 2025 vertaald in de voorjaarsnota. Door de opgelegde boetes heeft 2024 in een positief saldo op groenonderhoud.

Het boombeheer is uitgevoerd conform handboek Bomen. Eind 2023 is het werk opnieuw Europees aanbesteed middels een raambestek. De aannemer met de beste prijs- kwaliteit verhouding heeft het werk gegund gekregen. In 2024 zijn er 133 bomen gekapt, waarvan 47 door de essentaksterfte of de kastanjebloedingsziekte. Er zijn 223 nieuwe bomen geplant.

Ook het maaibestek is in 2022/2023 Europees aanbesteed. Het werk is gegund aan de aannemer met de scherpste prijs. Een groot deel van het perceel werd nog door Beheer Buiten geklepeld. In 2024 is ook dit gedeelte meervoudig onderhands aanbesteed. Hierdoor wordt een groter areaal nu biodiverser gemaaid.

Het areaal wordt ouder waardoor renovaties noodzakelijk zijn. De afgelopen 2 jaar is er veel directievoering en toezicht nodig geweest. Hierdoor zijn andere werkzaamheden zoals renovaties, blijven liggen. Uit de kwaliteitsschouw die in 2024 is uitgevoerd blijkt dit ook. Veel plantvakken moeten binnen nu en 2 jaar worden gerenoveerd.

	Begroting 2024	begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Voorcalculaties	1.692	1.818	1.630
Totaal	**1.692**	**1.818**	1.630

bedragen x € 1.000

Riolering, gemalen en randvoorzieningen
Beleidskader
Het rioleringssysteem is een essentieel onderdeel van de infrastructuur en draagt bij aan een gezonde en veilige leefomgeving. De basis voor het onderhoud ervan is vastgelegd in het Water Taken Plan (WTP), dat eens per vier tot zes jaar wordt geactualiseerd. In 2022 is het nieuwe watertakenplan vastgesteld, waarin een deel van de kosten voor Delta Plan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is opgenomen. Om financiële stabiliteit te waarborgen en de lasten voor inwoners beheersbaar te houden, is het kostendekkingsmodel doorgerekend. Dit garandeert dat de heffing niet hoger is dan strikt noodzakelijk, terwijl investeringen in een toekomstbestendig rioleringssysteem gewaarborgd blijven.

Uitvoering
Om de betrouwbaarheid en capaciteit van het rioleringssysteem te waarborgen, zijn in het afgelopen jaar diverse drukunits vervangen en/of gerenoveerd op strategische locaties. Daarnaast is een grootschalige inspectie uitgevoerd op het HWA-riool om de toestand ervan in kaart te brengen en vroegtijdig maatregelen te treffen tegen slijtage en verzakkingen. Eind 2024 is gestart met de aanleg van een nieuw rioolgemaal in de Helhoek. Dit gemaal is toekomstbestendig ontworpen en voorbereid op verdere ontwikkelingen binnen het bedrijventerrein van de Helhoek.

Daarnaast zijn er enkele projecten uitgevoerd die deels gefinancierd zijn vanuit het watertakenplan. Dit zijn:
- **Mondriaanplein**: In 2024 is het project uitgevoerd en afgerond. Er is een groene ontmoetingsplek gecreëerd voor de wijkbewoners, waarbij het proces in nauwe samenwerking met de samenleving is opgepakt. Dit project draagt bij aan klimaatadaptatie en de leefbaarheid in de wijk.
- **Eilandplein**: Het ontwerpen en voorbereiden is afgerond en de uitvoering is in 2024 gestart. De afronding van het project staat gepland voor eind 2025. Dit project wordt met een participatieve aanpak gerealiseerd, waarbij bewoners actief betrokken zijn. Een deel van de financiering komt uit het watertakenplan.
- **'t Holland**: De voorbereidingsfase is afgerond en de uitvoering zal medio mei 2024 worden afgerond. Ook hier speelt participatie een belangrijke rol.
- **Stationsplein**: Dit project is succesvol afgerond, waarbij ook hier een participatieve werkwijze is toegepast.

Voorziening Riolering artikel 44 lid 2 BBV	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Stand per 1 januari	**12.638**	**12.860**	**12.682**	**12.641**
Toevoeging aan de voorziening	222	0	0	0
Onttrekking aan de voorziening	0	178	40	17
Stand per 31 december	**12.860**	**12.682**	**12.641**	**12.624**

Bedragen x € 1.000

Water
Beleidskader

Waterbeheer is een cruciaal onderdeel van een veilige en leefbare gemeente. Het onderhoud van het rioleringssysteem is vastgelegd in het Water Taken Plan (WTP), dat eens per vier tot zes jaar wordt geactualiseerd. In 2022 is het nieuwe watertakenplan vastgesteld, waarin een deel van de kosten voor DPRA is opgenomen. De DPRA-projecten die onder dit plan vallen, dragen bij aan klimaatadaptatie en waterveiligheid en zijn hierboven benoemd.

Uitvoering
In 2023 zijn aan de Witbol delen van oeverbeschoeiing omgevormd naar natuurvriendelijke oevers. Elders was er nog geen noodzaak.

	Begroting 2024	begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Voorcalculaties	143	152	18
Totaal	**143**	**152**	**18**

bedragen x € 1.000

Onderhoud gebouwen
Beleidskader
Het planmatig Groot-Onderhoud-Gebouwen (GOG) geschiedt volgens de opzet en systematiek zoals omschreven in het Beleidsplan en vastgesteld door de Gemeenteraad op 16 april 2012.

Voor de zomer 2025 wordt nieuw vastgoedbeleid voor maatschappelijk vastgoed verwacht waarin de GOG-systematiek wordt herzien. Hoewel we 2 tot 25 jaar vooruit kijken zullen we voor de begroting de beschouwingshorizon voor onderhoud gaan beperken tot 10 jaar. Dit omdat we iedere 4 jaar het Meer Jaren Onderhouds Plan (MJOP) volgens de NEN2767 herzien. Verder vooruit kijken heeft dan geen zin omdat inhoudelijk beleid ook invloed heeft op de huisvestingsbehoefte. Voorgesteld wordt voor de gehanteerde systematiek voor het opstellen van de MJOP's in O-prognose het volgende beleidskader te gaan hanteren:
- In de eerste plaats leggen we in huisvestingsplannen voor Vastgoed voor Bedrijfsvoering, Onderwijs, Sport en Accommodaties vast wat het toekomstperspectief is van dat vastgoed.
- Op basis daarvan weten we wanneer gebouwen voor Vervanging dan wel Hoog niveau renovatie in aanmerking komen. Tot die tijd zal via een duurzaamheidsplan en een onderhoudsplan gewekt worden aan het voldoen aan de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed en het gewenste onderhoudsniveau:
- Aan een duurzaamheidsplan wordt momenteel gewerkt.
- Onderhoud vind plaats via jaarlijks onderhoud en groot onderhoud. Dit loopt via een voorziening goot onderhoud gebouwen en onderstaand beheerplan.

Beheerplan
Voor het planmatig Groot-onderhoud wordt onderscheid gemaakt in de volgende twee categorieën:
- Groot-onderhoud met een cyclus van 2-25 jaar: te dekken uit de Voorziening;
- Groot-onderhoud met een cyclus van > 25 jaar: kapitaliseren (rente en afschr.).

Uitgangspunt is dat de voorzieningen op peil gehouden worden met dotaties en een Rentetoekenning / inflatiecorrectie (voor inflatie/prijsstijgingen). Met de onttrekkingen voor het gepland Groot Onderhoud wordt gezorgd dat het niveau van de voorziening over een periode van de (komende) 25 jaar niet onder de 0-grens komt. Jaarlijks worden de individuele onderhoudsplannen (MJOP) van de gebouwen voor de komende vier jaar geactualiseerd en de consequenties/mutaties hiervan verwerkt. De mutaties zijn samengevat het gevolg van:
- inmiddels uitgevoerd groot-onderhoud/renovatieonderhoud;
- wijzigingen van een onderhoudscomponent (b.v. materiaalkeuze);
- verwerking van schouw-/opnameresultaten;
- geplande onttrekking en gerealiseerde sloop van accommodaties;
- wijziging in onderhoudsverantwoordelijkheid (eigenaar-verhuurder/huurder-gebruiker).

Mutaties leiden veelal tot een gewijzigde dotatie in de Voorziening GOG en zijn als zodanig verwerkt in de voorcalculaties. Bij de actualisatie van de MJOP's blijkt dat met de voorgestelde dotaties en geplande onderhoudsactiviteiten het niveau van de drie Voorzieningen GOG voor de komende periode van 25 jaar niet onder de 0-grens daalt. De Meerjarenonderhoudsplannen zijn herzien in 2023 omgezet naar een nieuw softwaresysteem O-prognose.

Uitvoering
Onderwijsaccommodaties / gymzalen De Gemeente is alleen verantwoordelijk voor het Groot-Onderhoud en de Functionele Verbeteringen van de gymzalen van de Joannesschool en de Bernadetteschool. Bij de vaststelling van het IHP-basisonderwijs heeft een onderzoek plaatsgevonden m.b.t. de onderhoudssituatie van de gymzalen van de Bernadetteschool en Joannesschool. Hierbij werd vastgesteld dat beide gymzalen in een goede staat van onderhoud verkeren voor een instandhoudingstermijn van ca. 15 jaar. Het project frisse scholen is in 2024 voorbereid. De uitvoering zal in 2025 afgerond worden.

Overig
In het kader van herbestemming is het gebouw Regina Pacis onttrokken aan de vastgoedportefeuille van de Gemeente Duiven. Deze accommodatie is via afdeling RSO herontwikkeld tot appartementen.

Rondom het pand Vitaal Centrum Fase 2, ook wel bekend als het pand van de OGtent lopen diverse zaken. De huur van Grand Café bij Welling is beëindigd cq niet verlengd. Dit heeft geleid tot een verlies van inkomsten. Het pand staat momenteel te koop. Het pand Remigiusplein 3 is inmiddels verkocht tegen de getaxeerde marktwaarde. Er is een verkoopproces opgestart voor alle commerciële ruimten die de gemeente verhuurd met uitzondering van de midden-etage, dat proces loopt nog. De VVE is in 2024 actief gemaakt en gaat voor de gezamenlijke eigenaren het onderhoud uitvoeren. De VVE zal een eigen voorziening gaan vormen voor het Groot Onderhoud en zal ook het dagelijks onderhoud uit de jaarbegroting bekostigen. De gemeente zal via de Servicekosten bijdragen aan haar belang in de VVE.

Voortgang Uitvoeringsprogramma GOG 2023-2026
De 4-jaarlijkse planning (2023-2026) Groot-Onderhoud-Gebouwen is onlangs op basis van de MJOP's en schouw-/opname-inspecties geactualiseerd en wordt in een Uitvoeringsplan ter vaststelling voorgelegd. Mutaties in de vastgoedportefeuille zijn daarbij ook verwerkt Op basis van het Beleidsplan GOG wordt een deel van de uitvoeringscomponenten gedekt uit de desbetreffende Voorziening en een ander deel geactiveerd en de kapitaallasten opgevoerd. Op basis van deze planning worden aan diverse panden het geplande Groot-Onderhoud uitgevoerd. Het kwaliteitsniveau van de gebouwen is momenteel Redelijk. Op onderdelen is aandacht voor vervangend onderhoud wat ook wordt opgepakt.

Voorziening Groot onderhoud algemene accommodaties	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Stand per 1 januari	467	220	329	392
Toevoeging aan de voorziening	92	128	128	128
Onttrekking aan de voorziening	338	19	64	318
Stand per 31 december	**220**	**329**	**392**	**201**

Voorziening Groot onderhoud sportaccommodaties	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Stand per 1 januari	1.442	1.605	1.659	1.629
Toevoeging aan de voorziening	163	139	139	139
Onttrekking aan de voorziening	0	85	169	310
Stand per 31 december	**1.605**	**1.659**	**1.629**	**1.458**

Voorziening Groot onderhoud culturele accommodaties	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	584	666	740	718
Toevoeging aan de voorziening	82	90	90	90
Onttrekking aan de voorziening	0	16	112	216
Stand per 31 december	**666**	**740**	**718**	**592**

Voorziening pand Vitaal Centrum Duiven	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	97	39	157	264
Toevoeging aan de voorziening	99	182	182	182
Onttrekking aan de voorziening	157	64	75	99
Stand per 31 december	**39**	**157**	**264**	**347**

Paragraaf 4 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie streeft naar een optimaal evenwicht tussen de uitgaven en inkomsten. Bij het uitzetten van gelden is met inachtneming van de regels het optimaliseren van het rendement het doel. Voor het aantrekken van geld is het doel andersom, namelijk het minimaliseren van de kosten. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Het risico is inherent aan het rendement. Het laatste beleid hiervan is door de raad vastgelegd op 29 februari 2016 in het treasurystatuut van de gemeente Duiven. De publieke taak was reeds vastgesteld in de raad van 25 januari 2010.

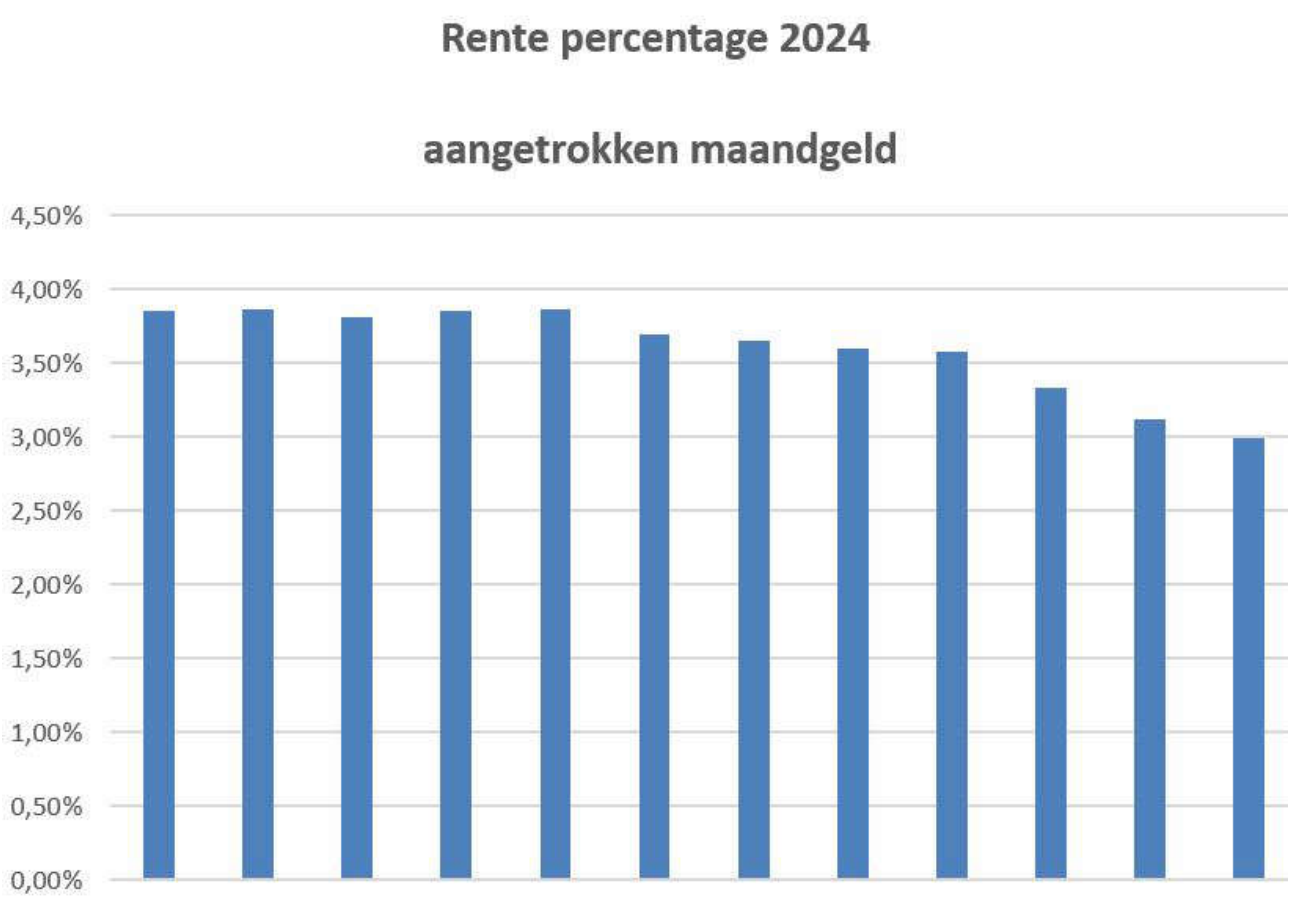
Opgenomen in de publieke taak zijn:
- Het verstrekken van garanties aan plaatselijke verenigingen en instellingen met het doel om met deze zekerheid geld te kunnen lenen bij reguliere banken en andere financieringsinstellingen.
- Het blijven verstrekken van waarborgen en geldleningen tot (her)financiering van sociale woningbouw conform het hiervoor reeds eerder (1997) genomen besluit Raamovereenkomst tot (her)financiering van de sociale woningbouw.

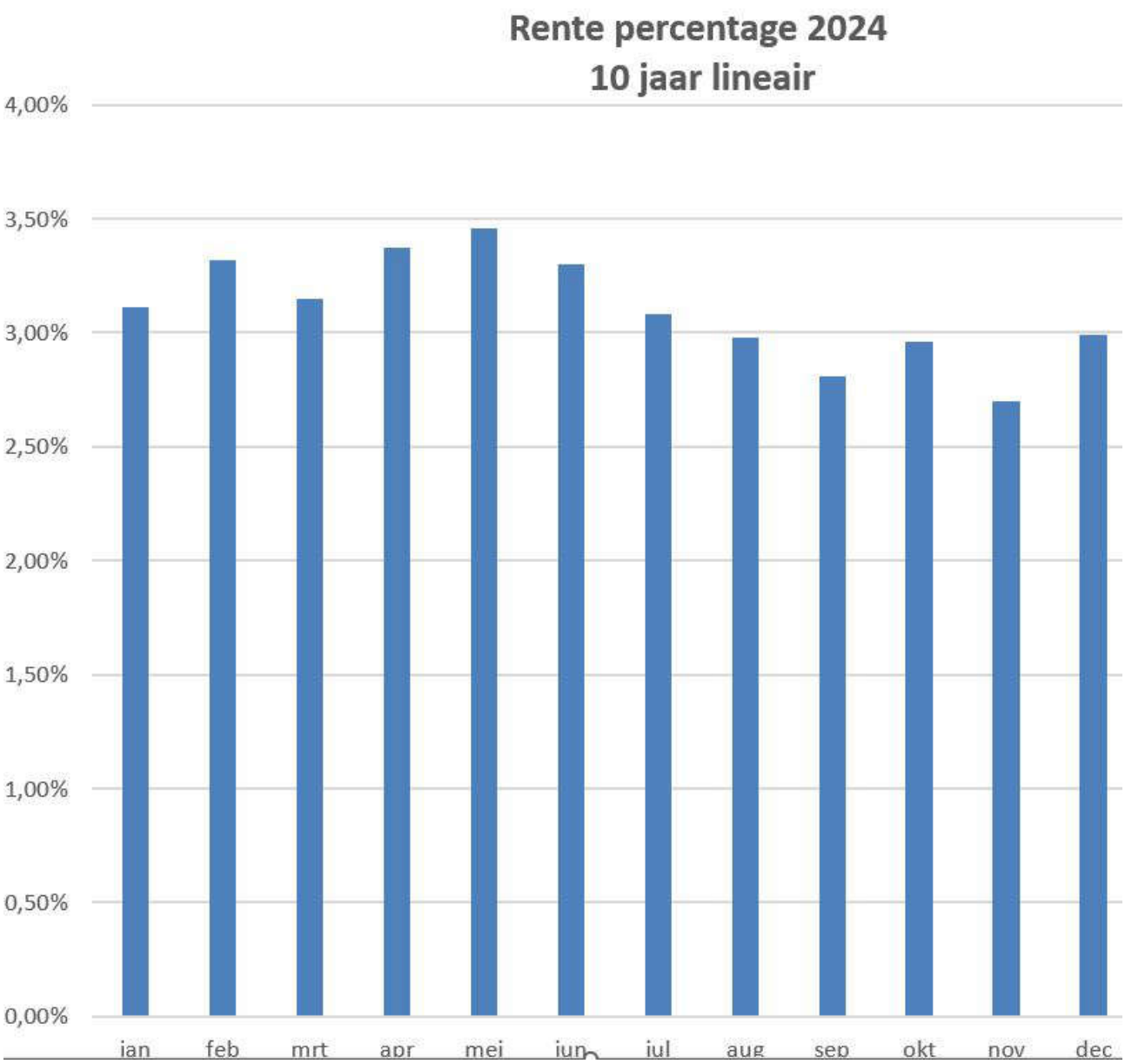
In het actuele treasurystatuut zijn de kaders opnieuw vastgelegd van financiële instellingen waarbij de gemeente Duiven geld kan lenen of uitzetten. Voor het aantrekken van geld is de rating verdwenen omdat de gemeente Duiven daar geen risico voor loopt. Het uitzetten van geld is niet meer toegestaan door de invoering van het schatkistbankieren. Wel is het nog toegestaan aan een andere decentrale overheid geld te lenen. Dit is alleen mogelijk als er geen verticale toezicht relatie bestaat tussen beide decentrale overheden.

Rentebeleid

In de financieringsparagraaf van de begroting 2024 is van een wat hogere licht stijgende rente rente uitgegaan. In werkelijkheid is de rente eind 2024 iets dalende geweest door daling van de inflatie heeft de ECB de tarieven 1 maal verlaagd met 0,25% in 2024.

De gemeente Duiven heeft in 2024 het hele jaar ruim positief gestaan bij de banken. Er is in 2024 € 316.778 rente ontvangen van de schatkist vanwege het schatkistbankieren.

Rente percentage 2024
aangetrokken maandgeld
4,50%
4,00%
3,50%
3,00%
2,50%
2,00%
1,50%
1,00%
0,50%
0,00%

Renterisico's

De specifieke risico's die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan voornamelijk uit renterisico's, die worden getoetst aan twee normen.

1. De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan een jaar) mag opnemen.
2. De renterisiconorm. Hiermee wordt bedoeld het renterisico dat gelopen wordt op toekomstige renteniveaus. Per jaar mag maximaal op 20% van de leningen renterisico worden gelopen.

1. Kasgeldlimiet

Het uitgangspunt van de kasgeldlimiet is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten door een grens te stellen aan korte financiering (korter dan één jaar). Juist voor korte financiering kan het renterisico aanzienlijk zijn. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van de jaarbegroting en geldt voor het gehele begrotingsjaar.

Berekening kasgeldlimiet

Bedragen x € 1.000	**1 januari 2024**
Omvang begroting	77.372

Toegestane kasgeldlimiet	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	6.6
Gemiddeld vlottende middelen 2024	8.6

Berekening kasgeldlimiet

Gemiddeld 2024 ruimte	15.2

Bedragen x € 1.000

Berekening ruimte in 2024 t.o.v. kasgeldlimiet

2024	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	gemiddeld
Gemiddelde vlottende middelen	13.2	10.5	6.7	4.0	8.6
Kasgeldlimiet per 1 januari 2024	6.6	6.6	6.6	6.6	6.6
Ruimte boven de limiet	19.8	17.1	13.3	10.6	15.2

Bedragen x € 1 miljoen

De gemeente Duiven is in 2024 het gehele jaar ruim onder de kasgeldlimiet gebleven..

2. Renterisiconorm
Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt berekend als percentage van de totale vaste schuld.

Uit dit overzicht blijkt dat de gemeente op grond van deze norm in 2024 € 15.474.400 aan leningen opnieuw had mogen afsluiten. In 2024 is er geen nieuwe langlopende lening afgesloten. Wel is er voor een bedrag van € 4.604.851 aan leningen regulier afgelost.

(bedragen x € 1.000)	Begroot
Berekening rente risiconorm	
Totale lasten	77.372
Percentage regeling	20,0%
Rente risiconorm in bedrag	€ 15.474
Berekening rente risico	Werkelijk
Rente herziening	€ -
+/+ aflossingen (model E)	€ 4.218
Rente risico	€ -4.218
Toetsing renterisiconorm	
Rente risiconorm (begroot)	€ 15.474
Rente risico (werkelijk)	€ 4.218
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	€ 11.256

Kredietrisico
Naast bovengenoemd renterisico wordt door de gemeente ook kredietrisico gelopen over de door de gemeente uitgeleende gelden en de door de gemeente aan plaatselijke verenigingen en instellingen, in het kader van de publieke taak, gegarandeerde geldleningen. Het kredietrisico betreft het risico dat de leningen niet worden terugbetaald. In 2024 is er geen nieuwe lening verstrekt. Het bedrag van het stimuleringsfonds volkshuisvesting is toegenomen tot € 107.571

vanwege ontvangen rente. Het saldo van de verstrekte hypotheken aan ambtenaren was op 1-1-2024 € 2.364.974. In 2024 is dat saldo afgenomen met € 315.654 tot € 2.049.920.

Gewaarborgde geldleningen
Op 31-12-2024 stond de gemeente garant voor het betalen van rente en aflossing voor in totaal € 24.282.304. Het grootste deel hiervan, namelijk € 23.968.000 wordt gegarandeerd in de achtervang van het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw). Voor het restant van € 314.304.wordt garant gestaan voor het betalen van rente en aflossing van sportverenigingen.In 2024 is er een garantie verplichting van € 162.800 bijgekomen vanwege de bouw van een nieuw dierentehuis in Arnhem.

Interne financiering

Onder interne financiering wordt verstaan het gebruikmaken van eigen reserves en voorzieningen voor de financiering van de gemeente Duiven. Op 1 januari 2024 was het bedrag aan reserves € 41.953.525 (inclusief het saldo € 1.072.278 (van 2023) en aan voorzieningen € 35.221.944. In totaal € 77.175.469. Dit bedrag werd ook in 2024 gebruikt als financieringsmiddel voor inkomsten en uitgaven van de gemeente Duiven.

Schatkistbankieren

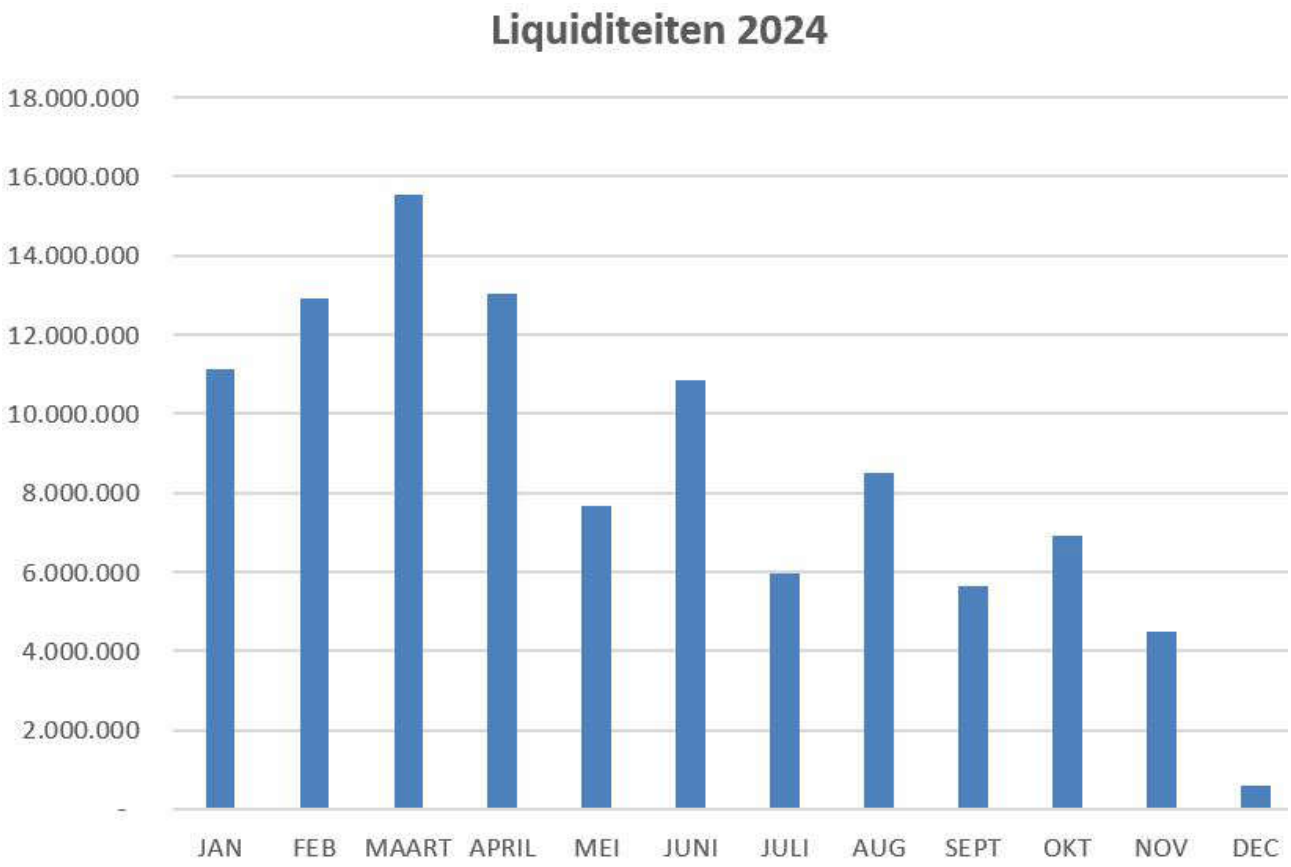
Schatkistbankieren houdt in dat lagere overheden zoals gemeenten, provincies en waterschappen hun geld niet meer kunnen onderbrengen bij reguliere banken, maar verplicht zijn dit bij het Rijk dan wel mede overheid te doen. Dit geldt vanaf 2013. Het tijdelijk uitzetten van geld bij derden is verleden tijd.

Alle overtollige middelen in de schatkist moeten we aanhouden. Er zijn vier uitzonderingen; nazorgfondsen zoals die zijn ingesteld op basis van de wet Milieubeheer, middelen op een geblokkeerde rekening bij de belastingdienst, bestaande beleggingen (peildatum 4 juni 2012) en een drempelbedrag. Het drempelbedrag is een minimumbedrag dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag voor de gemeente Duiven is 2,0% (dit percentage wordt gehanteerd bij een begrotingstotaal lager dan € 100 miljoen). Voor 2024 was het drempelbedrag 2% van het begrotingsbedrag € 77.372.000 = € 1.547.000. Het minimum bedrag is € 1.000.000. Dagelijks wordt het overschot van de liquide middelen gestort naar het Rijk middels een rekening-courantrekening. In 2024 is het drempelbedrag niet overschreden. Hieronder de kwartaalcijfers van gelden die buiten de BNG worden aangehouden. Bij de BNG wordt er automatisch geld afgeroomd naar de schatkist. Ook is het van belang naast de BNG geld beperkt aan te houden. Vanaf september 2022 wordt er rente ontvangen op de schatkist. In 2024 is er totaal een bedrag van € 307.766 ontvangen aan rente schatkist. Het rentepercentage bij de schatkist is in 2024 dalende geweest.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.446**	**1.446**	**1.446**	**1.446**
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**288**	**254**	**244**	**293**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.158	1.192	1.202	1.153
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	77.372	77.372	77.372	77.372
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	77.372	77.372	77.372	77.372
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-	-	-	-
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag kwartaal 1 en 2				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag kwartaal 3 en 4	1.446	1.446	1.446	1.446
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	26.239	23.156	22.435	26.948
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	288	254	244	293

Liquiditeit

Om te komen tot een goede en effectieve financiering voor de gemeente voor de korte en lange termijn is een goede en volledige liquiditeitsprognose noodzakelijk. De liquiditeitsprognose in de begroting 2024 voorspelde een positief saldo saldo van € 7.1 miljoen eind 2024. In werkelijkheid was het saldo € 0.6 miljoen positief. Hieronder treft u de werkelijke liquiditeit aan van de gemeente Duiven per maand in 2024. Het verschil wordt o.a.verklaard door een lager beginsaldo in 2024 en een afname van reserves i.p.v. een toename.

Renteschema 2024

A	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	335.236	
B	Externe rente baten Schatkistbankieren en bank	-316.778	
	Saldo van rentelasten en rente baten		18.458
C1	Rente baat van de grondexploitatie	0	
C2	Rente baat voorzieningen	0	
C3	Rente baat van Hypotheken	-63.348	
C4	Rente baat Alliander en Kredietbank	-21.064	
	Totaal inkomsten		-84.412
	Saldo		--65.954
D1	Rente over het eigen vermogen		
D2	Rente over de voorzieningen		280.163
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen		214.209
E	Aan taakvelden toe gerekende rente		-538.739
F	Rente resultaat 2024 positief		-324.630

Debiteuren- en crediteurenbeheer

Alles is erop gericht dat vorderingen tijdig, dus uiterlijk op de vervaldatum, worden geïnd. Wanneer dit niet wordt gerealiseerd, worden kort na de vervaldatum, volgens een vaste procedure, invorderingsmaatregelen genomen. Zogenaamde dubieuze debiteuren worden via een kosten/baten-analyse en op juridische haalbaarheid beoordeeld waarna óf verdere invordering via de gerechtsdeurwaarder plaatsvindt óf de vordering oninbaar wordt verklaard.

Debiteuren financieel beheer

Er lopen invorderingsmaatregelen eind 2024 bij de deurwaarder voor een totaal bedrag van € 258.623 voor 2 verschillende debiteuren.

Debiteuren belastingen
De invordering van de belastingdebiteuren 2024 is reeds opgestart. In 2024 zijn er herinneringen, aanmaningen en dwangbevelen verzonden. Het totale saldo aan belastingdebiteuren bij de gerechtsdeurwaarder per 31 december 2024 bedraagt € 76.401. Het betreft 218 vorderingen. Deze zijn in behandeling bij het incassobureau dat de invordering verzorgt voor de gemeente.

De overige belastingdebiteuren komen binnen via een betalingsregeling.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding
De gemeente levert een scala aan producten. Om de levering van deze producten te garanderen, hebben we het werk op een bepaalde wijze georganiseerd: de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering heeft betrekking op de totale gemeentelijke organisatie: zowel de 'ambtelijke' als de 'bestuurlijke'. Onder bedrijfsvoering rekenen we de inzet van (productie-)middelen en de toepassing van processen bij de totstandkoming van producten. De bedrijfsvoering is met ingang van 2018 ondergebracht in de werkorganisatie 1Stroom. De bedrijfsvoeringsaspecten inzake ICT en Inkoop zijn ondergebracht in Samenwerking de Liemers (een ambtelijk samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar).

Financiën, doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid
De interne regels met betrekking tot de financiële beheersing van de organisatie met de daarbij behorende verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn neergelegd in de verordeningen ex artikel 212, 213 en 213a van de Gemeentewet. De relevante instrumentaria behorende bij de planning en control zijn hierop afgestemd.

Het college legt over de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording af. In de verantwoording wordt aangegeven of het college van oordeel is dat er in 2024 rechtmatig gehandeld is ten aanzien van de baten en lasten en balansmutaties. Vóór 2023 werd het oordeel over rechtmatigheid gegeven door de accountant. In de huidige situatie stelt de accountant vast of de jaarrekening getrouw is. Daarmee geeft hij meteen een oordeel over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording.

Informatiebeleid
Informatisering
De gemeenteraden van de Liemerse gemeenten hebben in april 2024 besloten de I&A-visie en –strategie 2023-2025 "Beter samen" vast te stellen. De visie richt zich op wat er de komende jaren moet gebeuren op het gebied van informatievoorziening, informatiebeveiliging, innovatie en automatisering. Het gaat dan bijvoorbeeld om een robuust ICT-fundament, harmoniseren en standaardiseren, digitale volwassenheid en verhogen van informatiebeveiliging, cybersecurity en privacy. Door deze kwaliteitsimpuls kan de RID zich broodnodig ontwikkelen tot een moderne uitvoeringspartner op ICT-gebied. De gemeenten kunnen op informatievoorziening een stevige opdrachtgever en interne aanjager van ontwikkelingen op het gebied van digitalisering zijn. In dat kader worden er in samenwerking met de gemeente Zevenaar drie informatiemanagers aangesteld. Daarnaast is er opdracht verstrekt aan M&I/Partners om nader onderzoek te doen naar de professionalisering van het functioneel beheer bij de gemeenten.

E-Depot Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg
Omdat de bij het Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD) aangesloten gemeenten meer en meer digitaal werken zullen op termijn de digitale dossiers van de gemeenten overgebracht worden naar het SALD. Om in te spelen op de toekomstige digitale overbrengingen is in het voorjaar van 2024 het project e-Depot van start gegaan met als doel de deelnemende

gemeenten en het SALD aan te sluiten op het e-Depot. Tijdens de uitvoering van het project e-Depot is door de projectleider een aantal keren aangegeven dat het alleen richten op een e-Depotvoorziening niet volstaat. In de loop van 2024 is er ook een behoefte uitgesproken vanuit het bestuur van het SALD om een toekomstvisie op te stellen. Deze wordt op moment van schrijven gemaakt en kan leiden tot een andere koers rondom het e-depot, namelijk een volledig pakket van een andere leverancier afnemen. Het doel is om een definitieve koers vast te stellen in 2025.

Informatiebeveiliging en Privacybescherming

Er is weer vooruitgang geboekt met de verdere implementatie van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Daarnaast is een start gemaakt met de doorontwikkeling van Microsoft 365. Het veilig inrichten en beveiligen van deze omgeving wordt een belangrijk onderdeel van dit traject.

De focus lag nog te veel op het reageren op incidenten en zal moeten verschuiven naar het vroegtijdig herkennen en voorkomen van incidenten. De uitgestelde invoering van de voorziening voor monitoring en response (SIEM/SOC), vanuit de VNG aanbesteed, zal daar zeker een belangrijke bijdrage aan leveren. Een phishingaanval laat de noodzaak hiervan zien. Daarnaast is de eerste fase van het segmenteren van ons netwerk afgerond met het doel om de beveiligingsrisico's te verkleinen.

1Stroom is gestart om de activiteiten in het kader van bewustwording (awareness) te integreren met een structurele en integrale aanpak. En dit is wel belangrijk, omdat de menselijke factor van groot belang is voor het waarborgen van de informatieveiligheid en privacy. De medewerkers van 1Stroom hebben allemaal een training over digitale veiligheid gevolgd en zijn daarnaast door middel van diverse nieuwsberichten op Binnenshuis geïnformeerd over informatiebeveiliging en privacy.

De organisatie heeft vele malen advies gevraagd aan de Functionaris Gegevensbescherming over de toepassing van de AVG bij de uitvoering van een grote verscheidenheid aan taken en processen. Ook is er een vervolg gemaakt met de actualisering van het verwerkingsregister. Deze maakt onderdeel uit van de i-Navigator, een beheershulpmiddel ontwikkeld om de complete informatiehuishouding van de organisatie centraal in kaart te brengen. Dit zal ook zeker een bijdrage leveren aan de verdere integratie van de privacy in de werkprocessen van onze organisatie.

Er zijn 15 datalekken gemeld bij onze Functionaris Gegevensbescherming. In bijna alle gevallen was er sprake van een menselijke fout, de persoonsgegevens waren naar de verkeerde persoon gestuurd. Veelal betrof het e-mailberichten. Met de doorontwikkeling van Microsoft 365 zullen er meerdere technische mogelijkheden beschikbaar zijn om de medewerker vooraf te waarschuwen.

Integriteitsbeleid
Op grond van de Ambtenarenwet legt het college verantwoording af over het gevoerde integriteitsbeleid en de naleving van de gedragscode. In 2024 heeft geen schending plaatsgevonden.

Frauderisicobeheersing
Er is sprake geweest van een integriteitsschending. Hier is direct nader onderzoek naar gedaan. Hieruit is gebleken dat er niet volgens onze normen en waarden is gehandeld. Het dienstverband van de betreffende medewerker is beëindigd. Naar aanleiding van deze casus wordt beoordeeld hoe processen verder geoptimaliseerd kunnen worden, om het risico verder te minimaliseren.

Rechtmatigheid
Het college legt over het boekjaar 2024 een rechtmatigheidsverantwoording af. De verklaring is te vinden in de jaarrekening in het onderdeel Rechtmatigheidsverantwoording.

Onderdeel van de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording zijn de uitkomsten van de interne controles die binnen de gemeente uitgevoerd worden om vast te stellen of wet- en regelgeving is nageleefd. Dit betekent dat de organisatie zelfstandig vaststelt of wordt voldaan aan het normenkader waarin relevante wet- en regelgeving is opgenomen. Over 2024 zijn de interne controles uitgevoerd conform het Interne Controle Plan. Vanwege de hoge werkdruk is er in 2024 nog niet over de constateringen van de Interne controle gerapporteerd. Wel zijn de uitkomsten gedeeld met de betrokken afdelingen.

In de paragraaf bedrijfsvoering moet een nadere toelichting worden opgenomen van de geconstateerde onrechtmatigheden en de maatregelen die getroffen worden in reactie op de constateringen.

Over het boekjaar 2024 zijn de volgende onrechtmatigheden geconstateerd:

- Begrotingsonrechtmatigheid

Meer lasten dan begroot

Gedurende het boekjaar 2024 zijn de lasten met € 2.654.000 overschreden. Hiervan betreft € 425.000 een acceptabele overschrijding. Dit is een overschrijding die volgens de financiele verordening als acceptabel wordt aangemerkt. Het resterende bedrag van € 2.229.000 betreft een niet-acceptabele overschrijding.

Investeringskredieten
De overschrijdingen betreffen voornamelijk kredieten voor uitgevoerde werkzaamheden bij basisscholen, waarbij het beschikbaar gestelde budget niet toereikend was.

Maatregel
Een verbetering van de financiële functie die in 2025 en 2026 wordt opgepakt is, dat er in de maandelijkse gesprekken tussen Financiën en de budgethouders een vast format zal worden gehanteerd voor de onderwerpen die besproken worden. Hierin zullen de overschrijdingen ten opzichte van de begroting en de investeringskredieten expliciet worden opgenomen.

- Voorwaardencriterium

Fouten in Europese aanbestedingen

Omschrijving contract	Fout in 2024
Rioolonderhoud	€ 145.982
Levering van vuilniszakken	€ 61.082
Groenonderhoud	€ 33.022
	€ 240.086

Maatregelen
Al enige jaren wordt geconstateerd dat het zeer wenselijk is de registratie van aanbestedingen te verbeteren. Deze conclusie is niet alleen gebaseerd op de rechtmatigheidsrisico’s die gelopen worden als de aanbestedingen niet volgens de regels gebeuren. Ook zou een betere registratie er toe leiden dat er ook beter gestuurd kan worden op aanbestedingen. Er kan dan bijvoorbeeld een contractregister worden bijgehouden waardoor aanbestedingen tijdig kunnen worden opgestart.

Het afgelopen jaar is gestart met de systematische vastlegging van inhuurcontracten in Join. De registratie is daardoor sterk verbeterd. Onderzocht wordt of deze vastlegging uitgebreid kan worden met andere typen contracten.

Het afgelopen jaar heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de huidige situatie ten aanzien van inkoop, maar de constateringen moeten nog worden uitgewerkt, ook in relatie tot de rol van de RID in de inkoop.

Formele fouten ten aanzien van subsidies en beschikkingen WMO en Jeugd
Formele fouten betreffen fouten die geen financiële consequenties hebben. Ze hebben dan ook geen gevolgen voor de financiële rechtmatigheid van de jaarrekening. Het gaat om afwijkingen op het vastgestelde beleid.

Voor subsidies betreffen de formele fouten het ontbreken van stukken, het te laat versturen van beschikkingen en het te laat indienen van aanvragen.

Ten aanzien van Jeugd en WMO betreffen de formele fouten het niet vastleggen van de identiteit van de aanvrager, het te laat afgegeven van een beschikking en inconsistenties tussen systemen en documenten.

Maatregelen

Subsidies
Er is een project uitgevoerd waarin zowel het beleid als de uitvoering van subsidies onder de loep is genomen en er nieuw beleid en nieuwe processen worden ontworpen. Hierin zijn alle aanbevelingen en constateringen van de accountant meenomen. Het nieuwe beleid is in 2025 vastgesteld. Te verwachten valt dat bij de afhandeling van de nieuwe subsidieaanvragen in 2025 in Duiven al een aanzienlijke verbetering zichtbaar zou moeten zijn.

Jeugd en WMO
Voor de registratie van zorgverlening Jeugd en WMO is in 2023 een nieuwe applicatie in gebruik genomen. Daardoor is het aantal gevallen waarin termijnen overschreden werden sterk ingeperkt. De formele fouten zullen besproken worden met de betreffende afdeling.

- Inkoopbeleid

De kadernota rechtmatigheid schrijft voor dat over het veelvuldig niet naleven van de gids proportionaliteit gerapporteerd dient te worden in de paragraaf Bedrijfsvoering. In de interne controle op Europese aanbestedingen is niet geconstateerd dat het inkoopbeleid veelvuldig niet wordt nageleefd. Ook kent het inkoopbeleid van 1Stroom een hardheidsclausule waardoor eventuele afwijkingen van het inkoopbeleid niet onrechtmatig hoeven te zijn.

- M&O beleid

De gemeente Duiven kent geen nota Misbruik & Oneigenlijk gebruik. Bij de interne controle wordt hier wel op getoetst.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding
Verbonden partijen zijn gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen waarin de gemeente Duiven een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang
Betreft zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Financieel belang

Betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidelijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij deelname in een vennootschap betreft het financiële belang het bezit van aandelen en het ontvangen van bijbehorend dividend.

De gemeente Duiven maakt binnen de verbonden partijen onderscheid tussen gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regelingen bestaan uit publieke partijen die samenwerken, vaak op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) of Wgr-plus. In het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling wordt gekozen als een gemeente het voorgestane beleid niet zelf wenst uit te voeren, maar in samenwerking met andere gemeenten of instellingen. Bij deelnemingen heeft de gemeente een pakket van aandelen van een vennootschap in bezit. De deelname in het aandelenkapitaal vloeit vaak voort uit de van oudsher aanwezige maatschappelijke belangen, die door de vennootschappen werden of worden nagestreefd.

In onderstaand overzicht wordt een overzicht van de verbonden partijen voor de gemeente Duiven weergegeven, inclusief het financiële belang betreffende de jaarrekening 2023 de begroting 2024 en de jaarrekening 2024. Dit geeft inzicht in de risico's die de gemeente Duiven loopt door de betrokkenheid aan de verbonden partij. Vervolgens wordt elke verbonden partij nader toegelicht. Inhoudelijke beleidsinformatie over verbonden partijen is opgenomen in de relevante programma's.

Verbonden partij*	**Rekening 2023**	**Begroting 2024**	**Rekening 2024**
Gemeenschappelijke regelingen			
Samenwerking De Liemers (SDL)	€ 3.619.687	€ 4.148.320	€ 3.954.246
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	€ 2.148.493	€ 2.485.480	€ 2.456.490
Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	€ 1.147.645	€ 1.013.119	€ 1.021.022
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD)	€ 52.315	€ 80.636	€ 72.724
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	€ 405.692	€ 426.000	€ 478.041
Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen	€ 211.796	€ 241.131	€ 224.713
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)	€ 599.805	€ 634.670	€ 570.299
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland te Arnhem incl voormalige bijdrage SW Presikhaaf Bedrijven	€ 2.311.012	€ 2.362.614	€ 2..340.878
Euregio	€ 6.500	€ 6.700	€ 6.700
1Stroom	€ 18.210.730	€ 20.360.000	€ 20.360.000
Deelnemingen (dividend)			
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ 8.775	€ 8.775	€ 7.582
Vitens N.V.	€ 0	€ 0	€ 0
Alliander N.V. (voorheen Nuon)	€ 104.999	€ 192.000	€ 192.311

Gemeenschappelijke regelingen

Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen gevestigd in Elst.

Doel Versterking regionale samenwerking in de regio Arnhem - Nijmegen.

Partijen Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.

Bestuurlijk belang	Elke gemeente heeft één vertegenwoordiger in het algemeen bestuur van het GO.
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage aan het GO bedraagt € 9,62 per inwoner. Hiervan is € 1, bestemd voor Economic Board en € 8,62 voor de bijdrage regiobureau, verbonden regio, productieve regio, circulaire regio, ontspannen regio en groene groeiregio.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 380.937 en per 31 december 2024 € 371.783. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 5.323.902 en per 31 december 2024 € 6.728.664.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was € 244.429 positief.
Risico's	Het GO is een overlegorgaan. Het heeft geen rechtspersoonlijkheid en kan niet op eigen naam rechtshandelingen aangaan. De risico's zijn daarom beperkt tot het ingelegde vermogen.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) gevestigd in Arnhem

Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweerzorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Partijen	15 gemeenten nemen deel in de VGGM: Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit alle burgemeesters van de 15 gemeenten in Gelderland-Midden. Voor de besluiten over jaarrekening en de begroting geldt een gewogen stemrecht: voor gemeenten tot 40.000 inwoners geldt 1 stem, voor gemeenten tussen de 40.000 en 100.000 3 stemmen en gemeenten met meer dan 100.000 inwoners 5 stemmen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de burgemeesters van Arnhem, Ede, Overbetuwe en Zevenaar en de wethouder Publieke Gezondheid van Overbetuwe.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven bestaat uit een deel voor de brandweer en een deel voor publieke gezondheidszorg. Voor 2024 was de brandweerbijdrage € 1.467.179 en de bijdrage voor de publieke gezondheidszorg € 989.311. De totale bijdrage in 2024 aan de VGGM is € 2.456.490.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 9.309.000 en per 31 december 2024 was dit € 14.331.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 48.887.000 en per 31 december 2024 was dit € 47.664.000.
Resultaat	Het gerealiseerde resultaat over 2024 was € 4.058.564 positief**.**
Risico's	VGGM heeft het risicomanagement op orde. Aan de hand van de zogenaamde 'kans x effect'-methode wordt jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. VGGM vindt het eigen weerstandsvermogen op basis van deze inschatting voldoende om de risico's af te dekken.

Samenwerking De Liemers (SDL) gevestigd te Duiven

Doel	Het vergroten van de gemeentelijke slagkracht (met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid) door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Partijen	De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.

Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de drie deelnemende gemeenten. Elke gemeente had in 2024 in het bestuur één stem.
Financieel belang	Op basis van de afgesproken verdeelsleutels worden de kosten van de samenwerkingsorganisatie aan de drie gemeenten doorbelast. Voor de gemeente Duiven bedroeg de bijdrage voor het jaar 2024 € 3.954.246.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 132.070 en per 31 december 2024 € 100.070. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 6.606.723 en per 31 december 2024 was dit € 9.245.403.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was nadelig € 32.000.
Risico's	De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) gevestigd te Zevenaar

Doel	De gemeenten Duiven, Zevenaar en Montferland werken sedert 1997 samen in de Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL). Binnen deze gemeenschappelijke regeling worden de kosten voor huisvesting, die door de samenwerkende gemeenten zijn geaccepteerd, verdeeld. Achterliggende gedachte bij de totstandkoming van deze regeling is geweest om het voortgezet onderwijs in het voedingsgebied De Liemers op een adequate wijze in te richten en de kosten beheersbaar te houden voor de deelnemende gemeenten.
Partijen	Gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Er is een Gemeenschappelijk Orgaan opgericht, bestaande uit de daartoe door de colleges van B&W aangewezen bestuurders. De stemverhouding van Duiven is 1 van de 3 (33,3%).
Financieel belang	De bijdrage van Duiven aan de GRHVOL is voor 2024 begroot op € 1.013.119. De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen begroting en jaarrekening. Daardoor zijn er geen eigen baten en lasten. De baten en lasten komen voor de rekening van de deelnemende gemeenten. Aan het einde van het jaar vindt er een afrekening plaats tussen de deelnemende gemeenten. De gemeenten worden door het Rijk via de Algemene Uitkering van het Gemeentefonds gecompenseerd middels een bedrag per leerling. Ten bate van de GRHVOL wordt er een gemeenschappelijke reserve aangehouden door de deelnemende gemeenten. Deze reserve wordt aangehouden door de gemeente Zevenaar ten bate van de GRHVOL en is ook zodanig opgenomen in de jaarrekening van de gemeente Zevenaar.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het GRHVOL heeft geen eigen of vreemd vermogen. De kosten worden gedekt door de deelnemende gemeenten. Wel wordt er een gemeenschappelijke reserve aangehouden door gemeente Zevenaar ten bate van de GRHVOL.
Resultaat	Niet van toepassing.
Risico's	Doordat de GR geen eigen middelen heeft en geen rechtspersoonlijkheid heeft, is het risico klein. Een financieel risico voor de deelnemende gemeenten is wel dat het leerlingenaantal terugloopt en er dus minder inkomsten zijn, terwijl de kapitaallasten hetzelfde blijven.

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD) gevestigd te Doesburg

Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers ten aanzien van het beheer van hun archiefbescheiden conform de Archiefwet. Daarnaast het bevorderen van publicaties over de streek aan de hand van de aanwezige archiefbescheiden.
Partijen	De gemeenten Duiven, Doesburg, Westervoort en Zevenaar, de RID en de RSD.
Bestuurlijk belang	Gemeente Duiven levert een van de vier leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is € 74.321 en is berekend op basis van het inwoneraantal en op basis van afgenomen uren.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 0 en per 31 december 2024 € 0. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 91.954 en per 31 december 2024 was dit € 81.379.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was € 0.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt op nihil ingeschat.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) gevestigd te Arnhem

Doel	De gemeenschappelijke regeling zorgt voor de behartiging van de belangen van de deelnemers inzake vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Middels de ODRA worden de krachten gebundeld zodat sprake is van minder versnippering, een grotere mate van deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Partijen	Gemeente Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar en de Provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de college's van B& W van de 10 gemeenten en het college van gedeputeerde staten van de provincie Gelderland, waaronder de voorzitter. Het dagelijks bestuur bestaat, de voorzitter inbegrepen, uit de volgende 5 leden: Provincie Gelderland 1 lid, Gemeente Arnhem 1 lid, Gemeente Overbetuwe 1 lid, Gemeente Renkum 1 lid en gemeente Westervoort 1 lid.
Financieel belang	Deze is gebaseerd op de inbreng van de taken in het kader van de Wet VTH (basistaken).
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 857.000. Per 31 december 2024 was dat € 870.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 7.099.000. Per 31 december 2024 was dit € 6.920.000.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was € 67.000 positief.
Risico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn daarom zeer beperkt. Uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.

Vervoersorganisatie BVO DRAN (doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen)

Doel	Doelstelling is om te komen tot een goede en efficiënte regionale samenwerking op het gebied van doelgroepenvervoer in de stedelijke regio Arnhem Nijmegen, inclusief Druten, door de oprichting van de lichtste vorm van een gemeenschappelijke regeling; een bedrijfsvoeringsorganisatie. Artikel 4 van de regeling geeft aan: 1. De DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers. 2. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de DRAN.
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Deze regeling is vooral bedoeld voor de samenwerking tussen de betrokken gemeenten voor taken die geen zware bestuurlijke aansturing nodig hebben, maar waarvoor rechtspersoonlijkheid wel van belang is voor een efficiënte uitvoering. Dit was nodig vanwege de opheffing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Elke gemeente levert één wethouder aan het Algemeen Bestuur van de GR.
Financieel belang	Door het bundelen van de verschillende vervoersstromen met een groot aantal gemeenten zou een efficiënter vervoerssysteem mogelijk worden gemaakt waardoor een betere beheersbaarheid van de vervoerskosten ontstaat. Hiermee kunnen de dreigende tekorten in het vervoer (door toename vervoer wegens vergrijzing, langer thuis wonen etc.) in de regio worden opgevangen.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen is nihil. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 10.690.891 en per 31 december 2024 was dit € 10.103.447.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was € 0.
Risico's	Het risico voor de gemeente Duiven is van financiële aard, als de beoogde efficiencyvoordelen niet worden behaald of als meerdere gemeenten uit deze regio vervoersstromen gaan onttrekken aan deze regeling.

Euregio

Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.
Partijen	De Euregio bestaat uit 55 lidorganisaties uit de grensregio Nederland-Duitsland. Dat zijn gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in het werkgebied Arnhem-Nijmegen, West-Veluwe, Zuid-West-Gelderland, delen van Noordoost-Brabant, het noordelijke deel van de provincie Limburg, de Kreis Kleve, de Kreis Wesel en de steden Duisburg en Düsseldorf. In dit werkgebied wonen 4,2 miljoen mensen.
Bestuurlijk belang	Gemeente Duiven levert drie leden in het Algemeen Bestuur.

Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is € 6.700 en is berekend op basis van het inwoneraantal.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2023 was € 2.649.561 en per 31 december 2023 € 2.577.055. Het vreemd vermogen per 1 januari 2023 was € 30.290.956 en per 31 december 2023 € 29.942.644.
Resultaat	Het resultaat over 2023 was € 86.229 negatief.
Risico's	Het algemene financiële beheer van de Euregio Rijn - Waal wordt bij begroting, jaarrekening en begrotingswijziging van de Euregio getoetst en beoordeeld door de commissie financiën en projecten en de Euregioraad. Op dit moment is met in aanmerking nemend het eigen vermogen geen sprake van grote actuele risico 's.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland te Arnhem

Doel	Het behartigen van belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein.
Partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit 1 wethouder of burgemeester per gemeente. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 1 voorzitter en 2 leden, aan te wijzen door het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling op basis van de bij het openbaar lichaam ondergebrachte taken. Per 1-1-2019 is de bijdrage van de module werkgeverschap SW overgedragen van Presikhaaf Bedrijven aan de MGR.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 714.000 en per 31 december 2024 € 560.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 7.149.000. en per 31 december 2024 was dit € 4.512.000.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was nihil.
Risico's	Buiten de post onvoorzien en bestemmingsreserves is er geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de MGR. Ten behoeve van de MGR is de 'open einde' systematiek van toepassing waarbij bij een tekort de deelnemende gemeenten bij moeten betalen en bij een overschot geld terug krijgen. Het risico hiervoor ligt dus bij de deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling 1Stroom te Westervoort

Doel	Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door het openbaar lichaam van de door de gemeenten aan het openbaar lichaam overgedragen of gemandateerde taken.
Partijen	Gemeenten Duiven en Westervoort.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de voltallige college's van b&w van de gemeenten. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 4 leden, twee van elke gemeente: een wethouder en de burgemeester.
Financieel belang	De kosten van de fusieorganisatie worden voor 63% ten laste gebracht van Duiven en voor 37% ten laste van Westervoort.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1-1-2024 was € 405.896 en per 31-12-2024 was dit € - 168.820. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 3.827.959 en per 31 december 2024 was dit € 4.284.049.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was € 285.923 negatief.

Risico's	De jaarrekening omvat geen actualisatie van de meerjarige risico's en een uitleg wat er met risico's van het afgelopen jaar is gebeurd. Dit omdat deze risico's, als ze er al zouden zijn gedekt worden vanuit een bijdrage door de gemeenten.

Deelnemingen

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) gevestigd te Den Haag

Doel	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Partijen	Aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden, provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene vergadering van aandeelhouders. Vertegenwoordiging door de verantwoordelijke portefeuillehouder binnen het college.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 3.510 aandelen à € 2,50 nominaal. Dit betekent een belang van € 8.775. Dat is 0,0063% van het totale vermogen. De dividenduitkering over 2022 was € 8.775.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 4.721.000.000. Per 31 december 2024 was dit € 4.777.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 110.819.000.000. Per 31 december 2024 was dit € 123.164.000.000.
Resultaat	Het positieve resultaat over 2024 bedraagt € 294.000.000.
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.

Vitens N.V. gevestigd te Zwolle

Doel	Het leveren van drinkwater en de instandhouding van het leidingnetwerk.
Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Vitens N.V. kent een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. Gemeente Duiven is één van de aandeelhouders.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 26.705 aandelen. De verkrijgingsprijs van dit pakket bedraagt € 4.538.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 677.700.000. Per 31 december 2024 was dit € 713.600.000 Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 2.237.400.000. Per 31 december 2024 was dit € 2.398.400.000.
Resultaat	Het resultaat over 2024 bedraagt € 34.500.000 positief.
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.

Alliander N.V. gevestigd te Arnhem

Doel	Distributie van energie via energienetwerken.
Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Alliander heeft een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. De gemeente Duiven is een van de aandeelhouders en heeft stemrecht per aandeel.

Financieel belang	Gemeentelijk aandelenpakket van 151.801 aandelen op 1 januari 2015. 31.879 aandelen hiervan zijn verkocht aan Vattenfall conform het aandeelhoudersbesluit dat genomen is in april 2009. Op het totaal van de uitstaande en volgestorte aandelen is dat een belang van 0,001%.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 4.749.000.000. Per 31 december 2024 was dit € 6.038.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 6.897.000.000. Per 31 december 2024 was dit € 6.918.000.000.
Resultaat	Het resultaat over 2024 bedraagt € 976.000.000.
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Aanleiding, opbouw en sturingsmogelijkheid van de paragraaf Grondbeleid

Inleiding
Deze paragraaf bevat een doorkijk in de achtergronden en ontwikkelingen op het gebied van het grondbeleid en de grondexploitaties. De gemeentelijke grondexploitatie is een instrument voor de ontwikkeling en realisatie van ruimtelijke plannen. Het is de financiële vertaling van het ruimtelijke plan en wordt in de initiatieffase gebruikt om de economische haalbaarheid van een plan te kunnen vaststellen. In het vervolg van het traject is de bestuurlijk vastgestelde grondexploitatieberekening het kader voor de uitvoering.

Met een gemeentelijke grondexploitatie voert de gemeente een functionele grondpolitiek en heeft daarbij een regierol. Het is een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd door gronduitgifte worden terugverdiend. Aan de actieve grondexploitatie zijn substantiële risico's verbonden.

Kader
Voor het grondbeleid gelden de landelijke richtlijnen van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). De richtlijnen zijn toegelicht in de "Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)" van de Commissie BBV.

Het lokale kader waarbinnen wordt geopereerd is de Nota grondbeleid, vastgesteld bij raadsbesluit van 21 januari 2025. In de nieuwe Nota Grondbeleid 2024 van de gemeente Duiven kiest de gemeente voor dynamisch grondbeleid. Dit betekent dat de gemeente bij ieder ruimtelijk initiatief een afweging maakt welke houding, rol en inzet van instrumenten het meest geschikt is. Het dynamisch grondbeleid geeft de gemeente de ruimte om waar nodig een actieve houding aan te nemen en de instrumenten van het grondbeleid in te zetten. Deze keuze is onder meer afhankelijk van de ambities en doelstellingen die zijn neergelegd in onder andere de omgevingsvisie. Het grondbeleid is een middel om deze ambities waar te maken. Bij grote woningbouwprojecten en nieuwe bedrijventerreinen heeft de gemeente een actieve houding en voert als het mogelijk is actief grondbeleid.

Actualiteit
Sinds 2023 is de economie afgekoeld, na een periode van hoge inflatie en stijgende rente. De economische groei in 2023 was slechts 0,2%, en in 2024 wordt een groei van 1,7% verwacht. Voor 2025 en 2026 wordt een gematigde groei van 1,3% voorspeld. De Nederlandsche Bank wijst echter op de bestaande onzekerheid door factoren zoals geopolitieke spanningen en handelsbeperkingen. De toenemende concurrentie van de Chinese markt en de mogelijke herverkiezing van Trump als president van de Verenigde Staten kunnen gevolgen hebben voor

de Europese economische positie. De importtarieven die Trump tijdens zijn verkiezingscampagne noemde, kunnen aanzienlijke effecten hebben op de Europese exportmarkt.

Hoewel de inflatie volgens de Nederlandsche Bank afneemt, gebeurt dit langzamer dan verwacht. In 2024 wordt een inflatie van ongeveer 2,9% voorzien, met een verdere afname naar 2,0% in 2025. De lonen zijn in 2024 gemiddeld met 6,0% gestegen, wat een positieve invloed heeft gehad op de koopkracht. Deze stijging van de koopkracht is echter niet volledig in lijn met de afname van de inflatie, wat het proces trager maakt. Het verschil tussen inflatie en loonstijging resulteert in een koopkrachtstijging van 2,7%. In 2025 wordt echter een lagere loonstijging verwacht, waardoor de koopkrachtstijging vrijwel stagneert.

Geopolitieke onzekerheden kunnen de economische stabiliteit van Nederland en Europa verder onder druk zetten. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft het moeilijk om de inflatie effectief te verminderen. De rente is sinds juli 2024 licht gedaald, maar deze daling verloopt traag, omdat de inflatie minder snel afneemt dan eerder werd voorspeld. De herverkiezing van Trump kan invloed hebben op de wereldwijde inflatie. Als hij zijn belofte van een importwerend beleid waarmaakt, kan dit de inflatie verder opstuwen en de rentetarieven verhogen. Dit zou de Nederlandse exporteconomie voor uitdagingen stellen, met de nodige economische onzekerheden in het vooruitzicht.

Te midden van deze bredere economische context neemt de gemeente Duiven een voorzichtige en behoudende benadering aan ten opzichte van haar grondexploitaties. Kosten worden reëel begroot en opbrengsten worden conservatief geraamd, met als achterliggende gedachte om niet te optimistisch te zijn over de financiële vooruitzichten. Hierbij sluiten we aan bij de gedragslijn die is vastgelegd in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording).

Als algemeen uitgangspunt voor de toe te rekenen kosten naar de grondexploitatie geldt dat alleen de kosten die tot het project worden gerekend die:
- Zijn geautoriseerd op basis van een projectdocument en opdracht;
- Vermeld worden in de kostensoortenlijst zoals opgenomen in artikel 8.15 van het Omgevingsbesluit;
- Zijn toe te rekenen tot de ontwikkel- en uitvoeringskosten die in geval van een particulier initiatief ook bij deze particulier in rekening zouden gebracht kunnen worden op basis van de Omgevingswet (voormalig grondexploitatiewet) en opgenomen zijn op de zogenaamde limitatieve lijst.

Financieel resultaat grondexploitaties

Opbouw en indeling grondexploitaties

De gemeente heeft in 2025 4 actieve grondexploitaties. Ten opzichte van vorig jaar zijn er in 2024 is Graafstaete II als nieuwe grondexploitaties geopend. Er zijn 3 grondexploitatie afgesloten, namelijk:
- St. Antoniusstraat Loo
- Werkterp De Ploen
- Seingraaf

De grondexploitaties zijn onderdeel van het Programma 3 Omgeving van de programmabegroting en zijn administratief verdeeld over twee producten:
- Bouwgrondexploitatie, woningbouw.
- Bouwgrondexploitatie, bedrijventerreinen.

Tot de producten “bouwgrondexploitatie woningbouw” en “bouwgrondexploitatie bedrijventerreinen” worden de in exploitatie genomen complexen gerekend waarin de gemeente de actieve grondexploitatie voert:

Woningbouwcomplexen:
- Vitaal Centrum Duiven

Bedrijventerreinencomplexen:
- InnoFase
- De Nieuweling
- Graafstaete II

In de Nieuweling, van oorsprong een complex voor woningbouw en bedrijven, is de huidige voorraad uitgeefbare bouwgrond bestemd voor bedrijven, overigens op een aantal posities met mogelijkheid voor de bouw van een bedrijfswoning. Voor alle genoemde complexen in exploitatie geldt dat er een onherroepelijk bestemmingsplan van kracht is en dat een voorraad direct uitgeefbare bouwgrond beschikbaar is.

Afgesloten complexen
Er zijn in 2024 drie projecten afgesloten. Naar verwachting zal in de loop van 2025 het complex Innofase worden afgesloten.

Programmatische uitgangspunten

Woningbouw
De gemeente wil de omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Duiven, Groessen en Loo aan laten sluiten bij de hedendaagse en toekomstige behoefte. Dit vraagt om een actievere en proactieve houding vanuit het gemeentelijke woonbeleid. Deze houding heeft met de Woonvisie 2021 vorm gekregen en heeft verder aan belang gewonnen via de Nationale Woon en Bouwagenda, het programma een duurzaam thuis en de Woondeal 2023 (rijks-, provinciaal- en regioniveau). De middels de Woonvisie ingezette versnelling voor de woningbouw moet met de komst van de Nationale Woon en bouwagenda en de Woondeal 2023 vooral worden doorgezet en waar mogelijk versneld om aan de toenemende woningbehoefte te voldoen. Daarvoor zijn in iedere geval zowel de al bekende inbreidingslocaties als uitbreidingslocaties nodig. De gemeente wil de juiste woningen realiseren rekening houdend met de geconstateerde woningbehoefte en met doorstroming uit de bestaande voorraad. De grootste opgave ligt daarbij in de kern Duiven. We realiseren de nieuwbouw daarom vooral in en bij de kern Duiven. In Loo en Groessen wordt naar behoefte gebouwd.

Bedrijventerreinen
In de gezamenlijke grondexploitaties is de uitgifteprognose van bedrijventerreinen in de periode 2025 t/m 2028 opgenomen zoals hieronder aangegeven.

Tabel geplande uitgifte m² bedrijventerreinen per jaar

Complex	Totaal	2025	2026	2027	2028
Nieuweling	12.782	3.545	5.448	3.789	-
Innofase	45.515	45.515	-	-	-
Graafstaete II	13.363	-		5740	7623
Totaal	71.660	49.060	5.448	9.529	7.623

De uitgifte van de bedrijventerreinen is beperkt stuurbaar. Een evenredige verdeling van de uitgiftes vanaf de middellange termijn is daarom een reëel uitgangspunt voor de grondexploitaties, wanneer er geen concrete interesses, opties en overeenkomsten bekend zijn.

Overige uitgangspunten
Bij het inschatten van kosten en opbrengsten wordt gekeken naar de verwachte prijsontwikkelingen. Als de activiteiten aanleiding geven, worden er (externe) deskundigen

gevraagd om (civieltechnische) ramingen te maken om te borgen dat deze aansluiten op het actuele marktprijsniveau. Voor activiteiten zonder inhoudelijke herziening van de raming volstaat het indexeren van prijzen volgens de onderstaande tabel. Tabel 1 hieronder geeft een samenvatting van de aangehouden uitgangspunten voor de parameters van de MPG 2025.

Tabel 1 - Aan te houden uitgangspunten voor parameters MPG 2025[1]

	2025	2026-2027	2028 - 2034
Prijsontwikkeling kosten			
GWW-kosten	4.50%	3.50%	2.00%
Plankosten	5.50%	3.50%	2.00%
Prijsontwikkeling grondopbrengsten			
Woningbouw vrije sector	7.50%	4.50%	2.00%
Woningbouw betaalbaar	2.00%	2.00%	2.00%
Woningbouw huur	0.00%	0.00%	2.00%
Retail	-1.00%	-1.00%	2.00%
Bedrijven	0.00%	0.00%	2.00%
Lopende contracten	*Conform gesloten overeenkomsten.*		
Rente & Disconteringsvoet			
Rente	0.00%	0.50%	0.50%
Disconteringsvoet	2.00%	2.00%	2.00%

**Opbrengsten na een termijn van tien jaar mogen conform BBV niet geïndexeerd worden.*

Voor de opbrengstindexatie wordt jaarlijks bekeken of een bijstelling van de geraamde grondopbrengsten nodig is. Voor dit onderdeel wordt verwezen naar de Grondprijzenbrief 2025. Mocht de grondprijzenbrief geen uitkomst bieden dan kunnen de parameters uit de tabel aangehouden worden.

[1] Bron: Outlook Grondexploitaties Metafoor 2025

Prijspeil
Uitgegaan is van het actuele prijspeil 1 januari 2025 voor alle kosten. Hierbij zijn de te maken kosten geactualiseerd aan de hand van het prijzenboek Metafoor 2025 dan wel geïndexeerd aan de hand van de daarvoor berekende index van het CBS.

Kostencalculaties
In de initiatieffase van plannen zijn de calculaties gebaseerd op samengestelde elementprijzen. Naarmate de voorbereiding en uitwerking vordert vindt op basis van definitief ontwerp een verfijning plaats op besteksniveau.

Planontwikkelingskosten
De opgenomen ramingen voor plan(ontwikkelings)kosten zijn afgestemd op het deel inzet van de gemeentelijke personeelsformatie die wordt ingezet voor de grondexploitatie zoals opgenomen in de gemeentelijke meerjarenbegroting en de te maken externe plan(ontwikkelings)kosten.

Gronduitgifteprijzen
De Grondprijzenbrief betreft een jaarlijkse actualisatie op de Nota Grondprijsbeleid. In de Nota Grondprijsbeleid staat het beleid ten aanzien van gronduitgifteprijzen voor bouwrijpe grond aangegeven. In de Nota is aangegeven dat het gewenst is om jaarlijks de prijzen opnieuw vast te stellen en wanneer dat noodzakelijk is aan te passen naar de gewijzigde marktomstandigheden. De methodiek waarmee de grondprijzen worden bepaald is vastgelegd in de Nota Gronduitgifteprijsbeleid en blijft ongewijzigd. Op basis van de grondprijzenbrief wordt bij actualisatie van de complexen nu gerekend met de vastgestelde uitgifteprijzen.

Berekening financieel resultaat grondexploitaties

Inleiding

In de vorige paragraaf zijn de uitgangspunten en parameters beschreven die ten grondslag liggen aan de actualisatie van de exploitatieopzetten van de diverse complexen. Hierdoor zijn alle grondexploitaties op een uniforme manier geactualiseerd.

Boekwaarden

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de boekwaarden van de complexen in exploitatie, inclusief winstneming (tot en met 2024), in het verslagjaar weergegeven. Daaruit blijkt dat de boekwaarde van de investeringen per saldo met € 3,6 mln. is toegenomen van -€ 6,9 mln naar -€ 10,5 mln.

Complex in exploitatie	*Boekwaarde 1-1-2024*	*mutatie 2024*	*Boekwaarde 31-12-2024*
Woningbouw			
St. Antoniusstraat Loo	€ 17.702	€ 3.104	€ 20.806
Vitaal Centrum Duiven	€ 4.857.470	€ 626.068	€ 5.483.538
Subtotaal	**€ 4.875.172**	**€ 629.172**	**€ 5.504.344**
Bedrijventerreinen			
Werkterp De Ploen	-€ 226.195	€ 164.042	-€ 62.153
De Nieuweling	€ 1.016.516	€ 205.026	€ 1.221.542
InnoFase	€ 2.383.291	€ 1.117.005	€ 3.500.296
Graafstaete II	€ 0	€ 718.140	€ 718.140
Seingraaf	-€ 1.106.706	€ 770.007	-€ 336.699
Subtotaal	**€ 2.066.906**	**€ 2.974.220**	**€ 5.041.126**
Totaal in exploitatie	**€ 6.942.078**	**€ 3.603.392**	**€ 10.545.470**

Resultaten grondexploitatie complexen (incl. te nemen winstuitname 2024)

Resultaat 2024 (tussentijds)

Het tussentijdse resultaat, over het jaar 2024, is samengevat door de tussentijdse winstnemingen en de ontwikkeling van de verliesvoorziening te salderen. Er is tussentijds winst genomen op de complexen de Nieuweling en Innofase. De verliesvoorziening is tevens op peil gebracht. Per saldo resteert een bedrag van € 357.786 als vermindering. Dit wordt vooral veroorzaakt door een minder verlies van het resultaat van het Vitaal Centrum Duiven. Daarbij staan ook de tussentijdse winsten die conform het BBV genomen moeten worden.

Het resultaat van de grondexploitatie over 2024 is € 1.876.135.

Vermindering verliesvoorziening	€ 357.786
Af te sluiten complex St. Antoniusstraat Loo	€ -3.104
Af te sluiten complex Werkterp De Ploen	€ 62.153
Af te sluiten complex Seingraaf	€ 336.699
Tussentijdse winstuitname Innofase	€ 1.059.143
Tussentijdse winstuitname Nieuweling	€ 63.458
Resultaat grondexploitatie 2024	€ 1.876.135

Toekomstbeeld resultaten

In onderstaand tabel is per complex aangegeven wat de boekwaarde (saldo van reeds gemaakte kosten en opbrengsten per 31 december 2024) en de te verwachten kosten en opbrengsten vanaf 01-01-2025 zijn. Dit resulteert in een saldo c.q. resultaat op eindwaarde, ofwel het voor gecalculeerde resultaat op de datum dat naar verwachting het totale complex gerealiseerd is. Aangezien de individuele complexen verschillende einddata kennen, zijn de resultaten naar

1 januari 2025 contant gemaakt (= op startwaarde met de interne rente) om ze onderling vergelijkbaar te maken.

			Nominaal		+ = voordelig	- = nadelig
	einddatum	*Boekwaarde*	*Nog te realiseren*		*Resultaat 01-01-2025*	
	exploitatie					
Complex		*31-12-2024*	*Kosten*	*Opbrengsten*	*Eindwaarde*	*Contante waarde(2025)*
Woningbouw						
Vitaal Centrum Duiven	31-12-2026	€ 5.483.538	€ 2.702.600	€ 3.905.474	-€ 4.245.053	-€ 4.171.746
subtotaal		€ 5.483.538	€ 2.702.600	€ 3.905.474	-€ 4.245.053	-€ 4.171.746
Bedrijventerreinen						
De Nieuweling	31-12-2027	€ 1.158.084	€ 222.869	€ 1.981.055	€ 582.173	€ 548.595
InnoFase	31-12-2025	€ 2.441.153	€ 538.968	€ 9.557.491	€ 6.564.279	€ 6.435.567
Graafstaete	31-12-2031	€ 718.140	€ 3.343.041	€ 5.866.740	€ 1.686.961	€ 1.468.601
subtotaal		€ 4.317.377	€ 4.104.878	€ 17.405.286	€ 8.833.413	€ 8.452.764
Totaal		**€ 9.800.915**	**€ 6.807.478**	**€ 21.310.760**	**€ 4.588.361**	**€ 4.281.018**

In het resultaat staat het complex Vitaal Centrum Duiven als verliesgevend opgenomen. De resultaatpotentie van de totale grondexploitatie op lange termijn is nu berekend op een overschot van € 4.245.053 (eindwaarde). In het hoofdstuk "verschillenanalyse" wordt dit nader geduid.

Verliesvoorziening
Voor de exploitaties met een geraamd tekort wordt een voorziening (op startwaarde) conform BBV getroffen om de berekende toekomstige tekorten af te dekken. Dit is een wettelijk voorgeschreven maatregel Hierbij wordt de eindwaarde als uitgangspunt genomen. Dit is conform het nieuwe grondbeleid.

Voor deze exploitaties betekent dit dat de verliesvoorziening verlaagd kan worden met € 343.641 om het totale verlies van € 4.259.198 op te vangen. Deze verlaging komt vooral op conto van Vitaal Centrum Duiven, in de begroting van de pleinen is vooralsnog van een sobere inrichting uitgegaan. Voor het complex St. Antoniusstraat Loo wordt de verliesvoorzieing geactiveerd, het complex wordt immers met een verlies afgesloten en hiervoor is € 14.145 'gespaard'.

Te treffen voorziening verliesgevende complexen

St. Antoniusstraat Loo	€ 14.145
Vitaal Centrum Duiven	€ 4.245.053
Benodigde voorziening	€ 4.259.198
Voorziening vorig jaar	€ 4.602.839
Vermindering voorziening	€ 343.641

Risicoanalyse Grondexploitaties

De actieve grondexploitatie is voor de gemeente een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd, voornamelijk door gronduitgifte, worden terugverdiend. Gelet op de planperiode (einddatum van het langstlopende complex) en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico’s verbonden. Te onderscheiden zijn:
- Algemene economische risico’s.

- Projectgebonden risico's.

Uitgangspunt is dat de risico's zoals nu gepresenteerd, worden meegenomen in de Monte Carlo-analyse om inzicht te krijgen in de mogelijke uitkomsten per grondexploitatie om zodoende het gemeentelijke weerstandsvermogen in beeld te krijgen.

Algemene economische risico's
Vooral bij het in exploitatie nemen van redelijk omvangrijke uitleg- en uitbreidingslocaties loopt de gemeente vanwege de relatief lange looptijd en hoge omzetten financiële risico's. In het algemeen zijn aan het exploiteren van ruimtelijke plannen de volgende risico's verbonden:
- De uitgifte van bouwgronden start later, terwijl de voorinvesteringen al wel (deels) zijn gedaan. De fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor er renteverliezen optreden.
- Er dient zich een rentestijging aan, die niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop.

Een deel van deze risico's (o.a. de rentebijschrijving op de boekwaarde) is niet of nauwelijks beïnvloedbaar maar kan wel voorzien worden op basis van eerdere getallen en prognoses. Overige risico's zijn enigszins beïnvloedbaar maar kan niet duidelijk voorzien worden of de scenario zal uitkomen. Uit bedrijfseconomisch oogpunt is het verstandig om uit te gaan van "reële en behoedzaam scenario's", die vervolgens afgewogen kunnen worden tegen elkaar in de Monte Carlo-analyse. Zo zijn de volgende algemene risico's opgenomen voor elke grondexploitatie:
- Een stijging van het rentepercentage;
- Stijging (of daling) van de opbrengsten;
- Hogere plankosten als gevolg van verlenging van de looptijden.

Projectgebonden risico's

Hierna worden de specifiek projectgebonden risico's van de in exploitatie genomen gronden nader toegelicht en waar mogelijk gekwantificeerd.

Toereikendheid plankostenbudgetten
Het is reëel te veronderstellen dat er een risico bestaat dat noodgedwongen programmawijzigingen optreden. Ook kan sprake zijn van langere doorlooptijden van de in exploitatie genomen complexen. De ervaring leert dat er hierdoor een reële kans is dat in de complexen geraamde plankostenbudgetten niet toereikend zijn.

Lagere verwachtte opbrengst
Het is mogelijk dat de verwachte opbrengsten van gronden, waar eerder op gerekend werd, lager uitvallen dan gepland. Dit kan te wijten zijn aan verschillende factoren, zoals veranderingen in de marktomstandigheden, onverwachte concurrentie van andere aanbieders, of wijzigingen in de vraag van potentiële kopers of ontwikkelaars. Een dergelijke neerwaartse afwijking van de opbrengsten kan aanzienlijke financiële implicaties hebben voor de grondexploitatie en kan resulteren in verlies van potentiële inkomsten die eerder waren geprognosticeerd.

Planwijziging
Een lagere opbrengst als gevolg van een planwijziging kan zich voordoen wanneer bepaalde aspecten van het oorspronkelijke plan worden gewijzigd, waardoor een kleiner of groter aantal eenheden in beperkte mate gerealiseerd kunnen worden voor uitgifte. Substantiële wijzigingen worden altijd voorgelegd voor de gemeenteraad.

Uitkomsten Monte Carlo-analyse
De Monte Carlo-analyse is ingezet om de effect(en) van de bovengenoemde risico's op alle grondexploitaties te evalueren. In onderstaande tabel worden de uitkomsten van de financiële risico's weergegeven in hun meest waarschijnlijke scenario en daarbij de algehele financiële

gezondheid van de projecten in zijn totaliteit. In de risico analyse is de winstuitname over het jaar 2023 meegenomen. Let wel, de risico's voor de grondexploitatie De Timp zijn niet van toepassing omdat deze dit jaar is afgesloten.

Tabel Monte Carlo-analyse

Risico per project	**Huidige stand**	**waarschijnlijke situatie**	**Verschil**
Innofase	6.435.657	6.741.181	305.524
De Nieuweling	579.340	670.569	91.229
Graafstaete II	1.659.269	1.825.358	166.089
Woonzorg/WPRI	476.418	460.250	-16.168
Woonpark	156.781	151.848	-4.933
Droopad	1.019.415	1.054.904	35.489
Totaal:			**577.230**

*Winstuitname over het jaar 2024 is niet meegenomen in de risico analyse.

De uitkomsten van de Monte Carlo-analyse geven dat Graafstaete II mogelijk negatiever uitvallen dan er initieel is geraamd. Daarentegen zullen de grondexploitaties Innofase en De Nieuweling waarschijnlijk hoger uitvallen, oorzaak is een mogelijke hogere grondopbrengst dan verwacht. Met deze verwachtingen is er over het geheel van de grondexploitaties een positief weerstandsvermogen.

Verschillenanalyse actieve grondexploitatie ultimo 2025 met ultimo 2024

In de tabel hierna worden de verschillen van de uitkomsten van de paragraaf grondbeleid 2025 vergeleken met het Jaarverslag 2024.

	Resultaat 1-1-2025 (jaarrekening 2024)		index 0%		+ = verbetering - = verslechtering
Project	Eindwaarde 2025	Contante waarde 2025	Eindwaarde 2024	Verschil	Verklaring verschil
Woningbouw					

Vitaal Centrum Duiven	-€ 4.245.053	-€ 4.171.746	-€ 5.081.907	-€ 836.854	Er werd eerder uitgegaan van een plan waarin het Liemersplein sterk vergroend zou worden, Bij het Remigiusplein is nu uitgegaan van een inrichting rondom het woonzorgcomplex. Dit heeft als gevolg dat de begrote kosten lager uitvallen. Verder is de opbrengst voor het Droopad sterk verbetert, in de vorige jaarrekening was van de minimale variant met 30 woningen uitgegaan. Nu is uitgegaan van het werkelijke bod met 50 woningen.Hierdoor zijn er meer inkomsten.
Subtotaal	-€ 4.245.053	-€ 4.171.746	-€ 5.081.907	-€ 836.854	
Bedrijventerreinen					
De Nieuweling	€ 582.173	€ 548.595	€ 516.175	€ 65.998	De kosten voor bouw & woonrijp maken zijn lager uitgevallen dan initieel is geraamd.
InnoFase	€ 6.564.279	€ 5.211.421	€ 5.175.638	€ 1.388.641	De opbrengsten zijn hoger uitgevallen.
Graafstaete II	€1.686.961	€ 1.468.601		1.686.961	
Subtotaal	€ 8.833.413	€ 7.228.617	€ 5.691.813	€ 3.141.601	
Totaal	**€ 4.588.361**	**€ 3.056.871**	**€ 609.906**	**€ 2.304.747**	

Tabel verschillen

De verschillenanalyse vindt plaats tussen de grondexploitaties peildata 1 januari 2025 en 1 januari 2024.

De belangrijkste opgetreden wijzigingen zijn hier onder per complex nader aangegeven:

Vitaal Centrum Duiven
Het tekort in de exploitatie van het centrum loopt iets af. Hiervoor is een aantal oorzaken te benoemen maar het grote verschil komt voort uit een hogere opbrengst voor het complex Doopad (Op de Donk). Daarnaast is bij het Liemersplein en het Remigiusplein uitgegaan van een inrichting met gewijzigde inzichten, dit heeft geleid tot lagere kosten. Deze inrichting is gebaseerd op op de plannen uit begin 2024.

Nieuweling en InnoFase
Het resultaat op Innofase en Nieuweling is beter geworden. De nog beschikbare gronden binnen de bedrijventerreinen worden binnen afzienbare tijd uitgegeven of zijn in optie. Voor

de opties worden vergoedingen betaald welke bij de daadwerkelijke verkoop van de gronden worden verrekend.

Voor Innofase kan het resultaat nog positiever uitvallen omdat er mogelijke hogere grondopbrengsten kunnen zijn dan verwacht is.

Resultaatuitname Grondexploitatie boekjaar 2024

Naarmate de realisatie van de complexen van de grondexploitatie vordert, is het mogelijk te berekenen in hoeverre uitname van middelen aan de orde kan zijn. In de Nota Grondbeleid is de gedragslijn daarvoor vastgelegd. Kort samengevat is die:

“Indien het bedrijfsresultaat voldoende degelijk is en wanneer de negatieve boekwaarde van een complex groter is dan de betrouwbaar geraamde nog te maken kosten dan kan het meerdere tussentijds veilig als winst verantwoord worden.”

Inmiddels is het BBV op dit punt aangepast en zijn we gehouden om tussentijdse winsten in de grondexploitatie volgens de "percentage of completion-methode" te bepalen. Deze lijn uit het BBV is een stellige uitspraak, wat inhoudt dat hiervan niet afgeweken kan worden.

Nu is met die methode berekend dat uit de volgende complexen per balansdatum een tussentijdse winst genomen kan worden:

• Het complex De Nieuweling met een tussentijdse winst van € 63.458

• Het complex Innofase met een tussentijdse winst van € 1.059.143

Vennootschapsbelasting
De gemeente Duiven is belastingplichtig voor de heffing van Vennootschapsbelasting over fiscale winsten uit de grondexploitatie. Aangiftes zijn gedaan tot en met het jaar 2023.

Winstbestemming
Resultaten uit de grondexploitatie vervallen aan de algemene middelen, i.c. de Algemene reserve.

Paragraaf 8 Openbaarheid

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf van de Wet Open overheid (Woo) verplichte openbaarheidsparagraaf wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de Woo in het verslagjaar 2024. Voor de implementatie van de Wet Open Overheid ontvangen de gemeenten Rijksgelden, waarvan onder andere capaciteit voor functioneel beheer en de aanschaf van noodzakelijke applicaties worden bekostigd. Afgelopen jaar is er in dit kader aan een aantal zaken gewerkt:

Er is een Inrichtingskader Informatiebeheer vastgesteld waarin de uitgangspunten voor het op orde krijgen van de informatiehuishouding beschreven staan. Vervolgens is er een meerjarenplan en actieplan 2024-2025 verbeteren informatiehuishouding vastgesteld om de uitgangspunten in de praktijk te kunnen brengen.

- De i-Navigator -een hulpmiddel waarmee de complete informatiehuishouding van onze organisatie centraal in kaart kan worden gebracht en beheerd- is voor al onze processen bijna volledig ingevuld aan de hand van interviews met proceseigenaren.
- In het kader van het actief openbaar maken van informatie zijn de informatiecategorieën van de eerste tranche per 1 november 2024 online gepubliceerd evenals een extra categorie: collegevoorstellen en bijlagen. Ook zijn we aangesloten op de Woo-index.

- Medewerkers zijn geïnformeerd en getraind door middel van workshops rondom Schrijven voor Openbaarheid, anonimiseren en archiveren in JOIN.
- Het proces rondom het afhandeling van Woo-verzoeken is verder geoptimaliseerd.
- Informatie beter vindbaar en meer toegankelijk maken op onze websites. Dit doen we samen met onze Woo-contactpersonen, het webteam en het klantcontactcentrum.
- Voorbereiding implementatie e-depot.
- Verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen) zijn meegenomen in de wettelijke verplichtingen vanuit de Woo en verzocht hierop in te spelen voor zover het impact heeft op hun bedrijfsvoering.

Door gebrek aan capaciteit bij het cluster informatiemanagement zijn de volgende zaken nog niet afgerond in 2024:
- Op- en vaststellen van een handboek Kwaliteitszorg informatiebeheer;
- Opstellen van een visie op zaakgericht werken;
- Periodieke monitoring kwaliteit informatiebeheer.

Paragraaf 9 Duurzaamheid

De gemeente werkt aan duurzaamheid via een integrale aanpak op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit. De langetermijndoelen richten zich op CO_2-reductie, klimaatbestendigheid en een circulaire economie in 2050.

In 2024 zijn stappen gezet in beleidsontwikkeling, ruimtelijke inpassing van duurzame energie, verduurzaming van de gebouwde omgeving en vergroening van bedrijventerreinen. Daarnaast is ingezet op bewustwording en betrokkenheid van inwoners en ondernemers.

Ondanks de geboekte voortgang blijven structurele borging en monitoring aandachtspunten. De implementatie van duurzaamheidsmaatregelen wordt verder versterkt door samenwerking met diverse partners. De gemeente blijft werken aan een toekomstbestendige leefomgeving en rapporteert de voortgang periodiek aan de raad.

Jaarrekening - Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

1 Overzicht van baten en lasten per programma
2 Toelichting overzicht van baten en lasten per programma
3 Inkomsten
4 Financiële positie

Overzicht van baten en lasten per programma

In onderstaande overzichten worden eerst de lasten en baten per programma vóór bestemming gepresenteerd, vervolgens de resultaatbestemming (mutaties in de reserves) en daarna een totaaloverzicht met de resultaten per programma na bestemming.

Lasten, baten en saldo per programma en bestemming

In onderstaande tabellen staan achtereenvolgens aangegeven de cijfers van de jaarrekening 2023, de begroting 2024 voor wijziging (primitieve begroting 2024, zoals deze is vastgesteld door de raad op 16 november 2023), de begroting 2024 na wijziging (begroting na alle verwerkte begrotingswijzigingen), de jaarrekening 2024 en het saldo 2024 (begroting 2024 na wijziging minus rekening 2024).

Bestuur	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Lasten	9.757	6.745	6.702	7.615	- 913
Baten	4.041	1.285	1.463	1.586	123
Gerealiseerd totaal saldo	**- 5.715**	**- 5.460**	**- 5.239**	**- 6.029**	**- 790**

(Bedragen x € 1.000)

Maatschappij	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Lasten	45.778	41.972	47.978	49.657	- 1.679
Baten	12.627	8.125	10.373	13.951	3.578
Gerealiseerd totaal saldo	**- 33.151**	**- 33.847**	**- 37.605**	**- 35.705**	**1.899**

(Bedragen x € 1.000)

Omgeving	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Lasten	15.915	17.340	23.332	17.022	6.311
Baten	10.915	10.658	16.473	12.353	- 4.120
Gerealiseerd totaal saldo	**- 5.000**	**- 6.682**	**- 6.859**	**- 4.669**	**2.190**

(Bedragen x € 1.000)

Algemene Dekkingsmiddelen	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Lasten	977	1.028	1.367	1.020	348
Baten	53.297	54.585	56.627	56.287	-340
Gerealiseerd totaal saldo	**52.320**	**53.558**	**55.259**	**55.267**	**8**

(Bedragen x € 1.000)

Overhead	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2023	2024 v.w.	2024 n.w.	2024	2024
Lasten	8.873	10.827	11.481	9.955	1.526
Baten	419	300	300	354	54
Gerealiseerd totaal saldo	**- 8.454**	**- 10.527**	**- 11.181**	**- 9.600**	**1.580**

(Bedragen x € 1.000)

Onvoorzien	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2023	2024 v.w.	2024 n.w.	2024	2024
Lasten	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

(Bedragen x € 1.000)

Mutatie reserve	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2023	2024 v.w.	2024 n.w.	2024	2024
Lasten	9.658	6	15.764	16.028	- 265
Baten	10.731	2.349	17.881	17.216	- 665
Gerealiseerd totaal saldo	**1.073**	**2.342**	**2.117**	**1.187**	**- 930**

(Bedragen x € 1.000

Totaal	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2023	2024 v.w.	2024 n.w.	2024	2024
Lasten	81.299	77.912	90.860	85.268	5.592
Baten	81.299	74.953	85.236	84.531	-705
Gerealiseerd totaal saldo	**- 0**	**-2.959**	**- 5.624**	**- 737**	**4.887**
Mutatie reserve	1.072	2.342	2.117	1.187	- 930
Saldo na bestemming	**1.072**	**-617**	**- 3.507**	**450**	**3.957**

(Bedragen x € 1.000)

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Er zijn echter situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uiteengezette beleid zijn gebleven, zoals compensatie van hogere kosten door direct gerelateerde hogere opbrengsten en kostenoverschrijdingen met openeinde regelingen.

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen verwijzen we naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten. De raad autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

Bedragen x € 1.000:

Programma	Begrotingsafwijking lasten			Verklaring	Conclusie
	begroot	realisatie	verschil		
01 - Bestuur	6.702	7.615	-913	Bijstorten voorziening pensioenen wethouders.	Past binnen beleid

02 - Maatschappij	47.978	49.657	-1.679	Grote stijging in prijzen en aanvragen voor Jeugdzorg en Wmo.	Past binnen beleid
03 - Omgeving	23.332	17.022	6.311	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
Algemene dekkingsmiddelen	1.367	1.020	348	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
Overhead	11.481	9.955	1.526	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
Onvoorzien	0	0	0	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid

Resultaatbestemming

In onderstaande tabel staat de Resultaatbestemming per programma. Dotaties zijn toevoegingen vanuit de exploitatie aan de reserves. Onttrekkingen zijn verminderingen van de reserves ten behoeve van de exploitatie. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar het onderdeel Reserves van de Balans.

Resultaatbestemming Programma Bestuur

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Algemene Reserve	14.521	14.241	- 280
Bestemmingsreserve Wet Openbare Overheid	26	0	- 26
Bestemmingsreserve Vastgoed VCD	0	0	0
Totaal programma Bestuur	**14.547**	**14.241**	**- 306**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Programma Maatschappij

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Covid 19	0	50	50
Bestemmingsreserve Doelgroepenvervoer	224	0	- 224
Bestemmingsreserve Onderwijsachterstandenbeleid	0	27	27
Bestemmingsreserve Energietoeslag	0	0	0
Bestemmingsreserve Nieuwe Wet Inburgering	0	0	0
Bestemmingsreserve Ambulantiseringsgelden	392	0	- 392
Bestemmingsreserve Democratische vernieuwingen	0	34	34
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten TOZO	0	104	104
Bestemmingsreserve Corona-reintegratie	0	90	90
Bestemmingsreserve Corona cultuur	0	62	62
Bestemmingsreserve Statushouders	0	33	33
Bestemmingsreserve Scalabor	0	15	15
Algemene Reserve	217	624	407
Totaal programma Maatschappij	**833**	**1.039**	**207**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Programma Omgeving

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Circulaire Economie	0	94	94
Bestemmingsreserve Betaalbare woningbouw	0	91	91

Algemene Reserve	486	661	175
Bestemmingsreserve A-15	0	12	12
Bestemmingsreserve Groenfonds	7	22	15
Bestemmingsreserve Stimuleringsfonds	4	0	- 4
Bestemmingsreserve Vitale dorpen en wijken	0	75	75
Bestemmingsreserve Groen blauwe ontwikkeling	0	350	350
Bestemmingsreserve Implementatie Omgevingswet	159	165	6
Bestemmingsreserve Energietoeslagen	0	486	486
Totaal programma Omgeving	**662**	**1.949**	**1.287**

*Bedragen * € 1.000*

Totaal Resultaatbestemming

	16.028	**17.216**	**1.187**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaat per programma

In onderstaande tabel staat het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten en het gerealiseerde resultaat weergegeven per programma. Het verschil tussen beide is de resultaatbestemming ofwel de mutaties reserves. Voor een overzicht van deze mutaties per programma zie het onderdeel Resultaatbestemming. Voor een overzicht per reserve zie het onderdeel Reserves van de Balans.

Saldo per programma 2024

Programma	Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	Mutaties reserves/ Resultaatbestemming	Gerealiseerd resultaat
Bestuur	-6.030	- 306	- 6.336
Maatschappij	-35.705	207	- 35.498
Omgeving	- 4.669	1.287	- 3.382
Overhead	- 9.600	0	- 9.600
Algemene dekkingsmiddelen	55.267	0	55.267
Heffing VPB	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totaal	**- 738**	**1.187**	**450**

Bedragen x € 1.000 (- is een nadeel, + is een voordeel)

In onderstaande tabel staat het resultaat per programma na bestemming weergegeven:

Saldo per programma 2024

Programma	Begroting 2024 (na bestemming)	Rekening 2024 (na bestemming)	Saldo 2024 (na bestemming)
Bestuur	- 5.427	- 6.336	- 909
Maatschappij	- 36.909	- 35.498	1.411
Omgeving	-5.250	- 3.382	1.868
Overhead	- 11.181	- 9.600	1.581
Algemene dekkingsmiddelen	55.259	55.267	8
Heffing VPB	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totaal	**-3.507**	**450**	**3.957**

Bedragen x € 1.000 (- is een nadeel, + is een voordeel)

Alle programma's sluiten met een positief saldo. Alleen het onderdeel Bestuur van Programma 1 niet. Dat komt door de stortingen in de voorziening voor pensioenen van gewezen wethouders. Zie voor toelichting op de saldi bij de desbetreffende programma's. Samenvattend ontstaat het volgende beeld van het saldo:

Saldo 2024

Resultaat	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**- 737.088**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**1.187.430**
Gerealiseerd resultaat 2024	**450.342**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het gerealiseerde resultaat is € 450.342 positief.

Toelichting overzicht van baten en lasten

Grote afwijkingen tussenrapportages 2024

Hieronder worden de grootste voor- en nadelen uit de tussenrapportages genoemd. Het begrote voordelige resultaat in de begroting 2024 was € 93.553. Het resultaat van de Voorjaarsnota inclusief de gevolgen van de meicirculaire was € 2.717.453 negatief. En de Najaarsnota gaf een negatief resultaat van € 227.957. Tussentijds is de structurele doorwerking van de Najaarsnota 2023 voor € 222.267 positief aangepast alsmede de gevolgen van de decembercirculaire 2023 (€ 782.026 negatief) en de opbrengsten leges Omgevingswet (raadsvergadering december 2023) voor € 95.350 negatief.

Het geraamde resultaat
Het geraamde negatieve resultaat komt daarmee op € 3.506.966.

Voorjaarsnota 2024

In onderstaand overzicht staan de afwijkingen groter of gelijk aan € 20.000 uit de Voorjaarsnota 2024 inclusief de gevolgen van de meicirculaire 2024. Deze is op 2 juli 2024 door de gemeenteraad vastgesteld.

Grote afwijkingen Voorjaarsnota 2024

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Vervolg toekomstvisie RID	-280.312		-280.312
Blaashal		45.000	45.000
Onderzoekskosten bestuurskracht	-36.053		-36.053
Rente schatkistbankieren		320.000	320.000
Rente grondexploitatie		-70.638	-70.638
Dierentehuis Arnhem en omstreken	-21.000		-21.000
Toeristenbelasting		-48.865	-48.865
Meicirculaire 2024		628.004	628.004
OZB niet-woningen	50.000		50.000
Verkoop overige gronden		45.930	45.930
Gevolgen Voorjarsnota Rijk	144.000		
Kunstwerk! Bibliotheek Liemers	-94.611		-94.611
Procesmanager Sociaal Domein		-44.100	-44.100
Wmo maatwerkvoorzieningen	-1.000.000		-1.000.000
Structurele indexering Wmo	-325.000		-325.000

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Afboeken stelpost prijsstijging	325.000		325.000
Jeugdzorg individuele voorzieningen	-1.576.000		-1.576.000
Structurele indexering Jeugdzorg	-538.000		-538.000
Afboeken stelpost prijsstijging	97.000		97.000
Kostenstijging RSD	-304.845		-304.845
Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)		-506.704	-506.704
Rijksuitkering OAB		506.704	506.704
Inburgeringskosten		-520.891	-520.891
SPUK Wet Inburgering		520.891	520.891
Doelgroepenvervoer		224.000	224.000
GRHVOL		220.000	220.000
Onderhoud openbaar groen	-205.000		-205.000
Participatiebudgetten		37.500	37.500
Subsidie versterken bibliotheekvoorziening		-92.000	-92.000
SPUK lokale bibliotheekvoorziening		92.000	92.000
2 noodlokalen IKCRemigius		-61.216	-61.216
Herziening IHP		-70.000	-70.000
Gymonderwijs	-97.500		-97.500
Aanbesteding openbaar groen		-25.000	-25.000
Extra capaciteit riolering	-80.000		-80.000
Dekking voorziening riolering	80.000		80.000
Afwijkingen ≤ € 20.000	-44.347	-11.400	-55.747
Totaal resultaat na bestemming	**-3.906.668**	**1.189.215**	**-2.717.453**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Najaarsnota 2024

De afwijkingen groter of gelijk aan € 20.000 uit de Najaarsnota staan in onderstaand overzicht vermeld. Deze is op 10 december 2024 vastgesteld door de gemeenteraad.

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Accountantskosten		-30.000	-30.000
Wachtgeld wethouders		-277.500	-277.500
Opleidingen wethouders		-27.000	-27.000
Reisdocumenten en rijbewijzen		25.000	25.000
Opstal VCD		-22.000	-22.000
Inkoop RID	36.659		36.659
Bijdrage 1Stroom		-492.030	-492.030
Bijdrage RID	100.000		100.000
Beleggingen		92.000	92.000
Rente schatkistbankieren		-95.000	-95.000
Kapitaallasten Programma 1		45.620	45.620
Stelpost onderbesteding	-305.000		-305.000
Opbrengst OZB		68.000	68.000
Septembercirculaire	70.054		70.054
Kapitaallasten Programma 2		412.850	412.850
Uitvoeringsprogramma Participatiebeleid		53.000	53.000
Overheidsparticipatie		57.000	57.000
Innovatiebudget Sociaal Domein		50.000	50.000
Uitvoering bijstandsuitkeringen en bijzondere bijstand		-450.000	-450.000
Uitvoeringskosten toegang jeugd		40.000	40.000
Wmo hulpmiddelen		-180.000	-180.000

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Huishoudelijke hulp		65.000	65.000
Jeugd en jongerenwerk		78.000	78.000
Huiselijk geweld		-29.000	-29.000
Schuldhulpverlening		36.000	36.000
VGGM		-98.000	-98.000
Liemerse ambassade		25.000	25.000
Historisch archief		125.000	125.000
Bibliotheek		94.611	94.611
Openbaar groen		40.000	40.000
Speeltuinen		20.000	20.000
Kapitaallasten wegen, vri en mobiliteitsplan		131.879	131.879
Lijkbezorgingsrechten		20.000	20.000
Bedrijvigheid		65.900	65.900
Leges Omgevingsvergunning		-100.000	-100.000
Onderhoud openbare verlichting		30.000	30.000
Electra openbare verlichting		170.000	170.000
Kostenplaats Grex		-58.000	-58.000
Voorbereidingskrediet uitbreiding bedrijventerreinen		-100.000	-100.000
Afwijkingen ≤ € 20.000		84.000	84.000
Totaal resultaat na bestemming	**-98.287**	**-129.670**	**-227.957**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Verschillenanalyse Rekening 2024

Het resultaat van de Rekening 2024 bedraagt € 450.342 positief.

Ontwikkeling rekeningsaldo 2024

Rapportage	Resultaat
Primitieve begroting 2024	93.553
Structurele doorwerking Najaarsnota 2023	222.267
Decembercirculaire 2023	-782.026
Leges Omgevingswet	-95.350
Saldo Voorjaarsnota 2024 incl. Meicirculaire	-2.717.453
Saldo Najaarsnota 2024	-227.957
Verwacht resultaat na de Najaarsnota 2024	**-3.506.966**
Werkelijk rekeningresultaat 2024	**450.342**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het verwachte resultaat is € 3.506.966 negatief. Het werkelijke rekeningresultaat na bestemming bedraagt € 450.342 positief. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid zijn de grote overschrijdingen toegelicht bij de verschillenanalyse van de rekening 2024. Niet meegenomen zijn voordelen op investeringen die gedekt worden uit reserves. Per saldo zijn deze verschillen neutraal.

Voordelen en nadelen

Nr	Omschrijving voordelen	Voordeel	Structureel/incidenteel
1	Opvang Oekraïners	1.424.000	Incidenteel
2	Innofase	1.059.000	Incidenteel
3	Vitaal Centrum Duiven	358.000	Incidenteel

4	Seingraaf	337.000	Incidenteel
5	Sociale werkvoorziening	272.000	Incidenteel
6	Combinatiefuncties	264.000	Structureel
7	Stimulering sport	209.000	Incidenteel
8	Elektra Triominos	163.000	Incidenteel
9	Onderhoud groen	162.000	Incidenteel
10	Gebouwenbeheer	152.000	Incidenteel
11	Toeristenbelasting	144.000	Incidenteel
12	Mantelzorg en vrijwilligers	106.000	Incidenteel
13	Verkoop Binnenweg 5	93.000	Incidenteel
14	OZB-niet woningen	82.000	Incidenteel
15	Legesopbrengst AVOI	75.000	Incidenteel
16	Herziening IHP	70.000	Incidenteel
17	Ruimtelijke ontwikkeling met kostenverhaal	69.000	Incidenteel
18	Nieuwkomers	65.000	Incidenteel
19	De Nieuweling	63.000	Incidenteel
20	Gymonderwijs	62.000	Incidenteel
21	Werkterp de Ploen	62.000	Incidenteel
22	Bijdragen scholen IKC	59.000	Incidenteel
23	OZB-woningen	59.000	Incidenteel
24	BBZ/Buig	57.000	Incidenteel
25	VGGM	56.000	Incidenteel
26	Wachtgeld wethouders	52.000	Incidenteel
27	Diverse kleine voordelen	121.000	Incidenteel
	Totaal	**5.695.000**	

Bedragen in €

Toelichting Voordelen

1. Opvang Oekraïners
De gemeente ontvangt een vergoeding voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. De vergoeding, die inmiddels al drie keer naar beneden is bijgesteld, is ruim voldoende om de kosten op de verschillende locaties te dekken. Het Rijk heeft aangegeven dat de gemeenten niet verplicht zijn de teveel ontvangen bedragen terug te betalen. Derhalve een voordeel van € 1.421.000.

2. Innofase
Er is een tussentijdse winstneming geweest op het bedrijventerrein Innofase. In 2024 zijn er gronden verkocht. Aangezien er verder niet veel kosten meer worden verwacht op dit complex kan hierdoor tussentijds winst worden genomen. Derhalve een voordeel van € 1.059.000.
3. Vitaal Centrum Duiven
Bij de herziening van het complex Vitaal Centrum Duiven is geconstateerd dat het verwachte negatieve resultaat beter uit blijkt te komen. Hierdoor kan een deel van het in de voorziening verliesgevende complexen opgenomen bedrag vrijvallen in het resultaat. Dat levert een voordeel op van € 358.000.

4. Seingraaf
Nu de laatste grond verkocht is kan het complex Seingraaf worden afgesloten. Zoals verwacht sluit het complex met een positief resultaat. Dat levert een voordeel op van € 337.000.

5. Sociale werkvoorziening
Doordat de eindafrekening van de MGR lager uitviel en de extra gelden uit de meicirculaire 2024 niet hoefden te worden ingezet vanwege het uitblijven van beleid op bepaalde onderdelen is er een voordeel van € 272.000.

6. Combinatiefuncties
Het blijkt dat de loonkosten van de combinatiefunctionarissen zowel in de begroting van 1Stroom als in de begroting van Duiven worden geraamd. Via de doorbelasting van 1Stroom komen deze kosten in onze administratie terecht. Het budget in de begroting van Duiven hoeft daardoor niet te worden aangesproken. In de ramingen voor volgend jaar zal deze dubbeling worden gecorrigeerd. Voor dit jaar een voordeel van € 264.000.

7. Stimulering sport
In het kader van gelegenheid geven tot sport is het gemeenten toegestaan om de BTW op investeringen in sportterreinen terug te vragen. Via de SPUK-regeling ontvangen we hiervoor bedragen. Dit levert een voordeel op van € 209.000.

8. Elektra Triominos
Ten tijde van de enorme stijgingen in de kosten voor elektra zijn de ramingen voor de gemeentelijke gebouwen bijgesteld. Het blijkt dat de stijgingen niet zo hoog waren als eerder gedacht. De elektrakosten voor sporthal Triominos waren veel te hoog ingeschat. Dat levert een voordeel op van € 163.000.

9. Onderhoud groen
Vanwege onderbezetting op de afdeling en ondercapaciteit bij de onderaannemers is het niet gelukt om alle werken in het groenonderhoud te kunnen uitvoeren. Daardoor zijn een aantal budgetten niet uitgegeven. Dat levert een voordeel op van € 162.000.

10. Gebouwenbeheer
Omdat voor de opvang van Oekraïners gemeentelijke gebouwen worden gebruikt kunnen we hiervoor een deel van de rijksvergoeding claimen. De huur die hiervoor in rekening is gebracht levert een voordeel op. In totaal een bedrag van € 152.000.

11. Toeristenbelasting
De opbrengst van de toeristenbelasting is aanzienlijk hoger dan begroot. Er zijn in 2024 131.169 overnachtingen tegenover 58.314 in 2023. Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat de hotels in Duiven kamers hebben verhuurd voor de opvang van nareizigers. De opbrengst die we hiervoor van het COA ontvangen zorgt ervoor dat er een voordeel op de toeristenbelasting is van € 144.000.

12. Mantelzorg en vrijwilligers
Het mantelzorgcompliment heeft in het afgelopen jaar minder geld gekost. Ook de subsidie voor Sante viel lager uit net als de kosten voor het organiseren van de vrijwilligersdag. Alles bij elkaar levert dit een voordeel op van € 106.000.

13. Verkoop Binnenweg 5
Het gebouw aan de Binnenweg 5 is in 2024 verkocht. Dat levert een incidenteel voordeel op. Verminderd met de kosten die zijn gemaakt om het gebouw te verkopen levert dit een voordeel op van € 93.000.

14. OZB-niet woningen
De afwijking van de OZB niet woningen is het gevolg van de oplevering van meer nieuwe bedrijven dan voorzien. Samen met de voordelen op de overige kosten voor heffing en inning van de OZB voor niet-woningen levert dit een voordeel op van € 82.000.

15. Leges Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren (AVOI)
Het aanstellen van een projectleider kabels en leidingen heeft ertoe geleid dat de legesopbrengsten voor het aanleggen van kabels en leidingen zijn gestegen. Dat levert een voordeel op van € 75.000.

16. Herziening IHP
In de Voorjaarsnota van 2024 is een budget van € 70.000 toegekend voor te maken advieskosten IHP. De uitvoering hiervan is in december gestart, maar vanwege de planning en facturatieprocessen worden de eerste nota's pas in 2025. Hierdoor is het budget in 2024 niet benut en komen de kosten ten laste van het nieuwe jaar 2025.

17. Ruimtelijke ontwikkeling met kostenverhaal
In het afgelopen jaar zijn er verschillende particuliere projecten in ruimtelijke ordening geweest. De ambtelijke uren die daaraan zijn besteed worden verhaald op de initiatiefnemers. Dat levert in 2024 een voordeel op van € 69.000.

18. Nieuwkomers
In 2024 zijn veel van de gemaakte kosten gedeclareerd in de SPUK-regeling. Dat levert een voordeel op de reguliere budgetten op. Die kosten hebben we afgelopen jaar zelf moeten maken. Dit levert een voordeel op van € 65.000.

19. De Nieuweling
Er is een tussentijdse winstneming geweest op het bedrijventerrein De Nieuweling. In 2024 zijn er gronden verkocht. Aangezien er verder niet veel kosten meer worden verwacht op dit complex kan hierdoor tussentijds winst worden genomen. Derhalve een voordeel van € 63.000.

20. Gymonderwijs
De scholen hebben in het afgelopen jaar meer gebruik gemaakt van de sporthallen. Bovendien is de bijdrage na een aantal jaar geindexeerd. Hierdoor is het bedrag dat voor het gymonderwijs in rekening wordt gebracht ook hoger uitgevallen. Een voordeel van € 62.000.

21. Werkterp de Ploen
Nu de laatste grond verkocht is aan een bedrijf kan het complex Werkterp de Ploen worden afgesloten. Zoals verwacht sluit het complex met een positief resultaat. Dat levert een voordeel op van € 62.000.

22. Bijdrage scholen IKC
Eind 2024 is het nieuwe IKC Remigius gereed gekomen. De bijdrage van de scholen in de tijdelijke huisvesting voordat zij zich in het nieuwe IKC konden vestigen was niet geraamd. Dit levert een voordeel op van € 59.000.

23. OZB-woningen
Er is een voordeel op de OZB-woningen. Met name de kostenvergoedingen voor bezwaar en beroep en de kosten voor de herwaardering zijn in 2024 gunstiger dan geraamd. Dat heeft vooral te maken met de beperking op de no cure no pay bedrijven die voor burgers bezwaar konden maken. Samen met de iets hogere OZB opbrengst levert dit een voordeel op van € 59.000.

24. BBZ/Buig
Doordat de definitieve uitkering BUIG van het Rijk een hoger is dan de voorlopige uitkering, is er een voordeel ontstaan. De uitkering is hoger geweest dan de raming vanwege de inspanningen van de RSD die voortvloeien uit de bestuursopdracht. Dit levert een voordeel op van € 57.000.

25. VGGM
In het afgelopen jaar is de eindafrekening 2023 van de VGGM lager uitgevallen dan in de vorige jaarrekening was opgenomen. Bovendien zijn niet alle SPUK gelden in het kader van de Brede Regeling uitgegeven. Dat levert een voordeel op van € 56.000.

26. Wachtgeld wethouders

Een van de voormalige wethouders heeft in het afgelopen jaar inkomsten gehad. Hierdoor is de voorziening die voor de wachtgeldregeling was getroffen te hoog ingeschat en kan er geld uit vrijvallen. Dit levert een voordeel op van € 52.000.

Nr	Omschrijving nadelen	Nadeel	Structureel/incidenteel
1	Pensioenen wethouders	848.000	Incidenteel
2	Jeugdzorg	388.000	Incidenteel
3	Wmo	267.000	Incidenteel
4	Leges omgevingsvergunningen	79.000	Incidenteel
5	Stichting SHO	53.000	Incidenteel
6	Energie openbare verlichting	52.000	Incidenteel
7	Re-Integratie	51.000	Incidenteel
	Totaal	**1.738.000**	

Bedragen in €

Toelichting nadelen

1. Pensioenen wethouders
Er is een rentebijstelling geweest in de pensioenvoorziening voor wethouders. Door deze bijstelling moest er een aanvullend bedrag in de voorziening Pensioenen wethouders worden gestort. In de bezuinigingsmaatregelen in 2024 is besloten de pensioenen van wethouders die al langer met pensioen zijn niet meer via de exploitatie te betalen. De voorziening voor pensioenen wethouders moet daarom ook met bedragen voor deze mensen worden gevuld. Bij elkaar leveren deze maatregelen een nadeel op van € 848.000.

2. Jeugdzorg
Vanwege de hogere vraag naar Jeugdzorg en de stijgende prijzen ontstaat er een nadeel op de Jeugdzorg. De kostenstijging is hoger dan de compensatie die via de Algemene uitkering aan de gemeenten wordt toegekend. In totaal levert dit een nadeel op van € 388.000.

3. Wmo
Ook voorde Wmo merken we een toenemende vraag vanwege het stijgen van de gemiddelde leeftijd en een stijging van de prijzen. En ook voor dit onderdeel blijft de rijksvergoeding achter. Dit levert een nadeel op van € 267.000.

4. Leges Omgevingsvergunningen
Vanwege het uitblijven van een aantal grote aanvragen viel de legesopbrengst van de Omgevingsvergunningen lager uit. In de komende jaren zullen de vergunningaanvragen zich weer stabiliseren en de geraamde opbrengsten weer worden gerealiseerd. Voor nu een nadeel van € 79.000.

5. Stichting SHO
De toekenning van een medemogelijkmaakbedrag voor maatschappelijke initiatieven zorgt ervoor dat het budget voor de stichting SHO in 2024 wordt overschreden. Dat levert een nadeel op van € 53.000.

6. Energie openbare verlichting
De inschatting die is gemaakt van het energievoordeel op de openbare verlichting is te optimistisch geweest. De verwachting was dat de vervanging door led lampen meer energiekosten zou besparen. In totaal levert dit een nadeel op van € 52.000.

7. Re-integratie
De afrekening van de MGR op dit onderdeel is hoger uitgevallen. Ook de afrekening van de RSD is hoger uitgevallen. In totaal is dit een nadeel van € 51.000.

Overzicht incidentele baten en lasten in €

Lasten	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Werkelijk
Programma 1			
Wet Open Overheid dotatie bestemmingsreserve			25.645
Dotatie algemene reserve door opheffing diverse bestemmingsreserves			14.151.797
Programma 2			
Dotatie bestemmingsreserve doelgroepenvervoer			224.000
Dotatie bestemmingsreserve beschermd wonen		292.500	391.860
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne			2.559.083
Programma 3			
Dotatie bestemmingsreserve Groenfonds bijdr windpark	6.330	6.330	7.404
Dotatie bestemmingsreserve implementatie omgevingswet			165.156
Dotatie Stimuleringsfonds starterslening			3.898
Mutaties grondexploitaties			3.609.000
Dotatie voorziening verliesgevende complexen grondexploitatie Seingraaf			600.000
Afsluiting complex St. Antoniusstraat Loo			6.661
Dotatie voorziening verliesgevende complexen grondexploitatie werkterp de Ploen			24.000
Totaal lasten			**21.992.504**

Baten	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Werkelijk
Programma 1			
Onttrekkingen uitgave Algemene Reserve			1.651.710
Onttrekking bestemmingsreserve Vastgoed tlv alg reserve			295.861
Ontrekking geblokkeerde reserve tlv alg reserve			12.664.793
Verkoop gronden en panden			200.246
Verkopen Snippergroen			45.611
Programma 2			
Bestemmingsreserve statushouders			33.000
Bestemmingsreserve onderwijsachterstandenbeleid			27.000
Opheffen div bestemmingsreserves en toevoegen alg reserve			841.143
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekrainers			3.982.897
Programma 3			
Vrijval bestemmingsreserve groenblauwe ontwikkeling			350.000
Onttrekking uitgaven landschapsontwikkelingsprojecten bestemmingsreserve het groenfonds			21.897
A15 uitgaven onttrekking bestemmingsreserve			12.104
Bestemmingsreserve uitgaven betaalbare woningbouw			91.000
Onttrekking uitgaven bestemmingsreserve circulaire economie			93.683
Onttrekking uitgaven bestemmingsreserve vitale dorpen en wijken			75.000
Mutaties grondexploitaties			3.609.000

Tussentijdse winstneming Nieuweling			63.458
Tussentijdse winstneming Innofase			1.059.143
Afsluiten complex werkterp de Ploen			62.153
Vrijval verliesgevende complexen VCD			357.786
Afsluiten complex Seingraaf			336.699
Totaal baten			**25.874.184**

Bedragen in €

Toelichting op de grootste afwijkingen op de incidentele lasten en baten

Lasten

Programma 1 Bestuur

Het niet uitgegeven bedrag van € 25.645 voor de implementatie van de Wet Open Overheid wordt gestort in de bestemmingsreserve Wet Open Overheid.

Er is voor een totaalbedrag van € 14.151.797 besloten om diverse bestemmingsreserves op te heffen en het bedrag toe te voegen aan de algemene reserve. Het betreft het opheffen van de bestemmingsreserve Covid-19(€ 50.080), bestemmingsreserve geblokkeerde reserves (€ 12.664.793), bestemmingsreserve vastgoed (€ 295.861), bestemmingsreserve Tozo (€ 104.299), bestemmingsreserve energietoeslagen (€ 486.000), bestemmingsreserve corona cultuurmiddelen (€ 62.296), bestemmingsreserve corona re-integratie (€ 90.000), bestemmingsreserve Scalabor (€ 14.968), bestemmingsreserve experimenten democratische vernieuwingen (€ 33.500) en er is een bedrag van € 350.000 van de bestemmingsreserve groenblauwe ontwikkelingen tussengebied Duiven/Westervoort vrijgevallen en toegevoegd aan de algemene reserve.

Programma 2 Maatschappij

In de Voorjaarsnota 2024 is besloten om € 224.000 te doteren in de bestemmingsreserve doelgroepenvervoer.

In 2024 zijn de vrijgevallen LVB gelden en de bijdrage van gemeente Arnhem van € 391.860 toegevoegd aan de bestemmingsreserve beschermd wonen.

Voor de opvang van Oekraïners gemaakte kosten is een specifieke uitkering toegekend. De uitvoeringskosten van € 2.559.083 voor de opvang en gemaakte transitiekosten worden hiermee uitgevoerd.

Programma 3 Omgeving

Dotatie aan de bestemmingsreserve Groenfonds bijdrage windpark van € 7.404

Door uitstel van de invoering van de omgevingswet zijn een flink aantal uitgaven doorgeschoven en is een bedrag van € 165.156 toegevoegd aan de bestemmingsreserve omgevingswet.

Dotatie van € 600.000 aan de voorziening verliesgevende complexen grondexploitatie Seingraaf.

Dotatie van € 24.000 aan de voorziening verliesgevende complexen grondexploitatie werkterp de Ploen.

Het afsluiten van de grondexploitatie St. Antoniusstraat Loo sluit af met een verlies van € 6.661.

De mutaties op de grondexploitatie van € 3.609.000 bestaan uit € 2.403.000 (alle mutaties grex) en € 1.581.000 tussentijdse winstneming minus de vrijval van de voorziening van € 372.000.

De ontvangst van € 3.989 van het stimuleringsfonds starterslening wordt toegevoegd aan de geblokkeerde reserve stimuleringsfonds starterslening.

Baten

Programma 1 Bestuur

In 2024 is voor uitgaven met een totaal bedrag van € 1.651.710 een onttrekking uit de algemene reserve gedaan. € 59.685 voor senior participatie medewerker, € 86.993 voor communicatie medewerker, € 19.885 voor verruiming van de openingstijden, € 41.265 voor dienstverlening, € 50.000 voor een procesbegeleider, € 30.000 voor strategisch beheersplan spelen, € 23.743 voor leerplichtambtenaar, € 23.859 voor beschutte huiskamer, € 13.000 inzet MEE, € 50.000 versterken en afstemmen toegangen, € 40.000 maatwerk leerlingen vervoer, € 7.615 projectleider blijfwijk, € 50.000 voor gezond en veilig opgroeien, € 60.000 toegang beschermd wonen, € 34.000 scalabor, € 96.000 intensivering zelfbeheer, € 66.000 jeugdconsulent, € 70.000 aanpak jeugdgroepen, € 10.000 fietsenplan, € 300.000 uitgaven woonvisie, € 25.000 uitgaven ambassade, € 31.000 economische visie, € 75.000 uitgaven buitengebied, € 170.000 uitgaven openbare woningbouw, € 60.000 kosten centrumherstel en € 158.665 bijdrage reserve omgevingswet.

De bestemmingsreserve vastgoed van € 295.861 is opgeheven en toegevoegd aan de algemene reserve.

Het afgelopen jaar is een aantal groenstroken verkocht aan inwoners. Dit zogenaamde "Snippergroen" kun je maar een keer verkopen en daarom valt deze post onder de incidentele baten. De werkelijke baten in 2024 bedragen € 45.611.

In 2024 is voor € 154.635 ontvangen op verkopen van diverse stukken grond.

Programma 2 Maatschappij

Bij vaststelling van de Voorjaarsnota 2023 is besloten om de uitgaven van € 33.000 voor een extra consulent inburgering te dekken uit de bestemmingsreserve statushouders.

De uitgaven van € 27.000 voor onderwijsachterstanden worden onttrokken aan de bestemmingsreserve onderwijsachterstandenbeleid.

Een aantal bestemmingreserves zijn opgeven en toegevoegd aan de algemene reserve. Het betreft een bedrag van totaal € 841.143. Bestemmingsreserve Covid 19 (€ 50.080), Tozo (€ 104.299), energietoeslagen (€ 486.000), corona cultuurmiddelen (€ 62.296), corona re-integratie (€ 90.000), Scalabor (€ 14.968) en democratische vernieuwingen (€ 33.500).

In 2024 is een specifieke uitkering van € 3.982.897 verleend voor de bekostiging van opvang ontheemden Oekraïners. De uitkering is bestemd voor de gemaakte kosten voor de opvang van Oekraïners.

Programma 3 Omgeving

Een bedrag van € 350.000 van de bestemmingsreserve groenblauwe ontwikkeling tussengebied Duiven/Westervoort is vrijgevallen en toegevoegd aan de algemene reserve.

De uitgaven voor landschapsontwikkelingsprojecten van € 21.897 worden gedekt uit de bestemmingsreserve het Groenfonds.

De uitgaven van € 12.104 ten behoeve van het project A15 worden onttrokken uit de reserve A15.

De personele uitgaven van € 91.000 voor woonbeleid en woonagenda worden onttrokken uit de bestemmingsreserve betaalbare woningbouw.

De uitgaven van € 93.683 voor de energietransitie worden onttrokken uit de bestemmingsreserve Circulaire Economie.

De uitgaven van € 75.000 voor de uitvoering van aanleg van het Mondriaanplein worden onttrokken uit de bestemmingsreserve vitale dorpen en wijken.

De mutaties op de grondexploitatie van € 3.609.000 bestaan uit € 2.403.000 (alle mutaties grex) en € 1.581.000 tussentijdse winstneming minus de vrijval van de voorziening van € 372.000.
In 2024 zijn er gronden verkocht op bedrijventerrein de Nieuweling. Aangezien er niet veel kosten meer verwacht worden is er tussentijdse winstneming van € 63.458 op het bedrijventerrein de Nieuweling genomen.
In 2024 zijn er gronden verkocht. Aangezien er niet veel kosten meer verwacht worden is er tussentijdse winstneming van € 1.059.143 geweest op het bedrijventerrein Innofase.

Bij het afsluiten van het complex Werkterp de Ploen is gebleken dat er een resultaat van € 62.153 positief is behaald.

Bij het afsluiten van het complex Seingraaf is gebleken dat er een positief resultaat van € 336.699 positief is behaald.

Door de tussentijdse winstnemingen is de verliesvoorziening op peil gebracht en rest er een bedrag van € 357.786 als vermindering.

Inkomsten

Inkomstenverdeling 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Gemeentefonds	45.919	47.468	48.534	48.499	- 36
Specifieke uitkeringen	11.096	7.903	10.165	13.294	3.129
Lokale heffingen	12.902	14.195	13.928	14.125	196
Bijdrage reserves	10.731	2.349	17.881	17.216	- 665
Overige inkomsten	11.319	5.387	12.609	8.613	- 3.996
Totaal	**91.967**	**77.302**	**103.117**	**101.747**	**- 1.370**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Gemeentefonds

Zie voor een uitgebreid overzicht plus analyse het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen in het Jaarverslag. Hieronder een overzicht van de uitkering uit het Gemeentefonds.

Uitkering Gemeentefonds 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Algemene Uitkering	45.919	45.341	46.187	48.499	2.312
Integratie-uitkering Voogdij 18+	0	0	0	0	0
Integratie-uitkering WSW	0	1.863	2.060	0	- 2.060

Decentralisatie-uitkeringen	0	264	288	0	- 288
Totaal	**45.919**	**47.468**	**48.534**	**48.499**	**- 36**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Specifieke Uitkeringen

In onderstaande tabel is een overzicht van alle specifieke uitkeringen van de gemeente Duiven weergegeven.

Specifieke uitkeringen 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
SPUK's	11.096	7.903	10.165	13.294	3.129
Totaal	**11.096**	**7.903**	**10.165**	**13.294**	**3.129**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Lokale heffingen

In onderstaande tabel staan de lokale heffingen uitgesplitst. Voor een analyse van de lokale heffingen wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen in het Jaarverslag.

Lokale heffingen 2024

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
OZB	6.264.290	6.404.823	6.793.107	6.842.993	49.886
Afvalstoffenheffing	2.568.808	3.066.641	3.066.641	2.981.671	- 84.970
Rioolheffing	2.406.766	2.848.737	2.392.574	2.383.472	- 9.102
Hondenbelasting	-88	0	0	0	0
Toeristenbelasting	119.968	168.833	119.968	263.232	143.264
Reclamebelasting	50.188	62.250	62.250	50.188	- 12.063
Sportaccommodaties	261.604	256.494	256.494	272.282	15.788
Lijkbezorgingsrechten	76.428	60.000	80.000	87.152	7.152
Marktgelden	1.919	2.639	2.639	1.407	- 1.232
Leges	1.152.551	1.324.944	1.154.594	1.242.126	87.532
Totaal	**12.902.434**	**14.195.361**	**13.928.267**	**14.124.522**	**196.255**

Bedragen in € , - is een nadeel, + is een voordeel)

Bijdrage reserves

Onderstaand overzicht geeft de bijdragen uit de reserves aan.

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Bijdrage reserves	10.731	2.349	17.881	17.216	- 665
Totaal	**10.731**	**2.349**	**17.881**	**17.216**	**- 665**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Er is bijna € 0,7 miljoen minder onttrokken uit de reserves dan geraamd. Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt doordat een aantal infrastructurele werken is vertraagd vanwege capaciteitsproblemen en er daardoor geen dekking vanuit de reserves nodig was. Zie voor een specificatie het overzicht van de reserves en voorzieningen en de bijbehorende toelichtingen (onderdeel balans).

Overige inkomsten

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Saldo 2024
Bijdrage voorzieningen	1.541	222	779	52	-727
Rente verstrekte leningen	938	520	1.014	681	-333
Huuropbrengsten	909	954	932	1.039	107
Beleggingen	100	108	200	200	0
Vergoedingen	637	44	44	765	721
Omzet Grondexploitatie	2.591	2.242	7.543	3.319	-4.224
Diversen	4.603	1.297	2.097	2.557	460
Totaal	**11.319**	**5.387**	**12.609**	**8.613**	**- 3.996**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Ten opzichte van de begroting na wijziging is sprake van een daling van de overige inkomsten. Dit heeft grotendeels te maken met de grondexploitatie.

Financiële positie

Reserves

Voor 2024 was een toename van de reserves voorzien van € 2.117.000. Per saldo was er echter een toename van € 1.187.000. Dit geeft verschil van -€ 930.000. De belangrijkste verschillen zijn:

Mutaties reservepositie

Mutatie	Bedrag
1. Doelgroepenvervoer	- 224.000
2. Implementatie Omgevingswet	- 129.000
3. Herinrichten Schuttersplein	- 100.000
4. Beschermd thuis	- 99.000
5. Activerend werk	- 90.000
6. A-15	- 88.000
7. Circulaire Economie	- 66.000
8. Statushouders	- 57.000
9. Goudenregenstraat 1	40.000
10. Schoolstraat 14	40.000
11. Borging participatiebeleid	- 36.000
12. Uitvoeringsprogramma participatiebeleid	- 35.000
13. Wet open overheid (WOO)	- 26.000
14. Proceskostenvergoeding WOZ	- 20.000
Overige kleine afwijkingen	- 40.000
Totaal	- 930.000

Bedragen in €

Ad 1. Deze in de Voorjaarsnota aangekondigde storting was niet goed verwerkt in de begrotingswijziging. De storting is wel conform gedaan wat een nadeel veroorzaakt.

Ad 2. Vanwege de ontvangst van aanvullende rijksgelden wordt er gestort in de reserve in plaats van onttrokken.

Ad 3. In 2024 is geen bedrag aan de reserve onttrokken ter dekking van kosten omdat de werkzaamheden zijn uitgesteld.

Ad 4. Er zijn extra gelden inzake ambulantisering ontvangen vanuit de gemeente Arnhem waardoor de storting in de reserve hoger werd.

Ad 5. In 2024 is geen bedrag aan de reserve onttrokken ter dekking van kosten omdat de werkzaamheden zijn uitgesteld.

Ad 6. Alleen het gebruikte budget is aan de reserve onttrokken.Vanwege de stikstofproblematiek lag de voortgang van het project vrijwel stil.

Ad 7. Vanwege de ontvangst van aanvullende rijksgelden wordt er minder onttrokken uit in de reserve.

Ad 8. In 2024 is geen bedrag aan de reserve onttrokken ter dekking van deze kosten omdat de werkzaamheden zijn uitgesteld.

Ad 9. Het restant van het voorbereidingskrediet vloeit terug in de reserve.

Ad 10. Het restant van het voorbereidingskrediet vloeit terug in de reserve.

Ad 11. Alleen het gebruikte budget is aan de reserve onttrokken.

Ad 12. Alleen het gebruikte budget is aan de reserve onttrokken.

Ad 13. De rijksgelden die zijn ontvangen en nog niet zijn uitgegeven worden in de reserve gestort om in 2025 de invoeringskosten te kunnen dekken.

Ad 14. Er is geen bedrag aan de reserve onttrokken omdat de kosten zich niet hebben voorgedaan.

Zie ook de toelichting bij de reserves (zie balans).

Voorzieningen

De voorzieningen zijn per saldo met ruim € 2.273.000 toegenomen. In de voorziening voor pensioenverplichtingen wethouders is een storting gedaan van € 927.000 vanwege de nieuwe berekening van de hoogte van de pensioenen. Verder werd hier de pensioenverplichting voor 2024 van € 68.000 uit betaald. In de voorziening wachtgeld wethouders is € 278.000 gestort om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Hiervan is in 2024 € 332.000 uitbetaald. De voorziening Dubieuze debiteuren is afgenomen met € 38.000 vanwege een nieuwe inschatting van de invorderbaarheid. De voorziening Dubieuze debiteuren RSD is daardoor juist met € 6.000 toegenomen. Aan de voorziening groot onderhoud algemene accommodaties is € 338.000 onttrokken voor onderhoudskosten. Verder is 622vanuit de exploitatie € 92.000 gedoteerd. De voorziening groot onderhoud sportaccommodaties werd per saldo gevoed met € 163.000. De voorziening groot onderhoud culturele accommodaties werd per saldo gevoed met € 81.000. De voorziening onderhoud wegen is per saldo toegenomen met € 1.125.000 doordat de bijdrage uit

de exploitatie hoger was dan de onderhoudskosten in 2024. Aan de voorziening Riolering artikel 44 lid 2 BBV is toegevoegd de storting over het jaar 2024 ad € 222.000. In de voorziening A15 is niets gewijzigd. Uit de voorziening voor verliesgevende complexen is € 372.000 vrijgevallen. Aan de voorziening Afgewikkelde complexen is € 7.000 onttrokken vanwege werkzaamheden en € 593.000 gestort om het saldo toereikend te maken. In de voorziening kapitaallasten afvalinzameling is niets gewijzigd. In de voorziening Groot onderhoud pand VCD is € 88.000 in gestort. Voor werkzaamheden is hier € 157.000 aan onttrokken.
Zie ook de toelichting bij de voorzieningen (zie Balans).

Conclusie

Er was voor het jaar 2024 na de Najaarsnota een negatief resultaat van € 3.506.966 verwacht. Het resultaat is € 3.956.731 beter dan was verwacht en komt uit op € 450.342 positief.

Ook in 2024 is de gemeente geconfronteerd met hoge grondstofprijzen, stijgende lonen, hoge inflatie en krapte op de arbeidsmarkt. Die zaken zijn van grote invloed op de cijfers in deze jaarrekening. Niet alleen zijn de kosten daardoor hoger dan vooraf ingeschat maar het zorgt er vooral ook voor dat een aantal investeringen vertraagd zijn. Vanwege capaciteitsproblemen bij 1Stroom en ook bij leveranciers liepen sommige investeringen vertraging op. Ook de stikstofproblematiek speelde mee in de vertraging.

In de Najaarsnota 2024 is voor de onderdelen Wmo en Jeugd uit het Sociaal Domein ingeschat dat we uit zouden kunnen komen met de bestaande budgetten. Uiteindelijk bleek dat door de groeiende vraag naar zorg en de stijgende prijzen helaas niet zo te zijn. In de afgelopen jaren zijn te weinig extra middelen ontvangen vanuit het Rijk om alle kosten te kunnen betalen. Op het onderdeel Jeugd zijn bij het opmaken van deze jaarrekening toch nog verschillende kosten nagekomen. Het ging daarbij om een dure vorm van zorg. In welke mate het Rijk ook deze kostenstijgingen gaat compenseren is op dit moment nog altijd niet duidelijk.

De gemeente neemt deel aan een aantal gemeenschappelijke regelingen. De verwachting is dat de gemeentelijke bijdrage aan deze regeling in de komende jaren gaat stijgen. Als gevolg van loon- en prijsstijgingen zijn de regelingen genoodzaakt om meer geld te vragen. Die kostenstijgingen zijn voor de gemeente een risico in de komende jaren. De kostenstijgingen gaan in een hoger tempo dan de bekostiging vanuit het Rijk binnen komt. Alle gemeenschappelijke regelingen zijn inmiddels benaderd en gevraagd om in hun begrotingen rekening te houden met de gemeentelijke situatie.

Afgelopen jaar was een goed jaar voor de grondexploitatie. Er was interesse voor bouwpercelen op de bedrijventerreinen. Er is ook een aantal m^2 verkocht. Dat alles heeft er voor gezorgd dat op Innofase een winstneming van € 1.059.000 is gerealiseerd. Op de Nieuweling kon een tussentijdse winstuitname van € 63.000 worden ingeboekt. Er zijn dit jaar 3 complexen afgesloten. Het complex Seingraaf sluit met een winst van € 337.000 en het complex Werkterp de Ploen sluit met een positief resultaat van € 62.000. Het complex Sint Antoniusstraat in Loo sloot met een winst van € 7.000. Alle lopende exploitaties zijn geactualiseerd en de resultaten zijn bijgesteld. De herziening van het complex Vitaal Centrum Duiven levert een voordeel op. Er valt € 358.000 vrij uit de voorziening Verliesgevende complexen omdat het verwachte verlies op het complex een stuk lager uitvalt. Het is nu zaak de woningbouwcomplexen op te gaan starten zodat er tegemoet kan komen aan de vraag naar woningen. In het eerste kwartaal van 2025 zijn nog geen grote verkopen gerealiseerd. Ook de risico's binnen de grondexploitatie blijven onder de aandacht. Deze zijn opnieuw geactualiseerd. Dit jaar voor de tweede keer via een Monte Carlo-analyse.

De reservepositie is in 2024 toegenomen met € 1.187.000. De verwachting was dat de reservepositie met € 2.117.000 zou afnemen. De belangrijkste oorzaak van dit verschil is dat er een aantal werkzaamheden en een aantal kredieten is uitgesteld. Daardoor vinden de

onttrekkingen aan de reserve ook pas later plaats. Het rekeningresultaat 2024 is nog niet in de bestemming verwerkt.

De stand van de Algemene Reserve ligt boven de in de begroting 2024 vastgestelde minimumgrens van € 6,8 mln. Het saldo per 31 december 2024 is € 32,1 mln. In dat saldo is nog geen rekening gehouden met het rekeningresultaat 2024. In de begroting 2025 is de minimumgrens naar boven bijgesteld (€ 7,3 mln) en bij de beoordeling voor deze jaarrekening is vastgesteld dat het gewogen risico € 5,8 mln groot is (zie paragraaf 2). In de begroting 2026 zullen deze grenzen worden bijgesteld naar aanleiding van de geactualiseerde risico's.

In aansluiting op het oordeel in de paragraaf Weerstandsvermogen zijn er belangrijke risico's en onzekerheden te melden met eventuele structurele gevolgen. Te noemen zijn in dat kader de risico's met betrekking tot het Sociaal Domein, de Grondexploitatie, de vastgoedportefeuille, de diverse gemeenschappelijke regelingen, de oorlog in de Oekraine, de ontwikkelingen rondom de importheffingen, krapte op de arbeidsmarkt, inflatiestijging en overige risico's benoemd in de betreffende paragraaf.

Inmiddels is de gemeente Duiven al enige jaren belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De eerste aangiften zijn gedaan. Die belastingplicht zorgt ervoor dat over de fiscale winsten die vanaf nu in de grondexploitatie worden gerealiseerd 25% vennootschapsbelasting moet worden betaald. Tot dusver heeft dit niet geleid tot een aanslag omdat er nog geen fiscale winst is gemaakt. Wel is inmiddels een verliessaldo opgebouwd dat in de toekomst met positieve resultaten zal worden verrekend. Een exacte inschatting van de totale belastingplicht is moeilijk te geven. In de paragraaf Weerstandsvermogen wordt met het risico van een aanslag wel rekening gehouden.

Op begrotingsbasis was voorzien dat 2024 een slecht financieel jaar zou worden. Vooral de winstnemingen in de grondexploitatie en ontvangen incidentele gelden van het Rijk (voor opvang Oekraïners en SPUK-regelingen zorgen voor een positief saldo in deze jaarrekening. Verder werkt ook het gebrek aan capaciteit op de arbeidsmarkt door in het resultaat. Hierdoor worden een aantal grote projecten vertraagd en schuiven de kosten door naar latere jaren. Andere voordelen ontstaan door te voorzichtige ramingen en niet tijdige melding van voordelen (bijvoorbeeld in de Najaarsnota). Daardoor kan in deze jaarrekening een positief resultaat worden gepresenteerd van afgerond € 450.000. Als dit bedrag in de Algemene Reserve wordt gestort dan komt het saldo nog verder boven de vastgestelde bovengrens voor 2024 uit. Daarmee zijn alle opgesomde risico's nu voldoende gedekt. Ook de weerstandsratio en de solvabiliteitsratio ontwikkelen zich positief en naderen de streefwaarden. Daarmee is de huidige financiële situatie op orde. De structurele tekorten in het Sociaal Domein in combinatie met het ambitieniveau van de gemeente en de onzekere financiering vanuit het Rijk zorgen er echter voor dat het structurele beeld in de komende jaren verontrustend is. Met het project 'Financieel gezond 2026' zorgen we ervoor dat er een sluitende begroting 2026 kunnen presenteren. In de Voorjaarsnota 2026 zal nieuw beleid alleen kunnen worden toegekend als hier oud beleid voor wordt ingeleverd. Veel van de huidige projecten worden al met incidenteel geld gedekt. Als de dekking die daar nu nog tegenover staat straks weg valt zullen deze kosten ook vanuit de exploitatie moeten worden gedekt. Ook daar zal nog een oplossing voor moeten worden gevonden.

Rechtmatigheidsverantwoording

Jaarrekening - Balans

Activa		**31-12-2023**		**31-12-2024**
VASTE ACTIVA (A)				
- Immateriële vaste activa (A1)		**811**		**1.130**
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	651		979	
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	160		151	
- Materiële vaste activa (A2)		**67.962**		**74.888**
Investeringen met een economisch nut	47.728		52.832	
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	13.169		.13.693	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.065		8.363	
- Financiële vaste activa (A3)		**3.511**		**3.199**
Kapitaalverstrekking: Deelnemingen	21		21	
Leningen aan: Verbonden partijen	454		458	
Leningen aan: Overige langlopende leningen	3.036		2.720	
Totaal vaste activa		**72.284**		**79.217**
VLOTTENDE ACTIVA (B)				
- Voorraden(B1)		**3.817**		**8.170**
- Onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.325		6.678	
-Gereed produkt en handelsgoederen	1.492		1.492	
-Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar (B2)		**25.231**		**10.557**
-Vorderingen op openbare lichamen	6.834		9.072	
-Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd	14.827		447	
-Overige vorderingen	3.570		1.038	
- Liquide middelen (B3)		**204**		**139**
-Banksaldi	192		128	
-Kassaldi	12		11	
- Overlopende activa (B4)		**3.391**		**4.646**
-de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	15		423	
-Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	3.376		4.223	
Totaal vlottende activa		**32.643**		**23.512**
Totaal activa		**104.927**		**102.729**
- Verliescompensatie Vennootschapsbelasting	3.289		2.030	

Passiva		**31-12-2023**		**31-12-2024**
VASTE PASSIVA (C)				

Passiva		**31-12-2023**		**31-12-2024**
Eigen vermogen (C1)		**41.953**		**41.216**
- Algemene reserve	18.555		32.127	
- Bestemmingsreserves	22.326		8.639	
- Gerealiseerd jaarresultaat (C2)	1.072		450	
Voorzieningen (C3)		**29.876**		**32.530**
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.595		3.984	
- Voorzieningen ter egalisering van kosten	14.100		15.142	
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven				
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	13.181		13.404	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer (C4)		**17.991**		**13.769**
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen en waarborgsommen	17.970		13.752	
- Waarborgsommen	21		17	
Totaal vaste passiva		**89.820**		**87.515**
Vlottende PASSIVA (D)				
- Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (D1)		**4.991**		**3.693**
-Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen(1Stroom)	1.221		179	
-Overige schulden	3.770		3.514	
Overlopende passiva (D4)		**10.116**		**11.521**
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren				
-Europese overheidslichamen	-		-	
-van het Rijk	4.655		5.559	
-overige Nederlandse overheidslichamen	1.183		1.188	
-verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met een uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume (D4)	4.278		4.774	
Totaal Vlottende passiva		**15.107**		**15.170**
Totaal passiva		**104.927**		**102.729**
- Gewaarborgde geldleningen voor woningen	95.000		92.000	
- Gewaarborgde geldleningen toegelaten instellingen en sportverenigingen	20.090		24.282	

Bedragen x € 1.000

Waarderingsgrondslagen
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
In 2017 is de nieuwe Nota Activerings- en afschrijvingsbeleid vastgesteld. In de Notitie materiële vaste activa van december 2017 (Commissie BBV) worden drie mogelijkheden geboden ten aanzien van hoe omgegaan dient te worden met het startmoment van afschrijven.

Voor de start van het moment van afschrijven wordt met ingang van boekjaar 2017 gekozen om af te schrijven vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/ verworven wordt.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopend vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van eenmalige schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

In de balans en de toelichting daarop kunnen afrondingsverschillen voorkomen, met een maximum van € 1.000.

Vaste activa

Immateriële vaste activa
Kosten van onderzoek en ontwikkelingen voor een bepaald actief
De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief kunnen worden geactiveerd. De kosten mogen worden geactiveerd als de plannen betreffende het actief, waarvoor de kosten worden gemaakt, al redelijk omlijnd zijn, de plannen uitvoerbaar zijn en de kosten zijn in te schatten. De kosten van onderzoek en ontwikkeling mogen maximaal vijf jaren worden geactiveerd.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden.

De bijdragen aan activa in eigendom van derden mag je activeren als deze voldoen aan bepaalde voorwaarden. Kern is dat het bij de bijdrage gaat om een investering die bijdraagt aan de publieke taak en dat de gemeente de derde partij kan verplichten daadwerkelijk te investeren. Indien de derde partij in gebreke blijft kan de gemeente de middelen terugvorderen of (mede) eigenaar

worden van de investering. De bijdrage aan de publieke taak wil ook zeggen dat er een algemeen belang mee gediend is, die in de sfeer ligt van de uitvoering van een overheidstaak, dus geen individueel belang. Na activering geld een afschrijvingstermijn van 40 jaar.

Materiële vaste activa

In erfpacht uitgegeven gronden
De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. De totale lijst van de gehanteerde afschrijvingstermijnen in jaren is op financiën aanwezig.

In grote lijnen gelden de volgende richtlijnen:

-Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

-Investeringen met een aanschafprijs onder de € 10.000, worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van het resultaat gebracht.

-De materiële vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het BBV, worden hoofdzakelijk lineair afgeschreven in een termijn die gelijk staat met de technische of economische levensduur.Alleen de activa van het Candea College voortgezet onderwijs worden annuitair afgeschreven Hierbij gelden de volgende afschrijvingstermijnen:
- 10-40 jaar: gebouwen, onderhoud en renovatie;
- 15--60 jaar: rioleringen;
- 6-10 jaar: vervoermiddelen;
- 15 jaar: technische installaties;
- 4 jaar: hardware
- 7 jaar: software;
- 10-15 jaar meubilair, inventaris en interieur
- 25 -60 jaar: grond, weg en waterbouwkundige werken;
- 25-40 jaar: openbare verlichting;
- 8-10 jaar: afval en afvalaanbiedstation
- 8-40 jaar: sportterrein
- niet: gronden en terreinen.

Vitaal Centrum Duiven
Het Vitaal Centrum Duiven wordt gewaardeerd tegen de actuele waarde.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, zijn investeringen die een economisch voordeel opleveren en waarbij de kosten gefinancierd worden via een heffing. Voorbeelden zijn riolering en afvalverwerking.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf begrotingsjaar 2017 zijn gedaan.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.
De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de betaalde verkrijgingsprijs is als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.
Bijdragen aan activa aan derden worden geactiveerd als ze individueel een bedrag van € 50.000 te boven gaan. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.
Het drempelbedrag voor schatkistbankieren lag voor de gemeente Duiven op ongeveer € 1.500.000
Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Waarderingsgrondslagen
Als waarderingsgrondslag is voor de Grondexploitaties het **toerekeningsbeginsel** gehanteerd. Dit houdt in dat baten en lasten alsmede risico's, die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden verwerkt in de jaarrekening van het begrotingsjaar. Voor **verliezen** wordt een **voorziening** getroffen op het moment dat deze bekend zijn en **winsten** worden verwerkt zodra een complex geheel **gerealiseerd** is. Inmiddels is het BBV op dit punt aangepast en moeten tussentijdse winsten in de grondexploitatie volgens de "percentage of completion-methode" worden bepaald.

Onderhanden werk is opgenomen tegen vervaardigingskosten inclusief de bijgeschreven rente en indirecte kosten. De overige balansposten zijn opgenomen voor de nominale waarde. De nominale waarde is voor de verantwoording in de rekening van baten en lasten als grondslag gehanteerd.

De in de toelichting op de balans per complex (voor in exploitatie zijnde complexen) vermelde nog te realiseren opbrengsten en nog uit te geven bedragen zijn ontleend aan de nacalculaties en kostprijsberekeningen.

De bepaling van verwachte resultaten geschiedt op basis van de **"contante-waarde methodiek".**

De opbrengsten voortvloeiende uit de reeds gesloten koopovereenkomsten voor woningbouw, die per 31 december nog niet notarieel waren verleden, worden in de jaarrekening opgenomen evenals de verplichtingen voortvloeiende uit reeds gegunde aannemingsovereenkomsten.

Voorraden
De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, verkrijgingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarden. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statistisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatie voorziening stoelt op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voor de waarde bepaling van de voorziening pensioenen wethouders wordt de sterftetabel GBM 17-22 gehanteerd. Daarnaast wordt er gerekend voor 31-12-2024 met een rekenrente van 2,325%.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Toelichting op de balans

Activa

A: Vaste Activa

A1: Immateriële vaste activa

Het totaal in de balans voor deze activa kan als volgt worden onderscheiden:

Omschrijving	31-12-2023	Inv.	Desinv.	Bijdragen van denden	Afschr.	31-12-2024
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	651	626	260	0	38	979
Bijdrage aan activa eigendom van derden	160	0	0	0	9	151
Totaal	**811**	**626**	**260**	**0**	**9**	**1.130**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief: In totaal is er per € 626.000 geïnvesteerd in de voorbereiding op een aantal toekomstige grondexploitaties. (Centerpoort-Noord, Centerpoort II, Graafstaete, Schoolstraat 14 en de Goudenregenstraat en gebiedsvisie Biezenkampen)

A2: Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Inv.	Desinv.	Afschr.	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2024
1. Investeringen met een economisch nut	47.970	6.900	275	1.720	43	52.832
2. Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.	12.915	1.249	0	397	74	13.693
3. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.077	2.098	0	324	488	8.363
Totaal materiële vaste activa	**67.961**	10.247	275	2.441	605	**74.888**

Bedragen x € 1.000

1. Investeringen met een economisch nut

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Inv.	Desinv.	Afschr.	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2024
Gronden en terreinen	13.581	0	275	0	0	**13.306**
Bedrijfsgebouwen	28.451	6.487	0	1.101	40	**33.797**
Vervoermiddelen	74	0	0	44	0	**30**
Machines, apparaten en installaties	2.011	66	0	174	0	**1.903**
Overige materiële vaste activa	3.853	347	0	401	3	**3.796**
Totaal op de balans	**47.970**	**6.900**	**275**	**1.720**	**43**	**52.832**

Bedragen x € 1.000

De gemeente Duiven heeft gronden in erfpacht uitgegeven.

2: Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Inv.	Desinv.	Afschr.	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2024
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	**12.915**	1.249	0	397	74	**13.693**

Bedragen x € 1.000

3: Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Inv.	Desinv.	Afschr.	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2024
Grond weg en waterbouwkundige werken	5.787	1.628	0	256	468	**6.691**
Machines en installaties	144	227	0	12	0	**359**
Overige materiële vaste activa	1.146	243	0	56	20	**1.313**
Totaal	**7.077**	**2.098**	**0**	**324**	**488**	**8.363**

Bedragen x € 1.000

A3: Financiële vaste activa

Het totaal van deze activa kan als volgt worden onderscheiden:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Inv.	Afl.	Boekwaarde 31-12-2024
Deelnemingen	21			21
Leningen overige verbonden partijen	454	4		458
Overige langlopende leningen	3.036		316	2.720
Totaal	**3.511**	**4**	**316**	**3.199**

Bedragen x € 1.000

B: Vlottende Activa

B1: Voorraden (Bedragen x € 1.000)

Onderhandenwerk , waaronder bouwgronden in exploitatie

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2024
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.325	6.678
Totaal	**2.325**	**6.678**

Voorraad bouwgronden in exploitatie (Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	31-12-2023	Mutatie lasten	Mutatie baten	Winst 2024	31-12-2024	Voorziening	31-12-2024
Werkterp de Ploen	-226	164	0	62	0	0	0
Graafstaete 2	0	718[1]	0	0	718	0	718
St. Antoniusstraat 8-10 Loo	17	3	-17	-3	0	0	0

Vitaal Centrum Duiven	4.857	626	0	0	5.484	-4.245	1.238
Bedrijventerrein Nieuweling	1.016	148	6	63	1.222	0	1.222
Bedrijventerrein InnoFase	2.383	60	2	1.059	3.500	0	3.500
Bedrijventerrein Seingraaf	-1.107	838	68	337	0	0	0
Totaal	**6.942**	**2.558**	**94**	**1.518**	**10.924**	**-4.245**	**6.678**

1 Voor de in 2024 geopende GREX Graafstaete 2 is het geactiveerde voorbereidingskrediet van circa € 275.000 (voorheen geboekt als immaterieel vast actief) overgeboekt naar de post "Voorraad bouwgronden in exploitatie". Ook voor de locatie Engsestraat, die nog niet in exploitatie was genomen, is een bedrag van circa € 275.000 op dezelfde wijze verwerkt.

Voorzieningen (Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	31-12-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2024
St. Antoniusstraat 8-10 Loo	-14	0	14	0
Vitaal Centrum Duiven	-4.603	0	358	-4.245
Totaal	**-4.617**	**0**	**372**	**-4.245**

Toelichting
Het verloop van de boekwaarde wordt per complex bijgehouden en gespecificeerd in de GrexManager. Deze boekwaarde is in feite een tussenstand van het complex. Bij de rentetoerekening 2024 is een rentevoet van 0,0% gehanteerd. Pas bij afsluiting van een complex kan worden opgemaakt wat het resultaat is geweest. In bovenstaande boekwaardes is wel een aantal resultaten verwerkt. De voorziening Verliesgevende complexen is in bovenstaand overzicht al in mindering gebracht op de boekwaarde van de betreffende complexen zodat de juiste balanswaarde is weergegeven.

Tabel resultaten in exploitatie genomen complexen

			Nominaal		- = voordelig	+ = nadelig
	einddatum	Boekwaarde [1]	Nog te realiseren		Resultaat 01-01-2025	
	exploitatie					
Complex		31-12-2024	Kosten	Opbrengsten	Eindwaarde	Contante waarde(2024)
Woningbouw						
Vitaal Centrum Duiven	31-12-2026	€ 5.483.538	€ 2.702.600	€ 3.905.474	-€ 4.245.053	-€ 4.171.746
subtotaal		*€ 5.483.538*	*€ 2.702.600*	*€ 3.905.474*	*-€ 4.245.053*	*-€ 4.171.746*
Bedrijventerreinen						
De Nieuweling	31-12-2026	€ 1.158.084	€ 222.869	€ 1.981.055	€ 582.173	€ 548.595
InnoFase	31-12-2025	€ 2.441.153	€ 538.968	€ 9.557.491	€ 6.564.279	€ 6.435.567
Graafstaete 2	31-12-2031	€ 718.140	€ 3.343.041	€ 5.866.740	€ 1.686.961	€ 1.468.601
subtotaal		*€ 4.317.377*	*€ 4.104.878*	*€ 17.405.286*	*€ 8.833.413*	*€ 8.452.764*
Totaal		**€ 9.800.915**	**€ 6.807.478**	**€ 21.310.760**	**€ 4.588.361**	**€ 4.281.018**

1 Excl. Tussentijdse winstneming

Bovenstaande tabel is overgenomen uit de paragraaf Grondbeleid. Hierin word aangegeven wat er nog op de complexen is te verwachten. In de laatste twee kolommen is ook de in de resterende looptijd meegerekende rentelast verwerkt.

Gereed product en handelsgoederen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2024
Gereedprodukt en handelsgoederen	1.492	1.492
Totaal	**1.492**	**1.492**

Bedragen x € 1.000

In 2023 zijn is de begane grond van het VCD overgeheveld naar de post handelsgoederen. In 2024 geen mutaties.

B2: Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Uitzettingen

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2024
Uitzettingen	25.231	10.557
Totaal	**25.231**	**10.557**

Bedragen x € 1.000

Toelichtingen
De uitzettingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Voor (eventuele) dubieuze debiteuren is een voorziening getroffen. Vanaf 2016 is het schatkistbankieren ingevoerd.

Uitzettingen

Omschrijving	Bedrag
Vordering op openbare lichamen	9.072
Uitzettingen in de schatkist	447

Overige Vorderingen	1.038
Totaal	**10.557**

Bedragen in € 1.000

Schatkistbankieren

Omschrijving	**31-12-2023**	**31-12-2024**
Saldo bij de schatkist	14.827	447
Totaal	**14.827**	**447**

Bedragen x € 1.000

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen * € 1.000)

1 Drempelbedrag		Q1	Q2	Q3	Q4
2	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	288	254	244	293
3a=1>2	Ruimte onder het drempelbedrag	1.259	1.293	1.303	1.254
3b=2>1	Overschrijding van het drempelbedrag				

Berekening drempelbedrag

4	Begrotingstotaal verslagjaar	77.371
4b	Deel van de begroting dat kleiner is dan 500 miljoen	77.371
4c	Deel van de begroting boven de 500 miljoen	
	Drempelbedrag 0,02% van de begroting met een minimum bedrag van € 1.000	**1.547**

B3: Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen

Omschrijving	**31-12-2023**	**31-12-2024**
Banken	192	128
Kas	12	11
Totaal	**204**	**139**

Bedragen x € 1.000

Banken saldo op 31-12-2024

BNG 285109472	416.329
BNG 285002147	-314.808
BNG 285154354	26.549
Totaal saldo banken	**128.070**

Bedragen in €

B4: Overlopende activa

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2024
a. de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	15.	423
b.overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	3.376	4.223
Totaal	**3.391**	**4.646**

Bedragen x € 1.000.

a. Overlopende activa a. van Europese en Nederlandse overheidslichamen

Omschrijving	31-12-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2024
Toeslagenproblematiek	4			4
Sweco Quickscan flexwoningen	11		11	0
Provincie Gelderland toekomstscenario,s		16		16
Provincie Gelderland gebiedsaanpak leegstand		160		160
Ministerie Asiel en Migratie taanv. transitiekosten		26		26
Ministerie Asiel en Migratie POO/GOO		217		217
Totaal	**15**	**419**	**11**	**423**

Bedragen in € 1.000

B.Vooruit betaalde bedragen in 2024

Circulus	688
Aandelen Circulis aan Nysingh	476
Vervoersorgaan Regio Arnhem	77
Diverse vooruit betaalde bedragen	1.768
Nog te ontvangen belastingen	1.304
Totaal saldo	**4.223**

Bedragen in €1.000

Passiva

C: Vaste passiva

C1: Reserves

	Eindstand 31-12-2023	Dotaties	Onttrekkingen	Eindstand 31-12-2024
Algemene Reserve	**18.554.720**	**15.224.075**	**1.651.710**	**32.127.085**
Bestemmingsreserves:				
Bestemmingsreserve Vastgoed	295.861		295.861	0
Covid-19	50.080		50.080	0
Wet Open Overheid	69.933	25.645		95.578
Nieuwe Wet Inburgering	73.300			73.300
Uitvoeringskosten Tozo	104.299		104.299	0
Doelgroepen vervoer	255.800	224.000		479.800
Onderwijsachterstandenbeleid	77.000		27.000	50.000
Groeneblauwe ontwikkelingen in tussengebied Duiven/Westervoort	750.000		350.000	400.000
Energietoeslagen	486.000		486.000	0
Parkmanagement	110.000			110.000
Beschermd wonen	766.515	391.860		1.158.375
Corona Cultuurmiddelen	62.296		62.296	0
Corona re-integratie	90.000		90.000	0
Scalabor	14.968		14.968	0
Statushouders	173.151		33.000	140.151
Experimenten Democratische Vernieuwingen	33.500		33.500	00
Gevolgen grondwaterverontreiniging	281.124			281.124
Het Groenfonds	94.091	7.404.	21.897	79.598
Ontwikkeling A15	983.267		12.104	971.163
Fonds bovenwijkse voorzieningen	1.495.388			1.495.388
Betaalbare woningbouw	1.760.972		91.000	1.669.972
Implementatie Omgevingswet	453.797	165.156	-	618.953
Circulaire economie	681.918		93.683	588.235
Vitale dorpen en wijken	394.803		75.000	319.803
Totaal bestemmingsreserves	**9.558.063**	**814.65**	**1.840.688**	**8.531.439**
Geblokkeerde reserves:				
Stimuleringsfonds	103.673	3.898		107.571
Geblokkeerde deel Algemene Reserve	12.664.793		12.664.793	0
Totaal geblokkeerde reserves	**12.768.466**	3.898	**12.664.793**	**107.571**
Totaal reserves	**40.881.249**	**16.042.038**	**16.157.191**	**40.766.095**

Bedragen in €

Toelichting
In de toelichting staat per reserve het doel, de rente, een analyse tussen de werkelijke en begrote stand en de besteding na 2024 weergegeven. Aan alle mutaties op reserves liggen raadsbesluiten ten grondslag. De financiële toelichting bestaat uit de werkelijke beginstand per 1 januari 2024 de onttrekkingen en stortingen in 2024 en de eindstand van de reserve per 31 december 2024. In de beginstand van de Algemene Reserve is het rekening saldo van € 1.072.278 van 2023 nog niet meegenomen. Dit bedrag is in 2024 aan de Algemene Reserve toegevoegd.

Algemene Reserve

Beheerder: Team Financiën

Doel
De Algemene Reserve dient als weerstandsvermogen van de gemeente. De risico's worden jaarlijks bij de begroting gekwantificeerd. Wijken de onder- en bovengrens op grond van deze kwantificering structureel af, dan zullen de onder- en bovengrens worden aangepast.
In de begroting 2024 is de ondergrens bepaald op € 6,8 en de bovengrens op € 9,4 mln. De beginstand 2025 is exclusief het saldo van 2024 € 32.127.085.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	18.554.720
*Onttrekkingen 2024 **		
Senior participatie medewerker	€	59.685
Communicatie medewerker	€	86.993
Verruiming openingstijden	€	19.885
FTE dienstverlening	€	41.265
Procesbegeleider	€	50.000
Strategisch beheersplan spelen	€	30.000
Leerplichtambtenaren	€	23.743
Beschutte huiskamer	€	23.859
Inzet MEE	€	13.000
Versterken en afstemmen toegangen	€	50.000
Amendement maatwerk leerlingen vervoer	€	40.000
Projectleider blijfwijk	€	7.615
Gezond en veilig opgroeien	€	50.000
Toegang beschermd wonen	€	60.000
Scalabor	€	34.000
Intensivering zelfbeheer	€	96.000
Jeugdconsulent	€	66.000
Aanpak jeugdgroepen	€	70.000
Fietsenplan via st. leergeld	€	10.000
Uitgaven woonvisie	€	300.000
Uitgaven Ambassade	€	25.000
Eco. visie	€	31.000
Uitgaven buitengebied	€	75.000
Uitgaven openbaar Woningbouw	€	170.000
Kosten Centrumherstel	€	60.000
Bijdrage reserve omgevingswet	€	158.664
*Stortingen 2024 **		
Resultaat 2023	€	1.072.278
Opheffen reserve Covid-19	€	50.080
Opheffen reserve energie toeslagen	€	486.000
Opheffen reserve corona cultuurmiddelen	€	62.296
Opheffen reserve TOZO	€	104.299
Opheffen geblokkeerde reserves	€	12.664.793
Opheffen reserve vastgoed	€	295.861
Vrijval reserve tussengebied Duiven/Westervoort	€	350.000
Opheffen reserve Scalabor	€	14.968
Opheffen reserve Corona re-ntegratie	€	90.000
Opheffen reserve burgerbegroting	€	33.500
Stand per 31-12-2024	**€**	**32.127.085**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	28.594.531

* Alle stortingen in en onttrekkingen aan bestemmingsreserves en de algemene reserve zijn uitsluitend ontleend aan beslissingen van de raad.
Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024

In het geraamde saldo zijn de positieve saldo's uit de voor- en najaarsnota reeds verwerkt.

Besteding na 2024
De Algemene Reserve zal in de komende jaren vooral gebruikt worden om de exploitatietekorten op te vangen.

Bestemmingsreserves programma Bestuur

Bestemmingsreserve "Vastgoed"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ordening

Doel
Deze reserve is gevormd om nadelige resultaten op de exploitatie van het gebouw in het Vitaal Centrum te kunnen opvangen. De reserve wordt gevoed met positieve resultaten die zich voordoen in de exploitatie.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	295.861
Onttrekkingen 2024	€	295.861
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	0

Opheffen reserve
De reserve is in het boekjaar 2024 geheel afgeboekt ten laste van de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve "Covid-19"
Beheerder: Financiën en Belastingen

Doel
Deze reserve is gevormd met geld ontvangen voor Covid-19 maatregelen. Bij de vaststelling van het resultaat 2020 is van het saldo van de ontvangen en betaalde gelden vanwege Covid-19 een bestemmingsreserve gevormd. De reserve kan worden besteed voor nog te betalen kosten voor Covid-19.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	50.080
Onttrekkingen 2024:	€	50.080
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	0
Geraamde stand per 31-12-2024	€	0

Opheffen reserve
De reserve is in het boekjaar 2024 geheel afgeboekt ten laste van de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve Wet Open Overheid"
Beheerder: Financiën en Belastingen

Doel
Deze reserve is gevormd met geld ontvangen van het rijk voor implementatie van de Wet Open Overheid (WOO). Bij de vaststelling van de Najaarsnota 2022 is besloten om een bestemmingsreserve gevormd. De reserve kan worden besteed voor implementatie van de wet.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	69.933
Onttrekkingen 2024	€	0
Stortingen 2024:	€	25.645
Stand per 31-12-2024	**€**	95.578
Geraamde stand per 31-12-2024	€	n.v.t.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024

Overtollige middelen door niet gemaakte kosten voor de implementatie van de Wet Open Overheid zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Besteding na 2024
Bedrag nog te besteden aan implementatie van de Wet Open Overheid.

Bestemmingsreserves programma Maatschappij

Bestemmingsreserve "Nieuwe Wet Inburgering"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld ter dekking van de kosten voor de invoering/ implementatie van de Nieuwe Wet Inburgering.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	**€**	**73.300**
Onttrekkingen 2024	€	0
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**73.300**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	73.300

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Er zijn geen kosten gemaakt in het huidige boekjaar.

Besteding na 2024
Ter dekking van de uitgaven voor de invoering van de Nieuwe Wet Inburgering.

Bestemmingsreserve "Statushouders"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Er is extra geld ontvangen van het Rijk voor de zogeheten Statushouders. Deze gelden zijn nog niet uitgegeven en in deze reserve gestort zodat ze in de komende jaren ook aan de Statushouders besteed kunnen worden.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	**€**	**173.151**
Onttrekkingen 2024:	€	33.000
Stortingen 2024	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**140.151**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	140.151

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Bij het opmaken van de begroting was geen rekening gehouden met de onttrekking ter dekking van formatiekosten.

Besteding na 2024
Deze reserve dient ter dekking voor de uitgaven voor Statushouders.

Bestemmingsreserve " Beschermd wonen"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
In het kader van het bestuurlijk akkoord beschermd wonen stelt de gemeente Arnhem voor 2021 extra geld beschikbaar voor de regiogemeenten zodat gemeenten activiteiten kunnen starten om zich voor te bereiden op de ambulantisering.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	**€**	**766.515**
Onttrekkingen 2024	€	
Stortingen 2024:	€	391.860
Stand per 31-12-2024	**€**	**1.158.375**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	1.158.375

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Met het vaststellen van de Najaarsnota 2023 is besloten om de reserve ambulantiseringsgelden om te vormen tot beschermd wonen. In 2024 zijn aan deze reserve de vrijgevallen LVB gelden en de bijdrage van de gemeente Arnhem voor beschermd wonen toegevoegd.

Besteding na 2024
Deze reserve is ter dekking voor de uitgaven voor beschermd wonen.

Bestemmingsreserve "Corona cultuurmiddelen"

Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Om culturele instellingen die nog nasleep hebben van corona, te kunnen ondersteunen in de exploitatie of in het ontwikkelen van activiteiten.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	**€**	**62.296**
Onttrekkingen 2024	€	62.296
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	0

Opheffen reserve
De reserve is in het boekjaar 2024 geheel afgeboekt ten laste van de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve "Corona re-integratie"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Gevormd om de achterstand op het project activerend werk een boost te geven en extra inzet om het in te halen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	**€**	**90.000**
Onttrekkingen 2024:	€	90.000
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	0

Opheffen reserve
De reserve is in het boekjaar 2024 geheel afgeboekt ten laste van de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve "Uitvoeringskosten TOZO"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Gevormd om dekking voor kosten met betrekking tot verantwoording en mogelijke terugbetalingen van de steungelden.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	**€**	**104.299**
Onttrekkingen 2024:	€	104.299
Stortingen 2024	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	0

Opheffen reserve
De reserve is in het boekjaar 2024 geheel afgeboekt ten laste van de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve "Scalabor"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Gevormd om tekorten die zouden ontstaan vanwege de corona problematiek te dekken bij Scalabor.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	**€**	**14.968**
Onttrekkingen 2024	€	14.968
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	0

Opheffen reserve
De reserve is in het boekjaar 2024 geheel afgeboekt ten laste van de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve "Experimenten Democratische Vernieuwingen"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Onze inwoners in de gelegenheid te stellen om te participeren bij experimenten rondom (lokale) democratische vernieuwingen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	**€**	**33.500**
Onttrekkingen 2024	€	33.500
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	0

Opheffen reserve
De reserve is in het boekjaar 2024 geheel afgeboekt ten laste van de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve "Onderwijsachterstandenbeleid"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
De reserve is gevormd om gelden beschikbaar te houden ter bestrijding van de onderwijsachterstand.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	**€**	**77.000**
Onttrekkingen 2024	€	27.000
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**50.000**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	50.000

Besteding na 2024
De reserve zal volgens planning over 2025 en 2026 geheel benut worden ter bestrijding van de aanwezige onderwijsachterstanden.

Bestemmingsreserve "Doelgroepenvervoer"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Gevormd om tekorten die zouden ontstaan vanwege de corona problematiek te dekken bij Scalabor.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	**€**	**255.800**
Onttrekkingen 2024	€	0
Stortingen 2024:	€	224.000
Stand per 31-12-2024	**€**	**479.800**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	479.800

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Geen uitgaven in 2024.

Besteding na 2024
Deze reserve is ter dekking voor toekomstige kosten zoals zero-emissie en stijgingen in brandstof- en loonkosten.

Bestemmingsreserve "energietoeslagen"

Beheerder: Team Sociaal Domein

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	**€**	**486.000**
Onttrekkingen 2024	€	486.000
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	0

Opheffen reserve
De reserve is in het boekjaar 2024 geheel afgeboekt ten laste van de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserves Omgeving

Bestemmingsreserve "Gevolgen grondwaterverontreiniging Nieuwgraaf"

Beheerder: Team Realisatie en beheer

Doel
Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de extra kosten in de toekomst bij de toepassing van bronbemaling bij werkzaamheden binnen het plangebied Nieuwgraaf en die direct te relateren zijn aan de in het eerste watervoerend pakket aanwezige verontreiniging afkomstig van stortplaats Westervoort en/of de wasserij op de locatie Nieuwgraaf 19 te Duiven.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	281.124
Onttrekkingen 2024:	€	0
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**281.124**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	281.124

Deze bestemmingsreserve is in 2003 ontstaan door samenvoeging van de reserves “Vuilstort Westervoort” (gevormd uit een ontvangen afkoopsom) en “Wasserij Nieuwgraaf 19”. Deze reserve is een verplichting uit hoofde van de tussen de Staat der Nederlanden, de Provincie Gelderland, Putman BV en de gemeenten Westervoort en Duiven gesloten overeenkomst inzake deze grondwaterverontreiniging.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
N.v.t.

Besteding na 2024
Aanwending van de reserve vindt naar behoefte plaats bij uitvoering van werken (o.a. riool vervangen, bouwrijp maken enz.).

Bestemmingsreserve "Het Groenfonds"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Het Groenfonds is in 2002 in het leven geroepen ter financiering van projecten die een relatie hebben met natuur, landschap en milieu. De bestemmingsreserve is vanaf toen gevoed vanuit de Grondexploitatie, de opbrengst verkoop aandelen Bouwfonds, grondverkoop in Centerpoort-Zuid en bijdragen van Rijk en Provincie Gelderland.
Daarnaast is er in 2009 een bedrag van € 300.000 van de Nederlandse Gasunie ontvangen ten behoeve van natuurcompenserende maatregelen in de nabijheid van het tracé Angerlo-Beuningen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	94.091
Onttrekkingen 2024:		
Landschapsontwikkeling	€	21.897
Stortingen 2024		
Bijdrage windpark	€	7.404
Stand per 31-12-2024	**€**	**79.598**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	79.598

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Er is uitvoering gegeven aan erfbeplantingsprojecten waarvoor ook subsidie is ontvangen.

Besteding na 2024
De resterende gelden worden conform raadsbesluit besteed aan het uitvoeren van projecten voortvloeiend uit het Uitvoeringsprogramma Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Afhankelijk van de projectkansen die zich voordoen zal het bijbehorende bedrag worden onttrokken aan deze reserve en middels rapportage worden verantwoord aan de raad. De hoogte van het bedrag is jaarlijks fluctuerend en afhankelijk van de financiële projectgrootte en kansen ten aanzien van cofinanciering. Daarnaast zijn er nog de vaste uitgaven voor vrijwilligersorganisaties en het lopende project ‘gronden voor natuur’.

Bestemmingsreserve "Ontwikkeling A15"
Beheerder: Team Projectenbureau

Doel
Reserve is gevormd ter egalisatie van de kosten om proactief en constructief te kunnen participeren in de processen rondom het project ViA15. Hieronder vallen ook uitgaven voor (inpassings-) maatregelen ten gunste van bewoners. Het meerdere of mindere in de begroting opgenomen bedrag wordt dan wel toegevoegd of onttrokken aan deze reserve

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	983.266
Onttrekkingen 2024:		
saldo exploitatie 2024	€	12.104
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	971.162
Geraamde stand per 31-12-2024	€	971.162

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Het werkelijke beginsaldo was hoger en de werkelijke onttrekking lager. Dit alles in verband met het uitstellen van de werkzaamheden.

Besteding na 2024
Het saldo van deze reserve wordt aangewend om in de resterende jaren extra kosten voor extern advies en ondersteuning te kunnen dekken.

Bestemmingsreserve “Fonds bovenwijkse voorzieningen”
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Met de inwerkingtreding van de nieuwe Grondexploitatiewet per 1 juli 2008 ontstond de mogelijkheid in de individuele grondexploitaties een kostencomponent “Bovenwijkse voorzieningen” op te nemen. Bij het administratief afsluiten van een complex werd de bijdrage gestort in deze bestemmingsreserve.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	1.495.388
Onttrekkingen 2024:		0
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**1.495.388**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	1.495.388

Het betrof een dekkingsmiddel in de aanlegkosten van voorzieningen die een functie hebben voor meerdere exploitatiegebieden. In beginsel worden individuele grondexploitaties belast met een afdracht van € 5 per m^2 uitgeefbaar terrein.

Besteding na 2024
De reserve zal worden ingezet voor aanleg van voorzieningen binnen diverse projecten.

Bestemmingsreserve "Betaalbare woningbouw"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Aanvullend dekkingsmiddel voor het realiseren van projecten en activiteiten die voortkomen uit of bijdragen aan het woonbeleid en de woonagenda; in het bijzonder (of primair) het huisvesten van doelgroepen die aangewezen zijn op betaalbare (huur-) woningvoorraad.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	1.760.972
Onttrekkingen 2024:		
Personeelskosten		91.000
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**1.669.972**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	1.669.407

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
De onttrekking voor het project gebiedsgerichte aanpak Rijksweg zal in 2024 plaats vinden.

Besteding na 2024
Op basis van inhoudelijke plannen, activiteiten of initiatieven, die concreet bijdragen aan de woonagenda en waarbij aanvullende ("slimme") middelen gewenst zijn en voor zover de middelen reiken. Bij raadsbesluit van 8 mei 2017 is het college bevoegd deze middelen in te zetten voor de uitvoering van de woonagenda.

Bestemmingsreserve "Implementatie Omgevingswet"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Aanvullend dekkingsmiddel voor de implementatie van de Omgevingswet. Voor de uitgestelde ingangsdatum en doorontwikkeling de komende 3 jaar die daarop volgt is een aanvullende raming opgesteld voor benodigde inhuur ter ondersteuning en compensatie van reguliere taken, het beheer en doorontwikkelen van het DSO, verdere doorontwikkeling van het Omgevingsplan en Omgevingsvergunning en het komen tot toepasbare regels eigen verordeningen en benodigde middelen voor communicatie en participatie.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	453.797
Onttrekkingen 2024:		
Kosten implementatie	€	0
Stortingen 2024:	€	165.156
Stand per 31-12-2024	**€**	**618.953**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	618.953

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Door uitstel van de invoering van de omgevingswet zijn een flink aantal kosten doorgeschoven en is het aandeel uit de meicirculaire toegevoegd aan de reserve.

Besteding na 2024
Voor de uitgestelde ingangsdatum en doorontwikkeling de komende 3 jaar die daarop volgt is een aanvullende raming opgesteld voor benodigde inhuur ter ondersteuning en compensatie van reguliere teken, het beheer en doorontwikkelen van het DSO, verdere doorontwikkeling van het Omgevingsplan en Omgevingsvergunning en het komen tot toepasbare regels eigen verordeningen en benodigde middelen voor communicatie en participatie.

Bestemmingsreserve "Circulaire economie"
Beheerder: Team Projectenbureau

Doel
Deze reserve is gevormd naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2019. Het bedrag wordt ingezet om de benodigde middelen voor de Energietransitie en de vastgestelde ambitie hiervan te bekostigen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	681.918
Onttrekkingen 2024:		
Dekking uitgaven	€	93.683
Circulaire economie		
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	588.235
Geraamde stand per 31-12-2024	€	588.235

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
De jaarlijkse uitgaven die worden geboekt op Circulaire economie worden gedekt uit deze reserve. Totdat de reserve is uitgeput kan deze worden ingezet voor de verschillende activiteiten en inspanningen op het gebied van duurzaamheid en dergelijke. In de opstartfase waren de uitgaven nog veel lager dan de ramingen. Nu de verschillende projecten vorm beginnen te krijgen worden de jaarlijkse onttrekkingen hoger.

Besteding na 2024

Het budget wordt ingezet voor de tijdelijk inhuur van personeel, inkoop van niche-kennis en ter uitvoering van diverse projecten.

Bestemmingsreserve "Vitale Dorpen en Wijken"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Het behouden en versterken van een aantrekkelijke en duurzame leef-, woon- en werkomgeving in dorpen en wijken
Zoals aangegeven in de Voorjaarsnota 2019 is deze reserve gevormd om de kosten te dekken voor het faciliteren en uitvoeren van de reeds opgestarte samenwerkingsprocessen en van nieuwe initiatieven/samenwerkingsprocessen met andere wijken- en/of buurten.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	394.803
Onttrekkingen 2024:	€	75.000
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**319.803**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	319.803

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
De uitvoering van aanleg van het Mondriaanplein is uitgevoerd en deels ten laste van deze reserve gebracht.

Besteding na 2024
Op dit moment is de hoogte van de uitgaven die voor het vervolg van de processen en de uitvoering nodig zijn nog niet bekend.

Bestemmingsreserve Parkmanagement
Beheerder: Team Ruimtelijke ontwikkeling

Doel
Deze reserve is gevormd bij vaststelling van het jaarrekening resultaat 2022 met als doel om het parkmanagementorganisatie op te starten en de daarmee gepaard gaande activiteiten.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	110.000
Onttrekkingen 2024:	€	0
Stortingen 2024:		0
Stand per 31-12-2024	**€**	**110.000**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	110.000

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Er zijn geen stortingen of ontrekkingen geweest in het huidige boekjaar.

Besteding na 2024
UItvoeren van activiteiten die in het teken staan van duurzaamheid,verbetering, kostenbeheersing en gemak voor ondernemers en arbeid. Dit om te zorgen voor een samenwerking tussen werkgevers en gemeente voor een gezond economisch, werk- en leefklimaat.

Bestemmingsreserve "Groenblauwe ontwikkeling tussengebied Duiven/Westervoort"
Beheerder: Team Ruimtelijke ontwikkeling

Doel
Deze reserve is gevormd bij de Voorjaarsnota 2023 met als doel het realiseren van een groen blauw raamwerk in het tussengebied Duiven en Westervoort

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	750.000
Onttrekkingen 2024:	€	350.000
Stortingen 2024:	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	**400.000**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	400.000

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2023
Er is een deel van de reserve vrijgevallen ten laste van de algemene reserve.

Besteding na 2024
In 2023 heeft de raad ingestemd met de Startnotitie Tussengebied Duiven-Westervoort. Op grond hiervan loopt een gebiedsproces, gericht op een natuurinclusieve ontwikkeling met opgaven voor landbouw, sport, recreatie en kleinschalige woningbouw. In het bijzonder wordt de realisatie van een groenblauw raamwerk in het gebied beoogd. Hiervoor is bij de Voorjaarsnota een startbudget in de vorm van deze bestemmingsreserve toegekend.

Medio 2024 vindt nadere besluitvorming plaats over het eerste resultaat van het lopende gebiedsproces, een ‘koersdocument’. Daarin worden de kaders voor de verdere ontwikkelrichting bepaald. En daarbij komt ook een mogelijke eerste besteding van de bestemmingsreserve voor groenblauwe ontwikkelingen aan de orde.

Geblokkeerde reserves

Bestemmingsreserve "Stimuleringsfonds" (geblokkeerd)
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
In 2000 is besloten vanuit de opbrengst aandelenverkoop Avira/Bouwfonds een bedrag van € 226.890 te storten in Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Vanuit dit fonds kan de gemeente subsidies verstrekken in de vorm van “zachte leningen”.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	103.673
Onttrekkingen 2024	€	
Stortingen 2024		
Rente SVN starters leningen 2024	€	3.898
Stand per 31-12-2024	**€**	**107.571**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	103.673

De zachte leningen kunnen alleen verstrekt worden aan volkshuisvestelijke projecten. Rente en aflossing vloeien terug in het fonds en kunnen weer voor andere projecten op dit terrein worden ingezet. De bestemmingsreserve wordt door derden beheerd en is derhalve een geblokkeerde reserve. De raad heeft in 2008 besloten om de beschikbare reserve volledig te bestemmen voor dekking van de "VROM startersregeling 2008".

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
De ontvangen rente over 2024 ad € 3.898 was in 2024 niet begroot.

Besteding na 2024
In totaal staan er eind 2024 nog 2 startersleningen open voor een bedrag van € 40.318

Bestemmingsreserve "Geblokkeerde reserve" (geblokkeerd)
Beheerder: Team Financiën

Doel
Met deze reserve is voor een deel voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente. Daarnaast vormt de reserve een extra buffer.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Niet van toepassing.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	12.664.793
Onttrekkingen 2023:	€	0
Vrijval geblokkeerde reserve	€	12.664.793
Stortingen 2024	€	0
Stand per 31-12-2024	**€**	0
Geraamde stand per 31-12-2024	€	0

Besteding na 2024: N.v.t.

C2. Gerealiseerd jaarresultaat

Gerealiseerd jaarresultaat

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2024
Gerealiseerd jaarresultaat	1.072	450
Totaal	**1.072**	**450**

Bedragen x € 1.000

Toelichting
Het gerealiseerde resultaat voor het jaar 2024 bedraagt € 449.766 positief.

C3. Voorzieningen

	Beginstand 1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand 31-12-2024
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's				
Pensioenen wethouders	2.002.204	927.116	68.453	2.860.867
Wachtgeld wethouders	482.854	277.500	332.197	428.158
Afwikkeling complexen	109.501	592.750	6.862	695.389
Verliesgevende complexen grondexploitatie	4.616.984		371.932	4.245.052
Dubieuze debiteuren RSD	338.259	123.184	116.824	344.619
Dubieuze debiteuren	390.325	48.000	86.058	352.267
Voorzieningen ter egalisatie van kosten				
Groot onderhoud algemene accommodaties	563.544	-48.041	222.058	293.445
Groot onderhoud sportaccommodaties	1.441.607	163.042	0	1.604.649
Groot onderhoud culturele accommodaties	584.398	81.490	0	665.888
Groot onderhoudpand VCD	92.000	98.940	156.797	34.143
Onderhoud wegen	11.418.612	2.167.524	1.042.864	12.543.272
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is				
Riolering artikel 44 lid 2	12.637.849	222.153	0	12.860.002
Kapitaallasten afvalinzameling	11.108	0	0	11.108
Voorziening A15	532.699	0	0	532.699
Totaal voorzieningen	**35.221.944**	**4.653.658**	**2.404.045**	**37.471.559**
Verliesgevende complexen grondexploitatie	4.616.984		371.932	4.245.052
Dubieuze debiteuren RSD	338.259	123.184	116.824	344.619
Dubieuze debiteuren	390.325	48.000	86.058	352.267
Totaal voorzieningen te verrekenen op de balans	**5.345.568**	**171.184**	**574.814**	**4.941.938**
Voorzieningen op de balans	**29.876.376**	**4.482.474**	**1.829.231**	**32.529.620**

Bedragen in €

Toelichting
In de toelichting staat per voorziening het doel, de rente, een analyse tussen de werkelijke en begrote stand en de besteding na 2024 weergegeven. De financiële toelichting bestaat uit de

werkelijke beginstand per 1 januari 2024, de onttrekkingen en stortingen in 2024 en de eindstand per 31 december 2024.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Pensioenen wethouders

Beheerder: Afdeling Advies

Doel
De gemeente is op grond van de voorschriften verplicht om een voorziening op te nemen voor de direct opeisbare verplichtingen toekomstige pensioenen van de wethouders. De storting is structureel en zal jaarlijks worden geactualiseerd.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	2.002.204
Onttrekkingen 2024		
Uitbetaling pensioen	€	68.453
Stortingen 2024		
Aanvulling pensioenen 2024	€	927.116
Stand per 31-12-2024	**€**	2.860.867
Geraamde stand per 31-12-2024	€	2.860.867

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
De nieuwe berekeningen per 31 december 2024 van Visma/Idella zijn uitgegaan van een rekenrente van 2,325%. Voor 2023 was de rekenrente nog 3.15%.

Besteding na 2024
Er is rekening gehouden met de maximale verplichting.

Wachtgeld wethouders

Beheerder: Afdeling Financiën

Doel
De gemeente is op grond van de voorschriften verplicht om een voorziening op te nemen voor de direct opeisbare verplichtingen toekomstige wachtgeld van de wethouders. De storting heeft in het jaar van de gemeenteraadsverkiezing plaatsgevonden.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	482.854
Onttrekkingen 2024		
Uitbetaling wachtgeld	€	280.197
Vrijval vanwege neveninkomsten	€	52.000
Stortingen 2024		
Storting vanuit exploitatie	€	277.500
Stand per 31-12-2024	**€**	428.157
Geraamde stand per 31-12-2024	€	760.350

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
De werkelijke uitgaven 2024 waren niet begroot in 2024 en de dotatie aan de vorming van de vertrokken wethouder eind 2024 was financieel welbegroot.

Besteding na 2024
Er is rekening gehouden met de maximale verplichting.

Verliesgevende complexen grondexploitaties

Beheerder: team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel:
Deze voorziening is gevormd om de verwachte verliezen die uit de resultaatberekeningen van de in exploitatie zijnde complexen van de Grondexploitatie komen, op te kunnen vangen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	4.616.984
Onttrekkingen 2024:		371.932
Stortingen 2024:		
Stand per 31-12-2024	**€**	4.245.052
Geraamde stand per 31-12-2024	€	4.245.052

De herziene exploitatieberekening van het complex Vitaal Centrum geeft een verlies op einddatum van in € 4.245.052. Jaarlijks zal na herziening van de exploitatieberekeningen worden gekeken of de voorziening nog toereikend is.

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2024.
Aan de voorziening is ontrokken op basis van de geactualiseerde grondexploitaties.

Dubieuze debiteuren
Beheerder: Team Financiën

Doel:
Deze voorziening is gevormd voor het risico van oninbaarheid.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	390.325
Onttrekkingen 2024	€	
Vrijval key2 dubieus 2024	€	21.482
Vrijval 2024 belasting debiteuren	€	55.325
Oninbaar verklaringen	€	9.251
Stortingen 2024:		
Toevoeging uit exploitatie belasting debiteuren	€	48.000
Stand per 31-12-2024	**€**	**352.267**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	438.325

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2024
De vorderingen zijn gecontroleerd op invorderbaarheid. De inschatting voor de belastingdebiteuren is gemaakt o.b.v ervaringscijfers en de publieke debiteuren o.b.v een ouderdomsanalyse. In de begroting was geen onttrekking/storting opgenomen. Onderbouwing stand per 31-12-2024
-oninbare debiteuren privaat en publiekrechtelijk € 258.622
-oninbare debiteuren belastingen € 93.645

Besteding na 2024
Wanneer blijkt dat deze voorziening te hoog of te laag is, wordt deze aangepast.

Dubieuze debiteuren RSD
Beheerder: Team Financiën

Doel:
De invorderbaarheid van de debiteuren in het kader van artikel 69 participatiewet waarvan de uitvoering plaats vindt bij de RSD, worden jaarlijks beoordeeld op basis van invorderbaarheid. Voor het gedeelte dat dubieus is, wordt een bedrag in deze voorziening opgenomen. Het daadwerkelijk oninbare gedeelte wordt dan uit de voorziening onttrokken.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	338.259
Onttrekkingen 2024:		
Uitgaven 2024:	€	116.824
Stortingen 2024:	€	
Aanvulling saldo uit exploitatie	€	123.184
Stand per 31-12-2024	**€**	344.619
Geraamde stand per 31-12-2024	€	

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2024

In 2024 is in totaal € 116.824 aan de voorziening dubieuze debiteuren SDL onttrokken.De voorziening is weer aangevuld met € 123.184 tot een bedrag van € 344.619.

De vorderingen zijn gecontroleerd op invorderbaarheid. De inschatting voor de oninbaarheid van deze debiteuren is gemaakt o.b.v ervaringscijfers.

Besteding na 2023:
Wanneer blijkt dat deze voorziening te hoog of te laag is, wordt deze aangepast.

Afwikkeling complexen
Beheerder: team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Deze voorziening is in het leven geroepen voor nog te maken kosten van reeds financieel afgewikkelde complexen. Het betreft investeringen voor relatief kleine afwikkelingen binnen het plangebied.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	109.501
Onttrekkingen 2024:		
Diverse uitgaven	€	6.862
Stortingen 2024:		
Bijdrage vanuit exploitaties	€	592.750
Stand per 31-12-2024	**€**	695.389
Geraamde stand per 31-12-2024	€	710.000

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2024
Er zijn kosten gemaakt inzake afwikkeling van de complexen Weidekervel, PSZ de Hoflaan en Graafstaete. Omdat er nog kosten zijn voorzien na 31-12-2024 voor Werkterp de Ploen, Seingraaf en Graafstaete is er een bedrag gestort in de voorziening.

Besteding na 2024
De voorziening zal toereikend zijn om de nagekomen kosten op enig moment te dekken. Bij afsluiten van complexen wordt zo nodig geld in deze voorziening gestort.

Wrm/nazorg afgesloten complexen	16.000
Interne doorbelasting V&T afgesloten complexen	12.500
Diversen, onvoorzien en prijsstijgingen	32.500
Verplichtingen woonrijpmaken Werkterp de Ploen	24.000
Woonrijpmaken Seingraaf	113.500
Retentievijver Seingraaf	210.000
Groenvoorziening Seingraaf	276.500
Graafstaete nagekomen groenplan	25.000

Voorzieningen ter egalisatie van kosten

Groot onderhoud algemene accommodaties
Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel
Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus t/m 25 jaar (raadsbesluit 8 maart 1999) voor Gemeentehuis, de gemeentewerf, brandweergarage en pand VCD.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	**655.544**
Onttrekkingen 2024:		
	€	495.092
Stortingen 2024:		
Bijdrage exploitatie	€	190.899
Stand per 31-12-2024	**€**	**351.351**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	

Inflatie
Inflatiecorrectie 2%.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
In 2024 zijn in zowel het gemeentehuis als ook in de gemeentewerf diverse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. In het gemeentehuis is o.a. vervangen tapijt, schilderwerk, binneninrichting dat hing samen met het project aanpassen van de werkplekken.

Vanuit 1Stroom is een bijdrage ontvangen voor aanpassingen in het gebouw die in 2024 werden uitgevoerd. VCD is een bijdrage gestort in de voorziening voor toekomstig onderhoud, een groot deel daarvan zal via de VVE gaan lopen.

Besteding na 2024
De werkzaamheden worden conform de planning in meerjarenbegroting uitgevoerd. In de meerjarenbegroting is na herinspectie het onderhoudsplan weer up to date.

Groot onderhoud sportaccommodaties
Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel
Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus t/m 25 jaar (raadsbesluit 8 maart 1999) van de twee sporthallen en de turnhal.

Inflatie
Inflatiecorrectie 2%.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	**1.441.607**
Onttrekkingen 2024:		
Stortingen 2024:		
Bijdrage vanuit exploitatie	€	163.042
Stand per 31-12-2024	**€**	**1.604.649**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	1.411.128

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
De renovatie van de toplaag van de sportvloer is doorgeschoven naar 2025.

Besteding na 2024
De werkzaamheden worden conform de planning in meerjarenbegroting uitgevoerd. In de meerjarenbegroting is na herinspectie het onderhoudsplan weer up to date.

Groot onderhoud culturele accommodaties
Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel
Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus t/m 25 jaar (raadsbesluit 8 maart 1999).

Inflatie
Inflatiecorrectie 2%.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	**584.398**
Onttrekkingen 2024:		
Stortingen 2024:		
Bijdrage vanuit exploitatie	€	81.490
Stand per 31-12-2024	**€**	**665.888**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Het schilderwerk en vervangen verlichting Wijkhuis van Droo is doorgeschoven naar 2025.

Besteding na 2024
De werkzaamheden worden conform de planning in meerjarenbegroting uitgevoerd. In de meerjarenbegroting is na herinspectie het onderhoudsplan weer up to date.

Onderhoud wegen

Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel
Het onderhouden van de wegen enz. conform het beleidsplan onderhoud wegen. De voorziening wordt jaarlijks vanuit de exploitatie gevoed, terwijl de geplande maatregelen op deze voorziening worden geboekt.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	**11.418.612**
Onttrekkingen 2024		
Onderhoudsmaatregelen	€	1.042.864
Stortingen 2024		
Bijdrage vanuit exploitatie	€	2.167.524
Stand per 31-12-2024	**€**	**12.543.272**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Door personele wisselingen en de vele werkzaamheden voor kabels en leidingen waarmee rekening moest worden gehouden is er minder verhardingen onderhoud uitgevoerd.Bijkomende complicatie was dat het asfalt onderhoud bestek afliep en het nieuwe gezamenlijk met Zevenaar, later rond kwam. Dat had tot gevolg dat het laat in het jaar en te korte tijd was om asfalt onderhoud uit te voeren, naast een aantal asfalt (verkeer) projecten die nog wel zijn uitgevoerd.

Daarnaast is er voor toekomstig onderhoud een bijdrage gestort in deze voorziening.

Besteding na 2024

Voorziening wegbeheer	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Toevoeging aan de voorziening	1.988	1.451	1.448	1.457
Onttrekking aan de voorziening	438	1.721	1.008	861
Saldo	1.550	-270	440	596

Bedragen x € 1.000

Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is

Riolering artikel 44 lid 2 BBV
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Deze voorziening is gevormd ten behoeve van groot onderhoud en lasten grootschalige investeringen in de toekomst. Met name ook bedoeld om lasten te "egaliseren".

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	**12.637.849**
Onttrekkingen 2024		
Stortingen 2024:		
Bijdrage vanuit exploitatie 2024	€	222.153
Stand per 31-12-2024	**€**	**12.860.002**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Door uitgestelde investeringen zijn er minder kapitaallasten en er zijn minder kosten voor advies en projecten gemaakt. Hierdoor is de toevoeging aan deze voorziening hoger.

Besteding na 2024
Deze voorziening zal worden ingezet om grootschalige vervangingen en onderhoud te kunnen bekostigen.

Kapitaallasten afvalinzameling

Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Deze voorziening wordt ingezet om de kapitaallasten van uitgestelde investeringen te bekostigen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	**11.108**
Onttrekkingen 2024:		-
Stortingen 2024:		-
Stand per 31-12-2024	**€**	**11.108**
Geraamde stand per 31-12-2024	€	

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2024
Besteding na 2024
Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten van de uitgestelde investeringen.

A15
Beheerder: Team Projecten

Doel
Deze voorziening wordt ingezet om alle gemeentelijke kosten en inkomsten met betrekking tot een voortvarende vergunningverlening en toezicht tot aan de oplevering (inclusief nazorg) van het Project ViA15 te egaliseren.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2024	€	532.699
Onttrekkingen 2024:		-
Stortingen 2024:		-
Stand per 31-12-2024	**€**	532.699
Geraamde stand per 31-12-2024	€	532.699

C4 Vaste schulden en waarborgsommen

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Omschrijving	31-12-2023	Vermeerderingen	Aflossingen	31-12-2024
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	17.970	0	4.218	13.752
Waarborgsommen	21	0	4	17
Totaal	**17.991**	**0**	**4.222**	**13.769**

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

Onderhandse leningen binnenlandse banken en overige financiële instellingen
De totale rentelast voor lang geld 2024 is € 333.435. Gemiddeld heeft de gemeente Duiven in 2024 2,10% rente betaald voor de eigen financiering. In 2024 is er totaal € 4.218.380 afgelost. Er is in 2024 geen nieuwe geldlening aangetrokken.

Waarborgsommen
In 2024 is er aan waarborgsommen voor een bedrag van € 3.500 terug betaald.

D: Vlottende passiva

D1: Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2024
Rekening courant verhouding met niet financiele instelling (1Stroom)	1.221	179
Overige schulden	3.770	3.514
Totaal	**4.991**	**3.693**

Bedragen x € 1.000.

D4: Overlopende passiva

Overlopende passiva

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2024
De van de Europese overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren :	4.655	5.559
De van de Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren :	1.183	1.188
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	4.278	4.774
Totaal	**10.116**	**11.521**

Bedragen x € 1.000

Toelichting:
Op financien is een specificatie van de ontvangen gelden aanwezig.

Rijk	Saldo 1-1-2024	Ontvangen bedragen	Bestedingen/ onttrekkingen	Saldo 31-12-2024
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	36	232	93	175
Rijksdienst IKC Kameleon ventilatie en verduurzaming	201		7	194
Rijksdienst IKC Groene Ring ventilatie en verduurzaming	140		2	138
Rijksdienst IKC Joannes ventilatie en verduurzaming	140		7	133
Rijksdienst IKC Bernadette ventilatie en verduurzaming	99			99
Rijk Onderwijsvertraging	186		102	84
Ministerie Stimulering verkeersveiligheid	110			110
Ministerie Inburgering	180	281		461
Ministerie aanpak energie armoede	427			427
Rijk Impulsregeling klimaatadaptatie	137		5	132
Nationaal Isolatie programma	393	832	53	1.172
Rijk breed brede regeling combinatiefuncties	64	129		193
Rijk woningbouw door bovengrondse infrastructuur	1.495			1.495

Ministerie aanpak klimaat en energiebeleid	445	557	529	473
Ministerie van onderwijs OAB	103	153	10	246
Rijksdienst Candea College Ventilatie enn verduurzaming	319		319	0
Diverse kleine regelingen	178	144	295	27
Totaal beklemde middelen	**4.653**	**2.328**	**1.422**	**5.559**

Provincie en overige instellingen	**Saldo 1-1-2024**	**Ontvangen bedragen**	**Bestedingen/ onttrekkingen**	**Saldo 31-12-2024**
Provincie Gelderland hitte aanpakken de Liemers	72		19	53
Div Gemeenten Cultuurpact	51	30	30	51
Provincie Gelderland Gelderse Winterfonds	117			117
Provincie Snelfietsroute SFR 12 fase 2 tracedeel 6	567		166	401
Provincie Methodisch werken bloemenbuurt	74		19	55
Provincie dorpendeal		313		313
Diverse kleine bedragen provincie	159	75	36	198
Totaal beklemde middelen	**1.181**	**418**	**270**	**1.188**

Bedragen x € 1.000

Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	**Saldo 31-12-2024**
Nog te betalen budgettering	-423
Nog te betalen WMO	1.426
Loonbelasting december	149
Nog te betalen BTW/BCF	1.850
Vooruit ontvangen bedragen	870
Vooruitbetaalde kosten	-68
Diversen	124
Totaal	**4.774**

Bedragen x € 1.000

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Soort instelling	**Aard lening**	**Som van bedrag lening**	**Max van verleende borg**	**Som per 31-12-2023**	**Aflossing 2024**	**Verstrekt 2024**	**Som per 31-12-2024**
Culturele instellingen	Gemeentegarantie	4.400	4%	0	0	163	163
Sportverenigingen	Gemeentegarantie	705	100%	171	19		152
Woningbouw corporaties	WSW max. 50% aansprakelijk	36.174	50%	19.834	-	4.134	23.968

Particulieren woning bezitters	Nationale hypotheek garantie			95.000	3000	-	92.000
Eindtotaal		**41.279**		**115.005**	**3.019**	**4.297**	**115.005**

Bedragen x € 1.000

De gemeente Duiven is in 2024 niet aangesproken inzake borg- en garantiestellingen.

Europese aanbestedingen

De volgende opdrachten zijn Europees aanbesteed:

#	Onderwerp	Aard aanbesteding	Aanvang	Eind	Looptijd in jaren (incl. evt. verlenging)	Ingeschatte last per jaar
1	Inzameling van huishoudelijk afval in gemeente Duiven	Dienst	1-1-2023	31-12-2024	2	899.000
2	Verwerking GFT- en restafval	Dienst	1-1-2015	31-12-2025	5(2*3)	424.500
3	Onderhoud van openbare verlichting	Dienst	1-1-2021	31-12-2024	2(2)	59.200
4	Leveringsovereenkomst elektriciteit	Dienst	1-1-2016	31-12-2027	5(7)	577.000

Bij 3 everanciers zijn de Europese aanbestedingsregels niet juist toegepast voor een totaalbedrag van
€ 240.000.

Recht op verliescompensatie in het kader van de vennootschapsbelasting

De gemeente Duiven heeft per 31 december 2024 een bedrag van afgerond € 2.029.806 buiten de balans opgenomen onder de activa zijde van de balans (definitief vastgesteld door de Belastingdienst per 31-12-2023 is € 3.288.806). Dit betreft het toekomstige recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Fiscaal resultaat 2016 (fiscaal verlies)	- € 282.684
Fiscaal resultaat 2017 (fiscaal verlies)	- € 83.617
Fiscaal resultaat 2018 (fiscaal verlies)	- € 598.487
Fiscaal resultaat 2019 (fiscaal verlies)	- € 703.186
Fiscaal resultaat 2020 (fiscaal winst)	€ 351.097
Fiscaal resultaat 2021 (fiscaal verlies)	- € 2.174.537
Fiscaal resultaat 2022 (fiscale winst) Waarvan belast	€ 1.118.918 - 59.459
Fiscaal resultaat 2023 (fiscaal verlies)	- € 856.851
Saldo te verrekenen verliezen 1 januari 2024	**- € 3.288.806**
Verwacht fiscaal resultaat 2024 (fiscale winst) Waarvan belast	€ 1.518.000 - € 259.000
Saldo te verrekenen verliezen 31 december 2024	**- € 2.029.806**

Kredietfaciliteit BNG

De gemeente Duiven heeft bij de BNG een kredietfaciliteit van € 2.500.000. Tot aan het bedrag van € 2.500.000 zijn de kosten de 1 maand Euribor met een opslag van 0,15%. Boven het krediet bedrag van € 2.500.000 komt er ook nog een opslag bij van 5% rente.

Onzekerheid eigen bijdragen (CAK)

Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo 2015 een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid, volledigheid van en het naleven van het voorwaardencriterium bij de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat de gemeente bij de verantwoording van deze eigen bijdragen steunt op de informatie van het CAK en niet zelfstandig geheel sluitend de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de eigen bijdragen hoeft te controleren. In 2024 is voor € 238.000 aan eigen bijdrage via het CAK verantwoord.

WNT 2024 vast personeel

Gegevens 2024			
bedragen x € 1	Dhr. Wouter Bosch	Dhr. Anton van de Gaag	Dhr. Bertus Brinkman
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris gemeente Duiven/ Directeur 1Stroom	Gemeentesecretaris gemeente Duiven/ Adj.dir. 1Stroom
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01- t/m 31-12	1-6 t/m 31-12	1-7 t/m 31-8
Omvang van het dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,89	1	0,217
Dienstbetrekking	Ja	Ja	Nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare kostenvergoedingen	91.117	69.517	37.000
Beloningen betaalbaar op termijn	15.078	9.626	0
Subtotaal	***106.196***	***79.143***	***37.000***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	207.114	135.917	50.563
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-	-
Bezoldiging	***106.196***	***79.143***	***37.000***
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t	N.v.t

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	Dhr. Wouter Bosch
Functiegegevens	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01- t/m 31-12
Omvang van het dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,83
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare kostenvergoedingen	84.324
Beloningen betaalbaar op termijn	13.312
Subtotaal	***97.636***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	185.090
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-
Bezoldiging	***97.636***
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t

Gegevens 2024		
bedragen x € 1	Dhr. Bertus Brinkman	
Functiegegevens	Gemeentesecretaris gemeente Duiven/ Adj.dir. 1Stroom	
Kalenderjaar	2024	2023
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1-1 t/m 30-6	14-7 t/m 31-12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	6	6
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	764	753
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	221	212
Maxima op basis van de normbedragen per maand	184.800	177.000
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	116.500	159.636
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)	***116.500***	***159.636***
Bezoldiging in de betreffende periode	95.500	94.125
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	189.625	N.v.t.
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-
Bezoldiging	***95.500***	***94.125***
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

De hierboven vermelde topfunctionarissen hebben in 2024 geen bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag ontvangen.
Dit geldt ook voor de overige functionarissen met een dienstbetrekking in 2024.

Het BBV bepaalt dat in het jaarverslag een paragraaf moet worden opgenomen die informatie bevat over topinkomens, zoals bedoeld in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De wet normering topinkomens verbiedt dat bestuurders in de (semi)publieke sector meer verdienen dan het ministersalaris. De WNT-norm voor 2024 is € 233.000.

De WNT-norm is tot stand gekomen nadat er in de voorafgaande jaren een toenemende maatschappelijke verontwaardiging was ontstaan over de hoge salarissen (en ontslagvergoedingen) voor openbare bestuurders, vooral indien ook nog sprake was van slecht functionerende bestuurders.

De WNT definieert het begrip topfunctionaris voor instellingen in de (semi)publieke sector als:

1. de leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen;

2. de hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan en;

3. degene of degenen belast met de dagelijkse leiding.

De leden van de gemeenteraad van de gemeente Duiven ontvangen een vergoeding van de gemeente Duiven.

De heer B. Brinkman is vanaf 14 juli 2023 benoemd als Gemeentesecretaris voor de overbruggingsperiode waarin een nieuwe gemeentesecretaris geworven is. Per 1 juni 2024 is de plek ingevuld door de heer A. van de Gaag.

Voorts zijn bij de gemeente Duiven in 2024 geen functies of dienstverbanden en uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband geweest, die vermelding in dit verslag noodzakelijk maken.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum te melden.

Waarderingsgrondslagen inzake rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid, het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 10 december 2024 door de raad is vastgesteld;
- Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over-en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief niet andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 3.039.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van € 30.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit

houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 10 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.039.000. De grondslag voor deze verantwoording is de kadernota Rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding
Het college stelt vast dast de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.898.000 bedraagt .Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 3.039.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 425.000 acceptabel op basis van door de raad vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Bijlagen behorende bij de jaarrekening

1 SISA
2 Baten en lasten per taakveld

SISA

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			3	4	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			€0	€0				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€0	€ 0			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€0	€18.620	€10.707	€14.175	€0	€1.795
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€12.348	€24.348	€0	€ 0	€23.055	

BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 354	Nee				
BZK	C92	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 24.205	€ 0	1	114	6	
OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 335.959	€ 18.054	€ 61.519	-€ 16.262	€ 118.839	€ 246.432
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
			1					
			2					
			100					
OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*			
			€ 101.983	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*		
							In euro's	
			€ 0	€ 138.379	€ 36.396	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma *Aard controle R* *Indicator: D14/11*		
			1					
			2					
			10					
OCW	D23	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentie nummer *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/01*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D23/03*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025. *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/04*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/06*
			1 SB230111	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 21.275	€ 70.725	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 21.275
			2					
			100					
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*					
			1 Nee					
			2					
			100					
IenW	E44B	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1 060299 Gemeente Zevenaar	IENW/BSK-2023/89560	€ 62.460	€ 62.460	€ 651.609	€ 651.609
			2					
			15					
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1 060299 Gemeente Zevenaar	IENW/BSK-2023/89560	Nee			
			2					
			15					
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
			1 060299 Gemeente Zevenaar	IENW/BSK-2023/89560	ontstenen verhard oppervalk	Nee		
			2		vergroening met als doel water			
			15		vasthouden			

IenW	E84	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
				€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
			1	344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar een ETW 30 km/hjaantal in	Nee	0			
			2						
			3						
			4						
			50						
IenW	E87B	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SISa tussen medeoverheden)**		Hieronder per regel één provincie of waterschap (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/01*	Beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/04*	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/05*	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/06*
			1	030004 Provincie Overijssel	S2023-0000990	€ 157.547	€ 157.547	€ 155.935	€ 155.935
			2						
			10						
				Kopie beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/08*				
			1	S2023-0000990	Nee				
			2						
			10						
IenW	E104	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**		Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/01*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: E104/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E104/03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/04*	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/05*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/06*
			1	*IENW/BSK-2023/379228*	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
			2						
			3						
			4						
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/07*	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/08*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/10*		
			1	IENW/BSK-2023/379228	0	0	Nee		
			2						
			3						
			4						
				Naam infrastructurele voorziening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/11*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: E104/12*	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle R* *Indicator: E104/13*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/14*	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/15*	
			1	*Oplossing capaciteitsknelpunt kruispunt Vergertlaan – Schapenweide (rotonde of VRI)*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			2	*Oplossen capaciteitsknelpunt kruispunt Vergertlaan - Rijksweg op maaiveld (bypass bij huidige rotonde, turborotonde of VRI)*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			40	*Realiseren van nieuwe aansluiting Ploen Noord op de Weststingel (VRI)*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
				€ 6.183.522	€ 105.795	€ 503.267	€ 226	€ 77.248	€ 0
				Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
				€ 13.644	€ 22.378	€ 0	€ 518.622	€ 2.525	€ 0
				Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
				€ 0	Ja				

SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bo In euro's Waarde in hele euro's invullen Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 3.125	€ 0	€ 2.500	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 30.425	€ 878
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.319	€ 38	
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 1.674	€ 0	€ 0	
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 1.674	€ 31.744	€ 916	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja			
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja			
		6 Totaal	0	0	N.v.t.			
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)						
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0			
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 243.891	€ 0	Ja			
SZW	G12	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Ja			

SZW	G13	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05*	
			€ 39.165	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

VWS	H4	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02*				
			€ 232.468	€ 143.278				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) *Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Roerende zaken** *Aard controle R Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Dienstverlening door derden** *Aard controle R Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08*
		1	Onroerende zaken	€ 70.068	€ 70.068	€ 0	€ 0	
		2	Roerende zaken	€ 73.210	€ 0	€ 73.210	€ 0	
		100						

VWS	H30	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel *Aard controle R Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 18.368	€ 20.046	€ 37.678	Ja	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 125.751	€ 91.542	€ 221.079	Ja	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 28.259	€ 60.397	€ 72.038	Ja	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 22.608	€ 4.820	€ 72.998	Nee	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 7.065		€ 15.701	Ja	Ja
		6	Aanpak overgewicht en	€ 24.726		€ 3.052	Ja	Ja
		7	Valpreventie	€ 67.115	€ 22.514	€ 29.940	Ja	Ja
		8	Leefomgeving	€ 14.129	€ 875	€ 2.503	Nee	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.532	€ 3.503	€ 25.157	Ja	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 50.866	€ 12.978	€ 88.026	Ja	Ja
		11	Mantelzorg	€ 14.129	€ 16.842	€ 20.314	Nee	Ja
		12	Één tegen eenzaamheid	€ 14.129	€ 3.168	€ 6.801	Nee	Ja
		13	Welzijn op recept	€ 13.423	€ 0	€ 7.881	Nee	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 3.532	€ 0	€ 3.391	N.v.t.	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 10.314	€ 0	€ 0	N.v.t.	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07*					
			Nee					

VWS	H35B	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R Indicator: H35B/02*				
			1 060202 Gemeente Arnhem	€ 11.063				
			2					

VRO	J32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t. Indicator: J32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R Indicator: J32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t. Indicator: J32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2 Indicator: J32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t. Indicator: J32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: J32/06*
		1	SUVIS21-01350168	€ 420.000	€ 420.000	Ja		Nee
		2	SUVIS21-01088327	€ 0	€ 36.939	Ja		Nee
		3	SUVIS21-01091584	€ 6.080	€ 30.785	Ja		Nee
		4	SUVIS21-01345044	€ 22.798	€ 430.820	Ja		Nee
		5	SUVIS21-01091596	€ 25.623	€ 62.882	Ja		Nee
		6	SUVIS21-01091199	€ 21.038	€ 45.732	Ja		Nee
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t. Indicator: J32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2 Indicator: J32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t. Indicator: J32/09*			
		1	SUVIS21-01350168	N.v.t.				
		2	SUVIS21-01088327	N.v.t.				
		3	SUVIS21-01091584	N.v.t.				
		4	SUVIS21-01345044	N.v.t.				
		5	SUVIS21-01091596	N.v.t.				
		6	SUVIS21-01091199	N.v.t.				

VRO	J55	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06*
			0	€ 0	€ 192.863	0	€ 0	€ 6.555
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning --bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R Indicator: J55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09*			
			0	€ 0	€ 0			

			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			0	0	0	0	0	0
VRO	J94	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/01*	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst *Aard controle R* *Indicator: J94/02*	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a *Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van *Aard controle R* *Indicator: J94/05*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel .. *Aard controle R* *Indicator: J94/06*
		1	*LAI23-03599179*	€ 81.732	41	0	0	€ 0
		2	*LAI24-03761420*	€ 0	0	0	0	€ 0
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/07*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
		1	€ 24.281	€ 57.451	Nee			
		2	€ 0	€ 0	Nee			
		100						
VRO	J209	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: J209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: J209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: J209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/06*
		1	*RHA2022-03340803*	*Nieuwbouw 2 woonwagens voor aandachtsgroepen in Duiven*	€ 14.000	€ 14.000	€ 0	2
		2						
		10						
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: J209/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/11*	
		1	*Nieuwbouw 2 woonwagens voor aandachtsgroepen in Duiven*	2	Ja	Ja	Ja	
		2						
		10						

KGG	K28	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 457.658	€ 71.732	€ 0	€ 529.390	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	M16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraine** Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 3.349.144			€ 344.758	€ 0	€ 194.811
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/07*	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/08*	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
			€ 19.435	€ 5.980	€ 2.415	€ 3.911.713	€ 7.728.375	

Baten en Lasten per Taakveld

		Begroting na wijziging			Werkelijk		
TV	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
01	Bestuur	84.123	2.949.224	-2.865.101	157.763	3.609.225	-3.451.462
02	Burgerzaken	446.838	579.246	-132.408	532.525	692.507	-159.982
03	Beheer overige gebouwen en gronden	835.935	797.922	38.013	725.313	803.432	-78.120
04	Overhead	300.100	11.480.657	-11.180.557	354.474	9.954.636	-9.600.162
05	Treasury	1.214.378	418.516	795.862	874.410	82.497	791.913
061	OZB-woningen	3.931.007	180.932	3.750.075	3.938.554	152.903	3.785.651
062	OZB-niet woningen	2.884.301	243.192	2.641.109	2.924.435	205.009	2.719.426
064	Belastingen overig	62.466	524.806	-462.340	50.334	579.327	-528.993

07	Algemene Uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	48.534.480	0	48.534.480	48.498.907	0	48.498.907
08	Overige baten en lasten (excl. mutaties reserves)	45.000	412.547	-367.547	98.466	347.532	-249.066
09	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
11	Crisisbeheersing en brandweer	0	1.538.919	-1.538.919	26.805	1.511.954	-1.485.149
12	Openbare orde en veiligheid	51.000	424.056	-373.056	44.903	650.695	-605.792
Programma 1 Bestuur		58.389.628	19.550.017	38.839.611	58.226.888	18.589.717	39.637.171
41	Openbaar basisonderwijs	0	113.523	-113.523	36.170	134.208	-98.037
42	Onderwijshuisvesting	46.444	1.618.154	-1.571.710	-4.407	1.672.458	-1.676.865
43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	515.704	1.271.150	-755.446	482.619	1.194.837	-712.219
51	Sportbeleid en activering	139.028	766.725	-627.697	321.238	497.533	-176.295
52	Sportaccommodaties	297.030	1.560.132	-1.263.102	473.533	1.479.146	-1.005.612
53	Cultuurpresentatie, -productie en participatie	2.500	330.479	-327.979	78.474	303.287	-224.813
54	Musea	0	113.336	-113.336	0	216.177	-216.177
55	Cultureel erfgoed	0	13.024	-13.024	0	12.400	-12.400
56	Media	92.000	407.000	-315.000	92.000	403.419	-311.419
57	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	23.000	2.501.611	-2.478.611	17.839	2.431.734	-2.413.896
61	Samenkracht en burgerparticipatie	674.673	3.664.043	-2.989.370	4.267.002	5.750.067	-1.483.065
62	Wijkteams	0	2.568.072	-2.568.072	6.834	2.832.685	-2.825.851
63	Inkomensregelingen	7.288.592	9.126.161	-1.837.569	7.253.085	9.015.099	-1.762.013
64	Begeleide participatie	0	2.346.917	-2.346.917	0	2.032.612	-2.032.612
65	Arbeidsparticipatie	520.891	3.241.035	-2.720.144	267.833	2.874.863	-2.607.030
66	Maatwerkvoorzieningen Wmo	21.103	1.162.308	-1.141.205	59.728	1.311.029	-1.251.300
671	Maatwerkdienstverlening 18+	0	156.879	-156.879	0	162.832	-162.832
671A	Hulp bij het huishouden (Wmo)	235.000	3.732.066	-3.732.066	237.983	3.838.142	-3.600.158
671B	Begeleiding (Wmo)	0	1.923.858	-1.923.858	0	1.972.300	-1.972.300
671C	Dagbesteding (Wmo)	7.500	167.651	-160.151	0	161.808	-161.808
671D	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	28.211	-28.211	0	35.534	-35.534
672	Maatwerkdienstverlening 18-	342.500	138.860	203.640	253.000	0	253.000
672A	Jeugdhulp begeleiding	0	1.191.175	-1.191.175	0	1.354.358	-1.354.358
672B	Jeugdhulp behandeling	0	1.963.197	-1.963.197	0	1.920.697	-1.920.697

672C	Jeugdhulp dagbesteding	0	189.619	-189.619	0	231.885	-231.885
672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	4.326	-4.326	0	25.383	-25.383
673A	Pleegzorg	0	323.939	-323.939	0	353.923	-353.923
673B	Gezinsgericht	0	772.864	-772.864	0	765.600	-765.600
673C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	1.637.834	-1.637.834	0	1.676.918	-1.676.918
674A	Jeugdhulp behadeling GGZ zonder verblijf	0	1.996.526	-1.996.526	0	2.390.800	-2.390.800
674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	394.306	-394.306	0	265.118	-265.118
674C	Gesloten plaatsing	0	133.096	-133.096	0	6.342	-6.342
681	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
681A	Beschermd wonen (Wmo)	0	28.211	-28.211	0	35.534	-35.534
681B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	0	114.852	-114.852	0	135.383	-135.383
682	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
682A	Jeugdbescherming	0	601.909	-601.909	0	556.610	-556.610
682B	Jeugdreclassering	0	107.730	-107.730	0	133.752	-133.752
71	Volksgezondheid	167.237	1.566.953	-1.399.716	108.350	1.472.162	-1.363.812
Programma 2 Maatschappij		10.373.202	47.977.732	-37.604.530	13.951.280	49.656.635	-35.705.355
21	Verkeer en vervoer	93.813	4.218.358	-4.124.545	936.924	4.621.997	-3.685.073
22	Parkeren	953	41.829	-40.876	0	57.444	-57.444
25	Openbaar vervoer	0	79.967	-79.967	0	117.322	-117.322
31	Economische ontwikkeling	0	130.031	-130.031	0	145.579	-145.579
32	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.730.640	7.204.664	-474.024	2.505.530	1.155.017	1.350.514
33	Bedrijfsloket en -regelingen	2.639	21.916	-19.277	1.407	16.330	-14.923
34	Economische promotie	1.203.414	1.725.652	-522.238	942.363	1.374.913	-432.550
72	Riolering	3.179.658	2.022.168	1.157.490	2.399.948	1.966.934	433.014
73	Afval	3.629.567	2.493.694	1.135.873	3.605.601	2.458.739	1.146.862
74	Milieubeheer	19.379	662.349	-642.970	38.116	695.534	-657.418
75	Begraafplaatsen	80.483	124.693	-44.210	87.482	137.477	-49.995
81	Ruimtelijke ordening	.99.207	1.830.343	-1.731.136	216.773	2.112.004	-1.895.232
82	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	812.719	920.719	-108.000	863.773	640.369	223.403
83	Wonen en bouwen	620.621	1.856.041	-1.235.420	755.065	1.522.228	-767.163
Programma 3 Omgeving		16.473.093	23.332.424	-6.859.331	12.352.983	17.021.887	-4.668.904
010	Mutaties reserves	17.880.853	15.763.569	2.117.284	17.215.572	16.028.142	1.187.430
Totaal na bestemming		103.116.776	106.623.742	-3.506.966	101.746.723	101.296.382	450.342

011	Resultaat van de rekening van baten en lasten	4.519.968	1.013.002	3.506.966	0	0	0

Bedragen in €

Bijlagen niet behorende tot de jaarrekening

1 Kerngegevens
2 Beleidsnota's per programma
3 Producten per programma

Kerngegevens

Sociale structuur	1 januari 2025	1 januari 2024
Inwoners:		
- < 20 jaar	4.927	4.851
- van 20 - 64 jaar	14.373	14.587
- van 65 jaar en ouder	5.663	5.427
Totaal	**24.963**	**24.865**
***Bijstandsgerechtigden**:*		
- IOAW	25	39
- IOAZ	4	4
- BBZ	1	4
- WWB	352	338
Totaal	**382**	**385**

Fysieke structuur

Oppervlakte gemeente (in ha)	3.519	3.516
Binnenwater (in ha)	131	126
Land (in ha)	3.388	3.390
Woningen	10.901	10.848
Bijzondere woongebouwen	5	5
Aantal woonruimten	**10.906**	**10.853**
Wegen, paden etc. binnen en buiten de bebouwde kom (in m^2 x 1.000)		
- Weg - gemiddeld belast	221	242
- Weg - licht belast	355	357
- Weg in woongebied	627	626
- Weg in verblijfsgebied	374	358
- Fietspaden	150	150
Openbaar groen (in m^2 x 1.000)	1.211	1.516
Sportcomplexen (in m^2 x 1.000)	185	185
Bermen (in m^2 x 1.000)	919	309
Bermen (in m^1 x 1.000)	125	125
Lichtmasten	5.668	5.625

Financiële structuur	Jaarrekening 2024		Jaarrekening 2023	
	Totaal	**per inwoner**	**Totaal**	**per inwoner**
Gewone uitgaven/inkomsten	85.569.611	3.428	91.966.543	3.699

Financiële structuur	Jaarrekening 2024		Jaarrekening 2023	
Opbrengsten belastingen/retributies	14.124.522	566	12.807.093	515
- OZB	6.842.993	274	6.264.290	252
- Hondenbelasting	0	0	0	0
- Afvalstoffenheffing	2.981.671	119	2.725.750	110
- Rioolheffing	2.383.472	95	2.406.766	97
- Toeristenbelasting	263.232	11	119.968	5
- Reclamebelasting	50.188	2	50.188	2
- Marktgelden	1.407	0	1.919	0
- Lijkbezorgingsrechten	87.152	3	76.428	3
- Leges omgevingsvergunning	511.462	20	599.056	24
- Overige leges	730.664	29	562.728	23
Algemene Uitkering Gemeentefonds	48.498.907	1.943	45.919.347	1.847
Vaste schuld	13.752.242	551	17.970.621	723
Eigen financieringsmiddelen	74.812.524	2.997	70.877.408	2.850
- Algemene Reserve	33.620.131	1.347	18.554.720	746
- Bestemmingsreserves	8.639.010	346	22.326.529	898
- Voorzieningen	32.553.383	1.304	29.996.159	1.206
Boekwaarde geactiveerde uitgaven	75.145.000	3.010	69.574.000	2.798
Boekwaarde voorraad bouwgronden	9.416.000	377	6.942.000	279
Financieringsoverschot	586.090	23	12.332.029	496

Beleidsnota's per programma

Programma Bestuur
- Kaderstellende nota “Communicatie als beleid”.
- Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026.
- Algemene Plaatselijke Verordening 2021.
- Alcoholverordening 2024
- Evenementenbeleid (2021).
- Regionaal crisisplan (2020-2023).
- Bibob-beleid (2018).
- Damoclesbeleid 2021.
- Speelautomatenhallenverordening 2017
- Beleidsregel hinderlijke en gevaarlijke honden 2019
- Beleidsregel aanpak illegaal vuurwerk 2020.
- Horecasanctiebeleid (2005).
- Prostitutiebeleid (2000).
- Coffeeshopbeleid (2022).
- Exploitatie- en terrassenbeleid 2024.
- Standplaatsenbeleid 2023.
- Nota Stimuleringsbeleid 2017.
- Beleidsregels uitstallingen 2024.

Programma Maatschappij
- Verordening onderwijshuisvesting 2009.
- De Toekomstvisie “Duiven kiest voor kwaliteit” (2006).
- Cultuurnota 2002-2005.
- Kaderstellende nota vernieuwend sportbeleid 2005-2010 (2005).
- Duiven Pro Sport Eindmeting 2008 (2009).
- Nota Bewegen, Ontmoeten, Sport en Spelen (2016).
- Beelden uit Duiven (2007).
- Regionale nota “Zorgen voor gezondheid” (2004).
- Inburgering en Participatie Duiven & Westervoort (2019)

- Kader toezicht en handhaving MGR
- Transformatie-agenda
- Notitie Samen Sterk 2020-2021
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Duiven 2020
- Verordening individuele inkomenstoeslag Duiven 2018
- Beleidsnotitie Minimabeleid 2018 en verder Duiven; evaluatie en doorontwikkeling...
- Beleidsnotitie Schuldhulpverlening 2019-2022
- Verordening individuele studietoeslag Duiven 2016
- Integraal Huisvestingsplan (IHP) primair onderwijs (2019)

Programma Omgeving
- “Mobiliteitsplan Duiven” 2016 - 2026.
- Watertakenplan de Liemers (2022).
- IBOR Integraal Beleid Openbare Ruimte 2023
- Beleids- en beheerplan openbare verlichting (2011).
- AVOI Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2023.
- Handboek kabels en leidingen UNOG 2023.
- Schaderegeling UNOG 2023.
- Nadeelcompensatieregeling kabels en leidingen UNOG 2023.
- Structuurvisie Duiven 2009.
- Nota Detailhandelsbeleid (2012).
- Parkeerbeleidsplan Duiven 2022.
- Parkeernormennota Duiven 2018.
- Integrale Laadvisie Duiven 2021.
- Structuurvisie Duiven (2015).
- Revitalisering bedrijventerrein Centerpoort Nieuwgraaf 2010.
- Actief bodembeheer, bodembeheersplan met bijbehorende bodemkwaliteitskaarten (2000).
- Professionalisering van de Handhavingorganisatie (Milieu) “Beter verantwoord, verantwoord beter” (2004).
- Afvalbakkenplan (2020).
- Afvalstoffenverordening en Uitvoeringsbesluit 2016.
- Kadernota Bezuinigingen 2015-2018.
- Evaluatierapport 'Afval loont' (2017).
- Grondstoffenplan Samen minder afval 2021 (recent vastgesteld, tbv 2021).
- Nota "Duivense Interne Milieuzorg 2008-2011" (2008).
- Nota "Klimaatbeleid 2008-2011" (2008).
- Nota "Geurbeleid" (2008).
- Nota bodembeheer gemeente Duiven 2011.
- Nota Hondenbeleid Duiven.
- Kadernotitie voor Gebouwen, Tarieven en Subsidies (GTS) 2013-2017.
- Nota Maatschappelijk Vastgoedbeleid Duiven 2016.
- Nota "Geluidsbeleid" 2010-2013 (2010).
- Geluidverkaveling bedrijventerrein Innofase (2021).
- "Landschapsontwikkelingsplan 2014.
- “Welstandsnota en daarbij door de raad vastgestelde Beeldkwaliteitsplannen” (2007).
- Alle vigerende bestemmingsplannen.
- VTH-beleidsplan 2024.
- Professionalisering van de Handhavingsorganisatie (Brandveiligheid) “Beter verantwoord, verantwoord beter”.
- Handboek Archeologie (actualisatie 2014).
- Ontwikkelingskader Buitengebied (2012).
- "Addendum Welstandsnota licht en led" (2016).
- Nota Grondbeleid (2008).
- Beleidsnotitie ‘Woningsplitsing, kleinschalige woningbouwinitiatieven en functieverandering naar wonen’ (2020)

- Woonvisie Duiven 2017
- Woonagenda Duiven 2017
- Notitie woningbouwprogrammering gemeente Duiven 2018-2027
- Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven 2019
- Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025
- Regionale Woondeal 2020.

Producten per programma

	TV	Omschrijving	Portefeuillehouder	Team	
	Programma 1 Bestuur				
	01	Bestuur	Burgemeester	ADV	Wettelijke taak
	02	Burgerzaken	Burgemeester	PZ	Wettelijke taak
	03	Beheer overige gebouwen en gronden	Wethouder Schrijner	R&B	Wettelijke taak
	04	Overhead	Wethouder Overduin	F&B	Autonoom
	05	Treasury	Wethouder Overduin	F&B	Autonoom
	061	OZB-woningen	Wethouder Overduin	F&B	Autonoom
	062	OZB-niet woningen	Wethouder Overduin	F&B	Autonoom
	064	Belastingen overig	Wethouder Overduin	F&B	Autonoom
	07	Algemene Uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	Wethouder Overduin	F&B	Wettelijke taak
	08	Overige baten en lasten (excl. mutaties reserves)	Wethouder Overduin	F&B	Autonoom
	09	Vennootschapsbelasting	Wethouder Overduin	F&B	Autonoom
	11	Crisisbeheersing en brandweer	Burgemeester	ADV	Wettelijke taak
	12	Openbare orde en veiligheid	Burgemeester	ADV	Autonoom
	Programma 2 Maatschappij				
	41	Openbaar basisonderwijs	Wethouder Zwaga	R&B	Wettelijke taak
	42	Onderwijshuisvesting	Wethouder Zwaga	R&B	Wettelijke taak
	43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Wethouder Zwaga	SD	Wettelijke taak
	51	Sportbeleid en activering	Wethouder Overduin	SD	Autonoom
	52	Sportaccommodaties	Wethouder Overduin	R&B	Autonoom
	53	Cultuurpresentatie, -productie en participatie	Wethouder Zwaga	SD	Autonoom
	54	Musea	Wethouder Zwaga	SD	Autonoom
	55	Cultureel erfgoed	Wethouder Zwaga	SD	Autonoom
	56	Media	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	57	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Wethouder Zwaga	R&B	Autonoom
	61	Samenkracht en burgerparticipatie	Wethouder Zwaga	SD	Autonoom
	62	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Wethouder Zwaga	SD	Wettelijke taak
	63	Inkomensregelingen	Wethouder Zwaga	SD	Wettelijke taak
	64	Begeleide participatie	Wethouder Zwaga	SD	Wettelijke taak
	65	Arbeidsparticipatie	Wethouder Zwaga	SD	Wettelijke taak
	66	Maatwerkvoorzieningen Wmo	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	671	Maatwerkdienstverlening 18+	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	671A	Hulp bij het huishouden (Wmo)	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	671B	Begeleiding (Wmo)	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	671C	Dagbesteding (Wmo)	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	671D	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	672	Maatwerkdienstverlening 18-	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	672A	Jeugdhulp begeleiding	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	672B	Jeugdhulp behandeling	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	672C	Jeugdhulp dagbesteding	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak

	672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	673A	Pleegzorg	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	673B	Gezinsgericht	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	673C	Jeugdhulp met verblijf overig	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	674A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	674C	Gesloten plaatsing	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	681	Geëscaleerde zorg 18+	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	681A	Beschermd wonen (Wmo)	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	681B	Maatschappelijke- en Vrouwenopvang (Wmo)	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	682	Geëscaleerde zorg 18-	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	682A	Jeugdbescherming	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	682B	Jeugdreclassering	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	71	Volksgezondheid	Wethouder Overduin	SD	Wettelijke taak
	Programma 3 Omgeving				
	21	Verkeer en vervoer	Wethouder Zwaga	R&B	Wettelijke taak
	22	Parkeren	Wethouder Zwaga	R&B	Autonoom
	25	Openbaar vervoer	Wethouder Zwaga	R&B	Autonoom
	31	Economische ontwikkeling	Burgemeester	RSO	Autonoom
	32	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wethouder Schrijner	RSO	Wettelijke taak
	33	Bedrijfsloket en -regelingen	Burgemeester	VTH	Autonoom
	34	Economische promotie	Burgemeester	RSO	Autonoom
	72	Riolering	Wethouder Zwaga	R&B	Wettelijke taak
	73	Afval	Wethouder Zwaga	R&B	Wettelijke taak
	74	Milieubeheer	Wethouder Zwaga	VTH	Wettelijke taak
	75	Begraafplaatsen	Burgemeester	BBS	Wettelijke taak
	81	Ruimtelijke ordening	Wethouder Schrijner	RSO	Wettelijke taak
	82	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Wethouder Schrijner	RSO	Wettelijke taak
	83	Wonen en bouwen	Wethouder Schrijner	RSO	Wettelijke taak
	010	Mutaties reserves	Wethouder Overduin	F&B	Autonoom

Geactiveerde kredieten

Overzicht lopende kredieten

GRBK	Omschrijving	Beschikbaar krediet 2024	Uitgaven 2024	bedrag Restant	Geraamde uitgaven na 2024	krediet afsluiten / overboeken	Toelichting
701905	Vervangen verlichting door LED Eilandplein(K)	11,871	14,323	-2,452		A	Project in voorbereiding . uitvoering 2025.
703406	Vervangen verlichting door LED Ogtent(K)	64,953	0	64,953	64,953	O	Project in voorbereiding . uitvoering 2025.
706202	Betonherstel en aanbrengen membraan brug B11(K)	49,313	3,532	45,781		A	Werk is klaar . restant afboeken . aanbesteding is flink meegevallen
706203	Vervangen keermuur K8 Reigerpad(K)	180,000	0	180,000	180,000	O	Werk is opgedragen . start werkzaamheden begin 2025
706204	Verv. slijtlaag voetgangerstunnel T5 Horsterstraat(K)	24,523	16,125	8,399		A	Werk is klaar . restant afboeken . aanbesteding is flink meegevallen
706206	Renovatie B30 Roodwilligenstraat(K)	25,000	0	25,000	25,000	O	Start werkzaamheden begin 2025
706402	Snelfietsroute SFR12(K)	111,759	20,025	91,734	91,734	O	Voortgang project in 2025
706416	Aanpassen aansluiting Isidorusplein/Heilglandsestr(K)	8,966	1,178	7,788		A	Afgerond 2024
706417	Verkeersveiligheid kruisingen(K)	40,000	0	40,000	40,000	O	Als onderdeel Eilandplein meegenomen voor 2025
706422	Projecten uit de bevolking 2021 (K)	0	0	0		A	Project afgerond
706424	Drempel entree Duiven Veldstraat/Sterappel(K)	0	5,459	-5,459		A	Project afgerond
706427	Projecten uit de bevolking(K)	10,037	5,892	4,145	4,145	O	Krediet wordt in 2025 opgemaakt.
706428	Verkeersmaatr. Klarinetstraat/Opaal 2023(K)	72,759	9,709	63,050	63,050	O	Project wordt uigevoerd in 2025 . dan is het krediet op
706429	Aanp. aansluit Isidorusplein-heiliglandsestr. 2023(K)	15,000	0	15,000	15,000	O	Werkzaamheden groen herinrichting Heiliglandsestraat/Isidorusplein in 2025
706430	Verkeersveiligh.maatr. Rijksweg-Ploenstraat 2024(K)	70,000	0	70,000	70,000	O	Project is niet opgestart. In 2025 alsnog opstarten.
706432	Parkeren woonwijken 2024(K)	20,000	11,062	8,938	8,938	O	project is in uitvoering
706433	Parkeren woonwijken 2025(K)	0	0	0	0	O	Laten staan . uitvoering 2025-2026
706434	Projecten uit de samenleving 2023(K)	23,436	23,436	0		A	Afgerond 2024
706435	Projecten uit de samenleving 2024(K)	40,000	0	40,000	40,000	O	Volledig gereserveerd voor lopende proejcten Eversstraat . Stationsplein Duiven en herinrichting Klarinetstraat Opaal als. Allen uitvoering 2025/2026
706436	Projecten uit de samenleving 2025(K)	0	0	0		O	Project in uitvoering . zal geheel in 2025 worden afgerond.
706506	Vervanging armaturen openbare verlichting 2023(K)	71,855	71,855	0		A	Werkzaamheden zijn gereed
706507	Vervanging armaturen openbare verlichting 2024(K)	110,000	109,918	82	82	O	Werkzaamheden zijn gereed
706508	Vervangen armaturen 2025(K)	0	0	0		O	Laten staan . uitvoering 2025-2026
706509	Vervangen openbare verlichting 2026(K)	0	0	0		O	Laten staan . uitvoering 2025-2026
706510	Versnelde vervanging armaturen(K)	510,000	43,369	466,631	466,631	O	Voortgang vervanging oude armaturen in 2024 . overzetten naar 2025
706511	Openbare verlichting Eilandplein(K)	62,328	18,032	44,296	44,296	O	Project is in uitvoering
706801	VRI provincie GLD VRI383 Westsingel/Oostsingel(K)	38,805	38,805	0		A	Werkzaamheden zijn gereed
707001	Herontwikkeling Rijksweg(K)	536,520	139,466	397,054	397,054	O	Project is in uitvoering
707002	Fietspad Rijksweg(K)	61,542	0	61,542	61,542	O	Project is in uitvoering
707007	Herinrichting Jumbo Kastanjelaan(K)	281,000	0	281,000	281,000	O	Project is niet opgestart. In 2025 alsnog opstarten.
707010	Herinr Burg vd Dorth tot Medlerstraat/Eltensestraa(K)	1,450,000	0	1,450,000	1,450,000	O	Project wordt doorgeschoven naar 2028 .2029. Budget blijft behouden. Aanvullend budget wordt in de uitvoeringsagenda mobiliteit voorgesteld á 1 .5 miljoen.
707011	Herinrichting Everstraat(K)	125,000	0	125,000	125,000	O	Waarschijnlijk uitvoering in 2025 of 2026

GRBK	Omschrijving	Beschikbaar krediet 2024	Uitgaven 2024	bedrag Restant	Geraamde uitgaven na 2024	krediet afsluiten / overboeken	Toelichting
707012	Herinrichting Ploenstraat 7-9-11-13(K)	20,000	230	19,770	19,770	O	Project in voorbereiding . uitvoering 2025.
707014	Herinrichting Schuttersplein Groessen(K)	100,000	60,987	39,013	39,013	O	start werkzaamheden begin 2025
707015	Verv. asfalt Landaalsestraat/Rouvenenstraat(K)	200,000	192,984	7,016		A	Werk gereed . afboeken
707016	Vervangen asfalt Kerkstraat(K)	150,000	0	150,000	150,000	O	Werk is opgedragen . uitvoering 2025 . overboeken svp
707017	Verhardingen Eilandplein(K)	304,602	85,298	219,304	219,304	O	Project is in uitvoering
707018	Horsterstraat . van Rijksweg tot spoortunneltje(K)	280,000	9,765	270,235	270,235	O	Werk is opgedragen . uitvoering 2025 . overboeken svp
707019	Nieuwgraafsestraat van Roelofsweg tot gemeentegren(K)	390,000	0	390,000	390,000	O	Werk is opgedragen . uitvoering 2025 . overboeken svp
707020	Kerkstraat2 . van Bemmenstraat tot Schoepikstraat(K)	235,000	175,872	59,128		A	Werk gereed . vermoedelijk te hoge oppervlakte geraamd . restant afboeken
709001	Voorb.kred. integr. huisv.plan prim. onderw. 2019(K)	11,731	3,852	7,879	7,879	O	Bijdrage gemeente aan noodlokalen conform RV en RB 26 sept 2023 te dekken uit voorbereidingskrediet IHP.
709003	Herstel constructiefout dak IKC De Groene Ring(K)	74,166	104,926	-30,760		A	Schade blijkt in werkelijkheid meer dan vooraf voorzien.
709007	Nieuwbouw IKC Remigius begroting meerjarig(K)	6,430,020	4,899,639	1,530,381	1,530,381	O	Werk gereed januari 2025
709009	Aankoop grond nieuwbouw begroting meerjarig	450,000	0	450,000	450,000	O	Nog geen aankoop gerealiseerd
709010	Nieuwbouw IKC Wereldwijzer/Wiekslag(K)	1,462,518	1,315,526	146,992		A	Werk gereed . afboeken
709012	IKC Kameleonventilatie&verduurzaming begroting mj (K)	368,044	18,277	349,767	349,767	O	Frisse scholen project in uitvoering . 2024 voorbereid en aanbesteed. Werk start Q1 2025.
709013	Groene Ring ventilatie&verduurzaming begroting mj(K)	433,708	3,643	430,065	430,065	O	Frisse scholen project in uitvoering . 2024 voorbereid en aanbesteed. Werk start Q1 2025.
709014	IKC Joannes ventilatie&verduurzaming begroting mj(K)	419,896	12,821	407,075	407,075	O	Frisse scholen project in uitvoering . 2024 voorbereid en aanbesteed. Werk start Q1 2025.
709015	IKC Bernadette ventilatie (K)	246,036	0	246,036	246,036	O	Frisse scholen project in uitvoering . 2024 voorbereid en aanbesteed. Werk start Q1 2025.
709016	IKC 't Veer ventilatie&verduurzaming begroting (K)	47,422	15,901	31,521	31,521	O	Frisse scholen project in uitvoering . 2024 voorbereid en aanbesteed. Werk start Q1 2025.
709019	Sloop van basisschool Wiekslag(K)	17,331	0	17,331		A	Hangt samen met kredieten Droomgaard. 709010 en 709011
709020	Herinr. openb ruimte toegankelijkheid nieuwe IKC(K)	115,571	140,409	-24,838		A	Hangt samen met kredieten Droomgaard. 709007
709021	Huisv.plan & verduurzamingsmaatr. Bernadetteschool(K)	7,467	11,403	-3,936		A	Werk gereed . afboeken
709022	Duurzaamheidsmaatregelen Liemers Novum(K)	625,000	26,100	598,900	598,900	O	Werk in uitvoering . krediet overzetten
709101	Klimaat en ventilatievoorziening Candeacollege(K)	750,000	0	750,000	750,000	O	Werk afgerond . er volgt in 2025 een afrekening van Candea
711201	Vervanging turnvloer Triominos (K)	27,500	0	27,500	27,500	O	Werkzaamheden zijn in voorbereiding voor vervanging in 2025
711205	Verbeteren binnenklimaat Triominos(K)	40,000	0	40,000	40,000	O	Werkzaamheden zijn in voorbereiding voor vervanging in 2025
711206	Triominos akoestische wanden(K)	2,551	0	2,551		A	Werk is uitgevoerd en krediet kan afgesloten worden.
711208	Vervanging uitbouwkozijnen Endesprong(K)	25,000	0	25,000	25,000	O	Werkzeemheden zijn in voorbereiding voor vervanging in 2025
711209	Verbouwing kantine Triominos(K)	41,396	31,314	10,082	10,082	O	Werk in uitvoering . krediet overzetten
711210	Verv basketblinstallatie Endesprong(K)	25,980	0	25,980	25,980	O	Werkzeemheden zijn in voorbereiding voor vervanging in 2025
711211	Verv tumblingbaan traning Mobils(K)	26,011	0	26,011	26,011	O	Werkzeemheden zijn in voorbereiding voor vervanging in 2025
711215	Vervangen verlichting door LED Triominos(K)	339,550	0	339,550	339,550	O	Project in voorbereiding . uitvoering 2025.
711410	SC Groessen veld 4 en oefenhoek 2024(K)	25,000	0	25,000	25,000	O	Uitgesteld ivm aanleg kunstgrasveld
711411	Ledverlichting sportclub Groessen(K)	40,000	37,713	2,287		A	Werk is afgerond
711412	Heggeakkers beregening veld 2(K)	25,000	22,990	2,010		A	Werk is afgerond

GRBK	Omschrijving	Beschikbaar krediet 2024	Uitgaven 2024	bedrag Restant	Geraamde uitgaven na 2024	krediet afsluiten / overboeken	Toelichting
711414	2e kunstgrasveld Groessen Hekwerken (vjn24)(K)	0	0	0		O	De voorbereiding is in 2024 al gestart . uitvoering 2025
711415	2e kunstgrasveld Groessen kunstgras (vjn24)(K)	0	0	0		O	De voorbereiding is in 2024 al gestart . uitvoering 2025
711416	2e kunstgrasveld Groessen onderbouw (vjn24)(K)	0	0	0		O	De voorbereiding is in 2024 al gestart . uitvoering 2025
711504	Toplaagrenovatie trainingsveld Immerloo 2022 (K)	15,000	14,480	520		A	Werk is afgerond
711509	SV Loo toplaagrenovatie trainingsveld 2023(K)	0	0	0		O	Laten staan . uitvoering 2025-2026
711510	SV Loo beregening trainingsveld 2023(K)	15,000	11,933	3,067		A	Werk is afgerond
711511	SV Loo verharding 2023(K)	5,197	0	5,197		A	Werk is afgerond
711512	Ledverlichting sportclub Loo(K)	40,000	39,009	991		A	Werk is afgerond
711513	Immerloo beregening veld 2(K)	20,000	20,966	-966		A	Werk is afgerond
711514	Immerloo toplaagrenovatie natuurgras trainingsveld(K)	15,000	0	15,000		A	Het is op dit moment niet nodig om een toplaagrenovatie uit te voeren. Het veld is kwalitatief nog goed.
711618	Onderbouw aanleg hockeyveld MHC Westerduiven(K)	53,808	50,801	3,007		A	Werk is afgerond
711626	MHC Westerduiven revitalisatie veld 1(K)	0	0	0		A	Niet uitgevoerd ivm naar voren gehaalde renovatie. Het veld was slechter dan voorzien.
711628	MHC Westerduiven onderbouw veld 1 2025(K)	75,000	60,596	14,404	14,404	O	Werk is afgerond
711629	MHC Westerduiven kunstgras veld 1 2025(K)	125,000	107,182	17,818	17,818	O	Werk is afgerond
711633	DVV terreinafscheiding(K)	20,000	16,887	3,113		A	Werk is afgerond
711801	Kunst Eilandplein(K)	12,847	3,598	9,249	9,249	O	Project is in uitvoering
714301	Fontein Eilandplein(K)	194,672	144,246	50,426	50,426	O	Project is in uitvoering
714508	Aanplant i.v.m. essentaksterfte(K)	20,000	0	20,000	20,000	O	Uitgesteld ivm capaciteitstekort
714512	Herinrichting groen Groessen(K)	17,460	4,093	13,367	13,367	O	Project is in uitvoering
714515	Vervangen essen(K)	16,500	0	16,500	16,500	O	Uitgesteld ivm capaciteitstekort
714516	Achterstanden boombestand(K)	32,654	0	32,654	32,654	O	Uitgesteld ivm capaciteitstekort
714517	Boomrenovaties(K)	90,565	46,047	44,518	44,518	O	Project is in uitvoering
714518	Renovatie stationsgebied(K)	61,973	36,381	25,592	25,592	O	Project is in uitvoering
714519	Wijkrenovatie Oud Zuid(K)	175,656	1,310	174,346	174,346	O	Uitgesteld ivm capaciteitstekort
714520	Wijkrenovatie Zuid West(K)	165,000	0	165,000	165,000	O	Uitgesteld ivm capaciteitstekort
714522	Hondenloslooptterrein Burg. Kemmelaan(K)	20,000	3,250	16,750	16,750	O	Het betreft een bewonersinitatief. Het proces loopt nog. Uitvoering is onzeker door verschillende belangen.
714523	Bomen Eilandplein(K)	39,145	14,132	25,013	25,013	O	Project is in uitvoering
714524	Aanleg groen Eilandplein(K)	339,207	49,305	289,902	289,902	O	Project is in uitvoering
714525	Banken en straatmeubilair Eilandplein(K)	22,472	5,979	16,493	16,493	O	Project is in uitvoering
714526	Maatregelen hondenlosloopvoorziening(K)	52,274	0	52,274	52,274	O	Het participatieprocese is in de afrondende fase. Verwachte uitvoering voorjaar 2025
714527	Toevoegen bomen en woonstraten(K)	18,642	18,642	0		O	Laten staan . uitvoering 2025-2026. Klimaatbomen!
714528	Vervangen bomen bij Impact(K)	0	0	0		O	Laten staan . uitvoering 2025-2026. Klimaatbomen!
714606	Speeltoestellen 2022 (K)	16,942	16,942	0		A	Werk is afgerond
714607	Speeltoestellen 2023(K)	19,790	10,741	9,049	9,049	O	Uitgesteld in afwachting van beheerplan spelen . uitvoering 2025
714608	Speeltoestellen 2024(K)	20,000	11,607	8,393	8,393	O	Uitgesteld in afwachting van beheerplan spelen . uitvoering 2025

GRBK	Omschrijving	Beschikbaar krediet 2024	Uitgaven 2024	bedrag Restant	Geraamde uitgaven na 2024	krediet afsluiten / overboeken	Toelichting
714609	Speeltoestellen 2025(K)	0	0	0	0	O	Uitgesteld in afwachting van beheerplan spelen . uitvoering 2025
714610	Speeltoestellen 2026(K)	0	0	0	0	O	Uitgesteld in afwachting van beheerplan spelen . uitvoering 2025
714611	Speeltoestellen Eilandplein(K)	16,112	4,045	12,067	12,067	O	Project herinrichting eilandplein loopt
716302	Vervangen verlichting door LED Wijkhuis Droo(K)	141,943	0	141,943	141,943	O	Project in voorbereiding . uitvoering 2025.
719901	Vervanging iba's 2022(K)	30,000	30,635	-635		A	Werk is afgerond
719902	Vervanging Iba's 2023(K)	30,000	30,000	0		A	Werk is afgerond
719903	Vervanging Iba's 2024(K)	30,000	0	30,000	30,000	O	Uitgesteld ivm capaciteitstekort
720004	Vervangen riolering Groessen Tempelstraat e.o 2018(K)	173,073	157,547	15,526	15,526	O	Project is in uitvoering
720013	GRP ombouw gescheiden stelsel 2017(K)	40,515	0	40,515		A	Werk is afgerond
720022	Vervangen persriool Helhoek(K)	239,728	0	239,728	239,728	O	Dit project is afhankelijk van de A15
720026	Rioleringswerkzaamheden tbv A15(K)	84,952	84,986	-34		A	Werk is afgerond
720027	Voorbereiding renovatie Vergert Oost(K)	25,000	0	25,000		A	Niet van de grond gekomen . krediet afsluiten
720030	Investeringen DPRA 2023(K)	0	0	0		O	Werk is afgerond
720031	Investeringen DPRA 2024(K)	1,004	0	1,004	1,004	O	Uitgesteld ivm capaciteitstekort
720032	Investeringen DPRA 2025(K)	0	0	0		O	Uitgesteld ivm capaciteitstekort
720036	Vervanging vrijverval riolering 2023(K)	483,966	31,419	452,547	452,547	O	Project is in uitvoering
720038	Ombouwen VGS naar VGS 2.0 2024(K)	175,000	0	175,000	175,000	O	De voorbereidingen voor dit poirject lopen in samenwerkingen met het waterschap.
720041	Vervanging riolering Voermanstraat(K)	450,000	0	450,000	450,000	O	Deels meenemen 250.000 euro kan terug de rioolvoorziening in. 200.000 euro word ingezet voor rioolmaatregelen.
720042	Calamiteiten riolering 2024(K)	100,000	0	100,000	100,000	O	Jaarlijks wordt deze afgeboekt en weer aangevuld tot 100.000 euro. Dit geld is bedoelt voor als er een grote calamiteit is zoals een ingestort riool.
720045	Investeringen uitvoeringsprogramma 2024(K)	0	0	0	0	O	Afsluiten
720047	DPRA Eilandplein Duiven(K)	80,922	20,330	60,592	60,592	O	Project is in uitvoering
720048	DPRA bedrijventerrein 't Holland(K)	187,500	3,641	183,859	183,859	O	Project is in uitvoering
720049	DPRA Stationsplein Duiven(K)	86,471	68,402	18,069	18,069	O	Project is in uitvoering
720050	DPRA Graafstaete(K)	60,000	0	60,000	60,000	O	Laten staan . uitvoering 2025
720052	DPRA Schuttersplein(K)	64,760	0	64,760	64,760	O	Laten staan . uitvoering 2025
720054	DPRA vergroeningsstrategie(K)	62,879	0	62,879	62,879	O	Laten staan . uitvoering 2025-2026
720202	Renoveren drukunits 2018(K)	28,492	0	28,492		A	Project is afgerond
720209	GRP 2021 renoveren 3BBB(K)	10,571	0	10,571		A	Project is afgerond
720211	Vervanging rioolgemalen 2023(K)	60,000	17,643	42,357	42,357	O	Project is in uitvoering
720212	Vervanging rioolgemalen 2024(K)	60,000	23,578	36,422	36,422	O	Project is in uitvoering
720219	Vervangen overbeschoeiing 2024(K)	20,000	0	20,000	20,000	O	Wordt in 2025 gekeken welke oevers aangepakt moeten worden.

GRBK	Omschrijving	Beschikbaar krediet 2024	Uitgaven 2024	bedrag Restant	Geraamde uitgaven na 2024	krediet afsluiten / overboeken	Toelichting
720220	Calamiteiten gemalen 2024(K)	75,000	0	75,000	75,000	O	Jaarlijks wordt deze afgeboekt en weer aangevuld tot 75.000 euro. dit geld is bedoelt voor als er een grote calamiteit is zoals een gemaal dat door bliksem word getroffen.
720608	Vervangingen afvalaanbiedstation 2023(K)	38,190	0	38,190	38,190	O	Laten staan . uitvoering 2025
720610	Vervanging afvalaanbiedstation 2024(K)	18,000	0	18,000	18,000	O	Laten staan . uitvoering 2025-2026
721113	Verv. ondergrondse papiercontainers 2022(K)	10,000	0	10,000		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
721114	Verv. ondergrondse rest containers 2023(K)	20,000	0	20,000		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
721115	Verv. ondergrondse rest containers 2024(K)	10,000	0	10,000		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
721117	Vervanging minicontainers rest en gft(K)	20,421	14,274	6,147		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
721118	Minicontainers restafval 2022(K)	8,522	0	8,522		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
721119	Vervanging minicontainers restafval 2024(K)	8,550	0	8,550		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
721122	Vervanging minicontainers gft afval 2024(K)	14,250	0	14,250		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
721404	Minicontainers papier 2021 (K)	8,522	0	8,522		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
721407	Vervanging ondergrondse papiercontainers 2023(K)	15,000	0	15,000		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
721408	Vervanging ondergrondse papiercontainers 2025(K)	0	0	0		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
721409	Vervanging minicontainers papier(K)	4,560	0	4,560		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
721412	Vervanging minicontainers papier 2024(K)	4,275	0	4,275		A	Geen vervangingen nodig geweest. Vanaf 1 januari 2025 containers in eigendom van Circulus
724101	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting(K)	0	3,898	-3,898		A	Afsluiten
733501	DPRA Uitvoeringsprogramma 2023(K)	0	0	0		O	Laten staan . uitvoering 2025
733502	DPRA Uitvoeringsprogramma 2024(K)	0	0	0		O	Laten staan . uitvoering 2025
733503	DPRA Uitvoeringsprogramma 2025(K)	0	0	0		O	Laten staan . uitvoering 2025-2026
733504	DPRA Duivense oplegger 2023(K)	0	0	0		O	Laten staan . uitvoering 2025
733505	DPRA Duivense oplegger 2024(K)	335	0	335	335	O	Laten staan . uitvoering 2025
733506	DPRA Duivense oplegger 2025(K)	0	0	0		O	Laten staan . uitvoering 2025-2026
733507	DPRA maatregelen Eilandplein Duiven(K)	26,980	0	26,980	26,980	O	Laten staan . uitvoering 2025-2026
733508	DPRA maatregelen Schuttersplein Groessen(K)	21,586	0	21,586	21,586	O	Laten staan . uitvoering 2025-2026
733510	DPRA maatregelen bedrijventerrein 't Holland(K)	44,775	14,127	30,648	30,648	O	Project is in uitvoering
733511	DPRA maatregelen Mondriaanplein Duiven(K)	651,854	651,643	211	211	O	Project is in uitvoering
733513	DPRA maatregelen Stationsplein Duiven(K)	35,299	35,299	0		O	Project is in uitvoering

GRBK	Omschrijving	Beschikbaar krediet 2024	Uitgaven 2024	bedrag Restant	Geraamde uitgaven na 2024	krediet afsluiten / overboeken	Toelichting
733514	DPRA maatregelen Graafstaete(K)	20,000	3,907	16,094	16,094	O	Project is in uitvoering
751702	Elektrotechnische installaties gemeentehuis Duiven(K)	31,000	22,453	8,547	8,547	O	Project is in uitvoering
751703	Bronpomp WKO installaties gem.huis Duiven(K)	4,290	3,551	739		A	Project is in uitvoering
751704	Bouwkundige aanpassingen gemeentehuis.(K)	116,700	116,177	523		A	Project is in uitvoering
751705	Vervangen verlichting door LED gemeentehuis(K)	191,016	0	191,016	191,016	O	Project in voorbereiding . uitvoering 2025.
751904	Gemeentewerf Duiven elektrotechnische installaties(K)	27,700	28,560	-860		A	Afsluiten
751905	Vervangen verlichting door LED Brandweer(K)	12,529	0	12,529	12,529	O	Project in voorbereiding . uitvoering 2025.
751906	Vervangen verlichting door LED Gemeentewerf(K)	18,138	0	18,138	18,138	O	Project in voorbereiding . uitvoering 2025.
753402	Voorbereidingskrediet gebiedsvisie Biezenkampen(K)	450,000	240,386	209,614	209,614	O	Project is in uitvoering
753802	Voorbereidingskrediet Centerpoort Noord(K)	636,804	0	636,804	636,804	O	Project is in uitvoering
754301	Voorbereidingskrediet Goudenregenstraat(K)	90,055	0	90,055	90,055	O	Project is in uitvoering
754401	Voorbereidingskrediet Schoolstraat 14(K)	79,077	0	79,077	79,077	O	Project is in uitvoering
		24,947,287	9,996,463	14,950,823	14,478,819		

Controleverklaring en besluiten

1 Controleverklaring
2 Besluit tot vaststelling van de jaarrekening

Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de gemeenteraad van gemeente Duiven, te Duiven

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Doetinchem, 2024

w.g. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Besluit tot vaststelling van de jaarrekening

Nr. Z/25/135659/201697455/wethouder Overduin

Jaarstukken 2024.

Gelezen de door Burgemeester en Wethouders opgestelde jaarstukken over 2024 en het verslag als bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet, opgesteld door Stolwijk Kelderman Accountants. En gelet op de desbetreffende bepalingen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording.

De raad besluit

1. Het saldo voor bestemming vast te stellen op € 737.088 negatief.
2. Een bedrag van gesaldeerd € 1.187.430 te onttrekken zoals onder mutatie reserves is aangegeven.
3. Uit het jaarrekeningresultaat 2024 een bedrag van € 1.423.824 te onttrekken en toe te voegen aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve Migratie en Integratie.
4. Uit het jaarrekeningresultaat 2024 een bedrag van € 154.000 te onttrekken en toe te voegen aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve Klimaatadaptatie.
5. Uit het jaarrekeningresultaat 2024 een bedrag van € 188.000 te onttrekken en toe te voegen aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve Groenonderhoud.
6. Uit het jaarrekeningresultaat 2024 een bedrag van € 70.000 te onttrekken en toe te voegen aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve Integraal HuisvestingsPlan.
7. De bestemmingsreserves Vastgoed Centrum, Corona-reintegratie, Scalabor en Democratische vernieuwingen definitief op te heffen.
8. Het restant resultaat van de jaarrekening ad € 1.385.482 te onttrekken aan de Algemene Reserve van de gemeente Duiven.
9. De jaarstukken 2024 vast te stellen, onder het voorbehoud dat de rechtmatigheidsverantwoording is vastgesteld.

Aldus besloten in de openbare vergadering van Gemeenteraad van Duiven d.d. 01 juli 2025,

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Jaarstukken 2 0 2 4
gemeente W e s t e r v o o r t

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**
Hoofdstuk 1 Inleiding **5**
1. Inleiding 5
2. Kerngegevens 10
Hoofdstuk 2 Jaarverslag **11**
0 Inleiding 11
1 Programma Bestuur 11
2 Programma Maatschappij 21
3 Programma Omgeving 35
Algemene dekkingsmiddelen 46
Verplichte indicatoren 48
Hoofdstuk 3 Paragrafen **50**
Paragraaf 1 Lokale heffingen 51
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 57
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen 63
Paragraaf 4 Financiering 69
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 74
Paragraaf 6 Verbonden partijen 79
Paragraaf 7 Grondbeleid 85
Paragraaf 8 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo) 91
Paragraaf 9 Duurzaamheid 92
Hoofdstuk 4 Jaarrekening **93**
4.1 Financieel beeld 93
4.2 Exploitatie 97
4.3 Balans 110
4.4 Rechtmatigheidsverantwoording **131**
5. Bijlagen **133**
5.1 SISA 133
5.2 Baten en lasten per taakveld 139
5.3 Geactiveerde kredieten 141
6. Controleverklaring en besluiten **143**
6.1 Controleverklaring 145
6.2 Besluit tot vaststelling van de jaarrekening 153

Samenvatting

In onderstaande tabellen is het resultaat en de ontwikkeling van de algemene reserve weergegeven.

Resultaat naar saldo per programma

Programma	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024
P1 Bestuur	27.047	27.387	28.739	29.977
P2 Maatschappij	-22.452	-22.289	-25.671	-24.541
P3 Omgeving	-3.065	-3.778	-4.238	-3.908
Saldo per programma	**1.530**	**1.319**	**-1.170**	**1.528**
Mutaties reserves	-322	-300	718	-453
Resultaat	**1.207**	**1.019**	**-452**	**1.075**

Resultaat naar totaal baten en lasten per programma.

Programma	Rekening 2023		Begroting 2024 v.w.		Begroting 2024 n.w.		Rekening 2024	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
P1 Bestuur	38.146	-11.099	38.023	-10.636	40.085	-11.346	40.719	-10.742
P2 Maatschappij	11.885	-34.337	5.714	-28.003	7.355	-33.026	10.576	-35.117
P3 Omgeving	4.565	-7.630	3.910	-7.688	4.097	-8.335	4.947	-8.854
Totaal per programma	54.596	-53.066	47.646	-46.327	51.537	-52.707	56.242	-54.714
Mutaties reserves	2.683	-3.005	200	-500	3.128	-2.410	2.608	-3.061
Totaal baten en lasten	**57.279**	**-56.071**	**47.846**	**-46.827**	**54.665**	**-55.117**	**58.850**	**-57.775**
Saldo	**1.207**		**1.019**		**-452**		**1.075**	

Verloop begrotings- en rekeningresultaat

Nr.	Ontwikkeling resultaten	Bedrag
1.	Primitieve begroting 2024	1.019
2.	Begrotingswijzigingen	327
3.	Voorjaarsnota 2024	-1.519
4.	Najaarsnota 2024	-279
	Geraamd begrotingsresultaat	**-452**
5.	Jaarstukken 2024	1.075
	Financieel verschil	**1.527**

Overzicht belangrijkste afwijkingen resultaat 2024 ten opzichte van de najaarsnota 2024

Programma/taakveld	Afwijking	Totaal programma
Programma 1 Bestuur		1.218
TV 0.3 Beheer overige gebouwen	-160	
TV 0.4 Automatisering	632	
TV 0.7 Gemeentefonds	976	
TV 1.2 Openbare orde en veiligheid	-136	
TV 0.10 Mutaties reserve	-94	
Programma 2 Maatschappij		410
TV 5.1 Sportbeleid en activering	276	
TV 5.3 Cultuur	98	
TV 5.4 Musea	-50	
TV 5.6 Media	66	
TV 5.7 Openbaar groen	-98	
TV 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	797	
TV 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-98	
TV 6.3 BBZ/Buig	116	
TV 6.4 WSW en beschut werk	185	
TV 6.5 Arbeidsparticipatie	-98	
TV 6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo	-87	
TV 6.5 Re-integratie	76	
TV 0.10 Mutaties reserve	-773	
Programma 3 Omgeving		-88
TV 2.1 Verkeer en vervoer	242	
TV 8.1 Ruimte en leefomgeving	-229	
TV 8.2 Grondexploitatie	204	
TV 0.10 Mutatie reserve	-305	
Doorbelastingen over diverse programma's		-1.123
Bijdrage 1Stroom	-1.091	
Afschrijvingen	-32	
Totaal belangrijkste afwijkingen	**417**	
Overige afwijkingen	1.110	

Verloop algemene reserve

	2024	2025	2026	2027	2028
Stand per 1 januari	2.411	4.170	5.033	6.948	8.622
Toevoegingen:					
Resultaat voorgaand boekjaar	1.207	863	1.915	1.674	2.260
Resultaatbepaling 2024	1.076				
Spaarprogramma					
Onttrekkingen:					
Storting in bestemmingsreserves	524				
Stand per 31 december	**4.170**	**5.033**	**6.948**	**8.622**	**10.882**

In dit overzicht is de resultaatbestemming verwerkt. De verwachte resultaten van 2025 tot en met 2028 zijn gebaseerd op de Voorjaarsnota 2025.

Hoofdstuk 1 Inleiding

1. Inleiding

1.1 Planning en controlcyclus

- De raad heeft op 3 juli 2023 de Voorjaarsnota 2023 en daarmee de kaders voor de begroting 2024 vastgesteld.
- De raad heeft op 6 november 2023 de begroting 2024 en daarmee het beleid en de bijbehorende middelen vastgesteld.
- De raad heeft op 16 december 2024 de najaarsnota 2024 vastgesteld.
- Het college legt op 29 september 2025 verantwoording af aan de raad over het begrotingsjaar 2024.

1.2 De gemeente Westervoort in het kort

Westervoort is een unieke gemeente, in vele opzichten. Qua oppervlakte de kleinste zelfstandige gemeente van Nederland en met een inwoneraantal van 15.208 als sterk verstedelijkt te beschouwen, met ruim 2.200 inwoners/km2. Een gemeente met van oudsher een rijk verenigingsleven en veel gemeenschapszin. In de jaren ’80 werd Westervoort aangewezen als groeikern waardoor de bevolking snel is toegenomen. Er ontstond een andere balans tussen huur en koop dan in andere kleine gemeenten. Dit vertaalt zich in een gemêleerde samenstelling van de bevolking waarbij de betrokkenheid bij het dorp groot is (gebleven). Westervoort laat zich schetsen als een gemeente met grootstedelijke problematiek op dorpse schaal.

Westervoort vormt samen met de gemeenten Zevenaar, Duiven en Doesburg de streek De Liemers, die in totaal bijna 95.000 inwoners telt.

1.3 Het bestuur van de gemeente Westervoort

1.3.1 Organisatieschema

Organisatieschema	Aantal
Gemeenteraad	17
Raadsgriffie	2
Commissies	2
College van burgemeester en wethouders	5

1.3.2 College van burgemeester en wethouders
In 2022 hebben de gemeenteraadsverkiezingen plaats gevonden. Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen en formatiebesprekingen nadien, is er in de gemeente Westervoort een nieuwe coalitie gevormd. De coalitie bestaat uit CDA (5), VVD (3), D66 (2). Alle partijen leveren één wethouder voor het college van Burgemeester & Wethouders. Naast de drie wethouders bestaat het college uit de burgemeester (voorzitter van het college en voorzitter van de gemeenteraad) en de gemeentesecretaris (adviseur van het college en in hoedanigheid als lid van de driehoofdige directie van 1Stroom verantwoordelijk voor de organisatie).

Het college van B&W is het dagelijks bestuur van de gemeente. Het college voert het beleid van de gemeente uit. De gemeenteraad stelt de kaders vast, neemt de besluiten over het beleid en controleert of het college het goed uitvoert.

1.3.3 Gemeenteraad
De gemeenteraad is het hoogste orgaan in een gemeente:
- de gemeenteraad bepaalt de hoofdlijnen van het beleid en ziet toe op de uitvoering daarvan door het college van B&W rekening houdend met signalen en informatie uit de samenleving
- de gemeenteraad stelt de begroting en jaarrekening vast en benoemt en ontslaat wethouders.

De gemeenteraad van Westervoort is samengesteld uit 17 raadsleden.

1.3.4 Bericht van het college
Met deze jaarrekening en het jaarverslag leggen wij verantwoording af over het jaar 2024. Vanuit onze visie en missie werken wij aan een duurzame gemeente. Dat wil zeggen dat de kwaliteit van de samenleving, de economie, de omgeving en de woningen elkaar versterken en een goed leven bevorderen.

In Westervoort kun je goed leven, wonen en werken De basis is: schoon, heel, veilig en gezond. De nadruk ligt op behoud en verbetering van de bestaande kwaliteit van de leefomgeving. In 2024 hebben wij de *Woonagenda* 2023-2024 geëvalueerd en met de gemeenteraad gedeeld. Tegelijk is een nieuwe Woonagenda 2025-2026 opgesteld. De openbare ruimte *Mooi Mosterdhof* is aangelegd en grotendeels opgeleverd. Ook is de Wijkendeal Mooi Mosterdhof gestart voor versterking van de leefbaarheid, de sociale verbondenheid en de veerkracht van de wijk.

Met de herstructurering van *centrum Westervoort* zijn we een grote stap verder. De meeste winkels zijn verhuisd naar het plein. In november presenteerden wij het schetsontwerp voor de nieuwe inrichting van de openbare ruimte. Dit ontwerp is samen met bewoners, winkeliers en marktkooplieden gemaakt. Verder is het *koersdocument tussengebied* Duiven en Westervoort in 2024 vastgesteld.

De gebiedsvisie Westervoort Noord is in 2024 vastgesteld door de gemeenteraad. De benodigde gronden voor het sportpark zijn aangekocht. In 2025 start de stedenbouwkundige uitwerking voor Westervoort Noord. Er blijven financiële uitdagingen, maar we hopen in 2027 de woningen en het sportpark te bouwen.

Het *Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte* is door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleid is vertaald in beheerplannen. Naast achterstallig is ook groot onderhoud aan asfalt uitgevoerd. Klein onderhoud dat inwoners bij ons meldden of dat wij bij inspectie tegenkwamen hebben wij opgelost. In 2024 gaven wij ongeveer dertig procent minder uit aan klein onderhoud.

Samen met schoolbesturen legden wij onze lange termijnvisie en afspraken over de huisvesting van scholen vast in het *Integraal Huisvestingsplan Onderwijs*. Dit geeft inzicht in de huidige staat van schoolgebouwen, toekomstige behoeften en noodzakelijke investeringen.

Naast het creëren van een veilige, aantrekkelijke en groene leefomgeving ligt het zwaartepunt bij het groenbeheer steeds meer op de maatschappelijke opgaven die we hebben in relatie tot *vergroenen, klimaatadaptatie, ecosysteemdiensten en biodiversiteit*. Hierdoor wordt de manier waarop wij beheren anders. Kostenbeheersing is hierbij een belangrijk aandachtspunt.

In het sociaal domein is de benadering van positieve gezondheid ons uitgangspunt In 2024 versterkten we het voorliggend veld door integraal overleg tussen beleidsadviseurs, consulenten en maatschappelijke partners. Dit leidt tot kortere lijnen en bredere kennis. We verbeterden voorliggende voorzieningen, stimuleerden partners beter samen te werken en zetten een sociaal werker in bij team Wmo. Dit voorkomt mogelijk zwaardere zorg en langere wachttijden. Door efficiënter te werken zijn de wachtlijsten voor jeugdhulp verminderd. De geleerde lessen passen wij nu ook toe bij de afdeling Wmo. Het toekomstbestendig maken van het sociaal domein doen wij samen met onze inwoners. Daarom houden wij Dorpsgesprekken. Hier gaan wij ook in 2025 mee door.

Als gemeente willen wij het goede voorbeeld geven op het gebied van duurzaamheid We hebben stappen gezet rondom klimaatadaptatie, het opwekken en distribueren van duurzame energie en circulariteit. De gemeente Westervoort heeft in 2024 het CO2 bewust certificaat behaald op niveau 3. We sporen inwoners en ondernemers aan om hun CO2 uitstoot in kaart te brengen en te verminderen. Natuurlijk doen wij dit zelf ook. Daarnaast ging het uitvoeringsprogramma biodiversiteit van start. Onder andere door middel van bijeenkomsten met geïnteresseerden en met een klankbordgroep inventariseren wij welke soorten planten en dieren er in Westervoort voorkomen en wat er voor nodig is om deze te beschermen.

De financiële ingrepen van het Rijk beïnvloeden de financiële situatie van Westervoort negatief Het jaar 2024 werd gekenmerkt door het op handen zijnde ravijnjaar 2026, zoals toen nog de berichten waren. Er kwamen zware jaren aan in de gemeentefinanciën. Onder meer doordat het Rijk ons te weinig betaalt voor de taken die wij als gemeente moeten uitvoeren. Daarnaast zien wij ons geconfronteerd met een forse stijging van de kosten in het sociaal domein. Het rondkrijgen van de begroting 2025 was in 2024 geen eenvoudige opgave. Inmiddels weten we dat de verwachte tekorten voor de komende jaren gedempt zijn. Maar dit laat onverlet dat er een grote uitdaging blijft. We hebben volop plannen en ideeën die wij samen tot besluitvorming en tot uitvoer willen brengen. Door meerjarige investeringen in financiën, mensen en netwerk hebben we successen behaald. Denk aan onze rol in de regionale samenwerking op het gebied van de Liemers en de Groene Metropoolregio. Maar ook aan de subsidies voor Westervoort Noord en de Wyborgh die we binnenhaalden. En tot slot de relatie met de provincie en interne versterking binnen 1Stroom en de samenwerking met de gemeente Duiven en binnen de Liemers.

De toekomst van Westervoort De afgelopen jaren heeft Westervoort zich op verschillende wijzen gebogen over haar bestuurskracht. Onder meer BMC en Partners & Pröpper deden hier onderzoek naar. De gemeenteraad heeft besloten zelf een vervolg te geven aan de ontwikkelagenda door het opstellen van een plan van aanpak om de bestuurskracht te versterken. Tevens heeft de gemeenteraad een zeer impactrijk besluit genomen door de intentie uit te spreken te komen tot een herindeling met gemeenten in de Liemers. De regio is volop in beweging en Westervoort heeft in 2024 besloten de stap naar voren te zetten in de concrete verkenning van een Liemerse gemeente. Doel is om ook in de toekomst de kwaliteit van de samenleving, de economie, de omgeving en de woningen, kortom een goed leven te kunnen bevorderen.

1.4 Financieel beeld op hoofdlijnen

1.4.1 Financiële positie

De financiële positie van de gemeente wordt mede door de positieve resultaten iets beter. Naar de toekomst toe zijn er wel aandachtspunten. Deze conclusie is de uitkomst van een analyse op de pijlers onder het financieel beleid, aangevuld met een analyse van wettelijk voorgeschreven financiële kengetallen. De structurele exploitatieruimte, de schuldquotes en het weerstandsvermogen bevinden zich allemaal in de categorie minst risicovol. Enige relativering is hierbij op zijn plaats. Het gepresenteerde beeld is een momentopname. Ook is de uitkomst van diverse kengetallen afhankelijk van de omvang van de baten. De baten zijn in 2024 hoger door de steunpakketten van het Rijk (Oekraïners opvang, duurzaamheid en diverse specifieke uitkeringen). Dit zorgt dat de kengetallen een gunstiger beeld laten zien dan verwacht. Voor de toekomst blijven we aandacht vragen voor de ontwikkeling van de structurele exploitatieruimte en de oplopende schuldpositie. Ook de grote opgaven waar onze gemeente voor staat zoals duurzaamheid en woningbouw en de omvangrijke investeringen zullen een wissel trekken op de beschikbare structurele exploitatieruimte en de schuldpositie. Het is belangrijk om daar voldoende aandacht voor te hebben en te blijven houden. Een uitgebreidere toelichting op de financiële positie is opgenomen in de jaarrekening.

1.4.2 Resultaat 2024

Het resultaat 2024 bedraagt € 1.074.991 voordelig. Het resultaat is daarmee € 1,5 miljoen hoger dan was voorzien bij de najaarsnota (budgetbeoordeling op 30 september 2024). Het resultaat 2024 heeft zich als volgt ontwikkeld:

Nr.	Ontwikkeling resultaten	Bedrag
1.	Primitieve begroting 2024	1.019
2.	Begrotingswijzigingen	327
3.	Voorjaarsnota 2024	-1.519
4.	Najaarsnota 2024	-279
	Geraamd begrotingsresultaat	**-452**
5.	Jaarstukken 2024	1.075
	Financieel verschil	**1.527**

Het college is niet gelukkig met het financiële verschil tussen het geraamd begrotingsresultaat bij de najaarsnota en het resultaat bij de jaarrekening. Het aanzienlijke verschil bij de jaarrekening vraagt in de nabije toekomst om een nog strakkere monitoring van de (risico)budgetten en een extra inspanning om het specifieke karakter van de financiële regelgeving van gemeenten goed voor het voetlicht te brengen. De projectgroep 'Versterken financiele functie' is in het leven geroepen om hier binnen de organisatie 1Stroom mee aan de slag te gaan.

1.4.3 Toelichting verschillen
Een inhoudelijke toelichting van de afwijkingen tussen het geraamd begrotingsresultaat (vastgestelde begroting) en het resultaat vindt u in hoofdstuk 2 en 4. De belangrijkste afwijkingen zijn per programma en taakveld hieronder weergegeven. Ook is de reden vermeld waarom deze verschillen niet bij de najaarsnota in beeld waren.

TV 0.1 Bestuur € 149.000 (V)
In de Najaarsnota 2024 is een budget van € 150.000 beschikbaar gesteld voor ondersteuning in het proces om te komen tot opheffing van de gemeentelijke zelfstandigheid van de gemeente Westervoort. De werkzaamheden voor dit proces vinden voornamelijk in 2025 plaats. Omdat dit budget pas bij de Najaarsnota werd toegekend is er voor gekozen het resterende budget via de resultaatbestemming naar 2025 over te hevelen. Dit voordeel was niet te voorzien.

TV 0.1 Bestuur € - 281.000 (N)
Op basis van de actuariële berekening per 31 december 2024 van de wethouders pensioenen is een aanvullende storting in de voorziening van € 281.000 noodzakelijk. Dit heeft te maken met een rentebijstelling in de berekening. Dit nadeel was niet te voorzien.

TV 0.7 Uitkering gemeentefonds € 976.000 (V)
De decembercirculaire 2024 geeft een voordeel van € 484.000 en de stelpost voor prijsstijgingen van € 406.000 is niet ingezet. Bovendien zijn er afrekeningen van oude jaren geweest.
Het voordeel in de decembercirculaire is veroorzaakt door ontwikkeling uitkeringsbasis, hoeveelheidsverschillen en decentralisatie-uitkeringen. Dit voordeel was deels te voorzien.

TV 0.10 Mutaties reserve € - 1.171.000 (N)
In de reserve Wet Open Overheid is € -35.000 (N) gestort, in de reserve Doelgroepenvervoer is € -178.000 gestort en in de reserve Beschermd Thuis is € -375.000 gestort. Uit de reserve Westervoort Noord is geen onttrekking (€ -282.000) geweest. Ook voor Beschermd Thuis (€ -75.000), Peutergroepen (€ -27.000), activerend werk (€ -97.000) en Wet inburgering (€ -21.000) zijn geen onttrekkingen geweest. In de bestemmingsreserve Implementatie Omgevingset is € 55.000 gestort. Dat was niet geraamd. Per saldo op mutatie reserves een nadeel van € 1.171.000. Dit nadeel was deels te voorzien.

TV 5.1 Combinatiefunctie € 189.000 (V)

Bij het opmaken van de jaarrekening is geconstateerd dat er in zowel de begroting 1Stroom als in de begroting van Westervoort ramingen op zijn genomen voor de kosten van de combinatiefunctionarissen. Deze dubbeling levert een voordeel op van € 189.000 en was niet te voorzien.

TV 5.1 Stimulering sport € 84.000 (V)
Als gevolg van de rijksregeling voor het gelegenheid geven tot sport kan een deel van de BTW die op investeringen in sport worden gedaan toch terug worden gevraagd. Dit levert een voordeel op van € 84.000 en was niet te voorzien.

TV 6.1 Subsidies maatschappelijke ondersteuning € 61.000 (V)
Voor het verstrekken van een aantal subsidies wordt via de Specifieke Uitkering (SPUK) Brede Regeling een vergoeding ontvangen. Daar is in de ramingen geen rekening mee gehouden waardoor er een voordeel ontstaat van € 61.000 dat was te voorzien.

TV 6.1 Nood- en crisisopvang Oekraïnse vluchtelingen € 670.000 (V)
De ontvangen normbedragen en transitiekosten zijn hoger dan de uitgaven. Dit voordeel was te voorzien.

TV 6.3 BBZ/BUIG € 81.000 (N)
De definitieve afrekening van het Rijk is positiever uitgevallen dan vooraf werd ingeschat. De hoogte van de rijksvergoeding hangt af van wat alle gemeenten in Nederland in totaal declareren. Doordat het totaalbedrag is meegevallen kon er meer aan Westervoort worden vergoed. Dit voordeel was niet te voorzien.

TV 6.4 WSW en beschut werk € 185.000 (V)
De eindafrekening van Scalabor over 2024 viel voordelig uit. Dat heeft te maken met de lagere uitstroom van SW-medewerkers die de MGR in haar ramingen had opgenomen. Daardoor was de bijdrage aan de MGR vooraf te hoog vastgesteld. Dit voordeel was niet te voorzien.

TV 2.1 Wegen binnen de bebouwde kom € 154.000 (V)
Vanwege capaciteitsproblemen bij 1Stroom en de leveranciers zijn we niet toegekomen aan al het geplande onderhoud van wegen. In totaal levert dit op het taakveld Wegen en vervoer een voordeel op van € 154.000. Dit voordeel was te voorzien.

TV 8.2 Westervoort Noord € 282.000 (V)
Vanwege vertraging in het proces zijn er nog geen uitgaven gedaan die op dit budget hadden moeten drukken. Dit voordeel was te voorzien.

Bijdrage 1Stroom € -415.000 (N)
De doorbelasting van de personele lasten van 1Stroom is € 415.000 hoger dan begroot. Dit nadeel was niet te voorzien.

Kapitaallasten € -29.000 (N)
Ondanks dat nog niet alle geplande investeringen zijn gerealiseerd stijgen de totale kapitaallasten. Dat komt omdat de rente is gestegen. Dit zorgt voor een nadeel op kapitaallasten van € 29.000. Dit nadeel was niet te voorzien.

1.5 Voorstel resultaatbestemming

Resultaat 2024	**Bedrag**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.528
Reeds bestemd resultaat	-453
Gerealiseerd resultaat	**1.075**
Voorstel resultaatbestemming 2024	

Resultaat 2024	**Bedrag**
Algemene reserve	850
Bestemmingsreserves:	
Klimaatadaptatie	76
Onderzoek verzelfstandiging	149
Resultaatbestemming	**1.075**

2. Kerngegevens

Sociale structuur	1 januari 2024	1 januari 2025
Inwoners:		
- < 20 jaar	3.043	3.125
- van 20 - 64 jaar	8.723	8.491
- van 65 jaar en ouder	3.392	3.592
Totaal	**15.158**	**15.208**
Bijstandsgerechtigden:		
- IOAW	15	10
- IOAZ	1	0
- BBZ	2	0
- P-Wet	329	289
Totaal	347	299

Fysieke structuur

Oppervlakte gemeente (in ha)	784	784
Binnenwater (in ha)	81	83
Land (in ha)	703	701
Woonruimten	6.805	6.830

Financiële structuur (in €)	Jaarrekening 2023		Jaarrekening 2024	
	Totaal	**per inwoner**	**Totaal**	**per inwoner**
Gewone uitgaven/inkomsten (excl. mutatie reserves)	54.595.729	3.602	58.849.572	3.870
Opbrengsten belastingen/retributies:				
- OZB	3.419.388	226	3.774.985	248
- Hondenbelasting	119.024	8	115.239	8
- Afvalstoffenheffing/Reinigingsrechten	1.465.834	97	1.513.563	100
- Rioolheffing	1.705.164	112	1.801.823	118
- Marktgelden	11.582	0,8	7.792	0,5
- Lijkbezorgingsrechten	63.169	4	59.346	4
- Leges Omgevingsvergunningen	278.376	18	242.522	16
- Overige leges				
Algemene Uitkering Gemeentefonds (incl. soc. domein)	33.154.979	2.187	35.108.501	2.309

Hoofdstuk 2 Jaarverslag

Programma 1	Bestuur (incl. algemene dekkingsmiddelen)
Programma 2	Maatschappij
Programma 3	Omgeving
	Algemene dekkingsmiddelen

0 Inleiding

Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen. De programma-verantwoording is onderverdeeld in drie programma's.

Programma's

De drie programma's zijn een vast onderdeel van de jaarstukken. Een programma is een samenhangende verzameling van activiteiten. Deze worden uitgevoerd om de beoogde bestuurlijke doelen binnen het programma te realiseren.

Ieder (deel)programma is als volgt opgebouwd:
1. Wat wilden we bereiken? En ontwikkelingen
2. Wat hebben we daarvoor gedaan en wat is er bereikt?
3. Wat heeft het ons gekost?
4. Wie hadden we daarbij nodig?

Nb Indicatoren zijn opgesomd aan het eind van de drie programma's op pagina 48-49
Paragrafen

De paragrafen vormen een belangrijke informatiebron en beogen een "dwarsdoorsnede" van de programma's te geven. Het doel van de paragrafen is om informatie die voorheen op meerdere plekken stond bijeen te brengen. Hierdoor is het mogelijk om beter inzicht en overzicht te krijgen in deze onderwerpen. De raad heeft hiermee een extra instrument in handen om beleidskaders vast te stellen en de uitvoering te kunnen controleren.

Leeswijzer

Bedragen
Alle bedragen in tabellen zijn in € 1.000. Bedragen in teksten in €.
Een + betekent een baat, voordeel of vermeerdering (toevoeging).
Een - betekent een last, nadeel of vermindering (onttrekking).

1 Programma Bestuur

1.1 Wat wilden we bereiken? En ontwikkelingen

Programmadoel

De gemeente is een transparante en betrouwbare overheid middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief. Het is belangrijk dat inwoners kunnen vertrouwen op de lokale overheid. Dit vertrouwen willen we versterken door meer transparant en participatief te zijn.

Toelichting

Dit betekent dat de gemeente inwoners actief betrekt bij het vormgeven van hun eigen (veilige) leefomgeving, waarmee de onderlinge verbinding tussen inwoners en de leefbaarheid in de wijk en het dorp wordt versterkt. En dat het bestuur benaderbaar is en samen met partners en de samenleving naar ideeën en constructieve oplossingen zoekt.

De gemeente zorgt voor goede en tijdige communicatie en transparantie van informatie. Dit draagt bij aan meer begrip voor elkaar en voor gemaakte keuzes. Zoveel mogelijk stukken en beraadslagingen zijn openbaar en eenvoudig opvraagbaar. Alleen als het absoluut noodzakelijk is, wordt geheimhouding opgelegd.

De Visie op dienstverlening 2022-2026 geeft richting aan de ontwikkeling van de dienstverlening van de gemeente aan individuele inwoners en ondernemers. De missie daarbij is dat elk contact met de gemeente bijdraagt aan het welzijn van inwoners, het vestigingsklimaat voor bedrijven en het (herstel van) vertrouwen in de overheid. Dit betekent dat de inwoner centraal staat in het contact met de gemeente, bij de inrichting van processen en bij het maken van (beleids)keuzes. De inwoner kan rekenen op goede service, duidelijkheid en juiste en volledige informatie. De manier waarop het contact met de inwoner verloopt en de beleving van dat contact door de inwoner is daarbij minstens zo belangrijk als het resultaat van dat contact. Dit geldt voor alle takken van sport van de gemeente. Van het sociaal domein tot de fysieke leefomgeving en het klantcontactcentrum.

Veiligheid is één van de belangrijkste basisbehoeften van de mens. Daarom is het van belang dat inwoners, ondernemers en bezoekers van de gemeente Westervoort zich veilig voelen. Op lokaal niveau voert de gemeente de regie op veiligheid. De verantwoordelijkheid voor de veiligheid delen we echter met vele partners, waarvan de inwoners de belangrijkste zijn. Als regisseur brengt de gemeente deze partners samen en stimuleren we een actieve rol van onze inwoners. We geven onze eigen rol als overheid goed en actief gestalte: we zetten waar nodig de veiligheidsinstrumenten in waarover wij beschikken, met de intensiteit die past bij de problematiek.

Hoofddoelen
De doelen binnen programma 1 zijn:
1. Het bevorderen van de samenwerking tussen gemeente en samenleving.
2. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor bewoners en ondernemers.
3. Het verbeteren van de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening die aansluit op de behoeften en verwachtingen van onze inwoners.

1.2 Wat hebben we daarvoor gedaan en wat is er bereikt?

A. Het bevorderen van de samenwerking tussen gemeente en samenleving.

Dit zijn de speerpunten:

A.1	Uitvoering en borging Participatiebeleid
Doel	De implementatie van het in Q3 2023 vast te stellen beleidskader participatie uit te voeren en te borgen in de organisatie en de samenleving.

A.1	Uitvoering en borging Participatiebeleid
Toelichting	Als het beleidskader na de zomer is vastgesteld wordt een begin gemaakt met een structureel implementatie- en borgingstraject van het participatiebeleid voor de medewerkers, managers en bestuurders van 1Stroom. Het traject is gericht op het versterken van de participatie manier van denken in de organisatie. De implementatie en borging van het beleid heeft tot gevolg dat er meer tijd, capaciteit en financiële middelen nodig zijn voor het ontwikkelen van medewerkers, het begeleiden en ondersteunen van medewerkers en het opzetten en uitwerken van werkwijzen en -processen. Daarnaast is de verwachting dat de organisatie intensiever te maken gaat krijgen met initiatieven uit de samenleving (overheidsparticipatie), dat hiervoor een initiatievenloket zal moeten worden ontwikkeld en dat het inzetten van participatie ook vanuit deze insteek een investering vooraf zal vragen in tijd en geld. Uitvoering en borging van het beleidskader vraagt om aan de voorkant bij elk werkproces altijd goed na te denken in hoeverre bewoners en externe partijen betrokken zijn of moeten worden. De ontwikkeling en uitvoering van een goed participatieplan is de volgende stap. Dit impliceert dat de besluitvormings- en uitvoeringsprocessen meer tijd vragen en dat daarvoor capaciteit en middelen beschikbaar moeten zijn.
Beleidsrisico's	Participatieplannen kunnen onvoldoende worden ingericht, waardoor onduidelijkheid ontstaat tot hoever de geboden participatie reikt. De ontevredenheid van inwoners neemt daardoor toe. Invoering van het uitdaagrecht vormt een extra uitdaging en risico voor de organisatie, omdat elke uitdaging hoe dan ook begeleiding vraagt van meerdere afdelingen en daarmee de druk op de organisatie opvoert..
Bereikt/niet bereikt	In 2024 is het uitvoeringsplan participatie vastgesteld op basis van het nieuwe participatiebeleid (vastgesteld in 2023), waarbij is gekozen voor het scenario met het oprichten van een Initiatievenloket om burgerinitiatieven te kunnen begeleiden vanaf 2025. Verder is in 2024 een borgings- en implementatietraject voor de medewerkers, managers en bestuurders van 1Stroom georganiseerd. Een leer- en ontwikkeltraject maakte onderdeel uit van dit implementatietraject en is gericht op het verhogen van de kwaliteit van (burger)participatietrajecten door het in gebruik nemen van een nieuwe, gestructureerde werkwijze.

A.2	Integraal werken
Doel	Samenhang en afstemming op alle niveaus.
Toelichting	Ieder speelt in de processen zijn eigen rol. De onderlinge samenwerking tussen de gemeente en 1Stroom ligt vast en er is een duidelijke (overleg)structuur. Bestuurders en ambtenaren weten wat ze van elkaar kunnen en mogen verwachten. De duidelijke structuur biedt houvast en overzicht en bevat voldoende ruimte voor dialoog. Bestuurlijke (besluitvormings-)processen kunnen ingewikkeld zijn, waarbij meerdere afdelingen en belanghebbenden betrokken zijn. Met integrale adviezen wordt de kwaliteit en samenhang vergroot. Onderling zijn beleidsterreinen met elkaar verbonden. De verschillende onderdelen van programma 1 brengen de onderlinge verbinding aan. Processen en werkwijzen op een eenduidige manier doorvoeren vergroot de kwaliteit van de ambtelijke advisering. De bestuurlijke procesinformatie is vastgelegd, toegankelijk en overzichtelijk. Er wordt rust en stabiliteit ingebouwd in de processen. De ambtelijke organisatie is ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling 1Stroom. 1Stroom heeft in 2021 een nieuwe organisatiestructuur gekregen en maakt een verbetertraject door.

A.2	Integraal werken
Bereikt/niet-bereikt	Integraal werken bij gemeenten houdt in dat verschillende afdelingen en disciplines samenwerken om complexe problemen aan te pakken en verkokering tegen te gaan. Dit leidt tot efficiëntere reacties op de behoeften van inwoners en meer samenhangende diensten, wat de kwaliteit van leven en welzijn verbetert en kostenbesparingen oplevert. 1Stroom heeft ervoor gekozen om het integraal werken te versterken en hierop focus te leggen. In 2024 is de integrale bedrijfsvoering o.m. versterkt door aandacht te geven aan de systematiek en inrichting van subsidieverlening en projectmatig werken. Beide onderwerpen zijn in aanzienlijke mate afdelingsoverstijgend en worden uitgevoerd op diverse beleids- en uitvoeringsniveaus. Door het opnieuw inrichten van deze processen en daarbij behorende rollen heeft dit geleid tot betere afstemming, keuzes en prioritering van activiteiten. Ook de bestuurlijke besluitvorming is onderzocht met als doel de kwaliteit van de bestuurlijke stukkenstroom te verbeteren. In november is een steekproef gehouden naar de kwaliteit van de collegevoorstellen. Daaruit bleek dat er nog veel verbetering door onderlinge afstemming mogelijk is. In 2025 wordt hiertoe een project opgezet. Door de focus op integraliteit te leggen zijn er een aantal aansprekende resultaten in 2024 behaald. Dit geeft voldoende aanleiding om hiermee door te gaan.

A.3	Implementatie Wet Open Overheid (WOO)
Doel	Een transparante organisatie en gemeente, die zijn informatiehuishouding op orde heeft.
Toelichting	De Wet open overheid is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo vervangt de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). Het grote verschil tussen de Woo en de Wob betreft de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie (11 informatiecategorieën). Een belangrijk onderdeel van de Woo is het op orde brengen van de informatiehuishouding van de gemeenten en 1Stroom. Beide zullen tot en met 2027 gefaseerd moeten gaan plaatsvinden.
Bereikt/niet-bereikt	De prestaties staan verwoord in paragraaf 8 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

B. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor bewoners en ondernemers

Dit zijn de speerpunten:

B.1	Kwetsbare / overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast)
Doel	Het doel is om kwetsbare personen niet af te laten glijden naar risico- of overlastgevend of crimineel gedrag.

B.1	Kwetsbare / overlastgevende personen (waaronder jeugdoverlast)
Toelichting	Het thema ‘kwetsbare/overlastgevende personen’ is een prioriteit in het door de gemeenteraad vastgestelde integrale veiligheidsplan. Er spelen diverse onderwerpen op dit speerpunt. Voorbeelden zijn: de aanpak van personen met verward gedrag, jeugdoverlast, personen die ernstige woonoverlast veroorzaken in hun buurt of jongeren die vanwege een instabiele thuissituatie afglijden naar criminaliteit of radicaliseren. Casussen op deze onderwerpen worden steeds complexer daar waar het gaat om zorg en hulp. Zij vragen steeds meer om veiligheidsmaatregelen voor de persoon in kwestie en zijn of haar omgeving. Dit vraagt de laatste tijd veel inzet als het gaat om een integrale aanpak en de daarbij noodzakelijke regievoering. Net als bij de jeugddynamiek, zoals wij vorig jaar al hebben aangegeven. In de loop der tijd zullen zich steeds nieuwe knelpunten en doelgroepen manifesteren. Een goede verbinding tussen zorg en veiligheid is essentieel om de genoemde onderwerpen goed aan te kunnen pakken. Die verbinding is steeds belangrijker geworden nu de gemeente sinds de decentralisatie in het sociaal domein verantwoordelijk is voor de zorg. Sinds 2021 zijn belangrijke stappen gezet om zorg en veiligheid beter op elkaar aan te laten sluiten. De opgezette werkprocessen en de sluitende ketenaanpak voor kwetsbare personen moeten goed geborgd en onderhouden blijven worden, daar waar nodig worden doorontwikkeld/versterkt en als er behoefte aan bestaat kunnen nieuwe partners worden toegevoegd. Het is belangrijk om vanuit veiligheidsoogpunt uit te dragen dat het tijdig zoeken van de verbinding met partners - intern en extern - escalatie van problemen kan voorkomen.
Beleidsrisico's	Zonder goede signalering en aanpak van kwetsbare/overlastgevende personen vallen deze inwoners uiteindelijk tussen wal en schip; er komt dan geen sluitende aanpak van hun situatie tot stand, waardoor hun kwetsbare en soms schrijnende situatie voortduurt of te weinig of te langzaam verbeterd. Dat kost de maatschappij uiteindelijk alleen maar meer geld. Overlastsituaties dreigen dan te escaleren, wat alleen maar meer problemen oplevert en meer inspanningen kost om het op te lossen. Soms kan dan alleen de politie nog optreden als deze personen strafrechtelijke overtredingen begaan. Dat willen we voorkomen.
Bereikt/niet bereikt	In 2024 is met het beschikbaar gestelde budget een procesregisseur zorg en veiligheid aangesteld. Deze is processen op het snijvlak van zorg en veiligheid aan het inventariseren en proberen te verbeteren. Er is onder andere een begin gemaakt met een signaleringsroute voor jeugd om vroegtijdig problemen te signaleren en om te voorkomen dat jeugd criminaliseert. Om meer zicht en grip te krijgen op problematische jeugdgroepen is in 2022 gestart met weegtafels. Daar zitten diverse partijen aan tafel, waaronder jongerenwerker en jeugdboa. De procesregisseur heeft de werking geëvalueerd. De uitkomst was positief. Er is geconstateerd dat de samenwerking tussen alle partners is verbeterd en dat er korte lijnen zijn. Problematische jeugdgroepen en groepsgedrag worden vroegtijdig waargenomen en besproken, wat escalatie voorkomt.

B.2	Digitale veiligheid
Doel	Inwoners en bedrijven bewust maken van de gevaren van digitale criminaliteit, zodat zij dat tijdig herkennen en weten wat ze moeten doen als ze ermee te maken krijgen en zich ertegen kunnen wapenen.

B.2	Digitale veiligheid
Toelichting	Er vindt een verschuiving plaats van traditionele criminaliteit (woning-/auto-inbraken) naar cybercriminaliteit. Cybercrime is een verzamelterm geworden van alle delicten die met een computer en op internet worden gepleegd. Mensen van alle leeftijden worden het slachtoffer van oplichting via whatsapp of phishingmails. Criminelen kunnen bedrijfssystemen 'gijzelen' en losgeld eisen of belangrijke voorzieningen overnemen. En de digitale wereld draagt ook steeds vaker bij aan radicalisering, het creëren van maatschappelijke onrust en het aanjagen van ordeverstoringen. Verder zijn mensen zich er niet van bewust dat ze onbedoeld dader kunnen worden door bijvoorbeeld een gevoelig filmpje of foto's door te sturen. Gemeenten kunnen een rol spelen om te voorkomen dat inwoners, bedrijven en voorzieningen slachtoffer worden van cyber gerelateerde zaken. Met onder andere voorlichting moet de bewustwording vergroot worden.
Beleidsrisico's	Cybercrime kan leiden tot diefstal van geld en informatie, enorme bedrijfsschade tot zelfs ontwrichting van de samenleving als bepaalde voorzieningen worden gehackt.
Bereikt/niet bereikt	Via onze sociale mediakanalen hebben we op meerdere momenten inwoners alert gemaakt op het herkennen van signalen van digitale criminaliteit. Begin 2024 was er een door de VNG georganiseerd 'peer to peer' gesprek tussen de gemeente Westervoort en de gemeente Hilvarenbeek. Nuttig om samen informatie uit te wisselen. Er is een crisisplan gemaakt voor grootschalige cybercrime tegen de gemeente.

C. Het verbeteren van de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening, die aansluit op de behoeften en verwachtingen van onze inwoners

Dit zijn de speerpunten:

C.1	Verbeteren van de dienstverlening
Doel	Verankeren van de vier uitgangspunten uit de Visie op dienstverlening in de gemeentelijke organisatie; “inwoner centraal’, ‘servicegericht’, ‘duidelijk’ en ‘kennis van zaken”. Hierdoor voelen inwoners en ondernemers zich welkom en merken zij in alles dat zij centraal staan in het contact met de gemeente.
Toelichting	Het is belangrijk dat de gemeentelijke organisatie werkt vanuit gemeenschappelijke waarden en uitgangspunten. Dit geeft duidelijkheid aan inwoners over wat zij van de gemeente kunnen verwachten. Dit komt tot uitdrukking in concrete normen en prestatieafspraken die de komende periode uitgewerkt zullen worden, op basis van input vanuit de samenleving en vanuit de ambtelijke organisatie.
Beleidsrisico's	Er zijn technische, procedurele, culturele en financiële uitdagingen om in lijn met de Visie op dienstverlening te kunnen werken. De gewenste ontwikkelingen kunnen omvangrijk zijn en de nodige tijd kosten. Er zullen slimme keuzes gemaakt moeten worden.

C.1	Verbeteren van de dienstverlening
Bereikt/niet bereikt	Met het programma dienstverlening hebben we meer dan 25 resultaten geboekt. Hieronder vallen onder meer: -De informatie voor team telefonie is verbeterd door samenwerking met vak afdelingen. -We trainen medewerkers in de techniek om een goed gesprek te voeren. -Er is een opleidingsplan voor medewerkers van 1stroom -We hebben de schrijftaal van medewerkers simpeler gemaakt -Het doel is om op B1 niveau te schrijven. -We zetten 20 collega's in bij 1 stroom met als inzet de dienstverlening te verbeteren. -We rapporteren maandelijks over de bereikbaarheid, de snelheid van terugbellen en FIXI. -We helpen digitaal minder vaardige inwoners aan de hand van een informatiefolder

C.2	Cyberveiligheid eigen organisatie
Doel	Cyberveiligheid in de organisatie van de gemeente vergroten.
Toelichting	Het is voor de gemeente en de gemeentelijke organisatie van belang om een goede weerbaarheid tegen cybercriminelen te hebben. Het aantal digitale producten en diensten groeit waardoor de digitale kwetsbaarheid toeneemt. Niet alleen is onze dienstverlening afhankelijk van goed werkende ICT-systemen, ook wordt er veel met privacygevoelige informatie gewerkt. Het gijzelen c.q. stilvallen van onze systemen heeft grote consequenties. Het snel signaleren en bestrijden van incidenten is belangrijk.
Beleidsrisico's	Cybercrime kan leiden tot diefstal van geld en informatie, enorme bedrijfsschade tot zelfs ontwrichting van de samenleving als bepaalde voorzieningen worden gehackt.
Bereikt/niet bereikt	De gemeenteraden van de Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben in april 2024 besloten de I&A-visie en –strategie 2023-2025 "Beter samen" vast te stellen. De visie richt zich op wat er de komende jaren moet gebeuren op het gebied van informatievoorziening, informatiebeveiliging, innovatie en automatisering. Het gaat dan bijvoorbeeld om een robuust ICT-fundament, harmoniseren en standaardiseren, digitale volwassenheid en verhogen van informatiebeveiliging, cybersecurity en privacy. Door deze kwaliteitsimpuls kan de RID zich verder ontwikkelen tot een moderne uitvoeringspartner op ICT-gebied. De gemeenteraad heeft gekozen voor de minimale variant, waardoor de ontwikkeling niet optimaal zal zijn en dus ook de veiligheidsrisico's aanwezig blijven.

1.3 Wat heeft het gekost?

Totaal programma Bestuur naar baten en lasten

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Afwijking 2024
Lasten	-11.099	-10.636	-11.346	-10.742	604
Baten	38.146	38.023	40.085	40.719	634
Gerealiseerde totaal saldo	**27.047**	**27.387**	**28.739**	**29.976**	**1.237**
Resultaatbestemming	1.710	-475	-971	-1.064	-94
Gerealiseerde resultaat	**28.757**	**26.912**	**27.768**	**28.912**	**1.143**

Totaal saldo programma Bestuur per taakveld/product:

Saldo per taakveld/product	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w	Rekening 2024	Afwijking 2024
0.1 Bestuur	-2.769	-1.817	-2.083	-2.050	33

0.2 Burgerzaken	-175	-100	-100	-85	16
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-432	-134	-134	-294	-160
0.4 Overhead	-4.905	-5.399	-5.738	-5.106	632
0.5 Treasury	300	89	442	410	-32
0.61 OZB woningen	2.744	3.101	3.046	3.014	-32
0.62 OZB niet-woningen	458	474	474	473	-1
0.64 Belastingen overig	-147	-147	-160	-203	-43
0.7 Gemeentefonds	33.155	32.524	34.133	35.109	976
0.8 Overige baten en lasten	-49	-103	-42	-73	-31
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-776	-837	-837	-820	17
1.2 Openbare orde en veiligheid	-356	-264	-262	-398	-136
0.10 Mutaties reserves (resultaatbestemming)	1.710	-475	-971	-1.064	-94
Totaal	**28.757**	**26.912**	**27.768**	**28.912**	**1.143**

Onderstaand een opsomming van de afwijkingen groter dan € 30.000 (begroting 2024 n.w.-rekening 2024) per taakveld: Het resterende deel van de afwijkingen betreft ofwel kleine afwijkingen ofwel de doorbelasting 1Stroom op het taakveld. Die doorbelasting 1stroom wijkt per taakveld af doordat zowel de werkelijke kosten in 1stroom als de vooraf ingeschatte tijdsbesteding in 2024 anders waren.

Taakveld	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking totaal
TV 0.1 Bestuur			**-98**
Onderzoek onafhankelijkheid Westervoort	149		
Storting voorziening wethouderspensioen	-281		
Projectkosten Wet Open Overheid	34		
TV 0.3 Beheer overige gebouwen			**-128**
Schoonmaak en elektra De Nieuwhof	-41		
Onderhoud Huize Vredenburg	-32		
Onderhoud Uitterweert 2	-55		
TV 0.4 Overhead			**-102**
Automatisering	-49		
Huisvesting	-53		
TV 0.7 Gemeentefonds			**976**
Uitkering gemeentefonds	406	570	
Algemene posten			
Doorbelasting 1Stroom	739		**739**
Overige afwijkingen	213	64	**277**
Totaal exploitatie	**604**	**634**	**1.237**
TV 0.10 Mutaties reserves			**-94**
BR Wet Open Overheid	-34		
Algemene Reserve		-60	
Totaal resultaatbestemming	**-34**	**-60**	**-94**

1.4 Welke verbonden partijen waren betrokken?

	Samenwerking de Liemers
Doel	Het vergroten van de gemeentelijke slagkracht (met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid) door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.

Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken met betrekking tot sociale dienst, ICT en inkoop.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten en de uitvoering en ontwikkeling van het beleid wordt door de samenwerking opgepakt. Afstemming in deze is georganiseerd middels periodieke overleggen op verschillende niveaus waarin afstemming met elkaar wordt gezocht.
Resultaat in 2024	De SDL (Samenwerking de Liemers) is voor de gemeente Westervoort (Duiven en Zevenaar) een uitvoeringsorganisatie. Hieronder zijn een aantal onderdelen weergegeven waaraan de SDL heeft gewerkt. De gemeente Westervoort (via 1Stroom) speelt hierin voor een ondersteunende en faciliterende rol als het gaat om de ambtelijke ondersteuning. De Samenwerking de Liemers kent een eigen verantwoording in een jaarrekening. In 2024 is de implementatie van de Liemerse I&A visie voortvarend van start gegaan. De gemeenteraden hebben unaniem ingestemd met deze visie en de basis variant goedgekeurd. In de uitvoering zijn belangrijke mijlpalen bereikt: het nieuwe functiehuis is geïmplementeerd en vrijwel alle posities zijn ingevuld. Er is succesvol gestuurd op het omzetten van tijdelijke inhuur naar vaste formatie, wat naar verwachting medio 2025 volledig zal zijn afgerond. Het jaar 2024 stond in de eerste plaats in het teken van de start van de nieuwe bestuurlijke opdracht 2024-2026. De afgesproken resultaten op het gebied van (duurzame) plaatsingen, werkfit maken, plaatsingen met loonkostensubsidie, begeleiding van mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben en jongeren zijn in 2024 allemaal volledig of grotendeels gehaald.

	1Stroom
Doel	De ambtelijke fusie moet ertoe leiden dat de organisatie: - Robuuster wordt (minder **kwetsbaar**). - Voldoende flexibel kan zijn om twee zelfstandige gemeenten te bedienen en om mee te bewegen met veranderende taken en rollen van de overheid (**kracht**). - Optimale dienstverlening biedt aan inwoners, organisaties en bedrijven alsook aan de raden en colleges (**kwaliteit**). - Interessante loopbaanperspectieven biedt aan medewerkers en door zijn robuustheid in staat is om strategische kansen te benutten (**kansen).** - Niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de twee huidige organisaties gezamenlijk (**kosten**).
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken voor de gemeenten Duiven en Westervoort.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten en de uitvoering en ontwikkeling van het beleid wordt door 1Stroom opgepakt. Afstemming in deze is georganiseerd middels periodieke overleggen op bestuurlijk niveau waarin afstemming met elkaar wordt gezocht.
Resultaat in 2024	In het jaar 2024 is door de medewerkers van 1Stroom, met passie voor hun vak, een bijdrage geleverd aan de uitvoering van de taken en ambities van de gemeenten Duiven en Westervoort. Dit is een breed scala van taken over de totale reikwijdte van gemeentelijk beleid en uitvoering. Daarom worden – ter illustratie – een aantal onderwerpen benoemd die in 2024 speelden: het Koersdocument tussengebied Duiven-Westervoort, de voorbereiding voor de overstap naar Circulus voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval in de gemeenten Duiven en Westervoort, de start van het project herijking subsidiebeleid, stappen in de transformatie van het sociaal domein, woningbouwprojecten in Duiven en Westervoort en het project Financieel Gezond 2026.

	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op de terreinen van brandweerzorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Taak	• In stand houden van een brandweer, • in stand houden van een geneeskundige hulpverleningsorganisatie bij rampen (GHOR), • voorzien in de meldkamerfunctie, • aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel, • het inventariseren van en adviseren over risico's, • voorbereiden op de bestrijding van branden, • het organiseren van de crisisbeheersing, • het bevorderen van medisch milieukundige zorg en van technische hygiënezorg, • het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen, • het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders, • taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg en • algemene infectieziekten bestrijding.
Beleidsrisico's	Om de financiële en beleidsrisico's in beeld te hebben en te beperken is er een regionaal controllersoverleg actief dat regelmatig overlegt met VGGM over de financiële positie. Dat heeft de afgelopen jaren tot forse besparingen geleid en tot beleidsarme begrotingen.
Resultaat in 2024	Samen met de VGGM zorgen we ervoor dat de brandweer- en gezondheidstaken goed worden uitgevoerd in onze gemeente en dat we voorbereid zijn op mogelijke crisissituaties. In 2024 is er voor het eerst een algemeen beleidsplan voor de gehele organisatie van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) opgesteld. Het beleidsplan is om een zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden. Het beleidsplan van de VGGM beschrijft de speerpunten per organisatieonderdeel. De speerpunten worden verder uitgewerkt in afzonderlijke beleidsplannen per organisatieonderdeel. Voor de onderdelen brandweer, crisisbeheersing en het dekkingsplan van de brandweer is het beleidsplan ook in 2024 vastgesteld. Het versterken van de interne bedrijfsvoering bij de VGGM is in 2024 doorgegaan. Bij de GGD is gestart met het toekomstbestendig maken van de Jeugdgezondheidszorg en de Algemene Gezondheidszorg. In 2024 was dit gericht op het op orde brengen van de basis, waardoor het wettelijke basispakket weer kan worden aangeboden. Hiervoor zijn middelen beschikbaar gesteld. Ondanks de benodigde versterkingen is de VGGM in 2024 op uitdrukkelijk verzoek van de gemeenten ook gestart met een besparingsoperatie. In de loop van 2025 moet dat resultaat opleveren dat in de begroting van 2026 wordt verwerkt. In de begroting van 2025 en 2026 is incidenteel al een besparing gerealiseerd van 2% via financieel technische maatregelen.

	Streekarchief
Doel	Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers ten aanzien van het beheer van hun archiefbescheiden conform de Archiefwet.
Taak	Beheren en toezicht houden op de overgedragen en niet overgedragen archiefbescheiden van de deelnemers. Adviseren over de archiefbewaarplaatsen en het verstrekken van informatie uit de archiefbescheiden.
Beleidsrisico's	Niet van toepassing.

Resultaat in 2024	Om in te spelen op de toekomstige digitale overbrengingen van archiefbescheiden is in het voorjaar van 2024 het project e-Depot van start gegaan met als doel de deelnemende gemeenten en het SALD aan te sluiten op het e-Depot. Tijdens de uitvoering van het project e-Depot is door de projectleider aangegeven dat het alleen richten op een e-Depotvoorziening niet volstaat maar dat er ook een collectiebeheersysteem nodig is. In de loop van 2024 is er ook een behoefte uitgesproken vanuit het bestuur van het SALD om een toekomstvisie op te stellen. Deze wordt op moment van schrijven gemaakt en kan leiden tot een andere koers rondom het e-depot, namelijk een volledig pakket van een andere leverancier afnemen. Het doel is om een definitieve koers vast te stellen in 2025.

2 Programma Maatschappij

2.1 Wat wilden we bereiken? En ontwikkelingen

Programmadoel
De gemeente levert een bijdrage aan een vitale samenleving en een leefbare omgeving waardoor inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Dit vanuit de overtuiging dat inwoners van de gemeente Westervoort een betekenisvol en veerkrachtig leven kunnen leiden. Waar nodig worden handvatten aangereikt gericht op zelfredzaamheid, elkaar ondersteunen en participatie. De leefwereld en omgeving van inwoners staan hierbij centraal, zodat de gemeente – waar nodig – de juiste en passende ondersteuning biedt.

Toelichting
Inwoners van Westervoort kunnen een gezond, betekenisvol en veerkrachtig leven leiden. Er wordt genoeg ruimte geboden om een bijdrage te leveren aan de maatschappij. Om dit te bereiken stelt de gemeente zich open en aandachtig op richting haar inwoners. We willen middels dialoog én inspelend op de veranderingen in de maatschappij, komen tot beleid waarin de kansen en mogelijkheden van de burgers altijd het uitgangspunt vormen. Participatie, buurtbetrokkenheid en een positieve leefwereld, staan hierin centraal.

De benaderingswijze vanuit positieve gezondheid is daarbij leidend. Het is een integrale benadering die alle facetten (en partners) van gezondheid verbindt. Denk aan gezond en fit voelen, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven en meedoen. En de benadering gaat uit van de mogelijkheden die inwoners en samenleving hebben om hun leven vorm te geven in plaats van uit te gaan van de beperkingen die er zijn.

We gaan werken met een doorlopende agenda om deze transformatie verder in gang te zetten. Dat gaan we doen op basis van de volgende 5 lijnen :

1) Vitaal deelnemen
2) Gezond en veilig opgroeien
3) Beschermd thuis wonen
4) Integratie en vluchtelingen
5) De dagelijkse basis op orde

Externe ontwikkelingen

-Arbeidsmarktproblematiek
Door natuurlijk verloop, de bewegingen binnen, en de krapte op de arbeidsmarkt, is het lastig een adequate bezetting te creëren binnen het sociaal domein. Dit geldt zowel voor aanbieders als voor de gemeente. Dit heeft een negatief effect op de aanwezige kennis, continuïteit, de hoeveelheid

inzet en ruimte voor visievorming om getransformeerd te werken. Het gevolg hiervan is dat er wachtlijsten ontstaan bij gemeenten én aanbieders.

-Prijsstijgingen door inflatie
Hoewel de inflatie minder sterk was dan in 2023, zijn prijsstijgingen ook in het sociaal domein nog verder doorzet. Dit heeft te maken met de loonontwikkeling van personeel in de zorg en het welzijnswerk.

-Woonzorgvisie
Woningnood, vergrijzing en de trend ‘langer thuiswonen’ vraagt om gerichte en op elkaar afgestemde acties op het gebied van wonen, zorg én welzijn. Het Sociaal Domein en Ruimte, Samenleving en Ontwikkeling hebben samen gewerkt aan de woonzorgvisie. Deze is begin januari 2025 vastgesteld door de gemeenteraad. Met de woonzorgvisie kan de gemeente anticiperen op de groeiende specifieke woonvraag, veranderende demografische ontwikkelingen en andere toekomstige uitdagingen op het gebied van wonen en zorg. Dit helpt bij het creëren van een duurzaam en toekomstbestendig (woon)beleid. In 2025 wordt het uitvoeringsprogramma geschreven. Totdat het uitvoeringsprogramma gereed is, wordt de woonzorgvisie gebruikt als onderlegger bij nieuwe projecten of initiatieven vanuit de samenleving.

-Huisvesting statushouders en Wet inburgering
Omdat de uitwerking bewerkelijker is geworden en de taakstelling is verhoogd, is extra formatie ingezet. Hiermee wordt kennis en inzet toegevoegd aan het team en wordt het mogelijk de werkprocessen op orde te krijgen. Deze inzet loopt het eerste half jaar van 2025 door.

We hebben voldaan aan de taakstelling. Door toename in het aantal leerlingen op de Liemerse Taalschool heeft de gemeente in 2024 een extra financiële bijdrage geleverd. Hierdoor heeft de Taalschool een instroomgroep kunnen openen waardoor alle nieuwkomerskinderen een plek op school hebben gekregen.

Door onvrede over de resultaten en de samenwerking, is het contract met Vluchtelingenwerk voor de maatschappelijke begeleiding opgezegd. Hiervoor is tijdelijk een opdracht bij een andere partner belegd en in 2025 wordt een definitieve aanbieder aangesteld.

-Decentralisatie en extramuralisering zorg
De decentralisatie van de jeugdzorg en de extramuralisering van de Geestelijke Gezondheids Zorg (GGZ) en de ouderenzorg wordt verder doorgevoerd. Dit heeft tot gevolg dat jeugdigen en volwassenen met een zorgvraag steeds langer zelfstandig thuis wonen. Vanuit inwoners en partners krijgen we signalen dat de problematiek van de zelfstandig wonende jeugdige en volwassene met zorg- en ondersteuningsvraag, steeds verder toeneemt in aantal, maar ook complexer wordt.

-Decentralisatie beschermd wonen naar beschermd thuis
De decentralisatie van beschermd wonen is uitgesteld naar 1 januari 2026. Doel van de decentralisatie is om inwoners met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de eigen omgeving op te vangen en te ondersteunen. Vanaf 2026 worden alle gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering en financiering van beschermd wonen. In 10 jaar tijd wordt het budget dat nu toegekend wordt aan centrumgemeente Arnhem op basis van een objectief verdeelmodel overgeheveld naar alle gemeenten. De toegang tot beschermd wonen wordt lokaal georganiseerd, en er worden verbindingen gelegd met voorliggende veld en de maatwerkvoorzieningen beschermd wonen.

Door het uitstel heeft er geen ontwikkeling plaatsgevonden op het vlak van de invoering van de hybride toegang. Er was voor de invoering van de hybride toegang middelen opgenomen in de begroting 2024. Omdat deze gelden niet zijn ingezet vloeien deze gelden terug naar de bestemmingsreserve beschermd wonen.

-Breed offensief
Het breed offensief is een brede agenda van het Rijk en bevat maatregelen om de arbeidsmarktkansen voor mensen me een arbeidsbeperking te vergroten. Met het breed offensief worden maatregelen voorgesteld om mensen met een beperking aan een baan te helpen en aan het werk te houden. Concreet bevat het breed offensief maatregelen om:

- De loonkostensubsidie voor werkgevers makkelijker te krijgen;
- Hulp op maat aan te vragen voor de werknemer;
- Meer duidelijkheid over welke re-integratiemiddelen een werkgever kan krijgen en gebruiken;
- Het voor jongeren met een arbeidsbeperking mogelijk maken te maken dat een aanvraag voor er bijstandsuitkering meteen wordt behandeld en dat zij arbeidsondersteuning krijgen;
- Mogelijk maken dat het inkomen uit deeltijdwerk niet meer volledig af gaat van de bijstandsuitkering van de werknemer die werkt met loonkostensubsidie;
- De kostendelersnorm is gewijzigd zodat jongeren tot 27 jaar niet meetellen als kostendeler voor hun huisgenoten (al ingevoerd per 1 januari 2023).

Om deze wijzigingen door te voeren wordt de participatiewet gewijzigd. Aangezien de genoemde wijzigingen van invloed zijn op het lokaal beleid, is de re-integratieverordening aangepast en ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Het daarbij horende beleid is tevens aangepast. In 2024 is er door de RSD een verdubbeling in de uitgaven aan loonkostensubsidie ten opzichte van 2023. Binnen de Arbeidsmarktregio Midden Gelderland is hard gewerkt om verder koers te zetten op de ontwikkelingen binnen de arbeidsmarkt. Vanuit het Regionaal Werkbedrijf is een ambitie vastgesteld: Meer mensen werkzaam vanuit de banenafspraak dan wettelijk vereist.

Hoofddoelen

Wij hebben ingezet op:
A. De basis op orde
B. Meedoen naar vermogen
C. Zelfredzaamheid naar vermogen

2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan en wat is bereikt?

Opvang Oekraïners
In 2024 hebben wij uw raad twee keer geïnformeerd over de stand van zaken huisvestingsdossiers vluchtelingen en statushouders. Zoals bekend voldeden wij aan onze taakstelling bestaande uit een resultaatsverplichting van 70 opvangplekken en cumulatieve inspanningsverplichting van 55 opvangplekken per 1 januari 2025. De inspanningsverplichting per 1 juli 2025 is met 11 opvangplekken verlaagd.

De opvang staat budgettair neutraal in de begroting. We hebben het afgelopen jaar weer meer rijksinkomsten gehad dan uitgaven. Het eindsaldo per 31 december 2024 bedraagt circa € 670.000. Per 1 januari 2025 is het normbedrag vanuit het Rijk voor de bekostiging van de opvang overigens met bijna 30% verlaagd. Bij de volgende jaarrekening verwachten wij bij gelijkblijvende kosten een positief eindsaldo over te houden van maximaal 40% van het eindsaldo 2024.

Dit waren de speerpunten:

2..3.1.A	**Uitvoeringsagenda Samen Sterk**
Doel	Versterken en afstemmen van de verschillende toegangen, Poort voor de Poort

2..3.1.A	Uitvoeringsagenda Samen Sterk
Toelichting	In 2024 verbinden we de verschillende toegangen binnen het welzijnswerk, de zorg en de gemeente. We kijken integraal naar de vraag van de inwoner en vinden slimme oplossingen doordat we door verschillende (financiële) schotten van welzijn en zorg heen gaan. De inwoner komt meteen op de juiste plek voor de hulpvraag, en komt niet onnodig op een wachtlijst te staan. Dit voorkomt dat de hulpvraag groter wordt waardoor zwaardere en duurdere zorg ingezet moet worden. We zoeken slimme oplossingen als overbruggingszorg vanwege wachtlijsten met als doel de wachtlijsten te verminderen. Denk bij verschillende toegangen aan sociaal loket en huisartsen. Om ervoor te zorgen dat de voorliggende voorzieningen als een goede toegangspoort functioneren en goed verbonden zijn met het sociaal loket, is er versterking nodig voor deze functies. Zij zullen functioneren als eerste toegang voor mensen met een ondersteuningsvraag, Denk aan inzet welzijnsfuncties van Mikado/Sante, zoals algemeen maatschappelijk werk, GGZ in de wijk en MEE.

2..3.1.A	Uitvoeringsagenda Samen Sterk
Bereikt/niet bereikt	*-Lijn Vitaal deelnemen* Partners en aanbieders hebben met de gemeente samengewerkt om in de kwetsbare wijken/straten vroegtijdig contact te leggen met inwoners die mogelijk ondersteuning nodig hebben. Hierdoor zijn zwaardere problemen voorkomen en is er minder beroep gedaan op maatwerkvoorzieningen. Er is onderzocht op welke manier het voorliggend veld versterkt kan worden. Dit krijgt opvolging in 2025, maar resulteerde in 2024 al tot een integraal overleg tussen beleidsadviseurs van verschillende afdelingen, consulenten en het voorliggend veld. Dit overleg heeft gezorgd voor kortere lijntjes en verbreding van kennis en de sociale kaart. Zo konden consulenten bijvoorbeeld inwoners op de wachtlijst attenderen op culturele en sportieve activiteiten die de verbinding helpt bevorderen en eenzaamheid helpt voorkomen. Het ondernemerscentrum is inmiddels drie maatschappelijke initiatieven rijker. Door het combineren van de activiteiten van Stichting Voedselbank VIVV, Cadans Dagbeleving en Biljartclub De Treffers zijn 3 maatschappelijke partners bereid gevonden om samen één ruimte multifunctioneel te benutten en elkaar te versterken. Cadans Dagbeleving heeft zich als pilot bewezen en bedient 45 kwetsbare inwoners. In 2024 is de dagbesteding zonder indicatie via tijdelijke middelen gecontinueerd; vanaf 2025 zal deze structureel begroot moeten worden, zodat een uitbreiding van cliënten plaats kan vinden en er minder beroep op maatwerkvoorzieningen wordt gedaan. 65-plussers hebben via het Gezond & Actief Leven Akkoord (GALA) meegedaan aan cursus valpreventie. Hiermee is mogelijk zwaardere zorg voorkomen en deelnemers zijn doorgeleid naar structureel beweegaanbod. Ook is verkend hoe de aansluiting kan worden versterkt tussen sociaal loket en het voorliggend veld, zie hieronder de lijn beschermd thuis. *-Lijn Beschermd thuis* Naast een jongerenwerker bij consulenten jeugd, is eind 2024 ook een sociaal werker aangesloten bij het team Wmo. Deze professionals werken als verbinder en bekijken of en op welke manier hulpvragen voorliggend kunnen worden opgepakt. Hiermee wordt mogelijk zwaardere zorg en langere wachttijden voorkomen. *-Evaluatie maatschappelijk werk op school (MOS) is uitgevoerd* In het voorjaar van 2024 is een evaluatie naar de raad gestuurd. Uit deze evaluatie bleek dat het maatschappelijk werker op school een goede en efficiënte interventie is. Partners, inwoners en maatschappelijk werkers zijn optimistisch over de aanpak. Uit de evaluatie blijkt onder andere dat veel ouders (hoewel ze nog in een traject zitten) al positieve verbetering zien en geeft 76,5 % aan zelfstandig verder te kunnen na het traject. Met zo'n 216 casussen per jaar, veel preventieve ondersteuning aan ouders en kinderen, vangen ze veel potentiële problemen af waardoor opschaling van zorg minder nodig is. Het maatschappelijk werk op school is daardoor in 2024 bestendigd vanuit gemeentelijke financiering. *-Jongerencoach verbonden aan consulenten als verbinder sociale basis* Door een jongerenwerker van Santé te verbinden aan de gemeente hebben we het voorliggend veld gekoppeld aan de gemeentelijke toegang. Hiermee koppelen we inwoners laagdrempelig aan activiteiten en interventies zodat we zorg passend en dichtbij bieden.

2..3.1.A	Uitvoeringsagenda Samen Sterk
	-Budget gezond - en veilig opgroeien In de VJN van 2023 is er budget vrijgemaakt voor gezond - en veilig opgroeien. Daarvan is een groot deel ingezet voor het project op mentaal welbevinden van de jeugd middels Maatschappelijke Diensttijd (MDT). Hiermee is het project van start gegaan en kan dit uitgevoerd worden vanaf februari 2025. Daarnaast is er meer ingezet op collectieve hulp en begeleiding. Bijeenkomsten ‘grip op ouderschap’ worden aan ouders aangeboden. Hiermee voorkomen we vragen voor opvoedondersteuning. Er zijn terugkombijeenkomsten georganiseerd waar ook eerdere deelnemers naar toe komen. Het resterende deel van het toegekende budget is in de VJN 2024 als bezuiniging ingeleverd

2..3.1.A	**Uitvoeringsagenda Samen Sterk**

-Invoeren preventieve gesprekken Candea college
Leerplichtambtenaren voeren preventieve gesprekken op het Candea College om dreigend schoolverzuim aan te pakken. Hierbij wordt ervaren dat effecten op schoolaanwezigheid groter zijn omdat verzuim in een vroeg stadium wordt aangepakt. Deze positieve effecten zijn in de verzuimcijfers (nog) niet terug te zien. De reden hiervoor kan liggen in de landelijk ervaren toename in (complexiteit van) problemen van jongeren, waarbij de positieve effecten van preventieve gesprekken worden ondergesneeuwd door de algehele toename in meldingen.

-Uitbreiding formatie leerplichtambtenaren
Het aantal leerplichtambtenaren in de regio is uitgebreid. Hiermee is bereikt dat dat het toenemende aantal verzuimmeldingen snel en adequaat wordt opgepakt.

-Verbinding Veilig thuis en consulenten (voor de lijn vitaal deelnemen, gezond en veilig opgroeien en beschermd wonen beschermd thuis)
Een medewerker van Veilig Thuis (aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling) is één dagdeel per week aanwezig en beschikbaar voor de consulenten. Door de fysieke aanwezigheid is overleg snel mogelijk, kan de Veilig Thuis medewerker actief meedenken en eventueel samen optrekken in zaken waar Veilig Thuis ook actief betrokken is. Hiermee bereiken we dat zorg en ondersteuning passend, snel en dichtbij geleverd wordt.

-Leerlingenvervoer
Door keukentafelgesprekken wordt sneller en passender aangesloten bij inwoners. Hierdoor kunnen we leerlingenvervoer steeds laten aansluiten bij de zelfstandigheid van de jeugdigen. In gevallen dat ‘de reiskoffer’ ingezet kon worden is dat gedaan. Daarnaast heeft het invoeren van opstapplaatsen in Duiven geleid tot efficiëntie in de routes Westervoort-Duiven-Zevenaar. Het stimuleren van fietsen en gebruik van het openbaar vervoer heeft positief bijgedragen in de kosten.

-Meewerken aan Liemerse pilot toegankelijke GGZ in de Liemers
We hebben gewerkt aan de verkennende gesprekken met inwoners met een GGZ kwetsbaarheid. Dit in het kader van de Liemerse pilot toegankelijk GGZ in de Liemers. In deze pilot werken GGnet, Sante, de praktijkondersteuner GGZ van de huisartsen, consulenten van de gemeente en ervaringsdeskundigen samen, om met inwoners naar passende oplossingen te zoeken voor de hulpvraag. De verwachting is dat een aantal hulpvragen afgevangen wordt en niet bij de GGZ terecht komt. De pilot wordt in 2025 afgesloten, deze manier van werken wordt structureel voortgezet.

Wat hebben we niet bereikt

-Inzet jongerenwerk vertraagd
Er is voor heel 2024 extra jongerenwerk toegezegd. Door arbeidsmarktproblematiek is het Santé rond juni 2024 gelukt te starten met een ambulant jongerenwerker, maar niet voor de volledige inzet. Wel is de zichtbaarheid en bekendheid van het jongerenwerk toegenomen door meer de aansluiting bij de jongeren te zoeken.

-Geen hybride toegang in het kader van Beschermd wonen, beschermd thuis
De decentralisatie is wederom uitgesteld naar 2026. Daarom heeft er geen ontwikkeling plaatsgevonden op het vlak van de invoering van de hybride toegang. In 2024 waren voor de invoering van de hybride toegang middelen opgenomen in de begroting 2024. Omdat deze gelden niet zijn ingezet vloeien deze gelden terug naar de bestemmingsreserve beschermd wonen.

2..3.1.B	Uitvoeringsagenda Samen Sterk
Doel	
Toelichting	De hoofdopgave voor het sociaal domein is verder transformeren (Samen Sterk). Transformeren is een proces dat wij als gemeente niet alleen vorm willen geven. Omdat we willen inzetten op normaliseren, bevorderen van de eigen kracht en zelfredzaamheid en omdat we inzetten op voorliggende en algemene voorzieningen (de sociale basis), hebben we onze inwoners en partners nodig. Daarom gaan we met inwoners en partners in gesprek over de toekomst van het sociaal domein. Dit noemen we ‘het dorpsgesprek’. Het resultaat van strategische keuzes en de uitkomsten van de dorpsgesprekken worden vertaald in een uitvoeringsprogramma. Doel van dit uitvoeringsprogramma is om strategische keuzes te maken waar we als gemeente op in zetten. Hiermee geven we vorm en inhoud aan de transformatie van het sociaal domein.
Bereikt/niet bereikt	In 2024 is een vervolg gegeven aan de dorpsgesprekken die eind 2023 zijn gehouden. Er zijn 4 bijeenkomsten geweest met inwoners die hebben aangegeven blijvend te willen meedenken. Het is een mix van inwoners uit Duiven en Westervoort en zij hebben aangegeven dat prettig te vinden en dat het niet nodig is dit per gemeente apart te organiseren. Deze zogenaamde klankbordgroep is betrokken bij de totstandkoming van nieuw beleid en samen met hen wordt gekeken naar het vervolg op de jaarlijkse dorpsgesprekken. Ze geven aan energie te krijgen van de bijeenkomsten en te waarderen dat teruggekoppeld wordt wat er met de input wordt gedaan. Voor beide gemeentes samen is door het netwerk eenzaamheid een lezing georganiseerd. Hieraan konden zowel professionals als vrijwilligers deelnemen en dat gebeurde ook; De Stek zat nagenoeg vol. De kennis is door de lezing vergroot en verschillende mensen gaven na afloop aan betrokken te willen worden bij het netwerk. Er is een sociaal werker opgeleid tot specialist eenzaamheid om de kennis in de gemeentes te borgen. Na de zomer is gestart met jongerenparticipatie om prettige ontmoetingsplekken vorm te gaan geven. Jongeren hebben actief mee gedacht aan potentiële locaties, potentiële inrichting etc. Het realiseren van prettige ontmoetingsplekken krijgt in 2025 vervolg. *-Kinderopvang en onderwijs* Er heeft een dorpsgesprek plaatsgevonden met kinderopvang en onderwijs. Dankzij constructieve input wordt in 2025 een pilot opgezet om jeugdhulpexpertise preventief beschikbaar te stellen voor de kinderopvang. Dankzij deze pilot kunnen peuters met een complexe ondersteuningsbehoefte op de reguliere kinderopvang beter worden begeleid.

2..3.1.C	Uitvoering op orde
Doel	

2..3.1.C	Uitvoering op orde
Toelichting	Maatschappelijke organisaties, buurten en verenigingen vormen met elkaar de Sociale Basis in de gemeente. Ze richten zich breed op de positieve gezondheid van alle inwoners. Wij richten de gemeentelijke uitvoering in het sociaal domein op de meest kwetsbare inwoners die een specifiek vangnet nodig hebben om zelfstandig deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Denk hierbij aan jeugdhulp, leerlingenvervoer, doelgroepenvervoer, woningaanpassingen, maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo, schulphulpverlening of een uitkering. Om deze kwetsbare inwoners goed te kunnen ondersteunen en het gesprek goed te kunnen voeren, hebben wij als gemeente de uitvoering op orde. Dit is een vervolg op de uitkomst van het BMC verdiepingsrapport uit 2021/ 2022 (onderdeel van het bestuurskracht onderzoek Westervoort). In 2023 starten we met de visie updaten: hoe willen we de regierol pakken, wat betekent dat voor de uitvoering en werkprocessen en voor onze rol. We verbeteren werkprocessen en we starten met het versterken van de taakvolwassenheid van medewerkers. We leggen de link met de AVE methode (Aanpak Voorkoming Escalatie bij huishoudens).
Bereikt/niet bereikt	*-Extra Wmo-consulenten* Om de omzetting naar de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning mogelijk te maken, zijn extra Wmo-consulenten aangetrokken. Dit heeft ervoor gezorgd dat de wachtlijsten minder hard zijn opgelopen als gevolg van de omzetting algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning naar de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. *-Woonzorgvisie* Het Sociaal Domein en Ruimte, Samenleving en Ontwikkeling hebben samengewerkt aan de woonzorgvisie. Deze is begin januari 2025 vastgesteld door de gemeenteraad. Met de woonzorgvisie kan de gemeente anticiperen op de groeiende specifieke woonvraag, veranderende demografische ontwikkelingen en andere toekomstige uitdagingen op het gebied van wonen en zorg. Dit helpt bij het creëren van een duurzaam en toekomstbestendig (woon)beleid. In 2025 wordt het uitvoeringsprogramma geschreven. Totdat het uitvoeringsprogramma gereed is, wordt de woonzorgvisie gebruikt als onderlegger bij nieuwe projecten of initiatieven vanuit de samenleving. *-Aanpak wachtlijst* Continuïteit van het team jeugdconsulenten is op orde. De efficiëntie is in 2024 sterk verbeterd door verschillende maatregelen. O.a. door inwoners beter en gerichter te verwijzen staan ze niet onnodig op de wachtlijst. Ook het beter aanleveren van gegevens voor verlenging van een beschikking is een voorbeeld van efficiëntie. Mede daardoor zijn de wachtlijsten verminderd. De geleerde lessen hieruit worden meegenomen voor de afdeling Wmo.

2..3.1.C	Uitvoering op orde
	-Inkoop van essentiële functies jeugdhulp Op bovenregionaal niveau (samenwerking met 56 Gelderse gemeenten) zijn de essentiële functies ingekocht, waardoor het aanbod voor gespecialiseerde behandeling en verblijf regionaal verzekerd is en onze jeugdigen daar gebruik van kunnen maken. In 2025 worden op basis van opgedane ervaring de werkprocessen bij gesteld en zal de discussie worden opgestart of de financiering van deze voorzieningen op basis van het solidariteitsbeginsel mogelijk is. *-Voorbereiden invoeren verklarende analyse* Regionaal zijn de voorbereidingen getroffen voor het invoeren van de verklarende analyse. Hierdoor gaan alle gemeentelijke toegangen van de regio bij complexe casussen dezelfde methode toepassen voor de vraagverheldering. De verklarende analyse verheldert hoe het komt dat de situatie van ouders en kind is ontstaan en dat deze niet vanzelf over is gegaan. Een verklarende analyse laat zien welke factoren hierop van invloed zijn en hoe die met elkaar samenhangen. Het leidt tot een verklaring van de problematiek, en waardoor deze is ontstaan, voortduurt, versterkt of vermindert. Hierdoor kan er gerichte hulp worden ingezet. In 2025 gaan de trainingen van start voor onze consulenten. *-Activerend werk* Activerend Werk biedt inwoners een laagdrempelige en op maat gemaakte kans om actief deel te nemen aan de samenleving. Dit kan via de Wmo, Jeugdwet of Participatiewet. Een traject binnen Activerend Werk helpt inwoners om zelfredzamer te worden, minder ondersteuning nodig te hebben, werkervaring op te doen en uiteindelijk mogelijk een betaalde baan te vinden. Om Activerend Werk beter te positioneren, hebben we in 2024 ingezet op uitbreiding en verdieping van het aanbod. Dit doen we onder andere met een informatiecampagne en een vernieuwde website. Op de website vinden inwoners en aanbieders een helder overzicht van alle trajecten, evenals inspirerende filmpjes met succesverhalen van deelnemers. Door deze verbeteringen wordt Activerend Werk beter zichtbaar voor zowel inwoners als potentiële aanbieders. We verwachten hierdoor een groei van het aanbod én een toename van het aantal deelnemers in onze gemeente. Daarnaast is de samenwerking tussen consulenten van RSD de Liemers, Wmo en Jeugd verder versterkt om inwoners nog beter te ondersteunen.

2.3 Wat heeft het gekost?

Totaal programma Maatschappij naar baten en lasten

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Afwijking 2024
Lasten	-34.337	-28.003	-33.026	-35.117	-2.091
Baten	11.885	5.714	7.355	10.576	3.221
Gerealiseerd totaalsaldo	**-22.452**	**-22.289**	**-25.671**	**-24.541**	**1.130**
Resultaatbestemming	-1.590	102	1.408	635	-773
Gerealiseerd resultaat	**-24.043**	**-22.187**	**-24.263**	**-23.906**	**357**

Totaal saldo programma Maatschappij per taakveld/product:

Afwijking per taakveld/product	Rekening 2023.	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Afwijking
4.1 Openbaar basisonderwijs	-187	-145	-185	-208	-23
4.2 Onderwijshuisvesting	-423	-353	-375	-380	-5
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-529	-569	-530	-506	25
5.1 Sportbeleid en activering	-214	-433	-433	-156	276
5.2 Sportaccommodaties	-262	-321	-344	-337	7
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -presentatie	-70	-158	-164	-66	98
5.4 Musea	-97	-109	-69	-119	-50
5.5 Cultureel erfgoed	0	-3	-3	-2	0
5.6 Media	-262	-270	-337	-271	66
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.265	-1.270	-1.380	-1.479	-98
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-695	-2.006	-1.961	-1.164	797
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.484	-1.418	-1.505	-1.601	-97
6.3 Inkomensregelingen	-2.435	-1.382	-1.440	-1.323	116
6.4 WSW en beschut werk	-2.852	-2.657	-3.228	-3.053	175
6.5 Arbeidsparticipatie	-1.262	-1.275	-1.690	-1.788	-98
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-672	-742	-605	-692	-88
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-3	-2.881	66	143	76
6.71A Hulp bij het huishouden	-1.887	-17	-20	-21	-1
6.71B Begeleiding	-1.221	0	-1.458	-1.506	-48
6.71C Dagbesteding	-91	-34	-135	-101	33
6.71D Overige maatwerkarrangementen	-19	-17	-17	-21	-4
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	-4.819	-10	0	10
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-975	-3	-3.295	-3.236	60
6.72B Jeugdhulp behandeling	-1.496	-3	-1.510	-1.682	-171
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	-171	-2	-186	-237	-40
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf	-3	-2	-2	-8	-6
6.73A Pleegzorg	-260	-2	-264	-251	13
6.73B Gezinsgericht	-440	-2	-390	-390	0
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	-1.115	-2	-1.167	-1.198	-30
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ	-1.481	-2	-1.574	-1.314	260
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ	-76	-2	-86	-54	32
6.74C Gesloten plaatsing	-92	-2	-61	-207	-146
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen	-19	-17	-17	-21	-4
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang	464	-58	-58	-74	-16
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	-468	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	-299	-13	-341	-330	11
6.82B Jeugdreclassering	-62	-12	-59	-89	-30
7.1 Volksgezondheid	-500	-820	-839	-806	33
0.10 Mutaties reserves (resultaatbestemming)	-1.590	102	1.408	635	-773
Totaal	**-24.043**	**-22.187**	**-24.263**	**-23.905**	**358**

Onderstaand een opsomming van de afwijkingen groter dan € 30.000 (begroting 2024 n.w.-rekening 2024) per taakveld: Het resterende deel van de afwijkingen betreft ofwel kleine

afwijkingen ofwel de doorbelasting 1Stroom op het taakveld. Die doorbelasting 1stroom wijkt per taakveld af doordat zowel de werkelijke kosten in 1stroom als de vooraf ingeschatte tijdsbesteding in 2024 anders waren.

Taakveld	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking totaal
TV 4.2 Onderwijshuisvesting			**-37**
Waterschade De Brug	-37		
TV 5.1 Sportbeleid en activering			**273**
Combinatiefuncties	189		
SPUK stimulering sport		84	
TV 5.6 Media			**67**
Bibliotheek	67		
TV 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie			**-57**
Onderhoud groen	-57		
TV 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie			**675**
Jeugd- en jongerenwerk	-52		
Nood- en crisisopvang Oekraïnse vluchtelingen	-2.664	3.334	
Subsidies maatschappelijke ondersteuning	57		
TV 6.3 Inkomensregelingen			**113**
BBZ Buig	133	-52	
Bijzondere bijstand	32		
TV 6.4 6.4 WSW en beschut werk			**185**
Eindafrekening Scalabor 2024	185		
TV 6.5 Arbeidsparticipatie			**-76**
Re-integratie	-76		
TV 6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo			**-73**
Rolstoelen	-73		
TV 6.7 Wmo			**68**
Zorg Licht Verstandelijk Gehandicapten	75		
Begeleiding	-48		
Dagbesteding	41		
TV 6.7 Jeugdzorg			**-40**
Begeleiding	52		
Behandeling	-170		
Dagbesteding	-40		
Verblijf	-30		
Zonder verblijf	261		
Crisis	33		
Gesloten plaatsing	-146		
Algemene posten			**32**
Doorbelasting 1Stroom	-273		
Overige afwijkingen	450	-145	
Totaal exploitatie	**-2.091**	**3.221**	**1.130**
TV 0.10 Mutaties reserves			**-773**
BR Doelgroepenvervoer	-178		
BR Beschermd Thuis	-375	-75	
BR Onderwijsachterstandbeleid		-27	

Taakveld	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking totaal
Algemene Reserve		-21	
BR Corona re-integratie		-97	
Totaal resultaatbestemming	**-553**	**-220**	**-773**

2.4 Welke verbonden partijen waren betrokken?

	Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen
Doel	De DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers.
Taak	De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer.
Beleidsrisico's	Het risico is van financiële aard, als de beoogde efficiencyvoordelen niet worden behaald of als meerdere gemeenten uit deze regio vervoersstromen gaan onttrekken aan deze regeling.
Resultaat in 2024	Als gevolg van gestegen brandstofprijzen en hogere cao-lonen is de bijdrage aan vervoersorganisatie BVO-DRAN (beter bekend onder de naam Avan) gestegen. Het aantal gereden kilometers en ritten is in zijn totaliteit gedaald. In het leerlingenvervoer is gekeken naar meer efficiënte routes door opstapplaatsen in meerdere gemeenten in te voeren. Vanuit de transformatieagenda Samen Sterk is ingezet op het versterken van het aanbod van vervoer in de sociale basis zodat minder vervoer vanuit het sociale vangnet (Avan) nodig is. Met name Graag Gedaan en de Plusbus zijn belangrijke vormen van vervoer in de sociale basis. Het aanbod van de Plusbus is verruimd door het inzetten van een extra bus. We zien een daling in het aantal ritten die worden afgenomen bij AVAN.

	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland
Doel	Het vormgeven van regionale samenwerking in het sociale domein in de vorm van drie samenwerkingsmodules: 1. Inkoop: op de gebieden Jeugd en Wmo zodat gemeenten effectief, efficiënt en in samenhang de taken waarin zij willen samenwerken kunnen uitvoeren. 2. Onderwijszaken: Het vormgeven van een intergemeentelijke samenwerking op de gebieden volwasseneducatie, leerplicht en RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie). 3. Werkgeversservicepunt: werkgevers te ondersteunen bij hun personeelsvoorziening, in het bijzonder door vacatures te vervullen met kandidaten uit omschreven doelgroepen. 4. Het werkgeverschap Sw: Doel is om het (formeel) werkgeverschap zoals dat is gedefinieerd in de regeling vorm te geven voor de ruim 2.000 SW medewerkers die sinds 1 januari 2019 een aanstelling hebben bij de MGR.

	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland
Taak	• Het inrichten en uitvoeren van de aanbesteding van regionale zorg. De inkoop en contractering van bovenregionale jeugdzorg. • Het zorgdragen voor een adequate uitvoering van de Leerplichtwet en coördinatie volwasseneneducatie. • Het plaatsen bij werkgevers van werkzoekenden uit omschreven doelgroepen • Vorm en inhoud geven aan het werkgeverschap voor SW medewerkers.
Beleidsrisico's	• Doordat de organisatie een eigen begroting heeft en eigen besluiten kan nemen, kunnen wij achteraf met de gevolgen van deze besluiten worden geconfronteerd. • Er is een vaste verdeling van kosten op basis van het inwoneraantal per gemeente • Er is een verschil in de verdeelsleutel van de module Werkgeverschap SW, door verschil in uitstroom van SW medewerkers . Dit kan gevolgen hebben voor de bijdrage aan deze module.
Resultaat in 2024	• Bij de module Inkoop Zorg wordt de operationele aansturing en strategische positie van het inkoopbeleid verbeterd. • Nieuw in 2024 was de module Regionale Facilitering Zorg. Op verzoek van het RPO Zorg voerde de MGR het regiosecretariaat Zorg uit evenals het regionaal advies en regionale projecten Jeugd. • Als gevolg van de aangepaste formatierichtlijn werd in 2024 de tweede stap in de formatie voor leerplicht uitgevoerd, en werd het organisatieonderzoek geïmplementeerd. • In 2024 werden verschillende regionale opdrachten uitgevoerd, waaronder de Harrie-trainingen en de inzet voor het Regionaal Mobiliteits Team (RMT). Doel van HARRIE-trainingen is om werkgevers op te leiden zodat zij de juiste begeleiding kunnen geven aan werknemers die langdurig uit het arbeidsproces zijn geweest of die door een arbeidsbeperking extra begeleiding nodig hebben. Het RMT maakte het mogelijk om dienstverlening aan te bieden aanvullend op de reguliere dienstverlening; in eerste instantie voor mensen die door de coronacrisis werkloos werden of dreigden te worden, later voor een bredere doelgroep die met werkloosheid werd bedreigd. De afgelopen jaren zijn hiermee honderden inwoners geholpen. • De MGR heeft ook in 2024 op diverse manieren een bijdrage geleverd aan het leven van de Oekraïense vluchteling in onze regio. Het Werk Service Punt (WSP) heeft zich ingezet voor het vinden van werk via het organiseren van banenmarkten en andere manieren om vraag en aanbod bij elkaar te brengen. • Het Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL) kreeg te maken met een passende plek en leerplicht voor Oekraïense leerlingen in het regulier onderwijs

2.5 Onzekerheden

Sociaal domein / decentralisaties

Voor een juiste en volledige verantwoording van de lasten inzake Jeugdzorg en Wmo is de gemeente afhankelijk van informatie van derden te weten productieverantwoordingen met controleverklaringen van de accountant van de betreffende zorgverlener en de controleverklaring over de besteding van de PGB-budgetten van de auditdienst van de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

De lasten en baten zoals verantwoord in de jaarrekening zijn als volgt:

- Zorg in natura (ZIN), Wmo begeleiding en Jeugdzorg € 8.306.460
- Persoonsgebonden Budgetten (PGB) € 93.581

Tot een bedrag van € 8.001.102 hebben wij van de zorgaanbieders goedkeurende controleverklaringen ontvangen. Voor het gedeelte waarvoor we geen (goedkeurende) verklaring of productieverantwoording € 368.893 hebben ontvangen, hebben we zelf onderzoek gedaan. Dat heeft samen met de goedkeurende verklaringen geleid tot het feit dat er geen sprake meer is van onzekerheid.

3 Programma Omgeving

3.1 Wat wilden we bereiken?

Programmadoel

In Westervoort is het goed leven, wonen en werken. De gemeente werkt aan een aantrekkelijke werk-, woon- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. Er is ruimte voor gerichte ontwikkeling, initiatief en innovatie.

Toelichting
De gemeente wil de bestaande economische structuur behouden en versterken op zowel de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Het behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau is belangrijk. Voor een goed ondernemings-en vestigingsklimaat zijn duurzaamheid en bereikbaarheid van Westervoort belangrijke randvoorwaarden.

Een aantrekkelijke en duurzame leefomgeving in onze gemeente is belangrijk. Hierbij gaat het in de basis om schoon, heel, veilig en gezond. De nadruk ligt op behoud en verbetering van de bestaande kwaliteit van de leefomgeving en het daarbij passende voorzieningenniveau, het benutten van bestaande (natuur-)waarden en een (aanvullend) woonaanbod dat is gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoefte.

De gemeente stimuleert en faciliteert en is hiervoor uitnodigend naar bewoners, ondernemers en bedrijven, bezoekers en andere partners in vele samenwerkingsverbanden binnen en buiten Westervoort. Daarbij heeft de gemeente een verbindende rol en is zich bewust van bestaande waarden, kwaliteiten en potenties van Westervoort.

Hoofddoelen

Daarom zetten we in op:
1.Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving.

2.Het versterken van goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.

3.Het implementeren van nieuwe wetgeving die op ons afkomt.

3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan en wat is bereikt?

A. Het versterken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.

Dit zijn de speerpunten:

A.1	Uitvoeren woonvisie/Versnellen woningbouw
Doel	De omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Westervoort sluiten aan bij de hedendaagse behoefte en initiatieven en ontwikkelingen vanuit de samenleving. Dit draagt bij aan het behouden van een aantrekkelijke en duurzame leef- en woonomgeving.

A.1	Uitvoeren woonvisie/Versnellen woningbouw
Toelichting	Een actievere en proactieve houding vanuit het gemeentelijke woonbeleid heeft met het opstellen van de Woonvisie 2021 vorm gekregen. De noodzaak hiertoe is inmiddels via de Nationale Woon en Bouwagenda, het programma een duurzaam thuis en de nieuwe Woondeals ook op rijks-, provinciaal- en regioniveau vorm gekregen voor het langer zelfstandig thuis wonen, de grote (betaalbare) woningbouwopgave, de grote druk op de woningmarkt, de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, de toenemende regionale samenwerking en taken, een actievere rol richting woningbouwcorporaties en een aantal urgente vragen binnen het taakveld wonen. De voor woningbouw ingezette versnelling moet dus worden doorgezet om aan de behoefte te voldoen. Daarvoor zijn zowel de al bekende inbreidingslocaties als Westervoort Noord nodig. De gemeente wil de juiste woningen realiseren rekening houdend met de geconstateerde woningbehoefte en met doorstroming uit de bestaande voorraad. De gemeente stelt eisen op het gebied van betaalbaarheid, energie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid. Met de Woondeal 2023 is geconstateerd dat er voor de regio nog een grotere woningbehoefte is dan tot nu toe berekend. Dit betekent dat er dus met blijvende prioriteit uitvoering gegeven moet worden aan woningbouw op de nu bekende locaties en dat er nog ruimte is om de komende jaren te zoeken naar aanvullende locaties
Bereikt/niet bereikt	In 2024 is de Woonagenda 2023-2024 geëvalueerd en met de gemeenteraad gedeeld. Tegelijkertijd is een nieuwe Woonagenda 2025-2026 opgesteld. In november 2024 is tijdens een informele avond wonen uitgebreid stil gestaan bij de landelijke ontwikkelingen en lokale ontwikkelingen waaronder de voortgang van de Woonagenda 2023-2024 en de voortgang woningbouw. In 2024 is onder meer een regionaal afsprakenkader huisvesting aandachtsgroepen vastgesteld en is de Woonzorgvisie afgerond en ter vaststelling naar uw raad gestuurd. Er zijn met de woningcorporaties prestatieafspraken en uitvoeringsafspraken gemaakt. In 2024 zijn er woningen opgeleverd in het project Werenfriduskerk. De laatste informatie over de woningbouwprojecten is te vinden https://www.westervoort.nl/projecten-in-westervoort.

A.2	Mee-uitvoeren Wijkontwikkelingsplan Mooi Mosterdhof 2019-2030
Doel	Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving. Het realiseren van een toekomstbestendige woonwijk. Hierbij gaat het in de basis om schoon, heel, veilig en gezond.
Toelichting	In 2023 is de openbare ruimte Mooi Mosterdhof (grotendeels) opgeleverd. In 2024 speelt er naar verwachting met name de nazorg op de aanleg. Ook is nog inzet nodig om meekoppelkansen uit het Kookboek Mooi Mosterdhof, wijk aan de dijk in bovenlokale projecten veranderd te krijgen. Concreet gaat het om de dijkversterking door het Waterschap Rijn en IJssel en het Rivierklimaatpark IJsselpoort door een consortium aan partijen.

A.2	Mee-uitvoeren Wijkontwikkelingsplan Mooi Mosterdhof 2019-2030
Bereikt/niet bereikt	In het Wijkontwikkelingsplan Mooi Mosterdhof (2019) zijn fysieke en sociale doelstellingen opgenomen. De fysieke doelstelling komen met name terug in het Uitvoeringsprogramma Mooi Mosterdhof (april 2021). De revitalisatie van de openbare ruimte in 2024 nagenoeg afgerond. Begin 2025 liep er nog wat nazorg vanuit de aannemers. In 2024 is de Wijkendeal Mooi Mosterdhof (september 2023) opgestart. De wijkendeal borduurt voort op het uitvoeringsprogramma en heeft een meer sociale doelstelling, namelijk versterking van de leefbaarheid, de sociale verbondenheid en de veerkracht van en in de Mosterdhof. De wijkendeal eindigt september 2026 en wordt middels cofinanciering vanuit het programma Leefbaarheid van de provincie gefinancierd. Begin 2025 was de wijkendeal voor circa 60% gerealiseerd. Verdere vergroening en het tegengaan van hittestress maakt ook onderdeel uit van de wijkendeal. Hiervoor ontvangen we ook cofinanciering vanuit de Groene Metropoolregio (GMR) voor onze deelname in de Regiodeal Arnhem-Nijmegen, programmalijn Toekomstbestendig wonen, project Life Port Cool Lab. De meekoppelkansen in de dijkversterking en het rivierklimaatpark zijn nog onderwerp van gesprek met onze samenwerkingspartners. Het mee-uitvoeren van het wijkontwikkelingsplan is inmiddels geen expliciet speerpunt meer voor ons college. Onze inzet tot september 2026 kan binnen de beschikbare (incidentele) budgetten worden afgerond.

A.3	Ontwikkeling Westervoort Noord/Verplaatsing sportclubs
Doel	Verplaatsing sportclubs en ontwikkeling woningbouw in Westervoort Noord
Toelichting	Na besluitvorming over het plan van aanpak Westervoort Noord in de raad van 6 maart 2023 is de planvorming voor Westervoort Noord gestart. Na de definitieve locatiekeuze voor het nieuwe sportcomplex kan ook daarvoor de planvorming starten. Voor Westervoort Noord wordt gestart met het opstellen van een gebiedsvisie, deze wordt na de zomer 2023 ter vaststelling aan de raad aangeboden. Onderweg wordt de raad geïnformeerd over de voortgang zodat zij mee kan sturen op het eindresultaat. Aansluitend wordt een stedenbouwkundig plan opgesteld dat eind 2023/begin 2024 ter vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad. Na besluitvorming over de locatiekeuze wordt ook het planproces voor het sportpark opgestart.
Bereikt/niet bereikt	*Bereikt:* In 2024 zijn volgens planning het Kaderdocument en Gebiedsvisie Westervoort Noord in de gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast is in 2024 overeenstemming bereikt over de aankoop van gronden ten behoeve van het nieuwe sportcomplex op grond van de gemeente Duiven. *Niet bereikt:* Omdat eerst met de ontwikkelaars overeenstemming moest worden bereikt over de uitwerking van het woningbouwprogramma én een grondwatermodel moest worden opgesteld is het Stedenbouwkundig plan nog niet afgerond. Dit wordt naar verwachting medio 2025 aan het college aangeboden.

A.4	Natuurinclusieve gebiedsontwikkeling
Doel	Een natuurinclusieve gebiedsontwikkeling op gang helpen waarbij een ‘groenblauw raamwerk’ tot stand komt in combinatie met ontwikkelmogelijkheden voor landbouw, geclusterde sport- en recreatieve functies eventueel aangevuld met kleinschalige woonfuncties. Eén en ander in gezamenlijk opdrachtgeverschap met de gemeente Duiven.
Toelichting	De raad heeft op 6 maart 2023 ingestemd met het gaan opstellen van een zogenaamd koersdocument. Dat behelst een ruimtelijk kwaliteitskader dat richting geeft aan de gewenste ontwikkeling voor het gehele gebied in het licht van de opgaven. Het biedt ook een ontwikkelperspectief voor concrete en kansrijke uitwerkingen.

A.4	Natuurinclusieve gebiedsontwikkeling
Bereikt/niet bereikt	Na uitgebreide participatie met grondeigenaren, sportverenigingen, een gezamenlijke raadsavond, een inloopavond en een goede samenwerking met een actieve klankbordgroep is gekomen tot een koersdocument. Een richtinggevend kwaliteitskader voor het tussengebied. Deze is in januari 2025 door beide gemeenteraden vastgesteld. Daarnaast is er een uitvoeringsagenda opgesteld waarin twee focusgebieden benoemd staan. Focusgebied ‘Sportpark Westervoort’ en focusgebied ‘Rivierweg’. Gestart wordt met focusgebied ‘Sportpark Westervoort’.

B. Het versterken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.

Dit zijn de speerpunten:

B.1	Herstructurering centrum Westervoort
Doel	Westervoort wil een aantrekkelijke gemeente zijn voor ondernemers en de economische ontwikkeling in het winkelgebied stimuleren. Dit zorgt voor (het behoud van) werkgelegenheid en houdt het voorzieningenniveau voor inwoners in stand.

B.1	Herstructurering centrum Westervoort
Toelichting	In 2021 is de Centrumvisie Westervoort opgesteld samen met stakeholders uit het centrum. In 2022 is deze visie uitgewerkt tot een schetsontwerp voor het winkelcentrum dat gesteund wordt door de eigenaar, de winkeliers en de gemeente. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd in juni 2022. Met dit plan krijgt Westervoort weer een centrum met minder leegstand, waar bewoners zich thuis voelen, bezoekers welkom zijn en ondernemers een goede boterham kunnen (blijven) verdienen. Winkels worden meer gegroepeerd en beter gesitueerd, het winkeloppervlak neemt af en er komen woningen bij. In 2022 is er begonnen met de uitwerking van het schetsontwerp. Met verschillende winkeliers zijn de globale plannen voor het centrum vertaald naar meer concrete plannen per winkel. Gemeente en ontwikkelaar hebben de afstemming gestart over onder andere de woningbouw, ontsluiting, parkeren en de benodigde planologische procedure. Medio 2023 wordt voor het winkelcentrum het voorlopig ontwerp afgerond met daarbij inzicht in de locaties en inrichting van de winkels, woningen, fasering, ontsluiting, parkeren en de benodigde aanpassingen aan de openbare ruimte. Realisatie van het plan gaat stapsgewijs plaatsvinden. De precieze planning van de realisatie wordt de komende maanden verder duidelijk. In 2023 kan een enkele eerste winkelier al verhuizen waar dit binnen het huidige planologische regime mogelijk is en wordt een begin gemaakt met benodigde planologische procedures. Meer uitgebreide bouwwerkzaamheden worden verwacht in 2024 en 2025. Naast de transformatie van het winkelcentrum wil de gemeente ook de openbare ruimte in het centrum opknappen en onderzoeken wat de transformatie-mogelijkheden zijn van het oudere deel van het gemeentehuis. Ook wil het college onderzoeken of de ambities voor de spoorzone uit de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen nog meer kansen bieden voor het centrum. Uitgangspunt daarbij is dat de zoektocht naar aanvullende kansen niet ten koste gaat van de planning van het winkelcentrum. Medio 2023 komt het college daarom met een programmaplan voor de bredere opgaven van het centrum van Westervoort dat wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. Het programmaplan zal voorzien in het uitvoeren van onderzoeken naar onder meer de openbare ruimte. Voordat er keuzes worden gemaakt over investeringen in de openbare ruimte worden hiervoor financiering en subsidies gezocht en indien nodig een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd om een krediet beschikbaar te stellen. De gemeente is in gesprek met de provincie over mogelijke subsidie voor de planfase. Ook wordt gezocht naar subsidies voor de uitvoeringsfase.

B.1	Herstructurering centrum Westervoort
Bereikt/niet bereikt	De verschuiving van winkels naar het plein is grotendeels afgerond. De meeste winkels zijn verhuisd naar het plein. Aan de verbouwing van de Lidl wordt gewerkt. De omgevingsvergunning afwijken bestemmingsplan voor de woningbouw is onherroepelijk. Start bouw woningen wordt verwacht in 2026. De gesprekken met de Albert Heijn lopen over de nieuwe winkel. Daarmee kunnen de laatste winkels ook verhuizen. Met de toegekende subsidie Impulsaanpak Winkelgebieden is het ontwerp gestart voor de transformatie van de openbare ruimte. Het schetsontwerp is kaderstellend vastgesteld door de gemeenteraad. Inzet is vaststellen van het definitief ontwerp medio dit jaar om eind 2025 te kunnen starten met realisatie. Eind 2024 zijn de resultaten gepresenteerd van een haalbaarheidsstudie naar de transformatiemogelijkheden van het gemeentehuis. Deze worden verwerkt in een rapportage en dan wordt er een doorkijk gegeven naar een verdere uitwerking van het gemeentehuis en de ruimere stationsomgeving.

B.2	Duurzaamheid
Doel	Doelstellingen per programmalijn zijn: • Energietransitie: 95% CO2 reductie in 2050 ten opzichte van 1990 en een CO2 neutrale elektriciteitsvoorziening in 2050. • Klimaatadaptatie: Klimaatbestendig en waterrobuust in 2050 .• Circulariteit: 100% circulair in 2050
Toelichting	Het programma circulaire economie bestaat uit drie samenhangende programmalijnen: Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulariteit (grondstoffentransitie). Dwars door deze programmalijnen heen ontwikkelen we een integrale aanpak voor bedrijven(terreinen).
Bereikt/niet bereikt	*Bereikt:* Vastgesteld Verrijking RES 1.0, vervolg aanpak energie armoede, uitvoering Nationaal Isolatie programma (NIP), realiseren laadinfrastructuur, verduurzamen verenigen, uitvoering Winterfonds, eerste verkenning met Liander mbt verzwaring Laagspanning, inzet energiecoaches en uitrol programma junior energiecoaches, Studentenonderzoek Klimaat adaptief Mosterdhof, aftrap beleidskader biodiversiteit en -droogte onderzoek, groenstructuurkaart, voorbereiden ‘opleggerprojecten’, certificering trede 3 CO2 prestatieladder, realisatie monitoringsdashboard duurzaamheid, etc *Niet bereikt:* Structureren van Circulariteit in interne werkprocessen ivm vacature. NB Middels het zogenaamde ‘Resultatenoverzicht’ zal uw raad in Q1 van 2025 nader geïnformeerd worden over de resultaten 2024.

Naast de inhoudelijke successen hebben we ook in 2024 weer mooie resultaten geboekt in het kader van het programma circulaire economie, waarin wij de samenleving konden betrekken. Enkele concrete voorbeelden:

-CO2 prestatieladder
Ook in 2024 hebben we ons weer succesvol gecertificeerd voor trede 3 van de CO2 prestatie ladder.

-*Voorbereiding subsidieregeling kleine klimaat adaptieve maatregelen voor particulieren*. Deze regeling is opgesteld in 2024 en gaat in Q1 2025 in uitvoering.

-*Studentenonderzoek Klimaat adaptief Mosterdhof.*
Samenwerking met de Hogeschool Arnhem Nijmegen inzake het meer Klimaat adaptief maken van de Mosterdhof met als resultaat een rapport met aanbevelingen dat zo mogelijk door vertaald gaat worden richting een verder uitvoering.

Junior Energie-/Klimaatcoach Pilot Jr Klimaatcoach gestart in het voorjaar. Vier schoolklassen met in totaal 77 kinderen deden mee. Ze voerden gemiddeld 5 klimaatacties per deelnemer uit.

Jr Energiecoach gestart in het najaar. Eén schoolklas met 24 kinderen. Zij realiseerden gemiddeld 10+ energiebesparende acties per deelnemer.

-*Uitvoering Nationaal Isolatie Programma (NIP)*
Binnen het NIP stellen wij inwoners in de gelegenheid om subsidie aan te vragen voor isolatiemaatregelen die zelf hebben aangebracht waarmee we een bijdrage leveren aan het transitie gereed maken van het vastgoed.

-*Monitoringsdashboard duurzaamheid*
Het monitoringsdashboard is opgeleverd en geeft inzicht in de voortgang van het programma duurzaamheid. Samen met het document ‘integrale aanpak’, de (in Q1 2025 op te leveren) infosheets en het resultatenoverzicht geeft dit een compleet beeld van zowel context, samenhang, resultaten en voortgang van het programma duurzaamheid.

B.3	**Liemerse Ambassade**
Doel	Optimale regionale samenwerking tussen de Liemerse gemeenten met onderwijs en ondernemers
Toelichting	De Liemerse Ambassade geeft onder meer uitvoering aan de Liemerse Economische Visie met als speerpunten vrijetijdseconomie, logistiek en maakindustrie. Deze visie is opgesteld door de gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar, Montferland en Doesburg. Daarnaast is de Liemerse Ambassade betrokken bij het opstellen van een regionale landbouwvisie en indiener van de LEADER-aanvraag 2023-2027 voor de vijf Liemerse gemeenten.
Bereikt/niet bereikt	De Ambassade is aan de slag gegaan met de aanbevelingen voortkomend uit de evaluatie van de Liemerse Econimische Visie over de periode 2020-2023. Stappen zijn gezet om ondernemers en onderwijs beter aan te haken. Zo is een kwartiermaker gestart om voor de maakindustrie te komen tot een onderwijs- en arbeidsmarkttafel. Op het terrein van de vrijetijdseconomie incl. retail wordt gewerkt aan het uitbreiden en onderhouden van on- en offlinecommunicatie voor Kijkverderindeliemers, het verbinden van ondernemers aan Kijkverderindeliemers door nieuwsbrieven, het organiseren van Toeristisch Café de Liemers en het benutten van koppelkansen met LEADER. Met de daadwerkelijke uitvoering van het LEADER-programma is in 2024 gestart en niet in 2023. Het wordt in de Liemerse samenleving gepromoot met de verwachting dat dit leidt tot projecten die in aanmerking komen voor financiële ondersteuning vanuit LEADER. Daarnaast heeft de Ambassade een eerste bijeenkomst belegd onder agrariërs om te komen tot een ontwikkelingsperspectief voor een duurzame landbouw in de Liemers.

C. Het implementeren van nieuwe wetgeving, die op de gemeente afkomt

Dit zijn de speerpunten:

C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Doel	Doorontwikkeling van de verdere implementatie van de Omgevingswet.
Toelichting	Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet inwerking. Tegelijkertijd zal de Wet Kwaliteitsborging Bouwen inwerking treden. Na diverse besluiten tot uitstel met name in verband met knelpunten in het DSO (Digitale Stelsel Omgevingswet) acht de eerste kamer de voorbereiding van de wet voldoende robuust om tot invoering over te gaan. Het jaar 2023 zal vanuit het rijk benut worden voor een verdere verbetering van het DSO. Alle decentrale overheden draaien mee in de diverse integrale testrondes die georganiseerd worden. Binnen onze organisatie ligt de focus voor 2023 en de jaren daarna op: • de voorbereiding op het werken met een tijdelijk omgevingsplan • het oefenen met onderdelen die de basis vormen voor een definitief omgevingsplan (moet klaar zijn in 2029) • het oefenen met een Omgevingstafel • het ontwikkelen van het participatiebeleid specifiek voor de Omgevingswet en het voorbereiden en implementeren van de werkprocessen • het opleiden van de medewerkers • het opstellen en actualiseren van het nieuwe VTH beleidsplan (ter kennisname naar de raad) • het opstellen van de nieuwe legesverordening (gevolgen WKB hier in implementeren).

C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Bereikt/niet bereikt	De Wet Kwaliteitsborging is per 1-1-2024 in werking getreden. In 2023 is in de raad van december een nieuwe legesverordening omgevingsvergunning waarin de financiële gevolgen van de WKB verdisconteerd zijn. De impact van de in werkingtreding van deze wet zal zoveel mogelijk geminimaliseerd worden. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn in de eerst paar maanden nog veel zaken onder het oude recht (WABO) afgehandeld. Bij de frontoffice is extra capaciteit (vanuit de backoffice VTH) ingezet om initiatiefnemers goed mee te nemen in de nieuwe wetgeving. De processen die in 2023 zijn voorbereid op de komst van de Omgevingswet zijn verder gefinetuned. Het DSO is verder ingericht met vergunningenchecks zodat de initiatiefnemer hier beter zijn/haar weg ik kan vinden. Aangezien de gemeente afhankelijk is van het landelijke systeem kan niet alles naar eigen wens ingericht worden. Initiatiefnemers zijn ook in het gebruik van het DSO geholpen door de frontoffice. Afspraken met de ketenpartners (oa. ODRA, VGGM etc) zijn in de regio geformaliseerd zodat ook deze processen goed in beeld zijn. Per 1 januari 2024 is het tijdelijke omgevingsplan in werking getreden. Hierin zijn alle bestaande bestemmingsplannen en de bruidsschat (algemene regels vanuit rijksoverheid) in opgenomen. Het tijdelijke omgevingsplan is echter een kleine opstart om initiatieven die op dit moment worden ingediend verder in behandeling te kunnen nemen. Er moet nog veel werk verricht worden om omgevingsplan goed vorm te geven. Hiertoe is een werkgroep geformeerd die nog veel tijd zal moeten besteden om het omgevingsplan goed neer te zetten. Het definitieve omgevingsplan dient uiterlijk 2031 gereed te zijn. Omdat er in 2024 eens start is gemaakt met het werken met een tijdelijk omgevingsplan, passen veel initiatieven hier niet in. Het werken met een buitenplanse omgevingsplan activiteit biedt een oplossing op toch door te kunnen gaan met initiatieven die niet in dit plan passen. Hiertoe is een nieuw werkproces/handboek ingericht met een format die hanteerbaar is ook voor kleinere initiatieven. Om nieuwe initiatieven integraler te kunnen benaderen is in 2024 gestart met de initiatieftafel en de omgevingstafel. De initiatieftafel is in 2024 goed van de grond gekomen. In de tafel worden initiatieven besproken die niet binnen het omgevingsplan passen en niet binnen de bestaande beleidsregels vallen. De initiatieftafel beoordeelt op een strategisch niveau of een initiatief al dan niet wenselijk is. De omgevingstafel laat nog wat op zich wachten, deze volgt veelal op de uitkomsten van de initiatieftafel. De omgevingstafel begeleid de initiatiefnemer tot een ontvankelijke aanvraag. Dit gaat veelal om de grotere initiatieven.

3.3 Wat heeft het gekost?

Totaal programma Omgeving naar baten en lasten

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2023	**2024 v.w.**	**2024 n.w.**	**2024**	**2024**
Lasten	-7.630	-7.688	-8.335	-8.854	-519
Baten	4.565	3.910	4.097	4.947	850
Saldo	**-3.065**	**-3.778**	**-4.238**	**-3.908**	**330**
Resultaatbestemming	-443	73	281	-24	-305
Saldo na resultaatbestemming	**-3.508**	**-3.705**	**-3.957**	**-3.932**	**25**

Totaal saldo programma Omgeving per taakveld/product:

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2023	Afwijking
2.1 Verkeer en vervoer	-1.579	-1.797	-1.846	-1.604	242
2.2 Parkeren	-24	-24	-24	-37	-12
2.5 Openbaar vervoer	-54	-47	-47	-69	-22
3.1 Economische ontwikkeling	-68	-76	-76	-85	-9
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-23	-50	-85	-98	-14
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-2	-6	-6	41	47
3.4 Economische promotie	-181	-178	-178	-223	-45
7.2 Riolering	139	232	191	232	21
7.3 Afval	540	389	389	379	-10
7.4 Milieubeheer	-440	-422	-422	-357	66
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-9	-54	-54	-23	31
8.1 Ruimte en leefomgeving	-900	-903	-1.103	-1.333	-230
8.2 Grondexploitatie	-75	-80	-362	-158	204
8.3 Wonen en bouwen	-388	-762	-614	-158	62
0.10 Mutaties reserves (resultaatbestemming)	-443	73	281	-24	-305
Totaal	**-3.508**	**-3.705**	**-3.957**	**-3.932**	**25**

Onderstaand een opsomming van de afwijkingen groter dan € 30.000 (begroting 2024 n.w.-rekening 2024) per taakveld: Het resterende deel van de afwijkingen betreft ofwel kleine afwijkingen ofwel de doorbelasting 1Stroom op het taakveld. Die doorbelasting 1stroom wijkt per taakveld af doordat zowel de werkelijke kosten in 1stroom als de vooraf ingeschatte tijdsbesteding in 2024 anders waren.

Taakveld	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking totaal
TV 2.1 Verkeer en vervoer			**195**
Onderhoud civiele kunstwerken	69		
Elektra en onderhoud openbare verlichting	40		
Klein onderhoud wegen	45		
Kapitaallasten wegen	41		
Bijdragen van nutsbedrijven		93	
Storting in de voorziening wegen	-93		
TV 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			**-4**
Kostenverhaal en nota grondbeleid	35		
Herstructurering het Ambacht	-39		
TV 7.2 Riolering			**-49**
Reinigen hoofdriool	34		
Advieskosten gebiedsproces	39		
Burgerparticipatie	38		
Calamiteiten	30		
Klimaat/DPRA maatregelen	75		
Kapitaallasten riool	85		
Mutatie voorzieningen	-480		
Onderhoud rioolgemalen	50		
Klimaatadaptatie	80		

Taakveld	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking totaal
TV 7.4 Milieubeheer			**80**
Projectkosten Circulaire Economie	-502	582	
TV 7.5 Begraafplaatsen en crematoria			**32**
Lijkbezorgingsrechten		32	
TV 8.1 Ruimte en leefomgeving			**-93**
Ruimtelijke ontwikkeling met kostenverhaal	-38		
Ontwikkeling de Nieuwhof		-37	
De Clossei	-177	159	
TV 8.2 Grondexploitatie			**220**
Verliesvoorziening De Schans	-62		
Westervoort Noord	282		
TV 8.3 Wonen en bouwen			**-54**
Leges omgevingsvergunningen		-34	
Bouw-, aanleg- en reclamevergunning		38	
Wijkendeal Mosterdhof	-58		
Transformatie Wyborgh	139	-139	
Algemene posten			**20**
Doorbelasting 1Stroom	-826		
Kapitaallasten	26		
Overige afwijkingen	648	156	
Totaal exploitatie	**-519**	**850**	**330**
TV 0.10 Mutaties reserves			**-305**
BR Onderzoek Westervoort Noord		-282	
BR Omgevingswet	-55		
Algemene Reserve		54	
BR Mosterdhof	-8	-13	
Totaal resultaatbestemming	**-63**	**-241**	**25**

3.4 Welke verbonden partijen waren betrokken?

	Omgevingsdienst Regio Arnhem
Doel	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Middels de ODRA worden de krachten gebundeld zodat sprake is van minder versnippering, een grotere mate van deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Taak	Het uitvoeren van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht voor gemeenten in de regio Arnhem en Provincie Gelderland. Ook is Omgevingsdienst Regio Arnhem voor deze overheden het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Beleidsrisico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn daarom zeer beperkt. Uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Resultaat in 2024	In 2024 is € 7.000 meer uitgegeven dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door overschrijding van het aantal uren voor ondermijning, alsmede toename van het aantal klachten.

	Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen

Doel	Het realiseren van groei en het versterken van het groene karakter binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en voor haar deelnemers.
Taak	Overleg voeren gericht op afstemming van beleid op de terreinen wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid. De gemeenschappelijke opgaven zijn vooral gericht op ruimtelijke en sociaaleconomische ontwikkeling. Onder ruimtelijke ontwikkeling valt wonen, landschap, verkeer en mobiliteit. Sociaaleconomische ontwikkeling betreft o.a. werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme en cultuur.
Beleidsrisico's	Beperkt. Het orgaan is een afstemmingsplatform dat geen beslissingen kan nemen voor de afzonderlijke gemeenten. Beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Resultaat in 2024	De gemeente wil de lokale en regionale economie verstevigen. Daarom wordt er binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen aan de verschillende opgaven samengewerkt. De gemeente is ambtelijk en bestuurlijk vertegenwoordigd binnen de Productieve Regio en werkt onder meer toe naar een nieuw Regionaal Programma Werklocaties 2025-2028. Na een evaluatie met aandachtspunten wordt gedurende de periode 2024 tot en met 2026 door de Liemerse Ambassade opnieuw uitvoering gegeven aan de Liemerse Economische Visie. De speerpunten zijn niet gewijzigd: maakindustrie, logistiek en vrijetijdseconomie inclusief retail. In de Liemers is de vraag naar bedrijventerreinen nog altijd groot. In Duiven wordt gewerkt aan de uitbreiding van de bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete en in Zevenaar aan de tweede fase van 7Poort. Het overvolle energienet plaatst gemeenten en ondernemers voor grote uitdagingen. In 2024 is op Het Ambacht een nieuwe BIZ-periode ingegaan tot en met 2028, met deels een nieuw bestuur en een nieuwe parkmanager. Op het bedrijventerrein zijn AED's geplaatst, heeft het openbaar groen een opfrisbeurt gehad en is gestart met het onderzoeken van de mogelijkheden het terrein te voorzien van cameratoezicht. In het centrum van Westervoort is de verschuiving van winkels naar het plein grotendeels afgerond. De passage is leeggemaakt om woningen te kunnen realiseren. Met de toegekende subsidie is het ontwerp voor de transformatie van de openbare ruimte en het gemeentehuis gestart.

Algemene dekkingsmiddelen

De onderdelen van de algemene dekkingsmiddelen zijn onder Programma 1 Bestuur opgenomen. De opsomming van Algemene Dekkingsmiddelen is een verplicht onderdeel van de BBV. Deze opsomming is als aanvullend hoofdstuk in het Programmaplan opgenomen. Ook zijn in dit hoofdstuk verplichte onderdelen over de post onvoorzien, overhead en de vennootschapsbelasting opgenomen.

Als algemeen dekkingsmiddel worden de volgende onderdelen aangemerkt:
- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- Algemene uitkeringen
- Dividend
- Saldo financieringsfunctie

Algemene dekkingsmiddelen

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024
Lokale heffingen				
- Hondenbelasting	-147	129	117	115
- OZB woningen	2.744	3.197	3.187	3.180
- OZB niet-woningen	458	599	599	595
Algemene uitkeringen	33.155	32.898	34.539	35.109
Dividend	94	104	192	192
Saldo financieringsfunctie	206	102	367	406
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**36.509**	**37.029**	**39.001**	**39.597**

Onvoorziene uitgaven

De post onvoorziene uitgaven dient voor het opvangen van niet voorziene uitgaven die zich in de loop van het jaar voordoen. In de primitieve begroting is hiervoor geen bedrag opgenomen.

Overzicht overhead

Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies en kosten gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden hiervan zijn Huisvesting, Management, Financiën, Personeel & Organisatie, Inkoop, Juridische zaken, Control, Interne en Externe communicatie, Bestuurszaken en ondersteuning. Op deze wijze wordt inzicht gegeven in de concern brede kosten overhead en daarnaast is door een éénduidige systematiek een betere vergelijking mogelijk met andere gemeenten. De lasten en baten van overhead worden centraal verantwoord binnen dit programma.

Nagenoeg alle kosten van overhead krijgt de gemeente Westervoort doorbelast van 1Stroom.

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024
Kosten overhead	- 4.905	- 5.399	- 5.738	-5.106
Totale lasten	-54.873	-46.827	-55.117	-57.775
Percentage overhead van totale lasten	8,94%	11,53%	10,41%	8,84%

VENNOOTSCHAPSBELASTING (VpB)

Met ingang van 2016 zijn gemeenten voor een aantal activiteiten, zoals de grondexploitatie, reststromen afval, vennootschapsbelastingplichtig. Voor de jaren 2016 tot en met 2022 is inmiddels een definitieve aanslag ontvangen. De aangifte van het jaar 2023 is eind 2024 ingediend. De aangifte van 2024 wordt in de tweede helft van 2025 ingediend.

Jaar	Aanslag	Verliesver-rekening	Totaal verliesver-rekening
2016	0	80.314	80.314
2017	0	30.638	110.952
2018	0	241.957	352.909
2019	0	277.493	630.402
2020	0	-15.299	615.103
2021	0	-19.479	595.624
2022	0	-14.898	580.726
2023	0	-13.769	566.957
2024	0	-14.000	552.957

Vooralsnog verwachten wij de komende jaren nog geen daadwerkelijke betaling te moeten doen.

Verplichte indicatoren

Indicator	2022	2023	2024	Nederland 2024
Formatie fte per 1.000 inwoners	6,80	7,29	6,99	Gegevens niet beschikbaar
Bezetting fte per 1.000 inwoners	6,34	6,67	6,16	Gegevens niet beschikbaar
Apparaatskosten per inwoner	€ 725	€ 767	€ 850	Gegevens niet beschikbaar
Externe inhuur als % van totale loonsom + inhuur externen	15,62%	19,54%	19,23%	Gegevens niet beschikbaar
Overhead als % van totale lasten	8,82%	8,94%	8,81%	Gegevens niet beschikbaar
Woonlasten eenpersoonshuishouden	€ 929	€ 936	€ 1.008	€ 860 (2023)
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 969	€ 977	€ 1.045	€ 942 (2023)
Gemiddelde WOZ-waarde woningen x € 1.000	262	309	318	379
Nieuwbouw woningen per 1.000 woningen	2,5	5,0	niet bekend	9,1 (2023)
Huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	96	93	niet bekend	niet bekend
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	27,9 %	niet bekend	niet bekend	niet bekend
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2,3	1,0	0,3	2,2
Geweldmisdrijven per 1.000 inwoners	2,3	2,6	2,0	4,3
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	1,0	0,7	0,3	1,2
Vernieling en misdrijven tegen openbare orde en gezag per 1.000 inwoners	5,0	3,3	3,6	5,7
Verwijzingen HALT per 10.000 jongeren	19	8	14	9
Jongeren met delict voor rechter %	1%	niet bekend	niet bekend	niet bekend
Demografische druk %	72,7%	74,6%	76,7%	70,4 %
Niet-sporters %	49,7%	niet bekend	niet bekend	46,4
Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	319,6	337	niet bekend	836,6 (2023)
Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar	125,9	133,1	niet bekend	181,8 (2023)
Netto arbeidsparticipatie	70,6%	71,6%	71,4 %	73,2 %
Functiemenging	30,9%	32,0	niet bekend	54,2% (2023)
Personen met een bijstandsuitkeringen per 10.000 inwoners	343,5	331,7	331,6	343,6
Lopende re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners van 15-64 jaar)	222,2	niet bekend	288,3	203,1
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	niet bekend	720	730	720
Achterstand onder jeugd % kinderen in uitkeringsgezin	7%	7%	niet bekend	niet bekend
Achterstand onder jeugd % werkloze jongeren	2%	2%	niet bekend	niet bekend
% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2,8%	2,7%	2,2 %	2,3%
Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	2,5	niet bekend	niet bekend	niet bekend
Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	38	45	niet bekend	niet bekend

Jongeren met jeugdhulp % van allle jongeren tot 18 jaar	15,9%	17,5%	16,8%	13,7%
Jongeren met jeugdreclassering	niet bekend	0,5%	niet bekend	0,4%
Jongeren met jeugdbescherming	1,5%	1,3%	0,9%	1,0%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl . Meest recente gegevens mei 2025. Bovenstaande indicatoren worden op deze site ververst zodra er nieuwe informatie beschikbaar is.

Hoofdstuk 3 Paragrafen

Paragraaf 1	Lokale heffingen
Paragraaf 2	Weerstandsvermogen
Paragraaf 3	Onderhoud kapitaalgoederen
Paragraaf 4	Financiering
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering
Paragraaf 6	Verbonden partijen
Paragraaf 7	Grondbeleid
Paragraaf 8	Wet open overheid
Paragraaf 9	Duurzaamheid

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Inleiding

In het begrotingsjaar 2024 vormen de lokale heffingen 13% van de totale baten van de gemeente. De lokale heffingen zijn daarmee een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. In deze paragraaf gaan we in op het gemeentelijke beeld, door de hoogte van de woonlasten voor een gemiddeld huishouden en de hoogte van de opbrengsten uit de lokale heffingen. De opbrengsten uit lokale heffingen worden vervolgens per heffingssoort uitgesplitst en toegelicht. Als laatste zijn de gegevens vanuit de Atlas van de lokale lasten en de provinciale databank van 2023 en 2024 opgenomen.

Gemeenten in Nederland heffen belastingen, leges en heffingen. De gemeenteraad bepaalt welke gemeentelijke lokale lasten inwoners betalen en ook de hoogte van de tarieven. In deze paragraaf wordt het volgende onderscheid gemaakt:

- Belastingen

De opbrengsten uit belastingen zijn niet gelabeld en kunnen daarom voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen worden ingezet. De onroerendzaakbelasting (OZB) en hondenbelasting behoren tot deze categorie.

- Leges

Leges worden geheven voor diensten die geleverd worden aan een individuele aanvrager.

Leges worden ook wel retributies genoemd. Onder andere het aanvragen van een rijbewijs of omgevingsvergunning, lijkbezorgingsrechten en marktgelden behoren tot deze categorie. Bij het heffen van leges gelden beperkingen: er mag geen winst gemaakt worden op de diensten en voor een aantal diensten heeft het Rijk een maximumtarief bepaald.

- Heffingen

Heffingen worden geheven voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. De opbrengsten kunnen uitsluitend besteed worden aan die specifieke taak of voorziening waarvoor de heffing is opgelegd. De heffingen worden ook wel bestemmingsheffingen genoemd. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Voor deze heffingen geldt dat de gemeente niet meer in rekening mag brengen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt. Dit uitgangspunt geldt bij het bepalen van de tarieven in de verordening.

Inkomstenoverzicht

Het totaal van de baten uit lokale heffingen in 2024 is € 7.838.000. De realisatie ligt € 59.000 hoger dan de begroting. De verdeling naar soort inkomsten is in onderstaande tabel weergegeven.

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Afwijking 2024
Subtotaal belastingen	3.538	3.913	3.903	3.937	34
Subtotaal leges en overige opbrengsten	628	455	632	730	98
Subtotaal heffingen	3.171	3.244	3.244	3.171	-73
Totaal	**7.337**	**7.612**	**7.779**	**7.838**	**59**

In de volgende onderdelen worden de lokale heffingen verder toegelicht. Bij de belastingen wordt daarbij ook aandacht besteed aan de kwijtschelding en de bezwaren en beroepen op WOZ-beschikkingen. Bij de rechten en (bestemmings)heffingen wordt ingegaan op de kostendekking.

Belastingen nader toegelicht

Zoals eerder aangegeven zijn de inkomsten uit belastingen niet gelabeld. Deze kunnen voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen worden ingezet.

Financiën
De totale opbrengst uit belastingen is uitgekomen op € 3.937.000. Hiermee wordt de opbrengst uit belastingen in 2024 € 34.000 hoger dan begroot in 2024. De lagere opbrengst van de OZB (€ 11.000) is voornamelijk het gevolg van leegstand.

Inkomsten uit belastingen	**Rekening 2023**	**Begroting 2024 v.w.**	**Begroting 2024 n.w.**	**Rekening 2024**	**Afwijking 2024**
OZB woningen	2.852	3.197	3.187	3.180	-7
OZB niet-woningen	567	599	599	595	-4
Hondenbelasting	119	129	117	115	-2
BIZ	0	57	0	47	47
Totaal	**3.538**	**3.982**	**3.903**	**3.937**	**34**

Tariefontwikkeling	**2024**	**2023**
OZB eigenaar woningen	0,1477%	0,1362%
OZB eigenaar niet-woningen	0,3168%	0,3039%
OZB gebruiker niet-woningen	0,2422%	0,2359%
Hondenbelasting 1e hond	96,93	96,93
Hondenbelasting 2e hond	133,02	133,02
Hondenbelasting 3e hond en volgende honden, per hond	257,47	257,47
Hondenkennel	229,95	229,95

De tarieven zijn ten opzichte van het tarief 2023 verhoogd met een inflatiepercentage van 4,2%. Daarna zijn de tarieven nog aangepast aan de resultaten van de herwaardering 2024. Dat betekent een aanpassing van de bij de begroting 2024 vastgestelde tarieven OZB, en wel met een verhoging van 8,4% voor woningen en een verhoging met 3,5% voor niet-woningen.

De WOZ-waarde 2024 is eind januari 2025 gelijktijdig met de aanslag gemeentelijke belastingen 2025 aan de burgers kenbaar gemaakt.

De bezwaren die worden ingediend tegen de WOZ-beschikkingen is deels in eigen beheer en deels door externe inhuur afgehandeld. In 2024 zijn er 207 bezwaarschriften ontvangen en afgehandeld. Dit is 2,8% van de door de gemeente Westervoort verzonden WOZ-beschikkingen. Landelijk gezien is er tegen 3,9% van de beschikkingen bezwaar ingediend. Op alle bezwaren is door de gemeente uitspraak gedaan. Er lopen momenteel geen beroepen.

Leges en overige opbrengsten nader toegelicht

Leges worden geheven voor diensten die geleverd worden aan een individuele aanvrager. Denk aan het aanvragen van een rijbewijs of een omgevingsvergunning. Deze leges worden ook wel retributies genoemd. Bij het heffen van leges heeft de gemeenteraad te maken met beperkingen. Er mag geen winst gemaakt worden op de diensten en voor een aantal diensten heeft het Rijk een maximumtarief bepaald. Deze uitgangspunten gelden bij het bepalen van de tarieven in de

verordening. In deze paragraaf wordt de kostendekking van de leges weergegeven zowel bij vaststelling van de tarieven in de verordening als bij de realisatie.

Financiën
De totale opbrengst uit leges en overige opbrengsten ligt bij de jaarrekening 2024 met een bedrag van € 730.000 ruim € 88.000 hoger dan de verwachtte begroting 2024 na wijziging. De voornaamste verschillen treden op bij de:

Leges Burgerzaken

Er zijn meer werken reisdocumenten en rijbewijzen verstrekt dan voorzien.

Leges omgevingsvergunningen

De realisatie woningbouw en de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft voor veel meer aanvragen gezorgd.

Leges Lijkbezorging

Er is een hogere opbrengst lijkbezorgingsrechten omdat er meer grafrechten zijn verkocht dan begroot.

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Afwijking 2024
Leges					
P1: Burgerzaken	183	270	270	329	59
P1: APV en bijzondere wetten	14	4	4	5	1
P2: Gehandicapten-parkeerkaarten	1	2	2	12	10
P3: Wegen binnen de bebouwde kom	28	19	19	33	14
P3: Bestemmingsplannen en vrijstellingen	10	5	5	0	-5
P3: Bouw-, aanleg- en reclamevergunning	10	7	7	12	5
P3: Leges omgevingsvergunningen	278	88	276	243	-33
Overige opbrengsten					
P2: Sportaccommodaties	28	25	25	29	4
P3: Lijkbezorgingsrechten	64	28	28	59	31
P3: Marktgelden	12	7	7	8	1
Totaal	**628**	**455**	**643**	**730**	**88**

Kostendekking leges
Zoals eerder aangegeven mogen de geheven leges niet winstgevend zijn, maar ten hoogste alle kosten voor de dienstverlening dekken. In onderstaand overzicht is de kostendekking voor de leges, lijkbezorging en marktgelden in beeld gebracht.

	Leges	Lijkbezor-gingsrechten	Marktgelden
Salariskosten (inclusief overhead)	-464	-95	-10

	Leges	Lijkbezor-gingsrechten	Marktgelden
Materiële kosten	-211	-42	-3
Totaal lasten	-676	-136	-14
Totaal baten	633	59	8
Saldo	-42	-77	-6
Dekkingspercentage werkelijk	**94**	**43**	**57**
Dekkingspercentage begroot	**91**	**35**	**54**

Heffingen nader toegelicht

Heffingen worden in rekening gebracht voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. De opbrengsten kunnen alleen besteed worden aan die specifieke taak of voorziening waarvoor de heffing is opgelegd. Deze heffingen worden ook wel bestemmingsheffingen genoemd. Het gaat hierbij om de afvalstoffen- en rioolheffing. Voor de heffingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt. Voor deze heffingen wordt de kostendekking daarom weergegeven.

Financiën
De totale opbrengst uit de bestemmingsheffingen van € 3.171.000 liggen in lijn met de verwachtingen daarover in de begroting 2024 bij de vastgestelde verordeningen.

	Rekening 2023	Begroting 2024 v.w.	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Afwijking 2024
Afvalstoffenheffing	1.466	1.617	1.617	1.514	-103
Rioolheffing	1.705	1.807	1.807	1.802	-5
Totaal	**3.171**	**3.424**	**3.424**	**3.316**	**-108**

Tariefontwikkeling	2024	2023
Afvalstoffenheffing vastrecht	165,00	161,11
Afvalstoffenheffing verzamelcontainer meerpersoonshuishouden	272,69	254,28
Afvalstoffenheffing verzamelcontainer éénpersoonshuishouden	204,52	190,71
Reinigingsrechten	165,00	161,11
Afvalstoffenheffing per lediging 140 liter container restafval	8,32	7,60
Afvalstoffenheffing per lediging 240 liter container restafval	10,32	9,48
Afvalstoffenheffing per storting ondergrondse container	1,15	1,06
Rioolheffing per aansluiting	253,48	240,95

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing is een kostendekkende heffing. Loon- en prijsstijgingen en ook (vervangings)investeringen hebben invloed op de stijging van het tarief. Afvalinzameling gebeurt op basis van DIFTAR. Er wordt onderscheid gemaakt tussen grondgebonden huishoudens en hoogbouwaansluitingen. Verder wordt er onderscheid gemaakt in een vastrecht en een variabel tarief. Het variabele tarief is een tarief dat per aanbieding van de container of per storting van een zak in een ondergrondse container moet worden betaald. De kosten van kwijtschelding zijn in de tarieven afvalstoffenheffing verdisconteerd. Ook alle aanbestedingsvoordelen zijn verwerkt in de tarieven. Er is bij de begroting uitgegaan van een gemiddelde van 8 aanbiedingen en 42 stortingen per jaar. Bij het vaststellen van de begroting 2024 is besloten tot het volledig kostendekkend maken van de tarieven. De tarieven zijn niet aangepast met de voor 2024 verwachte inflatie van 4,2% in verband met de 100% kostendekkendheid. De variabele tarieven zijn voor het jaar 2024 in verband met het principe "de vervuiler betaald" verhoogd ten opzichte van 2023.

De werkelijke opbrengst van de afvalstoffenheffing is € 103.000 lager dan geraamd. Dit bedrag bestaat uit een nadeel op vastrecht van € 20.000 en variabel recht € 55.000. De lagere opbrengst bij het vastrecht wordt voor een nadeel van € 14.780 veroorzaakt door leegstand. De stortingen in verzamelcontainers zijn hoger dan begroot en veroorzaken een voordeel van € 17.000. Het overige nadeel op vastrecht € 18.000 is het gevolg van het feit dat er minder woningen en bedrijven zijn aangeslagen dan begroot.

Bij het variabele recht zijn de ledigingen en stortingen lager dan voorzien. Er zijn minder ledigingen van containers en er is ook sprake van minder stortingen. Het totale nadeel op de variabele heffing bedraagt € 41.560.

Kostendekking Afvalstoffenheffing	**Realisatie**	**Begroot**
Bedragen x € 1.000	**2024**	**2024**
Lasten		
Afvalinzameling en verwerking	-1.253	-1.269
Doorberekening Veegkosten	-23	-22
Kwijtschelding	-63	-96
BTW	-288	-298
Salariskosten	-68	-83
Overhead	-72	-72
Overige baten	225	222
Totaal netto lasten (A)	**-1.542**	**-1.618**
Lasten niet meegenomen in de heffing	0	-13
Baten		
Opbrengst heffingen	1.514	1.617
Totaal netto baten (B)	**1.514**	**1.617**
Baten niet meegenomen in de heffing	0	0
Dekkingspercentage (B:A)	**98%**	**100%**

De kosten voor het inzamelen en verwerken van het restafval en gft zijn iets lager dan verwacht door een lager aanbod. Er is minder grof restafval ingezameld. Er is een klein voordeel op de doorberekende salariskosten. De kwijtschelding was lager dan verwacht.

Rioolheffing

De totale opbrengst uit rioolheffing van € 1.802.000 is € 5.000 lager dan de begroting 2024.

Kostendekking Rioolheffing	**Realisatie**	**Begroot**
	2024	**2024**
Lasten		
Riolering	-511	-878
Rioolgemalen	-112	-164
Rioolheffing	-16	0
Watertakenplan	0	0
Klimaatadaptie	0	0
Doorberekening Veegkosten	-23	-20
BTW	-111	-160
Salariskosten	-251	-172
Overhead	-217	-149
Voorziening	-676	-265
Overige baten	4	
Totaal netto lasten (A)	**-1.913**	**-1.808**
Lasten niet meegenomen in de heffing	0	0

Baten		
Opbrengst heffingen	1.802	1.807
Totaal netto baten (B)	**1.802**	**1.807**
Baten niet meegenomen in de heffing	0	3
Dekkingspercentage (B:A)	**94%**	**100%**

Op rekeningbasis zijn de kosten gelijk aan de opbrengsten. Het verschil tussen de kosten en opbrengsten wordt gestort in de voorziening "riolering artikel 44 lid 2". Voor 2024 gaat het om een bedrag van € 676.000. Er was een storting van € 265.000 voorzien. De storting is € 411.000 hoger doordat er per saldo een voordeel is ontstaan op klein dagelijks onderhoud van riolering en gemalen, uitvoering van projecten en doorgeschoven investeringen. Daarnaast waren er geen calamiteiten.

Kwijtschelding en lastenverlichting

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke heffingen te verlenen. In de gemeente Westervoort kan door belastingplichtigen (particulieren en zzp'ers) kwijtschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing en de hondenbelasting (1e hond). Kwijtschelding wordt verleend op basis van 120% van de bijstandsnorm, waarbij ook een vermogenstoets plaatsvindt. Ligt het netto besteedbare inkomen op of onder het bijstandsniveau, dan wordt volledige kwijtschelding verleend. Bij een gering hoger inkomen kan sprake zijn van een gedeeltelijke kwijtschelding. In al deze gevallen zal het beschikbare vermogen beneden de toegestane norm moeten liggen. In 2023 is voor een totaalbedrag van € 72.000 kwijtschelding verleend.

Kwijtschelding

Rekening 2023	Rekening 2024
-72	**-68**

Ontwikkeling van de lokale lastendruk

In de begroting 2024 was een lastendrukstijging van 4,65% voorzien. De werkelijke lastendruk 2024 daalde met 0,7%. In onderstaand overzicht is de lastendruk voor 2024 weergegeven voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd: OZB-waarde woning € 318.000, afvalstoffenheffing vastrecht en 8 ledigingen (240-liter container), rioolheffing (vast bedrag). De OZB is berekend op basis van de gemiddelde waarde in 2024 van € 318.000 (2023 € 310.000). De gemiddelde lokale lastendruk in Gelderland is € 997 (Bron: Coelo). De gemiddelde WOZ waarde steeg op basis van de informatie van de waarderingskamer met 2,5%. In de begroting is rekening gehouden met een daling van 2,7%.

Ontwikkeling lastendruk 2024

Onderdeel	2023 (in €)	2024 (in €)	stijging (in %)
OZB-eigenaar	494	470	-5,0%
Afvalstoffenheffing	242	247	2,1%
Rioolheffing	241	253	4,9%
Totaal	**977**	**970**	**-0,7%**

In onderstaand overzicht is de lastendruk van de gemeente Westervoort weergegeven in vergelijking tot een aantal andere Gelderse gemeenten. Hiervoor maken we gebruik van cijfers

uit de Provinciale databank waarbij gekeken wordt naar de gemiddelde lokale belastingdruk per inwoner. Om een vergelijk te kunnen maken zijn de cijfers voor 2023 ook weergegeven.

Gemeente	2024	2023
Aalten	341	326
Arnhem	632	591
Brummen	584	517
Doesburg	476	473
Doetinchem	514	492
Duiven	476	469
Nijmegen	712	661
Oude IJsselstreek	470	424
Westervoort	**484**	**452**
Winterswijk	481	464
Zevenaar	537	489
Zutphen	512	503
Montferland	494	454
Bronckhorst	485	461
Rheden	484	448

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

1. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit (middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken om niet voorziene financiële tegenvallers te dekken) en de risico’s waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of waarvoor verzekeringen zijn afgesloten.

Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

De gemeente Westervoort acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico’s nu en de risico’s gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico’s van de gemeente te kunnen verkrijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd.

2. Risicoprofiel

De risico's van de gemeente Westervoort zijn in onderstaand overzicht in kaart gebracht.

Nummer	Risico	Kans	Financieel gevolg		Risico
	Openeinderegelingen		**Minimum**	**Maximum**	**Gemiddeld**
1.1	Jeugdzorg	80%	400.000	750.000	460.000
1.2	Participatie (BUIG)	50%	100.000	250.000	87.500
1.3	Wet maatschappelijke ondersteuning	90%	50.000	500.000	247.500
1.4	Armoedebeleid	70%	50.000	250.000	105.000
1.5	Woonplaatsbeginsel	90%	50.000	850.000	405.000
	Overige risico's				
2.1	Pandemieën	5%	100.000	250.000	8.750
	Bedrijfsvoering				

3.1	Personeel 1Stroom	50%	250.000	500.000	187.500
3.2	Databeveiliging	90%	50.000	200.000	112.500
	Financieel				
4.1	Algemene uitkering	70%	250.000	1.000.000	437.500
4.2	Plan de schans	70%	0	100.000	35.000
4.3	Aftreden bestuurder	30%	50.000	250.000	45.000
4.4	Overige risico's	25%	2.100.000	2.100.000	525.000
	Totaal		**3.450.000**	**7.000.000**	**2.656.250**

Opgemerkt moet worden dat bij de risico-inventarisatie geen rekening is gehouden met een mogelijke economische recessie. Dit komt tot uiting in de vorm van prijsstijgingen bij de lasten en de investeringen. Voor de komende jaren is in de begroting hiermee al rekening gehouden. De risico's van nieuwe wet- en regelgeving, zoals de omgevingswet en de wet inburgering zijn nog niet financieel vertaald.

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente Westervoort bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Het positieve resultaat over 2024 bedraagt € 1,075 miljoen, de algemene reserve is eind 2024 € 4,17 miljoen positief.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	
Algemene reserve 31-12-2024	4.170
Resultaat 2024	1.075
Bestemmingsreserves	0
Stille reserve	0
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Onvoorzien	0
Totale weerstandscapaciteit	**5.245**

Vrij aanwendbare bestemmingsreserves
Van de aanwezige bestemmingsreserves is bij het vaststellen van de nota weerstandsvermogen geconcludeerd dat zij niet vrij aanwendbaar zijn, omdat bij beschikking over de reserve dekkingsproblemen ontstaan. Er is daarom geen ruimte.

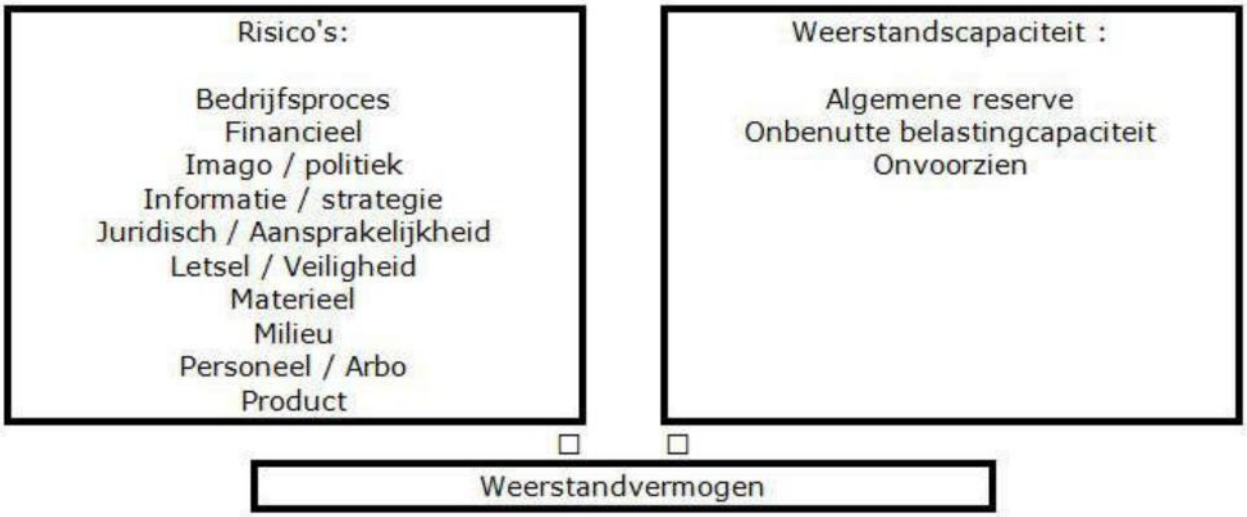
Stille reserves
De bijdrage van stille reserves aan de weerstandscapaciteit ramen wij op nul.

Onbenutte belastingcapaciteit
De resterende belastingcapaciteit geeft inzicht in de mogelijkheden voor nog te heffen lokale lasten. Door het afschaffen van de drempeltarieven is de hoogte van de onroerendezaakbelastingen niet meer gemaximeerd. Kijken we naar de tarieven die het Rijk hanteert bij een eventuele aanvraag in het kader van het artikel-12 beleid, dan dienen deze te voldoen aan een redelijk peil. Voor 2024 hanteert het Rijk een gemiddeld percentage van 0,1614% (meicircularie 2023) van de vastgestelde WOZ-waarde. Onze eigen gemiddeld tarief voor 2024 ligt boven dat tarief.

Onvoorzien
De post onvoorzien mag worden opgevat als een buffer voor onvoorziene tegenvallers. Het dekt lasten die onvoorzien, onvermijdelijk en onuitstelbaar zijn. De post onvoorzien is in 2024 middels begrotingswijzigingen naar nihil gebracht.

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 5.245	1,97
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 2.656	

De normtabel biedt een waardering van de berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

De ratio van onze organisatie is ruim voldoende. Op basis van de begroting v.w. was het kengetal 1,28

Kengetallen

Financiële kengetallen	**Rekening 2023**	**Rekening 2024**	**Begroting 2024 v.w.**
Netto schuldquote	31%	38%	57%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	27%	33%	51%
Solvabiliteitsratio	16%	17%	14%
Structurele exploitatieruimte	-0.49%	1.12%	3.59%

Grondexploitatie	0,15%	0,90%	0%
Belastingcapaciteit	103%	103%	114%

Waarderingscijfer financiële kengetallen	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

De toezichthouder zal ten aanzien van de kengetallen zelf geen waardeoordeel geven. Wel zal bij de beoordeling van de vastgestelde begroting getracht worden de individuele cijfers af te zetten tegen het provinciale beeld. Het blijft echter aan de gemeente zelf om haar eigen kengetallen van een waardeoordeel te voorzien.

Ten aanzien van onze kengetallen kan het volgende worden opgemerkt:

- De netto schuldquote ligt ruim onder de 90% hetgeen als minst risicovol kan worden aangemerkt. De daling van dit percentage is voornamelijk het gevolg van het uitstellen (niet uitvoeren) van investeringen.

- De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is als gevolg van het uitstellen van investeringen flink gedaald (positief).

- De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de gemeente. De ratio stijgt door de positieve resultaten van de laatste jaren, maar wordt nog wel aangeduid als meest risicovol.

- De structurele exploitatieruimte geeft aan hoeveel ruimte er is in de jaarrekening tussen structurele uitgaven en structurele inkomsten van gemeenten.

- Het kengetal grondexploitatie is de verhouding tussen de waarde bouwgronden in de balans en de totale baten van de gemeente. Er is geen aandeel van de grondexploitatie in onze totale exploitatie. Wij zijn geen gemeente die beschikt over een voorraad al dan niet in exploitatie genomen gronden. In de jaren van de crisis en ook nu nog leidt dit gelukkig wel tot relatief lage risico’s.

- Ten aanzien van de belastingcapaciteit tenslotte kan worden opgemerkt dat het hier puur een vergelijkingscijfer betreft. De score geeft weer in hoeverre wij ons verhouden ten opzichte van het, door het COELO berekende, landelijke gemiddelde. De waardering is nu nog neutraal.

Conclusie

Weerstandscapaciteit
Het jaar 2024 sluit met een positief resultaat van € 1,075 miljoen. De algemene reserve groeit in 2024 naar € 4,170 miljoen (voor resultaatbepaling) en stijgt naar verwachting in eind 2028 naar een bedrag van € 11,406 miljoen.

Kengetallen
De uitkomst en ontwikkeling van de financiële kengetallen is positief te noemen. Hoewel de solvabiliteit voor een gemeente van ondergeschikt belang is, blijft deze met een percentage van

16% het meest risicovol. Naar de toekomst toe blijven we aandacht vragen voor de ontwikkeling van de structurele exploitatieruimte. Het risico van een economische recessie is door de oorlog in de Oekraïne nog steeds aanwezig. Ook de grote opgaven waar onze gemeente voor staat zoals duurzaamheid en woningbouw trekken een wissel op de beschikbare structurele exploitatieruimte en mogelijk op de schuldpositie. Het is belangrijk om daar voldoende aandacht voor te hebben en te blijven houden.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Het onderhoud van de kapitaalgoederen legt een beslag op een deel van de financiële middelen. Kapitaalgoederen zijn verdeeld naar de categorieën wegen, water en gebouwen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleidskader, de beheerplannen en de financiële consequenties.

In de beleidsplannen legt de gemeenteraad de kaders vast voor de uitvoering van het onderhoud aan de kapitaalgoederen. Het niveau van het onderhoud en de kwaliteit van de kapitaalgoederen zijn bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Met de vaststelling van de programmabegroting machtigt de raad het college van burgemeester en wethouders om de uitgaven ten laste van de betreffende onderhoudsvoorzieningen te doen.

Deze voorzieningen worden gevuld door een jaarlijkse storting vanuit de diverse taakvelden. De kosten van het onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Vervangingen worden apart geactiveerd.

In 2023 is gestart met het opstellen van het integrale beheerplan. Het opstellen van een beheerplan is een eis vanuit de provincie. Door capaciteitsproblemen en het niet ingevuld krijgen van vacatureruimtes is het niet gelukt om het integrale beheerplan dit jaar vast te laten stellen. De verwachting is dat dit medio 2025 wordt.

Het beleid voor het beheer en onderhoud is verwoord in de volgende nota's:
- Integraal beleid openbare ruimte (IBOR)
- Watertakenplan 2022-2026 (vastgesteld in 2022)
- Groot Onderhoud Gebouwen (vastgesteld in 2015)

Wegen
Onder 'Wegen' wordt grofweg verstaan:
- Het klein en groot onderhoud aan verhardingen, inclusief 1 op 1 vervangingen;
- Het klein en groot onderhoud aan civiele kunstwerken, inclusief 1 op 1 vervangingen;
- Werkzaamheden door netbeheerders aan kabels en leidingen in gemeentegrond.

Beleidskader
In 2024 is het Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleid wordt nu vertaald in beheerplannen. Verwachting is dat deze in de 2e helft 2025 aan het college wordt voorgelegd. Bij de beheerplannen wordt ook gekeken naar de invloed van areaal uitbreidingen en de indexatie van onderhoudsmaatregelen op de hoogte van het benodigde onderhoudsbudget.

Voorziening achterstallig onderhoud wegen	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Stand per 1 januari	**1.328**	**968**	**468**	**0**
Toevoeging aan de voorziening				
Onttrekking aan de voorziening	360	500	468	0
Stand per 31 december	**968**	**468**	**0**	**0**

Uitvoering
In 2024 is vooral veel elementen onderhoud uitgevoerd. Dit bestaat uit achterstallig onderhoud wat uit de speciaal daarvoor beschikbare gelden wordt betaald. In 2024 is hieraan circa € 330.000 uitgegeven in de Brullenweide, Clossei, Commandeurlant, Gemeint, Kemfkens, Duckers Boulant, Emmerik, Ganzenpoel, Goltackers, Halve Morgen, Hessepas, Hoge Hoeve, Hoge Eind, Commanderie, Van Der Hoevestraat, Vockemaat, Rivierweg, en Willibrorduslaan. Hierbij is rekening gehouden met de aanleg van glasvezel. Vooral door tekort op de arbeidsmarkt bij aannemers was de omzet lager dan gewenst.

Naast achterstallig is ook groot onderhoud aan asfalt fietspad Schans, Lathumse Afweg en rotonde Broeklanden uitgevoerd. Tevens is het bij de inspectie geconstateerde klein onderhoud en het bij Fixi/KCC en anders gemelde klein onderhoud opgelost. Uiteindelijk is in 2024 ongeveer 30% minder aan klein onderhoud uitgegeven.

Vanwege vertraging op het IBOR en langere voorbereidingstijd door personele wisselingen is het vervangen van Noordelijke Parallelweg, bruggen B31-Kemfkens, B32-Waemelslant nog in voorbereiding en is minder aan onderhoud civiele kunstwerken gedaan. De in de begroting opgenomen brug B3-Paepestraat is levensduur verlengend behandeld waardoor vervanging uitgesteld kon worden.

Kabels en leidingen
2024 is op kabels en leidingen gebied flink wat kilometers de grond ingegaan. Denk aan:
- grootschalige glasvezel aanleg in de kern van 2022 tot halverwege 2024, tracé >80 km. Daarna volgde nog wat na-aanleg met doorloop in 2025;
- uitbreiding Middenspanning netwerk door Liander in het kader van de energietransitie gestart najaar 2023 met doorloop in 2025 van de laatste stukjes, circa 3 km tracé;

De hiervoor ontvangen degeneratie vergoeding is hierdoor nog steeds vrij hoog. Voor 2025 zal de druk vrij hoog blijven door nieuw glasvezel initiatief en de netverzwaring van het elektriciteitsnet.

Kwaliteitsniveau verhardingen
Elk jaar wordt een weginspectie uitgevoerd van alle verhardingen. De kwaliteit van het asfalt was bij de laatste inspectie flink gestegen. Het is belangrijk asfalt op redelijk niveau te houden om kapitaalvernietiging te voorkomen. De kwaliteit van de elementen verharding was ook gestegen ten opzichte van de vorige inspectie. Met het extra budget voor achterstallig onderhoud wordt een inhaalslag gemaakt om de kwaliteit te verbeteren. We verwachten hiervoor in 2026 de laatste werkzaamheden uit te voeren. Het positieve effect daarvan op de kwaliteit zal de komende jaren nog te zien zijn bij de inspecties. Een aandachtspunt is dat er vanwege de leeftijd opbouw van het areaal op de middellange termijn erg hoge onderhouds- en vervangings bedragen aankomen en dat steeds meer klimaatschade optreedt. De lang aanhoudende droogte maar ook verzadiging bij lange erg natte periodes hebben hun weerslag op beweging in de klei ondergrond. Vervolgens straalt dit door naar steeds meer verhardingen in de vorm van scheuren en/of verzakkingen.

Voorziening onderhoud wegen	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Stand per 1 januari	**311**	**801**	**840**	**623**
Toevoeging aan de voorziening	588	494	494	494
Onttrekking aan de voorziening	98	455	711	686
Stand per 31 december	**801**	**840**	**623**	**431**

Groen
Beleidskader
In 2024 is het groenonderhoud uitgevoerd conform kwaliteitsniveau B van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW). Door een lopend contract wijkt dit af van het vastgestelde onderhoudsniveau in het beleidskader IBOR. Het beheerniveau wordt pas bijgesteld bij het ingaan van het nieuwe onderhoudscontract in 2026. Voor de beplanting is dit kwaliteitsniveau C, met uitzondering van de vaste planten. Overige onderdelen als vegen en onkruidbestrijding en A-locaties hebben ook kwaliteitsniveau B gekregen.

Uitvoering
Naast het creëren van een veilige aantrekkelijke en groene leefomgeving ligt het zwaartepunt bij het groenbeheer steeds meer op de maatschappelijke opgaven die we hebben in relatie tot vergroenen, klimaatadaptatie, ecosysteemdiensten en biodiversiteit. Dit maakt dat we anders

zijn gaan beheren. Het beheersen van de kosten voor nu en voor de toekomst heeft hierbij onze aandacht.

Het groenonderhoud is in 2024 voor het vijfde jaar conform contract uitgevoerd op beeldkwaliteitsniveau B van het CROW. Omdat het onderhoud in een gunstige periode (2019) is aanbesteed past dit binnen de vastgestelde budgetten voor kwaliteitsniveau ‘Sober’. Inmiddels staan de huidige budgetten door indexeringen onder druk. Tegenvallers door b.v. het groeizame weer zijn daarom minder makkelijk op te vangen, wat maakt dat er een overschrijding is ontstaan. Het is de verwachting dat de nieuwe aanbesteding in 2025 in de huidige markt ook zorgt voor een prijsstijging ondanks dat een lager kwaliteitsniveau wordt uitgevraagd.

Het boombeheer is uitgevoerd conform handboek Bomen. Er zijn in 2024 geen particuliere bomen gekapt die op de groene kaart staan. In totaal zijn er 43 bomen gekapt en 53 stuks bomen geplant in Westervoort. De gekapte bomen staan verspreid over de gemeente. De bomen waren dood of in zeer slechte conditie door onder andere ouderdom. In 2022 is een krediet aangevraagd voor de aanplant van bomen. In 2023 en 2024 is de aanplant uitgevoerd. De focus lag hierbij waar mogelijk op de bomen in de hoofd groenstructuur. Overige aanplant/ herplant vond plaats in combinatie met b.v. het uitvoeringsprogramma ‘Klimaatadaptatie’.

Het maaibestek is eind 2022 opnieuw Europees aanbesteed en in begin 2023 gegund. Voor een meer biodivers maaibeheer is in 2021 € 7.200 extra beschikbaar gesteld. Dat is in dit nieuwe contract ingebed. Het werk is gegund aan de aannemer met de scherpste prijs. In 2024 is het onderhoud conform dit contract uitgevoerd.

Het areaal wordt ouder waardoor renovaties noodzakelijk zijn. Ook de droge zomers van de afgelopen jaren hebben voor een achteruitgang in kwaliteit gezorgd met name bij de vaste planten. Uit de kwaliteitsschouw die in 2024 is uitgevoerd blijkt dit ook. Bijna 10% van het areaal voldoet niet meer aan het gestelde kwaliteitsniveau.

Onderhoud groen	**Begroting 2024 voor wijziging**	**Begroting 2024 incl. wijziging**	**Realisatie 2024**
Budget	857	967	1.008

Riolering, gemalen en randvoorzieningen

Beleidskader

Het rioleringssysteem is een essentieel onderdeel van de infrastructuur en draagt bij aan een gezonde en veilige leefomgeving. De basis voor het onderhoud ervan is vastgelegd in het Water Taken Plan (WTP), dat eens per vier tot zes jaar wordt geactualiseerd. In 2022 is het Watertakenplan vastgesteld, waarin een deel van de kosten voor DPRA is opgenomen. Om financiële stabiliteit te waarborgen en de lasten voor inwoners beheersbaar te houden, is het kostendekkingsmodel doorgerekend. Dit garandeert dat de heffing niet hoger is dan strikt noodzakelijk, terwijl investeringen in een toekomstbestendig rioleringssysteem gewaarborgd blijven.

Uitvoering

Het reguliere beheer en onderhoud van het hoofdriool, de gemalen, kolken, drukunits en BBB’s (Berg Bezink Bassin) is volledig volgens planning uitgevoerd, waardoor de infrastructuur optimaal blijft functioneren.

Daarnaast is vanuit de DPRA-oplegger een belangrijke stap gezet met het project Korte Griet: de voorbereidingen zijn succesvol afgerond en de uitvoering zal in 2025 worden voltooid.

Voorziening Riolering artikel 44 lid 2 BBV	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	**2.882**	**3.558**	**3.863**	**4.249**
Toevoeging aan de voorziening	676	305	386	447
Onttrekking aan de voorziening	0	0	0	0
Stand per 31 december	**3.148**	**3.863**	**4.249**	**4.696**

Water

Beleidskader

Waterbeheer is een cruciaal onderdeel van een veilige en leefbare gemeente. He onderhoud van het rioleringssysteem is vastgelegd in het Water Taken Plan (WTP), dat eens per vier tot zes jaar wordt geactualiseerd. In 2022 is het nieuwe watertakenplan vastgesteld, waarin een deel van de kosten voor Delta Plan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is opgenomen. De DPRA-projecten die onder dit plan vallen, dragen bij aan klimaatadaptatie en waterveiligheid en zijn hierboven benoemt.

Uitvoering

Met Waterschap Rijn en IJssel is een plan opgesteld om beschoeiingen te onderhouden, vervangen of om te vormen naar natuurvriendelijke oevers. Werkzaamheden voeren we uit als er werk met werk gemaakt kan worden.

Water	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 incl. wijziging	Realisatie 2024
Budget	0	0	0

Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen

Beleidskader

Voor de gemeente Westervoort is nog geen actueel beleidskader (maatschappelijk) Vastgoed. Hieraan wordt momenteel de laatste hand gelegd. Vanwege de prioriteit voor project Financieel Gezond wordt deze in de loop van 2025 in de Raad verwacht.

Voor de Gemeente Westervoort zijn voor het maatschappelijk vastgoed in 2023 al wel nieuwe Meer Jaren Onderhouds Plannen (MJOP’s) gemaakt welke bij de meerjarenbegroting 2025-2028 is verwerkt.

Er is in 2024 gewerkt aan een duurzaamheidsplan om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen rondom duurzaamheid en de ambities uit de routekaart maatschappelijk vastgoed. In de voorjaarsnota 2025 zullen we dat plan aanbieden. Het duurzaamheidsplan heeft een positief effect op de begroting vanwege besparingen op energielasten.

In 2024 is ook gewerkt aan het wegwerken van achterstallig onderhoud.

Beheerplan

Voor het planmatig groot onderhoud wordt onderscheid gemaakt in de volgende twee categorieën:

- Groot onderhoud met een cyclus van 2-25 jaar: vindt een reservering plaats.
- Vervangingsinvesteringen met een cyclus van > 25 jaar: kapitaliseren (rente en afschrijving).
- Voor het regulier onderhoud is budget opgenomen in de meerjarenbegroting.

Hoewel we 2 tot 25 jaar vooruit kijken zullen we voor de begroting de beschouwingshorizon voor onderhoud gaan beperken tot 10 jaar. Dit omdat we iedere 4 jaar het MJOP op basis van de NEN 2767 zullen gaan herzien. Verder voor uitkijken heeft dan geen zin omdat inhoudelijk beleid ook invloed heeft op de huisvestingsbehoefte.

Vanuit de nieuwe geactualiseerde MJOP's hebben we inzicht gekregen in de stand van zaken.

Hierop kunnen de volgend zaken invloed hebben en deze worden dan ook jaarlijks bekeken:
- Uitgevoerd onderhoud en geplande onttrekkingen,
- Wijzigingen in de onderhoudscomponenten (materiaalkeuzes)
- Verwerking van opname-/schouwresultaten,
- Verkoop, Privatisering en/of sloop van een accommodatie,
- Wijziging in onderhoudsverantwoordelijkheid (eigenaar-verhuurder/huurder-gebruiker)

Westervoort werkte tot 2024 met een bestemmingreserve. Dit is volgens de BBV niet toegestaan, in de meerjarenbegroting is dat omgezet naar een voorziening groot onderhoud gebouwen. We kijken met het onderhoudsplan 10 jaar vooruit.

Uitvoering
In 2024 is gewerkt aan het wegwerken van achterstallig onderhoud. Dat was in 2024 met name schilderwerk waarbij veel houtrot aanwezig was. Er is was niet veel budget beschikbaar in de bestemmingsreserve en dat is een punt van zorg naar de toekomst.

Huurders in Westervoort betalen wel een kostendekkende huur en verwachten een gebouw dat op orde is. In het Beleidskader (maatschappelijk) vastgoed dat naar verwachting in de loop van 2025 aan de gemeenteraad wordt aangeboden gaan we keuzes inzichtelijk maken. Voor onderhoud zal het uitgangspunt zijn sober en doelmatig maar wel zodanig dat het vastgoed blijft voldoen aan de normen die zijn vastgelegd in het bouwbesluit.

De Nieuwhof
In 2024 is bekent geworden dat het project herontwikkeling Nieuwhof met een concept van wonen en zorg niet voldoende gedragen wordt door de deelnemers. Het project is dus uitgesteld. Gevolg is wel dat het onderhoud van met name het Welzijnsdeel opgepakt moet worden om het gebruik langer door te kunnen zetten. Dit zal in de voorjaarsnota 2025 worden opgenomen.

Tevens lopen we aan tegen vernielingen en toenemend verbaal en soms ook fysiek geweld in het gebouw wat leidt tot hogere kosten in de exploitatie. Samen met Sociaal Domein en Openbare Orde en Veiligheid wordt tegen het licht gehouden welke technische en beheersmaatregelen (denk ook aan fysieke aanwezigheid) genomen moeten worden.

Huize Vredenburg
Huize Vredenburg wordt momenteel gebruikt door de Historische Kring. We zijn momenteel aan het kijken of dit pareltje van Westervoort niet breder ingezet kan worden zodat de exploitatie beter gaat draaien. Dit zal ook meegenomen worden in het accommodatiebeleid wat we in 2025 na de zomer denken op te starten.

Bij Huize Vredenburg is het schilderwerk uitgevoerd. Dat was in een slechte staat met als gevolg dat sommige houten delen vervangen moesten worden.

Gemeentehuis Westervoort/Huisvesting Bibliotheek en RID.
De Bibliotheek wordt verplaatst naar het voormalige pand van de Hema, de vrijkomende locatie wordt verhuurd aan de RID en MGR. Hiervoor is de voorbereiding gestart. Tegelijk worden de geplande maatregelen vanwege brandveiligheidsvoorschriften in die plannen meegenomen om de branddoorslag en brandoverslag tussen de gebruiksfuncties onderling te beperken/laten voldoen aan de wettelijke eisen.

Het gemeentehuis en ook de Oekraïne opvang is in 2024 geschilderd. Er was aanzienlijk achterstallig onderhoud aangetroffen waarbij delen van het houtwerk ook vervangen moesten worden.

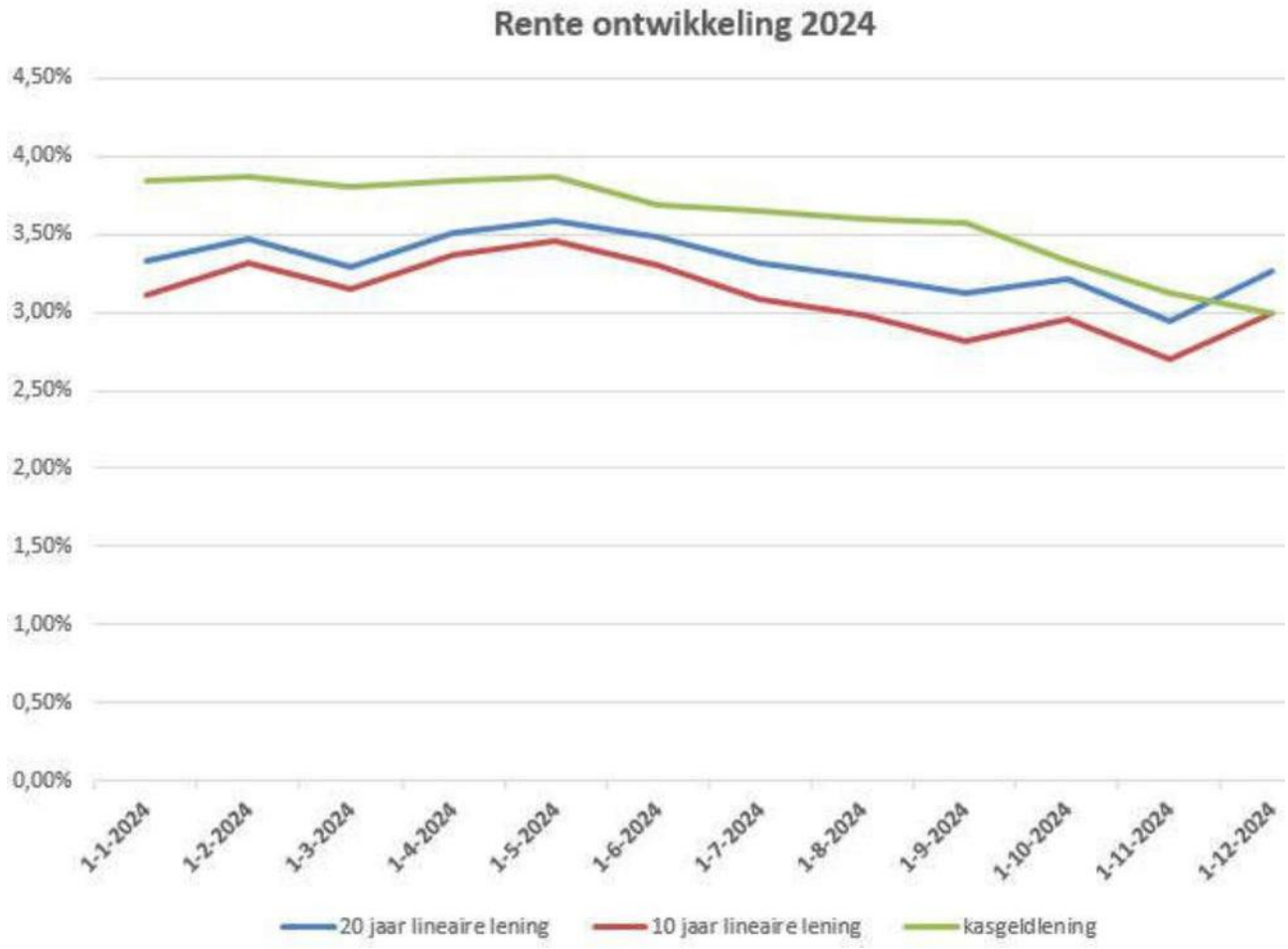
Onderwijsaccommodaties / gymzalen
In 2024 is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting (IHP) vastgesteld. Het eerste project is opgestart.

Onderhoud gebouwen	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 incl. wijziging	Realisatie 2024
Budget	0	54	54

Paragraaf 4 Financiering

Algemeen
Per 1 januari 2001 is de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) van kracht geworden. In het kader van deze wet dient er een treasuryparagraaf in zowel de begroting als in het jaarverslag opgenomen te worden. De wet FIDO definieert treasury als volgt: het sturen, beheersen, verantwoorden over en toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico´s. Het beleid van de gemeente Westervoort voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut welke is vastgesteld begin 2021 (als onderdeel van de Verordening financieel beheer (artikel 212 Gemeentewet)).

Rentevisie
In de begroting 2024 is uitgegaan van een oplopende rente. In werkelijkheid is de rente in 2024 licht gedaald.

Renterisico's
De specifieke risico’s die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan voornamelijk uit renterisico’s, die worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:
- De kasgeldlimiet.
- De renterisiconorm.

Kasgeldlimiet
De netto vlottende schuld, over drie maanden gezien, is voor een gemeente gelimiteerd op 8,5% van het begrotingstotaal. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van deze kasgeldlimiet in 2024 weergegeven.

Berekening kasgeldlimiet
Over het eerste kwartaal is de kasgeldlimiet overschreden. In het tweede kwartaal is de kortlopende schuld afgenomen als gevolg van het aantrekken van twee langlopende geldleningen. De overschrijding van de kasgeldlimiet heeft geen gevolgen. De wet FIDO schrijft voor dat de toezichthouder vooraf geïnformeerd moet worden als de kasgeldlimiet drie opeenvolgende kwartalen wordt overschreden.

Berekening ruimte t.o.v. kasgeldlimiet

2024	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw	Gemiddeld
Gemiddelde vlottende middelen	10.2	11.7	11.4	11.8	11.1
Kasgeld limiet 2023	3.9	3.9	3.9	3.9	3.9
Boven de limiet	14.1	15.9	15.3	15.7	15.2

De gemeente Westervoort is het hele jaar 2024 ruim boven de limiet gebleven.

	Begroot	Werkelijk	Verschil
Toegestane kasgeldlimiet			
Lasten (excl. mutaties in reserves)	46.327	53.376	7.049
Percentage conform wet Fido, uitvoeringsregeling	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	3.938	4.537	599
Berekening netto vlottende schuld			
Vlottende schuld		13.828	13.828
-/- Vlottende middelen		19.976	19.976
Netto vlottende middelen/schuld		-6.148	-6.148
Toets kasgeldlimiet			
Toegestane kasgeldlimiet	3.938	4.557	-599
-/- netto vlottende schuld	-6.148	-6.148	0
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	**10.086**	**10.685**	**-599**

Renterisiconorm
Over de langlopende schuld mogen de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van deze renterisiconorm in 2024 weergegeven.

	Primitieve begroting	Werkelijk
Berekening rente risiconorm		
Totale lasten	46.327	46.327
Percentage regeling	20%	20%
Rente risiconorm in bedrag	9.265	9.265
Berekening rente risico		
Renteherziening	0	0
+/+ aflossingen	1.664	1.664
Renterisico	1.664	1.664
Toetsing renterisiconorm		
Rente risiconorm	9.265	9.265
Renterisico	1.664	1.664
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	**7.601**	**7.601**

Dat betekent dat de gemeente Westervoort in 2024 voldoet aan de rente risiconorm.

Financiering
Het beheer van de financieringsmiddelen is in 2024 voortgezet op dezelfde risicomijdende manier als voorheen. De tarieven van de korte en lange rente zijn in 2024 redelijk stabiel gebleven. Gemiddeld werd er door Westervoort voor langgeld 1,85% rente betaald. In 2024 is er geen behoefte geweest extra financieringsmiddelen aan te trekken.

De ontwikkeling van de leningenportefeuille is in onderstaande tabel gegeven. De stand van de leningenportefeuille is ook terug te vinden bij de toelichting op de balans.

Ontwikkeling leningenportefeuille	**Bedrag**
Stand per 1 januari 2024	22.883
Nieuwe leningen	0
Reguliere aflossingen	-1.664
Vervroegde aflossingen	0
Stand per 31 december 2024	**21.219**

Renteschema 2024
De commissie BBV heeft met ingang van 2017 geadviseerd om in de begroting en jaarrekening het rente schema op te nemen. Het rente schema is een resultaat van het taakveld treasury. In het taakveld worden alle uitgaven en inkomsten vastgelegd over de rentelasten, rente ontvangsten, de doorberekening aan investeringen, grondexploitaties en eventuele projecten en het rente resultaat. Voor 2024 is het rente resultaat € 210.620 voordelig.

Externe rente lasten kort en lang geld	408	
Externe rente baten	-386	
Totaal externe rente lasten		**22**
Rente baten toerekening aan grondexploitatie	-6	
Rente baten verstrekte leningen aan plaatselijke verenigingen-	-14	
Rente baten lening Kredietbank Leeuwarden	--9	
Totaal rente baten		-29
Totaal aan taakvelden toe te rekenen		**7**
Doorbelasting van rente aan taakvelden		-246
Doorbelasting ontvangen rente aan taakvelden		23
Rente resultaat op taakveld treasury voordeel		**-230**

Kredietrisico
Naast het renterisico wordt er door de gemeente ook kredietrisico gelopen in het kader van de publieke taak. Het kredietrisico betreft het risico van het niet terug betalen van verstrekte leningen en gegarandeerde geldleningen.

Gegarandeerde geldleningen
Per december 2024 heeft de gemeente een toerekenbare schuld bij het WSW van € 38.717.000. Dit zijn leningen van de Stichting Plavei voor € 11.472.000, Stichting Vivare voor € 22.256.000 en Woonzorg Nederland voor een bedrag van € 4.990.000

Verstrekte leningen
De gemeente Westervoort loopt risico op verstrekte geldleningen voor een totaal bedrag per 31-12-2024 van € 2.327.610. In 2024 zijn de boekwaarden van de duurzaamheidslening en starterslening toegenomen met € 25.184 vanwege bijschrijving rente en is er voor totaal € 46.348 afgelost op verstrekte geldleningen aan stichtingen of verenigingen.

Wet schatkistbankieren

Medio december 2013 heeft de Eerste Kamer de Wet Schatkistbankieren aangenomen. De wet verplicht decentrale overheden om overtollige geldmiddelen onder te brengen in Rijksschatkist. Het gaat om het uitzetten van onze overtollige middelen boven een drempelpercentage (2% van het begrotingstotaal) met een minimum bedrag van € 1.000.000.

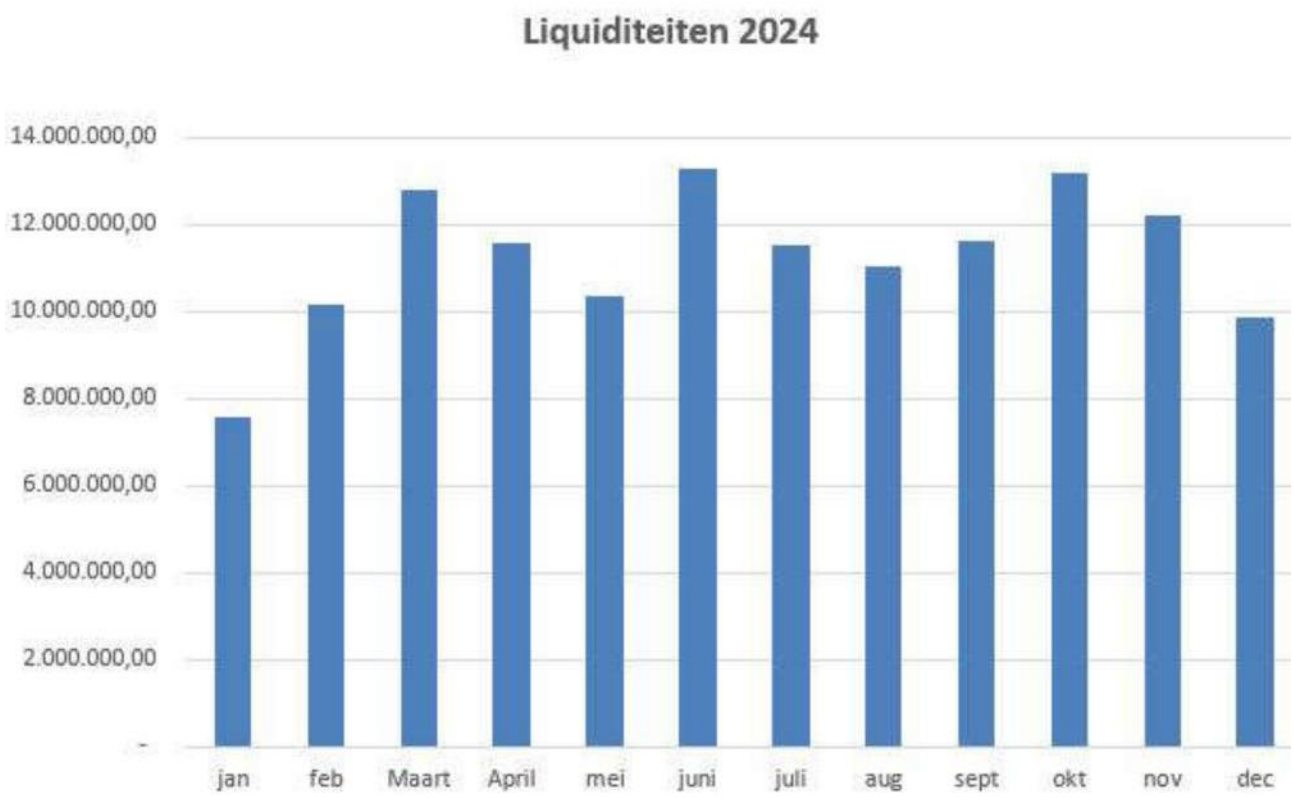
Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	1.000	**1.000**	**1.000**	**1.000**
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**271**	**246**	**246**	**248**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	729	754	754	752
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	46.802			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	46.802			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	113	22.360	22.621	22.813
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	271	246	246	248

Conclusie:

Het drempelbedrag van het schatkistbankieren is in 2024 niet overschreden.

Liquiditeit
Om te komen tot een goede en effectieve financiering voor de gemeente voor de korte en lange termijn is een goede en volledige liquiditeitsprognose noodzakelijk. De liquiditeitsprognose in de begroting 2024 voorspelde een positief saldo van € 6.5 miljoen eind 2024. In werkelijkheid was het saldo € 9.8 miljoen. Het verschil wordt voor 3.3 miljoen verklaard verschil in het beginsaldo 1-1-2024 en het positieve resultaat van 2024. Hieronder treft u de werkelijke liquiditeit aan van de gemeente Westervoort per maand in 2024:

Tabel liquiditeit per maand

Debiteuren-/crediteurenbeheer
Onze organisatie is erop gericht dat de vorderingen tijdig, dus uiterlijk op de vervaldatum, worden geïnd. Wanneer dit niet wordt gerealiseerd wordt er kort na de vervaldatum, volgens een vaste procedure, invorderingsmaatregelen genomen. Zogenaamde dubieuze debiteuren worden via een kosten/baten analyse op juridische haalbaarheid beoordeeld waarna of verdere invordering via de gerechtsdeurwaarder plaatsvindt of de vordering oninbaar wordt verklaard.

Debiteuren privaatrechtelijk
De meeste openstaande debiteuren op balansdatum zijn reeds in 2024 ontvangen. Er zijn geen debiteuren bij de deurwaarder per 31-12-2024.

Debiteuren belastingen
De invordering van de belastingdebiteuren 2024 is reeds opgestart. In 2024 is hiervoor reeds een herinnering, aanmaning en zijn er dwangbevelen verzonden. Het totale saldo aan belastingdebiteuren bij de gerechtsdeurwaarder per 31 december 2024 bedraagt € 82.047 . Het betreft 239 vorderingen. Deze zijn in behandeling bij het incassobureau dat de invordering verzorgt voor de gemeente.

De overige belastingdebiteuren komen binnen via een betalingsregeling.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding
De gemeente levert een scala aan producten. Om de levering van deze producten te garanderen, hebben we ons werk op een bepaalde wijze georganiseerd; de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering heeft betrekking op de totale gemeentelijke organisatie: zowel de ‘ambtelijke’ als de ‘bestuurlijke’. Onder bedrijfsvoering rekenen we de inzet van (productie-)middelen en de toepassing van processen bij de totstandkoming van producten.

De bedrijfsvoering is met ingang van 1 januari 2018 ondergebracht in de werkorganisatie 1Stroom. De bedrijfsvoering aspecten over ICT en Inkoop zijn ondergebracht in Samenwerking de Liemers (een ambtelijk samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar).

Financiën, doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid
De interne regels met betrekking tot de financiële beheersing van de organisatie met de daarbij behorende verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn neergelegd in de verordeningen ex artikel 212, 213 en 213a van de Gemeentewet. De relevante instrumentaria behorende bij de planning en control zijn hierop afgestemd.

Het college legt over de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording af. In de verantwoording wordt aangegeven of het college van oordeel is dat er in 2024 rechtmatig gehandeld is ten aanzien van de baten en lasten en balansmutaties. Vóór 2023 werd het oordeel over rechtmatigheid gegeven door de accountant. In de huidige situatie stelt de accountant vast of de jaarrekening getrouw is. Daarmee geeft hij meteen een oordeel over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording.

Informatiebeleid

Informatisering
De gemeenteraden van de Liemerse gemeenten hebben in april 2024 besloten de I&A-visie en –strategie 2023-2025 "Beter samen" vast te stellen. De visie richt zich op wat er de komende jaren moet gebeuren op het gebied van informatievoorziening, informatiebeveiliging, innovatie en automatisering. Het gaat dan bijvoorbeeld om een robuust ICT-fundament, harmoniseren en standaardiseren, digitale volwassenheid en verhogen van informatiebeveiliging, cybersecurity en privacy. Door deze kwaliteitsimpuls kan de RID zich broodnodig ontwikkelen tot een moderne uitvoeringspartner op ICT-gebied. De gemeenten kunnen op informatievoorziening een stevige opdrachtgever en interne aanjager van ontwikkelingen op het gebied van digitalisering zijn. In dat kader worden er in samenwerking met de gemeente Zevenaar drie informatiemanagers aangesteld. Daarnaast is er opdracht verstrekt aan M&I/Partners om nader onderzoek te doen naar de professionalisering van het functioneel beheer bij

E-Depot Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg
Omdat de bij het Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD) aangesloten gemeenten meer en meer digitaal werken zullen op termijn de digitale dossiers van de gemeenten overgebracht worden naar het SALD. Om in te spelen op de toekomstige digitale overbrengingen is in het voorjaar van 2024 het project e-Depot van start gegaan met als doel de deelnemende gemeenten en het SALD aan te sluiten op het e-Depot. Tijdens de uitvoering van het project e-Depot is door de projectleider een aantal keren aangegeven dat het alleen richten op een e-Depotvoorziening niet volstaat. In de loop van 2024 is er ook een behoefte uitgesproken vanuit het bestuur van het SALD om een toekomstvisie op te stellen. Deze wordt op moment van schrijven gemaakt en kan leiden tot een andere koers rondom het e-depot, namelijk een volledig pakket van een andere leverancier afnemen. Het doel is om een definitieve koers vast te stellen in 2025.

Informatiebeveiliging en Privacybescherming

Er is weer vooruitgang geboekt met de verdere implementatie van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Daarnaast is een start gemaakt met de doorontwikkeling van Microsoft 365. Het veilig inrichten en beveiligen van deze omgeving wordt een belangrijk onderdeel van dit traject.

De focus lag nog te veel op het reageren op incidenten en zal moeten verschuiven naar het vroegtijdig herkennen en voorkomen van incidenten. De uitgestelde invoering van de voorziening voor monitoring en response (SIEM/SOC), vanuit de VNG aanbesteed, zal daar zeker een belangrijke bijdrage aan leveren. Een phishingaanval laat de noodzaak hiervan zien. Daarnaast is de eerste fase van het segmenteren van ons netwerk afgerond met het doel om de beveiligingsrisico's te verkleinen.

1Stroom is gestart om de activiteiten in het kader van bewustwording (awareness) te integreren met een structurele en integrale aanpak. En dit is wel belangrijk, omdat de menselijke factor van groot belang is voor het waarborgen van de informatieveiligheid en privacy. De medewerkers van 1Stroom hebben allemaal een training over digitale veiligheid gevolgd en zijn daarnaast door middel van diverse nieuwsberichten op Binnenshuis geïnformeerd over informatiebeveiliging en privacy.

De organisatie heeft vele malen advies gevraagd aan de Functionaris Gegevensbescherming over de toepassing van de AVG bij de uitvoering van een grote verscheidenheid aan taken en processen. Ook is er een vervolg gemaakt met de actualisering van het verwerkingsregister. Deze maakt onderdeel uit van de i-Navigator, een beheershulpmiddel ontwikkeld om de complete informatiehuishouding van de organisatie centraal in kaart te brengen. Dit zal ook zeker een bijdrage leveren aan de verdere integratie van de privacy in de werkprocessen van onze organisatie.

Er zijn 15 datalekken gemeld bij onze Functionaris Gegevensbescherming. In bijna alle gevallen was er sprake van een menselijke fout, de persoonsgegevens waren naar de verkeerde persoon gestuurd. Veelal betrof het e-mailberichten. Met de doorontwikkeling van Microsoft 365 zullen er meerdere technische mogelijkheden beschikbaar zijn om de medewerker vooraf te waarschuwen.

Integriteitsbeleid
Op grond van de Ambtenarenwet legt het college verantwoording af over het gevoerde integriteitsbeleid en de naleving van de gedragscode. In 2024 heeft geen schending plaatsgevonden.

Frauderisicobeheersing
Er is sprake geweest van een integriteitsschending. Hier is direct nader onderzoek naar gedaan. Hieruit is gebleken dat er niet volgens onze normen en waarden is gehandeld. Het dienstverband van de betreffende medewerker is beëindigd. Naar aanleiding van deze casus wordt beoordeeld hoe processen verder geoptimaliseerd kunnen worden, om het risico verder te minimaliseren.

Rechtmatigheid
Het college legt over het boekjaar 2024 een rechtmatigheidsverantwoording af. De verklaring is te vinden in de jaarrekening in het onderdeel Rechtmatigheidsverantwoording.

Onderdeel van de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording zijn de uitkomsten van de interne controles die binnen de gemeente uitgevoerd worden om vast te stellen of wet- en regelgeving is nageleefd. Dit betekent dat de organisatie zelfstandig vaststelt of wordt voldaan aan het normenkader waarin relevante wet- en regelgeving is opgenomen. Over 2024 zijn de interne controles uitgevoerd conform het Interne Controle Plan. Vanwege de hoge werkdruk is er in 2024 nog niet over de constateringen van de Interne controle gerapporteerd. Wel zijn de uitkomsten gedeeld met de betrokken afdelingen.

In de paragraaf bedrijfsvoering moet een nadere toelichting worden opgenomen van de geconstateerde onrechtmatigheden en de maatregelen die getroffen worden in reactie op de constateringen.

Over het boekjaar 2024 zijn de volgende onrechtmatigheden geconstateerd:

- Begrotingsonrechtmatigheid

Meer lasten dan begroot

Gedurende het boekjaar 2024 zijn de lasten met € 2.610.000 overschreden. Hiervan betreft € 2.467.000 een acceptabele overschrijding. Dit is een overschrijding die volgens de financiële verordening als acceptabel wordt aangemerkt. Het resterende bedrag van € 143.000 betreft een niet-acceptabele overschrijding.

Maatregel

Een verbetering van de financiële functie die in 2025 en 2026 wordt opgepakt is, dat er in de maandelijkse gesprekken tussen Financiën en de budgethouders een vast format zal worden gehanteerd voor de onderwerpen die besproken worden. Hierin zullen de overschrijdingen ten opzichte van de begroting en de investeringskredieten expliciet worden opgenomen.

*I*n 2024 werd de overschrijding van de lasten voor een groot deel veroorzaakt door de opvang van Oekraïners. Deze lasten worden gecompenseerd door baten. De lasten en baten zijn niet in de begroting opgenomen. In 2025 zullen de ingeschatte baten en lasten in de Najaarsnota in de begroting worden verwerkt.

- Voorwaardencriterium

Fouten in Europese aanbestedingen

Omschrijving contract	Omvang fout 2024
Diverse werkzaamheden	100.602
Reparaties	69.284
Inhuur	54.083
Totaal	223.969

Maatregelen

Al enige jaren wordt geconstateerd dat het zeer wenselijk is de registratie van aanbestedingen te verbeteren. Deze conclusie is niet alleen gebaseerd op de rechtmatigheidsrisico’s die gelopen worden als de aanbestedingen niet volgens de regels gebeuren. Ook zou een betere registratie er toe leiden dat er ook beter gestuurd kan worden op aanbestedingen. Er kan dan bijvoorbeeld een contractregister worden bijgehouden waardoor aanbestedingen tijdig kunnen worden opgestart.

Het afgelopen jaar is gestart met de systematische vastlegging van inhuurcontracten in Join. De registratie is daardoor sterk verbeterd. Onderzocht wordt of deze vastlegging uitgebreid kan worden met andere typen contracten.

Het afgelopen jaar heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de huidige situatie ten aanzien van inkoop, maar de constateringen moeten nog worden uitgewerkt, ook in relatie tot de rol van de RID in de inkoop.

Formele fouten ten aanzien van subsidies en beschikkingen WMO en Jeugd

Formele fouten betreffen fouten die geen financiële consequenties hebben. Ze hebben dan ook geen gevolgen voor de financiële rechtmatigheid van de jaarrekening. Het gaat om afwijkingen op het vastgestelde beleid.

Voor subsidies betreffen de formele fouten het ontbreken van stukken, het te laat versturen van beschikkingen en het te laat indienen van aanvragen.

Ten aanzien van Jeugd en WMO betreffen de formele fouten het niet vastleggen van de identiteit van de aanvrager, het te laat afgegeven van een beschikking en inconsistenties tussen systemen en documenten.

Maatregelen

Subsidies

Er is een project uitgevoerd waarin zowel het beleid als de uitvoering van subsidies onder de loep is genomen en er nieuw beleid en nieuwe processen worden ontworpen. Hierin zijn alle aanbevelingen en constateringen van de accountant meegenomen. Het nieuwe beleid is in 2025 vastgesteld. Omdat ten tijde van het vaststellen van het nieuwe beleid de deadline voor indiening van subsidie aanvragen al verstreken was, zal de impact van het nieuwe beleid vooral in 2026 zijn beslag krijgen.

Jeugd en WMO

Voor de registratie van zorgverlening Jeugd en WMO is in 2023 een nieuwe applicatie in gebruik genomen. Daardoor is het aantal gevallen waarin termijnen overschreden werden sterk ingeperkt. De formele fouten zullen besproken worden met de betreffende afdeling.

- Inkoopbeleid

De kadernota rechtmatigheid schrijft voor dat over het veelvuldig niet naleven van de gids proportionaliteit gerapporteerd dient te worden in de paragraaf Bedrijfsvoering. In de interne controle op Europese aanbestedingen is niet geconstateerd dat het inkoopbeleid veelvuldig niet wordt nageleefd. Ook kent het inkoopbeleid een hardheidsclausule waardoor eventuele afwijkingen van het inkoopbeleid niet onrechtmatig hoeven te zijn.

- M&O beleid

De gemeente Westervoort kent geen nota Misbruik & Oneigenlijk gebruik. Bij de interne controle wordt hier wel op getoetst.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen waarin de gemeente Westervoort een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang
Betreft zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Financieel belang
Betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij deelname in een vennootschap betreft het financiële belang het bezit van aandelen en het ontvangen van bijbehorend dividend.

De gemeente Westervoort maakt binnen de verbonden partijen onderscheid tussen gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regelingen bestaan uit publieke partijen die samenwerken, vaak op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) of Wgr-plus. In het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling wordt gekozen als een gemeente het voorgestane beleid niet zelf wenst uit te voeren, maar in samenwerking met andere gemeenten of instellingen. Bij deelnemingen heeft de gemeente een pakket van aandelen van een vennootschap in bezit. De deelname in het aandelenkapitaal vloeit vaak voort uit de van oudsher aanwezige maatschappelijke belangen, die door de vennootschappen werden of worden nagestreefd.

In onderstaand overzicht wordt een overzicht van de verbonden partijen voor de gemeente Westervoort weergegeven, inclusief het financiële belang over de jaarrekening 2023, de begroting 2024 en de jaarrekening 2024. Dit geeft inzicht in de risico's die de gemeente Westervoort loopt door de betrokkenheid aan de verbonden partij. Vervolgens wordt elke verbonden partij nader toegelicht. Inhoudelijke beleidsinformatie over verbonden partijen is opgenomen in de relevante programma's.

Verbonden partij*	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen	€ 106.558	€ 129.113	€ 129.113
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	€ 1.272.066	€ 1.423.800	€ 1.422.575
Samenwerking De Liemers (SDL)	€ 2.325.322	€ 2.706.365	€ 2.603.041
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD)	€ 34.154	€ 56.200	€ 47.422
Euregio	€ 4.100	€ 4.250	€ 4.250
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	€ 104.403	€ 146.726	€ 150.485
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)	€ 418.842	€ 420.565	€ 420.565
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland incl. voormalige bijdrage SW Presikhaaf Bedrijven	€ 2.893.939	€ 3.183.235	€ 3.169.750
Gemeenschappelijke regeling 1Stroom	€ 9.990.650	€ 11.151.000	€ 11.151.000
Deelnemingen (dividend)			
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ 8.003	€ 8.000	€ 7.581
Vitens N.V.	€ 0	€ 0	€ 0
Alliander N.V.	€ 87.197	€ 184.000	€ 184.509

Gemeenschappelijke regelingen

Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen gevestigd in Elst

Doel	Versterking regionale samenwerking in de regio Arnhem - Nijmegen.
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Elke gemeente heeft één vertegenwoordiger in het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur telt die leden inclusief de voorzitter.
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage aan de Groene Metropoolregio bedraagt € 7,47 per inwoner.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 380.937 en per 31 december 2024 € 371.783. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 5.323.902 en per 31 december 2024 € 6.728.664.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was € 244.429 positief.
Risico's	Het GO is een overlegorgaan. Het heeft geen rechtspersoonlijkheid en kan niet op eigen naam rechtshandelingen aangaan. De risico's zijn daarom zeer beperkt.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) gevestigd in Arnhem

Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweerzorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Partijen	15 gemeenten nemen deel in de VGGM: Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit alle burgemeesters van de 15 gemeenten in Gelderland-Midden. Voor de besluiten over jaarrekening en de begroting geldt een gewogen stemrecht: voor gemeenten tot 40.000 inwoners geldt 1 stem, voor gemeenten tussen de 40.000 en 100.000 3 stemmen en gemeenten met meer dan 100.000 inwoners 5 stemmen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de burgemeesters van Arnhem, Ede, Overbetuwe en Zevenaar en de wethouder Publieke Gezondheid van Overbetuwe.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westervoort bestaat uit een deel voor de brandweer en een deel voor publieke gezondheid. Voor 2024 was de brandweerbijdrage € 827.825 en € 594.750 voor de publieke gezondheid. De totale bijdrage in 2024 aan de VGGM is € 1.422.575.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 9.309.000 en per 31 december 2024 € 14.331.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 48.887.000 en per 31 december 2024 was dit € 47.664.000.
Resultaat	Het gerealiseerde resultaat over 2024 was € 4.058.564 positief**.**
Risico's	VGGM heeft het risicomanagement op orde. Aan de hand van de zogenaamde 'kans x effect'-methode wordt jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. VGGM vindt het eigen weerstandsvermogen op basis van deze inschatting voldoende om de risico's af te dekken.

Samenwerking De Liemers (SDL) gevestigd in Duiven

Doel	Het doel van de Samenwerking De Liemers is het, met behoud van de bestuurlijke zelfstandigheid, vergroten van de gemeentelijke slagkracht door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.

Partijen	De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de drie deelnemende gemeenten. Het Dagelijks bestuur bestaat uit drie burgemeesters.
Financieel belang	Op basis van de afgesproken verdeelsleutels worden de kosten van de samenwerkingsorganisatie aan de drie gemeenten doorbelast. Voor de gemeente Westervoort bedroeg de bijdrage voor het jaar 2024 € 2.600.528.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 132.070 en per 31 december 2024 € 100.070. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 6.602.723 en per 31 december 2024 was dit € 9.245.403.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was nadelig € 32.000.
Risico's	De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.

Euregio

Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.
Partijen	De Euregio bestaat uit 55 lidorganisaties uit de grensregio Nederland-Duitsland. Dat zijn gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in het werkgebied Arnhem-Nijmegen, West-Veluwe, Zuid-West-Gelderland, delen van Noordoost-Brabant, het noordelijke deel van de provincie Limburg, de Kreis Kleve, de Kreis Wesel en de steden Duisburg en Düsseldorf. In dit werkgebied wonen 4,2 miljoen mensen.
Bestuurlijk belang	Gemeente Westervoort levert twee leden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westervoort is € 4.250 en is berekend op basis van het inwoneraantal.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2023 was € 2.649.561 en per 31 december 2023 € 2.577.055. Het vreemd vermogen per 1 januari 2023 was € 30.290.956 en per 31 december 2023 € 29.942.644.
Resultaat	Het resultaat over 2023 was -/- € 86.229 negatief.
Risico's	Het algemene financiële beheer van de Euregio Rijn - Waal wordt bij begroting, jaarrekening en begrotingswijziging van de Euregio getoetst en beoordeeld door de commissie financiën en projecten en de Euregioraad. Op dit moment is met in aanmerking nemend het eigen vermogen geen sprake van grote actuele risico 's .

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD) gevestigd in Doesburg

Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers ten aanzien van het beheer van hun archiefbescheiden conform de Archiefwet. Daarnaast het bevorderen van publicaties over de streek aan de hand van de aanwezige archiefbescheiden.
Partijen	De gemeenten Duiven, Doesburg, Westervoort en Zevenaar, de RID en de RSD.
Bestuurlijk belang	Het streekarchivariaat kent een dagelijks- en een algemeen bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westervoort is € 47.422 en is berekend op basis van het inwoneraantal en op basis van afgenomen uren.

Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2024 was € 0 en op 31 december 2024 € 0. Het vreemd vermogen op 1 januari 2024 was € 91.954 en op 31 december 2024 € 81.379.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was € 0.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt op nihil ingeschat.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) gevestigd in Arnhem

Doel	De gemeenschappelijke regeling zorgt voor de behartiging van de belangen van de deelnemers over vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Met de ODRA worden de krachten gebundeld zodat sprake is van minder versnippering, een grotere mate van deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Partijen	Gemeente Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar en de Provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de colleges van B&W van de 10 gemeenten en het college van gedeputeerde staten van de provincie Gelderland, waaronder de voorzitter. Het dagelijks bestuur bestaat, de voorzitter inbegrepen, uit de volgende 5 leden: Provincie Gelderland 1 lid, Gemeente Arnhem 1 lid, Gemeente Overbetuwe 1 lid, Gemeenten Renkum 1 lid en gemeente Westervoort 1 lid.
Financieel belang	Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling op basis van de bij het openbaar lichaam ondergebrachte basistaken.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 857.000. Per 31 december 2024 was dat € 870.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 7.099.000. Per 31 december 2024 was dit € 6.920.000.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was € 67.300 positief.
Risico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn daarom zeer beperkt. Uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen (DRAN) te Arnhem

Doel	De BVO DRAN is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de betrokkenen met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer.
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit elk 1 lid van de colleges van B&W van de 18 gemeenten, waaronder de voorzitter.
Financieel belang	Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling op basis van de volgende uitgangspunten: kosten op basis van gebruik en inwonersaantallen.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen is nihil. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 10.690.891 en per 31 december 2024 was dit € 10.103.447.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was € 0.

Risico's	De BVO DRAN stelt jaarlijks een ontwerpbegroting op. In de begroting wordt het door elk van de deelnemers over het desbetreffende jaar verschuldigde bedragen opgenomen. Bij uittreding regelt het gemeenschappelijk orgaan de financiële gevolgen van de uittreding.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland te Arnhem

Doel	Het behartigen van belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein.
Partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 1 wethouder of burgemeester per gemeente. Het dagelijks bestuur bestaat uit 1 voorzitter en 2 leden, aan te wijzen door het algemeen bestuur.
Financieel belang	Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling op basis van de bij het openbaar lichaam ondergebrachte taken. Per 1-1-2019 is de bijdrage van de module werkgeverschap SW overgedragen van Presikhaaf Bedrijven aan de MGR. De MGR maakt deelbegrotingen voor de verschillende modules. In 2024 zijn de volgende bijdrages betaald: voor beheer € 13.938, € 71.412 voor inkoop, € 81.190 voor onderwijs, € 75.720 voor wsp, € 2.884.952 voor WgSW, € 3.686 voor CMI en € 38.555 voor RFZ.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 714.000 en per 31 december 2024 € 560.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 7.149.000 en per 31 december 2024 € 4.512.000.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was € 0.
Risico's	Buiten de post onvoorzien en bestemmingsreserves is er geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de MGR. Ten behoeve van de MGR is de 'open einde' systematiek van toepassing waarbij bij een tekort de deelnemende gemeenten bij moeten betalen en bij een overschot geld terug krijgen. Het risico hiervoor ligt dus bij de deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling 1Stroom te Westervoort

Doel	Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door het openbaar lichaam van de door de gemeenten aan het openbaar lichaam overgedragen of gemandateerde taken.
Partijen	Gemeenten Duiven en Westervoort.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de voltallige colleges van B&W van de gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit 4 leden, twee van elke gemeente: één wethouder en de burgemeester.
Financieel belang	De kosten van de fusieorganisatie worden voor 63% ten laste gebracht van Duiven en voor 37% ten laste van Westervoort.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 405.896 en per 31 december 2024 was dit -/- € 168.820. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 3.827.959 en per 31 december 2024 was dit € 4.284.049.
Resultaat	Het resultaat over 2024 was € 285.923 negatief.
Risico's	De jaarrekening omvat geen actualisatie van de meerjarige risico's en een uitleg wat er met risico's van het afgelopen jaar is gebeurd. Dit omdat deze risico's, als ze er al zouden zijn gedekt worden vanuit een bijdrage door de gemeenten.

Deelnemingen

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) gevestigd te Den Haag

Doel	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Partijen	Aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden, provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen.
Bestuurlijk belang	De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten kent een raad van commissarissen en een raad van bestuur en directeuren. Gemeente Westervoort is aandeelhouder.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 3.510 aandelen à € 2,50 nominaal. Dit betekent een belang van € 8.775. De dividenduitkering over 2023 was € 7.581.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 4.721.000.000. Per 31 december 2024 was dit € 4.777.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 110.819.000.000. Per 31 december 2024 was dit € 123.164.000.000
Resultaat	Het positieve resultaat over 2024 bedraagt € 294.000.000.
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.

Vitens N.V. gevestigd te Zwolle

Doel	Het leveren van drinkwater en de instandhouding van het leidingnetwerk.
Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Vitens N.V. kent een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. Gemeente Westervoort is een van de aandeelhouders.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 16.023 aandelen.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 677.700.000. Per 31 december 2024 was dit € 713.600.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 2.237.400.000. Per 31 december 2024 was dit € 2.398.400.000.
Resultaat	Het resultaat over 2024 bedraagt € 34.500.000.
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.

Alliander N.V. gevestigd te Arnhem

Doel	Het voorzien in energie en in het transport daarvan. De deelname in Alliander is een uitvloeisel van de opsplitsing van het energiebedrijf Nuon in een energie- en transportdeel. Het energiedeel is verkocht aan Vattenfall.
Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Alliander heeft een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. De gemeente Westervoort is een van de aandeelhouders en heeft stemrecht per aandeel.
Financieel belang	Uitstaande aandelen Alliander gemeente Westervoort 145.643.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2024 was € 4.749.000.000. Per 31 december 2024 was dit € 6.038.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2024 was € 6.897.000.000. Per 31 december 2024 was dit € 6.918.000.000.
Resultaat	Het resultaat over 2024 bedraagt € 976.000.000.
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Aanleiding, opbouw en sturingsmogelijkheid van de paragraaf Grondbeleid

Inleiding
Deze paragraaf bevat een doorkijk in de achtergronden en ontwikkelingen op het gebied van het grondbeleid en de grondexploitaties. De gemeentelijke grondexploitatie is een instrument voor de ontwikkeling en realisatie van ruimtelijke plannen. Het is de financiële vertaling van het ruimtelijke plan en wordt in de initiatieffase gebruikt om de economische haalbaarheid van een plan te kunnen vaststellen. In het vervolg van het traject is de bestuurlijk vastgestelde grondexploitatieberekening het kader voor de uitvoering.

Met een gemeentelijke grondexploitatie voert de gemeente een functionele grondpolitiek en heeft daarbij een regierol. Het is een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd door gronduitgifte worden terugverdiend. Aan de actieve grondexploitatie zijn substantiële risico’s verbonden.

Kader
Voor het grondbeleid gelden de landelijke richtlijnen van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). De richtlijnen zijn toegelicht in de "Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)" van de Commissie BBV.

Het lokale kader waarbinnen wordt geopereerd is de Nota grondbeleid, vastgesteld bij raadsbesluit van 14 april 2008. De Nota kiest in beginsel voor “actief grondbeleid”, maar biedt mogelijkheden voor een gemeentelijke faciliterende rol, waar het risico grotendeels bij marktpartijen/initiatiefnemers ligt. De Nota grondbeleid wordt op dit moment aangepast, waarbij het huidige grondbeleid uit 2008 wordt gemoderniseerd. Waardoor het situationele grondbeleid meer invulling gaat krijgen. De gemeente kan meerdere rollen spelen bij een gebiedsontwikkeling. Van het louter faciliteren van particuliere initiatieven (reactieve rol) tot het zelf risicovol tot ontwikkeling brengen van gronden (initiërende rol).

Actualiteit
Sinds 2023 is de economie afgekoeld, na een periode van hoge inflatie en stijgende rente. De economische groei in 2023 was slechts 0,2%, en in 2024 wordt een groei van 1,7% verwacht. Voor 2025 en 2026 wordt een gematigde groei van 1,3% voorspeld. De Nederlandsche Bank wijst echter op de bestaande onzekerheid door factoren zoals geopolitieke spanningen en handelsbeperkingen. De toenemende concurrentie van de Chinese markt en de mogelijke herverkiezing van Trump als president van de Verenigde Staten kunnen gevolgen hebben voor de Europese economische positie. De importtarieven die Trump tijdens zijn verkiezingscampagne noemde, kunnen aanzienlijke effecten hebben op de Europese exportmarkt.

Hoewel de inflatie volgens de Nederlandsche Bank afneemt, gebeurt dit langzamer dan verwacht. In 2024 wordt een inflatie van ongeveer 2,9% voorzien, met een verdere afname naar 2,0% in 2025. De lonen zijn in 2024 gemiddeld met 6,0% gestegen, wat een positieve invloed heeft gehad op de koopkracht. Deze stijging van de koopkracht is echter niet volledig in lijn met de afname van de inflatie, wat het proces trager maakt. Het verschil tussen inflatie en loonstijging resulteert in een koopkrachtstijging van 2,7%. In 2025 wordt echter een lagere loonstijging verwacht, waardoor de koopkrachtstijging vrijwel stagneert.

De kostenontwikkeling voor grond, weg en waterbouw (GWW) is de laatste jaren sterk beinvloed door een aantal externe en interne factoren. Net als in de algemene bouwsector hebben stijgende materiaalkosten, arbeidskosten en energieprijzen invloed op de kosten van GWW projecten. Ten opzichte van 1 januari 2024 zien we een prijsstijging van + 4.50%. Voor de komende jaren wordt

verwacht dat de prijzen van GWW-sector gematigd zullen blijven stijgen, vooral door de blijvende druk op de arbeidskosten en materiaalkosten.

Geopolitieke onzekerheden kunnen de economische stabiliteit van Nederland en Europa verder onder druk zetten. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft het moeilijk om de inflatie effectief te verminderen. De rente is sinds juli 2024 licht gedaald, maar deze daling verloopt traag, omdat de inflatie minder snel afneemt dan eerder werd voorspeld. De herverkiezing van Trump kan invloed hebben op de wereldwijde inflatie. Als hij zijn belofte van een importwerend beleid waarmaakt, kan dit de inflatie verder opstuwen en de rentetarieven verhogen. Dit zou de Nederlandse exporteconomie voor uitdagingen stellen, met de nodige economische onzekerheden in het vooruitzicht.

Te midden van deze bredere economische context neemt de gemeente Duiven een voorzichtige en behoudende benadering aan ten opzichte van haar grondexploitaties. Kosten worden reëel begroot en opbrengsten worden conservatief geraamd, met als achterliggende gedachte om niet te optimistisch te zijn over de financiële vooruitzichten. Hierbij sluiten we aan bij de gedragslijn die is vastgelegd in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording).

Als algemeen uitgangspunt voor de toe te rekenen kosten naar de grondexploitatie geldt dat alleen de kosten die tot het project worden gerekend die:
- Zijn geautoriseerd op basis van een projectdocument en opdracht;
- Vermeld worden in de kostensoortenlijst zoals opgenomen in artikel 8.15 van het Omgevingsbesluit;
- Zijn toe te rekenen tot de ontwikkel- en uitvoeringskosten die in geval van een particulier initiatief ook bij deze particulier in rekening zouden gebracht kunnen worden op basis van de Omgevingswet (voormalig grondexploitatiewet) en opgenomen zijn op de zogenaamde limitatieve lijst

Planning uitgifte woningbouwgronden
De gemeente kent een in omvang beperkte grondexploitatie. De Schans en De Clossei zijn de enige complexen in de grondexploitatie. De gronden van De Schans zijn aan een ontwikkelende marktpartij verkocht. De kavels zijn in de drie deelplannen (Wonen achter de dijk, Het Geerken en Fort Geldersoord) ingedeeld en de stand is als volgt:
- Wonen achter de Dijk, alle kavels zijn hier verkocht,
- Het Geerken, alle kavels zijn hier verkocht,
- De Raad van State heeft het bestemmingsplan vernietigd, het plan is onder de huidige omstandigheden niet te realiseren in verband met de beeldkwaliteit die is opgenomen in het vigerende bestemmingsplan. Momenteel wordt er bekeken op welke wijze het plan toch nog gerealiseerd kan worden.

Opbouw van de paragraaf Grondbeleid
Allereerst wordt het financiële resultaat gekwantificeerd van de grondexploitatie. Voor het bepalen van de vermogenspositie zijn twee zaken van belang. Ten eerste de uiteindelijke resultaten van de Complexen. De uitgangspunten voor de resultaatberekening worden verderop in deze paragraaf beschreven. Ten tweede de risico's van grondexploitaties. Ook hierop wordt verderop in deze paragraaf ingegaan. Er wordt een verschillenanalyse op hoofdlijnen gemaakt tussen de berekende exploitatieresultaten van 1 januari 2024 en van 1 januari 2025

Sturingsmogelijkheid grondexploitaties
Op projectniveau
De bestuurlijk vastgestelde grondexploitatie vormt het financiële kader voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van het project. Immers de grondexploitatie is de vertaling van het ruimtelijk plan in:

- Grond- en ruimtegebruik.

- Programma (woningdifferentiatie, segmentatie bedrijventerrein etc.)
- Kwaliteit en kosten inrichting openbare ruimte.
- Planning en fasering van het uitvoeringsprogramma.
- Opbrengsten (marktconformiteit, functioneel prijsbeleid).
- Rekenparameters (rente, kosten- en opbrengstenstijging).

Wijzigingen van één of meerdere van deze uitgangspunten leiden direct tot wijziging van het geprognosticeerde exploitatieresultaat. Bij het maken van keuzes worden de financiële consequenties daarom altijd in de afweging betrokken. De financiële bewaking, eventuele (bij)sturing en rapportage vindt dus plaats op projectniveau (per complex).

Op jaarverslagniveau
De paragraaf Grondbeleid van het jaarverslag geeft onder andere integraal inzicht in de resultaten van de gezamenlijke grondexploitaties. De op projectniveau gemaakte keuzes zijn, zoals hiervoor is aangegeven, in deze paragraaf Grondbeleid opgenomen.

De eerder vastgestelde projectkaders c.q. uitgangspunten van de betreffende projecten worden in beginsel niet ingrijpend gewijzigd opgenomen in de grondexploitatie of de paragraaf Grondbeleid, zonder dat hier (op projectniveau) een geautoriseerd besluit toe is genomen.

De cijfermatige jaarlijkse actualisering van de exploitatiebegrotingen van alle complexen wordt voor de samenstelling van deze paragraaf Grondbeleid dienovereenkomstig gedaan. Allereerst worden de financiële mutaties over het verslagjaar in het rekenmodel verwerkt, actuele ontwikkelingen en inzichten financieel gekwantificeerd en vervolgens ingepland in de restantlooptijd van het complex. Dit resulteert in een geactualiseerd resultaat van het complex.

Financieel resultaat grondexploitaties

Programmatische uitgangspunten

Woningbouw
In onderstaande tabel staan de woningaantallen weergegeven die de komende jaren gepland staan in het project de Schans, onderverdeeld in de verschillende deelplannen. Het betreft het jaartal van de verwachte gronduitgifte waarvan is aangenomen dat deze samenvalt met de start van de bouw van de woningen. Ingeval de actualiteit leidt tot een gewijzigd bouwprogramma met nieuwe ruimtelijke kaders zal de gemeente binnen haar bevoegdheden van de Wro de gewijzigde invulling faciliteren (=herprogrammeren).

Tabel planning kaveluitgifte woningbouw gemeentelijke grondexploitatie

Complex/deelplan in aantal woningen	Totaal	2025	2026	2027
De Clossei	0	0	0	0
De Schans / Fort Geldersoord	20	0	0	20
Totaal	20	0	0	20

Uitgangspunten en parameters
In deze paragraaf worden de uitgangspunten en parameters beschreven die ten grondslag liggen aan de (actualisatie van de) grondexploitatieberekeningen van de complexen.

Rentepercentage
Er is gerekend met een rentepercentage van 0,68% over de gehele looptijd.

Parameter voor kostenstijging
In de berekeningen is de parameter voor kostenstijging per jaar als volgt gesteld op:

Jaren	2025	2026-2027	2028-2034
GWW-Kosten	4.50%	3.50%	2.00%
Plankosten	5.50%	3.50%	2.00%

Dit sluit aan op de landelijk gehanteerde percentages. Deze percentages zijn ontleend aan ‘Outlook Grondexploitaties 2025’ van Metafoor.

Parameter voor opbrengstenstijging
In het geval van De Schans en De Clossei zijn er al afspraken gemaakt met betrekking tot de prijs, deze ligt vast. Daarom kan er geen opbrengstenstijging worden berekend.

Prijspeil
Uitgegaan is van het actuele prijspeil 1 januari 2025 voor alle kosten. Hierbij zijn de te maken kosten geactualiseerd aan de hand van het prijzenboek Metafoor 2025 dan wel geïndexeerd aan de hand van de daarvoor berekende index van het CBS.

Kostencalculaties
In de initiatieffase van plannen zijn de calculaties gebaseerd op samengestelde elementprijzen. Naarmate de voorbereiding en uitwerking vordert vindt op basis van definitief ontwerp een verfijning plaats op besteksniveau.

Berekening financieel resultaat grondexploitaties

Inleiding
In de vorige paragraaf zijn de uitgangspunten en parameters beschreven die ten grondslag liggen aan de actualisatie van de exploitatieopzetten van het complex De Schans.

Boekwaarden
In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de boekwaarden van het complex De Schans en de Clossei in exploitatie in het verslagjaar weergegeven. Daaruit blijkt dat de boekwaarde met € 284.410 is afgenomen van € -892.740 naar € -608.330. De belangrijkste reden dat de boekwaarde is afgenomen zijn de inkomsten die zijn ontvangen van De Clossei.

Complex in exploitatie	*Boekwaarde 1-1-2024*	*mutatie 2024*	*Boekwaarde 31-12-2024*
Woningbouw			
De Clossei	-118.972	-291.013	172.041
De Schans	-773.768	-6.603	-780.371
Totaal in exploitatie	**-892.740**	**-297.616**	**-608.330**

Resultaten grondexploitatie complexen

Toekomstbeeld resultaten
In onderstaande tabel is voor het complex De Schans en de Clossei de boekwaarde (saldo van reeds gemaakte kosten en opbrengsten per 1 januari 2025) aangegeven en de te verwachten kosten en opbrengsten vanaf 2025. Dit resulteert in een saldo c.q. resultaat op eindwaarde, ofwel het voor gecalculeerde resultaat op de datum dat naar verwachting het totale complex gerealiseerd is. Daarnaast is het resultaat naar 1 januari 2025 contant gemaakt (= opstartwaarde) om ze onderling vergelijkbaar te maken.

	Boekwaarde	*Nog te realiseren*		*Resultaat 01-01-2025*	
Complex	*31-12-2024*	*Kosten*	*Opbrengsten*	*Eindwaarde*	*Startwaarde (2025)*

Woningbouw					
De Clossei	172.041	688.604	190.000	-341.981	-335.276
De Schans	-780.371	249.223	328.823	-749.934	-706.679
Totaal	**-608.330**	**937.827**	**518.823**	**-1.091.915**	**-1.041.955**

Het resultaat van het complex De Schans en de Clossei is verliesgevend. Het verlies op Eindwaarde 1-1-2025 is -€ 730.242. Hierbij is gerekend met een rentepercentage van 2,0% (volgens BBV). Het verlies uit de vorige jaarrekening bedroeg op eindwaarce -€ 1.091.915. Het verlies valt nu hoger uit omdat er extra kosten bij zijn gekomen voor het bouw- en woonrijp maken bij De Clossei.

Verliesvoorziening
Voor exploitaties met een geraamd tekort wordt een voorziening (op startwaarde) volgens BBV getroffen om de berekende toekomstige tekorten af te dekken. Dit is een wettelijk voorgeschreven maatregel. Het rentepercentage (disconteringsvoet) bij deze berekening is door de BBV gesteld op 2%. Voor de verliesgevende exploitaties de Schans en de Clossei betekent dit dat de verliesvoorziening aangevuld moet worden met € 297.731 om het totale verlies van € 1.091.915 op te vangen.

Te treffen voorziening verliesgevend complex

	Verliesvoorziening		
Complex	Benodigd	Aanwezig	Correctie/
Woningbouw	1-1-2025	31-12-2024	aanvulling
De Clossei	341.981	124.060	217.922
De Schans	749.934	688.124	61.809
Totaal	**1.091.915**	**812.184**	**279.731**

Risicoanalyse Grondexploitaties

Inleiding
De actieve grondexploitatie is voor de gemeente een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd, voornamelijk door gronduitgifte, worden terugverdiend. Gelet op de planperiode (einddatum van het langstlopende complex) en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico's verbonden. Te onderscheiden zijn:
- Algemene economische risico's.
- Projectgebonden risico's.

Uitgangspunt is dat de risico's zoals nu gepresenteerd, worden meegenomen in de Monte Carlo-analyse om inzicht te krijgen in de mogelijke uitkomsten per grondexploitatie om zodoende het gemeentelijke weerstandsvermogen in beeld te krijgen.

Algemene economische risico's

Vooral bij het in exploitatie nemen van redelijk omvangrijke uitleg- en uitbreidingslocaties loopt de gemeente vanwege de relatief lange looptijd en hoge omzetten financiële risico's. In het algemeen zijn aan het exploiteren van ruimtelijke plannen de volgende risico's verbonden:
- De uitgifte van bouwgronden start later, terwijl de voorinvesteringen al wel (deels) zijn gedaan. De fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor er renteverliezen optreden.
- Er dient zich een rentestijging aan, die niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop.

Een deel van deze risico's (o.a. de rentebijschrijving op de boekwaarde) is niet of nauwelijks beïnvloedbaar maar kan wel voorzien worden op basis van eerdere getallen en prognoses. Overige risico's zijn enigszins beïnvloedbaar maar kan niet duidelijk voorzien worden of het scenario zal uitkomen. Uit bedrijfseconomisch oogpunt is het verstandig om uit te gaan van "reële en behoedzaam scenario's", die vervolgens afgewogen kunnen worden tegen elkaar in de Monte Carlo-analyse. Zo zijn de volgende algemene risico's opgenomen voor elke grondexploitatie:

- Een stijging van het rentepercentage;
- Stijging (of daling) van de opbrengsten;
- Hogere plankosten als gevolg van verlenging van de looptijden.

Projectgebonden risico's

Hierna worden de specifiek projectgebonden risico's van de in exploitatie genomen gronden nader toegelicht en waar mogelijk gekwantificeerd.

Toereikendheid plankostenbudgetten
Het is reëel te veronderstellen dat er een risico bestaat dat noodgedwongen programmawijzigingen optreden. Ook kan sprake zijn van langere doorlooptijden van de in exploitatie genomen complexen. De ervaring leert dat er hierdoor een reële kans is dat in de complexen geraamde plankostenbudgetten niet toereikend zijn.

Lagere verwachte opbrengst
Het is mogelijk dat de verwachte opbrengsten van gronden, waar eerder op gerekend werd, lager uitvallen dan gepland. Dit kan te wijten zijn aan verschillende factoren, zoals veranderingen in de marktomstandigheden, onverwachte concurrentie van andere aanbieders, of wijzigingen in de vraag van potentiële kopers of ontwikkelaars. Een dergelijke neerwaartse afwijking van de opbrengsten kan aanzienlijke financiële implicaties hebben voor de grondexploitatie en kan resulteren in verlies van potentiële inkomsten die eerder waren geprognosticeerd.

Planwijziging
Een lagere opbrengst als gevolg van een planwijziging kan zich voordoen wanneer bepaalde aspecten van het oorspronkelijke plan worden gewijzigd, waardoor een kleiner aantal eenheden gerealiseerd kunnen worden voor uitgifte.

Uitkomsten Monte Carlo-analyse
De Monte Carlo-analyse is ingezet om de effect(en) van de bovengenoemde risico's op alle grondexploitaties te evalueren. In onderstaande tabel worden de uitkomsten van de financiële risico's weergegeven in hun meest waarschijnlijke scenario en daarbij de algehele financiële gezondheid van de projecten in zijn totaliteit. In de risicoanalyse is de winstuitname over het jaar 2024 niet meegenomen.

Tabel: Resultaten Weerstandsvermogen uit Monte Carlo-analyse

Risico per project	Huidige stand	waarschijnlijke situatie	Verschil
De Schans	-749.933	-779.968	-30.034
De Clossei	-341.981	-353.193	-11.212
		Totaal:	**-41.246**

De uitkomsten van de Monte Carlo-analyse geven dat zowel De Schans als De Clossei mogelijk negatiever uitvallen dan er initieel is geraamd. Dit is voornamelijk te verklaren omdat er weinig speelruimte is binnen beide projecten voor 'positieve' risico's.

Verschillenanalyse actieve grondexploitatie ultimo 2024 met ultimo 2025

In de tabel hierna worden de verschillen van de uitkomsten van de paragraaf Grondbeleid 2024 vergeleken met de paragraaf Grondbeleid 2025.

Tabel vergelijking resultaat per complex

			+ 0,68% index	
	Resultaat 01-01-2025		Resultaat 01-01-2024	Verschil
Complex	Eindwaarde	Contante waarde	Eindwaarde	2024-2025
Woningbouw				
De Clossei	- 341.981	- 335.276	131.653	- 210.328
De Schans	- 749.934	- 706.679	- 730.242	- 19.691
Totaal	- 1.091.915	- 1.041.955	- 598.589	- 230.019

De verschillenanalyse vindt plaats tussen de grondexploitaties peildata 1 januari 2024 en 1 januari 2025. Om de resultaten onderling vergelijkbaar te maken, is het resultaat van het jaarverslag 2024 geïndexeerd met een jaar rentestijging van 0,8%.

Het eindresultaat op eindwaarde bedraagt per saldo -€ 1.091.915 (negatief) per 1 januari 2025. Het resultaat is ten opzichte van vorig jaar verslechterd met € 230.019. De ontwikkeling en de voortgang van het complex de Schans hebben vertraging opgelopen. Hierdoor is er een nadeel ontstaan als gevolg van kostenstijgingen en rente. Woningbouwlocatie de Clossei heeft dit jaar alles verkocht, maar de kosten vallen hoger uit dan eerder was geraamd. Hierdoor is geprognosticeerd dat het een verliesgevende exploitatie zal zijn. Hierdoor is het verschil ten opzichte van het vorige jaar stevig opgelopen.

Het verlies dat is geconstateerd in de ontwikkeling van de Schans in de MPG van 2024 zet zich door in de MPG van 2025. Zo is het verlies toegenomen, de verklaring zit hem voornamelijk in de toename van de plankosten en de uren die op het project zijn geschreven. Dit is voornamelijk toe te schrijven omdat het plan bij de Raad van State is gekomen.

De raming voor bouw- en woonrijp maken zijn nu aangepast op basis van de laatste inzichten.

Paragraaf 8 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf van de Wet Open overheid (Woo) verplichte openbaarheidsparagraaf wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de Woo in het verslagjaar 2024. Voor de implementatie van de Wet Open Overheid ontvangen de gemeenten Rijksgelden, waarvan onder andere capaciteit voor functioneel beheer en de aanschaf van noodzakelijke applicaties worden bekostigd. Afgelopen jaar is er in dit kader aan een aantal zaken gewerkt:

Er is een Inrichtingskader Informatiebeheer vastgesteld waarin de uitgangspunten voor het op orde krijgen van de informatiehuishouding beschreven staan. Vervolgens is er een meerjaren plan en actieplan 2024-2025 verbeteren informatiehuishouding vastgesteld om de uitgangspunten in de praktijk te kunnen brengen.

- De i-Navigator -een hulpmiddel waarmee de complete informatiehuishouding van onze organisatie centraal in kaart kan worden gebracht en beheerd- is voor al onze processen bijna volledig ingevuld aan de hand van interviews met proceseigenaren.
- In het kader van het actief openbaar maken van informatie zijn de informatiecategorieën van de eerste tranche per 1 november 2024 online gepubliceerd evenals een extra categorie: collegevoorstellen en bijlagen. Ook zijn we aangesloten op de Woo-index.

- Medewerkers zijn geïnformeerd en getraind door middel van workshops rondom Schrijven voor Openbaarheid, anonimiseren en archiveren in JOIN.
- Het proces rondom het afhandeling van Woo-verzoeken is verder geoptimaliseerd.
- Informatie beter vindbaar en meer toegankelijk maken op onze websites. Dit doen we samen met onze Woo-contactpersonen, het webteam en het klantcontactcentrum.
- Voorbereiding implementatie e-depot.
- Verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen) zijn meegenomen in de wettelijke verplichtingen vanuit de Woo en verzocht hierop in te spelen voor zover het impact heeft op hun bedrijfsvoering.

Door gebrek aan capaciteit bij het cluster informatiemanagement zijn de volgende zaken nog niet afgerond in 2024:
- Op- en vaststellen van een handboek Kwaliteitszorg informatiebeheer;
- Opstellen van een visie op zaakgericht werken;
- Periodieke monitoring kwaliteit informatiebeheer.

Paragraaf 9 Duurzaamheid

In 2024 is besloten om per 2025 te gaan samenwerken op het gebied van inzameling van huishoudelijk afval met Circulus. Het doel van de toetreding tot Circulus is het wegnemen van de kwetsbaarheid van de gemeente en het realiseren van een duurzame efficiënte samenwerking. Hierdoor kunnen de duurzaamheidsdoelstellingen beter en sneller gerealiseerd worden.

Hoofdstuk 4 Jaarrekening

4.0 Inleiding jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit (een toelichting op)
4.1 Financieel beeld 2024
4.2 Exploitatie 2024
4.3 Balans 2024
4.4 Rechtmatigheidsverklaring

4.1 Financieel beeld

4.1.1 Resultaat

Het resultaat 2024 bedraagt € 1.074.991 voordelig. Het resultaat is daarmee € 1.526.757 hoger dan was voorzien bij de najaarsnota. Het college is niet gelukkig met dit financiële verschil tussen het geraamd resultaat bij de najaarsnota en het werkelijk resultaat bij de jaarrekening.

De grootste verschillen zijn op pagina 4 van de jaarstukken toegelicht. Hierna zijn die verschillen nog kort weergegeven. Een uitgebreide verschillenanalyse vindt u terug vanaf bladzijde 100.

	Overzicht belangrijkste verschillen naar omvang	**Bedrag**
1.	P1: TV 0.7 Gemeentefonds	976
2.	P2: TV 6.1 Nood- en crisisopvang Oekraïnse vluchtelingen	670
3.	P1,2,3 Bijdrage 1Stroom	-415
4.	P3 TV 8.2 Westervoort Noord	282
5.	P1: TV 0.1 Storting pensioenvoorziening wethouders	-281
6.	P2: TV 5.1 Combinatiefuncties	189
7.	P2 TV 6.4 Sociale Werkvoorziening	185
8.	P3 TV 2.1 Wegen binnen de bebouwde kom	154
9.	P1 TV 0.1 Onderzoek onafhankelijkheid	149
11.	P2 TV 5.1 Stimulering sport	84
12.	P2 TV 6.3 BBZ/BUIG	81
13.	P3 TV 7.4 Circulaire economie	80
14.	P3 TV 7.2 Klimaatadaptatie	80
15.	P2: TV 6.5 Reïntegratie	-76
	Totaal	**2.158**

Hoe heeft het financiële verschil na de najaarsnota kunnen ontstaan?
Het significante verschil tussen het geraamd resultaat en het resultaat bij de jaarrekening roept vragen op. Nog belangrijker is hoe het in de toekomst voorkomen kan worden. Een analyse van de financiële afwijkingen levert onderstaande inzichten op:

1. Er wordt terughoudend omgegaan met het verlagen van de beschikbare budgetten.
2. Door de arbeidsmarktkrapte is minder adequaat gestuurd op de beschikbare budgetten.
3. De overgang van het werken op kantoor naar het werken thuis zorgt dat de kwaliteit van het budgetbeheer afneemt. De nieuwe werkelijkheid vraagt om het inbouwen van andere checks and balances.
4. Van sommige financiële ontwikkelingen na 30 september was de omvang op voorhand niet in te schatten.
5. Er wordt onvoldoende relatie gelegd tussen de beschikbare middelen en de uitvoering van werkzaamheden.

Het aanzienlijke verschil bij de jaarrekening vraagt in de nabije toekomst om een strakkere monitoring van de (risico)budgetten en een extra inspanning om het specifieke karakter van de financiële regelgeving van gemeenten goed voor het voetlicht te brengen. Verschillen van deze omvang dienen in het vervolg voorkomen te worden.

Nadere toelichting resultaat 2024
In het voordelig resultaat van € 1.075.000 kan op verschillende manieren een onderscheid worden aangebracht. De financiële regelgeving maakt een verschil tussen het resultaat van baten en lasten (voorheen resultaat voor bestemming) en het gerealiseerde resultaat (voorheen resultaat na bestemming). Het verschil tussen de beide resultaten zit in de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. De gemeenteraad is bevoegd om mutaties aan reserves te veranderen. Voor een oordeel over de financiële positie van de gemeente wordt het resultaat vaak onderverdeeld in een structureel en incidenteel resultaat. Een voordelig structureel resultaat laat zien dat de structurele lasten volledig zijn gedekt met structurele baten. Een uitgebreidere toelichting op het structureel resultaat vindt u terug bij de toelichting op de financiële positie.

In onderstaande tabellen is het gerealiseerde resultaat 2024 volgens het hierboven beschreven onderscheid weergegeven.

Saldo baten en lasten en gerealiseerd resultaat

	Ontwikkeling resultaten 2024	Saldo baten en lasten	Mutaties reserves	Gerealiseerd resultaat
1.	Primitieve begroting	1.319	-300	1.019
2.	Begroting na vastgestelde wijzigingen	-1.170	718	-452
3.	Jaarrekening	1.528	-453	1.075

Structureel en incidenteel resultaat

	Ontwikkeling resultaten 2024	Structureel resultaat	Incidenteel resultaat	Gerealiseerd resultaat
1.	Primitieve begroting	1.637	-617	1.019
2.	Jaarrekening	1.528	-453	1.075

4.1.2 Overzicht van baten en lasten

P1 Bestuur	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2023	2024 v.w.	2024 n.w.	2024	2024
Lasten	-5.235	-3.969	-4.264	-4.570	-306
Baten	728	714	805	849	45
Gerealiseerd totaal saldo	**-4.508**	**-3.256**	**-3.459**	**-3.721**	**-261**

P2 Maatschappij	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2023	2024 v.w.	2024 n.w.	2024	2024
Lasten	-34.337	-28.003	-33.026	-35.117	-2.091
Baten	11.885	5.714	7.355	10.576	3.221
Gerealiseerd totaal saldo	**-22.452**	**-22.289**	**-25.671**	**-24.725**	**1.130**

P3 Omgeving	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Afwijking
	2023	2024 v.w.	2024 n.w.	2024	2024
Lasten	-7.630	-7.688	-8.335	-8.854	-519

Baten	4.565	3.910	4.097	4.947	850
Gerealiseerd totaal saldo	**-3.065**	**-3.778**	**-4.238**	**-3.908**	**330**

Algemene dekkingsmiddelen	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Rekening**	**Afwijking**
	2023	**2024 v.w.**	**2024 n.w.**	**2024**	**2024**
Lasten	--649	-1.097	-1.071	-789	282
Baten	37.109	37.035	39.007	39.592	585
Gerealiseerd totaal saldo	**36.460**	**35.938**	**37.936**	**38.803**	**867**

Overhead	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Rekening**	**Afwijking**
	2022	**2024 v.w.**	**2024 n.w.**	**2024**	**2024**
Lasten	-5.215	-5.683	-6.011	-5.383	628
Baten	309	273	273	272	4
Gerealiseerd totaal saldo	**-4.905**	**-5.410**	**-5.738**	**-5.106**	**632**

Onvoorzien	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Rekening**	**Afwijking**
	2023	**2024 v.w.**	**2024 n.w.**	**2024**	**2024**
Lasten	0	-25	-25	0	-25
Baten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo	**0**	**-25**	**-25**	**0**	**-25**

Vennootschapsbelasting	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Rekening**	**Afwijking**
	2023	**2024 v.w.**	**2024 n.w.**	**2024**	**2024**
Lasten	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Mutatie reserves	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Rekening**	**Afwijking**
	2023	**2024 v.w.**	**2024 n.w.**	**2024**	**2024**
Lasten	-3.056	-500	-2.410	-3.061	-651
Baten	2.683	200	3.128	2.608	-521
Gerealiseerd totaal saldo	**-373**	**-300**	**718**	**-453**	**-1.171**

Totaal	**Rekening**	**Begroting**	**Begroting**	**Rekening**	**Afwijking**
	2023	**2024 v.w.**	**2024 n.w.**	**2024**	**2024**
Lasten	-53.066	-46.327	-52.707	-54.714	-2.007
Baten	54.596	47.646	51.537	56.242	4.705
Gerealiseerd totaal saldo	**1.530**	**1.319**	**-1.170**	**1.528**	**2.698**
Mutatie reserve	-322	-300	718	-453	-1.171
Saldo na bestemming	**1.207**	**1.019**	**-452**	**1.075**	**1.527**

4.1.3 Financiële positie

Conclusie financiële positie

De financiële positie over 2024 is goed te noemen. In 2024 is sprake van een positief structureel resultaat. Dit betekent dat de structurele lasten volledig zijn gedekt met structurele baten. De

schuldquotes blijven ruim binnen de bandbreedte van de categorie minst risicovol. Hoewel de solvabiliteit voor een gemeente van ondergeschikt belang is, blijft deze met een percentage van 16% het meest risicovol. De ratio weerstandsvermogen is hoger dan de norm van 1,0 die de raad heeft vastgesteld. Het weerstandsvermogen kan daarmee als minst risicovol worden gekwantificeerd. Tenslotte is op grond van het kengetal over de financiële risico's bij de grondexploitaties weinig reden tot zorg.

Naar de toekomst toe blijven we aandacht vragen voor de ontwikkeling van de structurele exploitatieruimte. Het risico van een economische recessie is door de oorlog in de Oekraïne, de importheffingen die de Verenigde Staten invoeren en de crisis Gaza-Israël aanwezig. Ook het nieuwe normenkader, vergrijzing, huishoudelijke ondersteuning, tariefontwikkeling in de Wmo en Jeugd en het uitgesteld ravijnjaar hebben de nodige impact.

De financiële positie verandert de komende jaren. Er zijn bezuinigingen nodig om het begrotingsjaar 2026 sluitend te krijgen. In de zojuist vastgestelde Voorjaarsnota 2025 zijn hiervoor maatregelen vastgesteld waardoor er in alle jaren een overschot ontstaat. De algemene reserve neemt hierdoor naar verwachting toe tot € 11,2 miljoen in 2028.

Toelichting financiële positie

De conclusie bij de financiële positie is gebaseerd op de pijlers onder het financieel beleid. Deze zijn aangevuld met de wettelijk voorgeschreven kengetallen (inclusief de ratio weerstandsvermogen). Bij de weging van de kengetallen is gebruik gemaakt van het overzicht signaalwaarden uit het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK) van de provincies. Formeel gezien hebben deze signaalwaarden geen functie als normeringinstrument. Dit geldt niet voor het kengetal van de ratio weerstandsvermogen. Dat kengetal is beoordeeld op het beleid dat door de raad is vastgesteld.

	Kengetal ultimo jaar	**Kengetallen Westervoort**			**Signaalwaarden GTK 2024**		
		JRR 2023	BGR 2024	JRR 2024	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
1	Structurele exploitatieruimte	-0.49%	3,59%	%	> 0%	0%	< 0%
2	Netto-schuldquote	31%	57%	26%	< 90%	90-130%	> 130%
3	Netto-schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	27%	51%	22%	< 90%	90-130%	> 130%
4	Weerstandsvermogen	1,53	1,28	2,17	> 1,0	0,8 - 1,0	< 0,8
5	Grondexploitatie	0,15%	0%	0%	< 20%	20-35%	> 35%
6	Belastingcapaciteit	103%	114%	103%	< 95%	95-100%	> 100%
7	Solvabiliteitsratio	16%	14%	16%	> 50%	20-50%	< 20%

4.2 Exploitatie

De exploitatie van een gemeente bestaat uit de baten en lasten inclusief reserves van 3 programma's. Een programma is een samenhangende verzameling van activiteiten. Deze worden uitgevoerd om de beoogde bestuurlijke doelen binnen een programma te realiseren.

In de jaarrekening dienen de volgende posten (onderdeel van programma 1 Bestuur) afzonderlijk te worden opgenomen:
1. Algemene dekkingsmiddelen
2. Kosten van overhead
3. Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting
4. Onvoorzien

Het onderdeel exploitatie is opgebouwd uit:
4.2.1 Waarderingsgrondslagen
4.2.2 Exploitatie het overzicht van baten en lasten
4.2.3 Toelichting op de baten en lasten
4.2.4 Overige exploitatie onderdelen

4.2.1 Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording de gemeente daarvoor geeft.

	Exploitatie	Waardering	Toelichting
	Resultaatbepaling		
1	Baten en lasten m.u.v. grondexploitaties	Historische kosten	*Baten en lasten*: worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Uitzondering: Personeelslasten van vergelijkbaar volume worden toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt (bijv. verlof). Baten en lasten op dezelfde wijze gerangschikt als in de begroting. Mutaties reserves zijn afzonderlijk in de staat van baten en lasten gepresenteerd. *Winsten*: worden genomen als ze op balansdatum gerealiseerd zijn. *Verliezen*: worden genomen als ze bij opmaken van de jaarrekening bekend zijn. *Vennootschapsbelasting*: gemeente is vennootschapsplichtig voor de ondernemersactiviteiten. In de jaarrekening 2024 is geen belastinglast opgenomen.
2	Baten en lasten grondexploitaties	Waardering overeenkomstig de cumulatieve bestedingen minus opbrengsten door verkopen en subsidies, dan wel lagere marktwaarde.	*Uitgangspunten baten en lasten*: De baten zijn gebaseerd op een marktconformiteitstoets, residuele grondwaardeberekening of een taxatierapport. Bij de lasten van bouw- en woonrijp maken is gebruik gemaakt van intern opgestelde gedetailleerde berekeningen. *Parameters grondexploitatie*: 1. Financieringsrente: 2. Kostenindexatie: 3. Opbrengstenindicatie: *Winstneming*: vindt plaats volgens de Percentage of Completion (POC)-methode. Dit is een methode om de verantwoording van de resultaten over de looptijd van de grondexploitatie naar rato van de verrichte prestaties te laten plaatsvinden.

4.2.2 Het overzicht van baten en lasten

Omschrijving	Begroting 2024 voor wijziging			Begroting 2024 na wijziging			Realisatie 2024		
Programma's:	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
P1 Bestuur	714	-3.865	-3.152	805	-4.264	-3.459	849	-4.570	-3.721
P2 Maatschappij	5.714	-28.003	-22.289	7.355	-33.026	-25.671	10.576	-35.117	-24.541
P3 Omgeving	3.910	-7.688	-3.778	4.097	-8.335	-4.238	4.947	-8.854	-3.908
Totaal programma's	**10.338**	**-39.556**	**-29.218**	**12.257**	**-45.625**	**-33.368**	**16.372**	**-48.541**	**-32.169**
Algemene dekkingsmiddelen:									
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	3.932	-503	3.428	3.909	-548	3.361	3.899	-615	3.284
Algemene uitkeringen	32.898	-374	32.524	34.539	-406	34.133	35.109	0	35.109
Dividend	104	-2	102	192	-2	190	192	-4	188
Saldo van de financieringsfunctie	102	-115	-12	367	-115	252	392	-169	223
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	-103	-103	91	-133	-42	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**37.036**	**-1.097**	**35.938**	**39.098**	**-1.204**	**37.894**	**39.592**	**-789**	**38.803**
Kosten van de overhead	274	--5.673	-5.399	274	-6.011	-5.738	277	-5.383	-5.106
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**47.648**	**-46.326**	**1.323**	**51.537**	**-52.706**	**1.169**	**56.242**	**-54.714**	**1.528**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	200	-500	-300	3.128	-2.410	718	2.608	-3.061	-453
Gerealiseerde resultaat	***47.848***	***-46.826***	***1.022***	***54.665***	***-55.116***	***-451***	***58.850***	***-57.775***	***1.075***

4.2.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Hierna wordt een toelichting gegeven op diverse aspecten van het overzicht van baten en lasten. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- een analyse van afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie per programma
- een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien
- een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd
- een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Hierna is per onderdeel zoals opgenomen in het overzicht van baten en lasten een analyse opgenomen van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarstukken.

4.2.3.1 Toelichting op programma 1 Bestuur

	Rekening 2023	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Rekening t.o.v. begroting na wijziging
Baten	728	805	849	45
Lasten	-5.235	-4.264	-4.570	-306
Totaal saldo van baten en lasten	-4.508	-3.459	-3.721	-261
Onttrekkingen aan reserves	2.189	1.320	1.261	-59
Toevoegingen aan reserves	-478	-2.291	-2.325	-34
Geraamd, gerealiseerd en geanalyseerde resultaat	**-2.796**	**-4.430**	**-4.785**	**-354**

Saldo per taakveld/product	Rekening 2023	Begroting 2024 n.w	Rekening 2024	Afwijking
0.1 Bestuur	-2.769	-2.083	-2.050	33
0.2 Burgerzaken	-174	-100	-85	16
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-432	-134	-294	-160
0.8 Overige baten en lasten	-49	-42	-73	-31
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-776	-837	-820	17
1.2 Openbare orde en veiligheid.	-356	-262	-398	-136
0.10 Mutaties reserves (resultaatbestemming)	1.711	-971	-1.064	-94
Totaal	**-2.796**	**-4.430**	**-4.785**	**-355**

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 355.000 nadelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

Taakveld/ product	Bedrag	Baten/ Lasten	V/N	Toelichting
0.1	149	L	V	Procesondersteuning traject opheffing zelfstandigheid Westervoort
0.1	34	L	V	Gedeeltelijke uitvoering projectkosten Woo
0.1	-281	L	N	Storting in voorziening wethouderspensioen
0.3	-41	L	N	Schoonmaak en energielasten De Nieuwhof
0.3	-32	L	N	Het uitgevoerd onderhoud aan Huize Vredenburg is hoger uitgevallen
0.3	-55	L	N	Het uitgevoerd onderhoud aan Uitterweert 2 is hoger uitgevallen
0.10	-34	L	N	Storting reserve Wet Open Overheid
0.10	-4	B	N	Dekking kosten werving raadsleden
0.10	-2	B	N	Dekking kosten implementatie OGSM
doorbelasting	-45	L	N	Doorbelaste uren van 1Stroom
overig	-44	S	V	Diverse afwijkingen < € 30.000
	-355		**N**	**Totaal**

4.2.3.2 Toelichting op programma 2 Maatschappij

	Rekening 2023	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Rekening t.o.v. begroting na wijziging
Baten	11.884	7.355	10.576	3.221
Lasten	-34.337	-33.026	-35.117	-2.091
Totaal saldo van baten en lasten	-22.452	-25.671	-24.541	1.130
Onttrekkingen aan reserves	395	1.453	1.233	-220
Toevoegingen aan reserves	-1.985	-45	-598	-553
Geraamd, gerealiseerd en geanalyseerde resultaat	**-24.043**	**-24.263**	**-23.906**	**357**

Afwijking per taakveld/product	Rekening 2023	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Rekening t.o.v. begroting na wijziging
4.1 Openbaar basisonderwijs	-187	-185	-208	-23
4.2 Onderwijshuisvesting	-423	-375	-380	-5
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-529	-530	-506	25
5.1 Sportbeleid en activering	-214	-433	-156	276
5.2 Sportaccommodaties	-262	-344	-337	7
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -presentatie	-70	-164	-66	98
5.4 Musea	-97	-69	-119	-50
5.5 Cultureel erfgoed	0	-3	-2	0
5.6 Media	-262	-337	-271	66
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.265	-1.380	-1.479	-98
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-695	-1.961	-1.164	797
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.484	-1.505	-1.602	-97
6.3 Inkomensregelingen	-2.435	-1.440	-1.324	116
6.4 WSW en beschut werk	-2.852	-3.228	-3.053	175
6.5 Arbeidsparticipatie	-1.262	-1.690	-1.788	-98
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-672	-605	-692	-87
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-3	66	143	76
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-1.887	-20	-21	-1
6.71B Begeleiding (WMO)	-1.240	-1.458	-1.506	-48
6.71C Dagbesteding (WMO)	-72	-135	-102	33
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-19	-17	-21	-4
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	-10	0	10
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-975	-3.296	-3.236	60
6.72B Jeugdhulp behandeling	-1.496	-1.512	-1.682	-171
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	-171	-186	-227	-40
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf	-3	-3	-8	-6
6.73A Pleegzorg	-260	-264	-251	13
6.73B Gezinsgericht	-440	-390	-390	0
6.73C Jeugdhulp met verblijf	-1.115	-1.168	-1.198	-30
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-1.481	-1.574	-1.314	260
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-76	-86	-54	32
6.74C Gesloten plaatsing	-92	-61	-207	-146
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0

6.81A Beschermd wonen (WMO)	-19	-17	-21	-4
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	464	-58	-74	-16
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	-299	-341	-330	11
6.82B Jeugdreclassering	-62	-59	-89	-30
7.1 Volksgezondheid	-500	-839	-806	33
0.10 Mutaties reserves (resultaatbestemming)	-1.590	1.408	635	-773
Totaal	**-24.045**	**-24.263**	**-23.906**	**357**

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 357.000 voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

Taakveld/ product	Bedrag	Baten/ lasten	V/N	Toelichting
4.2	-37	L	N	Extra onderhoud vanwege waterschade aan De Brug
5.1	189	L	V	Kosten Combinatiefunctionarissen zijn in 1Stroom verwerkt
5.1	84	B	V	BTW teruggaaf via SPUK regeling stimulering sport.
5.6	67	L	V	Vanwege aanvullende uitkering is geld over op reguliere budgetten
5.7	-57	L	N	In het saldo zijn vooruitbetaalde kosten uit 2025 verwerkt
6.1	-52	L	N	Hogere kosten door nabetaling indexatie
6.1	57	L	V	Extra kosten verantwoord in SPUK
6.1	670	B	V	Oekraïnse vluchtelingen: De ontvangen rijksvergoedingen compenseren ruimschoots de kosten
6.3	81	S	N	BBZ Buig: De eindafrekening van de BUIG gelden over 2023 viel gunstiger uit dan verwacht.
6.3	32	L	V	Minder kwijtschelding gemeentelijke belastingen.
6.4	175	L	V	Het voordeel komt grotendeels voort uit lagere kosten in de afrekening van Scalabor, door het terugvloeien van coronacompensatie en extra middelen vanuit het Rijk.
6.5	-76	L	N	Reïntegratie: Het nadeel bestaat grotendeels uit meerkosten in de afrekening van de RSD.
6.6	-73	L	N	Er zijn het afgelopen jaar meer rolstoelen verstrekt.
6.7+6.8	36	L	V	In totaal komen de kosten voor het Sociaal Domein licht voordelig uit.
0.10	-773	S	V	Mutaties reserve: Geen onttrekking reserve activerend werk (€ -97.000 N), Beschermd Thuis (€ 75.000 N), Peutergroepen (€ 27.000 N), Wet Inburgering (€ 21.000 N) en de stortingen in BR Doelgroepenvervoer (€ 178.000 N) en Beschermd Thuis (€ 375.000 N)
doorbelasting	-273	L	N	Doorbelaste uren van 1Stroom
overig	307	S	V	Diverse afwijkingen < € 30.000
	357		**V**	**Totaal**

4.2.3.3 Toelichting op programma 3 Omgeving

	Rekening 2023	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Rekening t.o.v. begroting na wijziging
Baten	4.565	4.097	4.947	850
Lasten	-7.630	-8.335	-8.854	-519
Totaal saldo van baten en lasten	-3.065	-4.238	-3.908	330
Onttrekkingen aan reserves	99	355	113	-241
Toevoegingen aan reserves	-542	-74	-137	-63
Geraamd, gerealiseerd en geanalyseerde resultaat	**-3.508**	**-3.957**	**-3.932**	**25**

	Rekening 2023	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Afwijking
2.1 Verkeer en vervoer	-1.579	-1.846	-1.604	242
2.2 Parkeren	-24	-24	-37	-12
2.5 Openbaar vervoer	-54	-47	-69	-22
3.1 Economische ontwikkeling	-68	-76	-85	-9
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-23	-85	-98	-14
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-2	-6	41	47
3.4 Economische promotie	-181	-178	-223	-45
7.2 Riolering	139	191	212	21
7.3 Afval	540	389	379	-10
7.4 Milieubeheer	-440	-422	-357	66
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-10	-54	-23	31
8.1 Ruimte en leefomgeving	-900	-1.103	-1.333	-230
8.2 Grondexploitatie	-75	-362	-158	204
8.3 Wonen en bouwen	-388	-614	-552	62
0.10 Mutaties reserves (resultaatbestemming)	-443	281	-24	-305
Totaal	**-3.508**	**-3.957**	**-3.932**	**25**

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 25.000 voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

Taakveld/ product	Bedrag	Baten/ lasten	V/N	Toelichting
2.1	69	L	V	Minder noodzakelijk onderhoud aan civiele kunstwerken
2.1	40	L	V	Vanwege de recente vervanging door LED lampen zijn er lagere energie- en onderhoudskosten
2.1	45	L	V	Het kwaliteitsniveau wegen is aangepast met als resultaat minder klein onderhoud
2.1	41	L	V	Door uitstel of vertraging van wegrenovaties vanwege capaciteitsgebrek bij aannemers en eigen organisatie vallen de kapitaallasten lager uit
2.1	93	B	V	Er is meer vergoeding ontvangen van nutsbedrijven voor het verplaatsen of herstellen van kabels en leidingen
2.1	-93	L	N	Alle vergoedingen van nutsbedrijven worden extra gestort in de voorziening wegen

Taakveld/ product	Bedrag	Baten/ lasten	V/N	Toelichting
3.2	35	L	V	De werkzaamheden voor kostenverhaal en de nota grondbeleid zijn uitgesteld naar 2025
7.2	-49	L	V	De storting in de voorziening riolering is afhankelijk van het uiteindelijke saldo
7.4	80	S	V	Uit aanvullend verkregen subsidies zijn een aantal extra projecten uitgevoerd. Per saldo levert dit een voordeel op
7.5	32	B	V	Er zijn het afgelopen jaar meer mensen begraven
8.1	-16	L	N	Er zijn meerkosten gemaakt bij de uitvoering van de Omgevingswet
8.1	-37	B	N	Er kon geen anterieure overeenkomst worden afgesloten voor De Nieuwhof waardoor de gemaakte kosten in het resultaat vallen
8.1	-38	L	N	Er zijn meer ruimtelijke ontwikkelingen opgestart. Zodra in beeld is wat de totale kosten van een dergelijke ontwikkeling zijn zullen de kosten worden verhaald bij de ontwikkelaar.
8.1	-18	S	N	Verliesvoorziening De Clossei
8.2	282	L	V	Vanwege vertraging in het project Westervoort Noord zijn er in 2024 nog geen kosten geboekt
8.2	-62	L	N	Verliesvoorziening De Schans
8.3	-34	B	N	Er zijn dit jaar minder aanvragen voor omgevingsvergunningen geweest
8.3	38	B	V	Er waren meer aanvragen voor bouw-, aanleg-en reclamevergunningen
8.3	-58	L	N	Er zijn meerkosten gemaakt voor de wijkendeal Mosterdhof
0.10	-21	S	N	Mutaties in bestemmingsreserve Mosterdhof (saldo stedelijke vernieuwing)
0.10	-55	L	N	Storting in bestemmingsreserve Omgevingswet
0.10	54	B	V	Schilderwerk gemeentehuis
0.10	-282	B	N	Geen onttrekking voor Westervoort Noord vanwege vertraging traject
afschrijving	26	L	V	Achterstand in realisatie investeringen
doorbelasting	-334	L	N	Doorbelaste uren van 1Stroom
overig	287	S	V	Diverse afwijkingen < € 30.000
	25		**V**	**Totaal**

4.2.3.4 Toelichting op de algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de volgende componenten:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- Algemene uitkeringen
- Dividend
- Saldo van de financieringsfunctie
- Overige algemene dekkingsmiddelen

	Rekening 2023	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Rekening t.o.v. begroting na wijziging
TV 0.5 Dividend	93	190	188	-2
TV 0.5 Saldo financieringsfunctie	206	252	222	-30
TV 0.61 OZB woningen	2.744	3.046	3.014	-32
TV 0.62 OZB niet-woningen	458	474	473	-1
TV 0.64 Hondenbelasting	-147	-160	-203	-43
TV 0.7 Algemene uitkeringen	33.155	34.132	35.109	976
TV 0.8 Overige baten en lasten	-49	-42	-73	-31
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**36.460**	**37.893**	**38.730**	**837**

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 837.000 voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

Taakveld/ product	Bedrag	Baten/ lasten	V/N	Toelichting
TV 0.5	-29	L	N	Rentenadeel
TV 0.7	570	B	V	Aanpassing maatstaven decembercirculaire € 415.000
				Decentralisatie-uitkeringen € 85.000
				Taakmutaties -€ 16.000
				Voorgaande jaren / overig € 86.000
TV 0.7	406	L	V	Vervallen stelpost prijsstijgingen
TV 0.8	-92	L	N	Naheffing BTW
doorbelasting	-24	L	N	Doorbelaste uren van 1Stroom
overig	6	S	V	Diverse afwijkingen < € 30.000
	837		**V**	**Totaal**

4.2.3.5 Toelichting op de overhead

	Rekening 2023	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Rekening t.o.v. begroting na wijziging
0.4 Kosten overhead	-4.905	-5.738	-5.106	632
Totale lasten	-56.072	-55.117	-57.919	-2.842
Percentage overhead van totale lasten	8,75%	10,41%	8,82%	

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 632.000 voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

Taakveld/ product	Bedrag	Baten/ lasten	V/N	Toelichting
0.4	646	L	V	Personele overhead lager door de arbeidsmarktkrapte
0.4	-49	L	V	Materiële overhead: lagere doorbelasting automatisering
0.4	-55	L	V	Materiële overhead: onderhoudskosten gemeentehuis
overig	90	L	N	Diverse afwijkingen < € 30.000
	632		**V**	**Totaal**

4.2.3.6 Toelichting op de mutaties reserves

	Rekening 2023	Begroting 2024 n.w.	Rekening 2024	Rekening t.o.v. begroting na wijziging
Lasten	-3.006	-2.410	-3.061	-651
Baten	2.683	3.128	2.608	-520
Gerealiseerd totaal saldo	**-323**	**718**	**-453**	**-1.171**

	Onttrekkingen	Dotaties	Saldo
Incidenteel			
P1: Algemene reserve	2.291	-1.239	1.052
P1; Bestuurskrachtmeting		-22	-22
P1: Wet open overheid	34		34
P2: Beschermd thuis	375	-256	119
P2: Doelgroepenvervoer	178	-75	103
P2: Nieuwe wet Inburgering		-2	-2
P2: Huishoudelijke hulp		-400	-400
P2: Sociaal domein		-500	-500
P3: Onderhoud gebouwen		-54	-54
P3: Mosterdhof	8	-59	-51
P3: Implementatie omgevingswet	129		129
P1,2,3 Budgetoverheveling	45		45
Totaal	**3.061**	**-2.607**	**453**

4.2.3.7 Incidentele exploitatie

In 2021 is door de toezichthouders een handleiding uitgebracht over de incidentele baten en lasten. Het doel van de handleiding is het verduidelijken van de begrippen "structureel" en "incidenteel". In de BBV- notitie over de incidentele baten en lasten (inclusief reserves) is geen scherpe definitie opgenomen over deze begrippen. Dit heeft de afgelopen jaren geleid tot verschillen interpretaties tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en de toezichthouder. Belangrijke uitgangspunten uit de handleiding zijn:

a. Structurele baten en lasten zijn de regel. Incidenteel is uitzondering.
b. Bij de incidentele baten en lasten dient de reden aangegeven te worden waarom deze als incidenteel is aangemerkt.
c. Baten en lasten zijn incidenteel als deze voor een bepaalde tijd geraamd worden. Er is een onvoorwaardelijke einddatum bekend.
d. Baten en lasten zijn structureel als deze voor onbepaalde tijd geraamd worden. Er is geen einddatum bekend.
e. Bij de beoordeling wordt de aard van de raming beoordeeld.

In onderstaande tabel is een toelichting gegeven op het incidentele resultaat 2024.

Incidenteel resultaat	**Rekening 2024**
Totaal incidentele lasten (inclusief mutatie reserves)	-4.255
Totaal incidentele baten (inclusief mutatie reserves)	4.884
Incidenteel resultaat	**629**

Specificatie incidentele lasten	**Rekening 2024**
Programma 1 Bestuur	
Toevoegingen aan reserves:	
1.1 BR: Wet open overheid	-34
Programma 2 Maatschappij	
Toevoegingen aan reserves:	
2.1 BR: Beschermd thuis	-375
2.2 BR: Doelgroepenvervoer	-178
2.3 BR: Budgetoverheveling	-45
6.1 Kosten voor opvang en transitie ontheemden Oekraine	-2.664
Programma 3 Omgeving	
Toevoegingen aan reserves:	
3.2 BR: Mosterdhof	-8
8.1 BR: Omgevingswet	-55
8.1 Kosten actieve grondexploitatie De Clossei	-159
8.1 Verliesvoorziening complex De Clossei	-218
8.2 Kosten actieve grondexploitatie De Schans	-7
8.2 Verliesvoorziening complex De Schans	-62
Voorraadmutatie De Clossei	-450
Totaal Incidentele lasten	**-4.255**

Specificatie incidentele baten	**Rekening 2024**
Programma 1 Bestuur	
Onttrekking aan de reserves:	
AR: Algemene reserve	23
BR: Wervingskosten raadsleden	8
BR: Bestuurskrachtmeting	22
BR: Onderhoud gebouwen	54
0.7 Algemene uitkering: Energietoelage 2023	25
0.7 Algemene uitkering: Invoering omgevingswet	72
Programma 2 Maatschappij	
Onttrekkingen aan de reserves:	
BR: Doelgroepenvervoer	75
TV 6.1 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraine	3.334
Programma 3 Omgeving	
Onttrekking aan de reserves:	

BR: Mosterdhof	59
TV 5.7 Verkoop groenstroken	12
TV 5.7 Verkoop Fliérefluiter	462
TV 8.1 Verkoop percelen De Clossei	450
TV 8.1 Balansoverbrenging De Clossei	159
TV 8.2 Balansoverbrenging De Schans	7
TV 8.3 Verkoop grond centrumplan Wyborgh	121
Totaal incidentele baten	**4.884**

4.2.4 Overige exploitatie onderdelen

4.2.4.1 Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Er zijn echter situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uiteengezette beleid zijn gebleven, zoals compensatie van hogere kosten door direct gerelateerde hogere opbrengsten en kostenoverschrijdingen met openeinderegelingen.

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen verwijzen we naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten. De raad autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

Programma	**Begrotingsafwijking lasten**			**Verklaring**	**Conclusie**
	Begroot	**Werkelijk**	**Verschil**		
1 Bestuur	-4.264	-4.570	-306	*TV 0.1 Bestuur* De verplichte toevoeging aan de voorziening wethouderspensioen is € 281.000 hoger dan geraamd	Past binnen beleid
2 Maat-schappij	-33.026	-35.117	-2.091	*TV 6.1 Oekrainersopvang en CNO* Voor de opvang van de vluchtelingen zijn kosten gemaakt die niet in de ramingen zaten. Hiertegenover staat overigens een vergoeding die in 2024 nog toereikend was.	Past binnen beleid
3 Omgeving	-8.335	8.854	-519	*TV 7.4 Circulaire economie* Vanwege extra gelden vanuit de overheid konden niet geplande projecten worden uitgevoerd. *TV 8.1 Ruimte en leefomgeving* Voor De Clossei is een verliesvoorziening gevormd	Past binnen beleid
Algemene dekkings-middelen	-1.071	-789	282	Niet van toepassing	
Overhead	-6.011	-5.383	628	Niet van toepassing	
Onvoorzien	0	0	0	Niet van toepassing	
Totaal	**-52.707**	**-54.714**	**-2.007**		

4.2 4.2 WNT-verantwoording 2024

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de gemeente Westervoort. Het algemene bezoldigingsmaximum wordt jaarlijks aangepast aan de loonontwikkeling bij de overheid in het voorgaande jaar. Voor 2024 is het bezoldigingsmaximum vastgesteld op € 233.000 (2023 € 223.000).

Gegevens 2024 bedragen x € 1	Mevr. Marte Smits-Jansen	Mevr. Maureen Sluiter	Mevr. Jacobien Kersten
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris gemeente Westervoort/ Directeur 1Stroom	Wnd. Gemeentesecretaris gemeente Westervoort/ Wnd. Adj.dir. 1Stroom
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-5 t/m 31-10
Omvang van het dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,78	1	1
Dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare kostenvergoedingen	80.445	107.956	56.554
Beloningen betaalbaar op termijn	12.956	17.346	8.438
Subtotaal	***93.400***	***125.302***	***64.991***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.227	233.000	116.500
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-	-
Bezoldiging	***93.400***	***125.302***	***64.991***
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t	N.v.t

Gegevens 2023 bedragen x € 1	Mevr. Marte Smits-Jansen	Mevr. Maureen Sluiter
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris gemeente Westervoort/ Adj.dir. 1Stroom
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang van het dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,78	1
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare kostenvergoedingen	74.698	100.051
Beloningen betaalbaar op termijn	12.087	16.005
Subtotaal	***86.785***	***116.056***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	173.940	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-
Bezoldiging	***86.785***	***116.056***
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

De hierboven vermelde topfunctionarissen hebben in 2024 geen bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag ontvangen.
Dit geldt ook voor de overige functionarissen met een dienstbetrekking in 2024.

4.3 Balans

4.3.1 Waarderingsgrondslagen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
In 2018 is de nieuwe Nota Activerings- en afschrijvingsbeleid vastgesteld. In de Notitie materiële vaste activa van december 2017 (Commissie BBV) worden drie mogelijkheden geboden ten aanzien van hoe omgegaan dient te worden met het startmoment van afschrijven. Voor de start van het moment van afschrijven wordt met ingang van boekjaar 2017 gekozen om af te schrijven vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed in gebruik wordt genomen of verworven wordt.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopend vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van eenmalige schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

In de balans en de toelichting daarop kunnen afrondingsverschillen voorkomen, met een maximum van € 1.000.

Normenkader
Het normenkader is door de raad vastgesteld in de vergadering van 18 december 2023.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikname van het gerelateerde vaste actief.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa verdelen we onder in activa met een economisch nut en activa met een maatschappelijk nut. Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschaffings- of vervaardigingskosten verminderd met eventuele bijdragen (subsidies) van derden, (eventueel) beschikkingen over in het verleden gevormde bestemmingsreserves en (eventueel) in het verleden toegepaste extra of versnelde afschrijvingen. De normale jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte nuttigheidsduur.

Over de investeringen schrijven we, rekening houdend met de verwachte nuttigheidsduur, jaarlijks - voor het eerst in het jaar volgend op de ingebruikneming - een vast percentage van de aanschaffingswaarde af.

Met ingang van 2014 zijn van de activa met een economisch nut, afgezonderd weergegeven de activa die worden gedekt uit een heffing (afvalstoffenheffing en rioolheffing). Deze materiële vaste activa hebben wij gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs zijn de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kan worden toegerekend. Specifieke investeringsbijdragen van derden brengen we op de desbetreffende investering in mindering. In die gevallen schrijven we het saldo af.

We schrijven slijtende investeringen in de verwachte gebruiksduur vanaf het moment van ingebruikneming lineair af. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) schrijven we niet af. Bij de waardering houden we in voorkomende gevallen rekening met een bijzondere vermindering van de waarde, als deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden.

1. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling, agio en disagio schrijven we in maximaal 5 jaar af.
2. Kosten voor het afsluiten van geldleningen brengen we direct ten laste van de exploitatie.
3. Investeringen met een aanschafprijs onder de € 10.000, worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van het resultaat gebracht.
4. De materiële vaste activa, zoals bedoeld in artikel 35 van het BBV, schrijven we lineair af in een termijn die gelijk staat met de technische of economische levensduur. We hanteren de volgende afschrijvingstermijnen:

- 40 jaar: nieuwbouw, woonruimten en bedrijfsgebouwen
- 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen
- 15-60 jaar: rioleringen;
- 6-10 jaar: vervoermiddelen;
- 5-15 jaar: technische installaties;
- 4 jaar: hardware
- 7 jaar: software
- 10 jaar: NUP (Nationaal Uitvoerings Programma e-gemeenten)
- 10-15 jaar meubilair, inventaris en interieur
- 25 -60 jaar: grond, weg en waterbouwkundige werken;
- 25-40 jaar: openbare verlichting;
- 8-10 jaar: afval en afvalaanbiedstation
- 8-40 jaar: sportterrein
- 10 jaar: telefooninstallaties
- 3 jaar: telefoons
- 60 jaar: schoolgebouwen
- niet: gronden en terreinen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa waarderen we tegen verkrijgingsprijs. Bij de waardering van de financiële vaste activa houden we rekening met vermindering van hun waarde, zoals deze naar verwachting duurzaam is. Een afboeking van deze lagere waardering nemen we afzonderlijk in de exploitatierekening en de toelichting op.

Voorraden
Onderhanden werk is opgenomen tegen vervaardigingskosten inclusief de bijgeschreven rente en indirecte kosten. De overige balansposten zijn opgenomen voor de nominale waarde. De nominale waarde is voor de verantwoording in de rekening van baten en lasten als grondslag gehanteerd. De in de toelichting op de balans per complex (voor in exploitatie zijnde complexen) vermelde nog te realiseren opbrengsten en nog uit te geven bedragen zijn ontleend aan de nacalculaties en kostprijsberekeningen.

De bepaling van verwachte resultaten geschiedt op basis van de **"contante-waarde methodiek".** De opbrengsten voortvloeiende uit de al gesloten koopovereenkomsten voor woningbouw, die per 31 december nog niet notarieel waren verleden, worden in de jaarrekening opgenomen evenals de verplichtingen voortvloeiende uit reeds gegunde aannemingsovereenkomsten.

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden. De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen verkrijgings-of vervaardigingsprijs.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), en ook een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen. Als aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; en
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Als de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs worden de grond- en hulpstoffen tegen deze lagere marktwaarde gewaardeerd.

Vorderingen
De vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. We hebben voor de dubieuze vorderingen een voorziening getroffen, die in de balans in mindering op de uitzettingen is gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Reserves
Reserveringen en onttrekkingen aan reserves worden gevormd volgens de door de raad genomen besluiten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De gehanteerde rente is 2,325% en de gehanteerde sterftetabel van het Actuarieel genootschap (AG) is GBV 17-22 met leeftijdsterugstellingen.

De onderhoudsegalisatie voorziening stoelt op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

4.3.2 Balanspositie

Activa	31-12-2024		31-12-2023	
VASTE ACTIVA (A)				
Immateriële vaste activa (A1)		**507**		**168**
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	507		168	
Materiële vaste activa (A2)		**30.050**		**28.932**
- Investeringen met een economisch nut	10.181		10.396	
- Investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.383		12.160	
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.486		6.376	
Financiële vaste activa (A3)		**2.486**		**2.508**
- Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	159		159	
- Overige langlopende leningen	2.327		2.349	
Totaal vaste activa		**33.044**		**31.608**
VLOTTENDE ACTIVA (B)				
Voorraden(B1)		**-142**		**81**
- Onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-142		81	
- Uitzettingen (B2) met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		**18.030**		**15.122**
Vorderingen op openbare lichamen	7.793		4.961	
Overige vorderingen	500		1.460	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	9.737		8.700	

Activa	31-12-2024		31-12-2023	
- Liquide middelen (B3)		**117**		**133**
Banksaldi	115		131	
Kassaldi	2		2	
- Overlopende activa (B4)		**2.544**		**1.560**
- de van Europeese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.	261		67	
- overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen.	2.283		1.493	
Totaal vlottende activa		**20.549**		**16.895**
Totaal activa		**53.592**		**48.503**
De verliescompensatie Vennootschapsbelasting bedraagt per 31-12-2024 afgerond € 553.000				

Passiva	31-12-2024		31-12-2023	
VASTE PASSIVA (C)				
Eigen vermogen (C1)		**9.435**		**7.907**
- Algemene reserve	4.170		2.411	
- Bestemmingsreserves (C1)	4.190		4.289	
- Gerealiseerd jaarresultaat (C2)	1.075		1.207	
Voorzieningen (C3)		**8.272**		**6.945**
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.724		2.128	
- Voorziening ter egalisatie van de kosten	1.768		1.637	
-Voorziening voor middelen van derden van waarvoor de bestemming gebonden is.	3.780		3.180	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer (C4)		**21.219**		**22.883**
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiele instellingen (C4)	21.219		22.883	
Totaal vaste passiva		**38.926**		**37.735**
VLOTTENDE PASSIVA (D)				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (D1)		**1.237**		**2.152**
-Overige schulden	1.237		2.152	
Overlopende passiva:		**13.429**		**8.616**
- de van het Rijk ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (D4)	5.398		2.362	

Passiva	31-12-2024		31-12-2023	
- de van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (D4)	2.075		2.373	
-verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met een uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume (D4)	5.487		3.584	
-rekening courant verhouding met niet financiële instellingen	469		297	
Totaal vlottende passiva		**14.666**		**10.769**
Totaal passiva		**53.592**		**48.503**
Gewaarborgde geldleningen:				
Instellingen t.b.v. volkshuisvesting		38.720		32.082
Geldleningen voor woningen (NHG)		53.000		55.000

4.3.3 Toelichting op de balanspositie

A. Vaste activa

A1. Immateriële vaste activa

Het totaal in de balans voor deze activa kan als volgt worden onderscheiden:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Investering	Afschrijving	Bijdrage derden	31-12-2024
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	168	502	0	163	507

Toelichting:
In 2024 is per saldo voor een bedrag van € 465.000 kosten gemaakt voor het haalbaarheidsonderzoek Westervoort Noord.

A2. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Investering	Desinvestering	Afschrijving	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2024
Gronden en terreinen	1.619					1.619
Bedrijfsgebouwen	8.235	109		407		7.936
Weg, grond en waterbouw	17.248	1.879		497	386	18.243
Machines	130	29		10		149

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Inves-tering	Desinves-tering	Af-schrijving	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2024
Overige materiele vaste activa	1.700	670		266		2.103
Totale materiële vaste activa	**28.932**	**2.687**	**0**	**1.180**	**386**	**30.050**

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Inves-tering	Desinves-tering	Af-schrijving	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2024
Investeringen met economisch nut	10.226	504		548		10.181
Investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	12.206	508		310	20	12.383
Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	6.500	1.675		322	366	7.486
Totale materiële vaste activa	**28.932**	**2.687**		**1.180**	**386**	**30.050**

Een verschuiving heeft plaatsgevonden in onderlinge posten van materiele vaste activa per 01-01-2024 t.o.v. 31-12-2023.

Specificatie grootste investeringen 2024

Omschrijving activum	Investeringsbedrag
Kunstgrasveld Spcl Westervoort	342.564
Afkoppelen Mosterdhof	429.410
Aanbrengen asfalt Dorpstr/Hamersestr	399.361
Openbare ruimte centrum Westervoort	239.507
Vervangen armaturen voor LED verlichting	104.748

Voor een volledig overzicht van alle beschikbare kredieten, de hierop in 2024 gedane uitgaven en de naar 2025 over te boeken restantkredieten verwijzen wij u naar de bijlage 5.3 Geactiveerde kredieten.

A3. Financiële vaste activa

Omschrijving	31-12-2023	Verstrekking	Aflossing	31-12-2024
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	159			159
Overige langlopende leningen	2.349	25	45	2.327
Totaal financiële vaste activa	**2.508**	**25**	**45**	**2.486**

Toelichting financiële vaste activa

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen
De verkrijgingsprijs voor de nieuwe aandelen Alliander is gelijk aan de boekwaarde per ultimo 2008 van de aandelen NUON-holding.

Overige langlopende leningen

Onder de financiële vaste activa zijn ook de bij de Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) ondergebrachte Startersleningen en Duurzaamheidsleningen opgenomen.
In 2022 is de laatste tranche van de Duurzaamheidsleningen van € 250.000 aan de SVn verstrekt. Na 2015 zijn geen nieuwe Startersleningen meer verstrekt.In 2024 is het saldo van de verstrekte lening toegenomen met € 20.000 voor de startersleningen en € 5.000 voor de duurzaamheidsleningen. De grootste reden is de ontvangen rente.

De aflossingen van verstrekte leningen aan verenigingen hebben volgens het reguliere betaalschema plaatsgevonden.

B. Vlottende activa

B1. Grondvoorraad

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2024 het volgende overzicht worden gegeven x € 1.000:

Boekwaarde

Omschrijving	31-12-2023	Mutatie lasten	Mutatie baten	Winst 2024	31-12-2024	Voorziening	31-12-2024 incl. Voorziening
Schans	774	7	4	0	780	-750	30
Clossei	119	159	450	0	-172	0	-172
Totaal	**893**	**166**	**450**	**0**	**608**	**-750**	**-142**

Voorzieningen

Omschrijving	31-12-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2024
Schans	-688	-62	0	-750
Clossei	-124	-218	0	-342
Totaal	**-812**	**-280**	**0**	**-1.092**

Eindwaarden complexen

			Nominaal		- = voordelig	+ = nadelig
	einddatum	*Boekwaarde*	*Nog te realiseren*		*Resultaat 01-01-2025*	
	exploitatie					
Complex		*31-12-2024*	*Kosten*	*Opbrengsten*	*Eindwaarde*	*Startwaarde(2025*
Woningbouw						
De Clossei	31-12-2025	-172	689	190	-342	-335
De Schans	31-12-2027	780	249	329	-750	-707
subtotaal		**608**	**938**	**519**	**-1.092**	**-1.042**

Bovenstaande tabel is overgenomen uit de paragraaf Grondbeleid. Hierin word aangegeven wat er nog op de complexen is te verwachten. In de laatste twee kolommen is ook de in de resterende looptijd meegerekende rentelast verwerkt.

Toelichting onderhanden werk

Boekwaarde
Per 31 december 2024 is de boekwaarde van de twee bouwgrondexploitaties € 608.000. Dit is een afname van € 285.000 ten opzichte van 31 december 2023. De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

- Rentepercentage 1,30%
- Kostenindexatie 2,0%
- Opbrengstindexatie 0%

B2. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
Uitzettingen	18.030	15.122
Totaal uitzettingen	**18.030**	**15.122**

De uitzettingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Voor (eventuele) dubieuze debiteuren is een voorziening getroffen. Vanaf 2016 is ook het schatkistbankieren onder de uitzettingen opgenomen.

Omschrijving		Bedrag
Vorderingen op openbare lichamen		7.793
Overige vorderingen	853	
Dubieuze debiteuren	-68	
Dubieuze debiteuren leenbijstand	-285	
Totaal overige vorderingen		500
Uitzettingen in de schatkist		9.737
Totaal uitzettingen		**18.030**

Medio december 2013 heeft de Eerste kamer de Wet Schatkistbankieren aangenomen. Hierdoor zijn decentrale overheden verplicht om (tijdelijk) overtollige geldmiddelen bij rijksschatkist onder te brengen.

Berekening drempelbedrag schatkistbankieren

2,0% van begroting 40,1 miljoen met drempel van minimaal 1 miljoen	**1.000.000**

	1e kw 2024	2e kw 2024	3e kw 2024	4e kw 2024
Gemiddelde kwartaalcijfer buiten Rijksschatkist aangehouden middelen	271	246	246	348
Onderschrijding van de drempel van	729	754	754	752
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Conclusie: De gemeente Westervoort heeft in 2024 de schatkistdrempel niet overschreden.

B.3 Liquide middelen

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
BNG Bank	115	131
Kas	2	2
Totaal liquide middelen	**117**	**133**

B.4 Overlopende activa

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
De van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	261	67
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.283	1.493
Totaal	**2.544**	**1.560**

Omschrijving	31-12-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2024

Provincie vergoeding transformatie gemeentehuis	54	55	54	55
Ministerie afrekening leefgeld POO/GOO		126		126
Provincie Gelderland mooi Mosterdhof	8		8	0
Toeslagen problematiek Rijk		22		22
Min VWS Sport def. Afr. 2023 - afr. 2024	-28	79		51
Min. Uitkering toeslagenwet		7		7
Ministerie toeslagen problematiek C62	5		5	0
Totaal Overlopende activa van Europeese en Nederlandse overheidslichamen.	**39**	**289**	**67**	**261**

Omschrijving	**31-12-2024**
CAK/WMO 2024	13
Afvalstoffen ledigingen 2024	412
Marktgelden Q4 2024	2
Zonnekinderen Q4 VVE 2024	20
Puck en Co afrekening 2024	1
Zonnekinderen regulies 2024	11
Facturen 2025 met datum in 2024	560
Circulus BV uitgifte aandelen	363
Sportsplanet jan 2025 bewegingsonderwijs	19
Vooruitbetaalde accountantskosten	10
REL en DHZ	215
Stichting PAS	2
Vereniging Nederlandse Gemeenten	36
Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen	35
Samenwerking glasverzekering	2
DPG media BV	2
Bibliotheek	183
Circulus BV	398
Totaal Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten latste van volgende begrotingsjaren komen	**2.283**

C: Vaste passiva

Eigen vermogen

De post eigen vermogen wordt onderscheiden in:

Reserves, gespecificeerd naar:	**Boekwaarde 31 december 2024**	**Boekwaarde 31 december 2023**
Algemene reserve	4.170	2.411
Bestemmingsreserves	4.190	4.289
Gerealiseerd resultaat	1.075	1.207
Totaal eigen vermogen	**9.435**	**7.907**

Reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven,

is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de reserves gedurende het jaar 2024:

Naam reserve	Begin-stand 1 januari 2024	Resultaat 2023	Toevoe-gingen 2024	Onttrek-kingen 2024	Vermind-eringen i.v.m. afschrij-vingen	Eindstand 31 december 2024
P1: Algemene Reserve	2.411	1.791		-32		4.170
Bestemmingsreserves:						
P1: Bestuurskrachtmeting	22			-22		0
P1: Wet Open Overheid	145		34			179
P1: Uitgestelde Covid-kosten	30	-30				0
P1: Onderhoud gebouwen	121			-54		67
P1: Opschalingskorting	0	500				500
P2: Nieuwe Wet Inburgering	2	-2				0
P2: Beschermd thuis	756	-256	375			875
P2: Huishoudelijke hulp	400	-400				0
P2: Sociaal domein	500	-500				0
P2: Sportvelden	500					500
P2: Energietoeslag 2023	0					0
P2: Onderwijsachterstanden-beleid	82					82
P2: Corona re-integratie project activerend werk	90					90
P2: Doelgroepenvervoer	169		178	-75		272
P2: Overige culturele activiteiten	95					95
P3: Aanpassing Dorpstraat-Hamersestraat	43					43
P3: Handhavingskosten bouwen	66					66
P3: Kapitaallasten investeringen	85					85
P3: Afvalfonds	39					39
P3: Mosterdhof	122		8	-60		71
P3: Implementatie omgevingswet	74	104	146	90		234
P3: Versnellen woningbouw	500					500
P3: Onderzoek Westervoort-Noord	282					282
P3: Klimaatakkoord	165					165
P1,2,3 Budgetoverheveling	0		45			45
Totaal bestemmingsreserves	**4.289**	**-584**	**786**	**-120**	**0**	**4.190**
Totaal reserves	**6.700**	**1.207**	**786**	**-152**	**0**	**8.360**

Toelichting

In de toelichting staat per reserve het doel, en ook toevoegingen en onttrekkingen daaraan.

P1: Algemene reserve	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Reserve ter egalisatie van de jaarlijkse rekeninguitkomsten en dient als weerstandsvermogen van de gemeente		
Toelichting:		
Resultaat 2023	1.207	
Storting bestemmingsreserve opschalingskorting 2023		-500
Storting bestemmingsreserve implementatie omgevingswet		-104
Onttrekking bestemmingsreservehuishoudelijke ondersteuning	400	
Onttrekking bestemmingsreserve sociaal domein	500	
Onttrekking bestemmingsreserve beschermd thuis	256	
Onttrekking bestemmingsreserve uitgestelde Covid-kosten	30	
Onttrekking bestemmingsreserve niewe wet inburgering	2	

P1: Bestuurskrachtmeting	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Dekking van de uitgaven voor het onderzoek bestuurskrachtmeting		
Toelichting:		
Kosten onderzoek		-22

P1: Wet open overheid	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Dekking van de uitgaven voor implementatie van de op 1 mei 2022 in werking getreden Wet open overheid.		
Toelichting:		
Restant van het implementatiebudget	34	

P1: Uitgestelde Covid-kosten	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Dekking van de uitgaven die door de Covid-pandemie uitgesteld moesten worden.		
Toelichting:		
Bestemmingsreserve opgeheven met resultaatbestemming 2023		-30

P1: Onderhoud gebouwen	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Het gelijkmatig verdelen van kosten onderhoud van de gemeentelijke gebouwen over de jaren. Door het ontbreken van een actueel plan is besloten tot het vormen van een bestemmingsreserve.		
Toelichting:		
Dekking huisvesting gemeentehuis		-54

P1: Opschalingskorting	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Om de schommeling van de korting op het gemeentefonds op te vangen		
Toelichting:		
Bestemmingsreserve gevormd met resultaatbestemming 2023	500	

P2: Nieuwe wet inburgering	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Deze reserve wordt gebruikt voor de dekking van de implementatie en uitvoering van de Wet inburgering.		
Toelichting: geen mutaties		

P2: Nieuwe wet inburgering	Toevoeging	Onttrekking
Bestemmingsreserve opgeheven met resultaatbestemming 2023		-2

P2: Beschermd thuis	Toevoeging	Onttrekking
Doel: De ambulantiseringsreserve is omgezet in de reserve Beschermd Thuis. De gevolgen van de decentralisatie GGZ/Beschermd worden van opgevangen.		
Toelichting:		
Storting ontvangen gelden gemeente Arnhem	375	
Onttrekking bestemmingsreserve met resultaatbestemming 2023		-256

P2: Huishoudelijke hulp	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Het opvangen van de risico's in de open-einde financiering van de huishoudelijke hulp		
Toelichting:		
Bestemmingsreserve opgeheven met resultaatbestemming 2023		-400

P2: Sociaal Domein	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Het opvangen van de risico's in de open-einde financiering van de Jeugdwet en Wmo		
Toelichting:		
Bestemmingsreserve opgeheven met resultaatbestemming 2023		-500

P2: Sportvelden	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Het reserveren van voldoende middelen om noodzakelijke investeringen te doen		
Toelichting: geen mutaties		

P2: Onderwijsachterstandenbeleid	Toevoeging	Onttrekking
Doel:		
Toelichting: geen mutaties		

P2: Corona re-integratieproject activerend werk	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Inzet van ontvangen middelen om de achterstand op het gebied van re-integratie te kunnen inhalen.		
Toelichting: geen mutaties		

P2: Doelgroepenvervoer	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Dekking van toekomstige kosten als zero-emissie en prijsstijgingen.		
Toelichting:		
Storting bestemmingsreserve voorjaarsnota 2024	178	
Onttrekking bestemmingsreserve voorjaarsnota 2023		-75

P2: Overige culturele activiteiten	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Inzet van ontvangen middelen om de culturele infrastructuur te ondersteunen bij instellingen die nog nasleep hebben van corona.		

P2: Overige culturele activiteiten	Toevoeging	Onttrekking
Toelichting: geen mutaties		

P3: Aanpassing Dorpstraat - Hamersestraat	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Het uitvoeren van (herstel)werkzaamheden voor klachten over trillingen		
Toelichting: geen mutaties		

P3: Handhavingskosten bouwen	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Dekking van in de toekomst te maken kosten van handhaving bij grotere incidentele bouwprojecten.		
Toelichting: geen mutaties		

P3: Kapitaallasten investeringen	Toevoeging	Vermindering in verband met afschrijvingen
Doel: Dekking van kapitaallasten van investeringen die niet vervangen hoeven te worden.		
Toelichting: geen mutaties		

P3: Afvalfonds	Toevoeging	Onttrekking
Doel: De reserve kan aangesproken worden om het tarief te verlagen of om niet ingeschatte kosten incidenteel af te dekken.		
Toelichting: geen mutaties		

P3: Mosterdhof	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Fase 2 van Wijk van de Toekomst verder vorm te geven.		
Toelichting:		
Dekking vanuit subsidie	8	
Advieskosten		-59

P3: Versnellen woningbouw	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Afdekken van een mogelijk tekort van 25% van de co-financieringsreegling		
Toelichting: geen mutaties		

P3: Onderzoek Westervoort Noord	Toevoeging	Onttrekking
Doel:		
Toelichting: geen mutaties		

P3: Klimaatakkoord	Toevoeging	Onttrekking
Doel:		
Toelichting: geen mutaties		

P3: Implementatie omgevingswet	Toevoeging	Onttrekking
Doel: Dekking van de uitgaven in verband met de implementatie van de omgevingswet.		
Toelichting:		
Storting bestemmingsreserve vanuit resultaatbepaling 2023	104	
Storting bestemmingsreserve vanuit meicirculaire 2024	146	
Onttrekking ter dekking kosten omgevingswet	-90	

P1,2,3: Budgetoverheveling	Toevoeging	Onttrekking
Doel:		
Toelichting:		
Storting bestemmingsreserve voorjaarsnota 2024	45	

Gerealiseerd resultaat
De jaarrekening van lasten en baten sluit over 2024 met een voordelig resultaat van € 1.074.991. Voor een toelichting hierop verwijzen wij naar dit onderdeel elders in de jaarstukken.

C3. Voorzieningen

In onderstaand overzicht is het verloop per voorziening weergegeven:

	Stand per 1-1-2024	Toevoeging	Aanwending	Vrijval t.g.v. exploitatie	Stand per 31-12-2024
Voorzieningen					
Verplichtingen, verliezen en risico's:					
Pensioenvoorziening wethouders	2.126	332	-101		2.357
Dubieuze debiteuren	107	19	-15	-44	67
Dubieuze debiteuren leenbijstand	331			-46	285
Verliesvoorziening grondexploitaties	812	280			1.092
Wachtgeld wethouders	0	83		-58	25
Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is					
Afvalinzameling	298		-86		212
Tarief egalisatie riolering	2.882	686			3.568
Voorzieningen ter egalisatie van kosten					
Achterstallig onderhoud wegen	1.328		-360		968
Onderhoud wegen	311	588		-99	800
Totaal voorzieningen	**8.195**	**1.988**	**-562**	**-246**	**9.375**
Dubieuze debiteuren	107	19	-15	-44	67
Dubieuze debiteuren leenbijstand	331			-46	285
Verliesvoorziening grondexploitaties	812	280	-342		750
Totaal voorzieningen te verrekenen op de balans	**1.250**	**299**	**-357**	**-90**	**1.102**
Voorzieningen op de balans	**6.945**	**1.689**	**-205**	**-155**	**8.272**

De voorraad onderhandenwerk voorraden had op balans datum 31-12-2024 een boekwaarde van € 608.000. Vanwege de negatieve boekwaarde van Clossei wordt er een bedrag van € 342.000 verrekend met de voorzieningen op de balans.

Toelichting op de voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Pensioenvoorziening wethouders
De voorziening pensioenen wethouders is gebaseerd op basis van actuariële berekening per ultimo 2024.
Wachtgeld wethouders
De voorziening wachtgeld wethouders is in 2024 gevormd voor een wethouder met wachtgeldverplichting voor 2024 en een deel in 2025.
Dubieuze debiteuren
*De*ze voorziening is gevormd voor het risico van de oninbaarheid van vorderingen op debiteuren.

Dubieuze debiteuren leenbijstand
In 2024 is de hoogte van de vorderingen en de inbaarheid opnieuw door de SDL bekeken en het benodigde bedrag in de voorziening geactualiseerd. Als gevolg hiervan is een bedrag van € 26.000 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Verliesvoorziening grondexploitaties
Voor exploitaties met een geraamd tekort wordt een voorziening (op startwaarde) volgens BBV getroffen om de berekende toekomstige tekorten af te dekken. Dit is een wettelijk voorgeschreven maatregel.

Van derden verkregen middelen met specifieke besteding

Riolering en afvalinzameling
Op basis van het BBV moeten de verschillen tussen de vooraf geschatte lasten/baten voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing en de werkelijke lasten/baten op nacalculatorische basis aan de voorziening worden onttrokken of toegevoegd. Hierdoor blijft het geld dat burgers voor deze heffingen betalen te allen tijde bestemd voor dit doel.

In 2024 zijn er voor riolering op nacalculatiebasis hogere baten dan lasten, waardoor er een bedrag aan de voorziening is toegevoegd. Bij afval waren de lasten hoger dan de baten, wat heeft geleid tot een vrijval van een bedrag ten gunste van de exploitatie om de kosten te dekken.

Ter egalisatie van kosten

Onderhoud wegen
Het onderhouden van de wegen volgens het Wegenbeheersplan. De voorziening wordt jaarlijks vanuit de exploitatie gevoed, terwijl de geplande maatregelen op deze voorziening worden geboekt.

Achterstallig onderhoud wegen
Bij vaststelling van de jaarstukken 2021 is besloten om uit het voordelig jaarresultaat een bedrag van € 2 miljoen in een voorziening achterstallig onderhoud wegen te storten. De kosten van het inhalen van het achterstallig onderhoud worden op deze voorziening geboekt. Hiervoor is in 2024 een bedrag aan de voorziening onttrokken.

C4: Vaste schulden

Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	21.219	22.883

In 2024 zijn geen nieuwe leningen aangetrokken. De totale rentelast voor het jaar 2023 over de vaste schulden bedraagt € 408.357.

D1: Vlottende passiva

Netto vlottende schulden (D1)	**31-12-2024**	**31-12-2023**
Overige schulden	1.237	2.192
Totaal	**1.237**	**2.192**

D4: Overlopende passiva

Overlopende passiva (D4)	**31-12-2024**	**31-12-2023**
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	5.398	4.576
De van de Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van volgende begrotingsjaren	2.075	
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met een uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	5.487	3.584
Rekening courant verhouding met niet financiële instellingen 1Stroom	469	297
Totaal	**13.429**	**8.457**

Ten opzichte van 2023 zijn de vlottende passiva in zijn totaliteit toegenomen. Dit is met name een gevolg van meer ontvangen gelden en voorschotten met een specifiek bestedingsdoel dan per ultimo 2024.

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

	Saldo 31-12-2023	**Ontvangen bedragen**	**Vrijgevallen bedragen, kosten of (terug) betalingen**	**Saldo 31-12-2024**
Onderwijsachterstandenbeleid (Rijk)	0	149	0	149
Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek (Rijk) ***	-5	34	29	0
Sportakkoord (Rijk)	3		2	1
Advies warmte (Rijk)	1			1
Regeling reductie energieverbruik woningen (Rijk)	10		10	0
Onderwijsvertraging (Rijk)	19		6	13

Stimulering verkeerveiligheidsmaat-regelen (Rijk)	40			40
SPUK Inburgering (Rijk)	172	201	43	329
SPUK Onderwijsroute (Rijk)	7	6		13
Preventieakkoord (Rijk)	10	6		16
Energiearmoede (Rijk)	309			309
Uitvoeringskosten Klimaatakkoord (Rijk)	334	292	293	333
SPUK impulsaanpak winkelgebieden (Rijk)	654	393	92	955
Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptie (Rijk)	60	24	24	60
Lokale bibliotheekvoorzieningen (Rijk)	220	183	220	183
Startbouwimpuls (Rijk)	114			114
SPUK brede regeling (Rijk)	109	247	137	219
SPUK Nationaal isolatieprogramma (Rijk)	276	419	29	666
Min opvang ontheemden		1786		1786
Min terug betaling overschot CNO		211		211
Totaal beklemde middelen	**2.333**	**3.951**	**885**	**5.398**

	Saldo 31-12-2023	**Ontvangen bedragen**	**Vrijgevallen bedragen, kosten of (terug) betalingen**	**Saldo 31-12-2024**
Snelfietsroute F12 (Provincie)	1.942		22	1.920
Energieloket (Provincie)	10	0	0	10
Overdracht bodemtaken (Provincie)	24		11	13
Fietsveiligheid Westervoort (Provincie)	10		10	0
Westervoort Noord (Provincie)	26		26	0
Gelders Winterfonds (Provincie)	11	0	0	11
Eenvoudige maatregelen fiets (Provincie)	40	10	40	10
Progr landschap en biodiversiteit (Provincie)	3	5		8
Flexwonen (Provincie)	15		15	
Dorpendeal (Provincie)	194		90	104
Jurist en planeconoom West.Noord (Provincie)	11		11	0
Project ZON (Provincie)	8		8	0
Groen Icoon projecten (Provincie)	80		80	0
Totaal beklemde middelen	**2.374**	**15**	**313**	**2.075**

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met een uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	31-12-2024
Vooruit ontvangen bedragen in 2024 die betrekking hebben op 2025	2.239
Nog te betalen bedragen over 2024	1.403
Nog te betalen rente leningen	316
Nog te betalen loonbelasting	107
Nog te betalen WMO	1.030
Nog te betalen budgettering	140
Rekening courant met gemeente Duiven	134
Diverse	118
Totaal	**5.487**

4.3.4 Overige balansonderdelen

Toelichting niet uit de balans blijkende verplichtingen
Per balansdatum zijn er bij het project herinrichting Mosterdhof voor € 923.000 lopende verplichtingen inzake de herinrichting van het openbaar groen, straten en paden.

Allonge De Schans
In 2011 is de ‘Allonge op de ontwikkelingsovereenkomst de Schans’ gesloten met de projectontwikkelaar. Op grond van deze Allonge is in 2011 50% van de opbrengst voor het project ontvangen en verantwoord. De overige 50% zal in fases worden ontvangen. Steeds als een deel van het project door de ontwikkelaar wordt verkocht zullen wij gelden ontvangen. Aangezien wij het tweede recht van hypotheek hebben, dient dit deel onder de niet uit de balans blijkende rechten te worden opgenomen en nog niet als baat te worden verwerkt.

Er is een overeenkomst met de projectontwikkelaar voor de ontwikkeling van resterende kavels. Het inbaarheidsrisico ligt bij de gemeente. Deze projectontwikkelaar is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de Schans. De gemeente ontvangt op basis van de voortgang van de verkopen van de projectontwikkelaar een bijdrage. Dit contract is onderdeel van de post voorraden, omdat de contractrisico’s ook passen binnen deze voorraad. De voortgang van de te realiseren baten in de grondexploitatie, dat afhankelijk is van de verkopen van de projectontwikkelaar, worden hiermee goed in beeld gehouden.

Recht op verliescompensatie in het kader van de vennootschapsbelasting
De gemeente Westervoort heeft een bedrag van afgerond € 566.957 buiten de balans opgenomen onder de activa zijde van de balans (definitief vastgesteld door de Belastingdienst per 31-12-2023). Dit betreft het toekomstige recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969.
Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

- Fiscaal resultaat 2016 (fiscaal verlies) € 80.314
- Fiscaal resultaat 2017 (fiscaal verlies) € 30.638
- Fiscaal resultaat 2018 (fiscaal verlies) € 241.957
- Fiscaal resultaat 2019 (fiscaal verlies) € 277.493
- Fiscaal resultaat 2020 (fiscale winst) € 15.299
- Fiscaal resultaat 2021 (fiscale winst) € 19.479
- Fiscaal resultaat 2022 (fiscale winst) € 14.898
- Fiscaal resultaat 2023 (fiscale winst) € 13.769

- Fiscaal resultaat 2024 (prognose; fiscale winst) € 14.000
- Fiscaal resultaat 2025 (prognose; fiscale winst) € 14.500

Gewaarborgde geldleningen
De door de gemeente gewaarborgde geldleningen specificeren we als volgt:

	Per 31-12-2023	Toevoegingen 2024	Onttrekkingen 2024	Per 31-12-2024
A. Instellingen t.b.v. volkshuisvesting WSW aansprakelijk**	32.082	6.638		38.720
B. Particulieren woningbezitters Nationale Hypotheek Garantie (NHG)	58.000		5.000	53.000
Totaal	**90.082**	**6.638**	**5.000**	**91.720**

**Het betreft hier gegarandeerde leningen waarvoor de achtervangfunctie geldt als ook de rechtstreeks gegarandeerde leningen. Een specificatie van de betreffende leningen per woonstichting treft u navolgend aan.

WSW aansprakelijk maximaal 50%

Instelling	31-12-2023	Opname	Aflossing	31-12-2024
Stichting Plavei	10.921	553		11.474
Woonzorg Nederland	4.476	514		4.990
Stichting Vivare	16.685	5.571		22.256
Totaal	**32.082**	**6.638**		**38.720**

Kredietfaciliteit BNG
Westervoort heeft bij de BNG een kredietfaciliteit van € 2.000.000. Tot aan het bedrag van € 2.000.000 zijn de kosten de 1 maand euribor met een opslag van 0,15%. Boven het kredietbedrag van € 2.000.000 komt er ook nog een opslag bij van 5% rente.

Eigen bijdragen via CAK
Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo 2015 een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid, volledigheid van en het naleven van het voorwaardencriterium bij de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat de gemeente bij de verantwoording van deze eigen bijdragen steunt op de informatie van het CAK en niet zelfstandig geheel sluitend de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de eigen bijdragen hoeft te controleren. In 2024 is voor € 143.000 aan eigen bijdrage via het CAK verantwoord.

Gebeurtenissen na balansdatum
Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum te melden.

De volgende opdrachten zijn Europees aanbesteed:

	Onderwerp	Aard aanbeste-ding	Aanvang	Eind	Looptijd in jaren (incl. evt. verlenging)	Ingeschatte last per jaar
1	Inzameling van huishoudelijk afval	Dienst	01-01-2016	31-12-2022	5(7)	550.000

2	Onderhoud van openbare verlichting	Dienst	01-01-2021	31-12-2023	2(2*1)	120.000
3	Leveringsovereenkomst elektriciteit	Dienst	01-01-2016	31-12-2022	5(2)	150.000
4	WMO-hulpmiddelen	Dienst	01-10-2021	01-10-2025	4(2*1)	330.000

Bij 3 leveranciers is sprake van een onrechtmatige aanbesteding voor een bedrag van € 223.969.

4.4 Rechtmatigheidsverantwoording

Een balans is een financieel overzicht waarin de bezittingen van de gemeente zijn weergegeven. Het bezit noemen we activa. De passiva geeft aan hoe de gemeente het bezit heeft gefinancierd. Het bezit is gefinancierd met eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen), langlopende geldleningen en vlottende passiva.

Dit onderdeel bestaat uit:
4.4.1 Waarderingsgrondslagen
4.4.2 Rechtmatigheidsverantwoording

4.4.1 Waarderingsgrondslagen inzake rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties en ook de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid, het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 16 december 2024 door de raad is vastgesteld;
- Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig, waarbij voor een aantal scenario’s in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over-en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief niet andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 1.733.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van € 10.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

4.4.2 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 16 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.733.000. De grondslag voor deze verantwoording is de kadernota Rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding
Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.834.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.733.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 2.467.000 acceptabel op basis van door de raad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	
- Overschrijding van de lasten van programma's	2.610
- Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	0
- Afwijkingen van de begrote mutaties van reserves, die niet passen binnen het raadsbesluit	0
- Afwijkingen in de baten en/of onderschrijding van de lasten	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**2.610**
Voorwaardencriterium	
- Europese aanbestedingen	**224**
Misbruik en oneigenlijk gebruik	
Totaal M&O criterium	**0**
Totaal onrechtmatigheden	**2.834**
Splitsing begrotingscriterium acceptabel en niet acceptabel	
Acceptabel	
Overschrijdingen van de lasten die gecompenseerd worden door baten	2.467
Open einde regelingen	
Niet acceptabel	143
De niet acceptabele begrotingsonrechtmatigheden zitten in programma 3 omgeving. Dit betreft het vormen van de verliesvoorziening voor de grondexploitatie De Clossei en de doorbelasting vanuit GR 1Stroom. Deze posten waren niet in de begroting opgenomen.	

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

5. Bijlagen

5.1 SISA
5.2 Baten en lasten per taakveld
5.3 Geactiveerde kredieten

5.1 SISA

515a bulage verantwoordingsinformade 2024 op grond von artikel 3 van de Regeling infamotleverstrekking ska . d.d. 7.01.2025

M	g5 i 1 J	I te II I• I• ·g. 1 .5 2 a ó	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	innig:,,,,
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslogenproblemotiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen .n aanpak in gaar T) *Aard contnYe D2 Indicator 82411*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak Olm jaar T) *Aard controle n.v.1 rodroator 8202*	Normbedragen voor a b d en f ()asnee) Nee reeks 1 / Ja reeks 2 *Aard controle n.v.t Indroator 82,03*	Normbedragen voor e (la/nee) Nee reeks 1/Ja reeks 2 *Aard controle n v t Indicator 82,04*	Eindverantwoording pa'ffeer *Aard controle :. , , Indroator* (32/05	
			2	3	Nee	Ja	flora	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a. b. d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard *controleli Indroato4 8296* €3 970	Reeks 1 Cumulatieve besteding (Vin par T) werkelijke kosten van onderdelen a. b d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten *Aard controle n v t Indroator. 82497* €9 100				
			Reeks 1 Besteding gaar 1) werkelijke kosten van onderdeel c (randel 3) Werkelijke kosten *Aardcontrole Ft Indrerdor* B2/08 EO	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten *Aard controle R Indroator 82,09*	Reeks **1** Besteding haar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten *Aard controle R Indroator 82/10* E0?	Reeks **1** Cumulatieve besteding (uni laar T) werkelijke kosten van onderdeel e (aftdre) 3) Keuze werkelijke kosten *Aard controle R Ind.., 82/11* €0	Reeks **1** Besteding gaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de lundregeling (artikel 3) Werkelijke kosten *Aard controle R Indroator 82/12* E0	Reeks 1 Cumulatie. besteding (Urn **Jaar** T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten *Aard controle **R** Induik, 82/13*
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a e aantal (oefeneelt gedupeerden paar T) (artikel 3) Keuze normbedragen *Aard controle R Indrcator 82/14*	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatrel (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze nonnbedragen *Aard controle R indicator 02,5*	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen *Aard controle F? Indroator 82/16*	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b e aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m mar T) /artikel 3) Keuze normbedragen *Aard* controle *R Ir.droator 82/17*	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d e aantal PvA's haar T) (artikel 3) Keuze normbedragen *Aard controle R Indroator 82/18*	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorguajecten en/of F.A·s cumulatief dim jaar Tt (edik& 3) Keuze normbedragen *Aard controle R Indroator 82/19*
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e laffiankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen *Aard* controle *R Indroator 8220*	Reeks 2 torenbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m ,aar T) (artikel 3) Keuze normbedragen *Aard controle R Indroator 82/21*	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken paar T) (anikel 3) Keuze normbedragen *Aard controle Ft Indicator 82/22*	Reeks *2* Normbedrag onderdeel f e aantal dnegespr ekken cumulatief (Vin par T) (arbiter 3) Keuze normbedragen *Aard controle R Indroator 82/23*	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK 82 regeling *Aard* controle *n v t IndroatOr 82/24*	

			E12 348	**€24 .318**	I			616.3181
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien tot het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R Indicakc 062,01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t Indrcator* C62/02				
			E3517	Nee				
BZK	C91	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding **(jaar** T) *Aard controle R rorcalor 092,01*	Bedrag doorgeschoven naar té1 *Aard controle R*	Aantal irrforrnatieponten dar de gemeente financiert *Aard controle de 1. Indroator 092,03*	*Aantal* ..9en dat . het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle del. Indcaloc 092/04*	Aantal gebonkte leermiddelen *Aard controle n.v.t Indicatvr. C92105*	
			E 15 274	E 0	1	142	6	
OCW	DO	Onderwijsachterstandenbeleid 2023.2026 (0M3) Gemeenten	Besteding paar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159. eerste lid WPO) *Aard controle R Indcator. 0801*	Bestechng (jaar T) aan ovengo actieleden (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand rede Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R Indroator DEL02*	Besteding (jaar ij aan afspraken over vod- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R Inctroator 08/03*	Conectie besteding gaar T-1) *Let op bv* correche *verder vormarken bij rndroator 05* *Aardcontrole R Indroator O8804*	Opgebouwde reserve Mtimo gaar 0.1) *Aard controle 12 Indroator 88105*	Opgebouwde reserve u,·· ,,, 11. 1 *Aard c,. ,·. e .,, Indrcator 08/06*
			E 360 982	E 31 964	E 29 672	-E 27 894	E 0	f 120 508
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voce die gemeente mvo0en *Aard controle n e l rodroator 08/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering ondenwisachterstandenbeleid Bedrag *Aard controle R Indroator* 0808	Hieronder per regel *één* gemeentiNcode) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente enwlien *Aard controle n.v.t Indroator 084:19*	Van andere gemeenten (re jaar T) overgeboekte middelen (baten) tid de specifieke uitkering ondenvijsachterstandenbeleid Bedrag *Aard controle R Indroator 08/10*		
		1		·_··				
		2						
		100						
OCW	014	Regeling specifieke uitkering inhalen COV1D-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (raar T) maatregelen artikel 3, lid 2. a tint e samen opgeteld *Aard controle R Indroator 014/01*	Besteding gaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indren deze extra huisvesting nodig is voor de tetvoenng van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van hel Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controe R ind,cator 014/02*	Besteding haar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de urt.enng van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard cont, . 1ndroator L^ •,'*			
			€ 0	E0	E0			

			Correctie besteding (par T.1) *Aard controle R Indicator 014.214*	Opgebouwde reserve ultimo (par T-1) *Aani controle R Indicator 014/05*	Opgebouwde reserve (par T) *Aait controle R Indroator 01406*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard contra', n v t Indcator 011/97*			
			€ 0	€ 12 529	E 12 529	Nee			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de ,mrantwoordingsinformat ie voor de gemeente invullen *Aard controle n u t Indcator. 01408*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten). de specifieke uitkering gemeentent b v het Nationaal Programma Onderels *Aard controle R Indicator 014/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n u t Inencator 014/10*	Van andere gemeenten (in par T) overgeboekte middelen (baten) int de specifieke uitkering gemeentent b v het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R tnacator 014/11*			
		1							
		2							
		10							
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale hibliotheekvoorzieningen	Beschikkingsnummerketerentien emmer *Aard controle net Indoet*, 023121*	Aard van de attenten besteding (par T) *Aard controle n v 1 Indicator 023i02*	Besteding paar T) *Aard controle P Indroator 023/03*	Indien van toepassing bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naai 2025 *Aard controle n v t Ind.." 023 04*	Aard van de adm. Cumulatie, besteding (Cm par T) *Aard controle n e t Incator D23/05*	Cumulatieve besteding)tm jaar T) *Aard controle • . • Indicator 023'•.*	
		1	S0230112	c)Dedooronwikkeling van een bestaandebeperkte bibliotheekvoprieng	€ 37 249	E 182 751	c) De dooronhinkkeling van een bestaande beperkte bitillotheekvoorzieng	E 37 249	
		2							
		100							
			Eindverantwoording (Jallee) *Aard controle n v t Indroator. 023427*						
		1	,lee						
		2							
		100							
lenW	6448	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa nissen medeoverheden)	Hieronder per regel een CBS(code) uit (paf T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invellen *Aard controle n v 7 Indicator 0449/01*	Beschikkingsnummer *Aard caltro, n c t Indcator 0438'02*	Besteding (jaar T) ten laste van de wrstrekker *Aard controle R rodcator 8448/03*	Cumulatieve besteding (Vin par T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n v t Indcator E31804*	Besteding ten laste van cofinancienng paar ij *Aard controle I4 Inclroator 0448/05*	Besteding cofinancienng cumulatief (t/rn jaar T) *Aard contro,,, . 7 Indicator 5.148,06*	
		1	060299 Gemeente Zevenaar	IENW.BSK-20231 9560	€ 0	E 5 782	€ 0	t 1 927	
			Kopie CBS(code) *Aard controle n v v Indcator 8448/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n vt Indcator 034808*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n u t Ind.., 8448/09*				
		1	060299 Gemeente Zevenaar Kope CBS(code) *Aard controle n u t Indroator 0148/10*	IENW/BSK.2023/89560 Kopie beschikkingsnummer *Aard .1.1e n u t Indicator 0438/'1*	Nee NaanVnummer maatregel *Aard contract n u t IndCata 0448/12*	Maatregel *afgerond In* gaar Tje (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n v t Indroator E43&13*			

			060299 Gemeente Zevenaar	IENW/BSK.2023/139660	borstenen verhard opperalk vergroening(rnet als doel weer ,4sthoudenl infi)itratievoomening	Nee			
		1							
lenW	**684**	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022 2023 Panmoes en Gemeenten	Bested.ng ijaa, Ti *Aard controle R hrocator. 08499*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n u t Intacator E84/02*	Cumulatie, ergen bijdrage en externe financienng (Urn par T) *Aard controle R Indcator 884,03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (aar 'N (Ja/Nee) *Aard controle n u t Indcator E84104*			
			0	€ 0	€0	!tee			
			Naam/nummer per **1113.14e)** *Aard controle n u t Indroator 88405*	Per maatregel maatregel afgerond in (jaar Tje (Ja/Nee) *Aard controle n v 1 Indicator 084/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeerswiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks meters) *Aard controle n v t Indicator 081/07*	Eventuele toelichting mits noodzakelijk *Aard controle n vit Indroator 083/08*			
		1	344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar *een* En0 30 km/hlaantal in meters	Nee	0				
		23							
		4							
		50							
El	F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	Beschikkingsnummer *Aard controle n u t Indroator F20/O I*	Projectnaam *Aard controle n u t Inckator F2OO2*	Besteding (par T) ten laste ,94 Rijksmiddelen *Aard coittro, R Indcator F27,03*	Toel.chting aficijiong besteding (Jaar Ti conform pojectpan *Aard controle n 11 Indroator F2OO4*	Cumulatie., besteding (Vnl raar TI *Aard controle n u t Ind.,* F20/05	Colinancienng baar T) *An.co . . - Indicator 02/'*	
			SPUKIW23.03640390	Centrumpan Westerrood	€46215		E 46 905	E 138 645	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle nv t Indroator F20A37*	Cumulatieve cofinancienng (Urn jaar T) *Aard controle nv t Indroator F20428*	Aantal verbtijlobjecten binnen panden waarvan realisatie renpabeiransformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaarwraag (Ja/Nee) *Aard controle 01 Indroator 020/09*	Cumulatief aantal verblifobjecten binnen panden renaratie/transformatie gerealiseerd (t/m par T) *Aard controle", Indroge' F2Or10*	Aantal verbfisfopecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuw..uw gestart is (jaar T) komt wereen met de faseoog uit de projectaanwaag (Ja/Nee) *Aard controle 01 Indoet. F20/1 t*	Cumulatief aantal verblnfobjecten binnen panden sloop.nieewbouw gerealiseerd (t/m J. T) *Aait contra, n vr Indoe., F20/12*	
		1	SPUKIVV23.03540390	€ 139 335	Ja	10	Nee	0	
		2					Gedachte bij indiening was om delen al te slopen in 2024 De te slopen panden zun ondertussen wel ...nr..' allemaal leeg Start sloop vracht neg overeenstemming met de Albert Heijn		
		3							
		4							
			Kopte beschikkingsnummer *Aard controle n 1 I Indroator F2O/13*	Realisatie faseoog verloopt conform projectplan pa/nee) *Aard controle DI Ind..' F20/11*	Toelichting (verplicht indien bi) indicator F20/14 Nee is ingevuld) *Aard controle n v t* indcator F2O/15	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig pa/nee) *Aard controle 02 Inticata F20/16*	Eindverantwoording (Jaineel *Aani controle n v t Indicator F20/17*		

			1	SPUK1,123.03540390	Nee	Project verloopt conform ingediendewurigingsverzoek Deze is uitvoerig voorbesproken met RVO en op 22-12-2024 ingediend We wachten nog op akkoord		$,-e	
			2						
SAN	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024 Mie gemeenten verantwoorden hier hel gemeentedeel oser paar T) ongeacht of de gemeente in (par Ti geen enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van *de* Wgr		Besteding (Ja. T) algemene bijstand Gemeente 1 Participatiewet (PW) *Aard* controte *R* *Indiik, 92,01*	Baten Saar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1 Participatiewet (PW) *Aard conatire R* *Indcator 92/02*	Besteding (;aar 1') IOAW Gemeente 12 Wet inkornensimorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard contro'e R* *indicator* 92/03	Baten paar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 12 Wet inkomensvoorzrening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard* controle *R* *Ind..,* 92/04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 13 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (1041) *Aard controte R* *Ind..,* 02/05	Baten haar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 13 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen 11041) *Aard con,. R* *1ndicator 92/136*
				€ 5 168 618	E 68 171	t 159 732	€ 486	€ *2* 627	€ 0
				Besteding (par T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente 1460,114,1 bjstanckerlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bb, 2004) *Aard controte R* *ndcator 92/07*	Baten (par T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente 14 Besluit bistandierlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle 9* *indcafor* 02/08	Baten haar T) VVWIK (exclusief Rijk) Gemeente 16 Wel werk *en* inkomen kunstenaars (W WIK) *Aard controle R* *Indcator 6209*	Besteding paar T) Loonkostensubsidie o g ir art 10d Participatiewel Gemeente 7 Participatiewel (PW) *Aard controle R* *Indcator G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsiddi 9 g si art 10d Participatie., (exclusief Rijk) Gemeente 17 Participatiewel (PW) *Aard* controle *R* *Inficator* G2/10	Gederfde baten Me voortvloeien art knoschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in paar T) iv rn de hersteloperatie kinderomangtoeslagalfair e Gemeente Participatiewel (PW) *Aard* con,/ ,
				E0	E1334	E0	E 521 394	E0	E0
				Mutaties (dotaties en iinjval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde unkenng Partimpatiewet (jaar T) i v rr in de hetsteloperatie kinderopivangt oeslagaffane Gemeente Participatiewel (PW) Aard *confro/e* *D2 Ind.., 62/13*	Volledig zelfstandige tatvoennq (3,0101) *Aard controte n 9 1* *Inficator 02/1.1*				
				€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijmandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)gerneentedeel 2024 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel oer (jaar T) ongeacht of de gemeente in (Jaar T) geen enkele of alle taken heeft uitbesteed *aan* een Openbaar lichaam opgericht op grond van de *Wgr*		Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indcator 03/01*	Baten (par T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indcator* 93/02	Baten vanwege voer 1 januan 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle 9* *Indcator 03/03*	Besteding gaar T) Bob Gemeente *Aard controle Pt* *Indcator* 03/04	Balen (par T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* Indicator 0195	Besteding paar T) onderzoekskollen artikel 52. eerste lid. onderdeel b Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard Gonade R* *Indicator* Glitt
				€3125	€ 4 732	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

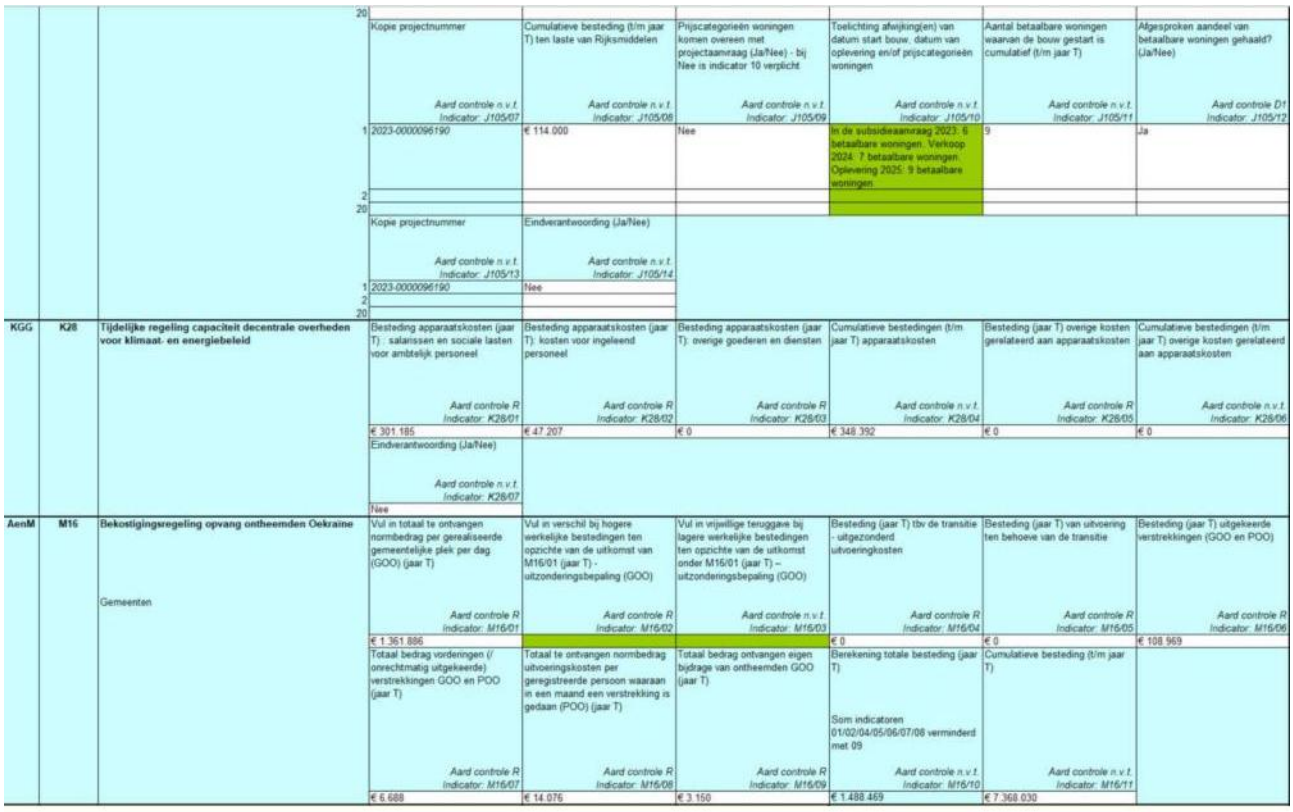
				B82 veer 2020 - levensonderhoud (exclusie(BOB) Gederfde baten die voortvloeien tot tainSschelden schulden levensonderhoud 802 in haar T) (exclusief BOB) i v ni de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indcator* 03/07	862 wier 2020 - kaptaaKerstrekking (exclusief BOB) Gederfde balen die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaaberstrekkingen 882 in paar T) (exclusief 8081,0m de hersteloperatie kinderomangtoeslagaflaire Gemeente *Aard controleli* *Indicator 93/08*	BEIZ veer 2020 - levensonderhoud en kapitaaberstrekkingen (800) Gederfde baten die ie Moeien art kwijtschelden schulden levensonderhoud BB2 en achterstallige betalingen kaptaatverstrekkingen BOB in paar T) i v m de hersteloperatie kinderoPengtoeslagaffaire Gemeente *Aard controleli* *indicator 03/99*	862 vanaf 2020 - kaptaalserstreldirng Gederfde baten de voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kaptaalverstrekkingen (982 in (jaar T) i ir rn de hersteloperatie kinderomangtoeslagaffaire Gemeente *Aard* cola*°, R* *indicator* 03/10	Volledig zelfstandige uitvoering (JaMee) *Aard* contra'e *n v t* *indicator* 93/17	
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel 01er Tozo Om T) ongeacht of de gemeente al (jaar 7) geen enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wg,		Welke regeling betreft het *Aard controle n c* *t Indcator 04.01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard contro'e R* *Ind..or 64/02*	Besteding Om T) kaptaakerstreklong Gemeente *Aard conade 19* *Indcator 04/93*	Baten 041 T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Inficator.* 94/04	Baten (pa, T) kaprtaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *1ndcator 64/05*	Baten (jaar T) kaptaaberstrekkrtig (overig; Gemeente *Aard controle R* *Indcaldr* 04138
			1	Ton 1 (1 mrt lol 1 pm 2020)	E 0	E 0	E 0	E 21 522	f 515
			2	Tozo 2 (1 juni tol 1 oktober 2020)	€ 0	0	€ 0	€ 2 674	€ 219
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	t 0	€ 0	€ 0	€4 702	E 337
			4	Tozo 1 (geldend ven 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	E 0	0	E 0	é 1 568	E 84
			5	Ton 5 (geldend van 1 jul. lol 1 oktober 20211	E 0	E 0	E 2 246	E 0	E 0
			6	Totaal	E 0	E 0	E 2 246	E 30 466	E 1 155
				Kopie regeling *Aard dant,e n v t* *Indicator 04107*	Aantal besluiten levensonderhoud (Jaar T) Gemeente *Aard controte R* *Indicator. 04438*	A.antal besluiten kaptaaherstrekking paar T) Gemeente *Aard drodde R* *indaal", 63/O9*	Volledig zelfstandige umoennq (Jaftlee) Gemeente *Aa,r1 contra, n v t* *Indcator* 03/10		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 apin) 2021 tot 1 juli 20211	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0	Nv t		
				Kopie regeling *Aard controle n v* *t Indcator 0.1110*	Besteding (par T) kaptaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* ...to, 94/12	Baten (par T) kaprtaaherstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht). aflossing *Aard conade R* ,d,cator *64/13*	Baten haar T) kaptaaherstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht). overig *Aard* controte *R* *Indcator* 04104	Unimeringskosten (jaar T) uitvoermg Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard contrde R* Incl,c,o, 04/05	
			1	Tozo 1 (1 rad tot 1 sen 2020)					
			2	Tozo 2 (1 pm tol 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					

			1 Tozo 'geldend van 1 april 2021 tot 1 jul' 20211				
			5 **7o2o** 5 'geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6 Totaal	E0	E0	E0	E0
			Kopie regeling ***Aard controle n.*** *v. t.* ***Indrcator 04/16***	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien dl kositschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T a v m de hersteloperatie klnderodangtoeslagalfaire Gemeente *Aard contra. R* ***Indicator G4/17***	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vnl.') voorziening dulaeuze debiteuren gaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo v le de hersteld.... kinderopvangtoestagalfdre Gemeente *Aard controle D2 ...tor G4/18*	Kapdaalsorstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien lot kvraitschelden van achterstallige betahngen op kaptaalverstrekkingen Tozo in dar T *ivm* de hersteloperatie kinderopvangtoeslagatlade Gemeente *Aard controle R* ***!mikado, 04/09***	
			1 **Tozo 1(1 'Tittel juni 2020)**	E0	EU	**E0.**	
			2 **Tozo 2 (1 Juni tot** 1 **oktober** 2020)	€0	€ 0	€ (	
			3 **Tozo 3 el oldober** 2020 **tot** 1 **spil** 2 0 2 1)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 **Tozo 4** (geldend van 1 april 2021 tot 1,012021)	E0	EU	Ef	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 'ula tot 1 **oktober** 2021)	E0	E0	(	
			6 **I otaal**	€ 0	EU	EU	
SZW	G10	***Wet*** **inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** **Alle gemeenten verantwoorden** bel het gemeentedeel **over Wet inburgering 2021 gaar T) ongeacht of de gemeente** in **gaar** Tl **geen. enkele of alle taken heeft uitbesteed aan oen Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr**	Besteding gaar T) Gemeente *Aard controle R* ***Indicator*** *010471*	Baten (jaar T1(00014010 Rad) Gemeente *Aard controle* ***R*** *Jndeelt, G10/02*	Volledg zelfstandlge uitwering (Ja/Nee) Gemeente *Aard pntror Incicator. G·*		
			€ 118 /85)	EU	Ja		
SZW	G12	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtcestagalfaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten **verantwoorden** hier hel gemeentedeel gaar r) **ongeacht of de gemeente** in **gaar T) geen enkele** of alle taken **heeft uitbesteed** aan **een** Openbaar **lichaam opgericht** op grond **van de Wgr**	Gederfde baten de voortvloeien uit kvaitschelden schulden Bijzondere baistand in gaar Ti v rn de hersteloperatie kinderodangtoeslagaftade Gemeente ***Aard*** *controle* ***R*** ***Inckator 01201***	Gederfde baten de voortvloeien uit kvajtschelden schulden Wet Inburgering van 13 septernber 2012 in gaar T) a v m de hersteloperatie lunderopangtoeslagallaire Gemeente ***Aard*** *controle R* ***Inckator 012/02***	Volledig zelfstandige uatvoere, (Ja/Nee) Gemeente *Aard cor,ov Indcator. G12/03*		
			!0	€ 0	Ja		
SZW	G13	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** **Me gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel gaar T) ongeacht of de gemeente in gaar T) geen. enkele of alle taken heeft usbeeeed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond *van* de Wgr**	**Bestedingen ondermisroute gaar Gemeente** ***Aard*** *controle* ***R*** *indicator 013/01*	**Baten ondenmproute gaar T) (exclusief Rijk) Gemeente** ***Aard*** *controle* ***R*** ***indicator 613.152***	Bestedingen overige voorzieningen gaar T) Gemeente *Aard* ***controle R*** ***G13/13***	Balen 0103898 00orziem 988)jaar fiflexclustel Rijk) Gemeente *Aard* controle ***R*** ***Indicatie*** *013/01*	Volledig zelfstandige uitvoering (Jalfee) Aard controle n v t Indicator 013/05
			€ 6.740	€ 0	EO	EO	Ja

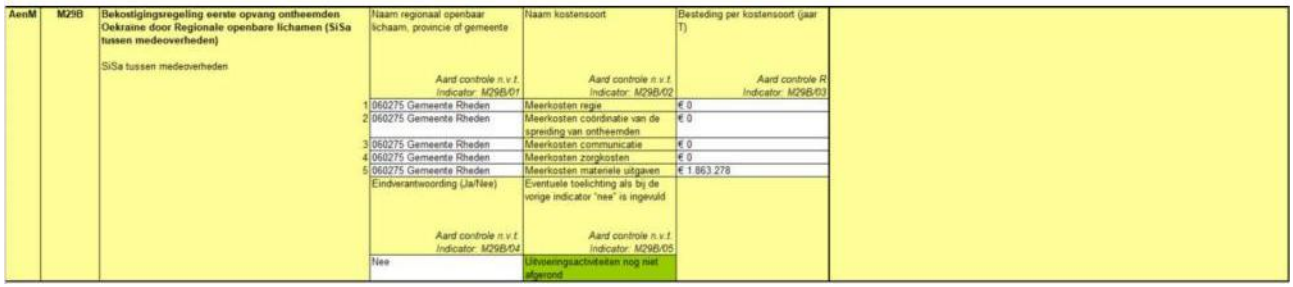
VWS	11-1	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024. 2025** **Gemeenten**	**Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)** ***Aard*** *controle n 4 1 Ind,calor* ***H4/01***	**Totale werkelijke betekende uitkenng** ***Aard controle n.et Indicator. 114/02***				
			E 62 369	E **127** 066				
			Actrinteiten ***Aard controle*** *n v t* ***Indocator MAM***	**Totale werkelijke berekende .180..9 Pee P.J.. (liae T)** ***Aard controle net Indoet.'*** *H4/04*	**Werkelijke besteding** voor **de aemteiten** inclusief **btw 0 18%** gaar T) **Onroerende zaken** ***Aard*** *controle* ***R*** *Inckator brd/05*	**Werkelijke besteding** voor **de actmterten inclusief** btw **x 18%** gaar T) **Roerende zaken** *Aard controle R lag:kalot* ***114,06***	**Werkelijke besteding** voor **de acteaterten inclusief btw x 18%** gaaf T) **Dienstverlening door derden** ***Aard*** *controle R Indicator 844107*	**Toelichting** *Aard* ***controle eet Indicator. 84608***
			1 **Onroerende zaken**	**E 70.705**	f 70 705	**f 0**	E 0	
			2 **Roerende zaken**	**€** 20.667	**f 0**	**E 20 667**	E 0	—
			100 Dienshieriening derden	**E 35.694**	**E 0**	**E 0**	**€** 35 694	
VWS	1830	Specifieke uitkering versterking voor spon **en bewegen. gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023.2026**	**Naam** onderdeel *Aard* controle *n v t. Indicator* ***H300*** t	**Totaalbedrag gaar T) toegekend per onderdeel** *Aard controle Av.t Indicator* ***F1304:12***	**Besteding ten laste** van **Rijksmiddelen gaar T) Pee onderdeel** ***Aard controle R Inrkator*** *H2104:13*	**Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen arm)aar** TV **per onderdeel** ***Aard*** *...de n v t Indicator H371101*	**Voldaan** aan **afspraken in akkoorden** (Ja/ ***Nee/*** n v t)7 *Aard c2ntrole n v 1 Inficatcv H3005*	**Meegewerkt** aan **de mondonng** (***JaMee/*** **n v t**)7 *Aard* ***controle n.v.t.*** *Incacator H3008*
			1 Lokaal Spotakkoord	E **12 179**	**E 7 500**	**E 29 120**	**Ja**	**Ja**
			2 Brede regeling combinatiefuncties	**€ 83.379**	**e 85.206**	**€ 165.697**	**Ja**	Ja
			3 Terugdringen **Gezondheidsachtentanden**	€ 18.738	**E 18.738**	**€34.048**	**Ja**	**Ja**
			4 Kansrijke Start	**€** 14 989	E 5 713	**€ 47.300**	**Nee**	Ja
			5 **Mentale Gezondheid**	**E 4.685**	**fe**	**E 3 000**	**Ja**	Ja
			6 Aanpak **overgewicht** en **olbesdas**	**E 16.395**	**EO**	**E 4.924**	Ja	Ja
			7 Valpreventie	**E 44.500**	**f 15.356**	**E 15.501**	**Ja**	Ja
			8 Leefomgeving	E **9.368**	**t 0**	**E 2 024**	Nee	Ja
			9 OKO 5 Vroegsignalenng alcoholproblemattek	**E 2.342**	**€2.950**	**€ 2.950**	Ja	Ja
			10 Versterken sociale **basis**	**€33.727**	**t 51.107**	E **89.996**	Ja	Ja
			11 Mantelzorg	**€9.368**	**EO**	**E 0**	**Nee**	**Ja**
			12 Één tegen eenzaamheid	€9.368	**€ 7.874**	**E 9.124**	Nee	Ja
			13 Welzijn op recept	**E 8.900**	**€9**	**E 0**	**Nee**	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	**E 2 342**	**€ 0**	**E 2.248**	**Nel**	Ja
			15 Coerdmatlekosten regionale aanpak	**E 6.839**	**€0**	**EO**	**N.v.t.**	**Ja**
			Emdverantwoording (Ja Nee) *Aard controle n* ***vt*** *Indicator 830,07*					
			Nee					
V'WS	**H35B**	**Specifieke uitkering !ZA-doelen 2023.2026 (5)Sis tussen medeoverheden)**	Hieronder par regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medecherheid 'mullen *Aard controle a v.1 Indicator 88359/71*	Besteding gaar T) *Aard coat, .. Indicator 0.3,,f.*				
			1 050202 Gemeente Arnhem	E 23.662				

		2						
VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls Tranche 1 Cm 6 Gemeenten	Projectnaarninurnrner *Aard controle n v t Indcator J94O1*	Aantal 0, algen waalyan bauw is gestart In (jaai T) komt overeen met faseoog uit de projecteert/raag (Ja/Nee) - bij Nee . indoator 15 verplicht *Aard controle n.v.t. indicator 39/102*	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaamtaag binnen ?/jaar na toekenning gehaald? (Jartlee) *Aard controle 01 Indicator 39.413*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart 's cumulatief (t/m mar TI *Aard croonde n v t Indicator 39/0-1*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulattellt. mar T) *Aard controle n v t Indicator. J9/05*	Aantal gerealiseerde woningen *d/m iaat* T) *Aard controle n v.1 Indicator J9/06*
		1	Westersoort Noord 2024-0000031957	Ja	Nee	0	0	0
		2						
		20						
			Kope projectnaan.ummer *Aard contirole net Indicator 39/07*	Urtvoenng WBI-maatregelen verloop< conform fasering projectaamvaag (Jaillee) - bij Nee . inchcator 15 verplicht *Aard controle n v t Indicator 39/08*	Besteding baar T) *Aard controle R Indicator. J9lO9*	Cumulatieve besteding (t/rn mar T) *Aard controle n v t Indicator J9/10*	Opbrengsten (jaar T) *Aard controle R Indicator J9/11*	Cumulatieve opbrengsten (Vin)aar T) *Aard controle n v l Indcator 39/12*
		1	Wester.. Noord 2024-0000031957	Nee	E 502.134	€ 502 134	€ 144 626	E 14-4 626
		2						
		20						
			Kopie projectnaarNnurnrner *Aard controle n v t Indicator. 39/13*	Prijscategoneen woningen komen overeen met projectaanwaag (Ja/Nee) - bij tree is indoet,» 15 verphcht *Aard controle n v t Indrcator 39/1-1*	Toeltchting afvoilung(en) *Aard controle n v t hroicator 39/*5	Eindverantwoording, project afgerond ijaMee) *Aard controle n v t rodroator J9/16*		
		1	Westerroom Noord 2024. 0000031957	Ja	Start bouw eerste watingen nam verwachting niet in 2025 maar in 2027	Nee		
		2						
		20						
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan lee energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vernendering van energiegebak/de energierekening *Aard controle n v t rodcator 353101*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R indicator J55O2*	Cutnotabene besteding (Tm mar 5) van de onder indicator 01 gemoede kosten *Aard controle n v t indicator J55/03*	Het aantal huishoudens e koopwoningen aan we energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot verminclenng van energiegebnak/de energierekening *Aard controle n, 1 Mcloator 355/04*	Besteding (jaa, T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R Indicator 355/05*	Cumulatieve besteding (Vin mar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle ri si t Indicator 355136*
		0		é0	€ 117 845	5	E0	E930

			Hel aantal huishoudens dat ondersteuning -bijvoorbeeld aa atraes aan huis. heeft gekregen in de vorm van adres over vermtndenng van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/baar energieverbruik mee heelt kunnen verminderen *Aard controle n v t inctoto J55O7*	Besteding (jaar 1) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R Indicator 355-98*	Cumulatieve besteding (t/m mar T) van de onder indoet*, 07 gemoeide kosten *Aard controle n v t incloator 355/09*			
		0		E0	E0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w o radlatorfolie en tochtstops) *Aard controle n v t indicato, 355,0*	Het aantal Ideale eleirtncitensbesparende maalregelen nv o LED-lampen) *Aard contro'e n c t Indicator J55/11*	Het aantal grotetre) gasbesparende maatregelen (w o dakisolatie. vloerisolatie. spouwmuunsolatm etc 1 *Aard controle n v r Indicator J55/12*	Het aantal grote(re) elektncneitsbesparende maatregelen (vv o vervangen koelkasten. wasmachines etc) *Aard controle n v t indicator J55/13*	Het aantal gegeven achaezen mei directe verlaging energieserbruikienergerekening tot gevolg *Aard controle n v r Indcator. J55,4*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard contro'e n v t indicator. 355/15*
		0		0	0	0	0	0
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming 1...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncooperaties	Beschrldungsnummer *Aard controle n t' 1 Indicator 39401*	Besterfing (021 T). 'n 094106 Lijn C94,08 opgesplrtst *Aard controle R Indicator J94,02*	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aart artikel 6 eerste lid onderdeel a *Aard controle D1 indicator 394103*	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met e. WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOL-waarde van € 429 300 *Aard controle Dl Indicator J94O4*	Bedrag dat van de stiltte kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zetfmaatregelen inclusief actneenen als bedoelde artikel 2 derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2) *Aard controle R Indicator 394,05*	Bedrag dat vanuit de specifieke unkenng besteed is aan gerichte ondersteuning erdof het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2. derde lid, onderdeel a *Aard controle R Indicator 394 06*
		1	*LAI23-03599983*	6 29 400	8	0	E 0	€ 0
		2	*LAI24-03761426*	€ 0	0	0	E 0	E 0
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke unkenng besteed is *ten behoeve* van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid onderdeel b *Aard controle n v t Indroatar J9.1/07*	Bedrag dat van. de specifieke uttkenng besteed Is aan de energiebesparende isolatiemaatregelen. eventueel in samenhang met energ,ezumige ventilatiemaatregelen *Aard nollenare n v t Indicator. J94O8*	Eindverantwoording balnee) *Aard controle n v r indoet", J94/09*			
		t	E 16 908	E t2 492	Nee			
		2	€ 0 I	é 0	Nee			
		100						
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnummer *Aard controle n v t Indicator J105431*	Aantal woningen waarvan de bouw Is gestart cumulatief (t/m jaar 1'] *Aard controle n v t indicator 3105432*	Afgesproken datum van start bouw gehaald (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle Dl Indcator J105123*	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief Wat mar TI *Aard controle n v t Indicator -1105,04*	Afgesproken datum van oplevering gehaald (Jait4ee) bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle 01 Indicator 3105/05*	Besteding (jaar 5, 1,1, ,st, ..,' Rijksmiddelen *Aard COntro e P Indcator J105106*
		1	*2023-0000096190*	12	Nee	0	N v t	t 114 000
		2						
		20						

			20							
				Kopie projectnummer Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee) Aard controle DT Indicator: J105/12
			1	2023-0000096190	€ 114.000	Nee	In de subsidieaanvraag 2023: 6 betaalbare woningen. Verkoop 2024: 7 betaalbare woningen Oplevering 2025: 9 betaalbare woningen	9	Ja
			2						
			20						
				Kopie projectnummer Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14				
			1	2023-0000096190	Nee				
			2						
			20						
KGG	K28	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**		Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel Aard controle R Indicator: K28/01	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel Aard controle R Indicator: K28/02	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten Aard controle R Indicator: K28/03	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle R Indicator: K28/05	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06
				€ 301.186	€ 47.207	€ 0	€ 348.392	€ 0	€ 0
				Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07					
				Nee					
AenM	M16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraine** Gemeenten		Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) Aard controle R Indicator: M16/01	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) Aard controle R Indicator: M16/02	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten Aard controle R Indicator: M16/04	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie Aard controle R Indicator: M16/05	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) Aard controle R Indicator: M16/06
				€ 1.361.886			€ 0	€ 0	€ 108.969
				Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) Aard controle R Indicator: M16/07	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) Aard controle R Indicator: M16/08	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) Aard controle R Indicator: M16/09	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11	
				€ 6.688	€ 14.076	€ 3.150	€ 1.488.469	€ 7.368.030	

AenM	M29B	**Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraine door Regionale openbare lichamen (SiSa tussen medeoverheden)** SiSa tussen medeoverheden		Naam regionaal openbaar lichaam, provincie of gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/01	Naam kostensoort Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/02	Besteding per kostensoort (jaar T) Aard controle R Indicator: M29B/03				
			1	060275 Gemeente Rheden	Meerkosten regie	€ 0				
			2	060275 Gemeente Rheden	Meerkosten coördinatie van de spreiding van ontheemden	€ 0				
			3	060275 Gemeente Rheden	Meerkosten communicatie	€ 0				
			4	060275 Gemeente Rheden	Meerkosten zorgkosten	€ 0				
			5	060275 Gemeente Rheden	Meerkosten materiele uitgaven	€ 1.863.278				
				Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/04	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/05					
				Nee	Uitvoeringsactiviteiten nog niet afgerond					

5.2 Baten en lasten per taakveld

Bijlage 5.2 Baten en lasten per taakveld

Omschrijving taakveld	Begroting na wijziging			Gerealiseerd			Programma		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	1	2	3
0.1 Bestuur	-2.083	0	-2.083	-2.052	2	-2.050	-2.050		
0.2 Burgerzaken	-371	271	-100	-414	329	-85	-85		
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-562	428	-134	-732	437	-294	-294		
0.4 Overhead	-6.011	274	-5.738	-5.383	277	-5.106	-5.106		
0.5 Treasury	-116	559	442	-174	584	410	410		
0.61 OZB - woningen	-146	3.193	3.046	-174	3.188	3.014	3.014		
0.62 OZB - niet woningen	-126	600	474	-123	596	473	473		
0.64 Belastingen overig	-276	117	-160	-318	116	-203	-203		
0.7 Uitkering Gemeentefonds	-406	34.539	34.133	0	35.109	35.109	35.109		
0.8 Overige baten en lasten	-133	91	-42	-90	17	-73	-73		
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	-2.410	3.128	718	-3.061	2.608	-453	-1.064	635	-24

Omschrijving taakveld	Begroting na wijziging			Gerealiseerd			Programma		
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-837	0	-837	-835	15	-820	-820		
1.2 Openbare orde en veiligheid	-278	16	-262	-447	49	-398	-398		
2.1 Verkeer en vervoer	-1.692	46	-1.846	-1.774	170	-1.604			-1.604
2.2 parkeren	-26	2	-24	-37	0	-37			-37
2.5 Openbaar vervoer	-47	0	-47	-69	0	-69			-69
3.1 Economische ontwikkeling	-76	0	-76	-85	0	-85			-85
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-146	62	-85	-98	0	-98			-98
3.3 Bedrijvenloket en -regelingen	-13	7	-6	-14	55	41			41
3.4 Economische promotie	-178	0	-178	-223	1	-223			-223
4.1 Openbaar onderwijs	-185	0	-185	-208	0	-208		-208	
4.2 Onderwijshuisvesting	-375	0	-375	-380	0	-380		-380	
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.063	532	-530	-962	456	-506		-506	
5.1 Sportbeleid en activering	-531	98	-433	-378	222	-156		-156	
5.2 Sportaccommodaties	-381	37	-344	-378	41	-337		-337	
5.3 Cultuur	-166	2	-164	-70	4	-66		-66	
5.4 Musea	-69	0	-69	-119	0	-119		-119	
5.5 Cultureel erfgoed	-3	0	-3	-2	0	-2		-2	
5.6 Media	-338	1	-337	-309	38	-271		-271	
5.7 Openbaar groen	-1.384	4	-1.380	-1.611	132	-1.479		-1.479	
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-2.332	371	-1.961	-4.719	3.554	-1.164		-1.164	
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.505	1	-1.505	-1.611	9	-1.602		-1.602	
6.3 Inkomensregelingen	-7.168	5.728	-1.440	-7.021	5.698	-1.324		-1.324	
6.4 WSW en beschut werk	-3.228	0	-3.228	-3.053	0	-3.053		-3.053	
6.5 Arbeidsparticipatie	-1.690	0	-1.690	-1.788	0	-1.788		-1.788	
6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO	-628	24	-605	-712	20	-692		-692	
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-234	300	66	-100	242	-143		-143	
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-20	0	-20	-21	0	-21		-21	
6.71B Begeleiding (WMO)	-1.458	0	-1.458	-1.506	0	-1.506		-1.506	
6.71C Dagbesteding (WMO)	-142	8	-135	-102	0	-102		-102	
6.71D Overige maatwerkarrangementen	-17	0	-17	-21	0	-21		-21	
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-10	0	-10	0	0	0		0	
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-3.435	140	-3.296	-3.379	143	-3.236		-3.236	
6.72B Jeugdhulp behandeling	-1.512	0	-1.512	-1.682	0	-1.682		-1.682	
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	-186	0	-186	-227	0	-227		-227	

Omschrijving taakveld	Begroting na wijziging			Gerealiseerd			Programma		
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-3	0	-3	-8	0	-8		-8	
6.73A Pleegzorg	-264	0	-264	-251	0	-251		-251	
6.73B Gezinsgericht	-390	0	-390	-390	0	-390		-390	
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	-1.168	0	-1.168	-1.198	0	-1.198		-1.198	
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-1.574	0	-1.574	-1.314	0	-1.314		-1.314	
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-86	0	-86	-54	0	-54		-54	
6.74C Gesloten plaatsing	-61	0	-61	-207	0	-207		-207	
6.81A Beschermd wonen	-17	0	-17	-21	0	-21		-21	
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-58	0	-58	-74	0	-74		-74	
6.82A Jeugdbescherming	-341	0	-341	-330	0	-330		-330	
6.82B Jeugdreclassering	-59	0	-59	-89	0	-89		-89	
7.1 Volksgezondheid	-950	111	-839	-823	17	-806		-806	
7.2 Riolering	-1.619	1.810	191	-1.598	1.811	212			212
7.3 Afval	-1.452	1.841	389	-1.504	1.882	379			379
7.4 Milieubeheer	-424	2	-422	-764	407	-357			-357
7.5 Begraafplaatsen	-81	28	-54	-83	60	-23			-23
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.108	5	-1.103	-1.485	152	-1.333			-1.333
8.2 Grondexploitatie	-374	12	-362	-121	-38	-158			-158
8.3 Wonen en bouwen	-897	283	-614	-999	447	-552			-552
Totaal exclusief resultaat	**-55.117**	**54.665**	**-452**	**-**	**58.850**	**1.075**	**28.912**	**-23.906**	**-3.932**
0.11 Resultaat	173	279	452	0	0	-1.075	-	23.906	3.932
Totaal inclusief resultaat	**-54.944**	**54.944**	**0**	**-**	**58.850**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.3 Geactiveerde kredieten

GRBK	omschrijving	bedrag Begroot	bedrag Werkelijk	bedrag Restant	Afsluiten / Overzetten	Onderbouwing
705801	Cameratoezicht Station(K)	2.000,00	2.306,75	-306,75	A	Krediet afsluiten
706208	Brug Hkvb31 de Kemfkens(K)	90.000,00	26.458,00	63.542,00	O	werk is opgedragen, post overboeken naar 2025
706210	Brug Eevb32 Waemelslant(K)	60.000,00	0,00	60.000,00	O	werk is in voorbereiding, post overboeken naar 2025
706211	Vervanging houten brug B3(K)	40.000,00	0,00	40.000,00	O	door tijdelijke maatregel is werk uitgesteld, post overboeken naar 2027
706507	Vervangen armaturen 2023(K)	9.585,00	9.537,64	47,36	O	Restant wordt gebruikt in 2025
706508	Vervangen armaturen 2024(K)	64.500,00	62.096,49	2.403,51	O	Restant wordt gebruikt in 2025
706511	Vervangen armaturen voor LED verlichting(K)	712.430,00	104.747,52	607.682,48	O	Voortgang vervanging oude armaturen in 2024, overzetten naar 2025
706802	Vervangen toegangspoller Dorpsplein(K)	34.285,00	27.123,20	7.161,80	A	Werk is afgerond in 2024
706803	Vervangen VRI Brugstraat/Dorpstraat(K)	350.000,00	1.992,50	348.007,50	O	Wordt in 2025 uitgevoerd, overzetten naar 2025
707001	Claim snelfietsroute F12(K)	92.411,00	2.892,31	89.518,69	O	Uitvoering in 2025-2026
707010	Rehabilitaties wegen 2018(K)	184.215,00	0,00	184.215,00	O	Geen idee wat dit is, is van 2018!?
707013	Fietspadenplan 2020(K)	27.524,00	27.980,00	-456,00	A	Krediet afsluiten
707014	Fietspadenplan 2021(K)	70.000,00	0,00	70.000,00	O	Deze is 100% ten behoeve van Project Heilweg, uitvoering 2025. Graag zo labelen.
707015	Fietspadenplan 2022(K)	67.196,00	32.758,26	34.437,74	A	Krediet afsluiten
707016	Herinrichting Heilweg(K)	93.233,00	42.482,74	50.750,26	O	Project wordt uitgevoerd in 2025
707017	Fietspadenplan 2023(K)	70.000,00	0,00	70.000,00	O	Deze is 100% ten behoeve van Project Heilweg, uitvoering 2025. Graag zo labelen.
707018	Fietspadenplan 2024(K)	70.000,00	10.340,00	59.660,00	O	Deze gaan we inzetten voor de compensatie van de onderfinanciering voor de fietsbruf Rivierweg in de F12, uitvoering 2025/2026 - ik zou hem ook zo labelen
707019	Rehabilitatie Heilweg(K)	85.962,00	200,63	85.761,37	O	Project wordt uitgevoerd in 2025
707020	Rehabilitatie Dorpsstraat(K)	202.762,00	4.124,00	198.638,00	O	Project in uitvoering
707028	Verv asfalt fietspad Schans(K)	200.000,00	98.936,10	101.063,90	A	werk is klaar, restant afboeken, door goedkopere maatregel zijn de kosten flink lager geworden

707029	Aanbrengen asfalt Dorpstr/Hamersestr(K)	470.001,00	399.360,92	70.640,08	O	Is werk van Joris Bergman
707030	Verv noord parallelweg liemersallee st werenfriede(K)	410.000,00	6.321,34	403.678,66	O	werk is in voorbereiding, post overboeken naar 2025
707032	Vervangen asfalt lathumse afweg(K)	70.000,00	70.906,55	-906,55	A	is gereed, afboeken restant
709001	Vervanging dakconstructie IKC de Brug(K)	0,00	2.573,26	-2.573,26	A	is gereed kan afgesloten worden.
709002	Uitbreiding de Brug(K)	1.723.432,00	0,00	1.723.432,00	O	Wordt in 2025 opgestart en loopt door in 2026
709003	Aankoop grond nieuwbouw Montessorischool(K)	750.000,00	0,00	750.000,00	O	Wordt in 2028/2029 opgestart en loopt door in 2030/2031 en heeft samenhang met Westervoort Noord.
709004	Nieuwbouw Montessorischool(K)	4.754.054,00	0,00	4.754.054,00	O	Wordt in 2028/2029 opgestart en loopt door in 2030/2031 en heeft samenhang met Westervoort Noord.
711111	Kunstgrasveld sportclub Westervoort(K)	430.000,00	342.564,10	87.435,90	O	Werk is uitgevoerd. In overleg gekozen voor kunstgras met rubber infill ipv een een ander type.
711112	Revitalisatie voetbalvelden sportclub Westervoort(K)	0,00	0,00	0,00	A	Krediet afsluiten
711113	Revitalisatie voetbalvelden AVW'66(K)	12.168,00	0,00	12.168,00	O	De benodigde werkzaamheden vielen mee op dit veld.
711114	Hekwerken sportcub Westervoort(K)	70.000,00	50.241,45	19.758,55	A	Ivm prijsstijgingen staal is deze post wat ruimer geraamd.
714509	Achterstanden groenrenovaties(K)	16.562,00	18.652,63	-2.090,63	A	Krediet afsluiten
714510	Achterstanden boombestand(K)	19.866,00	18.918,39	947,61	A	Krediet afsluiten
714511	Wijkrenovatie Leigraaf(K)	85.000,00	80.000,00	5.000,00	O	Krediet meenemen ivm nazorg
714512	Wijkrenovatie Naederhuizen(K)	60.000,00	0,00	60.000,00	O	Uitgesteld ivm capaciteitstekort
714606	Speeltoestellen 2022(K)	7.632,00	3.466,75	4.165,25	A	Krediet afsluiten
714607	Speeltoestellen 2023(K)	22.425,00	22.425,00	0,00	A	Krediet afsluiten
714608	Speeltoestellen 2024(K)	76.000,00	11.713,11	64.286,89	O	Verschillende speeltuinen zijn in voorbereiding. Daadwerkelijke uitvoering in 2025
714610	Speeltoestellen Mosterdhof 2022(K)	15.000,00	15.000,00	0,00	A	Krediet afsluiten
720019	Duikers en kunstwerken 2020(K)	0,00	0,00	0,00	O	
720020	Duikers en kunstwerken 2021(K)	30.000,00	0,00	30.000,00	O	onderzoek word gedaan naar welke maatregelen uitgevoerd worden.
720026	Rioolgemaal Rosmolen(K)	100.000,00	0,00	100.000,00	O	dit hangt af van project gelders oord.
720032	Vervangen riool kruising Dorpstraat-Z.Parallelweg(K)	150.000,00	0,00	150.000,00	O	maatregel is relinen maar is nog in onderzoeksfase of dit nodig is.
720033	Vervanging riolering Heilweg(K)	1.525.000,00	0,00	1.525.000,00	O	project is bijna in uitvoering
720035	Investeringen DPRA 2023(K)	0,00	0,00	0,00	O	Uitvoering 2025-2026

GRBK	omschrijving	bedrag Begroot	bedrag Werkelijk	bedrag Restant	Afsluiten / Overzetten	Onderbouwing
720036	Investeringen DPRA 2024(K)	17.290,00	0,00	17.290,00	O	Uitvoering 2025-2026
720038	Afkoppelen Mosterdhof(K)	429.410,00	429.410,00	0,00	O	project is bijna in uitvoering
720040	Vervanging riool 2023(K)	300.000,00	40.300,00	259.700,00	O	budget word ingezet voor diverse kleinere projecten zoals de Fliereflutter. Planvorming 2025/ Uitvoering 2026
720050	Reconstructie Heilweg 2023(K)	150.000,00	0,00	150.000,00	O	Voorbereiding duurder langer dan verwacht.
720051	Calamiteiten riolering 2024(K)	75.000,00	0,00	75.000,00	O	elk jaar word deze afgeboekt en weer aangevuld tot 75.000 euro. dit geld is bedoelt voor als er een grote calamiteit is zoals een ingestort riool.
720054	Vervanging riool kruising Dorpstraat(K)	100.000,00	0,00	100.000,00	A	project is geannuleerd
720055	DPRA Plein Korte Griet(K)	555.328,00	11.791,62	543.536,38	O	Laten staan, uitvoering 2025-2026
720057	DPRA vergroeningsstrategie(K)	57.116,00	0,00	57.116,00	O	
720204	Vervanging oeverbeschoeiing 2024(K)	20.000,00	0,00	20.000,00	O	word ingezet waarneer oevers slecht zijn. dit gebeurt middels het piepsysteem.
720207	Vervanging gemalen bouwkundig 2023(K)	50.000,00	0,00	50.000,00	O	is in voorbereiding
720211	Calamiteiten gemalen 2024(K)	75.000,00	0,00	75.000,00	O	elk jaar word deze afgeboekt en weer aangevuld tot 75.000 euro.
720901	Vervanging ondergrondse glascontainers(K)	37.000,00	0,00	37.000,00	A	Glascontainers voldeden aan inspectie, geen vervanging nodig. Per 1 januari 2025 in eigendom bij Circulus
721102	Ondergrondse containers hoogbouw(K)	35.091,00	9.012,50	26.078,50	A	Uitstel naar 2025 door plaatsingsprocedures. Per 1 januari 2025 in eigendom bij Circulus
721103	Vervanging minicontainers(K)	15.000,00	1.586,00	13.414,00	A	Door vertraging in bestelling minder kosten gemaakt, Circulus heeft betaald/overgenomen eind 2024. Per 1 januari 2025 in eigendom bij Circulus
721104	Verv ondergrondse minicontainers restafval 2024(K)	7.125,00	0,00	7.125,00	A	Door vertraging in bestelling minder kosten gemaakt, Circulus heeft betaald/overgenomen eind 2024. Per 1 januari 2025 in eigendom bij Circulus
721105	Vervanging minicontainers gft afval 2024(K)	11.400,00	0,00	11.400,00	A	Door vertraging in bestelling niet veel kosten gemaakt, Circulus heeft betaald/overgenomen eind 2024. Per 1 januari 2025 in eigendom bij Circulus

727601	Openbare ruimte centrum Westervoort(K)	1.150.000,00	126.711,41	1.023.288,59	O	
727701	Schans(K)	12.029,00	0,00	12.029,00	O	
730301	Ontwikkeling Uitterweert tot ZZP centrum(K)	11.765,00	0,00	11.765,00	A	
730303	Renovatie toiletgroepen en sanitair Uitterweert(K)	109.302,00	88.280,56	21.021,44	O	In samenghang bezien met 730304 beide budgetten hebben betrekking renovatie Uitterweerd 2. Laatste hand wordt in 2025 gelegd, dus krediet nog open laten.
730304	Renovatie en verbouw Uitterweert(K)	17.698,00	17.697,93	0,07	O	Laatste hand wordt in 2025 gelegd, dus krediet nog open laten.
731601	RID/Bibliotheek elektrotechnische maatregelen(K)	10.500,00	0,00	10.500,00	O	
733501	DPRA Uitvoeringsprogramma 2023(K)	16.442,00	0,00	16.442,00	O	Laten staan, uitvoering 2025-2026
733502	DPRA Uitvoeringsprogramma 2024(K)	16.442,00	0,00	16.442,00	O	Laten staan, uitvoering 2025-2026
733506	DPRA Westervoortse oplegger 2025(K)	0,00	390,00	-390,00	O	
733508	Plein Korte Griet(K)	58.414,00	-13.436,08	71.850,08	O	Laten staan, uitvoering 2025-2026
742301	Wijkontwikkelingsplan Mooi Mosterdhof 2020(K)	228.619,00	83.164,06	145.454,94	O	Uitvoering in 2025 en in voorbereiding dus laten staan.
742801	Recreatieve maatregelen Rivierklimaatpark(K)	580.000,00	0,00	580.000,00	O	
751803	Brandveiligheid gemeenthuis Westervoort(K)	17.400,00	0,00	17.400,00	O	
751804	Elektrotechnische installaties Gemeenthuis W'voort(K)	12.856,00	0,00	12.856,00	O	Uitvoering in 2025 en in voorbereiding dus laten staan.
751805	Brandveiligheid GH W'voort (aansl RID/Bieb)(K)	195.000,00	0,00	195.000,00	O	Uitvoering in 2025 en in voorbereiding dus laten staan.
751806	Verv hoofdverdeel en groepenkasten GH W'voort(K)	30.000,00	0,00	30.000,00	O	Uitvoering in 2025 en in voorbereiding dus laten staan.
751807	Gemeentehuis Westervoort vernieuwen waterleidingen(K)	17.000,00	0,00	17.000,00	O	Uitvoering in 2025 en in voorbereiding dus laten staan.
751809	Aanpassing balie gemeentehuis(K)	0,00	0,00	0,00	A	Krediet kan afgesloten worden.
		17.741.470,00	2.291.027,64	15.450.442,36		

6. Controleverklaring en besluiten

1 Controleverklaring
2 Besluit tot vaststelling van de jaarrekening

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Gemeenteraad van de gemeente Westervoort

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Westervoort gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 en van het vermogen van de gemeente Westervoort op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
1. het overzicht van baten en lasten over 2024;
2. de balans per 31 december 2024;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
5. het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook vallen:
- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024;
- de controleverordening, vastgesteld door de Gemeenteraad op 6 november 2023;
- het controleprotocol, vastgesteld door de Gemeenteraad op 6 november 2023;
- het controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Westervoort zoals vereist in
- de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta);
- de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO);
- andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden - rechtmatigheidsverantwoording

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel rechtmatigheidsverantwoording in de toelichting op de jaarrekening op pagina 131 en 132. Het college van burgemeester en wethouders heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen.

Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van in totaal € 2.834.000 ligt boven de door de gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 577.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de Gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de Gemeenteraad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 10.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Bij de aanvang van onze controle hebben wij een frauderisico analyse uitgevoerd. Hierbij hebben wij risico’s geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening als gevolg van fraude. De uitkomsten van deze frauderisico analyse zijn vertaald naar generieke en specifieke controlewerkzaamheden die onderdeel uitmaken van onze controleaanpak.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het systeem van interne beheersing, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het College van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico’s. Ook hoe het College van burgemeester en wethouders het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het beperken van frauderisico’s.

Als onderdeel van het identificeren van risico’s op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Aangezien de baten hoofdzakelijk bestaan uit de Algemene uitkering, subsidie ontvangsten van het Rijk en Provincies, lokale heffingen en leges, onderkennen we geen frauderisico in de verantwoording van de baten. De algemene uitkering en de subsidie ontvangsten zijn beperkt tot een opgave van derden. De lokale heffingen en leges betreffen een veelheid van posten van beperkte omvang waardoor geen risico ontstaat op een afwijking van materieel belang.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

We hebben de beschikbare controle-informatie in overweging genomen en navraag gedaan bij relevante personen, waaronder de waaronder de concerncontroller, de gemeentesecretaris en de portefeuillehouder financiën. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerd frauderisico	Controlewerkzaamheden en observaties
MO: Beinvloeden schattingen en doorbreking interne beheersing De directie/het College van B&W heeft een unieke positie om fraude te plegen, omdat ze in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het de directie. Wij hebben in dat kader bijzondere aandacht gehad voor tendenties in schattingen als gevolg van mogelijke druk op de directie/het College van B&W om het resultaat te beïnvloeden.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op doorbreking van de interne beheersing moeten mitigeren, waaronder de ingebouwde waarborgen in de processen met betrekking tot handmatige journaalposten. In respons op de bevindingen vanuit deze werkzaamheden hebben wij journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, journaalposten gegenereerd tijdens het proces van opmaken van de jaarrekening met mogelijk resultaat sturend effect. Wij hebben bij de controlewerkzaamheden specifieke aandacht gehad voor eventuele manipulatie of bovenmatige bemoeienis van het management bij de totstandkoming van cijfers en belangrijke toelichtingen. Daarnaast hebben wij op journaalposten die zijn gegenereerd door, of in opdracht van, de directie/het College van B&W specifieke controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van schattingen. Wij hebben getoetst of de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen adequaat zijn. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het management bij deze schattingen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door de directie of vooringenomenheid van de directie bij schattingsposten.
Prestatieonderbouwingen Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat	Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen.

	Er is wel een niet materiële integriteitskwestie geweest waarbij goederen niet volgens het eigen inkoopbeleid zijn aangekocht. Hiervoor heeft de directie en het College voldoende compenserende maatregelen getroffen. Zie ook de toelichting op pagina 75 van het jaarverslag. Wij hebben hierop extra onderzoekswerkzaamheden uitgevoerd die de conclusie dat het een niet materiële integriteitskwestie is, ondersteunen. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.
Ongeautoriseerde betalingen Een combinatie van te ruime bevoegdheden ten aanzien van het doorvoeren van wijzigingen in stambestanden crediteuren, de verwerking van inkoopfacturen biedt in opzet aan medewerkers de gelegenheid om onrechtmatige betalingen te laten verrichten met als doel het oneigenlijk toe-eigenen van activa.	Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op het verrichten van onrechtmatige betalingen moeten mitigeren. Tevens hebben wij werkzaamheden verricht op de rechtenindeling in het bankpakket en de interne procedures met betrekking tot de controle van personeelsmutaties. Tot slot hebben wij middels data-analyse alle bankmutaties geanalyseerd. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het verrichten van onrechtmatige betalingen.
Corruptierisico Het risico op corruptie door ambtenaren, bestuurders en toezichthouders	We hebben vastgesteld dat er maatregelen zijn genomen rondom het bewaken van de integriteit en het voorkomen van integriteitsschendingen. We hebben navraag gedaan of er meldingen zijn geweest. *Indicatie uitkomst werkzaamheden* We hebben geen specifieke aanwijzingen voor corruptie of vermoedens van corruptie.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het College van B&W heeft de jaarrekening opgesteld waarbij inzicht is gegeven is de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te kunnen vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
Onze controlewerkzaamheden om het inzicht, dat het College B&W, geeft te evalueren en de beoordeling van de gehanteerde veronderstellingen omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de toelichting op de financiële positie zoals deze is beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Kennisnemen van de beoordeling van de Provincie over de financiële positie inzake de begroting 2024 en 2025 en evalueren of de daarbij behorende opmerkingen voldoende zijn toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen;

- Evalueren van het proces van risicoanalyse en de gehanteerde veronderstellingen die het College van B&W heeft gehanteerd bij de totstandkoming van de informatie opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen;
- Evalueren of de paragraaf Weerstandsvermogen alle relevante informatie bevat, waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen;
- Inwinnen van inlichtingen bij het college over zijn kennis van risico's na de periode van de door het College van B&W verrichte risicoanalyse.

Uit onze werkzaamheden blijkt dat de door het college gegeven inzicht aanvaardbaar is.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder

- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, zoals vastgesteld door de Gemeenteraad op 16 december 2024, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de gemeenteraad voor de jaarrekening

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met :
- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de Nota verwachtingen accountantscontrole 20 februari 2025;
- het controleprotocol, vastgesteld door de gemeenteraad 6 november 2023;
- het normenkader voor de financiële rechtmatigheid die zijn vastgesteld door de gemeenteraad op 16 december 2024;
- het Controleprotocol WNT 2024;
- ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:
- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 16 september 2025

Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

w.g. De heer R.H. Gosselink-Wolbrink RA

6.2 Besluit tot vaststelling van de jaarrekening

Nr. Z/25/139186/201703197

Jaarstukken 2024.

Gelezen de door Burgemeester en Wethouders opgestelde jaarstukken over 2024 en het verslag als bedoeld in artikel 213. tweede lid van de Gemeentewet, opgesteld door Stolwijk Kelderman Accountants. En gelet op de desbetreffende bepalingen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording.

besluit:
1. Uit het jaarrekeningresultaat 2024 een bedrag van € 76.000 te onttrekken en toe te voegen aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve Klimaatadaptatie.
2. Uit het jaarrekeningresultaat 2024 een bedrag van € 149.613 te onttrekken en toe te voegen aan de bestemmingsreserve Budgetoverheveling.
3. Het restant resultaat van de jaarrekening ad € 849.378 te storten in de Algemene Reserve van de gemeente Westervoort.
4. De definitieve jaarrekening 2024 vast te stellen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 29 september 2025.

De raad van de gemeente Westervoort,

griffier, voorzitter,

Jaarstukken

2024

GEMEENTE ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Bestuurlijke hoofdlijnen 3
Financiële hoofdlijnen 5
Leeswijzer 8

JAARVERSLAG **9**

Programma's **10**
0.Bestuur en ondersteuning 11
1.Veiligheid 34
2.Verkeer, vervoer en waterstaat 40
3.Economie 50
4.Onderwijs 59
5.Sport, cultuur en recreatie 64
6.Sociaal domein 79
7.Volksgezondheid en duurzaamheid 99
8.Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 115

Paragrafen **127**
Lokale heffingen 128
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 138
Onderhoud kapitaalgoederen 151
Financiering 160
Bedrijfsvoering 168
Verbonden partijen 180
Grondbeleid 200
Openbaarheidsparagraaf 208

Bijlagen jaarverslag **210**
Kerngegevens 210

JAARREKENING **211**

Financiën **212**
Resultaat 213
Overzicht van baten en lasten 219
Toelichting op overzicht Baten en Lasten per programma 220
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 243
Overzicht van algemene dekkingsmiddelen 243
Overzicht van incidentele baten en lasten 245
Rechtmatigheid 249
Wet Normering Topinkomens (WNT) 252
Balans en de toelichting 254

Bijlagen gecontroleerde jaarrekening **294**
Overzicht van baten en lasten per taakveld 295
Investeringsoverzicht 303
Overzicht reserves 352
Overzicht voorzieningen 353
Overzicht langlopende geldleningen 354
Overzicht grondexploitaties 355
Single information, Single audit (SiSa) 356

Controleverklaring accountant **392**

ALGEMEEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Met de jaarrekening 2024 leggen we verantwoording af over de activiteiten en resultaten van het jaar 2024. Dit jaar stond in het teken van grote uitdagingen en belangrijke ontwikkelingen.

Gemeenten in Nederland kampen met toenemende schaarste, zowel financieel als materieel. Financiële middelen voor gemeentelijke taken blijven beperkt, ondanks het schrappen van de opschalingskorting, en structurele oplossingen voor de zogeheten ravijnjaren ontbreken nog steeds. Deze situatie wordt verergerd door de hoge inflatie en de oorlog in Oekraïne, die leiden tot schaarste aan bouwmaterialen, stikstofruimte, woningbouwlocaties en opvangplekken. Ook de krapte op de arbeidsmarkt vormt een blijvend probleem.

Het nieuwe kabinet-Schoof I speelt een cruciale rol bij het aanpakken van deze uitdagingen, waaronder stikstofproblematiek, asielbeleid, energietransitie, de Hervormingsagenda Jeugd en de wooncrisis.

Als organisatie blijven we werken aan interne verbeteringen en houden wij ons aan de doelstellingen uit het coalitieakkoord, ondanks de onzekerheden en risico's die de financiële positie van onze gemeente kunnen beïnvloeden.

De oorlog in Oekraïne ging in 2024 onverminderd door, als gemeente bieden wij daarom nog steeds structurele opvang aan Oekraïners die hebben moeten vluchten voor het oorlogsgeweld. Afgelopen jaar hebben wij op 4 gemeentelijke locaties in de opvang voorzien en zijn er 2 panden aangeschaft om te voorzien in de huisvesting van Oekraïners. Daarnaast was ook in 2024 de reguliere opvang van asielzoekers en statushouders landelijk onderwerp van maatschappelijke discussie.

In 2024 is de Spreidingswet in werking getreden en hoewel het nieuwe kabinet voornemens was om deze weer in te trekken wordt deze in samenhang gezien met de asielcrisiswet en de aanpassingen in de Vreemdelingenwet. Omdat daar in 2024 niets in is gewijzigd was de opgave voor ons als gemeente nog steeds onverminderd hoog. Afgelopen jaar hebben wij daarom besloten om de opvang voor de zogenoemde nareizigers uit te breiden zodat we vrijwel volledig aan onze taakstelling voldoen. De huisvesting van statushouders is complexer als gevolg van het gebrek aan sociale huurwoningen. Ook hier is een belangrijke rol voor de gemeente weggelegd. Hieraan hebben we zo goed als mogelijk invulling gegeven.
Eind 2024 deed de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een definitieve uitspraak over de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12. Deze positieve uitspraak heeft belangrijke gevolgen voor de mobiliteit in de regio. Maar ook voor de ontwikkelingen van 7Poort II, de Fashion Outlet en de bereikbaarheid en verkeersveiligheid in de gemeente Zevenaar.

De wooncrisis was ook afgelopen jaar een grote uitdaging voor ons als gemeente. Het afgelopen jaar heeft het kabinet besloten om sneller te komen tot de beoogde 100.000 woningen per jaar door intensiever te gaan samenwerken met gemeenten, bedrijven en woningcorporaties. Als gemeente hebben we afgelopen jaar diverse stappen gezet om te voldoen aan de jaarlijkse bouwstroom rekening houdend met de behoefte, onder meer door het vaststellen van een integrale Woonzorgvisie, het herijken van de prestatieafspraken met onze drie grootste woningbouwcorporaties en het opstellen van beleid voor het beter benutten van onze huidige woningvoorraad. Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet inwerking getreden, in dat kader is afgelopen jaar

middels een participatietraject met inwoners en bedrijven gewerkt aan de concept Omgevingsvisie Zevenaar 2040.

Bij deze jaarrekening vindt u wederom een rechtmatigheidsverantwoording. Het college legt hiermee zelf verantwoording af over hoe er is gehandeld op het gebied van financiële rechtmatigheid over het jaar 2024. Dit ter verdere verbetering van de interne beheersing.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

Resultaat

(-/- is een nadeel, + is een voordeel)

De jaarstukken 2024 sluiten met een nadelig resultaat van € 2.536.690. Het geraamde nadelige resultaat na wijziging is € 3.144.894. Ten opzichte van de begroting na wijziging is dus sprake van een voordelig verschil van € 608.204.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	165.455	174.747	174.092	-655
Lasten	165.847	177.892	176.629	1.263
Resultaat 2024	**-391**	**-3.145**	**-2.537**	**608**

Toelichting op hoofdlijnen

Het totale voordeel van € 608.204 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende afwijkingen (groter dan € 250.000) ten opzichte van de ramingen waarbij is aangegeven of deze incidenteel of structureel zijn.

Omschrijving	bedrag x € 1.000	I of S
1. Pensioenvoorziening wethouders dotatie	-456	I
2. Organisatieontwikkeling	510	I
3. Grondexploitaties	-1.014	I
4.Sportaccommodaties - Sportbedrijf gebouwen	-257	S
5. Inkomensregelingen - inkomensvoorzieningen	327	I
6. Jeugdhulp - zorgkosten	376	I
7. Wmo - zorgkosten	-282	I
8. Reserve Tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds)	1.191	I
9. Riolering mutatie voorziening	320	I

Toelichtingen bij de grootste afwijkingen:

1. De toevoeging aan de voorziening is voor een groot deel te verklaren door actieve deelnemers, zowel wethouders als wachtgelders, die extra pensioen opbouwen per jaar. Daarnaast speelt het rekenrentepercentage een rol. Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente. Als gevolg van de daling van de rekenrente was een toevoeging van € 456.000 noodzakelijk. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin geen rekening was gehouden met een storting.
2. In de meerjarenbegroting 2023-2026 is een budget van € 600.000 beschikbaar gesteld voor de organisatieontwikkeling. Daar bovenop is door de Provincie Gelderland een subsidie Vitaal Bestuur toegekend van € 120.000. Dit brengt het totale meerjarige budget op € 720.000. In 2024 zijn uitgaven gedaan met name voor de werving en selectie van de domein- en teammanagers. Eind 2024 is een bedrag van € 510.000 nog niet besteed, een voordeel in 2024. Dit is bedoeld voor de verdere doorontwikkeling in 2025 en 2026, onder meer voor de detaillering van structuren en processen.
3. Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke is vastgesteld op 11 maart 2025. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2024. In de uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat per grondexploitatie becijferd op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2025. Ten opzichte van vorig jaar

per saldo een verslechtering van € 1.014.000 NCW. Voor deze verslechtering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:
- De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitaties, op basis van een marktonderzoek naar grondprijzen van (bedrijfs)kavels, bedraagt € 3.649.000 positief.
- Enkele deelgrondexploitaties zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. In deze deelgebieden heeft dit gezorgd voor gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren, maar niet meer benodigd zijn voor het bouwrijp maken. In de grondexploitaties is het budget behouden ten behoeve van het woonrijp maken. In totaliteit heeft dit een positief effect van € 1.721.000.
- Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Dit levert een nadeel op van € 5.164.000.
- De vertraging rond het Tracébesluit Via15 heeft evenals vorig jaar gezorgd voor een vertraging. Deze vertraging in de uitgifte heeft effect op de VTU- en plankosten. Dit heeft een nadelig effect van € 600.000.
- Vanwege langere procedures dan in het verleden verwacht werd, worden meer kosten gemaakt om het project tot een goed einde te laten komen. Deze vertraging heeft effect op de VTU- en plankosten. Dit heeft een nadelig effect van € 401.000. Deze extra kosten kunnen gecompenseerd worden met vrijgevallen budgetten binnen het project Zevenaar Oost Wonen.
- De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo € 219.000 nadelig.

4. De lasten zijn in totaal € 257.000 hoger. Dit heeft een drietal oorzaken.
   - Een correctie in verband met het BTW compensatie fonds (BCF). Uit de BTW controle is gebleken dat onterecht BTW is gecompenseerd. De BTW wordt voortaan kostprijsverhogend geboekt en heeft dus een structureel karakter structureel (€ 115.000).
   - Een 'naheffing' van Ataro voor de elektriciteitskosten van het Lentebad. Doordat DVEP (de leverancier van elektriciteit van Ataro) failliet is gegaan in 2022, komen nu pas de laatste rekeningen van de curator binnen (€ 125.000).
   - Terugbetaling aan Ataro BV naar aanleiding van de dienstverleningsovereenkomst 1e kwartaal 2024 en afrekening 2022 (€ 20.000).
5. In het tweede halfjaar 2024 is sprake van een stijging in de uitgaven voor loonkostensubsidies en zijn de indexeringen over 2024 verwerkt. Ten opzichte van de tweede voortgangsrapportage (VGR) 2024 is sprake van hogere lasten (nadeel € 455.000). Daarnaast is de definitieve BUIG uitkering over 2024 vastgesteld door het Rijk. Per saldo bedraagt het voordeel op de BUIG t.o.v. de tweede VGR 2024 € 327.000.
6. We zien bij de jeugdhulp een voordeel van afgerond € 375.000. Het voordeel ligt vooral bij uitgaven die zijn teruggevorderd bij andere gemeenten. Dit omdat de kosten ten onrechte zijn betaald door onze gemeente maar op basis van het woonplaatsbeginsel bij andere gemeenten horen. Daarnaast zien we per onderdeel wel verschuivingen. We zien nog steeds dat we onvoldoende grip hebben op verwijzingen van bijvoorbeeld huisartsen. Positief is de verschuiving die we zien van zorg in verblijf naar begeleiding.
7. De Wmo laat een tekort zien van € 282.000 bij de begeleiding en dagbesteding. Deels wordt deze overschrijding veroorzaakt door gestegen kosten voor zorgbemiddeling (de zogenaamde 'bemoeizorg').
8. De vrijval van de reserve tijdelijk energiefonds leidt tot een voordeel. Het resterend saldo van deze reserve na inzet in 2023 en 2024 bedraagt € 1.191.000. Het tijdelijk energiefonds was ingesteld voor de periode 1 juli 2023 tot juli 2024.
9. In 2024 hebben we een storting begroot van € 617.000. In realisatie heeft een storting van € 297.000 plaatsgevonden. Hierdoor een voordeel van € 320.000.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die zich binnen onze gemeente kunnen manifesteren. De weerstandscapaciteit zijn de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{25.454.000}{8.926.000} = 2{,}85$$

De berekende ratio duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.

LEESWIJZER

Inleiding
Door de jaarstukken leggen wij als college verantwoording af aan uw raad over het gevoerde beleid. Tevens zijn deze jaarstukken een instrument om uw raad te ondersteunen bij de kaderstellende en controlerende taken. De jaarstukken hebben wij ingericht op basis van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording hierna BBV). Verder hebben wij nadrukkelijk gekeken naar de informatieve waarde voor u als raad. De komende jaren willen wij hierin in overleg met u nog verdere stappen zetten.

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag is opgebouwd uit de verschillende programma's en de paragrafen. In de programma's presenteren wij ons gemeentelijke beleid op hoofdlijnen. De paragrafen richten zich op het beleid ten aanzien van relevante beheersaspecten, zoals de bedrijfsvoering, het weerstandsvermogen, onze kapitaalgoederen en de lokale heffingen. De financiële jaarrekening gaat vooral in op de financiële positie van onze gemeente.

Programma's
Bij de programma's komen de zogenaamde 3 W-vragen terug:

1. Wat wilden we bereiken?
2. Wat hebben we gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Op programmaniveau hebben wij ook de vastgestelde beleidskaders opgenomen. U kunt deze digitaal direct openen. Hiermee hebt u per programma het meest relevante vastgestelde beleid direct beschikbaar.

Per programma maken wij onze doelstellingen (Wat wilden we bereiken?) inzichtelijk. Hierbij presenteren wij u ook de verplichte beleidsindicatoren vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording.

Bij het onderdeel 'Wat hebben we gedaan?' staan de activiteiten die wij in 2019 in het kader van autonome ontwikkelingen, actualisatie van bestaand en nieuw beleid uitgevoerd hebben. Over onze reguliere taken informeren wij u alleen indien hier aanleiding voor is. Bij deze jaarstukken leggen wij hier verantwoording over af. De kleuren bij de stand van zaken betekenen het volgende:

Lichtgrijs	de activiteit is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning.
Groen	de activiteit loopt op schema binnen de gestelde kaders (beleidsdoel/resultaat, tijdsplanning en financieel).
Oranje	de activiteit dreigt óf qua beleidsdoel/resultaat óf qua tijdsplanning óf financieel uit de pas te gaan lopen, bijsturing is noodzakelijk.
Rood	de activiteit loopt uit de pas, dit geldt voor 1 of meer indicatoren (beleidsdoel/resultaat, tijdsplanning en financieel). Corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk.
Donkergrijs	de activiteit is afgerond en wij stellen voor deze af te sluiten.

Wij presenteren ook op hoofdlijnen informatie over de verbonden partijen die een bijdrage hebben geleverd aan de uitvoering van ons beleid. Uitvoerige informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de betreffende paragraaf.

Per programma presenteren wij ook financiële informatie (Wat heeft het gekost?). Hier hebben we de ontwikkelingen aangegeven en de toelichting op deze ontwikkelingen. Op grond van de voorschriften (BBV) presenteren wij de financiële informatie ook op taakvelden. Indien van toepassing bieden wij u ook inzicht in de incidentele baten en lasten per programma. Hetzelfde geldt voor de mutaties in de reserves en voorzieningen per programma. Bedragen zijn afgerond op € 1.000. Hierdoor kunnen verschillen voorkomen.

JAARVERSLAG

PROGRAMMA'S

0.BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we bereiken?
Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

Ontwikkelingen
Organisatieontwikkeling en domeingericht werken
In 2024 hebben we gewerkt aan de organisatieontwikkeling met als doel om samen verder te bouwen aan een organisatie die goed in staat is om toekomstige taken, voortkomend uit veranderende eisen, politieke beslissingen of organisatorische overwegingen, effectief te organiseren. We maakten een start met de inrichting van 3 domeinen; Dienstverlening en Bedrijfsvoering, Fysiek en Sociaal. Begin 2024 hebben we met succes 3 domeinmanagers geworven en geselecteerd. De huidige managers zijn zorgvuldig in de nieuwe structuur geplaatst. De werving en plaatsing van 12 teammanagers is voltooid. Het werken in verschillende domeinen en daarbij horende teams helpt mee om de aansturing en beheersing binnen de organisatie effectiever en efficiënter te maken en om onze strategische slagkracht te vergroten. Ook is er ingezet op de detaillering van structuren, processen en regelingen zodat het aansluit bij de nieuwe organisatiestructuur. Het organisatiebesluit biedt duidelijkheid over de rollen en verantwoordelijkheden en vormt de basis voor de verdere ontwikkeling van onze organisatie. Naast de structuurinrichting van onze organisatie vinden we het belangrijk om aandacht te geven aan het vinden van manieren hoe we beter met elkaar kunnen samenwerken. Hier maken we samen werk van door invulling te geven aan het Programma Organisatie in Ontwikkeling.

Bestuurlijk ambtelijk samenspel
Afgelopen jaar zijn er ook stappen gezet in de ondersteuning op de beeldvormende raadsbijeenkomsten. Onder leiding van een voorzitter uit de raad krijgen de discussies in 'informatieve raadsbijeenkomsten' nu een meer beeldvormend karakter. De (politieke) beeldvorming is een belangrijke plek in het besluitvormingsproces. Hiermee is een belangrijke stap gezet in het bestuurlijk ambtelijk samenspel.

Toekomstbestendige regionale ICT-dienst (RID)
In het tweede kwartaal 2024 hebben de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten besloten de I&A-visie en -strategie vast te stellen. Met als uitgangspunt de zogenoemde minimumvariant gaan we de komende jaren investeren om de RID en de ICT-samenwerking robuust en toekomstbestendig te maken. Daarbij is de opdracht meegegeven om de speerpunten nader uit te werken in prestatie-indicatoren. De gemeenten kunnen hiermee bijvoorbeeld richting geven aan de prioriteiten van de RID en hebben hiermee een objectieve manier om de prestaties te meten en te evalueren. Ook zal een overzicht worden gegeven van de inverdieneffecten die de investering in de RID zal gaan opleveren. In de tweede helft van 2024 is er gewerkt aan de realisatie van een aantal van de speerpunten uit de I&A-visie en -strategie. Onder meer het portfolioproces is geactualiseerd. Dit stelt te gemeente in staat om de juiste prioritering in projecten aan te brengen. Ook zijn verschillende formatieplaatsen ingevuld met vaste personeel. Het neerzetten van een robuuste ICT-samenwerking kost tijd en in 2024 zijn de eerste stappen hierin gezet.

Beleidskaders

- Visie op dienstverlening 2024-2028
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) 2023
- Verordening controle financieel beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) 2023
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2024
- Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023
- Nota garantiebeleid 2023
- Normen- en toetsingskader 2023
- Verordening Rekenkamer 2023
- Verordening op de raadscommissies (3e wijziging, 2023)
- Datastrategie 2023-2025
- I&A-visie en -strategie 2023-2025 "Beter samen"

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

0.1 Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit 2022-2026

Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken digitaal en online regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We ondersteunen inwoners die minder digitaal vaardig zijn bij hun aanvraag. Persoonlijk contact blijft mogelijk. We bouwen digitale formulieren die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning of e-IDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV). Deze wet geeft inwoners het recht om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De WMEBV is uitgesteld tot 1-1-2026. De inventarisatie voor te digitaliseren processen in 2024 is afgerond.

0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal 2022-e.v.

Dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op onze websites kunnen begrijpen vinden wij belangrijk. Documenten die online gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Opleidingen zijn geborgd in de Zevenaar Academie.
In 2024 zijn in de organisatie taalexperts aangesteld. Zij gaan aan de slag met het herschrijven van brieven en staan klaar om collega's te helpen met begrijpelijke taal.

0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter 2024-2026

Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners met ons mee te denken. We verplaatsen ons in de inwoner door 'klantreizen' te maken. In een klantreis interviewen we inwoners over hoe zij de contactmomenten met de gemeente hebben ervaren. We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze werkprocessen klantgerichter in te richten.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2024 zijn we gestart met een eerste klantreis binnen het team WMO. In 2025 wordt hieraan een vervolg gegeven met meer klantreizen.

0.2 Stimuleren van betrokkenheid van inwoners, ondernemers en instellingen

0.2.1 Wij coördineren participatie 2023-2024

Participatie gaat over op welke manieren inwoners mogen meedenken en meepraten over onderwerpen en beleid in de gemeente. Participatie is een belangrijk thema voor onze bestuursperiode. Participatie is een rode draad in het coalitieakkoord en in dit collegeprogramma, maar ook onderwerp op de raadsagenda. In verschillende resultaten in dit collegeprogramma is participatie concreet benoemd, onder andere bij energietransitie (7.2.1), ruimtelijke plannen en wonen (8.2.3), invoering van de omgevingswet (8.2.2) en openbare ruimte (5.6.5 en 8.2.3).
Wij brengen de verschillende initiatieven op het gebied van participatie samen in een uniforme werkwijze door hiervoor een programma participatie in te richten. We stellen hiervoor een toolbox samen. De middelen en methodes uit deze toolbox helpen medewerkers en inwoners om op een effectieve manier participatie in te zetten. We stellen een tijdelijke programmamanager aan om dit te realiseren.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Er zijn gesprekken gevoerd om een duidelijke taakstelling voor de programmamanager participatie te krijgen. Er is een vacature opgesteld in samenspraak met sociaal beleid. Wij verwachten voorjaar 2025 de werving succesvol af te ronden.

Voorstel raad

We komen in het eerste halfjaar van 2025 met een concreet voorstel om participatie structureel te verankeren in onze organisatie. De nadruk komt te liggen op de samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dit omvat duidelijke richtlijnen over hoe en wanneer inwoners worden betrokken bij beleidsprocessen, met als doel participatie een vast onderdeel te maken van onze werkwijze. Het jaar van realisatie van dit resultaat is bepaald op 2024. Wij stellen voor om dit aan te passen naar 2025.

0.3 Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk samenspel

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur Doorlopend

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen richt zich op verschillende dimensies. In de eerste plaats raakt dit het functioneren van de raad zelf. Daarnaast gaat het om de betrekkingen tussen het college en de raad. Verder is er het samenspel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie en tenslotte het samenspel met de samenleving. Van belang is dat men op een respectvolle manier met elkaar omgaat met ruimte voor eenieders mening en standpunt. Het debat wordt op een goede en toegankelijke manier gevoerd, het besluitvormingsproces is helder en duidelijk en men gunt elkaar een succes.

Raad en college moeten vanuit een duidelijke taakverdeling werken met een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemersrol. Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare

besluiten en voert deze besluiten uit. Rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren moeten structureel onderdeel zijn van het samenspel tussen raad en college.

De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze en fungeert als antennefunctie voor het bestuur. Zij informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente ontwikkelingen in de samenleving. In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie hebben we de uitdaging om onze organisatie hierop nog beter in te richten en onze medewerkers daarvoor de goede uitrusting te geven.

Voor een goed samenspel met de samenleving is het van belang om samen op te trekken en zuiver te zijn over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden. Rond concrete maatschappelijke opgaven organiseren we samenwerking en bundelen we de krachten. Participatie vormt een rode draad in de aanpak van de ambities uit dit collegeprogramma.

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen is een proces van lange adem. Een allesomvattende aanpak is er eigenlijk niet. De bereidheid om te willen veranderen en het inzicht in de mogelijkheden en kansen om elkaar te versterken en te helpen, zijn de eerste stappen naar een verbeterde samenwerking. In de raadagenda wordt de verdere aanpak uitgewerkt.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De raad en de raadsleden hebben gewerkt aan hun persoonlijke ontwikkeling en debatvaardigheden door het volgen van trainingen en delen van kennis. Er heeft een evaluatie plaatsgevonden onder de (commissie)voorzitters en hieruit volgend komt er een training in 2025.
Daarnaast is de raad collectief aangesloten bij de Nederlandse Vereniging van Raadsleden.

Afgelopen jaar is gewerkt aan de stroomlijning van het besluitvormingsproces. De beeldvormende bijeenkomsten zijn in september gestart en bieden een mogelijkheid om verschillende perspectieven uit te wisselen en inzichten uit de samenleving op te halen. De beeldvormende bijeenkomst 'strategiebepaling voor een gezonde toekomst', met een voorzitter uit de raad, heeft een goed gesprek onder uw leden opgeleverd en bracht input voor een gezamenlijke analyse, die bij de begroting 2025-2028 tot een besluit heeft geleid over de mogelijke richting van indicatieve zoekrichtingen voor bezuinigingen. Het betrekken van belangstellenden en belanghebbenden, bijvoorbeeld fysieke aanwezigheid dan wel via een livestream was nog een punt van aandacht.

Met herziening van bepaalde afspraken werd actief gewerkt aan de bestuurlijke en ambtelijke omgangsvormen, zo is er meer bewustwording gecreëerd voor rol zuiverheid, verantwoording en evaluatie. Het type bijeenkomst 'Raad in gesprek', dat in 2024 zijn intrede heeft gedaan, bood een goed platform voor het werken aan deze omgangsvormen. Er zijn bijeenkomsten gehouden over mogelijke herindeling en de ontwerp Omgevingsvisie Zevenaar 2040. Betere afspraken over verantwoording heeft ook opgeleverd dat door uw raad aangenomen moties voortaan per RIB worden afgedaan.

Er zijn eerste stappen gezet richting een optimalisatie door uw raad (Auditcommissie) van de Planning & Control-cyclus.
Ook een bijdrage vanuit de jeugd telde mee. Aan de ‘motie kinderraad’ is uitvoering gegeven door de griffie, hierover is een Raadsinformatie Brief (RIB) gestuurd aan uw raad.

Het griffieteam kende een aantal mutaties. Om een goede impuls te geven aan de versterking van de decentrale volksvertegenwoordiging, is er qua capaciteit invulling gegeven aan de door uw raad gewenste niveau van ontwikkeling.

Voorstel raad
De raad, raadsleden en ondersteuning werken aan hun persoonlijke ontwikkeling en debatvaardigheden. De ontwikkelingen worden voortgezet conform eerder beschreven stand van zaken.

0.4 Verbeteren van de bedrijfsvoering (betere sturing en beheersing van processen) als ondersteuning aan het realiseren van taken en doelen van de gemeente

0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing

Doorlopend

Een goede interne beheersing is de basis voor een transparante en betrouwbare gemeente, die zijn doelstelling weet te realiseren en verantwoord omgaat met de middelen die zij beheert. We willen een (digitaal) toegankelijke, betrouwbare organisatie zijn waarbij veiligheid en zorg voor onze inwoners voorop staat. Om dit te kunnen realiseren moet de interne beheersing van onze bedrijfsvoeringsprocessen op orde zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de risico's en moeten daar adequate maatregelen voor inrichten. Hiervoor is concernbreed aandacht, ook waar het gaat om de beschikbare capaciteit om de uitvoering van de bestuurlijke ambities te realiseren vanuit alle domeinen (fysiek, sociaal en bedrijfsvoering). Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de doelen in het coalitieakkoord en dit collegeprogramma.

Wij leggen verantwoording af aan de raad over de kwaliteit van de interne beheersing in de paragraaf bedrijfsvoering van de documenten uit de planning en controlcyclus. Daar gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersing met specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid. Met name ook de verwachte toename van het aantal cyberincidenten de komende jaren, vereist dat cybersecurity integraal onderdeel moet zijn binnen onze processen. We blijven dan ook investeren in het veilig inrichten van onze bedrijfsvoeringsprocessen en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers.

Ter ondersteuning hiervan starten we met de doorontwikkeling van meetlatten en (beleids)indicatoren om de effectiviteit van beleid beter te kunnen meten.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

In de jaarstukken 2023 die in juli 2024 zijn vastgesteld door de raad is voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opgesteld. Deze gaf aanvullend op andere onderdelen inzicht in de interne beheersing van de organisatie. De accountant heeft in zijn accountantsrapport bij de jaarstukken een beeld gegeven over de kwaliteit van de interne beheersing. In de managementletter 2024 is door de nieuwe accountant ook een beeld opgenomen. Het college heeft daar ook reacties op gegeven, welke zijn besproken met de auditcommissie.
Belangrijk ander aspect van de interne beheersing is de inrichting en sturing van de organisatie. In 2024 is de organisatieverbetering in gang gezet en is de basis voor een betere interne beheersing verder vorm gegeven. Belangrijk punt uit de managementletter is dat wij nog onvoldoende kunnen steunen op de controlemaatregelen in de processen. Daardoor moeten wij meer controles verrichten om de rechtmatigheidsverantwoording 2024 op te kunnen stellen. Door beperktere inzetbaarheid van de capaciteit van deze functie zijn een deel van de werkzaamheden doorgeschoven naar 2025.

Voorstel raad
Het verbeteren van de organisatie is een continu proces en is niet afgerond in 2024. Wij voeren verdere verbeteringen door om in control te komen. We hebben specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid.

0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040 2025-2026

De raad heeft eind 2020 het Integraal Accommodatieplan (IAP) voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke gemeentelijke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders worden elke vier jaar opnieuw onder de loep genomen om rekeningen te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het beoordelen of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of het dorp bij voorkeur in combinatie met wonen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Er wordt momenteel gewerkt aan de herijking van het IAP. Naar verwachting wordt de herijking einde van het jaar voorgelegd aan het college en de raad.

0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie 2023-2024

Om de lokale economie te stimuleren, zetten we in op het gebruik van lokale producten. Dit geldt ook voor lokale diensten. In verband met de complexiteit van inkoop en aanbesteding en de toenemende aandacht vanuit rechtmatigheid is het noodzakelijk om voor dit onderwerp vol aandacht te hebben. Dit thema – en ook social return en duurzaamheid - komt nadrukkelijk aan bod bij het herijken van ons inkoopbeleid. Tevens positioneren we de inkoopfunctie zodanig dat deze past bij de huidige ambitie van de organisatie en het bestuur.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Het proces om inkoop, aanbesteding en contractmanagement binnen de gemeente Zevenaar te organiseren loopt, echter er blijft een afhankelijkheid van de SDL. We werken aan aanvullende afspraken over de wijze van uittreding en de financiële consequenties. We zijn overeengekomen dat, met terugwerkende kracht, per 1 juli 2024 de gemeente Zevenaar inkoop, aanbesteding en contractmanagement niet meer afneemt van SDL.

Voorstel raad

Door SDL en de gemeente Zevenaar wordt constructief gewerkt aan de ontvlechting van inkoop, aanbesteding en contractmanagement. Er zijn nog enkele organisatorische punten die we moeten afronden. We maken in 2025 met SDL aanvullende afspraken. We hebben het vertrouwen dat in 2025 het gewenste resultaat wordt behaald.

0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever 2022-2026

Er is sprake van een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. We willen ook nu in staat blijven om (nieuwe) medewerkers aan te trekken, te boeien, te binden en te behouden. We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven we zelf het goede voorbeeld.

Wij nemen maatregelen die zijn gericht op het faciliteren van groei in de professionele en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers. Daarnaast richten we ons op het kunnen bieden van moderne marktconforme arbeidsvoorwaardelijke ontwikkelingen en aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Deze maatregelen vragen om een meer centrale aanpak.

We investeren in centrale regievoering op werving en selectie, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Dit heeft een tweeledig doel. Allereerst richten we ons op

ontwikkeling en behoud van onze huidige medewerkers. Daarnaast willen we ook een gezonde instroom in ons personeelsbestand. We zien landelijk dat medewerkers steeds meer betekenisvol werk zoeken. Als gemeente kunnen we dit gezien onze maatschappelijke taak zeker bieden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van ervaren senior medewerkers steeds uitdagender. We willen door het inzetten van traineeships, stages en ontwikkelfuncties als werkgever aantrekkelijker worden voor de jongere generatie. We investeren daarbij in opleiding en begeleiding van deze doelgroep naar senior medewerkers.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
			
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het jaar 2024 stond in het teken van het verder ontwikkelen van onze medewerkers en het aantrekkelijk blijven als werkgever. Met het aanstellen van de domein- en teammanagers is er een heldere taakafbakening en een werkbare span of control. Met een gericht inwerkprogramma zijn de nieuwe managers geïnformeerd over de organisatie, hun rol, team en uitdagingen. Hiermee kunnen alle teammanagers een coachende rol vervullen, is er meer aandacht voor begeleiding in de professionele en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers.
Om de gemeente Zevenaar als aantrekkelijke werkgever te blijven positioneren, is de arbeidsmarktcommunicatie versterkt. Onze "Werken bij de gemeente Zevenaar" pagina laat zien waar wij als werkgever voor staan en wat het werken bij de gemeente aantrekkelijk maakt. Daarnaast is in september een "moodfilm" gelanceerd die een goed beeld geeft van de uiteenlopende werkzaamheden en functies binnen de gemeente Zevenaar. Met de komst van onze recruiter in 2024 is er meer focus en regie op het werving - en selectieproces en de arbeidsmarktbenadering. Daarnaast wordt actief ingezet op stage- en afstudeeropdrachten. We nemen deel aan traineeprogramma's die geïnitieerd zijn door Werken in Gelderland. Hiermee trekken we jong talent aan en begeleiden we hen naar een baan bij de overheid.
De Zevenaar Academie heeft zich verder doorontwikkeld. We hebben leerpaden geoptimaliseerd om nieuwe medewerkers sneller wegwijs te maken in de organisatie. Daarnaast zijn specifieke trainingen aangeboden, zoals voor de medewerkers van Publiekszaken en het Sociaal domein in het kader van wettelijke registraties.

0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid 2023-2024

Het uitgangspunt hierbij is dat er aansluiting is op de visie en missie van de organisatie. Het doel van het strategisch personeelsbeleid is om ondersteunend te zijn aan het realiseren van doelstellingen (beleidsmatig en organisatorisch) door adequate inzet van personeel en organisatie. Het stapsgewijs toewerken naar een vernieuwd strategisch personeelsbeleid stelt ons in staat om in te spelen op veranderingen in de toekomst. Na de herindeling in 2018 zijn we vooral bezig geweest met consolideren en de basis van de organisatie op orde brengen. We willen nu meer gaan kijken naar veranderingen in de samenleving, maatschappelijke opgaven, nieuwe taken en de arbeidsmarkt. We brengen op basis daarvan kansen en uitdagingen in beeld.

Door dit anticiperend inzicht kunnen we tijdig interventies in gang zetten om de organisatie wendbaar te houden. Bijvoorbeeld door:

- Arbeidsmarktcommunicatie.
- Doorontwikkeling van de Zevenaar Academie.
- Beleid voor duurzame inzetbaarheid.
- Verhogen van digitale vaardigheden.
- Datagedreven werken.
- Digitalisering, automatisering en robotisering.
- Aanpassing van arbeidsvoorwaarden.
- Aansluiting beschikbare formatie t.o.v. uitvoeringsvraag borgen (m.n. binnen fysiek en sociaal domein).

Een onderdeel van het strategisch personeelsbeleid is het opmaken van een strategische personeelsplanning. Op basis van de opgedane inzichten inventariseren we welke competenties noodzakelijk zijn om de doelstellingen en ambities van bestuur en organisatie te realiseren. We brengen kwantitatief en kwalitatief in

beeld wat de huidige situatie is en waar we naar toe willen groeien. Wij houden daarbij rekening met de te verwachten competenties als gevolg van de ambities zoals deze in het coalitieakkoord zijn opgenomen. Wij sturen op het (verplicht) ontwikkelen en bijhouden van (dienstverlenings)competenties, schriftelijke en mondelinge communicatie en vakinhoudelijke kennis en competenties.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	 Niet volgens plan	 Niet volgens plan	 Niet volgens plan

In 2024 zijn stappen gezet in de organisatieontwikkeling en de herinrichting van de organisatiestructuur. Het Sociaal plan is opgesteld en er is invulling gegeven aan de leidinggevende posities. Nieuwe domeinmanagers en teammanagers zijn geworven. Zij volgden een gericht inwerkprogramma en hebben een sterke start binnen de organisatie gemaakt.

Strategische Personeelsplanning en Organisatieontwikkeling
De kwantitatieve analyse op het huidige personeelsbestand is gereed. De focus van de nieuwe managers lag eerst op het leren kennen van de organisatie en het opbouwen van een sterke samenwerking met de medewerkers binnen hun teams. Hiermee is een solide basis gelegd voor verdere ontwikkeling en sturing binnen de organisatie. De vervolgstap is de invulling van de detailstructuur en de kwalitatieve analyse. De domeinmanagers kunnen daarop verder bouwen aan een robuuste en wendbare organisatie.

Digitale Vaardigheden en Innovatie
Digitale vaardigheden zijn en blijven een speerpunt. We bieden medewerkers een passend trainingsaanbod om goed voorbereid te blijven op de digitalisering in ons werk. Het gebruik van kunstmatige intelligentie of artificiële Intelligentie (afgekort AI) neemt een enorme vlucht, ook binnen onze organisatie. Daarvoor hebben we in ons leeraanbod een workshop kennismaking met AI en ChatGPT. Verder is nog een aantal HR processen gedigitaliseerd voor zowel managers als medewerkers.

Meer continuïteit binnen de organisatie / minder personele wisselingen
In de afgelopen zes maanden is actief gestuurd op het verminderen van inhuur binnen onze organisatie. Er is geïnvesteerd in het aantrekken van vaste medewerkers waarvan een groot aantal met starters op de arbeidsmarkt. De (stijgende) inhuurkosten worden hiermee beter beheerst en de teams versterkt met eigen medewerkers. Dit draagt bij aan meer continuïteit binnen de organisatie en vermindert personele wisselingen.

Voorstel raad
Vanaf eind 2024 werken we aan de detailinrichting van de domeinen. Uiteindelijk starten we op basis van de definitieve domeinplannen/organisatiestructuur met een kwalitatieve analyse van ons personeelsbestand.

0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers 2022-2024

We leven in een informatiesamenleving. Dit zien we onder meer aan de razendsnelle ontwikkeling van ICT. Om deze ontwikkeling bij te kunnen houden, moeten we in staat zijn om snel en flexibel te handelen. Hiervoor hebben we informatiekundige kennis in eigen huis nodig, maar ook partners om ons heen die mee kunnen gaan in de veranderende vraag.

RID de Liemers is een belangrijke partner als uitvoeringsorganisatie. In Liemers verband stellen we een toekomstvisie voor RID de Liemers op. Hierin wordt ook duidelijk of de RID robuust genoeg is om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. In het uitwerken van de opdracht betrekken we medewerkers, directie, gemeentesecretarissen en bestuurders van de verschillende organisaties.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Gerealiseerd

Er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de robuustheid van de ICT samenwerking. Hieruit is geconcludeerd dat de samenwerking in de huidige vorm, met daarbij een stevige impuls in financiële middelen, personele capaciteit en professionaliteit, het meest optimale scenario is. Om hiertoe te komen is een I&A visie en strategie opgesteld. De gemeenteraden hebben de I&A visie en strategie vastgesteld en de benodigde financiële middelen voor het uitvoeren van de minimale variant beschikbaar gesteld.

Voorstel raad

Het herijken van de bestuurlijke opdracht is afgerond. Wij stellen voor dit resultaat af te sluiten.

0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar 2022-2026

Het tempo van de digitale transitie is ook binnen onze organisatie de laatste tijd versneld. We willen daarmee meer en beter inspelen op digitale ontwikkelingen in de maatschappij en economie. Als meest nabije overheid hebben we de zorg voor inwoners die zich minder of niet redden in dit digitale tijdperk. Daarnaast zijn we scherp op privacy en informatieveiligheid. Dit is het fundament voor onze kijk op het gebied van digitalisering. We willen de veranderkracht van digitalisering verder te benutten.

Het ontwikkelen van een datastrategie is een prioriteit. In deze strategie worden onder andere datamanagement, governance, beveiliging en bewustwording (bijvoorbeeld rondom het werken met algoritmen) aangestipt. We werken toe naar het kunnen analyseren van trends met data om vooruit te kunnen kijken. Daarvoor moet eerst de basis op orde zijn. Die basis wordt gelegd in deze collegeperiode. We voeren diverse experimenten uit. Bij succesvolle resultaten rollen we deze verder uit.

Aan het einde van de collegeperiode is het goed kunnen analyseren van data ter beoordeling van beleid steeds vaker een dagelijkse gang van zaken. Het verbreedt onze kennis uit en over onze omgeving.
We halen data uit onze systemen en tonen deze in verschillende dashboards. Bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid, wachttijden en doorlooptijden van onze dienstverlening. Het dashboard maakt zichtbaar waar we met de dienstverlening staan en waar verbeterkansen liggen. Op basis hiervan stellen we doelen voor verdere verbetering.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

In het verslagjaar 2024 is uitvoering gegeven aan de vastgestelde datastrategie. Conform de ambitielijn 'leren van en met data' hebben medewerkers verschillende trainingen gevolgd, die bijvoorbeeld te maken hadden met het verbeteren van de datakwaliteit. In het kader van de tweede ambitielijn, "datagedreven werken systematischer aanpakken", hebben wij formeel het data-eigenaarschap belegd. Andere geplande acties gaan we gefaseerd aanpakken. Tenslotte hebben we diverse dashboards opgeleverd. Een voorbeeld daarvan is de monitor duurzaamheid.

0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening 2022-2025

Inwoners moeten zoveel mogelijk zaken digitaal, online kunnen regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. Voor wie dit lastig is, blijft persoonlijk contact mogelijk.
Digitalisering van onze dienstverlening en een efficiënt werkende gemeente vragen om goed georganiseerde informatievoorziening. Maar informatievoorziening is meer dan dat, want het is ook een randvoorwaarde voor het behalen van maatschappelijke doelen. De realisatie van de digitale transformatie van de gemeente Zevenaar gaat gepaard met een goede centraal georganiseerde informatievoorziening op het gebied van het functioneel beheer van de gemeentelijke applicaties.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Volgens plan	 Niet volgens plan

De verdere professionalisering van functioneel beheer verloopt goed, maar niet helemaal volgens planning. In 2024 hebben we ons ingezet om de digitalisering van onze dienstverlening te bevorderen. We hebben gewerkt aan het creëren van een functioneel beheer team, het beschrijven en implementeren van processen, en het schrijven van een ontwikkelplan voor functioneel beheer. Daarnaast hebben we op verschillende onderdelen de nut en noodzaak van professioneel functioneel beheer kunnen aantonen en heeft de organisatie de resultaten ervan kunnen zien. De planning voor 2024 is daarentegen niet volledig gehaald. Reden hiervoor is dat op het onderdeel centraliseren van functioneel beheer aansluiting is gezocht bij de verdere inrichting van de organisatie, welke in 2025 wordt doorgezet.

Voorstel raad

Een onderdeel van de professionalisering is het centraliseren van functioneel binnen de organisatie. Dit is onderdeel geworden van de organisatieontwikkeling. De inrichtingsplannen zullen duidelijkheid geven over de centralisatie van functioneel beheer. Met de huidige functioneel beheerders zijn al wel stappen gezet in professionalisering, vooral op het gebied van procesmatig werken en kennisdeling.

0.4.8 Wij verbeteren het (digitaal) documentenbeheer 2022-2025

Onze manier van werken willen we blijven verbeteren. Belangrijk element daarbij is dat we goed zorg hebben voor de (digitale) documenten die we in huis hebben. We werken systematisch aan het verder op orde en in control brengen van het (digitaal) informatiebeheer. Dit doen we tijdens deze bestuursperiode op basis van een informatiebeheerplan (2023) en met een kwaliteitssysteem informatiebeheer. Belangrijk onderdeel is de zorg voor informatie in vakapplicaties. Daarnaast bereiden we ons voor en sluiten we aan op een e-depot, waarin het opslaan van informatie en het garanderen van de houdbaarheid van deze digitale informatie voor langere tijd is ingericht.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

In 2024 hebben we het kwaliteitssysteem voor informatiebeheer ingevoerd, met focus op het onderdeel archiefbeheer in het zaaksysteem. Ook is de koers vastgesteld voor het decentraal informatiebeheer (archiving by design). Dit zorgt voor duurzaam toegankelijke informatie. Tenslotte startten we op teamniveau met het project Informatiebeheerplannen.
Het project e-depot, en als onderdeel daarvan de aanschaf van een collectiebeheersysteem, wordt in verband gebracht met een toekomstvisie voor het Streekarchief de Liemers en Doesburg (SALD). Deze visie wordt in 2025 vastgesteld.

0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit 2022-2027

Een open cultuur vinden wij belangrijk, we willen duidelijk zijn in wat we doen en waarom.

De invoering van de Wet open overheid faciliteert dit:

- We voeren een analyse uit om te bepalen wat de impact is van de Woo op de gehele organisatie.
- We stellen een strategie op voor het uitvoeren van de Woo, waarin onder andere ambitieniveau, communicatiewijze (intern en extern) en participatie aan bod komen.
- Wij voeren actieve openbaarmaking in (het online publiceren van minstens de 11 aangewezen informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten). Hierbij houden we de landelijke planning aan.

De aanpak richt zich daarnaast op de gemeentelijke systemen (o.a. aanschaf van software), cultuur (o.a.

trainen medewerkers) en het op orde brengen van de informatiehuishouding (o.a. vastleggen van meta-gegevens bij te bewaren documenten).

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Op het gebied van actieve openbaarmaking (uit eigen beweging documenten online publiceren) voldoet Gemeente Zevenaar aan de eerste tranche die per 1 november 2024 verplicht is. Dit houdt in dat we wet- en regelgeving, besluiten van algemene strekking, organisatiegegevens incl. organogram en bereikbaarheidsgegevens online hebben staan. Daarnaast lopen we iets vooruit op de landelijke planning: ook de woo-verzoeken en -besluiten en convenanten zijn al online te vinden via https://zevenaar.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports.
Meer informatie over de uitvoering van de Wet open overheid vindt u in de openbaarheidsparagraaf.

0.5 Zorgen voor een betrouwbare en een houdbare financiële huishouding

0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit 2022-2026

In ons financieel beleid is het uitgangspunt: een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. De beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. We blijven de P&C-cyclus doorontwikkelen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

De planning- en controlcyclus bestaat uit de kadernota, meerjarenbegroting, twee voortgangsrapportages en de jaarrekening. Met deze cyclus houden wij als gemeente inzicht in hoeverre onze doelstellingen zijn bereikt en welke (financiële) middelen daarbij nodig zijn. Op deze manier beheersen wij het beleid en de bedrijfsvoering van onze gemeente. Wij hebben de planning- en controlcyclus volgens plan doorlopen. Alle documenten zijn door de raad vastgesteld.
Wij hebben deze raadsperiode steeds een reëel sluitende (meerjaren)begroting gerealiseerd. Om dit ook in de zogenaamde ravijnjaren (vanaf 2026) te kunnen blijven realiseren is ter voorbereiding daarop een 'strategiebepaling voor een gezonde toekomst' opgesteld. Hierbij richten wij ons op maatregelen in de kadernota 2026-2029. Eén van de eerste stappen in dit proces was het (benchmark)rapport van BMC. Dit proces is samen met de raad doorlopen. Op basis van de in november 2024 door de raad vastgestelde kaders is een proces gestart met als doel ombuigingsmaatregelen voor te bereiden voor een financieel gezonde toekomst vanaf 2026.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Gemeenschappelijke regeling		
Euregio Rijn-Waal	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.	12
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.	414
Samenwerking De Liemers	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.	7.545
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.	206
Vennootschap		
Alliander NV	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.	0
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	0
Leisurelands BV	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.	0
Vitens NV	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.	0

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting Gelderland Zevenaar	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil
Apparaatskosten (in € per inwoner)		882,00	921,00	39,00
	De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld. De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, Huisvesting, Intern Beheer en I&A. Wordt uitgedrukt in € per inwoner.			
Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)		7,11	7,58	0,47
	De bezetting per 31-12-2024 bedraagt 341 fte, uitgedrukt per 1.000 inwoners is dat 7,58. De bezetting met eigen medewerkers is de afgelopen jaren (2022-2025) toegenomen. Dit houdt verband met uitbreiding van de formatie, gehonoreerd in eerdere meerjarenbegrotingen.			
Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)		30,00	34,00	4,00
	Het gaat hier om het bedrag van de totale inhuur als % van de loonsom. De inhuur is inclusief inhuur ten laste van projecten, GREX, investeringen en inclusief inhuur wegens ziekte. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan ons streefcijfer. In de huidige krappe arbeidsmarkt is het lastig om personeel aan te trekken. Om het werk toch gedaan te krijgen, zijn we genoodzaakt externe inhuur in te zetten. De verhouding tussen externe inhuur en de inzet van eigen medewerkers loopt verder uiteen. Dit leidt tot een hoog percentage.			
Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)		8,30	8,30	0,00
	De vastgestelde formatie per 31-12-2024 is 373 fte. Dit is inclusief nieuw toegekende formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.			
Overhead (in % van totale lasten)		11,20	10,66	0,54
	Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten. De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead. De gevolgen van diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing, informatisering & automatisering, gehonoreerde uitbreiding van formatie en organisatieontwikkeling zijn meegenomen in de overhead.			

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	116.816	120.806	120.773	-34
Lasten	27.105	29.586	30.148	-562
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**89.712**	**91.220**	**90.625**	**-595**
Mutaties reserves				
Baten	2.492	3.616	3.352	-264
Lasten	2.085	2.584	2.584	0
Totaal mutaties reserves	**407**	**1.033**	**768**	**-264**
Gerealiseerd resultaat	**90.119**	**92.253**	**91.393**	**-859**

Verschillenanalyse

0. Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur - Accountantskosten De BBV schrijft voor dat de lasten van de jaarrekeningcontrole verantwoord moeten worden in het jaar waarin de werkzaamheden zijn uitgevoerd. De accountant heeft eind 2024 al een deel van de controle uitgevoerd in de vorm van de interimcontrole. Deze kosten verantwoorden we in 2024 en veroorzaken een nadeel van € 33.000.	Lasten	-33.000	N	I
0.1 Bestuur - Diverse vergoedingen Voormalige wethouders hebben op basis van de Wet Appa (Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers) recht op begeleiding bij re-integratie en outplacement. In combinatie met overige personeelslasten van het bestuur melden we een incidenteel nadeel van € 45.000.	Lasten	-45.000	N	I
0.1 Bestuur - Interim griffier De interim griffier is voor een langere periode ingezet dan vooraf was ingeschat. Dit leidt tot hogere uitgaven van € 50.000. Daarnaast zijn er kosten gemaakt (€ 20.000) voor de werving en selectie van de nieuwe griffier.	Lasten	-70.000	N	I
0.1 Bestuur - Pensioenvoorziening wethouders De toevoeging aan de voorziening is voor een groot deel te verklaren door actieve deelnemers, zowel wethouders als wachtgelders, die extra pensioen opbouwen per jaar. Daarnaast speelt het rekenrentepercentage een rol. Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente. Als gevolg van de daling van de rekenrente was een toevoeging van € 456.000 noodzakelijk. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin geen rekening was gehouden met een storting.	Lasten	-456.000	N	I
0.11 Resultaat van de rekening Het verschil tussen het begrote, negatieve resultaat na wijziging en het gerealiseerde resultaat komt binnen dit programma als een nadelig verschil naar voren.	Lasten	-3.145.000	N	I

0.2 Burgerzaken - Paspoorten en rijbewijzen In 2024 is begroot op basis van het aantal verlopen documenten. Er zijn in 2024 minder documenten aangevraagd, zodat de afdrachten aan het Rijk € 55.000 lager waren dan begroot.	Lasten	55.000	V	I
0.2 Burgerzaken - Paspoorten en rijbewijzen In 2024 is begroot op basis van het aantal verlopen documenten. Er zijn minder documenten aangevraagd, zodat de baten € 120.000 minder zijn dan begroot.	Baten	-120.000	N	I
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Gebouwen algemeen De kosten zijn in totaal € 135.000 lager dan begroot. Dit komt voornamelijk door lagere gaskosten. De eindafrekening over 2023 betreft een forse teruggaaf als gevolg van hoge energieprijzen in 2023, welke in 2024 is ontvangen, hetgeen een voordeel oplevert (€ 80.000). Ook de kosten van duurzame energie zijn lager (€ 20.000). Daarnaast lagere sloop- en verwijderingskosten (€ 39.000). Bij de lasten totaal een voordeel van € 135.000.	Lasten	135.000	V	I
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Gebouwen algemeen De opbrengsten zijn in totaal € 34.000 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een huurachterstand. Eind maart moet de huurder het pand verlaten. Bij de baten totaal een nadeel van € 34.000.	Baten	-34.000	N	I
0.4 Overhead - Abonnementen De kosten van abonnementen en digitale uitgaven, zoals online kennisbanken, zijn gestegen. Dit is gerelateerd aan diverse ontwikkelingen in de wet- en regelgeving in het juridische vakgebied en de complexe materie in de uitvoering van de Jeugdwet, wet Inburgering en WMO.	Lasten	-58.000	N	I
0.4 Overhead - ARBO Het ARBO-budget is overschreden met € 55.000. Het ziekteverzuim is toegenomen van 6,04% in 2023 naar 7,88% in 2024. De kosten van preventie, re-integratie en diversie interventies zoals bedrijfszorg zijn gestegen. We zien een toename in de doorverwijzingen naar externe zorg voor vraagstukken op het gebied van stress, werkdruk en werk-privébalans. Door nog meer in te zetten op preventie en vitaliteit streven we er naar het ziekteverzuim en daarmee de kosten onder controle te houden.	Lasten	-55.000	N	I
0.4 Overhead - Digitaliseren dienstverlening Voor 2024 was er een budget van € 188.000 beschikbaar voor het verder digitaliseren van de dienstverlening. Door uitstel van de invoeringsdatum van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) naar 1 januari 2026 is een deel van dit budget niet gebruikt. De overige activiteiten hebben ook vertraging opgelopen, onder andere door organisatorische veranderingen en prioriteiten. Hiermee hebben we in het 4e kwartaal van 2024 alsnog een start gemaakt. Van het budget is € 150.000 nog niet gebruikt. Omdat begin 2025 een start is gemaakt met de voorbereiding van de Wmebv en ook de andere activiteiten in 2025 verder worden opgepakt, vragen wij dit budget bij de 1e VGR 2025 opnieuw aan.	Lasten	150.000	V	I
0.4 Overhead - Extern juridisch advies De hogere kosten hebben betrekking op langlopende grote dossiers. Vanwege de complexiteit van deze dossiers wordt er extern juridisch advies bij onze huisadvocaat in gewonnen. Met de kennis van de afgelopen jaren is het onzeker of het (verlaagde) budget vanaf 2025 voor juridisch advies toereikend zal zijn.	Lasten	-75.000	N	I

0.4 Overhead - Gemeentehuis De kosten zijn in totaal € 29.000 hoger dan begroot. Dit heeft diverse oorzaken en wordt met name veroorzaakt door hogere kosten voor belastingen (€ 7.000), brand- en opstalverzekering (carillion) (€ 12.000), onderhouds-schoonmaakkosten (€ 10.000) als gevolg van prijsstijging. Bij de lasten totaal een nadeel van € 29.000.	Lasten	-29.000	N	I
0.4 Overhead - I&A Bij de kosten van I&A is een voordeel zichtbaar van € 75.000. Dit houdt verband met lagere kosten bij de RID. Op onderhoud applicaties is een voordeel behaald door verbeterd contractmanagement en het opheffen van overbodige licenties. Hier ligt een verband met de uitvoering van de I&A visie en -strategie. Ook zijn vanwege capaciteitsgebrek bij de RID minder projecten uitgevoerd hetgeen tot lagere kapitaallasten heeft geleid. De doorontwikkeling van de ICT samenwerking is op basis van de 'minimale variant' in gang gezet, en mede door het gebrek aan personele capaciteit zijn de doelen voor 2024 deels behaald. De daaraan gelieerde kosten van onderhoud van software zijn daarmee ook lager.	Lasten	75.000	V	I
0.4 Overhead - Materieel openbare werken De kosten zijn in totaal € 41.000 lager dan begroot. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door dubbele verzekering (€ 32.000 nadeel) vanwege overlap in de afstoot van oude voertuigen en aanschaf van nieuwe voertuigen. En anderzijds een lager verbruik van brandstof mede als gevolg van prijsdaling ten opzichte van 2023 (€ 73.000 voordeel). Bij de lasten totaal een voordeel van € 41.000.	Lasten	41.000	V	I
0.4 Overhead - Opleidingsbudgetten medewerkers De beschikbare opleidingsbudgetten voor onze medewerkers zijn meer dan 100% benut. Dit weerspiegelt een investering in een toekomstbestendige organisatie en de groei naar een aantrekkelijke werkgever. In totaal verantwoorden we meerkosten van € 90.000. Dit heeft in het bijzonder te maken met de instroom van nieuwe en jongere, onervaren medewerkers. Ook zijn opleidingen gedaan in het kader van de SKJ registratie (kwaliteitsregister Jeugd) . Daarnaast hebben medewerkers van burgerzaken wettelijk verplichte opleidingen gevolgd en zetten we in op opleidingstrajecten voor adviseurs in data- en informatiemanagement. Deze strategische keuzes ondersteunen zowel de vaktechnische als persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers, wat de kwaliteit van onze dienstverlening en de organisatie als geheel versterkt.	Lasten	-90.000	N	I
0.4 Overhead - Organisatieontwikkeling In de meerjarenbegroting 2023-2026 heeft u budget van € 600.000 beschikbaar gesteld voor de organisatieontwikkeling. Daar bovenop is door de Provincie Gelderland een subsidie Vitaal Bestuur toegekend van € 120.000. Dit brengt het totale meerjarige budget op € 720.000. In 2024 zijn uitgaven gedaan met name voor de werving en selectie van de domein- en teammanagers. Eind 2024 is een bedrag van € 510.000 nog niet besteed, een voordeel in 2024. Dit is bedoeld voor de verdere doorontwikkeling in 2025 en 2026, onder meer voor de detaillering van structuren en processen. Wij vragen daarom het bedrag bij de 1e voortgangsrapportage 2025 opnieuw aan.	Lasten	510.000	V	I
0.4 Overhead - Personeelslasten en inhuur Op dit programma is ten opzichte van de bijgeraamde begroting een voordeel ontstaan van € 195.000. Het saldo van de personeelslasten en inhuurbudgetten betreft alle afdelingen van de ambtelijke organisatie, inclusief inhuur wegens ziekte. De totale analyse van personeelslasten en inhuur vindt u bij de analyse van de personeelslasten in het onderdeel Financiën.	Lasten	195.000	V	I

0.4 Overhead - Rechtmatigheidsverantwoording Vanaf het verslagjaar 2023 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. Doordat het wetgevingstraject lange tijd onduidelijk was en wij de meeste voorbereidende werkzaamheden zelf hebben kunnen uitvoeren is dit budget in 2024 niet nodig geweest. In 2024 hebben wij de eerste verantwoording opgesteld en in de managementletter heeft de accountant zijn belangrijkste aanbevelingen opgenomen. In 2025 zetten wij de nog niet bestede middelen in om met de ervaringen en aanbevelingen aan de slag te gaan.	Lasten	100.000	V	I
0.4 Overhead - Voorzieningen voor personeel Medewerkers kunnen vanaf 2024 deelnemen aan de regeling vervroegde uitkering (RVU). Het afgelopen jaar hebben we met enkele medewerkers een RVU-overeenkomst afgesloten. Hiertoe is € 140.000 in de voorziening RVU gestort. Op basis van het door medewerkers opgebouwde saldo van verlofsparen is € 90.000 aan de voorziening toegevoegd. Dit betreft de bovenwettelijke verlofuren. Op een later moment kan het verlofspaarsaldo door de medewerker worden opgenomen waarna de voorziening wordt aangesproken. De stortingen in de voorziening leiden in 2024 tot een nadeel in de exploitatie van € 230.000. Indien de kosten zich in de komende jaren voordoen, gaan deze ten laste van de voorziening en hebben we hiervoor geen afzonderlijke dekking meer nodig.	Lasten	-230.000	N	I
0.4 Overhead - Materieel openbare werken Dit betreft de incidentele opbrengst van diverse afgeschreven voertuigen en materieel welke niet begroot zijn.	Baten	50.000	V	I
0.5 Treasury Door wisselende marktrenten en financieringsbehoeften die continu wijzigen is het lastig om een inschatting te maken voor de rentelasten. In 2024 is de verschuldigde rente op leningen hoger uitgevallen dan verwacht. Ook is er minder rente ontvangen op uitstaande gelden bij het schatkistbankieren. Hierdoor verantwoorden we een nadeel van € 174.000.	Lasten	-174.000	N	I
0.5 Treasury - dividend We hebben in 2024 het restant van de dividenduitkering 2022 ontvangen van Ataro B.V.. Hierdoor melden we een voordeel van € 40.000.	Baten	40.000	V	I
0.61 OZB-woningen - Bezwaar en beroep Op grond van de Wet Waardering Onroerende Zaken bepaalt de gemeente de waarde van woningen en bedrijfspanden. Het hogere aantal beroepschriften leidde tot hogere proceskostenvergoedingen aan de belastingplichtingen. De gemeente betaalt de proceskosten indien het bezaar of beroep gegrond is.	Lasten	-45.000	N	I
0.61 OZB-woningen - Belasting op eigendom woningen Over het jaar 2024 verklaren we een meeropbrengst OZB woningen van € 36.000. Dit komt doordat een iets lagere WOZ-waardeontwikkeling is ingeschat dan achteraf is gebleken.	Baten	36.000	V	I
0.62 OZB niet-woningen - Belasting op eigendom en gebruik bedrijven In 2024 verantwoorden wij ten opzichte van de bijgestelde begroting een meeropbrengst OZB niet-woningen van € 94.000. Dit komt met name omdat de actuele data een hogere totale WOZ-waarde van niet-woningen laat zien. Het gaat hierbij om 1,6% van de geraamde opbrengst.	Baten	94.000	V	I

0.63 Parkeerbelasting - Opbrengsten parkeren | Baten | -51.000 | N | I

De opbrengsten van parkeren zijn in totaal € 51.000 lager dan begroot. Het onderdeel parkeergelden (straatparkeren) is € 41.000 lager dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat de invoering van het 2e uur gratis parkeren in combinatie met de verhoging van het tarief met € 0,10 per uur vanaf juni 2024 heeft geleid tot een lagere opbrengst parkeergelden in plaats van de verwachte geringe meeropbrengst. Ook het afsluiten van de parkeerplaats aan de Didamsestraat gedurende enkele maanden heeft tot lagere opbrengsten parkeergelden geleid.
Samen met een lagere opbrengst parkeervergunningen (€ 37.000) en een hogere opbrengst parkeerboetes (€ 27.000) leveren de parkeeropbrengsten een nadeel op van € 51.000.

0.7 Algemene uitkering - September- en decembercirculaire | Baten | -138.000 | N | I

In de begroting zijn de ontvangsten tot en met de meicirculaire 2024 verwerkt. In deze jaarrekening verantwoorden wij de mutaties uit de september- en decembercirculaire. Over beide circulaires hebben wij u met een raadsinformatiebrief geïnformeerd. Hieronder geven wij daar een samenvatting van.

In de september- en decembercirculaire is in totaal € 138.000 minder aan algemene uitkering ontvangen. Hieronder de specificatie:

€ 391.000 taakmutaties
-/- € 229.000 hoeveelheidsverschillen (lagere aantallen maatstaven)
-/- € 239.000 voorschot BTW-compensatiefonds onder het plafond
-/- € 61.000 afrekeningen voorgaande jaren.
Totaal -/- € 138.000

Hieronder volgt nog een uitsplitsing van de taakmutaties:

€ 69.000 energietoeslag
€ 57.000 alleenverdienersproblematiek
€ 69.000 compensatie jeugdzorg
€ 58.000 meerkosten Oekraïne sociaal domein
€ 138.000 overige kleinere taakmutaties
Totaal € 391.000

0.8 Overige baten en lasten - Afdracht Belastingdienst | Lasten | -199.000 | N | I

De BTW-suppletieaangiften 2023 en de eindafrekening van de loonheffing (Werkkostenregeling) 2023 resulteren in een nadeel van € 199.000.

0.8 Overige baten en lasten - Impulsgelden klimaatadaptie | Lasten | -93.000 | N | I

Betreft specifieke uitkering tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027, Werkregio de Liemers. De specifieke uitkering is door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar gesteld. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het voorkomen of beperken van wateroverlast of het beperken van de gevolgen van droogte in de werkregio. Dit betreft de betaling van het aandeel van Duiven en Westervoort door Zevenaar. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een nadeel van € 93.000.

0.8 Overige baten en lasten - Impulsgelden klimaatadaptie Betreft specifieke uitkering tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027, Werkregio de Liemers. De specifieke uitkering is door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar gesteld. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het voorkomen of beperken van wateroverlast of het beperken van de gevolgen van droogte in de werkregio. Dit betreft de ontvangst van het aandeel van Duiven en Westervoort dat door Zevenaar is ontvangen. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een voordeel van € 93.000.	Baten	93.000	V	I
0.8 Overige baten en lasten - Onvoorziene uitgaven De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.	Lasten	25.000	V	I
0.9 Vennootschapsbelasting - Eerdere jaren was er geen sprake van belaste prestaties voor de vennootschapsbelasting binnen onze gemeente. Uit recent onderzoek door een adviesbureau is gebleken dat er over 2024 wel een belastbaar resultaat verwacht wordt in verband met nieuwe grondexploitaties. Dit geeft een nadeel van € 146.000.	Lasten	-146.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Algemene reserve Van een aantal voorgenomen onttrekkingen ter dekking van lasten, zijn de lasten vervallen of doorgeschoven naar volgend jaar. Dit resulteert in een lagere onttrekking van de algemene reserve en dus een nadeel van in totaal € 50.000.	Baten	-50.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Invoering Omgevingswet De kosten voor de invoering van de Omgevingswet zijn toegelicht onder taakveld 8.1. De totale raming bedroeg € 505.000. Een bedrag van € 291.000 is onttrokken aan de algemene reserve. Een nadeel bij de onttrekkingen van € 214.000.	Baten	-214.000	N	I
Programma 0 Bestuur en ondersteuning - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-53.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Beleid(skaders)

Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele Baten en Lasten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000. Dit grensbedrag is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Zevenaar 2023.

Toelichting bij het hanteren van het grensbedrag:
Volgens het BBV zijn alle onttrekkingen aan reserves incidenteel. In het overzicht incidentele baten en lasten moeten daarom alle onttrekkingen aan reserves worden vermeld, ongeacht de hoogte van het bedrag. Daarnaast hanteren wij bij het gebruik van de reserves over een periode van meerdere jaren het totaal van alle begrotingsjaren. Als dit boven de € 250.000 komt dan wordt het bedrag opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. Daardoor vermeldt het overzicht in afzonderlijke jaren ook bedragen onder € 250.000.

Toelichting incidentele lasten en baten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt. Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 0. Bestuur en ondersteuning			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	179	355
Lasten			
Organisatie ontwikkeling.	Voor de organisatieontwikkeling zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	79	590
Totaal programma 0		**100**	**-235**

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve(s)					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9000	**Algemene reserve**	**40.957**	**1.129**	**3.219**	**38.867**

De algemene reserve is een buffer om onverwachte tegenvallers en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Daarnaast is de algemene reserve bedoeld als dekking voor risico's. Het gedeelte van de algemene reserve dat niet nodig is als bufferfunctie of voor het afdekken van risico's is vrij aanwendbaar voor bestuurlijke ambities.

Totaal algemene reserve(s)				
40.957	**1.129**	**3.219**	**38.867**

Specificatie toevoegingen Algemene Reserve:

Saldo jaarstukken 2023	954
Vrijval reserve kap.lasten Aanp. tijdelijke huisvesting Platanenlaan (inbreng GREX)	175
Totaal toevoegingen	1.129

Specificatie onttrekkingen Algemene Reserve:

Vorming reserves kapitaallasten Vervolgactie Kadernota 2024	2.085
Vorming reserve beregeningsinstallatie sportterreinen	307
Beëindiging ontzanding ontwerp bestemmingsplan Rhederlaag	375
Uitvoeringskosten energieneutrale organisatie	82
Invoering omgevingswet	291
Overige onttrekkingen kleiner dan € 50.000	79
Totale onttrekkingen	3.219

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9047	**Onderhoud gebouwen**	**66**	**0**	**0**	**66**

In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.
Toevoeging In 2024 heeft er geen storting in de reserve plaatsgevonden.

Onttrekking In 2024 heeft er geen onttrekking aan de reserve plaatsgevonden.

Totaal bestemmingsreserves	**66**	**0**	**0**	**66**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9007	**Werkzaamheden gemeentehuis**	**505**	**0**	**13**	**492**

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

9027	**Balansverkorting**	**131**	**0**	**5**	**125**

In een bezuinigingsronde in 2011 van de gemeente Rijnwaarden is structurele budgettaire ruimte gecreëerd door het afboeken van investeringen (balansverkorting), waardoor de afschrijvingslasten vervielen. Voor investeringen met een economisch nut moet dit volgens de BBV-regels bruto verantwoord worden door tegenover de investering een zelfde bedrag aan reserves te vormen.

9040	**Verbouw nieuwbouw gemeentehuis**	**1.017**	**0**	**81**	**936**

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

9067	**Vervanging hardware werkplekken**	**0**	**368**	**92**	**276**

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in hardware werkplekken.

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9068	Vervanging hardware werkplekken 2022	0	36	12	24

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in hardware werkplekken 2022.

9069	Vervanging hardware werkplekken 2023	0	382	82	300

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering vervanging hardware werkplekken 2023.

9070	Vervanging hardware werkplekken 2024	0	252	0	252

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering vervanging hardware werkplekken 2024.

9071	Vervanging hardware werkplekken 2025	0	192	0	192

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering vervanging hardware werkplekken 2025.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	1.652	1.230	284	2.598

Voorzieningen

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8002	Pensioenen wethouders	2.141	457	114	2.483

Voor de huidige en voormalige wethouders van de (voormalige) gemeente Zevenaar en de voormalige gemeente Rijnwaarden die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, is een voorziening gevormd. Eén van de grondslagen die gehanteerd wordt bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening is de zogenaamde rekenrente, welke gebaseerd is op de marktrente.

Toevoeging: Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente die wordt geadviseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en die in lijn is met de rente die geldt voor individuele waardeoverdrachten. De hoge toevoeging aan de voorziening is voor een groot deel te verklaren door actieve deelnemers, zowel wethouders als wachtgelders, die extra pensioen opbouwen per jaar. Daarnaast speelt het rekenrentepercentage een rol. Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente. Door de gedaalde rekenrente is een hogere toevoeging noodzakelijk. Over 2024 is een toevoeging van € 456.000 noodzakelijk geweest.

Onttrekking: Vanwege betaalde pensioenuitkeringen is in 2024 een bedrag van € 114.000 aan de voorziening onttrokken.

8004	Onderhoud gebouwen	2.138	839	838	2.138

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging: Dit is de jaarlijkse dotatie

Onttrekking: De uitgaven in 2024 zijn ten laste van de voorziening gebracht. Het gaat om een bedrag van € 838.000.

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8013	**Wachtgelden wethouders**	**199**	**2**	**121**	**80**

Na het aftreden van burgemeester en wethouders hebben bestuurders recht op een wachtgelduitkering. Hiertoe is bij de jaarrekening 2017 een voorziening gevormd. Om aan de verplichtingen te kunnen voldoen, wordt jaarlijks bij de 2e Voortgangsrapportage bekeken of een aanvulling nodig is in de voorziening.

Toevoeging Op basis van een inschatting van de huidige wachtgeldverplichtingen is voor de resterende wachtgeldperiode is een storting van € 2300 noodzakelijk. Dit gaat om wethouders uit de bestuursperiode 2018-2022.

Onttrekking De kosten van wachtgelden van voormalige wethouders bedroegen in 2024 € 121.000 en zijn ten laste van de voorziening gebracht.

8014	**Verlofsparen**	**216**	**109**	**20**	**306**

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. De bovenwettelijke vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw kennen, vormen wij hier een voorziening voor.

Toevoeging Op basis van het saldo van verlofsparen opgebouwd door medewerkers per 31-12-2024 is € 109.000 aan de voorziening toegevoegd. Dit betreft de bovenwettelijke verlofuren. Op een later moment kan het verlofspaarsaldo door de medewerker worden opgenomen waarna de voorziening wordt aangesproken.

Onttrekking Voor een bedrag van € 19.811 zijn in 2024 verlofspaaruren opgenomen.

8015	**Voorziening regeling vervroegde uitkering (RVU)**	**52**	**140**	**0**	**192**

Voorziening voor de regeling vervroegde uitkering (RVU). Van medewerkers waarmee een overeenkomst is afgesloten, wordt het benodigde bedrag in de voorziening gestort.

Toevoeging Bij de RVU nemen medewerkers ontslag en volgt er een (maandelijkse) ontslagvergoeding die de ex-medewerker in staat stelt om te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd. In 2024 is met een aantal medewerkers een overeenkomst voor vervroegde uittreding afgesloten. Het benodigde bedrag voor de komende jaren is in de voorziening gestort.

8016	**Sociaal plan**	**125**	**0**	**0**	**125**

Voorziening voor de kosten die betrekking hebben op het sociaal plan en de organisatieontwikkeling.

Toevoeging In 2023 is het besluit genomen om een organisatieontwikkeling in te gaan. Op basis van het vastgestelde sociaal plan is in 2023 € 125.000 in de voorziening gestort. Dit is op basis van mogelijke kosten die in verband staan met dubbelfuncties en loopbaanbegeleiding.

Onttrekking Er zijn nog geen kosten gemaakt die betrekking hebben op het sociaal plan.

Totaal voorzieningen	**4.871**	**1.546**	**1.093**	**5.324**

1.VEILIGHEID

Omschrijving
Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we bereiken?
We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

Ontwikkelingen
Integrale Veiligheidsagenda
De integrale Veiligheidsagenda 2023-2026 is in de gemeenteraad van 29 maart 2023 vastgesteld. In 2024 zijn we door gegaan met het aanpakken van de gestelde prioriteiten.

Georganiseerde criminaliteit
In 2024 zijn er op 3 locaties drugs aangetroffen. Daarbij pakken we ook drugshandel op straat aan. In 2024 is daar 16 keer een last onder dwangsom opgelegd aan een vermoedelijke drugsdealer. Ook het kernteam heeft de controles in 2023 voortgezet. In totaal zijn er 8 integrale controles uitgevoerd, waarbij 120 adressen zijn bezocht. Zevenaar kan vanuit het regionale programma 'Samen Weerbaar' ondersteuning vragen van het DOT (districtelijk ondermijningsteam) bij de controles. Dit is een specialistisch team dat ons helpt wanneer wij het nodig hebben. Bijvoorbeeld bij een controle van een specifieke of specialistische branche. Het doel van de controles is dat we weer in contact te komen met onze ondernemers en inwoners en laten zien dat we er voor hun zijn. Vooral vanuit ondernemers horen we vaker terug dat ze blij zijn dat we weer langs komen. Zo kunnen we een veilig woon-, leef- en ondernemersklimaat in Zevenaar realiseren.

Aanpak vakantiepark
In het verlengde van de aanpak van de georganiseerde criminaliteit zijn we ook in 2024 druk geweest met de aanpak van één vakantiepark in onze gemeente. Het Ariadne project is een samenwerkingsproject van het OM, politie en provincie in Gelderland. In gezamenlijkheid pakken we criminaliteit en ondermijning aan op en rondom vakantieparken. Op het vakantiepark de Rhederlaagse Meren in Lathum staat de veiligheid en leefbaarheid onder druk, het is geen recreatief vakantiepark meer. In 2024 is als gevolg van de juridische procedures die speelden de aanpak in beperkte mate voortgezet.

Cybercriminaliteit
Cybercriminaliteit is een groeiend probleem. Daarom hebben wij ons als gemeente in 2023 aangesloten bij Hackshield: een cybersecuritygame die kinderen tussen de 8 en de 12 jaar spelenderwijs weerbaar maakt tegen cybercriminaliteit. Begin 2024 werden de drie beste Agents gehuldigd.
In april 2024 hebben wij een WhatsApp Buurtpreventie bijeenkomst georganiseerd met als thema Cybercrime. Deze bijeenkomst was erop gericht om het bewustzijn rondom cybercriminaliteit te vergroten en de recente ontwikkelingen op dit gebied te delen. Tijdens deze bijeenkomst is door een beheerder van één van de whatsappgroepen en tevens IT-security specialist een presentatie geven, samen met digitaal wijkagent gemeente Zevenaar. De deelnemers kregen praktische handvatten om zich beter te wapenen tegen digitale dreigingen en leren hoe ze veilig kunnen navigeren in de onlinewereld.

Zorg en Veiligheid
In juni 2024 zijn er in het sociaal domein drie procesregisseurs gestart. De samenwerking tussen de procesregisseurs, adviseurs veiligheid en later ook de beleidsmedewerkers van het sociaal domein is verstevigd. Er is wekelijkse afstemming en weten elkaar daardoor beter en sneller te vinden. Hiermee voorkomen we dat situaties in buurten en wijken escaleert en kunnen we vaker vroegtijdig interveniëren. Daarnaast kijken wij met team Zorg en Veiligheid, bestaande uit de procesregisseurs, beleidsmedewerkers sociaal domein en adviseur openbare orde en veiligheid, naar ontwikkelingen en beleid.
Door de versterkte samenwerking binnen de gemeente van team Zorg en Veiligheid is ook de relatie met de (keten)partners verbeterd. Deze samenwerking zal nog doorontwikkeld worden als het convenant en werkproces ''zorg en veiligheid'' opgeleverd is. Voor het opstellen van het convenant en onderliggende werkprocessen is in 2024 een subsidie aangevraagd bij het CCV en ook toegewezen gekregen.

Beleidskaders

- Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

1.1 Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen 2022-2026

We zetten in op preventief jongerenwerk buiten de organisatie (outreachend) in Zevenaar. Dit jongerenwerk houdt in dat de jongerenwerkers ondersteuning bieden binnen de leefwereld van de jongeren. In 2022 start een pilot jongerenwerk op straat. Dit wordt in 2023 geëvalueerd. Bij preventief beleid kijken we ook naar maatregelen om te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Voldoende speel- en sportvoorzieningen en locaties voor het organiseren van activiteiten voor jongeren kunnen preventief werken en overlast elders beperken of voorkomen.

Voor de aanpak van overlast veroorzakende en/of criminele jeugdgroepen werken we samen met betrokken partijen op basis van het in 2022 afgesproken convenant. Gezien de ontwikkeling van de problematiek met overlast veroorzaakt door jeugdigen in onze gemeente willen we, naast het outreachend jongerenwerk, de inzet van jeugdboa's onderzoeken. Een jeugdboa richt zich specifiek op jeugdigen en de daarbij horende overlast. De inzet van een jeudgboa gaat een stap verder dan het jongerenwerk en kan een repressief karakter aannemen. De jeugdboa kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa's.

Belangrijk hierbij is dat we deze problematiek vanuit inhoud en bestuurlijk-ambtelijke inzet integraal benaderen vanuit beide prevalente belangen: zorg voor onze jongeren en zorg voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Jongerenwerk en jeugdgroep

Het outreachend jongerenwerk is in 2024 voortgezet. iedere zes tot acht weken zijn er overleggen over jeugdgroepen en de inzet van politie, jongerenwerk, jeugdboa's, HALT en beleid. Daarbij wordt gekeken hoe we elkaar kunnen versterken. Het convenant ''integrale aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag'' is geëvalueerd. De deelnemers van het convenant geven aan dat: het vertrouwen in de partners is toegenomen, er sprake is van een duidelijke regie en tijdswaarneming, partners graag willen blijven samenwerken en de (pre)weegtafel willen verbeteren.

Pilot jeugdboa's

In het vierde kwartaal van 2024 is de Jeugdboa-pilot van start gegaan. Drie boa's hebben de opleiding tot Jeugdboa afgerond en zijn vervolgens in het veld praktijkervaring gaan opdoen. Daarnaast is deelgenomen aan bestaande werkoverleggen over jeugdoverlast. Een externe firma ondersteunt de betrokken boa's bij het opdoen van praktijkervaring.

1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp 2022-2024

Er kan sprake zijn van ordeverstorend verward gedrag bij bepaalde ziektebeelden, verslavingsproblematiek of andere onderliggende psychosociale problemen. De verbinding tussen zorg en veiligheid is van cruciaal belang voor het integraal bieden van ondersteuning voor kwetsbare inwoners met multiproblematiek en begeleiding naar passende hulp.

We beschrijven onze integrale aanpak op het gebied van preventie en dienstverlening in een lokaal plan kwetsbare inwoners. Dit doen we samen met maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en (vertegenwoordigers van) inwoners. Lokaal richten we ons op voorzieningen als respijtzorg en tijdelijke opvang. We werken daarbij via de lijn: voorkomen en signaleren – dienstverlening – toezicht en handhaving.

Regionale voorzieningen gelden als vangnet. Veiligheid en handhaving is het sluitstuk van de keten. We werken samen met de politie indien er sprake is van verstoring van de openbare orde en veiligheid, maar ook wanneer er sprake is van zorgvragen die door politie geconstateerd worden. Vanuit deze samenwerking zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlast gevende personen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

In 2024 is de pilot wijk-GGD gestart. De wijk-GGD krijgt meldingen binnen vanuit de politie rondom mensen met onbegrepen gedrag. De wijk-GGD triageert of de inwoner al bij een zorgaanbieder bekend is en zet de melding naar hen door. Wanneer een inwoner nog niet bekend is bij een zorgaanbieder gaat de wijk-GGD bij de inwoner langs om te bespreken welke zorg het best passend is. De pilot Zorg en Veiligheid is omgezet naar een vaste bezetting door het aannemen van drie vaste procesregisseurs. Er wordt een groeiende groep mensen met verward - en/of onbegrepen gedrag verwacht waarbij de oorzaak ligt in dementie. We zijn daarom een dementiescan aan het uitvoeren zodat we weten welke punten wij nog moeten verbeteren om een dementievriendelijke gemeente te worden.

Voorstel raad
Het jaar gereed van dit resultaat staat op 2024. Wij stellen voor om dit aan te passen in 2025 om u te kunnen blijven informeren.

1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen 2022-e.v.

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp en de stad én in het buitengebied. We werken hiervoor samen met partners vanuit het werkveld, zoals de politie en partners vanuit het RIEC-verband. Het RIEC is het Regionale Informatie- en Expertise Centrum dat zich richt op bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

We zorgen voor een veilige en prettig leefbare gemeente. Hierbij hebben we een aantal speerpunten:
- De inzet van cameratoezicht zien we als laatste inzetmiddel, we willen dit dus zo min mogelijk inzetten. Tijdelijke inzet van camera's kan een overweging zijn.
- We continueren de inzet van het kernteam ondermijning. We zetten in op kleinschalige controles met interne collega's, waar nodig aangevuld met onze partners uit het RIEC-verband.
- We geven uitvoering aan Uitvoeringsplan Ondermijning 2022-2023.
- We geven opvolging aan de aanbevelingen uit Weerbaarheidsscan (2022) van het RIEC.

Regionaal, vanuit het RIEC, maar ook door de Provincie Gelderland wordt geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning op verschillende vlakken. Willen we hiervan profiteren dan is nu het moment om hieraan deel te nemen. Zo zijn we gestart met Ariadne (aanpak vakantieparken). Er is een Districtelijk ondermijningsteam ingesteld dat kan ondersteunen bij integrale controles en is er een platform veilig ondernemen actief, dat zich specifiek richt op het buitengebied.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Kernteam Ondermijning
In 2024 heeft het kernteam mooie resultaten behaald. Er zijn 120 locaties zijn bezocht in 8 verschillende controles. Daarnaast lopen er nog controles in het kader van het project Ariadne (samenwerking met provincie).

Beleidsregel drugshandel op straat
Om de overlast van drugs en drugsdealers tegen te gaan is in 2023 de beleidsregels drugshandel op straat vastgesteld. Ook in 2024 hebben we hier in samenwerking met de politie in totaal 16 keer een last onder dwangsom opgelegd aan vermoedelijke drugsdealers. We willen hiermee de leefbaarheid en veiligheid van onze wijken en dorpen behouden en verhogen.

Witte voetjesactie
In juli 2024 hebben wij een "Witte Voetjesactie" georganiseerd samen met de wijkagent en bewoners van de wijk Groot Holthuizen in Zevenaar. In samenwerking met bewoners werd er aandacht besteed aan preventieve maatregelen tegen inbraak en andere veiligheidsrisico's. Door middel van gezamenlijke activiteiten en het uitdelen van "witte voetjes" wordt aandacht gevraagd voor potentiële veiligheidsrisico's.

Training Zevenaar Academie
In het kader van bewustwording is binnen de Zevenaar Academie gestart met de training 'Signalen herkennen van georganiseerde criminaliteit'. Hiermee proberen we de bewustwording voor ondermijnende criminaliteit bij geïnteresseerde medewerkers te vergroten. in 2024 hebben drie trainingen plaatsgevonden. Hier is vanuit de medewerkers van Zevenaar veel interesse voor!

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Gemeenschappelijke regeling		
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.	5.003

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)						
	2024	1,20	0,80	0,50	0,80	0,30
	We zitten al behoorlijk laag in Zevenaar ten opzichte van het Gelders gemiddelde. Samen met de buurtwhatsappgroepen, politie en gezamenlijke acties proberen we inwoners te waarschuwen voor inbraken.					
Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit (aantal per 10.000 inwoners)						
	2024	6,15	8,21	6,31	8,21	1,90
	Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het vervaardigen, handelen en bezitten van drugs is strafbaar gesteld als misdrijf. Het aantal door de politie geregistreerde drugsdelicten in Zevenaar ligt iets boven het Gelders gemiddelde. Het streven is om naar het Gelders gemiddelde te dalen. We zetten met onze preventieve ondermijningsaanpak in op het voorkomen van (o.a.) drugsdelicten, maar in ons gebied is het zeker een probleem waar we mee te maken hebben.					
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)						
	2024	3,50	2,30	2,40	2,30	0,10
	Zevenaar scoort sterk onder het Gelders gemiddelde. We blijven sturen op een verdere daling van het aantal geweldmisdrijven.					

Politieregistraties overlast door verward persoon (aantal per 10.000 inwoners)

2024	80,00	46,00	35,00	46,00	11,00

Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het aantal politieregistraties van overlast met verwarde personen is een nieuw opgenomen beleidsindicator. In 2024 kwam Zevenaar ver onder het Gelders gemiddelde uit. Nu in 2024 zitten we op 46 politieregistraties. De overlast door personen met verward gedrag is hoog, toch zitten we onder het Gelders gemiddelde. Met onze aanpak hopen we dat we uiteindelijk resultaten te zien en dat dit cijfer gaat dalen.

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)

2024	4,90	4,00	4,00	4,00	0,00

Helaas zijn we iets gestegen ten opzichte van 2023. Desondanks scoren we nog onder het Gelders gemiddelde.

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)

2024	8,00	11,00	9,00	11,00	2,00

De verwijzingen naar Halt zijn hoger dan het Gelders gemiddelde. Meer Zevenaarse jongeren krijgen een doorverwijzing naar Halt. Mogelijk is dit een effect van de verbeterde samenwerking in het zorg- en veiligheidsdomein, zodat we jongeren eerder en beter in beeld krijgen.

Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)

2024	1,80	0,70	0,80	0,70	0,10

In 2024 zien we een daling in de cijfers. We hopen dit lage cijfer de aankomende jaren vast te houden.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	131	142	171	28
Lasten	4.821	4.984	4.880	104
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-4.689**	**-4.842**	**-4.709**	**133**
Mutaties reserves				
Baten	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-4.689**	**-4.842**	**-4.709**	**133**

Verschillenanalyse

1. Veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer - bijdrage aan VGGM	Lasten	75.000	V	I

VGGM sluit het jaar met een positief saldo af. De moeizame invulling van vacatures bij de GGD en vertraging in de levering van nieuw materieel resulteert bij VGGM in een overschot. Voor de gemeente Zevenaar leidt dit op het taakveld brandweer tot een teruggaaf van € 75.000.

1.2 Openbare orde en veiligheid - Handhaving Rhederlaagse Meren Om het project Rhederlaagse Meren goed uit te kunnen voeren heeft u in 2024 € 50.000 beschikbaar gesteld voor extra capaciteit voor projectleiding vanuit OOV. Als gevolg van de juridische procesures is de inzet beperkt gebleven en deze hebben we intern opgevangen. We verklaren nu een voordeel van € 50.000.	Lasten	50.000	V	I
1.2 Openbare orde en veiligheid - Integraal veiligheidsbeleid Als gevolg van de drugsdumping in Giesbeek afgelopen zomer hebben we kosten gemaakt voor het opruimen van het drugsafval en het saneren van de grond. De kosten zijn voor de helft gedekt uit de ontvangen subsidie "regeling opruiming drugsafval" van de provincie. Voor de gemeente resteert per saldo een nadeel van € 20.000.	Lasten	-20.000	N	I
1.2 Openbare orde en veiligheid - Opstellen en handhaven APV - voordeel € 24.000 De pilot jeugdboa is uitgevoerd in 2024. Begin 2024 waren er geen jeugdboa's beschikbaar daarom is de pilot aan het einde van het jaar uitgevoerd en voor een kortere periode waardoor de realisatie lager is uitgevallen. Daarnaast is nog een aantal kleinere afwijkingen. In totaal een voordeel van € 24.000.	Lasten	24.000	V	I
Programma 1 Veiligheid - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	4.000	V	I

2.VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Omschrijving
Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we bereiken?
Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

Ontwikkelingen
Project ViA15: doortrekken A15 en verbreden A12
De Raad van State heeft op woensdag 2 oktober 2024 het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk verklaard. Met deze uitspraak van de rechter komt, na een beroepsprocedure van zeven jaar, een einde aan de onzekerheid over het tracébesluit. Rijkswaterstaat (RWS) is samen met GelreGroen, het consortium, in overleg over het contract. De verwachting is dat in het voorjaar 2025 duidelijkheid komt over de planning. In ieder geval is aangegeven dat het uitgangspunt blijft om als eerste te starten met de A12 en aansluiting Zevenaar Oost.

Vervanging VRI's Doesburgseweg
Daarnaast speelt nog dat de huidige VRI's op de kruising Doesburgseweg/Ringbaan/Noordeinde al vier jaar technisch zijn afgeschreven en dringend aan vervanging toe zijn. Uitstel is vanuit oogpunt van veiligheid niet meer acceptabel. Over vervanging van deze voorzieningen hebben wij recent met Rijkswaterstaat een samenwerkingsovereenkomst gesloten. In 2024 hebben we onderzoek gedaan naar de asfaltconstructie. Daaruit bleek dat de gehele asfalttoplaag dringend aan vervanging toe was en dat op sommige plekken ook de wegconstructie verbeterd diende te worden. Volgens planning is in de zomerperiode 2024 de asfalttoplaag vervangen. Medio 2025 gaan we de VRI-armaturen vervangen.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 (2013)
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Gemeentelijke verkeers- en vervoersplan 2020
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

2.1 Optimaliseren van de bereikbaarheid via verkeersveilig infrastructuur

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12 2024-2028

Een doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 met daarbij de aanleg van deze twee nieuwe aansluitingen heeft gevolgen voor het verkeer op ons onderliggend wegennet. Wij zetten ons in om hinder (o.a. sluipverkeer) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De Raad van State heeft op woensdag 2 oktober 2024 het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk verklaard. Met deze uitspraak van de rechter komt, na een beroepsprocedure van zeven jaar, een einde aan de onzekerheid over het tracébesluit. Rijkswaterstaat is samen met GelreGroen, het consortium, in overleg over het contract. De verwachting is dat in het voorjaar 2025 duidelijkheid komt over de planning. In ieder geval is aangegeven dat het uitgangspunt blijft om als eerste te starten met de A12 en aansluiting Zevenaar Oost.

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer 2022-2030

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Wij streven naar een optimale toegankelijkheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte, wegen, en fietspaden. We stimuleren het fietsen door goede en veilige fietsroutes en zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, dat onderdeel uit gaat maken van een nieuw op te stellen mobiliteitsvisie, geven wij prioriteit aan de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De focus bij herinrichtingsprojecten ligt op het verbeteren van de fiets- en voetgangersvoorzieningen. Daarnaast dragen projecten zoals herinrichting Babberichseweg, parkeerterrein aan de Didamsestraat, onderzoek naar de fietsverbinding Zevenaar – Doetinchem – Emmerich, realisatie infrastructuur 7Poort, afronding snelfietsroute F12 en het verbeteren van verkeersonveilige verkeerssituaties bij aan het verbeteren van de voorzieningen van de langzame verkeersdeelnemers.

2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid 2024-2025

In de bredere mobiliteitsvisie die wij opstellen, actualiseren wij de (beleids)plannen op het gebied van verkeer en vervoer. Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Aan de raad wordt parkeren en het parkeerbeleid voorgelegd voor beeldbepaling en meningsvorming (zie 2.3.1.). Uiteraard betrekken wij onze inwoners en belangengroepen ook bij het opstellen van de visie, onder andere om de locaties waar verkeersonveiligheid ervaren wordt in kaart te brengen.

Verkeersveiligheid krijgt naast mobiliteit en verkeerscirculatie volop aandacht in deze visie. Dat geldt ook voor verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid op de wegen die niet in eigen beheer/eigendom zijn. Hiervoor treden wij actief in overleg met andere wegbeheerders, zoals de Provincie Gelderland.
In het huidige Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP) zijn in het uitvoeringsprogramma doelstellingen gekoppeld aan jaartallen waarin het doel bereikt dient te worden. In deze collegeperiode integreren wij de acties uit het GVVP in de nieuw op te stellen mobiliteitsvisie. Wij onderzoeken of de acties aansluiten op onze visie op een verbetering van de verkeersveiligheid.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet gestart	Volgens plan	Volgens plan

We zijn gestart met de inventarisatie van de ambities uit bestaande documenten, via een enquête en gaan in overleg met belangengroepen. Wij bieden de mobiliteitsvisie dit najaar aan u aan ter vaststelling in combinatie met de voorstellen voor de parkeergarage naast het station.

2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven 2022-2026

Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg. Wij ondersteunen en maken daarbij gebruik van lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden en maken gebruik van het nog op te richten participatieplatform. Verder houden wij een enquête specifiek gericht op het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties. De input verwerken we in de plannen ter uitvoering van het GVVP.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Naar aanleiding van de inventarisatie van verkeersonveilige situaties in Zevenaar zijn voor drie kruispunten schetsontwerpen uitgewerkt en kostenramingen opgesteld. In 2025 komen deze voorstellen naar de raad.

2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen 2022-2030

Wij benutten elke gelegenheid om de gewenste aanpassingen aan het wegennet in en rondom Babberich en Zevenaar (Witte Kruis) onder de aandacht te brengen bij de provincie en Rijkswaterstaat. Wij zetten in op het stimuleren van verbeteringen en anticiperen hierop. Dit doen we zowel ambtelijk als bestuurlijk. De hiervoor reeds gedane inspanningen in de afgelopen jaren zetten wij voortvarend voort in deze collegeperiode. Daarbij zetten wij ons in om de gebiedsoplossing samen met de provincie gerealiseerd te krijgen. Het doortrekken van de Witte Kruis maakt onderdeel uit van de gebiedsoplossing Babberich. Zo nodig en mogelijk treffen wij kleinschalige maatregelen voor wegen waar de gemeente wegbeheerder van is.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Momenteel is de Gebiedsoplossing opgenomen in het regioarrangement voor Arnhem-Nijmegen. Of het kabinet ook geld hierin wil investeren moet de komende tijd duidelijk worden. De provincie heeft in het bestuurlijk overleg van oktober 2023 aangegeven vooralsnog geen geld voor het project te hebben. Voor de uitvoering van de gebiedsoplossing zal Zevenaar ook financieel moeten bijdragen. Dit is in de begroting 2023-2026 gehonoreerd. Daarnaast wordt een deel van de doortrekking ook meegenomen in de ontwikkeling van de uitbreidingslocatie Groot Holthuizen. In deze plannen en in de uitbreiding van 7Poort houden wij rekening met de doortrekking. Dit is ook tijdens de gesprekken met de gedeputeerde aangegeven. Wij blijven de provincie actief bevragen op honorering van de voorstellen.

Voorstel raad

Kennis te nemen dat de gesprekken met de provincie nog niet geleid hebben tot financiële bijdragen van de provincie.

2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer 2024-2025

Bij het opstellen van een brede mobiliteitsvisie zoeken we een oplossing om de toename van verkeer op verschillende plekken in de gemeente in goede en veilige banen te leiden. Waar nodig en mogelijk verminderen we het drukke verkeer. Het project ViA15 brengt met de realisatie van twee nieuwe aansluitingen op de A12 en A15 wijzigingen aan ons wegennet met zich mee. Wij passen ons wegennetwerk hier verder op aan en maken bewuste keuzes over via welke wegen wij het verkeer willen afwikkelen (categoriseringsplan). Hierdoor kunnen wij wegen in- en rondom woonwijken afwaarderen/anders categoriseren. Dit sluit aan op de motie die onlangs in de Tweede Kamer is aangenomen om de maximum snelheid binnen de bebouwde kom terug te brengen van 50 naar 30 kilometer per uur. Dit vraagt een herinrichting van wegen binnen de bebouwde kom.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet gestart	Niet gestart	Niet gestart

Door de uitspraak van de Raad van State omtrent project ViA15 worden de verwachtte wijzigingen op de A12 en A15 als harde plannen opgenomen voor het toekomstige wegennetwerk, wat als basis dient voor het categoriseringsplan. Vooruitlopend op toekomstige ontwikkelingen zijn wij gestart met de voorbereidingen van een netwerkanalyse om te bepalen welke aanpassingen er op ons wegennetwerk noodzakelijk zijn. De aanpassingen nemen we op in het te actualiseren mobiliteitsbeleid.

2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in 2024-2028

Het opnieuw inrichten van de Edisonstraat is nodig om een goede aansluiting van de diverse bedrijventerreinen (vooral Mercurion) op de nieuwe aansluiting op de A12 bij Zevenaar Oost te realiseren. De Edisonstraat wordt hiervoor aangepast.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Er is een verkeersstructuur opgesteld voor Hengelder en Tatelaar. De Edisonstraat maakt hier deel van uit. Het concept ontwerp wordt verder uitgewerkt met kruispuntoplossingen. In 2025 wordt het ontwerp besproken met de ondernemers. Er is nog geen definitieve keuze gemaakt op welke wijze de Edisonstraat doorgetrokken wordt richting bedrijventerrein Mercurion.

Voorstel raad
ter kennisname

2.2 Verbeteren van de bereikbaar van de kernen via openbaar vervoer

2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost 2023-2030

Er zijn en worden veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen. Eveneens staat de realisatie van de Fashion Outlet op de planning en worden steeds meer bedrijven op 7Poort gerealiseerd. Goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer vinden we van groot belang. We blijven ons inzetten voor een station Zevenaar Oost. De Groene Metropoolregio (GMR) heeft onlangs een verkenning opgestart om de potentie van een mobiliteitshub Zevenaar Oost te onderzoeken. Een hub is een vervoersknooppunt waar je kunt overstappen van het ene naar het andere vervoersmiddel. Na de zomer van 2022 wordt het rapport door de GMR opgeleverd aan de gemeente Zevenaar. Het doel zoals opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020 – 2030 blijft vooralsnog dat Zevenaar Oost in 2030 fungeert als mobiliteitshub.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Door de uitspraak van de Raad van State omtrent project ViA15 worden de verwachte wijzigingen op de A12 en A15 harde plannen. Afhankelijk van de planning van de uitvoering A12, aansluiting Hengelder, wordt een planning opgesteld voor de Fashion Outlet. In de uitwerking van de mobiliteitsvisie wordt de mobiliteitshub opgenomen en een prioriteit aan gegeven.

2.2.2 Wij behouden de buurtbus 2022-2030

De buurtbus vervult een belangrijke rol om de kleine kernen van onze gemeente bereikbaar te houden. Om de buurtbus te behouden gaan wij de vrijwilligers meer ondersteunen. Als eerste actie overleggen wij met de organisatie en de vrijwilligers om de knelpunten die zij ervaren in kaart te brengen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Door het in de afgelopen periode ingezette structureel overleg met het bestuur van de Buurtbusvereniging kan geconstateerd worden dat de samenwerking met de buurtbus goed is.

2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak 2022-2026

We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute. Aanleg van de Noordtak leidt ertoe dat Zevenaar steeds meer ingeklemd wordt door grootschalige infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op het woon- en leefplezier van onze inwoners in met name Zevenaar Oost en Babberich. Daarnaast is de impact op de natuur en het landschap groot. Dit standpunt blijven wij duidelijk maken in ambtelijke en bestuurlijke gremia. We trekken hierin samen op met de regio Achterhoek en de Liemerse gemeenten. Wij dragen ons standpunt regionaal uit. Daarom wordt er allereerst actief gestuurd op het onderzoeken van het nut en de noodzaak van de voorgestelde varianten voor het goederenvervoer.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Wij conformeren ons nog steeds aan het standpunt van de regio Achterhoek en handelen en participeren daarin met inachtneming van de motie. Het onderzoek van I&W naar het nut en noodzaak heeft vertraging opgelopen in de aanbestedingsprocedure. De verwachting is dat het onderzoek van het nut en noodzaak naar het Goederenvervoer Noord Oost Europa, waar de Noordtak een onderdeel van vormt, pas in 2026 opgeleverd zou kunnen worden.

2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Verbonden Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Een integrale gebiedsaanpak voor mobiliteit is nodig om onze ambities op het gebied van verstedelijking, duurzaamheid en leefbaarheid kans van slagen te geven. Binnen de opgave Verbonden Regio zetten we in op het verder verminderen, veranderen en verduurzamen van de mobiliteit. Regionale projecten voeren we uit binnen de speerpunten gebiedsgerichte corridors, fiets, hubs en knooppunten (o.a. Zevenaar-Oost), gedrag en duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Wij nemen opnieuw deel aan de regionale agenda 2025-2028 van de GMR.

2.3 Met een doelmatig parkeerbeleid de leefbaarheid en veiligheid in de kernen bevorderen

2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid. 2022-2024

Met de gemeenteraad en samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers onderzoeken we wat er goed is en wat kan worden verbeterd aan het parkeren in de gemeente Zevenaar. Op de raadsagenda staat dit onderwerp opgenomen als onderdeel van het thema Mobiliteitsvisie (zie 2.1.4).

Met actieve betrokkenheid van genoemde groepen maken we een plan waarin in ieder geval de volgende onderdelen zijn opgenomen:
• Het opstellen van een parkeerbeleid voor de gehele gemeente (o.a. parkeernormen).
• Een evaluatie en zo nodig het bijstellen van het betaald parkeren en vergunningen-parkeren in het reguleringsgebied in Zevenaar.
• Het zo nodig actualiseren van de Parkeerverordening Zevenaar 2017.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

In 2023 is er een evaluatie geweest van het parkeerbeleid, gericht op het onderdeel betaald parkeren/ vergunninghoudersgebieden. N.a.v deze evaluatie heeft de raad in 2024 ingestemd met een aantal wijzigingen en zijn deze inmiddels uitgevoerd.

In 2024 is de opdracht voor het actualiseren van de parkeernormen verstrekt en is het startgesprek met het adviesbureau geweest. In het tweede kwartaal van 2025 wordt, met input vanuit de mobiliteitsvisie een parkeernota uitgewerkt.

Voorstel raad
Het jaar van realisatie van dit resultaat is bepaald op 2024. Wij stellen voor om dit aan te passen naar 2025.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	280	502	680	178
Lasten	7.019	6.933	7.226	-292
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-6.738**	**-6.431**	**-6.546**	**-115**
Mutaties reserves				
Baten	202	46	49	2
Lasten	0	45	45	0
Totaal mutaties reserves	**202**	**1**	**4**	**2**
Gerealiseerd resultaat	**-6.537**	**-6.429**	**-6.542**	**-113**

Verschillenanalyse

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid - Voor het opstellen van de mobiliteitsvisie is voor 2024 € 38.000 beschikbaar gesteld. De werkelijke lasten bedroegen € 53.000. Een overschrijding van € 15.000. De verklaring hiervoor is dat de kosten van een enquête in het centrum en het uitwerken van ontwerpen voor het centrum niet opgenomen waren in het begrote budget. - Daarnaast zijn in 2024 inhuurkosten voor het opstellen van de mobiliteitsvisie en kleding voor de chauffeurs van de buurtbus ten laste van de subsidie sterk bestuur - verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat gebracht. Dit bedrag wordt volledig gedekt uit een provinciale subsidie. Bij de lasten een nadeel van € 44.000 (zie ook bij baten). - Om toenemende meldingen over verkeer binnen een redelijke termijn af te doen is extra hulp ingeschakeld. Hierdoor konden de situaties zorgvuldig worden geïnventariseerd, beoordeeld en van advies worden voorzien. De inzet van extra capaciteit heeft geleid tot € 13.000 aan hogere kosten dan oorspronkelijk voorzien. Tenslotte is op een aantal onderdelen een voordeel op de lasten gerealiseerd van € 5.000. In totaal een nadeel in 2024 van € 67.000.	Lasten	-67.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden gedekt uit een subsidie. Per saldo zijn de baten en lasten voor dit onderdeel in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een voordeel van € 44.000.	Baten	44.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Gladheidsbestrijding - Vanwege gladheid is meer ingehuurd dan voorzien (€ 16.000). - Er zijn in totaal 4 voertuigen omgebouwd van handmatig strooien naar automatisch strooien op basis van GPS. Dit maakt het aantal handelingen voor de medewerkers minder. Het wordt voor meer mensen mogelijk om de werkzaamheden uit te voeren en het komt de efficiëntie ten goede (€ 28.000). - Daarnaast licentiekosten voor gladheidsbestrijding (€ 18.000). Bij de lasten totaal een nadeel van € 62.000.	Lasten	-62.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Openbare verlichting In 2024 is het budget voor electriciteit verlaagd mede op basis van het voorschot. Bij de eindafrekening blijkt dat er moet worden bijbetaald (€ 47.000). Daarnaast zijn er meer storingen geweest (€ 12.000). Bij de lasten totaal een nadeel van € 59.000.	Lasten	-59.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Wegen De gemeente krijgt een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Ook krijgen we een vergoeding voor de aanleg van nieuwe inritten. Deze ontvangsten voegen we aan de voorziening wegen toe, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze vergoeding is € 165.000 hoger dan begroot. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een voordeel van € 165.000.	Baten	165.000	V	I

2.1 Verkeer en vervoer - Wegen De gemeente krijgt een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Ook krijgen we een vergoeding voor de aanleg van nieuwe inritten. Deze ontvangsten voegen we aan de voorziening wegen toe, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze vergoeding is € 165.000 hoger dan begroot. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een nadeel van € 165.000.	Lasten	-165.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Wegen De kosten op materiaal / levering diensten zijn mede als gevolg van prijsstijgingen hoger dan begroot (nadeel € 34.000), daarnaast is de doorbelasting vanuit andere afdelingen hoger per saldo (nadeel € 21.000). De rentekosten zijn lager in verband met het doorschuiven van een aantal investeringen waardoor de afschrijving later start dan gepland (voordeel € 27.000).	Lasten	-28.000	N	I
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	57.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 2. Verkeer en vervoer			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	36	30
Totaal programma 2		**36**	**30**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9012	**Snelfietsroute F12**	**393**	**0**	**1**	**393**

In 2015 heeft de raad besloten tot de aanleg van een snelfietsroute F12. Van de totale kosten van € 3.110.000 resteert na cofinanciering een bijdrage van de gemeente Zevenaar van € 376.000. Inclusief rente is hiervoor een reserve gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten.

9036	**Fietspad Geitenwaard**	**100**	**0**	**0**	**100**

In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor aanleg van een fietspad in de Geitenwaard. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve fietspad Geitenwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

9037	Herinrichting Tengnagelwaard	50	0	1	48

In 2017 heeft de raad van de gemeente Rijnwaarden als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 55.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Tengnagelwaard in Lobith. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve herinrichting Tengnagelwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	166	0	0	166

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering 'Herontwikkeling Bizetstraat 1' te dekken.

9072	Vervanging software centrale afsluiting parkeren	0	45	11	34

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in vervangingssoftware voor de centrale afsluiting parkeren.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	709	45	13	741

Voorzieningen

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8006	Openbare verlichting	206	32	57	181

Deze voorziening dient om schommelingen in de kosten van het periodieke onderhoud aan de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties op te vangen.

Toevoeging De jaarlijkse storting van € 32.000 is gebaseerd op de in 2022 geactualiseerde beheerplannen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.

Onttrekking In 2024 hebben we een bedrag van € 57.000 uit de voorziening onttrokken voor groot onderhoud aan de lichtmasten.

8007	Wegen	3.328	2.273	2.925	2.675

Afdekken van verplichtingen en om schommelingen in het wegenonderhoud op te kunnen vangen. Het groot onderhoud aan de wegen is opgenomen in het beheerplan wegen en civiele kunstwerken. Na het vaststellen van het geharmoniseerde beheerplan wordt de reserve wegen van de voormalige gemeente Rijnwaarden naar deze voorziening overgeheveld.

Toevoeging In 2024 hebben we € 165.000 meer gestort in de voorziening wegen dan geraamd. Zoals in programma 2 is toegelicht krijgt de gemeente een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen. In 2024 waren deze ontvangsten hoger, waardoor ook de storting in de voorziening hoger is. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen.

Onttrekking De geraamde onttrekking aan de voorziening hebben we in 2022 aangepast op basis van het geactualiseerde beheerplan wegen en civiele kunstwerken. In 2024 hebben we veel groot onderhoud verricht aan de wegen, het restant van de werkzaamheden uit 2023 en alle geplande werkzaamheden groot onderhoud in 2024.

8008	**Bruggen**	**164**	**122**	**114**	**172**

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan bruggen conform het beheerplan wegen en civiele kunstwerken.

Toevoeging De jaarlijkse storting van € 122.000 is gebaseerd op de in 2022 geactualiseerde beheerplan wegen en civiele kunstwerken

Onttrekking In 2024 hebben we € 114.000 onttrokken aan deze voorziening voor onderhoud van civiele kunstwerken.

Totaal voorzieningen	**3.698**	**2.427**	**3.097**	**3.028**

3.ECONOMIE

Omschrijving
Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we bereiken?
Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

Ontwikkelingen
Economie
Economie relateren we steeds vaker met het begrip Brede Welvaart. Economische prestaties zoals inkomen, werkgelegenheid, bruto binnenlands product, en arbeidsproductiviteit dragen bij aan het algeheel welbevinden van onze inwoners. Zowel nu als in de toekomst. Wanneer we besluiten nemen die betrekking hebben op economische ontwikkelingen zoals de realisatie van werklocaties, een gezonde arbeidsmarkt en een toekomstbestendig centrum, nemen we altijd de bijdrage aan de brede welvaart als afweging mee. Economie is geen einddoel op zich, maar een middel geworden. De rol van de overheid is hierbij het faciliteren van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat. De ondernemers zorgen voor de economische prestaties.

Beleidskaders
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

3.1 Realiseren van een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar 2022-2026

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. We zetten in op een eenduidige profilering en het compact maken van het kernwinkelgebied tot een centrumgebied.

We voeren het Actieplan Centrum uit, met als doel het centrum te ontwikkelen tot een compleet, compact en comfortabel winkel-, woon-, werk- en uitgaansgebied. We faciliteren de aanstelling van een centrummanager en professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente. Daarnaast stellen we met de betrokken partners een marketingstrategie en activiteitenplan op en voeren deze uit. Ook starten we met het opstellen van een plan om het centrum compact te maken: een transformatieplan.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Mede door een subsidie van de Provincie Gelderland van € 35.000 hebben we een vervolg gegeven aan het toekomstbestendig maken van het centrum. Samen met de centrummanager, een transformatiemanager, vastgoedeigenaren en ondernemers zetten we in op het compacter maken van het kernwinkelgebied. Dit doen we door het bieden van de mogelijkheid tot het transformeren van winkelpanden aan de randen. Ook bestrijden we de leegstand door actief op zoek te gaan naar nieuwe detaillisten en winkelformules.
We hebben het traject naar een BIZ (Bedrijven Investerings Zone) succesvol doorlopen. In dit collectief zijn zowel vastgoedeigenaren als de ondernemers in het kernwinkelgebied van Zevenaar vertegenwoordigd. Een sterke samenwerking waardoor het werken aan een vitaal toekomstbestendig centrum continuïteit (funding) krijgt.

3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar 2022-2024

We voeren de volgende projecten uit:

• Herinrichting van het Raadhuisplein in Zevenaar
In het najaar van 2022 starten we met de uitvoering van de herinrichting van het Raadhuisplein. Oplevering is voorzien in 2023. Dit plein behoudt de functie van evenemententerrein en krijgt een sfeervolle en functionele inrichting. Het ontwerp is in samenspraak met omwonenden en ondernemers gemaakt.

• Herinrichting van de Markt in Zevenaar
Een opwaardering van de openbare ruimte in het centrum biedt veiligheid, comfort en beleving voor de consument. Dit leidt tot meer bezoekers en uitgaven en dus omzet voor de ondernemers. Deze maatregel moet specifiek meer ruimte voor horecaondernemers bieden. De start van de herinrichting is gepland voor uiterlijk 2024.

• Herinrichting van het Muldershof
In 2022 starten we met het maken van een ontwerp voor het Muldershof, samen met omwonenden en ondernemers. We hebben specifiek aandacht voor de verblijfsfunctie van het plein en het toepassen van duurzaamheidsmaatregelen in het kader van hittestress en klimaatadaptatie.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

De genoemde pleinen zijn inmiddels nagenoeg geheel heringericht. In 2025 wordt in het voorjaar nog de beplanting aangebracht op het Plein Muldershof en een extra groenelement in de Grietsestraat tegenover het plein.
In 2024 bleek dat ook het Masiusplein groot onderhoud vergt. U heeft hiervoor in de meerjarenbegroting 2025-2028 middelen beschikbaar gesteld. Eind 2024 is begonnen met de planvorming. Het budget dat resteert gebruiken wij in 2025 voor de aanleg van beplanting.

Voorstel raad
Wij stellen voor om het jaar gereed aan te passen naar 2025.

3.2 Ruimte bieden voor groei- en ontwikkelkansen voor bedrijven

3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) 2017-2024

We blijven inzetten op het realiseren van de Fashion Outlet Zevenaar. Deze ontwikkeling levert circa 500 directe arbeidsplaatsen op. We werken aan een positief effect voor de binnenstad. Daarnaast benutten we de FOZ om de regio te promoten. Dit heeft een economische spin-off. Samen met de Regionale Opleidingscentra (ROC's) leidt de FOZ haar personeel op.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Niet volgens plan	 Niet volgens plan	 Niet volgens plan

Inmiddels is er sprake van een onherroepelijk Tracébesluit ViA15. Dit betekent dat de zekerheid ten aanzien van de realisatie van de nieuwe aansluiting Zevenaar-Oost aanzienlijk groter is geworden. Zoals bekend is een goede ontsluiting van de Fashion Outlet Zevenaar in ieders belang. Als bekend wordt wanneer de realisatie van de ViA15 en dus ook de nieuwe aansluiting Zevenaar-Oost start, zullen naar verwachting vrij snel daarna de gronden aan de Fashion Outlet Zevenaar geleverd worden en gestart worden met de realisatie van de fashion outlet. Op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat de gronden dit jaar geleverd worden. De fashion outlet zal op basis van de huidige verwachtingen in 2027 gereed zijn.

Voorstel raad
Kennisnemen van de vertraging en het jaar gereed aanpassen naar 2027.

3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder 2021-2024

Om de economische structuur en de positie van Zevenaar te versterken investeren we in toekomstbestendige werklocaties, waar duurzaamheid en mobiliteit onderdeel van uitmaken. Om Hengelder en Tatelaar toekomstbestendig te maken, is onderzocht wat de actuele knelpunten zijn. Alternatieve invullingen worden hierbij ook afgewogen. Denk aan de mogelijkheid van transformatie naar een woongebied.
Samen met ondernemersvereniging Lindus voeren we gesprekken met ondernemers. De inzet is gericht op het vergroten van de organisatiegraad en het opstellen en uitvoeren van maatregelen. Voor de uitvoering van de maatregelen dienen we een subsidieaanvraag bij de provincie in.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Niet volgens plan	 Niet volgens plan

De afgelopen jaren zijn we samen met een stuurgroep van ondernemers en Lindus actief aan de slag gegaan om een vereniging voor Hengelder en Tatelaar op te richten. De gemeente was trekker in het geheel. De vereniging staat inmiddels en is 16 januari 2025 officieel opgericht. Hiermee voldoen we aan de eisen van o.a. de provincie waarbij een organisatiegraad één van de voorwaarde is voor het verkrijgen van subsidies. Met een aanbestedingsprocedure is een parkmanager voor één jaar geselecteerd met uitzicht op vervolg. De helft van de kosten wordt gesubsidieerd door de provincie, de andere helft door de gemeente. De tweede Dag van Hengelder en Tatelaar is georganiseerd waar ondernemers en vastgoedeigenaren samen komen om over de toekomst van beide bedrijventerreinen te praten. Vanuit de gemeente wordt het groen- en verkeersplan opgesteld en is gestart met het ontwerp van de Edisonstraat.

Voorstel raad
Het jaar van realisatie van dit resultaat is bepaald op 2024. Wij stellen voor om dit aan te passen naar 2025.

3.3 Bevorderen van een beter ondernemingsklimaat

3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt 2023-2025

De arbeidsmarkt is uit balans. Er zijn voldoende vacatures, met name in de horeca, zorg, techniek en ICT. Geschikte en beschikbare werknemers zijn lastig te vinden. Vanuit onze rol als gemeente gaan wij in gesprek met partners zoals de Liemerse Ambassade, Groene Metropoolregio, ondernemersverenigingen, onderwijs- en andere kennisinstellingen, Regionale Sociale Dienst de Liemers (RSD) en het werkgeversservicepunt (WSP).

We stimuleren om personeel op te leiden, om te scholen en/of om geschikte opleidingen en

werkervaringsplaatsen (stages) aan te bieden en inzet van arbeidsmigranten te faciliteren. We leggen hierbij de nadruk op techniek- en talentonderwijs en hebben oog voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en inclusief werkgeverschap.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In regionaal verband zijn wij betrokken bij de uitvoering van de Human Capital Agenda. The Economic Board coördineert de uitvoering hiervan. Speerpunten zijn Leven Lang Ontwikkelen voor iedereen, aantrekken en behouden van talent en activeren onbenut arbeidspotentieel. Ook werken we via de Liemerse Ambassade (vervolg op Techniekpact) en de Liemers Economische Visie (binnen het speerpunt maakindustrie) aan een arbeidsmarkt die meer in balans komt. Onze rol als lokale overheid is het verbinden van kennisinstellingen met ondernemers om te verkennen waar kansen liggen om potentieel talent en in de regio op leiden en te behouden.

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade 2023-2026

In 2020 is de Liemerse Ambassade opgericht. De Liemerse Ambassade is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Deze netwerkorganisatie helpt projectideeën te realiseren van Liemerse inwoners en bedrijven. Dat doen ze door krachten van ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, overheid en inwoners te verbinden, talenten te ontwikkelen, middelen te verwerven en de resultaten aan het hele land te laten zien. De meerwaarde van deelname is meer samenhang realiseren tussen verschillende gebieden en vergroten van de structurele samenwerking om de economische kracht in de Liemers te versterken. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers Economische Visie speelt de Liemerse Ambassade een rol.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De belangrijkste projecten van de Liemerse Ambassade in 2024 zijn de uitvoering van de Liemerse Economische Visie, het penvoerderschap in het LEADER-project en samen met de agrarische sector werken aan een Agrarische Agenda en de oprichting van een netwerkorganisatie. Binnen het LEADER-project nemen we bestuurlijk en ambtelijk deel aan de Locatie Actie Groep. Belangrijkste taak van deze groep is het beoordelen van de binnengekomen initiatieven of zij in aanmerking komen voor een financiële bijdrage. Inmiddels hebben 5 initiatieven uit de gemeente Zevenaar een positief advies gekregen om een subsidieaanvraag in te dienen. Een externe projectleider begeleidt het project en bewaakt de hieruit voortkomende acties. LEADER loopt nog t/m 2027.

3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Productieve Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Productieve Regio stimuleren we het ondernemerschap in het MKB en versterken we de arbeidsmarkt door uitvoering van de Human Capital Agenda. Ook richten we ons op doorontwikkeling van de clusters Health & Hightech en Energy en zorgen we voor toekomstbestendige werklocaties. We zorgen er tenslotte voor dat de logistiek in onze regio kan verduurzamen, aangezien dit een belangrijke randvoorwaarde is voor een gezond economisch klimaat.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2024 hebben we de tweejaarlijkse Ondernemerspeiling uitgevoerd. De resultaten nemen we mee in het verbeteren van de dienstverlening naar ondernemers. De resultaten hebben we verwerkt in de Monitor economie en toerisme, die in 2024 voor de 2e keer uitkwam. Projecten die we uitvoeren zijn het toekomstbestendig maken van Tatelaar/Hengelder. Hier is een vereniging door ondernemers opgericht die zich hiermee gaat bezighouden. Daarnaast hebben we een subsidie vanuit de provincie en VNO NCW binnengehaald om te starten met het organiseren van een ondernemerscollectief op bedrijventerrein Halve Maan in Lobith. Dit is de start van het toekomstbestendig maken van deze werklocatie.

3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit 2022-2026

We blijven werken aan de uitvoering van de Economische Agenda Zevenaar. We zetten in op meer werkgelegenheid, meer ruimte voor ondernemerschap en meer samenwerken als partners in business. Vermindering van regeldruk en verbetering van de dienstverlening aan ondernemers door de gemeentelijke organisatie zijn hiervoor belangrijke resultaten. We verbeteren onze dienstverlening onder meer door het inrichten van een speciaal ondernemersloket. Door uitvoering van een tweejaarlijkse ondernemerspeiling meten we het effect van de verbetering. In het kader van ruimte voor ondernemerschap gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek, afhankelijk van de organisatiegraad op het terrein. Om de uitvoering van de Economische Agenda te bewaken, stellen we een Economische Monitor op.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2024 hebben we de tweejaarlijkse Ondernemerspeiling uitgevoerd. De resultaten nemen we mee in het verbeteren van de dienstverlening naar ondernemers. De resultaten hebben we verwerkt in de Monitor economie en toerisme, die in 2024 voor de 2e keer uitkwam. Projecten die we uitvoeren zijn het toekomstbestendig maken van Tatelaar/Hengelder. Hier is een vereniging door ondernemers opgericht die zich hiermee gaat bezighouden. We hebben een subsidie vanuit de provincie en VNO NCW binnengehaald om te starten met het realiseren van een organisatievorm op bedrijventerrein Halve Maan, met als uiteindelijke doel het terrein op te knappen en te verduurzamen. We werken in het centrum aan transformatie van winkelpanden aan de randen van het kernwinkelgebied naar andere vormen van dienstverlening of wonen. We hebben een positieve draagvlakmeting georganiseerd om te starten met een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) in het centrum voor, die in 2025 start. Deze vervangt de reclamebelasting.

3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit 2023-2026

In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van de Liemers Economische Visie, samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen binnen de Liemerse Ambassade uit.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2024 is de Liemerse Ambassade gestart met de uitvoering van de Liemerse Economische Visie 2024-2026. Voor het speerpunt logistiek sluiten we ons aan bij de activiteiten van Logistics Valley. Voor vrijetijdseconomie blijven we inzetten op de marketingcampagne "Kijk verder in de Liemers", maar met meer aandacht voor retail en de Duitse bezoeker dan voorheen. Voor versterking van de maakindustrie is een intensievere samenwerking met ondernemers en kennisinstellingen de doelstelling. In het kader hiervan zijn we een onderzoek gestart om te komen tot een Liemerse onderwijs-arbeidsmarkt tafel, op verzoek van de Liemerse ondernemers. De eerste tafel moet in de eerste helft van 2025 plaatsvinden.

3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs 2022-2024

We werken mee aan het opstellen van een landbouwvisie, waarvan de coördinatie bij de Liemerse Ambassade ligt. Uit deze visie blijkt wat agrariërs nodig hebben in de Liemers om toekomstbestendig te kunnen boeren. Multifunctioneel ruimtegebruik, ruimte voor nevenfuncties, lokale producten (korte ketens), belangenafweging en regelgeving bij duurzame energiebronnen en duurzame bedrijfsvoering kan in deze visie een plek krijgen. Vervolgens worden deze vertaald in onze ruimtelijke plannen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

Op 9 april 2024 heeft er een tweede bijeenkomst plaatsgevonden in PLOK, georganiseerd door Liemerse Ambassade (LA). Tijdens deze avond is voor de deelgebieden 't Broek, Azewijn (Montferland) en Gelders Eiland opgehaald wat agrariërs willen. Vervolgens is door PGLD een uitvraag opgesteld voor LA om een eerste verkenning uit te voeren voor 't Broek. Dit verkenningsrapport met de landbouwvisie is opgeleverd. De komende jaren wordt bekeken hoe deze landbouwvisie vertaald gaat worden in onze ruimtelijke plannen.

Voorstel raad

Wij stellen voor dit resultaat af te sluiten.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil
Functiemenging (%)	2023	54,40	48,40	46,50		
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)	2023	166,30	149,30	147,95		

Het aantal banen en woningen is in de gemeente Zevenaar niet volledig in balans. Vanuit de geplande woningbouw opgave is het zaak om ook ruimte voor economie goed te borgen. Een gezonde economie draagt, net als een gezonde leefomgeving en een inclusieve samenleving, bij aan de brede welvaart. Voor het versterken van de lokale economie zetten we onder andere in op de uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort. De voorkeur heeft het om het woon-werkverkeer zo beperkt mogelijk te houden. Naar verwachting vindt dit pas vanaf 2028 plaats. Naar verwachting stijgt de komende jaren het aantal woningen sterker dan het aantal banen.

De gemeente Zevenaar volgt de provinciale en landelijke trend. Het aantal vestigingen ten opzichte van de inwoners in de leeftijdscategorie 15 t/m 64 jaar stijgt. Oorzaak hiervoor is het relatief grote aantal oprichtingen en het beperkt aantal faillissementen. De verwachte stijging zet wel door, maar niet zo fors als in 2023.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	9.178	6.767	653	-6.114
Lasten	9.862	7.383	3.329	4.054
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-684**	**-617**	**-2.677**	**-2.060**
Mutaties reserves				
Baten	55	34	34	0
Lasten	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**55**	**34**	**34**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-629**	**-582**	**-2.642**	**-2.060**

Verschillenanalyse

3. Economie

3.1 Economisch ontwikkeling - Economische zaken In de 1e VGR 2024 is € 35.000 beschikbaar gesteld voor het vervolg project compact maken centrum Zevenaar. Echter voor dit project is co-financiering van de provincie vereist. Deze subsidie is pas eind 2024 beschikt waardoor het project in 2024 niet heeft kunnen starten. Het gemeentelijke budget vragen wij opnieuw aan in de 1e VGR 2025 om dit in te kunnen zetten als co-financiering. Een voordeel in 2024 van € 35.000.	Lasten	35.000	V	I
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Grondexploitatie Zevenaar-Oost Bedrijven Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke is vastgesteld op 11 maart 2025. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2024. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Bedrijven becijferd op € 12.689.924 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2025. Ten opzichte van vorig jaar is dit een verslechtering van € 2.077.000 NCW. Voor deze verslechtering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen: 1. De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitatie, op basis van een marktonderzoek naar grondprijzen van bedrijfskavels, bedraagt € 3.516.000 positief. 2. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties binnen deze grondexploitatie bedragen € 238.000 voordelig. De hogere rentevoet (1,468% in 2025, 2,074% in 2026, 1,234% in 2027 en 2,033% in 2028 e.v. in plaats van 1,177% over alle boekjaren) heeft voor deze winstgevende grondexploitatie een voordelig effect. Vertraging in de gronduitgifte, met name de FOZ, levert ook een rentevoordeel op vanwege stijgende grondprijzen voor bedrijfskavels. Dit wordt afgezwakt door het feit dat de verplichte discontovoet van 2% (waarmee het resultaat contant wordt gemaakt) in fluctuerende mate afwijkt van de rekenrente. 3. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Dit levert een nadeel op van € 5.081.000. 4. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op basis van de uitgangspunten herziening grondexploitaties 1-1-2025. Een hoger percentage kostenstijging en een hogere percentage opbrengstenstijging leiden	Lasten	-2.077.000	N	I

tot een negatief effect van € 334.000 wegens sterkere kostenstijging.
5. De vertraging rond het Tracébesluit Via15 heeft evenals vorig jaar gezorgd voor een vertraging. Deze vertraging in de uitgifte heeft effect op de VTU- en plankosten. Dit heeft een nadelig effect van € 600.000.
6. Het budget voor beheerskosten/WOZ heffingen moest worden bijgesteld. De gronden blijven door vertraging in de uitgifte langer gemeentelijk eigendom, wat zorgt voor een hogere interne doorbelasting van onder meer WOZ-heffingen. Het nadelige gevolg hiervan is € 81.000.
7. Het budget voor civieltechnische werken levert per saldo een voordeel op van € 263.000. Dit wordt veroorzaakt door verschuivingen van budget van bouw- naar woonrijp maken, met daarbij een andere fasering.
8. De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo voordelig € 2.000. Dit komt door afrondingen op verschillende deelgrondexploitaties.

Programma 3 Economie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-18.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 3. Economie			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	34	34
Lasten			
Grondexploitatie Zevenaar-Oost bedrijven	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Zevenaar-Oost bedrijven is het verwachte resultaat met afgerond € 2.077.000 nadelig bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	2.077	0
Opstellen lokale ontwikkelstrategie.	Voor versterking van het landelijk gebied is vanuit Zevenaar een bedrag van € 274.500 beschikbaar gesteld verdeeld over meerdere jaren.	69	69
Totaal programma 3		**-2.111**	**-34**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9005	**Centrummanagement**	**34**	**0**	**34**	**0**

In de raadsvergadering van 25 januari 2017 heeft de gemeenteraad uit de algemene reserve een bedrag van € 280.000 beschikbaar gesteld voor centrummanagement. Het doel is het behoud van de economische vitaliteit van het centrum als bovenlokaal winkelgebied en het daarbij versterken van de leefbaarheid.

Onttrekking In 2024 is € 34.000 onttrokken aan deze reserve. Hiermee is het saldo nihil.

Totaal bestemmingsreserves		**34**	**0**	**34**	**0**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9006	**Revitalisering Tatelaar fase 2**	**500**	**0**	**0**	**500**

Deze reserve is ingesteld om de afschrijvingslasten voor Revitalisering Tatelaar fase 2 te dekken.

9051	**Herinrichting Muldershof**	**565**	**0**	**0**	**565**

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Muldershof' te dekken.

9052	**Herinrichting Markt Zevenaar**	**375**	**0**	**0**	**375**

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Markt Zevenaar' te dekken.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten		**1.440**	**0**	**0**	**1.440**

4.ONDERWIJS

Omschrijving
Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijskansenbeleid).

Wat willen we bereiken?
We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

Ontwikkelingen
Onderwijskansenbeleid
De gemeenteraad heeft op 24 september 2024 het beleidsplan onderwijskansen (2024-2027) vastgesteld. Er is een start gemaakt met het actualiseren van het uitvoeringsplan, dit in samenwerking met de betrokken partners. Op negen locaties verspreid over de gemeente is voorschoolse educatie aangeboden. In 2024 hebben we evenals in 2022 en 2023 een bijdrage geleverd voor het nieuwkomersonderwijs op Taalschool de Liemers. Vroegsignalering van problematieken bij jonge kinderen was in 2024 een van de speerpunten. Op twee locaties was een jeugdverpleegkundige twee keer per maand aanwezig om af te stemmen met pedagogisch medewerkers. Op beide locaties was er ook een inloopspreekuur voor ouders. Met dit project beogen we de ondersteuning van VVE-peuters en hun ouders te versterken. Ook andere problematieken worden gesignaleerd, waarbij het verwijzen van de ouders naar andere hulp soms ook aan de orde is. Hiermee draagt deze activiteit bij aan het preventieve jeugdbeleid.

Bevorderen van een veilig en zorgzaam schoolklimaat Liemers College
Het jongerenwerk op school is in 2024 volgens afspraak uitgevoerd. Buiten de schooltijden hebben de jongerenwerkers vrije tijdactiviteiten en huiswerkbegeleiding aangeboden. Hierbij is ook oog voor leerlingen die een steuntje in de rug nodig hebben, middels het doorgeleiden naar een wekelijkse activiteit in de vrije tijd of een luisterend oor. Ook is op alle drie de locaties schoolmaatschappelijk werk ingezet. Hiermee zijn 77 ouders/leerlingen geholpen bij problematiek die in de gezinssituatie speelt. Iris Zorg preventie heeft met het project Frisse Start voorlichting gegeven aan leerlingen en docenten van alle leerjaren 1 en 2 van locatie Zonegge en Heerenmaten. Hiermee is bij een groot aantal leerlingen en docenten een bijdrage geleverd aan de bewustwording van de effecten van teveel alcoholgebruik, roken en vapen. Leerlingen praten er met elkaar over en docenten zijn geschoold om het onderwerp regelmatig onder de aandacht te brengen bij jongeren.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting
Naar verwachting wordt het IHP per 1-1-2026 verplicht. Om tot een gedegen plan te komen is er een projectgroep opgestart binnen de gemeente waarvan verschillende disciplines deel uitmaken (ruimtelijke ordening, onderwijs-inhoudelijk, duurzaamheid). Daarnaast hebben we dit gezamenlijk met de schoolbesturen opgepakt zodat het een breed gedragen beleidsdocument wordt. Wij verwachten dat het IHP in juni 2025 aan de raad wordt aangeboden.

Projecten Onderwijshuisvesting
In 2024 zijn haalbaarheidsonderzoeken opgestart voor het herhuisvesten van IKC De Wissel op de Vincent van Goghstraat 4. De eerste uitkomsten hiervan zijn positief maar nog niet afgerond. Dit wordt in het eerste half jaar van 2025 verwacht. Met het schoolbestuur LiemersNovum zijn in 2024 afspraken gemaakt om eerst prioriteit aan het herhuisvesten van IKC De Wissel te geven om daarna IKC De Tamboerijn op te pakken. Met de gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs de LIemers (GRHVOL) zijn de mogelijkheden verkend voor vervangende nieuwbouw van locatie Zonegge. Hieruit is gebleken dat het wenselijk is om Zonegge te fuseren met Heerenmäten, op de huidige locatie Heerenmäten. In 2025 wordt de haalbaarheid onderzocht. Voor het besluitvoorstel IKC De Wissel is de planning gericht op juni 2025. Voor het project Zonegge/Heerenmäten wordt dit in najaar 2025 verwacht.

Volwasseneneducatie
In de aanpak laaggeletterdheid en lage basisvaardigheden hebben we in 2024 een flinke professionalisering doorgevoerd. Het samenwerkingsverband Liemers Taalhuis is in juni gecertificeerd door certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBCT). Enkele voorbeelden; de eerste groep eigen

medewerkers is getraind voor juist signaleren en doorverwijzen van inwoners met een (digi)taalhulpvraag, er is doorlopend een e-learning op dit onderwerp beschikbaar in de Zevenaar academie, er zijn verdere afspraken gemaakt met alle Zevenaarse huisartsen om patiënten met (digi)taalproblemen door te kunnen verwijzen naar de professionals binnen het Liemers Taalhuis en alle deelnemers in de regio die meedoen aan een formeel of informeel taaltraject worden in dezelfde tool (MATCH) geregistreerd. Vanuit Zevenaar sluiten we onze aanpak aan op de afspraken die we maken in de arbeidsmarktregio Midden Gelderland. Binnen deze regio hebben we in 2024 hard gewerkt aan een nieuw meerjarenplan 2025-2028, dat op 14 november is vastgesteld in het Regionaal Portefeuillehoudersoverleg Onderwijszaken.

Beleidskaders

- Beleidsplan onderwijskansen 2024-2027
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)
- Beleidsregels uitvoering gemeentelijke taken Wet Kinderopvang Zevenaar 2019
- Convenant Schoolveiligheid, 14-06-2018 (Liemers College, Politie Basiseenheid Rivierenland-Oost, Gemeente Zevenaar)
- Beleidsregels Handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen 2014 (Liemers) (vastgesteld in 2014)
- Integraal Huisvestingsplan 2020-2036 (2019)
- Beleidsnota Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen gemeente Zevenaar 2018 e.v. (vastgesteld in 2018)
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs Zevenaar 2019 (2019)
- Verordening leerlingenvervoer Zevenaar 2024
- Subsidieregeling peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie (2024)
- Notitie Participatie, een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente (2018)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

4.1 Voorzien in gezonde en duurzame leer- en ontwikkelomgeving voor kinderen

4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2023-2025

We stellen samen met het onderwijs een nieuw Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2024-2044 op. Hierbij gaan we onder meer uit van een goede spreiding van de schoollocaties, zo dicht mogelijk bij waar kinderen wonen. Het uitgangspunt bij (nieuwe) verzoeken voor onderwijshuisvesting is dat wij eerst nadrukkelijk kijken naar leegstaande lokalen en gebouwen en hoe deze weer geschikt te maken zijn voor moderne en adequate onderwijshuisvesting, voordat we over gaan tot (vervangende) nieuwbouw of uitbreiding. Tevens onderzoeken we manieren om verduurzaming van schoolgebouwen te stimuleren en verwerken de uitkomsten in het nieuwe IHP. Daarnaast hebben we aandacht voor groene en uitdagende buitenruimten en goede ventilatie van schoolgebouwen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

In 2024 is verder gewerkt aan het IHP. Zoals gemeld in de 2e VGR is de termijn verlengd om aan te sluiten op de klimaatdoelstellingen. Het IHP wordt in alle waarschijnlijkheid medio 2025 opgeleverd.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Gemeenschappelijke regeling		
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.	940

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)						
	2022	5,00	1,20	1,20		

De genoemde waarden hebben betrekking op schooljaar 2021-2022. De definitieve cijfers over schooljaar 2022-2023 zijn nog niet gepubliceerd.
In schooljaar 2021-2022 was het aantal absoluut verzuimers in Zevenaar 1,20 op 1.000 leerlingen, en daarmee lager dan het Gelderse gemiddelde (5,0) en het landelijk gemiddelde (4,2). Waar we eerder een aantal jaren achtereen een (lichte) stijging zagen in absoluut verzuim, lijkt nu weer een daling ingezet te zijn. De scholen in onze gemeente werken goed samen om leerlingen op school te houden. Hierdoor is er wellicht minder sprake van absoluut verzuim. Absoluut verzuim betekent dat een leerling niet staat ingeschreven op een school.

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)						
	2023	24,00	45,00	25,00		

In schooljaar 2022-2023 was het aantal relatief verzuimers in Zevenaar 45 op 1.000 leerlingen, en daarmee hoger dan het Gelderse gemiddelde (24) en het landelijk gemiddelde (27). Het aantal meldingen was hoger dan het jaar daarvoor, allereerst omdat de scholen sneller contact opnemen met de leerplichtambtenaar bij verzuim dan voorheen. Dat is positief, omdat dan met leerling en leerplichtambtenaar en ouders een plan kan worden gemaakt om het verzuim terug te dringen.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)						
	2023	2,20	2,50	1,70		

In schooljaar 2022-2023 zien we een stijging van het percentage voortijdig schoolverlaters, in lijn met de regionale en landelijke toename in VSV. De percentages voor Zevenaar (2,50%) liggen weliswaar iets hoger dan het Gelderse (2,20%) en landelijke (2,40%) gemiddelde, maar wijken niet opvallend af.

Het percentage voortijdig schoolverlaters laat de laatste jaren een lichte stijging zien in Nederland en Gelderland. In de Coronaperiode werd vaker een verkeerde studiekeuze gemaakt met als gevolg meer leerlingen die voortijdig stoppen met hun studie zonder startkwalificatie. Bovendien kunnen jongeren nog steeds makkelijk aan een baan komen op de krappe arbeidsmarkt. Het gaat veelal om banen waarvoor een specifieke opleiding niet hoeft te worden afgerond. Jongeren stoppen dan eerder met hun studie. Het Regionaal Bureau Leerplicht heeft de voortijdig schoolverlaters in 2024 via het Doorstroompunt benaderd. Hierbij wordt gestimuleerd terug naar school te gaan om alsnog de startkwalificatie te behalen.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	1.077	1.395	1.464	69
Lasten	6.096	6.530	6.404	126
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-5.018**	**-5.135**	**-4.940**	**195**
Mutaties reserves				
Baten	193	123	68	-55
Lasten	0	275	275	0
Totaal mutaties reserves	**193**	**-152**	**-207**	**-55**
Gerealiseerd resultaat	**-4.825**	**-5.287**	**-5.147**	**140**

Verschillenanalyse

4. Onderwijs

4.2 Onderwijshuisvesting - Onderwijshuisvesting (Integraal Huisvestingsplan (IHP)) In 2024 is incidenteel voor het actualiseren van het IHP 2025-2050 een budget beschikbaar gesteld van € 101.000. De middelen zijn nog niet volledig ingezet in 2024 (voordeel € 25.000) en het proces ronden wij in 2025 af. Omdat het proces over meerdere jaren loopt, is in de 1e voortgangsrapportage 2025 een voorstel opgenomen om het nog resterende incidentele budget weer beschikbaar te stellen.	Lasten	25.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Leerlingenvervoer Het leerlingenvervoer laat ten opzichte van het totaal begrote bedrag (€ 1.036.000) een voordeel zien van € 104.000. De uitvoering van het geactualiseerd beleid en de doorgevoerde verbeteringen vanuit het verbeterplan doelgroepenvervoer hebben geleid tot minder uitgaven voor zowel het leerlingenvervoer via de BVO DRAN als het vervoer in natura. Daarnaast zijn nog geen kosten gemaakt voor maatregelen om zelfstandig reizen te bevorderen en/of meer gebruik te (kunnen) maken van het openbaar vervoer.	Lasten	104.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Peuteropvang Een deel van de verleende subsidies aan de diverse organisatie voor peuteropvang is bekostigd vanuit de middelen van de specifieke uitkering van het Rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Het voordeel bedraagt € 40.000.	Lasten	40.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) De definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) voor 2024 is hoger ten opzichte van de geraamde voorlopige bijdrage. Tegenover de hogere lasten (nadeel € 88.000) staan voor hetzelfde bedrag hogere baten.	Lasten	-88.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) De definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB voor 2024 is hoger (voordeel € 88.000). Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	Baten	88.000	V	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Afschrijvingslasten onderwijshuisvesting De afschrijvingslasten zijn doorgeschoven vanwege uitstel en nog lopende investeringen die niet zijn afgerond. Hierdoor is de geraamde dekking uit de reserve lager (nadeel € 55.000).	Baten	-55.000	N	I
Programma 4 Onderwijs - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij verder niet toelichten.	Lasten	26.000	V	I

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9028	**Onderwijshuisvesting**	**270**	**0**	**10**	**261**

In 2006 is in de gemeente Rijnwaarden geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Deze investering is destijds gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. In de Nota reserves en voorzieningen is deze reserve in 2018 vanuit de algemene reserve aangevuld met € 248.661 zodat de reserve nu op het juiste niveau is om de gehele afschrijvingslast van de investeringen in onderwijshuisvesting te kunnen dekken.

9029	**Basisschool 't Scathe**	**1.893**	**0**	**59**	**1.834**

In 2012 is de investering in de bouw van de basisschool 't Scathe in Pannerden voor een bedrag van € 650.000 gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 1.737.809 waardoor nu de gehele afschrijvingslast gedekt wordt uit deze reserve afschrijvingslasten.

9034	**De Cirkel/De Duim**	**579**	**0**	**28**	**551**

In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden uit de reserve bestedingsvoorstellen jaarrekening 2016 € 280.000 beschikbaar gesteld voor de verbouwing van de Cirkel en de verhuizing van jeugdsoos de Duim. In 2018 is hiervoor een reserve afschrijvingslasten gevormd. Conform de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 282.000 om de reserve op het juiste niveau te brengen om de gehele afschrijvingslast van de investering te dekken.

9053	**Vervangende nieuwbouw Tamboerijn/de Wissel**	**6.500**	**0**	**0**	**6.500**

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de afschrijvingslasten van de locatie Vestersbos. Het betreft hierbij de aanvulling van € 6.500.000 die extra is toegezegd bij de Kadernota 2022.

9064	**IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn**	**0**	**275**	**0**	**275**

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn.

9065	**Aanpassing tijdelijke huisvesting Platanenlaan**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering huisvesting Platanenlaan.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	**9.242**	**275**	**96**	**9.421**

5.SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we bereiken?
Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

Ontwikkelingen
Kunst & Cultuur
Cultuureducatie had een centrale rol in 2024 in het basisonderwijs, waarbij gebruik werd gemaakt van de middelen voor de combinatiefunctionaris uit de brede SPUK en project gelden uit de Groene Metropoolregio om het werk van de cultuurcoach in het basisonderwijs voort te zetten en te versterken. In schooljaar 2024 is project Kunstbende gestart op alle locaties van het Liemers College en het Candea College (Duiven), gefinancierd vanuit het Cultuur en Erfgoedpact de Liemers. Het huidige pact loopt 2025 af, provincie Gelderland zet de regeling door. Vanuit de Liemers is dit een waardevolle samenwerking die ervoor zorgt dat er met beperkte middelen toch mooie projecten gerealiseerd kunnen worden Daarom is in 2024 de voorbereiding voor aanvraag van een nieuw pactperiode gestart in samenwerking met de gemeente Duiven en Westervoort.

Beleidsnota Sport 2021-2028
De in 2021 vastgestelde beleidsnota sport wordt momenteel uitgevoerd. Het sportbeleid is gericht op de positieve en preventieve effecten van een gezonde leefstijl met voldoende beweging. We werken hiervoor nauw samen met onze uitvoeringspartner Ataro B.V. en hun team Sportservice. Zij zoeken de verbinding met sportaanbieders, kinderopvang, zorg- en welzijnsaanbieders en het onderwijs. Dit vertaalt zich onder andere in een lokaal Sportakkoord, intensief contact met sportaanbieders en projecten om minder actieven te motiveren een gezonde leefstijl te omarmen. Voor specifieke ondersteuning wordt samengewerkt met Gelderse Sport Federatie en NOC*NSF. Wanneer verenigingen tegen problemen rondom kwaliteit en capaciteit aanlopen wordt getracht samen met hen tot een oplossing te komen. In 2024 zijn in dat kader gesprekken opgestart met Stichting Accommodatie en Support HVZ en met Sport Stichting Zevenaar. Daarnaast wordt op voorspraak met SV Babberich gewerkt aan het overdragen van de opstallen, van een derde persoon naar de vereniging. Afronding van dit traject wordt begin 2025 verwacht.

Beleidskaders
- Beleidsnota Sport 2021-2028
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2022-2024 (2022)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2028 (2024)
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2012-2030
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)
- Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 (2019)
- Archeologie in de gemeente Zevenaar, actualisatie van de archeologische waarden en verwachtingskaart
- Notitie kunstbezit
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)
- Beleidskader de Liemers Kunstwerk! 2022-2025 (2021)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

5.1 Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid

5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken 2023-2026

Wij gaan subsidie gerichter inzetten om gemeentelijke beleidsdoelen te bereiken en sturen daarmee als gemeente op de gewenste maatschappelijke effecten. Daarnaast verbeteren we de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Vanaf 2023 herzien wij daartoe stapsgewijs onze subsidiesystematiek als beleidsontwikkeling daar aanleiding toe geeft. Wij streven er naar dit proces in 2026 af te ronden. Met ingang van 2023 herzien wij de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2024 zijn we aan de slag gegaan met een nieuw subsidiebeleid. Er is een gespreksnota opgesteld voor de commissie samenleving en de diverse fracties hebben daarop hun input geleverd. Op verzoek van de raad heeft een participatietraject plaatsgevonden. In een tweetal participatierondes hebben ruim 90 verenigingen en stichtingen hun input gegeven. De verdere uitwerking hiervan zal in 2025 gebeuren.

5.2 Stimuleren van sport- en beweegdeelname voor verschillende doelgroepen

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname 2022-2026

We voeren de onderdelen van de Beleidsnota Sport en Bewegen 2021-2028 uit. We stimuleren senioren en kwetsbare groepen om meer te bewegen en hun leefstijl gezonder te maken. Daarvoor zetten we onder meer de combinatiefunctionarissen in, middels de opdrachtverlening aan Ataro B.V.. We richten ons speciaal op die groep waarbij voldoende bewegen kan voorkomen dat zij intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben in de toekomst.
Ook stimuleren we de ontwikkeling en deelname aan programma's die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Hiervoor werken wij samen met zorgverleners, sport- en beweegaanbieders, dorps- en buurthuizen, verzorgingshuizen en belangenorganisaties. Tevens continueren we de inzet van de Gelrepas en de samenwerking met Stichting Leergeld De Liemers om financiële drempels om te gaan sporten zoveel mogelijk weg te nemen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In de Beleidsnota Sport en Bewegen streven we naar de stimulatie van sport- en beweegdeelname. Sport en bewegen heeft ook een prominente plek in het Gezond Actief Leven Akkoord, met o.a. de brede regeling combinatiefuncties en het Lokaal SportAkkoord (LSA). Hierin ligt de focus op preventie wat we op lokaal niveau vertalen naar de kwetsbare doelgroepen qua sportdeelname: ouderen, jonge kinderen, jongeren en inwoners met een lage sociaal economische status (SES). Onze combinatiefunctionarissen voeren programma's uit gericht op deze doelgroepen om hen blijvend aan het sporten en bewegen te krijgen.
Met sportbedrijf Ataro B.V. is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) overeengekomen m.b.t. de inzet van de zogenaamde combinatiefunctionarissen ten behoeve van het stimuleren van sport- en beweegdeelname, en de uitvoering van het Valpreventie-project en Jongeren Op Gezond Gewicht. Zo is er aandacht voor bewegen en gezond leven voor jong en oud, en individuen en organisaties.

5.2.2 Wij promoten het sportaanbod 2023-2026

We leggen verbindingen tussen scholen en sportverenigingen en zorgen dat kinderen kennismaken met het lokaal sport- en beweegaanbod. Hier zetten we onder andere onze combinatiefunctionarissen voor in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. Ook faciliteren we sportverenigingen bij het zichtbaar maken en promoten van kennismakingsactiviteiten voor kinderen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het contact met scholen, sportverenigingen, kinderopvang, welzijnsorganisaties en zorgaanbiedersteam verloopt grotendeels via Sportservice (combinatiefunctionarissen) van Ataro B.V. Ook zorgt Ataro B.V. voor vakantieactiviteiten, verenigingsondersteuning en brengen ze het al sportaanbod in de gemeente samen op hun website. Hierdoor ontstaat een centrale locatie, waar organisaties en inwoners terecht kunnen met al hun vragen over sport en bewegen. Om het sport en cultureel aanbod extra onder de aandacht van de basisschooljeugd te brengen wordt het project Sjors Sportief georganiseerd.

5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig 2023-2026

Het initiatief van de verenigingen op Hengelder voor de vernieuwing van het sportpark ondersteunen wij. Wij faciliteren daartoe onder voorwaarden de procesbegeleiding op basis van nader te maken afspraken, zodat zij hun plannen verder kunnen uitwerken. In samenspraak met de verenigingen voeren wij tevens een locatieonderzoek uit waarbij wij meerdere opties voor een toekomstige plek voor de sportactiviteiten beoordelen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In de periode september 2024 tot en met januari 2025 heeft overleg met verenigingen en zorgpartijen plaatsgevonden en zijn scenario's opgesteld. Inmiddels is er een voorkeursscenario voor de toekomstige invulling van het sportpark. In februari 2025 wordt gestart met het uitwerken van het scenario, waarbij gekeken wordt naar een gefaseerde aanpak. Tijdens een beeldvormende avond op 12 maart 2025 zijn de plannen voor het nieuwe sportpark beeldend gepresenteerd. De financiële, juridische en organisatorische uitwerking zal daaropvolgend plaats vinden.

5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders 2023-2026

Sportverenigingen en sportaanbieders faciliteren wij bij vraagstukken rondom ontwikkelingen in de samenleving. De Rijksoverheid heeft gemeenten gevraagd een eigen lokaal sportakkoord op te stellen. Hierin stemmen lokale sportaanbieders, onderwijs- en zorginstellingen en de gemeente met elkaar af hoe er meer mensen een leven lang kunnen genieten van sport en bewegen. Wij geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde lokale sportakkoord.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

'Vitale sportverenigingen en sportaanbieders' is een pijler in het gemeentelijk sportbeleid waar uitvoering aan wordt gegeven via het Lokaal Sportakkoord Zevenaar. In dit Sportakkoord zijn diverse organisaties en sectoren vertegenwoordigd, om een integrale aanpak en visie te garanderen. Daarnaast verzorgen Ataro, en indien gewenst partijen zoals de Gelderse Sport Federatie en NOC*NSF, ondersteuning aan verenigingen op specifieke vraagstukken.

5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten 2023-2026

We blijven Uniek Sporten ondersteunen. Wij onderzoeken of wij via ons subsidiebeleid en door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs, aangepast en inclusief sporten verder kunnen stimuleren.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Middels Uniek Sporten besteden we specifiek aandacht aan een groep die achterblijft in beweeggedrag en ondersteuning nodig heeft. Dat doen we door een structurele regionale samenwerking. Er wordt continu gekeken naar kansen en mogelijkheden op lokaal niveau als aanvulling op de regionale inzet van Uniek Sporten.

5.3 Stimuleren van het behoud van cultureel erfgoed en een goed aanbod van culturele voorzieningen

5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan

2023-e.v.

Bij het opstellen van een Beleidsnotitie Erfgoed betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Het doel van deze beleidsnotitie is behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. In de notitie nemen wij een harmonisatie met het Gelders Eiland mee (inventariseren en aanwijzen van monumenten), we wijzen mogelijk Post'65 monumentale objecten aan, zetten in op het verduurzamen en herbestemmen van monumentaal erfgoed en we bepalen hoe we het erfgoed vermarkten.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De beleidsnotitie wordt, na een uitgebreid participatietraject, eind 2025 opgeleverd.

Voorstel raad
Kennisnemen van de vertraging.

5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast

2023-e.v.

In 2022 hebben wij een herziene archeologische beleidskaart opgesteld. Deze kaart vervangt de verouderde kaarten van de voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. De conceptkaart is ter consultatie voorgelegd aan inwoners en ondernemers in Zevenaar. De reacties nemen we mee in het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland. Voor het noordelijke deel van de gemeente en de kernen van het Gelders Eiland stellen we een parapluplan (omgevingsplan) Archeologie op.
De beleidskaart Archeologie Zevenaar is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De herziene Archeologische Beleidskaart is maart 2023 vastgesteld door de raad.
Vanwege omissies bij de publicatie van het plan eind 2023 is het parapluplan Archeologie & Cultuurhistorie in de loop van 2024 opnieuw in procedure gebracht. De ambitie is dit Bestemmingsplan in het derde kwartaal 2025 vast te stellen.
De herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar is opgenomen in het Bestemmingsplan Gelders Eiland. De ambitie is om het bestemmingsplan eind van het eerste kwartaal van 2025 vast te stellen.

Voorstel raad
Kennisnemen van de vertraging.

5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek 2022-2026

Wij stimuleren activiteiten in de Turmac Cultuurfabriek, zowel van gebruikers als van derden. Het doel is een bruisende ontmoetingsplek met een collectief programma voor Zevenaar en de Liemers. We zetten in op een financieel zo gezond mogelijke exploitatie, waarbij we rekening houden met de valse start in de coronaperiode. Voor het beheer onderzoeken we nieuwe mogelijkheden.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Bijsturing raad	Volgens plan	Volgens plan

In 2024 is er gewerkt aan de doorontwikkeling Turmac Cultuurfabriek, waaronder het opstellen van een nieuwe visie, met een uitvoeringsplan. Tevens ging het college aan de slag met het opstellen van nieuwe (tijdelijke) overeenkomsten. In januari 2025 is de visie door de raad vastgesteld.

5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar 2022-2026

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar in staat zich te blijven ontwikkelen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Met Kunstwerk! zijn in 2024 de prestatieafspraken verder ontwikkelt en deze zullen bij de monitoring van 2024 ook meer inzage in de (maatschappelijke) effecten van de doelstellingen geven. In de 1e VGR 2024 is er geld toegekend voor een extern onderzoek naar de toekomst van Filmhuis Zevenaar, dit onderzoek is in 2024 ook uitgevoerd. In een beeldvormende sessie met de gemeenteraad zijn de mogelijke toekomstscenario's gepresenteerd en besproken, naar aanleiding daarvan wordt er een voorstel voor het college en de raad uitgewerkt. Hierbij wordt gestreefd naar een integraal voorstel voor Filmhuis en Turmac cultuurfabriek.

Voorstel raad

De richting die meegegeven is tijdens de beeldvormende sessie op 13-11-2024 verwerken in een aangepast college en raadsvoorstel. Hierbij wordt specifiek gekeken naar betere samenwerking binnen de Turmac. Voorstel is dan ook het uitgewerkte scenario voor de toekomst van Filmhuis Zevenaar op te nemen in het totale voorstel voor de Turmac cultuurfabriek.

5.4 Optimaliseren van het aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen

5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit 2022-2030

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op vrijetijdseconomie willen wij een bijdrage leveren aan het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie en meer werkgelegenheid in de sector. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten en een groei van het aantal overnachtingen. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.
Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.

De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering): bijvoorbeeld het bereikbaar maken van onze recreatie- en belevingsgebieden, zoals de Rijnstrangen.
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie: bijvoorbeeld het zichtbaar maken van cultuurhistorie, evenementenbeleid, accommodatiebeleid en thematische routes.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap: bijvoorbeeld het oprichten van een Toeristisch Platform voor de Liemers en het ondersteunen van ondernemers met goede toeristisch-recreatieve plannen.
4. Marketing, informeren & inspireren: goed en toekomstgericht gastheerschap, zowel op Zevenaars als Liemers niveau, promoot ons gebied voor zowel eigen inwoners als bezoekers van buiten de regio.

Wij monitoren het beleidskader vrijetijdseconomie in 2023. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarin activiteiten op de bovenstaande taakvelden worden uitgevoerd.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering):

Op het gebied van wandelinfrastructuur openden we het klompenpad Giesepad op 29 juni. Wij hebben daarnaast gewerkt aan de ontwikkeling van het kinderklompenpad Giesbeek. Het Babborgapad kreeg een ander startpunt.
Het LAW Romeinse Limespad loopt nu door de gemeente, aan dit initiatief werkten wij mee.
Eind 2024 zijn de beheerovereenkomsten voor het fiets- en wandelnetwerk voor 2025 herzien en vernieuwd.
In regionaal verband zijn gesprekken gevoerd over inrichting van een regionaal routebureau.
Van alle voorzieningen die de afgelopen 1,5 jaar in het openbare gebied langs routes zijn geplaatst is een promotiefilmpje gemaakt dat via de verschillende communicatiekanalen is gedeeld.

2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie:

Wij adviseerden op het gebied van recreatie en toerisme voor de gebiedsontwikkelingen en de omgevingsvisie. Om nieuwe initiatieven voor verblijfsaccommodaties te kunnen beoordelen, is een nieuw verblijfsaccommodatiebeleid met een toetsingskader ontwikkeld. De hoofdlijnen van dit beleid staan in de omgevingsvisie.
In GMR-verband zaten wij in de begeleidings- en stuurgroep van het opgestelde Masterplan Romeins Verleden voor de regio Arnhem-Nijmegen (en deels rest van Gelderland). De opdracht voor de kwartiermaker om het Romeinse cluster (w.o. Herwen-Hemeling) Zevenaar/Liemers (door) te ontwikkelen is verstrekt.
In het Liemers Museum is het nieuwe – mede door de gemeente Zevenaar mogelijk gemaakte – Romeineneiland gerealiseerd.
Eind november was Zevenaar namens Gelderland gastheer van de landelijke Limesdag.
Ook in GRM-verband hebben we een bijdrage geleverd aan het ambitiedocument en plan van aanpak voor Toeristisch-recreatieve verhaallijnen binnen de regio.
Als initiatiefgroeplid en voorzitter van de bestuurlijke kopgroep hebben we in regionaal verband (GMR en IJsselvallei) meegewerkt aan de totstandkoming van een belevingsconcept voor het 3e waterverhaal van Nederland: De Rivier, je kunt er niet omheen en hebben we stappen gezet om deze te kunnen gaan uitvoeren
Als stuurgroeplid van het Cultuur- en Erfgoedpact leverden we een bijdrage aan de uitvoering ervan, waaronder het beoordelen van binnenkomende subsidieaanvragen.
De nieuwe camperplaatsen bij Spijk zijn gerealiseerd en het beheer ervan is geregeld met het TIC.
Dankzij de inzet van de gemeente Zevenaar kan het digitaal museum Spijk (rondom de opgravingen tijdens de werkzaamheden voor de overnachtingshaven) in de lucht blijven.

3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap:

Vanuit en met de Liemerse Ambassade is vanuit de Liemerse Economische Visie gewerkt aan een nieuw actieplan voor Vrijetijdseconomie. Onderdeel van het nieuw opgestelde actieplan om (waarschijnlijk) te komen tot een toeristisch platform voor de Liemers wordt verder uitgewerkt.
Namens de Liemerse gemeenten heeft Zevenaar zitting gehad als adviseur Vrijetijdseconomie in de Lokale

Actie Groep van LEADER de Liemers.
Er zijn in 2024 twee toeristische cafés georganiseerd.
Het portefeuillehoudersoverleg Vrijetijdseconomie de Liemers is voorbereid en ondersteund. Deelgenomen hebben we aan de opgave Ontspannen Regio binnen de GMR.

4. Marketing, informeren & inspireren:
Via de Liemerse Ambassade levert een marketingmedewerker een belangrijke bijdrage aan toeristisch-recreatieve marketing van de Liemers onder de vlag van Kijk verder in de Liemers. Er is meer ingezet op actieve profilering van de Liemers.
In de TURMAC is een informatiebalie geplaatst waar ook toeristische informatie wordt verstrekt
Onder regie van de GMR is verder gewerkt aan een herziening van de opdracht aan TVAN (Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen).
Met het Toeristisch Informatiecentrum 't Gelders Eiland is meegedacht in de doorontwikkeling van die organisatie.
Samen met een vertegenwoordiging van toeristisch-recreatieve ondernemers en organisaties zitten wij samen met Duiven/Westervoort in de campagneboard van TVAN.

5. Doeltreffend beleid:
Van alles wat in de periode 2020-2023 (sinds het bestaan van het Beleidskader Vrijetijdseconomie Zevenaar 2030) is gerealiseerd is een filmpje gemaakt. Deze is samen met de uitvoeringsagenda 2024 en doorkijk voor de komende jaren in juni gepresenteerd aan de raad.
Samen met EZ hebben we gewerkt aan de datamonitor 2024 waarmee we verschillende doelgroepen kunnen informeren met data en weetjes over de beide beleidsvelden.

5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Ontspannen Regio 2022-2026

Wij nemen deel aan regionale samenwerking om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Ontspannen Regio van de Groene Metropoolregio werken we aan een goede balans tussen groei in verstedelijking, mobiliteit en economie, leefbaarheid, duurzaamheid en levendigheid. Als Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we in op een vitale sector voor recreatie en toerisme. Ook werken we aan complete voorzieningennetwerken in centra (project Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen) en versterken we onze waardevolle natuur, landschap, cultureel erfgoed en culturele infrastructuur.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Behalve lid van de werkgroep Duurzaam Toerisme, hebben we specifiek meegewerkt (stuurgroeplid + deelname begeleidingscommissie) in GMR-verband aan het Masterplan Romeins Verleden voor de provincie Gelderland, met nadruk op de regio Arnhem-Nijmegen en een prominente rol voor Zevenaar. Ook in GMR-verband hebben wij meegewerkt aan de verkenning naar een opzet van een regionaal routebureau en nieuwe samenwerkingsafspraken met Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen. Tot slot trokken wij samen met de GMR op in de ontwikkeling van het belevingsconcept "De Rivier, je kan er niet omheen", gevolgd door de opzet van het uitvoeringsprogramma. Ook hierin heeft en speelt Zevenaar een belangrijke rol, zowel inhoudelijk als qua inzet (ambtelijk, maar ook bestuurlijk als voorzitter van de bovenregionale bestuurlijke kopgroep).

5.6 Bevorderen van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte

5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2032

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk, schoon en van goede kwaliteit is. De gewenste kwaliteit willen we in een plan vastleggen. Dit geldt voor alle onderdelen van de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld groen, wegen en openbare verlichting. Dit plan noemen we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 (IBOR). Het plan geeft inzicht in de huidige omvang, opbouw en kwaliteit van de

openbare ruimte en de visie en doelstellingen die de gemeente heeft voor het verbeteren en beheren hiervan. De uitgangspunten in het plan:
• De basis voor een goed beheer is op orde en achterstanden lopen we in.
• Het beheer draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit.
• De openbare ruimte is klimaatbestendig, aantrekkelijk en uitnodigend.
• Het beheer is duurzaam en circulair.
• We betrekken inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte.
Het IBOR vormt de basis voor de verdere uitwerking in beheerplannen per onderdeel.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Op basis van het IBOR en de daaruit voortvloeiende beheerplannen beheren, onderhouden en vervangen wij de openbare ruimte. De raad informeren wij periodiek over de voortgang en resultaten.
In augustus 2024 hebben wij een beleidsschouw uitgevoerd. De gemiddelde uitkomst van de schouw ligt redelijk op lijn met de door de raad vastgestelde onderhoudsniveaus.

5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit 2023-2026

We willen meer soorten planten en dieren in onze gemeente. We moedigen inwoners aan om hier in hun eigen tuin aandacht aan te besteden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld bij de keuze van ons plantmateriaal. Dit moet aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten. We plaatsen voorzieningen voor dieren zoals nestkasten en zetten verder volledig in op ecologisch berm- en oeverbeheer. We gaan meer gefaseerd maaien. Waar mogelijk passen we sinusbeheer toe, een speciale manier van gefaseerd maaien. We maaien minder, maar vaker een deel van de bermen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

We hebben een kansenkaart biodiversiteit opgesteld en verder hebben we een aantal nestgelegenheden aangebracht voor insecten en vogels. We gaan nog een specifiek beleidsplan opstellen met als onderwerp de versterking van de biodiversiteit. In 2024 hebben wij over dit onderwerp met u gesproken tijdens een informatieve raadsvergadering.

5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit 2023-2026

Voor elke nieuw geboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n 400. Vierhonderd bomen per jaar vergen veel ruimte, die kunnen niet zomaar even geplant worden. Wij onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren. Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in de gemeente voorkomen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

We hebben een locatieonderzoek uitgevoerd in het voorjaar van 2024 waar de extra bomen kunnen worden geplant. Dit najaar worden de plannen verder uitgewerkt, zodat we in het plantseizoen 2024-2025 met de uitvoering kunnen starten. De eerste aanplant vindt plaats in Zevenaar Oost en Hengelder.

5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten 2023-2026

Planten die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur, mens of dier, bestrijden we. Een voorbeeld is de Japanse Duizendknoop. Wij doen dit door voorlichting aan inwoners te bieden als deze planten zich op privégrond bevinden. Als de planten in de openbare ruimte staan, gaat de gemeente deze intensief (laten) bestrijden.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

We hebben in 2024 alle locaties digitaal inzichtelijk gemaakt opdat we de effecten van de bestrijding in de tijd kunnen volgen (monitoringssysteem). Verder voeren wij jaarlijks de bestrijding uit waarbij de focus ligt op de Japanse Duizendknoop en de Reuzenberenklauw. Bij de Japanse Duizendknoop hebben wij in 2024 voor het eerst heet water bestrijdingsmethode toegepast. Verder hebben wij bij de revitalisering Angerlo de Japanse Duizendknoop afgegraven en afgevoerd naar een daartoe bestemde stortlocatie.

5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte 2023-2026

Inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners dagen we uit om samen met de gemeente iets moois te maken van de openbare ruimte. Nieuwe ideeën voor de openbare ruimte ondersteunen wij waar mogelijk. Binnen het IBOR-plan wordt ook aandacht besteed aan de participatie met de samenleving. Dit maakt weer onderdeel uit van het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid.

Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Binnen dit resultaat beschrijven we de reeds gemaakte voorbereidingen inzake, dan wel ons voornemen tot uitvoering. Dit onder voorbehoud van de uitkomsten van de behandeling van dit onderwerp door de raad.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Voor de grootschalige integrale vervangingen van de openbare ruimte passen wij een gedegen participatieproces toe. Daarnaast krijgt het afstemmen van belangen, intenties en gevoeligheden met de omgeving bij de voorbereiding en uitvoering van werkzaamheden in de openbare ruimte extra aandacht in de vorm van omgevingsmanagement. De omgevingsmanager verbindt inwoners en partijen met elkaar en eisen en wensen van stakeholders aan (project) doelen van de gemeente. Daarbij besteden we ook aandacht aan een heldere en transparante terugkoppeling van opgehaalde informatie en geven wij aan wat we hiermee wel of niet gaan/kunnen doen. Zo richten we een projectpagina in waarin inwoners naast relevante operationele informatie ook een verslag en terugkoppeling van de participatieronde(s) kunnen nalezen.

Een concreet recent voorbeeld van participatie bij de inrichting van de openbare ruimte is de realisatie van de 'Kop van Tolkamer'. Samen met inwoners zijn geveltuintjes met passende beplanting gerealiseerd. Ook is hier in samenwerking met grondeigenaren, aanwonenden en een lokale zorginstelling een inclusieve speel- en ontmoetingsruimte gerealiseerd. Wij zorgden voor een goede inrichting en hergebruik van speeltoestellen uit een eerder project in Angerlo. De zorginstelling zorgde via Zevenaar Doet voor tuinmeubilair en een grasmaaier voor het onderhoud van het particuliere terrein.

Het project Angerlo is in 2024 afgerond. We evalueren in 2025 hoe inwoners het proces en de resultaten van het project hebben ervaren.

5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken 2023-2025

Wij onderzoeken de behoefte en gewenste spreiding voor speel- en ontmoetingsplekken voor jong en oud. We leggen hierbij ook een relatie met de aanpak van overlast door jongeren. In een nog op te stellen Nota Speelplekken brengen wij de fysieke speel- en ontmoetingslocaties in kaart. We kijken daarbij in ieder geval naar een goede verdeling tussen en binnen de kernen, de (natuurlijke) inrichting van de speel- of ontmoetingsplek en of iedereen (ook kinderen met een beperking) hier kan spelen of verblijven. In iedere inspectieronde van de speelplekken toetsen we standaard op die uitgangspunten. In het kader van de herinrichting Angerlo gaan we een speelplek inrichten met deze uitgangspunten. Dit kan als voorbeeld dienen voor de nog op te stellen Nota Speelplekken.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Door middel van een raamovereenkomst hebben wij voor 2 jaar (met optie tot verlenging met nog eens 2 jaar) een partij aan ons gebonden voor het leveren van nieuwe speeltoestellen. Medio 2025 nemen wij een besluit om al dan niet de overeenkomst te verlengen. Bij de aanbesteding vormden aspecten als gebruik van duurzaam en circulair materiaal en materieel en Social Return belangrijke kaders voor de beoordeling. Renovatie van bestaande speelterreinen vindt, op basis van het beheerplan Spelen, over de hele gemeente plaats. Daarbij volgen wij een participatief proces waarbij bewoners binnen bepaalde kaders een keuze maken voor de soort speeltoestellen die geplaatst worden en de inrichting van de speelplek. In 2024 hebben wij in Angerlo de eerste volledig inclusieve ontmoetingsplek ingericht. Het is de bedoeling speelterreinen op meerdere plekken in de gemeente op deze wijze her in te richten. Daarnaast hebben we op verschillende locaties in de gemeente speeltoestellen vervangen o.a. in Pannerden, Stegeslag en Schaapsdrift. Begin 2025 hebben wij toestellen vervangen o.a. in Babberich (Zwanenwaay), Lobith en Ooy. Verdere vervangingen zijn in voorbereiding. Bij grote revitaliseringsprojecten wordt de vervanging van speeltoestellen standaard meegenomen. Een voorbeeld hiervan is het Koningshof in Lobith. Tot slot zijn wij druk bezig met het opstellen van een Nota Spelen. In die nota gaan we in op aspecten als inclusiviteit, toegankelijkheid voor alle doelgroepen, duurzaamheid, veiligheid etc. Naar verwachting medio 2025 leggen wij de nota ter vaststelling aan u voor.

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026

Het is belangrijk dat iedereen van de openbare ruimte gebruik kan maken en dat deze voor iedereen (ook voor mensen met een beperking) toegankelijk is. Bij de reguliere schouwen van de openbare ruimte wordt toegankelijkheid een vast onderdeel. In nieuwe projecten besteden wij standaard aandacht aan de toegankelijkheid.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Bij nieuwe aanleg, vervanging of groot onderhoud van de openbare ruimte kijken wij standaard naar verbetering van de bereikbaarheid van objecten en routes voor alle doelgroepen. Voorbeelden hiervan zijn het standaard verlagen van de trottoirbanden bij de hoeken van straten en de aanleg van ribbelstroken voor visueel gehandicapten bij openbaar vervoervoorzieningen. Recent hebben wij in park Rosorum samen met de visvereniging HSV de Breuly de toegankelijkheid voor vismogelijkheden verbeterd voor mensen die minder mobiel zijn. We zijn van plan om in het voorjaar 2025 een tweede vissteiger aan te leggen die eveneens toegankelijk is voor mensen die minder mobiel zijn.

We hebben in 2024 een onderzoek uitgevoerd onder de inwoners naar de locaties waar de toegankelijkheid van de openbare ruimte onvoldoende is. Uit de enquête zijn geen grote knelpunten naar voren gekomen. De gegevens verwerken we en betrekken we in onze plannen voor revitalisering en groot onderhoud.

In 2023 hebben wij een onderzoek laten uitvoeren naar de toegankelijkheid en inclusiviteit van specifiek onze speelplekken. De resultaten van dit onderzoek vormen de input voor de geplande vervanging van speeltoestellen en voor het mede bepalen van beleidskaders in de nog op te stellen Nota Spelen. De nota Spelen wordt medio 2025 aan de raad ter vaststelling voorgelegd.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Vennootschap		
Ataro B.V.	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.	3.499

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil
Niet sporters (%)						
	2022	46,80	53,70	49,00		

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	1.420	2.120	2.506	386
Lasten	11.724	13.305	14.237	-932
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-10.304**	**-11.185**	**-11.732**	**-546**
Mutaties reserves				
Baten	869	1.083	995	-88
Lasten	307	307	307	0
Totaal mutaties reserves	**562**	**776**	**688**	**-88**
Gerealiseerd resultaat	**-9.742**	**-10.410**	**-11.044**	**-634**

Verschillenanalyse

5. Sport, cultuur en recreatie

5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening en -bevordering (SPUK Breed)	Lasten	-385.000	N	I

De kostprijs voor het uitvoeren van de brede regeling combinatiefuncties (BRC) - onderdeel van de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed)- is hoger dan de bedragen die beschikbaar zijn binnen de specifieke uitkering en het daarvoor beschikbare gemeentelijk budget. In afstemming met de aandeelhouder en Ataro B.V. is besloten de hogere kosten te dragen (per saldo baten/lasten een nadeel van € 19.000). In 2025 is een voorstel in de 1e voortgangsrapportage opgenomen voor verhoging van de bijdrage BRC. In de Kadernota 2026-2029 volgt het voorstel om de structurele verhoging in de

begroting op te gaan nemen. Het nadeel in 2024 als gevolg van hogere lasten bedraagt € 385.000. Tegenover het nadeel staat een voordeel (€ 366.000) onder baten van de specifieke uitkering BRC.

5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening en -bevordering (SPUK Breed) De specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) van het Rijk bedraagt ruim € 912.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen € 385.000. Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (Voordeel € 366.000 / zie ook toelichting nadeel onder lasten bij dit taakveld).	Baten	366.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Het tekort is veroorzaakt door een onvoorzien hoge indexatie (gebaseerd op prijsindex van de Cao VERMO en prijsindex verhuur exploitatie onroerend goed) van de vergoeding vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst (DVO - beheer en exploitatie) tussen gemeente en het sportbedrijf.	Lasten	-214.000	N	I
5.2 Sportaccomodaties - Sportterreinen De lasten zijn in totaal € 33.000 hoger. Dit enerzijds in verband met de BTW component op de groenwerkzaamheden welke betrekking hebben de sportvelden (€ 22.000) en anderzijds de hogere Onroerende zaak belasting sporttereinen (€ 11.000). Bij de lasten een nadeel van € 33.000.	Lasten	-33.000	N	S
5.2 Sportaccomodaties - Sportbedrijf gebouwen De lasten zijn in totaal € 257.000 hoger. Dit heeft een drietal oorzaken. - Een correctie in verband met het BTW compensatie fonds (BCF). Uit de BTW controle is gebleken dat onterecht BTW is gecompenseerd. De BTW wordt voortaan kostprijsverhogend geboekt en heeft dus een structureel karakter structureel (€ 112.000). - Een 'naheffing' van Ataro voor de elektriciteitskosten van het Lentebad. Doordat DVEP (de leverancier van elektriciteit van Ataro) failliet is gegaan in 2022, komen nu pas de laatste rekeningen van de curator binnen (€ 125.000). - Terugbetaling aan Ataro BV naar aanleiding van de dienstverleningsovereenkomst kwartaal 1 2024 en afrekening 2022 (€ 20.000). Bij de lasten een nadeel van € 257.000.	Lasten	-257.000	N	S
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Kulturhus De Brede Blik De opbrengsten zijn in totaal € 55.000 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat de eindafrekening 2023 van gas- en electriciteitskosten, ontvangen in Q2 2024, fors hoger is door de hoge prijzen in 2023. De begroting is hier niet op aangepast. Bij de baten totaal een voordeel van € 55.000.	Baten	55.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Recreatie en toerisme In de meerjarenbegroting 2023-2026 heeft de raad ermee ingestemd om het totale bedrag dat wordt ontvangen voor toeristenbelasting, in te zetten voor het uitvoeren van het beleidskader vrijetijdseconomie. Begin 2023 zijn wij gestart met het invullen van de uitgebreidere uitvoeringsagenda. Echter in 2024 liepen enkele projecten vertraging op door gebrek aan capaciteit. Ook is in een aantal gevallen een ander budget gevonden of vielen onderdelen goedkoper uit. In totaal een voordeel bij de lasten € 31.000.	Lasten	31.000	V	I

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Openbaar groen Binnen openbaar groen is in 2024 een nadeel ontstaan van totaal € 76.000. Dit heeft diverse oorzaken. Een nadeel op de groenbestekken (€ 47.000) in verband met een hogere prijsindex, een nadeel op interne doorbelastingen van kosten van materieel (€ 35.000), hogere kosten in verband met schademeldingen (€ 17.000), Lagere provinciale subsidie klompenpaden vanuit Stichting Landschapsbeheer Gelderland en incidentele kosten voetveer Aerdt (€ 14.000), hogere kosten als gevolg van het acceptabel houden van de beeldkwaliteit. Hierdoor was meer inzet nodig als gevolg van het groeizame seizoen (warm, vochtig en nat) (€ 14.000) en hogere belastingen (€ 9.000). Een voordeel op onderhoud bomen (€ 23.000). De boomveiligheidscontrole en snoeiopname hebben meer tijd gevergd dan gepland. Tenslotte is er een voordeel ontstaan door het niet volledig benutten van het budget voor het inhalen van de werkzaamheden inzake onderhoudsachterstand (€ 37.000). Deze lasten zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de onttrekkingen reserves, lager uitgevallen. Bij de lasten een nadeel van € 76.000.	Lasten	-76.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Onderhoudsachterstand groen In 2022 zijn wij gestart met het inhalen van de onderhoudsachterstand. Wij hebben van de geraamde € 250.000 voor 85% besteed. Dit middels voorbereidingskosten en uitvoering centrum en de Methen en voorbereidingskosten Lentemorgen I en II, De Horst, Tolkamer en Baberich. Het restant van 2024 € 37.000 is niet besteed en wordt in 2025 besteed. Bij de onttrekking reserve een nadeel van € 37.000.	Lasten	-37.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - reserve kapitaallasten In de begroting is rekening gehouden met de onttrekking aan de reserve kapitaallasten voor de led verlichting sportaccommodaties. De afronding en verantwoording is doorgeschoven naar 2025. Hierdoor heeft geen onttrekking plaatsgevonden. Het nadeel bedraagt € 51.000.	Lasten	-51.000	N	I
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij verder niet toelichten.	Lasten	-33.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	512	549
Lasten			
Openbaar groen.	Voor het inhalen van onderhoudsachterstanden binnen het openbaar groen is incidenteel budget beschikbaar gesteld.	427	464
Totaal programma 5		**85**	**85**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9058	**Achterstand groen**	**814**	**0**	**427**	**387**

Deze bestemmingsreserve is gevormd om de achterstanden onderhoud groen in te halen. Zodra deze achterstanden zijn ingelopen heffen we deze reserve weer op.

Toevoeging Op basis van het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) hebben we in 2022 eenmalig € 1.250.000 gestort in de reserve. We houden geen rekening met verdere stortingen.

Onttrekking In 2024 hebben we € 427.000 besteed aan het inhalen van de achterstanden onderhoud groen. Deze onttrekken we uit deze reserve.

Totaal bestemmingsreserves	**814**	**0**	**427**	**387**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9035	**Sportvelden RKPSC**	**60**	**0**	**9**	**51**

In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden € 120.350 beschikbaar gesteld voor een investering in de drainage en het vernieuwen van de toplaag van de sportvelden van RKPSC. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten.

9038	**Speelvoorzieningen kinderen met beperking**	**100**	**0**	**0**	**100**

In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld voor speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar deze reserve speelvoorzieningen ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

9039	**Brede Blik Giesbeek**	**1.081**	**0**	**72**	**1.009**

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

9057	**Sportaccommodaties**	**1.235**	**0**	**77**	**1.158**

Dekking afschrijvingslasten sportaccommodaties (Ataro)

9061	**Ledverlichting sportterreinen**	**760**	**0**	**0**	**760**

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken in verband met investering van ledverlichting bij sportterreinen.

9062	**Beregeningsinstallatie sportvelden**	**0**	**307**	**0**	**307**

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken in verband met investering in beregeningsinstallaties bij sportvelden.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	**3.236**	**307**	**157**	**3.387**

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8012	**Aanspraken overstromingen Riverparc**	**132**	**11**	**143**	**0**

Deze voorziening dient om de aanspraken op schades van derden die het gevolg zijn van eventuele overstromingen in Riverparc te financieren. Als de Stichting Woonbelangen Riverparc (SWR) de hoogte van de oever aanpast aan de norm of als de oever door andere omstandigheden voldoet aan de norm, wordt de bijdrage inclusief de opgebouwde rente terugbetaald aan de SWR.

Onttrekking In 2024 is het oorspronkelijk gestorte bedrag aangevuld met wettelijke rente terugbetaald aan de SWR. Hiermee is het saldo van de voorziening nihil.

Totaal voorzieningen		**132**	**11**	**143**	**0**

6.SOCIAAL DOMEIN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het sociaal domein. Voor het realiseren van de opgaven in het sociaal domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.
Op 26 juni 2024 is de visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 vastgesteld. Dit document is gemaakt samen met input van onze inwoners, maatschappelijke partners, collega's, participatieraad, het college en gemeenteraad.
In de visie sociaal domein 2020 – 2023 lag de nadruk op financiële beheersbaarheid en haalbaarheid. Er was minder aandacht voor onder andere sociale verbinding, de invloed van leefstijl en het benutten van gemeenschapskracht. Nu willen we meer bouwen en ontwikkelen, met aandacht voor bestaanszekerheid en gelijke kansen voor iedereen. We gaan samen aan de slag met de huidige opgaven en vraagstukken in het sociaal domein, vanuit een andere houding. Daarbij houden we de drie kernwaarden van de gemeente Zevenaar voor ogen: samenwerking, resultaatgerichtheid en klantgerichtheid.

Onze visie:
"In de gemeente Zevenaar staan het sociale netwerk, gezondheid en leefbaarheid centraal. We werken aan de mogelijkheden voor iedereen om een eigen, zelfstandig en betekenisvol leven te leiden. Dit vanuit een stabiele (financiële) basis en gelijke kansen voor iedereen. In een prettige en gezonde leefomgeving. Met en voor elkaar. Zo maken we Zevenaar een nog fijnere plek om te wonen, werken en leven!"

Deze visie en integrale nota:
geven aan wat voor gemeente we willen zijn;
geven richting aan beleid en uitvoering binnen het sociaal domein;
sluiten aan op de woonzorgvisie, omgevingsvisie en onze visie op de dienstverlening.

Om het beleid en de uitvoering vorm te geven, hebben we zes bouwstenen beschreven. Dit zijn:
1. bestaanszekerheid;
2. sociale basis;
3. leefbaarheid;
4. gezondere leefstijl;
5. kansrijk en veilig opgroeien;
6. veerkrachtig ouder worden.

De concrete vertaling van alle doelen, keuzes en uitdagingen in de bouwstenen uiten zich in uitvoeringsplannen per bouwsteen. Bij de uitwerking houden we rekening met de volgende uitgangspunten:
- iedereen doet ertoe en is van waarde (inclusie);
- de mens staat centraal (positieve gezondheid);
- voorkomen is beter dan genezen (preventie);
- niet ieder probleem vraagt om een professional voor de oplossing (normaliseren);
- de kosten gaan soms voor de baten uit (investeren);
- we maken het mogelijk houding (we denken in oplossingen).

Wat willen we bereiken?
Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

Ontwikkelingen

Sociaal Domein

In 2024 is de nieuwe visie en integrale nota sociaal domein vastgesteld en is een start gemaakt met de lokale uitvoeringsplannen voor de zes verschillende bouwstenen. In 2024 hebben we ons gericht op het bieden van zorg als dat nodig is en het ontwikkelen van voorliggende voorzieningen als dat kan.

Ontwikkelingen jeugd

In 2024 hebben we onderdelen uit de landelijke Hervormingsagenda Jeugd opgepakt. Belangrijk onderdeel is het vormen van een Sterk Lokaal Team, dat zelf ook lichte hulpverlening biedt. We zijn in 2024 gestart met een intern onderzoek hoe we dit Sterke Lokale Team zo goed mogelijk vorm kunnen geven. Er staat nu een vast team van medewerkers, we hebben kunnen afstappen van inhuur van medewerkers op reguliere functies. Op deze wijze kunnen we kennis en deskundigheid vasthouden. Voor het goed vastleggen van werkprocessen en stroomlijnen van de samenwerking tussen teams en ketenpartners is een (senior) coördinator binnen het team gestart in 2024. Sinds vorig jaar nemen wij aanvragen van Veilig Thuis in behandeling. Dit is een onderdeel van het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming en betekent uitbreiding van de werkzaamheden voor het team van jeugdconsulenten. In 2024 heeft een succesvolle pilot met een gezinscoach gedraaid. De gezinscoach heeft laagdrempelige hulp kunnen bieden aan gezinnen. Daarnaast had dit direct een positief effect op de wachttijden.
In 2024 hebben we diverse preventieve voorliggende voorzieningen ondersteund. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van de praktijkondersteuner jeugd ggz bij de huisarts, het maatschappelijk werk op school en de cursussen 'Grip op ouderschap' voor ouders met kinderen in de leeftijd van 4-18 jaar. Deze initiatieven hebben resultaat, in een groot aantal gevallen is zwaardere zorg niet nodig. Preventie past binnen onze visie Sociaal Domein en de eerder genoemde Hervormingsagenda Jeugd.

Inburgering

De Wet inburgering 2021 is ingevoerd als lerend stelsel. In 2024 heeft de focus binnen inburgering gelegen op het verbeteren van het bestaande aanbod op het gebied van taal en participatieactiviteiten. Door meer te sturen op contractafspraken met de aanbieders in de verschillende routes in de inburgering hebben we de eerste stappen gezet in deze verbetering. Op uitvoeringsniveau zijn processen in het inburgeringstraject en in de combinatie met trajecten vanuit de Participatiewet beter op elkaar afgestemd. Voor de Zelfredzaamheidsroute en B1-route binnen de inburgering is regionaal een nieuwe inkoop gedaan, welke per 1 januari 2025 is ingegaan. Het aantal inburgeraars blijft stijgen, de uitstroom door het afronden door van de inburgering komt op gang, maar loopt niet gelijk met de instroom. Dit komt door de doorlooptijd van de inburgeringstrajecten. Dit betekent dat er een wachtlijst is ontstaan. We zien dat de budgetten voor de uitvoering van de wet structureel achterblijft. De VNG heeft inmiddels hiervoor bij het ministerie aandacht voor gevraagd. Zonder ingrepen blijft de wachtlijst oplopen.

Huisvesting statushouders

In 2024 is 68% van de taakstelling huisvesting statushouders gehaald. Het niet behalen van de taakstelling heeft twee redenen. Het woningaanbod in de sociale huursector is beperkt voor alle woningzoekenden. Daarnaast is het lastig een woning te vinden voor alleenstaande statushouders zonder nareizigers en grote gezinnen statushouders. In 2024 is het beleidskader voor het beter benutten bestaande woonvoorraad vastgesteld, wat mogelijk kansen biedt voor de groep alleenstaande statushouders zonder nareizigers.

Inwonerraadpleging 'samenleven met vluchtelingen, en hoe'

In november 2024 is in samenwerking met de gemeenten Duiven en Westervoort een inwonerraadpleging gehouden over goed samenleven met vluchtelingen. Aan ruim 27.000 huishouders in de drie gemeenten is gevraagd om deel te nemen aan de online raadpleging. Inwoners die geen uitnodiging ontvangen hadden, konden ook meedoen. De resultaten van deze inwonerraadpleging zijn in het eerste kwartaal 2025 bekend gemaakt.

Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet)

In februari 2024 is de Spreidingswet van kracht geworden. Doel van de wet is om voldoende opvangplekken voor asielzoekers te creëren en om tot een evenwichtiger verdeling van de asielopvang in gemeenten te komen. De regio Gelderland-Midden heeft een gezamenlijk plan opgesteld om tot een invulling van deze opgave te komen. Daarbij is het mogelijk tot een uitruil van de verschillende taakstellingen (asiel, huisvesting statushouders en opvang Oekraïne) te komen. De opgave voor de opvang van asielzoekers is 238

opvangplekken. Dit wordt nu ingevuld door 3 locaties; Hunneveldweg 2 (105), tijdelijke units Hunneveldweg 2 (55) en Mercurion 2 (66). In totaal 226 plekken. In september 2024 is voor de uitbreiding met Mercurion 2 een informatieavond gehouden. Naar aanleiding daarvan is een klankbordgroep met omwonenden gevormd. Deze klankbordgroep komt een maal per twee maanden bij elkaar om de signalen uit de buurt en eventuele maatregelen te bespreken.

Opvang ontheemden Oekraïne
In 2024 hebben we 190 ontheemden in de Gemeentelijke Opvang (GOO) onderdak geboden. In 2024 zijn we gestart met het voorbereiden van een aantal nieuwe opvanglocaties. In november 2024 is een nieuwe locatie aan de Bandijk in Lathum geopend. Ook is de verbetering van de locatie in Spijk voorbereid. In samenwerking met de RSD de Liemers worden vanaf 1 november 2024 de Eigen Bijdrage opgelegd en geïnd. Er zijn regelmatig werkmarkten en of werkbezoeken aan bedrijven afgelegd. Doel is om zoveel als mogelijk werk aan Oekraïners aan te bieden. Resultaat is dat Oekraïense vluchtelingen die kunnen werken, ook werken. De kinderen gaan naar school: regulier onderwijs, Taalschool de Liemers of het ISK in Arnhem. Dit is een gemeenschappelijke inspanning met de onderwijspartners en de regiogemeenten. Met de dorpsraden is regelmatig overleg over de opvanglocaties met als doel de binding met de dorpen en wijken te verbeteren of te vergroten.

Maatschappelijke ontwikkeling
In 2024 zijn enkele opgeschorte bezuinigingen in het voorliggende veld (maatschappelijk werk en welzijn) alsnog doorgevoerd. De impact daarvan voor de dienstverlening en mogelijkheden van preventie, in relatie tot zwaardere vormen van ondersteuning en hulpverlening betrekken we bij de uitwerking van de Visie Sociaal domein 2024-2040.
We gaven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), via een specifieke uitkering van het Rijk. Hierbij wordt vanuit het principe van integraal beleid gewerkt aan gezonde leefstijl, sterke sociale basis en deskundigheidsbevordering.
Op regionaal niveau namen we actief deel aan de ontwikkelingen in het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA), waarbij intensivering van de relatie tussen de medische en gemeentelijke (zorg)wereld aan de orde is. Middels enkele pilotprojecten wordt gewerkt aan de beweging van zorg naar preventie. Op regionaal (Gelderland Midden) en subregionaal (de Liemers) niveau zijn we hierin actief. Eind 2024 staakte de VNG de gesprekken met het rijk omdat niet was voldaan aan de basisvoorwaarden van gelijkwaardigheid en financiële facilitering (de ziekenhuis-specialistische zorg trok zich in januari 2025 ook terug uit dat overleg; februari 2025 werd duidelijk dat de gesprekken weer zijn opgestart, omdat aan de basisvoorwaarden van gelijkwaardigheid is tegemoet gekomen).

Maatschappelijke ondersteuning
De ontwikkelingen in het sociaal domein en specifiek over de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 stonden in 2024 niet stil. U heeft met het vaststellen van de visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 een nieuwe stip op de sociaal domein horizon gezet. Met het oog op een gezonde (financiële) toekomst van de gemeente, is ook een kostenreductie voor de uitvoering van de Wmo 2015 nodig. Om deze redenen is in 2024 het beleid maatschappelijke ondersteuning geactualiseerd, zijn contracten voor maatwerkvoorzieningen tegen het licht gehouden en is een Europese aanbesteding voor de aanschaf en onderhoud van trapliften uitgevoerd.
In 2024 is in het kader van de Wmo 2015 regionaal en lokaal verder gewerkt aan de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis. Het lokale uitvoeringsplan, dat bedoeld is om de lokale infrastructuur voor kwetsbare inwoners te versterken, is aangehouden zodat deze zorgvuldig afgestemd kan worden met de uitvoeringsplannen sociaal domein, het uitvoeringsplan woon-zorgvisie en de kadernota 2026. Om ervoor te zorgen dat kwetsbare inwoners beschermd thuis kunnen wonen hebben we ook geïnvesteerd in samenwerking met onze maatschappelijke partners. Zo zijn we aangesloten bij het project Wachtlijsten GGZ de Liemers. Hierin werken GGNet, gemeenten, 1e lijnszorg en welzijn samen aan oplossingen voor de grote wachtlijsten in de GGZ. Door een betere samenwerking, slimmere toewijzing en meer kennis van elkaars aanbod kunnen inwoners eerder de hulp krijgen die ze nodig hebben. Met dit project voldoen we ook aan de voorwaarden voor een Mentaal Gezondheidsnetwerk die we vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) op moeten zetten. Inwoners met psychische kwetsbaarheid, waaronder ook de doelgroep die beschermd thuis komt te wonen, zijn vaak eenzaam omdat zij weinig aansluiting vinden in de maatschappij. We zijn daarom gestart met het opzetten van een herstelacademie. Hier kunnen inwoners met een psychische kwetsbaarheid elkaar ondersteunen, herstellen en zo mogelijk weer mee doen in de maatschappij. Met betrekking tot

kwetsbare inwoners zetten we in op het terugdringen van verward- en/of onbegrepen gedrag. Zie hiervoor onder programma 1 Veiligheid, resultaat 1.1.2.
In 2024 zijn we verder gegaan met de doorontwikkeling van zgn. open locaties waarin we in het licht van het versterken van de sociale basis ontmoeting en groepsbegeleiding (daginvulling) zonder indicatie voor iedere inwoner aanbieden. In het kader van eenzaamheid hebben we welzijn op recept voorbereid. Welzijn op recept is een activerende interventie om weer kleur aan het leven toe te voegen. Huisartsen zien regelmatig patiënten met psychosociale klachten waarbij eenzaamheid en sociaal isolement een onderliggend probleem zijn. Met welzijn op recept schrijft de huisarts bij deze patiënten een 'recept' uit voor de welzijnscoach. Een welzijnscoach gaat samen met de inwoner in gesprek over de onderliggende problematiek en koppelt deze aan een passende activiteit.
In 2024 heeft u het verbeterplan doelgroepenvervoer vastgesteld. Een groot deel van dit vervoer betreft vervoer op basis van de Wmo. De organisatorische verbeteringen (werkwijze en beleid) zijn doorgevoerd en/of in gang gezet. Daarnaast zijn de verbeteringen die de instroom in het doelgroepenvervoer moeten beheersen opgepakt. Een en ander wordt in 2025 geëvalueerd.

Continueren uitvoerend werkgeverschap Wet sociale werkvoorziening (Wsw) door Scalabor 2026 - 2028
De Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is voor mensen die door een lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap niet onder normale omstandigheden kunnen werken. Sinds 2018 voert Scalabor de Wsw-taken uit voor gemeenten in de regio Midden-Gelderland.
Eind 2024 heeft Zevenaar nieuwe afspraken gemaakt met Scalabor B.V. voor de periode 2026 - 2028 over het uitvoerend werkgeverschap Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Met de nieuwe afspraken kunnen we onze Sw-medewerkers continuïteit en zekerheid bieden in het werk voor de periode 2026 tot met 2028 en wordt op een passende manier invulling gegeven aan de gemeentelijke zorgplicht voor SW-medewerkers.

Wetsvoorstel Participatiewet in balans
Dit voorstel wijzigt de Participatiewet om de balans tussen bestaanszekerheid, re-integratie en handhaving te verbeteren.
Door complexiteit, strenge handhaving en beperkte ondersteuning wordt de Participatiewet soms als te hard ervaren. Om dit aan te pakken introduceert dit wetsvoorstel een pakket van ruim twintig maatregelen die uitvoeringsprofessionals meer ruimte geven om mensen goed te ondersteunen. In eerste instantie om hen aan het werk te helpen en als dat (nog) niet kan te zorgen voor een toereikend inkomen en andere vormen van participatie. Vertrouwen en de menselijke maat komen bij de uitvoering centraal te staan.
Doelstelling van het wetsvoorstel:
- Bestaanszekerheid: inwoners moeten kunnen beschikken over een toereikend en zeker bestaansminimum.
- Participatie: inwoners moeten gestimuleerd en ondersteund worden om naar vermogen deel te nemen aan de arbeidsmarkt en de samenleving.
- Handhaving: het systeem moet eerlijk en rechtvaardig zijn, waarbij er voldoende toezicht en handhaving is.

Het wetsvoorstel is onderdeel van het bredere programma Participatiewet in balans, dat bestaat uit drie sporen:
1. Dit wetsvoorstel (maatregelen op korte termijn).
2. Fundamentele herziening van de Participatiewet.
3. Versterken van de vakkundigheid in de uitvoering.
Het voorstel is in behandeling bij de Tweede Kamer.

Buig-tekort daalt
We constateren dat het BUIG-tekort afneemt; dit als gevolg van een incidentele verhoging van het BUIG-budget door het rijk en de effecten van de verschillende maatregelen om het BUIG-tekort te beperken.
Het gaat hier om de volgende maatregelen:
- Terug naar de kerntaak; meer accent op direct aan het werk.
- Verhoging van de inzet van LKS.
- verhoging van het instrument Handhaving.
De vermindering van het BUIG-tekort heeft tot gevolg dat over het jaar 2024 geen Vangnetuitkering aangevraagd dient te worden.

Herstructurering sociale arbeidsmarktinfrastructuur
Op dit moment doen zich twee belangrijke hervormingen voor. Het gaat om de hervorming van de

arbeidsmarktinfrastructuur met de komst van regionale Werkcentra en de versterking van de sociale infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven.
Arbeidsmarktregio's hebben de opdracht gekregen om uiterlijk 1 juli 2026 tot een Werkcentrum te komen. Werkenden, werkzoekenden en werkgevers kunnen zich in het Werkcentrum melden over vragen over werk, loopbaan, scholing en personeel.
Ook is van belang om een heldere visie en strategie te ontwikkelen voor een regionaal sociaal ontwikkelbedrijf. Dit omdat het sociaal ontwikkelbedrijf een belangrijke rol speelt in het bieden van werkervaring aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, het verrichten van maatschappelijke nuttige werkzaamheden en het ondersteunen van de lokale economie.

Zevenaar Doet
In 2024 vonden twee succesvolle rondes van Zevenaar Doet plaats, in mei/juni en november. Dankzij de brede betrokkenheid van inwoners werden opnieuw veel waardevolle initiatieven gerealiseerd, wat een positieve impact had op de gemeenschap. De groeiende deelname liet zien dat er veel draagvlak was voor de initiatievenpagina. Wegens succes hebben we bij de tweede ronde de activeringsperiode van de waardebonnen verkort, zodat het programma binnen de gestelde financiële kaders bleef. In het najaar van 2024 werd een uitgebreide evaluatie gedeeld in vorm van een raadsinformatiebrief, waarin de resultaten en toekomstige ontwikkelingen werden toegelicht.

Dorpenvisie(s)
Veel dorpen in de gemeente Zevenaar werkten in 2024 hard aan het opstellen van hun dorpenvisie. Onder andere Oud-Zevenaar, Spijk, Angerlo en Pannerden hebben grote stappen gezet. In dit proces hebben de dorpsraden verbinding gelegd met de inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Door het opzoeken van de samenwerking en het ophalen van de input van inwoners duurde het opstellen van de visies langer dan gepland, waardoor de visies nog niet volledig zijn afgerond 2024. Er wordt verwacht dat er in Q1 2025 twee dorpenvisies worden gediend en functioneren als praatplaat. Deze visies bieden waardevolle inzichten voor de toekomstplanning van de gemeente en blijven een belangrijk aandachtspunt.

Armoedebeleid
In 2024 konden onze inwoners nog tot 1 juli een beroep doen op de energietoeslag en het energie/noodfonds. Hier is voor ongeveer € 400.000 (320.000 energietoeslag en 82.000 energie/noodfonds) gebruik van gemaakt. Na 1 juli kon hierop geen aanspraak meer gemaakt worden.
Er is een succesvol symposium gehouden met alle ketenpartners waar de verbinding met elkaar en de versterking van de samenwerking centraal stond.
Ook is er in 2024 een nieuw Beleidsplan Armoede & Schulden opgesteld. Dit Beleidsplan komt eind maart 2025 ter vaststelling in de raad.
Er is een minima-effectrapportage opgesteld door het Nibud. Ook hebben we de inkomensgrens die geldt om in aanmerking te komen voor inkomensondersteunende maatregelen gesynchroniseerd naar 120% v bijstandsniveau, op de individuele inkomenstoeslag na. Dit wordt meegenomen in de herziening van de beleidsregels bijzondere bijstand in 2025.
We zijn verder gegaan met de processen om onze schuldhulpverlening toegankelijker en eenduidiger te maken. We gaan hiermee verder zodat we voldoen aan alle elementen van de basisdienstverlening schuldhulpverlening.

Beleidskaders

- Notitie participatie, een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente 2018
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- Bestuurlijke opdracht RSD 2024-2026
- Re-integratieverordening 2024
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)
- Beleidsnota Armoede en Schuldhulpverlening (2019)
- Plan onderwijskansenbeleid 2024-2027
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024.
- Nadere regels- en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024.
- Kadernota Samen aan Zet 2022 en verder (transformatie beschermd wonen naar beschermd thuis).
- Verordening jeugdhulp 2023 inclusief beleidsregels en nadere regels.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

6.1 Verruimen van de inkomensondersteuning voor meer bestaanszekerheid van inwoners

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform 2022-2026

We evalueren de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden voor de periode 2019-2022. Ook laten we een minima-effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het synchroniseren van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. Tevens zullen we het NIBUD vragen om inzichtelijk te maken voor welke huishoudtypen er mogelijk sprake is van een armoedeval. Daarnaast kijken we naar wat het verhogen van de inkomensgrens voor de inwoner aan welzijn en preventie oplevert. De uitkomsten van het NIBUD-onderzoek en van de beleidsevaluatie bespreken we met het armoedeplatform. De uitkomsten verwerken we in een nieuwe Beleidsnota armoede en schulden. Samenwerking met het armoedeplatform bestendigen en versterken we.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

We hebben in 2024 een minima-effectrapportage door het NIBUD laten uitvoeren. Hieruit wordt geconcludeerd dat de gemeente Zevenaar een goed beleid heeft en veel ondersteuning biedt voor gezinnen met kinderen. Die ondersteuning is noodzakelijk voor deze gezinnen om de begroting maandelijks rond te krijgen, met name voor paren met oudere kinderen. Huishoudens zonder kinderen onder de AOW leeftijd hebben de minste vrije bestedingsruimte. Zo heeft het alleenstaande zorghuishouden onder de AOW leeftijd bij de laagste twee inkomensniveaus zelfs een tekort. Dat maakt dit huishouden zeer kwetsbaar. De alleenstaande zonder zorgkosten heeft net iets meer ruimte namelijk € 46 op bijstandsniveau. Ook hier geldt dat als deze huishoudens met hogere kosten te maken krijgen dan waar in het onderzoek rekening mee is gehouden (bijvoorbeeld een combinatie van een hogere huur en een onzuinige woning), het positieve saldo kan omslaan in een tekort.
Paren zonder kinderen hebben weer minder bestedingsruimte dan deze alleenstaande zonder zorgkosten, namelijk maandelijks € 19 op bijstandsniveau. Ook zij zitten in een kwetsbare positie met weinig ruimte om onvoorziene uitgaven (of een persoonlijk onvermijdbare uitgaven zoals een zorgvraag) op te vangen.

Geadviseerd wordt om de inkomenspositie van alleenstaanden en paren zonder kinderen in de gaten te houden.

Eind 2024 hebben we samen met al onze ketenpartners een symposium georganiseerd waarbij we hebben ingezet op onderlinge verbinding. Hiermee hebben we een bijdrage geleverd aan het bestendigen en versterken van de samenwerking met elkaar. Komende jaren zal er weer twee keer per jaar een armoedeplatform worden georganiseerd waar we de verbinding en de samenwerking willen bestendigen om zo de doelstellingen genoemd in het Beleidsplan Armoede & Schulden 2025-2028 waar te maken.

6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen 2022-2024

De ambitie is om dezelfde inkomensgrens te gebruiken voor alle regelingen. Zo is het voor inwoners eenvoudiger te bepalen wanneer zij op welke hulp kunnen rekenen. De inkomensgrenzen voor de minimaregelingen zijn, op de individuele inkomenstoeslag (110%) en de collectieve zorgverzekering (140%, derde pakket) na, allemaal gesteld op 120%. We onderzoeken verdere synchronisatie van de inkomensgrenzen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

De inkomensgrenzen voor de minimaregelingen zijn inmiddels, op de individuele inkomenstoeslag na (110%), allemaal gesteld op 120%. We zijn op dit moment bezig met het aanpassen van de beleidsregels bijzondere bijstand en minimaregelingen en onderzoeken daarbij nog de mogelijkheid van synchronisatie van de inkomensgrens die geldt voor het in aanmerking komen van de individuele inkomenstoeslag.

Voorstel raad

Oorspronkelijk dachten wij in 2024 klaar te zijn. Wij stellen voor om jaar gereed aan te passen in 2025.

6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan 2022-2024

We willen nog meer inzetten op het in een vroeg stadium helpen van inwoners die financiële problemen ondervinden. Hiervoor richten wij ons op het doorontwikkelen en uitbreiden van de aanpak vroegsignalering schulden in de uitvoering door onze schuldhulpverleningsconsulenten. Nadere doelstellingen ten behoeve van vroegsignalering schulden werken we in de komende Beleidsnotitie armoede en schulden voor 2023 en verder uit.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

We hebben in 2024 een pilot gedraaid met Certin waarin maandelijks alle inwoners waarvan we een signaal van betalingsachterstand ontvangen was gebeld zijn. Ook is meer aangesloten bij signaalpartner Baston Wonen waar de vroegsignaleerders aangesloten zijn bij de gesprekken die gevoerd werden inzake huurachterstanden.

Voorstel raad

Voorstel raad is om punt 6.1.3. als afgedaan aan te merken. De doorontwikkeling is genoemd in het beleidsplan Armoede & Schulden 2025-2028.

6.2 Ondersteunen van inwoners door passende jeugd- en maatschappelijke zorg, hulp en ondersteuning aan te bieden

6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein 2023-2025

De toegang tot het sociaal domein moet zowel fysiek, telefonisch als elektronisch te benaderen zijn. De inwoner met een ondersteuningsvraag kan rekenen op goede informatie en advies, kortdurende ondersteuning, verwerking van een hulpvraag, een beschikking en/of een doorverwijzing naar een ander loket, zoals het Centrum voor Indicatiestelling Zorg (CIZ) voor ondersteuning vanuit de Wet Langdurige Zorg of zorg op basis van de Zorgverzekeringswet (ZVW).
De komende jaren zetten wij in op het bieden van een integrale intake voor inwoners met ondersteuningsvragen. Daarbij kijken wij ook naar integrale dienstverlening. Ook voor andere professionals, die contact hebben met inwoners van de gemeente Zevenaar is de toegang tot hulp en ondersteuning een herkenbare en belangrijke partner. Voor inwoners die geen ondersteuningsvraag hebben (maar wel problemen kennen) en multi-probleem casussen bieden wij een integrale aanpak van de vraagstukken.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

We zijn in 2024 gestart met een intern onderzoek hoe we het Sterke Lokale Team zo goed mogelijk vorm kunnen geven. Verdere aandachtspunten waren het terugdringen van jeugdhulp met verblijf. Hierbij keken we wat het gezin nodig had om ervoor te zorgen dat de jeugdige thuis kon blijven wonen. Bij het KCC zijn enkele medewerkers getraind in het afnemen van de triage voor jeugdhulp. Dit zorgt voor een eenduidige toegang voor de inwoner, en het vangt veel vragen aan de voorkant af wat leidt tot snellere, efficiëntere afhandeling van jeugdhulpvragen.

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo 2022-2026

De kwaliteit van de zorg aan onze jeugdigen monitoren we continu door middel van cliëntervaringsonderzoeken, accountgesprekken en controle op doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg. Voor wat betreft contracten met jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders sluiten we aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR sociaal domein Centraal Gelderland. Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Aan kwaliteit- en toezicht controle is ook in 2024 continu aandacht gegeven. Kwaliteit- en doelmatigheidscontrole voert de MGR uit. Wmo- en Jeugd toezicht voert de toezichthouder rechtmatigheid uit. Inkoop en monitoring zijn steeds in ontwikkeling. Een voorbeeld van een regionaal aangestuurd inkooptraject is het anders organiseren van hoog specialistische zorg, ook wel Essentiële Functies genaamd. Dit door een bovenregionale samenwerking met de zorgaanbieders te organiseren. De bedoeling is om hiermee te voorkomen dat jongeren met een complexe hulpvraag vastlopen in het systeem, dat de vele overplaatsingen worden voorkomen en een kostenreductie wordt gerealiseerd.

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein 2022-2026

Binnen het sociaal domein willen we werken vanuit vertrouwen met minder regeldruk en betere efficiëntie. We hebben de ambitie om een betere balans tussen uitgaven en daadwerkelijke zorg te realiseren en minder geld te besteden aan administratieve taken. Met eenvoudig werken willen we geld besparen, aangezien onnodige regels en processen geld kosten. Door te vertrouwen op onze professionals binnen het sociaal domein is er minder verantwoording en administratie nodig.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

In 2024 zijn de werkprocessen binnen de uitvoerende teams zijn deels geactualiseerd en aangepast op efficiëntie en noodzaak. Zo is binnen team Jeugd de zogenoemde 'verkorte route' ingevoerd, zodat inwoners niet elke keer opnieuw hun hele verhaal hoeven te doen. Binnen team Inkomen & Ondersteuning zijn veel werkprocessen gedigitaliseerd, wat de efficiency ten goede gekomen is. Binnen team Wmo is gestart met een pilot om het hoofdproces Wmo efficiënter te maken. Dit werk wordt in 2025 gecontinueerd.

6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op 2023-2025

Ons doelgroepenvervoer willen we verbeteren. Dit betreft niet zozeer de huidige functie, het wagenpark of de dienstverlening van de BVO-DRAN, maar onze werkwijze en instroombeheersing. We stellen een verbeterplan op en werken in de periode 2023-2025 onder meer aan alternatieven om de instroom te beperken of om te buigen door inzet van voorliggende voorzieningen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

Het verbeterplan is in 2024 door u vastgesteld.
In 2024 zijn de organisatorische verbeteringen (werkwijze en beleid) doorgevoerd en/of in gang gezet. Daarnaast zijn de verbeteringen die de instroom in het doelgroepenvervoer moeten beheersen opgepakt. Met de evaluatie in 2025 maken we inzichtelijk of de verbeteringen zijn geslaagd en tot instroombeheersing hebben geleid.

Voorstel raad
Wij stellen voor om dit resultaat af te sluiten.

6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg 2022-2026

Sinds de invoering van de Jeugdwet (2015) is jeugdzorg voortdurend in ontwikkeling. Wij nemen actief deel aan relevante regionale overleggen (via de MGR sociaal domein Centraal Gelderland) en blijven op de hoogte van de ontwikkelingen en oefenen waar mogelijk invloed uit.
Wij volgen de ontwikkelingen via de VNG nauwgezet. Verder volgen wij ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie. Best–practices nemen we (indien mogelijk) over in Zevenaar.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De hervormingsagenda is landelijk vastgesteld en gemeenten hebben tot 2026 om de hervormingsagenda te implementeren. Zevenaar heeft, daar waar mogelijk, al acties ingezet om meer in het voorliggend en preventieve veld op te pakken. Dit ligt in lijn met de hervormingsagenda. Zevenaar is actief (bestuurlijk en ambtelijk) betrokken bij de thema's uit het regionale plan van aanpak dat voortvloeit uit de hervormingsagenda.
Een landelijke commissie heeft in 2024 onderzoek gedaan naar de opgaven van de jeugdhulp / Hervormingsagenda. Hieruit is gebleken dat het rijk de gemeenten een niet uit te voeren opdracht heeft meegegeven.

6.3 Stimuleren en waarderen van de zorg van inwoners voor chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, familielid of vriend

6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers 2022-2024

De inzet van mantelzorgers is van groot belang en van onschatbare waarde, ook om te voldoen in de groeiende zorgvraag. We onderzoeken hoe mantelzorgers een waardering gegeven kan worden, aanvullend op de bestaande mantelzorgondersteuning.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

In mei 2024 heeft de raad besloten om aan Caleidoz opdrachten te verstrekken voor mantelzorgwaardering in de jaren 2024, 2025 en 2026. In juli is deze opdracht voor 2024 verstrekt. In het eerste kwartaal van 2025 wordt deze opdracht geëvalueerd en in Q2 2025 informeren wij de raad hierover door middel van een raadsinformatiebrief.

Voorstel raad
Wij stellen voor om eind 2024 dit resultaat af te sluiten.

6.4 Stimuleren van de deelname van meer inwoners aan het arbeidsproces

6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet 2022-2025

We houden meer rekening met de menselijke maat bij de uitvoering van de Participatiewet, bijvoorbeeld door het aanpakken van hardheden en knelpunten bij de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij hebben we tevens aandacht voor de vorm van onze handhaving.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Dit wetsvoorstel wijzigt de Participatiewet om de balans tussen bestaanszekerheid, re-integratie en handhaving te verbeteren.
Door complexiteit, strenge handhaving en beperkte ondersteuning wordt de Participatiewet soms als te hard ervaren. Om dit aan te pakken introduceert dit wetsvoorstel een pakket van ruim twintig maatregelen die uitvoeringsprofessionals meer ruimte geven om mensen goed te ondersteunen. In eerste instantie om hen aan het werk te helpen en als dat (nog) niet kan te zorgen voor een toereikend inkomen en andere vormen van participatie. Vertrouwen en de menselijke maat komen bij de uitvoering centraal te staan.

Dit wetsvoorstel is onderdeel van het bredere programma Participatiewet in balans, dat bestaat uit drie sporen:
1. Dit wetsvoorstel (maatregelen op korte termijn).
2. Fundamentele herziening van de Participatiewet.
3. Versterken van de vakkundigheid in de uitvoering.

Het voorstel is in behandeling bij de Tweede Kamer.

6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld 2023-2024

De effectiviteit van een aantal preventieve voorzieningen in het sociaal domein die de afgelopen jaren zijn wegbezuinigd onderzoeken en herzien we waar nodig. Het gaat hier om een heroverweging van bezuinigingen op sociaal raadsliedenwerk, volwasseneneducatie (Caleidoz) en mantelzorgondersteuning (zie ook 6.3.1).

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

De afgelopen jaren heeft als onderdeel van een grote taakstelling een aantal bezuinigingen plaatsgevonden op een aantal preventieve voorzieningen in het sociaal domein (onder andere op welzijn en maatschappelijke dienstverlening). Een deel van de voorgenomen bezuinigingen was opgeschort, maar is uiteindelijk bij het vaststellen van de begroting voor 2024 alsnog doorgevoerd. Hiermee is dit actiepunt gerealiseerd. Evenwel hebben de preventieve voorzieningen in het sociaal domein een substantiële functie in het kader van uitvoering geven aan de Visie en integrale nota Sociaal domein 2024-2040 die door uw raad is vastgesteld op 24 juni 2024. Bij de verdere uitwerking en concretisering van deze visie (verwacht Q2 2025) wordt verder bepaald hoe de rol van de preventieve voorzieningen dient te worden vormgegeven, inclusief financiële vertaling, in relatie tot de financiële uitdagingen van de gemeente.

Voorstel raad
Voorgesteld wordt het resultaat af te sluiten.

6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk 2022-2024

Vrijwilligerswerk kan werkzoekenden helpen bij het vinden van een baan en draagt bij aan het voorkomen van eenzaamheid. We willen soepeler omgaan met de regels voor vrijwilligerswerk voor werkzoekenden. Ook met andere regels voor werkzoekenden willen we experimenteren om de kans op het vinden van een passende baan te vergroten.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

In het 4e kwartaal is de RSD gestart met het experiment 'Mijn weg naar werk'. Binnen dit experiment heeft de inwoner een nog grotere mate van regie over de vormgeving van een traject richting werk.
De RSD geeft enkele randvoorwaarden mee, maar de inwoner bepaalt zelf welke keuzes worden gemaakt ten behoeve van het vinden van werk. Het doel van experiment is om te onderzoeken welk effect het geven van meer regie aan de inwoner heeft op de toeleiding naar werk en de tevredenheid van de inwoner. Bij dit experiment wordt er vanuit gegaan dat wanneer een inwoner meer zeggenschap krijgt over zijn traject, een inwoner meer gemotiveerd is voor een traject en dat dit de terugkeer naar werk verbetert. Vanuit dit experiment moet duidelijk worden wat we kunnen doen om beter aan te sluiten bij wat inwoners nodig hebben en wat nodig is om constructieve en duurzame stappen te zetten richting werk. De raad wordt geïnformeerd over de uitkomst van dit experiment.

Voorstel raad
Voorgesteld wordt het resultaat af te sluiten.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Gemeenschappelijke regeling		
MGR sociaal domein Centraal-Gelderland	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.	5.654
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.	1.487

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin						
	2023	5,00	4,00	5,00		
Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen in Zevenaar vertoont over de jaren 2020 t/m 2023 een stabiel beeld. Dit percentage bedraagt 4% en ligt onder het percentage in Gelderland (5%) en in Nederland (6%). De cijfers over 2024 zijn nog niet bekend (website: "Waar staat je gemeente").						
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren						
	2023	2,00	2,00	1,20		
Het aantal werkloze jongeren in de leeftijdscategorie 16 - 22 jaar laten over de 2020 t/m 2023 een stabiel beeld zien. Het beeld in Zevenaar is overeenkomstig het landelijk beeld van 2%. De cijfers over 2024 zijn nog niet bekend (website: "Waar staat je gemeente").						
Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)						
	2023	830,60	707,50	710,00		
De Nederlandse arbeidsmarkt komt in 2024 en 2025 in rustiger vaarwater na een turbulente periode tijdens de coronapandemie en het snelle herstel daarna. Dat is de kern van de landelijke arbeidsmarktprognose die UWV heeft uitgebracht. De banengroei in Zevenaar is over de periode 2020 t/m 2023 toegenomen van 644 tot 707. Dit is 84% van het landelijk aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijdscategorie 15 t/m 64 jaar. De cijfers over 2024 zijn nog niet bekend (website: "Waar staat je gemeente").						
Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo						
	2022	695,00	890,00	940,00		
Zevenaar heeft in vergelijking met Gelderland meer inwoners met maatwerkarrangementen vanuit de Wmo. Dit heeft verschillende oorzaken: 1. Zevenaar kent ten opzichte van Gelderland een meer vergrijsde populatie. Vergrijzing blijkt een voorspeller voor Wmo gebruik. Het aantal mensen in Zevenaar dat hulp vanuit de Wmo nodig heeft, is daardoor hoger. 2. In de gemeente Zevenaar is vrijwel de gehele ondersteuning vanuit de Wmo als maatwerk georganiseerd. Er zijn (grote) gemeenten in Gelderland die vormen van ondersteuning als algemene voorziening hebben georganiseerd die in Zevenaar als maatwerk worden ingezet. Hulp bij het Huishouden is hier een voorbeeld van. We zien de laatste tijd wel steeds meer gemeenten dit terugdraaien. Aangezien er binnen de Wmo veel gebruik wordt gemaakt van Hulp bij het Huishouden heeft dit wel nog een verlagend effect op het Gelders gemiddelde. Daarnaast zien we dat het aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo nog steeds stijgt. Naast de vergrijzing in Zevenaar is de invoering van het abonnementstarief en de daaruit (nog steeds) voortvloeiende aanzuigende werking een belangrijke verklaring.						
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)						
	2023	1,00	1,00	0,80		
Er zijn nog geen cijfers voor 2024 beschikbaar.						
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)						
	2024	0,90	1,10	1,00	1,10	0,10
Een jeugdbeschermingsmaatregel wordt door de rechter opgelegd. Heel veel invloed hebben we daar niet op als gemeente. Cijfers voor 2024 zijn nog niet beschikbaar.						

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2024	12,10	12,80	12,40	

Er is een afname te zien ten opzichte van het vorig jaar. Zevenaar blijft wel iets boven het Gelders en landelijk gemiddelde.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)

2024	0,20	0,20	0,20	

Het streven is om in de pas te lopen met het Gelders gemiddelde, dat is in 2024 gelukt. De inzet van jeugdreclassering is een maatregel die wordt opgelegd door een rechter. Daarmee is onze invloed beperkt en proberen we vooral te voorkomen dat jongeren in dergelijke trajecten terecht komen. Dat gebeurt o.a. door de inzet van jongerenwerk, Halt, Iriszorg, leerplicht, maatschappelijk werk.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)

2022	195,10	216,90	205,00	

Het aantal lopende re-integratievoorzieningen laat een dalende tendens zien over de jaren 2019 t/m 2022. Dit is een gevolg van de daling van het aantal personen met een bijstandsuitkering.
De cijfers over 2023 en 2024 zijn nog niet bekend (website: "Waar staat je gemeente").

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)

2024	74,00	71,80	72,50	71,80	0,70

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking) is over de jaren 2020 t/m 2024 gestegen van 68,0 tot 71,8. Het beeld in Nederland laat een stijgingspercentage zien van 69,0 tot 73,1%.

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)

2024	292,40	252,00	250,00	252,00	2,00

De gemeente Zevenaar streeft naar een zo'n laag mogelijk aantal personen met een bijstandsuitkering. Het aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners bevindt zich onder het landelijk en Gelders gemiddelde.
Wij zien dat het aantal personen met een bijstandsuitkering in Zevenaar afneemt. Dit wordt veroorzaakt door een verbeterde situatie op de arbeidsmarkt (krapte op de arbeidsmarkt, meer banen) en door de effecten van de door de raad gegeven bestuurlijke opdracht aan de RSD voor het tijdvak 2024 - 2026.
De nieuwe opdracht richt zich op de volgende drie focuspunten:

- Investeren in mensen met onbenut arbeidspotentieel;
- Hen duurzaam aan het werk te houden;
- Mee laten doen naar vermogen wanneer werk (nog) niet aan de orde is.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	13.690	20.109	22.070	1.961
Lasten	72.477	83.225	84.115	-891
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-58.788**	**-63.116**	**-62.045**	**1.071**
Mutaties reserves				
Baten	24	1.009	2.183	1.174
Lasten	0	230	230	0
Totaal mutaties reserves	**24**	**779**	**1.953**	**1.174**
Gerealiseerd resultaat	**-58.763**	**-62.337**	**-60.092**	**2.245**

Verschillenanalyse

6. Sociaal domein

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - OV-ambassadeurs Wij hebben de ontvangen Rijkssubsidie van € 25.000 verstrekt aan MEE Samen voor uitvoering van het project OV-ambassadeurs.	Lasten	-25.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Subsidie OV-ambassadeurs In 2024 hebben wij € 25.000 subsidie van het Rijk ontvangen voor het project OV ambassadeurs, een onderdeel van het verbeterplan doelgroepenvervoer.	Baten	25.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Kinderopvang In 2024 zijn alle locaties (kinderdagopvang, gastouderbureaus en buitenschoolse opvang) geïnspecteerd en is 50% van de gastouders geïnspecteerd. We voldoen hiermee aan de Wet kinderopvang. In 2024 zijn er minder nieuwe locaties bij gekomen en was inspecteren hiervoor dus niet nodig. Tevens zijn er minder handhavingsrapporten binnen gekomen, waardoor we minder inspecties na handhaving hebben moeten inplannen. Het voordeel bedraagt € 28.000.	Lasten	28.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Burgerinitiatieven en vrijwilligerswerk Er is minder uitgegeven en aangevraagd voor incidentele en structurele subsidies voor de AED's (voordeel 14.000). Dit heeft er mede mee te maken dat er nog een vlekkenplan moet worden opgeleverd. Mocht bij het opstellen van het vlekkenplan in 2025 nog extra budget nodig zijn nemen we dit op in de voortgangsrapportage. Daarnaast is in 2024 geen gebruik gemaakt van de incidentele middelen (voordeel € 100.000) voor ondersteuning bij het uitwerken van twee dorpsplannen. Dorpsraden waren in 2024 nog niet zover. Deze middelen zijn voor de jaren 2024 en 2025 beschikbaar gesteld (jaarlijks € 100.000 voor uitwerken van vier dorpsplannen). In 2025 worden naar verwachting twee dorpsplannen uitgewerkt, evenals in 2026. We verwachten de incidentele middelen in de komende jaren alsnog in te zetten. Voor 2025 zijn al incidentele middelen voor de ondersteuning van de uitwerking van twee dorpsplannen beschikbaar. Voor 2026 worden de, in 2024 niet ingezette, middelen opgenomen in de nog op te stellen Kadernota 2026-2029.	Lasten	114.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen Het voordeel is veroorzaakt door de definitieve vaststelling van de subsidie over het jaar 2023 aan Caleidoz. Op basis van de verantwoording in 2024 is de definitieve subsidie lager vastgesteld (voordeel € 161.000).	Lasten	161.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Mantelzorg Doordat er sprake is van ingroei in het aanvragen in 2023 van mantelzorgwaarderingen door inwoners, is niet het volledig beschikbare budget ingezet (voordeel € 40.000). In 2024 is, o.b.v. de verantwoorde subsidie, bij de definitieve vaststelling van de subsidie over 2023 rekening gehouden met dit voordeel.	Lasten	40.000	V	I

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen / Preventie (SPUK Breed) De specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) bedraagt ruim € 912.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor de onderdelen/taakveld binnen dit programma zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen afgerond € 196.000 (nadeel). Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (zie ook toelichting voordeel onder baten bij dit taakveld).	Lasten	-196.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen / Preventie (SPUK Breed) De specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) van het Rijk bedraagt ruim € 912.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor de onderdelen/taakveld binnen dit programma zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen € 196.000. Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (Voordeel € 196.000 / zie ook toelichting nadeel onder lasten bij dit taakveld).	Baten	196.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de uitgaven in het kader van de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne is begin 2024 een raming gemaakt. Daarna zijn er voor enkele locaties transitievergoedingen aangevraagd. Deze hebben geresulteerd in een nadeel ten opzichte van de geraamde uitgaven van afgerond € 525.000. Dit nadeel wordt opgevangen door een hogere vergoeding vanuit het Rijk. Dit leidt bij de baten tot een gelijk voordeel.	Lasten	-525.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het Rijk op basis van een normbedrag. Het normbedrag is voor 2024 verlaagd van € 83 naar 61 per opvangplek per dag. Door deze verlaging moeten wij nu gebruik maken van de uitzonderingsbepaling. Op basis van deze bepaling kunnen wij de werkelijke kosten declareren bij het Rijk.	Baten	525.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Er is in de begroting 2024 rekening gehouden met extra kosten voor de opvang en begeleiding Oekraïners die niet gedekt kunnen worden binnen de reguliere middelen. Voor de dekking van deze extra kosten is een bedrag onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Opvang en begeleiding Oekraïners'. Er zijn geen extra kosten gemaakt, ten opzichte van de begroting is dit een voordeel van € 130.000. Tegenover dit voordeel staat ook het nadeel omdat er geen bedrag is onttrokken aan de reserve (zie ook toelilichting onder 0.10 onttrekkingen reserves).	Lasten	130.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid. De kosten voor de uitvoering van het minimabeleid zijn lager. Deels door de indexering in 2024 en deels door m.n. lagere uitgaven voor de collectieve zorgverzekering. Het voordeel bedraagt € 93.000.	Lasten	93.000	V	I

6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (tijdelijk energiefonds) In de 2e voortgangsrapportage is een inschatting gemaakt van de te verwachte lasten van de kosten voor uitvoering van het tijdelijk energiefonds. Hiervoor is een onttrekking aan de gelijknamige reserve geraamd van € 625.000. De werkelijke lasten bedragen € 738.000. Het nadeel bedraagt € 113.000. De hogere lasten zijn gedekt door een extra onttrekking voor hetzelfde bedrag (zie toelichting onder 0.10 onttrekkingen reserves).	Lasten	-113.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) In het tweede halfjaar 2024 is sprake van een stijging in de uitgaven voor loonkostensubsidies en zijn de indexeringen over 2024 verwerkt. Ten opzichte van de tweede voortgangsrapportage (VGR) 2024 is sprake van hogere lasten (nadeel € 455.000). Daarnaast is de definitieve BUIG uitkering over 2024 vastgesteld door het Rijk. Per saldo bedraagt het voordeel op de BUIG t.o.v. de tweede VGR 2024 € 327.000.	Lasten	-455.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De hogere baten zijn een gevolg van de hogere vaststelling van het definitief door het Rijk vastgestelde BUIG budget 2024 t.o.v. het in april 2024 gepubliceerde voorlopig budget. Voordeel € 782.000. Voor de Tozo een nadeel van € 84.000 omdat we dit terug moeten betalen aan het Rijk. Per saldo een voordeel van € 698.000.	Baten	698.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (mutatie voorziening oninbare vorderingen) Na analyse van de werkelijke oninbare vorderingen van voorgaande jaren is gebleken dat het percentage oninbaar te hoog werd aangehouden. In de 2e voortgangsrapportage 2024 is daarom rekening gehouden met een correctie van de voorziening (oninbare vorderingen bij de RSD) voor een bedrag van € 450.000. In werkelijkheid bedraagt de correctie van het aanpassen van de percentages € 525.000. Dit is een voordeel van € 75.000. De mutatie op vorderingen, voorziening oninbare vorderingen en de terugbetalingsverplichting aan het Rijk in 2024 bedraagt € 255.000. Deze mutatie ramen we niet en betekent dan ook een nadeel in de jaarrekening 2024. Per saldo verantwoorden we een nadeel van € 180.000. Dit nadeel komt voor € 285.000 tot uiting op dit taakveld. Het overige voordeel van € 105.000 komt voornamelijk tot uiting op taakveld 6.71A.	Lasten	-285.000	N	I
6.4 WSW en beschut werk - Sociale werkvoorziening Bij de afrekening over 2024 van de bijdrage per fte Wsw aan Scalabor B.V. is rekening gehouden met een lagere bijdrage. De lagere bijdrage is veroorzaakt door extra middelen van het Rijk voor behoud van de infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven en nog beschikbare coronacompensatie. Hierdoor kon het bedrag per fte Wsw worden verlaagd van € 2.338 naar 1.192. Het voordeel bedraagt € 140.000.	Lasten	140.000	V	I
6.5 Arbeidsparticipatie - Participatiebudget re-integratie Over de maanden november en december 2024 is een extra investering gedaan (nadeel € 108.000) door de inzet van re-integratiemiddelen om mensen aan het werk te helpen. Dit heeft ook geleid tot een vermindering van het BUIG-tekort.	Lasten	-108.000	N	I
6.5 Arbeidsparticipatie - Activerend werk In het kader van activerend werk kunnen vanuit de zorg specifieke producten worden ingezet. In 2024 laat deze vorm van begeleiding een overschrijding zien van € 32.000 omdat er meer personen gebruik van hebben gemaakt.	Lasten	-32.000	N	I

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) - Voorzieningen De uitgaven voor WMO-voorzieningen (woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen) laten een voordeel zien. Dit voordeel zien we met name bij de woonvoorzieningen (€ 218.000). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een laag aantal woningaanpassingen.	Lasten	245.000	V	I
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) - Eigen bijdragen De eigen bijdragen voor de WMO laten een voordeel zien van € 87.000. Het aantal Wmo-voorzieningen is de laatste jaren gestegen. De eigen bijdrage is niet aangepast aan deze stijging.	Lasten	87.000	V	S
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) - Invalidenparkeerkaarten De kosten met betrekking tot de invalidenparkeerkaarten laten een overschrijding zien (€ 33.000). Voor het grootste deel door veroorzaakt door de advieskosten.	Lasten	-33.000	N	I
6.71A Wmo hulp bij het huishouden - zorgkosten Op het taakveld hulp bij het huishouden is een voordeel ontstaan van € 204.000 op een begroting van bijna € 7.400.000. Het grootste deel van dit voordeel wordt veroorzaakt door de jaarlijkse bijstelling van de voorziening dubieuze debiteuren (€ 114.000). De zorgkosten zelf laten een voordeel zien van € 90.000, vrijwel gelijk aan de raming. We zien nog steeds een stijging van de uitgaven voor huishoudelijke ondersteuning. Maar we zien nu dat de stijging in kosten vooral wordt veroorzaakt door de tarieven. We zien dat in het indiceren conform het HHM normenkader en goed kijken naar wat nodig is leidt tot een afzwakking van de kostenstijging.	Lasten	204.000	V	I
6.71B/C/D Wmo begeleiding en dagbesteding - zorgkosten De Wmo begeleiding is onderverdeeld in meerdere taakvelden. In deze verschilverklaring zijn deze samengeteld. Voor 2024 laten de uitgaven een negatief saldo zien. Ten opzichte van de begroting (€ 4.470.000) is € 282.000 meer uitgegeven. Dit nadeel wordt met veroorzaakt door een administratieve herverdeling van Wmo kosten in 2024, maar ook door toegenomen kosten voor zorgbemiddeling (de zogenaamde 'bemoeizorg').	Lasten	-282.000	N	I
6.72A/B/C/D Jeugdhulp begeleiding, behandeling en dagbesteding - zorgkosten De kosten voor jeugdhulp zonder verblijf zijn verdeeld over meerdere taakvelden. In deze verschilverklaring worden deze samengevoegd. Totaal is voor deze taakvelden een bedrag van € 7.100.000 geraamd. De kosten bedragen in totaliteit een bedrag van € 7.540.000. Een nadeel van € 440.000.	Lasten	-440.000	N	I
6.72A/B/C/D Jeugdhulp begeleiding, behandeling en dagbesteding - zorgkosten Afgelopen jaar is gebleken dat een aantal zorgkosten, op basis van het woonplaatsbeginsel, niet voor rekening diende te komen voor de gemeente Zevenaar. De betaalde kosten zijn in rekening gebracht bij de juiste gemeente. Dit levert op deze taakvelden een voordeel op van afgerond € 177.000.	Baten	177.000	V	I
6.72A/B/C/D Jeugdhulp begeleiding, behandeling en dagbesteding - uitvoeringskosten RSD De regionale sociale dienst (RSD) verricht voor ons een aantal diensten op het gebied van de jeugdhulp. Deze kosten worden doorbelast naar het taakveld 6.72A. Afgelopen jaar heeft de RSD voor een bedrag van € 67.000 meer doorbelast.	Lasten	-67.000	N	I

6.73A/B/C Jeugdhulp met verblijf gezinsgericht / pleegzorg - zorgkosten De kosten voor jeugdhulp met verblijf zijn verdeeld over meerdere taakvelden. In deze verschilverklaring worden deze samengeteld. Voor jeugdhulp met verblijf is in 2024 een bedrag van € 9.050.000 geraamd. De uitgaven in 2024 bedragen € 7.700.000. Dit resulteert in een positief resultaat van € 1.350.000. Er is al langere tijd ingezet op zo min mogelijk jeugdigen in verblijf. Waar mogelijk wordt hier nadrukkelijk op gestuurd. We zien nu een positief beeld bij de kosten voor verblijf. We zien wel een (gewenste) verschuiving naar de kosten voor jeugdhulp zonder verblijf.	Lasten	1.365.000	V	I
6.73A/B/C Jeugdhulp met verblijf gezinsgericht / pleegzorg - zorgkosten Afgelopen jaar is gebleken dat een aantal zorgkosten, op basis van het woonplaatsbeginsel, niet voor rekening diende te komen voor de gemeente Zevenaar. De betaalde kosten zijn in rekening gebracht bij de juiste gemeente. Dit levert op deze taakvelden een voordeel op van afgerond € 75.000.	Baten	75.000	V	I
6.74A/B/C Jeugdhulp GGZ en crisis - zorgkosten De taakvelden 6.74A t/m 6.74C zijn samengeteld in deze verschilverklaring. Het gaat hierbij om de kosten voor jeugdhulp GGZ, de crisis en landelijke opvang en gesloten plaatsingen. In totaal is hiervoor € 4.095.000 geraamd. De kosten zijn uitgekomen op € 4.821.000. Een financieel nadeel van € 726.000. Een deel van deze stijging is toe te wijzen aan het toegenomen aantal toewijzingen via de huisarts.	Lasten	-726.000	N	I
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang - Veilig thuis De jaarlijkse bijdrage aan de stichting Veilig Thuis (via de VGGM) valt afgerond € 41.000 lager uit dan geraamd (€ 392.000). Dit wordt veroorzaakt door een hogere DUVO bijdrage (decentrale uitkering vrouwen opvang) die de gemeenten Arnhem en Ede hebben ontvangen en hebben bijgedragen aan Veilig Thuis.	Lasten	41.000	V	I
6.82A/B Jeugdbescherming en jeugdreclassering - zorgkosten Op deze taakvelden is een bedrag van € 1.274.000 geraamd. We zien dat de kosten in 2024 € 1.159.000 bedragen. Het financiële resultaat is € 115.000. De kosten zijn vrijwel niet te beïnvloeden omdat het vrijwel altijd wordt ingezet vanuit een rechterlijke uitspraak.	Lasten	115.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - reserve opvang en begeleiding Oekraïners Voor 2024 is een onttrekking geraamd van € 130.000 uit bestemmingsreserve opvang en begeleiding Oekraïners. Er zijn geen kosten gemaakt die niet gedekt kunnen worden binnen de reguliere middelen. Er hoeft daarom geen onttrekking plaats te vinden uit de reserve. Dit betekent ten opzichte van de begroting tot een nadeel van € 130.000.	Baten	-130.000	N	I
0.10 Ontrekkingen reserve - Tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds) De bestemmingsreserve is in 2024 ingezet voor dekking van de kosten voor uitvoering van tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds). In de 2e voortgangsrapportage is rekening gehouden met een onttrekking van € 625.000. In werkelijkheid is in 2024 een bedrag van € 738.000 ingezet. Het voordeel bedraagt € 113.000.	Baten	113.000	V	I
0.10 Ontrekkingen reserve - Tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds) Deze bestemmingsreserve is in 2022 ingesteld door storting van € 2 miljoen uit de algemene reserve. Het resterend saldo na inzet in 2023 en 2024 bedraagt € 1.191.000 wordt toegevoegd aan de algemene reserve omdat het tijdelijk energiefonds ingesteld is voor de periode 1 juli 2023 tot juli 2024.	Baten	1.191.000	V	I

Programma 6 Sociaal domein - Overige verschillen		Lasten	-101.000	N	I

Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 6.Sociaal domein			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	1.929	1.929
Opvang ontheemden Oekraïne	Voor de ontheemden in verband met de oorlog in Oekraïne zijn opvanglocaties ingericht. De kosten hiervan zien wij als incidenteel.	5.965	5.434
Kindertoeslagen affaire.	Vergoeding van het Rijk voor de uitgaven ten behoeve van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag.	339	325
Lasten			
Opvang ontheemden Oekraïne	De uitgaven in verband met de opvang van ontheemden uit de Oekraïne worden door het Rijk vergoed.	5.961	5.434
Tijdelijk noodfonds.	Voor het tijdelijk noodfonds zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	738	1.929
Kindertoeslagen affaire.	Totale uitgaven ten behoeve van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag.	339	325
Totaal programma 6		**1.195**	**0**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9010	**Uitvoeringskosten TOZO**	**202**	**0**	**0**	**202**

Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

9060	**Tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds)**	**1.929**	**0**	**1.929**	**0**

De raad heeft besloten om een noodfonds in te stellen om de toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen als gevolg van hoge energiekosten en inflatie. Hiervoor is deze bestemmingsreserve gecreëerd.

Onttrekking De bestemmingsreserve is in 2024 ingezet voor dekking van de kosten voor uitvoering van tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds). Hiervoor is in 2024 een bedrag van € 738.000 ingezet. Het resterend saldo na inzet bedraagt € 1.191.000 wordt (via het jaarrekeningresultaat) toegevoegd aan de algemene reserve omdat het energiefonds ingesteld is voor de periode 1 juli 2023 tot juli 2024.

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9073	**Opvang en begeleiding Oekraïners**	**0**	**230**	**0**	**230**

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor activiteiten op het gebied van opvang en begeleiding van vluchtelingen. Hiermee werken we ook aan de taakstelling voor statushouders en geven we vorm aan het deelwonen, we trainen de woonvaardigheden en kunnen extra taallessen organiseren.

Toevoeging Bij het vaststellen van de jaarstukken 2023 is via resultaatbestemming een bedrag van € 230.000 gestort in deze bestemmingsreserve.

Totaal bestemmingsreserves	**2.131**	**230**	**1.929**	**432**

7.VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Milieu richt zich op de onderdelen lucht, geluid, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid (klimaat).
Over duurzaamheid/klimaat zijn in het Nationaal Klimaatakkoord afspraken gemaakt waarbij de uitvoering bij de gemeenten is belegd. De aanpak en invulling van Zevenaar is onderverdeeld in de 'resultaten': energietransitie, warmtetransitie, circulaire economie/Fairtrade gemeente en klimaatadaptatie.

Wat willen we bereiken?
Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

Ontwikkelingen
Volksgezondheid
Gemeenten hebben de wettelijke taak zorg te dragen voor de publieke gezondheidszorg voor hun inwoners. Deze publieke gezondheidszorg wordt uitgevoerd door de GGD (VGGM) en biedt gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor alle inwoners (Algemeen Publieke Gezondheidszorg) en preventieve jeugdgezondheidszorg voor 0-18 jarigen (Jeugdgezondheidszorg). Voor de Algemeen Publieke Gezondheidszorg (APG) en de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) geldt dat in 2022-2023 een aantal taken tijdelijk niet of minder uitgevoerd zijn vanwege financiële en personele krapte. Voor 2024 heeft een bijstelling van budgetten plaatsgevonden en is personeel geworven, waarmee in 2024 alle basistaken APG en JGZ zijn uitgevoerd.

Ontwikkelingen wettelijk instrumentarium warmte transitie
Naar aanleiding van de klimaatdoelstellingen is het streven om de gebouwen en woningen in Nederland in 2050 aardgasvrij te maken. Collectieve warmtesystemen gaan hier een grote rol in spelen en daarom is de Wet collectieve warmte (Wcw) in het leven geroepen. Op 19 juni 2024 is de Wcw aangeboden aan de Tweede Kamer waarin het advies van de Raad van State is verwerkt.
De eerder gecommuniceerde datum van inwerkingtreding van de Wcw van 1 januari 2025 lijkt niet realistisch en is nu afhankelijk van de snelheid van de behandeling door de Eerste en Tweede Kamer. Vooralsnog is de verwachting dat de Wcw per 1 januari 2026 van kracht wordt.

Beleidskaders
- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)
- Beheerplan begraafplaatsen (2022)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

7.1 Verbeteren van de volksgezondheid in Zevenaar

7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen 2022-2025

Er zijn in de afgelopen periode al de nodige AED's geplaatst in wijken en dorpen. We beoordelen in de komende periode of er nog aanvulling gewenst is en hoe we het beheer borgen. We onderzoeken een subsidieregeling, met name voor opleidingen. Crowdfunding en andere vormen van financiering willen we aanmoedigen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2024 is besloten de subsidieregeling Sport, Cultuur en Welzijn 2024 aan te passen. Er is een waarderingssubsidie toegekend aan Stichting Liemers Hartveilig voor het creëren van een dekkend AED-netwerk in wijk Zevenaar (m.u.v. Groot Holthuizen). De subsidieregeling voor de overige wijken blijft ongewijzigd. Ook heeft de gemeente een opdracht verstrekt aan stichting Liemers Hartveilig om namens de gemeente een AED-vlekkenplan te beheren, dit voor alle wijken in Zevenaar. Dit vlekkenplan is begin 2025 opgesteld. Eventuele blinde vlekken kunnen in het resterende deel van 2025 nog worden voorzien van AED's. Omdat de vlekkenkaart in 2024 niet bekend was, is het incidentele budget niet volledig gebruikt. Afhankelijk van de uitkomsten van het rapport kan in de eerste voortgangsrapportage 2025 voorgesteld worden het budget van 2024 alsnog aan te spreken om het netwerk (meer) dekkend te maken.

7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg 2022-2025

Met de VGGM blijven we in overleg om de aanrijdtijden van ambulance spoedritten te verbeteren in een aantal kernen. Daarbij houden we rekening met ontwikkelingen in de ambulancezorg, infrastructurele werken en positionering van de ambulanceposten in de regio.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Wij staan continu met de VGGM in verbinding over optimalisatie van de hulp-/dienstverlening. Aanrijdtijden zijn daarin onderwerp van gesprek, evenals infrastructurele werken en positionering van de ambulanceposten in de regio. De ontwikkelingen met betrekking tot woningbouw zijn daar ook mee verbonden. De raad(scommissie) is geïnformeerd over de aanrijdtijden en de context daaromheen.

7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders 2023-2025

Ook al in de fase voor de geboorte van een kind ondersteunen we kwetsbare (aanstaande) ouders. Hierbij sluiten we sinds 2020 aan bij het landelijke project Kansrijke Start voor alle kinderen. Binnen dit kader bieden we de doelgroep laagdrempelige ondersteuning thuis met initiatieven als Voorzorg en Nazorg voor kwetsbare (aanstaande) ouders en Sterk Ouderschap voor ouders die vragen om een steuntje in de rug. We willen dit aanbod uitbreiden met o.a. groepsbijeenkomsten voor aanstaande jonge ouders. Dit is wat de doelgroep zelf als wens heeft aangegeven. De inzet kan een preventieve werking hebben op de lange termijn.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2024 zijn wekelijkse inloopbijeenkomsten voor aanstaande ouders en jonge ouders gestart in Zevenaar. Verder hebben we een ontmoeting Kansrijke Start voor betrokken organisaties in Zevenaar georganiseerd.

Dit heeft als resultaat opgeleverd dat kwetsbare zwangere vrouwen beter in beeld zijn en organisaties meer kennis hebben van de sociale kaart. Zo kunnen organisaties ouders sneller in contact brengen met passende hulp. Dit is een onderdeel binnen de uitwerking van de Brede SPUK GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord). Ook heeft de GGD binnen het project intensieve ondersteuning geboden bij kwetsbare jonge ouders thuis. Alle initiatieven zijn onderdeel van het Plan Kansrijke Start in Zevenaar.

7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar 2022-2025

Ziekenhuis Rijnstate Zevenaar blijft behouden voor Zevenaar en omgeving. Met handhaving van het huidige aanbod van zorg onderzoeken we mogelijkheden voor toevoeging van versterkende (specialistische) functies voor gezondheidszorg op deze locatie, bijvoorbeeld geriatrische voorzieningen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Geen bijzonderheden.

7.2 Inzetten voor uitsluitend gebruik van duurzame vormen van energie

7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie 2023-2026

Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Dat willen we bereiken door ons in te zetten op het besparen van het energieverbruik en op een overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Wij geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving, die een bijdrage leveren aan de energietransitie. We willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Samen met onze inwoners gaan we op zoek naar de beste alternatieve energiebronnen voor Zevenaar en op welke locaties deze het best gerealiseerd kunnen worden. Via het energieloket, energiecoaches en campagnes als Kids groen en duurzaam, energiebesparing woningvoorraad en door middel van informatievoorziening aan bedrijven (samen met de ODRA) zorgen we voor de nodige bewustwording en gedragsverandering.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Dialoog met de samenleving
In 2024 zijn in het kader van de 'Dialoog met de Samenleving' de straatgesprekken uitgevoerd en zijn een drietal dorpen/wijken geselecteerd om met de inwoners te komen tot een dorpsagenda. Medio 2025 zullen de eerste resultaten gereed zijn.

Aanpak Energiecoaches
Sinds 1 juli 2024 werken wij samen met Liemers Kunstwerk! voor de Aanpak Energiecoaches. Een belangrijk onderdeel van deze samenwerking is dat Liemers Kunstwerk! fysieke ondersteuningsloketten inricht in de vier bibliotheken van de gemeente Zevenaar. Inwoners die niet digitaal vaardig zijn, kunnen hier terecht bij een energiecoach. Zij krijgen hulp bij het verkrijgen van online beschikbare informatie of bij het invullen van de digitale Huisscan op het energieloket van de gemeente Zevenaar.

Campagne ZeveNaarMorgen
De gemeente Zevenaar gebruikt de campagne ZeveNaarMorgen om inwoners duidelijk en eenduidig te informeren over bijvoorbeeld acties en regelingen in de overgang naar een duurzame samenleving. Daarnaast motiveert en activeert de campagne inwoners om duurzame maatregelen te nemen, zoals het verduurzamen van hun woning of het aanpassen van hun gedrag.

7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed 2025-2026

De CO_2-Prestatieladder zetten we in om als organisatie op de onderdelen energie inkoop, mobiliteit en eigen vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf) 100% CO_2-neutraal zijn.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Na de goedkeuring van het Klimaatplan 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie' in november 2023 door het college van B&W, is in juli begonnen met het opstellen van het uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale Organisatie. Ook worden een klimaatmonitor en een duurzaamheidsrapportage ontwikkeld. In het uitvoeringsprogramma werken wij de doelstellingen uit op het gebied van CO_2- en energiereductie en circulariteit. Het doel is om handelingsperspectief te bieden aan de organisatie: welke acties en maatregelen zijn nodig om de doelstellingen te halen? Volgens de oorspronkelijke planning zou het uitvoeringsprogramma eind 2024 klaar zijn, maar door de complexiteit van de taak en een gebrek aan capaciteit, is de oplevering uitgesteld naar de eerste helft van 2025.

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie 2023-e.v.

Via de Groene Metropoolregio dragen wij bij aan de totstandkoming van een Regionale Energie Strategie (RES). Het RES moet de energietransitie, het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie, mogelijk maken.
Dit gebeurt bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines of warmte uit de bodem. De gezamenlijke ambitie en de zoekgebieden voor duurzame opwek zijn in het RES 1.0 besluit vastgelegd. Verder is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte.
Naast duurzaamheid is ook het ruimtelijk aspect van belang. De regio werkt onder andere via een plan Milieueffectrapportage (MER) aan de onderbouwing van de keuzes, die in de RES 2.0 moeten worden gemaakt.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In het Uitvoeringsplan Regionale Energiestrategie (RES) Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen was de ontwikkeling van RES 2.0 als opvolging van RES 1.0 het uitgangspunt. In het Uitvoeringsplan staat aangegeven hoe de afspraken uit RES 1.0 uitwerking krijgen. Tegelijkertijd is er de afgelopen jaren veel veranderd en hebben we te maken met ontwikkelingen onder meer op het gebied van netcongestie en de Transitievisie Warmte.
Omdat de kaders van de RES 1.0 in de verrijkte versie gelijk blijven, vindt er nu geen herijking plaats in de zin van de Omgevingsverordening van de provincie en is de RES ook geen programma onder de Omgevingswet. De gemaakte afspraken en het bod van 1,62 TWh duurzame elektriciteit opwek binnen de regio blijven onveranderd. Wel zijn de RES afspraken nader uitgewerkt, meer in samenhang bekeken en geoperationaliseerd. De RES 2024 wordt meer vanuit het energiesysteem benaderd, ofwel de combinatie van systemen waarmee we in onze energiebehoefte voorzien (gas, elektriciteit en warmte) met als pijlers duurzame opwek en warmte.
Na vaststellen van deze verrijkte RES door alle partners wordt binnen de Groene Metropoolregio gestart met de RES 2.0 (de 'herijkte' RES) waarin de aanvullende zoekgebieden voor zon en wind worden verankerd. Deze zoekgebieden zijn dan ook verankerd in de Omgevingsvisie Zevenaar; besluitvorming RES 2.0 volgt medio 2025.

7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing 2023-2026

De energierekening wordt voor iedereen hoger, de noodzaak en urgentie van de energie- en warmtetransitie is en wordt belangrijker. Daarom moet iedereen mee kunnen doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en subsidietrajecten. Kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches). Deelname aan landelijke subsidieregelingen biedt de mogelijkheid van subsidie voor kleine energiebesparende maatregelen. Die deelname zetten wij voort. Ook onze eigen subsidieregeling voor toekomstbestendig wonen blijven we inzetten voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Lokale Isolatieaanpak
In het kader van het Nationaal Isolatie Programma van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft het college van B&W op 27 februari 2024 het Isolatieprogramma Zevenaar goedgekeurd. Op 10 december 2024 heeft het college ook de Lokale Isolatieaanpak en bijbehorende subsidieregeling vastgesteld. In december 2024 is, na een Europese aanbesteding, een uitvoeringsorganisatie gecontracteerd voor de uitvoering van de Lokale Isolatieaanpak, en is de implementatie van de aanpak gestart.

Soortenmanagementplan (SMP)
In 2024 is gestart met het opstellen van een Europese aanbesteding voor het contracteren van een ecologisch bureau dat gebiedsgericht onderzoek dient uit te voeren naar beschermde soorten en daaropvolgend een soortenmanagementplan dient op te stellen. Volgens de huidige planning start de implementatie in het tweede kwartaal 2025.

Aanpak Energiearmoede
In het kader van de Nationale Aanpak Energiearmoede heeft gemeente Zevenaar de Aanpak Energiefixers georganiseerd. Hierbij helpen fixers huishoudens uit de kwetsbare doelgroep met energiebesparende maatregelen om hun energierekening te verlagen. Tot en met december 2024 hebben 666 huishoudens hulp gekregen bij het verlagen van hun energiekosten.

7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's 2022-2026

Via een laadvisie willen we aangeven hoe Zevenaar een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk laadpalen. Wij sluiten daarbij aan op de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), opgesteld door provincie, gemeenten, marktpartijen en netbeheerders. Wij werken daarvoor samen in de Samenwerkingsregio Oost.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

ElaadNL, het kennis- en innovatiecentrum dat zich richt op slim en duurzaam opladen van elektrische voertuigen, beschikt over actuele cijfers en groeiscenario's met betrekking tot de realisatie van (openbare) laadinfrastructuur. De gegevens van ElaadNL bevestigen dit beeld: in december 2024 zijn er 291 (semi-)publieke laadpunten gerealiseerd (één laadpaal bevat twee laadpunten). De relatieve afwijking tussen de gerealiseerde aantallen (semi-)publieke laadpunten en de prognose (middenscenario) in 2024 bedraagt -7,4%. Daarentegen waren er in december 2024 23 snellaadpunten gerealiseerd in de gemeente Zevenaar. De relatieve afwijking tussen de gerealiseerde aantallen snellaadpunten en de prognose (middenscenario) in 2024 bedraagt +13,6%. Deze gegevens tonen, in combinatie met de nog te realiseren proactieve laadpalen en het aantal resterende goedgekeurde posities voor laadpalen, aan dat de opgave voor publieke laadinfrastructuur volgens plan verloopt.

7.3 Werken aan een aardgasvrij Zevenaar in 2050

7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit 2023-2026

Het Nationaal Klimaatakkoord heeft de regie van de warmtetransitie bij de gemeenten neergelegd, om te komen tot alternatieven voor aardgas als warmtebron. In Zevenaar moeten ongeveer 20.000 woningen aardgas vrij worden, waarbij betaalbaarheid en betrouwbaarheid belangrijke uitgangspunten zijn. Dit hebben we vastgelegd in de Warmtetransitievisie (vastgesteld 2019).

De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. De planning wordt daarvoor geactualiseerd. In 2023 starten we de uitvoering van de warmtevisie. Daarin staat de aanpak van het energiezuiniger en aardgasvrij maken van de woningen in de gemeente Zevenaar. Per kern dorp, wijk of en buurt wordt bekeken welke de meest logische alternatieven voor aardgas zouden kunnen zijn en wanneer. Er wordt een termijn van 2 jaar ingepland voor overleg en planvorming met de bewoners.

In Angerlo is al een pilot voor de warmtetransitie opgestart. Het opgestelde plan, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2021, vormt de basis voor een uitvoeringsplan. Voor het opstellen daarvan wordt gewerkt door alle betrokken partijen (bewoners, woningcorporatie, netbeheerder en gemeente) samen in de Programma Organisatie Angerlo. De ervaringen en uitkomsten van deze pilot zijn waarschijnlijk goed bruikbaar voor de uitrol over rest van de gemeente.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Warmtevisie
Om invulling te geven aan de warmtetransitie hebben gemeenten een paar jaar geleden al een Transitievisie warmte opgesteld waarin een tijdpad is vastgelegd waarop wijken van het aardgas gaan. Nu heeft het Rijk ter ondersteuning van de gemeenten bij de invulling van de regierol een aantal wettelijke instrumenten opgesteld, waaronder de *Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie* (Wgiw). Deze wet geeft gemeenten de bevoegdheden die nodig zijn om regie te voeren in de wijk- of gebiedsgerichte aanpak van de warmtetransitie.
De Wgiw geeft ook aan dat de transitievisie warmte uiterlijk in 2026 moet worden getransformeerd naar een verplicht *Warmteprogramma* onder de *Omgevingswet*. Hierin wordt onder andere per dorp/wijk aangegeven wat het beste alternatief voor aardgas is. Hiervoor is een eerste verkenning uitgevoerd. Vanaf dan moet het warmteprogramma iedere 5 jaar worden geactualiseerd. In de tweede helft van 2024 is begonnen met het opstellen van het Warmteprogramma.

Uitvoeringsplan Angerlo
In 2024 is het *Wijkuitvoeringsplan* afgerond, waarin de mogelijkheden voor het aardgasvrij maken van Angerlo zijn beschreven. Het plan toont aan dat het realiseren van een collectieve oplossing, zoals een warmtenet, vooral financieel een grote uitdaging is. Daarom is besloten de vervolgfase, inclusief het aanstellen van een projectleider en kwartiermaker, uit te stellen. Begin 2025 wordt het uitvoeringsplan voorgelegd aan het *Gelders Warmte Infrabedrijf* (GWIB) voor een doorrekening. De uitkomst bepaalt of de vervolgfase doorgaat.

7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte 2023-2026

Met de woningbouwcorporaties en de provincie onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een warmtenet voor de stad Zevenaar. Daarvoor is in 2020 een plan opgesteld. De onderzoeksresultaten geven aanleiding over te gaan tot een intentieovereenkomst (einde 2022) en vervolgens toe te werken naar een samenwerkingsovereenkomst (2023) met als doel de aanleg van een warmtenet.
Verder vindt een onderzoek plaatst naar de mogelijkheden van het door trekken van dit warmtenet naar Didam (gemeente Montferland).

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de

steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen ook bij in de kosten van dit onderzoek.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Rol- en positie gemeente
Het college heeft samen met de raad verkend wat de mogelijkheden en de wensen zijn voor een eventuele invulling van het publieke aandeel bij warmtenetten door de gemeente. De uitkomsten hiervan zullen betrokken worden bij de lopende warmtenet projecten en bij het opstellen van het Warmteprogramma.

Warmtenet stad Zevenaar
Door landelijke uitspraken over de governace van warmtenetten (o.a. omvang publiek aandeel) hebben private partijen de lopende plannen onhold gezet. Medio 2024 heeft Zevenaar met een bestuurlijk overleg de impasse doorbroken en zijn we weer met de betrokken partijen de mogelijkheden verder aan het onderzoeken.

Warmtenet Spijk
Samen met woonstichting Vryleve, de steenfabriek Vandersanden, het Gelders Warmte en Infra Bedrijf (GWIB) en de gemeente Zevenaar is een projectgroep gevormd die de mogelijkheden voor een warmtenet dat gebruikmaakt van restwarmte van de steenfabriek voor de woningen in Spijk heeft verkend. Dit vooronderzoek geeft aan dat er mogelijkheden zijn. Daarom willen de betrokken partijen in 2025 de kans rijkheid van dit restwarmtenet verder onderzoeken en spreken de intentie uit om een samenwerking aan te gaan gericht op dit verdere onderzoek. Dit besluit betekent niet dat het warmtenet per definitie gerealiseerd wordt.

7.4 Werken aan een volledig circulaire economie in 2050

7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente 2023-2026

Met de werkgroep Fairtrade gemeente Zevenaar zetten we ons in om het keurmerk Fairtrade gemeente te verwerven. De voorbereidingen zijn nagenoeg afgerond. Naar verwachting kan het keurmerk nog in 2022 worden aangevraagd en vindt toekenning plaats in 2023. Dat is een eerste stap naar verantwoord inkopen tegen een eerlijke prijs.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

In 2024 was de werkgroep weer actief tijdens de jaarlijkse avondvierdaagse, dit keer in Zevenaar. Daar werden Fairtrade bananen uitgedeeld aan de wandelaars. Ook was de werkgroep meerdere keren aanwezig op de weekmarkt in Zevenaar, waar bezoekers een Fairtrade kop koffie konden drinken. Daarnaast is de werkgroep een samenwerking aangegaan met Stichting Activiteitencommissie Zevenaar onder pijler 7 'Aardig voor de aarde' van de 7-Aardigheden. In 2024 sloten ook nieuwe ondernemers en instellingen zich aan bij de campagne. Het totaal aantal deelnemers is nu 45.

In 2024 heeft de werkgroep Fairtrade Gemeente een verdiepingsplan opgesteld. Dit plan bevat acties en maatregelen om Fairtrade beter onder de aandacht te brengen van inwoners, bedrijven en instellingen. Een probleem waar de werkgroep tegenaan loopt, is de lage bezetting van vrijwilligers. Op dit moment heeft de werkgroep nog maar twee actieve vrijwilligers, die zich enkele uren per week inzetten voor de campagne. Helaas blijkt dat twee vrijwilligers niet genoeg zijn om de benodigde acties en maatregelen uit te voeren en de titel Fairtrade Gemeente te behouden. Pogingen om nieuwe vrijwilligers aan te trekken hebben tot nu toe weinig resultaat opgeleverd.

Voorstel raad
Kennisnemen van de stand van zaken.

7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio 2023-2025

Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen. Het vormt een gesloten kringloop, waarin producten en grondstoffen hun waarde behouden. Zevenaar heeft als doelstelling in 2030 50% en 2050 100% circulair te zijn. Via een routekaart circulaire economie zetten we routes uit om dat doel te bereiken.
Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Wij nemen deel aan de opgave circulaire regio van de Groene Metropoolregio 2023-2025. Via deze regionale samenwerking bevorderen we circulaire opdrachtgeverschap en inkoop in de grond-, weg en waterbouw.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Circulaire routekaart
In juli 2024 is begonnen met het opstellen van het uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale Organisatie. In dit programma wordt de Circulaire Routekaart ontwikkeld, met als doel de organisatie handvatten te bieden voor verduurzaming. Volgens de oorspronkelijke planning zou het uitvoeringsprogramma in december 2024 klaar zijn. Door de complexiteit van de taak en een gebrek aan capaciteit loopt de planning uit, en wordt het programma nu in de eerste helft van 2025 afgerond.

Regionale samenwerking
In 2023 is gemeente Zevenaar aangesloten bij de regionale Woondeal 2.0 regio Arnhem-Nijmegen en het programma 'Conceptueel en Circulair Bouwen'. Daarna is begonnen met het opstellen van een regionaal plan van aanpak om de doelstellingen concreet te maken. Het streven was om dit plan eind 2024 af te ronden. Door onverwachte vertragingen neemt het ontwikkelen van het plan meer tijd in beslag, en wordt nu verwacht dat het eind 2025 klaar is.

7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid 2024-2025

Het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw is het laatste grote onderdeel van de harmonisatie van het afvalbeleid. Ook het nieuwe aanbiedstation op 7Poort nadert zijn voltooiing. In 2023 kunnen we de effecten van deze ontwikkelingen op het afvalaanbod en de afvalscheiding in kaart brengen. Mede op basis daarvan moet de gemeente brengen we in beeld hoe we verder willen met het afvalbeleid in de toekomst, welke doelen wij nastreven en welke middelen hiervoor nodig zijn. Hierna volgt actualisatie van het afvalstoffenbeleid. Wij moeten daarnaast bepalen hoe wij in overleg met de gemeente Montferland gevolg willen geven aan het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL).

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In januari 2024 is een notitie behandeld in de raad om het ambitieniveau vast te stellen. In de vergadering van juni 2024 heeft de raad een Plan van Aanpak vastgesteld voor de inzameling van luier- en incontinentiemateriaal. Er zijn tijdelijke rolcontainers voor luiers- en incontinentiemateriaal geplaatst eind 2024. Er loopt op dit moment een aanbesteding voor het plaatsen van ondergrondse containers voor luiers- en incontinentiemateriaal. Eind 2025 worden de maatregelen geëvalueerd. Na de evaluatie van de maatregelen stellen wij eventueel aanvullende maatregelen voor in een beperkt afvalstoffenplan conform het besluit van de raad van 26 juni 2024.

7.5 Voorbereiden op klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor wateroverlast, hitte, verdroging en overstroming

7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte

2023-2026

Het klimaat verandert en daar moeten wij op inspelen. Wij hebben samen met de gemeenten Westervoort, Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers vastgesteld. Hierin is het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte ten gevolge van klimaatverandering geregeld. Het beperken en voorkomen van hittestress is hierin nog niet geregeld.

In het uitvoeringsplan is gekozen voor het scenario, waarin is gezocht naar zoveel mogelijk samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen gemeente Zevenaar. Maatregelen die worden getroffen in het kader van klimaatadaptatie dragen vaak ook bij aan andere doelen. De kosten van de klimaatmaatregelen worden gedekt uit het watertakenplan.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Zoals in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie beschreven worden klimaatmaatregelen aangelegd wanneer er zich kansen voordoen op termijn, met andere woorden 'meekoppelen waar het kan'.
Ten behoeve van het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte als gevolg van klimaatverandering worden in lopende projecten (revitalisering Angerlo, herinrichting Raadhuisplein) maatregelen gerealiseerd. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor toekomstige projecten (Kop van Tolkamer, wijk Bloemenkamp, Schrijvershoek, Lobith, diverse inbreidingsprojecten, etc.).

Afgeronde taken:
- het maken van een afkoppelkansenkaart (in kaart brengen van potentieel geschikte locaties voor het infiltreren van hemelwater).
- het opstellen van een handboek voor de inrichting van een klimaatadaptieve openbare ruimte;
- een plan voor het stimuleren van het afkoppelen/infiltreren van hemelwater door particulieren op eigen erf;
- een subsidieregeling voor het stimuleren van klimaatadaptieve maatregelen op particulier terrein is door het college en de raad. Deze gaat 1 maart van start;
- het opstellen van een klimaattoets om natuurinclusief en klimaatbestendig ontwerpen de norm te maken;
- het concreet maken en meenemen van klimaatadaptatie in prestatieafspraken.

Daarnaast lopen in Liemers verband de volgende projecten:
- een onderzoek opstellen naar het gemeentelijk vastgoed klimaatadaptief inrichten;
- het opstellen van een actieplan klimaatadaptieve schoolpleinen;

7.6 Verbeteren van de luchtkwaliteit

7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit

2023-2024

Een goede luchtkwaliteit is belangrijk voor een gezonder en langer leven, met meer kwaliteit. Inzetten op het verbeteren van de luchtkwaliteit is daarom essentieel. We onderzoeken mogelijkheden voor subsidie of cofinanciering voor projecten die hiertoe bijdragen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

Op 19 maart 2024 heeft het college besloten om toe te treden tot het Schone Lucht Akkoord (SLA). Vanwege de beschikbare capaciteit (een voorwaarde van het SLA) is het SLA in het vierde kwartaal 2024 ondertekend. De raad is door middel van een RIB geïnformeerd (20 maart 2024 met nummer 2024-415).

Voorstel raad
Wij stellen voor om dit resultaat af te sluiten.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2024
Gemeenschappelijke regeling		
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.	890
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.	2.499

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil
Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)						
	2023	94,00	92,00	91,00	88,00	3,00
	Het aantal kilo's huishoudelijk fijn restafval per inwoner over 2024 is 88 kg. Dit is op dezelfde manier berekend als voorgaande jaren, zonder de hoeveelheid grof restafval.					
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%)						
	2022	29,00	31,50			
	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.					

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	11.090	10.858	11.238	380
Lasten	14.521	13.647	13.381	265
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-3.432**	**-2.789**	**-2.144**	**646**
Mutaties reserves				
Baten	562	586	647	61
Lasten	0	92	330	-238
Totaal mutaties reserves	**562**	**494**	**317**	**-177**
Gerealiseerd resultaat	**-2.869**	**-2.296**	**-1.827**	**469**

Verschillenanalyse

7. Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid en milieu - Volksgezondheid De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling VGGM is lager. Een deel van de kosten is verantwoord onder de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026'. Het overige voordeel betreft het uitgekeerde positieve resultaat over 2024 voor het onderdeel GGD. Per saldo bedraagt het voordeel € 81.000.	Lasten	81.000	V	I
7.1 Volksgezondheid en milieu - Volksgezondheid / Jeugdgezondheidszorg (SPUK Breed) De specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) bedraagt ruim € 912.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen € 228.000 (nadeel). Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (zie ook toelichting voordeel onder baten bij dit taakveld).	Lasten	-228.000	N	I
7.1 Volksgezondheid en milieu - Volksgezondheid / Jeugdgezondheidszorg (SPUK Breed) De specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) van het Rijk bedraagt ruim € 912.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen € 228.000. Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (Voordeel € 228.000 / zie ook toelichting nadeel onder lasten bij dit taakveld).	Baten	228.000	V	I
7.2 Riolering - Klimaatregelingen Het budget 'Klimaatadaptatie Maatregelen Gemeente Zevenaar 2024-2027', gericht op het nemen van fysieke maatregelen ter beperking van klimaatrisico's, heeft wegens capaciteitstekorten en vertraagde coördinatie tussen de drie deelnemende gemeenten binnen de DPRA-werkregio De Liemers een achterstand ontwikkeld in de uitvoering. Als gevolg hiervan is een deel van het beschikbare budget in 2024 niet besteed. De samenwerking binnen de werkregio blijft gebaseerd op het oorspronkelijke uitvoeringsprogramma, waarin alle projectuitgaven zijn opgenomen. Derhalve wordt het restant budget van 2024, als aanvulling op het budget van 2025, opnieuw aangevraagd bij de eerste voortgangsrapportage van 2025. Bij de lasten een voordeel van € 57.000.	Lasten	57.000	V	I
7.2 Riolering - Elektriciteit De kosten zijn in totaal € 87.000 hoger. In 2024 is het budget voor elektriciteit verlaagd mede op basis van het voorschot en prijsdaling. Bij de eindafrekening blijkt dat er moet worden bijbetaald. Bij de lasten totaal een nadeel van € 87.000.	Lasten	-87.000	N	I

7.2 Riolering - Onderhoud en reparaties (vrijverval en mechanische riolering) In 2024 zijn extra kosten gemaakt in verband met afwikkeling van calamiteit de Zwanenwaay in Babberich. Daarnaast meer reinigingen en inspecties van leidingen. Hiervoor en in verband met ziekte is extra capaciteit ingehuurd. Tevens zijn er meer onderzoekskosten gemaakt waaronder onderzoek verharding ' t Grieth. Bij de lasten een nadeel van € 225.000.	Lasten	-225.000	N	I
7.2 Riolering - Opbrengst rioolheffing De opbrengsten riolering zijn een fractie hoger uitgevallen dan verwacht. Dit resulteert in een voordeel van € 61.000. Dit is 1,2 % van de totale begrote opbrengst.	Baten	61.000	V	I
7.2 Riolering - Riolering Als gevolg van meer huisaansluitingen zijn de inkomsten hoger dan begroot. Totaal een voordeel bij de baten van € 19.000.	Baten	19.000	V	I
7.2 Riolering - Mutatie voorziening In 2024 hebben we een positief resultaat behaald binnen riolering. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing en de vrijval voorziening belastingdebiteuren hebben we ten gunste gebracht aan de reserve. Het resterende resultaat is onttrokken aan de voorziening. Dit zorgt voor een voordeel van € 61.000.	Baten	61.000	V	I
7.2 Riolering - Mutatie voorziening In de voorziening was een storting begroot van € 615.000. Op basis van de storting in de voorziening conform het watertakenplan (€ 297.000) die heeft plaatgevonden geeft dit een een nadeel van € 318.000.	Lasten	318.000	N	I
7.3 Afval - Afvalinzameling Dit wordt enerzijds voornamelijk veroorzaakt door de extra bijdrage die de RDL aan de gemeente vraagt (€ 163.000). Dit als gevolg van een hogere bijdrage aan het aanbiedstation. Voor 8 stromen zijn de verwervingskosten bij verwerkers gestegen, verder zijn er door burgers meer betaalde stromen ingeleverd dan begroot. Wat een versterkende werking heeft. Anderzijds wordt dit veroorzaakt door de per saldo hogere inzamelkosten (€ 34.000). Dit heeft betrekking op hogere kosten voor inzameling containers en GFT en lagere kosten voor huishoudelijk restafval en PMD. Bij de lasten totaal een nadeel van € 197.000.	Lasten	-197.000	N	I
7.3 Afval - Afvalstoffenheffing Er is in totaal € 135.000 meer opbrengst afvalstoffenheffing (3,4 % van de begrote opbrengst) ontvangen dan verwacht.	Baten	135.000	V	I
7.3 Afval - Reiniging inhuur derden De kosten van reiniging zijn als gevolg van extra inhuur in verband met ziekte hoger (zie ook baten).	Lasten	-138.000	N	I
7.3 Afval - Reiniging inhuur derden De kosten van reiniging zijn als gevolg van extra inhuur in verband met ziekte hoger (zie ook lasten).	Baten	138.000	V	I
7.3 Afval - Mutatie voorziening Er was oorspronkelijk een dotatie aan de voorziening afval geraamd van € 113.000. Door het negatieve resultaat op afval, mag er geen reserve gevormd worden. Dit geeft een voordeel van € 113.000.	Lasten	113.000	V	I

7.4 Milieubeheer - Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor het vergroten van de capaciteit voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid met als doel het behalen van de doelstellingen van de Klimaatwet. De belangrijkste reden dat de gerealiseerde lasten aanzienlijk lager uitvallen dan de begrote lasten is dat de implementatie van de Lokale Isolatieaanpak eerder in 2024 gepland stond. Door de complexe Europese aanbestedingsprocedure kon de feitelijke implementatie pas eind 2024 starten, waardoor een deel van de begrote kosten naar 2025 verschuift. Daarnaast is het aantal aanvragen binnen de regeling Aanpak Energiearmoede flink teruggelopen, waardoor de kosten in 2024 lager zijn uitgevallen. De gemeente werkt aan een plan om de doelgroep beter te bereiken en te ondersteunen, en om deze middelen alsnog in te zetten voor het doel waarvoor ze bedoeld zijn. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 392.000.	Lasten	392.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023-2025 In het uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023-2025 was een bedrag van € 203.000 opgenomen voor 2024. De realisatie was € 91.000. De belangrijkste reden hiervoor is dat wij voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen samenleving vanaf 1 juli 2024 een nieuwe samenwerking zijn aangegaan met Liemers Kunstwerk! voor de "Aanpak Energiecoaches". Het doel is de aanpak beter te positioneren en te verbreden, onder andere door fysieke ondersteuningspunten op te zetten in de bibliotheken van gemeente Zevenaar. De samenwerking startte door aanbestedingsverplichtingen pas in de tweede helft van 2024, terwijl dit oorspronkelijk vanaf begin 2024 gepland was. Hierdoor zijn bepaalde activiteiten nog niet uitgevoerd. Dekking van de lasten vindt plaats uit de bestemmingsreserve duurzaamheid. Per saldo zijn de onttrekkingen uit de reserve en de lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 112.000.	Lasten	112.000	V	I
7.4 MIlieubeheer - Aanpak energiearmoede Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak energiearmoede. Deze middelen kunnen tot en met 2027 ingezet worden. Eind 2022 is hiervoor een plan van aanpak opgesteld waarin wij ons richtten op de inzet van energiefixers. In de praktijk blijkt het echter lastig om de doelgroep te bereiken. Daarom wordt in de eerste helft van 2025 een plan van aanpak opgesteld met aanvullende activiteiten om de doelgroep beter te ondersteunen bij het verlagen van de energierekening. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een nadeel van € 53.000.	Lasten	-53.000	N	I
7.4 Milieubeheer - Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid De uitvoering van de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2025. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 392.000.	Baten	-392.000	N	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede De uitvoering van de aanpak energiearmoede wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2025. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een voordeel van € 53.000.	Baten	53.000	V	I

7.4 Milieubeheer - Energietransitie In navolging van het Klimaatplan 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie' wordt een gedragsstrategie opgesteld om de komende jaren bewustwording en duurzaam handelen onder medewerkers van gemeente Zevenaar te bevorderen. Door capaciteitsgebrek verschuiven deze werkzaamheden naar 2025. In 2024 een voordeel bij de lasten van € 15.000. Daarnaast zijn in 2024 diverse activiteiten georganiseerd om medewerkers van de gemeente Zevenaar te informeren over het transitiebudget. Dit heeft echter niet geleid tot aanvragen voor het gebruik van het budget voor extra verduurzamingsinvesteringen in bedrijfsvoering. Een voordeel bij de lasten van € 33.000. In totaal een voordeel bij de lasten van € 48.000.	Lasten	48.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Duurzaamheidsbeleid In 2024 zijn in het kader van de 'Dialoog met de Samenleving' de straatgesprekken uitgevoerd en is een drietal dorpen/wijken geselecteerd om met de inwoners te komen tot een dorpsagenda. Nog niet alle prestaties zijn geleverd. Medio 2025 zullen de eerste resultaten gereed zijn. Daarnaast is in 2023 de campagne ZeveNaarMorgen gelanceerd om de transitie naar een duurzame samenleving dichter bij de inwoners te brengen en hen te activeren. Door capaciteitsgebrek zijn de geplande activiteiten voor 2024 niet gerealiseerd en verschuiven deze naar 2025. Per saldo een voordeel bij de lasten van € 32.000.	Lasten	32.000	V	I
7.5 Begraafplaatsen en crematoria - Begraafplaatsen De baten zijn in totaal € 71.000 hoger. Dit jaar is er meer uitgifte van nieuwe graven geweest en daarnaast is de achterstand met betrekking tot de verlengingen ingelopen. Bij de baten een voordeel van € 71.000.	Baten	71.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023-2025 Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve duurzaamheid van € 203.000. De werkelijke onttrekking is € 91.000. Per saldo zijn de lasten en onttrekkingen budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 112.000.	Baten	-112.000	N	I
0.10 Toevoeging reserves - Riolering Op begrotingsbasis is geen rekening gehouden met een toevoeging aan de reserve riolering. De werkelijke toevoeging € 238.000 is hoger. Hierdoor hebben we meer gestort in de reserve riolering. Bij de onttrekkingen derhalve een nadeel van € 238.000.	Lasten	-238.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Afval Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking van 126.000. De werkelijke onttrekking aan de reserve afval is hoger € 298.000. Bij de ontrekkingen een voordeel van € 172.000.	Baten	172.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Riolering Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking uit de reserve riolering van € 167.000. De werkelijke onttrekking € 175.000 is hoger. Hierdoor hebben we meer onttrokken uit de reserve riolering. Bij de onttrekkingen derhalve een voordeel van € 8.000.	Baten	8.000	V	I
Programma 7 Volksgezondheid en milieu - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	40.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	380	203
Lasten			
Duurzaamheid.	Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023-2025.	91	203
Totaal programma 7		**289**	**0**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9017	**Afval**	**463**	**92**	**299**	**256**

De reserve afval is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten afval. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor afval ook beschikbaar voor afval.

Toevoeging In 2024 heeft er een storting van € 92.000 in de reserve plaatsgevonden.

Onttrekking Het resultaat binnen het product afval is in 2024 negatief. Hierdoor hebben we € 298.560 onttrokken uit de reserve afval.

9018	**Riolering**	**581**	**238**	**175**	**644**

De reserve riolering is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten riolering. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor riolering ook beschikbaar voor riolering.

Toevoeging In 2024 hebben we een positief resultaat behaald. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing en de vrijval voorziening belastingdebiteuren hebben we ten gunste gebracht aan de reserve. Het resterende resultaat is onttrokken aan de voorziening. Hierdoor overschrijdt de stand van de reserve riolering de bovengrens van € 500.000 die we in de nota reserves en voorzieningen hebben opgenomen. Bij een dergelijke overschrijding passen we de tarieven hierop aan. Dit doen wij bij de eerst volgende tariefbepaling riool (tarieven 2026) opnieuw.

Onttrekking In 2024 heeft er een onttrekking uit de reserve plaatsgevonden van € 175.000.

9054	**Duurzaamheid**	**1.459**	**0**	**91**	**1.368**

Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Onttrekking In 2024 zijn de kosten (€ 91.000) die gemaakt zijn voor het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025 ten laste gebracht van de bestemmingsreserve.

Totaal bestemmingsreserves	**2.502**	**330**	**565**	**2.268**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9066	**Rioolcombi (kolkenzuiger)**	**0**	**400**	**0**	**400**

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in een rioolcombi (kolkenzuiger).

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	**0**	**400**	**0**	**400**

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8009	**Begraafplaatsen**	**96**	**10**	**0**	**106**

Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van meerjarige periodieke onderhoudskosten. Het onderhoud aan de begraafplaatsen is opgenomen in het beheerplan begraafplaatsen.

Toevoeging In 2022 hebben we het beheerplan begraafplaatsen geactualiseerd. De jaarlijkse storting is conform dit plan.

Onttrekking In 2024 is er geen groot onderhoud uitgevoerd en is de voorziening voor groot onderhoud aan begraafplaatsen niet aangesproken.

8010	**Riolering**	**5.276**	**297**	**121**	**5.452**

Deze voorziening riolering waarborgt dat bijdragen van de burger voor riolering specifiek beschikbaar blijven voor riolering.

Toevoeging In 2022 hebben we het Watertakenplan geactualiseerd. In 2024 heeft de storting plaatsgevonden conform dit plan.

Onttrekking In 2024 is er € 121.000 onttrokken uit de voorziening groot onderhoud waaronder voor een calamiteit Zwanenwaay.

Totaal voorzieningen	**5.372**	**307**	**121**	**5.558**

8.VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we bereiken?
We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

Ontwikkelingen
Ontwikkeling woningbouw
Binnen het kader van de ruimtelijke (regionale) opgave en ontwikkelingen is gewerkt aan een omgevingsvisie met aandacht voor aspecten zoals wonen, werken, infrastructuur, recreatie, natuur en energietransitie. Dit zal niet alleen bijdragen aan een aansluitende ruimtelijke planning, maar ook een positieve impact hebben op sociaal-maatschappelijke vraagstukken. De vaststelling is in het tweede kwartaal van 2025 voorzien.
Voor de woningbouw is de ambitie om per jaar 150 tot 200 woningen toe te voegen. In 2024 zijn er ca. 213 woningen toegevoegd. De meest recente woningmarktonderzoeken geven aan dat de woningvraag de laatste jaren nog sterker is toegenomen dan eerdere onderzoeken aangaven. Dit impliceert dat de woningaantallen waar wij nu rekening mee houden de komende jaren waarschijnlijk nog verhoogd zullen moeten worden. Daarvoor wordt nu gewerkt aan de update van de woondeal.
We hebben daarom positie genomen in de grondmarkt door het voeren van een situationeel grondbeleid en hebben Wet voorkeursrecht gemeenten (WVG) gevestigd op meerdere locaties binnen onze gemeente. Dit met als doel om meer regie te kunnen voeren op de woningbouwproductie. De verdere verkenning naar de haalbaarheid van de Wvg-locaties op financieel en ruimtelijk vlak is in 2024 uitgevoerd en ligt in het 1e kwartaal van 2025 klaar voor besluitvorming. Een andere belangrijke stap die is gezet is de vaststelling van de uitgangspunten en het openen van de grondexploitatie voor Vestersbos. Daarvoor is in 2024 begonnen met de selectieleidraad. Deze wordt in het 1e kwartaal van 2025 uitgezet.

Wet goed verhuurderschap (arbeidsmigranten)
Sinds 1 januari 2024 heeft de gemeente een meldpunt voor goed verhuurderschap, waar inwoners ongewenst gedrag van verhuurders kunnen melden, zoals oneerlijke kosten, discriminatie of bedreiging, op basis van de Wet goed
verhuurderschap. Er zijn 10 meldingen ontvangen, die niet tot handhaving hebben geleid. Inwoners zijn doorverwezen naar andere organisaties voor passende hulp. Verder is onderzocht of een vergunningsstelsel voor huurders en/of
arbeidsmigranten nodig is voor de gemeente Zevenaar. Vooralsnog blijkt dit niet het geval.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028
- Plan Woningbouw (2022)
- Nota grondbeleid Zevenaar 2021
- Woondeal regio Arnhem-Nijmegen 2.0 (2023)
- Nota vastgoedbeleid
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Toets- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking (zon en wind)
- Integraal accommodatieplan 2020-2040 (IAP)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen

8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in 2023-2026

Een doorstroommakelaar adviseert inwoners (op eigen verzoek) over welke woonsituatie het beste bij hen past. We vragen hiervoor bij een provincie een bijdrage aan vanuit de Verhuiscoachregeling.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De gemeente Zevenaar is de focusgemeente voor de Provincie Gelderland waar de verhuiscoach voor sociale huurwoningen wordt ingezet, samen met Duiven, Westervoort en de woningcorporaties.
De verhuiscoach is gestart op 1 januari 2025 en richt zich in de eerste helft van het jaar op de sociale huurmarkt. In de tweede helft komen ook de koopwoningen en vrije huurmarkt aan bod.
Een werkgroep (provincie / gemeenten / corporaties) werkt in 2025 het project verder uit, waarna het in het derde kwartaal wordt geëvalueerd en er een vervolgplan wordt opgesteld om de doorstroming te bevorderen en het project te continueren.

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties 2023-e.v.

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen (30% van de toegevoegde woningvoorraad) en middeldure huurwoningen. Daarnaast zetten we in op verduurzaming bij bestaande woningen en bespreken we de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de corporaties.
In de raamovereenkomst met de corporaties is 25% sociale huur opgenomen, deze passen we aan naar 30%. Wij hebben geen beleid op middeldure woningen, dit is ook niet opgenomen in woonvisies. Dat gaan we nu wel doen. Hiervoor is het nodig om de woonvisies te actualiseren. Daarin gaan we opnieuw de definitie bepalen van wat we betaalbaar vinden, rekening houdend met de huidige marktsituatie en prijsontwikkeling. Daarbij kijken we ook naar instrumenten zoals erfpacht en startersleningen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Voor 2025 zijn de afspraken vastgelegd in een verbeterde opzet, gebaseerd op de woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028. De afspraken voor 2024 zijn allemaal gestart en/of afgerond.
De nog openstaande afspraken blijven onze aandacht houden en worden begin 2025 opgepakt.

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan 2022-2026

In dit plan staat aangegeven welke woningbouw (nieuwbouw) op welke locaties de komende jaren plaatsvindt. Dit plan is afgestemd op de woningbouwbehoefte.
Wij streven naar een continue bouwstroom door het toevoegen van 150-200 woningen per jaar. Wij kijken naar mogelijkheden om woningen sneller te realiseren. Bouwen met nieuwe technieken, bijvoorbeeld fabrieksmatig (prefab) en alternatieve materialen zoals hout, bieden kansen voor versnelling van de realisatietijd. Daarnaast bekijken we hoe wij het proces nog effectiever kunnen inrichten.
Voor leegkomende of leegstaande gebouwen bekijken we of deze een nieuwe functie kunnen krijgen, bij voorkeur wonen. We gaan hiervoor het gesprek aan met eigenaren van leegstaande objecten om te kijken of deze zich lenen voor functieverandering. Dit kan het geval zijn voor individuele objecten maar ook voor een groter gebied dat om herstructurering vraagt. Als het om ons eigen vastgoed gaat zetten we in op een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.
Er moet voldoende capaciteit zijn om goed uitvoering te kunnen geven aan de ambitieuze bouwopgaven

(meer bouwen, strakke vergunningverlening) en om uitvoering te kunnen geven aan de Omgevingswet (o.a. kortere procedures, participatie, integrale besluitvorming).

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De ambitie voor de woningbouw is het toevoegen van 150 tot 200 woningen per jaar. In het jaar 2024 zijn er 213 woningen opgeleverd. De komende jaren is onze inzet om het aantal afgesproken woningen te blijven realiseren. Om die reden investeert de gemeente in de ontbrekende grondposities door een meer situationeel grondbeleid te voeren met als doel om meer regie te kunnen voeren op de woningbouwproductie.

8.2 Uitvoeren van de Omgevingswet en ruimtelijke projecten

8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio 2023-2025

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. In de regio geven we uitvoering aan twee speerpunten:
• Wonen in balans: Versnellen van de woningbouw (uitvoering Woondeal).
• Leefomgeving: Verbinden van de ruimtelijke opgaven (Opstellen verstedelijkingsstrategie en het ondertekenen van het verstedelijkingsakkoord).

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Wij werken met de Woondeal 2.0, met als voornaamste doel de versnelling van woningbouw, het aanpakken van woningnood en het realiseren van betaalbare woningen.
Samen met de Liemerse gemeenten en de provincie Gelderland hebben we de spoorzone binnen de kernen Duiven, Westervoort en Zevenaar aangedragen bij het Rijk als kandidaat voor grootschalige woningbouw ontwikkeling. In de gebiedsuitwerking zijn de potenties en randvoorwaarden in kaart gebracht met aansluitend een werkbezoek en besluitvorming in 2025.
Er zijn stappen gezet in de uitvoering van het afsprakenkader huisvesting aandachtgroepen en de huisvesting van arbeidsmigranten.
De GMR was aanwezig bij de door het ministerie georganiseerde "Woontop" en ondertekende afspraken met als doelstelling om sneller te bouwen via typegoedkeuring van woningen.
Voor het Regio Deal voorstel Toekomstbestendig Bouwen is de subsidiebeschikking afgegeven, waarmee een Rijksbijdrage van €1,37 miljoen is toegekend. Ook zijn investeringsovereenkomsten met meerdere marktpartijen ondertekend. Met deze zekerheden kan de programmaorganisatie voor toekomstbestendig bouwen worden opgezet en verder ontwikkeld, waarna de deelprojecten en activiteiten snel kunnen worden opgepakt en uitgevoerd.

Leefomgeving
Verbinding van de ruimtelijke opgaven in regionaal verband. Er wordt gewerkt aan het gebiedsprogramma De Liemers waarin meer concreet uitvoering wordt gegeven aan de opgaven zoals die zijn vastgesteld in het regioarrangement van provincie en GMR AN (2023) en de Verstedelijkingsstrategie GMR ANF(2022), die beide door de raad zijn vastgesteld.

8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet 2022-2026

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Of dat ook de definitieve datum is, zal in oktober blijken. Belangrijk is namelijk dat de ICT-problemen verholpen zijn. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en

veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en 1 omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan onderzoeken we ook de mogelijkheden voor welstandsvrij bouwen en houden we de taakstelling van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tegen het licht. Ook verkennen we of (gedeelten van) werklocaties te transformeren zijn naar woongebieden.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 ingevoerd. Sinds die tijd werken we met nieuwe werkwijzen en ict-applicaties aan vergunningsaanvragen en conceptverzoeken. Als onderdeel van de Omgevingswet moeten gemeenten een omgevingsvisie vaststellen. In 2024 is deze visie met veel participatie tot stand gekomen. Besluitvorming vindt in 2025 plaats. Verder moeten gemeenten komen tot 1 omgevingsplan voor de hele gemeente. Dit moet uiterlijk 2031 zijn vastgesteld. In 2024 is als pilot gestart met het opstellen van een omgevingsplan voor een afgebakend gebied (Angerlo). Dit is gedaan op basis van de bestaande regels. De pilot wordt in de eerste helft van 2025 afgerond. Leerervaringen benutten we om tot de aanpak voor het omgevingsplan voor de gehele gemeente te komen.

8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen 2022-2026

Inwoners betrekken we meer en op het juiste moment bij de ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, omgevingsvisie en bouwplannen. Dit sluit aan op het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid. Voor het toetsen van initiatieven werken wij met de omgevingstafel. Een omgevingstafel is een overlegstructuur waarbij een initiatief voor een ruimtelijk project vanuit verschillende invalshoeken (o.a. ruimtelijk, wonen, natuur, milieu, fysieke en sociale leefomgeving) wordt bekeken en beoordeeld. Deze is nog zeer intern gericht, maar gaan we uitbreiden en meer naar buiten richten.
Wij kijken kritisch naar het idee van de conceptaanvraag zoals wij deze momenteel hanteren. We toetsen in een vroeg stadium (idee fase) het initiatief op kansrijkheid. Hierdoor geven we wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kans en we kunnen sneller besluiten. Ook voorkomen we hiermee dat een initiatiefnemer veel voorbereidingskosten moet maken. Bij het herinrichten van een wijk, zetten we in op wijkgericht werken.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Woningbouwplannen
Om de plannen te beoordelen, maken we momenteel actief gebruik van de omgevingstafel. Deze aanpak is voornamelijk intern gericht. Tijdens de omgevingstafel worden de aanvragen integraal besproken en voorzien van een advies
voor verdere behandeling. Dit wordt tevens gedaan om vanuit alle disciplines sneller de aanvraag te kunnen beoordelen.

Locaties voor reizigers (woonwagens).
Voor het vraagstuk rondom het tekort aan woonwagenlocaties hebben we met de sector stappen gezet. Doel is te kunnen voorzien in de behoefte aan standplaatsen op bestaande locaties of nieuwe locaties.
Als eerste is toewijzingsbeleid opgesteld en kunnen belanghebbende zich inschrijven op een wachtlijst. Daarnaast is voor de bestaande locaties en twee nieuwe locaties offerte aanvragen voor onderzoeken uitgedaan voor eventuele
uitbreiding van standplaatsen. Wij blijven in gesprek met de klankbordgroep van woonwagenbewoners en belanghebbenden om het proces verder vorm te geven.

Integraal gebiedsgericht werken
Eind 2024 is een programmamanager integraal wijkgericht werken gestart voor de gemeente en Baston wonen. Deze programmamanager heeft de taak een uitvoeringsprogramma op te stellen en integraal gebiedsgericht werken
te promoten. Dit gebeurt door interne en externe verbindingen te leggen en de samenwerking tussen betrokken partijen te stimuleren, zoals woningcorporaties, huurdersverenigingen, welzijns- en zorginstellingen, wijkagenten en
verschillende domeinen binnen onze gemeente.

8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark 2022-e.v.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor
- Het verbeteren (verkeersveiliger maken) van de Marsweg.
- De opwaardering van de entrees van het gebied.
- Een algemene kwaliteitsimpuls.
- De aanleg van struinroutes.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2024 is het Startdocument en Ruimtelijk Perspectief ter visie gelegd. De Nota van Antwoord en het aangepaste Startdocument zijn vastgesteld. Water en Bodem Sturend is geconcretiseerd, het Rivierklimaatpark is onderdeel van de maatwerkregeling. De onderzoeken zijn gestart, er is gewerkt aan het Schetsontwerp en er is extra werk verzet voor het oplossen van de scheepvaartknelpunten en de Koestraat. De agrariërs in het gebied worden geholpen bij het verkrijgen van subsidies. De inventarisatie van vergunningen is gestart er wordt toegewerkt naar een Vergunbaar Ontwerp. In het najaar van 2024 heeft de Stuurgroep de afspraken uit de SamenwerkingsOvereenKomst herbevestigd. In de eerste helft van 2025 worden keuzes gemaakt om te komen tot een voorkeursvariant. Deze wordt medio 2025 voorgelegd aan de Stuurgroep.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil
Demografische druk (%)						
	2024	74,30	80,10	80,10	80,10	0,00
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)						
	2024	933,00	871,00	805,00	805,00	0,00
Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.						
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)						
	2024	996,00	975,00	879,00	879,00	0,00
De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afvalbeheer en rioolbeheer zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.						
Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)						
	2024	379,00	320,00	320,00	320,00	0,00
Deze beleidsindicator is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. De waarde kan daardoor licht afwijken van andere publicaties. De stijging in 2024 ten opzichte van 2023 is 5,6%. De ontwikkeling van de woningmarkt voor de komende jaren schatten wij als volgt in: 2024 --> 2025 +6% 2024 --> 2025 +5%						
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)						
	2023	9,60	2,70	9,60	10,20	0,60
De ambitie voor de woningbouw is het toevoegen van 150 tot 200 woningen per jaar. In 2024 zijn er ca. 213 woningen toegevoegd aan de woningvoorraad. Voor de komende jaren zitten er voldoende woningen in het programma om de gemiddelde jaarproductie te kunnen bereiken. Dit neemt niet weg dat we te maken hebben met een aantal onzekerheden. Met name de stikstofproblematiek, netcongestie en beschikbaarheid van personeel (zowel intern als extern).						

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	6.350	3.586	5.882	2.296
Lasten	9.830	8.766	9.137	-371
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-3.480**	**-5.180**	**-3.255**	**1.925**
Mutaties reserves				
Baten	1.025	1.965	1.328	-636
Lasten	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**1.025**	**1.965**	**1.328**	**-636**
Gerealiseerd resultaat	**-2.455**	**-3.215**	**-1.927**	**1.288**

Verschillenanalyse

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimte en leefomgeving - Invoering Omgevingswet Voor de invoering van de Omgevingswet zijn ook middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Begroot hiervoor was € 505.000. Daarnaast is in de meicirculaire 2024 € 189.000 opgenomen en in de 2e VGR 2024 begroot voor invoeringskosten Omgevingswet. De realisatie in 2024 bedroeg € 480.000. Eind 2024 resteert in de algemene reserve nog een bedrag van € 214.000.	Lasten	214.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Bestemmingsplan buitengebied Door personele onderbezetting is voor het bestemmingsplan Gelders Eiland gedurende het gehele jaar 2024 een adviseur ruimtelijke ordening ingehuurd. Ook overdracht na een personele wisseling, diverse aanpassingen, beantwoording van zienswijzen, afstemming met betrokkenen, verwerking van een provinciale zienswijze op archeologie en het mer-traject zijn oorzaak van de overschrijding op deze post.	Lasten	-28.000	N	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Dorpendeal Lathum In november 2022 is de samenwerkingsovereenkomst dorpendeal "Lathum later" ondertekend. Deze overeenkomst vormt de basis voor samenwerking om de sociale cohesie van Lathum te versterken en vloeit voort uit een lokaal initiatief vanuit de Lathumse gemeenschap. De eerste fase dient te leiden tot een uitgewerkt plan met daarbij behorende investeringsbegroting. Hiermee is in 2023 een start gemaakt en in 2024 is hiermee verder gegaan. De provincie Gelderland heeft € 400.000 subsidie toegekend onder de voorwaarde van 50% co-financiering. Begroot voor 2024 was € 100.000. De realisatie was € 158.000. Een nadeel bij de lasten van € 58.000.	Lasten	-58.000	N	I
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Zevenaar-Oost Wonen Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke is vastgesteld op 11 maart 2025. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2024. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Wonen becijferd op negatief € 32.041.205 (excl. De Bem en De Tol) op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2025. Ten	Lasten	834.000	V	I

opzichte van vorig jaar is dit een verslechtering van € 1.200.000 NCW. Echter mede door het sluiten van deelgrondexploitaties De Bem en De Tol, die samen een positief saldo hebben van € 2.034.000, resulteert dit per saldo in een verbetering van het resultaat van € 834.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden gevonden:

1. Het saldo voor overige opbrengsten heeft daarmee een positief effect van € 771.000. Dit wordt met name veroorzaakt door de extra overige opbrengsten uit de aansluitbijdrage warmtenet voor Het Hof. De grondopbrengsten in de grondexploitaties zijn bijgesteld op basis van tot stand gekomen overeenkomsten. Dit heeft een positief effect van € 8.000. In totaal een voordeel van € 779.000.
2. Enkele deelgrondexploitaties binnen Zevenaar-Oost Wonen zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. In deze deelgebieden heeft dit gezorgd voor gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren, maar niet meer benodigd zijn voor het bouwrijp maken. In de grondexploitaties is het budget behouden ten behoeve van het woonrijp maken. In totaliteit heeft dit een positief effect van € 1.386.000.
3. Vanwege langere procedures dan in het verleden verwacht werd, worden meer kosten gemaakt om het project tot een goed einde te laten komen. Deze vertraging heeft effect op de VTU- en plankosten. Dit heeft een nadelig effect van € 401.000. Deze extra kosten kunnen gecompenseerd worden met vrijgevallen budgetten binnen het project Zevenaar Oost Wonen.
4. De rente-effecten bedragen € 702.000 negatief. De hogere rentevoet (1,468% in 2025, 2,074% in 2026, 1,234% in 2027 en 2,033% in 2028 e.v. in plaats van 1,177% over alle boekjaren) heeft een negatieve uitwerking op deze verlieslijdende grondexploitatie. Dit wordt versterkt door het feit dat de verplichte discontovoet van 2% waarmee het resultaat contant wordt gemaakt in fluctuerende mate afwijkt van de rekenrente.
5. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op basis van de uitgangspunten herziening grondexploitaties 1-1-2025. Een hoger percentage kostenstijging en een hogere percentage opbrengstenstijging leiden tot een negatief effect van € 7.000 wegens sterkere kostenstijging.
6. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren naar huidig prijsniveau. Dit levert een nadeel op van € 219.000.
7. De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo € 2.000 nadelig. Dit komt door afrondingen op verschillende deelgrondexploitaties.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay | Lasten | 229.000 | V | I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke is vastgesteld op 11 maart 2025. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2024. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Middag Oost & Zwanenwaay berekend op negatief € 3.702.532 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2025. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van €229.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. De grondprijzen in deze grondexploitatie zijn aangepast op basis van de grondprijsbrief 2025 en onlangs tot stand gekomen overeenkomsten. Daarnaast zijn extra overige opbrengsten ontvangen uit bijdrage invulling openbaar gebied. Deze aanpassingen hebben een positieve uitwerking op de grondexploitatie van € 125.000.
2. De rente-effecten bedragen € 76.000 nadelig. De verplichte discontovoet van

2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in fluctuerende mate af van de rekenrente. De hogere rentevoet (1,468% in 2025, 2,074% in 2026, 1,234% in 2027 en 2,033% in 2028 e.v. in plaats van 1,177% over alle boekjaren) heeft een negatieve uitwerking op deze verlieslijdende grondexploitatie. Het veranderende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt nadelig uit.
3. Deelgrondexploitaties Middag Oost is voor een groot deel woonrijp gemaakt. In dit deelgebied heeft dit gezorgd voor gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren, maar niet meer benodigd zijn voor het bouwrijp maken. In totaliteit heeft dit een positief effect van € 72.000
4. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Dit heeft een positief effect van € 136.000.
5. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op basis van de uitgangspunten herziening grondexploitaties 1-1-2025. Een hoger percentage kostenstijging en een hogere percentage opbrengstenstijging lijden tot een negatief effect van € 30.000 wegens sterkere kostenstijging.
6. De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo € 2.000 voordelig. Dit komt door afrondingen op verschillende deelgrondexploitaties.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Vestersbos Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke is vastgesteld op 11 maart 2025. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2024. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Vestersbos berekend op positief € 512.204 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2025. Ten opzichte van de openingsbalans is dat een verslechtering van € 37.000 NCW. Voor deze verslechtering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen: 1. De rente-effecten bedragen € 30.000 positief. De hogere rentevoet (1,468% in 2025, 2,074% in 2026, 1,234% in 2027 en 2,033% in 2028 e.v. in plaats van 1,177% over alle boekjaren) heeft een negatieve uitwerking. Echter door wijziging in percentages in verschillende jaren hebben afwijking van rentepercentages een positief effect. 2. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Dit heeft een negatief effect van € 95.000. 3. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op basis van de uitgangspunten herziening grondexploitaties 1-1-2025. Een hoger percentage opbrengstenstijging en een hogere percentage kostenstijging leiden tot een negatief effect van € 18.000. 4. De grondprijzen in deze grondexploitatie zijn aangepast op basis van de grondprijsbrief 2025. Deze aanpassingen hebben een positieve uitwerking op de grondexploitatie van € 46.000.	Lasten	-37.000	N	I

8.3 Wonen en bouwen - Wonen Het was de verwachting dat in 2024 € 914.000 nodig zou zijn voor diverse onderdelen uit de woon-zorgvisie. Echter de realisatie laat in 2024 maar € 278.000 zien. Een voordeel bij de lasten van € 636.000. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door vertraging in het project flexwoningen Reisenakker (als gevolg van complexiteit van de vergunningverlening en beschikbaarheid van productiecapaciteit bij de leverancier) en vertraging bij het wegzetten van de opdracht bij externe bureaus van de onderzoeken naar standplaatsen woonwagens. Tenslotte is de programmamanager Babberich integraal	Lasten	636.000	V	I

gebiedsgericht werken pas eind 2024 aangetrokken. In de planning was dit eerder opgenomen.

8.3 Wonen en bouwen - Startersleningen De gemeente Zevenaar verstrekt steeds meer startersleningen. Dit is positief voor de mensen die starten op de koopwoningmarkt. Echter door dit succes stijgt de variabele beheersvergoeding over het saldo van de uitstaande leningen. Hier is in de begroting geen rekening mee gehouden. Wij komen voor de stijging met een voorstel in 2025. Een nadeel bij de lasten van € 35.000.	Lasten	-35.000	N	S
8.1 Ruimte en leefomgeving - Dorpendeal Lathum In november 2022 is de samenwerkingsovereenkomst dorpendeal "Lathum later" ondertekend. Deze overeenkomst vormt de basis voor samenwerking om de sociale cohesie van Lathum te versterken en vloeit voort uit een lokaal initiatief vanuit de Lathumse gemeenschap. De eerste fase dient te leiden tot een uitgewerkt plan met daarbij behorende investeringsbegroting. Hiermee is in 2023 een start gemaakt en in 2024 zijn we hiermee verder gegaan. De provincie Gelderland heeft € 400.000 subsidie toegekend onder de voorwaarde van 50% co-financiering. Begrote subsidie voor 2024 was € 50.000. De realisatie was € 79.000. Een voordeel bij de baten van € 29.000.	Baten	29.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In de tweede voortgangsrapportage 2024 is de verwachting uitgesproken dat voor een bedrag van € 991.000 aan leges ontvangen zou worden. In werkelijkheid is € 1.015.000 ontvangen. Dit kan verklaard worden doordat in het vierde kwartaal 2024 meer omgevingsvergunningen zijn vergund dan eerder verwacht. Daarnaast zijn twee dwangsommen volledig voorzien in 2023. Als gevolg van mediation verwachten wij nu alsnog € 80.000 aan baten. Naast wat kleinere voordelen leidt dit in totaal tot een voordeel van € 114.000.	Baten	114.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve woningbouw In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 914.000. Zoals bij 8.3 Wonen en bouwen - Wonen is aangegeven is die onttrekking in 2024 lager uitgevallen. Dit levert een nadeel op van € 636.000.	Baten	-636.000	N	I
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	26.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	1.328	1.551
Dorpendeal Lathum.	Voor de dorpendeal Lathum zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld door de gemeente en de Provincie Gelderland.	79	50
Grondexploitatie Zevenaar-Oost woningen	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Zevenaar-Oost woningen is het verwachte resultaat met afgerond € 834.000 voordelig bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	834	0
Lasten			
Grondexploitatie Babberich - Middag Oost en Zwanenwaay	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie babberich Middag Oost en Zwanenwaay is het verwachte resultaat met afgerond € 229.000 voordelig bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	-229	0
Ontzanding Rhederlaag	Voor het beëindigen van de ontzanding Rhederlaag zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	375	375
Invoering Omgevingswet.	De kosten voor invoering van de omgevingswet. Deze worden gedekt uit de algemene reserve.	480	694
Grondexploitatie Vestersbos	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Vestersbos is een verliesvoorziening gevormd van afgerond € 512.000.	512	475
Dorpendeal Lathum.	Voor de dorpendeal Lathum zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld door de gemeente en de Provincie Gelderland.	158	100
Bevordering woningbouw.	Voor het bevorderen van de woningbouw en doorstroming op de woningmarkt zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	278	914
Totaal programma 8		**667**	**-957**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9013	**Nazorg complexen grondexploitaties**	**115**	**0**	**115**	**0**

Deze reserve is ingesteld om extra kosten voor onder andere onderhoud aan wegen, groen, riool etc. na het afsluiten van grondexploitaties te bekostigen. In de Nota reserves en voorzieningen is besloten om de budgetten voor onderhoud na het afsluiten van grondexploitaties direct in de meerjarenbegroting op te nemen. Het saldo van de reserve is in de Nota reserves en voorzieningen herbestemd om in 2019 te gebruiken voor het onderhoud van de Tol.
De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer was vertraagd en zou naar verwachting in 2021 plaatsvinden. Daarmee werd ook de overdracht van het nazorgbudget in 2021 verwacht. In de meerjarenbegroting 2022-2025 is aangegeven dat de overdracht is uitgesteld naar 2023. De reserve blijft in stand tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

Onttrekking De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer heeft in 2024 plaatsgevonden. Daarmee heeft ook de overdracht van het nazorgbudget in 2024 plaatsgevonden. Wij stellen voor de reserve af te sluiten.

9031	**Bestemmingsplannen**	**51**	**0**	**51**	**0**

De bestemmingsreserve is afkomstig uit de voormalige gemeente Rijnwaarden. De reserve is bedoeld voor het egaliseren van de kosten voor het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen, maar ook voor kosten die te maken hebben met de procedurele afhandeling.

Onttrekking In 2024 zijn de kosten die gemaakt zijn voor het bestemmingsplan buitengebied ten laste gebracht van de bestemmingsreserve. Het saldo is hierdoor nihil geworden.

9056	**Woningbouw**	**2.850**	**0**	**753**	**2.097**

De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Onttrekking In 2024 zijn de kosten (€ 278.000) die gemaakt zijn voor het plan woningbouw Zevenaar en voor het project flexwoningen Reisenakker ten laste gebracht van de bestemmingsreserve. Ook is € 475.000 aan de voorziening grondexploitatie Vestersbos toegevoegd vanuit deze reserve.

9059	**Advies en begeleiding project A12/A15**	**500**	**0**	**6**	**494**

De kosten met betrekking tot het project A12/A15 worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Het gaat om de kosten voor advies en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering.

Onttrekking In 2024 is € 6.000 ten laste gebracht van de bestemmingsreserve.

Totaal bestemmingsreserves		**3.515**	**0**	**924**	**2.591**

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

ALGEMEEN

Inleiding
De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. Deze paragraaf geeft inzicht in de te verwachten of gerealiseerde opbrengsten van de verschillende belastingen, heffingen en retributies. De lokale belastingen bestaan uit algemene belastingen, bestemmingsheffingen en retributies. De opbrengsten van de algemene belastingen, zoals onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting, behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Bij bestemmingsheffingen en retributies, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing of leges, is sprake van een samenhang tussen de opbrengst en bepaalde aanwijsbare kosten of tegenprestaties.

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten, zoals de Wet milieubeheer, staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. Wij benutten een groot deel van de toegestane belastingsoorten. U besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen door het vaststellen van een verordening. Voor elke heffing stelt u een afzonderlijke verordening vast.

Beleid
U stelt de verordeningen vast voor alle gemeentelijke belastingen en heffingen. In deze verordeningen is ook opgenomen of -en tot welk bedrag- kwijtschelding mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2024 golden de volgende uitgangspunten:

- De afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges mogen wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze heffingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Wij voldoen hieraan. Bij sommige heffingen, zoals marktgelden en lijkbezorgingsrechten, zien wij af van volledige kostendekking;
- Het gehanteerde inflatiepercentage voor 2024 is 7,5% (raming CPB);
- De kosten die wij maken voor heffing en invordering van de belastingen en rechten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend naar de bestemmingsheffingen, zoals afvalstoffen- en rioolheffing en naar één verzamelpost voor de algemene heffingen. Deze verdeelsleutel is een zo goed mogelijke inschatting. Omdat het gros van de werkzaamheden niet specifiek aan één enkele belastingsoort is toe te rekenen, is een meer specifieke inschatting niet te maken.

Beleidskaders
Een essentieel kader is de beperking dat lokale belastingen en heffingen niet afhankelijk gemaakt mogen worden van inkomen, winst of vermogen. Inkomenspolitiek is voorbehouden aan het Rijk. De specifieke beleidskaders zijn opgenomen bij de verschillende belastingen en heffingen.

Ontwikkelingen
Indien van toepassing zijn er bij de betreffende belastingen of heffingen specifieke ontwikkelingen opgenomen.

OPBRENGSTEN

Bedragen x € 1.000

Belastingen en heffingen	Begroting primitief 2024	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil
Belastingen				
Belasting op eigendom woningen	8.826	8.826	8.862	36
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	5.948	5.948	6.041	93
Precariobelasting	37	37	45	8
Precariobelasting kabels en leidingen	0	0	0	0
Reclamebelasting	105	105	101	-4
Toeristenbelasting	382	382	394	12
Parkeerbelasting - parkeergelden	1.063	965	924	-41
Parkeerbelasting - parkeervergunningen	93	123	86	-37
Totaal belastingen	16.454	16.386	16.453	67
Heffingen (excl. reservemutaties)				
Leges - burgerzaken	110	140	147	7
Leges - paspoorten en rijbewijzen	769	947	826	-121
Leges - opstellen en handhaven APV	60	60	68	8
Marktgelden	36	36	26	-10
Afvalstoffenheffing	4.097	3.971	4.106	135
Lijkbezorgingsrechten	135	135	205	70
Leges - omgevingsvergunningen	891	991	1.015	24
Leges - ruimtelijke ordening	16	16	0	-16
Leges - welstand	43	63	71	8
Rioolheffing	5.101	4.941	5.002	61
Totaal heffingen (excl. reservemutaties)	11.258	11.300	11.466	166
Totaal belastingen en heffingen	27.712	27.686	27.919	233

OVERZICHT KOSTENDEKKENDHEID

Heffingsoort (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024				Rekening 2024			
	Taakveld	Overhead	Baten	Dekkings%	Taakveld	Overhead	Baten	Dekkings%
Afvalstoffenheffing	4.018	79	4.097	100%	4.267	136	4.403	100%
Rioolheffing	4.408	693	5.101	100%	4.382	850	5.232	100%
Lijkbezorging	320	185	135	27%	299	185	205	42%
Marktgelden	38	9	36	77%	40	9	26	53%
Leges:								
Titel 1 Algemene dienstverlening	722	303	879	85%	1.002	361	1.080	79%
Titel 2 Omgevings-vergunningen	528	372	911	99%	565	242	1.056	134%
Titel 3 Europese Dienstenrichtlijn	120	102	51	23%	49	41	58	64%
Totaal leges	1.370	776	1.841	85%	1.616	644	2.194	97%

LOKALE LASTENDRUK

Over de lokale lastendruk wordt jaarlijks door diverse organisaties gepubliceerd. In deze publicaties wordt bij het bepalen van de lastendruk veelal uitgegaan van verschillende gegevensverzamelingen en verschillende methoden van berekening en grondslagen. In de ene publicatie wordt bijvoorbeeld gewerkt met gemiddelden, in de andere worden verschillende standaardprofielen onderscheiden of wordt alleen een aantal tevoren geselecteerde heffingen opgenomen. Hierbij gaat het dan ook vrijwel altijd uitsluitend om de lasten voor bewoners, en dus niet voor bedrijven.
Informatie over lastendruk is onder andere te vinden bij de Provincie Gelderland, het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), op Waar staat je gemeente en via de Lokale Lastenmeter.

Hieronder vindt u een overzicht van de gemiddelde lastendruk van een meerpersoonshuishouden op basis van de publicatie van COELO. De gemiddelde lastendruk is een zo'n goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de lastendruk iets afwijken van andere publicaties.

Belastingsoort	2023	2024
Afvalstoffenheffing	183	198
OZB eigendom woning	405	438
Rioolheffing	233	243

KWIJTSCHELDING EN ONINBAAR

Inleiding
Inwoners die niet in staat zijn de gemeentelijke belastingen te betalen kunnen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Beleid
Uw raad is bij de kwijtschelding gebonden aan wettelijk voorgeschreven regels (onder meer de Invorderingswet 1990). De gemeente heeft slechts een beperkte beleidsvrijheid.
Binnen deze beperkte beleidsvrijheid heeft uw raad in haar Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen o.a. bepaald voor welke belastingsoorten kwijtschelding mogelijk is en maakt uw raad gebruik van de mogelijkheid het percentage van de kosten van bestaan op 100% te stellen. Dit betekent dat belastingschuldigen met een inkomen rond of op 100% van het minimuminkomen (volgens de bijstandsnorm) in aanmerking kan komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Kengetallen
Aantal kwijtscheldingsverzoeken:
Geautomatiseerd toegekend: 288 aanslagbiljetten
Aantal handmatige verzoeken: 501
- Waarvan 237 geheel of gedeeltelijk toegekend
- Waarvan 243 afgewezen
- Waarvan 21 ingetrokken/retour

Aantal vorderingen oninbaar en op welke gronden:
In 2024 zijn er ongeveer 512 vorderingen over de heffingsjaren tot en met 2024 oninbaar geleden.
De gronden waarop een vordering oninbaar kan worden geleden zijn:
- Op voorstel van de deurwaarder, geen verhaalsmogelijkheden;
- Overleden, erfgenamen niet traceerbaar;
- Oninbaar schuldhulpverlening;
- Oninbaar failliet;
- Oninbaar vertrokken onbekend waarheen.

Aantal vorderingen overgedragen aan deurwaarder in 2024: 912

Onroerende zaakbelasting

Inleiding

De onroerendezaakbelastingen (OZB) wordt geheven op grond van artikel 220 van de Gemeentewet. Er worden twee soorten belastingen geheven:

- een eigenarenbelasting van de eigenaren van woningen en van niet-woningen;
- een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet-woningen.

Bij niet-woningen met woondelen (zoals een boerderij of een winkelpand met bovenwoning) wordt voor de gebruikersbelasting de waarde van die woondelen buiten beschouwing gelaten.

Grondslag

De grondslag voor de OZB is de waarde op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Begin van het jaar heeft iedere belastingplichtige een nieuwe WOZ-beschikking ontvangen gecombineerd met de aanslag.

Gebruik WOZ-waarde in Woningwaarderingsstelsel

De WOZ-waarde heeft invloed op de maximaal redelijke huurprijs voor huurwoningen. Het puntensysteem van het Woningwaarderingsstelsel is deels gebaseerd op de WOZ-waarde van de woning. Veel huurders van woningen hebben daardoor een formeel belang bij de WOZ-waarde van hun woning. Immers kan de jaarlijkse huurverhoging beïnvloed worden door de maximaal redelijke huurprijs die direct samenhangt met de WOZ-waarde. Daarom is het van belang dat ook de huurder van woningen de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken tegen de WOZ-waarde en zij hebben dus eveneens een WOZ-beschikking ontvangen.

Beleid

Opbrengst

Bij de raming van de OZB-opbrengst 2024 hebben wij rekening gehouden met een meeropbrengst van 7,5%. Dit is verwerkt in de tarieven.

OZB en gemeentefonds

De hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds van een gemeente hangt onder andere af van de zogenoemde 'OZB-belastingcapaciteit' van een gemeente. Het idee daarachter is eenvoudig: hoe meer geld een gemeente aan OZB kan binnenhalen, des te minder geld uit het Gemeentefonds nodig is. Zonder de toepassing van de OZB-belastingcapaciteit bij de verdeling van het Gemeentefonds zouden gemeenten met een hoge waarde aan onroerende zaken een hoger voorzieningenniveau of lagere belastingtarieven kunnen bieden dan gemeenten met een lage waarde.
Bij een gelijk tarief zijn de OZB-inkomsten in een gemeente met hoge WOZ-waarden immers hoger dan in een gemeente met lage WOZ-waarden. Een andere mogelijkheid is dat de tarieven in de gemeente met hoge WOZ-waarden lager uitvallen, terwijl de voorzieningen op een gemiddeld peil worden geboden.

Reken-/normtarieven

De belastingcapaciteit is afhankelijk van de WOZ-waarden in een gemeente. Hoe hoger de waarde, hoe hoger de belastingcapaciteit, hoe hoger de 'OZB-aftrekpost' bij de verdeling van het Gemeentefonds. Gemeenten worden afgerekend op de zogenoemde reken- of normtarieven. Er zijn drie reken- of normtarieven:

- voor eigenaren van woningen
- voor gebruikers van niet woningen
- voor eigenaren van niet-woningen

Deze drie tarieven zijn voor alle gemeenten gelijk. Verschillen tussen gemeenten in de OZB-aftrekpost worden dus alleen bepaald door verschillen in de waarde van onroerende zaken. De tarieven die de gemeenten werkelijk in rekening brengen bij de gebruikers en eigenaren van onroerende zaken spelen hierbij geen enkele rol. Dit betekent dat een verhoging of verlaging van de OZB-tarieven door de gemeente geen gevolgen heeft voor de uitkering uit het Gemeentefonds. Alleen als de totale WOZ-waarde verandert, door de jaarlijkse hertaxatie of door nieuwbouw of sloop, verandert de Gemeentefondsuitkering.

Beleidskaders
Verordening onroerende zaakbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711230
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Parkeerbelasting

Inleiding
Gemeenten zijn op grond van artikel 225 van de Gemeentewet bevoegd parkeerbelastingen te heffen. De parkeerbelastingen zijn aan te merken als algemene en zakelijke belastingen. 'Algemeen' omdat de opbrengsten vrij besteedbaar zijn voor de gemeenten en 'zakelijk' omdat geen rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden.

Beleid
De parkeerbelasting is ingevoerd in het kader van parkeerregulering. De kostenopslag bij de naheffingsaanslagen mag maximaal kostendekkend zijn en is gemaximeerd.

Beleidskaders
Verordening parkeerbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711231/1
Hier zijn ook de tarieven in opgenomen.

Precariobelasting

Inleiding
De precariobelasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Deze belasting kan worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Beleid
In de gemeente Zevenaar is de precariobelasting met name bedoeld voor het innemen van een terras op gemeentegrond.

Beleidskaders
Verordeningen precariobelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711232/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Reclamebelasting

Inleiding
Reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. Vanaf 2010 heffen wij voor het centrumgebied van Zevenaar reclamebelasting.

Beleid
De opbrengst van de reclamebelasting storten wij onder aftrek van de perceptiekosten naar een ondernemersfonds. Uit dit ondernemersfonds worden initiatieven van ondernemers in het centrum van Zevenaar bekostigd.

Beleidskaders
Verordening reclamebelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711234/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Toeristenbelasting

Inleiding
Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in hotels en pensions, op campings en dergelijke. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid
Belastingplichtig voor de toeristenbelasting is degene die tegen een vergoeding gelegenheid biedt tot verblijf met overnachting. De belastingplichtige is bevoegd de belasting te verhalen op degene die verblijf houdt.

Beleidskaders
Verordening toeristenbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711237/1
Hier zijn ook de tarieven in opgenomen.

Afvalstoffenheffing

Inleiding
Afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van de Wet milieubeheer.

Beleid
De afvalstoffenheffing leggen wij op aan de gebruikers van percelen waarvoor wij verplicht zijn huishoudelijk afval in te zamelen.

Wij hanteren het diftar-systeem. Dit houdt in dat wij naast een vast bedrag per huishouden een bedrag per lediging van de afvalcontainer dan wel een bedrag per storting in een ondergrondse container in rekening brengen. Van huishoudens die gebruik maken van een verzamelcontainer (bij sommige hoogbouw) heffen wij een vast bedrag.

Beleidskaders
Verordening afvalstoffenheffing:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711228/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

AFVALSTOFFENHEFFING Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Taakveld	3.208	3.458
Kwijtschelding	153	110
Overhead	79	136
BCF	657	699
Totaal kosten	4.097	4.403
Heffing	4.097	4.105
Reserve mutatie		298
Kostendekkendheid	100%	100%

In 2024 is een nadeel gerealiseerd op het product afval. Dit nadeel is, conform het besluit begroting en verantwoording, onttrokken aan de daarvoor bestemde reserve. Op deze manier worden de geïnde heffingen gebruikt voor afval.

Lijkbezorgingsrechten

Inleiding
Voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en het daarbij verlenen van diensten door of vanwege de gemeente worden leges geheven op grond van de 'Verordening lijkbezorgingsrechten'.

Beleid
Wettelijk mogen de lijkbezorgingsrechten 100% kostendekkend zijn op begrotingsbasis. Om deze kosten voor onze inwoners te matigen zien wij af van 100% kostendekkendheid.

Beleidskaders
Verordening lijkbezorgingsrechten:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711226/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

LIJKBEZORGINGSRECHTEN Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Taakveld	309	299
Overhead	185	185
BCF	11	0
Totaal kosten	505	484
Rechten	135	205
Kostendekkendheid	27%	42%

Leges

Inleiding
Voor het door ons verlenen van diensten heffen wij leges. In de Legesverordening op grond van artikel 229 van de Gemeentewet is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn.
Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Beleid
De leges zijn in de gemeente Zevenaar conform wet- en regelgeving niet meer dan 100% kostendekkend op begrotingsbasis.

Beleidskaders
Verordening leges:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711241/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

LEGES: TITEL 1 Algemene dienstverlening		
Omschrijving	**Begroting 2024**	**Rekening 2024**
Taakveld	722	1.002
Overhead	303	361
BCF	5	0
Totaal kosten	1.030	1.363
Leges	879	1.080
Kostendekkendheid	85%	79%

LEGES: TITEL 2 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning		
Omschrijving	**Begroting 2024**	**Rekening 2024**
Taakveld	517	565
Overhead	372	242
BCF	17	0
Totaal kosten	906	807
Leges	906	1.056
Kostendekkendheid	100%	134%

LEGES: TITEL 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn		
Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Taakveld	120	49
Overhead	102	41
BCF	0	0
Totaal kosten	221	90
Leges	51	58
Kostendekkendheid	23%	64%

Marktgelden

Inleiding
Marktgeld wordt geheven van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Beleid
Marktgeld heffen wij van degene, die de goederen of koopwaren uitstalt. Hiervoor geldt een tarief per strekkende meter die in gebruik is genomen. Bij het tarief marktgeld hebben wij rekening gehouden met de kosten voor promotie van de markt.

Beleidskaders
Verordening marktgelden:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711229/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

MARKTGELDEN		
Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Taakveld	32	40
Overhead	9	9
BCF	6	0
Totaal kosten	47	49
Marktgelden	36	26
Kostendekkendheid	77%	53%

Rioolheffing

Inleiding
De Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is in werking getreden. Dit heeft een verbreding van de gemeentelijke zorgplicht tot gevolg. Tegenwoordig gaat het niet meer slechts om kostenverhaal van een doelmatig werkende riolering. Het gaat om verhaal van kosten die gemoeid zijn met alle collectieve maatregelen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering én om verhaal van kosten van alle overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater, kortom voor de volledige uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet.

Beleid
Wij heffen de rioolheffing van de gebruiker van een perceel van waaruit direct of indirect water (huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater) op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De opbrengst baseren wij op het watertakenplan de Liemers.

Beleidskaders
Verordening rioolheffing:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711235/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

RIOOLHEFFING Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Taakveld	4.158	3.965
Kwijtschelding	0	134
Overhead	693	850
BCF	250	283
Totaal kosten	5.101	5.232
Heffing	5.101	5.002
Reserve mutatie		230
Kostendekkendheid	100%	100%

In 2024 is een nadeel gerealiseerd op het product riolering. Dit nadeel is, conform het besluit begroting en verantwoording, onttrokken aan de daarvoor bestemde reserve en voorziening. Op deze manier blijven de geïnde heffingen beschikbaar voor riolering.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in risicomanagement toegelicht. Hierbij wordt het risicoprofiel en het bijbehorende weerstandsvermogen voor de gemeente Zevenaar weergegeven. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het bestaande beleid aangepast moet worden en zonder dat de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening in gevaar komt.
De gemeente Zevenaar vindt het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en de verschillende beleidsterreinen inzichtelijk en beheersbaar te maken. Door inzicht in de (financiële) risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze een afweging te maken en besluiten te nemen over de inzet van middelen. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van deze risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Beleid

Het beleid op het terrein van risicomanagement heeft als het doel:

- Het inzichtelijk maken van en sturen op (financiële) risico's;
- Het vergroten van het risicobewustzijn;
- Het voorkomen van onaangename (financiële) verrassingen;
- Het aanhouden van voldoende weerstandsvermogen, minimaal ratio 1.0.

De gemeenteraad neemt kennis van het risicoprofiel, bepaalt de financiële omvang van de noodzakelijke risicoreservering en stelt de ratio vast.

Beleidskaders

Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen (2023)

Ontwikkelingen

We werken aan een doorontwikkeling van het risicomanagement. Naast het inventariseren en actualiseren van de financiële risico's gaan we meer focus leggen op risicobeheersing en risicomanagement van doelstellingen. Welke risico's hangen met de doelstellingen van de gemeente samen, welke maatregelen nemen we en hoe gaan we met de risico's om?

OVERZICHT TOPRISICO'S

In de voorbereiding op deze jaarstukken zijn de risico's geïnventariseerd en geactualiseerd. In het hieronder weergegeven overzicht zijn de risico's gepresenteerd met de grootste netto impact; dat wil zeggen effect x kans groter dan € 250.000.

Nr.	Risico Bedragen x € 1.000	Kans op voordoen van risico	Financieel gevolg (maximaal)
1	Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde grondexploitaties	*1	2.747
2	Algemene uitkering wijkt af van de begroting	50%	1.900
3	Verbonden partijen	70%	1.350
4	Aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel	70%	1.300
5	Prijsstijgingen bij revitaliseringen van de openbare ruimte	70%	1.250
6	Aangescherpte ramingen / budgetoverschrijdingen	50%	1.500
7	Bylandse brug	30%	2.000
8	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	50%	1.200
9	Voortgang hervormingsagenda/eigen bijdrage	20%	2.900
10	Sociaal domein / Jeugd / WMO	70%	750
11	Dividendinkomsten	50%	758
12	Tekort op het I-deel / BUIG-budget	50%	600
13	Wachtgeld wethouders	30%	980
14	Uitval ICT systemen	50%	500

Ontwikkeling weerstandsvermogen

In de meerjarenbegroting 2025-2028 is de laatste stand van het weerstandsvermogen bepaald. De benodigde weerstandscapaciteit in de begroting bedroeg € 7.867.000. Ten opzichte van die stand zijn risico's geactualiseerd en enkele nieuwe risico's toegevoegd.

Op basis van de actualisatie van de risico's is de benodigde weerstandscapaciteit bijgesteld naar € 8.900.000. Dit is voornamelijk te verklaren door enkele nieuw toegevoegde risico's. De risico's bij de grondexploitaties zijn iets afgenomen.

Marktontwikkelingen en weerstandsvermogen

(CPB februari 2025)

De komende jaren groeit de Nederlandse economie gematigd. Geopolitieke onrust zorgt momenteel voor extra onzekerheid. Volgens de huidige verwachting groeit de koopkracht in 2025 en 2026 en neemt de armoede af. Het economisch beeld voor de middellange termijn is gunstiger dan eerder verwacht, door een hogere arbeidsparticipatie en lagere werkloosheid. De overheidsfinanciën vallen daardoor ook beter uit, al neemt het tekort op middellange termijn nog steeds toe.

De komende jaren laat de Nederlandse economie een gematigde groei zien. Het bbp-volume neemt in 2025 met 1,9% en in 2026 met 1,5% toe. Vooral huishoudens en de overheid stimuleren de economische groei door meer consumptieve bestedingen. De koopkracht herstelt, omdat de loongroei de komende jaren hoger ligt dan de inflatie. Ook lastenverlichting uit het Hoofdlijnenakkoord draagt bij aan de toenemende

koopkracht. In lijn hiermee neemt de armoede af, van 3,5% in 2024 naar 2,9% in 2026. De inflatie blijft nog een aantal jaren hoger dan 2%, door de hoog blijvende loongroei en effecten van beleid zoals de btw-verhoging. Voor de gemeenten geeft dit wel een nadeel. De gemeenten krijgen inflatie gecompenseerd op basis van de ontwikkeling van het BBP. De ontwikkeling van de BBP ligt lager dan de inflatie en daarmee ontstaat een tekort in de gemeentelijke begroting.

De krapte op de arbeidsmarkt neemt iets af. De werkzame beroepsbevolking is in de tweede helft van 2024 voor het eerst sinds 2020 licht teruggelopen; ook de werkgelegenheid in uren groeide niet verder en de vacaturegraad nam wat af. Dit heeft zich nog niet vertaald in een hogere werkloosheid, omdat ook de participatiegraad wat daalde, maar het zijn de eerste tekenen van een iets afnemende spanning op de arbeidsmarkt. We verwachten dat de werkgelegenheid ook de komende jaren niet veel zal groeien, ondanks de bbp-groei. Hogere loonkosten drukken de winstgevendheid van bedrijven, waardoor de dynamiek op de arbeidsmarkt toeneemt. De werkloosheid loopt licht op naar 4,0% in 2026.

Armoede daalt in 2025 en 2026. In 2025 en 2026 daalt de armoede onder personen en kinderen licht, als gevolg van de positieve reële loonontwikkeling, lastenverlichting en stijging van het kindgebonden budget en de huurtoeslag. De armoede ligt ten opzichte van eerdere ramingen op een lager niveau. Deze niveausprong is een gevolg van de overstap op de nieuwe armoededefinitie van het CBS, SCP en Nibud. In maart 2025 verschijnt bij het CPB ook een publicatie over de afstand van mensen in armoede tot de armoedegrens (de armoede-intensiteit).

Toelichting op risico's

1. Grondexploitaties

Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is gecalculeerd op € 2.747.000. Ten opzichte van het risico in de meerjarenbegroting 2025-2028 (€ 3.897.000) betekent dit een daling van € 1.150.000.

Dit risicoprofiel van € 2,7 miljoen bestaat onder andere uit risico's die worden veroorzaakt door projecten die zich in de beginfase van de ontwikkeling bevinden, zoals het Hof, Waaijakkers, Vestersbos en Businesspark 7Poort II. In deze fase zijn nog veel onzekerheden en kunnen risico's in de toekomst plaatsvinden. Risico's waar we geen grip op hebben zoals kostenstijging en vertraging in de gronduitgifte worden daarom meegenomen in het risicoprofiel. De stijging in het risicoprofiel wordt veroorzaakt doordat de verwachting is dat de rekenrente gaat stijgen, omdat voor nieuwe leningen hogere rente betaald moet worden. De belangrijkste reden voor de afname in het risicoprofiel wordt veroorzaakt door het afsluiten van twee deelgrondexploitaties en gesloten overeenkomsten bij Zevenaar-Oost-Wonen.
In de paragraaf Grondbeleid is een nadere analyse van het risico per project opgenomen.

Grondposities

In de afgelopen periode zijn meerdere stappen gezet om grondposities te verwerven om op langere termijn woningbouw en bedrijventerreinen te ontwikkelen. De raad heeft in 2025 meerdere voorstellen behandeld om grondaankopen mogelijk te maken.

2. Algemene uitkering

De jaarlijkse verhogingen of verlagingen (het accres) van het gemeentefonds zijn onzeker. De hoogte van de algemene uitkering is mede afhankelijk van omstandigheden die buiten de invloedssfeer van de gemeenten liggen. Daarnaast spelen er voor de komende jaren onduidelijkheden over deze systematiek en de wijze waarop de algemene uitkering (verruiming belastinggebied) zal worden vorm gegeven.

Het risico is bepaald op 1,8 miljoen, dit is 2% van 92 miljoen. Bij dit risico is geen rekening gehouden met de hiervoor beschreven onzekerheden in de komende jaren. Dit is verder op in deze paragraaf beschreven.

3. Verbonden partijen

De totale jaarlijkse bijdrage van onze gemeente aan verbonden partijen is ruim 28 miljoen. Het risico bestaat dat verbonden partijen in een bepaald jaar een hogere bijdrage nodig hebben dan begroot. Dit kan bijvoorbeeld ontstaan bij onverwachte tegenvallers in hun exploitatie. Omdat de verbonden partijen in hoofdzaak niet beschikken over een eigen weerstandsvermogen, worden deze tegenvallers in rekening gebracht bij de gemeente. Door de huidige economische situatie is de kans groter dat er tekorten ontstaan bij verbonden partijen, die zij niet zelf kunnen opvangen.

4. Aantrekken en behouden gekwalificeerd personeel

Zoals opgenomen in de CPB raming blijft de arbeidsmarkt krap. Het gevolg hiervan zien wij terug in het risico in vacatures die langere tijd open staan en soms zelfs niet in te vullen zijn. Met name bij bouwen & wonen, ruimtelijke ordening en sociaal domein staan vacatures open.

Om het noodzakelijke werk op te kunnen leveren, zetten wij van personeel van derden in (inhuur). Het uitgangspunt is dat de kosten van inhuur binnen de formatieve budgetten blijft. De krappe arbeidsmarkt en stijgende inflatie leiden tot stijgende lonen. De hogere lonen leiden tot hogere kosten voor inhuur.

Mocht er ook geen inhuur beschikbaar zijn, dan kan het risico zich voordoen dat geplande activiteiten niet uitgevoerd kunnen worden. Een geplande activiteit niet meer of anders uitvoeren zal ook tijd en geld kosten. Hierbij kun je denken aan extra kosten voor communicatie en kosten voor alternatieve plannen en verantwoording.

Als maatregel voor dit vraagstuk hebben wij ingezet op de ontwikkeling van aantrekkelijke werkgever. We werken aan de doorontwikkeling naar een moderne en professionele organisatie. Gelet op het belang en onze ambitie hierin vervult Zevenaar een bestuursrol in het P&O-netwerk / werken in Gelderland. In de begroting zijn budgetten opgenomen om een aantrekkelijkere werkgever te worden, aangevuld met budget voor recruitment om daarmee de afhankelijkheid van inhuur te beperken en meer te kunnen ontwikkelen. De maatregelen beperken dit risico enigszins.

Als grondslag voor het bepalen van het risico gebruiken wij de geraamde salarislasten als basis. Er is een risico dat wij 5% meer uit moeten geven dan de geraamde salarislasten om de geplande activiteiten te realiseren. Het risico bedraagt daarmee € 1,3 miljoen met een kans van 70%.

5. Prijsstijgingen bij revitaliseringen van de openbare ruimte

In de afgelopen jaren hebben we een aanzienlijke stijging gezien in de prijzen voor lonen, grondstoffen en materieel binnen de grond-, weg- en waterbouw. Sinds 2020 zien we een alarmerende toename van ongeveer 30%. Vooral de asfalteringsprojecten zijn geraakt met een forse stijging van zo'n 45 %. Prijsstijgingen ervaren wij niet alleen in de grond-, weg- en waterbouw maar ook groen en overige objecten van de openbare ruimte hebben te maken met aanzienlijke prijsstijgingen. De beschikbare meerjareninvesteringen in onze begroting hebben onvoldoende buffer om deze prijsstijgingen op te vangen. Investeringen en budgetten voor 2025 worden bijgesteld in de 1ste voortgangsrapportage 2025. De gevolgen voor de meerjarenbegroting worden meegewogen in de het project de financieel gezonde toekomst.

6. Aangescherpte ramingen / budgetoverschrijdingen

In de kadernota 2025-2028 presenteerden we een financieel meerjarenbeeld dat in alle jaren op een fors tekort uit komt. Als gevolg van de financieel onzekere situatie en de daarop gemaakte keuzes is onze begroting gevoeliger geworden voor onvoorziene omstandigheden en onverwachte ontwikkelingen. We zijn

genoodzaakt om risicovoller te ramen. Er is sprake van een hoger risico op budgetoverschrijdingen. De budgetten in het sociaal domein zijn in de begroting verhoogd met een indexatie van 1,2 %. Mogelijk is dit percentage niet toereikend en moeten we rekening houden met een hoger percentage. Wij hebben geen hogere indexatie toegepast om één lijn te kiezen voor alle budgetten, ook omdat in 2025 een commissie van deskundigen een advies heeft uitgebracht bij het rijk voor wat betreft de zorgbudgetten en de compensatie die mogelijk wordt gegeven aan gemeenten. Waar dit toe zal leiden is onbekend en betekent een risico in onze begroting.

7. Bylandse brug

De Bylandse brug verkeert in slechte staat en moet op (korte) termijn vervangen worden. Het wegvak over de brug is openbaar en de brug is in particulier eigendom van de steenfabriek Tolkamer (Vandersanden Nederland). De eigenaar stelt dat hij wel eigenaar is maar niet onderhoudsplichtig. De gemeente stelt Vandersanden onderhoudsplichtig is omdat zij in het verleden en nog steeds onderhoud uitvoeren. Er dreigt een juridisch geschil te ontstaan over wie onderhoudsplichtig is. Het risico bestaat dat de gemeente als onderhoudsplichtige wordt aangemerkt en dus ook de kosten voor vervanging op zich moet nemen. In het meerjareninvesteringsplan voor vervanging van kunstwerken is met deze vervanging geen rekening gehouden. De kosten voor vervanging worden geraamd op € 1.500.000 tot € 2.000.000. De kans dat de gemeente volledig opdraait voor vervanging schatten we nu in op 30%.

8. Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Als onderdeel van het integraal accommodatieplan is een financiële doorrekening gemaakt van € 24 miljoen aan verduurzamende maatregelen voor het gemeentelijk vastgoed. Dit gaat om investeringen in nieuwbouw in een tijdshorizon van de komende 20 jaar. Wij schatten in dat een afwijkingsrisico van 25% aanwezig is omdat dit op kengetallen is gebaseerd.

Ervan uit gaande dat we op termijn via de kadernota de investeringsbedragen beschikbaar krijgen, zien wij een risico van zo'n 6 miljoen dat extra investeringen nodig zijn. Het bedrag van € 6 miljoen heeft betrekking op de totale investering voor de komende 20 jaar. Deze totale investering wordt niet in één keer aangevraagd maar jaarlijks een deel op basis van een investeringsprogramma. Voor de risicoberekening gaan we uit van een periode van 4 jaar. We houden rekening met een risico van € 1,2 miljoen (24 miljoen x 25% = 6 miljoen / 5). De kans is 50%.

9. en 10. Sociaal domein

Algemene ontwikkeling

De prognose voor het gebruik van jeugdzorg en Wmo is gebaseerd op de werkelijke uitgaven, verhoogd met de verwachte ontwikkelingen in prijs en aantal cliënten. Wij zijn hierbij afhankelijk van factoren die buiten onze invloedssfeer liggen. Een andere factor die buiten onze invloedssfeer ligt is de beschikbaarheid van zorg. De beschikbaarheid staat onder druk, waardoor inwoners niet gelijk kunnen worden geholpen. Hierdoor bestaat het risico dat alternatieve (tussentijdse) zorg ingezet moet worden. Daarnaast hebben ook niet voorspelde demografische ontwikkelingen invloed op de gerealiseerde kosten. In de monitor sociaal domein wordt u geïnformeerd over de ontwikkelingen in de huidige jaar.

Als algemeen risico wordt op basis van het huidige kostenniveau voor de gemeente Zevenaar een bedrag van € 750.000 aangehouden.

Hervormingsagenda jeugd

In januari 2026 heeft de commissie van Ark in het kader van de hervormingsagenda een tussentijdsonderzoek uitgevoerd.

De Hervormingsagenda Jeugd is noodzakelijk, maar op zichzelf onvoldoende om de problematiek in de jeugdzorg het hoofd te bieden. Dat concludeert de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd in het rapport 'Groeipijn'. De commissie roept op om de financiële afspraken tussen het rijk en de gemeenten te herijken.

In de voorjaarsnota heeft het Rijk mede op basis van het rapport compensatie voor 2026 en 2027 toegekend. In totaal ontvangen wij 3,5 miljoen, voor de jeugd ongeveer 2/3 van dit bedrag. We ontvangen ongeveer 1,2 miljoen als structurele bijdrage voor de tekorten jeugdzorg. In 2026 en 2027 wordt het ingroeppad van de korting gedempt. Hiervoor ontvangen wij in 2026 en 2027 ook ongeveer 1,2 miljoen. Vanaf 2028 komen de veronderstelde besparingen met aanvullende maatregelen met een grote omvang weer terug. In de voorjaarsnota wordt geanticipeerd op maatregelen, zoals een eigen bijdrage voor jeugd en verkorte trajecten. De onzekerheid over de haalbaarheid van deze opgave is vanaf 2028 door de maatregelen in de voorjaarsnota groter geworden. In het project financieel gezonde toekomst wordt toegewerkt naar maatregelen om meer grip te krijgen op de tekorten en de tekorten te beperken.

Eigen bijdragen
In de voorjaarsnota 2024 van het demissionair kabinet is een voorstel gedaan om een brede eigen bijdrage in te voeren vanaf 2025. Dit primair als reactie op de stijgende kosten (aanzuigende werking) van de huishoudelijke hulp. De compensatie die gemeenten ontvingen in de algemene uitkering is teruggedraaid, maar de maatregelen zijn nog niet omgezet in wetgeving.

De wetgeving die de invoer van de eigen bijdragen mogelijk moet maken is nog niet in de 2de kamer geweest. Op basis van de laatste communicatie-uitingen zal de eigen bijdrage van af 2027 gaan gelden, dit blijft echter onzeker.

Inflatie/kostenstijgingen
Door de hogere inflatie en stijgende loonkosten (CAO's) nemen de kosten voor zorg toe. In de algemene uitkering ontvangen wij een compensatie die is gebaseerd op de ontwikkeling van het BBP. De stijging van het BBP is (aanzienlijk) lager dan de stijging van de kosten, versterkt door de behoudende inschatting van het CPB over de ontwikkeling van het BBP. Dit aspect is ook onderdeel van de onderhandelingen tussen de VNG en het kabinet in het kader van de voorjaarsnota. Wij blijven in de tussentijd verantwoordelijk voor het opvangen van de kosten die hoger zijn dan wat wij krijgen gecompenseerd.

Voortgang hervormingsagenda/eigen bijdragen/inflatie
Voor al deze onzekerheden en onduidelijkheden in relatie tot de hervormingsagenda, eigen bijdrage en compensatie houden wij rekening met een risico van 5% van het saldo van de bestedingen in programma 6, zijnde 3 miljoen. De kans dat de onzekerheden dit negatieve effect hebben schatten we in op 20%.

<u>11. Dividend deelnemingen</u>
We ramen in de begroting dividendinkomsten van Alliander, Ataro en BNG. Het risico bestaat dat dividendinkomsten lager uitvallen, bijvoorbeeld door tegenvallende bedrijfsresultaten.

<u>12. Tekort I-deel/ BUIG</u>
Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen. Het risico van het tekort op het BUIG-budget fluctueert. Boven de 12,5% worden tekorten volledig gecompenseerd door de vangnetuitkering. Gemiddeld rekening houdend met vangnetuitkeringen is het tekort € 600.000 en 50%.

<u>13. Wachtgeld wethouders</u>
Om de huidige wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt

een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Waarom het wethouderschap beëindigd is hierbij niet van belang; het recht op de uitkering bestaat ongeacht de reden van het aftreden. De specifieke aanspraak en omvang kunnen pas worden bepaald op het moment dat zich dit voordoet.

14. Uitval ICT-systemen

Een ICT- storing heeft een grote impact op onze gemeentelijke dienstverlening. Het is van groot belang dat beheer en onderhoud op de ICT- omgeving op een adequate manier wordt uitgevoerd. Hierbij wordt de kwetsbaarheid van de RID zichtbaar. Een combinatie van druk op de personele capaciteit, krapte op de arbeidsmarkt, vertraging in projecten en gebrek aan innovatiekracht, dragen er aan bij dat de kwaliteit van de ICT- omgeving onder druk komt te staan. Hierdoor bestaat het risico dat de kans op incidenten toe neemt en wij worden geconfronteerd met kosten. Dit kunnen kosten zijn op het niet beschikbaar zijn van netwerken en/of data door uitval of bijvoorbeeld een hack.

Het risico op incidenten in relatie tot informatieveiligheid zal de komende jaren alleen maar toenemen. Hier moeten we als gemeente voldoende op voorbereid zijn. In het kader daarvan heeft de VNG reeds eerder aandacht gevraagd voor de toenemende kans geconfronteerd te worden met ransomware oftewel gijzelsoftware. In de risico's is nu een bedrag opgenomen van 0,5 mln. met een kans van 50%. Het risico is bepaald op een aantal dagen dat niet gewerkt kan worden als gevolg van het niet beschikbaar zijn van systemen. Als dit het gevolg is van ransomware zullen er naast deze kosten ook andere kosten zijn, zoals het herstellen van data en systemen, inrichten aanvullende maatregelen, verantwoording afleggen over voortgang. De financiële omvang is aanzienlijk groter, maar de kans is kleiner. Met de doorontwikkeling van de RID en het versterken van de I-organisatie wordt dit risico op termijn beter beheersbaar.

Risico's van omvang niet in opgenomen bij de toprisico's

In de bovenstaande beschouwing zijn de toprisico's beschreven op basis van financiële impact. De afgelopen jaren hebben ons laten zien dat er grote risico's op ons af komen. Waar de kans klein van is, maar de impact groot of waar de gemeente niet direct financieel voor verantwoordelijk is.

Droogte/regenval

Perioden van droogte of grote regenval komen steeds vaker voor. In de afgelopen jaren zijn door de lage grondwaterstand problemen met woningen in onze gemeente ontstaan. Hoewel dit risico niet direct financieel is voor de gemeente, heeft onze gemeente wel zorgplicht naar zijn inwoners. Ambtelijke en bestuurlijke capaciteit wordt beschikbaar gesteld om onze inwoners te ondersteunen. Waar nodig worden ook beperkte budgettaire aanvragen gedaan. De invloed die wij als gemeente op dit vraagstuk hebben is beperkt, maar wij dragen bij aan de globale doelstellingen waar nodig en mogelijk. De kans van dit risico wordt dus steeds groter, maar de impact blijft beperkt. Hierdoor staat deze niet in de top 10.

"Ravijnjaren"

Door verschillende ingrepen door de kabinetten in de afgelopen 10 jaar komen in 2026 al deze effecten ineens naar boven. Als gevolg hiervan wordt vanaf 2026 de algemene uitkering 2,4 miljard lager. Daarnaast loopt het verwachte tekort in het sociaal domein in 2028 op naar 3,2 miljard. Als laatste is door het vorige kabinet de inflatiecompensatie (trap-op-trap-af) gewijzigd naar een compensatie op basis van de ontwikkeling van het BBP. Door een lage inschatting van de ontwikkeling van het BBP door het CPB krijgen gemeenten ongeveer 400 miljoen te weinig aan compensatie. Daarbij nog niet betrokken het verschil tussen de ontwikkeling van het BBP en de inflatie op met name personele kosten.

De Raad van het Openbaar Bestuur (ROB) heeft meerdere rapporten opgesteld dat de (financiële) verhoudingen binnen de overheid en specifiek de rijksoverheid en lagere overheden moet worden herstelt. In de voorjaarsnota 2025 zou hier een eerste stap in gezet kunnen worden. Maar het blijft onduidelijk of het rijk daar invulling aan gaat geven.

WEERSTANDSCAPACITEIT

De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een grote impact kunnen hebben op de financiën van Zevenaar. Het risicoprofiel is een dynamisch geheel gelet op ontwikkelingen in de in- en externe omgeving, het bijstellen van doelstellingen en de werking van beheersmaatregelen. Op het moment dat een bepaald risico in de begroting is geraamd, is het geen risico meer. Op basis van een actuele risicosimulatie heeft de gemeente Zevenaar een weerstandscapaciteit nodig van afgerond € 8,9 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote kosten, dat wil zeggen risico's, op te vangen.

De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve van onze gemeente is per 31 december 2024 € 25,5 miljoen. Dit is een toename van de algemene reserve, met name als gevolg van de voorgestelde bezuinigingsvoorstellen in de Financieel Gezonde Toekomst. Het meerjarenperspectief buigt positief om en daarmee komt de algemene reserve terug op niveau.

WEERSTANDSVERMOGEN

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{25.454.000}{8.900.000} = 2{,}86$$

Duiding
De ratio weerstandsvermogen geeft een beeld van in hoeverre de huidig bekende, kwantificeerbare en ingeschatte risico's kunnen worden afgedekt met beschikbare weerstandscapaciteit. Daarmee geeft het inzicht in de ruimte die er is om meer of minder risico's te nemen bij verschillende ontwikkelingen die nog op de gemeente afkomen.

Kwalificering
De ratio voor het weerstandsvermogen kan worden ingedeeld in een aantal waarderingscijfers.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	2,0 ≤ x	Uitstekend
B	1,4 ≤ x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 ≤ x < 1,4	Voldoende
D	0,8 ≤ x < 1,0	Matig
E	0,6 ≤ x < 0,8	Onvoldoende
F	x < 0,6	Ruim onvoldoende

De nu berekende ratio van de gemeente Zevenaar valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve per 31-12-2024 aangevuld met de verwachte mutaties in het meerjarenperspectief. De weerstandscapaciteit is gedaald als gevolg van de te verwachten negatieve begrotingsresultaten in de komende jaren (ravijnjaren).

Doorrekening algemene reserve (bedragen x € 1.000)	
Saldo algemene reserve per 31-12-2024	38.867
Negatief resultaat jaarrekening 2024	- 2.537
Begrotingsresultaat 2025	- 2.791
Begrotingsresultaat 2026	- 4.903
Begrotingsresultaat 2027	- 1.660
Begrotingsresultaat 2028	- 601
Begrotingsresultaat 2029	1.251
Eenmalige onttrekking 2026 t.b.v. begrotingsresultaat	-1.695
Mutaties n.a.v. eerder genomen besluiten 2025-2028	- 478
Totaal	**25.453**

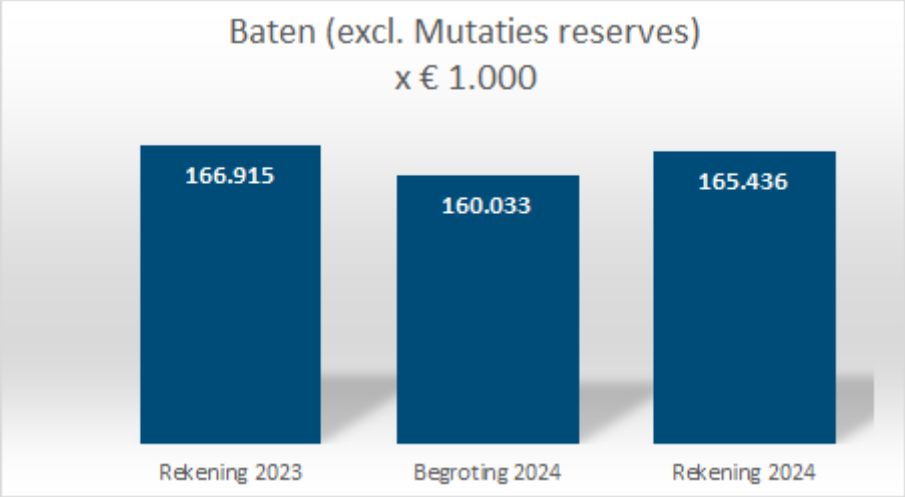
FINANCIELE KENGETALLEN

Algemeen

De financiële kengetallen geven u een globaal inzicht in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen moeten in samenhang worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie van onze gemeente.

Baten

Bij het bepalen van de kengetallen wordt bij de meeste kengetallen een waarde gedeeld door de totale baten, exclusief mutaties reserves. In meerdere gevallen wijken kengetallen af van de begroting of rekening van vorig jaar omdat de totale baten zijn gewijzigd. In het onderstaande tabel is daarom het verloop van de totale baten weergegeven, die sterk wordt beïnvloed door de baten die samenhangen met de grondexploitaties.

Doordat de werkelijke baten in 2024 weinig afwijken van 2023, zullen de benoemde kengetallen in 2024 weinig veranderen in vergelijking tot 2023 (bij gelijkblijvende noemers). Echter de baten zoals opgenomen in de primitieve begroting 2024 waren aanzienlijk lager dan de werkelijke baten in 2024. De hogere werkelijke baten hebben een verlagend effect op de kengetallen ten opzichte van de begroting 2024 (bij gelijkblijvende noemers).

Bij het beschouwen van de ontwikkeling is bovenstaande van belang om mee te wegen.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
1.a Netto schuldquote	56,1%	78,7%	71,5%
1.b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	45,7%	68,6%	60,5%
2. Solvabiliteitsratio	30,3%	24,6%	27,4%
3. Structurele exploitatieruimte	-1,5%	-2,6%	-1,7%
4. Grondexploitatie	10,0%	19,3%	16,9%
5. Belastingcapaciteit	87%	88,4%	88,4%

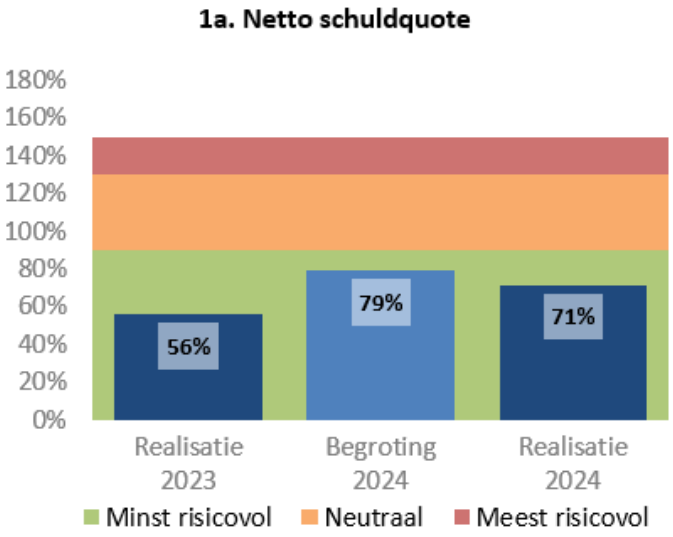
Onderstaand een nadere uitleg van de ontwikkelingen in de financiële kengetallen.

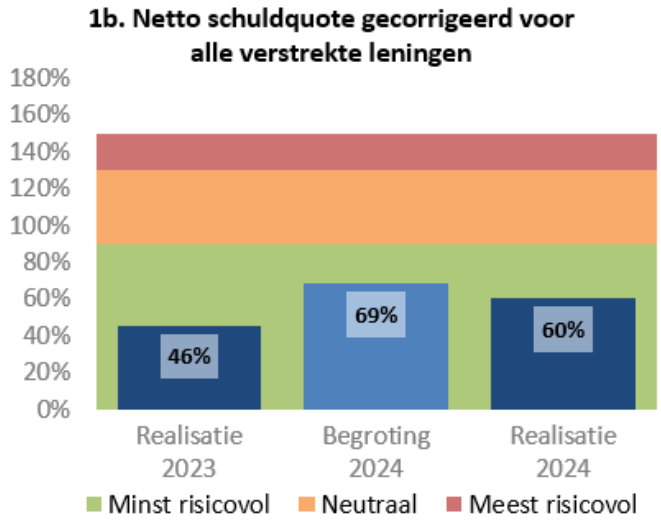
1. Netto schuldquote

De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

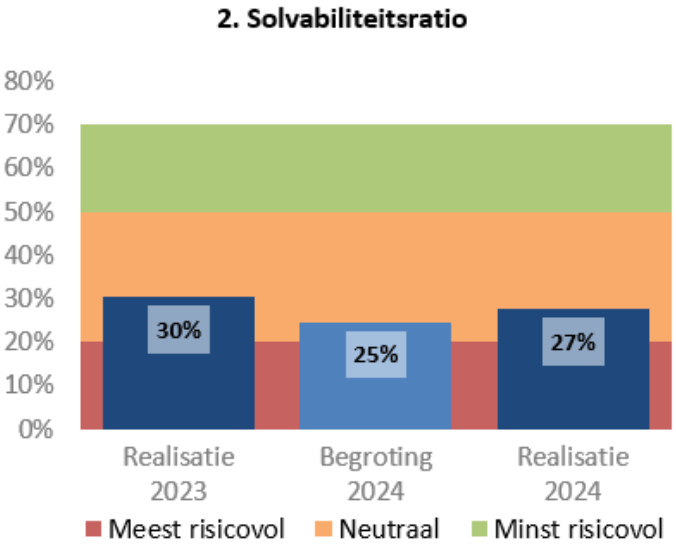

Voor onze gemeente bedraagt het werkelijke percentage van de netto schuldquote in 2024 71,5% (peildatum 31-12-2023) en wijkt af met 7,2% ten opzichte van de begroting 2024. Bij de primitieve begroting werd nog rekening gehouden met een hogere financieringsbehoefte vanwege met name hoge investeringslasten.

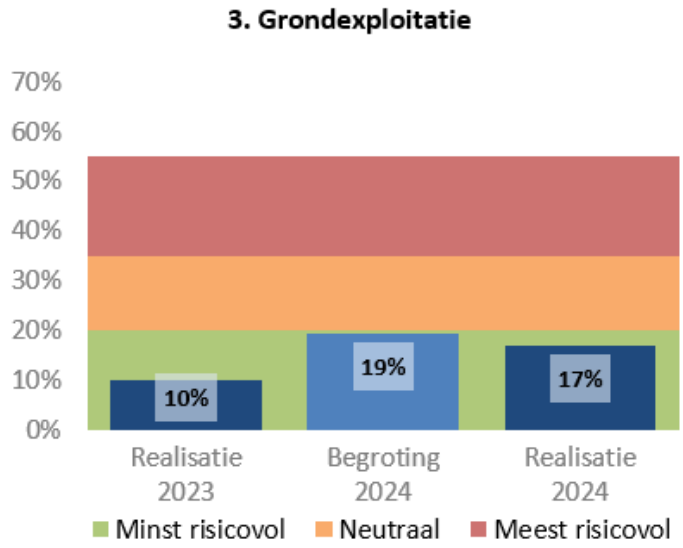
2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Voor onze gemeente zien we een verminderde solvabiliteitsratio van 30,3% (2023) naar 27,4%. De daling wordt veroorzaakt door een hogere afname van het eigen vermogen ten opzichte van de afname van het balanstotaal.

3. Grondexploitatie

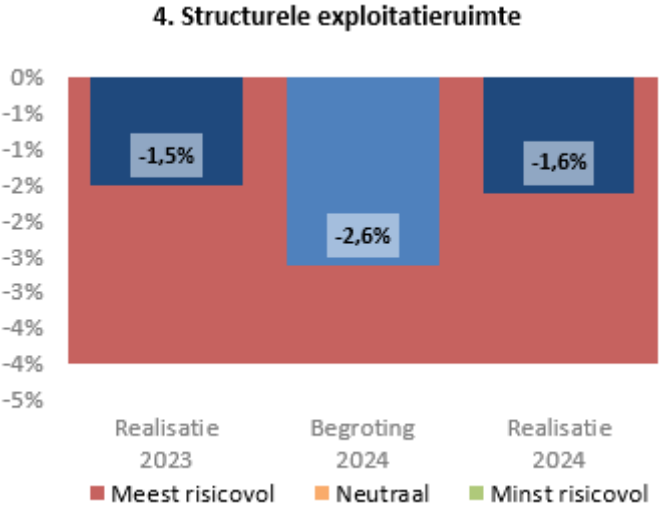
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale baten. In onze gemeente is sprake van 'in exploitatie genomen bouwgronden' die grotendeels bestaat uit grondexploitaties Zevenaar-Oost en Babberich.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de grondexploitaties is in 2024 toegenomen ten opzichte van 2023. In 2024 zijn er twee nieuwe grondexploitatie geopend; Vestersbos en Businesspark 7PoortII. Dit verklaart de stijging.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de Algemene uitkering en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Dit kengetal is relevant voor de beoordeling van de financiële positie, omdat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

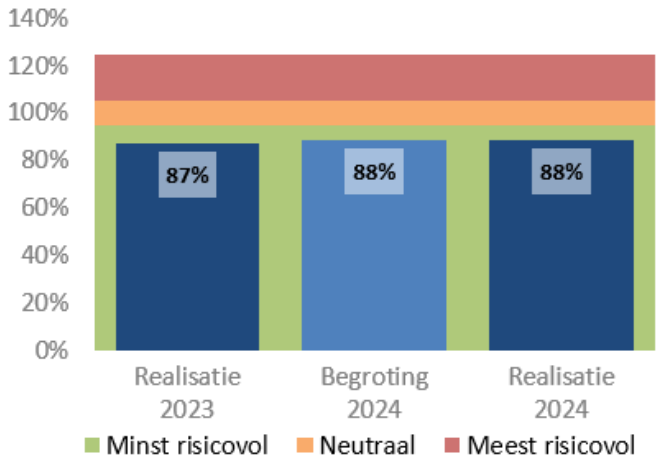
In de verschillende P&C-documenten informeren wij u over de tot dan toe recente ontwikkelingen.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de belastingdruk van de gemeente ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Het landelijk gemiddelde is gebaseerd op de gegevens van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), die jaarlijks een rapport opstelt over de ontwikkeling van de lokale lasten. In de berekening zijn meegenomen de OZB-lasten, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een

gemiddeld gezin. Onze gemeente zit met 88% ruim onder het landelijk gemiddelde en is nagenoeg niet gewijzigd ten opzichte van 2023 en de begroting.

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

CONCLUSIE

In de meerjarenbegroting 2025 -2026 heeft de gemeente bewust gekozen om in de komende begrotingsjaren het reële en structurele tekort te laten zien. In de tussentijd heeft de raad besloten om bij de kadernota in 2025 met voorstellen te komen om het begrotingsjaar 2029 sluitend te maken. In aanloop daar na toe zal het verwachte tekort minder groot worden.

Ondanks de negatieve begrotingsjaren beschikt de gemeente nog over voldoende weerstandsvermogen. Bij de kengetallen is de investeringsbehoefte voor met name woningbouw, werkgelegenheid en scholen een reden dat het kengetal solvabiliteit hoger is dan de signaleringswaarde.

Conclusie/samenvatting
Wij hebben een uitdaging in de komende jaren om alle taken die wij moeten vervullen uit te kunnen voeren. Dit in lijn met het landelijke beeld. Financiële maatregelen zullen het beeld verbeteren, maar daarmee zal de maatschappelijke bijdrage van de gemeenten door verminderen.

Voor gemeenten geldt daarnaast dat vanwege de onbegrensde leencapaciteit bij de BNG (en daardoor altijd aanwezige liquiditeit) per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteitsveronderstelling. De provincie heeft aangegeven dat we dat we onder repressief toezicht staan. Dit stelt ons in staat zelfstandig en autonoom (financieel) beleid te voeren.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding
De gemeente Zevenaar heeft een groot deel van haar vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van gebouwen, wegen en bruggen, openbare verlichting, groen, riolering en water. Het onderhoud van deze zaken is een kerntaak van de gemeente en van groot belang voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Het onderhoud van kapitaalgoederen is grotendeels vastgelegd in beleids- en onderhoudsplannen. In deze paragraaf wordt per kapitaalgoed ingegaan op onder andere het beleid, de kwaliteitsnormen, het onderhoud, de financiële middelen en de risico's die met het onderhoud samenhangen.

Beleid
Vanwege de grote raakvlakken tussen groen, openbare verlichting, riolering en onderhoud wegen pakken we onderhoudsprojecten integraal aan. Een integraal beleidskader ontbrak echter nog. Op basis van de geactualiseerde beheerdata heeft u in oktober 2022 het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) vastgesteld. Dit plan bevat de kaders voor het beheer van de openbare ruimte. Naast vaststelling van het gewenste verzorgend en technisch onderhoudsniveau bevat het IBOR ambities op het gebied van biodiversiteit, duurzaamheid en klimaatadaptatie. Op basis van de beleidsmatige en financiële kaders van het IBOR hebben de beheer- en onderhoudsplannen voor de aankomende jaren uitgewerkt per onderdeel van de openbare ruimte (groen, wegen, openbare verlichting etc.). In deze plannen komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare ruimte kunnen onderhouden op de vastgestelde onderhoudsniveaus.

Beleidskaders
- Integraal Beheer Openbare Ruimte (2018)
- Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022)
- Integraal AccommodatiePlan (2020)

Ontwikkelingen
IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte)
Het IBOR schenkt ruim aandacht aan biodiversiteit, duurzaamheid en circulariteit. We spelen in op de gevolgen van klimaatverandering. De natuur krijgt haar plek terug in de openbare ruimte door meer beplanting toe te voegen en overbodige verharding te verwijderen. Ook gaan we meer gebruik maken van gerecyclede materialen voor de inrichting van de openbare ruimte. In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte houden wij zoveel mogelijk rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals de energietransitie of klimaatadaptieve maatregelen zoals vastgelegd in het Watertakenplan. Daarnaast bevat het IBOR concrete doelstellingen over de communicatie met onze inwoners en voor het betrekken van de inwoners bij het beheer en de inrichting van de openbare ruimte. Per project gaan wij hier concreet invulling aan geven.

IAP (Integraal AccomodatiePlan)
In het IAP is op strategisch niveau vastgesteld welk vastgoed benodigd is om alle maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Dit leidt tot een doelmatigere, duurzamere en meer toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Een belangrijk aspect hierin is de verduurzamingsopgave ten aanzien van de CO_2-reductie en 0 op de meter in 2050. In blokken van 4 jaar (tot aan 2050) zijn objecten gecategoriseerd naar belang en prioriteit, waarbij de hoofdmaatregelen per object zijn weergegeven.

GEBOUWEN

Beleid
In de raadsvergadering van 16 december 2020 heeft u het integraal accommodatieplan (IAP) vastgesteld. De ambitie van de gemeente Zevenaar is te komen tot een doelmatigere, duurzamere en toekomst bestendigere gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Het IAP geeft concrete invulling aan deze ambitie door het vertalen van deze ambitie in te behalen doelstellingen en het formuleren van een stappenplan om deze doelstellingen te bereiken. Het IAP bevat ook een routekaart voor de verduurzaming van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Dit jaar (2025) vindt er een update plaats van het integraal accommodatieplan.
Beleidskaders

- Nota vastgoedbeleid (2017)
- Integraal accommodatieplan (2020)

Kwaliteitsnormen
Het vaststellen van het onderhoudsniveau van de gemeentelijke panden is gebaseerd op de NEN 2767 methodiek, waarbij niveau 3 als aanvaardbaar wordt beschouwd (redelijke conditie). Hier kan in specifieke gevallen van afgeweken worden. Voor publieke functies kan conditie 2 aangehouden zijn.
Onderhoudsniveau 3 houdt in dat het verouderingsproces over de gehele linie duidelijk op gang is gekomen. Functionele gebreken en gebreken die tot veiligheidsrisico's leiden worden direct verholpen.

In het geval dat panden tijdelijk onderdeel uitmaken van de vastgoedportefeuille en/of op termijn afgestoten of gesloopt worden, kan worden afgeweken van de onderhoudsnormering. Uitgangspunt in deze situatie zal zijn dat er zo min mogelijk onderhoud wordt uitgevoerd. De onderhoudsactiviteiten zijn gericht op het wind- en waterdicht houden van het object, op veiligheid en tijdelijke verhuurbaarheid.

Onderhoud
De actuele staat van onderhoud is conform het uitgangspunt conditieniveau 3 “redelijk”. Conform dit niveau is in de afgelopen jaren onderhoud uitgevoerd.
Van de gebouwen die naar verwachting binnen afzienbare periode (< 5 jaar) gesloopt of herbestemd worden, wordt zo min mogelijk onderhoud uitgevoerd.

Ontwikkelingen
Op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) en het IAP zijn in 2023 diverse activiteiten uitgevoerd om voor de komende jaren het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed doelmatig en duurzaam te onderhouden en te verbeteren. Dit wordt zo effectief mogelijk aangepakt door het integraal plan voor de grote vastgoedacties (renoveren, afstoten, nieuw bouwen) te combineren met het MJOP. Voor de verduurzaming van het vastgoed hebben we begin 2024 DUMAVA subsidie toegekend gekregen voor de locaties Turmac Cultuurfabriek (isolatie dak) en het Musiater (isolatie buitenschil en verduurzaming verwarmingsinstallaties). Momenteel zijn we bezig met beide aanbestedingen, de werken worden naar verwachting medio tot eind 2025 uitgevoerd.

Daarnaast hebben een aantal acties plaatsgevonden met betrekking tot de bezuinigingsopgave van zes vastgoedobjecten. De locaties aan de Bizetstraat, Steenhuizen en Da Costastraat (allen in Zevenaar) zijn inmiddels gesloopt. De locatie aan de Nieuwe Komstraat in Lobith wordt ook zeer binnenkort gesloopt. De locatie van de Bizetstraat wordt met groen ingericht, de overige locaties worden gebruikt als woningbouwlocaties. Markt 8 in Lobith wordt herontwikkeld tot woningen. De boerderij aan de Reisenakker wordt als onderdeel van de te openen GREX opgenomen. De laatste locatie, twee geschakelde woningen aan de Engeveldweg, moeten nog verkocht worden.

Overige ontwikkelingen: inmiddels zijn er twee objecten in gemeentelijk eigendom ten behoeve van de opvang van Oekraïners. Dit betreffen Huize Mathena en de pastorie in Angerlo. Voor beide locaties zijn de verbouwingswerkzaamheden nagenoeg afgerond en kunnen bijna in gebruik genomen worden.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2024	realisatie 2024	Verschil
Belastingen	230	231	-1
Doorbelastingen	53	8	45
Dotatie voorziening	839	839	0
Huisvestingslasten	1.156	1.418	-262
Leveringen diensten en goederen	308	266	42
Onderhoud gebouwen	346	446	-100
Overige lasten	0	0	0
Totaal	**2.932**	**3.207**	**-276**

Er is in 2024 op een aantal onderdelen niet gewerkt binnen de begroting. Het grootste verschil wordt veroorzaakt door de hogere huisvestingslasten en hogere lasten bij onderhoud gebouwen. Dit komt bij de huisvestingslasten voort uit een correctie in verband met het BTW compensatie fonds (BCF). Uit de BTW controle is gebleken dat onterecht BTW is gecompenseerd. De BTW wordt voortaan kostprijsverhogend geboekt en heeft dus een structureel karakter structureel (€ 115.000).. Daarnaast een teruggaaf van de elektriciteits- en gaskosten over heel 2022 t/m april 2023 op basis van de eindnota 2022 op basis van dienstverleningsovereenkomst.

GROEN

Beleid
Voor het beheer van de openbare ruimte en daarmee voor het openbaar groen heeft u in 2022 het beleidsplan IBOR (integraal beleidsplan openbare ruimte) vastgesteld. Hierin is de gewenste beeldkwaliteit vastgesteld voor het groenonderhoud en zijn de ambities voor het openbaar groen voor de komende jaren benoemd.
Beleidskaders

- Integraal beleidsplan openbare ruimte (2022)
- Beheerplan openbaar groen en bomen (2022)

Kwaliteitsnormen
In het beleidsplan IBOR is het gewenste niveau voor de openbare ruimte vastgesteld en daarmee ook voor het openbaar groen. De beeldkwaliteitsniveaus zijn vastgesteld op basis van kwaliteitsnormen volgens de CROW beeldkwaliteitssystematiek.

Beeldkwaliteit hoog: centrum, begraafplaatsen en accentplekken;
Beeldkwaliteit basis: woonwijken, doorgaande wegen, parken en industrieterreinen;
Beeldkwaliteit laag: buitengebied.

De vastgestelde beeldkwaliteit heeft betrekking op het verzorgende en technische onderhoud van de openbare ruimte.
Onderhoud
Het onderhoud van de groenvoorzieningen wordt voor een deel in eigen beheer uitgevoerd en voor een deel door derden. Voor het reguliere onderhoud maken we een integraal beeldkwaliteitsbestek dat voor meerdere jaren wordt aanbesteed. Daarnaast maken we bestekken voor het onderhoud van bermen, gazon maaien en bomenonderhoud. Deze bestekken inclusief de raamovereenkomst voor het uitvoeren van renovaties zijn in 2023 voor meerdere jaren aanbesteed. In 2024 hebben we geen nieuwe aanbesteding hoeven uit te voeren.

Ontwikkelingen
Op basis van het IBOR beleidsplan en het collegeprogramma 2023-2026 zijn de volgende ontwikkelingen voor het openbaar groen van belang:
Een deel van het openbaar groen verkeert in een slechte technische staat en moet de komende jaren worden vervangen. Daarnaast hebben we een opgave om de veiligheid van ons bomenbestand op orde te brengen zodat we voldoen aan onze zorgplicht. U heeft incidenteel budget beschikbaar gesteld zodat wij deze achterstand in kunnen halen. De achterstanden in het bomenonderhoud met risico's voor de omgeving zijn in 2024 weggewerkt. Nu hanteren wij een cyclus voor structureel boomonderhoud van 1 x per 3 jaar. Voor het wegwerken van achterstanden in het beheer en onderhoud van het openbaar groen is een meerjarenplanning gemaakt. Voor 2025 zijn de volgende wijken ingepland:

- Lentemorgen 1
- Lentemorgen 2
- De Horst
- Tolkamer
- Babberich
- Oud Zevenaar
- Ooy
- Herwen
- Aerdt

Het behouden en versterken van de biodiversiteit is een belangrijke opgave in Zevenaar. De komende jaren geven we verder vorm aan ecologisch bermbeheer en aan een natuur inclusieve inrichting van de openbare ruimte. In 2023 zijn we gestart met het gefaseerd maaien van bermen. Dit maaibeleid is in 2024 voortgezet. Het bestrijden van de invasieve exoten voortkomend uit Europese wetgeving krijgt de komende jaren veel aandacht. In 2024 en komende jaren heeft de bestrijding van de Reuzenberenklauw en de Japanse Duizendknoop in de directe omgeving van tuinen prioriteit.

In 2024 hebben we te maken gekregen met forste prijsstijgingen voor loon, brandstof en materieelkosten (ca 10 tot 15 %). De uitwerking hiervan zal bij een eventuele verlenging c.q. nieuwe aanbesteding van het onderhoudscontract in 2025 merkbaar worden.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2024	realisatie 2024	Verschil
Bestekken onderhoud groen	2.363	2.344	19
Doorbelastingen	1.321	1.356	-35
Leveringen diensten en goederen	556	576	-20
Onkruidbestrijding	102	91	11
Overige lasten	126	177	-51
Totaal	**4.468**	**4.544**	**-76**

Er is een nadeel van € 77.000 behaald op het openbaar groen in 2024. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de er meer is ingehuurd om werkzaamheden te verrichten. Daarnaast zijn de overige lasten toegenomen. Anderzijds wordt dit deels gedekt doordat er op onkruidbestrijding minder is uitgegeven. Deze verschillen zijn nader toegelicht binnen de verschilverklaring in programma 5.

OPENBARE VERLICHTING

Beleid
Voor de gemeente Zevenaar is het van belang om alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (waaronder openbare verlichting) op orde te hebben. Deze beheerdata is essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van (strategische) beslissingen over het beheren van de openbare ruimte.
Op basis van de geactualiseerde beheerdata hebben wij een nieuw integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) opgesteld inclusief consequenties die samenhangen met complexe opgaven als bijvoorbeeld klimaatadaptatie en participatie. Dit plan heeft u in 2022 vastgesteld. Tegelijkertijd hebben wij het beheerplan voor openbare verlichting voor de aankomende jaren uitgewerkt. Hierin komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare verlichting onderhouden op het vastgestelde onderhoudsniveau.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022 - 2032 (2022)
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)

Kwaliteitsnormen
De kwaliteitsnormen zijn vastgelegd in IBOR en uitgewerkt in de beheerplannen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.

Onderhoud
In 2024 heeft de gemeente opnieuw een Europese aanbesteding gehouden voor beheer, onderhoud en vervanging van openbare verlichting gezamenlijk met de gemeente Duiven en Westervoort. De aanbesteding is gehouden volgens de EMVI-methode waarbij inschrijvers konden scoren op het aspect duurzaamheid. De opdracht is in 2024 verleend voor 2 jaar met optie van 2 x verlenging met 1 jaar.

Ontwikkelingen
Het beheer van de openbare verlichting draagt bij aan het realiseren van doelstellingen van het rijk en de ambities in het IBOR op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. Behoudens de actuele aandacht voor duurzaamheid zijn er geen nieuwe externe ontwikkelingen te benoemen.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2024	realisatie 2024	Verschil
Elektriciteit	273	320	-47
Leveringen diensten en goederen	94	106	-13
Doorbelastingen	91	91	0
Dotatie voorziening	18	18	0
Overige lasten	0	0	0
Totaal	**477**	**536**	**59**

Er is een nadeel behaald in 2024 van € 59.000 op het product openbare verlichting. Deze wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de hogere elektriciteitskosten.

RIOLERING EN WATER

Beleid
In samenwerking met drie Liemerse gemeenten en waterschap Rijn en IJssel wordt het "watertakenplan de Liemers" (WTP) opgesteld. Het WTP heeft een planperiode van vijf jaar. Het watertakenplan is een praktische vertaling van onze visie op de waterketen en klimaatadaptatie naar beleid en maatregelen. In het nieuwe Watertakenplan de Liemers 2022 – 2026 krijgt het beleid t.a.v. klimaatadaptatie met de bijbehorende begroting extra aandacht.

Zowel gemeenten als waterschap ondersteunen hierbij de gekozen strategie, maar behouden hierbij ieder hun eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden, waarbij iedere organisatie een eigen individuele vastgestelde financiële bijlage heeft. Aanvullend op de bestaande beleidsstukken is door de vier organisaties in dit Watertakenplan gekeken naar een gezamenlijke strategie ten aanzien van interacties binnen de waterketen en klimaatadaptatie. Specifiek voor het gebied De Liemers vormt dit watertakenplan op onderstaande vier thema's een verbijzondering van algemeen beleid. De thema's zijn:

- Basis op orde;
- Klaar voor de toekomst;
- Burgers betrokken;
- Samenwerking De Liemers.

De Liemerse gemeenten en het waterschap hebben een nieuw "watertakenplan de Liemers 2022-2026" opgesteld, het plan is in september 2023 door de raad vastgesteld. In dit WTP is het vastgestelde uitvoeringsprogramma uit het lopende DPRA traject (deltaprogramma ruimtelijke adaptatie) met de bijbehorende begroting opgenomen in het kostendekkingsplan.

Beleidskaders

- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)
- Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2023-2027 (2022)
- Hemelwaterverordening gemeente Zevenaar 2023

Kwaliteitsnormen
De gemeente draagt zorg voor de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater vermengd met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander water. De ontvangst en zuivering van het door de gemeente ingezamelde (stedelijke) afvalwater is de taak van het waterschap. Daarnaast draagt het waterschap zorg voor de waterhuishouding. Deze zorgplichten dienen in onderlinge samenwerking tussen de Liemerse gemeenten en het waterschap goed te worden uitgevoerd. Informatie hierover is beschreven in het rapport "watertakenplan de Liemers 2022-2026".

Onderhoud
Waterschap en gemeenten dragen zorg voor de instandhouding van de afvalwaterketen en het watersysteem zodanig dat voorzieningen goed blijven functioneren en geen gevaar optreden voor de volksgezondheid, het milieu of voor de leefomgeving. Jaarlijks zijn hiervoor activiteiten gepland zoals het vervangen en renoveren van objecten, uitvoeren van onderzoek, planvorming en beleid en zorg dragen voor het beheer en onderhoud. Deze werkzaamheden zijn meestal periodiek en/of cyclisch van aard.
Waterschap en gemeenten willen de komende jaren toegroeien naar een meer risicobewust beheer voor het uitvoeren van de watertaken. Dit is onderdeel van de implementatie van assetmanagement om te komen tot een meer doelmatiger waterbeheer.
In 2024 is de revitalisering Angerlo afgerond. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor revitalisering Lobith, Tolkamer en delen van de kern Zevenaar.

Ontwikkelingen
De problematiek inzake woningverzakkingen als gevolg van onder meer klimaatverandering (langdurige droogte) met name in de kern Zevenaar is nog actueel. Woningen die op stroken zijn gefundeerd, hebben kans op verzakkingen. Er is een comité opgericht binnen de gemeente Zevenaar, in nauwe samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel en gemeenten Duiven en Westervoort. Doel hiervan is om te bekijken in hoeverre de overheden de gedupeerden bij kunnen staan en via klimaat adaptieve maatregelen het risico van verzakking kan verminderen.

Verder hebben we in de dorpen Giesbeek en Angerlo het regenwater afgekoppeld bij woningen. Ca 80 % deed aan deze actie mee met hulp van de woningbouwstichting.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2023	realisatie 2023	Verschil
Beheersystemen en IT	41	27	14
Doorbelastingen	1.323	1.332	-9
Dotatie voorziening	640	23	617
Onderhoud en reparaties	561	674	-112
Onderzoeken	140	163	-22
Overige lasten	419	541	-122
Totaal	**3.124**	**2.759**	**365**

In 2024 hebben we een positief resultaat behaald binnen riolering. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat een hogere dotatie aan de voorziening is begroot dan in werkelijkheid nodig was. Deels is dit gestort in de reserve riool. Daarnaast hogere lasten dan begroot op onderhoud en reparaties mede als gevolg van meer werkzaamheden en inhuur. Deze verschillen zijn nader toegelicht in de verschilverklaring van programma 7.

WEGEN EN BRUGGEN

Beleid
Vanwege de grote raakvlakken tussen riolering, groen en onderhoud wegen worden projecten integraal aangepakt waarbij we ook kijken naar ambities op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie, hittestress, energietransitie, gasloos maken en biodiversiteit.

Op basis van de geactualiseerd beheerdata hebben wij een nieuw integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) opgesteld inclusief consequenties die samenhangen met complexe opgaven als bijvoorbeeld klimaatadaptatie. Tegelijkertijd zijn de beheerplannen voor wegen en civiele kunstwerken uitgewerkt. De komende jaren voeren we deze plannen uit.
Beleidskaders

- Integraal beleidsplan openbare ruimte (2022)
- Beheerplan wegen en kunstwerken (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)

Kwaliteitsnormen
Openbare wegen en civiele kunstwerken zijn een onderdeel van de openbare ruimte. In het IBOR hebben wij het gewenste technische onderhoudsniveau van de openbare ruimte vastgesteld en geven wij inzicht in de noodzakelijke omvang van de onderhoudsbudgetten. In de beheerplannen gaan wij specifiek in op de onderdelen van de openbare ruimte, zoals wegen en civiele kunstwerken. Daarbij houden we rekening met het vastgestelde onderhoudsniveau, geplande renovaties en de areaalvergrotingen van de afgelopen en toekomstige jaren.

Onderhoud
Het klein onderhoud van de wegen en civiele kunstwerken wordt in eigen beheer uitgevoerd. Ook is een deel van het onderhoud uitbesteed aan derden. Voor de uitvoering van het onderhoud zijn bestekken gemaakt.

In 2022 en 2023 hebben wij het midden- en groot onderhoud voor straatwerk, asfalt en bebording aanbesteed. In deze aanbestedingen zijn ook duurzaamheidscriteria opgenomen.
Grootschalig onderhoud pakken we zoveel mogelijk integraal op om zo een efficiëntieslag te maken.

Eind 2023 hebben we een grootschalige weginspectie uitgevoerd van o.a. asfalt, elementenverharding en markeringen die om de 2 jaar wordt gehouden. In 2024 hebben we de urgente tekortkomingen aangepakt. Deze aanpak loopt door tot en met 2025.

In 2024 hebben we grootschalig onderhoud uitgevoerd aan diverse fiets-/voetgangerstunnels en autowegviaducten. De fiets-/voetgangerstunnel Babberichseweg in Zevenaar heeft bijzondere aandacht gekregen van de gemeente en Pro Rail. De bouwer van de tunnel heeft inmiddels erkend dat er waarschijnlijk uitvoeringstechnisch fouten zijn gemaakt. Verder onderzoek vindt in 2025 door de bouwer zelf plaats. In verband met wateroverlast en lekkages en hierdoor ontstane gladheid. In 2024 heeft Pro Rail op aandringen van de gemeente onderzoek uitgevoerd en zijn er tijdelijke noodmaatregelen getroffen.

Ontwikkelingen
In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte (waaronder wegen) houden wij rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals de komende energietransitie. Dit betekent dat wij in elk (revitaliserings)plan voorwaarden scheppen om de energietransitie in de toekomst mogelijk te maken, zoals het aanleggen van een warmtenet in de kern Zevenaar en een elektranet in de hele gemeente Zevenaar.

De grote revitaliseringsprojecten worden voorbereid via een projectmatige aanpak binnen een projectteam. In 2024 zijn wij gestart met de voorbereiding en uitvoering van de revitalisering van:
- Lobith/Tolkamer;
- Deelgebied Pannerden
- Schrijvershoek
- Bloemenkamp.

De uitvoering vindt gefaseerd plaats. In 2024 is Tolkamer gerevitaliseerd. Verder is ook de herinrichting van het centrum van Lobith gerealiseerd. Begin 2025 starten we met de wijk Bloemenkamp en daarop volgend Lobith Noord (1e fase).

In 2024 is een start gemaakt met de buurtrealisatieplannen om het netwerk van de energieleverancier in de dorpen en wijken te verzwaren. Dit zijn zeer ingrijpende plannen voor de beeldkwaliteit van de fysieke leefomgeving. Gemiddeld 1 op de 3 straten wordt voorzien van nieuwe stroom- en waterleidingen. Deze werkzaamheden vergen dan ook de nodige gemeentelijke betrokkenheid en ambtelijke capaciteit. De gemeentelijke inzet richt zich op het toetsen van plannen vanuit het oogpunt van behoud van een goede kwaliteit van de openbare ruimte, het omgevingsmanagement met name een goed interne en externe communicatie en afstemming met gemeentelijke grootschalige revitalisering- of andere ruimtelijke plannen. In 2024 zijn de locaties voor de extra trafo's voor Babberich en een gedeelte van Pannerden goedgekeurd. De uitvoering in deze dorpen is gepland in 2025 en 2026.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2024	realisatie 2024	Verschil
Doorbelastingen	1.021	1.041	-20
Dotatie voorziening	2.229	2.245	-15
Leveringen diensten en goederen	250	268	-17
Overige lasten	312	285	27
Totaal	**3.813**	**3.838**	**-25**

Er is een nadeel behaald op wegen en bruggen van € 25.000. De oorzaak zit deels in hogere doorbelastingen een hogere dotatie aan de voorziening en meer leveringen diensten derden en goederen.

Conclusie

In onderstaande tabel zijn de onderhoudskosten van de verschillende onderdelen binnen de kapitaalgoederen opgenomen ten opzichte van de begroting 2024 inclusief begrotingswijzigingen gedurende het jaar.

Gemeente Zevenaar Bedragen x € 1.000

Soort kapitaalgoed (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	**Verschil**
Gebouwen	2.932	3.207	-276
Wegen en bruggen	3.813	3.838	-25
Openbare verlichting	477	536	-59
Groen	4.468	4.544	-76
Riolering	3.124	2.759	365
Totaal lasten onderhoud kapitaalgoederen	14.814	14.885	-71

De raad heeft in oktober 2022 het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld. Het IBOR bevat de beleids- en financiële kaders voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte. Aan de hand van deze kaders zijn eind 2022 sectorale beheerplannen opgesteld waarin wordt aangegeven hoe wij de kapitaalgoederen op het gewenste niveau gaan brengen en houden. Grootschalige vervangingen pakken wij integraal en gebiedsgericht In 2024 zijn wij gestart met de voorbereiding en uitvoering van de revitalisering van:
- Lobith/Tolkamer;
- Deelgebied Pannerden
- Bloemenkamp
- Schrijvershoek

De uitvoering vindt gefaseerd plaats.
De financiële kaders zijn verwerkt in de meerjarenbegroting 2024-2027.

Op basis van de huidige meerjarenbegroting is een bedrag van € 14,8 miljoen benodigd voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen binnen de gemeente Zevenaar. Het nadeel in 2024 is met name incidenteel van aard.

FINANCIERING

Inleiding
De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij bijvoorbeeld tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Definitie van het begrip treasury:
Het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient. De gemeente Zevenaar hanteert daarom als uitgangspunt dat er defensief en risicomijdend op de geld- en kapitaalmarkt opgetreden wordt. Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op de baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Beleid
Het beleid van de gemeente Zevenaar is gericht op:
- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Beleidskaders
Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2023 (art. 212 GW)
Treasurystatuut Gemeente Zevenaar 2018

GEMEENTEFINANCIERING

Financieringsbehoefte
De financieringspositie wordt bepaald door het saldo van de boekwaarden van vaste activa en grondexploitaties ten opzichte van het totaal aan beschikbare financieringsmiddelen. Per ultimo dienstjaar heeft de gemeente Zevenaar een financieringstekort. Voor dit tekort zijn geldleningen aangetrokken.

In onderstaand overzicht is het verloop van de afgesloten langlopende geldleningen op de balansdatum weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand 31-12	Rentebedrag	Rente %
2023	108.398	2.390	2,2%
2024	116.207	2.353	2,1%
2025	103.267	2.522	2,3%
2026	85.527	2.307	2,4%

Het gemiddelde rentepercentage is gebaseerd op de te betalen rente van de gesloten geldleningovereenkomsten gedeeld door het gemiddelde schuldrestant in dat jaar. Doordat 85% van de huidige leningen voor een langere looptijd zijn afgesloten, fluctueert het gemiddelde rentepercentage de komende jaren nauwelijks. De afgesloten leningen die voor een kortere looptijd zijn afgesloten (zogenaamde fixe leningen, welke aan het einde van de looptijd in één keer worden afgelost) hebben een zeer laag tot zelfs negatief rentepercentage en brengen daarmee het gemiddelde rentepercentage naar beneden. Het vrijvallen van deze leningen in de komende jaren, en het afsluiten van nieuwe leningen zullen met de huidige hogere marktrente het gemiddelde rentepercentage op langere termijn laten stijgen. We hebben een nieuwe vaste geldlening in 2024 afgesloten. De aanhoudende financieringsbehoefte in 2024 en de financieringsbehoefteberekening voor het komende jaar gaven de aanleiding om een vaste geldlening af te sluiten met de volgende modaliteiten: vaste lineaire geldlening van € 15 miljoen; rentepercentage 2,6% met een looptijd van 20 jaar.

RISICOBEHEER

Risicobeheer
Risicobeheer is een van de centrale doelstellingen van de Wet fido. Hierbij worden de volgende risico's onderscheiden:

- renterisico's;
- kredietrisico's;
- risico's bij het liquiditeitsbeheer en debiteurenrisico's.

In het financieringsstatuut is aangegeven dat voor het uitzetten van middelen alleen gebruik wordt gemaakt van financiële instellingen met minimaal een AA - rating, dat wil zeggen zeer kredietwaardige partijen. Uitlenen van gelden aan bedrijven en beleggen in aandelen is niet toegestaan gelet op de risico's die daaraan verbonden zijn.
Bij het verstrekken van leningen voor de publieke taak worden zoveel mogelijk zekerheden of garanties geëist.

RENTE EN RENTERISICO'S

De belangrijkste risico's voor de gemeente die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan uit renterisico's. Deze worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:

1. De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan één jaar) mag opnemen;
2. De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld (looptijd vanaf één jaar) in beeld gebracht.

De ontwikkelingen van deze renten worden hieronder nader toegelicht.

1) De kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico met zich mee brengt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote potentiële beweeglijkheid van de rentelasten op korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst wordt. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar de aangewezen oplossing.

De hoogte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van de omvang van de lopende uitgaven.

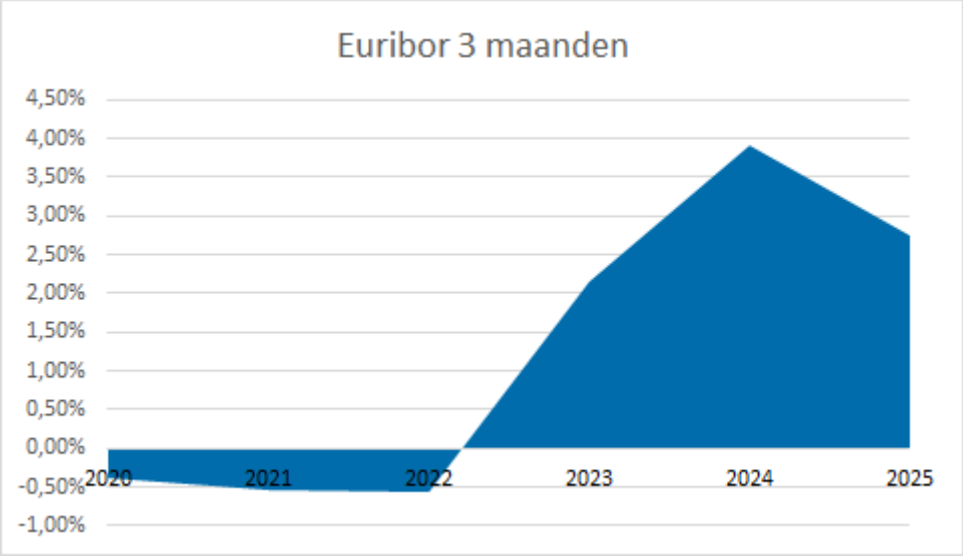
De kasgeldlimiet voor de gemeente Zevenaar voor 2024 is berekend op 14,4 miljoen en is gelijk aan 8,5% van de begrotingsomvang van 160 miljoen (inclusief de begrotingstotalen van de Gemeenschappelijke Regelingen de RDL (Reinigingsdienst De Liemers) en het SALD (Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg).

Overzicht kasgeldlimiet in 2024 (x€ 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Berekend kasgeldlimiet 2024	14.400	14.400	14.400	14.400
Omvang netto-vlottende schuld	-34.538	-11.848	-8.755	1.868
Ruimte binnen kasgeldlimiet	48.938	26.248	23.155	12.532
Overschrijding van de kasgeldlimiet	0	0	0	0

In 2024 is de kasgeldlimiet niet overschreden.
Als drie kwartalen achtereen de kasgeldlimiet zou worden overschreden, moet volgens artikel 4 van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) de provincie als toezichthouder hiervan op de hoogte worden gebracht. Daarnaast moet de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring aan de toezichthouder voorgelegd worden.
Uiteraard blijven we de kapitaalmarkt nauwlettend volgen en maken we bij nieuwe financieringsbehoeften steeds weer opnieuw een afweging tussen kort en lang geld.

Renterisico kort geld

De rentelasten van kort geld (kasgeldlimiet) hangen samen met de ontwikkeling van de Euribor. In onderstaande grafiek is het verloop van de Euribor in de afgelopen jaren weergegeven.

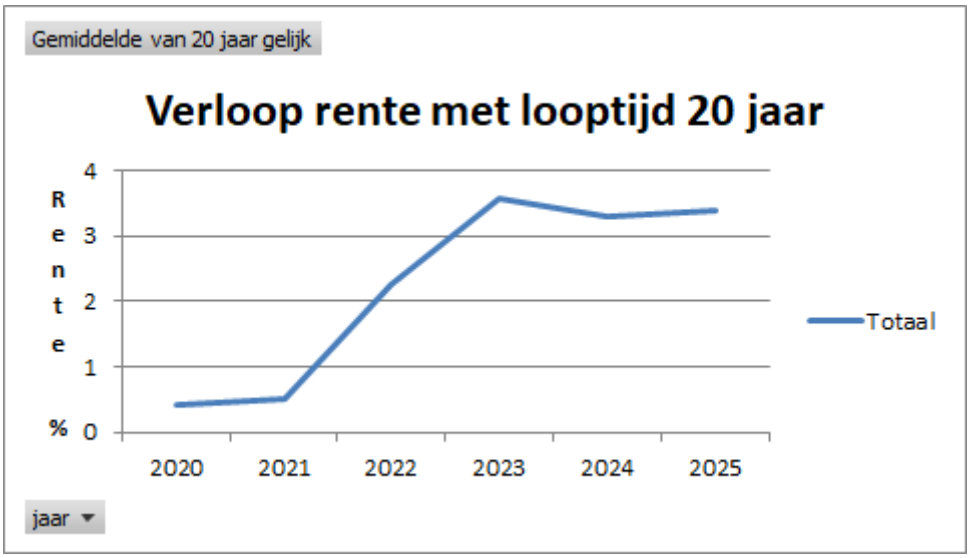
Zoals uit bovenstaande grafiek blijkt is het kortlopende renteniveau (referentierente: 3-maands Euribor) het afgelopen jaar gedaald. In de eerste maanden van 2025 is de rente wederom gedaald. Dit korte renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB heeft als primaire taak om de inflatie te bestrijden. Zij houdt als streefwaarde voor de inflatie 2% aan. In Europa zien we al een tijdje dat de economie aan het afkoelen is. Deze afkoeling van de economie zien we ook terug in de inflatiecijfers. De inflatie in de eurozone betrof in februari 2025 2,4 procent (feb 2024 2,6%). De inflatie in Europa heeft hiermee bijna de streefwaarde bereikt.
Na een reeks van tien renteverhogingen in 2022 en 2023 hield de ECB de depositorente sinds oktober 2023 constant tot aan juni 2024. Met hogere rentes wil de centrale bank de economie afremmen en de te hoge

inflatie richting de ECB-doelstelling brengen.Vanaf halverwege 2024 tot op heden (19 maart 2025) heeft de ECB reeds 6 keer een verlaging van 0,25% doorgevoerd en is de rente nu 2,5%.

Renterisico lang geld

De gemeente Zevenaar gaat uit van totaalfinanciering. Op basis van de behoefte wordt lang geld aangetrokken. Het geld wordt met name aangewend om activa te financieren. In de gemeente Zevenaar worden activa lineair afgeschreven en hier wordt met het langlopende geld bij aangesloten.

Rentelasten van langlopend geld zijn gebaseerd op een lening bij de BNG met een looptijd van 20 jaar, waarbij de rente tussentijds niet wordt aangepast. In onderstaande grafiek staat het verloop van de rente in de afgelopen jaren opgenomen (stand 19 maart 2025).

De lange rente heeft vooral in 2021 en 2022 een sterk stijgende trend laten zien. Vanaf 2023 is het tarief wat gestabiliseerd. Het beleid van de ECB heeft ook op de renteontwikkeling van lang geld invloed.

2. Renterisiconorm

Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinanciering en renteherziening. Herfinanciering houdt in, dat een vervangende geldlening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande geldleningen te kunnen voldoen. Bij renteherziening gaat het om het aanpassen van het rentepercentage door de geldgever tijdens de looptijd van de geldlening.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm in 2024 niet is overschreden.

	Berekening renterisico-norm (x € 1.000)	Begroting 2024	Werkelijk 2024
1a.	Renteherzieningen (leningen)	0	0
1b.	Renteherzieningen (leningen u/g)	0	0
2a.	Aflossingen (leningen)	7.190	7.190
2b.	Aflossingen (leningen u/g)	0	1.365
3.	**Renterisico**	7.190	5.825
	Totaal begroting/jaarstukken	163.454	172.378
	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%	20%
4.	*Renterisiconorm*	32.691	34.469
	Renterisico op vaste schuld	7.190	5.825
5.	**Ruimte onder risico-norm**	25.501	28.644

KREDIETRISICO'S

De gemeente loopt kredietrisico op door de gemeente verstrekte gelden. Het risico doet zich voor bij het op beleidsmatige gronden verstrekken van leningen (publieke taak). Het risico bestaat dat leningen niet, niet volledig en/of niet tijdig worden terugbetaald (rentekosten).

Onderstaand volgt een overzicht van de uitgezette gelden per type instelling.

Risicogroep	M/Z*	Restant schuld	
		Bedrag (x € 1.000)	Percentage van het totaal (%)
Leningen aan stichtingen en sportaccommodaties	Z	227	1,2
Leningen aan deelnemingen (Alliander en RDL)	Z	7.223	39,7
Hypothecaire leningen ambtenaren	M	3.451	18,9
Sociale kredieten aan inwoners via Kredietbank	Z	44	0,2
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN):			
Leningen voor verzakte woningen	M	80	0,5
Startersleningen koophuizen	M	4.434	24,4
Duurzaamheidsleningen	M	293	1,6
Leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	M	2.460	13,5
Totaal		18.212	100%

* Met (M) of zonder (Z) hypothecaire zekerheid

Leningen aan stichtingen sportaccommodaties
Het betreft leningen aan stichtingen, sportaccommodaties en woonwagenbewoners. De aflossing verloopt zoals is overeengekomen. Het kredietrisico voor de gemeente wordt als gering geschat.

Deelnemingen (Alliander en RDL)
Bij raadsbesluit van 24 november 2021 is kennis genomen van het versterken van de kapitaal-structuur van Alliander N.V. door het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening. Gedurende de looptijd van deze obligatielening zal de gemeente een vaste marktconforme rentevergoeding ontvangen. De aandeelhouders is verzocht hieraan minimaal naar rato van hun aandelenbelang deel te nemen. De gemeente Zevenaar is aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,45% van de in totaal 136.794.964 aandelen. Op termijn zal Alliander naar verwachting de lening converteren oftewel omzetten naar nieuw uit te geven aandelen. Op 15 december 2021 is een obligatielening verstrekt van € 2.722.936. Het kredietrisico wordt als gering geschat.

In 2022 is aan het bestuur van de GR RDL een vaste geldlening verstrekt van € 5 miljoen voor de bouw van het nieuwe (afval) aanbiedstation op 7Poort.
De GR RDL voert de publieke taken uit in opdracht van de gemeenten Montferland en Zevenaar op het gebied van afvalinzameling en de exploitatie van aanbiedstations. De uitvoering van deze taken moet voor de gemeenten een bijdrage leveren aan de vermindering van de hoeveelheid restafval, zodat de gemeenten kunnen voldoen aan de VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De inzameling van afval levert een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten Montferland en Zevenaar.

Hypothecaire leningen ambtenaren
Tot 1 januari 2009 zijn aan personeelsleden, onder een aantal voorwaarden, hypothecaire geldleningen verstrekt. Met ingang van 2009 is het door de wijziging van de Wet FIDO niet meer mogelijk om hypothecaire geldleningen te verstrekken aan personeelsleden. De verstrekte geldleningen tot 1 januari 2009 blijven bestaan en worden afgelost zoals overeengekomen. Bij het beëindigen van het dienstverband dient tot aflossing van de gehele lening te worden overgegaan. Het restant van de leningen zal door deze wijziging elk jaar afnemen.
Gelet op de hypothecaire zekerheidstelling worden de risico's als gering geschat.

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN)
In het kader van de Verordening Stimulering Verzakkingsherstel zijn leningen verstrekt aan eigenaren van verzakte woning. Alle verstrekte leningen op grond van deze verordening zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid. Hierdoor worden de risico's als gering geschat.
Op grond van de Verordening Starterslening gemeente Zevenaar zijn voor de aankoop van een woning op "Groot Holthuizen" via de Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten startersleningen verstrekt van maximaal € 22.500. De helft van dit bedrag werd door het rijk verstrekt. Alle verstrekte leningen op grond van deze verordening zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid. Hierdoor worden de risico's als gering geschat.
Vanaf medio 2020 is de Verordening Starterslening gemeente Zevenaar van kracht bestemd voor mensen die voor het eerst een woning willen kopen in Zevenaar. Hierbij geldt dat het Rijk of de provincie geen bijdrage doet. Het maximale bedrag is vastgesteld op € 40.000 (vanaf 25 september 2024 op € 35.000). Alle verstrekte leningen worden op grond van deze verordening verstrekt onder hypothecaire zekerheid. Hierdoor worden de risico's als gering geschat.
In 2017 zijn voor het eerst duurzaamheidsleningen via het SVN verstrekt. De risico's worden als gering geschat. Ook zijn via het SVN leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland verstrekt. De helft van dit bedrag wordt door de provincie verstrekt. De risico's worden als gering geschat.

RISICO'S LIQUIDITEITSBEHEER EN DEBITEUREN

De risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en wijzigingen in het tempo van uitvoering van voorgenomen investeringen, waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen, worden zoveel mogelijk beheerst.
Met betrekking tot het risico van debiteuren wordt opgemerkt, dat het beleid gericht is op het tijdig innen van de vorderingen. Voor de inning van achterstallige vorderingen bestaat een vaste procedure.

SCHATKISTBANKIEREN

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal 2024 van € 169.279.000 (indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen zoals in onze gemeente). Het schatkistlimiet bedraagt voor onze gemeente over 2024 € 3,386 miljoen. Bij het berekenen van het genoemde totaal zijn de begrotingstotalen van de gemeenschappelijke regelingen, het Streekarchivariaat en de Reinigingsdienst de Liemers (RDL) meegenomen. Dit is conform de regeling van het schatkistbankieren, omdat deze administraties door onze gemeente worden gevoerd en de treasury ook door de gemeente Zevenaar wordt beheerd.
Onze bank (Bank voor Nederlandse Gemeenten, BNG) roomt elke dag automatisch het positieve saldo van onze gemeente boven de € 400.000 af naar de schatkist van het Rijk. Dit betekent dat we veel meer dan het drempelbedrag van € 3,386 miljoen afromen naar de schatkist. Bij het schatkistbankieren ontvangen we een hogere rente dan bij de BNG en is het handhaven van het geschetste afroom-beleid het gunstigste voor onze gemeente.

RENTETOEREKENING

Beleid rentetoerekening
In de begroting en deze jaarrekening zijn zowel de stellige uitspraken als de aanbevelingen uit de notitie rente (okt 2023) verwerkt. De belangrijkste onderdelen betreffen:

- Treasury activiteiten worden via het taakveld treasury verwerkt in de begroting;
- Er wordt geen rente over het eigen vermogen verwerkt in de begroting;
- De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd.

De verwerking van de rente is in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Renteschema		Begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.990	2.146	2.260
b. Externe rentebaten	-/-	40	38	199
Totaal door te rekenen externe rente		1.950	2.108	2.061
c. rente die aan de grondexploitatie moet worden berekend	-/-	373	424	424
rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	621	621	456
	-/-	994	1.045	880
d. Saldo door te rekenen rente		956	1.063	1.181
d1 Rente over eigen vermogen		-	-	-
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		956	1.063	1.181
e. De werkelijke aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	956	1.063	1.161
Berekende omslagpercentage volgens Treasurybeleid over boekwaarde 1-1		0,75%	0,83%	1,15%
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**0**	**0**	**-20**

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften opgenomen in de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023 (dec 2023) gehanteerd.

Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

Toelichting

a) Werkelijk verschuldigde rente voor de aangetrokken vaste geldleningen en berekende rente over het financieringstekort.

c) Voor het toerekenen van rente aan de Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het omslagrentepercentage gehanteerd in navolging van de rentenotitie van oktober 2023.

c) Rente projectfinanciering: Dit betreft investeringen uit het verleden waarvoor vaste rentepercentages gelden.

d1) en d2) Op aanbeveling van de Commissie BBV en door de harmonisatie is besloten geen rente over het eigen vermogen (bespaarde rente) meer te berekenen.

f) Het renteresultaat van € 1.181.705 is omgeslagen over de boekwaarde per 1 januari 2024.

BEDRIJFSVOERING

PERSONEEL & ORGANISATIE

Personeel
Wij blijven ons inzetten voor een duurzame, aantrekkelijke en professionele organisatie. We geven uitvoering aan onze notitie Aantrekkelijk Werkgeverschap uit 2022, die als leidraad dient voor het versterken van onze positie als werkgever. Door gerichte werving, opleidingsmogelijkheden en verbeterde arbeidsmarktcommunicatie zorgen we ervoor dat we talent aantrekken en behouden. Zo blijven we als gemeente een aantrekkelijke werkgever, ook in een krappe arbeidsmarkt.

Ziekteverzuim
Binnen onze organisatie werken we volgens het eigen regiemodel. De verzuimbegeleiding ligt bij de managers, met ondersteuning door P&O. Er wordt regelmatig gebruik gemaakt van het preventief spreekuur bij de bedrijfsarts en kan door medewerkers een beroep gedaan worden op bedrijfspsychologische zorg om verzuim te voorkomen.
De landelijke cijfers voor gemeenten over het jaar 2024 zijn op dit moment nog niet bekend. Het landelijk gemiddelde percentage ziekteverzuim van gemeenten van vergelijkbare grootte over 2023 is 5,2%.
Het verzuimpercentage binnen onze gemeente was in 2023 6,04%. In 2024 zien wij een stijging naar 7,88%. De oorzaken hiervan zijn divers en niet altijd werk gerelateerd. Door de verhoging van het ziekteverzuim zien we ook een verhoging van de arbo kosten in het kader van preventie en diverse interventies.

	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024
%Ziekteverzuim	6,97	6,04	6,70	7,88

Organisatie
In 2024 hebben we verdere stappen gezet in de ontwikkeling van onze organisatiestructuur. De in 2023 vastgestelde hoofdstructuur, bestaande uit strategische en operationele sturing, is geïmplementeerd en in de praktijk gebracht. Dit zorgt voor een duidelijke taakverdeling en een efficiëntere samenwerking binnen de organisatie. Met deze doorontwikkeling versterken we onze wendbaarheid en slagkracht als organisatie. We zijn beter in staat om maatschappelijke opgaven te vertalen naar concrete acties en een effectieve uitvoering hiervan te waarborgen.

Onderstaand overzicht geeft de vastgestelde formatie per afdeling aan per 31-12-2024. Dit is exclusief de nieuwe functies uit de meerjarenbegroting 2025-2028, deze worden in 2025 toegevoegd.

Afdeling	Totaal formatie
Management/S&B/P&P	11,85
Griffie	3,67
Maatschappelijke Ontwikkeling	22,59
Maatschappelijke Dienstverlening	58,38
Publiekszaken	27,00
Openbare Werken (incl. RDL)	76,14
Beheer Openbare Ruimte	32,65
Ruimtelijke Ontwikkeling	24,59
Vergunning, toezicht en handhaving	35,46
Bedrijfsvoering	31,45
Financiën	30,78
Informatiebeheer	28,91
Totaal	383,46

INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING

Informatievoorziening
In 2024 hebben we opnieuw aanzienlijke vooruitgang geboekt in de doorontwikkeling van onze informatievoorziening. De I&A visie en strategie is vastgesteld en de middelen voor de minimale variant zijn beschikbaar gesteld door uw raad. Daarnaast zijn de voorbereidingen getroffen om Microsoft 365 veilig te implementeren. Tevens hebben we diverse nieuwe e-diensten voor burgerzaken en belastingen geïntroduceerd. Het project- en portfolioproces is geactualiseerd.

In verband met een toekomstbestendige en robuuste RID zijn wij tevens gestart met het verder professionaliseren van het opdrachtgeversschap vanuit de gemeenten. In samenwerking met 1-Stroom bereiden we functieprofielen en vacatures van informatieprofessionals voor zodat we in 2025 kunnen gaan werven. We blijven ons inzetten voor een succesvolle digitale transformatie en een goed georganiseerde informatievoorziening om de gemeentelijke processen en dienstverlening te optimaliseren.

RECHTMATIGHEID

Boekjaar 2024 is het tweede jaar waarin het college verplicht is om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken. De rechtmatigheidsverantwoording is de schriftelijke verklaring die het dagelijks bestuur afgeeft bij de jaarrekening. Het dagelijks bestuur verklaart daarbij dat zij rechtmatig heeft gehandeld, dat wil zeggen dat alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (externe en interne) wet- en regelgeving en dat alle lasten in het begrotingsjaar vallen binnen de begroting (incl. wijzigingen) zoals door het algemeen bestuur is goedgekeurd.

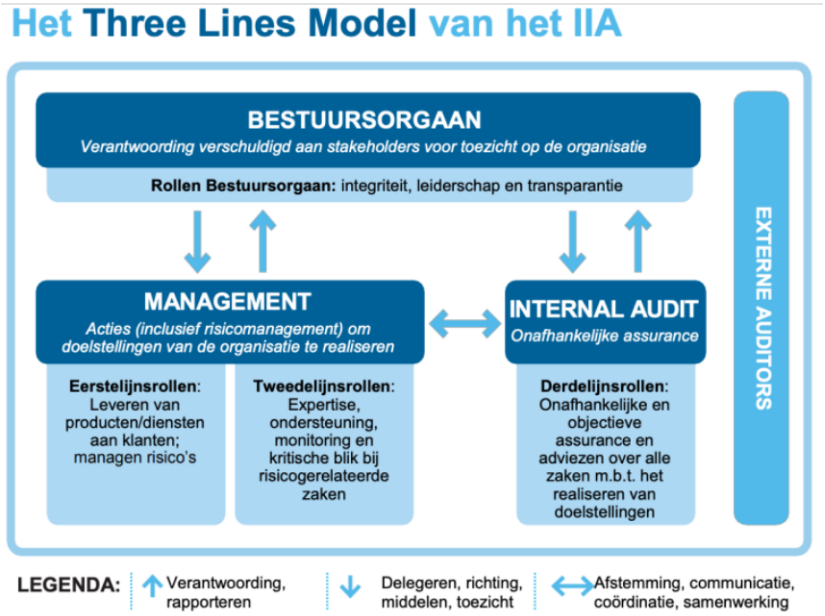
Het proces rondom de afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording is adequaat ingericht binnen gemeente Zevenaar. De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor het college, raad, control en ambtelijke organisatie zijn goed beschreven en bekend bij alle actoren.

De gemeente heeft 1 fte formatie op de verbijzonderde interne controle. De functionaris die de verbijzonderde interne controle uitvoert is verantwoordelijk voor het vaststellen of in alle relevante processen de financiële rechtmatigheid wordt geborgd en geeft een onafhankelijk oordeel over de naleving. De uitkomsten van de interne controles worden vastgelegd in een checklist en in een verslag gerapporteerd. De VIC heeft over 2024 een interne controle uitgevoerd over onder meer de volgende processen;

- Inkoopfacturen
- Verstrekte subsidies
- Investeringen
- Sociaal domein
- EU aanbestedingen
- Krediet overschrijdingen
- Begrotingsonrechtmatigheid

De auditcommissie is de afgelopen jaren uitvoerig meegenomen in de ontwikkelingen in wet -en regelgeving, de controle en verantwoording. Dit ook in samenhang met de rapportages die worden opgesteld door de accountant. In februari 2024 zijn de resultaten en inzichten uit de controles met de auditcommissie gedeeld.

Financiële rechtmatigheid is een element in de procesbeheersing, waar gedurende het proces (1ste lijns) en achteraf (3de lijns) controle op en verantwoording over moet worden ingeregeld. Over 2024 zijn de verdedigingslinies binnen gemeente Zevenaar versterkt en het raamwerk zal in 2025 doorontwikkeld worden.

Uitkomsten rechtmatigheidscriteria

Het kader van de (financiële) rechtmatigheidsverantwoording bestaat uit de volgende criteria:

- Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O)
- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium

Onderstaand is per criterium aangeven op welke wijze de gemeente Zevenaar ten aanzien van rechtmatig heeft gehandeld.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O)
Er zijn binnen de gemeente Zevenaar in 2024 geen signalen geweest over (het vermoeden van) misbruik of oneigenlijk gebruik. De VIC-functie heeft bij het uitvoeren van verschillende controles stil gestaan bij potentiële fraudesignalen.

Begrotingsrechtmatigheid criterium
Dit bestaat uit een onrechtmatigheid op investeringskredieten en overschrijdingen van lasten op programmaniveau. De onrechtmatigheden ten aanzien van investeringskrediet ad €208.551 bestaan uit veel verschillende kredieten. De individuele overschrijdingen per dossier zijn relatief laag en liggen ruim onder rapporteringsgrens ad €250.000.

Toelichting niet acceptabele lasten overschrijdingen
In de jaarstukken is een verschillenanalyse per programma opgenomen. Op basis van de afwijkingen per programma is een onrechtmatigheid ad 261.000 geconstateerd die niet acceptabel is. In onderstaand tabel zijn de vijf programma's opgenomen waarbij sprake is van een lastenoverschrijding. Uit de verschillenanalyse blijkt dat € 142.000 van de onrechtmatige overschrijdingen niet acceptabel zijn.

- De interim griffier is voor een langere periode ingezet dan vooraf was ingeschat. Dit leidt tot hogere uitgaven van € 50.000. Daarnaast zijn er kosten gemaakt (€ 20.000) voor de werving en selectie van de nieuwe griffier.
- Voor het opstellen van de mobiliteitsvisie is voor 2024 € 38.000 beschikbaar gesteld. De werkelijke lasten bedroegen € 53.000. Een overschrijding van € 15.000. De verklaring hiervoor is dat de kosten

van een enquête in het centrum en het uitwerken van ontwerpen voor het centrum niet opgenomen waren in het begrote budget.
- Door personele onderbezetting is voor het bestemmingsplan Gelders Eiland gedurende het gehele jaar 2024 een adviseur ruimtelijke ordening ingehuurd. Ook overdracht na een personele wisseling, diverse aanpassingen, beantwoording van zienswijzen, afstemming met betrokkenen, verwerking van een provinciale zienswijze op archeologie en het mer-traject zijn oorzaak van de overschrijding op deze post.
- In november 2022 is de samenwerkingsovereenkomst dorpendeal "Lathum later" ondertekend. Deze overeenkomst vormt de basis voor samenwerking om de sociale cohesie van Lathum te versterken en vloeit voort uit een lokaal initiatief vanuit de Lathumse gemeenschap. De eerste fase dient te leiden tot een uitgewerkt plan met daarbij behorende investeringsbegroting. Hiermee is in 2023 een start gemaakt en in 2024 is hiermee verder gegaan. De provincie Gelderland heeft € 400.000 subsidie toegekend onder de voorwaarde van 50% co-financiering. Begroot voor 2024 was € 100.000. De realisatie was € 158.000. Een nadeel bij de lasten van € 58.000.
- De kosten van abonnementen en digitale uitgaven, zoals online kennisbanken, zijn gestegen. Afwijking bedraagt € 58.000. Dit is gerelateerd aan diverse ontwikkelingen in de wet- en regelgeving in het juridische vakgebied en de complexe materie in de uitvoering van de Jeugdwet, wet Inburgering en WMO (onvoorzien).
- Onze nieuwe accountant, Baker Tilly, hanteert de lijn dat de lasten van de jaarrekeningcontrole verantwoord worden in het jaar waarin de werkzaamheden zijn uitgevoerd. Afwijking bedraagt €33.000.
- De kosten op materiaal / levering diensten zijn mede als gevolg van prijsstijgingen hoger dan begroot, daarnaast is de doorbelasting vanuit andere afdelingen hoger per saldo (€28.000).

De overige afwijkingen op programmaniveau vallen binnen de afspraken, zoals opgenomen in artikel 12 van de financiële verordening. Een gedetailleerde uiteenzetting van de verschillende analyse per programma is opgenomen in de jaarstukken. Met de Raad zijn nadere afspraken gemaakt op welke wijze, in afwijking van begrotingswijzigingen, de raad tijdig kan worden geïnformeerd over onderschrijdingen van baten en lasten en overschrijdingen van baten. Deze afspraken zijn vastgelegd in de financiële verordening. Bij de programma's zijn de verschillende analyses uiteengezet op programmaniveau. Deze begrotingsafwijkingen passen binnen deze door de Raad gestelde kaders ten aanzien van acceptabele afwijkingen (past binnen beleid, direct gerelateerde inkomsten en open-einde regelingen).

Belangrijkste toelichting acceptabele lasten overschrijdingen

Pr.	Programma naam	Toelichting acceptabele afwijkingen
0	Bestuur en ondersteuning	Door wisselende marktrenten en financieringsbehoeften die continu wijzigen is het lastig om een inschatting te maken voor de rentelasten. In 2024 is de verschuldigde rente op leningen hoger uitgevallen dan verwacht. Ook is er minder rente ontvangen op uitstaande gelden bij het schatkistbankieren. Afwijking past binnen bestaand beleid omdat sprake is van een vorm van open-einde regeling. Medewerkers kunnen vanaf 2024 deelnemen aan de regeling vervroegde uitkering (RVU). Het afgelopen jaar hebben we met enkele medewerkers een RVU-overeenkomst afgesloten (past binnen bestaand beleid). De beschikbare opleidingsbudgetten voor onze medewerkers zijn meer dan 100% benut. Dit past binnen bestaand beleid omdat de gemeente Zevenaar haar

		medewerkers aanmoedigt om opleidingen te volgen zodat de gemeente toekomst bestendig blijft. Dit is een vorm van open einde regeling. De hogere kosten hebben betrekking op de grotere dossiers, in het bijzonder de raadsenquête. Daarnaast zien we een toename in het aantal klachten en omvangrijke Woo-verzoeken. Afwijking past binnen bestaand beleid omdat binnen Zevenaar zoveel mogelijk geprobeerd wordt om vertraging met betrekking tot Woo-verzoeken en raadsenquête te voorkomen. De toevoeging aan de voorziening is voor een groot deel te verklaren door actieve deelnemers, zowel wethouders als wachtgelders, die extra pensioen opbouwen per jaar. Daarnaast speelt het rekenrentepercentage een rol (past binnen bestaand beleid en onvoorzien). Voormalige wethouders hebben op basis van de Wet Appa (Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers) recht op begeleiding bij re-integratie en outplacement (past binnen bestaand beleid en onvoorzien).
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	In 2024 is het budget voor elektriciteit verlaagd mede op basis van het voorschot. Bij de eindafrekening blijkt dat er moet worden bijbetaald vanwege meer storingen. Afwijking past binnen bestaand beleid omdat binnen Zevenaar het beleid is dat elektriciteit rekeningen tijdig betaald moeten worden omdat dit anders ten koste gaat van de bedrijfsvoering. Als de storingen niet tijdig verholpen worden leidt dit tot meer financiële gevolgen. Dit is ook een vorm van open-einde regeling. De gemeente krijgt een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een nadeel van € 165.000 (direct gerelateerde inkomsten).
5	Sport, cultuur en recreatie	De dienstverleningsafspraken met Ataro zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). In de DVO zijn prijsafspraken gemaakt in artikel 12. Daar staat opgenomen dat wij Ataro compenseren voor indexatie gebaseerd op de CAO VERMO. Daarnaast ontvangen wij een compensatie als de opbrengsten van Ataro boven 105% uit komen. Bij het vaststellen van de 2de voortgangsrapportage was het nog niet duidelijk wat de gezamenlijke effect op de bijdrage aan Ataro zou zijn. Op basis van de jaarstukken van Ataro zijn de kosten die voor indexatie in aanmerking komen hoger dan begroot, maar werden niet gecompenseerd door hogere (meer)inkomsten bij Ataro. Binnen openbaar groen is in 2024 een nadeel ontstaan, omdat er meer werkzaamheden moesten worden verricht om de veiligheid rondom verkeerssituaties te waarborgen. Daarnaast veroorzaakten enkele schademeldingen meer kosten dan waar rekening mee was gehouden. Afwijking past binnen bestaand beleid. Binnen Zevenaar is het belangrijk dat groenbestekken en schademeldingen betaald moeten worden omdat dit ten koste gaat van leef kwaliteit van burgers en het niet tijdig opvolgen van schademeldingen kan leiden tot nog hogere kosten. Ook dit is een vorm van een open einde regeling.
6	Sociaal domein	Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (open einde regeling en direct gerelateerde inkomsten).

		Voor de uitgaven in het kader van de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne is begin 2024 een raming gemaakt. Daarna zijn er voor enkele locaties transitievergoedingen aangevraagd. Dit nadeel wordt opgevangen door een hogere vergoeding vanuit het Rijk (open einde regeling en direct gerelateerde inkomsten). In het tweede halfjaar 2024 is sprake van een stijging in de uitgaven voor loonkostensubsidies en zijn de indexeringen over 2024 verwerkt. Ten opzichte van de tweede voortgangsrapportage (VGR) 2024 is sprake van hogere lasten. Daarnaast is de definitieve BUIG uitkering over 2024 vastgesteld door het Rijk (open einde regeling, direct gerelateerde inkomsten en onvoorzien). Over 2024 zijn op basis van de eindverantwoording meer trajecten uitgezet dan verwacht om inwoners aan het werk te helpen (re-integratie). De afwijking past binnen de open einde regeling en het beleid van de gemeente dat wordt uitgevoerd door de RSD. De regionale sociale dienst (RSD) verricht voor ons een aantal diensten op het gebied van de jeugdhulp. Deze kosten worden doorbelast naar het taakveld 6.72A (open einde regeling en onvoorzien).
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	In november 2022 is de samenwerkingsovereenkomst dorpendeal "Lathum later" ondertekend. Deze overeenkomst vormt de basis voor samenwerking om de sociale cohesie van Lathum te versterken en vloeit voort uit een lokaal initiatief vanuit de Lathumse gemeenschap. De provincie Gelderland heeft € 400.000 subsidie toegekend onder de voorwaarde van 50% co-financiering. Begroot voor 2024 was € 100.000. De realisatie was € 158.000. Afwijking is acceptabel omdat sprake is van direct gerelateerde inkomsten en past binnen bestaand beleid. Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Afwijking past binnen bestaand beleid. De gemeente Zevenaar verstrekt steeds meer startersleningen. Echter door dit succes stijgt de variabele beheersvergoeding over het saldo van de uitstaande leningen. Afwijking past binnen bestaand beleid omdat starters aangemoedigd worden om een starterslening aan te vragen. Zevenaar wil starters aanmoedigen om in de gemeente te blijven wonen. Dit is een vorm van open einde regeling.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Afwijking	Acceptabel	Niet acceptabel
	Lasten						
0.	Bestuur en ondersteuning	27.105	29.586	30.148	562	401	161
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat	7.019	6.933	7.226	293	250	43
5.	Sport, cultuur en recreatie	11.724	13.305	14.237	932	932	
6.	Sociaal domein	72.477	83.225	84.115	890	890	
8.	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	9.830	8.766	9.137	371	314	57

Voorwaarden criterium

Bij het voorwaardencriterium wordt vooral gekeken of de financiële beheershandelingen binnen gemeente Zevenaar voldoen aan de voorwaarden zoals die gesteld zijn in de wet- en regelgeving. Hierbij is het normenkader uitgewerkt in een toetsingskader (recht, hoogte en duur). Qua onderbouwing van de verantwoording op dit gebied wordt gebruik gemaakt van de interne controles die worden uitgevoerd om vast te stellen of voldaan is aan het voorwaardencriterium. De bevindingen ten aanzien van voorwaarden criterium heeft voornamelijk betrekking op de (Europese) aanbestedingen analyse.

Bij de crediteurenanalyse zijn bij 12 dossiers (2023: 6) onrechtmatigheden geconstateerd ad € 1.872.566 (2023: € 832.188). De geconstateerde afwijkingen hebben betrekking op de naleving van de Europese aanbestedingswet en regelgeving en zijn relatief gering. De individuele afwijkingen liggen ruim onder de rapportagegrens ad €250.000 en bestaan voor een deel aanbestedingen uit 2023.

De belangrijkste onrechtmatigheden hebben betrekking op de volgende afwijkingen;

- Contract voor schoonmaak van kantoor locaties is meervoudig aanbesteed terwijl de uitgaven EU drempel hebben overschreden;
- Gemeente Zevenaar heeft geen (raam)overeenkomst met een crediteur voor aanschaf van verkeersborden maar gunt jaarlijks veel verschillende enkelvoudige opdrachten die homogeen zijn aan dezelfde crediteur;
- Van een aantal contracten is de looptijd inclusief verleningen verlopen terwijl er nog geen nieuwe aanbesteding is doorlopen. Deze uitgaven blijven onrechtmatig totdat een nieuw Europees aanbestedingstraject is afgerond.
- In het kader van het bestrijden van energiearmoede heeft de gemeente een opdracht verstrekt. De waarde van deze opdracht is boven de Europese aanbestedingsnorm. De opdracht is abusievelijk niet Europees aanbesteed. Het gevolg van voorstaande is dat er sprake is van een rechtmatigheidsfout.

De geconstateerde onrechtmatige aanbestedingen betroffen aanbestedingen of uitgaven die zijn gestart voor de inrichting van de eigen inkooporganisatie. Voor boekjaar 2025 zullen voor het inkoop- en aanbestedingenproces meer maatregelen genomen worden om onrechtmatigheden tijdig te voorkomen en signaleren binnen gemeente Zevenaar. Door de VIC medewerker zal op 3 momenten een crediteurenanalyse uitgevoerd worden (juni, oktober en december). De focus zal daarbij niet enkel op crediteuren waarvan de uitgaven de EU-aanbestedingsdrempel hebben overschreden maar ook over meervoudige en enkelvoudige opdrachten. De VIC zal hierbij nauwer gaan samenwerken met de inkooporganisatie om nieuwe aanbestedingsfouten te voorkomen.

Voordat een beschikking wordt afgegeven in het kader van de WMO moet de identiteit van de aanvrager worden vastgesteld. De uitgevoerde controle moet reproduceerbaar worden vastgelegd in het dossier. Als dit achteraf niet kan worden vastgesteld, dan leidt dit tot een financiële rechtmatigheidsfout. Tijdens de controles hebben wij geconcludeerd dat er onvoldoende aandacht is geschonken aan het juist vastleggen van de uitgevoerde controle, waardoor de rechtmatigheidsfout is ontstaan van €2.326.289 (vorig jaar 8.500.000).

Bij andere interne controles zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd. Alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (externe en interne) wet- en regelgeving.

Overzicht van uitkomsten rechtmatigheid
In onderstaand overzicht zijn de uitkomsten opgenomen van het rechtmatigheidsonderzoek.

Begrotingscriterium (*€ 1.000)	Bedrag (Bruto)	Passend binnen financiële verordening & tijdig en acceptabele afwijkingen	Bedrag (Netto)
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door het algemeen bestuur vastgesteld autorisatieniveau)	€ 3.048	€ 2.787	€ 261
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 208	-	€ 208
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	-	-	-
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid.	-	-	-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**€ 3.256**		
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.		€ 2.787	
Voorwaardecriterium			
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 1.872		€ 1.872
Geen zichtbare vastlegging ID WMO	€ 2.326		€ 2.326
M&O Criterium			
Overige bevindingen inzake M&O Criterium			
Totaal	€ 7.454	€ 2.787	€ 4.667

INFORMATIEBEVEILIGING EN PRIVACY

Als gemeente zijn we schatbewaarder van een breed scala van data, zowel van inwoners als van ondernemers en andere organisaties. Door het gebruik van deze data kunnen wij onze dienstverlening steeds verder verbeteren en optimaliseren en een bijdrage leveren aan realiseren van het raadsprogramma, het coalitie akkoord en de missie en visie van onze gemeente.
Gemeenten moeten zich elk jaar verantwoorden over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen. Dit moet verplicht met de audit systematiek Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). ENSIA helpt gemeenten in één keer slim verantwoording af te leggen over informatieveiligheid gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit gebeurt door middel van een zelfevaluatie op de normen van de BIO aangevuld met zelfevaluaties op de Basisregistraties en een audit op de normen van het gebruik van DigiD en Suwinet.

RID
De kwaliteit van de informatieveiligheid en de diverse informatiesystemen worden geborgd in de samenwerking met de RID-ICT. Voor een groot deel worden de general en applicationcontrols ingericht en onderhouden door de RID. Bij de RID zit een belangrijke waarborg voor de betrouwbaarheid van de systemen. De kwaliteit van de RID en de afspraken met de RID zijn daarmee van fundamenteel belang. Vanwege dit belang heeft de accountant ook verschillende adviezen opgenomen in zijn rapporten over de relatie tussen de RID en de gemeente.

Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)
Uit de zelfevaluatie op de BIO blijkt dat veel maatregelen al (gedeeltelijk) geïmplementeerd zijn. In 2024 zijn er weer goede stappen gezet door het functioneel beheer binnen de gemeente zelf verder te professionaliseren, maar we zien dat de uitvoer van een aantal maatregelen nog niet volledig gerealiseerd zijn en de gemeente hiermee nog niet voldoet aan de BIO. Ook uit de evaluatie van een aantal (landelijke) beveiligingsincidenten is gebleken hoe belangrijk het is processen en maatregelen op orde te hebben om de risico's beheersbaar te maken. In de I&A-visie en -strategie 2023-2025 "Beter Samen" zijn daarom voor de komende jaren op het gebied van Informatiebeveiliging en Privacy 4 speerpunten benoemd; Basis (processen) op orde krijgen, voldoen aan wet- & regelgeving, digitale weerbaarheid en inzetten op bewustwording.

DigiD en Suwinet
In april 2025 is door het College van B&W een collegeverklaring DigiD en Suwinet afgegeven over de ENSIA verantwoording 2024. Met de ENSIA-collegeverklaring geeft het college aan in hoeverre de beheersingsmaatregelen voldoen aan de normen die gelden voor Suwinet en DigiD. Met de ENSIA-collegeverklaring geeft het college aan in hoeverre de beheersingsmaatregelen voldoen aan de normen die gelden voor Suwinet en DigiD. Uit de zelfevaluatie blijkt dat de gemeente niet aan alle normen voor Suwinet en DigiD voldoet. De bevindingen uit de collegeverklaring zijn in het 1e kwartaal van 2025 nog apart getoetst door een IT-auditor en deze heeft de juistheid van de collegeverklaring bekrachtigd.

Op basis van het assurancerapport van de door RSD De Liemers ingeschakelde IT auditor, is vastgesteld dat de vereiste interne beheersmaatregelen niet allemaal daadwerkelijk zijn geïmplementeerd door RSD De Liemers. Hiervoor is door de RSD De Liemers een verbeterplan opgesteld en de gemeente Zevenaar heeft de RSD gevraagd de geconstateerde problemen met spoed op te lossen en geconstateerd dat de benodigde acties hierop door de RSD zijn uitgezet

Zelfevaluaties Basisregistraties
Over de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), de Basisregistratie Ondergrond (BRO), Basisregistratie Personen (BRP) en de Paspoortuitvoeringsregeling (PUN) moet de gemeenten verantwoording afleggen door middel van een verantwoordingsrapportage. De verantwoordingsrapportages geven een oordeel over de borging van het proces en de tijdigheid, de volledigheid en de juistheid van de basisregistraties van de BAG, BGT, BRO en de normen die behoren bij de BRP en PUN. De rapportages laten zien dat de gemeente Zevenaar voor de meeste basisregistraties aan haar verplichtingen voldoet. Acties voortvloeiend uit deze rapportage worden in 2025 verder uitgezet.

Incidenten en datalekken
In 2024 zijn 13 datalekken geregistreerd, waarvan 1 incident een ict incident betrof waarbij een aantal

accounts van medewerkers waren betrokken, van het incident is direct melding gemaakt bij de Autoriteit Persoonsgegevens. In de overige gevallen was er sprake van menselijk handelen. Afgelopen jaar zijn er (landelijk) een aantal beveiligingsincidenten geweest, deze zijn tijdig gesignaleerd en hebben niet geleid tot ongeoorloofd verlies van beschikbaarheid, integriteit en betrouwbaarheid van de gegevens. Zowel de landelijke als eigen incidenten worden geëvalueerd en aandacht- en verbeterpunten worden doorgevoerd in de processen. De belangrijkste adviespunten liggen hier ook op het gebied van inzicht in en up-to-date houden van de soft- en hardware (patchmanagement en configuratiemanagement)

Privacybescherming - AVG
Privacy is een doorlopend proces dat zich steeds beter verankerd binnen de organisatie, maar ook complex is, gezien de diversiteit van taken binnen de gemeente. Het bewustzijn over het verwerken van persoonsgegevens neemt toe maar levert ook weer nieuwe vraagstukken op. We zien dat privacy maatregelen op onderdelen niet voldoende ingebed zijn binnen de processen van de gemeente en dit vraagt de komende jaren ook nog blijvend aandacht. Ook op het gebied van informatiebeheer, opslag en beschikbaarheid tot privacygevoelige informatie staan verbeteracties gepland. Essentieel hierin blijft gerichte aandacht voor het juiste gedrag en de bewuste omgang met informatie. Tot slot zien we een duidelijke ontwikkeling in de samenwerking bij de implementatie van nieuwe processen en wetgeving met de VNG. Hierdoor wordt optimaal gebruik gemaakt van de kennis en ervaring en is privacy ook een standaard onderdeel van het implementatietraject.

In 2023 hebben diverse burgers gebruik gemaakt van het recht op inzage, verwijdering of informatie over de verwerking van persoonsgegevens bij de gemeente Zevenaar. Over een aantal van deze verzoeken lopen nog gerechtelijk procedures. Uitspraken van deze procedures kunnen voor de gemeente eventueel reden zijn tot aanpassen van beleid of aanscherpen van procedures en processen. We zien dat deze verzoeken veel capaciteit van de organisatie vragen. Het hebben van een goede informatievoorziening en dossiervorming is dan van belang om aan de privacywetgeving te kunnen voldoen. Op deze onderdelen zijn nog een aantal verbeterslagen te maken, met name op het gebied van documenteren en archiveren.

Privacybescherming - Wet politiegegevens (Wpg)
Gemeenten (en andere werkgevers) die beschikken over boa's met opsporingstaken zijn op grond van de Wet politiegegevens verplicht om jaarlijks een interne audit uit te voeren. Een auditor heeft ook in de audit in 2023 vastgesteld dat gemeente Zevenaar niet (geheel) voldoet aan het bij of krachtens de wet bepaalde en heeft haar bevindingen vastgelegd in een rapport. Er hebben wel wat verbeteringen plaatsgevonden naar aanleiding van het opgesteld verbeterplan uit 2023. In 2025 zal er weer een externe audit op de Wpg worden uitgevoerd en zullen de overige verbeterpunten moeten zijn geïmplementeerd.

PLANNING & CONTROL

In de reguliere planning & control-cyclus starten wij met een kadernota. Deze heeft een richtinggevend karakter en vormt het moment in de P&C cyclus om voorstellen voor nieuw beleid integraal af te wegen. Hiermee leggen we de basis voor de meerjarenbegroting. In het jaar van uitvoering informeren wij u door middel van twee voortgangsrapportages over de voortgang van de uitvoering, zowel op beleidsmatig als financieel gebied. Als afsluiting verantwoorden wij het uitvoeringsjaar in de jaarstukken. De documenten van de planning & control-cyclus blijven continue in ontwikkeling. Dit geldt voor zowel de inhoud als de vorm. Alle documenten worden digitaal beschikbaar gesteld via een portal.

Het doel is een reëel en structureel sluitende meerjarenbegroting te presenteren. Uit de kadernota 2024-2027 bleek een groot structureel begrotingstekort vanaf 2026. De komende jaren krijgen gemeenten minder inkomsten van het rijk, de zogenaamde ravijnjaren. Wij hebben een 'strategiebepaling voor een gezonde toekomst' opgesteld waarin we verschillende momenten hebben geformuleerd waarop we de benodigde maatregelen kunnen treffen, zodat we ook op de lange termijn een structureel sluitende begroting kunnen presenteren. De raad heeft in de raadsvergadering van februari 2024 gekozen voor het uitgangspunt van gedeeltelijke compensatie van het Rijk, dus we treffen in 2025 bij de kadernota 2026-2029 maatregelen. Onderzoeksbureau BMC heeft als eerste stap een onderzoeksrapport opgesteld dat bij de kadernota is gepresenteerd. Dit rapport heeft geleid tot meer inzicht in de beïnvloedbaarheid van de begroting, bezuinigingsrichtingen en een vergelijking met andere soortgelijke gemeenten (benchmark). In juni was een

informatieve raadsbijeenkomst met een presentatie en toelichting op het rapport. In oktober 2024 was er vervolgens een beeldvormende bijeenkomst met de raad op basis van de benchmark en een verdiepende analyse van de concerncontroller. Dit heeft geleid tot uitgangspunten en richtingen die zijn 'vertaald' naar kaders die bij de meerjarenbegroting ter besluitvorming heeft voorgelegen. Op basis van dit raadsbesluit is het traject om te komen tot maatregelen in gang gezet. In de periode tot aan de kadernota 2026 – 2029 worden door de organisatie potentiële maatregelen en effecten in kaart gebracht. Bij de kadernota leggen wij de maatregelen ter besluitvorming aan de raad voor zodat we daarna een reëel en structureel sluitende meerjarenbegroting 2026-2029 kunnen presenteren.

COMMUNICATIE

Onze samenleving is in voortdurende beweging, en communicatie speelt een cruciale rol in hoe de gemeente Zevenaar daarop inspeelt. We willen dat iedereen zich gehoord en betrokken voelt. Daarom investeren we in heldere, toegankelijke en effectieve communicatie, die bijdraagt aan een sterke verbinding met onze inwoners en partners. Samen met participatie vormt dit de basis voor een goed functionerende gemeente en een samenleving waarin we samen vooruitkomen. De gemeentepagina blijft het belangrijkste offline kanaal om onze inwoners te informeren over de ontwikkelingen, projecten en besluiten in de gemeente. Daarnaast hebben we ook geïnvesteerd in digitale en visuele middelen om onze communicatie verder te versterken en te moderniseren.
Samenwerking met externe partners is hierbij van grote waarde. We werken samen met fotografen en videografen om visueel aantrekkelijke en krachtige communicatie-uitingen te creëren. Social media blijft daarnaast een belangrijk kanaal, waarmee we snel en direct communiceren met inwoners, vooral door gerichte campagnes rondom actuele thema's. Dit zorgt ervoor dat we onze boodschappen effectief kunnen afstemmen op de behoeften van onze diverse doelgroepen.
We hebben ook geïnvesteerd in presentatiematerialen en andere visuele middelen die zorgen voor een consistente en herkenbare uitstraling. Door deze middelen strategisch in te zetten, maken we informatie niet alleen toegankelijk en begrijpelijk, maar versterken we ook de betrokkenheid van onze inwoners en partners.

In 2024 is de communicatie gericht op verschillende beleidsmatige thema's die aansluiten bij de behoeften van de gemeente en haar inwoners. De grotere thema's waren:

Heldere taal: We blijven onze communicatie vereenvoudigen, zodat onze boodschappen voor iedereen begrijpelijk zijn. Of het nu gaat om brieven, webteksten of socialmediaberichten, we zorgen voor heldere en bondige communicatie die iedereen bereikt.

Woningbouw en samenwerking: Woningbouw is een belangrijk thema geweest. We hebben communicatie verzorgd rondom woningbouwprojecten en woninggerelateerde onderwerpen, vaak in samenwerking met andere overheids- en projectpartners.

Online communicatie versterken: We hebben in 2024 gewerkt aan de verbetering van onze online communicatie. Zo hebben we twee websites geïntegreerd in de hoofdwebsite, zijn we gestart met online adverteren op Facebook, en werken we aan de doorontwikkeling van de hoofdwebsite op het gebied van menustructuur en eenduidige dienstverlening. Door contactformulieren in plaats van losse e-mailadressen te gebruiken en de kwaliteit van de site te waarborgen, zorgen we voor een gebruiksvriendelijke en toegankelijke online ervaring voor onze inwoners.

Arbeidsmarktcommunicatie verbeteren: Ook op het gebied van arbeidsmarktcommunicatie hebben we stappen gezet. We hebben www.werkenbijzevenaar.nl opgezet, een moodvideo gemaakt en vacatureteksten aantrekkelijker en duidelijker geformuleerd. Zo willen we onze gemeente als werkgever beter profileren en talent aantrekken.

Profilering van het college en samenwerking met de raad: We hebben gewerkt aan de zichtbaarheid en betrokkenheid van het college. Daarnaast hebben we ons gericht op het verkleinen van de afstand tussen de gemeenteraad en het college, zodat de samenwerking wordt versterkt en de politiek toegankelijker wordt voor inwoners.

Ondersteuning bij organisatieontwikkeling: Binnen de gemeente hebben we bijgedragen aan organisatieontwikkeling door te zorgen voor heldere interne communicatie. We ondersteunden verandertrajecten en zorgden ervoor dat medewerkers goed geïnformeerd zijn over de ontwikkelingen binnen de organisatie.

PWE-raadpleging over samenleven met vluchtelingen: In 2024 hebben we een raadpleging georganiseerd over de opvang en integratie van vluchtelingen in De Liemers. Deze raadpleging gaf inwoners de mogelijkheid om hun ideeën en zorgen te delen over het thema, wat bijdraagt aan een beter begrip en een succesvolle integratie.

INKOOP EN AANBESTEDING

Zevenaar is bezig met het professionaliseren van de inkoopfunctie, met als doel beter in control te komen op de (complexe) inkoopprocessen. Dit wordt beoogd door inkoop en aanbesteden rechtmatig en doelmatig uit te voeren waarbij tevens grip wordt gehouden op de opgaven in het collegeprogramma (duurzaamheid, social return en regionale inkoop).
Vanaf 1 juni 2024 is Zevenaar zelf in regie op inkoop en aanbesteden. We werken met een gecoördineerd besturingsmodel met verantwoordelijkheid binnen de betreffende teams en domeinen, ondersteund door centrale coördinatie op inkoopbegeleiding en ondersteuning. De gewenste professionalisering is enerzijds bekostigd uit de ontvlechting van de RID en anderzijds door de kosten voor inkoopbegeleiding uit de 'flexibele schil' (inhuur van een inkoper en aanbestedingsjurist) op te nemen in de budgetten van het betreffende aanbestedingstraject. Daarnaast is voor het uitvoeren van strategische inkoopcoördinatie structurele formatie ingezet. Voor contract- en leveranciersmanagement is tijdelijke formatie beschikbaar.

JURIDISCHE ZAKEN

We hebben in 2024 vooral ingezet op de reguliere werkzaamheden, waaronder het verzorgen van het secretariaat van de bezwarencommissies en het coördineren van klachten en verzoeken op grond van de Wet open overheid. Dit naast de inzet op de lopende procedures in bezwaar, beroep en hoger beroep. Ook zijn de jaarlijkse trainingen met onze huisadvocaten uitgevoerd en de reguliere vakberaden met alle 1e en 2e lijns juristen. Het verder uitvoering geven aan het projectplan Juridische kwaliteit is in 2024 niet gelukt vanwege de werkzaamheden en procedures die samenhangen met de afwikkeling van langlopende juridische kwesties.

VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding
Gemeenten kennen in het Nederlands staatsbestel een omvangrijk en uiteenlopend takenpakket, dat door overheveling van rijkstaken naar de gemeenten alleen nog maar groter wordt. Deze ontwikkeling past bij de filosofie van de gemeente als eerste overheid. Waar mogelijk moeten taken worden neergelegd bij de overheid die het dichtst bij de burger staat en vanuit dat oogpunt het beste de belangen van haar inwoners kan behartigen.

Gemeenten kunnen voor de uitoefening van hun taken uit een aantal uitvoeringsvarianten kiezen. Ze kunnen de taken zelf uitvoeren of de taken op afstand zetten. Een taak kan op afstand worden gezet door via inkoop of subsidie een andere partij te contracteren voor de uitvoering van een bepaalde taak. Een andere mogelijkheid vormt het aangaan van een samenwerkingsverband met andere publiek- of privaatrechtelijke partijen voor de uitvoering van een bepaalde taak. In alle gevallen blijft de gemeente verantwoordelijk voor de inhoudelijke aansturing of opdrachtverlening en de controle daarop.

Omschrijving
Wij spreken van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij.
In de gemeenschappelijke regeling heeft de gemeente zowel de rol van eigenaar als opdrachtgever.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2024	Aandeel gemeente	Eigen vermogen 2024	Vreemd vermogen 2024	Resultaat 2024
Gemeenschappelijke regeling					
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	1.487	6	0	10.103	1.991
Euregio Rijn-Waal	12	2			
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	414	6	372	6.729	244
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	940	45	0		
MGR sociaal domein Centraal-Gelderland	5.654	9	560	4.512	0
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	890	8	870	6.920	67
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	2.499	45			
Samenwerking De Liemers	7.545	52	100	0	-32

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2024	Aandeel gemeente	Eigen vermogen 2024	Vreemd vermogen 2024	Resultaat 2024
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	206	48	0	81	0
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	5.003	6	14.331	47.664	4.059
Vennootschap					
Alliander NV	0	0	6.038.000	6.918.000	976.000
Ataro B.V.	3.499	100			
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	0	4.777.000	123.614.000	294.000
Leisurelands BV	0	3			
Vitens NV	0	1	713.600	2.398.400	34.500
Totaal verbonden partijen	**28.149**				

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Omschrijving	Een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar en de provincie Gelderland.
Beleid	De verordening leerlingenvervoer, Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning en de nadere- en beleidsregels leerlingenvervoer, Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning vormen de basis waarop uitvoering wordt gegeven aan het doelgroepenvervoer.
Beleidskaders	• Verordening bekostiging Leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024; • Beleidsregels bekostiging Leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024; • Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024; • Nadere regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024; • Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024; • Verordening jeugdhulp gemeente Zevenaar 2023; • Nadere regels Jeugdhulp gemeente Zevenaar 2024; • Visie en integrale nota Sociaal Domein 2024-2040.
Openbaar belang en doel	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur van de BVO DRAN wordt de gemeente Zevenaar vertegenwoordigd door een collegelid.
Aandeel in %	6,20

Ontwikkelingen	De Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN) is een gemeenschappelijke regeling tussen 18 regio-gemeenten waaronder gemeente Zevenaar. De BVO DRAN is verantwoordelijk voor de inkoop en uitvoering van het doelgroepenvervoer. Het doelgroepenvervoer is onderverdeeld in het vraagafhankelijk Wmo-vervoer, het routegebonden Wmo-vervoer (het zgn. dagbestedingsvervoer), het routegebonden Jeugdwet vervoer en het routegebonden Leerlingenvervoer. Gemeente Zevenaar heeft al het genoemde doelgroepenvervoer in de BVO DRAN ingebracht. Per 1 augustus 2024 zijn de contracten voor het routegebonden vervoer met 2 jaar verlengd en is voor het vraagafhankelijke Wmo-vervoer een nieuw contract voor in totaal 10 jaar gestart. Een blijvend tekort aan chauffeurs is een voortdurend aandachtspunt. Deze situatie leidt naar verwachting de komende jaren tot een hogere loonindexatie. Ook de fluctuerende brandstofprijzen beïnvloeden de financiële situatie van het doelgroepenvervoer. Gelet op beide aspecten wordt vanaf 2025 in de ontwerpbegroting BVO DRAN rekening gehouden met een historisch indexatiegemiddelde van 3% in plaats van 2%.
Prestaties	Geen bijzonderheden.
Website	Website vervoersorganisatie

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	1.402	1.552	1.487
Resultaat partij	3.289		1.991
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen	10.691		10.103

Risico's	De inrichting van het doelgroepenvervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Periodiek wordt er gerapporteerd over het volume van het aantal ritten en worden de gevolgen van verwachte toenames van ritten tijdig gecommuniceerd met de klant (gemeente). Buiten de post onvoorzien is er geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de BVO.
Programma	6. Sociaal domein

Euregio Rijn-Waal	
Omschrijving	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleve
Partijen	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.

Beleid	Einde 2020 is de strategische visie "Strategische Agenda 2025+" door de Euregioraad vastgesteld. Hierin zijn vier grensuitdagingen voor de komende jaren gedefinieerd en uitgewerkt. Dit zijn "economie en klimaat", "arbeidsmarkt en onderwijs", "leefbaarheid" en "Euregionale identiteit". De Euregioraad van de Euregio Rijn-Waal heeft op 10 maart 2022 het Euregionaal Mobiliteitsplan 2030 vastgesteld. Met het Euregionale Mobiliteitsplan wordt een belangrijke stap gezet om de komende jaren concrete grensoverschrijdende maatregelen te realiseren, die de mobiliteit en bereikbaarheid van de Euregio Rijn-Waal vergroten en daarbij inspelen op de actuele mobiliteitsontwikkelingen.
Openbaar belang en doel	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.
Bestuurlijk belang	Zevenaar wordt vertegenwoordigd in de Euregioraad met een lid namens het college en twee leden namens de gemeenteraad
Aandeel in %	2,20
Ontwikkelingen	Het programma voor Interreg VI Deutschland-Nederland, ingediend bij de Europese Commissie, is het begin van een nieuwe subsidieperiode, waarin grensoverschrijdende projecten kunnen gaan starten. Voor de Nederlands-Duitse grensregio staat in de periode 2021-2027 een bedrag van ca. 450 miljoen euro ter beschikking. Bedrijven, kennisinstellingen en belangenorganisaties grensoverschrijdend werken samen aan de ontwikkeling van innovatieve producten op het gebied van agrofood, digitalisering, energie, toerisme etc. In het kader van Interreg is in 2023 het Kleinprojectenfonds (KPF) van start gegaan. Met dit fonds worden mini-projecten tot 750 euro en kleine projecten tot een max subsidiebedrag van 25.000 ondersteund. Voor beide projecttypen zijn vorig jaar al de subsidievoorwaarden vereenvoudigd zijn. Zo hoeven projecten geen betaalbewijzen en facturen aan te leveren. Daarnaast is in 2024 gestart met het subsidieproject KPF voor MKB, hiermee wordt de digitale transitie binnen de maakindustrie in het Nederlands-Duitse grensgebied versnelt. Hiervoor is een bedrag van € 10 miljoen beschikbaar. In totaal kunnen 200 ondernemers uit het MKB hier gebruik van maken, samenwerking tussen Nederlandse en Duitse bedrijven is wel een voorwaarde.
Prestaties	In het kader van Interreg zijn in totaal 42 projecten goedgekeurd, waarvan 22 projecten in de Euregio Rijn-Waal. De Euregio werkt eveneens met het Kleineprojectenfonds (hierna: KPF). De thematische actiethema's van dit fonds zijn People-to-People, Health, Education en Governance. In 2024 zijn diverse projecten goedgekeurd waaronder een project voor de RSD en het Liemers college. Afgelopen jaar heeft de Euregio Rijn-Waal invulling gegeven aan de doelstelling om ook Nederlandse scholen in aanmerking te laten komen voor het certificaat Euregioprofielschool. Op 15 februari 2024 zijn de eerste 4 scholen aan Nederlandse zijde gecertificeerd. In september 2024 vond de tweede certificering plaats.
Website	Website Euregio Rijn-Waal

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	11	13	12
Resultaat partij	-12		
Eigen vermogen	1.747		
Vreemd vermogen	2.788		

Risico's	Het risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	
Omschrijving	De 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen de positie van de regio Arnhem-Nijmegen versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – bewerkstelligen. Daartoe is in 2020 een nieuw samenwerkingsverband opgericht in de vorm van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) als vervanger van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Elst
Partijen	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Beleid	In de Regionale Agenda geeft de Groene Metropoolregio aan wat de doelen zijn die zij met regionale samenwerking in deze periode wil bereiken en wat de bijdrage van de Groene Metropoolregio is om dit te realiseren.
Beleidskaders	Regionale Agenda 2025 - 2028
Openbaar belang en doel	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.
Bestuurlijk belang	De colleges van de 18 deelnemende gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar kiezen een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur, Het AB bestaat uit 18 leden, van iedere gemeente een collegelid. Uit het algemeen bestuur wordt een dagelijks bestuur gevormd, bestaande uit 3 leden. De burgemeester van Zevenaar maakt deel uit van het dagelijks bestuur.
Aandeel in %	5,60
Ontwikkelingen	In 2024 hebben we de nieuwe Regionale Agenda vastgesteld die een looptijd kent van 2025-2028. Hierbij hebben we aangegeven voor de komende vier jaar in te tekenen voor alle opgaven. De regionale agenda is opgebouwd uit vijf opgaven en het regiobureau. Voor de periode 2025-2028 ligt de focus op de uitvoering. Deze regionale agenda vormt de basis voor de inzet van menskracht en middelen. De gemeente Montferland is eind 2024 uitgetreden uit de Groene Metropoolregio.
Prestaties	Uitvoering geven aan de vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio.
Website	Groenemetropoolregio.nl

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	361	430	414
Resultaat partij	198		244
Eigen vermogen	381		372
Vreemd vermogen	5.324		6.729

Risico's	De risico's voor de gemeente zijn beperkt, omdat voor deze regionale samenwerking de financiële verplichtingen voor de regionale agenda steeds voor een beperkte periode (vier jaar) worden aangegaan.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Omschrijving	Samenwerkingsverband op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Het betreft een samenwerking tussen de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Beleid	Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers
Beleidskaders	IHP 2020-2036
Openbaar belang en doel	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.
Bestuurlijk belang	De gemeente Zevenaar benoemt een van de drie leden van het algemeen bestuur.
Aandeel in %	44,98
Prestaties	Benodigde aanpassingen gemeenschappelijke regeling (n.a.v. gewijzigde Wgr in 2022) zijn doorgevoerd en inmiddels in alle deelnemende raden goedgekeurd. Bevoegdheid voor vaststellen is naar colleges gegaan. Alle deelnemende colleges hebben begin zomer 2024 de nieuwe GR vastgesteld.
Website	geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	1.005	1.037	940
Resultaat partij	1.005		
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen			

Risico's	De GRHVOL heeft geen rechtspersoonlijkheid en neemt geen eigen besluiten. Financiële risico's zijn hierdoor nihil. De gemeentelijke bijdrage kan wel jaarlijks verschillen, aangezien het aantal leerlingen wijzigt.
Programma	4. Onderwijs

MGR sociaal domein Centraal-Gelderland

Omschrijving	De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio Centraal Gelderland en voorziet in samenwerkingsmodules. Zevenaar neemt deel aan de modules: Inkoop, Werkgevers Service Punt (WSP), Regionaal Bureau Leerplicht (Onderwijs), Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW) en Beheer.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	11 regiogemeenten nemen deel aan de algemene regeling: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. Het aantal deelnemende gemeenten per samenwerkingsmodule verschilt.

Beleid	*Zorg* Inkoop en (juridisch) inkoopadvies, contractmanagement en contractbeheer van maatwerkvoorzieningen Jeugdzorg, Wmo, beschermd wonen en activerend werk. *Regionale Facilitering Zorg* Binnen deze module wordt uitvoering gegeven aan het regiosecretariaat Zorg, regioadvies Jeugd en enkele regionale projecten Jeugd. *Onderwijs* Het RBL ziet toe op de naleving van de leerplichtwet voor leer-en kwalificatieplichtige jeugdigen (5 tot 18 jaar) en voert de regionale meld- en coördinatie-wetgeving voor jeugdigen van 18 tot 23 jaar zonder startkwalificatie uit. *Participatie* - Het Werkgeversservicepunt (WSP) voorziet werkgevers met arbeidsmarkt- en personele vraagstukken van advies. Het WSP werkt met en voor alle uitkeringsgerechtigden/werkzoekenden van gemeenten en UWV. - Het steunpunt SROI (Social Return On Investment) richt zich zowel op gemeenten en de taak die inkooporganisaties van gemeenten hebben om in hun aanbesteding SROI-verplichtingen op te nemen, als op de ondernemers die uitvoering geven aan de gemeentelijke contracten. - Werkgeverschap SW (WgSW) zorgt dat het formeel werkgeverschap voor 1.486 SW-ers van de negen deelnemende gemeenten goed geborgd is en aansluit op het aanwijzingsbesluit van deze gemeenten. - Het contractmanagement inburgering (CMI) verzorgt contractbeheer en contractmanagement van inburgeringstrajecten die de deelnemende gemeenten hebben ingekocht ten behoeve van de uitvoering van de wet inburgering.
Beleidskaders	De MGR is een uitvoeringsorganisatie. Opdrachtgeverschap gemeenten verloopt via de bestuurscommissies van de verschillende modules. De afspraken worden jaarlijks vastgelegd in de begroting van de MGR met daarbij een uitvoeringsprogramma voor het komende jaar.
Openbaar belang en doel	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.
Bestuurlijk belang	Deelname aan het algemeen bestuur en de verschillende bestuurscommissies.
Aandeel in %	8,70
Ontwikkelingen	*Bestuurskrachtonderzoek MGR SDCG* Eind 2024 heeft het algemeen bestuur van de MGR besloten om een bestuurskrachtonderzoek uit te laten voeren. Het onderzoek kijkt naar hoe is de governance zo ontstaan, hoe waarderen we de huidige governance en wat kunnen we daarin verbeteren, welke ontwikkelingen komen op de gemeenten af en wat kan dat betekenen voor de samenwerking in de MGR? Hoofdvraag van het onderzoek is "Hoe functioneert de governance van de MGR en welke maatregelen kunnen worden genomen om de governance toekomstbestendig te houden?". De resultaten van het onderzoek worden verwacht in de zomer van 2025. *Signalerende, adviserende en faciliterende rol MGR* Als regionaal samenwerkingsverband in het sociaal domein heeft de MGR een signalerende, adviserende en faciliterende rol voor gemeenten. De MGR staat met dienstverlening zoals inkoop zorg, leerlingzaken en werkgeversservicepunt voor een inclusieve samenleving en inclusief werkgeverschap. *Module Inkoop Zorg* De module Inkoop Zorg versterkt de operationele aansturing en de strategische positionering van het inkoopbeleid. Het juridisch advies, dat voorheen incidenteel extern werd ingekocht, wordt nu een vast onderdeel van het team waardoor vaste

expertise opgebouwd wordt. De doorontwikkeling van de regionale inkoopopdracht (wat koopt de MGR in voor de regiogemeenten?) zal bijdragen aan het sturen op en realiseren van beleidsdoelstellingen.

Module Regionale Facilitering Zorg
Het team Facilitering Zorg is nieuw binnen de MGR en vormt zowel intern (binnen de MGR) als extern (binnen de regiogemeenten) een onmisbare schakel in de regionale samenwerking. Er doen zich een aantal op elkaar ingrijpende ontwikkelingen voor de zowel inhoudelijk op Jeugd als binnen de regionale samenwerking, bovenregionaal en op landelijke niveau. Voorbeelden van deze landelijke en bovenregionale ontwikkelingen zijn de bovenregionale verwerving van de Essentiële Functies en de Hervormingsagenda Jeugd.

Module Onderwijs
Binnen de module RBL (Regionaal Bureau Leerlingzaken) is in 2024 de laatste aanpassing van de leerplichtinformatie verwerkt en het organisatieonderzoek geïmplementeerd. Hiermee is geborgd dat het RBL aan blijft sluiten bij wettelijke en maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van leerplicht en schoolverzuim.

Module WSP
Vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hebben de arbeidsmarktregio's de opdracht gekregen om uiterlijk 1 juli 2026 tot een Werkcentrum te komen. Werkenden, werkzoekenden en werkgevers kunnen zich in het Werkcentrum melden met vragen over
werk, loopbaan, scholing en personeel. Gemeenten en UWV zijn aan zet voor de inrichting van een digitaal en fysiek Werkcentrum en krijgen de middelen voor de inzet van de gidsfunctie. In het Werkcentrum wordt de samenwerking gezocht met sociale partners, onderwijsinstellingen en de SBB (Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven). Het Werkcentrum komt in de plaats van andere regionale samenwerkingsverbanden. Op termijn verdwijnen de namen Regionaal Mobiliteitsteam, het Leer-werkloket en het Werkgeversservicepunt met de komst van een Werkcentrum. De functionaliteiten van deze samenwerkingsverbanden worden in of via het Werkcentrum ontsloten.

Module WgSW
Het doel van de module werkgeverschap SW is het formeel werkgeverschap voor de SW-medewerkers van de negen deelnemende gemeenten borgen en zorgen voor aansluiting op het aanwijzingsbesluit van deze gemeenten.
Eind 2024 heeft Zevenaar nieuwe afspraken gemaakt met Scalabor B.V. voor de periode 2026 - 2028 over het uitvoerend werkgeverschap Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Met de nieuwe afspraken kunnen we onze Sw-medewerkers continuïteit en zekerheid bieden in het werk voor de periode 2026 tot met 2028 en wordt op een passende manier invulling gegeven aan de gemeentelijke zorgplicht voor SW-medewerkers.

Contractmanagement Inburgering
In oktober 2024 is besloten om de inhoudelijke advisering over het contractmanagement en inkoopvraagstukken van de module Contractmanagement Inburgeringstrajecten te beleggen bij de Bestuurscommissie Inkoop Zorg.

Prestaties

Zorg
Voor onze inwoners die dat nodig hebben is kwalitatief goede en passende zorg beschikbaar. Verhoging van de kwaliteit van zorg, samenhang in het zorgaanbod, efficiency in de uitvoering van taken, door eenduidige uitvoering en versnelling van de transformatie door bundeling van kennis en inkoopkracht.

Regionale Facilitering Zorg
Regionale facilitering zorg organiseert activiteiten op het gebied van kind- en

gezinsbescherming, Sterke lokale toegang en complexe hulpvragen, zodat professionals onze inwoners zo optimaal mogelijk kunnen begeleiden en ondersteunen wanneer dit nodig blijkt.
De werkzaamheden voor de nieuwe module zijn in twee hoofdtaken te splitsen: Het regiosecretariaat en het regioadvies Jeugd. Gemeenten hebben met elkaar afgesproken om regionale samenwerking verder te ontwikkelen. Door slim en efficiënt samen te werken
kunnen regiogemeenten meer gedaan krijgen. Voor het regionaal advies Jeugd geldt dat regiogemeenten een jaarlijks uitvoeringsplan Jeugd vaststellen waarin staat welke thema's de komende jaren worden opgepakt. Binnen het uitvoeringsplan zijn de activiteiten verdeeld onder 3 thema's:
- Kind- en gezinsbescherming.
- Sterke Lokale Toegang.
- Complexe Hulpvragen.

Onderwijs
Het RBL volgt de schoolloopbaan van 73.000 leerlingen vanaf 5 jaar, totdat ze een startkwalificatie hebben behaald of 23 jaar worden, met als doel het bieden van professionele ondersteuning in de netwerksamenwerking aan leerplichtige jongeren (tot 18 jaar) waarbij de schoolloopbaan niet altijd soepel verloopt. Deze samenwerking zorgt ervoor dat jongeren die ongeoorloofd verzuimen de draad op school weer oppakken en naar een diploma toewerken.
De wet 'van school naar duurzaam werk' die naar verwachting 1 januari 2026 in werking zal treden vormt een sluitend regionaal vangnet om jongeren te helpen bij het vinden van een passende plek in onderwijs, werk, zorg of een combinatie hiervan. Met als doel een zo zelfstandige mogelijke deelname aan de maatschappij.

WSP
Het WSP Midden-Gelderland geeft werkgevers een compleet pakket aan dienstverlening. Hierbij staat de vraag van werkgevers centraal. In de dienstverlening heeft WSP een aantal focuspunten:
- Preventie en baanbehoud: we bevorderen duurzame inzetbaarheid van werknemers en baanbehoud bij werkgevers en beperken daarmee instroom in een uitkering.
- Inclusieve arbeidsmarkt: we richten ons op aan het werk helpen van mensen die normaal gesproken niet zo makkelijk aan het werk komen.
- Maatwerk: we hebben binnen de dienstverlening vanuit de bedoeling oog voor de menselijke maat en maatwerk.

WgSW
Het vormgeven van het (formeel) werkgeverschap voor 1.486 SW medewerkers, waarvan 138 afkomstig uit Zevenaar. Daarmee krijgen de SW medewerkers hun salaris betaald en zijn HR en arbodienstverlening voor deze medewerkers goed geborgd.
De module WgSW ziet erop toe dat de afspraken die zijn gemaakt in de DVO met Scalabor goed worden nageleefd en dat de ontwikkelingen en resultaten worden gedeeld in de bestuurscommissie.

CMI
Het uitvoeren van het contractbeheer over de inburgeringstrajecten.
Het gaat om de volgende taken:
- contractbeheer en contractmanagement.
- toegankelijk maken van contractinformatie.
- informatie ophalen over de behaalde resultaten.
- contractgesprekken voeren op grond van informatie en signalen.
- het verzorgen van rapportages.

Website [Website MGR]

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	5.527	5.787	5.654
Resultaat partij	0		0
Eigen vermogen	714		560
Vreemd vermogen	7.149		4.512

Risico's	Het risicoprofiel voor de MGR (toegelicht in onze nota verbonden partijen) is voor 2025 bepaald op 'gemiddeld/stabiel'.
Programma	6. Sociaal domein

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	
Omschrijving	De Omgevingsdienst voert taken op het gebied van bouwen, milieu, handhaving en toezicht voor de deelnemende gemeenten en Provincie uit. De ODRA is vanaf 1 april 2013 operationeel.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Gemeente Doesburg, Gemeente Duiven, Gemeente Lingewaard, Gemeente Overbetuwe, Gemeente Renkum, Gemeente Rheden, Gemeente Rozendaal, Gemeente Westervoort, Gemeente Zevenaar en de Provincie Gelderland.
Beleid	Wet milieubeheer.
Beleidskaders	De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem ODRA is per 14 november 2012 in werking getreden. Per 1 april 2013 is vervolgens de Omgevingsdienst van start gegaan.
Openbaar belang en doel	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door een wethouder. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden. Eén lid vertegenwoordigt de gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar.
Aandeel in %	7,80
Ontwikkelingen	De wet- en regelgeving is dynamisch. Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de partners. Deze veranderingen kunnen plaats vinden op gemeentelijk niveau (bijv. handhavingsbeleid of gemeentelijk VTH-beleid), provinciaal niveau (bijv. provinciaal geurbeleid), nationaal niveau (bijv. Omgevingswet) of het Europese niveau (bijv. wijzigingen op het gebied van luchtkwaliteit). De ODRA heeft met de partners een initiële begroting opgesteld door extrapolatie van de begroting en de realisatie van de voorafgaande begrotingsjaren. Voor de begroting hanteert de ODRA de werkwijze door trendmatig te gaan begroten. Dit houdt in dat er op productgroep/productniveau samen met de partners de trends worden besproken en vertaald naar de werkprogramma's. Voor sommige productgroepen betekent dit een neerwaartse tendens. Voor andere producten een positieve, afhankelijk van de economische en maatschappelijke ontwikkelingen.
Prestaties	Er wordt uitvoering gegeven aan de VTH-taken op het gebied van milieu overeenkomstig het werkprogramma.
Website	Website ODRA

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	879	830	890
Resultaat partij	144		67
Eigen vermogen	857		870
Vreemd vermogen	7.099		6.920

Toelichting	De werkzaamheden van ODRA worden bekostigd op basis van outputfinanciering. Er wordt gerapporteerd op basis van afgenomen diensten en op basis van geleverde producten. De daadwerkelijke gemaakte kosten worden verrekend met de partners van de ODRA.
Risico's	Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze is positief en er is daardoor een laag risico.
Programma	7. Volksgezondheid en milieu

Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Omschrijving	Reinigingsdienst De Liemers is een samenwerkingsverband van de gemeenten Montferland en Zevenaar voor uitvoerende taken op het gebied van afval en reiniging.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	De gemeenten Montferland en Zevenaar maken deel uit van de GR.
Beleid	RDL is een uitvoerende organisatie die het beleid van de aangesloten gemeenten uitvoert
Beleidskaders	De vastgestelde GR is het kader op basis waarvan RDL functioneert.
Openbaar belang en doel	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.
Bestuurlijk belang	Het bestuurlijk belang is 50%, Zevenaar levert één van de twee bestuurders.
Aandeel in %	45
Ontwikkelingen	Vanaf 2025 zullen de veegtaken niet meer bij de RDL worden belegd, maar zal dit werk door de eigen uitvoerende dienst van de gemeente Zevenaar worden uitgevoerd. Door het wegvallen van de veegtaken van de RdL stijgt de bijdrage van de gemeente aan de RdL minder hard. **in 2025 wordt het proces van de verzelfstandiging van de RDL verder uitgerold.**
Prestaties	De RdL blijft ook in 2025 bijdragen aan de VANG doelstellingen van de gemeente.
Website	Geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	2.386	2.376	2.499
Resultaat partij	156		
Eigen vermogen	0		
Vreemd vermogen	6.787		

Toelichting	De extra bijdrage is enerzijds veroorzaakt door hogere inzamelkosten als gevolg van gestegen lonen en anderzijds omdat de inkomsten op de aanbiedstations lager waren dan geraamd. Het aanbod van afval was niet alleen 18% lager dan in 2022, maar vooral 33% lager dan begroot. Bij de betaalde stromen was het aanbod 44% lager dan begroot en de inkomsten daarmee ook navenant lager. Omdat die inkomstendaling slechts gedeeltelijk is gecompenseerd door minder verwerkingskosten, valt het saldo negatief uit.

Risico's	Fluctuerende verwerkings- en opbrengstprijzen vormen een risico voor de jaarrekening. Deze kunnen namelijk afwijken van de begroting. Zowel in positieve als negatieve zin. Op het nieuwe aanbiedstations betalen bezoekers een vaste prijs per kilo. Voor stromen die daardoor duurder zijn geworden, heeft dat geleid tot minder aanbod. Dat financiële risico is vooraf benoemd, maar er is geen aanname gedaan van de daling.
Programma	7. Volksgezondheid en milieu

Samenwerking De Liemers

Omschrijving	Het uitvoeren van de ICT (RID), sociale dienst (RSD) en de inkoop voor de deelnemende gemeenten: Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Duiven
Partijen	Gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Beleid	Zevenaar blijft alert op de noodzaak van groei in de formatie bij de RSD. Bij een afname van de bestandsontwikkeling verwachten wij dat ook de personeelsformatie mee beweegt. In overleg met SdL is de ontvlechting van de inkoopsamenwerking in 2024 afgerond.
Beleidskaders	- I-visie en I-strategie - Businesscase RSD
Openbaar belang en doel	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de SDL de Liemers wordt gevormd door de colleges van B&W van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Aandeel in %	52
Ontwikkelingen	De doorontwikkeling van de RID is gewijzigd naar de minimale variant. Informatieveiligheid staat hoog op de agenda bij de RID. Het jaar 2024 stond in het teken van de continuerende oorlog in Oekraïne en daaruit voortvloeiende werkzaamheden, de nieuwe Bestuurlijke Opdracht RSD en de doorontwikkeling RID. Daarbij speelden de personeelstekorten op de arbeidsmarkt voor SDL als werkgever een rol. Deze arbeidsmarkt biedt tegelijkertijd ook mogelijkheden voor klanten van de RSD.
Prestaties	De RID is tevreden wanneer de gemeenten ook tevreden zijn over de gezamenlijke uitvoering van de I-Visie en I-Strategie. Uitgangspunten van de I-visie: Digitaal waar zinvol, Toegankelijk, Integraal, Flexibel, Betrouwbaar en Transparant KPI's: - minimaal 90% conformering aan de geldende service level agreement (SLA) voor ICT-verstoringen. - RID blijft onder het landelijk gemiddelde kostenniveau / ICT Benchmark voor gemeenten RSD: - minimaal een 8 voor klanttevredenheid - minimaal 80% duurzame plaatsing, langer dan zes maanden; - 100% van de klanten worden actief begeleid.
Website	Website RSD De Liemers

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	6.145	7.583	7.545
Resultaat partij	-50		-32
Eigen vermogen	132		100
Vreemd vermogen	0		0

Risico's	De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

Omschrijving	Regionale voorziening voor het beheren van de archiefbescheiden.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Gemeenten Doesburg, Zevenaar, Duiven en Westervoort
Beleid	Een belangrijk speerpunt is de aansluiting op een e-depot. Een e-depot is noodzakelijk om de bestaande wettelijke taak uit te kunnen (blijven) voeren. De gemeente Zevenaar is zich ervan bewust dat de ontwikkeling naar een duurzaam beheer en raadplegen van de te bewaren digitale archiefbescheiden (het zogenoemde e-depot) een stevige opgave is.
Beleidskaders	Archiefwet 1995
Openbaar belang en doel	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.
Bestuurlijk belang	Deelname Bestuur.
Aandeel in %	48
Ontwikkelingen	Na een intensieve voorbereiding sluiten SALD en de gemeenten aan op het e-depot van archiefdienst Erfgoedcentrum Achterhoek De Liemers (ECAL). Dit gebeurt stap voor stap. Na het project start de beheerfase voor SALD. Dit betekent meer werk. SALD heeft dan meer kennis en expertise nodig in digitaal archief- en informatiebeheer. De projectleider e-depot maakt hiervoor een toekomstvisie met de financiële gevolgen.
Prestaties	In 2024 liep het project e-depot door, ondanks vertraging door de aanvullende opdracht om een toekomstvisie SALD op te stellen. Binnen Zevenaar zijn belangrijke stappen gezet, zoals de technische en organisatorische voorbereiding van de export van gedigitaliseerde bouwdossiers uit het zaaksysteem. Daarnaast is de noodzaak voor de aanschaf en implementatie van een collectiebeheersysteem duidelijk geworden, zodat archieven beter beheerd en toegankelijk gemaakt kunnen worden. Omdat dit samenhangt met het e-depotproject, wordt dit meegenomen in de toekomstvisie SALD. Deze wordt begin 2025 ter goedkeuring aan het Bestuur voorgelegd.
Website	Website Streekarchivariaat

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	139	185	206
Resultaat partij	-1		0
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen	92		81

Toelichting	In de begroting 2025 van het Streekarchivariaat is de bijdrage voor Zevenaar geraamd op € 253.000.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt daarom gering geschat. Een recente risico-analyse van mogelijke risico's van het Streekarchivariaat heeft dit bevestigd.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)

Omschrijving	Samenwerking op het gebied van de regionale brandweertaken, ambulancevoorziening, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en collectieve preventieve gezondheidszorg ter realisering van deskundigheidsversterking en capaciteitsvergroting.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort, Zevenaar.
Beleidskaders	- Beleidsplan veiligheidsregio 2020-2023 - Regionaal crisisplan 2020-2023
Openbaar belang en doel	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.
Bestuurlijk belang	Deelname aan algemeen bestuur door burgemeester en in commissie volksgezondheid door portefeuillehouder.
Aandeel in %	6,45
Ontwikkelingen	Voor het programma samen beter bedrijfsvoeren van de VGGM cumulatieve versterking van € 1 miljoen per jaar opgenomen (tot 2027). Dit naar aanleiding van een extern onderzoek naar de werking van de VGGM. Daaruit is naar voren gekomen dat het op het gebied van bedrijfsvoering tekortschiet. Voor beide pijlers van de GGD is versterking nodig. Dat geldt voor de Algemene Gezondheidszorg en de Jeugdgezondheidszorg. Het is VGGM niet ontgaan dat de gemeentelijke begrotingen stevig onder druk zijn komen te staan. Het bestuur van VGGM heeft besloten een indicatieve besparing van 2% door te voeren op de gemeentelijke bijdrage voor het begrotingsjaar 2025.
Prestaties	Binnen Jeugdgezondheidszorg is het VGGM gelukt om het niveau van dienstverlening terug te brengen tot het basisniveau. Er is een bestuurlijk traject in gang gezet om te komen tot een toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg en Algemene Gezondheidszorg. Vanuit de landelijke politiek is aandacht voor het risico op natuurbrand en het komen tot een versnelde aanpak door alle partijen.
Website	Website VGGM

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	4.483	5.192	5.003
Resultaat partij	1.731		4.059
Eigen vermogen	9.309		14.331
Vreemd vermogen	48.887		47.664

Risico's	VGGM heeft het risicomanagement op orde. Aan de hand van de zogenaamde 'kans x effect'-methode wordt jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. VGGM vindt het eigen weerstandsvermogen op basis van deze inschatting voldoende om de risico's af te dekken. De bijdrage van Zevenaar aan VGGM bestaat uit de bijdragen voor brandweer, Bevolkingszorg, GGD, JGZ en RVP volgens de vastgestelde begroting van VGGM, aangevuld met maatwerk voor JGZ.
Programma	1. Veiligheid

Alliander NV

Omschrijving	Alliander N.V. ontwikkelt en beheert energienetten. Via kabels en leidingen ontvangen ruim drie miljoen Nederlandse huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte. Het bedrijf telt 5,8 miljoen klantaansluitingen.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	De grootste aandeelhouders van Alliander N.V. zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 72 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland.
Beleid	Klimaatakkoord
Beleidskaders	Afsprakenkader financieringsbehoefte Alliander
Openbaar belang en doel	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Alliander N.V.
Aandeel in %	0,45
Ontwikkelingen	In 2024 investeerde Alliander bijna € 1,8 miljard. Voor het zesde jaar op rij werd meer geld uitgegeven aan de uitbreiding en het onderhoud van de gas- en elektriciteitsnetten. Op het elektriciteitsnet werd meer capaciteit gerealiseerd en flexibel gebruik zorgde voor extra ruimte op het bestaande net. Maar niet alle ondernemers en consumenten in het verzorgingsgebied van Alliander merkten daar direct iets van. Het wordt steeds moeilijker om te blijven groeien en uitvoeringsplannen op tijd af te ronden. Daarom is verdere versnelling nodig.
Prestaties	In 2024 behaalde Alliander een nettoresultaat van € 976 miljoen (2023: € 267 miljoen). Exclusief de boekwinst op de verkoop van Kenter is dit € 219 miljoen. De bedrijfsopbrengsten kwamen in 2024 uit op € 3.881 miljoen (2023: € 2.779 miljoen).
Website	Website Alliander

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	267.000		976.000
Eigen vermogen	4.749.000		6.038.000
Vreemd vermogen	6.897.000		6.918.000

Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. Wij passen de raming van dividend indien nodig aan op de bijgestelde verwachting. In de begroting is de raming van het dividend structureel € 0,80 per aandeel. In de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen is dit risico meegenomen.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Ataro B.V.

Omschrijving	Zevenaar heeft in 2015 het sport- en accommodatiebeleid geprofessionaliseerd en ondergebracht in het gemeentelijk sportbedrijf Ataro.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Zevenaar is enig aandeelhouder
Beleid	Ataro heeft als doel het beheren en exploiteren (verhuren daaronder mede verstaan) van maatschappelijk vastgoed (sportaccommodaties daaronder mede verstaan) en uitvoeren van het sportstimuleringsbeleid middels het sportservicepunt.
Openbaar belang en doel	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.
Bestuurlijk belang	De rol van gemeentelijk aandeelhouder in Ataro B.V. wordt uitgeoefend door de wethouder sport (A. Boone).
Aandeel in %	100
Ontwikkelingen	De afspraken tussen Ataro BV en de gemeente worden jaarlijks vastgelegd in diverse dienstverleningsovereenkomsten (DVO's). Deze hebben betrekking op het beheer, exploitatie en onderhoud gemeentelijke sportaccommodaties en diverse onderdelen met betrekking tot de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) waarvoor een bijdrage van het Rijk wordt ontvangen.
Prestaties	
Website	Website Ataro

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	4.088	3.160	3.499
Resultaat partij			
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			

Risico's	De gemeente blijft als enig aandeelhouder bij tegenvallende exploitatieresultaten uiteindelijk financieel verantwoordelijk.
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Omschrijving	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Beleid	BNG Bank streeft niet naar winstmaximalisatie, maar naar maatschappelijke impact en een redelijk rendement voor de aandeelhoudende overheden. Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt, zien wij ons aandelenbezit in BNG Bank ziet als een duurzame belegging.
Openbaar belang en doel	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).
Aandeel in %	0,02
Ontwikkelingen	BNG Bank heeft de eigen strategie vastgelegd in 'ons kompas naar impact'. Het hoofddoel van deze strategie blijft dat de bank zich als belangrijkste kredietverstrekker in het publieke domein zal blijven inzetten voor het socialer en duurzamer maken van Nederland. In 2024 gaven we hier concreet invulling aan met gerichte financiering voor onder andere sociale huurwoningen, de vernieuwing van een zorgkliniek en onderwijshuisvesting, de herontwikkeling van een woonomgeving en circulaire innovaties.
Prestaties	BNG realiseerde in 2024 een nettowinst van € 294 miljoen, een stijging van € 40 miljoen ten opzichte van 2023. Het renteresultaat steeg tot € 536 miljoen, terwijl het resultaat financiële transacties uitkwam op € 15 miljoen negatief, wat een verbetering is ten opzichte van 2023. De stijging van het renteresultaat wordt verklaard door de groei van de leningenportefeuille en door hogere liquiditeitsopslagen in de markt voor overheden en organisaties in de publieke sector. Aan de aandeelhouders is een dividend van € 140 miljoen voorgesteld, € 2,51 per aandeel. Dit is in lijn met het beleid 50% van de nettowinst.
Website	Website BNG

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	254.000		294.000
Eigen vermogen	4.700.000		4.777.000
Vreemd vermogen	110.800.000		123.614.000

Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen. De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van EUR 2,50).
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Leisurelands BV	
Omschrijving	Leisurelands B.V. is een recreatiebedrijf met 20 openbare recreatiegebieden. Hiervan is één gebied gelegen in Zevenaar, namelijk: Rhederlaag.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Berg en Dal, Beuningen, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Heerde, Nijmegen, Nunspeet, Putten, Renkum, Rozendaal, Voorst, Wijchen en Zevenaar.
Beleid	Op Rhederlaag is het bestemmingsplan 'Rhederlaag' onherroepelijk.
Beleidskaders	In 2020 is de structuurvisie voor Rivierklimaatpark vastgesteld. Deze vormt nu de kaders voor toekomstig beleid.
Openbaar belang en doel	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.
Bestuurlijk belang	Via stemrecht bij de algemene aandeelhoudersvergadering
Aandeel in %	3,45
Ontwikkelingen	Op Rhederlaag maakten landbouw en industrie sinds de jaren zestig geleidelijk plaats voor natuur en recreatie. Het is nu het grootste watersportgebied van Oost-Nederland. De laatste fase van de zandwinning komt eraan. Vanuit het project Rivierklimaatpark IJsselpoort is de insteek om in het gebied Rhederlaag samen met terreineigenaren en ondernemers de mogelijkheden van duurzame economische kwaliteitsimpuls te onderzoeken en uit te werken. Hiervoor wordt op verschillende onderdelen ingezet. Voor wat betreft de Bahrse Pol zoekt Leisurelands samen met de gemeente naar ruimte voor de ontwikkeling van recreatie al dan niet in combinatie met kleinschalige opwekking van duurzame energie. Voor het gebied de Koppenwaard geldt dat met name op natuurontwikkeling wordt ingezet, ook hier heeft Leisurelands gronden in eigendom. In 2016 is een aandeelhoudersovereenkomst aangegaan, met een aantal afspraken aanvullend op de statuten. De overeenkomst is reeds met 5 jaar verlengd tot aan 31 december 2026. Na 31 december 2026 verloopt de bestaande overeenkomst van rechtswege. De overeenkomst kan niet nogmaals verlengd worden. Tijdens de aandeelhoudersvergadering van 20 juni 2024 is geïnventariseerd of er draagvlak was voor het vernieuwen van de overeenkomst. Afgesproken is dat de directeur van

	Leisurelands alle aandeelhouders bezoekt om het potentieel hernieuwen van de overeenkomst te bespreken. Deze gesprekken moeten leiden tot een besluitvormend moment in de Aandeelhoudersvergadering van juni 2025.
Prestaties	Leisurelands speelt een steeds belangrijkere rol in het mogelijk maken van het 'buiten zijn' en is in 2024 flink op weg om deze beloftes waar te maken. Met trimparcoursen, sportstranden, speelstranden, nieuwe toiletgebouwen, kleedhokjes en wandelroutes is het aanbod verbeterd en vergroot. Ook de grote projecten worden zichtbaar, zoals de Venice Beach boulevard op Veluwe aan Zee. In 2024 resulteerde dit in 4,6 miljoen gratis bezoekers. Rhederlaag telde 363.000 bezoekers.
Website	Website Leisurelands

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij			
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			

Risico's	Gezien het geringe belang van de gemeente hierin is het risico bijzonder klein. Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille. Leisurelands B.V. keert tot op heden geen dividend uit.
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie

Vitens NV	
Omschrijving	Vitens wint, zuivert en levert drinkwater en zorgt voor de instandhouding van het leidingnetwerk. Jaarlijks maakt Vitens meer dan 360 miljard liter drinkwater.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Utrecht
Partijen	De aandelen van Vitens N.V. zijn in handen van 110 aandeelhouders waaronder de provincie Friesland, provincie Gelderland, provincie Overijssel, provincie Flevoland en provincie Utrecht en het merendeel van de in deze provincies liggende gemeenten.
Beleid	De ambitie van Vitens is om een duurzaam en maatschappelijk verankerd drinkwaterbedrijf te zijn met een positieve impact op mens en natuur, uitgewerkt in de strategie 'Elke druppel duurzaam'. Dit begint bij de kernprocessen winnen, zuiveren en leveren.
Beleidskaders	Beleidstafel Droogte: aanbevelingen voor het borgen van voldoende drinkwater tijdens extreem droge perioden.
Openbaar belang en doel	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Vitens N.V..
Aandeel in %	0,60
Ontwikkelingen	Een betrouwbare drinkwateroperatie heeft prioriteit. Er is urgentie voor een versnelling naar duurzame drinkwaterwinning. Vitens werkt aan een digitale, intelligente infrastructuur en innovatie om verstoringen te voorkomen en de impact ervan te minimaliseren. In 2024 leverde Vitens in totaal 343,4 miljoen kuub drinkwater.

Prestaties	Vitens stelt voor om, net als de afgelopen jaren, geen dividend uit te keren aan de aandeelhouders. Volgens het beleid kan dividend formeel gezien worden uitgekeerd bij een solvabiliteit hoger dan 30% en deze grens is niet gehaald. De financiële gezondheid van Vitens staat als gevolg van de investeringsopgave onder druk, waardoor het niet opportuun is om dividend uit te keren.
Website	Website Vitens

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	27.200		34.500
Eigen vermogen	677.700		713.600
Vreemd vermogen	1.559.700		2.398.400

Toelichting	De gemeente Zevenaar bezit 34.717 gewone aandelen.
Risico's	Andere oorzaak van de lage solvabiliteit is de WACC. Deze systematiek beperkt Vitens in de hoeveelheid winst die mag worden gemaakt. Doordat de huidige WACC (2,95 procent voor de periode 2022-2024) te laag is voor de omvang van de investeringsopgave, moet Vitens veel geld bij lenen waardoor de solvabiliteit afneemt.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

GRONDBELEID

Inleiding
Overeenkomstig artikel 9, lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient een paragraaf Grondbeleid deel uit te maken van de programmabegroting en het jaarverslag. Transparantie over het grondbeleid voor u is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de doelstellingen zoals aangegeven in de programma's.

Beleid
Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid gemeente Zevenaar die op 18 maart 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld. Deze nota is ondersteunend aan de diverse beleidsdoelstellingen van onze gemeente en sluit aan op de diverse beleidsdocumenten, onder meer zoals hieronder genoemd, maar ook het beleid op het gebied van de energietransitie, duurzaamheid en economie. We kiezen in het grondbeleid voor een situationeel grondbeleid wat betekent dat we onze rol per project of locatie op basis van een afwegingskader bepalen. Hierbij wordt gekozen tussen een faciliterende of actieve houding. Aan de hand van de thema's in de nota beoordelen we in hoeverre we een initiatief belangrijk vinden en welke rol we daarin als gemeente willen spelen. Actuele vraagstukken vragen om een andere invulling van het grondbeleid. Zevenaar staat voor een enorme opgave. In het fysieke domein gaat het om transformatie van bestaande bouw, nieuwbouw, klimaatadaptatie, duurzaamheid en de energietransitie. Daarnaast streven we naar verbetering van de economische vitaliteit, leefbaarheid, gezondheid en passende huisvesting. Op basis van deze thema's wegen we af hoe we onze rol bepalen. Hierbij spelen de financiële aspecten uiteraard ook een rol. De afweging vindt altijd gefundeerd plaats.

In de collegevergadering van 4 februari 2025 is de grondprijsbrief 2025 vastgesteld. Door middel van de raadsinformatiebrief - 1240732 bent u hierover op de hoogte gebracht en hebt u kennis kunnen nemen van de inhoud ervan. Jaarlijks wordt de grondprijsbrief geactualiseerd.

Omgevingsvisie
Ten behoeve van de nog op stellen Omgevingsvisie gemeente Zevenaar heeft u in de raadsvergadering van september 2021 een koersdocument vastgesteld. Dit koersdocument geeft richting om als vertrekpunt gesprekken met de samenleving aan te gaan. De Omgevingsvisie is een strategische, integrale lange termijnvisie (2040) voor de fysieke leefomgeving. Eind 2022 is gestart met de eerste fase van de totstandkoming van de omgevingsvisie van Zevenaar. De ontwerpversies liggen momenteel ter inzage en zijn te bekijken in het Omgevingsloket onder de naam: Omgevingsvisie Zevenaar 2040".

Beleidskaders
Nota grondbeleid gemeente Zevenaar 2024
Grondprijsbrief gemeente Zevenaar 2025
Woonvisie Gemeente Zevenaar 2015-2025
Woonvisie Gelders Eiland 2018
Woondeal 2.0 (Groene metropool regio Arnhem Nijmegen)
Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Ontwikkelingen
Op dit moment zijn er veel macro-economische ontwikkelingen die invloed hebben op de woningbouw. Lange tijd waren de materiaal- en energiekosten stijgend, maar deze zijn inmiddels gestabiliseerd. Echter, de hypotheekrentes zijn recentelijk gestegen, wat de vrij op naam (VON)-prijzen onder druk zet. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) waren de prijzen van consumentengoederen en -diensten in 2024 gemiddeld 3,8% hoger dan in 2023. Het CPB verwacht in haar persbericht van februari 2025 een inflatie van 3,2% voor 2025. De Nederlandse economie keert terug naar een gematigd groeipad, met een verwachte groei van 1,6% in 2025. De verwachting is dat de economische groei normaliseert.

Regionaal Programma Werklocaties
Het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem-Nijmegen (RPW) vormt de kaders voor het regionaal beleid ten aanzien van regionale bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. Hierin zijn onder meer afspraken vastgelegd als het gaat om:
· Een duurzame ruimtelijke invulling van de werklocaties in de regio Arnhem-Nijmegen in het kader van de Groene Metropoolregio;
. De verdeling van de ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen, waaronder die voor XXL-logistiek;

Businesspark 7Poort II
In het kader van bovenstaande heeft de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen op 17 juni 2021 aanvragen voor nieuwe ontwikkelruimte goedgekeurd. Gemeente Zevenaar kan daardoor beginnen met de ontwikkeling van BusinessPark 7PoortII waarbij het gaat om circa 36 hectare aan nieuwe bedrijfskavels en levert naar schatting ruim 900 arbeidsplaatsen op. In 2024 is de grondexploitatie Businesspark 7Poort II geopend en is een ruim aantal hectare gronden aangekocht. Het bestemmingsplan is op 26 juni 2024 vastgesteld.

Project ViA15
De Raad van State heeft op woensdag 2 oktober 2024 het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk verklaard. Met deze uitspraak van de rechter komt, na een beroepsprocedure van zeven jaar, een einde aan de onzekerheid over het Tracébesluit. De verwachting is dat in het voorjaar 2025 duidelijkheid komt over de planning.

Wvg locaties woningbouw
Onder Wvg locaties wordt verstaan de nieuwe ontwikkellocaties binnen de gemeente Zevenaar, te weten: Dijkweg (Oud-Zevenaar), Reisenakker (Zevenaar), Groot Holthuizen A en B (Zevenaar) en Witte Kruis (Babberich). Voor deze Wvg locaties zijn inmiddels voorbereidingskredieten verstrekt voor de te maken plankosten en een verwervingskrediet voor het aankopen van gronden. Momenteel worden verschillende aankoopstrategieën bepaald, haalbaarheidsstudies uitgevoerd en hindercontouren in kaart gebracht. Verwacht wordt dat in 2025 de grondexploitaties geopend zullen worden.

BOUWGRONDEXPLOITATIE (WONINGBOUW EN BEDRIJVENTERREINEN)

<u>7Poort</u>
In 2024 hielden we nog rekening met een totale levering op 7Poort van 2,78 hectare. Wegens de onzekerheid van het Tracébesluit van ViA15 bleef de levering van kavels op 7Poort achter. De planning is bijgesteld ten behoeve van de verkopen, naar verwachting worden 3 kavels verkocht in 2025 ter grootte van 14,85 hectare.

<u>Spoorallee</u>
De levering van de kavels ten behoeve van de outletontwikkeling heeft al lange tijd vertraging vanwege het Tracébesluit ViA15. Zoals eerder benoemd is het Tracébesluit onherroepelijk verklaard, waardoor verdere uitwerking kan plaatsvinden. De verwachting is dat in 2025 de kavels geleverd kunnen gaan worden aan het FOZ.

<u>Landeweer</u>
Voor het noordelijke deel zijn de verwachtingen gematigd positief. De gronden op Landeweer Zuid (13.000 m²) zijn in 2020 uit de grondexploitatie genomen en zijn overgeheveld naar de zgn. materiële vaste activa in de

gemeentelijke boekhouding. Overigens betekent dit niet dat de locatie buiten beeld raakt. Er is inmiddels enige interesse voor diverse invullingen. De planning was om een visie op dit gebied in het eerste halfjaar van 2024 af te ronden. Door verkoop afwikkelingen in 7Poort en de uitwerking van andere plangebieden wordt de ontwikkelvisie doorgeschoven naar medio 2025.

Zevenaar Oost-Wonen

De ontwikkeling van Groot Holthuizen in 2024 stond nog steeds voor een groot deel in het teken van de verkoop van de woningen door de ontwikkelaars in de deelgrondexploitatie De Holtkamp. Ten behoeve van het deelproject Het Hof is er in 2023 een ontwikkelaar geselecteerd. De ontwikkelaar is bezig met de verdere planuitwerking fase 2 en heeft fase 1 inmiddels grotendeels verkocht. Verwacht wordt dat medio 2025 gestart wordt met de bouw van de eerste woningen. Enkel dienen nog afspraken gemaakt te worden over de sociale woningbouw die voorzien is in Het Hof. In 2024 werd verwacht dat er in totaal 2 kavels geleverd zouden worden gelegen in De Stede. Deze kavels zijn uiteindelijk in 2024 niet uitgegeven. In het plangebied van De Stede zijn dus nog 4 vrije kavels te koop/te leveren en de verwachting is nu bijgesteld naar 4 kavels in 2025. In de Tol is ook nog sprake van 1 onverkochte kavel. De verwachting is dat deze kavel ook in 2025 verkocht wordt. In 2024 zijn deelgrondexploitatie De Bem en De Tol afgesloten. Gezamenlijk hadden deze deelgrondexploitaties een positief resultaat.

Naast de projectmatige bouw in het deelproject De Holtkamp zijn er eind 2024 nog 19 vrije kavels in de verkoop gegaan. Met de particulieren worden nu afspraken gemaakt ten behoeve van de verkoop van de vrije kavels. Verwacht wordt dat de vrije kavels verkocht worden verdeeld over de jaren 2025, 2026 en 2027.

Middag Oost & Zwanenwaay

Met betrekking tot de ontwikkeling van de Middag Oost is de bouw van woningen in fase 1 en 2 gereed. Daarnaast zijn eind 2022 en begin 2023 ook twee vrije kavels geleverd. Door de levering van deze twee kavels, zijn er geen vrije kavels meer beschikbaar in de Middag Oost. In het najaar van 2021 heeft een uitvraag plaatsgevonden voor de ontwikkeling van de 3e fase van de Middag Oost. Medio december 2021 heeft dit geleid tot de gunning aan een ontwikkelaar. Deze gaat een programma van 44 woningen realiseren waarvan de helft in het betaalbare koopsegment en (12 stuks) sociale huur is. De andere helft betreft een programma in het duurdere segment. In 2023 is de Koop- en ontwikkelingsovereenkomst getekend met de ontwikkelaar en de woningcorporatie. Alle woningen van fase 3 zijn verkocht. Verwacht wordt dat het woonrijp maken van het gebied grotendeels in 2025 wordt afgerond en het overige deel in 2026 gaat plaatsvinden.

Tot kort geleden stond de ontwikkeling Zwanenwaay op een laag pitje. Mede gelet op de succesvolle voortgang van de ontwikkeling Middag Oost wordt de ontwikkeling Zwanenwaay weer verder opgepakt. Voor het plan is de civiele raming geactualiseerd en is de selectieleiddraad opgesteld. Daarnaast is het programma gewijzigd ten opzichte van het programma dat is vastgesteld. Het oorspronkelijke programma bestond uit vrije kavels. Met het nieuwe programma wordt ingezet op betaalbare en levensloopbestendige woningen. Verwacht wordt dat de verkoop van de woningen plaats gaat vinden in 2026 en 2027 en dat het project in 2029 kan worden opgeleverd.

Waaijakkers

In december 2022 is de grondexploitatie Waaijakkers geopend. Het plangebied Waaijakkers betreft de ontwikkeling van een woongebied in Aerdt. In 2010 is gestart met de bouw van woningen in plangebied Waaijakkers, echter zijn toen slechts 14 woningen gebouwd. Het plangebied heeft een omvang van circa 1,5 ha. Hierin beschikt de gemeente Zevenaar over een grondpositie met een omvang van ca. 0,8 ha. in het plangebied. Op de gemeentelijke gronden is ruimte voor circa 21 woningen. Sinds Q4 2024 is het omgevingsplan in werking getreden en is inmiddels een ontwikkelaar geselecteerd ten behoeve van de ontwikkeling van het plangebied. Verwacht wordt dat de verkoop van gronden plaatsvindt in 2025 en 2026.

Vastgoedlocaties

In 2023 zijn de grondexploitaties voor de vastgoedlocaties geopend. Hiermee wordt de mogelijkheid gecreëerd om 49 woningen te ontwikkelen. Aan het begin van 2025 is de Markt 8 te Lobith geleverd. Verwacht wordt dat de overige vastgoedlocaties ook in 2025 geleverd zullen worden.

Vestersbos

In 2024 is de grondexploitatie Vestersbos geopend. Binnen deze grondexploitatie worden 77 woningen gerealiseerd, variërend tussen gestapelde en grondgebonden woningen. Het programma bevat 23 sociale appartementen, 10 dure appartementen, 16 goedkope appartementen en 28 midden dure rijwoningen. De opbrengsten van de woningen worden verwacht in 2026 en 2027. In 2026 zal gestart worden met de sloop van de bestaande bebouwing en de oplevering staat gepland voor 2029.

Businesspark 7Poort II

Op 26 juni 2024 heeft de raad ingestemd met het vaststellen van het bestemmingsplan, het exploitatieplan en het openen van een grondexploitatie. Dit is gebeurd voor het vervallen van het Wvg recht dat in 2021 is gevestigd. In 2024 is al een significant aantal hectare grond aangekocht. In de aankomende periode wordt verder gegaan met het verwerven van gronden en het doen van diverse onderzoeken om toe te werken naar het bouwrijp maken van het terrein. Binnen het project Businesspark 7Poort II wordt circa 36 hectare grond uitgegeven. De uitgifte van de bedrijfskavels worden verwacht in de periode 2027 en 2032, afhankelijk van het verloop van procedures en bouwrijp maken van de gronden. De uiteindelijke oplevering van het project wordt nu geschat op 2034.

REALISATIE

In onderstaande tabel presenteren wij de gerealiseerde grondverkopen in het jaar 2024 en een prognose voor de komende vier jaar. Ter vergelijking is de realisatie van de jaren 2022 en 2023 eveneens opgenomen. De geprognotiseerde afzet voor de komende jaren is verwerkt in de herziening van de grondexploitaties per 01-01-2025 welke, samen met andere parameters, de basis vormt voor de verwachte resultaten (zie verderop in deze paragraaf).

Aantallen/m2 kavels wonen en bedrijven (realisatie en prognose)							
Naam grondexploitatie	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Bedrijven (in ha.)							
Zevenaar Oost - 7 Poort en Landeweer	1,58	7,04	0,00	6,79	0,00	0,00	0,00
Zevenaar Oost - Spoorallee/FOZ	0,00	0,00	0,00	7,76	0,00	0,00	0,00
Businesspark 7Poort II	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,35	5,35
Mercurion	0,00	0,54	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00
Totaal Bedrijven	1,58	7,58	0,00	14,85	0,00	5,35	5,35
Wonen (in aantallen kavels/woningen)							
Groot Holthuizen	3	53	56	78	36	35	0
Middag Oost & Zwanenwaay	1	31	19	0	15	15	0
Waaijakkers	0	0	0	10	11	0	0
Vastgoedlocaties	0	0	0	49	0	0	0
Totaal Wonen	4	84	75	137	62	50	0

Conform de door het college vastgestelde uitgangspunten voor de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2025 wordt er vanuit gegaan dat de levering van de gronden ten behoeve van de FOZ in 2025 plaatsvindt.

PROGNOSE TE VERWACHTEN RESULTATEN

In BBV artikel 16 lid c is opgenomen dat de paragraaf grondbeleid een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie moet bevatten. Wanneer deze prognose is samengesteld uit positieve en negatieve grondexploitaties, dan is het van belang dat de verwachte resultaten voor alle grondexploitaties op een zelfde wijze worden berekend. Dit gebeurt op basis van de "netto contante waarde" methode. De voorschriften zeggen ook dat de resultaten op eindwaarde dienen te worden gepresenteerd waarbij tevens wordt aangegeven wat de verwachte einddatum van de exploitatie is.
Ten aanzien van de grondexploitaties van onze gemeente kan worden gesteld dat er sprake is van een mix van positieve en negatieve grondexploitaties. Aangezien de afzonderlijke grondexploitaties een verschillende einddatum kennen, zijn de resultaten per datum 1 januari 2025 contant gemaakt. Hierdoor worden de resultaten onderling goed vergelijkbaar.

De geprognosticeerde resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn voor het laatst herzien per 1 januari 2025. Vervolgens hebben wij deze verwerkt in de Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2024 welke woensdag 25 juni 2025 ter vaststelling aan u worden aangeboden. De financiële effecten zijn verwerkt in de jaarstukken 2024.

De geprognosticeerde resultaten van de grondexploitaties luiden als volgt:

Financiële resultaten actieve grondexploitaties januari 2024 en januari 2025 (bedragen x € 1.000)

Naam grondexploitatie	Einddatum exploitatie	Resultaat eindwaarde	Resultaat herziene grex NCW per 1-1-2024	Resultaat 1-1-2024 NCW per 1-1-2025	Resultaat herziene grex NCW per 1-1-2025 (incl. gesloten grexen)	Resultaat herziene grex NCW per 1-1-2025 (excl. gesloten grexen)	Verschil (kolom G-E)	Afwijking in %
A	B	C	D	E	F	G	H	I
Zevenaar Oost - bedrijven	31-12-2027	13.232	14.478	14.768	12.690	12.690	-2.078	-14,1%
Zevenaar Oost - wonen	31-12-2029	-33.005	-30.236	-30.841	-30.008	-32.041	-1.200	3,9%
Totaal Zevenaar Oost	31-12-2029	-19.773	-15.758	-16.073	-17.318	-19.351	-3.278	20,4%
Middag Oost & Zwanenwaay	31-12-2029	-3.913	-3.854	-3.931	-3.703	-3.703	228	-5,8%
Mercurion	31-12-2026	92	94	96	88	88	-8	-8,3%
Waaijakkers	31-12-2028	134	230	235	124	124	-111	-47,2%
Vestersbos	31-12-2029	-566	-475	-485	-512	-512	-27	5,6%
Businesspark 7Poort II	31-12-2034	11.952	2.913	2.971	9.804	9.804	6.833	230,0%
Vastgoedlocaties	31-12-2027	636	629	642	615	615	-27	-4,2%
TOTAAL GROND EXPLOITATIES	**31-12-2034**	**-11.438**	**-16.221**	**-16.545**	**-10.902**	**-12.935**	**3.610**	**-21,8%**

Uit bovenstaande tabel zijn de einddata per deelgrondexploitatie (kolom B) op te maken en de resultaten op deze eindwaarde (kolom C). Omdat eindwaarden onderling niet te vergelijken zijn vanwege de verschillende looptijden van de plannen volstaan we met een overzicht van de verschillen op netto contante waarde.

In bovenstaande tabel maken we de vigerende grondexploitatie (kolom D) netto contant op de situatie per 1 januari 2024 (kolom E), alvorens tot een goed vergelijk van de cijfers te komen. Het resultaat van de grondexploitatie wordt immers "opgerent" met een rentepercentage van 2%, zijnde de discontovoet waarmee het resultaat netto contant wordt gemaakt. Deze opgerente cijfers vergelijken we vervolgens met het geactualiseerde resultaat per 1 januari 2025 (kolom F).In 2024 zijn twee deelgrondexploitaties van Zevenaar Oost Wonen afgesloten. Deze twee grondexploitaties hadden gezamenlijk een positief eindresultaat van € 2.033.000. In kolom G is de NCW per 1-1-2025 zonder de gesloten grondexploitaties vermeld. Vervolgens is in kolom H het verschil per grondexploitatie te zien (kolom G minus kolom E) en de afwijking in procenten (kolom I).

In zijn totaliteit is er sprake van een verbetering van het resultaat van € 3.610.000 NCW per 1 januari 2025. Voor wat betreft de grondexploitaties Zevenaar Oost – bedrijven is in de jaarrekening in programma 3 een toelichting verstrekt op de verschillen. Voor de grondexploitaties Zevenaar Oost – wonen, Middag Oost & Zwanenwaay en Vestersbos is de verschillenanalyse terug te vinden in programma 8 van de programmarekening.

Omdat Zevenaar Oost één grondexploitatie is en het positieve resultaat van Zevenaar Oost - bedrijven verrekend wordt met het negatieve resultaat van Zevenaar Oost - wonen, is er een verliesvoorziening gevormd voor een totaalbedrag van € 23.566.000. Deze is terug te vinden in de toelichting op de balans.

WINST- EN VERLIESNEMING

De bovengenoemde uitkomsten worden hieronder vergeleken met de cijfers van de Meerjarenbegroting 2025-2028. Hierdoor is het effect op het rekeningresultaat zichtbaar.

Omdat de BBV-voorschriften eisen dat de grondexploitaties m.b.t. wonen en bedrijven tot verschillende taakvelden behoren, zijn de gevolgen voor "bedrijven" in de jaarrekening verantwoord binnen programma 3 (Economie) en "wonen" in programma 8 (Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing).

Verloop verliesvoorziening (bedragen x € 1.000)

Grondexploitatie	Stand 1-1-2024	Openen grexen	Toevoeging rente	Afsluiting deel complexen	Vrijval door mutatie resultaat	Stand 31-12-2024	Verschil
Zevenaar - Oost Wonen (prog. 8)	30.236	-	605	2.034	-834	32.041	1.805
Zevenaar - Oost Bedrijven (prog. 3)	-14.478	-	-290	-	2.077	-12.691	1.787
Totaal grex Zevenaar Oost	**15.758**	**-**	**315**	**2.034**	**1.243**	**19.350**	**3.592**
Vestersbos (prog. 8)	-	475	10	-	28	513	513
Middag-Oost &Zwanenwaay (prog. 8)	3.855	-	77	-	-229	3.703	-152
Totaal	19.613	475	402	2.034	1.042	23.566	3.953

Voor het bedrag van € 3.953.000 wordt de verliesvoorziening verhoogd.

RESERVE, VOORZIENINGEN EN RISICO'S

Eventuele winsten uit de grondexploitaties voegen wij toe aan het resultaat van het desbetreffende boekjaar waarbij de winstbestemming vervolgens wordt voorgelegd aan de raad. Een en ander is bepaald in de Nota

Voor verlieslatende grondexploitaties wordt een verliesvoorziening getroffen, zoals voorgeschreven in het BBV. Voor winstgevende grondexploitaties zijn sinds 2017 gewijzigde BBV-regels van toepassing waarbij aansluiting is gezocht bij algemeen aanvaardbare methodes in het bedrijfsleven en bij fiscale regelgeving. Hierbij is -ten aanzien van tussentijdse winstneming- de zogenaamde Poc-methode van toepassing (Percentage of completion). Deze methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft opbrengsten als de kosten, verkeert. Hiermee kan op basis van een deel (percentage) van de realisatie van een project tussentijdse winst worden toegevoegd aan de algemene middelen (voorheen werd uitsluitend winst genomen indien het project in zijn geheel gereed was). Concreet is deze methode uitsluitend op de grondexploitatie Mercurion, Businesspark 7Poort II, Vastgoedlocaties en Waaijakkers van toepassing omdat deze als enige winstgevend zijn. Voor alle projecten zijn beperkte wijzigingen, zodat nog geen sprake is van tussentijdse winstnemingen.

De stand van de verliesvoorziening grondexploitaties bedraagt volgens de jaarstukken 2024 € 23.566.000.

Ten behoeve van de voorliggende meerjarenbegroting heeft een actualisatie van de risico's plaatsgevonden. Het geactualiseerde risicoprofiel laat het volgende beeld zien:

Risicoprofiel actieve grondexploitaties 1-9-2024 en 1-1-2025 (bedragen x € 1.000)				
Grondexploitaties	Risiscoprofiel per 1-9-2024	Risiscoprofiel per 1-1-2025	Verschil sept. 2024 - januari 2025	Afwijking in %
Zevenaar Oost - bedrijven	342	364	-22	-6,4%
Zevenaar Oost - wonen	1.416	279	1.137	80,3%
Totaal Zevenaar Oost	1.758	**643**	1.115	63,4%
Middag Oost & Zwanenwaay	274	117	157	57,3%
Waaijakkers	69	23	46	66,7%
Businesspark 7Poort II	1.796	1.801	-5	-0,3%
Vestersbos	0	163	-163	100,0%
Totaal overige grondexploitaties	2.139	**2.104**	35	1,6%
Totaal risico's	3.897	**2.747**	1.150	29,5%

Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is gecalculeerd op € 2.747.000. Ten opzichte van het risico in de meerjarenbegroting 2025-2028 (€ 3.897.000) betekent dit een daling van € 1.150.000.

Dit risicoprofiel van € 2,7 miljoen bestaat onder andere uit risico's die worden veroorzaakt door projecten die zich in de beginfase van de ontwikkeling bevinden, zoals het Hof, Waaijakkers, Vestersbos en Businesspark 7Poort II. In deze fase zijn nog veel onzekerheden en kunnen risico's in de toekomst plaatsvinden. Risico's waar we geen grip op hebben zoals kostenstijging en vertraging in de gronduitgifte worden daarom meegenomen in het risicoprofiel. Ook de prijsstijging van materialen is ongekend hoog geweest. Hoe het prijsverloop verder zal gaan is onzeker en vormt daarom een risico. De gevolgen van het Oekraïne conflict zijn vanaf 2022 meegenomen in de grondexploitaties en daardoor geen onderdeel meer van het risicoprofiel. De voornaamste stijging in het risicoprofiel gaat over de rekenrente die verwacht wordt te gaan stijgen, omdat voor nieuwe leningen hogere rente betaald dient te worden.

1. Zevenaar-Oost-Bedrijven:

Het risico met betrekking tot vertraging van de uitgifte in de deelgrondexploitatie 7Poort is naar boven bijgesteld. De kosten van bouw- en woonrijpmaken zijn sterker gestegen dan de opbrengsten van de

bedrijfskavels. Daarnaast werd het risico binnen Zevenaar-Oost-Bedrijven gevormd door de blijvende onzekerheid rond het Tracébesluit A15/A12. Echter sinds 2 oktober 2024 heeft de Raad van State een positief besluit genomen om de vergunning onherroepelijk te verklaren. De verbetering komt vooral door de aanpassing van de rekenrente in het risicoprofiel. Dit komt met name door het rekening houden met een rentestijging voor de aankomende jaren. Aangezien de rente op leningen die op het moment worden aangegaan veel hoger is dan de huidige rekenrente binnen de gemeente. Dit heeft een positief effect voor winstgevende grondexploitaties.

2. Zevenaar-Oost-Wonen:

De risico's voor de grondexploitatie Zevenaar-Oost-Wonen zijn afgezwakt ten opzichte van de meerjarenbegroting 2025-2028. Dit betekent dat het risico van dit project nog steeds gevormd wordt door onder andere kosten- en opbrengstenstijgingen, maar dat de effecten ervan lager zijn. Mede door het afsluiten van twee deelgrondexploitaties en gesloten overeenkomsten, zijn de risico's voor Zevenaar-Oost-Wonen afgenomen.

3. Middag-Oost & Zwanenwaay:

De risico's voor de grondexploitatie Middag-Oost & Zwanenwaay verbeteren ten opzichte van de begroting. Dit komt vooral doordat de werkzaamheden voor bouw- en woonrijp maken op Middag-Oost bijna zijn afgerond. Nu Middag-Oost bijna is afgerond, wordt Zwanenwaay ook weer verder opgepakt en de selectieprocedure is gestart. De risico's voor deze projecten zijn voornamelijk gebaseerd op stijging of daling van rente, opbrengsten- en kostenstijgingen of vertraging van gronduitgifte.

4. Waaijakkers:

De bestaande risico's voor de grondexploitatie Waaijakkers blijven ongewijzigd ten opzichte van de jaarrekening. Deze ontwikkeling bevindt zich nog in de beginfase van de planuitwerking en heeft daardoor meer onzekerheid. Het risico wordt onder andere gevormd door mogelijke kostenstijgingen en het niet verkrijgen van de exploitatiebijdragen.

5. Businesspark 7Poort II:

Bij het openen van de nieuwe grondexploitatie behoort ook een nieuw risico overzicht. In 2024 is de grondexploitatie Businesspark 7Poort II geopend. In het begin van een ruimtelijke ontwikkeling zitten vaak de grootste risico's. Op dit moment houden we rekening met de volgende risico's: doorlooptijd verbreding A12, de beperkte beschikbaarheid van nutsvoorzieningen met mogelijke vertraging van de verkoop van de bedrijfskavels, aanvullende onderzoeken flora en fauna, mogelijke afwaardering van gronden op het moment dat niet alle gronden worden ontwikkeld en onvoldoende interesse in de bedrijfskavels.

6. Vestersbos

In 2024 is de grondexploitatie Vestersbos geopend, dat betekent dat de ontwikkeling meer risico's met zich mee brengt door de fase waarin het zich bevindt. Vestersbos kent over het algemeen geen grote onvoorziene risico's. De grootste risico's waar rekening mee gehouden wordt is extra sloopkosten voor bestaande bebouwing, langere procedures omgevingsplan, kosten- en opbrengstenstijgingen.

In de Paragraaf Weerstandsvermogen wordt inzicht verschaft in de verhouding van de grondexploitatie-risico's in relatie tot het risicoprofiel gemeente breed.

OPENBAARHEIDSPARAGRAAF

Inleiding
Op 1 mei 2022 heeft de Wet open overheid (Woo) de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De Woo geeft burgers het recht op informatie over het handelen van de overheid. Iedereen kan een verzoek om informatie indienen bij de gemeente. Wij maken die informatie vervolgens openbaar door deze online te publiceren, tenzij er een wettelijke uitzonderingsgrond van toepassing is. De gemeente is verplicht om de komende jaren gefaseerd minstens 11 informatiecategorieën openbaar te maken. Denk hierbij aan vergaderstukken voor de raad, maar ook collegebesluiten, onderzoeken, jaarplannen en jaarverslagen. Goede en vindbare informatie is essentieel voor openbaarheid. Daarom geeft de Woo de gemeente meerdere jaren om de informatiehuishouding op orde te brengen. Dat betekent dat we onze systemen (software) steeds beter inrichten.

Beleid
De Wet open overheid is landelijke wetgeving. In artikel 3.5 (openbaarheidsparagraaf) staat dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting toelichting geven op de beleidsvoornemens over de uitvoering van deze wet. De openbaarheidsparagraaf is een stok achter de deur, die ervoor zorgt dat er aandacht blijft voor het actief openbaar maken van documenten.

Beleidskaders
Op 10 januari 2023 stelde het college van B&W het 'ambitieniveau actief openbaar maken' vast. Hiermee werd gekozen voor het VNG-ambitieniveau 'basis' en, waar mogelijk, aansluiting te zoeken op ambitieniveau 'medium'. Binnen ambitieniveau 'basis' ligt de focus van de werkzaamheden op het technisch mogelijk maken van het publiceren van documenten en het trainen van medewerkers in het gebruik van de benodigde software. Ambitieniveau 'medium' zet in op participatie en het publiceren van meer documenten dan wettelijk noodzakelijk.
Voor het op orde brengen van onze informatiehuishouding houden we het Meerjarenplan Woo van de VNG aan.

Ontwikkelingen
De Woo heeft drie aandachtsgebieden: 1) actief openbaar maken van documenten, 2) Woo-verzoeken en 3) informatiehuishouding.

1) Actief openbaar maken van documenten
Op het gebied van actieve openbaarmaking (uit eigen beweging documenten online publiceren) voldoet Gemeente Zevenaar aan de eerste tranche die per 1 november 2024 verplicht is (Wet open overheid, art 3.3, 1a, 1b, 1d, 1e, 2b). Dit houdt in dat we wet- en regelgeving, besluiten van algemene strekking, organisatiegegevens incl. organogram en bereikbaarheidsgegevens online hebben staan. Daarnaast lopen we iets vooruit op de landelijke planning: ook de Woo-verzoeken en -besluiten en convenanten zijn al online te vinden via https://zevenaar.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports. In 2024 zijn de convenanten voor het eerst in het portaal in te zien. Dit betreft niet alleen nieuwe convenanten, maar ook oude die nog gelden. Daarnaast zijn we met voorbereidingen gestart voor het online plaatsen van klachtoordelen.

2) Woo-verzoeken
In 2024 zijn er in totaal 43 Woo-verzoeken ingediend bij de gemeente Zevenaar. Dat zijn 9 Woo-verzoeken meer dan in 2023. Van deze Woo-verzoeken zijn er 33 verzoeken afgehandeld als formeel Woo-verzoek, en zijn er 10 verzoeken afgehandeld als informatieverzoek. Bij een Woo-verzoek worden de gevraagde stukken online geplaatst. Bij een informatieverzoek worden de gevraagde stukken niet voor iedereen openbaar door publicatie, maar krijgt de vrager de gewenste informatie individueel overhandigd.

Afgewezen of ingetrokken
Er werden 9 Woo-verzoeken afgewezen. Dit kwam doordat de verzoeker dan om documenten vroeg die we niet hebben. Daarnaast werden 2 verzoeken buiten behandeling gesteld. De redenen hiervoor waren het niet gebruik maken van een gelegenheid tot precisering en het niet op de juiste manier indienen van het verzoek, ook niet na het bieden van een herstelgelegenheid. Tenslotte werd er één keer een Woo-verzoek ingetrokken.

Termijn
Woo-verzoeken werden gemiddeld binnen een termijn van 43 dagen afgehandeld. Wettelijk gezien hebben we een beslistermijn van 28 dagen. Er kan met 14 dagen worden verdaagd. In overleg met verzoeker werd in sommige gevallen een ruimere beslistermijn gehanteerd.

3) Informatiehuishouding
In het Meerjarenplan Woo van de VNG staan zeven eisen opgenomen voor een goede informatiehuishouding. Het overzicht Informatiehuishouding op orde toont deze eisen en de planning van realisatie in de gemeente Zevenaar. De percentages in de tabel tonen de landelijke verwachtingen over de implementatie.

Informatiehuishouding op orde

	Eis aan informatiehuishouding	**Planning Zevenaar**	**Landelijke planning**		
			1 mei 2023	**1 mei 2024**	**1 mei 2027**
1	Iedere gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depotvoorziening	Project SALD 2024-2026	10%	30%	100%
2	Binnen iedere applicatie is de selectielijst geïmplementeerd	2025-2027	20%	50%	100%
3	Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op email-archivering	2023	10%	30%	100%
4	Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten	2023	10%	30%	100%
5	Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal: inzicht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staat)	2024	25%	50%	80%
6	Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling	2024	50%	75%	90%
7	Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatieobject metagegevens gekoppeld.	2026	40%	75%	90%

Toelichting op de Zevenaarse planning

- Eis 2 en 7: in 2024 is de nieuwe richting van informatiebeheer vastgesteld: duurzaam en decentraal, volgens het principe van "archiving by design". Nu wordt gewerkt aan de uitvoering: verantwoordelijkheden toewijzen en kaders stellen. Volgende stap is het duurzaam toegankelijk inrichten van de vakapplicaties. Dat betekent het invoeren van de selectielijst waar dit nog niet gedaan is, inrichten processen voor vernietiging en overbrenging en koppelen metadata.
- Eis 3: We zijn gestart met een project voor e-mailarchivering. We hebben de huidige situatie in kaart gebracht en verschillende oplossingen voor e-mailarchivering binnen de huidige techniek onderzocht. In de volgende fase van M365 bekijken we of automatisch archiveren en de Capstone-methodiek toepasbaar zijn binnen Zevenaar.
- Eis 4: Binnen de organisatie geldt het advies om geen werk-gerelateerde communicatie via berichtenapps te laten lopen.
- Eis 5: we hebben het project Informatiebeheerplan per team voorbereid en starten begin 2025 met een pilot.
- Eis 6: we hebben het kwaliteitssysteem voor informatiebeheer ingevoerd. Dit richt zich in eerste instantie op het centrale zaaksysteem. Geleidelijk voegen we ook de decentrale (vak)applicaties toe waarin archiefdocumenten worden beheerd.

BIJLAGEN JAARVERSLAG

KERNGEGEVENS

Onderdeel	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Sociale structuur			
Inwoners 0-19 jaar	8.668	8.566	8.630
Inwoners 20-64 jaar	25.018	24.707	25.090
Inwoners 65 jaar en ouder	11.369	11.747	11.496
Totaal aantal inwoners	**45.055**	**45.020**	**45.216**
Bijstandsgerechtigden	740	751	778
Tewerkgestelden SW	148	144	129

JAARREKENING

FINANCIËN

RESULTAAT

FINANCIEEL OVERZICHT EN TOELICHTING OP HOOFDLIJNEN

Inleiding

Resultaat

(-/- is een nadeel, + is een voordeel)

De jaarstukken 2024 sluiten met een nadelig resultaat van € 2.536.690. Het geraamde nadelige resultaat na wijziging is € 3.144.894 waarvan het verloop hieronder wordt weergegeven. Ten opzichte van de begroting na wijziging is dus sprake van een voordelig verschil van € 608.204.

Verloop resultaat in begroting 2024	Bedrag (x € 1.000)
Primitieve begroting 2024-2027	-391
Wijzigingen 1e Voortgangsrapportage 2024	-4.815
Wijzigingen 2e Voortgangsrapportage 2024	2.061
Wijzigingen na de begroting 2024-2027	0
Totaal begrotingsresultaat na wijziging	**-3.145**

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	165.455	174.747	174.092	-655
Lasten	165.847	177.892	176.629	1.263
Gerealiseerd saldo van baten en lasten 2024	**-391**	**-3.145**	**-2.537**	**608**

Toelichting op hoofdlijnen

Om de leesbaarheid te bevorderen zijn alleen de afwijkingen die budgettaire gevolgen hebben voor het resultaat van meer dan € 250.000 opgenomen.

Het totale voordeel van € 608.204 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende afwijkingen (groter dan € 250.000) ten opzichte van de ramingen waarbij is aangegeven of deze incidenteel of structureel zijn.

Omschrijving	bedrag x € 1.000	I of S
1. pensioenvoorziening wethouders dotatie	-456	I
2. Organisatieontwikkeling	510	I
3. Grondexploitaties	-1.014	I
4. Sportaccommodaties - Sportbedrijf gebouwen	-257	S
5. Inkomensregelingen - inkomensvoorzieningen	327	I
6. Jeugdhulp - zorgkosten	376	I
7. Wmo - zorgkosten	-282	I
8. Reserve Tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds)	1.191	I
9. Riolering mutatie voorziening	320	I

1. De toevoeging aan de voorziening is voor een groot deel te verklaren door actieve deelnemers, zowel wethouders als wachtgelders, die extra pensioen opbouwen per jaar. Daarnaast speelt het rekenrentepercentage een rol. Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente. Als gevolg van de daling van de rekenrente was een toevoeging van € 456.000 noodzakelijk. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin geen rekening was gehouden met een storting.

2. In de meerjarenbegroting 2023-2026 is een budget van € 600.000 beschikbaar gesteld voor de organisatieontwikkeling. Daar bovenop is door de Provincie Gelderland een subsidie Vitaal Bestuur toegekend van € 120.000. Dit brengt het totale meerjarige budget op € 720.000. In 2024 zijn uitgaven gedaan met name voor de werving en selectie van de domein- en teammanagers. Eind 2024 is een bedrag van € 510.000 nog niet besteed, een voordeel in 2024. Dit is bedoeld voor de verdere doorontwikkeling in 2025 en 2026, onder meer voor de detaillering van structuren en processen.
3. Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke is vastgesteld op 11 maart 2025. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2024. In de uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor per grondexploitatie becijferd op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2025. Ten opzichte van vorig jaar per saldo een verslechtering van € 1.014.000 NCW. Voor deze verslechtering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:
   - De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitaties, op basis van een marktonderzoek naar grondprijzen van (bedrijfs)kavels, bedraagt € 3.649.000 positief.
   - Enkele deelgrondexploitaties zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. In deze deelgebieden heeft dit gezorgd voor gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren, maar niet meer benodigd zijn voor het bouwrijp maken. In de grondexploitaties is het budget behouden ten behoeve van het woonrijp maken. In totaliteit heeft dit een positief effect van € 1.721.000.
   - Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Dit levert een nadeel op van € 5.164.000.
   - De vertraging rond het Tracébesluit Via15 heeft evenals vorig jaar gezorgd voor een vertraging. Deze vertraging in de uitgifte heeft effect op de VTU- en plankosten. Dit heeft een nadelig effect van € 600.000.
   - Vanwege langere procedures dan in het verleden verwacht werd, worden meer kosten gemaakt om het project tot een goed einde te laten komen. Deze vertraging heeft effect op de VTU- en plankosten. Dit heeft een nadelig effect van € 401.000. Deze extra kosten kunnen gecompenseerd worden met vrijgevallen budgetten binnen het project Zevenaar Oost Wonen.
   - Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Dit levert een nadeel op van € 5.164.000.
   - De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo € 219.000 nadelig.
4. De lasten zijn in totaal € 257.000 hoger. Dit heeft een drietal oorzaken.
   - Een correctie in verband met het BTW compensatie fonds (BCF). Uit de BTW controle is gebleken dat onterecht BTW is gecompenseerd. De BTW wordt voortaan kostprijsverhogend geboekt en heeft dus een structureel karakter structureel (€ 115.000).
   - Een 'naheffing' van Ataro voor de elektriciteitskosten van het Lentebad. Doordat DVEP (de leverancier van elektriciteit van Ataro) failliet is gegaan in 2022, komen nu pas de laatste rekeningen van de curator binnen (€ 125.000).
   - Terugbetaling aan Ataro BV naar aanleiding van de dienstverleningsovereenkomst kwartaal 1 2024 en afrekening 2022 (€ 20.000).
5. In het tweede halfjaar 2024 is sprake van een stijging in de uitgaven voor loonkostensubsidies en zijn de indexeringen over 2024 verwerkt. Ten opzichte van de tweede voortgangsrapportage (VGR) 2024 is sprake van hogere lasten (nadeel € 455.000). Daarnaast is de definitieve BUIG uitkering over 2024 vastgesteld door het Rijk. Per saldo bedraagt het voordeel op de BUIG t.o.v. de tweede VGR 2024 € 327.000.
6. We zien bij de jeugdhulp een voordeel van afgerond € 375.000. Het voordeel ligt vooral bij uitgaven die zijn teruggevorderd bij andere gemeenten. Dit omdat de kosten ten onrechte zijn betaald door onze gemeente maar op basis van het woonplaatsbeginsel bij andere gemeenten horen. Daarnaast zien we per onderdeel wel verschuivingen. We zien nog steeds dat we onvoldoende grip hebben op

verwijzingen van bijvoorbeeld huisartsen. Positief is de verschuiving die we zien van zorg in verblijf naar begeleiding.

7. De Wmo laat een tekort zien van € 282.000 bij de begeleiding en dagbesteding. Deels wordt deze overschrijding veroorzaakt door gestegen kosten voor zorgbemiddeling (de zogenaamde 'bemoeizorg').
8. Deze bestemmingsreserve is in 2022 ingesteld door storting van € 2 miljoen uit de algemene reserve. Het resterend saldo na inzet in 2023 en 2024 bedraagt € 1.191.000 wordt toegevoegd aan de algemene reserve omdat het tijdelijk energiefonds ingesteld is voor de periode 1 juli 2023 tot juli 2024.
9. In 2024 hebben we een storting begroot van € 617.000. In realisatie heeft een storting van € 297.000 plaatsgevonden. Hierdoor een voordeel van € 320.000.

Resultaat na bestemming en incidentele mutaties

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	160.033	166.284	165.436	-849
Lasten	163.454	174.359	172.858	1.501
Gerealiseerd saldo van baten en lasten 2024	-3.422	-8.075	-7.422	652
Reserve mutaties:				
Onttrekkingen	5.423	8.463	8.657	194
Toevoegingen	2.393	3.533	3.771	-238
Saldo reserve mutaties	3.030	4.930	4.886	-44
Saldo:				
Baten	165.455	174.747	174.092	-655
Lasten	165.847	177.892	176.629	1.263
Gerealiseerd resultaat 2024	**-391**	**-3.145**	**-2.537**	**608**
Incidentele mutaties				
Baten	2.432		11.615	
Lasten	3.297		11.355	
Structureel resultaat	**474**		**-2.797**	

RESULTAAT PER PROGRAMMA

Inleiding

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	90.119	92.253	91.393	-859
1. Veiligheid	-4.689	-4.842	-4.709	133
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.537	-6.429	-6.542	-113
3. Economie	-629	-582	-2.642	-2.060
4. Onderwijs	-4.825	-5.287	-5.147	140
5. Sport, cultuur en recreatie	-9.742	-10.410	-11.044	-634
6. Sociaal domein	-58.763	-62.337	-60.092	2.245
7. Volksgezondheid en milieu	-2.869	-2.296	-1.827	469
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-2.455	-3.215	-1.927	1.288
Resultaat 2024	**-391**	**-3.145**	**-2.537**	**608**

ANALYSE PERSONEELSLASTEN

Personeelslasten (bedragen x € 1.000)	begroot	realisatie	saldo
salarissen, incl. vergoeding voor personeel	24.958	25.031	-73
inhuur derden	9.660	9.576	84
inhuur derden wegens ziekte	290	270	20
voormalig en bovenformatief personeel	54	77	-23
Totaal	**34.962**	**34.954**	**8**

Het saldo van personeelslasten en inhuur derden van de ambtelijke organisatie over 2024 komt in totaal uit op een voordeel van € 8.000. De vacatureruimte binnen de afdelingen in de salarisbudgetten is volledig ingezet voor de noodzakelijke externe inhuur. Binnen het totaal van de inhuurbudgetten zijn enkele nadelen ontstaan onder meer bij beheer riolering en raadsondersteuning (griffie). De lasten voor inhuur derden wegens ziekte en zwangerschap zijn binnen de raming. De inkomsten van het UWV (WAZO gelden) zetten wij hierbij als dekking in. Over 2024 was het ziekteverzuim 7,88 %, een toename ten opzichte van 2023 (6,12%). Op de post van voormalig- en bovenformatief personeel is een nadelig verschil zichtbaar van € 23.000. De totale kosten van inhuur binnen de exploitatie komen uit op afgerond € 9,6 miljoen, dit is inclusief inhuur voor projecten maar exclusief inhuur voor investeringen en exclusief inhuur ten behoeve van de GREX.

ANALYSE RENTE EN AFSCHRIJVING

Werkelijke rente
De werkelijke rente is de rente die we betalen voor de aangetrokken vaste geldleningen aan financiële instellingen waar we deze leningen hebben afgenomen.

Rente aan de grondexploitatie
Per december 2023 is er een nieuwe notitie rente van de Commissie BBV. Hierin staat beschreven dat voor het toerekenen van rente aan de grondexploitaties de omslagrente gehanteerd moet worden. In navolging hiervan passen we vanaf de jaarrekening 2024 het omslagrentepercentage toe voor het toewijzen van de rente aan de grondexploitatie.

Afschrijvingen
Afschrijven is het boekhoudkundig verwerken van de waardevermindering van uitgaven, waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt, genaamd investeringen of kapitaalgoederen. Het afschrijvingsbedrag vormt een kostenpost op de taakvelden van de exploitatie. De afschrijvingskosten worden bepaald door de aanschafwaarde te delen door de technische of economische levensduur. In onze gemeente wordt volgens de lineaire methode (vast bedrag per jaar) afgeschreven. Uitzonderingen hierop zijn activa waarover afspraken met derden zijn gemaakt waaronder Gemeenschappelijke Regelingen.
De vertraging of versnelling van voorgenomen investeringen leidt tot onvermijdelijke afwijkingen in de afschrijvingen. Voor de verschillen in de investeringsbedragen verwijzen wij u naar het kredietoverzicht dat als bijlage in deze jaarrekening is opgenomen.
Niet alle afwijkingen van de afschrijvingen leiden tot een resultaat door een relatie met een reserve of verhaal via een rijkssubsidie. Hieronder is aangegeven welke afwijkingen een effect hebben op het rekeningsaldo.
De afwijkingen groter dan € 50.000 worden hieronder toegelicht.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Afschrijvingen	5.326	4.698	4.691	7

Er zijn geen grote afwijkingen in afschrijvingslasten tussen de (gewijzigde) begroting en de realisatie welke toelichting behoeven.

Bedragen x € 1.000

Renteschema		Begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.990	2.146	2.260
b. Externe rentebaten	-/-	40	38	199
Totaal door te rekenen externe rente		1.950	2.108	2.061
c. rente die aan de grondexploitatie moet worden berekend	-/-	373	424	424
rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	621	621	456
	-/-	994	1.045	880
d. Saldo door te rekenen rente		956	1.063	1.181
d1 Rente over eigen vermogen		-	-	-
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		956	1.063	1.181
e. De werkelijke aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	956	1.063	1.161
Berekende omslagpercentage volgens Treasurybeleid over boekwaarde 1-1		0,75%	0,83%	1,15%
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**0**	**0**	**-20**

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften opgenomen in de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023 (dec 2023) gehanteerd.

Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

ANALYSE RESERVES

Reservemutaties per programma (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0.	Bestuur en ondersteuning	407	1.033	768	-264
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat	202	1	4	2
3.	Economie	55	34	34	0
4.	Onderwijs	193	-152	-207	-55
5.	Sport, cultuur en recreatie	562	776	688	-88
6.	Sociaal domein	24	779	1.953	1.174
7.	Volksgezondheid en milieu	562	494	317	-177
8.	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.025	1.965	1.328	-636
Resultaat 2024		**3.030**	**4.930**	**4.886**	**-44**

De voornaamste verschillen groter dan € 20.000 worden per programma hieronder weergegeven.

Pr.	Omschrijving	verschil
0.	Stoppen subsidie Kunstwerk! onderdeel volksuniversiteit	-21
0.	Overboeken reserve onderhoud gebouwen naar voorziening	-66
0.	Kosten invoering Omgevingswet	-214
4.	Vrijval kap.lasten reserve (afschrijving is doorgeschoven)	-55
5.	Inhalen onderhoudsachterstand openbaar groen	-37
5.	Vrijval kap.lasten reserve (afschrijving is doorgeschoven)	-51
6.	Vrijval reserve Tijdelijk Noodfonds	1.191
7.	Uitvoeringsprogramma duurzaamheid	-112
7.	Dekking kwijtschelding heffingen inwoners	-29
7.	Besparing elektra 2024 t.g.v. reserve riolering	-37
8.	Aanwending reserve woningbouw	-636

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning	116.816	120.806	120.773	-34
1. Veiligheid	131	142	171	28
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	280	502	680	178
3. Economie	9.178	6.767	653	-6.114
4. Onderwijs	1.077	1.395	1.464	69
5. Sport, cultuur en recreatie	1.420	2.120	2.506	386
6. Sociaal domein	13.690	20.109	22.070	1.961
7. Volksgezondheid en milieu	11.090	10.858	11.238	380
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.350	3.586	5.882	2.296
Totaal baten	**160.033**	**166.284**	**165.436**	**-849**
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	27.105	29.586	30.148	-562
1. Veiligheid	4.821	4.984	4.880	104
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7.019	6.933	7.226	-292
3. Economie	9.862	7.383	3.329	4.054
4. Onderwijs	6.096	6.530	6.404	126
5. Sport, cultuur en recreatie	11.724	13.305	14.237	-932
6. Sociaal domein	72.477	83.225	84.115	-891
7. Volksgezondheid en milieu	14.521	13.647	13.381	265
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	9.830	8.766	9.137	-371
Totaal lasten	**163.454**	**174.359**	**172.858**	**1.501**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	89.712	91.220	90.625	-595
1. Veiligheid	-4.689	-4.842	-4.709	133
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.738	-6.431	-6.546	-115
3. Economie	-684	-617	-2.677	-2.060
4. Onderwijs	-5.018	-5.135	-4.940	195
5. Sport, cultuur en recreatie	-10.304	-11.185	-11.732	-546
6. Sociaal domein	-58.788	-63.116	-62.045	1.071
7. Volksgezondheid en milieu	-3.432	-2.789	-2.144	646
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-3.480	-5.180	-3.255	1.925
Totaal gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-3.422**	**-8.075**	**-7.422**	**652**
Mutaties reserves	**Primitieve begroting**	**Na wijziging**	**Realisatie**	**Verschil**
0. Bestuur en ondersteuning	407	1.033	768	-264
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	202	1	4	2
3. Economie	55	34	34	0
4. Onderwijs	193	-152	-207	-55
5. Sport, cultuur en recreatie	562	776	688	-88
6. Sociaal domein	24	779	1.953	1.174
7. Volksgezondheid en milieu	562	494	317	-177
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.025	1.965	1.328	-636

Totaal mutaties reserves	3.030	4.930	4.886	-44
Gerealiseerd resultaat	-391	-3.145	-2.537	608

TOELICHTING OP OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

0. Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur - Accountantskosten -33.000 N I
De BBV schrijft voor dat de lasten van de jaarrekeningcontrole verantwoord moeten worden in het jaar waarin de werkzaamheden zijn uitgevoerd. De accountant heeft eind 2024 al een deel van de controle uitgevoerd in de vorm van de interimcontrole. Deze kosten verantwoorden we in 2024 en veroorzaken een nadeel van € 33.000.

0.1 Bestuur - Diverse vergoedingen -45.000 N I
Voormalige wethouders hebben op basis van de Wet Appa (Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers) recht op begeleiding bij re-integratie en outplacement. In combinatie met overige personeelslasten van het bestuur melden we een incidenteel nadeel van € 45.000.

0.1 Bestuur - Interim griffier -70.000 N I
De interim griffier is voor een langere periode ingezet dan vooraf was ingeschat. Dit leidt tot hogere uitgaven van € 50.000. Daarnaast zijn er kosten gemaakt (€ 20.000) voor de werving en selectie van de nieuwe griffier.

0.1 Bestuur - Pensioenvoorziening wethouders -456.000 N I
De toevoeging aan de voorziening is voor een groot deel te verklaren door actieve deelnemers, zowel wethouders als wachtgelders, die extra pensioen opbouwen per jaar. Daarnaast speelt het rekenrentepercentage een rol. Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente. Als gevolg van de daling van de rekenrente was een toevoeging van € 456.000 noodzakelijk. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin geen rekening was gehouden met een storting.

0.11 Resultaat van de rekening -3.145.000 N I
Het verschil tussen het begrote, negatieve resultaat na wijziging en het gerealiseerde resultaat komt binnen dit programma als een nadelig verschil naar voren.

0.2 Burgerzaken - Paspoorten en rijbewijzen 55.000 V I
In 2024 is begroot op basis van het aantal verlopen documenten. Er zijn in 2024 minder documenten aangevraagd, zodat de afdrachten aan het Rijk € 55.000 lager waren dan begroot.

0.2 Burgerzaken - Paspoorten en rijbewijzen -120.000 N I
In 2024 is begroot op basis van het aantal verlopen documenten. Er zijn minder documenten aangevraagd, zodat de baten € 120.000 minder zijn dan begroot.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Gebouwen algemeen 135.000 V I
De kosten zijn in totaal € 135.000 lager dan begroot. Dit komt voornamelijk door lagere gaskosten. De eindafrekening over 2023 betreft een forse teruggaaf als gevolg van hoge energieprijzen in 2023, welke in 2024 is ontvangen, hetgeen een voordeel oplevert (€ 80.000). Ook de kosten van duurzame energie zijn lager (€ 20.000). Daarnaast lagere sloop- en verwijderingskosten (€ 39.000). Bij de lasten totaal een voordeel van € 135.000.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Gebouwen algemeen -34.000 N I
De opbrengsten zijn in totaal € 34.000 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een huurachterstand. Eind maart moet de huurder het pand verlaten. Bij de baten totaal een nadeel van € 34.000.

0.4 Overhead - Abonnementen -58.000 N I
De kosten van abonnementen en digitale uitgaven, zoals online kennisbanken, zijn gestegen. Dit is gerelateerd aan diverse ontwikkelingen in de wet- en regelgeving in het juridische vakgebied en de complexe materie in de uitvoering van de Jeugdwet, wet Inburgering en WMO.

0.4 Overhead - ARBO -55.000 N I
Het ARBO-budget is overschreden met € 55.000. Het ziekteverzuim is toegenomen van 6,04% in 2023 naar 7,88% in 2024. De kosten van preventie, re-integratie en diversie interventies zoals bedrijfszorg zijn gestegen. We zien een toename in de doorverwijzingen naar externe zorg voor vraagstukken op het gebied van stress, werkdruk en werk-privébalans. Door nog meer in te zetten op preventie en vitaliteit streven we er naar het ziekteverzuim en daarmee de kosten onder controle te houden.

0.4 Overhead - Digitaliseren dienstverlening 150.000 V I
Voor 2024 was er een budget van € 188.000 beschikbaar voor het verder digitaliseren van de dienstverlening. Door uitstel van de invoeringsdatum van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) naar 1 januari 2026 is een deel van dit budget niet gebruikt. De overige activiteiten hebben ook vertraging opgelopen, onder andere door organisatorische veranderingen en prioriteiten. Hiermee hebben we in het 4e kwartaal van 2024 alsnog een start gemaakt. Van het budget is € 150.000 nog niet gebruikt. Omdat begin 2025 een start is gemaakt met de voorbereiding van de Wmebv en ook de andere activiteiten in 2025 verder worden opgepakt, vragen wij dit budget bij de 1e VGR 2025 opnieuw aan.

0.4 Overhead - Extern juridisch advies -75.000 N I
De hogere kosten hebben betrekking op langlopende grote dossiers. Vanwege de complexiteit van deze dossiers wordt er extern juridisch advies bij onze huisadvocaat in gewonnen. Met de kennis van de afgelopen jaren is het onzeker of het (verlaagde) budget vanaf 2025 voor juridisch advies toereikend zal zijn.

0.4 Overhead - Gemeentehuis -29.000 N I
De kosten zijn in totaal € 29.000 hoger dan begroot. Dit heeft diverse oorzaken en wordt met name veroorzaakt door hogere kosten voor belastingen (€ 7.000), brand- en opstalverzekering (carillion) (€ 12.000), onderhouds- schoonmaakkosten (€ 10.000) als gevolg van prijsstijging. Bij de lasten totaal een nadeel van € 29.000.

0.4 Overhead - I&A 75.000 V I

Bij de kosten van I&A is een voordeel zichtbaar van € 75.000. Dit houdt verband met lagere kosten bij de RID. Op onderhoud applicaties is een voordeel behaald door verbeterd contractmanagement en het opheffen van overbodige licenties. Hier ligt een verband met de uitvoering van de I&A visie en -strategie. Ook zijn vanwege capaciteitsgebrek bij de RID minder projecten uitgevoerd hetgeen tot lagere kapitaallasten heeft geleid. De doorontwikkeling van de ICT samenwerking is op basis van de 'minimale variant' in gang gezet, en mede door het gebrek aan personele capaciteit zijn de doelen voor 2024 deels behaald. De daaraan gelieerde kosten van onderhoud van software zijn daarmee ook lager.

0.4 Overhead - Materieel openbare werken 41.000 V I

De kosten zijn in totaal € 41.000 lager dan begroot. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door dubbele verzekering (€ 32.000 nadeel) vanwege overlap in de afstoot van oude voertuigen en aanschaf van nieuwe voertuigen. En anderzijds een lager verbruik van brandstof mede als gevolg van prijsdaling ten opzichte van 2023 (€ 73.000 voordeel). Bij de lasten totaal een voordeel van € 41.000.

0.4 Overhead - Opleidingsbudgetten medewerkers -90.000 N I

De beschikbare opleidingsbudgetten voor onze medewerkers zijn meer dan 100% benut. Dit weerspiegelt een investering in een toekomstbestendige organisatie en de groei naar een aantrekkelijke werkgever. In totaal verantwoorden we meerkosten van € 90.000. Dit heeft in het bijzonder te maken met de instroom van nieuwe en jongere, onervaren medewerkers. Ook zijn opleidingen gedaan in het kader van de SKJ registratie (kwaliteitsregister Jeugd) . Daarnaast hebben medewerkers van burgerzaken wettelijk verplichte opleidingen gevolgd en zetten we in op opleidingstrajecten voor adviseurs in data- en informatiemanagement. Deze strategische keuzes ondersteunen zowel de vaktechnische als persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers, wat de kwaliteit van onze dienstverlening en de organisatie als geheel versterkt.

0.4 Overhead - Organisatieontwikkeling 510.000 V I

In de meerjarenbegroting 2023-2026 heeft u budget van € 600.000 beschikbaar gesteld voor de organisatieontwikkeling. Daar bovenop is door de Provincie Gelderland een subsidie Vitaal Bestuur toegekend van € 120.000. Dit brengt het totale meerjarige budget op € 720.000. In 2024 zijn uitgaven gedaan met name voor de werving en selectie van de domein- en teammanagers. Eind 2024 is een bedrag van € 510.000 nog niet besteed, een voordeel in 2024. Dit is bedoeld voor de verdere doorontwikkeling in 2025 en 2026, onder meer voor de detaillering van structuren en processen. Wij vragen daarom het bedrag bij de 1e voortgangsrapportage 2025 opnieuw aan.

0.4 Overhead - Personeelslasten en inhuur 195.000 V I

Op dit programma is ten opzichte van de bijgeraamde begroting een voordeel ontstaan van € 195.000. Het saldo van de personeelslasten en inhuurbudgetten betreft alle afdelingen van de ambtelijke organisatie, inclusief inhuur wegens ziekte. De totale analyse van personeelslasten en inhuur vindt u bij de analyse van de personeelslasten in het onderdeel Financiën.

0.4 Overhead - Rechtmatigheidsverantwoording 100.000 V I
Vanaf het verslagjaar 2023 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. Doordat het wetgevingstraject lange tijd onduidelijk was en wij de meeste voorbereidende werkzaamheden zelf hebben kunnen uitvoeren is dit budget in 2024 niet nodig geweest. In 2024 hebben wij de eerste verantwoording opgesteld en in de managementletter heeft de accountant zijn belangrijkste aanbevelingen opgenomen. In 2025 zetten wij de nog niet bestede middelen in om met de ervaringen en aanbevelingen aan de slag te gaan.

0.4 Overhead - Voorzieningen voor personeel -230.000 N I
Medewerkers kunnen vanaf 2024 deelnemen aan de regeling vervroegde uitkering (RVU). Het afgelopen jaar hebben we met enkele medewerkers een RVU-overeenkomst afgesloten. Hiertoe is € 140.000 in de voorziening RVU gestort.
Op basis van het door medewerkers opgebouwde saldo van verlofsparen is € 90.000 aan de voorziening toegevoegd. Dit betreft de bovenwettelijke verlofuren. Op een later moment kan het verlofspaarsaldo door de medewerker worden opgenomen waarna de voorziening wordt aangesproken. De stortingen in de voorziening leiden in 2024 tot een nadeel in de exploitatie van € 230.000. Indien de kosten zich in de komende jaren voordoen, gaan deze ten laste van de voorziening en hebben we hiervoor geen afzonderlijke dekking meer nodig.

0.4 Overhead - Materieel openbare werken 50.000 V I
Dit betreft de incidentele opbrengst van diverse afgeschreven voertuigen en materieel welke niet begroot zijn.

0.5 Treasury -174.000 N I
Door wisselende marktrenten en financieringsbehoeften die continu wijzigen is het lastig om een inschatting te maken voor de rentelasten. In 2024 is de verschuldigde rente op leningen hoger uitgevallen dan verwacht. Ook is er minder rente ontvangen op uitstaande gelden bij het schatkistbankieren. Hierdoor verantwoorden we een nadeel van € 174.000.

0.5 Treasury - dividend 40.000 V I
We hebben in 2024 het restant van de dividenduitkering 2022 ontvangen van Ataro B.V.. Hierdoor melden we een voordeel van € 40.000.

0.61 OZB-woningen - Bezwaar en beroep -45.000 N I
Op grond van de Wet Waardering Onroerende Zaken bepaalt de gemeente de waarde van woningen en bedrijfspanden.
Het hogere aantal beroepschriften leidde tot hogere proceskostenvergoedingen aan de belastingplichtingen. De gemeente betaalt de proceskosten indien het bezaar of beroep gegrond is.

0.61 OZB-woningen - Belasting op eigendom woningen 36.000 V I
Over het jaar 2024 verklaren we een meeropbrengst OZB woningen van € 36.000. Dit komt doordat een iets lagere WOZ-waardeontwikkeling is ingeschat dan achteraf is gebleken.

0.62 OZB niet-woningen - Belasting op eigendom en gebruik bedrijven 94.000 V I
In 2024 verantwoorden wij ten opzichte van de bijgestelde begroting een meeropbrengst OZB niet-woningen van € 94.000. Dit komt met name omdat de actuele data een hogere totale WOZ-waarde van niet-woningen laat zien. Het gaat hierbij om 1,6% van de geraamde opbrengst.

0.63 Parkeerbelasting - Opbrengsten parkeren -51.000 N I
De opbrengsten van parkeren zijn in totaal € 51.000 lager dan begroot. Het onderdeel parkeergelden (straatparkeren) is € 41.000 lager dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat de invoering van het 2e uur gratis parkeren in combinatie met de verhoging van het tarief met € 0,10 per uur vanaf juni 2024 heeft geleid tot een lagere opbrengst parkeergelden in plaats van de verwachte geringe meeropbrengst. Ook het afsluiten van de parkeerplaats aan de Didamsestraat gedurende enkele maanden heeft tot lagere opbrengsten parkeergelden geleid.
Samen met een lagere opbrengst parkeervergunningen (€ 37.000) en een hogere opbrengst parkeerboetes (€ 27.000) leveren de parkeeropbrengsten een nadeel op van € 51.000.

0.7 Algemene uitkering - September- en decembercirculaire -138.000 N I
In de begroting zijn de ontvangsten tot en met de meicirculaire 2024 verwerkt. In deze jaarrekening verantwoorden wij de mutaties uit de september- en decembercirculaire. Over beide circulaires hebben wij u met een raadsinformatiebrief geïnformeerd. Hieronder geven wij daar een samenvatting van.

In de september- en decembercirculaire is in totaal € 138.000 minder aan algemene uitkering ontvangen. Hieronder de specificatie:

€ 391.000 taakmutaties
-/- € 229.000 hoeveelheidsverschillen (lagere aantallen maatstaven)
-/- € 239.000 voorschot BTW-compensatiefonds onder het plafond
-/- € 61.000 afrekeningen voorgaande jaren.
Totaal -/- € 138.000

Hieronder volgt nog een uitsplitsing van de taakmutaties:

€ 69.000 energietoeslag
€ 57.000 alleenverdienersproblematiek
€ 69.000 compensatie jeugdzorg
€ 58.000 meerkosten Oekraïne sociaal domein
€ 138.000 overige kleinere taakmutaties
Totaal € 391.000

0.8 Overige baten en lasten - Afdracht Belastingdienst -199.000 N I
De BTW-suppletieaangiften 2023 en de eindafrekening van de loonheffing (Werkkostenregeling) 2023 resulteren in een nadeel van € 199.000.

0.8 Overige baten en lasten - Impulsgelden klimaatadaptie -93.000 N I
Betreft specifieke uitkering tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027, Werkregio de Liemers. De specifieke uitkering is door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar gesteld. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het voorkomen of beperken van wateroverlast of het beperken van de gevolgen van droogte in de werkregio. Dit betreft de betaling van het aandeel van Duiven en Westervoort door Zevenaar. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een nadeel van € 93.000.

0.8 Overige baten en lasten - Impulsgelden klimaatadaptie Betreft specifieke uitkering tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027, Werkregio de Liemers. De specifieke uitkering is door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar gesteld. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het voorkomen of beperken van wateroverlast of het beperken van de gevolgen van droogte in de werkregio. Dit betreft de ontvangst van het aandeel van Duiven en Westervoort dat door Zevenaar is ontvangen. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een voordeel van € 93.000.	93.000	V	I
0.8 Overige baten en lasten - Onvoorziene uitgaven De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.	25.000	V	I
0.9 Vennootschapsbelasting - Eerdere jaren was er geen sprake van belaste prestaties voor de vennootschapsbelasting binnen onze gemeente. Uit recent onderzoek door een adviesbureau is gebleken dat er over 2024 wel een belastbaar resultaat verwacht wordt in verband met nieuwe grondexploitaties. Dit geeft een nadeel van € 146.000.	-146.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Algemene reserve Van een aantal voorgenomen onttrekkingen ter dekking van lasten, zijn de lasten vervallen of doorgeschoven naar volgend jaar. Dit resulteert in een lagere onttrekking van de algemene reserve en dus een nadeel van in totaal € 50.000.	-50.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Invoering Omgevingswet De kosten voor de invoering van de Omgevingswet zijn toegelicht onder taakveld 8.1. De totale raming bedroeg € 505.000. Een bedrag van € 291.000 is onttrokken aan de algemene reserve. Een nadeel bij de onttrekkingen van € 214.000.	-214.000	N	I
Programma 0 Bestuur en ondersteuning - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-53.000	N	I

1. Veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer - bijdrage aan VGGM VGGM sluit het jaar met een positief saldo af. De moeizame invulling van vacatures bij de GGD en vertraging in de levering van nieuw materieel resulteert bij VGGM in een overschot. Voor de gemeente Zevenaar leidt dit op het taakveld brandweer tot een teruggaaf van € 75.000.	75.000	V	I
1.2 Openbare orde en veiligheid - Handhaving Rhederlaagse Meren Om het project Rhederlaagse Meren goed uit te kunnen voeren heeft u in 2024 € 50.000 beschikbaar gesteld voor extra capaciteit voor projectleiding vanuit OOV. Als gevolg van de juridische procesures is de inzet beperkt gebleven en deze hebben we intern opgevangen. We verklaren nu een voordeel van € 50.000.	50.000	V	I
1.2 Openbare orde en veiligheid - Integraal veiligheidsbeleid Als gevolg van de drugsdumping in Giesbeek afgelopen zomer hebben we kosten gemaakt voor het opruimen van het drugsafval en het saneren van de grond. De kosten zijn voor de helft gedekt uit de ontvangen subsidie "regeling opruiming drugsafval" van de provincie. Voor de gemeente resteert per saldo een nadeel van € 20.000.	-20.000	N	I

1.2 Openbare orde en veiligheid - Opstellen en handhaven APV - voordeel € 24.000 De pilot jeugdboa is uitgevoerd in 2024. Begin 2024 waren er geen jeugdboa's beschikbaar daarom is de pilot aan het einde van het jaar uitgevoerd en voor een kortere periode waardoor de realisatie lager is uitgevallen. Daarnaast is nog een aantal kleinere afwijkingen. In totaal een voordeel van € 24.000.	24.000	V	I
Programma 1 Veiligheid - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	4.000	V	I

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid - Voor het opstellen van de mobiliteitsvisie is voor 2024 € 38.000 beschikbaar gesteld. De werkelijke lasten bedroegen € 53.000. Een overschrijding van € 15.000. De verklaring hiervoor is dat de kosten van een enquête in het centrum en het uitwerken van ontwerpen voor het centrum niet opgenomen waren in het begrote budget. - Daarnaast zijn in 2024 inhuurkosten voor het opstellen van de mobiliteitsvisie en kleding voor de chauffeurs van de buurtbus ten laste van de subsidie sterk bestuur - verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat gebracht. Dit bedrag wordt volledig gedekt uit een provinciale subsidie. Bij de lasten een nadeel van € 44.000 (zie ook bij baten). - Om toenemende meldingen over verkeer binnen een redelijke termijn af te doen is extra hulp ingeschakeld. Hierdoor konden de situaties zorgvuldig worden geïnventariseerd, beoordeeld en van advies worden voorzien. De inzet van extra capaciteit heeft geleid tot € 13.000 aan hogere kosten dan oorspronkelijk voorzien. Tenslotte is op een aantal onderdelen een voordeel op de lasten gerealiseerd van € 5.000. In totaal een nadeel in 2024 van € 67.000.	-67.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden gedekt uit een subsidie. Per saldo zijn de baten en lasten voor dit onderdeel in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een voordeel van € 44.000.	44.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Gladheidsbestrijding - Vanwege gladheid is meer ingehuurd dan voorzien (€ 16.000). - Er zijn in totaal 4 voertuigen omgebouwd van handmatig strooien naar automatisch strooien op basis van GPS. Dit maakt het aantal handelingen voor de medewerkers minder. Het wordt voor meer mensen mogelijk om de werkzaamheden uit te voeren en het komt de efficiëntie ten goede (€ 28.000). - Daarnaast licentiekosten voor gladheidsbestrijding (€ 18.000). Bij de lasten totaal een nadeel van € 62.000.	-62.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Openbare verlichting In 2024 is het budget voor electriciteit verlaagd mede op basis van het voorschot. Bij de eindafrekening blijkt dat er moet worden bijbetaald (€ 47.000). Daarnaast zijn er meer storingen geweest (€ 12.000). Bij de lasten totaal een nadeel van € 59.000.	-59.000	N	I

2.1 Verkeer en vervoer - Wegen 165.000 V I
De gemeente krijgt een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Ook krijgen we een vergoeding voor de aanleg van nieuwe inritten. Deze ontvangsten voegen we aan de voorziening wegen toe, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze vergoeding is € 165.000 hoger dan begroot. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een voordeel van € 165.000.

2.1 Verkeer en vervoer - Wegen -165.000 N I
De gemeente krijgt een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Ook krijgen we een vergoeding voor de aanleg van nieuwe inritten. Deze ontvangsten voegen we aan de voorziening wegen toe, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze vergoeding is € 165.000 hoger dan begroot. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een nadeel van € 165.000.

2.1 Verkeer en vervoer - Wegen -28.000 N I
De kosten op materiaal / levering diensten zijn mede als gevolg van prijsstijgingen hoger dan begroot (nadeel € 34.000), daarnaast is de doorbelasting vanuit andere afdelingen hoger per saldo (nadeel € 21.000).
De rentekosten zijn lager in verband met het doorschuiven van een aantal investeringen waardoor de afschrijving later start dan gepland (voordeel € 27.000).

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat - Overige verschillen 57.000 V I
Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.

3. Economie

3.1 Economisch ontwikkeling - Economische zaken 35.000 V I
In de 1e VGR 2024 is € 35.000 beschikbaar gesteld voor het vervolg project compact maken centrum Zevenaar. Echter voor dit project is co-financiering van de provincie vereist. Deze subsidie is pas eind 2024 beschikt waardoor het project in 2024 niet heeft kunnen starten. Het gemeentelijke budget vragen wij opnieuw aan in de 1e VGR 2025 om dit in te kunnen zetten als co-financiering. Een voordeel in 2024 van € 35.000.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Grondexploitatie Zevenaar-Oost Bedrijven -2.077.000 N I
Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke is vastgesteld op 11 maart 2025. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2024. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Bedrijven becijferd op € 12.689.924 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2025. Ten opzichte van vorig jaar is dit een verslechtering van € 2.077.000 NCW. Voor deze verslechtering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. De bijstelling van de grondopbrengsten in de grondexploitatie, op basis van een marktonderzoek naar grondprijzen van bedrijfskavels, bedraagt € 3.516.000 positief.
2. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties binnen deze grondexploitatie bedragen € 238.000 voordelig. De hogere rentevoet (1,468% in 2025, 2,074% in 2026, 1,234% in 2027 en 2,033% in 2028 e.v. in plaats van 1,177% over alle boekjaren) heeft voor deze winstgevende grondexploitatie een voordelig effect. Vertraging in de gronduitgifte, met name de FOZ, levert ook een rentevoordeel op vanwege stijgende grondprijzen voor

bedrijfskavels. Dit wordt afgezwakt door het feit dat de verplichte discontovoet van 2% (waarmee het resultaat contant wordt gemaakt) in fluctuerende mate afwijkt van de rekenrente.
3. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Dit levert een nadeel op van € 5.081.000.
4. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op basis van de uitgangspunten herziening grondexploitaties 1-1-2025. Een hoger percentage kostenstijging en een hogere percentage opbrengstenstijging leiden tot een negatief effect van € 334.000 wegens sterkere kostenstijging.
5. De vertraging rond het Tracébesluit Via15 heeft evenals vorig jaar gezorgd voor een vertraging. Deze vertraging in de uitgifte heeft effect op de VTU- en plankosten. Dit heeft een nadelig effect van € 600.000.
6. Het budget voor beheerskosten/WOZ heffingen moest worden bijgesteld. De gronden blijven door vertraging in de uitgifte langer gemeentelijk eigendom, wat zorgt voor een hogere interne doorbelasting van onder meer WOZ-heffingen. Het nadelige gevolg hiervan is € 81.000.
7. Het budget voor civieltechnische werken levert per saldo een voordeel op van € 263.000. Dit wordt veroorzaakt door verschuivingen van budget van bouw- naar woonrijp maken, met daarbij een andere fasering.
8. De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo voordelig € 2.000. Dit komt door afrondingen op verschillende deelgrondexploitaties.

Programma 3 Economie - Overige verschillen -18.000 N I
Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.

4. Onderwijs

4.2 Onderwijshuisvesting - Onderwijshuisvesting (Integraal Huisvestingsplan (IHP)) 25.000 V I
In 2024 is incidenteel voor het actualiseren van het IHP 2025-2050 een budget beschikbaar gesteld van € 101.000. De middelen zijn nog niet volledig ingezet in 2024 (voordeel € 25.000) en het proces ronden wij in 2025 af. Omdat het proces over meerdere jaren loopt, is in de 1e voortgangsrapportage 2025 een voorstel opgenomen om het nog resterende incidentele budget weer beschikbaar te stellen.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Leerlingenvervoer 104.000 V I
Het leerlingenvervoer laat ten opzichte van het totaal begrote bedrag (€ 1.036.000) een voordeel zien van € 104.000. De uitvoering van het geactualiseerd beleid en de doorgevoerde verbeteringen vanuit het verbeterplan doelgroepenvervoer hebben geleid tot minder uitgaven voor zowel het leerlingenvervoer via de BVO DRAN als het vervoer in natura. Daarnaast zijn nog geen kosten gemaakt voor maatregelen om zelfstandig reizen te bevorderen en/of meer gebruik te (kunnen) maken van het openbaar vervoer.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Peuteropvang 40.000 V I
Een deel van de verleende subsidies aan de diverse organisatie voor peuteropvang is bekostigd vanuit de middelen van de specifieke uitkering van het Rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Het voordeel bedraagt € 40.000.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) -88.000 N I
De definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) voor 2024 is hoger ten opzichte van de geraamde voorlopige bijdrage. Tegenover de hogere lasten (nadeel € 88.000) staan voor hetzelfde bedrag hogere baten.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) De definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB voor 2024 is hoger (voordeel € 88.000). Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	88.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Afschrijvingslasten onderwijshuisvesting De afschrijvingslasten zijn doorgeschoven vanwege uitstel en nog lopende investeringen die niet zijn afgerond. Hierdoor is de geraamde dekking uit de reserve lager (nadeel € 55.000).	-55.000	N	I
Programma 4 Onderwijs - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij verder niet toelichten.	26.000	V	I

5. Sport, cultuur en recreatie

5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening en -bevordering (SPUK Breed) De kostprijs voor het uitvoeren van de brede regeling combinatiefuncties (BRC) - onderdeel van de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed)- is hoger dan de bedragen die beschikbaar zijn binnen de specifieke uitkering en het daarvoor beschikbare gemeentelijk budget. In afstemming met de aandeelhouder en Ataro B.V. is besloten de hogere kosten te dragen (per saldo baten/lasten een nadeel van € 19.000). In 2025 is een voorstel in de 1e voortgangsrapportage opgenomen voor verhoging van de bijdrage BRC. In de Kadernota 2026-2029 volgt het voorstel om de structurele verhoging in de begroting op te gaan nemen. Het nadeel in 2024 als gevolg van hogere lasten bedraagt € 385.000. Tegenover het nadeel staat een voordeel (€ 366.000) onder baten van de specifieke uitkering BRC.	-385.000	N	I
5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening en -bevordering (SPUK Breed) De specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) van het Rijk bedraagt ruim € 912.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen € 385.000. Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (Voordeel € 366.000 / zie ook toelichting nadeel onder lasten bij dit taakveld).	366.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Het tekort is veroorzaakt door een onvoorzien hoge indexatie (gebaseerd op prijsindex van de Cao VERMO en prijsindex verhuur exploitatie onroerend goed) van de vergoeding vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst (DVO - beheer en exploitatie) tussen gemeente en het sportbedrijf.	-214.000	N	I
5.2 Sportaccomodaties - Sportterreinen De lasten zijn in totaal € 33.000 hoger. Dit enerzijds in verband met de BTW component op de groenwerkzaamheden welke betrekking hebben de sportvelden (€ 22.000) en anderzijds de hogere Onroerende zaak belasting sporttereinen (€ 11.000). Bij de lasten een nadeel van € 33.000.	-33.000	N	S

5.2 Sportaccomodaties - Sportbedrijf gebouwen -257.000 N S
De lasten zijn in totaal € 257.000 hoger. Dit heeft een drietal oorzaken.
- Een correctie in verband met het BTW compensatie fonds (BCF). Uit de BTW controle is gebleken dat onterecht BTW is gecompenseerd. De BTW wordt voortaan kostprijsverhogend geboekt en heeft dus een structureel karakter structureel (€ 112.000).
- Een 'naheffing' van Ataro voor de elektriciteitskosten van het Lentebad. Doordat DVEP (de leverancier van elektriciteit van Ataro) failliet is gegaan in 2022, komen nu pas de laatste rekeningen van de curator binnen (€ 125.000).
- Terugbetaling aan Ataro BV naar aanleiding van de dienstverleningsovereenkomst kwartaal 1 2024 en afrekening 2022 (€ 20.000).
Bij de lasten een nadeel van € 257.000.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Kulturhus De Brede Blik 55.000 V I
De opbrengsten zijn in totaal € 55.000 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat de eindafrekening 2023 van gas- en electriciteitskosten, ontvangen in Q2 2024, fors hoger is door de hoge prijzen in 2023. De begroting is hier niet op aangepast. Bij de baten totaal een voordeel van € 55.000.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Recreatie en toerisme 31.000 V I
In de meerjarenbegroting 2023-2026 heeft de raad ermee ingestemd om het totale bedrag dat wordt ontvangen voor toeristenbelasting, in te zetten voor het uitvoeren van het beleidskader vrijetijdseconomie. Begin 2023 zijn wij gestart met het invullen van de uitgebreidere uitvoeringsagenda. Echter in 2024 liepen enkele projecten vertraging op door gebrek aan capaciteit. Ook is in een aantal gevallen een ander budget gevonden of vielen onderdelen goedkoper uit. In totaal een voordeel bij de lasten € 31.000.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Openbaar groen -76.000 N I
Binnen openbaar groen is in 2024 een nadeel ontstaan van totaal € 76.000. Dit heeft diverse oorzaken.
Een nadeel op de groenbestekken (€ 47.000) in verband met een hogere prijsindex, een nadeel op interne doorbelastingen van kosten van materieel (€ 35.000), hogere kosten in verband met schademeldingen (€ 17.000), Lagere provinciale subsidie klompenpaden vanuit Stichting Landschapsbeheer Gelderland en incidentele kosten voetveer Aerdt (€ 14.000), hogere kosten als gevolg van het acceptabel houden van de beeldkwaliteit. Hierdoor was meer inzet nodig als gevolg van het groeizame seizoen (warm, vochtig en nat) (€ 14.000) en hogere belastingen (€ 9.000).
Een voordeel op onderhoud bomen (€ 23.000). De boomveiligheidscontrole en snoeiopname hebben meer tijd gevergd dan gepland. Tenslotte is er een voordeel ontstaan door het niet volledig benutten van het budget voor het inhalen van de werkzaamheden inzake onderhoudsachterstand (€ 37.000). Deze lasten zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de onttrekkingen reserves, lager uitgevallen. Bij de lasten een nadeel van € 76.000.

0.10 Onttrekkingen reserves - Onderhoudsachterstand groen -37.000 N I
In 2022 zijn wij gestart met het inhalen van de onderhoudsachterstand. Wij hebben van de geraamde € 250.000 voor 85% besteed. Dit middels voorbereidingskosten en uitvoering centrum en de Methen en voorbereidingskosten Lentemorgen I en II, De Horst, Tolkamer en Baberich. Het restant van 2024 € 37.000 is niet besteed en wordt in 2025 besteed. Bij de onttrekking reserve een nadeel van € 37.000.

0.10 Onttrekkingen reserves - reserve kapitaallasten -51.000 N I
In de begroting is rekening gehouden met de onttrekking aan de reserve kapitaallasten voor de led verlichting sportaccommodaties. De afronding en verantwoording is doorgeschoven naar 2025. Hierdoor heeft geen onttrekking plaatsgevonden. Het nadeel bedraagt € 51.000.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie - Overige verschillen -33.000 N I
Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij verder niet toelichten.

6. Sociaal domein

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - OV-ambassadeurs -25.000 N I
Wij hebben de ontvangen Rijkssubsidie van € 25.000 verstrekt aan MEE Samen voor uitvoering van het project OV-ambassadeurs.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Subsidie OV-ambassadeurs 25.000 V I
In 2024 hebben wij € 25.000 subsidie van het Rijk ontvangen voor het project OV ambassadeurs, een onderdeel van het verbeterplan doelgroepenvervoer.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Kinderopvang 28.000 V I
In 2024 zijn alle locaties (kinderdagopvang, gastouderbureaus en buitenschoolse opvang) geïnspecteerd en is 50% van de gastouders geïnspecteerd. We voldoen hiermee aan de Wet kinderopvang.
In 2024 zijn er minder nieuwe locaties bij gekomen en was inspecteren hiervoor dus niet nodig. Tevens zijn er minder handhavingsrapporten binnen gekomen, waardoor we minder inspecties na handhaving hebben moeten inplannen. Het voordeel bedraagt € 28.000.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Burgerinitiatieven en vrijwilligerswerk 114.000 V I
Er is minder uitgegeven en aangevraagd voor incidentele en structurele subsidies voor de AED's (voordeel 14.000). Dit heeft er mede mee te maken dat er nog een vlekkenplan moet worden opgeleverd. Mocht bij het opstellen van het vlekkenplan in 2025 nog extra budget nodig zijn nemen we dit op in de voortgangsrapportage.
Daarnaast is in 2024 geen gebruik gemaakt van de incidentele middelen (voordeel € 100.000) voor ondersteuning bij het uitwerken van twee dorpsplannen. Dorpsraden waren in 2024 nog niet zover. Deze middelen zijn voor de jaren 2024 en 2025 beschikbaar gesteld (jaarlijks € 100.000 voor uitwerken van vier dorpsplannen). In 2025 worden naar verwachting twee dorpsplannen uitgewerkt, evenals in 2026. We verwachten de incidentele middelen in de komende jaren alsnog in te zetten. Voor 2025 zijn al incidentele middelen voor de ondersteuning van de uitwerking van twee dorpsplannen beschikbaar. Voor 2026 worden de, in 2024 niet ingezette, middelen opgenomen in de nog op te stellen Kadernota 2026-2029.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen 161.000 V I
Het voordeel is veroorzaakt door de definitieve vaststelling van de subsidie over het jaar 2023 aan Caleidoz. Op basis van de verantwoording in 2024 is de definitieve subsidie lager vastgesteld (voordeel € 161.000).

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Mantelzorg 40.000 V I
Doordat er sprake is van ingroei in het aanvragen in 2023 van mantelzorgwaarderingen door inwoners, is niet het volledig beschikbare budget ingezet (voordeel € 40.000). In 2024 is, o.b.v. de verantwoorde subsidie, bij de definitieve vaststelling van de subsidie over 2023 rekening gehouden met dit voordeel.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen / Preventie (SPUK Breed) De specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) bedraagt ruim € 912.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor de onderdelen/taakveld binnen dit programma zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen afgerond € 196.000 (nadeel). Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (zie ook toelichting voordeel onder baten bij dit taakveld).	-196.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen / Preventie (SPUK Breed) De specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) van het Rijk bedraagt ruim € 912.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor de onderdelen/taakveld binnen dit programma zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen € 196.000. Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (Voordeel € 196.000 / zie ook toelichting nadeel onder lasten bij dit taakveld).	196.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de uitgaven in het kader van de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne is begin 2024 een raming gemaakt. Daarna zijn er voor enkele locaties transitievergoedingen aangevraagd. Deze hebben geresulteerd in een nadeel ten opzichte van de geraamde uitgaven van afgerond € 525.000. Dit nadeel wordt opgevangen door een hogere vergoeding vanuit het Rijk. Dit leidt bij de baten tot een gelijk voordeel.	-525.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het Rijk op basis van een normbedrag. Het normbedrag is voor 2024 verlaagd van € 83 naar 61 per opvangplek per dag. Door deze verlaging moeten wij nu gebruik maken van de uitzonderingsbepaling. Op basis van deze bepaling kunnen wij de werkelijke kosten declareren bij het Rijk.	525.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Er is in de begroting 2024 rekening gehouden met extra kosten voor de opvang en begeleiding Oekraïners die niet gedekt kunnen worden binnen de reguliere middelen. Voor de dekking van deze extra kosten is een bedrag onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Opvang en begeleiding Oekraïners'. Er zijn geen extra kosten gemaakt, ten opzichte van de begroting is dit een voordeel van € 130.000. Tegenover dit voordeel staat ook het nadeel omdat er geen bedrag is onttrokken aan de reserve (zie ook toelilichting onder 0.10 onttrekkingen reserves).	130.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid. De kosten voor de uitvoering van het minimabeleid zijn lager. Deels door de indexering in 2024 en deels door m.n. lagere uitgaven voor de collectieve zorgverzekering. Het voordeel bedraagt € 93.000.	93.000	V	I

6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (tijdelijk energiefonds) In de 2e voortgangsrapportage is een inschatting gemaakt van de te verwachte lasten van de kosten voor uitvoering van het tijdelijk energiefonds. Hiervoor is een onttrekking aan de gelijknamige reserve geraamd van € 625.000. De werkelijke lasten bedragen € 738.000. Het nadeel bedraagt € 113.000. De hogere lasten zijn gedekt door een extra onttrekking voor hetzelfde bedrag (zie toelichting onder 0.10 onttrekkingen reserves).	-113.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) In het tweede halfjaar 2024 is sprake van een stijging in de uitgaven voor loonkostensubsidies en zijn de indexeringen over 2024 verwerkt. Ten opzichte van de tweede voortgangsrapportage (VGR) 2024 is sprake van hogere lasten (nadeel € 455.000). Daarnaast is de definitieve BUIG uitkering over 2024 vastgesteld door het Rijk. Per saldo bedraagt het voordeel op de BUIG t.o.v. de tweede VGR 2024 € 327.000.	-455.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De hogere baten zijn een gevolg van de hogere vaststelling van het definitief door het Rijk vastgestelde BUIG budget 2024 t.o.v. het in april 2024 gepubliceerde voorlopig budget. Voordeel € 782.000. Voor de Tozo een nadeel van € 84.000 omdat we dit terug moeten betalen aan het Rijk. Per saldo een voordeel van € 698.000.	698.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (mutatie voorziening oninbare vorderingen) Na analyse van de werkelijke oninbare vorderingen van voorgaande jaren is gebleken dat het percentage oninbaar te hoog werd aangehouden. In de 2e voortgangsrapportage 2024 is daarom rekening gehouden met een correctie van de voorziening (oninbare vorderingen bij de RSD) voor een bedrag van € 450.000. In werkelijkheid bedraagt de correctie van het aanpassen van de percentages € 525.000. Dit is een voordeel van € 75.000. De mutatie op vorderingen, voorziening oninbare vorderingen en de terugbetalingsverplichting aan het Rijk in 2024 bedraagt € 255.000. Deze mutatie ramen we niet en betekent dan ook een nadeel in de jaarrekening 2024. Per saldo verantwoorden we een nadeel van € 180.000. Dit nadeel komt voor € 285.000 tot uiting op dit taakveld. Het overige voordeel van € 105.000 komt voornamelijk tot uiting op taakveld 6.71A.	-285.000	N	I
6.4 WSW en beschut werk - Sociale werkvoorziening Bij de afrekening over 2024 van de bijdrage per fte Wsw aan Scalabor B.V. is rekening gehouden met een lagere bijdrage. De lagere bijdrage is veroorzaakt door extra middelen van het Rijk voor behoud van de infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven en nog beschikbare coronacompensatie. Hierdoor kon het bedrag per fte Wsw worden verlaagd van € 2.338 naar 1.192. Het voordeel bedraagt € 140.000.	140.000	V	I
6.5 Arbeidsparticipatie - Participatiebudget re-integratie Over de maanden november en december 2024 is een extra investering gedaan (nadeel € 108.000) door de inzet van re-integratiemiddelen om mensen aan het werk te helpen. Dit heeft ook geleid tot een vermindering van het BUIG-tekort.	-108.000	N	I
6.5 Arbeidsparticipatie - Activerend werk In het kader van activerend werk kunnen vanuit de zorg specifieke producten worden ingezet. In 2024 laat deze vorm van begeleiding een overschrijding zien van € 32.000 omdat er meer personen gebruik van hebben gemaakt.	-32.000	N	I

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) - Voorzieningen De uitgaven voor WMO-voorzieningen (woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen) laten een voordeel zien. Dit voordeel zien we met name bij de woonvoorzieningen (€ 218.000). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een laag aantal woningaanpassingen.	245.000	V	I
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) - Eigen bijdragen De eigen bijdragen voor de WMO laten een voordeel zien van € 87.000. Het aantal Wmo-voorzieningen is de laatste jaren gestegen. De eigen bijdrage is niet aangepast aan deze stijging.	87.000	V	S
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) - Invalidenparkeerkaarten De kosten met betrekking tot de invalidenparkeerkaarten laten een overschrijding zien (€ 33.000). Voor het grootste deel door veroorzaakt door de advieskosten.	-33.000	N	I
6.71A Wmo hulp bij het huishouden - zorgkosten Op het taakveld hulp bij het huishouden is een voordeel ontstaan van € 204.000 op een begroting van bijna € 7.400.000. Het grootste deel van dit voordeel wordt veroorzaakt door de jaarlijkse bijstelling van de voorziening dubieuze debiteuren (€ 114.000). De zorgkosten zelf laten een voordeel zien van € 90.000, vrijwel gelijk aan de raming. We zien nog steeds een stijging van de uitgaven voor huishoudelijke ondersteuning. Maar we zien nu dat de stijging in kosten vooral wordt veroorzaakt door de tarieven. We zien dat in het indiceren conform het HHM normenkader en goed kijken naar wat nodig is leidt tot een afzwakking van de kostenstijging.	204.000	V	I
6.71B/C/D Wmo begeleiding en dagbesteding - zorgkosten De Wmo begeleiding is onderverdeeld in meerdere taakvelden. In deze verschilverklaring zijn deze samengeteld. Voor 2024 laten de uitgaven een negatief saldo zien. Ten opzichte van de begroting (€ 4.470.000) is € 282.000 meer uitgegeven. Dit nadeel wordt met veroorzaakt door een administratieve herverdeling van Wmo kosten in 2024, maar ook door toegenomen kosten voor zorgbemiddeling (de zogenaamde 'bemoeizorg').	-282.000	N	I
6.72A/B/C/D Jeugdhulp begeleiding, behandeling en dagbesteding - zorgkosten De kosten voor jeugdhulp zonder verblijf zijn verdeeld over meerdere taakvelden. In deze verschilverklaring worden deze samengevoegd. Totaal is voor deze taakvelden een bedrag van € 7.100.000 geraamd. De kosten bedragen in totaliteit een bedrag van € 7.540.000. Een nadeel van € 440.000.	-440.000	N	I
6.72A/B/C/D Jeugdhulp begeleiding, behandeling en dagbesteding - zorgkosten Afgelopen jaar is gebleken dat een aantal zorgkosten, op basis van het woonplaatsbeginsel, niet voor rekening diende te komen voor de gemeente Zevenaar. De betaalde kosten zijn in rekening gebracht bij de juiste gemeente. Dit levert op deze taakvelden een voordeel op van afgerond € 177.000.	177.000	V	I
6.72A/B/C/D Jeugdhulp begeleiding, behandeling en dagbesteding - uitvoeringskosten RSD De regionale sociale dienst (RSD) verricht voor ons een aantal diensten op het gebied van de jeugdhulp. Deze kosten worden doorbelast naar het taakveld 6.72A. Afgelopen jaar heeft de RSD voor een bedrag van € 67.000 meer doorbelast.	-67.000	N	I

6.73A/B/C Jeugdhulp met verblijf gezinsgericht / pleegzorg - zorgkosten 1.365.000 V I
De kosten voor jeugdhulp met verblijf zijn verdeeld over meerdere taakvelden. In deze verschilverklaring worden deze samengeteld. Voor jeugdhulp met verblijf is in 2024 een bedrag van € 9.050.000 geraamd. De uitgaven in 2024 bedragen € 7.700.000. Dit resulteert in een positief resultaat van € 1.350.000.
Er is al langere tijd ingezet op zo min mogelijk jeugdigen in verblijf. Waar mogelijk wordt hier nadrukkelijk op gestuurd. We zien nu een positief beeld bij de kosten voor verblijf. We zien wel een (gewenste) verschuiving naar de kosten voor jeugdhulp zonder verblijf.

6.73A/B/C Jeugdhulp met verblijf gezinsgericht / pleegzorg - zorgkosten 75.000 V I
Afgelopen jaar is gebleken dat een aantal zorgkosten, op basis van het woonplaatsbeginsel, niet voor rekening diende te komen voor de gemeente Zevenaar. De betaalde kosten zijn in rekening gebracht bij de juiste gemeente. Dit levert op deze taakvelden een voordeel op van afgerond € 75.000.

6.74A/B/C Jeugdhulp GGZ en crisis - zorgkosten -726.000 N I
De taakvelden 6.74A t/m 6.74C zijn samengeteld in deze verschilverklaring. Het gaat hierbij om de kosten voor jeugdhulp GGZ, de crisis en landelijke opvang en gesloten plaatsingen. In totaal is hiervoor € 4.095.000 geraamd. De kosten zijn uitgekomen op € 4.821.000. Een financieel nadeel van € 726.000. Een deel van deze stijging is toe te wijzen aan het toegenomen aantal toewijzingen via de huisarts.

6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang - Veilig thuis 41.000 V I
De jaarlijkse bijdrage aan de stichting Veilig Thuis (via de VGGM) valt afgerond € 41.000 lager uit dan geraamd (€ 392.000). Dit wordt veroorzaakt door een hogere DUVO bijdrage (decentrale uitkering vrouwen opvang) die de gemeenten Arnhem en Ede hebben ontvangen en hebben bijgedragen aan Veilig Thuis.

6.82A/B Jeugdbescherming en jeugdreclassering - zorgkosten 115.000 V I
Op deze taakvelden is een bedrag van € 1.274.000 geraamd. We zien dat de kosten in 2024 € 1.159.000 bedragen. Het financiële resultaat is € 115.000. De kosten zijn vrijwel niet te beïnvloeden omdat het vrijwel altijd wordt ingezet vanuit een rechterlijke uitspraak.

0.10 Onttrekkingen reserves - reserve opvang en begeleiding Oekraïners -130.000 N I
Voor 2024 is een onttrekking geraamd van € 130.000 uit bestemmingsreserve opvang en begeleiding Oekraïners. Er zijn geen kosten gemaakt die niet gedekt kunnen worden binnen de reguliere middelen. Er hoeft daarom geen onttrekking plaats te vinden uit de reserve. Dit betekent ten opzichte van de begroting tot een nadeel van € 130.000.

0.10 Ontrekkingen reserve - Tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds) 113.000 V I
De bestemmingsreserve is in 2024 ingezet voor dekking van de kosten voor uitvoering van tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds). In de 2e voortgangsrapportage is rekening gehouden met een onttrekking van € 625.000. In werkelijkheid is in 2024 een bedrag van € 738.000 ingezet. Het voordeel bedraagt € 113.000.

0.10 Ontrekkingen reserve - Tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds) 1.191.000 V I
Deze bestemmingsreserve is in 2022 ingesteld door storting van € 2 miljoen uit de algemene reserve. Het resterend saldo na inzet in 2023 en 2024 bedraagt € 1.191.000 wordt toegevoegd aan de algemene reserve omdat het tijdelijk energiefonds ingesteld is voor de periode 1 juli 2023 tot juli 2024.

Programma 6 Sociaal domein - Overige verschillen -101.000 N I
Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.

7. Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid en milieu - Volksgezondheid 81.000 V I
De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling VGGM is lager. Een deel van de kosten is verantwoord onder de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026'. Het overige voordeel betreft het uitgekeerde positieve resultaat over 2024 voor het onderdeel GGD. Per saldo bedraagt het voordeel € 81.000.

7.1 Volksgezondheid en milieu - Volksgezondheid / Jeugdgezondheidszorg (SPUK Breed) -228.000 N I
De specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) bedraagt ruim € 912.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen € 228.000 (nadeel). Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (zie ook toelichting voordeel onder baten bij dit taakveld).

7.1 Volksgezondheid en milieu - Volksgezondheid / Jeugdgezondheidszorg (SPUK Breed) 228.000 V I
De specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) van het Rijk bedraagt ruim € 912.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen € 228.000. Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (Voordeel € 228.000 / zie ook toelichting nadeel onder lasten bij dit taakveld).

7.2 Riolering - Klimaatregelingen 57.000 V I
Het budget 'Klimaatadaptatie Maatregelen Gemeente Zevenaar 2024-2027', gericht op het nemen van fysieke maatregelen ter beperking van klimaatrisico's, heeft wegens capaciteitstekorten en vertraagde coördinatie tussen de drie deelnemende gemeenten binnen de DPRA-werkregio De Liemers een achterstand ontwikkeld in de uitvoering. Als gevolg hiervan is een deel van het beschikbare budget in 2024 niet besteed. De samenwerking binnen de werkregio blijft gebaseerd op het oorspronkelijke uitvoeringsprogramma, waarin alle projectuitgaven zijn opgenomen. Derhalve wordt het restant budget van 2024, als aanvulling op het budget van 2025, opnieuw aangevraagd bij de eerste voortgangsrapportage van 2025. Bij de lasten een voordeel van € 57.000.

7.2 Riolering - Elektriciteit -87.000 N I
De kosten zijn in totaal € 87.000 hoger. In 2024 is het budget voor elektriciteit verlaagd mede op basis van het voorschot en prijsdaling. Bij de eindafrekening blijkt dat er moet worden bijbetaald. Bij de lasten totaal een nadeel van € 87.000.

7.2 Riolering - Onderhoud en reparaties (vrijverval en mechanische riolering) In 2024 zijn extra kosten gemaakt in verband met afwikkeling van calamiteit de Zwanenwaay in Babberich. Daarnaast meer reinigingen en inspecties van leidingen. Hiervoor en in verband met ziekte is extra capaciteit ingehuurd. Tevens zijn er meer onderzoekskosten gemaakt waaronder onderzoek verharding ' t Grieth. Bij de lasten een nadeel van € 225.000.	-225.000	N	I
7.2 Riolering - Opbrengst rioolheffing De opbrengsten riolering zijn een fractie hoger uitgevallen dan verwacht. Dit resulteert in een voordeel van € 61.000. Dit is 1,2 % van de totale begrote opbrengst.	61.000	V	I
7.2 Riolering - Riolering Als gevolg van meer huisaansluitingen zijn de inkomsten hoger dan begroot. Totaal een voordeel bij de baten van € 19.000.	19.000	V	I
7.2 Riolering - Mutatie voorziening In 2024 hebben we een positief resultaat behaald binnen riolering. Het voordeel uit de hogere opbrengsten rioolheffing en de vrijval voorziening belastingdebiteuren hebben we ten gunste gebracht aan de reserve. Het resterende resultaat is onttrokken aan de voorziening. Dit zorgt voor een voordeel van € 61.000.	61.000	V	I
7.2 Riolering - Mutatie voorziening In de voorziening was een storting begroot van € 615.000. Op basis van de storting in de voorziening conform het watertakenplan (€ 297.000) die heeft plaatgevonden geeft dit een een nadeel van € 318.000.	318.000	N	I
7.3 Afval - Afvalinzameling Dit wordt enerzijds voornamelijk veroorzaakt door de extra bijdrage die de RDL aan de gemeente vraagt (€ 163.000). Dit als gevolg van een hogere bijdrage aan het aanbiedstation. Voor 8 stromen zijn de verwervingskosten bij verwerkers gestegen, verder zijn er door burgers meer betaalde stromen ingeleverd dan begroot. Wat een versterkende werking heeft. Anderzijds wordt dit veroorzaakt door de per saldo hogere inzamelkosten (€ 34.000). Dit heeft betrekking op hogere kosten voor inzameling containers en GFT en lagere kosten voor huishoudelijk restafval en PMD. Bij de lasten totaal een nadeel van € 197.000.	-197.000	N	I
7.3 Afval - Afvalstoffenheffing Er is in totaal € 135.000 meer opbrengst afvalstoffenheffing (3,4 % van de begrote opbrengst) ontvangen dan verwacht.	135.000	V	I
7.3 Afval - Reiniging inhuur derden De kosten van reiniging zijn als gevolg van extra inhuur in verband met ziekte hoger (zie ook baten).	-138.000	N	I
7.3 Afval - Reiniging inhuur derden De kosten van reiniging zijn als gevolg van extra inhuur in verband met ziekte hoger (zie ook lasten).	138.000	V	I
7.3 Afval - Mutatie voorziening Er was oorspronkelijk een dotatie aan de voorziening afval geraamd van € 113.000. Door het negatieve resultaat op afval, mag er geen reserve gevormd worden. Dit geeft een voordeel van € 113.000.	113.000	V	I

7.4 Milieubeheer - Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid 392.000 V I

Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor het vergroten van de capaciteit voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid met als doel het behalen van de doelstellingen van de Klimaatwet. De belangrijkste reden dat de gerealiseerde lasten aanzienlijk lager uitvallen dan de begrote lasten is dat de implementatie van de Lokale Isolatieaanpak eerder in 2024 gepland stond. Door de complexe Europese aanbestedingsprocedure kon de feitelijke implementatie pas eind 2024 starten, waardoor een deel van de begrote kosten naar 2025 verschuift. Daarnaast is het aantal aanvragen binnen de regeling Aanpak Energiearmoede flink teruggelopen, waardoor de kosten in 2024 lager zijn uitgevallen. De gemeente werkt aan een plan om de doelgroep beter te bereiken en te ondersteunen, en om deze middelen alsnog in te zetten voor het doel waarvoor ze bedoeld zijn. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 392.000.

7.4 Milieubeheer - Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023-2025 112.000 V I

In het uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023-2025 was een bedrag van € 203.000 opgenomen voor 2024. De realisatie was € 91.000. De belangrijkste reden hiervoor is dat wij voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen samenleving vanaf 1 juli 2024 een nieuwe samenwerking zijn aangegaan met Liemers Kunstwerk! voor de "Aanpak Energiecoaches". Het doel is de aanpak beter te positioneren en te verbreden, onder andere door fysieke ondersteuningspunten op te zetten in de bibliotheken van gemeente Zevenaar. De samenwerking startte door aanbestedingsverplichtingen pas in de tweede helft van 2024, terwijl dit oorspronkelijk vanaf begin 2024 gepland was. Hierdoor zijn bepaalde activiteiten nog niet uitgevoerd. Dekking van de lasten vindt plaats uit de bestemmingsreserve duurzaamheid. Per saldo zijn de onttrekkingen uit de reserve en de lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 112.000.

7.4 MIlieubeheer - Aanpak energiearmoede -53.000 N I

Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak energiearmoede. Deze middelen kunnen tot en met 2027 ingezet worden. Eind 2022 is hiervoor een plan van aanpak opgesteld waarin wij ons richtten op de inzet van energiefixers. In de praktijk blijkt het echter lastig om de doelgroep te bereiken. Daarom wordt in de eerste helft van 2025 een plan van aanpak opgesteld met aanvullende activiteiten om de doelgroep beter te ondersteunen bij het verlagen van de energierekening. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een nadeel van € 53.000.

7.4 Milieubeheer - Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid -392.000 N I

De uitvoering van de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2025. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 392.000.

7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede 53.000 V I

De uitvoering van de aanpak energiearmoede wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2025. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een voordeel van € 53.000.

7.4 Milieubeheer - Energietransitie In navolging van het Klimaatplan 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie' wordt een gedragsstrategie opgesteld om de komende jaren bewustwording en duurzaam handelen onder medewerkers van gemeente Zevenaar te bevorderen. Door capaciteitsgebrek verschuiven deze werkzaamheden naar 2025. In 2024 een voordeel bij de lasten van € 15.000. Daarnaast zijn in 2024 diverse activiteiten georganiseerd om medewerkers van de gemeente Zevenaar te informeren over het transitiebudget. Dit heeft echter niet geleid tot aanvragen voor het gebruik van het budget voor extra verduurzamingsinvesteringen in bedrijfsvoering. Een voordeel bij de lasten van € 33.000. In totaal een voordeel bij de lasten van € 48.000.	48.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Duurzaamheidsbeleid In 2024 zijn in het kader van de 'Dialoog met de Samenleving' de straatgesprekken uitgevoerd en is een drietal dorpen/wijken geselecteerd om met de inwoners te komen tot een dorpsagenda. Nog niet alle prestaties zijn geleverd. Medio 2025 zullen de eerste resultaten gereed zijn. Daarnaast is in 2023 de campagne ZeveNaarMorgen gelanceerd om de transitie naar een duurzame samenleving dichter bij de inwoners te brengen en hen te activeren. Door capaciteitsgebrek zijn de geplande activiteiten voor 2024 niet gerealiseerd en verschuiven deze naar 2025. Per saldo een voordeel bij de lasten van € 32.000.	32.000	V	I
7.5 Begraafplaatsen en crematoria - Begraafplaatsen De baten zijn in totaal € 71.000 hoger. Dit jaar is er meer uitgifte van nieuwe graven geweest en daarnaast is de achterstand met betrekking tot de verlengingen ingelopen. Bij de baten een voordeel van € 71.000.	71.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023-2025 Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve duurzaamheid van € 203.000. De werkelijke onttrekking is € 91.000. Per saldo zijn de lasten en onttrekkingen budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 112.000.	-112.000	N	I
0.10 Toevoeging reserves - Riolering Op begrotingsbasis is geen rekening gehouden met een toevoeging aan de reserve riolering. De werkelijke toevoeging € 238.000 is hoger. Hierdoor hebben we meer gestort in de reserve riolering. Bij de onttrekkingen derhalve een nadeel van € 238.000.	-238.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Afval Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking van 126.000. De werkelijke onttrekking aan de reserve afval is hoger € 298.000. Bij de ontrekkingen een voordeel van € 172.000.	172.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Riolering Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking uit de reserve riolering van € 167.000. De werkelijke onttrekking € 175.000 is hoger. Hierdoor hebben we meer onttrokken uit de reserve riolering. Bij de onttrekkingen derhalve een voordeel van € 8.000.	8.000	V	I
Programma 7 Volksgezondheid en milieu - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	40.000	V	I

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimte en leefomgeving - Invoering Omgevingswet Voor de invoering van de Omgevingswet zijn ook middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Begroot hiervoor was € 505.000. Daarnaast is in de meicirculaire 2024 € 189.000 opgenomen en in de 2e VGR 2024 begroot voor invoeringskosten Omgevingswet. De realisatie in 2024 bedroeg € 480.000. Eind 2024 resteert in de algemene reserve nog een bedrag van € 214.000.	214.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Bestemmingsplan buitengebied Door personele onderbezetting is voor het bestemmingsplan Gelders Eiland gedurende het gehele jaar 2024 een adviseur ruimtelijke ordening ingehuurd. Ook overdracht na een personele wisseling, diverse aanpassingen, beantwoording van zienswijzen, afstemming met betrokkenen, verwerking van een provinciale zienswijze op archeologie en het mer-traject zijn oorzaak van de overschrijding op deze post.	-28.000	N	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Dorpendeal Lathum In november 2022 is de samenwerkingsovereenkomst dorpendeal "Lathum later" ondertekend. Deze overeenkomst vormt de basis voor samenwerking om de sociale cohesie van Lathum te versterken en vloeit voort uit een lokaal initiatief vanuit de Lathumse gemeenschap. De eerste fase dient te leiden tot een uitgewerkt plan met daarbij behorende investeringsbegroting. Hiermee is in 2023 een start gemaakt en in 2024 is hiermee verder gegaan. De provincie Gelderland heeft € 400.000 subsidie toegekend onder de voorwaarde van 50% co-financiering. Begroot voor 2024 was € 100.000. De realisatie was € 158.000. Een nadeel bij de lasten van € 58.000.	-58.000	N	I
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Zevenaar-Oost Wonen Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke is vastgesteld op 11 maart 2025. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2024. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-Oost Wonen becijferd op negatief € 32.041.205 (excl. De Bem en De Tol) op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2025. Ten opzichte van vorig jaar is dit een verslechtering van € 1.200.000 NCW. Echter mede door het sluiten van deelgrondexploitaties De Bem en De Tol, die samen een positief saldo hebben van € 2.034.000, resulteert dit per saldo in een verbetering van het resultaat van € 834.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden gevonden: 1. Het saldo voor overige opbrengsten heeft daarmee een positief effect van € 771.000. Dit wordt met name veroorzaakt door de extra overige opbrengsten uit de aansluitbijdrage warmtenet voor Het Hof. De grondopbrengsten in de grondexploitaties zijn bijgesteld op basis van tot stand gekomen overeenkomsten. Dit heeft een positief effect van € 8.000. In totaal een voordeel van € 779.000. 2. Enkele deelgrondexploitaties binnen Zevenaar-Oost Wonen zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. In deze deelgebieden heeft dit gezorgd voor gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren, maar niet meer benodigd zijn voor het bouwrijp maken. In de grondexploitaties is het budget behouden ten behoeve van het woonrijp maken. In totaliteit heeft dit een positief effect van € 1.386.000. 3. Vanwege langere procedures dan in het verleden verwacht werd, worden meer kosten gemaakt om het project tot een goed einde te laten komen. Deze vertraging heeft effect op de VTU- en plankosten. Dit heeft een nadelig effect van € 401.000. Deze extra kosten kunnen gecompenseerd worden met vrijgevallen budgetten binnen het project Zevenaar Oost Wonen. 4. De rente-effecten bedragen € 702.000 negatief. De hogere rentevoet (1,468% in 2025,	834.000	V	I

2,074% in 2026, 1,234% in 2027 en 2,033% in 2028 e.v. in plaats van 1,177% over alle boekjaren) heeft een negatieve uitwerking op deze verlieslijdende grondexploitatie. Dit wordt versterkt door het feit dat de verplichte discontovoet van 2% waarmee het resultaat contant wordt gemaakt in fluctuerende mate afwijkt van de rekenrente.
5. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op basis van de uitgangspunten herziening grondexploitaties 1-1-2025. Een hoger percentage kostenstijging en een hogere percentage opbrengstenstijging leiden tot een negatief effect van € 7.000 wegens sterkere kostenstijging.
6. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren naar huidig prijsniveau. Dit levert een nadeel op van € 219.000.
7. De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo € 2.000 nadelig. Dit komt door afrondingen op verschillende deelgrondexploitaties.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay 229.000 V I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke is vastgesteld op 11 maart 2025. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2024. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Middag Oost & Zwanenwaay berekend op negatief € 3.702.532 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2025. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van €229.000 NCW. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. De grondprijzen in deze grondexploitatie zijn aangepast op basis van de grondprijsbrief 2025 en onlangs tot stand gekomen overeenkomsten. Daarnaast zijn extra overige opbrengsten ontvangen uit bijdrage invulling openbaar gebied. Deze aanpassingen hebben een positieve uitwerking op de grondexploitatie van € 125.000.
2. De rente-effecten bedragen € 76.000 nadelig. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in fluctuerende mate af van de rekenrente. De hogere rentevoet (1,468% in 2025, 2,074% in 2026, 1,234% in 2027 en 2,033% in 2028 e.v. in plaats van 1,177% over alle boekjaren) heeft een negatieve uitwerking op deze verlieslijdende grondexploitatie. Het veranderende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt nadelig uit.
3. Deelgrondexploitaties Middag Oost is voor een groot deel woonrijp gemaakt. In dit deelgebied heeft dit gezorgd voor gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren, maar niet meer benodigd zijn voor het bouwrijp maken. In totaliteit heeft dit een positief effect van € 72.000
4. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Dit heeft een positief effect van € 136.000.
5. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op basis van de uitgangspunten herziening grondexploitaties 1-1-2025. Een hoger percentage kostenstijging en een hogere percentage opbrengstenstijging lijden tot een negatief effect van € 30.000 wegens sterkere kostenstijging.
6. De overige niet nader verklaarde verschillen bedragen per saldo € 2.000 voordelig. Dit komt door afrondingen op verschillende deelgrondexploitaties.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Vestersbos -37.000 N I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke is vastgesteld op 11 maart 2025. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitatie 2024. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Vestersbos berekend op positief € 512.204 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2025. Ten opzichte van de openingsbalans is dat een verslechtering van € 37.000 NCW. Voor deze verslechtering

kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. De rente-effecten bedragen € 30.000 positief. De hogere rentevoet (1,468% in 2025, 2,074% in 2026, 1,234% in 2027 en 2,033% in 2028 e.v. in plaats van 1,177% over alle boekjaren) heeft een negatieve uitwerking. Echter door wijziging in percentages in verschillende jaren hebben afwijking van rentepercentages een positief effect.
2. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Dit heeft een negatief effect van € 95.000.
3. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op basis van de uitgangspunten herziening grondexploitaties 1-1-2025. Een hoger percentage opbrengstenstijging en een hogere percentage kostenstijging leiden tot een negatief effect van € 18.000.
4. De grondprijzen in deze grondexploitatie zijn aangepast op basis van de grondprijsbrief 2025. Deze aanpassingen hebben een positieve uitwerking op de grondexploitatie van € 46.000.

8.3 Wonen en bouwen - Wonen 636.000 V I
Het was de verwachting dat in 2024 € 914.000 nodig zou zijn voor diverse onderdelen uit de woon-zorgvisie. Echter de realisatie laat in 2024 maar € 278.000 zien. Een voordeel bij de lasten van € 636.000. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door vertraging in het project flexwoningen Reisenakker (als gevolg van complexiteit van de vergunningverlening en beschikbaarheid van productiecapaciteit bij de leverancier) en vertraging bij het wegzetten van de opdracht bij externe bureaus van de onderzoeken naar standplaatsen woonwagens. Tenslotte is de programmamanager Babberich integraal gebiedsgericht werken pas eind 2024 aangetrokken. In de planning was dit eerder opgenomen.

8.3 Wonen en bouwen - Startersleningen -35.000 N S
De gemeente Zevenaar verstrekt steeds meer startersleningen. Dit is positief voor de mensen die starten op de koopwoningmarkt. Echter door dit succes stijgt de variabele beheersvergoeding over het saldo van de uitstaande leningen. Hier is in de begroting geen rekening mee gehouden. Wij komen voor de stijging met een voorstel in 2025. Een nadeel bij de lasten van € 35.000.

8.1 Ruimte en leefomgeving - Dorpendeal Lathum 29.000 V I
In november 2022 is de samenwerkingsovereenkomst dorpendeal "Lathum later" ondertekend. Deze overeenkomst vormt de basis voor samenwerking om de sociale cohesie van Lathum te versterken en vloeit voort uit een lokaal initiatief vanuit de Lathumse gemeenschap. De eerste fase dient te leiden tot een uitgewerkt plan met daarbij behorende investeringsbegroting. Hiermee is in 2023 een start gemaakt en in 2024 zijn we hiermee verder gegaan. De provincie Gelderland heeft € 400.000 subsidie toegekend onder de voorwaarde van 50% co-financiering. Begrote subsidie voor 2024 was € 50.000. De realisatie was € 79.000. Een voordeel bij de baten van € 29.000.

8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht 114.000 V I
In de tweede voortgangsrapportage 2024 is de verwachting uitgesproken dat voor een bedrag van € 991.000 aan leges ontvangen zou worden. In werkelijkheid is € 1.015.000 ontvangen. Dit kan verklaard worden doordat in het vierde kwartaal 2024 meer omgevingsvergunningen zijn vergund dan eerder verwacht.
Daarnaast zijn twee dwangsommen volledig voorzien in 2023. Als gevolg van mediation verwachten wij nu alsnog € 80.000 aan baten. Naast wat kleinere voordelen leidt dit in totaal tot een voordeel van € 114.000.

0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve woningbouw In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 914.000. Zoals bij 8.3 Wonen en bouwen - Wonen is aangegeven is die onttrekking in 2024 lager uitgevallen. Dit levert een nadeel op van € 636.000.	-636.000	N	I
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	26.000	V	I

OVERZICHT STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN RESERVES

Inleiding

In de bijlage reserves en voorzieningen vindt u een overzicht van de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Vaak zijn deze toevoegingen en onttrekkingen incidenteel. Structurele toevoegingen en onttrekkingen beïnvloeden het structurele saldo van de begroting. Daarom is in het BBV een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen verplicht gesteld. Hieronder treft u het overzicht aan.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Bedragen x € 1.000

Reserve	2024
Lasten (toevoegingen in reserves)	2.257
Totaal structurele toevoegingen in reserves	**2.257**
Baten (onttrekkingen aan reserves)	
Algemene reserve	28
Reserves afschrijvingslasten	550
Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	**578**
Saldo toevoegingen minus onttrekkingen	**1.679**

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Onder algemene dekkingsmiddelen vallen de inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald en dus vrij zijn om te besteden. Voor onze gemeente zijn dat de volgende dekkingsmiddelen:
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie.

Onder dividend dat onder het taakveld Treasury wordt opgenomen is het totaalbedrag van de dividendgelden van Alliander, het waterbedrijf Vitens en de Bank voor Nederlandse gemeenten te zien.

Het saldo van de financieringsfunctie betreft alle betaalde rentelasten over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening-courant en de ontvangen baten over de uitzettingen. Deze posten vallen eveneens onder het taakveld Treasury.

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2024	Begroting 2024	Verschil
Algemene uitkering	98.926	99.064	-138
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	6.041	5.948	93
Belasting op eigendom woningen	8.862	8.826	36
Hondenbelasting	0	0	0
Precariobelasting op terrassen	45	37	8
Totaal algemene dekkingsmiddelen	113.874	113.875	**-1**

Algemene dekkingsmiddelen dividend	Rekening 2024	Begroting 2024	Verschil
Treasury - dividend	808	815	-7

Algemene dekkingsmiddelen saldo van de financieringsfunctie	Rekening 2024	Begroting 2024	Verschil
Treasury - financieringsfunctie	-425	-264	-161

VENNOOTSCHAPSBELASTING

In Nederland zijn overheidsondernemingen in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Activiteiten of clusters van activiteiten zijn te kwalificeren als Vpb-plichtig als sprake is van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid, van deelname aan het economisch verkeer en van een winstoogmerk of van structurele overschotten.
Uit een inventarisatie van de activiteiten blijken in onze gemeente vanaf 2024 Vpb-plichtige (clusters van) activiteiten aanwezig te zijn. De activiteiten op het gebied van de grondexploitatie waren in eerdere jaren niet Vpb-plichtig, maar door het openen van nieuwe grondexploitaties is hier verandering in gekomen. Aan de voorwaarde van winstoogmerk of structurele overschotten wordt naar verwachting vanaf 2024 voldaan.
De gemeente Zevenaar is daarom belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting.
Voor 2024 is er een bedrag van € 146.000 aan vennootschapsbelasting opgenomen.

ONVOORZIEN

Op taakveld 0.8 Overige baten en lasten van programma 0 Bestuur en ondersteuning is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor het opvangen van in de loop van het begrotingsjaar noodzakelijke nieuwe uitgaven of de onvermijdelijke verhoging van bestaande posten. Voor 2024 was een raming van € 25.000 beschikbaar. De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.

OVERHEAD

Om meer inzicht te geven wordt een apart overzicht opgenomen met de totale kosten van overhead. De term overhead wordt gedefinieerd als "alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces". Het betreft in hoofdzaak ondersteunende taken die niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product en de loonkosten in geval van sturende taken die worden vervuld door hiërarchisch leidinggevenden.

Bedragen x € 1.000

	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie
Totaal overhead	-17.409	-18.916	-18.392

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Beleid(skaders)

Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele Baten en Lasten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000. Dit grensbedrag is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Zevenaar 2023.

Toelichting bij het hanteren van het grensbedrag:
Volgens het BBV zijn alle onttrekkingen aan reserves incidenteel. In het overzicht incidentele baten en lasten moeten daarom alle onttrekkingen aan reserves worden vermeld, ongeacht de hoogte van het bedrag. Daarnaast hanteren wij bij het gebruik van de reserves over een periode van meerdere jaren het totaal van alle begrotingsjaren. Als dit boven de € 250.000 komt dan wordt het bedrag opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. Daardoor vermeldt het overzicht in afzonderlijke jaren ook bedragen onder € 250.000.

Toelichting incidentele lasten en baten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt.
Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 0. Bestuur en ondersteuning			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	179	355
Lasten			
Organisatie ontwikkeling.	Voor de organisatieontwikkeling zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	79	590
Totaal programma 0		**100**	**-235**
Programma 1. Veiligheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	0	0
Totaal programma 1		**0**	**0**
Programma 2. Verkeer en vervoer			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	36	30
Totaal programma 2		**36**	**30**
Programma 3. Economie			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	34	34
Lasten			
Grondexploitatie Zevenaar-Oost bedrijven	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Zevenaar-Oost bedrijven is het verwachte resultaat met afgerond € 2.077.000 nadelig bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	2.077	0
Opstellen lokale ontwikkelstrategie.	Voor versterking van het landelijk gebied is vanuit Zevenaar een bedrag van € 274.500 beschikbaar gesteld verdeeld over meerdere jaren.	69	69
Totaal programma 3		**-2.111**	**-34**
Programma 4. Onderwijs			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	0	0
Totaal programma 4		**0**	**0**
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie			

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	512	549
Lasten			
Openbaar groen.	Voor het inhalen van onderhoudsachterstanden binnen het openbaar groen is incidenteel budget beschikbaar gesteld.	427	464
Totaal programma 5		**85**	**85**
Programma 6.Sociaal domein			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	1.929	1.929
Opvang ontheemden Oekraïne	Voor de ontheemden in verband met de oorlog in Oekraïne zijn opvanglocaties ingericht. De kosten hiervan zien wij als incidenteel.	5.965	5.434
Kindertoeslagen affaire.	Vergoeding van het Rijk voor de uitgaven ten behoeve van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag.	339	325
Lasten			
Opvang ontheemden Oekraïne	De uitgaven in verband met de opvang van ontheemden uit de Oekraïne worden door het Rijk vergoed.	5.961	5.434
Tijdelijk noodfonds.	Voor het tijdelijk noodfonds zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	738	1.929
Kindertoeslagen affaire.	Totale uitgaven ten behoeve van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag.	339	325
Totaal programma 6		**1.195**	**0**
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	380	203
Lasten			
Duurzaamheid.	Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023-2025.	91	203
Totaal programma 7		**289**	**0**
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekkingen uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.	1.328	1.551
Dorpendeal Lathum	Voor de dorpendeal Lathum zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld door de gemeente en de Provincie Gelderland.	79	50

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Grondexploitatie Zevenaar-Oost woningen	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Zevenaar-Oost woningen is het verwachte resultaat met afgerond € 834.000 voordelig bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	834	0
		0	0
Lasten			
Grondexploitatie Babberich - Middag Oost en Zwanenwaay	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Babberich Middag Oost en Zwanenwaay is het verwachte resultaat met afgerond € 229.000 voordelig bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	-229	0
Ontzanding Rhederlaag	Voor het beëindigen van de ontzanding Rhederlaag zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	375	375
Invoering Omgevingswet.	De kosten voor invoering van de omgevingswet. Deze worden gedekt uit de algemene reserve.	480	694
Grondexploitatie Vestersbos	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitatie Vestersbos is een verliesvoorziening gevormd van afgerond € 512.000.	512	475
Dorpendeal Lathum	Voor de dorpendeal Lathum zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld door de gemeente en de Provincie Gelderland.	158	100
Bevordering woningbouw	Voor het bevorderen van de woningbouw en doorstroming op de woningmarkt zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	278	914
Totaal programma 8		**667**	**-957**
Totaal saldo incidentele baten minus incidentele lasten		**260**	**-1.111**

RECHTMATIGHEID

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 29 januari 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.
Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op €5.298.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding
Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 7.454.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 5.298.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 2.787.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. Netto onrechtmatigheid bedraagt daarmee € 4.667.000.

Begrotingscriterium (*€ 1.000)	Bedrag (Bruto)	Passend binnen financiële verordening & tijdig en acceptabele afwijkingen	Bedrag (Netto)
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door het algemeen bestuur vastgesteld autorisatieniveau)	€ 3.048	€ 2.787	€ 261
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 208	-	€ 208
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	-	-	-
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid.	-	-	-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**€ 3.256**		
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.		€ 2.787	
Voorwaardecriterium			
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 1.872		€ 1.872
Geen zichtbare vastlegging ID WMO	€ 2.326		€ 2.326
M&O Criterium			
Overige bevindingen inzake M&O Criterium			
Totaal	**€ 7.454**	**€ 2.787**	**€ 4.667**

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Fouten herstel

Boekjaar 2023 was het eerste jaar voor de rechtmatigheidsverantwoording door het college in de jaarrekening. Na evaluatie van het boekjaar 2023 door de Commissie BBV is de Kadernota Rechtmatigheid herzien. Dit heeft geleid tot een voortschrijdend inzicht op 2 van de onderdelen zoals in 2023 gerapporteerd. In de rechtmatigheidsverantwoording van 2023 is de financiële onrechtmatigheid met betrekking tot het niet zichtbaar vastleggen van de identiteit bij WMO en Participatiewet ad € 8.500.000 opgenomen onder misbruik & oneigenlijk gebruik criterium. Deze financiële onrechtmatigheden hadden onder de voorwaarden criterium verantwoord moeten worden. Deze komen daarmee totaal op € 9.332.000 en het onder misbruik & oneigenlijk gebruik te verantwoorden had €0 moeten zijn.

In de rechtmatigheidsverantwoording van 2023 is een onrechtmatigheid van € 264.000 opgenomen die ontstaan is door kredietoverschrijdingen. In de rechtmatigheidsverantwoording van 2023 is niet expliciet beschreven dat bij programmarekening 5 (Sport, cultuur en recreatie) en 8 (Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing) ook sprake is van een onrechtmatigheid van in totaal € 657.000. De totale

onrechtmatigheid van 2023 komt daarmee op € 921.000. Op basis van afspraken die in de financiële verordening zijn opgenomen zijn de afwijkingen van € 657.000 bij de programmaoverschrijdingen acceptabel.

Bovenstaande aanpassingen hebben overigens geen andere conclusie van het college inzake het rechtmatig handelen tot gevolg.

EXPLOITATIE LASTEN Programma omschrijving	Begroting	Realisatie	Begrotings afwijking
0. Bestuur en ondersteuning	29.586	30.148	-562
1. Veiligheid	4.984	4.880	104
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	6.933	7.226	-292
3. Economie	7.383	3.329	4.054
4. Onderwijs	6.530	6.404	126
5. Sport, cultuur en recreatie	13.305	14.237	-932
6. Sociaal domein	83.225	84.115	-891
7. Volksgezondheid en milieu	13.647	13.381	265
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.766	9.137	-371
Totaal exploitatielasten	**174.359**	**172.858**	**1.501**

WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT)

Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector mogen niet meer verdienen dan een minister welk bedrag voor 2024 € 233.000 bedraagt. Dit is wettelijk vastgelegd en wordt de Wet normering van topinkomens genoemd (WNT). Hieronder het overzicht over 2024.

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2024 **bedragen x € 1**	**Jansen, BJ**	**Dijk, IM van**
Functiegegevens	Algemeen directeur/secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 – 31/12	01/01 – 26/05
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	131.975	37.092
Beloningen betaalbaar op termijn	21.571	5.578
Subtotaal	*153.546*	*42.669*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	89.811
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	153.546	42.669
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	**Jansen, BJ**	**Dijk, IM van**
Functiegegevens	Algemeen directeur/secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)7	1,0	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	120.790	85.602
Beloningen betaalbaar op termijn	19.290	12.933
Subtotaal	*140.081*	*98.535*

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
Bezoldiging	140.081	98.535

Tabel 1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12.

Gegevens 2024		
bedragen x € 1	**Steenbergen, C**	
Functiegegevens	Griffier	
Kalenderjaar	2024	2023
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01-05 t/m 31-12	N.v.t.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	8	N.v.t.
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	1201	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 221	€ 212
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 231.600	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 153.127	N.v.t.
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 153.127	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	**€ 153.127**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

BALANS EN DE TOELICHTING

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN BEPALING VAN DE BATEN EN LASTEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Ook verwijzen wij naar het op 29 januari 2025 door de raad vastgestelde Normenkader 2024.

In de paragraaf weerstandsvermogen hebben we aangegeven dat er bij een gemeente per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteitsdoelstelling. Deze jaarstukken zijn opgesteld op basis van deze continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen baten en lasten

In de programmarekening worden de baten en de lasten op dezelfde wijze gerangschikt als in de begroting. Zowel de baten als lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben (stelsel van baten en lasten). Het vereiste van toerekenen houdt in dat de gevolgen van transacties en andere gebeurtenissen in de administratie worden geboekt en in de jaarrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen of waarop zij betrekking hebben (en niet wanneer geldmiddelen worden ontvangen of betaald).
Als baten en lasten worden niet aangemerkt de neutrale uitgaven en inkomsten, zoals BTW, ingehouden en af te dragen loonbelasting.
Uitzondering op de toepassing van het stelsel van baten en lasten vormen de ontvangen dividenden. Deze worden conform de richtlijnen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) toegerekend aan het jaar waarin ze ontvangen worden (kasstelsel).
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden voor de jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Grondslagen voor waardering balansposten

In de financiële verordening gemeente Zevenaar 2025, artikel 14, is opgenomen dat het beleid inzake activeren en afschrijven nader zal worden beschreven in de nota activerings- en afschrijvingsbeleid. Deze nota is voor de nadere uitwerking van het beleid van deze aspecten.

Voor deze nota en de actuele afschrijvingstabel verwijzen wij naar de Nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2024

Waardering

Waarderingsgrondslagen balansposten

Bij de waarderingsgrondslagen gaat het om de waardebepaling van activa en de regels die daarvoor gelden. Het gaat hierbij om de waardering van balansposten (bezittingen), en om een reëel beeld te krijgen van de vermogenspositie van de gemeente. Het BBV geeft strikte regels voor de waardering van activa. Hiermee wordt voorkomen dat financiële resultaten kunnen worden beïnvloed en anderzijds wordt bereikt dat financiële gegevens in de loop der tijd vergelijkbaar blijven.

De hoofdregel voor waardering van activa is opgenomen in artikel 63 van de BBV: activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

In Zevenaar worden activa gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs exclusief toegerekende uren gemeentelijk apparaat en overige indirecte kosten (overhead). Rente wordt niet geactiveerd.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

In de loop der tijd kan de waarde van een actief zijn veranderd ten opzichte van de boekwaarde ervan op de balans. Herwaardering van activa (naar een hogere waarde) is niet toegestaan, omdat winst pas bij realisatie mag worden genomen. Afwaardering van activa wordt in de meeste gevallen eveneens niet toegestaan, waardering geschiedt immers tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Onder bepaalde voorwaarden zijn bijzondere waardeverminderingen wel toegestaan of verplicht. Het betreft hier bijvoorbeeld waardeverminderingen als gevolg van wijzigingen in de levensduur als gevolg van schade of milieuvervuiling, wijziging van de bestemming en functie van het vastgoed. Een duurzame waardevermindering moet wel worden verwerkt in de balans door een extra afschrijving. De afwaardering vindt plaats onafhankelijk van het resultaat. Daarnaast is bepaald dat een actief dat buiten gebruik wordt gesteld, wordt afgewaardeerd op het moment van buiten gebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde. Bij vervanging van een niet afgeschreven investering, wordt de restant boekwaarde afgeboekt op het moment van vervanging.

Desinvestering activa

Op het moment dat een desinvestering plaatsvindt (bv. verkoop bedrijfsauto of sluiting kantoor), wordt de boekwinst of het boekverlies in het resultaat van het betreffende jaar verwerkt en niet verrekend met de verkrijgingsprijs van een nieuw actief. Het verrekenen is niet toegestaan op grond van het BBV.

Componentenbenadering

Investeringen in de openbare ruimte worden vaak gelijktijdig uitgevoerd (wegenonderhoud, inrichting groen, vervanging riool, aanleg openbare verlichting, aanleg parkeerplaatsen). Zowel de aanvraag voor het investeringsbudget als de uitbesteding gebeurt veelal in één krediet. Vooraf wordt de verdeelsleutel vastgelegd inzake de kosten. De werkelijke uitgaven worden met dezelfde verdeelsleutel verantwoord. In geval van substantieel meerwerk is extra budget nodig. Bij de aanvraag voor extra budget wordt aangegeven naar welke component(en) het meerwerk wordt toegerekend. Het BBV kent geen voorschriften voor Componentenbenadering.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN BALANSPOSTEN

Algemeen

De activa zijn op basis van de nota activerings -en afschrijvingsbeleid 2024 verwerkt. Het uitgangspunt is dat alle activa lineair worden afgeschreven.

ALGEMEEN INVESTERINGEN
Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. De investeringen worden op de balans verantwoord. De lasten voortvloeiende uit de investeringen in materiële vaste activa, zoals onderhoud, afschrijvingen, toegerekende rente en verzekeringen, behoren tot de jaarlijkse exploitatielasten. Onze gemeente heeft de financiële grens waarboven objecten als investeringen worden beschouwd gesteld op € 25.000..
Bij een bestaand actief is sprake van een investering indien de uitgaven:

- leiden tot een significante kwaliteitsverbetering; en/of;
- leiden tot een levensduurverlenging; en/of ;
- aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. investeringen in een gebouw om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften die invloed hebben op de waarde en de levensduur).

Wanneer uitgaven worden gedaan voor het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief, dan is er sprake van onderhoud.

INVESTERINGEN OP DE BALANS

Op de balans maken de investeringen in objecten voor eigen gebruik, die lang mee gaan, deel uit van de vaste activa en wel het onderdeel materiële vaste activa. Volgens artikel 35 BBV worden deze investeringen als volgt op de balans opgenomen:
a. investeringen met een economisch nut;
b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
Investeringen voor (riool- en afvalstoffen)heffingen moeten apart op de balans worden opgenomen, omdat de regelgeving over de verslaggeving daarvan en de daaraan gerelateerde lasten tot onduidelijkheden in fiscale procedures hebben geleid. Mede gezien de juridische consequenties die een onjuiste kostentoerekening aan deze taken kan hebben, is deze categorie in het leven geroepen. De bedoelde heffing betreft ook rechten die op grond van artikel 229 lid 1a en b van de Gemeentewet geheven kunnen worden. Dit zijn rechten die maximaal kostendekkend mogen zijn, alleen besteed mogen worden aan het doel waarvoor de rechten zijn geheven en die ook een spaarbedrag voor vervanging van de betrokken activa mogen bevatten.

VASTE ACTIVA

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) onderscheidt de volgende soorten vaste activa:
1. Immateriële vaste activa;
2. Materiële vaste activa;
3. Financiële vaste activa.

Immateriële activa

De immateriële vaste activa worden onderverdeeld in:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- bijdragen aan vaste activa in eigendom van derden.

De gemeente heeft besloten, de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio van geldleningen niet te activeren.
De kosten van onderzoek en ontwikkeling te verbinden aan een bepaald actief worden geactiveerd als zij aan bepaalde voorwaarden voldoen. De afschrijvingstermijn is dan maximaal 5 jaar Activering is niet dwingend voorgeschreven. De kosten kunnen eventueel volledig ten laste van de rekening van baten en lasten van het desbetreffende jaar worden gebracht.
De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als:

- er sprake is van een investering door een derde;
- de investering bij draagt aan de publieke taak;
- de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals overeengekomen is;
- de bijdrage kan worden teruggevorderd, als de derde in gebrek blijft of onze gemeente recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

De immateriële en materiële activa worden afgeschreven volgens de methodiek en de termijnen zoals opgenomen in de nota activerings -en afschrijvingsbeleid. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht. Een saldo voor agio of disagio wordt lineair in 5 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn stoffelijk van aard. Een uitzondering hierop is software en licenties op software voor onbepaalde duur die in een keer in rekening wordt gebracht.. Op grond van de stellige uitspraak in de Notitie Materiële Vaste Activa van de commissie BBV valt dit ook onder de materiële vaste activa (investeringen met een economisch nut).
Investeringsbijdragen van derden met een direct aantoonbare relatie en geen specifieke terugbetalingsverplichting worden in mindering gebracht op de uitgaven voor de betreffende investering.
Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.
Bij materiële vaste activa is het onderscheid van belang tussen activa met een economisch nut en activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Een ***investering met economisch nut***:

- is verhandelbaar;
- kan bijdragen aan het genereren van middelen;
- *moet geactiveerd* worden (m.u.v. kunstvoorwerpen met cultuurhistorische waarde).

Op investeringen met economisch nut wordt afgeschreven volgens afschrijvingstermijnen opgenomen in de Nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2024.

In erfpacht uitgegeven percelen behoren tot de investeringen met een economisch nut en zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).
De BBV schrijft voor dat in de toelichting bij de materiële vaste activa wordt aangegeven welke activa in erfpacht zijn uitgegeven.

Een ***investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut***:
Met het oog op een betere vergelijkbaarheid van de kosten, is in de nieuwe BBV de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen met ingang van 2017 gelijk getrokken. Dit betekent dat alle investeringen met een maatschappelijk nut, evenals de investeringen met een economisch nut, worden geactiveerd en over de verwachte levensduur worden afgeschreven.
Een investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

- vervult een publieke taak;
- genereert geen middelen;
- moet met ingang van 2017 geactiveerd worden.

In onze gemeente vindt de afschrijving op de materiële vaste activa plaats in het jaar na gereed melding. Concreet betekent dit dat wordt gestart met afschrijven op het moment dat sprake is van een boekwaarde per 1 januari van een jaar.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. De onder financiële vaste activa opgenomen leningen zijn onder te verdelen in verstrekte leningen aan woningbouwcoöperaties en overige verstrekte leningen. De leningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen. De aflossingen van de leningen vinden plaats op basis van annuïteiten of op lineaire basis.
Tevens worden onder de financiële vaste activa verantwoord de bijdragen aan activa in eigendom van derden, zoals bijdragen in restauratiekosten, bijdragen achterpad verlichting, bijdragen in investeringen van sportverenigingen e.d. De voorwaarden die ervoor gelden om te mogen activeren zijn opgenomen in artikel 61 van het BBV. Belangrijk is dat de bijdrage teruggevorderd moet kunnen worden als de derde in gebreke blijft.

Vlottende activa

Op grond van de notitie Grondexploitaties is sprake van grondexploitaties als de gemeente, zoals de onze, een actief grondbeleid voert. Dat betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Om risico's die samenhangen met lang lopende projecten te beperken mag de looptijd maximaal 10 jaar bedragen, Van deze looptijd mag alleen gemotiveerd worden afgeweken als deze is geautoriseerd door de raad en is voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen om onzekerheden en risico's te mitigeren (matigen).
De actualisatie van onze grondexploitatiecomplexen vindt jaarlijks door de gemeenteraad plaats.
Aan de taakvelden inzake grondexploitaties wordt met ingang van 2024 de rente toegerekend op basis van de rente-omslag die volgt uit de notitie rente 2023.

Vorderingen

Vorderingen worden, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene reserves en bestemmingsreserves evenals het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen de op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijk is in te schatten. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies (artikel 44 – BBV). Een uitzondering is de pensioenvoorziening. De pensioenvoorziening betreft de in eigen beheer opgebouwde verplichting voor (gewezen) wethouders. De pensioenvoorziening is berekend volgens de actuariële methode.
Voor de actuariële berekeningen zijn de volgende grondslagen gehanteerd:
Berekeningsdatum : 31 december 2024
Rekenrente : 2,325%
Sterftetafel : GBM/GBV 2017/2022 met leeftijdsterugstelling.
Voor gepensioneerden en niet-gepensioneerden zijn dezelfde grondslagen gehanteerd. In de berekeningen zijn de niet ingegane pensioenen herrekend naar de AOW-leeftijd (aan de hand van de huidige uitruilfactoren), zoals vermeld op de site van de SVB.
Voor een nadere toelichting per voorziening verwijzen wij naar het overzicht van voorzieningen die na de toelichting op de balans is opgenomen.
Met ingang van 2021 is het niet langer toegestaan in geval van achterstallig onderhoud, waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties een termijn van 4 jaar te hanteren voor het vormen van en voorziening hiervoor. Er mag geen sprake zijn van een negatieve voorziening bij de jaarrekening dus is een eenmalige last ten gunste van deze voorziening noodzakelijk.

Langlopende schulden

Onder langlopende schulden zijn begrepen schulden met een oorspronkelijke looptijd van een jaar of langer.
De schulden worden opgenomen tegen de nominale waarde verminderd met aflossingen.
Onder de langlopende schulden worden tevens opgenomen de door derden bij de gemeente belegde gelden.

Vlottende passiva

De posten opgenomen onder vlottende passiva worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Buiten de balans opgenomen Borg- en Garantstellingen

De door de gemeente gewaarborgde geldleningen zijn voor het totaal waarvoor de gemeente garant staat per einde boekjaar opgenomen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen die na de toelichting op de balans is opgenomen.

RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid, het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 29 januari 2025 door de raad is vastgesteld;
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn.
  Voor over-en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
  - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 3 % (zijnde € 5.408.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  - Een rapporteringstolerantie van € 250.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Balans per 31-12-2024 activa

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000 Ultimo 2024	Ultimo 2023
1	**Vaste activa**		
1.1	**Immateriële vaste activa:**		
1.1.1	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
1.1.2	Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	445	584
1.1.3	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	106	116
1.2	**Materiële vaste activa:**		
1.2.1	Investeringen met economisch nut	93.469	94.788
1.2.2	Investeringen met maatschappelijk nut	20.576	15.540
1.2.3	Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	31.228	29.715
1.3	**Financiële vaste activa:**		
1.3.1	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	35	35
1.3.2	Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0
1.3.3	Leningen aan deelnemingen	7.223	7.473
1.3.4	Overige langlopende geldleningen	10.989	9.973
1.3.5	Overige uitzettingen met een rente-typische looptijd van één jaar of langer	0	0
	Totaal vaste activa	**164.071**	**158.224**
3	Vlottende activa		
3.1	**Voorraden:**		
3.1.1	Grond- en hulpstoffen	0	0
3.1.2	Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	27.922	16.691
3.1.3	Gereed product en handelsgoederen	289	289
3.2	**Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:**		
3.2.1	Vorderingen op openbare lichamen	12.638	12.094
3.2.2	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	855	997
3.2.3	Schatkistbankieren	1.767	20291
3.2.4	Overige vorderingen	3.749	4.299
3.3	**Liquide middelen:**		
3.3.1	Kas-, bank- en girosaldi	2.385	2
3.4	**Overlopende activa**		
	Voorschotten overheidslichamen	1.283	1.105
	Overige nog te ontvangen bedragen	4.229	9.017
	Totaal vlottende activa	**55.117**	**64.785**
	TOTAAL ACTIVA	**219.188**	**223.009**

Balans per 31-12-2024 passiva

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000 Ultimo 2024	Ultimo 2023
2	**Vaste passiva**		
2.1	**Eigen vermogen:**		
2.1.1	Algemene Reserve	38.867	40.957
2.1.2	Bestemmingsreserves	23.731	25.343
2.1.3	Resultaat	-2.537	1.184
2.2	**Voorzieningen**	13.910	14.073
2.3	**Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:**		
2.3.1	Onderhandse leningen	103.246	108.398
2.3.2	Door derden belegde gelden	16	17
2.3.3	Waarborgsommen	0	0
	Totaal vaste passiva	**177.233**	**189.972**
4	Vlottende passiva		
4.1	**Netto vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar**		
4.1.1	Bank- en girosaldi	0	298
4.1.2	Overige schulden	18.862	6.467
4.1.3	kasgeldlening	0	0
4.2	**Overlopende passiva**		
	Vooruit ontvangen bedragen van overige overheid	14.521	10.090
	Overige overlopende passiva	8.572	16.182
	Totaal vlottende passiva	**41.955**	**33.037**
	TOTAAL PASSIVA	**219.188**	**223.009**
	Bedrag aan borgstellingen of garantiestellingen aan natuurlijke en rechtspersonen	200.627	189.797

TOELICHTING BALANS

Een balans bestaat zowel uit bezittingen, de activa, als uit het vermogen, de passiva. Anders gezegd de balans geeft aan waarin is geïnvesteerd en hoe deze investeringen zijn gefinancierd.
Financiering heeft betrekking op de wijze waarop op de geld- en kapitaalmarkt, of via onderhandse leningen, in de behoefte aan geld en kapitaal wordt voorzien.
Dekking heeft betrekking op de middelen die worden gevonden om de lasten in de begroting op te vangen.
Zowel de activa als de passiva worden onderverdeeld. De indeling van de balans is gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
In de hierna volgende toelichting op de balans worden de balansmutaties in beeld gebracht. De meest in het oog springende verschillen worden in dit onderdeel samengevat.
In de toelichting bij de investeringen worden alleen bedragen boven de € 50.000 opgenomen.

(Bedragen x € 1.000)
Door het afronden per € 1.000 kunnen verschillen voorkomen.

VASTE ACTIVA

De vaste activa kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Immateriële vaste activa;
- Materiële vaste activa;
- Financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

Boekwaarde per 1 januari 2024	584
BIJ: Investeringen gedurende het jaar	-69
AF: Afschrijvingen gedurende het jaar	70
AF: Bijdragen van derden	
Boekwaarde per 31 december 2024	**445**

Met ingang van 2022 is een nadere onderverdeling gemaakt in:

1. Kosten van onderzoek en ontwikkeling;
2. Voorbereidingskosten grondexploitaties (GREX).

De vermeerdering van kosten van onderzoek en ontwikkeling is:
Onderzoek IKC de Wissel

De vermeerdering van de voorbereidingskosten GREX:
Betreft voorbereidingskredieten Witte Kruis, Groot Holthuizen Veld A en B, Reisenakker en Dijkweg.
Voorbereidingskrediet planvorming 7PoortII is overgeheveld naar de grondexploitatie.

1.1.3. Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Boekwaarde per 1 januari 2024	116
BIJ: Nieuwe bijdragen gedurende het jaar	--
AF: Afschrijvingen gedurende het jaar	10
Boekwaarde per 31 december 2024	**106**

Deze subsidiebijdragen in activa van derden etc. zijn opgenomen in de Staat van activa en bestaan uit o.a. mechanisatie trekkenwand, tegelpad, Jongerencentrum, aanleg tennisbanen en huisvesting peuterspeelzaal.

Materiële vaste activa

1.2.1 Investeringen met economisch nut

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woon-ruimten	Bedrijfsge-bouwen	Grond-weg- en water-bouw-kundige werken	Vervoer-middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal 2024
Aanschafwaarde	10.212	110	96.679	18.554	4.624	10.570	5.315	146.064
Cumulatieve afschrijving	936	110	33.709	6.280	4.050	3.660	2.352	51.097
Boekwaarde 1-1-2024	**9.276**	**0**	**62.970**	**12.274**	**574**	**6.910**	**2.963**	**94.967**
Investeringen 2024	286	0	541	983	738	551	278	3.377
Desinvesteringen	0	0	1.331	0	0	0	0	1.331
Afschrijvingen	0	0	2201	324	71	498	384	3.478
Afname boekwaarde	0	0	0	0	0	0	0	0
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	65	0	65
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2024	9.562	0	59.979	12.933	1.241	6.898	2.857	93.470

Eigendom bedrijfsgebouwen

Wanneer de gemeente wel het economisch eigendom, maar niet het juridisch eigendom van een materieel vast actief heeft, moet het materieel vast actief op de balans van de gemeente worden opgenomen en wordt in de toelichting de eigendomssituatie toegelicht.
Uitgangspunt van de onderwijswetgeving is dat het eigendom van het schoolgebouw ligt bij het schoolbestuur. Dit eigendom wordt als zodanig vastgelegd in het kadaster via een notariële akte. In het spraakgebruik wordt bij de schoolgebouwen onderscheid gemaakt tussen het juridisch eigendom (schoolbestuur) en het economisch eigendom (claimrecht). De schoolgebouwen in onze gemeente staan onder de bedrijfsgebouwen met economisch nut op de balans.

Gronden en terreinen

Op grond van artikel 35 van de BBV wordt aangegeven welke gronden/terreinen in erfpacht zijn uitgegeven. Van de gronden in de MVA zijn geen gronden uitgegeven voor erfpacht.

Bedrijfsgebouwen

De toename van de boekwaarde in huidig dienstjaar is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Brandweergarage Pannerden	271
Verduurzaming brandweerkazerne Zevenaar	24
Carrousel/Maatjes verbouw/aanpassing	85
Renovatie IKC De Overlaat	161

Grond- weg- en waterbouwkundige werken

De toename van de boekwaarde in huidig dienstjaar is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen in de riolering:

Parkeerplaatsen Centrum/Babberichseweg	557
Minigemalen	112
Renovatie	241

Gemalen bouwkundig	38

Vervoermiddelen

De toename van de boekwaarde in huidig dienstjaar is veroorzaakt door de aanschaf van:

9 Iveco wagens	738

Machines, apparaten en installaties

De toename van de boekwaarde in huidig dienstjaar is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering:

Beregeningsinstallaties sportvelden (375 - 65 bijdragen derden)	310
Hefbrug 24 ton	104
Diversen plaatsen Carillon	60

Overige materiële vaste activa

De toename van de boekwaarde in huidig dienstjaar is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering:

Vervanging hardware werkplekken	275

1.2.2. Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Bedrijfsge-bouwen	Grond- weg- en water-bouw-kundige werken	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	0	14	27.634	753	592	28.993
Cumulatieve afschrijving	0	0	12.594	719	319	13.632
Boekwaarde 1-1-2024	**0**	**14**	**15.040**	**34**	**273**	**15.361**
Investeringen 2024	0	1961	3.439	26	362	5.788
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	332	3	14	349
Bijdragen van derden	0	0	223	0	0	223
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2024	0	1.975	17.924	57	621	20.577

Bedrijfsgebouwen

De toename van de boekwaarde in huidig dienstjaar wordt veroorzaakt door de aanschaf van:

Pand Dorpsstraat Angerlo	431
Pand Stationsplein Zevenaar	1.530

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De toename van de boekwaarde in huidig dienstjaar is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Omschrijving investeringen	Bedrag	wel/geen toename boekwaarde
Revitalisatie wegen	1.116	wel
Herinrichting Muldershof	463	wel
Herinrichting Kop van Tolkamer	442	wel

Herinrichting Babberichseweg	*149	geen
Snelfietsroute F12	107	wel
Herinrichting Markt Zevenaar	141	wel
Vervanging BOV masten en armaturen	408	wel
Reguliere vervanging bomen en groen	265	wel
Toekomstbestendig bedrijventerrein Hengelder en Tatelaar	*66	wel voor 37

Voor de investeringen met een * zijn bijdragen van derden en of subsidies ontvangen.

Machines, apparaten en installaties

In huidig dienstjaar geen investeringen groter dan € 50.000.

Overige materiële vaste activa

De toename van de boekwaarde in 2023 is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering:

Speeltoestellen (vervanging en verduurzaming)	270
Straatmeubilair	92

1.2.3. Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woon-ruimten	Bedrijfsge-bouwen	Grond-weg- en water-bouw-kundige werken	Vervoer-middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	14	0	18	39.318	0	23	2.188	41.561
Cumulatieve afschrijving	0	0	11	11.248	0	15	572	11.846
Boekwaarde 1-1-2024	**14**	**0**	**7**	**28.070**	**0**	**8**	**1.616**	**29.715**
Investeringen 2024	0	0	0	2.335	0	0	21	2.356
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	1	715	0	1	67	784
Bijdragen van derden	0	0	0	59	0	0	0	59
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2024	14	0	6	29.631	0	7	1.570	31.228

Grond- weg- en waterbouwkundige werken

De toename van de boekwaarde in huidig dienstjaar wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Lobith-Noord: vernieuwen riool-stelsel etc.	231
Verbetering riolering Angerlo (rioolvervanging)	398
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's	121
Marktplein Lobith-Zuid: vernieuwen riool-stelsel	988
Bloemenkamp vernieuwen rioolstelsel	174
Zwanenwaay vernieuwen rioolstelsel	133

De bijdrage van derden is ontvangen voor de investering in het vernieuwen rioolstelsel in Bloemenkamp.

Financiële vaste activa

1.3 Financiële vaste activa

1.3.1. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Boekwaarde per 1 januari	35
BIJ: Kapitaalverstrekking gedurende het jaar	-
AF: Aflossingen gedurende het jaar	-
Boekwaarde per 31 december 2023	**35**

Het betreft deelnemingen in de vorm van aandelen. De gemeente is houder van aandelen van:

Vitens	34.717	aandelen
Bank voor Nederlandse Gemeenten	12.934	aandelen
Ataro B.V.	12	aandelen
Alliander	616.132	aandelen (± 0,45% van het totaal)

1.3.3. Leningen aan deelnemingen

Boekwaarde per 1 januari	7.473
BIJ: Verstrekte leningen gedurende het jaar	0
AF: Aflossingen gedurende het jaar	250
Boekwaarde per 31 december 2023	**7.223**

Het saldo betreft:

Verstrekte reverse converteerbare hybride obligatielening aan Alliander N.V. in 2021.

In 2021 is tot het versterken van de kapitaal-structuur van Alliander N.V. overgegaan door het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening van € 2.722.936. Om de capaciteit van de elektriciteitsnetten op veel plekken te verdubbelen zijn grootschalige investeringen noodzakelijk. Alliander verwacht dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot ca. € 1,2 miljard per jaar. Om het daarvoor benodigde geld op de markt te kunnen lenen en tegelijk een financieel solide bedrijf te blijven, was versterking van het eigen vermogen van Alliander nodig. De aandeelhouders hebben naar rato van hun aandelenbelang deelgenomen. De gemeente Zevenaar is aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,45% van de in totaal 136.794.964 aandelen. Wettelijk is bepaald dat de aandelen van netwerkbedrijven als Alliander niet in private handen mogen zijn. Alle aandelen zijn dan ook in handen van een aantal provincies, waterschappen en gemeenten. Het belang van de gemeente bij het aandeelhouderschap is tweeledig:

- de gemeente kan (enige) invloed uitoefenen op het beleid van Alliander;
- de gemeente ontvangt dividend van Alliander als het resultaat dat toelaat.

Op termijn zal Alliander naar verwachting de lening converteren oftewel omzetten naar nieuw uit te geven aandelen, welke in plaats van rente een dividendopbrengst zal opleveren.
Het rentepercentage voor genoemde obligatielening is 2,075.

Verstrekte vaste geldlening aan Gemeenschappelijk Regeling Reiniging De Liemers (GR RDL).

In 2022 is aan het bestuur van de GR RDL een vaste geldlening verstrekt van € 5 miljoen voor de bouw van het nieuwe (afval) aanbiedstation op 7Poort.
De GR RDL voert de publieke taken uit in opdracht van de gemeenten Montferland en Zevenaar op het gebied van afvalinzameling en de exploitatie van aanbiedstations. De uitvoering van deze taken moet voor de gemeenten een bijdrage leveren aan de vermindering van de hoeveelheid restafval, zodat de gemeenten kunnen voldoen aan de VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De inzameling van afval levert een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten Montferland en Zevenaar.

1.3.4. Overige langlopende geldleningen

De overige langlopende leningen bestaan uit:	
a. Hypothecaire geldleningen personeel	3.451
b. Verstrekte geldleningen aan stichtingen c.a.	227
c. Leningen via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Nederland (SVN):	
1. Leningen verzakte woningen	80
2. Verstrekte startersleningen	4.436
3. Verstrekte duurzaamheidsleningen	292
4. Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	2.460
d. Sociale kredieten aan inwoners verstrekt door de Kredietbank	44
Boekwaarde per 31 december	**10.990**

a. Toelichting hypothecaire geldleningen personeel

Vanaf 1 januari 2009 is het wettelijk niet meer toegestaan om als gemeente nog (nieuwe) hypotheken te verstrekken aan het personeel. De aflossing in huidig boekjaar was in totaal € 391.200.

Boekwaarde per 1 januari	3.842
AF: Aflossingen gedurende het jaar	391
Boekwaarde per 31 december	**3.451**

b. Toelichting verstrekte geldleningen aan stichtingen c.a.

Het betreft verstrekte geldleningen aan sportverenigingen en aan woonwagenbewoners voor woonwagens. Er resteren in totaal 7 leningen op 31-12-2024.

Boekwaarde per 1 januari	242
AF: Aflossingen gedurende het jaar	15
Boekwaarde per 31 december	**227**

c1. Verstrekte leningen via SVN voor verzakte woningen

Via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) zijn leningen verstrekt aan particulieren voor de verbetering van de kwaliteit van de volkshuisvesting en de stedelijke vernieuwing in brede zin. Er resteren 2 leningen.

Boekwaarde per 1 januari	85
AF: Aflossingen gedurende het jaar	5
Boekwaarde per 31 december	**80**

c2. Verstrekte startersleningen via SVN

Tot 1 februari 2017 was het mogelijk voor de kopers in de nieuwbouwwijk Groot Holthuizen een starterslening aan te vragen. Het SVN was belast met de uitvoering. In totaal kon de starterslening maximaal € 22.500 bedragen. De eerste drie jaren zijn de leningen aflossingsvrij.
In 2016 is de laatste starterslening verstrekt. In totaal zijn er 15 leningen verstrekt.
Deze verordening is in 2017 ingetrokken. Er resteren nog 4 leningen.
In juli 2020 is de Verordening Starterslening gemeente Zevenaar 2020 vastgesteld en op 16 juli 2020 in werking getreden. Hiervoor is een revolverend fonds van in totaal € 1 miljoen beschikbaar aan het SVN .
Het maximale bedrag voor de Starterslening Zevenaar is vastgesteld op € 40.000, - met als voorwaarde dat de hoogte van de Starterslening Zevenaar maximaal 20% bedraagt van de totale koop(/aanneem)som van de maximale Nationale Hypotheek Garantie grens (NHG-grens), inclusief eventuele verbeter en/of meerwerkkosten. Een hoger maximum zou kunnen resulteren in een schuldenlast die tot hoge risico's voor de betreffende koper(s) zou leiden. Het minimumbedrag is op € 2.500, - vastgesteld uit efficiency overwegingen.

Op 24 november 2021 is besloten nogmaals € 1 miljoen beschikbaar te stellen voor startersleningen. Bij raadsbesluiten van 1 februari en 1 november 2023 is een nieuw budget beschikbaar gesteld van respectievelijk € 1 miljoen en € 1,5 miljoen. Dat maakt samen het totaal beschikbaar gestelde saldo van € 4,5 miljoen.
In 2024 zijn in totaal 37 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 1.348.000

Boekwaarde per 1 januari (oude leningen)	48
AF: Aflossingen gedurende het jaar (oude leningen)	1
Boekwaarde per 31 december (oude 4 leningen)	**47**

Boekwaarde per 1 januari (nieuwe leningen)	**3.314**
Verstrekte leningen nieuwe verordening	1.417
AF : Aflossingen gedurende het jaar	342
Boekwaarde per 31 december	**4.389**

Totaal boekwaarden alle startersleningen per 31-12-2024	**4.436**

c3. Verstrekte duurzaamheidsleningen via SVN

Bij raadsbesluit op 25 januari 2017 is de verordening Duurzaamheidslening Zevenaar vastgesteld. De duurzaamheidslening is een stimulans om een financiële impuls te geven aan de energiebesparing in de bestaande woningvoorraad en daarmee ook de kwaliteit van de bestaande voorraad te verhogen.
De duurzaamheidslening wordt ingezet voor de particuliere woningvoorraad met een bouwjaar van ouder dan 1980 en een WOZ-waarde van minder dan € 200.000.
In juni 2019 is deze verordening ingetrokken en hiervoor de Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland in plaats gekomen.

In 2024 resteren 84 duurzaamheidsleningen met het volgende verloop :

Boekwaarde per 1 januari	355
AF: Aflossingen gedurende het jaar	64
Boekwaarde per 31 december	**292**

c4 Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland via SVN

In juni 2019 is de Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland vastgesteld. Hiervoor is een revolverend fonds van in totaal € 1.520.000 beschikbaar. (In een revolverend fonds komt het uitgeleende geld weer terug zodat het opnieuw beschikbaar komt voor nieuwe leningen. Dit is een beproefde manier van duurzaam financieren.)
Op 24 november 2021 is besloten nogmaals € 1 miljoen beschikbaar te stellen voor het verstrekken van leningen voor de verduurzaming.

In 2024 zijn in totaal 75 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van €754.000

Boekwaarde per 1 januari	1.995
BIJ: Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	762
AF: Aflossingen gedurende het jaar	297
Boekwaarde per 31 december	**2.460**

d. Sociale kredieten aan inwoners verstrekt door de Kredietbank

Op grond van de dienstverleningsovereenkomst met de Kredietbank Nederland resteren er op 31-12-2024 in totaal 40 sociale verstrekte leningen met een restantbedrag van € 43.589. In 2024 is er 1 nieuwe lening verstrekt.

Boekwaarde per 1 januari	92
BIJ: Verstrekte duurzaamheidsleningen	10
AF: Aflossingen gedurende het jaar	58
Boekwaarde per 31 december	**44**

Vlottende activa

De vlottende activa kent voor onze gemeente de volgende indeling:

- Voorraden;
- Uitzettingen met de looptijd korter dan 1 jaar;
- Liquide middelen;
- Overlopende activa.

3.1 Voorraden

Volgens artikel 38 van de BBV worden op de balans onder de voorwaarden afzonderlijk opgenomen:
a. grond- en hulpstoffen;
b .onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
c. gereed product en handelsgoederen;
d. vooruitbetalingen.

b. onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
Op grond van de notitie Grondexploitaties is sprake van grondexploitaties als de gemeente een actief grondbeleid voert. Dat betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Om risico's die samenhangen met lang lopende projecten te beperken mag de looptijd maximaal 10 jaar bedragen, Van deze looptijd mag alleen gemotiveerd worden afgeweken als deze is geautoriseerd door de raad en is voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen om onzekerheden en risico's te mitigeren (matigen).
De actualisatie van onze grondexploitatiecomplexen vindt jaarlijks door de gemeenteraad plaats.
Aan de taakvelden inzake grondexploitaties wordt met ingang van 2024 de rente toegerekend op basis van de rente-omslag die volgt uit de notitie rente 2023.

<u>Algemene toelichting over methodiek marktwaarde en verliesvoorziening</u>
Jaarlijks wordt beoordeeld of de boekwaarde de marktwaarde van de grond overstijgt. Is hier sprake van dan is het verplicht hiervoor een verliesvoorziening te treffen die als een waardecorrectie moet worden gezien. De afgelopen jaren zijn aanvankelijk winstgevende prognoses van een grondexploitatiebegroting omgeslagen naar verliesgevende. De tot dan toe geactiveerde grondexploitatie krijgt dan een lagere waarde. Die lagere waarde kan in de jaarrekening op twee manieren worden gepresenteerd, namelijk:

- via een (niet-herstelbare) afboeking of;
- via het treffen van een verliesvoorziening.

De ingezette beleidslijn om te kiezen voor het treffen van een verliesvoorziening als correctie wordt voortgezet. Deze correctie wordt in mindering gebracht op de boekwaarde in de balans analoog aan de wijze zoals bij de dubieuze debiteuren. In deze jaarrekening is de verliesvoorziening verlaagd op de bouwgronden in exploitatie (BIE).
In totaal bedraagt de verliesvoorziening op 31-12-2024 voor onderhanden werken waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE) € 23.566.016.

Het verloop van deze verliesvoorziening ten opzichte van 2023 is als volgt: (x € 1.000)

	Per 31-12-2024	Per 31-12-2023
Babberich Middag-Oost en Zwanenwaay	3.703	3.854
Zevenaar-Oost bedrijven en woningen	19.351	15.759
Vestersbos	512	0
Totaal verliesvoorziening grondexploitaties	**23.566**	**19.613**

De verliesvoorziening is gebaseerd op de netto contante waarde (NCW)

3.1.2. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE)

Op 1-1-2024 is de boekwaarde excl. verliesvoorziening (x € 1.000)	36.305
Mutaties 2024:	
Grondverkopen	-4.046
Grondaankopen	12.415
Afwaardering boekwaarde	--
Overige lasten grondexploitatie	5.434
Overige exploitatieopbrengsten	-654
Afsluiting deelgrondexploitatie	2.034
Boekwaarde per 31 december 2024 excl. verliesvoorziening	**51.488**
Verliesvoorziening per 31 december 2024	-23.566
Boekwaarde per 31 december 2024 incl. verliesvoorziening	**27.922**

De boekwaarde op 31 december 2024 per complex voor onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE):

Babberich Middag-Oost en Zwanenwaay	-154
Zevenaar-Oost woningen en bedrijven	14.401
Mercurion	-373
Waaijakkers	125
Vastgoedlocaties	1.052
Vestersbos	892
Businesspark 7PoortII	11.979
Boekwaarde per 31 december 2024	**27.922**

Voor een overzicht van de boekwaarden per complex verwijzen wij naar het overzicht grondexploitaties welke is opgenomen in de bijlagen.

Nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten per Bouwgrond in Exploitatie

Bestemmingsplan		
(nominale bdragen afgerond op € 1.000)		
Onderhanden werken	**Nog te maken kosten**	**Nog te realiseren opbrengsten**
Mercurion	601	309
Waaijakkers	956	1.219
Zevenaar-Oost Wonen	7.806	7.046
Zevenaar-Oost Bedrijven	17.431	32.286
Middag Oost & Zwanenwaay	2.084	1.902
Vestersbos	2.107	3.129
Businesspark 7Poort II	43.847	69.581
Vastgoedlocaties	616	2.300
Totaal onderhanden werken	**75.448**	**117.772**

c. gereed product en handelsgoederen;

Verkoop of buitengebruikstelling van vast actief
Volgens de BBV voorschriften moet wanneer een actief daadwerkelijk wordt bestemd voor verkoop, de resterende boekwaarden van deze activa worden overgeboekt naar deze balanspost te weten "Voorraden". Een eventueel verkregen opbrengst wordt als incidentele bate verantwoord in de jaarrekening. Indien het object nog een boekwaarde heeft, dan dient deze boekwaarde geheel afgeboekt te worden. Dit is een incidentele last in de jaarrekening. De verkoopopbrengst en het afboeken van de boekwaarde worden beide afzonderlijk verantwoord en mogen niet met elkaar worden verrekend. De verkoop opbrengst mag ook niet worden verrekend met de aanschafwaarde van een eventueel vervangingsobject.
Als bezuiniging bij het opstellen van de primitieve begroting 2020-2023 is besloten tot het versneld afstoten van 10 gemeentelijke panden/locaties. Van deze 10 locaties is na beoordeling besloten dat er 8 kunnen worden verkocht. Voor de overige 2 locaties loopt nog een onderzoek. De boekwaarden van de te verkopen panden zijn overgeheveld van andere balansposten naar deze balanspost voorraden te weten handelsgoederen. Het betreft de resterende boekwaarden van in totaal 5 panden voor een bedrag van in totaal € 910.184. De totale opbrengst staat tegenover de eenmalige afschrijvingslast en die is hoger dan de resterende boekwaarden. In 2022 en 2023 zijn in totaal 3 panden verkocht en daarmee ook geheel afgeschreven. In 2024 zijn er geen panden verkocht.

3.1.3. Gereed product en handelsgoederen

Boekwaarde per 1 januari	289
Afschrijving in verband met de verkoop van de panden	-
Boekwaarde per 31 december	289

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

3.2.1 Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen openbare lichamen is als volgt samengesteld:

Belastingdienst	11.447
Reinigingsdienst de Liemers (RDL) en andere Gemeenschappelijke Regelingen	640
Ministeries/Rijksdienst/Provincies en overige openbare lichamen	464
Diverse omliggende gemeenten	87
Totaal	**12.638**

Per medio april 2025 was van debiteuren "overheden" nog een bedrag van ruim € 11 miljoen te vorderen. Het betreft voornamelijk de BTW uit het BTW compensatiefonds die op 1 juli 2025 wordt ontvangen.

3.2.2 Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen

De boekwaarde per 31 december is als volgt samengesteld:

Rek. courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN):	248
Kredietbank Nederland	606
Boekwaarde per 31 december	854

Rekening courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SvN)
Voor een toelichting verwijzen wij naar balanspost 1.3.4. Overige langlopende geldleningen.
De bedragen onder deze balanspost betreffen de bedragen in rekening courant bij de SVN waarvoor nog geen leningen zijn verstrekt voor starters op de woningmarkt en voor toekomst bestendig wonen. Daarnaast betreft het ontvangen rente en aflossingen voor verstrekte leningen die de SVN heeft ontvangen die nog niet met de gemeente zijn afgerekend.

Kredietbank Nederland
Op 29 november 2017 is door de gemeenteraad besloten om een dienstverleningsovereenkomst met de Kredietbank Nederland aan te gaan. Er is in totaal € 650.000 (€ 500.000 voormalige gemeente Zevenaar in 2017 en € 150.000 in 2018 voormalige gemeente Rijnwaarden) verstrekt als werkkapitaal. Om vanaf 1-1-2018 sociale kredieten te verstrekken aan inwoners van de gemeente Zevenaar. Op 31-12-2024 resteert na de aflossingen een bedrag van € 43.589 Dit betekent dat de Kredietbank een restant werkkapitaal van € 606.411 heeft op 31-12-2024 voor het verstrekken van sociale kredieten aan inwoners.

3.2.3 Schatkistbankieren
In 2013 is de Regeling Schatkistbankieren van kracht geworden en is elke gemeente verplicht overtollige liquide middelen, boven een bepaalde drempel, af te storten bij het ministerie van Financiën (in 's Rijks schatkist). Voor onze gemeente is deze drempel voor 2024 berekend op € 3,386 miljoen (2% van het begrotingstotaal incl. GR RDL en GR SALD)
Onze bank (Bank voor Nederlandse Gemeenten, BNG) bracht vanaf 1 juli 2021 bij een positief saldo van meer dan € 500.000 een negatieve creditrente in rekening. Om dit te voorkomen is het afroom-bedrag voor de schatkist naar beneden bijgesteld naar € 400.000. Waarom dit bedrag? Tussen het afroom-moment voor de schatkist zit een aantal uren. Als na dit moment nog geld op ons bankrekeningnummer bij de BNG wordt ontvangen gaan we hierover alsnog creditrente betalen. Inmiddels is de negatieve creditrente komen te vervallen. Maar omdat we bij het schatkistbankieren een hogere rente ontvangen dan bij de BNG is het handhaven van het geschetste afroom-beleid het gunstigste voor onze gemeente.

In het besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn regels opgenomen over het rapporteren over (het gebruik van) het drempelbedrag. In onderstaande toelichting wordt voldaan aan deze rapportage-eis in de jaarrekening.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**3385,58**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**299**	**224**	**179**	**299**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	3.087	3.162	3.207	3.087
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag		
		Verslagjaar
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	169.279
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	169.279
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van	Drempelbedrag	3385,58

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	27.199	20.348	16.476	27.481
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	299	224	179	299

Op de balansdatum 31-12-2024 was een saldo van € 1.767.498 bij de schatkist ondergebracht.

Boekwaarde per 31 december	1.767

3.2.4 Overige vorderingen

De overige vorderingen zijn als volgt samengesteld:

Debiteuren algemeen	1.402
af: Voorziening debiteuren algemeen	-173
Diverse belastingen	1.005
AF: Voorziening dubieuze debiteuren belastingen	-384
Debiteuren RSD (vorderingen op burgers)	2.076
AF: Voorziening dubieuze debiteuren RSD	-177
Boekwaarde per 31 december	3.749

Liquide middelen

3.3.1 Kas-bank- en girosaldi

Het positieve saldo op 31-12-2024 van de gemeente:

Het totaal van onze bankrekeningen bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten	2.378
Saldo SimpledCard	5
Het kassaldo bij Burgerzaken	2
Boekwaarde per 31 december	**2.385**

Overlopende activa

3.4. Onder de overlopende activa vallen de volgende posten:

a) de van Nederlandse en Europese overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel;

b) de overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen. Zoals nog te ontvangen bedragen waarvoor nog geen factuur/aanslag/declaratie is uitgegaan maar de grondslag voor de "vordering" voor de balansdatum is ontstaan. En ultimo het boekjaar geleverde maar nog niet gefactureerde prestaties.

a) De specificatie van het balansbedrag nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen: (Bij de provinciale subsidie wordt in de regel na toekenning een voorschot verstrekt van 80% en wordt het restant na ontvangst van de definitieve afrekening ontvangen)

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen	saldo 1-1-2024	Toevoe-ging	Ontvan-gen	saldo 31-12-2024
Openstaande debiteuren:				
Provinciale subsidie project Fietsinfrastructuur De Stede	15	-	15	-
Provinciale subsidie klompenpaden (uitstel tot 1-10-2024)	8	-	-	8
Provinciale subsidie doorontw. traject gemeente (30-12-2025)	24	-	24	-
Provinciale subsidie Toekomstbestendig Hengelder/Tatelaar (22-4-2025)	7	-	-	7
Provinciale subsidie flexwonen locatie Reisenakker	6	-	6	-
Provinciale subsidie reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord	55	-	55	-
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid inkomensvoorz.Vangnetuitkering (2022 afrek 1e kw 2024))	150	-	150	-
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Hersteloperatie toeslagen 2022	34	-	34	-
Totaal voorschotten overheidslichamen	**299**	**-**	**284**	**15**

Transitoria nog te ontvangen:				
Gemeente Arnhem IZA (Integraal Zorg Akkoord) gelden 2023	350	454	350	454
Ministerie van Financiën Hersteloperatie toeslagen	368	339	368	339
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vangnetuitkering 2023	88	99	88	99
Ministerie van Justitie en Veiligheid GOO 2024 Oekraïne	-	376	-	376
Totaal transitoria nog te ontvangen	**806**	**1.268**	**806**	**1.268**
Boekwaarde per 31-12-2024				**1.283**

b) De specificatie van het balansbedrag per 31-12-2024 van de overige nog te ontvangen bedragen van boven de
€ 100.000 (afgerond en weergegeven per € 1.000);

Overige nog te ontvangen bedragen met / of afrekening van	
Ataro B.V. dividenduitkering	138
Scalabor afrekening bijdrage SW begeleiding	140
VGGM voorlopige afrekening 2024	150
Caleidoz retour subsidie 2023	162
Ataro B.V. omzet 4e kw 2024 verhuur sportaccommodaties	322
Nog te ontvangen OZB niet woningen 2023 en 2024	383
Nog te ontvangen toeristenbelasting 2023 en 2024	416
Nog te ontvangen afvalstoffenheffing 2024	887
Totaal bedragen onder de € 100.000	466
Totaal nog te ontvangen bedragen	**3.064**
Vooruitbetaalde bedragen	
Regiovervoer Arnhem Nijmegen 1e kw 2025	421
Totaal bedragen onder de € 100.000	442
Totaal vooruitbetaalde bedragen	**863**
Nog te ontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	286
Aparte balansposten	16

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen		**1.283**
Overige nog te ontvangen bedragen met / of afrekening	**3.064**	
Vooruitbetaalde bedragen	**863**	
Nog te ontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	**286**	
Aparte balansposten (legesafdrachten)	**16**	
Totaal overige nog te ontvangen bedragen		**4.229**
Totaal overlopende activa		**5.512**

VASTE PASSIVA

Vaste passiva kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Eigen vermogen;
- Voorzieningen;
- Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer.

Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen is als volgt op de balans opgenomen:
2.1.1. Algemene reserve;
2.1.2. Bestemmingsreserves;
2.1.3. Het resultaat.

Nummer Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
Algemene reserve	40.957	1.129	3.219	38.867

Specificatie toevoegingen Algemene Reserve:	
Saldo jaarstukken 2023	954
Vrijval reserve kap.lasten Aanp. tijdelijke huisvesting Platanenlaan (inbreng GREX)	175
Totaal toevoegingen	***1.129***

Specificatie onttrekkingen Algemene Reserve:	
Vorming reserves kapitaallasten Vervolgactie Kadernota 2024	2.085
Vorming reserve beregeningsinstallatie sportterreinen	307
Beëindiging ontzanding ontwerp bestemmingsplan Rhederlaag	375
Uitvoeringskosten energieneutrale organisatie	82
Invoering omgevingswet	291
Overige onttrekkingen kleiner dan € 50.000	79
Totale onttrekkingen	***3.219***

2.1.2. Bestemmingsreserves

De aard en de reden van elke reserve staan op de betreffende programma's in het jaarverslag.

Toelichting volgens de voorschriften:

Reserve	**Toevoeging voor:**	**Bedrag x € 1.000**
Afval	Egaliseren saldo exploitatieposten	92
Riolering	Egaliseren saldo exploitatieposten	238
Opvang en begeleiding Oekraïners	Kosten voor de opvang en begeleiding van vluchtelingen uit Oekraïne	230

Reserve afschrijving	**Toevoeging voor:**	**Bedrag x € 1.000**
Vervanging hardware werkplekken 2021-2025	Investeringen in hardware werkplekken	1.230
IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn	Investeringen Lindehagen/Tamboerijn	275
Rioolcombi (kolkenzuiger)	Investeringen rioolcombi (kolkenzuiger)	400
Verv. software centr.afsl.park.beheer	Investeringen software	45

Beregeningsinstallatie sportterreinen	Investeringen beregeningsinstallatie sportterreinen	307

Reserve	**Onttrekking voor:**	**Bedrag x € 1.000**
Centrummanagement	Het behoud van de economische vitaliteit van het centrum	35
Nazorg div. complexen grondexpl.	Kosten onderhoud na sluiten van grondexploitaties	115
Afval	Egaliseren saldo exploitatieposten	298
Riolering	Egaliseren saldo exploitatieposten	174
Bestemmingsplannen	Egaliseren van kosten voor het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen	51
Advies en begeleiding project A12/A15	Kosten voor advies en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering	6
Duurzaamheid	Ontwikkeling in warmte- en energietransitie	91
Woningbouw	Kosten bevordering starters en doorstroming woningmarkt	753
Achterstand groen	Het inhalen van de achterstand	427
Tijdelijk noodfonds	Bijdragen in energiekosten en inflatie bij kwetsbare huishoudens	1.929

Reserve afschrijving voor investeringen voor	**Onttrekking voor:**	**Bedrag x € 1.000**
Werkzaamheden gemeentehuis	Afschrijving op activa	13
Balansverkorting	Afschrijving op activa	5
Onderwijshuisvesting	Afschrijving op activa	9
't Scathe	Afschrijving op activa	59
De Cirkel/De Duim	Afschrijving op activa	27
Sportvelden RKPSC	Afschrijving op activa	9
Herinrichting Tengnagelwaard	Afschrijving op activa	1
Brede Blik	Afschrijving op activa	72
Ver-nieuw-bouw gemeentehuis	Afschrijving op activa	81
Sportaccommodaties	Afschrijving op activa	77
Verv. hardware werkplekken 21-23	Afschrijving op activa	186
Verv. software centr.afsl. park.beheer	Afschrijving op activa	11

Naam reserve ((x € 1.000)	Saldo 1-1-2024	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Vermin-dering afschrijvin-gen activa	Saldo 31-12-2024
Algemene reserve	40.957	1.129	3.219	-	38.867
Bestemmingsreserves:					
Centrummanagement	35	-	35	-	0
Nazorg diverse complexen grondexpl.	115	-	115	-	0
Uitvoeringskosten TOZO Reg zelfst ondern	202	-	-	-	202
Afval	464	92	298	-	258
Riolering	580	238	174	-	644
Bestemmingsplannen	51	-	51	-	0
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	66	-	-	-	66
Duurzaamheid	1459	-	91	-	1.368
Woningbouw	2850	-	753	-	2.097
achterstand groen	814	-	427	-	387
Tijdelijk noodfonds tot 1-7-2023	1929	-	1.929	-	0
Advies en begeleiding project A12/A15	500	-	6	-	494
Opvang en begeleiding Oekraïners	0	230	-	-	230
Subtotaal Bestemmingsreserves	**9.065**	**560**	**3.879**	**0**	**5.746**
Reserves afschrijvingslasten voor de investeringen:					
Revitalisering Tatelaar fase 2	500	-	-	-	500
Werkzaamheden gemeentehuis	505	-	-	13	492
Snelfietsroute F12	392	-	-	-	392
Balansverkorting	131	-	-	5	126
Onderwijshuisvesting	270	-	-	9	261
Basisschool 't Scathe	1.893	-	-	59	1.834
De Cirkel/De Duim	578	-	-	27	551
Sportvelden RPSC	59	-	-	9	50
Fietspad Geitenwaard	100	-	-	-	100
Herinrichting Tengnagelwaard	50	-	-	1	49
Speelvoorz kinderen met beperking	100	-	-	-	100
Brede Blik Giesbeek	1.080	-	-	72	1.008
Verbouw-nieuwbouw gem.huis	1.016	-	-	81	935
Herinrichting Muldershof	565	-	-	-	565
Herinrichting Markt Zevenaar	375	-	-	-	375
Herinrichting Bizetstraat 1 Zevenaar	166	-	-	-	166
Locatie Vesterbos	6.500	-	-	-	6.500
Ledverlichting sportterreinen	760	-	-	-	760
Sportaccommodaties	1.235	-	-	77	1.158
Beregeningsinstallaties sportterreinen	0	307	-	-	307

Naam reserve ((x € 1.000)	Saldo 1-1-2024	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Vermin-dering afschrijvin-gen activa	Saldo 31-12-2024
IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn	0	275	-	-	275
Rioolcombi (kolkenzuiger)	0	400	-	-	400
Vervanging harware werkplekken	0	368	-	92	276
Vervanging harware werkplekken 2022	0	36	-	12	24
Vervanging hardware werkplekken 2023	0	382	-	82	300
Vervanging harware werkplekken 2024	0	252	-	-	252
Vervanging hardware werkplekken 2025	0	192	-	-	192
Verv. software centr.afsl. park.beheer	0	45	-	11	34
Subtotaal Reserves afschrijvingslasten	**16.277**	**2.257**	**0**	**550**	**17.982**
Boekwaarde alle reserves op 31-12-2024	66.300	3.946	7.098	550	62.598

DOELSTELLING RESERVES

Hieronder vindt u de doelstelling van de verschillende bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserves

Centrummanagement
In de raadsvergadering van 25 januari 2017 heeft de gemeenteraad uit de algemene reserve een bedrag van € 280.000 beschikbaar gesteld voor centrummanagement. Het doel is het behoud van de economische vitaliteit van het centrum als bovenlokaal winkelgebied en het daarbij versterken van de leefbaarheid.

Uitvoeringskosten TOZO
Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

Nazorg complexen grondexploitaties
Deze reserve is ingesteld om extra kosten voor onder andere onderhoud aan wegen, groen, riool etc. na het afsluiten van grondexploitaties te bekostigen. In de Nota reserves en voorzieningen is besloten om de budgetten voor onderhoud na het afsluiten van grondexploitaties direct in de meerjarenbegroting op te nemen. Het saldo van de reserve is in de Nota reserves en voorzieningen herbestemd om in 2019 te gebruiken voor het onderhoud van de Tol.
De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer was vertraagd en zou naar verwachting in 2021 plaatsvinden. Daarmee werd ook de overdracht van het nazorgbudget in 2021 verwacht. In de meerjarenbegroting 2022-2025 is aangegeven dat de overdracht is uitgesteld naar 2023. De reserve blijft in stand tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

Afval
De reserve afval is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten afval. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor afval ook beschikbaar voor afval.

Riolering
De reserve riolering is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten riolering. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor riolering ook beschikbaar voor riolering.

Bestemmingsplannen
De bestemmingsreserve is afkomstig uit de voormalige gemeente Rijnwaarden. De reserve is bedoeld voor het egaliseren van de kosten voor het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen, maar ook voor kosten die te maken hebben met de procedurele afhandeling.

Onderhoud gebouwen
In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.

Duurzaamheid
Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Woningbouw
De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Achterstand groen
Deze bestemmingsreserve is gevormd om de achterstanden onderhoud groen in te halen. Zodra deze achterstanden zijn ingelopen heffen we deze reserve weer op.

Advies en begeleiding project A12/A15
De kosten met betrekking tot het project A12/A15 worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Het gaat om de kosten voor advies en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering.

Tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds)
De raad heeft besloten om een noodfonds in te stellen om de toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen als gevolg van hoge energiekosten en inflatie. Hiervoor is deze bestemmingsreserve gecreëerd.

Opvang en begeleiding Oekraïners
Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor activiteiten op het gebied van opvang en begeleiding van vluchtelingen. Hiermee werken we ook aan de taakstelling voor statushouders en geven we vorm aan het deelwonen, we trainen de woonvaardigheden en kunnen extra taallessen organiseren.

Bestammingsreserve afschrijvingslasten

Revitalisering Tatelaar fase 2
Deze reserve is ingesteld om de afschrijvingslasten voor Revitalisering Tatelaar fase 2 te dekken.

Werkzaamheden gemeentehuis
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Snelfietsroute F12
In 2015 heeft de raad besloten tot de aanleg van een snelfietsroute F12. Van de totale kosten van € 3.110.000 resteert na cofinanciering een bijdrage van de gemeente Zevenaar van € 376.000. Inclusief rente is hiervoor een reserve gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten.

Balansverkorting
In een bezuinigingsronde in 2011 van de gemeente Rijnwaarden is structurele budgettaire ruimte gecreëerd door het afboeken van investeringen (balansverkorting), waardoor de afschrijvingslasten vervielen. Voor investeringen met een economisch nut moet dit volgens de BBV-regels bruto verantwoord worden door tegenover de investering een zelfde bedrag aan reserves te vormen.

Onderwijshuisvesting
In 2006 is in de gemeente Rijnwaarden geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Deze investering is destijds gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. In de Nota reserves en voorzieningen is deze reserve in 2018 vanuit de algemene reserve aangevuld met € 248.661 zodat de reserve nu op het juiste niveau is om de gehele afschrijvingslast van de investeringen in onderwijshuisvesting te kunnen dekken.

Basisschool 't Scathe
In 2012 is de investering in de bouw van de basisschool 't Scathe in Pannerden voor een bedrag van € 650.000 gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 1.737.809 waardoor nu de gehele afschrijvingslast gedekt wordt uit deze reserve afschrijvingslasten.

De Cirkel/De Duim
In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden uit de reserve bestedingsvoorstellen jaarrekening 2016 € 280.000 beschikbaar gesteld voor de verbouwing van de Cirkel en de verhuizing van jeugdsoos de Duim. In 2018 is hiervoor een reserve afschrijvingslasten gevormd. Conform de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 282.000 om de reserve op het juiste niveau te brengen om de gehele afschrijvingslast van de investering te dekken.

Sportvelden RKPSC
In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden € 120.350 beschikbaar gesteld voor een investering in de drainage en het vernieuwen van de toplaag van de sportvelden van RKPSC. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten.

Fietspad Geitenwaard
In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor aanleg van een fietspad in de Geitenwaard. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve fietspad Geitenwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Herinrichting Tengnagelwaard
In 2017 heeft de raad van de gemeente Rijnwaarden als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 55.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Tengnagelwaard in Lobith. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve herinrichting Tengnagelwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Speelvoorzieningen kinderen met beperking
In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld voor speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar deze reserve speelvoorzieningen ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Brede Blik Giesbeek
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Verbouw nieuwbouw gemeentehuis
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Herinrichting Muldershof
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Muldershof' te dekken.

Herinrichting Markt Zevenaar
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Markt Zevenaar' te dekken.

Vervangende nieuwbouw Tamboerijn/de Wissel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de afschrijvingslasten van de locatie Vestersbos. Het betreft hierbij de aanvulling van € 6.500.000 die extra is toegezegd bij de Kadernota 2022.

Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering 'Herontwikkeling Bizetstraat 1' te dekken.

Sportaccommodaties
Dekking afschrijvingslasten sportaccommodaties (Ataro)

Ledverlichting sportterreinen
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken in verband met investering van ledverlichting bij sportterreinen.

Beregeningsinstallatie sportvelden
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken in verband met investering in beregeningsinstallaties bij sportvelden.

IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn.

Aanpassing tijdelijke huisvesting Platanenlaan
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering huisvesting Platanenlaan.

Rioolcombi (kolkenzuiger)
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in een rioolcombi (kolkenzuiger).

Vervanging hardware werkplekken
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in hardware werkplekken.

Vervanging hardware werkplekken 2022
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in hardware werkplekken 2022.

Vervanging hardware werkplekken 2023
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering vervanging hardware werkplekken 2023.

Vervanging hardware werkplekken 2024
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering vervanging hardware werkplekken 2024.

Vervanging hardware werkplekken 2025
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering vervanging hardware werkplekken 2025.

Vervanging software centrale afsluiting parkeren
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in vervangingssoftware voor de centrale afsluiting parkeren.

2.1.3. Gerealiseerd resultaat

Het negatieve exploitatiesaldo over 2024 bedraagt € 2.536.690.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn passief-posten in de balans die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan de omvang en/of tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.
Er is een viertal categorieën voorzieningen:

- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's;
- voorzieningen ter egalisatie van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud;
- voorzieningen van derden waarvan de bestemming gebonden is;
- voorzieningen gevormd door overschotten in de exploitatie voor riolering en afvalstoffenheffing door een achterstand in de uitvoering van vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven.

Het verloop van deze voorzieningen in 2024 wordt hieronder weergegeven.

2.2. Voorzieningen

Naam voorziening (x € 1.000)	Saldo 1-1-2024	Toevoe-gingen	ten gunste van de expl. vrijgevallen bedragen	Aanwendingen	Saldo 31-12-2024
Voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening pensioenen wethouders	2.141	457	0	114	2.484
Voorziening wachtgelden vm wethouders	199	2	0	121	80
Voorziening verlofsparen	216	109	20	0	305
Voorziening regeling vervroegde uittreding (RVU)	52	140	0	0	192
Voorziening sociaal plan	125	0	0	0	125
subtotaal	2.733	708	20	235	3.186
Voor onderhoud/egalisatie					
Voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen	2.138	838	0	838	2.138
Voorziening openbare verlichting	206	32	0	57	181
Voorziening Groot onderhoud wegen	3.328	2.272	0	2925	2.675
Voorziening Groot onderhoud bruggen	164	122	0	114	172
Voorziening Onderhoud begraafplaats	96	10	0	0	106
subtotaal	5.932	3.274	0	3.934	5.272
Voorziening van derden geoormerkte gelden					
Voorziening Aanspraken overstromingen Riverparc.	132	11	143	0	0
subtotaal	132	11	143	0	0
Voorz vervangingsinv. waarvoor heffing (riolering)					
Voorziening Vervanging riolering	5.276	297	61	60	5.452
Totaal voorzieningen	14.073	4.290	224	4.229	13.910

Toelichting:

Voorziening pensioenen wethouders

De actuariële berekeningen 2024 voor de pensioenverplichtingen die de gemeente heeft voor de (gewezen) wethouders en/of gepensioneerde en hun nabestaanden hebben geleid tot een toevoeging van € 457.000 De grondslagen die hierbij zijn gehanteerd zijn:
Berekeningsdatum : 31 december 2024
Rekenrente : 2,325%
Sterftetafel : GBM/GBV 2017/2022 met leeftijdsterugstelling
Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) adviseren bij de waardering van de pensioenverplichting een rekenrente te hanteren die in lijn is met de rente die geldt voor individuele waardeoverdrachten.

Voorziening wachtgelden vm wethouders
Na het aftreden van burgemeester en wethouders hebben bestuurders recht op een wachtgelduitkering. Hiervoor is een voorziening gevormd. Om aan de verplichtingen te kunnen voldoen, wordt jaarlijks bij de 2e Voortgangsrapportage bekeken of een aanvulling nodig is in de voorziening.
De kosten van wachtgelden van voormalige wethouders bedroegen in 2024 afgerond € 121.000 en zijn ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening verlofsparen
Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. De bovenwettelijke vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw kennen, dient hier een voorziening voor gevormd te worden.
Er is in 2024 € 109.000 toegevoegd aan de voorziening. De € 20.000 vrijval betreft een medewerker die uit dienst is gegaan in 2024.

Voorziening regeling vervroegde uittreding (RVU)
Deze voorziening dient om de toekomstige verplichting af te dekken voor lasten van werknemers die vervroegd met pensioen gaan (conform de regeling uit de CAO voor gemeenten). In 2024 is er met 6 werknemers een overeenkomst gesloten.

Voorziening sociaal plan
Met betrekking tot de organisatieontwikkeling is een sociaal plan opgesteld. De hieruit te verwachten toekomstige lasten zijn opgenomen in deze voorziening.

Voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen
Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan. Vorig jaar verwachtten we dat we in 2024 het meerjaren onderhoudsplan gebouwen konden actualiseren. Deze verwachting hebben we bijgesteld en doorgeschoven naar 2025.

Voorziening openbare verlichting
Deze voorziening dient om schommelingen in de kosten van het periodieke onderhoud aan de openbare verlichting op te vangen.

Voorziening Groot onderhoud wegen
Bij raadsbesluit van 19 oktober 2022 is het integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2023 vastgesteld. Hierbij is gekozen voor onderhoudsscenario 1 te weten het huidige beeldkwaliteitsambities behouden, inlopen achterstanden en inzetten op ambities.

Voorziening Groot onderhoud bruggen
Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan bruggen conform het meerjarenonderhoudsplan.

Voorziening Onderhoud begraafplaats
Deze voorziening is gevormd in de voormalige gemeente Zevenaar. De voorziening is voor het egaliseren van meerjarige periodieke onderhoudskosten. Het onderhoud aan de begraafplaatsen is opgenomen in een meerjarenonderhoudsplan.

Voorziening Aanspraken overstromingen Riverparc.
Deze voorziening dient om de aanspraken op schades van derden die het gevolg zijn van eventuele overstromingen in Riverparc te financieren. In 2024 heeft de Stichting Woonbelangen Riverparc (SWR) de hoogte van de oever aanpast aan de norm of is door andere omstandigheden voldaan aan de norm. De bijdrage inclusief de opgebouwde rente is terugbetaald aan de SWR. Deze voorziening wordt dan ook opgeheven.

Voorziening Vervanging riolering
Voorziening voor toekomstige vervangingen van riolering.

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Schulden zijn op de balansdatum bestaande en qua omvang vaststaande verplichtingen die gewoonlijk door uitstroom van middelen worden afgewikkeld. De schulden worden gesplitst in:

a. obligatieleningen;
b. onderhandse leningen;
c. door derden belegde gelden;
d. waarborgsommen.

a. Onze gemeente heeft geen obligatieleningen.
b. Het overzicht van onderhandse geldleningen in 2024:

2.3.1. Totaal vaste schulden 2024 van de 24 onderhandse geldleningen (x € 1.000)

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Restantbedrag van de geldlening op 1-1-2024	Opgenomen geldlening	Rentebedrag	Aflossing	Kortlopend deel van de geldlening op 31-12-2024	Restant van de langlopende geldlening op 31-12-2024
Totaal Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen:						
7.500	5.400	-	63	300	300	4.800
Totaal binnenlandse banken en overige financiële instellingen:						
157.277	75.498	15.000	1.557	5.591	11.360	73.547
Totaal openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.:						
30.000	27.500	-	733	1.300	1.300	24.900
Totaal generaal	108.398	15.000	2.353	7.191	12.960	103.247

Een specificatie van deze onderhandse geldleningen vindt u in het overzicht geldleningen in de bijlagen.

De totale rentelast voor het huidige dienstjaar bedraagt € 2.353.

2.3.2 Door derden belegde gelden : Gelden Stichting burgemeester van Bastelaarfonds

Verloop gelden Stichting burgemeester van Bastelaarfonds

Saldo per 1 januari	17
BIJ: Rente	1
AF: kosten uitreiking prijs	2
Saldo per 31 december	**16**

Toelichting op uitreiking prijs uit Burgemeester van Bastelaarfonds:
Deze prijs wordt sinds 1987 eens in de twee jaar uitgekeerd aan een instelling of persoon, die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor het culturele leven in de gemeente Zevenaar.

Op 15 oktober 2022 is de oud burgemeester Fons van Bastelaar van Zevenaar op honderdjarige leeftijd overleden. Er is besloten dit fonds in stand te houden voor de 2 jaarlijkse prijs.
In 2024 is deze prijs uitgereikt aan Kunstkring Het Gelders Eiland.

2.3.3 Waarborgsommen

Saldo per 31 december 2024	--

Toelichting waarborgsommen
Op de balansdatum is het saldo van de ontvangen waarborgsommen nihil.

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende passiva kent voor onze gemeente de volgende indeling;

- Netto vlottende schulden met een looptijd kleiner dan 1 jaar;
- Overlopende passiva.

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar vallen onder de netto vlottende schulden en worden opgenomen onder vlottende passiva.
Hieronder vallen:

e. banksaldi;
f. overige schulden;
g. kasgeldleningen.

4.1.2. Overige schulden

Het saldo op 31-12-2024 van de crediteuren	5.901
Kortlopende deel van de onderhandse leningen	12.960
Totaal overige schulden	18.861

Onder de crediteuren is een bedrag opgenomen van € 1.767.715 aan de Belastingdienst en € 325.000 aan Ataro B.V..

4.1.3. Kasgeldleningen

Het saldo op 31-12-2024	--

Op de balansdatum was geen kasgeldlening afgesloten.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn:

a. de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, maar nog niet bestede, voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;
b. verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen (transitoria);
c. vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren.

Overlopende passiva (Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2024
a. De van Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel voor dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	10.090	14.522
b. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in het volgend jaar tot betaling komen	12.609	6.079
c. Overige vooruitontvangen bedragen die ten gunste van het volgend begrotingsjaar komen	3.574	2.347
Totaal	**26.273**	**22.948**

4.2.a Overgehevelde overheidsbijdragen

Omschrijving overlopende passiva (overheidsvoorschotten) (x € 1.000)	Saldo op 1-1- 2024	Toevoe-gingen in 2024	Vrijval in 2024	Saldo op 31-12-2024
Voorschot rijk VVE / GOA 2019-2022	1.892	-	1.892	-
Rijksvoorschot subsidie monumenten (BRIM)	11	-	-	11
Provinciale subsidie Fietsinfrastructuur De Stede	-	8	-	8
Terugbetalingsverplichting Ministerie debiteuren RSD	251	89	-	340
Provinciale subsidie Herplantplicht bomen	76	-	-	76
Rijkssubsidie hulp gedupeerden Toeslagenproblematiek (SPUK1/2)	139	58		197
Rijkssubsidie verkeersveiligheidsmaatregelen	339	-	-	339
Rijkssubsidie Inhalen Covid-19 onderwijs vertraging	261	-	200	61
Rijkssubsidie Nationale isolatieprogramma (SPUK C94)	1.956	2.893	-	4.849
Rijkssubsidie Aanpak energie-armoede (SPUK C55)	1.185	-	53	1.132
Rijkssubsidie Personele cap. Klimaat en milieubeleid (SPUK K28)	578	939	408	1.109
Rijkssubsidie Wet Inburgering (SPUK G10 en G13)	290	1.044	562	772
Rijkssubsidie Brede SPUK	362	913	790	485
Rijkssubsidie Onderwijs Achterstand	251	836	-	1.087
Rijkssubsidie Duurzaam maatschappelijk vastgoed Kerkstraat Zevenaar	-	342	-	342
Provinciale subsidie Aanpassing Griethse Poort en Edisonstraat	-	1.500		1.500
Provinciale subsidie Sterk Bestuur voor:				
Verkeersbeleid	-	234	-	234
Toeristische infrastructuur - klompenpaden	56		23	33
Subtotaal Provinciale subsidie Sterk bestuur	56	234	23	267
Rijksbijdrage Spoorwegverdubbeling advies en planvorming	21	-	-	21
Provinciale subsidie Snelfietsroute	258	-	-	258
Provinciale subsidie Fietsverbinding Duitse grens	1.122	-	1.122	-
Provinciale subsidie Herontwikkeling Bizetstraat	79	-	-	79
Provinciale subsidie Bloemenkamp: vernieuwen rioolstelsel etc.	14	-	14	-
Rijkssubsidie Klimaatadaptieve maatregelen Zevenaar	82	-	-	82
Rijkssubsidie Klimaatadaptieve maatregelen plein Didamsestraat	83	-	-	83

Omschrijving overlopende passiva (overheidsvoorschotten) (x € 1.000)	Saldo op 1-1- 2024	Toevoe-gingen in 2024	Vrijval in 2024	Saldo op 31-12-2024
Provinciale subsidie Overdracht bodemtaken	24	-	21	3
CCV subsidie proeflokalen OOV	-	75	-	75
RVO Subsidie verduurzaming Bommersheufsestraat Zevenaar (DUMAVA)		467	140	327
RVO flexwonen Reisenakker Zevenaar	58	-	-	58
Provinciale mobiliteitssubsidie Witte Kruis onderzoek plan (MER)	-	20	9	11
Rijkssubsidie Klimaatadaptieve maatregelen Bloemenkamp Zevenaar	-	145	-	145
Rijkssubsidie Klimaatadaptieve maatregelen Lobith, Tolkamer, Pannerden	-	145	-	145
Provinciale subsidie Klimaatadaptatie 'bouwsteen water en bodem'	-	80	-	80
Gemeentelijke subsidie Transformatievoorstel Cultuurregio 025 2022-2025	-	60	-	60
Rijkssubsidie Wijk GGD	-	160	116	44
Provinciale subsidie Centrum Zevenaar vervolg transitie procesondersteuning	-	30	-	30
Rijkssubsidie Advies en begeleiding project A12/A15	87	-	-	87
Rijkssubsidie Bbz	11	-	11	-
Rijkssubsidie (TOZO) steun zelfstandigen	105	84	105	84
Provinciale subsidie vitaliteitsonderzoek gemeenschapsvoorziening	*33*	-	-	33
Provinciale subsidie in de kosten Dorpendeal Lathum	*241*	*80*	*79*	242
Vooruitontvangen gelden Provincie Gelderland en RVO inzake 2024	*225*	-	*225*	-
Totaal	**10.090**	**10.202**	**5.770**	**14.522**

Als transitoria verantwoorde bedragen

Transitoria zijn opbrengsten en kosten waarvan de daadwerkelijke facturatie niet plaatsvindt in de periode waarop de lasten en baten betrekking hebben. Door het afsluiten van het digitale factuurproces half januari 2025 zijn er meer posten (kosten) opgenomen als "transitoria" en minder via crediteuren. Volgens de richtlijnen van de belastingdienst moeten voor de BTW de facturen met een datum in 2025 verwerkt worden in de administratie van 2025 ook al betreft het 2024. Echter volgens de BBV horen baten en lasten thuis in het jaar waarop de posten betrekking hebben. We maken hier onderscheid tussen nog te betalen lasten (4.2.b) en vooruitontvangen baten (4.2.c).

4.2.b Nog te betalen lasten

We specificeren alleen de lasten boven de € 100.000:	(x € 1.000)
Totaal betaalde facturen in 2025 die nog ten laste van 2024 komen < € 100.000	2.325
BCF Suppletie 2023	166
Bredere opdracht sociaal ontwikkelbedrijven 2024	155
BTW op nota's	107
Greenchoice openbare verlichting 2024	138
Jeugdwet 2024	979
RID eindafrekening bestuur en inkoop 2024	312
RSD afrekening	523
Wmo 2024	122
Vennootschapsbelasting	146
	290

Rente vaste geldleningen 2024	1.252
Totaal transitoria Nog te betalen	**6.225**

4.2.c vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren

Vooruitontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	700
Ambulantiseringsmiddelen verdeling Regiobudget (Beschermd Wonen)	1.625
Inrichting voetpad Lemm na grondruil met Provincie	23
Totaal vooruit ontvangen bedragen per balansdatum	**2.348**

Nog te betalen bedragen	**6.225**
Vooruitontvangen bedragen	**2.348**
Totaal Overige overlopende passiva	**8.573**

Borgstellingen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende geldleningen gespecificeerd naar de aard.

Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen (x € 1.000)

Naam van de geldnemer	Omschrijving doel van de lening	Oorspronkelijk bedrag van de gewaarborgde geldlening	% van het leningbedrag waarvoor borgstelling is verleend	Restant-bedrag lening op 1-1-2024	Restant-bedrag lening op 31-12-2024
Woningbouwverenigingen					
Baston	woningbouwfinanciering	111.073	achtervang WSW	105.765	105.747
Stichting Plavei	woningbouwfinanciering	85.311	achtervang WSW	11.540	13.353
Woonzorg Nederland	woningbouwfinanciering	501.120	achtervang WSW	446	493
Woonstichting Vryleve	woningbouwfinanciering	83.119	achtervang WSW	71.155	80.138
Stichting Mooiland	woningbouwfinanciering	275.184	achtervang WSW	160	326
Stichting Habion	woningbouwfinanciering	75.111	achtervang WSW	291	264
Subtotaal Woningbouwverenigingen				**189.357**	**200.321**
Stichtingen en verenigingen					
Stichting Dorsphuis Angerlo	Verbouw Dorpshuis	31	100%	24	22
Stichting Kunstgras Zevenaar/HVZ	aanleg kunstgrasveld	57	50%	15	25
Scouting Abel Tasman	realiseren nieuw clubhuis	43	100%	24	20
Sportvereniging DCS	renovatie/verb accommodatie	133	50%	95	7
Stichting De Liemers Breedtesport	nieuw clubhuis/kleedacc.	225	50%	81	50
EMM Giesbeek	nieuw verenigingsgebouw	350	50%	147	133
Stichting Dierentehuis	Dierentehuis contragarantie	4400	15%	0	0
Angerlo Vooruit	renovatie/bouw kantine	150	50%	54	48
Subtotaal Stichtingen en verenigingen				**440**	**305**
Boekwaarde 31-12-2024				189.797	200.626

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Volgens de BBV wordt in deze toelichting op de balans de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen vermeld waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden. Dit betreft meerjarige financiële verplichtingen zoals bijvoorbeeld langlopende huurcontracten of leasecontracten.

Alleen de verplichtingen zijn opgenomen van meer dan € 40.000 en afgerond. (bedragen x € 1.000)

Huurcontracten:	
- Raadhuisplein 1d	75
- Markt 5 Lobith	96
- Halve Maan 20a Lobith	83
Bouw- en woonrijp maken 7Poort	56
Herinrichting park.plaatsen centrum/Babberichseweg	68
Advieswerkzaamheden ZO-Bedrijven	98
Advieswerkzaamheden Businesspark 7PoortII	160
Diverse verplichtingen <40.000	79
Totaal verplichtingen	**461**

Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen

Mensen die hulp krijgen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) betalen meestal een eigen bijdrage. Het gaat dan bijvoorbeeld om hulp bij het huishouden, begeleiding of een scootmobiel. Iedereen betaalt even veel. Dit noemen ze het 'abonnementstarief'. Het doel van het abonnementstarief is om de zorgkosten voor mensen beter betaalbaar te maken.

Vast bedrag per maand

De eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen is € 20,60 per maand.

Dit bedrag is niet afhankelijk van de hoeveelheid zorg. Het CAK kijkt ook niet meer naar het inkomen of het vermogen. Tot 2019 deden ze dat wel. De gemeente geeft de gegevens van de cliënten die een eigen bijdrage moeten betalen aan het CAK door. Het CAK zorgt ervoor dat de facturen worden verstuurd en innen de bijdrage.

Uitzonderingen

Er zijn een aantal voorzieningen waarbij geen eigen bijdrage Wmo betaald hoeft te worden, dat is bij:

- Rolstoelen
- Wmo-voorzieningen bij een meerpersoonshuishouden waarbij tenminste één van de partners nog niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft. De reden hiervoor is dat het kabinet een aantal jaar geleden besloten heeft dat deze groep geen eigen bijdrage Wmo hoeft te betalen.

Het Centraal Administratiekantoor (CAK) berekent en incasseert de eigen bijdragen die zorgcliënten moeten betalen. Zij keren deze - in verband met de privacy-bepalingen - zonder verdere toelichting aan ons uit.Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en dus niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.

Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht

Verlofuren
Per 31-12-2024 staan er nog 48.802 uren open aan nog op te nemen verlof bij werknemers. Dit is het saldo exclusief de uren voor verlofsparen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die van invloed zijn op deze jaarrekening.

BIJLAGEN GECONTROLEERDE JAARREKENING

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	0	0	3	3
0.10	Mutaties reserves	2.492	3.616	3.352	-264
0.2	Burgerzaken	879	1.087	973	-114
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	816	921	906	-16
0.4	Overhead	1.995	2.383	2.406	23
0.5	Treasury	896	1.049	1.096	47
0.61	OZB woningen	8.826	8.826	8.862	36
0.62	OZB niet-woningen	5.948	5.948	6.041	94
0.63	Parkeerbelasting	1.277	1.289	1.238	-51
0.64	Belastingen overig	224	224	227	3
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	95.940	99.064	98.926	-138
0.8	Overige baten en lasten	16	16	94	78
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
Totaal programma 0.		**119.308**	**124.422**	**124.125**	**-298**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	71	71	73	2
1.2	Openbare orde en veiligheid	60	71	97	26
Totaal programma 1.		**131**	**142**	**171**	**28**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	202	46	49	2
2.1	Verkeer en vervoer	280	502	679	178
2.2	Parkeren	1	1	1	0
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	0
Totaal programma 2.		**482**	**549**	**729**	**180**
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	55	34	34	0
3.1	Economische ontwikkeling	0	6	3	-3
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.685	6.275	167	-6.109
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	45	45	32	-13
3.4	Economische promotie	448	440	450	11
Totaal programma 3.		**9.233**	**6.801**	**687**	**-6.114**
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	193	123	68	-55

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	14	14	11	-3
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.063	1.380	1.452	72
Totaal programma 4.		**1.271**	**1.518**	**1.532**	**14**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	869	1.083	995	-88
5.1	Sportbeleid en activering	0	0	366	366
5.2	Sportaccommodaties	1.197	1.668	1.653	-15
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	161	161	213	52
5.4	Musea	17	17	23	6
5.5	Cultureel erfgoed	24	29	22	-7
5.6	Media	0	197	197	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	21	48	32	-16
Totaal programma 5.		**2.289**	**3.203**	**3.501**	**298**
6. Sociaal domein					
0.10	Mutaties reserves	24	1.009	2.183	1.174
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	589	6.777	7.469	691
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2	327	339	12
6.3	Inkomensregelingen	11.464	12.570	13.290	720
6.4	WSW en beschut werk	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	435	435	526	91
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0
6.71B	Begeleiding (WMO)	0	0	0	0
6.71C	Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	0	0	105	105
6.72B	Jeugdhulp behandeling	0	0	72	72
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0
6.73A	Pleegzorg	0	0	51	51
6.73B	Gezinsgericht	0	0	170	170
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	12	12
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0
6.74C	Gesloten plaatsing	0	0	0	0
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	1.200	0	0	0

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0
6.82	Ge□scaleerde zorg 18-	0	0	0	0
6.82A	Jeugdbescherming	0	0	38	38
6.82B	Jeugdreclassering	0	0	0	0
Totaal programma 6.		**13.714**	**21.118**	**24.254**	**3.135**
7. Volksgezondheid en milieu					
0.10	Mutaties reserves	562	586	647	61
7.1	Volksgezondheid	0	0	228	228
7.2	Riolering	5.115	4.955	5.096	141
7.3	Afval	5.036	4.940	5.205	265
7.4	Milieubeheer	804	828	503	-325
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	135	135	205	70
Totaal programma 7.		**11.652**	**11.443**	**11.885**	**441**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
0.10	Mutaties reserves	1.025	1.965	1.328	-636
8.1	Ruimte en leefomgeving	298	83	129	46
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.101	2.422	4.536	2.114
8.3	Wonen en bouwen	951	1.081	1.217	136
Totaal programma 8.		**7.375**	**5.551**	**7.210**	**1.660**
Totaal baten		**165.455**	**174.747**	**174.092**	**-655**

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	2.234	2.305	2.930	-625
0.10	Mutaties reserves	2.085	2.584	2.584	0
0.2	Burgerzaken	1.400	1.568	1.523	45
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.231	2.562	2.430	133
0.4	Overhead	19.405	21.299	20.798	501
0.5	Treasury	540	405	576	-171
0.61	OZB woningen	960	1.112	1.143	-32
0.62	OZB niet-woningen	30	30	28	2
0.63	Parkeerbelasting	0	0	1	-1
0.64	Belastingen overig	262	261	274	-13
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	44	44	300	-255
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	146	-146

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Totaal programma		**29.190**	**32.170**	**32.731**	**-562**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.468	3.463	3.401	62
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.353	1.521	1.479	42
Totaal programma		**4.821**	**4.984**	**4.880**	**104**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	0	45	45	0
2.1	Verkeer en vervoer	5.971	5.826	6.111	-286
2.2	Parkeren	1.032	1.092	1.099	-8
2.5	Openbaar vervoer	16	16	15	1
Totaal programma		**7.019**	**6.978**	**7.271**	**-292**
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
3.1	Economische ontwikkeling	688	638	596	42
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.685	6.275	2.244	4.032
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	167	159	168	-9
3.4	Economische promotie	322	311	321	-11
Totaal programma		**9.862**	**7.383**	**3.329**	**4.054**
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	0	275	275	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	10	10	10	0
4.2	Onderwijshuisvesting	3.447	3.496	3.444	52
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.639	3.024	2.951	73
Totaal programma		**6.096**	**6.805**	**6.679**	**126**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	307	307	307	0
5.1	Sportbeleid en activering	431	536	925	-389
5.2	Sportaccommodaties	3.697	4.677	5.170	-493
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.227	1.245	1.251	-6
5.4	Musea	290	310	311	-2
5.5	Cultureel erfgoed	248	203	190	13
5.6	Media	684	880	882	-2
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.147	5.453	5.508	-55
Totaal programma		**12.031**	**13.613**	**14.545**	**-932**

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
6. Sociaal domein				
0.10 Mutaties reserves	0	230	230	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.177	11.579	11.831	-252
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.150	5.915	5.956	-40
6.3 Inkomensregelingen	18.038	19.973	20.770	-797
6.4 WSW en beschut werk	5.393	5.375	5.230	145
6.5 Arbeidsparticipatie	3.266	3.836	4.023	-187
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.346	2.227	2.014	214
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	6.833	7.398	7.195	204
6.71B Begeleiding (WMO)	4.828	4.400	4.680	-280
6.71C Dagbesteding (WMO)	42	65	72	-7
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	10	5	0	5
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	3.216	3.498	3.398	100
6.72B Jeugdhulp behandeling	4.094	3.400	4.003	-603
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	988	427	437	-10
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	683	20	0	20
6.73A Pleegzorg	810	950	898	52
6.73B Gezinsgericht	2.047	2.115	2.306	-191
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	2.869	6.050	4.690	1.360
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	2.868	3.415	3.991	-576
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	981	330	694	-364
6.74C Gesloten plaatsing	85	350	136	214
6.81A Beschermd wonen (WMO)	1.424	229	244	-15
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	395	392	350	42
6.82 Ge□scaleerde zorg 18-	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	750	1.099	1.021	78
6.82B Jeugdreclassering	185	175	176	-1
Totaal programma	**72.477**	**83.455**	**84.345**	**-891**
7. Volksgezondheid en milieu				
0.10 Mutaties reserves	0	92	330	-238
7.1 Volksgezondheid	2.189	2.198	2.333	-136
7.2 Riolering	4.172	4.094	4.029	65
7.3 Afval	4.388	4.344	4.541	-197
7.4 Milieubeheer	3.449	2.699	2.164	535
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	324	312	314	-2
Totaal programma	**14.521**	**13.739**	**13.712**	**27**

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.761	2.044	1.924	121
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.101	2.905	4.004	-1.100
8.3	Wonen en bouwen	2.968	3.817	3.209	608
Totaal programma		**9.830**	**8.766**	**9.137**	**-371**
Totaal lasten		**165.847**	**177.892**	**176.629**	**1.263**

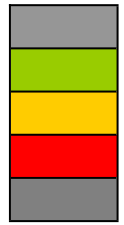
Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	-2.234	-2.305	-2.927	-622
0.10	Mutaties reserves	407	1.033	768	-264
0.2	Burgerzaken	-521	-481	-549	-68
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.415	-1.641	-1.524	117
0.4	Overhead	-17.409	-18.916	-18.392	524
0.5	Treasury	356	644	521	-123
0.61	OZB woningen	7.866	7.714	7.719	5
0.62	OZB niet-woningen	5.918	5.918	6.014	96
0.63	Parkeerbelasting	1.277	1.289	1.237	-52
0.64	Belastingen overig	-38	-37	-47	-10
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	95.940	99.064	98.926	-138
0.8	Overige baten en lasten	-29	-29	-205	-177
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	-146	-146
Totaal programma		**90.119**	**92.253**	**91.393**	**-859**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-3.397	-3.392	-3.327	64
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.293	-1.450	-1.381	69
Totaal programma		**-4.689**	**-4.842**	**-4.709**	**133**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	202	1	4	2
2.1	Verkeer en vervoer	-5.692	-5.324	-5.432	-108
2.2	Parkeren	-1.031	-1.091	-1.099	-8
2.5	Openbaar vervoer	-16	-16	-15	1
Totaal programma		**-6.537**	**-6.429**	**-6.542**	**-113**

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	55	34	34	0
3.1	Economische ontwikkeling	-688	-631	-593	39
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	-2.077	-2.077
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-122	-114	-136	-22
3.4	Economische promotie	126	129	129	0
Totaal programma		**-629**	**-582**	**-2.642**	**-2.060**
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	193	-152	-207	-55
4.1	Openbaar basisonderwijs	-10	-10	-10	0
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.433	-3.482	-3.432	50
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.576	-1.644	-1.499	145
Totaal programma		**-4.825**	**-5.287**	**-5.147**	**140**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	562	776	688	-88
5.1	Sportbeleid en activering	-431	-536	-559	-23
5.2	Sportaccommodaties	-2.500	-3.009	-3.516	-508
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.066	-1.084	-1.038	46
5.4	Musea	-273	-293	-288	5
5.5	Cultureel erfgoed	-224	-175	-168	7
5.6	Media	-684	-683	-685	-2
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.126	-5.405	-5.476	-71
Totaal programma		**-9.742**	**-10.410**	**-11.044**	**-634**
6. Sociaal domein					
0.10	Mutaties reserves	24	779	1.953	1.174
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-4.587	-4.802	-4.363	439
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-5.148	-5.588	-5.616	-28
6.3	Inkomensregelingen	-6.574	-7.403	-7.480	-77
6.4	WSW en beschut werk	-5.393	-5.375	-5.230	145
6.5	Arbeidsparticipatie	-3.266	-3.836	-4.023	-187
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.911	-1.792	-1.488	304
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	-6.833	-7.398	-7.195	204
6.71B	Begeleiding (WMO)	-4.828	-4.400	-4.680	-280
6.71C	Dagbesteding (WMO)	-42	-65	-72	-7
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-10	-5	0	5
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	-3.216	-3.498	-3.294	205

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
6.72B Jeugdhulp behandeling	-4.094	-3.400	-3.930	-530
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	-988	-427	-437	-10
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-683	-20	0	20
6.73A Pleegzorg	-810	-950	-847	103
6.73B Gezinsgericht	-2.047	-2.115	-2.136	-21
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	-2.869	-6.050	-4.690	1.360
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-2.868	-3.415	-3.979	-564
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-981	-330	-694	-364
6.74C Gesloten plaatsing	-85	-350	-136	214
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-224	-229	-244	-15
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-395	-392	-350	42
6.82 Ge□scaleerde zorg 18-	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	-750	-1.099	-983	116
6.82B Jeugdreclassering	-185	-175	-176	-1
Totaal programma	**-58.763**	**-62.337**	**-60.092**	**2.245**
7. Volksgezondheid en milieu				
0.10 Mutaties reserves	562	494	317	-177
7.1 Volksgezondheid	-2.189	-2.198	-2.105	93
7.2 Riolering	943	860	1.067	206
7.3 Afval	648	596	664	69
7.4 Milieubeheer	-2.644	-1.871	-1.661	210
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-189	-177	-109	68
Totaal programma	**-2.869**	**-2.296**	**-1.827**	**469**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
0.10 Mutaties reserves	1.025	1.965	1.328	-636
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.462	-1.961	-1.794	167
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	-483	532	1.015
8.3 Wonen en bouwen	-2.017	-2.736	-1.993	743
Totaal programma	**-2.455**	**-3.215**	**-1.927**	**1.288**
Totaal saldo	**-391**	**-3.145**	**-2.537**	**608**

INVESTERINGSOVERZICHT

De investering is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning
De investering loopt op schema binnen de gestelde kaders
Let op, deze investering dreigt qua planning of financieel uit de pas te gaan lopen of er is een risico ontstaan, bijsturing kan noodzakelijk zijn
De investering loopt uit de pas, corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk
De investering is afgerond en wij stellen voor deze af te sluiten

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
4e verdieping, installaties, inrichting etc. In 2022 hebben we onderzocht of het carrilion op de 4e verdieping teruggeplaatst kan worden. Uit deze onderzoeken zijn aanvullende vragen gekomen, welke zijn beantwoord. De vergunning van het plaatsen van het carrilion, in verband met aanvullende eisen ODRA (akoestisch rapport) zijn inmiddels verleend. Hierop is een zienswijze uit de buurt binnen gekomen. In afwachting van het antwoord hierop, naar verwachting medio september, verwachten wij het carrilion in 2024 te plaatsen. De werkzaamheden voor het aanlichten van het torentje zijn uitgevoerd.	ja	124.121	0	71.671	0	52.450	0	52.450	
Advies/planvorming spoorverdubbeling Zevenaar-Didam Er is een lekkage geconstateerd in de langzaam-verkeer tunnel aan de Babberichseweg en wij zijn in overleg met ProRail om het probleem op te lossen. ProRail heeft aannemer Strukton aansprakelijk gesteld voor de schade	nee	76.940	20.703	405	0	76.535	20.703	55.832	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
en heeft Strukton een aantal maatregelen laten uitvoeren om de eerste wateroverlast te beperken. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de mogelijke oorzaak van de lekkage. Vervolgens gaat ProRail dit verhalen op Strukton middels een juridisch traject.									
Onderzoek PlanMER Witte Kruis (verbinding Gelders Eiland met A12) Het onderzoek planMER kan als afgerond beschouwd worden. De subsidieverantwoording aan de provincie moet nog plaatsvinden. Naar verwachting zal dit begin 2025 worden afgerond. Hierdoor sluiten we dit budget in 2025 af. De studie Witte Kruis is onderdeel van een ander investeringsbudget nl. Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis.	nee	82.373	62.499	-8.572	9.616	90.945	52.883	38.062	
Snelfietsroute F12 traject 7&9 De planvoorbereiding voor de realisatie van het fietspad langs de Edisonstraat, tussen de Didamseweg en de Voltastraat, loopt. Er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd ter voorbereiding op de uitvoering. Hieruit is naar voren gekomen dat een milieuontheffing bij de provincie Gelderland nodig is en deze is aangevraagd. Voor realisatie is een deel van de gronden nodig die in gebruik zijn bij SDZZ. Met deze vereniging zijn afspraken gemaakt over een andere terreininrichting en deze zijn inmiddels gerealiseerd. De verwachting is dat medio 2025 dit deel van de route uit wordt gevoerd (mede afhankelijk van vergunning provincie).	nee	810.124	757.666	107.130	0	702.994	757.666	-54.672	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Gimbornhof De afgelopen jaren is er snoeiwerk verricht door medewerkers van Kansrijk de Liemers in het kader van dagbesteding. Dit heeft geen kosten met zich mee gebracht. Deze samenwerking is nu beëindigd. Aan de zijde van het Juvenaat komt een extra toegang tot het park. Realisatie van de toegang hangt mede samen met de ontwikkeling van het Juvenaat. De voorbereiding om de aansluiting te realiseren heeft vertraging opgelopen aangezien de vergunning van het project nog niet verleend is. Hiermee is de inrichting van de buitenruimte ook nog niet geheel helder. De verwachting is de aansluiting in 2025 te realiseren. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget door te schuiven naar 2025.	nee	30.952	0	0	0	30.952	0	30.952	
Vervanging bouwkundig deel gemalen Methen De rioolgemalen RG Methen en Heerenmäten zijn aan vervanging toe. Uit een eerder uitgevoerd optimalisatieonderzoek is gekozen voor een geïntegreerde oplossing waarbij deze twee gemalen worden vervangen door één geheel nieuw hoofdgemaal. Op basis van de eerste geschatte kosten is één geheel nieuw hoofdgemaal fors duurder en worden de bestaande 2 gemalen gerenoveerd. Naar verwachting voeren wij het werk grotendeels in 2024 uit. De voorbereidingen zijn gereed. Op het geplande moment van uitvoering was de grondwaterstand te hoog. Dit brengt hogere kosten met zich mee op grond waarvan de uitvoering is uitgesteld. Ultvoering staat gepland op	nee	100.484	0	4.989	0	95.495	0	95.495	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
eind april 2025. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget met de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.									
Revitalisering Giesbeek We verwachten het project medio 2024 af te kunnen ronden. In verband met het plaatsen van 13 travostations, waar we op wachten, verwachten we in Q3 2025 de werkzaamheden uit te voeren en het project in 2025 af te ronden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde budget en wordt verrekend met het investeringsbudget van 2025. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	73.423	0	76.273	0	-2.850	0	-2.850	
Brede school Groot Holthuizen - 1e inrichting We verwachten voor 1e inrichting meubilair en onderwijsleerpakketten de komende jaren extra te moeten inzetten in verband met toename van het aantal leerlingen op zowel de Bem als de Sterrenschool	**nee**	277.709	0	0	0	277.709	0	277.709	
Speelvoorziening voor kinderen met beperking Investeringsbudget voor voorzieningen voor kinderen met beperking. Wij verwachten het restant van de middelen in het revitaliseringsproject Angerlo te besteden in het tweede kwartaal 2024. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	29.890	0	30.168	0	-278	0	-278	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Ford Transit pick-up / Iveco V-61-DFP (366) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	86.462	0	88.297	0	-1.835	0	-1.835	
Zevenaar - Bruisend maken centrum Beschikbaar gestelde investering voor het bruisend maken van het centrum vanuit een wens van de centrumondernemers. Plaatsing van een bomenbank in de Grietsestraat wordt meegenomen met de herinrichting van Muldershof in 2025. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget door te schuiven bij de jaarrekening 2024 naar 2025. .	nee	43.036	0	0	0	43.036	0	43.036	
Herinrichten Raadhuisplein De uitvoering is gestart in september 2022. We verwachten het project in 2024 af te ronden. Er moeten nog markthaken worden geplaatst en sluiten niet af in 2024. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	28.408	0	22.922	0	5.486	0	5.486	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Planvorming Herinrichting Edisonstraat Er is een verkeersstructuur opgesteld voor Hengelder en Tatelaar. De Edisonstraat maakt hier deel van uit. Het concept ontwerp wordt verder uitgewerkt met kruispuntoplossingen. In 2025 wordt het ontwerp besproken met de ondernemers. Er is nog geen definitieve keuze gemaakt op welke wijze de Edisontraat doorgetrokken wordt richting bedrijventerrein Mercurion.	nee	47.288	0	0	0	47.288	0	47.288	
Invullen gebouw Raadhuisplein 1 In maart 2018 is een raming gemaakt van de te verwachten bouwkosten voor de inrichting van Raadhuisplein 1D. Hier is toen gerekend met kostenkengetallen voor de inrichting van een openbaar toilet, ruimte voor de marktmeester, een kantoor en een grote ruimte voor fietsparkeren. De raming kwam uit op € 130.000, met een aanvullend budget van € 5000 voor de voorbereiding. Later (2021) is daar nog behoefte aan opslag en kleedruimte voor evenementen bij gekomen. Echter, ten tijde van het moment van oplevering (december 2021) van de ruimte aan de gemeente, zijn er opnieuw discussies gevoerd over de invulling van deze ruimte. Na intern beraad en afstemming met het college is er eind 2023 besloten vast te houden aan de in 2018 bedachte invulling. Voor deze invulling is inmiddels een ontwerp uitgewerkt en zijn er offertes opgevraagd. Door stijging van de bouwkosten is het destijds geraamde bedrag onvoldoende om de invulling te realiseren. Bij de	nee	177.840	0	2.694	0	175.146	0	175.146	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
2e vgr 2024 is het budget, op basis van concrete offertes, met € 40.000 verhoogd. Het werk is december 2024 in opdracht gegeven, na ontvangst van de omgevingsvergunningen. De eerste termijn is in 2025 voldaan. De verwachte opleverdatum is eind maart 2025. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.									
Toyota Hi-Lux / Iveco VZF-30-B (364) begraven Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. Ivm met een dispuut over de levering van voertuigen als onderdeel van deze aanbesteding is de openstaande factuur die betrekking heeft op dit voertuig nog niet voldaan. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	76.273	0	21.165	0	55.108	0	55.108	
VW Crafter Pick-Up / Iveco V-62-DFP (367 vervangt 352) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te	ja	86.462	0	94.363	0	-7.901	0	-7.901	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.									
VW Crafter Pick-Up / Iveco V-23-DDP (368 vervangt 350) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	86.462	0	94.312	0	-7.850	0	-7.850	
Kolkenzuiger Volvo (vervangt 211) Betreft vervangingsinvestering. In 2024 gaan wij tot vervanging over. De levering zal naar verwachting in 2025 plaatsvinden. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	400.000	0	0	0	400.000	0	400.000	
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2023 Deze investering is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. De werkzaamheden zijn in 2024 deels uitgevoerd. Voorgesteld wordt het restant van van dit investeringsbudget met de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	357.060	0	121.183	0	235.877	0	235.877	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2024 (K) Deze investering is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. We hebben in 2024 een deel van de werkzaamheden afgerond. Voorgesteld wordt het restant van van dit investeringsbudget met de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	234.373	0	36.345	0	198.028	0	198.028	
Lobith-Noord: vernieuwen riool-stelsel etc. Investeringsbudget voor geplande aanpassingen en vervangingen aan verouderde en slechte rioolgemalen. Is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. De investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 en IBOR 2023-2027 hebben wij deels ingezet om dit budget te verhogen, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. Dit is onderdeel van een project met een integrale aanpak waarbij ook wegen, groen en openbare verlichting worden meegenomen. Wij verwachten de werkzaamheden in de periode 2024 t/m 2027 te verrichten. De uitvoering van fase I start in mei 2025. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	784.635	0	230.732	0	553.903	0	553.903	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Verbetering riolering Angerlo rioolvervanging-70jr Als onderdeel van het Watertakenplan 2019-2020 is € 3.500.000 investering verstrekt voor rioleringswerkzaamheden en klimaatadaptatieve maatregelen in Angerlo. Dit is onderdeel van een project met een integrale aanpak waarbij ook wegen, groen en openbare verlichting worden meegenomen. Gezien de stijgende prijzen en het vergroten van het aantal klimaatadaptieve maatregelen hebben wij investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 deels ingezet om dit budget te verhogen, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. De uitvoering is in het derde kwartaal 2022 gestart en is in 2024 afgerond. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	392.532	0	398.320	0	-5.788	0	-5.788	
Herinrichting openbare ruimte locatie Platanenlaan In 2022 is het plan afgerond en heeft de financiële verantwoording plaatsgevonden. Het krediet sluiten we nog niet af, omdat er vanwege overlast aanpassingen zijn gedaan in 2024 aan het buitenterrein. De laatste aanpassingen zijn in najaar 2024 uitgevoerd. Hier zijn alle facturen voor ontvangen en betaald in 2024. Investeringspost kan worden afgesloten	**ja**	46.597	0	42.641	0	3.956	0	3.956	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Bouwkundige aanpassing ds. Jonkerschool Dit krediet is beschikbaar gesteld. De Ds. Jonkersschool is m.i.v. augustus 2021 niet meer in gebruik voor het onderwijs. In overleg met inwoners van Lathum wordt bekeken welke gebruiksmogelijkheden er zijn voor de Ds. Jonkersschool. In 2023 is een start gemaakt met de verdere planontwikkelingen 'Lathum Later' waar de Ds. Jonkersschool onderdeel van uit maakt.	**nee**	25.000	0	0	0	25.000	0	25.000	
Carrousel/Maatjes verbouw - aanpassing De verbouwingswerkzaamheden zijn in 2022 gestart en zijn in 2023 afgerond. In 2024 vindt de afrekening plaats. Hiervoor wordt contact opgenomen met LiemersNovum na de zomervakantie. Daarnaast loopt er nog een traject voor de (her)inrichting van de speel- en leertuin van de basisschool en de (her)inrichting van het peuterplein. De eindinspectie voor de speelterreinen heeft in januari 2025 plaatsgevonden. Hiervoor is de laatste factuur betaald in februari 2025. De eindafrekening voor de bouwwerkzaamheden zijn inmiddels ook ontvangen. Dit zal in 2025 worden verwerkt en afgerond. Na 2025 zal deze investeringpost kunnen worden afgesloten.	**nee**	232.056	0	85.175	0	146.881	0	146.881	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Iveco I / Iveco V-23-DKJ (372) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	15.768	0	0	0	15.768	0	15.768	
Iveco II / Iveco V-05-DRX (373) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig nog niet geleverd vanwege een lopende discussie met de leverancier met betrekking tot het chassis en de opbouw. Dit investeringsbudget wordt nog niet afgesloten omdat er nog een dispuut is met de leverancier. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	14.715	0	0	0	14.715	0	14.715	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Tractor MF Betreft vervangingsinvestering. De technische kwaliteit is nog goed waardoor we de vervanging uitstellen. In 2025 beoordelen we dit opnieuw en komen wij tot een definitief besluit. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	75.000	0	0	0	75.000	0	75.000	
Fietspadstrooier Betreft vervangingsinvestering. e technische kwaliteit is nog goed waardoor we de fietspadstrooier nog niet vervangen. In 2025 beoordelen we dit opnieuw en komen tot een definitief besluit. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	50.000	0	0	0	50.000	0	50.000	
Service auto VW transporter Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. Dit vervangende voertuig is tot op heden niet geleverd vanwege een lopende discussie met de leverancier met betrekking tot het chassis en de opbouw. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	102.416	0	0	0	102.416	0	102.416	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Ondergrondse restafvalcontainers Investeringsbudget voor het vervangen van de ondergrondse containers voor restafval. In augustus 2024 zijn een tweetal containers geplaatst. Op een aantal plaatsen zijn deze nog niet vervangen vanwege bezwarenprocedures. De verwachting is dat deze afvalcontainers in 2025 worden geplaatst. Voorgesteld wordt het investeringsbudget naar 2025 door te schuiven.	nee	25.153	0	15.091	0	10.062	0	10.062	
Glascontainers Investering voor het vervangen van de containers en bijbehorende betonnen buitenbakken voor nieuwe ondergrondse glascontainers. De glascontainers zijn grotendeels in 2022 geplaatst, waaronder de container bij de nieuwe supermarkt op 7Poort en enkele in 2023. We moeten nog één container in Angerlo plaatsen. In verband met het revitalisatieproject is dit uitgesteld en vindt dit naar verwachting in 2024 plaats. De container is geplaatst. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	5.644	0	5.644	0	0	0	0	
Herinrichting Babberichseweg als fietsstraat De fietsstraat inclusief rotonde is gerealiseerd en het groen is aangeplant. De beschikking van de provincie over de subsidie is ontvangen. Het project kan afgesloten worden.	ja	407.167	461.153	148.688	194.607	258.479	266.546	-8.067	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Haalbaarheidsonderzoek huisvesting de Tamboerijn/de Wissel Vanaf maart 2024 worden er onderzoeken uitvoerd voor huisvesting op alternatieve locaties (voor 2 basisscholen, IKC en gymaccommodatie). Op het moment lopen er haalbaarheidsonderzoeken voor de verdere uitwerking. Voor nu lijkt het restant van het budget afdoende te zijn voor IKC De Wissel. Voor IKC De Tamboerijn zal in (najaar) 2025 een voorstel voor extra/nieuw budget worden gevraagd	**nee**	114.891	0	50.812	0	64.079	0	64.079	
Gronden en terreinen buiten plannen In 2023 zijn de gronden van de locatie Flexwoningen Reisenakker overgeboekt naar een apart actief. Voorgesteld wordt deze investering af te sluiten.	ja	-149	0	0	0	-149	0	-149	
Mercedes bus sprinter / Iveco VZF-29-B (365) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	70.089	0	88.014	0	-17.925	0	-17.925	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Vloeistoftank 32000 liter Betreft vervangingsinvestering. Eind 2022 is er een scheur in de betonwand geconstateerd waardoor vervanging noodzakelijk is. Momenteel wordt opnieuw afgewogen wat de beste strooimethodiek is. Nadat dit duidelijk is wordt een keuze gemaakt in het vervangen van deze tank of het aanschaffen van een ander object. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	33.000	0	0	0	33.000	0	33.000	
Servicewagen t.b.v. bordenploeg (nw) / Iveco V-06-DRX (374) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig nog niet geleverd vanwege een lopende discussie met de leverancier met betrekking tot het chassis en de opbouw. Dit investeringsbudget wordt nog niet afgesloten omdat er nog een dispuut is met de leverancier. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	92.293	0	88.014	0	4.279	0	4.279	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Servicewagen tbv groenploeg Rijnwaarden / Iveco V-90-DDT (369) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	86.462	0	88.014	0	-1.552	0	-1.552	
Servicewagen 2e ploeg begraven (nw) / Iveco V-10-DKJ (370) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	86.462	0	88.117	0	-1.655	0	-1.655	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Servicewagen groenploeg Babberich (nw) / Iveco V-09-DKJ (371) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	86.462	0	88.014	0	-1.552	0	-1.552	
Bouw toiletvoorziening Breuly Deze is in 2021 geplaatst maar inmiddels twee keer vernield. In 2023 onderzoeken we de mogelijkheden voor een nieuwe voorziening. De verwachting is vooralsnog dat deze niet wordt vervangen in 2024. In 2025 wordt vanuit vastgoed bezien of eventuele vervanging moet plaatsvinden.	nee	26.228	0	0	0	26.228	0	26.228	
7Poort - uitvoering aanleg 2e viaduct De realisatie van het 2e viaduct 7Poort is gereed en opengesteld voor verkeer. In afwachting van de realisatie van de nieuwe aansluiting Zevenaar Oost is de aansluiting van het 2e viaduct op de weg Hengelder als een tijdelijke situatie gerealiseerd. Door het uitblijven van een beslissing over het project ViA15 kunnen een aantal onderdelen die opgenomen zijn in het budget van "aanleg 2e viaduct 7Poort" nog niet worden uitgevoerd. Het gaat om het doortrekken van de verharding zijde	ja	0	0	0	0	0	0	0	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Hengelderweg, het aanpassen en realiseren van de aansluiting van het viaduct op de Hengelderweg en tijdelijke maatregelen in afwachting van de realisatie van de definitieve herinrichting van de Hengelderweg. De resterende middelen hiervoor zijn in de 1e VGR 2024 toegevoegd aan het investeringsbudget "Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort". De werkzaamheden kunnen dan gecombineerd worden met dit project dat ook vertraging oploopt in afwachting van de uitspraak over het project ViA15. Deze investering is hierdoor afgerond en kan worden afgesloten.									
Duikers (in buitengebied in beeld en herstellen) De investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. Begin 2023 zijn wij gestart met de geplande vervanging van duikers. De werkzaamheden duren iets langer dan gepland. In 2024 zijn de werkzaamheden uitgevoerd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	23.059	0	19.101	0	3.958	0	3.958	
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc. In de raadsvergadering op 26 april 2023 hebben wij aan u het raadsvoorstel 'Kop van Tolkamer' voorgelegd. De uitvoering van de werkzaamheden starten in 2024 en zullen naar verwachting 2025-2026 gereed zijn. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	37.881	0	10.837	0	27.044	0	27.044	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Marktplein Lobith: vernieuwen riool-stelsel Investeringsbudget voor geplande aanpassingen en vervangingen aan verouderde en slechte rioolgemalen. Tevens is deze investering bestemd voor klimaatadaptatieve maatregelen en vernieuwingswerkzaamheden. Is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan 2021. Gezien de stijgende prijzen en het vergroten van het aantal klimaatadaptieve maatregelen hebben wij investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 deels ingezet om dit budget te verhogen, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. Uitvoering eerste fase is in juni 2024 gestart en zal naar verwachting in 2025 gereed zijn. Daarna volgt de tweede fase. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	1.066.815	0	987.762	0	79.053	0	79.053	
Herinrichting Muldershof We starten in het vierde kwartaal 2024 met de uitvoering en dit zal naar verwachting medio 2025 gereed zijn. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde budget en wordt verrekend met het investeringsbudget van 2025. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	444.000	0	463.413	0	-19.413	0	-19.413	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Herinrichting Markt Zevenaar In oktober 2023 zijn we gestart met de herinrichting Markt Zevenaar. We verwachten dit project medio 2025 af te ronden en sluiten het investeringskrediet niet af in 2024. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	270.844	0	141.043	0	129.801	0	129.801	
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort Dit project heeft een directe relatie met VIA15 en de aansluiting van de Hengelderweg op de A12 (aansluiting Zevenaar-Oost) en in het verlengde daarvan 7Poort. Dat is de reden dat dit project tot nu toe niet is opgestart. Als er zicht is op een definitieve planning vanuit Rijkswaterstaat dan zal de vervanging van deze fietstunnel ingepland en opgepakt gaan worden. Vanwege de kostenstijgingen in de markt bestaat er een reële kans dat het beschikbaar gestelde investeringsbudget onvoldoende zal blijken te zijn.	nee	25.000	0	793	0	24.207	0	24.207	
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst. Op het voorterrein van de Turmac Cultuur Fabriek vinden ongewenste verkeersbewegingen plaats die overlast veroorzaken voor voetgangers en schade aanbrengen aan de openbare ruimte. Om deze overlast tegen te gaan hebben wij enkele aanpassingen uitgevoerd om het parkeren te ontmoedigen, waaronder bebording, bewegwijzering en handhaving. Via de RIB 'aanpassingen voorterrein Turmac Cultuur Fabriek' hebben wij u al uitgebreider geinformeerd over de stand van zaken. De werkzaamheden zijn in 2024 nagenoeg	nee	17.128	0	0	0	17.128	0	17.128	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
afgerond. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.									
<u>Krediet actieplan 2e fase revitalisering Tatelaar</u> De afgelopen jaren zijn we samen met een stuurgroep van ondernemers en Lindus actief aan de slag gegaan om een vereniging voor Hengelder en Tatelaar op te richten. De gemeente was trekker in het geheel. De vereniging staat inmiddels en is 16 januari 2025 officieel opgericht. Hiermee voldoen we aan de eisen van o.a. de provincie waarbij een organisatiegraad één van de voorwaarde is voor het verkrijgen van subsidies. Middels een aanbestedingsprocedure is een parkmanager voor één jaar geselecteerd met uitzicht op vervolg. De helft van de kosten wordt gesubsidieerd door de provincie, de andere helft door de gemeente. De tweede Dag van Hengelder en Tatelaar is georganiseerd waar ondernemers en vastgoedeigenaren samen komen om over de toekomst van beide bedrijventerreinen te praten. Vanuit de gemeente wordt het groen- en verkeersplan opgesteld en is gestart met het ontwerp van de Edisonstraat.	nee	78.290	28.290	65.618	28.290	12.672	0	12.672	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Vervanging werkplekken hardware 2024 Het vervangen van hardware van de vaste en mobiele werkplekken gaat volgens een vooraf gepland proces. De apparatuur wordt vervangen op basis van een vooraf gedefinieerde levenscyclus. Het gaat onder meer om laptops, thin clients, docking stations, beeldschermen en smartphones. De benodigde vervangingskredieten zijn voor de periode 2022-2025 in totaal € 370.000. In 2024 is aanvankelijk € 267.000 gepland, door de instroom van nieuwe medewerkers is in de 2e VGR 2024 een bedrag van € 40.000 bijgeraamd. In 2025 verwachten wij nog enkele uitgaven van hardware, waarna het krediet afgesloten kan worden.	nee	307.321	0	275.030	0	32.291	0	32.291	
Renovatie in div. schoolgebouwen. Het beschikbare investeringsbedrag wordt ingezet voor verbouwing van de Daltonschool De Overlaat in Tolkamer. In 2023 heeft de raad besloten om extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor IKC De Overlaat. In 2024 vindt de betaalbaarstelling van de extra middelen plaats. Er is gebleken dat er wijzigingen in de vergunning brandveilig gebruik noodzakelijk waren. Hierdoor is de verwachting dat in maart 2025 de werkzaamheden zijn afgerond en in april 2025 de verantwoording hiervoor wordt doorgezet naar de gemeente.	**nee**	177.794	0	160.898	0	16.896	0	16.896	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord Eind 2023 is positief besloten op de subsidieaanvraag inzake cofinanciering met de provincie Gelderland. De plannen omtrent de reconstructie zijn hierop aangepast. De subsidiebeschikking is ontvangen en de verwachting is dit project medio 2025 af te ronden. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	3.105	54.600	8.320	0	-5.215	54.600	-59.815	
Vervangen BOV 2016-2025 armaturen 2023 Conform beleidsplan openbare verlichting. Het restant bedrag uit 2023 geven we in 2024 volledig uit. Voorgesteld wordt deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	15.080	0	15.069	0	11	0	11	
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2024 (K) Conform beleidsplan openbare verlichting. De werkzaamheden zijn conform verwachting in 2024 uitgevoerd. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde budget en wordt verrekend met het investeringsbudget van 2025.	ja	204.000	0	204.000	0	0	0	0	
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2025 (K) Conform beleidsplan openbare verlichting. De werkzaamheden zijn conform verwachting in 2024 uitgevoerd. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde budget en wordt verrekend met het investeringsbudget van 2025.	nee	0	0	8.131	0	-8.131	0	-8.131	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Vervangen BOV 2016-2025 armaturen 2024 (K) Conform beleidsplan openbare verlichting. Het werk is in 2024 uitgevoerd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	187.000	0	181.063	0	5.937	0	5.937	
Herinrichting Kop van Tolkamer In de raadsvergadering op 26 april 2023 hebben wij aan u het raadsvoorstel 'Kop van Tolkamer' voorgelegd. Nadat u de gereserveerde investering ad € 900.000 voor de herinrichting van de openbare ruimte in de Kop van Tolkamer beschikbaar heeft gesteld, starten wij in maart 2024 met de uitvoering van de eerste fase. De tweede fase is in voorbereiding en gestart in augustus. Wij verwachten het project in 2025 - 2026 af te ronden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde budget en wordt verrekend met het investeringsbudget van 2025. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	410.000	0	442.217	0	-32.217	0	-32.217	
Vrachtwagen DAF CF75(K) Betreft vervangsinvestering. De verwachting is dat deze vrachtwagen in 2025 wordt geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	410.000	0	0	0	410.000	0	410.000	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Mercedes Sprinter Pick-up Betreft vervangingsinvestering. Het te vervangen voertuig is inmiddels verkocht. In 2025 wordt bezien of dit investeringsbudget in 2025 aangewend kan worden voor het vervangen van een Electrische Veegvuilwagen (921 V-560-FH) omdat de batterij van deze wagen technisch is afgeschreven. Bij de voortgangsrapportage 2025 wordt dit voorgelegd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	62.709	0	0	0	62.709	0	62.709	
Ford Transit Connect Betreft vervangingsinvestering. In 2024 is het oude voertuig verkocht en het nieuwe voertuig besteld (E-voertuig Citroen Jumpy). Deze wordt in 2025 geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	45.000	0	0	0	45.000	0	45.000	
Hefbrug 24 ton Betreft vervangingsinvestering. De hefbrug is in 2024 geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	135.000	0	104.450	0	30.550	0	30.550	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Verduurzaming brandweerkazerne Zevenaar We verwachten in 2024 de verduurzaming van de brandweerkazerne te realiseren. Voor wat betreft de koel- en luchtverversingsinstallaties zijn de werkzaamheden gerealiseerd. Voor het aanbrengen van zonnepanelen is een aanvullend investeringsbudget verduurzaming aangevraagd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget nog niet af te sluiten bij de jaarrekening 2024 en door te schuiven naar 2025.verwachten in 2024 de verduurzaming van de brandweerkazerne te realiseren.	nee	27.000	0	23.823	0	3.177	0	3.177	
Vervangen Toyota Auris Milieu (472)(K) Betreft vervangsinvestering. Voertuig is besteld en wordt in 2025 geleverd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	35.000	0	0	0	35.000	0	35.000	
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-3)(K) Betreft vervangsinvestering. Deze wordt in 2025 besteld. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	65.000	0	0	0	65.000	0	65.000	
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-7)(K) Betreft vervangsinvestering. Deze wordt in 2025 besteld. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	65.000	0	0	0	65.000	0	65.000	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Zoutsilo Betreft vervangingsinvestering. Momenteel wordt opnieuw afgewogen wat de beste strooimethodiek is. Nadat dit duidelijk is wordt een keuze gemaakt in het vervangen van deze silo of het aanschaffen van een ander object. Bij de voortgangsrapportage 2025 wordt dit voorgelegd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	37.000	0	0	0	37.000	0	37.000	
Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar Provinciale subsidie van € 100.000 is verleend en de definitieve uitgangspunten zijn door u in december 2021 vastgesteld. De school wordt in september gesloopt. De uitvoering van de werkzaamheden, de aanleg van het buurtpark, starten Q4 2024 en worden in Q2 2025 opgeleverd. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget door te schuiven naar 2025.	nee	265.936	99.936	64.961	0	200.975	99.936	101.039	
Verkeersregelinstallaties 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Het wel of niet vervangen van de verkeersregelinstallatie Platanenlaan is sterk afhankelijk van de besluitvorming A12/A15 doordat verkeersstromen mogelijk anders gaan lopen. Hierdoor staat deze vervangingsinvestering in 2023 tijdelijk stil. In 2024 wordt de verkeersregelinstallatie vervangen omdat dit gezien ouderdom noodzakelijk is. De voorbereiding is gestart en de aanbesteding loopt. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget door te schuiven naar 2025. De verwachting is dat de uitvoering van de werkzaamheden	nee	49.000	0	25.690	0	23.310	0	23.310	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
in Q2 2025 gereed zijn.									
Verlichting duurzaam en circulair 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen. De voorbereiding is gestart. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget door te schuiven naar 2025. Uitvoering van de werkzaamheden is naar verwachting in Q2 2025 gereed.	nee	30.000	0	0	0	30.000	0	30.000	
Vervangen oeverbeschoeiing 2024 (K) De investering komt voort uit het Watertakenplan 2022-2026. In 2024 vindt onderzoek plaats en in 2025 vindt uitvoering van de werkzaamheden plaats. Een deel van het investeringsbudget wordt naar 2025 verplaatst. Voorgesteld wordt het investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2024.	nee	15.000	0	0	0	15.000	0	15.000	
Minigemalen 2023 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van mini- en drukgemalen. In de planning is geschoven en zijn gemalen naar voren gehaald waardoor de werkzaamheden gebiedstechnisch logischer op elkaar zijn afgestemd. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde budget en is verrekend met het investeringsbudget van minigemalen 2024. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	0	0	0	0	0	0	0	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Minigemalen 2024 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van mini- en drukgemalen. In de planning is geschoven en zijn gemalen naar voren gehaald waardoor de werkzaamheden gebiedstechnisch logischer op elkaar zijn afgestemd. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De werkzaamheden zijn in 2024 uitgevoerd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	85.662	0	85.034	0	628	0	628	
Minigemalen 2025 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van mini- en drukgemalen. In de planning is geschoven en zijn gemalen naar voren gehaald waardoor de werkzaamheden gebiedstechnisch logischer op elkaar zijn afgestemd. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De werkzaamheden zijn in 2024 ten dele uitgevoerd. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	125.000	0	26.918	0	98.082	0	98.082	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Renovatie 2024 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget zetten we in om plaatselijke renovatie (relinen) van slechte leidingen uit te kunnen voeren. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De voorbereiding is in december 2023 gestart. De werkzaamheden zijn in 2024 uitgevoerd. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde budget en wordt verrekend met het investeringsbudget van renovatie 2025. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	218.131	0	240.785	0	-22.654	0	-22.654	
Gemalen bouwkundig 2023 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van het bouwkundige deel van de (hoofd)gemalen. In de planning is geschoven en zijn gemalen naar voren gehaald waardoor de werkzaamheden gebiedstechnisch logischer op elkaar zijn afgestemd. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. We verwachten de werkzaamheden in 2024 uit te voeren en bij de jaarrekening 2024 het investeringskrediet af te sluiten.	ja	20.634	0	20.237	0	397	0	397	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Gemalen bouwkundig 2024 (K) Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van het bouwkundige deel van de (hoofd)gemalen. In de planning is geschoven en zijn gemalen naar voren gehaald waardoor de werkzaamheden gebiedstechnisch logischer op elkaar zijn afgestemd. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. We verwachten de werkzaamheden in 2024 deels uit te voeren. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget met de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	246.000	0	17.855	0	228.145	0	228.145	
Ambities wegen Angerlo Beschikbaar gesteld in IBOR. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de plannen in de kernen Angerlo, Lobith, Pannerden, Bloemenkamp en Schrijvershoek. Dit betreft het investeringsbudgt voor Angerlo en naar verwachting kunnen we dit investeringsbudget medio 2025 afsluiten. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	30.000	0	21.128	0	8.872	0	8.872	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Straatmeubilair 2024 (K) Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget is o.a. benut voor de vervanging van (verkeers) borden. Dit investeringsbudget sluiten we met de jaarrekening 2024 af.	ja	90.684	0	91.500	0	-816	0	-816	
Uitbreiding bomen 2026 Dit investeringsbudget gebruiken we voor de uitbreiding van bomen. In 2025 wordt hiermee gestart. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget door te schuiven naar 2025.	nee	100.000	0	0	0	100.000	0	100.000	
Realiseren rivierklimaatpark Vanuit het project Rivierklimaatpark IJsselpoort zijn er voor gemeente Zevenaar twee belangrijke speerpunten voor Rhederlaag: het vergroten van de verkeersveiligheid van de Marsweg en het versterken van de gebiedsentree aan de Koestraat. Voor aanpassing van de Marsweg is er vanuit provincie en gemeente gezamenlijk een budget beschikbaar van € 2.400.000 (50/50 verdeling). Dit is gepland in 2027. De herinrichting van de Koestraat (de verbindingsweg tussen Rivierweg en Marsweg) is momenteel geen onderdeel van de scope van het project. Deze herinrichting is echter noodzakelijk voor het vergroten van de verkeersveiligheid rondom Rhederlaag en de herkenbaarheid van het gebied. Hiervoor is in 2024 een planstudie gestart. Deze is klaar in de eerste helft van 2025. Voor de financiering van de uiteindelijke uitvoeringskosten van de herinrichting Koestraat wordt gekeken naar het creëren van ruimte binnen het reeds beschikbaar gestelde budget door	nee	75.000	0	0	0	75.000	0	75.000	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
bepaalde werkzaamheden niet of versoberd uit te voeren.									
Reguliere vervanging bomen 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van bomen. In 2023 is gestart met de voorbereiding. In 2024 zijn de werkzaamheden grotendeels uitgevoerd en in 2025 wordt dit afgerond. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget door te schuiven naar 2025.	nee	71.564	0	64.093	0	7.471	0	7.471	
Reguliere vervanging bomen 2024 (K) Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van bomen. In 2023 is gestart met de voorbereiding. In 2024 is het kap- en vervangingsplan in beeld gebracht en in 2025 wordt gestart met de uitvoering. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget door te schuiven naar 2025.	nee	60.000	0	0	0	60.000	0	60.000	
Reguliere vervanging groen 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van groen in Tolkamer, Babberich, Lentemorgen 1 en 2, de Horst en Riverparc. De plannen zijn gereed en de uitvoering vindt plaats in 2025. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget door te schuiven naar 2025.	nee	470.000	0	124.943	0	345.057	0	345.057	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Reguliere vervanging groen 2024(K) Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van groen in Tolkamer, Babberich, Lentemorgen 1 en 2, de Horst en Riverparc. De plannen zijn gereed en de uitvoering vindt plaats in 2025. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget door te schuiven naar 2025.	nee	220.000		72.493	0	147.507	0	147.507	
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Beschikbaar gesteld in IBOR, vanuit de ambitie 'aantrekkelijk en uitnodigend voor iedereen'. Dit investeringsbudget gebruiken we voor nieuwe (diverse) beplanting. We verwachten dit in 2024-2025 te realiseren. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget door te schuiven naar 2025.	nee	21.500	0	20.128	0	1.372	0	1.372	
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2024(K) Beschikbaar gesteld in IBOR, vanuit de ambitie 'aantrekkelijk en uitnodigend voor iedereen'. Dit investeringsbudget gebruiken we voor nieuwe (diverse) beplanting. We verwachten dit in 2024-2025 te realiseren. Voorgesteld wordt het restant van dit investeringsbudget door te schuiven naar 2025.	nee	100.000	0	18.164	0	81.836	0	81.836	
Vervanging speeltoestellen 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van verouderde speeltoestellen die aan het eind van de technische levensduur zijn. Dit is in 2024 gerealiseerd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af	ja	116.689	0	116.751	0	-62	0	-62	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
te sluiten.									
Vervanging speeltoestellen 2024 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van verouderde speeltoestellen die aan het eind van de technische levensduur zijn. Het budget is deels niet in 2024 besteedt omdat de werkvoorbereiding langer tijd vergde onder andere als gevolg van langer participatietraject dan verwacht. Daarnaast was het wachten op andere werkzaamheden op de locaties voordat met de vervangng van speeltoestellen gestart kon worden. Voorgesteld wordt het restant van het investeringsbudget door te schuiven naar 2025.	nee	191.523	0	48.155	0	143.368	0	143.368	
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen. Denk hierbij aan het hergebruik van bestaande speelvoorzieningen en het gebruik van duurzaam materiaal. In 2024 is dit gerealiseerd. Voorgesteld wordt het investeringsbudget met de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	30.000	0	30.168	0	-168	0	-168	
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2024 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen. Denk hierbij aan het hergebruik van bestaande speelvoorzieningen en het gebruik van duurzaam materiaal. Voorgesteld wordt het restant € 5.000 naar 2025 door te schuiven in verband met de	nee	15.000	0	9.755	0	5.245	0	5.245	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
werkzaamheden die in februari 2025 worden uitgevoerd.									
Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis(K) Momenteel is de Gebiedsoplossing opgenomen in het regioarrangement voor Arnhem-Nijmegen. Of het kabinet ook geld hierin wil investeren moet de komende tijd duidelijk worden. De provincie heeft in het bestuurlijk overleg van oktober 2023 aangegeven vooralsnog geen geld voor het project te hebben. Voor de uitvoering van de gebiedsoplossing zal Zevenaar ook financieel moeten bijdragen. Dit is in de begroting 2023-2026 gehonoreerd. Daarnaast wordt een deel van de doortrekking ook meegenomen in de ontwikkeling van de uitbreidingslocatie Groot Holthuizen. In deze plannen en in de uitbreiding van 7Poort houden wij rekening met de doortrekking. Dit is ook tijdens de gesprekken met de gedeputeerde aangegeven.	nee	50.000	0	0	0	50.000	0	50.000	
Revitalisatie wegen Angelo Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Angerlo. We verwachten deze werkzaamheden medio 2025 af te ronden. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	286.584	0	236.635	0	49.949	0	49.949	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Revitalisatie wegen Lobith-Noord Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Lobith-Noord. In 2024 zijn we gestart met de voorbereiding en hebben we een deel van het budget naar voren gehaald. We verwachten deze werkzaamheden in 2027 af te ronden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde budget en wordt verrekend met het investeringsbudget van 2025. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	100.000	0	117.883	0	-17.883	0	-17.883	
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Lobith-Zuid. In 2024 zijn we gestart met de uitvoering en hebben we een deel van het budget naar voren gehaald. We verwachten fase 1 van deze werkzaamheden in 2026 af te ronden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde budget en wordt verrekend met het investeringsbudget van 2025. Voorgesteld wordt dit	nee	100.000	0	112.851	0	-12.851	0	-12.851	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.									
Revitalisatie wegen Pannerden Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Pannerden. We verwachten deze werkzaamheden in 2026 af te ronden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	356.090	0	131.571	0	224.519	0	224.519	
Revitalisatie wegen Schrijvershoek Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Schrijvershoek. We verwachten deze werkzaamheden in 2027 af te ronden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	171.677	0	136.788	0	34.889	0	34.889	
Revitalisatie wegen Bloemenkamp Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Bloemenkamp. We verwachten deze	nee	132.285	0	89.258	0	43.027	0	43.027	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
werkzaamheden in 2026 af te ronden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.									
Zwanenwaay: vernieuwen rioolstelsel Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vernieuwing van het rioolstelsel in Zwanenwaay. Deze werkzaamheden zijn in 2024 uitgevoerd. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	132.407	0	133.150	0	-743	0	-743	
Bloemenkamp: vernieuwen rioolstelsel etc. Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vernieuwing van het rioolstelsel in Bloemenkamp. Momenteel werken we de plannen hiervoor nader uit. We verwachten de werkzaamheden van het gehele project in 2026 af te ronden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	359.324	59.324	174.468	59.324	184.856	0	184.856	
Klimaatadaptieve maatregelen Angerlo Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor klimaatadaptieve maatregelen in Angerlo. De werkzaamheden zijn medio 2024 afgerond. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget af te sluiten bij de jaarrekening 2024.	ja	59.265	0	59.249	0	16	0	16	

	Afsluiten j/n	**Krediet U 2024**	**Krediet I 2024**	**Uitgaven 2024**	**Inkomsten 2024**	**Restant uitgaven 31-12-2024**	**Restant inkomsten 2024**	**Saldo krediet 31-12-2024**	**Status**
Klimaatadaptieve maatregelen Bloemenkamp (K) Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor klimaatadaptieve maatregelen in Bloemenkamp. Wij verwachten deze werkzaamheden medio 2026 af te ronden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	74.068	0	0	0	74.068	0	74.068	
Pannerden: vernieuwen rioolstelsel etc. Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vernieuwing van het rioolstelsel in Schrijvershoek. Momenteel werken we de plannen hiervoor nader uit. We verwachten de werkzaamheden van het gehele project in 2026 af te ronden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	139.848	0	93.791	0	46.057	0	46.057	
Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc. Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vernieuwing van het rioolstelsel in Schrijvershoek. Momenteel werken we de plannen hiervoor nader uit. We verwachten de werkzaamheden van het gehele project in 2026 af te ronden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	463.513	0	64.735	0	398.778	0	398.778	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Revitalisatie wegen Spijk Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Spijk. We verwachten deze werkzaamheden in 2025 af te ronden en het investeringsbudget af te sluiten bij de jaarrekening 2025. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	342.151	0	268.006	0	74.145	0	74.145	
Klimaatadaptieve maatregelen Zevenaar Beschikbaar gesteld in het "Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie de Liemers" 2023-2027. Hieruit wordt de ontwikkeling van nieuw beleid op het gebied van klimaatadaptatie bekostigd. Voor 2025-2027 verwachten we deze maatregelen uit te voeren. Voorgesteld wordt het investeringskrediet bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	107.231	82.231	0	0	107.231	82.231	25.000	
Klimaatadaptieve maatregelen plein Didamsestraat Het maatregelenpakket waarvoor deze subsidie 'tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie' in december 2022 is aangevraagd betreft de kosten voor klimaatadaptieve maatregelen ter bestrijding van wateroverlast, droogte of gevolgenbeperking overstromingen. We verwachten deze maatregelen in 2024/2025 (project Oud-Zevenaarseweg) en met name bij het revitaliseringsproject Bloemenkamp uit te voeren. Voorgesteld wordt het investeringskrediet bij de	nee	107.645	82.645	16.302	0	91.343	82.645	8.698	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.									
Vervanging speeltoestellen Angerlo Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om de speeltoestellen in Angerlo te vervangen. De werkzaamheden zijn in juli 2024 afgerond. Voorgesteld wordt het investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	35.000	0	35.197	0	-197	0	-197	
Reguliere vervangingen groen Angerlo Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van groen in Angerlo. Wij verwachten de werkzaamheden medio 2025 af te ronden. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	10.658	0	3.298	0	7.360	0	7.360	
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Angerlo Beschikbaar gesteld in IBOR, vanuit de ambitie 'aantrekkelijk en uitnodigend voor iedereen'. Dit investeringsbudget gebruiken we voor nieuwe (diverse) beplanting in Angerlo. Deze werkzaamheden zijn in 2024 afgerond. Voorgesteld wordt het investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	ja	11.627	0	11.692	0	-65	0	-65	
Reguliere vervangingen bomen Angerlo (K) Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van bomen in Angerlo. Wij verwachten de werkzaamheden medio 2025 af te ronden. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening door te schuiven naar 2025.	nee	7.941	0	0	0	7.941	0	7.941	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Hittestress maatregelen Angerlo (K) Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de hittestress maatregelen in Angerlo. De werkzaamheden zijn in 2024 afgerond. Voorgesteld wordt het investeringskrediet bij de jaarrekening in 2024 af te sluiten.	ja	10.000	0	11.500	0	-1.500	0	-1.500	
Herinrichting park.plaatsen centrum/babberichseweg(K) Het parkeerterrein is aangepast en op 5 juli jl. weer opgesteld. In Q1 2025 wordt het groen aangeplant en daarna kan het project afgesloten worden.	nee	805.042	0	556.838	0	248.204	0	248.204	
Lathum (Koestraat): vernieuwen rioolstelsel etc. Het vernieuwen van rioolstelsel aan de Koestraat in Lathum zou medio dit jaar uitgevoerd worden. De werkzaamheden worden nu naar verwachting medio 2025 gerealiseerd. Voorgesteld wordt het investeringskrediet bij de jaarrekening 2024 door te schuiven naar 2025.	nee	30.979	0	2.243	0	28.736	0	28.736	
Grond Dorpsstraat 33 Angerlo De grond is in 2024 aangekocht. Dit actief kan worden afgesloten.	ja	202.500		202.500	0	0	0	0	
Pand Dorpsstraat 33 Angerlo Het pand is in 2024 aangekocht door de gemeente. De verbouwwerkzaamheden zijn begin 2025 afgerond. Dit is iets later dan gepland. Na inrichting van het pand kan het pand in het 2e kwartaal van 2025 in gebruik worden genomen voor de huisvesting Oekraïners.	nee	450.500	260.178	430.882	0	19.618	260.178	-240.560	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Brandweergarage Pannerden Per 01-11-2024 heeft de gemeente Zevenaar de brandweergarage terug gekocht van VGGM. Dit is bij de verkoop in 2013 contractueel overeen gekomen. De overnameprijs is vooraf bepaald op basis van de boekwaarde. Hiermee is destijds een btw voordeel behaald. De bijdrage aan VGGM is verlaagd en met dit vrijgekomen budget dekken we jaarlijks de afschrijvingslasten en exploitatielasten. De notariële overdracht heeft plaatsgevonden en de aankoop is afgerond. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget af te sluiten bij de jaarrekening 2024.	ja	303.000		270.796	0	32.204	0	32.204	
Brandweergarage Pannerden (grond) Dit betreft de terugkoop van grond die destijds bij overdracht aan VGGM is vastgelegd. Aankoop is afgerond. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget af te sluiten bij de jaarrekening 2024.	ja			33.195	0	-33.195	0	-33.195	
Klimaatadaptieve mtrg Bloemenk, Schrijversh, Oud Z Dit betreft een subsidie van de provincie. Deze wordt ingezet voor klimaatadaptieve maatregelen bij de revitaliseringsprojecten. Deze worden met ingang van 2025 ingezet. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget door te schuiven bij de jaarrekening 2024 naar 2025.	nee	0	0	0	0	0	0	0	
Klimaatadaptieve mtrg Lobith, Tolkamer, Pannerden Dit betreft een subsidie van de provincie. Deze wordt ingezet voor klimaatadaptieve maatregelen bij de revitaliseringsprojecten. Deze worden met ingang van	nee	0	0	0	0	0	0	0	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
2025 ingezet. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget door te schuiven bij de jaarrekening 2024 naar 2025.									
Revitalisatie Nieuwstraat Pannerden (K) Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van de Nieuwstraat in Pannerden. We verwachten deze werkzaamheden in 2025 af te ronden en het krediet bij de jaarrekening 2025 af te sluiten. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget door te schuiven bij de jaarrekening 2024 naar 2025.	nee	43.977	0	22.956	0	21.021	0	21.021	
Beregeningsinstallaties sportvelden(K) Om het beregenen van de sportvelden effectiever en efficiënter uit te voeren is een investerinsbudget beschikbaar gesteld. De aanbesteding heeft in het eerste kwartaal van dit jaar plaatsgevonden. Gestreefd wordt naar een afronding van dit project in het derde kwartaal van 2025.	nee	372.679	65.219	374.771	65.219	-2.092	0	-2.092	
Led verlichting sportvelden In 2023 is besloten een investeringsbudget beschikbaar te stellen om sportaanbieders te helpen bij het verduurzamen van hun sportaccommodatie door middel van het investeren in ledverlichting. De investering wordt uitgevoerd door Ataro BV en wordt afgerond en verantwoord in het derde kwartaal van 2025.	nee	-2.014	0	0	0	-2.014	0	-2.014	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
Herstel dak en kozijnen basisschool de Bem In juli 2023 is door de raad besloten om € 100.389 voor herstel van dak en kozijnen beschikbaar te stellen. Op voorschotbasis is € 50.000 beschikbaar gesteld. Het restant vindt na oplevering van het project plaats op basis van de daadwerkelijke uitgaven. De laatste werkzaamheden zijn in najaar 2024 afgerond en de verantwoording wordt opgesteld. Deze zal eind februari/begin maart worden opgestuurd naar de gemeente.	**nee**	50.260	0	0	0	50.260	0	50.260	
Invest. duurzaamheidsmaatregelen eigen org. 2024(K) Voor de investeringsbudgetten die reeds door de raad zijn toegekend (tot en met de begroting 2023-2026) biedt het transitiebudget vanuit het Klimaatplan de mogelijkheid om in deze gevallen toch duurzaamheidsmaatregelen te treffen. Hiervoor is voor investeringen 2024 € 400.000 beschikbaar. Het transitiebudget is bedoeld als tijdelijke financiële steun met als doel dat budgethouders duurzame maatregelen omarmen en dient als aanvulling op het reeds beschikbaar gestelde investeringsbudget. Ondanks diverse inspanningen zijn tot nu toe twee verzoeken binnengekomen die gehonoreerd zijn. Deze moeten nog verder uitgewerkt worden.	nee	344.500	0	0	0	344.500	0	344.500	
Voorbereidingskrediet Dijkweg e.o. Oud-Zevenaar In de raadsvergadering van 20 december 2023 is voor een vijftal locaties een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn aangevraagd	nee	100.000	0	43.302	0	56.698	0	56.698	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
vooruitlopend op een door de raad vast te stellen grondexploitatie en zullen te zijner tijd worden ingebracht in de nog op te stellen grondexploitaties. Voor het gebied wordt op dit moment een stedenbouwkundig plan alsmede een grondexploitatie opgesteld.									
Voorbereidingskrediet Reisenakker Zevenaar In de raadsvergadering van 20 december 2023 is voor een vijftal locaties een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn aangevraagd vooruitlopend op een door de raad vast te stellen grondexploitatie en zullen te zijner tijd worden ingebracht in de nog op te stellen grondexploitaties. Voor het gebied wordt op dit moment een stedenbouwkundig plan alsmede een grondexploitatie opgesteld.	nee	200.000	0	43.400	0	156.600	0	156.600	
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld A In de raadsvergadering van 20 december 2023 is voor een vijftal locaties een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn aangevraagd vooruitlopend op een door de raad vast te stellen grondexploitatie en zullen te zijner tijd worden ingebracht in de nog op te stellen grondexploitaties. Voor het gebied wordt op dit moment een stedenbouwkundig plan alsmede een grondexploitatie opgesteld.	nee	200.000	0	43.014	0	156.986	0	156.986	
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld B In de raadsvergadering van 20 december 2023 is voor	nee	200.000	0	37.588	0	162.412	0	162.412	

	Afsluiten j/n	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 31-12-2024	Restant inkomsten 2024	Saldo krediet 31-12-2024	Status
een vijftal locaties een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn aangevraagd vooruitlopend op een door de raad vast te stellen grondexploitatie en zullen te zijner tijd worden ingebracht in de nog op te stellen grondexploitaties. Voor het gebied wordt op dit moment een stedenbouwkundig plan alsmede een grondexploitatie opgesteld.									
Voorbereidingskrediet Witte Kruis e.o. Babberich(K) In de raadsvergadering van 20 december 2023 is voor een vijftal locaties een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn aangevraagd vooruitlopend op een door de raad vast te stellen grondexploitatie en zullen te zijner tijd worden ingebracht in de nog op te stellen grondexploitaties. De fasering van de ontwikkeling van dit gebied is gericht op 2032, waardoor de inhoudelijke doorvertaling in de loop van 2025 zal plaatsvinden.	nee	200.000	0	34.342	0	165.658	0	165.658	
Aankoop pand Stationsplein 4 Zevenaar(K) Het pand is in 2024 aangekocht door de gemeente. De verbouwwerkzaamheden zijn begin 2025 afgerond. Dit is iets later dan gepland. Na inrichting van het pand kan het pand in het 2e kwartaal van 2025 in gebruik worden genomen voor de huisvesting Oekraïners.	nee	1.675.780	776.860	1.530.484	0	145.296	776.860	-631.564	
Grond Stationsplein 4 Zevenaar De grond is in 2024 aangekocht. Dit actief kan worden afgesloten.	ja	50.220	0	50.220	0	0	0	0	

OVERZICHT RESERVES

Algemene reserve(s)					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9000	Algemene reserve	40.957	1.129	3.219	38.867
Totaal algemene reserve(s)		**40.957**	**1.129**	**3.219**	**38.867**

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9005	Centrummanagement	34	0	34	0
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	0	0	202
9013	Nazorg complexen grondexploitaties	115	0	115	0
9017	Afval	463	92	299	256
9018	Riolering	581	238	175	644
9031	Bestemmingsplannen	51	0	51	0
9047	Onderhoud gebouwen	66	0	0	66
9054	Duurzaamheid	1.459	0	91	1.368
9056	Woningbouw	2.850	0	753	2.097
9058	Achterstand groen	814	0	427	387
9059	Advies en begeleiding project A12/A15	500	0	6	494
9060	Tijdelijk energiefonds (voorheen noodfonds)	1.929	0	1.929	0
9073	Opvang en begeleiding Oekraïners	0	230	0	230
Totaal bestemmingsreserves		**9.063**	**560**	**3.878**	**5.744**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	0	0	500
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	505	0	13	492
9012	Snelfietsroute F12	393	0	1	393
9027	Balansverkorting	131	0	5	125
9028	Onderwijshuisvesting	270	0	10	261
9029	Basisschool 't Scathe	1.893	0	59	1.834
9034	De Cirkel/De Duim	579	0	28	551
9035	Sportvelden RKPSC	60	0	9	51
9036	Fietspad Geitenwaard	100	0	0	100
9037	Herinrichting Tengnagelwaard	50	0	1	48
9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	100	0	0	100
9039	Brede Blik Giesbeek	1.081	0	72	1.009

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	1.017	0	81	936
9051	Herinrichting Muldershof	565	0	0	565
9052	Herinrichting Markt Zevenaar	375	0	0	375
9053	Vervangende nieuwbouw Tamboerijn/de Wissel	6.500	0	0	6.500
9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	166	0	0	166
9057	Sportaccommodaties	1.235	0	77	1.158
9061	Ledverlichting sportterreinen	760	0	0	760
9062	Beregeningsinstallatie sportvelden	0	307	0	307
9064	IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn	0	275	0	275
9065	Aanpassing tijdelijke huisvesting Platanenlaan	0	0	0	0
9066	Rioolcombi (kolkenzuiger)	0	400	0	400
9067	Vervanging hardware werkplekken	0	368	92	276
9068	Vervanging hardware werkplekken 2022	0	36	12	24
9069	Vervanging hardware werkplekken 2023	0	382	82	300
9070	Vervanging hardware werkplekken 2024	0	252	0	252
9071	Vervanging hardware werkplekken 2025	0	192	0	192
9072	Vervanging software centrale afsluiting parkeren	0	45	11	34
Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten		**16.280**	**2.257**	**550**	**17.987**

OVERZICHT VOORZIENINGEN

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8002	Pensioenen wethouders	2.141	457	114	2.483
8004	Onderhoud gebouwen	2.138	839	838	2.138
8006	Openbare verlichting	206	32	57	181
8007	Wegen	3.328	2.273	2.925	2.675
8008	Bruggen	164	122	114	172
8009	Begraafplaatsen	96	10	0	106
8010	Riolering	5.276	297	121	5.452
8012	Aanspraken overstromingen Riverparc	132	11	143	0
8013	Wachtgelden wethouders	199	2	121	80
8014	Verlofsparen	216	109	20	306
8015	Voorziening regeling vervroegde uitkering (RVU)	52	140	0	192
8016	Sociaal plan	125	0	0	125
Totaal voorzieningen		**14.073**	**4.291**	**4.454**	**13.910**

OVERZICHT LANGLOPENDE GELDLENINGEN

Vaste schulden 2024 door onderhandse geldleningen (x € 1.000)								
Nr	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Jaar van (laatste) aflossing	Rentepercentage	Restantbedrag van de geldlening aan het begin	Opgenomen geldlening	Rentebedrag	Aflossing	Restant van de geldlening 31-12-2024
	Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen							
179Z	7.500	2041	1,210	5.400	-	63	300	5.100
	Binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
159Z	5.000	2029	3,989	1.200	-	48	200	1.000
160Z	4.000	2025	3,610	400	-	15	200	200
161Z*	9.000	2031	4,398	2.880	-	117	360	2.520
168Z	12.000	2038	4,450	5.700	-	245	400	5.300
170Z	6.000	2038	5,200	3.000	-	152	200	2.800
175Z	15.000	2033	3,100	7.500	-	209	750	6.750
176Z	10.000	2029	2,324	3.499	-	73	666	2.833
177Z	10.000	2030	1,340	4.666	-	59	666	4.000
178Z	10.000	2040	1,525	6.800	-	102	400	6.400
180Z	10.000	2026	0,914	10.000	-	91	-	10.000
183R	6.353	2031	5,765	2.820	-	154	287	2.533
185R	2.000	2032	4,810	599	-	29	66	533
186R	2.000	2033	4,890	998	-	46	80	918
187R	2.000	2028	4,750	400	-	19	80	320
189R	2.000	2036	3,900	866	-	31	66	800
190R	2.500	2041	4,100	1.501	-	61	84	1.417
191R	2.500	2043	3,270	1.668	-	53	85	1.583
194Z	15.000	2034	0,215	11.000	-	23	1.000	10.000
195Z	5.000	2025	-0,160	5.000	-	-8	-	5.000
196Z	5.000	2030	0,130	5.000	-	7	-	5.000
198Z	15.000	2044	2,600	-	15.000	31	-	15.000
				74.297	**-**	**1.526**	**5.590**	**69.907**
	Openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.							
193Z	10.000	2038	1,330	7.500	-	94	500	7.000
197Z	20.000	2048	3,300	20.000	-	638	800,00	19.200
	Totaal generaal			108.397	15.000	2.352	7.190	116.207

* Vaste geldlening verstrekt door de Waterschapsbank die begin 2009 is verpand aan De Nederlandse Bank (DNB)

OVERZICHT GRONDEXPLOITATIES

Overzicht boekwaarden grondexploitaties (x € 1.000)

Bestemmings plan / onder handen werken:	Boek-waarde 1-1-2024	Grond-aanko-pen	Sloop- en milieu-kosten	Bouw-/woon rijpma-ken en kunstwerken	Aandeel rente	VTU- en plankosten	aandeel alg. en zakelijke lasten	grond-verkopen incl. overige opbreng-sten	afwaar-dering boek-waarde	Overige expl. opbr. minus kosten	Afsluiting (deel) grex	Tussen-tijdse winst-neming	Boek-waarde 31-12-2024 excl. verlies voorziening	Verlies-voorzie-ning 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2024incl. verlies voorziening
Waaijakkers	47				1	78							126		125
Mercurion	-379				-4	11							-373		-373
Zevenaar-Oost woningen	31.528			1.653	368	485		-3.564		-427	2.034		32.077	-32.041	36
Zevenaar-Oost bedrijven	512			659	6	534	105			-140			1.675	12.690	14.366
Middag Oost & Zwanenwaay	3.710			282	43	55	1	-482		-60			3.549	-3.703	-154
Vestersbos	0	1.331				73							1.404	-512	892
Vastgoed locaties	887		65	2	10	86							1.052		1.052
Businesspark 7Poort II	-	11.084	11			910				-27			11.978		11.978
Totaal	36.305	12.415	76	2.596	424	2.232	106	-4.046	-	-654	2.034	-	51.488	-23.566	27.922

SINGLE INFORMATION, SINGLE AUDIT (SISA)

Specifieke uitkeringen worden verantwoord via SiSa volgens de Financiële Verhoudingswet. De informatie wordt hiervoor in een vast format opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			8	42	Ja	Ja	Ja	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten**	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten**				

			Aard controle R *Indicator: B2/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*							
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten**	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten**	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten**	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten**	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten**	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten**
			Aard controle R *Indicator: B2/08*	*Aard controle R* *Indicator: B2/09*	*Aard controle R* *Indicator: B2/10*	*Aard controle R* *Indicator: B2/11*	*Aard controle R* *Indicator: B2/12*	*Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€282.614	€ 647.639			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen**	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen**	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen**	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen**	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen**	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen**

			Aard controle R *Indicator: B2/14*	*Aard controle R* *Indicator: B2/15*	*Aard controle R* *Indicator: B2/16*	*Aard controle R* *Indicator: B2/17*	*Aard controle R* *Indicator: B2/18*	*Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€3.128	€30.868	€28.552	€146.464	€14.776	€79.396
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€49.392	€49.392	€0	€ 0	€378.462	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*				

			Indicator: C62/01	*Indicator: C62/02*				
			€ 9.926	Nee				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 45.035	€ 0	4	282	39	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstanden beleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)

			Aard controle R *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	*Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 579.547	€ 325.211	€ 13.569	€ 0	€ 762.296	€ 1.087.359
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D8/07*	*Aard controle R* *Indicator: D8/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	*Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						

OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	
			€ 200.000	€ 0	€ 0	
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*
			€ 0	€ 260.994	€ 60.994	Nee

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*		
			1					
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/01*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D23/03*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025. *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/04*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/06*
			1 SB240052	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 100.000	€ 0	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 100.000

		2	SB240053	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 52.000	€ 0	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 52.000
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*					
		1	Nee					
		2	Nee					
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
			€ 0	€ 48.106	€ 28.376	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		

				Aard controle n.v.t. *Indicator: E20/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*
			1	109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Nee	0	
			2	112 Inrichten van een schoolzone door snelheidsbeïnvloedende maatregelen | aantal in st	Nee	1	
			3	108 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Nee	1	
			4	109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Nee	0	

			5	117 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Nee	5		
			6	118 Aanleg van een veilige voetgangersoversteekplaats | aantal in st	Nee	0		
			7	120 Aanleg van een snelheidsremmende plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt | aantal in st	Nee	0		
			8	208 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Nee	0		

		9	217 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Nee	0			
		10	218 Aanleg van een veilige voetgangersoversteekplaats | aantal in st	Nee	0			
		11	209 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Nee	0			
IenW	**E44**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E44/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/03*	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering *Aard controle R* *Indicator: E44/04*	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/06*
		1	31187648 / 5000006049	€ 0	€ 0	€ 16.302	€ 16.302	Nee

	Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel	
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
	Indicator: E44/07	*Indicator: E44/08*	*Indicator: E44/09*	
1	31187648 / 5000006049	Toekenningsbeschikking specifieke uitkering tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 20021-2027, werkregio De Liemers / IenW / BSK-2023/8965	Nee	

	Kopie beschikkingsnummer	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden	Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: E44/10	*Indicator: E44/11*	*Indicator: E44/12*	*Indicator: E44/13*
1	31187648 / 5000006049	Ja		

IenW	**E81**	**Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten 2022**	Besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E81/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E81/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E81/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E81/04*	
				€ 25.000	€ 25.000	Ja	
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	

			Aard controle n.v.t. *Indicator: E84/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
		1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0			
		2	333 As-verspringing|aantal in Stuks	Nee	0			
IenW	**E87B**	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één provincie of waterschap (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/01*	Beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/04*	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/05*	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/06*

		1	030004 Provincie Overijssel	Project Zoetwatervoorziening Oost Nederland Gemeente Zevenaar / S2023-0000975	€ 63.463	€ 365.874	€ 39.337	€ 317.622
			Kopie beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/08*				
		1	Project Zoetwatervoorziening Oost Nederland Gemeente Zevenaar / S2023-0000975	Nee				
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 12.434.920	€ 342.995	€ 527.692	€ 1.891	€ 38.307	€ 1.266
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)

			Aard controle R *Indicator: G2/07*	*Aard controle R* *Indicator: G2/08*	*Aard controle R* *Indicator: G2/09*	*Aard controle R* *Indicator: G2/10*	*Aard controle R* *Indicator: G2/11*	*Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 27.265	€ 1.723	€ 0	€ 1.273.850	€ 4.035	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)

		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004						
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R *Indicator: G3/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 3.125	€ 792	€ 6.154	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	*Aard controle R Indicator: G4/02*	*Aard controle R Indicator: G4/03*	*Aard controle R Indicator: G4/04*	*Aard controle R Indicator: G4/05*	*Aard controle R Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 62.091	€ 1.818
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.744	€ 170
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 4.723	€ 202
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 148	€ 147
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 9.376	€ 2.390	€ 158
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 9.376	€ 73.096	€ 2.495
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		

			Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
6	Totaal	0	0	N.v.t.		

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/11*	*Aard controle R* *Indicator: G4/12*	*Aard controle R* *Indicator: G4/13*	*Aard controle R* *Indicator: G4/14*	*Aard controle R* *Indicator: G4/15*

			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	

			Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		

			Aard controle R *Indicator: G10/01*	*Aard controle R* *Indicator: G10/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*	
			€ 472.007	€ 0	Ja	
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*	
			€ 0	€ 0	Ja	

SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 68.465	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 514.075	€ 795.571				

			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H4/03	*Indicator: H4/04*	*Indicator: H4/05*	*Indicator: H4/06*	*Indicator: H4/07*	*Indicator: H4/08*
		1	1.3 - Onderhoud	€ 36.706	€ 36.706	€ 0	€ 0		
		2	2.3 - Beheer en exploitatie	€ 758.865	€ 0	€ 758.865	€ 0		
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: H30/01	*Indicator: H30/02*	*Indicator: H30/03*	*Indicator: H30/04*	*Indicator: H30/05*	*Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 40.098	€ 38.492	€ 76.984	Ja	Ja

		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 274.516	€ 327.517	€ 432.514	Ja	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 61.689	€ 32.040	€ 64.145	Ja	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 49.352	€ 37.972	€ 74.932	Ja	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 15.423	€ 8.842	€ 29.569	Ja	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 53.978	€ 2.520	€ 26.370	Ja	Ja
		7	Valpreventie	€ 146.512	€ 171.142	€ 287.536	Ja	Ja
		8	Leefomgeving	€ 30.844	€ 0	€ 0	Ja	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 7.711	€ 0	€ 7.402	Ja	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 111.041	€ 108.069	€ 194.529	Ja	Ja
		11	Mantelzorg	€ 30.844	€ 29.609	€ 48.275	Ja	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 30.844	-€ 2.000	€ 24.000	Ja	Ja
		13	Welzijn op recept	€ 29.303	€ 0	€ 4.896	Ja	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 7.711	€ 7.711	€ 15.113	Ja	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 22.517	€ 27.787	€ 27.787	Ja	Ja

			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*					
			Nee					
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*				
			1 060202 Gemeente Arnhem	€ 453.548				
VRO	**J32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen**	Beschikkingsnummer / naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)

		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/01*	*Aard controle R* *Indicator: J32/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/03*	*Aard controle D2* *Indicator: J32/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/06*
		1	SUVIS21-2-02232631	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			Kopie Beschikkingsnummer/ Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J32/07*	*Aard controle D2* *Indicator: J32/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/09*			
		1	SUVIS21-2-02232631	N.v.t.				
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten

			Aard controle n.v.t. *Indicator: J55/01*	*Aard controle R* *Indicator: J55/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	*Aard controle R* *Indicator: J55/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
			361	€ 39.919	€ 321.700	121	€ 13.380	€ 28.383
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J55/07*	*Aard controle R* *Indicator: J55/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
			482	€ 0	€ 0			

			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			4.938	4.942	0	0	482	0
VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a

			Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/01*	*Aard controle R* *Indicator: J94/02*	*Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	*Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	*Aard controle R* *Indicator: J94/05*	*Aard controle R* *Indicator: J94/06*
		1	*LAI23-03475266*	€ 0	0	0	0	€ 0
		2	*LAI24-03762864*	€ 0	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
		1	€ 0	€ 0	Nee			
		2	€ 0	€ 0	Nee			
VRO	**J209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)

						Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J209/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: J209/02*	*Aard controle R* *Indicator: J209/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/04*	*Aard controle D2* *Indicator: J209/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/06*
			1 *RHA2023-03517660*	*Ontwikkeling flexwoningen Reisenakker te Zevenaar*	€ 0	€ 0	€ 0	0
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J209/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/09*	*Aard controle R.* *Indicator: J209/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/11*	
			1 *Ontwikkeling flexwoningen Reisenakker te Zevenaar*	0	Nee	Nee	Nee	

KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 50.000	€ 236.741	€ 120.578	€ 621.776	€ 112	€ 112
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)

		Gemeenten	*Aard controle R Indicator: M16/01*	*Aard controle R Indicator: M16/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03*	*Aard controle R Indicator: M16/04*	*Aard controle R Indicator: M16/05*	*Aard controle R Indicator: M16/06*	
			€ 4.323.558	€ 227.368		€ 2.291.980	€ 38.271	€ 191.967	
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
			Aard controle R Indicator: M16/07	*Aard controle R Indicator: M16/08*	*Aard controle R Indicator: M16/09*	*Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10*	*Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11*		
			€ 17.494	€ 16.100	€ 7.560	€ 7.099.178	€ 15.134.177		

CONTROLEVERKLARING ACCOUNTANT

De controleverklaring zal worden toegevoegd aan het accountantsverslag van Baker Tilly.

GEMEENTE
DOESBURG

Programmabegroting 2026-2029

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Welkom 3
Voorwoord 3
Inleiding 3
Financieel perspectief 5
Programma 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat 7
Programma 2 Verbindende en versterkende sociale aanpak 13
Programma 3 Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie 18
Programma 4 Bestuur en organisatie 20
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 23
Paragrafen 25
Paragraaf A | Lokale heffingen 25
Paragraaf B - Weerstandsvermogen en risicobeheersing 33
Paragraaf C - Onderhoud kapitaalgoederen 37
Paragraaf D - Financiering 42
Paragraaf E - Bedrijfsvoering 45
Paragraaf F - Verbonden partijen 47
Paragraaf G - Grondbeleid 53
Paragraaf H - Wet Open Overheid 59
Financiële begroting 59
Overzicht lasten en baten en toelichting 59
Gehanteerde algemene technische uitgangspunten 63
Uiteenzetting financiële positie 65
Meerjarenraming 2026-2029 69
Bijlagen 72
Bestuurlijke structuur 73
Lasten en baten per taakveld 75
Tabel BBV beleidsindicatoren 79
Beleidsindicatoren en statistieken (grafieken) 80
Economie 81
Financiën en bedrijfsvoering 81
Onderwijs 84
Sociaal domein 85
Sport, cultuur en recreatie 92

Veiligheid 92
Volksgezondheid en milieu 95
Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing 96
Meegenomen begrotingsvoorstellen vanuit de kadernota 2026 98

Welkom

Voorwoord

Voorwoord

Geachte leden van de gemeenteraad,

De laatste begroting van dit college ligt voor u. En we zijn best trots op deze begroting en het behaalde resultaat in de afgelopen jaren. Ondanks alle donkere financiële wolken die over dreven, en de bestuurlijke en politieke onrust, zowel landelijk als ook in Doesburg, presenteren we U een begroting die voldoende robuust is om de komende jaren in te gaan.
De afgelopen vier jaar heeft dit college haar best gedaan om doelen te verwezenlijken die de Raad en inwoners van Doesburg wensten, maar ook nodig waren in het licht van continuïteit, veiligheid en leefbaarheid. Dit kunt u teruglezen in deze begroting.

Wij wensen een volgend college en Raad heel veel succes met de belangrijke opgave die nu voor ligt: een mooie samenvoeging van onze stad Doesburg met de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar!

de secretaris,	de burgemeester,
Peter Werkman	Arco Hofland

Inleiding

Inleiding

Voor u ligt de programmabegroting 2026-2029. De programmabegroting geeft op hoofdlijnen de gemeentelijke activiteiten weer o.a. in termen van programmadoelen en bijbehorende maatregelen vanuit het collegeprogramma 2022-2026. De programmabegroting is opgesteld op basis van het tot en met de kadernota 2026 vastgestelde beleid en de bij de kadernota 2026 vastgestelde uitgangspunten. De uitvoering van de programmabegroting is opgedragen aan het college van B&W. Het college van B&W informeert de gemeenteraad via de integrale voortgangsrapportage (IVR) en de integrale begrotingsbijstelling (IBB) omtrent de uitvoering van de programmabegroting. Na afloop van het begrotingsjaar vindt verantwoording plaats middels de jaarrekening en het jaarverslag.

Het programmaplan

De programmabegroting bevat o.a. een programmaplan. Het programmaplan bevat de te realiseren programma's (een programma is een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen die zijn gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, waaraan idealiter indicatoren gekoppeld kunnen worden), zoals die door de Raad zijn vastgesteld alsmede, een overzicht van de beschikbare algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorziene uitgaven. Het in deze begroting opgenomen programmaplan bevat de navolgende programma's:

1. Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat
2. Verbindende en versterkende sociale aanpak
3. Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie
4. Bestuur en organisatie

Deze programma's zijn in het programmaplan verder uitgewerkt. Hierbij staan de navolgende drie zogenaamde "W–vragen" centraal:

- *Wat willen we bereiken?*
  Bij de beantwoording van deze vraag gaat het om de beoogde maatschappelijke effecten van het gemeentelijke beleid. Een beoogd maatschappelijk effect zou bijvoorbeeld kunnen zijn "Een veilig gevoel voor alle inwoners van de gemeente Doesburg".

- *Wat gaan we daarvoor doen?*
  Nadat de te bereiken maatschappelijke effecten zijn benoemd, wordt bij dit onderdeel vervolgens uiteengezet wat in het begrotingsjaar gedaan moet worden om de beoogde maatschappelijke effecten (op termijn) te kunnen realiseren. Het gaat hierbij om de maatregelen afkomstig uit het collegeprogramma. Maatregelen welke inmiddels zijn voltooid en afgesloten worden niet meer getoond.

- *Wat mag het kosten?*
  Bij de beantwoording van deze vraag geeft de Raad aan wat de uitvoering van het betreffende programma mag kosten. De bedragen worden weergeven in duizendtallen.

De paragrafen

Naast een programmaplan bevat de programmabegroting ook een aantal verplicht voorgeschreven paragrafen. In deze paragrafen zijn de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede de beleidslijnen die worden gehanteerd ten aanzien van de lokale heffingen, zoals de onroerende zaakbelastingen en de afvalstoffenheffingen. In het betreffende onderdeel van deze programmabegroting komen achtereenvolgens de navolgende (verplichte) paragrafen aan de orde

- A - Lokale heffingen
- B - Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
- C - Onderhoud Kapitaalgoederen
- D - Financiering
- E - Bedrijfsvoering
- F - Verbonden partijen

- G - Grondbeleid
- H - Wet Open Overheid

Financiële begroting

In dit onderdeel van deze programmabegroting wordt aan de hand van de ramingen per programma, de beschikbare algemene dekkingsmiddelen, het beschikbare bedrag voor onvoorziene uitgaven en de geraamde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves het begrotingsresultaat inzichtelijk gemaakt. Belangrijke afwijkingen worden van een toelichting voorzien en u vindt een overzicht met de geraamde incidentele baten en lasten. Ook bevat dit hoofdstuk van de programmabegroting een uiteenzetting van en een toelichting op de financiële positie van de gemeente Doesburg. Aandacht wordt o.a. geschonken aan de algemene financiële uitgangspunten, de (meerjarige) budgettaire positie, de investeringen en de omvang van de reserves en de voorzieningen.

BBV beleidsindicatoren

Voor het toelichten van de maatschappelijke effecten in de begroting zijn gemeenten verplicht om de effecten van beleid toe te lichten aan de hand van een op Rijksniveau vastgestelde set aan beleidsindicatoren. In dit boekwerk zijn deze verplichte indicatoren middels grafieken opgenomen in de Bijlage van het boekwerk, waarbij de scores van Doesburg worden vergeleken met de gemiddelde waarden in Nederland. Door de indicatoren (en daarmee de ontwikkeling ervan) op deze wijze te presenteren, ontstaat er een overzichtelijk beeld van de cijfers. Het doel van deze indicatoren is o.a. dat de beleidsresultaten van de gemeenten onderling vergelijkbaarder worden.

Financieel perspectief

Inleiding

In het financieel perspectief wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van het begrotingssaldo na de kadernota 2026. De begroting is gebaseerd op de uitgangspunten uit de kadernota 2026.

Begrotingsresultaat

Omschrijving (toelichting)

Het begrotingsresultaat is m.u.v. het jaar 2028 positief in deze meerjarenraming (inclusief incidentele baten en lasten):

Excel-tabel

*(bedragen * € 1.000)*

	2025	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo	-375	190	418	-239	128

Structureel begrotingsresultaat

In de kadernota 2026 is het financieel perspectief geactualiseerd voor de meerjarenraming 2025 - 2029. In deze begroting zijn ook de meicirculaire en de overige uitgangspunten uit de kadernota verwerkt, zoals de loon- en prijsindexatie en verhoging van belastingopbrengsten. Daarnaast zijn enkele aanpassingen doorgevoerd in de begroting. Onder de tabel is een toelichting opgenomen met de mutaties t.o.v. de kadernota 2026 (> € 100.000).

Begrotingssaldo van de primaire begroting 2026-2029

*(bedragen * € 1.000)*

	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo (voor kadernota 2026)	-423	-426	-109	-109
Mutatie kadernota	414	643	-211	-198
Begrotingssaldo na Kadernota 2026	**-9**	**217**	**-320**	**-306**
Mutaties:				
Algemene uitkering	1.445	1.295	1.151	1.500
Personeelslasten	-283	-212	-212	-212
Algemene prijsstijgingen	-638	-638	-638	-638
Belastingen	97	98	99	100
Riolering	-273	-215	-184	-202
Treasury	-115	-118	-122	-125
Overige mutaties	-34	-9	-13	11
Totaal mutaties	**199**	**201**	**81**	**434**
Begrotingssaldo	**190**	**418**	**-239**	**128**
waarvan incidenteel	100	30	30	-
Structureel begrotingssaldo	**290**	**448**	**-209**	**128**

Financiële samenvatting primaire begroting

Algemene uitkering: De meicirculaire laat een positief beeld zien t.o.v. de berekende uitkering zoals die is opgenomen in de kadernota 2026. Dit is met name het gevolg van de compensatie voor prijsontwikkelingen. Dit is ook toegelicht in de memo meicirculaire.

Personeelskosten: De lonen zijn op basis van de huidige CAO verhoogd t.o.v. 2025 conform, de uitgangspunten bij de kadernota.

Indexatie prijzen: Voor diverse posten in de begroting is de algemene prijsstijging van 2,7% verwerkt. Voor de jeugdzorg en de WMO worden de lasten geïndexeerd conform de landelijke contractstandaarden en de AMvB reële prijzen.

Belastingen: De OZB opbrengst en overige belastingen en heffingen zijn verhoogd met 2,7% conform het percentage uit de kadernota 2026.

Riolering: Door kostenstijgingen ontstaat er een tekort dat niet meer geëgaliseerd kan worden met de voorziening riolering. De voorziening is door de tekorten in de afgelopen jaren ingezet. De tarieven zullen daarom het komend jaar moeten stijgen om het tekort in te lopen. Ook is een wijziging van de heffingsgrondslag wenselijk om stabielere inkomsten uit rioolheffing te krijgen.

Treasury: Door de hoge investeringen die Alliander moet doen heeft Alliander zijn dividendbeleid aangepast. Hierdoor zijn de te verwachten dividend opbrengsten naar beneden bijgesteld. De rentelasten van de gemeente zijn naar boven bijgesteld vanwege de hogere financieringsbehoefte.

Overige mutaties: Dit betreffen vooral technische correcties, autonome ontwikkelingen en toerekeningen aan heffingen.

Bij de programma's wordt een toelichting gegeven op de afwijking tussen de begroting 2026 en 2025.

Structureel evenwicht

De begroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn. Dat is het geval als de structurele baten dekken de structurele lasten dekken en de ramingen zijn realistisch zijn. Dan is repressief toezicht van toepassing. Repressief toezicht houdt in dat de begroting en begrotingswijzigingen direct uitgevoerd kunnen worden (rechtskracht krijgen), zonder afhankelijk te zijn van een voorafgaande goedkeuring van het college van Gedeputeerde Staten. Ingeval van preventief toezicht is die voorafgaande goedkeuring wel nodig. Als de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand wordt gebracht.

Zoals uit het overzicht blijkt is er sprake van een positief structureel resultaat in 2026 en 2027. Daarbij moet worden aangetekend dat enkele bezuinigingen die zijn ingeboekt, zoals sluiten/ beperken subsidie sporthal Beumerskamp/zwembad, schrappen 0,5 Fte wethouders gecorrigeerd worden op het structurele saldo. Dit verlaagt het structurele begrotingssaldo maar het saldo blijft positief.

Algemene reserve

De Algemene reserve is primair ingesteld om incidentele tegenvallers op te vangen die niet binnen de lopende begroting kunnen worden opgelost. Rekening houdende met de door de gemeenteraad vastgestelde mutaties is de stand van de algemene reserve in meerjarenperspectief als volgt:

*(bedragen * € 1.000)*

Algemene Reserve	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Beginstand	6.561	6.592	6.782	7.200	6.961
Resultaat jaarrekening 2024	516				
Kosten onderzoek sporthal/accommodatie	-100				
Amendement “De Bloemetjes buiten zetten”	-10				
Begrotingssaldi 2025-2029	-375	190	418	-239	128
Eindstand	**6.592**	**6.782**	**7.200**	**6.961**	**7.089**

Programma 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat

Korte beschrijving

Doesburg is woongemeente die door demografische ontwikkelingen, wensen van de bewoners en klimaatverandering continue met veranderingen te maken heeft. Veranderingen die van invloed zijn op o.a. de woningbouwbehoefte, de openbare ruimte en het voorzieningenniveau. De komende jaren wordt gewerkt aan aantrekkelijke en evenwichtige woonlocaties en een voorzieningenniveau dat aansluit bij de huidige en toekomstige behoeften van onze (vergrijzende) inwoners. Ouderen, alsook kwetsbare inwoners met lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen dienen zoveel mogelijk in hun eigen leefomgeving te kunnen blijven wonen en zelfredzaam te zijn. Door het grote 'gat' tussen een hoog aantal sociale huurwoningen en dure koopwoningen wordt bij (her)ontwikkeling stevig op het middensegment ingezet. We willen vooral ook woningen realiseren voor starters en jonge gezinnen.

De komende jaren gaan we ook bepalen hoe wij hier met de openbare ruimte om willen gaan. Een prettige en veilige leefomgeving bevordert een gezonde leefstijl en maakt het mogelijk dat mensen voorzieningen kunnen bereiken en elkaar kunnen ontmoeten. We zorgen dus voor een veilig wegennet en fietsnetwerk, waar niet te hard gereden mag worden, we zorgen ervoor dat iedere wijk een toegankelijke ontmoetingsruimte in de buitenruimte heeft waar bewoners kunnen samenkomen om te ontmoeten, verblijven en te bewegen. Ook een vitale binnenstad en een toekomstbestendig en betaalbaar voorzieningenniveau zijn essentieel voor de leefbaarheid en financiële gezondheid van de stad. Naast een goede parkeercapaciteit voor onze bewoners en bedrijven moet ook voorzien zijn in voldoende (centrale) parkeercapaciteit voor de bezoeker. Zowel per auto, per bus als per fiets.

Omdat Doesburg voor forse uitdagingen staat, zowel financieel als op het personele vlak, is het niet haalbaar om alle gestelde ambities in dit programma te realiseren. Hoewel er nog wel hard gewerkt wordt aan onderstaande doelen en maatregelen, merken we dat de realisatie langer duurt dan we zouden willen en dat ook onze ambities te groot zijn. Dit merken we in dit programma bij de gestelde doelen op het gebied van speeltuinen en de energietransitie.
Voor een nadere specificatie per doel/maatregel verwijzen we de raadsleden naar Pepperflow.

Wat willen we bereiken?

L 1.1 Doesburg moet aantrekkelijk blijven voor jongeren, starters en gezinnen. We willen meer betaalbare koop- en huurwoningen met name voor deze doelgroepen.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 1.1 We realiseren 200 extra woningen.

M 1.1 We realiseren mogelijkheden voor innovatieve nieuwe woonvormen.

Wat willen we bereiken?

L 1.2 De verkeersveiligheid is een belangrijk aandachtspunt. We willen in het verlengde hiervan daar waar dat mogelijk is binnen de bebouwde kom een maximale snelheid ingevoerd zien van 30 kilometer per uur.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 1.2 We komen met een verkeerscirculatieplan.

M 1.2 We creëren veiligere oversteekplaatsen.

Wat willen we bereiken?

L 1.4 We willen een kwaliteitsimpuls van het groen en de openbare ruimte in de wijken.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 1.4 We gaan bevorderen dat inwoners zich verantwoordelijk voelen voor hun eigen wijk en dat wijkbewoners bijvoorbeeld zelf het groenonderhoud voor hun rekening nemen.

M 1.4 We zorgen ervoor dat iedere wijk een toegankelijke ontmoetingsruimte in de buitenruimte heeft waar bewoners kunnen samenkomen. Een plek die uitnodigt tot ontmoeten, verbljven en bewegen.

Wat willen we bereiken?

L 1.6 De speeltuinen in Doesburg verdienen de aankomende jaren meer aandacht en we willen dat speeltuinen versneld worden opgewaardeerd in het verlengde van het eerder vastgestelde beleidsplan spelen en bewegen.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 1.6 We geven uitvoering aan het eerder vastgestelde beleidsplan "Spelen en bewegen" door middel van het opwaarderen van de speeltuinen.

Wat willen we bereiken?

L 1.7 De energietransitie is ook in onze gemeente een belangrijk thema. We willen nadrukkelijk onze inwoners, bedrijven en instellingen en initiatieven vanuit de samenleving zo goed mogelijk ondersteunen en faciliteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 1.7 We geven uitvoering aan het al vastgestelde projectplan "Doesburg Energieneutraal 2030" met de daarin opgenomen werklijnen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Lasten						
0.2 Burgerzaken	**505**	**403**	**487**	**487**	**487**	**418**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**819**	**905**	**926**	**926**	**926**	**926**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**704**	**561**	**470**	**472**	**474**	**474**
2.1 Verkeer en vervoer	**1.761**	**1.838**	**1.871**	**1.927**	**1.996**	**2.001**
2.2 Parkeren	**112**	**99**	**312**	**279**	**278**	**277**
2.5 Openbaar vervoer	**1**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**
5.1 Sportbeleid en activering	**333**	**271**	**301**	**301**	**301**	**301**
5.2 Sportaccommodaties	**660**	**779**	**585**	**824**	**821**	**819**
5.6 Media	**393**	**349**	**349**	**249**	**249**	**249**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**1.027**	**1.123**	**994**	**993**	**989**	**988**
7.2 Riolering	**1.111**	**1.107**	**1.235**	**1.237**	**1.266**	**1.284**
7.3 Afval	**1.589**	**1.496**	**1.765**	**1.765**	**1.765**	**1.765**
7.4 Milieubeheer	**1.000**	**504**	**587**	**587**	**593**	**593**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**73**	**92**	**116**	**116**	**116**	**115**
8.1 Ruimtelijke ordening	**373**	**245**	**357**	**357**	**357**	**357**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**161**	**13**	**48**	**48**	**48**	**48**
8.3 Wonen en bouwen	**931**	**1.097**	**860**	**852**	**849**	**848**
Totaal Lasten	**11.555**	**10.884**	**11.266**	**11.421**	**11.517**	**11.467**
Baten						
0.2 Burgerzaken	**266**	**157**	**249**	**249**	**249**	**154**
0.63 Parkeerbelasting	**773**	**643**	**647**	**952**	**952**	**952**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**30**	**8**	**27**	**27**	**27**	**27**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**14**	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**
2.1 Verkeer en vervoer	**141**	**53**	**54**	**54**	**54**	**54**
2.2 Parkeren	**30**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
5.1 Sportbeleid en activering	**198**	**83**	**83**	**83**	**83**	**83**
5.2 Sportaccommodaties	**114**	**61**	**61**	**61**	**61**	**61**
5.6 Media	**151**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
7.2 Riolering	**1.700**	**1.682**	**1.506**	**1.565**	**1.626**	**1.626**
7.3 Afval	**2.152**	**2.010**	**2.335**	**2.335**	**2.335**	**2.335**
7.4 Milieubeheer	**680**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**68**	**78**	**79**	**79**	**79**	**79**
8.1 Ruimtelijke ordening	**108**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**128**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**
8.3 Wonen en bouwen	**550**	**367**	**387**	**387**	**387**	**387**
Totaal Baten	**7.104**	**5.158**	**5.443**	**5.807**	**5.868**	**5.773**
Resultaat	**-4.451**	**-5.726**	**-5.823**	**-5.614**	**-5.649**	**-5.694**

Mutatie reserves horende bij dit programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	**496**	**466**	**365**	**365**	**365**	**365**
Baten						
0.10 Mutaties reserves	**399**	**884**	**684**	**713**	**773**	**780**
Resultaat	**-97**	**418**	**319**	**348**	**408**	**415**

Toelichting op budgetafwijkingen

In deze toelichting wordt op hoofdlijnen het verschil verklaard tussen de gewijzigde begroting 2025 en de primaire begroting 2026.
Het geraamde resultaat van baten en lasten op dit programma is in 2026 € 97.000 hoger dan de gewijzigde begroting in 2025. Voor een goed vergelijk moeten de incidentele posten in de gewijzigde begroting 2025 eerst geëlimineerd worden. In de gewijzigde begroting 2025 is een bedrag van € 375.000 aan incidentele lasten opgenomen die gedekt worden door onttrekkingen aan (bestemmings-)reserves. Dit betreffen o.a. overgehevelde middelen bij de IBB 2024 en de resultaatbestemming jaarrekening 2024. Na eliminatie van deze posten is het verschil € 472.000 nadelig.
Dit verschil kan o.a. als volgt verklaard worden:

- De voorstellen uit de Kadernota 2025 zijn verwerkt, € 507.000 aan extra lasten. (nadeel)
- De personeelslasten dalen i.v.m. aanpassingen in de doorbelasting van salarissen aan de verschillende taken; € 185.000 minder lasten. (voordeel)
- Door indexatie zijn de begrote lasten gestegen met € 168.000, de baten stijgen door indexatie met € 94.000, per saldo € 74.000 hogere lasten. (nadeel)
- Door investeringen stijgen de kapitaallasten, doordat meer geleend dient te worden om de investeringen te kunnen betalen, stijgt met name de rente component in de kapitaallasten, rente en afschrijving stijgen samen met € 157.000. (nadeel)
- Ten opzichte van 2025 wordt € 130.000 bezuinigd, op o.a. sportaccommodaties en openbaar groen (voordeel). Dat is minder dan de oorspronkelijke raming. De begrote bezuiniging op sportaccommodaties wordt in 2026 niet geheel gerealiseerd. Naar aanleiding van het overleg dat er is geweest met de "stichting overdekt zwembad Den Helder" heeft de stichting aangegeven € 45.000 te kunnen bezuinigen in 2026. Daarom wordt voorgesteld om de bezuiniging voor 2026 met € 85.000 te verlagen. Per saldo krijgt de stichting € 45.000 minder subsidie in 2026. Voor de jaren erna wordt samen met de stichting bekeken wat haalbaar is. Hiermee is invulling gegeven aan de motie "een duik in de toekomst".
- Doordat de rioollasten in de afgelopen jaren niet in evenwicht waren met de rioolheffing is er jaarlijks een bedrag onttrokken aan de voorziening riolering middelen derden. Naar verwachting zal in 2026 geen onttrekking meer kunnen worden gedaan aan de voorziening middelen derden riolering. De directe lasten voor het taakveld riolering (excl. personeelslasten, indexatie en kapitaallasten) stegen met € 338.000. (nadeel) In de paragraaf lokale heffingen is een overzicht opgenomen van de baten en lasten voor de watertaken en afval.
- Om de afvalstoffenheffing niet meer te laten stijgen dan de indexatie uit de kadernota is een onttrekking van € 74.000 aan de voorziening middelen derden afval begroot. (voordeel)
- In de meerjarenbegroting is voor 2026 een hoger bedrag voor parkeerheffingen opgenomen, van € 159.000 (voordeel) (door aangenomen voorstellen uit de kadernota 2026, zal deze verhoging later gerealiseerd worden)
- De overige wijzigingen bedragen per saldo € 56.000 (voordeel)

Beleidsindicatoren

Voor het toelichten van de maatschappelijke effecten in de begroting zijn gemeenten verplicht om de effecten van beleid toe te lichten aan de hand van een op Rijksniveau vastgestelde set aan beleidsindicatoren. In dit boekwerk zijn deze verplichte indicatoren opgenomen in de bijlage "beleidsindicatoren en statistieken". Door de indicatoren (en daarmee de ontwikkeling ervan) op deze wijze te presenteren, ontstaat er een overzichtelijk beeld van de cijfers. Het doel van deze indicatoren is dat de beleidsresultaten van de gemeenten onderling vergelijkbaarder worden.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de doelstellingen van het programma 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat.

Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Groene metropool regio Arnhem - Nijmegen

Euregio Rijn-Waal

Circulus B.V.

In de paragraaf Verbonden partijen vindt u een overzicht met toelichting van alle verbonden partijen waarmee Doesburg banden is aangegaan ter behartiging van bepaalde publieke belangen.

Programma 2 Verbindende en versterkende sociale aanpak

Korte beschrijving

Eén van de drie pijlers van de Toekomstvisie Doesburg is een meer verbindende en versterkende sociale aanpak gericht op het verbeteren van de positie, draagkracht en vitaliteit van Doesburgse inwoners. Dat is dan ook als leidraad genomen voor de komende jaren. Een nieuwe koers in het sociaal domein moet leiden tot meer sociale cohesie in de wijken en dus meer betrokkenheid van de inwoners bij elkaar, meer participatie van inwoners met meer inclusie, minder eenzaamheid, tijdige aanpak van (het ontstaan van) armoede- en schuldenproblematiek en een afname van het gebruik van zorgvoorzieningen. De belangrijkste speerpunten voor de komende collegeperiode zijn:

- Het versterken van de sociale basis van Doesburg, o.a. door te zorgen voor voldoende ontmoetingsmogelijkheden in de wijken, zowel binnen als buiten. Voor het slagen van de transformatie in het sociaal domein zullen we de focus meer gaan leggen op het collectieve en het zelforganiserende vermogen van onze inwoners, naast de individuele zorg en ondersteuning voor de mensen die dat echt nodig hebben. We willen dat buurtgericht gaan doen omdat dat de beste schaal is voor het versterken van de onderlinge relaties. Het vrijwilligerswerk kan hieraan ondersteunend zijn. Op deze manier kan eenzaamheid worden tegengegaan.
- Blijven inzetten op preventie en vroegsignalering, zodat problemen voorkomen of op tijd gesignaleerd worden. Vaak beginnen problemen in de jeugd en worden ze van generatie op generatie overgedragen. Een kansrijke start in de eerste levensfase van een kind, goed onderwijs en een helpende hand bij beginnende problematiek (zoals verlies van inkomen of werk, opvoedingsvraagstukken, huisvestingsproblematiek) kan erger voorkomen en tegelijk inzet van kostbare voorzieningen uit Participatiewet, WMO en Jeugdwet verminderen. Een goede samenwerking tussen de verschillende organisaties die actief zijn in Doesburg en het zelforganiserende vermogen is daarbij cruciaal.

- Zorgen voor bestaanszekerheid. Bestaanszekerheid is een basisbehoefte en daarom het fundament van de samenleving. Pas als er perspectief is op het gebied van basale levensbehoeften, komen mensen uit de overlevingsmodus en kan er gestart worden met de opbouw en het benutten van kansen. Wij willen armoede bestrijden en doen dit bij voorkeur door mensen (met een bijstandsuitkering) aan het werk te helpen. Door de huidige krapte op de arbeidsmarkt zien wij (nieuwe) kansen voor inwoners die nog niet werkfit zijn. Deze groep kan, voor zover mogelijk, gestimuleerd worden vrijwilligerswerk te doen en/of al dan niet met extra begeleiding naar regulier werk of dagbesteding toegeleid worden. Ook het aanpakken van multiproblematiek in gezinnen door het bieden van maatwerk is hierbij belangrijk.
- Uitgaan van positieve gezondheid, waarbij niet de ziekte of de beperkingen van iemand centraal staan, maar de behoefte en de mogelijkheden van mensen uitgangspunt zijn. Positieve gezondheid verbindt het sociale domein met het fysieke domein door veel aandacht te schenken aan de woonomgeving, openbare ruimte, groen in de wijk, wandelroutes, sport- en speelmogelijkheden, toevallige ontmoetingen, (wijk)activiteiten, leefstijl, mobiliteit, technologie.

Omdat Doesburg voor forse uitdagingen staat, zowel financieel als op het personele vlak, wordt capaciteit ingezet om veel bestaand beleid te hervormen om financieel gezonder te worden (zie lijst met hervormingen). Tevens zijn we dit jaar gestart en stellen we in 2025 samen met onze scholen en BSO/VSO (IKC's) een IHP vast waarin onze gezamenlijke ambitie m.b.t. onze gebouwen staat omschreven.

Voor een nadere specificatie per doel/maatregel verwijzen we de raadsleden naar Pepperflow.

Wat willen we bereiken?

L 2.1 We werken voortvarend aan de "Notitie Koers verleggen" en de daarin vastgelegde actielijnen, waarbij koersverlegging, preventie, ontschotting, gebruikmaking van de kracht van de samenleving en inclusie belangrijke uitgangspunten zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 2.1 We gaan de sociale basis versterken.

M 2.1 We blijven inzetten op preventie en vroegsignalering.

M 2.1 We zorgen voor bestaanszekerheid.

M 2.1 We stimuleren positieve gezondheid.

Wat willen we bereiken?

L 2.2 Eenzaamheid is een groeiend probleem en moet ook in Doesburg stevig worden aangepakt.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 2.2 Onderzoek naar versterken bestaande ontmoettingsplekken en mogelijkheden Dagbesteding als algemene voorziening.

Wat willen we bereiken?

L 2.3 Wij willen dat vrijwilligers goed worden ondersteund en dat verenigingen beter bij elkaar worden gebracht. We willen de bestaande vrijwilligerssteunpunten beter ondersteunen en opwaarderen en een centraal informatiepunt inrichten.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 2.3 Het opstellen van een uitvoeringsplan stimulering vrijwilligersinzet en versterking vrijwilligerspunt

Wat willen we bereiken?

L 2.4 Iedereen kan meedoen. Op maat gemaakt werk ook voor mensen die in de bijstand zitten kan een goed middel zijn om mensen te activeren en meer zingeving aan hun leven te geven. We willen een positieve en meer creatieve invulling.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 2.4 Meer inwoners hebben passende dagbesteding qua arbeidsmatige-, maatschappelijke- of sociale inzet (tegenprestatie).

M 2.4 We werken bij interne vacatures actief aan inclusie en regelen waar nodig goede begeleiding.

M 2.4 Opstarten van DWOB (Doesburgs Werk- en Ontwikkel Bedrijf).

Wat willen we bereiken?

L 2.5 We willen graag dat meerjarige contracten afgesloten worden met maatschappelijke organisaties. Dit bevordert de continuïteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 2.5 We brengen in kaart welke kortdurende contracten we hebben en we bezien of we deze contracten een meerjarig karakter kunnen geven.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Lasten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	**81**	**84**	**86**	**86**	**86**	**86**
4.2 Onderwijshuisvesting	**158**	**155**	**190**	**164**	**163**	**163**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**974**	**993**	**1.171**	**1.171**	**1.171**	**1.171**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**2.892**	**3.119**	**3.021**	**3.021**	**1.043**	**1.043**
6.2 Wijkteams	**1.428**	**1.267**	**1.297**	**1.297**	**1.297**	**1.297**
6.3 Inkomensregelingen	**6.287**	**6.003**	**6.267**	**6.267**	**6.267**	**6.267**
6.4 Begeleide participatie	**1.590**	**1.643**	**1.781**	**1.800**	**1.820**	**1.820**
6.5 Arbeidsparticipatie	**1.211**	**889**	**911**	**911**	**911**	**911**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**672**	**696**	**692**	**702**	**712**	**712**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**3.748**	**3.900**	**3.846**	**3.846**	**3.846**	**3.846**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**7.833**	**7.655**	**7.723**	**7.723**	**7.723**	**7.723**
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	**112**	**171**	**175**	**175**	**175**	**175**
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	**62**	**45**	**41**	**41**	**41**	**41**
7.1 Volksgezondheid	**551**	**618**	**775**	**651**	**651**	**651**
Totaal Lasten	**27.599**	**27.238**	**27.976**	**27.855**	**25.906**	**25.905**
Baten						
4.2 Onderwijshuisvesting	**13**	**11**	**11**	**11**	**11**	**11**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**273**	**305**	**327**	**327**	**327**	**327**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**2.770**	**2.205**	**2.118**	**2.118**	**140**	**140**
6.2 Wijkteams	**74**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.3 Inkomensregelingen	**4.915**	**4.598**	**4.974**	**4.974**	**4.974**	**4.974**
6.5 Arbeidsparticipatie	**222**	**11**	**125**	**125**	**125**	**125**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**5**	**17**	**12**	**12**	**12**	**12**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**360**	**332**	**320**	**320**	**120**	**120**

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**25**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
7.1 Volksgezondheid	**71**	**0**	**110**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**8.728**	**7.479**	**7.997**	**7.887**	**5.709**	**5.709**
Resultaat	**-18.872**	**-19.759**	**-19.978**	**-19.968**	**-20.197**	**-20.196**

Mutatie reserves horende bij dit programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	**348**	**82**	**182**	**182**	**82**	**82**
Baten						
0.10 Mutaties reserves	**635**	**449**	**208**	**183**	**283**	**283**
Resultaat	**287**	**367**	**25**	**0**	**200**	**200**

Toelichting op budgetafwijkingen

In deze toelichting wordt het verschil verklaard op hoofdlijnen tussen de gewijzigde begroting 2025 en de primaire begroting 2026. Het geraamde resultaat van baten en lasten op programma 2 is in 2026 € 560.000 nadeliger dan de gewijzigde begroting 2025.
Dit verschil kan als volgt verklaard worden:.

- De personeelslasten zijn aangepast i.v.m. de cao-ontwikkeling, €86.000 (nadeel).
- Door indexatie zijn de begrote lasten gestegen met € 447.000 (nadeel).
- De kosten voor het vervoer (jeugdzorg, dagbesteding en leerlingenvervoer) zijn voor 2025 hoger geraamd, € 46.000 (nadeel).
- In de begroting 2025 zijn bezuinigingen opgenomen die per 2026 ingaan. Voor programma 2 gaat het om een bedrag van € 280.000 (voordeel)
- In de begroting 2026 zijn enkele kosten van programma 4 toegerekend aan de overige programma's. Het gaat hierbij om kosten van software, bezwaar en beroep en vakliteratuur. Dit betreft een technische correctie en heeft geen invloed op het totale begrotingssaldo. Voor programma 2 gaat het om een totaal bedrag van € 180.000 (nadeel).
- In deze begroting zijn de extra middelen uit de meicirculaire opgenomen om extra werkplekken te creëren voor mensen die niet vallen onder beschut werk, maar wel zijn aangewezen op de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven voor hun ontwikkeling richting regulier werk of voor een tijdelijk vangnet, € 23.000 (nadeel).

- De lasten voor de BUIG zijn lager dan in de begroting 2025, € 30.000 (voordeel).

- De overige afwijkingen bedragen per saldo lager, € 10.000 (voordeel).

Beleidsindicatoren

Voor het toelichten van de maatschappelijke effecten in de begroting zijn gemeenten verplicht om de effecten van beleid toe te lichten aan de hand van een op Rijksniveau vastgestelde set aan beleidsindicatoren. In dit boekwerk zijn deze verplichte indicatoren opgenomen in de bijlage "beleidsindicatoren en statistieken". Door de indicatoren (en daarmee de ontwikkeling ervan) op deze wijze te presenteren, ontstaat er een overzichtelijk beeld van de cijfers. Het doel van deze indicatoren is dat de beleidsresultaten van de gemeenten onderling vergelijkbaarder worden.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de doelstellingen van het programma 2 Verbindende en versterkende sociale aanpak:

Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM) voor het onderdeel zorg

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal-Gelderland (MGR)

In de paragraaf Verbonden partijen vindt u een overzicht met toelichting van alle verbonden partijen waarmee Doesburg banden is aangegaan ter behartiging van bepaalde publieke belangen.

Programma 3 Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie

Korte beschrijving

Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie zijn één van de drie pijlers waarop we de komende jaren volop inzetten. Toerisme en recreatie willen we op een kwalitatieve manier verder ontwikkelen, in balans met de leefomgeving, economie, cultuur en natuur. Dit doen we door middel van de in 2023 vastgestelde toeristische visie met een uitvoeringsprogramma en een economische visie met uitvoeringsplan. De binnenstad moet een evenwichtig aanbod van voorzieningen hebben om bruisend en levendig te kunnen zijn en blijven. We willen daarom leegstand zoveel mogelijk voorkomen door een goede bezetting van winkelpanden in stand te houden.

Omdat Doesburg voor forse uitdagingen staat, zowel financieel als op het personele vlak, is het niet haalbaar om alle gestelde ambities in dit programma te realiseren. Hoewel er nog wel hard gewerkt wordt aan onderstaande doelen en maatregelen, merken we dat de realisatie langer duurt dan we zouden willen en dat ook onze ambities te groot zijn. Dit merken we in dit programma bij de gestelde doelen op het gebied van het opstellen van een economische visie.
Voor een nadere specificatie per doel/maatregel verwijzen we de raadsleden naar Pepperflow.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Lasten						
2.3 Recreatieve havens	**93**	**88**	**136**	**157**	**157**	**157**
3.1 Economische ontwikkeling	**279**	**286**	**161**	**161**	**161**	**161**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**6**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
3.4 Economische promotie	**335**	**440**	**353**	**322**	**373**	**378**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**25**	**31**	**59**	**59**	**59**	**59**
5.4 Musea	**225**	**152**	**145**	**138**	**138**	**138**
5.5 Cultureel erfgoed	**228**	**193**	**235**	**235**	**235**	**235**
Totaal Lasten	**1.191**	**1.195**	**1.094**	**1.077**	**1.128**	**1.133**
Baten						
2.3 Recreatieve havens	**79**	**114**	**109**	**109**	**109**	**109**
3.1 Economische ontwikkeling	**17**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**5**	**6**	**6**	**6**	**6**	**6**
3.4 Economische promotie	**485**	**443**	**441**	**441**	**441**	**441**
5.4 Musea	**12**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.5 Cultureel erfgoed	**25**	**23**	**23**	**23**	**23**	**23**
Totaal Baten	**624**	**587**	**579**	**579**	**579**	**579**
Resultaat	**-567**	**-608**	**-515**	**-498**	**-549**	**-554**

Mutatie reserves horende bij de programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Baten						
0.10 Mutaties reserves	**0**	**168**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op budgetafwijkingen

In deze toelichting wordt het verschil verklaard op hoofdlijnen tussen de gewijzigde begroting 2025 en de primaire begroting 2026.
Het geraamde resultaat van baten en lasten op dit programma is in 2026 € 94.000 positiever dan de gewijzigde begroting in 2025. Voor een goed vergelijk moeten de incidentele posten in de gewijzigde begroting 2025 eerst geëlimineerd worden. In de gewijzigde begroting 2025 is een bedrag van € 171.000 aan incidentele middelen opgenomen. Dit zijn onvoorziene uitgaven uit 2025. Na eliminatie van deze posten is het verschil € 77.000 nadelig.

Dit verschil kan o.a. als volgt verklaard worden:

- De voorstellen uit de Kadernota 2026 zijn verwerkt, € 54.000 hogere lasten. (nadeel)
- De personeelslasten zijn aangepast i.v.m. de afgesloten CAO en een aanpassing in de toerekening van medewerkers aan de diverse taakvelden en programma's, € 33.000. (nadeel)
- Aan subsidies en bijdragen in gemeenschappelijke regelingen wordt € 16.000 minder uitgegeven. (voordeel)
- De overige afwijkingen (kapitaallasten, indexatie lasten en hogere toeristenbelasting) bedragen per saldo € 6.000. (nadeel)

Beleidsindicatoren

Voor het toelichten van de maatschappelijke effecten in de begroting zijn gemeenten verplicht om de effecten van beleid toe te lichten aan de hand van een op Rijksniveau vastgestelde set aan beleidsindicatoren. In dit boekwerk zijn deze verplichte indicatoren opgenomen in de bijlage "beleidsindicatoren en statistieken". Door de indicatoren (en daarmee de ontwikkeling ervan) op deze wijze te presenteren, ontstaat er een overzichtelijk beeld van de cijfers. Het doel van deze indicatoren is dat de beleidsresultaten van de gemeenten onderling vergelijkbaarder worden.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de doelstellingen van het programma Programma 3 Kwaliteitstoerisme en toerisme en toegankelijke natuurrecreatie:

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

In de paragraaf Verbonden partijen vindt u een overzicht met toelichting van alle verbonden partijen waarmee Doesburg banden is aangegaan ter behartiging van bepaalde publieke belangen.

Programma 4 Bestuur en organisatie

Korte beschrijving

Vanuit de bedrijfsvoering van de gemeente Doesburg zijn we voortdurend bezig om samen met de collega's resultaten te boeken voor de stad, zijn inwoners, bedrijven en instellingen. Met de focus op de onderwerpen uit de Toekomstvisie, de steeds toenemende hoeveelheid taken en rollen en de complexiteit ervan in combinatie met een steeds krapper wordende arbeidsmarkt willen we een sterke, gerichte samenwerking met collega's in de regio realiseren. We willen ons verbinden aan een partner waar we vanuit vertrouwen mee samenwerken en elkaar versterken. Om dit waar te kunnen maken, werkt Bedrijfsvoering aan drie hoofdthema's in de komende periode:

- het versterken van de ambtelijke organisatie;
- aantrekkelijk werkgeverschap;
- beheer en processen op orde.

Omdat Doesburg voor forse uitdagingen staat, zowel financieel als op het personele vlak, is het niet haalbaar om alle gestelde ambities in dit programma te realiseren. Hoewel er nog wel hard gewerkt wordt aan onderstaande doelen en maatregelen, merken we dat de realisatie langer duurt dan we zouden willen en dat ook onze ambities te groot zijn. Dit merken we in dit programma bij de gestelde doelen op het gebied van behoud van de zelfstandigheid van Doesburg. De raad heeft hiertoe een nader bestuurskracht onderzoek ingesteld en het college is een verkenning gestart naar mogelijke fusiepartners.
Voor een nadere specificatie per doel/maatregel verwijzen we de raadsleden naar Pepperflow.

Wat willen we bereiken?

L 4.4 We willen ruimte binnen de bestaande begroting creëren.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 4.4 We zorgen voor een materieel sluitende (meerjaren)begroting.

Wat willen we bereiken?

L 4.5 We willen kritisch kijken naar ons voorzieningenniveau in relatie tot onze toekomstvisie. Er zullen scherpere keuzes gemaakt moeten worden in welke voorzieningen wel passen en welke niet.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 4.5 Onderzoek over welke voorzieningen tot het basisvoorzieningenniveau binnen onze gemeente behoren en welke door de voorzieningen in de regio vervuld worden.

M 4.5 We gaan het jeugd- en jongerenwerk volgens de huidige inzichten vormgegeven, waarbij bekeken zal worden of een zelfstandig jongerencentrum nog bij deze vraag past. We willen kijken naar een beter alternatief.

M 4.5 We willen analoog aan het recycleplein kijken of onze voorzieningen regionaal beter kunnen worden benut, waardoor wellicht ook financiële voordelen ontstaan voor de exploitatie ervan.

Wat willen we bereiken?

L 4.6 We willen de inwoners en bedrijven en maatschappelijke organisaties meer dan voorheen een stevige positie geven in de beleidsontwikkeling en uitvoering.

Wat gaan we daarvoor doen?

M 4.6 We gaan opgavegericht werken.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Lasten						
0.1 Bestuur	**1.083**	**1.055**	**1.175**	**1.073**	**1.073**	**1.043**
0.4 Overhead	**6.336**	**6.997**	**6.659**	**6.589**	**6.575**	**6.555**
0.5 Treasury	**91**	**118**	**276**	**276**	**276**	**276**
Totaal Lasten	**7.510**	**8.170**	**8.110**	**7.938**	**7.924**	**7.874**
Baten						
0.1 Bestuur	**378**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
0.4 Overhead	**124**	**139**	**76**	**76**	**76**	**76**
0.5 Treasury	**432**	**374**	**465**	**470**	**479**	**469**
Totaal Baten	**934**	**513**	**541**	**546**	**555**	**545**
Resultaat	**-6.576**	**-7.657**	**-7.569**	**-7.391**	**-7.369**	**-7.330**

Mutatie reserves horende bij dit programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	**1.367**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
Baten						
0.10 Mutaties reserves	**1.692**	**193**	**58**	**58**	**57**	**57**
Resultaat	**325**	**188**	**53**	**53**	**52**	**52**

Toelichting op budgetafwijkingen

In deze toelichting wordt het verschil op hoofdlijnen verklaard tussen de gewijzigde begroting 2025 en de primaire begroting 2026.
Het geraamde resultaat van baten en lasten op dit programma in is in 2026 € 37.000 negatiever dan de gewijzigde begroting in 2025.
Dit verschil kan o.a. als volgt verklaard worden:

- De voorstellen uit de Kadernota 2025 zijn verwerkt. Per saldo resulteert dit in hogere lasten op dit programma van € 80.000 (nadeel).
- De personeelslasten stijgen i.v.m. de cao-ontwikkeling en toerekening met € 417.000 (nadeel).
- De prijzen zijn geïndexeerd, hogere lasten van € 27.000 (nadeel).
- De huurbaten waren te hoog begroot en zijn naar beneden bijgesteld met € 60.000 (nadeel).
- De rentelasten zijn naar boven bijgesteld en de opbrengst uit dividend is verlaagd, per saldo € 110.000 nadelig. Doordat de rente wordt doorberekend aan de overige programma's is het effect op programma 4 € 44.000 (nadeel).
- In de begroting zijn voor de jaren 2026 t/m 2028 extra lasten opgenomen voor het conferentiesysteem dat nodig is voor de raadvergaderingen op het stadskantoor, € 30.000 (nadeel).
- In de begroting 2026 worden enkele kosten van programma 4 toegerekend aan de overige programma's. Het gaat hierbij om kosten van software, bezwaar en beroep en vakliteratuur. Dit betreft een technische correctie en heeft geen invloed op het totale begrotingssaldo. Het effect van de verschuiving voor dit programma bedraagt € 260.000 (voordeel).
- In de begroting 2025 zijn bezuinigingen opgenomen die per 2026 ingaan, o.a. verkoop stadhuis. Voor programma 4 gaat het om een bedrag van € 390.000 (voordeel)
- Het saldo van de overige afwijking bedraagt ca. € 30.000 (nadeel).

Beleidsindicatoren

Voor het toelichten van de maatschappelijke effecten in de begroting zijn gemeenten verplicht om de effecten van beleid toe te lichten aan de hand van een op Rijksniveau vastgestelde set aan beleidsindicatoren. In dit boekwerk zijn deze verplichte indicatoren opgenomen in de bijlage "beleidsindicatoren en statistieken". Door de indicatoren (en daarmee de ontwikkeling ervan) op deze wijze te presenteren, ontstaat er een overzichtelijk beeld van de cijfers. Het doel van deze indicatoren is dat de beleidsresultaten van de gemeenten onderling vergelijkbaarder worden.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de doelstellingen van het programma Programma 4 Bestuur en organisatie:

BNG Bank

Alliander N.V.

Vitens

In de paragraaf Verbonden partijen vindt u een overzicht met toelichting van alle verbonden partijen waarmee Doesburg banden is aangegaan ter behartiging van bepaalde publieke belangen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Op basis van artikel 8 van het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) wordt hieronder een overzicht gegeven van de kosten van overhead, het bedrag voor onvoorzien en het bedrag dat is opgenomen voor de vennootschapsbelasting in de primaire begroting.

Kosten voor overhead

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Lasten						
0.4 Overhead	**6.336**	**6.997**	**6.659**	**6.589**	**6.575**	**6.555**
Baten						
0.4 Overhead	**124**	**139**	**76**	**76**	**76**	**76**
Resultaat	**-6.212**	**-6.858**	**-6.584**	**-6.513**	**-6.499**	**-6.480**

Vennootschapsbelasting en onvoorzien

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Lasten						
0.8 Overige baten en lasten	**0**	**53**	**15**	**15**	**15**	**15**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	**-31**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**-31**	**53**	**15**	**15**	**15**	**15**

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Lasten						
0.61 OZB woningen	**332**	**274**	**281**	**281**	**281**	**281**
0.62 OZB niet-woningen	**18**	**28**	**28**	**28**	**28**	**28**
0.64 Belastingen Overig	**51**	**67**	**70**	**70**	**70**	**70**
0.8 Overige baten en lasten	**178**	**55**	**26**	**26**	**26**	**26**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	**-31**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**548**	**424**	**406**	**406**	**406**	**406**
Baten						
0.61 OZB woningen	**1.963**	**2.249**	**2.310**	**2.310**	**2.310**	**2.310**
0.62 OZB niet-woningen	**426**	**525**	**539**	**539**	**539**	**539**
0.64 Belastingen Overig	**138**	**162**	**169**	**169**	**169**	**169**
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	**28.993**	**29.723**	**31.066**	**30.875**	**30.251**	**30.620**
0.8 Overige baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**31.521**	**32.659**	**34.084**	**33.893**	**33.270**	**33.639**
Resultaat	**30.973**	**32.235**	**33.679**	**33.488**	**32.864**	**33.233**

Toelichting op budgetafwijkingen

Het verschil tussen 2025 en 2026 bedraagt € 1.445.000 en kan als volgt verklaard worden:

- Hogere algemene uitkering. Op basis van de septembercirculaire 2024 en de meicirculaire 2025 verwachten we een hogere algemene uitkering € 1.343.000 (voordeel).
- Hogere OZB opbrengst door indexatie, € 75.000 (voordeel).
- M.i.v. de begroting 2026 is de stelpost van € 10.000 per pijler niet meer opgenomen, per saldo € 40.000 (voordeel).
- Het saldo van de overige afwijking bedraagt ca. € 13.000 (nadeel).

Paragrafen

Paragraaf A | Lokale heffingen

Paragraaf A | Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf geven wij inzicht in de tarieven en inkomsten met betrekking tot de lokale heffingen. De lokale heffingen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De inkomsten worden voor het merendeel opgebracht door de inwoners en voor een kleiner deel door bedrijven. De heffing vindt plaats op basis van verordeningen die door de gemeenteraad zijn vastgesteld.
De lokale heffingen bestaan uit het totaal van belastingen, rechten en (bestemmings-)heffingen.

- Belastingen; de inkomsten uit belastingen zijn niet gelabeld en kunnen daarom voor alle gemeentelijke taken en/of voorzieningen worden ingezet. Voorbeelden zijn de onroerende zaakbelasting en de toeristenbelasting.
- Rechten: worden geheven voor diensten die geleverd worden aan een individuele aanvrager. Rechten worden ook wel leges of retributies genoemd. Voorbeelden zijn leges voor het aanvragen van een rijbewijs, het aanvragen van een omgevingsvergunning en de lijkbezorging. Bij het heffen van rechten gelden beperkingen: er mag geen winst gemaakt worden op de diensten en voor een aantal diensten heeft de rijksoverheid een maximumtarief bepaald.
- (Bestemmings-)heffingen: worden geheven voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. De inkomsten kunnen uitsluitend worden besteed aan die specifieke taak waarvoor de heffing is opgelegd. Voorbeelden zijn de afvalstoffen- en rioolheffing. Voor deze heffingen geldt dat de gemeente niet meer in rekening mag brengen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

In de paragraaf lichten we de volgende onderdelen toe:

1. Het beleid.
2. De inkomsten uit lokale heffingen en de kostendekking.
3. Kwijtschelding.
4. De lokale lastendruk.

Het Beleid

De gemeenteraad bepaalt via verordeningen welke gemeentelijke lokale lasten inwoners betalen alsook de hoogte van de tarieven. De belastingverordeningen worden jaarlijks in de decembervergadering door de raad vastgesteld voor het daaropvolgende begrotingsjaar. De tarieven voor de belastingen en leges worden in 2026 met conform de kadernota 2,7 % verhoogd ten opzichte van 2025. Bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing is het uitgangspunt 100% kostendekkendheid. Eventuele voor- en nadelen op de taakvelden riolering en afval worden, zo mogelijk, via een egalisatievoorziening vereffend.

Overzicht lokale heffingen

Overzicht lokale heffingen en geraamde inkomsten

De lokale heffingen bestaan uit belastingen en rechten. De belastingen dienen ter dekking van de algemene uitgaven van de gemeente en zijn in principe vrij besteedbaar. De rechten dienen ter dekking van de kosten die de gemeente maakt voor individuele dienstverlening aan de burger en zijn dus niet vrij besteedbaar.

Excel-tabel

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2025	Realisatie 2024
Leges (excl. leges omgevingsvergunning)	291.223	197.709	351.142
Parkeerheffingen	643.956	593.048	575.300
Lig-, haven- en kadegelden	101.309	101.309	71.755
Marktgeld	4.557	4.557	3.680
Afvalstoffenheffing	1.805.819	1.758.356	1.769.483
Rioolheffing	1.506.069	1.411.611	1.119.134
Lijkbezorgingsrechten	78.767	76.697	67.648
Leges omgevingsvergunning	374.258	354.258	435.609
Onroerendezaakbelastingen	2.847.260	2.484.072	2.386.242
Hondenbelasting	63.240	59.240	51.030
Precariobelasting	26.375	25.682	27.671
Toeristenbelasting	432.850	421.470	484.831
Roerende-zaakbelastingen	2.083	2.083	2.981
Reclamebelasting		55.512	56.825
TOTAAL	**8.177.766**	**7.545.604**	**7.403.331**

Belastingen

Belastingen

De gemeente kan alleen een belasting heffen als de wet daar de bevoegdheid toe geeft. De opbrengsten van de algemene belastingen komen ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten vrij te besteden zijn. Het gaat om de onroerende zaakbelastingen, toeristenbelasting, hondenbelasting, parkeerbelasting en reclamebelasting.

Onroerende zaakbelasting

Onroerende zaakbelastingen (OZB) zijn de belastingen op de waarde van een woning of bedrijf. Voor woningen mag alleen een eigenarenbelasting in rekening worden gebracht. Op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) wordt ieder jaar van elk object de waarde vastgesteld. Deze waarde vormt de grondslag voor de berekening van de OZB aanslagen. Ontwikkelingen in de waarde als gevolg van de jaarlijkse herwaardering worden gecompenseerd via het tarief. Stijgt de waarde dan moeten de tarieven neerwaarts worden bijgesteld om de opbrengst niet meer te laten stijgen dan de inflatiecorrectie.

Parkeerbelastingen worden geheven voor:
a. een verleende vergunning voor het parkeren van een motorvoertuig op de in die vergunning aangegeven plaats en wijze;
b. een belasting ter zake van een van gemeentewege verleende dagkaart voor het parkeren van een motorvoertuig op de in die dagkaart aangegeven plaats en wijze.

Toeristenbelasting
De toeristenbelasting wordt geheven voor het tegen vergoeding houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente.

Precariobelasting
Precariobelasting wordt geheven voor het in gebruik nemen van gemeentegrond, zoals bv. terrassen, voorwerpen voor reclamedoeleinden en bouwsteigers.

Hondenbelasting
De hondenbelasting is een directe belasting die wordt geheven voor het houden van een hond binnen de gemeente. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden.

Reclamebelasting
Reclamebelasting werd geheven voor openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. De opbrengsten werden uitbetaald aan de Stichting Centrum Belang Doesburg. Met ingang van 2025 is de reclamebelasting vervangen door een BIZ-heffing. De door de gemeente geïnde BIZ-heffing dient, onder inhouding van perceptiekosten te worden uitbetaald aan de Stichting Centrum Belang Doesburg volgens de Verordening Bedrijveninvesteringszone centrum Doesburg.

Bestemmingsheffingen

De inkomsten uit bestemmingsheffingen kunnen uitsluitend besteed worden aan die specifieke taak of voorziening waarvoor de heffing is opgelegd. De gemeente mag bij de begroting niet meer in rekening brengen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt. Mee- of tegenvallers worden, zo mogelijk, verrekend met de egalisatievoorziening.

Rioolheffing

In 2023 is het Watertakenplan Olburgen (WTPO) 2023-2027 vastgesteld. Hierin is aangegeven hoe de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgtaken op het gebied van riolering, water en klimaatadaptatie (DPRA). Een belangrijk uitgangspunt van het nieuwe plan is het op lange termijn betaalbaar houden van de rioolheffing voor de inwoners. In onderstaand overzicht is de kostendekking voor riolering weergegeven.

Taakveld	Lasten	Baten
Lasten		
7.2 Riolering	1.032.120	
0.4 Overhead incl btw en rente	477.138	
2.1 Straatreiniging	56.245	
6.3 Kwijtschelding	65.000	
0.10 storting vrz vervangingsinvest.	202.569	
Totaal lasten	1.833.072	
Baten		
7.2 Opbrengst heffingen		1.506.069
0.10 onttrekking egalisatievrz.		0
Totaal baten		1.506.069
Dekkingspercentage		**82,2%**

De rioolheffing wordt berekend op basis van het waterverbruik. Daardoor kan de opbrengst van de heffing behoorlijk schommelen. Dit wordt tot en met 2025 gecompenseerd door een onttrekking aan de egalisatievoorziening. De verwachting is dat het saldo van de voorziening na 2025 nihil zal zijn, hierdoor is onttrekking niet meer mogelijk. De opbrengst is in de begroting verhoogd met 2,7%, dit betreft de inflatiecorrectie. In het in 2023 vastgestelde watertakenplan is al aangegeven dat het te overwegen is om de heffingsmethodiek in de nabije toekomst te herzien. Er wordt momenteel gewerkt aan een voorstel tot herziening. Omdat de tarieven nu niet kostendekkend zijn zal de heffing voor 2026 met meer dan de inflatiecorrectie dienen te worden verhoogd.

Afvalstoffenheffing

De kosten van de afvalinzameling worden gedekt door de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing. Dit gebeurt op basis van 100 % kostendekkendheid. Daarnaast worden de opbrengsten uit de milieustraat door medegebruik van buurgemeenten en de vergoeding voor gescheiden inzameling van Verpact ook meegenomen in de dekking. In onderstaand overzicht is de kostendekking voor afval weergegeven.

Taakveld	Lasten	Baten
Lasten		
7.3 Afval	1.839.879	
0.4 Overhead incl btw en rente	373.354	
2.1 Straatreiniging	116.245	
6.3 Kwijtschelding	80.000	
Totaal lasten	2.409.478	
Baten		
7.3 Opbrengst belastingen		1.805.819
7.3 Overige opbrengsten		529.200
0.10 egalisatievoorziening		74.459
Totaal baten		2.409.478
Dekkingspercentage		**100%**

Rioolheffing

De jaarlijkse overschotten of tekorten op de afvalstoffenheffing worden geëgaliseerd via de egalisatie voorziening afvalstoffenheffing. Hierdoor worden grote schommelingen in de te heffen afvalstoffenheffing voorkomen. In de afgelopen jaren zijn er door enkele meevallers telkens bedragen toegevoegd aan de voorziening. De kosten voor afvalinzameling stijgen in 2026 met 7,5% door o.a. hogere loonkosten. Door de opbrengsten met alleen de inflatiecorrectie van 2,7% te verhogen ontstaat er een tekort dat opgevangen wordt door een onttrekking aan de egalisatievoorziening.

Rechten

Rechten

Rechten worden geheven als de gemeente een specifieke dienst verleent. Bij het heffen van rechten geldt dat er geen winst gemaakt mag worden op de diensten. De belangrijkste rechten zijn de leges die geheven worden op basis van de legesverordening. Ook de marktgelden en de lijkbezorgingsrechten horen bij dit onderdeel.

Overzicht leges (inkomsten en kostendekking)			
	Begroting 2026	Begroting 2025	realisatie 2024
Leges algemene dienstverlening (hoofdstuk 1)	€ 248.888	€ 156.535	€ 266.096
Leges leefomgeving en omgevingsvergunning (hoofdstuk 2)	€ 375.157	€ 355.133	€ 457.039
Leges dienstverlening (hoofdstuk 3 vallend onder de Europese dienstenrichtlijn)	€ 42.285	€ 41.174	€ 63.616
Totaal	€ 666.330	€ 552.842	€ 786.751
Overzicht kostendekking			
	Begroting 2026	Begroting 2025	realisatie 2024
Leges algemene dienstverlening (hoofdstuk 1)			
Lasten	€ 811.880	€ 741.724	€ 803.046
Opbrengst leges	€ 248.888	€ 156.535	€ 266.096
Dekkingspercentage	31%	21%	33%
Leges leefomgeving en omgevingsvergunning (hoofdstuk 2)			
Lasten	€ 559.155	€ 491.283	€ 499.522
Opbrengst leges	€ 375.157	€ 355.133	€ 457.039
Dekkingspercentage	67%	72%	91%
Leges dienstverlening (vallend onder de Europese dienstenrichtlijn) (hoofdstuk 3)			
Lasten	€ 207.570	€ 204.491	€ 105.256
Opbrengst leges	€ 42.285	€ 41.174	€ 63.616
Dekkingspercentage	20%	20%	60%
Kosten leges totaal	€ 1.578.604	€ 1.437.498	€ 1.407.824
Opbrengsten leges totaal	€ 666.330	€ 552.842	€ 786.751
Dekkingspercentage legesverordening	42%	38%	56%

Lijkbezorgingsrechten

Taakveld	Begroting 2026	Begroting 2025	Realisatie 2024
Lasten			
7.5 Begraafplaatsen	115.525	92.203	72.383
0.4 Overhead	62.566	40.975	30.590
Totaal lasten	178.091	133.178	102.973
Baten			
Opbrengsten belastingen	78.767	76.697	67.648
Overige opbrengsten	-	1.534	
Totaal baten	78.767	78.231	67.648
Dekkingspercentage	**44%**	**59%**	**66%**

Marktgeld

Taakveld	Begroting 2026	Begroting 2025	Realisatie 2024

Overzicht leges (inkomsten en kostendekking)			
Lasten			
3.3. Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	14.869	14.513	14.035
0.4 Overhead	10.393	10.720	9.488
Totaal lasten	25.262	25.233	23.523
Baten			
Opbrengst marktgelden	5.828	5.828	3.679
Totaal	**23%**	**23%**	**16%**

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk vergeleken

Op de website van de provincie Gelderland zijn de gegevens te vinden van de belastingdruk per inwoner per Gelderse gemeente. Om een indruk te geven van de lokale belastingdruk van de gemeente Doesburg in regionaal verband wordt het onderstaande overzicht opgenomen:

Belastingdruk per inwoner

Gemeente	2025	2024
Rheden	552	484
Westervoort	505	484
Montferland	515	494
Doesburg	**536**	**476**
Zevenaar	552	537
Duiven	541	476
Doetinchem	521	514
Bronckhorst	507	485
Gemiddelde Gelderland	**551**	**528**

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Doesburg is het kwijtscheldingsbeleid van toepassing op de afvalstoffenheffing, het onderhoudsrecht graven en de rioolheffing. Het kwijtscheldingsbeleid wordt uitgevoerd op basis van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. Deze regeling bevat een drietal toetsen die het mogelijk maken de financiële situatie van de belastingschuldige te beoordelen: de inkomenstoets, de vermogenstoets en de schuldentoets. Gemeenten hebben de beleidsvrijheid om tussen drie verschillende kwijtscheldingsnormen te kiezen: de 90%-, de 95%- of de 100%-norm.

In december 2022 is de 'verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen gemeente Doesburg' vastgesteld. In afwijking van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 wordt het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan vastgesteld op 100 procent. Dit betekent dat, uitzonderingen daargelaten, de meeste mensen die een uitkering op bijstandsniveau hebben in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Excel tabel

Paragraaf B - Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Paragraaf B | Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. Daarbij worden de risico's meegenomen die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen is - tenzij anders vermeld in deze paragraaf - gebaseerd op de primaire begroting 2024. Het weerstandsvermogen is toereikend wanneer er voldoende mogelijkheden zijn om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Hiervan is dus sprake als het saldo tussen de weerstandscapaciteit en de risico's positief is.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten - die onverwachts en substantieel zijn - te kunnen afdekken. De weerstandscapaciteit van de gemeente Doesburg is:

Onderdeel	Bedrag
Algemene reserve	6.781.873
Onvoorzien	15.000
Totale weerstandcapaciteit	**6.796.873**

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog mogelijk is voor een tariefsverhoging OZB alvorens men toe kan treden als artikel 12 gemeente. In deze begroting nemen we hier geen post meer voor op aangezien dit niet op korte termijn kan worden ingezet en daarom niet geschikt is om incidentele tegenvallers op te vangen.

Algemene reserve

De algemene reserve bedraagt op basis van de begroting per 31-12-2026 € 6.781.873. Daarbij is rekening gehouden met het begrotingsresultaat 2025 en 2026.

Onvoorzien

Voor de post onvoorzien is een bedrag van €15.000 opgenomen in de begroting.

Inventarisatie van de risico's

Een risico is een kans op het optreden van een gebeurtenis met een nadelig financieel gevolg. De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen (bijvoorbeeld via verzekeringen of via gevormde voorzieningen). Doen deze risico's zich voor dan moeten de nadelige financiële effecten hiervan ondervangen worden via het weerstandsvermogen.

Risico wordt vaak als volgt gedefinieerd: Risico = Kans x Gevolg

Een risico is groter wanneer de kans van optreden en de gevolgen van optreden groter zijn. Een groot gevolg gecombineerd met een minimale kans wordt in het algemeen als niet belangrijk beschouwd, net als een grote kans met een minimaal gevolg. Afhankelijk van de kans en het gevolg kan een risico op 4 manieren worden aangepakt:

- Voorkomen: één of beide van de factoren kans en gevolg wegnemen;
- Verminderen: één of beide van de factoren kans en gevolg afzwakken;
- Uitbesteden: risico's onderbrengen bij verzekeraars;
- Accepteren: alleen bij zeer kleine kans en/ of zeer kleine gevolgen.

Risico's en beheersing
Hieronder worden de 5 grootste risico's benoemd. Bij de risico's wordt tevens aangegeven op welke wijze we de risico's proberen te beheersen.

Cybercrime
De kans is reëel dat ook de gemeente Doesburg in de komende jaren een keer het slachtoffer wordt van een cybercriminaliteit. In het ergste scenario wordt er dan binnengedrongen in onze ICT omgeving, wordt er mogelijk kwaadaardige software geïnstalleerd; mogelijk bestanden onbruikbaar gemaakt of data buitgemaakt, die ongewenst openbaar gemaakt kan worden. In zo'n situatie worden we geconfronteerd met hoge kosten. Kosten i.v.m. analyseren van de omvang van de schade die ontstaan is; herstellen van de systemen en de mogelijk versleutelde gegevens. Ook krijgen we in zo'n situatie te maken met uitvoerende processen die stil komen te liggen en mogelijke gevolgschade hiervan. Ook zal er mogelijk sprake zijn van imagoschade en schade door identiteitsfraude.

Om deze risico's te beheersen zijn er o.a. de volgende maatregelen genomen:

1. We maken gebruik van de diensten en expertise van ICT samen (uitvoering door de gemeente Doetinchem)
2. We beveiligen de toegang tot onze digitale werkomgeving m.b.v. 2FA
3. We investeren in bewustwording bij personeel en staf op gebied van Informatieveiligheid

Fluctuaties gemeentefonds
De algemene uitkering van het gemeentefonds maakt zo'n 60% deel uit van de gemeentelijke inkomstenbronnen. Dit betekent dat de financiële positie van de gemeente in sterke mate afhankelijk is van de ontwikkelingen binnen het gemeentefonds en dat nadelige gemeentefondsontwikkelingen derhalve de financiële positie van de gemeente behoorlijk onder druk kunnen zetten. De algemene uitkering uit het gemeentefonds heeft een omvang van bijna 28 miljoen euro in 2024. Het risico is ingeschat op 1% omdat het accres alleen nog wijzigt met loon- en prijsmutaties. Vanaf 2026 daalt de omvang van het gemeentefonds. Over de ontwikkeling van het gemeentefonds na 2026 is nog geen duidelijkheid. Op basis van de huidige gegevens is de uitkering voor Doesburg in 2026 ruim 2 miljoen lager.

Open einde regelingen sociaal domein
Het sociaal domein bevat een aantal open einde regelingen. Dit betreft dan met name de Participatiewet, de Jeugdzorg en de WMO. De laatste jaren zijn de budgetten voor de Jeugdzorg en WMO niet toereikend gebleken. Het risico is ingeschat op € 750.000 met een kans van 50%.

Beheersing: de invloedsfeer is beperkt door autonome ontwikkelingen, bv. aantal en zwaarte van de in te zetten zorg. In 2025 maken we gebruik van een praktijk ondersteuner van de huisarts (POH). Hierdoor verwachten we de doorverwijzing naar specialistische zorg te beperken. Verder sluiten wij aan bij de ontwikkelingen in de regio (hervormingsagenda). De hervormingsagenda richt zich op betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is en een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

Personeel/Ontwikkeling arbeidsmarkt
Door schaarste op de arbeidsmarkt kan er een situatie ontstaan waarbij bepaalde vacatures lastig tijdig en adequaat kunnen worden ingevuld, waardoor relatief duurdere inhuur noodzakelijk is.

Verbonden partijen
Onze gemeente neemt deel aan diverse verbonden partijen. Een overzicht hiervan is terug te vinden in de paragraaf “Verbonden partijen”. Door onverwachte tegenvallers in de exploitatie van verbonden partijen is er een risico dat de bijdrage aan een dergelijke verbonden partij in een bepaald jaar hoger zal moeten zijn dan begroot . De tegenvallers van verbonden partijen worden in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. Het maximale risico is bij de begroting ingeschat op € 500.000 met een kans van 10%.

Beheersing: We monitoren de ontwikkelingen van de verbonden partijen via tussentijdse rapportages. De invloed op tegenvallers gedurende het jaar is echter beperkt.

Algemene risico’s bouwgrondexploitatie
Bij het opstellen van grondexploitaties wordt ingespeeld op mogelijke risico’s. Gedurende de uitvoering van het project kunnen echter risico’s manifest worden die vooraf niet of niet juist zijn ingeschat. Dit kan met name het geval zijn bij exploitaties die zich over een langere periode van meerdere jaren uitstrekken. De risico’s kunnen worden onderverdeeld in gebied gerelateerde risico’s (bodem, archeologie e.d.) en marktrisico’s (economische ontwikkelingen, maatschappelijke ontwikkelingen e.d.). Binnen Doesburg zijn er op dit moment 2 grexen. Beiden bevinden zich in de eindfase. Deze sluiten naar verwachting af met een positief resultaat.

Verleende gemeentegaranties en aan derden verstrekte geldleningen
In de begroting is voor de gemeentegaranties een risico opgenomen van € 200.000. Het saldo waarvoor de gemeente nog garant staat is gedaald tot onder de € 2 miljoen. Voor verstrekte geldleningen wordt geen bedrag opgenomen. Het risico op verstrekte geldleningen betreft vooral een theoretisch risico. Op basis van het treasury statuut zijn er strenge eisen aan het verstrekken van leningen gesteld en wordt er zekerheid gevraagd. De leningen die niet bezwaard zijn met een hypothecaire lening zijn verstrekt aan organisaties die voldoende inkomsten genereren om de rente en aflossing te kunnen betalen.

Totaal risico's
In de onderstaande tabel worden de hiervoor genoemde risico’s van een financiële kwalificatie voorzien:

Risico's	Kans	Maximaal risico	kans x financieel gevolg
Cybercrime	25%	1.000.000	250.000
Fluctuaties gemeentefonds	1%	30.000.000	300.000
Open einde regelingen sociaal domein	50%	750.000	375.000
Personeel	80%	600.000	480.000
Verbonden partijen	25%	500.000	125.000
Verleende garanties en geldleningen	10%	2.000.000	200.000
Totaal		**34.850.000**	**1.730.000**

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. Bij weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is om middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder haar hele beleid om te hoeven gooien. Zoals uit onderstaand overzicht blijkt is het weerstandsvermogen laag.

Weerstandsvermogen:	Ratio
Weerstandscapaciteit	6.796.873
Risico's	1.730.000
Weerstandsvermogen	3,9

Het weerstandsvermogen is ruim voldoende om, wanneer een risico zich daadwerkelijk voordoet, de incidentele lasten op te vangen. Een minimum weerstandsvermogen van 2 wordt als voldoende beoordeeld.

Kengetallen

De onderstaande kengetallen zijn ingevolge artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgenomen. De kengetallen maken het voor de raad gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente Doesburg. Onder de tabel vindt u een korte toelichting en duiding van de kengetallen.

Kengetallen	W2024	B2025	B2026	B2027	B2028	B2029
Netto schuldquote	12,7%	25,8%	26,5%	29,5%	31,9%	31,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd met verstrekte leningen	5,1%	17,9%	19,1%	22,3%	24,5%	24,3%
Solvabiliteitsrisico	64,0%	55,4%	54,3%	52,6%	51,4%	51,0%
Grondexploitatie	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	1,1%	-1,0%	0,5%	0,9%	-1,0%	-0,3%
Belastingcapaciteit	106,6%	100,3%	111,7%	111,7%	111,7%	111,7%

Toelichting kengetallen

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een schuldquote van minder dan 90% wordt als goed beoordeeld (minst risicovol).

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Een ratio tussen de 20 en 50% wordt als goed beoordeeld.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. Een waarde van het kengetal onder de 20% wordt als goed beoordeeld.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Er wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positieve waarde geeft aan dat de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of de mate waarin er ruimte is voor nieuw beleid. De belastingcapaciteit van de gemeente is afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Onze tarieven lopen redelijk in de pas met het landelijk gemiddelde mede door het niet verhogen van de afvalstoffenheffing.

Paragraaf C - Onderhoud kapitaalgoederen

Paragraaf C | Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt voor de kapitaalgoederen wegen, riolering en water, civiele kunstwerken, groen, gebouwen, openbare verlichting en speelgelegenheden achtereenvolgens aandacht geschonken aan het beleidskader, het beheer/de ontwikkelingen en de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties.

Wegen

Beleidskader
De gemeente heeft de plicht de openbare wegen te onderhouden. Dit doen we door uitvoering te geven aan een Beleids- en beheerplan Wegen. Doesburg werkt met beeldkwaliteiten, conform de Nota Ruimtelijke Kwaliteit Doesburg (NRK). In juli 2024 is het Meerjarig Investering Programma wegen plus 2024-2028 vastgesteld. Bij een tussentijdse evaluatie van dit plan in 2025 zijn enige bijstellingen gedaan. Naast de uitvoeringsplannen voor het vervangen van wegen en fundering zullen ook maatregelen gericht op het afschalen van de maximumsnelheid worden meegenomen. Ook het zoveel mogelijk toepassen van duurzame materialen en het toepassen van klimaatadaptatie zijn opgenomen in het plan. In het nieuwe MIP plus is nadrukkelijk gekeken naar het behalen van synergievoordelen door de uitvoering waar mogelijk af te stemmen op de vervanging van het rioolstelsel en mee te liften op herstructurerings- en nieuwbouwopgaven.

Kerncijfers:
Het gemeentelijke wegennet omvat ongeveer 630.000 m2 verharding:

- ongeveer 187.000 m2 Asfalt (rijwegen en fietspaden)
- ongeveer 431.000 m2 Element verharding (woonstraten, voet en fietspaden)
- ongeveer 13.300 m2 Cement beton verharding (fietspaden)

Beheer en ontwikkelingen
Het wegenareaal is met de benodigde kenmerken vastgelegd in een beheerapplicatie. Door middel van inspecties wordt frequent de staat van het areaal in beeld gebracht. Met een beheerapplicatie wordt een onderhoudsplanning opgesteld, die de basis vormt voor het onderhoudsplan. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen rehabilitatie, groot onderhoud en klein onderhoud. Rehabilitatie betreft het volledig vervangen van een weg, incl. fundatie. Groot onderhoud betreft voorziene werkzaamheden, voorvloeiend uit de inspectie, welke worden opgenomen in een onderhoudsplan. In 2025 is bij een externe partij de opdracht weggezet om een bestek te maken voor een beheerplan Wegen groot (gepland) onderhoud. Dit wordt eind 2025 opgeleverd en aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. Klein onderhoud betreft reparaties en dergelijke uit bijvoorbeeld meldingen van inwoners. Ook bij het onderhoud van wegen worden werkzaamheden zoveel mogelijk integraal opgepakt, bijvoorbeeld samen met werkzaamheden aan de riolering of in combinatie met rehabilitatie van wegen. In het kader van duurzaamheid is er o.a. oog voor energie- en materiaalgebruik. Een voorbeeld hiervan is wegdekreflectie, waarbij minder openbare verlichting nodig is.

In 2026 wordt de rehabilitatie van het fietspad aan de Didamseweg uitgevoerd en fase 2 van het project Flora 23. Ook wordt de rehabilitatie van de Kraakselaan en de singels verder voorbereid.

Financiën
Voor rehabilitatie worden kredieten beschikbaar gesteld via het Meerjaren Investerings Programma wegen plus. Conform het vastgestelde Meerjaren Investerings Programma wegen plus 2024-2028 wordt jaarlijks € 200.000 in de bestemmingsreserve rehabilitatie wegen gestort ter dekking van de kapitaallasten van de rehabilitaties. Voor groot onderhoud wordt jaarlijks € 240.000 in de bestemmingsreserve wegen gestort, kosten voor groot onderhoud worden uit deze reserve betaald. De bestemmingsreserve groot onderhoud wordt na de totstandkoming van het beheerplan Groot Onderhoud Wegen weer omgezet in een voorziening. Vooruitlopend op deze actie wordt in twee tranches € 150.000 aan de bestemmingsreserve onttrokken om noodzakelijk en dringend onderhoud vast uit te voeren. Tenslotte wordt nog € 54.000 begroot in de exploitatie voor klein onderhoud.

Watertaken (riolering en water)

Beleidskader
In 2023 is het Watertakenplan Olburgen 2023-2027 (WTPO) vastgesteld. Hierin is aangegeven hoe de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgtaken voor riolering, water en klimaatadaptatie (DPRA). Een belangrijk uitgangspunt van het Watertakenplan is het op lange termijn betaalbaar houden van de rioolheffing voor de inwoners. De ambitie is om in 2050 Klimaatbestendig te zijn, dat houdt in dat 30% van het verharde oppervlak dat loost op een gemengd rioolstelsel afgekoppeld moet zijn.

Kerncijfers
• ongeveer 29 kilometer vrij verval regenwaterriool
• ongeveer 22 kilometer vrij verval vuilwaterriool
• ongeveer 28 kilometer vrij verval gemengd riool
• 22 kilometer persleiding
• 13 gemalen en 57 drukriool units
• 3600 kolken en 1,5 km lijngoot

Beheer en ontwikkeling
In de planperiode investeren we in de vernieuwing van de infrastructuur (vervanging en renovaties), aanpak wateroverlast, verbeteren, verduurzamen en klimaatbestendig maken. Door middel van inspecties van het riool, die bijgehouden worden in een applicatie, kan de prioriteit van de geplande taken worden bepaald. Daarbij wordt een integrale aanpak gehanteerd, waarbij o.a. wordt afgestemd met de rehabilitatie van wegen. In 2025 zijn we gestart met het opstellen van een bestek voor de reiniging en inspecties van ons riolenareaal. De uitvoering ervan besteden we aan. Dit zal in 2026 ter hand worden genomen en, afhankelijk van de beschikbare middelen, een geruime tijd in beslag nemen. De resultaten van de inspecties worden meegenomen in het nieuwe beheerplan dat onderdeel is van het watertakenplan van 2027 en verder (voorbereiding in 2026).

In 2026 starten de volgende grote projecten of zijn in uitvoering:
• PéGé Flora 23, fase 2
Daarnaast zijn nog enkele kleinere vervangingsprojecten gepland.

Financiën
Voor een overzicht van de totale lasten die worden toegerekend aan de riolering (watertaken) wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen, onderdeel riolering. Overschotten of tekorten worden, zo mogelijk, verrekend met de voorziening riolering.

Civiele Kunstwerken.

Beleidskader
In de openbare ruimte van Doesburg bevinden zich verschillende civiele kunstwerken. Civiele kunstwerken zijn meestal aangelegd om de infrastructuur te ondersteunen. Dit kan gaan om het afwikkelen van verkeer over een watergang (brug) zijn, maar bijvoorbeeld ook het keren van grond of water. Basis voor het onderhoud is het in 2023 vastgestelde Beheerplan Civiele Kunstwerken 2023-2027.

Kerncijfers
• 6 bruggen
• 1 tunnel
• 4 kademuren
• 11 grond- en/of waterkerende constructies
• 2 steigers
• 1 geluidswal
• 11 trappen

Beheer en ontwikkeling
Het beheerplan is bedoeld om het beheer en onderhoud aan de civiele kunstwerken voor een periode van vijf jaar op een efficiënte wijze voort te zetten en waar mogelijk te verbeteren. Het primaire doel van het beheerplan is de kunstwerken op het gewenste onderhoudsniveau te brengen en te houden. Begin 2025 heeft er een her-inspectie en kostenraming plaats gevonden van het totale areaal aan civiele kunstwerken, zodat voor de resterende periode tot en met 2027 de reële beheerkosten inzichtelijk zijn. De civiele kunstwerken zijn opgenomen in de beheerapplicatie voor de openbare ruimte.

In 2026 wordt een plan van aanpak gemaakt voor het groot onderhoud dat nodig is voor de aanlegsteiger bij de Contre Escarpe en directe omgeving. Daarnaast is er klein onderhoud gepland voor 2026, op basis van de hiervoor genoemde inspectie.

Financiën
Voor jaarlijks onderhoud is in de begroting een bedrag van € 73.000 opgenomen. Daarnaast is er nog een krediet van € 700.000 voor de vervanging van kunstwerken beschikbaar gesteld in de Kadernota 2022. De uitvoering van de diverse projecten loopt van 2023 t/m 2027. In het overzicht restantkredieten bij de jaarrekening wordt jaarlijks inzicht gegeven in de bestedingen ten laste van het krediet.

Groen

Beleidskader
Het gemeentelijk beleidskader wordt gevormd door het Groenstructuurplan 2013 en het Bomenbeleidsplan 2014.
De gemeente wil een aantrekkelijke leefomgeving bieden aan haar inwoners en bezoekers. Een groene inrichting door middel van plantsoenen en bomen maakt daar deel van uit.

Kerncijfers

- ongeveer 71 hectare openbaar groen
- ruim 5.400 bomen

Beheer en ontwikkeling
Openbaar groen: De beeldkwaliteit van het openbaar groen is over het algemeen op orde. Het groen buiten de binnenstad wordt onderhouden door Circulus. In het projectplan voor de ontwikkeling van het Hart van Beinum wordt ingezet op de vergroening van het gebied op een klimaat adaptieve wijze met aandacht voor het creëren van biodiversiteit. Ook bij de ontwikkeling van de toekomstige wijk Wemmerse Woerden worden er diverse maatregelen getroffen om natuur en groen in te passen in het gebied en flora en fauna een "boost" te geven.

Bomen: Bomen vormen een belangrijk onderdeel van onze groenstructuur en aantrekkelijke leefomgeving. Daarnaast heeft de gemeente voor dit onderdeel een wettelijke zorgplicht. We voeren regelmatig veiligheidscontroles uit en houden de bomen veilig met het boomonderhoud zoals snoei. Over het algemeen is het bomenbestand veilig en gezond. Wel is een groot gedeelte van de boomsoort ‘gewone es’ aangetast door de essentaksterfte en de paardenkastanjes door kastanjebloedingsziekte. Dat heeft vooral grote consequenties voor de essenlanen in het buitengebied en in toenemende mate van individuele essen en paardenkastanjes in de bebouwde kom. Dode bomen worden in het lopende beheer vervangen en daar waar nodig snoeien we essen extra in verband met dood hout. Deze kosten drukken in toenemende mate op het budget boombeheer. Er wordt een nieuwe inventarisatie uitgevoerd om de huidige stand van zaken te kwantificeren.

Financiën
Voor het onderhoud openbaar groen is € 636.000 opgenomen in de begroting. Voor boombeheer is € 85.000 opgenomen. In 2026 wordt € 50.000 bezuinigd op openbaar groen, conform de bezuinigingsvoorstellen uit de begroting van 2025.

Gebouwen

Beleidskader
Het beheer van het gemeentelijke vastgoed is vastgelegd in het meerjarig onderhoudsplan. In 2023 zijn de geactualiseerde meerjarige onderhoudsplannen vastgesteld. Hierin zijn ook verduurzamingsmaatregelen opgenomen (DJMOP) Op basis van het uitgevoerde onderhoud wordt jaarlijks beoordeeld of komende jaarschijven op hoofdlijnen bijgesteld dienen te worden. Het huidige DMJOP wordt in 2027 volledig geactualiseerd. Uitgangspunt voor de DMJOP's is conditiescore 2 (goed). De conditiescore is een objectieve waarde van de technische staat van een gebouw onder NEN2767. Uitzondering hierop zijn de sportaccommodaties en het gebouw van de Harmonie. Voor deze gebouwen geldt conditiescore 4 (matig) De gebouwen zijn onder conditiescore 4 veilig voor gebruik. Het grafmonument heeft een conditiescore 5 (slecht).
In 2016 is het huurprijsbeleid vastgesteld, hierin is o.a. opgenomen dat tenminste een kostprijs dekkende huur in rekening gebracht wordt bij organisaties die ruimtes huren van de Gemeente.

Kerncijfers:
Het gebouwenbestand bestaat momenteel uit 15 objecten waarvan 1 object een grafmonument betreft.

Beheer en ontwikkelingen

In 2025 is besloten het stadhuis in zijn geheel af te stoten. In 2025 is het pand ook voorlopig gegund met als doel van de nieuwe eigenaar er woningen en een hotel van te maken. Het is de bedoeling de koop voor 2026 definitief te maken.

Het pand aan de Nieuwstraat wordt omgevormd tot huisvesting voor Oekraïense vluchtelingen. Hiervoor zijn aparte budgetten vanuit het Rijk beschikbaar gesteld. In 2026 zullen de kamers in de Nieuwstraat worden betrokken. Het pand is nog in eigendom van de gemeente.

Vanaf 2026 staat het pand de Linie 4 niet meer in onze begroting. De gemeente is met de Woningstichting IJsselland tot overeenstemming gekomen waardoor de huur per 1 februari 2025 kon worden beëindigd.

De gymzaal aan de Armgardstraat is voorlopig nog in het bezit van de gemeente en ook nog niet gesloopt. Dit heeft te maken met de wettelijke verplichting om de daar huizende vleermuizen de tijd te geven zich op andere plekken te vestigen. De verwachting is dat dit nog enige tijd in beslag neemt.

Financiën
Jaarlijks wordt € 243.000 gestort in de voorziening onderhoud gebouwen. De uitgaven voor groot onderhoud worden direct ten laste van de voorziening geboekt.

Openbare verlichting

Het beleidskader

De openbare verlichting (OV) draagt bij aan een sociaal veilige, verkeersveilige en leefbare situatie tijdens de duisternis (circa 4.100 uur per jaar = 47% van het jaar). Medio 2015 is het beleidsplan openbare verlichting vastgesteld en eind 2016 het beheerplan. In het vastgestelde beleid is onder andere besloten dat er zal worden gewerkt met beeldkwaliteiten, dat er speciale verlichting in de binnenstad wordt aangebracht en dat er zal worden gewerkt aan energiebesparing door dimbare energiezuinige laag vermogende armaturen (veelal led).

Kerncijfers
De omvang van het openbare verlichtingsnet binnen de gemeente bedraagt bijna 2.250 lichtmasten. Alle voorgenomen klassieke lichtmasten in de binnenstad zijn geplaatst.
In Doesburg staan verder ruim 250 masten van Woonservice IJsselland, deze worden door de gemeente beheerd.

Het beheer en ontwikkelingen

Het onderhoud van de openbare verlichting wordt uitgevoerd door een extern bedrijf. Het contract omvat een periodieke controle op basis van klachtenregistratie, aan de hand waarvan kapotte lampen worden vervangen en andere kleine gebreken worden hersteld. Daarnaast zorgt dit bedrijf voor de noodzakelijke uitbreidingen en de instandhouding op de langere termijn. Het beheer en onderhoud van de openbare verlichting is een doorlopend proces, waarbij de gemeente samen met het externe bedrijf werkt aan verbetering van het rendement van de openbare verlichting. Momenteel wordt een groot deel van het openbare verlichtingsareaal vernieuwd, dan wel omgevormd (in de binnenstad van reguliere naar klassieke verlichting). Na de omvorming zal ca. 50% van de masten zijn vernieuwd en ca. 75% van de armaturen.

Financiën

Voor het reguliere onderhoud is € 119.000 opgenomen in de begroting. Daarnaast wordt er jaarlijks € 84.000 gestort in de reserve openbare verlichting. Hiermee wordt gespaard voor toekomstige investeringen.

Speelgelegenheid

Het beleidskader

Voor het beheer en onderhoud is het beleidsplan Spelen, bewegen en ontmoeten Doesburg 2018-2026 van toepassing.

Kerncijfers:
49 speelgelegenheden
357 speeltoestellen

Het beheer en ontwikkelingen

De speeltoestellen worden jaarlijks gecontroleerd en waar nodig gerepareerd.
In het beleidsplan is vastgesteld dat het aantal toestellen en plekken verminderd moet worden, maar wel in samenspraak met de bewoners van de gemeente Doesburg. In de afgelopen periode zijn met de beschikbaar gestelde middelen vanuit dit beleid speeltuinen en ontmoetingsplekken gerealiseerd (Noordelijk Molenveld, Waterstraat). Dit budget is nu uitgeput. Maatregel 1.6 vanuit het coalitieakkoord is per 2026 dan ook niet meer in de begroting terug te vinden. Vanuit diverse andere budgetten is aan speel- en ontmoetingsplekken gewerkt. In 2026 zal een nieuw beheerplan Spelen worden opgesteld.

Financiën

Voor het onderhoud van speelgelegenheden is € 27.000 opgenomen in de begroting.

Paragraaf D - Financiering

Paragraaf D | Financiering

Bij financiering gaat het om de vraag hoe de gemeente regelt dat ze steeds voldoende geld heeft om alle rekeningen te kunnen betalen. Dreigt ze tijdelijk te weinig ‘in kas’ te hebben, dan moet ze lenen. Heeft de gemeente tijdelijk teveel ‘in kas’, dan is ze verplicht dit geld uit te zetten bij de Staat middels schatkistbankieren. Al deze activiteiten leiden ertoe dat de gemeente een financieringsportefeuille heeft. Die moet worden beheerd om de kosten en risico’s te beperken. De kaders voor de uitoefening van de treasuryfunctie zijn door de raad bepaald in de financiële verordening . Deze kaders zijn door het college verder uitgewerkt in een treasurystatuut gemeente Doesburg 2019. De uitoefening van de treasuryfunctie die is opgedragen aan het college van B&W behelst op hoofdlijnen de navolgende activiteiten:

- het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van overtollige gelden om de programma’s binnen de door de Raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren;
- het beheersen van de risico’s verbonden aan de financieringsfunctie zoals renterisico’s, koersrisico’s en kredietrisico’s (indien van toepassing);
- het zo veel mogelijk beperken van de kosten van eventuele leningen en het bereiken van voldoende rendement op de uitzettingen;
- het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

Beleidsvoornemens t.a.v. risicobeheer

In het kader van risicobeheer worden de navolgende uitgangspunten gehanteerd:

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico te beperken met betrekking tot kortlopende financiering (netto vlottende schuld). Het geeft de limiet aan die maximaal gefinancierd mag worden met kort geld en bedraagt 8,5% van de totale lasten bij aanvang van het begrotingsjaar 2026. Binnen de kasgeldlimiet kunnen tijdelijke liquiditeitstekorten worden opgevangen.

	2026
Begrotingstotaal (uitgaven excl. primair resultaat)	49.403.960
Percentage regeling	8,50%
Kasgeldlimiet	4.199.337

Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om het renterisico op langlopende leningen te beperken als gevolg van tussentijdse rente aanpassingen en herfinanciering van langlopende leningen. De rente risiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal van de lasten bij het begin van het jaar.

		2026
(1)	Renteherzieningen	0
(2)	Aflossingen	600.000
(3)	Renterisico (1+2)	600.000
(4)	Renterisiconorm	9.880.792
(5a)=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	9.280.792
(5b)=(3>4)	Ruimte boven renterisiconorm	

Berekening renterisiconorm

		2026
(4a)	begrotingstotaal (uitgaven excl. Primair resultaat)	49.403.960
(4b)	percentageregeling	20%
(4)=(4a x 4b/100%)	Renterisiconorm	9.880.792

Verstrekken van leningen en garanties

Bij het verstrekken van leningen op grond van de publieke taak worden zo mogelijk zekerheden of garanties geëist. In het treasurystatuut van de gemeente Doesburg zijn de volgende criteria opgenomen voor het verstrekken van leningen en garanties:

- De door de gemeente te financieren zaken moeten nodig zijn in het kader van de uitvoering van een publieke taak in de gemeente. Dat wil zeggen dat ze moeten passen binnen en bijdragen aan het gemeentelijk beleid en het openbaar belang. Tevens moet er met de financiering een voor de gemeente relevant maatschappelijk doel worden gediend.
- De te financieren zaken moeten essentieel zijn voor het voortbestaan of het in voldoende mate kunnen functioneren van de aanvrager (functionaliteitscriterium).
- De te financieren zaken moeten in overwegende mate ten goede komen aan de inwoners van de gemeente.
- Een lening wordt niet verstrekt indien de te financieren zaken niet voldoende zekerheid bieden voor verhaal van rente en aflossing van de te verstrekken garantie of lening. Dit betekent dat in geval de te financieren zaak een onroerende zaak is, het recht van hypotheek wordt verleend.

Een overzicht van de verstrekte garanties wordt opgenomen in de jaarrekening bij de toelichting op de balans.

Het uitzetten van overtollige kasmiddelen

Door het Rijk is bepaald dat het uitzetten van overtollige geldmiddelen uitsluitend mag geschieden bij het Rijk zelf, het zogenaamde Schatkistbankieren.

Valutarisicobeheer

Valutarisico’s worden uitgesloten door uitsluitend leningen te verstekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.

Koersrisicobeheer

De gemeente maakte bij uitzettingen uitsluitend gebruik van rekening courant, spaarrekening, daggeld, deposito's, obligaties en garantieproducten. Op dit moment is dit niet meer aan de orde vanwege de verplichting tot schatkistbankieren.

Ontwikkeling financieringsstructuur

De ontwikkeling van de financieringsstructuur is in onderstaand overzicht opgenomen. Het overzicht laat zien dat het tekort oploopt door de geraamde investeringen en het exploitatie tekort. Dat betekent dat er meer langlopend geleend moet worden.

	2025	2026	2027	2028	2029
Boekwaarde MVA	36.387.319	37.683.317	39.430.151	39.068.319	38.531.453
Boekwaarde FVA	3.830.982	3.722.724	3.616.124	3.497.506	3.401.555
A: Totaal te financieren vaste activa	**40.218.300**	**41.406.041**	**43.046.275**	**42.565.824**	**41.933.008**
Algemene reserve	6.966.082	6.591.390	6.781.873	7.199.992	6.960.782
Bestemmingsreserves	21.156.196	20.758.882	20.356.742	19.696.626	19.029.175
Voorzieningen	985.722	953.808	1.093.428	1.249.303	1.295.178
opgenomen langlopende geldleningen	10.600.000	10.000.000	13.000.000	13.000.000	13.000.000
B: Totaal voor financiering beschikbare vaste passiva	**39.707.999**	**38.304.079**	**41.232.042**	**41.145.920**	**40.285.134**
(B-A) Financieringssaldo (+ is overschot; -/- is tekort)	**-510.301**	**-3.101.962**	**-1.814.233**	**-1.419.904**	**-1.647.873**
	tekort	tekort	tekort	tekort	tekort

Renteresultaat

Renteresultaat en omslagrente	2026
(A) Externe rentelasten over kortlopende en langlopende leningen	275.000
(B) Externe rentebaten over kortlopende en langlopende leningen	39.316
(C) (=A-/-B) saldo rentelasten en rentebaten	235.684
(D) Rente door te berekenen aan grondexploitaties	-
(E) Rente toe te rekenen aan het eigen vermogen	-
(F) (=C+D+E) Totaal raming aan de taakvelden toe te rekenen rente	235.684
(G) Aan de taakvelden toe te rekenen d.m.v. de rente-omslagsystematiek	235.683
(H) (=F-/-G) Verwacht renteresultaat op Taakveld 0.5 Treasury (-/- is rente-voordeel en + is een rentenadeel)	1

Rentelasten moeten worden toegerekend aan taakvelden door middel van omslagrente. De omslagrente wordt berekend door de toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd.

Paragraaf E - Bedrijfsvoering

Paragraaf E | Bedrijfsvoering

Vanuit de afdeling Externe en Interne Dienstverlening streven we naar het verlenen van de beste dienstverlening aan de stad en gemeentelijke collega's binnen de gegeven omstandigheden. Deze omstandigheden worden enerzijds gevoed door een steeds toenemende hoeveelheid taken en rollen, waarvan de complexiteit toeneemt, in tijden van een steeds krapper wordende arbeidsmarkt. Anderzijds willen we vanuit dienstverleningsperspectief bijdragen aan de pijlers van de Toekomstvisie van Doesburg: een evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat; een verbindende en versterkende sociale aanpak en kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie. Ter ondersteuning aan deze pijlers werkt de afdeling Externe en Interne Dienstverlening de komende periode aan twee hoofdthema's:

1. Processen en beheer op orde,
2.Aantrekkelijk werkgeverschap;

Bij de uitwerking van deze thema's is het uitgangspunt of realistisch ambitieniveau om de basis verder op orde te krijgen en te houden.

1. Processen en beheer op orde
De "basis op orde" begint bij goede (proces-)inrichting voor gemeentelijke beheertaken en dienstverlening aan burgers. Het komende jaar maken we een start met het doorlichten van de processen om waar mogelijk efficiënter en effectiever te werken. Een goede ondersteuning van ICT is een voorwaarde hiertoe. Digitalisering neemt alleen maar toe. Deels omdat dit een opgave is voor gemeenten (bv. opslaan en toegankelijk maken van digitale informatie in het e-Depot), deels omdat we er niet aan ontkomen (bv. overgang van applicaties naar een SaaS (Software as a Service) – omgeving), maar vooral omdat dit de dienstverlening aan onze inwoners ten goede komt (ook inwoners van Doesburg kunnen nu afspraken met de publieksbalie inplannen via onze website). We volgen de ontwikkelingen om onze kerntaken uit te kunnen voeren. Zo maken bijvoorbeeld e-diensten het de burger makkelijker om producten van de publieksbalie via de website aan te vragen, terwijl de verwerking ervan in de back office verder kan worden geautomatiseerd.

Het onderzoeken van digitale oplossingen staat het komende jaar centraal. Dit moet worden gezien in het licht van een onderzoek naar de ontwikkelingen die de komende jaren op ons afkomen en de wijze waarop Doesburg hierop kan acteren om dienstverlening aan de inwoners te waarborgen. Aandacht voor al deze facetten is nodig om steeds de juiste informatie tijdig op de juiste plek beschikbaar te hebben. Daartoe zijn informatiebeheer en de zorg voor digitale veiligheid en privacy belangrijke aspecten. We hebben in kaart laten brengen welke ICT-investeringen ons te wachten staan en wat ons dat oplevert. Omdat dit een kostenstijging van Informatisering en Automatisering (I&A) betekent, heeft de raad besloten enkel wettelijke verplichtingen op te volgen of enkel te versaasen wanneer leveranciers on premise applicaties niet meer ondersteunen. Om deze reden zijn we overgegaan op een SaaS versie van onze belastingapplicatie.

Voor wat betreft het versterken van onze beheertaken gaan we inzetten op het structureel in de regio beleggen van advies op gebied van inkoop- en aanbestedingsbeleid. Daarnaast wordt ingezet op verdere invulling van goed gastheerschap richting de maatschappelijke organisaties die in het stadskantoor zijn getrokken.

2. Aantrekkelijk werkgeverschap
De in de voorgaande paragraaf beschreven inzet op proces- en beheeroptimalisatie is nodig, maar in het licht van een moeizame arbeidsmarkt lastig. De vraagstukken die op ons afkomen zijn talrijk en worden steeds complexer. Dit is voor Doesburg niet anders dan voor andere gemeenten. Doesburg is een kleine gemeente waar medewerkers over het algemeen een breed takenpakket hebben. We zijn ons ervan bewust dat we als kleine gemeente hetzelfde moeten doen als grotere gemeenten, maar dan met minder mensen. Werken voor Doesburg betekent een brede blik en van meerdere markten thuis zijn. Mogelijk maakt dit Doesburg een aantrekkelijke werkgever. Daarom passen we onze arbeidsmarktcommunicatie en wijze van werven hierop aan. Om een aantrekkelijke werkgever te zijn en te blijven zetten we zoveel mogelijk in op korte en krachtige werving- en selectieprocedures, de ontplooiing van nieuwe en huidige medewerkers en het creëren van een prettige, veilige en duurzame werkomgeving.

Gezien de moeizame arbeidsmarkt hebben we steeds vaker te maken met medewerkers die nog moeten bijleren. Dat vraagt om het goed begeleiden en opleiden van nieuwkomers, wat extra inspanning vraagt van zittende collega’s.

Naast het aantrekken van nieuwe mensen willen we collega’s ook behouden en minder afhankelijk zijn van externe inhuur. We houden de balans tussen inhuur en vaste medewerkers goed in de gaten. Externe inhuur beperkt zich zoveel mogelijk tot de noodzaak van specialistische kennis. Hiermee verwachten we de loonsom te beteugelen.

Aan de andere kant dienen we kritisch te kijken naar de inschaling van functies ten opzichte van omliggende gemeenten. Als we mee willen op de arbeidsmarkt, dan zullen we een concurrerend functiehuis moeten hebben. Vooralsnog zijn we hier budgettair niet toe uitgerust, dus doen we al het mogelijke binnen de bestaande loonsom.

Personeel
In 2026 bedraagt de formatie voor de ambtelijke organisatie bijna 100 FTE (2025 was afgerond 99 FTE). De loonsom voor 2026 is geraamd op € 9.432.923. In de primitieve begroting voor 2025 was € 9.281.964 opgenomen. Dit is een beperkte stijging. De begrote loonsom voor 2026 en verder is gebaseerd op de in 2025 afgesloten CAO die geldt tot 31 maart 2027. Ook in 2026 zijn personeelskosten opgenomen die worden gedekt uit externe middelen.

Inhuur derden
Het streven is voor maximaal 15% van de loonsom in te huren. We merken jaarlijks, ondanks de strakke sturing erop, dat de druk op het percentage inhuur toeneemt. Er is een toename van complexe vraagstukken, die vraagt om de inhuur van specialistische kennis. Daarnaast is er schaarste op de arbeidsmarkt, waardoor bepaalde vacatures erg lastig of niet te vervullen zijn.

Paragraaf F - Verbonden partijen

Paragraaf F | Verbonden partijen

In deze paragraaf vindt u een lijst met partijen waarmee de gemeente Doesburg banden is aangegaan ter behartiging van bepaalde publieke belangen. Het gaat hierbij om privaatrechtelijke dan wel publiekrechtelijke organisaties, waarin Doesburg een financieel en een bestuurlijk belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie. Van een financieel belang is sprake als een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat. Ook als er financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt, is er sprake van een financieel belang. De verbonden partijen worden afzonderlijk toegelicht.

Lijst met verbonden partijen

Hieronder volgt lijst met de partijen verbonden aan de gemeente Doesburg verdeeld naar gemeenschappelijke regelingen, overige verbonden partijen en coöperaties/vennootschappen. Voor de verbonden partijen die een begroting indienen bij de gemeente zijn de beginstand van het eigen- en vreemd vermogen opgenomen.

Verbonden Partijen

Gemeenschappelijke regelingen	Vestigingsplaats
Groene Metropool regio Arnhem-Nijmegen	Arnhem
Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden	Arnhem
Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg	Zevenaar
Omgevingsdienst Regio Arnhem	Arnhem
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	Arnhem
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal-Gelderland (MGR)	Arnhem

Overige verbonden partij	Vestigingsplaats
Euregio Rijn-Waal	Emmerich

Coöperaties/Vennootschappen	Vestigingsplaats
BNG Bank	Den Haag
Alliander	Arnhem
Vitens	Utrecht
Circulus B.V.	Zutphen

Groene metropool regio Arnhem - Nijmegen

Het gemeenschappelijk orgaan is een samenwerkingsverband dat de belangen behartigt van de deelnemende gemeenten in de regio. De focus ligt op het fysieke domein: woningbouw, circulariteit, economie en mobiliteit. Maar ook samenwerking op het gebied van cultuur en toerisme is een aandachtsveld. Het doel van de samenwerking is het realiseren van groei én het versterken van het groene karakter van deze bijzondere regio.

Het draagt bij aan de doelstelling van programma 1 “Een evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat".

Het aandeel van de gemeente is afgerond 1,4%. De lasten worden omgeslagen naar rato van het aantal inwoners per gemeente.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's
Het financiële risico is beperkt tot de bijdrage van de gemeente.

Financieel overzicht:

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2024	€ 371.783	€ 6.728.664	€ 244.427	€ 102.285
Begroting	2025	€ 100.000	€ 4.929.880	€ 0	€ 111.555
Begroting	2026	€ 100.000	€ 8.017.000	€ 0	€ 88.182

Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

De gemeenschappelijke regeling verzorgt voor 16 gemeenten in de regio Midden-Gelderland de regionale brandweer, ambulancezorg en volksgezondheid/GGD.

Het draagt bij aan de doelstelling van programma 1 'Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat' en programma 2 'Verbindende en versterkende sociale aanpak, in verband met volksgezondheidszorg'.

Het aandeel van de gemeente schommelt rond de 1,5%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is beperkt. De gemeente draagt bij aan een eventueel tekort in de exploitatie.

Financieel overzicht:

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2024	€ 14.331.000	€ 47.664.000	€ 4.059.000	€ 1.174.000
Begroting	2025	€ 9.354.000	€ 56.929.000	€ 0	€ 1.256.000
Begroting	2026	€ 8.885.000	€ 57.768.000	€ 0	€ 1.324.000

Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg

Het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg beheert de archieven van de gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar. Bij het Streekarchivariaat is veel historisch materiaal beschikbaar over Doesburg.

Het draagt bij aan de doelstellingen van programma 3 'Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie'.

Het aandeel van de gemeente is ongeveer 23%. De kosten van het Streekarchivariaat worden over de deelnemende gemeenten verdeeld op basis van inwoners en naar rato van werktijden.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's:
Het financiële risico is beperkt. De gemeente draagt bij aan een eventueel tekort in de exploitatie.

Financieel overzicht:

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2024	€ 0	€ 81.379	€ 0	€ 94.650
Begroting	2025	€ 0	€ 35.143	€ 0	€ 126.889
Begroting	2026	€ 0	€ 54.000	€ 0	€ 125.089

Omgevingsdienst Regio Arnhem

De Omgevingsdienst verzorgt namens gemeenten en provincie milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast heeft Doesburg ook de verlening van omgevingsvergunningen evenals advies, toezicht en handhaving voor bouwen ondergebracht bij de ODRA.

Het draagt bij aan de doelstellingen van programma 1 'Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat'.

Het aandeel van de gemeente voor de bouw- en milieutaken is 2%. Er wordt afgerekend op basis van prijs x afgenomen diensten, daarnaast is er een bijdrage in de algemene diensten op basis van een verdeelsleutel.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. In lijn met landelijke ontwikkelingen is de omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA) voornemens om per 1 januari 2026 te fuseren met de Omgevingsdienst regio Nijmegen (ODRN) om zo te bouwen aan een nieuwe robuuste omgevingsdienst. De samenwerking met de per 1 januari 2026 gefuseerde omgevingsdienst zal worden voortgezet.

Risico's :
Een financieel risico is aanwezig. De Omgevingsdienst heeft te maken met een aantal economisch/maatschappelijke ontwikkelingen, zoals krapte op de arbeidsmarkt, de woningbouw ambitie, leefbaarheid en de stikstofproblematiek. Daarnaast zijn ook de gevolgen van de invoering van de omgevingswet nog niet duidelijk. De voorgenomen fusie van de omgevingsdiensten kan financiële risico's met zich mee brengen op gebied van fusiekosten en wijzigingen in deelnemersbijdragen door aanpassingen in o.a. de financieringssystematiek en het uniformeren van processen. In onderstaande cijfers is nog geen rekening gehouden met effecten van de voorgenomen fusie.

Financieel overzicht:

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2024	€ 870.000	€ 7.072.000	€ 144.000	€ 665.500
Begroting	2025	€ 644.000	€ 4.065.000	€ 0	€ 643.700
Begroting	2026	€ 644.000	€ 7.179.000	€ 1.000	€ 654.000

Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

De vervoersorganisatie behartigt de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Er wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer optimale aansluiting heeft op het openbaar/vervoer/netwerk.

Het draagt bij aan de doelstellingen van Programma 2 'Verbindende en versterkende sociale aanpak' (WMO, jeugd en onderwijs).

Het aandeel in de overhead is minder dan 2%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
In 2024 eindigt de initiële periode van de vervoerscontracten. Gezien de huidige marktomstandigheden (krapte arbeidsmarkt, energieprijzen, investering zero emissie voertuigen) is het zeer reëel om te verwachten dat een aanbesteding zal leiden tot hogere tarieven dan de huidige contractueel overeengekomen tarieven. Er is rekening gehouden met groei van de vraag naar vervoer. waardoor het risico daarvoor laag wordt ingeschat.

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2024	€ 0	€ 10.103.447	€ 0	€ 529.041
Begroting	2025	€ 0	€ 12.000.000	€ 0	€ 538.398
Begroting	2026	€ 0	€ 13.000.000	€ 0	€ 668.133

MGR sociaal domein Centraal-Gelderland

De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio Centraal-Gelderland en voorziet in samenwerkingsmodules. Er wordt deelgenomen aan de modules: Inkoop Zorg, Werkgevers Service Punt (WSP) en Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW).

Het draagt bij aan de doelstellingen van Programma 2 'Verbindende en versterkende sociale aanpak' (WMO, jeugd en participatiewet).

Het aandeel in de overhead is ruim 2%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is beperkt. De gemeente draagt bij aan een eventueel tekort in de exploitatie. In de begroting van de MGR is rekening gehouden met loonstijgingen van SW-ers. Dit kan afwijken n.a.v.. CAO ontwikkelingen.

Bron:	Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Exploitatie-resultaat	Bijdrage gemeente
Jaarrekening	2024	€ 560.000	€ 4.512.000	€ 0	€ 1.591.433
Begroting	2025	€ 560.000	€ 2.162.000	€ 0	€ 1.697.809
Begroting	2026	€ 560.000	€ 2.022.000	€ 0	€ 1.669.558

Euregio Rijn-Waal

De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.

Het draagt bij aan de doelstellingen van Programma 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat.3

Het lidmaatschap kost ca. € 3.300

Beleidsvoornemens:
Het lidmaatschap vervalt per 31 december 2027.

Risico's :
Het financiële risico is zeer beperkt. De gemeente draagt bij aan een eventueel tekort in de exploitatie.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Doesburg is aandeelhouder van de BNG. De BNG is de bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

De deelneming in aandelen bedraagt 0,05%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is zeer beperkt. De boekwaarde van de aandelen is € 69.030, in de begroting is het dividend geraamd op € 70.000.

Alliander

Alliander N.V. is de holding van een netwerkbedrijf. De dochterbedrijven zijn netbeheerders voor het transport van (duurzame) energie.

De deelneming in aandelen bedraagt 0,13%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is beperkt. De boekwaarde van de aandelen is € 8.168, in de begroting is het dividend geraamd op € 100.000. Daarnaast hebben we in 2021 een achtergestelde geldlening verstrekt van € 757.080.

Vitens

Vitens is het waterbedrijf voor ruim 4 miljoen mensen en bedrijven in Friesland, Overijssel, Flevoland, Gelderland en Utrecht.

De deelneming in aandelen bedraagt 0,24%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is beperkt. De boekwaarde van de aandelen is € 1.996, in de begroting is geen dividend geraamd. Er is al enkele jaren geen dividend uitgekeerd.

Circulus

Circulus verzorgt het afvalbeheer en verricht diensten in de openbare ruimte voor klantgemeenten, die ook aandeelhouder zijn. Het werkgebied van Circulus bestaat uit de gemeenten Apeldoorn, Bronckhorst, Brummen, Deventer, Doesburg, Duiven, Epe, Lochem, Zutphen , Voorst en Westervoort. Per 1-1-2026 zal het werkgebied worden uitgebreid met de gemeenten Rheden en Rozendaal. De activiteiten worden uitgevoerd op basis van individuele afspraken met gemeenten, met als gezamenlijk doel een duurzame leefomgeving.

Het draagt bij aan de doelstellingen van Programma 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat.

De deelneming in aandelen bedraagt 2,44%.

Beleidsvoornemens:
Er zijn geen wijzigingen voorzien in de samenwerking. Het bestaande beleid wordt voortgezet.

Risico's :
Het financiële risico is beperkt. De boekwaarde van de aandelen is € 22.235, In de begroting is geen dividend geraamd.

Paragraaf G - Grondbeleid

Paragraaf G | Grondbeleid

1. Nota Grondbeleid Doesburg 2024

In de Doesburgse Nota Grondbeleid is de beleidskeuze gemaakt voor het toepassen van Sturend Grondbeleid, met een voorkeur voor een faciliterende rol. Sturend Grondbeleid gaat uit van een manier van werken die door de tijdige inzet van grondbeleidsinstrumenten leidt tot de tijdige bestuurlijk gewenste verandering in het ruimtelijk grondgebruik. Sturend Grondbeleid is een concept dat kan worden toegepast op elke willekeurige locatie en kan worden aangepast aan iedere specifieke situatie. Doesburg neemt in ontwikkelingen bij voorkeur een regisserende rol en toont zich daarbij bereid om met ontwikkelaars, bouwers en corporaties op voet van gelijkheid te onderhandelen en samen te werken. Een optimale onderhandelingspositie wordt gecreëerd door zo effectief mogelijk gebruik te maken van het aan gemeenten beschikbaar gestelde grondbeleidsinstrumentarium.

Over dit grondbeleidsinstrumentarium:
Met de Omgevingswet (Ow) die per 1 januari 2024 in werking is getreden, zijn alle wetten, regels en afspraken voor de fysieke leefomgeving geïntegreerd in één stelsel. De Ow heeft als doel het omgevingsrecht en de dienstverlening voor de fysieke leefomgeving beter te laten aansluiten op de wensen vanuit de samenleving: sneller, eenvoudiger en beter. Er wordt meer in vertrouwen gewerkt en de Ow biedt een basis voor meer participatie en maatwerk. De juridische instrumenten voor grondbeleid onder de Ow zijn grotendeels overgenomen uit bestaande wetten:
- de regeling van het voorkeursrecht vervangt de Wet voorkeursrecht gemeenten.
- de regeling van onteigening vervangt de onteigeningswet.
- de regeling kostenverhaal vervangt de Afdeling grondexploitatie uit de Wro (Wet ruimtelijke ontwikkeling).

Indien er niet, niet tijdig of niet op voor de gemeente acceptabele voorwaarden tot overeenstemming kan worden gekomen, kan de realisatie van een nieuwe functie aldus worden afgedwongen door het inzetten van een of meerdere van de hierboven genoemde wettelijke instrumenten.

2. Stand van zaken met betrekking tot de verschillende ontwikkelingen

2.1 De woningbouwontwikkelingen op middellange termijn

A. Toekomstvisie Doesburg 2040

De toekomstvisie: “Doesburg Duidelijk Duurzaam Door” van juni 2021 speelt in op een aantal serieuze uitdagingen, die het gemeentebestuur met haar burgers en bedrijven wil aangaan. Inzet is het behoud van een toekomstbestendige, leefbare en vitale stad. Dit wil zij bereiken via drie elkaar versterkende hoofdkeuzes:

1. Een evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat
2. Verbindende en versterkende sociale aanpak
3. Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie

Een uitgevoerde analyse van Doesburgs sterke en zwakke punten vormt in belangrijke mate de basis voor de vastgestelde visie. Doesburg heeft inwoners en bezoekers veel te bieden, zoals een mooi historisch centrum, veel cultuur, verschillende natuurgebieden, én IJssel en Oude IJssel, waarvan de oevers op sommige plekken zijn ingericht voor recreatief (mede) gebruik. Inwoners zijn trots op hun gemeente en voelen zich ermee verbonden. Een fijne en prettige constatering, maar dit mag geen reden zijn om “achterover te leunen”. Uit dezelfde analyse blijkt namelijk ook dat:

- Doesburg steeds meer ouderen krijgt, waardoor de vraag naar wonen met zorg verder toeneemt.?
- Er in verhouding veel inwoners zijn die helaas moeten leven van bijstand of een minimum inkomen.
- De verduurzaming van woning en woonomgeving nog forse inspanningen vraagt.

Omdat per wijk verschilt wat er aan bovenstaande punten speelt, dreigen grote ongewenste ongelijkheden te ontstaan: tussen de wijken en binnen groepen inwoners. Dit vraagt de komende jaren onze volle aandacht. Met onderkenning van “onze” kracht en van “onze” zwakheden wordt gewerkt aan een leefbare en levendige stad, die is voorbereid op de toekomst. Zo kan met (vervangende) nieuwbouw de eenzijdigheid van woningbouw in de verschillen wijken worden verkleind. Met slimme oplossingen kan wonen met zorg beter worden ondersteund en met goed doordachte herinrichtingen van openbare ruimtes kan het “ontmoeten” worden bevorderd.

Het streven naar een evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat kan mede door nieuwbouw worden bereikt. Met nieuwbouw kunnen bewoners met middeninkomens, op zoek naar huur- en koopwoningen in het middensegment worden bediend, hetgeen zorgt voor doorstroming. Maar ook richten we ons op vestigers. Daarvoor bouwen we die woningen die nu in onze stad zijn ondervertegenwoordigd.?
De ambities uit deze toekomstvisie hebben hun vertaalslag gekregen in de woonzorgwelzijnsvisie Doesburg 2024-2028.

B. Woonzorgwelzijnvisie Doesburg 2024-2030

In de Woonzorgwelzijnvisie Doesburg 2024-2028 zijn de prioriteiten van het lokale woonbeleid in al zijn facetten voor de komende jaren vastgelegd. De visie geeft niet alleen inhoud en richting aan de ontwikkelingen op de woningmarkt. In samenhang met wonen wordt ook bezien wat nu en in de nabije toekomst gewenst is op het gebied van zorg en welzijn. Daarbij wordt qua programma concreet ingezet op de komende vijf tot zeven jaar, met een doorkijk richting 2040. De gemeente baseert zich daarbij in belangrijke mate op het Woning-behoefteonderzoek Doesburg 2022-2040.

We hebben nog altijd te maken met een groot landelijk tekort aan woonruimte. Dit geldt ook voor de Groene Metropoolregio (GMR), waar Doesburg deel van uitmaakt. Ook van Doesburg wordt verwacht dat zij een bijdrage levert in het wegwerken van het tekort aan woningen, in die zin dat zij naast de lokale behoefte aan woningen ook gaat bouwen voor vestigers. Vestigers zijn gewenst om het betrekkelijk hoge voorzieningenniveau in stand te houden. Het kan er ook voor zorgen dat Doesburg een bevolkingsomvang houdt van minimaal 11.000 inwoners. Deze nieuwe woningen (die tevens zorgen voor doorstroming) worden met name gebouwd in het centrum van Beinum en op uitbreidingslocaties Wemmerse Woerden en Stoerwoud. ?
Doesburg heeft te maken met een gestaag groeiende groep ouderen, waarvan een deel in zijn laatste levensfase passende huisvesting met zorg behoeft. Ook deze groep hebben en houden wij in het vizier. Met stakeholders wordt bezien op welke wijze invulling kan worden gegeven aan de toenemende vraag naar wonen met zorg. Maar ook wil de gemeente met partijen bouwen aan een krachtige gemeenschap. Dit in het besef dat een structurele, integrale wijkgerichte aanpak kan helpen om de gezondheid en participatie van mensen te verbeteren.

Addendum bij woonzorgwelzijnvisie: Inventarisatie van (potentiële) woningbouwlocaties

Bij het vaststellen van de woonzorgwelzijnvisie is de afspraak gemaakt dat er een inventarisatie moet komen van (potentiële) woningbouwlocaties. Dit zogenaamde addendum bij de woonvisie is op 20 februari 2025 door de gemeenteraad vastgesteld. Of daadwerkelijk iets op de 13 toegevoegde locaties gebouwd gaat worden hebben we als gemeente weinig tot geen invloed op. Het gaat hier om locaties waar nu vooral een bedrijfsbestemming op zit. Maar wanneer de eigenaar op enig moment een woonbestemming wenst zal hieraan planologische en programmatische medewerking worden verleend. Op moment van schrijven van dit verslag spelen er een handvol serieuze woningbouwinitiatieven, variërend in woningaantallen van circa 5 tot 20.

C. Gebiedsuitwerking Liemerse Gemeenten

Binnen de kaders van de door alle regiogemeenten vastgestelde Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio wordt gewerkt aan een gebiedsuitwerking voor de Liemerse gemeenten.? Gemeenten worden aangespoord tempo te maken met de bouw van woningen. Het woningtekort op nationaal niveau, maar ook op regionaal niveau, is aanzienlijk. Zo moeten er in de Groene Metropool Regio tot 2040 circa 100.000 woningen worden bijgebouwd, waarvan het merendeel in Arnhem-Oost, Nijmegen-West en Foodvalley-Zuid. Alle betrokkenen zijn zich ervan bewust dat het hier om een gigantische operatie gaat, waarbij de afspraak is dat nieuwbouw niet ten koste mag gaan van natuurwaarden. Het wordt aldus voortdurend zoeken naar de juiste balans tussen enerzijds stedelijke ontwikkeling en anderzijds een ontspannen leefkwaliteit, kortweg samengevat onder het motto: “Meer landschap, meer stad”.

Binnen de Liemers ligt de focus op verdichting rondom de spoorzones - de kernen Westervoort, Duiven, Zevenaar en Didam - en het versterken van het groen blauwe raamwerk. In het groenblauwe raamwerk zullen de opgaven vanuit de RES, water en landbouw een plek krijgen evenals de wensen vanuit recreatie, natuur en landschap.

2.2 (potentiële) ontwikkelingslocaties

Ook van Doesburg wordt gevraagd om naar “vermogen” een bijdrage te leveren in het wegwerken van het woningentekort. Kansen doen zich voor om met name op uitbreidingslocatie Wemmerse Woerden en Stoerwoud enkele honderden woningen toe te voegen aan de huidige voorraad van afgerond 5.450 woningen (peildatum 1-1-2025). Naast het bouwen in het duurdere segment zullen op deze twee locaties ook woningen in het lage en middensegment worden gegeven. Hiermede wordt invulling gegeven aan de ambitie om met name jonge gezinnen aan Doesburg te (blijven) binden.

Woningbouwprojecten:

nr.	Naam locatie	Prognose eindresultaat	(vermoedelijk) jaar van realisatie:
1.	Centrumplan Beinum	Positief/Neutraal	2028 tot 2032
2.	Wemmerse Woerden	Neutraal	2027 tot 2035
3.	Flora 23 - 2e fase	Neutraal	2028
4.	Stoerwoud	Neutraal	2028

De locaties nader beschouwd:

1. Centrumplan Beinum

De wijk Beinum wordt verder uitgebreid en dat vraagt een ‘meegroeiend’ winkelcentrum. De voorgenomen herinrichting biedt kansen voor woningbouw en voorziet in een uitbreiding van het winkelvloeroppervlak van de supermarkt. Omdat de wijk Beinum nauwelijks appartementen heeft, wordt op deze locatie met name hierop ingezet, waarbij deze woningen zowel geschikt zijn voor ouderen als jongeren.

In 2025 is verder gewerkt aan het vertalen van de vastgestelde ruimtelijke kaders naar een wijziging van het omgevingsplan. De naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026 te contracteren gebiedsontwikkelaar wordt nadrukkelijk betrokken bij het (woon)programma en de wijze waarop het parkeren naast en onder de woongebouwen wordt gerealiseerd. De procedure tot wijziging van het omgevingsplan zal naar het zich laat aanzien medio 2026 worden opgestart. Met de eigenaar van DekaMarkt zijn concrete afspraken gemaakt over verplaatsing van de supermarkt. Er wordt naar toegewerkt om gelijktijdig met de vaststelling van het omgevingsplan een vergunning voor de nieuwbouw te verlenen, waarna kan worden gestart met de eerste bouwfase. De inschatting is dat op z'n vroegst in 2032 alle woningen zijn gerealiseerd en de openbare ruimte rondom de nieuwbouw volledig opnieuw is ingericht.

2. Wemmerse Woerden

Op 14 hectare -nu nog agrarische gronden- worden in verschillende prijsklassen en zowel in de koop- als huursfeer woningen gebouwd. Met deze bouw wordt invulling gegeven aan de ambitie om meer balans te krijgen in de woningvoorraad, daarbij doelend op de Toekomstvisie Doesburg 2040. Inschatting is dat de eerste woningen op z'n vroegst in 2027 worden gebouwd.

Streven is om in 2026 het gewijzigde omgevingsplan vast te stellen. Na vaststelling wordt ná verkregen omgevingsvergunning de 1e fase van de 300 te bouwen woningen voortvarend door de ontwikkelaar opgepakt. Het bouwprogramma, de wijze waarop het openbaar gebied in opdracht en voor rekening van de ontwikkelaar woonrijp wordt gemaakt en de afspraak over de door de ontwikkelaar aan de gemeente verschuldigde kostenverhaalsbijdrage zijn contractueel vastgelegd.

3. Vervanging 59 eengezinswoningen wijk De Ooi (Flora23)

De eerste fase vervangende nieuwbouw aan de Betulastraat en Notenstraat is in 2024 opgeleverd. Met de tweede fase – vervangende nieuwbouw aan de Ribesstraat, Prunusstraat en Van Tuijlplein – is eind 2024 gestart. Streven is rond de jaarwisseling 2025-2026 deze woningen op te leveren, waarna aansluitend in opdracht van de gemeente de openbare ruimte rondom deze woningen wordt heringericht. ?Van de 59 te slopen eengezinswoningen komen er 38 terug naast circa 46 zogenaamde nultredenwoningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens (levensloopbestendige woningen en appartementen). Met dit programma wordt ingespeeld op de toenemende behoefte aan woningen voor alleenstaanden en stellen (zonder kinderen).

4. Stoerwoud

Een bewonersinitiatief heeft ertoe geleid dat tussen De Strijp en de provinciale weg N338 op wat nu nog landbouwgrond is, plannen worden voorbereid voor de bouw van 80 tot 90 woningen. Voor het te realiseren woonprogramma is medio 2025 tussen gemeente en ontwikkelaar een intentieovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst is ook afgesproken dat de woningen in de prijsklassen sociale huur/ betaalbare koop/ dure koop worden gebouwd en aangeboden in de verhouding 20%/ 40%/ 40%. De ontwikkelingslocatie, groot circa 3 hectare, wordt natuurinclusief. De onbebouwde ruimten worden het collectieve eigendom van de bewoners die zelf voor het onderhoud en beheer moeten zorgen. Met het bouwen in het groen van een hofjeswijk en een gezamenlijk bezit van de semiopenbare ruimte worden - naar verwachting – andere woningzoekenden bereikt dan zij die belangstelling hebben voor een woning in het centrum van Beinum en Wemmerse Woerden. De planning die de ontwikkelaar hanteert is ambitieus. Het streven is om het gewijzigde omgevingsplan in 2026 vast te stellen, waarna de benodigde omgevingsvergunning wordt aangevraagd. Wanneer alles naar wens verloopt kan in 2027 mogelijk al worden gestart met de bouw van de eerste woningen.

Paragraaf H - Wet Open Overheid

Inleiding

Wet open overheid (Woo)

De Woo verplicht bestuursorganen om in hun begroting en jaarrekening te verantwoorden hoe zij omgaan met deze wet in hun beleid en uitvoering. Deze wet geldt sinds 1 mei 2022 en vervangt de oude Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo gaat ervan uit dat inwoners recht hebben op overheidsinformatie. De overheid moet deze informatie actief openbaar maken of op verzoek verstrekken.

De overheid moet haar informatie goed ordenen, beheren en toegankelijk maken. Zo kunnen inwoners altijd en op tijd de juiste informatie vinden of opvragen. De overheid publiceert verschillende soorten documenten per informatiecategorie in fases. Deze worden per Koninklijk Besluit vastgesteld. Elke overheidsinstelling dient deze documenten op een op een eigen platform te publiceren met de mogelijkheid om deze informatie te hergebruiken op andere platforms van de overheid.

Woo en Doesburg

De Woo heeft drie hoofdonderdelen: passieve openbaarmaking (op verzoek), actieve openbaarmaking en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Bij actieve openbaarmaking moet de gemeente Doesburg in fases 11 informatiecategorieën openbaar maken. Wij volgen deze landelijke fasering zoveel mogelijk. Een jaarlijkse monitor over de implementatie van de Woo toont hoever de gemeente Doesburg gevorderd is met de uitvoering. Op de website 'Open Overheid' (https://woo.doesburg.nl) openbaart de gemeente actief informatie met de mogelijkheid om ook gemeentelijke informatie op andere websites te raadplegen. Daarnaast kan iedereen altijd vragen om bepaalde informatie openbaar te maken. De opgevraagde documenten delen wij met de verzoeker én publiceren wij ook op 'Open Doesburg'.

Een belangrijke voorwaarde voor een goede invoering van de Woo is een ordelijke informatiehuishouding. De verbetering van de informatiehuishouding is in Doesburg niet nieuw. Door zaakgericht werken en digitalisering zetten wij continue stappen, bijvoorbeeld bij het bewaren en toegankelijk maken van digitale informatie in een e-depot (digitale archiefbewaarplaats).

Financiële begroting

Overzicht lasten en baten en toelichting

Overzicht lasten en baten en toelichting

De onderstaande tabel geeft alle baten en lasten per programma weer uit de jaarrekening 2024 en de primaire begroting 2025 en 2026 inclusief de toe te delen reserve mutaties. De reservemutaties zijn (conform BBV-richtlijnen) verdeeld over de programma's en verdeeld in structureel en incidenteel.

01 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat	R2024	B2025	B2026
Lasten	11.555	10.884	11.266
Baten	7.103	5.158	5.443
Saldo van baten en lasten	-4.452	-5.726	-5.823
Onttrekking aan reserve	399	884	684
Toevoeging aan reserve	496	466	365
Saldo programma 01	**-4.549**	**-5.308**	**-5.504**

*bedragen * €1.000*

02 Verbindende en versterkende sociale aanpak	R2024	B2025	B2026
Lasten	27.600	27.238	27.976
Baten	8.728	7.479	7.997
Saldo van baten en lasten	-18.872	-19.759	-19.979
Onttrekking aan reserve	635	449	208
Toevoeging aan reserve	348	82	182
Saldo programma 02	**-18.585**	**-19.392**	**-19.953**

*bedragen * €1.000*

03 Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie	R2024	B2025	B2026
Lasten	1.191	1.195	1.094
Baten	624	587	579
Saldo van baten en lasten	-567	-608	-515
Onttrekking aan reserve	-	168	-
Toevoeging aan reserve	-	-	-
Saldo programma 03	**-567**	**-440**	**-515**

*bedragen * €1.000*

04 Bestuur en organisatie	R2024	B2025	B2026
Lasten	7.510	8.170	8.110
Baten	934	513	541
Saldo van baten en lasten	-6.576	-7.657	-7.569
Onttrekking aan reserve	1.692	193	58
Toevoeging aan reserve	1.367	5	5
Saldo programma 04	**-6.251**	**-7.469**	**-7.516**

*bedragen * €1.000*

Algemene dekkingsmiddelen	R2024	B2025	B2026
Lasten	548	424	406
Baten	31.521	32.659	34.084
Saldo van baten en lasten	30.973	32.235	33.678
Onttrekking aan reserve	-		-
Toevoeging aan reserve	-	-	-
Saldo Algemene dekkingsmiddelen	**30.973**	**32.235**	**33.678**

*bedragen * €1.000*

Totaal programma's en dekkingsmiddelen	R2024	B2025	B2026

01 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat	R2024	B2025	B2026
Lasten	48.404	47.911	48.852
Baten	48.910	46.396	48.644
Saldo van baten en lasten	506	-1.515	-208
Onttrekking aan reserve	2.726	1.694	950
Toevoeging aan reserve	2.211	553	552
Geraamd resultaat	**1.021**	**-374**	**190**

*bedragen * €1.000*

In programma's zijn de volgende kosten opgenomen:	R2024	B2025	B2026
Kosten overhead (programma 4)	6.212	6.858	6.584
bedrag heffing vennotschapsbelasting	-31	-	-
bedrag voor onvoorzien (Algemene dekkingsmiddelen)	14		55

*bedragen * €1.000*

Incidentele baten en lasten

Hieronder volgt een overzicht van de incidentele lasten die in de begroting zijn opgenomen met een korte toelichting en verwijzing naar het P&C document waarin het voor het eerst is opgenomen.

Programma 1	2026	2027	2028	2029	bron
Energie transitie	111.500	111.500	117.500	117.500	Begroting 2026
Invoering omgevingswet	50.000	50.000	50.000	50.000	Begroting 2026
Uitbreiden betaald parkeren	50.000				Kadernota 2026
Mutatie reserve (onttrekking)	-161.500	-161.500	-167.500	-167.500	Begroting 2026
Totaal	**50.000**	**-**	**-**	**-**	

- Om de energietransitie te realiseren zijn er te besteden middelen beschikbaar via de bestemmingsreserve "uitvoeringskosten klimaat" voor de periode tot 2030. Van de gereserveerde middelen nemen we jaarlijks een bedrag op in de begroting op in de begroting.
- In de begroting is rekening gehouden met extra kosten voor de invoering van de omgevingswet. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd. Wij nemen in de begroting € 50.000 extra jaarlijkse lasten op, te dekken uit de reserve.
- Ten behoeve van de realisatie van de maatregel om betaaldparkeren uit te breiden per 1-1-2027 wordt ingeschat dat een eenmalige investering van circa 50.000 euro is benodigd.

Programma 2	2026	2027	2028	2029	bron
Onderzoek huisvesting onderwijs	25.000				Begroting 2026
Beschermd wonen lasten	100.000	100.000			Begroting 2026
Beschermd wonen baten	-200.000	-200.000			Begroting 2026
VGGM extra lasten digitaal kinddossier	14.000				Kadernota 2026
Mutatie reserve (storting)	75.000	100.000			Begroting 2026
Totaal	**14.000**	**-**	**-**	**-**	

- In 2026 is een haalbaarheidsonderzoek gepland voor de huisvesting van basisonderwijs.
- In 2026 en 2027 ontvangen wij nog een vergoeding voor de transformatie van beschermd wonen. Eventueel niet bestede middelen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve beschermd wonen. Voor de jaren daarna ramen we jaarlijks € 100.000 lasten. Deze lasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve
- In de begroting 2026 van de VGGM is een incidentele verhoging van de bijdragen van gemeenten opgenomen voor de implementatie van het digitaal kind dossier.

Programma 4	2026	2027	2028	2029	bron
Vergadersysteem	30.000	30.000	30.000		Begroting 2026
Opleiding nieuwe gemeenteraad	6.000				Kadernota 2026
Totaal	**36.000**	**30.000**	**30.000**	**-**	

- Voor de raadsvergaderingen op het stadskantoor wordt voor 3 jaar een conferentiesysteem geleased.
- Voor 2026 zijn middelen opgenomen om de nieuwe gemeenteraad door middel van doelgerichte opleiding en training voldoende kennis en vaardigheden bij te brengen.

Totaal incidentele lasten	100.000	30.000	30.000	-	

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In onderstaand overzicht zijn de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves opgenomen. Wij gaan ervan uit dat alle mutaties een structureel karakter hebben omdat de stortingen geen einddatum hebben en de onttrekkingen vooral betrekking hebben op dekking kapitaallasten en onderhoud.

Omschrijving	Saldo eind 2025	Toevoeging	Onttrekking	Saldo eind 2026
Arbeidsvoorwaardenmaatregelen	39	5	3	41
Bestemmingsreserve kapitaallasten	14.964		596	14.368
Huisvestering Onderwijs (IHP)	247	32		279
BUIG budget (Inkomensdeel WWB)	800	50	50	800
Rehabilitatie van wegen	1.357	125	115	1.367
Bestemmingsreserve wegen	1.488	240		1.728
Totaal	**18.895**	**452**	**764**	**18.583**

Gehanteerde algemene technische uitgangspunten

Algemene technische uitgangspunten

Bij de samenstelling van de programmabegroting 2026-2029 zijn behoudens relevante specifieke begrotingsvoorstellen 2026-2029 de navolgende algemene uitgangspunten gehanteerd:

> IJkpunt

De programmabegroting 2026-2029 is opgesteld op basis van het tot en met de kadernota 2026 vastgestelde beleid en dus inclusief de bij de kadernota 2026 gehonoreerde begrotingsvoorstellen 2026-2029.

> Materieel sluitende begroting

Het uitgangspunt is een structureel sluitende meerjarenbegroting.

> Onvoorzien

De post onvoorzien is evenals voorgaande jaren gesteld op een vast bedrag van € 15.000.

> Rentepercentages

In de begroting 2026 zijn mede op basis van de actuele rentetarieven van de BNG (23 april 2025) de navolgende rentepercentages gehanteerd:

Financieringstekort (debetrente) 5%
Financieringsoverschot (creditrente) 1,5%
Rente eigen financieringsmiddelen (bespaarde rente) 0%
Rente lang geld (lineair 25 jaar) 3,44%

> Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is in de begroting 2026-2029 geraamd op basis van de mei circulaire 2025.

> Algemene prijsstijgingen

Voor de in de begroting 2026 op te nemen ramingen zijn ten opzichte van de actuele ramingen 2025 op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product op basis van de meest recente economische raming van het CPB (CEP 2025) een indexering toegepast van 2,7%. Deze methodiek sluit aan op de nieuwe financieringssystematiek die het rijk vanaf 2024 heeft ingevoerd in relatie tot het accres van het gemeentefonds.

> Verbonden partijen
De bijdragen aan verbonden partijen zijn gebaseerd op de meest recente beschikbare begrotingen van deze partijen.

> Salarislasten eigen personeel
De salarislasten zijn in de begroting 2026 gebaseerd op het recent gesloten CAO akkoord gemeenten 2025-2027.

> Opbrengsten belastingen, heffingen en leges
Bij de raming van de opbrengst van de gemeentelijke heffingen/belastingen/leges is, m.u.v. de rioolheffing en de afvalstoffenheffing rekening gehouden met een algemene tariefstijging van 2,7% (conform het percentage voor de algemene prijsstijgingen). Dit geldt ook voor de toeristenbelasting en de parkeerheffingen. De opbrengst voor de rioolrechten en de afvalstoffenheffing is gebaseerd op een 100% kostendekkingspercentage.

> Constante prijzen
De meerjarenramingen 2026-2029 zijn gebaseerd op het prijspeil per 1 januari 2026 en zijn opgesteld in constante prijzen.

> Kapitaallasten nieuwe investeringen
Bij de berekening van de kapitaallasten van nieuwe investeringen is voor wat betreft de rentecomponent uitgegaan van de begrote marktrente van lang geld te weten 3,44%. De afschrijvingslast is op basis van artikel 14 van de vigerende financiële verordening bepaald en begroot met ingang van het dienstjaar volgend op het jaar waarin de investering gerealiseerd wordt.

> Subsidies en inkomensoverdrachten
De subsidies en inkomensoverdrachten voor 2026 zijn geraamd op basis van het niveau van 2025, vermeerderd met een inflatiepercentage van 2,7%.

> Stortingen in voorzieningen
De stortingen in de voorzieningen zijn gebaseerd op de meest beschikbare actuele beheerplannen.

> Saldering reserves
De dotatie en onttrekking van enkele bestemmingsreserves gebeurt op begrotingsbasis budgettair neutraal (dotatie gelijk aan onttrekking) of op basis van een realistische planning (bestemmingsreserve kapitaallasten). Op rekeningbasis wordt op basis van het werkelijke saldo gedoteerd, dan wel onttrokken.

Het gaat hierbij om de volgende bestemmingsreserves:

kapitaallasten
rehabilitatie wegen
groot onderhoud kapitaalgoederen
uitvoeringskosten klimaat
omgevingswet
nationaal isolatieprogramma
transformatie beschermd wonen

> Toerekening apparaatslasten
Apparaatslasten zijn toegekend aan taakvelden en aan te activeren investeringen op basis van de meest actuele urenplanningen.

> Dividend

Het dividend is geraamd op basis van het gemiddelde gerealiseerde dividend over de afgelopen jaren.

Uiteenzetting financiële positie

Uiteenzetting financiële positie

De uiteenzetting van de financiële positie geeft inzicht in de financiën van het begrotingsjaar. Het bevat een raming van de begrote resultaat van het vastgestelde beleid, geeft inzicht in de begrote begin- en eindbalans en bevat een overzicht van het EMU saldo. Daarnaast is een overzicht opgenomen van de nieuwe investeringen en de reserves en voorzieningen.

	2026
Totaal programma's en dekkingsmiddelen	
Lasten	48.852
Baten	48.644
Saldo van baten en lasten	-208
Onttrekking aan reserve	950
Toevoeging aan reserve	552
Begrotingssaldo	**190**

Geprognotiseerde balans begrotingsjaar	2025	2026
(im) Materiële vaste activa	36.387	37.683
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	101	101
Financiële vaste activa: Leningen	3.730	3.621
Totaal Vaste Activa	**40.218**	**41.406**
Voorraden: Onderhanden werk	594	-
Uitzettingen <1 jaar	6.000	6.000
Liquide middelen	300	300
Overlopende activa	3.000	3.000
Totaal Vlottende Activa	**9.894**	**9.300**
Totaal Activa	**50.112**	**50.706**
Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	6.966	6.591
Bestemmingsreserves	21.156	20.759
Nog te bestemmen resultaat	-375	190
	-	
Voorzieningen	986	954
Vaste schuld	10.600	10.000
Totaal Vaste Passiva	**39.333**	**38.494**
Vlottende schuld	5.279	6.712
Overlopende passiva	5.500	5.500
Totaal Vlottende Passiva	**10.779**	**12.212**
Totaal Passiva	**50.112**	**50.706**

EMU saldo

In de begroting moet de berekening van het EMU saldo worden opgenomen. Het EMU saldo is het geraamde saldo van de ontvangsten en uitgaven berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

Omschrijving	2025	2026	2027
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-1.515	-208	16
Mutatie (im)materiële vaste activa	3.804	1.296	1.747
Mutatie voorzieningen	-353	-32	140
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	171	-595	
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo	**-5.843**	**-941**	**-1.591**

(bedragen x € 1.000)

Investeringskredieten

Deze lijst geeft een overzicht van de investeringen in de periode 2026-2029. Het gaat hierbij o.a. om investeringen uit het watertakenplan, rehabilitatie wegen, openbare verlichting en vervangingsinvesteringen. De afschrijvingslasten van deze investeringen zijn verwerkt in de begroting.

Overzicht Investeringskredieten		

Omschrijving	Jaar van investering	Investeringsbedrag
Project Flora 23- fase 2	2025-2026	880.000
Vervangen elektrische installaties riolering	2026-2027	100.000
Herinrichting Kraakselaan incl. riolering	2026-2027	777.000
Civiele kunstwerken	2026-2028	250.000
Bewegwijzering	2026	52.000
Investeringen Watertakenplan	2026	250.000
Vervanging elektrotrucks-tractor	2026	80.000
Next level Turfhaven	2026	521.000
Parkeervoorzieningen automaten	2026	300.000
Verkeersmaatregelen centrumpoorten	2026-2027	2.012.000
Reconstructie Lindewal, Nahuysingel, Meipoort	2027	1.200.000
Investeringen Watertakenplan	2027	300.000
Fietspad Didamseweg	2028	330.000
Investeringen Watertakenplan	2028	350.000
Investeringen Watertakenplan	2029	400.000
Overige investeringen, waaronder wegen	2029	1.000.000

Reserves en voorzieningen

De reserves kunnen worden onderverdeeld in de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven. De algemene reserve bestaat uit componenten van het eigen vermogen waaraan de gemeenteraad geen bepaalde bestemming heeft gegeven. Kenmerkend voor reserves is dat ze:

- worden gevormd door bestemming van het resultaat;
- vrij besteedbaar zijn;
- tot het eigen vermogen behoren.

Voorzieningen behoren tot het vreemde vermogen en worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorzienig strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Voorzieningen moeten precies de omvang hebben van de achterliggende verplichting of risico. Zo mogen niet kleiner maar ook niet groter zijn. De primitieve begrote stand en het verloop van de reserves en voorzieningen.

In onderstaande overzicht zijn de begrote mutaties op de reserves en voorzieningen weergegeven. De beginstand 2026 is gebaseerd op de begroting 2025.

Algemene Reserve	Saldo 01-01-2026	vermeerderingen	verminderingen	Saldo 31-12-2026
Algemene Reserve	6.591	-	-	6.591
Jaarrekeningresultaat	-	-	-	-
Begrotingsresultaat	-	190	-	190
Totaal Algemene reserve (incl. begrotingsresultaat)	**6.591**	**190**	**-**	**6.782**

Bestemmingsreserves	Saldo 01-01-2026	vermeerderingen	verminderingen	Saldo 31-12-2026
Arbeidsvoorwaardenmaatregelen	39	5	3	42
Bestemminingsreserve kapitaallasten	14.964	-	596	14.368
Mobiliteitsfonds parkeercapaciteit	129	-	-	129
Openbare verlichting	194	-	-	194
Huisvestering Onderwijs (IHP)	247	32	25	254
BUIG budget (Inkomensdeel WWB)	800	50	50	800
Groot onderhoud kapitaalgoederen	102	-	-	102
BR Beschermd wonen (K)	497	100	-	597
BR Omgevingswet (K)	298	-	50	248
BR Nationaal isolatieprogramma (K)	140	-	-	140
BR Uitvoeringskosten klimaat (K)	420	-	112	309
Bestemmingsreserve Digitaal Werken	55	-	-	55
Rehabilitatie van wegen	1.357	125	115	1.368
Bestemmingsreserve wegen	1.488	240	-	1.728
Bestemmingsreserve Wachtgeld	388	-	-	388
Bestemmingsreserve SW bedrijven	37	-	-	37
Totaal bestemmingsreserve	**21.156**	**552**	**950**	**20.759**
Totaal Reserves	**27.748**	**743**	**950**	**27.541**

Voorzieningen	Saldo 01-01-2026	vermeerderingen	verminderingen	Saldo 31-12-2026
VRZ Onderhoud gemeentelijke gebouwen	363	266	223	406
VRZ Wachtgeldverplichtingen	0	-	-	0
Voorziening verlofsparen	25	-	-	25
VRZ Vervangingsinvestering riolering	32	203	203	32
VRZ middelen derden afvalstoffenheffing (K)	238	-	74	163
VRZ riolering middelen derden (K)	-	-	-	-
VRZ Onderhoud Turfhaven	151	-	-	151
VRZ Pensioen Wethouders 3019(K)	176	-	-	176
Totaal voorzieningen	**986**	**468**	**500**	954

Meerjarenraming 2026-2029

Meerjarenraming

De meerjarenraming geeft inzicht in de financiële positie voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar gebaseerd op het vastgestelde beleid tot en met de kadernota 2026. Ten opzichte van de kadernota 2026 zijn de resultaten licht verbeterd. Met name door de uitkomsten van de meicirculaire 2025.

	2027	2028	2029
Totaal programma's en dekkingsmiddelen			
Lasten	48.697	46.881	46.785
Baten	48.743	46.012	46.245
Saldo van baten en lasten	**46**	**-869**	**-540**
Onttrekking aan reserve	955	1.112	1.120
Toevoeging aan reserve	552	452	452
Begrotingssaldo	**448**	**-209**	**128**
waarvan incidenteel			-
structureel begrotingssaldo	**448**	**-209**	**128**
Geprognotiseerde balans	**31-12-2027**	**47.118**	**47.483**
(im) Materiële vaste activa	39.430	39.068	38.531
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	101	101	101
Financiële vaste activa: Leningen	3.515	3.396	3.300
Totaal Vaste Activa	**43.046**	**42.566**	**41.933**
Voorraden: Onderhanden werk	-	-	-
Uitzettingen <1 jaar	6.000	6.000	6.000
Liquide middelen	300	300	300
Overlopende activa	3.000	3.000	3.000
Totaal Vlottende Activa	**9.300**	**9.300**	**9.300**
Totaal Activa	**52.346**	**51.866**	**51.233**
Passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	6.782	7.200	6.961
Bestemmingsreserves	20.357	19.697	19.029
Nog te bestemmen resultaat	418	-239	128
	-	-	-
Voorzieningen	1.093	1.249	1.295
Vaste schuld	13.000	13.000	13.000
Totaal Vaste Passiva	**41.650**	**40.907**	**40.413**
Vlottende schuld	5.196	5.459	5.320
Overlopende passiva	5.500	5.500	5.500
Totaal Vlottende Passiva	**10.696**	**10.959**	**10.820**
Totaal Passiva	**52.346**	**51.866**	**51.233**

EMU saldo

In onderstaand overzicht is de ontwikkeling van het EMU saldo weergegeven voor 2027-2029

EMU-saldo	2027	2028	2028
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	16	-899	-540
Mutatie (im)materiële vaste activa	1.747	-362	-537
Mutatie voorzieningen	140	156	46
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-	-	-
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo	**-1.591**	**-382**	**43**

(bedragen x € 1.000)

Reserves en voorzieningen

In onderstaand overzicht is het verloop van de reserves en voorzieningen in de meerjarenraming opgenomen.

Omschrijving	Saldo eind 2026	Mutaties	Saldo eind 2027	Mutaties	Saldo eind 2028	Mutaties	Saldo eind 2029
Algemene Reserve	6.591	-	6.591	-	6.591	-	6.591
Jaarrekeningresultaat	-	-	-	-	-	-	-
Begrotingsresultaat	190	418	609	-239	369	128	497
Totaal Algemene reserve (incl. begrotingsresultaat)	**6.782**	**418**	**7.200**	**-239**	**6.961**	**128**	**7.088**
Arbeidsvoorwaardenmaatregelen	42	3	45	3	47	3	50
Bestemminingsreserve kapitaallasten	14.368	-598	13.770	-595	13.175	-595	12.580
Mobiliteitsfonds parkeercapaciteit	129	-	129	-	129	-	129
Openbare verlichting	194	-	194	-	194	-	194
Huisvestering Onderwijs (IHP)	254	32	286	32	318	32	350
Vervanging speeltoestellen	-	-	-	-	-	-	-
BUIG budget (Inkomensdeel WWB)	800	-	800	-	800	-	800
Groot onderhoud kapitaalgoederen	102	-	102	-	102	-	102
Overgehevelde middelen	-	-		-		-	-
BR Beschermd wonen (K)	597	100	697	-100	597	-100	497
BR Omgevingswet (K)	248	-50	198	-50	148	-50	98
BR Nationaal isolatieprogramma (K)	140	-	140	-	140	-	140
BR Uitvoeringskosten klimaat (K)	309	-112	197	-118	80	-118	-38
Bestemmingsreserve Digitaal Werken	55	-	55	-	55	-	55
Rehabilitatie van wegen	1.368	-18	1.350	-72	1.278	-80	1.198
Bestemmingsreserve wegen	1.728	240	1.968	240	2.209	240	2.449
Bestemmingsreserve Wachtgeld	388	-	388	-	388	-	388
Bestemmingsreserve SW bedrijven	37	-	37	-	37	-	37
Totaal bestemmingsreserve	**20.759**	**-402**	**20.357**	**-660**	**19.697**	**-667**	**19.029**
Totalen	**27.541**	**16**	**27.557**	**-899**	**26.657**	**-540**	**26.118**

Omschrijving	Saldo eind 2026	Mutaties	Saldo eind 2027	Mutaties	Saldo eind 2028	Mutaties	Saldo eind 2029
VRZ Onderhoud gemeentelijke gebouwen	406	140	545	156	701	46	747
VRZ Wachtgeldverplichtingen	0	-	0		0		0
Voorziening verlofsparen	25	-	25		25		25
VRZ Vervangingsinvestering riolering	32	-	32		32		32
Vrz. middelen derden afvalstoffenheffing (K)	163	-	163		163		163
VRZ riolering middelen derden (K)	0	-	0		0		0
VRZ Onderhoud Turfhaven	151	-	151		151		151
VRZ Pensioen Wethouders 3019(K)	176	-	176		176		176
Totalen	**954**	**140**	**1.093**	**156**	**1.249**	**46**	**1.295**

Bijlagen

Bestuurlijke structuur

Bestuurlijke structuur

Gemeenteraad

Stadspartij Doesburg (5 zetels)
- Dhr. A.P.E. van der Beek (fractievoorzitter)
- Dhr. D.J.C.A.M. van Sommeren
- Mevr. N.R.M. Vree
- Dhr. G.A. Albers
- Dhr. R. Kiburg

PvdA/GroenLinks (3 zetels)
- Dhr. B.T. Bauhuis (fractievoorzitter)
- Mevr. M.E.C.S. de Groot
- Mevr. E. Meester

SP (2 zetels)
- Mevr. N.L.E. Hammink (fractievoorzitter)
- Dhr. M.H. Bouwman

D66 (2 zetels)
- Dhr. H.R. Westra (fractievoorzitter)
- Mevr. R.A. Tekin

VVD (2 zetels)
- Dhr. W.G. Eenstroom (fractievoorzitter)
- Mevr. M. Kampen

CDA (1 zetel)
- Dhr. W.T. Robbertsen (fractievoorzitter)

College van burgemeester en wethouders 2022-2026 en gemeentesecretaris

De samenstelling en portefeuilleverdeling van het college van burgemeester en wethouders is als volgt:

Burgemeester Arco Hofland (waarnemend)

- Pijler 4 Bestuur en organisatie
  Taakvelden:
  - Bestuur
  - Overhead
- Burgerzaken
- Openbare orde en veiligheid

- Crisisbeheersing en brandweer

Wethouder Birgit van Veldhuizen

- Pijler 1 Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat
  Taakvelden:
  - Parkeerbelasting
  - Verkeer en vervoer
  - Parkeren
  - Economische havens en waterwegen
  - Openbaar vervoer
  - Sportbeleid en activering
  - Sportaccommodaties
  - Media
  - Openbaar groen en (openlucht) recreatie
  - Riolering
  - Afval
  - Milieubeheer
  - Begraafplaatsen en crematoria
  - Ruimtelijke ordening
  - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
  - Wonen en bouwen
- Financiën
- Gemeentelijk vastgoed

Wethouder Bart Elbers (VVD)

- Pijler 2 Verbindende en versterkende sociale aanpak
  Taakvelden:
  - Openbaar basisonderwijs
  - Onderwijshuisvesting
  - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
  - Samenkracht en burgerparticipatie
  - Wijkteams
  - Inkomensregelingen
  - Begeleide participatie
  - Arbeidsparticipatie
  - Maatwerkvoorzieningen (WMO)
  - Maatwerkdienstverlening 18+
  - Maatwerkdienstverlening 18-
  - Geëscaleerde zorg 18+
  - Geëscaleerde zorg 18-
  - Volksgezondheid

Wethouder Stan Hillenaar (CDA)

- Pijler 3 Kwaliteitstoerisme en toegankelijke natuurrecreatie
  Taakvelden:
  - Recreatieve havens
  - Economische ontwikkeling
  - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
  - Economische promotie
  - Cultuurpresentatie, -productie en -participatie
  - Musea
  - Cultureel erfgoed

Gemeentesecretaris Peter Werkman

- Leiding geven aan en eindverantwoordelijk voor de ambtelijke organisatie
- Organisatieontwikkeling
- Verbetering dienstverlening

Lasten en baten per taakveld

Lasten en baten per taakveld

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
Lasten						
0.1 Bestuur	**1.083**	**1.055**	**1.175**	**1.073**	**1.073**	**1.043**
0.10 Mutaties reserves	**2.211**	**553**	**552**	**552**	**452**	**452**
0.2 Burgerzaken	**505**	**403**	**487**	**487**	**487**	**418**
0.4 Overhead	**6.336**	**6.997**	**6.659**	**6.589**	**6.575**	**6.555**
0.5 Treasury	**91**	**118**	**276**	**276**	**276**	**276**
0.61 OZB woningen	**332**	**274**	**281**	**281**	**281**	**281**
0.62 OZB niet-woningen	**18**	**28**	**28**	**28**	**28**	**28**
0.64 Belastingen Overig	**51**	**67**	**70**	**70**	**70**	**70**
0.8 Overige baten en lasten	**178**	**55**	**26**	**26**	**26**	**26**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	**-31**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**819**	**905**	**926**	**926**	**926**	**926**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**704**	**561**	**470**	**472**	**474**	**474**
2.1 Verkeer en vervoer	**1.761**	**1.838**	**1.871**	**1.927**	**1.996**	**2.001**
2.2 Parkeren	**112**	**99**	**312**	**279**	**278**	**277**
2.3 Recreatieve havens	**93**	**88**	**136**	**157**	**157**	**157**
2.5 Openbaar vervoer	**1**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**
3.1 Economische ontwikkeling	**279**	**286**	**161**	**161**	**161**	**161**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**6**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
3.4 Economische promotie	**335**	**440**	**353**	**322**	**373**	**378**
4.1 Openbaar basisonderwijs	**81**	**84**	**86**	**86**	**86**	**86**
4.2 Onderwijshuisvesting	**158**	**155**	**190**	**164**	**163**	**163**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**974**	**993**	**1.171**	**1.171**	**1.171**	**1.171**
5.1 Sportbeleid en activering	**333**	**271**	**301**	**301**	**301**	**301**
5.2 Sportaccommodaties	**660**	**779**	**585**	**824**	**821**	**819**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**25**	**31**	**59**	**59**	**59**	**59**
5.4 Musea	**225**	**152**	**145**	**138**	**138**	**138**
5.5 Cultureel erfgoed	**228**	**193**	**235**	**235**	**235**	**235**

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
5.6 Media	**393**	**349**	**349**	**249**	**249**	**249**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**1.027**	**1.123**	**994**	**993**	**989**	**988**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**2.892**	**3.119**	**3.021**	**3.021**	**1.043**	**1.043**
6.2 Wijkteams	**1.428**	**1.267**	**1.297**	**1.297**	**1.297**	**1.297**
6.3 Inkomensregelingen	**6.287**	**6.003**	**6.267**	**6.267**	**6.267**	**6.267**
6.4 Begeleide participatie	**1.590**	**1.643**	**1.781**	**1.800**	**1.820**	**1.820**
6.5 Arbeidsparticipatie	**1.211**	**889**	**911**	**911**	**911**	**911**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**672**	**696**	**692**	**702**	**712**	**712**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**3.748**	**3.900**	**3.846**	**3.846**	**3.846**	**3.846**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**7.833**	**7.655**	**7.723**	**7.723**	**7.723**	**7.723**
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	**112**	**171**	**175**	**175**	**175**	**175**
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	**62**	**45**	**41**	**41**	**41**	**41**
7.1 Volksgezondheid	**551**	**618**	**775**	**651**	**651**	**651**
7.2 Riolering	**1.111**	**1.107**	**1.235**	**1.237**	**1.266**	**1.284**
7.3 Afval	**1.589**	**1.496**	**1.765**	**1.765**	**1.765**	**1.765**
7.4 Milieubeheer	**1.000**	**504**	**587**	**587**	**593**	**593**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**73**	**92**	**116**	**116**	**116**	**115**
8.1 Ruimtelijke ordening	**373**	**245**	**357**	**357**	**357**	**357**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**161**	**13**	**48**	**48**	**48**	**48**
8.3 Wonen en bouwen	**931**	**1.097**	**860**	**852**	**849**	**848**
Totaal Lasten	**50.615**	**48.465**	**49.404**	**49.249**	**47.333**	**47.237**
Baten						
0.1 Bestuur	**378**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
0.10 Mutaties reserves	**2.726**	**1.694**	**950**	**955**	**1.112**	**1.120**
0.2 Burgerzaken	**266**	**157**	**249**	**249**	**249**	**154**
0.4 Overhead	**124**	**139**	**76**	**76**	**76**	**76**
0.5 Treasury	**432**	**374**	**465**	**470**	**479**	**469**
0.61 OZB woningen	**1.963**	**2.249**	**2.310**	**2.310**	**2.310**	**2.310**
0.62 OZB niet-woningen	**426**	**525**	**539**	**539**	**539**	**539**
0.63 Parkeerbelasting	**773**	**643**	**647**	**952**	**952**	**952**
0.64 Belastingen Overig	**138**	**162**	**169**	**169**	**169**	**169**

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	**28.993**	**29.723**	**31.066**	**30.875**	**30.251**	**30.620**
0.8 Overige baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**30**	**8**	**27**	**27**	**27**	**27**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**14**	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**
2.1 Verkeer en vervoer	**141**	**53**	**54**	**54**	**54**	**54**
2.2 Parkeren	**30**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
2.3 Recreatieve havens	**79**	**114**	**109**	**109**	**109**	**109**
3.1 Economische ontwikkeling	**17**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**5**	**6**	**6**	**6**	**6**	**6**
3.4 Economische promotie	**485**	**443**	**441**	**441**	**441**	**441**
4.2 Onderwijshuisvesting	**13**	**11**	**11**	**11**	**11**	**11**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**273**	**305**	**327**	**327**	**327**	**327**
5.1 Sportbeleid en activering	**198**	**83**	**83**	**83**	**83**	**83**
5.2 Sportaccommodaties	**114**	**61**	**61**	**61**	**61**	**61**
5.4 Musea	**12**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.5 Cultureel erfgoed	**25**	**23**	**23**	**23**	**23**	**23**
5.6 Media	**151**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**2.770**	**2.205**	**2.118**	**2.118**	**140**	**140**
6.2 Wijkteams	**74**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.3 Inkomensregelingen	**4.915**	**4.598**	**4.974**	**4.974**	**4.974**	**4.974**
6.5 Arbeidsparticipatie	**222**	**11**	**125**	**125**	**125**	**125**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**5**	**17**	**12**	**12**	**12**	**12**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**360**	**332**	**320**	**320**	**120**	**120**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**25**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
7.1 Volksgezondheid	**71**	**0**	**110**	**0**	**0**	**0**
7.2 Riolering	**1.700**	**1.682**	**1.506**	**1.565**	**1.626**	**1.626**

Exploitatie	Realisatie 2024 [2024]	Begroting 2025 na wijziging [2025]	Prim.Begr.2026[2026]	Prim.Begr.2027[2026]	Prim.Begr.2028[2026]	Prim.Begr.2029[2026]
7.3 Afval	**2.152**	**2.010**	**2.335**	**2.335**	**2.335**	**2.335**
7.4 Milieubeheer	**680**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**68**	**78**	**79**	**79**	**79**	**79**
8.1 Ruimtelijke ordening	**108**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**128**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**
8.3 Wonen en bouwen	**550**	**367**	**387**	**387**	**387**	**387**
Totaal Baten	**51.636**	**48.090**	**49.594**	**49.667**	**47.094**	**47.365**
Resultaat	**1.021**	**-375**	**190**	**418**	**-239**	**128**

Tabel BBV beleidsindicatoren

Tabel BBV beleidsindicatoren

Excel-tabel

Tabel BBV beleidsindicatoren

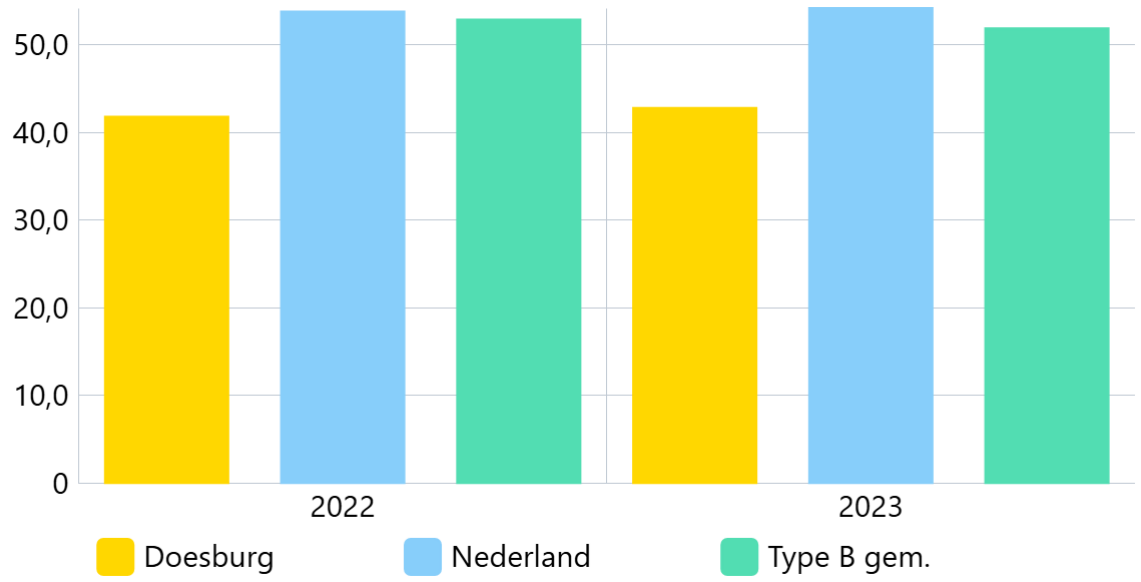
Indicator	P	periode	Doesburg	Type B	Nederland
Verwijzingen Halt	1	2020	4	12	11
Verwijzingen Halt	1	2021	4	8	8
Verwijzingen Halt	1	2022	18	9	8
Verwijzingen Halt	1	2023	12	10	9
Verwijzingen Halt	1	2024	3	11	9
Misdrijven - Geweldsmisdrijven	1	2024	3,2	4,6	4,3
Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	1	2024	5,0	6,3	5,7
Misdrijven - Diefstallen uit woning	1	2024	0,5	1,2	1,2
Misdrijven - Winkeldiefstallen	1	2024	0,9	2,3	2,2
Functiemenging	3	2023	42,8	51,9	54,2
Vestigingen (van bedrijven)	3	2023	157,4	156,6	181,8
Absoluut verzuim	2	2023	7,8	6,0	6,3
Relatief verzuim	2	2023	24	30	27
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2	2024	2,4	2,6	2,3
Niet-sporters	2	2024	44,4	47,5	42,5
Omvang huishoudelijk restafval	1	2023	67	141	150
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	1	2022	13,1	x	41,0
Gemiddelde WOZ-waarde	1	2020	211	216	271
Gemiddelde WOZ-waarde	1	2021	229	230	290
Gemiddelde WOZ-waarde	1	2022	253	252	317
Gemiddelde WOZ-waarde	1	2023	287	294	368
Gemiddelde WOZ-waarde	1	2024	298	305	379
Nieuw gebouwde woningen	1	2023	10,4	7,6	9,1
Demografische druk	1	2025	85,0	76,3	70,7
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	1	2025	1.010	941	957
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	1	2025	1.208	1.004	1.050
Banen	2	2023	602,7	812,9	836,6
Jongeren met een delict voor de rechter	2	2019	1	1	1
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	2	2023	5	6	6
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	2	2023	2	2	2
Netto arbeidsparticipatie	2	2024	67,5	71,1	73,2
Personen met een bijstandsuitkering	2	2024	349,2	369,9	343,6
Lopende re-integratievoorzieningen	2	2024	486,1	228,1	203,1
Jongeren met jeugdhulp	2	2024	17,9	15,1	13,7
Jongeren met jeugdbescherming	2	2024	1,5	1,4	1,0
Jongeren met jeugdreclassering	2	2024	x	0,5	0,4
Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo	2	2024	720	888	720

15-7-2025

Beleidsindicatoren en statistieken (grafieken)

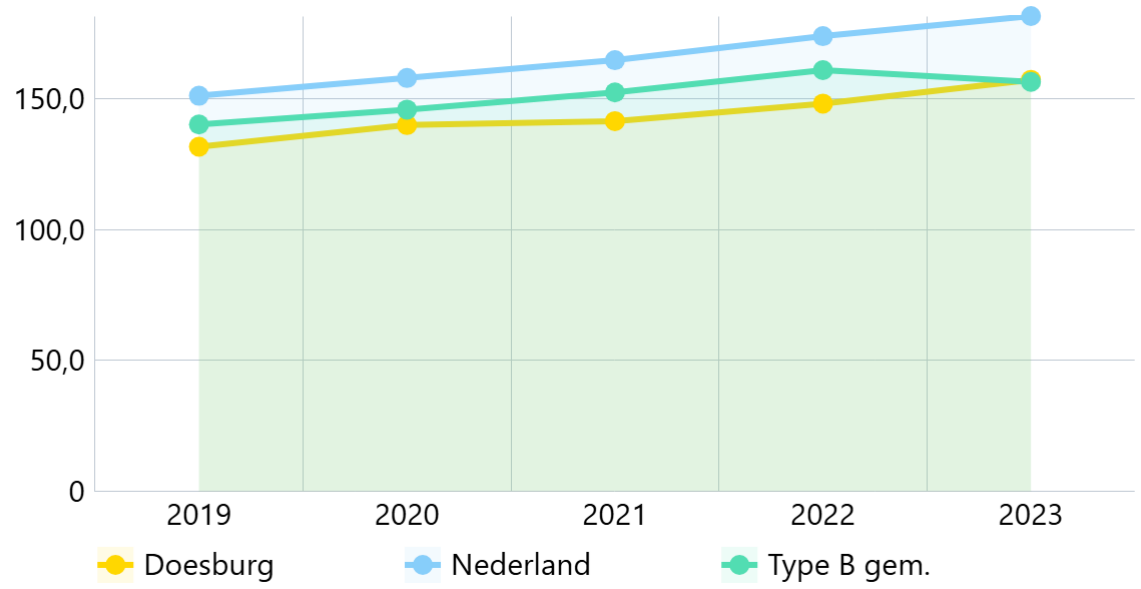
Economie

Functiemenging %

Bron: WSJG

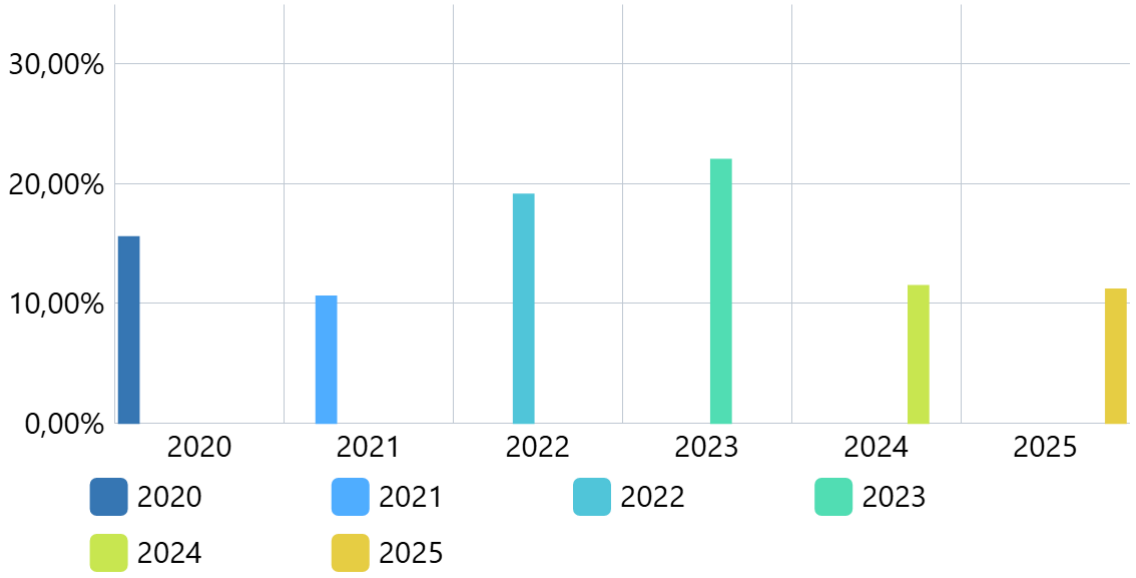
Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inw.15 t/m 64jr

Bron: WSJG

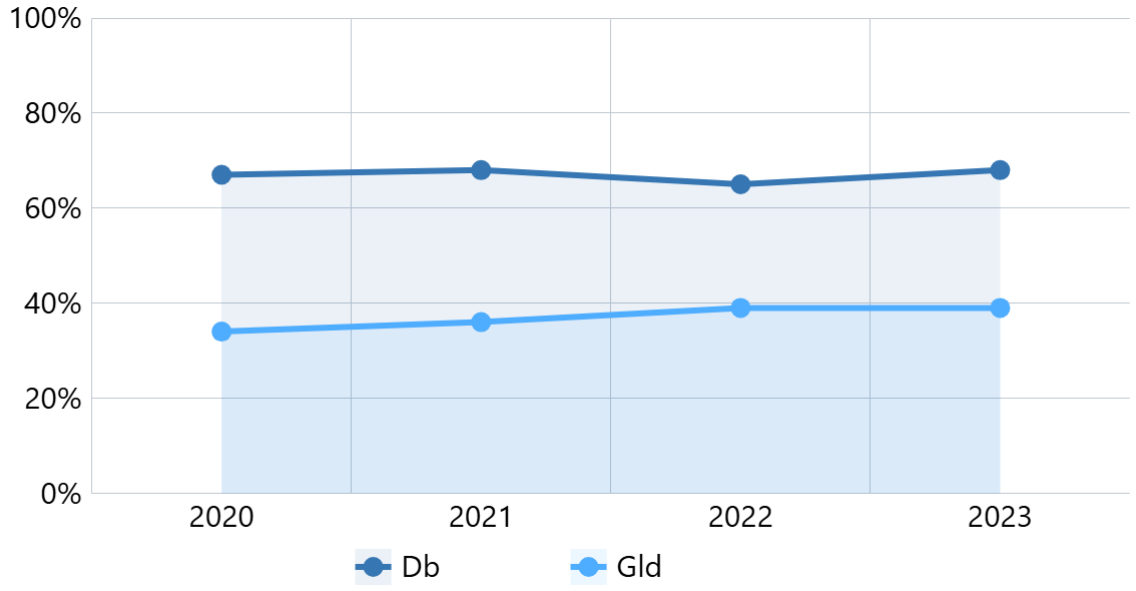
Financiën en bedrijfsvoering

Inhuur Pv3 vanuit loonsom (norm is max. 15%)

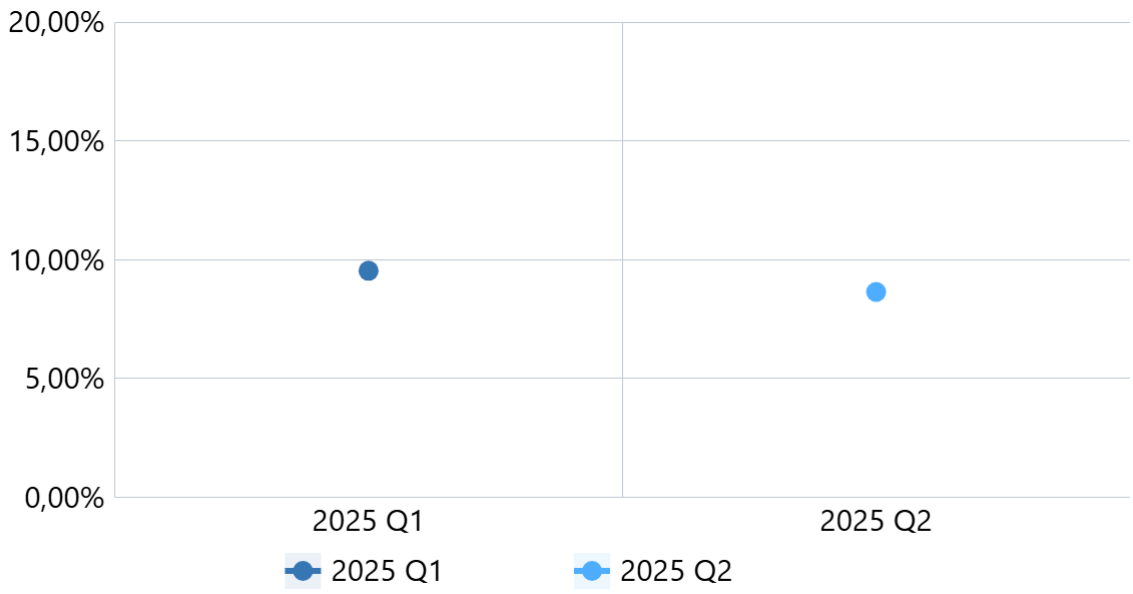
Bron: Inhuurregistratie JOIN

Solvabiliteit

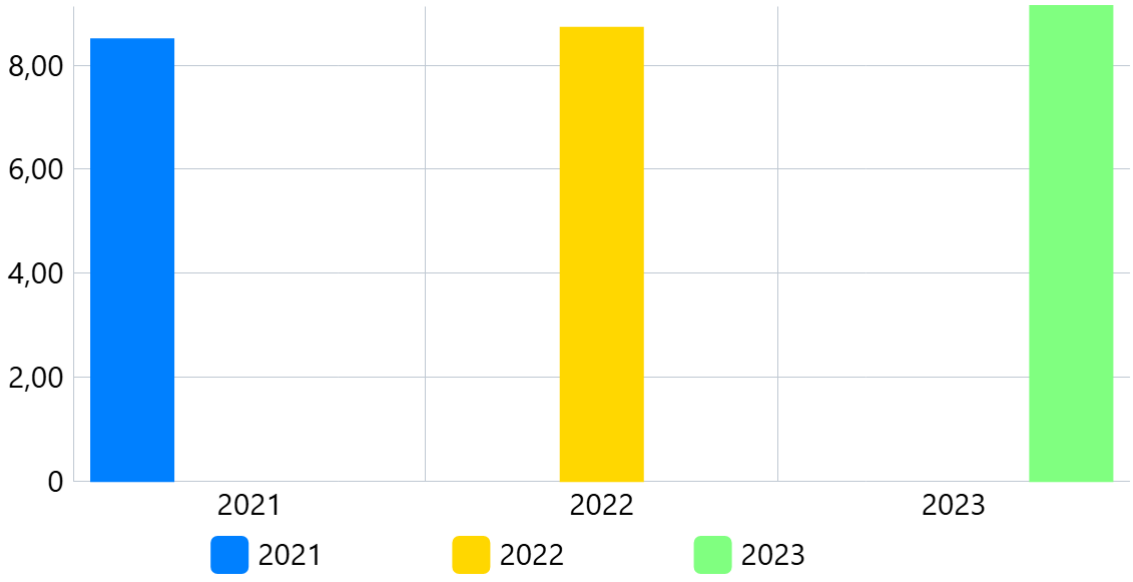
Bron: Databank FTG

Ziekteverzuim concern ultimo Q (norm is max. 5%)

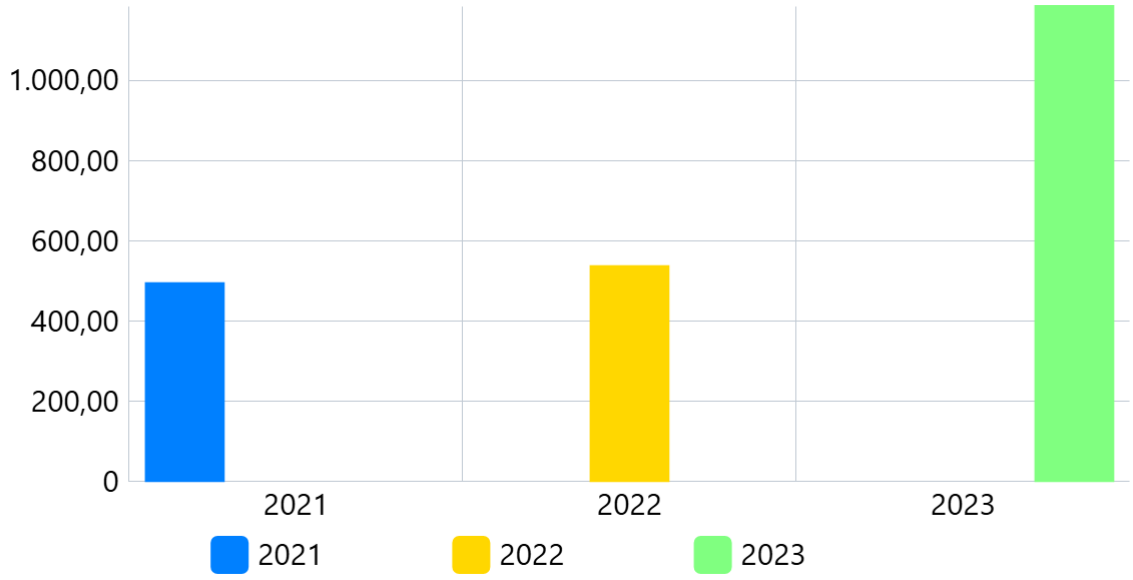

Bron: Ziekteverzuimregistratie P&O

Formatie per 1.000 inwoners

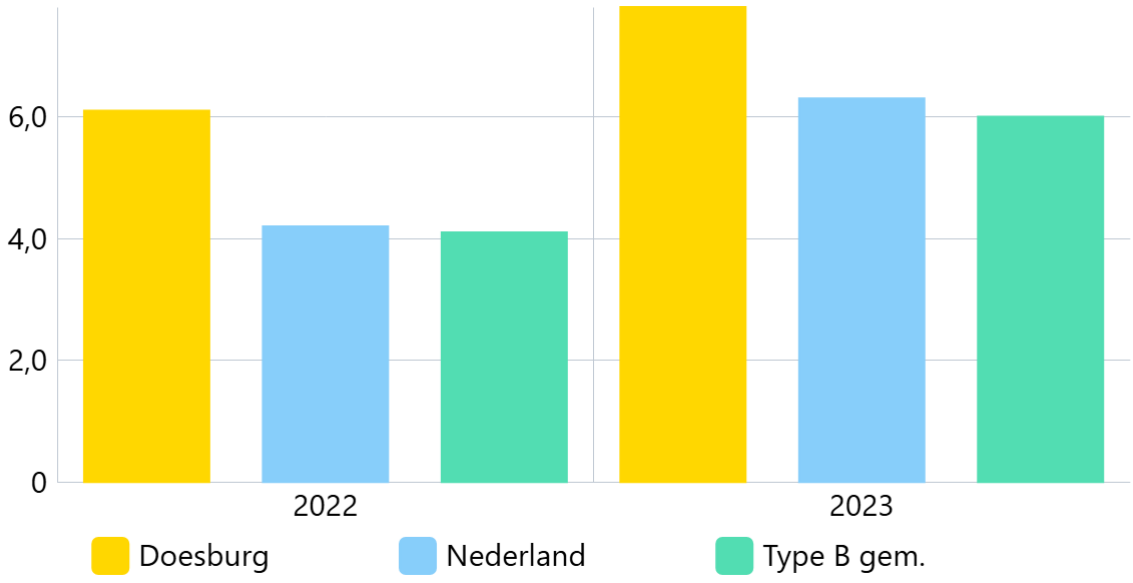

Apparaatskosten per inwoner

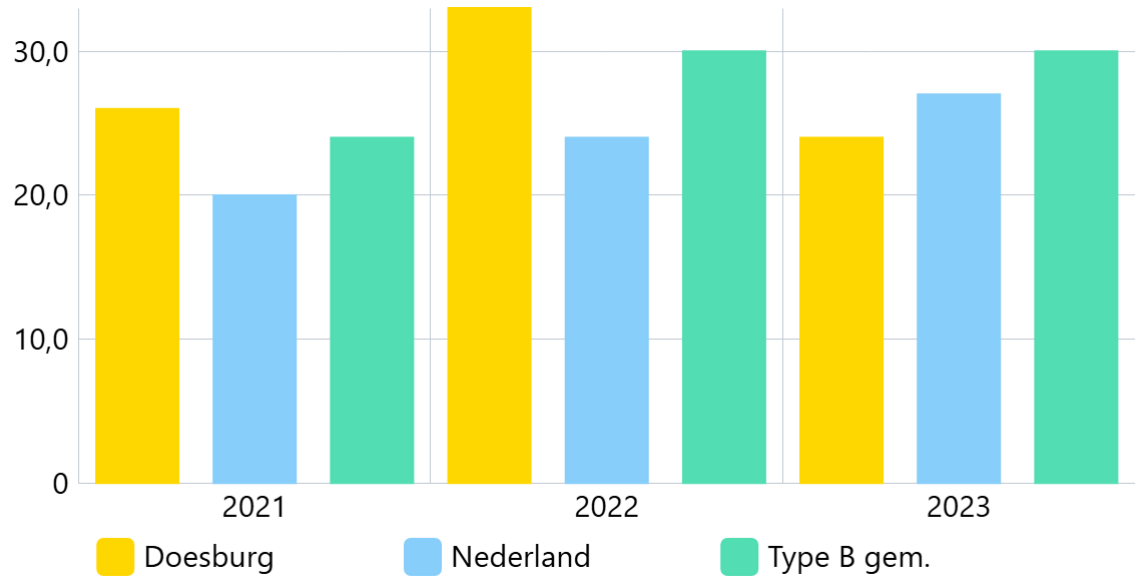
Onderwijs

Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen

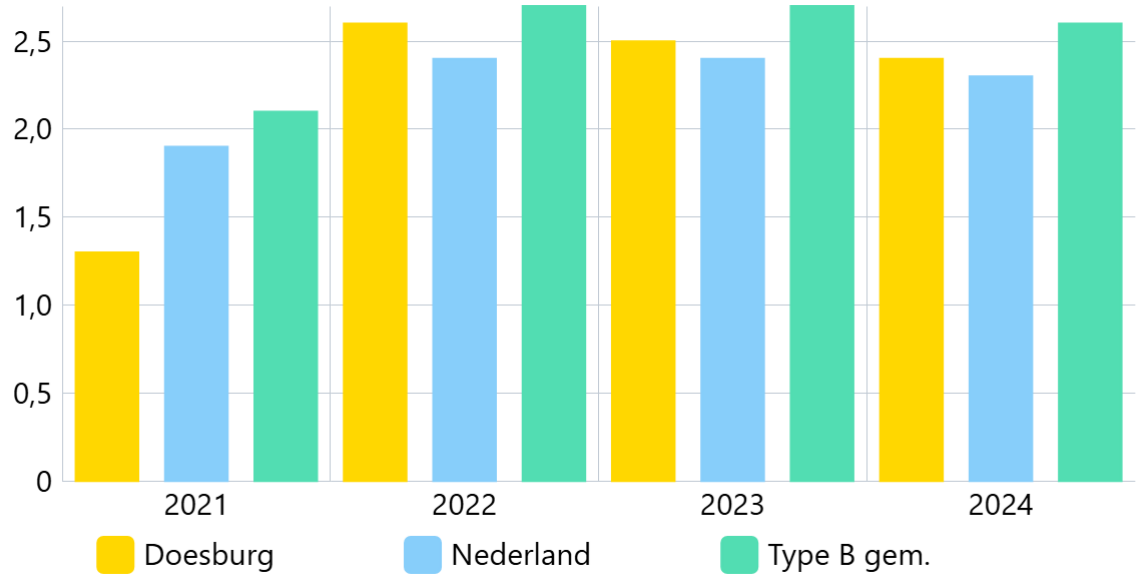
Bron: WSJG

Relatief verzuim per 1.000 leerlingen

Bron: WSJG

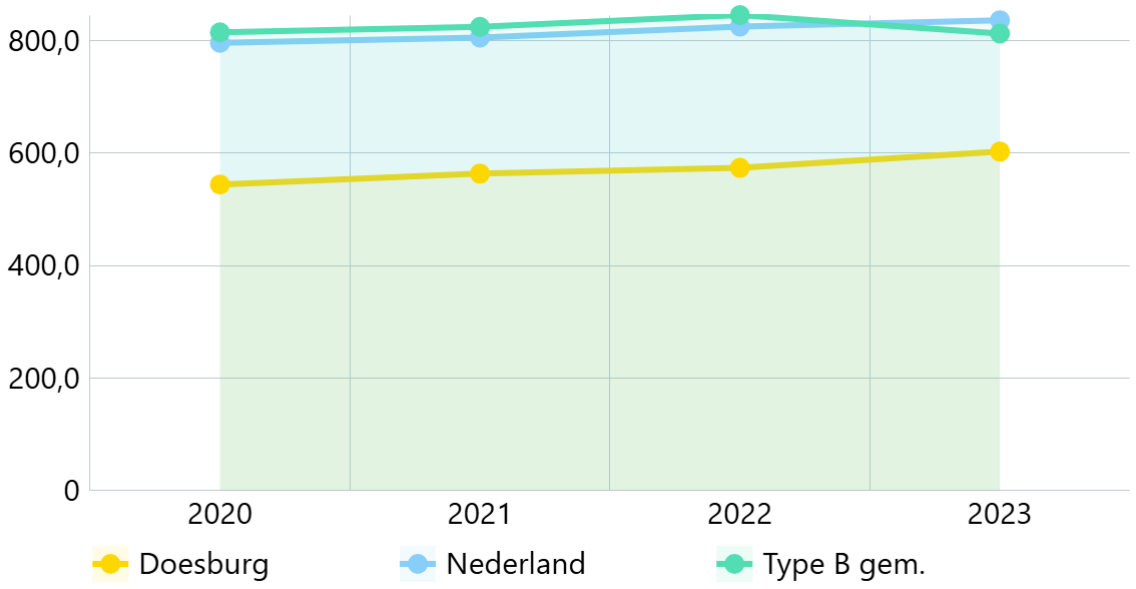
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) %

Bron: WSJG

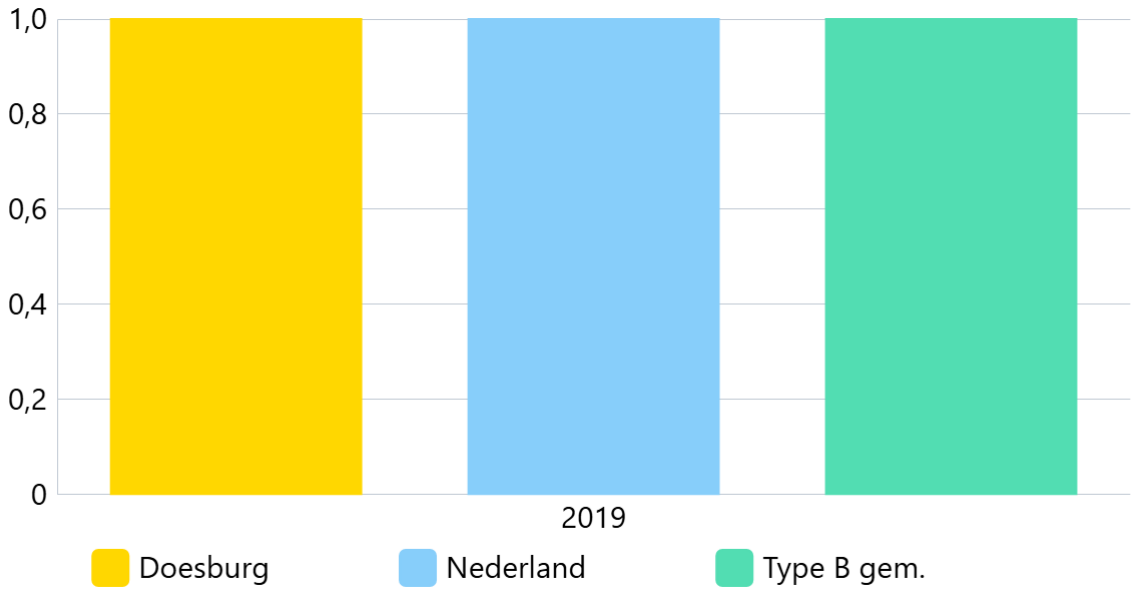
Sociaal domein

Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

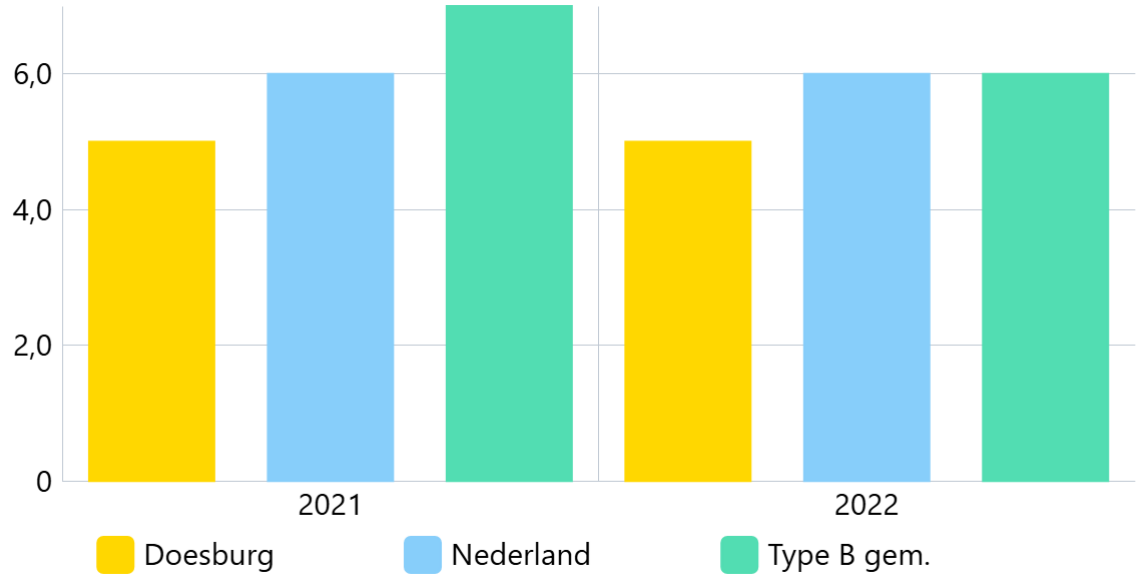
Bron: WSJG

Jongeren met een delict voor de rechter %

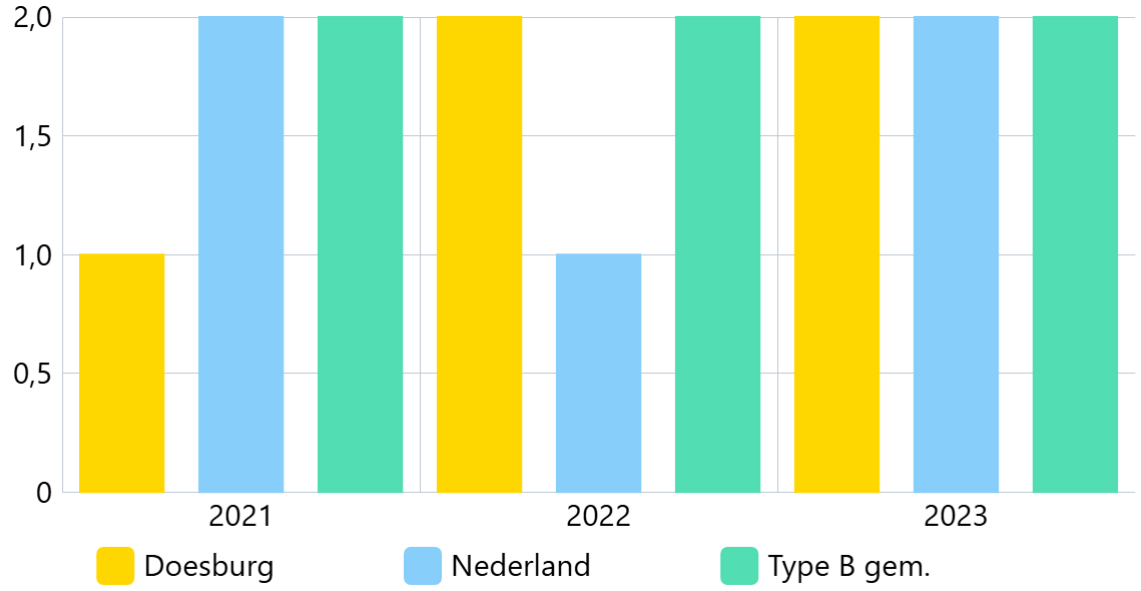
Bron: WSJG

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin %

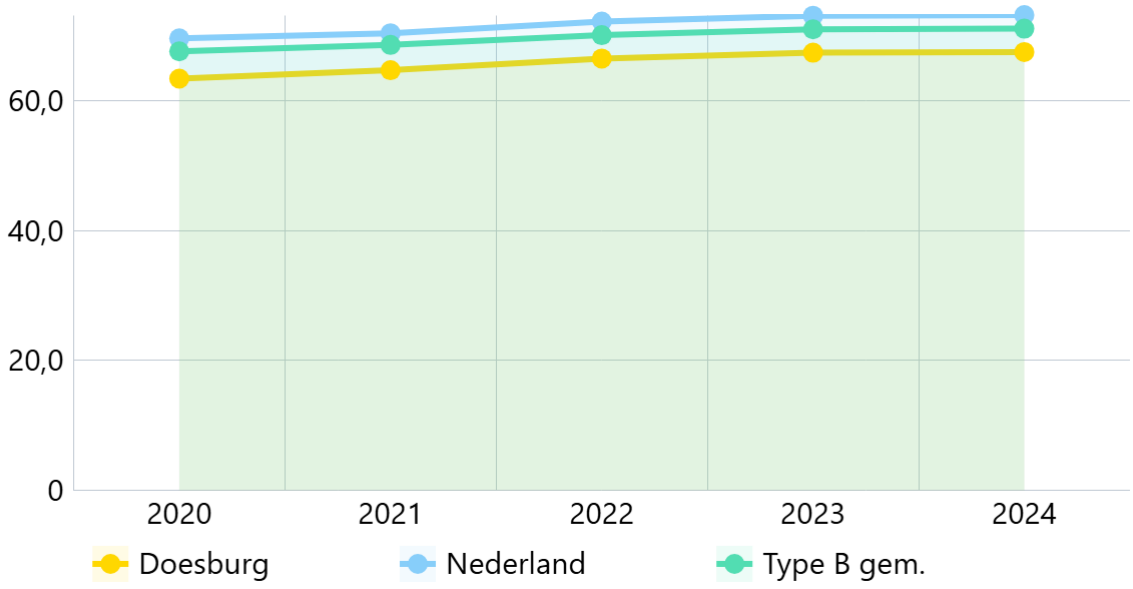
Bron: WSJG

Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren %

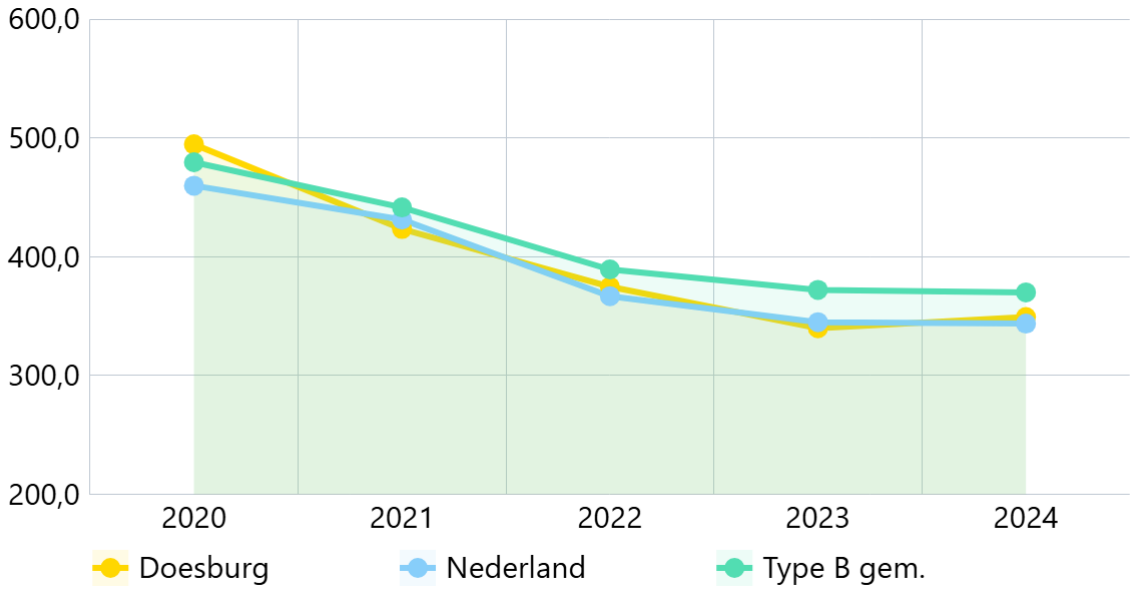
Bron: WSJG

Netto arbeidsparticipatie %

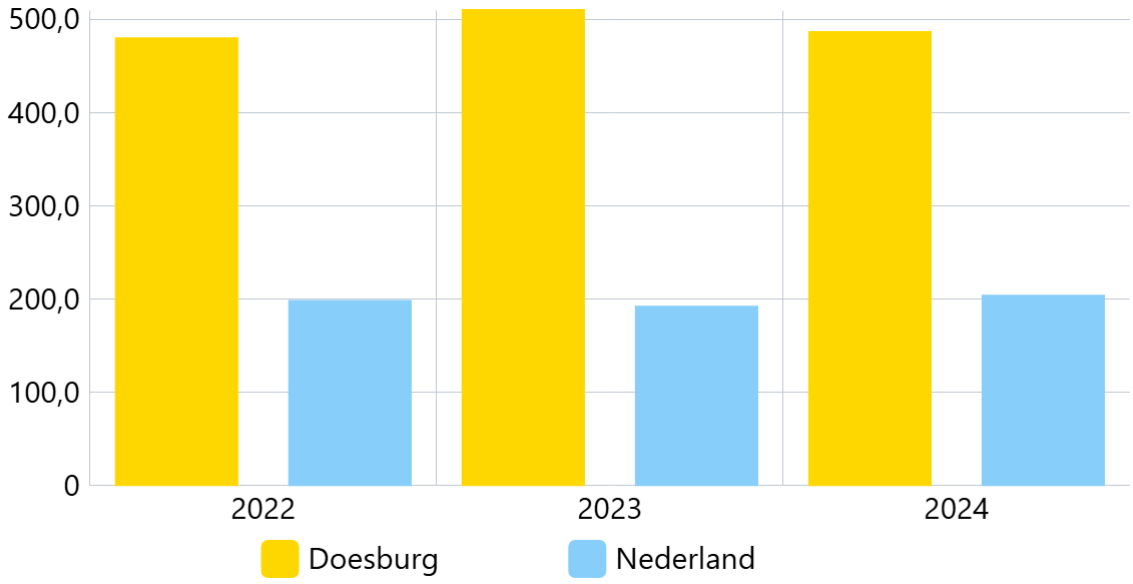
Bron: WSJG

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

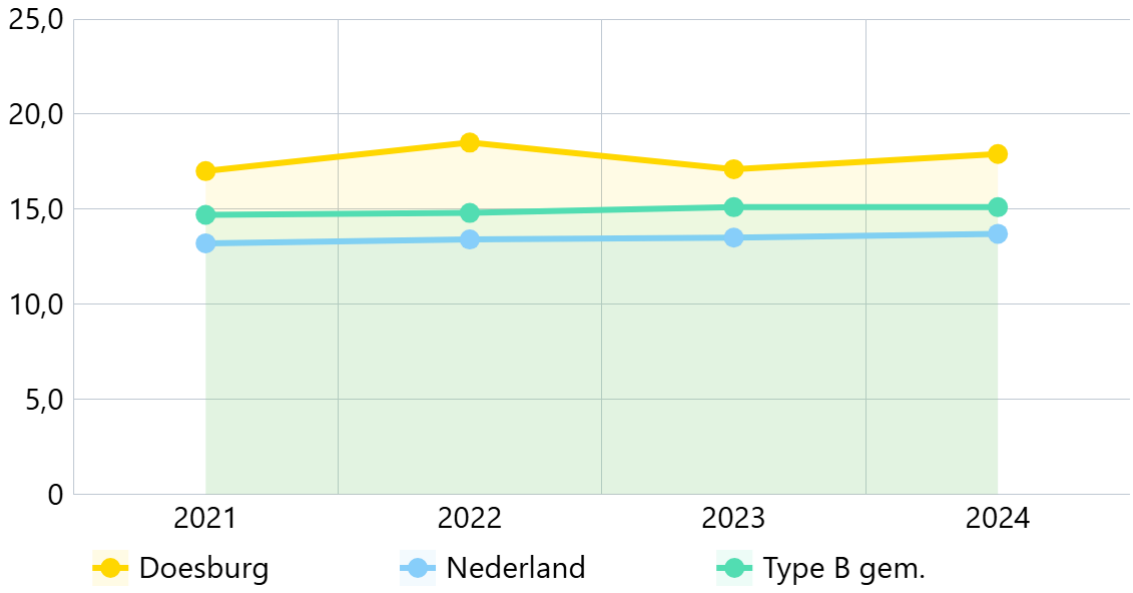
Bron: WSJG

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

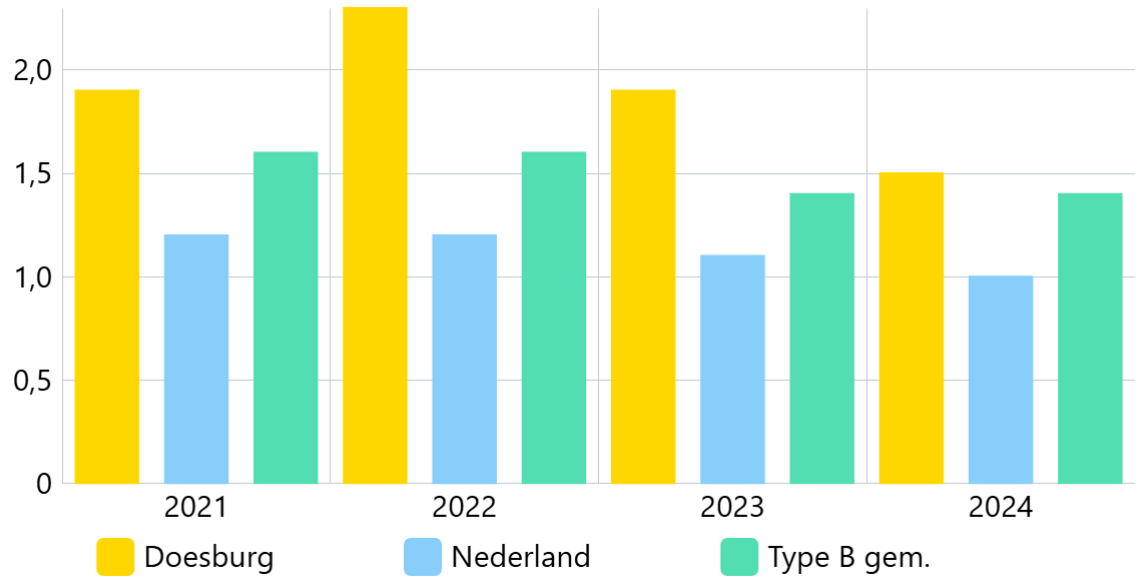
Bron: WSJG

Jongeren met jeugdhulp % van alle jongeren tot 18 jaar

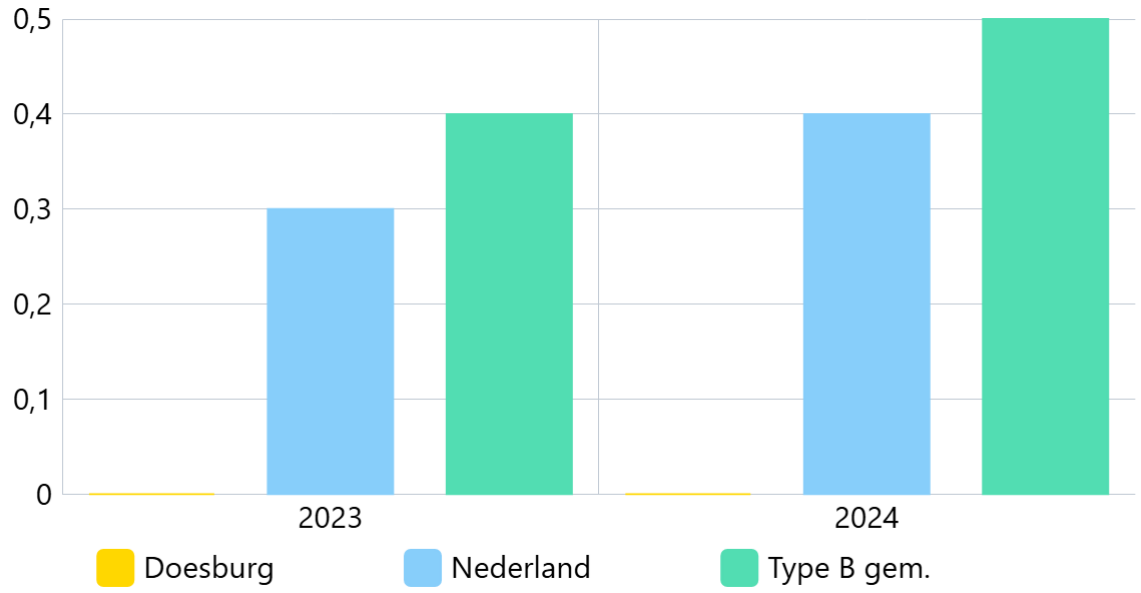
Bron: WSJG

Jongeren met jeugdbescherming %

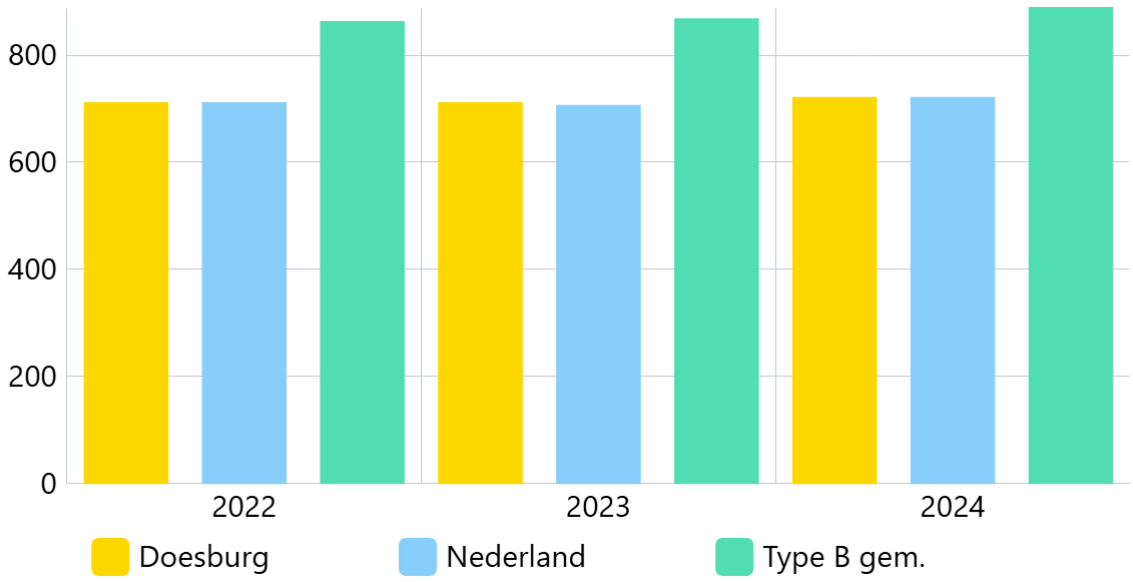
Bron: WSJG

Jongeren met jeugdreclassering %

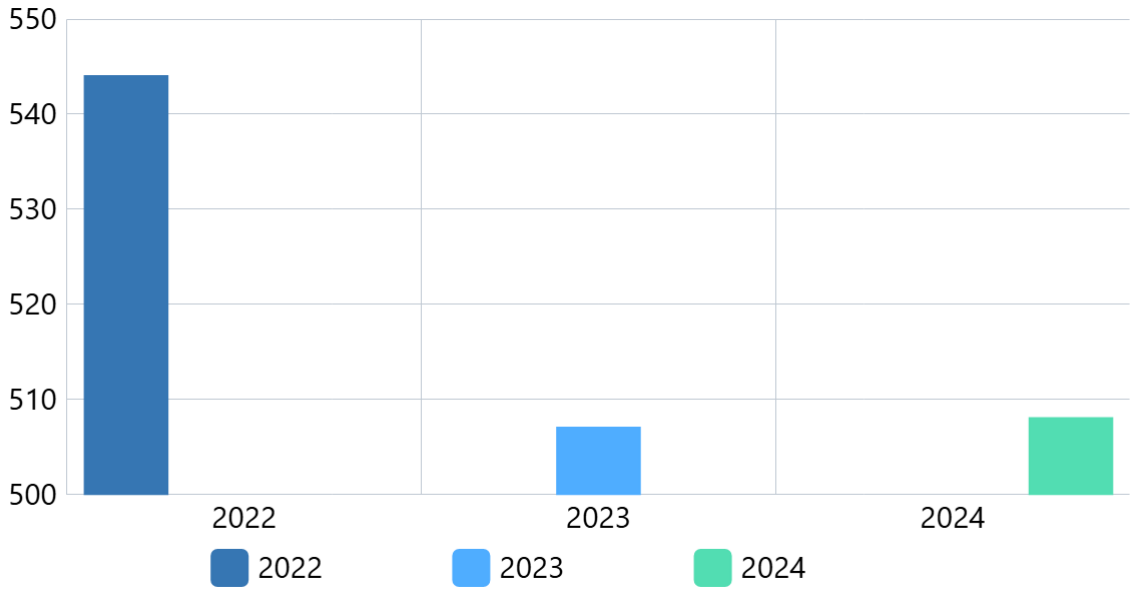
Bron: WSJG

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners

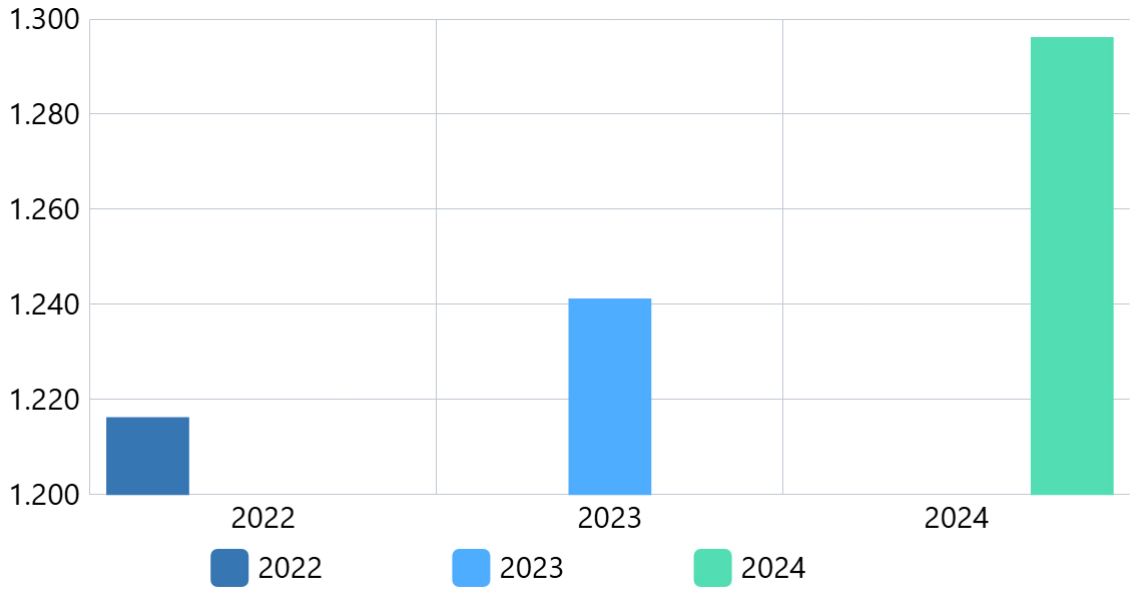
Bron: WSJG

Unieke cliënten Jeugd

Bron: Zorg-Lokaal

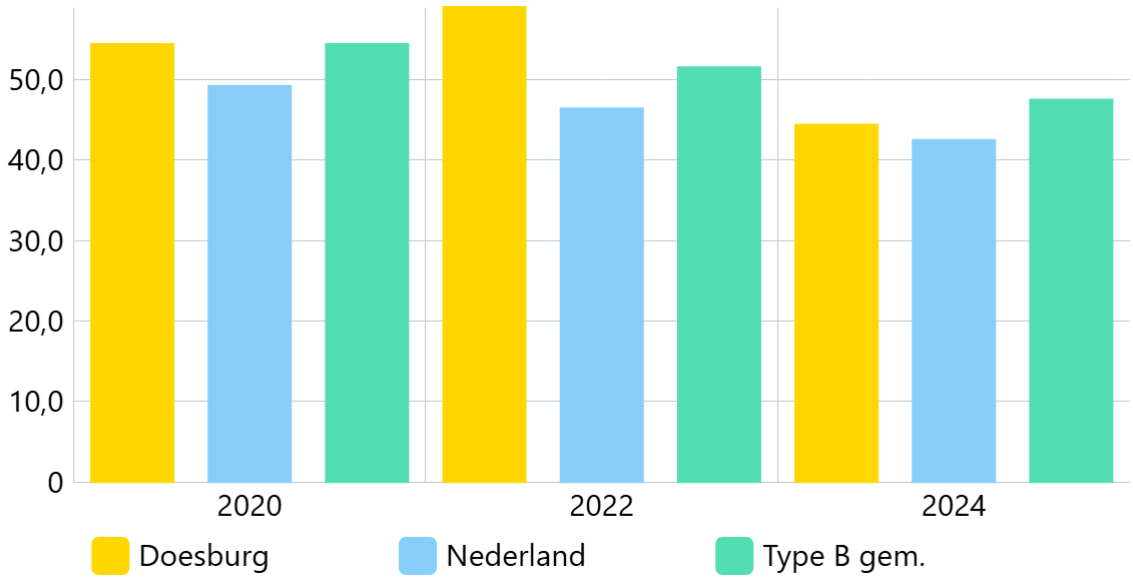
Unieke cliënten Wmo

Bron: Zorg-Lokaal

Sport, cultuur en recreatie

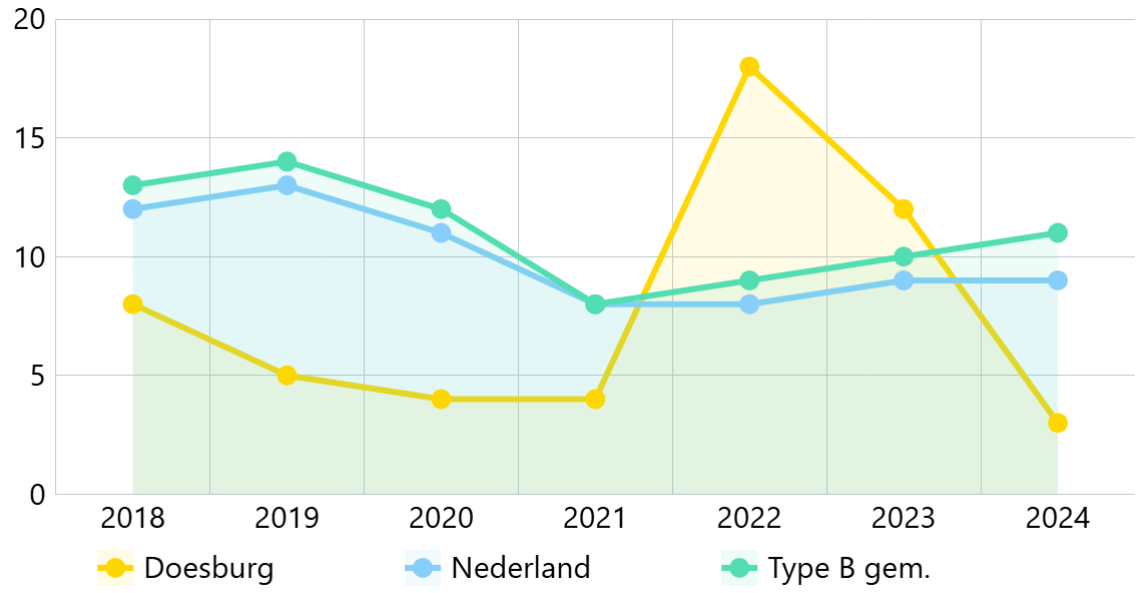
Niet-sporters %

Bron: WSJG

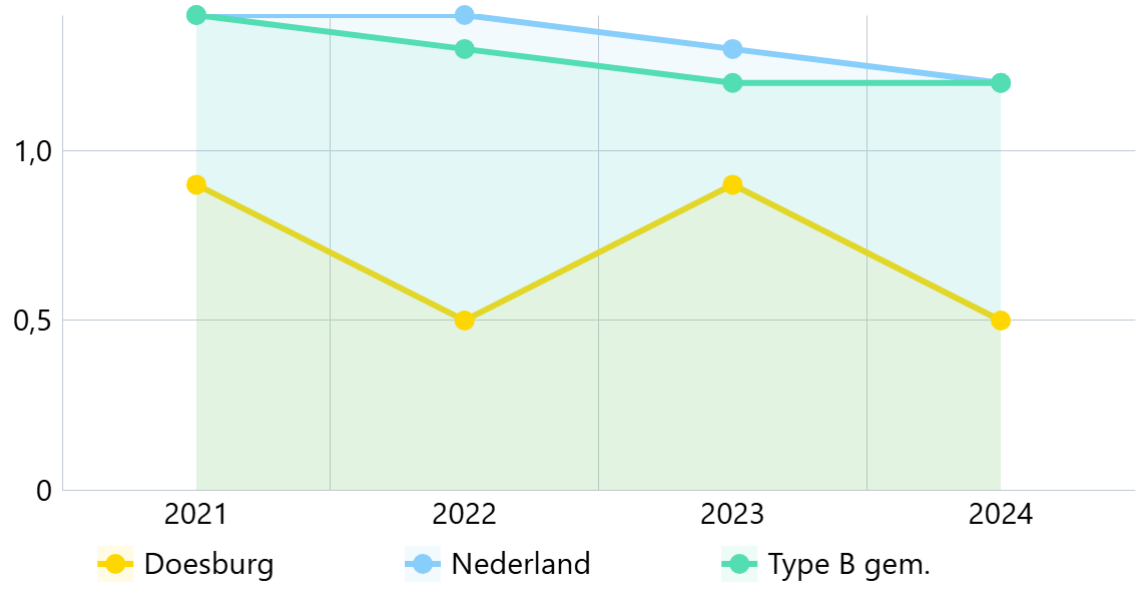
Veiligheid

Verwijzingen HALT per 1.000 jongeren

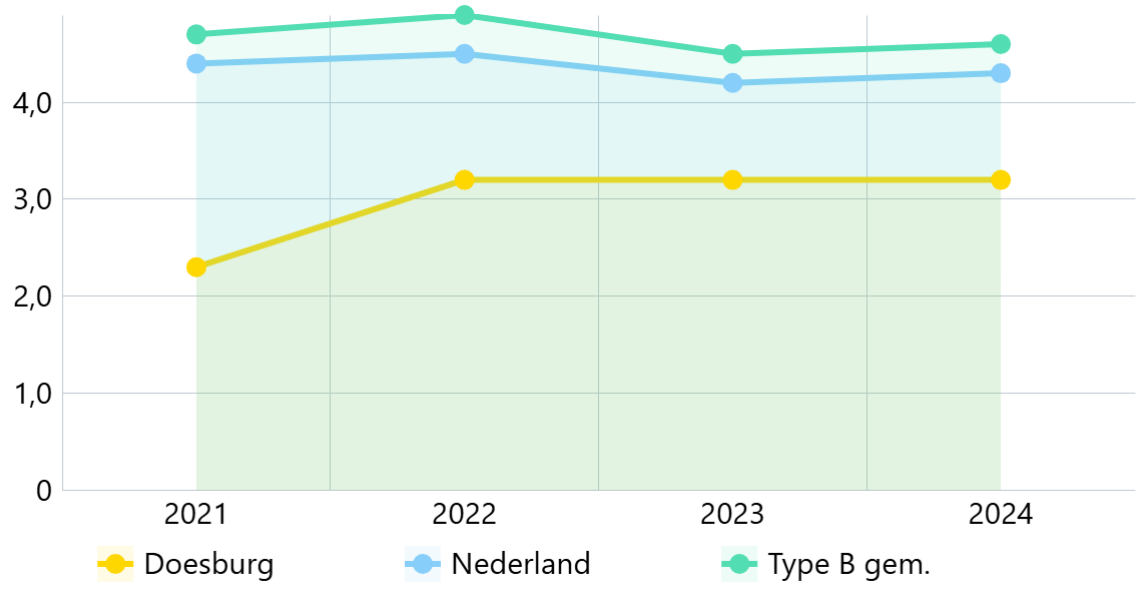
Bron: WSJG

Misdrijven - Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners

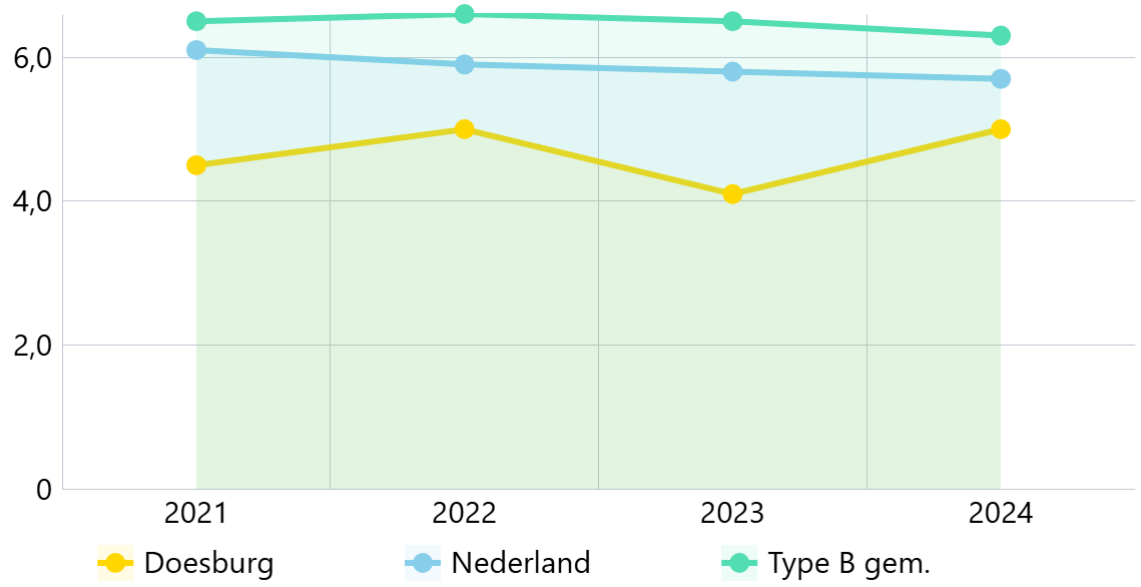
Bron: WSJG

Misdrijven - Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

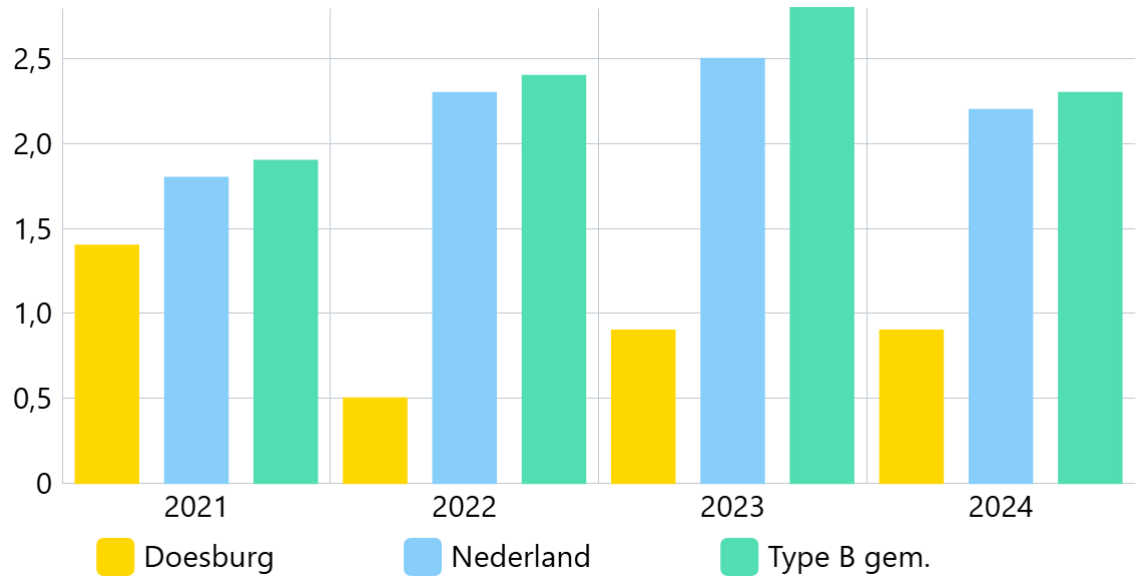
Bron: WSJG

Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners

Bron: WSJG

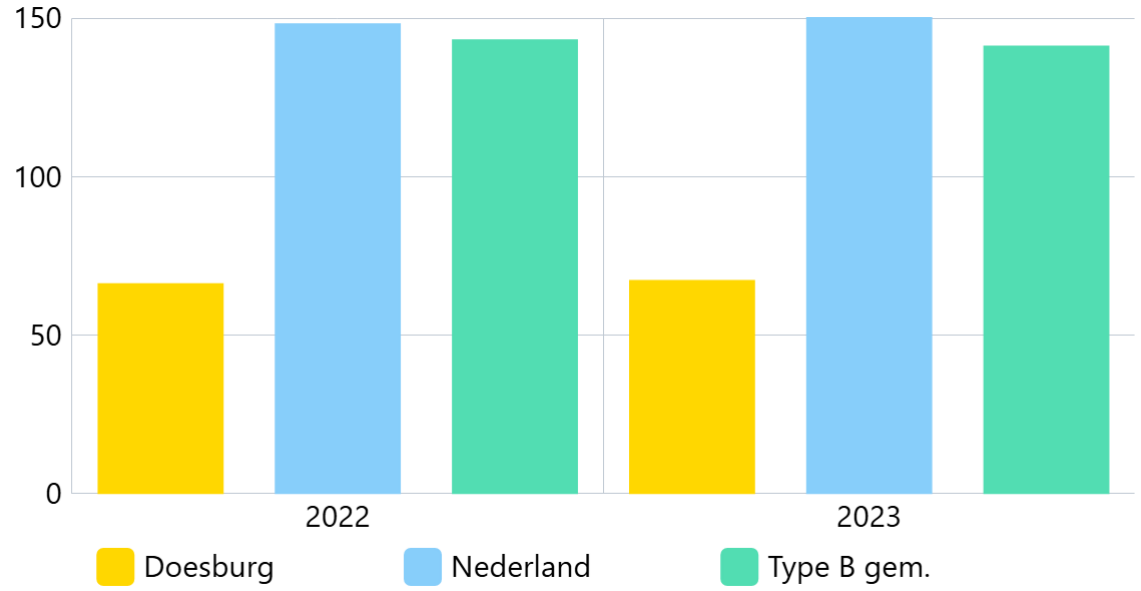
Misdrijven - Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

Bron: WSJG

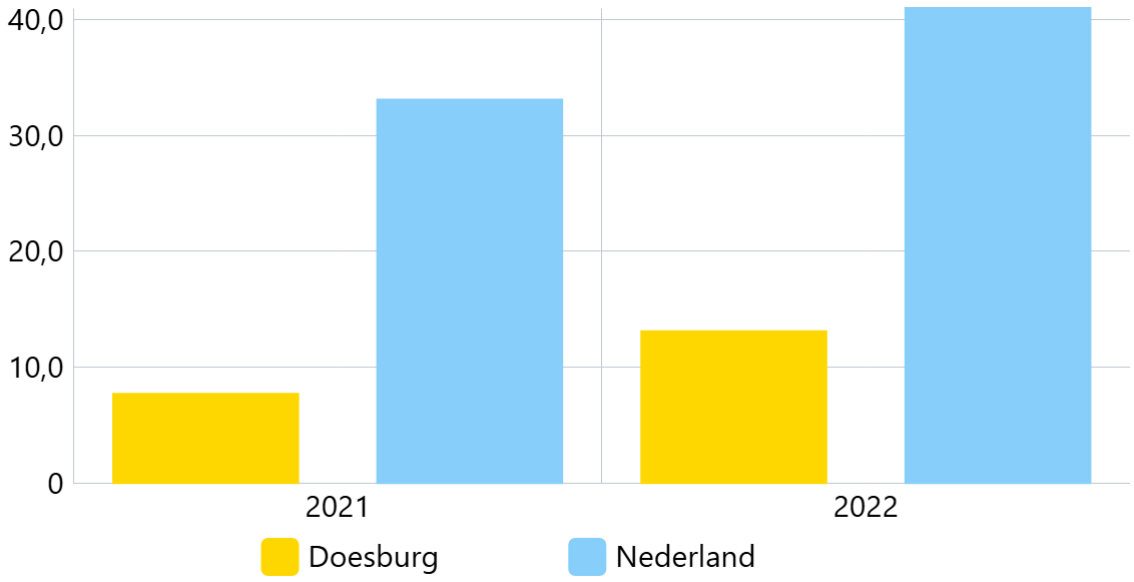
Volksgezondheid en milieu

Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner

Bron: WSJG

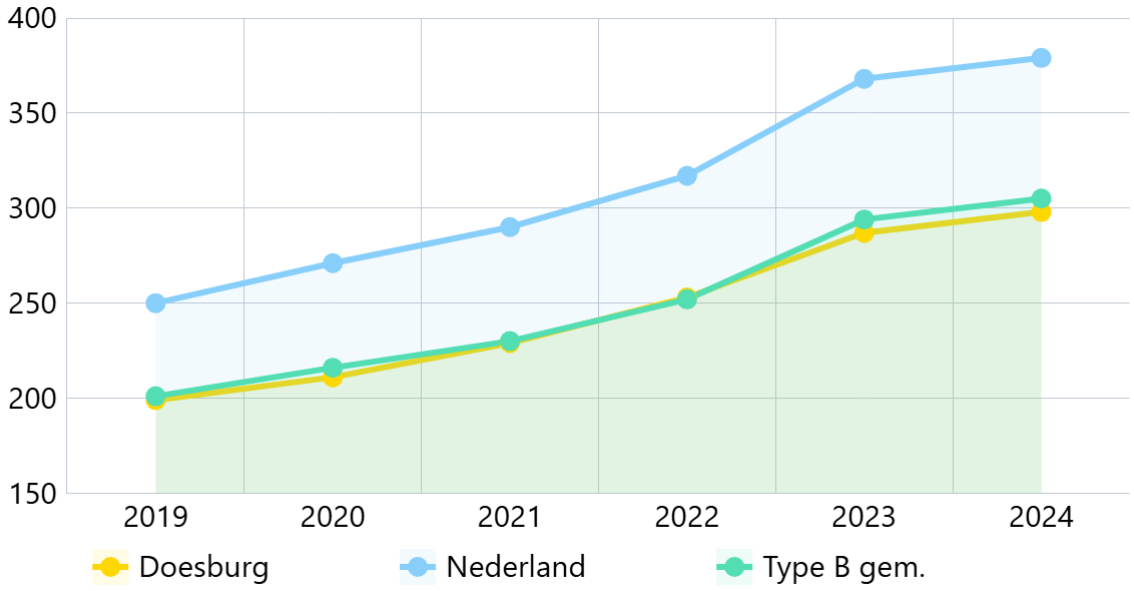
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit %

Bron: WSJG

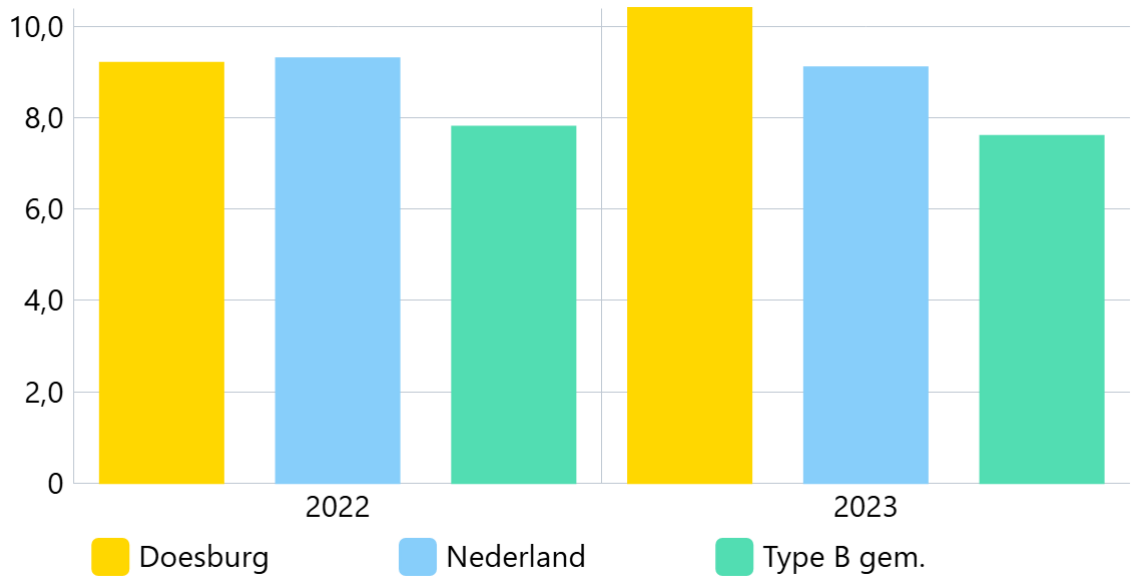
Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde x €1.000

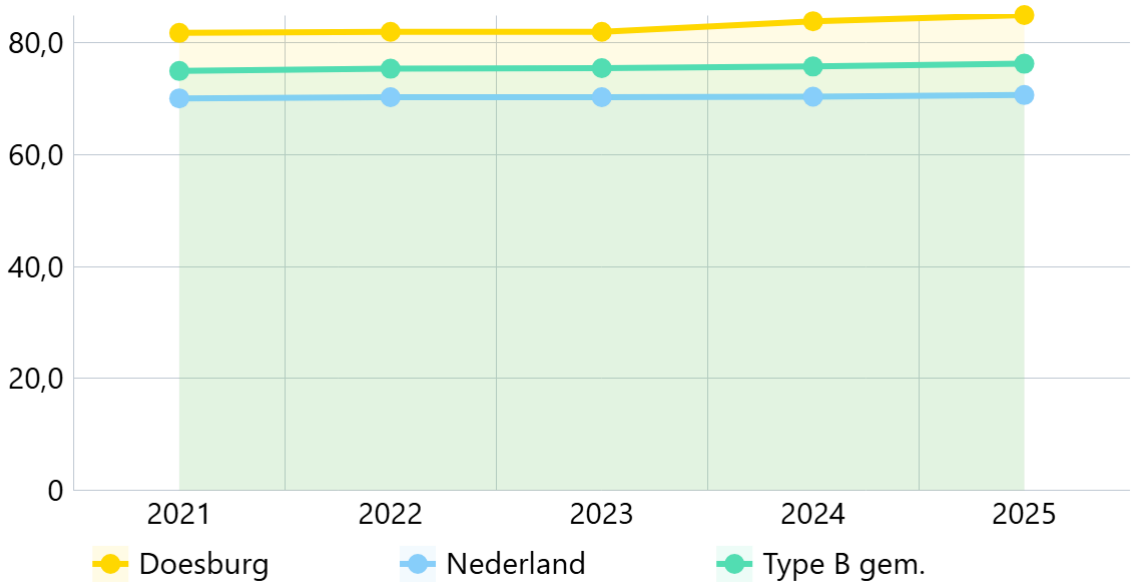
Bron: WSJG

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

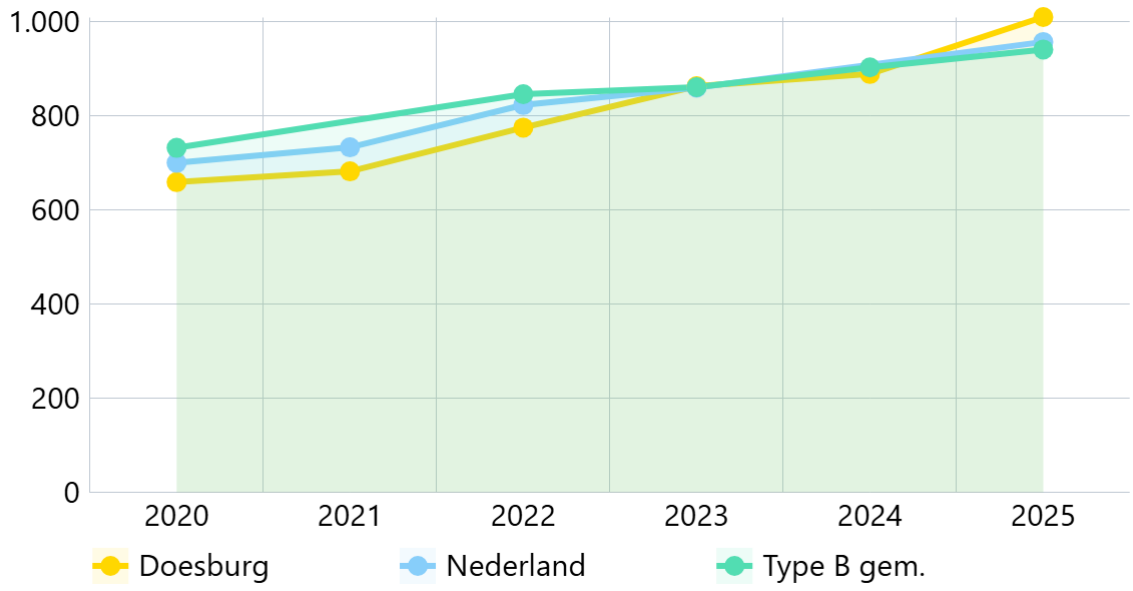
Bron: WSJG

Demografische druk %

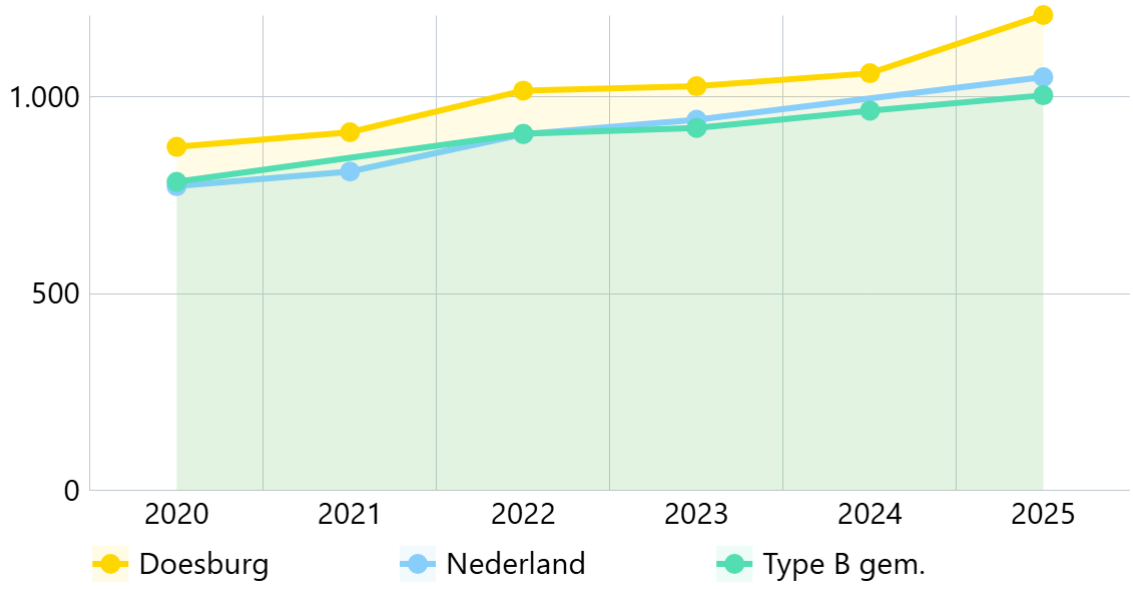

Bron: WSJG

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden €

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden €

Bron: WSJG

Meegenomen begrotingsvoorstellen vanuit de kadernota 2026

Overzicht voorstellen KN 2026

Hieronder treft u een overzicht aan van de bij de kadernota gehonoreerde begrotingsvoorstellen welke zijn verwerkt in deze begroting 2026-2029:

Begrotingsvoorstellen integrale afweging KN 2026-2029

Nr.	Onderwerp	Prg	Pfh	i/s	2026	2027	2028	2029
	A. BUDGETVRAGENDE BEGROTINGSVOORSTELLEN							
A1.1	Uitbreiden betaald parkeren	1	BvV	i	50.000			
A1.2	Beheerkosten sporthal Beumerskamp	1	BvV	s	29.500	29.500	29.500	29.500
A1.3	Openbare verlichting energielasten	1	BvV	s	26.000	26.000	26.000	26.000
A1.4	Openbare verlichting cyclisch onderhoud	1	BvV	s	75.000	75.000	75.000	75.000
A1.5	Parkeervoorzieningen	1	BvV	s	30.000	30.000	30.000	30.000
A1.6	Bouw-, woning en welstandstoezicht (ODRA)	1	BvV	s	20.000	20.000	20.000	20.000
A1.7	ODRA Milieu	1	BvV	s	40.000	40.000	40.000	40.000
A1.8	Digitaal vergunningensysteem	1	BvV	s	105.000	90.000	90.000	90.000
A1.9	Vervanging en onderhoud utilitaire bewegwijzering	1	BvV	s		5.651	5.511	6.636
A1.10	Veiligheidshuis	1	AH	s	1.400	3.200	5.000	5.000
A1.11	Regionale brandweer	1	AH	s	23.000	23.000	23.000	23.000
A2.1	Leerplicht	2	BE	s	15.000	15.000	15.000	15.000
A2.2	MGR module WgSW	2	BE	s	86.000	105.000	125.000	125.000
A2.3	VGGM digitaal kinddossier	2	BE	i	14.000			
	VGGM loonkosten	2	BE	s	21.000	21.000	21.000	21.000
A3.1	Kermisgelden	3	SH	s	14.000	14.000	14.000	14.000
A3.2	Structureel borgen middelen voor uitvoering toeristische visie	3	SH	s			130.000	135.000
A3.3	Toeristische upgrade haven en linies	3	SH	s	54.585	54.585	54.585	54.585
A4.1	Facilitaire diensten	4	AH	s	40.700	40.700	40.700	40.700
A4.2	Opleiding nieuwe gemeenteraad	4	AH	i	6.000			
A4.3	Streekarchivariaat (historisch archief)	4	AH	s	16.203	8.787	8.787	8.787
A4.4	Bezwaar en beroep	4	AH	s	30.000	30.000	30.000	30.000
NNB1.1	Aanpassing bezuinigingsmaatregel nullijn subsidies	nnb	Alle	s	12.500	12.500	12.500	12.500
	TOTAAL BUDGETVRAGENDE BEGROTINGSVOORSTELLEN				**709.888**	**643.923**	**795.583**	**801.708**

	B. BUDGETVERRUIMENDE BEGROTINGSVOORSTELLEN							
B1.1	Uitbreiden betaald parkeren	1	BvV	s	-158.800	68.200	68.200	68.200
B1.2	Leges omgevingsvergunningen	1	BvV	s	20.000	20.000	20.000	20.000
B1.3	Wegvallende exploitatielasten Linie 4	1	BvV	s	140.000	140.000	140.000	140.000
B90.1	Decembercirculaire 2024	AD	BvV	s	54.000	90.000	125.000	125.000
B90.2	Effecten voorjaarsnota 2025 kabinet demping terugval	AD	BvV	s	284.000	329.000	311.000	331.000
	Idem mutaties Jeugd	AD	BvV	s	785.000	640.000	-80.000	-80.000
	TOTAAL BUDGETVERRUIMENDE BEGROTINGSVOORSTELLEN				**1.124.200**	**1.287.200**	**584.200**	**604.200**

	Saldo				**414.312**	**643.277**	**-211.383**	**-197.508**

i inc.

s Struct.

Programmabegroting Duiven 2026-2029

Inhoudsopgave

Inleiding **3**
Begroting in een notendop **4**
Programma 1 Bestuur **6**
Programma 2 Maatschappij **14**
Programma 3 Omgeving **26**
Algemene Dekkingsmiddelen **46**
Beleidsbegroting - Paragrafen **51**
Paragraaf 1 Lokale heffingen 51
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 58
Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen 70
Paragraaf 4 Financiering 77
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 81
Paragraaf 6 Verbonden partijen 84
Paragraaf 7 Grondbeleid 93
Paragraaf 8 Openbaarheid 97
Paragraaf 9 Duurzaamheid 98
Financiële begroting - Baten en Lasten **99**
Baten en lasten per programma 2026 99
Mutaties reserves per programma 99
Voorcalculaties in meerjarenperspectief 99
Financiële begroting - Financiële positie **101**
Begrotingsrichtlijnen 101
Begrotingsresultaten en maatregelen 102
Financiële begroting - Conclusie **109**
Bijlagen **111**
Kerngegevens 111
Berekening tarieven afvalstoffenheffing 112
Berekening tarieven rioolrecht 113
Overzicht van reserves en voorzieningen 114
Vervangingsinvesteringen 130
EMU-saldo 134
Baten en Lasten per Taakveld 135
Overheadkosten 136
Indicatoren 137
Model E 138
Maatregelen Financieel gezond 2026 139

Inleiding

Samen aan de slag voor de gemeente Duiven

Voor u ligt de begroting 2026 van de gemeente Duiven. Deze begroting schetst de belangrijkste ontwikkelingen voor Duiven, Loo en Groessen. De gemeente staat voor complexe keuzes, mede door teruglopende rijksinkomsten. Tegelijkertijd wil de gemeente blijven investeren in wat nodig is voor een leefbare, sociale en toekomstgerichte gemeente.

Bij de voorjaarsnota is het financieel perspectief in beeld gebracht en zijn er maatregelen voorgelegd. Na besluitvorming van de raad zijn deze maatregelen nu verwerkt in de begroting. Maatregelen die bijdragen aan financieel herstel, met behoud van onze sociale waarden: omzien naar elkaar en samen bouwen aan Duiven. Daarbij is gekozen voor een gebalanceerd pakket van bezuinigingen, inkomstenverhogingen en het inzetten van de Algemene Reserve. We lopen in deze begroting niet vooruit op besluitvorming van de raad. Besluiten rondom de geluidsinstallatie van de raad, het vormen van een nieuwe bestemmingsreserve Hervormingsagenda en het niet invoeren van reclamebelasting met als mogelijk alternatief een verhoging van de OZB niet-woningen zijn niet in dit document verwerkt.

De gemeente streeft naar een eerlijke verdeling van lasten. Dat betekent kritisch kijken naar onze dienstverlening en dat betekent dat de gemeente maatregelen heeft moeten nemen die de gemeenschap raken. De gemeente blijft investeren in het sociaal domein, waar ondersteuning het hardst nodig is, en kiezen ervoor om sommige maatregelen gefaseerd en in samenwerking met partners uit te voeren.

Ondanks de financiële druk blijft de gemeente inzetten op woningbouw, duurzaamheid en sociale samenhang. De gemeente ontwikkelt woningbouwlocaties met oog voor bereikbaarheid, leefkwaliteit en klimaat. Onze aanpak op duurzaamheid is pragmatisch: afvalvermindering, energieopwekking en klimaatadaptatie staan centraal. In het sociaal domein zoeken we een nieuwe balans tussen inzet van inwoners, verenigingen, mantelzorgers, professionals en overheid.

Als gemeente neemt een faciliterende rol: zij ondersteunt de samenleving om zelf het verschil te maken. De gemeente wil een betrouwbare partner zijn voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Ook werkt de gemeente aan onze bestuurscultuur, met samenwerking op basis van vertrouwen, betrokkenheid en verantwoordelijkheid.

Deze begroting vraagt om gezamenlijke inzet. Duiven staat voor financieel uitdagende jaren, maar met een sterke gemeenschap en een duidelijke koers is er vertrouwen in een toekomstbestendige gemeente.

Duiven, 23 september 2025.

Begroting in een notendop

Highlights per programma

BESTUUR	MAATSCHAPPIJ	OMGEVING
Goed bestuur draagt bij aan vertrouwen in de overheid van inwoners. De gemeente wil inwoners het gevoel geven welkom te zijn. De gemeente zorgt voor laagdrempelige, vlotte en servicegerichte dienstverlening. Voor laagdrempelige en vlotte contacten en heldere communicatie. En de gemeente komt afspraken na. De gemeente betrekt inwoners actief bij het vormgeven van hun eigen (veilige) leefomgeving. Dit versterkt de onderlinge verbinding en leefbaarheid in wijk en dorp. Deze betrokkenheid en verbinding dragen ook bij aan de positieve gezondheid van inwoners.	De gemeente draagt bij aan een vitale samenleving en een leefbare omgeving. Hierdoor kunnen inwoners zo zelfstandig mogelijk een betekenisvol en veerkrachtig leven kunnen leiden. Waar nodig reiken handvatten aan waarmee mensen zichzelf kunnen redden, elkaar ondersteunen en meedoen (participatie). De leefwereld en omgeving van inwoners staan hierbij centraal. Zodat de gemeente (waar nodig) de juiste en passende ondersteuning biedt. De systematiek van positieve gezondheid is daarbij leidend. De gemeente gaat uit van wat iemand wel kan en belangrijk vindt en denken in mogelijkheden. We bedenken oplossingen die meedoen makkelijker maken en aansluiten bij de leefwereld van de inwoner.	In Duiven is het goed leven, wonen en werken. De gemeente werkt aan een aantrekkelijke toekomstgerichte en duurzame werk-, woon- en leefomgeving. Met ruimte voor gerichte ontwikkeling, initiatief en innovatie. Veel zaken in de omgeving hebben uiteindelijk effect op het geluksgevoel van inwoners. Denk aan werkgelegenheid, de kwaliteit van de werk-, woon- en leefomgeving, de mogelijkheid tot ontmoeting, verbondenheid in de buurt en maatschappelijke voorzieningen. De gemeente zet hier steeds meer op in bij de werkwijze en aanpak en de belangrijke keuzes die gemaakt worden.

Speerpunten: Digitale veiligheid Uitvoering geven aan participatie Implementatie Wet Open Overheid Cyberveiligheid eigen organisatie	Speerpunten: Realiseren van een sterke lokale toegang Inwoners versterken Werken volgens de bedoeling Asielopvang	Speerpunten: Uitvoeren Woonvisie/ versnellen woningbouw Ontwikkeling Biezenkampen Herontwikkeling Centrum Ploen Noord Groot Ontwikkeling Plakse Weide Transitie naar definitief Omgevingsplan Uitbreiding bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete Liemerse Ambassade Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12 Duurzaamheid Natuurinclusieve gebiedsontwikkeling

Programma 1 Bestuur

1.1 Wat willen we bereiken?

Het programma Bestuur richt zich op de relatie tussen de gemeente en haar inwoners, ondernemers, medewerkers en samenwerkingspartners. Centraal staan overheidsparticipatie – het ondersteunen van initiatieven vanuit de samenleving en het bedrijfsleven – en het bieden van toegankelijke en kwalitatieve dienstverlening. Ook de samenwerking met andere gemeenten en organisaties, het waarborgen van een veilige leef- en werkomgeving, en een solide financiële huishouding en ambtelijke organisatie maken hier onderdeel van uit.

Binnen dit programma vallen ondersteunende taken voor de gemeentelijke programma's 2 en 3, zoals communicatie, participatie, juridische ondersteuning en dienstverlening. Onder dienstverlening vallen onder andere de publieksbalies/Burgerzaken, het klantcontactcentrum, de gemeentelijke website en sociale media. Daarnaast omvat het programma het financiële beleid, de inkomsten uit het gemeentefonds, lokale heffingen zoals OZB, leges en overige belastingen evenals het beheer van gemeentelijke reserves.

Ook de verantwoordelijkheid van de gemeente voor openbare orde en veiligheid is in dit programma opgenomen. Samen met veiligheidspartners – zoals de veiligheidsregio, politie, brandweer en het openbaar ministerie – én met inwoners en bedrijven, wordt gewerkt aan een veilige gemeente. De prioriteiten uit het lokale veiligheidsplan zijn: zorg en veiligheid, aanpak van ondermijning en digitale veiligheid.

De gemeente streeft ernaar een betrouwbare, transparante en financieel stabiele partner te zijn voor inwoners, ondernemers en (overheids)instellingen. De speerpunten binnen dit programma dragen bij aan het versterken van de dienstverlening en samenwerking met onze gemeenschap en partners.

Voor 2026 houdt de gemeente vast aan de speerpunten zoals deze ook voor 2025 zijn geformuleerd. Deze speerpunten zien op beleidsdoelen zonder financiële claim. Het gaat daarbij om:

- Digitale veiligheid voor inwoners en bedrijven.
- Uitvoering geven aan participatie.
- Implementatie Wet open overheid.
- Cyberveiligheid van de eigen organisatie.

Externe ontwikkelingen

Winstwaarschuwing stijging energielasten vanwege geopolitieke spanningen.

De gemeente ziet dat door geopolitieke spanningen en deels ook de handelsoorlog de energieprijzen weer stijgen. Ook ziet de gemeente dat de netwerkkosten stijgen door forse netwerkinvesteringen vanwege capaciteitstekorten op het stroomnetwerk door de energietransitie. Stijgende kosten raken meteen de exploitatie van bijvoorbeeld maatschappelijk vastgoed, pompgemalen en openbare verlichting. Met de kennis van februari / maart 2025 ziet de gemeente dat er voor 2026 een lichte stijging wordt verwacht, maar er is al 60% van de inkoop van gas en stroom vastgeklikt. De overige 40% moet nog vastgeklikt worden. Het effect wordt nu nog niet als fors verwacht maar over de langere termijn naar 2027 en 2028 kan dat wel meer effect hebben. De ontwikkelingen worden op de voet gevolgd, maar het is verstandig nu al maatregelen te treffen door middel van verduurzaming en wellicht het risico ook op te nemen in de risicoparagraaf.

Informatisering en de digitale samenleving

Diverse wet- & regelgeving, zoals de "Wet open overheid", de “Wet modernisering elektronisch bestuur”, de “Wet digitale overheid” en het “Besluit digitale toegankelijkheid” nopen tot het voortdurend uitbreiden en vernieuwen van de digitale mogelijkheden en toepassingen voor inwoners. Het is niet de vraag of maar hoe de gemeente daarin moet meebewegen.

Het beveiligen van informatie is essentieel voor het functioneren en de betrouwbaarheid van de gemeente. In de afgelopen periode zijn met name de risico’s rondom ransomware toegenomen. Om goed in te kunnen blijven spelen op alle ontwikkelingen, uitdagingen en bedreigingen in relatie tot de toenemende afhankelijkheid van ICT-middelen is het te verwachten dat er structureel beduidend meer financiële middelen nodig zijn in de komende periode. In het licht van de financiële mogelijkheden is er gekozen voor het minimale scenario van de I&A-visie. Dit betekent dat met name op het vlak van innovatie geen investeringen mogelijk zijn.

Artificial Intelligence (AI)
De komende jaren komt er vanuit de Digital Decade veel nieuwe Europese wet- en regelgeving op gemeenten af. Inmiddels is er een Europese AI-verordening van kracht die voor gemeenten verantwoordelijkheden meebrengt op het gebied van AI-gebruik. De gemeente volgt hierbij de handreikingen vanuit de VNG. Het ontbreken van voldoende aandacht en capaciteit op dit thema lijkt langzamerhand niet meer houdbaar. Voorlopig kiest de gemeente ervoor om de ontwikkelingen zo goed als mogelijk te volgen en nog geen extra inspanning te doen op het gebied van AI. Het is niet uit te sluiten dat de noodzaak voor specialisatie en actieve regulatie en begeleiding van AI-implementatie en -gebruik binnen de organisatie de komende jaren tot een extra capaciteitsvraagstuk zal leiden. Intussen zal AI – als we dit goed weten uit te rollen en in ons voordeel weten in te zetten – ons op termijn ook helpen om onze processen, werkzaamheden en dienstverlening efficiënter in te richten en een bijdrage leveren aan de oplossing ten aanzien van de toenemende krapte op de arbeidsmarkt.

1.2 Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente is een transparante en betrouwbare overheid middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief.

Elk contact met de gemeente draagt bij aan het welzijn en de veiligheid van inwoners, het vestigingsklimaat voor bedrijven en het (herstel van) vertrouwen in de overheid. De gemeente is daartoe een transparante organisatie, die zijn informatiehuishouding en informatieveiligheid op orde heeft.

De manier waarop de dienstverlening, communicatie, participatie en de aandacht voor veiligheid (digitaal en fysiek) zijn georganiseerd draagt hieraan bij.

De gemeente heeft een visie op dienstverlening. In de gemeentelijke organisatie worden de vier uitgangspunten uit de Visie op dienstverlening (‘inwoner centraal’, ‘servicegericht’, ‘duidelijk’ en ‘kennis van zaken’) verankerd. Hierdoor voelen inwoners en ondernemers zich welkom en merken zij in alles dat zij centraal staan in het contact met de gemeente.

Om de samenwerking en de verbinding tussen gemeente en samenleving te bevorderen, is in 2023 een beleidskader Participatie vastgesteld. De werkwijze die daarbij hoort, is inmiddels ook ontwikkeld en geborgd in de organisatie. In 2026 zal aanvullend nog een participatieverordening moeten worden opgesteld.

Een goede en tijdige communicatie en transparantie van informatie draagt bij aan meer begrip voor elkaar en voor gemaakte keuzes. Zoveel mogelijk stukken en beraadslagingen zijn openbaar en eenvoudig opvraagbaar. Alleen als het absoluut noodzakelijk is, wordt geheimhouding opgelegd.

De gemeente is een veilige plaats om te wonen, te werken en te verblijven. De gemeente probeert ervoor te zorgen dat kwetsbare personen niet afglijden naar risico-, overlastgevend of crimineel gedrag. Inwoners en bedrijven worden bewust gemaakt van de gevaren van digitale criminaliteit, zodat zij dat tijdig herkennen en weten wat ze moeten doen als ze ermee te maken krijgen en zich ertegen kunnen wapenen. De gemeente werkt goed samen met andere overheidsinstanties om de georganiseerde criminaliteit aan te pakken.

A. Het bevorderen van de samenwerking tussen gemeente en samenleving

Dit zijn de speerpunten:

1.A.1	Digitale veiligheid
Doel	Inwoners en bedrijven bewust maken van de gevaren van digitale criminaliteit. Zodat zij dat tijdig herkennen en weten wat ze moeten doen als ze ermee te maken krijgen en zich ertegen kunnen wapenen.
Toelichting	Er vindt een verschuiving plaats van traditionele criminaliteit (woning-/auto-inbraken) naar cybercriminaliteit. Cybercrime is een verzamelterm geworden van alle delicten die met een computer en op internet worden gepleegd. Mensen van alle leeftijden worden het slachtoffer van oplichting via whatsapp of phishingmails. Criminelen kunnen bedrijfssystemen 'gijzelen' en losgeld eisen of belangrijke voorzieningen overnemen. De digitale wereld draagt ook steeds vaker bij aan radicalisering, het creëren van maatschappelijke onrust en het aanjagen van ordeverstoringen. Verder zijn mensen zich er niet van bewust dat ze onbedoeld dader kunnen worden door bijvoorbeeld een gevoelig filmpje of foto's door te sturen. Gemeenten kunnen een rol spelen om te voorkomen dat inwoners, bedrijven en voorzieningen slachtoffer worden van cyber gerelateerde zaken. Met onder andere voorlichting moet meer bewustwording ontstaan.
Risico's	Cybercrime kan leiden tot diefstal van geld en informatie of enorme bedrijfsschade. En zelfs tot ontwrichting van de samenleving bij een hack van bepaalde voorzieningen.
Planning	In het Integrale veiligheidsplan 2023-2026 is digitale criminaliteit als prioriteit opgenomen. In het plan staat op hoofdlijnen wat we willen gaan doen. De acties spreiden zich uit over meerdere jaren.
Financiën	Cyberveiligheid is een betrekkelijk nieuw onderwerp voor gemeenten. Langzaam komen er projecten en initiatieven rondom dit thema. Wat voor onze gemeente geschikt is, moet nog worden onderzocht of ontwikkeld. De kosten zijn op voorhand niet aan te geven. Het vraagt vooral om personele inzet.
Participatie	Het vergroten van de cyberveiligheid kan niet zonder de inwoners en ondernemers. Meer bewustwording over de gevolgen van cybercrime is een belangrijke eerste stap. Hierbij zoeken we samenwerking met bijvoorbeeld ondernemersverenigingen en het Nationaal Cyber Security Centrum.

1.A.2	Uitvoering geven aan participatie
Doel	Participatie gaat over actieve inwonersbetrokkenheid. Over hoe inwoners een rol kunnen spelen bij de voorbereiding, besluitvorming, uitvoering en evaluatie van zaken in het publieke domein. Dat kan op initiatief van de gemeente of van inwoners zelf. Participatie is doen. Actief het dorp in (bijvoorbeeld via dorpsgesprekken) en met elkaar in gesprek over verschillende meningen, ervaringen, ideeën en belangen over verschillende onderwerpen. Achterhalen waar mensen zich voor willen inzetten en dit faciliteren. Uitleggen waar de gemeente mee bezig is. En leren van de ervaringen die de gemeente daarbij opdoet. Kortom: participatie is samen aan de slag zijn.

1.A.2	Uitvoering geven aan participatie
Toelichting	In 2023 is het beleidskader participatie vastgesteld en in 2024 het uitvoeringsplan. Daar geeft de gemeente de komende jaren uitvoering aan. Medewerkers krijgen opleiding en advies in het werken volgens het stappenplan participatie en vullen bij elk project de participatiescan in om te bepalen of een participatietraject moet worden gevolgd en een participatieplan moet worden opgemaakt (de nieuwe werkwijze). Daarnaast zet de gemeente in op begeleiding van burgerinitiatieven (op het gebied van groen en spelen) via een Initiatievenloket. Daar kunnen inwoners een beroep op de gemeente doen voor ondersteuning.
Risico's	De participatiescan en het stappenplan worden onvoldoende gevolgd, waardoor onduidelijkheid ontstaat tot hoever de geboden participatie reikt. De ontevredenheid van inwoners neemt daardoor toe. De nieuwe werkwijze maakt dat risico kleiner. Invoering van het Uitdaagrecht vormt een extra uitdaging en risico, omdat de begeleiding van initiatieven op basis van het Uitdaagrecht relatief onbekend terrein zijn.
Planning	De organisatie werkt inmiddels volgens de nieuwe werkwijze nadat hier organisatie-breed trainingen voor zijn gegeven. Collega's gebruiken inmiddels de participatiescan en het stappenplan. Participatieadviseurs worden daarbij door hen ingeschakeld. Het doel voor 2026 is het doorgaan met deze implementatie. Aandacht voor het opleiden van nieuwe medewerkers en het toepassen van de werkwijze blijven de belangrijkste aandachtspunten voor 2026. Eind 2026 zal worden geëvalueerd of invoering van de nieuwe werkwijze en de implementatie van het beleidskader participatie succesvol is geweest. Eind 2026 wordt de evaluatie aangeboden aan de raad. Daarna stelt zij dan de participatieverordening vast, hetgeen voor 1-1-2027 ook is voorgeschreven in de Wet Versterking Participatie op decentraal niveau.
Financiën	Het budget ten behoeve van de bemensing van het initiatievenloket (ad. 75.000) is beschikbaar gesteld voor deze coalitieperiode. In de Voorjaarsnota van 2026 zal een evaluatie worden opgenomen met een voorstel of en zo ja hoe het loket zal worden gecontinueerd vanaf 2027.
Participatie	Dit speerpunt is gericht op het versterken van de kwaliteit van participatieve trajecten. Op basis van ervaringen scherpt de gemeente werkwijzen en beleid verder aan.

1.A.4	Implementatie Wet Open Overheid (WOO)
Doel	Een transparante organisatie en gemeente, die zijn informatiehuishouding op orde heeft.
Toelichting	De Wet open overheid is bedoeld om overheden transparanter te maken. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het grote verschil tussen de Woo en de Wob is de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie in 11 informatiecategorieën. Een belangrijk onderdeel van de Woo is het op orde brengen van de informatiehuishouding van de gemeenten en 1Stroom. Dit vindt gefaseerd plaats tot en met 2027.
Risico's	De Gemeenschappelijke Regelingen waarmee onze gemeenten verbonden zijn moeten zich ook houden aan de Wet open overheid. Zij krijgen hiervoor geen budget vanuit het Rijk.
Planning	De implementatie van de Woo duurt nog tot en met 2027.
Financiën	De implementatie van de Woo is in de begroting gedekt uit de middelen die het Rijk hiervoor beschikbaar heeft gesteld. Er worden geen extra middelen gevraagd.
Participatie	Dit speerpunt is volledig gericht op het verbeteren van de informatievoorziening aan inwoners. Daarnaast gaan we inwoners actief vragen hoe zij de informatievoorziening van de gemeenten ervaren. Bijvoorbeeld via een klankbordgroep.

1.A.5	Cyberveiligheid eigen organisatie
Doel	Cyberveiligheid in de organisatie van de gemeente vergroten.

1.A.5	Cyberveiligheid eigen organisatie
Toelichting	De gemeente en de gemeentelijke organisatie moeten weerbaar zijn tegen cybercriminelen. Het aantal digitale producten en diensten groeit waardoor de digitale kwetsbaarheid toeneemt. Onze dienstverlening is afhankelijk van goed werkende ICT-systemen. Daarnaast werkt de gemeente veel met privacygevoelige informatie. Het gijzelen of stilvallen van onze systemen heeft grote consequenties. Snel signaleren en bestrijden van incidenten is dan ook belangrijk.
Risico's	Cybercrime kan leiden tot diefstal van informatie of andere middelen en bedrijfsschade en zelfs tot ontwrichting van de samenleving bij een hack van bepaalde voorzieningen.
Planning	Regionaal ICT en Inkoop Dienstencentrum (RID) en 1Stroom werken voortdurend aan de veiligheid van de gemeentelijke ICT-systemen. De RID voert de benodigde technische wijzigingen uit. 1Stroom werkt aan het vergroten van het bewustzijn rondom informatieveiligheid en aan de digitale vaardigheden van de organisatie. Dit gebeurt met opleidingen en een cyberveiligheidsoefening.
Financiën	De kosten voor de cyberveiligheid van de gemeentelijke systemen zijn meegenomen in de begroting van de RID. Kosten voor het vergroten van het interne bewustzijn en het uitvoeren van een cyberveiligheidsoefening zijn gedekt vanuit de bestaande middelen.
Participatie	Participatie is niet van toepassing op het vergroten van de cyberveiligheid van de eigen organisatie.

Aanvullende wens

Geluidsinstallatie raadszaal
De microfoons in de raadszaal geven regelmatig storingen. De huidige installatie is niet meer door te ontwikkelen. Daarom onderzoekt de gemeente wat nodig is om zowel de techniek als de ondersteuning op het gewenste niveau te brengen. Een voorstel hiervoor wordt opgesteld in samenwerking met de raad, griffie en facilitaire zaken. Om de aanschaf van een nieuw systeem te kunnen bekostigen wordt een krediet van € 55.000 gevraagd. Dat levert een kapitaalslast op van € 12.100.

1.3 Wat gaat het kosten?

Kosten bestaand beleid programma Bestuur

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	18.590	21.042	20.596	21.282	21.942	22.011
Baten	58.227	59.667	63.114	64.773	64.969	66.399
Saldo voor bestemming	**39.637**	**38.625**	**42.518**	**43.491**	**43.027**	**44.388**
Mutaties reserves	-306	2.691	2.562	158	45	44
Saldo na bestemming	**39.331**	**41.316**	**45.080**	**43.649**	**43.072**	**44.432**
Incidentele baten en lasten	681	-33	-33	-33	-33	-33
Structureel saldo	**40.012**	**41.283**	**45.047**	**43.616**	**43.039**	**44.399**

Bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029
Reeds verwerkt in de cijfers:				
Wensen/Keuzemogelijkheden				
Noodstroomvoorziening gemeentehuis	6.000	6.000	6.000	6.000
Autonome ontwikkelingen:				
OZB woningen	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000

OZB niet woningen	21.000	21.000	21.000	21.000
VGGM bevolkingszorg	64.000	64.000	64.000	64.000
Decembercirculaire	-436.975	-700.487	-613.267	-613.267
Gevolgen voorjaarsnota Rijk 2025	-2.664.000	-2.649.000	-1.061.000	-1.184.000
Aanpassing dividendbeleid Alliander	82.000	82.000	82.000	82.000
Toeristenbelasting	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Toeristenbelasting arbeidsmigranten	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
1Stroom	467.577	231.729	128.893	461.990
Groene Metropool Regio	-16.500	-16.500	-16.500	-16.500
Nieuwe CAO	-788.853	-831.110	-868.014	-906.395
Bezuinigingsmaatregelen:				
Stoppen of doorvoeren huurverhoging Eilandplein	-	4.000	4.000	4.000
Verkopen grondposities HAP Groessen (Tempelstraat)	36.000	1.153	1.153	1.153
Verkoop gehele OG-tent	-	80.000	80.000	80.000
Onderzoek verhoging pacht/ huur	-	2.500	2.500	2.500
OZB woningen inflatie	127.200	127.200	127.200	127.200
OZB woningen extra	230.457	230.457	230.457	230.457
OZB niet woningen inflatie	95.400	95.400	95.400	95.400
OZB niet woningen extra	172.843	172.843	172.843	172.843
Reclamebelasting	125.000	125.000	125.000	125.000
Precariobelasting	25.000	40.000	40.000	40.000
Inzet 10% surplus van de algemene reserve	2.162.700			
Meicirculaire	409.854	-102.297	-171.500	-484.963

1.4 Welke verbonden partijen zijn betrokken?

De gemeente neemt deel aan diverse gemeenschappelijk regelingen. Een gemeenschappelijke regeling is een vorm van samenwerking tussen verschillende bestuursorganen ter behartiging van een of meerdere belangen van die bestuursorganen. De Gemeenschappelijke regelingen vragen hun bijdrage via besluiten van hun eigen Algemeen Bestuur van de betreffende gemeente.

Gelet op de ambities en ontwikkelingen zullen de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen hoger uitvallen. Om hierop te anticiperen hebben de gezamenlijke wethouders van financiën uit de regio Arnhem aan alle gemeenschappelijke regelingen een brief gestuurd met de oproep om bij te dragen aan de bezuinigingsopgave waar de individuele gemeente voor staan.

De gemeente neemt deel aan de volgende regelingen:
- Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR)
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
- Euregio Rijn en Waal
- Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (DRAN)
- 1Stroom
- Samenwerking de Liemers (SDL (RSD/RID))
- Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg
- Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland (MGR)
- Gemeenschappelijke regeling Huisvesting Voorgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Behalve deze gemeenschappelijke regelingen zijn er tal van andere vormen van samenwerking waaraan wordt deelgenomen maar die niet vallen onder de Wet gemeenschappelijke regelingen, bijvoorbeeld de Liemerse Ambassade en de Economic Board.

	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweerzorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Taak	• In stand houden van brandweer en geneeskundige hulpverleningsorganisatie bij rampen (GHOR) • Voorzien in de meldkamerfunctie • Aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel • Inventariseren van en adviseren over risico's • Voorbereiden op de bestrijding van branden • Organiseren van de crisisbeheersing • Bevorderen van medisch milieukundige zorg, technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen • Het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders • Taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg en algemene infectieziektenbestrijding.
Beleidsrisico's	Om de financiële en beleidsrisico's in beeld te hebben en te beperken, is er een auditcommissie ingesteld en een regionaal controllersoverleg.
Onze inzet in 2026	Samen met VGGM zorgen voor een goede uitvoering van de brandweer- en gezondheidstaken in onze gemeente. En voor een goede voorbereiding op mogelijke crisissituaties. Daarbij is over 2025 en 2026 wel een besparing van 2% op de gemeentelijke bijdrage afgesproken. Eind 2025 zal de discussie over structurele besparingen bij VGGM worden afgerond. De versterking van de interne bedrijfsvoering bij VGGM wordt in 2026 voortgezet. Dit komt de gehele organisatie ten goede. Bij de GGD worden de Jeugdgezondheidszorg en de Algemene Gezondheidszorg toekomstbestendig gemaakt.

	Euregio Rijn en Waal
Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.
Taak	Grensoverschrijdende samenwerking van de deelnemers ondersteunen en coördineren. De Euregio voert hiertoe projecten uit, vraagt aan en ontvangt financiële middelen van derden en adviseert de deelnemers bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.
Beleidsrisico's	Beperkt. De Euregio voert nauwelijks eigen beleid.
Onze inzet in 2026	De gemeente blijft lid van deze gemeenschappelijke regeling. Waar mogelijk doet de gemeente mee in projecten en worden de subsidiekansen benut.

1Stroom

Doel	De ambtelijke fusie moet ertoe leiden dat de organisatie: • robuuster wordt (minder **kwetsbaar**), • voldoende flexibel is om twee zelfstandige gemeenten te bedienen en om mee te bewegen met veranderende taken en rollen van de overheid (**kracht**), • optimale dienstverlening biedt aan inwoners, organisaties en bedrijven, aan de raden en colleges (**kwaliteit**), • interessante loopbaanperspectieven biedt aan medewerkers en door zijn robuustheid strategische kansen kan benutten (**kansen),** • niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de twee huidige organisaties gezamenlijk (**kosten**).
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken voor de gemeenten Duiven en Westervoort.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten. 1Stroom pakt de uitvoering en ontwikkeling van het beleid op. Via periodieke overleggen op bestuurlijk niveau zoeken de partijen afstemming met elkaar. De personele risico's zijn benoemd in paragraaf Weerstandsvermogen.
Onze inzet in 2026	In 2026 ligt de focus op het verder ontwikkelen van de lange termijn strategie van de organisatie. Een strategie die past bij de ontwikkelingen die op 1Stroom af komen en die aansluit bij de missie, visie en kernwaarden. Daarbij wordt ook nadrukkelijk aandacht besteed aan het versterken van de interne sturing en beheersing. In 2025 is een driejarige pilot datagedreven werken gestart, welke in 2026 wordt voortgezet. Tot slot wordt ook in 2026 ingezet op het verlenen van goede dienstverlening, een prettige en veilige werkomgeving en aantrekkelijk werkgeverschap.

	Samenwerking de Liemers
Doel	Het vergroten van de gemeentelijke slagkracht, met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid. Dit door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken voor sociale dienst, ICT en inkoop.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling blijft bij de individuele gemeenten, maar waar mogelijk op elkaar afgestemd. De uitvoering en ontwikkeling van het beleid pakt de samenwerking op. Afstemming gebeurt via periodieke overleggen op verschillende niveaus.
Onze inzet in 2026	In 2026 blijven we ambtelijk en bestuurlijk aangesloten op de doorontwikkeling van de RID en RSD.

	Streekarchief
Doel	Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers bij het beheer van hun archiefstukken volgens de Archiefwet.
Taak	Beheren en toezicht houden op de overgedragen en niet overgedragen archiefstukken van de deelnemers. Adviseren over de archiefbewaarplaatsen en het verstrekken van informatie uit de archiefstukken.
Beleidsrisico's	Niet van toepassing.
Onze inzet in 2026	Voortzetten van het project aansluiting E-depot. Zo voldoen we aan de wettelijke verplichting om permanent digitale archiefbescheiden duurzaam te bewaren.

Programma 2 Maatschappij

2.1 Inleiding

Het programma Maatschappij omvat alle beleidsvelden van het sociale domein. Naast de taken op het vlak van zorg voor kwetsbare inwoners, jeugd en participatie omvat het ook taken met betrekking tot sport, cultuur, onderwijs en ontmoeting.

De strategische keuze voor scenario C “versnellen door te investeren is door de Raad genomen op 2 juli 2024. Ultimo 2024 is er een start gemaakt met het herijken van het sociaal domein, om de (nog) in te vullen randvoorwaarden van het “werken volgens de bedoeling” in beeld te krijgen. Het uitwerken van de keuze voor scenario C en het herijken wordt in samenhang uitgevoerd en de in te vullen randvoorwaarden worden onderdeel van de uitvoeringsagenda 2024-2026.

Het werken volgens de bedoeling raakt iedereen in het sociaal domein en de realisatie van deze verandering is geen eenvoudige opgave. Het draait om het starten van deze duurzame verandering. Tevens omvat het leren, bijsturen, monitoren en het volharden ervan. Vooral in de pilot Blijfwijk wordt deze verandering getoetst. De onderstaande leidende principes (in willekeurige volgorde) zijn dan helpend en richting gevend voor de benodigde verandering:

1. De gemeente kan het niet alleen. De gemeente benut de kracht van onze inwoners, verenigingen, organisaties en ondernemers om de ondersteuning en zorgverlening goed en blijvend te kunnen aanbieden;
2. De gemeente zet in op normaliseren. Dat betekent: de gemeente geeft hulp passend bij behoefte (en leefomgeving) van onze inwoner en zorgt dat er in het sociaal domein een balans is tussen elkaar helpen en gemeentelijke ondersteuning. De gemeente maakt keuzes om deze ondersteuning betaalbaar te houden. De gemeente heeft één integrale toegang voor zorg & veiligheid en achterliggend zijn er vangnetten voor zorg & veiligheid;
3. De gemeente zet in op preventie, op ondersteuning en zorgverlening dichtbij, duurzaamheid, divers woningaanbod, een veilige en groene leefomgeving en de gemeente werkt gebiedsgericht;
4. De gemeente geeft ruimte om het anders werken te leren, door pilots in wijken te organiseren. De gemeente accepteert de consequenties van het anders werken en volhardt in deze koers.

Uiteindelijk gaat het erom dat in 2040 onze inwoners positieve gezondheid en kwaliteit van leven ervaren en dat het dan passende ondersteuning- en zorgstelsel betaalbaar blijft. Alle veranderingen (de transformatie) grijpen in op de volle breedte van het sociale domein: de sociale basis, het vangnet en de lokale toegang tot het sociaal vangnet. Onderstaande figuur geeft de structuur van het sociaal domein, het deurtje verbeeldt de lokale toegang.

De sociale basis omvat alle vormen van ondersteuning die zonder indicatie beschikbaar zijn. Dit kan bijvoorbeeld ondersteuning van buren, mantelzorgers, vrijwilligers of het financieel trefpunt zijn. Het *vangnet* wordt gevormd door alle zorg en ondersteuning waar een indicatie voor nodig is. Dan gaat het bijvoorbeeld om een bijstandsuitkering of huishoudelijke hulp. De *lokale toegang* verleent deze indicatie.

De uitdaging voor de komende jaren is om het sociaal domein toekomstbestendig te maken. Essentiel is het versterken van de lokale toegang, versterken van de sociale basis en versterken van inwoners. Meer laagdrempelige hulp moet leiden tot snellere, betere en goedkopere ondersteuning en minder maatwerkvoorzieningen.

2.2 Wat willen we bereiken?

Uiteindelijk is het doel dat in 2040 al onze inwoners positieve gezondheid en kwaliteit van leven ervaren en dat het dan passende ondersteuning- en zorgstelsel betaalbaar blijft.

Positieve gezondheid houdt vooral in dat inwoners zich goed voelen en dat ze de koers van hun eigen leven kunnen bepalen, ondersteund door de kracht van de samenleving en, indien nodig, door laagdrempelige zorg en kortdurende (welzijns-) voorzieningen. Het model positieve gezondheid dient als uitgangspunt.

De gemeente ondersteunt gezinnen, kinderen en jongeren bij het lichamelijk en psychisch gezond opgroeien in een veilig leefmilieu. Met als uitgangspunt: zo licht als kan en zo zwaar als nodig is. Dit doet de gemeente door in samenwerking met professionele partners op preventie in te zetten binnen een dekkend zorgnetwerk. Een voorbeeld in het kader van preventie is het inzetten van de voorziening “ontmoeten”.

Mensen met psychische of sociaal-maatschappelijke problemen zijn volwaardig onderdeel van onze samenleving. Dit draagt bij aan voorspoedig herstel en het afnemen van problemen. Voorwaarden hiervoor zijn veilig en betaalbaar wonen, in of dicht bij de eigen woonplek, met passende begeleiding en ondersteuning, zinvol werk, voldoende inkomen, in een veilige en gezonde leefomgeving en een welwillende samenleving.

We stimuleren nieuwkomers om mee te doen in de maatschappij. De achterstand op dit punt is onderkend, dus er moet waar mogelijk actie ondernomen worden. Door het begrijpen en spreken van de Nederlandse taal, door een thuis te hebben, te participeren op werkgebied en

op sociaal vlak deel te nemen in de maatschappij, vindt snelle juiste integratie plaats. Hierbij creëert de gemeente draagvlak bij de nieuwkomer en zijn omgeving. Uit de inwonerraadpleging over vluchtelingenopvang bleek dat inwoners uit de Liemers en vluchtelingen het vaak eens zijn over wat er nodig is om goed samen te leven. Dit sluit aan bij wat wij als gemeenten (Duiven, Westervoort en Zevenaar) belangrijk vinden. De resultaten van de PWE-raadpleging bevestigen dat. Onze aanpak richt zich op taal, werk, integratie en acceptatie in de samenleving. De jaren 2025 en 2026 gebruiken we de resultaten om onze duurzame visie te ontwikkelen en onze plannen te verbeteren. Zo werken we aan beter beleid voor de opvang van vluchtelingen en de huisvesting van statushouders in de Liemers.

Het vergroten van de (financiële) weerbaarheid van onze inwoners, zodat iedereen de kans krijgt actief deel te nemen aan de samenleving.

De kracht van het verenigingsleven

Voor de komende jaren is het belangrijk om het sociaal domein toekomstbestendig te houden. Het verenigingsleven speelt daarbij een belangrijke rol. Het zorgt voor een breed en hecht netwerk voor inwoners dat bescherming kan bieden tegen veel sociale problematieken. Verenigingen kunnen, met lokale kennis en toegang, zorgen voor laagdrempelige hulp en daardoor bijdragen aan snellere, betere en goedkopere ondersteuning en minder maatwerkvoorzieningen.

Alle veranderingen in het sociale domein geeft de gemeente vorm langs vijf ontwikkellijnen::

Vitaal deelnemen

Dit betreft de ondersteuning die geboden wordt aan volwassen inwoners om energiek en volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving.
Wettelijke kaders voor deze lijn: Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Wet publieke gezondheid (Wpg), Wet langdurige zorg (Wlz), Woningwet.

Gezond en veilig opgroeien

Deze lijn omvat de ondersteuning die aan alle gezinnen, kinderen en jongeren geboden wordt om veilig en gezond op te groeien.
Wettelijke kaders van deze lijn: Jeugdwet, Wet Passend Onderwijs, Leerplichtwet, Wet publieke gezondheid (Wpg).

Beschermd thuis

Dit omvat de ondersteuning die geboden wordt aan mensen met een psychische kwetsbaarheid en/of psychosociale problemen.
Wettelijk kader van deze lijn: Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz), Wmo.

Integratie en vluchtelingen

Dit betreft de ondersteuning die geboden wordt aan mensen die in onze gemeente integreren.
Wettelijk kader van deze lijn: Wmo, Wet Inburgering en Spreidingswet.

De dagelijkse basis op orde

Ondersteuning die geboden wordt aan inwoners om het dagelijks leven op orde te hebben of te krijgen. Wettelijk kader van deze lijn: Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

Externe ontwikkelingen

Hervormingsagenda jeugd

In het kader van de landelijke hervormingsagenda jeugd zet de gemeente Duiven in op het zo dichtbij mogelijk organiseren van zorg en ondersteuning. Het doel is jeugdigen zo lang mogelijk in hun eigen omgeving te helpen, zodat zwaardere en duurdere vormen van jeugdhulp worden voorkomen. Vijf basisfuncties zijn richtinggevend: Een veilige leefomgeving, tijdige signalering van ondersteuningsvragen; handelen vanuit een brede blik; toegankelijke en bereikbare hulp, continu leren en ontwikkelen.

Deze aanpak vraagt om een integrale benadering, waarbij we voorliggende voorzieningen zoals maatschappelijk werk op school, het consultatiebureau en het sociaal loket verbinden met geïndiceerde jeugdhulp. De hervorming raakt ook andere domeinen zoals volwassenzorg, werk & inkomen en schuldhulpverlening. Het versterken van de lokale toegang sluit aan bij de aanbevelingen uit het inspectierapport Toezicht Sociaal Domein (januari 2025), waarin wordt opgeroepen tot een betere inrichting van deze toegang.

Om deze transformatie mogelijk te maken zijn extra investeringen nodig. Het Rijk stelt via de meicirculaire 2025 aanvullende middelen beschikbaar:
- € 600.000 per jaar in 2026 en 2027
- € 400.000 per jaar van 2026 t/m 2029
  Vanaf 2028 wordt een besparing van € 650.000 op jeugdzorg verwacht.

De middelen worden ingezet op basis van een plan van aanpak, waarin onder meer aandacht is voor:
- Inrichting van een sterke lokale toegang (0–100 jaar)
- Integraal en methodisch werken bij complexe problematiek
- Laagdrempelige beschikbaarheid van lichte hulp
- Versterking van voorliggende voorzieningen
- Versterken van de verplichte regionale samenwerking
- Regionale inkoop van jeugdhulp passend bij de hervormingsagenda
- Datagedreven werken binnen het sociaal domein
- Werken volgens de bedoeling en uitvoering van inspectieadviezen

We brengen de aanvullende middelen voor 2026, 2027 en 2028 onder in een bestemmingsreserve, zodat deze gericht kunnen worden ingezet voor de uitvoering van de hervormingsagenda jeugd.

Arbeidsmarktsituatie

Er is sprake van een gespannen arbeidsmarkt, waardoor het moeilijk is om goed gekwalificeerd personeel te werven. Dit geldt zowel voor de zorg en welzijnsaanbieders als voor de gemeente zelf.

Decentralisatie en extramuralisering zorg

De decentralisatie van de jeugdzorg en de extramuralisering van de GGZ en de ouderenzorg wordt verder doorgevoerd. Hierdoor wonen jeugdigen en volwassenen met een zorgvraag steeds langer zelfstandig thuis. Vanuit inwoners en partners krijgt de gemeente signalen dat de problematiek van de zelfstandig wonende jeugdige en volwassene met zorg- en ondersteuningsvraag, steeds verder toeneemt in aantal. De problematiek wordt ook complexer. Een effect is dat er meer Wmo aanvragen zijn om het langer thuis wonen mogelijk te maken en er ontstaat meer eenzaamheid onder de groep inwoners die langer thuis wonen.

Abonnementstarief

De invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo staat momenteel gepland voor 1 januari 2027. Dit is echter onder voorbehoud, want het wetsvoorstel moet nog worden goedgekeurd door de Tweede en Eerste Kamer. Omdat het wetsvoorstel inmiddels controversieel is verklaard, ligt de behandeling stil totdat er een nieuw kabinet is gevormd en de parlementaire behandeling wordt hervat.

Decentralisatie beschermd wonen naar beschermd thuis uitgesteld naar 2027.

De decentralisatie van beschermd wonen is wederom uitgesteld van 2026 naar 2027. Maar met de val van het kabinet is de kans groot dat deze nieuwe datum ook niet gehaald gaat worden. Het doel van de decentralisatie is om inwoners met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de eigen omgeving op te vangen en te ondersteunen. Vanaf 2026 worden alle gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering en financiering van beschermd wonen

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is een gezamenlijk programma van de ministeries van J&V en VWS en de VNG, waarin nauw samengewerkt wordt met de partners in het veld. Dit programma loopt tot 2030. De jeugdbescherming dient effectiever en slimmer te worden georganiseerd. De planning hiervoor is vijf tot tien jaar. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor de lokale toegang. Vanuit de regionale samenwerking werken we mee aan deze ontwikkeling. De kern is dat gezinnen en kinderen beter en sneller worden geholpen. Daarbij wordt toegewerkt naar één vast gezicht vanuit de lokale uitvoering die hulp biedt aan een gezin. Indien nodig betrekt deze regievoerder een professional vanuit het op te richten regionale veiligheidsteam. In dat veiligheidsteam zijn de functies van de gecertificeerde instellingen (GI), Veilig Thuis (VT) opgenomen.

Wet van school naar duurzaam werk

Per 1 januari 2026 treedt de Wet van school naar duurzaam werk in werking. De gemeente wordt door middel van deze wet gestimuleerd om vanuit de participatiewet eerder aan te sluiten bij de scholen om jongeren waar nodig eerder te ondersteunen richting een (leer)werkplek. Op dit moment is de wet nog in ontwikkeling. We volgen we de ontwikkelingen en bereiden ons voor waar mogelijk.

Toename mentale problematiek jongeren

De Gezondheidsmonitor Jeugd 2024 laat een toename van mentale problemen bij jongeren zien, zoals stress en posttraumatische stressstoornissen. De oorzaak is nog altijd (gedeeltelijk) de nasleep van COVID-19 en de druk door sociale en economische omstandigheden. Dit resulteert voor de gemeente in meer aanvragen voor (ondersteuning en aanbod) Wmo en Jeugdwet en meer langdurige en gespecialiseerde aanvragen.

Arbeidsmarktregio Midden Gelderland / Regionale Sociale Dienst RSD

Door de schaarste op de arbeidsmarkt ontstaan er mogelijkheden om inwoners met een aanzienlijke afstand tot de arbeidsmarkt toch aan een baan te helpen. Om dit mogelijk te maken, wordt zowel binnen de arbeidsmarktregio als samen met de RSD hard gewerkt aan het aanbieden van passende trajecten voor deze doelgroep.

In de huidige arbeidsmarkt stijgt het gevraagde opleidingsniveau voor banen, waardoor de afstand tot werk voor werkzoekende inwoners steeds groter wordt. Om deze afstand te overbruggen, wordt in de regio actief samengewerkt tussen partijen zoals Scalabor, het bedrijfsleven, scholen, sociale diensten en het Werkgeversservicepunt (WSP). Samen zetten zij zich in om trajecten te creëren die aansluiten bij de behoeften van werkzoekenden.

De eerste resultaten zijn al zichtbaar. Dit vraagt echter om een grote inzet van lokale beleidsadviseurs, die vanuit de verschillende regio's de samenwerking versterken en inspelen op de plaatselijke behoeften.

Digitalisering en technologie

Steeds meer inwoners wensen een digitale toegang en/of geautomatiseerde aanvraagprocedures en -beoordelingen. Dat is alleen mogelijk bij enkelvoudige aanvragen en nog niet in onze gemeente. De technologische ondersteuning thuis en in de zorg wordt steeds meer ingezet in Nederland. Denk aan E-health: smartphones gebruiken om bijvoorbeeld een time-out nemen (bij huiselijk geweld) en telemonitoring voor ouderen. Het verhoogt de zelfredzaamheid van inwoners en ondersteunt langer thuis wonen en het levert (in vergelijkbare gemeenten) structurele besparingen op. In onze gemeente zijn deze digitale toepassingen nauwelijks toegepast.

2.3 Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente zal (rekening houdend met de externe ontwikkeling en scenario C) alle veranderingen binnen het sociaal domein onder de bekende noemer van Samen Sterk vormgeven. Om alle veranderingen (het herijken van het sociaal domein) voor de komende jaren inhoudelijk richting te geven zijn leidende principes opgesteld (zie paragraaf 2.1).

Het toepassen van deze principes zal leiden tot het gewenste resultaat: onze inwoners ervaren positieve gezondheid en kwaliteit van leven en het bijbehorende ondersteuning- en zorgstelsel is betaalbaar voor de gemeente.

In het kader van Samen Sterk is er gekozen voor de onderstaande speerpunten en deze worden opgavegericht, geprioriteerd en in samenhang opgepakt:

1. Realiseren van een sterke lokale toegang

Door de toegang te versterken en deze toegankelijker en effectiever te maken voor inwoners van 0 tot 100 jaar, worden mensen sneller geholpen én is er minder doorstroom naar duurdere geïndiceerde zorg. Het betreft hier alle levensdomeinen en dat vereist en versterkt integraal werken. Hier werken we aan door de breed uit te vragen bij inwoners met een hulpvraag en door regionaal afgesproken methodieken in te voeren. We onderzoeken hoe geïndiceerde lichtere vormen van hulpverlening als algemene voorziening mogelijk gemaakt kunnen worden.

Daarnaast wordt het model / de structuur voor de sterke lokale toegang vastgesteld, hierin wordt de regionale aansluiting op regionaal werkende teams (het Regionale Expertise Team en het Regionale Veiligheidsteam) meegenomen.

Landelijk en regionaal wordt in het kader van het normaliseren onderzocht welke jeugdhulp bij "het leven" hoort. De gemeente houdt dit onderzoek in de gaten en handelt waar nodig.

Er is een besluit genomen over de verdeling en taakstelling per gemeente in de regio over bouwen van woningen voor de doelgroep beschermd wonen. Toegang tot deze producten is onderdeel van de brede vraagverheldering.

Meldingen van partners in het kader van vroegsignalering zijn ook onderdeel van de brede vraagverheldering.

In het kader van het toezichtonderzoek "Toezicht Sociaal Domein", 17 januari 2025, zijn aanbevelingen gedaan, waaronder het versterken van onze toegang en de voorliggende voorzieningen. Inmiddels is een eerste werksessie gehouden en is een werkgroep geformeerd,

bestaande uit inwoners, maatschappelijke partners en de gemeente, om de aanbevelingen te vertalen naar concrete acties die moeten leiden tot resultaten in 2026.

Er wordt een tweejarige pilot gedraaid op één kinderopvanglocatie in de gemeente. Een jeugdhulpmedewerker van Youké wordt beschikbaar gesteld om voorliggend (zonder beschikking) en op maat de specialistische expertise te bieden die nodig is om ieder kind van een passend aanbod te voorzien. Hiermee wordt naar verwachting bespaard op zwaardere jeugdhulptrajecten door vroegsignalering en preventie.

2.Inwoners versterken

De kracht van de samenleving zit in het “omzien naar elkaar”. Inwoners helpen elkaar in de vorm van burenhulp, mantelzorg en vrijwilligerswerk. De gemeente wil de inwoners ondersteunen in het “omzien naar elkaar” en toetst hiervoor in de pilot Blijfwijk de geselecteerde methoden. De geschikte methode zal vervolgens gemeentebreed worden toegepast.

De zorg staat onder druk. We maken inwoners daar meer van bewust, zij begrijpen dat er daardoor meer beroep op elkaar moet worden gedaan. We werken toe naar gedragsverandering.

We zorgen ervoor dat werkzoekenden en arbeidsongeschikten mee kunnen doen in de maatschappij. Onlangs hebben we het Activerend werk opnieuw onder de aandacht gebracht, met als doel het aantal deelnemers te verhogen. In de regio zoeken we naar de mogelijkheden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt toch kansen te bieden. We zorgen voor meer beschutte werkplekken en hebben extra aandacht voor schoolverlaters.

Voor nieuwe inwoners van Nederland is het duidelijk welke instelling welke taak heeft in de inburgering en zijn er duidelijke prestatieafspraken over de ondersteuning van statushouders.

Ultimo 2026 worden de eerste resultaten van het MDT verwacht. We verwachten voor de gemeenten Duiven en Westervoort samen ongeveer 100 jongeren geholpen te hebben waarbij de focus op mentale gezondheid ligt.

In het kader van de digitalisering is onderzocht of (een deel van) de hulpaanvragen (WMO, Jeugd, W&I) van de inwoners op een digitale wijze afgehandeld kunnen worden. Er is een keuze gemaakt welke hulpaanvragen als eerste behandeld zullen worden.

Verder wordt er gekeken naar de mogelijkheid om technologische voorzieningen (zoals E-health) en digitalisering van aanvragen bij het Sociaal Loket, naast of in plaats van bestaande voorzieningen, effectief en efficiënt in te zetten.

De sociale basis (alle vormen van ondersteuning waar geen indicatie voor nodig is, zie de blauwe bol in de illustratie bij de inleiding), kent elkaar en er is een gezamenlijk plan opgesteld en in uitvoering om preventief te kunnen inzetten op de doelgroep ouderen.

Het instrument voorzorgcirkels is getoetst op een efficiënt en effectief gebruik.

3. Werken volgens de bedoeling

Deze periode van (autonome) opeenvolgende veranderingen in het Sociaal Domein, zoals: de toenemende vergrijzing, krapte op de arbeidsmarkt, de toename van het gebruik van voorzieningen, de veranderende samenstelling van huishoudens en de druk op de woningmarkt gecombineerd met bezuinigingen van rijkswege, maakt dat we ons als gemeente Duiven geconfronteerd weten met de opgave: “Meer doen met minder”.

Een herijking is noodzakelijk willen we een houdbare samenleving met elkaar beleven.

Dat houdt in dat de gemeente keuzes moet maken in wat de gemeente moet doen. Dat betekent ondersteunen waar nodig en laten gaan als de inwoners het prima zelf redden. Integraal werken en maatwerk leveren en ook lef tonen om ook nee te durven zeggen. Het herijken vraagt niet altijd om extra financiele middelen.

Inwoners (en raden) worden actief bij het proces betrokken en geïnformeerd over de rol, positie en aanpak van de gemeente in het “werken volgens de bedoeling”. Het versterken van de inwoners in het “omzien naar elkaar” is een vanzelfsprekendheid.

Om het bovenstaande te kunnen realiseren vraagt dit van de ambtelijke organisatie 1Stroom anders te werken. Een iafdelingsoverstijgende ntegrale aanpak is nodig op beleids-, project- en uitvoerend niveau. En er moet gericht gewerkt gaan worden om de juiste methoden te kiezen en te gaan gebruiken om het “omzien naar elkaar” te versterken.

Asielopvang

In het verdeelbesluit van 20 december 2024 van minister Faber-van de Klashorst is vastgesteld dat er in de Liemers 270 duurzame opvangplaatsen voor nareizigers moeten worden gerealiseerd. Tegen dit verdeelbesluit zijn vanuit de regio bezwaren ingediend. Bij het realiseren van nieuwe opvangplaatsen gaat het in de basis om een veilige, sociale en fysieke leefomgeving voor bestaande en nieuwe bewoners. Per 1 juli 2025 moet de Liemers volgens het verdeelbesluit 532 asielopvangplekken leveren.

Zoals bekend wil het kabinet regels om ervoor te zorgen dat er minder vluchtelingen naar ons land komen. Die zijn er voorlopig nog niet. Tot die tijd werken wij in de Regio Arnhem met andere gemeenten, provincie Gelderland en COA aan de realisatie van de opgaven voor opvang en huisvesting. In 2025-2026 wordt nader gekeken naar de mogelijkheden voor andere asielopvang zoals het (gedeeltelijk) verplaatsten van de hotelopvang.

2.4 Wat gaat het ons kosten?

Kosten bestaand beleid Programma Maatschappij

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	49.657	46.157	50.097	47.775	47.009	46.692
Baten	13.951	8.156	9.225	8.336	8.666	8.675
Saldo voor bestemming	**- 35.705**	**- 38.001**	**- 40.872**	**- 39.439**	**- 38.343**	**- 38.016**
Mutaties reserves	207	997	1.048	332	263	0
Saldo na bestemming	**- 35.498**	**- 37.004**	**- 39.824**	**- 39.107**	**- 38.080**	**- 38.016**
Incidentele baten en lasten	1.709	0	0	0	0	0
Structureel saldo	**- 33.789**	**- 37.004**	**- 39.824**	**- 39.107**	**- 38.080**	**- 38.016**

Bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029
Reeds verwerkt in de cijfers				
Wensen/Keuzemogelijkheden				
Op weg naar een blijvend betaalbaar zorgstelsel	200.000	200.000	200.000	
Op weg naar een blijvend betaalbaar zorgstelsel		-300.000	-600.000	-750.000
Sociaal loket	55.000	55.000	55.000	

Ondersteuning voorliggende voorzieningen	150.000	150.000		
Dekking BR Beschermd wonen	-205.000	-205.000	-55.000	
Wijkhuis van Droo	6.240	6.240	6.240	6.240
Wijkhuis van Droo	-6.240	-6.240	-6.240	-6.240
Wijkhuis van Droo	6.025	6.025	6.025	6.025
Autonome ontwikkelingen:				
Wmo hulpmiddelen	49.000	49.000	49.000	49.000
Wmo vervoersvoorzieningen	20.000	20.000	20.000	20.000
Maatwerkvoorziening Wmo	200.000	200.000	200.000	200.000
Subsidies Maatschappelijke ondersteuning	85.000	85.000	85.000	85.000
Individuele voorzieningen Jeugd	470.000	470.000	470.000	470.000
Onderwijsachterstanden	461.263			
SPUK Onderwijsachterstanden	-461.263			
Bemoeizorg	35.000	35.000	35.000	
Dekking BR Beschermd wonen	-35.000	-35.000	-35.000	
VGGM	256.000	256.000	256.000	256.000
Doelgroepenvervoer	0	92.000	173.000	
Dekking BR Doelgroepenvervoer	0	-92.000	-173.000	
RSD	540.000	134.000	130.000	223.000
Uitkeringen	830.000	830.000	830.000	830.000
SPUK uitkeringen	-890.000	-890.000	-890.000	-890.000
Veilig thuis	90.000	90.000	90.000	90.000
MGR	-158.000	-177.000	-215.000	-245.000
Bibliotheek	100.000	100.000	100.000	100.000
Aanbesteding onderhoud groen, vegen en onkruidbestrijding	220.000	220.000	220.000	220.000
Aanbesteding sportveldenonderhoud	35.000	35.000	35.000	35.000
Regionaal Integraal Huisvestingsplan VO	1.800	1.800	1.800	1.800
Definitiefase Heerenmaten/Zonegge	8.640	8.640	8.640	8.640
Schoonmaak Triominos	55.000	55.000	55.000	55.000
Huurovereenkomst DVV	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Bezuinigingsmaatregelen:				
Bijstellen budget clientervaringsonderzoek	2.000	2.000	2.000	2.000
Stopzetten subsidie voor reguliere peuters	10.200	10.200	10.200	10.200
Subsidie voor leerlingbegeleiding volledig stoppen	25.000	25.000	25.000	25.000
Dubbele dekking beweegteam	219.000	219.000	219.000	219.000
Meer commerciële huur toestaan en beheer anders organiseren (Triomonos)	-17.500	37.500	37.500	37.500
Meer commerciële huur toestaan en beheer anders organiseren (Wijkhuis)	-6.500	18.500	18.500	18.500
Uittreden uit de stichting Liemerse Ambassade	-	-	25.000	25.000
Schrappen subsidiebudget voor Kleur Uw Buurt	12.500	12.500	12.500	12.500

Budget groot onderhoud reduceren en uitgaan van minimaal basisniveau.	25.000	25.000	25.000	25.000
Afschaffen tolkdiensten	5.000	5.000	5.000	5.000
Efficiency maatregelen bij alleen maatschappelijke begeleiding	10.000	10.000	10.000	10.000
10% korten op Santé Partners	-	55.500	111.000	111.000
€10.000 korten op budget eenzaamheid.	10.000	10.000	10.000	10.000
Plafond mantelzorgwaarderingen en bezuinging €10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Extra inkomsten met avondgebruik gymzalen	-5.000	6.000	7.000	8.000
Inzet minimabeleid minimaliseren	175.000	175.000	175.000	175.000
Verlagen kwaliteitsniveau onderhoud bomen van B naar C	10.000	10.000	10.000	10.000
Gedeeltelijk het kosten van het vegen doorbelasten in de rioolheffing.	60.000	60.000	60.000	60.000
Integraal samenbrengen huurders in vastgoed	-20.000	8.000	8.000	8.000
€25.000 bezuinigen op het beschikbare budget voor SMI	25.000	25.000	25.000	25.000
Clustering sportparken		53.103	53.103	53.103
Clustering sportbeleid		9.114	9.114	9.114
Clustering onderhoud buitenruimte		100.000	100.000	100.000
Clustering cultuur		23.720	23.720	23.720
Clustering bibliotheek en laaggeletterdheid		12.500	25.000	25.000
Inzet uitvoering participatiebeleid	24.125	87.500	138.000	

2.6 Welke verbonden partijen zijn betrokken?

	Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)
Doel	Het adequaat en doelmatig inrichten van het voortgezet onderwijs in de Liemers en de kosten beheersbaar te houden.
Taak	Zorgdragen voor een gevarieerd aanbod voortgezet onderwijs.
Beleidsrisico's	De GRHVOL heeft geen rechtspersoonlijkheid en kan geen eigen besluiten nemen. Het risico is daarom nihil.
Onze inzet in 2026	Het opstellen van een Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs de Liemers die een meerjarig perspectief gaat geven aan gemeenten en het schoolbestuur voor de huisvesting. Het doen van een haalbaarheidsonderzoek voor nieuwbouw van locatie Liemers College Heerenmäten in combinatie met het afstoten van de locatie Zonegge in Zevenaar.

	Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen

Doel	Gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer. BVO DRAN dient al aanvullend vervoer, de Plusbus Liemers is voorliggend.
Taak	De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer.
Beleidsrisico's	Op financieel gebied: onvoorziene kostenstijgingen door inflatie, loonkosten en verhoogde NEA-indexatie.
Onze inzet in 2026	Behouden van kwalitatief en betaalbaar passend vervoer voor verschillende doelgroepen in combinatie met een duurzame blik op de toekomst.

	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland
Doel	Het vormgeven van regionale samenwerking in het sociale domein in de vorm van drie programma's: 1. Zorg: op de gebieden Jeugd en Wmo. Zodat gemeenten effectief, efficiënt en in samenhang taken uitvoeren. 2. Onderwijszaken: het vormgeven van een intergemeentelijke samenwerking voor volwasseneducatie, leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC). 3. Participatie: werkgevers te ondersteunen bij hun personeelsvoorziening. In het bijzonder door vacatures te vervullen met kandidaten uit omschreven doelgroepen. Het (formeel) werkgeverschap zoals gedefinieerd in de regeling vormgeven voor de ruim 2.000 SW-medewerkers die sinds 1 januari 2019 een aanstelling hebben bij de MGR.
Taak	1. Het inrichten en uitvoeren van de aanbesteding van regionale zorg. Inkopen en contracteren van bovenregionale jeugdzorg. 2. Zorgdragen voor een adequate uitvoering van de Leerplichtwet en coördinatie volwasseneneducatie. 3. Werkzoekenden uit omschreven doelgroepen plaatsen bij werkgevers. Vorm en inhoud geven aan het werkgeverschap voor SW medewerkers.
Beleidsrisico's	1. De organisatie heeft een eigen begroting en kan eigen besluiten nemen. Daardoor kan de gemeente achteraf met de gevolgen van deze besluiten worden geconfronteerd. 2. Er is een vaste verdeling van kosten op basis van het inwoneraantal per gemeente. 3. Er is een verschil in de verdeelsleutel van de module Werkgeverschap SW, door verschil in uitstroom van SW medewerkers. Dit kan gevolgen hebben voor de bijdrage aan deze module.

Onze inzet in 2026	In 2025 wordt de formele werkgeversrol voor SW-medewerkers ook weer ingevuld. Ontwikkelingen die van invloed zijn op de werkgeversrol worden vanuit de module gesignaleerd en waar nodig vertaald naar beleid en/of regelgeving ten aanzien van de SW-medewerkers. Verder blijft de focus op de naleving van de afspraken met Scalabor zoals vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst. In 2025 wordt de aanbesteding voorbereid en afgerond voor de behandeling en begeleiding vanuit de jeugdwet. Daarnaast wordt de inkoopprocedure voor de producten beschermd wonen, beschermd thuis in 2025 afgerond. Zodat in 2026 de nieuwe producten kunnen worden ingekocht.

VGGM Zie programma 1

Programma 3 Omgeving

3.1 Wat willen we bereiken

Programmadoel

De gemeente Duiven streeft naar het behouden en versterken van een gezonde, veilige, vitale, duurzame, leefbare en aantrekkelijke leefomgeving. Voor nu én voor de toekomst. Om dit te bereiken heeft de gemeente een omgevingsvisie opgesteld als stip op de horizon voor de fysieke leefomgeving van Duiven, Groessen en Loo in 2040.

De omgevingsvisie sluit aan bij nationaal, regionaal en lokaal beleid. De inhoudelijke basis voor deze omgevingsvisie bestaat uit vier onderdelen:

- Historie: De gemeente Duiven heeft een rijke geschiedenis waar op wordt voortgebouwd.
- Richtinggevende waarden: Belangrijk zijn onder andere de vitale, sterk onderling verbonden inclusieve gemeenschap, de aantrekkelijke leefomgeving en de uitstekende voorzieningen van de gemeente Duiven.
- Ruimtelijke kwaliteiten: De kenmerken van het landschap, het erfgoed en de manier van wonen in Duiven, Groessen en Loo dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente.
- Ontwikkelingen & toekomstperspectief: Leidraad voor de toekomst is dat de gemeente ruimte wil bieden aan ontwikkelingen en recht doen aan ruimtelijke kwaliteiten. We willen maatwerk leveren op basis van de leefomgevingskwaliteiten en zorg dragen voor natuur en milieu. Dit gebeurt samen met alle gebruikers van de leefomgeving.

Deze onderdelen zijn vertaald in vijf ambities met bijbehorende doelen 2030-2040. Deze thema's zijn:
A Een duurzaam thuis;
B Gezonde, sociale en veilige leefomgeving;
C Vitale economie;
D Bereikbaarheid;
E Klaar voor de toekomst.

A. Een duurzaam thuis
De lokale woonvraag en bovenlokale vraag uit de regionale woningmarkt Arnhem, waar Duiven onderdeel van uitmaakt, leiden tot de vraag naar nieuwe woonlocaties. In de eerste plaats streven we naar inbreiding. Gelet op de grote woonbehoefte zijn inbreidingslocaties echter niet meer voldoende. Naast het benutten van de inbreidingslocaties is het noodzakelijk om op korte termijn woningen op uitbreidingslocaties te ontwikkelen.

Een duurzaam woningaanbod dat aansluit op de wensen en behoeften van de inwoners van de gemeente vraagt om een ander type woningen dan er op dit moment beschikbaar is in Duiven, Groessen en Loo. De verduurzaming van de woonomgeving zal door het Klimaatakkoord verder gestalte krijgen. Concreet betekent dit het terugdringen van de energiebehoefte en het benutten van duurzame warmtebronnen. Ook klimaatadaptatie zal invloed hebben op de woningen en de openbare ruimte. Dit vraagt om rekening houden met droogte, piekbuien en de behoefte aan koelte. Dit is lokaal gekoppeld aan het programma duurzaamheid met daarin de drie programmalijnen Klimaatadaptatie, Circulariteit, Energietransitie.

B. Gezonde, sociale en veilige leefomgeving
Gezondheid is een randvoorwaarde voor het handelen, de ontwikkelingen en de plannen in de fysieke leefomgeving. We willen in het fysieke domein de gezondheid en veiligheid van inwoners beschermen, bewaken en waar mogelijk bevorderen en versterken. Ons uitgangspunt is dat een ieder die wil maximaal gezond kan leven en wonen in de gemeente Duiven. Hierbij wordt naar een aantrekkelijke leefomgeving die de inwoners herkennen en waar ze zich thuis voelen gestreefd. Dit gebeurt samen met inwoners en andere maatschappelijke partners.

Daarnaast vindt de gemeente het belangrijk dat er aandacht is voor de medemens. Voor het fysieke domein gaat het dan om thema’s als toegankelijkheid van gebouwen, openbare ruimte en bereikbaarheid.

Door de groene leefomgeving te verbinden aan andere maatschappelijke vraagstukken, zoals klimaatadaptatie en het vergroten van biodiversiteit, is het mogelijk om een win-winsituatie te creëren.

C. Vitale Economie
Duiven heeft zich in korte tijd ontwikkeld tot een vitaal-economische gemeente die veel bijdraagt aan de lokale en regionale werkgelegenheid. Kwaliteiten dienen behouden te blijven. Dit vereist permanente aandacht voor uitstraling en bereikbaarheid. Het versterken van de lokale economie en voorzieningen houdt de gemeente Duiven vitaal. Zo blijft de herontwikkeling van het centrum van Duiven, de spoorzone en de locaties voor de combinatie van wonen en werken ook de komende jaren op de agenda staan om de vitaliteit van de gemeenschap en voorzieningen verder te versterken. Hierbij wordt de verbinding gelegd met de ontwikkelingen in de agrarische sector, vrijetijdseconomie, natuur, biodiversiteit en klimaat.

D. Bereikbaarheid

Op lokaal niveau zet de gemeente in op duurzaamheid door te richten op meer lopen, fietsen en gebruik van het openbaar vervoer. Verbeteringen kunnen onder andere worden gezocht op het gebied van verkeersveiligheid, weginrichting, maar ook herkenbaarheid van routes en de bereikbaarheid van het buitengebied. Daarnaast is er aandacht voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van voorzieningen voor verkeersdeelnemers met een beperking. Ook houdt de gemeente de doorstroming van het verkeer in de gaten. Op de doorgaande wegen in Duiven en Westervoort is het druk (intensiteiten zijn hoog). Bij de ontwikkeling van inbreidings- en uitbreidingslocaties voor bijvoorbeeld woningen en bedrijven is er aandacht voor de impact op de bereikbaarheid en de benodigde ruimte voor aanpassing of uitbreiding van de infrastructuur. Vanuit duurzame mobiliteit en de energietransitie wil de gemeente ontwikkelingen stimuleren. Voor de langere termijn worden daarin de nationale plannen voor transitie naar duurzame mobiliteit gevolgd. Op deze wijze behoudt de gemeente een kwalitatieve, schone, duurzame en gezonde leefomgeving.

E. Klaar voor de toekomst

De gemeente staat voor tal van uitdagingen. Zo dient de CO2-uitstoot vergaand gereduceerd te worden, dient de gemeente zich aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering, is er een grondstoffentransitie nodig naar een circulaire economie en staat de biodiversiteit onder druk. Met andere woorden: de gemeente staat voor complexe opgaven die bij voorkeur integraal en in samenhang aangepakt moeten worden. De inzet is gericht op het energieneutraal zijn van de gemeente in 2050 en is in aansluiting op nationaal beleid en wetgeving (Klimaatakkoord/ Klimaatwet). Dat vraagt enerzijds om vergaande energiebesparing en anderzijds meer opwek van duurzame (hernieuwbare) energie.

Ook in de gemeente worden de gevolgen van klimaatverandering gemerkt. Denk alleen maar aan de toename van hoosbuien, periodes van stijgende temperaturen en toenemende droogte. Hoewel de gemeentelijke bijdrage aan de klimaatverandering maar relatief bescheiden is, neemt de gemeente de verantwoordelijkheid voor de gevolgen voor het landschap en onze samenleving. De aanpak is gericht op het realiseren van een veerkrachtig en duurzaam water-, natuur, - en bodemsysteem. Een belangrijke waarde van de inzet is om daarbij de biodiversiteit te behouden. De gemeente geeft het goede voorbeeld door steeds natuur-inclusief te denken bij alle beslissingen en investeringen. Naast de energietransitie en klimaatadaptatie is er een grote opgave in het realiseren van een circulaire economie en het sluiten van de kringlopen. Hierbij wordt naar minder afval, meer recycling en hergebruik gestreefd.

Aangezien integrale ruimtelijke ordening steeds belangrijker wordt, dienen er in relatie tot bodem en ondergrond verschillende disciplines bij projecten betrokken te zijn. Daarnaast moeten beheer en uitvoering van de openbare ruimte veel meer met het beleid van het fysiek domein verbonden worden. Kansen en risico’s in de ondergrond worden zo eerder benut en/of gesignaleerd en worden betrokken bij de plan- of beleidsvorming.

3.1.1 Externe ontwikkelingen

Economische ontwikkeling

De gemeente wil de lokale en regionale economie verstevigen. Om dat te bereiken, wordt er binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen aan de verschillende opgaven samengewerkt. Binnen de Productieve Regio (Economie) is medio 2025 het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2025-2028 vastgesteld. Met aandacht voor onder meer vraag naar en aanbod van bedrijventerreinen, herstructurering en intensivering van bestaande terreinen en netcongestie.

De Liemerse Ambassade geeft gedurende de periode 2024 t/m 2026 opnieuw uitvoering aan de Liemerse Economische Visie. De speerpunten zijn niet gewijzigd: maakindustrie, logistiek en vrijetijdseconomie inclusief retail.

The Economic Board werkt aan het versterken van verbindingen in de regio Arnhem-Nijmegen vanuit de economische kracht met de nadruk op de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid. Voor de gemeente Duiven is met name de ontwikkeling van de energiesector van groot belang.

De gemeente geeft de laatste kavels uit op bedrijventerrein De Nieuweling. Gesprekken over de invulling met ondernemers worden daarover gevoerd. Op Synergiepark InnoFase wordt de laatste kavel uitgegeven. De Smart Energy Hub InnoFase heeft een pilot-status gekregen binnen Gelderland waardoor ruimte ontstond voor doorontwikkeling. Daarnaast worden gesprekken gevoerd met ondernemers die zich willen vestigen op Centerpoort-Noord 2; een aantal kavels zijn recent verkocht. De gemeente is in afwachting van de beroepsprocedure bij de Raad van State, voordat op Graafstaete 2 bedrijfskavels kunnen worden uitgegeven en daadwerkelijk bedrijven zich op dit nieuwe bedrijventerrein kunnen vestigen.

Voor de economische ontwikkeling zijn ook inspanningen op andere beleidsterreinen van groot belang. Zoals bereikbaarheid, huisvesting, beschikbaarheid van (duurzame) energie en een goed functionerende arbeidsmarkt.

Doortrekking A15 en verbreding A12

De Raad van State heeft op woensdag 2 oktober 2024 het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk verklaard. Met deze uitspraak van de rechter komt, na een beroepsprocedure van zeven jaar, een einde aan de onzekerheid over het Tracébesluit. Aannemersconsortium GelreGroen en Rijkswaterstaat zijn na de uitspraak met elkaar in overleg gegaan. Momenteel vinden geen nog (fysieke) werkzaamheden plaats. Voorbereidende werkzaamheden starten in het najaar van 2025. Als alles volgens planning verloopt, zijn de wegen in 2031 gereed.

De Woningnood /-markt

De woningmarkt wordt nog steeds gekarakteriseerd door hoge prijzen en het is voor inwoners nog steeds moeilijk om een voor hun situatie betaalbare en passende woning te vinden. Daarom moeten er snel meer woningen bij komen. Er staan ook grote demografische veranderingen te wachten, zoals de blijvende groei van het aantal huishoudens, de verdergaande vergrijzing waardoor het aandeel ouderen in de totale bevolking toeneemt en een blijvende immigratie. Het aantal huishoudens blijft door de gezinsverdunning (toename van het aantal 1 en 2 persoonshuishoudens) groeien. Zo zijn er tot 2040 zo'n 60.000 extra woningen nodig in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR). Ook in de Liemers en in Duiven blijft het aantal huishoudens groeien en zijn er veel extra woningen nodig. Het kunnen laten bouwen van deze aantallen woningen is een stevige opgave waar ook in regionaal verband hard aan wordt gewerkt. In 2020 en 2023 (Woondeal 2.0) zijn gemeenten binnen de Groene Metropoolregio, provincie Gelderland en Rijk een langjarig partnerschap aangegaan voor een beter werkende woningmarkt. Het Rijk heeft in 2022 met alle provincies afspraken gemaakt over de bouw van 900.000 woningen tot en met 2030, met als streven dat hiervan minimaal 2/3e deel betaalbaar is. Ook is de GMR vanwege de benodigde schaalsprong aangewezen als NOVEX ontwikkelgebied. Er wordt ook gewerkt aan nieuwe wetgeving (Wet versterking regie volkshuisvesting). De opgaven voor de versnelling van de woningbouw zijn dus groot, maar onder meer de oorlog in Oekraïne, de afgelopen jaren fors gestegen bouwkosten, een blijvend gebrek aan personeel, en het ontbreken van middelen om onrendabele toppen af te dekken maken het realiseren van de noodzakelijke stevige betaalbare woningbouwopgave tot een grote uitdaging.

Netcongestie

De energietransitie is in volle gang. Dit leidt tot een enorme groei van opwek van duurzame elektriciteit en tot meer gebruik van elektriciteit voor verwarming, vervoer en apparatuur. Het landelijk en plaatselijk stroomnet heeft deze ontwikkelingen niet kunnen bijhouden. De noodzakelijke uitbreiding van verdeelstations en stroomkabels stagneert als gevolg van personeelsgebrek, ruimtelijke- en juridische procedures. Het stroomnet dreigt daardoor overbelast te raken: er is sprake van netcongestie. Dit kan leiden tot spanningsproblemen of zelfs storingen. Dit kan gevolgen hebben voor de economie en woningbouw.

De complexiteit in de zoektocht naar oplossingen voor de netcongestie zit hem in het zogenaamde '*maakbaarheidsgat*'. Het lukt niet om het elektriciteitsnet voldoende snel uit te breiden om te voorzien in de vraag naar netcapaciteit waardoor een maakbaarheidsgat ontstaat. Dit maakbaarheidsgat drukt het verschil uit tussen de netcapaciteit waar vraag naar is (en die gebouwd zou moeten worden) en de netcapaciteit die daadwerkelijk kan worden gebouwd. Om de netcongestie en het maakbaarheidsgat tegen te gaan wordt in zowel landelijk als ook provinciaal beleid (o.a. Actieplan Netcongestie Gelderland) ingezet op integraal programmeren. Als gemeente volgen wij deze lijn in grote lijn ook: er wordt ingezet op het faciliteren van een snelle uitbreiding van het elektrasysteem. Enerzijds door de uitbreiding van de middenspanningsruimtes

in woonwijken en op de bedrijventerreinen en anderzijds door het realiseren van een nieuw onderstation in de Liemers, te weten in Duiven. Daarnaast wordt er op projectniveau naar slimme oplossingen gezocht en proberen we zoveel als mogelijk netbewust/netneutraal te ontwikkelen.

Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)/ Vitaal Landelijk Gebied Gelderland(VLGG) en Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX)

NPLG/VLGG

De huidige (inmiddels demissionaire) regering heeft het NPLG stop gezet. Dit heeft ook consequenties voor de Gelderse uitwerking, het VLGG. Omdat er veel minder middelen beschikbaar zijn gaat de provincie Gelderland middelen inzetten voor de ‘koplopers’ (gedefinieerd in het regioarrangement) in de GMR, ofwel een viertal gebiedsprocessen in het Groen-blauw raamwerk. De gemeente weet dat het perspectief op uitvoeringsgeld grotendeels nog ontbreekt, o.a. door het wegvallen van het NPLG. Ook ontbreken er een aantal voor onze regio belangrijke gebieden, zoals een deel van de Liemers. Desondanks stellen de vrijkomende middelen de GMR wel in staat om voor de hele regio concreter uit te werken wat de gemeente wil doen en daarvoor elders financiering te zoeken. Hier wordt de komende tijd mee aan de slag gegaan.

Groen/Blauw Raamwerk

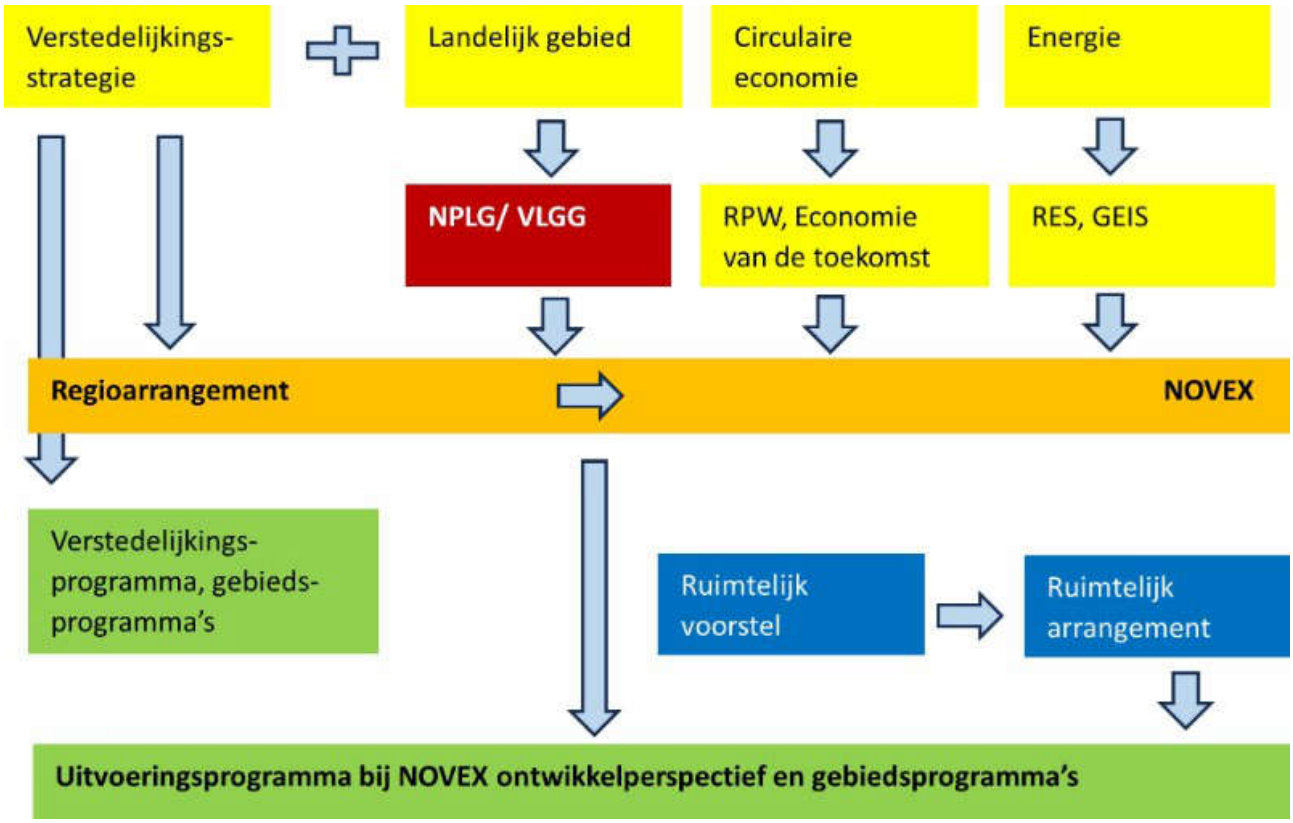
Het regioarrangement wordt vertaald in een uitvoeringsagenda Groen-Blauw raamwerk en landelijk gebied met een gebiedsgerichte aanpak. Voor de Liemers worden 3 belangrijke opgaven benoemd: Het Broek, de ontwikkeling van uitloopgebieden tussen Westervoort en Duiven, Duiven en Zevenaar en de ontwikkeling van de Gelderse Poort (relaties met IRM en PAGW). In de uitvoeringsagenda wordt aangegeven aan op welke manier, met welke ideeën, initiatieven en projecten en met welke partners de gemeente landschap, natuur, cultuurhistorie en ons landelijk gebied in de Groene Metropoolregio wil versterken. Ook wordt aangegeven waar financieringsbronnen gezien worden en hoe de gemeente wil organiseren dat deze financieringsbronnen ook daadwerkelijk beschikbaar komen voor het groen en blauw in de regio. Het tijdspad van de uitvoeringsagenda is gelijk aan die van het Regioarrangement, namelijk tot 2040. In de Liemers gaat de gemeente aan de slag met het Broek. Door het wegvallen van middelen vanuit het VLGG is de gemeente samen met GMR en provincie nog aan het uitwerken hoe precies. Door de Liemerse Ambassade is een enquete uitgevoerd onder de agrariërs in het Liemers Broek. Met deze informatie, en de tot nu toe bekende informatie over de overige opgaven, is een startdocument opgesteld op basis waarvan in 2025 wordt bekeken of er aanleiding is voor een integrale gebiedsaanpak. Hieraan werken de Groene Metropoolregio, de provincie, het Waterschap, de betrokken gemeenten en de onderzoeker van Aveco de Bondt vanuit de Liemerse Ambassade mee. Vanuit het NOVEX-ontwikkelperspectief worden, samen met de GMR en Foodvalley, in 2025 de potentiële stedelijke uitloopgebieden in beide gebieden bepaald. De tussengebieden Duiven-Westervoort en Duiven-Zevenaar zijn mogelijke stedelijke uitloopgebieden. Voor het tussengebied Duiven-Westervoort is een koersdocument opgestelde en wordt aan de uitvoering gewerkt. Zie ook paragraaf 3.2.

NOVEX

In de Liemers (Westervoort, Duiven, Zevenaar en Doesburg) werken we aan de realisatie van de verstedelijkingsopgave zoals deze is vastgelegd in de Woondeal Groene Metropool Regio 2.0, de verstedelijkingstrategie (2022) en het Regioarrangement (2023) en het regionaal NOVEX-ontwikkelperspectief. Door de subregio's ,waaronder de Liemers, is vanuit het NOVEX-ontwikkelperspectief een gebiedsprogramma/ gebiedsagenda opgesteld. Het gebiedsprogramma voor de Liemers is in grote lijnen gereed en besproken in het Liemers bestuurlijk overleg Wonen/RO/NOVEX (de portefeuillehouders van de vier gemeenten). Deze documenten[1] samen, bepalen voor de Liemers de richting voor de lange termijn (2040). Vanuit de NOVEX-opgave, het MIRT onderzoek naar de spoorcorridor Utrecht-Arnhem-Duitse (UAD) grens en onze eigen

spoorzones is de spoorzone Liemers door de provincie Gelderland als mogelijke Grootschalige Woningbouw Locatie voorgedragen bij het Rijk.

[1] Woondeal, Verstedelijkingsstrategie, Regioarrangement, NOVEX-ontwikkelperspectief en het gebiedsprogramma Liemers

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Programmadoel
In Duiven is het goed leven, wonen en werken. De gemeente werkt aan een aantrekkelijke, toekomstgerichte en duurzame werk-, woon- en leefomgeving. Met ruimte voor gerichte ontwikkeling, initiatief en innovatie.

De thema's uit de omgevingsvisie, zoals beschreven in de inleiding van dit hoofdstuk, sluiten aan bij dit programmadoel.

Toelichting
Veel zaken in de omgeving hebben uiteindelijk effect op het geluksgevoel van inwoners. Denk aan werkgelegenheid, de kwaliteit van de werk-, woon- en leefomgeving, de mogelijkheid tot ontmoeting, verbondenheid in de buurt en maatschappelijke voorzieningen. De gemeente zet hier steeds meer op in bij de werkwijze en aanpak en de belangrijke keuzes die gemaakt worden.

De gemeente wil de bestaande economische structuur behouden en versterken. Zowel op de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Zo kan de gemeente zorgen voor behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau. Belangrijk hierbij is het afstemmen van de regionale vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het beroepsonderwijs. Ook streeft de gemeente naar het verder benutten van potenties in de vrijetijdseconomie. Voor een goed ondernemings- en vestigingsklimaat zijn duurzaamheid en bereikbaarheid belangrijke randvoorwaarden.

De gemeente wil bijdragen aan een aantrekkelijke en duurzame leefomgeving in Duiven, Groessen, Loo en het buitengebied. Hierbij gaat het in de basis om schoon, heel, veilig en gezond. Uitbreidings- en inbreidingslocaties moeten worden gerealiseerd. De nadruk ligt op behoud en verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en het daarbij passende voorzieningenniveau, het benutten van bestaande (natuur-)waarden en een (aanvullend) woonaanbod gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoefte.

De gemeente stimuleert, faciliteert en is uitnodigend naar bewoners, ondernemers en bedrijven, bezoekers en andere partners in vele samenwerkingsverbanden binnen en buiten Duiven. Hierbij heeft de gemeente een verbindende rol.

Hoofddoelen

De hoofddoelen van programma 3 hebben samenhang in de Omgevingswet. Deze wet is als het ware de kapstok. Het proces rondom de Omgevingswet is weergegeven in het eerste speerpunt. De thema's uit de omgevingsvisie vormen de basis voor de overige speerpunten. Deze thema's zijn:
A. Een duurzaam thuis;
B. Gezonde, sociale en veilige leefomgeving;
C. Vitale economie;
D. Bereikbaarheid;
E. Klaar voor de toekomst.

A. Een Duurzaam thuis

3.A.1	Uitvoeren Woonvisie/Versnellen woningbouw
Doel	De omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Duiven, Groessen en Loo sluit aan bij de behoefte, initiatieven en ontwikkelingen in de samenleving. Voor de nieuwe buurten en wijken werkt de gemeente aan een goede mix van betaalbare huur- en koopwoningen voor met name jongeren, ouderen en één-, en tweepersoonshuishoudens. Dit draagt bij aan het behouden van een aantrekkelijke en duurzame leef- en woonomgeving en voldoende aanbod van betaalbare en passende woningen passend bij de huishoudenssituatie.

3.A.1	Uitvoeren Woonvisie/Versnellen woningbouw
Toelichting	Een actievere en proactieve houding vanuit het gemeentelijk woonbeleid heeft met het opstellen van de Woonvisie 2021 vorm gekregen. De noodzaak hiertoe is inmiddels via de Nationale Woon en Bouwagenda, het programma een duurzaam thuis, de Wet goed verhuurderschap, de Wet regie Volkshuisvesting en de nieuwe Woondeals ook op rijks-, provinciaal- en regioniveau vorm gekregen voor het langer zelfstandig thuis wonen, de grote (betaalbare) woningbouwopgave, de grote druk op de woningmarkt, de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, de toenemende regionale samenwerking en taken, een actievere rol richting woningbouwcorporaties en een aantal urgente vragen binnen het taakveld wonen, bevestigd. In de Woonvisie is een groot aantal doelen voor de komende jaren benoemd. Deze worden elke 2 jaar geconcretiseerd in een Woonagenda. Voor de jaren 2025-2026 is een Woonagenda opgesteld. Een van de belangrijkste doelen voor de komende 2 jaar is het programma Volkshuisvesting als opvolger van de Woonvisie, op basis van het regionale woningmarktonderzoek (begin 2026 beschikbaar) het woningprogramma updaten en het continueren van het in 2025 gestarte traject van de doorstroomcoach. Om aan de grote behoefte aan woningen te kunnen voldoen moet er flink worden doorgepakt op de reeds in beeld zijnde kleine en grote woningbouwlocaties. Er wordt gebouwd naar behoefte de juiste woning op de juiste plek op het juiste moment. De grootste opgave voor woningbouw ligt vanzelfsprekend in de kern Duiven. De gemeente realiseert de nieuwbouw daarom vooral in en bij de kern Duiven. In Loo en Groessen wordt naar behoefte gebouwd met extra aandacht voor lokale kenmerken als woonmilieus en sociale binding. De gemeente stelt eisen op het gebied van betaalbaarheid, energie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid. Met de Woondeal 2023 is geconstateerd dat er voor de regio een nog grotere woningbehoefte is dan tot nu toe berekend. Dit betekent dat er dus met blijvende prioriteit uitvoering gegeven moet worden aan woningbouw op de nu bekende locaties en dat er nog ruimte noodzakelijk is om de komende jaren te zoeken naar aanvullende woningbouwlocaties, zoals de spoorzone in Duiven.
Risico's	Onvoldoende kunnen inzetten op monitoring, continuering van gemaakte afspraken, inzet op beleid en of woningbouwprojecten. Bij woningbouwlocaties specifiek zijn er in algemene zin risico's als: onrendabele toppen, netcongestie, het niet kunnen vinden van personeel voor met name specialistische functies, afhankelijkheid van ontwikkelaar (bij locaties waar de gemeente een faciliterende rol heeft), stikstof, gerechtelijke uitspraken, doorlooptijd beroepsprocedures Raad van State etcetera. Verder is het uitblijven van de noodzakelijke besluiten een procesrisico om voldoende woningen op tijd te kunnen realiseren. Het beleid is daardoor onvoldoende effectief of woningbouwprojecten en/of de realisatie van woningen en de woonagenda schuiven daardoor op in de tijd.
Planning	Uitvoering geven aan de Woonvisie 2021, de Woonagenda en de Woondeal 2023, waaronder het doorpakken op woningbouwprojecten (huidige korte termijn plannen voor de komende twee tot vier jaar). De Woonvisie en woningbouwversnelling zijn gecombineerd met de Woondeal 2023 meerjarige processen die de komende jaren blijvend om grote inzet vragen. Voor de middellange termijn wordt naar aanleiding van de evaluatie en vooruitkijk van september 2024 doorlopend gekeken naar mogelijke nieuwe woningbouwlocaties. In de eerste helft van 2026 zal op basis van het regionale woningmarktanalyse (begin 2026 beschikbaar) en het programma volkshuisvesting de visievorming voor mogelijke nieuwe woningbouwlocaties op basis van de nieuwste prognose cijfers worden opgestart. Waarvan de uitkomst weer verwerkt kan worden in de actualisatie van het Omgevingsvisie.

3.A.1	Uitvoeren Woonvisie/Versnellen woningbouw
Financiën	Voor de uitvoering van de Woonvisie, inclusief de regionaal afgestemde Huisvestingsverordening, is jaarlijks structureel € 60.000 opgenomen in de meerjarenbegroting. Voor het opstellen van het met de inwerkingtreden van de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting verplichte programma Volkshuisvesting zijn voor 2025 en 2026 eenmalig extra middelen noodzakelijk. Het gaat in totaal om een bedrag van € 20.000. Vanuit de Wet goed verhuurderschap krijgen gemeenten, via de algemene uitkering, jaarlijks middelen van Rijk voor de uitvoering. Het is voor de uitvoering van belang dat deze middelen worden toegevoegd aan de middelen voor volkshuisvesting. Vanuit de Woonvisie 2021 en de Woonagenda 2025-2026 is in 2025 gestart met de doorstroomcoach. In 2025 wordt deze inzet eenmalig gedekt uit de reguliere middelen voor uitvoering Woonvisie. Om deze doorstroomcoach permanent mogelijk te maken zijn met de voorjaarsnota 2025 structurele middelen ter grootte van € 15.000 per jaar beschikbaar gesteld. Voor het doorpakken op de Ploen-Noord (1e fase), Plakse Weide, Biezenkampen (flexwoningen) en de inbreidingslocaties zijn de bestaande (extra) middelen vooralsnog voldoende (vanuit de huidige ambtelijke formatie, de voorbereidingskredieten, grondexploitaties en anterieure overeenkomsten). Voor de verdere uitwerking en uitvoering is aanvullende ambtelijke capaciteit nodig. Met de programmabegroting 2024-2028 is voor de realisatie van woningbouwplannen tot 31 december 2028 aanvullend budget vastgelegd. In 2025, 2026, 2027 en 2028 ieder jaar € 300.000. Deze middelen worden gedekt uit de Algemene Reserve.
Participatie	De Woonagenda met daarin opgenomen de actuele informatie per doel wordt 2 maal per jaar met de gemeenteraad gedeeld. Voor wat betreft woningbouw en verdere beleidsontwikkeling bepaalt de gemeente, afhankelijk van de situatie en de ontwikkeling hoe en in welke mate participatie wordt ingezet.

3.A.2	Ontwikkeling Biezenkampen
Doel	De gemeenteraad van Duiven heeft op 10 december 2024 de gebiedsvisie Biezenkampen vastgesteld. De gemeente werkt met deze gebiedsvisie aan de realisatie van ongeveer 300 woningen op de Biezenkampen. Biezenkampen draagt bij om aan de grote behoefte aan woningen te kunnen voldoen. Er moet flink worden doorgepakt op de kleine en grote woningbouwlocaties. Derhalve is er wat Biezenkampen betreft ook afgestapt van het fenomeen reserve locatie. De gemeente bouwt naar behoefte de juiste woning op de juiste plek op het juiste moment.
Toelichting	Om in lijn met de gebiedsvisie de woningbouwontwikkeling op Biezenkampen te kunnen voortzetten is een bestuursopdracht vastgesteld waarbinnen de uitgangspunten vanuit de bestuursopdracht Flexwonen van 6 februari 2023 worden meegenomen. Deze bestuursopdracht Biezenkampen vervangt de bestuursopdracht Flexwonen, en zorgt voor integratie van het project Flexwonen en de permanent te realiseren woningen op Biezenkampen. Het amendement van 10 december 2024 op de gebiedsvisie Biezenkampen over Verenigingen in Biezenkampen is hierin meegenomen.
Risico's	Juridische bezwaren: Mogelijke bezwaren vanuit omgevingsplannen of andere juridische belemmeringen kunnen het proces vertragen. Milieu en infrastructuur: Het risico bestaat dat er onverwachte milieutechnische of infrastructurele uitdagingen aan het licht komen die aanvullende kosten en tijdsvertraging veroorzaken.

3.A.2	Ontwikkeling Biezenkampen
Planning	Stedenbouwkundig plan wordt vastgesteld in Q4 2025, de planologische procedure wordt waarschijnlijk in Q1 2026 opgestart. De ambitie is om in de loop van 2026 te starten met het bouw- en woonrijpmaken.
Financiën	Bij de vaststelling van de gebiedsvisie Biezenkampen (10 december 2024) is een voorbereidingskrediet door de raad beschikbaar gesteld van € 450.000 voor het modulaire verplaatsbare woningbouwproject en de totale ontwikkeling van Biezenkampen
Participatie	Voor de ontwikkeling wordt een participatieplan opgesteld, mede gevoed door de wens van de gemeenteraad om mee te denken in de ontwerpprincipes.

3.A.3	Herontwikkeling Centrum (VCD)
Doel	Het realiseren van een aantrekkelijk “Vitaal Centrum Duiven (VCD)".
Toelichting	In 2023 is een integraal schetsontwerp opgesteld met daarin de plannen van Woonzorg Nederland en WP Retail (fase 4). Aangezien het schetsontwerp op onderdelen afwijkt van de in 2022 vastgestelde kaders wordt dit in Q3 2025 aan de raad voorgelegd. De bouw van het IKC is inmiddels afgerond en de kinderen en leerkrachten maken gebruik van de nieuwe locatie. Bestemmingsplan Droopad is vastgesteld maar nog niet onherroepelijk. De koop- samenwerkings- en realisatieovereenkomst met de ontwikkelaar is inmiddels ondertekend. De ontwikkelaar is bezig met de verdere uitwerking van het plan om 50 appartementen op de voormalige schoollocatie te realiseren.
Risico’s	Voor de plannen van Droopad en VCD fase 4 vormen de planologische procedures een risico voor de termijn waarbinnen ontwikkeling kan plaatsvinden.
Planning	Droopad: Op basis van de huidige planning wordt de omgevingsvergunning in het derde kwartaal van 2025 verleend. De bouw van de appartementen kan dan in het tweede kwartaal van 2026 starten.
Financiën	De planning voor Vitaal Centrum loopt door tot en met 2028.
Participatie	De huidige stand van zaken voor de diverse deellocaties worden verwerkt in een geactualiseerde grondexploitatie VCD en vastgesteld bij de Jaarrekening 2025. Bij het voorleggen van de nieuwe kaders voor VCD fase 4 wordt tegelijkertijd een financiële doorrekening aangeboden.

3.A.4	Ploen Noord Groot
Doel	De Ploen Noord Groot is een van de drie grote woningbouwlocaties in Duiven. Deze ontwikkeling draagt bij om aan de grote behoefte aan woningen te kunnen voldoen. Ontwikkelen van het gebied Ploen-Noord Groot, waarbij het gebied vanuit een landschappelijke invulling wordt benaderd. Daarbij wordt gekeken naar de kwaliteiten in en van het gebied en het toevoegen en versterken van deze (landschappelijke) kwaliteiten. Er wordt aangesloten bij de bestaande bebouwing en infrastructuur. Naast woningbouw, komt er ook ruimte voor voorzieningen (sociaal, maatschappelijk en commercieel) en een mogelijke nieuwe extra woonwagenstandplaats voor woonwagens. Hier wordt een gebiedsvisie voor opgesteld.
Toelichting	Uit de woningbouwevaluatie van 2024 blijkt dat de totale woningbehoefte uitkomt op ca 1.900 woningen extra in de periode 2022-2040. In de omgevingsvisie van de gemeente Duiven zijn de diverse ontwikkelingslocaties aangegeven. Zo ligt er een potentie in het gebied Ploen-Noord Groot, waarbij de gemeenteraad in de woningbouwevaluatie 2024 eveneens heeft aangegeven dat dit gebied ontwikkeld kan worden tot een woonwijk zonder beperking op maximale aantallen woningen. Om nader invulling te geven aan de invulling van dit gebied wordt gestart met een gebiedsvisie voor de invulling van het gebied waar in potentie meer dan 300 woningen mogelijk zijn. De gebiedsvisie Ploen-Noord Groot zal ook het bestaande plan Ploen-Noord bevatten waar op dit moment een bestemmingsplan voor in procedure is.

3.A.4	Ploen Noord Groot
Risico's	• Juridische bezwaren: Mogelijke bezwaren vanuit omgevingsplannen of andere juridische belemmeringen kunnen het proces vertragen. • Standpunt/ medewerking grondeigenaren: alle grondeigenaren staan in principe positief tegen de ontwikkeling • Milieu en infrastructuur: Het risico bestaat dat er onverwachte milieutechnische of infrastructurele uitdagingen aan het licht komen die aanvullende kosten en tijdsvertraging veroorzaken.
Planning	In 2025 is de opstart van de analysefase (analyse van bestaand beleid), de inventarisatie van huidige situatie (ruimtelijke kwaliteiten) en de start van het participatieproces met omwonenden begonnen. In 2025 is besluitvorming door college en raad gepland. In 2026 worden nadere afspraken gemaakt met de grondeigenaren om gewenste ontwikkelingen verder te concretiseren.
Financiën	Kosten voor het initiële onderzoeksbudget bedragen € 125.000 voor het opstellen van de gebiedsvisie, uitvoeren van richtinggevende onderzoeken (geluid, flora en fauna, bodem en water), interne uren en participatieprocessen. Verwacht wordt dat bij vaststelling van de gebiedsvisie extra financiële middelen nodig zijn voor de daadwerkelijke uitvoering van de gebiedsvisie. De kosten hiervan zullen bij de verdere planvorming doorgelegd kunnen worden naar de ontwikkelende partijen. Externe subsidies: Mogelijkheden voor provinciale of landelijke subsidies worden onderzocht om eventuele financieringsgaten te dichten.
Participatie	Voor de ontwikkeling wordt een participatieplan opgesteld, mede gevoed door de wens van de gemeenteraad om mee te denken in de ontwerpprincipes.

3.A.5	Ontwikkeling Plakse Weide
Doel	Voor locatie Plakse Weide is door de gemeenteraad van Duiven op 18 september 2024 een bestemmingsplan vastgesteld. Op basis van dit bestemmingsplan is de bouw van circa 120 woningen (fase 1) mogelijk en kan er als er een wijzigingsprocedure wordt gevolgd nog eens circa 180 woningen (fase 2) worden gerealiseerd (totaal 300 woningen). Met de invoering van de Omgevingswet is de wijzigingsprocedure niet meer mogelijk. Daarom moet een nieuwe omgevingsplanprocedure worden gevolgd om de noodzakelijke wijzigingen mogelijk te maken.
Toelichting	Het initiatief voor het opstarten van de omgevingsplanprocedure - Plakse Weide fase 2 is genomen door het college van B&W naar aanleiding van een aangenomen motie door de gemeenteraad op 18 februari 2025. Het project betreft de omgevingsplanprocedure om woningbouw in fase 2 (en binnen fase 1 daar waar de woningen vallen binnen 50 meter van agrarisch gebied) van Plakse Weide mogelijk te maken, onder meer door de geurnorm aan te passen voor dit gebied. Het project bevat niet een ruimtelijke procedure voor overige plannen rondom Plakse Weide (Plakse straat, Witte vlek). Het project bevat ook niet de beroepsprocedure voor bestemmingsplan Plakse Weide.
Risico's	De planologische procedure met beroepsprocedure is een risico.
Planning	In 2025 is het de bedoeling om het ontwerp-omgevingsplan op te stellen en ter visie te leggen. In Q2 2026 is het de bedoeling om het omgevingsplan vast te stellen.
Financiën	De kosten voor onderzoeken etcetera worden betaald door de initiatiefnemers van Plakse Weide, de uren voor de gemeente worden gedekt door de leges.
Participatie	Voor de ontwikkeling wordt een participatieplan opgesteld, mede gevoed door de wens van de gemeenteraad om mee te denken in de ontwerpprincipes.

B. Gezonde, sociale en veilige leefomgeving

3.B.1	Transitie naar een definitief omgevingsplan
Doel	Een definitief omgevingsplan waarin alle gemeentelijke verordeningen, regels voor de fysieke leefomgeving en bestemmingsplannen zijn opgenomen.
Toelichting	Met de komst van de Omgevingswet zijn alle ruimtelijk relevante regels (regels voor de fysieke leefomgeving) opgenomen in één tijdelijk omgevingsplan. Op dit moment zijn deze “losse” ruimtelijke regels, zoals bestemmingsplannen, verordeningen etcetera nog op zichzelf staand, maar het doel is dat de losse onderdelen in één definitief omgevingsplan hun plek krijgen.
Risico’s	Intern: ambtelijke capaciteit; extern: digitaal systeem (DSO)
Planning	Definitief omgevingsplan inclusief een digitaal (landelijk werkend) systeem 2031
Financiën	Tot en met 2025 dekt het budget vanuit de gemeentebegroting en de extra middelen die vanuit het rijk komen de noodzakelijke uitgaven. Voor de jaren 2026, 2027, 2028 en 2029 zal er extra budget ter grootte van € 60.000 nodig zijn om te komen tot één definitief omgevingsplan. Daarnaast is het noodzakelijk om in het nieuwe omgevingsplan actuele welstandsregels op te nemen. Daartoe moet eerst een nieuwe Welstandsnota worden opgesteld. Voor het traject richting een nieuwe welstandsnota, inclusief cultuurhistorische inventarisatie, is met de voorjaarsnota 2025 eenmalig € 35.000 toegekend.
Participatie	Kennisgevingsplicht en motiveringsplicht

C: Vitale Economie

3.C.1	Uitbreiding bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete
Doel	Twee (wijzigingen van het tijdelijke) omgevingsplan opstellen, in procedure brengen en laten vaststellen door college en gemeenteraad. Het gaat om de omgevingsplannen voor de uitbreiding van de bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete met respectievelijk Centerpoort-Noord 2 en Graafstaete 2. Verder duurzaamheidsuitgangspunten en -doelstellingen bepalen en in uitvoering brengen. En een uitgiftestrategie ontwikkelen en uitvoeren.

3.C.1	Uitbreiding bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete
Toelichting	Door de economische groei van de afgelopen jaren zijn er in Duiven nagenoeg geen bedrijfskavels meer beschikbaar voor uitgifte. Het ontwikkelen van bedrijventerreinen is voor Duiven een belangrijk onderdeel van het economisch vestigingsbeleid. Met name vanwege de uitstekende ligging langs de economisch aantrekkelijke A12/A15-as. Hierdoor is Duiven een gewilde vestigingsplaats voor ondernemers uit de regio maar ook voor ondernemers die een binding hebben met Duiven. De bedrijventerreinen zijn van groot belang voor verdere economische ontwikkeling en leveren veel banen op.
Risico's	Risicomanagement is een dynamisch proces dat per projectfase verschilt. We benoemen risico's per fase en treffen waar nodig beheersmaatregelen.
Planning	Graafstaete 2: Voor Graafstaete 2 is geen omgevingsplan opgesteld, maar een bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is op 23 april 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Door twee bedrijven is beroep aangetekend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Centerpoort-Noord 2 Inmiddels zijn twee kavels verkocht en wordt over de overige gronden met kandidaat-kopers gesproken over bedrijfsvestiging. Het omgevingsplan is medio 2025 door de gemeenteraad vastgesteld
Financiën	De gemeenteraad heeft op 10 maart 2022 een krediet van € 5.760.000 beschikbaar gesteld voor de aankoop van gronden voor Centerpoort-Noord 2. Een voorbereidingskrediet van € 150.000 is beschikbaar gesteld voor het opstellen van een omgevingsplan voor Centerpoort-Noord 2. En een voorbereidingskrediet van € 150.000 is beschikbaar gesteld voor het opstellen van een bestemmingsplan voor Graafstaete 2. Bij de najaarsnota 2023 is een aanvullend krediet beschikbaar gesteld voor proefsleuvenonderzoek archeologie op Graafstaete 2 en Centerpoort-Noord 2 en advisering over het decentraal energienetwerk op Centerpoort-Noord 2.
Participatie	Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. Met participatie bedoelt de Omgevingswet 'het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden (burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden) bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit om tijdig belangen, meningen en creativiteit op tafel te krijgen'.

3.C.2	Liemerse Ambassade
Doel	Optimale regionale samenwerking tussen de Liemerse gemeenten met onderwijs en ondernemers.
Toelichting	De Liemerse Ambassade geeft onder meer uitvoering aan de Liemerse Economische Visie met als speerpunten vrijetijdseconomie inclusief retail, logistiek en maakindustrie. Deze visie is opgesteld door de gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar, Montferland en Doesburg. Daarnaast is de Liemerse Ambassade betrokken bij een regionale verkenning van de agrarische sector en is zij indiener van de LEADER-aanvraag 2023-2027 voor de vijf Liemerse gemeenten.
Risico's	De meerwaarde van de Liemerse Ambassade moet door alle betrokkenen gezien blijven worden en door de Liemerse Ambassade worden aangetoond. Extra inspanning blijft nodig om ondernemers en onderwijs beter aan te haken. De Liemerse Ambassade bestaat naast vertegenwoordigers van onderwijs en ondernemers formeel uit de gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar, Doesburg en Montferland.

3.C.2	Liemerse Ambassade
Planning	De Liemerse Ambassade is opgericht in september 2020 en geeft sindsdien onder meer uitvoering aan de Liemerse Economische Visie, één van hun belangrijkste taken. Op dit moment wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma voor 2024-2026.
Financiën	In de programmabegroting staat voor de Liemerse Ambassade voor 2026 en verder een bedrag van jaarlijks € 25.000 opgenomen. Voor uitvoering van de Liemerse Economische Visie 2024-2026 staat een bedrag opgenomen van jaarlijks € 30.000. Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2025 is besloten om per 1-1-2028 te stoppen met deelname aan de Liemerse Ambassade.
Participatie	Projecten die door de Liemerse Ambassade worden opgepakt, komen veelal vanuit de samenleving en er wordt in gezamenlijkheid uitvoering aan gegeven. Zoals het promoten van de logistiek en de vrijetijdseconomie, het Techniekpact en Perspectief in Zorg en Techniek.

D: Bereikbaarheid

3.D.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Doel	Een zo goed mogelijke inpassing van de doortrekking van de A15 en verbreding van de A12 voor de gemeenschap van Duiven.
Toelichting	Sinds 2 oktober 2024 is het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk verklaard en wordt de (fysieke) voorbereiding van de realisatie van het project ViA15 weer opgepakt. De gemeente blijft inzetten op een proactieve en constructieve grondhouding. Samen met regiopartners en de Stichting BOG A15 blijft de gemeente zich richting en in samenwerking met Rijkswaterstaat, aannemersconsortium GelreGroen en andere opdrachtnemers hard maken voor meekoppelkansen en maatwerkoplossingen. Maatwerk kan ook betekenen dat afgeweken kan worden van bestaande gemeentelijke (planologische) beleidskaders.
Risico's	De 7 jaar durende beroepsprocedure heeft vertraging tot gevolg (gehad). De planning van Rijkswaterstaat en GelreGroen moet na de einduitspraak van de Raad van State opnieuw worden opgesteld. Wanneer deze planning en/of realisatie van het infraproject uitloopt dan heeft dit ook gevolgen voor onze planning en inzet van middelen.
Planning	De gemeentelijke inzet loopt minimaal totdat de A15/A12 wordt opgeleverd. De planning voor de openstelling loopt steeds verder uit. Naar verwachting blijft in elk geval de komende begrotingsperiode ambtelijke inzet nodig in het kader van de nazorg en afronding van het Project ViA15 richting de gemeente over bijvoorbeeld het onderliggende wegennet. Onze inzet is om het onherroepelijke Tracébesluit conform wetgeving te vertalen in een gemeentelijk plan. In 2025-2026 hopen we het afstemmingstraject tussen de verschillende landschapsplannen af te ronden. Dit traject houdt een gebiedsproces in met de verschillende stakeholders waaronder bewoners in en de invoering van extra omgevingsmaatregelen.
Financiën	Voor de meest actuele stand van zaken zie de meest recente Jaarrekening (2024). Het college blijft een extra kredietaanvraag ten behoeve van vervangende inhuur bij onder andere de afdeling Realisatie & Beheer niet uitsluiten mocht blijken dat de gelden uit de voorziening en bestemmingsreserve onvoldoende zijn.

3.D.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Participatie	De gemeente is regelmatig met de Stichting Bewonersoverleg Groessen A15 in gesprek, hierin zijn alle kernen en buurtschappen langs het tracé verenigd. De participatieladder wordt naar gelang de situatie ingezet.

E: Klaar voor de toekomst

3.E.1	Duurzaamheid
Doel	Doelstellingen per programmalijn zijn: • Energietransitie: 95% CO2 reductie in 2050 ten opzichte van 1990 en een CO2 neutrale elektriciteitsvoorziening in 2050. • Klimaatadaptatie: Klimaatbestendig en water robuust in 2050. Circulariteit: 100% circulair in 2050. De planning is meerjarig.
Toelichting	Het programma Duurzaamheid bestaat uit drie samenhangende programmalijnen: Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulariteit (grondstoffentransitie). Dwars door deze programmalijnen heen wordt een integrale aanpak voor bedrijven(terreinen) ontwikkeld.
Risico's	Ondanks gemeentelijke participatie is een risico dat samenwerking tussen inwoners, bedrijven, onderwijs en overheid onvoldoende van de grond komt en er onvoldoende stappen gezet worden richting de programmadoelstellingen. Voor het behoud en versterking van draagvlak voor maatregelen en acties is consistente communicatie van belang. Zo is er de afgelopen jaren gezien dat met name landelijke ontwikkelingen enorme impact hebben op draagvlak en de afkalving hiervan. Ook is netcongestie een issue dat een (realisatie) risico vormt voor projecten met betrekking tot onder andere grootschalige opwek, elektrificatie van zowel bedrijfsprocessen als transport en aardgasvrij.

3.E.1	Duurzaamheid
Planning	De planning is meerjarig. Het speerpunt blijft de komende jaren in toenemende mate, stevige aandacht vragen. Wettelijke doelstellingen, ambitiedocumenten en onderliggende programmeringen moeten meer concrete activiteiten geven voor de komende 4 jaar en een programmering op hoofdlijnen richting 2050. Aandachtspunt hierbij is dat externe ontwikkelingen regelmatig leiden tot bijsturing van planningen. Dit vereist flexibiliteit in de programmering. Belangrijke actiepunten voor 2025: • Energietransitie: ◦ Res 2. ◦ Wijkuitvoeringsplan de Vergert doorontwikkelen ◦ Opstellen Warmteprogramm ◦ Uitwerken Kavelstrategie binnen het zgn ‘cluster-AVR’ ◦ Ruimtelijke inpassing zonneparken rondom InnoFase en de doorontwikkeling van de Smart Energy Hub InnoFase ◦ Ontwikkelingen rondom netcongestie volgen en doorvertalen naar ruimtelijke plannen en -projecten ◦ Ontwikkelen gemeentebreed Energiebesparingsprogramma ◦ Uitvoering geven aan Nationaal IsolatieProgramma II & III ◦ Uitvoering geven aan project ‘Energiearmoede’ fase II ◦ Implementeren nieuwe laadvisie en plankaart • Circulariteit: ◦ Implementatie CROW monitor ◦ Het structureren van Circulariteit in de GWW in bijv. IBOR, Handboek Openbare Ruimte en werkprocessen. ◦ Circulariteit in zowel woningbouwlocaties als maatschappelijk vastgoed vorm en inhoud geven. ◦ Circulair Ambachtscentrum. • Klimaatadaptatie: ◦ Beleidsontwikkeling Biodiversiteit ◦ Droogteonderzoek afronden en doorvertalen naar integrale gebiedsvisie ◦ Onderzoeksagenda Toekomstbestendig Watersysteem Duiven/Westervoort ◦ Soorten Management Plan ◦ Klimaatadaptief maken van diverse pleinen • Bedrijventerreinen Opstellen Strategie & Plan van Aanpak voor de verduurzamingsopgave op de bedrijventerreinen (incl. netcongestie en laadinfra voor zover dit binnen onze cirkel van controle of invloed ligt).
Financiën	Voor de uitvoering van de programmalijn Energietransitie heeft de raad structureel procesgeld beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn er Klimaatgelden van Rijkswege beschikbaar gekomen waardoor er in totaal een budget beschikbaar is van € 218.000 (excl. bedrijfsvoeringskosten), waarvan € 27.000 voor voor de programmalijn Circulariteit. Voor de uitvoering van de programmalijn Klimaatadaptatie is totaal € 1.042.510 ter beschikking gesteld t/m 2027.

3.E.1	Duurzaamheid
Participatie	De gemeente kan de ambities voor alle drie programmalijnen alleen realiseren met grote inzet en betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Om hen actief te betrekken is communicatie & participatie in het 'hart' van het programma geplaatst. Hiertoe is een Communicatiestrategie, het beeldmerk en platform 'Samen1Nergie' en een Participatie strategie ontwikkeld. Daarnaast werkt de gemeente met ondernemersverenigingen samen om te komen tot een gedragen aanpak richting bedrijven(terreinen), bereidt de gemeente samen met de klankbordgroep en juniorklankbordgroep nieuw beleid voor en haalt de gemeente nieuwe ideeën op en heeft de gemeente een stap gezet richting verenigingen en maatschappelijke organisaties.

3.E.2	Natuurinclusieve gebiedsontwikkeling
Doel	Een natuurinclusieve gebiedsontwikkeling op gang helpen waarbij een 'groenblauw raamwerk' tot stand komt in combinatie met ontwikkelmogelijkheden voor landbouw, geclusterde sport- en recreatieve functies eventueel aangevuld met kleinschalige woonfuncties. Eén en ander in gezamenlijk opdrachtgeverschap met de gemeente Westervoort.
Toelichting	Na uitgebreide participatie met grondeigenaren, sportverenigingen, een gezamenlijke raadsavond, een inloopavond en een goede samenwerking met een actieve klankbordgroep is gekomen tot een koersdocument. Een richtinggevend kwaliteitskader voor het tussengebied. Deze is in januari 2025 door beide gemeenteraden vastgesteld.
Risico's	Ontoereikend budget voor ambities in uitvoeringsplannen.
Planning	Naast het koersdocument is er een uitvoeringsagenda opgesteld waarin twee focusgebieden benoemd staan. Focusgebied 'de Duivense Eng' en focusgebied Weteringzone. De uitvoering hiervan start in 2025.
Financiën	Bij de vaststelling van de begroting voor 2025-2027 is de bestemmingsreserve bijgesteld van € 750.000 naar € 400.000.
Participatie	Bij de totstandkoming van het koersdocument heeft uitgebreide participatie plaatsgevonden. Voor de uitvoering van de focusgebieden zal dit wederom plaatsvinden met de direct betrokkenen.

3.3 Wat gaat het ons kosten?

Kosten bestaand beleid Programma Omgeving

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	17.022	15.147	17.252	14.215	13.356	13.403
Baten	12.354	9.166	12.146	9.304	8.843	8.804
Saldo voor bestemming	**-4.669**	**- 5.982**	**- 5.107**	**- 4.911**	**- 4.513**	**- 4.599**
Mutaties reserves	1.293	1.010	680	424	424	0
Saldo na bestemming	**-3.376**	**- 4.972**	**- 4.427**	**- 4.487**	**- 4.089**	**- 4.599**
Incidentele baten en lasten	1.716	0	0	0	0	0
Structureel saldo	**- 1.660**	**- 4.972**	**- 4.427**	**- 4.487**	**- 4.089**	**- 4.599**

Bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029
Reeds verwerkt in de cijfers				
Speerpunten				
Versnellen woningbouw	20.000			
Doorstroomcoach	15.000	15.000	15.000	15.000

Definitief Omgevingsplan	60.000	60.000	60.000	60.000
Wensen/Keuzemogelijkheden				
Dynamische stadsafsluiting	15.000	15.000	15.000	15.000
Mobiliteitsvisie	133.333	167.300	147.987	179.653
Autonome ontwikkelingen:				
Zwerfafval	65.000	65.000	65.000	65.000
Ketenovereenkomst en verpakkingen	3.000	3.000	3.000	3.000
Beheerpakket Greenpoint	18.300	18.300	18.300	18.300
Coordinator kabels en leidingen	79.300	79.300	79.300	79.300
Leges kabels en leidingen	-79.300	-79.300	-79.300	-79.300
Bermbeheer	45.000	45.000	45.000	45.000
Bezuinigingsmaatregelen:				
Terugbrengen activiteiten Klimaatadaptatie (KA) en Biodiversiteit (BD)	200.000	200.000	200.000	200.000
Aanpassing dimscenario LED verlichting	-28.974	2.299	2.299	2.299
Verlagen uitgaven op gebied van landschap	10.000	10.000	10.000	-
Restvervanging Led armaturen in twee jaar uitvoeren	11.000	-	-	-
Tijdelijk verlagen investering in openbare verlichting	2.000	2.000	2.000	2.000
Nieuwe aanbesteding voor PMD zakken door Circulus	10.000	10.000	10.000	10.000
Inzet strategische denk- en doekracht	56.025	112.050	112.050	112.050
Toeristenbelasting	9.100	9.100	9.100	9.100

3.4 Welke verbonden partijen zijn betrokken?

	Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)
Doel	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht. De ODRA bundelt de krachten. Zo is er minder versnippering, meer deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Taak	Het uitvoeren van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht voor gemeenten in de regio Arnhem en provincie Gelderland. Ook is de ODRA voor deze overheden het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Beleidsrisico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn dan ook zeer beperkt. Het uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar de gemeente blijft zelf bevoegd om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Onze inzet in 2026	De bezuiniging die in 2025 incidenteel doorgevoerd zijn, zijn dit jaar teniet gedaan. De ODRA voert de basistaken milieu voor de gemeente uit. In 2026 zal de fusie tussen ODRA-ODRN vorm gegeven worden. Dit zal extra inzet vragen die hoofdzakelijk uit externe financiering zal plaatsvinden. De reguliere werkzaamheden worden naast de fusieactiviteiten gewoon doorgezet. Het werkpakket 2026 is geconsolideerd ten opzichte van 2025. De toename in de bijdrage is met name door CAO-wijzigingen en indexatie.

	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Doel	Verbeteren van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, zowel nationaal als internationaal.
Taak	Overleg voeren gericht op afstemming van beleid voor wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid. Daarnaast wordt het Bureau Brussel (EU-lobby) op strategisch-inhoudelijk niveau aangestuurd.
Beleidsrisico's	Beperkt. Het orgaan is een afstemmingsplatform dat geen beslissingen kan nemen voor de afzonderlijke gemeenten. Het beleid wordt afgestemd, maar de gemeente blijft zelf bevoegd om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Onze inzet in 2026	Belangrijk is bij grote, complexe vraagstukken samen te werken om voldoende slagkracht te bereiken. In 2026 zal de samenstelling van de verschillende BOT's veranderen als gevolg van de samenstelling van nieuwe colleges. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is het van belang om aangesloten te zijn bij de diverse opgaveteams en speerpunten. In 2026 wordt deze samenwerking voortgezet om de inhoudelijk vastgestelde opgaven te gaan realiseren.

VGGM – Zie programma 1.

Algemene Dekkingsmiddelen

In de nieuwe opzet van onze programmabegroting zijn de meeste onderdelen van de Algemene Dekkingsmiddelen vooral onder Programma 1 Bestuur opgenomen. De Toeristenbelasting is verwerkt in Programma 3 Omgeving. Omdat de opsomming van Algemene Dekkingsmiddelen een verplicht onderdeel van de BBV is hebben we deze als aanvullend hoofdstuk in het Programmaplan opgenomen. Tevens zijn in dit hoofdstuk verplichte onderdelen over de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting opgenomen.

Als Algemeen Dekkingsmiddel worden de volgende onderdelen aangemerkt:
- Belastingen.
- Uitkering uit het Gemeentefonds.
- Beleggingen.
- Overige Algemene Dekkingsmiddelen.

Algemene Dekkingsmiddelen

	2026	2027	2028	2029
Belastingen				
- Toeristenbelasting	295.130	295.130	295.130	295.130
- Reclamebelasting	186.500	186.500	186.500	186.500
- OZB	8.321.777	8.531.485	8.754.157	8.973.011
Uitkering uit het Gemeentefonds				
- Algemene Uitkering	49.905.981	51.569.810	51.601.040	52.967.906
- Integratie-uitkering Participatie	1.985.456	1.838.211	1.818.568	1.807.459
- Decentralisatie-uitkeringen	318.918	293.637	293.637	293.637
Beleggingen	115.000	115.000	115.000	115.000
Overige Algemene Dekkingsmiddelen				
- Rente interne financiering	302.145	302.145	302.145	302.145
Totaal	**61.430.907**	**63.218.918**	**63.366.177**	**64.940.788**

Bedragen in €, zie voorcalculaties (incl. voorgestelde verhogingen)

Belastingen

Hieronder vallen de gemeentelijke belastingen, voor zover zijnde Algemene Dekkingsmiddelen. In Duiven zijn dat de onroerende-zaakbelastingen, de toeristenbelasting, de reclamebelasting, de nog in te voeren precariobelasting en eerder de hondenbelasting. De toelichting op deze belastingen is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.

Uitkering uit het Gemeentefonds

Uit het Gemeentefonds worden betaald de Algemene Uitkering, Integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen.

Algemene Uitkering
Het belang van de meicirculaire is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Stijgende accressen, ontwikkeling van de uitkeringsbasis, financiering 3D-taken en veranderingen in het verdeelstelsel. Ook in de meicirculaire 2025 zitten alle elementen weer opgenomen.

	2026	2027	2028	2029
Totaal Algemene Uitkering	**49.905.981**	**51.569.810**	**51.601.040**	**52.967.906**

Bedragen in €

Ten opzichte van de septembercirculaire 2024 zijn er de volgende mutaties:

Uitkeringsjaar	2025
Correctie volume accres ivm revisie CBS (dec circ)	73.447
LPO accres prijs bbp	444.355
Ontwikkeling uitkeringsbasis (mei circ.)	146.894
Uitkeren verdeelreserve (dec. circ.)	36.724
Afrekening ruimte onder BCF plafond	-139.550
Afronding uitkeringsfactor	-11.017
Tekorten voor rekening Rijk	521.167
KInderopvang pleegouders	3.146
IBO problematische schulden	20.697
BRP: centralisering inschrijving vergunninghouders	-5.104
Uitvoeringskosten Omgevingswet	122.825
Uitvoeringskosten Ibv en Ibv plus	43.737
Landelijke aanpak adreskwaliteit	2.909
DU antidiscriminatie voorzieningen	3.465
DU einde lening inburgeringsplichtig	928
Alleenverdienersproblematiek	30.299
Suppletieregeling Bommenregeling	4.134
DU Voorschoolse voorziening peuters	-580
DU Jeugdhulp kinderen in een AZC	32.726
IU Participatie	221.841
Hoeveelheidsverschillen	390.659
Totaal	**1.943.703**

Bedragen in €

In de meicirculaire 2025 zijn nieuwe ramingen verwerkt van de ontwikkeling van de uitkeringsbasis. Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product (bbp) volgt. De indexatie is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Het volume accres wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp. In de meicirculaire is een nieuwe raming voor het accres 2025 en verder opgenomen. Voor de jaren 2025 tot en met 2030 is de raming van het volumeaccres opwaarts bijgesteld. Het prijsdeel accres is geactualiseerd voor de macro-economische cijfers van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2025. Met name voor 2025 is de raming omhoog bijgesteld. Voor de jaren daarna zijn de bijstellingen beperkt. De afrekening van het BCF 2024 kost geld. In deze verwerking zijn ook de gevolgen van de decembercirculaire meegenomen. Daardoor wordt nu ook het voordeel vanwege de uitbetaling van de verdeelreserve en het extra geld voor de uitvoeringskosten van de Omgevingswet verwerkt. Als gevolg van het wijzigen van diverse aantallen bij de maatstaven in de berekening stijgt de Algemene Uitkering. Verder is voor 2025 geld beschikbaar gekomen omdat het Rijk de helft van de tekorten in de Jeugdzorg voor haar rekening neemt. Vanaf 2026 wordt extra geld toegevoegd voor de terugval in het gemeentefonds voor jeugd. Er zijn een aantal kleine taakmutaties en er worden eerder beschikbaar gestelde bedragen voor taken licht bijgesteld. Voor de aanvullend ingediende declaratie in het kader van de Bommenregeling ontvangen we een klein bedrag.

Integratie-uitkeringen
De integratie-uitkeringen zijn bestemd om middelen via het Gemeentefonds te verdelen op een wijze die afwijkt van de bestaande verdeelsleutels. Het zijn uitkeringen met een tijdelijk karakter. Opzet is dat deze uitkeringen op korte of middellange termijn worden opgenomen in de reguliere Algemene Uitkering. Voor 2025 gaat het in Duiven alleen nog om de Integratie-Uitkering Participatie. Voor de Participatie ontvangen we in 2025 € 221.841 meer vanwege

loon- en prijsindexatie, afschaffing Lage Inkomensvoordeel, Wsw extrapolatie en Rijksbijdrage sociale infrastructuur.

Overzicht Integratie-uitkeringen

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Participatie	1.985.456	1.838.211	1.818.568	1.693.545
Totaal	**1.985.456**	**1.838.211**	**1.818.568**	**1.693.545**

Bedragen in €

Decentralisatie-uitkeringen

De decentralisatie-uitkering (DU) is een variant op de integratie-uitkering. Het tijdstip van overheveling hoeft in het geval van een decentralisatie-uitkering nog niet bekend te zijn en daarnaast kan het ook om tijdelijke middelen gaan. Voor de DU Voorschoolse voorziening peuters wordt € 580 minder uitgekeerd en voor de DU Armoedebestrijding kinderen € 4.960 meer. Voor de DU Jeugdhulp aan kinderen in een AZC wordt € 32.726 meer uitgekeerd vanaf 2025.

Overzicht Decentralisatie-uitkeringen

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
DU Armoedebestrijding kinderen	88.385	88.385	88.385	88.385
DU decentralisatie provinciale taken VTH	63.236	63.236	63.236	63.236
DU Voorschoolse voorziening peuters	38.620	38.620	38.620	38.620
DU Jeugdhulp aan kinderen in een AZC	70.391	70.391	70.391	70.391
DU extra capaciteit BOA's	33.005	33.005	33.005	33.005
DU Bibliotheekmiddelen	100.000			
DU Antidiscriminatievoorzieningen	3.465			
DU Wet betaalbare huur	20.441	11.164	8.865	7.776
DU Kwaliteitsborging bouw	14.754			
DU Impulsgelden Weerbaar Bestuur/Veilig wonen	7.062			
Totaal	**439.359**	**304.801**	**302.502**	**301.413**

Bedragen in €

Decentralisatie Uitkering Armoedebestrijding kinderen

Vanaf 2017 stelt het kabinet structureel gelden beschikbaar voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Verdeling vindt plaats via door het CBS ontwikkelde gegevens over kinderen met een kans op armoede. Voor Duiven een bedrag van € 88.385. Onder het taakveld 6.3 Inkomensregelingen zijn lasten van gelijke hoogte opgenomen.

Decentralisatie Uitkering provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving

Vanwege de overdracht van taken aan gemeenten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) bij provinciale inrichtingen is € 63.236 toegevoegd. De raming voor de kosten voor VTH wordt gelijk aan deze decentralisatie-uitkering verhoogd (budgettair neutraal).

Decentralisatie Uitkering Voorschoolse voorziening peuters

Rijk en gemeenten hebben bestuurlijke afspraken gemaakt over een aanbod voor alle peuters. Met deze afspraken wordt alle peuters de mogelijkheid gegeven om naar een voorschoolse voorziening te gaan. Via de afspraken zetten gemeenten zich actief in om een aanbod te realiseren voor de groep peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag die nu niet naar een voorschoolse voorziening gaat.

Decentralisatie Uitkering Jeugdhulp aan kinderen in een AZC

Vanaf 2019 zijn gemeenten volledig verantwoordelijk voor de organisatie en financiering van jeugdhulp, inclusief de jeugd-ggz, aan kinderen in een AZC. In de afgelopen twee jaar zijn deze

middelen vooral ingezet voor de meerkosten die zijn ontstaan vanwege zorg voor de kinderen die in de opvang voor Oekrainse vluchtelingen zitten.

Decentralisatie Uitkering Extra capaciteit BOA's
Om de capaciteit van (wijk)agenten en BOA's in de openbare ruimte te vergroten heeft het Rijk extra gelden beschikbaar gesteld. In de openbare ruimte verrichten BOA's belangrijk werk in specialistische en complexe beleids- en wetsgebieden. In de afgelopen jaren zijn BOA's binnen hun bevoegdheid ook steeds meer taken gaan uitvoeren.

Decentralisatie Uitkering Bibliotheek middelen
In de periode 2023-2024 konden gemeenten een specifieke uitkering ontvangen voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Er wordt een wettelijke zorgplicht voor gemeenten ingevoerd ten aanzien van de openbare bibliotheek. Voor het uitvoeren van deze taak zullen gemeenten een structurele bijdrage via het gemeentefonds ontvangen. In de periode tussen de specifieke uitkering en de invoering van de wettelijke zorgplicht ontvangen de gemeenten een decentralisatie-uitkering, om zich op de periode van de zorgplicht te kunnen voorbereiden.

Decentralisatie Uitkering Antidiscriminatievoorzieningen
Gemeenten en hun antidiscriminatievoorzieningen (ADV’s) werken samen als het gaat om de preventie van discriminatie op lokaal niveau. Voor de kerntaken van de ADV’s krijgen gemeenten sinds 2009 structureel geld via de algemene uitkering van het gemeentefonds. Gemeenten krijgen in 2026 eenmalig extra middelen om méér aan preventie te kunnen doen.

Decentralisatie Uitkering Betaalbare huur
Met de Wet betaalbare huur wordt de op 1 juli 2023 in werking getreden Wet goed verhuurderschap gewijzigd. Het Rijk stelt middelen ter beschikking om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van het wetsvoorstel. Daarnaast ontvangen gemeenten een bijdrage voor het ontvangen en behandelen van meldingen en de handhaving op deze meldingen. Daarmee wordt er zorg voor gedragen dat de gemeenten voldoende gecompenseerd worden.

Decentralisatie Uitkering Wet Kwaliteitsborging bouw
De wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is per 1 januari 2023 gefaseerd in werking getreden. Er wordt gestart met de eenvoudigere bouwprojecten, daarna volgen eventueel de meer complexere projecten. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Onder deze wet zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan de bouwtechnische regels. Deze taken vervallen hiermee bij gemeenten die overigens wel het bevoegd gezag blijven houden. Tegelijkertijd wijzigen bepaalde wettelijke taken en krijgen gemeenten er extra wettelijke taken bij, zoals registratie en beoordeling van de Wkb-meldingen. Hieronder vallen onder andere bouwmeldingen, gereed meldingen en informatieverstrekking van de start en einde van bouwwerkzaamheden. Voor de invoering en de uitvoering van de wet wordt via deze decentralisatie uitkering geld beschikbaar gesteld.

Decentralisatie Uitkering Weerbaar Bestuur/Veilig wonen
De veiligheid van decentrale bestuurders is een vereiste voor het goed functioneren van het openbaar bestuur. Per 1 oktober 2023 wordt de werkgeversverantwoordelijkheid voor hun veiligheid daarom geëxpliciteerd met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. Ten behoeve van een veilige woonplek krijgen decentrale bestuurders een beveiligingsadvies op maat aangeboden. Bij de advisering zal een breder pakket van preventieve maatregelen worden gehanteerd, waaronder fysieke, elektronische en digitale maatregelen. Gemeenten dienen op basis van de nieuwe regeling het beveiligingsadvies altijd over te nemen en de uitvoering van de veiligheidsmaatregelen te bekostigen. Vanuit het programma Weerbaar Bestuur wordt hier een tegemoetkoming tegenover gesteld voor de periode 2023-2026.

Septembercirculaire

De financiële gevolgen van de septembercirculaire kunnen van groot belang zijn voor deze begroting. Door de stijging van de accressen, de ontwikkeling van de uitkeringsbasis en aanpassingen van de maatstaven of het niet toekennen van eerder toegezegde extra gelden voor Jeugdzorg ontstaan in alle jaren grote verschillen. Het is niet gelukt de septembercirculaire in deze begroting te verwerken. Via een kennisgeving zal de gemeenteraad nog voor de begrotingsbehandeling op de hoogte worden gesteld van de financiële gevolgen. De septembercirculaire zal in de Najaarsnota worden verwerkt.

Beleggingen

Betreft het rendement van deelname in maatschappelijk kapitaal van instellingen en ondernemingen. De gemeente heeft aandelen Alliander, Vitens en BNG in haar bezit. Alliander en de BNG delen jaarlijks ook dividend uit.

Overige Algemene Dekkingsmiddelen

Dit gaat om de rente interne financiering. Specifiek om de rente die we nu nog bijschrijven op de voorzieningen.

Onvoorzien

Deze post dient ter dekking van de in de loop van het begrotingsjaar optredende onvoorziene, onvermijdbare en onuitstelbare niet geraamde uitgaven. Dit budget is niet per programma verdeeld, maar als totaalpost in de begroting opgenomen. Voor 2026 is geen bedrag geraamd.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 zijn gemeenten voor een aantal activiteiten, zoals de grondexploitatie, vennootschapsbelastingplichtig. Voor de jaren tot en met 2023 is inmiddels een definitieve aanslag ontvangen conform de ingediende aangiften. Verwacht wordt dat de aangifte over het jaar 2024 in de tweede helft van 2025 wordt verstuurd. Hiervoor is door de belastingdienst uitstel verleend tot 1 mei 2026.

Beleidsbegroting - Paragrafen

Paragraaf 1	Lokale heffingen
Paragraaf 2	Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
Paragraaf 3	Onderhoud Kapitaalgoederen
Paragraaf 4	Financiering
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering
Paragraaf 6	Verbonden partijen
Paragraaf 7	Grondbeleid
Paragraaf 8	Rechtmatigheid
Paragraaf 9	Duurzaamheid

Paragraaf 1 Lokale heffingen

1.1 Algemeen

Deze paragraaf bevat informatie over gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke belastingen zijn te onderscheiden in drie typen belastingen. De algemene belastingen, de bestemmingsheffingen en de retributies. Na de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds zijn dit de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Het aandeel van de gemeentelijke belastingen in het totaal van de inkomsten op basis van de begroting 2026 is 20%.

Algemene belastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet voor een specifiek en wettelijk bepaald doel, maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen mogen worden ingezet. De onroerende-zaakbelastingen (hierna: OZB) en de toeristenbelasting behoren tot deze categorie. De reclamebelasting feitelijk ook maar daar is in de gemeente Duiven wel een specifiek doel aan gekoppeld.

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Retributies zijn belastingen die worden geheven als er door of namens de gemeente een specifiek product of een specifieke dienst wordt verleend. De leges, de lijkbezorgingsrechten en de marktgelden behoren tot deze categorie.

Voor bestemmingsheffingen en retributies geldt dat er geen winst mag worden gemaakt. De opbrengst mag daarom niet hoger zijn dan de kosten die worden gemaakt om het product of de dienst te verlenen.

In de gemeente Duiven worden diverse belastingen geheven, te weten OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, toeristenbelasting, reclamebelasting en rechten (o.a. leges).

1.2 Belastingopbrengsten

In onderstaand overzicht zijn de geraamde belastingopbrengsten voor het jaar 2026 opgenomen. De geraamde opbrengsten voor 2025 zijn ter vergelijking bijgevoegd.

	Begroting 2026	Begroting 2025
OZB	8.099.842	7.602.348
Afvalstoffenheffing	3.431.762	3.539.433

	Begroting 2026	Begroting 2025
Rioolheffing	2.496.670	2.439.051
Toeristenbelasting	295.130	278.658
Reclamebelasting	178.500	61.500
Precariobelasting	25.000	0
Lijkbezorgingsrechten	204.127	194.168
Marktgelden	1.715	2.705
Leges omgevingsvergunning	701.055	796.668
Leges	674.549	575.008
Huuropbrengst sport	400.871	263.472
Totaal	**16.509.221**	**15.753.011**

Bedragen in €

1.3 Ontwikkeling tarieven

De inwoners van de gemeente krijgen jaarlijks een aanslag gemeentelijke belastingen. Voor de beoordeling van de lastendruk zijn de tarieven dan ook van groot belang.

De ramingen en de tarieven in de voorcalculaties zijn gebaseerd op de tarieven 2025. Een voorstel tot aanpassing van de tarieven vindt plaats in de financiële begroting. Bij aanpassing van de tarieven zal kritisch worden beoordeeld in hoeverre tariefstijging plaats dient te vinden. Daarbij wordt steeds een efficiënte en klantgerichte uitvoering van diensten en producten nagestreefd.

Uitzonderingen hierop zijn de ramingen voor afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges omgevingsvergunning. Deze ramingen zijn gebaseerd op de geraamde kosten voor 2026 en de berekende tarieven voor 2026. Er is voor deze werkwijze gekozen omdat het voor genoemde heffingen en rechten noodzakelijk is om de kostendekkendheid voor 2026 te bepalen. Het is namelijk wettelijk niet toegestaan dat deze heffingen en rechten meer dan kostendekkend zijn.

Naast kostenontwikkelingen (bijvoorbeeld inzameling- en verwerkingsprijzen afval) wordt normaal gesproken uitgegaan van een indexering van de tarieven 2026 met 2,74% voor loon- en prijsontwikkelingen overeenkomstig het percentage BBP (Bruto Binnenlands Product) uit de meicirculaire gemeentefonds 2025 (voor 2027 2,52%, voor 2028 2,61% en voor 2029 2,50%).

Verder wordt het uitgangspunt gehanteerd dat afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges omgevingsvergunning, leges en lijkbezorgingrechten kostendekkend zijn. Voor marktgelden is het uitgangspunt om zoveel mogelijk kosten te verhalen.

Hieronder zijn de belastingtarieven voor het jaar 2026 vermeld. In het overzicht zijn, ter vergelijk, de tarieven voor 2025 opgenomen. De tarieven van de rechten, waaronder de leges en tarieven huur sportaccommodaties zijn divers. Daarom zijn deze tarieven niet opgenomen in het overzicht.

Belastingsoort	Tarief 2026	Tarief 2025
OZB eigenarenbelasting:		
- woningen, % van vastgestelde waarde	0,1179	0,1087
- niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,2276	0,2098
OZB gebruikersbelasting niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1743	0,1606
Afvalstoffenheffing vastrecht	259,86	244,21
Afvalstoffenheffing variabel:		
- per lediging 140 liter container restafval	9,16	8,61
- per lediging 240 liter container restafval	16,31	15,33

- per storting ondergrondse container	2,56	2,41
Rioolheffing, per m3	1,99	1,94
Toeristenbelasting:		
- hotel, hostel, pension, B&B, kampeerterrein en camperplaats	2,25	2,15
Reclamebelasting, Centrum Duiven	750,00	750,00

Bedragen in €

In de meicirculaire 2025 is aangegeven dat er een landelijk gemiddelde waardestijging van 10,5% voor woningen en 2% voor niet-woningen wordt verwacht. De gemiddelde waardestijgingen voor Duiven zijn nog niet bekend. Daarom is voor de berekening van de OZB-tarieven 2025 uitgegaan van de oude Duivense waarden. Alle OZB-tarieven worden nog herzien op basis van de daadwerkelijke waardeontwikkeling in de gemeente Duiven. Een wijzigingsvoorstel hiertoe wordt in december 2025 aan de gemeenteraad voorgelegd.

1.4 Regelgeving

Gemeenten kennen een gesloten belastingstelsel. Dit betekent dat een gemeente een belasting alleen kan heffen als een wet daar nadrukkelijk de bevoegdheid toe geeft. Het beleid betreffende de gemeentelijke belastingen is opgenomen in landelijke wet- en regelgeving.
De belastingtarieven zijn opgenomen in onderstaande belastingverordeningen.
- "Verordening onroerende-zaakbelastingen 2026".
- "Verordening afvalstoffenheffing 2026".
- "Verordening rioolheffing 2026".
- "Verordening toeristenbelasting 2026".
- "Verordening reclamebelasting 2026"
- "Verordening lijkbezorgingsrechten 2026".
- "Verordening marktgelden 2026".
- "Verordening leges omgevingsvergunning 2026".
- "Legesverordening 2026".

In de verordeningen zijn verder bepalingen opgenomen ter uitvoering van de heffing en de invordering van gemeentelijke belastingen.

1.5 Beleidsvoornemen

Onroerende-zaakbelastingen
Onroerende-zaakbelastingen bestaan uit een eigenaren- en een gebruikersbelasting. De belastingen worden geheven van eigenaren en gebruikers van onroerende zaken. Voor woningen wordt alleen een eigenarenbelasting geheven. In 2025 worden alle onroerende zaken in de gemeente Duiven voorzien van een nieuwe WOZ-waarde naar waardepeildatum 1 januari 2025. Deze nieuwe WOZ-waarden gelden voor het jaar 2026 en vormen de grondslag voor de berekening van de aanslagen OZB.

Er bestaat een relatie tussen de OZB en de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. De financiële verhoudingswet regelt onder meer de verdeling van de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds over gemeenten. De Algemene Uitkering wordt over de gemeenten verdeeld met behulp van verdeelmaatstaven die verschillen in kosten weerspiegelen en ook verschillen in belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit is een afgeleide van de waarde van onroerende zaken. Gemeenten met veel waardevol onroerend goed ontvangen een lagere uitkering dan soortgelijke gemeenten met minder waardevol onroerend goed. Van de waarde van woningen wordt 80% meegerekend en van de waarde van niet-woningen 70%. Hierop wordt het zogenaamde rekentarief toegepast. Dit rekentarief is globaal afgeleid van het gemiddelde landelijke OZB-tarief.

Het resulterende bedrag wordt gekort op de Algemene Uitkering van de betreffende gemeente. Het OZB-tarief dat de gemeente hanteert, heeft geen enkel effect op deze aftrekpost. De rekentarieven zijn door het Rijk aangepast aan de landelijke waardeontwikkeling. De rekentarieven voor 2025 zijn 0,0862% voor OZB woningen eigenaren, 0,3145% voor OZB niet-woningen eigenaren en 0,2393% voor OZB niet-woningen gebruikers. Bij de opbrengst is er al met 5% extra verhoging al rekening mee gehouden.

Afvalstoffenheffing
Van de afvalstoffenheffing wordt de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval en het beheer van het Afvalaanbiedstation betaald. Voor een groot deel wordt de dienstverlening hiervoor uitgevoerd door Circulus. Daarnaast worden ook de kosten voor communicatie, het schoonhouden van de openbare ruimte, salariskosten en overheadkosten van 1Stroom hieruit gedekt. Jaarlijks worden de budgetten voor het inzamelen en verwerken van afval geactualiseerd. Op basis van het totaal van de inkomsten en uitgaven wordt uiteindelijk het tarief voor vastrecht en het variabel tarief (per lediging) becijferd.

De kosten voor afval zijn in totaal gestegen met 6,41% nl. € 219.977. Nu we ruim een halfjaar samenwerken met Circulus zijn de eerste ervaringscijfers bekend. Circulus heeft aangegeven dat de kosten voor de inzameling van papier € 50.000 hoger zijn dan vooraf was ingeschat. De oorzaak hiervan is de hoeveelheid papier die in dozen naast de containers wordt aangeboden. De reguliere indexering van de dienstverlening door Circulus bedraagt voor 2026 4,80%. Daarnaast komen er minder opbrengsten binnen doordat inwoners de container minder vaak aanbieden.
De kosten voor het Afvalaanbiedstation Duiven blijven voorlopig in de begroting staan. Voor onderzoek naar de toekomst van het Afvalaanbiedstation en de ontwikkeling van een Circulair Ambachtscentrum wordt € 15.000 uit de afvalstoffenheffing bijgedragen. Ook de verhoging van de doorbelasting vanuit 1Stroom op het product afval zorgt voor een stijging van de totale afvalkosten.

Uitgaande van 100% kostendekkendheid zal het tarief voor de afvalstoffenheffing stijgen. Met de nieuwe variabele tarieven voor het aanbieden van de restafvalcontainer worden inwoners voldoende gestimuleerd tot het scheiden van afval. Inwoners scheiden steeds meer hun afval en bieden minder restafval aan. Voor een 140-liter restafvalcontainer betekent dit 7 ledigingen per jaar (in plaats van 8 in 2025) en bij een 240-liter restafvalcontainer een gemiddelde van 9 ledigingen per jaar (ten opzichte van 10 in 2025). Voor stortingen in een ondergrondse container wordt uitgaan van een gemiddelde van 28 stortingen per jaar (ongewijzigd ten opzichte van 2025). De kosten van kwijtschelding zijn in de tarieven afvalstoffenheffing verdisconteerd.

Rioolheffing
Rioolheffing is een kostendekkende heffing. Het tarief wordt geheven per m^3 waterverbruik. Het tarief wordt voor het jaar 2026 niet verhoogd voor de investeringen vanuit het WaterTakenPlan. De tarieven worden alleen aangepast met de voor 2026 verwachte inflatie van 2,74%.

Toeristenbelasting
Toeristenbelasting wordt geheven op overnachtingen in verblijfsaccommodaties in de gemeente. Het lager tarief voor campinghouders in 2025 gelijkgetrokken met het tarief voor hotels en bed & breakfast accommodaties. De belasting wordt geheven op basis van het aantal overnachtingen.Conform de besluiten in de Voorjaarsnota 2025 is het tarief met € 0,10 te verhoogd in het kader van de bezuinigingsmaatregelen.

Reclamebelasting
Reclamebelasting wordt geheven voor het hebben van reclame-uitingen in het Duivense centrum. Het verzoek tot het heffen van de belasting komt van de centrumondernemers (OCD). Het doel van OCD is het probleem van freeriders uit te bannen en daardoor extra financiële middelen te genereren om het centrum van Duiven aantrekkelijker te maken voor bezoekers en winkelend publiek. Daarvoor is de Stichting Promotie Centrum Duiven in het leven geroepen. De belasting wordt geheven door de gemeente en komt, na aftrek van de perceptiekosten, in de vorm van

een subsidie ter beschikking van de stichting. In de tussen de gemeente en de stichting gesloten overeenkomst is vastgelegd waar de gelden voor kunnen worden aangewend. In overleg met de stichting is een gelijkblijvend tarief voor de reclamebelasting bepaald. Het tarief voor 2026 is dan ook niet verhoogd en blijft dus gelijk aan het tarief voor 2025.

Precariobelasting
Conform de besluiten in de Voorjaarsnota 2025 is er aan opbrengst van € 25.000 opgenomen in het kader van de bezuinigingsvoorstellen. Een nadere uitwerking van de tarieven en de mogelijke varianten wordt in december 2025 aan de gemeenteraad voorgelegd.

Lijkbezorgingsrechten
Lijkbezorgingsrechten zijn rechten die worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. Het uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. De tarieven worden aangepast conform de kostendekkendheid.

Marktgelden
Marktgelden worden geheven voor het uitstallen van goederen of verkoopwaren tijdens de wekelijkse markt op de daarvoor aangewezen plaatsen en tijden en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de wekelijkse markt. Het aantal ingenomen strekkende meters bepaalt de tarieven. Het uitgangspunt is dat er zoveel mogelijk kosten worden verhaald. De tarieven worden aangepast met de voor 2026 verwachte inflatie van 2,74%.

Leges omgevingsvergunning
Leges omgevingsvergunning betreft leges die de gemeente kan heffen voor aanvragen in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Er is gekozen voor het toepassen van kruissubsidiëring. Onder kruissubsidiëring wordt verstaan het hoger vaststellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten (bijvoorbeeld dakkapellen) laag te kunnen houden. Het uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn. De tarieven worden aangepast met de voor 2026 verwachte inflatie van 2.74%.

Leges
Leges zijn rechten die worden geheven voor het door de gemeente verrichten van diensten. De diensten zijn opgenomen in de tarieventabel behorende bij de verordening. Het uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn. De tarieven worden aangepast met de voor 2026 verwachte inflatie van 2,74%.

Tarieven binnensportaccommodaties
De tarieven worden aangepast met de voor 2026 verwachte inflatie van 2,74%.

1.6 Kostendekkende tarieven

Hieronder staan de lasten- en batenoverzichten van de kostendekkende tarieven. Er is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Dit is gedaan voor de tarieven van de belastingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn. Voor legestarieven, anders dan leges omgevingsvergunning, zijn de berekeningen niet gemaakt. Dit zal gebeuren bij de begroting voor het jaar 2026.

Afvalstoffenheffing

TV2.1 Reiniging openbaar gebied (33% van de kosten)	102.950		
TV2.1 Doorbelasting 1Stroom openbaar gebied (33% van de kosten)	108.957		
TV7.3 Huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	77.606		

TV7.3 Kosten Circulus	2.230.815		
TV7.3 Opbrengsten huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	-238.434		
TV7.3 Doorbelasting 1Stroom	799.700		
TV7.3 Afvalaanbiedstation	107.846		
TV7.3 Opbrengsten afvalaanbiedstation	-200.920		
TV7.3 Lasten heffing en invordering	12.833		
TV2.1 BTW	20.010		
TV7.3 BTW	496.076		
TV7.3 Kwijtschelding	104.300		
TV7.3 Oninbaar/leegstand	30.000		
Totale lasten		3.651.739	
TV7.3 Opbrengst belastingen			
Totale baten		3.651.739	
Dekking			100%

Bedragen in €

Rioolheffing

TV 2.1 Wegen	40.000		
TV 2.1 Te compenseren BTW	8.400		
TV 7.2 Riool	854.624		
TV7.2 Doorbelasting 1Stroom	684.045		
TV7.2 Rioolgemalen en randvoorzieningen	489.607		
TV7.2 Lasten heffing en invordering	30.386		
TV7.2 Te compenseren BTW	530.907		
TV7.2 Onttrekking aan voorziening	-72.890		
Totale lasten		2.565.079	
TV7.2 Baten rioolheffing			
Totale baten		2.565.079	
Dekking			100%

Bedragen in €

Lijkbezorgingsrechten

TV7.5 Begraafplaatsen	59.664		
TV7.5 Doorbelasting 1stroom	167.144		
Totale lasten		226.808	
TV7.5 Overige leges			
Totale baten		204.127	
Dekking			90%

Bedragen in €

Marktgelden

TV3.3 Kosten markten	3.250		
Totale lasten		3.250	
TV3.3 Opbrengst marktgelden	2.765		
Totale baten		2.765	
Dekking			85%

Bedragen in €

Leges omgevingsvergunning

TV8.3 Kosten omgevingsvergunning	58.880		
TV8.3 BTW	12.365		

TV1.1 Kosten omgevingsvergunning	56.906		
TV8.3 Doorbelasting 1Stroom	572.904		
Totale lasten		701.055	
TV8.3 Opbrengst omgevingsvergunning			
Totale baten	701.055		
Dekking		701.055	100%

Bedragen in €

1.7 Lokale lastendruk

In de begroting 2025 wordt een lastendrukstijging voorzien van 5,2%. In onderstaande overzichten zijn, onder andere, de voornaamste lasten voor een gemiddeld huishouden in het jaar 2026 op een rij gezet, waarbij de procentuele stijging ten opzichte van het jaar 2025 is weergegeven. Hierbij is de gemiddelde WOZ-waarde van Duiven voor het jaar 2025 gehanteerd.

Aannames

Gemiddelde WOZ-waarde woning	€ 370.000
Ledigingen 140-liter container restafval	8 keer *
Waterverbruik gezin (vier personen)	140 m3

Ontwikkeling lastendruk

	2023	2024	2025	2026	Ontwikkeling t.o.v 2025
OZB-eigenaar	361,49	381,10	402,19	436,38	8,5%
Afvalstoffenheffing	227,76	277,24	313,09	323,98	3,5%
Rioolheffing	260,40	263,20	272.28	278.60	2.3%
Totaal	**849,65**	**921,54**	**987,56**	**1.038,96**	**5,2%**

Bedragen in €

*Tot en met 2025 is uitgegaan van gemiddeld 8 ledigingen en voor 2026 van 7 ledigingen.

OZB is gerekend met 5,76 % extra verhoging ten opzichte van 2025 naast de inflatiepercentage van 2,74%.

Meerjarige ontwikkeling lastendruk

	2026	2027	2028	2029
OZB-eigenaar	436,38	447,37	459,05	470,53
Afvalstoffenheffing	323,98	322,82	322,73	323,22
Rioolheffing	278,60	285,62	293,08	300,40
Totaal	**1.038,96**	**1.055,81**	**1.074,85**	**1.094,15**
Stijgingspercentage t.o.v. voorgaand jaar	**5,2**	**1,62**	**1,80**	**1,79**

Bedragen in €

Vergelijking lastendruk per inwoner binnen Gelderland

	2021	2022	2023	2024	2025
Gemeente Duiven	450,00	465,00	469,00	477,00	541,00
Liemerse gemeenten (incl. Duiven)*	439,00	450,00	464,00	489,00	529,00
Gemeente Westervoort	421,00	436,00	447,00	477,00	505,00

	2021	2022	2023	2024	2025
Gemeente Zevenaar	464,00	474,00	485,00	532,00	552,00
Gelderland (incl. Duiven)	435,69	449,02	464,400	490,90	525.33

Bedragen in €

* Liemerse gemeenten: Duiven, Doesburg, Montferland, Westervoort en Zevenaar.

Bron: Provincie Gelderland, afd. KOB/IBT. Zie hiervoor de tabel Belastingdruk totaal per inwoner per 4 september 2025

Bij de lastendruk worden de volgende opmerkingen gemaakt. Het is voor de afvalstoffenheffing lastig een vergelijk te maken aangezien iedere gemeente een eigen systeem heeft van tariefberekening. Hierdoor ontstaat een vertekend beeld bij de bepaling van de lastendruk.

1.8 Kwijtschelding

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke heffingen te verlenen. In de gemeente Duiven kan door belastingplichtigen (particulieren en zzp'ers) kwijtschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing vastrecht, de afvalstoffenheffing ledigingen/stortingen (maximaal 8 ledigingen 140-liter container, of maximaal 5 ledigingen van 240-liter container, of maximaal 28 stortingen) en zeer incidenteel onroerende-zaakbelastingen (eigenaren woningen). De kwijstscheldingsregeling zal conform het aantal gehanteerde gemiddelde ledigingen voor de begroting, worden aangepast met ingang van 2026. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. Ligt het netto besteedbare inkomen op of onder het bijstandsniveau, dan wordt volledige kwijtschelding verleend. Bij een gering hoger inkomen kan sprake zijn van een gedeeltelijke kwijtschelding. In al deze gevallen zal het beschikbare vermogen beneden de toegestane norm moeten liggen. Voor 2026 wordt rekening gehouden met een totaalbedrag van € 105.300 voor kwijtscheldingen. Hieronder is de splitsing van de kwijtschelding naar belastingsoort weergegeven.

	Begroting 2026	Begroting 2025
Afvalstoffenheffing	104.300	104.300
Onroerende-zaakbelastingen eigenaren woningen	1.000	1.000

Bedragen in €

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate een gemeente in staat is tegenvallers op te vangen. Het bestaat uit twee componenten, de risico's en de weerstandscapaciteit. Door een goed inzicht in het weerstandsvermogen kan voorkomen worden dat elke financiële tegenvaller onmiddellijk dwingt tot bezuinigingen.

Er zijn twee soorten weerstandsvermogen, statisch en dynamisch weerstandsvermogen. Als het weerstandsvermogen betrekking heeft op een specifiek jaar spreekt men van statisch weerstandsvermogen. Gaat het om het weerstandsvermogen op middellange termijn, dan spreekt men van dynamisch weerstandsvermogen. De gemeente Duiven kiest ervoor om de focus op het dynamische weerstandsvermogen te leggen.

Hieronder wordt eerst de weerstandscapaciteit van de Gemeente Duiven toegelicht, waarna de risico's in kaart gebracht worden. Aan het einde van de paragraaf wordt het weerstandsvermogen bepaald. Om deze in een context te plaatsen, worden vervolgens de kengetallen weergegeven.

Weerstandscapaciteit
Er wordt onderscheid gemaakt in de structurele en incidentele weerstandscapaciteit, vergelijkbaar met de verschillen binnen het weerstandsvermogen. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de resterende belastingcapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, onbestemde reserves en stille reserves.

Structurele weerstandscapaciteit

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is te berekenen door de maximaal mogelijke belastingopbrengst te verminderen met de huidige belastingopbrengst. Berekening van de onbenutte belastingcapaciteit kan beperkt blijven tot de onroerende-zaakbelastingen (OZB), aangezien andere heffingen in principe kostendekkend zijn. Deze heffingen mogen niet verhoogd worden of het is niet realistisch deze te verhogen.

Er is geen wettelijk maximum voor de OZB. Als referentie voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit maken we de vergelijking met artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet (Fvw) en het hierin gegeven tarief. Dit tarief wordt berekend door 120% te nemen van het gemiddelde tarief van twee jaar geleden. Het tarief wordt jaarlijks in de meicirculaire meegedeeld aan de gemeente via de meicirculaire. Voor 2026 is het percentage vastgesteld op 0,1648% van de WOZ-waarde. Het tarief van gemeente Duiven voor woningen ligt onder het artikel 12 Fvw tarief. Op basis van deze vergelijking is er in 2026 een vrije ruimte van € 1.206.645. In 2025 was de vrije ruimte € 1.361.059.

Berekening onbenutte capaciteit

	Geraamde opbrengsten 2026	Opbrengsten obv artikel 12	Onbenutte capaciteit 2026
OZB woningen (eigenaren)	4.749.101	6.626.407	1.877.306
OZB niet-woningen (eigenaren)	2.105.342	1.521.995	-583.346
OZB niet-woningen (gebruikers)	1.570.074	1.482.760	-87.314
Totaal	**8.424.517**	**9.631.162**	**1.206.645**

Bedragen in €, excl. oninbaarheid en leegstand

De conclusie van het bovenstaande is dat de Duivense tarieven onder het artikel 12 tarief liggen. Aanpassing naar het artikel 12 tarief schept een budgettaire ruimte van € 1.206.645.

Incidentele weerstandscapaciteit

Stille reserves

Stille reserves zijn bezittingen die beneden de marktwaarde in de boeken staan en die zonder bezwaar direct te verkopen zijn. De gemeente bezit geen panden en gronden waar stille reserves op rusten. De gemeente bezit een klein aantal aandelen die voor de aanschafprijs in de balans

staan. Dat zijn aandelen van Vitens, Leisurelands, de BNG en Alliander. Deze aandelen zijn niet vrij verhandelbaar. De conclusie is daarom dat de gemeente geen stille reserves heeft.

Algemene Reserve

Stand Algemene Reserve

	Stand
Stand per 1 januari 2024	18.555
Stortingen 2024	15.224
Onttrekkingen 2024	-1.652
Stand per 31 december 2024	32.127
Stortingen 2025	0
Onttrekkingen 2025	-6.468
Prognose stand per 31 december 2025	**25.659**

Bedragen x € 1.000

Omvang incidentele weerstandscapaciteit
De incidentele weerstandscapaciteit is bedoeld om ondanks tegenvallers het beleid te kunnen handhaven. Bestemmingsreserves zijn gevormd om een bepaald doel te realiseren en zijn dus onderdeel van het beleid en geen onderdeel van de weerstandscapaciteit.

Weerstandscapaciteit

Structureel:	
Onbenutte belastingcapaciteit	1.207
Incidenteel:	
Algemene Reserve	25.659
Totaal	**26.866**

Bedragen x € 1.000

Risico's
De risico’s die relevant zijn voor het weerstandsvermogen moeten materieel zijn en niet op andere wijze zijn af te dekken. Denk hierbij aan het treffen van een voorziening, het vormen van een reserve, het afnemen van een verzekering of het nemen van beheersmaatregelen.

Er wordt een schatting gemaakt van de kans dat een risico zich voordoet en de financiële impact die dit zal hebben. Dat is per definitie een subjectieve beoordeling. Om die onzekerheid nadrukkelijk tot uitdrukking te brengen, wordt gewerkt met minimum- en een maximumwaarden.

Kans	Score	Kansscore
Komt gemiddeld meermalen per jaar voor	5	100%
Komt gemiddeld eenmaal per jaar voor	4	80%
Komt gemiddeld eenmaal per twee jaar voor	3	60%
Komt gemiddeld eenmaal per vijf jaar voor	2	40%
Komt gemiddeld minder dan eenmaal per vijf jaar voor	1	20%

In de navolgende inventarisatie zijn de risico’s in vier categorieën verdeeld:
- Risico’s van de bedrijfsvoering.
- Risico’s op eigendommen.
- Aansprakelijkheidsrisico’s.
- Financiële risico’s.

Risico's van de bedrijfsvoering

a. Apparaatskosten Grondexploitatie
Het aandeel door te belasten ambtelijke uren vanuit 1Stroom aan de grondexploitaties zal op termijn afnemen indien de nog op te starten woningbouwlocaties worden gerealiseerd. Op korte termijn is er nog een opgave als het gaat om uitgifte van bedrijventerreinen.

Minimum: 2 fte	**€ 160.000**
Maximum: 4 fte	**€ 320.000**
Kansscore: 3	**60%**
Gemiddeld:	**€ 144.000**

b. Deskundigheid personeel
Er wordt binnen de organisatie van 1Stroom bewust gewerkt aan de kwaliteit van het personeel. Jaarlijks zijn er opleidingsfaciliteiten beschikbaar.

Minimum:	**€ 10.000**
Maximum:	**€ 50.000**
Kansscore: 1	**20%**
Gemiddeld:	**€ 6.000**

c. Cyberbeveiligingsrisico
NIS2 betekent een wettelijke verplichting voor gemeenten om passende en evenredige maatregelen te nemen om cyberbeveiligingsrisico's te beheersen. Vooralsnog is er nog geen concrete datum wanneer de richtlijn geldt. Tot die tijd conformeren wij ons aan de richtlijnen van de BIO zoals voorgeschreven door de VNG en bereiden we ons intern voor op eisen die NIS2 van ons verwacht. Hierbij komt als extra risico dat er momenteel door geen enkele gemeente een passende en betaalbare cyberverzekering en dus vangnet gesloten kan worden. Hierdoor dienen we een bedrag in de begroting te reserveren om de kosten van mogelijke cyberincidenten en de gevolgen hiervan op te kunnen vangen.

Minimum:	**€ 0**
Maximum:	**€ 4.000.000**
Kansscore: 1	**20%**
Gemiddeld:	**€ 400.000**

d. Wachtgeld ambtenaren
Op dit moment is er beperkt sprake van wachtgeld binnen de ambtelijke organisatie van 1Stroom. Ambtenaren hebben echter in bepaalde gevallen recht op wachtgeld.

Minimum: 1 fte	**€ 70.000**
Maximum: 2 fte	**€ 140.000**
Kansscore: 3	**60%**
Gemiddeld:	**€ 63.000**

e. Bovenformatieven
Op dit moment is er geen sprake van boventallig personeel.

Minimum: 0 fte	**€ 0**
Maximum: 1 fte	**€ 70.000**
Kansscore: 2	**40%**
Gemiddeld:	**€ 14.000**

f. Vennootschapsbelasting (VPB)
Overheidslichamen zijn met ingang van 1 januari 2016 belastingplichtig voor de VPB. Duiven loopt hierdoor het risico om belasting te gaan betalen over de fiscale winst die zij in enig jaar behaalt. Vooraf is moeilijk in te schatten wat de belastingclaim zal zijn in enig jaar. Die claim is sterk afhankelijk van de interpretatie van de fiscus alsmede het verloop van baten en lasten op specifieke onderdelen. Voor een VPB claim is nu nog geen budget opgenomen in onze begroting.

Minimum:	**€ 0**
Maximum:	**€ 500.000**
Kansscore: 1	**20%**
Gemiddeld:	**€ 50.000**

g. Algemene risico's
Bij de risico-inventarisatie gaat het om risico's met een materieel belang. Dat neemt niet weg dat veel kleine risico's samen toch een substantieel bedrag kunnen worden. Daarom is in de kwantificering een bedrag opgenomen voor algemene risico's. Daarbij wordt uitgegaan van de norm van 6% van de Algemene Uitkering en de belastingcapaciteit die door de toezichthouder wordt gehanteerd voor de vrij aanwendbare reserve. Een negatief jaarrekeningresultaat zal moeten worden opgevangen door dit algemene risico.

Minimum: 6% Algemene Uitkering/Belastingcap.	**€ 2.909.607**
Maximum:	**€ 2.909.607**
Kansscore: 5	**100%**
Gemiddeld:	**€ 2.909.607**

h. Renterisico
Het gaat hier om het risico op stijging van de rentekosten. De rente is op dit moment redelijk stabiel. Dat geldt voor zowel de korte als de lange rente. Een stijging na 2025 is niet uit te sluiten. Doordat de liquiditeitsprognose aangeeft dat er slechts beperkt geld hoeft te worden aangetrokken is het risico voorlopig ook beperkt. Het risico wordt geschat op 0% tot 4% van € 10 miljoen.

Minimum: 0% van € 10 mln	**€ 0**
Maximum: 4% van € 10 mln	**€ 400.000**
Kansscore: 3	**60%**
Gemiddeld:	**€ 120.000**

Risico's op eigendommen
a. Grondexploitatie
Inleiding
De actieve grondexploitatie is voor de gemeente een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd, voornamelijk door gronduitgifte, worden terugverdiend. Gelet op de planperiode (einddatum van het langstlopende complex) en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico’s verbonden. Te onderscheiden zijn:
- Algemene economische risico’s.
- Projectgebonden risico’s.

Uitgangspunt is dat de risico’s zoals nu gepresenteerd, worden meegenomen in de Monte Carlo-analyse om inzicht te krijgen in de mogelijke uitkomsten per grondexploitatie om zodoende het gemeentelijke weerstandsvermogen in beeld te krijgen.

Algemene economische risico’s

Vooral bij het in exploitatie nemen van redelijk omvangrijke uitleg- en uitbreidingslocaties loopt de gemeente vanwege de relatief lange looptijd en hoge omzetten financiële risico's. In het algemeen zijn aan het exploiteren van ruimtelijke plannen de volgende risico's verbonden:
- De uitgifte van bouwgronden start later, terwijl de voorinvesteringen al wel (deels) zijn gedaan. De fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor er renteverliezen optreden.
- Er dient zich een rentestijging aan, die niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop.

Een deel van deze risico's (o.a. de rentebijschrijving op de boekwaarde) is niet of nauwelijks beïnvloedbaar maar kan wel voorzien worden op basis van eerdere getallen en prognoses. Overige risico's zijn enigszins beïnvloedbaar maar kan niet duidelijk voorzien worden of de scenario's zullen uitkomen. Uit bedrijfseconomisch oogpunt is het verstandig om uit te gaan van "reële en behoedzaam scenario's", die vervolgens afgewogen kunnen worden tegen elkaar in de Monte Carlo-analyse. Zo zijn de volgende algemene risico's opgenomen voor elke grondexploitatie:
- Een stijging van het rentepercentage;
- Stijging (of daling) van de opbrengsten;
- Hogere plankosten als gevolg van verlenging van de looptijden.

Projectgebonden risico's

Hierna worden de specifiek projectgebonden risico's van de in exploitatie genomen gronden nader toegelicht en waar mogelijk gekwantificeerd.

Toereikendheid plankostenbudgetten
Het is reëel te veronderstellen dat er een risico bestaat dat noodgedwongen programmawijzigingen optreden. Ook kan sprake zijn van langere doorlooptijden van de in exploitatie genomen complexen. De ervaring leert dat er hierdoor een reële kans is dat in de complexen geraamde plankostenbudgetten niet toereikend zijn.

Lagere verwachtte opbrengst
Het is mogelijk dat de verwachte opbrengsten van gronden, waar eerder op gerekend werd, lager uitvallen dan gepland. Dit kan te wijten zijn aan verschillende factoren, zoals veranderingen in de marktomstandigheden, onverwachte concurrentie van andere aanbieders, of wijzigingen in de vraag van potentiële kopers of ontwikkelaars. Een dergelijke neerwaartse afwijking van de opbrengsten kan aanzienlijke financiële implicaties hebben voor de grondexploitatie en kan resulteren in verlies van potentiële inkomsten die eerder waren geprognosticeerd.

Planwijziging
Een lagere opbrengst als gevolg van een planwijziging kan zich voordoen wanneer bepaalde aspecten van het oorspronkelijke plan worden gewijzigd, waardoor een kleiner of groter aantal eenheden in beperkte mate gerealiseerd kunnen worden voor uitgifte. Substantiële wijzigingen worden altijd voorgelegd voor de gemeenteraad.

Uitkomsten Monte Carlo-analyse
De Monte Carlo-analyse is ingezet om de effect(en) van de bovengenoemde risico's op alle grondexploitaties te evalueren. In onderstaande tabel worden de uitkomsten van de financiële risico's weergegeven in hun meest waarschijnlijke scenario en daarbij de algehele financiële gezondheid van de projecten in zijn totaliteit. In de risico analyse is de winstuitname over het jaar 2023 meegenomen. Let wel, de risico's voor de grondexploitatie De Timp zijn niet van toepassing omdat deze dit jaar is afgesloten.

Tabel Monte Carlo-analyse

Risico per project	Huidige stand	waarschijnlijke situatie	Verschil
Innofase	6.435.657	6.741.181	305.524
De Nieuweling	579.340	670.569	91.229
Graafstaete II	1.659.269	1.825.358	166.089
Woonzorg/WPRI	476.418	460.250	-16.168
Woonpark	156.781	151.848	-4.933
Droopad	1.019.415	1.054.904	35.489
Totaal:			**577.230**

*Winstuitname over het jaar 2024 is niet meegenomen in de risico analyse.

De uitkomsten van de Monte Carlo-analyse geven dat Graafstaete II mogelijk negatiever uitvallen dan er initieel is geraamd. Daarentegen zullen de grondexploitaties Innofase en De Nieuweling waarschijnlijk hoger uitvallen, oorzaak is een mogelijke hogere grondopbrengst dan verwacht. Met deze verwachtingen is er over het geheel van de grondexploitaties een positief weerstandsvermogen.

b. Bodemverontreiniging
Voor de bekende bodemverontreiniging is een voorziening opgenomen. Maar er is bepaald geen zekerheid dat alle verontreinigingen al geïnventariseerd zijn. Het gaat hier om bodemverontreinigingen die niet binnen een complex van de grondexploitatie opspelen.

Minimum: 1 sanering	**€ 100.000**
Maximum: 5 saneringen	**€ 500.000**
Kansscore: 2	**40%**
Gemiddeld:	**€ 120.000**

Aansprakelijkheidsrisico's
a. Gewaarborgde geldleningen
Per 1 januari 2025 stond de gemeente garant voor het betalen van rente en aflossing voor in totaal € 24.282.304. Het grootste deel hiervan, namelijk € 23.968.000 wordt gegarandeerd in de achtervang van het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw). Voor het restant van € 314.304 wordt garant gestaan voor het betalen van rente en aflossing van sportverenigingen. In 2024 is er een garantie verplichting van € 162.800 bijgekomen vanwege de bouw van een nieuw dierentehuis in Arnhem.

Minimum:	**€ 100.000**
Maximum:	**€ 1.000.000**
Kansscore: 2	**40%**
Gemiddeld:	**€ 220.000**

b. Schadeclaims
Het algemene beeld is dat de burgers vaker de overheid aansprakelijk stellen en schade claimen. De afgelopen vier jaar was er geen stijging in het aantal claims en ook geen stijging van het geclaimde bedrag. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid en voor het eigen risico is in de begroting een budget opgenomen. Toch kunnen zich schadeclaims voordoen waarvoor we niet verzekerd zijn.

Minimum:	**€ 10.000**
Maximum:	**€ 1.000.000**
Kansscore: 2	**40%**

Gemiddeld: € 202.000

c. Gemeenschappelijke regelingen
De gemeente Duiven participeert in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Eventuele tekorten kunnen ten laste komen van de participerende gemeenten.

Minimum: € 25.000
Maximum: € 1.000.000
Kansscore: 3 60%
Gemiddeld: € 307.500

Financiële risico's
a. Open-einderegelingen
Wij kennen de volgende open-einderegelingen:
- Jeugdzorg en Wmo
Uitgaven voor de Jeugdzorg en de Wmo zijn de afgelopen jaren flink toegenomen. Gezien het open karakter van de regelingen blijft er sprake van aanzienlijke risico's.

Minimum: € 1.000.000
Maximum: € 3.000.000
Kansscore: 4 80%
Gemiddeld: € 1.600.000

- Bijzondere bijstand (incl. langdurigheidstoeslag).

Minimum: 1% van budget € 4.728
Maximum: 10% van budget € 47.280
Kansscore: 3 60%
Gemiddeld: € 15.602

- Leerlingenvervoer

Minimum: 1% van budget € 4.047
Maximum: 10% van budget € 40.472
Kansscore: 3 60%
Gemiddeld: € 13.356

Met name binnen het speciaal onderwijs zien we ontwikkelingen die meerkosten met zich mee kunnen brengen: verdere specialisatie van scholen, die zich op specifieke stoornissen gaan toeleggen. Dit betekent dat de afstand tot een geschikte school groter kan worden.

- Verstrekkingen van voorzieningen aan gehandicapten (onderdeel van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2007). Het risico bestaat dat er in één jaar meerdere dure aanpassingen aan woningen plaats moeten vinden.

Minimum: 1% van budget € 9.611
Maximum: 10% van budget € 96.114
Kansscore: 4 80%
Gemiddeld: € 42.290

- RSD.
Door een toename van het aantal uitkeringen kunnen de uitvoeringskosten van de RSD toenemen.

Minimum:	**€ 50.000**
Maximum:	**€ 100.000**
Kansscore: 5	**100%**
Gemiddeld:	**€ 75.000**

b. Algemene Uitkering
De herverdeling van de Algemene Uitkering is doorgevoerd. Het Rijk blijft volop verantwoordelijkheid naar gemeenten doorschuiven of wegnemen. Bovendien rekent het Rijk met investeringsplannen die zeer ambitieus zijn. Verder is het Gemeentefonds een veelgenoemd onderwerp voor bezuinigingen door het Rijk. Door dit alles fluctueert de Algemene Uitkering per jaar en bestaat het risico dat er in enig jaar een lagere uitkering wordt ontvangen.

Minimum:	**€ 200.000**
Maximum:	**€ 1.200.000**
Kansscore: 4	**80%**
Gemiddeld:	**€ 560.000**

c. Beleggingen
Gestreefd wordt naar een stabiel dividendniveau. Toch kan het jaarlijkse dividend mee- of tegenvallen. Jaarlijks wordt dividend ontvangen van de BNG en Alliander.

Minimum: 10% van geraamd dividend	**€ 11.500**
Maximum: 25% van geraamd dividend	**€ 28.750**
Kansscore: 3	**40%**
Gemiddeld:	**€ 8.050**

d. Afvalinzameling
In de nieuwe manier van afval inzamelen schuilen financiële risico's. Als er in de gemeente meer gescheiden zou worden dan is aangenomen in de ramingen kan dit betekenen dat het aantal ledigingen en dus de variabele opbrengst lager is. Bovendien kan een verhoging van het poorttarief bij het AAS ervoor zorgen dat er minder wordt aangeboden dan in de ramingen opgenomen.

Minimum:	**€ 0**
Maximum:	**€ 225.000**
Kansscore: 4	**80%**
Gemiddeld:	**€ 90.000**

e. Referendum
In onze gemeente is de mogelijkheid geschapen om een referendum te houden. De kosten hiervan worden geraamd op € 70.000. Bij het combineren met verkiezingen kan een besparing ontstaan van ongeveer € 6.000.

Minimum:	**€ 64.000**
Maximum:	**€ 70.000**
Kansscore: 1	**20%**
Gemiddeld:	**€ 13.400**

f. Inburgering nieuwkomers
Voor de inburgering van nieuwkomers zijn geen kosten geraamd. Het risico bestaat dat er wel kosten gemaakt worden voor de inburgering, waardoor deze gedekt worden uit de Algemene Reserve.

Minimum: **€ 50.000**
Maximum: **€ 100.000**
Kansscore: 1 **20%**
Gemiddeld: **€ 15.000**

Als alle risico's die we tot nu toe hebben gekwantificeerd zich ook daadwerkelijk zouden voordoen, dan zou er sprake zijn van minimaal € 5,4 miljoen en maximaal € 17,4 miljoen schade (ongewogen risico's). Maar de kans dat dit zich allemaal in één jaar voordoet is nihil. Vandaar dat uit wordt gegaan van een gewogen risico: de kans dat een risico zich voordoet maal de hoogte van het bedrag dat daarmee gemoeid is. Deze kwantificering van risico's waarbij rekening is gehouden met de kans dat een risico zich voordoet, komt uit op een bedrag van € 7,6 miljoen. Waarbij opgemerkt moet worden dat het hier gaat om het gemiddelde van het minimumrisico (€ 4,8 miljoen) en het maximumrisico (€ 10,4 miljoen).

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Risico's omtrent de bedrijfsvoering							
Apparaatskosten grondexploitatie	2fte-4fte	160.000	320.000	60%	96.000	192.000	144.000
Deskundigheid personeel		10.000	50.000	20%	2.000	10.000	6.000
Verzekeringen		0	4.000.000	20%	0	800.000	400.000
Wachtgeld ambtenaren	1fte-2fte	70.000	140.000	60%	42.000	84.000	63.000
Bovenformatieven	1fte	0	70.000	40%	0	28.000	14.000
Vennootschapsbelasting		0	500.000	20%	0	100.000	50.000
Algemeen risico	norm Gld 6% au / bel.cap.	2.909.607	2.909.607	100%	2.909.607	2.909.607	2.909.607
Renterisico	10 mln rente 0%-4%	0	400.000	60%	0	240.000	120.000
Risico's omtrent eigendommen							
Grondexploitatie							
Innofase		305.524	305.524	100%	305.524	305.524	305.524
De Nieuweling		91.229	91.229	100%	91.229	91.229	91.229
Graafstaete II		166.089	166.089	100%	166.089	166.089	166.089
Woonzorg WPRI		-16.168	-16.168	100%	-16.168	-16.168	-16.168
Woonpark		-4.933	-4.933	100%	-4.933	-4.933	-4.933
Droopad		35.489	35.489	100%	35.489	35.489	35.489
Bodemverontreiniging (onbekende)	1-5 saneringen	100.000	500.000	40%	40.000	200.000	120.000
Aansprakelijkheids risico's							
Gewaarborgde geldleningen		100.000	1.000.000	40%	40.000	400.000	220.000
Schadeclaims		10.000	1.000.000	40%	4.000	400.000	202.000
Gem. regelingen		25.000	1.000.000	60%	15.000	600.000	307.500
Financiële risico's							
Open-einde regelingen:							

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
-Jeugdzorg		1.000.000	3.000.000	80%	800.000	2.400.000	1.600.000
-Bijzondere bijstand	1-10% budget	4.728	47.280	60%	2.837	28.368	15.602
-Leerlingenvervoer	1-10% budget	4.047	40.472	60%	2.428	24.283	13.356
-Wmo	1-10% budget	9.611	96.114	80%	7.689	76.891	42.290
-RSD	50-100%	50.000	100.000	100%	50.000	100.000	75.000
Algemene Uitkering		200.000	1.200.000	80%	160.000	960.000	560.000
Beleggingen	10-25% dividend	11.500	28.750	40%	4.600	11.500	8.050
Afvalinzameling		0	225.000	80%	0	180.000	90.000
Referendum		64.000	70.000	20%	12.800	14.000	13.400
Inburgering nieuwkomers		50.000	100.000	20%	10.000	20.000	15.000
						bovengrens	ondergrens
Totaal		**5.355.724**	**17.374.454**		**4.776.191**	**10.355.880**	**7.566.035**

Weerstandsvermogen

De berekening van het weerstandsvermogen vindt plaats via de formule: weerstandscapaciteit / risicobedrag = weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen

> 2	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

De incidentele weerstandscapaciteit bestaande uit de Algemene Reserve bedraagt per 1 januari 2026 € 25.658.752.

Het ratio is bij een maximaal risico op basis van de kansscore: 25.658.752 / 10.355.880 = 2,48.
Het ratio is bij een gemiddeld risico op basis van de kansscore: 25.658.752 / 7.566.035 = 3,39.

Bij een maximaal risico is de ratio uitstekend en bij een gemiddeld risico is de ratio ook uitstekend. Uitgangspunt is een weerstandscapaciteit die ligt tussen 1,4 en 2,0 bij een gemiddeld risico.
De stand van de Algemene Reserve per 1 januari 2025 kan het gemiddelde risico uitstekend opvangen. De onbenutte belastingcapaciteit biedt nog ruimte om eventuele structurele tekorten in de exploitatie te kunnen dekken.

Boven- en ondergrens Algemene Reserve

Grenzen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Ondergrens	6.800.000	7.300.000	7.600.000
Bovengrens	9.400.000	10.500.000	10.400.000

Bedragen in €

Conclusie

De ondergrens van de Algemene Reserve is becijferd op € 7,6 miljoen. Dit is een stijging ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt veroorzaakt doordat de risico's voor grondexploitatie hoog worden ingeschat.

De Algemene Reserve bedraagt per 1 januari 2026 € 25.658.752. Dit ligt ruim boven de bovengrens. De Algemene Reserve wordt nu vooral gebruikt om mogelijke structurele effecten van ingezet beleid op te vangen. De grootste risicofactoren blijven de Algemene Uitkering en de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein.

Kengetallen

In onderstaande tabel ziet u het verloop van de kengetallen. Deze geven een objectief beeld van de financiële positie van gemeente Duiven en zijn vergelijkbaar met andere gemeenten.

Verloop van de kengetallen	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	12,4%	29,2%	*-12,0%*	*9,6%*	*13,7%*	*9,3%*
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	12,9%	28,6%	-11,44%	10,2%	14,2%	11,8%
Solvabiliteitsratio	40,1%	32,4%	42,3%	38,7%	36,9%	37,3%
Structurele exploitatieruimte	-4,1%	4,1%	*1,4%*	*0,6%*	1,8%	2,9%
Grondexploitatie	7,9%	10,9%	*13,0%*	*-18,6%*	-18,4%	-17,7%
Belastingcapaciteit	93,2%	98,1%	*98,5%*	*101,4%*	*104,1%*	*106,7%*

Beoordeling financiële positie

De netto schuldquote zegt iets over de financiële vermogenspositie van de gemeente. De schulden van de gemeente worden hier afgezet tegen de middelen die de gemeente heeft. Heeft een gemeente ruimte om te investeren of moet het juist voorzichtig zijn? Bij een score onder de 100% is er financiële ruimte, bij een score boven de 130% moet de gemeente voorzichtig zijn met haar financiën. Duiven scoort in 2026 met een verwachte netto schuldquote van -12,0% goed.

Bij netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen worden schulden die de gemeente heeft gecorrigeerd met gelden die zijn doorgeleend aan scholen, woningstichtingen of verenigingen. Dit zorgt voor een beter beeld van de financiële vermogenspositie van de gemeente dan de ongecorrigeerde netto schuldquote omdat de gemeente schulden op de balans heeft staan waar tegenover vorderingen staan op deze organisaties. Deze schulden hebben namelijk geen invloed op de beoordeling of de gemeente in staat is te investeren of dat ze juist moeten oppassen. De verwachte netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is voor gemeente Duiven -11,4% in 2026. Dit is een goede score.

De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de gemeente. De verwachting voor gemeente Duiven is dat deze ratio uitkomt op 42,3% in 2026. Het streven is een solvabiliteitsratio te hebben van 35%.

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoeveel ruimte er is in de jaarrekening tussen structurele uitgaven en structurele inkomsten van gemeenten. Dit getal zegt iets over of de gemeente in staat zal zijn aan haar verplichtingen te voldoen. Dit zal dalen van 1,4% in 2026 naar 0,6% in 2027. In de jaren erna wordt de ruimte positiever met als belangrijkste reden de dalende incidentele dekking uit reserves.

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding weer tussen de bouwgronden in de balans en de totale baten van de gemeente Duiven. Hiermee wordt inzicht gegeven in de mate van

afhankelijkheid in de baten omtrent de grondexploitatie. Deze ratio daalt in 2027 ten opzichte van 2026 met ruim 31% vanwege grondverkopen. In de opvolgende jaren blijft het het percentage op hetzelfde niveau.

De belastingcapaciteit is de verhouding tussen de belastingen die binnen de gemeente Duiven geheven worden over de begrotingsjaren ten opzichte van het landelijk gemiddelde aan woonlasten. Het landelijk gemiddelde betreft de situatie over 2025, ofwel het voorgaande begrotingsjaar. De belastingcapaciteit stijgt van 98,5% in 2026 naar 101,4% in 2027.

Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen

Het onderhoud van de kapitaalgoederen legt een beslag op een deel van de financiële middelen. Kapitaalgoederen zijn verdeeld naar de categorieën wegen, groen, water en gebouwen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleidskader, de beheerplannen en de financiële consequenties.

In de beleidsplannen legt de gemeenteraad de kaders vast voor de uitvoering van het onderhoud aan de kapitaalgoederen. Het niveau van het onderhoud en de kwaliteit van de kapitaalgoederen zijn bepalend voor de jaarlijkse lasten. Met de vaststelling van de programmabegroting machtigt de raad het college van burgemeester en wethouders om de uitgaven ten laste van de betreffende onderhoudsvoorzieningen te doen.

De voorzieningen worden gevuld door een jaarlijkse storting vanuit de diverse taakvelden. De kosten van het onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Integraal beleidskader

In december 2022 is het Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte 2023-2032 (IBOR) vastgesteld door de Raad. Het IBOR beschrijft het strategische kader voor de integrale aanpak van de openbare ruimte voor een periode van 10 jaar. Het IBOR heeft als doel effectief en efficiënt te kunnen werken aan grote opgaven als een toekomstbestendige leefomgeving en een openbare ruimte die bijdraagt aan een inclusieve samenleving en uitnodigt tot een gezonde en sociale levensstijl. Dit in combinatie met de grootschalige vervangingsopgaven waar de gemeente voor staat. Het IBOR zorgt daarnaast voor het beheersbaar houden van de aanleg en onderhoudskosten, duurzaam financieel beleid en een grotere betrokkenheid van de samenleving door hier met elkaar aan te werken.

Naar verwachting wordt eind 2025 het integrale beheerplan openbare ruimte vastgesteld door het college. Dit betreft de tactische vertaling van het IBOR naar uitvoeringsniveau. Een belangrijk onderdeel hiervan is de Meerjaren Onderhoudsplanning Openbare Ruimte (MJOP-OR).

Begin 2026 willen we ook starten met het opstellen van een nieuw (digitaal) Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR). Dit is al lange tijd een wens van de organisatie waarvoor in de VJN 2023 geld is aangevraagd. Het oude handboek wordt nog steeds gebruikt als toetsingskader voor de (her)inrichting van de openbare ruimte en beschrijft waar de openbare ruimte aan moet voldoen zodat deze goed functioneert en te onderhouden is. De komende jaren wordt er veel ontwikkeld, waardoor het nu noodzakelijk is het handboek te vernieuwen. Vanwege prioritering is het budget niet gebruikt en teruggevloeid naar de algemene reserve. Omdat gemeente Zevenaar begin 2026 start met de actualisatie vragen we nu € 25.000 aan zodat we dit gezamenlijk kunnen oppakken.

Een goede groene leefomgeving heeft een grote positieve invloed op de samenleving. Door uitsluitend te kijken naar financiële aspecten doen we geen recht aan de brede maatschappelijke waarde van een verzorgde, groene openbare ruimte die uitnodigt tot gebruik. Daarom willen we in 2026 onderzoeken hoe we de waarde van groen beter in beeld kunnen brengen en wat dit betekent voor het beheer. Hierbij nemen we het zes-waardenmodel als uitgangspunt. Dit model maakt onderscheid tussen zes vormen van kapitaal:

- Financieel kapitaal
- Geproduceerd kapitaal
- Intellectueel kapitaal
- Menselijk kapitaal
- Sociaal relationeel kapitaal
- Natuurlijk kapitaal

In 2050 moet de grond -weg en waterbouw circulair zijn. Binnen programma duurzaamheid zijn lijnen uitgezet om dit doel te bereiken. Circulariteit en duurzaamheid worden daarom nu al meegenomen in aanbestedingen.

Wegen

Beleidskader

Binnen het beleidskader IBOR is het onderhoudsniveau voor wegen vastgesteld op niveau B conform de CROW systematiek (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek). Bij de bezuinigingen in 2024 heeft de gemeenteraad besloten om de elementverharding op onderhoudsniveau C te gaan onderhouden. In het centrum blijft het onderhoudsniveau B.

In de gemeentebegroting zijn gelden beschikbaar gesteld voor wegen en civiele kunstwerken, waaronder een ‘voorziening onderhoud wegen’. Het groot onderhoud voor wegen en civiele kunstwerken wordt hieruit gedekt. Een voorziening mag volgens de regels de eerstvolgende 10 jaar niet negatief worden.

Uitvoering wegonderhoud

Onderhoud wordt uitgevoerd als de kwaliteit onder het minimale niveau is gekomen. Om het jaar wordt daarvoor een weginspectie uitgevoerd op alle verhardingen. De laatste weginspectie is in 2025 uitgevoerd. De geïnspecteerde verhardingen worden in beheersysteem BrutIS bijgehouden en verwerkt. Het groot onderhoud wordt, na toetsing en afstemming, uitgevoerd in het jaar dat daarvoor is aangegeven. Klein onderhoud dat tijdens reguliere inspecties wordt geconstateerd, wordt in principe binnen hetzelfde kalenderjaar opgepakt. Meldingen via Fixi, het Klant Contact Centrum (KCC) of door eigen waarneming worden waar mogelijk en noodzakelijk ook zo snel mogelijk opgepakt.

Naast het uitvoeren van klein en groot onderhoud zal er een verschuiving optreden naar vervanging. Dit komt vooral voort uit ouderdom en onvoldoende kwaliteit.Groot onderhoud wordt integraal afgestemd met de andere disciplines als groen, riool, verkeer en ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de energietransitie, de aanleg van glasvezel en de woningbouwopgave. Vervangingen worden aan de gemeenteraad aangedragen en vastgesteld in de gemeentelijke begroting cyclus.

In 2026 starten we met de uitvoering van een nieuw contract voor meerjarenonderhoud van de elmentenverharding. Eind 2025 is de aanbesteding daarvan.

De betrouwbaarheid van de gegevens die uit het beheersysteem BrutIS komen staat onder druk. Daarom is eind 2025 gestart met de aanbesteding van een nieuw beheerpakket. In het voorjaar van 2026 kunnen we op basis van de uitkomsten van het nieuwe beheerpakket uitvoering geven aan het groot onderhoud van de verhardingen en nieuw prognoses maken voor de komende jaren.

Na de laatste inspectie en het lagere onderhoudsniveau als uitgangspunt, is de naderende onderhoudsgolf opgeschoven en lager maar grilliger geworden. Dit blijft een punt van aandacht. In verband met de financiering vanuit een voorziening die niet negatief mag worden is het belangrijk hier goed sturing aan te geven. Onder gelijkblijvend beleid is dit voor de komende 10 jaar geen probleem.

De inspectie en schouw van de kunstwerken gaat volgens een inspectieplan. Een houten brug wordt afwisselend om het jaar geschouwd of geïnspecteerd. Voor beton, staal en overige is dit 1 keer per 3 jaar. De inspectie of schouw van het begrotingsjaar bepaalt het noodzakelijke onderhoud voor de jaren tot de volgende inspectie, en dat wordt ook uitgevoerd. Voor de latere jaren is het onderhoud berekend. Bij de inspectie wordt per hoofdonderdeel de schade in beeld gebracht. Per schade wordt een herstel advies gegeven. Dit kan ook een renovatie of vervanging zijn als daar aanleiding toe is. Indien nodig volgt nader onderzoek.

Kwaliteitsniveau verhardingen en kunstwerken
Bij de inspectie in 2025 is een lichte verbetering geconstateerd in de kwaliteit van het asfalt. Het benodigde onderhoud aan verhardingen die aangelegd zijn in de groeikernperiode neemt wel toe. Daarnaast zorgen de afwisselende periodes van lang aanhoudende droogte en erge natte periodes voor beweging in de klei ondergrond. Hierdoor treedt schade op aan de asfaltwegen (scheuren). Het is belangrijk asfalt op redelijk niveau (B) te houden om kapitaalvernietiging te voorkomen.

De kwaliteit van de elementen verharding is iets gedaald ten opzichte van de vorige inspectie. Dat is in lijn met het gedaalde onderhoudsniveau C. Uitdaging hierbij is om te voorkomen dat door het opschuiven van onderhoud, in de nabije toekomst een grote onderhoudsopgave ontstaat die lastig te plannen en uit te voeren is.

Het aangetroffen kwaliteitsniveau van de civiele kunstwerken kwaliteitsniveau voldoet aan de verwachtingen en de leeftijd van het areaal.

Voorziening onderhoud wegen	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	**13.724**	**15.077**	**16.332**	**17.607**
Toevoeging aan de voorziening	2.214	2.241	2.250	2.295
Onttrekking aan de voorziening	861	985	975	5.008
Stand per 31 december	**15.077**	**16.332**	**17.607**	**14.894**

Bedragen x € 1.000

Riolering, gemalen en randvoorzieningen, water

Riolering, gemalen en randvoorzieningen, water

Beleidskader
De gemeenteraad heeft in 2022 het Watertakenplan 2022–2026 vastgesteld. Dit plan vormt het centrale beleidsdocument voor het beheer en onderhoud van zowel het riolering- als watersysteem. Het bevat beleidsdoelen, uitvoeringsrichtlijnen en een financiële onderbouwing. Het Watertakenplan is tevens ingebed in het bredere beleidskader van het Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR).

Naast het Watertakenplan zijn in 2022 ook de volgende beleidsstukken vastgesteld:
- Het uitvoeringsprogramma DPRA (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie),
- De rioolaansluitverordening,
- De hemelwaterverordening.

Deze documenten zijn opgesteld in samenwerking met de Liemerse gemeenten en het Waterschap Rijn en IJssel. De bekostiging van het uitvoeringsprogramma DPRA is opgenomen in het Watertakenplan.

In 2026 starten we met het opstellen van een nieuw Watertakenplan. We zijn voornemens om hierin ook het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie op te nemen. Naar verwachting wordt dit nieuwe plan in 2027 ter vaststelling aan de raad aangeboden

Uitvoering
Riolering, gemalen en randvoorzieningen; In 2025 zijn er nieuwe beheerscontracten opgesteld omtrent het reinigen en inspecteren van vrijvervalriolen, kolken en lijngoten. Uit het onderzoek naar de kwaliteit van de zuiverende voorzieningen uit 2025 is gebleken dat alle voorzieningen voldoende goed zijn waardoor grote maatregelen niet nodig zijn

Water: Om de gevolgen van droogte structureel aan te pakken, zijn in 2023 een feitenrelaas en een handelingsperspectief opgesteld. Deze vormen de basis voor concrete maatregelen. De uitwerking hiervan is gestart in 2024 en zal ook in 2026 grotendeels worden voortgezet.
- Het feitenrelaas beschrijft de huidige situatie rondom droogte, inclusief oorzaken, gevolgen en trends.
- Het handelingsperspectief biedt handelingsopties en maatregelen, inclusief verantwoordelijkheden, kosten en prioriteiten.

Voorziening Riolering artikel 44 lid 2 BBV	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Stand per 1 januari	12.682	12.641	12.624	12.574
Toevoeging aan de voorziening	0	0	0	0
Onttrekking aan de voorziening	40	17	50	50
Stand per 31 december	**12.641**	**12.624**	**12.574**	**12.524**

Bedragen x € 1.000

water	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Voorcalculaties	124	136	195	200
Totaal	**124**	**136**	**195**	**200**

Bedragen x € 1.000

Onderhoud groen

Beleidskader
Binnen het beleidskader IBOR is het onderhoudsniveau voor groen vastgesteld op niveau B conform de CROW systematiek. Op de A-locaties, zoals het centrum en de begraafplaats is dit niveau A voor reiniging en groenonderhoud. In 2025 heeft de Raad met de maatregelen een taakstellende bezuiniging van € 100.000 voor groen en groen gerelateerde taken zoals vegen en onkruidbestrijding vastgesteld. Om deze bezuiniging te halen wordt vanaf 2026 het kwaliteitsniveau op met name het onderdeel groen naar beneden bijgesteld.

Het uitvoeringskader voor de kap van bomen staat los van het IBOR. De kapvergunning is in 2012 afgeschaft. Bomen mogen dus zonder vergunning op eigen terrein worden gekapt. Voor de gemeentelijke bomen hanteren we als uitgangspunt dat we gezonde bomen niet kappen. Dit staat op gespannen voet met individuele wensen van inwoners die overlast ervaren.

Invasieve soorten; Binnen de gemeentegrenzen zijn zowel de Japanse duizendknoop als de reuzenberenklauw aangetroffen. Naar aanleiding van EU verordening ‘Invasieve Uitheemse Soorten’ 1143/2014 is de gemeente wettelijk verplicht gesteld in te grijpen bij het aantreffen van invasieve exoten om verdere verspreiding te voorkomen.

Wet Natuurbescherming; We werken conform de wet Natuurbescherming (Wnb). Deze wet beschermt de dieren en planten in Nederland en hun leefgebied.

Uitvoering
Naast het creëren van een veilige aantrekkelijke en groene leefomgeving ligt het zwaartepunt bij het groenbeheer steeds meer op de maatschappelijke opgaven die we hebben in relatie tot vergroenen, klimaatadaptatie, ecosysteemdiensten en biodiversiteit.

Groen; De prijzen in de groenbranche zijn fors gestegen door onder andere gebrek aan personeel bij de aannemers en het groeizame weer van de afgelopen jaren. In de VJN is deze prijsstijging aangegeven. Zowel deze prijsstijging als de bezuiniging van €100.000 uit de voorjaarsnota 2025 zijn doorgevoerd in de begroting.

In 2025 is het onderhoud nog op het vastgestelde kwaliteitsniveau uit het IBOR uitgevoerd. De bezuiniging wordt vanaf 2026 vooral zichtbaar door meer onkruid in de openbare ruimte, zowel in de plantvakken als rondom obstakels. Door de bijdrage in het kader van de Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid van Single Use Plastics, worden de prijsstijgingen gecompenseerd en hoeven we niet te bezuinigen op werkzaamheden omtrent zwerfvuil.

In verband met de oplevering van het laatste deel van de wijken Westreenen, Hof van Welleveld (Duiven) en de wijk Onder de Toren (Groessen), is het areaal openbaar groen verder uitgebreid. De extra beheerkosten hiervoor zijn begroot op € 27.500.

In 2024 is een kwaliteitsschouw uitgevoerd. Hieruit blijkt dat de plantvakken niet overal voldoen aan het vastgestelde kwaliteitsniveau B. Door de bezuinigingen is echter het kwaliteitsniveau ook op onderdelen naar beneden bijgesteld waardoor er minder snel gerenoveerd hoeft te worden. De kwaliteit van zowel het onderhoud als van het plantvak zelf wordt dus minder. Bij eventuele renovaties wordt gezocht naar integraliteit met overige vakgebieden in de openbare ruimte.

De invasieve soorten in onze gemeente worden beheerst conform het opgestelde plan van aanpak. De bestrijdingsmethode wordt afgestemd op de omvang van de exoten. We maken geen gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. Jaarlijks wordt de voortgang gemonitord. Vooralsnog is er geen sprake van grootschalige uitbreiding van invasieve exoten, zoals Duizendknoop en Reuzenberenklauw..

Bomen; Voor het beheer van bomen wordt het Handboek Bomen van het Norminstituut Bomen gehanteerd. Dit handboek bevat kwaliteitseisen, richtlijnen en normen die van toepassing zijn op de uitvoering van werkzaamheden aan bomen. Jaarlijks wordt één derde van het boomareaal geïnspecteerd op veiligheid en gebreken.

Het boomareaal veroudert, wat leidt tot stijgende onderhoudskosten, vooral bij bomen in woonstraten. Het behoud van met name grote bomen blijft essentieel vanwege hun waardevolle bijdrage aan verkoeling, biodiversiteit en andere ecosysteemdiensten. Het in stand houden van deze bomen brengt regelmatig extra kosten met zich mee, zoals voor specialistisch onderzoek, het toevoegen van voedingsstoffen en het treffen van maatregelen tegen wortelopdruk. Daarnaast is het aantal bomen toegenomen door klimaatadaptieve maatregelen. Het is de verwachting dat de kosten de komende jaren gaan stijgen.

Bermen en sloten; Het maaien van bermen en het korven van de sloten is begin 2023 aanbesteed waarbij ingezet is op het creëren van meer biodiversiteit. Er wordt verschraald door te maaien en zuigen. En ook is de frequentie teruggebracht. In 2024 is ook het overige deel van het areaal opnieuw aanbesteed. Dit deel werd voorheen in eigen beheer gemaaid. Mede door meer biodivers maaibeheer en de prijsstijgingen zijn de kosten hoger geworden. In de maand mei maait de gemeente alleen daar waar nodig in verband met de verkeersveiligheid. In deze maand is een bloeiende berm extra belangrijk voor de insecten.

Buitensportterreinen; Voor het onderhoud van de buitensportvelden is vanaf 2027 een taakstellende bezuiniging van 10% opgenomen. Dit betekent dat verenigingen meer onderhoudswerkzaamheden zelf moeten uitvoeren. In 2026 gaat de gemeente samen met de verenigingen aan de slag om deze bezuiniging vorm te geven, ondanks de specialistische aard van het werk en het afnemende aantal beschikbare vrijwilligers.

Eind 2025 wordt het onderhoud van de sportvelden opnieuw aanbesteed. De verwachte kostenstijging is opgenomen in de Voorjaarsnota (VJN) en verwerkt in de begroting. Daarnaast wordt een mogelijke samenwerking door de oprichting van een Liemers sportbedrijf verkend.

Speelterreinen; De afgelopen jaren is een achterstand ontstaan in het beheer en vervanging van de speeltuinen. Vervanging werd alleen opgepakt als daar een initiatief vanuit de samenleving voor kwam. De werkwijze kwam voort uit een besluit uit 2018 dat inwoners meer 'in de lead' wilde zetten. Om het speelaanbod te borgen is een andere werkwijze noodzakelijk. De vernieuwde werkwijze staat omschreven het strategische beheerplan spelen dat naar verwachting eind 2025 door het college wordt vastgesteld. Onderdeel hiervan is ook een financiële vertaling. Op dit moment ligt de focus met name op het veilig houden van de speeltoestellen. Indien noodzakelijk worden er speeltoestellen verwijderd.

onderhoud groen	2026	2027	2028	2029
Voorcalculaties	2.102	2.086	2.191	2.301
Totaal	**2.102**	**2.086**	**2.191**	**2.301**

Bedragen x € 1.000

Onderhoud gebouwen

Beleidskader
Op het moment dat deze begroting wordt gemaakt wordt ook gewerkt aan de Nota Vastgoedbeleid Maatschappelijk Vastgoed 2026 - 2040. Enkele speerpunten worden hierna opgenomen.

Missie
Met eigen, gehuurd, verhuurd of verpacht maatschappelijk vastgoed en gronden geeft de gemeente vanuit 1Stroom professioneel en efficiënt invulling aan huisvestingsvraagstukken met een (sterk) maatschappelijk karakter en vanuit het algemeen belang voor de gemeente Duiven. Waar in verzamelgebouwen commercieel vastgoed aanwezig is wordt deze ook commercieel benaderd en weggezet.

Visie
Het vastgoed waarvan 1Stroom voor de gemeente Duiven het vastgoedmanagement verzorgt past precies bij de behoefte van de gebruikers. Iedereen is welkom en daarom zorgt de gemeente voor toegankelijke gebouwen, daarbij is de functionele en technische kwaliteit van het vastgoed op orde, gaat de gemeente voor veilige en energiezuinige gebouwen en waar mogelijk invulling aan klimaatadaptatie en circulariteit.

Doelstellingen

De beschikbaarheid van vastgoed, of dat nu is door eigenaarschap of bijvoorbeeld via huur, is altijd faciliterend van karakter en is noodzakelijk om taken van de gemeente uit te voeren of om beleid effectief en/of efficiënt te kunnen realiseren. Het hebben van vastgoed dient dus bij te dragen aan taken en doelstellingen van de gemeente waar de markt dit niet oppakt. We onderkennen hieronder gecategoriseerd 4 doelstellingen:
- Dat kan zijn om de eigen organisatie huisvesting te bieden of om de buitendienst onder te brengen (**vastgoed voor eigen huisvesting**).

- Het kan ook betreffen voorzieningen in het maatschappelijk domein zoals buurthuizen, scholen voor het primair en voortgezet onderwijs inclusief integrale kindcentra (IKC's), multifunctionele accommodaties (MFA's) of sportaccommodaties (**maatschappelijk vastgoed**).
- Een andere categorie wordt gevormd door objecten met een strategische ligging voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen of waar tijdelijk gebruik plaatsvindt in afwachting van definitieve invulling (**herontwikkelingsvastgoed**).
- Tot slot is er een restcategorie, waaronder begraafplaatsen en gebouwde voorzieningen in de openbare ruimte (**overig vastgoed**).

Deze gezamenlijke 4 categorieën van beleidsondersteunend vastgoed vormen de kernportefeuille en hebben een functie in de realisatie van gemeentelijk beleid.

Met het nieuwe beleid legt de gemeente vast hoe we de maatschappelijke vraag (vanuit de verschillende beleidsvelden) beantwoorden en met welke juridische en financiële randvoorwaarden. Omdat de paragraaf kapitaalgoederen de enige plek is waarover we over de gehele portefeuille kunnen schrijven benoemen we hier het onderhoud en ook de investeringen die gevoteerd zijn.

Meerjarig onderhoudsplan (MJOP) bestaand vastgoed
Voor het MJOP (beheerplan) stelt de gemeente voor om te werken met de NEN 2767 normen in combinatie met de RVB BOEI methodiek. Daarbij sturen we op sober en doelmatig onderhoud waarbij het uitgangspunt is Conditie 3, een Redelijke Onderhoudsconditie waarbij ernstige en serieuze gebreken zijn uitgesloten en waarbij ook vanuit een Aspect Prioriteiten matrix wordt gewerkt waarin Veiligheid, Gezondheid en Bruikbaarheid meewegen in de risicobenadering. In het onderhoudsplan wordt 10 jaar vooruit gekeken.

Huisvestingsplannen en investeringen
In het vastgoedbeleid schrijven we ook op dat het wenselijk is te werken met strategische huisvestingsplannen waarvoor beter zicht nodig is op herinvestering en renovatie momenten. Het is ook nodig dat er voor renovatie na bijvoorbeeld 25 jaar geld wordt gereserveerd. Met renovatie geeft de gemeente een kwaliteitsverbetering en met onderhoud houden we in stand tot het moment van renovatie. Voor strategische huisvestingsplannen wordt momenteel het integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijshuisvesting en het integraal accommodatiebeleid (IAB) opgestart.

Voor nu beperken zich de investeringen op het energetisch verduurzamen van het vastgoed zodat deze voldoet aan de energie-bespaarplicht en ook omdat het minder energielasten oplevert. Ook benoemt de gemeente de stand van zaken met betrekking tot het lopende IHP-onderwijshuisvesting.

Duurzaamheidsmaatregelen
Erkende maatregelen zijn maatregelen die de gemeente Duiven moet nemen vanuit het activiteitenbesluit wet milieubeheer. Hierna de lijst, enkele voorbeelden:
- Na-isolatie gevel en dak
- Vervangen dubbel glas voor HR++ glas
- Isoleren leidingen installaties
- Realiseren warmteterugwinning
- Optimalisatie fases elektriciteit o.a. plaatsing een condensatorbatterij(en) om blindstroom te elimineren

Bij de vaststelling van de meerjarenbegroting 2025-2028 zijn de kredieten voor voornoemde maatregelen per pand gevoteerd. De projecten worden momenteel uitgevoerd.

Projecten uit het IHP Onderwijshuisvesting
Vanuit het IHP Onderwijshuisvesting 2018 zijn de laatste projecten in afronding of afgerond. Denk aan IKC Remigius en het project Frisse Scholen.

In het najaar van 2024 is er gestart met een actualisatieproces van het IHP om in 2025 weer een nieuw ijkpunt te kunnen vaststellen. De verwachting is dat het herijkte IHP eerste helft van 2026 ter besluitvorming in de Raad komt. Het gaat daarbij om zowel een IHP Basisonderwijs als een regionaal IHP Voortgezet Onderwijs

Uitvoering onderhoud

Uitvoeringsprogramma MJOP 2026-2029

Onderstaande voorzieningen volgen op basis van de eerder genoemde NEN2767 inspectie om de gebouwen op conditie 3 (sober en doelmatig onderhoudsniveau) te houden. Uit de inspecties volgde een actueel beeld op benodigde middelen voor onderhoud. Onderhoud voorkomt ook kapitaalverlies.

Voorziening onderhoud gebouwen Algemene accommodaties

	2026	2027	2028	2028
Stand per 1 januari	**378.174**	**417.685**	**203.188**	**210.683**
Toevoeging aan de voorziening	103.865	103.865	103.865	103.865
Onttrekking aan de voorziening	64.354	318.362	96.370	113.043
Stand per 31 december	**417.685**	**203.188**	**210.683**	**201.505**

Voorziening onderhoud gebouwen Culturele accommodaties

	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	**739.690**	**717.911**	**591.656**	**640.270**
Toevoeging aan de voorziening	89.802	89.802	89.802	89.802
Onttrekking aan de voorziening	111.581	216.057	41.188	40.451
Stand per 31 december	**717.911**	**591.656**	**640.270**	**689.622**

Voorziening onderhoud gebouwen Sportaccommodaties

	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	**1.658.724**	**1.628.614**	**1.457.838**	**1.284.408**
Toevoeging aan de voorziening	139.210	139.210	139.210	139.210
Onttrekking aan de voorziening	169.320	309.986	316.920	7.087
Stand per 31 december	**1.628.614**	**1.457.838**	**1.284.408**	**1.416.531**

Voorziening onderhoud gebouwen pand VCD

	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	**152.014**	**258.933**	**341.530**	**423.920**
Toevoeging aan de voorziening	182.000	182.000	182.000	182.000
Onttrekking aan de voorziening	75.081	99.403	99.610	318.282
Stand per 31 december	**258.933**	**341.530**	**423.920**	**287.638**

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

Het streven is naar de optimale financiering van de inkomsten en uitgaven van de gemeente Duiven op korte en lange termijn. Om deze treasuryfunctie goed uit te voeren, wordt er gekeken

naar de meerjarige liquiditeitsontwikkeling van de gemeente en de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt in Nederland. De treasuryfunctie wordt uitgevoerd binnen de normen van de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden), de Wet HOF (Wet Houdbare Overheidsfinanciën) en het treasurystatuut van de gemeente Duiven vastgesteld in 2016.

Doelstellingen
Bij de begroting wordt afgewogen welke investeringen er op korte en lange termijn moeten plaatsvinden. Het is vervolgens de taak om deze investeringen conform de kaders te financieren. We beperken ons tot de publieke taak en hanteren hierbij de volgende doelstellingen:
- Er is voldoende financiering op de korte en lange termijn; zodoende is er altijd geld om aan onze betaalverplichting te voldoen.
- De risico's die aan financiële transacties verbonden zijn worden beheerst en beperkt; het betreft het renterisico, het koersrisico en het debiteuren-/crediteurenrisico.
- De rentekosten van de leningen worden zoveel mogelijk beperkt.
- De interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities worden zoveel mogelijk beperkt.

Rentevisie
De verwachting is dat de rente in 2026 nog langzaam zal gaan dalen als gevolg van afnemende inflatie in Europa en verdere renteverlagingen door de ECB. Ook speelt de stabilisatie van de economische groei na de recessieperiode 2024-2025 hierbij een rol. Vanaf 2027 is het onzeker over de ontwikkeling van de rente vanwege o.a. De import heffingen Verenigde Staten en de verdere ontwikkelingen in de wereld.

Renterisico's

De specifieke risico's die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan voornamelijk uit renterisico's, die worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:
- De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan een jaar) mag opnemen.

- De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld in beeld gebracht (looptijd vanaf een jaar).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan een jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico in zich bergt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote fluctuaties van de rentelasten op de korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst worden. Hiervoor is een goede liquiditeitsprognose voor de korte en lange termijn noodzakelijk. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan een jaar de aangewezen oplossing. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van de jaarbegroting (8,5%) en geldt voor het gehele begrotingsjaar.

Berekening kasgeldlimiet

	2026	2027	2028	2029
Omvang begroting (x € 1.000)	87.500	82.480	81.389	81.486
Toegestane kasgeldlimiet in %	8,5	8,5	8,5	8,5
Toegestane kasgeldlimiet in € 1.000	7.4	7.0	6.9	6.9

De berekende kasgeldlimiet wordt periodiek getoetst aan de werkelijke omvang van het kasgeld. Op basis van de liquiditeitsprognoses wordt bepaald of er kort of lang geld aangetrokken moet worden voor een bepaalde looptijd, rekening houdend met de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Voor de gemeente Duiven betekent dit dat er gemiddeld in 2025 in een kwartaal voor € 7.437.000 geleend mag worden met kort geld. Kort geld is geld geleend voor een periode van een jaar of korter. Het is financieel vaak gunstiger om zoveel mogelijk van kortgeld gebruik te maken.

Renterisiconorm

Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinancieren en renteherziening. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijkertijd opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt ook berekend door een percentage van 20 te nemen van de jaarbegroting.

Berekening renterisiconorm

	2026	2027	2028	2029
Omvang begroting (x € 1.000)	87.500	82.480	81.389	81.486
Renterisiconorm in %	20	20	20	20
Renterisiconorm in € 1.000	17.5	16.5	16.3	16.3

Uit dit overzicht blijkt dat de gemeente in 2026 tot € 16.427.000 opnieuw aan leningen mogen afsluiten zonder de renterisiconorm te passeren. De liquiditeitsprognose 2026-2029 geeft aan dat de gemeente Duiven in de jaren 2025 tot en met 2028 geen extra geld nodig heeft.

Wet Schatkistbankieren

Medio december 2013 heeft de Eerste Kamer de Wet Schatkistbankieren aangenomen. De wet verplicht decentrale overheden om overtollige middelen onder te brengen in ’s Rijks schatkist. Vanaf 1-7-2021 is het drempelbedrag verhoogd naar 2% van de begroting, met een minimumbedrag van € 1 miljoen. Voor Duiven gaat het om een drempelbedrag van € 1.755.000 voor 2026. 2% van € 87.500.000.

Renteschema 2026

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		354.895
b.	De externe rente baten van hypotheken		-60.000
	De externe rente baten van Schatkistbankieren		0
	Saldo rentelasten en rentebaten		294.895
c1.	Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0	
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (Voorgezet onderwijs Candea)	-596.442	
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
	Saldo		-301.547
d1.	Rente over eigen vermogen		0
d2.	Rente over voorzieningen		302.145
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		--598
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (rente omslag 0,00%)		0
f.	Rente resultaat		-598

Het negatieve bedrag geeft aan dat het een voordeel is als resultaat op de rente 2025

Kredietrisico

Garantiestellingen

Naast bovengenoemd renterisico wordt door de gemeente ook kredietrisico gelopen op de uitgeleende gelden en de aan plaatselijke verenigingen en instellingen in het kader van de publieke taak gegarandeerde geldleningen. Het kredietrisico betreft het risico dat de leningen niet worden terugbetaald. In totaal heeft de gemeente aan leningen gegarandeerd met een schuldrest per 1 januari 2025 van € 24.282.304. Voor € 47.936.000 is gegarandeerd aan de Woonstichting Vivare, Stichting Vestia en de Woonzorg Nederland. Hier kan de gemeente Duiven voor maximaal 50% aangesproken worden omdat deze via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw lopen. Voor het restant van € 314.304 staat de gemeente Duiven garant voor leningen aan sport en culturele verenigingen in Duiven.

Verstrekte leningen

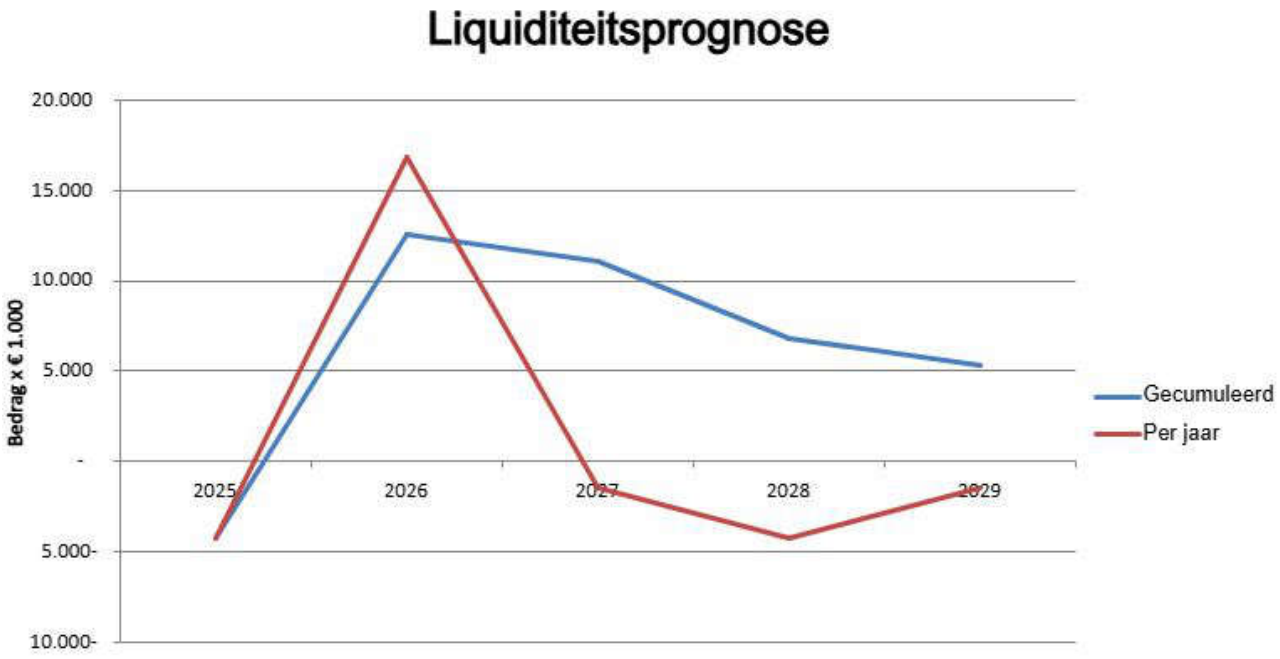
De gemeente Duiven loopt risico op de verstrekte geldleningen. Op 1 januari 2025 was het saldo van de verstrekte hypotheken aan ambtenaren € 2.049.320. Het saldo van de lening aan de Kredietbank Leeuwarden bedraagt per 1-1-2024 € 350.000 en de verstrekte lening voor starters op de woningmarkt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting € 107.970. Het saldo van de kapitaalverstrekking aan Alliander bedraagt per 1-1-2025 nog steeds € 670.870.

Interne financiering

Per 1-1-2025 is het totaal aan reserves en voorzieningen € 78,7 miljoen. Dit is inclusief het saldo van 2024 van € 449.687 Alleen aan de voorzieningen GOG en Raweb wordt nog 2% rente toegerekend. Voor 2024 gaat er om een totaal bedrag aan rente van € 280.163.

Liquiditeit

Om te komen tot een goede en effectieve financiering voor de gemeente Duiven voor de korte en lange termijn is een goede en volledige liquiditeitsprognose noodzakelijk. Daarvoor moet rekening worden gehouden met: beginstanden banken, inkomsten en uitgaven grondexploitatie, aflossingen van geldleningen, planning investeringen en de inkomsten en uitgaven uit de reserves en voorzieningen. Hieronder staat de liquiditeitsprognose voor de komende periode 2026-2029 weergegeven.

Cumulatieve liquiditeitsprognose

	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal	-4.252	-16.853	-1.508	--4.243	-1.494
Saldo voorgaand jaar		-4.252	12.601	11.093	-6.850
Cumulatief te verwachten overschot aan financierings middelen:	-4.252	12.601	11.093	6.850	5.355

Bedragen in € 1.000

Zoals de tabel aangeeft is er in 2025-2029 alleen behoefte aan extra financieringsmiddelen eind 2025. In 2026 is de verwachting dat er veel grond verkocht wordt op Centerpoort Noord 2 en Innofase.

Debiteuren-/crediteurenbeheer

De organisatie is erop gericht dat vorderingen tijdig, dus uiterlijk op de vervaldatum, worden geïnd. Wanneer dit niet wordt gerealiseerd, worden kort na de vervaldatum volgens een vaste procedure de nodige invorderingsmaatregelen genomen. Zogenaamde dubieuze debiteuren worden op basis van een kosten/baten-analyse en op juridische haalbaarheid beoordeeld waarna óf invordering via de gerechtsdeurwaarder plaatsvindt óf de vordering oninbaar wordt verklaard.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

De gemeente levert een scala aan producten. Om de levering van deze producten te garanderen, heeft de gemeente haar werk op een bepaalde wijze georganiseerd; de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering heeft betrekking op de totale gemeentelijke organisatie: zowel de ‘ambtelijke’ als de ‘bestuurlijke’.
Onder bedrijfsvoering rekent de gemeente de inzet van (productie-)middelen en de toepassing van processen bij de totstandkoming van producten.
De bedrijfsvoering is met ingang van 2018 ondergebracht in de werkorganisatie 1Stroom (een ambtelijk samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven en Westervoort). De bedrijfsvoeringsaspecten inzake ICT en Inkoop zijn ondergebracht in Samenwerking de Liemers (een ambtelijk samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar).

Financiën, doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid
De interne regels met betrekking tot de financiële beheersing van de organisatie met de daarbij behorende verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn neergelegd in de verordeningen ex artikel 212, 213 en 213a van de Gemeentewet. De relevante instrumentaria behorende bij de planning en control zijn hierop afgestemd. Sedert het boekjaar 2023 dient het college een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen. Het college legt met dit nieuwe instrument verantwoording af aan de Raad inzake naleving van wet- en regelgeving. Doel is met een bepaalde mate van zekerheid vast te stellen dat de financiële handelingen hebben plaatsgevonden binnen de kaders van wet- en regelgeving. De accountant geeft een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Daarmee geeft hij ook een oordeel over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverklaring van het college. Hij doet dus ook onderzoek waar het college deze rechtmatigheidsverantwoording op heeft gebaseerd,

Onderdeel van de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording zijn de uitkomsten van de interne controles die binnen de gemeente uitgevoerd worden om vast te stellen of wet- en regelgeving zijn nageleefd. Dit betekent dat de organisatie zelfstandig vaststelt of wordt voldaan aan het normenkader waarin relevante wet- en regelgeving is opgenomen. Over de uitkomsten van de interne controles wordt gerapporteerd in de planning en control cyclus.

Informatiebeleid
Informatisering en de digitale samenleving
Diverse wet- & regelgeving, zoals de "Wet open overheid", de “Wet modernisering elektronisch bestuur”, de “Wet digitale overheid” en het “Besluit digitale toegankelijkheid” nopen tot het voortdurend uitbreiden en vernieuwen van de digitale mogelijkheden en toepassingen voor inwoners. Het is niet de vraag of maar hoe de gemeente daarin moet meebewegen.

Het beveiligen van informatie is essentieel voor het functioneren en de betrouwbaarheid van de gemeente. In de zomer van 2025 is heeft het openbaar Ministerie noodgedwongen de digitale infrastructuur offline moeten zetten. Dit was weer een voorbeeld van de kwetsbaarheid van de digitale infrastructuur. Het grootste risico voor de gemeente speelt met name rondom ransomware en trojan horses.

Om goed in te kunnen blijven spelen op alle ontwikkelingen, uitdagingen en bedreigingen in relatie tot de toenemende afhankelijkheid van ICT-middelen is het te verwachten dat er structureel beduidend meer financiële middelen nodig blijven. In het licht van de financiële mogelijkheden is er gekozen voor het minimale scenario van de I&A-visie. Dit betekent dat met name op het vlak van innovatie geen investeringen mogelijk zijn en dat de ontwikkelingen op basisniveau liggen. De ambities op de diverse beleidsterreinen zijn echter in de praktijk hoger.

Wet Open Overheid (Woo)
De Wet open overheid (Woo) heeft als doel overheden en semi-overheden transparanter te maken. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden. Daarmee is de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervallen. Het grote verschil met de Wob is dat de Woo verplicht dat documenten in elf informatiecategorieën gefaseerd (5 jaar) actief openbaar worden gemaakt. In 2025 zal de implementatie van de Woo voortgang hebben, waarbij naast het actief publiceren van nieuwe informatiecategorieën, het op orde brengen van de informatiehuishouding, training en bewustwording van de medewerkers en bestuurders en tenslotte het verder optimaliseren van het afhandelen van Woo-verzoeken belangrijke doelstellingen zijn.

Vervolg Toekomstvisie RID
De RID is een verbetertraject gestart om klaar te zijn voor de toekomst. Dit naar aanleiding van de strategische sessies in 2022 en het rapport Toekomstvisie RID van M&I uit 2023. De daaruit volgende I&A-Visie en consequenties zijn in de gemeenteraad van april 2024 behandeld.

De I&A-Visie is goedgekeurd en de gemeenteraad heeft in de voorjaarsnota financiële middelen beschikbaar gesteld voor de basisvariant. Dit vormt nu het strategisch uitgangspunt van waaruit de gemeente de komende jaren verder zal werken.

De invulling van de opdrachtgevende rol van de gemeente is in het integrale beeld meegenomen. In 2025 zal er in samenwerking met de gemeente Zevenaar per domein een informatiemanager worden aangesteld.

Artificial Intelligence (AI)
De komende jaren komt er vanuit de Digital Decade veel nieuwe Europese wet- en regelgeving op gemeenten af. Inmiddels is er een Europese AI-verordening van kracht die voor gemeenten verantwoordelijkheden meebrengt op het gebied van AI-gebruik. De gemeente volgt hierbij de handreikingen vanuit de VNG. Het ontbreken van voldoende aandacht en capaciteit op dit thema is niet meer houdbaar. In 2025 is een start gemaakt met AI-bewustzijn binnen de organisatie. Dit zal in 2026 een vervolg krijgen. AI zal – als we dit goed weten uit te rollen en in ons voordeel weten in te zetten – ons op termijn ook helpen om onze processen, werkzaamheden en dienstverlening efficiënter in te richten en een bijdrage leveren aan de oplossing ten aanzien van de toenemende krapte op de arbeidsmarkt.

Datagedreven werken
De gemeente ziet veel kansen in het verbeteren van inzichten in op basis van data. We staan nog in de beginfase van het gebruik van data om resultaten, werkprocessen en maatschappelijke ontwikkelingen inzichtelijk te maken. Met de tijdelijk extra middelen zetten we in op het neerzetten van een datagedreven organisatie– zowel in plannen als infrastructuur – en aan concrete projecten van dashboards en sturingsinformatie.

De eerste resultaten zijn al zichtbaar in de organisatie. Zo is de wachttijd voor een gehandicaptenparkeerkaart drastisch teruggebracht door verbeteringen in het proces aan te brengen op basis van een analyse van de in het proces beschikbare data. Ook passen we dataanalyses toe op de Fixi meldingen.

E-depot
De gemeente werkt steeds meer digitaal, wat leidt tot een groeiend aantal digitale archiefbescheiden. Net als voor fysieke bescheiden is de overheid verantwoordelijk om digitale permanent te bewaren bescheiden volgens de Archiefwet in “goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren”. Om aan de wet te voldoen heeft het Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD) samen met de gemeenten Westervoort, Duiven, Doesburg en Zevenaar het project e-depot gestart. Waar permanent te bewaren archiefbescheiden in analoge vorm worden overgedragen aan de archiefbewaarplaats, worden permanent te bewaren digitale archiefbescheiden overgedragen aan een zgn. e-depot. Het project e-depot wordt geleid door een externe projectleider. Deze werkt niet alleen aan een helder proces rondom overbrenging van permanent te bewaren bescheiden, maar ziet ook kansen rondom uitplaatsing van tijdelijk te bewaren bescheiden. Dit wordt voor de gemeente uitgebreid onderzocht. Daarnaast is er een collectiebeheersysteem aangeschaft om de digitale bescheiden toegankelijk te maken voor iedereen.

Informatiebeveiliging en Privacybescherming
De gemeente beschikt over veel waardevolle, vertrouwelijke en (privacy)gevoelige gegevens. Het is belangrijk dat we deze gegevens goed beschermen. Onze bedrijfsvoering en dienstverlening is

voor een zeer belangrijk deel afhankelijk van de beschikbaarheid van onze ICT-systemen en ICT-infrastructuur.

Voor het bepalen van de prioritering van de maatregelen om blijvend te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de richtlijn Network and Information Security

(NIS2) hanteren we naast het Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging van de Nederlandse Gemeenten, het Cybersecuritybeeld Nederland van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) en de aanbevelingen naar aanleiding van de cyberaanvallen op de gemeenten Lochem, Hof van Twente en Buren.

Cybercrime is een internationaal probleem. Dit vraagstuk kunnen we dus niet op lokaal niveau oplossen. Waar we wel voortdurend aan werken, is het organiseren en verbeteren van de basismaatregelen om een cyberaanval, met ransomware als grootste dreiging, tegen te gaan en de mogelijke effecten van een cyberaanval te verminderen. Het is belangrijk om een goede combinatie te realiseren tussen preventie, detectie en respons.

Maatregelingen (zowel technisch als organisatorisch) voor wat betreft de onderwerpen informatiebeveiliging en privacy zullen zich met name concentreren op de volgende onderwerpen:
- Bewustwording (Awareness): Digitale veiligheid raakt ons allemaal. Daarom is het belangrijk dat zowel de bestuurders als de medewerkers structureel en periodiek geïnformeerd worden over de mogelijke risico's over informatiebeveiliging en privacy.
- Risicomanagement: Onze organisatie zal extra aandacht moeten besteden aan de informatiesystemen die cruciaal zijn voor het functioneren van de gemeentelijke- en maatschappelijke processen. Door risico's vroegtijdig te onderkennen en beheersmaatregelen te treffen, kunnen we onze weerbaarheid vergroten, beter inspelen op veranderingen en de kans op verstoringen of schade verkleinen.
- Leveranciersmanagement en opdrachtgeverschap: Om onze organisatie weerbaar te houden verschuift het technisch complexe werk steeds meer richting leveranciers van ICT-diensten. We zijn verantwoordelijk voor de digitale risico's ook bij onze leveranciers (ketenrisico's). Dat vraagt een extra focus op het opdrachtgeverschap.
- Bedrijfscontinuïteitsbeheer (BCM): Inrichting van het proces waarmee onze organisatie zich voorbereidt op verstoringen, zodat belangrijke bedrijfsactiviteiten kunnen doorgaan tijdens en na een crisis. Denk aan maatregelen bij stroomuitval, cyberaanvallen of pandemieën
- Samen organiseren: Onze organisatie werkt voortdurend aan de versterking van de digitale weerbaarheid. We worden daarbij ondersteund voor de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten, de IBD. De IBD heeft ook een coördinerende rol bij incidenten en is het expertisecentrum op het gebied van de digitale veiligheid voor gemeenten.
- Oefenen: Onze organisatie moet voorbereid zijn op digitale incidenten en -crises. Deze reiken vaak verder dan alleen de gemeentelijke bedrijfsvoering. Oefenen is daarom belangrijk, zodat onze organisatie in voorkomende gevallen veerkrachtig en daadkrachtig kan optreden in samenwerking met de ketenpartners.
- Netwerksegmentering: Het netwerk wordt in meerdere zones verdeeld die apart beveiligd zijn om de gevolgen voor een aanval te beperken. Met Fase 2 van het project wordt gestart.
- Monitoring en response: Het systeem voor monitoring en response wordt verder uitgebreid met SIEM/SOC, zodat de focus op detectie en actieve preventie van incidenten versterkt wordt.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding
Verbonden partijen zijn gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen waarin de gemeente Duiven een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang
Betreft zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Financieel belang
Betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidelijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien

de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij deelname in een vennootschap betreft het financiële belang het bezit van aandelen en het ontvangen van bijbehorend dividend.

De gemeente Duiven maakt binnen de verbonden partijen onderscheid tussen gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regelingen bestaan uit publieke partijen die samenwerken, vaak op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) of Wgr-plus. In het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling wordt gekozen als een gemeente het voorgestane beleid niet zelf wenst uit te voeren, maar in samenwerking met andere gemeenten of instellingen. Bij deelnemingen heeft de gemeente een pakket van aandelen van een vennootschap in bezit. De deelname in het aandelenkapitaal vloeit vaak voort uit de van oudsher aanwezige maatschappelijke belangen, die door de vennootschappen werden of worden nagestreefd.

In onderstaand overzicht wordt een overzicht van de verbonden partijen voor de gemeente Duiven weergegeven, inclusief het financiële belang betreffende de jaarrekening 2024, de begroting 2025 en de begroting 2026. Dit geeft inzicht in de risico's die de gemeente Duiven loopt door de betrokkenheid aan de verbonden partij. Vervolgens wordt elke verbonden partij nader toegelicht. Inhoudelijke beleidsinformatie over de verbonden partijen is opgenomen in de relevante programma's.

Verbonden partij	**Rekening 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Gemeenschappelijke regelingen			
Samenwerking De Liemers (SDL)	€ 3.954.246	€ 4.255.160	€ 4. 299.614
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	€ 2.456.490	€ 2.445.330	€ 2.733.000
Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	€ 1.021.022	€ 1.033.113	€ 1.033.123
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD)	€ 72.724	€ 85.215	€ 89.812
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	€ 478.041	€ 482.000	€ 486.000
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	€ 224.713	€ 249.932	€ 241.889
Euregio Rijn-Waal	€ 6.700	€ 6.500	€ 6.500
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen	€ 570.299	€ 738.307	€ 672.327
1Stroom	€ 20.360.000	€ 21.787.465	€ 22.353.000
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Centraal Gelderland	€ 2.340.878	€ 2.406.037	€ 2.375.884
Deelnemingen (dividend)			
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ 7.582	€ 8.000	€ 8.000
Alliander N.V.	€ 192.311	€ 108.000	€ 108.000
Vitens N.V.	€ 0	€ 0	€ 0

Gemeenschappelijke regelingen

Samenwerking De Liemers (Programma 1)

Partijen	De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de drie deelnemende gemeenten. Elke gemeente heeft in het bestuur een stem.

Financieel belang	Op basis van de afgesproken verdeelsleutels worden de kosten van de samenwerkingsorganisatie aan de drie gemeenten doorbelast. Voor de gemeente Duiven is de bijdrage voor het jaar 2025 vastgesteld op een bedrag van € 4.255.160.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 75.070
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 50.070
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 5.692.174
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 3.174.930
Resultaat 2026	€ 0
Ontwikkelingen	Niet van toepassing
Risico's	De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (Alle programma's, zie programma 1)

Partijen	De gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	VGGM kent een dagelijks en een algemeen bestuur. Elke gemeente heeft in het algemeen bestuur een stem. De gemeente Duiven levert twee van de 30 leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven bestaat voor een deel uit de brandweer/bevolkingszorg en een deel voor publieke gezondheid (GGD, Rijksvaccinatieprogramma en zorg 0-4 jarigen). Voor 2026 is de bijdrage voor brandweer en bevolkingszorg € 1.560.000 en € 30.000 = totaal € 1.590.000. De bijdrage voor publieke gezondheid bedraagt € 1.143.000. Dat bedrag is als volgt opgebouwd: € 690.000 voor de GGD, € 385.000 voor de Jeugdgezondheidszorg en € 68.000 voor het Rijksvaccinatieprogramma.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 9.354.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 8.885.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 56.930.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 57.768.000
Resultaat 2026	€ 0

Ontwikkelingen	Samen met VGGM zorgen voor een goede uitvoering van de brandweer- en gezondheidstaken in onze gemeente. En voor een goede voorbereiding op mogelijke crisissituaties. Daarbij is over 2025 en 2026 wel een besparing van 2% op de gemeentelijke bijdrage afgesproken. Eind 2025 zal de discussie over structurele besparingen bij VGGM worden afgerond. De versterking van de interne bedrijfsvoering bij VGGM wordt in 2026 voortgezet. Dit komt de gehele organisatie ten goede. Bij de GGD worden de Jeugdgezondheidszorg en de Algemene Gezondheidszorg toekomstbestendig gemaakt.
Risico's	De hiervoor beschreven ontwikkeling vormt een risico. Er is een regionaal controllersoverleg actief dat regelmatig overlegt met de VGGM over de financiële positie.

Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (Programma 2)

Partijen	De gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven levert een van de drie leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is voor het jaar 2026 € 1.033.123. Dit bedrag is bepaald op basis van het aantal leerlingen van de scholen voor voortgezet onderwijs in De Liemers.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	Niet van toepassing
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	Niet van toepassing
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	Niet van toepassing
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	Niet van toepassing
Resultaat 2026	Niet van toepassing
Ontwikkelingen	De GR onderzoekt de haalbaarheid van nieuwbouw voor het Liemerscollege in Zevenaar. Het college en de raad worden hier in de tweede helft van 2024 over geïnformeerd. Zevenaar financiert de onderzoekskosten, ter verrekenen in het huisvestingbesluit.
Risico's	De GRHVOL heeft geen rechtspersoonlijkheid en neemt geen eigen besluiten. Dit mandaat ligt bij de individuele gemeenten. De gemeentelijke bijdrage kan wel jaarlijks verschillen, aangezien het aantal leerlingen wijzigt. De investeringen in huisvesting houden we nauwlettend in de gaten.

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (Programma 2)

Partijen	De gemeenten Duiven, Doesburg, Westervoort en Zevenaar. Daarnaast zijn de RID en RSD ook betrokken bij het Streekarchivariaat.
Bestuurlijk belang	Het Streekarchivariaat heeft een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur. De gemeente Duiven levert een van de vier leden van het Algemeen Bestuur.

Financieel belang	De financiële bijdrage voor Duiven 2025 bedraagt € 85.215. Deze bijdrage wordt bepaald op basis van het inwonersaantal en het aantal werkuren.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 0
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 0
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 54.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 54.000
Resultaat 2026	€ 0
Ontwikkelingen	Streven is om meer aandacht te besteden aan de primaire taken. Ook zal de voorbereiding voor het opzetten van een e-depot de aandacht krijgen.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt op nihil geschat.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (Programma 3)

Partijen	De Provincie Gelderland en 10 gemeenten.
Bestuurlijk belang	De wethouder is lid van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage is € 486.000 en deze is gebaseerd op het werkpakket/ werkprogramma dat aan de ODRA is overgedragen.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 871.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 872.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 7.144.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 7.179.000
Resultaat 2026	€ 1.000
Ontwikkelingen	De bezuiniging die in 2025 incidenteel doorgevoerd zijn, zijn dit jaar teniet gedaan. De ODRA voert de basistaken milieu voor de gemeente uit. In 2026 zal de fusie tussen ODRA-ODRN vorm gegeven worden. Dit zal extra inzet vragen die hoofdzakelijk uit externe financiering zal plaatsvinden. De reguliere werkzaamheden worden naast de fusieactiviteiten gewoon doorgezet. Het werkpakket 2026 is geconsolideerd ten opzichte van 2025. De toename in de bijdrage is met name door CAO-wijzigingen en indexatie.
Risico's	De bovengenoemde ontwikkelingen brengt een aantal financiële onzekerheden met zich mee, die op dit moment nog moeilijk zijn te kwantificeren.

Groene Metropoolregio Arnhem- Nijmegen (Programma 3)

Partijen	De deelnemende gemeenten zijn Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.

Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven levert een van de 18 leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage 2026 € 241.889 is gebaseerd op het inwoneraantal van 24.937. De inwonerbijdrage bestaat uit 3 componenten: bijdrage regiobureau 24.937 à € 2,83 per inwoner) = € 70.572 bijdrage The Economic Board 24.937 à € 1,07 per inwoner = € 26.683 bijdrage voor de vijf opgaven verbonden regio (€ 37.904) productieve regio (€ 22.443), circulaire regio (€ 37.655), ontspannen regio (€ 21.695) en groene groei regio (€ 24.937).
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 100.000 (exclusief bestemmingsreserves)
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 100.000 (exclusief bestemmingsreserves)
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 8.028.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 8.017.000
Resultaat 2026	€ 0
Ontwikkelingen	De inwonerbijdrage voor 2026 voor het regiobureau en de vijf opgaven is verlaagt. Het is gelukt om zodanig het budget te korten dat de hoofdopgaven doorgang kunnen vinden. De activiteiten binnen de opgaven blijven gelijk, met dien verstande dat door het AB is verzocht om voor 2026 gelet op het ravijn jaar 2026 waarmee de gemeenten geconfronteerd worden, voorstellen voor besparingen op te nemen. De voorstellen, op 27 november 2024 door het DB aan het AB gepresenteerd, zijn in deze begroting verwerkt en leiden tot een lagere inwonerbijdrage.
Risico's	Niet van toepassing.

Euregio (Programma 1)

Partijen	61 gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in het werkgebied Arnhem-Nijmegen, West-Veluwe, Zuid-West-Gelderland, delen van Noordoost-Brabant, het noordelijke deel van de provincie Limburg, de Kreis Kleve, de Kreis Wesel en de steden Duisburg en Düsseldorf. In dit werkgebied wonen 4,2 miljoen mensen.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven levert twee leden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is € 6.500 en is berekend op basis van het inwoneraantal.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	Meest bekende stand € 2.610.268
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	Meest bekende stand € 2.610.268
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	Meest bekende stand € 30.290.956 (2023)

Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	Meest bekende stand € 29.942.644(2024)
Resultaat 2026	Meest bekend geraamd resultaat € 53.592
Ontwikkelingen	De gemeente blijft lid van deze gemeenschappelijke regeling. Waar mogelijk doet de gemeente mee in projecten en benutten we subsidiekansen.
Risico's	Het risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (Programma 2)

Partijen	Alle gemeenten van de regio Arnhem en Nijmegen en Druten. Dit zijn in totaal 19 gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven levert een lid in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De financiële bijdrage voor 2025 bedraagt € 672.327
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 0
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 0
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 12.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 13.000.000
Resultaat 2026	€ 0
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.
Risico's	Het risico voor de gemeente Duiven is van financiële aard, als de beoogde efficiencyvoordelen niet worden behaald of als meerdere gemeenten uit deze regio vervoersstromen gaan onttrekken aan deze regeling.

1Stroom (Alle programma's, zie programma 1)

Partijen	De gemeenten Duiven en Westervoort vormen samen 1Stroom.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de twee deelnemende gemeenten. Elke gemeente heeft in het bestuur een stem.
Financieel belang	De kosten van de fusieorganisatie minus de kosten voor de grondexploitaties en het afvalaanbiedstation van Duiven worden voor 61% ten laste gebracht van Duiven en voor 39% ten laste gebracht van Westervoort. Voor de gemeente Duiven is de bijdrage voor het jaar 2026 vastgesteld op een bedrag van € 21.787.465.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 0
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 0
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 4.343.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 4.461.000
Resultaat 2026	€ 0

Ontwikkelingen	Binnen 1Stroom is een organisatieontwikkelingstraject gestart waarin de professional centraal staat. De organisatie wil toe naar een organisatie waarin er meer aandacht uit kan gaan naar de medewerkers, en ook naar een klimaat waarin eigenaarschap, resultaatsturing en duidelijkheid belangrijke uitgangspunten zijn. Het invulling geven aan deze begrippen draagt bij aan een slagvaardige organisatie waarin het fijn werken is. Om deze uitgangspunten vorm te geven wordt de management- en teamstructuur gewijzigd per 1 januari 2026. De nieuwe organisatiestructuur bestaat uit drie domeinen. Binnen de domeinen werken in totaal 13 teams. Daarnaast wordt geïnvesteerd in het geraamte van de organisatie. Specifiek geldt dit voor de thema's 'sociale veiligheid & integriteit' en het versterken van de financiële functie.
Risico's	Niet van toepassing.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Centraal Gelderland

Partijen	Een elftal gemeenten in de regio Arnhem.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit een collegelid van deelnemende gemeenten. Elke gemeente heeft in het bestuur een stem.
Financieel belang	De MGR maakt deelbegrotingen voor de verschillende modules. Wanneer een gemeente er voor kiest deze module af te nemen deelt zij ook in de kosten. De kosten van de basistaken worden op inwonertal verdeeld. Voor de verdeling van de specifieke kosten per module is per module een verdeelsleutel bepaald.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 560.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 560.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 2.162.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 2.022.000
Resultaat 2026	€ 0
Ontwikkelingen	Voor de primaire begroting 2026 is op dit moment onvoldoende in te schatten welke extra regionale opdrachten er bij de MGR worden ondergebracht. We houden in de begroting 2026 rekening met de volgende ontwikkelingen: Vanaf 2026 worden de doorstroompuntenactiviteiten bij het Regionaal Bureau Leerplicht op een andere wijze gefinancierd door het rijk. Hoewel nog niet zeker is welke inhoudelijke wijzigingen dit met zich meebrengt in de dienstverlening en financiering, is al wel rekening gehouden met een verschuiving in de financiering.
Risico's	Niet van toepassing.

Deelnemingen

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Partijen	De Nederlandse staat, gemeenten, provincies en één hoogheemraadschap.
Bestuurlijk belang	Gemeente Duiven heeft 0,0063% van het aandelenkapitaal en overeenkomstig stemrecht in de algemene ledenvergadering.

Financieel belang	Gemeente Duiven heeft 3.510 aandelen met een waarde van € 2,50 nominaal. Het totale belang is € 8.775. Jaarlijks wordt hierover dividend ontvangen.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2023 € 4.721.000.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 4.777.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2023 € 110.819.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 123.164.000.000
Resultaat 2026	Meest recente resultaat is € 294.000.000 over 2024.
Ontwikkelingen	De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2026 kan de bank daarom niet maken.
Risico's	Doordat de BNG als sectorbank actief is binnen de publieke sector loopt zij minder risico dan commerciële banken. Daarnaast is het financiële risico beperkt tot het ingelegde bedrag.

Alliander N.V.

Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven heeft 0,111 % van de aandelenkapitaal en overeenkomstig stemrecht in de algemene ledenvergadering. Dit betreft 151.801 aandelen. De burgemeester is lid van de commissie van aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente Duiven heeft 151.801 aandelen waarover Alliander dividend uitkeert.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 4.749.000.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	Meest recente stand bekend per ultimo 2025 € 6.038.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 6.897.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	Meest recente stand bekend per ultimo 2025 € 6.918.000.000
Resultaat 2026	Meest recente resultaat bekend betreft € 976.000.000 over 2024
Ontwikkelingen	De energietransitie vraagt om grote aanpassingen van het energiesysteem en vergt grootschalige investeringen. Om de benodigde investeringen te kunnen financieren is een verzoek gedaan aan de aandeelhouders tot versterking van de kapitaalstructuur. Duiven heeft besloten om deel te nemen in de reverse converteerbare hybride obligatielening.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag.

Vitens N.V.

Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven heeft 26.705 aandelen met stemrecht in de algemene ledenvergadering. De burgemeester is lid van de commissie van aandeelhouders.
Financieel belang	De verkrijgingsprijs van de 26.705 aandelen is € 4.538.

Omvang eigen vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 677.700.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	Meest recente stand per ultimo 2025 € 713.600.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 2.237.400.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2024	Meest recente stand bekend per ultimo 2025 € 2.398.400.000
Resultaat 2026	Meest recente resultaat bekend betreft € 34.500.000 over 2024
Ontwikkelingen	Het drinkwaterbedrijf Vitens zal naar verwachting geen dividend uitkeren vanwege de noodzaak van grote investeringen in de komende jaren.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding

Voor het grondbeleid gelden de landelijke richtlijnen van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). De richtlijnen zijn toegelicht in de "Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)" van de Commissie BBV.

Het lokale kader waarbinnen wordt geopereerd is de Nota grondbeleid, vastgesteld bij raadsbesluit van 21 januari 2025. In de nieuwe Nota Grondbeleid 2025 van de gemeente Duiven kiest de gemeente voor dynamisch grondbeleid. Dit betekent dat de gemeente bij ieder ruimtelijk initiatief een afweging maakt welke houding, rol en inzet van instrumenten het meest geschikt is. Het dynamisch grondbeleid geeft de gemeente de ruimte om waar nodig een actieve houding aan te nemen en de instrumenten van het grondbeleid in te zetten. Deze keuze is onder meer afhankelijk van de ambities en doelstellingen die zijn neergelegd in onder andere de omgevingsvisie. Het grondbeleid is een middel om deze ambities waar te maken. Bij grote woningbouwprojecten en nieuwe bedrijventerreinen heeft de gemeente een actieve houding en voert als het mogelijk is actief grondbeleid.

In het coalitieakkoord 2023-2026 is versnelling van de woningbouw één van de drie belangrijke opgaven. De huidige plannen voor woningbouw worden zo snel mogelijk gerealiseerd. Doorpakken is het motto. De plannen voor uitbreidings- en inbreidingslocaties worden gerealiseerd. Van de term reservelocaties wordt afgestapt, indien haalbaar worden er zo snel mogelijk modulaire woningen op de Biezenkampen gerealiseerd.

De baten en lasten van de grondexploitatie zijn opgenomen onder programma 3 (taakveld 3.2. bedrijvigheid) en (taakveld 8.2, wonen). Vanwege het projectmatig karakter van de actieve grondexploitatie wijkt dit af van de gemeentelijke begroting: de baten en lasten worden als vlottende activa geactiveerd en onder “voorraden” opgenomen op de balans.

De gemeentelijke actieve grondexploitatie

De gemeente heeft in 2025 4 actieve grondexploitaties. De grondexploitaties zijn onderdeel van het Programma 3 Omgeving van de programmabegroting en zijn administratief verdeeld over twee producten:
- Bouwgrondexploitatie, woningbouw.
- Bouwgrondexploitatie, bedrijventerreinen.

Tot de producten “bouwgrondexploitatie woningbouw” en “bouwgrondexploitatie bedrijventerreinen” worden de in exploitatie genomen complexen gerekend waarin de gemeente de actieve grondexploitatie voert:

Woningbouwcomplexen:
- Vitaal Centrum Duiven

Bedrijventerreinencomplexen:
- InnoFase
- Graafstaete II
- De Nieuweling
- Centerpoort Noord II

Woningbouw
De gemeente wil de omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Duiven, Groessen en Loo aan laten sluiten bij de hedendaagse en toekomstige behoefte. Dit vraagt om een actievere en proactieve houding vanuit het gemeentelijke woonbeleid. Deze houding heeft met de Woonvisie 2021 vorm gekregen en heeft verder aan belang gewonnen via de Nationale Woon en Bouwagenda, het programma een duurzaam thuis en de Woondeal 2023 (rijks-, provinciaal- en regioniveau). De middels de Woonvisie ingezette versnelling voor de woningbouw moet met de komst van de Nationale Woon en bouwagenda en de Woondeal 2023 vooral worden doorgezet en waar mogelijk versneld om aan de toenemende woningbehoefte te voldoen. Daarvoor zijn in iedere geval zowel de al bekende inbreidingslocaties als uitbreidingslocaties nodig. De gemeente wil de juiste woningen realiseren rekening houdend met de geconstateerde woningbehoefte en met doorstroming uit de bestaande voorraad. De grootste opgave ligt daarbij in de kern Duiven. We realiseren de nieuwbouw daarom vooral in en bij de kern Duiven. In Loo en Groessen wordt naar behoefte gebouwd.

Bedrijventerreinen
In de gezamenlijke grondexploitaties is de uitgifteprognose van bedrijventerreinen in de periode 2026 t/m 2029 opgenomen zoals hieronder aangegeven.

Tabel geplande uitgifte m² bedrijventerreinen per jaar

Complex	Totaal	2026	2027	2028	2029
Nieuweling	13.192	11.002	2.190	-	-
Innofase	45.515	45.515	-	-	-
Graafstaete II	19.934	-	5.740	7.623	6.571
Centerpoort Noord II	55.698	30.210	25.488	-	-
Totaal	134.339	86.727	33.418	7.623	6.571

De uitgifte van de bedrijventerreinen is beperkt stuurbaar. Een evenredige verdeling van de uitgiftes vanaf de middellange termijn is daarom een reëel uitgangspunt voor de grondexploitaties, wanneer er geen concrete interesses, opties en overeenkomsten bekend zijn.

Kerncijfers actieve grondexploitatie (bedragen in mln €)

Complex (per 1-1-2024)	Einddatum	Boekwaarde 1-7-2025	Te realiseren kosten	Te realiseren opbrengsten	Eindwaarde	Startwaarde 2025
Woningbouw						
Vitaal Centrum Duiven (oorspronkelijk):	31-12-2027	4,86	0,00	0,00	-4,86	-4,76

Woonpark	31-12-2027	0,46	0,50	- 0,89	-0,07	-0,07
Op de Donk	31-12-2027	0,20	0,21	- 1,36	1,00	0,96
WPRI / Woonzorg	31-12-2027	0,26	1,73	- 2,20	0,13	0,12
Liemersplein	31-12-2027	0,02	0,24	0,00	-0,28	-0,27
Remigiusplein	31-12-2027	0,00	0,33	0,00	-0,35	-0,34
Subtotaal	13-12-2007	5,80	3,01	- 4,45	-4,43	-4,36
Bedrijventerreinen						
De Nieuweling	31-12-2027	1,22	0,25	- 2,04	0,55	0,52
InnoFase	31-12-2026	3,5	0,54	- 9,56	5,47	5,25
Graafstaete II	31-12-2031	0,77	3,61	-5,87	1,28	1,12
Centerpoort Noord II	31-12-2031	4,85	11,06	-21,0	3,67	3,20
Subtotaal		10,34	4,4	- 38,47	10,97	10,09
Totaal		16,14	18,47	-42,92	6,54	5,73

Opmerking: Negatieve bedragen moeten bij de boekwaarde, kosten en opbrengsten in de bovenstaand gelezen worden als voordelig en positieve bedragen als nadelig. Bij de eindwaarde en de startwaarde betekent een negatieve waarde een verlies, een positieve waarde houdt een winst in.

Conclusie van bovenstaande cijfers is dat de reeds gedane investeringen in de grondexploitatie circa € 16,14 mln. bedragen. De berekende opbrengst uit gronduitgifte tot en met 2031 is € 42,92 mln. Om deze te realiseren is nog een investering van ruim € 18,47 mln. nodig.

Bij het VCD is het resultaat achteruit gegaan doordat er meer kosten worden gemaakt voor de civiele werken. Er is onder andere meerwerk nodig voor de aanleg van het fietspad bij de nieuwe school. Daarnaast zijn voor het Liemersplein en het Remigiusplein de budgetten expliciet apart gezet. Uw raad zal dit jaar nog een voorstel ontvangen om deze projecten om te zetten naar kredieten, een en ander in het kader van de regelgeving BBV.

De verkopen van de gronden binnen de grondexploitaties verloopt relatief voorspoedig. De verwachting is dat dit het komende jaar nog zo zal blijven. De resultaten van de grondexploitaties komen tot uiting in de laatste 2 kolommen van de bovenstaande tabel (startwaarde en eindwaarde). Let wel, bij de berekening is gebruik gemaakt van ramingen van zowel de te verkopen gronden als van de nog te maken kosten. Het blijft dus een benadering van de resultaten.

Bedacht moet worden, dat er in de afgelopen jaren al een tussentijdse winstuitname heeft plaatsgevonden bij de winstgevende bedrijfsterreinen. Het BBV schrijft voor dat bij complexen een tussentijdse winst in de grondexploitatie volgens de "percentage of completion-methode" bepaald moet worden. De totale tussentijdse winst over de afgelopen jaren (tot en met 2025) bedraagt ruim € 15,08 mln.

De omvangrijke financiële belangen en de daaraan verbonden risico’s zijn redenen om jaarlijks de grondexploitatie integraal te actualiseren en te presenteren in het jaarverslag en in de jaarrekening de vereiste financiële maatregelen te nemen: zowel het op niveau brengen van zowel het gemeentelijk weerstandsvermogen voor ingeschatte risico’s, als de voorziening voor nu berekende toekomstige verliezen. Daarmee wordt voldaan aan de BBV-richtlijnen.

De resultaten uit de actieve grondexploitatie zijn onderworpen aan de heffing van de Vennootschapsbelasting. Deze belasting is geen kostenpost binnen de grondexploitatie, maar wordt verantwoord binnen de algemene middelen op concernniveau.

Financiële aspecten

Resultaat en resultaatbestemming
In de begroting wordt exploitatie-technisch gezien geen rekening gehouden met een (positieve) bijdrage vanuit de grondexploitatie. Dat betekent dat de voor- en nadelen vanuit de grondexploitatie jaarlijks volledig met de Algemene Reserve worden verrekend.

Per 31 december 2024 is de voorziening verliesgevende complexen grondexploitatie € 4,26 mln. Dit betekent dat voor de op dat moment berekende verliezen een volledig toereikende voorziening is getroffen.

Risico's
De gemeentelijke actieve grondexploitatie kenmerkt zich door lange looptijden, het doen van omvangrijke voorinvesteringen die door latere gronduitgifte moeten worden terugverdiend.

De berekende / voorziene risico's van de grondexploitatie maken onderdeel uit van het gemeentelijk weerstandsvermogen. Tenminste éénmaal jaarlijks bij de actualisatie van de integrale grondexploitatie worden de risico's opnieuw bepaald en berekend. In de lijn van de concernbreed toegepaste systematiek worden de risico's gekwantificeerd en een inschatting gemaakt van de mate waarin risico's kunnen optreden. Vervolgens worden de uitkomsten verwerkt in het gemeentelijk weerstandsvermogen.

Doorbelasting 1Stroom
Een deel van de formatie van 1Stroom wordt gefinancierd vanuit de Duivense grondexploitaties. Deze doorbelasting van de Algemene Dienst naar de grondexploitaties is gebaseerd op werkelijk gemaakte uren. De doorbelasting zoals deze op dit moment plaatsvind sluit dus aan op de daadwerkelijke ambtelijke inzet bij de complexen. Dit is in overeenstemming met de voorschriften vanuit het BBV (begroten op basis van werkelijk uren / reële inschatting uren) en de vennootschapsbelasting (belasting over de winst van grondexploitaties).

Kaderstelling/beslispunten

Kaderstelling en autorisatie budgetten jaarschijf 2024 e.v.
Parallel aan de samenstelling van het jaarverslag/de jaarrekening wordt de gehele grondexploitatie geactualiseerd, en vervolgens één op één overgenomen in de paragraaf Grondbeleid van het jaarverslag. Daarbij wordt uitvoerig inzicht gegeven in de actualiteit van de grondexploitatie. In feite is de paragraaf grondbeleid van het jaarverslag het geactualiseerde kader. Vervolgens wordt in de overige documenten uit de financiële cyclus op basis van besluitvorming gerapporteerd.
De voorcalculaties voor de jaarschijf 2024 e.v. zijn ontleend aan de laatst geactualiseerde grondexploitaties, opgesteld per peildatum 1 januari 2024. Daarmee is ons college geautoriseerd.

Anterieure overeenkomsten

Plakse Weide
Plakse Weide is een geplande nieuwe woonwijk in het noordoosten van Duiven, gelegen tussen de Rijksweg en de Vergertlaan. Het project omvat de bouw van circa 300 woningen, zowel huur als koop, met aandacht voor betaalbaarheid en variatie in woningtypen. In juli 2022 stemde de gemeenteraad in met het ontwikkelplan. In november 2023 ondertekenden gemeente en ontwikkelaars een anterieure overeenkomst, waarmee de ontwikkeling concreter wordt. Het bestemmingsplan werd unaniem vastgesteld in september 2024. Dit plan en besluit liggen ter inzage, en er loopt momenteel een procedure bij de Raad van State, waardoor het plan nog niet onherroepelijk is.

De som van de boekwaarde bedraagt op 1-1-2025 zo'n - € 0,27 miljoen. Vanuit dit budget moeten nog de kosten van onze ambtelijke uren worden betaald.De verwachting is dat voor dit project de amtelijke uren gedekt kunnen worden uit dit budget.

Ploen Noord
Ploen-Noord is een uitbreidingslocatie in Duiven, gelegen ten noorden van de bestaande wijk Ploen-Zuid, dicht bij de Westsingel en grenzend aan het agrarische buitengebied. Het plan voorziet in de bouw van maximaal circa 130 woningen. De anterieure overeenkomst is getekend op 21 december 2023, waarmee de ontwikkelingsplannen formeel van start gingen.

Het ontwerpbestemmingsplan is vanaf 28 december 2023 – 7 februari 2024 publiek ter inzage gelegd, inclusief een ontwerpbesluit over hogere geluidgrenswaarden. Na verwerking van binnengekomen zienswijzen is het definitieve bestemmingsplan op 10 september 2024 vastgesteld door college van B&W, de gemeenteraad heeft het plan behandeld op 1 oktober 2024 tijdens een ronde tafel bijeenkomst. Hieruit kwam onder andere naar voren dat er aanvullend onderzoek naar de waterhuishouding in de omgeving van het plan wenselijk was. Dit onderzoek is uitgevoerd en toegevoegd aan het bestemmingsplan. Met nog een aantal andere wijzigingen en toevoegingen is het bestemmingsplan op 9 september 2025 aan het college voorgelegd om deze ter vaststelling aan de gemeenteraad aan te bieden in oktober of november 2025.

De planning voorziet in de start van daadwerkelijke bouwwerkzaamheden in Q1 van 2027 indien geen procedures worden gestart tegen het plan. De bouwinrit naar het plan vanaf de Westsingel is inmiddels gerealiseerd gelijktijdig met de onderhoudswerkzaamheden aan de Westsingel.

Ploen Noord Groot
Voor het gebied wat ten noorden is gelegen van Ploen Noord wordt op dit moment een gebiedsvisie opgesteld. Voor deze gebiedsvisie is een uitgebreid proces opgezet om samen met omwonenden en gemeenteraad de ontwerpprincipes te bepalen op basis waarvan de gebiedsvisie nader kan worden vormgegeven.

Op 4 september 2025 is tijdens een themavond met omwonenden en de gemeenteraad gesproken over de opgehaalde informatie in een eerdere fase van dit proces en denkrichtingen om zo gezamenlijk de ontwerpprincipes van de gebiedsvisie te bepalen. Deze ontwerpprincipes worden uitgewerkt in een voorkeursscenario voor de gebiedsvisie. De planning is gelet op het uitgebreide participatieproces in Q1 2026 te laten vaststellen

Paragraaf 8 Openbaarheid

In het kader van de Wet Open Overheid (WOO) zullen we de komende jaren werken aan het op orde brengen van onze informatiehuishouding en meer informatie actief openbaar maken. Daarnaast is er een Inrichtingskader Informatiebeheer (met bijbehorend uitvoeringsplan) vastgesteld waarin de uitgangspunten voor het op orde krijgen van de informatiehuishouding beschreven staan. Dit zal onder andere betekenen dat medewerkers beter geïnformeerd en meer getraind worden.

Het actief openbaar maken van de volgens de WOO verplichte informatiecategorieën zal stapsgewijs plaatsvinden. Daarbij houdt de gemeente de wettelijk voorgeschreven fasering aan en waar mogelijk lopen we vooruit op de wettelijke fasering. Afgelopen jaren zijn al flinke stappen gezet. Voor het publiceren zal vooralsnog het platform iBabs gebruikt worden. De landelijke WOO-index zal verwijzen naar de betreffende URL’s waar de informatiecategorieën van onze gemeente op zullen worden gepubliceerd.

Tenslotte zullen we ook in 2026 in het kader van de WOO verder gaan met het optimaliseren van de afhandeling van WOO-verzoeken (in termen van tijdigheid en klantvriendelijkheid). Ook het

beter vindbaar en meer toegankelijk maken van informatie heeft blijvend onze aandacht. Dit doen we samen met onze WOO-contactpersonen, het webteam en het klantcontactcentrum.

Paragraaf 9 Duurzaamheid

Voor het onderwerp duurzaamheid wordt verwezen naar programma 3 Omgeving. In de weergave over externe ontwikkelingen onderwerp duurzaamheid én bij speerpunt een circulaire economie dichterbij brengen worden de doelstellingen risico's, planning, financiën en participatie van de gemeente t.a.v. het onderwerp duurzaamheid nader toegelicht.

Financiële begroting - Baten en Lasten

Baten en lasten per programma 2026

In onderstaand overzicht staan de mutaties van de baten en lasten per programma aangegeven. Voor een verdere specificatie van de resultaatbestemming, zie de bijlage reserves.

Baten en lasten per programma (x € 1.000)

Programma	Lasten	Baten	Resultaat voor bestemming	Mutaties reserves	Resultaat na bestemming
1. Bestuur	20.596	63.114	42.518	2.562	45.080
2. Maatschappij	50.097	9.225	- 40.872	1.048	- 39.824
3. Omgeving	17.252	12.146	- 5.107	680	- 4.427
Totaal	**87.946**	**84.486**	**-3.460**	**4.290**	**830**

Bedragen in € 1.000

Mutaties reserves per programma

In de volgende tabellen staan per programma het totaal aan reserves opgesomd die samen de resultaatbestemming vormen voor de jaren 2026 tot en met 2029. Dotaties zijn toevoegingen vanuit de exploitatie aan de reserve, onttrekkingen zijn toevoegingen van de reserves aan de exploitaties. Het saldo van de dotaties en onttrekkingen is de resultaatbestemming. Een positief saldo betekent een voordeel voor de exploitatie, de reserves nemen hierdoor af. Een negatief saldo betekent een verhoging van de reserve en een nadeel voor de exploitatie. Het saldo van 2026 bedraagt € 4.289.707 en sluit aan bij onderstaand overzicht en saldo bestemmingen in de paragraaf “Voorcalculaties in meerjarenperspectief”.

Mutaties reserves 2026-2027 per programma

Programma	2026 dotaties	2026 onttrek.	2026 saldo	2027 dotaties	2027 onttrek.	2027 saldo
Bestuur	0	2.561.771	2.561.771	0	158.071	158.071
Maatschappij	0	1.048.434	1.048.434	0	332.000	332.000
Omgeving	6.330	685.832	679.502	6.330	430.000	423.670
Totaal	**6.330**	**4.296.037**	**4.289.707**	**6.330**	**920.071**	**913.741**

Bedragen in € (- is een nadeel)

Mutaties reserves 2028-2029 per programma

Programma	2028 dotaties	2028 onttrek.	2028 saldo	2029 dotaties	2029 onttrek.	2028 saldo
Bestuur	0	44.671	44.671	0	44.671	44.671
Maatschappij	0	263.000	263.000	0	0	0
Omgeving	6.330	430.000	423.670	6.330	0	-6.330
Totaal	**6.330**	**737.671**	**731.341**	**6.330**	**44.671**	**-37.317**

Bedragen in € (- is een nadeel)

Voorcalculaties in meerjarenperspectief

In onderstaande tabellen staan de voorcalculaties per programma. Deze tabellen sluiten aan bij de tabellen voor bestaand beleid, zoals deze bij de programma's staan weergegeven. In de totaaltabel staat de resultaatbestemming (mutaties reserves).

Overzicht voorcalculaties

Bestuur	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	18.590	21.042	20.596	21.282	21.942	22.011
Baten	58.227	59.667	63.114	64.773	64.969	66.399
Saldo voor bestemming	39.637	38.625	42.518	43.491	43.027	44.388

Bedragen x € 1.000

Maatschappij	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	49.657	46.157	50.097	47.775	47.009	46.692
Baten	13.951	8.156	9.225	8.336	8.666	8.675
Saldo voor bestemming	- 35.705	- 38.001	- 40.872	- 39.439	- 38.343	- 38.016

Bedragen x € 1.000

Omgeving	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	17.022	15.147	17.253	14.215	13.356	13.403
Baten	12.354	9.166	12.146	9.304	8.843	8.804
Saldo voor bestemming	-4.669	- 5.982	- 5.107	- 4.911	- 4.513	- 4.599

Bedragen x € 1.000

Totaal	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	85.268	82.346	87.891	83.217	82.253	82.051
Baten	84.531	76.988	84.486	82.412	82.478	83.878
Saldo voor bestemming	- 737	- 5.358	- 3.460	- 859	171	1.772
Mutaties reserves	1.187	4.811	4.290	914	731	37
Saldo na bestemming	**450**	**- 546**	**830**	**54**	**902**	**1.810**

Bedragen x € 1.000

Financiële begroting - Financiële positie

Begrotingsrichtlijnen

Voor de samenstelling van de ramingen gelden de volgende uitgangspunten:

Personeelslasten
(Bronnen: Functieboek, Cao-akkoord 2025; Centraal Planbureau)
Uitgegaan wordt van de per 1 januari 2026 vastgestelde formatie. Bestaande vacatures worden bij de toegestane formatie geraamd op het maximum van de functieschaal. Bij de bepaling van de hoogte van de loonkosten is rekening gehouden met bevorderingen naar de functieschaal en periodieke verhogingen waar per 1 januari 2026 recht op bestaat.

Voor 2026 is het uitgangspunt een loonstijging van 3,8%. In 2027 4,8% en 2028/2029 4%.

Btw
Is de btw compensabel dan wordt exclusief btw geraamd. Bij niet-compensabele producten is de btw een kostenpost en wordt inclusief btw geraamd.

Rente
(Bron: notitie reserves/voorzieningen, BBV voorschriften)
Richtlijn bestaand beleid:
Ingaande 2006 wordt conform de BBV-voorschriften aan de voorzieningen, met uitzondering van de voorzieningen Groot onderhoud gebouwen en Wegenonderhoud (2%), geen rente meer toegevoegd. Over vervangingsinvesteringen en investeringen nieuw beleid wordt een rente berekend van 2%.

Kapitaallasten
In de kapitaallasten zijn de besluiten tot en met de raadsvergadering van juli verwerkt. Bij het vaststellen van de nota Afschrijvingsbeleid zijn de afschrijvingstermijnen vastgesteld. Zie hiervoor de nota Afschrijvingsbeleid. Rente-omslagpercentage:0,0%.

Voorcalculaties (bestaand beleid)
(Bron: Begroting 2025, Jaarrekening 2024, Voorjaarsnota 2025)
In de ramingen wordt uitgegaan van het beleid dat geautoriseerd is in de begroting 2025, inclusief de door de gemeenteraad vastgestelde begrotingswijzigingen tot en met de maand juli 2025.

De ramingen zijn aangepast aan autonome ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de ten opzichte van de peildatum 1 januari 2025 verwachte toename van woonruimten e.d. De voor de toe- of afname te hanteren eenheden en eenheidsprijzen of -normen zijn onderbouwd. Indien op grond van de rekeninguitkomsten over 2024 of anderszins uit ervaring is gebleken dat een lagere dan wel een hogere raming kan worden opgenomen, wordt uiteraard van deze lagere respectievelijk hogere raming uitgegaan.

Nieuw beleid / Vervangingsinvesteringen / Kosten bedrijfsvoering
De kosten van nieuw beleid, vervangingsinvesteringen en bedrijfsvoering worden niet in de voorcalculaties opgenomen, maar zijn in deze begroting afzonderlijk vermeld. Dekking kan plaatsvinden middels eenmalige budgetten (met name reserves) dan wel komen de kapitaal-/ exploitatielasten ten laste van het begrotingsresultaat. De kapitaallasten van nieuwe of vervangingsinvesteringen drukken, conform de nieuwe Nota Afschrijvingsbeleid, op het jaar volgend op dat van de investering. Investeringen onder de € 10.000 worden niet geactiveerd maar komen in het geheel ten laste van het begrotingsresultaat.

Prijsstijgingen
(Bron: CBS, Centraal Planbureau)

De ramingen in de voorcalculaties voor de jaren 2026 - 2029 zijn gebaseerd op een (verwachte) prijsstijging van 2,74% in 2026. Voor 2027 2,52%, voor 2028 2,61% en voor 2029 is dit 2,5%. We hebben daarvoor in die jaren een stelpost opgenomen in de voorcalculaties. Aansluiting is gezocht bij de gecombineerde index en prijs bruto binnenlands product uit het Centraal Economisch Plan 2025 die wordt gebruikt bij de berekening van de Algemene Uitkering.

Belastingen en heffingen
De ramingen van de opbrengsten van belastingen en tarieven zijn in de voorcalculaties gebaseerd op de tarieven 2025 en voor zover van toepassing op het aantal woonruimten en inwoners. Een voorstel tot aanpassing van de tarieven vindt plaats in deze begroting. Voor de afvalstoffenheffing en de leges worden kostendekkende tarieven gehanteerd. De inflatiecorrectie is voor 2026 na de meicirculaire bepaald op 2,74%. Voor 2027 op 2,52%, voor 2028 2,61% en voor 2029 is het inflatiepercentage op 2,5 bepaald. Bij aanpassing van de tarieven zal kritisch worden beoordeeld in hoeverre stijging plaats dient te vinden. Daarbij wordt steeds efficiënte en klantgerichte uitvoering van diensten en producten nagestreefd.

Aantal inwoners en woningen
(Bron: woningbouwprognose VROG voorjaar 2025, bevolkingsprognose 2014-2034 Pronexus, CBS)
Voor ramingen die daarmee een relatie hebben, wordt per 1 januari 2025 uitgegaan van 24.961 inwoners respectievelijk 10.943 woonruimten. Op basis van de huidige demografische prognoses zal het aantal inwoners in Duiven de komende 4 jaar ongeveer gelijk blijven.

Aantallen woonruimten en inwoners

	01-01-2025	01-01-2026	01-01-2027	01-01-2028	01-01-2029
Woonruimten	10.943	10.943	10.943	10.943	10.943
Inwoners	24.961	24.961	24.961	24.961	24.961

Begrotingsresultaten en maatregelen

Het begrotingsresultaat wordt verkregen door het totaliseren van de saldi van de voorcalculaties na bestemming (inclusief reeds vastgestelde dotaties en onttrekkingen aan reserves) inclusief de gevolgen van de Voorjaarsnota 2025 en de Meicirculaire 2025. In deze begroting worden nog enkele aanpassingen van de voorcalculatie alsook de financiële gevolgen van de raadsbesluiten tot en met juli verwerkt. Verder proberen we de gevolgen van de septembercirculaire zo goed mogelijk in te schatten.

Raming begroting 2026 - 2029

In onderstaande tabel staan de begrotingsresultaten 2026 - 2029 vermeld.

Begrotingsresultaten 2026 - 2029

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Saldo na Voorjaarsnota	1.373.993	936.590	1.623.765	1.246.920
Amendement 10 subsidie wijkraden/ dorpsraden/dorpshuizen	-60.000	-79.000	-79.000	-79.000
Amendement 18 blijf uw buurt kleuren	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500
Saldo voor Begroting	**1.301.493**	**845.090**	**1.532.265**	**1.155.420**
Aanpassingen voorcalculaties	-471.572	-790.926	-630.315	944.161
Begrotingssaldo	**829.921**	**54.164**	**901.950**	**2.099.581**
Aanvullende wens geluidsinstallatie		-12.100	-12.100	-12.100
Saldo voor dekkingsvoorstel	**829.921**	**42.064**	**889.850**	**2.087.481**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Aanvullende maatregelen:				
OZB niet-woningen ipv reclamebelasting	-62.500			
Nog te verwerken:				
Septembercirculaire				
Begrotingssaldo	**767.421**	**42.064**	**889.850**	**2.087.481**
Saldo van incidentele baten en lasten	-33.000	-33.000	-33.000	-33.000
Structureel begrotingssaldo	**734.421**	**9.064**	**856.850**	**2.054.481**

Bedragen in €

Na verwerking van alle ontwikkelingen van de afgelopen maanden en verwerking van de gevolgen van 'Financieel gezond 2026' is de begroting voor alle jaren sluitend. Het weergeven van het incidentele saldo is puur een BBV verplichting en heeft geen gevolgen voor de provinciale beoordeling van de begroting.

Aanpassing voorcalculaties

In de zomerperiode zijn alle voorcalculaties (lasten en baten) voor budgetten bestaand beleid geactualiseerd. Het gaat hierbij om kleine aanpassingen (tot € 15.000) die er voor zorgen dat de budgetten toereikend zijn en aangepast aan het huidige prijsniveau. In de voorcalculaties is ook de bijgewerkte activamodule verwerkt alsmede de vastgestelde meerjarenbegroting van 1Stroom. Evenals de salarissen binnen 1Stroom zijn ook de salarissen voor het college, de griffie en ook de raadsvergoedingen gestegen. Het renteresultaat is verslechterd. De rentetoevoeging aan de onderhoudsvoorzieningen gaat omhoog. De bijdrage aan de VGGM voor veiligheid gaat omlaag. De bijdrage aan de ODRA gaat juist omhoog. Het wegenonderhoud is duurder geworden. De kosten voor groenonderhoud, reiniging openbaar gebied en voor speeltuinen stijgen na de nieuwe aanbesteding. Voor de exploitatie van het Horsterpark wordt meer geraamd. De subsidie voor Kunstwerk! Is geindexeerd. De nieuwe school heeft hogere OZB-lasten. Er worden geen leges meer geheven voor gehandicaptenparkeerkaarten. De af te dragen rijksbijdragen voor reisdocumenten en rijbewijzen zijn hoger. Er wordt extra subsidie ontvangen voor zwerfafval. De stelpost voor verbonden partijen is deels ingevuld. De opbrengsten voor dividend zijn geactualiseerd. Alle belastingopbrengsten zijn geactualiseerd en de meicirculaire 2025 is verwerkt. Bovendien zijn alle maatstaven in de prognose van de Algemene Uitkering herzien en is een stelpost in het financieel pakket nu ook doorgetrokken naar 2029. De bovenstaande aanpassingen zorgen er voor dat het in de Voorjaarsnota 2025 gepresenteerde saldo voor de jaren 2026 t/m 2028 verslechtert. In 2029 is een verbetering te zien.

In de voorcalculaties zijn alle wensen en speerpunten uit de vastgestelde Voorjaarsnota verwerkt.

	2026	2027	2028	2029
OZB woningen	105.749	100.672	86.654	-38.243
Bijdrage ODRA	60.000	60.000	60.000	60.000
OZB niet woningen	56.225	50.901	38.870	-55.087
Raad	40.122	40.122	40.122	40.122
Circulus DVO	28.848	35.458	35.458	35.458
Algemene baten en lasten	21.982	21.982	21.982	21.982
Wegen binnen de bebouwde kom	20.175	28.859	37.977	62.551
Gehandicaptenparkeerkaarten	18.929	18.929	18.929	18.929
Griffie	16.457	16.457	16.457	16.457
Bijzonder basisonderwijs	8.540	21.040	21.040	21.040
kapitaallasten	153.822	144.342	162.163	165.208

Rentelasten	7.408	-25.232	26.079	12.779
Subsidie Kunstwerk!	7.389	10.389	13.389	22.389
Openbaar groen	7.131	102.881	224.388	334.238
Speeltuinen en weiden	5.225	10.711	16.472	22.520
Reisdocumenten en rijbewijzen	653	27.858	42.452	99.559
1stroom	52.636	116.723	170.063	44.594
Gemeentefonds	-	-	-	-1.469.781
Horsterpark	-1.250	4.938	11.434	18.256
Zwerfafval	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000
Stelpost verbonden partijen	- 333.514	- 333.940	- 472.050	- 472.887
Bijdrage VGGM brandweer	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000
Huisvuil	-44.298	-16.501	-16.501	-16.501
Toeristenbelasting	-44.608	-44.608	-44.608	-44.608
Reiniging openbaar gebied	12.250	25.113	38.618	52.799
Afvalstoffenheffing	-110.019	-127.924	-133.977	-139.861
Rioolheffing	-48.606	-47.813	-51.897	-119.354
Dividend	-80.982	-80.982	-80.982	-80.982
Kleine verschillen	259.985	331.612	-139.266	246.206
	185.248	**456.986**	**108.265**	**-1.177.218**

Septembercirculaire

Op 16 september 2025 is de septembercirculaire verschenen. De financiële gevolgen van de septembercirculaire zijn van belang voor deze begroting. Die gevolgen worden zo spoedig mogelijk doorgerekend maar kunnen niet meer in dit document worden verwerkt. Via een kennisgeving zal de gemeenteraad voor de behandeling van de begroting op 11 november 2025 op de hoogte worden gebracht van de gevolgen zodat zij deze kunnen meewegen in hun beslissing. In de Najaarsnota 2025 zullen de gevolgen dan vervolgens worden verwerkt.

Belastingtarieven

Hieronder zijn de belastingtarieven voor het jaar 2026 vermeld. In het overzicht zijn, ter vergelijk, de tarieven voor 2025 opgenomen. De tarieven van de rechten, waaronder de leges en tarieven huur sportaccommodaties zijn divers. Daarom zijn deze tarieven niet opgenomen in het overzicht.

Tarieven belastingen

Omschrijving	2025	2026
OZB eigenarenbelasting:		
- woningen, % van vastgestelde waarde	0,1117	0,1179
- niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,2109	0,2276
OZB gebruikersbelasting niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1615	0,1743
Afvalstoffenheffing vastrecht	243,77	258,98
Afvalstoffenheffing variabel:		
- per lediging 140 liter container restafval	8,61	9,13
- per lediging 240 liter container restafval	15,33	16,26
- per storting ondergrondse container	2,41	2,56
Rioolrechten per m3	1,94	1,99
Toeristenbelasting:		
- hotel, hostel, pension, kampeerterrein en camperplaats en B&B	2,15	2,25

Omschrijving	2025	2026
Reclamebelasting, Centrum duiven	750,00	750,00

Bedragen in €

Afvalstoffenheffing
Afvalstoffenheffing is een kostendekkende heffing. Loon- en prijsstijgingen alsmede (vervangings)investeringen hebben invloed op de tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt in een vastrecht en een variabel tarief per lediging van de container voor restafval of per storting in een ondergrondse container. Er wordt uitgegaan van een gemiddelde van 7 ledigingen of 28 stortingen per jaar. De kosten van kwijtschelding zijn in de tarieven afvalstoffenheffing verdisconteerd. De tarieven worden verhoogd met 6,05% vanwege een stijging van de kosten.

Rioolrechten
Rioolheffing is een kostendekkende heffing. Het tarief wordt geheven per m^3 waterverbruik. In 2022 heeft de gemeenteraad het Watertakenplan 2022–2026 vastgesteld. In het plan zijn de exploitatiekosten en de kosten voor de investeringen van de riolering en de gemalen alsmede de DPRA maatregelen opgenomen. Al deze kosten worden gedekt uit de rioolheffing. Voorgesteld wordt om de tarieven te verhogen met het inflatiepercentage van 2,74%.

OZB
Voor 2026 wordt uitgegaan van een inflatiecorrectie van 2,74%, voor 2027 van 2,52%, voor 2028 2,61% en voor 2029 betreft dit 2,5%. Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2025 is afgesproken om de inflatiecorrectie voor 2026 door te voeren alsmede een extra stijging van 5,76% om het verwachte begrotingstekort (deels) op te kunnen lossen.

Aanvullende wens

In programma 1 wordt een investeringskrediet gevraagd voor de aanschaf van nieuwe microfoons voor de geluidsinstallatie in de raadszaal. De hieruit voortkomende kapitaallast zal vanaf 2027 op het saldo drukken en bedraagt € 12.100. Voor de exacte tekst verwijzen we naar Programma 2.

Dekkingsvoorstel

Omdat alle begrotingsjaren sluiten met een positief saldo is het niet noodzakelijk om aanvullende maatregelen te treffen.

Geprognosticeerde balans 2026-2029

Balans rubriek	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Activa				
Vaste activa	91.553	88.470	86.610	83.872
Voorraad gronden	-9.506	-13.856	-13.666	-13.351
Vlottende activa	25.703	30.703	34.688	28..665
Totaal activa	**107.750**	**105.317**	**107.632**	**99.186**
Passiva				
Reserves	45.605	44.805	43.365	42.971
Voorzieningen	38.752	39.859	40.955	42.275
Langlopende leningen	11.360	13.634	15.495	13.940
Vlottende passiva	12.033	7.019	7.817	15..938
Totaal passiva	**107.750**	**105.317**	**107.632**	**99.186**

Financiering

Uit de liquiditeitsbegroting (zie financieringsparagraaf) blijkt dat er geen extra behoefte aan financieringsmiddelen ontstaat.

Begin 2026 heeft de gemeente Duiven een vaste schuld van € 9,5 miljoen. Deze leningen zijn allemaal aangetrokken bij de BNG. Het gemiddelde rente percentage hiervoor is in 2026 3,41% tegenover 2,62% in 2025. De gemiddelde rente is gestegen in 2026 t.o.v. 2025 omdat een lening met hoge rente is aangetrokken.

Stand en verloop van reserves

Stand reserves

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Totaal reserves per 31/12	31.496	31.427	32.228	33.056

Bedragen x € 1.000

In het meerjarenperspectief is rekening gehouden met toekomstige stortingen en onttrekkingen. Er is nog geen rekening gehouden met de gevolgen van het dekkingsvoorstel. Zie voor een toelichting de bijlage 'Overzicht van reserves en voorzieningen' in deze begroting.

Stand en verloop van voorzieningen

Stand voorzieningen

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Totaal voorzieningen per 31/12	41.802	43.876	46.340	48.804

Bedragen x € 1.000

De voorzieningen stijgen na 2026 als gevolg van de stortingen in de volgende voorzieningen:
- Groot onderhoud sportaccommodaties.
- Groot onderhoud culturele accommodaties.
- Onderhoud wegen.
- Riolering.
- Pensioenen wethouders.

Voor een uitgebreide toelichting op het verloop van de voorzieningen kan de nota 'Reserves en voorzieningen' en de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' worden geraadpleegd.

Overzicht Incidentele baten en lasten

2026			
Lasten		Baten	
Dotatie algemene reserve	9.054.944	Bijdrage exploitatie aan Algemene Reserve	9.054.944
Diverse uitgaven dekking uit Algemene Reserve	11.163.509	Ontrekking aan Algemene Reserve	11.163.509
		Verkoop groenstroken	33.000
Totaal 2026 programma 1	**20.218.453**	**Totaal 2026 programma 1**	**20.251.453**

Uitgaven bestemmingsreserve Onderwijsachterstandenbeleid	25.000	Uitgaven onderwijsachterstandenbeleid worden gedekt uit de br onderwijsachterstandenbeleid	25.000
Uitgaven bestemmingsreserve beschermd wonen	657.500	Ultgaven beschermd wonen worden gedekt uit de bestemmingsreserve beschermd wonen	657.500
Specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	485.075	Specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	485.075
Totaal 2026 programma 2	**1.167.575**	**Totaal 2026 programma 2**	**1.167.575**
Dotatie bestemmingsreserve groenfonds bijdrage windpark	6.330	Storting bijdrage windpark bestemmingsreserve groenfonds	6.330
Uitgaven landschapsontwikkeling uit bestemmingsreserve groenfonds	30.000	Ontrekking uitgaven landschapsontwikkeling uit bestemmingsreserve groenfonds	30.000
Uitgaven BR A15	100.000	Onttrekking uitgaven BR A15	100.000
Uitgaven BR Circulaire economie	29.832	Onttrekking uitgaven bestemmingsreserve circulaire economie	29.832
Mutaties Grex	20.722.887	Mutaties Grex	20.722.887
Totaal 2026 programma 3	**20.889.049**	**Totaal 2026 programma 3**	**20.889.049**
Totaal lasten 2026	**42.275.077**	**Totaal baten 2026**	**42.308.077**
2027			
Lasten		Baten	
		Verkoop groenstroken	33.000
Dotatie Algemene Reserve	8.635.392	Bijdrage exploitatie aan Algemene Reserve	8.204.626
Uitgave diverse exploitatie gedekt uit de Algemene Reserve	8.204.626	Onttrekking Algemene Reserve	8.204.626
Totaal 2027 programma 1	**16.840.018**	**Totaal 2027 programma 1**	**16.873.018**
Uitgaven beschermd wonen uit bestemmingsreserve	240.000	Onttrekking uitgaven bestemmingsreserve beschermd wonen	240.000
Uitgaven bestemmingsreserve Doelgroepenvervoer	92.000	Onttrekking uitgaven doelgroepenvervoer uit bestemmingsreserve	92.000
Totaal 2027 programma 2	**332.000**	**Totaal 2027 programma 2**	**332.000**
Uitgaven BR A15	100.000	Bijdrage BR A15	100.000
Dotatie aan bestemmingsreseve groenfonds	6.330	Toevoeging bijdrage windpark aan bestemmingsreserve Groenfonds	6.330
Uitvoeringsprogramma LOP	30.000	Onttrekking uitgaven landscahpsontwikkelplan	30.000
Mutaties Grex	4.349.694	Mutaties Grex	4.349.694
Totaal 2027 programma 3	**4.486.024**	**Totaal 2027 programma 3**	**4.486.024**
Totaal lasten 2027	21.418.042	**Totaal baten 2027**	21.451.042
2028			
Lasten		Baten	
		Verkoop groenstroken	33.000
Dotatie Algemene Reserve	8.060.736	Toevoeging dotaties aan Algemene Reserve	8.060.736
Uitgaven gedekt uit Algemene Reserve	6.829.496	Onttrekking uitgaven diverse aan Algemene Reserve	6.829.496
Totaal 2028 programma 1	**14.890.232**	**Totaal 2028 programma 1**	**14.923.232**

Uitgaven br beschermd wonen	90.000	Onttrekking uitgaven uit bestemmingsreserve beschermd wonen	90.000
Uitgaven doelgroepenvervoer	173.000	Onttrekking uitgaven doelgroepenvervoer uit bestemmingsreserve	173.000
Totaal 2028 programma 2	**263.000**	**Totaal 2028 programma 2**	**263.000**
Uitgaven landschapsontwikkeling	30.000	Ontrekking uitgaven landschapsontwikkeling uit bestemmingsreserve groenfonds	30.000
Dotatie bijdrage windpark aan bestemmingsreserve groenfonds	6.330	Bijdrage windpark aan bestemmingsreserve groenfonds	6.330
Uitgaven BR A15	100.000	Bijdrage BR A15	100.000
Mutaties Grex	187.266	Mutaties Grex	187.266
Totaal 2028 programma 3	**323.596**	**Totaal baten 2028 programma 3**	**323.596**
Totaal lasten 2028		**Totaal baten 2028**	
2029			
Lasten		Baten	
Dotatie Algemene Reserve	5.251.830	Toevoeging aan Algemene Reserve	5.251.830
Uitgaven dekking uit Algemene Reseve	4.256.240	Onttrekking Algemene Reserve	4.256.240
		Verkoop groenstroken	33.000
Totaal 2029 programma 1	**9.508.070**	**Totaal 2029 programma 1**	
Uitgaven BR A15	100.000	Bijdrage BR A15	100.000
Dotatie Bijdrage Windpark aan bestemmingsreserve groenfonds	6.330	Storting bijdrage windpark in bestemmingsreserve groenfonds	6.330
Uitgaven landschapsontwikkeling uit bestemmingsreserve groenfonds	30.000	Onttrekking uitgaven landschapsontwikkeling uit bestemmingsreserve Groenfonds	30.000
Mutaties Grex	317.070	Mutaties Grex	317.070
Totaal 2029 programma 3	**453.400**	**Totaal 2029 programma 3**	**453.400**
Totaal lasten 2029	**9.961.470**	**Totaal baten 2029**	**9.994.470**

Lasten

Programma 2 Maatschappij

Voor het jaar 2026 worden de uitgaven voor het onderwijsachterstandenbeleid gedekt uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid.

Programma 3 Omgeving

De totale lasten en baten van de grondexploitatie worden als incidenteel aangemerkt.

Baten programma 1 Bestuur

De post opbrengst € 33.000 verkoop groenstroken aan inwoners valt onder incidentele baten. Dit zogenaamde snippergroen is bezit en kun je maar 1 keer verkopen.

Financiële begroting - Conclusie

In de Voorjaarsnota 2025 zijn behalve de ambities en wensen van onze organisatie voor de komende jaren ook de maatregelen uit het project 'Financieel gezond 2026' verwerkt. Dit project was ingezet om het naderende 'Ravijnjaar' op te kunnen vangen. Mede dankzij deze maatregelen, maar ook dankzij de meicirculaire waarin het Rijk het Ravijnjaar heeft uitgesteld, zijn de begrotingssaldi voor de komende jaren positief. Na verwerking van alle besluiten uit de Voorjaarsnota zijn alle voorcalculaties voor bestaand beleid geactualiseerd. Dat levert een begrotingsbeeld op waarbij het niet nodig is om aanvullende maatregelen door te voeren.

Aangezien er van de demissionaire regering niet wordt verwacht dat zij nieuw beleid zullen doorvoeren in de septembercirculaire wordt niet verwacht dat de circulaire nog veel wijziging gaat brengen in de cijfers. In de meicirculaire 2026 zal dan mogelijk een vervolg komen op de reparatiewerkzaamheden die al eerder zijn doorgevoerd.

Met behulp van de in de Voorjaarsnota aangegeven kaders is deze meerjarenbegroting samengesteld. In deze Meerjarenbegroting zijn alle financiële gevolgen van speerpunten en aanvullende wensen reeds verwerkt. Alleen de wens inzake de nieuwe microfoons voor de raadszaal is toegevoegd. Daarbij is uitgegaan van duurzaam financieel beleid.

In het kader van duurzaam financieel beleid moet rekening worden gehouden met de vereisten die de provinciale toezichthouder stelt aan onze begroting om niet onder toezicht te komen: als de eerste jaarschijf van de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand wordt gebracht. Deze begroting voldoet aan de eis om het eerste jaar structureel sluitend te presenteren. 2026 is voor een groot gedeelte is opgelost met incidentele maatregelen. Het surplus van de Algemene Reserve mocht hier deels voor worden ingezet. De maatregelen uit het project "Financieel gezond 2026" zorgen er echter voor dat in de komende jaren een structurele oplossing is gevonden.

De nieuw te kiezen regering gaat in de komende tijd duidelijk maken waar zij voor staat en welke gevolgen dit zal hebben voor de lagere overheden. Voorlopig komt daar nog weinig nieuws over in de verkiezingsprogramma's. Ondertussen loopt nog altijd de lobby van de VNG om oplossingen te vinden voor het (uitgestelde) ravijnjaar en de nieuwe financieringssystematiek. Wellicht dat hier in de meicirculaire 2026 duidelijkheid over komt.

Ook onze verbonden partijen zijn volop aan het zoeken naar mogelijkheden om in de toekomst hun taken te kunnen blijven uitvoeren. Waarbij toch vaak naar de deelnemende gemeente wordt gekeken om het financiële plaatje sluitend te maken. En op basis van het hiervoor geschilderde financiële perspectief zal het een uitdaging worden om hier structureel in mee te blijven doen. Alle verbonden partijen zijn verzocht om hun uitgaven nog eens goed onder de loep te nemen en te kijken naar mogelijkheden om de bijdrage van de gemeente te verlagen. Een deel van de eerder opgenomen stelpost is inmiddels gerealiseerd doordat in de verschillende begrotingen van de verbonden partijen maatregelen zijn genomen om de kosten te drukken en de bijdrage van de deelnemende gemeenten daarmee minder te laten stijgen.

De winstverwachting en het moment van winstuitname van de grondexploitatie is bijgesteld. Vooralsnog is dit een reële weergave van de huidige markt. De nog in exploitatie zijnde bedrijventerreinen kondigen nog een positief resultaat aan. De woningbouwcomplexen zullen naar verwachting niet positief uitvallen. Voor verliesgevende complexen is een voorziening gevormd die ieder jaar naar aanleiding van de herziening van de complexen wordt aangevuld of afgeroomd.

Vennootschapsbelasting
Met ingang van 2016 zijn gemeenten voor een aantal activiteiten, zoals de grondexploitatie, vennootschapsbelastingplichtig. Voor de jaren tot en met 2023 is inmiddels een definitieve aanslag ontvangen conform de ingediende aangiften. Verwacht wordt dat de aangifte over het jaar 2024 in

de tweede helft van 2025 wordt verstuurd. Hiervoor is door de belastingdienst uitstel verleend tot 1 mei 2026.

Algemene Uitkering
De Algemene Uitkering en de hoogte daarvan blijven erg onzeker. Een groot deel van de gelden voor het Sociaal Domein zijn inmiddels onderdeel van de Algemene Uitkering. Alleen voor de Participatiewet komen de gelden via een integratie-uitkering naar de gemeente. Ook de herverdeling van het Gemeentefonds is doorgevoerd. De VNG is druk bezig om de minister er van te overtuigen dat het zogenaamde Ravijnjaar structureel opgelost moet worden. In de meicirculaire is dit probleem twee jaar vooruitgeschoven. In de komende jaren zullen zaken als de Hervormingsagenda jeugd en eigen bijdragen in het Sociaal Domein onderwerp van discussie zijn. Bovendien zal er veel energie gaan zitten in het herstellen van het onderlinge vertrouwen. De VNG is druk bezig om de strategie in deze discussie te bepalen.

De stand van de Algemene Reserve
Naar verwachting wordt de stand van de Algemene Reserve eind 2026 € 23,6 miljoen. De Algemene Reserve is onderdeel van de berekening van het weerstandsratio en dit ratio bedraagt per 1 januari 2026 3,39 bij een gemiddeld risico. Het uitgangspunt omtrent dit ratio is dat deze ligt tussen 1,4 en 2,0 (ruim voldoende). Dit betekent dat het weerstandsvermogen van de gemeente Duiven uitstekend is om de beschreven risico's te dekken.

Daarnaast is het streven van de gemeente Duiven om een solvabiliteitsratio te behalen van 35%. Dit betreft een vergelijking van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. In 2026 wordt een solvabiliteitsratio van 42,3% verwacht. Dit ratio daalt in 2027 naar 38,7%.

Speerpunten/nieuw beleid
In totaal is er in deze begroting ruim € 450.000 in 2026 aan extra kosten ingebracht om in te spelen op speerpunten en aanvullende wensen. Door de stand van de Algemene Reserve, het ruim voldoende weerstandsvermogen en de maatregelen uit Financieel gezond 2026 kunnen we deze kosten opvangen. Alle gevolgen van de Voorjaarsnota zijn in deze begroting verwerkt.

Conclusie
De financiële positie van de gemeente Duiven is redelijk. De stand van de Algemene Reserve is boven het maximale niveau en het weerstandsvermogen is ruim voldoende. De maatregelen die voortvloeien uit het project 'Financieel gezond 2026' zorgen voor ruimte in de toekomstige begrotingssaldi. Het blijft echter wel opletten. Een groot deel van het tekort voor 2026 wordt gedekt met een bijdrage uit de Algemene Reserve. Door de provincie wordt deze maatregelen (tijdelijk?) als een structurele dekking aangemerkt. Doordat een groot deel van de in de Voorjaarsnota verwerkte maatregelen structureel doorwerken lijkt het probleem daarmee voor de komende jaren te zijn opgelost. Waarbij nog altijd wel de vraag blijft of alle maatregelen ook daadwerkelijk voor de opgenomen bedragen kunnen worden gerealiseerd. De organisatie is inmiddels al druk doende om het proces van monitoring van de realisatie vorm te geven. Vooral bij de maatregelen rondom clustering van budgetten zal dit nog de nodige inspanning en overtuigingskracht vragen. De ontwikkelingen op woningbouwgebied kunnen in de toekomst nog extra risico's geven. Ook de Circulaire Economie zal in de komende jaren meer van ons gaan vragen aan personeel en middelen. De gespannen situatie op de arbeidsmarkt en de steeds maar stijgende prijzen zorgen er voor dat het steeds lastiger wordt om de grote ambities op allerlei gebieden ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. Het structureel voortzetten van duurzaam financieel beleid zal dan ook nog een uitdaging worden. Het blijft zaak de bestaande ambities te spiegelen aan de financiële mogelijkheden. De structurele doorwerking van maatregelen moet wel binnen de financiële ruimte passen.

Bijlagen

Kerngegevens

	Werkelijk per 1 januari 2025	Geraamd per 1 januari 2026
Inwoners:		
Jonger dan 20 jaar	5.203	5.203
van 20 - 64 jaar	14.095	14.095
van 65 jaar en ouder	5.663	5.663
Totaal	**24.961**	**24.961**
Bijstandsgerechtigden:		
IOAW	25	24
IOAZ	4	3
BBZ	1	1
Participatiewet	352	345
Totaal	**382**	**373**
Fysieke structuur		
Woningen	10.938	10.938
Bijzondere woongebouwen	5	5
Aantal woonruimten	**10.943**	**10.943**
Oppervlakte gemeente	3.516 ha	3.516 ha
Waarvan binnenwater	126 ha	126 ha
Wegen, paden etc. binnen en buiten de bebouwde kom (in m^2 x 1.000)		
- Weg - gemiddeld belast	221	229
- Weg - licht belast	355	288
- Weg in woongebied	627	709
- Weg in verblijfsgebied	374	390
- Fietspaden	150	183
Openbaar groen (in m^2 x 1.000)	1.211	1.134
Sportcomplexen (in m^2 x 1.000)	185	132
Bermen (in m^2 x 1.000)	919	991
Bermen (in m x 1.000)	125	n.b.
Lichtmasten	5.668	5.669
Financiële structuur (bedragen x € 1.000)		
	Rekening 2024	
Uitgaven/inkomsten voorcalculaties	85.570	88.782
Opbrengst belastingen/retributies:	14.125	16.305
- Onroerende-zaakbelastingen	6.843	8.100
- Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	2.982	3.652
- Rioolheffing	2.383	2.497
- Toeristenbelasting	263	295
- Reclamebelasting	50	179
- Marktgelden	1	2
- Lijkbezorgingsrechten	87	204
- Leges omgevingsvergunning	511	701
- Overige leges	731	675
Algemene Uitkering Gemeentefonds	48.499	49.906

Stand reserves en voorzieningen

	per 31/12/2024	per 31/12/2025
Algemene Reserve	32.127	25.659

Bestemmingsreserves	908	8.782
Voorzieningen	37.472	39.706
Totaal	**72.426**	**74.147**

Bedragen x € 1.000

Berekening tarieven afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing 2026-2029

	2026	2027	2028	2029
Voorcalculaties				
Reinigen openbaar gebied (33% van de kosten)	102.950	107.714	112.717	117.970
Salariskosten reinigen openbaar gebied (33% van de kosten)	108.957	108.957	108.957	108.957
Huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	77.606	77.606	77.606	77.606
Opbrengsten huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	-238.434	-234.293	-234.293	-234.293
Afvalaanbiedstation	107.846	88.557	82.837	82.365
Opbrengsten afvalaanbiedstation	-200.920	-200.920	-200.920	-200.920
Kosten Circulus	2.230.815	2.237.425	2.237.425	2.237.425
Kosten heffing en invordering	12.833	12.833	12.833	12.833
Salariskosten TV 7.3	799.700	799.700	799.700	799.700
Vervangingsinvesteringen				
	3.001.353	**2.997.580**	**2.996.862**	**3.001.643**
BTW 21%	516.086	515.325	516.376	517.479
Totaal	**3.517.439**	**3.512.905**	**3.513.238**	**3.519.122**
Kwijtschelding	104.300	104.300	104.300	104.300
Oninbaar/leegstand	30.000	30.000	30.000	30.000
Totale kosten voor afvalstoffenheffing	**3.651.739**	**3.647.205**	**3.647.538**	**3.653.422**
Containers				
Grondgebonden aansluiting	9.980	10.025	10.035	10.035
Hoogbouwaansluitingen	909	909	909	909
Nieuwbouw 1/2	45	10	0	0
Totaal aantal containers	10.934	10.944	10.944	10.944
Grondgebonden huishoudens				
Vastrecht	2.593.422	2.595.568	2.597.245	2.601.435
Variabel rest uitgaande van 7 ledigingen	555.138	555.975	556.418	557.316
Variabel rest 240 liter	194.382	193.668	193.600	193.912
Hoogbouw aansluitingen				
Vastrecht	236.216	235.349	235.266	235.646
Variabel uitgaande van 28 stortingen	65.271	65.031	65.009	65.114
Nieuwbouw 1/2				
Vastrecht	5.847	1.295	0	0
Variabel rest uitgaande van 8 ledigingen	1.443	319	0	0
Opbrengsten afvalstoffenheffing	**3.651.739**	**3.647.205**	**3.647.538**	**3.653.422**

Bedragen in €

Tarieven in €

	2025	2026	2027	2028	2029
Vastrecht grondgebonden huishoudens	244,21	259,86	258,91	258,82	259,24
Variabel tarief rest 140 liter	8,61	9,16	9,13	9,13	9,14

	2025	2026	2027	2028	2029
Variabel tarief rest 240 liter	15,33	16,31	16,25	16,25	16,27
Vastrecht hoogbouw aansluitingen	244,21	259,86	258,91	258,82	259,24
Variabel tarief hoogbouwaansluitingen	2,41	2,56	2,56	2,55	2,56
Tarief:					
Grondgebonden huishoudens (7 aanbiedingen)	304,48	323,98	322,82	322,73	323,22
Hoogbouw aansluitingen (28 aanbiedingen)	311,69	331,54	330,59	330,22	330,92

Berekening tarieven rioolrecht

Rioolrecht 2026-2029

	2026	2027	2028	2029
Kosten				
Op basis van voorcalculaties				
Water Taken Plan	0	0	3.000	0
- te compenseren BTW	0	0	630	0
Wegen	40.000	5.000	5.000	5.000
- te compenseren BTW	8.400	1.050	1.050	1.050
Riool	854.624	866.999	1.158.628	1.158.628
- te compenseren BTW	108.718	111.317	86.917	86.917
Rioolgemalen en randvoorzieningen	489.607	489.607	485.149	485.149
- te compenseren BTW	65.205	65.205	65.205	65.205
Lasten heffing en invordering (excl. deurwaarder)	30.386	30.386	30.386	30.386
- te compenseren BTW	5.524	5.524	5.524	5.524
Totale salariskosten	684.045	684.045	684.045	684.045
- te compenseren BTW	143.649	143.649	143.649	143.649
Vervangingsinvesteringen in het kader van het Water Taken Plan	207.811	207.811	207.811	207.811
Totaal	**2.637.969**	**2.610.593**	**2.876.994**	**2.859.547**
Bijdrage in voorziening	-72.890	19.126	-178.640	-93.734
Totale kosten	**2.565.079**	**2.629.719**	**2.698.355**	**2.765.813**
Opbrengsten	**2.496.670**	**2.565.079**	**2.629.719**	**2.698.355**
Opbrengsten + 2,74% in 2026 in 2027 2,52%, in 2028 2,61% en in 2029 2,5% prijsindex.	**2.565.079**	**2629.719**	**2.698.355**	**2.765.813**
Tekort	0	0	0	0
In percentages per jaar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Tarief

	2025	2026	2027	2028	2029
Tarief	**€ 1,94**	**€ 1,99**	**€ 2,04**	**€ 2,09**	**€ 2,14**

Bedragen in €

Overzicht van reserves en voorzieningen

Overzicht verloop reserves

	Beginstand 1-1-2025	mutatie 2025	Beginstand 1-1-2026	Mutatie 2026	Eindstand 31-12-2026
Algemene Reserve	**32.127.085**	-6.468.333	**25.658.752**	**- 2.108.565**	**23.550.187**
Bestemmingsreserves:					
Statushouders	140.151	-33.000	107.151	0	107.151
Nieuwe Wet inburgering	73.300	0	73.300	0	73.300
Wet Open Overheid WOO	95.578	0	95.578	0	95.578
Onderwijsachterstandenbeleid	50.000	-25.000	25.000	-25.000	0
Doelgroep vervoer	479.800	253.000	732.800	0	732.800
Parkmanagement	110.000	0	110.000	0	110.000
Beschermd wonen	1.158.375	-804.000	354.375	-657.500	-303.125
Gevolgen grondwater-verontreiniging Nieuwgraaf	281.124	0	281.124	0	281.124
Het groenfonds	79.598	-23.670	55.928	-23.670	32.258
Ontwikkeling A15	971.163	-100.000	871.163	-100.000	771.163
Fonds bovenwijkse voorzieningen	1.495.388	-100.000	1.395.388	0	1.395.388
Betaalbare woningbouw	1.669.972	-91.000	1.578.972	0	1.578.972
Circulaire economie	588.235	-159.390	428.845	- 29.832	399.013
Vitale dorpen en wijken	319.803	-100.000	219.803	0	219.803
Groen-blauw ontwikkeling tussengebied Duiven-Westervoort	400.000	-400.000	0	0	0
Implementatie nieuwe omgevingswet	618.953	-110.250	508.703	0	508.703
Reserve saldo van rekening	449.766	-449.765	0	0	0
Migratie en intergratie		1.423.824	1.423.824	0	1.423.824
Klimaatadaptatie		154.000	154.000	0	154.000
Groenonderhoud		188.000	188.000	0	188.000
Intergraal huisvestingsplan		70.000	70.000	0	70.000
Totaal bestemmingsreserves	**8.981.206**	**-307.251**	**8.673.954**	**-836.002**	**7.837.952**
Geblokkeerde Bestemmingsreserves					
Stimuleringsfonds	107.571	0	107.571	0	107.571
Geblokkeerde reserve					
Totaal geblokkeerde bestemmingsreserves	**107.571**	**0**	**107.571**	**0**	**107.571**
Totaal	**41.215.862**	**-6.775.584**	**34.440.277**	**-2.944.567**	**31.495.710**

Bedragen in €

Algemene Reserve

Beheerder: Ondersteuning/Team advies

Doel
De Algemene Reserve dient als weerstandsvermogen van de gemeente.

Besteding
De reserve wordt gevoed met eventuele jaarrekeningsaldi en positieve resultaten van grondexploitaties. Onttrekkingen worden geraamd op basis van specifieke voorstellen of negatieve rekeningsaldo / resultaten grondexploitaties.

Omvang en mutaties	
Stand per 01-01-2025	€ 32.127.085
Onttrekkingen 2025	
Accommodatiebeleid	€46.000
Beschutte huiskamer	€25.000
Communicatie grote projecten	€85.000
Eenmalige dekking opschaling	€800.000
Fietsenplan via st leergeld	€10.000
FTE dienstverlening	€41.265
Gezond en veilig opgroeien	€50.000
Hangplekken	€50.000
Intensivering zelfbeheer	€46.000
Intensivering zelfbeheer	€50.000
Inzet MEE	€13.000
Jeugdconsulent	€66.000
Leerplichtambtenaren	€23.734
Liemerse ambassade	€25.000
Liemerse economische visie	€31.000
Maatwerk leerlingenvervoer	€40.000
Noodlokalen IKC Remigius	€21.250
Ontwikkelopgave woningbouw openbare ruimte	€170.000
Procesmanager SD	€88.200
Projectleider Blijfwijk	€25.000
Renovatie veld 1 westerduiven	€16.000
Uitvoeren woonvisie	€300.000
Uitvoering geven aan participatie	€75.000
Uitvoeringsprogramma participatiebeleid	€95.000
Versterken en afstemmen van de toegangen	€50.000
Omgevingsvergunning leges	€95.350
Rekeningsaldo 2024	€1.386.059
Saldo begroting	€ 2.744.475
Totaal onttrekkingen	€ **6.468.333**
Stortingen 2024	
Totaal stortingen	€ **0**
Stand per 31-12-2025	€ **25.658.752**

Omvang en mutaties		
Onttrekkingen 2026		
Beschutte huiskamer	€	25.000
Communicatie grote projecten	€	85.000
Fietsenplan via st leergeld	€	10.000
FTE dienstverlening	€	41.265
Gezond en veilig opgroeien	€	50.000
Inzet MEE	€	13.000
Jeugdconsulent	€	66.000
Leerplichtambtenaren	€	23.734
Liemerse ambassade	€	25.000
Liemerse economische visie	€	31.000
Maatwerk leerlingenvervoer	€	40.000
Ontwikkelopgave woningbouw openbare ruimte	€	170.000
Procesmanager SD	€	88.200
Uitvoeren woonvisie	€	200.000
Uitvoering geven aan participatie	€	75.000
Versterken en afstemmen van de toegangen	€	50.000
uitvoering en borging participatiebeleid VJN 23	€	63000
Omgevingsvergunning leges	€	95.350
Saldo begroting	€	957.016
Totaal onttrekkingen	€	
Stortingen 2026		
Stand per 31-12-2026	**€**	**23.550.187**

Bestemmingsreserves Programma Bestuur

Bestemmingsreserve "Wet open Overheid WOO"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Deze reserve is gevormd met ontvangen middelen van het Rijk voor implementatie van de Wet Open Overheid (WOO).

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	**€**	**95.578**
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**95.578**

Besteding
De reserve zal geheel worden besteedt aan de implementatie van de Wet Open Overheid.

Bestemmingsreserves Programma Maatschappij

Bestemmingsreserve "Statushouders"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Ter dekking van de uitgaven in het kader van nieuwe aanpak integratie statushouders. De nieuwe aanpak houdt drie sporen:
- Verder inzetten op het integreren en participeren van statushouders en mensen met een migratieachtergrond die al langer in Duiven gevestigd zijn.
- Verder inzetten op integrale aanpak van de participatie en integratie van nieuwkomers (statushouders en mensen met een migratieachtergrond)
- Voorbereiding implementatie landelijke wetswijziging wet inburgering.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	**107.151**
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**107.151**

Besteding
Investering in cruciale middelen ter ondersteuning bij inburgering. Nadere uitgaven ten behoeve van extra onvoorziene inzet bij taalonderwijs. Verwachte frictiekosten in verband met nieuwe koers nieuwe kabinet. Een nauwkeurig beeld van de hoogte van de uitgaven in dit kader zijn niet bekend, maar zullen zeker flink van invloed zijn op het budget.

Bestemmingsreserve "Nieuwe wet inburgering"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Deze bestemmingsreserve is gereserveerd ter dekking van de kosten voor de invoering / implementatie van de Nieuwe Wet Inburgering.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	**€**	**73.300**
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**73.300**

Besteding
Ter dekking van de uitgaven voor de invoering van de Nieuwe Wet Inburgering. Hiervoor zijn incidentele uitgaven geweest die bij het vormen van nieuwe beleidsregels een structureel karakter gaan krijgen. De verdere coördinatie van de driehoek opvang-huisvesting-inburgering brengt kosten met zich mee.

Bestemmingsreserve "Migratie en Integratie"
Beheerder: Team Projectenbureau

Doel
Deze reserve is onder andere gevormd voor aankoop van vastgoed voor duurzame vluchtelingenopvang en huisvesting statushouders.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	**€**	**1.423.824**
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**1.423.824**

Besteding

Ter dekking voor de uitgaven van: aanpassingen beleid vluchtelingenopvang, duurzame visie op migratie en integratie, inzet integratie statushouders en werkzaamheden centrale opvanglocatie.

Bestemmingsreserve "Doelgroepenvervoer"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Gevormd om tekorten die zouden ontstaan vanwege de corona problematiek te dekken bij de BVO DRAN.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	**€**	732.800
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	732.800

Besteding
Deze reserve is geheel nodig ter dekking van wettelijk verplichte investeringen en toekomstige kosten zoals zero-emissie en daarnaast de stijgingen in brandstof- en loonkosten.

Bestemmingsreserve "Onderwijsachterstandenbeleid"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
De reserve is gevormd na afloop van boekjaar 2022 om het geld dat in een specifieke uitkering wordt ontvangen van het Rijk ook rechtstreeks aan de daarvoor bestemde doelen te kunnen besteden.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	**€**	**25.000**
Onttrekkingen 2026:	€	25.000
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	0

Besteding
Deze reserve is enkel beschikbaar ter dekking van de kosten voor onderwijsachterstandenbeleid. Volgens de begroting wordt de gehele reserve in de jaren 2024 tot en met 2026 benut.

Bestemmingsreserve "Beschermd wonen"

Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
In het kader van het bestuurlijk akkoord beschermd wonen stelt de gemeente Arnhem extra geld beschikbaar voor de regiogemeenten zodat gemeenten activiteiten kunnen starten om zich voor te bereiden op de ambulantisering.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	**€**	354.375
Onttrekkingen 2026:	€	657.500
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	-303.125

Besteding
De gehele reserve is volgens de begroting nodig voor de decentralisatie van het beschermd wonen. De exacte termijn waarop de kosten daadwerkelijk gaan lopen is onduidelijk doordat de invoering al meerdere malen vanuit overheidswege is uitgesteld.

Bestemmingsreserve "Groenonderhoud"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
De bestemmingsreserve "groenonderhoud" is gevormd ter dekking van de stijging van de kosten voor de inhuur en uitbesteding van de groenvoorziening. Vanaf 2026 zal deze opnieuw worden aanbesteedt, hierin is een forse stijging verwacht.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	**€**	188.000
Onttrekkingen 2026:	€	
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	188.000

Besteding
De gehele reserve is volgens de begroting nodig ter dekking van de genoemde stijging groenvoorziening.

Bestemmingsreserve "Integraal Huisvestingsplan"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Na afloop van het boekjaar 2024 is de bestemmingsreserve "integraal huisvestingsplan" gevormd. Deze is gevormd ter dekking van de uitgaven voor de herziening IHP Duiven. Het oude plan was nog uit 2028, eind 2024 is een begin gemaakt met het schrijven van een nieuw plan.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	**€**	70.000
Onttrekkingen 2026:	€	
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	70.000

Besteding
De gehele reserve is volgens de begroting nodig ter dekking van de genoemde uitgaven voor het IHP.

Bestemmingsreserve Programma Omgeving

Bestemmingsreserve "Gevolgen grondwaterverontreiniging Nieuwgraaf"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de extra kosten in de toekomst bij de toepassing van bronbemaling bij werkzaamheden binnen het plangebied Nieuwgraaf en die direct te relateren zijn aan de in het eerste watervoerend pakket aanwezige verontreiniging, afkomstig van stortplaats Westervoort en/of de wasserij op de locatie Nieuwgraaf 19 te Duiven.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	281.124
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**281.124**

Deze bestemmingsreserve is in 2003 ontstaan door samenvoeging van de reserves “Vuilstort Westervoort” (gevormd uit een ontvangen afkoopsom) en “Wasserij Nieuwgraaf 19”. Deze reserve is een verplichting uit hoofde van de tussen de Staat der Nederlanden, de Provincie Gelderland, Putman BV en de gemeenten Westervoort en Duiven gesloten overeenkomst inzake deze grondwaterverontreiniging.

Besteding
Aanwending van de reserve vindt naar behoefte plaats bij uitvoering van werken (o.a. riool vervangen, bouwrijpmaken enz.).

Bestemmingsreserve "Het Groenfonds"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Het Groenfonds is in 2002 in het leven geroepen ter financiering van projecten die een relatie hebben met natuur, landschap en milieu. De bestemmingsreserve is vanaf toen gevoed vanuit de Grondexploitatie, de opbrengst verkoop aandelen Bouwfonds, grondverkoop in Centerpoort-Zuid en bijdragen van Rijk en Provincie Gelderland.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	55.928
Onttrekkingen 2026:		30.000
Stortingen 2026:		6.330
Stand per 31-12-2026	**€**	32.258

Besteding
De resterende gelden worden conform raadsbesluit besteed aan het uitvoeren van projecten voortvloeiend uit het Uitvoeringsprogramma Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Afhankelijk van de projectkansen die zich voordien zal het bijbehorende bedrag worden onttrokken aan deze reserve en middels rapportage worden verantwoord aan de Raad. De hoogte van het bedrag is jaarlijks fluctuerend en afhankelijk van de financiële projectgrootte en kansen ten aanzien van cofinanciering. Daarnaast zijn er nog uitgaven voor het lopende project "gronden voor natuur".

Bestemmingsreserve "Ontwikkeling A15"
Beheerder: Team Projectenbureau

Doel
Reserve is gevormd ter egalisatie van de kosten om proactief en constructief te kunnen participeren in de processen rondom het project ViA15. Hieronder vallen ook uitgaven voor (inpassings-) maatregelen ten gunste van bewoners. Het meerdere of mindere in de begroting opgenomen bedrag wordt dan wel toegevoegd of onttrokken aan deze reserve.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	871.163
Onttrekkingen 2026:	€	100.000
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	771.163

Besteding

In de begroting is voor 2023 t/m 2026 een bedrag van € 100.000 opgenomen voor externe inhuur en specifieke advieskosten voor externe deskundigheid en expertise. Daarbij is inzet niet ieder jaar hetzelfde. In de Tussenrapportage 2020 is bepaald dat de hierboven genoemde jaarbudgetten niet meer uit de algemene middelen maar uit deze reserve worden gedekt om zodoende het begrotingssaldo hier niet mee te belasten. Dit lijkt voor de Bestemmingsreserve A15 echter een zware aderlating te kunnen worden. Met als gevolg dat de Bestemmingsreserve A15 aan het eind of zelfs gedurende de periode tot en met 2026 aangevuld moet worden zodat we aan de geoormerkte verplichtingen kunnen voldoen.

Bestemmingsreserve “Fonds bovenwijkse voorzieningen”
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Met de inwerkingtreding van de nieuwe Grondexploitatiewet per 1 juli 2008 ontstaat de mogelijkheid in de individuele grondexploitaties een kostencomponent “Bovenwijkse voorzieningen” op te nemen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	1.395.388
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**1.395.388**

In de Structuurvisie, vastgesteld in 2015, is een meerjarenbegroting Fonds Bovenwijks opgesteld met de te ontvangen bijdragen uit ruimtelijke ontwikkelingen, alsmede een investeringsschema voor de uitvoering van voorgenomen en geplande projecten. Door de vaststelling van de omgevingsvisie is deze mogelijkheid nu niet aanwezig. Dit dient nog vastgelegd te worden in een nota kostenverhaal. De grondslag om financiële bijdragen te kunnen innen moet hierin worden verankerd. In het vierde kwartaal van 2024 is gestart met het opstellen van een dergelijk nota kosten verhaal, de gevolgen hiervan zijn nog niet definitief in beeld.

Bestemmingsreserve “Betaalbare woningbouw"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Aanvullend dekkingsmiddel voor het realiseren van projecten en activiteiten die voortkomen uit of bijdragen aan het woonbeleid en de woonagenda; in het bijzonder (of primair) het huisvesten van doelgroepen die aangewezen zijn op betaalbare (huur-)woningvoorraad. De raad heeft het nieuwe woonbeleid vastgesteld op 20 juli 2021. Bij de Voorjaarsnota in 2021 is er middels een amendement een aanvullend bedrag van € 364.000 gestort voor versnelling van de woningbouw. Daarnaast is er aanvullend een bedrag van € 500.000 gestort in deze reserve bij het vaststellen van de jaarrekening 2022.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	1.578.972
Onttrekkingen 2026:		0
Stortingen 2026:		0
Stand per 31-12-2026	**€**	**1.578.972**

Besteding
Op basis van inhoudelijke plannen, activiteiten of initiatieven, die concreet bijdragen aan de woonagenda en waarbij aanvullende ("slimme") middelen gewenst zijn en voor zover de middelen reiken. Bij raadsbesluit van 8 mei 2017 is het college bevoegd deze middelen in te zetten voor de uitvoering van de woonagenda. Tot en met het boekjaar 2025 is jaarlijks een extra bedrag van

€ 91.000 uit de reserve worden onttrokken voor versnelling van de woningbouw, voor 2026 is dit niet besloten.

Bestemmingsreserve “Circulaire economie"
Beheerder: Team Projectenbureau

Doel
Deze reserve is gevormd naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2019. Het bedrag wordt ingezet om de benodigde middelen voor de Energietransitie en de vastgestelde ambitie hiervan te bekostigen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	428.845
Onttrekkingen 2026:	€	29.832
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**399.013**

Besteding
De uitgaven betreffen organisatiekosten, planvoorbereidingskosten en andere proceskosten in het kader van energietransitie.

Bestemmingsreserve “Vitale dorpen en wijken"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Zoals aangegeven in de Voorjaarsnota 2019 is deze reserve gevormd om de kosten te dekken voor het faciliteren van nieuwe initiatieven en het kunnen inrichten en uitvoeren van nieuwe samenwerkingsprocessen mat andere wijken- en/of buurten.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	219.803
Onttrekkingen 2026	€	0
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**219.803**

Besteding
Ter dekking van projecten voor Vitale dorpen en wijken. Concrete plannen momenteel zijn het ontmoetingsplein in Duiven West. Verder worden de plannen voor het dorpsplan Loo en het Mondriaanplein in Groessen concreet gemaakt. De reserve is hier geheel voor nodig.

Bestemmingsreserve “implementatie Omgevingswet"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Zoals aangegeven in de Voorjaarsnota 2021 is deze reserve gevormd om de kosten te dekken voor de implementatie van de nieuwe Omgevingswet.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	508.703
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**508.703**

Besteding
De reserve is geheel begroot ter dekking van de implementatie en doorontwikkeling van de nieuwe Omgevingswet.

Bestemmingsreserve Parkmanagement
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Deze reserve is gevormd bij vaststelling van het jaarrekeningresultaat 2022 met als doel om het parkmanagementorganisatie op te starten en de daarmee gepaard gaande activiteiten.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	110.000
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**110.000**

Besteding
Uitvoeren van activiteiten die in het teken staan van duurzaamheid, verbetering, kostenbeheersing en gemak voor ondernemers en arbeid. Dit om te zorgen voor een samenwerking tussen werkgevers en gemeente voor een gezond economisch, werk- en leefklimaat. Vanaf het jaar 2026 worden de eerste uitgaven verwacht.

Bestemmingsreserve Klimaatadaptie
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Deze reserve is gevormd bij de jaarrekening 2024 met als doel het klimaat bestendig en water robuust in 2050.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	**154.000**
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**154.000**

Besteding
De reserve is gevormd ter dekking voor uitgaven in de komende jaren.

Geblokkeerde reserves

Bestemmingsreserve "Stimuleringsfonds"
Beheerder: Team Ruimtelijke ontwikkeling

Doel
In 2000 is besloten vanuit de opbrengst aandelenverkoop Avira/Bouwfonds een bedrag van € 226.890 te storten in Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Vanuit dit fonds kan de gemeente subsidies verstrekken in de vorm van “zachte leningen”. De zachte leningen kunnen alleen verstrekt worden aan volkshuisvestelijke projecten.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	107.571
Onttrekkingen 2026:	€	p.m.
Stortingen 2026:	€	p.m.
Stand per 31-12-2026	**€**	**107.571**

Rente en aflossing vloeien terug in het fonds en kunnen weer voor andere projecten op dit terrein worden ingezet. De bestemmingsreserve wordt door derden beheerd en is derhalve een geblokkeerde reserve. De raad heeft in 2008 besloten om de beschikbare reserve volledig te bestemmen voor dekking van de "VROM startersregeling 2008".

Besteding
In totaal stond er eind 2025 bij het stimuleringsfonds nog een saldo van € 107.571.

Voorzieningen

Overzicht verloop voorzieningen

	Beginstand 1-1-2025	Mutaties 2025	Beginstand 1-1-2026	Mutaties 2026	Eindstand 2026
Pensioenen wethouders	2.860.867	72.918	2.933.785	72.918	3.006.703
Wachtgeld wethouders	428.158	0	428.158	0	428.158
Afwikkeling complexen grex	695.389	0	695.389	0	695.389
Dubieuze debiteuren	352.267	35.800	388.067	35.800	423.867
Groot onderhoud algemene accommodaties	293.445	207.941	501.386	207.941	709.327
Groot onderhoud VCD	34.143	182.000	216.143	182.000	398.143
Dubieuze debiteuren RSD	344.619	0	344.619	0	344.619
Groot onderhoud sportaccommodaties	1.604.649	139.210	1.743.859	139.210	1.883.069
Groot onderhoud culturele accommodaties	665.888	9.489	675.377	9.489	684.866
Onderhoud wegen	12.543.272	1.125.000	13.668.272	1.125.000	14.793.272
Riolering artikel 44 lid 2	12.860.002	181.815	13.041.817	43.778	13.085.595
Verliesgevende complexen grex	4.245.052	0	4.245.052	0	4.245.052
Kapitaallasten afvalinzameling	11.108	0	11.108	0	11.108
Voorziening A15	532.699	0	532.699	0	532.699
Totaal voorzieningen	**37.471.558**	**1.954.173**	**39.425.731**	**1.816.136**	**41.241.867**

Bedragen in €

Voorzieningen programma Bestuur

Voorziening "Pensioenen wethouders"
Beheerder: Team HR

Doel
De voorziening is gevormd voor de direct opeisbare verplichtingen van de toekomstige pensioenen wethouders.

Besteding
De besteding is afhankelijk van de "rekenrente" en toekomstige pensioenverplichtingen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	**2.933.785**
Onttrekkingen 2026:	€	
Stortingen 2026:	€	72.918
Stand per 31-12-2026	**€**	**3.006.703**

Voorziening "wachtgeld wethouders"
Beheerder: Team HR

Doel
De gemeente is op basis van het rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers verplicht om wachtgeld te betalen. Daarnaast is de gemeente verplicht om planmatige begeleiding door een externe re-integratiebureau in te schakelen en te betalen. Uit deze voorziening.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	428.158
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	**428.158**

Besteding
Uit deze voorziening zal het wachtgeld van een wethouder betaald worden.

Voorziening "Dubieuze debiteuren"
Beheerder: Team Financiële Administratie

Doel
Deze voorziening is gevormd voor het risico van oninbaarheid.

Besteding
De mutaties zijn afhankelijk van afwikkeling debiteuren in enig jaar. Verdeling saldo:
- Debiteuren privaat en publiekrechtelijk € 280.105
- Debiteuren belastingen € 110.220.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	388.067
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	35.800
Stand per 31-12-2026	**€**	**423.867**

Voorziening "Groot onderhoud algemene accommodaties"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Voorziening ten behoeve van egalisatie kosten groot onderhoud algemene accommodaties.

Rente
Inflatiecorrectie 2%.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	**501.386**
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:		
Rente	€	
Dotatie onderhoud	€	207.941
Stand per 31-12-2026	**€**	**709.327**

Besteding
Rekening houdende met vrijval wegens te amoveren accommodaties en een acceptabele marge van ongeveer 5% tussen de planning en de waarde van reserveringen op een termijn van 25 jaren binnen de volle breedte van het GOG, wordt deze voorziening toereikend geacht.
De onttrekking betreft vervanging pompen luchtbehandeling en WKO installatie, vervanging zonweringscentrale, brandmeldinstallatie en schuifdeurautomaat, vervanging verlichtingsarmaturen en vervanging luchtverwarmers. Voor de jaren 2025-2028 bedraagt de raming totaal € 482.407.

Voorzieningen programma Maatschappij

Voorziening "Dubieuze debiteuren RSD"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Voorziening voor dubieuze debiteuren in het kader van artikel 69 Participatiewet waarvan uitvoering plaatsvindt bij de RSD.

Besteding
Op basis van informatie van de RSD vindt jaarlijks een berekening plaats van de stand van de voorziening. In de jaarrekening brengen we de voorziening op peil.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	**344.619**
Onttrekkingen 2026:	€	
Stortingen 2026:	€	
Stand per 31-12-2026	**€**	**344.619**

Voorziening "Groot onderhoud sportaccommodaties"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Voorziening ten behoeve van egalisatie kosten groot onderhoud sport accommodaties.

Rente
Om de prijsstijgingen te compenseren wordt jaarlijks 2% inflatiecorrectie toegevoegd.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	**1.743.859**
Onttrekkingen 2026:	€	
Stortingen 2026:		
Rente	€	
Dotatie onderhoud	€	139.210
Stand per 31-12-2026	**€**	**1.883.069**

Besteding
Rekening houdende met vrijval wegens te amoveren accommodaties en een acceptabele marge van ongeveer 5% tussen enerzijds de planning en anderzijds de waarde van reserveringen op een termijn van 25 jaren binnen de volle breedte van het GOG, wordt deze voorziening toereikend geacht. De onttrekking betreft schilder- en sauswerk en vervanging diverse componenten douchebesturingssysteem en W-installatiesysteem. Voor de jaren 2025 tot en met 2028 bedraagt de raming totaal € 885.640.

Voorziening "Groot onderhoud culturele accommodaties"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Voorziening ten behoeve van egalisatie kosten groot onderhoud culturele accommodaties. Het betreft hier het wijkhuis van Droo, het kleutergebouw van de Joannesschool en het gebouw aan het Eilandplein.

Rente
Om de prijsstijgingen te compenseren wordt jaarlijks 2% inflatiecorrectie toegevoegd.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	**675.377**
Onttrekkingen 2026:	€	
Stortingen 2026:		
Rente	€	
Dotatie onderhoud	€	9.489
Stand per 31-12-2026	**€**	**684.866**

Besteding
Rekening houdende met vrijval wegens te amoveren accommodaties en een acceptabele marge van ongeveer 5% tussen de planning en de waarde van reserveringen op een termijn van 25 jaren binnen de volle breedte van het GOG, wordt deze voorziening toereikend geacht. De onttrekking betreft schilderwerk, vervangingen aan het waterleidingnet en koudwatersysteem en vervanging verlichting. Voor de jaren 2025-2028 bedraagt de raming totaal € 393.600.

Voorzieningen programma Omgeving

Voorziening "Onderhoud wegen"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Het onderhouden van de wegen enz. conform het beleidsplan onderhoud wegen. De voorziening wordt jaarlijks vanuit de exploitatie gevoed, terwijl de geplande maatregelen rechtstreeks op deze voorziening worden geboekt.

Rente
Om de prijsstijgingen te compenseren wordt jaarlijks 2% inflatiecorrectie toegevoegd.

Omvang en mutaties	
Stand per 1-1-2026	€ 13.724.402
Onttrekkingen 2026:	861.000
Stortingen 2026:	
Rente	€ 274.488
Stortingen 2026	€ 1.125.000
Stand per 31-12-2026	**€** 14.246.890

Besteding:

Verwachte ontwikkelingen 2026 tot en met 2029:

Voorziening wegbeheer	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Stand per 1 januari	**13.724**	**14.246**	**14.662**	**15.084**
Toevoeging aan de voorziening	1.383	1.401	1.410	1.338
Onttrekking aan de voorziening	861	985	988	5.008
Stand per 31 december	14.246	14.662	15.084	11.414

Voorziening "Riolering artikel 44 lid 2 BBV"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Deze voorziening is gevormd ten behoeve van groot onderhoud en lasten grootschalige investeringen in de toekomst. Met name ook bedoeld om lasten te "egaliseren".

Omvang en mutaties	
Stand per 1-1-2026	€ 13.041.817
Onttrekkingen 2026:	€ 43.778
Stortingen 2026:	
Bijdrage vanuit exploitatie	€
Stand per 31-12-2026	**€** 13.085.595

Besteding
Deze voorziening zal worden ingezet om grootschalige vervangingen te kunnen bekostigen.

Voorziening "Verliesgevende complexen grondexploitaties"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Deze voorziening is gevormd om de verwachte verliezen die uit de resultaatberekeningen van de in exploitatie zijnde complexen van de grondexploitatie komen, op te kunnen vangen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2025	€	695.389
Onttrekkingen 2025	€	0
Stortingen 2025	€	0
Stand per 31-12-2025	**€**	**695.389**

De herziene exploitatieberekening van de complexen Vitaal Centrum en St. Antoniusstraat geven een verlies op einddatum van in totaal € 4.700.000. Voor exploitaties met een geraamd tekort wordt een voorziening (op startwaarde) conform BBV getroffen om de berekende toekomstige tekorten af te dekken. Dit is een wettelijk voorgeschreven maatregel. Het rentepercentage

(disconteringsvoet) bij deze berekening is door de BBV gesteld op 2%. Jaarlijks zal na de herziening van de exploitatieberekeningen worden bekeken of de voorziening nog toereikend is.

Besteding
In de voorziening is een bijdrage opgenomen voor de afwikkeling van een verwacht verlies op de volgende complexen:

Voorziening "Afwikkeling complexen"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Deze voorziening is in het leven geroepen voor nog te maken kosten van reeds financieel afgewikkelde complexen. Het betreft investeringen voor relatief kleine afwikkelingen binnen het plangebied. De kosten voor afwikkelingen van eerder afgesloten complexen worden uit de voorziening betaald.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	726.220
Onttrekkingen 2026	€	0
Stortingen 2026	€	0
Stand per 31-12-2026	**€**	726.220

Besteding na 31 december 2024

Wrm/nazorg afgesloten complexen	21.000
Interne doorbelasting V&T afgesloten complexen	20.000
Procedurekosten planschadeverzoeken Wro	10.000
Diversen, onvoorzien en prijsstijgingen	7.500
Publiekrechtelijke heffingen	1.000
Groenplan Graafstaete	25.000
Werkterp De Ploen	10.000
Groenplan dijk Seingraaf	100.000
Retentievijver Seingraaf	210.000

Voorziening "Afvalinzameling (kapitaallasten)"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Deze voorziening wordt ingezet om de kapitaallasten van uitgestelde investeringen te bekostigen.

Besteding
Afhankelijk van de mate waarin investeringen worden ingehaald of uitgesteld.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	11.108
Onttrekkingen 2026:	€	
Stortingen 2026:	€	
Stand per 31-12-2026	**€**	**11.108**

Voorziening "A15"
Beheerder: Team Projecten

Doel
Deze voorziening wordt ingezet om alle gemeentelijke kosten en inkomsten met betrekking tot een voortvarende vergunningverlening en toezicht tot aan de oplevering (inclusief nazorg) van het Project ViA15 te egaliseren.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2026	€	532.699
Onttrekkingen 2026:	€	0
Stortingen 2026:	€	0
		6
Stand per 31-12-2026	**€**	**532.699**

Besteding
Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van de vergunningverlening en het bouwtoezicht ook alle extra (inhuur) kosten voor een voortvarende afhandeling.

Vervangingsinvesteringen

Omschrijving:	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Wegen					
Kerkstraat 1, Van Giesbeeksestraat tot brug	125				
Vervangen asfalt kerkstraat	150				
Horsterstraat van Rijksweg tot spoortunnel	270				
Heririchting Ploenstraat 7-9-11-13		20			
Fietspad Rijksweg 2020 (Beton)	62				
Helhoek, Van Kamerstraat tot inrit bedrijventerrein Helhoek				300	
Engeveldsestraat, Van Kamerstraat tot gemeentegrens				260	
Civiele kunstwerken					
Renovatie B30 Roodwilligenstraat		25			
Renovatie houten fietsbrug B1 Nieuweling		20			
Renovatie houten fietsbrug B2 Nieuweling		15			
Renovatie betonnen verkeersbrug B4 Nieuweling					22
Renovatie houten fietsbrug B5 Italiaanse Hoek		20			
Renovatie houten fietsbrug B6 de Esdoorn		15			
Renovatie betonnen fietsbrug B12 Mondriaanstraat			25		
Renovatie betonnen fietsbrug B13 Doesburgpad					11
Renovatie houten fietsbrug B14 Israelstraat			22		
Renovatie betonnen fietsbrug B15 Venus				34	
Renovatie betonnen verkeersbrug B16 Klavierstraat				78	
Renovatie betonnen verkeersbrug B17 Texelstraat					79
Renovatie betonnen verkeersbrug B18 Schiermonnikoogstraat					63
Renovatie betonnen fietsbrug B19 Droostraat					29
Renovatie betonnen verkeersbrug B20 Vlielandlaan				63	
Renovatie houten fietsbrug B59 Horsterpark Zz		14			
Renovatie betonnen fietstunnel T1 Tullenersweg				142	
Openbare Verlichting					
vervanging armaturen	110	110	110	8	3
Versnelde vervanging armaturen		233	233		
VRI					
Vervanging poller Centerpoort		30			
Vervanging VRI Rivierweg/Nieuwgraaf (K100)			300		
Vervanging poller Jochemstraat			30		

Projecten					
Rijksweg					
Herontwikkeling en herinrichting Rijksweg	491				
Herinrichten Jumbo- Kastanjelaan		281			
Groessen_Tempelstraat					
Herinrichting Groen Groessen	13				
Herinrichting vDorth tot Medlerstraat					
Herinrichting vDorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat					
Herinrichting vDorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat 2027_Voorbereiding			360		
Herinrichting vDorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat 2028_uitvoering				1.700	
Herinrichting vDorth tot Medlerstraat/ Eltensestraat 2029_uitvoering					968
Rioleringsmaatregelen Burg v Dort t Medlerstraat				500	
Fietsrotonde Graafsingel		180			
Inrichten Heilweg als GOW30 samen met groot asfaltonderhoud		250			
Eilandplein					
Herinrichting Eilandplein (rioleringswerk)	200				
Verhardingen Eilandplein	219				
Fontein Eilandplein	50				
DPRA maatregelen Eilandplein	27				
DPRA Eilandplein	61				
Openbare verlichting Eilandplein	44				
Kunst Eilandplein	9				
Bomen Eilandplein	25				
Aanleg groen Eilandplein	300	340			
Speeltoestellen Eilandplein	12				
Banken en straatmeubilair Eilandplein	16				
Stationsgebied					
Renovatie groen stationsgebied	22	3	2		
DPRA Statonsplein Duiven	18				
Herinrichting Everstraat		125			
Schuttersplein Groessen					
DPRA maatregelen Schuttersplein Groessen	22				
DPRA Schuttersplein	65				
Herinrichting Schuttersplein Groessen	239				
Vakgroep Groen					
Groen					
Wijkrenovatie West		155			
Aanplant ivm essentaksterfte	20				
Vervangen essen	17				

Achterstanden boombestand	33				
Boomrenovaties			45		
Wijkrrenovatie Oud Zuid		174			
Wijkrenovatie Zuid West			165		
Wijkrenovatie West				155	
Speeltuinen/-weiden					
Speeltoestellen jaarlijks	20	20	20	20	20
Speeltoestellen 2023	8				
Speeltoestellen 2024	9				
Buitensportterreinen					
Heggeakkers straatwerk	15				
2e kunstgrasveld Groesen_hekwerken	90				
2e kunstgrasveld Groesen_onderbouw	200				
2e kunstgrasveld Groessen_kunstgras	300				
Honden					
Hekwerk hondenloslooopterrein Kemmelaan		17			
Maatregelen hondenlosloopvoorzieningen 2022		55			
Mobiliteitsplan					
Mobiliteit					
Parkeren woonwijken		20	20	20	20
Parkeren woonwijken 2024	9				
Projecten uit de bevolking	40	40	40	40	40
Projecten uit de bevolking 2022	4				
Projecten uit de samenleving 2024	40				
Snelfietsroute SFR 12		92			
Verkeersveiligheid kruisingen	40				
Veiligheidsmaatregelen Rijksweg Ploenstraat		70			
Bulkkrediet Mobiliteit					
Maatregelen lopen en fietsen		50	50	50	50
Aanpak verkeersonveilige locaties		50	50	50	50
Inclusie budget - Toegankelijk maken van openbare ruimte		20	20	20	20
Riolering en gemalen					
Ombouwen VGS naar VGS 2.0 2024		150			
Ombouwen VGS naar VGS 2.0 2025			150		
Vervaning persriool Helhoek				240	0
vervanging vrijverval riolering Eversstraat	200	253			
vervanging vrijverval riolering 2026		544			
Calamiteiten riolering	75	75	75	75	75
Calamiteiten riolering 2024	100				
Vervanging IBA's	30	30	30	30	30

Vervangen IBA's 2024	30				
Vervanging rioolgemalen	60	60	60	60	60
vervanging rioolgemalen 2023	42				
vervanging rioolgemalen 2024	36				
vervanging rioolgemalen bouwkundig	35	35	35	35	35
Calamiteiten gemalen	50	50	50	50	50
calamiteiten gemalen 2024	75				
Vervangen oeverbeschoeiing	20	20	20	20	20
Vervangen oeverbeschoeiing 2024	20				
DPRA					
Investeringen uitvoeringsprogramma	56	56	56	56	56
DPRA vergroenngsstrategie			63		
investeringen DPRA 2025			375		
DPRA Uitvoeringsprogramma 2025			10		
DPRA Duivene oplegger 2025			125		
DPRA maatregelen bedr. terrein 't Holland			31		
DPRA bedr. terrein 't Holland			184		
DPRA Graafstaete		60			
DPRA Maatregelen Graafstaete		16			
Onderhoud gebouwen					
Voorb. Krediet integraal huisv. Plan prim. Onderwijs 2019	8				
IHP 2025	60	10			
vervanging basketbal installatie verticaal ophijsbaar Mobilis		39			
vervanging plafondbasketbal installatie monotube Mobilis		48			
verv ringstel unit elektrisch Mobilis		23			
Vervanging turnvloer Triominos		28			
Gemeentehuis Duiven electrotechnische installatie		9			
Nieuwbouw IKC Remigius	1530				
Aankoop gond nieuwbouw IKC Regmigius	450				
IKC Kameleon_Ventilatie en duurzaamheid	350				
Groene Ring_ventilatie en duurzaamheid	430				
IKC Joannes_ventilatie en duurzaamheid	407				
IKC Bernadette_ventilatie en duurzaamheid	246				
IKC 't Veer_ventilatie en duurzaamheid	32				
Verbeteren binnenklimaat Triominos		40			
Vervangen uitbouwkozijnen Endesprong	25				
Klimaat en ventilatievoorziening Candea	750				
Verbouwing kantine Triominos	45				
Duurzaamheidsmaatregelen Liemers Novum			599		
Vervangen basketbalinstallatie Endesprong		26			
Vervangen tumblingbaan traning Mobilis		26			
Vervangen LED verlichting gemeentehuis		191			
Vervangen LED verlichting brandweer	13				

Vervangen LED verlichting gemeentewerf	18				
Vervangen LED verlichting Huis van Droo					
Vervangen LED verlichting Triominos	340				
Vervangen LED verlichting OGTent		65			
Noodstroomvoorziening gemeentehuis		50			
Wijkhuis van Droo	52				
Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen					
Algemene accommodaties<25	83				
Culturele accommodaties<25	16				
Sportaccommodaties<25	85				
Totalen	**9.165**	**4.346**	**3.353**	**4.005**	**1.701**

EMU-saldo

In het bestuurlijk overleg (Ministerie van Financiën, VNG en IPO) is afgesproken dat het EMU-saldo over het begrotingsjaar, het voorgaande jaar en het navolgende jaar in de begroting wordt opgenomen.

C	EMU-saldo	2025	2026	2027
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (BBV, art 17c)	--5.164	3.460	859
+2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	3.188	3.405	3.418
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	2.314	2.096	2.074
-4	Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	- 1.873	-4.346	-3.353
+5	De in mindering op onder vier bedoelde investeringen gebrachte bijdragen van het Rijk, de Provincies, de Europese Unie en overigen			
+6a	Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)			
-6b	Boekwinst op desinvesteringen in (im)materiële vaste activa			
-7	Uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	-220	1.172	1.628
+8a	Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)	2.313	12.563	2.175
-8b	Boekwinst op grondverkopen			
-9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	--2.257	- 2.257	- 2.257
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder een van de andere genoemde posten			
11b	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen			
	Berekend EMU-saldo	**-1.699**	**16.093**	**4.544**

Bedragen in € 1.000

Toelichting

1. Saldi voor bestemming (zie financiële begroting).
2. De afschrijvingen per jaar.
3. Zie de Staat van reserves en voorzieningen 2026.
4. Voor de jaren 2024, 2025 en 2026 zijn de geactiveerde investeringen van de wensenlijst en de lijst vervangingsinvesteringen opgenomen.

9. Zie de Staat van reserves en voorzieningen 2026.

Baten en Lasten per Taakveld

TV	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo
0.1	Gemeenteraad en (raads)-commissies	0	2.636.823	-2.636.823
0.2	Burgerzaken	578.650	718.369	-139.719
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	924.183	859.691	64.492
0.4	Ondersteuning organisatie	309.643	12.702.894	-12.393.251
0.5	Treasury	477.145	145.479	331.666
0.61	OZB-woningen	4.761.967	176.443	4.585.524
0.62	OZB-niet woningen	3.582.355	239.426	3.342.929
0.64	Belastingen overig	211.649	524.719	-313.070
0.7	Algemene Uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	52.210.355	0	52.210.355
0.8	Overige baten en lasten (excl. mutaties reserves)	0	547.119	-547.119
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	1.621.847	-1.621.847
1.2	Openbare orde en veiligheid	58.500	423.248	-364.748
Programma 1 Bestuur		**63.114.447**	**20.596.058**	**42.518.389**
4.1	Openbaar basisonderwijs	28.500	118.990	-90.490
4.2	Onderwijshuisvesting	32.000	2.006.332	-1.974.332
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	470.263	1.204.398	-734.135
5.1	Sportbeleid en activering	122.046	518.709	-396.663
5.2	Sportaccommodaties	333.121	1.682.652	-1.349.531
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	2.500	300.844	-298.344
5.4	Musea	0	173.836	-173.836
5.5	Cultureel erfgoed	0	13.024	-13.024
5.6	Media	0	530.500	-530.500
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	38.000	2.828.217	-2.790.217
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	390.486	3.823.082	-3.432.596
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	10.000	-10.000
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	148.449	-148.449
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	608.670	-608.670
6.3	Inkomensregelingen	7.432.592	8.708.674	-1.276.082
6.4	Begeleide participatie	0	2.183.052	-2.183.052
6.5	Arbeidsparticipatie	0	2.455.831	-2.455.831
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	20.000	983.141	-963.141
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	235.000	3.965.066	-3.730.066
6.712	Begeleiding (WMO)	0	2.172.927	-2.172.927
6.713	Dagbesteding (WMO)	7.500	167.758	-160.258
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	28.211	-28.211
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	0	55.000	-55.000
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	0	5.977.799	-5.977.799
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	0	649.356	-649.356
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	1	-1
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	2.583.818	-2.583.818
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	299.925	-299.925
6.791	PGB WMO	0	231.288	-231.288
6.792	PGB Jeugd	0	102.642	-102.642
6.811	Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	944.709	-944.709

6.821	Jeugdbescherming	0	502.502	-502.502
6.822	Jeugdreclassering	0	146.263	-146.263
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0	124.671	-124.671
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	2.253.785	-2.253.785
7.1	Volksgezondheid JGZ	113.127	1.592.593	-1.479.466
Programma 2 Maatschappij		**9.225.135**	**50.096.715**	**-40.871.580**
2.1	Verkeer en vervoer	174.914	3.812.115	-3.637.201
2.2	Parkeren	953	41.829	-40.876
2.5	Openbaar vervoer	0	79.967	-79.967
3.1	Economische ontwikkeling	0	130.031	-130.031
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.280.314	2.360.368	-80.054
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	4.965	18.691	-13.726
3.4	Economische promotie	305.951	205.741	100.210
7.2	Gemeentelijke rioleringsplan	2.644.918	1.899.806	745.112
7.3	Huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	4.315.659	2.988.118	1.327.541
7.4	Milieubeheer	5.500	720.205	-714.705
7.5	Begraafplaatsen	194.676	125.113	69.563
8.1	Ruimtelijke ordening	44.965	1.628.006	-1.583.041
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.452.927	1.452.927	0
8.3	Wonen en bouwen	720.621	1.790.041	-1.069.420
Programma 3 Omgeving		**12.146.363**	**17.252.958**	**-5.106.595**
0.10	Mutaties reserves	4.296.037	6.330	4.289.707
Totaal na bestemming		**88.781.982**	**87.952.061**	**829.921**

Bedragen in €

Overheadkosten

Vanaf 1 januari 2018 is de gemeenschappelijke regeling 1Stroom in werking getreden. Dit betreft de fusie van de ambtelijke organisaties van de gemeente Duiven en de gemeente Westervoort. Alle kosten die voorheen op taakveld 0.4 van beide gemeenten werden verantwoord, worden vanaf 1 januari 2018 verzameld op taakveld 0.4 van de organisatie 1Stroom. Vervolgens worden de totale kosten op dit taakveld verdeeld naar de gemeente aan de hand van een doorbelastingspercentage. De gemeente Duiven krijgt 61% doorbelast en de gemeente Westervoort krijgt 39% doorbelast. Twee uitzonderingen zijn hierbij te maken, namelijk de kosten rondom de grondexploitaties en de kosten voor het afvalaanbiedstation van de gemeente Duiven. Deze komen volledig ten laste van de gemeente Duiven. Binnen Duiven worden kosten die rechtstreeks betrekking hebben op bepaalde taakvelden ook daaraan doorbelast. Met ingang van de begroting 2023 worden ook de automatiseringskosten rechtstreeks in de begrotingen van Duiven en Westervoort op taakveld 0.4 geraamd. Op taakveld 0.4 blijven dan de overheadkosten staan. Afgezet tegen de totale omzet geeft dat het overheadpercentage.

Op taakveld 0.4 Overhead, Ondersteuning organisatie komt één totaalbedrag te staan, de bijdrage 1Stroom.

Bijdrage 1Stroom	**9.291.255**

Berekening overheadpercentage

Totaal overheadkosten (= bijdrage 1Stroom)	9.291.255
Totale lasten begroting	87.506.719
Overheadpercentage	10,62%

Indicatoren

Overzicht verplichte indicatoren

Indicator	Duiven	Nederland
Formatie fte per 1.000 inwoners	7,82	gegevens niet beschikbaar
Bezetting fte per 1.000 inwoners	7,31	gegevens niet beschikbaar
Apparaatskosten per inwoner	887	gegevens niet beschikbaar
Externe inhuur als % van totale loonsom + inhuur externen	1,29	gegevens niet beschikbaar
Overhead als % van totale lasten	10,62	gegevens niet beschikbaar
Woonlasten eenpersoonshuishouden	877	957
Woonlasten meerpersoonshuishouden	1.025	1.050
WOZ-waarde woningen	370	398
Nieuwbouw woningen	4,1	8,4
Huishoudelijk restafval	76	148
Hernieuwbare elektriciteit	114,4%	32,5%
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	1,8	2,2
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2,2	4,3
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	0,4	1,2
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	3,2	5,7
Verwijzingen HALT	5	9
Jongeren met delict voor rechter	1	1
Demografische druk	73,6%	70,7%
Niet-sporters	39,3%	42,5%
Banen	1.194,5	836,6
Vestigingen	153,7	181,8
Netto arbeidsparticipatie	73,7%	73,2%
Bruto gemeentelijk product	135,4	134
Functiemenging	63,9%	54,2%
Bijstandsuitkeringen	263,0	343,6
Lopende re-integratievoorzieningen	201,0	203,1
Wmo-clienten met een maatwerkarrangement	700	720
%kinderen in uitkeringsgezin	4%	6%
% achterstandsleerlingen	6,2%	10,9%
% werkloze jongeren	2%	2%
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO+MBO)	2,1%	2,3%
Absoluut verzuim	1,4	2,7
Relatief verzuim	48	28
Jongeren met jeugdhulp	16,3	13,7
Jongeren met jeugdreclassering	0,3%	0,4%
Jongeren met jeugdbescherming	1,1%	1,0%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Voor een toelichting op de verschillende indicatoren verwijzen wij naar de website www.waarstaatjegemeente. Bovenstaande indicatoren worden op deze site ververst zodra er nieuwe informatie beschikbaar is. Bovenstaand cijfers geven de stand weer op 29 augustus 2025.

Model E

Staat van geldleningen

Leningen gemeente	Lening	Datum	laatste aflossing	Rente%	Saldo 1-1	2026	Rente	Aflossing	Saldo 31-12
103/BNG/ 40.110568	6.000.000	21-6-2016	21-6-2026	0,430%	600.000		1.216	600.000	0
104/BNG	10.000.000	19-7-2018	19-7-2028	0,518%	3.000.000		13.198	1.000.000	2.000.000
105/BNG/ 40.113408	10.000.000	16-12-2019	16-12-2026	-0,085%	1.428.571		-1.164	1.428.571	0
	5.000.000	1-7-2026		3,000%	0	5.000.000	75.205	0	5.000.000
					5.028.571		88.455	3.028.571	7.000.000
Leningen ten behoeve van het Candeacollege									
88/BNG/ 40.87869	7.260.483	24-2-1998	1-7-2039	6,030%	4.493.845		266.439	213.390	4.280.455
					4.493.845		266.439	213.390	4.280.455
					9.522.416	5.000.000	354.895	3.241.961	11.280.455

Maatregelen Financieel gezond 2026

Om te komen tot sluitende begroting 2026 zijn een aantal maatregelen nodig. Bij de behandeling van de Voorjaarsnota zijn een aantal maatregelen voorgesteld. De voorstellen die doorgevoerd konden worden met instemming van college en gemeenteraad zijn inmiddels inclusief de aangenomen amendementen verwerkt in de voorcalculaties. Het gaat om de volgende maatregelen:

Nr	Voorstel	Programma	2026	2027	2028	2029	Status
1	Bijstellen budget clientervaringsonderzoek	P2	2.000	2.000	2.000	2.000	
4	Stopzetten subsidie voor reguliere peuters	P2	10.200	10.200	10.200	10.200	
21	Terugbrengen activiteiten Klimaatadaptatie (KA) en Biodiversiteit (BD)(formatie CDOKE gelden	P3	200.000	200.000	200.000	200.000	
22	Subsidie voor leerlingbegeleiding volledig stoppen	P2	25.000	25.000	25.000	25.000	
24	Stoppen of doorvoeren huurverhoging Eilandplein	P1	0	4.000	4.000	4.000	
25	Verkopen grondposities HAP Groessen (Tempelstraat)	P1	36.000	1.153	1.153	1.153	
27	Verkoop gehele OG-tent	P1	0	80.000	80.000	80.000	
30	Mogelijk dubbele dekking beweegteam	P2	219.000	219.000	219.000	219.000	
42	Meer commerciële huur toestaan en beheer anders organiseren (Triomonos)	P2	-17.500	37.500	37.500	37.500	
44	Meer commerciële huur toestaan en beheer anders organiseren (Wijkhuis)	P2	-6.500	18.500	18.500	18.500	
52	Uittreden uit de stichting Liemerse Ambassade	P2	0	0	25.000	25.000	
54	Aanpassing dimscenario LED verlichting	P3	-28.974	2.299	2.299	2.299	
66	Schrappen subsidiebudget voor Kleur Uw Buurt	P2	12.500	12.500	12.500	12.500	
76	Budget groot onderhoud reduceren en uitgaan van minimaal basisniveau.	P2	25.000	25.000	25.000	25.000	
92	Verlagen uitgaven op gebied van landschap	P3	10.000	10.000	10.000	0	
93	Afschaffen tolkdiensten	P2	5.000	5.000	5.000	5.000	
94	Efficiency maatregelen bij alleen maatschappelijke begeleiding	P2	10.000	10.000	10.000	10.000	
95	10% korten op Santé Partners	P2	0	55.500	111.000	111.000	
98	€10.000 korten op budget eenzaamheid.	P2	10.000	10.000	10.000	10.000	
99	Plafond mantelzorgwaarderingen en bezuinging €10.000	P2	10.000	10.000	10.000	10.000	
100	Extra inkomsten met avondgebruik gymzalen	P2	-5.000	6.000	7.000	8.000	
102	Inzet minimabeleid minimaliseren	P2	175.000	175.000	190.000	190.000	
103	Restvervanging Led armaturen in twee jaar uitvoeren	P3	11.000	0	0	0	
104	Verlagen kwaliteitsniveau onderhoud bomen van B naar C	P2	10.000	10.000	10.000	10.000	
105	Gedeeltelijk het kosten van het vegen doorbelasten in de rioolheffing.	P2	60.000	60.000	60.000	60.000	
106	Integraal samenbrengen huurders in vastgoed	P2	-20.000	8.000	8.000	8.000	
107	Tijdelijk verlagen investering in openbare verlichting	P3	2.000	2.000	2.000	2.000	
116	Onderzoek verhoging pacht/ huur	P1	0	2.500	2.500	2.500	
117	Nieuwe aanbesteding voor PMD zakken door Circulus	P3	10.000	10.000	10.000	10.000	
120	€25.000 bezuinigen op het beschikbare budget voor SMI	P2	25.000	25.000	25.000	25.000	

	Naam	Programma's	2026	2027	2028	2029	
	Clustering Sportparken (10%)	P2	0	53.103	53.103	53.103	
	Clustering Sportbeleid (10%)	P2	0	9.114	9.114	9.114	
	Clustering onderhoud buitenruimte (10%)	P2, P3	0	100.000	100.000	100.000	
	Clustering Cultuur (10%)	P2	0	23.720	23.720	23.720	
	Clustering Bibliotheek en laaggeletterdheid (10%)	P2	0	12.500	25.000	25.000	

Legenda	
	Volledig opgepakt en uitvoerbaar binnen de gestelde kaders.
	De uitvoering is gang gezet. Maar nog niet volledig afgerond.
	De maatregel / het cluster stuit op belemmeringen en kan niet (volledig) worden uitgeveord zolas gepland.

Behalve de bovengenoemde maatregelen waren ook maatregelen om de inkomsten te verhogen en deel wat de bijdrage aan 1Stroom verlaagd. Al deze maatregelen zijn hieronder aangegeven. Deze maatregelen zijn allen doorgevoerd in de voorcalculaties. Voor wat betreft de precariobelasting en de reclamebelasting is nog een onderzoek gaande naar de juridische haalbaarheid van beide belastingvormen.

	2026	2027	2028	2029
OZB woningen inflatie 3,18%	127.200	127.200	127.200	127.200
OZB woningen extra 5,76%	230.457	230.457	230.457	230.457
OZB niet woningen inflatie 3,18%	95.400	95.400	95.400	95.400
OZB niet woningen extra 5,76%	172.843	172.843	172.843	172.843
Reclamebelasting	125.000	125.000	125.000	125.000
Precariobelasting	25.000	40.000	40.000	40.000
Toeristenbelasting	9.100	9.100	9.100	9.100

Inzet 10% surplus Algemene Reserve	2.162.700	0	0	0
Uitvoering participatieverordening	24.125	87.500	138.000	0
Strategische denk- en doekracht	56.025	112.050	112.050	112.050
Totaal	**3.817.576**	**2.234.139**	**2.393.639**	**2.247.639**

Programmabegroting 2026-2029 gemeente Westervoort

Inhoudsopgave

Samenvatting programmabegroting 2026 - 2029 **4**
Hoofdstuk 1 Inleiding **7**
1.1 De gemeente Westervoort in het kort 7
1.2 Bestuur van de gemeente Westervoort 7
1.3 inleiding 7
1.4 Financieel en inhoudelijk beeld op hoofdlijnen 8
Hoofdstuk 2 Beleidsbegroting **11**
2.1 Inleiding 11
2.2 Overstijgende thema's 12
2.3 Programma 1 - Bestuur 14
2.3.1 Wat willen we bereiken? 16
2.3.2 Wat gaan we er voor doen? 18
2.3.3 Financiële middelen 21
2.3.4 Betrokken verbonden partijen 23
2.3.5 Indicatoren 26
2.4 Programma 2 - Maatschappij 27
2.4.1 Wat willen we bereiken? 28
2.4.2 Wat gaan we er voor doen? 32
2.4.3 Financiële middelen 34
2.4.4 Betrokken verbonden partijen 38
2.4.5 Indicatoren 40
2.5 Programma 3 - Omgeving 41
2.5.1 Wat willen we bereiken? 42
2.5.2 Wat gaan we er voor doen? 46
2.5.3 Financiële middelen 54
2.5.4 Betrokken verbonden partijen 56
2.5.5 Indicatoren 57
2.6 Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen 58
2.6.1 Financiële middelen 59
Hoofdstuk 3 Paragrafen **60**
3.1 Lokale heffingen 61
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 71
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 74
3.4 Financiering 81
3.5 Bedrijfsvoering 85
3.6 Verbonden partijen 89
3.7 Grondbeleid 97
3.8 Openbaarheid 100
3.9 Duurzaamheid 101
Hoofdstuk 4 Financiële begroting **102**
4.1 Grondslagen 103
4.2 Financieel beeld 2026 - 2029 104
4.2.1 Financieel beleid 106
4.2.2 Financiële positie 106
4.3 Financiële exploitatie 108
4.3.1 Verloopoverzicht resultaten 109

4.3.2 Verschillenanalyse 110
4.3.3 Baten en lasten per taakveld 114
4.4 Balansen 2025 - 2029 116
Hoofdstuk 5 Bijlagen **119**
5.1 EMU saldo 120
5.2 Investeringsplan 121
5.3 Overzicht reserves en voorzieningen 124
5.4 Overzicht langlopende geldleningen 125
Overzicht goedgekeurde maatregelen financieel gezond 2026-2029 125

Samenvatting programmabegroting 2026 - 2029

Geraamd begrotingsresultaat naar totaal baten en lasten per programma *1.000

	2025		2026		2027		2028		2029	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
P1 Bestuur	1.121	-11.518	1.215	-11.676	1.223	-12.030	1.187	-12.288	1.082	-12.681
P2 Maatschappij	6.504	-33.457	6.911	-34.246	6.187	-32.960	6.416	-32.607	6.423	-32.283
P3 Omgeving	4.889	-8.720	5.212	-8.886	5.245	-9.128	4.929	-8.574	4.982	-8.602
P4 Algemene dekkingsmiddelen	42.758	-479	42.732	-475	43.690	-481	43.715	-510	45.161	-537
1stroom				-220		-198		-243		-289
Geraamde bedragen	**55.272**	**54.174**	**56.070**	**-55.503**	**56.345**	**-54.797**	**56.247**	**-54.222**	**57.648**	**-54.392**
Resultaatbestemmingen		0	654		312		204			
Totaal geraamd	**55.272**	**54.174**	**56.724**	**-55.503**	**56.657**	**-54.797**	**56.451**	**-54.222**	**57.648**	**-54.392**
Geraamd begrotingsresultaat	**1.098**		**1.221**		**1.861**		**2.229**		**3.256**	

Bovenstaand overzicht wordt gebruikt voor de inleiding en financiële middelen per programma.

Geraamd structureel en incidenteel begrotingsresultaat per programma en reëel begrotingsresultaat

	2025		2026		2027		2028		2029	
	S	I	S	I	S	I	S	I	S	I
P1 Bestuur	-10.071	-326	-10.474	14	-10.811	5	-11.101	0	-11.600	0
P2 Maatschappij	-27.148	195	-27.138	-198	-26.623	-150	-26.191	0	-25.861	0
P3 Omgeving	-4.038	207	-3.534	-140	-3.610	-293	-3.645	0	-3.620	0
P4 Algemene dekkingsmiddelen	42.279	0	42.257		43.209		43.205		44.624	
1stroom			-220		-198		-243		-289	
Totaal baten en lasten	**1.022**	**76**	**891**	**-324**	**1.967**	**-418**	**2.025**		**3.256**	
Resultaatbestemmingen				654		312		204		
Totaal geraamd	**1.022**	**76**	**891**	**330**	**1.967**	**-106**	**2.025**	**204**	**3.256**	
Reëel begrotingsresultaat	**1.098**		**1.221**		**1.861**		**2.229**		**3.256**	

Bovenstaand overzicht wordt gebruikt voor de beoordeling van het provinciaal toezicht. Van belang is een structureel en reëel evenwicht. Een toelichting op de incidentele baten en lasten staat in hoofdstuk 4.2 Financieel beeld 2025-2029.

Ontwikkeling resultaten 2025 - 2029

Ontwikkeling resultaten 2025 - 2029	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Resultaten voorjaarsnota 2025	**1.098**	**1.104**	**1.913**	**115**	**498**
Resultaten Financieel gezond:					
OZB woningen inflatie 2,74%		93	93	93	93
OZB Woningen stijging 9%		306	306	306	306
OZB niet-woning 2,74%		18	18	18	18
OZB niet-woningen 9%		59	59	59	59
Hondenbelasting		24	24	24	24
Totale OZB stijging		**501**	**501**	**501**	**501**
Opbrengsten kosten reductie:					
Programma 1					
Inzetten op verder exploiteren Huize Vredenburg		0	10	10	10
Verkoop van Noordelijke Parallelweg		3	3	3	3
Stoppen met ruimen van hondenpoep op de hondenuitlaatstroken.		-15	20	20	20
Taakstelling van 5% opleggen aan de VNG.		1	1	1	1
Taakstelling van 5% opleggen op veiligheid (VGGM - brandweer)		40	40	40	40
Beperken van de vergoeding op de dienstreizen		2	2	2	2
Totaal programma 1		**31**	**76**	**76**	**76**
Programma 2					
Bijstellen budget cliëntervaringsonderzoek		2	2	2	2
Stoppen subsidie WMO-raad Westervoort		9	9	9	9
Een 5% bezuiniging op gezondheidszorg (VGGM - GGD)		33	33	33	33
Beperking inzet leerlingenvervoer		15	23	35	44
Stoppen met sportbeleid en de uitvoering ervan.		6	6	6	6
Stoppen met boomfeestdag		4	4	4	4
Mogelijk dubbele dekking beweegteam		174	174	174	174
10% korten op Santé Partners		0	30	30	30
Inzet minimabeleid minimaliseren		100	100	100	100
Gedeeltelijk de kosten van het vegen doorbelasten in de rioolheffing.		25	25	25	25
Post positieve gezondheid maximaal €50.000 bezuinigen.		50	0	0	0
Stopzetten budget inclusie		10	0	0	0
€25.000 bezuinigen op het beschikbare budget voor SMI		25	25	25	25
Totaal programma 2		**453**	**430**	**417**	**451**
Programma 3					
Stoppen zetten handgeld het Ambacht		10	9	9	9
Terugbrengen activiteiten Klimaatadaptatie (KA) en Biodiversiteit (BD) (formatie CDOKE gelden)		50	50	50	50
Nieuwe aanbesteding voor PMD zakken door Circulus		10	10	10	10
Totaal programma 3		**70**	**69**	**69**	**69**
Totale opbrengst kostenreductie		**554**	**575**	**587**	**596**

Saldo na Voorjaarsnota incl. Belasting en Maatregelen		**2.157**	**2.990**	**1.203**	**1.594**
Startpunt begroting 2026-2029					
Aanpassingen budgetten bij het opstellen (meer)jaren-begroting 2026-2029:					
Algemeen (meerdere programma's):					
Bijdrage 1Stroom		-220	-198	-243	-289
Kapitaallasten		-171	-57	-52	76
Overige afwijkingen (bedragen < € 15.000)		-7	-151	-72	-72
Programma 1 Bestuur:					
TV 0.1 Accountant advieskosten		18	18	18	18
TV 0.4 Kosten inkoopfunctionaris RID		18	18	18	18
Programma 2 Maatschappij:					
Programma 3 Omgeving:					
TV 2.1 Openbare verlichting		-60	-60	-60	-60
TV 5.7 Openbaar groen		-161	-187	-215	-257
TV 7.4 Milieuonderzoek & Sanering		-30	-30	-30	-30
TV 8.1 Project herziening omgevingsplan Dorpstraat, Klapstraat, Hamersestraat		-150	-270		
TV 8.3 Leges omgevingsvergunningen		-91	-91	-91	-91
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen:					
TV 0.61 OZB woningen		-67	-54	-37	65
TV 0.6 OZB (niet)woningen		-38	-37	-34	-13
TV 0.64 Hondenbelasting		-31	-30	-30	-27
TV 0.5 Rentebaten		54			
TV 0.7 Algemene uitkering				1.854	2.324
Begrotingsresultaten 2026-2029	**1.098**	**1.221**	**1.861**	**2.229**	**3.256**

De aanpassing van de budgetten bij het opstellen van de (meerjaren)begroting 2025-2029 wordt toegelicht in hoofdstuk 4.3.2 Verschillenanalyse.

Verloop algemene reserve (geraamde resultaten worden toegevoegd aan de algemene reserve)

	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Stand per 1 januari	2.411	4.170	6.117	7.338	9.199	11.428
Toevoegingen:						
Resultaat voorgaand begrotingsjaar	1.207	849	1.221	1.861	2.229	3.256
Resultaatbepaling 2024	1.076					
Positief saldo na Voorjaarsnota 2025		1.098				
Onttrekkingen:						
Storting bestemmingsreserves	-524					
Stand per 31 december	**4.170**	**6.117**	**7.338**	**9.199**	**11.428**	**14.684**

Financiële positie

Hoofdstuk 4.2.2 gaat in op de financiële positie van de gemeente.

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 De gemeente Westervoort in het kort

Westervoort is een unieke gemeente, in vele opzichten. Qua oppervlakte de kleinste gemeente van Nederland en met meer dan 15.000 inwoners sterk verstedelijkt, met ruim 2.100 inwoners per vierkante kilometer. Een gemeente met van oudsher een rijk verenigingsleven en veel gemeenschapszin. In de jaren ’80 werd Westervoort aangewezen als groeikern. Hierdoor is de bevolking snel toegenomen. Er ontstond een andere balans tussen huur en koop dan in andere kleine gemeenten. Dit vertaalt zich in een gemêleerde samenstelling van de bevolking waarbij de betrokkenheid bij het dorp groot is. Westervoort laat zich schetsen als een gemeente met grootstedelijke problematiek op dorpse schaal.

Westervoort vormt samen met onder andere de gemeenten Zevenaar, Duiven en Doesburg de Liemers. Deze regio telt in totaal bijna 95.000 inwoners.

1.2 Bestuur van de gemeente Westervoort

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 en de formatiebesprekingen is er in de gemeente Westervoort een coalitie gevormd van CDA (5), VVD (3) en D66 (2). Alle partijen leveren één wethouder voor het college van burgemeester en wethouders. De burgemeester is voorzitter van het college en voorzitter van de gemeenteraad. De gemeentesecretaris is adviseur van het college en - als lid van het directieteam/directeur van 1Stroom - verantwoordelijk voor de organisatie.

Het college van burgemeester en wethouders is het dagelijks bestuur van de gemeente. Het college voert het beleid van de gemeente uit. De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan van de gemeente. De raad voert drie belangrijke taken uit. De raad vertegenwoordigt de inwoners van Westervoort en bepaalt de hoofdlijnen of kaders van het beleid. Daarnaast controleert de raad of het college het beleid goed uitvoert.

1.3 inleiding

Voor u ligt de begroting 2026 van de gemeente Westervoort die inzicht biedt in onze financiële situatie. We bevinden ons in een complexe tijd waarin stijgende kosten en maatschappelijke opgaven invloed hebben op onze beleidsruimte.

De financiële onzekerheden, waaronder de Rijksbijdrage en autonome kostenstijgingen, maken het noodzakelijk om scherpe keuzes te maken. Tegelijkertijd willen we blijven investeren in voorzieningen die bijdragen aan een leefbare en toekomstbestendige gemeente. Denk aan sportvelden, woningbouw en preventie in het sociaal domein.

Om tot een sluitende begroting te komen, zijn we vroegtijdig gestart met het formuleren van maatregelen. Daarbij hebben we een aantal uitgangspunten gehanteerd:
- Duurzaam en toekomstgericht beleid
- Focus op goed leven in Westervoort
- Evenwichtige verdeling van middelen
- Vertrouwen in de kracht van inwoners en samenleving
- Aandacht voor klimaat
- Ruimte voor maatschappelijke investeringen

De keuzes die nu voorliggen zijn gebaseerd op deze uitgangspunten. We kijken kritisch naar hoe we zaken anders kunnen organiseren, bundelen en prioriteren. Daarbij sluiten we aan bij de doorontwikkeling van onze organisatie: resultaatgericht werken en sturen, in nauwe samenwerking met onze partners.

We streven naar een evenwichtige financiële basis, met behoud van voorzieningen en aandacht voor het maatschappelijk veld.

Het college en de gemeenteraad hebben daarnaast bestuurlijke stappen gezet richting één Liemerse gemeente. Dit vraagt om samenwerking, tijd en besluitvorming, maar is ingegeven door het belang van Westervoort en haar inwoners. Tegelijkertijd blijven we bouwen aan een sterke lokale organisatie en een betrouwbare gemeente.

Deze begroting is behoudend waar nodig, maar biedt ruimte voor toekomstgerichte keuzes. We vragen de raad om besluiten te nemen die bijdragen aan een financieel gezonde, betrouwbare en ambitieuze gemeente Westervoort.

1.4 Financieel en inhoudelijk beeld op hoofdlijnen

Economische ontwikkelingen 2026 en verder

Deze begroting is de financiële vertaling van de voorjaarsnota 2025 en de ambities uit het coalitieakkoord. Ten behoeve van een sluitende begroting voor 2026 van de gemeente Westervoort hebben het college en de gemeenteraad bij de Voorjaarsnota keuzes gemaakt in verschillende maatregelen die toezien op een financieel gezond Westervoort. Voor nu en naar de toekomst toe. In het belang van de inwoners, ondernemers en voorzieningen in de gemeente.
De financiële positie van de gemeente Westervoort is sterk afhankelijk van de Rijksbijdrage en economische ontwikkelingen.
Net als vele gemeenten in Nederland worden wijzigingen in de rijksmiddelen direct hard gevoeld maar zijn we ook onderhevig aan de effecten van andere ontwikkelingen zoals de stijgingen in energieprijzen, krapte op de arbeidsmarkt, stijging van materiaalkosten en uitvoeringskosten. Dit heeft een groot effect op de keuzes die we als gemeente willen en kunnen maken. Met het uitstel van het zogenoemde ravijnjaar 2026, het reeds behoedzaam begroten en specifieke keuzes qua investeringen in enkele grote projecten voor de gemeente Westervoort, zoals Westervoort Noord, de sportvelden en het centrum de Wyborgh, kunnen we op gedegen manier naar de toekomst kijken. Gelet op de economische ontwikkelingen en onze ambities blijft behoedzaamheid geboden. Dit doen we door nadrukkelijk de risico’s te signaleren, op te nemen als ook door te anticiperen op komende ontwikkelingen door middel van het instellen van bestemmingsreserves waar mogelijk. Het op orde blijven brengen van onze reserves naar voldoende niveau blijft daarmee een continu punt van aandacht, om in te kunnen blijven spelen op de economische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Financiële positie

Verloop ratio weerstandsvermogen	2025	2026	2027	2028	2029
Weerstandscapaciteit (A)	6.117	7.338	9.199	11.428	14.684
Risico's (B)	3.610	3.610	3.610	3.610	3.610
Ratio weerstandsvermogen (A:B)	1,69	2,03	2,55	3,17	4,07
J(aarrekening) of B(egroting)	B	B	B	B	B

Ontwikkeling resultaten

De (meerjaren)begroting 2026–2029 laat alle jaren een voordelig resultaat zien. Onderstaand overzicht toont de resultaten van voorjaarsnota 2025 naar meerjarenbegroting 2026-2029.

Ontwikkeling resultaten 2025-2029	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Resultaten voorjaarsnota 2025	1.098	-936	107	-120	472
Meicirculaire		2.039	1.806	234	26
Kostenreductie		553	576	587	596
Belastingmaatregelen		501	501	501	501
Resultaat na verwerking Financieel gezond en amendementen		**2.157**	**2.990**	**1.202**	**1.594**
Aanpassing budgetten begroting 2026-2029		-936	-1.129	1.026	1.662
Begrotingsresultaten 2026-2029	**1.098**	**1.221**	**1.861**	**2.229**	**3.256**

Aanpassingen budgetten bij het opstellen (meer)jaren-begroting 2026-2029:	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Algemeen (meerdere programma's):				
Bijdrage 1Stroom	-220	-198	-243	-289
Kapitaallasten (afschrijvingen)	-171	-57	-52	76
Overige afwijkingen (bedragen < € 15.000)	-7	-151	-72	-72
Programma 1 Bestuur:				
TV 0.1 Accountant advieskosten	18	18	18	18
TV 0.4 Kosten inkoopfunctionaris RID	18	18	18	18
Programma 2 Maatschappij:				
Programma 3 Omgeving:				
TV 2.1 Openbare verlichting	-60	-60	-60	-60
TV 5.7 Openbaar groen	-161	-187	-215	-257
TV 7.4 Milieuonderzoek & Sanering	-30	-30	-30	-30
TV 8.1 Project herziening omgevingsplan Dorpstraat, Klapstraat, Hamersestraat	-150	-270		
TV 8.3 Leges omgevingsvergunningen	-91	-91	-91	-91
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen:				
TV 0.61 OZB woningen	-67	-54	-37	65
TV 0.6 OZB (niet)woningen	-38	-37	-34	-13
TV 0.64 Hondenbelasting	-31	-30	-30	-27
TV 0.5 Algemene Uitkering			1.854	2.324
Begrotingsresultaten 2026-2029	**-980**	**-1.129**	**1.026**	**1.662**

Een toelichting op de aanpassingen staat in hoofdstuk 4 Financiële begroting, onderdeel 4.3.2 Verschillenanalyse.

Structureel en incidenteel resultaat

De begrotingsresultaten zijn te verdelen in een structureel en incidenteel resultaat. Het structureel resultaat is van belang bij het bepalen van het toezicht door de provincie. Ook vormt het een belangrijke pijler onder het financieel beleid van de gemeente. In de onderstaande tabel zijn de begrotingsresultaten verdeeld in structurele en incidentele resultaten.

Structureel en incidenteel resultaat					
	2025	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Structureel resultaat	-98	891	1.967	2.025	3.256
Incidenteel resultaat	742	330	-106	204	
Meicirculaire	454				
Begrotingsresultaten 2025 - 2029	**1.098**	**1.221**	**1.861**	**2.229**	**3.256**

Een nadere toelichting op de financiële positie vindt u in Hoofdstuk 4 Financiële begroting, onderdeel 4.2.1 Financieel beleid.

Beleidsvoornemens en amendementen/moties voorjaarsnota 2025

In de voorjaarsnota 2025 heeft de raad ingestemd met de wettelijke beleidsvoornemens en de (overige) wensen. Deze onderdelen zijn verwerkt in de begroting, inclusief de amendementen die in de raadsvergadering van 30 juni 2025 zijn aangenomen.

Leeswijzer

Versie: 3 september 2025
Alle bedragen in tabellen zijn in € 1.000. Bedragen in teksten zijn in €.
Een + betekent een baat, voordeel of vermeerdering (toevoeging).
Een – betekent een last, nadeel of vermindering (onttrekking).
De gegevens van 2024 zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024.
De gegevens van 2025 zijn gebaseerd op de voorjaarsnota 2025.

In de begroting staan bij elk programma hoofddoelen. Een speerpunt draagt bij aan de realisering van een hoofddoel. Het is een onderwerp, waarop we gedurende één of meerdere jaren inzetten om het hoofddoel te bereiken.

Hoofdstuk 2 Beleidsbegroting

2.1 Inleiding

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit een programmaplan en paragrafen. Het programmaplan is verdeeld in:

a. 3 reguliere programma's
b. 1 programma algemene dekkingsmiddelen (voorheen onderdeel van programma 1).

Programma overstijgende thema's

Hoofdstuk 2.2 zet de programma overstijgende thema's uit.

Programma's

De drie reguliere programma's en de algemene dekkingsmiddelen zijn een vast onderdeel in de begroting. Een programma bestaat uit samenhangende activiteiten om de bestuurlijke doelen binnen het programma te realiseren. Ieder programma is opgebouwd uit drie vragen, die volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht zijn. Dit zijn de 3W-vragen:

a. Wat willen we bereiken?
b. Wat gaan we er voor doen?
c. Wat mag het kosten?

Paragrafen

De paragrafen vormen een belangrijke informatiebron. Ze geven een 'dwarsdoorsnede' van de programma's en brengen informatie samen die eerder op meerdere plekken stond. Zo ontstaat beter inzicht en overzicht in deze onderwerpen. De raad heeft hiermee een extra instrument om beleidskaders vast te stellen en de uitvoering te controleren.

Leeswijzer

Programma's
Het programma beschrijft als eerste het maatschappelijk doel en de bijbehorende producten van het programma. Waar het van toepassing is, wordt daarna ingegaan op de programma-overstijgende activiteiten en 'wat mag het kosten'.

De programma's beschrijven de doelen voor het jaar 2026. Hierna staat hoe de gemeente de voortgang van de doelen meten, en welke samenwerkende partner bij de uitvoering betrokken is. Als laatste volgt een financieel overzicht van het deelprogramma.

Indicatoren
Met indicatoren meten we de voortgang van de doelen. In 2022 is een nieuwe bestuursperiode gestart. Het college heeft afgesproken om het grote aantal indicatoren uit de voorafgaande planning & control-producten te schrappen. We bouwen het overzicht van indicatoren opnieuw op vanuit de basis van de wettelijk verplichte BBV-indicatoren. Dit gebeurt met ieder nieuw of geactualiseerd beleidsplan. De indicatoren sluiten dan aan op de doelen in het beleid. De BBV-indicatoren zijn immers voor alle gemeenten gelijk en refereren niet altijd aan het eigen beleid. De indicatoren zijn vergeleken met Nederland. Staat er geen getal, dan is het cijfer onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim.

2.2 Overstijgende thema's

Sterk Bestuur

De gemeente Westervoort inventariseert reeds enkele jaren in haar bestuurskracht. Dit onder regie van de gemeenteraad, met een regiegroep die bestaat uit een afvaardiging van alle fracties, griffie en college. Het is een vervolg op het bestuurskrachtonderzoek van BMC uit januari 2022. De gemeenteraad heeft Partners & Pröpper in 2023 opdracht gegeven voor een ontwikkelagenda en hiermee handvatten te geven voor de bestuurskracht. Hiertoe is een plan van aanpak opgesteld en is er een werkgroep opgericht die verschillende acties uit de ontwikkelagenda gezamenlijk oppakt. Bestuurskracht/sterk bestuur vraagt naast bewustzijn continue actie en bereidheid met elkaar; college, raad en organisatie, de gemeente verder te blijven ontwikkelen. In het kader van Sterk Bestuur hebben college en gemeenteraad in oktober 2024 het intentiebesluit tot een Liemerse fusie genomen. Met als doel voor de gemeente Westervoort en haar inwoners toekomstbestendig en krachtig te blijven in de voorzieningen, maatschappelijke en economische uitdagingen. Aan de Liemerse samenwerking en een mogelijke Liemerse fusie zal ook in 2026 vanuit de gemeente Westervoort met alle inzet en betrokkenheid gewerkt worden met als doel te komen tot één Liemerse gemeente.

Herstelplan

Financiële behoedzaamheid staat blijvend onder de aandacht. Het herstelplan uit 2021 heeft zijn beslag gekregen en is als dusdanig niet meer aan de orde. Inmiddels is met het project Financieel Gezond 2026 nieuwe invulling gegeven aan een toekomstbestendige financiële inrichting van de gemeente Westervoort. De gemeente Westervoort blijft ook de komende jaren nauwlettend werken aan financiële stabiliteit. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De meerjarenbegroting structureel en reëel in evenwicht
2. Repressief toezicht
3. De algemene reserve op een niveau brengen dat mogelijke risico's in de toekomst op kan vangen

Structureel en reëel evenwicht

Structureel en incidenteel resultaat					
	2025	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Structureel resultaat	-98	891	1.967	2.025	3.256
Incidenteel resultaat	742	330	-106	204	
Mei circulaire	454				
Begrotingsresultaten 2025 - 2029	**1.098**	**1.221**	**1.861**	**2.229**	**3.256**

De meerjarenbegroting is alle jaren tot 2029 reëel in evenwicht.

Algemene reserve

De algemene reserve stijgt mede door financieel gezond en mede hierdoor positieve begrotingsresultaten.

	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Stand per 1 januari	2.411	4.170	6.117	7.338	9.199	11.428
Toevoegingen:						
Resultaat voorgaand begrotingsjaar	1.207	849	1.221	1.861	2.229	3.256
Resultaatbepaling 2024	1.076					
Mei circulaire 2025		454				
Voorjaarsnota 2025		644				
Onttrekkingen:						

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Storting bestemmingsreserves	-524					
Stand per 31 december	**4.170**	**6.117**	**7.338**	**9.199**	**11.428**	**14.684**

Voor een gedetailleerd overzicht van het verloop van alle reserves zie Bijlage 5.3 Overzicht van reserves en voorzieningen.

Toezicht
Het begrotingsjaar 2025 valt onder repressief toezicht. Op basis van de huidige gegevens valt 2026 ook onder repressief toezicht.

Conclusie
De meerjarenbegroting is alle jaren tot en met 2029 reëel in evenwicht.

2.3 Programma 1 - Bestuur

INLEIDING

Het programma Bestuur richt zich op de relatie tussen de gemeente en haar inwoners, ondernemers, medewerkers en samenwerkingspartners. Centraal staan overheidsparticipatie – het ondersteunen van initiatieven vanuit de samenleving en het bedrijfsleven – en het bieden van toegankelijke en kwalitatieve dienstverlening. Ook de samenwerking met andere gemeenten en organisaties, het waarborgen van een veilige leef- en werkomgeving, en een solide financiële huishouding en ambtelijke organisatie maken hier onderdeel van uit.

Binnen dit programma vallen ondersteunende taken voor de gemeentelijke programma's 2 en 3, zoals communicatie, participatie, juridische ondersteuning en dienstverlening. Onder dienstverlening vallen onder andere de publieksbalies/burgerzaken, het klantcontactcentrum, de gemeentelijke website en sociale media. Daarnaast omvat het programma het financiële beleid, de inkomsten uit het gemeentefonds, lokale heffingen zoals OZB, leges en overige belastingen, evenals het beheer van gemeentelijke reserves.

Ook de verantwoordelijkheid van de gemeente voor openbare orde en veiligheid is in dit programma opgenomen. Samen met veiligheidspartners – zoals de veiligheidsregio, politie, brandweer en het openbaar ministerie – én met inwoners en bedrijven, wordt gewerkt aan een veilige gemeente. De prioriteiten uit het lokale veiligheidsplan zijn: zorg en veiligheid, aanpak van ondermijning en digitale veiligheid.

De gemeente streeft ernaar een betrouwbare, transparante en financieel stabiele partner te zijn voor inwoners, ondernemers en (overheids)instellingen. De speerpunten binnen dit programma dragen bij aan het versterken van de dienstverlening en samenwerking met onze gemeenschap en partners.

Voor 2026 houdt de gemeente vast aan de speerpunten zoals deze ook voor 2025 zijn geformuleerd. Deze speerpunten zien op beleidsdoelen zonder financiële claim. Het gaat daarbij om:

- Uitvoering geven aan participatie.
- Implementatie Wet open overheid.
- Digitale veiligheid voor inwoners en bedrijven.
- Cyberveiligheid van de eigen organisatie.

WAT MAG HET KOSTEN?

Programma Bestuur	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	-9.953	-11.518	-11.676	-12.030	-12.288	-12.681
Baten	1.076	1.121	1.215	1.223	1.187	1.082
A. Saldo exploitatie	**-8.877**	**-10.398**	**-10.460**	**-10.806**	**-11.101**	**-11.600**
Toevoeging reserves	0		0	0	0	0
Onttrekking reserves	0		0	0	0	0
B. Mutaties reserves	0		0	0	0	0
Geraamd resultaat (A+B)	**-8.877**	**-10.398**	**-10.460**	**-10.806**	**-11.101**	**-11.600**
Bijstelling						
Geraamd resultaat	**-8.877**	**-10.398**	**-10.460**	**-10.806**	**-11.101**	**-11.600**

Toelichting

Hierna volgt een toelichting op de 3W-vragen naar doel en hoofddoelen, speerpunten, verbonden partijen en financiële middelen per deelprogramma. Waar mogelijk worden indicatoren gebruikt. Een toelichting op overhead en algemene dekkingsmiddelen staat in hoofdstuk 2.6.

2.3.1 Wat willen we bereiken?

De gemeente is een transparante en betrouwbare overheid middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief.

Elk contact met de gemeente draagt bij aan het welzijn en de veiligheid van inwoners, het vestigingsklimaat voor bedrijven en het (herstel van) vertrouwen in de overheid. De gemeente is daartoe een transparante organisatie, die zijn informatiehuishouding en informatieveiligheid op orde heeft.

De manier waarop de dienstverlening, communicatie, participatie en de aandacht voor veiligheid (digitaal en fysiek) zijn georganiseerd draagt hieraan bij.

De gemeente heeft een visie op dienstverlening. In de gemeentelijke organisatie worden de vier uitgangspunten uit de visie op dienstverlening (‘inwoner centraal’, ‘servicegericht’, ‘duidelijk’ en ‘kennis van zaken’) verankerd. Hierdoor voelen inwoners en ondernemers zich welkom en merken zij in alles dat zij centraal staan in het contact met de gemeente.

Om de samenwerking en de verbinding tussen gemeente en samenleving te bevorderen, is in 2023 een beleidskader Participatie vastgesteld. De werkwijze die daarbij hoort, is inmiddels ook ontwikkeld en geborgd in de organisatie. In 2026 zal aanvullend nog een participatieverordening moeten worden opgesteld.

Een goede en tijdige communicatie en transparantie van informatie draagt bij aan meer begrip voor elkaar en voor gemaakte keuzes. Zoveel mogelijk stukken en beraadslagingen zijn openbaar en eenvoudig opvraagbaar. Alleen als het absoluut noodzakelijk is, wordt geheimhouding opgelegd.

De gemeente is een veilige plaats om te wonen, te werken en te verblijven. De gemeente probeert ervoor te zorgen dat kwetsbare personen niet afglijden naar risico-, overlast gevend- of crimineel gedrag. Inwoners en bedrijven worden bewust gemaakt van de gevaren van digitale criminaliteit, zodat zij dat tijdig herkennen en weten wat ze moeten doen als ze ermee te maken krijgen en zich ertegen kunnen wapenen. De gemeente werkt goed samen met andere overheidsinstanties om de georganiseerde criminaliteit aan te pakken.

EXTERNE ONTWIKKELINGEN

Winstwaarschuwing stijging energielasten vanwege geopolitieke spanningen.

De gemeente ziet dat door geopolitieke spanningen en deels ook de handelsoorlog de energieprijzen weer stijgen. Ook ziet de gemeente dat de netwerkkosten stijgen door forse netwerkinvesteringen vanwege capaciteitstekorten op het stroomnetwerk door de energietransitie.

De gemeente Westervoort heeft een contract via de GMR waarin we 100% groene en lokaal opgewekte stroom en gas inkopen. Dit contract is meerjarig ingekocht en er zit aan het groene gas een meerjarencontract vast dat elke jaar de prijs van gas met een paar cent verhoogt. In lijn met de stijging committeert de gemeente zich ook aan verminderen van verbruik door verduurzaming zie 2.4.1.d. Duurzaamheid maatregelen en besparing energielasten. Voor Westervoort geldt op dit punt aanvullend dat een groot deel van het vastgoed gekoppeld is aan het warmtenet. De energielasten voor het warmtenet blijven na de energiecrisis op een hoog niveau hangen ten opzichte van gas en elektra.

Stijgende kosten raken meteen de exploitatie van bijvoorbeeld maatschappelijk vastgoed, pompgemalen en openbare verlichting. Met de kennis van februari / maart 2025 ziet de gemeente dat er voor 2026 een lichte stijging wordt verwacht, maar er is al 60% van de inkoop van gas en stroom vastgeklikt. De overige 40% moet nog vastgeklikt worden. Het effect wordt nu nog niet als

fors verwacht, maar over de langere termijn naar 2027 en 2028 kan dat wel meer effect hebben. De ontwikkelingen worden op de voet gevolgd, maar het is verstandig nu al maatregelen te treffen door middel van verduurzaming en wellicht het risico ook op te nemen in de risicoparagraaf.

Informatisering en de digitale samenleving

Diverse wet- & regelgeving, zoals de "Wet open overheid", de “Wet modernisering elektronisch bestuur”, de “Wet digitale overheid” en het “Besluit digitale toegankelijkheid” nopen tot het voortdurend uitbreiden en vernieuwen van de digitale mogelijkheden en toepassingen voor inwoners. Het is niet de vraag of maar hoe de gemeente daarin moet meebewegen.

Het beveiligen van informatie is essentieel voor het functioneren en de betrouwbaarheid van de gemeente. In de afgelopen periode zijn met name de risico’s rondom ransomware toegenomen. Om goed in te kunnen blijven spelen op alle ontwikkelingen, uitdagingen en bedreigingen in relatie tot de toenemende afhankelijkheid van ICT-middelen is het te verwachten dat er structureel aanmerkelijk meer financiële middelen nodig zijn in de komende periode. In het licht van de financiële mogelijkheden is er gekozen voor het minimale scenario van de I&A-visie. Dit betekent dat met name op het vlak van innovatie geen investeringen mogelijk zijn.

Artificial Intelligence (AI)

De komende jaren komt er vanuit de Digital Decade veel nieuwe Europese wet- en regelgeving op gemeenten af. Inmiddels is er een Europese AI-verordening van kracht die voor gemeenten verantwoordelijkheden meebrengt op het gebied van AI-gebruik. De gemeente volgt hierbij de handreikingen vanuit de VNG. Het ontbreken van voldoende aandacht en capaciteit op dit thema lijkt langzamerhand niet meer houdbaar. Intussen is er in verband met de financiële positie van de gemeente ook geen mogelijkheid om hier op dit moment een capaciteitsvraag voor neer te leggen. Dat betekent dat er vooralsnog voor wordt gekozen om de ontwikkelingen zo goed als mogelijk te volgen en nog geen extra inspanning te doen op het gebied van AI. Het is niet uit te sluiten dat de noodzaak voor specialisatie en actieve regulatie en begeleiding van AI-implementatie en -gebruik binnen de organisatie de komende jaren tot een extra capaciteitsvraagstuk zal leiden.

2.3.2 Wat gaan we er voor doen?

A. Het bevorderen van de samenwerking tussen gemeente en samenleving

Dit zijn de speerpunten:

A.1	**Uitvoering geven aan participatie**
Doel	Participatie gaat over actieve inwonersbetrokkenheid. Over hoe inwoners een rol kunnen spelen bij de voorbereiding, besluitvorming, uitvoering en evaluatie van zaken in het publieke domein. Dat kan op initiatief van de gemeente of van inwoners zelf. Participatie is doen. Actief het dorp in (bijvoorbeeld via dorpsgesprekken) en met elkaar in gesprek over verschillende meningen, ervaringen, ideeën en belangen over verschillende onderwerpen. Achterhalen waar mensen zich voor willen inzetten en dit faciliteren. Uitleggen waar de gemeente mee bezig is. En leren van de ervaringen die de gemeente daarbij opdoet. Kortom: participatie is samen aan de slag zijn.
Toelichting	In 2023 is het beleidskader participatie vastgesteld en in 2024 het uitvoeringsplan. Daar geeft de gemeente de komende jaren uitvoering aan. Medewerkers krijgen opleiding en advies in het werken volgens het stappenplan participatie en vullen bij elk project de participatiescan in om te bepalen of een participatietraject moet worden gevolgd en een participatieplan moet worden opgemaakt (de nieuwe werkwijze). Daarnaast zet de gemeente in op begeleiding van burgerinitiatieven (op het gebied van groen en spelen) via een Initiatievenloket. Daar kunnen inwoners een beroep op de gemeente doen voor ondersteuning.
Risico's	De participatiescan en het stappenplan worden onvoldoende gevolgd, waardoor onduidelijkheid ontstaat tot hoever de geboden participatie reikt. De ontevredenheid van inwoners neemt daardoor toe. De nieuwe werkwijze maakt dat risico kleiner. Invoering van het Uitdaagrecht vormt een extra uitdaging en risico, omdat de begeleiding van initiatieven op basis van het Uitdaagrecht relatief onbekend terrein zijn.
Planning	De organisatie werkt inmiddels volgens de nieuwe werkwijze nadat hier organisatie-breed trainingen voor zijn gegeven. Collega's gebruiken inmiddels de participatiescan en het stappenplan. Participatieadviseurs worden daarbij door hen ingeschakeld. Het doel voor 2026 is het doorgaan met deze implementatie. Aandacht voor het opleiden van nieuwe medewerkers en het toepassen van de werkwijze blijven de belangrijkste aandachtspunten voor 2026. Eind 2026 zal worden geëvalueerd of invoering van de nieuwe werkwijze en de implementatie van het beleidskader participatie succesvol is geweest. Deze evaluatie zal eind 2026 aan de raad worden aangeboden. Daarna stelt zij dan de participatieverordening vast, hetgeen voor 1-1-2027 ook is voorgeschreven in de Wet Versterking Participatie op decentraal niveau.
Financiën	Het budget ten behoeve van de bemensing van het initiatievenloket (ad. € 55.000) is beschikbaar gesteld tot en met 2027. In de Voorjaarsnota van 2027 zal een evaluatie worden opgenomen met een voorstel of en zo ja hoe het loket zal worden gecontinueerd vanaf 2028.
Participatie	Dit speerpunt is gericht op het versterken van de kwaliteit van participatieve trajecten. Op basis van ervaringen scherpt de gemeente werkwijzen en beleid verder aan.

A.2	**Implementatie Wet open overheid (Woo)**
Doel	Een transparante organisatie en gemeente, die zijn informatiehuishouding op orde heeft.

A.2	Implementatie Wet open overheid (Woo)
Toelichting	De Wet open overheid is bedoeld om overheden transparanter te maken. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het grote verschil tussen de Woo en de Wob is de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie (in 11 informatiecategorieën). Een belangrijk onderdeel van de Woo is het op orde brengen van de informatiehuishouding van de gemeenten en 1Stroom. Dit vindt plaats tot en met 2027.
Risico's	De Gemeenschappelijke Regelingen waarmee onze gemeenten verbonden zijn moeten zich ook houden aan de Wet open overheid. Maar zij krijgen geen budget van het Rijk.
Planning	De implementatie van de Woo duurt nog tot en met 2027.
Financiën	De implementatie van de Woo is in de begroting gedekt uit de middelen die de Rijksoverheid beschikbaar heeft gesteld. Er worden geen extra middelen gevraagd.
Participatie	Dit speerpunt is volledig gericht op het verbeteren van de informatievoorziening aan inwoners. Daarnaast gaan we inwoners actief vragen hoe zij de informatievoorziening van de gemeenten ervaren.

B. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor inwoners en ondernemers.

Dit zijn de speerpunten:

B.1	Digitale veiligheid
Doel	Inwoners en bedrijven bewust maken van de gevaren van digitale criminaliteit. Zodat zij deze tijdig herkennen, weten wat ze moeten doen als ze ermee te maken krijgen en zich ertegen kunnen wapenen.
Toelichting	Er vindt een verschuiving plaats van traditionele criminaliteit (woning-/auto-inbraken) naar cybercriminaliteit. Cybercrime is een verzamelterm van alle delicten die met een computer en op internet worden gepleegd. Mensen van alle leeftijden worden het slachtoffer van oplichting via whatsapp of phishingmails. Criminelen kunnen bedrijfssystemen 'gijzelen' en losgeld eisen of belangrijke voorzieningen overnemen. De digitale wereld draagt ook steeds vaker bij aan radicalisering, het creëren van maatschappelijke onrust en het aanjagen van ordeverstoringen. Verder zijn mensen zich er niet van bewust dat ze onbedoeld dader kunnen worden door bijvoorbeeld een gevoelig filmpje of foto's door te sturen. Gemeenten kunnen een rol spelen om te voorkomen dat inwoners, bedrijven en voorzieningen slachtoffer worden van cyber gerelateerde zaken. Met onder andere voorlichting moet meer bewustwording ontstaan.
Risico's	Cybercrime kan leiden tot diefstal van geld en informatie en enorme bedrijfsschade. Of zelfs ontwrichting van de samenleving bij een hack van bepaalde voorzieningen.
Planning	In het Integrale veiligheidsplan 2023-2026 is digitale criminaliteit als prioriteit opgenomen. In het plan staat op hoofdlijnen wat de gemeente wil gaan doen. De acties spreiden zich uit over meerdere jaren.
Financiën	Cyberveiligheid is een betrekkelijk nieuw onderwerp voor gemeenten. Langzaam komen er projecten en initiatieven rondom dit thema. Wat voor onze gemeente geschikt is, moet nog worden onderzocht of ontwikkeld. De kosten zijn op voorhand niet aan te geven. Het vraagt vooral om personele inzet.
Participatie	Het vergroten van de cyberveiligheid kan niet zonder de inwoners en ondernemers. Meer bewustwording over de gevolgen van cybercrime is een belangrijke eerste stap. Hierbij zoekt de gemeente samenwerking met bijvoorbeeld ondernemersverenigingen en het Nationaal Cyber Security Centrum.

B.2	Cyberveiligheid eigen organisatie
Doel	Cyberveiligheid in de organisatie van de gemeente vergroten.

B.2	Cyberveiligheid eigen organisatie
Toelichting	De gemeente en de gemeentelijke organisatie moeten weerbaar zijn tegen cybercriminelen. Het aantal digitale producten en diensten groeit waardoor de digitale kwetsbaarheid toeneemt. De dienstverlening is afhankelijk van goed werkende ICT-systemen. Daarnaast werkt de gemeente veel met privacygevoelige informatie. Het gijzelen of stilvallen van de systemen heeft grote consequenties. Snel signaleren en bestrijden van incidenten is belangrijk.
Risico's	Cybercrime kan leiden tot diefstal van informatie of andere middelen en bedrijfsschade, zelfs tot ontwrichting van de samenleving bij een hack van bepaalde voorzieningen.
Planning	Regionaal ICT en Inkoop Dienstencentrum (RID) en 1Stroom werken voortdurend aan de veiligheid van de gemeentelijke ICT-systemen. De RID voert de benodigde technische wijzigingen uit. 1Stroom werkt aan het vergroten van het bewustzijn rondom informatieveiligheid en aan de digitale vaardigheden van de organisatie. Dit gebeurt met opleidingen en een cyberveiligheidsoefening.
Financiën	De kosten voor de cyberveiligheid van de gemeentelijke systemen zijn meegenomen in de begroting van de RID. Kosten voor het vergroten van het interne bewustzijn en het uitvoeren van een cyberveiligheidsoefening zijn gedekt vanuit de bestaande middelen.
Participatie	Participatie is niet van toepassing op het vergroten van de cyberveiligheid van de eigen organisatie.

2.3.3 Financiële middelen

			2024	2025	2026	2027	2028	2029
1	Programma Bestuur	Lasten	-9.953	-11.518	-11.676	-12.030	-12.288	-12.681
		Baten	1.076	1.121	1.216	1.224	1.188	1.082
		Saldo	**-8.877**	**-10.397**	**-10.460**	**-10.806**	**-11.101**	**-11.600**
		Bijstelling						
		Saldo	**-8.877**	**-10.397**	**-10.460**	**-10.806**	**-11.101**	**-11.600**
			2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
	Lasten							
0.1	Bestuur		-2.052	-1.825	-1.866	-1.818	-1.771	1.763
0.2	Burgerzaken		-414	-381	-430	-429	-412	-356
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden		-732	-800	-875	-846	-837	-836
0.4	Overhead		-5.383	-7.453	-7.437	-7.683	-7.994	-8.460
0.8	Overige baten en lasten		-90	166	165	-55	-76	-67
1.1	Crisisbeheersing en brandweer		-835	-944	-951	-951	-951	-951
1.2	Openbare orde en veiligheid		-447	-280	-281	-246	-247	-247
	Totaal lasten		**-9.953**	**-11.518**	**-11.676**	**-12.030**	**-12.288**	**-12.681**
	Baten							
0.1	Bestuur		2	0	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken		329	289	353	356	320	214
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden		437	536	563	568	568	568
0.4	Overhead		227	278	282	282	282	282
0.8	Overige baten en lasten		17	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing		15	0				
1.2	Openbare orde en veiligheid		49	18	18	18	18	18
	Totaal baten		**1.076**	**1.121**	**1.216**	**1.224**	**1.188**	**1.082**
	Eindtotaal		**-8.877**	**-10.397**	**-10.460**	**-10.806**	**-11.101**	**-11.600**
	Mutaties reserves							
0.10	Lasten (toevoegingen)		0	0	0	0	0	0
0.10	Baten (onttrekkingen)		0	0	0	0	0	0
	Eindtotaal							
	Resultaat programma Bestuur		**-8.877**	**-10.397**	**-10.460**	**-10.806**	**-11.101**	**-11.600**

	Aanpassing budgetten na de voorjaarsnota 2025	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
	Resultaat voorjaarsnota 2025		-10.398	-10.744	-11.011	-11.461
0.1	Bestuur	-1.825	-42	-42	-42	-42
0.2	Burgerzaken	-92	15	12	-7	-56
0.3	Beheer overige gebouwen en terreinen	-264	-48	-49	-57	-57
0.4	Overhead	-7.175	20	24	24	24
0.8	Overige baten en lasten	166	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheer en brandweer	-944	-7	-7	-7	-7
1.2	Openbare orde en veiligheid	-262	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves					
	Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	**-10.398**	**-10.460**	**-10.806**	**-11.101**	**-11.600**

2.3.4 Betrokken verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente neemt deel aan diverse gemeenschappelijk regelingen. Een gemeenschappelijke regeling is een vorm van samenwerking tussen verschillende bestuursorganen ter behartiging van een of meerdere belangen van die bestuursorganen. De gemeenschappelijke regelingen vragen hun bijdrage via besluiten van hun eigen Algemeen Bestuur van de betreffende aan de gemeente.

Gelet op de ambities en ontwikkelingen zullen de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen hoger uitvallen. Om hierop te anticiperen hebben de gezamenlijke wethouders van financiën uit de regio Arnhem aan alle gemeenschappelijke regelingen een brief gestuurd met de oproep om bij te dragen aan de bezuinigingsopgave waar de individuele gemeente voor staan.

Behalve deze gemeenschappelijke regelingen zijn er tal van andere vormen van samenwerking waar aan wordt deelgenomen, maar die niet vallen onder de Wet gemeenschappelijke regelingen, bijvoorbeeld de Liemerse Ambassade.

	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweerzorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Taak	• In stand houden van brandweer en geneeskundige hulpverleningsorganisatie bij rampen (GHOR) • Voorzien in de meldkamerfunctie • Aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel • Inventariseren van en adviseren over risico's • Voorbereiden op de bestrijding van branden • Organiseren van de crisisbeheersing • Bevorderen van medisch milieukundige zorg, technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen • Het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders • Taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg en algemene infectieziekten bestrijding.
Beleidsrisico's	Om de financiële en beleidsrisico's in beeld te hebben en te beperken, is er een auditcommissie ingesteld en een regionaal controllersoverleg.
Onze inzet in 2026	Samen met VGGM zorgen voor een goede uitvoering van de brandweer- en gezondheidstaken in de gemeente, en voor een goede voorbereiding op mogelijke crisissituaties. Daarbij is over 2025 en 2026 wel een besparing van 2% op de gemeentelijke bijdrage afgesproken. Eind 2025 zal de discussie over structurele besparingen bij VGGM worden afgerond. De versterking van de interne bedrijfsvoering bij VGGM wordt in 2026 voortgezet. Dit komt de gehele organisatie ten goede. Bij de GGD worden de Jeugdgezondheidszorg en de Algemene Gezondheidszorg toekomstbestendig gemaakt.

	Euregio Rijn en Waal
Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.

Taak	Grensoverschrijdende samenwerking van de deelnemers ondersteunen en coördineren. De Euregio voert hiertoe projecten uit, zij vraagt aan en ontvangt financiële middelen van derden en adviseert de deelnemers bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.
Beleidsrisico's	Beperkt. De Euregio voert nauwelijks eigen beleid.
Onze inzet in 2026	De gemeente blijft lid van deze gemeenschappelijke regeling. Waar mogelijk doet de gemeente mee in projecten en worden subsidiekansen benut.

1Stroom	
Doel	De ambtelijke fusie moet ertoe leiden dat de organisatie: • robuuster wordt (minder **kwetsbaar**), • voldoende flexibel is om twee zelfstandige gemeenten te bedienen en om mee te bewegen met veranderende taken en rollen van de overheid (**kracht**), • optimale dienstverlening biedt aan inwoners, organisaties en bedrijven, aan de raden en colleges (**kwaliteit**), • interessante loopbaanperspectieven biedt aan medewerkers en door zijn robuustheid strategische kansen kan benutten (**kansen),** • niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de twee huidige organisaties gezamenlijk (**kosten**).
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken voor de gemeenten Duiven en Westervoort.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten. 1Stroom pakt de uitvoering en ontwikkeling van het beleid op. Via periodieke overleggen op bestuurlijk niveau zoeken de partijen afstemming met elkaar. De personele risico's zijn benoemd in paragraaf Weerstandsvermogen.
Onze inzet in 2026	In 2026 ligt de focus op het verder ontwikkelen van de lange termijn strategie van de organisatie. Een strategie die past bij de ontwikkelingen die op 1Stroom af komen en die aansluit bij de missie, visie en kernwaarden. Daarbij wordt ook nadrukkelijk aandacht besteed aan het versterken van de interne sturing en beheersing. In 2025 is een driejarige pilot datagedreven werken gestart, die in 2026 wordt voortgezet. Tot slot wordt ook in 2026 ingezet op het verlenen van goede dienstverlening, een prettige en veilige werkomgeving en aantrekkelijk werkgeverschap.

Samenwerking de Liemers	
Doel	Het vergroten van de gemeentelijke slagkracht met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid. Dit door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken voor sociale dienst, ICT en inkoop.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling blijft bij de individuele gemeenten, waar mogelijk op elkaar afgestemd. De uitvoering en ontwikkeling van het beleid pakt de samenwerking op. Afstemming gebeurt via periodieke overleggen op verschillende niveaus.
Onze inzet in 2026	In 2026 blijven we ambtelijk en bestuurlijk aangesloten op de doorontwikkeling van de RID en RSD.

	Streekarchief
Doel	Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers bij het beheer van hun archiefstukken volgens de Archiefwet.

Taak	Beheren en toezicht houden op de overgedragen en niet overgedragen archiefstukken van de deelnemers. Adviseren over de archiefbewaarplaatsen en het verstrekken van informatie uit de archiefstukken.
Beleidsrisico's	Niet van toepassing.
Onze inzet in 2026	Het voortzetten van het project aansluiting E-depot. Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke verplichting om permanent digitale archiefbescheiden duurzaam te bewaren.

2.3.5 Indicatoren

Programma 1 Bestuur	Westervoort	Nederland
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	7,64	Nog niet bekend
Bezetting (fte per 1,000 inwoners)	7,54	Nog niet bekend
Apparaatskosten per inwoner	876	Nog niet bekend
Externe inhuur (% van totale loonsom + inhuur externen)	19,54%	Nog niet bekend
Overhead (% van totale lasten)	10,13%	Nog niet bekend
Verwijzingen Halt	14	9
Winkeldiefstallen	4,0	21,7
Geweldsmisdrijven	3,6	5,7
Diefstallen uit woningen	0,3	1,2
Vernielingen en beschadigingen	31,0	40,2
Demografische druk	79,1%	78,8%

Kijk voor een toelichting op de indicatoren op www.waarstaatjegemeente. De gegevens zijn ingevuld naar de stand van 31 augustus 2025.

2.4 Programma 2 - Maatschappij

Inleiding

Het programma Maatschappij omvat alle beleidsvelden van het sociale domein. Naast de taken op het vlak van zorg voor kwetsbare inwoners, jeugd en participatie gaat het ook om verantwoordelijkheden op het gebied van sport, cultuur, onderwijs en ontmoetingen.

Binnen dit programma hebben we te maken met verschillende externe ontwikkelingen (zie verder 2.1) die het nodig maken om het sociaal domein te herijken. In de strategische notitie Sociaal Domein 2025-2040 staan het kader en ambitie beschreven die leidend zijn voor die herijking. Deze notitie werd goedgekeurd in mei 2025. Er is gekozen voor het scenario dat inzet op preventie en investeert (niet persé financieel) om de transformatie Sociaal Domein te versnellen. De doelstelling is een positief gezond leven voor alle inwoners en een financieel betaalbaar stelsel.

Er is in de praktijk een begin gemaakt met het herijken van het sociaal domein, we willen het anders doen en “Werken zoals het bedoeld is” Het uitwerken van de scenario keuze en het herijken wordt in samenhang uitgevoerd en de te nemen acties worden onderdeel van de uitvoeringsagenda voor 2024-2026.

Alle veranderingen (de transformatie) grijpen in op de volle breedte van het sociale domein: de sociale basis, het vangnet en de lokale toegang tot het sociaal vangnet. Onderstaande figuur geeft de structuur van het sociaal domein, het deurtje verbeeldt de lokale toegang.

De opgave voor de komende jaren is om het sociaal domein toekomstbestendig te maken. Essentieel is het versterken van de lokale toegang, versterken van de sociale basis en versterken van de inwoners. Meer laagdrempelige hulp moet zorgen voor snellere, betere en goedkopere ondersteuning en minder maatwerkvoorzieningen.

2.4.1 Wat willen we bereiken?

Uiteindelijk draait het erom dat in 2040 al onze inwoners positieve gezondheid en kwaliteit van leven ervaren en dat het dan passende ondersteuning- en zorgstelsel betaalbaar blijft.

Positieve gezondheid houdt in dat inwoners zich goed voelen en dat ze de koers van hun eigen leven kunnen bepalen, ondersteund door de kracht van de samenleving en waar nodig, door laagdrempelige zorg en kortdurende (welzijns-) voorzieningen. Het model positieve gezondheid fungeert als voorbeeld en uitgangspunt.

Gezinnen, kinderen en jongeren ondersteunen bij het lichamelijk en psychisch gezond opgroeien in een veilig leefmilieu. Met als uitgangspunt: zo licht als het kan en zo zwaar als het nodig is. Dit doet de gemeente door in samenwerking met professionele partners op preventie in te zetten binnen een dekkend zorgnetwerk. Een voorbeeld in het kader van preventie is het inzetten van de voorziening “ontmoeten”.

Mensen met psychische of sociaal-maatschappelijke problemen maken voluit deel van onze samenleving. Dit bevordert een voorspoedig herstel en het afnemen van problemen. Belangrijk hiervoor zijn veilig en betaalbaar wonen, in of dicht bij de eigen woonplek, passende begeleiding en ondersteuning, zinvol werk, voldoende inkomen, een veilige en gezonde leefomgeving en een welwillende samenleving.

We stimuleren nieuwkomers om actief deel te nemen in de maatschappij. De achterstand op dit punt is onderkend, dus er moet waar mogelijk actie ondernomen worden. Door het begrijpen en spreken van de Nederlandse taal, door een thuis te hebben, participeren op werkgebied en op sociaal vlak deel te nemen in de maatschappij, vindt snelle juiste integratie plaats. Hierbij creëert de gemeente draagvlak bij de nieuwkomer en zijn omgeving. Uit de inwonerraadpleging over vluchtelingenopvang bleek dat inwoners uit de Liemers en vluchtelingen het vaak eens zijn over wat er nodig is om goed samen te leven. Dit sluit aan bij wat wij als gemeenten (Duiven, Westervoort en Zevenaar) belangrijk vinden. De resultaten van de PWE-raadpleging bevestigen dat. Onze aanpak hiervoor richt zich op taal, werk, integratie en acceptatie in de samenleving. De jaren 2025 en 2026 gebruiken we deze resultaten om onze duurzame visie te ontwikkelen en onze plannen te verbeteren. Op deze manier werken we aan een beter beleid voor de opvang van vluchtelingen en de huisvesting van statushouders in de Liemers.

We vergroten de (financiële) weerbaarheid van onze inwoners, zodat iedereen in staat wordt gesteld actief mee te doen in de samenleving.

De kracht van het verenigingsleven

Voor de komende jaren is het belangrijk om het sociaal domein toekomstbestendig te houden. Het verenigingsleven speelt daarbij een belangrijke rol. Het zorgt voor een breed en hecht netwerk voor inwoners dat bescherming kan bieden tegen veel sociale problematieken. Verenigingen kunnen, met lokale kennis en toegang, zorgen voor laagdrempelige hulp en daardoor bijdragen aan snellere, betere en goedkopere ondersteuning en minder maatwerkvoorzieningen.

De veranderingen in het sociale domein geeft de gemeente vorm langs vijf ontwikkellijnen.

Vitaal deelnemen
Dit betreft de ondersteuning die geboden wordt aan volwassen inwoners om energiek en volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving.

Wettelijke kaders voor deze lijn: Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Wet publieke gezondheid (Wpg), Wet langdurige zorg (Wlz), Woningwet.

Gezond en veilig opgroeien
Deze lijn gaat over ondersteuning aan alle gezinnen, kinderen en jongeren om veilig en gezond op te groeien.

Wettelijke kaders van deze lijn: Jeugdwet, Wet Passend Onderwijs, Leerplichtwet, Wet publieke gezondheid (Wpg).

Beschermd thuis
Dit omvat de ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid en/of psychosociale problemen. Wettelijk kader van deze lijn: Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz), Wmo.

Integratie en vluchtelingen
Dit betreft de ondersteuning aan mensen die in onze gemeente integreren.
Wettelijk kader van deze lijn: Wmo, Wet Inburgering en Spreidingswet.

De dagelijkse basis op orde
Ondersteuning aan inwoners om het dagelijks leven op orde te hebben of te krijgen.
Wettelijk kader van deze lijn: Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

Externe ontwikkelingen
Hervormingsagenda jeugd

Vanuit ons hervormingsagenda streven wij als gemeente op het naar dichtbij mogelijk organiseren van zorg en ondersteuning voor jeugdigen. Ons doel is jeugdigen zo lang mogelijk in hun eigen omgeving te ondersteunen en daarmee de inzet van zwaardere en duurdere vormen van jeugdhulp terug te dringen. Voor onze lokale uitvoering zijn vijf basisfuncties richtinggevend: het waarborgen van een veilige leefomgeving, het tijdig signaleren van ondersteuningsvragen, het handelen vanuit een brede blik, het continu leren en verbeteren en het organiseren van toegankelijke en bereikbare hulp. Dit vereist van ons een integrale benadering, waarbij wij de verbinding leggen tussen voorliggende voorzieningen zoals maatschappelijk werk op school, het consultatiebureau, het sociaal loket en de inzet van geïndiceerde jeugdhulp.

Deze verandering vereist extra investeringen. Hierbij gaan de kosten voor de baten. Na lange periode van tekorten, welke vaak pas achteraf gedeeltelijk werden gecompenseerd, heeft het Rijk via de meicirculaire 2025 extra middelen beschikbaar gesteld om de doelen van de hervormingsagenda jeugd te realiseren. Om het groeipad hervormingsagenda in te richten ontvangen we in 2026 en 2027 elk jaar circa € 400.000. Voor de jaren 2026 t/m 2029 ontvangen we een aanvullende post hervormingsagenda van circa € 275.000 per jaar. Deze financiële middelen zijn essentieel om deze beweging te kunnen maken, zodat op lange termijn de kosten van Jeugdzorg (landelijk en lokaal) beheersbaar zijn. Vanaf 2028 verwacht het Rijk op een besparing van circa € 450.000 op de jeugdzorg.

Voor de besteding van deze gelden stellen we een plan van aanpak op waarin we uitleggen hoe we de hervormingen jeugd willen aanpakken. Denk hierbij aan de inrichting van een sterke lokale toegang, methodisch werken bij complexe problemen, zorgen dat lichte hulpverlening laagdrempelig beschikbaar wordt, meewerken om de regionale inkoop jeugdhulp zodanig in te richten dat deze aansluit bij hervormingsagenda, versterken van voorliggende voorzieningen, datagestuurd werken inpassen in het sociaal domein e.a. Dit alles is gebaseerd op de intentie om doelgericht te werken.

Arbeidsmarktsituatie

Er is sprake van een gespannen arbeidsmarkt, waardoor het moeilijk is om goed gekwalificeerd personeel te werven. Dit geldt zowel voor de zorg en welzijnsaanbieders als voor de gemeente zelf.

Decentralisatie en extramuralisering zorg

De decentralisatie van de jeugdzorg en de extramuralisering van de GGZ en de ouderenzorg wordt verder doorgevoerd. Daardoor wonen jeugdigen en volwassenen met een zorgvraag steeds langer zelfstandig thuis. Vanuit inwoners en partners krijgt de gemeente signalen dat de problematiek van de zelfstandig wonende jeugdige en volwassene met zorg- en ondersteuningsvraag, steeds verder toeneemt in aantal. De problematiek wordt ook complexer. Een gevolg hiervan is dat er meer Wmo aanvragen zijn om langer thuis wonen mogelijk te maken en er ontstaat meer eenzaamheid onder de groep inwoners die langer thuis wonen.

Abonnementstarief

De start van de eigen bijdrage die afhangt van inkomsten en vermogen in de Wmo is momenteel vastgesteld op 1 januari 2027. Dit is echter niet definitief, omdat het wetsvoorstel nog goedkeuring nodig heeft van zowel de Tweede als de Eerste Kamer. Aangezien het wetsvoorstel inmiddels als controversieel wordt beschouwd, is de behandeling stopgezet totdat er een nieuw kabinet is gevormd en de parlementaire discussies opnieuw worden opgepakt.

Decentralisatie beschermd wonen naar beschermd thuis uitgesteld naar 2027

De decentralisatie van beschermd wonen is opnieuw verplaatst van 2026 naar 2027. Echter door de val van het kabinet is de mogelijkheid groot dat deze nieuwe datum ook niet gehaald zal worden. Het doel van deze decentralisatie is om inwoners met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de eigen omgeving op te vangen en te ondersteunen. Vanaf 2027 zullen alle gemeenten verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en de financiering van beschermd wonen.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Het Toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming is een gezamenlijk programma van de ministeries van J&V en VWS en de VNG, intensief samengewerkt wordt met de partners in het veld. Dit programma loopt tot het jaar 2030.De jeugdbescherming dient op een slimmere en effectievere manier georganiseerd te worden. De termijn hiervoor is vijf tot tien jaar. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor de lokale toegang. Vanuit de regionale samenwerking werken we mee aan deze ontwikkeling. Het belangrijkste doel is dat gezinnen en kinderen beter en sneller worden geholpen. Daarbij wordt gestreefd naar één vast gezicht vanuit de lokale uitvoering die hulp biedt aan een gezin. Indien nodig betrekt deze regievoerder een professional vanuit het op te richten regionale veiligheidsteam. In dat veiligheidsteam zijn de functies van de gecertificeerde instellingen (GI), Veilig Thuis (VT) opgenomen.

Toename mentale problematiek jongeren

De Gezondheidsmonitor Jeugd 2024 laat een toename van mentale problemen bij jongeren zien, zoals stress en posttraumatische stressstoornissen. De oorzaak is nog altijd (gedeeltelijk) de nasleep van COVID-19 en de druk door sociale en economische omstandigheden. Voor de gemeente resulteert dit meer aanvragen voor (ondersteuning en aanbod) Wmo en Jeugdwet en meer langdurige en gespecialiseerde zorg. Via MDT en welzijn op recept zet de gemeente in op voorliggend veld i.p.v. zwaardere GGZ zorg.

Wet van school naar duurzaam werk

Per 1 januari 2026 treedt de Wet van school naar duurzaam werk in werking. De gemeente wordt door middel van deze wet gestimuleerd om vanuit de participatiewet eerder aan te sluiten bij de scholen om jongeren waar nodig eerder te ondersteunen richting een (leer)werkplek. We hebben alle noodzakelijke voorbereidingen getroffen ter voorbereiding op de invoering van de wet.

Arbeidsmarktregio Midden Gelderland / Regionale Sociale Dienst RSD

Door de krapte op de arbeidsmarkt ontstaan er mogelijkheden om inwoners met een aanzienlijke afstand tot de arbeidsmarkt toch aan een baan te helpen. Om dit te realiseren, wordt zowel binnen de arbeidsmarktregio als samen met de RSD hard gewerkt aan het aanbieden van passende trajecten voor deze groep. We volgen en vergelijken de resultaten met behulp van de benchmarken van Divosa.

In de huidige arbeidsmarkt stijgt het gevraagde opleidingsniveau voor banen, waardoor de afstand tot werk voor werkzoekende inwoners steeds groter wordt. Om deze afstand te overbruggen, wordt in de regio actief samengewerkt tussen partijen zoals Scalabor, het bedrijfsleven, scholen, sociale diensten en het Werkgeversservicepunt (WSP). Samen zetten zij zich in om trajecten te creëren die aansluiten bij de behoeften van werkzoekenden. Ter versterking van deze integrale samenwerking wordt het WerkCentrum Midden Gelderland vormgegeven als centrale plek voor alle vragen over werk en ontwikkeling voor werkenden, werkzoekenden en werkgevers.

Digitalisering en technologie

Steeds meer inwoners wensen een digitale toegang en/of geautomatiseerde aanvraagprocedures en -beoordelingen. Denk aan E-health: smartphones gebruiken om bijvoorbeeld een time-out nemen (bij huiselijk geweld) en telemonitoring voor ouderen. Het verhoogt de zelfredzaamheid van inwoners en ondersteunt langer thuis wonen en het levert (in vergelijkbare gemeenten) structurele besparingen op. In onze gemeente worden deze digitale toepassingen nauwelijks toegepast.

2.4.2 Wat gaan we er voor doen?

De gemeente gaat -rekening houdend met de strategische visie Sociaal Domein- alle veranderingen in het sociaal domein onder de bekende noemer van Samen Sterk vormgeven. Om alle veranderingen (het herijken van het sociaal domein) voor de komende jaren inhoudelijk richting te geven zijn leidende principes opgesteld (zie paragraaf 2.1).

Het toepassen van deze principes zal leiden tot het gewenste resultaat: onze inwoners zullen een positieve gezondheid en levenskwaliteit van leven ervaren en het daarmee passende ondersteuning- en zorgstelsel blijft betaalbaar voor de gemeente.

In het kader van Samen Sterk is er gekozen voor de onderstaande speerpunten en deze worden opgavegericht, geprioriteerd en in samenhang opgepakt:

1. **Realiseren van een sterke lokale toegang**
   Door de toegang te versterken en deze toegankelijker en effectiever te maken voor inwoners van 0 tot 100 jaar, worden mensen sneller geholpen én is er minder doorstroom naar duurdere geïndiceerde zorg. Het betreft hier alle levensdomeinen en dat vereist en versterkt integraal werken. Hier werken we aan door de breed uit te vragen bij inwoners met een hulpvraag en door regionaal afgesproken methodieken in te voeren. We onderzoeken hoe geïndiceerde lichtere vormen van hulpverlening als algemene voorziening mogelijk gemaakt kunnen worden.

Daarnaast wordt het model / de structuur voor de sterke lokale toegang vastgesteld, hierin wordt de regionale aansluiting op regionaal werkende teams (het Regionale Expertise Team en het Regionale Veiligheidsteam) meegenomen.

Landelijk en regionaal wordt in het kader van het normaliseren onderzocht welke jeugdhulp bij “het leven” hoort. De gemeente volgt dit onderzoek en neemt zo nodig actie.

Er is een uitspraak gedaan over de verdeling en taakstelling per gemeente in de regio over bouwen van woningen voor de doelgroep beschermd wonen. Toegang tot deze producten is onderdeel van de brede vraagverheldering.

Meldingen door partners in het kader van vroegsignalering zijn ook onderdeel van de brede vraagverheldering.

In het kader van het toezichtonderzoek “Toezicht Sociaal Domein”, 17 januari 2025, zijn aanbevelingen geformuleerd, waaronder het versterken van onze toegang en de voorliggende voorzieningen. Inmiddels is een eerste werksessie gehouden en is een werkgroep geformeerd, bestaande uit inwoners, maatschappelijke partners en gemeente, om de aanbevelingen te vertalen naar concrete acties die moeten leiden tot resultaten in 2026.

2. Inwoners versterken
De kracht van de samenleving zit in het “omzien naar elkaar”. Inwoners helpen elkaar in de vorm van burenhulp, mantelzorg en vrijwilligerswerk. De gemeente wil de inwoners stimuleren in het “omzien naar elkaar”. Uitgezocht wordt wat hiervoor de geschikte methode is.

De zorgsector staat onder druk. We willen inwoners hiervan meer bewust maken, zodat ze begrijpen dat er daardoor meer beroep op elkaar moet worden gedaan. We werken toe naar gedragsverandering.

We zorgen ervoor dat werkzoekenden en arbeidsongeschikten mee kunnen doen in de maatschappij. Onlangs hebben we het Activerend werk opnieuw onder de aandacht gebracht, we streven naar een toename in het aantal deelnemers. In de regio kijken we naar de mogelijkheden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen te bieden. We zorgen voor de uitbreiding van beschutte werkplekken en hebben extra aandacht voor schoolverlaters.

Voor nieuwe Nederlanders is duidelijk welke instelling welke taak heeft in de inburgering en zijn er duidelijke prestatieafspraken over de ondersteuning van statushouders.

We verwachten eind 2026 de eerste resultaten van het MDT. We verwachten voor beide gemeenten ongeveer 100 jongeren geholpen te hebben waarbij de focus op mentale gezondheid ligt en er minder instroom in de jeugd GGZ komt.

In het kader van de digitalisering is onderzocht of (een deel van) de hulpaanvragen (WMO, Jeugd, W&I) van de inwoners op een digitale wijze afgehandeld kunnen worden. Een keuze is gemaakt met welke hulpaanvragen te beginnen.

Verder wordt een verkenning uitgevoerd of het inzetten van technologische voorzieningen (zoals E-health) en digitalisering van aanvragen bij het Sociaal Loket, naast of in plaats van bestaande voorzieningen, effectief en efficiënt kunnen worden ingezet.

De sociale basis (alle vormen van ondersteuning waar geen indicatie voor nodig is), kent elkaar en er is een gezamenlijk plan ontwikkeld en in uitvoering om preventief te kunnen inzetten op de doelgroep ouderen.

Het instrument voorzorgcirkels wordt toegepast in minimaal één wijk.

3. Herijken

Deze periode van (autonome) opeenvolgende ontwikkelingen in het Sociaal Domein, zoals de groeiende vergrijzing, schaarste op de arbeidsmarkt, de stijgende vraag naar het gebruik van voorzieningen, de veranderende samenstelling van huishoudens en de druk op de woningmarkt gecombineerd met bezuinigingen van rijkswege, maakt dat we ons als gemeente Westervoort geconfronteerd weten met de opgave: “Meer doen met minder”.

Een herijking is noodzakelijk willen we een houdbare samenleving met elkaar beleven.

Dit houdt in dat de gemeente beslissingen moet nemen over haar taken. Dit betekent ondersteuning bieden waar nodig en laten gaan als de inwoners het prima zelf redden. Integraal werken en maatwerk leveren en ook lef tonen om ook 'nee' te durven zeggen. En het herijken vraagt niet altijd om financiële injecties.

Inwoners (en raden) worden actief betrokken en geïnformeerd over de rol, positie en aanpak van de gemeente in het herijken. Het versterken van de inwoners in het “omzien naar elkaar” is een vanzelfsprekendheid.

Om het bovenstaande te kunnen bereiken vraagt dit van de ambtelijke organisatie 1Stroom anders werken. Een integrale aanpak afdeling overstijgend is nodig op beleids-, project- en uitvoerend niveau. En er moet gericht gewerkt gaan worden om de juiste methoden te kiezen en te gaan gebruiken om het “omzien naar elkaar” te versterken.

2.4.3 Financiële middelen

			2024	2025	2026	2027	2028	2029
2	**Programma Maatschappij**	Lasten	-35.118	-33.457	-34.246	-32.960	-32.607	-32.283
		Baten	10.576	6.504	6.911	6.187	6416	6423
		Saldo	**-24.542**	**-26.953**	**-27.336**	**-26.773**	**-26.191**	**-25.861**
		Bijstelling			654	312	204	0
		Saldo	**-24.542**	**-26.953**	**-26.682**	**-26.461**	**-25.987**	**-25.861**
			2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
	Lasten							
4.1	Openbaar basisonderwijs		-208	-187	-187	-187	-187	-187
4.2	Onderwijshuisvesting		-380	-410	-546	-581	-581	-578
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-962	-680	-1.123	-612	-632	-521
5.1	Sportbeleid en activering		-378	-364	-358	-277	-277	-277
5.2	Sportaccommodaties		-378	-369	-367	-355	-345	-351
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie		-70	-78	-101	-114	-114	-114
5.4	Musea		-119	-184	-184	-184	-184	-184
5.5	Cultureel erfgoed		-2	-3	-3	-3	-3	-3
5.6	Media		-309	-382	-388	-394	-400	-405
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-1.611	-1.325	-1.505	-1.561	-1.618	-1.678
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie		-4.719	-2.153	-2.157	-1.966	-1.816	-1.821
6.2*	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		-1.611	0	0	0	0	0
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO			-12	-12	-12	-12	-12
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd			-41	-41	-41	-41	-41
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal			-457	-457	-457	-457	-225
6.3	Inkomensregelingen		-7.021	-7.342	-7.342	-7.234	-7.234	-7.256
6.4	WSW en beschut werk		-3.053	-3.043	-3.043	-2.969	-2.785	-2.854
6.5	Arbeidsparticipatie		-1.788	-1.760	-1.770	-1.593	-1.593	-1.624
6.6	Hulpmiddelen en diensten (WMO)		-712	-633	-633	-696	-696	-696
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+		-100		0	0	0	0
6.711	Hulp bij het huishouden (WMO)		-21	-2.432	-2.361	-2.451	-2.541	-2.541
6.712	Begeleiding (WMO)		-1.506	-1.253	-1.454	-1.471	-1.448	-1.206
6.713	Dagbesteding (WMO)		-102	-135	-90	-95	-100	-90
6.714	Ov maatwerkarrangementen (WMO)		-21	-19	-19	-19	-19	-19
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-							
6.72A*	Jeugdhulp begeleiding		-3.379					
6.72B*	Jeugdhulp behandeling		-1.682					
6.72C*	Jeugdhulp dagbesteding		-227					
6.72D*	Jeugdhulp zonder verblijf overig		-8					
6.73*	Pleegzorg		-251					
6.73B*	Gezinsgericht		-390					

6.73C*	Jeugdhulp met verblijf overig	-1.198					
6.74*	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-1.314					
6.74B*	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-veblijf	-54					
6.74C*	Gesloten plaatsing	-207					
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal			-20	-20	-20	-20
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal		-3.815	-4.205	-4.130	-3.966	-4.040
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk		-25	-25	-25	-25	-25
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal						
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal		-2.286	-2.036	-2.036	-2.036	-2.036
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk		-248	-198	-198	-198	-198
6.791	PGB WMO		-152	-67	-67	-67	-67
6.792	PGB Jeugd		-150	-30	-30	-30	-30
6.81	Geëscaleerde zorg 18+						
6.811*	Beschermd wonen (WMO)	-21		0	0	0	0
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang	-74	-544	-544	-544	-524	-524
6.82	Geëscaleerde zorg 18-						
6.821	Jeugdbescherming	-330	-488	-428	-429	-430	-430
6.822	Jeugdreclassering	-89	-46	-106	-106	-106	-106
6.91	Coördinatie en beleid WMO		-74	-74	-74	-74	-74
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd		-1.482	-1.482	-1.412	-1.412	-1.412
7.1	Volksgezondheid en milieu	-823	-887	-893	-620	-640	-640
0.10	Mutaties reserves						
	Totaal lasten	**-35.118**	**-33.457**	**-34.246**	**-32.960**	**-32.607**	**-32.283**
	Baten						
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	456	116	551	25	25	25
5.1	Sportbeleid en activering	222	93	81	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	41	37	38	38	38	38
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	4	2	2	2	2	2
5.6	Media	38	1	1	1	1	1
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	132	4	4	4	4	4
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.554	44	42	0	0	0
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorziening	9	0	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	5.698	5.956	5956	5956	5956	5956
6.4	WSW en beschut werk	0	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	20	24	14	14	14	14
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	242					
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)		140	140	140	140	140
6.713	Dagbesteding (WMO)		8	8	8	8	8
6.721	Jeugdhulp begeleiding	143					
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal			0	0	229	236
6.81	Maatschappelijke- en vrouwenopvang		0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	17	80	75	0	0	0
	Totaal baten	**10.576**	**6.504**	**6.911**	**6.187**	**6.416**	**6.423**

	Eindtotaal	**-24.542**	**-26.953**	**-27.336**	**-26.773**	**-26.191**	**-25.861**
	Mutaties reserves						
0.10	Lasten (toevoegingen)		0	0	0	0	0
0.10	Baten (onttrekkingen)			654	312	204	0
	Eindtotaal			**654**	**312**	**204**	0
	Resultaat programma Maatschappij	**-24.542**	**-26.953**	**-26.682**	**-26.461**	**-25.987**	**-25.861**

* vanaf 2025 is het vanuit de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) verplicht om een andere structuur in de taakvelden van het sociaal domein aan te houden. Hierdoor zijn de taakvelden die in 2024 nog in gebruik waren ondergebracht in andere taakvelden.

	Aanpassing budgetten na de voorjaarsnota 2025	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
	Resultaat voorjaarsnota 2025		**-26.953**	**-26.461**	**-25.854**	**-25590**
4.1	Openbaar basisonderwijs		0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting		-136	-47	-26	108
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-8	19	19	19
5.1	Sportbeleid en activering		-6	-6	-6	-6
5.2	Sportaccommodaties		3	-2	-9	-15
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		-23	-23	-23	-23
5.4	Musea		0	0	0	0
5.5	Cultureel Erfgoed		0	0	0	0
5.6	Media		-6	-7	-8	-13
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-180	-218	-255	-313
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie		-6	-7	-7	-7
6.21*	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO		0	0	0	0
6.22*	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd		0	0	0	0
6.23*	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal		0	0	0	0
6.3*	Inkomensregelingen		0	0	0	0
6.4*	WSW en beschut werk		0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie		-10	-10	-10	-10
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)		-10	-10	-10	-10
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+					
6.711	Hulp bij het huishouden (WMO)		71	71	71	71
6.712	Begeleiding (WMO)		-201	-201	-184	-184
6.713	Dagbesteding (WMO)		45	45	45	45
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)		0	0	0	0
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal		-20	-20	-20	-20
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal		-390	-390	-407	-407
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk		0	0	0	0
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal		0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal		250	250	250	250
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk		50	50	50	50
6.791	PGB WMO		85	85	85	85
6.792	PGB Jeugd		120	120	120	120
6.811	Beschermd wonen (WMO)		0	0	0	0
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)		0	0	0	0

	Aanpassing budgetten na de voorjaarsnota 2025	2025	2026	2027	2028	2029
6.821	Jeugdbescherming		60	60	60	60
6.822	Jeugdreclassering		-60	-60	-60	-60
6.91	Coördinatie en beleid WMO		0	0	0	0
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd		0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid		-11	-11	-11	-11
	Totale Mutaties		**-383**	**-312**	**-337**	**-271**
	Resultaat meerjarenbegroting 2025-2029		**-27.336**	**-26.773**	**-26.191**	**-25.861**

2.4.4 Betrokken verbonden partijen

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)	
Doel	Gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer. BVO-DRAN is een aanvullende voorziening. Plusbus De Liemers is voorliggend.
Taak	De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer.
Beleidsrisico's	Op financieel gebied: onvoorziene kostenstijgingen door inflatie, loonkosten en verhoogde NEA-indexatie.
Onze inzet in 2026	Behouden van kwalitatief en betaalbaar passend vervoer voor verschillende doelgroepen in combinatie met een duurzame blik op de toekomst.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland (MGR)	
Doel	Het vormgeven van regionale samenwerking in het sociale domein met drie programma's: 1. Zorg: op de gebieden Jeugd en Wmo. Zodat gemeenten effectief, efficiënt en in samenhang de taken samen kunnen uitvoeren. 2. Onderwijszaken: het vormgeven van een intergemeentelijke samenwerking voor volwasseneducatie, leerplicht en Regionale Melden Coördinatiefunctie (RMC). 3. Participatie: werkgevers ondersteunen bij hun personeelsvoorziening. In het bijzonder door vacatures te vervullen met kandidaten uit omschreven doelgroepen. Het (formeel) werkgeverschap zoals gedefinieerd in de regeling vormgeven voor de SW-medewerkers die sinds 1 januari 2019 een aanstelling hebben bij de MGR.
Taak	1. Het inrichten en uitvoeren van de aanbesteding van regionale zorg. De inkoop en contractering van bovenregionale jeugdzorg. 2. Het zorgdragen voor een adequate uitvoering van de Leerplichtwet en coördinatie volwasseneneducatie. 3. Werkzoekenden uit omschreven doelgroepen plaatsen bij werkgevers. Vorm en inhoud geven aan het werkgeverschap voor SW -edewerkers.
Beleidsrisico's	1. De organisatie heeft een eigen begroting en kan eigen besluiten nemen. Hierdoor kunnen wij achteraf met de gevolgen van deze besluiten worden geconfronteerd. 2. Er is een vaste verdeling van kosten op basis van het inwoneraantal per gemeente. 3. Er is een verschil in de verdeelsleutel van de module Werkgeverschap SW, door verschil in uitstroom van SW-medewerkers. Dit kan gevolgen hebben voor de bijdrage aan deze module.
Onze inzet in 2026	In 2026 wordt de formele werkgeversrol voor SW-medewerkers ook weer ingevuld. Ontwikkelingen die van invloed zijn op de werkgeversrol worden vanuit de module gesignaleerd en waar nodig vertaald naar beleid en/of regelgeving ten aanzien van de SW-medewerkers. Verder blijft de focus op de naleving van de afspraken met Scalabor zoals vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst. In 2025 wordt de aanbesteding voorbereid en afgerond voor de behandeling en begeleiding vanuit de jeugdwet. Daarnaast wordt de inkoopprocedure voor de producten beschermd wonen, beschermd thuis in 2025 afgerond. Zodat in 2026 de nieuwe producten kunnen worden ingekocht.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) werkt voortdurend aan publieke veiligheid en gezondheid. De VGGM is de wettelijk aangewezen hulporganisatie voor onder meer

volksgezondheid en veiligheid. De VGGM beschikt over de kennis en ervaring waar de gemeente Westervoort niet over beschikt en ambtelijk niet structureel kan aantrekken. Ze verzorgen onder andere het vaccinatiebeleid, geven voorlichtingen op het gebied van gezondheid, denken mee over gebiedsinrichting, etc. Momenteel heeft de VGGM, waaronder de GGD valt, te kampen met problemen die in de tijd van corona zijn opgeschoven.

2.4.5 Indicatoren

	Westervoort	Nederland
Absoluut verzuim	2,5	4,2
Relatief verzuim	49	28
Voortijdige schoolverlaters	2,2	2,3
Niet-sporters	47,1%	42,5%
Banen	337	837
Jongeren met een delict voor de rechter	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezin	7%	6%
Netto arbeidsparticipatie	71,4%	73,2%
Werkloze jongeren	2%	2%
Personen met een bijstandsuitkering	287	345
Lopende re-integratievoorzieningen	243	192
Jongeren met jeugdhulp	17,2	13,7
Jongeren met jeugdbescherming	0,9%	1,0%
Jongeren met jeugdreclassering	0,5%	0,3%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	730	720

Kijk voor een toelichting op de indicatoren op www.waarstaatjegemeente. De gegevens zijn ingevuld naar de stand van 31 augustus 2025.

2.5 Programma 3 - Omgeving

INLEIDING

In Westervoort is het goed leven en werken. De gemeente streeft naar een aantrekkelijke werk- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. Er wordt ruimte gecreëerd voor gerichte ontwikkelingen en initiatieven.

Hoofddoelen:
1. Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving en het bijdragen aan voldoende en passende woningbouw voor Westervoorters nu en in de toekomst.
2. Het versterken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
3. Het implementeren van nieuwe wetgeving die op de gemeente afkomt.

Het programma Omgeving bestaat uit diverse taakvelden.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Programmadoel
In Westervoort is het goed leven en werken. De gemeente wil een aantrekkelijke werk- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. De gemeente creëert ruimte voor gerichte ontwikkelingen en initiatieven.

Hierna volgt een toelichting gegeven op de 3W-vragen naar doel en hoofddoelen, speerpunten, verbonden partijen en financiële middelen per deelprogramma. Waar mogelijk worden indicatoren gebruikt.

2.5.1 Wat willen we bereiken?

Programmadoel
In Westervoort is het goed leven, wonen en werken. De gemeente werkt aan een aantrekkelijke werk-, woon- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. Met ruimte voor gerichte ontwikkeling, initiatief en innovatie.

Toelichting
De gemeente wil de bestaande economische structuur behouden en versterken. Zowel op de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Het behouden en uitbreiden van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau zijn belangrijk. Voor een goed ondernemings-en vestigingsklimaat zijn duurzaamheid en bereikbaarheid van Westervoort belangrijke randvoorwaarden.

Een aantrekkelijke en duurzame leefomgeving in onze gemeente is belangrijk. Hierbij gaat het in de basis om schoon, heel, veilig en gezond. De nadruk ligt op behoud en verbetering van de bestaande kwaliteit van de leefomgeving en het daarbij passende voorzieningenniveau. En op het benutten van bestaande (natuur)waarden en een (aanvullend) woonaanbod, gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoefte.

De gemeente stimuleert en faciliteert. We zijn hiervoor uitnodigend naar bewoners, ondernemers en bedrijven, bezoekers en andere partners in vele samenwerkingsverbanden binnen en buiten Westervoort. Daarbij heeft de gemeente een verbindende rol. We zijn ons bewust van bestaande waarden, kwaliteiten en potenties van Westervoort.

Hoofddoelen
1. Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving en het bijdragen aan voldoende en passende woningbouw voor Westervoorters nu en in de toekomst.
2. Het versterken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
3. Het implementeren van nieuwe wetgeving die op de gemeente afkomt.

2.5.1.1 Externe ontwikkelingen

Economische ontwikkeling

De gemeente wil de lokale en regionale economie verstevigen. Om dat te bereiken wordt er binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen aan de verschillende opgaven samengewerkt. Binnen de Liemerse Ambassade werkt de gemeente met de andere Liemerse gemeenten samen op terreinen als economie, arbeidsmarkt en onderwijs. En wordt er in ieder geval tot en met 2026 verder uitvoering gegeven aan de thema’s logistiek, maakindustrie, vrijetijdseconomie inclusief retail in de Liemerse Economische Visie.

Het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2025-2028 is medio 2025 vastgesteld en heeft, naast de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, veel meer aandacht voor herstructurering en intensivering van bestaande terreinen dan het vorige RPW. In de Liemers worden momenteel nog bedrijfskavels uitgegeven in Montferland, Zevenaar en Duiven, waarbij onder meer netcongestie leidt tot stagnatie.

In 2024 is op Het Ambacht een nieuwe BIZ-periode ingegaan tot en met 2028, met deels een nieuw bestuur en een nieuwe parkmanager. Ondernemers, politie, brandweer en gemeente werken aan een schoon, heel en veilig bedrijventerrein. Inmiddels zijn er AED's geplaats. En worden de mogelijkheden onderzocht om het terrein te voorzien van cameratoezicht.

Voor het centrum wordt gewerkt aan een integrale gebiedsontwikkeling om het levendig, dynamisch en toekomstbestendig te maken. Daartoe werkt de vastgoedeigenaar aan vernieuwing

van De Wyborgh. De gemeente zet vervolgstappen voor de transformatie van het gemeentehuis en bereidt de eerste fase van de uitvoering van de openbare ruimte voor.

De Woningnood/ -markt

De woningmarkt wordt nog steeds onderscheiden door hoge prijzen en het is voor inwoners nog steeds moeilijk om een voor hun situatie betaalbare en passende woning te vinden. Daarom moeten er snel meer woningen bij komen. Er staan ook grote demografische veranderingen te wachten, zoals de blijvende groei van het aantal huishoudens, de verdergaande vergrijzing waardoor het aandeel ouderen in de totale bevolking toeneemt en een blijvende immigratie. Het aantal huishoudens blijft door de gezinsverdunning (toename van het aantal 1 en 2 persoonshuishoudens) groeien. Zo zijn er tot 2040 zo'n 60.000 extra woningen nodig in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR). Ook in de Liemers en in Westervoort blijft het aantal huishoudens groeien en zijn er veel extra woningen nodig. Het kunnen laten bouwen van deze aantallen woningen is een stevige opgave waar ook in regionaal verband hard aan wordt gewerkt. In 2020 en 2023 (Woondeal 2.0) zijn gemeenten binnen de Groene Metropoolregio, provincie Gelderland en Rijk een langjarig partnerschap aangegaan voor een beter werkende woningmarkt. Het Rijk heeft in 2022 met alle provincies afspraken gemaakt over de bouw van 900.000 woningen tot en met 2030, met als streven dat hiervan minimaal 2/3e deel betaalbaar is. Ook is de GMR vanwege de benodigde schaalsprong aangewezen als NOVEX ontwikkelgebied. Er wordt ook gewerkt aan nieuwe wetgeving (Wet versterking regie volkshuisvesting). De opgaven voor de versnelling van de woningbouw zijn dus groot maar onder meer door de oorlog in Oekraïne, de afgelopen jaren fors gestegen bouwkosten, een blijvend gebrek aan personeel, en het ontbreken van middelen om onrendabele toppen af te dekken is het realiseren van de noodzakelijke stevige betaalbare woningbouwopgave een grote uitdaging.

Netcongestie

De energietransitie is in volle gang. Dit leidt tot een enorme groei van opwek van duurzame elektriciteit en tot meer gebruik van elektriciteit voor verwarming, vervoer en apparatuur. Het landelijk en plaatselijk stroomnet heeft deze ontwikkelingen niet kunnen bijhouden. De noodzakelijke uitbreiding van verdeelstations en stroomkabels stagneert als gevolg van personeelsgebrek, ruimtelijke- en juridische procedures. Het stroomnet dreigt daardoor overbelast te raken: er is sprake van netcongestie. Dit kan leiden tot spanningsproblemen of zelfs storingen. Dit kan gevolgen hebben voor de economie en woningbouw.

De complexiteit in de zoektocht naar oplossingen voor de netcongestie zit hem in het zogenaamde '*maakbaarheidsgat*'. Het lukt niet om het elektriciteitsnet voldoende snel uit te breiden om te voorzien in de vraag naar netcapaciteit waardoor een maakbaarheidsgat ontstaat. Dit maakbaarheidsgat drukt het verschil uit tussen de netcapaciteit waar vraag naar is (en die gebouwd zou moeten worden) en de netcapaciteit die daadwerkelijk kan worden gebouwd. Om de netcongestie en het maakbaarheidsgat tegen te gaan wordt in zowel landelijk als ook provinciaal beleid (o.a. Actieplan Netcongestie Gelderland) ingezet op integraal programmeren. Als gemeente volgen wij deze lijn ook: we zetten in op het faciliteren van een snelle uitbreiding van het elektrasysteem. Dit doen we middels de uitbreiding van middenspanningsruimtes in woonwijken en op bedrijventerreinen en door het realiseren van een nieuw onderstation in de Liemers, te weten in Duiven. Daarnaast wordt er op projectniveau naar slimme oplossingen gezocht en geprobeerd zoveel als mogelijk netbewust/netneutraal te ontwikkelen.

Aangezien er op dit moment nog geen bindend kader is op onderstationsniveau en Liander niet inzichtelijk heeft wat er op onderstationsniveau nog wel/niet gerealiseerd kan worden worden er voorlopig geen restricties of prioritering opgelegd aan woningbouwprojecten en bedrijventerreinen ontwikkeling in het kader van de netcongestie.

Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)/ Vitaal Landelijk Gebied Gelderland(VLGG) en Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX)

NPLG/VLGG

De huidige (inmiddels demissionaire) regering heeft het NPLG stop gezet. Dit heeft ook consequenties voor de Gelderse uitwerking, het VLGG. Omdat er veel minder middelen beschikbaar zijn gaat de provincie Gelderland middelen inzetten voor de ‘koplopers’ (gedefinieerd in het regioarrangement) in de GMR, ofwel een viertal gebiedsprocessen in het Groen-blauw raamwerk. De gemeente weet dat het perspectief op uitvoeringsgeld grotendeels nog ontbreekt, o.a. door het wegvallen van het NPLG. Ook ontbreken er een aantal voor onze regio belangrijke gebieden, zoals een deel van de Liemers. Desondanks stellen de vrijkomende middelen de GMR wel in staat om voor de hele regio concreter uit te werken wat de gemeente wil doen en daarvoor elders financiering te zoeken. Hier wordt de komende tijd mee aan de slag gegaan.

Groen/Blauw raamwerk

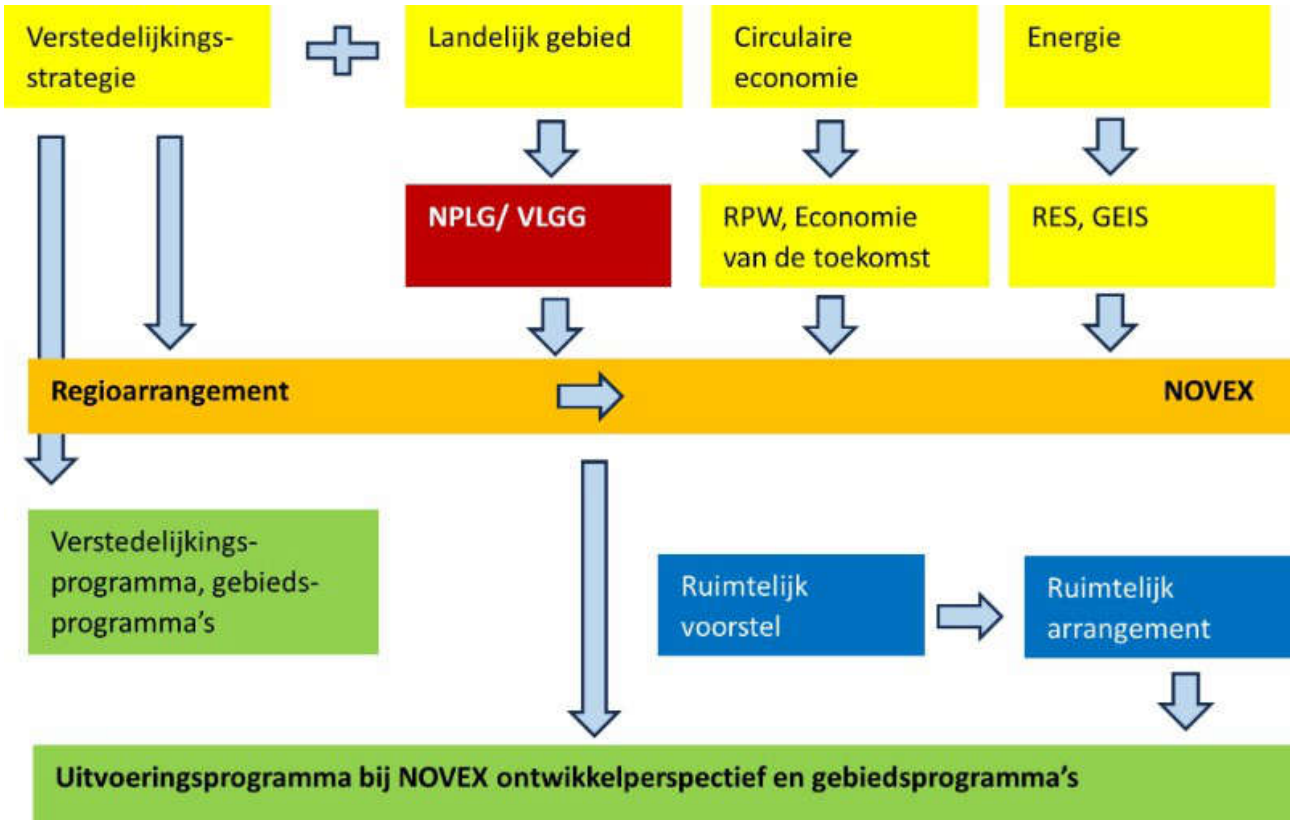
Het regioarrangement wordt vertaald in een uitvoeringsagenda Groen-Blauw raamwerk en landelijk gebied met een gebiedsgerichte aanpak. Voor de Liemers worden 3 belangrijke opgaven benoemd: Het Broek, de ontwikkeling van uitloopgebieden tussen Westervoort en Duiven, Duiven en Zevenaar en de ontwikkeling van de Gelderse Poort (relaties met IRM en PAGW). In de uitvoeringsagenda wordt aangegeven aan op welke manier, met welke ideeën, initiatieven en projecten en met welke partners we landschap, natuur, cultuurhistorie en ons landelijk gebied in de Groene Metropoolregio willen versterken. Ook wordt aangegeven waar financieringsbronnen gezien worden en hoe we willen organiseren dat deze financieringsbronnen ook daadwerkelijk beschikbaar komen voor het groen en blauw in de regio. Het tijdspad van de uitvoeringsagenda is gelijk aan die van het Regioarrangement, namelijk tot 2040. In de Liemers gaan we aan de slag met het Broek. Door het wegvallen van middelen vanuit het VLGG zijn we samen met GMR en provincie nog aan het uitwerken hoe precies. Door de Liemerse Ambassade is een enquête uitgevoerd onder de agrariërs in het Liemers Broek. Met deze informatie en de tot nu toe bekende informatie over de overige opgaven is een startdocument opgesteld op basis waarvan in 2025 wordt bekeken of er aanleiding is voor een integrale gebiedsaanpak. Hieraan werken de Groene Metropoolregio, de provincie, het Waterschap, de betrokken gemeenten en de onderzoeker vanuit Aveco de Bondt vanuit de Liemerse Ambassade mee.

Vanuit het NOVEX-ontwikkelperspectief worden, samen met de GMR en Foodvalley, in 2025 de potentiële stedelijke uitloopgebieden in beide regio's bepaald. De tussengebieden Duiven-Westervoort en Duiven-Zevenaar zijn mogelijke stedelijke uitloopgebieden. Voor het tussengebied Duiven-Westervoort is een koersdocument opgesteld en wordt aan de uitvoering gewerkt. Zie ook paragraaf 3.2.

NOVEX

In de Liemers (Westervoort, Duiven, Zevenaar en Doesburg) werken de gemeenten aan de realisatie van de verstedelijkingsopgave zoals deze is vastgelegd in de Woondeal Groene Metropool Regio 2.0, de verstedelijkingstrategie (2022) en het Regioarrangement (2023) en het regionaal NOVEX-ontwikkelperspectief. Door de subregio's waaronder de Liemers is vanuit het NOVEX-ontwikkelperspectief een gebiedsprogramma / gebiedsagenda opgesteld. Het gebiedsprogramma voor de Liemers is in grote lijnen gereed en besproken in het Liemers bestuurlijk overleg Wonen/RO/NOVEX (de portefeuillehouders van de vier gemeenten). Deze documenten[1]samen, bepalen voor de Liemers de richting voor de lange termijn (2040). Vanuit de NOVEX-opgave, het MIRT onderzoek naar de spoorcorridor Utrecht-Arnhem-Duitse (UAD) grens en onze eigen spoorzones is de spoorzone Liemers door de provincie Gelderland als mogelijke Grootschalige Woningbouw Locatie voorgedragen bij het Rijk.

[1] Woondeal, Verstedelijkingsstrategie, Regioarrangement, NOVEX-ontwikkelperspectief en het gebiedsprogramma Liemers

2.5.2 Wat gaan we er voor doen?

De wensen en de speerpunten in dit programma sluiten goed aan bij de opgaven uit het collegeakkoord.

A. Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving en het bijdragen aan voldoende en passende woningbouw voor Westervoorters nu en in de toekomst.

3.A.1	***Uitvoeren Woonvisie/ Versnellen woningbouw + doorstroomcoach***
Doel	De omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Westervoort sluit aan bij de behoefte, initiatieven en ontwikkelingen in de samenleving. Voor de nieuwe buurten en wijken werkt de gemeente aan een goede mix van betaalbare huur- en koopwoningen voor met name jongeren, ouderen en één - en tweepersoonshuishoudens. Dit draagt bij aan het behouden van een aantrekkelijke en duurzame leef- en woonomgeving en voldoende aanbod van betaalbare en passende woningen passend bij de huishoudenssituatie.
Toelichting	Een actievere en proactieve houding vanuit het gemeentelijk woonbeleid heeft met het opstellen van de Woonvisie 2021 vorm gekregen. De noodzaak hiertoe is inmiddels via de Nationale Woon- en Bouwagenda, het programma een duurzaam thuis, de Wet goed verhuurderschap, de Wet regie Volkshuisvesting en de nieuwe Woondeals ook op rijks-, provinciaal- en regioniveau vorm gekregen voor het langer zelfstandig thuis wonen, de grote (betaalbare) woningbouwopgave, de grote druk op de woningmarkt, de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, de toenemende regionale samenwerking en taken, een actievere rol richting woningbouwcorporaties en een aantal urgente vragen binnen het taakveld wonen, bevestigd. In de Woonvisie is een groot aantal doelen voor de komende jaren benoemd. Deze worden elke 2 jaar geconcretiseerd in een Woonagenda (2025-2026). Een van de belangrijkste doelen voor de komende 2 jaar is het programma Volkshuisvesting als opvolger van de Woonvisie, op basis van het regionale woningmarktonderzoek (begin 2026 beschikbaar) het woningprogramma updaten en het continueren van het in 2025 gestarte traject van de doorstroomcoach. Om aan de grote behoefte aan woningen te kunnen voldoen moet er flink worden doorgepakt op de reeds in beeld zijnde kleine en grote woningbouwlocaties. De gemeente bouwt naar behoefte de juiste woning op de juiste plek op het juiste moment. Om aan de grote behoefte aan woningen te kunnen gaan voldoen moet de voor woningbouw ingezette versnelling worden doorgezet. Daarvoor zijn zowel de al bekende inbreidingslocaties als het Centrum en Westervoort-Noord hard nodig. De gemeente wil de juiste woningen realiseren rekening houdend met de geconstateerde woningbehoefte en met doorstroming uit de bestaande voorraad. De gemeente stelt eisen op het gebied van betaalbaarheid, energie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid. Met de Woondeal 2023 is geconstateerd dat er voor de regio nog een grotere woningbehoefte is dan tot nu toe berekend. Dit betekent dat er dus met blijvende prioriteit uitvoering gegeven moet worden aan woningbouw op de nu bekende locaties en dat er nog ruimte is om de komende jaren te zoeken naar aanvullende locaties, zoals de spoorzone.
Risico's	Onvoldoende kunnen inzetten op monitoring, continuering van gemaakte afspraken, inzet op beleid en of woningbouwprojecten. Bij woningbouwlocaties specifiek zijn er in algemene zin risico's als: onrendabele toppen, netcongestie, het niet kunnen vinden van personeel voor met name specialistische functies, afhankelijkheid van ontwikkelaar (bij locaties waar we een faciliterende rol hebben), stikstof, gerechtelijke uitspraken, doorlooptijd beroepsprocedures Raad van State et cetera. Verder is het uitblijven van de noodzakelijke besluiten een procesrisico om voldoende woningen op tijd te kunnen realiseren. Het beleid is daardoor onvoldoende effectief of woningbouwprojecten en/of de realisatie van woningen en de woonagenda schuiven daardoor op in de tijd.

3.A.1	***Uitvoeren Woonvisie/ Versnellen woningbouw + doorstroomcoach***
Planning	Uitvoering geven aan de Woonvisie 2021, de Woonagenda en de Woondeal 2023, waaronder het doorpakken op woningbouwprojecten (huidige korte termijn plannen voor de komende twee tot vier jaar). De Woonvisie en woningbouwversnelling zijn gecombineerd met de Woondeal 2023 meerjarige processen die de komende jaren blijvend om grote inzet vragen. Voor de middellange termijn wordt naar aanleiding van de evaluatie en vooruitkijk van september 2024 doorlopend gekeken naar mogelijke nieuwe woningbouwlocaties. In de eerste helft van 2026 zal op basis van het regionale woningmarktanalyse (begin 2026 beschikbaar) en het programma volkshuisvesting de visievorming voor mogelijke nieuwe woningbouwlocaties op basis van de nieuwste prognose cijfers worden opgestart. Waarvan de uitkomst weer verwerkt kan worden in de actualisatie van het Omgevingsvisie.
Financiën	Voor de uitvoering van de Woonvisie, inclusief de regionaal afgestemde Huisvestingsverordening en de uitvoeringskosten (SVN) van de nog lopende duurzaamheidsleningen, is jaarlijks structureel € 21.000 opgenomen in de meerjarenbegroting. Voor het opstellen van het waarschijnlijk vanaf 2026 verplichte programma Volkshuisvesting zijn voor 2025 en 2026 eenmalig extra middelen noodzakelijk. Het gaat in totaal om een bedrag van € 10.000 per jaar. Vanuit de Wet goed verhuurderschap krijgen gemeenten, via de algemene uitkering, jaarlijks middelen van Rijk voor de uitvoering. Het is voor de uitvoering van belang dat deze middelen worden toegevoegd aan de middelen voor volkshuisvesting. Vanuit de Woonvisie 2021 en de Woonagenda 2025-2026 is in 2025 gestart met de doorstroomcoach. In 2025 werden deze middelen eenmalig gedekt uit de reguliere middelen voor uitvoering Woonvisie, waarmee er in 2025 verder geen middelen meer beschikbaar zijn voor andere doelen uit de Woonvisie. Om deze doorstroomcoach permanent mogelijk te maken zijn met de voorjaarsnota 2025 structurele middelen ter grootte van € 15.000 per jaar beschikbaar gesteld. Voor de woningbouw zijn de bestaande (extra) middelen vanuit de huidige ambtelijke formatie, subsidies, de voorbereidingskredieten, grondexploitaties en anterieure overeenkomsten vooralsnog afdoende dekking.
Participatie	De Woonagenda met daarin opgenomen de actuele informatie per doel wordt 1 maal per jaar met de gemeenteraad gedeeld. Voor wat betreft woningbouw en verdere beleidsontwikkeling bepaalt de gemeente, afhankelijk van de situatie en de ontwikkeling hoe en in welke mate participatie wordt ingezet.

3.A.2	***Ontwikkeling Westervoort Noord /Haalbaarheidsverplaatsing sportclubs***
Doel	Verplaatsing sportclubs en ontwikkeling woningbouw in Westervoort Noord
Toelichting	In mei 2024 heeft de gemeenteraad de gebiedsvisie Westervoort Noord vastgesteld. Aansluitend is gestart met de stedenbouwkundige uitwerking. De opgave ten aanzien van waterberging in het gebied is hierbij leidend en inmiddels uitgewerkt. Ook is de ontsluiting (Brouwerslaan) en de locatie voor de basisschool in december 2024 met de omwonenden besproken. Voor de zomer van 2025 zijn de uitgewerkte plannen besproken met de omwonenden. Voor het sportpark Westervoort zijn de benodigde gronden inmiddels aangekocht. De gemeenteraad heeft hiervoor in januari 2025 krediet verstrekt. De uitwerking van het plan voor het sportpark is begin 2025 gestart in samenspraak met de verenigingen.
Risico's	Belangrijkste risico's voor de ontwikkeling van Westervoort Noord zijn: 1. Stikstofbeleid 2. Ontwikkelingen op de woningmarkt 3. Verplaatsing Struyk Verwo 4. Financiën/budgetneutraliteit
Planning	Start bouw woningbouw en realisatie sportpark wordt voorzien in 2027.
Financiën	Vooralsnog is het een uitdaging om tot een sluitend plan te komen.
Participatie	De plannen voor de woningbouw worden voor de zomer met de klankbordgroep besproken. Daarna worden de plannen besproken met de omwonenden en overige belangstellenden. Na de zomer vindt een tweede ronde met klankbordgroep en omwonenden/belangstellenden plaats waar na het stedenbouwkundig plan ter vaststelling aan college en raad wordt aangeboden.

B. Het versterken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.

3.B.1	Herstructurering centrum Westervoort
Doel	Westervoort wil een aantrekkelijke gemeente zijn voor ondernemers en de economische ontwikkeling in het winkelgebied stimuleren. Dit zorgt voor (het behoud van) werkgelegenheid en houdt het voorzieningenniveau voor inwoners in stand.
Toelichting	In 2021 is de Centrumvisie Westervoort opgesteld samen met stakeholders uit het centrum. In 2022 is deze visie uitgewerkt tot een schetsontwerp voor het winkelcentrum dat gesteund wordt door de eigenaar, de winkeliers en de gemeente. In 2024 is de planologische procedure voor de verbouwing van de Lidl en de bouw van woningen afgerond. De meeste winkels zijn verhuisd naar de nieuwe locatie. De bouw van de Lidl is afgerond en de nieuwe winkel is geopend in april 2025. De realisatie van de openbare ruimte nabij de Lidl is begonnen in voorjaar van 2025. De verdere realisatie van de openbare ruimte is voorzien vanaf begin 2026. Naast de plannen voor het winkelgebied onderzoekt de gemeente de transformatiemogelijkheden van het gemeentehuis. Ook wil het college onderzoeken of de ambities voor de Spoorzone uit de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen nog meer kansen bieden voor het centrum. Uitgangspunt daarbij is dat de zoektocht naar aanvullende kansen niet ten koste gaat van de planning van het winkelcentrum.
Risico's	De gemeente is afhankelijk van derden. Denk hierbij aan de eigenaar van het winkelcentrum en winkeliers. Als de transformatie van het gemeentehuis niet, niet volledig en/of niet tijdig wordt afgerond dan bestaat de kans dat de gemeente de ontvangen subsidie moet terugbetalen. Daarmee vervalt dan de dekking van de reeds gemaakte plankosten voor dit deel van het centrumplan.
Planning	Realisatie van de openbare ruimte wordt verwacht vanaf begin 2026. Start woningbouw wordt verwacht na 2026-2027. Start van transformatie van delen van het gemeentehuis wordt verwacht na 2027. Voor de toegekende subsidie is de deadline van realisatie voor 2030.
Financiën	In de samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt met de eigenaar van het winkelcentrum over bijdrage plankosten. Deze plankosten zijn vooralsnog dekkend voor de ingezette voorbereiding uit het beschikbare budget. Plankosten en realisatie van de openbare ruimte worden gedekt uit de subsidie en het krediet van de gemeenteraad. Plankosten voor de studie naar het gemeentehuis worden opgepakt uit de beschikbare subsidie voor het gemeentehuis.
Participatie	Voor het centrum is een communicatie en participatieplan opgesteld. Voor de transformatie van De Wyborgh heeft de gemeente periodiek overleg met de ontwikkelaar en winkeliers. Bewoners en winkeliers worden betrokken bij de inrichting van de openbare ruimte door middel van een klankbordgroep.

3.B.2	Duurzaamheid
Doel	Doelstellingen per programmalijn zijn: • Energietransitie: 95% CO2 reductie in 2050 ten opzichte van 1990 en een CO2 neutrale elektriciteitsvoorziening in 2050. • Klimaatadaptatie: Klimaatbestendig en water robuust in 2050. • Circulariteit: 100% circulair in 2050. De planning is meerjarig.
Toelichting	Het programma Duurzaamheid bestaat uit drie samenhangende programmalijnen: Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulariteit (grondstoffentransitie). Dwars door deze programmalijnen heen wordt een integrale aanpak ontwikkeld voor bedrijven(terreinen).

3.B.2	Duurzaamheid
Risico's	Ondanks gemeentelijke participatie is een risico dat samenwerking tussen inwoners, bedrijven, onderwijs en overheid onvoldoende van de grond komt en er onvoldoende stappen gezet worden richting de programmadoelstellingen. Voor het behoud en versterking van draagvlak voor maatregelen en acties is consistente communicatie van belang. Zo is er de afgelopen jaren gezien dat met name landelijke ontwikkelingen enorme impact hebben op draagvlak en de afkalving hiervan. Ook is netcongestie een issue dat een (realisatie) risico vormt voor projecten met betrekking tot onder andere grootschalige opwek, elektrificatie van zowel bedrijfsprocessen als – transport en aardgasvrij.
Planning	De planning is meerjarig. Het speerpunt blijft de komende jaren in toenemende mate stevige aandacht vragen. Wettelijke doelstellingen, ambitiedocumenten en onderliggende programmeringen moeten meer concrete activiteiten geven voor de komende 4 jaar en een programmering op hoofdlijnen richting 2050. Aandachtspunt hierbij is dat externe ontwikkelingen regelmatig leiden tot bijsturing van planningen. Dit vereist flexibiliteit in de programmering.
Financiën	Voor het de uitvoering van de programmalijn Energietransitie heeft de raad in totaal en structureel procesgeld beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn er de 'Klimaatgelden van Rijkswege beschikbaar gekomen waardoor er in totaal een budget beschikbaar is van 128K (excl. bedrijfsvoeringskosten). Voor de uitvoering van de programmalijn Circulariteit heeft de raad circa € 16.000 procesgeld beschikbaar gesteld tot en met 2025 (excl. Bedrijfsvoeringskosten). Voor de uitvoering van de programmalijn Klimaatadaptatie is totaal € 823.720 ter beschikking gesteld t/m 2027.
Participatie	De gemeente kan de ambities voor alle de drie programmalijnen alleen realiseren met grote inzet en betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Om hen actief te betrekken is communicatie & participatie in het 'hart' van het programma geplaatst. Hiertoe is een Communicatiestrategie, het beeldmerk en platform 'Samen1Nergie' en een Participatie strategie ontwikkeld. Daarnaast werkt de gemeente met ondernemersverenigingen samen om te komen tot een gedragen aanpak richting bedrijven(terreinen), bereidt de gemeente samen met de klankbordgroep en juniorklankbordgroep nieuw beleid voor en haalt de gemeente nieuwe ideeën op en heeft de gemeente een stap gezet richting verenigingen en maatschappelijke organisaties.

3.B.3	Liemerse ambassade
Doel	Optimale regionale samenwerking tussen de Liemerse gemeenten met onderwijs en ondernemers.
Toelichting	De Liemerse Ambassade geeft onder meer uitvoering aan de Liemerse Economische Visie met als speerpunten vrijetijdseconomie inclusief retail logistiek en maakindustrie. Deze visie is opgesteld door de gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar, Montferland en Doesburg. Daarnaast is de Liemerse Ambassade betrokken bij een regionale verkenning van de agrarische sector en is zij de indiener van de LEADER-aanvraag 2023-2027 voor de vijf Liemerse gemeenten.
Risico's	De meerwaarde van de Liemerse Ambassade moet door alle betrokkenen gezien worden en door de Liemerse Ambassade worden aangetoond. Extra inspanning is nodig om onderwijs en ondernemers beter aan te haken. De Liemerse Ambassade bestaat naast vertegenwoordigers van onderwijs en ondernemers formeel uit de gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar, Doesburg en Montferland. De gemeente Duiven heeft besloten om per 1-1-2028 niet langer deel te nemen aan de Liemerse Ambassade.
Planning	De Liemerse Ambassade is opgericht in september 2020 en geeft sindsdien onder meer uitvoering aan de Liemerse Economische Visie, één van hun belangrijkste taken. Inmiddels wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma voor 2024-2026.
Financiën	In de programmabegroting staat voor de Liemerse Ambassade voor 2026 en verder een bedrag van jaarlijks € 15.000 opgenomen. Voor uitvoering van de Liemerse Economische Visie 2024-2026 staat een bedrag opgenomen van jaarlijks € 18.000.

3.B.3	Liemerse ambassade
Participatie	Projecten die door de Liemerse Ambassade worden opgepakt, komen veelal vanuit de samenleving en er wordt in gezamenlijkheid uitvoering aan gegeven. Zoals het promoten van de logistiek en de vrijetijdseconomie, het Techniekpact en Perspectief in Zorg en Techniek.

3.B.4	Natuurinclusieve gebiedsontwikkeling
Doel	Een natuurinclusieve gebiedsontwikkeling op gang helpen waarbij een ‘groenblauw raamwerk’ tot stand komt in combinatie met ontwikkel mogelijkheden voor landbouw, geclusterde sport- en recreatieve functies eventueel aangevuld met kleinschalige woonfuncties. Eén en ander in gezamenlijk opdrachtgeverschap met de gemeente Duiven
Toelichting	Na uitgebreide participatie met grondeigenaren, sportverenigingen, een gezamenlijke raadsavond, een inloopavond en een goede samenwerking met een actieve klankbordgroep is gekomen tot een koersdocument. Een richtinggevend kwaliteitskader voor het tussengebied. Deze is in januari 2025 door beide gemeenteraden vastgesteld.
Risico’s	Ontoereikend budget voor ambities in uitvoeringsplannen.
Planning	Naast het koersdocument is er een uitvoeringsagenda opgesteld waarin twee focusgebieden benoemd staan. Focusgebied ‘Sportpark Westervoort’ en focusgebied ‘Rivierweg’. Gestart wordt met focusgebied ‘Sportpark Westervoort. De uitvoering hiervan start in 2025. Voordat gestart kan worden met focusgebied ‘Rivierweg’ is eerst de plaatsing van de fietsburg SFR12 aan de orde. Daarna wordt gestart met de uitvoering van dit focusgebied.
Financiën	De uitvoering van focusgebied Sportpark Westervoort wordt gefinancierd door middel van de grondexploitatie van Westervoort Noord.
Participatie	Bij de totstandkoming van het koersdocument heeft uitgebreide participatie plaatsgevonden. Voor de uitvoering van de focusgebieden zal dit wederom plaatsvinden met de direct betrokkenen.

C. Het implementeren van nieuwe wetgeving, die op de gemeente afkomt

3.C.1	Transitie naar een definitief omgevingsplan
Doel	Een definitief omgevingsplan waarin alle gemeentelijke verordeningen, regels voor de fysieke leefomgeving en bestemmingsplannen zijn opgenomen.
Toelichting	Met de komst van de Omgevingswet zijn alle ruimtelijk relevante regels (regels voor de fysieke leefomgeving) opgenomen in één tijdelijk omgevingsplan. Op dit moment zijn deze “losse” ruimtelijke regels, zoals bestemmingsplannen, verordeningen etc nog op zichzelf staand, maar het doel is dat de losse onderdelen in één definitief omgevingsplan hun plek krijgen.
Risico’s	Intern: ambtelijke capaciteit; extern: digitaal systeem (DSO)
Planning	Definitief omgevingsplan inclusief een digitaal (landelijk werkend) systeem 2031.
Financiën	Tot en met 2029 dekt het budget vanuit de gemeentebegroting de noodzakelijke uitgaven om te komen tot één definitief omgevingsplan. Daarnaast is het noodzakelijk om in het nieuwe omgevingsplan actuele welstandsregels op te nemen. Daartoe moet eerst een nieuwe Welstandsnota worden opgesteld. Voor het traject richting een nieuwe welstandsnota, inclusief cultuurhistorische inventarisatie, is eenmalig € 25.000 benodigd.
Participatie	Kennisgevingsplicht en motiveringsplicht.

D. Nieuwe Wensen

Project herziening omgevingsplan Dorpstraat, Klapstraat, Hamersestraat

Op basis van een grote verscheidenheid aan casuïstiek is gebleken dat op specifiek de Dorpstraat, Hamersestraat en Klapstraat veel situaties bestaan waarin gebruik en bestemming van bouwwerken niet met elkaar in overeenstemming zijn. Ook zijn niet alle bouwwerken in kaart gebracht, wat bij vergunningaanvragen vaak leidt tot tegengestelde inzichten, arbeidsintensieve trajecten en lange doorlooptijden. Een herziening van het omgevingsplan waarin alle omissies en strijdigheden in overeenkomst worden gebracht met de werkelijke situatie, is zeer wenselijk en noodzakelijk voor een eenduidige richtlijn voor onze inwoners en de behandeling van (nieuwe) aanvragen voor de organisatie.

Het komen tot een dergelijke aanpassing van het omgevingsplan is te zien als een grootschalige hersteloperatie die niet past binnen de huidige capaciteit. Concreet bevat deze operatie dossieronderzoek, locatie onderzoek, overzicht uitkomsten dossieronderzoek ten opzichte van de feitelijke (gebruik) situatie. Op basis van het overzicht van de feitelijke situatie zullen bestuurlijke keuzes gemaakt kunnen worden, mogelijk resulterend in een algemene herziening en/of individuele afwegingen en een plan van aanpak. Op basis van de eerste stappen zal een realistische inschatting van de kosten voor de vervolgstappen (bestuurlijke keuzes en plan van aanpak) gemaakt kunnen worden.

De inventarisatie voor een herziening omgevingsplan Dorpstraat, Klapstraat, Hamersestraat behelst om en nabij 374 panden. Om dit op zorgvuldige wijze uit te kunnen voeren met aandacht voor bestemming, gebruik en vergunde bouwwerken per pand vraagt met name het dossieronderzoek veel capaciteit. Dit betreft capaciteit (inventarisatie tot herstel) die zowel intensief als niet aanwezig is binnen de organisatie. Daarom wordt voorgesteld om te kiezen voor een projectmatige aanpak waar externe inhuur op ingezet zal worden. Dit ter ondersteuning van de intern aanwezige expertise. Voor de eerste drie stappen die zeer arbeidsintensief zijn wordt op dit moment ingeschat dat een bedrag van ongeveer € 420.000,- benodigd zal zijn. Gelet op de projectinrichting alsmede de urgentie wordt noodzaak gezien zo spoedig mogelijk te starten met het project. Het is echter niet realistisch dat alle werkzaamheden uitgevoerd zullen kunnen worden in 2026. Daarom wordt voorgesteld, uitgaande van start komend jaar, om voor 2026 € 150.000,- start project en dossieronderzoek beschikbaar te stellen. Resulterend in een bedrag van € 270.000 voor 2027.

2.5.3 Financiële middelen

			2024	2025	2026	2027	2028	2029
3	**Programma Omgeving**	Lasten	-8.854	-8.720	-8.886	-9.128	-8.574	-8.602
		Baten	4.947	4.889	5.212	5.245	4.929	4.982
		Saldo	**-3.907**	**-3.831**	**-3.674**	**-3.883**	**-3.690**	**-3.665**
		Bijstelling						
		Saldo	**-3.907**	**-3.831**	**-3.674**	**-3.883**	**-3.645**	**-3.620**
	Lasten							
2.1	Verkeer en vervoer		-1.774	-1.930	-2.009	-2.039	-2.068	-2.042
2.2	Parkeren		-37	-29	-29	-29	-29	-29
2.5	Openbaar vervoer		-69	-53	-53	-53	-53	-53
3.1	Economische ontwikkeling		-85	-92	-92	-92	-92	-92
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-98	-107	-107	-108	-108	-108
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-14	-11	-11	-11	-11	-11
3.4	Economische promotie		-223	-201	-201	-201	-201	-201
7.2	Riolering		-1.598	-1.661	-1.440	-1.483	-1.541	-1.591
7.3	Afval		-1.504	-1.854	-1.893	-1.856	-1.849	-1.856
7.4	Milieubeheer		-764	-387	-417	-417	-417	-417
7.5	Begraafplaatsen en crematoria		-83	-79	-80	-81	-86	-84
8.1	Ruimtelijke ordening		-1.485	-1.229	-1.230	-1.350	-1.080	-1.080
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)		-121	-197	-220	-490	-161	-161
8.3	Wonen en bouwen		-999	-889	-1.104	-918	-878	-877
	Totaal lasten		**-8.854**	**-8.720**	**-8.886**	**-9.128**	**-8.574**	**-8.602**
	Baten							
2.1	Verkeer en vervoer		170	97	97	97	97	97
2.2	Parkeren		0	2	2	2	2	2
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		0	62	62	62	62	62
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		55	10	5	5	5	5
3.4	Economische promotie		1					
7.2	Riolering		1.811	1.999	1.973	2.022	2.074	2.125
7.3	Afval		1.882	2.200	2.511	2.375	2.376	2.378
7.4	Milieubeheer		407	2	2	2	2	2
7.5	Begraafplaatsen en crematoria		60	54	54	54	54	54
8.1	Ruimte en leefomgeving		152	154	5	5	5	5
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)		-38	12	34	329	0	0
8.3	Wonen en bouwen		447	298	467	292	252	252
	Totaal baten		**4.947**	**4.889**	**5.212**	**5.245**	**4.929**	**4.982**
	Eindtotaal		**-3.907**	**-3.831**	**-3.674**	**-3.883**	**-3.645**	**-3.620**
	Mutaties reserves							
0.10	Lasten (toevoegingen)							
0.10	Baten (onttrekkingen)							
	Eindtotaal		-3.907	-3.831	-3.674	-3.883	-3.645	-3.620
	Resultaat programma Omgeving-		**-3.907**	**-3.831**	**-3.674**	**-3.883**	**-3.645**	**-3.620**

	Aanpassing budgetten na de voorjaarsnota 2025	2025	2026	2027	2028	2029

Resultaat voorjaarsnota 2025			**-3.831**	**-3.844**	**-3.817**	**-3.811**
2.1	Verkeer en vervoer	-1.833	-79	-84	-105	-117
2.2	Parkeren	-27	0	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	-53	0	0	0	0
3.1	Economische ontwikkeling	-92	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-45	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-1	-5	-5	-5	-5
3.4	Economische promotie	-201	0	0	0	0
7.2	Riolering	339	195	193	196	233
7.3	Afval	346	272	205	165	159
7.4	Milieubeheer	-385	-30	-30	-30	-30
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-25	-1	-2	-3	-5
8.1	Ruimtelijke ordening	-1.075	-150	-270	0	0
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	-186	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	-591	-36	-45	-45	-45
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0
	Resultaat meerjarenbegroting 2025-2029	**-3.831**	**-3.674**	**-3.883**	**-3.645**	**-3.620**

2.5.4 Betrokken verbonden partijen

Omgevingsdienst Regio Arnhem	
Doel	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. De ODRA bundelt de krachten. Zo is er minder versnippering, meer deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Taak	Het uitvoeren van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht voor gemeenten in de regio Arnhem en Provincie Gelderland. De ODRA is voor deze overheden ook het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Beleidsrisico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico’s zijn zeer beperkt. Uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar de gemeente blijft zelf bevoegd om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Onze inzet in 2026	De bezuiniging die in 2025 incidenteel doorgevoerd zijn, zijn dit jaar teniet gedaan. De ODRA voert de basistaken milieu voor de gemeente uit. In 2026 zal de fusie tussen ODRA-ODRN vorm gegeven worden. Dit zal extra inzet vragen die hoofdzakelijk uit externe financiering zal plaatsvinden. De reguliere werkzaamheden worden naast de fusieactiviteiten gewoon doorgezet. Het werkpakket 2026 is geconsolideerd ten opzichte van 2025. De toename in de bijdrage is gavolg van CAO-wijzigingen en indexatie.

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	
Doel	Verbeteren van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, zowel nationaal als internationaal.
Taak	Overleg voeren gericht op afstemming van beleid voor wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid. Daarnaast wordt het Bureau Brussel (EU-lobby) op strategisch-inhoudelijk niveau aangestuurd.
Beleidsrisico’s	Beperkt. Het orgaan is een afstemmingsplatform dat geen beslissingen kan nemen voor de afzonderlijke gemeenten. Het beleid wordt afgestemd, maar de gemeente blijft zelf bevoegd om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Onze inzet in 2026	Belangrijk is bij grote, complexe vraagstukken samen te werken om voldoende slagkracht te bereiken. In 2026 zal de samenstelling van de verschillende BOT’s veranderen als gevolg van de samenstelling van nieuwe colleges. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is het van belang om aangesloten te zijn bij de diverse opgaveteams en speerpunten. In 2026 wil de gemeente deze samenwerking voortzetten om de inhoudelijk vastgestelde opgaven te gaan realiseren.

2.5.5 Indicatoren

Programma 3 Omgeving	Westervoort	Nederland
Functiemenging	32,0%	54,2%
Vestiging (van bedrijven)	133,1	181,8
Omvang huishoudelijk afval	93	148
Hernieuwbare elektriciteit	27,9%	32,5%
Gemiddelde WOZ-waarde (in € 1.000)	333	398
Nieuw gebouwde woningen	5,0	9,1
Demografische druk	79,1	78,8
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	1.053	957
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	1.096	1050

Kijk voor een toelichting op de verschillende indicatoren op www.waarstaatjegemeente. De gegevens zijn ingevuld naar de stand van 31 augustus 2024.

2.6 Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

In dit onderdeel zijn de middelen verantwoord die vooraf geen bepaald bestedingsdoel hebben of niet toe te rekenen zijn aan de inhoudelijke programma's. Voorbeelden hiervan zijn: belastingen, uitkeringen uit het gemeentefonds, treasury, dividend en onverdeelde lasten (stelposten).

Het programma Algemene dekkingsmiddelen is onderverdeeld in 2 deelprogramma's: Belastingen en Overige algemene dekkingsmiddelen. De beleidsdoelen belastingen zijn opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

Wat mag het kosten?

Programma algemene dekkingsmiddelen	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	-789	-479	-475	-481	-510	-537
Baten	39.593	42.758	42.732	43.690	43.715	45.161
A. Saldo exploitatie	**38.802**	**42.279**	**42.257**	**43.209**	**43.205**	**44.624**
Toevoeging reserves						
Onttrekking reserves						
B. Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat (A+B)	**38.802**	**42.279**	**42.257**	**43.209**	**43.205**	**44.624**
Bijstelling						
Geraamd resultaat	**38.802**	**42.279**	**42.257**	**43.209**	**43.205**	**44.624**

Toelichting

Hierna volgt een toelichting op de 3W-vragen naar doel en hoofddoelen, speerpunten, verbonden partijen en financiële middelen per deelprogramma. Daar waar mogelijk worden indicatoren gebruikt.

2.6.1 Financiële middelen

		2024	2025	2026	2027	2028	2029
	Lasten						
0.5	Treasury	-174	-14	-10	-16	-45	-72
0.61	OZB woningen	-174	-60	-60	-60	-60	-60
0.62	OZB niet-woningen	-123	-112	-111	-111	-111	-111
0.64	Hondenbelasting/belasting overig	-318	-293	-293	-293	-293	-293
0.7	Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
	Totaal lasten	**-789**	**-479**	**-475**	**-481**	**-510**	**-537**
	Baten						
0.5	Treasury	584	110	193	133	133	133
0.61	OZB woningen	3.188	4.199	3.914	4.014	4.119	4.222
0.62	OZB niet-woningen	596	815	734	754	774	794
0.64	Hondenbelasting	116	159	128	131	135	138
0.7	Gemeentefonds	35.109	37.475	37.762	38.658	38.554	39.874
	Totaal baten	**39.593**	**42.758**	**42.732**	**43.690**	**43.715**	**45.161**
	Resultaat algemene dekkingsmiddelen	**38.804**	**42.279**	**42.257**	**43.209**	**43.205**	**44.624**

Aanpassing budgetten na de voorjaarsnota 2025		2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat voorjaarsnota 2024			42.566	43.560	41.707	42.559
0.5	Treasury	96	87	31	5	-24
0.61	OZB woningen	4.139	-285	-272	-255	-152
0.62	OZB niet-woningen	703	-80	-79	-76	-56
0.64	Hondenbelasting	-134	-31	-31	-30	-27
0.7	Gemeentefonds	37.475	0	0	1.854	2.324
	Resultaat meerjarenbegroting 2024-2028	**42.279**	**42.257**	**43.209**	**43.205**	**44.624**

Hoofdstuk 3 Paragrafen

3.0 INLEIDING

De paragrafen vormen een belangrijke informatiebron en beogen een “dwarsdoorsnede” van de programma’s te geven. In de paragrafen zijn beleidslijnen vastgelegd over de beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Het doel van de paragrafen is om informatie die voorheen op meerdere plekken in de begroting stond bijeen te brengen. Hierdoor is het mogelijk om sneller en beter inzicht en overzicht te krijgen in deze onderwerpen. De raad heeft hiermee een extra instrument in handen om de beleidskaders vast te stellen en om de uitvoering te kunnen controleren.

Het besluit begroting en verantwoording (BBV) schrijft acht paragrafen verplicht voor. Paragraaf duurzaamheid is extra toegevoegd.

§1 - Lokale heffingen
§2 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing
§3 – Kapitaalgoederen
§4 – Financiering
§5 - Bedrijfsvoering
§6 - Verbonden partijen
§7 - Grondbeleid
§8 - Openbaarheid
§9 - Duurzaamheid

3.1 Lokale heffingen

3.1.1 Algemeen

Deze paragraaf bevat informatie over gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke belastingen zijn te onderscheiden in drie typen belastingen. De algemene belastingen, de bestemmingsheffingen en de retributies. Na de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds zijn dit de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Het aandeel van de gemeentelijke belastingen in het totaal van de inkomsten op basis van de begroting 2026 is 17%

Algemene belastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet voor een specifiek en wettelijk bepaald doel, maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen mogen worden ingezet. De onroerende-zaakbelastingen (hierna: OZB) en de hondenbelasting behoren tot deze categorie.

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Retributies zijn belastingen die worden geheven als er door of namens de gemeente een specifiek product of een specifieke dienst wordt verleend. De leges, de lijkbezorgingsrechten en de marktgelden behoren tot deze categorie.

Voor bestemmingsheffingen en retributies geldt dat er geen winst mag worden gemaakt. De opbrengst mag daarom niet hoger zijn dan de kosten die worden gemaakt om het product of de dienst te verlenen.

In de gemeente Westervoort worden diverse belastingen geheven, te weten OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, hondenbelasting en rechten (o.a. leges).

3.1.2 Belastingopbrengsten

In onderstaand overzicht zijn de geraamde belastingopbrengsten voor het jaar 2026 opgenomen. De geraamde opbrengsten voor 2025 zijn ter vergelijking bijgevoegd.

	Begroting 2026	**Begroting 2025**
OZB	4.640.875	3.936.940
Afvalstoffenheffing	1.782.238	1.833.601
Rioolheffing	1.938.072	1.879.105
Hondenbelasting	127.776	130.500
Lijkbezorgingsrechten	53.000	54.378
Marktgelden	5.000	10.080
Leges omgevingsvergunning	214.005	291.000
Leges	321.168	406.715
Huuropbrengst sport	24.500	24.500
Totaal	**9.106.634**	**8.566.819**

3.1.3 Ontwikkeling tarieven

De inwoners van de gemeente krijgen jaarlijks een aanslag gemeentelijke belastingen. Voor de beoordeling van de lastendruk zijn de tarieven dan ook van groot belang.

De ramingen en de tarieven in de voorcalculaties zijn gebaseerd op de tarieven 2025. Een voorstel tot aanpassing van de tarieven vindt plaats in de financiële begroting. Bij aanpassing van de tarieven zal kritisch worden beoordeeld in hoeverre tariefstijging plaats dient te vinden. Daarbij wordt steeds een efficiënte en klantgerichte uitvoering van diensten en producten nagestreefd.

Uitzonderingen hierop zijn de ramingen voor afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges omgevingsvergunning. Deze ramingen zijn gebaseerd op de geraamde kosten voor 2026 en de berekende tarieven voor 2026. Er is voor deze werkwijze gekozen omdat het voor genoemde heffingen en rechten noodzakelijk is om de kostendekkendheid voor 2026 te bepalen. Het is namelijk wettelijk niet toegestaan dat deze heffingen en rechten meer dan kostendekkend zijn.

Naast kostenontwikkelingen (bijvoorbeeld inzameling- en verwerkingsprijzen afval) wordt normaal gesproken uitgegaan van een indexering van de tarieven 2026 met 2,74% voor loon- en prijsontwikkelingen overeenkomstig het percentage BBP (Bruto Binnenlands Product) uit de meicirculaire gemeentefonds 2025 (voor 2027 2,52%, voor 2028 2,61% en voor 2029 2,50%). Verder wordt het uitgangspunt gehanteerd dat afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges omgevingsvergunning en leges kostendekkend zijn. Voor marktgelden is het uitgangspunt om zoveel mogelijk kosten te verhalen en voor lijkbezorging 60% kostendekkend zijn.

Hieronder zijn de belastingtarieven voor het jaar 2026 vermeld. In het overzicht zijn, ter vergelijk, de tarieven voor 2025 opgenomen. De tarieven van de rechten, waaronder de leges zijn divers. Daarom zijn deze tarieven niet opgenomen in het overzicht.

Tariefontwikkeling belastingen	**Tarief 2026**	**Tarief 2025**
OZB eigendom % woningen van de vastgestelde waarde (per € 1.000)	0,1711	0,1458
OZB eigendom % niet-woningen van de vastgestelde waarde (per € 1.000)	0,3771	0,3214
OZB gebruik niet-woningen van de vastgestelde waarde (per € 1.000)	0,2883	0,2457
Hondenbelasting 1e hond	109,43	104,48
Hondenbelasting 2e hond	145,49	143,39
Hondenbelasting 3e hond	290,70	277,54
Hondenbelasting per kennel	259,63	247,88
Afvalstoffenheffing vastrecht	219,69	177,00
Afvalstoffenheffing variabel, per lediging 140 liter container restafval	13,45	10,84
Afvalstoffenheffing variabel, per lediging 240 liter container restafval	16,67	13,43
Afvalstoffenheffing variabel, per storting ondergrondse container	1,86	1,50
Bedragen in €		

In de meicirculaire 2025 is aangegeven dat er een landelijk gemiddelde waardestijging van 10,5% voor woningen en 2% voor niet-woningen wordt verwacht. De gemiddelde waardestijgingen voor Westervoort zijn nog niet bekend. Daarom is voor de berekening van de OZB-tarieven 2025 uitgegaan van de oude Westervoortse waarden. Alle OZB-tarieven worden nog herzien op basis van de daadwerkelijke waardeontwikkeling in de gemeente Westervoort. Een wijzigingsvoorstel hiertoe wordt in december 2025 aan de gemeenteraad voorgelegd.

3.1.4 Regelgeving

Gemeenten kennen een gesloten belastingstelsel. Dit betekent dat een gemeente een belasting alleen kan heffen als een wet daar nadrukkelijk de bevoegdheid toe geeft. Het beleid betreffende de gemeentelijke belastingen is opgenomen in landelijke wet- en regelgeving.
De belastingtarieven zijn opgenomen in onderstaande belastingverordeningen.
- "Verordening onroerendezaakbelastingen 2026".
- "Verordening afvalstoffenheffing 2026".
- "Verordening rioolheffing 2026".

- "Verordening lijkbezorgingsrechten 2026".
- "Verordening hondenbelasting 2026".
- "Verordening marktgelden 2026".
- "Verordening leges omgevingsvergunning 2026".
- "Legesverordening 2026".

In de verordeningen zijn verder bepalingen opgenomen ter uitvoering van de heffing en de invordering van gemeentelijke belastingen.

3.1.5 Beleidsnormen

Onroerendezaakbelastingen
Onroerendezaakbelastingen bestaan uit een eigenaren- en een gebruikersbelasting. De belastingen worden geheven van eigenaren en gebruikers van onroerende zaken. Voor woningen wordt alleen een eigenarenbelasting geheven. In 2026 worden alle onroerende zaken in de gemeente Westervoort voorzien van een nieuwe WOZ-waarde naar waarde peildatum 1 januari 2025. Deze nieuwe WOZ-waarden gelden voor het jaar 2026 en vormen de grondslag voor de berekening van de aanslagen OZB.

Er bestaat een relatie tussen de OZB en de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. De financiële verhoudingswet regelt onder meer de verdeling van de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds over gemeenten. De Algemene Uitkering wordt over de gemeenten verdeeld met behulp van verdeelmaatstaven die verschillen in kosten weerspiegelen en ook verschillen in belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit is een afgeleide van de waarde van onroerende zaken. Gemeenten met veel waardevol onroerend goed ontvangen een lagere uitkering dan soortgelijke gemeenten met minder waardevol onroerend goed. Van de waarde van woningen wordt 80% meegerekend en van de waarde van niet-woningen 70%. Hierop wordt het zogenaamde rekentarief toegepast. Dit rekentarief is globaal afgeleid van het gemiddelde landelijke OZB-tarief.

Het resulterende bedrag wordt gekort op de Algemene Uitkering van de betreffende gemeente. Het OZB-tarief dat de gemeente hanteert, heeft geen enkel effect op deze aftrekpost. De rekentarieven zijn door het Rijk aangepast aan de landelijke waardeontwikkeling. De rekentarieven voor 2025 zijn 0,0862% voor OZB woningen eigenaren, 0,3145% voor OZB niet-woningen eigenaren en 0,2393% voor OZB niet-woningen gebruikers. Bij de opbrengst is er al met 9% extra verhoging rekening gehouden.

Hondenbelasting
Hondenbelasting wordt geheven voor het houden van honden. Het aantal honden dat wordt gehouden is bepalend. Er is een uitzondering gemaakt voor blindengeleidehonden, honden die aan een gehandicapte ten dienste zijn gesteld ter bevordering van de zelfstandige deelname aan het maatschappelijk verkeer en voor honden die voor deze taken worden opgeleid. Er zijn vrijstellingen voor politiehonden, asielhouders en honden jonger dan drie maanden die nog bij de moederhond verblijven en voor de honden van de Reddingshonden vereniging. Voor kennelhouders geregistreerd bij de Raad van beheer op kynologisch gebied geldt een vast tarief. De tarieven hebben een progressieve opbouw. Het uitgangspunt is dat de kosten van kwijtschelding in de tarieven worden verdisconteerd. De tarieven worden, naast de voor 2026 verwachte inflatie van 2,74%, wegens bezuinigingsmaatregelen met 2% extra verhoogd.

Afvalstoffenheffing
Afvalstoffenheffing is een kostendekkende heffing. Loon- en prijsstijgingen alsmede (vervangings-)investeringen hebben invloed op de tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt in een vastrecht en een variabel tarief per lediging van de container voor restafval of per storting in een ondergrondse container. Voor 2026 wordt bij een 140-liter container voor restafval uitgegaan van een gemiddelde van 5 ledigingen per jaar (ten opzichte van 6 in 2025) en bij een 240-liter container van een gemiddelde van 7 ledigingen per jaar (ten opzichte van 8 in 2025), gebaseerd

op het gemiddelde van de laatste drie jaren. Voor stortingen in een ondergrondse container blijft uitgegaan worden van een gemiddelde van 32 stortingen per jaar (ongewijzigd ten opzichte van 2025). De kosten van kwijtschelding zijn in de tarieven afvalstoffenheffing verwerkt. Door de afname van het aantal ledigingen ontvangt de gemeente minder inkomsten.

Van de afvalstoffenheffing wordt de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval betaald. Voor een groot deel wordt de dienstverlening hiervoor uitgevoerd door Circulus. Daarnaast worden ook de kosten voor communicatie, het schoonhouden van de openbare ruimte, salariskosten en overheadkosten van 1Stroom hieruit gedekt. Jaarlijks worden de budgetten voor het inzamelen en verwerken van afval geactualiseerd. Op basis van het totaal van de inkomsten en uitgaven wordt uiteindelijk het tarief voor vastrecht en het variabel tarief (per lediging) becijferd.

De kosten voor afval zijn in totaal gestegen met 7,19% nl. € 148.666. In 2025 was er ook een flinke stijging, destijds is er echter voor gekozen om deze niet in zijn geheel door te belasten in de afvalstoffenheffing. Deze stijging is in 2025 opgevangen door het inzetten van een voorziening van € 188.000 en een verlaging van de afvalstoffenheffing van €10,- per huishouden (dit is in totaal € 68.000). Nu we ruim een halfjaar samenwerken met Circulus zijn de eerste ervaringscijfers bekend. Circulus heeft aangegeven dat de kosten voor de inzameling voor de gemeente Westervoort op het niveau liggen zoals ze waren ingeschat. Hierdoor zal alleen een reguliere indexering van de kosten voor de dienstverlening van Circulus plaatsvinden, deze bedraagt voor 2026 4,80%. Voor onderzoek naar de toekomst van het afvalaanbiedstation en de ontwikkeling van een Circulair Ambachtscentrum wordt € 15.000 uit de afvalstoffenheffing bijgedragen. Ook de verhoging van de doorbelasting vanuit 1Stroom op het product afval zorgt voor een stijging van de totale afvalkosten. Daarnaast komen er minder opbrengsten binnen doordat inwoners de container minder vaak aanbieden.

Uitgaande van 100% kostendekkendheid zal het tarief voor de afvalstoffenheffing stijgen. Voorgesteld wordt de kostenstijging gelijkelijk te verwerken in het vaste en het variabele tarief van de afvalstoffenheffing. Met de nieuwe variabele tarieven voor het aanbieden van de restafvalcontainer worden inwoners voldoende gestimuleerd tot het scheiden van afval.

Rioolheffing
Rioolheffing is een kostendekkende heffing. Het tarief is een vast bedrag per perceel. Het tarief wordt voor het jaar 2026 niet verhoogd voor de investeringen vanuit het WaterTakenPlan. De tarieven worden alleen aangepast met de voor 2026 verwachte inflatie van 2,74%.

Lijkbezorgingsrechten
Lijkbezorgingsrechten zijn rechten die worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. De tarieven worden aangepast met de voor 2026 percentage van kostendekkendheid.

Marktgelden
Marktgelden worden geheven voor het uitstallen van goederen of verkoopwaren tijdens de wekelijkse markt op de daarvoor aangewezen plaatsen en tijden en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de wekelijkse markt. Het aantal ingenomen strekkende meters bepaalt de tarieven. Het uitgangspunt is dat er zoveel mogelijk kosten worden verhaald. De tarieven worden aangepast met de voor 2026 verwachte inflatie van 2,74%.

Leges omgevingsvergunning
Leges omgevingsvergunning betreft leges die de gemeente kan heffen voor aanvragen in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Er is gekozen voor het toepassen van kruissubsidiëring. Onder kruissubsidiëring wordt verstaan het hoger vaststellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten (bijvoorbeeld dakkapellen) laag te kunnen houden. Het uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn. De tarieven worden aangepast met de voor 2026 verwachte inflatie van 2,74%.

Leges
Leges zijn rechten die worden geheven voor het door de gemeente verrichten van diensten. De diensten zijn opgenomen in de tarieventabel behorende bij de verordening. Het uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn. De tarieven worden aangepast met de voor 2026 verwachte inflatie van 2,74%.

Tarieven binnensportaccommodaties
De tarieven worden aangepast met de voor 2025 verwachte inflatie van 2,74%.

3.1.6 Kostendekkende tarieven

Hieronder staan de lasten- en batenoverzichten van de kostendekkende tarieven. Er is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Dit is gedaan voor de tarieven van de belastingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn. Voor legestarieven, anders dan leges omgevingsvergunning, zijn de berekeningen niet gemaakt. Dit zal gebeuren bij de begroting voor het jaar 2026.

Kostendekking afvalstoffenheffing			**2026**
TV2.1 Reiniging openbaar gebied (33% van de kosten)	21.206		
TV2.1 Doorbelasting 1Stroom openbaar gebied (33% van de kosten)	34.523		
TV7.3 Huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	133.007		
TV7.3 Kosten Circulus	1.321.989		
TV7.3 Opbrengsten huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	-144.713		
TV7.3 Doorbelasting 1Stroom	277.111		
TV7.3 Afvalaanbiedstation	186.223		
TV7.3 Opbrengsten afvalaanbiedstation	-56.364		
TV7.3 Lasten heffing en invordering	18.876		
TV2.1 BTW	4.453		
TV7.3 BTW	323.757		
TV7.3 Kwijtschelding	70.000		
TV7.3 Oninbaar/leegstand	25.000		
Totale lasten		2.215.068	
TV7.3 Opbrengst belastingen			
Totale baten		2.215.068	
Dekking			100%

Kostendekking riool			**2026**
TV7.2 Riool	844.547		
TV7.2 Doorbelasting 1Stroom	437.340		
TV7.2 Rioolgemalen en randvoorzieningen	154.759		
TV7.2 Lasten heffing en invordering	42.461		
TV7.2 te compenseren BTW	362.624		
Totale lasten		1.938.172	
TV7.2 Baten rioolheffing	1.938.172		
Totale baten		1.938.172	
Dekking			100%

Bedragen in €

Kostendekking Lijkbezorging			**2026**
TV7.5 Begraafplaatsen	46.144		
TV7.5 Doorbelasting 1stroom	42.096		
Totale lasten	88.240		
TV7.5 Overige leges			
Totale baten		60.003	
Dekkingspercentage			68%

Kostendekking Marktgelden			**2026**
TV3.3 Kosten markten	2.000		
TV3.3 Doorbelasting 1Stroom	20.431		
Totale lasten		22.431	
TV3.3 Opbrengst marktgelden	5.000		
Totale baten		5.000	
Dekkingspercentage			22%

Kostendekking Leges omgevingsvergunning			**2026**
TV8.3 Kosten omgevingsvergunning	34.950		
TV8.3 BTW	7.340		
TV1.1 Kosten omgevingsvergunning	37.938		
TV8.3 Doorbelasting 1Stroom	133.777		
Totale lasten		214.005	
TV8.3 Opbrengst omgevingsvergunning	214.005		
Totale baten		214.005	
Dekkingspercentage			100%

Bedragen in €

3.1.7 Lokale lastendruk

De lokale lastendruk geeft aan wat een gemiddeld meerpersoonshuishouden met een eigen woning in Westervoort kwijt is. De stijging van de lastendruk in 2026 ten opzichte van voorgaand jaar bedraagt 13,3**%**. In onderstaande tabellen is te zien hoe de lokale lastendruk opgebouwd is.

Aannames

Gemiddelde WOZ-waarde woning	€ 333.000
Ledigingen 240-liter container restafval	7 keer *
Rioolaansluiting woning	vast bedrag

*Tot en met 2025 is uitgegaan van gemiddeld 8 ledigingen en voor 2026 van 7 ledigingen

Ontwikkeling lokale lastendruk	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**% Ontwikkeling t.o.v. 2025**
OZB-eigenaar woningen	453,55	491,84	485,51	569,68	17,3
Afvalstoffenheffing	221,91	231,56	263,72	313,84	19,0
Rioolheffing	240,95	253,48	262,23	269,42	3,7
Totaal	916,41	976,88	1011,46	1152,94	13,3

Meerjarig ontwikkeling lastendruk	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
OZB- Eigenaar	569,68	584,03	599,28	614,26

Afvalstoffenheffing	313,84	307,60	307,83	308,01
Rioolheffing	269,42	276,21	283,42	290,50
Totaal	1.152,94	1.167,84	1.190,52	1.212,77
Stijgingspercentage t.o.v. voorgaand jaar	**13,3**	**1,29**	**1,94**	**1,87**

Vergelijking lastendruk per inwoner binnen Gelderland

in €	2020	2021	2022	2023	2024
Gemeente Westervoort	421,00	436,00	447,00	477,00	505,00
Liemerse gemeenten (incl.Westervoort)*	439,00	450,20	464,00	489,40	529,80
Gemeente Duiven	450,00	465,00	469,00	477,00	541,00
Gemeente Zevenaar	464,00	474,00	485,00	532,00	552,00
Gelderland (incl. Westervoort)	435,69	449,02	464,40	490,90	525,90

***** Liemerse gemeenten: Duiven, Doesburg, Montferland, Westervoort en Zevenaar

Bron: Provincie Gelderland, afd. KOB/IBT. Zie hiervoor de tabel Belastingdruk totaal per inwoner**.**

De gegevens zijn ingevuld naar de stand van 4 september 2025.

Bij de lastendruk wordt de volgende opmerking gemaakt: Het is voor de afvalstoffenheffing lastig een vergelijk te maken aangezien iedere gemeente een eigen systeem heeft van tariefberekening. Hierdoor ontstaat een vertekend beeld bij de bepaling van de lastendruk.

3.1.8 Kwijtschelding

Inwoners met weinig vermogen en een laag inkomen kunnen in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Voor de hondenbelasting kan alleen kwijtschelding verleend worden voor de eerste hond. In de begroting is gerekend met een bedrag van € 5.000 (totaalbedrag kwijtschelding € 101.000).

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.0 Inleiding

In de uitvoering van onze taken zijn risico's niet te vermijden. Het is belangrijk om ze in beeld te hebben omdat ze impact kunnen hebben op de realisatie van onze doelen. Daarom gaat de gemeente zorgvuldig om met risico's, wil de gemeente bewuste afwegingen maken bij het aangaan van risico's en passende beheersmaatregelen nemen. Als risico's zich toch voordoen dan wil de gemeente ze kunnen opvangen. De ratio weerstandsvermogen geeft een indicatie in welke mate de gemeente hiertoe in staat zijn. De ratio weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen de omvang van de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Een gezond weerstandsvermogen (> 1,0) stelt de gemeente in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit tot ombuigingen dwingt ten koste van het uitvoeren van bestaande taken.

De weerstandscapaciteit kan worden gezien als een noodzakelijke buffer om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen. Die buffer ligt deels in de sfeer van de exploitatie (de baten en lasten) en deels in de vermogenssfeer (reserves*). De onderstaande tabel geeft weer hoe de structurele en incidentele weerstandscapaciteit is opgebouwd.

3.2.1 Weerstandscapaciteit

	2025	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Weerstand					
Algemene reserve	**4.170**	**6.093**	**7.289**	**9.125**	**11.329**
Resultaat	849				
Bestemmingsreserves	0	1.221	1.861	2.229	3.256
Mei circulaire	454				
Resultaat Voorjaarsnota 2025	644				
Onvoorzien	-25	-25	-25	-25	-25
Totale weerstandscapaciteit	**6.093**	**7.289**	**9.125**	**11.329**	**14.560**

Onvoorzien

De post onvoorzien mag worden opgevat als een buffer voor onvoorziene tegenvallers. Het dekt lasten die onvoorzien, onvermijdelijk en niet uit te stellen zijn. Vanaf 2024 is een bedrag van € 25.000 structureel geraamd.

Onbenutte belastingcapaciteit

De resterende belastingcapaciteit geeft inzicht in de mogelijkheden voor nog te heffen lokale lasten. Door het afschaffen van de drempeltarieven is de hoogte van de onroerendezaakbelastingen niet meer gemaximeerd.

Algemene reserve

De reserves bestaan uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve is een reserve waarvoor geen specifieke bestemming is bepaald en daarom vrij kan worden ingezet voor het afdekken van risico's.

Niet beklemde bestemmingsreserves

Van de aanwezige bestemmingsreserves is bij het vaststellen van de nota weerstandsvermogen geconcludeerd dat zij niet vrij aanwendbaar zijn, omdat bij beschikking over de reserve dekkingsproblemen ontstaan. Er is daarom geen ruimte.

Stille reserves

De gemeente heeft aandelen in het netwerkdeel van NUON en aandelen Vitens, BNG, Nazorg Bodem en Leisurelands (voormalige RAL). Voor een groot gedeelte dienen deze aandelen op basis van de wet in het bezit van de overheid te blijven. Daarnaast bezit de gemeente nog een aantal activa. Bij de activa gaat het om de mogelijk te realiseren winsten bij verkoop van panden.

De bijdrage van bovenstaande stille reserves aan de weerstandscapaciteit raamt de gemeente op nul.

3.2.2 Risico's

Nummer	Risico	Kans	Financieel gevolg		Risico
	Open einde regelingen		**Minimum**	**Maximum**	**Gemiddeld**
1.1	Jeugdzorg	80%	400.000	750.000	460.000
1.2	Participatie (BUIG)	50%	100.000	250.000	87.500
1.3	Wet maatschappelijke ondersteuning	90%	50.000	500.000	247.500
1.4	Armoedebeleid	70%	50.000	250.000	105.000
1.5	Woonplaatsbeginsel	90%	50.000	850.000	405.000
	Overige risico's				
2.1	Pandemieën	5%	100.000	250.000	8.750
2.2'*	Ontwikkeling Westervoort-Noord, incl. Verplaatsen sportvelden	50%	0	2.000.000	500.000
2.3'**	Centrumplan Westervoort	25%	0	550.000	68.750
	Bedrijfsvoering				
3.1	Personeel 1Stroom	50%	250.000	500.000	187.500
3.2	Databeveiliging	90%	50.000	200.000	112.500
	Financieel				
4.1	Algemene uitkering	70%	250.000	2.000.000	787.500
4.2	Grondexploitaties	70%	0	200.000	70.000
4.3'***	Wachtgeld bestuurders	30%	50.000	250.000	45.000
4.4	Overige risico's	25%	2.100.000	2.100.000	525.000
	Totaal		**3.450.000**	**16.650.000**	**3.610.000**

'* In het laatste kwartaal van 2025 wordt de GREX Westervoort-Noord vastgesteld. Hierin zijn ook de risico's opgenomen van zowel de plannen voor Westervoort-Noord als de verplaatsing van de sportvelden. De voorbereidingskosten worden bij het in exploitatie nemen ingebracht in de GREX/ voorraden. Een belangrijk risico is, dat als de ontwikkeling van het gebied niet doorgaat, zowel de voorbereidingskosten als de meerwaarde van de aangekochte gronden boven de landbouwwaarde (inclusief rente) ten laste van de exploitatie komen. Het maximale financiële gevolg hiervan, exclusief beheermaatregelen, bedraagt circa € 2 miljoen.

'** Het centrumplan bestaat uit drie deelprojecten: Wyborgh, openbare ruimte en gemeentehuis.
1. Wyborgh: vertraging door uitblijven afspraken met Albert Heijn → risico € 50.000, kans 25%.
2. Openbare ruimte: ontwerp gereed, uitvoering vanaf 2026; hogere ramingen maar plannen kunnen worden aangepast → risico € 0.

3. Gemeentehuis: grootste onzekerheid. Subsidie (SPUK IW) vervalt bij niet/tijdige realisatie. Totale plankosten € 500.000; risico dat 50% (€ 250.000) niet doorgaat, kans 50%.

'*** Er bestaat een risico op extra kosten in de vorm van mogelijk wachtgeld voor de huidige bestuurders.

3.2.3 Weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de weerstandscapaciteit die nodig is om de restrisico's op te vangen. Dit zijn risico's waar géén maatregelen voor zijn getroffen om die af te dekken. Als een restrisico zich in de praktijk voordoet, zullen de liquide middelen worden aangesproken. Bij onvoldoende middelen kan het nodig zijn om een lening aan trekken, die extra rentelasten met zich meebrengt.

Voor het begrotingsjaar 2026 is de berekening van de ratio weerstandsvermogen als volgt:

Ratio weerstandsvermogen	=	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 6.093	1,69
		Benodigde weerstandcapaciteit		€ 3.610	

De normtabel biedt een waardering van de berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het verloop van de ratio weerstandsvermogen voor de jaren 2025 tot en met 2029 is hieronder weergegeven:

Verloop ratio weerstandsvermogen	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Weerstandscapaciteit (A)	6.093	**7.289**	**9.125**	**11.329**	**14.560**
Risico's (B)	3.610	3.610	3.610	3.610	3.610
Ratio weerstandsvermogen (A:B)	1,69	2,02	2,53	3,14	4,03
J(aarrekening) of B(egroting)	B	B	B	B	B

Toelichting:

De ratio weerstandsvermogen is gebaseerd op verwachtingen. Economische ontwikkelingen kunnen grote invloed hebben op de begrotingsresultaten, waarbij de financieringssystematiek van het gemeentefonds een belangrijke negatieve invloed kan hebben. Doordat de gemeente genoodzaakt is de Algemene Reserve in te zetten om de begrotingstekorten te dekken wordt het weerstandsvermogen steeds slechter.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Het onderhoud van de kapitaalgoederen legt een beslag op een deel van de financiële middelen. Kapitaalgoederen zijn verdeeld naar de categorieën wegen, groen, water en gebouwen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleidskader, de beheerplannen en de financiële consequenties.

In de beleidsplannen legt de gemeenteraad de kaders vast voor de uitvoering van het onderhoud aan de kapitaalgoederen. Het niveau van het onderhoud en de kwaliteit van de kapitaalgoederen zijn bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Met de vaststelling van de programmabegroting machtigt de raad het college van burgemeester en wethouders om de uitgaven ten laste van de betreffende onderhoudsvoorzieningen te doen.

Deze voorzieningen worden gevuld door een jaarlijkse storting vanuit de diverse taakvelden. De kosten van het onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Integraal beleidskader

In 2024 is het Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte 2023-2032 (IBOR) vastgesteld door de Raad. Het IBOR beschrijft het strategische kader voor de integrale aanpak van de openbare ruimte voor een periode van 10 jaar. Het IBOR heeft als doel effectief en efficiënt te kunnen werken aan grote opgaven als een toekomstbestendige leefomgeving en een openbare ruimte die bijdraagt aan een inclusieve samenleving en uitnodigt tot een gezonde en sociale levensstijl. Dit in combinatie met de grootschalige vervangingsopgaven waar de gemeente voor staat. Het IBOR zorgt daarnaast voor het beheersbaar houden van de aanleg en onderhoudskosten, duurzaam financieel beleid en een grotere betrokkenheid van de samenleving door hier met elkaar aan te werken.

Naar verwachting wordt medio 2026 het integrale beheerplan openbare ruimte vastgesteld door het college. Dit betreft de tactische vertaling van het IBOR naar uitvoeringsniveau. Een belangrijk onderdeel hiervan is de Meerjaren Onderhoudsplanning Openbare Ruimte (MJOP-OR).

Begin 2026 wil de gemeente ook starten met het opstellen van een nieuw (digitaal) Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR). Dit is al lange tijd een wens van de organisatie waarvoor in de VJN 2023 geld is aangevraagd. Het oude handboek wordt nog steeds gebruikt als toetsingskader voor de (her)inrichting van de openbare ruimte en beschrijft waar de openbare ruimte aan moet voldoen zodat deze goed functioneert en te onderhouden is. De komende jaren wordt er veel ontwikkeld, waardoor het nu noodzakelijk is het handboek te vernieuwen. Vanwege prioritering is het budget in 2024 niet gebruikt en teruggevloeid naar de algemene reserve. Omdat gemeente Zevenaar begin 2026 start met de actualisatie vragen we nu € 20.000 aan zodat we dit gezamenlijk kunnen oppakken.

Een goede groene leefomgeving heeft een grote positieve invloed op de samenleving. Door uitsluitend te kijken naar financiële aspecten doet de gemeente geen recht aan de brede maatschappelijke waarde van een verzorgde, groene openbare ruimte die uitnodigt tot gebruik. Daarom wil de gemeente in 2026 onderzoeken hoe de waarde van groen beter in beeld kunnen brengen en wat dit betekent voor het beheer. Hierbij wordt het zes-waardenmodel als uitgangspunt genomen. Dit model maakt onderscheid tussen zes vormen van kapitaal:

- Financieel kapitaal
- Geproduceerd kapitaal
- Intellectueel kapitaal
- Menselijk kapitaal
- Sociaal relationeel kapitaal
- Natuurlijk kapitaal

In 2050 moet de grond -weg en waterbouw circulair zijn. Binnen programma duurzaamheid zijn lijnen uitgezet om dit te bereiken. Circulariteit en duurzaamheid wordt daarom nu al meegenomen in aanbestedingen.

Wegen en civiele kunstwerken

Beleidskader

Binnen het beleidskader IBOR is het onderhoudsniveau voor wegen vastgesteld op niveau B voor asfaltverharding en niveau C voor element- en overige verharding conform de CROW systematiek (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek).

In de gemeente begroting zijn gelden beschikbaar gesteld voor wegen en civiele kunstwerken, waaronder een ‘voorziening onderhoud wegen’ en een ‘voorziening achterstallig onderhoud wegen’. De voorziening achterstallig onderhoud is enkele jaren geleden beschikbaar gesteld om de grote achterstand van vooral elementenverharding in een beperkt aantal jaren in te lopen. Een voorziening mag volgens de regels de eerstvolgende 10 jaar niet negatief worden.

Uitvoering

Wegonderhoud; Onderhoud wordt uitgevoerd als de kwaliteit onder het minimale niveau is gekomen. Jaarlijks wordt daarvoor een weginspectie uitgevoerd op alle verhardingen. De laatste weginspectie is in 2025 uitgevoerd. De geïnspecteerde verhardingen worden in beheersysteem BrutIS bijgehouden en verwerkt. Het groot onderhoud wordt, na toetsing en afstemming, uitgevoerd in het jaar dat daarvoor is aangegeven. Klein onderhoud dat tijdens reguliere inspecties wordt geconstateerd, wordt in principe binnen hetzelfde kalenderjaar opgepakt. Meldingen via Fixi, het Klant Contact Centrum (KCC) of door eigen waarneming worden waar mogelijk en noodzakelijk ook zo snel mogelijk opgepakt.

Naast het uitvoeren van klein en groot onderhoud zal er een verschuiving optreden naar vervangen. Dit komt vooral voort uit ouderdom en onvoldoende kwaliteit. Groot onderhoud wordt integraal afgestemd met de andere disciplines als groen, riool, verkeer en ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de energietransitie, de aanleg van glasvezel en de woningbouwopgave. Vervangingen worden aan de gemeenteraad aangedragen en vastgesteld in de gemeentelijke begroting cyclus.

In 2026 staren we met de uitvoering van een nieuw contract voor meer jaren onderhoud van elementen verharding. Eind 2025 is de aanbesteding daarvan.

De betrouwbaarheid van de gegevens die uit het beheersysteem BrutIS komen staat onder druk. Daarom is eind 2025 gestart met de aanbesteding voor een nieuw beheerpakket. In het voorjaar van 2026 kunnen we op basis van uitkomsten uit het nieuwe beheerpakket uitvoering geven aan het groot onderhoud van de verhardingen en nieuwe prognoses maken voor de komende jaren.

Een aandachtspunt is dat er over ca. 10 jaar een onderhoudsgolf aankomt. In verband met de financiering vanuit een voorziening die niet negatief mag worden, is het belangrijk hier tijdig op te anticiperen en gericht sturing aan te geven.

Kunstwerken; De inspectie en schouw van de kunstwerken gaat volgens een inspectieplan. Een houten brug wordt afwisselend om het jaar geschouwd of geïnspecteerd. Voor beton, staal en overige is dit 1 keer per 3 jaar. De inspectie of schouw van het begrotingsjaar bepaalt het noodzakelijke onderhoud voor de jaren tot de volgende inspectie, en dat wordt ook uitgevoerd. Voor de latere jaren is het onderhoud berekend. Bij de inspectie wordt per hoofdonderdeel de schade in beeld gebracht. Per schade wordt een herstel advies gegeven. Dit kan ook een renovatie of vervanging zijn als daar aanleiding toe is. Indien nodig volgt nader onderzoek.

Kwaliteitsniveau

Verhardingen; De kwaliteit van het asfalt is bij de laatste inspectie nagenoeg gelijk gebleven. Een aandachtspunt is dat vooral bij asfaltwegen schade optreedt door sterk wisselende weersomstandigheden. De afwisselende periodes van lang aanhoudende droogte en erg natte periodes zorgen voor beweging in de klei ondergrond. Vervolgens straalt dit door naar asfalt verhardingen in de vorm van scheuren. Het is belangrijk asfalt op redelijk niveau te houden om kapitaalvernietiging te voorkomen.

De kwaliteit van de elementen verharding is gestegen ten opzichte van de vorige inspectie. Met het extra budget voor achterstallig onderhoud wordt vanaf eind 2022, 4 jaar lang een inhaalslag gemaakt om de kwaliteit op het vastgestelde niveau te brengen. Met een totaal budget van 2 miljoen betekent dat jaarlijks € 500.000 aan achterstallig straatwerk. In 2026 wordt volgens planning nog ongeveer een kwart van de totale achterstanden verwerkt.

Kunstwerken; Het aangetroffen kwaliteitsniveau van de civiele kunstwerken voldoet aan de verwachtingen in relatie tot de leeftijd van het areaal.

Voorziening onderhoud wegen	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Stand per 1 januari	**273**	**312**	**346**	**236**	**271**
Toevoeging aan de voorziening	494	494	494	494	494
Onttrekking aan de voorziening	455	460	604	459	48
Stand per 31 december	**312**	**346**	**236**	**271**	**717**

Voorziening achterstallig onderhoud wegen	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Stand per 1 januari	**800**	**300**			
Toevoeging aan de voorziening					
Onttrekking aan de voorziening	500	300			
Stand per 31 december	**300**	**0**	**0**	**0**	**0**

Riolering, gemalen, randvoorzieningen en water

Beleidskader

De gemeenteraad heeft in 2022 het Watertakenplan 2022–2026 vastgesteld. Dit plan vormt het centrale beleidsdocument voor het beheer en onderhoud van zowel het riolering- als watersysteem. Het bevat beleidsdoelen, uitvoeringsrichtlijnen en een financiële onderbouwing. Het Watertakenplan is tevens ingebed in het bredere beleidskader van het Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR).

Naast het Watertakenplan zijn in 2022 ook de volgende beleidsstukken vastgesteld:
- Het uitvoeringsprogramma DPRA (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie),
- De rioolaansluitverordening,
- De hemelwaterverordening.

Deze documenten zijn opgesteld in samenwerking met de Liemerse gemeenten en het Waterschap Rijn en IJssel. De bekostiging van het uitvoeringsprogramma DPRA is opgenomen in het Watertakenplan.

In 2026 wordt een start gemaakt met het opstellen van een nieuw watertakenplan, de gemeente is voornemens om het uitvoeringsprogramma van klimaat hierin op te nemen. Dit zal naar alle verwachtingen in 2027 ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

Uitvoering en kwaliteit

Riolering, gemalen en randvoorzieningen; In 2025 zijn er nieuwe beheerscontracten opgesteld omtrent het reinigen en inspecteren van vrijvervalriolen, kolken en lijngoten. Uit het onderzoek naar de kwaliteit van de zuiverende voorzieningen blijkt dat deze over het algemeen voldoende is, waardoor grootschalige maatregelen niet nodig zijn. Wel zal bij enkele voorzieningen groot onderhoud plaatsvinden.

Water; Om de gevolgen van droogte structureel aan te pakken, zijn in 2023 een feitenrelaas en een handelingsperspectief opgesteld. Deze vormen de basis voor concrete maatregelen. De uitwerking hiervan is gestart in 2024 en zal ook in 2026 grotendeels worden voortgezet.
- Het feitenrelaas beschrijft de huidige situatie rondom droogte, inclusief oorzaken, gevolgen en trends.
- Het handelingsperspectief biedt handelingsopties en maatregelen, inclusief verantwoordelijkheden, kosten en prioriteiten.

De waterkwaliteit van zwemlocatie De Waaij was de afgelopen jaren zeer slecht. Naar aanleiding hiervan is onderzoek uitgevoerd, waarbij het probleem is vastgesteld en opgelost. Recente meetgegevens tonen aan dat de waterkwaliteit inmiddels weer goed is. Vanwege regelgeving moet de kwaliteit echter over een periode van vier jaar stabiel blijven voordat het negatieve zwemadvies kan worden opgeheven.

Voorziening riolering	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Stand per 1 januari	3.425	3.785	4.204	4.624
Toevoeging aan de voorziening	418	479	479	479
Onttrekking aan de voorziening	-59	-59	-59	-59
Stand per 31 december	**3.785**	**4.204**	**4.624**	**5.044**

Water	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Budget	124	136	195	200
Totaal	**124**	**136**	**195**	**200**

Onderhoud groen

Beleidskader

Binnen het beleidskader IBOR is het onderhoudsniveau voor groen vastgesteld conform de CROW- systematiek. Voor beplanting is dit kwaliteitsniveau C, met uitzondering van de vaste planten. Deze beheergroep heeft kwaliteitsniveau B. Overige onderdelen als vegen en onkruidbestrijding en A-locaties hebben ook kwaliteitsniveau B gekregen.

De bomenverordening 2016 is het geldende beleidskader voor bomen. Hierin staan regels over onder andere kap, behoud en bescherming. Onderdeel hiervan is de Groene Kaart. Dit betreft een topografische kaart met daarop alle monumentale en waardevolle groenelementen en monumentale bomen. De komende jaren wordt ingezet om doelstellingen zoals geformuleerd in Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie uit te voeren.

Binnen de gemeentegrenzen zijn zowel de Japanse duizendknoop als de reuzenberenklauw aangetroffen. Naar aanleiding van EU-verordening ‘Invasieve Uitheemse Soorten’ is de gemeente wettelijk verplicht gesteld in te grijpen bij het aantreffen van invasieve exoten om verdere verspreiding te voorkomen. Binnen het groen wordt gewerkt conform de wet Natuurbescherming (Wnb). Deze wet beschermt de dieren en planten in Nederland en hun leefgebied.

Uitvoering en kwaliteit

Naast het creëren van een veilige aantrekkelijke en groene leefomgeving ligt het zwaartepunt bij het groenbeheer steeds meer op de maatschappelijke opgaven die de gemeente hebben in relatie tot vergroenen, klimaatadaptatie, ecosysteemdiensten en biodiversiteit. Dit maakt dat de gemeente anders gaan beheren.

Groen; In 2025 is begonnen met het opstellen van nieuwe onderhoudsbestekken voor het reguliere groenonderhoud en het onkruid vrij maken en het vegen van de verhardingen. Ook hierin worden de ambities vanuit het IBOR meegenomen. De prijzen in de groenbranche zijn fors gestegen door o.a. gebrek aan personeel, hogere energiekosten en weersextremen van de afgelopen jaren. Bij het opstellen van deze begroting zijn de resultaten van de aanbesteding nog niet bekend. De verwachting is dat de onderhoudskosten zullen stijgen.

De plantvakken liggen niet overal op het vastgestelde kwaliteitsniveau. Voor de uitvoering van grootschalige renovaties wordt gezocht naar maximale integraliteit met overige vakgebieden in de openbare ruimte.

Bomen; Voor het beheer van bomen wordt het Handboek Bomen van het Norminstituut Bomen gehanteerd. Dit handboek bevat kwaliteitseisen, richtlijnen en normen die van toepassing zijn op de uitvoering van werkzaamheden aan bomen. Jaarlijks wordt één derde van het boomareaal geïnspecteerd op veiligheid en gebreken.

Het boomareaal veroudert, wat leidt tot stijgende onderhoudskosten, vooral bij bomen in woonstraten. Het behoud van met name grote bomen blijft essentieel vanwege hun waardevolle bijdrage aan verkoeling, biodiversiteit en andere ecosysteemdiensten. Het in stand houden van deze bomen brengt regelmatig extra kosten met zich mee, zoals voor specialistisch onderzoek, het toevoegen van voedingsstoffen en het treffen van maatregelen tegen wortelopdruk. Daarnaast is het aantal bomen toegenomen door klimaatadaptieve maatregelen. Vanaf 2026 zullen de onderhoudskosten hierdoor verder stijgen.

Bermbeheer: Het maaibestek (bermen) is begin 2023 aanbesteed. Waar mogelijk wordt er gemaaid en afgevoerd en is de frequentie teruggebracht. In de maand mei maaien we alleen daar waar nodig in verband met de verkeersveiligheid. In deze maand is een bloeiende berm extra belangrijk voor de insecten.

Invasieve soorten: De invasieve soorten in onze gemeente worden beheerst conform het opgestelde plan van aanpak. De bestrijdingsmethode wordt afgestemd op de omvang van de locatie. Er worden geen chemische bestrijdingsmiddelen toegepast. Jaarlijks wordt de voortgang gemonitord. Vooralsnog is er geen sprake van grootschalige uitbreiding van invasieve exoten, zoals Duizendknoop en Reuzenberenklauw.

Buitensportterreinen; Eind 2025 wordt het onderhoud van de sportvelden opnieuw aanbesteed. De verwachte kostenstijging is opgenomen in de Voorjaarsnota (VJN) en verwerkt in de begroting. Daarnaast wordt een mogelijke samenwerking met Ataro verkent.

Honden: Zoals besloten met de voorjaarsnota 2025, gaan we in 2026 de voorbereidingen treffen om met ingang van 2027 geen hondenpoep meer op te ruimen. Dat betekent dat de opruimplicht voor hondenbezitters in heel Westervoort binnen de bebouwde kom van toepassing wordt.

Onderhoud groen	2026	2027	2028	2029
Budget	1.066	1.112	1.164	1.219
Totaal	**1.066**	**1.112**	**1.164**	**1.219**

Onderhoud gebouwen

Beleidskader

Op het moment dat deze begroting wordt gemaakt wordt ook gewerkt aan de Nota Vastgoedbeleid Maatschappelijk Vastgoed 2026 - 2040. Enkele speerpunten worden hierna opgenomen. Bij de begroting van 2025-2028 is het onderhoudsplan voor het vastgoed aan de raad toegezonden.

Uitvoering

De beschikbaarheid van vastgoed, of dat nu is door eigenaarschap of bijvoorbeeld via huur, is altijd faciliterend van karakter en is noodzakelijk om taken van de gemeente uit te voeren of om beleid effectief en/of efficiënt te kunnen realiseren. Het hebben van vastgoed dient dus bij te dragen aan taken en doelstellingen van de gemeente waar de markt dit niet oppakt. Hiervoor worden 4 doelstellingen gecategoriseerd:

- Dat kan zijn om de eigen organisatie huisvesting te bieden of om de buitendienst onder te brengen (**vastgoed voor eigen huisvesting**).
- Het kan ook betreffen voorzieningen in het maatschappelijk domein zoals buurthuizen, scholen voor het primair en voortgezet onderwijs inclusief integrale kindcentra (IKC's), multifunctionele accommodaties (MFA's) of sportaccommodaties (**maatschappelijk vastgoed**).
- Een andere categorie wordt gevormd door objecten met een strategische ligging voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen of waar tijdelijk gebruik plaatsvindt in afwachting van definitieve invulling (**herontwikkelingsvastgoed**).
- Tot slot is er een restcategorie, waaronder begraafplaatsen en gebouwde voorzieningen in de openbare ruimte (**overig vastgoed**).

Deze gezamenlijke 4 categorieën van beleidsondersteunend vastgoed vormen de kernportefeuille en hebben een functie in de realisatie van gemeentelijk beleid.

Meerjarig onderhoudsplan (MJOP) bestaand vastgoed

Voor het MJOP (beheerplan) wordt gewerkt met de NEN 2767 norm in combinatie met de RVB BOEI methodiek. Daarbij wil de gemeente sturen op sober en doelmatig onderhoud waarbij het uitgangspunt is een Redelijke Onderhoudsconditie waarbij ernstige en serieuze gebreken zijn uitgesloten en waarbij ook vanuit een Aspect Prioriteiten matrix wordt gewerkt waarin Veiligheid, Gezondheid en Bruikbaarheid meewegen in de risicobenadering. In het onderhoudsplan wordt 10 jaar vooruit gekeken.

Projecten uit het IHP Basisonderwijs

In de raad van Westervoort is op 17 juni 2024 het IHP Basisonderwijs 2024 vastgesteld. Bij de voorjaarnota op 1 juli 2024 zijn de budgetten voor de termijn 2024-2028 gevoteerd. Hierin is de realisatie van twee projecten gepland. Dat betekent dat de gemeente de komende jaren gaan werken aan uitbreiding IKC de Brug en wordt gestart met een haalbaarheidsonderzoek voor nieuwbouw ten noorden van de spoorlijn. De planvorming voor de uitbreiding van IKC de Brug is inmiddels opgestart en zal voor wat betreft de uitvoering in 2026 zijn vervolg krijgen.

Uitvoering onderhoud

In 2025 is er een onderhoudsplan gemaakt met onderstaande verloop van de voorzieningen. Na vaststelling van de begroting 2025-2028 loopt het onderhoud via een daarvoor ingerichte voorziening onderhoud gebouwen.

Het uitvoeringsprogramma MJOP 2024-2028 is gemaakt op basis van de resultaten van de eerder genoemde NEN2767 inspectie om de gebouwen op conditie 3 (sober en doelmatig onderhoudsniveau) te houden. Uit de inspecties volgde een actueel beeld op benodigde middelen voor onderhoud. Onderhoud voorkomt ook kapitaalverlies

In 2025 is een groot deel van het achterstallig onderhoud weggewerkt. Een deel van het achterstallig onderhoud zal nog in 2026 worden uitgevoerd. Het restant budget van nog niet uitgevoerd onderhoud in 2025 zal via budgetoverheveling worden doorgeschoven naar 2026.

Onderhoud gebouwen	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Budget	98	98	102	98
Totaal	**98**	**98**	**102**	**98**

3.4 Financiering

Inleiding

Het streven is naar de optimale financiering van de inkomsten en uitgaven van de gemeente Westervoort op korte en lange termijn. Om deze *treasury*-functie goed uit te voeren, wordt gekeken naar de meerjarige liquiditeitsontwikkeling van de gemeente en de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt in Nederland. De treasury-functie wordt uitgevoerd binnen de normen van de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden), de Wet HOF (Wet Houdbare Overheidsfinanciën) en het treasurystatuut van de gemeente Westervoort vastgesteld in 2021.

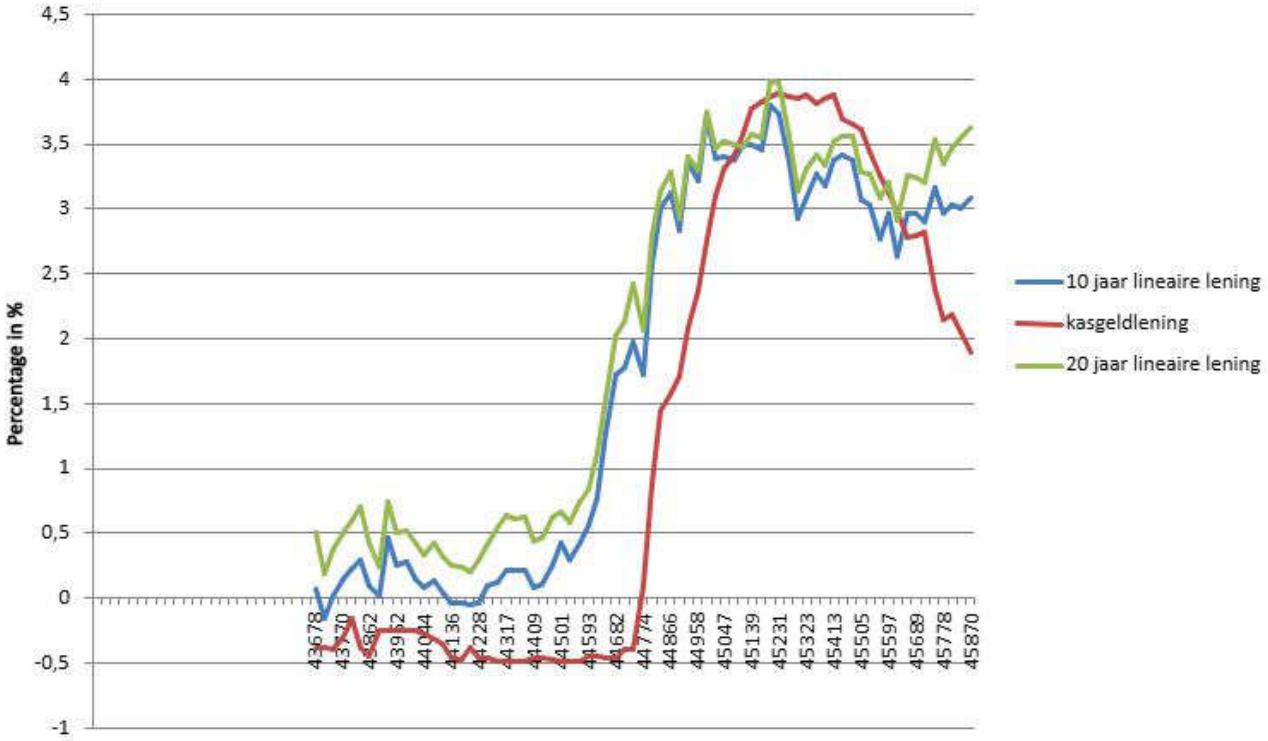
Doelstellingen

Bij de begroting wordt afgewogen welke investeringen er op korte en lange termijn moeten plaatsvinden. Het is vervolgens de taak om deze investeringen conform de kaders te financieren. We beperken het tot de publieke taak en hanteren hierbij de volgende doelstellingen:

- Er is voldoende financiering op de korte en lange termijn; zodoende is er altijd geld om aan onze betaalverplichting te voldoen.
- De risico's die aan financiële transacties verbonden zijn worden beheerst en beperkt; het betreft het renterisico, het koersrisico en het debiteuren-/crediteurenrisico.
- De rentekosten van de leningen worden zoveel mogelijk beperkt.
- De interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities worden zoveel mogelijk beperkt.

Rentevisie

De verwachting is dat de rente in 2026 nog langzaam daalt. Als gevolg van afnemende inflatie in Europa. Ook speelt de stabilisatie van de economische groei na de recessieperiode 2024-2025 hierbij een rol. Vanaf 2017 is het onzeker over de ontwikkeling van de rente vanwege o.a. De import heffingen Verenigde Staten en de verdere ontwikkelingen in de wereld.

Renterisico's

De specifieke risico's die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan voornamelijk uit renterisico's, die worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:
- De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan een jaar) mag opnemen.
- De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld in beeld gebracht (looptijd vanaf een jaar).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan een jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico in zich bergt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote fluctuaties van de rentelasten op de korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst worden. Hiervoor is een goede liquiditeitsprognose voor de korte en lange termijn noodzakelijk. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan een jaar de aangewezen oplossing. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van de jaarbegroting (8,5%) en geldt voor het gehele begrotingsjaar.

Berekening kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Totale uitgaven	55.503	54.797	54.222	54.392
Toegestane kasgeldlimiet in %	8,5	8,5	8,5	8,5
Toegestane kasgeldlimiet in €	**4.717**	**4.658**	**4.609**	**4.623**

De berekende kasgeldlimiet wordt periodiek getoetst aan de werkelijke omvang van het aangetrokken kasgeld. Op basis van de liquiditeitsprognoses wordt bepaald of er kort of lang geld aangetrokken moet worden voor een bepaalde looptijd, rekening houdend met de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Voor de gemeente Westervoort betekent dit dat er in 2026 niet meer dan € 4.717.000 geleend mag worden met kort geld. Kort geld is geld geleend voor een periode van een jaar of korter. De wet Fido geeft aan dat de kasgeldlimiet niet mag worden overschreden. Indien een overschrijding voor het derde achtereenvolgende kwartaal geschiedt, dan moet de toezichthouder hiervan schriftelijk op de hoogte worden gebracht. De lange rente is duurder dan kort geld waardoor het financieel aantrekkelijk is volledig gebruik te maken van het bedrag onder de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinancieren en renteherziening. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijkertijd opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt ook berekend door een percentage van 20 te nemen van de jaarbegroting.

Renterisiconorm	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Totale uitgaven	55.503	54.797	54.222	54.392
Renterisiconorm in %	20	20	20	20
Renterisiconorm in €	11.101	10.959	10.844	10.878

Uit dit overzicht blijkt dat er in 2026 tot € 11.101 miljoen aan leningen mogen worden afgesloten zonder de renterisiconorm te passeren. De liquiditeitsprognose geeft aan dat de gemeente Westervoort in 2026 tot en met 2029 een financieringsbehoefte heeft. Uit de prognose blijkt dat er financieringsbehoefte in 2027 en 2028 aanwezig is.

Renteschema

a.		De externe rentelasten over de korte en lange financiering		364.643
b.		De externe rente baten van leningen verenigingen		-18.207
		De externe rente baten van Schatkistbankieren		-60.000
		Saldo rentelasten en rentebaten		**286.436**
c.1		Doorbelaste rente grondexploitatie		-3.504
d1.		Rente over eigen vermogen of voorzieningen		0
		Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		**282.932**
e.		De aan taakvelden toegerekende rente (rente omslag 0,77%)		-298.053
e2		Ontvangen rente verenigingen doorbelasten		18.207
f.		Rente resultaat positief		3.086

Kredietrisico

Garantiestellingen

Naast bovengenoemd renterisico wordt door de gemeente ook kredietrisico gelopen in het kader van de publieke taak gegarandeerde geldleningen. Het kredietrisico betreft het risico dat de leningen niet worden terugbetaald. In totaal heeft de gemeente aan leningen gegarandeerd met een schuldrest per 1 januari 2025 van € 38.717.000. Voor € 38.717.000 is gegarandeerd aan de Stichting Plavei, Woonzorg Nederland en de Stichting Vivare. Hier kan de gemeente Westervoort voor maximaal 50% aangesproken worden omdat deze via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw lopen.

Verstrekte leningen

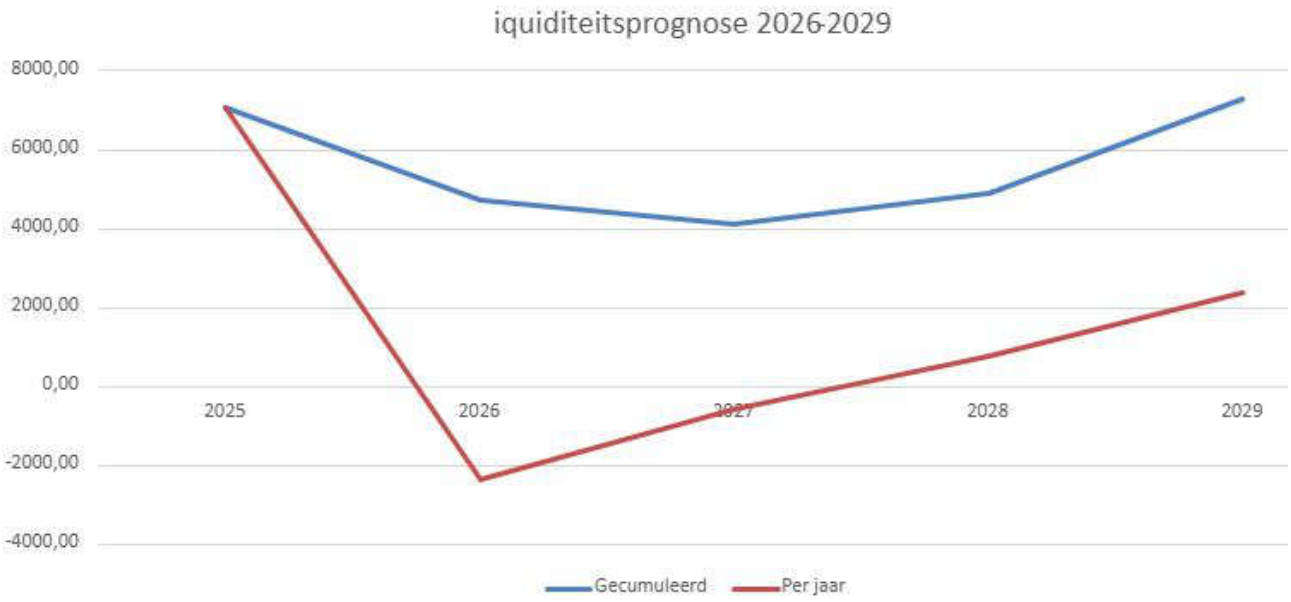
De gemeente Westervoort loopt risico op de verstrekte geldleningen. Op 1 januari 2025 is het saldo van de verstrekte leningen €2.327.610. Deze leningen zijn verstrekt aan Westervoortse verenigingen en instellingen. Naast deze leningen staat er nog geld uit bij het stimuleringsfonds voor duurzaamheids- en startersleningen en de kredietbank Leeuwarden voor totaal € 2.040.051. Dit risico is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen in het bedrag van € 2,1 miljoen.

Wet schatkistbankieren

Medio december 2013 heeft de Eerste Kamer de Wet Schatkistbankieren aangenomen. De wet verplicht decentrale overheden om overtollige geldmiddelen onder te brengen in ’s Rijks schatkist. Vanaf 1 juli 2021 is de drempel voor het verplichtschatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen. Westervoort heeft een begroting van € 55.5 miljoen. 2% hiervan is €1.110.000 .

Liquiditeit

Om te komen tot een goede en effectieve financiering voor de gemeente Westervoort voor de korte en lange termijn is een goede en volledige liquiditeitsprognose noodzakelijk. Daarvoor moet rekening worden gehouden met: beginstanden banken, inkomsten en uitgaven grondexploitatie, aflossingen van geldleningen, planning investeringen, ontwikkeling standen debiteuren/crediteuren en de inkomsten en uitgaven uit de reserves en voorzieningen. Hieronder staat de liquiditeitsprognose voor de periode 2022-2026 weergegeven. Als het bedrag negatief is moet er geld worden aangetrokken.

Cumulatieve liquiditeitsprognose

Liquiditeitsprognose:	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Te financieren:	4.995	-3.676	-3.180	-3.058	-2.971
Cumulatief opnieuw:	-	4.995	1.319	-1.861	-4.919
Totaal te financieren:	**4.995**	**1.319**	**-1.861**	**-4.919**	**-7.890**

In de prognose is het weer aantrekken van gelden die worden afgelost verwerkt. Financieel zijn deze ook in de begroting meegenomen. Zoals de tabel al aangeeft, is er vanaf 2026 behoefte aan financieringsmiddelen. Het tekort mag in 2026 nog gefinancierd worden met het aantrekken van kort geld. Deze behoefte kan gedekt worden met het aantrekken van kortgeld. Er mag voor bijna € 4 miljoen gefinancierd worden met kortgeld (kasgeld). Daarboven moet er lang geld aangetrokken worden.

Debiteuren-/crediteurenbeheer

De organisatie is erop gericht dat vorderingen tijdig, dus uiterlijk op de vervaldatum, worden geïnd. Wanneer dit niet wordt gerealiseerd, worden kort na de vervaldatum volgens een vaste procedure de nodige invorderingsmaatregelen genomen. Zogenaamde dubieuze debiteuren worden op basis van een kosten/baten-analyse en op juridische haalbaarheid beoordeeld waarna óf invordering via de gerechtsdeurwaarder plaatsvindt óf de vordering oninbaar wordt verklaard.

3.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

De gemeente levert een scala aan producten. Om de levering van deze producten te garanderen, heeft de gemeente het werk op een bepaalde wijze georganiseerd; de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering heeft betrekking op de totale gemeentelijke organisatie: zowel de ‘ambtelijke’ als de ‘bestuurlijke’.

Onder bedrijfsvoering wordt de inzet van (productie-)middelen en de toepassing van processen bij de totstandkoming van producten gerekend. De bedrijfsvoering is met ingang van 2018 ondergebracht in de werkorganisatie 1Stroom (een ambtelijk samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven en Westervoort). De bedrijfsvoeringsaspecten inzake ICT en Inkoop zijn ondergebracht in Samenwerking de Liemers (een ambtelijk samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar).

De volgende nota’s inzake bedrijfsvoering zijn vastgesteld:
- Coalitieakkoord 2022-2026;
- Missie en Visie 1Stroom;
- Regeling Delegatie en Mandaat;
- Verordening Financieel beleid, het financieel beheer en de financiële organisatie (artikel 212 Gemeentewet);
- Verordening voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie (artikel 213 Gemeentewet);
- Verordening voor periodiek onderzoek door het college naar de doelmatigheid van het door het college gevoerde beleid (artikel 213a Gemeentewet);
- Gemeenschappelijke regeling ‘Samenwerking De Liemers (2010)’;
- Informatiebeleidsplan (2017);
- Gemeenschappelijke regeling 1Stroom (2017).

Financiën, doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid
De interne regels met betrekking tot de financiële beheersing van de organisatie met de daarbij behorende verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn neergelegd in de verordeningen ex artikel 212, 213 en 213a van de Gemeentewet. De relevante instrumentaria behorende bij de planning en control zijn hierop afgestemd. Sedert het boekjaar 2023 dient het college een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen. Het college legt met dit nieuwe instrument verantwoording af aan de Raad inzake naleving van wet- en regelgeving. Doel is met een bepaalde mate van zekerheid vast te stellen dat de financiële handelingen hebben plaatsgevonden binnen de kaders van wet- en regelgeving. De accountant geeft een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Daarmee geeft hij ook een oordeel over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverklaring van het college. Hij doet dus ook onderzoek waar het college deze rechtmatigheidsverantwoording op heeft gebaseerd.

Onderdeel van de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording zijn de uitkomsten van de interne controles die binnen de gemeente uitgevoerd worden om vast te stellen of wet- en regelgeving zijn nageleefd. Dit betekent dat de organisatie zelfstandig vaststelt of wordt voldaan aan het normenkader waarin relevante wet- en regelgeving is opgenomen. Over de uitkomsten van de interne controles wordt gerapporteerd in de planning en control cyclus.

Informatiebeleid

Informatisering en de digitale samenleving

Diverse wet- & regelgeving, zoals de "Wet open overheid", de “Wet modernisering elektronisch bestuur”, de “Wet digitale overheid” en het “Besluit digitale toegankelijkheid” nopen tot het

voortdurend uitbreiden en vernieuwen van de digitale mogelijkheden en toepassingen voor inwoners. Het is niet de vraag of maar hoe de gemeente daarin moet meebewegen.

Het beveiligen van informatie is essentieel voor het functioneren en de betrouwbaarheid van de gemeente. In de zomer van 2025 is heeft het openbaar Ministerie noodgedwongen de digitale infrastructuur offline moeten zetten. Dit was weer een voorbeeld van de kwetsbaarheid van de digitale infrastructuur. Het grootste risico voor de gemeente speelt met name rondom ransomware en trojan horses.

Om goed in te kunnen blijven spelen op alle ontwikkelingen, uitdagingen en bedreigingen in relatie tot de toenemende afhankelijkheid van ICT-middelen is het te verwachten dat er structureel aanmerkelijk meer financiële middelen nodig blijven. In het licht van de financiële mogelijkheden is er gekozen voor het minimale scenario van de I&A-visie. Dit betekent dat met name op het vlak van innovatie geen investeringen mogelijk zijn en dat de ontwikkelingen op basisniveau liggen. De ambities op de diverse beleidsterreinen zijn echter in de praktijk hoger.

Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel overheden en semi-overheden transparanter te maken. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden. Daarmee is de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervallen. Het grote verschil met de Wob is dat de Woo verplicht dat documenten in elf informatiecategorieën gefaseerd (5 jaar) actief openbaar worden gemaakt. In 2025 zal de implementatie van de Woo voortgang hebben, waarbij naast het actief publiceren van nieuwe informatiecategorieën, het op orde brengen van de informatiehuishouding, training en bewustwording van de medewerkers en bestuurders en tenslotte het verder optimaliseren van het afhandelen van Woo-verzoeken belangrijke doelstellingen zijn.

Vervolg Toekomstvisie RID De Liemers

De RID is een verbetertraject gestart om klaar te zijn voor de toekomst. Dit naar aanleiding van de strategische sessies in 2022 en het rapport Toekomstvisie RID van M&I uit 2023. De daaruit volgende I&A-Visie en consequenties zijn in de gemeenteraad van april 2024 behandeld. De I&A-Visie is goedgekeurd en de gemeenteraad heeft in de voorjaarsnota financiële middelen beschikbaar gesteld voor de basis-variant. Dit vormt nu het strategisch uitgangspunt van waaruit de gemeente de komende jaren verder zal werken.

De invulling van de opdrachtgevende rol van de gemeente is in het integrale beeld meegenomen. In 2025 zal er in samenwerking met de gemeente Zevenaar per domein een informatiemanager worden aangesteld.

Artificial Intelligence (AI)

De komende jaren komt er vanuit de Digital Decade veel nieuwe Europese wet- en regelgeving op gemeenten af. Inmiddels is er een Europese AI-verordening van kracht die voor gemeenten verantwoordelijkheden meebrengt op het gebied van AI-gebruik. De gemeente volgt hierbij de handreikingen vanuit de VNG. Het ontbreken van voldoende aandacht en capaciteit op dit thema is niet meer houdbaar. In 2025 is een start gemaakt met AI-bewustzijn binnen de organisatie. Dit zal in 2026 een vervolg krijgen. AI zal – als we dit goed weten uit te rollen en in ons voordeel weten in te zetten – ons op termijn ook helpen om onze processen, werkzaamheden en dienstverlening efficiënter in te richten en een bijdrage leveren aan de oplossing ten aanzien van de toenemende krapte op de arbeidsmarkt.

Datagedreven werken

De gemeenteraden wensen meer en beter inzicht op basis van data. Op dit moment wordt aan deze wens slechts in beperkte mate voldaan. Het gebruik van data om resultaten, werkprocessen en maatschappelijke ontwikkelingen inzichtelijk te maken staat voor de gemeente nog in de kinderschoenen. Het implementeren van structureel datagedreven werken zal ertoe leiden dat meer dashboards beschikbaar komen en dat de wens van de gemeenteraad op dit punt beter wordt ingevuld.

In de tweede helft van 2024 wordt een startnotitie opgesteld om het datagedreven werken vorm te geven. In 2025 beginnen we met een structurele aanpak om datagedreven werken integraal in de uitvoerende organisatie te implementeren, onder andere met twee nieuwe aanstellingen. Daarnaast is datagedreven werken ook opgenomen in de Liemerse I&A-visie.

E-depot

De gemeente werkt steeds meer digitaal, wat leidt tot een groeiend aantal digitale archiefbescheiden. Net als voor fysieke bescheiden is de overheid verantwoordelijk om digitale permanent te bewaren bescheiden volgens de Archiefwet in “goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren”. Om aan de wet te voldoen heeft het Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD) samen met de gemeenten Westervoort, Duiven, Doesburg en Zevenaar het project e-depot gestart. Waar permanent te bewaren archiefbescheiden in analoge vorm worden overgedragen aan de archiefbewaarplaats, worden permanent te bewaren digitale archiefbescheiden overgedragen aan een zgn. e-depot. Het project e-depot wordt geleid door een externe projectleider. Deze werkt niet alleen aan een helder proces rondom overbrenging van permanent te bewaren bescheiden, maar ziet ook kansen rondom uitplaatsing van tijdelijk te bewaren bescheiden. Dit wordt voor de gemeente uitgebreid onderzocht. Daarnaast is er een collectiebeheersysteem aangeschaft om de digitale bescheiden toegankelijk te maken voor iedereen.

Informatiebeveiliging en Privacybescherming

De gemeente beschikt over veel waardevolle, vertrouwelijke en (privacy)gevoelige gegevens. Het is belangrijk dat deze gegevens goed beschermd worden. Onze bedrijfsvoering en dienstverlening is

voor een zeer belangrijk deel afhankelijk van de beschikbaarheid van onze ICT-systemen en ICT-infrastructuur.

Voor het bepalen van de prioritering van de maatregelen om blijvend te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de richtlijn Network and Information Security (NIS2) hanteert de gemeente naast het Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging van de Nederlandse Gemeenten, het Cybersecuritybeeld Nederland van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) en de aanbevelingen naar aanleiding van de cyberaanvallen op de gemeenten Lochem, Hof van Twente en Buren.

Cybercrime is een internationaal probleem. Dit vraagstuk kan dus niet op lokaal niveau worden opgelost. Waar de gemeente wel voortdurend aan werkt, is het organiseren en verbeteren van de basismaatregelen om een cyberaanval, met ransomware als grootste dreiging, tegen te gaan en de mogelijke effecten van een cyberaanval te verminderen. Het is belangrijk om een goede combinatie te realiseren tussen preventie, detectie en respons.

Maatregelingen (zowel technisch als organisatorisch) voor wat betreft de onderwerpen informatiebeveiliging en privacy zullen zich met name concentreren op de volgende onderwerpen:
- Bewustwording (Awareness): Digitale veiligheid raakt ons allemaal. Daarom is het belangrijk dat zowel de bestuurders als de medewerkers structureel en periodiek geïnformeerd worden over de mogelijke risico’s over informatiebeveiliging en privacy.
- Risicomanagement: De organisatie zal extra aandacht moeten besteden aan de informatiesystemen die cruciaal zijn voor het functioneren van de gemeentelijke- en maatschappelijke processen. Door risico’s vroegtijdig te onderkennen en beheersmaatregelen te treffen, kunnen kan de gemeente weerbaarheid vergroten, beter inspelen op veranderingen en de kans op verstoringen of schade verkleinen.
- Leveranciersmanagement en opdrachtgeverschap: Om de organisatie weerbaar te houden verschuift het technisch complexe werk steeds meer richting leveranciers van ICT-diensten. De gemeente is verantwoordelijk voor de digitale risico’s ook bij de leveranciers (ketenrisico’s). Dat vraagt een extra focus op het opdrachtgeverschap.
- Bedrijfscontinuïteitsbeheer (BCM): Inrichting van het proces waarmee de organisatie zich voorbereidt op verstoringen, zodat belangrijke bedrijfsactiviteiten kunnen doorgaan tijdens en na een crisis. Denk aan maatregelen bij stroomuitval, cyberaanvallen of pandemieën
- Samen organiseren: De organisatie werkt voortdurend aan de versterking van de digitale weerbaarheid. De gemeente wordt daarbij ondersteund voor de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten, de IBD. De IBD heeft ook een coördinerende rol bij incidenten en is het expertisecentrum op het gebied van de digitale veiligheid voor gemeenten.
- Oefenen: De organisatie moet voorbereid zijn op digitale incidenten en -crises. Deze reiken vaak verder dan alleen de gemeentelijke bedrijfsvoering. Oefenen is daarom belangrijk, zodat onze organisatie in voorkomende gevallen veerkrachtig en daadkrachtig kan optreden in samenwerking met de ketenpartners.
- Netwerksegmentering: Het netwerk wordt in meerdere zones verdeeld die apart beveiligd zijn om de gevolgen voor een aanval te beperken. Met Fase 2 van het project wordt gestart.
- Monitoring en response: Het systeem voor monitoring en response wordt verder uitgebreid met SIEM/SOC, zodat de focus op detectie en actieve preventie van incidenten versterkt wordt.

3.6 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen waarin de gemeente Westervoort een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang

Betreft zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Financieel belang

Betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat, het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij deelname in een vennootschap betreft het financiële belang het bezit van aandelen en het ontvangen van bijbehorend dividend.

De gemeente Westervoort maakt binnen de verbonden partijen onderscheid tussen gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regelingen bestaan uit publieke partijen die samenwerken, vaak op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) of Wgr-plus. In het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling wordt gekozen als een gemeente het voorgestane beleid niet zelf wenst uit te voeren, maar in samenwerking met andere gemeenten of instellingen. Bij deelnemingen heeft de gemeente een pakket van aandelen van een vennootschap in bezit. De deelname in het aandelenkapitaal vloeit vaak voort uit de van oudsher aanwezige maatschappelijke belangen, die door de vennootschappen werden of worden nagestreefd.

In onderstaand overzicht wordt een overzicht van de verbonden partijen voor de gemeente Westervoort weergegeven, inclusief het financiële belang betreffende de jaarrekening 2024 de begroting 2025 en de begroting 2026. Dit geeft inzicht in de risico's die de gemeente Westervoort loopt door de betrokkenheid aan de verbonden partij. Vervolgens wordt elke verbonden partij nader toegelicht. Inhoudelijke beleidsinformatie over de verbonden partijen is opgenomen in de relevante programma's.

Verbonden partij	**Rekening 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Gemeenschappelijke regelingen			
Samenwerking De Liemers (SDL)	€ 2.603.041	€ 2.804.990	€ 2.792.163
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	€ 1.422.575	€ 1.570.000	€ 1.689.000
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD)	€ 47.422	€ 57.332	€ 58.059
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	€ 150.485	€ 143.000	€ 150.000
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	€ 129.113	€ 136.520	€ 131.193
Euregio Rijn-Waal	€ 4.250	€ 4.100	€ 4.100
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen	€ 420.565	€ 428.029	€ 480.828
1Stroom	€ 11.151.000	€ 10.623.611	€ 13.241.000
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Centraal Gelderland	€ 3.169.750	€ 3.334.880	€ 3.280.875
Deelnemingen (dividend)			
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ 7.581	€ 8.000	€ 8.000
Alliander N.V.	€ 184.509	€ 96.000	€ 96.000
Vitens N.V.	€ 0	€ 0	€ 0

Gemeenschappelijke regelingen

Samenwerking De Liemers (Programma 1)

Partijen	De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de drie deelnemende gemeenten. Elke gemeente heeft in het bestuur een stem.
Financieel belang	Op basis van de afgesproken verdeelsleutels worden de kosten van de samenwerkingsorganisatie aan de drie gemeenten doorbelast. Voor de gemeente Westervoort is de bijdrage voor het jaar 2026 vastgesteld op een bedrag van € 2.792.163.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 75.070
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 50.070
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 5.692.174
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 3.174.930
Resultaat 2026	€ 0
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.
Risico's	De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (Alle programma's, zie programma 1)

Partijen	De gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	VGGM kent een dagelijks en een algemeen bestuur. Elke gemeente heeft in het algemeen bestuur een stem. De gemeente Westervoort levert twee van de 30 leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westervoort bestaat voor een deel uit de brandweer/bevolkingszorg en een deel voor publieke gezondheid (GGD, Rijksvaccinatieprogramma en zorg 0-4 jarigen). Voor 2026 is de bijdrage voor brandweer en bevolkingszorg € 960.000 en € 18.000 = € 978.000. De bijdrage voor publieke gezondheid bedraagt € 711.000. Dat bedrag is als volgt opgebouwd: € 420.000 voor de GGD, € 247.000 voor de Jeugdgezondheidszorg en € 44.000 voor het Rijksvaccinatieprogramma.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 9.354.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 8.885.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 56.930.000

Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 57.768.000
Resultaat 2026	€ 0
Ontwikkelingen	Samen met VGGM zorgen voor een goede uitvoering van de brandweer- en gezondheidstaken in onze gemeente. En voor een goede voorbereiding op mogelijke crisissituaties. Daarbij is over 2025 en 2026 wel een besparing van 2% op de gemeentelijke bijdrage afgesproken. Eind 2025 zal de discussie over structurele besparingen bij VGGM worden afgerond. De versterking van de interne bedrijfsvoering bij VGGM wordt in 2026 voortgezet. Dit komt de gehele organisatie ten goede. Bij de GGD worden de Jeugdgezondheidszorg en de Algemene Gezondheidszorg toekomstbestendig gemaakt.
Risico's	De hiervoor beschreven ontwikkeling vormt een risico. Er is een regionaal controllersoverleg actief dat regelmatig overlegt met de VGGM over de financiële positie. Dit risico is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen onder de overige risico's van € 2,1 miljoen.

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (Programma 2)

Partijen	De gemeenten Duiven, Doesburg, Westervoort en Zevenaar. Daarnaast zijn de RID en RSD ook betrokken bij het Streekarchivariaat.
Bestuurlijk belang	Het Streekarchivariaat heeft een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur. De gemeente Westervoort levert een van de vier leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De financiële bijdrage voor Westervoort 2026 bedraagt € 58.059. Deze bijdrage wordt bepaald op basis van het inwonersaantal en het aantal werkuren.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 0
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 0
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 54.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 54.000
Resultaat 2026	€ 0
Ontwikkelingen	Streven is om meer aandacht te besteden aan de primaire taken. Ook zal de voorbereiding voor het opzetten van een e-depot de aandacht krijgen.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt op nihil geschat.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (Programma 3)

Partijen	De Provincie Gelderland en 10 gemeenten.
Bestuurlijk belang	De wethouder is lid van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.

Financieel belang	De bijdrage is € 150.000 en deze is gebaseerd op het werkpakket/ werkprogramma dat aan de ODRA is overgedragen.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 871.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 872.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 7.144.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 7.179.000
Resultaat 2026	€ 10.000
Ontwikkelingen	De bezuiniging die in 2025 incidenteel doorgevoerd zijn, zijn dit jaar teniet gedaan. De ODRA voert de basistaken milieu voor de gemeente uit. In 2026 zal de fusie tussen ODRA-ODRN vorm gegeven worden. Dit zal extra inzet vragen die hoofdzakelijk uit externe financiering zal plaatsvinden. De reguliere werkzaamheden worden naast de fusieactiviteiten gewoon doorgezet. Het werkpakket 2026 is geconsolideerd ten opzichte van 2025. De toename in de bijdrage is het gevolg van CAO-wijzigingen en indexatie.
Risico's	De bovengenoemde ontwikkelingen brengt een aantal financiële onzekerheden met zich mee, die op dit moment nog moeilijk zijn te kwantificeren.

Groene Metropoolregio Arnhem- Nijmegen (Programma 3)

Partijen	De deelnemende gemeenten zijn Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	De gemeente Westervoort levert een van de 18 leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage 2026 € 131.193 is gebaseerd op het inwoneraantal van 15.202. De inwonerbijdrage bestaat uit 2 componenten: bijdrage regiobureau 15.202 à € 2,83 per inwoner) = € 43.022 bijdrage voor de vijf opgaven verbonden regio, productieve regio, circulaire regio, ontspannen regio en groene groei regio 15.202 à € 5,80 per inwoner) = € 88.171.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 100.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 100.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 8.028.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 8.017.000
Resultaat 2026	€ 0

Ontwikkelingen	De inwonerbijdrage voor 2026 voor het regiobureau en de vijf opgaven is verlaagt. Het is gelukt om zodanig het budget te korten dat de hoofdopgaven doorgang kunnen vinden. De activiteiten binnen de opgaven blijven gelijk, met dien verstande dat door het AB is verzocht om voor 2026 gelet op het ravijn jaar 2026 waarmee de gemeenten geconfronteerd worden, voorstellen voor besparingen op te nemen. De voorstellen, op 27 november 2024 door het DB aan het AB gepresenteerd, zijn in deze begroting verwerkt en leiden tot een lagere inwonerbijdrage.
Risico's	Niet van toepassing.

Euregio (Programma 1)

Partijen	61 gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in het werkgebied Arnhem-Nijmegen, West-Veluwe, Zuid-West-Gelderland, delen van Noordoost-Brabant, het noordelijke deel van de provincie Limburg, de Kreis Kleve, de Kreis Wesel en de steden Duisburg en Düsseldorf. In dit werkgebied wonen 4,2 miljoen mensen.
Bestuurlijk belang	De gemeente Westervoort levert twee leden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westervoort is € 4.100 en is berekend op basis van het inwoneraantal.
Omvang eigen vermogen ultimo 2023	Meest bekende stand € 2.441.983
Omvang eigen vermogen ultimo 2024	Meest bekende stand € 2.366.032
Omvang vreemd vermogen ultimo 2023	Meest bekende stand € 1.613.389
Omvang vreemd vermogen ultimo 2024	Meest bekende stand € 1.613.389
Resultaat 2024	Geraamd resultaat -/- € 75.951
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.
Risico's	Het risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (Programma 2)

Partijen	Alle gemeenten van de regio Arnhem en Nijmegen en Druten. Dit zijn in totaal 19 gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeente Westervoort levert een lid in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De financiële bijdrage voor 2026 bedraagt € 480.828
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 0
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 0
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 12.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 13.000.000
Resultaat 2026	€ 0
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.

Risico's	Het risico voor de gemeente Westervoort is van financiële aard, als de beoogde efficiencyvoordelen niet worden behaald of als meerdere gemeenten uit deze regio vervoersstromen gaan onttrekken aan deze regeling. Dit risico is opgenomen in paragraaf weerstandsvermogen in het bedrag van € 2,1 miljoen.

1Stroom (Alle programma's, zie programma 1)

Partijen	De gemeenten Duiven en Westervoort vormen samen 1Stroom.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de twee deelnemende gemeenten. Elke gemeente heeft in het bestuur een stem.
Financieel belang	De kosten van de fusieorganisatie minus de kosten voor de grondexploitaties en het afvalaanbiedstation van Duiven worden voor 61 % ten laste gebracht van Duiven en voor 39% ten laste gebracht van Westervoort. Voor de gemeente Westervoort is de bijdrage voor het jaar 2026 vastgesteld op een bedrag van € 13.241.000.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 0
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 0
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 4.343.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 4.461.000
Resultaat 2026	€ 0
Ontwikkelingen	Binnen 1Stroom is een organisatieontwikkelingstraject gestart waarin de professional centraal staat. De organisatie wil toe naar een organisatie waarin er meer aandacht uit kan gaan naar de medewerkers en ook naar een klimaat waarin eigenaarschap, resultaatsturing en duidelijkheid belangrijke uitgangspunten zijn. Het invulling geven aan deze begrippen draagt bij aan een slagvaardige organisatie waarin het fijn werken is. Om deze uitgangspunten vorm te geven wordt de management- en teamstructuur gewijzigd per 1 januari 2026. De nieuwe organisatiestructuur bestaat uit drie domeinen. Binnen de domeinen werken in totaal 13 teams. Daarnaast wordt geïnvesteerd in het geraamte van de organisatie. Specifiek geldt dit voor de thema's 'sociale veiligheid & integriteit' en het versterken van de financiële functie.
Risico's	De personele risico's zijn benoemd in paragraaf Weerstandsvermogen.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Regio Centraal Gelderland

Partijen	Een elftal gemeenten in de regio Arnhem.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit een collegelid van deelnemende gemeenten. Elke gemeente heeft in het bestuur een stem.
Financieel belang	De MGR maakt deelbegrotingen voor de verschillende modules. Wanneer een gemeente er voor kiest deze module af te nemen deelt zij ook in de kosten. De kosten van de basistaken worden op inwonertal verdeeld. Voor de verdeling van de specifieke kosten per module is per module een verdeelsleutel bepaald.

Omvang eigen vermogen ultimo 2025	€ 560.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	€ 560.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	€ 2.162.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	€ 2.022.000
Resultaat 2026	€ 0
Ontwikkelingen	Voor de primaire begroting 2026 is op dit moment onvoldoende in te schatten welke extra regionale opdrachten er bij de MGR worden ondergebracht. De gemeente houdt in de begroting 2026 rekening met de volgende ontwikkelingen: Vanaf 2026 worden de doorstroompuntenactiviteiten bij het Regionaal Bureau Leerplicht op een andere wijze gefinancierd door het rijk. Hoewel nog niet zeker is welke inhoudelijke wijzigingen dit met zich meebrengt in de dienstverlening en financiering, is al wel rekening gehouden met een verschuiving in de financiering.
Risico's	Niet van toepassing.

Deelnemingen

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Partijen	De Nederlandse staat, gemeenten, provincies en één hoogheemraadschap.
Bestuurlijk belang	De N.V. Bank Nederlandse Gemeente kent een Raad van Commissarissen, een Raad van Bestuur en Directeuren. Gemeente Westervoort is aandeelhouder.
Financieel belang	Gemeente Westervoort heeft 3.510 aandelen met een waarde van € 2,50 nominaal. Het totale belang is € 8.775. Jaarlijks wordt hierover dividend ontvangen.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 4.721.000.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	Meest recente stand bekend per ultimo 2025 € 4.777.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 110.819.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 123.164.000.000
Resultaat 2026	Meest recente resultaat is € 294.000.000 over 2024.
Ontwikkelingen	De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2026 kan de bank daarom niet maken.
Risico's	Doordat de BNG als sectorbank actief is binnen de publieke sector loopt zij minder risico dan commerciële banken. Daarnaast is het financiële risico beperkt tot het ingelegde bedrag.

Alliander N.V.

Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Alliander kent een raad van bestuur en een raad van commissarissen. De gemeente Westervoort heeft 145.643 aandelen.

Financieel belang	De gemeente Westervoort heeft 0,106% van het aandeelkapitaal en overeenkomstig stemrecht in de algemene ledenvergadering. Dit betreft 145.643 aandelen.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 4.749.000.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	Meest recente stand bekend per ultimo 2025 € 6.038.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 6.897.000.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	Meest recente stand bekend per ultimo 2025 € 6.918.000.000
Resultaat 2026	Meest recente resultaat bekend betreft € 976.000.000 over 2024
Ontwikkelingen	De energietransitie vraagt om grote aanpassingen van het energiesysteem en vergt grootschalige investeringen. Om de benodigde investeringen te kunnen financieren is een verzoek gedaan aan de aandeelhouders tot versterking van de kapitaalstructuur. Westervoort heeft besloten om deel te nemen in de reverse converteerbare hybride obligatielening.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag.

Vitens N.V.

Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Vitens N.V. kent een raad van bestuur en een raad van commissarissen. Gemeente Westervoort is een van de aandeelhouders.
Financieel belang	Uitstaande aandelen gemeente Westervoort 16.023.
Omvang eigen vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 677.700.000
Omvang eigen vermogen ultimo 2026	Meest recente stand per ultimo 2025 € 713.600.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2025	Meest recente stand bekend per ultimo 2024 € 2.237.400.000
Omvang vreemd vermogen ultimo 2026	Meest recente stand bekend per ultimo 2025 € 2.398.400.000
Resultaat 2026	Meest recente resultaat bekend betreft € 34.500.000 over 2024
Ontwikkelingen	Het drinkwaterbedrijf Vitens zal naar verwachting geen dividend uitkeren vanwege de noodzaak van grote investeringen in de komende jaren.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag.

3.7 Grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf bevat een doorkijk in de achtergronden en ontwikkelingen op het gebied van het grondbeleid en de grondexploitaties. De gemeentelijke grondexploitatie is een instrument voor de ontwikkeling en realisatie van ruimtelijke plannen. Het is de financiële vertaling van het ruimtelijke plan en wordt in de initiatieffase gebruikt om de economische haalbaarheid van een plan te kunnen vaststellen. In het vervolg van het traject is de bestuurlijk vastgestelde grondexploitatieberekening het kader voor de uitvoering.

Met een gemeentelijke grondexploitatie voert de gemeente een functionele grondpolitiek en heeft daarbij een regierol. Het is een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd door gronduitgifte worden terugverdiend. Aan de actieve grondexploitatie zijn substantiële risico’s verbonden.

De hoofdlijnen van het grondbeleid in Westervoort

Voor het grondbeleid gelden de landelijke richtlijnen van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). De richtlijnen zijn toegelicht in de "Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)" van de Commissie BBV.

De gemeente Westervoort heeft op 10 maart 2025 de Nota Grondbeleid 2024 vastgesteld. Dit vervangt de eerdere nota uit 2009 en markeert een duidelijke koerswisseling richting een dynamisch grondbeleid. De kern van het nieuwe beleid is het dynamische grondbeleid. Hierbij bepaalt de gemeente per ruimtelijk initiatief – met name woningbouwprojecten – of en hoe zij instrumenten zoals grondverwerving, voorkeursrecht, of anterieure overeenkomsten inzet. Dit biedt de gemeente flexibiliteit om actief te sturen wanneer maatschappelijke urgentie of publieke meerwaarde dat vergt. Wel blijft de nadruk liggen op een (actieve) faciliterende rol.

Financiële aspecten

Het grondbeleid is er op gericht ten minste kostendekkend te zijn. Dit betekent dat alle kosten door de uiteindelijke opbrengsten worden gedekt. De ontwikkelrisico's liggen primair bij de gecontracteerde marktpartijen. Toch kunnen zich ook voor de gemeente onverwachte en onafwendbare tegenvallers voordoen. De algemene reserve is in die gevallen het "vangnet". Bij de bepaling van het vereiste minimumniveau is hiermee rekening gehouden.

Lopende complexen grondexploitatie

De gemeente kent een in omvang beperkte grondexploitatie. De Schans en De Clossei zijn de enige complexen in de grondexploitatie.

Bij het complex de Schans zijn de gronden aan een ontwikkelende marktpartij verkocht. De laatste actualisatie van dit project is dat het bestemmingsplan dat op 23 maart 2022 door de gemeenteraad was vastgesteld is vernietigt door de raad van state. Momenteel vindt beraad plaats hoe we nu verder te gaan en welke procedure daar eventueel voor doorlopen moeten worden.

Bij het complex De Clossei wordt samen met woningcorporatie Vivare gewerkt aan de realisatie van sociale huurwoningen. Aan de Clossei worden 25 woningen gebouwd voor één- en tweepersoonshuishoudens. De gemeenteraad heeft het bestemmingsplan op 18 december 2023 vastgesteld.

Kerncijfers grondexploitatie De Schans

Complex (per 1-1-2025)	Einddatum	Boekwaarde 01-07-2025	Te realiseren kosten	Te realiseren opbrengsten	Eindwaarde	Startwaarde voorziening 1-1-2025
De Clossei	31-12-2025	-50	566	-190	-339	-332
De Schans	31-12-2027	783	254	-328	-759	-715
Totaal		**833**	**820**	**-518**	**-1.098**	**-1.047**

Geactualiseerde grondexploitatie peildatum 1 januari 2025 (bedragen in € 1.000)

Opmerking: Negatieve bedragen moeten bij de boekwaarde, kosten en opbrengsten in de bovenstaand gelezen worden als voordelig en positieve bedragen als nadelig. Bij de eindwaarde en de startwaarde betekent een negatieve waarde een verlies, een positieve waarde houdt een winst in.

Conclusie van bovenstaande cijfers is dat de reeds gedane investeringen in de grondexploitaties in totaal € -833.000 bedragen. Het resultaat van het complex De Schans en de Clossei is verliesgevend. Het verlies op startwaarde 1-1-2025 is € 1.047.000 Hierbij is gerekend met een rentepercentage van 2,0% (conform BBV). Dit betekent dat voor de op dat moment berekende en onafwendbare verliezen een volledig toereikende voorziening is getroffen.

Maatregelen berekende risico's grondexploitatie in het weerstandsvermogen

De Monte Carlo-analyse is ingezet om effect(en) van de risico's op alle grondexploitaties te evalueren. In onderstaande tabel worden de uitkomsten van de financiële risico’s weergegeven in hun meest waarschijnlijke scenario (gemiddeld) en in het geval als de risico's tegen zitten (maximaal risico).

Westervoort	Eindwaarde MPG 2025	Maximum risico	Gemiddeld risico
De Clossei	-339	23	11
De Schans	-780	50	24
Totaal	-1092	73	35

Tabel Monte Carlo-analyse (bedragen x € 1.000)

De uitkomsten van de Monte Carlo-analyse geven dat het gemiddelde risico bij de complexen negatiever uitpakken dan nu wordt begroot. Het risico bij De Schans is het grootste. Met deze verwachtingen is er over het geheel van de grondexploitaties een negatief weerstandsvermogen van zo'n € 28.000.

Doorbelasting 1Stroom

Een deel van de formatie van 1Stroom wordt gefinancierd vanuit de Westervoortse grondexploitaties. Deze doorbelasting van de Algemene Dienst naar de grondexploitaties is gebaseerd op werkelijk gemaakte uren. De doorbelasting zoals deze op dit moment plaatsvindt sluit dus aan op de daadwerkelijke ambtelijke inzet bij de complexen. Dit is in overeenstemming met de voorschriften vanuit het BBV (begroten op basis van werkelijke uren/reële inschatting uren) en de vennootschapsbelasting (belasting over de winst van grondexploitaties).

Kaderstelling/beslispunten

Budgetten jaarschijf 2025

Parallel aan de samenstelling van het jaarverslag/de jaarrekening wordt de gehele grondexploitatie geactualiseerd, en vervolgens één op één overgenomen in de paragraaf Grondbeleid van het jaarverslag. Daarbij wordt uitvoerig inzicht gegeven in de actualiteit van de grondexploitatie. In feite is de paragraaf grondbeleid van het jaarverslag het laatst geactualiseerde kader. Vervolgens wordt in de overige documenten uit de financiële cyclus op basis van besluitvorming gerapporteerd.
De voorcalculaties voor de jaarschijf 2025 e.v. zijn ontleend aan de laatst geactualiseerde grondexploitaties, opgesteld per peildatum 1 januari 2025. Daarmee is het college geautoriseerd.

3.8 Openbaarheid

In het kader van de Wet open overheid zal de gemeente de komende jaren werken aan het op orde brengen van deinformatiehuishouding en meer informatie actief openbaar maken. Daarnaast is er een Inrichtingskader Informatiebeheer (met bijbehorend uitvoeringsplan) vastgesteld waarin de uitgangspunten voor het op orde krijgen van de informatiehuishouding beschreven staan. Dit zal onder andere betekenen dat medewerkers beter geïnformeerd en meer getraind worden.

Het actief openbaar maken van de volgens de Woo verplichte informatiecategorieën zal stapsgewijs plaatsvinden. Daarbij wordt gehouden aan de wettelijk voorgeschreven fasering en waar mogelijk wordt vooruitgelopen op de wettelijke fasering. Afgelopen jaren zijn al flinke stappen gezet. Voor het publiceren zal vooralsnog het platform iBabs gebruikt worden. De landelijke Woo-index zal verwijzen naar de betreffende URL's waar de informatiecategorieën van de gemeente op zullen worden gepubliceerd.

Tenslotte zal de gemeente ook in 2026 in het kader van de Woo verder gaan met het optimaliseren van de afhandeling van Woo-verzoeken (in termen van tijdigheid en klantvriendelijkheid). Ook het beter vindbaar en meer toegankelijk maken van informatie heeft blijvend de aandacht. Dit wordt gedaan samen met onze Woo-contactpersonen, het webteam en het klantcontactcentrum.

3.9 Duurzaamheid

Voor het onderwerp duurzaamheid wordt verwezen naar programma 3 Omgeving (hoofdstuk 2.5). In de weergave over externe ontwikkelingen onderwerp duurzaamheid (hoofdstuk 2.5.1) én bij speerpunt een circulaire economie dichterbij brengen (hoofdstuk 2.5.2.B.1) worden de doelstellingen risico's, planning, financiën en participatie van de gemeente t.a.v. het onderwerp duurzaamheid nader toegelicht.

Hoofdstuk 4 Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit een toelichting op:

4.1 Grondslagen (uitgangspunten opstellen meerjarenbegroting)

4.2 Financieel beeld 2025-2028

4.2.1 Financieel beleid

4.2.2 Financiële positie

4.3 Financiële exploitatie

4.3.1 Verloopoverzicht van de resultaten

4.3.2 Verschillenanalyse

4.3.3 Baten en lasten per taakveld

4.4 Balansen 2026 - 2029

4.1 Grondslagen

Dit onderdeel gaat over de uitgangspunten die zijn gebruikt bij het opstellen van de (meerjaren)begroting 2025 - 2029.

	Uitgangspunten	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
a.	*Loon- en prijsontwikkelingen*				
	Loonindexering	3,8%	4,8%	4%	4%
	Prijsindexering	2,74%	2,52%	2,61%	2,50%
b.	*Rentepercentages geldleningen*				
	Rente kortlopende financiering	1,90%	1,90%	1,90%	1,90%
	Rente langlopende financiering	3,10%	3,10%	3,10%	3,10%
c.	*Rentepercentages doorbelasting*				
	Rente omslagpercentage	0,77%	0,77%	0,77%	0,77%
d.	*Overige uitgangspunten*				
	Ontwikkeling lokale lasten	3,45%	3,18%	2,6%	2,5%
	Volumegroei voor jeugd en WMO	nee	nee	nee	nee
	Uitkering uit het gemeentefonds	Meicirculaire 2025			

4.2 Financieel beeld 2026 - 2029

4.2.1 Financieel beleid

Een gedegen financieel beleid draagt bij aan een solide financiële positie op de korte en lange termijn. Beleidsmatig sturen we daarbij op drie pijlers:
1. Structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting.
2. Acceptabele schuldpositie.
3. Gezond weerstandsvermogen (risico's versus weerstandscapaciteit).

In het onderdeel financiële positie zijn de pijlers uitgewerkt in de vorm van kengetallen.

Resultaten

Jaar	Resultaat VJN 2025	Resultaat MJB 2026-2029
2025	1.098	
2026	2.157	1.221
2027	2.990	1.861
2028	1.203	2.229
2029	1.594	3.256

In vergelijking met de Voorjaarsnota 2025 zijn de resultaten van 2026 en 2027 lager. In hoofdstuk 4.3 zijn de belangrijkste ontwikkelingen in de totstandkoming van de resultaten 2026 - 2029 weergegeven.

Structureel en incidenteel resultaat

De begrotingsresultaten zijn te verdelen in een structureel en incidenteel resultaat. Het structureel resultaat is van belang bij het bepalen van het toezicht door de provincie. Ook vormt het een belangrijke pijler onder het financieel beleid van de gemeente. Uitgangspunt is dat structurele lasten zijn gedekt door structurele baten.

Structureel en incidenteel resultaat					
	2025	2026	2027	2028	2029
Structureel resultaat	1.022	891	1.967	2.025	3.256
Incidenteel resultaat	76	330	-106	204	0
Begrotingsresultaten 2025 - 2029	**1.098**	**1.221**	**1.861**	**2.229**	**3.256**

In onderstaande tabel is een toelichting gegeven op de incidentele begrotingsresultaten 2025-2029. Het saldo daarvan leidt tot de incidentele resultaten in de (meerjaren)begroting 2024-2028.

Specificatie incidentele baten	2025	2026	2027	2028	2029
Mutaties reserves:		654	312	204	
TV 0.10 Onttrekking algemene reserve	58				
TV 0.8 Algemene baten en lasten		49	5		
TV 0.10 Onttrekking BR Opschalingskorting					
TV 0.10 Onttrekking BR Bestuurskrachtmeting	22				
TV 0.10 Onttrekking BR Continuering jongerenwerk					
TV 0.10 Onttrekking BR Beschermd thuis	75				
TV 0.10 Onttrekking BR Corona re-integratie activerend werk	90				

Specificatie incidentele baten	2025	2026	2027	2028	2029
TV 0.10 Onttrekking BR Onderwijsachterstandenbeleid	27				
TV 0.10 Onttrekking BR Doelgroepenvervoer	75				
Programma 1 Bestuur					
TV 0.3Snippergroen	10				
Programma 2 Maatschappij:					
TV 4.3 onderwijsachterstand	30	526			
TV 5.1 - algemeen sportbeleid SPUK		8			
TV 5.1 - Combinatiefuncties Onderwijs, Sport en Cultuur SPUK		72			
TV 6.1 Taakstelling nieuwkomers: SPUK	307				
TV 6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie Mantelzorg SPUK		8			
V 6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie Maatschappelijke ondersteuning SPUK		34			
TV 6.6 Doelgroepenvervoer	140				
TV 7.1 Positieve gezondheid		75			
Programma 3 Omgeving:					
TV 2.1 Mobiliteitsplan		10			
TV 7.3 Afvalstoffenheffing: Mutatie voorziening					
TV 8.2 Grondexploitatie: De Schans	12	34	329		
TV 8.2 Grondexploitatie: De Clossei					
TV 8.3 Transformatie gemeentehuis		165			
Resultaat incidentele baten	**846**	**1.635**	**646**	**204**	

Specificatie incidentele lasten	2025	2026	2027	2028	2029
Mutaties reserves:					
Programma 1 Bestuur:					
TV 1.2 Openbare orde en veiligheid		-35			
TV 0.4 Datagedreven werken	-82				
TV 0.3 Uitterweert 2 - achterstallig onderhoud	-53				
TV 0.3 Dorpsplein 115 - achterstallig onderhoud	-12				
TV 0.3 Creon - achterstallig onderhoud	-28				
TV 0.3 Scouting - achterstallig onderhoud	-31				
TV 0.4 Gemeentehuis - achterstallig onderhoud	-130				
Programma 2 Maatschappij:					
TV 2.1 Civiele kunstwerken: Groot beton onderhoud					
TV 4.2 Bijzonder basisonderwijs: Opstellen IHP					
TV 4.2 Bijzonder basisonderwijs: Verhuiskosten					
TV 4.3 Onderwijsachterstand		-526			
TV 5.1 Algemeen sportbeleid		-8			
TV 5.1 Combinatiefuncties Onderwijs, Sport en Cultuur		-72			
TV 5.3 Overige vormings- en ontw.werk		-13			
TV 6.1 Mantelzorg en vrijwilligers		-33			
TV 6.1 Jeugd- en jongerenwerk		-10			
TV 6.1 Subsidies maatschappelijke ondersteuning		-34			
TV 6.1 Voorliggend GGZ		-150	-150		
TV 7.1 Positieve gezondheid		-75			
Programma 3 Omgeving:					

Specificatie incidentele lasten	2025	2026	2027	2028	2029
TV 2.1 Verkeersregelinstallatie: Vervangen VRI Brugweg					
TV 5.2 Overige terreinen: Accommodatiebeleid					
TV 7.2 Watertakenplan			-3		
TV 8.1 Project herziening omgevingsplan Dorpstraat, Klapstraat, Hamersestraat		-150	-270		
TV 8.2 Grondexploitatie: De Schans	-141	-34	-329		
TV 8.2 Grondexploitatie: De Clossei	-75				
TV 8.3 Transformatie gemeentehuis		-165			
Resultaat incidentele lasten	**-552**	**-1.305**	**-752**		

4.2.1 Financieel beleid

4.2.2 Financiële positie

Conclusie financiële positie

De (meerjaren)begroting 2026-2029 is voor alle jaren structureel en reëel sluitend.

Toelichting financiële positie

De conclusie bij financiële positie is gebaseerd op de pijlers onder het financieel beleid en de wettelijk voorgeschreven kengetallen uit de BBV. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de normeringstabel van de VNG. Deze hebben echter geen functie als normeringinstrument, maar betreffen signaalwaarden. Ook de ratio weerstandsvermogen is meegewogen bij het oordeel over de financiële positie. Voor de weging van de uitkomst is aansluiting gezocht bij de criteria uit ons eigen beleid.

	Kengetal ultimo jaar	Kengetallen				Normen VNG		
		2026	2027	2028	2029	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
1	Structurele exploitatieruimte	1,62%	3,67%	3,60%	5,65%	> 0%	0%	< 0%
2	Netto-schuldquote	32%	32%	32%	32%	< 90%	90-130%	> 130%
3	Netto-schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	32%	31%	31%	31%	< 90%	90-130%	> 130%
4	Weerstandsvermogen	2,02	2,55	3,16	4,06	> 1,0	0,8 - 1,0	< 0,8
5	Grondexploitatie	0,17%	-0,08%	-0,08%	-0,08%	< 20%	20-35%	> 35%
6	Belastingcapaciteit	102%	103%	104%	106%	< 95%	95-100%	> 100%
7	Solvabiliteitsratio	16,1%	18,6%	21,8%	27,6%	> 50%	20-50%	< 20%

1. **Structurele exploitatieruimte**

De beperkte structurele exploitatieruimte brengt met zich mee dat intensivering van bestaand beleid of nieuw beleid vraagt om bestuurlijke keuzes. Er specifieke onzekerheden waarvan zowel de omvang als de impact op de financiële huishouding nog onvoldoende geduid kan worden. De effecten kunnen zowel positief als negatief uitvallen. Voorbeelden hiervan zijn de grillige

uitkeringen van het gemeentefonds, economische ontwikkeling (inflatie) en de maatregelen die gemeenten moeten uitvoeren om de kosten jeugdzorg beheersbaar te houden.

2,3. Netto-schuldquote
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlasten ten opzichte van de eigen middelen (totale baten exclusief reserves). Hiermee geeft de indicator een beeld van de mate waarin de rentelasten en de afschrijvingen op de exploitatie drukken. Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen is de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Doorgeleende gelden zijn gelden die de gemeente uitleent aan andere partijen. De schulden die hier tegenover staan, drukken niet op de begroting. De rente wordt doorberekend. Hoe lager het percentage van de schuldquote hoe beter. De schuldquote wordt lager door het niet volledig uitvoeren van het voorgenomen investeringsprogramma.

4. Weerstandsvermogen
Een gezond weerstandsvermogen is van belang om te weten in hoeverre de gemeente financiële tegenvallers (niet afgedekte risico's) kan opvangen zonder dat de realisatie van de bestuurlijke ambities in het gedrang komen. De middelen die de gemeente hiervoor beschikbaar heeft wordt de weerstandscapaciteit genoemd. De kengetal weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen de niet afgedekte risico's en de weerstandscapaciteit. De ratio weerstandsvermogen daalt in de komende jaren naar de laagste categorie. De normering is gebaseerd op het vastgestelde beleid. Voor meer informatie over het weerstandsvermogen verwijzen wij u naar de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing".

Financiële onzekerheden en risico's
De grootste risico's voor de gemeente Westervoort zijn beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

5. Grondexploitatie

6. Belastingcapaciteit woonlasten
Het kengetal 'belastingcapaciteit' geeft weer hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van alle gemeenten. De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten voor de burger. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Aandachtspunt is dat de verwachte woonlasten van de gemeente in het jaar (t+1) worden afgezet tegen het landelijk gemiddelde uit het jaar (t). Jaarlijks doet het COELO een onderzoek naar de ontwikkeling van de lokale lasten bij gemeenten. De onderzoeksresultaten publiceren zij ieder jaar in hun atlas lokale lasten. Westervoort heeft een belastingcapaciteit die in 2028 17% hoger ligt dan het landelijk gemiddelde.

7. Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteit, hoe beter de weerbaarheid van de gemeente omdat het aandeel van het eigen vermogen groter is dan de schuld. Anders geformuleerd geeft het solvabiliteitspercentage aan in welke mate het (balans)bezit niet met schulden in belast. In fictieve zin komt dit bedrag vrij als het (balans)bezit wordt verkocht. Het solvabiliteitspercentage is berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het totale vermogen. De solvabiliteit laat een stijgende tendens zien. Dit kengetal heeft ondanks haar signaalwaarde maar beperkte waarde. Zo worden investeringen in maatschappelijk nut geactiveerd die niet verkoopbaar zijn, zodat de reserves niet de "juiste" liquiditeitswaarde weergeven.

4.3 Financiële exploitatie

4.3 Overzicht van baten en lasten								
	JRK	VJN	Begroting 2026			Meerjarenbegroting		
	2024	2025	Baten	Lasten	Saldo	2027	2028	2029
1. Programma bestuur	-3.721	-3.222	933	-4.239	-3.306	-3.406	-3.389	-3.421
2. Programma maatschappij	-24.542	-26.953	6.911	-34.246	-27.335	-26.773	-26.191	-25.860
3. Programma omgeving	-3.907	-3.813	5.212	-8.886	-3.674	-3.883	-3.645	-3.620
1Stroom				-220	-220	-198	-243	-289
Subtotaal programma's 1 tot en met 3	**-32.170**	**-34.988**	**13.056**	**-47.591**	**-34.535**	**-34.260**	**-33.468**	**-33.190**
4. Programma algemene dekkingsmiddelen								
Belastingen	3.285	4.708	4.776	-464	4.709	4.435	4.564	4.690
Algemene uitkeringen	35.109	37.475	37.762	0	37.762	38.658	38.554	39.874
Treasury	410	96	193	-10	183	117	88	61
Overige dekkingsmiddelen		0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal alg dekkingsmiddelen	**38.804**	**42.279**	**42.731**	**-474**	**42.257**	**43.180**	**43.205**	**44.624**
Overhead	-5.156	-7.175	282	-7.437	-7.155	-7.401	-7.712	-8.178
Onvoorzien	-25	-25	0	-25	-25	-25	-25	-25
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal geraamd resultaat voor bestemming	**1.453**	**1.073**	**56.070**	**-55.533**	**542**	**1.614**	**2.000**	**-3.231**
Mutaties reserves:								
1. Programma bestuur	1.710			0				
2. Programma maatschappij	-1.590		654		654	312	204	
3. Programma omgeving	-443			0				
Totaal beoogde mutaties reserves	**-322**		**654**	**0**	**654**	**312**	**204**	0
Totaal geraamd resultaat na bestemming	**1.207**	**1.073**	**56.723**	**-55.533**	**1.196**	**1.836**	**2.204**	**3.231**

4.3.1 Verloopoverzicht resultaten

Ontwikkeling resultaten 2025 - 2029	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Resultaten primitieve (meerjaren)begroting 2025-2029	1.411	1.104	1.913	115	498
Begrotingswijzigingen voor de voorjaarsnota 2025					
Financieel gezond belastingmaatregelen		501	501	501	501
Financieel gezond opbrengst kostenreductie		554	575	587	596
Vertrekpunt voorjaarsnota 2025	**1.411**	**2.157**	**2.990**	**1.203**	**1.594**
Aanpassing budgetten bij opstellen voorjaarsnota 2025	-767	-936	-1.129	1.026	1.662
Mei circulaire	454				
Amendementen/moties					
circulaires					
Resultaten voorjaarsnota 2025-2029		**2.157**	**2.990**	**1.203**	**1.594**
Begrotingsresultaten 2025-2029	**1.098**	**1.221**	**1.861**	**2.229**	**3.256**

4.3.2 Verschillenanalyse

Onderstaand geven wij u een analyse van de aanpassing budgetten zoals genoemd in 4.3.1 Verloopverzicht van de resultaten.

Algemeen

Algemeen: Bijdrage 1Stroom	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Resultaat voorjaarsnota 2025	-12.339	-12.790	-12.983	-13.286	-13.567
Resultaat meerjarenbegroting 2025-2029	-12.339	-13.010	-13.181	-13.529	-13.856
Resultaat aanpassing budgetten	**0**	**-220**	**-198**	**-243**	**-289**
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
Aanpassing doorberekening 1Stroom	0	-220	-198	-243	-289
Totaal	**0**	**-220**	**-198**	**-243**	**-289**

Toelichting:
De bijdrage aan 1Stroom is nu conform de begroting van 1Stroom opgenomen. De verdeelsleutel is aangepast. Voor 2025 is de verdeelsleutel aangepast met 1% (= € 311.000), voor 2026 en verder met 2%. Het aangepaste resultaat is verwerkt over de gehele programmabegroting en is niet per product/taakveld vermeld.

Algemeen: Afschrijvingen/Kapitaallasten	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Resultaat voorjaarsnota 2025	-1.427				
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	-1.415				
Resultaat aanpassing budgetten	**0**	**-171**	**-57**	**-52**	**77**
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
Aanpassing afschrijvingen	0	-171	-57	-52	77
Totaal	**0**	**-171**	**-57**	**-52**	**77**

Toelichting:
De kapitaallasten vallen voor de jaren 2026 tot en met 2028 hoger uit. Dit is het gevolg van het verschuiven van de realisatiedatum. De afschrijvingen zijn verwerkt over de gehele programmabegroting en is niet per product/taakveld vermeld.

Programma 1 Bestuur:

TV 0.1 Accountant	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Resultaat voorjaarsnota 2025	108	108	108	108	108
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	108	90	90	90	90
Resultaat aanpassing budgetten	**0**	**18**	**18**	**18**	**18**
8Financiële wijziging (>€ 10.000)					
advieskosten	0	18	18	18	18
Totaal	**0**	**18**	**18**	**18**	**18**

Toelichting: uit analyse is gebleken dat de advieskosten niet volledig worden benut. Daarom een aframing van deze kosten van € 18.000,- vanaf 2026

0.4 Overhead	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Resultaat voorjaarsnota 2024	61	61	61	61	61
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	61	43	43	43	43
Resultaat aanpassing budgetten	**0**	**18**	**18**	**18**	**18**
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
Kosten inkoopfunctionaris RID	0	18	18	18	18

0.4 Overhead	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal	**0**	**18**	**18**	**18**	**18**

Toelichting: Bij het RID is minder FTE begroot, dit leidt tot een kostenreductie.

Programma 2 Maatschappij

2.1 verkeer en vervoer openbare verlichting	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat voorjaarsnota 2025	208	202	200	202	204
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	208	262	260	262	264
Resultaat aanpassing budgetten	0	**60**	**60**	**60**	**60**
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
Electra openbare verlichting		60	60	60	60
Totaal	0	**60**	**60**	**60**	**60**

Toelichting:
De electra openbare verlichting is duurder geworden, dit komt door 4 variabelen te weten: energiebelasting, greenchoice, liander en het daadwerkelijk verbruik

Programma 3 Omgeving

8.3 Leges omgevingsvergunningen	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat voorjaarsnota 2025	291	291	291	291	291
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	291	200	200	200	200
Resultaat aanpassing budgetten	**0**	**91**	**91**	**91**	**91**
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
Leges opbrengsten	0	91	91	91	91
Totaal	**0**	**91**	**91**	**91**	**91**

Toelichting:
De prognose van de opbrengst leges omgevingsvergunningen is negatief bijgesteld.

7.4 Milieubeheer	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat voorjaarsnota 2025	120	120	120	120	120
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	120	150	150	150	150
Resultaat aanpassing budgetten		**30**	**30**	**30**	**30**
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
ODRA		30	30	30	30
Totaal		**30**	**30**	**30**	**30**

Toelichting:
Begroting van ODRA is verhoogd naar € 150.000,-, hiermee is de begroting 2026-2029 conform de afspraken met de ODRA.

8.1 Ruimte en Leefomgeving	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat voorjaarsnota 2025	0	0	0	0	0
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	0	150	270	0	0
Resultaat aanpassing budgetten	**0**	**150**	**270**		
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
Project herziening omgevingsplan Dorpsstraat, Klapstraat, Hamersestraat	0	150	270		

8.1 Ruimte en Leefomgeving	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal	**0**	**150**	**270**		

Toelichting:
Het project herziening omgevingsplan Dorpsstraat, Klapstraat, Hamersestraat wordt nieuw opgenomen in de begroting.

Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen

TV 0.61 OZB woningen	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat voorjaarsnota 2025	3.285	3.950	4.038	4.125	4.125
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	3.285	3.884	3.984	4.089	4.192
Resultaat aanpassing budgetten	**0**	-66	-54	-36	67
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
Opbrengst OZB	0	-66	-54	-36	67
Totaal	**0**	-66	-54	-36	67

Toelichting: Door lagere inflatie, minder nieuwe woningen en niet inbare bedragen zijn de inkomsten naar beneden bijgesteld.

0.62 OZB (niet)-woningen	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat voorjaarsnota 2025	621	764	782	799	799
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	621	726	745	766	787
Resultaat aanpassing budgetten	**0**	38	37	33	12
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
Opbrengst OZB	0	-38	-37	-33	-12
Totaal	**0**	-38	-37	-33	-12

Toelichting:
De OZB tarieven zijn aangepast met het inflatiepercentage. Zie voor nadere toelichting paragraaf 3.1 Lokale heffingen.

TV 7.3 Afval	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat voorjaarsnota 2025	0	0	0	0	0
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	0	**50**	**50**	**50**	**50**
Resultaat aanpassing budgetten					
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
Opbrengst grondstoffen circulus	0	50	50	50	50
Totaal	0	**50**	**50**	**50**	**50**

Toelichting: Vergoeding voor herbruikbaar afval was niet doorgerekend in de kosten van Circulus

TV 0.64 belasting overige / Hondenbelasting	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat voorjaarsnota 2025	119	154	157	160	160
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	119	123	126	130	130
Resultaat aanpassing budgetten	**0**	-31	-31	-30	-30
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
Opbrengst hondenbelasting	0	-31	-31	-30	-30
Totaal	**0**	-31	-31	-30	-30

Toelichting: Door foutieve weergave in de voorjaarsnota wordt er minder bezuinigd dan er in financieel gezond was voorzien. de bezuiniging wordt geen € 24.000,- maar € 2.400,-.

0.7 Uitkering gemeentefonds	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat voorjaarsnota 2025	35.236	37.762	38.658	36.700	37.550
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	35.236	37.762	38.658	38.554	39.874
Resultaat aanpassing budgetten	0	0	0		
Financiële wijziging (>€ 10.000)					
Accresontwikkeling	0			1.854	2.324
Totaal	0	0	0	1.854	2.324

2.324Toelichting:
De meicirculaire 2025 heeft de jaarlijkse resultaten positief beïnvloed . Door nieuwbouw Westervoort Noord neemt het woningen areaal toe waarmee het accres voor de jaren 2028 2029 is verhoogd.

4.3.3 Baten en lasten per taakveld

TV	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	-1.866	0	-1.866
0.2	Burgerzaken	-430	353	-77
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-875	563	-312
0.4	Overhead	-7.437	282	-7.155
0.5	Treasury	-10	193	183
0.61	OZB-woningen	-60	3.914	3.854
0.62	OZB-niet woningen	-111	734	623
0.64	Belastingen overig	-293	128	-165
0.7	Algemene Uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	37.762	37.762
0.8	Overige baten en lasten (excl. mutaties reserves)	165	0	165
0.9	Vennootschapsbelasting			
0.10	Mutaties reserves		654	654
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-951	0	-951
1.2	Openbare orde en veiligheid	-281	18	-263
2.1	Verkeer en vervoer	-2.009	97	-1.912
2.2	Parkeren	-29	2	-27
2.5	Openbaar vervoer	-53	0	-53
3.1	Economische ontwikkeling	-92	0	-92
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-107	62	-45
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-11	5	-6
3.4	Economische promotie	-201	0	-201
4.1	Openbaar basisonderwijs	-187	0	-187
4.2	Onderwijshuisvesting	-546	0	-546
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.123	551	-572
5.1	Sportbeleid en activering	-358	81	-277
5.2	Sportaccommodaties	-367	38	-329
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-101	2	-99
5.4	Musea	-184	0	-184
5.5	Cultureel erfgoed	-3	0	-3
5.6	Media	-388	1	-387
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.505	4	-1.501
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-2.157	42	-2.115
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen			
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-12		-12
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-41		-41
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-457		-457
6.3	Inkomensregelingen	-7.342	5.956	-1.386
6.4	WSW en beschut werk	-3.043		-3.043
6.5	Arbeidsparticipatie	-1.770		-1.770
6.6	Maatwerkvoorzieningen Wmo	-633	14	-649
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0		
6.711	Hulp bij het huishouden (WMO)	-2.361	140	-2.221
6.712	Begeleiding (WMO)	-1.454		-1.454
6.713	Dagbesteding (WMO)	-90	8	-82
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-19		-19
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	-20		-20
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-4.205		-4.205
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-25		-25
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal			

6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-2.036		-2.036
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-198		-198
6.791	PGB WMO	-67		-67
6.792	PGB Jeugd	-30		-30
6.81	Geëscaleerde zorg 18+			
6.811	Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-544		-544
6.82	Geëscaleerde zorg 18-			
6.821	Jeugdbescherming	-428		-428
6.822	Jeugdreclassering	-106		-106
6.91	Coördinatie en beleid WMO	-74		-74
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	-1.482		-1.482
7.1	Volksgezondheid	-887	75	-812
7.2	Riolering	-1.440	1.973	533
7.3	Afval	-1.893	2.511	618
7.4	Milieubeheer	-417	2	415
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-80	54	-26
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.230	5	-1.225
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-220	34	-186
8.3	Wonen en bouwen	-1.104	467	-637
	1stroom	-220	0	-220
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten		-55.503	56.724	1.221

4.4 Balansen 2025 - 2029

Een balans is een financieel overzicht van de bezittingen, het eigen vermogen en de schulden. Het geeft een beeld van de financiële positie op een bepaald moment en inzicht hoe de gemeente het bezit heeft gefinancierd. In het BBV is opgenomen dat gemeenten in hun (meerjaren)begroting een geprognosticeerde begin- en eindbalans van de begrotingsjaren opnemen. Dit geeft de raad inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, de inzet van de reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. Met deze informatie kunnen ontwikkelingen vroegtijdig gesignaleerd worden. In de hierna geprognosticeerde balansen is de balans uit de jaarrekening 2024 als uitgangspunt genomen. De onderdelen waar actuele informatie over beschikbaar is zijn geactualiseerd. Voorbeelden hiervan zijn: vaste activa, reserves en voorzieningen en de langlopende schulden.

Geprognosticeerde balans						
Activa	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Vaste activa	33.044	50.780	50.923	51.437	51.682	50.257
Voorraden	-142	-344	93	-46	-46	-46
Overlopende activa	20.690	10.953	10.954	10.954	10.954	10.954
Totaal activa	**53.592**	**61.389**	**61.970**	**62.345**	**62.590**	**61.165**
Passiva						
Eigen vermogen	9.435	9.401	9.968	11.617	13.642	16.898
Voorzieningen	8.272	7.982	8.140	8.671	9.852	11.033
Vaste schulden > 1 jaar	21.219	19.556	17.892	18.028	18.097	18.101
Vlottende passiva	14.666	24.450	25.970	24.029	20.999	15.133
Totaal passiva	**53.592**	**61.389**	**61.970**	**62.345**	**62.590**	**61.165**

Toelichting op de geprognosticeerde balansen 2025 – 2029

Vaste activa

De vaste activa van de gemeente bestaan uit investeringen. Investeringen zijn uitgaven waarvan het economisch – of maatschappelijk nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Investeringen worden geactiveerd op de balans en afgeschreven op basis van de economische levensduur van de investering. De kapitaallasten (rente en afschrijving) komen ten laste van de programma's en moeten worden gedekt binnen de baten en lasten van de programmabegroting. De boekwaarde van de materiële vaste activa neemt de komende jaren toe van € 33 miljoen op 1-1-2025 naar € 50 miljoen eind 2029. Omdat de gemeente een financieringstekort heeft, leiden extra investeringen tot een hogere overlopende passiva en is er jaarlijks een opname van langlopende schulden nodig van € 1,8 miljoen (2027). Het is op dit moment niet zeker dat alle voorgenomen investeringen worden gerealiseerd.

In de financiële verordening 212 GW is het investerings- en afschrijvingsbeleid opgenomen. Hierin staat dat de Raad met de vaststelling van de begroting alle investeringen autoriseert van het begrotingsjaar 2026. De Raad heeft de mogelijkheid om bij de begrotingsbehandeling expliciet een aantal investeringen aan te wijzen die apart ter besluitvorming aan de Raad moeten worden voorgelegd. In 2025 zijn de kredietverleningen over de jaren 2025 tot en met 2028 verleend. Een specificatie per jaar is opgenomen in bijlage 5.2 Investeringsplan.

	Krediet	**Kapitaallasten**
Totaal investeringskrediet 2025	3.736	1.418
Totaal investeringskrediet 2026	4.992	1.938
Totaal investeringskrediet 2027	5.122	1.914
Totaal investeringskrediet 2028	7.749	1.941

	Krediet	Kapitaallasten
Totaal investeringskrediet 2029	755	1.978
Totaal	**22.354**	**9.189**

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves. Deze zijn onder te verdelen in een algemene reserve en bestemmingsreserves. De raad gaat over het instellen, doel en opheffen ervan. Reserves hebben meerdere functies waaronder de financieringsfunctie en dekkingsfunctie. Reserves kunnen alleen worden ingezet voor de dekking van incidentele lasten. De financiële regelgeving kent hierop een uitzondering, namelijk het inzetten van reserves voor de dekking van investeringslasten (afschrijving en rente). Het begrotingssaldo wordt toegevoegd/onttrokken aan de algemene reserve.

De omvang van het eigen vermogen neemt de komende jaren met € 4,3 miljoen af. De algemene reserve daalt met € 2,3 miljoen en de bestemmingsreserves dalen met € 2 miljoen. De daling van de algemene reserve komt door het niet uitvoeren van het spaarprogramma van het herstelplan en de negatieve begrotingsresultaten in 2026 tot en met 2028. De bestemmingsreserves dalen voornamelijk door inzet voor de dekking van de negatieve begrotingsresultaten. In bijlage 5.3 Overzicht reserves en voorziening is het verwachte meerjarig van het eigen vermogen opgenomen.

In onderstaande overzicht is het verloop van de algemene reserve weergegeven.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	2.411	4.170	6.117	7.338	9.199	11.428
Toevoegingen:						
Resultaat voorgaand begrotingsjaar	1.207	849	1.221	1.861	2.229	3.256
Resultaatbepaling 2024	1.076					
Mei circulaire 2025		454				
Voorjaarsnota 2025		644				
Onttrekkingen:						
Storting bestemmingsreserves	-524					
Stand per 31 december	**4.170**	**6.117**	**7.338**	**9.199**	**11.428**	**14.684**

Voorzieningen

Voorzieningen zijn eigen middelen van de gemeente die niet vrij beschikbaar zijn. Ze zijn niet vrij beschikbaar, maar gevormd voor lasten die worden verwacht en redelijkerwijs zijn in te schatten. Denk bijvoorbeeld aan de onderhoudsvoorzieningen wegen. Die zijn gevormd om het periodiek onderhoud te kunnen uitvoeren. Verder zijn voorzieningen gevormd bij de heffingen riolering en afval. Hiermee borgen we dat de middelen die de gemeente hiervoor ontvangt ook daaraan worden uitgegeven of worden ingezet voor tariefegalisatie. De voorzieningen vallen onder de eigen financieringsmiddelen van de gemeente.

De omvang van de voorzieningen neemt de komende jaren toe met € 1,6 miljoen. In bijlage 5.3 Overzicht van de reserves en voorzieningen wordt het verloop van de voorzieningen weer gegeven.

Vaste schulden

De vaste schulden bestaan uit schulden die een looptijd hebben van meer dan een jaar.
De komende jaren dalen de vaste schulden naar een bedrag van € 16,4 miljoen.

De geplande aflossingen zijn gelijk aan de jaarlijkse financieringsbehoefte (zie paragraaf 4 Financiering).

Hoofdstuk 5 Bijlagen

5.1 EMU-saldo

5.2 Investeringsplan

5.3 Overzicht reserves en voorzieningen

5.4 Overzicht langlopende geldleningen

5.1 EMU saldo

Volgens de Wet HOF dient de gemeente inzicht te geven in de ontwikkeling van het EMU-saldo. Het EMU-saldo is niet hetzelfde als het begrotingssaldo van de gemeente. De gemeenten geven hun cijfers in de begroting weer op basis van het factuurstelsel (baten en lasten). Het EMU-saldo wordt berekend op basis van kasstelsel (in- en uitgaande geldstromen). Het is dus noodzakelijk om het begrotingssaldo om te rekenen naar het EMU-saldo. De EMU saldi van gemeenten tellen mee voor de berekening van het nationaal begrotingstekort (o.b.v. het kasstelsel). Jaarlijks totaliseert het CBS de EMU-saldi van alle overheidsinstanties. Uiteindelijk mag het tekort van alle overheden 3% van het BBP bedragen. Deze norm volgt uit afspraken die in Europees verband hierover zijn gemaakt.

5.1 EMU-saldo						
Omschrijving		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	+	1.098	567	1.638	2.025	3.256
Mutatie (im)materiële vaste activa	-	4.380	7.190	5.122	7.749	755
Mutatie voorzieningen	+	-290	158	531	1.181	1.181
Mutatie voorraden	-	-202	437	139	0	0
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en vaste activa	-	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-3.370	-6.902	-3.092	-4.543	3.682

5.2 Investeringsplan

Omschrijving:	2025	2026	2027	2028	2029
Wegen					
Rehablilitatie wegen 2018	184				
Rehabilitatie Dorpstraat (krediet uit 2021)	199				
Aanbrengen asfalt Dorpstraaat/ Hamersestraat		71			
Vervangen Nrd. Parallelweg/ Liemersall. Werenfr.		404			
Vervangen Rivierweg, rotonde Broekl. Hoge Eind	200	1.800			
Civiele kunstwerken					
Vervangen houten brug B32 Waemelslant		60			
Vervangen houten brug B3 Paepestr-de Twee Roeden 21				40	
Vervangen houten brug B4_Van der hoevenstraat 34					45
Vervangen houten brug B5 van der Hoevenstraat 12					45
Openbare Verlichting					
Vervanging armaturen	65	65	65	65	65
Vervanging armaturen 2023	2				
Vervanging armaturen 2024	2				
Vervangen armaturen voor LED verlichting	166	221	221		
VRI					
Vervangen VRI Brugstraat/Dorpstraat	70	278			
Projecten					
Openbare ruimte centrum Westervoort	144	859			
Rehabilitatie/ Herinrichting Heilweg	51				
Rehabilitatie/ Herinrichting Heilweg	86				
Vervanging riool Heilweg	1.525				
Reconstructie Heilweg 2023 riolering	150				
Vakgroep Groen Natuur en landschap					
Groen					
Vervanging bomen		50			
Achterstanden boombestand	1				
Wijkrenovatie groen Leigraaf 2023		5			
Wijkrenovatie groen Naederhuizen 2024		60			
Speeltuinen/-weiden					
Speeltoestellen	76	76	76	76	76
Speeltoestellen 2022		4			
Speeltoestellen 2024		64			
Vakgroep Verkeer en mobiliteit					
Fietspadenplan	140	70	70	70	70
Fietspadenplan 2021	70				
Fietspadenplan 2022	34				
Fietspadenplan 2023	70				
Fietspadenplan 2024 (bijdrage t.b.v. SFR12)		60			

Fietspadenplan 2025 (bijdrage t.b.v. SFR12)		70			
Claim snelfietsroute F12		86			
Veiligheid kruispunt Rivierweg-Heilweg		86			
Maximumsnelheid Kerkstraat naar 30 km/u		10			
Veiligheid Kruispunt Rivierweg-Heilweg verbeteren		230			
Verkeersveiligheid wegvak 't Hoge Eind (nabij het Startblok)			50		
Dorpsplein (wegvak) inrichten conform 30 km/u					200
Bulkkrediet Mobiliteit					
Maatregelen lopen en fietsen - bestaande netwerk		20	20	20	20
Aanpak verkeersonveilige locaties		20	20	20	20
Inclusie budget - Toegankelijk maken van de openbare ruimte		10	10	10	10
Riolering en gemalen					
RIOLERING					
Vervanging riool					
Vervanging riool kruising Dorpstraat-Z Paallelweg			150		
Vervanging riool kruising Dorpstraat		100			
Vervangen Ludgeruslaan eo 2025		200			
Vervanging riool 2023		260			
Vervanging riool 2026		714			
Vervanging riool 2027			1.415		
Vervanging riool 2028				1.340	
Calamiteiten riolering	75	75	75	75	75
WATER					
Duikers en kunstwerken 2021		30			
Investeringen water	34	34	34	34	34
OEVERBESCHOEIINGEN					
Vervanging oeverbeschoeiing	20	20	20	20	20
Vervanging oeverbeschoeiing 2024	20				
GEMALEN					
Rioolgemaal Rosmolen		100			
Vervangen gemalen bouwkundig 2023	50				
Vervangen gemalen bouwkundig 2024	47				
Vervangen gemalen (mech/ electr) 2025	16				
Vervangen gemalen (mech/ electr) 2026		9			
Vervangen gemalen (mech/ electr) 2027			15		
Calamiteiten gemalen	75	75	75	75	75
Calamiteiten gemalen 2024	75				

DPRA					
DPRA Westervoortse oplegger			63		
Uitvoeringsprogramma DPRA 2023			16		
Uitvoeringsprogramma DPRA 2024			16		
Uitvoeringsprogramma DPRA 2025			16		
Investeringen DPRA 2024			17		
Investeringen DPRA 2025			249		
DPRA Plein Korte Griet		544			
Onderhoud gebouwen					
Gemeentehuis en RID					
Verbouwing RID	250	250			
Noodstroomvoorziening gemeentehuis Westervoort	50				
Vervanging hoofdverdeel en groepenkast	30				
Electrotechnische installatie gemeentehuis	13				
Gemeentehuis Vernieuwen waterleidingen		17			
Brandveiligheid gemeentehuis Westervoort	17				
Brandveiligheid Gemeentehuis RID Bieb	195				
Electrotechnische installatie RID/ Bibliotheek		11			
Beheer overige gebouwen					
Renovatie toiletgr. En sanitair ondernemercentrum	21				
Dakreparatie De Nieuwhof		75			
Ontwikkelingen					
Ontwikkeling Uitterweert tot ZZP gebouw	12				
Uitbreiding de Brug			2.427		
Aankoop grond Montessorischool				5.904	
LED					
Uiterw. Vervangen verlichting voor LED	30				
Dorpsplein 1 vervangen verlichting voor LED	28				
Creon vervangen verlichting voor LED	10				
De Nieuwhof vervangen verlichting voor LED	66				
Scouting vervangen verlichting voor LED	11				
Totalen	**4.380**	**7.190**	**5.122**	**7.749**	**755**

5.3 Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen						
	Saldo per 31 december					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Reserves						
Programma 1 Bestuur						
Algemene reserve	5.019	6.117	7.338	9.289	11.518	14.774
Bestuurskrachtmeting	0	0	0	0	0	0
Onderhoud gebouwen	67	67	67	67	67	67
Wet open overheid	179	179	179	179	179	179
Opschalingskosten	500	0	0	0	0	0
Programma 2 Maatschappij						
Beschermd thuis	875	739	112	-90	-122	-122
Corona re-integratie project activerend werk	90	90	90	90	90	90
Onderwijsachterstandenbeleid	82	55	28	28	28	28
Sportvelden	500	500	500	500	500	500
Doelgroepenvervoer	272	178	178	78	-94	-94
Overige culturele activiteiten	95					
Programma 3 Omgeving						
Onderzoek Westervoort-Noord	282	282	282	282	282	282
Klimaatakkoord	241	241	241	241	241	241
Aanpassing Dorpstraat - Hamersestraat	43	43	43	43	43	43
Handhavingskosten bouwen	66	66	66	66	66	66
Kapitaallasten investeringen	85	0	0	0	0	0
Afvalfonds	39	39	39	39	39	39
Versnellen woningbouw	500	500	500	500	500	500
Implementatie omgevingswet	234	234	234	234	234	234
Mosterdhof	71	71	71	71	71	71
budgetoverheveling	195	0	0	0	0	**0**
Totaal reserves	**9.435**	**9.401**	**9.968**	**11.617**	**13.642**	**16.898**
Voorzieningen						
Programma 1 Bestuur						
Toekomstige pensioenverplichtingen wethouders	2.357	2.419	2.481	2.543	2.605	2.667
Verliesvoorziening grondexploitaties	342	342	342	342	342	342
Wachtgeld wethouders	25	25	25	25	25	25
Programma 3 Omgeving						
Afvalinzameling	212	94	-16	-16	-16	-16
Tariefegalisatie riolering	3.568	3.768	4.052	4.343	4.681	5.018
Onderhoud wegen	968	1007	1041	931	1425	1919
Achterstallig onderhoud wegen	800	327	-72	-72	-72	-72
Onderhoud gebouwen	0	0	287	575	862	1150
Totaal voorzieningen	**8.272**	**7.982**	**8.140**	**8.671**	**9.852**	**11.033**
Totaal reserves en voorzieningen	**17.707**	**17.383**	**18.108**	**20.288**	**23.494**	**27.931**

5.4 Overzicht langlopende geldleningen

5.4 Overzicht van langlopende geldleningen						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand per 1 januari	24.547	22.883	21.259	19.648	18.056	18.101
Opname	0	0	0	0	1.800	0
Aflossing	-1.664	-1.626	-1.609	-1.592	-1.755	-1.739
Stand per 31 december	**22.883**	**21.259**	**19.648**	**18.056**	**18.101**	**16.362**
Rente	430	409	388	368	377	382

Overzicht goedgekeurde maatregelen financieel gezond 2026-2029

Overzicht van maatregelen m.b.t. kostenreductie						
Nr	**Voorstel**	**Progr**				
1	Bijstellen budget clientervaringsonderzoek	P2	2.000	2.000	2.000	2.000
2	Stoppen subsidie WMO-raad Westervoort	P2	8.500	8.500	8.500	8.500
5	Een 5% bezuiniging op gezondheidszorg (VGGM - GGD)	P2	32.650	32.650	32.650	32.650
6	Beperking inzet leerlingenvervoer	P2	14.500	23.000	34.800	43.600
13	Inzetten op verder exploiteren Huize Vredenburg	P1	0	10.000	10.000	10.000
17	Verkoop van Noordelijke Parallelweg	P1	3.000	3.000	3.000	3.000
18	Stoppen met ruimen van hondenpoep op de hondenuitlaatstroken.	P1	-15.000	20.000	20.000	20.000
21	Stoppen met sportbeleid en de uitvoering ervan.	P2	6.000	6.000	6.000	6.000
43	Stoppen met boomfeestdag	P2	4.000	4.000	4.000	4.000
52	Stopzetten handgeld het Ambacht	P3	10.000	9.000	9.000	9.000
63	Terugbrengen activiteiten Klimaatadaptatie (KA) en Biodiversiteit (BD) (formatie CDOKE gelden)	P3	50.000	50.000	50.000	50.000
64	Mogelijk dubbele dekking beweegteam	P2	174.000	174.000	174.000	174.000
68	Taakstelling van 5% opleggen aan de VNG.	P1	1.400	1.400	1.400	1.400
69	Taakstelling van 5% opleggen op veiligheid (VGGM - brandweer)	P1	40.000	40.000	40.000	40.000
70	Beperken van de vergoeding op de dienstreizen	P1	2.000	2.000	2.000	2.000

75	10% korten op Santé Partners	P2		30.000	30.000	30.000
78	Inzet minimabeleid minimaliseren	P2	100.000	100.000	100.000	100.000
81	Gedeeltelijk het kosten van het vegen doorbelasten in de rioolheffing.	P2	25.000	25.000	25.000	25.000
92	Post positieve gezondheid maximaal 50.000 bezuinigen.	P2	50.000	0	0	0
95	Nieuwe aanbesteding voor PMD zakken door Circulus	P3	10.000	10.000	10.000	10.000
97	Stopzetten budget inclusie	P2	10.000	0	0	0
98	€25.000 bezuinigen op het beschikbare budget voor SMI	P2	25.000	25.000	25.000	25.000

Stand van zaken van financieel gezond

In onderstaand overzicht staat middels een stoplichtmodel de eerste stand van zaken met betrekking tot financieel gezond.

Nr	Voorstel	Programma	2026	2027	2028	2029	Status
1	Bijstellen budget clientervaringsonderzoek	P2	2,000	2,000	2,000	2,000	
2	Stoppen subsidie WMO-raad Westervoort	P2	8,500	8,500	8,500	8,500	
5	Een 5% bezuiniging op gezondheidszorg (VGGM - GGD)	P2	32,650	32,650	32,650	32,650	
6	Beperking inzet leerlingenvervoer	P2	14,500	23,000	34,800	43,600	
13	Inzetten op verder exploiteren Huize Vredenburg	P1	0	10,000	10,000	10,000	
17	Verkoop van Noordelijke Parallelweg	P1	3,000	3,000	3,000	3,000	
18	Stoppen met ruimen van hondenpoep op de hondenuitlaatstroken.	P1	-15,000	20,000	20,000	20,000	
21	Stoppen met sportbeleid en de uitvoering ervan.	P2	6,000	6,000	6,000	6,000	
43	Stoppen met boomfeestdag	P2	4,000	4,000	4,000	4,000	
52	Stoppenzetten handgeld het Ambacht	P3	10,000	9,000	9,000	9,000	
63	Terugbrengen activiteiten Klimaatadaptatie (KA) en Biodiversiteit (BD) (formatie CDOKE gelden)	P3	50,000	50,000	50,000	50,000	
64	Mogelijk dubbele dekking beweegteam	P2	174,000	174,000	174,000	174,000	
68	Taakstelling van 5% opleggen aan de VNG.	P1	1,400	1,400	1,400	1,400	
69	Taakstelling van 5% opleggen op veiligheid (VGGM - brandweer)	P1	40,000	40,000	40,000	40,000	
70	Beperken van de vergoeding op de dienstreizen	P1	2,000	2,000	2,000	2,000	
75	10% korten op Santé Partners	P2		30,000	30,000	30,000	
78	Inzet minimabeleid minimaliseren	P2	100,000	100,000	100,000	100,000	
81	Gedeeltelijk het kosten van het vegen doorbelasten in de rioolheffing.	P2	25,000	25,000	25,000	25,000	
92	Post positieve gezondheid maximaal 50.000 bezuinigen.	P2	50,000	0	0	0	
95	Nieuwe aanbesteding voor PMD zakken door Circulus	P3	10,000	10,000	10,000	10,000	
97	Stopzetten budget inclusie	P2	10,000	0	0	0	
98	€25.000 bezuinigen op het beschikbare budget voor SMI	P2	25,000	25,000	25,000	25,000	

Legenda	
	Volledig opgepakt en uitvoerbaar binnen de gestelde kaders.
	De uitvoering is gang gezet. Maar nog niet volledig afgerond.
	De maatregel stuit op belemmeringen en kan niet (volledig) worden uitgevoerd zoals gepland.

Meerjarenbegroting
2026 - 2029

26-09-2025

GEMEENTE ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Voorwoord 4
Hoofdlijnen 5
Leeswijzer 11

Programma's **14**
0. Bestuur en ondersteuning 15
1. Veiligheid 36
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 42
3. Economie 53
4. Onderwijs 62
5. Sport, cultuur en recreatie 71
6. Sociaal domein 84
7. Volksgezondheid en duurzaamheid 100
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 115

Paragrafen **126**
Lokale heffingen 127
Weerstandsvermogen 140
Onderhoud kapitaalgoederen 152
Financiering 160
Bedrijfsvoering 167
Verbonden partijen 172
Grondbeleid 190
Openbaarheidsparagraaf 197

Financiën **200**
Inleiding 201
Autorisatie 202
Kaders en uitgangspunten 204
Financieel meerjarenbeeld 206
Overzicht van baten en lasten per programma 220
Overzicht baten en lasten op taakveld 221
Overzicht algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien 229
Overzicht van incidentele baten en lasten 230
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 234
Geprognosticeerde balans 235
EMU-saldo 236
Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen 236

Bijlagen **239**
Overzicht mutaties Meerjarenbegroting 240
Overzicht mutaties tot de Meerjarenbegroting 244
Meerjareninvesteringsplan 247
Reserves en voorzieningen 253
Overzicht beleidsindicatoren 255

ALGEMEEN

VOORWOORD

Hierbij bieden wij u de meerjarenbegroting 2026-2029 van de gemeente Zevenaar aan. Deze leggen wij voor ter besluitvorming.

De meerjarenbegroting bouwt voort op de uitgangspunten van de kadernota 2026 en is een uitwerking van het coalitieakkoord 2022-2026. Het collegeprogramma is integraal onderdeel van de begroting.

Voor de behandeling van de begroting is het volgende proces uitgezet:

• Commissievergaderingen	21, 22 en 23 oktober
• Raadsvergadering	5 november

Wij zien uit naar een constructief en inhoudelijk debat, waarin we samen de begroting bespreken en vaststellen. Wij wensen u veel leesplezier.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

De secretaris	De burgemeester
Daniëlle Jansen	Lucien van Riswijk

HOOFDLIJNEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Wij presenteren u een sluitende meerjarenbegroting, waarbij bijna alle begrotingsjaren structureel sluitend zijn. Dit ondanks de onduidelijkheid en onvoorspelbaarheid van de financiering door het rijk. Door het proces van de financieel gezonde toekomst hebben wij in meerjarig perspectief ruimte gecreëerd om ambities te formuleren. Voor 2026 zetten wij eenmalig de vrije algemene reserve in om het begrotingsjaar sluitend te maken. Dit middel is in de BBV mogelijk gemaakt voor deze situaties.

De koppeling van het gemeentefonds aan het bruto binnenlands product (bbp), die sinds 2024 van kracht is, leidt weliswaar tot een stabieler en voorspelbaarder inkomstenstroom alleen is de ontwikkeling van het bbp niet gelijk aan de inflatieontwikkeling wat wel zorgt voor enige onvoorspelbaarheid. Het besluit om de opschalingskorting vanaf 2026 te schrappen betekent een belangrijke stap richting verlichting van de financiële druk op gemeenten. Tegelijkertijd vraagt de groeiende behoefte aan middelen voor cruciale maatschappelijke taken—zoals jeugdzorg, woningbouw, armoedebestrijding en de energietransitie—om blijvende aandacht en structurele versterking van de gemeentelijke begrotingen.
De VNG zet zich krachtig in voor een robuuste en toekomstbestendige financiering van het lokaal bestuur, en wij ondersteunen deze inzet van harte. In lijn met het begrotingsadvies van de VNG hebben wij ervoor gekozen om in deze begroting geen nieuw beleid op te nemen dat de financiële ruimte zou beperken. In plaats daarvan werken wij actief aan een strategie die gericht is op een gezond en duurzaam financieel meerjarenperspectief.

De val van kabinet Schoof I en de aankondiging van vervroegde verkiezingen zorgen voor extra onzekerheid. Cruciale dossiers zoals stikstof, asiel, energie, jeugd en wonen liggen stil of worden vertraagd. Het is nog onduidelijk hoe een volgend kabinet zal omgaan met de algemene uitkering en de structurele financiering van het sociaal domein. Deze onzekerheid heeft directe gevolgen voor de slagkracht van het lokale bestuur en vraagt om bestuurlijke wendbaarheid en scherpe prioritering, met name in het meerjarenperspectief. Voor 2026 is dat ons gelukt, maar de onzekerheid en onduidelijkheid in de komende jaren is niet weg. We krijgen elke keer weer geld voor het eerst volgende jaar, maar moeten blijven bezuinigen vanwege die onduidelijkheid de jaren daarop.

Ondanks deze aanhoudende uitdagingen zijn we trots op de inhoudelijke resultaten die we binnen de beschikbare middelen realiseren. We werken op basis van onze visie en integrale nota voor het sociaal domein verder aan het versterken van de sociale basis, gezondheid en leefbaarheid in onze gemeente. Daarnaast zetten we ons de komende jaren in voor een stevige woningbouwopgave, met een duidelijke focus op betaalbaarheid, doorstroming en duurzaamheid in samenwerking met onder meer onze woningcorporaties. En de inzet voor de opvang van vluchtelingen, statushouders en arbeidsmigranten blijft ook de komende jaren hard nodig.

De gemeente Zevenaar staat de komende jaren voor grote opgaven. De samenleving verandert in hoog tempo en verwacht van de lokale overheid dat zij wendbaar, transparant en betrouwbaar is. Dat vraagt niet alleen om sterke beleidskeuzes, maar ook om een toekomstbestendige gemeentelijke organisatie. In de periode 2026–2029 zetten wij daarom stevig in op verdere organisatieontwikkeling. Dit betekent investeren in strategische slagkracht en toekomstbestendigheid.

De komende jaren is er tevens sprake van een mogelijke bestuurlijke herindeling tussen Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar. Een dergelijk traject vraagt veel aandacht en inzet, maar biedt ook kansen om de dienstverlening en bestuurskracht structureel te versterken.

Voor Zevenaar geldt dat een goed voorbereide, toekomstgerichte organisatie essentieel is in dit proces. Alleen een stevige en flexibele organisatie kan de uitdagingen van een bestuurlijke herindeling aan en tegelijkertijd de continuïteit van de dagelijkse dienstverlening waarborgen. Door nu al te investeren in ontwikkeling en samenwerking, bouwen we aan een fundament dat toekomstbestendig is – ongeacht de uiteindelijke bestuurlijke vorm. De verdere organisatieontwikkeling is geen doel op zich, maar een middel om te zorgen dat wij als gemeente dichtbij onze inwoners blijven staan. Het gaat om een organisatie die klaar is voor de vragen van vandaag én morgen, en die ook in een veranderende bestuurlijke context de waarden van nabijheid, betrouwbaarheid en kwaliteit hooghoudt.

Met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 in zicht, werken we toe naar een nieuwe bestuursperiode. We blijven uitvoering geven aan het collegeprogramma en werken de raadsagenda verder uit, met oog voor de maatschappelijke opgaven die op ons afkomen. Een goed functionerend bestuurlijk-ambtelijk samenspel blijft daarbij essentieel. Samen met uw raad willen wij de moeilijke keuzes die voor ons liggen zorgvuldig en transparant maken, met aandacht voor de lange termijn en het belang van onze inwoners. Tegelijkertijd bereiden we ons voor op een nieuwe raadsperiode, waarin we samen met nieuwe en zittende raadsleden bouwen aan een toekomstbestendige koers voor onze gemeente.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

In dit onderdeel van de begroting presenteren wij u het financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen en geven wij in het kort inzicht in de algemene financiële ontwikkeling, het weerstandsvermogen en overige bijzonderheden. Voor een uitgebreide toelichting op de financiële ontwikkelingen verwijzen wij u naar het hoofdstuk 'Financieel meerjarenbeeld'.

Gelet op het negatieve financiële beeld uit de begroting 2025-2028 is een 'strategiebepaling voor een gezonde toekomst' opgesteld met het oog op een structureel sluitende begroting. De diverse maatregelen resulteerden in de kadernota 2026 in een positief saldo van € 2.099.000 in 2026.
Op basis van de provinciale toezichtvoorschriften moet minimaal het eerste jaar 2026 óf het laatste jaar 2029 structureel en reëel sluitend zijn. Bij de kadernota heeft de raad als uitgangspunt vanuit de Financieel Gezonde Toekomst besloten dat 2026 én 2029 structureel en reëel sluitend moeten zijn. De mutaties in deze begroting komen in 2026 uit op een voordeel van € 367.000. Het jaar 2026 is daarmee financieel sluitend en ook het jaar 2029 laat in het huidige cijferbeeld een positief resultaat zien.

In de kadernota is een aantal ambities opgesomd die in de nabije toekomst vragen om aanvullende financiële investeringen. In deze begroting zien we de uitwerking hiervan terug in de investeringen voor de realisatie van het Integraal HuisvestingsPlan (IHP-onderwijs). De investeringsagenda voor de transitie van de toegang van het sociaal domein inclusief investeringen in de sociale basis in het kader van de hervormingsagenda volgen later in een afzonderlijk voorstel.

Ons weerstandsvermogen laat een uitstekend niveau zien en komt uit op een ratio van 4,6.
In de financiële hoofdlijnen is een tabel opgenomen met de grootste mutaties, groter dan € 250.000.

Financieel meerjarenbeeld

De meerjarenbegroting is structureel sluitend in 2026 én 2029
De financiële mutaties in deze begroting zijn in 2026 opgeteld € 367.000 positief. Na een eenmalige onttrekking aan de algemene reserve komen we uit op een positief begrotingssaldo in 2026 van € 44.000. Na eliminatie van incidentele baten en lasten is het structurele begrotingssaldo € 0 en daarmee financieel sluitend. In de latere jaren verbetert het begrotingssaldo, voornamelijk door de uitwerking van de maatregelen uit de Financieel Gezonde Toekomst en een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds. In 2029 presenteren we een structureel positief begrotingssaldo van € 1.085.000.

Indexeringsnadeel
In deze begroting volgden we de lijn om alle benodigde indexeringen van budgetten door te zetten. Bij het verhogen van de budgetten inclusief de inkomsten is rekening gehouden met een percentage van 2,8% voor materieel en 3,6% voor loon. Hierbij is bij alle budgetten gekeken of deze indexatie noodzakelijk is. In het fysiek domein zijn hogere indexaties toegepast op de budgetten van openbaar groen en wegen op basis van aanbestedingen. In het Sociaal domein zijn hogere indexaties toegepast op de zorgkosten WMO en budgetten Jeugdhulp als gevolg van contracten. Gemeenten ontvangen via de algemene uitkering een inflatiebijdrage van het rijk op basis van de CPB-raming. De benodigde noodzakelijke indexatie is hoger dan de beschikbare compensatie en leidt tot het zogenaamde indexatieprobleem. In de begroting is uiteindelijk een structureel nadeel van € 803.000 zichtbaar.

Inzet Algemene Reserve in 2026
Bij de kadernota heeft de raad als uitgangspunt vanuit de Financieel Gezonde Toekomst besloten dat 2026 én 2029 structureel en reëel sluitend moeten zijn. Onze grootste uitdaging was het oplossen van het tekort in 2026, met name veroorzaakt door de hogere noodzakelijke indexeringen. In 2026 hebben wij het aanvankelijke financiële tekort eenmalig opgevangen met een onttrekking aan de algemene reserve, zoals de raad ook bij de kadernota heeft besloten. Conform de regelgeving kunnen we het vrije deel in de algemene reserve inzetten voor het dekken van structurele lasten voor een bedrag van afgerond € 2,1 miljoen. Daarmee presenteren wij een positief structureel begrotingssaldo in 2026.

Mutaties < € 100.000
In deze meerjarenbegroting is invulling gegeven aan de wijziging van het 'toelichtingsbedrag' voortkomend uit de vaststelling van de financiële verordening. Mutaties kleiner dan € 100.000 worden voor uw raad niet meer van een tekstuele toelichting voorzien.

Het actuele financieel meerjarenbeeld ziet er als volgt uit:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Primitieve begroting 2025-2028	-902	-6.464	-5.445	-6.029	-5.063
1e Voortgangsrapportage 2025	-1.888	-401	-82	189	356
Kadernota 2026	0	2.099	4.087	5.489	6.083
2e voortgangsrapportage 2025	1.482	4.443	4.179	1.351	1.887
Stand tot de begroting	**-1.309**	**-323**	**2.739**	**1.000**	**3.263**
1. Autonome ontwikkelingen	0	-175	-1.324	-598	-577
2. Actualisatie bestaand beleid	0	845	-1.053	-1.136	-1.188
5. Mutaties < € 100.000	0	-303	-178	-153	-153
Totaal mutaties begroting	**0**	**367**	**-2.554**	**-1.887**	**-1.918**
Saldo meerjarenbegroting 2026-2029	**-1.309**	**44**	**185**	**-887**	**1.345**
Eliminatie incidentele baten en lasten		-44	-6	-75	-260
Structureel begrotingssaldo		**0**	**179**	**-962**	**1.085**

Het saldo in de primitieve begroting 2025 was in het jaar 2026 € 6.464.000 negatief. De 1e voortgangsrapportage 2025 is vastgesteld met een negatief effect van € 401.000. De kadernota 2026 had een positief effect van € 2.099.000, door de maatregelen uit de Financieel Gezonde Toekomst. De mutaties die volgen uit de 2e voortgangsrapportage leiden in 2026 tot een voordeel van € 4.443.000, in het bijzonder door de hogere algemene uitkering. De mutaties in deze begroting zijn in 2026 opgeteld € 367.000 positief. Dit leidt tot een nieuw positief begrotingssaldo in 2026 van € 44.000. Na eliminatie van incidentele baten en lasten sluit het structurele begrotingssaldo op € 0 in het eerste begrotingsjaar en is daarmee financieel sluitend. In de latere jaren verbetert het begrotingssaldo, voornamelijk door de uitwerking van de maatregelen uit de Financieel Gezonde Toekomst en de hogere algemene uitkering. In 2029 presenteren we een structureel positief begrotingssaldo van € 1.085.000.

Structureel en reëel evenwicht

Op grond van de voorschriften (BBV) dienen wij inzichtelijk te maken of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van een structureel evenwicht. Hiervoor is inzicht in de incidentele baten en lasten nodig. Incidentele lasten beïnvloeden het structurele begrotingssaldo positief en incidentele baten negatief. In deze begroting is sprake van incidentele baten in alle jaren waardoor het effect op het saldo negatief door werkt. Door het saldo van de incidentele baten en lasten te betrekken bij het financieel meerjarenbeeld ontstaat een beter inzicht in het structurele evenwicht van onze begroting.

Presentatie structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Resultaat meerjarenbegroting 2026-2029	44	185	-887	1.345
Eliminatie incidentele baten en lasten (- = baten)	-44	-6	-75	-260
Structureel begrotingssaldo	**0**	**179**	**-962**	**1.085**

Bij het onderdeel financiën presenteren wij het 'Overzicht van incidentele baten en lasten'. Voor alle jaren geldt dat de incidentele baten hoger zijn dan de incidentele lasten. Elimineren we incidentele baten en lasten dan heeft dit een negatief effect op het structurele meerjarenbeeld.
Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2026 óf het laatste jaar 2029 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat nu voorliggende meerjarenbegroting met positieve structurele saldi in 2026, 2027 en 2029 hieraan voldoet en dus structureel en reëel sluitend is.

Financiële mutaties > € 250.000

Bedragen x € 1.000

Mutatie omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht van de mutaties >= € 250.000				
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	-388 N	-1.423 N	-338 N	-120 N
Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	1 V	0 N	-503 N	-508 N
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	-663 N	-803 N	-803 N	-803 N
Inzet algemene reserve	2.148 V	0 V	0 V	0 V

(V = Voordeel; N = Nadeel)

Een toelichting op de bovenstaande posten kunt u terugvinden op de afzonderlijke programma's en in het onderdeel 'Financieel meerjarenbeeld'. In de bijlagen is een totaaloverzicht van de mutaties opgenomen.

Weerstandsvermogen

Op basis van de recente actualisatie geeft de ratio de volgende uitkomst:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{33.000.000}{7.200.000} = 4{,}6$$

Het weerstandsvermogen van onze gemeente kan als uitstekend worden gekenmerkt. De ratio moet minimaal 1,0 zijn. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf weerstandsvermogen in deze meerjarenbegroting.

LEESWIJZER

Inleiding
De meerjarenbegroting is het hulpmiddel om uw kaderstellende en controlerende rol uit te voeren en te kunnen sturen op hoofdlijnen. De begroting hebben wij ingericht op basis van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording; BBV) en de wensen van de provincie. Uiteraard hebben wij ook nadrukkelijk gekeken naar de informatieve waarde voor u en voor de inwoners van onze gemeente.

De meerjarenbegroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting is opgebouwd uit de verschillende programma's en paragrafen. In de programma's presenteren wij ons gemeentelijke beleid op hoofdlijnen. De paragrafen richten zich op het beleid van relevante beheersaspecten, zoals de bedrijfsvoering, het weerstandsvermogen, onze kapitaalgoederen en de lokale heffingen. De financiële begroting gaat - naast een aantal samenvattende overzichten - vooral in op het financieel meerjarenbeeld van onze gemeente.

Programma's
Bij de programma's komen de zogenaamde 3 W-vragen terug: Wat willen we? Wat doen we? Wat kost het? Op programmaniveau hebben wij ook de vastgestelde beleidskaders opgenomen. Hiermee hebt u per programma het meest relevante vastgestelde beleid beschikbaar.
Bij de programmaonderdelen zijn vaste, bij iedere P&C- document terugkerende teksten weergegeven met een grijze achtergrond. Met deze achtergrond in de programma's van de P&C-documenten willen wij het onderscheid aangeven tussen vaste, ongewijzigde en nieuwe en/of gewijzigde teksten.

Per programma maken wij onze doelstellingen (Wat willen we?) inzichtelijk. Hierbij presenteren wij u ook de verplichte beleidsindicatoren vanuit het BBV. Indien van meerwaarde ontwikkelen wij de komende jaren eigen indicatoren.

Bij het onderdeel 'Wat doen we?' staan de resultaten opgesomd zoals opgenomen in het collegeprogramma. Over onze reguliere taken informeren wij u alleen indien hier aanleiding voor is. Bij de voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij hier (tussentijds) verantwoording over af. In dit onderdeel presenteren wij ook op hoofdlijnen informatie over de verbonden partijen die een bijdrage leveren aan de uitvoering van ons beleid. Uitvoerige informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de betreffende paragraaf.

Per programma presenteren wij ook financiële informatie (Wat kost het?). Hier geven we de ontwikkelingen aan en de toelichting op deze ontwikkelingen. Op grond van de voorschriften (BBV) presenteren wij de financiële informatie ook op taakvelden. Indien van toepassing bieden wij u ook inzicht in de incidentele baten en lasten, de reserves en voorzieningen, en het meerjareninvesteringsplan.

Beleidsindicatoren
Bij het onderdeel 'Wat willen we?' zijn (verplichte) beleidsindicatoren opgenomen. Om te zorgen dat wij onze doelstellingen realiseren hebben wij waar mogelijk een koppeling gemaakt tussen de doelstellingen van het huidige beleid en deze indicatoren. Bij nieuw beleid geven wij aandacht aan het meetbaar maken van de doelstellingen en een goede koppeling tussen ambitie, doelstelling, resultaten en indicator. Dit zien wij als een groeiproces. Zorgvuldigheid, duurzaamheid en eenvoud zijn de uitgangspunten bij het opstellen van de indicatoren.

Bij de ontwikkeling passen wij de onderstaande indeling toe:

1. Verplichte beleidsindicatoren - op basis van het BBV dienen wij een verplichte set beleidsindicatoren op te nemen. De provincie Gelderland is als referentiewaarde opgenomen. Er zijn geen normen bepaald ten aanzien van de beleidsindicatoren, deze volgen uit de doelstellingen die door de gemeenten worden bepaald. Bij de indicatoren is een link naar 'Waarstaatjegemeente?' opgenomen. Hier kunt u de (grafische) informatie vergelijken met andere gemeenten in Nederland.
2. Eigen beleidsindicatoren - een beperkte set van onze eigen beleidsindicatoren. Het uitgangspunt is dat deze duurzaam zijn en waar mogelijk sluiten wij aan bij indicatoren die al via openbare bronnen beschikbaar zijn.

Bij de indicatoren staat het jaar van realisatie. De tussenliggende stappen zijn aangeduid als streefwaarden. Deze tussenstappen of streefwaarden moeten ervoor zorgen dat het uiteindelijke doel wordt gerealiseerd.

Paragrafen

Het BBV schrijft voor dat in de paragrafen de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. De begroting bevat de volgende paragrafen:

- Lokale heffingen
  In deze paragraaf geven wij de ontwikkelingen met betrekking tot ons belastinggebied weer. Per heffing geven wij aan wat het beleid is en op welke wijze het tarief tot stand is gekomen. Ook geven wij inzicht in de (geraamde) opbrengsten.
- Weerstandsvermogen
  In deze paragraaf brengen wij onze risico's in beeld. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de financiële gezondheid van onze gemeente. Het geeft aan in welke mate wij in staat zijn om financiële risico's op te vangen. Ook presenteren wij hier de financiële kengetallen.
- Onderhoud kapitaalgoederen
  Deze paragraaf geeft inzicht in onze kapitaalgoederen. De kosten van het onderhoud van onze wegen, openbare verlichting, riolering en water, groen en gebouwen vormen een substantieel deel van de begroting.
- Financiering
  In de financieringsparagraaf bespreken wij de uitvoering van het beleid en de specifieke beleidsvoornemens op het gebied van treasury.
- Bedrijfsvoering
  De bedrijfsvoering betreft de processen binnen onze gemeentelijke organisatie om de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren, sturen en beheersen. Bedrijfsvoering bestaat uit de onderdelen personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, planning en control, communicatie, inkoop en aanbesteding en juridische zaken.
- Verbonden partijen
  Een gemeente werkt vaak samen met andere gemeenten of externe partijen om bepaalde doelen te bereiken. Als deze samenwerking in een bestuurlijke en financiële vorm wordt gegoten, spreken we van een verbonden partij. In deze paragraaf lichten wij deze verbonden partijen, hun beleidsdoelstellingen en activiteiten en de hiermee gemoeid zijnde gemeentelijke bijdragen nader toe.
- Grondbeleid
  Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer, cultuur, sport en recreatie en economische zaken. Het gaat om grote belangen in diverse disciplines. Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De resultaten op grondexploitaties zijn dan ook van groot belang voor de financiële positie van onze gemeente.
- Wet open overheid

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting in een aparte paragraaf aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. In de memorie van toelichting bij de Woo staat onder anderen dat met dit artikel beoogd wordt een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo.

Financiën

In dit hoofdstuk schetsen wij de autorisatie, kaders en uitgangspunten, financiële ontwikkelingen en het financieel meerjarenbeeld voor de komende jaren. Op basis van de financiële verordening 2025 worden financiële mutaties onder de € 100.000 niet nader toegelicht.
Ook hebben wij hier de verplichte onderdelen als het overzicht van baten en lasten naar taakvelden, het overzicht van algemene dekkingsmiddelen, het overzicht van incidentele baten en lasten, de balans en de berekening van het EMU-saldo opgenomen.

Tot slot presenteren wij een aantal bijlagen.

PROGRAMMA'S

0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we?

Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

Ontwikkelingen

Bestuurlijke samenwerking

Op 7 april 2025 hebben de Liemerse gemeenten het eindrapport "Nu of Nooit – bestuurlijke toekomst Liemers" ontvangen. Tijdens de raadsvergadering van 21 mei 2025 heeft u een motie aangenomen waarin de intentie is uitgesproken om een gemeentelijk herindelingsproces aan te gaan met de gemeenten Duiven, Westervoort en Doesburg, onder de voorwaarden van een zorgvuldig, transparant en inhoudelijk gedegen onderbouwd proces.
Inmiddels hebben alle betrokken raden de intentie uitgesproken om een gemeentelijke herindelingsproces aan te gaan. Uiterlijk in uw raad van 28 oktober 2025 zal het college een voorstel bij u aanleveren zodat ook onze gemeente de intentie zal uitspreken om een herindelingsproces te starten en ter vaststelling van een uitgangspuntennotitie voor de gemeente Zevenaar. In afwachting van de besluitvorming in uw raad zal bekeken moeten worden of de gesprekken met de Liemerse gemeenten worden voortgezet om te komen tot vervolgstappen in een eventueel herindelingsproces binnen de Liemers.

Investeren in een toekomstgerichte digitale overheid

In 2026 zet de gemeente belangrijke stappen richting een meer datagedreven, samenwerkende en toekomstbestendige digitale organisatie. De volgende ontwikkelingen staan centraal:
Inzet van kunstmatige intelligentie (AI): We starten met het verkennen en toepassen van AI-oplossingen binnen verschillende domeinen. Denk aan het verbeteren van dienstverlening, het sneller verwerken van informatie en het ondersteunen van beleidsvorming. Hierbij staat ethisch en verantwoord gebruik van AI voorop.
We intensiveren de samenwerking met Dimpact, een coöperatie van en voor gemeenten op het gebied van digitale dienstverlening en informatisering. De focus ligt op het ontwikkelen en inzetten van open source software, zodat gemeenten meer grip houden op hun digitale infrastructuur en gezamenlijk kunnen innoveren. Door nauwer samen te werken met Dimpact, profiteren we van gedeelde kennis, schaalvoordelen en toekomstgerichte oplossingen.

We sluiten nadrukkelijker aan bij de landelijke Common Ground-beweging, die zich richt op het moderniseren van de gemeentelijke informatievoorziening. Dit betekent onder andere het loskoppelen van data en applicaties, het verbeteren van gegevensuitwisseling en het versterken van regie op informatie.
Naar aanleiding van een recent onderzoek starten we met het verbeteren en optimaliseren van de informatievoorziening binnen het fysieke domein. Dit moet leiden tot betere datakwaliteit, efficiëntere processen en meer inzicht voor beleidsmakers en uitvoerders.

We versterken de samenwerking binnen de Liemers met 1Stroom als belangrijke partner. Door gezamenlijk

op te trekken in digitaliseringsvraagstukken, vergroten we onze slagkracht en kunnen we sneller inspelen op technologische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Nieuwe Archiefwet Informatiebeheer
De nieuwe Archiefwet (per 1 juli 2026) verkort de overbrengingstermijn naar 10 jaar, verplicht een gekwalificeerde archivaris en stelt strengere eisen aan digitaal informatiebeheer. We bereiden ons hierop voor met aanpassingen aan systemen voor digitale duurzame archivering, beleidsactualisatie, procesaanpassingen en scholing van medewerkers.
De nieuwe Archiefwet vervangt de Archiefwet 1995 en beoogt de informatiehuishouding van de overheid te moderniseren, met name door de digitalisering van overheidsinformatie. De wet regelt onder andere de overbrenging van blijvend te bewaren overheidsinformatie naar openbare archiefinstellingen. De nieuwe Archiefwet, officieel de Archiefwet 2021, is al behandeld en aangenomen door de Tweede Kamer op 18 februari 2025. Het wetsvoorstel is nu ter behandeling bij de Eerste Kamer.

Beleidskaders
- Visie op dienstverlening 2024-2028
- Inkoopbeleid 2025
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening gemeente Zevenaar 2025 (artikel 212 Gemeentewet)
- Verordening controle financieel beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) 2023
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2024
- Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023
- Nota garantiebeleid 2023
- Normen- en toetsingskader 2023
- Verordening Rekenkamer 2023
- Verordening op de raadscommissies (3e wijziging, 2023)
- Datastrategie 2023-2025
- I&A-visie en -strategie 2023-2025 "Beter samen"

WAT WILLEN WE?

0. Bestuur en ondersteuning

Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Samenwerking De Liemers	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.	7.926
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.	262
Euregio Rijn-Waal	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.	13
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.	439
Vennootschap		
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	0
Alliander NV	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.	0
Vitens NV	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.	0
Leisurelands BV	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.	0

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029

Apparaatskosten (in € per inwoner)

				934,00	934,00

De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld.
De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, huisvesting, intern beheer en I&A. Wordt uitgedrukt in € per inwoner.

Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)

				7,70	7,80

De bezetting per 31-12-2024 bedraagt 341 fte, uitgedrukt per 1.000 inwoners is dat 7,58. De bezetting met eigen medewerkers is de afgelopen jaren (2022-2025) toegenomen. Dit houdt verband met uitbreiding van de formatie, gehonoreerd in eerdere meerjarenbegrotingen. We zetten in op meer invulling door eigen medewerkers en dus een hogere (vaste) bezetting.

Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)

				30,00	28,00

Het gaat hier om het bedrag van de totale inhuur als % van de loonsom. De inhuur is inclusief inhuur ten laste van projecten, GREX, investeringen en inclusief inhuur wegens ziekte. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan ons streefcijfer. In de huidige krappe arbeidsmarkt is het lastig om personeel aan te trekken. Om het werk toch gedaan te krijgen, zijn we genoodzaakt externe inhuur in te zetten. De verhouding tussen externe inhuur en de inzet van eigen medewerkers loopt verder uiteen. Dit leidt tot een hoog percentage.

Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)

				8,62	8,62

De vastgestelde formatie per 01-01-2025 voor het begrotingsjaar 2026 is 388 fte. Dit is inclusief nieuw toegekende formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.

Overhead (in % van totale lasten)

				10,61	10,61

Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten. De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead.
De gevolgen van diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing, informatisering & automatisering, gehonoreerde uitbreiding van formatie en organisatieontwikkeling zijn meegenomen in de overhead.

0.1 Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit 2022-2026

Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken digitaal en online regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We ondersteunen inwoners die minder digitaal vaardig zijn bij hun aanvraag. Persoonlijk contact blijft mogelijk. We bouwen digitale formulieren die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning of e-IDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Deze wet geeft inwoners het recht om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen.

0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal 2022-e.v.

Dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op onze websites kunnen begrijpen vinden wij belangrijk. Documenten die online gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter 2024-2026

Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners met ons mee te denken. We verplaatsen ons in de inwoner door 'klantreizen' te maken. In een klantreis interviewen we inwoners over hoe zij de contactmomenten met de gemeente hebben ervaren. We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze werkprocessen klantgerichter in te richten.

0.3 Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk samenspel

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur Doorlopend

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen richt zich op verschillende dimensies. In de eerste plaats raakt dit het functioneren van de raad zelf. Daarnaast gaat het om de betrekkingen tussen het college en de raad. Verder is er het samenspel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie en tenslotte het samenspel met de samenleving. Van belang is dat men op een respectvolle manier met elkaar omgaat met ruimte voor eenieders mening en standpunt. Het debat wordt op een goede en toegankelijke manier gevoerd, het besluitvormingsproces is helder en duidelijk en men gunt elkaar een succes.

Raad en college moeten vanuit een duidelijke taakverdeling werken met een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemersrol. Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare besluiten en voert deze besluiten uit. Rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren moeten structureel onderdeel zijn van het samenspel tussen raad en college.

De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze en fungeert als antennefunctie voor het bestuur. Zij informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente ontwikkelingen in de samenleving. In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie hebben we de uitdaging om onze organisatie hierop nog beter in te richten en onze medewerkers daarvoor de goede uitrusting te geven.

Voor een goed samenspel met de samenleving is het van belang om samen op te trekken en zuiver te zijn over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden. Rond concrete maatschappelijke opgaven organiseren we samenwerking en bundelen we de krachten. Participatie vormt een rode draad in de aanpak van de ambities uit dit collegeprogramma.

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen is een proces van lange adem. Een allesomvattende aanpak is er eigenlijk niet. De bereidheid om te willen veranderen en het inzicht in de mogelijkheden en kansen om elkaar te versterken en te helpen, zijn de eerste stappen naar een verbeterde samenwerking. In de raadagenda wordt de verdere aanpak uitgewerkt.

0.4 Verbeteren van de bedrijfsvoering (betere sturing en beheersing van processen) als ondersteuning aan het realiseren van taken en doelen van de gemeente

0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing — Doorlopend

Een goede interne beheersing is de basis voor een transparante en betrouwbare gemeente, die zijn doelstelling weet te realiseren en verantwoord omgaat met de middelen die zij beheert. We willen een (digitaal) toegankelijke, betrouwbare organisatie zijn waarbij veiligheid en zorg voor onze inwoners voorop staat. Om dit te kunnen realiseren moet de interne beheersing van onze bedrijfsvoeringsprocessen op orde zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de risico's en moeten daar adequate maatregelen voor inrichten. Hiervoor is concernbreed aandacht, ook waar het gaat om de beschikbare capaciteit om de uitvoering van de bestuurlijke ambities te realiseren vanuit alle domeinen (fysiek, sociaal en bedrijfsvoering). Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de doelen in het coalitieakkoord en dit collegeprogramma.

Wij leggen verantwoording af aan de raad over de kwaliteit van de interne beheersing in de paragraaf bedrijfsvoering van de documenten uit de planning- en controlcyclus. Daar gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersing met specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid. Met name ook de verwachte toename van het aantal cyberincidenten de komende jaren, vereist dat cybersecurity integraal onderdeel moet zijn binnen onze processen. We blijven dan ook investeren in het veilig inrichten van onze bedrijfsvoeringsprocessen en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers.

Ter ondersteuning hiervan starten we met de doorontwikkeling van meetlatten en (beleids)indicatoren om de effectiviteit van beleid beter te kunnen meten.

0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever — 2022-2026

Er is sprake van een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. We willen ook nu in staat blijven om (nieuwe) medewerkers aan te trekken, te boeien, te binden en te behouden. We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven we zelf het goede voorbeeld.

Wij nemen maatregelen die zijn gericht op het faciliteren van groei in de professionele en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers. Daarnaast richten we ons op het kunnen bieden van moderne marktconforme arbeidsvoorwaardelijke ontwikkelingen en aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Deze maatregelen vragen om een meer centrale aanpak.

We investeren in centrale regievoering op werving en selectie, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Dit heeft een tweeledig doel. Allereerst richten we ons op ontwikkeling en behoud van onze huidige medewerkers. Daarnaast willen we ook een gezonde instroom in ons personeelsbestand. We zien landelijk dat medewerkers steeds meer betekenisvol werk zoeken. Als gemeente kunnen we dit gezien onze maatschappelijke taak zeker bieden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van ervaren medewerkers steeds uitdagender. We willen door het inzetten van traineeships, stages en ontwikkelfuncties als werkgever aantrekkelijker worden voor de jongere generatie. We investeren daarbij in opleiding en begeleiding van deze doelgroep naar ervaren medewerkers.

0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar — 2022-2026

Het tempo van de digitale transitie is ook binnen onze organisatie de laatste tijd versneld. We willen daarmee meer en beter inspelen op digitale ontwikkelingen in de maatschappij en economie. Als meest nabije overheid hebben we de zorg voor inwoners die zich minder of niet redden in dit digitale tijdperk. Daarnaast zijn we scherp op privacy en informatieveiligheid. Dit is het fundament voor onze kijk op het gebied van digitalisering.

We willen de veranderkracht van digitalisering verder te benutten.

Het ontwikkelen van een datastrategie is een prioriteit. In deze strategie worden onder andere datamanagement, governance, beveiliging en bewustwording (bijvoorbeeld rondom het werken met algoritmen) aangestipt. We werken toe naar het kunnen analyseren van trends met data om vooruit te kunnen kijken. Daarvoor moet eerst de basis op orde zijn. Die basis wordt gelegd in deze collegeperiode. We voeren diverse experimenten uit. Bij succesvolle resultaten rollen we deze verder uit.

Aan het einde van de collegeperiode is het goed kunnen analyseren van data ter beoordeling van beleid steeds vaker een dagelijkse gang van zaken. Het verbreedt onze kennis uit en over onze omgeving.
We halen data uit onze systemen en tonen deze in verschillende dashboards. Bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid, wachttijden en doorlooptijden van onze dienstverlening. Het dashboard maakt zichtbaar waar we met de dienstverlening staan en waar verbeterkansen liggen. Op basis hiervan stellen we doelen voor verdere verbetering.

0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit 2022-2027

Een open cultuur vinden wij belangrijk, we willen duidelijk zijn in wat we doen en waarom.

De invoering van de Wet open overheid faciliteert dit:

- We voeren een analyse uit om te bepalen wat de impact is van de Woo op de gehele organisatie.
- We stellen een strategie op voor het uitvoeren van de Woo, waarin onder andere ambitieniveau, communicatiewijze (intern en extern) en participatie aan bod komen.
- Wij voeren actieve openbaarmaking in (het online publiceren van minstens de 11 aangewezen informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten). Hierbij houden we de landelijke planning aan.

De aanpak richt zich daarnaast op de gemeentelijke systemen (o.a. aanschaf van software), cultuur (o.a. trainen medewerkers) en het op orde brengen van de informatiehuishouding (o.a. vastleggen van meta-gegevens bij te bewaren documenten).

0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040 2025-2026

De raad heeft eind 2020 het Integraal Accommodatieplan (IAP) voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke gemeentelijke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders worden elke vier jaar opnieuw onder de loep genomen om rekeningen te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het beoordelen of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of het dorp bij voorkeur in combinatie met wonen.

0.5 Zorgen voor een betrouwbare en een houdbare financiële huishouding

0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit 2022-2026

In ons financieel beleid is het uitgangspunt: een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. De beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. We blijven de P&C-cyclus doorontwikkelen.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	124.048	118.361	118.969	119.166	119.091
1e voortgangsrapportage 2025	448	2.031	2.283	2.481	3.540
Kadernota 2026	0	407	407	407	407
2e voortgangsrapportage 2025	612	5.807	5.534	1.793	2.329
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	623	480	480	480
Totale baten tot de begroting	**125.109**	**127.229**	**127.672**	**124.326**	**125.846**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-10**	-24	-28	-32
Actualisatie budget afschrijvingen	0	-14	-26	-26	-26
Actualisatie budget rentelasten	0	4	2	-2	-6
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**2.148**	0	0	0
Inzet algemene reserve	0	2.148	0	0	0
6. Financieel gezonde toekomst	0	**535**	310	510	510
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	0	225	0	0	0
IV03 Parkeerbelasting	0	300	300	500	500
IV04 Huwelijken	0	10	10	10	10
Totaal gemuteerde baten	**0**	**2.673**	**286**	**482**	**478**
Totale baten in deze begroting	**125.109**	**127.543**	**127.984**	**124.835**	**126.351**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	28.787	28.644	28.895	27.896	28.074
1e voortgangsrapportage 2025	1.181	482	494	324	124
Kadernota 2026	0	-2.883	-4.558	-5.923	-6.713
2e voortgangsrapportage 2025	-1.384	1.434	1.360	1.285	1.285
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	-2.473	-3.615	-2.597	-2.358
Totale lasten tot de begroting	**28.584**	**25.204**	**22.575**	**20.984**	**20.411**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**240**	1.376	352	191
Actualisatie budget afschrijvingen	0	-2	-2	-2	-38
Actualisatie budget rentelasten	0	453	1.532	453	247
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	0	-160	-103	-48	33

Actualisatie salarissen ambtelijke organisatie 2026	0	0	0	0	0
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	0	-51	-51	-51	-51
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-355**	-394	-394	-394
Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	0	663	803	803	803
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	39	39	39	39
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	0	-140	-140	-140
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	0	-1.118	-1.118	-1.118	-1.118
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	0	61	22	22	22
5. Mutaties < € 100.000	0	**201**	76	76	76
Actualisatie budget openbare werken in verband leasekosten	0	3	6	6	6
Actualisatie budget salarissen college B&W	0	0	0	0	0
Actualisatie budget vastgoed Raadhuisplein 1D	0	0	20	20	20
Actualisatie budget vergoedingen raadsleden	0	0	0	0	0
Bijdrage aan het fonds VNG / GGU / gezamenlijke gemeentelijke activiteiten	0	45	45	45	45
Budgetmutatie bestuurlijke kosten gemeenteraadsverkiezingen en nieuwe raadsperiode	0	28	0	0	0
Budgetmutatie doorontwikkeling Turmac Cultuurfabriek	0	60	0	0	0
Budgetmutatie gemeenteraadsverkiezingen	0	60	0	0	0
Contributie Vereniging Nederlandse Riviergemeenten en Vereniging van Gelderse Gemeenten	0	5	5	5	5
6. Financieel gezonde toekomst	0	**2.850**	4.305	5.670	6.460
BA0 Beleidsmatige aanpassingen	0	675	1.725	2.635	3.170
BA01 Taakstelling ambtelijk apparaat	0	-100	-100	-100	-100
BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	0	150	150	150	150
FT0 Financieel technische maatregelen	0	1.632	1.932	1.932	1.932
FT01 Brandverzekeringen	0	0	-150	-150	-150
FT02 Onvoorzien verlagen	0	-25	-25	-25	-25
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	0	-85	-85	-85	-85
FT12 Invoeren projectfinanciering	0	-225	-225	-225	-225
IV0 Inkomstenverhogende maatregelen	0	828	1.083	1.538	1.793

IV03 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0
IV04 Huwelijken	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**2.936**	**5.363**	**5.704**	**6.333**
Totale lasten in deze begroting	**28.584**	**28.140**	**27.938**	**26.688**	**26.744**
Resultaat voor bestemming	**96.525**	**99.404**	**100.046**	**98.146**	**99.607**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	451	462	450	358	348
1e voortgangsrapportage 2025	262	-26	-14	-95	-85
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	4.938	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	2.359	-26	-26	-26
Totaal onttrekkingen reserves	5.651	**2.795**	410	236	236
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	4.918	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	4.918	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**733**	**2.795**	**410**	**236**	**236**
Resultaat na bestemming	**97.258**	**102.198**	**100.456**	**98.382**	**99.843**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**2**	**2**	**2**	**38**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

Actualisatie budget rentelasten	**-449**	**-1.531**	**-455**	**-253**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	**160**	**103**	**48**	**-33**

In 2025 is grondexploitatie Vestersbos geopend. Dit zorgt ervoor dat aan deze grondexploitatie salaris- en overheadkosten kunnen worden toegerekend. Dit heeft een positief effect op de meerjarenbegroting. Daarnaast is voor diverse grondexploitaties langer inzet nodig dan in de begroting 2025-2028 verwacht. Per saldo een voordeel in 2026 tot en met 2028 aflopend van € 168.000 naar € 57.000. Per saldo een nadeel vanaf 2029 oplopend naar structureel € 63.000.

Actualisatie salarissen ambtelijke organisatie 2026	**0**	**0**	**0**	**0**

De huidige ramingen van de salarisramingen verhogen we met 3,6%. Dit is de verwachte loonontwikkeling in 2026 volgens de prognose van het CPB (Centraal Planbureau). We brengen het extra benodigde bedrag ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie.

Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	**51**	**51**	**51**	**51**

In de raming houden we rekening met kostenverhogende btw en de compensatie die we hiervoor ontvangen van het Rijk. De raming is gebaseerd op de in de afgelopen jaren ontvangen/aangevraagde bedragen 'Specifieke uitkering stimulering sport' (SPUK, voor compensatie van kostenverhogende btw) en de correctie op indexering voor 2026. De door het Rijk beschikbaar gestelde compensatie is voldoende om de kostenverhogende btw te compenseren. We brengen het extra benodigde bedrag voor de correctie van de indexering ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Deze mutaties zijn budgettair neutraal en hebben geen gevolgen voor het resultaat.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	**-663**	**-803**	**-803**	**-803**

In de septembercirculaire 2024 en in de meicirculaire 2025 is rekening gehouden met compensatie voor loon- en prijsontwikkeling. Alle begrotingsposten zijn doorgenomen en daar waar nodig is de noodzakelijke indexatie opgenomen. Hierbij is ook rekening gehouden met de hogere indexatie op de zorgkosten waarmee in de begroting 2025-2028 rekening is gehouden. Per saldo een structureel nadeel op de indexatie vanaf 2026 oplopend van € 663.000 naar 803.000 vanaf 2027.

Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	**-39**	**-39**	**-39**	**-39**

In 2026 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen en -dalingen binnen de gemeente en de RDL. Binnen de gemeente zijn met name de loonkosten gestegen die voor een deel worden doorbelast aan de RDL. Binnen de RDL zijn per saldo de kosten voor afvalinzameling hoger en hiermee ook onze bijdrage aan de RDL. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van personele kosten en hogere verwerkingskosten van het afval op de aanbiedstations. Anderzijds is er een daling van de materiële kosten als gevolg van bijvoorbeeld lagere brandstofkosten.
Per saldo stijgen de kosten voor de gemeente Zevenaar als gevolg van de hierboven genoemde wijzigingen structureel vanaf 2026 met € 48.000 ten opzichte van 2025. Dit verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. Door bovengenoemde kostenstijging stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing.

Actualisatie investering wegen revitalisering index	**0**	**140**	**140**	**140**

Als gevolg van de prijsstijgingen binnen de grond weg- en waterbouw vanaf 2022 tot en met 2024, zijn er tekorten ontstaan bij de revitaliseringsprojecten. Deze prijsstijgingen zijn het gevolg van de verstoring in toeleveringsketens, waardoor schaarste aan grondstoffen en materialen is ontstaan na de pandemie. Daarnaast zijn de afgelopen 2 jaar de loonkosten fors gestegen. Voor de revitaliseringsprojecten Angerlo, Kop van Tolkamer en Pannerden is er sprake van prijsstijging. Voor het project Bloemenkamp hebben we de prijsstijging grotendeels opgevangen door het aanvragen van aanvullende subsidies. Echter voor de revitaliseringsprojecten Lobith-Noord, Lobith-Zuid en Schrijvershoek lopen, de in 2022 geraamde beschikbare investeringsbudgetten en de werkelijke uitvoeringskosten, te ver uiteen om de prijsstijging van 20% (prijsindex grond-, weg- en waterbouw) op te vangen. Op grond hiervan worden de investeringsbudgetten van de revitaliseringsprojecten totaal met € 4.102.000 verhoogd. Het totale investeringsbedrag voor Lobith-Noord komt hiermee op € 14.569.000, voor Lobith-Zuid op € 3.589.000 en Schrijvershoek € 7.123.000. Daarnaast wordt het investeringsbudget straatmeubilair verhoogd met € 30.000. Het totale investeringsbudget van straatmeubilair komt hiermee op € 342.000. We brengen de extra kapitaallasten (€ 140.000) structureel ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging.

Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	**1.118**	**1.118**	**1.118**	**1.118**

Bij het opstellen van de begroting 2025-2028 is voor de zorgkosten WMO en jeugd een percentage toegepast van 1,2%. Dit in afwachting van compensatie van het Rijk. Bij de meicirculaire 2025 heeft het Rijk compensatie gegeven. Wij stellen voor om de zorgkosten vanaf 2025 te compenseren met 3,21% (4,41% minus 1,20%). Dit betekent een structurele verhoging van afgerond € 1.118.000. In de 2e voortgangsrapportage is het effect voor 2025 opgenomen. We brengen het extra benodigde bedrag ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie.

Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	**-61**	**-22**	**-22**	**-22**

De dakbedekking en de zonnepanelen van de Turmac Cultuurfabriek zijn aan vervanging toe. Na de oplevering van de Turmac Cultuurfabriek is in 2020 een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor het groot onderhoud van het gemeentehuis en de TCF. In dat MJOP is geadviseerd om de dakbedekking in 2026 voor een deel te overlagen. In de afgelopen jaren zijn diverse (grote) lekkages geweest, met name als in korte tijd veel regen valt. Hierdoor is een deel van de isolatie onder de dakbedekking verzadigd met regenwater. Na diverse noodreparaties, inspecties en insnijdingen door de dakspecialist is de conclusie in 2022 getrokken dat het gehele dakpakket vervangen moet worden. In het MJOP is in 2022 de overlaging van de dakbedekking gewijzigd naar volledige vervanging in 2025 op basis van de lekkages en het specialistisch onderzoek van de dakadviseur. Het benodigde bedrag in het MJOP is toen nog niet bijgesteld doordat de bijbehorende kosten moeilijk in te schatten waren. Daarnaast zijn de zonnepanelen op het dak afgekeurd op basis van verzekeringseisen. Medio 2023 is DUMAVA-subsidie aangevraagd om direct het dak beter te isoleren. Om de dakbedekking te vervangen en om tegelijkertijd duurzame isolatiemaatregelen en nieuwe zonnepanelen te kunnen plaatsen is een totaal bedrag nodig van € 2.000.000. Hiervan wordt € 98.000 gedekt uit het MJOP en € 65.000 is een eenmalige afschrijving in verband met het verwijderen van de huidige zonnepanelen. Resteert een benodigd investeringsbedrag van € 1.837.000 waarvan € 342.000 gedekt wordt uit de DUMAVA-subsidie. Dit heeft een structurele afschrijvingslast tot gevolg van € 50.000. Hiervan kan jaarlijks € 25.000 worden gedekt door € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid om te zetten naar een kapitaallastenreserve van € 500.000. Per saldo levert bovenstaande een nadeel op in 2026 van € 61.000 en vanaf 2027 een structureel nadeel van € 22.000.

6. Financieel gezonde toekomst

BA0 Beleidsmatige aanpassingen	**-675**	**-1.725**	**-2.635**	**-3.170**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

BA01 Taakstelling ambtelijk apparaat	**100**	**100**	**100**	**100**

Binnen de bedrijfsvoering is een taakstelling opgelegd op de personeelskosten van structureel € 100.000.

BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	**-150**	**-150**	**-150**	**-150**

Door een andere werkwijze waarin preventie en vroegsignalering centraal staat, vermindert de gemeente niet alleen de directe kosten voor jeugdzorg en uithuisplaatsingen, maar werkt zij ook aan het voorkomen van maatschappelijke problemen die op de lange termijn veel geld en maatschappelijke schade kunnen veroorzaken. Hoewel de eerste fase van de aanpak een omschakeling vereist, zal dit op termijn leiden tot een meer efficiënte besteding van middelen en een gezondere, veiligere samenleving. Naast een oplopend bedrag aan besparing (tot € 2.150.000 in 2029), wordt jaarlijks een bedrag van € 150.000 aan extra formatie opgenomen voor gezinscoaches.

FT0 Financieel technische maatregelen	**-1.632**	**-1.932**	**-1.932**	**-1.932**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

FT01 Brandverzekeringen	**0**	**150**	**150**	**150**

Betreft een nieuw initiatief van de VNG om een collectieve brandverzekering aan te gaan. Via een deelname aan het risicobeheerfonds leggen gemeenten hun premie in een aparte entiteit in. Vanuit deze entiteit worden brandschades vergoed en afgehandeld. Met ingang van 2027 is de besparing € 150.000.

FT02 Onvoorzien verlagen	**25**	**25**	**25**	**25**

Wij verlagen de post onvoorzien van € 25.000 naar € 1. In de gemeentewet en onze financiële verordening 2025 staat dat een post onvoorzien is opgenomen in de begroting. In de wetgeving is de hoogte niet vastgelegd. Daarom ramen wij slechts nog € 1. Daarmee voldoen we aan de wetgeving en onze eigen verordening.

FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	**85**	**85**	**85**	**85**

Wij passen de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen aan van 40 jaar naar 50 jaar met ingang van begrotingsjaar 2026. Op dit moment is de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen 40 jaar. We zien in de praktijk dat gebouwen langer meegaan dan deze termijn. De economische levensduur is dus langer. We verlengen daarom de afschrijvingstermijn van gebouwen naar 50 jaar en sluiten hierdoor meer aan bij de levensduur.
Het voordeel van € 550.000 is nu op hoofdlijnen geboekt. Deze zullen bij de 2e VGR 2026 nader uitgesplitst worden.

FT12 Invoeren projectfinanciering	**225**	**225**	**225**	**225**

Voor nieuw vast te stellen grexen/voorbereidings- of grondaankoopbudgetten wegen wij per keer af of er projectfinanciering toegepast wordt. In deze begroting kunnen we alleen projectfinanciering toepassen bij grondexploitatie Businesspark 7PoortII.

IV0 Inkomstenverhogende maatregelen	**-828**	**-1.083**	**-1.538**	**-1.793**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

IV03 Parkeerbelasting	**300**	**300**	**500**	**500**

In de besluitvorming van de 'financieel gezonde toekomst' is besloten de opbrengsten van de parkeertarieven en -vergunningen te verhogen. De parkeertarieven worden in twee stappen verhoogd;
In 2026 structureel met € 0,20 en in 2028 structureel met € 0,20.
De opbrengst per € 0,20 tariefsverhoging bedraagt € 200.000.

De tarieven voor parkeervergunningen worden verhoogd;
De 1e bewonersvergunning met € 30,00 en de 2e bewonersvergunning met € 59,65. De opbrengst hiervan bedraagt
€ 100.000.
De totale extra opbrengst in programma 0 bedraagt met ingang van 2026 structureel € 300.000 en vanaf 2028 aanvullend € 200.000. Bij de parkeerverordening 2026 ontvangt u een gedetailleerd voorstel over de nieuwe tarieven.

IV04 Huwelijken	**10**	**10**	**10**	**10**

Bij de Financieel Gezonde Toekomst is gekeken naar de leges van de huwelijken. In vergelijking met de buurgemeenten blijkt de gemeente Zevenaar voor de kosten van een huwelijk een lager tarief in rekening te brengen. Daarom is besloten om het tarief voor een huwelijk te verhogen. Dit levert jaarlijks een extra opbrengst van € 10.400 op.

Totaal mutaties	**-2.421**	**-4.975**	**-5.120**	**-5.752**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**-14**	**-26**	**-26**	**-26**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Inzet algemene reserve	**2.148**	**0**	**0**	**0**

Bij de kadernota heeft de raad als uitgangspunt vanuit de Financieel Gezonde Toekomst besloten dat 2026 en 2029 structureel en reëel sluitend moeten zijn. In 2026 lossen wij het ontstane financiële tekort eenmalig op met een onttrekking aan de algemene reserve. Conform de regelgeving kunnen we het vrije deel in de algemene reserve inzetten voor het dekken van structurele lasten. Wij doen dit in 2026 voor een bedrag van € 2.148.000 om de begroting in 2026 sluitend te maken.

6. Financieel gezonde toekomst				
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	**225**	**0**	**0**	**0**

Het budget voor Zevenaar Doet wordt gehalveerd naar een actie die één keer per jaar plaats vindt in plaats van twee keer. Daarnaast wordt Zevenaar Doet beëindigd in 2028. Om de kosten voor de jaren 2026-2028 te dekken stellen wij een bestemmingsreserve in die wordt gevoed door een bijdrage uit de algemene reserve met een bedrag van € 225.000 (3 jaar x € 75.000).

Totaal reservemutaties	**2.359**	**-26**	**-26**	**-26**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
0.1	Bestuur	3	0	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken	973	1.110	1.264	1.354	624	549
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	906	926	943	943	943	1.203
0.4	Overhead	2.406	575	158	15	15	15
0.5	Treasury	1.096	699	712	709	705	701
0.61	OZB woningen	8.862	9.009	9.340	9.340	9.340	9.340
0.62	OZB niet-woningen	6.041	6.019	6.187	6.187	6.187	6.187
0.63	Parkeerbelasting	1.238	1.289	1.587	1.587	1.787	1.787
0.64	Belastingen overig	227	309	310	310	310	310
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	98.926	105.157	107.025	107.523	104.907	106.242
0.8	Overige baten en lasten	94	16	16	16	16	16
Totaal Baten		**120.773**	**125.109**	**127.543**	**127.984**	**124.835**	**126.351**
Lasten							
0.1	Bestuur	2.930	2.444	2.614	2.596	2.596	2.596
0.2	Burgerzaken	1.523	1.853	1.976	1.954	1.626	1.511
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.430	2.620	2.729	2.620	2.618	2.596
0.4	Overhead	20.798	19.436	18.518	18.273	17.870	17.964
0.5	Treasury	576	632	813	1.005	489	587
0.61	OZB woningen	1.143	1.136	1.162	1.162	1.162	1.162
0.62	OZB niet-woningen	28	30	31	31	31	31
0.63	Parkeerbelasting	1	2	2	2	2	2
0.64	Belastingen overig	274	251	275	275	275	275
0.8	Overige baten en lasten	300	179	20	20	20	20
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	146	0	0	0	0	0
Totaal Lasten		**30.148**	**28.584**	**28.140**	**27.938**	**26.688**	**26.744**
Saldo							
0.1	Bestuur	-2.927	-2.444	-2.614	-2.596	-2.596	-2.596
0.2	Burgerzaken	-549	-743	-712	-600	-1.002	-962
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.524	-1.694	-1.786	-1.678	-1.675	-1.393
0.5	Treasury	521	67	-101	-296	216	114
0.4	Overhead	-18.392	-18.861	-18.360	-18.258	-17.855	-17.949
0.61	OZB woningen	7.719	7.873	8.178	8.178	8.178	8.178
0.62	OZB niet-woningen	6.014	5.989	6.156	6.156	6.156	6.156
0.63	Parkeerbelasting	1.237	1.287	1.585	1.585	1.785	1.785
0.64	Belastingen overig	-47	58	35	35	35	35
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	98.926	105.157	107.025	107.523	104.907	106.242
0.8	Overige baten en lasten	-205	-164	-4	-4	-4	-4

0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-146	0	0	0	0	0
Begrotingsresultaat voor bestemming		**90.625**	**96.525**	**99.404**	**100.046**	**98.146**	**99.607**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	3.352	5.651	2.795	410	236	236
	Toevoegingen	2.584	4.918	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**768**	**733**	**2.795**	**410**	**236**	**236**
Begrotingsresultaat na bestemming		**91.393**	**97.258**	**102.198**	**100.456**	**98.382**	**99.843**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 0. Bestuur en ondersteuning					
Baten					
Opbrengst verkoop vastgoed.	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	0	0	0	260
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	15	0	0	0
Totaal programma 0		**15**	**0**	**0**	**260**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Algemene reserve

Algemene reserve (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
9000	Algemene reserve	38.867	36.456	34.068	34.068	34.068

De algemene reserve is een buffer om onverwachte tegenvallers en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Daarnaast is de algemene reserve bedoeld als dekking voor risico's. Het gedeelte van de algemene reserve dat niet nodig is als bufferfunctie of voor het afdekken van risico's is vrij aanwendbaar voor bestuurlijke ambities.
Toevoeging Er zijn geen stortingen geraamd in 2026 en verder.

Onttrekking Het geraamde bedrag van de onttrekkingen in 2026 op basis van genomen raadsbesluiten bedraagt € 268.000:
Stoppen subsidie Kunstwerk! onderdeel Volksuniversiteit € 21.000
Huurderving vermindering spreekuren sociaal Raadsliedenwerk € 7.000
Ontwikkelen synergie voordelen Fashion Outlet Zevenaar € 15.000
Instellen bestemmingsreserve Zevenaar Doet € 225.000.

Totaal algemene reserve	38.867	36.456	34.068	34.068	34.068

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9047	Onderhoud gebouwen	66	0	0	0	0

In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.

Totaal bestemmingsreserves	66	0	0	0	0

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	492	480	467	455	442
9027	Balansverkorting	125	120	115	110	105
9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	936	856	775	695	614
9067	Vervanging hardware werkplekken	276	184	92	0	0
9068	Vervanging hardware werkplekken 2022	24	12	0	0	0
9069	Vervanging hardware werkplekken 2023	300	219	137	56	56
9070	Vervanging hardware werkplekken 2024	252	252	175	98	21
9071	Vervanging hardware werkplekken 2025	192	192	156	120	83
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		2.598	2.314	1.917	1.532	1.321

Voorzieningen

Voorzieningen (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
8002	Pensioenen wethouders	2.483	2.461	2.435	2.409	2.384

Voor de huidige en voormalige wethouders van de (voormalige) gemeente Zevenaar en de voormalige gemeente Rijnwaarden die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, is een voorziening gevormd. Eén van de grondslagen die gehanteerd wordt bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening is de zogenaamde rekenrente, welke gebaseerd is op de marktrente.

8004	Onderhoud gebouwen	2.138	2.491	2.331	2.293	2.867

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging	Er wordt rekening gehouden met een jaarlijkse dotatie conform het meerjarenonderhoudsplan.
Onttrekking	Er wordt rekening gehouden met een jaarlijkse onttrekking conform het meerjarenonderhoudsplan.

8013	Wachtgelden wethouders	80	0	0	0	0

Na het aftreden van burgemeester en wethouders hebben bestuurders recht op een wachtgelduitkering. Hiertoe is bij de jaarrekening 2017 een voorziening gevormd. Om aan de verplichtingen te kunnen voldoen, wordt jaarlijks bij de 2e Voortgangsrapportage bekeken of een aanvulling nodig is in de voorziening.

Toevoeging	Er is geen storting benodigd omdat de wachtgeldverplichting van wethouders uit de bestuursperiode 2018-2022 is afgelopen. Bij de vorming van een nieuw college doen wij voor de niet-terugkerende wethouders een nieuwe storting in de voorziening.
Onttrekking	De kosten van wachtgeldverplichtingen van voormalig wethouders zijn in augustus 2025 beëindigd.

8014	Verlofsparen	306	406	406	406	406

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. De bovenwettelijke vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw kennen, vormen wij hier een voorziening voor.

Toevoeging	Op basis van het saldo van verlofsparen opgebouwd door medewerkers verwachten wij in 2025 € 100.000 aan de voorziening toe te voegen. Dit betreft de bovenwettelijke verlofuren.
Onttrekking	Het verlofspaarsaldo kan door medewerkers worden opgenomen waarna de voorziening wordt aangesproken.

8015	Voorziening regeling vervroegde uitkering (RVU)	192	272	181	91	0

Voorziening voor de regeling vervroegde uitkering (RVU). Van medewerkers waarmee een overeenkomst is afgesloten, wordt het benodigde bedrag in de voorziening gestort.

Toevoeging Bij de RVU nemen medewerkers ontslag en volgt er een (maandelijkse) ontslagvergoeding die de ex-medewerker in staat stelt om te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd. In 2024 en 2025 is met een aantal medewerkers een overeenkomst voor vervroegde uittreding afgesloten. Het benodigde bedrag voor de komende jaren is in de voorziening gestort.

Onttrekking In de CAO is opgenomen dat vanaf 2024 medewerkers een RVU uitkering kunnen ontvangen. De medewerker gaat uit dienst en ontvangt gedurende 2 jaren voorafgaand aan zijn AOW datum, een uitkering van de gemeente. De uit te keren bedragen brengen wij in het jaar van betaling ten laste van de voorziening.

8016	Sociaal plan	125	85	45	45	45

Voorziening voor de kosten die betrekking hebben op het sociaal plan en de organisatieontwikkeling.

Totaal voorzieningen	**5.324**	**5.714**	**5.399**	**5.244**	**5.701**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
Aanbrengen zonnepanelen brandweerkazerne Zevenaar		38	0	0	0	0
Bouw toiletvoorziening Breuly		26	0	0	0	0
Citroen Jumpy V-30-LLD (481)		45	0	0	0	0
Heftruck Toyota		25	0	0	0	0
Invullen gebouw Raadhuisplein 1		175	0	0	0	0
Iveco V-05-DRX (373)		15	0	0	0	0
Iveco VZF-30-B (364) begraven		55	0	0	0	0
Machinepark OW		32	0	0	0	0
Mercedes Sprinter Pick-up		63	0	0	0	0
Pand Dorpsstraat 33 Angerlo		74	0	0	0	0
Raadzaal inrichting en installaties		100	0	0	0	0
Rioolcombi (kolkenzuiger)		400	0	0	0	0
Service auto VW transporter		102	0	0	0	0
Tractor MF		75	0	0	0	0
Verduurzaming brandweerkazerne Zevenaar		3	0	0	0	0
Verduurzaming Musiater		638	0	0	0	0
Vervangen Servicewagen 468 VJ-092-F		34	0	0	0	0
vervangen VW Crafter bus (355)		61	0	0	0	0
vervangen VW crafter/kipper (356)		88	0	0	0	0
vervangen VW Crafter/kipper (357)		88	0	0	0	0
Vervanging dak Turmac (TCF)		0	1.337	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2024		32	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2025		144	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2026		0	341	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2027		0	0	329	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2028		0	0	0	141	0
Vervanging zonnepanelen warmtep. gemeentewerf ZVN		58	0	0	0	0
Vloeistoftank 32000 liter		33	0	0	0	0
Vrachtauto 210 MAN TGL (30-BJP-5)		0	80	0	0	0
Vrachtwagen DAF CF75		410	0	0	0	0
Werkplekken Turmac kantoorgebouw		50	0	0	0	0
Totaal programma 0.		**2.864**	**1.758**	**329**	**141**	**0**

1. VEILIGHEID

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we?

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

Ontwikkelingen

Veiligheidsagenda

De kaders vanuit Veiligheid zijn vastgelegd in de Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026. Naast de reguliere werkzaamheden is er de aankomende jaren extra aandacht voor:
- De aanpak van de georganiseerde criminaliteit
- Zorg en veiligheid
- Digitale veiligheid

Georganiseerde criminaliteit

Er is zorg over jongeren die 'doorgroeien' naar de georganiseerde (drugs-) criminaliteit, een zichtbare toename van straatdealers en er is onvoldoende zicht op zorgfraude waardoor mensen geen of onvoldoende kwaliteit van zorg krijgen. We blijven inzetten op integrale controles in buitengebieden, (kleine) bedrijventerreinen en recreatieparken. Ook hebben we extra aandacht voor de aanpak van zorgfraude en zorgcriminaliteit. In 2026 hebben we daar extra toezichtcapaciteit vanuit het regioprogramma Samen Weerbaar.

Zorg en veiligheid

In 2026 rollen we de PGA (persoonsgerichte aanpak) uit. Dankzij subsidie kan Zevenaar de organisatie van zorg en veiligheid verder versterken. In de PGA worden complexe domeinoverstijgende casuïstiek, complexe (gezins-)situaties en casuïstiek die (naar verwachting) kan leiden tot crimineel en/of overlastgevend gedrag besproken. Met de PGA hebben we de samenwerking formeel georganiseerd tussen tal van in- en externe partners bij complexe casuïstiek die te veeleisend is voor het gebiedsteam.
De nieuwe wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) kan hierbij een belangrijk hulpmiddel zijn, echter ligt deze wet al sinds 2023 in de Tweede Kamer. Met het wetsvoorstel wordt beoogd knelpunten weg te nemen in relatie tot gegevensuitwisseling en privacy in het sociaal domein bij de aanpak van meervoudige problematiek.

Digitale criminaliteit

Het startpunt voor ons is het vergroten van de bewustwording en weerbaarheid van inwoners en ondernemers. Dit jaar willen we extra aandacht schenken aan de digitale bewustwording en weerbaarheid van ouderen in onze gemeente.

Beleidskaders

- Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026
- Beleidsregels drugshandel op straat gemeente Zevenaar 2024
- Handhavingsbeleid permanente bewoning recreatieverblijven (2023)

WAT WILLEN WE?

1. Veiligheid

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.	5.340

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)					
	2024	1,20	0,80	0,50	0,50
	We zitten al behoorlijk laag in Zevenaar ten opzichte van het Gelders gemiddelde. Samen met de buurtwhatsappgroepen, politie en gezamenlijke acties proberen we inwoners te waarschuwen voor inbraken.				
Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit (aantal per 10.000 inwoners)					
	2024	6,15	8,21	6,31	6,31
	Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het vervaardigen, handelen en bezitten van drugs is strafbaar gesteld als misdrijf. Het aantal door de politie geregistreerde drugsdelicten in Zevenaar ligt iets boven het Gelders gemiddelde. Het streven is om naar het Gelders gemiddelde te dalen. We zetten met onze preventieve ondermijningsaanpak in op het voorkomen van (o.a.) drugsdelicten, maar in ons gebied is het zeker een probleem waar we mee te maken hebben.				
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)					
	2024	3,50	2,30	2,20	2,00
	Zevenaar scoort sterk onder het Gelders gemiddelde. We blijven sturen op een verdere daling van het aantal geweldmisdrijven.				
Politieregistraties overlast door verward persoon (aantal per 10.000 inwoners)					
	2024	80,00	46,00	35,00	35,00

Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het aantal politieregistraties van overlast met verwarde personen is een nieuw opgenomen beleidsindicator. In 2024 kwam Zevenaar ver onder het Gelders gemiddelde uit met 46 politieregistraties. De overlast door personen met verward gedrag is hoog, toch zitten we onder het Gelders gemiddelde. Met onze aanpak hopen we uiteindelijk resultaten te zien en dat het cijfer gaat dalen.

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)

2024	4,90	4,00	3,30	3,00

In 2024 zijn we helaas zijn we iets gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Desondanks scoren we nog onder het Gelders gemiddelde en gaan we voor een afname.

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)

2024	8,00	11,00	9,00	9,00

De verwijzingen naar Halt zijn hoger dan het Gelders gemiddelde. Meer Zevenaarse jongeren krijgen een doorverwijzing naar Halt. Mogelijk is dit een effect van de verbeterde samenwerking in het zorg- en veiligheidsdomein, zodat we jongeren eerder en beter in beeld krijgen.

Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)

2024	1,80	0,70	0,80	0,80

In 2024 zagen we een daling in de cijfer van winkeldiefstallen. We hopen dit lage cijfer de aankomende jaren vast te houden.

1.1 Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen — 2022-2026

We zetten in op preventief jongerenwerk buiten de organisatie (outreachend) in Zevenaar. Dit jongerenwerk houdt in dat de jongerenwerkers ondersteuning bieden binnen de leefwereld van de jongeren. In 2022 start een pilot jongerenwerk op straat. Dit wordt in 2023 geëvalueerd. Bij preventief beleid kijken we ook naar maatregelen om te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Voldoende speel- en sportvoorzieningen en locaties voor het organiseren van activiteiten voor jongeren kunnen preventief werken en overlast elders beperken of voorkomen.

Voor de aanpak van overlast veroorzakende en/of criminele jeugdgroepen werken we samen met betrokken partijen op basis van het in 2022 afgesproken convenant. Gezien de ontwikkeling van de problematiek met overlast veroorzaakt door jeugdigen in onze gemeente willen we, naast het outreachend jongerenwerk, de inzet van jeugdboa's onderzoeken. Een jeugdboa richt zich specifiek op jeugdigen en de daarbij horende overlast. De inzet van een jeugdboa gaat een stap verder dan het jongerenwerk en kan een repressief karakter aannemen. De jeugdboa kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa's.

Belangrijk hierbij is dat we deze problematiek vanuit inhoud en bestuurlijk-ambtelijke inzet integraal benaderen vanuit beide prevalente belangen: zorg voor onze jongeren en zorg voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen — 2022-e.v.

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp en de stad én in het buitengebied. We werken hiervoor samen met partners vanuit het werkveld, zoals de politie en partners vanuit het RIEC-verband. Het RIEC is het Regionale Informatie- en Expertise Centrum dat zich richt op bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

We zorgen voor een veilige en prettig leefbare gemeente. Hierbij hebben we een aantal speerpunten:

- De inzet van cameratoezicht zien we als laatste inzetmiddel, we willen dit dus zo min mogelijk inzetten. Tijdelijke inzet van camera's kan een overweging zijn.
- We continueren de inzet van het kernteam ondermijning. We zetten in op kleinschalige controles met interne collega's, waar nodig aangevuld met onze partners uit het RIEC-verband.
- We geven uitvoering aan Uitvoeringsplan Ondermijning 2022-2023.
- We geven opvolging aan de aanbevelingen uit Weerbaarheidsscan (2022) van het RIEC.

Regionaal, vanuit het RIEC, maar ook door de Provincie Gelderland wordt geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning op verschillende vlakken. Willen we hiervan profiteren dan is nu het moment om hieraan deel te nemen. Zo zijn we gestart met Ariadne (aanpak vakantieparken). Er is een Districtelijk ondermijningsteam ingesteld dat kan ondersteunen bij integrale controles en is er een platform veilig ondernemen actief, dat zich specifiek richt op het buitengebied.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	133	133	133	133	133
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	44	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	2	2	2	2
Totale baten tot de begroting	**177**	**135**	**135**	**135**	**135**
Mutaties in deze begroting (baten)					
	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**177**	**135**	**135**	**135**	**135**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	4.841	4.841	4.833	4.839	4.831
1e voortgangsrapportage 2025	65	15	15	15	23
Kadernota 2026	0	88	87	94	94
2e voortgangsrapportage 2025	91	12	20	20	20
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	208	215	209	208
Totale lasten tot de begroting	**4.998**	**5.165**	**5.170**	**5.177**	**5.176**

Mutaties in deze begroting (lasten)

	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale lasten in deze begroting	**4.998**	**5.165**	**5.170**	**5.177**	**5.176**
Resultaat voor bestemming	**-4.821**	**-5.030**	**-5.036**	**-5.042**	**-5.041**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves					
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves					
Saldo reserve mutaties					
Resultaat na bestemming	**-4.821**	**-5.030**	**-5.036**	**-5.042**	**-5.041**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	73	72	72	72	72	72
1.2	Openbare orde en veiligheid	97	105	62	62	62	62
Totaal Baten		**171**	**177**	**135**	**135**	**135**	**135**
Lasten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.401	3.450	3.530	3.521	3.520	3.519
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.479	1.548	1.634	1.650	1.657	1.657
Totaal Lasten		**4.880**	**4.998**	**5.165**	**5.170**	**5.177**	**5.176**
Saldo							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-3.327	-3.378	-3.458	-3.448	-3.448	-3.447
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.381	-1.443	-1.572	-1.587	-1.594	-1.594
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-4.709**	**-4.821**	**-5.030**	**-5.036**	**-5.042**	**-5.041**
	Onttrekkingen						
	Toevoegingen						
Totaal Mutaties reserves							
Begrotingsresultaat na bestemming		**-4.709**	**-4.821**	**-5.030**	**-5.036**	**-5.042**	**-5.041**

2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we?

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

Ontwikkelingen

Mobiliteitsprogramma

Op 29 oktober 2025 is het mobiliteitsplan Zevenaar (inclusief uitvoeringsplan) aan de raad aangeboden. Hierin is als hoofddoelstelling verwoord: "Een veilig mobiliteitssysteem dat de leefbaarheid versterkt en de bereikbaarheid waarborgt voor de huidige en toekomstige inwoners en bezoekers van de gemeente Zevenaar". Deze hoofddoelstelling is vervolgens uitgewerkt in drie subdoelstellingen:
- Leefbaarder Zevenaar;
- Verkeersveiliger Zevenaar
- Betere multimodale bereikbaarheid

Project ViA15: doortrekken A15 en verbreden A12

De Raad van State heeft op woensdag 2 oktober 2024 het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk verklaard. Inmiddels is het aanvullend budget beschikbaar gesteld en op 3 juli 2025 is het contract tussen RWS en GelreGroen (consortium) getekend. Hiermee is de doorgang van het project ViA15 een feit. In 2026 start de uitvoering, waarbij men begint bij de verbreding van de A12 en de nieuwe op- en afrit Zevenaar Oost. De verbredingen van de A15 en A12 zijn in 2029 gereed. Het hele project is eind 2031 gereed. De definitieve doorgang betekent dat we de projectorganisatie voor de eigen organisatie moeten gaan activeren. Daarvoor zijn middelen gereserveerd.

Project ongelijkvloerse overwegen

De vier gelijkvloerse spoorkruisingen worden naar de toekomst toe een steeds grotere belemmering voor de leefbaarheid, verkeersveiligheid en bereikbaarheid van Zevenaar. De ontwikkelingen op het spoor leiden tot hogere frequenties en mogelijk hogere snelheden van treinen. Een aanpak voor de gelijkvloerse kruisingen binnen de Liemers (Duiven en Zevenaar) is noodzakelijk voor de plannen rondom het spoor. De eerste verkenningen zijn afgerond. Gezien de barrière die het spoor veroorzaakt is het voor Zevenaar een vereiste om spoorkruisingen te behouden. Indien niet gelijkvloers, zullen we kijken naar mogelijkheden voor ongelijkvloers. De complexiteit en hoge kosten maakt dit tot een project dat nadrukkelijk vanuit de regio, in samenspraak met hogere overheden en ProRail, opgepakt moet worden. Voor Zevenaar vormen de aanwezigheid van de tunnelbak van de Betuweroute en de beperkte ruimte rondom overgangen hierbij extra uitdagingen. Dit maakt dat strategisch omgegaan moet worden met de beschikbare ruimte en naar de toekomst toe ook alternatieven mogelijk gehouden moeten worden. De integrale visie op de spoorzone Zevenaar is opgenomen in de recent vastgestelde Omgevingsvisie Zevenaar 2040. De verkenningen zijn ook opgenomen in het mobiliteitsprogramma Zevenaar.

Ontwikkelingen stedelijke zone

In de Omgevingsvisie zijn in de zogenaamde "stedelijke zone" diverse ontwikkelingen aangegeven zoals "Zevenaar Verder Oost" (uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort en woningbouw (uitbreiding Groot Holthuizen) en de daarbij behorende infrastructuur, waaronder doortrekken Witte Kruis. Andere ontwikkelingen zijn de woningbouwlocatie Reisenakker en de transformatie van de bedrijventerreinen Mercurion, deels Tatelaar en Zuidspoor. Deze ontwikkelingen hebben ook gevolgen voor de capaciteit van het bestaande wegennet en ook voor de nieuwe nog aan te leggen op- en afrit Zevenaar Oost op de A12. Van

belang is deze ontwikkelingen in relatie met elkaar te zien evenals de financiële investeringen die hiervoor gedaan moeten worden. Daartoe gaan wij in 2026 een investeringsagenda opstellen waarbij de ontwikkelingen tegen elkaar worden afgewogen en prioriteiten gesteld.

Beleidskaders

- Omgevingsvisie 2025
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Gemeentelijke verkeers- en vervoersplan 2020
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)

WAT WILLEN WE?

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

WAT DOEN WE?

2.1 Optimaliseren van de bereikbaarheid via verkeersveilig infrastructuur

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12 2024-2028

Een doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 met daarbij de aanleg van deze twee nieuwe aansluitingen heeft gevolgen voor het verkeer op ons onderliggend wegennet. Wij zetten ons in om hinder (o.a. sluipverkeer) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer 2022-2030

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Wij streven naar een optimale toegankelijkheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte, wegen, en fietspaden. We stimuleren het fietsen door goede en veilige fietsroutes en zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, dat onderdeel uit gaat maken van een nieuw op te stellen mobiliteitsvisie, geven wij prioriteit aan de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer.

2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven 2022-2026

Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg. Wij ondersteunen en maken daarbij gebruik van lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden en maken gebruik van het nog op te richten participatieplatform. Verder houden wij een enquête specifiek gericht op het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties. De input verwerken we in de plannen ter uitvoering van het GVVP.

2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen — 2022-2030

Wij benutten elke gelegenheid om de gewenste aanpassingen aan het wegennet in en rondom Babberich en Zevenaar (Witte Kruis) onder de aandacht te brengen bij de provincie en Rijkswaterstaat. Wij zetten in op het stimuleren van verbeteringen en anticiperen hierop. Dit doen we zowel ambtelijk als bestuurlijk. De hiervoor reeds gedane inspanningen in de afgelopen jaren zetten wij voortvarend voort in deze collegeperiode. Daarbij zetten wij ons in om de gebiedsoplossing samen met de provincie gerealiseerd te krijgen. Het doortrekken van de Witte Kruis maakt onderdeel uit van de gebiedsoplossing Babberich. Zo nodig en mogelijk treffen wij kleinschalige maatregelen voor wegen waar de gemeente wegbeheerder van is.

2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in — 2024-2028

Het opnieuw inrichten van de Edisonstraat is nodig om een goede aansluiting van de diverse bedrijventerreinen (vooral Mercurion) op de nieuwe aansluiting op de A12 bij Zevenaar Oost te realiseren. De Edisonstraat wordt hiervoor aangepast.

2.2 Verbeteren van de bereikbaar van de kernen via openbaar vervoer

2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost — 2023-2030

Er zijn en worden veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen. Eveneens staat de realisatie van de Fashion Outlet op de planning en worden steeds meer bedrijven op 7Poort gerealiseerd. Goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer vinden we van groot belang. We blijven ons inzetten voor een station Zevenaar Oost. De Groene Metropoolregio (GMR) heeft onlangs een verkenning opgestart om de potentie van een mobiliteitshub Zevenaar Oost te onderzoeken. Een hub is een vervoersknooppunt waar je kunt overstappen van het ene naar het andere vervoersmiddel. Na de zomer van 2022 wordt het rapport door de GMR opgeleverd aan de gemeente Zevenaar. Het doel zoals opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020 – 2030 blijft vooralsnog dat Zevenaar Oost in 2030 fungeert als mobiliteitshub.

2.2.2 Wij behouden de buurtbus — 2022-2030

De buurtbus vervult een belangrijke rol om de kleine kernen van onze gemeente bereikbaar te houden. Om de buurtbus te behouden gaan wij de vrijwilligers meer ondersteunen. Als eerste actie overleggen wij met de organisatie en de vrijwilligers om de knelpunten die zij ervaren in kaart te brengen.

2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak — 2022-2026

We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute. Aanleg van de Noordtak leidt ertoe dat Zevenaar steeds meer ingeklemd wordt door grootschalige infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op het woon- en leefplezier van onze inwoners in met name Zevenaar Oost en Babberich. Daarnaast is de impact op de natuur en het landschap groot. Dit standpunt blijven wij duidelijk maken in ambtelijke en bestuurlijke gremia. We trekken hierin samen op met de regio Achterhoek en de Liemerse gemeenten. Wij dragen ons standpunt regionaal uit. Daarom wordt er allereerst actief gestuurd op het onderzoeken van het nut en de noodzaak van de voorgestelde varianten voor het goederenvervoer.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	349	349	349	349	349
1e voortgangsrapportage 2025	200	200	200	200	200
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	44	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**593**	**549**	**549**	**549**	**549**
Mutaties in deze begroting (baten)					
	0	**0**	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**593**	**549**	**549**	**549**	**549**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	7.984	8.361	8.114	8.549	8.247
1e voortgangsrapportage 2025	71	250	200	198	445
Kadernota 2026	0	-3	-3	-3	-3
2e voortgangsrapportage 2025	-46	-20	-20	-18	-18
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	152	424	181	145
Totale lasten tot de begroting	**8.009**	**8.740**	**8.716**	**8.907**	**8.817**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**0**	0	0	92
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	0	92
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**11**	159	159	159
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	11	11	11	11
Actualisatie investering rotonde Platanenlaan - Ringbaan	0	0	11	11	11
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	0	137	137	137
5. Mutaties < € 100.000	0	**54**	54	54	54
Actualisatie budget gladheidsbestrijding	0	14	14	14	14
Actualisatie budget kleine maatregelen mobiliteitsprogramma Zevenaar	0	40	40	40	40

Totaal gemuteerde lasten	**0**	**65**	**212**	**212**	**304**
Totale lasten in deze begroting	**8.009**	**8.805**	**8.928**	**9.120**	**9.121**
Resultaat voor bestemming	**-7.416**	**-8.256**	**-8.379**	**-8.571**	**-8.572**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	92	150	50	39	39
1e voortgangsrapportage 2025	38	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	-17	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	113	**150**	50	39	39
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**113**	**150**	**50**	**39**	**39**
Resultaat na bestemming	**-7.303**	**-8.106**	**-8.329**	**-8.532**	**-8.534**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**0**	**0**	**0**	**-92**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	**-11**	**-11**	**-11**	**-11**

In 2026 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen en -dalingen binnen de gemeente en de RDL. Binnen de gemeente zijn met name de loonkosten gestegen die voor een deel worden doorbelast aan de RDL. Binnen de RDL zijn per saldo de kosten voor afvalinzameling hoger en hiermee ook onze bijdrage aan de RDL. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van personele kosten en hogere verwerkingskosten van het afval op de aanbiedstations. Anderzijds is er een daling van de materiële kosten als gevolg van bijvoorbeeld lagere brandstofkosten.
Per saldo stijgen de kosten voor de gemeente Zevenaar als gevolg van de hierboven genoemde wijzigingen structureel vanaf 2026 met € 48.000 ten opzichte van 2025. Dit verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. Door bovengenoemde kostenstijging stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing.

Actualisatie investering rotonde Platanenlaan - Ringbaan	**0**	**-11**	**-11**	**-11**

De bestaande verkeersregelinstallatie (VRI) op het kruispunt Platanenlaan - Ringbaan is aan het eind van zijn levensduur en wordt vervangen door een rotonde. In het onderhoudsbudget is geen bedrag gereserveerd voor vervanging. Deze maatregel maakt onderdeel uit van een bredere herinrichting van de verkeersinfrastructuur binnen Zevenaar, die noodzakelijk is vanwege veranderende verkeersstromen door de komst van de nieuwe autosnelweg A15. De bouwkosten voor deze rotonde bedragen circa € 600.000. De verwachting is dat voorbereiding en toezicht 12% bedragen. In totaal bedragen de uitvoeringskosten dan € 672.000.
Voor deze rotonde is een specifieke uitkering van het Rijk, Verkeersveiligheidsmaatregelen aangevraagd en ontvangen van € 248.000. Aanvullend wordt nog een provinciale fietssubsidie aangevraagd met een bedrag van naar schatting maximaal € 15.000. De jaarlijkse kapitaallasten hebben een structureel nadelig effect vanaf 2027 van € 10.600 in programma 2.

Actualisatie investering wegen revitalisering index	**0**	**-137**	**-137**	**-137**

Als gevolg van de prijsstijgingen binnen de grond weg- en waterbouw vanaf 2022 tot en met 2024, zijn er tekorten ontstaan bij de revitaliseringsprojecten. Deze prijsstijgingen zijn het gevolg van de verstoring in toeleveringsketens, waardoor schaarste aan grondstoffen en materialen is ontstaan na de pandemie. Daarnaast zijn de afgelopen 2 jaar de loonkosten fors gestegen. Voor de revitaliseringsprojecten Angerlo, Kop van Tolkamer en Pannerden is er sprake van prijsstijging. Voor het project Bloemenkamp hebben we de

prijsstijging grotendeels opgevangen door het aanvragen van aanvullende subsidies. Echter voor de revitaliseringsprojecten Lobith-Noord, Lobith-Zuid en Schrijvershoek lopen, de in 2022 geraamde beschikbare investeringsbudgetten en de werkelijke uitvoeringskosten, te ver uiteen om de prijsstijging van 20% (prijsindex grond-, weg- en waterbouw) op te vangen. Op grond hiervan worden de investeringsbudgetten van de revitaliseringsprojecten totaal met € 4.102.000 verhoogd. Het totale investeringsbedrag voor Lobith-Noord komt hiermee op € 14.569.000, voor Lobith-Zuid op € 3.589.000 en Schrijvershoek € 7.123.000. Daarnaast wordt het investeringsbudget straatmeubilair verhoogd met € 30.000. Het totale investeringsbudget van straatmeubilair komt hiermee op € 342.000. We brengen de extra kapitaallasten (€ 140.000) structureel ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging.

Totaal mutaties	**-11**	**-159**	**-159**	**-250**	

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten						
2.1 Verkeer en vervoer	679	592	548	548	548	548
2.2 Parkeren	1	1	1	1	1	1
Totaal Baten	**680**	**593**	**549**	**549**	**549**	**549**
Lasten						
2.1 Verkeer en vervoer	6.111	6.717	7.415	7.544	7.748	7.769
2.2 Parkeren	1.099	1.276	1.374	1.368	1.355	1.336
2.5 Openbaar vervoer	15	16	16	16	16	16
Totaal Lasten	**7.226**	**8.009**	**8.805**	**8.928**	**9.120**	**9.121**
Saldo						
2.2 Parkeren	-1.099	-1.276	-1.373	-1.367	-1.355	-1.335
2.1 Verkeer en vervoer	-5.432	-6.125	-6.867	-6.996	-7.200	-7.221
2.5 Openbaar vervoer	-15	-16	-16	-16	-16	-16
Begrotingsresultaat voor bestemming	**-6.546**	**-7.416**	**-8.256**	**-8.379**	**-8.571**	**-8.572**
0.10 Mutaties reserves						
Onttrekkingen	49	113	150	50	39	39
Toevoegingen	45	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves	**4**	**113**	**150**	**50**	**39**	**39**
Begrotingsresultaat na bestemming	**-6.542**	**-7.303**	**-8.106**	**-8.329**	**-8.532**	**-8.534**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 2. Verkeer en vervoer					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	100	0	0	0
Lasten					
Begeleiding en advies A12/A15	Besteding BR advies en begeleiding project A12/A15	100	0	0	0
Totaal programma 2		**0**	**0**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
9059	Advies en begeleiding project A12/A15	494	394	294	294	294

De kosten met betrekking tot het project A12/A15 worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Het gaat om de kosten voor advies en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering.

Onttrekking	Op dit moment is nog geen gedetailleerde planning beschikbaar. Om die reden is een grove inschatting gemaakt over de besteding van de reserve. Gelet op de onzekerheden is voor de latere jaren nog geen onttrekking geraamd.

Totaal bestemmingsreserves	494	394	294	294	294

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**

9012	Snelfietsroute F12	393	392	384	375	367
9036	Fietspad Geitenwaard	100	100	98	95	93
9037	Herinrichting Tengnagelwaard	48	47	46	44	43
9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	166	166	160	155	149
9072	Vervanging software centrale afsluiting parkeren	34	22	11	0	0
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**741**	**728**	**699**	**670**	**652**

Voorzieningen

Voorzieningen (stand per 1 januari)						**(Bedragen x € 1.000)**
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
8006	Openbare verlichting	181	170	203	236	269

Deze voorziening dient om schommelingen in de kosten van het periodieke onderhoud aan de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties op te vangen.

Toevoeging We houden rekening met een jaarlijkse storting van € 33.000 op basis van het beheerplan openbare verlichting en verkeersregelinstallaties (2022).

Onttrekking De geraamde onttrekking voor 2024 is verdeeld over 2024 en 2025. Hierdoor houden we in 2025 rekening met een onttrekking van € 43.000 uit de voorziening. In 2026 staat is geen onttrekking gepland.

8007	Wegen	2.675	2.165	2.461	2.757	3.053

Afdekken van verplichtingen en om schommelingen in het wegenonderhoud op te kunnen vangen. Het groot onderhoud aan de wegen is opgenomen in het beheerplan wegen en civiele kunstwerken. Na het vaststellen van het geharmoniseerde beheerplan wordt de reserve wegen van de voormalige gemeente Rijnwaarden naar deze voorziening overgeheveld.

Toevoeging De jaarlijkse storting is conform het beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022).

Onttrekking De onttrekking is conform het beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022).

8008	Bruggen	172	202	157	111	66

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan bruggen conform het beheerplan wegen en civiele kunstwerken.

Toevoeging De jaarlijkse storting is gebaseerd op het in 2022 geactualiseerde beheerplan wegen en civiele kunstwerken.

Onttrekking De geraamde onttrekking is gebaseerd op het in 2022 geactualiseerde beheerplan.

Totaal voorzieningen	**3.028**	**2.537**	**2.821**	**3.105**	**3.389**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Ambities wegen 2025		30	0	0	0	0
Ambities wegen 2026		0	30	0	0	0
Ambities wegen Angerlo		9	0	0	0	0
Ambities wegen Lobith-Zuid		23	8	0	0	0
Edisonstraat - planvorming herinrichting		50	45	0	0	0
Fietspadstrooier		50	0	0	0	0
Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	JA	335	185	250	1.000	0
Geitenwaard - fietspad		99	0	0	0	0
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst		17	0	0	0	0
Herinrichting Kop van Tolkamer		455	0	0	0	0
Herinrichting Markt Zevenaar		130	0	0	0	0
Herinrichting Muldershof		22	0	0	0	0
Herinrichting park.plaatsen centrum/babberichseweg		248	0	0	0	0
Iveco V-06-DRX (374)		4	0	0	0	0
Kleine vrachtwagen 358 VW Crafter VBN-379-K		0	43	0	0	0
Lobith-Noord wegen: duurzaam en circulair		220	0	0	0	0
Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15		0	0	0	84	0
Pannerden wegen: duurzaam en circulair		110	0	0	0	0
Planvorming herinrichting Doesburgsweg		0	0	96	0	0
Planvorming herinrichting Mercurion		0	0	0	0	71
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord		-5	0	0	0	0
Revitalisatie dijken		74	100	200	0	0
Revitalisatie Nieuwstraat Pannerden		21	0	0	0	0
Revitalisatie Parkeerdek Masiusplein Zevenaar		525	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Angerlo		50	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Bijlanseweg Tolkamer		400	200	0	0	0
Revitalisatie wegen Bloemenkamp		432	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Noord		132	1.004	1.000	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Noord 26 / 22-24		0	2.427	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid		214	110	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid 26 / 22-24		0	508	0	0	0
Revitalisatie wegen Pannerden		123	1.600	0	0	0
Revitalisatie wegen Schrijvershoek		200	302	505	0	0
Revitalisatie wegen Schrijvershoek 26 / 22-24		0	1.167	0	0	0
Revitalisatie wegen Spijk		74	0	0	0	0
Rotonde Platanenlaan - Ringbaan		0	672	0	0	0
Snelfietsroute F12 - traject 7 en 9		1.203	0	0	0	0
Spoorverdubbeling - advies en planvorming		77	0	0	0	0
Straatmeubilair 2025		50	0	0	0	0
Straatmeubilair 2026		0	71	50	0	0
Straatmeubilair 26 / 22-24 index		0	30	0	0	0
Veegtruck		100	0	0	0	0
Veegwagen 27-BPR-5		71	0	0	0	0

Veegwagen 86-BNS-3	65	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2023	23	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2024	110	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2025	115	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2026	0	120	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2023	30	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2024	60	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2025	80	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2026	0	70	0	0	0
Vervangen armaturen 2026	0	250	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 armatu-ren 2025	237	0	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2025	196	0	0	0	0
Vervangen brug Eltenseweg	315	335	0	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-3)	65	0	0	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-7)	65	0	0	0	0
Vervangen masten 2026	0	160	0	0	0
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort	286	261	0	0	0
Voetgangersoversteekplaatsen parkeerring	92	0	0	0	0
Voetpad K03 Ringbaan Noord / K04 Hekke	30	0	0	0	0
Witte Kruis - onderzoek Plan, MER	91	0	0	0	0
Zoutsilo	37	0	0	0	0
Totaal programma 2.	**7.440**	**9.698**	**2.101**	**1.084**	**71**

3. ECONOMIE

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we?

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

Ontwikkelingen

Zevenaar ontwikkelt zich de komende jaren als economische motor binnen De Liemers, met een sterke focus op logistiek, maakindustrie en circulaire bedrijvigheid. Tegelijkertijd groeit de vrijetijdseconomie, waarbij Zevenaar inzet op toerisme, cultuur en recreatie als versterking van de lokale economie. De binnenstad en de toekomstige fashion outlet Zevenaar (FOZ) krijgen extra aandacht voor beleving, bereikbaarheid en functiemenging. Via samenwerking met onderwijsinstellingen zoals het Graafschap College en Rijn IJssel werken we aan het opleiden van vakmensen voor de regio. De energietransitie en aanpak van netcongestie zijn cruciaal om economische groei mogelijk te maken. Mede op basis van de koers van het nieuwe coalitie akkoord en collegeprogramma starten we in 2026 met het maken van een Omgevingsprogramma Economie, als uitwerking van de Omgevingsvisie Zevenaar 2040.

Beleidskaders

- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2025 - 2028
- Omgevingsvisie Gemeente Zevenaar 2040 (2025)

WAT WILLEN WE?

3. Economie

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

WAT DOEN WE?

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Functiemenging (%)					
	2023	54,40	48,40	46,00	46,00
	Het aantal banen en woningen is in de gemeente Zevenaar niet volledig in balans. Vanuit de geplande woningbouw opgave is het zaak om ook ruimte voor economie goed te borgen. Een gezonde economie draagt, net als een gezonde leefomgeving en een inclusieve samenleving, bij aan de brede welvaart. Voor het versterken van de lokale economie zetten we onder andere in op de uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort. De voorkeur heeft het om het woon-werkverkeer zo beperkt mogelijk te houden.				
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)					
	2023	166,30	149,30	150,00	153,00
	De gemeente Zevenaar volgt de provinciale en landelijke trend. Het aantal vestigingen ten opzichte van de inwoners in de leeftijdscategorie 15 t/m 64 jaar stijgt. Oorzaak hiervoor is het relatief grote aantal oprichtingen en het nog beperkt aantal faillissementen. De verwachte stijging zet wel door, maar niet zo fors als in 2022 en 2023.				

3.1 Realiseren van een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar 2022-2026

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. We zetten in op een eenduidige profilering en het compact maken van het kernwinkelgebied tot een centrumgebied.

We voeren het Actieplan Centrum uit, met als doel het centrum te ontwikkelen tot een compleet, compact en comfortabel winkel-, woon-, werk- en uitgaansgebied. We faciliteren de aanstelling van een centrummanager en professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente. Daarnaast stellen we met de betrokken partners een marketingstrategie en activiteitenplan op en voeren deze uit. Ook starten we met het opstellen van een plan om het centrum compact te maken: een transformatieplan.

3.3 Bevorderen van een beter ondernemingsklimaat

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade 2023-2026

In 2020 is de Liemerse Ambassade opgericht. De Liemerse Ambassade is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Deze netwerkorganisatie helpt projectideeën te realiseren van Liemerse inwoners en bedrijven. Dat doen ze door krachten van ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, overheid en inwoners te verbinden, talenten te ontwikkelen, middelen te verwerven en de resultaten aan het hele land te laten zien. De meerwaarde van deelname is meer samenhang realiseren tussen verschillende gebieden en vergroten van de structurele samenwerking om de economische kracht in de Liemers te versterken. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers Economische Visie speelt de Liemerse Ambassade een rol.

3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit 2022-2026

We blijven werken aan de uitvoering van de Economische Agenda Zevenaar. We zetten in op meer werkgelegenheid, meer ruimte voor ondernemerschap en meer samenwerken als partners in business. Vermindering van regeldruk en verbetering van de dienstverlening aan ondernemers door de gemeentelijke organisatie zijn hiervoor belangrijke resultaten. We verbeteren onze dienstverlening onder meer door het inrichten van een speciaal ondernemersloket. Door uitvoering van een tweejaarlijkse ondernemerspeiling meten we het effect van de verbetering. In het kader van ruimte voor ondernemerschap gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek, afhankelijk van de organisatiegraad op het terrein. Om de uitvoering van de Economische Agenda te bewaken, stellen we een Economische Monitor op.

3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit 2023-2026

In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van de Liemers Economische Visie (LEV), samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen binnen de Liemerse Ambassade uit.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	23.773	485	9.261	10.000	485
1e voortgangsrapportage 2025	30	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	9.469	0	1.923	1.291	14.553
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**33.273**	**485**	**11.185**	**11.292**	**15.038**
Mutaties in deze begroting (baten)					
6. Financieel gezonde toekomst	0	**62**	106	150	194
IV05 Toeristenbelasting	0	62	106	150	194
Totaal gemuteerde baten	**0**	**62**	**106**	**150**	**194**
Totale baten in deze begroting	**33.273**	**547**	**11.291**	**11.442**	**15.232**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	24.329	1.081	9.858	10.553	1.035
1e voortgangsrapportage 2025	123	85	68	85	71
Kadernota 2026	0	-1	-1	-1	-1
2e voortgangsrapportage 2025	9.452	0	1.923	1.291	14.553
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	56	57	58	55
Totale lasten tot de begroting	**33.904**	**1.221**	**11.906**	**11.986**	**15.715**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**-5**	-5	-5	-5
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	0	-5	-5	-5	-5
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**3**	3	3	3
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	3	3	3	3
5. Mutaties < € 100.000	0	**25**	25	0	0
Actualisatie budget opstellen omgevingsprogramma economie	0	25	25	0	0
6. Financieel gezonde toekomst	0	**0**	0	0	0
FT12 Invoeren projectfinanciering	0	0	0	0	0
IV05 Toeristenbelasting	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**23**	**23**	**-2**	**-2**
Totale lasten in deze begroting	**33.904**	**1.244**	**11.929**	**11.984**	**15.713**
Resultaat voor bestemming	**-632**	**-697**	**-638**	**-542**	**-481**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	15	17	17	17
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	0	**15**	17	17	17
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves					
Saldo reserve mutaties	**0**	**15**	**17**	**17**	**17**
Resultaat na bestemming	**-632**	**-682**	**-622**	**-526**	**-464**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	5	5	5	5

In 2025 is grondexploitatie Vestersbos geopend. Dit zorgt ervoor dat aan deze grondexploitatie salaris- en overheadkosten kunnen worden toegerekend. Dit heeft een positief effect op de meerjarenbegroting. Daarnaast is voor diverse grondexploitaties langer inzet nodig dan in de begroting 2025-2028 verwacht. Per saldo een voordeel in 2026 tot en met 2028 aflopend van € 168.000 naar € 57.000. Per saldo een nadeel vanaf 2029 oplopend naar structureel € 63.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	-3	-3	-3	-3

In 2026 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen en -dalingen binnen de gemeente en de RDL. Binnen de gemeente zijn met name de loonkosten gestegen die voor een deel worden doorbelast aan de RDL. Binnen de RDL zijn per saldo de kosten voor afvalinzameling hoger en hiermee ook onze bijdrage aan de RDL. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van personele kosten en hogere verwerkingskosten van het afval op de aanbiedstations. Anderzijds is er een daling van de materiële kosten als gevolg van bijvoorbeeld lagere brandstofkosten.
Per saldo stijgen de kosten voor de gemeente Zevenaar als gevolg van de hierboven genoemde wijzigingen structureel vanaf 2026 met € 48.000 ten opzichte van 2025. Dit verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. Door bovengenoemde kostenstijging stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing.

6. Financieel gezonde toekomst				
FT12 Invoeren projectfinanciering	**0**	**0**	**0**	**0**

Voor nieuw vast te stellen grexen/voorbereidings- of grondaankoopbudgetten wegen wij per keer af of er projectfinanciering toegepast wordt. In deze begroting kunnen we alleen projectfinanciering toepassen bij grondexploitatie Businesspark 7PoortII.

IV05 Toeristenbelasting	**62**	**106**	**150**	**194**

In de besluitvorming van de Financieel Gezonde toekomst is besloten de toeristenbelasting te verhogen. Dit betreft een geleidelijke tariefsverhoging en het invoeren van een tariefdifferentiatie waarbij in 2029 het tarief voor een overnachting in een luxe accommodatie € 2,50 is en voor een overnachting in overige accommodaties € 1,50.

Totaal mutaties	**64**	**108**	**152**	**196**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
3.1	Economische ontwikkeling	3	30	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	167	32.757	0	10.700	10.807	14.553
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	32	45	45	45	45	45
3.4	Economische promotie	450	440	502	546	590	634
Totaal Baten		**653**	**33.273**	**547**	**11.291**	**11.442**	**15.232**
Lasten							
3.1	Economische ontwikkeling	596	708	751	737	685	667
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.244	32.757	0	10.700	10.807	14.553
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	168	173	189	188	188	188
3.4	Economische promotie	321	265	305	304	304	304
Totaal Lasten		**3.329**	**33.904**	**1.244**	**11.929**	**11.984**	**15.713**
Saldo							
3.1	Economische ontwikkeling	-593	-678	-751	-737	-685	-667
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.077	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-136	-128	-144	-143	-143	-143
3.4	Economische promotie	129	175	197	242	286	330
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-2.677**	**-632**	**-697**	**-638**	**-542**	**-481**

0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	34	0	15	17	17	17
	Toevoegingen	0	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**34**	**0**	**15**	**17**	**17**	**17**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-2.642**	**-632**	**-682**	**-622**	**-526**	**-464**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 3. Economie					
Baten					
Lasten					
Opstellen lokale ontwikkelstrategie.	Voor versterking van het landelijk gebied is projectsubsidie aangevraagd. Doel is om te komen tot een lokale ontwikkelstrategie voor de vijf gemeenten in de Liemers. In totaliteit is vanuit Zevenaar een bedrag van € 274.500 beschikbaar gesteld.	69	69	0	0
Totaal programma 3		**-69**	**-69**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	500	500	483	467
9051	Herinrichting Muldershof	565	565	551	537	523
9052	Herinrichting Markt Zevenaar	375	375	363	351	339
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**1.440**	**1.440**	**1.414**	**1.371**	**1.328**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Herinrichten Edisonstraat/Doesburgseweg		0	0	400	350	0
Raadhuisplein - herinrichten		5	0	0	0	0
Toekomstbest. bedrijventerrein Hengelder&Tatelaar		223	210	0	0	0
Toekomstbestendig bedr.terrein Lobith-Halve Maan		0	250	250	0	0
Zevenaar - bruisend maken centrum		43	0	0	0	0
Totaal programma 3.		**271**	**460**	**650**	**350**	**0**

4. ONDERWIJS

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijskansenbeleid).

Wat willen we?

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

Ontwikkelingen

Onderwijs algemeen

We vinden het belangrijk dat alle kinderen in onze gemeente kwalitatief goed en passend onderwijs krijgen, bij voorkeur zo dicht mogelijk bij huis. En daarbij blijven we investeren in de goede samenwerking met kinderopvang en onderwijs. Hierbij noemen we met name de voorschoolse educatie, hulp bij taal en lezen om kansen voor alle kinderen te vergroten. De scholen hebben de taak passend onderwijs te bieden voor elke leerling. Soms is het nodig dat er extra gemeentelijke hulp geboden wordt naast de ondersteuning vanuit passend onderwijs. Daarvoor is binnen de gemeente Zevenaar aandacht.

Onderwijskansenbeleid

In 2026 werken we samen met betrokken organisaties aan de uitvoering van het geactualiseerde onderwijskansenbeleid 2024-2027. Leidraad hiervoor is de uitvoeringsagenda die we hebben opgesteld. De uitvoeringsagenda is in samenspraak met de schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en andere betrokken partijen opgesteld. Belangrijk hierin is dat we kinderen uit een sociaal-economisch moeilijke situatie extra aandacht geven. Hiermee geven wij deze kinderen meer kansen om een goede start te maken. We kunnen de activiteiten betalen uit de rijksmiddelen voor onderwijsachterstandenbeleid.

Onderwijshuisvesting

Voor IKC De Wissel worden de laatste onderzoeken van de definitiefase in 2025 afgerond, met een raadsvoorstel voor het definitieve plan en budget verwacht in najaar 2025. Bij een positief raadbesluit kan worden gestart met de ontwerpfase. Deze zal doorlopen in 2026 en 2027. De gemeente is verantwoordelijk voor het slopen van het huidige pand op de Vincent van Goghstraat 4 en het bouwrijp opleveren. Vanwege de verwachte aanwezigheid van vleermuizen kan op z'n vroegst in najaar 2026 gesloopt worden. De Taalschool zal dan ook moeten verhuizen. Binnen de regio is aangegeven dat de voorkeur naar een nieuwe locatie binnen de kern Zevenaar uitgaat. Er wordt voor een tijdelijke oplossing voor maximaal 4 jaar gezocht. Binnen Zevenaar is geen geschikt maatschappelijk vastgoed beschikbaar. Er wordt gekeken naar commercieel vastgoed dat bij voorkeur vanaf begin schooljaar 2026/2027 beschikbaar is. Voor de periode daarna wordt een meer structurele oplossing gezocht binnen de regio van de Taalschool.

Vanaf winter 2025/voorjaar 2026 is de verwachting dat het onderzoek voor het herhuisvesten van IKC De Tamboerijn gestart kan worden. Hiervoor is nieuw onderzoekskrediet noodzakelijk. Deze onderzoeken voor de wenselijkheid en haalbaarheid van de beoogde locatie zullen in 2026 doorlopen. Eind 2025/begin 2026 zal er naar verwachting een beslissing worden genomen over nieuwe huisvesting voor Heerenmäten/Zonegge. Daarna kan het schoolbestuur Quadraam in 2026 starten met de ontwerpfase. Hiervoor is al (een gedeelte van) het voorbereidingskrediet gereserveerd. Dit wordt middels een apart raadsvoorstel gevraagd beschikbaar te stellen.

Het IHP primair onderwijs 2025-2050 is in juni 2025 geamendeerd aangenomen. De meerjareninvestering wordt in de begroting verankerd. Voor deze begrotingsperiode zullen de kapitaallasten voor IKC De Wissel verwacht worden in 2029.
Ook wordt er een vinger aan de pols gehouden m.b.t. de ontwikkelingen op het gebied van woningbouw. Als

er meer/sneller woningen worden bijgebouwd dan verwacht, kan het zijn dat er ook sneller uitbreiding bij bestaande scholen gerealiseerd moet worden of dat er nieuwe scholen in nieuwe wijken moeten komen. O.a. basisschool de Trompetter is de laatste jaren hard gegroeid. Deze school krijgt al eerder met een ruimtetekort te maken dan dat deze volgens de planning van het IHP wordt aangepakt. Om die reden heeft het schoolbestuur een aanvraag voorzieningen onderwijshuisvesting ingediend voor de benodigde ruimte conform leerlingenaantallen en de (gemeentelijke) prognosecijfers.

Volwasseneneducatie
We geven uitvoering aan het regionale programma volwasseneneducatie & aanpak versterking basisvaardigheden regio Midden Gelderland 2025-2028. Hierbij wordt het samenwerkingsverband van het Liemers Taalhuis verder doorontwikkeld, om een zo passend mogelijk aanbod te hebben voor alle inwoners met een (digi)taalvraag. Hierbij krijgen we ondersteuning vanuit de regio en wordt het aanbod gefinancierd vanuit Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) middelen. Naast het Liemers Taalhuis spelen hierbij de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) een blijvende rol, deze taak wordt uitgevoerd vanuit de bibliotheek vestigingen. Daarnaast zal er in de kernen inzet zijn van een mobiel (bakfiets) punt om ondersteuning aan inwoners met een (digi)taalvraag dichtbij te kunnen laten starten. In de eigen organisatie begeleiden we medewerkers verder in het herkennen en doorverwijzen van inwoners met een (digi)taalvraag. Dit doen we door middel van de inzet van trainingen van het ROC Rijn IJssel in samenwerking met stichting Lezen en Schrijven.

Leerlingenvervoer
Op basis van het in 2024 vastgestelde verbeterplan doelgroepenvervoer zijn verbeteringen en maatregelen doorgevoerd die moeten leiden tot vermindering van de kosten van het doelgroepenvervoer via de BVO DRAN. Voor het leerlingenvervoer is ingezet op een jaarlijkse 2% verlaging van het aantal leerlingen in dit vervoer bij de BVO DRAN.

WAT WILLEN WE?

4. Onderwijs

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.	1.121

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)					
	2024	5,10	1,10	1,30	1,30

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jeugdige (5 tot 16 jaar) of een kwalificatieplichtige jeugdige (16 en 17 jaar) niet op een school staat ingeschreven.
De cijfers voor Zevenaar wijken positief af van het Gelders gemiddelde. Het onderwijs en RBL zetten in op maatregelen om ervoor te zorgen dat alle leerlingen naar school gaan. In de zomerperiode wordt door het RBL nauwkeurig gemonitord of leerlingen die worden uitgeschreven bij een school, op een nieuwe school weer staan ingeschreven. Dit geldt met name bij de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs, en van voortgezet onderwijs naar een vervolgopleiding. Monitoring zorgt ervoor dat jeugdigen sneller in beeld komen, en dus ook sneller kan worden ingegrepen als blijkt dat er geen (her)inschrijving heeft plaatsgevonden.

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)					
	2024	28,00	45,00	20,00	20,00

Van relatief verzuim is sprake als een leerplichtige of kwalificatieplichtige jeugdige (tot 23 jaar) gedurende 4 opeenvolgende lesweken meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuimt.

Bij relatief verzuim zien we in vergelijking met het voorgaande jaar gelijk blijvende cijfers. Bij relatief verzuim gaat het meestal om zorgverzuim. Het gaat om schoolverzuim vanwege situaties thuis in het gezin, soms als gevolg van financiële problematiek. We blijven met het RBL, de school en ouders werken aan verdere verdere daling van het relatief verzuim.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)					
	2024	2,10	2,10	1,70	1,70

Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie die langer dan vier weken aaneengesloten geen onderwijs volgen of niet staan ingeschreven op een school.

We zien ten opzichte van het jaar ervoor een lichte daling in het percentage voortijdig schoolverlaters, zowel in Gelderland als in Zevenaar. Het RBL en de RSD helpen voortijdig schoolverlaters weer terug naar school te gaan of zij begeleiden jongeren naar werk. Jongeren in een kwetsbare positie krijgen hierbij extra ondersteuning.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	1.174	1.174	1.174	1.174	1.174
1e voortgangsrapportage 2025	110	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**1.284**	**1.174**	**1.174**	**1.174**	**1.174**
Mutaties in deze begroting (baten)					
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**0**	0	-125	1
Actualisatie budget reserve vervangende nieuwbouw De Wissel	0	0	0	-125	1
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**-125**	**1**
Totale baten in deze begroting	**1.284**	**1.174**	**1.174**	**1.174**	**1.174**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	6.467	6.789	6.557	7.219	6.997
1e voortgangsrapportage 2025	215	-17	-17	-17	213
Kadernota 2026	0	45	48	6	89
2e voortgangsrapportage 2025	-147	-1	-1	-1	-1
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	-77	207	-204	-276
Totale lasten tot de begroting	**6.535**	**6.739**	**6.794**	**7.003**	**7.023**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-56**	-12	293	310
Actualisatie budget afschrijvingen	0	-55	-13	-210	-198
Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	0	-1	0	503	508
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**140**	218	218	343
Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	0	0	0	0	0
Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Wissel	0	0	0	0	126
Budget tijdelijke uitbreiding De Trompetter inclusief onderwijsleerpakket	0	140	218	218	218
6. Financieel gezonde toekomst	0	**-400**	-400	-400	-400
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	0	-400	-400	-400	-400

Totaal gemuteerde lasten	**0**	**-316**	**-195**	**111**	**254**
Totale lasten in deze begroting	**6.535**	**6.423**	**6.599**	**7.114**	**7.276**
Resultaat voor bestemming	**-5.251**	**-5.249**	**-5.425**	**-5.940**	**-6.102**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	123	123	123	248	248
1e voortgangsrapportage 2025	-55	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	-125	1
Totaal onttrekkingen reserves	68	**123**	123	123	249
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**68**	**123**	**123**	**123**	**249**
Resultaat na bestemming	**-5.183**	**-5.126**	**-5.302**	**-5.817**	**-5.853**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**55**	**13**	**210**	**198**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	**1**	**0**	**-503**	**-508**

In de meerjarenraming van de Gemeenschappelijke Regeling Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) is rekening gehouden met jaarlijkse indexeringen en de kapitaallasten van de investering (€ 28.025.000) voor vervangende nieuwbouw van de locaties Zonegge en Heerenmaten. De verwachting is dat de bouw in 2027 wordt afgerond. Met ingang van 2028 is rekening gehouden met de hogere lasten (bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling) voor de deelnemende gemeente.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	**0**	**0**	**0**	**0**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van het schoolgebouw De Tamboerijn. Op basis van de VNG-norm wordt uitgegaan van een investering van € 4.775.000. Dit is inclusief kosten voor tijdelijke huisvesting. De oplevering wordt verwacht in 2030. De afschrijvingslasten (€ 95.500) worden vanaf dat jaar opgenomen op basis van 50 jaar afschrijving, maar vallen buiten het vierjaarsbereik van deze meerjarenbegroting.
We nemen de investeringsbedragen op omdat we er van uit gaan dat we in 2026 beginnen met het onderzoek- en voorbereiding.

Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Wissel	**0**	**0**	**0**	**-126**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van het schoolgebouw De Wissel. Hierin wordt uitgegaan van een investering van € 6.290.000 (VNG-norm, prijspeil 2025). Dit is inclusief kosten voor de ruimte voor kinderopvang. Naar verwachting wordt de nieuwbouw opgeleverd in 2028. De afschrijvingslasten (€ 125.800) worden vanaf 2029 opgenomen in de begroting op basis van 50 jaar afschrijven. Deze afschrijvingslasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve 'vervangende nieuwbouw 'De Wissel'.

Budget tijdelijke uitbreiding De Trompetter inclusief onderwijsleerpakket	**-140**	**-218**	**-218**	**-218**

In het Integraal huisvestingsplan 2025-2050 is vervangende nieuwbouw opgenomen met een geplande oplevering in 2032. Tot dan is een tijdelijke uitbreiding noodzakelijk inclusief een onderwijs leerpakket (€ 30.000). De kosten voor de tijdelijke uitbreiding wordt in 2026 geraamd op € 110.000 en vanaf 2027 € 217.500. Begin 2026 gaan we onderzoeken hoe we de tijdelijke huisvestingen willen realiseren. Hierbij kijken we naar huur, maar ook naar eigen aanschaf.

6. Financieel gezonde toekomst				
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	**400**	**400**	**400**	**400**

Wij passen de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen aan van 40 jaar naar 50 jaar met ingang van begrotingsjaar 2026. Op dit moment is de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen 40 jaar. We zien in de praktijk dat gebouwen langer meegaan dan deze termijn. De economische levensduur is dus langer. We verlengen daarom de afschrijvingstermijn van gebouwen naar 50 jaar en sluiten hierdoor meer aan bij de levensduur.
Het voordeel van € 550.000 is nu op hoofdlijnen geboekt. Deze zullen bij de 2e VGR 2026 nader uitgesplitst worden.

Totaal mutaties	**316**	**195**	**-111**	**-254**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget reserve vervangende nieuwbouw De Wissel	**0**	**0**	**-125**	**1**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 voor het primair onderwijs is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van De Wissel. In het verleden is een bestemmingsreserve ingesteld waarmee de afschrijvingslasten van De Wissel gedekt kunnen worden. Wij stellen voor om vanaf 2029 de kapitaallasten van De Wissel te dekken uit deze bestemmingsreserve. Administratief was al rekening gehouden met een dekking uit deze reserve voor 2028 en 2029. De onttrekking voor 2028 is ten onrechte en wordt met deze wijziging aangepast.

Totaal reservemutaties	**0**	**0**	**-125**	**1**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
4.2	Onderwijshuisvesting	11	10	11	11	11	11
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.452	1.273	1.163	1.163	1.163	1.163
Totaal Baten		**1.464**	**1.284**	**1.174**	**1.174**	**1.174**	**1.174**
Lasten							
4.1	Openbaar basisonderwijs	10	10	10	10	10	10
4.2	Onderwijshuisvesting	3.444	3.484	3.437	3.544	3.981	4.061

4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.951	3.041	2.975	3.045	3.123	3.205
Totaal Lasten		**6.404**	**6.535**	**6.423**	**6.599**	**7.114**	**7.276**
Saldo							
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.499	-1.768	-1.812	-1.882	-1.960	-2.042
4.1	Openbaar basisonderwijs	-10	-10	-10	-10	-10	-10
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.432	-3.474	-3.426	-3.533	-3.970	-4.050
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-4.940**	**-5.251**	**-5.249**	**-5.425**	**-5.940**	**-6.102**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	68	68	123	123	123	249
	Toevoegingen	275	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**-207**	**68**	**123**	**123**	**123**	**249**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-5.147**	**-5.183**	**-5.126**	**-5.302**	**-5.817**	**-5.853**

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
9028	Onderwijshuisvesting	261	251	242	232	222
9029	Basisschool 't Scathe	1.834	1.776	1.717	1.658	1.599
9034	De Cirkel/De Duim	551	524	496	469	441
9053	Vervangende nieuwbouw de Wissel	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
9065	Aanpassing tijdelijke huisvesting Platanenlaan	0	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**9.146**	**9.051**	**8.955**	**8.859**	**8.763**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Aanpassing locaties Liemers College (VO)	JA	3.500	0	0	0	0
Bouwkundige aanpassing ds. Jonkerschool		25	0	0	0	0
Bouwvoorbereiding basisschool de Wissel	JA	250	0	0	0	0
Brede school Groot Holthuizen - 1e inrichting/olp		278	0	0	0	0
Carrousel/Maatjes verbouw - aanpassing		147	0	0	0	0
Haalbaarheidsonderz huisv de Tamboerijn/de Wissel		64	150	0	0	0
Herstel dak en kozijnen basisschool de Bem		50	0	0	0	0
Renovatie in div. schoolgebouwen		17	0	0	0	0
Vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	JA	0	230	245	2.150	2.150
Vervangende nieuwbouw De Wissel	JA	0	3.460	2.830	0	0
Voorbereiding verv.nieuwb./renovatie Herenmaten	JA	250	0	0	0	0
Totaal programma 4.		**4.581**	**3.840**	**3.075**	**2.150**	**2.150**

5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we?

Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

Ontwikkelingen

Sport

De komende jaren blijven we investeren in een gezonde en vitale gemeente Zevenaar. De uitvoering van de beleidsnota Sport 2021–2028 vormt hierbij het kompas. We zetten in op het versterken van de sportinfrastructuur, het bevorderen van een gezonde leefstijl en het vergroten van de toegankelijkheid van sport voor álle inwoners. Daarbij blijven we nauw samenwerken met uitvoeringspartner Ataro B.V., sportverenigingen, onderwijs, zorg- en welzijnspartijen.

Een belangrijk speerpunt voor de periode 2026–2029 is het toewerken naar het toekomstbestendig maken van sportaccommodaties in Zevenaar. De kwaliteit, toegankelijkheid en multifunctionaliteit van sportvoorzieningen zijn essentieel voor een vitale sportinfrastructuur. Hierbij valt te denken aan het optimaliseren van het gebruik van binnensportlocaties en het stimuleren van gezamenlijk gebruik door sportverenigingen, onderwijs en maatschappelijke organisaties. Daarbij wordt ook gekeken naar een evenwichtige spreiding van voorzieningen over de kernen, zodat sport voor iedere inwoner bereikbaar blijft. De mogelijke herinrichting van sportpark Hengelder is hierin een voorbeeldproject, waarbij we samen met gebruikers en partners werken aan een toekomstbestendig en breed inzetbaar sportpark.

De mogelijke herinrichting van sportpark Hengelder is een strategisch project dat in deze periode verder vorm krijgt. Op basis van de participatie en het raadsbesluit in 2025, worden vervolgstappen gezet in de planvorming, financiering en uitvoering. Daarbij is het van belang dat de verantwoordelijkheden van betrokken partijen helder zijn en dat de herinrichting aansluit bij het bredere sport- en vastgoedbeleid van de gemeente.

Door sport in te zetten als middel voor participatie, gezondheid en ontmoeting, dragen we bij aan een veerkrachtige en verbonden samenleving.

Cultuur

In juli 2025 is een aanvraag gedaan bij de provincie voor de nieuwe regeling Culturele infrastructuur en cultuur en erfgoedparticipatie (voorheen regeling cultuur- en erfgoedpacten). Het projectplan hiervoor is opgesteld met de gemeenten Duiven, Westervoort, Lingewaard, Overbetuwe en Zevenaar voor de jaren 2025 t/m 2027. Bij toekenning vanuit de provincie zullen we vanaf januari 2026 uitvoering geven aan het projectplan. Het pact is een belangrijk middel om Liemers brede initiatieven op het gebied van toerisme en recreatie, cultuur en cultureel erfgoed te kunnen ondersteunen, hierdoor zijn er al vele succesvolle projecten gerealiseerd in de Liemers.
Samen met Kunstwerk! en de gemeenten Duiven, Westervoort wordt sinds september 2025 gewerkt aan het vernieuwen van het beleidskader Kunstwerk!, waarbij monitoring en prestatieafspraken verder worden doorontwikkeld. Aandachtsgebied hierbij is de bibliotheek. Vanaf juli 2026 hebben gemeenten zelf de zorgplicht voor bibliotheken, waarbij moet worden zorg gedragen voor de uitvoering van de 5 bibliotheekfuncties uit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WSOB).

Op basis van de positieve evaluatie vanuit de culturele sector en de scholen wordt voor schooljaar 2025/2026 de inzet van de cultuurcoach in het VO doorgezet om de verbinding te maken tussen de middelbare scholen en het lokale culturele aanbod. Zodat alle leerlingen in Zevenaar in aanraking kunnen blijven raken met kunst en cultuur. Daarbij wordt project Kunstbende voor de Liemers opnieuw ingezet, dit wordt gefinancierd door SPUK gelden (combinatiefunctionaris) en middelen vanuit een aanvraag bij de Groene Metropool Regio. Binnen de Groene Metropoolregio is in juni 2025 het nieuwe Regioplan 2025 t/m 2027 cultuurregio 025 vastgesteld, met de drie focusgebieden; cultuureducatie, amateurkunst & vrijwilligers en talentontwikkeling. Vanaf 2026 geven we in regionaal verband uitvoering aan dit projectplan.

De afgelopen jaren ontving Kunstwerk! jaarlijks €100.000 voor de uitvoering van NME-onderwijs. De huidige subsidieovereenkomst loopt tot en met juni 2026. Voor een eventuele voortzetting van de samenwerking na deze periode is een nieuw raadsbesluit nodig. De bedoeling is om de toekomstige afspraken over NME onder te brengen in de bestaande dienstverleningsovereenkomst met Kunstwerk!. Begin 2026 wordt hiervoor een raadsvoorstel voorgelegd met daarin de financiële consequenties van mogelijke voortzetting. Kunstwerk! is daarnaast in gesprek met andere gemeenten en scholen om te komen tot een structureel en evenwichtig financieringsmodel. Doel is het verkleinen van de financiële afhankelijkheid van de gemeente Zevenaar.

Vrijetijdseconomie
In regionaal verband hebben wij het belevingsconcept om het derde waterverhaal "De Rivier, je kan er niet omheen" ontwikkeld. In 2025 zijn we gestart met de uitvoering van het bovenregionale uitvoeringsprogramma en de ontwikkeling van lokale subgebieden, waaronder drie in Zevenaar. Daarnaast gaan wij het Romeins verleden in Zevenaar/Liemers nog beter zichtbaar en beleefbaar maken.

Beleidskaders
- Beleidsnota Sport 2021-2028
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2022-2024 (2022)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2028 (2024)
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2012-2030
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)
- Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 (2019)
- Archeologie in de gemeente Zevenaar, actualisatie van de archeologische waarden en verwachtingskaart
- Notitie kunstbezit
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)
- Beleidskader de Liemers Kunstwerk! 2022-2025 (2021)
- Visie Turmac Cultuurfabriek 2030
- Uitvoeringsplan Turmac Cultuurfabriek 2025 - 2030

WAT WILLEN WE?

5. Sport, cultuur en recreatie

Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Vennootschap		
Ataro B.V.	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.	2.464

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Niet sporters (%)					
	2024	43,10	47,20	48,00	47,50

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Landelijke cijfers laten zien dat het beweeggedrag in diverse gemeenten weer stijgende is. Door de inzet van de sportaanbieders en onze combinatiefunctionarissen, en extra inzet vanuit het Gezond Actief Leven Akkoord verwachten wij komende jaren een inhaalslag te maken.

5.1 Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid

5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken 2023-2026

Wij gaan subsidie gerichter inzetten om gemeentelijke beleidsdoelen te bereiken en sturen daarmee als gemeente op de gewenste maatschappelijke effecten. Daarnaast verbeteren we de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Vanaf 2023 herzien wij daartoe stapsgewijs onze subsidiesystematiek als beleidsontwikkeling daar aanleiding toe geeft. Wij streven er naar dit proces in 2026 af te ronden. Met ingang van 2023 herzien wij de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals.

5.2 Stimuleren van sport- en beweegdeelname voor verschillende doelgroepen

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname 2022-2026

We voeren de onderdelen van de Beleidsnota Sport en Bewegen 2021-2028 uit. We stimuleren senioren en kwetsbare groepen om meer te bewegen en hun leefstijl gezonder te maken. Daarvoor zetten we onder meer de combinatiefunctionarissen in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. We richten ons speciaal op die groep waarbij voldoende bewegen kan voorkomen dat zij intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben in de toekomst.
Ook stimuleren we de ontwikkeling en deelname aan programma's die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Hiervoor werken wij samen met zorgverleners, sport- en beweegaanbieders, dorps- en buurthuizen, verzorgingshuizen en belangenorganisaties. Tevens continueren we de inzet van de Gelrepas en de samenwerking met Stichting Leergeld De Liemers om financiële drempels om te gaan sporten zoveel mogelijk weg te nemen.

5.2.2 Wij promoten het sportaanbod 2023-2026

We leggen verbindingen tussen scholen en sportverenigingen en zorgen dat kinderen kennismaken met het lokaal sport- en beweegaanbod. Hier zetten we onder andere onze combinatiefunctionarissen voor in, middels van de opdrachtverlening aan Ataro. Ook faciliteren we sportverenigingen bij het zichtbaar maken en promoten van kennismakingsactiviteiten voor kinderen.

5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig 2023-2026

Het initiatief van de verenigingen op Hengelder voor de vernieuwing van het sportpark ondersteunen wij. Wij faciliteren daartoe onder voorwaarden de procesbegeleiding op basis van nader te maken afspraken, zodat zij hun plannen verder kunnen uitwerken. In samenspraak met de verenigingen voeren wij tevens een locatieonderzoek uit waarbij wij meerdere opties voor een toekomstige plek voor de sportactiviteiten beoordelen.

5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders 2023-2026

Sportverenigingen en sportaanbieders faciliteren wij bij vraagstukken rondom ontwikkelingen in de samenleving. De Rijksoverheid heeft gemeenten gevraagd een eigen lokaal sportakkoord op te stellen. Hierin stemmen lokale sportaanbieders, onderwijs- en zorginstellingen en de gemeente met elkaar af hoe er meer mensen een leven lang kunnen genieten van sport en bewegen. Wij geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde lokale sportakkoord.

5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten 2023-2026

We blijven Uniek Sporten ondersteunen. Wij onderzoeken of wij via ons subsidiebeleid en door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs, aangepast en inclusief sporten verder kunnen stimuleren.

5.3 Stimuleren van het behoud van cultureel erfgoed en een goed aanbod van culturele voorzieningen

5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan 2023-e.v.

Bij het opstellen van een Beleidsnotitie Erfgoed betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Het doel van deze beleidsnotitie is behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. In de notitie nemen wij een harmonisatie met het Gelders Eiland mee (inventariseren en aanwijzen van monumenten), we wijzen mogelijk Post'65 monumentale objecten aan, zetten in op het verduurzamen en herbestemmen van monumentaal erfgoed en we bepalen hoe we het erfgoed vermarkten.

5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast 2023-e.v.

In 2022 hebben wij een herziene archeologische beleidskaart opgesteld. Deze kaart vervangt de verouderde kaarten van de voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. De conceptkaart is ter consultatie voorgelegd aan inwoners en ondernemers in Zevenaar. De reacties nemen we mee in het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland. Voor het noordelijke deel van de gemeente en de kernen van het Gelders Eiland stellen we een parapluplan (omgevingsplan) Archeologie op.
De beleidskaart Archeologie Zevenaar is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek 2022-2026

Wij stimuleren activiteiten in de Turmac Cultuurfabriek, zowel van gebruikers als van derden. Het doel is een bruisende ontmoetingsplek met een collectief programma voor Zevenaar en de Liemers. We zetten in op een financieel zo gezond mogelijke exploitatie, waarbij we rekening houden met de valse start in de coronaperiode. Voor het beheer onderzoeken we nieuwe mogelijkheden.

5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar 2022-2026

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar in staat zich te blijven ontwikkelen.

5.4 Optimaliseren van het aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen

5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit 2022-2030

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op vrijetijdseconomie willen wij een bijdrage leveren aan het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie en meer werkgelegenheid in de sector. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten en een groei van het aantal overnachtingen. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.
Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.

De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, (kunst-)routes, bewegwijzering): bijvoorbeeld het bereikbaar maken van onze recreatie- en belevingsgebieden, zoals de Rijnstrangen.
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie: bijvoorbeeld het zichtbaar maken van cultuurhistorie, evenementenbeleid, accommodatiebeleid en thematische routes.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap: bijvoorbeeld het oprichten van een Toeristisch Platform voor de Liemers en het ondersteunen van ondernemers met goede toeristisch-recreatieve plannen.
4. Marketing, informeren & inspireren: goed en toekomstgericht gastheerschap, zowel op Zevenaars als Liemers niveau, promoot ons gebied voor zowel eigen inwoners als bezoekers van buiten de regio.

Wij monitoren het beleidskader vrijetijdseconomie in 2023. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarin activiteiten op de bovenstaande taakvelden worden uitgevoerd.

5.6 Bevorderen van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte

5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2032

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk, schoon en van goede kwaliteit is. De gewenste kwaliteit willen we in een plan vastleggen. Dit geldt voor alle onderdelen van de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld groen, wegen en openbare verlichting. Dit plan noemen we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 (IBOR). Het plan geeft inzicht in de huidige omvang, opbouw en kwaliteit van de openbare ruimte en de visie en doelstellingen die de gemeente heeft voor het verbeteren en beheren hiervan.
De uitgangspunten in het plan:

- De basis voor een goed beheer is op orde en achterstanden lopen we in.
- Het beheer draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit.
- De openbare ruimte is klimaatbestendig, aantrekkelijk en uitnodigend.
- Het beheer is duurzaam en circulair.
- We betrekken inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte.

Het IBOR vormt de basis voor de verdere uitwerking in beheerplannen per onderdeel.

5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit 2023-2026

We willen meer soorten planten en dieren in onze gemeente. We moedigen inwoners aan om hier in hun eigen tuin aandacht aan te besteden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld bij de keuze van ons plantmateriaal. Dit moet aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten. We plaatsen voorzieningen voor dieren zoals nestkasten en zetten verder volledig in op ecologisch berm- en oeverbeheer. We gaan meer gefaseerd maaien. Waar mogelijk passen we sinusbeheer toe, een speciale manier van gefaseerd maaien. We maaien minder, maar vaker een deel van de bermen.

5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit 2023-2026

Voor elke nieuw geboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n 400. Vierhonderd bomen per jaar vergen veel ruimte, die kunnen niet zomaar even geplant worden. Wij onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren. Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in de gemeente voorkomen.

5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten 2023-2026

Planten die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur, mens of dier, bestrijden we. Een voorbeeld is de Japanse Duizendknoop. Wij doen dit door voorlichting aan inwoners te bieden als deze planten zich op privégrond bevinden. Als de planten in de openbare ruimte staan, gaat de gemeente deze intensief (laten) bestrijden.

5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte 2023-2026

Inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners dagen we uit om samen met de gemeente iets moois te maken van de openbare ruimte. Nieuwe ideeën voor de openbare ruimte ondersteunen wij waar mogelijk. Binnen het IBOR-plan wordt ook aandacht besteed aan de participatie met de samenleving. Dit maakt weer onderdeel uit van het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid.

Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Binnen dit resultaat beschrijven we de reeds gemaakte voorbereidingen inzake, dan wel ons voornemen tot uitvoering. Dit onder voorbehoud van de uitkomsten van de behandeling van dit onderwerp door de raad.

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026

Het is belangrijk dat iedereen van de openbare ruimte gebruik kan maken en dat deze voor iedereen (ook voor mensen met een beperking) toegankelijk is. Bij de reguliere schouwen van de openbare ruimte wordt toegankelijkheid een vast onderdeel. In nieuwe projecten besteden wij standaard aandacht aan de toegankelijkheid.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	1.425	1.398	1.398	1.398	1.398
1e voortgangsrapportage 2025	60	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	1.467	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**2.952**	**1.398**	**1.398**	**1.398**	**1.398**

Mutaties in deze begroting (baten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**852**	852	851	851
Actualisatie budget rentelasten	0	2	2	1	1
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	0	850	850	850	850
Totaal gemuteerde baten	**0**	**852**	**852**	**851**	**851**
Totale baten in deze begroting	**2.952**	**2.250**	**2.250**	**2.249**	**2.249**

Lasten

Primitieve begroting 2025-2028	12.916	12.666	12.652	12.731	12.670
1e voortgangsrapportage 2025	1.056	299	299	299	355
Kadernota 2026	0	280	131	131	131
2e voortgangsrapportage 2025	967	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	498	571	508	496
Totale lasten tot de begroting	**14.939**	**13.744**	**13.653**	**13.668**	**13.652**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**901**	901	901	893
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	0	-8
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	0	901	901	901	901
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**0**	3	3	3
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	0	3	3	3
5. Mutaties < € 100.000	0	**23**	23	23	23
Actualisatie budget onderhoud klompenpaden	0	23	23	23	23
6. Financieel gezonde toekomst	0	**-100**	-100	-100	-100
BA04 Cultuurpresentatie	0	-35	-35	-35	-35
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	0	-65	-65	-65	-65
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**824**	**827**	**827**	**819**
Totale lasten in deze begroting	**14.939**	**14.568**	**14.480**	**14.495**	**14.471**
Resultaat voor bestemming	**-11.987**	**-12.318**	**-12.231**	**-12.246**	**-12.222**

Onttrekkingen

Primitieve begroting 2025-2028	604	254	254	254	254
1e voortgangsrapportage 2025	-19	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0

2e voortgangsrapportage 2025	-16	5	5	5	5
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	569	**259**	259	259	259
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**569**	**259**	**259**	**259**	**259**
Resultaat na bestemming	**-11.417**	**-12.059**	**-11.972**	**-11.987**	**-11.963**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	8

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

Actualisatie budget rentelasten	2	2	1	1

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	-51	-51	-51	-51

In de raming houden we rekening met kostenverhogende btw en de compensatie die we hiervoor ontvangen van het Rijk. De raming is gebaseerd op de in de afgelopen jaren ontvangen/aangevraagde bedragen 'Specifieke uitkering stimulering sport' (SPUK, voor compensatie van kostenverhogende btw) en de correctie op indexering voor 2026. De door het Rijk beschikbaar gestelde compensatie is voldoende om de kostenverhogende btw te compenseren. We brengen het extra benodigde bedrag voor de correctie van de indexering ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Deze mutaties zijn budgettair neutraal en hebben geen gevolgen voor het resultaat.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	-3	-3	-3

Als gevolg van de prijsstijgingen binnen de grond weg- en waterbouw vanaf 2022 tot en met 2024, zijn er tekorten ontstaan bij de revitaliseringsprojecten. Deze prijsstijgingen zijn het gevolg van de verstoring in toeleveringsketens, waardoor schaarste aan grondstoffen en materialen is ontstaan na de pandemie. Daarnaast zijn de afgelopen 2 jaar de loonkosten fors gestegen. Voor de revitaliseringsprojecten Angerlo, Kop van Tolkamer en Pannerden is er sprake van prijsstijging. Voor het project Bloemenkamp hebben we de prijsstijging grotendeels opgevangen door het aanvragen van aanvullende subsidies. Echter voor de

revitaliseringsprojecten Lobith-Noord, Lobith-Zuid en Schrijvershoek lopen, de in 2022 geraamde beschikbare investeringsbudgetten en de werkelijke uitvoeringskosten, te ver uiteen om de prijsstijging van 20% (prijsindex grond-, weg- en waterbouw) op te vangen. Op grond hiervan worden de investeringsbudgetten van de revitaliseringsprojecten totaal met € 4.102.000 verhoogd. Het totale investeringsbedrag voor Lobith-Noord komt hiermee op € 14.569.000, voor Lobith-Zuid op € 3.589.000 en Schrijvershoek € 7.123.000. Daarnaast wordt het investeringsbudget straatmeubilair verhoogd met € 30.000. Het totale investeringsbudget van straatmeubilair komt hiermee op € 342.000. We brengen de extra kapitaallasten (€ 140.000) structureel ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging.

6. Financieel gezonde toekomst				
BA04 Cultuurpresentatie	**35**	**35**	**35**	**35**

De subsidie aan Kunstwerk! voor de exploitatie van het theater Musiater is structureel verlaagd. Gelet op de commerciële mogelijkheden van het theater verwachten wij dat de maatschappelijke effecten beperkt blijven.

FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	**65**	**65**	**65**	**65**

Wij passen de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen aan van 40 jaar naar 50 jaar met ingang van begrotingsjaar 2026. Op dit moment is de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen 40 jaar. We zien in de praktijk dat gebouwen langer meegaan dan deze termijn. De economische levensduur is dus langer. We verlengen daarom de afschrijvingstermijn van gebouwen naar 50 jaar en sluiten hierdoor meer aan bij de levensduur.
Het voordeel van € 550.000 is nu op hoofdlijnen geboekt. Deze zullen bij de 2e VGR 2026 nader uitgesplitst worden.

Totaal mutaties	**51**	**48**	**47**	**55**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
5.1	Sportbeleid en activering	366	0	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	1.653	2.646	2.044	2.044	2.044	2.043
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	213	222	162	162	162	162
5.4	Musea	23	17	17	17	17	17
5.5	Cultureel erfgoed	22	24	16	16	16	16
5.6	Media	197	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	32	44	11	11	11	11
Totaal Baten		**2.506**	**2.952**	**2.250**	**2.250**	**2.249**	**2.249**
Lasten							
5.1	Sportbeleid en activering	925	542	455	455	455	455

5.2	Sportaccommodaties	5.170	5.271	5.077	5.066	5.046	5.037
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.251	1.304	1.223	1.222	1.222	1.221
5.4	Musea	311	359	370	354	354	354
5.5	Cultureel erfgoed	190	195	172	170	166	170
5.6	Media	882	1.026	1.050	917	917	917
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.508	6.242	6.221	6.296	6.335	6.317
Totaal Lasten		**14.237**	**14.939**	**14.568**	**14.480**	**14.495**	**14.471**
Saldo							
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.038	-1.082	-1.061	-1.060	-1.060	-1.059
5.4	Musea	-288	-342	-354	-338	-338	-338
5.5	Cultureel erfgoed	-168	-171	-155	-153	-150	-153
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.476	-6.198	-6.210	-6.285	-6.324	-6.306
5.1	Sportbeleid en activering	-559	-542	-455	-455	-455	-455
5.2	Sportaccommodaties	-3.516	-2.625	-3.032	-3.022	-3.002	-2.994
5.6	Media	-685	-1.026	-1.050	-917	-917	-917
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-11.732**	**-11.987**	**-12.318**	**-12.231**	**-12.246**	**-12.222**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	995	569	259	259	259	259
	Toevoegingen	307	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**688**	**569**	**259**	**259**	**259**	**259**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-11.044**	**-11.417**	**-12.059**	**-11.972**	**-11.987**	**-11.963**

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
9058	Achterstand groen	387	0	0	0	0

Deze bestemmingsreserve is gevormd om de achterstanden onderhoud groen in te halen. Zodra deze achterstanden zijn ingelopen heffen we deze reserve weer op.

Toevoeging De storting in de reserve in 2022 was eenmalig. We houden geen rekening met verdere stortingen.

Onttrekking De onttrekking aan de reserve achterstand groen hebben we geraamd op basis van het beheerplan openbaar groen. Wij verwachten dat we deze bestemmingsreserve in 2026 kunnen opheffen.

Totaal bestemmingsreserves	387	0	0	0	0

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9035	Sportvelden RKPSC	51	43	34	26	17
9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	100	93	87	80	73
9039	Brede Blik Giesbeek	1.009	938	866	794	722
9057	Sportaccommodaties	1.158	1.082	1.006	930	853
9061	Ledverlichting sportterreinen	760	760	710	659	608
9062	Beregeningsinstallatie sportvelden	307	307	287	266	246
9064	IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn	275	275	220	165	110
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		3.662	3.498	3.209	2.919	2.630

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Afvalbakken		60	0	0	0	0
Beregeningsinstallaties sportvelden		-2	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2024		20	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2025		30	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2026		0	30	0	0	0
Gimbornhof		84	0	0	0	0
Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar		201	0	0	0	0
Hittestress maatregelen 2026		0	37	0	0	0
Hittestress maatregelen Bloemenkamp		99	0	0	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Noord		5	10	17	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Zuid		19	6	0	0	0
Hittestress maatregelen Schrijvershoek		3	9	15	0	0
Hondenloslooopterreinen		140	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2023		1	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2024		82	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2025		100	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2026		0	100	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-N		14	10	10	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-Z		19	6	0	0	0

Impuls aantrekkelijk groen Bloemenkamp	25	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Kop van Tolkamer	30	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Schrijvershoek	0	10	20	0	0
Led verlichting sportvelden	-2	0	0	0	0
Maailaadwagen (637)	65	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2023	7	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2024	160	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2025	160	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2026	0	160	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2023	345	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2024	328	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2025	400	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2026	0	400	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Angerlo	8	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Bloemenkamp	25	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Kop van Tolkamer	25	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Noord	4	10	20	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Zuid	19	6	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Schrijvershoek	0	25	60	0	0
Reguliere vervangingen groen Angerlo	7	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Bloemenkamp	55	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Kop van Tolkamer	30	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Noord	10	20	60	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Zuid	34	11	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Schrijvershoek	0	25	60	0	0
Uitbreiding bomen 2025	100	0	0	0	0
Uitbreiding bomen 2026	100	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2024	243	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2025	281	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2026	0	268	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2027	0	0	260	0	0
Vervanging speeltoestellen Bloemenkamp	39	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Noord	0	10	20	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Zuid	19	6	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Schrijvershoek	0	10	15	0	0
Totaal programma 5.	**3.392**	**1.169**	**557**	**0**	**0**

6. SOCIAAL DOMEIN

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het sociaal domein. Voor het realiseren van de opgaven in het sociaal domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.
Op 26 juni 2024 is de visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 vastgesteld. Dit document is gemaakt samen met input van onze inwoners, maatschappelijke partners, collega's, participatieraad, het college en gemeenteraad.
In de visie sociaal domein 2020 – 2023 lag de nadruk op financiële beheersbaarheid en haalbaarheid. Er was minder aandacht voor onder andere sociale verbinding, de invloed van leefstijl en het benutten van gemeenschapskracht. Nu willen we meer bouwen en ontwikkelen, met aandacht voor bestaanszekerheid en gelijke kansen voor iedereen. We gaan samen aan de slag met de huidige opgaven en vraagstukken in het sociaal domein, vanuit een andere houding. Daarbij houden we de drie kernwaarden van de gemeente Zevenaar voor ogen: samenwerking, resultaatgerichtheid en klantgerichtheid.

Onze visie:
"In de gemeente Zevenaar staan het sociale netwerk, gezondheid en leefbaarheid centraal. We werken aan de mogelijkheden voor iedereen om een eigen, zelfstandig en betekenisvol leven te leiden. Dit vanuit een stabiele (financiële) basis en gelijke kansen voor iedereen. In een prettige en gezonde leefomgeving. Met en voor elkaar. Zo maken we Zevenaar een nog fijnere plek om te wonen, werken en leven!"

Deze visie en integrale nota:
geven aan wat voor gemeente we willen zijn;
geven richting aan beleid en uitvoering binnen het sociaal domein;
sluiten aan op de woonzorgvisie, omgevingsvisie en onze visie op de dienstverlening.

Om het beleid en de uitvoering vorm te geven, hebben we zes bouwstenen beschreven. Dit zijn:
1. bestaanszekerheid;
2. sociale basis;
3. leefbaarheid;
4. gezondere leefstijl;
5. kansrijk en veilig opgroeien;
6. veerkrachtig ouder worden.

De concrete vertaling van alle doelen, keuzes en uitdagingen in de bouwstenen uiten zich in uitvoeringsplannen per bouwsteen. Bij de uitwerking houden we rekening met de volgende uitgangspunten:
- iedereen doet ertoe en is van waarde (inclusie);
- de mens staat centraal (positieve gezondheid);
- voorkomen is beter dan genezen (preventie);
- niet ieder probleem vraagt om een professional voor de oplossing (normaliseren);
- de kosten gaan soms voor de baten uit (investeren);
- we maken het mogelijk houding (we denken in oplossingen).

Wat willen we?

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

Ontwikkelingen

Sterke sociale basis

In de visie Sociaal domein 2024-2040 is een belangrijke plaats ingeruimd voor het versterken van de sociale basis. Een sterkere sociale basis draagt bij aan het verhogen van de kwaliteit van leven van onze inwoners én aan het terugdringen van zorgkosten. De gecombineerde ontwikkelingen van zorg naar gezondheid, van sterke lokale teams, van versterken eerste lijn (vanuit het medisch domein) en de roep om versterking van het preventieve, voorliggende veld, maken dat we -samen met de maatschappelijke partners- een integrale aanpak ontwikkelen. We willen een Sterk Lokaal Team organiseren dat vroegtijdig, integraal en laagdrempelig passende ondersteuning biedt. De kern van de ontwikkeling zit in de ombuiging van tweedelijns zorg naar preventie, normaliseren en indicatievrije hulp Omdat deze vormen beter in staat zijn om integraal en systemisch vraagstukken op te pakken, eerder ingezet kunnen worden en goedkoper zijn. Hierbij houden wij ook rekening met de ontwikkelingen rondom landelijke akkoorden, zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnakkoord (AZWA).

Investeringsagenda Sociaal Domein

Van het Rijk ontvangen wij bij de septembercirculaire 2025 een gedeeltelijke compensatie voor de incidentele tekorten 2023-2024 in de jeugdzorg. We werken aan een voorstel om deze gelden te doteren aan een nieuwe bestemmingsreserve investeringsagenda sociaal domein. Met deze middelen willen wij de incidentele kosten voor het versterken van de sociale basis en de lokale toegang dekken. U ontvangt hiervoor een separaat raadsvoorstel.

Jeugd

Landelijk gezien is een aantal ontwikkelingen van belang, waaronder de toename van jeugdzorg (die alsmaar oploopt), de keuze om de gesloten jeugdzorg af te bouwen en te werken naar kleinschaligheid, een tekort aan pleegouders, arbeidsmarktperikelen, jeugdzorg-organisaties die het (financieel) steeds moeilijker hebben. Het Rijk en de VNG werken samen met betrokken partijen aan een Hervormingsagenda Jeugd die zich richt op een beter en beheersbaar jeugdstelsel. De Hervormingsagenda is vastgesteld in juni 2023. In januari 2025 is een eerste advies verschenen van een deskundigencommissie, samen te vatten in vier punten:

- Geef meer aandacht aan kwetsbare jeugdigen en gezinnen
- Versterk de verbinding met aanpalende domeinen
- Leg het niveau van lokale voorzieningen voor een sterke pedagogische samenleving bindend vast
- Zorg voor een landelijk, regionaal en lokaal samenhangende gezinsaanpak

Landelijk, regionaal en lokaal zijn we volop bezig om de doelen uit de agenda te realiseren.
De gemeenteraad heeft juni 2024 de Visie en integrale nota Sociaal Domein 2024-2040 vastgesteld. Deze visie is de basis voor al ons beleid en hierin komen de principes uit de hervormingsagenda terug.
De regionale samenwerking rondom jeugdzorg bestaat uit een aantal gezamenlijke projecten. Zevenaar is actief betrokken bij de uitwerking van de plannen. Die richten zich onder andere op het terugdringen van jeugdzorg met verblijf en complexe scheidingen. Er is een regionale begroting opgesteld, waarbij de kosten over alle gemeenten verdeeld worden. Daarbij verwijzen we ook steeds meer naar het voorliggend veld. Voorts zien we bij alle vormen van jeugdhulp nog steeds wachtlijsten. Bij de jeugdconsulenten is er ook een wachtlijst, maar die neemt wel af dankzij verschillende inspanningen. Denk aan een gewijzigde werkwijze bij onze jeugdconsulenten waardoor inwoners sneller naar de juiste plek worden verwezen en inwoners een vast contactpersoon houden binnen de gemeente.

Preventieve voorzieningen voor ouders en jeugd

We zien dat veel hulpvragen in een eerder stadium opgepakt zouden kunnen worden, waardoor zwaarder geïndiceerde zorg voorkomen kan worden. Daarnaast is de ervaring dat lichte hulp soms voldoende is en zwaardere zorg niet nodig. Daarom willen we verder investeren in de laagdrempelige voorzieningen in het voorliggende veld. Voorliggende voorzieningen zijn bijvoorbeeld het jongerenwerk van Caleidoz en bijeenkomsten voor ondersteuning bij de opvoeding. We geven u voor 2026 en verder een weloverwogen advies over de uitbreiding en versterking van de preventieve voorzieningen. Dit advies sluit aan bij de Visie Sociaal Domein 2024-2040, hoofdstuk Kansrijk en Veilig Opgroeien.

Huisvesting statushouders

Samen met de woningcorporaties en Vluchtelingenwerk werken we aan het realiseren van deelwonen voor

onder anderen statushouders. Hiervoor hebben we een projectplan voor subsidie ingediend bij de provincie voor begeleiding. De plannen van het kabinet voor het verlagen van de taakstelling statushouders en het afschaffen van de voorrang aan statushouders kunnen hier echter grote gevolgen voor hebben. Dit geldt ook voor de plannen van het kabinet voor de invoering van de nieuwe asielwetten.

Maatschappelijke ontwikkeling
We geven onverminderd uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), via een specifieke uitkering van het Rijk. Hierbij wordt vanuit het principe van integraal beleid gewerkt aan gezonde leefstijl, sterke sociale basis en deskundigheidsbevordering.
Op regionaal niveau nemen we actief deel aan de ontwikkelingen in het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA), waarbij intensivering van de relatie tussen de medische en gemeentelijke (zorg)wereld aan de orde is. Middels enkele pilotprojecten wordt gewerkt aan de beweging van zorg naar preventie. Op regionaal (Gelderland Midden) en subregionaal (de Liemers) niveau zijn we hierin actief. Per 2 juli 2025 geldt het Aanvullend Zorg- en Welzijn Akkoord (AZWA). Voor 2026 wordt een generieke korting van 10% toegepast. Vanaf 2026 is het GALA integraal onderdeel van het AZWA. Het IZA loopt in 2026 nog een jaar door. In de tussentijd wordt nagegaan of en hoe e.e.a. structureel georganiseerd kan worden.

Maatschappelijke ondersteuning
We bieden inwoners de maatschappelijke ondersteuning die ze nodig hebben. Dat is, en blijft, het uitgangspunt. De vraag naar en de complexiteit in ondersteuning stijgt. Daardoor neemt de financiële druk om de Wmo 2015 binnen de begrote budgetten uit te voeren toe. Dit komt door allerlei ontwikkelingen. Vooral door aspecten waar we als gemeente niets aan kunnen doen zoals de overheveling van taken door het rijk, jurisprudentie die nadelig is voor gemeenten, stijgende tarieven (door o.a. krappe arbeidsmarkt) en vergrijzing van de samenleving. Een deel van de kostenstijging heeft te maken met zaken die wel, zij het lastig, te beïnvloeden zijn. Te denken valt aan: individualisering, (onterecht) claimen van ondersteuning, afname weerbaarheid, complexere samenleving en vraagstukken. Aan de hand van de kaders uit de visie Sociaal Domein 2024-2040, de woonzorgvisie 2024-2028 en de verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar beïnvloeden we via het uitvoeringsplan Sociaal Domein 2025-2029 en geactualiseerde gemeentelijke Wmo regelgeving de kosten. Ook door de maatregelen op het gebied van huishoudelijke ondersteuning in het project van de financieel gezonde toekomst beïnvloeden we de kosten. Verder wordt de Wmo-uitvoering steeds efficiënter, door onder andere lean werkprocessen en passend beschikken. We verwachten dat we de kostenreductie samen op kunnen laten gaan met het (blijven) bieden van maatschappelijke ondersteuning die nodig is.

Beschermd Wonen
De transformatie van beschermd wonen is een beweging van traditionele beschermd wonen in instellingen naar het bieden van Beschermd Thuis door gemeenten. Het uitgangspunt is dat mensen met een psychische kwetsbaarheid zo veel mogelijk zelfstandig in de wijk wonen, met passende en tijdige ondersteuning thuis, om zo hun participatie en zelfstandigheid te bevorderen. De kern van de transformatie is dus dat de inwoner met (ernstige) psychische problemen, die (tijdelijk) niet in staat is om zelfstandig te wonen ondersteuning krijgt in de wijk. De intramurale voorziening Beschermd Wonen wordt steeds meer gezien als regionaal vangnet.
De doordecentralisatie van Beschermd Wonen is uitgesteld, dat wil zeggen tot op heden is de wetswijziging die daarvoor nodig is niet in de Tweede Kamer ter behandeling gebracht. Desondanks wordt in de regio Centraal Gelderland wel naar de transformatie toegewerkt. De gemeenten hebben in het najaar 2023 regionale financiële afspraken gemaakt. De middelen die de regiogemeenten van centrumgemeente Arnhem ontvangen zijn bestemd om de lokale sociale infrastructuur voor inwoners met psychische problematiek te versterken. Verder is gewerkt aan de voorbereiding van de gemeentelijke toegang tot de Wmo om vanaf de invoering van de doordecentralisatie inwoners, die in aanmerking komen voor Beschermd Wonen en Beschermd Thuis, de juiste zorg en ondersteuning dicht bij huis te kunnen bieden. Doordat de landelijke ontwikkelingen stil (blijven) staan, wordt op dit moment regionaal gewerkt aan de herziening van de regionale afspraken voor Beschermd Wonen.
Omdat we in de regio Centraal Gelderland dus toewerken naar de transformatie en een belangrijk deel van onze inwoners uit de doelgroep Beschermd Wonen in de toekomst dus als Beschermd Thuis zullen (gaan) wonen, waarvoor voldoende en verspreid over de regio passende woonvormen nodig zijn, ligt de komende jaren daarom de prioriteit bij de opbouw van Beschermd Thuis.

Participatiewet in balans
Het Rijk werkt aan een vereenvoudiging van de Participatiewet. De gemeente Zevenaar onderschrijft deze koers en werkt samen met de RSD aan een lokale uitwerking in beleid en maatregelen. De nadruk ligt op:
- Een toereikend bestaansminimum;
- Passende ondersteuning via werk of andere vormen van participatie;
- Aansluiting bij het doenvermogen van mensen;
- Eenvoudige en begrijpelijke regelgeving;
- Goede uitvoerbaarheid voor professionals.

Regionale samenwerking en hervorming van de infrastructuur
Binnen de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland wordt gewerkt aan een toekomstbestendige arbeidsmarktinfrastructuur. De ontwikkeling van het Regionaal Werkcentrum is hierin een belangrijke stap. Dit centrum biedt één loket voor werkzoekenden, werkgevers en professionals, en maakt het mogelijk om sneller en effectiever ondersteuning te bieden. De hervorming van de sociale infrastructuur richt zich op betere samenwerking tussen gemeenten, UWV, onderwijsinstellingen en sociaal ontwikkelbedrijven.

Sociale werkvoorziening: continuïteit en vernieuwing
Scalabor B.V. is door de gemeente Zevenaar tot 2029 aangewezen als uitvoerder van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Scalabor speelt een belangrijke rol in het bieden van passend werk aan mensen met een arbeidsbeperking, en ontwikkelt zich richting een sociaal ontwikkelbedrijf dat inzet op talentontwikkeling, inclusieve technologie en duurzame inzetbaarheid.

Wet van school naar duurzaam werk
De aankomende Wet van school naar duurzaam werk biedt kansen om jongeren beter te begeleiden bij hun overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt. Deze wet sluit aan bij onze inzet op preventie en gelijke kansen, en biedt mogelijkheden om jongeren vroegtijdig te ondersteunen bij het vinden van passend werk of vervolgonderwijs.

WAT WILLEN WE?

6. Sociaal domein

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
MGR sociaal domein Centraal-Gelderland	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.	5.606

BedrijfsvoeringsorganisatieDoelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk. Het aanvullend vervoer dient ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd te zijn en het vervoer heeft een optimale aansluiting op het openbaar-vervoer-netwerk.	1.722

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin					
	2023	5,00	4,00	4,50	4,00
Ons beleid is er op gericht om het aantal kinderen in armoede terug te dringen. Landelijk ligt het percentage kinderen dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen op 6%. In gemeente Zevenaar streven we naar een lager percentage dan het landelijke.					
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren					
	2023	2,00	2,00	1,00	1,00
In Zevenaar is het percentage werkloze jongeren gelijk aan het gemiddelde in Gelderland. Toch is de groep jongeren met een uitkering via RSD de Liemers relatief groot. Deze jongeren hebben vaak extra hulp nodig om mee te doen in de maatschappij. De gemeente Zevenaar en de regio werken actief aan het voorkomen van jeugdwerkloosheid. Het jongerenloket van RSD de Liemers speelt hierbij een belangrijke rol. Jongeren kunnen hier terecht voor begeleiding, scholing en hulp bij het vinden van werk. De aanpak is onderdeel van de opdracht aan de RSD en sluit aan bij de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. In 2026 komt er een nieuwe wet: Van school naar duurzaam werk. Deze wet helpt jongeren om makkelijker van school naar werk te gaan. De gemeente bereidt zich hierop voor, zodat bestaande voorzieningen – zoals het jongerenloket – goed kunnen bijdragen aan deze overgang.					
Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)					
	2023	830,60	707,50	725,00	725,00
De arbeidsmarkt in Midden-Gelderland is nu stabieler dan in de afgelopen jaren. Er komen nog steeds banen bij, maar minder snel dan voorheen. Toch zijn er nog steeds te weinig mensen beschikbaar voor openstaande vacatures. Ook zijn de kosten voor personeel hoog. Dit maakt het moeilijker voor werkgevers om nieuwe banen te creëren. De krapte op de arbeidsmarkt is nog steeds merkbaar, maar minder ernstig dan eerder. Er zijn weinig mensen werkloos, maar er zijn wel mensen die kunnen werken en dat nu nog niet doen. In Midden-Gelderland gaat het bijvoorbeeld om mensen met een uitkering, mensen zonder uitkering en mensen die extra hulp nodig hebben om aan het werk te gaan. Ons beleid richt zich op het helpen van deze groepen. We doen dit bijvoorbeeld met praktijkleren, begeleiding op de werkvloer (jobcoaching) en samenwerking met organisaties zoals Scalabor en het Werkgeversservicepunt.					

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo

2022	695,00	890,00	885,00	870,00

Ondanks het ontbreken van de meest recente cijfers van Gelderland is de verwachting dat het aantal cliënten met een maatwerkarrangement in Zevenaar nog steeds iets hoger dan het gemiddelde in Gelderland is. Dit past bij het beeld dat er veel aanvragen blijven komen bij de toegang. Er wordt gewerkt aan het verminderen van het aantal maatwerkarrangementen. Dit o.a. door ontwikkelen van (meer) voorzieningen in het voorliggende veld, meer aandacht naar positieve gezondheid en actualisatie van het Wmo beleid.

Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)

2023	1,00	1,00	0,80	0,80

Met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming werken we toe naar een sterk lokaal team dat een nauwe samenwerking heeft met GI's en Veilig Thuis. Daarbij hebben we ons preventief jeugdbeleid voor jongeren uitgebreid met trajecten als Straatwerk, Halt in de Wijk en Iriszorg. De verwachting is dat dit alles een preventief effect zal hebben.
De wachtlijsten bij de GI's zorgen momenteel voor een afname van het aantal maatregelen. Dit is een tijdelijk effect.

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2024	1,00	1,20	1,00	1,00

We maken ons lokaal en regionaal sterk om te voorkomen dat er een jeugdbeschermingsmaatregel nodig is. Onder andere met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming. Ook zetten we lokaal meer in op preventie en hebben we ons preventieve aanbod flink uitgebreid voor kinderen, jongeren en gezinnen. Als er toch een jeugdscheringmaatregel wordt uitgesproken door de kinderrechter, dan zorgen we dat deze zo goed mogelijk wordt uitgevoerd en er een nauwe samenwerking is tussen de Gecertificeerde Instelling, het lokaal team en het voorliggend veld, gericht op tijdelijk gedeelde regie en terug naar eigen regie waar dat kan en veilig is. Dit draagt eraan bij dat een jeugdbeschermingsmaatregel soms niet nodig is of de duur ervan verkort kan worden. Een goed functionerend Veiligheidshuis en Jeugdbeschermingstafel is hiervoor cruciaal.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2024	14,90	15,80	12,40	12,40

We zien binnen onze gemeente een lichte afname van het percentage jongeren met jeugdhulp. Dit geldt ook voor de provincie en landelijk. Mogelijk dat de komst van de Essentiële Functies hier een gedeelte van verklaard. De verwachting is namelijk dat door de Essentiële Functies er minder jongeren in verblijf zullen zitten. Daarbij hebben we lokaal de aanvullende afspraak gemaakt dat we het ieder kind gunnen om zoveel mogelijk thuis op te groeien. En we investeren in een sterk voorliggend veld, zodat we hier ook meer naar kunnen verwijzen. De verwachting is dat dit ook het aantal aanvragen jeugdhulp-met-verblijf en het aantal jeugdhulpaanvragen zal doen afnemen.
Met de verdere inzet op versterking van de samenwerking met de JeugdPOH-GGZ, RvdK, GI's, VT, een investering op schoolmaatschappelijk werk, het preventieve aanbod in het voorliggend veld (denk aan Straatwerk, Jongerencoaches, Werkwinkel, Thuis4All) en het toewerken naar Sterke Lokale Teams hopen we deze koers vast te houden.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)

2024	0,30	0,30	0,20	0,20

Het streven is om in ieder geval in de pas te blijven lopen met Gelderland. Dat is voor dit jaar gelukt. Omdat het om relatief weinig jongeren gaat, kan het percentage fluctueren.
We zetten in de samenwerking met onze netwerkpartners zoveel mogelijk in op preventieve hulp en ondersteuning aan jongeren en gezinnen. Denk bijvoorbeeld aan het preventieve aanbod HALT in de Wijk, waardoor er minder jongeren hoeven worden doorverwezen naar HALT. Als ook het preventieve aanbod van Iriszorg en Straatwerk.
Het afgelopen jaar zien we dat de ketenpartners elkaar beter weten te vinden. Halt wordt vaker en sneller betrokken voor overleg en voor verwijzing, ook door scholen. Dit werkt preventief op het voorkomen van een jeugdreclasseringsmaatregel. De komende periode willen we deze samenwerking verder bestendigen en uitbreiden. Dit doen we ook voor de samenwerking met Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de GI's.

De ontwikkeling naar het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming waarbij de gemeente een sterk lokaal team heeft dat samenwerkt met een nog op te richten Regionaal Veiligheidsteam zal mogelijk ook een preventief effect hebben.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)

2024	210,80	219,40	215,00	230,00

In lijn met de bestuurlijke opdracht die de raad in december 2023 heeft verstrekt aan RSD de Liemers, is er een duidelijke focus op het ondersteunen van inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Deze groep kent vaak complexe problematiek en langdurige bijstandsafhankelijkheid. Om hen te begeleiden richting economische zelfstandigheid en maatschappelijke participatie, is het noodzakelijk dat zij kunnen deelnemen aan passende re-integratietrajecten. Deze maatwerktrajecten zijn ingekocht bij gespecialiseerde re-integratiepatijen, in plaats van dat er groepsgerichte generieke programma's voor bijstandsafhankelijke inwoners georganiseerd werden. Dit heeft geleid tot een stijging in het aantal lopende voorzieningen.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)

2024	74,00	71,80	73,50	75,00

Hoewel de netto arbeidsparticipatie in Zevenaar de afgelopen jaren licht is gestegen, mede dankzij bestuurlijke opdrachten aan RSD de Liemers gericht op het activeren van de beroepsgeschikte bevolking, zien we dat Zevenaar licht achterblijft bij het gemiddelde van de provincie Gelderland: in 2022 was het verschil 1,9%, en in 2024 is dat opgelopen tot 2,2%. Deze ontwikkeling wordt beïnvloed door structurele factoren zoals vergrijzing, arbeidsethos en een hoge jeugdwerkloosheid. Om dit verschil te verkleinen, kunnen beleidsmatige keuzes worden gemaakt zoals het versterken van regionale samenwerking voor arbeidsmarktmatching, het ontwikkelen van maatwerktrajecten voor jongeren en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en werk.

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)

2024	292,40	252,00	258,00	260,00

Het aantal personen met een bijstandsuitkering in de gemeente Zevenaar ligt onder het Gelders gemiddelde. Landelijk wordt voor gemeenten met minder dan 50.000 inwoners een stijging van het bijstandsbestand verwacht van +1,7%, hierdoor is de verwachting dat de personen met een bijstandsuitkering in de komende jaren licht zal stijgen. De huidige bestuurlijke opdracht aan RSD de Liemers richt zich op de begeleiding van inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt en is erop gericht om zoveel mogelijk inwoners te laten uitstromen naar de arbeidsmarkt, zodat een eventuele stijging zoveel mogelijk wordt beperkt.

6.1 Verruimen van de inkomensondersteuning voor meer bestaanszekerheid van inwoners

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform 2022-2026

We evalueren de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden voor de periode 2019-2022. Ook laten we een minima-effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het synchroniseren van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. Tevens zullen we het NIBUD vragen om inzichtelijk te maken voor welke huishoudtypen er mogelijk sprake is van een armoedeval. Daarnaast kijken we naar wat het verhogen van de inkomensgrens voor de inwoner aan welzijn en preventie oplevert. De uitkomsten van het NIBUD-onderzoek en van de beleidsevaluatie bespreken we met het armoedeplatform. De uitkomsten verwerken we in een nieuwe Beleidsnota armoede en schulden. Samenwerking met het armoedeplatform bestendigen en versterken we.

6.2 Ondersteunen van inwoners door passende jeugd- en maatschappelijke zorg, hulp en ondersteuning aan te bieden

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo 2022-2026

De kwaliteit van de zorg aan onze jeugdigen monitoren we continu door middel van cliëntervaringsonderzoeken, accountantsgesprekken en controle op doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg. Voor wat betreft contracten met jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders sluiten we aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland. Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders.

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein 2022-2026

Binnen het sociaal domein willen we werken vanuit vertrouwen met minder regeldruk en betere efficiëntie. We hebben de ambitie om een betere balans tussen uitgaven en daadwerkelijke zorg te realiseren en minder geld te besteden aan administratieve taken. Met eenvoudig werken willen we geld besparen, aangezien onnodige regels en processen geld kosten. Door te vertrouwen op onze professionals binnen het sociaal domein is er minder verantwoording en administratie nodig.

6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg 2022-2026

Sinds de invoering van de Jeugdwet (2015) is jeugdzorg voortdurend in ontwikkel. Wij nemen actief deel aan relevante regionale overleggen (via de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland) en blijven op de hoogte van de ontwikkelingen en oefenen waar mogelijk invloed uit.
Wij volgen de ontwikkelingen via de VNG nauwgezet. Verder volgen wij ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie. Best–practices nemen we (indien mogelijk) over in Zevenaar.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	14.911	18.875	19.375	19.375	19.375
1e voortgangsrapportage 2025	5.385	-540	-540	-540	-540
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	832	-231	0	667	667

Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**21.128**	**18.104**	**18.835**	**19.502**	**19.502**
Mutaties in deze begroting (baten)					
6. Financieel gezonde toekomst	0	**81**	188	195	127
BA14 Huishoudelijke ondersteuning	0	0	100	100	100
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	0	75	75	75	0
IV06 Gehandicaptenparkeerkaarten	0	6	13	20	27
Totaal gemuteerde baten	**0**	**81**	**188**	**195**	**127**
Totale baten in deze begroting	**21.128**	**18.110**	**18.948**	**19.622**	**19.629**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	77.682	80.773	81.261	81.209	81.192
1e voortgangsrapportage 2025	5.358	877	877	877	894
Kadernota 2026	0	593	487	485	590
2e voortgangsrapportage 2025	2.571	250	59	-115	-115
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	2.028	2.037	2.029	2.027
Totale lasten tot de begroting	**85.612**	**84.521**	**84.721**	**84.485**	**84.588**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**1.118**	1.118	1.118	1.118
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	0	1.118	1.118	1.118	1.118
6. Financieel gezonde toekomst	0	**-1.357**	-2.457	-3.367	-3.977
BA09 Maatschappelijk werk op school	0	230	230	230	230
BA10 Minimabeleid	0	-110	-165	-165	-165
BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	0	-650	-1.150	-1.650	-2.150
BA13 Arbeidsparticipatie	0	0	0	-250	-250
BA14 Huishoudelijke ondersteuning	0	-35	-70	-105	-140
BA15 Huishoudelijke ondersteuning Was- en strijkservice gelijk aan HHM normenkader	0	0	-360	-485	-485
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	0	-50	-50	-50	-125
FT06 Structureel vervallen uitvoeringsagenda	0	-287	-287	-287	-287
FT07 Samenkracht en burgerparticipatie	0	-25	-25	-25	-25
FT08 Arbeidsparticipatie	0	0	-150	-150	-150
FT09 Verlagen budget woonvoorzieningen	0	-130	-130	-130	-130
FT10 PGB Wmo	0	-150	-150	-150	-150
FT11 PGB Jeugd	0	-150	-150	-150	-150

IVo6 Gehandicaptenparkeerkaarten	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**-238**	**-1.338**	**-2.248**	**-2.858**
Totale lasten in deze begroting	**85.612**	**84.283**	**83.383**	**82.237**	**81.729**
Resultaat voor bestemming	**-64.483**	**-66.173**	**-64.435**	**-62.614**	**-62.100**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	124	24	24	24	24
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	130	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	75	75	75	0
Totaal onttrekkingen reserves	124	**229**	99	99	24
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	225	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**225**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**124**	**4**	**99**	**99**	**24**
Resultaat na bestemming	**-64.359**	**-66.168**	**-64.335**	**-62.515**	**-62.076**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2. Actualisatie bestaand beleid				
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	**-1.118**	**-1.118**	**-1.118**	**-1.118**

Bij het opstellen van de begroting 2025-2028 is voor de zorgkosten WMO en jeugd een percentage toegepast van 1,2%. Dit in afwachting van compensatie van het Rijk. Bij de meicirculaire 2025 heeft het Rijk compensatie gegeven. Wij stellen voor om de zorgkosten vanaf 2025 te compenseren met 3,21% (4,41% minus 1,20%). Dit betekent een structurele verhoging van afgerond € 1.118.000. In de 2e voortgangsrapportage is het effect voor 2025 opgenomen. We brengen het extra benodigde bedrag ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie.

6. Financieel gezonde toekomst				
BA09 Maatschappelijk werk op school	**-230**	**-230**	**-230**	**-230**

Het maatschappelijk werk op school heeft grote meerwaarde als preventieve hulp. Om deze te continueren is een structurele subsidie nodig van € 230.000.

BA10 Minimabeleid	**110**	**165**	**165**	**165**

Door aanpassing van het beleid zijn de kosten voor de doelgroep kinderopvang SMI (Sociaal-Medische Indicatie) verlaagd.

BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	**650**	**1.150**	**1.650**	**2.150**

Door een andere werkwijze waarin preventie en vroegsignalering centraal staat, vermindert de gemeente niet alleen de directe kosten voor jeugdzorg en uithuisplaatsingen, maar werkt zij ook aan het voorkomen van maatschappelijke problemen die op de lange termijn veel geld en maatschappelijke schade kunnen veroorzaken. Hoewel de eerste fase van de aanpak een omschakeling vereist, zal dit op termijn leiden tot een meer efficiënte besteding van middelen en een gezondere, veiligere samenleving. Naast een oplopend bedrag aan besparing (tot € 2.150.000 in 2029), wordt jaarlijks een bedrag van € 150.000 aan extra formatie opgenomen voor gezinscoaches.

BA13 Arbeidsparticipatie	**0**	**0**	**250**	**250**

Op basis van de door BMC uitgevoerde benchmark is een taakstellende bezuiniging doorgevoerd op de brede taakstelling van de RSD.

BA14 Huishoudelijke ondersteuning	**35**	**170**	**205**	**240**

Door het invoeren van één keer per twee weken huishoudelijke hulp verwachten een besparing te realiseren van € 35.000 in 2026 oplopend tot € 140.000 in 2029. Daarnaast gaan we vanaf 2027 een eigen bijdrage invoeren die naar verwachting € 100.000 oplevert.

BA15 Huishoudelijke ondersteuning Was- en strijkservice gelijk aan HHM normenkader	**0**	**360**	**485**	**485**

De wasverzorging structureel onder brengen in een algemene was- en strijkservice (voorziening) levert een kostenreductie op vanaf 2027.

BA17 en BA08 Zevenaar Doet	**50**	**50**	**50**	**125**

Het budget voor Zevenaar Doet wordt gehalveerd naar een actie die één keer per jaar plaats vindt in plaats van twee keer. Daarnaast wordt Zevenaar Doet beëindigd in 2028. Om de kosten voor de jaren 2026-2028 te dekken stellen wij een bestemmingsreserve in die wordt gevoed door een bijdrage uit de algemene reserve met een bedrag van € 225.000 (3 jaar x € 75.000).

FT06 Structureel vervallen uitvoeringsagenda	**287**	**287**	**287**	**287**

In 2025 is het uitvoeringsbudget incidenteel komen te vervallen. Met deze maatregel laten wij het budget structureel vervallen.

FT07 Samenkracht en burgerparticipatie	**25**	**25**	**25**	**25**

Het budget voor inspecties kinderopvang is structureel verlaagd. Hierbij is rekening gehouden met de realisatie van de afgelopen jaren.

FT08 Arbeidsparticipatie	**0**	**150**	**150**	**150**

Het gemeentelijk re-integratie budget is verlaagd. Hierdoor zijn minder middelen beschikbaar voor extra inzet t.b.v. inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

FT09 Verlagen budget woonvoorzieningen	**130**	**130**	**130**	**130**

De uitgaven voor woonvoorzieningen fluctueren door de jaren heen. Op basis van historische uitgaven verlagen wij het budget met € 130.000.

FT10 PGB Wmo	**150**	**150**	**150**	**150**

Er is een structurele onderschrijding op het persoonsgebonden budget Wmo. De structurele raming wordt met € 150.000 verlaagd.

FT11 PGB Jeugd	**150**	**150**	**150**	**150**

Er is een structurele onderschrijding op het persoonsgebonden budget. De structurele raming wordt met € 150.000 verlaagd.

IV06 Gehandicaptenparkeerkaarten	**6**	**13**	**20**	**27**

In het kader van de Financieel Gezonde Toekomst is een analyse gemaakt naar het kostendekkendheidspercentage de gehandicaptenparkeerkaarten. Dit percentage blijkt op 10% te liggen. De kosten worden in vier jaar verhoogd van € 22,05 naar € 100. Dit levert dan voor de komende jaren extra inkomsten op.

Totaal mutaties	**244**	**1.451**	**2.368**	**2.985**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6. Financieel gezonde toekomst				
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	**-150**	**75**	**75**	**0**

Het budget voor Zevenaar Doet wordt gehalveerd naar een actie die één keer per jaar plaats vindt in plaats van twee keer. Daarnaast wordt Zevenaar Doet beëindigd in 2028. Om de kosten voor de jaren 2026-2028 te dekken stellen wij een bestemmingsreserve in die wordt gevoed door een bijdrage uit de algemene reserve met een bedrag van € 225.000 (3 jaar x € 75.000).

Totaal reservemutaties	-150	75	75	0

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.469	5.816	1.576	1.576	1.576	1.576
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	339	325	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	13.290	13.622	13.494	13.494	13.494	13.494
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	8	5	11	18	25	32
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	518	430	430	761	761	761
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	105	11	0	0	667	667
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	84	46	0	0	0	0
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	51	9	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	170	617	0	0	0	0
6.811	Beschermd wonen (WMO)	0	0	2.600	3.100	3.100	3.100
6.821	Jeugdbescherming	38	248	0	0	0	0
Totaal Baten		**22.070**	**21.128**	**18.110**	**18.948**	**19.622**	**19.629**
Lasten							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	16.746	11.247	7.091	6.921	6.972	6.952
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	350	2.476	2.613	2.613	2.613	2.613
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	80	1.690	1.862	1.862	1.862	1.862
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	961	698	393	393	393	393
6.3	Inkomensregelingen	20.770	21.378	20.182	20.416	20.416	20.416

6.4	WSW en beschut werk	5.230	5.434	5.290	5.144	4.989	4.989
6.5	Arbeidsparticipatie	4.023	4.063	4.177	3.681	3.431	3.431
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.014	2.264	2.252	2.268	2.279	2.292
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	7.171	7.720	8.174	7.792	7.632	7.597
6.712	Begeleiding (WMO)	4.516	3.900	4.207	4.221	4.221	4.221
6.713	Dagbesteding (WMO)	72	677	680	680	680	680
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	5	5	5	5	5
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	3.248	144	150	150	-24	-24
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	8.091	10.868	11.298	11.329	11.358	11.394
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	340	329	342	342	342	342
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	898	32	33	33	33	33
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	3.136	10.094	10.266	9.766	9.266	8.766
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	4.690	51	53	53	53	53
6.791	PGB WMO	188	477	339	339	339	339
6.792	PGB Jeugd	151	319	176	176	176	176
6.811	Beschermd wonen (WMO)	244	-85	2.799	3.299	3.299	3.299
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	5	5	5	5	5
6.821	Jeugdbescherming	1.021	1.199	1.245	1.245	1.245	1.245
6.822	Jeugdreclassering	176	187	195	195	195	195
6.91	Co□rdinatie en beleid WMO	0	271	281	281	281	281
6.92	Co□rdinatie en beleid Jeugd	0	168	174	174	174	174
Totaal Lasten		**84.115**	**85.612**	**84.283**	**83.383**	**82.237**	**81.729**
Saldo							
6.3	Inkomensregelingen	-7.480	-7.756	-6.688	-6.923	-6.923	-6.923
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-9.277	-5.432	-5.516	-5.345	-5.397	-5.376
6.5	Arbeidsparticipatie	-4.023	-4.063	-4.177	-3.681	-3.431	-3.431
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-622	-373	-393	-393	-393	-393
6.4	WSW en beschut werk	-5.230	-5.434	-5.290	-5.144	-4.989	-4.989
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-6.653	-7.290	-7.744	-7.031	-6.871	-6.836
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-2.006	-2.259	-2.241	-2.250	-2.254	-2.260
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-8.006	-10.822	-11.298	-11.329	-11.358	-11.394
6.811	Beschermd wonen (WMO)	-244	85	-199	-199	-199	-199
6.712	Begeleiding (WMO)	-4.516	-3.900	-4.207	-4.221	-4.221	-4.221
6.791	PGB WMO	-188	-477	-339	-339	-339	-339
6.713	Dagbesteding (WMO)	-72	-677	-680	-680	-680	-680
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	-5	-5	-5	-5	-5
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-5	-5	-5	-5	-5

6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	-3.143	-133	-150	-150	691	691
6.792	PGB Jeugd	-151	-319	-176	-176	-176	-176
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-340	-329	-342	-342	-342	-342
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	-847	-24	-33	-33	-33	-33
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-2.966	-9.477	-10.266	-9.766	-9.266	-8.766
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-4.690	-51	-53	-53	-53	-53
6.821	Jeugdbescherming	-983	-951	-1.245	-1.245	-1.245	-1.245
6.822	Jeugdreclassering	-176	-187	-195	-195	-195	-195
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-350	-2.476	-2.613	-2.613	-2.613	-2.613
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-80	-1.690	-1.862	-1.862	-1.862	-1.862
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	-168	-174	-174	-174	-174
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0	-271	-281	-281	-281	-281
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-62.045**	**-64.483**	**-66.173**	**-64.435**	**-62.614**	**-62.100**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	2.183	124	229	99	99	24
	Toevoegingen	230	0	225	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**1.953**	**124**	**4**	**99**	**99**	**24**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-60.092**	**-64.359**	**-66.168**	**-64.335**	**-62.515**	**-62.076**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 6.Sociaal domein					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	205	75	75	0
Totaal programma 6		**205**	**75**	**75**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	202	202	202	202

Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

Onttrekking Er is geen onttrekking in 2024 geweest en de verwachting is dat ook in 2025 en 2026 de middelen van de bestemmingsreserve niet nodig zijn. De RSD de Liemers, belast met de uitvoering, beschikt m.i.v. 2020 over een bestemmingsreserve voor dekking van de uitvoeringskosten voor de deelnemende gemeenten. Hiervoor is destijds een deel van de van het rijk ontvangen middelen voor uitvoeringskosten ingezet. Voor het resterende deel van de uitvoeringskosten voor Zevenaar is een eigen bestemmingsreserve gevormd. De reserve bij de RSD is in vooralsnog toereikend voor dekking van de uitvoeringskosten.

9049	Zevenaar Doet	0	0	150	75	0

Deze reserve wordt ingezet voor dekking van de jaarlijkse kosten in de komende jaren (verwachte jaarlijkse onttrekking € 50.000 in de periode 2021 t/m 2023) met betrekking tot DoeDuiten.

Toevoeging We storten in 2026 € 225.000 vanuit de algemene reserve naar deze bestemmingsreserve.

Onttrekking We onttrekken in 2026 € 75.000 aan deze reserve als dekking van de kosten voor Zevenaar Doet.

9073	Opvang en begeleiding Oekraïners	230	130	0	0	0

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor activiteiten op het gebied van opvang en begeleiding van vluchtelingen. Hiermee werken we ook aan de taakstelling voor statushouders en geven we vorm aan het deelwonen, we trainen de woonvaardigheden en kunnen extra taallessen organiseren.

Totaal bestemmingsreserves	432	332	352	277	202

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Aankoop pand Stationsplein 4 Zevenaar		308	0	0	0	0
Totaal programma 6.		**308**	**0**	**0**	**0**	**0**

7. VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Milieu richt zich op de onderdelen lucht, geluid, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid (klimaat).
Over duurzaamheid/klimaat zijn in het Nationaal Klimaatakkoord afspraken gemaakt waarbij de uitvoering bij de gemeenten is belegd. De aanpak en invulling van Zevenaar is onderverdeeld in de 'resultaten': energietransitie, warmtetransitie, circulaire economie/Fairtrade gemeente en klimaatadaptatie.

Wat willen we?

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

Ontwikkelingen

Volksgezondheid

Gemeenten hebben de wettelijke taak zorg te dragen voor de publieke gezondheidszorg voor hun inwoners. Deze publieke gezondheidszorg wordt uitgevoerd door de GGD (VGGM) en biedt gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor alle inwoners (Algemeen Publieke Gezondheidszorg) en preventieve jeugdgezondheidszorg voor 0-18 jarigen (Jeugdgezondheidszorg). Vanuit een achterstand zijn de afgelopen jaren stappen gezet om de basis op orde te krijgen en de VGGM, incl. GGD, toekomstbestendig te maken. Hiermee was het mogelijk de uitvoering van de taken voor de algemene gezondheidszorg te versterken en de basistaken voor de jeugdgezondheidszorg te kunnen blijven uitvoeren. De jeugdgezondheidszorg blijft onder druk staan, onder andere door personeelstekorten. Dit in een tijd waarin de gemeenten moeten bezuinigen. Besluitvorming over de begroting van de GGD (VGGM) vindt plaats in de gemeenschappelijke regeling. De gevolgen van besluitvorming worden in de gemeentelijke begroting voor 2026 - 2029 verwerkt.

Wet- en regelgeving

De Wet collectieve warmte (Wcw) is op 3 juli 2025 door de Tweede Kamer goedgekeurd en wordt waarschijnlijk op 1 januari 2026 van kracht. Deze wet regelt onder andere de marktordening (regierol van gemeenten, vaststellen warmtekavels en aanwijzen publiek warmtebedrijf). Dit zijn belangrijke elementen voor zowel het opstellen van de beleidskaders zoals het Warmteprogramma als voor warmtenetprojecten.

Uitwerking amendement 'uitvoeringsprogramma Duurzaamheid'

Het resterend bedrag van € 406.471 wordt gereserveerd voor het vervolg van de warmtenet projecten Spijk en stad Zevenaar in 2026. Een concrete onderbouwing van de inzet van de middelen wordt in het vierde kwartaal 2025 verwacht. Wij zullen u dan met een apart raadsvoorstel vragen om het budget vrij te geven.

Warmteprogramma en uitvoeringsplannen

Het is de verwachting dat het warmteprogramma medio 2026 wordt vastgesteld. Dit programma zal om de vijf jaar worden herzien. Na de goedkeuring van het warmteprogramma zullen er uitvoeringsplannen voor (groepen) dorpen worden opgesteld. We verwachten eind 2026 te starten met het opstellen van de eerste uitvoeringsplannen. Wat dit precies voor de kosten voor Zevenaar inhoudt, is momenteel nog niet duidelijk.

Warmtebedrijf

Het oprichten van een 'lokaal publiek warmtebedrijf' is wettelijk nodig voor zowel het warmtenet Spijk als het warmtenet stad Zevenaar. Voor beide warmtenetprojecten is er momenteel een verkenning gaande. Dit gebeurt in samenwerking met het Gelders Warmtebedrijf (dat momenteel nog opereert onder de naam

Gelders Warmte en Infra Bedrijf). Het is waarschijnlijk dat beide warmtebedrijven uiteindelijk onder dezelfde organisatie zullen worden samengebracht.
In 2026 – 2027 zal er meer duidelijkheid zijn.

Netcongestie
De toenemende druk op het elektriciteitsnet, netcongestie, vormt een serieuze belemmering voor de ruimtelijke, economische en duurzame ambities van de gemeente Zevenaar. Netcongestie kan directe gevolgen hebben voor de realisatie van woningbouw, uitbreiding van bedrijventerreinen en de uitrol van duurzame mobiliteit. Deze ontwikkelingen zijn essentieel voor een toekomstbestendige gemeente.
Om deze uitdagingen aan te pakken, is een complex stelsel van afspraken, regelgeving en kader stellende documenten op Europees, nationaal en provinciaal niveau van kracht (o.a. het Nationaal Klimaatakkoord, Nationaal Plan Energiesysteem, Wet collectieve warmte, het Beleidskader Energiesysteem, Actieplan Netcongestie, Regionale Energiestrategie (RES)). Deze kaders bevatten strategische en tactische doelen, maatregelen en beoogde resultaten die uiteindelijk moeten leiden tot richtinggevende keuzes.
De gemeente Zevenaar zal zich in relatie tot deze bestaande kaders actief moeten positioneren. Dit betekent dat gemeente Zevenaar strategische keuzes moet maken en waar nodig mitigerende maatregelen moet treffen om de effecten van netcongestie te beperken. Denk hierbij aan het prioriteren van ruimtelijke ontwikkelingen, het stimuleren van lokale energieopslag, slimme netoplossingen of het faseren van projecten.
Het innemen van rol- en positie en het uitwerken van een lokaal handelingsperspectief in relatie tot netcongestie vragen niet alleen om ambtelijke capaciteit, maar vergen mogelijk ook financiële inzet.

Uitvoeringsprogramma klimaat neutrale organisatie
Het uitvoeringsprogramma richt zich op de jaren 2026, 2027 en 2028.

Biodiversiteit
Het uitvoeringsprogramma biodiversiteit wordt eind 2025 vastgesteld. Voor de uitvoering in de periode 2026-2030 is het streven om dit met bestaande middelen te doen.

Klimaatadaptatie
Er vindt eind 2025-begin 2026 een herijking van het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie plaats. Hier zullen voor de periode 2027-2032 maatregelen uit voort vloeien.

Omgevingdienst
De besturen van de Omgevingsdienst Arnhem en Nijmegen stellen voor de beide diensten te fuseren tot één Omgevingsdienst. Door een schaalvergroting ontstaat een robuuste en toekomstbestendige omgevingsdienst die ook in de toekomst goed in staat zal zijn haar taken te blijven uitvoeren. De beoogde fusiedatum is 1 januari 2026.

Beleidskaders
- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)
- Beheerplan begraafplaatsen (2022)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)

WAT WILLEN WE?

7. Volksgezondheid en milieu

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

WAT DOEN WE?

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2026
Gemeenschappelijke regeling		
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.	889
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.	2.408

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)					
	2023	92,00	92,00	91,00	91,00
	De hoeveelheid restafval per inwoner is met 88 kg. gedaald tot onder de doelstelling van 91 kg. Een verdere daling vereist aangescherpt beleid.				
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%)					
	2022	28,40	31,00	32,00	35,00
	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Het laatst bekende cijfer is 31% in 2022. In Zevenaar zitten we iets boven het Gelders gemiddelde. Het doel is om in 2029 meer duurzame elektriciteit op te wekken.				

7.2 Inzetten voor uitsluitend gebruik van duurzame vormen van energie

7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie 2023-2026

Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Dat willen we bereiken door ons in te zetten op het besparen van het energieverbruik en op een overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Wij geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving, die een bijdrage leveren aan de energietransitie. We willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Samen met onze inwoners gaan we op zoek naar de beste alternatieve energiebronnen voor Zevenaar en op welke locaties deze het best gerealiseerd kunnen worden. Via het energieloket, energiecoaches en campagnes als Kids groen en duurzaam, energiebesparing woningvoorraad en door middel van informatievoorziening aan bedrijven (samen met de ODRA) zorgen we voor de nodige bewustwording en gedragsverandering.

7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed 2025-2026

De CO_2-Prestatieladder zetten we in om als organisatie op de onderdelen energie inkoop, mobiliteit en eigen vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf) 100% CO_2-neutraal zijn.

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie 2023-e.v.

Via de Groene Metropoolregio dragen wij bij aan de totstandkoming van een Regionale Energie Strategie (RES). Het RES moet de energietransitie, het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie, mogelijk maken.
Dit gebeurt bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines of warmte uit de bodem. De gezamenlijke ambitie en de zoekgebieden voor duurzame opwek zijn in het RES 1.0 besluit vastgelegd. Verder is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte.
Naast duurzaamheid is ook het ruimtelijk aspect van belang. De regio werkt onder andere via een plan Milieueffectrapportage (MER) aan de onderbouwing van de keuzes, die in de RES 2.0 moeten worden gemaakt.

7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing 2023-2026

De energierekening wordt voor iedereen hoger, de noodzaak en urgentie van de energie- en warmtetransitie is en wordt belangrijker. Daarom moet iedereen mee kunnen doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en subsidietrajecten. Kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches). Deelname aan landelijke subsidieregelingen biedt de mogelijkheid van subsidie voor kleine energiebesparende maatregelen. Die deelname zetten wij voort. Ook onze eigen subsidieregeling voor toekomstbestendig wonen blijven we inzetten voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's 2022-2026

Via een laadvisie willen we aangeven hoe Zevenaar een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk laadpalen. Wij sluiten daarbij aan op de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), opgesteld door provincie, gemeenten, marktpartijen en netbeheerders. Wij werken daarvoor samen in de Samenwerkingsregio Oost.

7.3 Werken aan een aardgasvrij Zevenaar in 2050

7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit 2023-2026

Het Nationaal Klimaatakkoord heeft de regie van de warmtetransitie bij de gemeenten neergelegd, om te komen tot alternatieven voor aardgas als warmtebron. In Zevenaar moeten ongeveer 20.000 woningen aardgas vrij worden, waarbij betaalbaarheid en betrouwbaarheid belangrijke uitgangspunten zijn. Dit hebben we vastgelegd in de Warmtetransitievisie (vastgesteld 2019).

De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. De planning wordt daarvoor geactualiseerd. In 2023 starten we de uitvoering van de warmtevisie. Daarin staat de aanpak van het energiezuiniger en aardgasvrij maken van de woningen in de gemeente Zevenaar. Per kern dorp, wijk of en buurt wordt bekeken welke de meest logische alternatieven voor aardgas zouden kunnen zijn en wanneer. Er wordt een termijn van 2 jaar ingepland voor overleg en planvorming met de bewoners.

In Angerlo is al een pilot voor de warmtetransitie opgestart. Het opgestelde plan, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2021, vormt de basis voor een uitvoeringsplan. Voor het opstellen daarvan wordt gewerkt door alle betrokken partijen (bewoners, woningcorporatie, netbeheerder en gemeente) samen in de Programma Organisatie Angerlo. De ervaringen en uitkomsten van deze pilot zijn waarschijnlijk goed bruikbaar voor de uitrol over rest van de gemeente.

7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte 2023-2026

Met de woningbouwcorporaties en de provincie onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een warmtenet voor de stad Zevenaar. Daarvoor is in 2020 een plan opgesteld. De onderzoeksresultaten geven aanleiding over te gaan tot een intentieovereenkomst (einde 2022) en vervolgens toe te werken naar een samenwerkingsovereenkomst (2023) met als doel de aanleg van een warmtenet.
Verder vindt een onderzoek plaatst naar de mogelijkheden van het door trekken van dit warmtenet naar Didam (gemeente Montferland).

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen ook bij in de kosten van dit onderzoek.

7.4 Werken aan een volledig circulaire economie in 2050

7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid 2024-2025

Het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw is het laatste grote onderdeel van de harmonisatie van het afvalbeleid. Ook het nieuwe aanbiedstation op 7Poort nadert zijn voltooiing. In 2023 kunnen we de effecten van deze ontwikkelingen op het afvalaanbod en de afvalscheiding in kaart brengen. Mede op basis daarvan moet de gemeente brengen we in beeld hoe we verder willen met het afvalbeleid in de toekomst, welke doelen wij nastreven en welke middelen hiervoor nodig zijn. Hierna volgt actualisatie van het afvalstoffenbeleid. Wij moeten daarnaast bepalen hoe wij in overleg met de gemeente Montferland gevolg willen geven aan het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL).

7.5 Voorbereiden op klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor wateroverlast, hitte, verdroging en overstroming

7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte 2023-2026

Het klimaat verandert en daar moeten wij op inspelen. Wij hebben samen met de gemeenten Westervoort, Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers vastgesteld. Hierin is het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte ten gevolge van klimaatverandering geregeld. Het beperken en voorkomen van hittestress is hierin nog niet geregeld.

In het uitvoeringsplan is gekozen voor het scenario, waarin is gezocht naar zoveel mogelijk samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen gemeente Zevenaar. Maatregelen die worden getroffen in het kader van klimaatadaptatie dragen vaak ook bij aan andere doelen. De kosten van de klimaatmaatregelen worden gedekt uit het watertakenplan.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	11.788	11.851	11.607	11.943	11.943
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	104	25	25	25	25
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	156	156	156	156
Totale baten tot de begroting	**11.891**	**12.032**	**11.788**	**12.124**	**12.124**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**61**	60	60	60
Actualisatie budget rentelasten	0	61	60	60	60
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-299**	226	226	226
Actualisatie budget afval	0	154	154	154	154
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	48	48	48	48
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	0	-500	25	25	25
Inzet reserve riolering	0	0	0	0	0
6. Financieel gezonde toekomst	0	**217**	421	625	829
IV07 Lijkbezorgingsrechten	0	13	13	13	13
IV08 Rioolheffing	0	204	408	612	816
Totaal gemuteerde baten	**0**	**-21**	**707**	**911**	**1.115**
Totale baten in deze begroting	**11.891**	**12.307**	**12.471**	**13.010**	**13.214**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	15.871	14.509	14.054	15.015	14.455
1e voortgangsrapportage 2025	129	41	41	41	542
Kadernota 2026	0	196	137	137	145
2e voortgangsrapportage 2025	-1.367	1.167	-40	-39	-39
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	91	372	81	-19
Totale lasten tot de begroting	**14.633**	**16.004**	**14.564**	**15.235**	**15.083**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**0**	0	0	51
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	0	51
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0

2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-352**	173	173	173
Actualisatie budget afval	0	154	154	154	154
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	-6	-6	-6	-6
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	0	-500	25	25	25
Inzet reserve riolering	0	0	0	0	0
6. Financieel gezonde toekomst	0	**-90**	-90	-90	-90
FT03 Exploitatielasten duurzaamheid	0	-90	-90	-90	-90
IV07 Lijkbezorgingsrechten	0	0	0	0	0
IV08 Rioolheffing	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**-442**	**83**	**83**	**134**
Totale lasten in deze begroting	**14.633**	**15.562**	**14.647**	**15.318**	**15.217**
Resultaat voor bestemming	**-2.742**	**-3.255**	**-2.176**	**-2.308**	**-2.003**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	1.211	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	112	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	-885	951	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	-296	25	25	25
Totaal onttrekkingen reserves	438	**655**	25	25	25
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	148	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	148	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**289**	**655**	**25**	**25**	**25**
Resultaat na bestemming	**-2.452**	**-2.600**	**-2.151**	**-2.283**	**-1.978**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**0**	**0**	**0**	**-51**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

Actualisatie budget rentelasten	**61**	**60**	**60**	**60**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget afval	**0**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal zijn bijgesteld. Vanaf 2026 verwachten we structureel hogere baten van € 172.000. Een hogere inzamelvergoeding voor PMD (€ 88.000) als gevolg van een hogere tonnageprijs. Een hogere verwerkingsvergoeding voor de afvalinzameling - papier en karton (€ 68.000) als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier. Tot slot een bijstelling in de afvalinzameling - verpakkingsglas met hogere baten (€ 16.000) en lasten (€ 21.000).
Per saldo een structureel voordeel van € 151.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing.
Daarnaast zijn er op basis van de Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) nieuwe verwerkingscontracten afgesloten waarbij voor GFT voor duurzamere verwerking is gekozen. Op grond hiervan hebben wij de budgetten voor afvalinzameling - GFT en restafval (huishoudelijk) bijgesteld.
Voor afvalinzameling - GFT verwachten wij structureel vanaf 2026 hogere verwerkingskosten (€ 273.000). Dit als gevolg van hogere prijs per ton van € 42,75.
Voor afvalinzameling - restafval structureel vanaf 2026 lagere verwerkingskosten (€ 141.000). Dit als gevolg van een lagere prijs per ton van € 5,62. Per saldo een structureel nadeel van € 132.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing.
Totaal een structureel voordeel van € 19.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging in programma 7.

Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	**53**	**53**	**53**	**53**

In 2026 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen en -dalingen binnen de gemeente en de RDL. Binnen de gemeente zijn met name de loonkosten gestegen die voor een deel worden doorbelast aan de RDL. Binnen de RDL zijn per saldo de kosten voor afvalinzameling hoger en hiermee ook onze bijdrage aan de RDL. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van personele kosten en hogere verwerkingskosten van het afval op de aanbiedstations. Anderzijds is er een daling van de materiële kosten als gevolg van bijvoorbeeld lagere brandstofkosten.
Per saldo stijgen de kosten voor de gemeente Zevenaar als gevolg van de hierboven genoemde wijzigingen structureel vanaf 2026 met € 48.000 ten opzichte van 2025. Dit verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. Door bovengenoemde kostenstijging stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing.

Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	**500**	**-25**	**-25**	**-25**

De dakbedekking en de zonnepanelen van de Turmac Cultuurfabriek zijn aan vervanging toe. Na de oplevering van de Turmac Cultuurfabriek is in 2020 een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor het groot onderhoud van het gemeentehuis en de TCF. In dat MJOP is geadviseerd om de dakbedekking in 2026 voor een deel te overlagen. In de afgelopen jaren zijn diverse (grote) lekkages geweest, met name als in korte tijd veel regen valt. Hierdoor is een deel van de isolatie onder de dakbedekking verzadigd met regenwater. Na diverse noodreparaties, inspecties en insnijdingen door de dakspecialist is de conclusie in 2022 getrokken dat het gehele dakpakket vervangen moet worden. In het MJOP is in 2022 de overlaging van de dakbedekking gewijzigd naar volledige vervanging in 2025 op basis van de lekkages en het specialistisch onderzoek van de dakadviseur. Het benodigde bedrag in het MJOP is toen nog niet bijgesteld doordat de bijbehorende kosten moeilijk in te schatten waren. Daarnaast zijn de zonnepanelen op het dak afgekeurd op basis van verzekeringseisen. Medio 2023 is DUMAVA-subsidie aangevraagd om direct het dak beter te isoleren. Om de dakbedekking te vervangen en om tegelijkertijd duurzame isolatiemaatregelen en nieuwe zonnepanelen te kunnen plaatsen is een totaal bedrag nodig van € 2.000.000. Hiervan wordt € 98.000 gedekt uit het MJOP en € 65.000 is een eenmalige afschrijving in verband met het verwijderen van de huidige zonnepanelen. Resteert een benodigd investeringsbedrag van € 1.837.000 waarvan € 342.000 gedekt wordt uit de DUMAVA-subsidie. Dit heeft een structurele afschrijvingslast tot gevolg van € 50.000. Hiervan kan jaarlijks € 25.000 worden gedekt door € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid om te zetten naar een kapitaallastenreserve van € 500.000. Per saldo levert bovenstaande een nadeel op in 2026 van € 61.000 en vanaf 2027 een structureel nadeel van € 22.000.

Inzet reserve riolering	**-204**	**0**	**0**	**0**

Wij stellen voor om € 204.000 van de reserve riolering in te zetten om daarmee de tarieven in 2026 te dempen. Hiermee wordt de onttrekking aan de reserve riolering in de begroting voor 2026 verwerkt. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de belastingverordening 2026.

6. Financieel gezonde toekomst				
FT03 Exploitatielasten duurzaamheid	**90**	**90**	**90**	**90**

Het Klimaatplan "Op weg naar een klimaatneutrale organisatie" vormt de basis voor de verduurzamingsopgave van de eigen organisatie van gemeente Zevenaar. Vooruitlopend op dit plan is voor duurzaamheidsmaatregelen binnen de bestaande exploitatiebudgetten aanvullend € 33.000 in 2024, oplopend naar € 67.000 in 2025 tot € 100.000 structureel vanaf 2026 beschikbaar. De praktijk is dat tot nu toe voor slechts € 5.000 aanspraak op dit budget gedaan is. We verwachten dat dit aanvullend beschikbaar gesteld budget niet nodig zal zijn om de duurzaamheidsmaatregelen van de eigen organisatie te kunnen realiseren mede omdat hier ook andere budgetten voor ter beschikking zijn. Om die reden laten wij het structurele budget voor € 90.000 vrijvallen vanaf 2026.

IV07 Lijkbezorgingsrechten	**13**	**13**	**13**	**13**

In de besluitvorming van de 'financieel gezonde toekomst' is besloten de opbrengsten van de lijkbezorgingsrechten te verhogen met 10%. Dit betekent een opbrengstverhoging van € 13.000 in programma 7.
Bij de verordening lijkbezorgingsrechten 2026 ontvangt u een gedetailleerd voorstel over de nieuwe tarieven.

IV08 Rioolheffing	**204**	**408**	**612**	**816**

In de besluitvorming van de Financieel Gezonde Toekomst is besloten de rioolheffing te verhogen. Gedurende 4 jaar verhogen we de tarieven met jaarlijks 4%.

Totaal mutaties	**717**	**600**	**803**	**956**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2. Actualisatie bestaand beleid				
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	**-500**	**25**	**25**	**25**

De dakbedekking en de zonnepanelen van de Turmac Cultuurfabriek zijn aan vervanging toe. Na de oplevering van de Turmac Cultuurfabriek is in 2020 een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor het groot onderhoud van het gemeentehuis en de TCF. In dat MJOP is geadviseerd om de dakbedekking in 2026 voor een deel te overlagen. In de afgelopen jaren zijn diverse (grote) lekkages geweest, met name als in korte tijd veel regen valt. Hierdoor is een deel van de isolatie onder de dakbedekking verzadigd met regenwater. Na diverse noodreparaties, inspecties en insnijdingen door de dakspecialist is de conclusie in 2022 getrokken dat het gehele dakpakket vervangen moet worden. In het MJOP is in 2022 de overlaging van de dakbedekking gewijzigd naar volledige vervanging in 2025 op basis van de lekkages en het specialistisch onderzoek van de dakadviseur. Het benodigde bedrag in het MJOP is toen nog niet bijgesteld doordat de bijbehorende kosten moeilijk in te schatten waren. Daarnaast zijn de zonnepanelen op het dak afgekeurd op basis van verzekeringseisen. Medio 2023 is DUMAVA-subsidie aangevraagd om direct het dak beter te isoleren. Om de dakbedekking te vervangen en om tegelijkertijd duurzame isolatiemaatregelen en nieuwe zonnepanelen te kunnen plaatsen is een totaal bedrag nodig van € 2.000.000. Hiervan wordt € 98.000 gedekt uit het MJOP en € 65.000 is een eenmalige afschrijving in verband met het verwijderen van de huidige zonnepanelen. Resteert een benodigd investeringsbedrag van € 1.837.000 waarvan € 342.000 gedekt wordt uit de DUMAVA-subsidie. Dit heeft een structurele afschrijvingslast tot gevolg van € 50.000. Hiervan kan jaarlijks € 25.000 worden gedekt door € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid om te zetten naar een kapitaallastenreserve van € 500.000. Per saldo levert bovenstaande een nadeel op in 2026 van € 61.000 en vanaf 2027 een structureel nadeel van € 22.000.

Inzet reserve riolering	**204**	**0**	**0**	**0**

Wij stellen voor om € 204.000 van de reserve riolering in te zetten om daarmee de tarieven in 2026 te dempen. Hiermee wordt de onttrekking aan de reserve riolering in de begroting voor 2026 verwerkt. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de belastingverordening 2026.

Totaal reservemutaties	**-296**	**25**	**25**	**25**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
7.1	Volksgezondheid	228	0	0	0	0	0
7.2	Riolering	5.096	5.196	5.410	5.585	6.124	6.328
7.3	Afval	5.205	5.817	5.888	5.878	5.878	5.878
7.4	Milieubeheer	503	743	858	857	857	857

7.5	Begraafplaatsen en crematoria	205	135	151	151	151	151
Totaal Baten		**11.238**	**11.891**	**12.307**	**12.471**	**13.010**	**13.214**
Lasten							
7.1	Volksgezondheid	2.333	2.336	2.500	2.441	2.441	2.441
7.2	Riolering	4.029	4.135	4.504	4.315	4.996	4.897
7.3	Afval	4.541	4.883	5.112	5.097	5.094	5.089
7.4	Milieubeheer	2.164	2.950	3.137	2.484	2.477	2.474
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	314	329	310	310	310	316
Totaal Lasten		**13.381**	**14.633**	**15.562**	**14.647**	**15.318**	**15.217**
Saldo							
7.4	Milieubeheer	-1.661	-2.207	-2.279	-1.626	-1.620	-1.618
7.2	Riolering	1.067	1.061	906	1.270	1.128	1.431
7.1	Volksgezondheid	-2.105	-2.336	-2.500	-2.441	-2.441	-2.441
7.3	Afval	664	935	777	781	784	790
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-109	-195	-160	-160	-159	-166
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-2.144**	**-2.742**	**-3.255**	**-2.176**	**-2.308**	**-2.003**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	647	438	655	25	25	25
	Toevoegingen	330	148	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**317**	**289**	**655**	**25**	**25**	**25**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-1.827**	**-2.452**	**-2.600**	**-2.151**	**-2.283**	**-1.978**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	450	0	0	0
Lasten					
Duurzaamheid	Uitgaven met betrekking tot het uitvoeringsprogramma duurzaamheid.	450	0	0	0
Opstellen gemeentebreed SMP	Voor het opstellen van een gemeentebreed SMP (ecologisch onderzoek) zijn eenmalig middelen beschikbaar gesteld.	226	0	0	0

Totaal programma 7		**-226**	**0**	**0**	**0**	

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves

9017	Afval	256	384	384	384	384

De reserve afval is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten afval. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor afval ook beschikbaar voor afval.

Toevoeging In 2026 verwachten we een storting in de reserve afval van € 128.000. Dit op basis van de verwachting van een hogere inzamelvergoeding PMD en een hogere verwerkingsvergoeding voor de afvalinzameling - papier en karton.

9018	Riolering	644	644	440	440	440

De reserve riolering is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten riolering. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor riolering ook beschikbaar voor riolering.

Toevoeging In 2026 verwachten we geen storting in de reserve riolering.

Onttrekking In 2024 hebben we een positief resultaat behaald hetgeen gestort is in de reserve. De stand van deze reserve is momenteel € 144.000 hoger dan het door uw raad in de nota reserves en voorzieningen gestelde maximumbedrag van € 500.000. Bij een dergelijke overschrijding zorgen we voor teruggave door aanpassing van de tarieven rioolheffing. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de verordening 2026. Uit de reserve onttrekken wij € 204.000.

9054	Duurzaamheid	1.368	951	0	0	0

Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Onttrekking Het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid heeft een looptijd tot en met 2026. Het is de verwachting dat de reserve eind 2026 uitgeput is.

Totaal bestemmingsreserves	**2.268**	**1.978**	**823**	**823**	**823**

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)	**(Bedragen x € 1.000)**

Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9066	Rioolcombi (kolkenzuiger)	400	400	360	320	280
9074	Verduurzaming dak Turmac (TCF)	0	0	500	475	450
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**400**	**400**	**860**	**795**	**730**

Voorzieningen

Voorzieningen (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
8009	Begraafplaatsen	106	87	92	96	101

Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van meerjarige periodieke onderhoudskosten. Het onderhoud aan de begraafplaatsen is opgenomen in het beheerplan begraafplaatsen.

Toevoeging In 2022 hebben we het beheerplan begraafplaatsen geactualiseerd. De jaarlijkse storting is conform dit plan.

Onttrekking De onttrekking aan de voorziening hebben we geraamd op basis van het beheerplan begraafplaatsen (2022).

8010	Riolering	5.452	5.439	5.370	4.945	4.684

Deze voorziening riolering waarborgt dat bijdragen van de burger voor riolering specifiek beschikbaar blijven voor riolering.

Toevoeging Het gedeelte in het tarief rioolheffing dat bestemd is voor de vervangingsinvesteringen aan het rioolstelsel wordt jaarlijks gedoteerd aan de voorziening vervangingsinvesteringen riolering.

Onttrekking De voorziening wordt ingezet voor groot onderhoudskosten en vervangingsinvesteringen op basis van het watertakenplan 2022-2026.

8017	Afval	0	80	80	80	80

Deze voorziening afval waarborgt dat bijdragen van de burger voor afval specifiek beschikbaar blijven voor afval.

Toevoeging Het gedeelte in het tarief afvalstoffenheffing dat bestemd is voor de vervangingsinvesteringen bij afval wordt gedoteerd aan de voorziening vervangingsinvesteringen afval.

Onttrekking De voorziening wordt ingezet voor groot onderhoudskosten en vervangingsinvesteringen.

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
18 containers voor luiers en incontinentiemat.		121	0	0	0	0
Bloemenkamp: vernieuwen rioolstelsel etc.		1.963	0	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2024		228	0	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2025		109	0	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2023		236	0	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2024		368	170	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2025		148	31	0	0	0
Giesbeek - revitalisering		161	0	0	0	0
Invest. duurzaamheidsmaatregelen eigen org. 2024		35	0	0	0	0
Invest. duurzaamheidsmaatregelen eigen org. 2026		0	400	0	0	0
Kia EV3 4-TXN-62 (480)		35	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen 2026		0	32	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Bloemenkamp		324	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Noord		0	25	40	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Zuid		98	33	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen plein Didamsestraat		166	100	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Schrijvershoek		0	25	27	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Zevenaar		132	150	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Bloemenk, Schrijversh, Oud Z		145	0	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Lobith, Tolkamer, Pannerden		145	0	0	0	0
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc.		192	0	0	0	0
Lathum (Koestraat): vernieuwen rioolstelsel etc.		109	0	0	0	0
Lobith-Noord: vernieuwen riool-stelsel etc.		2.372	3.151	3.500	0	0
Marktplein Lobith-Zuid: vernieuwen riool-stelsel		804	152	0	0	0
Methen en Heerenmäten - bouwkundig deel gemalen		134	0	0	0	0
Methen en Heerenmäten: vrijverval riool		200	0	0	0	0
Minigemalen 2025		97	0	0	0	0
Minigemalen 2026		0	67	0	0	0
Ondergrondse restafvalcontainers		10	0	0	0	0
Pannerden: vernieuwen rioolstelsel etc.		546	0	0	0	0
Renovatie 2025		250	0	0	0	0
Renovatie 2026		0	250	0	0	0
Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc.		953	1.425	2.000	0	0
Verduurzaming dak Turmac (TCF)		0	500	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2024		50	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2025		100	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2026		0	50	0	0	0
Vervangen VW Transporter (1128)		0	0	0	80	0
Totaal programma 7.		**10.231**	**6.561**	**5.567**	**80**	**0**

8. VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we?

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

Ontwikkelingen

Ontwikkeling woningmarkt

Voor 2026 staat voor wat betreft de lopende gemeentelijke grondexploitaties de oplevering van 130 woningen op de rol (in onder andere de Holtkamp en het Hof). Verder blijven wij ons maximaal inzetten om de zogenaamde Wvg-locaties tot ontwikkeling te brengen door actief grondbeleid te voeren en vroegtijdig in gesprek te gaan met grondeigenaren en ontwikkelaars. Ook investeren we in een gerichte samenwerking met de provincie om onze plannen gerealiseerd te krijgen. In 2025 is de Woondeal 2.0 aangevuld met een addendum met behoud van het afgesproken woningbouwvolume en focus op randvoorwaarden zoals netcapaciteit, groen-blauwe doelen en mobiliteit. Ook de stikstofproblematiek blijft een uitdaging vormen voor de planontwikkeling.

Naar verwachting treedt per 1 januari 2026 "De Wet regie op de volkshuisvesting" in. Dat heeft gevolgen voor gemeenten. Waaronder:

- het opstellen van een Volkshuisvestingsprogramma (verplicht);
- de samenwerking met de regio te versterken;
- prestatieafspraken met de corporaties te maken, waarbij ook zorgaanbieders moeten worden betrokken;
- een verordening opstellen over de toewijzing van sociale huurwoningen;
- monitoren en verantwoorden;

Voor het opstellen van een volkshuisvestingprogramma is budget beschikbaar. Verder wordt al jaren de samenwerking op het gebied van Volkshuisvesting in de regio opgepakt en wordt samengewerkt op basis van de Woondeal 2.0.

Inzet op een continue bouwstroom

Wij blijven onverminderd inzetten op een continue bouwstroom die op termijn de druk op de woningmarkt moet gaan verlichten. Praktisch gesproken betekent dat we de komende jaren ons streven om elk jaar tussen de 150 en 200 nieuwe woningen toe te voegen aan onze woningvoorraad zullen continueren. Voor 2026 ligt de nadruk op de volgende projecten:

Enghuizen:

Momenteel (Q4 2025) zijn we in afronding van de gesprekken rondom de overname van het NS terrein en de aanpassing van de bestaande P&R locatie van de NS. Voor het stedenbouwkundig plan zijn we gezamenlijk met de ontwikkelaar de laatste zaken aan het invullen, waarna de volgende ontwerpen definitief gemaakt kunnen worden: De gemeentelijke grondexploitatie en de anterieure overeenkomst met de ontwikkelaar voor fase 2 Enghuizen, en de vastgoedexploitatie voor de parkeervoorziening. Voor dat laatste is de voorwaarde dat een verkeersregelinstallatie wordt gerealiseerd ten behoeve van de spoorwegovergang. De parkeervoorziening is een mobiliteitshub welke deels een oplossing biedt voor het parkeren in centrumgebied. Voor de financiering doen we een beroep op de landelijke subsidie regeling WOKT (Woningbouw op korte termijn). Hiermee kunnen we, bij toekenning, maximaal 65% van de kosten van de civieltechnische aanpassingen vergoed krijgen.

Vestersbos:
Momenteel laat de grondexploitatie voor het Vestersbos nog een negatief resultaat zien. Belangrijke oorzaak hiervan zijn de resterende boekwaarde van het onderwijsvastgoed en het gewenste woningbouwprogramma met een groot aandeel sociaal en betaalbare woningen. Onze inspanningen zijn er op gericht dit negatieve resultaat te verkleinen.

Slenterweg:
De plannen van een bouw/ontwikkelcombinatie om aan de Slenterweg een nieuwe wijk te ontwikkelen met ca. 100 woningen krijgt in 2026 een concrete uitwerking met de start voor een Omgevingsplan.

Dijkweg, Oud-Zevenaar (Wvg)
De gesprekken met de provincie over de aankoop van de percelen aan de Dijkweg in Oud Zevenaar lijken de goede kant op te gaan en de mogelijkheid te bieden om in ieder geval tot een – voor het woningbouwdeel – krap sluitende exploitatie te komen. Opgave is nog wel om de door het Dorpsnetwerk gewenste ontmoetingsplek centraal in de kern van het dorp financieel haalbaar te krijgen.

Groot Holthuizen II (Wvg)
De gesprekken met enkele eigenaren die gronden hebben aangeboden in de mogelijke uitbreiding van Groot Holthuizen lopen maar geven gezien de vraagprijzen en het gewenste woningbouwprogramma nog niet tot concrete transacties geleid.

Reisenakker (Wvg)
Hier zijn nog geen gronden aangeboden.

Witte Kruis (Wvg)
Gezien de complexiteit van dit gebied (veel verschillende eigenaren) zijn wij hier nog niet tot aankoop over gegaan.

Uitvoering Omgevingswet
In juni 2025 heeft onze gemeente een omgevingsvisie vastgesteld. De doelen en acties uit die visie werken we de komende tijd verder uit in omgevingsprogramma's. Een ander onderdeel van de uitvoering is het opstellen van een integraal omgevingsplan. In dat plan staan de juridische regels om de doelen uit de omgevingsvisie te halen. De eerste pilot hiervan doen we in Angerlo. De structurele effecten van de Omgevingswet (financieel en organisatorisch) worden pas op de middellange of lange termijn zichtbaar. Dat hangt af van keuzes die we nog moeten maken, zoals de inrichting van het omgevingsplan. De huidige begroting is gebaseerd op een VNG-effectenmodel. De komende jaren moet blijken of dat genoeg is.

Beleidskaders
· Omgevingsvisie 2025
· Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028
· Plan Woningbouw (2022)
· Nota grondbeleid Zevenaar 2025
· Woondeal regio Arnhem-Nijmegen 2.0 (2023)
· Nota vastgoedbeleid
· Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024

WAT WILLEN WE?

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

WAT DOEN WE?

BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Demografische druk (%)					
	2025	74,80	80,20	80,20	80,20
Met de demografische druk bedoelen we het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar. Deze ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijk- en Gelders gemiddelde.					
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)					
	2025	987,00	904,00	850,00	874,00
Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.					
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)					
	2025	1.052,00	1.010,00	943,00	977,00
De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.					
Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)					
	2024	380,00	320,00	370,00	442,00
De waardeontwikkeling van de woningmarkt wordt als volgt ingeschat: 2025 --> 2026 +11% 2026 --> 2027 +6% 2027 --> 2028 +6% 2028 --> 2029 +6%					
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)					
	2024	7,60	9,90	9,40	9,30
In de afgelopen drie jaar zijn er 430 woningen gebouwd en opgeleverd in de gemeente Zevenaar. De vraag naar woningen blijft hoog en daarom blijven wij inzetten op realisatie en versnelling van de opgave de komende jaren. We streven ernaar om jaarlijks 150- 200 woningen toe te voegen, met als uiteindelijk doel een continue bouwstroom van 150 tot 200 woningen per jaar. Dit blijft echter wel lastig door en aantal complicerende ontwikkelingen op de woningmarkt.					

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen

8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in 2023-2026

Een doorstroommakelaar adviseert inwoners (op eigen verzoek) over welke woonsituatie het beste bij hen past. We vragen hiervoor bij een provincie een bijdrage aan vanuit de Verhuiscoachregeling.

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties 2023-e.v.

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen (30% van de toegevoegde woningvoorraad) en middeldure huurwoningen. Daarnaast zetten we in op verduurzaming bij bestaande woningen en bespreken we de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de corporaties.
In de raamovereenkomst met de corporaties is 25% sociale huur opgenomen, deze passen we aan naar 30%. Wij hebben geen beleid op middeldure woningen, dit is ook niet opgenomen in woonvisies. Dat gaan we nu wel doen. Hiervoor is het nodig om de woonvisies te actualiseren. Daarin gaan we opnieuw de definitie bepalen van wat we betaalbaar vinden, rekening houdend met de huidige marktsituatie en prijsontwikkeling. Daarbij kijken we ook naar instrumenten zoals erfpacht en startersleningen.

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan 2022-2026

In dit plan staat aangegeven welke woningbouw (nieuwbouw) op welke locaties de komende jaren plaatsvindt. Dit plan is afgestemd op de woningbouwbehoefte.
Wij streven naar een continue bouwstroom door het toevoegen van 150-200 woningen per jaar. Wij kijken naar mogelijkheden om woningen sneller te realiseren. Bouwen met nieuwe technieken, bijvoorbeeld fabrieksmatig (prefab) en alternatieve materialen zoals hout, bieden kansen voor versnelling van de realisatietijd. Daarnaast bekijken we hoe wij het proces nog effectiever kunnen inrichten.
Voor leegkomende of leegstaande gebouwen bekijken we of deze een nieuwe functie kunnen krijgen, bij voorkeur wonen. We gaan hiervoor het gesprek aan met eigenaren van leegstaande objecten om te kijken of deze zich lenen voor functieverandering. Dit kan het geval zijn voor individuele objecten maar ook voor een groter gebied dat om herstructurering vraagt. Als het om ons eigen vastgoed gaat zetten we in op een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.
Er moet voldoende capaciteit zijn om goed uitvoering te kunnen geven aan de ambitieuze bouwopgaven (meer bouwen, strakke vergunningverlening) en om uitvoering te kunnen geven aan de Omgevingswet (o.a. kortere procedures, participatie, integrale besluitvorming).

8.2 Uitvoeren van de Omgevingswet en ruimtelijke projecten

8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet 2022-2026

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Of dat ook de definitieve datum is, zal in oktober blijken. Belangrijk is namelijk dat de ICT-problemen verholpen zijn. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en 1 omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan onderzoeken

we ook de mogelijkheden voor welstandsvrij bouwen en houden we de taakstelling van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tegen het licht. Ook verkennen we of (gedeelten van) werklocaties te transformeren zijn naar woongebieden.

8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen 2022-2026

Inwoners betrekken we meer en op het juiste moment bij de ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, omgevingsvisie en bouwplannen. Dit sluit aan op het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid. Voor het toetsen van initiatieven werken wij met de omgevingstafel. Een omgevingstafel is een overlegstructuur waarbij een initiatief voor een ruimtelijk project vanuit verschillende invalshoeken (o.a. ruimtelijk, wonen, natuur, milieu, fysieke en sociale leefomgeving) wordt bekeken en beoordeeld. Deze is nog zeer intern gericht, maar gaan we uitbreiden en meer naar buiten richten.
Wij kijken kritisch naar het idee van de conceptaanvraag zoals wij deze momenteel hanteren. We toetsen in een vroeg stadium (idee fase) het initiatief op kansrijkheid. Hierdoor geven we wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kans en we kunnen sneller besluiten. Ook voorkomen we hiermee dat een initiatiefnemer veel voorbereidingskosten moet maken. Bij het herinrichten van een wijk, zetten we in op wijkgericht werken.

8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark 2022-e.v.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor

- Het verbeteren (verkeersveiliger maken) van de Marsweg.
- De opwaardering van de entrees van het gebied.
- Een algemene kwaliteitsimpuls.
- De aanleg van struinroutes.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	-245	1.724	35.980	2.834	1.000
1e voortgangsrapportage 2025	8.163	2.300	-31.358	8	8
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	205	3.679	297	-1.841	-6
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	49	26	26	26
Totale baten tot de begroting	**8.123**	**7.752**	**4.945**	**1.028**	**1.028**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-1**	46	56	72
Actualisatie budget rentelasten	0	-1	46	56	72
6. Financieel gezonde toekomst	0	**233**	233	233	233
IVo9 Omgevingsleges	0	233	233	233	233
Totaal gemuteerde baten	**0**	**232**	**279**	**289**	**305**

Totale baten in deze begroting	**8.123**	**7.984**	**5.224**	**1.317**	**1.333**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	2.588	4.280	38.384	5.331	3.437
1e voortgangsrapportage 2025	8.543	2.316	-31.288	42	100
Kadernota 2026	0	-8	-8	-8	-8
2e voortgangsrapportage 2025	424	3.395	407	-1.835	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	346	397	401	386
Totale lasten tot de begroting	**11.555**	**10.330**	**7.892**	**3.931**	**3.916**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-4**	-4	-4	-4
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	0	-4	-4	-4	-4
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**439**	0	-43	10
Actualisatie budget uitvoeringskosten Omgevingswet	0	212	0	0	0
Actualisatie budget vervolgfase Lathum Later	0	227	0	0	0
Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	0	0	0	-43	10
6. Financieel gezonde toekomst	0	**0**	0	0	0
IVo9 Omgevingsleges	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**435**	**-4**	**-46**	**6**
Totale lasten in deze begroting	**11.555**	**10.765**	**7.888**	**3.885**	**3.923**
Resultaat voor bestemming	**-3.433**	**-2.782**	**-2.664**	**-2.567**	**-2.589**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	602	102	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	118	-18	36	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	838	315	104	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.558	**399**	140	0	0
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025	0	0	0	0	0
Kadernota 2026	0	0	0	0	0

2e voortgangsrapportage 2025	524	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	524	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**1.034**	**399**	**140**	**0**	**0**
Resultaat na bestemming	**-2.399**	**-2.383**	**-2.524**	**-2.567**	**-2.589**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**-1**	**46**	**56**	**72**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	**4**	**4**	**4**	**4**

In 2025 is grondexploitatie Vestersbos geopend. Dit zorgt ervoor dat aan deze grondexploitatie salaris- en overheadkosten kunnen worden toegerekend. Dit heeft een positief effect op de meerjarenbegroting. Daarnaast is voor diverse grondexploitaties langer inzet nodig dan in de begroting 2025-2028 verwacht. Per saldo een voordeel in 2026 tot en met 2028 aflopend van € 168.000 naar € 57.000. Per saldo een nadeel vanaf 2029 oplopend naar structureel € 63.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget uitvoeringskosten Omgevingswet	**-212**	**0**	**0**	**0**

In de meicirculaire 2025 is € 212.000 beschikbaar gesteld voor uitvoeringskosten Omgevingswet. Dit om ervoor te zorgen dat de gemeente in haar transitie ervoor kan zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld is en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Er is nog budget beschikbaar uit de algemene reserve maar dit is onvoldoende. Het in de meicirculaire opgenomen bedrag zal ingezet worden voor het verder optimaliseren van de uitvoering van de Omgevingswet (omgevingsvisie, omgevingsprogramma's, omgevingsplan en omgevingsvergunning). Een groot onderdeel hiervan is het opstellen van het gemeentebrede omgevingsplan dat uiterlijk in 2031 gereed moet zijn. Dit is een wettelijke verplichting.

Actualisatie budget vervolgfase Lathum Later	**-227**	**0**	**0**	**0**

In de begroting 2023-2026 is een eenmalig bedrag van € 400.000 beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling

van het masterplan Lathum Later. Door de provincie Gelderland is voor hetzelfde bedrag een subsidie toegekend onder de regeling "Dorpendeal". Het aandeel Zevenaar is in de 1e voortgangsrapportage 2024 verlaagd omdat de verwachting was dat de kosten voor de fase van onderzoek en voorbereiding lager zouden uitvallen. Het masterplan wordt op 29 oktober 2025 in de raad behandeld. Om tot een financieel uitvoerbaar plan te komen voor de realisatie van woningen in Lathum is het restant van € 227.000 van het oorspronkelijk toegezegde bedrag van € 400.000 nodig. Een eenmalig nadeel in 2026 van € 227.000.

Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	**0**	**0**	**43**	**-10**

In de begroting 2023-2026 is voor de realisatie rivierklimaatpark een investeringsbedrag van € 1.200.000 beschikbaar gesteld en in de 1e vgr 2024 is voor een planstudie Koestraat aanvullend € 75.000 beschikbaar gesteld. In de samenwerkingsovereenkomst Rivierklimaatpark IJsselpoort is opgenomen dat partijen het taakstellend budget jaarlijks indexeren met de index bruto overheidsinvesteringen (iboi). Dit is cumulatief 25% indexatie. Het investeringsbudget verhogen wij om die reden met € 300.000 naar een totaal investeringsbudget van € 1.575.000. Het jaar van realisatie is naar verwachting 2028 en niet 2027. Een eenmalig voordeel in 2028 van € 43.000 en een structureel nadeel vanaf 2029 van € 10.000.

6. Financieel gezonde toekomst				
IV09 Omgevingsleges	**233**	**233**	**233**	**233**

De huidige tarieven zijn gebaseerd op een inschatting van de werkwijze na de invoering van de Omgevingswet. Inmiddels wordt steeds meer duidelijk wat de komst van deze wet inhoudt voor de werkprocessen. Deze werkprocessen worden herzien en wij doen aan uw raad bij de legesverordening 2026 een gedetailleerd voorstel over de tarieven. Met de tarieven kan beleidsmatig gestuurd worden in de werkprocessen. De verschillende tarieven die betrekking hebben op de Omgevingswet stijgen met gemiddeld 22% waardoor de gemeente Zevenaar ongeveer het gemiddelde tarief heeft van de omliggende vergelijkingsgemeenten. Dit betekent een opbrengstverhoging van € 233.000.

Totaal mutaties	**-203**	**282**	**335**	**299**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
8.1	Ruimte en leefomgeving	129	33	18	18	18	18
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.536	6.797	6.370	3.931	14	14
8.3	Wonen en bouwen	1.217	1.294	1.596	1.275	1.285	1.301
Totaal Baten		**5.882**	**8.123**	**7.984**	**5.224**	**1.317**	**1.333**
Lasten							
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.924	1.201	1.385	946	979	1.028
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.004	6.813	6.182	3.978	63	59
8.3	Wonen en bouwen	3.209	3.542	3.198	2.964	2.843	2.836
Totaal Lasten		**9.137**	**11.555**	**10.765**	**7.888**	**3.885**	**3.923**
Saldo							
8.3	Wonen en bouwen	-1.993	-2.248	-1.602	-1.689	-1.557	-1.534

8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	532	-16	188	-47	-49	-44
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.794	-1.168	-1.368	-929	-961	-1.011
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-3.255**	**-3.433**	**-2.782**	**-2.664**	**-2.567**	**-2.589**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	1.328	1.558	399	140	0	0
	Toevoegingen	0	524	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**1.328**	**1.034**	**399**	**140**	**0**	**0**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-1.927**	**-2.399**	**-2.383**	**-2.524**	**-2.567**	**-2.589**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	399	140	0	0
Opbrengst verkoop vastgoed.	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	346	0	0	0
Lasten					
Bevordering woningbouw.	Voor het bevorderen van de woningbouw en doorstroming op de woningmarkt zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	399	140	0	0
Dorpendeal Lathum.	Voor de dorpendeal Lathum zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld. In 2026 resteert nog een incidenteel bedrag van € 227.000.	227	0	0	0
Totaal programma 8		**119**	**0**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9056	Woningbouw	2.097	539	140	0	0

De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Onttrekking De middelen uit de bestemmingsreserve woningbouw zullen tot en met 2026 worden ingezet. Het is de verwachting dat de reserve eind 2026 uitgeput is.

Totaal bestemmingsreserves	2.097	539	140	0	0

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Grondverwerving binnen Wvg-locaties		16.500	0	0	0	0
Realiseren rivierklimaatpark		75	0	1.500	0	0
Voorbereidingskrediet Dijkweg e.o. Oud-Zevenaar		57	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld A		157	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld B		162	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Reisenakker Zevenaar		157	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Witte Kruis e.o. Babberich		166	0	0	0	0
Totaal programma 8.		**17.274**	**0**	**1.500**	**0**	**0**

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

Inleiding
De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. Deze paragraaf geeft inzicht in de te verwachten of gerealiseerde opbrengsten van de verschillende belastingen, heffingen en retributies. De lokale belastingen bestaan uit algemene belastingen, bestemmingsheffingen en retributies. De opbrengsten van de algemene belastingen, zoals onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting, behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Bij bestemmingsheffingen en retributies, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing of leges, is sprake van een samenhang tussen de opbrengst en bepaalde aanwijsbare kosten of tegenprestaties.

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten, zoals de Wet milieubeheer, staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. Wij benutten een groot deel van de toegestane belastingsoorten. U besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen door het vaststellen van een verordening. Voor elke heffing stelt u een afzonderlijke verordening vast.

Beleid
U stelt de verordeningen vast voor alle gemeentelijke belastingen en heffingen. In deze verordeningen is ook opgenomen of -en tot welk bedrag- kwijtschelding mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2026 gelden de volgende uitgangspunten:

- De afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges mogen wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze belastingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Wij voldoen hieraan. Bij sommige heffingen, zoals marktgelden en lijkbezorgingsrechten, zien wij af van volledige kostendekking.
- Het te hanteren inflatiepercentage voor 2026 is 2,8% (raming CPB);
- De kosten die wij maken voor heffing en invordering van de belastingen en rechten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend naar de bestemmingsheffingen, zoals afvalstoffen- en rioolheffing en naar één verzamelpost voor de algemene heffingen. Deze verdeelsleutel is een zo goed mogelijke inschatting. Omdat het gros van de werkzaamheden niet specifiek aan één enkele belastingsoort is toe te rekenen, is een meer specifieke inschatting niet te maken.
- Eventuele besluitvorming na totstandkoming van deze begroting wordt waar mogelijk verwerkt bij het vaststellen van de belastingverordeningen door uw raad.

Beleidskaders
De beleidskaders zijn opgenomen bij de verschillende belastingen en heffingen.

Ontwikkelingen
Indien van toepassing zijn er bij de betreffende belastingen en heffingen specifieke ontwikkelingen opgenomen.

OPBRENGSTEN

Bedragen x € 1.000

Belastingen en heffingen	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Belastingen					
Belasting op eigendom woningen	9.009	9.340	9.340	9.340	9.340
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	6.019	6.187	6.187	6.187	6.187
Precariobelasting	38	39	39	39	39
Reclamebelasting	0	0	0	0	0
Toeristenbelasting	382	444	488	532	576

Parkeerbelasting - parkeergelden	961	1.153	1.153	1.353	1.353
Parkeerbelasting - parkeervergunningen	124	224	224	224	224
Bedrijfsinvesteringszone	190	190	190	190	190
Totaal belastingen	**16.723**	**17.577**	**17.621**	**17.865**	**17.909**

Heffingen					
Leges - burgerzaken	112	125	125	125	125
Leges - paspoorten en rijbewijzen	998	1.139	1.229	499	424
Leges - opstellen en handhaven APV	51	62	62	62	62
Leges - bijzondere wetten	241	241	241	241	241
Marktgelden	36	36	36	36	36
Afvalstoffenheffing	4.703	4.769	4.759	4.759	4.759
Lijkbezorgingsrechten	135	151	151	151	151
Leges - omgevingsvergunningen	1.051	1.160	1.160	1.160	1.160
Leges - ruimtelijke ordening	10	10	10	10	10
Leges - welstand	73	45	45	45	45
Rioolheffing	5.183	5.396	5.571	6.110	6.314
Totaal heffingen	**12.593**	**13.134**	**13.389**	**13.198**	**13.327**

OVERZICHT KOSTENDEKKENDHEID

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Overhead	BCF	Baten	Dekkingspercentage
Afvalstoffenheffing	4.067	129	573	4.769	100%
Rioolheffing	4.541	597	1.037	5.600	91%
Lijkbezorging	303	140	0	151	34%
Marktgelden	34	17	0	36	71%
Leges					
Titel 1 Algemene Dienstverlening	1.306	453	0	1.567	89%
Titel 2 Omgevingsvergunningen	930	626	0	1.215	78%
Titel 3 Europese Dienstenrichtlijn	52	36	0	59	67%
Totaal leges	2.288	1.115	0	2.841	83%

LOKALE LASTENDRUK

Over de lokale lastendruk wordt jaarlijks door diverse organisaties gepubliceerd. In deze publicaties wordt bij het bepalen van de lastendruk veelal uitgegaan van verschillende gegevensverzamelingen en verschillende methoden van berekening en grondslagen. In de ene publicatie wordt bijvoorbeeld gewerkt met gemiddelden, in de andere worden verschillende standaardprofielen onderscheiden of wordt alleen een aantal tevoren geselecteerde heffingen opgenomen. Hierbij gaat het dan ook vrijwel altijd uitsluitend om de lasten voor bewoners en dus niet voor bedrijven.
Informatie over lastendruk is onder andere te vinden bij de Provincie Gelderland, het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), op Waar staat je gemeente en via de Lokale Lastenmeter.

Hieronder vindt u een overzicht van de gemiddelde lastendruk van een meerpersoonshuishouden. Dit is een

zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment en kan daardoor (licht) afwijken van andere publicaties. Bij de raming voor 2026 is het prijsindexcijfer (2,8%) gehanteerd. Dit kan bij de heffingen afwijken bij het vaststellen van de verordeningen vanwege de kostendekkendheidsnorm.

Opslag voor overhead.
Voor de toerekening van de overheadkosten aan (kostendekkende) tarieven maken we gebruik van een opslagpercentage. Dit percentage wordt jaarlijks bij de meerjarenbegroting bepaald en vastgesteld.
De totale overhead volgens taakveld 0.4 wordt omgeslagen over het totaal van de geraamde directe personeelslasten (salarissen en inhuur). Dit is conform artikel 12, lid 5 van de financiële verordening.
Voor het begrotingsjaar 2026 is het percentage vastgesteld op 70%.

Soort	Lasten 2025	Lasten 2026
Afvalstoffenheffing	€ 231	€ 234
Rioolheffing	€ 245	€ 252
OZB eigen woning	€ 445	€ 457

KWIJTSCHELDING

Inleiding
Inwoners en ondernemers die niet in staat zijn de gemeentelijke belastingen te betalen kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Beleid
Uw raad is gebonden aan wettelijk voorgeschreven regels (o.a. de Invorderingswet 1990, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Gemeentewet).
Daarnaast heeft de gemeenteraad in de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen gebruik gemaakt van de bevoegdheden een ruimer kwijtscheldingsbeleid te voeren.
In die Regeling heeft de gemeenteraad onder andere benoemd voor welke belastingsoorten kwijtschelding mogelijk is, kwijtschelding opengesteld voor ondernemers en het percentage van de kosten van bestaan verruimd naar de maximale 100% van de bijstandsnorm. Dit betekent dat een belastingschuldige met een inkomen op of rond 100% van de bijstandsnorm voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding in aanmerking kan komen.
In de gemeente Zevenaar is kwijtschelding mogelijk voor de ozb, de rioolheffing en het vastrechtgedeelte van de afvalstoffenheffing.

ONROERENDE ZAAKBELASTINGEN

Inleiding
De onroerendezaakbelastingen (OZB) wordt geheven op grond van artikel 220 van de Gemeentewet. Er worden twee soorten belastingen geheven:

- een eigenarenbelasting van de eigenaren van woningen en van niet-woningen;
- een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet-woningen.

Bij niet-woningen met woondelen (zoals een boerderij of een winkelpand met bovenwoning) wordt voor de gebruikersbelasting de waarde van die woondelen buiten beschouwing gelaten.

Grondslag
De grondslag voor de OZB is de waarde op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Begin van het jaar heeft iedere belastingplichtige een nieuwe WOZ-beschikking ontvangen gecombineerd met de aanslag.

Gebruik WOZ-waarde in Woningwaarderingsstelsel
De WOZ-waarde heeft invloed op de maximaal redelijke huurprijs voor huurwoningen. Het puntensysteem van het Woningwaarderingsstelsel is deels gebaseerd op de WOZ-waarde van de woning. Veel huurders van

woningen hebben daardoor een formeel belang bij de WOZ-waarde van hun woning. Immers kan de jaarlijkse huurverhoging beïnvloed worden door de maximaal redelijke huurprijs die direct samenhangt met de WOZ-waarde. Daarom is het van belang dat ook de huurder van woningen de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken tegen de WOZ-waarde en zij hebben dus eveneens een WOZ-beschikking ontvangen.

Beleid

OZB en gemeentefonds

De hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds van een gemeente hangt onder andere af van de zogenoemde 'OZB-belastingcapaciteit' van een gemeente. Het idee daarachter is eenvoudig: hoe meer geld een gemeente aan OZB kan binnenhalen, des te minder geld uit het Gemeentefonds nodig is. Zonder de toepassing van de OZB-belastingcapaciteit bij de verdeling van het Gemeentefonds zouden gemeenten met een hoge waarde aan onroerende zaken een hoger voorzieningenniveau of lagere belastingtarieven kunnen bieden dan gemeenten met een lage waarde.
Bij een gelijk tarief zijn de OZB-inkomsten in een gemeente met hoge WOZ-waarden immers hoger dan in een gemeente met lage WOZ-waarden. Een andere mogelijkheid is dat de tarieven in de gemeente met hoge WOZ-waarden lager uitvallen, terwijl de voorzieningen op een gemiddeld peil worden geboden.

Reken-/normtarieven

De belastingcapaciteit is afhankelijk van de WOZ-waarden in een gemeente. Hoe hoger de waarde, hoe hoger de belastingcapaciteit, hoe hoger de 'OZB-aftrekpost' bij de verdeling van het Gemeentefonds. Gemeenten worden afgerekend op de zogenoemde reken- of normtarieven. Er zijn drie reken- of normtarieven:

- voor eigenaren van woningen
- voor gebruikers van niet woningen
- voor eigenaren van niet-woningen

Deze drie tarieven zijn voor alle gemeenten gelijk. Verschillen tussen gemeenten in de OZB-aftrekpost worden dus alleen bepaald door verschillen in de waarde van onroerende zaken. De tarieven die de gemeenten werkelijk in rekening brengen bij de gebruikers en eigenaren van onroerende zaken spelen hierbij geen enkele rol. Dit betekent dat een verhoging of verlaging van de OZB-tarieven door de gemeente geen gevolgen heeft voor de uitkering uit het Gemeentefonds. Alleen als de totale WOZ-waarde verandert, door de jaarlijkse hertaxatie of door nieuwbouw of sloop, verandert de Gemeentefondsuitkering.

De begrote opbrengst wordt met het prijsindexcijfer van 2,8% aangepast. Daartoe wordt uw raad eind 2025 tariefvoorstellen met de verordening onroerendezaakbelasting 2026 aangeboden. Bij de tariefberekening wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de WOZ en de uitkering uit het Gemeentefonds.

Beleidskaders

Actuele verordening onroerendezaakbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

PARKEERBELASTING

Inleiding

Gemeenten zijn op grond van artikel 225 van de Gemeentewet bevoegd parkeerbelastingen te heffen. De parkeerbelastingen zijn aan te merken als algemene en zakelijke belastingen. 'Algemeen' omdat de opbrengsten vrij besteedbaar zijn voor de gemeenten en 'zakelijk' omdat geen rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden.

Beleid
De parkeerbelasting is ingevoerd in het kader van parkeerregulering. De kostenopslag bij de naheffingsaanslagen mag maximaal kostendekkend zijn en is wettelijk gemaximeerd door het Rijk. Overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 passen wij de tarieven in de verordening parkeerbelasting 2026 aan. Uw raad stelt de verordening formeel vast.

Beleidskaders
Actuele verordening parkeerbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

PRECARIOBELASTING

Inleiding
De precariobelasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Deze belasting kan worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Beleid
De gemeente Zevenaar heft belasting voor terrassen en standplaatsen (anders dan de weekmarkt) op gemeentegrond. De raad is bevoegd tarieven vast te stellen. De tarieven worden verhoogd met de inflatie 2,8%. In december doen wij uw raad daartoe een concreet voorstel.

Beleidskaders
Actuele verordening precariobelasting:
Zevenaar
Hierin is onder andere het tarief opgenomen.

RECLAMEBELASTING

Inleiding
Reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. Vanaf 2010 heffen wij voor het centrumgebied van Zevenaar reclamebelasting.

Beleid
Deze belasting is per 2025 afgeschaft en vervangen door een bedrijveninvesteringszone (BIZ).

TOERISTENBELASTING

Inleiding
Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in hotels en pensions, op campings en dergelijke. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid
Belastingplichtig voor de toeristenbelasting is degene die tegen een vergoeding gelegenheid biedt tot verblijf met overnachting. De belastingplichtige is bevoegd de belasting te verhalen op degene die verblijf houdt. Overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 passen wij de tarieven in de verordening toeristenbelasting 2026 aan. De aanpassing betreft een verhoging en een differentiatie. Uw raad stelt de verordening formeel vast.

De opbrengst van de toeristenbelasting is vrij besteedbaar, maar in het coalitieakkoord is afgesproken dat de opbrengst van de toeristenbelasting ten goede komt aan recreatie en toerisme. De meeropbrengst vanwege de tariefsverhogingen vloeien volgens uw besluit bij de kadernota 2026-2029 in de algemene middelen.

Beleidskaders
Actuele verordening toeristenbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

BEDRIJFSINVESTERINGSZONE

Inleiding
Een BIZ (Bedrijveninvesteringszone) is een afgebakend gebied waarbinnen ondernemers en/of eigenaren samen investeren in de verbetering van hun gezamenlijke omgeving, bijvoorbeeld een bedrijventerrein of winkelgebied. Dit kan door gezamenlijk te investeren in activiteiten zoals het verbeteren van de openbare ruimte, het organiseren van evenementen of het versterken van de veiligheid. De BIZ-bijdrage is een heffing die wordt opgelegd aan eigenaren en/of gebruikers van niet-woningen binnen de BIZ. De opbrengst wordt door de gemeente als subsidie uitgekeerd en gebruikt om de afgesproken activiteiten te financieren.

Beleid
Op initiatief van de ondernemers en eigenaren van niet-woningen hebben wij ter vervanging van de reclamebelasting per 2025 in het centrum van Zevenaar een BIZ ingevoerd voor 5 jaar. Voorafgaand aan de invoering hebben wij een draagvlakmeting gehouden onder de bijdrageplichtigen voor de BIZ. Deze draagvlakmeting is wettelijk verplicht en had een positieve uitslag voor invoering van de BIZ. De opbrengst keren wij onder aftrek van de perceptiekosten als subsidie uit aan Stichting Activiteitencommissie Zevenaar.

Beleidskaders
Actuele verordening BIZ:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

AFVALSTOFFENHEFFING

Inleiding
Afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van de Wet milieubeheer.

Beleid
De heffing leggen wij op aan de gebruikers van percelen waarvoor wij verplicht zijn huishoudelijk afval in te zamelen.

Wij hanteren het diftar-systeem. Dit houdt in dat wij, naast een vast bedrag per huishouden, een bedrag per lediging van de afvalcontainer dan wel storting in een ondergrondse container in rekening brengen. Uitgangspunt bij de tariefsbepaling is 100% kostendekkendheid.

Beleidskaders
Actuele verordening afvalstoffenheffing:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

AFVALSTOFFENHEFFING	
Omschrijving	**Begroting 2026**
Taakveld	4.067
Overhead	129
BCF	573
Totaal kosten	**4.769**
Heffing	-4.769
Reserve	0
Kostendekkendheid	**100%**

LIJKBEZORGINGSRECHTEN

Inleiding
Voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en het daarbij verlenen van diensten door of vanwege de gemeente worden leges geheven op grond van de 'Verordening lijkbezorgingsrechten'.

Beleid

Overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 wijzigen wij de tarieven in de verordening lijkbezorgingsrechten 2026 en we passen een inflatiecorrectie toe van 2,8%. Bovendien worden wijzigingen in wet- en regelgeving etc. in de verordening verwerkt. Uw raad stelt de verordening formeel vast.

Beleidskaders
Actuele verordening lijkbezorgingsrechten:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Ontwikkelingen
We onderzoeken of de tarieventabel vereenvoudigd kan worden.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

LIJKBEZORGING	
Omschrijving	**Begroting 2026**
Taakveld	303
Overhead	140
Totaal kosten	443
Heffing	-151
Kostendekkendheid	**34%**

LEGES

Inleiding
Voor het door ons verlenen van diensten heffen wij leges. In de Legesverordening op grond van artikel 229 van de Gemeentewet is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn.
Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend. Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Beleid
De tarieven in de legesverordening verhogen wij overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 en daarnaast passen wij de tarieven aan met het prijsindexcijfer van 2,8%. Wij verwerken bovendien wijzigingen in wet- en regelgeving etc. in de verordening en de tabel. Uw raad stelt de verordening formeel vast.

Beleidskaders
Actuele legesverordening:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. In het totaaloverzicht aan het begin van deze paragraaf is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Hieronder wordt een gedetailleerder overzicht per titel gepresenteerd.

Kostendekkendheid hoofdstuk 1 algemene dienstverlening

Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale opbrengsten	Kosten dekking
paragraaf	1	Burgerlijke stand	€ 99.921	€ 67.990	€ 169.911	€ 104.753	62,39%
paragraaf	2	Reisdocumenten en Nederlands identiteitskaarten	€ 631.258	€ 130.883	€ 762.142	€ 683.426	89,67%
paragraaf	3	Rijbewijzen	€ 368.551	€ 132.864	€ 501.415	€ 455.617	90,87%
paragraaf	4	Verstrekkingen uit de basisregistratie persoonsgegevens	€ 25.982	€ 9.842	€ 35.824	€ 7.534	21,03%
paragraaf	5	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	6	Vastgoedinformatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	7	Overige publiekszaken	€ 15.525	€ 2.293	€ 17.818	€ 12.759	71,61%
paragraaf	8	Gemeentearchief	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	9	Bijzondere wetten	€ 162.904	€ 107.516	€ 270.420	€ 300.456	111,11%
paragraaf	10	Diversen	€ 1.647	€ 1.153	€ 2.800	€ 2.619	93,54%
Kostendekking Hoofdstuk 1			**€ 1.305.789**	**€ 452.541**	**€ 1.758.330**	**€ 1.567.164**	**89,13%**

Bij hoofdstuk 1 is weinig ruimte om de tarieven te verhogen omdat de opbrengsten voornamelijk veroorzaakt worden door paspoorten en rijbewijzen. Deze tarieven zijn momenteel gelijk aan de maximaal toegestane hoogte. Uw besluit bij de kadernota 2026-2029 om de tarieven huwelijken en gehandicaptenparkeerkaarten te verhogen is verwerkt in de tabel.

Kostendekkendheid hoofdstuk 2 dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Hoofdstuk 2 Omgevingswet			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kosten dekking
paragraaf	1	Algemene bepalingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	2	Voorfase	€ 326.962	€ 228.914	€ 555.875	€ 97.095	17,47%

paragraaf	3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	€ 465.368	€ 325.800	€ 791.166	€ 1.003.249	126,81%
paragraaf	4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	€ 11.790	€ 8.254	€ 20.044	€ 2.120	10,58%
paragraaf	5	Milieubelastende activiteiten	€ 7.205	€ 5.045	€ 12.250	€ 14.574	118,97%
paragraaf	6	Lozingsactiviteiten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	7	Aanlegactiviteiten	€ 22.139	€ 15.500	€ 37.639	€ 24.885	66,11%
paragraaf	8	Overige activiteiten	€ 13.101	€ 9.173	€ 22.272	€ 6.799	30,53%
paragraaf	9	Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten	€ 7.336	€ 5.136	€ 12.472	€ 27.939	224,01%
paragraaf	10	Gelijkwaardigheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	11	Overige tarieven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	12	Modaliteiten	€ 76.468	€ 28.067	€ 104.534	€ 38.515	36,84%
paragraaf	13	Vermindering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	14	Teruggaaf	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking Hoofdstuk 2			**€ 930.369**	**€ 625.889**	**€ 1.556.258**	**€ 1.215.176**	**78,08%**

Uw besluit bij de kadernota 2026-2029 over tariefsverhogingen in hoofdstuk 2 is verwerkt.

Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn

Hoofdstuk 3 Europese dienstenrichtlijn			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kosten dekking
paragraaf	1	Horeca	€ 20.377	€ 14.266	€ 34.641	€ 23.714	68,46%
paragraaf	2	Seksbedrijven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	3	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	4	Organiseren van evenementen of markt	€ 29.630	€ 20.743	€ 50.373	€ 33.202	65,91%
paragraaf	5	Standplaatsen	€ 2.176	€ 1.523	€ 3.699	€ 2.500	67,59%
paragraaf	6	Huisvestingswet 2014	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking Hoofdstuk 3			**€ 52.183**	**€ 36.532**	**€ 88.715**	**€ 59.416**	**66,98%**

Hoofdstuk 3 is een klein onderdeel van de legesverordening en heeft weinig invloed op de totale kostendekkendheid.

Samenvatting hoofdstuk 1,2 en 3

Recapitulatie Hoofdstuk 1, 2 en 3	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kosten dekking
Kostendekking Hoofdstuk 1	€ 1.305.789	€ 452.541	€ 1.758.330	€ 1.567.164	89,13%
Kostendekking Hoofdstuk 2	€ 930.369	€ 625.889	€ 1.556.252	€ 1.215.176	78,08%
Kostendekking Hoofdstuk 3	€ 52.183	€ 36.532	€ 88.713	€ 59.416	66,98%
Kostendekking totale tarieventabel	**€ 2.288.341**	**€ 1.114.962**	**€ 3.403.297**	**€ 2.841.756**	**83,50%**

Conclusie
De kostendekkendheid van gemeente Zevenaar voldoet aan de wettelijk gestelde eisen.

MARKTGELDEN

Inleiding
Marktgeld wordt geheven van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Beleid
In Zevenaar geldt een tarief per strekkende meter die in gebruik is genomen. Bij het tarief marktgeld hebben wij rekening gehouden met de kosten voor promotie van de markt. De tarieven worden met het prijsindexcijfer van 2,8% aangepast. Daartoe wordt uw raad eind 2025 een voorstel met de verordening marktgelden 2026 aangeboden. Wijzigingen in wet- en regelgeving etc. worden eveneens in dat voorstel verwerkt.

Beleidskaders
Actuele verordening marktgelden:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

MARKTGELDEN	
Omschrijving	Begroting 2026
Taakveld	34
Overhead	17
Totaal kosten	51
Heffing	-36
Kostendekkendheid	**71%**

RIOOLHEFFING

Inleiding
De Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is in werking getreden. Dit heeft een verbreding van de gemeentelijke zorgplicht tot gevolg. Tegenwoordig gaat het niet meer slechts om kostenverhaal van een doelmatig werkende riolering. Het gaat om verhaal van kosten die gemoeid zijn met alle collectieve maatregelen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering én om verhaal van kosten van alle overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater, kortom voor de volledige uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet.

Beleid
Wij heffen de rioolheffing van de gebruiker van een perceel van waaruit direct of indirect water (huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater) op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De opbrengst baseren wij op het Watertakenplan de Liemers. Uitgangspunt bij de tariefbepaling is 100% kostendekkendheid. Eind 2024 heeft de commissie BBV aangegeven dat de btw op investeringen doorberekend mag worden in de tarieven. Overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 doen wij dit per 2026. Wij doen dat geleidelijk in vier jaar tijd met € 204.000 per jaar. In 2026 zijn we daardoor 91% kostendekkend, in 2027 ongeveer 94%, in 2028 ongeveer 97% en in 2029 100%. In 2026 zetten we een deel van de reserve rioolheffing (€ 204.000) in om de tariefstijging voor belastingjaar 2026 te matigen. De stand van deze reserve is momenteel € 144.000 hoger dan het door uw raad in de nota reserves en voorzieningen gestelde maximumbedrag van € 500.000. De afspraak is dat we bij een overschrijding van het maximumbedrag zorgen voor teruggave via de tarieven rioolheffing. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de verordening en voeren bovendien wijzigingen in wet- en regelgeving etc. in de verordening. Uw raad stelt de verordening formeel vast.

Beleidskaders
Actuele verordening rioolheffing:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

RIOOLHEFFING	
Omschrijving	**Begroting 2026**
Taakveld	4.541
Overhead	597
BCF	1.037
Totaal kosten	**6.175**
Heffing	-5.396
Reserve	-204

Kostendekkendheid	**91%**

WEERSTANDSVERMOGEN

Inleiding
In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in risicomanagement toegelicht. Hierbij wordt het risicoprofiel en het bijbehorende weerstandsvermogen voor de gemeente Zevenaar weergegeven. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het bestaande beleid aangepast moet worden en zonder dat de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening in gevaar komt.
De gemeente Zevenaar vindt het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en de verschillende beleidsterreinen inzichtelijk en beheersbaar te maken. Door inzicht in de (financiële) risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze een afweging te maken en besluiten te nemen over de inzet van middelen. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van deze risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Beleid
Het beleid op het terrein van risicomanagement heeft als het doel:

- Het inzichtelijk maken van en sturen op (financiële) risico's;
- Het vergroten van het risicobewustzijn;
- Het voorkomen van onaangename (financiële) verrassingen;
- Het aanhouden van voldoende weerstandsvermogen, minimaal ratio 1.0.

De gemeenteraad neemt kennis van het risicoprofiel, bepaalt de financiële omvang van de noodzakelijke risicoreservering en stelt de ratio vast.

Beleidskaders
Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen (2023)

Ontwikkelingen
We werken aan een doorontwikkeling van het risicomanagement. Naast het inventariseren en actualiseren van de financiële risico's gaan we meer focus leggen op risicobeheersing en risicomanagement van doelstellingen. Welke risico's hangen met de doelstellingen van de gemeente samen, welke maatregelen nemen we en hoe gaan we met de risico's om?

OVERZICHT TOPRISICO'S

In de voorbereiding op deze meerjarenbegroting zijn de risico's geïnventariseerd en geactualiseerd. In het hieronder weergegeven overzicht zijn de risico's gepresenteerd met de grootste netto impact; dat wil zeggen effect x kans groter dan € 250.000.

	Risico Bedragen x € 1.000	Kans op voordoen van risico	Financieel gevolg (maximaal)
1.	Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde grondexploitaties	*1	2.974
2.	Algemene uitkering wijkt af van de begroting	50%	2.100
3.	Aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel	70%	1.600
4.	Verbonden partijen	70%	1.350
5.	Bylandse brug	30%	2.000
6	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	50%	1.200
7.a	Voortgang hervormingsagenda	20%	2.900
7.b	Sociaal domein / Jeugd / WMO	50%	750
8	Tekort op het I-deel / BUIG budget	70%	600
9	Dividendinkomsten deelnemingen	50%	758
10	Wachtgeld wethouders	30%	980
11	Uitval ICT-systemen	50%	500
12	Aangescherpte ramingen / budgetoverschrijdingen	50%	500

Opmerking:
*1: Voor de grondexploitaties is een separate risico-inventarisatie en -analyse uitgevoerd. De uitkomst daarvan is opgenomen in deze tabel, vandaar dat hiervoor geen kans is opgenomen.

Ontwikkeling weerstandsvermogen
In de jaarstukken 2024 is de laatste stand van de risico's opgenomen. De benodigde weerstandscapaciteit in de jaarstukken bedroeg € 8,9 miljoen. Dit is in deze begroting afgenomen naar € 7,2 miljoen, met name als gevolg van het wegvallen van enkele grote risico's.

In onderstaande paragraaf is de analyse op basis van de inzichten per augustus 2025 opgenomen. Vervolgens is een specifieke toelichting opgenomen op de grootste risico's.

Marktontwikkelingen en weerstandsvermogen

De augustusraming van het Centraal Planbureau laat zien dat gemeenten voor een grote financiële uitdaging staan. Het CPB heeft de inflatie in eerdere ramingen te laag ingeschat, waardoor de prijscompensatie die gemeenten via het gemeentefonds ontvangen niet aansluit bij de werkelijkheid. Inmiddels blijkt dat de inflatie in 2024 en 2025 hoger uitvalt dan eerder gedacht. Dit zorgt ervoor dat gemeenten gezamenlijk ruim achthonderd miljoen euro mislopen, een bedrag dat volgens het Rijk niet alsnog zal worden gecompenseerd. Daarmee ontstaat een structureel nadeel dat rechtstreeks drukt op de gemeentelijke begrotingen. Gemeenten krijgen hierdoor te maken met hogere kosten, zonder dat daar voldoende middelen tegenover staan.

Tegelijkertijd schetst de economische raming voor 2025 een gematigd beeld. De economie groeit met ongeveer anderhalf procent en de koopkracht neemt gemiddeld met nog geen procent toe. De inflatie blijft met ruim drie procent relatief hoog, wat de lasten voor inwoners merkbaar vergroot. Voor gemeenten betekent dit dat steeds meer huishoudens moeite kunnen hebben met rondkomen en een groter beroep zullen doen op voorzieningen, schuldhulp en armoedebeleid.

De arbeidsmarkt blijft bovendien krap. Het werkloosheidspercentage blijft laag en de vraag naar personeel in cruciale sectoren zoals zorg, jeugd en onderwijs blijft hoog. Voor gemeenten betekent dit dat het lastig blijft om mensen te werven en vast te houden. Daarbij komt dat het aantal zzp'ers in de arbeidsmarkt afneemt, onder andere door strengere regels rond schijnzelfstandigheid. Gemeenten die vaak op zelfstandigen terugvallen voor tijdelijke capaciteit zullen dus minder makkelijk externe krachten kunnen inzetten.

Alles bij elkaar laat de augustusraming zien dat gemeenten te maken krijgen met een dubbel effect: hogere kosten en een grotere druk op voorzieningen, terwijl de financiële ruimte beperkt blijft. Het gevolg is dat gemeenten hun begrotingen nog scherper moeten doorlichten, reserves zorgvuldig moeten inzetten en tegelijkertijd oog moeten hebben voor de inwoners die steeds vaker ondersteuning nodig zullen hebben. Het vraagt om keuzes die niet alleen financieel, maar ook maatschappelijk goed onderbouwd moeten worden.

Toelichting op risico's

1. Grondexploitaties (lopende)
Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is berekend op € 2.974.000. Ten opzichte van het risico in de jaarstukken 2024 (€ 2.747.000) betekent dit een stijging van € 227.000.

Dit risicoprofiel van afgerond € 3 miljoen bestaat onder andere uit risico's die worden veroorzaakt door projecten die zich in de beginfase van de ontwikkeling bevinden, zoals Waaijakkers, Businesspark 7PoortII en Vestersbos. In deze fase zijn nog veel onzekerheden en kunnen risico's in de toekomst plaatsvinden. Risico's waar we geen grip op hebben zoals kostenstijging en vertraging in de gronduitgifte worden daarom meegenomen in het risicoprofiel. Hoe de kostenstijgingen verder zal gaan lopen is onzeker en vormt daarom een risico.
In de paragraaf Grondbeleid is een nadere analyse van het risico per project opgenomen.

Grondposities
In de afgelopen periode zijn meerdere stappen gezet om grondposities te verwerven om op langere termijn woningbouw en bedrijventerreinen te ontwikkelen. De raad heeft in 2025 meerdere voorstellen behandeld om grondaankopen mogelijk te maken. Het risicoprofiel zal daardoor de komende jaren toe nemen.

2. Algemene uitkering
De jaarlijkse verhogingen of verlagingen (het accres) van het gemeentefonds zijn onzeker. Zeker sinds de invoering van het nieuwe stelsel, waarbij gemeenten compensatie ontvangen op basis van de ontwikkeling van het BBP die niet gelijk is aan de inflatieontwikkeling voor het grootste deel van de kosten. Als de economie stagneert, maar de inflatie hoog blijft zullen zal dit een tekort tot gevolg hebben.

Het risico is bepaald op 2,1 miljoen, dit is 2% van 106 miljoen.

3. Aantrekken en behouden gekwalificeerd personeel
Zoals opgenomen in de CPB raming blijft de arbeidsmarkt krap. Het gevolg hiervan zien wij terug in het risico in vacatures die langere tijd open staan en soms zelfs niet in te vullen zijn. Met name bij bouwen & wonen, ruimtelijke ordening en sociaal domein staan vacatures open.

Om het noodzakelijke werk op te kunnen leveren, zetten wij van personeel van derden in (inhuur). Het uitgangspunt is dat de kosten van inhuur binnen de formatieve budgetten blijft. De krappe arbeidsmarkt en stijgende inflatie leiden tot stijgende lonen. De hogere lonen leiden tot hogere kosten voor inhuur.
Mocht er ook geen inhuur beschikbaar zijn, dan kan het risico zich voordoen dat geplande activiteiten niet uitgevoerd kunnen worden. Een geplande activiteit niet meer of anders uitvoeren zal ook tijd en geld kosten. Hierbij kun je denken aan extra kosten voor communicatie en kosten voor alternatieve plannen en verantwoording.

Als maatregel voor dit vraagstuk hebben wij ingezet op de ontwikkeling van aantrekkelijke werkgever. We werken aan de doorontwikkeling naar een moderne en professionele organisatie. Gelet op het belang en onze ambitie hierin vervult Zevenaar een bestuursrol in het P&O-netwerk / werken in Gelderland. In de begroting zijn budgetten opgenomen om een aantrekkelijkere werkgever te worden, aangevuld met budget voor recruitment om daarmee de afhankelijkheid van inhuur te beperken en meer te kunnen ontwikkelen. De maatregelen beperken dit risico enigszins.
Als grondslag voor het bepalen van het risico gebruiken wij de geraamde salarislasten als basis. Het risico bepalen wij op 5% van de geraamde salarislasten en bedraagt daarmee € 1,6 miljoen met een kans van 70%.

4. Verbonden partijen
De totale jaarlijkse bijdrage van onze gemeente aan verbonden partijen is 29 miljoen. Het risico bestaat dat verbonden partijen in een bepaald jaar een hogere bijdrage nodig hebben dan begroot. Dit kan bijvoorbeeld ontstaan bij onverwachte tegenvallers in hun exploitatie. Ook zit er een financieel gat tussen de werkelijke benodigde indexatie bij verbonden partijen en hetgeen wij ontvangen van het Rijk. Omdat de verbonden partijen in hoofdzaak niet beschikken over een eigen weerstandsvermogen, worden deze tegenvallers in rekening gebracht bij de gemeente. Door de huidige economische situatie is de kans groter dat er tekorten ontstaan bij verbonden partijen, die zij niet zelf kunnen opvangen.

5. Bylandse brug
De Bylandse brug verkeert in slechte staat en moet op (korte) termijn vervangen worden. Het wegvak over de brug is openbaar en de brug is in particulier eigendom van de steenfabriek Tolkamer. De eigenaar stelt dat hij wel eigenaar is maar niet onderhoudsplichtig. De gemeente stelt dat de particuliere eigenaar onderhoudsplichtig is omdat zij in het verleden en nog steeds onderhoud uitvoert. Het risico bestaat dat de gemeente als onderhoudsplichtige wordt aangemerkt en dus ook de kosten voor vervanging op zich moet nemen. In het meerjareninvesteringsplan voor vervanging van kunstwerken is met deze vervanging geen rekening gehouden. De kosten voor vervanging worden geraamd op € 1.500.000 tot € 2.000.000. De kans dat de gemeente volledig opdraait voor vervanging schatten we nu in op 30%.

6. Verduurzaming gemeentelijk vastgoed
Als onderdeel van het integraal accommodatieplan is een financiële doorrekening gemaakt van € 24 miljoen aan verduurzamende maatregelen voor het gemeentelijk vastgoed. Dit gaat om investeringen in verduurzaming van bestaande bouw en vervangende nieuwbouw in een tijdshorizon van de komende 20 jaar. Wij schatten in dat een afwijkingsrisico van 25% aanwezig is omdat dit op kengetallen is gebaseerd.

Ervan uit gaande dat we op termijn via de kadernota/begroting de investeringsbedragen beschikbaar krijgen, zien wij een risico van zo'n 6 miljoen dat extra investeringen nodig zijn. Het bedrag van € 6 miljoen heeft betrekking op de totale investering voor de komende 20 jaar. Deze totale investering wordt niet in één keer aangevraagd maar jaarlijks een deel op basis van een investeringsprogramma. Voor de risicoberekening gaan we uit van een periode van 4 jaar. We houden rekening met een risico van € 1,2 miljoen (24 miljoen x 25% = 6 miljoen / 5). De kans is 50%.

7. Sociaal domein

Algemene ontwikkeling

De prognose voor het gebruik van jeugdzorg en Wmo is gebaseerd op de werkelijke uitgaven, verhoogd met de verwachte ontwikkelingen in prijs en aantal cliënten. Wij zijn hierbij afhankelijk van factoren die buiten onze invloedssfeer liggen. Een andere factor die buiten onze invloedssfeer ligt is de beschikbaarheid van zorg. De beschikbaarheid staat onder druk, waardoor inwoners niet gelijk kunnen worden geholpen. Hierdoor bestaat het risico dat alternatieve (tussentijdse) zorg ingezet moet worden. Daarnaast hebben ook niet voorspelde demografische ontwikkelingen invloed op de gerealiseerde kosten. In de monitor sociaal domein wordt u geïnformeerd over de ontwikkelingen in de huidige jaar.

Als algemeen risico wordt op basis van het huidige kostenniveau voor de gemeente Zevenaar een bedrag van € 750.000 aangehouden.

Hervormingsagenda jeugd

In januari 2026 heeft de commissie van Ark in het kader van de hervormingsagenda een tussentijds onderzoek uitgevoerd. De Hervormingsagenda Jeugd is noodzakelijk, maar op zichzelf onvoldoende om de problematiek in de jeugdzorg het hoofd te bieden. Dat concludeert de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd in het rapport 'Groeipijn'.

Ter versteviging van de toegang hebben wij een voorstel opgenomen. Deze moet bijdragen aan de doelstellingen van de hervormingsagenda en de uitgaven in het sociaal domein aan dure en complexe zorg te beperken. In de mei en septembercirculaire hebben wij compensatie ontvangen over de afgelopen jaren. In de voorjaarsnota zijn door het rijk wel aanpassingen gedaan, waarmee de financiële onzekerheid vanaf 2028 is toegenomen. Dan worden middelen vervangen door maatregelen. Deze moeten door wetgeving mogelijk worden gemaakt en gezien de ervaring met het verleden en het huidige kabinet blijft de onzekerheid hoog.

In relatie tot de hervormingsagenda, eigen bijdrage en compensatie houden wij rekening met een risico van 5% van het saldo van de bestedingen in programma 6, zijnde 3 miljoen. De kans dat de onzekerheden dit negatieve effect hebben schatten we in op 20%.

8. Tekort I-deel/ BUIG

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen. Het risico van het tekort op het BUIG-budget fluctueert. Boven de 12,5% worden tekorten volledig gecompenseerd door de vangnetuitkering. Gemiddeld rekening houdend met vangnetuitkeringen is het tekort € 600.000 en 50%.

9. Dividend deelnemingen

We ramen in de begroting dividendinkomsten van Alliander, Ataro en BNG. Het risico bestaat dat dividendinkomsten lager uitvallen, bijvoorbeeld door tegenvallende bedrijfsresultaten.

10. Wachtgeld wethouders

Om de huidige wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Waarom het wethouderschap beëindigd is hierbij niet van belang; het recht op de uitkering bestaat ongeacht de reden van het aftreden. De specifieke aanspraak en omvang kunnen pas worden bepaald op het moment dat zich dit voordoet.

11. Uitval ICT-systemen

Een storing in de ICT-omgeving heeft directe gevolgen voor de continuïteit van gemeentelijke dienstverlening. Denk hierbij aan het tijdelijk niet beschikbaar zijn van systemen voor burgerzaken, vergunningverlening, sociale dienstverlening en interne bedrijfsvoering. De kwetsbaarheid van de ICT-infrastructuur wordt versterkt door beperkte personele capaciteit, krapte op de arbeidsmarkt, afhankelijkheid van externe leveranciers en een achterblijvende innovatiekracht.

Wij schatten het risico in op een financiële impact van € 500.000 met een waarschijnlijkheid van 50%. Deze inschatting is gebaseerd op een scenario waarbij systemen enkele dagen niet beschikbaar zijn door een technische storing of een cyberincident. In het geval van een ransomware-aanval kunnen de kosten aanzienlijk hoger uitvallen door herstelwerkzaamheden, aanvullende beveiligingsmaatregelen, juridische en bestuurlijke verantwoording en reputatieschade.

Ontwikkelingen:
Volgens het meest recente dreigingsbeeld van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) neemt de kans op incidenten zoals ransomware, phishing en verstoringen bij leveranciers toe. Gemeenten worden opgeroepen om hun digitale weerbaarheid structureel te versterken. De doorontwikkeling van de Regionale ICT-Dienst (RID) en het versterken van de I-organisatie dragen bij aan het beheersbaar maken van dit risico op de lange termijn.

Beheersmaatregelen:

- Versterking van monitoring en detectiecapaciteit
- Bredere implementatie van multi-factor authenticatie en netwerksegmentatie
- Opleiding en bewustwording van medewerkers
- Naleving van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)
- Samenwerking met VNG en IBD voor kennisdeling en incidentrespons

12. Aangescherpte ramingen / budgetoverschrijdingen

In de kadernota 2025-2028 presenteerden we een financieel meerjarenbeeld dat in alle jaren op een fors tekort uit kwam. Als gevolg van de financieel onzekere situatie en de daarop gemaakte keuzes is onze begroting gevoeliger geworden voor onvoorziene omstandigheden en onverwachte ontwikkelingen. We zijn genoodzaakt om risicovoller te ramen. In het kader van de indexatie zijn alle budgetten zorgvuldig langsgelopen. Evenwel blijft er een risico bestaan op budgetoverschrijdingen. Waar dit toe zal leiden is onbekend en betekent een risico in onze begroting.

Risico's van omvang niet in opgenomen bij de toprisico's

In de bovenstaande beschouwing zijn de toprisico's beschreven op basis van financiële impact. De afgelopen jaren hebben ons laten zien dat er grote risico's op ons af komen. Waar de kans klein van is, maar de impact groot of waar de gemeente niet direct financieel voor verantwoordelijk is.

Droogte/regenval

Perioden van droogte of grote regenval komen steeds vaker voor. In de afgelopen jaren zijn door de lage grondwaterstand problemen met woningen in onze gemeente ontstaan. Hoewel dit risico niet direct financieel is voor de gemeente, heeft onze gemeente wel zorgplicht naar zijn inwoners. Ambtelijke en bestuurlijke capaciteit wordt beschikbaar gesteld om onze inwoners te ondersteunen. Waar nodig worden ook beperkte budgettaire aanvragen gedaan. De invloed die wij als gemeente op dit vraagstuk hebben is beperkt, maar wij dragen bij aan de globale doelstellingen waar nodig en mogelijk. De kans van dit risico wordt dus steeds groter, maar de impact blijft beperkt. Hierdoor staat deze niet in het overzicht met toprisico's.

WEERSTANDSCAPACITEIT

De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een grote impact kunnen hebben op de financiën van Zevenaar. Het risicoprofiel is een dynamisch geheel gelet op ontwikkelingen in de in- en externe omgeving, het bijstellen van doelstellingen en de werking van beheersmaatregelen. Op het moment dat een bepaald risico in de begroting is geraamd, is het geen risico meer. Op basis van een actuele risico's heeft de gemeente Zevenaar een weerstandscapaciteit nodig van afgerond € 7,2 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote kosten, dat wil zeggen risico's, op te vangen.

De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve van onze gemeente is per 31 december 2025 € 33,4 miljoen.

WEERSTANDSVERMOGEN

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{33.446.000}{7.200.000} = 4{,}6$$

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit het beschikbare vermogen gecorrigeerd met de verwachte toevoegingen en onttrekkingen die zijn opgenomen in deze begroting. De algemene reserve per 31-12-2025 bedraagt afgerond 33 miljoen. We houden rekening met negatieve begrotingsresultaten in de komende jaren. Ten opzichte van de stand in de jaarstukken 2024 is de beschikbare weerstandscapaciteit toegenomen van 25,4 miljoen naar 33,4 mln. De toename houdt met name verband met de vrijval van het tijdelijk Noodfonds en de verbeterde begrotingsresultaten als gevolg van de maatregelen uit de Financieel Gezonde Toekomst.

Weerstandsratio

De weerstandsratio is ten opzichte van de jaarstukken 2024 toegenomen van 2,85 naar 4,6. Dit komt door substantiële ontwikkelingen aan beide kanten. De algemene reserve is toegenomen en daarmee de beschikbare weerstandscapaciteit. De risico's zijn afgenomen voornamelijk als gevolg van het wegvallen van enkele grote risico's. .

De ratio voor het weerstandsvermogen kan worden ingedeeld in een aantal waarderingscijfers.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	2,0 ≤ x	Uitstekend
B	1,4 ≤ x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 ≤ x < 1,4	Voldoende
D	0,8 ≤ x < 1,0	Matig
E	0,6 ≤ x < 0,8	Onvoldoende
F	x < 0,6	Ruim onvoldoende

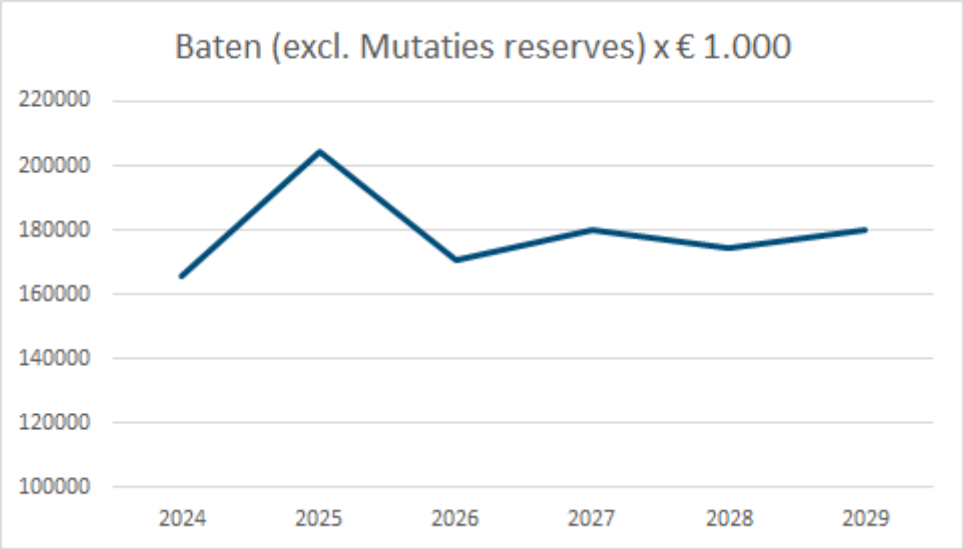
De nu berekende ratio van onze gemeente valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.

FINANCIELE KENGETALEN

Algemeen

De financiële kengetallen geven u een globaal inzicht in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen moeten in samenhang worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie van onze gemeente.

Baten
Als deler bij kengetallen 1, 3 en 4 wordt het totaal aan baten (excl. mutaties reserves) genomen. De ontwikkeling van deze totale baten heeft hierdoor een grote invloed op de ontwikkeling van deze kengetallen. In onderstaande grafiek is het verloop van de te verwachten baten weergegeven voor de komende begrotingsjaren.

Je ziet in 2025 een piek in de baten. De overige jaren liggen tussen de 170 en 180 miljoen. Wisseling in de hoogte van de baten wordt onder andere veroorzaakt door de opbrengsten van lopende grondexploitaties en de hoogte van de algemene uitkering van het rijk. Een daling van de baten heeft een stijgend effect op deze kengetallen.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen	Jaarrekening 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1.a Netto schuldquote	71,5%	91,1%	90,3%	91,3%	80,8%
1.b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	60,5%	79,2%	79,5%	80,5%	70,8%
2. Solvabiliteitsratio	27,4%	21,1%	20,3%	19,9%	20,6%
3. Grondexploitatie	16,9%	10,6%	8,4%	7,9%	3,6%
4. Structurele exploitatieruimte	-1,7%	0,0%	0,1%	-0,6%	0,6%
5. Belastingcapaciteit	88,4%	89,6%	89,6%	89,6%	89,6%

Toelichtingen

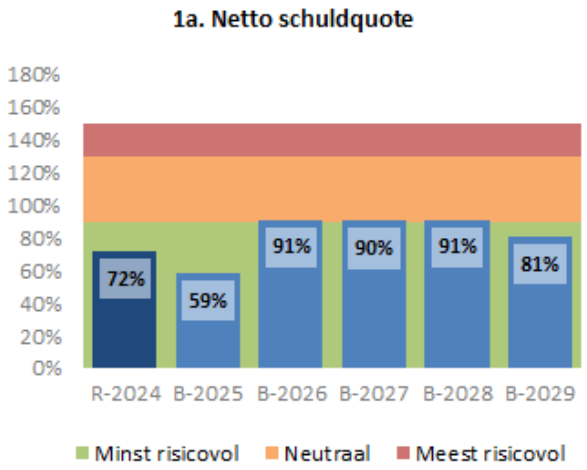
De provincie Gelderland heeft voor zijn toezicht drie categorieën bepaald die een beeld geven van de risico's. De kengetallen van de Gemeente Zevenaar zijn hieronder in grafiekjes weergegeven in verhouding tot de gestelde categorieën van de provincie.
Categorie A is het laagste risico = groen
Categorie B is gemiddeld risico = oranje
Categorie C is hoog risico = rood

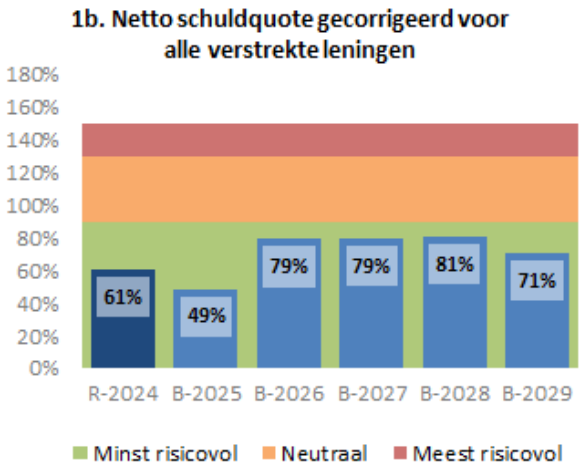
1. Netto schuldquote
De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.
b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De gegevens zijn ontleend aan de geprognosticeerde balans. Voor onze gemeente bedraagt het percentage van de netto schuldquote in 2026 91,1%. Mede als gevolg van ons meerjareninvesteringsplan en de investeringen in de grondexploitaties zullen de leningen de komende jaren weer toenemen. Met name investeringen in de fysieke leefomgeving en het onderwijs (IHP) zorgen ervoor dat wij meer middelen nodig hebben.

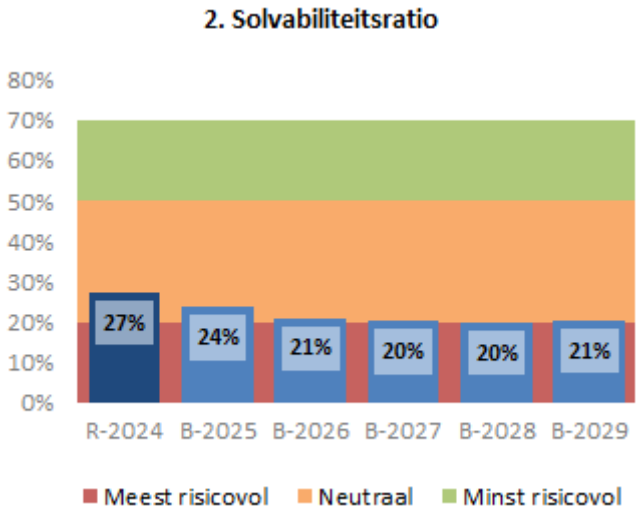
De gecorrigeerde netto schuldquote komt in 2026 uit op 79,2%. Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen spelen voornamelijk de hypotheken aan ambtenaren en de verstrekte leningen aan de RDL en Alliander een rol. Deze leningen zijn de afgelopen jaren sterk gedaald en de verwachting is dat deze de komende jaren verder afnemen. We zien hier een nagenoeg zelfde verloop als de netto schuldquote.

2. Solvabiliteitsratio

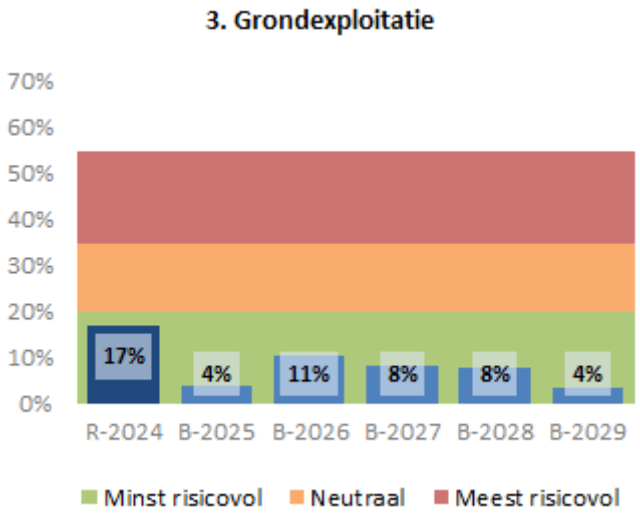
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Voor onze gemeente zien we in de komende begrotingsjaren een dalende solvabiliteitsratio van ca. 27% naar ca. 21%. Deze daling wordt veroorzaakt door de toegenomen leningen in verband met investeringen en een afname van het eigen vermogen door de negatieve resultaten en het inzetten van reserves.

3. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale baten. In onze gemeente is sprake van 'in exploitatie genomen bouwgronden' die de komende jaren bestaat uit grondexploitaties Zevenaar-Oost, Babberich, Het Hof, Waaijakkers, Mercurion, Vestersbos, Herontwikkeling vastgoedlocaties en Businesspark 7Poort II. De daling van het percentage in 2025 is vooral te wijten aan de stijging in de baten van dit jaar. In 2029 zie je ook weer een daling, deze wordt veroorzaakt doordat in 2029 bijna alle grondexploitaties afgelopen zijn.

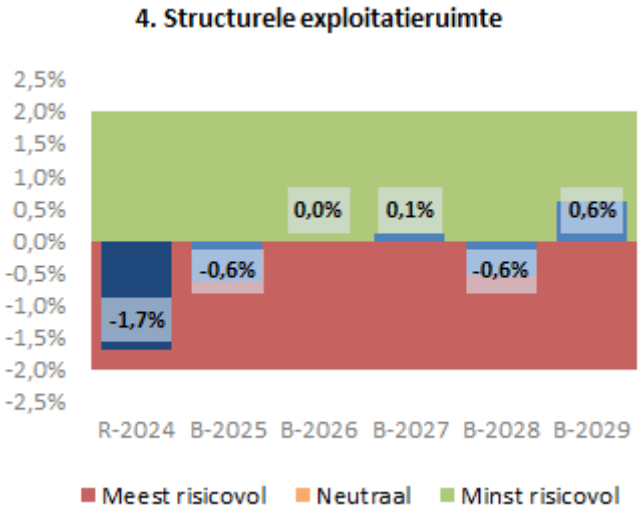
Deze ontwikkeling moet ook in samenhang worden gezien met de ontwikkeling van de weerstandsratio. De grondexploitaties kennen de grootste risico's. De projecten en daarmee samenhangende risico's worden steeds kleiner. De baten van de afgelopen jaren zijn toegevoegd aan de algemene reserve. Bij het opstarten van nieuwe projecten heeft dit aan beide zijden weer invloed. Onttrekkingen uit de algemene reserve en toename van risico's.

4. Structurele exploitatieruimte

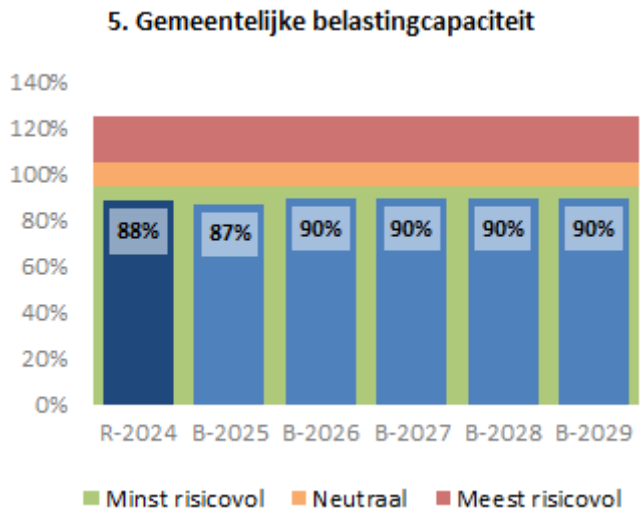
Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de Algemene uitkering en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een negatief percentage betekent dat er meer structurele lasten zijn dan structurele baten. Dit kengetal is relevant voor de beoordeling van de financiële positie, omdat het van belang is om te weten of en welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De structurele begrotingsruimte is voor 3 van de 4 begrotingsjaren positief. De weg naar een sluitende structurele begroting zijn beschreven in de financiële hoofdlijnen en de paragraaf weerstandsvermogen.

5. Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in de belastingdruk van de gemeente ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Het landelijk gemiddelde is gebaseerd op de gegevens van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), die jaarlijks een rapport opstelt over de ontwikkeling van de lokale lasten. COELO veronderstelt een vaste waarde voor gebruik en zet dit af tegen de tarievenontwikkeling. Het feitelijk gebruik kan afwijken van het veronderstelde gebruik, waardoor de ruimte voor belastingverhoging niet wordt bepaald door het percentage dat door de COELO wordt berekend.

In de berekening zijn meegenomen de OZB-lasten, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld gezin.

CONCLUSIE

Samenvattend concluderen we dat de onzekerheden voor de komende jaren groot blijven. We kunnen de tekorten en risico's echter ruimschoots opvangen met de beschikbare weerstandscapaciteit. Met inzet van de algemene reserve in 2026 presenteren we een structureel positief begrotingssaldo. De solvabiliteit is van voldoende niveau.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding
De gemeente Zevenaar heeft een groot deel van haar vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van gebouwen, wegen en bruggen, openbare verlichting, groen, riolering en water. Het onderhoud van deze zaken is een kerntaak van de gemeente en van groot belang voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Het onderhoud van kapitaalgoederen is grotendeels vastgelegd in beleids- en onderhoudsplannen. In deze paragraaf wordt per kapitaalgoed ingegaan op onder andere het beleid, de kwaliteitsnormen, het onderhoud, de financiële middelen en de risico's die met het onderhoud samenhangen.

Beleid
Vanwege de grote raakvlakken tussen groen, openbare verlichting, riolering en onderhoud wegen pakken we onderhoudsprojecten integraal aan. Een integraal beleidskader ontbrak echter nog. Op basis van de geactualiseerde beheerdata heeft u in oktober 2022 het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) vastgesteld. Dit plan bevat de kaders voor het beheer van de openbare ruimte. Naast vaststelling van het gewenste verzorgend en technisch onderhoudsniveau bevat het IBOR ambities op het gebied van biodiversiteit, duurzaamheid en klimaatadaptatie. Op basis van de beleidsmatige en financiële kaders van het IBOR hebben de beheer- en onderhoudsplannen voor de aankomende jaren uitgewerkt per onderdeel van de openbare ruimte (groen, wegen, openbare verlichting etc.). In deze plannen komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare ruimte kunnen onderhouden op de vastgestelde onderhoudsniveaus.

Beleidskaders
- Integraal Beheer Openbare Ruimte (2018)
- Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022)
- Integraal AccommodatiePlan (2020)

Ontwikkelingen

IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte)
Het IBOR schenkt ruim aandacht aan biodiversiteit, duurzaamheid en circulariteit. We spelen in op de gevolgen van klimaatverandering. De natuur krijgt haar plek terug in de openbare ruimte door meer beplanting toe te voegen en overbodige verharding te verwijderen. Ook gaan we meer gebruik maken van gerecyclede materialen voor de inrichting van de openbare ruimte. In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte houden wij zoveel mogelijk rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals de energietransitie of klimaatadaptieve maatregelen zoals vastgelegd in het Watertakenplan. Daarnaast bevat het IBOR concrete doelstellingen over de communicatie met onze inwoners en voor het betrekken van de inwoners bij het beheer en de inrichting van de openbare ruimte. Per project gaan wij hier concreet invulling aan geven.

IAP (Integraal AccomodatiePlan)
In het IAP is op strategisch niveau vastgesteld welk vastgoed benodigd is om alle maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Dit leidt tot een doelmatigere, duurzamere en meer toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Een belangrijk aspect hierin is de verduurzamingsopgave ten aanzien van de CO2-reductie en 0 op de meter in 2050. In blokken van 4 jaar (tot aan 2050) zijn objecten gecategoriseerd naar belang en prioriteit, waarbij de hoofdmaatregelen per object zijn weergegeven.

Evaluatie en actualisatie
In Q3/4 2026 gaan we een nieuw Watertakenplan voorleggen aan de raad en evalueren we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR). Dan kijken we in hoeverre de geplande revitaliseringen zijn afgerond of doorgeschoven. Op basis van deze beleidsstukken leggen wij een raadsvoorstel aan de nieuwe raad voor om meerjarenvervangingsinvesteringen voor de nieuwe cyclus van vier jaar beschikbaar te stellen. Bij de evaluatie van het IBOR toetsen we ook of de beschikbare onderhoudsbudgetten in de meerjarenbegroting afdoende

zijn om de vastgestelde kwaliteitsniveaus en ambities te realiseren. Ook het Integraal Accommodatie Plan (IAP) gaan wij Q3/Q4 2026 evalueren en updaten.

GEBOUWEN

Beleid
Het onderhoudsbeleid is gerelateerd en afgeleid vanuit het integraal accommodatieplan (hierna: IAP). Dit IAP is in december 2020 vastgesteld. In het IAP is op strategisch niveau vastgesteld welk vastgoed benodigd is om alle maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Dit leidt tot een meer doelmatiger, duurzamer en toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Een belangrijk aspect hierin is de verduurzamingsopgave ten aanzien van de CO_2-reductie en 0 op de meter in 2050.

Kwaliteitsnormen
Het onderhoud van het maatschappelijk vastgoed is gebaseerd op de meerjarenonderhoudsplannen (hierna MJOP). Deze MJOP's zijn opgesteld conform de NEN 2767 methodiek. Op basis van deze methodiek worden de keuzes gemaakt welk onderhoud uitgevoerd wordt en wat niet. Dit betekent dat er op conditiescore en risico's wordt gestuurd. De risico's veiligheid, gezondheid en bruikbaarheid zijn hierin leidend. In principe wordt er gestuurd op onderhoudsconditie drie als grenswaarde. Panden die op de nominatie staan om vervangen, gerenoveerd of gesloopt te worden wijken hier (sturing op onderhoudsconditie drie) van af. Hier wordt minimale inspanning uitgevoerd om het object veilig en bruikbaar te houden.

Beleidskaders
Nota Vastgoedbeleid (2017)
Integraal AccommodatiePlan (2020), inclusief routekaart verduurzaming

Onderhoud
De staat van onderhoud is gerelateerd aan de eisen vanuit de gebruiksfunctie, zoals hierboven beschreven is onder 'kwaliteitsnormen'. De staat van onderhoud van het gemeentelijk vastgoed voldoet in het algemeen aan de gestelde criteria. Uitzondering hierop, en ook niet begroot conform het vastgesteld MJOP, betreft de vervanging van de dakafwerking op de Turmac Cultuurfabriek. Alle bestaande MJOP's zijn inmiddels voorzien van een update. De financiële doorrekening wordt momenteel gemaakt, het ziet er naar uit dat dotatie aan de voorziening omhoog zal moeten vanwege de toegenomen bouwkosten.

Ontwikkelingen
In de strategische verduurzamingsopgave wordt voorrang gegeven aan de objecten waar het eigen personeel in gehuisvest is. De verwarming van de werkplaats bij de gemeentewerf is vervangen voor een warmtepomp. De zonnepanelen op het dak van de gemeentewerf worden deze zomer (2025) vervangen voor nieuwe panelen met een hoger rendement. Op brandweerkazerne Zevenaar worden ook zonnepanelen aangebracht. Bij de vervanging van het dak (2025/begin 2026) op de Turmac Cultuurfabriek wordt de isolatiewaarde flink verhoogd.
Voor de verduurzaming van het Musiater en het dak van de Turmac Cultuurfabriek is DUMAVA subsidie verkregen (subsidie betreft 30% van de verduurzamingsinvestering). Uitvoering verduurzaming Musiater: zomer 2024 t/m najaar 2025.
Het contract voor gaslevering is verlengd voor de periode 2026-2028 bij Eneco. De levering van elektriciteit is medio 2022 verlengd bij Greenchoice voor de periode 2023-2032.
We passen het huurprijsbeleid t.a.v. de kostprijsdekkende huur aan. In de afgelopen periode zijn diverse gesprekken gevoerd met het sociaal domein voor de aansluiting van het subsidiebeleid met het huurprijsbeleid. In het najaar van 2025 wordt het subsidiebeleid aan de raad aangeboden. Na afronding van de besluitvorming over het subsidiebeleid volgt vaststelling van het nieuwe huurprijsbeleid in de loopt van 2026.

Vier leegstaande objecten worden herontwikkeld (Da Costastraat 2, Markt 8, Steenhuizen 6 en Nieuwe Komstraat 19). De sloop van de Bizetstraat, Da Costastraat, Steenhuizen en Nieuwe Komstraat is uitgevoerd. Momenteel wordt het IAP geactualiseerd op basis van de meest recente stand van zaken wat betreft de vastgoedportefeuille.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Belastingen	236	242	242	242	242
Doorbelastingen	233	246	246	246	246
Dotatie voorziening	684	574	574	574	574
Huisvestingslasten	1.332	1.104	1.104	1.104	1.104
Leveringen diensten en goederen	304	295	295	295	295
Onderhoud gebouwen	365	355	355	355	355
Totaal	**3.154**	**2.816**	**2.816**	**2.816**	**2.816**

GROEN

Beleid
Voor het beheer van de openbare ruimte en daarmee voor het openbaar groen heeft u in 2022 het beleidsplan IBOR (integraal beleidsplan openbare ruimte) vastgesteld. Hierin is de gewenste beeldkwaliteit vastgesteld voor het groenonderhoud en zijn de ambities voor het openbaar groen voor de komende jaren benoemd.

Kwaliteitsnormen
In het beleidsplan IBOR is het gewenste niveau voor de openbare ruimte vastgesteld en daarmee ook voor het openbaar groen. De beeldkwaliteitsniveaus zijn vastgesteld op basis van kwaliteitsnormen volgens de CROW beeldkwaliteitssystematiek.

Beeldkwaliteit hoog: centrum, begraafplaatsen en accentplekken;
Beeldkwaliteit basis: woonwijken, doorgaande wegen, parken en industrieterreinen;
Beeldkwaliteit laag: buitengebied.

De vastgestelde beeldkwaliteit heeft betrekking op het verzorgende en technische onderhoud van de openbare ruimte.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte (2022)
- Beheerplan openbaar groen en bomen (2022)

Onderhoud
Het onderhoud van de groenvoorzieningen wordt voor een deel in eigen beheer uitgevoerd en voor een deel door derden. Voor het reguliere onderhoud maken we een integraal beeldkwaliteitsbestek dat voor meerdere jaren wordt aanbesteed. Daarnaast maken we bestekken voor het onderhoud van bermen, gazon maaien en bomenonderhoud. Voor 2026 gaan we het integraal beeldkwaliteitsbestek opnieuw aanbesteden voor maximaal 4 jaar.

Ontwikkelingen
Op basis van het IBOR beleidsplan en het collegeprogramma 2023-2026 zijn de volgende ontwikkelingen voor het openbaar groen van belang:
Een deel van het openbaar groen verkeert in een slechte technische staat en moet de komende jaren worden vervangen. De achterstand in boomonderhoud is inmiddels weggewerkt en wordt nu opgenomen in het

reguliere onderhoud. Voor het wegwerken van achterstanden in het beheer en onderhoud van het openbaar groen is een meerjarenplanning gemaakt. Voor 2026 zijn de volgende wijken ingepland:

- Stegeslag, planvorming en uitvoering in 2026
- Tolkamer, planvorming gereed, realisatie in 2025/2026
- Babberich, planvorming gereed realisatie in 2025/2026
- Oud Zevenaar planvorming en uitvoering in 2026
- Ooy, planvorming en uitvoering in 2026

Het behouden en versterken van de biodiversiteit is een belangrijke opgave in Zevenaar. De komende jaren geven we verder vorm aan ecologisch bermbeheer en aan een natuur inclusieve inrichting van de openbare ruimte. In 2023 zijn we gestart met het gefaseerd maaien van bermen. Het bestrijden van de invasieve exoten voortkomend uit Europese wetgeving krijgt de komende jaren veel aandacht. Voor de komende periode heeft de bestrijding van de Reuzenberenklauw en de Japanse Duizendknoop in de directe omgeving van tuinen prioriteit. De bestrijding van invasieve exoten vergt een structurele aanpak en een langdurige inzet.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bestekken onderhoud groen	2.410	2.106	2.106	2.106	2.106
Doorbelastingen	1.916	2.111	2.119	2.117	2.113
Leveringen diensten en goederen	568	439	439	439	439
Onkruidbestrijding	238	240	240	240	240
Overige lasten	43	68	68	68	68
Totaal	**5.175**	**4.964**	**4.972**	**4.969**	**4.965**

OPENBARE VERLICHTING

Beleid
Voor de gemeente Zevenaar is het van belang om alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (waaronder openbare verlichting) op orde te hebben. Deze beheerdata is essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van (strategische) beslissingen over het beheren van de openbare ruimte. In het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) heeft u de kwaliteitsniveaus en ambities vastgesteld. Momenteel geven wij uitvoering aan dit plan.

Kwaliteitsnormen
De kwaliteitsnormen zijn vastgelegd in IBOR en uitgewerkt in de beheerplannen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022 - 2032 (2022)
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)

Onderhoud
Vanaf 2025 hebben wij samen met Duiven en Westervoort een nieuwe aannemer voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting voor een periode 4 jaar.

Ontwikkelingen
Het beheer van de openbare verlichting draagt bij aan het realiseren van doelstellingen van het rijk en de ambities in het IBOR op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. Behoudens de actuele aandacht voor duurzaamheid en het aanbrengen - waar mogelijk en verantwoord - van verlichting op aanvraag zijn er

geen nieuwe externe ontwikkelingen te benoemen.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Elektriciteit	240	216	216	216	216
Leveringen diensten en goederen	95	100	100	100	100
Doorbelastingen	131	92	92	92	92
Dotatie voorziening	18	19	19	19	19
Overige lasten	0	0	0	0	0
Totaal	**484**	**427**	**427**	**427**	**427**

RIOLERING EN WATER

Beleid
In samenwerking met drie Liemerse gemeenten en waterschap Rijn en IJssel wordt het "Watertakenplan de Liemers" (WTP) opgesteld. Het WTP heeft een planperiode van vijf jaar. Het watertakenplan is een praktische vertaling van onze visie op de waterketen en klimaatadaptatie naar beleid en maatregelen. In het nieuwe watertakenplan de Liemers 2022 – 2026 krijgt het beleid t.a.v. klimaatadaptatie met de bijbehorende begroting extra aandacht.

Zowel gemeenten als waterschap ondersteunen hierbij de gekozen strategie, maar behouden hierbij ieder hun eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden, waarbij iedere organisatie een eigen individuele vastgestelde financiële bijlage heeft. Aanvullend op de bestaande beleidsstukken is door de vier organisaties in dit Watertakenplan gekeken naar een gezamenlijke strategie ten aanzien van interacties binnen de waterketen en klimaatadaptatie. Specifiek voor het gebied De Liemers vormt dit watertakenplan op onderstaande vier thema's een verbijzondering van algemeen beleid. De thema's zijn:
- Basis op orde;
- Klaar voor de toekomst;
- Burgers betrokken;
- Samenwerking De Liemers.

De Liemerse gemeenten en het waterschap zijn begin 2021 gestart met het opstellen van een nieuw "watertakenplan de Liemers 2022-2026". In dit WTP wordt het vastgestelde uitvoeringsprogramma uit het lopende DPRA traject (Deltaplan ruimtelijke adaptatie) met de bijbehorende begroting opgenomen in het kostendekkingsplan. Wij hebben in september 2022 het geactualiseerde watertakenplan aan u voorgelegd.

Kwaliteitsnormen
De gemeente draagt zorg voor de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater vermengd met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander water. De ontvangst en zuivering van het door de gemeente ingezamelde (stedelijke) afvalwater is de taak van het waterschap. Daarnaast draagt het waterschap zorg voor de waterhuishouding. Deze zorgplichten dienen in onderlinge samenwerking tussen de Liemerse gemeenten en het waterschap goed te worden uitgevoerd. Informatie hierover is beschreven in het rapport "Watertakenplan de Liemers 2022-2026".

Bij de aanbesteding van werken stellen wij eisen op het gebied van duurzaamheid zoals waterbesparing, CO_2 neutraal en duurzame werkmethodes.

Beleidskaders
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)

Onderhoud

Waterschap en gemeenten dragen zorg voor de instandhouding van de afvalwaterketen en het watersysteem zodanig dat voorzieningen goed blijven functioneren en geen gevaar optreden voor de volksgezondheid, het milieu of voor de leefomgeving. Jaarlijks zijn hiervoor activiteiten gepland zoals het vervangen en renoveren van objecten, uitvoeren van onderzoek, planvorming en beleid en zorg dragen voor het beheer en onderhoud. Deze werkzaamheden zijn meestal periodiek en/of cyclisch van aard.
Waterschap en gemeenten willen de komende jaren toegroeien naar een meer risicobewust beheer voor het uitvoeren van de watertaken. Dit is onderdeel van de implementatie van assetmanagement om te komen tot een meer doelmatiger waterbeheer.
De revitalisering Angerlo, Bloemenkamp en Lobith-Zuid fase 2 zijn in 2025 afgerond. We zijn bezig met Lobith-Noord fase 1. In 2026 gaan wij de riolering vervangen in combinatie met de revitalisering in Schrijvershoek fase 1, Pannerden en Lobith fase 2.

Ontwikkelingen
De problematiek inzake woningverzakkingen als gevolg van onder meer klimaatverandering (langdurige droogte) met name in de kern Zevenaar is nog actueel. Woningen die gebouwd zijn voor 1976 en op stroken zijn gefundeerd, hebben kans op verzakkingen. Er is een comité opgericht binnen de gemeente Zevenaar, in nauwe samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel en gemeenten Duiven en Westervoort. Doel hiervan is om te bekijken in hoeverre de overheden de gedupeerden bij kunnen staan en via klimaatadaptieve maatregelen het risico van verdroging kunnen verminderen.

In Q3/4 2026 bereiden wij het opstellen van het nieuwe Watertakenplan voor 2027-2031 voor.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beheersystemen en IT	41	41	41	41	41
Doorbelastingen	1.178	1.212	1.214	1.213	1.212
Dotatie voorziening	651	594	239	403	403
Onderhoud en reparaties	582	611	611	611	611
Onderzoeken	140	147	147	147	147
Overige lasten	362	262	262	262	262
Totaal	**2.954**	**2.867**	**2.514**	**2.677**	**2.676**

WEGEN EN BRUGGEN

Beleid
Vanwege de grote raakvlakken tussen riolering en onderhoud wegen worden projecten integraal aangepakt. Voor de gemeente Zevenaar is het van belang alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (groen, wegen, riolering e.d.) op orde te hebben. Deze beheerdata zijn essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van (strategische) beslissingen over het beheren van de openbare ruimte.
Op basis van de geactualiseerde beheerdata is het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) opgesteld inclusief consequenties die samenhangen met complexe opgaven als bijvoorbeeld klimaatadaptatie. Tegelijkertijd hebben wij de onderhoudsplannen voor wegen en civiele kunstwerken uitgewerkt. De komende jaren gaan wij deze plannen uitvoeren.

Verder willen wij de hoeveelheid teerhoudend asfalt verminderen omdat dit milieuvervuilend is. Het eerste grote project waarbij wij dit concreet hebben uitgevoerd, is Angerlo. Bij dit project hebben wij het asfalt daar waar nodig gereinigd en door klinkers vervangen. De ervaringen bij Angerlo zijn positief wat betreft hergebruik van vrijgekomen materialen. In Angerlo hergebruiken wij bijna alle vrijkomende materialen in ons nieuwe plan. Deze aanpak gaan wij nu ook toepassen bij de revitaliseringen van Bloemenkamp,

Schrijvershoek, Lobtih en 1e fase Pannerden.

Verder passen wij in onze grote werken vrijwel alle vrijgekomen materialen en grondstoffen weer toe in het werk. Voorbeelden zijn:
- het hergebruik van oude betonmaterialen in onze nieuwe betonmengsels;
- oude gebakken klinkers passen wij weer toe in onze plannenpuin en het toepassen van vrijgekomen aarde van onze plantvakken;
- voor nieuwe groenvakken maken wij gebruik van oude teelaarde afkomstig van oude plantvakken die wij weer opwaarderen.

Kwaliteitsnormen
Openbare wegen en civiele kunstwerken zijn een onderdeel van de openbare ruimte. In het IBOR heeft de raad het gewenste technische onderhoudsniveau van de openbare ruimte vastgesteld. Het IBOR geeft inzicht in de noodzakelijke omvang van de onderhoudsbudgetten. In de beheerplannen gaan wij specifiek in op de onderdelen van de openbare ruimte, zoals wegen en civiele kunstwerken. Daarbij houden wij rekening met het vastgestelde onderhoudsniveau, geplande renovaties en de areaalvergrotingen van de afgelopen en toekomstige jaren. Daarnaast zijn wij continu bezig met het actualiseren van het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR) waarin kwaliteitsnormen zijn opgenomen ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte (2022)
- Beheerplan Wegen en kunstwerken (2022)
- Beheerplan Straatmeubilair (2022)

Onderhoud
Grootschalig onderhoud pakken wij zoveel mogelijk integraal op om zo een efficiëntieslag te maken. Vervangingen geschieden eveneens integraal en gebiedsgewijs. *O*p basis van weginspecties eind 2025 stellen wij een onderhoudsplan op voor groot onderhoud dat meerdere jaren omvat. De aanpak van het Masiusplein vergt de nodige voorbereiding om de overlast voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken. Verder gaat Baston in 2025 het dak renoveren van het wooncomplex rondom en aangrenzend aan het plein. Om deze redenen is besloten het werk door te schuiven naar medio 2026.

*I*n 2024 en 2025 hebben wij het nodige onderhoud uitgevoerd aan de grote civiele kunstwerken zoals onderdoorgangen en bruggen. In 2026 brengen wij de staat van onderhoud van de kleinere objecten zoals trappen, leuningen e.d. verder in beeld en voeren waar nodig extra onderhoud uit.

In 2026 voeren wij een inventarisatie en stellen een saneringsplan op ten aanzien van de overtollige verkeersborden in de gemeente.

Ontwikkelingen
In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte (waaronder wegen) houden wij rekening met nieuwe ontwikkeling zoals de komende energietransitie. Dit betekent dat wij in elk (revitaliserings)plan voorwaarden scheppen om de energietransitie in de toekomst mogelijk te maken, zoals het aanleggen van een warmtenet in de kern Zevenaar en een elektranet in de hele gemeente Zevenaar. Wij zijn in overleg met Liander over de posities van de trafostations in de dorpen in verband met de noodzakelijke uitbreiding van het netwerk. Ook Vitens onze waterleverancier loopt tegen de grenzen aan van hun eigen capaciteit om iedere huishouden van water te voorzien. Ook zij gaan ingrijpende investeringen doen om de capaciteit op orde te brengen voor de komende 40 jaar. Dit betekent in de praktijk dat de komende jaren veel grondroeringen plaats gaan vinden. Eén op de drie wegen krijgt te maken met het (ver-)leggen van nieuwe netwerkkabels of leidingen in de grond. In 2026 zijn de werkzaamheden in de kern Babberich nog in uitvoering. Daarna komen de kernen Pannerden en Giesbeek aan de beurt.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Doorbelastingen	1.729	1.723	1.724	1.723	1.722
Dotatie voorziening	2.139	2.173	2.173	2.173	2.173
Leveringen diensten en goederen	456	506	506	506	506
Overige lasten	33	34	34	34	34
Totaal	**4.357**	**4.436**	**4.437**	**4.436**	**4.435**

CONCLUSIE

Met de vaststelling van het beleidsplan IBOR heeft u het kwaliteitsniveau van het onderhoud van de openbare ruimte vastgesteld. Het beleidsplan IBOR biedt verder inzicht in de middelen die voor beheer, onderhoud en vervanging noodzakelijk zijn.

In onderstaande tabel zijn de onderhoudskosten van de verschillende onderdelen binnen de kapitaalgoederen opgenomen.

Gemeente Zevenaar

Bedragen x € 1.000

Soort kapitaalgoed (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Gebouwen	3.154	2.816	2.816	2.816	2.816
Wegen en bruggen	4.357	4.436	4.437	4.436	4.435
Openbare verlichting	484	427	427	427	427
Groen	5.175	4.964	4.972	4.969	4.965
Riolering	2.954	2.867	2.514	2.677	2.676
Totaal lasten onderhoud kapitaalgoederen	**16.124**	**15.510**	**15.166**	**15.325**	**15.319**

Op basis van de huidige meerjarenbegroting is een bedrag van circa € 15 miljoen nodig voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen binnen de gemeente Zevenaar.

FINANCIERING

Inleiding
De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij bijvoorbeeld tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Definitie van het begrip treasury:
Het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient. De gemeente Zevenaar hanteert daarom als uitgangspunt dat er defensief en risicomijdend op de geld- en kapitaalmarkt opgetreden wordt. Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op de baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Beleid
Het beleid van de gemeente Zevenaar is gericht op:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Beleidskaders
Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2025 (art. 212 GW)
Treasurystatuut Gemeente Zevenaar 2018

GEMEENTEFINANCIERING

Financieringsbehoefte

De financieringspositie bepalen wij door het saldo van de boekwaarden van vaste activa en grondexploitaties ten opzichte van het totaal aan beschikbare financieringsmiddelen. De gemeente Zevenaar heeft een financieringstekort. Voor dit tekort verwachten wij in de komende jaren nieuwe geldleningen aan te trekken.

In onderstaand overzicht is het verwachte verloop van de langlopende reeds bestaande geldleningen inclusief de nieuwe te verwachten geldleningen weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand 31-12	Rente bedrag	Rente in %
2025	123.147	2.823	2,29
2026	128.965	3.736	2,90
2027	134.759	4.287	3,18
2028	140.529	4.921	3,50
2029	134.854	4.793	3,55

Het gemiddelde rentepercentage is gebaseerd op de te betalen rente van de afgesloten geldleningovereenkomsten, vermeerderd met de geprognosticeerde rente voor nieuw aan te trekken leningen op basis van de financieringsbehoefte, gedeeld door het schuldrestant aan het einde van het jaar. Doordat ruim 80% van de huidige leningen voor een langere looptijd zijn afgesloten, fluctueert ons gemiddelde rentepercentage minder dan de huidige rentestand (zie ontwikkelingen onder kopje rente). De afgesloten leningen die voor een kortere looptijd zijn afgesloten (zogenaamde fixe leningen, welke aan het einde van de looptijd in één keer worden afgelost) hebben echter een zeer laag tot zelfs negatief rentepercentage en brengen daarmee het gemiddelde rentepercentage naar beneden. Het vrijvallen van deze leningen in de komende jaren, en het afsluiten van nieuwe leningen zullen met de huidige hogere marktrente het gemiddelde rentepercentage op termijn laten stijgen. Gezien de huidige renteontwikkelingen (zie verderop in deze paragraaf) en bovengenoemde situatie verwachten wij dat stijgende rentelasten de komende jaren hun invloed zullen hebben op de begroting.

RENTE

De belangrijkste risico's voor de gemeente die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan uit renterisico's. Deze worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:

1. De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan één jaar) mag opnemen;
2. De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld (looptijd vanaf één jaar) in beeld gebracht.

De ontwikkelingen van deze renten lichten wij hieronder nader toe.

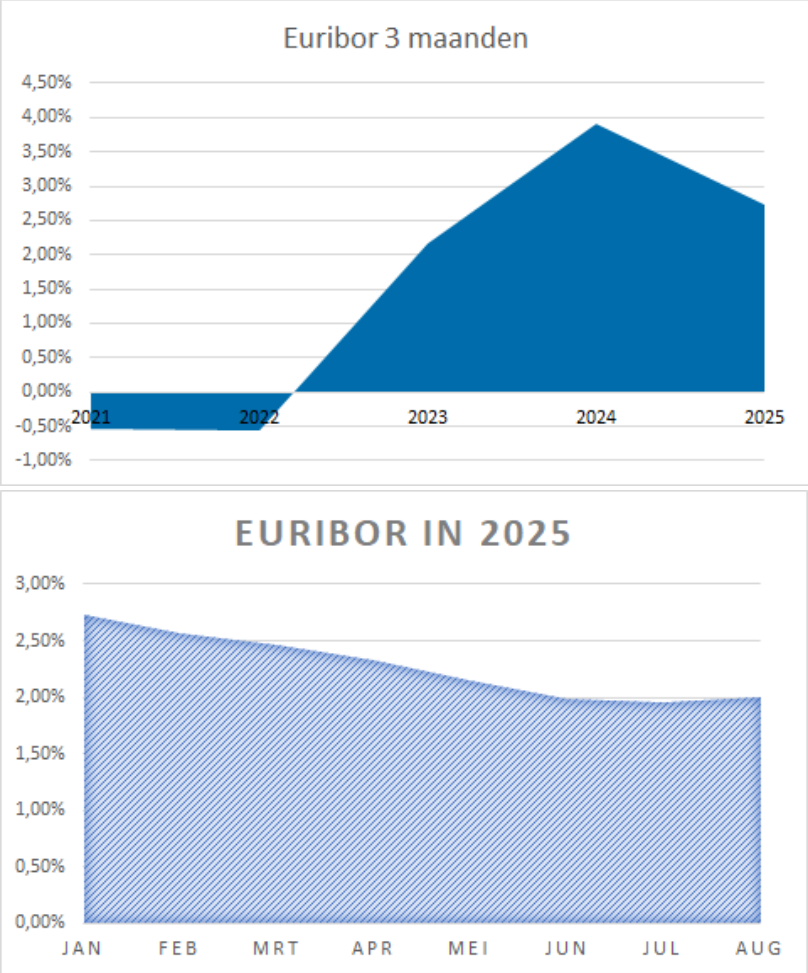
1) De kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico met zich meebrengt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote potentiële beweeglijkheid van de rentelasten op korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst wordt. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar de aangewezen oplossing.

De hoogte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van de omvang van de lopende uitgaven.
De kasgeldlimiet voor de gemeente Zevenaar voor 2026 is berekend op 15,4 miljoen en is gelijk aan 8,5% van de begrotingsomvang. Dit percentage is vastgesteld in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Uitvoeringsregeling Fido, art 2, lid 1b). Het begrotingstotaal per 1 januari 2026 is € 181 mln (inclusief de begrotingstotalen van de Gemeenschappelijke Regelingen de RDL (Reinigingsdienst De Liemers) en het SALD (Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg).
Als drie kwartalen achtereen de kasgeldlimiet wordt overschreden, moet (volgens artikel 4 van de Wet Fido) de provincie als toezichthouder hiervan op de hoogte worden gebracht. Daarnaast moet de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring aan de toezichthouder voorgelegd worden.

Renterisico kort geld

De rentelasten van kort geld (kasgeldlimiet) hangen samen met de ontwikkeling van de Euribor. In onderstaande twee grafieken is het verloop van de Euribor in de afgelopen jaren en het verloop van 2025 weergegeven.

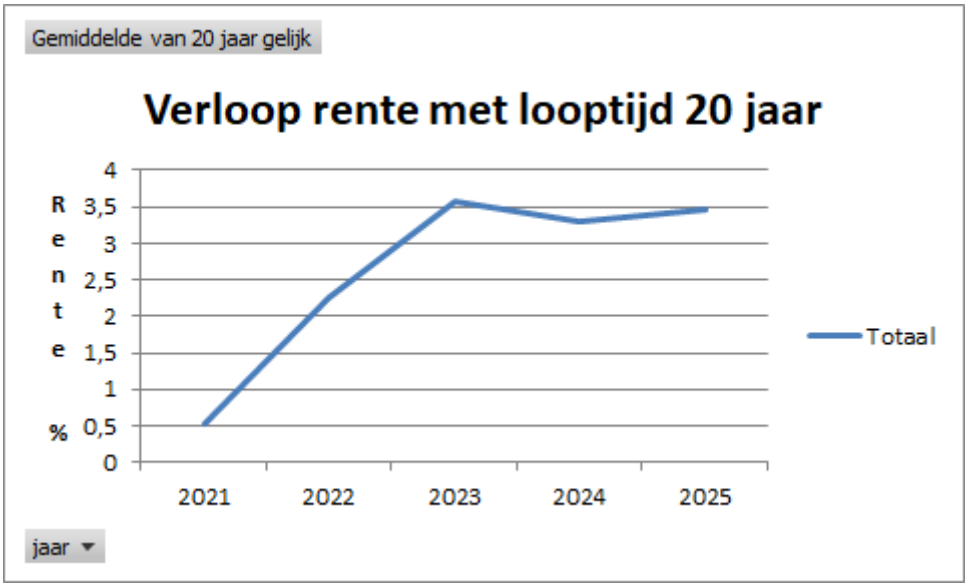
Sinds 2022 bevindt het kortlopende renteniveau (referentierente: 3-maands Euribor) zich weer ruim boven de 0%. Na een sterke stijging vanaf 2022, is de piek in 2024 bereikt. Dit korte renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB heeft als primaire taak om de inflatie te bestrijden. Zij houdt als streefwaarde voor de inflatie 2% aan. Vanaf juni 2024 tot op heden heeft de ECB sinds lange tijd de rente van het depositotarief in fases verlaagd van 4% naar 2%. Het

depositotarief heeft veel invloed op de rentes op financiële markten. In Europa is de economie inmiddels afgekoeld en is de groei beperkt. Deze afkoeling van de economie zien we ook terug in de inflatiecijfers. Ten opzichte van vorig jaar zijn de inflatiecijfers flink afgenomen in Europa, de inflatie in de eurozone betrof in juli 2,0 procent. De inflatie in Europa heeft hiermee het streefniveau van de ECB bereikt. De verwachting is dan ook dat de kortlopende rente voorlopig ongewijzigd blijft.

Renterisico lang geld, renterisiconorm

De gemeente Zevenaar gaat in principe uit van totaalfinanciering. Op basis van de behoefte wordt lang geld aangetrokken. Het geld wenden wij met name aan om activa te financieren. In de gemeente Zevenaar schrijven wij activa lineair af en hier wordt met het langlopende geld bij aangesloten.
Voor nieuw vast te stellen grexen/voorbereidings- of grondaankoopbudgetten wegen wij per keer af of er projectfinanciering toegepast wordt. Vanaf 2025 gaan we dit toepassen op de grondexploitatie Businesspark 7Poort II.
Voor het bepalen van de rentelasten voor de begroting nemen wij het volgende uitgangspunt als basis: Rentelasten van langlopend geld zijn gebaseerd op een lening bij de BNG met een looptijd van 20 jaar, waarbij de rente tussentijds niet wordt aangepast. Voor de begroting wordt de ontwikkeling van de rente in de eerste 6 maanden van het jaar gehanteerd.

In onderstaande grafiek staat het verloop van de rente in de afgelopen jaren opgenomen (stand 21-8-2025).

Ondanks verminderde groeivooruitzichten in Europa, blijven er risico's aanwezig op een nieuwe opleving van de inflatie. Zo zien we bijvoorbeeld dat in Nederland de inflatie op verhoogde niveaus blijft; in juli betrof de inflatie 2,9%. Daarnaast zorgt het handelsbeleid van Trump voor risico's voor de mondiale handel en wereldeconomie. Importheffingen worden vaak doorberekend aan de consument, wat resulteert in hogere prijzen. Dit kan leiden tot een stijgend effect op de inflatie in Amerika. Mochten de inflatiecijfers in de toekomst weer oplopen, dan zal dit leiden tot een hogere lange rente. Daarentegen bestaat er ook de kans dat de economie in een recessie terechtkomt door de opgelegde handelstarieven vanuit Amerika, wat op zijn beurt een dalende invloed op de rente kan hebben.
De centrale banken hebben de beleidsrentes verlaagd in de afgelopen periode, maar dit betekent niet automatisch dat de marktrentes ook dalen. Hoewel het logisch lijkt, is dit niet altijd het geval. De rente van de centrale bank heeft vooral invloed op de variabele en kortlopende rentes. Ondanks de recente

renteverlagingen van de ECB, heeft dit zich niet vertaald in een lagere lange rente. Als de economie in de komende tijd minder goed presteert dan verwacht en de inflatie verder daalt, kan ook de lange rente dalen. De verwachting is een gelijkblijvend tot licht dalend niveau van de lange rente in de komende periode.

2) Renterisiconorm

Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinanciering en renteherziening. Herfinanciering houdt in, dat een vervangende geldlening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande geldleningen te kunnen voldoen. Bij renteherziening gaat het om het aanpassen van het rentepercentage door de geldgever tijdens de looptijd van de geldlening.

Bedragen x € 1.000

		2026	2027	2028	2029
	Rente				
1a	Renteherzieningen (leningen)	-	-	-	
1b	Renteherzieningen (leningen u/g)	-	-	-	
2a	Aflossingen (leningen)	18.182	8.205	8.229	7.675
2b	Aflossingen (leningen u/g)	1.270	1.094	1.209	1.123
3	**Renterisico**	**19.452**	**9.299**	**9.438**	**8.798**
	Renterisiconorm				
	Begrotingstotaal	175.599	180.025	174.333	179.866
	Bij ministeriële regeling vastgesteld	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	35.120	36.005	34.867	35.973
	Renterisico's	19.452	9.299	9.438	8.798
	Ruimte (+) / overschrijding (-)	**15.668**	**26.706**	**25.429**	**27.175**

RISICOBEHEER

Gemeentelijk treasurybeleid

De beleidskaders ten aanzien van de treasury functie zijn vastgelegd in het treasury statuut 2018 van de gemeente Zevenaar.

Schatkistbankieren

De wet verplicht schatkistbankieren is in 2013 van kracht geworden. In deze wet is geregeld dat decentrale overheden, waaronder de gemeenten, verplicht worden tot schatkistbankieren. Het doel van het 'schatkistbeleggen' is om de EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk) te verminderen.

EMU-saldo

Gemeenten zijn verplicht om bij hun begroting een EMU-saldo te bepalen. Het EMU-saldo heeft het karakter van een resultaatbepaling op kasbasis. Om die reden geeft de uitkomst van het EMU-saldo een goede richting in de gemeentelijke financieringsbehoefte.
De opstelling voor het EMU-saldo tot en met 2026 treft u aan onder de bijlagen bij deze begroting. In dat overzicht komt een financieringsbehoefte tot uitdrukking in een EMU-saldo. Een overschot leidt tot een positief EMU-saldo.

RENTETOEREKENING

Beleid rentetoerekening
In de begroting zijn zowel de stellige uitspraken als de aanbevelingen uit de notitie rente (dec 2023) van de Commissie BBV verwerkt. De belangrijkste onderdelen betreffen:

- Treasury activiteiten worden via het taakveld treasury verwerkt in de begroting;
- Er wordt geen rente over het eigen vermogen verwerkt in de begroting;
- De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd.

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften, opgenomen in de notitie grondbeleid (dec 2023) van de Commissie BBV, gehanteerd. Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

De verwerking van de rente is in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt.

			Bedragen x € 1.000
	Renteschema		**2026**
a.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering		4.670
b.	Externe rentebaten	-/-	224
	Saldo rentelasten en rentebaten		**4.446**
c.	Rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-/-	-
	Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	1.424
	Rentebaat van doorverstrekte leningen indien er sprake is van is van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+	-
	Totaal rente aan grondexploitaties en projectfinanciering	-/-	1.424
	Saldo door te rekenen externe rente		**3.022**
d1.	Rente over eigen vermogen		-
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**3.022**
e.	De werkelijke aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	3.022
f.	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**		**-**

Toelichting
a) Werkelijk verschuldigde rente voor de aangetrokken vaste geldleningen en berekende rente over het financieringstekort.

b) De geraamde rente voor de verstrekte hypothecaire geldleningen aan gemeenteambtenaren zijn hier als baten opgenomen.

c) Aan de taakvelden inzake grondexploitaties wordt met ingang van 2025 de rente toegerekend op basis van de renteomslag.

Van projectfinanciering is sprake wanneer een lening extern is aangetrokken specifiek voor de financiering van een specifiek project, een specifieke activiteit. De rentelasten voortkomend uit deze financiering moeten daarom aan die activiteit op het betreffende taakveld worden toegerekend (via het taakveld Treasury) en worden niet meegenomen in de omslagrente over het geheel van de activa. Dit betreft investeringen uit het verleden waarvoor vaste rentepercentages gelden en rente over de nieuwe investeringen in 2026 volgens de berekende rente zoals aangegeven in de kadernota. Ook rekenen we met ingang van 2026 rente rechtstreeks toe aan leningen die voor specifieke grondexploitaties zijn aangetrokken (projectfinanciering).

d1) en d2) Op aanbeveling van de Commissie BBV en door de harmonisatie is besloten geen rente over het eigen vermogen (bespaarde rente) te berekenen.

f) Het renteresultaat van € 3.022.466 is omgeslagen over de boekwaarde per 1 januari 2026 van afgerond € 149.217 miljoen en betekent een percentage van 2,03.

BEDRIJFSVOERING

Inleiding
Deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen en speerpunten in de bedrijfsvoering van de gemeente Zevenaar. Met de term bedrijfsvoering wordt bedoeld de sturing en beheersing van alle primaire processen, ondersteunende processen en besturingsprocessen in de organisatie. Kernwoorden zijn efficiency en effectiviteit. In een goed functionerende bedrijfsvoering organiseren we de dienstverlening efficiënt en ondersteunen we de realisatie van beleidsinhoudelijke doelstellingen effectief. Dit betekent aandacht voor onze kernwaarden; klantgerichtheid, resultaatgerichtheid en samenwerking.
In deze paragraaf noemen we een aantal speerpunten in de bedrijfsvoering, waarbij aan de hand van enkele indicatoren zichtbaar wordt waar wij in de bedrijfsvoering op sturen en welke doelen wij nastreven.

PERSONEEL EN ORGANISATIE

Personeel
We willen een duurzamere, aantrekkelijkere en professionelere werkgever zijn. In ons personeelsbeleid is nadrukkelijk aandacht voor duurzaamheid. Vanwege de arbeidsmarktkrapte is ingezet op verbetering van onze arbeidsmarktcommunicatie (werkgeversmerkverhaal) en is de website WerkenbijZevenaar.nl gebouwd en in gebruik genomen. De organisatieontwikkeling maar ook externe ontwikkelingen vragen om investeringen in de professionaliteit van onze medewerkers. Hiervoor bieden wij de benodigde faciliteiten waardoor wij als organisatie robuust en wendbaar zijn en blijven.

De arbeidsmarkt is in beweging waardoor de uitstroom van personeel gaat stijgen. Daarnaast blijkt uit de kwantitatieve personeelsanalyse (SPP) dat de komende tien jaar bijna een derde van ons personeelsbestand de organisatie verlaat vanwege het bereiken van de AOW-leeftijd. Dat noopt tot meer inspanning op het aantrekken van nieuw personeel. Daarvoor gaan we actiever de arbeidsmarkt op en bieden we aantrekkelijke secundaire arbeidsvoorwaarden aan. Daarnaast willen we onderscheidend zijn door onder meer door nadrukkelijk te investeren in leren en ontwikkelen via onze Zevenaar Academie. Dit past bij de generatie die nu het meest actief is op de arbeidsmarkt.

Ziekteverzuim
Onze ambitie is om onder het landelijk gemiddelde ziekteverzuimpercentage (alle organisaties) van 5,20% te blijven. In de personeelsmonitor van het AenO fonds over 2024 wordt aangegeven dat het verzuimpercentage gelijk gebleven is met 6,3% (gemeenten met vergelijkbare grootte). Binnen onze organisatie zien we een stijging van 6,04% in 2023 naar 7,88% in 2024. Dit is in lijn met de landelijke ontwikkeling, maar het verzuimpercentage van Zevenaar ligt aanmerkelijk hoger. We zetten nadrukkelijker in op preventie om het ziekteverzuim binnen de organisatie drastisch te verlagen. Door vroegtijdige signalering, gerichte interventies en structurele aandacht voor gezondheid en welzijn, streven we naar een vitale en duurzaam inzetbare organisatie.
We besteden actief aandacht aan veilig en gezond werken (arbo), we bieden een gericht opleidingsaanbod via onze Zevenaar Academie en we zetten indien nodig via de bedrijfsarts preventieve interventies in.
Door de intensivering van preventieve inzet en het versterken van onze aanpak op het gebied van veilig en gezond werken, houden we rekening met een mogelijke kostenverhoging binnen de arbodienstverlening. Deze investering draagt mogelijk bij aan het verlagen van ziekteverzuim en het bevorderen van duurzame inzetbaarheid.

	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
%Ziekteverzuim	6,04	7,88	5,80	5,20

Organisatie
Onze hoofdstructuur bestaat uit twee sturingsniveaus; strategische sturing om de maatschappelijke opgaven te vertalen naar opgaven voor de organisatie en operationele sturing om uitvoering aan deze opgaven te geven. Het organisatiebesluit vormt de basis voor de verdere inrichting van onze organisatie. De vervolgstap

is de detailinrichting in de domeinen. Met de vaststelling van de detailinrichting wordt de basis gelegd voor de verdere professionalisering van de organisatie, waaronder klantgerichtheid, online dienstverlening en interne beheersing. Hierbij houden we rekening met een andere normering van het aantal productieve uren als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving.

Formatie
Onderstaand overzicht geeft de formatie per team aan voor het jaar 2026. Op basis van deze startformatie zijn de salarislasten 2026 berekend, uitgaande van de nieuwe hoofdstructuur, Verdere wijzigingen als gevolg van de detailinrichting zijn nog niet meegenomen omdat dit proces nog lopende is.

Afdeling	Totaal formatie
Directeur/ management / staf	11,84
Griffie	3,67
Sociaal domein:	
Beleid sociaal domein	22,65
Inkomen & Ondersteuning	21,26
Jeugd	15,13
WMO	24,12
Fysiek domein:	
Openbare Werken incl. RDL	75,47
Beheer Fysieke Leefomgeving	33,65
Ontwikkeling Fysieke Leefomgeving	24,60
Vergunning, toezicht en handhaving	35,35
Dienstverlening&Bedrijfsvoering:	
Publiekszaken	27,00
Bedrijfsvoering	32,11
Financiën incl. belastingen	30,78
Informatie, secretariaat en facilitair	29,91
Totaal	**387,54**

INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING

Toekomstbestendige regionale ICT dienst
Als samenleving willen en kunnen we steeds meer met ICT. Technologie biedt gemak en nieuwe mogelijkheden, maar stelt ons ook voor uitdagingen en verantwoordelijkheden. Van een lokale overheid wordt verwacht dat zij haar ICT-voorziening op orde heeft: voor goede dienstverlening aan inwoners en bedrijven, voor efficiënte interne processen en voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

In 2022 hebben de Liemerse gemeenten de samenwerking binnen het Regionaal ICT en Inkoop Dienstencentrum (RID) De Liemers geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie is begin 2023 besloten om de samenwerking voort te zetten en te intensiveren. Daarbij werd geconstateerd dat de samenwerking tot dan toe vooral kosten-gedreven was en dat er onvoldoende was geïnvesteerd in structurele versterking, waardoor kwetsbaarheden bleven bestaan.

In april 2024 hebben de gemeenteraden gekozen voor het versterken van de Liemerse ICT-samenwerking. Hoewel is gekozen voor een minimale variant – mede vanwege de financiële situatie – zijn er sindsdien belangrijke stappen gezet. Zo is het portfoliomanagement binnen de RID geprofessionaliseerd, wat zorgt voor meer regie op projecten en prioriteiten. Ook is er gewerkt aan het structureel op orde brengen van het personeelsbestand, waarbij externe inhuur is vervangen door vaste medewerkers. Dit draagt bij aan

continuïteit en kennisopbouw binnen de organisatie.

Een belangrijke mijlpaal is de succesvolle overgang naar Microsoft 365 (M365), die de basis vormt voor een moderne, veilige en toekomstbestendige ICT-infrastructuur. Daarnaast is de samenwerking tussen de RID en de deelnemende gemeenten, waaronder 1Stroom, verder geïntensiveerd. Door deze samenwerking binnen de Liemers te versterken, vergroten we onze digitale slagkracht en kunnen we beter inspelen op de snel veranderende technologische omgeving.

Informatievoorziening
We leven in een informatiesamenleving waarin technologische ontwikkelingen elkaar in hoog tempo opvolgen. Om als gemeente wendbaar en toekomstgericht te blijven, is een goed georganiseerde en strategisch gepositioneerde informatievoorziening essentieel. Deze vormt niet alleen de ruggengraat van onze digitale dienstverlening en bedrijfsvoering, maar is ook een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van maatschappelijke doelen.

De afgelopen periode zijn er belangrijke stappen gezet om de informatievoorziening binnen de gemeente Zevenaar verder te professionaliseren. Zo zijn er per domein informatiemanagers aangesteld, in samenwerking met 1Stroom. Zij vervullen een brugfunctie tussen beleid en IT en ondersteunen de organisatie bij het realiseren van digitale ambities. Ook is het team functioneel beheer uitgebreid, zodat cruciale systemen die de primaire processen ondersteunen beter beheerd en ondersteund kunnen worden.

Daarnaast is er gestart met de inrichting van een centrale informatievoorziening, waarin procesmanagement, informatiemanagement, informatiebeheer en functioneel beheer integraal worden benaderd. Deze centrale aanpak draagt bij aan meer samenhang, betere regie en een efficiëntere inzet van middelen.

We blijven ons positioneren als een slimme volger: we benutten kansen die passen bij onze schaal en ambities, met focus op dienstverlening, lokale initiatieven en bedrijfsvoering. Daarbij blijven we inzetten op continuïteit van bestaande voorzieningen, het naleven van wet- en regelgeving, en het uitvoeren van landelijke afspraken zoals die via de VNG zijn gemaakt ("samen organiseren en common ground").

De toekomstvisie en strategie voor de Liemerse samenwerking biedt hierbij richting, waarbij samenwerking met partners zoals 1Stroom en deelname aan landelijke initiatieven, zoals Dimpact, ons helpen om als gemeente wendbaar en toekomstbestendig te blijven.

Digitaal archiefbeheer
In 2025 is binnen het e-Depot project de aanbesteding voor het collectiebeheersysteem afgerond. Hiermee kan SALD de archieven en collecties – zoals gedigitaliseerde bouwvergunningen – duurzaam beheren en via de website beschikbaar stellen. Digitale bestanden worden veilig en duurzaam opgeslagen. In 2026 breiden we dit uit met bestaande archieven. Tegelijkertijd verbeteren we onze applicaties, metadata en processen voor een toekomstbestendig digitaal informatiebeheer.

PLANNING & CONTROL

In de reguliere planning & control-cyclus starten wij met een kadernota. Deze heeft een richtinggevend karakter en vormt het moment in de P&C cyclus om voorstellen voor nieuw beleid integraal af te wegen. Hiermee leggen we de basis voor de meerjarenbegroting. In het jaar van uitvoering informeren wij u door middel van twee voortgangsrapportages over de voortgang van de uitvoering, zowel op beleidsmatig als financieel gebied. Als afsluiting verantwoorden wij het uitvoeringsjaar in de jaarstukken. De documenten van de planning & control-cyclus blijven continue in ontwikkeling. Dit geldt voor zowel de inhoud als de vorm. Alle documenten worden digitaal beschikbaar gesteld via een portal.

Het doel is een reëel en structureel sluitende meerjarenbegroting te presenteren. De komende jaren ontvangen gemeenten minder inkomsten van het rijk, de zogenaamde ravijnjaren. Ter voorbereiding op de kadernota 2026-2029 zijn onder de noemer financieel gezonde toekomst reële maatregelen uitgewerkt die leiden tot een besparing om te komen tot een structureel sluitende begroting in 2029. De kadernota 2026-2029 is voorzien van voorgestelde maatregelen die leiden tot een meerjarenbegroting die tenminste in 2026 (begrotingsjaar) en 2029 (laatste jaar meerjarenraming) een structureel sluitend saldo laat zien.

Rechtmatigheid
In de jaarstukken 2023 waren gemeenten voor de eerste keer verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording. De hoofdlijn van de wijziging is dat het college in de jaarrekening verantwoording aflegt of zij rechtmatig heeft gehandeld. Daarnaast zal er in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting moeten worden opgenomen op de rechtmatigheidsverantwoording. Met de auditcommissie en met de raad zijn de toleranties en vereisten afgesproken. Deze zijn vastgelegd in de financiële verordening.

Naast het oordeel over de rechtmatigheid moet de verantwoording inzicht geven in de kwaliteit en beheersing van processen die tot de verantwoording hebben geleid. Fouten of onduidelijkheden kunnen hier verder worden toegelicht. De wijze van rapporteren in de paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van de aanpassing in de verordeningen die volgen als de nieuwe wetgeving is vastgesteld. Over het verslagjaar 2025 geven wij de verantwoording verder vorm, op basis van ervaringen over 2023 en 2024. Dit zijn aanpassingen in de controlestrategie, de omvang van de controles en de aanpassingen van verordeningen als dat nodig is. Daarnaast speelt ook de organisatieverandering en met name het inbedden van de verantwoordelijkheid in de 1ste lijn een belangrijke rol. De organisatieontwikkeling draagt bij aan een betere verdeling van verantwoordelijkheden in relatie tot de rechtmatigheidsverantwoording, omdat er gerichter kan worden gestuurd op naleving en verantwoording dan in de oude situatie.

COMMUNICATIE

Inwoners, ondernemers en organisaties staan centraal in alles wat we doen. Daarom is heldere en toegankelijke communicatie onmisbaar. De wereld verandert snel. Inwoners verwachten dat wij duidelijk, snel en open zijn. Daarom blijven we onze werkwijze aanpassen. Onze communicatievisie geeft richting. We willen een benaderbare en open gemeente zijn. De zeven hoofdlijnen uit de visie vormen de basis:

1. Optimale informatievoorziening en dienstverlening
2. Van buiten naar binnen
3. Steeds meer in gesprek
4. Trots op Zevenaar
5. Buiten winnen is binnen beginnen
6. Online waar het kan, offline waar nodig
7. Vooruitstrevend en vernieuwend

Wat gaan we doen?

- We versterken het merk 'Gemeente Zevenaar'. We laten zien wat we doen en waarom, via onze eigen kanalen én via externe media.
- We geven strategisch communicatieadvies aan bestuur, management en collega's – zowel gevraagd als ongevraagd.
- We investeren in goede relaties met de media, zoals Omroep Gelderland, De Gelderlander, Zevenaar Post en Zevenaars Nieuwsblad. We nodigen journalisten uit en bezoeken redacties om de samenwerking te versterken.
- We bouwen verder aan onze social media-strategie. Rubrieken zoals "Zo Zit Dat" en campagnes rond Coming Out Day en carnaval vergroten ons bereik. We blijven inzetten op groei en vernieuwing op platforms als Instagram, Facebook en LinkedIn.
- We gebruiken gerichte, betaalde campagnes op social media om ook nieuwe doelgroepen te bereiken.
- We verbeteren participatie – online en offline. Via Zevenaar Verbindt maken we meedenken makkelijk. We blijven het platform doorontwikkelen en zorgen voor een goede koppeling met offline participatie.
- We blijven experimenteren met nieuwe communicatiemiddelen. Zo gebruiken we inmiddels WhatsApp-kanalen voor laagdrempelig contact met inwoners.

- Met de betrokkenheidsprofielen van Citisens krijgen we scherp inzicht in de verschillen tussen inwoners. Deze data laat ons zien wat mensen belangrijk vinden, hoe ze communiceren en hoe ze willen meedoen. We kunnen dit tot op wijk- en postcodeniveau bekijken. Daardoor stemmen we communicatiemiddelen en participatievormen veel gerichter af. We zetten Citisens onder andere in bij campagnes over afval of participatietrajecten, waar doelgroepgericht werken écht verschil maakt.
- We investeren in communicatiebewustzijn binnen de organisatie, zodat collega's inwoners beter bereiken en betrekken. Dat doen wij door het geven van trainingen en het maken van heldere afspraken over (interne) dienstverlening.
- We blijven intern werken aan (digitaal) toegankelijke informatie en begrijpelijke taal (B1). Daarbij coachen en trainen we ook collega's om duidelijk en toegankelijk te communiceren.
- We dragen bij aan arbeidsmarktcommunicatie. We laten zien dat Zevenaar een moderne, aantrekkelijke werkgever is.
- We blijven vernieuwen. We leren door te doen, staan open voor feedback en durven te stoppen met wat niet werkt.

INKOOP EN AANBESTEDING

Ontvlechting inkoop
Zevenaar is de inkoopfunctie aan het professionaliseren met als doel beter in control te komen op het complexe inkoopproces. Met name het waarmaken van de ambities en opgaven in het collegeprogramma (duurzaamheid, social return en regionale inkoop) en het rechtmatig/doelmatig aanbesteden maakt het uitdagend goed grip te houden op het inkoopproces.
Inkoop, aanbesteden en contractmanagement is georganiseerd binnen Zevenaar. Er wordt gewerkt volgens een gecoördineerd besturingsmodel met verantwoordelijkheid binnen de betreffende teams en domeinen. Eind 2024 is een aanbestedingskalender opgesteld voor de gemeente. Hieruit is gebleken dat in 2025 vooralsnog 15 Europese aanbestedingen (EA) en 30 meervoudig onderhandse aanbestedingen (MOA) moeten worden uitgevoerd. Dit zijn er aanzienlijk meer dan van te voren gedacht. We worden hierin ondersteund door een extern inkoopbureau. De kosten voor dergelijke ondersteuning zijn echter dusdanig hoog dat er nu onderzocht wordt er of een transitie naar een centraal inkoop-, contractmanagement- en contractbeheer model mogelijk is. Waarbij uitgangspunt is de externe ondersteuning te vervangen door interne medewerkers.

JURIDISCHE ZAKEN

Komend jaar verwachten wij ons vooral te kunnen focussen op de reguliere werkzaamheden, waaronder het verzorgen van het secretariaat van de bezwarencommissies en het coördineren van klachten en verzoeken op grond van de Wet open overheid. De afwikkeling van de procedures rondom de enquete zal mogelijk nog inzet vragen. Daarnaast gaan we inzetten op het verbeteren van de juridische kwaliteit door uitvoering te geven aan het projectplan JKZ. Onderdeel hiervan zijn in ieder geval de jaarlijkse trainingen met onze huisadvocaten en de reguliere vakberaden met alle 1e en 2e lijns juristen.

VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding
Gemeenten kennen in het Nederlands staatsbestel een omvangrijk en uiteenlopend takenpakket, dat door overheveling van rijkstaken naar de gemeenten alleen nog maar groter wordt. Deze ontwikkeling past bij de filosofie van de gemeente als eerste overheid. Waar mogelijk moeten taken worden neergelegd bij de overheid die het dichtst bij de burger staat en vanuit dat oogpunt het beste de belangen van haar inwoners kan behartigen.

Gemeenten kunnen voor de uitoefening van hun taken uit een aantal uitvoeringsvarianten kiezen. Ze kunnen de taken zelf uitvoeren of de taken op afstand zetten. Een taak kan op afstand worden gezet door via inkoop of subsidie een andere partij te contracteren voor de uitvoering van een bepaalde taak. Een andere mogelijkheid vormt het aangaan van een samenwerkingsverband met andere publiek- of privaatrechtelijke partijen voor de uitvoering van een bepaalde taak. In alle gevallen blijft de gemeente verantwoordelijk voor de inhoudelijke aansturing of opdrachtverlening en de controle daarop.

Omschrijving
Wij spreken van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij.
In de gemeenschappelijke regeling heeft de gemeente zowel de rol van eigenaar als opdrachtgever.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2025	Bijdrage 2026	Aandeel gemeente (%)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Gemeenschappelijke regeling					
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	1.559	1.722	6	0	0
Euregio Rijn-Waal	13	13	2	0	0
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	452	439	6	0	0
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	971	1.121	45	0	0
MGR sociaal domein Centraal-Gelderland	5.881	5.606	9	0	0
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	889	889	8	0	0
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	2.400	2.408	45	0	0
Samenwerking De Liemers	7.963	7.926	52	0	0
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	253	262	48	0	0
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	5.276	5.340	6	0	0
Vennootschap					
Alliander NV	0	0	0	0	0
Ataro B.V.	2.464	2.464	100	0	0
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	0	0	0	0
Leisurelands BV	0	0	3	0	0
Vitens NV	0	0	1	0	0
Totaal verbonden partijen	**28.121**	**28.190**			

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	
Omschrijving	Een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar en de provincie Gelderland.
Beleidskaders	• Verordening Leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024; • Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024 • Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024 • Verordening jeugdhulp gemeente Zevenaar 2023 • Visie en integrale nota Sociaal Domein 2024-2040.
Openbaar belang en doel	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk. Het aanvullend vervoer dient ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd te zijn en het vervoer heeft een optimale aansluiting op het openbaar-vervoer-netwerk.
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur van de BVO DRAN wordt de gemeente Zevenaar vertegenwoordigd door een collegelid.
Aandeel in %	6,20
Ontwikkelingen	De Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN) is een gemeenschappelijke regeling tussen 18 regio-gemeenten waaronder gemeente Zevenaar. De BVO DRAN is verantwoordelijk voor de inkoop en uitvoering van het doelgroepenvervoer. Het doelgroepenvervoer is onderverdeeld in het vraagafhankelijk Wmo-vervoer, het routegebonden Wmo-vervoer (het zgn. dagbestedingsvervoer), het routegebonden Jeugdwet vervoer en het routegebonden Leerlingenvervoer. Gemeente Zevenaar heeft al het genoemde doelgroepenvervoer in de BVO DRAN ingebracht. Per 1 augustus 2024 zijn de contracten voor het routegebonden vervoer met 2 jaar verlengd en is voor het vraagafhankelijke Wmo-vervoer een nieuw contract voor in totaal 10 jaar gestart. Uit de meerjarenbegroting 2026-2029 inclusief de gewijzigde begroting 2025 van de BVO DRAN blijkt dat, ondanks financiële uitdagingen, het doelgroepenvervoer goed en binnen de beschikbare budgetten uitgevoerd wordt. Ook is er, op basis het verbeterplan doelgroepenvervoer, een kostenreductie voor Zevenaar opgenomen.
Prestaties	Geen bijzonderheden.
Website	Website vervoersorganisatie

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	1.407	1.559	1.722	1.952	2.116	
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						
Risico's						
Programma	6. Sociaal domein					

Euregio Rijn-Waal	
Omschrijving	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleve
Partijen	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Openbaar belang en doel	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.
Bestuurlijk belang	Zevenaar wordt vertegenwoordigd in de Euregioraad met een lid namens het college en twee leden namens de gemeenteraad
Aandeel in %	2,20
Ontwikkelingen	Het programma voor Interreg VI Deutschland-Nederland biedt subsidiemogelijkheden voor grensoverschrijdende projecten. Hoewel het huidige programma loopt tot 2027 is de Europese Commissie al volop bezig met de voorbereidingen voor Interreg na 2027, richting 2030. De Commissie wil meer samenwerking aan buitengrenzen, modernisering van het cohesiebeleid en meer flexibiliteit in de programma's. Voor grens overstijgende projecten in de huidige subsidieperiode is tot 2029 ruim 465 miljoen euro beschikbaar voor innovatieve, groene, sociale en burgergerichte ontwikkelingen in de Duits-Nederlandse grensregio. Daarnaast kent de regio binnen het Interreg VI Deutschland-Nederland programma het Kleinprojectenfonds. Dit fonds stimuleert kleinschalige burgerinitiatieven die grensoverschrijdende samenwerking bevorderen. Met dit fonds worden mini-projecten tot 750 euro en kleine projecten tot een max subsidiebedrag van 25.000 ondersteund. Naast deze subsidieprojecten zet de Euregio Rijn-Waal zich ook in voor mobiliteitsinitiatieven om zo een belangrijke impuls te geven aan de versterking van de (grensoverschrijdende) mobiliteit in de Euregio Rijn-Waal. In 2025 is burgemeester Lucien van Riswijk benoemd tot lid van het Dagelijks Bestuur van de Euregio Rijn-Waal.
Prestaties	In het kader van Interreg zijn in totaal 55 projecten goedgekeurd, waarvan 26 projecten in de Euregio Rijn-Waal. Waaronder het project GrenzTalentFit van de RSD waarbij mensen met een langdurige werkloosheid of persoonlijke belemmeringen worden geholpen om weer werkfit te worden. Hierbij vindt onder andere uitwisseling plaats van methoden tussen Duitsland en Nederland. De Euregio werkt eveneens met het Kleineprojectenfonds (hierna: KPF). De thematische actiethema's van dit fonds zijn People-to-People, Health, Education en Governance. Ook in 2025 zijn diverse projecten goedgekeurd.
Website	Website Euregio Rijn-Waal

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	12	13	13	13	13	
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Risico's

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Omschrijving	De 17 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen de positie van de regio Arnhem-Nijmegen versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – bewerkstelligen. Daartoe is in 2020 een nieuw samenwerkingsverband opgericht in de vorm van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) als vervanger van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Elst
Partijen	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	Regionale Agenda 2025-2028
Openbaar belang en doel	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.
Bestuurlijk belang	De colleges van de 17 deelnemende gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar kiezen een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur, Het AB bestaat uit 17 leden, van iedere gemeente een collegelid. Uit het algemeen bestuur wordt een dagelijks bestuur gevormd, bestaande uit 3 leden. De burgemeester van Zevenaar maakt deel uit van het dagelijks bestuur.
Aandeel in %	5,88
Ontwikkelingen	In 2024 heeft de gemeente Zevenaar voor de periode t/m 2028 ingetekend op vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio. Belangrijke focus van deze Regionale Agenda is de uitvoering van diverse projecten. Zowel bestuurlijk als ambtelijk zijn wij betrokken met de uitvoering van de Regionale Agenda. Ook participeert de gemeente Zevenaar in The Economic Board. De Groene Metropoolregio verstrekt de bijdrage van gemeenten in de vorm van een subsidie aan The Economic Board. Daarnaast loopt het verzoek vanuit de GMR aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten om voor het aangaan en verstrekken van subsidies die te maken hebben met de uitvoering van de Regionale Agenda de bevoegdheid over te dragen. Montferland was deelnemer van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) maar heeft per 1 januari 2025 haar lidmaatschap beëindigd.
Prestaties	Uitvoering geven aan de vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio.
Website	Groenemetropoolregio.nl

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	414	452	439	439	439	439
Resultaat partij	244					
Eigen vermogen	372					

Vreemd vermogen	6.729
Risico's	
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Omschrijving	Samenwerkingsverband op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Het betreft een samenwerking tussen de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Beleidskaders	IHP 2020-2036
Openbaar belang en doel	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.
Bestuurlijk belang	De gemeente Zevenaar benoemt een van de drie leden van het algemeen bestuur.
Aandeel in %	44,98
Prestaties	
Website	geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	940	971	1.121	1.122	1.121	1.458
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Risico's	
Programma	4. Onderwijs

MGR sociaal domein Centraal-Gelderland

Omschrijving	De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio Centraal Gelderland en voorziet in samenwerkingsmodules. Zevenaar neemt deel aan de modules: Inkoop, Werkgevers Service Punt (WSP), Regionaal Bureau Leerplicht (Onderwijs), Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW) en Beheer.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	11 regiogemeenten nemen deel aan de algemene regeling: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. Het aantal deelnemende gemeenten per samenwerkingsmodule verschilt.

Beleidskaders	De MGR is een uitvoeringsorganisatie. Opdrachtgeverschap gemeenten verloopt via de bestuurscommissies van de verschillende modules. De afspraken worden jaarlijks vastgelegd in de begroting van de MGR met daarbij een uitvoeringsprogramma voor het komende jaar.
Openbaar belang en doel	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.
Bestuurlijk belang	Deelname aan het algemeen bestuur en de verschillende bestuurscommissies.
Aandeel in %	8,70
Ontwikkelingen	De MGR ontzorgt de gemeente en zorgt voor samenhang en een efficiënte uitvoering voor de samenwerkende gemeenten. De samenwerking in onze Modulaire GR werkt praktisch, kostenbesparend en zorgt voor focus op efficiënte uitvoering. - Module Inkoop Zorg Er zijn diverse op elkaar ingrijpende ontwikkelingen waaronder de hervormingsagenda jeugd, eigen bijdrage Wmo, woonplaatsbeginsel beschermd wonen en het Integraal zorg akkoord (IZA/GALA). Het is van belang dat binnen deze ontwikkelingen prioriteiten en kaders worden gesteld, zodat binnen Inkoop SDCG een realistische vraag en opdracht van de regiogemeenten ligt, die tevens past bij de beschikbare bemensing. - Module Regionale Facilitering Zorg Regiogemeenten werken samen aan het project 'Versterken van de regionale samenwerking'. Met uitvoering van deze opdracht ontstaat een aangepaste regionale structuur gebouwd vanuit de inhoudelijke opgaven van de regio met duidelijke rollen en verantwoordelijkheden. Mogelijke veranderingen in de regionale overleg-, en samenwerkingsstructuur kunnen gevolgen hebben voor de omvang van het takenpakket van het regiosecretariaat en de regioadviseurs jeugd. - Module onderwijs Vanwege de toenemende complexiteit van de opgave van het RBL, wordt er steeds vaker een beroep gedaan op de expertise van professionals om jeugdigen passende ondersteuning en ontwikkelingskansen te bieden. Om dit te regelen is de samenwerking tussen gemeenten, onderwijs, de sociale (wijk)teams en andere partners in het sociaal en justitieel domein belangrijk. Het RBL is hierin vaak de verbindende schakel tussen de verschillende niveaus. Daarom zijn we ook op beleidsniveau gesprekspartner op het snijvlak van onderwijs, zorg en participatie. - Module WSP Het komende jaar wordt regionaal uitwerking gegeven aan de implementatie van de nieuw te vormen Regionale Werkcentra. Het regionale streven is om per 1 januari 2026 de werkcentra operationeel te hebben. Het WSP zal zich binnen het Werkcentrum blijven richten op het behouden en uitbreiden van werkgeverscontacten. - Module WgSW Ook voor 2026 wordt invulling gegeven aan de formele werkgeversrol voor SW-medewerkers. Dat betekent dat ontwikkelingen die van invloed zijn op de werkgeversrol vanuit de module worden gesignaleerd en daar waar nodig vertaald naar beleid en/of regelgeving ten aanzien van de SW-medewerkers. - Module Contractmanagement Inburgeringstrajecten Bij de MGR is de opdracht neergelegd tot contractbeheer over de inburgeringstrajecten en in voorkomende gevallen de inkoop hiervan. Het gaat om de volgende taken: • contractbeheer en contractmanagement; • toegankelijk maken van contractinformatie; • informatie ophalen over de behaalde resultaten;

• contractgesprekken voeren op grond van informatie en signalen;
• het verzorgen van rapportages;
• op basis van inkoopopdrachten uitvoeren van inkoopprocessen.

Prestaties

Zorg
Naast reguliere werkzaamheden met betrekking tot contractering sociaal domein en de op basis van vraag/behoefte vanuit gemeenten op te starten themagerichte projecten, zijn er voor 2025 twee grote overstijgende projecten; Verbreding taakstelling begroting (naar aanleiding van onderzoek op lokaal maatwerk en de samenloop lokaal & regionaal contractmanagement is of op regionale schaal voordelen te behalen. De uitkomsten van de onderzoeken bieden mogelijkheden om op regionale schaal efficiënter met middelen om te gaan. De onderzoeksresultaten worden in 2025 verder uitgewerkt tot concrete voorstellen) en Inkoop 2025 (hieronder vallen de verlening van contracten, het door ontwikkelen van zorgaanbod en de inkoop van een regionaal zorgdashboard)

Regionale Facilitering Zorg
Vanuit het regiosecretariaat wordt bijgedragen aan het versterken van de regionale samenwerking. Onder andere door de bestuurlijke regionale overleggen en het overleg in voorbereiding hierop efficiënt en effectief te ondersteunen.

Onderwijs
Met de uitvoering van (wettelijke) taken heeft het RBL de ambitie dat zoveel mogelijk jeugdigen een
route volgen naar een startkwalificatie. Deze startkwalificatie geeft hen een betere uitgangspositie
op de arbeidsmarkt. Jeugdigen die ongeoorloofd verzuimen of (dreigen) uit te vallen, begeleidt het
RBL terug naar school of naar een andere passende route in zorg of arbeid. Jongeren in een kwetsbare
positie houden we in beeld.

WSP
Het team WSP-gemeenten heeft met de gemeenten afgesproken om met name kwalitatieve resultaatafspraken te maken op onder meer het gebied van samenwerking/partnership, vacaturevervulling en plaatsingen. De aantallen worden gemonitord en gerapporteerd.

WgSW
Het vormgeven van het (formeel) werkgeverschap voor 1.500 SW medewerkers, waarvan 131 afkomstig uit Zevenaar. Daarmee krijgen de SW medewerkers hun salaris betaald en zijn HR en arbodienstverlening voor deze medewerkers goed geborgd.

Website

Website MGR

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	5.654	5.881	5.606	5.384	5.162	
Resultaat partij						
Eigen vermogen	560					
Vreemd vermogen	4.512					

Risico's

Programma

6. Sociaal domein

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	
Omschrijving	De Omgevingsdienst voert taken op het gebied van bouwen, milieu, handhaving en toezicht voor de deelnemende gemeenten en Provincie uit. De ODRA is vanaf 1 april 2013 operationeel.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar en de Provincie Gelderland.
Beleidskaders	De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem ODRA is per 14 november 2012 in werking getreden. Per 1 april 2013 is vervolgens de Omgevingsdienst van start gegaan.
Openbaar belang en doel	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door een wethouder. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden. Eén lid vertegenwoordigt de gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar.
Aandeel in %	7,80
Ontwikkelingen	De besturen van de Omgevingsdienst Arnhem en Nijmegen stellen voor de beide diensten te fuseren tot één Omgevingsdienst. Door een schaalvergroting ontstaat een robuuste en toekomstbestendige omgevingsdienst die ook in de toekomst goed in staat zal zijn haar taken te blijven uitvoeren. De beoogde fusiedatum is 1 januari 2026.
Prestaties	Er wordt uitvoering gegeven aan de VTH-taken op het gebied van milieu overeenkomstig het werkprogramma.
Website	Website ODRA

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	890	889	889	889	889	
Resultaat partij	67					
Eigen vermogen	870					
Vreemd vermogen	6.920					

Toelichting	De werkzaamheden van ODRA worden bekostigd op basis van outputfinanciering. Er wordt gerapporteerd op basis van afgenomen diensten en op basis van geleverde producten. De daadwerkelijke gemaakte kosten worden verrekend met de partners van de ODRA.
Risico's	
Programma	7. Volksgezondheid en milieu

Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Omschrijving	Reinigingsdienst De Liemers is een samenwerkingsverband van de gemeenten Montferland en Zevenaar voor uitvoerende taken op het gebied van afval en reiniging.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	De gemeenten Montferland en Zevenaar maken deel uit van de GR.
Beleidskaders	De vastgestelde GR is het kader op basis waarvan RDL functioneert.
Openbaar belang en doel	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.
Bestuurlijk belang	Het bestuurlijk belang is 50%, Zevenaar levert één van de twee bestuurders.
Aandeel in %	45,00
Ontwikkelingen	Vanaf 2025 zijn de veegtaken niet meer bij de RDL belegd, maar wordt dit werk door de eigen uitvoerende dienst van de gemeente Zevenaar uitgevoerd. Door het wegvallen van de veegtaken van de RdL stijgt de bijdrage van de gemeente aan de RdL minder hard.
Prestaties	De RdL blijft ook in 2026 bijdragen aan de VANG doelstellingen van de gemeente.
Website	Geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	2.499	2.400	2.408	2.408	2.408	2.408
Resultaat partij	159					
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen	7.276					

Toelichting

De extra bijdrage is enerzijds veroorzaakt door hogere verwerkingskosten en anderzijds omdat de inkomsten op de aanbiedstations lager waren dan geraamd. Het aanbod van afval was niet alleen 18% lager dan in 2022, maar vooral 33% lager dan begroot. Bij de betaalde stromen was het aanbod 44% lager dan begroot en de inkomsten daarmee ook navenant lager. Omdat die inkomstendaling slechts gedeeltelijk is gecompenseerd door minder verwerkingskosten, valt het saldo negatief uit.

Risico's

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Samenwerking De Liemers

Omschrijving	Het uitvoeren van de ICT (RID), sociale dienst (RSD) en de inkoop voor de deelnemende gemeenten: Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Duiven
Partijen	Gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Beleidskaders	- I-visie en I-strategie - Businesscase RSD
Openbaar belang en doel	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de SDL de Liemers wordt gevormd door de colleges van B&W van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Aandeel in %	52,00

Ontwikkelingen	De doorontwikkeling van de RID is gewijzigd naar de minimale variant. Informatieveiligheid staat hoog op de agenda bij de RID. Binnen de regio zijn ontwikkelingen die mogelijk een bestuurlijke herindeling tot gevolg kunnen hebben met ook gevolgen voor de SDL. De huidige Bestuurlijke Opdracht RSD loopt tot 2027. Vanaf 2027 zijn er bedragen meer opgenomen in afwachting van het formele bestuursvoorstel. De formatie van de RSD blijft stabiel ten opzichte van vorig jaar en volgt de bestandsontwikkeling van de klantdossiers.
Prestaties	De RID is tevreden wanneer de gemeenten ook tevreden zijn over de gezamenlijke uitvoering van de I-Visie en I-Strategie. Uitgangspunten van de I-visie: Digitaal waar zinvol, Toegankelijk, Integraal, Flexibel, Betrouwbaar en Transparant KPI's: - minimaal 90% conformering aan de geldende service level agreement (SLA) voor ICT-verstoringen. - RID blijft onder het landelijk gemiddelde kostenniveau / ICT Benchmark voor gemeenten RSD: - minimaal een 8 voor klanttevredenheid - minimaal 80% duurzame plaatsing, langer dan zes maanden; - 100% van de klanten worden actief begeleid.
Website	Website RSD De Liemers

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	7.545	7.963	7.926	7.926	7.926	7.548
Resultaat partij	-32					
Eigen vermogen	100					
Vreemd vermogen						

Risico's

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

Omschrijving	Regionale voorziening voor het beheren van de archiefbescheiden.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Gemeenten Doesburg, Zevenaar, Duiven en Westervoort
Beleidskaders	Archiefwet 1995
Openbaar belang en doel	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.
Bestuurlijk belang	Deelname Bestuur.
Aandeel in %	48,00

Ontwikkelingen	SALD heeft binnen het project e-Depot een collectiebeheersysteem (CBS) aangeschaft. Hiermee kan SALD collecties en gedigitaliseerde archieven beter beheren en beschikbaar stellen, zoals bouwvergunningen. Een belangrijke ontwikkeling is de gewijzigde Archiefwet, die vanaf 2026 strengere eisen stelt aan duurzame digitale toegankelijkheid en het eerder overdragen van overheidsinformatie (binnen 10 jaar i.p.v. 20). De projectleider werkt verder aan een toekomstplan, ook met oog op een mogelijke gemeentelijke herindeling. Een nulmeting van de archieven bij SALD en deelnemende gemeenten is onderdeel hiervan.
Prestaties	Het Collectiebeheersysteem (CBS) is operationeel. Medewerkers SALD zijn getraind en kunnen er goed mee werken. Dankzij het collectiebeheersysteem worden digitale bestanden veilig en duurzaam bewaard. Gedigitaliseerde bouwvergunningen van de voormalige gemeente Angerlo staan al in het systeem. Ook zijn inventarissen online beschikbaar via archieven.nl. Daarnaast is het integriteitsbeleid SALD vastgesteld.
Website	Website Streekarchivariaat

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente		253	262	246	246	246
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Toelichting	In de begroting 2026 van het Streekarchivariaat is de bijdrage voor Zevenaar geraamd op € 262.000.
Risico's	
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)

Omschrijving	Samenwerking op het gebied van de regionale brandweertaken, ambulancevoorziening, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en collectieve preventieve gezondheidszorg ter realisering van deskundigheidsversterking en capaciteitsvergroting.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort, Zevenaar.
Beleidskaders	De VGGM werkt met drie verplichte planvormen: • Regionaal risicoprofiel: Dit document brengt in kaart welke risico's de regio bedreigen, de ernst van deze risico's en hoe de regio zich hierop voorbereidt. • Regionaal beleidsplan 2025-2026: Dit plan beschrijft wat de VGGM moet kunnen en welke middelen daarvoor nodig zijn om de veiligheid en gezondheid van inwoners te waarborgen. • Regionaal crisisplan: Dit plan bepaalt wie welke taken uitvoert en wie wie informeert tijdens een crisis.
Openbaar belang en doel	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.
Bestuurlijk belang	Deelname aan algemeen bestuur door burgemeester en in commissie volksgezondheid door portefeuillehouder.
Aandeel in %	6,45

Ontwikkelingen	Voor de begroting 2026 is een (incidentele) besparing van 2% opgenomen. Het algemeen bestuur VGGM heeft het dagelijks bestuur verzocht verdergaande inhoudelijke besparingsmaatregelen in beeld te brengen, voorzien van een duidelijke onderbouwing die risico's en impact inzichtelijk maakt. Zo kunnen weloverwogen besluiten worden genomen die verdere uitwerking krijgen in de kaders voor de begroting van 2027 en verder. Er is invulling gegeven aan de implementatie van het Digitaal Kinddossier Jeugdgezondheidszorg. Het programma Nu Niet Zwanger is opgenomen in de regionale bijdrage en kent goede resultaten door zorgvuldige gesprekken met kwetsbare inwoners met een kinderwens.
Prestaties	Binnen Jeugdgezondheidszorg is het VGGM gelukt om het niveau van dienstverlening terug te brengen tot het basisniveau. Er is een bestuurlijk traject in gang gezet om te komen tot een toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg en Algemene Gezondheidszorg. Vanuit de landelijke politiek is aandacht voor het risico op natuurbrand en het komen tot een versnelde aanpak door alle partijen.
Website	Website VGGM

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	5.003	5.276	5.340	5.340	5.340	5.340
Resultaat partij	4.059					
Eigen vermogen	14.331					
Vreemd vermogen	47.664					

Risico's

Programma 1. Veiligheid

Alliander NV

Omschrijving	Alliander N.V. ontwikkelt en beheert energienetten. Via kabels en leidingen ontvangen ruim drie miljoen Nederlandse huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte. Het bedrijf telt 5,8 miljoen klantaansluitingen.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	De grootste aandeelhouders van Alliander N.V. zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 72 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland.
Beleidskaders	Afsprakenkader financieringsbehoefte Alliander
Openbaar belang en doel	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Alliander N.V.
Aandeel in %	0,45

Ontwikkelingen	De Raad van Commissarissen van Alliander heeft in overleg met de aandeelhouders het dividendbeleid aangepast. Dit was noodzakelijk om te waarborgen dat het beleid passend blijft bij de omvangrijke maatschappelijke opdracht waar Alliander voor staat. Er komt een plafond van € 100 miljoen op de absolute dividenduitkering. Onze gemeente heeft een aandeel in Alliander van 0,45% hetgeen betekent dat de dividenduitkering maximaal € 450.000 bedraagt. Onze begroting is aangepast. Alliander investeert in de uitbreiding en het onderhoud van de gas- en elektriciteitsnetten. Op het elektriciteitsnet werd meer capaciteit gerealiseerd en flexibel gebruik zorgde voor extra ruimte op het bestaande net. Niet alle ondernemers en consumenten in het verzorgingsgebied van Alliander merkten daar direct iets van. Het wordt steeds moeilijker om te blijven groeien en uitvoeringsplannen op tijd af te ronden. Daarom is verdere versnelling nodig.
Prestaties	In 2024 behaalde Alliander een nettoresultaat van € 976 miljoen (2023: € 267 miljoen). Exclusief de boekwinst op de verkoop van Kenter is dit € 219 miljoen. De bedrijfsopbrengsten kwamen in 2024 uit op € 3.881 miljoen (2023: € 2.779 miljoen). De energietransitie is in volle gang, en Alliander investeert meer dan ooit in de verzwaring en uitbreiding van de energie-infrastructuur om te voldoen aan de groeiende vraag naar elektriciteit.
Website	Website Alliander

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	976.000					
Eigen vermogen	6.038.000					
Vreemd vermogen	6.918.000					

Risico's	
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Ataro B.V.

Omschrijving	Zevenaar heeft in 2015 het sport- en accommodatiebeleid geprofessionaliseerd en ondergebracht in het gemeentelijk sportbedrijf Ataro.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Zevenaar is enig aandeelhouder
Openbaar belang en doel	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.
Bestuurlijk belang	De rol van gemeentelijk aandeelhouder in Ataro B.V. wordt uitgeoefend door de wethouder sport (A. Boone).
Aandeel in %	100,00
Prestaties	
Website	Website Ataro

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente	3.499	2.464	2.464	2.464	2.464	
Resultaat partij						
Eigen vermogen						

Vreemd vermogen

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Omschrijving	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Openbaar belang en doel	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).
Aandeel in %	0,02
Ontwikkelingen	BNG Bank heeft de eigen strategie vastgelegd in 'ons kompas naar impact'. Het hoofddoel van deze strategie blijft dat de bank zich als belangrijkste kredietverstrekker in het publieke domein zal blijven inzetten voor het socialer en duurzamer maken van Nederland. In 2024 gaven we hier concreet invulling aan met gerichte financiering voor onder andere sociale huurwoningen, de vernieuwing van een zorgkliniek en onderwijshuisvesting, de herontwikkeling van een woonomgeving en circulaire innovaties. BNG Bank richt zich op het verduurzamen van haar kredietverlening en het tegengaan van klimaatverandering. Ze meten de CO_2-uitstoot van hun klanten en hebben specifieke reductiedoelen voor 2025 en 2030. Daarnaast is er aandacht voor de financiering van publieke warmtenetten en het realiseren van kleinschalige projecten via het BNG Duurzaamheidsfonds.
Prestaties	BNG realiseerde in 2024 een nettowinst van € 294 miljoen, een stijging van € 40 miljoen ten opzichte van 2023. Het renteresultaat steeg tot € 536 miljoen, terwijl het resultaat financiële transacties uitkwam op € 15 miljoen negatief, wat een verbetering is ten opzichte van 2023. De stijging van het renteresultaat wordt verklaard door de groei van de leningenportefeuille en door hogere liquiditeitsopslagen in de markt voor overheden en organisaties in de publieke sector. Aan de aandeelhouders is een dividend van € 140 miljoen uitgekeerd, € 2,51 per aandeel. Dit is in lijn met het beleid 50% van de nettowinst.
Website	Website BNG

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	294.000					
Eigen vermogen	4.777.000					
Vreemd vermogen	123.614.000					

Toelichting De gemeente Zevenaar heeft 12.934 aandelen BNG.

Risico's

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Leisurelands BV	
Omschrijving	Leisurelands B.V. is een recreatiebedrijf met 20 openbare recreatiegebieden. Hiervan is één gebied gelegen in Zevenaar, namelijk: Rhederlaag.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Berg en Dal, Beuningen, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Heerde, Nijmegen, Nunspeet, Putten, Renkum, Rozendaal, Voorst, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	De vastgestelde structuurvisie voor Rivierklimaatpark vormt de kaders voor toekomstig beleid.
Openbaar belang en doel	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.
Bestuurlijk belang	Via stemrecht bij de algemene aandeelhoudersvergadering
Aandeel in %	3,45
Ontwikkelingen	Voor wat betreft de Bahrse Pol zoekt Leisurelands samen met de gemeente naar ruimte voor de ontwikkeling van recreatie en wellness, al dan niet in combinatie met kleinschalige opwekking van duurzame energie. Voor het gebied de Koppenwaard geldt dat met name op natuurontwikkeling wordt ingezet, ook hier heeft Leisurelands gronden in eigendom. De herinrichting van recreatiegebied Rhederlaag wordt voortgezet, met een focus op het versterken van zowel de natuur als de recreatiemogelijkheden. Dit omvat onder andere de versterking van ecologische waarden, de verbetering van stranden en voorzieningen en de aanleg van fietspaden voor betere bereikbaarheid en verkeersveiligheid. In 2016 is een aandeelhoudersovereenkomst aangegaan, met een aantal afspraken aanvullend op de statuten. De overeenkomst is reeds met 5 jaar verlengd tot aan 31 december 2026. Na 31 december 2026 verloopt de bestaande overeenkomst van rechtswege. De overeenkomst kan niet nogmaals verlengd worden. Wel geeft de overeenkomst aan dat partijen tijdig voor het verlopen van de overeenkomst met elkaar in overleg treden. Tijdens de aandeelhoudersvergadering van 20 juni 2024 is geïnventariseerd of er draagvlak was voor het vernieuwen van de overeenkomst. De directie van Leisurelands heeft begin 2025 alle aandeelhouders bezocht om het potentieel hernieuwen van de overeenkomst te bespreken. Deze gesprekken zijn vertaald tot besluitvorming in de Aandeelhoudersvergadering van juni 2025. Er is een nieuwe overeenkomst opgesteld en aandeelhouders hebben tijdens de vergadering ingestemd met de voortzetting van het proces.
Prestaties	Leisurelands speelt een steeds belangrijkere rol in het mogelijk maken van het 'buiten zijn' en is flink op weg om deze beloftes waar te maken. Met trimparcoursen, sportstranden, speelstranden, nieuwe toiletgebouwen, kleedhokjes en wandelroutes is het aanbod verbeterd en vergroot. Ook de grote projecten worden zichtbaar, zoals de Venice Beach boulevard op Veluwe aan Zee. In 2024 resulteerde dit in 4,6 miljoen gratis bezoekers. Rhederlaag telde 363.000 bezoekers. Jaarrond bezoek vraagt om jaarrond horeca. De komende jaren zal een groot deel van de kiosken plaatsmaken voor strandpaviljoens.
Website	Website Leisurelands

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	3.489					
Eigen vermogen	84.762					
Vreemd vermogen	17.409					

Risico's

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Vitens NV	
Omschrijving	Vitens wint, zuivert en levert drinkwater en zorgt voor de instandhouding van het leidingnetwerk. Jaarlijks maakt Vitens meer dan 360 miljard liter drinkwater.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Utrecht
Partijen	De aandelen van Vitens N.V. zijn in handen van 110 aandeelhouders waaronder de provincie Friesland, provincie Gelderland, provincie Overijssel, provincie Flevoland en provincie Utrecht en het merendeel van de in deze provincies liggende gemeenten.
Beleidskaders	Beleidstafel Droogte: aanbevelingen voor het borgen van voldoende drinkwater tijdens extreem droge perioden.
Openbaar belang en doel	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Vitens N.V..
Aandeel in %	0,60
Ontwikkelingen	Een betrouwbare drinkwateroperatie heeft prioriteit. Er is urgentie voor een versnelling naar duurzame drinkwaterwinning. Vitens werkt aan een digitale, intelligente infrastructuur en innovatie om verstoringen te voorkomen en de impact ervan te minimaliseren. In 2024 leverde Vitens in totaal 343,4 miljoen kuub drinkwater. Drinkwaterbesparing blijft meer dan ooit nodig. Vitens blijft zoeken naar nieuwe grondwaterbronnen en alternatieve winbronnen voor drinkwater. De toekomstige vraag blijft stijgen en ieder jaar moet Vitens meer drinkwater leveren, onder andere door bevolkingsgroei en verdroging en verzilting door klimaatverandering.
Prestaties	Vitens heeft over 2024, net als de afgelopen jaren, geen dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. Volgens het beleid kan dividend formeel gezien worden uitgekeerd bij een solvabiliteit hoger dan 30% en deze grens is niet gehaald. De financiële gezondheid van Vitens staat als gevolg van de investeringsopgave onder druk, waardoor het niet opportuun is om dividend uit te keren. Aandeelhouders blijven echter richting de toekomst aandacht vragen voor een redelijk rendement op investeringen, ook ten aanzien van het langetermijnperspectief voor het reguliere dividend.
Website	Website Vitens

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	34.500					
Eigen vermogen	713.600					
Vreemd vermogen	2.398.400					
Toelichting	De gemeente Zevenaar bezit 34.717 gewone aandelen.					

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

GRONDBELEID

Inleiding
Overeenkomstig artikel 9, lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet een paragraaf Grondbeleid deel uitmaken van de programmabegroting en het jaarverslag. Transparantie over het grondbeleid voor u is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de inhoudelijke doelstellingen zoals aangegeven in de programma's.

Beleid
Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid gemeente Zevenaar 2025. We kiezen in het grondbeleid voor een situationeel grondbeleid. Dat betekent dat we onze rol per project of locatie op basis van een afwegingskader bepalen. Hierbij wordt gekozen tussen een faciliterende of actieve houding. Zevenaar staat voor een grote opgave in de fysieke leefomgeving. Het gaat om transformatie van bestaande bouw, nieuwbouw, klimaatadaptatie, duurzaamheid en de energietransitie. Daarnaast streven we naar verbetering van de economische vitaliteit, leefbaarheid, gezondheid en passende huisvesting.

In de collegevergadering van 4 februari 2025 is de grondprijsbrief 2025 vastgesteld.. Jaarlijks wordt de grondprijsbrief geactualiseerd.

Omgevingsvisie
De Omgevingsvisie gemeente Zevenaar 2040 heeft u in de raadsvergadering van 25 juni 2025 vastgesteld. In de omgevingsvisie zijn de ambities van Zevenaar op thema's als verkeer, natuur, woningbouw en duurzaamheid in samenhang opgenomen. De visie gaat ook in op onderwerpen als ruimte voor bewegen en buiten zijn. De omgevingsvisie geeft een richting, maar bepaalt niet precies hoe alles moet. De omgevingsvisie is na de vaststelling de basis voor nieuwe plannen en ideeën.

Beleidskaders
- Nota grondbeleid gemeente Zevenaar 2025
- Grondprijsbrief gemeente Zevenaar 2025
- Woonzorgvisie gemeente Zevenaar 2024-2028
- Omgevingsvisie gemeente Zevenaar 2040
- Woondeal 2.0 (Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Ontwikkelingen
Macro-economische ontwikkelingen
Op dit moment zijn er veel macro-economische ontwikkelingen die invloed hebben op de woningbouw. De bouwkosten blijven (gematigd) stijgen. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan toenemende personeelskosten, samen met een gematigde stijging van materiaalkosten. Ten opzichte van een jaar geleden, blijft de prijs van woningen stijgen. Het CPB raamt in haar persbericht van juli 2025 een inflatie van 3,2% tussen 2023/2026. Vervolgens verwacht het CPB een inflatie van 2,2% tussen 2027/2030. De Nederlandse economie keert terug naar een gematigd groeipad. De verwachting is dat de economische groei normaliseert.

Regionaal Programma Werklocaties
Het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem-Nijmegen (RPW) vormt de kaders voor het regionaal beleid ten aanzien van regionale bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. Hierin zijn onder meer afspraken vastgelegd als het gaat om een duurzame ruimtelijke invulling van de werklocaties in de regio Arnhem-Nijmegen in het kader van de Groene Metropoolregio en om de verdeling van de ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen, waaronder die voor XXL-logistiek.

Project ViA15
De Raad van State heeft in oktober 2024 het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk verklaard. Met deze uitspraak van de rechter is, na een beroepsprocedure van zeven jaar, een einde gekomen aan de onzekerheid over het

Tracébesluit. Dit heeft ertoe geleid dat in juni 2025 de contracten met Rijkswaterstaat zijn getekend. In het najaar van 2025 wordt gestart met de voorbereidende werkzaamheden.

Wet voorkeursrecht gemeente (Wvg) locaties woningbouw
Onder Wvg locaties wordt verstaan de potentieel nieuwe ontwikkellocaties binnen de gemeente Zevenaar. Dit zijn Dijkweg (Oud-Zevenaar), Reisenakker (Zevenaar), Groot Holthuizen A en B (Zevenaar) en Witte Kruis (Babberich). Voor deze Wvg locaties zijn voorbereidingsbudgetten door de raad beschikbaar gesteld voor de te maken plankosten en is een verwervingsbudget door de raad beschikbaar gesteld voor het aankopen van gronden. Momenteel worden verschillende aankoopstrategieën bepaald, haalbaarheidsstudies uitgevoerd en hindercontouren in kaart gebracht. Zodra de eerste gronden aangekocht worden, worden de betreffende grondexploitaties geopend.

BOUWGRONDEXPLOITATIE (WONINGBOUW EN BEDRIJVENTERREINEN)

Zevenaar-Oost bedrijven
De levering van de kavels ten behoeve van de Fashion outletontwikkeling (FOZ) heeft al lange tijd vertraging vanwege het Tracébesluit ViA15. Door het onherroepelijk Tracébesluit onherroepelijk verklaard, kan nu verdere uitwerking plaatsvinden. Momenteel vinden gesprekken plaats tussen FOZ en de gemeente over de te leveren gronden. Verwacht wordt dat de gronden aan het einde van 2025/begin 2026 geleverd gaan worden. Daarnaast is op 7Poort een kavel ter grootte van 2,78 hectare in 2024 verkocht. Verwacht wordt dat deze aan het einde van 2025/ begin 2026 wordt geleverd. Voor eind 2025/begin 2026 staat een gebiedsvisie voor het zuidelijke deel gepland.

Businesspark 7Poort II
In 2024 is al een significant aantal hectare grond aangekocht. In de aankomende periode wordt verder gegaan met het verwerven van gronden en het doen van diverse onderzoeken om toe te werken naar het bouwrijp maken van het terrein. Binnen het project Businesspark 7Poort II wordt circa 36 hectare grond uitgegeven. Net als andere landelijke ontwikkelingen, loopt Businesspark 7Poort II ook tegen het probleem van netcongestie aan. Dit zorgt mogelijk voor vertraging bij de uitgifte van bedrijfskavels. Momenteel is de gemeente bezig met verschillende onderzoeken om alternatieve oplossingen te vinden zodat de eerste kavels nog steeds in 2027 geleverd kunnen wordenZevenaar-Oost wonen
Met de particulieren worden nu afspraken gemaakt ten behoeve van de verkoop van de vrije kavels. Verwacht wordt dat de vrije kavels verkocht worden verdeeld over de jaren 2025, 2026 en 2027.
De gemeente heeft het afgelopen halfjaar de gronden binnen Het Hof bouwrijp gemaakt. De ontwikkelaar van Het Hof is gestart met de verkoop en begint na de zomer met de bouw van fase 1. Voor fase 2 dienen enkel nog afspraken gemaakt te worden met betrekking tot sociale woningbouw.
In 2024 werd verwacht dat er in totaal 4 kavels geleverd zouden worden gelegen in De Stede. Deze kavels zijn uiteindelijk in 2025 verkocht. Verwacht wordt dat in oktober gestart wordt met de bouw van de laatste kavel. Na de oplevering van deze kavels kan de rest van het plangebied woonrijp worden gemaakt.

Middag Oost & Zwanenwaay
Alle woningen van fase 3 zijn verkocht. Verwacht wordt dat het woonrijp maken van het gebied grotendeels in 2025 wordt afgerond en het overige deel in 2026 gaat plaatsvinden.

De ontwikkeling Zwanenwaay wordt weer verder opgepakt. Verwacht wordt dat deze planvorming in 2025 wordt afgerond, zodat in 2026 de gronden uitgegeven kunnen worden.

Waaijakkers

Op de gemeentelijke gronden van Waaijkkers is ruimte voor circa 21 woningen. De onderzoeken zijn reeds afgerond, het bouw en woonrijp maken is aanbesteed en de vergunningen zijn ingediend. Verwacht wordt dat de verkoop van gronden plaatsvindt in 2025 en 2026.

Herontwikkeling vastgoedlocaties

In 2023 zijn de grondexploitaties voor de vastgoedlocaties geopend. Hiermee wordt de mogelijkheid gecreëerd om 49 woningen te ontwikkelen. Aan het begin van 2025 is de Markt 8 te Lobith geleverd en naar verwachting wordt aan het einde van 2025 deze deelgrondexploitatie afgesloten. Verwacht wordt dat de overige vastgoedlocaties ook in 2025 en/of 2026 geleverd zullen worden.

Vestersbos

In 2024 is de grondexploitatie Vestersbos geopend. Binnen deze grondexploitatie worden tussen de 70 en 80 woningen gerealiseerd. De selectieprocedure is gevoerd, maar heeft niet geleid tot het gewenste resultaat. Momenteel is de gemeente aan het kijken om wel tot het gewenste resultaat te komen, zonder dat dit tot grote vertraging gaat leiden.

REALISATIE

In onderstaande tabel presenteren wij de gerealiseerde grondverkopen in het jaar 2025 en een prognose voor de komende vier jaar. Ter vergelijking is de realisatie van de jaren 2023 en 2024 eveneens opgenomen. De geprognosticeerde afzet voor de komende jaren is verwerkt in de herziening van de actieve gemeentelijke grondexploitaties per 01-01-2025 welke, samen met andere parameters, de basis vormt voor de verwachte resultaten (zie verderop in deze paragraaf).

Aantallen/m² kavels wonen en bedrijven (realisatie en prognose)

Naam grondexploitatie	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bedrijven (in ha.)							
Zevenaar Oost - 7Poort en Landeweer	7,04	0,00	6,79	0,00	0,00	0,00	0,00
Zevenaar Oost - Spoorallee/FOZ	0,00	0,00	7,76	0,00	0,00	0,00	0,00
Businesspark 7Poort II	0,00	0,00	0,00	0,00	5,35	5,35	7,14
Mercurion	0,54	0,00	0,31	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal Bedrijven	**7,58**	**0,00**	**14,85**	**0,00**	**5,35**	**5,35**	**7,14**
Wonen (in aantallen kavels/woningen)							
Zevenaar Oost - Groot Holthuizen	53	56	78	36	35	0	0
Middag Oost & Zwanenwaay	31	19	0	15	15	0	0
Waaijakkers	0	0	10	11	0	0	0
Herontwikkeling vastgoedlocaties	0	0	49	0	0	0	0
Vesterbos	0	0	0	40	35	0	0
Totaal Wonen	**84**	**75**	**137**	**102**	**85**	**0**	**0***

*De tabel geeft enkel de te realiseren aantallen woningen weer van de actieve gemeentelijke grondexploitaties. Momenteel wordt druk gewerkt aan toekomstige gemeentelijke gebiedsontwikkelingen, waardoor er verwacht wordt dat er in 2028 en 2029 degelijk wel woningen gerealiseerd gaan worden. Zodra de betreffende grondexploitaties geopend worden, worden de aantallen toegevoegd aan de tabel. Daarnaast worden binnen de gemeente Zevenaar woningen ontwikkeld door andere partijen dan de gemeente. Deze woningen zijn niet opgenomen in bovenstaande tabel.

PROGNOSE TE VERWACHTEN RESULTATEN

In BBV artikel 16 lid c is opgenomen dat de paragraaf grondbeleid een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie moet bevatten. Wanneer deze prognose is samengesteld uit positieve en negatieve grondexploitaties, dan is het van belang dat de verwachte resultaten voor alle grondexploitaties op een zelfde wijze worden berekend. Dit gebeurt op basis van de "netto contante waarde" methode. De voorschriften zeggen ook dat de resultaten op eindwaarde dienen te worden gepresenteerd waarbij tevens wordt aangegeven wat de verwachte einddatum van de exploitatie is.
Ten aanzien van de grondexploitaties van onze gemeente kan worden gesteld dat er sprake is van een mix van positieve en negatieve grondexploitaties. Aangezien de afzonderlijke grondexploitaties een verschillende einddatum kennen, zijn de resultaten per datum 1 januari 2025 contant gemaakt. Hierdoor worden de resultaten onderling goed vergelijkbaar.

De geprognosticeerde resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn voor het laatst herzien per 1 januari 2025. Vervolgens hebben wij deze verwerkt in de Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2024 welke 25 juni 2025 ter vaststelling aan u is aangeboden. De financiële effecten zijn verwerkt in de jaarstukken 2024.

De geprognosticeerde resultaten van de grondexploitaties luiden als volgt:

Bedragen x € 1.000

Prognose financiële resultaten actieve grondexploitaties
Netto Contante Waarde (NCW) per 1 januari 2025

Naam complex	Einddatum exploitatie	Resultaat herziene Grex NCW per 01-01-2025	Resultaat herziene Grex op eindwaarde
Zevenaar Oost bedrijven	31-12-2027	12.690	13.232
Zevenaar Oost wonen	31-12-2029	-32.041	-35.039
Totaal Zevenaar Oost	**31-12-2029**	**-19.351**	**-19.773**
Middag Oost & Zwanenwaay	31-12-2032	-3.703	-3.913
Mercurion	31-12-2025	88	92
Waaijakkers	31-12-2028	124	134
Herontwikkeling vastgoedlocaties	31-12-2027	615	636
Vestersbos	31-12-2029	-512	-566
Businesspark 7Poort II	31-12-2034	9.804	11.952
Totaal Overige grondexploitaties	**31-12-2034**	**6.416**	**8.335**
Totaal grondexploitaties	**31-12-2034**	**-12.935**	**-11.438**

Voor de verlieslatende exploitaties (Zevenaar Oost (bedrijven en wonen gecombineerd), Middag Oost & Zwanenwaay en Vestersbos) is, conform de voorschriften van het BBV, een verliesvoorziening getroffen. Omdat uw raad het budgetrecht heeft, bepaalt u (meestal bij de vaststelling van de jaarstukken) wat de bestemming wordt van vrijgevallen verliezen dan wel de dekking van een noodzakelijke aanvulling van de verliesvoorziening.

WINST- EN VERLIESNEMING

Ten aanzien van winst- en verliesneming is hierover het volgende in het BBV opgenomen:

1. Verliezen worden genomen als die bekend zijn (voorzichtigheidsbeginsel), daartoe wordt een voorziening getroffen ten laste van de algemene reserve (risicoreserve);
2. Winsten worden genomen op basis van Percentage of Completion (POC) methode wanneer die gerealiseerd zijn (realisatiebeginsel);
3. Winst en verlies wordt genomen op basis van contante waarde;
4. Winst en verlies komen via de exploitatie ten goede aan respectievelijk ten laste van de reserve grondexploitaties. In de praktijk (zie ook onder 1) is dit nu de algemene reserve;
5. Als de geraamde kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd mag winst worden genomen binnen een (deel) grondexploitatie;
6. Tussentijdse winstneming vindt dan slechts plaats als er voldoende zekerheid is voor het nemen van winst;
7. Winstneming vindt plaats bij de jaarstukken.

Bovenstaande beleidsregels sluiten aan bij de bepalingen in het BBV en de uitwerking door de commissie BBV in de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken. De notitie is als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet herzien en in december 2023 gepubliceerd. Belangrijk aspect in de genoemde notitie is onder meer dat het bovengenoemde realisatiebeginsel zodanig moet worden uitgelegd, dat de winst bij meerjarige projecten niet pas aan het eind van dat project als gerealiseerd moet worden beschouwd. Deze dient gedurende de looptijd als zodanig te worden verantwoord, dit heet tussentijdse winstneming. Bij het bepalen van tussentijdse winst is het noodzakelijk om de nodige voorzichtigheid te betrachten. In dat kader dienen de projectspecifieke risico's van de nog te realiseren kosten en opbrengsten in beeld te zijn gebracht.
Voor het bepalen van de tussentijdse winst heeft de commissie BBV de zogenaamde POC-methode geïntroduceerd (Percentage of Completion). De POC-methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als kosten, verkeert. De methode is vrij eenvoudig toepasbaar en kan eenduidig worden gehanteerd voor alle positieve grondexploitaties.

De grondexploitaties Zevenaar Oost (bedrijven en wonen gecombineerd), Middag Oost & Zwanenwaay en Vestersbos zijn verlieslatend. Voor deze negatieve resultaten is een verliesvoorziening getroffen. Tussentijdse winstneming is hier dus niet aan de orde. Wel kunnen de ontwikkelingen rond de grondexploitaties een positief effect hebben waardoor een correctie op de verliesvoorziening plaats kan vinden. Binnen de P&C cyclus wordt telkens gekeken in hoeverre er aanleiding is om de resultaten van de grondexploitaties bij te stellen en een mutatie in de verliesvoorziening nodig is.

Voor de grondexploitaties Mercurion, Waaijakkers, Herontwikkeling vastgoedlocaties en Businesspark 7PoortII is op dit moment geen aanleiding om te veronderstellen dat hier op korte termijn sprake is van een tussentijdse winstneming.

RESERVES, VOORZIENINGEN EN RISICO'S

De stand van de verliesvoorziening grondexploitaties bedraagt volgens de jaarstukken 2024 € 23.566.000.

Ten behoeve van de voorliggende meerjarenbegroting heeft een actualisatie van de risico's plaatsgevonden. Het geactualiseerde risicoprofiel laat het volgende beeld zien:

Bedragen x € 1.000

Risicoprofiel actieve grondexploitaties 01-01-2025 en 01-09-2024				
Naam complex	**Risicoprofiel per 01-01-2025**	**Risicoprofiel per 01-09-2025**	**Verschil jan. 2025- sept. 2025**	**Afwijking in%**
Zevenaar Oost bedrijven	364	388	24	6,6%
Zevenaar Oost wonen	279	226	-53	-19,0%
Totaal Zevenaar Oost	**643**	**614**	**-29**	**-4,5%**
Middag Oost & Zwanenwaay	117	91	-26	-22,2%
Waaijakkers	23	78	55	239,1%
Businesspark 7Poort II	1.801	1.806	5	0,3%
Vestersbos	163	385	222	136,2%
Totaal Overige complexen	**2.104**	**2.360**	**256**	**12,2%**
Totaal Risico's	**2.747**	**2.974**	**227**	**8,3%**

Toelichting:

Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is berekend op € 2.974.000. Ten opzichte van het risico in de jaarstukken 2024 (€ 2.747.000) betekent dit een stijging van € 227.000.

Dit risicoprofiel van € 2.974.000 bestaat onder andere uit risico's die worden veroorzaakt door projecten die zich in de beginfase van de ontwikkeling bevinden, zoals Businesspark 7PoortII, Waaijakkers en Vestersbos. In deze fase zijn nog veel onzekerheden en kunnen risico's in de toekomst plaatsvinden. Risico's waar we geen grip op hebben zoals kostenstijging en vertraging in de gronduitgifte worden daarom meegenomen in het risicoprofiel. Hoe de kostenstijgingen verder zal gaan lopen is onzeker en vormt daarom een risico.

1. Zevenaar Oost bedrijven:
   Ten opzichte van de jaarrekening zijn de risico's licht toegenomen. Echter is er wel een verschil ten opzichte van de jaarrekening en dit komt met name door het fictief draaien van 10.000 scenario's vanuit de kans dat een risico kan opspelen. Op basis van de gesprekken met FOZ is het risico met betrekking tot vertraging van de uitgifte in de deelgrondexploitatie Spoorallee naar boven bijgesteld. Daarnaast wordt het risico binnen Zevenaar Oost bedrijven gevormd door de lange looptijd van het project. Verwacht wordt dat er extra kosten benodigd zijn voor woonrijp maken van het plangebied, vanwege onderhoudswerkzaamheden die in het woonrijp maken worden meegenomen.
   Op basis van de aanpassing van de rekenrente is het risicoprofiel voor dat aspect verbeterd. Dit komt met name door het rekening houden met een rentestijging voor de aankomende jaren. Aangezien de rente op leningen die op het moment worden aangegaan veel hoger is dan de huidige rekenrente binnen de gemeente. Dit heeft een positief effect voor winstgevende grondexploitaties.

2. Zevenaar Oost wonen:
   De risico's voor de grondexploitatie Zevenaar Oost wonen zijn licht gedaald ten opzichte van de jaarrekening 2024. De daling van de risico's is voornamelijk tot stand gekomen door een daling van de kans dat het risico zich voor doet. Vele deelprojecten bevinden zich in de afrondende fase en kennen weinig risico's. Enkel het deelproject Het Hof bevindt zich in het begin van de realisatiefase. De ontwikkelaar heeft fase 1 al grotendeels verkocht en begint binnenkort met de verkoop van fase 2. Na

de zomer 2025 zal de ontwikkelaar beginnen met de bouw van de eerste woningen.

3. Businesspark 7Poort II:
   In het begin van een ruimtelijke ontwikkeling zijn vaak de grootste risico's. Op dit moment houden we rekening met de volgende risico's:
   - Beperkte beschikbaarheid van nutsvoorzieningen (netcongestie), hierdoor mogelijke vertraging van de verkoop van de bedrijfskavels;
   - Aanvullende onderzoeken flora en fauna;
   - Mogelijke afwaardering gronden, dit is van toepassing op het moment dat niet alle gronden worden ontwikkeld;
   - Onvoldoende interesse in de bedrijfskavels.

4. Middag Oost & Zwanenwaay:
   De risico's voor de grondexploitatie Middag-Oost & Zwanenwaay zijn licht afgenomen ten opzichte van de jaarrekening 2024. De daling van de risico's is voornamelijk tot stand gekomen door een daling van de kans dat het risico zich voor doet. Dit komt vooral doordat gestart is met de laatste werkzaamheden voor woonrijpmaken van fase 3 en wordt er gekeken naar herstelwerkzaamheden in de voorgaande fasen. Binnen de grondexploitatie Zwanenwaay is een ontwikkelaar geselecteerd waarmee het gebied transparant wordt ontwikkeld. Het gebied is grotendeels in het verleden al bouwrijp gemaakt, waardoor mogelijk slechts kleine aanpassingen nodig zijn aan de gestelde eisen. Daarnaast is het programma bepaald en wordt het plan verder uitgewerkt.

5. Waaijakkers:
   De bestaande risico's voor de grondexploitatie Waaijakkers zijn iets toegenomen ten opzichte van de jaarrekening. Deze ontwikkeling bevindt zich nog in de beginfase van de planuitwerking en heeft daardoor meer onzekerheid. Daarnaast zijn de vergunningen ingediend en is het wachten op goedkeuring van de provincie om te kunnen starten met de bouw. Het risico wordt daarnaast gevormd door mogelijke kostenstijgingen en het niet verkrijgen van de exploitatiebijdragen.

6. Vestersbos:
   Vestersbos is sterk toegenomen in het risicoprofiel. Mede door nieuwe inzichten vanuit de provincie is de selectie stopgezet en zijn partijen geïnformeerd. De selectieleidraad moet worden aangepast en verwacht wordt dat in Q4 2025/Q1 2026 een ontwikkelaar wordt geselecteerd. Mede door deze onzekerheden is het risico verhoogd en loopt het project vertraging op.

7. Mercurion en Vastgoedlocaties:
   De grondexploitaties Mercurion en Herontwikkeling Vastgoedlocaties kent weinig tot geen risico's. In de eerste helft van 2025 zijn de gronden van diverse vastgoedlocaties geleverd en verwacht wordt dat de laatste bedrijfskavel op Mercurion in 2026 wordt uitgeven. De gemeente heeft verder geen risicodragende functie binnen deze ontwikkelingen.

In de paragraaf weerstandsvermogen verschaffen wij inzicht in de verhouding van de grondexploitatie-risico's in relatie tot het risicoprofiel gemeentebreed.

OPENBAARHEIDSPARAGRAAF

Inleiding
Op 1 mei 2022 heeft de Wet open overheid (Woo) de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De Woo geeft inwoners het recht op informatie over het handelen van de overheid. Iedereen kan een verzoek om informatie indienen bij de gemeente. Wij maken die informatie vervolgens openbaar door deze online te publiceren, tenzij er een wettelijke uitzonderingsgrond van toepassing is. De gemeente is verplicht om de komende jaren gefaseerd minstens 11 informatiecategorieën openbaar te maken. Denk hierbij aan vergaderstukken voor de raad, maar ook collegebesluiten, onderzoeken, jaarplannen en jaarverslagen. Goede en vindbare informatie is essentieel voor openbaarheid. Daarom geeft de Woo de gemeente meerdere jaren om de informatiehuishouding op orde te brengen. Dat betekent dat we onze systemen (software) steeds beter inrichten.

Beleid
De Wet open overheid is landelijke wetgeving. In artikel 3.5 (openbaarheidsparagraaf) van de Woo staat dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting toelichting geven op de beleidsvoornemens over de uitvoering van deze wet. De openbaarheidsparagraaf is een stok achter de deur, die ervoor zorgt dat er aandacht blijft voor het actief openbaar maken van documenten.

Beleidskaders
Op 10 januari 2023 stelde het college van B&W het 'ambitieniveau actief openbaar maken' vast. Er werd besloten om te gaan voor het VNG-ambitieniveau 'basis' en waar mogelijk aansluiting te zoeken op ambitieniveau 'medium'. Binnen ambitieniveau 'basis' ligt de focus van de werkzaamheden op het technisch mogelijk maken van het online publiceren van documenten en het trainen van medewerkers in het gebruik van de benodigde software. Ambitieniveau 'medium' zet in op participatie en het publiceren van meer documenten dan wettelijk noodzakelijk.
Voor het op orde brengen van onze informatiehuishouding houden we het Meerjarenplan Woo van de VNG aan.

Ontwikkelingen
De Woo heeft drie aandachtsgebieden: 1) actief openbaar maken van documenten, 2) passief openbaar maken van documenten (Woo-verzoeken) en 3) informatiehuishouding.

1) Actief openbaar maken van documenten
Steeds meer documenten van onze gemeente zijn online te lezen op onze website voor bestuurlijke informatie (https://zevenaar.bestuurlijkeinformatie.nl/).

De Rijksoverheid bepaalt welke documentsoorten alle overheden (minimaal) openbaar moeten maken. Zo moesten we in november 2024 onder andere het organogram en de contactgegevens van de gemeente online publiceren. Het is nog niet duidelijk wat de volgende verplichting wordt en welke documenten we dan online moeten plaatsen. Maar we zitten niet stil en bereiden voor hoe we de agenda van de wekelijkse vergadering van het college van B&W online kunnen plaatsen.

2) Passief openbaar maken van documenten (Woo-verzoeken)
We bekijken of we in 2026 het proces van het afhandelen van Woo-verzoeken verder kunnen optimaliseren. We doen dit om te zorgen dat alle Woo-verzoeken die we ontvangen binnen de wettelijke termijn van vier weken (plus twee weken uitstel (=verdagen)) afgehandeld worden.

3) Informatiehuishouding
In 2026 werken we verder aan het verbeteren van de informatiehuishouding. We letten daarbij op duurzame toegankelijkheid, duidelijke beleidsafspraken en goede archivering.

Het landelijke VNG-meerjarenplan informatiehuishouding wordt op dit moment geactualiseerd. De actualisatie speelt in op bestuurlijke aandacht, de nieuwe Archiefwet en de behoefte aan realistische, maar ambitieuze doelen. Voor Zevenaar betekent dit dat we onze aanpak herijken wanneer de nieuwe landelijke

kaders en indicatoren bekend zijn.

In de huidige nog geldende versie van het Meerjarenplan Woo van de VNG staan 7 eisen opgenomen voor een goede informatiehuishouding. Het overzicht Informatiehuishouding op orde (zie tabel hierna) toont deze eisen en de planning van realisatie in gemeente Zevenaar. De percentages in de tabel tonen de landelijke verwachtingen over de implementatie.

Tabel. Informatiehuishouding op orde

Nr	Eis aan informatiehuishouding	Herijkte planning in Zevenaar	Landelijke streefpercentages	
			2024	2027
1	Iedere gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depotvoorziening	Project SALD* 2024-2025	45%	100%
2	Binnen iedere applicatie is de selectielijst geïmplementeerd	2025-2027	65%	100%
3	Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op email-archivering	2027	30%	100%
4	Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten	2027	30%	100%
5	Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal: inzicht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staat)	2024-2026	50%	80%
6	Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling	2024-2025	75%	90%
7	Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatieobject metagegevens gekoppeld.	2026	75%	90%

*SALD: Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

Toelichting op de planning

- Eis 1 Project e-depot: Het Streekarchivariaat (SALD) is nog niet aangesloten op het e-depot, maar gebruikt inmiddels wel een collectiebeheersysteem. Hiermee beheert en ontsluit het SALD documentcollecties en archieven (bijvoorbeeld gedigitaliseerde bouwvergunningen) op een duurzaam toegankelijke manier.
- Eis 2: Als overheid werken we met een selectielijst. Hierin staat hoe met documenten moet worden omgegaan – welke we moeten bewaren en welke we moeten vernietigen. Deze selectielijst is verwerkt in het centrale zaaksysteem en twee kernapplicaties. De overige kernapplicaties volgen stapsgewijs. Ondertussen ontwikkelen we beleid dat decentraal informatiebeheer ondersteunt volgens het principe 'archiving by design'. Bij aanschaf van nieuwe software (via aanbestedingen) stellen we expliciete eisen aan archivering, vernietiging (selectielijst) en het opslaan van beschrijvende gegevens, ook wel metadata genoemd.
- Eis 3 en 4: Het realiseren van goede emailarchivering is verschoven naar 2026-2027 door het ontbreken van een technische oplossing en de benodigde aansluiting op de landelijke selectielijst e-mailarchivering. Zorgvuldige implementatie vergt meer tijd dan eerder voorzien. Het correct opslaan

van relevante e-mail en tekstberichten in zaken (dossiers) blijft een aandachtspunt. We onderzoeken de mogelijkheden van goede emailarchivering in de Microsoft 365 omgeving.

- Eis 5: De i-Navigator is het organisatiebrede informatiebeheerplan (IBP) en dient als leidraad voor de gehele gemeente. In 2025 zijn we succesvol begonnen met een pilot voor de doorvertaling van het organisatiebrede IBP in IBP's per team. Deze IBP's per team tonen de verbeterpunten van hun informatiebeheer. Ook in 2026 gaan we door met het opstellen van IBP's per team.
- Eis 6: We hebben een opzet gemaakt voor een kwaliteitssysteem informatiebeheer dat nu in de praktijk wordt gebracht. In 2026 bouwen we dit stapsgewijs verder uit. Kwaliteitscontroles en (stuur)rapportages zorgen voor structurele borging en blijvende aandacht.
- Eis 7: Het zaaksysteem voldoet aan de landelijke metadata-eisen (MDTO). In 2026 passen we het metadataschema verder toe op andere kernapplicaties met archiefwaardige informatie.

FINANCIËN

INLEIDING

Inleiding
In onze begroting heeft het beleid een centrale plaats in de programma's. Dit financiële deel betreft de cijfermatige uitwerking van dit beleid. In het onderdeel Financiën van deze meerjarenbegroting bieden wij u financieel inzicht in effecten van het beleid. Dit doen wij op basis van een aantal overzichten en toelichtingen. Deze zijn deels verplicht voorgeschreven in het kader van het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV).
In dit algemene gedeelte gaan wij in op het beleid en de beleidskaders, eventuele ontwikkelingen en risico's. Verder bieden wij u inzicht in de financiële hoofdlijnen van deze begroting, inclusief toelichtingen. Deze presenteren wij in de volgende paragrafen:

- Autorisatie
- Kaders en uitgangspunten
- Financieel meerjarenbeeld
- Overzicht van baten en lasten
- Overzicht van baten en lasten naar taakvelden
- Overzicht algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien
- Overzicht van incidentele baten en lasten
- Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves
- Geprognosticeerde balans
- EMU-saldo
- Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

Beleid
Het financiële beleid van onze gemeente is gericht op een gezonde en solide financiële positie en huishouding. Dit betekent een begroting die structureel en reëel sluitend is en waarbij risico's zijn afgedekt. In het kader van ons financiële beleid hebben wij diverse verordeningen en beleidsnota's vastgesteld. Deze zijn beschikbaar onder het kopje 'Beleidskaders'.

Beleidskaders

- Financiële verordening
- Controleverordening
- Nota activering- en afschrijving en afschrijvingsbeleid

AUTORISATIE

De autorisatie van de budgetten gebeurt bij de vaststelling van deze begroting en eventueel later door het vaststellen van wijzigingen van de begroting door uw raad. U autoriseert op het niveau van de in de programma's opgenomen budgetten voor het begrotingsjaar en stelt de budgetten voor de volgende jaarschijven voorlopig vast. De volgende jaarschijven autoriseert u bij de betreffende begrotingsbehandeling in de komende jaren. Bij de behandeling van de huidige begroting autoriseert u dus, eventueel na vaststelling van amendementen, de budgetwijzigingen met ingang van 2026.
Op basis van deze autorisatie zijn wij gemachtigd binnen de gestelde kaders uitgaven te doen en inkomsten te genereren. Dit geldt ook voor de investeringsbudgetten uit de jaarschijf 2026 die wij in het meerjareninvesteringsplan presenteren. Uitzondering hierbij zijn die investeringsbudgetten (kredieten) waarbij u besluit de betreffende investering via een separaat raadsvoorstel te willen behandelen.

Beleid autorisatie
In de vergadering van 23 april 2025 heeft u de Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2025 vastgesteld en hierin het volgende bepaald:

Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten
1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.
2. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringsbudget wil ontvangen. De overige nieuwe investeringsbudgetten worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.
3. Bij de behandeling van de tussentijdse rapportages in de raad bedoeld in artikel 6, eerste lid, doen burgemeester en wethouders voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten en het bijstellen van het beleid. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doen burgemeester en wethouders indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten.
4. Voor een investering waarvan het investeringsbudget niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, leggen burgemeester en wethouders voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringsbudget aan de raad voor.
5. Bij investeringen met een meerjarig karakter mag binnen het investeringsbudget geschoven worden tussen de jaargrenzen. In het investeringsoverzicht bij de jaarstukken worden deze verschuivingen aan de raad gemeld.

Soorten budgetten
Een budget is een in de begroting opgenomen uit te geven of te ontvangen geldbedrag dat is gekoppeld aan een product om bepaalde activiteiten en prestaties te realiseren. Een budget komt tot uitdrukking in een bedrag voor baten en/of lasten.

Binnen onze gemeente kennen wij verschillende soorten budgetten:
1. Exploitatiebudgetten
   Het gaat hierbij om de reguliere jaarbudgetten. Dit betreft, vaak structurele, geldbedragen die op jaarbasis binnen de begroting aan een budgethouder ter beschikking staan.
2. Investeringsbudgetten
   Deze worden ook wel kredieten genoemd. Een investeringsbudget is een afzonderlijk door u verleend geldbedrag voor het uitvoeren van nieuwe investeringen of projecten, toegekend aan een budgethouder. Het nut van deze investeringen strekt zich over meerdere jaren uit.
3. Reserves en voorzieningen
   Reserves en voorzieningen zijn bijzondere 'budgetten'. Deze zijn door u ingesteld voor het doen of dekken van specifieke uitgaven. Bij voorzieningen bijvoorbeeld op basis van een door u vastgesteld beheerplan.

Exploitatiebudgetten
U autoriseert ons college op het niveau van programma's. Wij zijn daarmee bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma met behulp van de daarbij opgenomen

middelen. Voorwaarde daarbij is dat wij bij de besteding van de budgetten voor bestaand beleid binnen de grenzen van het totale budget van het programma blijven. Binnen deze grenzen zijn wij bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door u vastgestelde doelstellingen van het betreffende programma. Hiervoor hoeven wij u, ingevolge de voorschriften, geen begrotingswijziging voor te leggen.
Bij het schuiven met budgetten tussen verschillende programma's, moeten wij uw goedkeuring vragen door middel van het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging.
Bij tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij aan u verantwoording af over de uitvoering, de besteding van de middelen en de bereikte resultaten van het betreffende programma en de realisatie van de doelstellingen.

Investeringsbudgetten
Bij de programmabegroting vermelden wij per programma naast de exploitatiebudgetten ook de investeringsbudgetten uit het meerjareninvesteringsplan die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Zoals gezegd autoriseert u ons op het niveau van de programma's en zijn wij daarmee bevoegd uitvoering te geven aan de realisatie van de doelstellingen van het betreffende programma. Wij zijn dus bevoegd om ook uitvoering te geven aan de investeringsbudgetten. Hiertoe ramen wij een investeringsbudget/krediet, inclusief bijbehorende dekking en eventueel in te stellen dekkingsreserves en de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving.
Indien bij een investeringsaanvraag blijkt dat het te voteren bedrag noodzakelijkerwijs hoger (10% of meer) is dan het in het meerjareninvesteringsplan opgenomen bedrag zullen wij u hiervoor vooraf om autorisatie vragen. Hierbij zullen wij tevens de daarbij behorende dekkingsmiddelen aangeven. Wij zullen u dan ook een begrotingswijziging voorleggen. Na uw goedkeuring, met de bijbehorende begrotingswijziging, is het krediet beschikbaar gesteld. Uiteraard leggen wij ook over de uitvoering van de investeringsbudgetten, zowel inhoudelijk als financieel, tussentijds (indien er sprake is van noodzakelijke aanpassingen) en bij de jaarstukken verantwoording aan u af.

Budgetten reserves en voorzieningen
Bij de programmabegroting presenteren wij per programma ook de betreffende reserves en voorzieningen. Voor mutaties in reserves zijn wij verplicht uw raad om autorisatie te vragen. In het kader van het budgetrecht bent u als raad bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader. Voor noodzakelijke wijzigingen hierin komen wij met een apart voorstel bij u terug.
Voor voorzieningen geldt een ander regime. U stelt als raad een voorziening in op basis van bijvoorbeeld een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse dotatie. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen het mandaat van ons college.

KADERS EN UITGANGSPUNTEN

Inleiding
Uitgangspunt van het financiële beleid van onze gemeente is een structureel en reëel sluitende begroting. Dit betekent dat:

- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten;
- De begroting duidelijk inzicht geeft welke baten en lasten incidenteel van aard zijn;
- Budgetten in de begroting zijn gebaseerd op het bestaande beleid;
- De meerjarenraming is gebaseerd op constante lonen en prijzen.

Onderdeel	Grondslag	Toelichting
Loonontwikkeling	3,60	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)
Prijsontwikkeling	2,80	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)
Rente	3,41	Zie toelichting
Huren en pachten	2,80	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)
Subsidies	2,80	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)
Belastingen	2,80	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)
Leges en heffingen	2,80	Het percentage is gebaseerd op de macro economische verkenning van het CPB (maand februari 2025)

Het percentage van 3,6% bestaat uit de raming van de loonontwikkeling van 2026 (1,8%) plus de doorwerking van de correctie op de loonontwikkeling van 2025 (1,8%). Per saldo 3,6%.
Het percentage van 2,8% bestaat uit de raming van de prijsontwikkeling van 2026 (2,1%) plus de doorwerking van de correctie op de prijsontwikkeling van 2025 (0,7%).Per saldo 2,8%.

Aanvankelijk is in de kadernota uitgegaan van een index van 4%, gebaseerd op Pbbp (prijsdeel bruto binnenlands product). Dit omdat het accres gemeentefonds sinds 2025 gekoppeld is aan Pbbp. Echter Pbbp is gebaseerd op de ontwikkeling van de economie en is niet gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Tot en met de begroting 2025-2028 is uitgegaan van een gecombineerde index op basis van prijs overheidsconsumptie. Om een consistente lijn te volgen en om aan te blijven sluiten met de index voor overheidsconsumptie wordt de index in de begroting 2026-2029 bijgesteld.

Aantal inwoners	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
	45.620	46.040	46.330	46.530

Aantal woningen	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
	21.430	21.730	21.970	22.170

Rentepercentage voor investeringen

Nieuwe investeringen leggen beslag op de financieringsmiddelen. Naast afschrijvingslasten ramen wij daarom ook structureel rentelasten.
Het rentepercentage voor nieuwe investeringen wordt berekend op basis van het gemiddelde percentage van een half jaar voorafgaand aan het opstellen van de begroting van een 20-jarige lineaire vaste geldlening bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten. De keuze voor 20 jaar is het gemiddelde van de meest voorkomende investeringen (bedrijfsgebouwen) 40 jaar en de minimale afschrijvingstermijn van 1 jaar.
De berekening van het percentage voor 2026 volgens deze methodiek komt uit op 3,41 **%** (2025 3,36%)

Groei
De Inkomsten van de algemene uitkering en de belastingen en heffingen worden berekend op basis van een jaarlijkse groei van het aantal woonruimten en inwoners. Voor zover deze groei direct invloed heeft op de uitgavenbudgetten worden deze budgetten in de meerjarenbegroting aangepast.
Overhead
Voor de toerekening van de overheadkosten aan (kostendekkende) tarieven maken we gebruik van een opslagpercentage. Dit percentage wordt jaarlijks bij de meerjarenbegroting bepaald en vastgesteld.
De totale overhead volgens taakveld 0.4 wordt omgeslagen over het totaal van de geraamde directe personeelslasten (salarissen en inhuur). De berekening is conform artikel 12, lid 5 van de financiële verordening en komt uit op 70%.

FINANCIEEL MEERJARENBEELD

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Primitieve begroting 2025-2028	177.356	154.350	198.247	166.373	154.948
1e voortgangsrapportage 2025	14.397	3.991	-29.415	2.149	3.208
Kadernota 2026	0	407	407	407	407
2e voortgangsrapportage 2025	12.776	9.280	7.779	1.935	17.568
Wijziging tot de begroting 2026-2029	0	830	664	664	664
Totale baten tot de begroting	**204.529**	**168.858**	**177.682**	**171.529**	**176.795**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**915**	959	965	977
Actualisatie budget rentelasten	0	65	109	115	127
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	0	850	850	850	850
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-3**	201	201	201
Actualisatie budget afval	0	154	154	154	154
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	48	48	48	48
Inzet reserve riolering	0	-204	0	0	0
6. Financieel gezonde toekomst	0	**828**	1.183	1.638	1.893
BA14 Huishoudelijke ondersteuning	0	0	100	100	100
IV03 Parkeerbelasting	0	300	300	500	500
IV04 Huwelijken	0	10	10	10	10
IV05 Toeristenbelasting	0	62	106	150	194
IV06 Gehandicaptenparkeerkaarten	0	6	13	20	27
IV07 Lijkbezorgingsrechten	0	13	13	13	13
IV08 Rioolheffing	0	204	408	612	816
IV09 Omgevingsleges	0	233	233	233	233
Totaal gemuteerde baten	**0**	**1.741**	**2.344**	**2.805**	**3.071**
Totale baten in deze begroting	**204.529**	**170.599**	**180.025**	**174.333**	**179.866**
Lasten					
Primitieve begroting 2025-2028	181.466	161.944	204.609	173.341	160.939
1e voortgangsrapportage 2025	16.741	4.349	-29.311	1.864	2.766
Kadernota 2026	0	-1.692	-3.680	-5.082	-5.676
2e voortgangsrapportage 2025	10.562	6.237	3.709	589	15.686
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	830	664	664	664
Totale lasten tot de begroting	**208.768**	**171.667**	**175.991**	**171.377**	**174.380**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**1.076**	2.257	1.538	1.528
Actualisatie budget afschrijvingen	0	-57	-15	-212	-101
Actualisatie budget rentelasten	0	453	1.532	453	247
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	0	-168	-111	-57	25
Actualisatie salarissen ambtelijke organisatie 2026	0	0	0	0	0
Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	0	-1	0	503	508
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	0	850	850	850	850
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**1.004**	1.279	1.237	1.415
Actualisatie budget afval	0	154	154	154	154
Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	0	663	803	803	803
Actualisatie budget uitvoeringskosten Omgevingswet	0	212	0	0	0
Actualisatie budget vervolgfase Lathum Later	0	227	0	0	0
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	0	48	48	48	48
Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	0	0	0	-43	10
Actualisatie investering rotonde Platanenlaan - Ringbaan	0	0	11	11	11
Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Wissel	0	0	0	0	126
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	0	0	0	0
Budget tijdelijke uitbreiding De Trompetter inclusief onderwijsleerpakket	0	140	218	218	218
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	0	0	0	0	0
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	0	-439	47	47	47
5. Mutaties < € 100.000	0	**303**	178	153	153
Actualisatie budget gladheidsbestrijding	0	14	14	14	14
Actualisatie budget kleine maatregelen mobiliteitsprogramma Zevenaar	0	40	40	40	40
Actualisatie budget onderhoud klompenpaden	0	23	23	23	23
Actualisatie budget openbare werken in verband leasekosten	0	3	6	6	6
Actualisatie budget opstellen omgevingsprogramma economie	0	25	25	0	0

Actualisatie budget salarissen college B&W	0	0	0	0	0
Actualisatie budget vastgoed Raadhuisplein 1D	0	0	20	20	20
Actualisatie budget vergoedingen raadsleden	0	0	0	0	0
Bijdrage aan het fonds VNG / GGU / gezamenlijke gemeentelijke activiteiten	0	45	45	45	45
Budgetmutatie bestuurlijke kosten gemeenteraadsverkiezingen en nieuwe raadsperiode	0	28	0	0	0
Budgetmutatie doorontwikkeling Turmac Cultuurfabriek	0	60	0	0	0
Budgetmutatie gemeenteraadsverkiezingen	0	60	0	0	0
Contributie Vereniging Nederlandse Riviergemeenten en Vereniging van Gelderse Gemeenten	0	5	5	5	5
6. Financieel gezonde toekomst	0	**903**	1.258	1.713	1.893
BA0 Beleidsmatige aanpassingen	0	675	1.725	2.635	3.170
BA01 Taakstelling ambtelijk apparaat	0	-100	-100	-100	-100
BA04 Cultuurpresentatie	0	-35	-35	-35	-35
BA09 Maatschappelijk werk op school	0	230	230	230	230
BA10 Minimabeleid	0	-110	-165	-165	-165
BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	0	-500	-1.000	-1.500	-2.000
BA13 Arbeidsparticipatie	0	0	0	-250	-250
BA14 Huishoudelijke ondersteuning	0	-35	-70	-105	-140
BA15 Huishoudelijke ondersteuning Was- en strijkservice gelijk aan HHM normenkader	0	0	-360	-485	-485
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	0	-50	-50	-50	-125
FT0 Financieel technische maatregelen	0	1.632	1.932	1.932	1.932
FT01 Brandverzekeringen	0	0	-150	-150	-150
FT02 Onvoorzien verlagen	0	-25	-25	-25	-25
FT03 Exploitatielasten duurzaamheid	0	-90	-90	-90	-90
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	0	-550	-550	-550	-550
FT06 Structureel vervallen uitvoeringsagenda	0	-287	-287	-287	-287
FT07 Samenkracht en burgerparticipatie	0	-25	-25	-25	-25
FT08 Arbeidsparticipatie	0	0	-150	-150	-150
FT09 Verlagen budget woonvoorzieningen	0	-130	-130	-130	-130
FT10 PGB Wmo	0	-150	-150	-150	-150
FT11 PGB Jeugd	0	-150	-150	-150	-150

FT12 Invoeren projectfinanciering	0	-225	-225	-225	-225
IVo Inkomstenverhogende maatregelen	0	828	1.083	1.538	1.793
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**3.287**	**4.971**	**4.640**	**4.989**
Totale lasten tot de begroting	**208.768**	**174.954**	**180.963**	**176.018**	**179.369**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-4.239**	**-4.355**	**-937**	**-1.684**	**497**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2025-2028	3.207	1.129	917	939	929
1e voortgangsrapportage 2025	456	-43	22	-95	-85
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	4.858	1.400	109	5	5
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	2.138	74	-51	0
Totaal onttrekkingen reserves	8.522	**4.624**	1.122	797	848
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2025-2028	5.591	225	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2025					
Kadernota 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2025	5.591	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2026-2029	5.591	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2026-2029	0	225	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	5.591	**225**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**2.931**	**4.399**	**1.122**	**797**	**848**
Gerealiseerd resultaat	**-1.309**	**44**	**185**	**-887**	**1.345**

Toelichting financiële ontwikkelingen (met uitzondering van de mutaties < € 100.000)

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Bij de toelichtingen zijn de baten en lasten gesaldeerd.
Conform de financiële verordening worden de mutaties < € 100.000 niet voorzien van een toelichting.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**57**	**15**	**212**	**101**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

Actualisatie budget rentelasten	**-388**	**-1.423**	**-338**	**-120**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Het toepassen van projectrente voor grondexploitatie vanaf 2026;
4. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast.
2. De boekwaarden van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn in 2025 weer aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2025 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 25 juni 2025. De boekwaarden van de grondexploitaties in de komende jaren zijn lager dan eerder geraamd. Dit veroorzaakt een lagere financieringsbehoefte en dus een lagere rentelast. Dienstjaar 2027 is een uitzondering. Bij de begroting 2025-2028 werd een lagere boekwaarde verwacht. Door de herziening is de boekwaarde flink gestegen. Hierdoor ontstaat in 2027 een hogere financieringsbehoefte dan eerder geraamd en dus ook een hogere rentelast.
3. Vanaf 2026 passen we projectfinanciering toe voor GREX Businesspark 7Poort II. Dit zorgt voor een hogere doorbelasting naar deze grondexploitatie en dus een lagere rente in de algemene dienst. Dit effect is zichtbaar in het journaal 'FT12 Invoeren projectfinanciering'.
4. In de komende jaren lossen we ca. 25 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen.

Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	**168**	**111**	**57**	**-25**

In 2025 is grondexploitatie Vestersbos geopend. Dit zorgt ervoor dat aan deze grondexploitatie salaris- en overheadkosten kunnen worden toegerekend. Dit heeft een positief effect op de meerjarenbegroting. Daarnaast is voor diverse grondexploitaties langer inzet nodig dan in de begroting 2025-2028 verwacht. Per saldo een voordeel in 2026 tot en met 2028 aflopend van € 168.000 naar € 57.000. Per saldo een nadeel vanaf 2029 oplopend naar structureel € 63.000.

Actualisatie salarissen ambtelijke organisatie 2026	**0**	**0**	**0**	**0**

De huidige ramingen van de salarisramingen verhogen we met 3,6%. Dit is de verwachte loonontwikkeling in 2026 volgens de prognose van het CPB (Centraal Planbureau). We brengen het extra benodigde bedrag ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie.

Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	**1**	**0**	**-503**	**-508**

In de meerjarenraming van de Gemeenschappelijke Regeling Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) is rekening gehouden met jaarlijkse indexeringen en de kapitaallasten van de investering (€ 28.025.000) voor vervangende nieuwbouw van de locaties Zonegge en Heerenmaten. De verwachting is dat de bouw in 2027 wordt afgerond. Met ingang van 2028 is rekening gehouden met de hogere lasten (bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling) voor de deelnemende gemeente.

Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	**0**	**0**	**0**	**0**

In de raming houden we rekening met kostenverhogende btw en de compensatie die we hiervoor ontvangen van het Rijk. De raming is gebaseerd op de in de afgelopen jaren ontvangen/aangevraagde bedragen 'Specifieke uitkering stimulering sport' (SPUK, voor compensatie van kostenverhogende btw) en de correctie op indexering voor 2026. De door het Rijk beschikbaar gestelde compensatie is voldoende om de kostenverhogende btw te compenseren. We brengen het extra benodigde bedrag voor de correctie van de indexering ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Deze mutaties zijn budgettair neutraal en hebben geen gevolgen voor het resultaat.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie budget afval	**0**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal zijn bijgesteld. Vanaf 2026 verwachten we structureel hogere baten van € 172.000. Een hogere inzamelvergoeding voor PMD (€ 88.000) als gevolg van een hogere tonnageprijs. Een hogere verwerkingsvergoeding voor de afvalinzameling - papier en karton (€ 68.000) als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier. Tot slot een bijstelling in de afvalinzameling - verpakkingsglas met hogere baten (€ 16.000) en lasten (€ 21.000).
Per saldo een structureel voordeel van € 151.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing.
Daarnaast zijn er op basis van de Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) nieuwe verwerkingscontracten afgesloten waarbij voor GFT voor duurzamere verwerking is gekozen. Op grond hiervan hebben wij de budgetten voor afvalinzameling - GFT en restafval (huishoudelijk) bijgesteld.
Voor afvalinzameling - GFT verwachten wij structureel vanaf 2026 hogere verwerkingskosten (€ 273.000). Dit als gevolg van hogere prijs per ton van € 42,75.
Voor afvalinzameling - restafval structureel vanaf 2026 lagere verwerkingskosten (€ 141.000). Dit als gevolg van een lagere prijs per ton van € 5,62. Per saldo een structureel nadeel van € 132.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing.

Totaal een structureel voordeel van € 19.000 in 2026 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging in programma 7.

Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	**-663**	**-803**	**-803**	**-803**

In de septembercirculaire 2024 en in de meicirculaire 2025 is rekening gehouden met compensatie voor loon- en prijsontwikkeling. Alle begrotingsposten zijn doorgenomen en daar waar nodig is de noodzakelijke indexatie opgenomen. Hierbij is ook rekening gehouden met de hogere indexatie op de zorgkosten waarmee in de begroting 2025-2028 rekening is gehouden. Per saldo een structureel nadeel op de indexatie vanaf 2026 oplopend van € 663.000 naar 803.000 vanaf 2027.

Actualisatie budget uitvoeringskosten Omgevingswet	**-212**	**0**	**0**	**0**

In de meicirculaire 2025 is € 212.000 beschikbaar gesteld voor uitvoeringskosten Omgevingswet. Dit om ervoor te zorgen dat de gemeente in haar transitie ervoor kan zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld is en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Er is nog budget beschikbaar uit de algemene reserve maar dit is onvoldoende. Het in de meicirculaire opgenomen bedrag zal ingezet worden voor het verder optimaliseren van de uitvoering van de Omgevingswet (omgevingsvisie, omgevingsprogramma's, omgevingsplan en omgevingsvergunning). Een groot onderdeel hiervan is het opstellen van het gemeentebrede omgevingsplan dat uiterlijk in 2031 gereed moet zijn. Dit is een wettelijke verplichting.

Actualisatie budget vervolgfase Lathum Later	**-227**	**0**	**0**	**0**

In de begroting 2023-2026 is een eenmalig bedrag van € 400.000 beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van het masterplan Lathum Later. Door de provincie Gelderland is voor hetzelfde bedrag een subsidie toegekend onder de regeling "Dorpendeal". Het aandeel Zevenaar is in de 1e voortgangsrapportage 2024 verlaagd omdat de verwachting was dat de kosten voor de fase van onderzoek en voorbereiding lager zouden uitvallen. Het masterplan wordt op 29 oktober 2025 in de raad behandeld. Om tot een financieel uitvoerbaar plan te komen voor de realisatie van woningen in Lathum is het restant van € 227.000 van het oorspronkelijk toegezegde bedrag van € 400.000 nodig. Een eenmalig nadeel in 2026 van € 227.000.

Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	**0**	**0**	**0**	**0**

In 2026 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen en -dalingen binnen de gemeente en de RDL. Binnen de gemeente zijn met name de loonkosten gestegen die voor een deel worden doorbelast aan de RDL. Binnen de RDL zijn per saldo de kosten voor afvalinzameling hoger en hiermee ook onze bijdrage aan de RDL. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van personele kosten en hogere verwerkingskosten van het afval op de aanbiedstations. Anderzijds is er een daling van de materiële kosten als gevolg van bijvoorbeeld lagere brandstofkosten.
Per saldo stijgen de kosten voor de gemeente Zevenaar als gevolg van de hierboven genoemde wijzigingen structureel vanaf 2026 met € 48.000 ten opzichte van 2025. Dit verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. Door bovengenoemde kostenstijging stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing.

Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	**0**	**0**	**43**	**-10**

In de begroting 2023-2026 is voor de realisatie rivierklimaatpark een investeringsbedrag van € 1.200.000 beschikbaar gesteld en in de 1e vgr 2024 is voor een planstudie Koestraat aanvullend € 75.000 beschikbaar gesteld. In de samenwerkingsovereenkomst Rivierklimaatpark IJsselpoort is opgenomen dat partijen het taakstellend budget jaarlijks indexeren met de index bruto overheidsinvesteringen (iboi). Dit is cumulatief 25% indexatie. Het investeringsbudget verhogen wij om die reden met € 300.000 naar een totaal investeringsbudget van € 1.575.000. Het jaar van realisatie is naar verwachting 2028 en niet 2027. Een eenmalig voordeel in 2028 van € 43.000 en een structureel nadeel vanaf 2029 van € 10.000.

Actualisatie investering rotonde Platanenlaan - Ringbaan	**0**	**-11**	**-11**	**-11**

De bestaande verkeersregelinstallatie (VRI) op het kruispunt Platanenlaan - Ringbaan is aan het eind van zijn levensduur en wordt vervangen door een rotonde. In het onderhoudsbudget is geen bedrag gereserveerd voor vervanging. Deze maatregel maakt onderdeel uit van een bredere herinrichting van de verkeersinfrastructuur binnen Zevenaar, die noodzakelijk is vanwege veranderende verkeersstromen door de komst van de nieuwe autosnelweg A15. De bouwkosten voor deze rotonde bedragen circa € 600.000. De verwachting is dat voorbereiding en toezicht 12% bedragen. In totaal bedragen de uitvoeringskosten dan € 672.000.
Voor deze rotonde is een specifieke uitkering van het Rijk, Verkeersveiligheidsmaatregelen aangevraagd en ontvangen van € 248.000. Aanvullend wordt nog een provinciale fietssubsidie aangevraagd met een bedrag van naar schatting maximaal € 15.000. De jaarlijkse kapitaallasten hebben een structureel nadelig effect vanaf 2027 van € 10.600 in programma 2.

Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	**0**	**0**	**0**	**0**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van het schoolgebouw De Tamboerijn. Op basis van de VNG-norm wordt uitgegaan van een investering van € 4.775.000. Dit is inclusief kosten voor tijdelijke huisvesting. De oplevering wordt verwacht in 2030. De afschrijvingslasten (€ 95.500) worden vanaf dat jaar opgenomen op basis van 50 jaar afschrijving, maar vallen buiten het vierjaarsbereik van deze meerjarenbegroting.
We nemen de investeringsbedragen op omdat we er van uit gaan dat we in 2026 beginnen met het onderzoek- en voorbereiding.

Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Wissel	**0**	**0**	**0**	**-126**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van het schoolgebouw De Wissel. Hierin wordt uitgegaan van een investering van € 6.290.000 (VNG-norm, prijspeil 2025). Dit is inclusief kosten voor de ruimte voor kinderopvang. Naar verwachting wordt de nieuwbouw opgeleverd in 2028. De afschrijvingslasten (€ 125.800) worden vanaf 2029 opgenomen in de begroting op basis van 50 jaar afschrijven. Deze afschrijvingslasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve 'vervangende nieuwbouw 'De Wissel'.

Actualisatie investering wegen revitalisering index	**0**	**0**	**0**	**0**

Als gevolg van de prijsstijgingen binnen de grond weg- en waterbouw vanaf 2022 tot en met 2024, zijn er tekorten ontstaan bij de revitaliseringsprojecten. Deze prijsstijgingen zijn het gevolg van de verstoring in toeleveringsketens, waardoor schaarste aan grondstoffen en materialen is ontstaan na de pandemie. Daarnaast zijn de afgelopen 2 jaar de loonkosten fors gestegen. Voor de revitaliseringsprojecten Angerlo, Kop van Tolkamer en Pannerden is er sprake van prijsstijging. Voor het project Bloemenkamp hebben we de prijsstijging grotendeels opgevangen door het aanvragen van aanvullende subsidies. Echter voor de revitaliseringsprojecten Lobith-Noord, Lobith-Zuid en Schrijvershoek lopen, de in 2022 geraamde beschikbare investeringsbudgetten en de werkelijke uitvoeringskosten, te ver uiteen om de prijsstijging van 20% (prijsindex grond-, weg- en waterbouw) op te vangen. Op grond hiervan worden de investeringsbudgetten van de revitaliseringsprojecten totaal met € 4.102.000 verhoogd. Het totale investeringsbedrag voor Lobith-Noord komt hiermee op € 14.569.000, voor Lobith-Zuid op € 3.589.000 en Schrijvershoek € 7.123.000. Daarnaast wordt het investeringsbudget straatmeubilair verhoogd met € 30.000. Het totale investeringsbudget van straatmeubilair komt hiermee op € 342.000. We brengen de extra kapitaallasten (€ 140.000) structureel ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging.

Budget tijdelijke uitbreiding De Trompetter inclusief onderwijsleerpakket	**-140**	**-218**	**-218**	**-218**

In het Integraal huisvestingsplan 2025-2050 is vervangende nieuwbouw opgenomen met een geplande oplevering in 2032. Tot dan is een tijdelijke uitbreiding noodzakelijk inclusief een onderwijs leerpakket (€ 30.000). De kosten voor de tijdelijke uitbreiding wordt in 2026 geraamd op € 110.000 en vanaf 2027 € 217.500. Begin 2026 gaan we onderzoeken hoe we de tijdelijke huisvestingen willen realiseren. Hierbij kijken we naar huur, maar ook naar eigen aanschaf.

Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	**0**	**0**	**0**	**0**

Bij het opstellen van de begroting 2025-2028 is voor de zorgkosten WMO en jeugd een percentage toegepast van 1,2%. Dit in afwachting van compensatie van het Rijk. Bij de meicirculaire 2025 heeft het Rijk compensatie gegeven. Wij stellen voor om de zorgkosten vanaf 2025 te compenseren met 3,21% (4,41% minus 1,20%). Dit betekent een structurele verhoging van afgerond € 1.118.000. In de 2e voortgangsrapportage is het effect voor 2025 opgenomen. We brengen het extra benodigde bedrag ten laste van de stelpost voor loon- en prijsindexatie.

Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	**439**	**-47**	**-47**	**-47**

De dakbedekking en de zonnepanelen van de Turmac Cultuurfabriek zijn aan vervanging toe. Na de oplevering van de Turmac Cultuurfabriek is in 2020 een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor het groot onderhoud van het gemeentehuis en de TCF. In dat MJOP is geadviseerd om de dakbedekking in 2026 voor een deel te overlagen. In de afgelopen jaren zijn diverse (grote) lekkages geweest, met name als in korte tijd veel regen valt. Hierdoor is een deel van de isolatie onder de dakbedekking verzadigd met regenwater. Na diverse noodreparaties, inspecties en insnijdingen door de dakspecialist is de conclusie in 2022 getrokken dat het gehele dakpakket vervangen moet worden. In het MJOP is in 2022 de overlaging van de dakbedekking gewijzigd naar volledige vervanging in 2025 op basis van de lekkages en het specialistisch onderzoek van de dakadviseur. Het benodigde bedrag in het MJOP is toen nog niet bijgesteld doordat de bijbehorende kosten moeilijk in te schatten waren. Daarnaast zijn de zonnepanelen op het dak afgekeurd op basis van verzekeringseisen. Medio 2023 is DUMAVA-subsidie aangevraagd om direct het dak beter te isoleren. Om de dakbedekking te vervangen en om tegelijkertijd duurzame isolatiemaatregelen en nieuwe zonnepanelen te kunnen plaatsen is een totaal bedrag nodig van € 2.000.000. Hiervan wordt € 98.000 gedekt uit het MJOP en € 65.000 is een eenmalige afschrijving in verband met het verwijderen van de huidige zonnepanelen. Resteert een benodigd investeringsbedrag van € 1.837.000 waarvan € 342.000 gedekt wordt uit de DUMAVA-subsidie. Dit heeft een structurele afschrijvingslast tot gevolg van € 50.000. Hiervan kan jaarlijks € 25.000 worden gedekt door € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid om te zetten naar een kapitaallastenreserve van € 500.000. Per saldo levert bovenstaande een nadeel op in 2026 van € 61.000 en vanaf 2027 een structureel nadeel van € 22.000.

Inzet reserve riolering	**-204**	**0**	**0**	**0**

Wij stellen voor om € 204.000 van de reserve riolering in te zetten om daarmee de tarieven in 2026 te dempen. Hiermee wordt de onttrekking aan de reserve riolering in de begroting voor 2026 verwerkt. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de belastingverordening 2026.

6. Financieel gezonde toekomst

BA0 Beleidsmatige aanpassingen	**-675**	**-1.725**	**-2.635**	**-3.170**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

BA01 Taakstelling ambtelijk apparaat	**100**	**100**	**100**	**100**

Binnen de bedrijfsvoering is een taakstelling opgelegd op de personeelskosten van structureel € 100.000.

BA04 Cultuurpresentatie	**35**	**35**	**35**	**35**

De subsidie aan Kunstwerk! voor de exploitatie van het theater Musiater is structureel verlaagd. Gelet op de commerciële mogelijkheden van het theater verwachten wij dat de maatschappelijke effecten beperkt blijven.

BA09 Maatschappelijk werk op school **-230** **-230** **-230** **-230**

Het maatschappelijk werk op school heeft grote meerwaarde als preventieve hulp. Om deze te continueren is een structurele subsidie nodig van € 230.000.

BA10 Minimabeleid **110** **165** **165** **165**

Door aanpassing van het beleid zijn de kosten voor de doelgroep kinderopvang SMI (Sociaal-Medische Indicatie) verlaagd.

BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf **500** **1.000** **1.500** **2.000**

Door een andere werkwijze waarin preventie en vroegsignalering centraal staat, vermindert de gemeente niet alleen de directe kosten voor jeugdzorg en uithuisplaatsingen, maar werkt zij ook aan het voorkomen van maatschappelijke problemen die op de lange termijn veel geld en maatschappelijke schade kunnen veroorzaken. Hoewel de eerste fase van de aanpak een omschakeling vereist, zal dit op termijn leiden tot een meer efficiënte besteding van middelen en een gezondere, veiligere samenleving. Naast een oplopend bedrag aan besparing (tot € 2.150.000 in 2029), wordt jaarlijks een bedrag van € 150.000 aan extra formatie opgenomen voor gezinscoaches.

BA13 Arbeidsparticipatie **0** **0** **250** **250**

Op basis van de door BMC uitgevoerde benchmark is een taakstellende bezuiniging doorgevoerd op de brede taakstelling van de RSD.

BA14 Huishoudelijke ondersteuning **35** **170** **205** **240**

Door het invoeren van één keer per twee weken huishoudelijke hulp verwachten een besparing te realiseren van € 35.000 in 2026 oplopend tot € 140.000 in 2029. Daarnaast gaan we vanaf 2027 een eigen bijdrage invoeren die naar verwachting € 100.000 oplevert.

BA15 Huishoudelijke ondersteuning Was- en strijkservice gelijk aan HHM normenkader **0** **360** **485** **485**

De wasverzorging structureel onder brengen in een algemene was- en strijkservice (voorziening) levert een kostenreductie op vanaf 2027.

BA17 en BA08 Zevenaar Doet **50** **50** **50** **125**

Het budget voor Zevenaar Doet wordt gehalveerd naar een actie die één keer per jaar plaats vindt in plaats van twee keer. Daarnaast wordt Zevenaar Doet beëindigd in 2028. Om de kosten voor de jaren 2026-2028 te dekken stellen wij een bestemmingsreserve in die wordt gevoed door een bijdrage uit de algemene reserve met een bedrag van € 225.000 (3 jaar x € 75.000).

FT0 Financieel technische maatregelen **-1.632** **-1.932** **-1.932** **-1.932**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

FT01 Brandverzekeringen **0** **150** **150** **150**

Betreft een nieuw initiatief van de VNG om een collectieve brandverzekering aan te gaan. Via een deelname aan het risicobeheerfonds leggen gemeenten hun premie in een aparte entiteit in. Vanuit deze entiteit worden brandschades vergoed en afgehandeld. Met ingang van 2027 is de besparing € 150.000.

FT02 Onvoorzien verlagen	**25**	**25**	**25**	**25**

Wij verlagen de post onvoorzien van € 25.000 naar € 1. In de gemeentewet en onze financiële verordening 2025 staat dat een post onvoorzien is opgenomen in de begroting. In de wetgeving is de hoogte niet vastgelegd. Daarom ramen wij slechts nog € 1. Daarmee voldoen we aan de wetgeving en onze eigen verordening.

FT03 Exploitatielasten duurzaamheid	**90**	**90**	**90**	**90**

Het Klimaatplan "Op weg naar een klimaatneutrale organisatie" vormt de basis voor de verduurzamingsopgave van de eigen organisatie van gemeente Zevenaar. Vooruitlopend op dit plan is voor duurzaamheidsmaatregelen binnen de bestaande exploitatiebudgetten aanvullend € 33.000 in 2024, oplopend naar € 67.000 in 2025 tot € 100.000 structureel vanaf 2026 beschikbaar. De praktijk is dat tot nu toe voor slechts € 5.000 aanspraak op dit budget gedaan is. We verwachten dat dit aanvullend beschikbaar gesteld budget niet nodig zal zijn om de duurzaamheidsmaatregelen van de eigen organisatie te kunnen realiseren mede omdat hier ook andere budgetten voor ter beschikking zijn. Om die reden laten wij het structurele budget voor € 90.000 vrijvallen vanaf 2026.

FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	**550**	**550**	**550**	**550**

Wij passen de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen aan van 40 jaar naar 50 jaar met ingang van begrotingsjaar 2026. Op dit moment is de afschrijvingstermijn van bedrijfsgebouwen 40 jaar. We zien in de praktijk dat gebouwen langer meegaan dan deze termijn. De economische levensduur is dus langer. We verlengen daarom de afschrijvingstermijn van gebouwen naar 50 jaar en sluiten hierdoor meer aan bij de levensduur.
Het voordeel van € 550.000 is nu op hoofdlijnen geboekt. Deze zullen bij de 2e VGR 2026 nader uitgesplitst worden.

FT06 Structureel vervallen uitvoeringsagenda	**287**	**287**	**287**	**287**

In 2025 is het uitvoeringsbudget incidenteel komen te vervallen. Met deze maatregel laten wij het budget structureel vervallen.

FT07 Samenkracht en burgerparticipatie	**25**	**25**	**25**	**25**

Het budget voor inspecties kinderopvang is structureel verlaagd. Hierbij is rekening gehouden met de realisatie van de afgelopen jaren.

FT08 Arbeidsparticipatie	**0**	**150**	**150**	**150**

Het gemeentelijk re-integratie budget is verlaagd. Hierdoor zijn minder middelen beschikbaar voor extra inzet t.b.v. inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

FT09 Verlagen budget woonvoorzieningen	**130**	**130**	**130**	**130**

De uitgaven voor woonvoorzieningen fluctueren door de jaren heen. Op basis van historische uitgaven verlagen wij het budget met € 130.000.

FT10 PGB Wmo	**150**	**150**	**150**	**150**

Er is een structurele onderschrijding op het persoonsgebonden budget Wmo. De structurele raming wordt met € 150.000 verlaagd.

FT11 PGB Jeugd	**150**	**150**	**150**	**150**

Er is een structurele onderschrijding op het persoonsgebonden budget. De structurele raming wordt met € 150.000 verlaagd.

FT12 Invoeren projectfinanciering	**225**	**225**	**225**	**225**

Voor nieuw vast te stellen grexen/voorbereidings- of grondaankoopbudgetten wegen wij per keer af of er projectfinanciering toegepast wordt. In deze begroting kunnen we alleen projectfinanciering toepassen bij grondexploitatie Businesspark 7PoortII.

IV0 Inkomstenverhogende maatregelen	**-828**	**-1.083**	**-1.538**	**-1.793**

Deze wijziging betreft de tegenboeking van het totaalbedrag opgenomen in de kadernota 2026. In deze begroting ramen wij elke maatregel afzonderlijk.

IV03 Parkeerbelasting	**300**	**300**	**500**	**500**

In de besluitvorming van de 'financieel gezonde toekomst' is besloten de opbrengsten van de parkeertarieven en -vergunningen te verhogen. De parkeertarieven worden in twee stappen verhoogd;
In 2026 structureel met € 0,20 en in 2028 structureel met € 0,20.
De opbrengst per € 0,20 tariefsverhoging bedraagt € 200.000.

De tarieven voor parkeervergunningen worden verhoogd;
De 1e bewonersvergunning met € 30,00 en de 2e bewonersvergunning met € 59,65. De opbrengst hiervan bedraagt
€ 100.000.
De totale extra opbrengst in programma 0 bedraagt met ingang van 2026 structureel € 300.000 en vanaf 2028 aanvullend € 200.000. Bij de parkeerverordening 2026 ontvangt u een gedetailleerd voorstel over de nieuwe tarieven.

IV04 Huwelijken	**10**	**10**	**10**	**10**

Bij de Financieel Gezonde Toekomst is gekeken naar de leges van de huwelijken. In vergelijking met de buurgemeenten blijkt de gemeente Zevenaar voor de kosten van een huwelijk een lager tarief in rekening te brengen. Daarom is besloten om het tarief voor een huwelijk te verhogen. Dit levert jaarlijks een extra opbrengst van € 10.400 op.

IV05 Toeristenbelasting	**62**	**106**	**150**	**194**

In de besluitvorming van de Financieel Gezonde toekomst is besloten de toeristenbelasting te verhogen. Dit betreft een geleidelijke tariefsverhoging en het invoeren van een tariefdifferentiatie waarbij in 2029 het tarief voor een overnachting in een luxe accommodatie € 2,50 is en voor een overnachting in overige accommodaties € 1,50.

IV06 Gehandicaptenparkeerkaarten	**6**	**13**	**20**	**27**

In het kader van de Financieel Gezonde Toekomst is een analyse gemaakt naar het kostendekkendheidspercentage de gehandicaptenparkeerkaarten. Dit percentage blijkt op 10% te liggen. De kosten worden in vier jaar verhoogd van € 22,05 naar € 100. Dit levert dan voor de komende jaren extra inkomsten op.

IV07 Lijkbezorgingsrechten	**13**	**13**	**13**	**13**

In de besluitvorming van de 'financieel gezonde toekomst' is besloten de opbrengsten van de lijkbezorgingsrechten te verhogen met 10%. Dit betekent een opbrengstverhoging van € 13.000 in programma 7.
Bij de verordening lijkbezorgingsrechten 2026 ontvangt u een gedetailleerd voorstel over de nieuwe tarieven.

IV08 Rioolheffing	**204**	**408**	**612**	**816**

In de besluitvorming van de Financieel Gezonde Toekomst is besloten de rioolheffing te verhogen. Gedurende 4 jaar verhogen we de tarieven met jaarlijks 4%.

IV09 Omgevingsleges	**233**	**233**	**233**	**233**

De huidige tarieven zijn gebaseerd op een inschatting van de werkwijze na de invoering van de Omgevingswet. Inmiddels wordt steeds meer duidelijk wat de komst van deze wet inhoudt voor de werkprocessen. Deze werkprocessen worden herzien en wij doen aan uw raad bij de legesverordening 2026 een gedetailleerd voorstel over de tarieven. Met de tarieven kan beleidsmatig gestuurd worden in de werkprocessen. De verschillende tarieven die betrekking hebben op de Omgevingswet stijgen met gemiddeld 22% waardoor de gemeente Zevenaar ongeveer het gemiddelde tarief heeft van de omliggende vergelijkingsgemeenten. Dit betekent een opbrengstverhoging van € 233.000.

Totaal mutaties	**-1.243**	**-2.450**	**-1.683**	**-1.765**

Toelichting mutaties reserves

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget afschrijvingen	**-14**	**-26**	**-26**	**-26**

Jaarlijks actualiseren we de afschrijvingslasten. Tevens aanpassing van benodigde bedrag in reserve afschrijvingslasten en bijbehorende jaarlijkse vrijval als gevolg van afwijkingen in het werkelijk geïnvesteerde bedrag en faseringen. Dit werkt door in meerdere programma's.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget reserve vervangende nieuwbouw De Wissel	**0**	**0**	**-125**	**1**

In het Integraal Huisvestingsplan 2025-2050 voor het primair onderwijs is een investering opgenomen voor vervangende nieuwbouw van De Wissel. In het verleden is een bestemmingsreserve ingesteld waarmee de afschrijvingslasten van De Wissel gedekt kunnen worden. Wij stellen voor om vanaf 2029 de kapitaallasten van De Wissel te dekken uit deze bestemmingsreserve. Administratief was al rekening gehouden met een dekking uit deze reserve voor 2028 en 2029. De onttrekking voor 2028 is ten onrechte en wordt met deze wijziging aangepast.

Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	**-500**	**25**	**25**	**25**

De dakbedekking en de zonnepanelen van de Turmac Cultuurfabriek zijn aan vervanging toe. Na de oplevering van de Turmac Cultuurfabriek is in 2020 een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor het groot onderhoud van het gemeentehuis en de TCF. In dat MJOP is geadviseerd om de dakbedekking in 2026 voor een deel te overlagen. In de afgelopen jaren zijn diverse (grote) lekkages geweest, met name als in korte tijd veel regen valt. Hierdoor is een deel van de isolatie onder de dakbedekking verzadigd met regenwater. Na diverse noodreparaties, inspecties en insnijdingen door de dakspecialist is de conclusie in 2022 getrokken dat het gehele dakpakket vervangen moet worden. In het MJOP is in 2022 de overlaging van de dakbedekking gewijzigd naar volledige vervanging in 2025 op basis van de lekkages en het specialistisch onderzoek van de dakadviseur. Het benodigde bedrag in het MJOP is toen nog niet bijgesteld doordat de bijbehorende kosten moeilijk in te schatten waren. Daarnaast zijn de zonnepanelen op het dak afgekeurd op basis van verzekeringseisen. Medio 2023 is DUMAVA-subsidie aangevraagd om direct het dak beter te isoleren. Om de dakbedekking te vervangen en om tegelijkertijd duurzame isolatiemaatregelen en nieuwe zonnepanelen te kunnen plaatsen is een totaal bedrag nodig van € 2.000.000. Hiervan wordt € 98.000 gedekt uit het MJOP en € 65.000 is een eenmalige afschrijving in verband met het verwijderen van de huidige zonnepanelen. Resteert een benodigd investeringsbedrag van € 1.837.000 waarvan € 342.000 gedekt wordt uit de DUMAVA-subsidie. Dit heeft een structurele afschrijvingslast tot gevolg van € 50.000. Hiervan kan jaarlijks € 25.000 worden gedekt door € 500.000 uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid om te zetten naar een kapitaallastenreserve van € 500.000. Per saldo levert bovenstaande een nadeel op in 2026 van € 61.000 en vanaf 2027 een structureel nadeel van € 22.000.

Inzet algemene reserve	**2.148**	**0**	**0**	**0**

Bij de kadernota heeft de raad als uitgangspunt vanuit de Financieel Gezonde Toekomst besloten dat 2026 en 2029 structureel en reëel sluitend moeten zijn. In 2026 lossen wij het ontstane financiële tekort eenmalig op met een onttrekking aan de algemene reserve. Conform de regelgeving kunnen we het vrije deel in de algemene reserve inzetten voor het dekken van structurele lasten. Wij doen dit in 2026 voor een bedrag van € 2.148.000 om de begroting in 2026 sluitend te maken.

Inzet reserve riolering	**204**	**0**	**0**	**0**

Wij stellen voor om € 204.000 van de reserve riolering in te zetten om daarmee de tarieven in 2026 te dempen. Hiermee wordt de onttrekking aan de reserve riolering in de begroting voor 2026 verwerkt. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de belastingverordening 2026.

6. Financieel gezonde toekomst				
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	**75**	**75**	**75**	**0**

Het budget voor Zevenaar Doet wordt gehalveerd naar een actie die één keer per jaar plaats vindt in plaats van twee keer. Daarnaast wordt Zevenaar Doet beëindigd in 2028. Om de kosten voor de jaren 2026-2028 te dekken stellen wij een bestemmingsreserve in die wordt gevoed door een bijdrage uit de algemene reserve met een bedrag van € 225.000 (3 jaar x € 75.000).

Totaal reservemutaties	**1.913**	**74**	**-51**	**0**

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten						
0. Bestuur en ondersteuning	120.773	125.109	127.543	127.984	124.835	126.351
1. Veiligheid	171	177	135	135	135	135
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	680	593	549	549	549	549
3. Economie	653	33.273	547	11.291	11.442	15.232
4. Onderwijs	1.464	1.284	1.174	1.174	1.174	1.174
5. Sport, cultuur en recreatie	2.506	2.952	2.250	2.250	2.249	2.249
6. Sociaal domein	22.070	21.128	18.110	18.948	19.622	19.629
7. Volksgezondheid en milieu	11.238	11.891	12.307	12.471	13.010	13.214
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.882	8.123	7.984	5.224	1.317	1.333
Actuele stand begroting - baten	**165.436**	**204.529**	**170.599**	**180.025**	**174.333**	**179.866**
Lasten						
0. Bestuur en ondersteuning	30.148	28.584	28.140	27.938	26.688	26.744
1. Veiligheid	4.880	4.998	5.165	5.170	5.177	5.176
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7.226	8.009	8.805	8.928	9.120	9.121
3. Economie	3.329	33.904	1.244	11.929	11.984	15.713
4. Onderwijs	6.404	6.535	6.423	6.599	7.114	7.276
5. Sport, cultuur en recreatie	14.237	14.939	14.568	14.480	14.495	14.471
6. Sociaal domein	84.115	85.612	84.283	83.383	82.237	81.729
7. Volksgezondheid en milieu	13.381	14.633	15.562	14.647	15.318	15.217
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	9.137	11.555	10.765	7.888	3.885	3.923
Actuele stand begroting - lasten	**172.858**	**208.768**	**174.954**	**180.963**	**176.018**	**179.369**
Saldo						
0. Bestuur en ondersteuning	90.625	96.525	99.404	100.046	98.146	99.607
1. Veiligheid	-4.709	-4.821	-5.030	-5.036	-5.042	-5.041
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.546	-7.416	-8.256	-8.379	-8.571	-8.572
3. Economie	-2.677	-632	-697	-638	-542	-481
4. Onderwijs	-4.940	-5.251	-5.249	-5.425	-5.940	-6.102
5. Sport, cultuur en recreatie	-11.732	-11.987	-12.318	-12.231	-12.246	-12.222
6. Sociaal domein	-62.045	-64.483	-66.173	-64.435	-62.614	-62.100
7. Volksgezondheid en milieu	-2.144	-2.742	-3.255	-2.176	-2.308	-2.003
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-3.255	-3.433	-2.782	-2.664	-2.567	-2.589
Actuele stand begroting - saldo	**-7.422**	**-4.239**	**-4.355**	**-937**	**-1.684**	**497**
Mutaties reserves						
0. Bestuur en ondersteuning	768	733	2.795	410	236	236
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	4	113	150	50	39	39
3. Economie	34	0	15	17	17	17
4. Onderwijs	-207	68	123	123	123	249
5. Sport, cultuur en recreatie	688	569	259	259	259	259
6. Sociaal domein	1.953	124	4	99	99	24
7. Volksgezondheid en milieu	317	289	655	25	25	25

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.328	1.034	399	140	0	0
Totaal mutaties reserves	**4.886**	**2.931**	**4.399**	**1.122**	**797**	**848**
Saldo na bestemming						
0. Bestuur en ondersteuning	91.393	97.258	102.198	100.456	98.382	99.843
1. Veiligheid	-4.709	-4.821	-5.030	-5.036	-5.042	-5.041
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.542	-7.303	-8.106	-8.329	-8.532	-8.534
3. Economie	-2.642	-632	-682	-622	-526	-464
4. Onderwijs	-5.147	-5.183	-5.126	-5.302	-5.817	-5.853
5. Sport, cultuur en recreatie	-11.044	-11.417	-12.059	-11.972	-11.987	-11.963
6. Sociaal domein	-60.092	-64.359	-66.168	-64.335	-62.515	-62.076
7. Volksgezondheid en milieu	-1.827	-2.452	-2.600	-2.151	-2.283	-1.978
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.927	-2.399	-2.383	-2.524	-2.567	-2.589
Actuele stand begroting	**-2.537**	**-1.309**	**44**	**185**	**-887**	**1.345**

OVERZICHT BATEN EN LASTEN OP TAAKVELD

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten							
0. Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	3	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	3.352	5.651	2.795	410	236	236
0.2	Burgerzaken	973	1.110	1.264	1.354	624	549
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	906	926	943	943	943	1.203
0.4	Overhead	2.406	575	158	15	15	15
0.5	Treasury	1.096	699	712	709	705	701
0.61	OZB woningen	8.862	9.009	9.340	9.340	9.340	9.340
0.62	OZB niet-woningen	6.041	6.019	6.187	6.187	6.187	6.187
0.63	Parkeerbelasting	1.238	1.289	1.587	1.587	1.787	1.787
0.64	Belastingen overig	227	309	310	310	310	310
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	98.926	105.157	107.025	107.523	104.907	106.242
0.8	Overige baten en lasten	94	16	16	16	16	16
Totaal baten programma 0.		**124.125**	**130.760**	**130.338**	**128.394**	**125.071**	**126.587**
1. Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	73	72	72	72	72	72
1.2	Openbare orde en veiligheid	97	105	62	62	62	62
Totaal baten programma 1.		**171**	**177**	**135**	**135**	**135**	**135**

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

0.10	Mutaties reserves	49	113	150	50	39	39
2.1	Verkeer en vervoer	679	592	548	548	548	548
2.2	Parkeren	1	1	1	1	1	1
Totaal baten programma 2.		**729**	**706**	**699**	**599**	**587**	**587**

3. Economie

0.10	Mutaties reserves	34	0	15	17	17	17
3.1	Economische ontwikkeling	3	30	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	167	32.757	0	10.700	10.807	14.553
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	32	45	45	45	45	45
3.4	Economische promotie	450	440	502	546	590	634
Totaal baten programma 3.		**687**	**33.273**	**562**	**11.307**	**11.458**	**15.249**

4. Onderwijs

0.10	Mutaties reserves	68	68	123	123	123	249
4.2	Onderwijshuisvesting	11	10	11	11	11	11
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.452	1.273	1.163	1.163	1.163	1.163
Totaal baten programma 4.		**1.532**	**1.352**	**1.297**	**1.297**	**1.297**	**1.423**

5. Sport, cultuur en recreatie

0.10	Mutaties reserves	995	569	259	259	259	259
5.1	Sportbeleid en activering	366	0	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	1.653	2.646	2.044	2.044	2.044	2.043
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	213	222	162	162	162	162
5.4	Musea	23	17	17	17	17	17
5.5	Cultureel erfgoed	22	24	16	16	16	16
5.6	Media	197	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	32	44	11	11	11	11
Totaal baten programma 5.		**3.501**	**3.521**	**2.508**	**2.508**	**2.508**	**2.508**

6. Sociaal domein

0.10	Mutaties reserves	2.183	124	229	99	99	24
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.469	5.816	1.576	1.576	1.576	1.576
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	339	325	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	13.290	13.622	13.494	13.494	13.494	13.494
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	8	5	11	18	25	32

6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	518	430	430	761	761	761
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	105	11	0	0	667	667
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	84	46	0	0	0	0
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	51	9	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	170	617	0	0	0	0
6.811	Beschermd wonen (WMO)	0	0	2.600	3.100	3.100	3.100
6.821	Jeugdbescherming	38	248	0	0	0	0
Totaal baten programma 6.		**24.254**	**21.253**	**18.340**	**19.048**	**19.722**	**19.654**
7. Volksgezondheid en milieu							
0.10	Mutaties reserves	647	438	655	25	25	25
7.1	Volksgezondheid	228	0	0	0	0	0
7.2	Riolering	5.096	5.196	5.410	5.585	6.124	6.328
7.3	Afval	5.205	5.817	5.888	5.878	5.878	5.878
7.4	Milieubeheer	503	743	858	857	857	857
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	205	135	151	151	151	151
Totaal baten programma 7.		**11.885**	**12.329**	**12.962**	**12.496**	**13.035**	**13.239**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	1.328	1.558	399	140	0	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	129	33	18	18	18	18
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.536	6.797	6.370	3.931	14	14
8.3	Wonen en bouwen	1.217	1.294	1.596	1.275	1.285	1.301
Totaal baten programma 8.		**7.210**	**9.681**	**8.383**	**5.364**	**1.317**	**1.333**
Totaal Baten		**174.092**	**213.051**	**175.223**	**181.148**	**175.131**	**180.714**
Lasten							
0. Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	2.930	2.444	2.614	2.596	2.596	2.596
0.10	Mutaties reserves	2.584	4.918				
0.2	Burgerzaken	1.523	1.853	1.976	1.954	1.626	1.511
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.430	2.620	2.729	2.620	2.618	2.596
0.4	Overhead	20.798	19.436	18.518	18.273	17.870	17.964
0.5	Treasury	576	632	813	1.005	489	587
0.61	OZB woningen	1.143	1.136	1.162	1.162	1.162	1.162
0.62	OZB niet-woningen	28	30	31	31	31	31
0.63	Parkeerbelasting	1	2	2	2	2	2
0.64	Belastingen overig	274	251	275	275	275	275
0.8	Overige baten en lasten	300	179	20	20	20	20
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	146					

Totaal lasten programma 0.		**32.731**	**33.502**	**28.140**	**27.938**	**26.688**	**26.744**
1. Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.401	3.450	3.530	3.521	3.520	3.519
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.479	1.548	1.634	1.650	1.657	1.657
Totaal lasten programma 1.		**4.880**	**4.998**	**5.165**	**5.170**	**5.177**	**5.176**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat							
0.10	Mutaties reserves	45					
2.1	Verkeer en vervoer	6.111	6.717	7.415	7.544	7.748	7.769
2.2	Parkeren	1.099	1.276	1.374	1.368	1.355	1.336
2.5	Openbaar vervoer	15	16	16	16	16	16
Totaal lasten programma 2.		**7.271**	**8.009**	**8.805**	**8.928**	**9.120**	**9.121**
3. Economie							
3.1	Economische ontwikkeling	596	708	751	737	685	667
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.244	32.757		10.700	10.807	14.553
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	168	173	189	188	188	188
3.4	Economische promotie	321	265	305	304	304	304
Totaal lasten programma 3.		**3.329**	**33.904**	**1.244**	**11.929**	**11.984**	**15.713**
4. Onderwijs							
0.10	Mutaties reserves	275					
4.1	Openbaar basisonderwijs	10	10	10	10	10	10
4.2	Onderwijshuisvesting	3.444	3.484	3.437	3.544	3.981	4.061
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.951	3.041	2.975	3.045	3.123	3.205
Totaal lasten programma 4.		**6.679**	**6.535**	**6.423**	**6.599**	**7.114**	**7.276**
5. Sport, cultuur en recreatie							
0.10	Mutaties reserves	307					
5.1	Sportbeleid en activering	925	542	455	455	455	455
5.2	Sportaccommodaties	5.170	5.271	5.077	5.066	5.046	5.037
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.251	1.304	1.223	1.222	1.222	1.221
5.4	Musea	311	359	370	354	354	354
5.5	Cultureel erfgoed	190	195	172	170	166	170
5.6	Media	882	1.026	1.050	917	917	917
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.508	6.242	6.221	6.296	6.335	6.317
Totaal lasten programma 5.		**14.545**	**14.939**	**14.568**	**14.480**	**14.495**	**14.471**
6. Sociaal domein							

0.10	Mutaties reserves	230		225			
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	16.746	11.247	7.091	6.921	6.972	6.952
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	350	2.476	2.613	2.613	2.613	2.613
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	80	1.690	1.862	1.862	1.862	1.862
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	961	698	393	393	393	393
6.3	Inkomensregelingen	20.770	21.378	20.182	20.416	20.416	20.416
6.4	WSW en beschut werk	5.230	5.434	5.290	5.144	4.989	4.989
6.5	Arbeidsparticipatie	4.023	4.063	4.177	3.681	3.431	3.431
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.014	2.264	2.252	2.268	2.279	2.292
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	7.171	7.720	8.174	7.792	7.632	7.597
6.712	Begeleiding (WMO)	4.516	3.900	4.207	4.221	4.221	4.221
6.713	Dagbesteding (WMO)	72	677	680	680	680	680
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	5	5	5	5	5
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	3.248	144	150	150	-24	-24
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	8.091	10.868	11.298	11.329	11.358	11.394
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	340	329	342	342	342	342
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	898	32	33	33	33	33
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	3.136	10.094	10.266	9.766	9.266	8.766
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	4.690	51	53	53	53	53
6.791	PGB WMO	188	477	339	339	339	339
6.792	PGB Jeugd	151	319	176	176	176	176
6.811	Beschermd wonen (WMO)	244	-85	2.799	3.299	3.299	3.299
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	5	5	5	5	5
6.821	Jeugdbescherming	1.021	1.199	1.245	1.245	1.245	1.245
6.822	Jeugdreclassering	176	187	195	195	195	195
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0	271	281	281	281	281
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	168	174	174	174	174
Totaal lasten programma 6.		**84.345**	**85.612**	**84.508**	**83.383**	**82.237**	**81.729**

7. Volksgezondheid en milieu

0.10	Mutaties reserves	330	148				
7.1	Volksgezondheid	2.333	2.336	2.500	2.441	2.441	2.441
7.2	Riolering	4.029	4.135	4.504	4.315	4.996	4.897
7.3	Afval	4.541	4.883	5.112	5.097	5.094	5.089
7.4	Milieubeheer	2.164	2.950	3.137	2.484	2.477	2.474
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	314	329	310	310	310	316

Totaal lasten programma 7.		**13.712**	**14.781**	**15.562**	**14.647**	**15.318**	**15.217**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	0	524				
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.924	1.201	1.385	946	979	1.028
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.004	6.813	6.182	3.978	63	59
8.3	Wonen en bouwen	3.209	3.542	3.198	2.964	2.843	2.836
Totaal lasten programma 8.		**9.137**	**12.080**	**10.765**	**7.888**	**3.885**	**3.923**
Totaal Lasten		**176.629**	**214.359**	**175.179**	**180.963**	**176.018**	**179.369**
Saldo							
0. Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	-2.927	-2.444	-2.614	-2.596	-2.596	-2.596
0.10	Mutaties reserves	768	733	2.795	410	236	236
0.2	Burgerzaken	-549	-743	-712	-600	-1.002	-962
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.524	-1.694	-1.786	-1.678	-1.675	-1.393
0.4	Overhead	-18.392	-18.861	-18.360	-18.258	-17.855	-17.949
0.5	Treasury	521	67	-101	-296	216	114
0.61	OZB woningen	7.719	7.873	8.178	8.178	8.178	8.178
0.62	OZB niet-woningen	6.014	5.989	6.156	6.156	6.156	6.156
0.63	Parkeerbelasting	1.237	1.287	1.585	1.585	1.785	1.785
0.64	Belastingen overig	-47	58	35	35	35	35
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	98.926	105.157	107.025	107.523	104.907	106.242
0.8	Overige baten en lasten	-205	-164	-4	-4	-4	-4
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-146	0	0	0	0	0
Saldo programma 0.		**91.393**	**97.258**	**102.198**	**100.456**	**98.382**	**99.843**
1. Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-3.327	-3.378	-3.458	-3.448	-3.448	-3.447
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.381	-1.443	-1.572	-1.587	-1.594	-1.594
Saldo programma 1.		**-4.709**	**-4.821**	**-5.030**	**-5.036**	**-5.042**	**-5.041**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat							
0.10	Mutaties reserves	4	113	150	50	39	39
2.1	Verkeer en vervoer	-5.432	-6.125	-6.867	-6.996	-7.200	-7.221
2.2	Parkeren	-1.099	-1.276	-1.373	-1.367	-1.355	-1.335
2.5	Openbaar vervoer	-15	-16	-16	-16	-16	-16
Saldo programma 2.		**-6.542**	**-7.303**	**-8.106**	**-8.329**	**-8.532**	**-8.534**

3. Economie

0.10	Mutaties reserves	34	0	15	17	17	17
3.1	Economische ontwikkeling	-593	-678	-751	-737	-685	-667
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.077	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-136	-128	-144	-143	-143	-143
3.4	Economische promotie	129	175	197	242	286	330
Saldo programma 3.		**-2.642**	**-632**	**-682**	**-622**	**-526**	**-464**

4. Onderwijs

0.10	Mutaties reserves	-207	68	123	123	123	249
4.1	Openbaar basisonderwijs	-10	-10	-10	-10	-10	-10
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.432	-3.474	-3.426	-3.533	-3.970	-4.050
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.499	-1.768	-1.812	-1.882	-1.960	-2.042
Saldo programma 4.		**-5.147**	**-5.183**	**-5.126**	**-5.302**	**-5.817**	**-5.853**

5. Sport, cultuur en recreatie

0.10	Mutaties reserves	688	569	259	259	259	259
5.1	Sportbeleid en activering	-559	-542	-455	-455	-455	-455
5.2	Sportaccommodaties	-3.516	-2.625	-3.032	-3.022	-3.002	-2.994
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.038	-1.082	-1.061	-1.060	-1.060	-1.059
5.4	Musea	-288	-342	-354	-338	-338	-338
5.5	Cultureel erfgoed	-168	-171	-155	-153	-150	-153
5.6	Media	-685	-1.026	-1.050	-917	-917	-917
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.476	-6.198	-6.210	-6.285	-6.324	-6.306
Saldo programma 5.		**-11.044**	**-11.417**	**-12.059**	**-11.972**	**-11.987**	**-11.963**

6. Sociaal domein

0.10	Mutaties reserves	1.953	124	4	99	99	24
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-9.277	-5.432	-5.516	-5.345	-5.397	-5.376
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-350	-2.476	-2.613	-2.613	-2.613	-2.613
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-80	-1.690	-1.862	-1.862	-1.862	-1.862
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-622	-373	-393	-393	-393	-393
6.3	Inkomensregelingen	-7.480	-7.756	-6.688	-6.923	-6.923	-6.923
6.4	WSW en beschut werk	-5.230	-5.434	-5.290	-5.144	-4.989	-4.989
6.5	Arbeidsparticipatie	-4.023	-4.063	-4.177	-3.681	-3.431	-3.431
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-2.006	-2.259	-2.241	-2.250	-2.254	-2.260

6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-6.653	-7.290	-7.744	-7.031	-6.871	-6.836
6.712	Begeleiding (WMO)	-4.516	-3.900	-4.207	-4.221	-4.221	-4.221
6.713	Dagbesteding (WMO)	-72	-677	-680	-680	-680	-680
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	-5	-5	-5	-5	-5
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	-3.143	-133	-150	-150	691	691
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-8.006	-10.822	-11.298	-11.329	-11.358	-11.394
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-340	-329	-342	-342	-342	-342
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	-847	-24	-33	-33	-33	-33
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-2.966	-9.477	-10.266	-9.766	-9.266	-8.766
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-4.690	-51	-53	-53	-53	-53
6.791	PGB WMO	-188	-477	-339	-339	-339	-339
6.792	PGB Jeugd	-151	-319	-176	-176	-176	-176
6.811	Beschermd wonen (WMO)	-244	85	-199	-199	-199	-199
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-5	-5	-5	-5	-5
6.821	Jeugdbescherming	-983	-951	-1.245	-1.245	-1.245	-1.245
6.822	Jeugdreclassering	-176	-187	-195	-195	-195	-195
6.91	Coördinatie en beleid WMO	0	-271	-281	-281	-281	-281
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	0	-168	-174	-174	-174	-174
Saldo programma 6.		**-60.092**	**-64.359**	**-66.168**	**-64.335**	**-62.515**	**-62.076**
7. Volksgezondheid en milieu							
0.10	Mutaties reserves	317	289	655	25	25	25
7.1	Volksgezondheid	-2.105	-2.336	-2.500	-2.441	-2.441	-2.441
7.2	Riolering	1.067	1.061	906	1.270	1.128	1.431
7.3	Afval	664	935	777	781	784	790
7.4	Milieubeheer	-1.661	-2.207	-2.279	-1.626	-1.620	-1.618
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-109	-195	-160	-160	-159	-166
Saldo programma 7.		**-1.827**	**-2.452**	**-2.600**	**-2.151**	**-2.283**	**-1.978**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	1.328	1.034	399	140	0	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.794	-1.168	-1.368	-929	-961	-1.011
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	532	-16	188	-47	-49	-44
8.3	Wonen en bouwen	-1.993	-2.248	-1.602	-1.689	-1.557	-1.534
Saldo programma 8.		**-1.927**	**-2.399**	**-2.383**	**-2.524**	**-2.567**	**-2.589**
Gerealiseerd resultaat		**-2.537**	**-1.309**	**44**	**185**	**-887**	**1.345**

OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, VENNOOTSCHAPSBELASTING EN ONVOORZIEN

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Bedragen x € 1.000

Specificatie algemene dekkingsmiddelen	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten					
Algemene uitkering	103.857	106.225	106.723	104.107	105.442
Lokale heffingen	16.533	17.388	17.432	17.676	17.720
Dividend	568	585	585	585	585
Saldo financieringsfunctie	-499	-684	-880	-367	-469
Overige dekkingsmiddelen	-164	-4	-4	-4	-4
Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**120.295**	**123.510**	**123.856**	**121.997**	**123.274**

De afzonderlijke uitkeringen voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), jeugdhulp en participatie zijn opgenomen onder de Algemene uitkering. De opbrengsten van de Lokale heffing omvatten de onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting. Het saldo van financieringsfunctie betreft hoofdzakelijk rentekosten. De overige dekkingsmiddelen zijn de algemene baten en lasten.

VENNOOTSCHAPSBELASTING

In Nederland zijn overheidsondernemingen in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Activiteiten of clusters van activiteiten zijn te kwalificeren als Vpb-plichtig als sprake is van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid, van deelname aan het economisch verkeer en van een winstoogmerk of van structurele overschotten.
Uit een inventarisatie van de activiteiten blijken in onze gemeente vanaf 2024 Vpb-plichtige (clusters van) activiteiten aanwezig te zijn. De activiteiten op het gebied van de grondexploitatie waren in eerdere jaren niet Vpb-plichtig, maar door het openen van nieuwe grondexploitaties is hier verandering in gekomen. Aan de voorwaarde van winstoogmerk of structurele overschotten wordt naar verwachting vanaf 2024 voldaan. De gemeente Zevenaar is daarom belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting.

Op dit moment wordt door een fiscaal adviesbureau onderzocht wat de financiële impact hiervan is. Dit is een uitgebreid proces. Omdat we de impact vooraf niet kunnen inschatten, is er in de begroting geen raming opgenomen voor de vennootschapsbelasting. Deze last zal in de jaarrekening worden verantwoord.

ONVOORZIEN

Op taakveld 0.8 Overige baten en lasten van programma 0. Bestuur en ondersteuning was tot en met 2025 een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor het opvangen van in de loop van het begrotingsjaar noodzakelijke nieuwe uitgaven of de onvermijdelijke verhoging van bestaande posten. De raming was structureel € 25.000. In de besluitvorming van de Financieel Gezonde toekomst is besloten de raming terug te brengen tot € 1. In de wetgeving is de hoogte niet vastgelegd.

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Inleiding

Op grond van artikel 189 Gemeentewet ziet u erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. (Opmerking: hiervan kunt u afwijken als wij het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand brengen).

Hiermee wordt het volgende bedoeld:

- structureel evenwicht = structurele lasten worden gedekt door structurele baten.
- reëel evenwicht = geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming zijn volledig en realistisch.

Voor het inzicht in de financiële positie op korte en langere termijn is het voor u van groot belang om een goed beeld te hebben van het structureel begrotingssaldo.

Beleid(skaders)

Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele baten en basten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000. Dit grensbedrag is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Zevenaar 2023.

Toelichting bij het hanteren van het grensbedrag:
Volgens het BBV zijn alle onttrekkingen aan reserves incidenteel. In het overzicht incidentele baten en lasten moeten daarom alle onttrekkingen aan reserves worden vermeld, ongeacht de hoogte van het bedrag. Daarnaast hanteren wij bij het gebruik van de reserves over een periode van meerdere jaren het totaal van alle begrotingsjaren. Als dit boven de € 250.000 komt dan wordt het bedrag opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. Daardoor vermeldt het overzicht in afzonderlijke jaren ook bedragen onder € 250.000.

Toelichting incidentele lasten en baten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt.
Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Overzicht van incidentele lasten en baten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 0. Bestuur en ondersteuning					
Baten					
Opbrengst verkoop vastgoed.	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	0	0	0	260
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	15	0	0	0
Totaal programma 0		**15**	**0**	**0**	**260**
Programma 2. Verkeer en vervoer					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	100	0	0	0
Lasten					
Begeleiding en advies A12/A15	Besteding BR advies en begeleiding project a12/a15	100	0	0	0
Totaal programma 2		**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 3. Economie					
Lasten					
Opstellen lokale ontwikkelstrategie.	Voor versterking van het landelijk gebied is projectsubsidie aangevraagd. Doel is om te komen tot een lokale ontwikkelstrategie voor de vijf gemeenten in de Liemers. In totaliteit is vanuit Zevenaar een bedrag van € 274.500 beschikbaar gesteld.	69	69	0	0
Totaal programma 3		**-69**	**-69**	**0**	**0**
Programma 6.Sociaal domein					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	205	75	75	0
Totaal programma 6		**205**	**75**	**75**	**0**
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid					

Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	450	0	0	0
Lasten					
Duurzaamheid	Uitgaven met betrekking tot het uitvoeringsprogramma duurzaamheid.	450	0	0	0
Opstellen gemeentebreed SMP	Voor het opstellen van een gemeentebreed SMP (ecologisch onderzoek) zijn eenmalig middelen beschikbaar gesteld.	226	0	0	0
Totaal programma 7		**-226**	**0**	**0**	**0**
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	399	140	0	0
Opbrengst verkoop vastgoed.	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	346	0	0	0
Lasten					
Bevordering woningbouw.	Voor het bevorderen van de woningbouw en doorstroming op de woningmarkt zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	399	140	0	0
Dorpendeal Lathum.	Voor de dorpendeal Lathum zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld. In 2026 resteert nog een incidenteel bedrag van € 227.000.	227	0	0	0
Totaal programma 8		**119**	**0**	**0**	**0**
Totaal saldo incidentele baten minus incidentele lasten		**44**	**6**	**75**	**260**

Toelichting per programma:

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Opbrengst verkoop vastgoed

In de bezuinigingen bij de meerjarenbegroting 2020-2023 is besloten tot het afstoten van gemeentelijk vastgoed. Hiervoor zijn verkopenopbrengsten geraamd. Verkoop van bezit is altijd incidenteel.

Programma 2. Verkeer en vervoer

Begeleiding en advies A12/A15

De kosten voor advies en begeleiding van het project A12/A15 worden gedekt uit een bestemmingsreserve. Het project heeft duidelijk een eenmalig karakter. In 2026 wordt € 100.000 aan kosten begroot. De resterende kosten na 2026 (€ 350.000) zijn nog niet begroot.

Programma 3. Economie

Lokale Ontwikkelstrategie (LOS)

Zevenaar neemt samen met 4 Liemerse gemeenten deel aan de Lokale Ontwikkelstrategie. De kosten worden gedekt door Europese en provinciale subsidie en een bijdrage van de gemeente van € 274.500. Het project loopt van 2023 tot en met 2027 en wordt als incidenteel aangemerkt. Voor de jaren 2026-2027 is nog € 138.000 beschikbaar.

Programma 6. Sociaal domein

Investeringsagenda sociaal domein

In de begroting zijn incidentele uitgaven opgenomen voor het versterking van de sociale basis en de lokale teams. Het gaat in totaal om een bedrag van € 1.600.000 die wordt verdeeld over drie jaar.

Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid

Duurzaamheid

In de raadsvergadering van 26 januari 2022 is besloten om voor extra inspanningen op het gebied van duurzaamheid een uitvoeringsprogramma 2022-2024 vast te stellen. Hiervoor is vanuit de algemene reserve een reserve duurzaamheid gevormd. In de raadsvergadering van 25 juni 2025 is besloten de periode te verschuiven naar eind 2026. De duur van de lasten is duidelijk en onvoorwaardelijk vastgelegd.

Gemeentebreed soorten management plan (SMP)

De gemeente stelt een bedrag van € 300.000 beschikbaar voor een gemeentebreed SMP (ecologisch onderzoek). Dit onderzoek zal eenmalig voor de gehele gemeente plaatsvinden in 2025 en 2026.

Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Opbrengst verkoop vastgoed

In de bezuinigingen bij de meerjarenbegroting 2020-2023 is besloten tot het afstoten van gemeentelijk vastgoed. Hiervoor zijn verkopenopbrengsten geraamd. Verkoop van bezit is altijd incidenteel.

Woningbouw

In de raadvergadering van 3 november 2021 is voor de uitvoering van een plan voor woningbouw voor starters en doorstroming een bedrag van € 3.000.000 beschikbaar gesteld. Hiervoor is uit de algemene reserve een reserve initiatief woningbouw gevormd. De lasten lopen naar verwachting tot 2027.

Dorpendeal Lathum

In de begroting zijn ten laste van het resultaat in 2026 incidentele uitgaven opgenomen voor de ontwikkeling van het masterplan Lathum Later. Dit masterplan valt onder de "Dorpendeal". De lasten hebben een duidelijk eenmalig karakter.

OVERZICHT STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN RESERVES

Inleiding

In de bijlage reserves en voorzieningen vindt u een overzicht van de begrote toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Vaak zijn deze toevoegingen en onttrekkingen incidenteel. Structurele toevoegingen en onttrekkingen beïnvloeden het structurele saldo van de begroting. Daarom is in het BBV een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen verplicht gesteld. Hieronder treft u het overzicht aan.

Beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Bedragen x € 1.000

Reserve	2026	2027	2028	2029
Lasten (toevoegingen in reserves)	0	0	0	0
Totaal structurele toevoegingen in reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Baten (onttrekkingen aan reserves)				
Algemene reserve	0	0	0	0
Reserves afschrijvingslasten	878	907	722	722
Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	**878**	**907**	**722**	**722**
Saldo toevoegingen minus onttrekkingen	**878**	**907**	**722**	**722**

GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Volgens de voorschriften wordt een meerjarig geprognosticeerde balans opgenomen in de begroting. Met het opnemen van deze balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen.

Activa	1-1-2025	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Materiële vaste activa	145.825	161.301	182.236	192.024	189.331	184.850
Fin. Vaste activa	18.248	20.150	20.281	19.580	18.750	17.997
Voorraden BIE	51.777	40.858	60.092	31.412	35.157	6.404
-/- Verliesvoorziening	-23.566	-32.579	-41.970	-16.374	-21.331	-
Uitzettingen < 1jr	19.008	38.655	17.241	17.241	17.241	24.326
Liquide middelen	2.385	1.000	-	-	356	1.000
Overlopende activa	5.512	5.512	5.512	5.512	5.512	5.512
Totaal activa	**219.189**	**234.897**	**243.392**	**249.395**	**245.016**	**240.089**

Passiva	1-1-2025	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Reserves (Eigen vermogen)	60.062	55.823	51.468	50.530	48.845	49.342
Voorzieningen	13.910	13.857	13.761	13.469	13.954	14.530
Vaste schulden	103.262	123.262	128.262	134.262	140.262	134.262
Vlottende schulden	18.862	18.862	26.808	28.041	18.862	18.862
Overlopende passiva	23.093	23.093	23.093	23.093	23.093	23.093
Totaal passiva	**219.189**	**234.897**	**243.392**	**249.395**	**245.016**	**240.089**

EMU-SALDO

Bij de berekening van het EMU-saldo is rekening gehouden met de primitieve begrotingscijfers.

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Berekening EMU-saldo

Gemeente Zevenaar (0299)

	Omschrijving	2025 x € 1.000 Volgens realisatie tot en met sept. 2025, aangevuld met raming resterende periode	2026 x € 1.000 Volgens begroting 2025	2027 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2025
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.239	-4.355	-938
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	15.476	20.935	9.788
3.	Mutatie voorzieningen	-53	-96	-292
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-19.932	9.843	-3.084
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	**164**	**-35.229**	**-7.934**

ARBEIDSKOSTEN GERELATEERDE VERPLICHTINGEN

In onze begroting hebben wij ramingen opgenomen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Op grond van de voorschriften mag hiervoor geen voorziening getroffen worden, maar dient hierover wel afzonderlijk informatie in de begroting te worden opgenomen. In onze gemeente gaat het om de volgende post:

- opgebouwde vakantierechten (wettelijk verlof)

Als de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen jaarlijks sterk kunnen wisselen dan moet verplicht een voorziening worden gevormd. Hierna lichten wij de systematiek van toevoegingen en onttrekkingen van de volgende posten toe:

- wachtgeldverplichtingen wethouders
- pensioenen wethouders
- bovenwettelijk verlofsparen
- regeling vervroegde uitkering (RVU)
- sociaal plan

OPGEBOUWDE VAKANTIERECHTEN

Per 1 januari 2017 heeft iedere medewerker de beschikking over het Individueel KeuzeBudget (IKB). Het IKB is een budget in geld dat elke medewerker maandelijks kan inzetten voor zelf gekozen doelen. De jaarlijkse vakantietoelage maakt hiervan onderdeel uit. Met het IKB krijgen medewerkers meer keuzevrijheid over de inhoud van hun arbeidsvoorwaardenpakket. De opbouw van het IKB vindt maandelijks plaats van januari tot en met december van een kalenderjaar en wordt uiterlijk in december uitbetaald. De kosten van het IKB zijn daardoor jaarlijks van ongeveer gelijke omvang en zijn in de begroting opgenomen.

WACHTGELDVERPLICHTINGEN WETHOUDERS

Bestuurders hebben geen garantie dat zij na vier jaar hun zetel kunnen behouden. Wethouders hebben na het einde van het wethouderschap het recht op een Appa uitkering (wachtgeld). De wachtgeldverplichtingen van voorgaande colleges worden steeds in de 2e voortgangsrapportage geraamd voor het eerstkomende begrotingsjaar. Eventuele wachtgeldverplichtingen van het huidige college nemen wij op in de begroting op het moment dat tot werkelijke uitbetaling moet worden overgegaan. In de paragraaf weerstandsvermogen van deze begroting hebben wij bij de risico's rekening gehouden met mogelijke wachtgeldverplichtingen.

PENSIOENEN WETHOUDERS

Wethouders bouwen jaarlijks pensioenrechten op. Hiervoor vormen wij een voorziening. In de begroting houden wij in verband met de toename van de rechten jaarlijks rekening met een toevoeging aan deze voorziening.
Over de periode vóór de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording (2004) is geen voorziening voor pensioenen gevormd. Aan voormalige wethouders of hun nabestaanden wordt een pensioenuitkering betaald. Deze lasten zijn in de begroting opgenomen.

VERLOFSPAREN VOOR MEDEWERKERS

In de CAO voor gemeenteambtenaren is opgenomen dat onze medewerkers hun bovenwettelijk verlof kunnen omzetten naar verlofsparen tot maximaal 3600 uur. In tegenstelling tot het wettelijk verlof verjaart het saldo van verlofsparen niet. Aan het eind van het boekjaar storten wij de waarde van het saldo in de nieuw te vormen voorziening voor verlofsparen.

REGELING VERVROEGDE UITTREDING

Wij hebben een voorziening gevormd voor de lasten van de regeling vervroegde uitkering (RVU). Van medewerkers waarmee een overeenkomst is afgesloten, wordt het benodigde bedrag in de voorziening gestort. In de CAO is opgenomen dat vanaf 2024 medewerkers een RVU uitkering kunnen ontvangen. De medewerker gaat uit dienst en ontvangt gedurende 2 jaren voorafgaand aan zijn AOW datum, een uitkering van de gemeente. De uit te keren bedragen brengen wij ten laste van de voorziening.

VOORZIENING SOCIAAL PLAN

In 2023 is het besluit genomen om een organisatieontwikkeling in te gaan. Op basis van het sociaal plan is bij het opmaken van de jaarstukken 2023 de voorziening gevorm en gevoed. De komende jaren worden bedragen onttrokken ten behoeve van salarisgaranties die op basis van het sociaal plan zijn afgegeven.

BIJLAGEN

OVERZICHT MUTATIES MEERJARENBEGROTING

In deze bijlage presenteren wij alle voorgestelde wijzigingen in deze begroting per programma.

BEGROTINGSMUTATIES:

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0. Bestuur en ondersteuning				
Actualisatie budget afschrijvingen	-12	-24	-24	12
Actualisatie budget rentelasten	-449	-1.531	-455	-253
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	160	103	48	-33
Actualisatie salarissen ambtelijke organisatie 2026	0	0	0	0
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	51	51	51	51
Actualisatie budget loon- en prijsontwikkeling (Indexering)	-663	-803	-803	-803
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	-39	-39	-39	-39
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	140	140	140
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	1.118	1.118	1.118	1.118
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	-61	-22	-22	-22
Inzet algemene reserve	2.148	0	0	0
Actualisatie budget openbare werken in verband leasekosten	-3	-6	-6	-6
Actualisatie budget salarissen college B&W	0	0	0	0
Actualisatie budget vastgoed Raadhuisplein 1D	0	-20	-20	-20
Actualisatie budget vergoedingen raadsleden	0	0	0	0
Bijdrage aan het fonds VNG / GGU / gezamenlijke gemeentelijke activiteiten	-45	-45	-45	-45
Budgetmutatie bestuurlijke kosten gemeenteraadsverkiezingen en nieuwe raadsperiode	-28	0	0	0
Budgetmutatie doorontwikkeling Turmac Cultuurfabriek	-60	0	0	0
Budgetmutatie gemeenteraadsverkiezingen	-60	0	0	0
Contributie Vereniging Nederlandse Riviergemeenten en Vereniging van Gelderse Gemeenten	-5	-5	-5	-5
BA0 Beleidsmatige aanpassingen	-675	-1.725	-2.635	-3.170
BA01 Taakstelling ambtelijk apparaat	100	100	100	100
BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	-150	-150	-150	-150
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	225	0	0	0
FT0 Financieel technische maatregelen	-1.632	-1.932	-1.932	-1.932
FT01 Brandverzekeringen	0	150	150	150

FT02 Onvoorzien verlagen	25	25	25	25
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	85	85	85	85
FT12 Invoeren projectfinanciering	225	225	225	225
IV0 Inkomstenverhogende maatregelen	-828	-1.083	-1.538	-1.793
IV03 Parkeerbelasting	300	300	500	500
IV04 Huwelijken	10	10	10	10
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	-92
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	-11	-11	-11	-11
Actualisatie investering rotonde Platanenlaan - Ringbaan	0	-11	-11	-11
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	-137	-137	-137
Actualisatie budget gladheidsbestrijding	-14	-14	-14	-14
Actualisatie budget kleine maatregelen mobiliteitsprogramma Zevenaar	-40	-40	-40	-40
3. Economie				
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	5	5	5	5
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	-3	-3	-3	-3
Actualisatie budget opstellen omgevingsprogramma economie	-25	-25	0	0
IV05 Toeristenbelasting	62	106	150	194
4. Onderwijs				
Actualisatie budget afschrijvingen	55	13	210	198
Budgetmutaties gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs	1	0	-503	-508
Actualisatie budget reserve vervangende nieuwbouw De Wissel	0	0	-125	1
Actualisatie investering vervangende nieuwbouw De Wissel	0	0	0	-126
Budget tijdelijke uitbreiding De Trompetter inclusief onderwijsleerpakket	-140	-218	-218	-218
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	400	400	400	400
5. Sport, cultuur en recreatie				
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	8
Actualisatie budget rentelasten	2	2	1	1
Budgetmutaties lasten/baten sportbedrijf	-51	-51	-51	-51
Actualisatie investering wegen revitalisering index	0	-3	-3	-3

Actualisatie budget onderhoud klompenpaden	-23	-23	-23	-23
BA04 Cultuurpresentatie	35	35	35	35
FT04 Afschrijvingstermijn van gebouwen aanpassen	65	65	65	65
6. Sociaal domein				
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en jeugd	-1.118	-1.118	-1.118	-1.118
BA09 Maatschappelijk werk op school	-230	-230	-230	-230
BA10 Minimabeleid	110	165	165	165
BA11 en BA16 Jeugdhulp met verblijf	650	1.150	1.650	2.150
BA13 Arbeidsparticipatie	0	0	250	250
BA14 Huishoudelijke ondersteuning	35	170	205	240
BA15 Huishoudelijke ondersteuning Was- en strijkservice gelijk aan HHM normenkader	0	360	485	485
BA17 en BA08 Zevenaar Doet	-100	125	125	125
FT06 Structureel vervallen uitvoeringsagenda	287	287	287	287
FT07 Samenkracht en burgerparticipatie	25	25	25	25
FT08 Arbeidsparticipatie	0	150	150	150
FT09 Verlagen budget woonvoorzieningen	130	130	130	130
FT10 PGB Wmo	150	150	150	150
FT11 PGB Jeugd	150	150	150	150
IV06 Gehandicaptenparkeerkaarten	6	13	20	27
7. Volksgezondheid en milieu				
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	-51
Actualisatie budget rentelasten	61	60	60	60
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2026	53	53	53	53
Investering duurzame vervanging dakbedekking en zonnepanelen Turmac Cultuurfabriek	0	0	0	0
Inzet reserve riolering	0	0	0	0
FT03 Exploitatielasten duurzaamheid	90	90	90	90
IV07 Lijkbezorgingsrechten	13	13	13	13
IV08 Rioolheffing	204	408	612	816
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Actualisatie budget rentelasten	-1	46	56	72
Actualisatie budget salarissen en overhead grondexploitaties	4	4	4	4
Actualisatie budget uitvoeringskosten Omgevingswet	-212	0	0	0
Actualisatie budget vervolgfase Lathum Later	-227	0	0	0

Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	0	0	43	-10
IV09 Omgevingsleges	233	233	233	233
Totaal mutaties	**367**	**-2.554**	**-1.887**	**-1.918**

OVERZICHT MUTATIES TOT DE MEERJARENBEGROTING

Hieronder treft u een overzicht aan met begrotingswijzigingen die in de stand 'mutaties tot de meerjarenbegroting 2026-2029' zijn opgenomen. Dit zijn begrotingswijzigingen die tussen de laatste rapportage en deze meerjarenbegroting separaat door uw raad zijn vastgesteld en begrotingswijzigingen die puur administratief van aard zijn. De wijzigingen hieronder betreffen met name deze laatste categorie. Per saldo moeten de administratieve wijzigingen budgettair neutraal zijn. Zij mogen het resultaat niet beïnvloeden. Het gaat veelal om budgetverschuivingen en dergelijke. Raadsbesluiten kunnen wel leiden tot een wijziging in het resultaat.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0. Bestuur en ondersteuning				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	-188	-188	-188	-188
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	196	1.179	174	-80
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	-18.346	-18.346	-18.346	-18.346
Budgetmutatie bijdrage onderhoud beheer systeem van OW aan I&A budget	0	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	47	64	51	65
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	19.241	19.241	19.241	19.241
Doorbelasting salarissen ten laste van projecten	0	0	0	0
Fractievergoedingen	0	0	0	0
Toekennen indexatie 2026	2.168	2.168	2.168	2.168
Van nieuw beleid salarissen naar regulier	-23	-23	-23	-23
1. Veiligheid				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	-121	-121	-121	-121
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	6	-1	5	7
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	1.177	1.177	1.177	1.177
Doorbelasting materieel openbare werken	-1	-1	-1	-1
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-1.261	-1.261	-1.261	-1.261
Toekennen indexatie 2026	-7	-7	-7	-7
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	140	140	140	140
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	5	-264	-22	16
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	2.766	2.766	2.766	2.766
Doorbelasting materieel openbare werken	-7	-10	-8	-10
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-2.915	-2.915	-2.915	-2.915
Doorbelasting straatreiniging	-3	-4	-4	-5

Toekennen indexatie 2026	-138	-138	-138	-138

3. Economie				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	-30	-30	-30	-30
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	0	-1	-2	1
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	630	630	630	630
Doorbelasting materieel openbare werken	-1	-1	-1	-1
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-653	-653	-653	-653
Toekennen indexatie 2026	-3	-3	-3	-3

4. Onderwijs				
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	91	-193	218	290
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	360	360	360	360
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	16	16	16	16
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-373	-373	-373	-373
Toekennen indexatie 2026	-18	-18	-18	-18

5. Sport, cultuur en recreatie				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	56	56	56	56
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	3	-60	-4	16
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	2.371	2.371	2.371	2.371
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	-21	-21	-21	-21
Doorbelasting materieel openbare werken	-28	-37	-30	-38
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-2.449	-2.449	-2.449	-2.449
Toekennen indexatie 2026	-432	-432	-432	-432

6. Sociaal domein				
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	0	-9	-1	1
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	6.535	6.535	6.535	6.535
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	4	4	4	4
Doorbelasting materieel openbare werken	0	0	0	0
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-6.943	-6.943	-6.943	-6.943
Toekennen indexatie 2026	-1.646	-1.646	-1.646	-1.646
Van nieuw beleid salarissen naar regulier	23	23	23	23

7. Volksgezondheid en milieu				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	33	33	33	33

Actualisatie rentelasten naar taakvelden	30	-247	40	143
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	1.785	1.785	1.785	1.785
Doorbelasting materieel openbare werken	-10	-14	-11	-14
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-1.830	-1.830	-1.830	-1.830
Doorbelasting straatreiniging	3	4	4	5
Toekennen indexatie 2026	53	53	53	53
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Aanvullende doorbelasting salarissen naar taakvelden fysiek domein	110	110	110	110
Actualisatie rentelasten naar taakvelden	-332	-404	-408	-393
Aframen huidige doorbelastingen salarissen 2026 e.v.	2.720	2.720	2.720	2.720
Doorbelasting salarissen 2026 naar taakvelden	-2.818	-2.818	-2.818	-2.818
Doorbelasting salarissen ten laste van projecten	0	0	0	0
Toekennen indexatie 2026	22	22	22	22
Totaal mutaties	**0**	**0**	**0**	**0**

MEERJARENINVESTERINGSPLAN

In het meerjareninvesteringsplan vermelden wij de voor de komende vier jaren geplande investeringen. Het meerjareninvesteringsplan is bedoeld voor de bewaking van de planning en de voortgang van deze investeringen. De wijzigingen hebben vooral betrekking op de fasering van de investeringen die in het meerjareninvesteringsplan zijn opgenomen en daarmee op de raming van de lasten in de meerjarenbegroting. Het meerjareninvesteringsplan wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld bij de begroting.
In de 2e Voortgangsrapportage en de jaarstukken nemen wij het investeringsoverzicht op. In dit overzicht geven wij de stand van zaken weer van de beschikbaar gestelde en lopende investeringen.

Hierna presenteren wij het bijgestelde meerjareninvesteringsplan voor de jaren 2026-2029. Voor de toelichting op de geplande investeringen verwijzen wij u naar de betreffende programma's bij het onderdeel 'Wat kost het?'.

In onderstaande tabel is een kolom 'separaat voorstel' opgenomen. Wanneer in deze kolom een 'ja' is ingevuld dan komen wij bij u terug met een separaat raadsvoorstel.

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
Aanbrengen zonnepanelen brandweerkazerne Zevenaar		38	0	0	0	0
Bouw toiletvoorziening Breuly		26	0	0	0	0
Citroen Jumpy V-30-LLD (481)		45	0	0	0	0
Heftruck Toyota		25	0	0	0	0
Invullen gebouw Raadhuisplein 1		175	0	0	0	0
Iveco V-05-DRX (373)		15	0	0	0	0
Iveco VZF-30-B (364) begraven		55	0	0	0	0
Machinepark OW		32	0	0	0	0
Mercedes Sprinter Pick-up		63	0	0	0	0
Pand Dorpsstraat 33 Angerlo		74	0	0	0	0
Raadzaal inrichting en installaties		100	0	0	0	0
Rioolcombi (kolkenzuiger)		400	0	0	0	0
Service auto VW transporter		102	0	0	0	0
Tractor MF		75	0	0	0	0
Verduurzaming brandweerkazerne Zevenaar		3	0	0	0	0
Verduurzaming Musiater		638	0	0	0	0
Vervangen Servicewagen 468 VJ-092-F		34	0	0	0	0
vervangen VW Crafter bus (355)		61	0	0	0	0
vervangen VW crafter/kipper (356)		88	0	0	0	0
vervangen VW Crafter/kipper (357)		88	0	0	0	0
Vervanging dak Turmac (TCF)		0	1.337	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2024		32	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2025		144	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2026		0	341	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2027		0	0	329	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2028		0	0	0	141	0
Vervanging zonnepanelen warmtep. gemeentewerf ZVN		58	0	0	0	0

Vloeistoftank 32000 liter		33	0	0	0	0
Vrachtauto 210 MAN TGL (30-BJP-5)		0	80	0	0	0
Vrachtwagen DAF CF75		410	0	0	0	0
Werkplekken Turmac kantoorgebouw		50	0	0	0	0
Totaal programma 0.		**2.864**	**1.758**	**329**	**141**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Geen investeringen voor dit programma.						
Totaal programma 1.		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Ambities wegen 2025		30	0	0	0	0
Ambities wegen 2026		0	30	0	0	0
Ambities wegen Angerlo		9	0	0	0	0
Ambities wegen Lobith-Zuid		23	8	0	0	0
Edisonstraat - planvorming herinrichting		50	45	0	0	0
Fietspadstrooier		50	0	0	0	0
Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	JA	335	185	250	1.000	0
Geitenwaard - fietspad		99	0	0	0	0
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst		17	0	0	0	0
Herinrichting Kop van Tolkamer		455	0	0	0	0
Herinrichting Markt Zevenaar		130	0	0	0	0
Herinrichting Muldershof		22	0	0	0	0
Herinrichting park.plaatsen centrum/babberichseweg		248	0	0	0	0
Iveco V-06-DRX (374)		4	0	0	0	0
Kleine vrachtwagen 358 VW Crafter VBN-379-K		0	43	0	0	0
Lobith-Noord wegen: duurzaam en circulair		220	0	0	0	0
Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15		0	0	0	84	0
Pannerden wegen: duurzaam en circulair		110	0	0	0	0
Planvorming herinrichting Doesburgsweg		0	0	96	0	0
Planvorming herinrichting Mercurion		0	0	0	0	71
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord		-5	0	0	0	0
Revitalisatie dijken		74	100	200	0	0
Revitalisatie Nieuwstraat Pannerden		21	0	0	0	0
Revitalisatie Parkeerdek Masiusplein Zevenaar		525	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Angerlo		50	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Bijlanseweg Tolkamer		400	200	0	0	0
Revitalisatie wegen Bloemenkamp		432	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Noord		132	1.004	1.000	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Noord 26 / 22-24		0	2.427	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid		214	110	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid 26 / 22-24		0	508	0	0	0
Revitalisatie wegen Pannerden		123	1.600	0	0	0
Revitalisatie wegen Schrijvershoek		200	302	505	0	0
Revitalisatie wegen Schrijvershoek 26 / 22-24		0	1.167	0	0	0

Revitalisatie wegen Spijk	74	0	0	0	0
Rotonde Platanenlaan - Ringbaan	0	672	0	0	0
Snelfietsroute F12 - traject 7 en 9	1.203	0	0	0	0
Spoorverdubbeling - advies en planvorming	77	0	0	0	0
Straatmeubilair 2025	50	0	0	0	0
Straatmeubilair 2026	0	71	50	0	0
Straatmeubilair 26 / 22-24 index	0	30	0	0	0
Veegtruck	100	0	0	0	0
Veegwagen 27-BPR-5	71	0	0	0	0
Veegwagen 86-BNS-3	65	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2023	23	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2024	110	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2025	115	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2026	0	120	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2023	30	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2024	60	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2025	80	0	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2026	0	70	0	0	0
Vervangen armaturen 2026	0	250	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 armatu-ren 2025	237	0	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2025	196	0	0	0	0
Vervangen brug Eltenseweg	315	335	0	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-3)	65	0	0	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-7)	65	0	0	0	0
Vervangen masten 2026	0	160	0	0	0
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort	286	261	0	0	0
Voetgangersoversteekplaatsen parkeerring	92	0	0	0	0
Voetpad K03 Ringbaan Noord / K04 Hekke	30	0	0	0	0
Witte Kruis - onderzoek Plan, MER	91	0	0	0	0
Zoutsilo	37	0	0	0	0
Totaal programma 2.	**7.440**	**9.698**	**2.101**	**1.084**	**71**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Herinrichten Edisonstraat/Doesburgseweg		0	0	400	350	0
Raadhuisplein - herinrichten		5	0	0	0	0
Toekomstbest. bedrijventerrein Hengelder&Tatelaar		223	210	0	0	0
Toekomstbestendig bedr.terrein Lobith-Halve Maan		0	250	250	0	0
Zevenaar - bruisend maken centrum		43	0	0	0	0
Totaal programma 3.		**271**	**460**	**650**	**350**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Aanpassing locaties Liemers College (VO)	JA	3.500	0	0	0	0
Bouwkundige aanpassing ds. Jonkerschool		25	0	0	0	0
Bouwvoorbereiding basisschool de Wissel	JA	250	0	0	0	0
Brede school Groot Holthuizen - 1e inrichting/olp		278	0	0	0	0
Carrousel/Maatjes verbouw - aanpassing		147	0	0	0	0

Haalbaarheidsonderz huisv de Tamboerijn/de Wissel		64	150	0	0	0
Herstel dak en kozijnen basisschool de Bem		50	0	0	0	0
Renovatie in div. schoolgebouwen		17	0	0	0	0
Vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	JA	0	230	245	2.150	2.150
Vervangende nieuwbouw De Wissel	JA	0	3.460	2.830	0	0
Voorbereiding verv.nieuwb./renovatie Herenmaten	JA	250	0	0	0	0
Totaal programma 4.		**4.581**	**3.840**	**3.075**	**2.150**	**2.150**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Afvalbakken		60	0	0	0	0
Beregeningsinstallaties sportvelden		-2	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2024		20	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2025		30	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2026		0	30	0	0	0
Gimbornhof		84	0	0	0	0
Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar		201	0	0	0	0
Hittestress maatregelen 2026		0	37	0	0	0
Hittestress maatregelen Bloemenkamp		99	0	0	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Noord		5	10	17	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Zuid		19	6	0	0	0
Hittestress maatregelen Schrijvershoek		3	9	15	0	0
Hondenloslooopterreinen		140	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2023		1	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2024		82	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2025		100	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2026		0	100	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-N		14	10	10	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-Z		19	6	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Bloemenkamp		25	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Kop van Tolkamer		30	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Schrijvershoek		0	10	20	0	0
Led verlichting sportvelden		-2	0	0	0	0
Maailaadwagen (637)		65	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2023		7	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2024		160	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2025		160	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2026		0	160	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2023		345	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2024		328	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2025		400	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2026		0	400	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Angerlo		8	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Bloemenkamp		25	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Kop van Tolkamer		25	0	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Noord		4	10	20	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Zuid		19	6	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Schrijvershoek		0	25	60	0	0

Reguliere vervangingen groen Angerlo	7	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Bloemenkamp	55	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Kop van Tolkamer	30	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Noord	10	20	60	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Zuid	34	11	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Schrijvershoek	0	25	60	0	0
Uitbreiding bomen 2025	100	0	0	0	0
Uitbreiding bomen 2026	100	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2024	243	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2025	281	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2026	0	268	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2027	0	0	260	0	0
Vervanging speeltoestellen Bloemenkamp	39	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Noord	0	10	20	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Zuid	19	6	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Schrijvershoek	0	10	15	0	0
Totaal programma 5.	**3.392**	**1.169**	**557**	**0**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
Aankoop pand Stationsplein 4 Zevenaar		308	0	0	0	0
Totaal programma 6.		**308**	**0**	**0**	**0**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
18 containers voor luiers en incontinentiemat.		121	0	0	0	0
Bloemenkamp: vernieuwen rioolstelsel etc.		1.963	0	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2024		228	0	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2025		109	0	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2023		236	0	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2024		368	170	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2025		148	31	0	0	0
Giesbeek - revitalisering		161	0	0	0	0
Invest. duurzaamheidsmaatregelen eigen org. 2024		35	0	0	0	0
Invest. duurzaamheidsmaatregelen eigen org. 2026		0	400	0	0	0
Kia EV3 4-TXN-62 (480)		35	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen 2026		0	32	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Bloemenkamp		324	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Noord		0	25	40	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Zuid		98	33	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen plein Didamsestraat		166	100	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Schrijvershoek		0	25	27	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Zevenaar		132	150	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Bloemenk, Schrijversh, Oud Z		145	0	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Lobith, Tolkamer, Pannerden		145	0	0	0	0
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc.		192	0	0	0	0
Lathum (Koestraat): vernieuwen rioolstelsel etc.		109	0	0	0	0
Lobith-Noord: vernieuwen riool-stelsel etc.		2.372	3.151	3.500	0	0

Marktplein Lobith-Zuid: vernieuwen riool-stelsel	804	152	0	0	0
Methen en Heerenmäten - bouwkundig deel gemalen	134	0	0	0	0
Methen en Heerenmäten: vrijverval riool	200	0	0	0	0
Minigemalen 2025	97	0	0	0	0
Minigemalen 2026	0	67	0	0	0
Ondergrondse restafvalcontainers	10	0	0	0	0
Pannerden: vernieuwen rioolstelsel etc.	546	0	0	0	0
Renovatie 2025	250	0	0	0	0
Renovatie 2026	0	250	0	0	0
Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc.	953	1.425	2.000	0	0
Verduurzaming dak Turmac (TCF)	0	500	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2024	50	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2025	100	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2026	0	50	0	0	0
Vervangen VW Transporter (1128)	0	0	0	80	0
Totaal programma 7.	**10.231**	**6.561**	**5.567**	**80**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2025	2026	2027	2028	2029
Grondverwerving binnen Wvg-locaties		16.500	0	0	0	0
Realiseren rivierklimaatpark		75	0	1.500	0	0
Voorbereidingskrediet Dijkweg e.o. Oud-Zevenaar		57	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld A		157	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld B		162	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Reisenakker Zevenaar		157	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Witte Kruis e.o. Babberich		166	0	0	0	0
Totaal programma 8.		**17.274**	**0**	**1.500**	**0**	**0**
Totaal alle programma's		**46.361**	**23.486**	**13.779**	**3.805**	**2.221**

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Algemene reserve (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9000	Algemene reserve	38.867	36.456	34.068	34.068	34.068
Totaal	**algemene reserve**	**38.867**	**36.456**	**34.068**	**34.068**	**34.068**

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	202	202	202	202
9017	Afval	256	384	384	384	384
9018	Riolering	644	644	440	440	440
9047	Onderhoud gebouwen	66	0	0	0	0
9049	Zevenaar Doet	0	0	150	75	0
9054	Duurzaamheid	1.368	951	0	0	0
9056	Woningbouw	2.097	539	140	0	0
9058	Achterstand groen	387	0	0	0	0
9059	Advies en begeleiding project A12/A15	494	394	294	294	294
9073	Opvang en begeleiding Oekraïners	230	130	0	0	0
Totaal	**bestemmingsreserves**	**5.744**	**3.244**	**1.610**	**1.395**	**1.320**

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2025	2026	2027	2028	2029
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	500	500	483	467
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	492	480	467	455	442
9012	Snelfietsroute F12	393	392	384	375	367
9027	Balansverkorting	125	120	115	110	105
9028	Onderwijshuisvesting	261	251	242	232	222
9029	Basisschool 't Scathe	1.834	1.776	1.717	1.658	1.599
9034	De Cirkel/De Duim	551	524	496	469	441
9035	Sportvelden RKPSC	51	43	34	26	17
9036	Fietspad Geitenwaard	100	100	98	95	93
9037	Herinrichting Tengnagelwaard	48	47	46	44	43
9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	100	93	87	80	73

9039	Brede Blik Giesbeek	1.009	938	866	794	722
9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	936	856	775	695	614
9051	Herinrichting Muldershof	565	565	551	537	523
9052	Herinrichting Markt Zevenaar	375	375	363	351	339
9053	Vervangende nieuwbouw de Wissel	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	166	166	160	155	149
9057	Sportaccommodaties	1.158	1.082	1.006	930	853
9061	Ledverlichting sportterreinen	760	760	710	659	608
9062	Beregeningsinstallatie sportvelden	307	307	287	266	246
9064	IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn	275	275	220	165	110
9065	Aanpassing tijdelijke huisvesting Platanenlaan	0	0	0	0	0
9066	Rioolcombi (kolkenzuiger)	400	400	360	320	280
9067	Vervanging hardware werkplekken	276	184	92	0	0
9068	Vervanging hardware werkplekken 2022	24	12	0	0	0
9069	Vervanging hardware werkplekken 2023	300	219	137	56	56
9070	Vervanging hardware werkplekken 2024	252	252	175	98	21
9071	Vervanging hardware werkplekken 2025	192	192	156	120	83
9072	Vervanging software centrale afsluiting parkeren	34	22	11	0	0
9074	Verduurzaming dak Turmac (TCF)	0	0	500	475	450
Totaal	**bestemmingsreserves afschrijvingslasten**	**17.987**	**17.431**	**17.053**	**16.146**	**15.424**

Voorzieningen (stand per 1 januari)						**(Bedragen x € 1.000)**
Nummer	**Naam**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
8002	Pensioenen wethouders	2.483	2.461	2.435	2.409	2.384
8004	Onderhoud gebouwen	2.138	2.491	2.331	2.293	2.867
8006	Openbare verlichting	181	170	203	236	269
8007	Wegen	2.675	2.165	2.461	2.757	3.053
8008	Bruggen	172	202	157	111	66
8009	Begraafplaatsen	106	87	92	96	101
8010	Riolering	5.452	5.439	5.370	4.945	4.684
8013	Wachtgelden wethouders	80	0	0	0	0
8014	Verlofsparen	306	406	406	406	406
8015	Voorziening regeling vervroegde uitkering (RVU)	192	272	181	91	0
8016	Sociaal plan	125	85	45	45	45
8017	Afval	0	80	80	80	80

Totaal	**voorzieningen**	**13.910**	**13.857**	**13.761**	**13.469**	**13.955**

OVERZICHT BELEIDSINDICATOREN

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2026	Begroting 2029
Programma 0. Bestuur en ondersteuning					
Apparaatskosten (in € per inwoner)				934,00	934,00
	De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld. De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, huisvesting, intern beheer en I&A. Wordt uitgedrukt in € per inwoner.				
Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)				7,70	7,80
	De bezetting per 31-12-2024 bedraagt 341 fte, uitgedrukt per 1.000 inwoners is dat 7,58. De bezetting met eigen medewerkers is de afgelopen jaren (2022-2025) toegenomen. Dit houdt verband met uitbreiding van de formatie, gehonoreerd in eerdere meerjarenbegrotingen. We zetten in op meer invulling door eigen medewerkers en dus een hogere (vaste) bezetting.				
Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)				30,00	28,00
	Het gaat hier om het bedrag van de totale inhuur als % van de loonsom. De inhuur is inclusief inhuur ten laste van projecten, GREX, investeringen en inclusief inhuur wegens ziekte. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan ons streefcijfer. In de huidige krappe arbeidsmarkt is het lastig om personeel aan te trekken. Om het werk toch gedaan te krijgen, zijn we genoodzaakt externe inhuur in te zetten. De verhouding tussen externe inhuur en de inzet van eigen medewerkers loopt verder uiteen. Dit leidt tot een hoog percentage.				
Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)				8,62	8,62
	De vastgestelde formatie per 01-01-2025 voor het begrotingsjaar 2026 is 388 fte. Dit is inclusief nieuw toegekende formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.				

Overhead (in % van totale lasten)

			10,61	10,61

Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten. De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead.
De gevolgen van diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing, informatisering & automatisering, gehonoreerde uitbreiding van formatie en organisatieontwikkeling zijn meegenomen in de overhead.

Programma 1. Veiligheid

Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)

2024	1,20	0,80	0,50	0,50

We zitten al behoorlijk laag in Zevenaar ten opzichte van het Gelders gemiddelde. Samen met de buurtwhatsappgroepen, politie en gezamenlijke acties proberen we inwoners te waarschuwen voor inbraken.

Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit (aantal per 10.000 inwoners)

2024	6,15	8,21	6,31	6,31

Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het vervaardigen, handelen en bezitten van drugs is strafbaar gesteld als misdrijf. Het aantal door de politie geregistreerde drugsdelicten in Zevenaar ligt iets boven het Gelders gemiddelde. Het streven is om naar het Gelders gemiddelde te dalen. We zetten met onze preventieve ondermijningsaanpak in op het voorkomen van (o.a.) drugsdelicten, maar in ons gebied is het zeker een probleem waar we mee te maken hebben.

Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)

2024	3,50	2,30	2,20	2,00

Zevenaar scoort sterk onder het Gelders gemiddelde. We blijven sturen op een verdere daling van het aantal geweldmisdrijven.

Politieregistraties overlast door verward persoon (aantal per 10.000 inwoners)

2024	80,00	46,00	35,00	35,00

Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het aantal politieregistraties van overlast met verwarde personen is een nieuw opgenomen beleidsindicator. In 2024 kwam Zevenaar ver onder het Gelders gemiddelde uit met 46 politieregistraties. De overlast door personen met verward gedrag is hoog, toch zitten we onder het Gelders gemiddelde. Met onze aanpak hopen we uiteindelijk resultaten te zien en dat het cijfer gaat dalen.

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)

2024	4,90	4,00	3,30	3,00

In 2024 zijn we helaas zijn we iets gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Desondanks scoren we nog onder het Gelders gemiddelde en gaan we voor een afname.

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)

2024	8,00	11,00	9,00	9,00

De verwijzingen naar Halt zijn hoger dan het Gelders gemiddelde. Meer Zevenaarse jongeren krijgen een doorverwijzing naar Halt. Mogelijk is dit een effect van de verbeterde samenwerking in het zorg- en veiligheidsdomein, zodat we jongeren eerder en beter in beeld krijgen.

Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)

2024	1,80	0,70	0,80	0,80

In 2024 zagen we een daling in de cijfer van winkeldiefstallen. We hopen dit lage cijfer de aankomende jaren vast te houden.

Programma 3. Economie

Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)

2023	166,30	149,30	150,00	153,00

De gemeente Zevenaar volgt de provinciale en landelijke trend. Het aantal vestigingen ten opzichte van de inwoners in de leeftijdscategorie 15 t/m 64 jaar stijgt. Oorzaak hiervoor is het relatief grote aantal oprichtingen en het nog beperkt aantal faillissementen. De verwachte stijging zet wel door, maar niet zo fors als in 2022 en 2023.

Functiemenging (%)

2023	54,40	48,40	46,00	46,00

Het aantal banen en woningen is in de gemeente Zevenaar niet volledig in balans. Vanuit de geplande woningbouw opgave is het zaak om ook ruimte voor economie goed te borgen. Een gezonde economie draagt, net als een gezonde leefomgeving en een inclusieve samenleving, bij aan de brede welvaart. Voor het versterken van de lokale economie zetten we onder andere in op de uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort. De voorkeur heeft het om het woon-werkverkeer zo beperkt mogelijk te houden.

Programma 4. Onderwijs

Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)

2024	5,10	1,10	1,30	1,30

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jeugdige (5 tot 16 jaar) of een kwalificatieplichtige jeugdige (16 en 17 jaar) niet op een school staat ingeschreven.
De cijfers voor Zevenaar wijken positief af van het Gelders gemiddelde. Het onderwijs en RBL zetten in op maatregelen om ervoor te zorgen dat alle leerlingen naar school gaan. In de zomerperiode wordt door het RBL nauwkeurig gemonitord of leerlingen die worden uitgeschreven bij een school, op een nieuwe school weer staan ingeschreven. Dit geldt met name bij de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs, en van voortgezet onderwijs naar een vervolgopleiding. Monitoring zorgt ervoor dat jeugdigen sneller in beeld komen, en dus ook sneller kan worden ingegrepen als blijkt dat er geen (her)inschrijving heeft plaatsgevonden.

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)

2024	28,00	45,00	20,00	20,00

Van relatief verzuim is sprake als een leerplichtige of kwalificatieplichtige jeugdige (tot 23 jaar) gedurende 4 opeenvolgende lesweken meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuimt.

Bij relatief verzuim zien we in vergelijking met het voorgaande jaar gelijk blijvende cijfers. Bij relatief verzuim gaat het meestal om zorgverzuim. Het gaat om schoolverzuim vanwege situaties thuis in het gezin, soms als gevolg van financiële problematiek. We blijven met het RBL, de school en ouders werken aan verdere verdere daling van het relatief verzuim.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)

2024	2,10	2,10		1,70	1,70

Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie die langer dan vier weken aaneengesloten geen onderwijs volgen of niet staan ingeschreven op een school.

We zien ten opzichte van het jaar ervoor een lichte daling in het percentage voortijdig schoolverlaters, zowel in Gelderland als in Zevenaar. Het RBL en de RSD helpen voortijdig schoolverlaters weer terug naar school te gaan of zij begeleiden jongeren naar werk. Jongeren in een kwetsbare positie krijgen hierbij extra ondersteuning.

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Niet sporters (%)

2024	43,10	47,20		48,00	47,50

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Landelijke cijfers laten zien dat het beweeggedrag in diverse gemeenten weer stijgende is. Door de inzet van de sportaanbieders en onze combinatiefunctionarissen, en extra inzet vanuit het Gezond Actief Leven Akkoord verwachten wij komende jaren een inhaalslag te maken.

Programma 6. Sociaal domein

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)

2024	292,40	252,00		258,00	260,00

Het aantal personen met een bijstandsuitkering in de gemeente Zevenaar ligt onder het Gelders gemiddelde. Landelijk wordt voor gemeenten met minder dan 50.000 inwoners een stijging van het bijstandsbestand verwacht van +1,7%, hierdoor is de verwachting dat de personen met een bijstandsuitkering in de komende jaren licht zal stijgen. De huidige bestuurlijke opdracht aan RSD de Liemers richt zich op de begeleiding van inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt en is erop gericht om zoveel mogelijk inwoners te laten uitstromen naar de arbeidsmarkt, zodat een eventuele stijging zoveel mogelijk wordt beperkt.

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin

2023	5,00	4,00		4,50	4,00

Ons beleid is er op gericht om het aantal kinderen in armoede terug te dringen. Landelijk ligt het percentage kinderen dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen op 6%. In gemeente Zevenaar streven we naar een lager percentage dan het landelijke.

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo

2022	695,00	890,00		885,00	870,00

Ondanks het ontbreken van de meest recente cijfers van Gelderland is de verwachting dat het aantal cliënten met een maatwerkarrangement in Zevenaar nog steeds iets hoger dan het gemiddelde in Gelderland is. Dit past bij het beeld dat er veel aanvragen blijven komen bij de toegang. Er wordt gewerkt aan het verminderen van het aantal maatwerkarrangementen. Dit o.a. door ontwikkelen van (meer) voorzieningen in het voorliggende veld, meer aandacht naar positieve gezondheid en actualisatie van het Wmo beleid.

Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)

2023	1,00	1,00	0,80	0,80

Met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming werken we toe naar een sterk lokaal team dat een nauwe samenwerking heeft met GI's en Veilig Thuis. Daarbij hebben we ons preventief jeugdbeleid voor jongeren uitgebreid met trajecten als Straatwerk, Halt in de Wijk en Iriszorg. De verwachting is dat dit alles een preventief effect zal hebben.
De wachtlijsten bij de GI's zorgen momenteel voor een afname van het aantal maatregelen. Dit is een tijdelijk effect.

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2024	1,00	1,20	1,00	1,00

We maken ons lokaal en regionaal sterk om te voorkomen dat er een jeugdbeschermingsmaatregel nodig is. Onder andere met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming. Ook zetten we lokaal meer in op preventie en hebben we ons preventieve aanbod flink uitgebreid voor kinderen, jongeren en gezinnen. Als er toch een jeugdscheringmaatregel wordt uitgesproken door de kinderrechter, dan zorgen we dat deze zo goed mogelijk wordt uitgevoerd en er een nauwe samenwerking is tussen de Gecertificeerde Instelling, het lokaal team en het voorliggend veld, gericht op tijdelijk gedeelde regie en terug naar eigen regie waar dat kan en veilig is. Dit draagt eraan bij dat een jeugdbeschermingsmaatregel soms niet nodig is of de duur ervan verkort kan worden. Een goed functionerend Veiligheidshuis en Jeugdbeschermingstafel is hiervoor cruciaal.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2024	14,90	15,80	12,40	12,40

We zien binnen onze gemeente een lichte afname van het percentage jongeren met jeugdhulp. Dit geldt ook voor de provincie en landelijk. Mogelijk dat de komst van de Essentiële Functies hier een gedeelte van verklaard. De verwachting is namelijk dat door de Essentiële Functies er minder jongeren in verblijf zullen zitten. Daarbij hebben we lokaal de aanvullende afspraak gemaakt dat we het ieder kind gunnen om zoveel mogelijk thuis op te groeien. En we investeren in een sterk voorliggend veld, zodat we hier ook meer naar kunnen verwijzen. De verwachting is dat dit ook het aantal aanvragen jeugdhulp-met-verblijf en het aantal jeugdhulpaanvragen zal doen afnemen.
Met de verdere inzet op versterking van de samenwerking met de JeugdPOH-GGZ, RvdK, GI's, VT, een investering op schoolmaatschappelijk werk, het preventieve aanbod in het voorliggend veld (denk aan Straatwerk, Jongerencoaches, Werkwinkel, Thuis4All) en het toewerken naar Sterke Lokale Teams hopen we deze koers vast te houden.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)

2024	0,30	0,30	0,20	0,20

Het streven is om in ieder geval in de pas te blijven lopen met Gelderland. Dat is voor dit jaar gelukt. Omdat het om relatief weinig jongeren gaat, kan het percentage fluctueren.
We zetten in de samenwerking met onze netwerkpartners zoveel mogelijk in op preventieve hulp en ondersteuning aan jongeren en gezinnen. Denk bijvoorbeeld aan het preventieve aanbod HALT in de Wijk, waardoor er minder jongeren hoeven worden doorverwezen naar HALT. Als ook het preventieve aanbod van Iriszorg en Straatwerk.
Het afgelopen jaar zien we dat de ketenpartners elkaar beter weten te vinden. Halt wordt vaker en sneller betrokken voor overleg en voor verwijzing, ook door scholen. Dit werkt preventief op het voorkomen van een jeugdreclasseringsmaatregel. De komende periode willen we deze samenwerking verder bestendigen en uitbreiden. Dit doen we ook voor de samenwerking met Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de GI's.

De ontwikkeling naar het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming waarbij de gemeente een sterk lokaal team heeft dat samenwerkt met een nog op te richten Regionaal Veiligheidsteam zal mogelijk ook een preventief effect hebben.

Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren

2023	2,00	2,00		1,00	1,00

In Zevenaar is het percentage werkloze jongeren gelijk aan het gemiddelde in Gelderland. Toch is de groep jongeren met een uitkering via RSD de Liemers relatief groot. Deze jongeren hebben vaak extra hulp nodig om mee te doen in de maatschappij.
De gemeente Zevenaar en de regio werken actief aan het voorkomen van jeugdwerkloosheid. Het jongerenloket van RSD de Liemers speelt hierbij een belangrijke rol. Jongeren kunnen hier terecht voor begeleiding, scholing en hulp bij het vinden van werk. De aanpak is onderdeel van de opdracht aan de RSD en sluit aan bij de regionale aanpak jeugdwerkloosheid.
In 2026 komt er een nieuwe wet: Van school naar duurzaam werk. Deze wet helpt jongeren om makkelijker van school naar werk te gaan. De gemeente bereidt zich hierop voor, zodat bestaande voorzieningen – zoals het jongerenloket – goed kunnen bijdragen aan deze overgang.

Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)

2023	830,60	707,50		725,00	725,00

De arbeidsmarkt in Midden-Gelderland is nu stabieler dan in de afgelopen jaren. Er komen nog steeds banen bij, maar minder snel dan voorheen. Toch zijn er nog steeds te weinig mensen beschikbaar voor openstaande vacatures. Ook zijn de kosten voor personeel hoog. Dit maakt het moeilijker voor werkgevers om nieuwe banen te creëren.
De krapte op de arbeidsmarkt is nog steeds merkbaar, maar minder ernstig dan eerder. Er zijn weinig mensen werkloos, maar er zijn wel mensen die kunnen werken en dat nu nog niet doen. In Midden-Gelderland gaat het bijvoorbeeld om mensen met een uitkering, mensen zonder uitkering en mensen die extra hulp nodig hebben om aan het werk te gaan.
Ons beleid richt zich op het helpen van deze groepen. We doen dit bijvoorbeeld met praktijkleren, begeleiding op de werkvloer (jobcoaching) en samenwerking met organisaties zoals Scalabor en het Werkgeversservicepunt.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)

2024	210,80	219,40		215,00	230,00

In lijn met de bestuurlijke opdracht die de raad in december 2023 heeft verstrekt aan RSD de Liemers, is er een duidelijke focus op het ondersteunen van inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Deze groep kent vaak complexe problematiek en langdurige bijstandsafhankelijkheid. Om hen te begeleiden richting economische zelfstandigheid en maatschappelijke participatie, is het noodzakelijk dat zij kunnen deelnemen aan passende re-integratietrajecten. Deze maatwerktrajecten zijn ingekocht bij gespecialiseerde re-integratiepatijen, in plaats van dat er groepsgerichte generieke programma's voor bijstandsafhankelijke inwoners georganiseerd werden. Dit heeft geleid tot een stijging in het aantal lopende voorzieningen.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)

2024	74,00	71,80	73,50	75,00

Hoewel de netto arbeidsparticipatie in Zevenaar de afgelopen jaren licht is gestegen, mede dankzij bestuurlijke opdrachten aan RSD de Liemers gericht op het activeren van de beroepsgeschikte bevolking, zien we dat Zevenaar licht achterblijft bij het gemiddelde van de provincie Gelderland: in 2022 was het verschil 1,9%, en in 2024 is dat opgelopen tot 2,2%. Deze ontwikkeling wordt beïnvloed door structurele factoren zoals vergrijzing, arbeidsethos en een hoge jeugdwerkloosheid. Om dit verschil te verkleinen, kunnen beleidsmatige keuzes worden gemaakt zoals het versterken van regionale samenwerking voor arbeidsmarktmatching, het ontwikkelen van maatwerktrajecten voor jongeren en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en werk.

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%)

2022	28,40	31,00	32,00	35,00

Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Het laatst bekende cijfer is 31% in 2022. In Zevenaar zitten we iets boven het Gelders gemiddelde. Het doel is om in 2029 meer duurzame elektriciteit op te wekken.

Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)

2023	92,00	92,00	91,00	91,00

De hoeveelheid restafval per inwoner is met 88 kg. gedaald tot onder de doelstelling van 91 kg. Een verdere daling vereist aangescherpt beleid.

Programma 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Demografische druk (%)

2025	74,80	80,20	80,20	80,20

Met de demografische druk bedoelen we het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar. Deze ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijk- en Gelders gemiddelde.

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)

2025	987,00	904,00	850,00	874,00

Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)

2025	1.052,00	1.010,00	943,00	977,00

De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)

2024	380,00	320,00	370,00	442,00

De waardeontwikkeling van de woningmarkt wordt als volgt ingeschat:

2025 --> 2026 +11%
2026 --> 2027 +6%
2027 --> 2028 +6%
2028 --> 2029 +6%

Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)

2024	7,60	9,90	9,40	9,30

In de afgelopen drie jaar zijn er 430 woningen gebouwd en opgeleverd in de gemeente Zevenaar. De vraag naar woningen blijft hoog en daarom blijven wij inzetten op realisatie en versnelling van de opgave de komende jaren. We streven ernaar om jaarlijks 150- 200 woningen toe te voegen, met als uiteindelijk doel een continue bouwstroom van 150 tot 200 woningen per jaar. Dit blijft echter wel lastig door en aantal complicerende ontwikkelingen op de woningmarkt.

RAADSINFORMATIEBRIEF

Datum	30 juni 2026
Zaaknummer	Z/26/516721 /ADV/26/1302271
Onderwerp	Reactie op Initiatiefvoorstel De Liemers Coalitie
Portefeuillehouder	L. van Riswijk

Aan de gemeenteraad,

Inleiding

Op 5 juni 2026 heeft Forum voor Democratie een initiatiefvoorstel De Liemers Coalitie ingediend. Via deze raadsinformatiebrief informeert het college u over zijn wensen en bedenkingen op dit initiatiefvoorstel.

Kernboodschap

De gemeenteraad heeft een initiatiefvoorstel ontvangen waarin een ‘Liemerse coalitie’ wordt voorgesteld als alternatief voor de voorgenomen herindeling. Op grond van het Reglement van Orde heeft het college hierover wensen en bedenkingen uitgebracht. Met deze raadsinformatiebrief wordt de raad geïnformeerd over deze reactie, die als bijlage is toegevoegd.

Context

- ☐ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- ☐ Collegeprogramma
- ☐ Motie/amendement/toezegging
- ☒ Anders, namelijk Ingekomen initiatiefvoorstel Forum voor Democratie

Inhoudelijke boodschap

Het college concludeert dat het initiatiefvoorstel geen gelijkwaardig en toekomstbestendig alternatief biedt voor de reeds vastgestelde koers richting herindeling. Het voorstel geeft onvoldoende antwoord op de opgaven die aanleiding zijn geweest voor het herindelingstraject en maakt niet aannemelijk dat de voorgestelde constructie leidt tot meer bestuurskracht, uitvoeringskracht, bestuurlijke eenvoud of democratische legitimatie.

Daarnaast sluit het initiatiefvoorstel niet aan bij de eerder door de betrokken gemeenteraden genomen besluiten en de fase waarin het herindelingstraject zich bevindt. Het college blijft daarom staan voor de ingezette koers richting één gemeente De Liemers en ontraadt het initiatiefvoorstel over te nemen.
Voor de volledige motivering wordt verwezen naar de bijgevoegde wensen en bedenkingen.

Communicatie en vervolgproces

Communicatie naar buiten

Deze raadsinformatiebrief en de daarbij behorende wensen en bedenkingen van het college worden openbaar beschikbaar gesteld via de gebruikelijke raadsinformatiesystemen. Hiermee kunnen inwoners, maatschappelijke organisaties, de betrokken gemeenten, de provincie Gelderland en overige geïnteresseerden kennisnemen van de reactie van het college op het initiatiefvoorstel.

Aan de inhoud van de communicatie wordt geen afzonderlijk communicatietraject verbonden. De verdere behandeling van het initiatiefvoorstel vindt plaats in de openbare vergaderingen van de gemeenteraad, conform het Reglement van Orde.

Vervolgproces

De wensen en bedenkingen van het college worden betrokken bij de behandeling van het initiatiefvoorstel door de gemeenteraad. Het is vervolgens aan de raad om over het initiatiefvoorstel te beraadslagen en hierover een besluit te nemen.

De besluitvorming over het initiatiefvoorstel staat los van het lopende herindelingstraject. Dat traject wordt overeenkomstig de eerder genomen besluiten voortgezet. De raad wordt hierover langs de gebruikelijke bestuurlijke momenten geïnformeerd en betrokken. Er worden naar

aanleiding van deze raadsinformatiebrief geen aanvullende voorstellen of participatietrajecten opgestart.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen	Lucien van Riswijk
secretaris	burgemeester
Digitaal ondertekend door: Daniëlle Jansen Datum: 01-07-2026	Digitaal ondertekend door: Lucien van Riswijk Datum: 02-07-2026

Bijlagen

1. Wensen en bedenkingen college - Initiatiefvoorstel De Liemers Coalitie (UIT/26/1302268)

Digitaal verzegeld door Zynyo B.V.
Datum: 02-07-2026 08:19 CEST
Document ID:
083debff-ad2e-4268-9bf2-ff59db919e50

GEMEENTE ZEVENAAR

Forum voor Democratie
T.a.v. de heer Roel van Bommel
p/a R.VanBommel@raad.zevenaar.nl

datum	30 juni 2026
zaaknummer	Z/26/516721-UIT/26/1302268
onderwerp	Wensen en bedenkingen college - Initiatiefvoorstel De Liemers Coalitie
contactpersoon	Emy Sloot

Beste meneer Van Bommel,

Het college heeft kennisgenomen van het initiatiefraadsvoorstel De Liemers Coalitie, waarin een alternatieve vorm van samenwerking wordt voorgesteld onder de noemer ‘de Liemerse coalitie’. Met deze brief maakt het college zijn wensen en bedenkingen kenbaar op dat voorstel. Wij doen dit in het besef dat het initiatiefvoorstel is ingediend vanuit betrokkenheid bij de toekomst van onze gemeenten en het beste te doen voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Deze zienswijze is afgestemd met de colleges van Duiven, Westervoort en Doesburg. In Duiven en Doesburg is een gelijkluidend initiatiefvoorstel ingediend.

Wensen en bedenkingen college
Het college neemt inhoudelijk nadrukkelijk afstand van het voorliggende initiatiefvoorstel. Naar het oordeel van het college – en van de andere twee betrokken colleges – vormt de voorgestelde ‘Liemerse coalitie’ geen gelijkwaardig, duurzaam en toekomstbestendig alternatief voor de voorgenomen herindeling.

Het initiatiefvoorstel biedt geen afdoende antwoord op de opgaven waarvoor de gemeenten in de Liemers zich gezamenlijk gesteld zien. De gemeenteraad van Zevenaar heeft zich in de motie van

21 mei 2025 uitgesproken voor het onderzoeken van een bestuurlijke toekomst waarin de maatschappelijke opgaven, de verbetering van de dienstverlening, de versterking van de bestuurskracht en een toekomstbestendige organisatie centraal staan. Vervolgens heeft de raad in oktober 2025 met het intentiebesluit de koers vastgesteld om samen met de overige Liemerse gemeenten de mogelijkheden van een herindeling verder uit te werken. Het initiatiefvoorstel introduceert geen nieuwe inzichten die aanleiding geven om deze koers te heroverwegen. Het laat onvoldoende zien hoe de structurele uitdagingen op het gebied van bestuurskracht, uitvoeringskracht, arbeidsmarkt, dienstverlening en financiële weerbaarheid beter of effectiever kunnen worden aangepakt dan binnen het reeds ingezette herindelingstraject.

Waar een herindeling is gericht op het creëren van één bestuurlijke, organisatorische en financiële eenheid, kiest het initiatiefvoorstel voor een model waarin bestuurlijke zelfstandigheid behouden blijft en tegelijkertijd een vergaande ambtelijke integratie wordt voorgesteld. Juist deze bestuursvorm heeft in de Nederlandse praktijk laten zien aanzienlijke nadelen en kwetsbaarheden met zich mee te brengen. Ambtelijke fusies en intensieve ambtelijke samenwerkingsconstructies leiden geregeld tot ingewikkelde sturingsrelaties, verschillen in bestuurlijke prioriteiten, discussie over financiële bijdragen en spanning tussen lokale autonomie enerzijds en gezamenlijke uitvoering anderzijds. In veel gevallen is gebleken dat dergelijke constructies niet de beoogde bestuurlijke rust en slagkracht opleveren en uiteindelijk zijn beëindigd of alsnog zijn doorontwikkeld naar een bestuurlijke herindeling. Ervaringen elders laten daarmee zien dat een ambtelijke fusie geen duurzaam alternatief vormt voor de vraagstukken die juist aanleiding zijn geweest om het huidige herindelingstraject te starten.

Het college constateert dan ook dat het initiatiefvoorstel onvoldoende perspectief biedt op een effectievere en meer toekomstbestendige aanpak van de gezamenlijke opgaven in de Liemers dan de reeds door de raden vastgestelde koers. De Nederlandse praktijk laat immers voldoende zien dat de beoogde constructie van een ambtelijke fusie niet zal leiden tot meer bestuurskracht, meer uitvoeringskracht, eenvoudiger sturing of een sterkere democratische legitimatie. Daarmee ontbreekt een voldoende onderbouwd en realistisch alternatief voor het ingezette herindelingstraject en ziet het college geen aanleiding om de huidige koers te wijzigen.

Daarbij heeft de raad steeds benadrukt dat, indien sprake zou zijn van schaalvergroting in de Liemers, dit moet leiden tot één bestuurlijke Liemerse gemeente. Deze lijn sluit aan bij het VDL-rapport “Nu of Nooit – bestuurlijke toekomst Liemers”, waarin is opgetekend dat Zevenaar bestuurlijk te kennen geeft dat, als sprake is van herindeling in de Liemers, in één keer een beweging moet ontstaan naar één Liemerse gemeente bestaande uit Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar. De op 21 mei 2025 aangenomen motie *‘ Uitspreken intentie tot gemeentelijke fusie’* bevestigt deze bestuurlijke richting.

Procesmatig niet passend binnen de vastgestelde koers

Ook procesmatig past het initiatiefvoorstel niet binnen de door de raden van de Liemerse gemeenten vastgestelde koers. Op basis van de eerder genomen besluiten wordt gezamenlijk gewerkt aan de voorbereiding van het herindelingsontwerp binnen het wettelijke kader van de Wet arhi. Dit traject bevindt zich inmiddels in een vergevorderde fase en wordt uitgevoerd op basis van gezamenlijke bestuurlijke afspraken, onderzoek en participatie.

Het initiatiefvoorstel introduceert een alternatieve koers die niet onderdeel is geweest van deze gezamenlijke voorbereiding en die niet is uitgewerkt of getoetst binnen dezelfde uitgangspunten als het lopende herindelingstraject. Daarmee sluit het voorstel niet aan bij de besluiten die de betrokken gemeenteraden reeds hebben genomen.

De komende besluitvorming over het herindelingsontwerp en het daaropvolgende herindelingsadvies vormt de volgende stap in het wettelijk vastgelegde traject richting een nieuwe gemeente per 1 januari 2029. Tegen die achtergrond ziet het college geen aanleiding om af te wijken van de ingezette koers. Het initiatiefvoorstel biedt daarvoor inhoudelijk noch procesmatig voldoende grondslag.

Conclusie zienswijze

Het college concludeert – evenals de colleges van de overige betrokken gemeenten – dat het initiatiefvoorstel geen voldoende onderbouwd en toekomstbestendig alternatief biedt voor de reeds vastgestelde koers richting herindeling.

Het voorstel geeft onvoldoende antwoord op de opgaven die aanleiding zijn geweest om het herindelingstraject te starten en maakt niet aannemelijk dat de voorgestelde constructie leidt tot meer bestuurskracht, uitvoeringskracht, bestuurlijke eenvoud of democratische legitimatie. Daarnaast past het voorstel niet binnen de koers en het traject waarvoor de betrokken gemeenteraden reeds hebben gekozen.

Het college ontraadt daarom het initiatiefvoorstel over te nemen. Het college blijft staan voor de ingezette lijn richting één gemeente De Liemers, omdat deze naar zijn oordeel de beste waarborgen biedt voor een duurzaam bestuurskrachtige organisatie, een toekomstbestendige dienstverlening en een slagvaardige aanpak van de maatschappelijke opgaven in de Liemers. Om die redenen ziet het college het initiatiefvoorstel niet als een
reëel, verantwoord en gelijkwaardig alternatief voor het lopende herindelingstraject.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Digitaal ondertekend door:
Daniëlle Jansen
Datum: 01-07-2026

Digitaal ondertekend door:
Lucien van Riswijk
Datum: 02-07-2026

Digitaal verzegeld door Zynyo B.V.
Datum: 02-07-2026 08:19 CEST
Document ID:
7da1158e-402f-4ab3-a2b1-cae19eb57c54

Aan het college van burgemeester en wethouders van Zevenaar
t.a.v. [redacted] (contactpersoon)
Kerkstraat 27, Postbus 10, 6900 AA Zevenaar

Van	R.W.M. van Bommel, raadslid Forum voor Democratie Zevenaar, indiener initiatiefvoorstel De Liemers-Coalitie in de gemeenteraad van Zevenaar
Datum	7 augustus 2026
Betreft	Reactie op de Raadsinformatiebrief 26-605 Reactie op Initiatiefvoorstel De Liemers Coalitie d.d. 2 juli 2026
Afschrift	Leden gemeenteraad Zevenaar; Griffie Zevenaar

Geacht college,

Op 30 juni 2026 heeft uw college zijn wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt ten aanzien van het door mij ingediende initiatiefvoorstel De Liemers-Coalitie. Met deze brief reageer ik op die zienswijze. Ik doe dit als indiener van het voorstel en als raadslid van Forum voor Democratie in de gemeenteraad van Zevenaar.

Ik neem de zienswijze van uw college serieus. Een college dat reageert op een initiatiefvoorstel, neemt zijn verantwoordelijkheid en dat verdient waardering. Tegelijkertijd constateer ik dat de zienswijze drie inhoudelijke pijlers bevat waarvan ik er geen een kan aanvaarden als voldoende onderbouwing voor de conclusie dat het initiatiefvoorstel "inhoudelijk noch procesmatig voldoende grondslag" zou bieden. Die constatering licht ik hieronder toe.

Ik schrijf deze reactie mede ten behoeve van de gemeenteraad van Zevenaar, die uiteindelijk beslist. Het is de raad die het initiatiefvoorstel beoordeelt, niet het college. En het is de raad die, op grond van artikel 147a van de Gemeentewet, zijn volksvertegenwoordigende rol uitoefent — ook wanneer dat tijdelijk op een andere lijn zet dan het college.

---

1. De inhoudelijke pijler — niet onderbouwd

Uw college stelt dat de Liemers-Coalitie "geen afdoende antwoord biedt op de opgaven waarvoor de gemeenten in de Liemers zich gezamenlijk gesteld zien." Die opgaven worden omschreven als bestuurskracht, uitvoeringskracht, arbeidsmarkt, dienstverlening en financiële weerbaarheid.

Ik heb drie kanttekeningen.

1.1 Zevenaar is financieel aantoonbaar weerbaar

Uw college verwijst naar "financiële weerbaarheid" als opgave waarvoor herindeling nodig is. Ik wijs uw college op de eigen jaarstukken 2024 van de gemeente Zevenaar:

Kengetal (Zevenaar, 2024)	Uitkomst
Weerstandsratio	2,85 — klasse A (uitstekend)
Netto schuldquote	71,5% — binnen de norm, stijgend maar beheersbaar
Solvabiliteitsratio	27,4% — categorie 'neutraal'
Fusie-ervaring	Zevenaar fuseerde in 2018 succesvol met Rijnwaarden
Meerjarenbegroting 2026-29	Structureel sluitend

Zevenaar heeft een klasse-A weerstandsratio. Zevenaar heeft recente fusie-ervaring. Zevenaar heeft een structureel sluitende begroting. De bewering dat herindeling noodzakelijk is vanwege financiële kwetsbaarheid klopt niet voor Zevenaar. Als uw college bedoelt dat andere gemeenten in de Liemers kwetsbaarder zijn, dan is dat een argument voor gerichte maatregelen — niet per definitie voor viergemeentefusie.

1.2 Het VDL-rapport 'Nu of Nooit' is openbaar maar niet inhoudelijk gewogen in de zienswijze

Uw college verwijst naar het VDL-rapport "Nu of Nooit — bestuurlijke toekomst Liemers" als grondslag voor de bestuurlijke richting. Dit rapport is openbaar en daarmee raadpleegbaar voor raadsleden, inwoners en indieners. Ik constateer echter dat uw zienswijze de bevindingen van dit rapport niet inhoudelijk citeert, niet samenvat en niet toetst aan de voorstellen in het initiatiefvoorstel.

Een rapport dat dient als onderbouwing voor een onomkeerbaar besluit over 45.000 Zevenaarse inwoners, verdient meer dan een verwijzing bij naam. Ik verzoek uw college bij de verdere behandeling de specifieke bevindingen van het VDL-rapport expliciet in verband te brengen met de vraag waarom die bevindingen de Liemers-Coalitie uitsluiten als alternatief. Dat is de inhoudelijke toetsing die de raad nodig heeft.

1.3 Het COELO-onderzoek wordt niet weersproken

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) van de Rijksuniversiteit Groningen analyseerde 39 Nederlandse herindelingen. De conclusie: fusies leveren gemiddeld geen aantoonbare besparing op en verbeteren de dienstverlening gemiddeld niet. Dit onderzoek is peer-reviewed, twaalf jaar oud en nooit empirisch weersproken.

Uw zienswijze noemt dit onderzoek niet. Uw college stelt dat de Coalitie geen afdoende antwoord biedt op de opgaven, maar onderbouwt niet op welk bewijs de verwachting is gebaseerd dat de fusie dat wél doet. Ik verzoek uw college te specificeren op welk empirisch bewijs die verwachting steunt.

---

2. Het procesmatige argument — strijdig met artikel 147a Gemeentewet

Uw college stelt dat het initiatiefvoorstel "procesmatig niet past binnen de vastgestelde koers" en dat het traject "inmiddels in een vergevorderde fase is."

Ik maak hier bezwaar tegen in de scherpste termen die het bestuurlijk-juridische kader toelaat.

2.1 Artikel 147a Gemeentewet is een onvervreemdbaar recht

Het recht van initiatief is neergelegd in artikel 147a van de Gemeentewet. Het is een fundamenteel democratisch recht van ieder raadslid. Geen collegebesluit, geen raadsbesluit en geen procesmatig argument kan dat recht opzijzetten. Het college stelt impliciet dat het procesmatige bezwaar zwaarder weegt dan mijn wettelijke bevoegdheid als raadslid. Die stelling is juridisch niet houdbaar.

2.2 Een intentiebesluit is geen definitief besluit

De motie "Uitspreken intentie tot gemeentelijke fusie" van 21 mei 2025 is een intentiebesluit. Het definitieve, onomkeerbare besluit valt pas bij de vaststelling van het herindelingsadvies. Tot dat moment is bespreking van alternatieven niet alleen wettelijk toegestaan maar ook bestuurlijk verantwoord — en zelfs geboden, gegeven de aard en omvang van de beslissing.

2.3 'Vergevorderde fase' is geen wettelijke drempel

Uw college stelt dat het traject "in een vergevorderde fase is." Ik verzoek uw college te specificeren welke concrete, juridisch onomkeerbare stap al is gezet die bespreking van alternatieven zou uitsluiten. Als het herindelingsontwerp nog niet door de raad is vastgesteld — en dat is het niet — is er geen formele belemmering voor behandeling van het initiatiefvoorstel.

---

3. Specifieke belangen van Zevenaar in dit dossier

Als Zevenaar-raadslid hecht ik eraan de specifieke positie van Zevenaar in dit dossier te benoemen, ook waar die afwijkt van de andere gemeenten.

3.1 Zevenaar draagt de zwaarste financiële last

Bij de verdeling van investeringen naar inwonertal zou Zevenaar bij de Liemers-Coalitie circa 47% van de kosten dragen (circa €2,1-3,9 miljoen van de totale €4,4-8,4 miljoen). Zevenaar heeft echter ook de grootste baten: als de Coalitie slaagt, trekt Zevenaar naar verhouding evenveel voordeel als het heeft geïnvesteerd. Tegelijkertijd is Zevenaar bij de viergemeentefusie de gemeente die verreweg de meeste bestuurlijke capaciteit inbrengt in een nieuw geheel, en daarin naar verhouding minder invloed houdt per ingezette euro.

3.2 Zevenaar is de enige Liemerse gemeente die nog niet in Circulus zit

Doesburg, Duiven en Westervoort zijn al aandeelhouder van Circulus, het gemeentelijke afvalbedrijf dat al twaalf jaar succesvol functioneert voor dertien gemeenten. Zevenaar niet. De toetreding van Zevenaar tot Circulus is één van de vijf instrumenten van de Liemers-Coalitie en is ook los van de fusievraag een verstandige stap. Ik verzoek uw college te specificeren waarom Zevenaar tot dusver niet tot Circulus is toegetreden, en of dat alsnog kan ongeacht het fusiepad.

3.3 Zevenaar heeft zelf in 2018 ervaren hoe lang een fusie duurt

Zevenaar fuseerde in 2018 met Rijnwaarden. Uw college weet dus uit eigen ervaring hoe lang een fusie duurt om te stabiliseren en welke organisatorische opgave daarmee gepaard gaat. Ik verzoek uw college deze eigen ervaring te betrekken bij de vraag of de beoogde fusie van vier gemeenten per 1 januari 2029 — minder dan drie jaar na nu — realistisch is, gegeven de omvang en complexiteit van het Liemerse traject.

---

4. Wat de zienswijze niet zegt — onweersproken feiten

De zienswijze van uw college laat de volgende feiten onbesproken en onbetwist. Ik breng ze onder uw aandacht en verzoek uw college er schriftelijk op te reageren vóór de raadsbehandeling:

Feit — niet betwist in de zienswijze	Bron
COELO: 39 herindelingen leveren gemiddeld geen besparing op	Allers & Geertsema, COELO/RUG 2014, peer-reviewed
Opkomst daalt structureel -2,2 procentpunt na fusie (blijvend, 20 jaar)	Allers c.s., RUG 2021, peer-reviewed
Drie vaste voeten gemeentefonds verdwijnen: -€1,2 mln/jaar structureel	Verdeelsystematiek gemeentefonds, BZK
Zevenaar heeft weerstandsratio 2,85 (klasse A) en structureel sluitende begroting	Jaarstukken Zevenaar 2024
Woonlasten Zevenaar stijgen 3-8% bij viergemeentefusie door harmonisatie	COELO-Atlas 2025, begrotingen 2026
Belastingsamenwerking is de enige samenwerking die aantoonbaar bespaart (COELO 2017)	Allers & De Greef, COELO/RUG 2017
VDL-rapport 'Nu of Nooit' is openbaar maar inhoudelijk niet gewogen in de zienswijze — de zienswijze citeert geen enkele conclusie uit het rapport	VDL-rapport openbaar; zienswijze college Zevenaar 30 juni 2026

5. Slotwoord

Forum voor Democratie staat voor zelfbeschikking van de burger en kritisch bestuur. Beide waarden liggen ten grondslag aan dit initiatiefvoorstel. Een fusie is onomkeerbaar. Zevenaar heeft 45.000 inwoners die daar de komende decennia mee moeten leven. Zij verdienen een besluitvormingsproces dat alle opties eerlijk en openbaar heeft afgewogen.

Mijn initiatiefvoorstel vraagt niet om de fusie tegen te houden. Het vraagt om een eerlijk vergelijkend onderzoek, zodat de raad van Zevenaar in 2027 een geïnformeerde keuze kan maken. Als uw college overtuigd is van de fusie, dan hoeft dat onderzoek niet te worden gevreesd.

De kern van mijn weerwoord in drie punten

Inhoudelijk: uw zienswijze noemt opgaven maar onderbouwt niet hoe de fusie die beter oplost dan de Coalitie — het COELO-onderzoek spreekt uw claim tegen.

Procesmatig: artikel 147a Gemeentewet is een onvervreemdbaar recht van ieder raadslid. Een procesargument kan dat recht niet opheffen.

Democratisch: een onomkeerbaar besluit over 45.000 Zevenaarse inwoners vraagt om een volledig en eerlijk vergelijkingskader — inclusief een inhoudelijke toetsing van het VDL-rapport aan het initiatiefvoorstel, die uw zienswijze achterwege laat.

Ik vertrouw op een inhoudelijke, feitelijke en respectvolle reactie van uw college.

Met vriendelijke groet,

R.W.M. van Bommel
Raadslid Forum voor Democratie Zevenaar
R.VanBommel@raad.zevenaar.nl

GEMEENTE ZEVENAAR

Gemeenteraad

datum	17 september 2026
zaaknummer	Z/24/481278
onderwerp	Cijfermatige aanpassing Fasedocument en raadsvoorstel
portefeuillehouder	S. Bijl

Beste raadsleden,

Op 25 augustus 2026 zijn het raadsvoorstel en bijlagen bij u aangeleverd voor agendering in de raad van september 2026, met kenmerk Z/24/481278.

Per abuis is in één van de door u ontvangen bijlagen en het raadsvoorstel een cijfermatige aanpassing niet doorgevoerd. Het gaat om het volgende:

- In bijlage 1 Fasedocument Definitiefase Heerenmäten-Zonegge – versie juni2026 is een verkeerde verdeling van de kosten per gemeente gehanteerd. Hierdoor is in het raadsvoorstel hetzelfde verkeerde (voorlopige) bedrag van € 16.428.714 voor de gemeente Zevenaar opgenomen. Dit is gecorrigeerd naar € 17.210.076. Het genoemde (voorlopige) bouwkrediet van € 39.721.263 klopt wel.

Zoals toegelicht in de commissie Samenleving van 8 september zijn deze bedragen nog niet definitief en berekend/verdeeld op basis van het huidige leerlingenaantal. Dit bedrag zal mogelijk nog wijzigen n.a.v. een nog te doorlopen aanbestedingstraject voor het werven van een aannemer voor de bouwfase.

U ontvangt hierbij het fasedocument en raadsvoorstel met de aanpassingen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Raadsvoorstel

onderwerp	Beschikbaar stellen voorbereidingskrediet en reserveren bouwkrediet Heerenmäten-Zonegge
zaaknummer	Z/24/481278
documentnummer	INT/26/1298355
portefeuillehouder	Stef Bijl
portefeuille	Onderwijshuisvesting

1. Samenvatting

De drie gemeenten (Duiven, Montferland en Zevenaar) in de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) en het schoolbestuur Quadraam hebben onderzocht of de locaties Heerenmäten en Zonegge van het Liemers College samengevoegd kunnen worden in gemeente Zevenaar. Tijdens de definitiefase is gebleken dat dit mogelijk is middels vervangende nieuwbouw.

De colleges van de GRHVOL willen nu samen met Stichting Quadraam stappen vooruit zetten. Om dit te kunnen doen sluiten wij de definitiefase af en willen wij de ontwerpfase starten. Hiervoor is het nodig om financiële middelen beschikbaar te stellen zodat Stichting Quadraam het bouwheerschap op zich kan nemen en kan starten met alle voorbereidingen. Denk hierbij aan het werven van een architect, het maken van een (schets)ontwerp, participatie- en vergunningstraject en het aanbestedingstraject voor een aannemer. Om deze redenen vragen wij de middelen die nodig zijn voor de ontwerpfase beschikbaar te stellen. Ook vragen wij om het voorlopig geschatte bouwkrediet op te laten nemen in de meerjarenbegroting 2027-2030.

De GRVHOL betreft een “lichte” gemeenschappelijke regeling waarbij de beslissingen over huisvestingsverzoeken op basis van consensus tussen de drie deelnemende gemeenten Zevenaar, Duiven en Montferland, genomen worden. Bij goedkeuring van een verzoek voor huisvesting worden de lasten ingebracht in de gemeenschappelijke regeling. De regeling spreekt over een gemeenschappelijk orgaan, dat bestaat uit leden: per deelnemende gemeente wordt door het college van die gemeente iemand aangewezen. Deze leden houden ruggenspraak met het college dat hen heeft afgevaardigd.

2. Aanleiding

In 2025 hebben wij u geïnformeerd dat het college heeft onderzocht of Liemers College Heerenmäten en Liemers College Zonegge samen op één plek verder konden gaan. De eerste resultaten uit de zogenaamde initiatieffase toonden aan dat dit mogelijk is. Om die reden is het college verder gegaan met het project in de definitiefase. Hierin hebben wij o.a. de projectkaders, investeringslasten, gebruikerswensen en onderwijsvisie onderzocht. Het resultaat hiervan is een fasedocument. Met de uitwerkingen van dit project is ook rekening gehouden met de kaders en uitgangspunten van het nog vast te stellen Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026-2041.

U heeft het budgetrecht en een kaderstellende rol en op die manier invloed op hoeveel middelen wij besteden aan onderwijshuisvesting. De middelen voor projecten van onderwijshuisvesting worden via een separaat voorstel beschikbaar gesteld.

Bij positief besluit van de GRHVOL-gemeenten kan het eerste deel van het voorbereidingskrediet in najaar 2026 aan het schoolbestuur Quadraam beschikbaar worden gesteld en kunnen zij starten met de ontwerpfase. De rest van het voorbereidingskrediet volgt in 2027.

3. Beoogd effect
Het beschikbaar stellen van het bouwvoorbereidingskrediet en reserveren van het (voorlopige) bouwkrediet zodat de ontwerpfase voor Liemers College Heerenmäten kan worden gestart. Het uiteindelijk resultaat is een nieuw en toekomstbestendig schoolgebouw voor Heerenmäten en Zonegge.

4. Argumenten
Er is een hoger bouwvoorbereidingskrediet nodig
In totaal is er al een bouwvoorbereidingskrediet opgenomen van € 3.500.000. Ondertussen is duidelijk geworden dat dit bedrag niet toereikend gaat zijn. Het is gebruikelijk om ongeveer 10% van de totale bouwsom als voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen. Voor dit project betekent het dat er een voorlopig bouwkrediet nodig gaat zijn van € 39.721.263. Hiermee kan een gebouw op niveau BENG en Frisse Scholen Klasse B worden gerealiseerd. Het bouwvoorbereidingskrediet is een voorschot op het totale bouwkrediet. Deze kosten worden dus onderdeel van de kapitaallasten en zijn geen extra middelen die het schoolbestuur ontvangt.

Ten tijde dat er nog sprake was om Zonegge in te huizen op de locatie Vestersbos waren er al middelen in de begroting gereserveerd. Hiervan is een gedeelte gebruikt voor het uitvoeren van de definitiefase. Aan de raad zal worden gevraagd om het bedrag aan te vullen met € 400.000 voor 2027 om tot een voorbereidingskrediet van € 3.900.000 te komen.

Het bouwvoorbereidingskrediet is noodzakelijk om de ontwerpfase te starten
Met het afsluiten van de definitiefase is er een plan in hoofdlijnen. Tijdens de ontwerpfase wordt het plan in detail uitgewerkt door een architect, het aanbestedingstraject voor de bouwfase doorlopen, een participatietraject en vergunningsproces. In de Wet voortgezet onderwijs 2020 is opgenomen dat het bouwheerschap in eerste instantie bij het schoolbestuur ligt. Het betreffende schoolbestuur Quadraam heeft aangegeven dit ook te willen dragen.

Vervangende bouw is de beste keuze
In 2023 heeft het bureau De Mevrouwen een verkennend haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. In dit rapport waren twee renovatie opties uitgewerkt (met een uitbouw en een aanbouw) en een optie voor volledige vervangende bouw (nieuwbouw). Nieuwbouw kan volledig voldoen aan de huidige eisen op het gebied van bouwkwaliteit, BBL en binnenklimaat. Ook kan het nieuwe gebouw flexibel worden ontworpen en daarmee beter aansluiten op de onderwijskundige en functionele eisen. Een verdiepend onderzoek naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van zowel renovatie als nieuwbouw is in maart 2026 uitgevoerd door HEVO. Tijdens de definitiefase is ook het programma van eisen opgesteld en is de haalbaarheid van nieuwbouw onderbouwd via een (eerste) schetsontwerp. Dit staat beschreven in het fasedocument definitiefase. Beide onderzoeken ondersteunen de keuze voor volledige nieuwbouw. Ook leidt dit tot lagere kapitaalslasten door een langere afschrijvingstermijn (40 jaar) t.o.v. renovatie (25 jaar).

Schoolbestuur Stichting Quadraam heeft aangegeven te willen onderzoeken op welke wijze zij een bijdrage kunnen leveren om het gebouw van niveau BENG naar niveau ENG te brengen. De kaders hiervoor worden in de volgende fase verder uitgewerkt.

Er is overeenstemming bereikt in de GRHVOL
Het project is door de laatste paar jaren heen meerdere keren besproken. Op 7 mei is er een bestuurlijk overleg geweest waarbij de laatste beslissingen zijn genomen waardoor dit plan nu aan u wordt voorgelegd. In deze periode zal dit voorstel ook in de gemeenteraden van Duiven en Montferland worden behandeld.

Het bouwkrediet wordt opgenomen in de meerjarenbegroting 2027-2030
Recentelijk is duidelijk geworden hoeveel de vervangende bouw van Heerenmäten/Zonegge gaat kosten. Dit is (voorlopig) vastgesteld op € 39.721.263. Tijdens de ontwerpfase zal ook de ontwerpfase worden doorlopen. Hieruit moet definitief blijken voor welk bedrag de school gebouwd kan worden. Aan het einde van deze fase zal er een nieuw raadsvoorstel hierover volgen. Omdat de verwachting is dat dit bedrag minimaal nodig gaat zijn, is het advies om dit al op te nemen in de meerjarenbegroting 2027-2030.

Gemeenten en Quadraam geven een invulling aan een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de huisvesting.
De gemeente draagt de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de basiskwaliteit van de huisvesting. Dit uitgangspunt staat ook zo beschreven in het R-IHP. Dit betekent dat een gebouw straks voldoet aan de kwaliteit Bijna Energie Neutral (BENG) en Frisse Scholen Klasse B. Aanvullend hierop draagt Quadraam een verantwoordelijkheid voor het verhogen van de kwaliteit naar Energieneutraal (ENG). Deze bijdrage is aanvullend op het (voorlopige) bouwkrediet. De voorwaarden voor deze afspraken staan in bijlage 2 (Fasedocument definitiefase) De kaders voor deze commitment worden in de volgende fase verder uitgewerkt naar technische oplossingen met een concreet investeringskader.

5. Kanttekeningen
De oude sporthal blijft staan
Deze is in dezelfde tijd opgericht als het schoolgebouw. Vanuit stedenbouwkundig oogpunt is benoemd dat het het mooist zou zijn als deze gelijktijdig wordt vernieuwd. Echter ligt het eigendom van de Sporthal bij stichting Quadraam. Het toenmalige schoolbestuur heeft toentertijd geld geleend van de toenmalige gemeente Zevenaar om een sporthal te bouwen. Deze lening is inmiddels afbetaald. Er is dus een risico dat de GRHVOL-gemeenten investeren in een nieuw schoolgebouw maar er achter het schoolgebouw een verouderde sporthal blijft staan.

Met het oprichten van de GRHVOL is bewust gekozen om sportaccommodaties voor het voortgezet onderwijs bewust uit de regeling te houden. Om die reden is de sporthal buiten de scope van dit project gehouden. Wel wordt onderzocht of het vernieuwen van de sporthal versneld kan worden opgepakt en dit proces zo parallel mogelijk kan worden opgepakt

Voor de gekozen locatie moet een bestemmingsplanprocedure worden doorlopen
De nieuwe locatie van de school komt rechts van het huidige schoolgebouw, gedeeltelijk op de bestaande parkeerplaats. Op deze plek rust deels de bestemming Verkeer, deels de bestemming maatschappelijk en mogelijk deels op de bestemming Groen. Ook is er nog geen bouwvlak op deze bestemming. Er zullen daarmee aanvullende onderzoeken moeten gaan lopen wat extra tijd en geld kost. Ook is er meer risico op zienswijzen en beroepsprocedures. De keuze voor de nieuwe locatie wordt het meest kansrijk geacht. De toelichting hierop staat in bijlage 5 (Memo Heerenmäten locatiekeuze).

6. Alternatieven

De gebouwen dienen te worden vervangen. Zowel Liemers College Heerenmäten als Liemers College Zonegge zijn technisch en onderwijskundig niet meer geschikt. Een alternatief zou betekenen dat er een andere locatie gezocht dient te worden of er een nieuw voorstel gemaakt moet worden voor eventuele vervanging/renovatie. Dit kost meer tijd en geld. Ook gaat dit voorbij aan wat met het schoolbestuur en binnen de GRVHOL is afgesproken en aan de uitvoeringsopdracht van het college.

7. Planning en evaluatie

Bij positief besluit van alle drie de gemeenteraden kan stichting Quadraam de ontwerpfase starten. Hiervoor zal de gemeente Zevenaar samen met het schoolbestuur optrekken zodat het project in goede banen wordt geleid. Ook zal de GRHVOL en de bijbehorende colleges en raden blijvend geïnformeerd worden. Tijdens de ontwerpfase zal er ook een participatietraject met omwonenden en andere belanghebbenden worden gestart.

Aan het einde van de ontwerpfase volgt opnieuw een raadsvoorstel voor het beschikbaar stellen van het benodigde bouwkrediet.

8. Communicatie

De uitkomst van dit besluit wordt gedeeld met schoolbestuur Stichting Quadraam, de directie van het Liemers College en de gemeenten Duiven en Montferland. Ook zal er berichtgeving uitgaan naar omwonenden/belanghebbenden.

9. Financiële gevolgen

De gemeente Zevenaar zal als vestigingsgemeente van het nieuwe Heerenmäten de benodigde investeringsmiddelen voorfinancieren. De kosten voor de ontwerp- en realisatiefase worden onderdeel van de kapitaallasten. De totale investeringskosten voor de GRHVOL zijn nu berekend op € 39.721.263. De raad wordt gevraagd deze kosten op te nemen als reservering in de meerjarenbegroting 2027-2030. Deze kosten worden naar rato van de leerlingenaantallen verdeeld over de drie GRHVOL-gemeenten. De uitwerking hiervan is toegevoegd aan het raadsvoorstel. Het indicatieve aandeel van de gemeente Zevenaar in de totale investering bedraagt € 17.210.076. Conform de statuten van de GRHVOL financiert de vestigingsgemeente de investering. De afschrijving vindt plaats over 40 jaar. De kapitaallasten gelden pas het eerste kalenderjaar na oplevering. De verwachting is dat de nieuwe school in 2031 gereed zal zijn, waarmee de kapitaallasten vanaf 2032 starten.

De GRHVOL heeft samen met Quadraam uitgesproken een gezamenlijke verantwoordelijkheid te zien voor de huisvesting. Dit betekent ook een gezamenlijke plicht in de financiering van deze nieuwe huisvesting. Hierbij heeft Quadraam aangegeven een kwaliteitsverhoging te willen realiseren om het gebouw van niveau BENG naar niveau ENG te brengen. Deze bijdrage is aanvullend op het (voorlopige) bouwkrediet De kaders (zie bijlage 2) voor deze commitment worden in de volgende fase verder uitgewerkt naar technische oplossingen met een concreet investeringskader.

Tijdens de ontwerpfase zal ook een aanbestedingstraject worden doorlopen. De uitkomst hiervan zal leiden tot het definitief benodigde bedrag. Aan het einde van de ontwerpfase zal er een nieuw college- en raadsvoorstel volgen waarin ook om het benodigde bedrag wordt gevraagd.

Het voorbereidingskrediet is een voorschot op het totale bouwkrediet. Er is in het verleden een bedrag van € 3.500.000 in de gemeente Zevenaar gereserveerd. Dit bedrag zal niet toereikend zijn als totaal

voorbereidingskrediet. In overleg met het schoolbestuur Quadraam is afgesproken dat er in totaal € 3.900.000 beschikbaar wordt gesteld als bouwvoorbereidingskrediet. Dit is 10% van de voorlopige bouwsom en komt overeen met het percentage wat in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 staat. Om die reden vragen wij u om het bedrag aan te vullen met € 400.000 voor 2027 om tot een voorbereidingskrediet van € 3.900.000 te komen.

Overige kosten zoals grondkosten, verkeerskundige aanpassingen en/of extra stedenbouwkundige eisen vallen buiten het krediet. De verwachting is dat tijdens de ontwerpfase duidelijk wordt welke aanpassingen hier nodig zijn zodat de benodigde middelen tijdig gevraagd kunnen worden.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Bijlage 1	Z/24/481278/INT/26/1298375	Raadsbesluit Beschikbaar stellen voorbereidingskrediet en reserveren bouwkrediet Heerenmäten-Zonegge
Bijlage 2	Z/24/481278/INT/26/1299824	Fasedocument Definitiefase Heerenmäten-Zonegge
Bijlage 3	Z/24/481278/INT/26/1299826	Ruimtelijk Functioneel Programma van Eisen Heerenmäten/Zonegge
Bijlage 4	Z/24/481278/INT/26/1299827	Renovatiescan Liemers College Heerenmäten
Bijlage 5	Z/24/481278/INT/26/1299838	Memo Heerenmäten locatiekeuze
Bijlage 6	Z/24/481278/INT/26/1299839	Scenario onderzoek tijdelijke huisvesting Liemers College Heerenmäten
Bijlage 7	Z/24/481278/INT/26/1299840	Technisch Programma van Eisen
Bijlage 8	Z/24/481278/INT/26/1299841	Capaciteitsonderzoek Liemers College Landeweer
Bijlage 9	Z/24/481278/INT/26/1299842	Stichtingskosten Heerenmäten
Bijlage 10	Z/24/481278/INT/26/1299844	Toelichting Stichtingskosten Heerenmäten
Bijlage 11	Z/24/481278/INT/26/1299845	Notulen GRHVOL – Quadraam 7 mei 2026
Bijlage 12	Z/24/481278/INT/26/1299866	(Voorlopige) bijdrage GRHVOL Zevenaar

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Danielle Jansen

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Beschikbaar stellen voorbereidingskrediet en reserveren bouwkrediet Heerenmäten-Zonegge
zaaknummer	Z/24/481278
documentnummer	INT/26/1298375

De raad van de gemeente Zevenaar;

heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 23 september 2026 met nummer 1298355 gelezen;

houdt rekening met artikel 108 en artikel 189 van de Gemeentewet;

Besluit:

1. Het benodigde bouwvoorbereidingskrediet op te hogen tot 10% (€ 3.900.000);
2. Het nieuwe bouwvoorbereidingskrediet voor Heerenmäten/Zonegge beschikbaar te stellen;
3. Het (voorlopige) bouwkrediet van € 39.721.263 op te laten nemen in de meerjarenbegroting 2027-2030.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 23 september 2026.

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

FASEDOCUMENT DEFINITIEFASE

Heerenmäten

KWK
HUISVESTINGSREGISSEURS

FASEDOCUMENT DEFINITIEFASE

Heerenmäten

Auteurs	B. (Bart) van der Meer B. (Beyza) Tokyay
Opdrachtgever	GRHVOL/gemeente Zevenaar
Project	Nieuwbouw Heerenmäten
Status	Versie 2 College en raad
Datum	10 juni 2026

KWK | Huisvestingsregisseurs

Bezoekadres:

Weena 723 (C7.077)

3013 AM Rotterdam

010 254 00 33

info@kwkbv.nl

www.kwkbv.nl

Dit rapport is uitgegeven door KWK Huisvesting BV te Rotterdam, Nederland. Dit rapport is vertrouwelijk en heeft een gelimiteerde geldigheid. Geen enkel deel van dit rapport mag aan derden worden openbaar gemaakt zonder schriftelijke toestemming van KWK Huisvesting BV en opdrachtgever.

MANAGEMENTSAMENVATTING

Inleiding

De Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers (GRHVOL) heeft het besluit genomen de onderwijshuisvesting in Zevenaar te verbeteren. De locatie Heerenmäten en Zonegge worden samengevoegd op de locatie Heerenmäten. De locatie aan de Heerenmäten betreft een pand uit 1980 welke zijn economische levensduur heeft bereikt. In afstemming met gebruiker Stichting Quadraam en de GRHVOL geeft dit Fasedocument Definitiefase een omschrijving hoe deze locatie voor de komende jaren gereed gemaakt kan worden.

Toekomstige behoefte

Het doel is een schoolgebouw te ontwikkelen, zodat deze qua onderwijshuisvesting voldoet aan de huidige eisen, zowel kwalitatieve als technische eisen en passend is bij de toekomstige ruimtebehoefte. In het Regionaal Integraal Huisvestingsplan voortgezet onderwijs wordt rekening gehouden met een aantal leerlingen van 1453 als toekomstige capaciteit. Dit resulteert in een normatieve ruimtebehoefte van 9.786 m2 BVO.

Bestaand gebouw

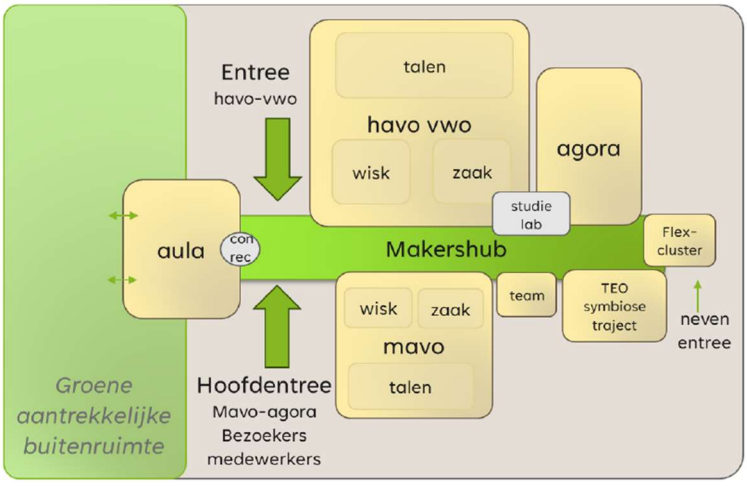
Onderzoek naar het bestaande gebouw wijst uit dat een renovatie een suboptimaal eindresultaat behaalt in combinatie met een hogere jaarlijkse afschrijving. Op basis van dit onderzoek (bijlage 2) wordt de nieuwbouwvariant uitgewerkt.

De gehanteerde uitgangspunten voor de nieuwbouw zijn als volgt geformuleerd.

- Besluit Bouwwerken Leefomgeving 2025 (voorheen het Bouwbesluit)
- Frisse Scholen klasse B
- Technisch programma van Eisen van Stichting Quadraam
- Ruimtelijk Functioneel Programma van Eisen van Stichting Quadraam

Ruimtelijk Functioneel Programma van Eisen

Het Ruimtelijke Functioneel Programma van Eisen (RFPvE) kenmerkt zich door een onderscheid in drie onderwijsgebieden; Mavo, havo-vwo en agora. De Makershub dient als verbindend element tussen de verschillende onderwijsgebieden. Het RFPvE wordt gekenmerkt door twee entrees met hierachter een centrale hal met de aula en makershub. Het team Expertise en Ondersteuning krijgt net als de ondersteunende functies een plek aan de makershub.

Figuur 1: Ruimtelijk Functioneel Programma van Eisen door bureau Maardt (bijlage 1).

Ruimtelijke uitwerking

In afstemming met de vakdisciplines binnen de gemeente Zevenaar is de locatie aan de Heerenmäten verkend. Bij het positioneren van de nieuwbouw op de locatie van de bestaande parkeerplaats kan op hoofdlijnen aan alle wensen worden voldaan en geeft dit de ruimte om in de ontwerpfases verder te worden uitgewerkt.

Figuur 2: Massastudie locatie Heerenmäten

Belangrijkste uitkomsten van de studie;

- In geel is het mogelijke bouwvlak uitgewerkt.
- Het witte volume (in het gele volume) is een mogelijke ruimtelijke invulling van de school.
- De inpassing in het groen dient in de ontwerpfase verder te worden afgestemd met de gemeente Zevenaar.
- De invulling van het terrein dient in de ontwerpfase verder uitgewerkt te worden om te voldoen aan de uitgangspunten van o.a. mobiliteit en de school. Het terrein is van voldoende omvang om dit te accommoderen. De huidige studie is nog geen ontwerp maar een ruimtelijke verkenning.
- Het tijdelijk onderbrengen van een deel van de leerlingen op de locatie Zonegge is hierbij een mogelijkheid en de kosten hiervoor als reservering opgenomen in het geraamde investeringsbudget.
- Tijdelijke huisvesting in de vorm van units is niet benodigd.
- De gemeente is eigenaar van de parkeerplaats. Stichting Quadraam is juridisch eigenaar van het sportveld en grond onder de school. Een aanpassing van de kadastrale percelen en uitwisseling van het juridisch eigendom zal plaats moeten vinden voor de realisatie van de nieuwbouw.

Financieel

Op basis van de ruimtelijke studie is een stichtingskostenopzet uitgewerkt. De onderverdeling van deze kosten is uitgewerkt in onderstaande tabel:

Kostensoort	€ excl. BTW	€ incl. BTW
Directe kosten	€19.038.159	
Indirecte kosten	€7.425.063	
Totaal directe en indirecte bouwkosten	€26.463.222	
Aanvullende kosten	€6.133.858	
Totaal stichtingskosten	€32.597.079	€39.421.263
Reservering kosten huisvesting tijdens de bouw		*€300.000*
Totaal investeringskosten ten laste van GRHVOL		**€39.721.263**

Tabel 1: investeringskosten ten laste van GRHVOL

De onderliggende bouwkosten zijn door bouwkostenadviseur BBA opgesteld op basis van de ruimtelijke verkenning (bijlage 4).

Besluitvorming GRHVOL

Gevraagd besluit aan de GRHVOL is goedkeuring op het geraamde investeringsbudget (prijspeil april 2026) voor de nieuwbouw van het schoolgebouw, zijnde €39.721.263,-- inclusief BTW. Dit bedrag is excl. loon- en prijswijzigingen en indexering o.b.v. prijspeildatum.

Vervolgstappen ontwerpfase

- Opstellen Samenwerkingsovereenkomst/ Bouw-realisatieovereenkomst
- Start selectie ontwerpteam
- Start onderzoek netcongestie

INHOUDSOPGAVE

MANAGEMENTSAMENVATTING **3**

1. INLEIDING **8**

1.1 Aanleiding 8

1.2 Opdrachtformulering 8

1.3 Uitgangspunten initiatieffase 9

1.4 Uitgangspunten GRHVOL 9

1.5 Leeswijzer 10

2. ONDERWIJSVISIE **11**

2.1 Visie Liemers College 11

3. UITGANGSPUNTEN **14**

3.1 Locatie 14

3.2 Analyse huidig schoolgebouw 15

3.3 Locatieanalyse nieuwbouw 18

3.4 Leerlingenaantallen en normatieve ruimtebehoefte 20

3.5 Buitenruimte 21

3.6 Ruimtelijke en functionele uitgangspunten 23

3.7 Technisch uitgangspunten 24

4. RUIMTELIJKE UITWERKING **26**

4.1 Massastudie 26

4.2 Huisvesting tijdens de uitvoeringsperiode 27

4.3 Bouwlogistiek en terrein 31

4.4 Randvoorwaarden 31

4.5 RO procedure 34

5. RISICO-INVENTARISATIE **35**

5.1 Onderzoeken 35

5.2 Risico's 35

6. PLANNING EN AANBESTEDING **38**

6.1 Uitgangspunten aanbestedingen 38

6.2 Planning 39

6.3 Projectorganisatie 40

6.4 Communicatie 41

7. FINANCIELE ONDERBOUWING **42**

7.1 Uitgangspunten 42

7.2 Stichtingskostenraming 43
8. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN 45
9. OVERZICHT BIJLAGEN 48

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Voor de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers (GRHVOL) ligt er een opgave huisvesting te realiseren van een Voortgezet Onderwijs in de gemeente Zevenaar. Stichting Quadraam is de beoogd gebruiker van het gebouw aan de Heerenmäten in Zevenaar. Aan dit onderzoek is een initiatieffase vooraf gegaan en deze moet nu naar een definitiefase gebracht worden. Besluiten voor huisvesting gaan gefaseerd van grof naar fijn, parallel aan het niveau van de planuitwerking. In de definitiefase vindt er nadere uitwerking plaats van de grove kaders die de initiatieffase zijn gesteld. Het doel van de definitiefase is om een dusdanig inzicht te verkrijgen in de gebruikerswensen, projectkaders, directe investeringslasten van het schoolgebouw en bijkomende kosten voor de realisatie hiervan, de voorlopige dekkingsparagraaf van deze investeringslasten (vanuit de stakeholders) en de aanwezige risico's hiervan, zodat een investeringsbesluit door alle stakeholders mogelijk is.

1.2 Opdrachtformulering

Aan KWK Huisvestingsregisseurs is door de gemeente Zevenaar opdracht gegeven voor het doorlopen van de definitiefase van de nieuwbouw Liemers college op de locatie Heerenmäten. Het eindproduct zal zijn een Fasedocument Definitiefase. Hierin zullen o.a. onderstaande vragen worden beantwoord.

- Vertaling van de Onderwijskundige visie (december 2023) van Schoolbestuur naar een ruimtelijk- en functioneel programma van eisen (volgens NEN 2658).
- Kwalitatieve definitie van het Project in een notitie of een technisch programma van eisen.
- Massastudie en toets aan ruimtelijke uitgangspunten
- Visie op bouwlogistiek en tijdelijke huisvesting
- Visie op planning
- Actualisatie Stichtingskosten
- Onderzoek bestaand gebouw Heerenmäten

De definitiefase stelt het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling en de school in staat een weloverwogen keuze te maken in dit vraagstuk. Na een positief besluit kan dit vertaald worden naar een Samenwerkingsovereenkomst/ Bouw-realisatieovereenkomst. In die volgende ontwikkelfase zal de vestigingsgemeente Zevenaar gaan toezien op uitwerking van de dan vastgestelde projectkaders.

Het onderzoek wordt gekaderd door landelijke- en gemeentelijke regelgeving en ambities;

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020
- Omgevingsplan met regels over bestemming, geluid en bodem
- (Omgevings-)vergunningen
- Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2023 – 2027 regio de Liemers (raadsvoorstel Zevenaar heeft nummer Z/21/381560)
- Uitvoeringsprogramma Circulariteit 2023-2025 regio de Liemers
- Regionaal IHP VO 2026 (concept)

1.3 Uitgangspunten initiatieffase

Adviesbureau De Mevrouwen heeft in november 2023 de initiatieffase afgerond. De resultaten van dit onderzoek vormen het uitgangspunt voor de definitiefase. De resultaten, en daarmee de afbakening van de definitiefase, zijn hieronder opgesomd;

- Sloop/nieuwbouw op de huidige locatie.
- Tijdelijk (deel van de) leerlingen huisvesten op de locatie Zonegge.
- Tijdelijke units of gefaseerd bouwen.
- Sporthal handhaven op de huidige locatie (geen onderdeel van deze opdracht).
- School voor 1400 leerlingen *(vanuit het IHP is de leerlingprognose aangepast 1453 leerlingen)*
- Normatieve ruimtebehoefte van 9.461m2 BVO *(Op basis van de leerlingprognose uit het R-IHP is dit aangepast naar 9.786m2 BVO)*
- Huisvestingsconcept en relatieschema

In de opdrachtverstrekking wordt extra tijdelijke huisvesting (in de vorm van tijdelijke units) uitgesloten aangezien hier in de initiatieffase geen kosten voor zijn geraamd. In hoofdstuk 4.2 zal de noodzaak van het tijdelijk herverdelen van leerlingen over de locaties Heerenmaten en Zonnege verder worden toegelicht.

1.4 Uitgangspunten GRHVOL

De Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers is in 1995 van kracht geworden om gezamenlijk de kosten voor voortgezet onderwijs te dragen. De regeling is een samenwerking tussen de gemeenten Zevenaar, Montferland en Duiven. Ze hebben deze regeling getroffen voor de uitvoering, de financiering en de bekostiging van de gemeentelijke taak op het gebied van de huisvesting van het voortgezet onderwijs.
De samenwerking binnen de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers (GRHVOL) is al decennialang gebaseerd op solidariteit, vertrouwen en consensus. Door regionaal samen te werken, kunnen onderwijsvoorzieningen beter worden afgestemd op ontwikkelingen binnen en buiten het onderwijs en tegelijkertijd recht doen aan lokale verschillen. De GRHVOL zorgt voor kwalitatief goede, gezonde en toekomstbestendige onderwijshuisvesting die het onderwijs en de ontwikkeling van leerlingen optimaal ondersteunt.

M.b.t. de verdeling van de lasten per deelnemende gemeente is in de ‘Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers 2024’ het volgende vermeld in artikel 11 lid 5;

Het gemeenschappelijk orgaan stelt bij de begroting de financiële bijdrage vast die de afzonderlijke deelnemende gemeenten verschuldigd zijn op basis van het aantal leerlingen per gemeente dat in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar het voortgezet onderwijs bezoekt volgens de meest recente prognose. Na verrekening van de geraamde lasten met de verschuldigde bijdrage, wordt het tekort of overschot verrekend met het eigen vermogen van het gemeenschappelijk orgaan. Overschotten/tekorten worden via de egalisatiereserve direct afgerekend met deelnemende gemeenten. De egalisatiereserve zal altijd saldo € 0 hebben. De verrekening is per 15 juli van het begrotingsjaar volgend op het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
De exacte financiële last per gemeente zal in hoofdstuk 7 worden toegelicht.

Voor het vaststellen van de uitgangspunten voor het schoolgebouw wordt het de term sober en doelmatig aangehouden. In deze rapportage wordt dit gespecificeerd. De gemeente Zevenaar zal geen extra middelen beschikbaar stellen om bovenwettelijke eisen te financieren.

1.5 Leeswijzer

Dit document is opgesteld op basis van de randvoorwaarden die gesteld zijn in de opdrachtformulering. De opdracht, zoals door de GRHVOL opgesteld, omvat een ruimtelijke verkenning en een onderzoek naar de mogelijke risico's voor het ontwikkelen van het plan. Het document is een eerste toets om de haalbaarheid van het plan inzichtelijk te maken en om te kunnen beoordelen hoe de ontwikkeling verder vormgegeven wordt. Het resultaat is een taakstellend budget voor de verdere ontwikkeling van het plan.

In het fasedocument definitiefase gaan we in op de onderwijsvisie (hoofdstuk 2) en beschrijven de uitgangspunten en toekomstige behoefte (hoofdstuk 3). Hiernaast beschrijven we de ruimtelijke uitwerking (hoofdstuk 4). We gaan tevens in op de risico's (hoofdstuk 5), planning en aanbesteding (hoofdstuk 6) en geven de financiële onderbouwing van het plan (hoofdstuk 7). Er wordt afgesloten met de conclusie en aanbevelingen (hoofdstuk 8).

2. ONDERWIJSVISIE

2.1 Visie Liemers College

Het Liemers college biedt voorgezet onderwijs op vijf scholen in vier vestigingen. Drie daarvan staan in de gemeenten Zevenaar: Heerenmäten, Zonegge (incl. Agora) en Landeweer. Eén van de vestigingen bevindt zich in Didam in de gemeente Monterferland. De scholen zijn onderdeel van Stichting Quadraam en verzorgen onderwijs van vmbo-basis t/m vwo.

"Waar jij jezelf wordt en blijft"

De visie voor de locatie Heerenmäten is vastgelegd in het Ruimtelijk Functioneel Programma van Eisen (RFPvE), zie bijlage 1.

Elke leerling wordt gezien

De locaties Zonegge en Heerenmäten van het Liemers College bieden een veilige en vertrouwde leeromgeving waarin iedere leerling wordt gezien en gehoord. Autonomie, vertrouwen en kwaliteit vormen de basis van het onderwijs. Beide schoollocaties staan voor gewoon goed onderwijs: duidelijk, doordacht en gericht op ontwikkeling.
Het Liemers College kenmerkt zich door haar persoonlijke benadering: ons kent ons. Ook in de nieuwe situatie, waar er ruim 1.450 leerlingen op één locatie komen, blijft het gevoel van kleinschaligheid en 'ons kent ons' behouden door duidelijke onderwijseenheden en een vast team per afdeling en expertise. Leerlingen worden gezien en gehoord.

Leren, ontdekken en ontwikkelen

Leerlingen krijgen de ruimte om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen, om te groeien in wie zij zijn én om fouten te maken. Het onderwijs is erop gericht dat leerlingen vertrouwen krijgen en plezier hebben in wat ze doen. Immers, wanneer ze een stevige basis ervaren, kunnen ze leren, ontdekken en ontwikkelen. Zo worden zij stap voor stap voorbereid op een maatschappij die voortdurend in beweging is. Door nu al verbinding te maken met de wereld buiten de school, leren leerlingen niet alleen voor hun diploma, maar ook voor hun rol in de samenleving.

Voor iedere leerling

Voor elke leerling is er een passende plek op de locaties Zonegge en Heerenmäten van het Liemers College. Zij kunnen hun eigen leerroute kiezen, passend bij hun eigen niveau mavo, havo of vwo. De leeromgeving ondersteunt:

- klassikaal onderwijs.
- zelfstandig en projectmatig werken.
- coachgestuurd leren (agora).

Agora-onderwijs: leerling aan het stuur

Agora-onderwijs biedt leerlingen de ruimte om te leren op een manier die bij hen past. Vanuit hun eigen interesse en motivatie werkt een leerling aan zijn of haar ontwikkeling, met een duidelijke focus op eigenaarschap en persoonlijke groei. Leerlingen leren onderzoekend en betekenisvol. Via challenges gaan leerlingen zelf op zoek gaan naar antwoorden, ondersteund door coaches, vakexperts en de organisaties buiten de school. De regio fungeert nadrukkelijk als leeromgeving.
Binnen deze vrijheid zijn er duidelijke kaders en volgen leerlingen vakken zoals Nederlands, wiskunde en natuurkunde. Leerlingen werken toe naar een regulier diploma op mavo-, havo- of vwo-niveau.

Mavo, havo, vwo - onderwijs

Er wordt op de locaties Heerenmäten en Zonegge gewerkt aan een gedegen kennisbasis voor elke leerling vanuit klassikaal onderwijs (mavo, havo, vwo). Daarnaast werken leerlingen aan hun vaardigheden zoals het leggen van verbanden door vakoverstijgend te werken aan actuele vraagstukken. Leerlingen leren vanuit vertrouwen en eigenaarschap. Dat kan binnen een heldere structuur en duidelijke kaders. Zo weten leerlingen waar ze aan toe zijn, wat er van hen wordt verwacht en kunnen ze stap voor stap groeien.
Het eigenaarschap van de leerling wordt gedurende hun tijd op school versterkt. Leerlingen worden actief betrokken bij hun leerdoelen, voortgang en keuzes voor de toekomst. De docent neemt verschillende rollen aan: van kennisoverdrager naar begeleider en coach, die richting geeft, ondersteunt en uitdaagt.

Aanvullend onderwijs

Het Liemers College biedt een breed aanvullend onderwijsaanbod voor leerlingen die zich extra willen ontwikkelen naast het reguliere programma. Met de Sportklas, Q-highschool, Geofuture en Topklas wordt ingezet op talentontwikkeling, verdieping en verbreding. Leerlingen krijgen ruimte om hun interesses te volgen, vaardigheden te versterken en op een andere manier te leren, passend bij hun niveau en ambitie.
Dit aanvullende aanbod vereist om een flexibele en uitnodigende leeromgeving voor praktijk, samenwerking en zelfstandig werken.

Inclusief onderwijs en begeleiding op maat

Vooruitlopend op de wetgeving van 2035 maakt inclusief onderwijs nu al deel uit van de school. Inclusief onderwijs sluit naadloos aan bij de missie en visie van Quadraam: ‘zoveel mogelijk leerlingen een kans geven in het reguliere onderwijs’.
Daarvoor zijn er meerdere voorzieningen nodig in de nieuwe situatie. Op dit moment geeft het Liemers College ook al invulling aan inclusief onderwijs. Het Team Expertise en Ondersteuning (TEO) werkt nauw samen met mentoren, docenten, teamleiders en ouders.
Waar mogelijk vindt ondersteuning plaats in de klas, één op één coaching en lessen voor groepen tot 15 leerlingen (trajectgroep en symbiosegroep). Ondersteuning is altijd maatwerk en zo laagdrempelig mogelijk ingericht, zodat iedere leerling, ongeacht ondersteuningsbehoefte, zich kan blijven ontwikkelen en zoveel mogelijk in contact blijft met leeftijdsgenoten.

Warme ontvangst en professionele cultuur

Op basis van de beschikbare informatie van het Liemers College kan het volgende, beknopte visie-element worden toegevoegd;

Professionalisering en cultuur

De cultuur op het Liemers College is open en ontwikkelgericht, met aandacht voor samenwerking, vertrouwen en reflectie. Daarbij staat een professionele, lerende organisatie centraal. Medewerkers werken samen aan onderwijsontwikkeling, delen kennis en blijven zich continu ontwikkelen om aan te sluiten bij veranderende onderwijsbehoeften. Er is ruimte voor initiatief en eigenaarschap, waarbij teams verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van het onderwijs.

Aansluiting op gemeentelijke uitgangspunten

De ontwikkeling van de nieuwbouw van het Liemers College Heerenmäten sluit aan bij het geldende gemeentelijke en regionale beleidskader op het gebied van onderwijshuisvesting, duurzaamheid en ruimtelijke ontwikkeling.

Ten aanzien van onderwijshuisvesting is de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 leidend. Deze verordening bepaalt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het bekostigen van voorzieningen zoals nieuwbouw, uitbreiding en vervangende huisvesting van scholen. De voorgenomen situatie betreft vervangende nieuwbouw op dezelfde locatie en valt daarmee binnen de in de verordening benoemde voorzieningen.

De samenwerking binnen de regio is geborgd via de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers 2024. Deze regeling heeft als doel de uitvoering, financiering en bekostiging van de gemeentelijke taak op het gebied van onderwijshuisvesting gezamenlijk te organiseren. De ontwikkeling van de nieuwbouw in Zevenaar past binnen deze regionale samenwerking en draagt bij aan een efficiënte en toekomstbestendige organisatie van het voortgezet onderwijs in de Liemers.

Op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie sluit het project aan bij de regionale beleidsambities zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie regio de Liemers. Hierin wordt ingezet op het aanpassen van de leefomgeving aan klimaatverandering, met aandacht voor thema’s als hitte, droogte en wateroverlast. Voor de nieuwbouw betekent dit dat bij het ontwerp rekening wordt gehouden met onder andere klimaatbestendigheid, vergroening en waterberging. Daarbij wordt tevens aangesloten op de circulaire ambities uit het Uitvoeringsprogramma Circulariteit 2023-2025 regio de Liemers, voor zover dit binnen de kaders van de normvergoeding past.

3. UITGANGSPUNTEN

3.1 Locatie

Binnen de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers (GRHVOL) is besloten om zowel Liemers College Zonegge als Liemers College Heerenmäten te vervangen door nieuwbouw op de locatie Heerenmäten, gelegen aan de westrand van Zevenaar. De locatie is eigendom van Stichting Quadraam en wordt aan de voorzijde begrensd door een openbaar parkeerterrein, dat tevens dient als doorgang naar atletiekvereniging De Liemers. De overige zijden worden omsloten door een woonwijk en een sportveld. Op het perceel bevindt zich daarnaast een sporthal, die geen onderdeel uitmaakt van de opdracht en in de huidige vorm behouden blijft. Het huidige gebouw biedt onderwijs aan circa 956 leerlingen (oktobertelling 2025, DUO). Prognoses laten zien dat het aantal leerlingen van beide locaties gezamenlijk zal groeien naar circa 1.453 leerlingen, zie paragaaf 3.4. De nieuwbouw wordt hierop ingericht en zal capaciteit bieden voor deze doelgroep.

Figuur 3: Het perceel van de bestaande school en sporthal, het naastgelegen sportveld en de parkeerplaats.

Figuur 4: De beoogde locatie aan de rand van Zevenaar.

3.2 Analyse huidig schoolgebouw

De Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Zevenaar 2020 stelt dat vervangende nieuwbouw pas kan worden overwogen wanneer is aangetoond dat de bestaande huisvesting niet (voldoende) toekomstbestendig kan worden gemaakt. In dat kader is door HEVO een renovatiescan uitgevoerd waarin de renovatievariant en de nieuwbouwvariant met elkaar zijn vergeleken (bijlage 2).

Het huidige schoolgebouw van het Liemers College (bouwjaar 1980) is technisch, functioneel en economisch afgeschreven. Om een weloverwogen keuze te maken tussen renovatie of vervangende nieuwbouw, is onderzocht in hoeverre het huidige gebouw toekomstbestendig kan worden gemaakt. Hierbij dient tevens het bruto vloeroppervlak (BVO) te worden opgewaardeerd naar 9.786 m2 voor een evenwichtige vergelijking met de variant nieuwbouw.

De renovatiescan Liemers College beoordeelt of renovatie met gerichte aanpassingen voldoende kwaliteit kan bieden, of dat vervangende nieuwbouw op de huidige locatie een beter alternatief vormt. De sporthal aan het huidige pand maakt geen onderdeel uit van dit onderzoek, en wordt buiten de scope gelaten.

Renovatievariant

In de renovatievariant wordt het huidige pand met een levensduur van 25 jaar gerenoveerd. De bestaande structuren worden grotendeels gehandhaafd en wordt het gebouw technisch verbeterd en uitgebreid om te voldoen aan de ruimtevraag.
Het bestaande BVO bedraagt 7.713 m^2. Om naar de gewenste 9.786 m^2 te komen, dient een uitbreiding van 2.073 m^2 te worden gerealiseerd. Hiermee kan het gebouw functioneel op niveau worden gebracht, maar de flexibiliteit en aansluiting op de onderwijskundige visie blijven beperkt. Daarbij zijn er kwaliteitseisen waar niet volledig aan voldaan kan worden.

Om de renovatie te verwezenlijken is rekening gehouden met sloopwerkzaamheden, bouwkundige werkzaamheden, installatietechnische werkzaamheden en de projectfasering. In totaal komen de stichtingskosten voor de renovatie uit op €18,8 miljoen inclusief BTW (€2.432,- /m^2 BVO), prijspeil 1 januari 2026.

Voor de uitbreiding wordt gerekend met kengetallen die bij de nieuwbouw gehanteerd worden. Op die manier wordt een vergelijkbare situatie gehanteerd. Echter zijn er een aantal zaken die kostenconsequenties hebben, zoals ongunstige bouwvorm, de levensduur van 25 jaar, aansluiting met het bestaande bouwdeel én beperkte aansluiting op stijgpunten en vluchtwegen. De totaalkosten voor de uitbreiding bedragen dan per m^2 BVO:

	Prijs per m^2 BVO
Kengetal nieuwbouw:	€ 3.474,-
Ongunstige gebouwvorm:	+ € 200,-
Verkorte levensduur:	- € 100,-
Aansluiting met het bestaande bouwdeel:	-
Stijgpunten en vluchtwegen:	+ € 50,-
Totaal	**€ 3.624.-**

Tabel 2a; opbouw bouwkosten per m^2 door HEVO

De uitbreiding bedraagt in BVO 2.073 m^2. Dat wil zeggen dat de stichtingskosten voor de uitbreiding uitkomen op €7,5 miljoen inclusief BTW, prijspeil 1 januari 2026. In totaal bedragen de stichtingskosten (prijspeil 1 januari 2026):

Renovatie	€ 18,8 miljoen
Uitbreiding	€ 7,5 miljoen
Totaal	**€ 26,3* miljoen**

Tabel 2b; totale stichtingskosten renovatie met uitbreiding door HEVO

**Stichtingskosten renovatie en uitbreiding exclusief kosten terrein, sloop en tijdelijke huisvesting. Hiermee is een zuivere vergelijking met de nieuwbouwvariant mogelijk.*

Nieuwbouwvariant

In de nieuwbouwvariant wordt uitgegaan van volledige vervangende nieuwbouw op de huidige locatie, waarbij de huisvesting wordt ontworpen op basis van de actuele onderwijsvisie en het gewenste programma van eisen. Het nieuwe gebouw wordt gerealiseerd met een bruto vloeroppervlak van circa 9.786 m^2 en heeft een levensduur van circa 40 jaar.

In tegenstelling tot de renovatievariant biedt nieuwbouw de mogelijkheid om het gebouw optimaal in te richten, met een hoge mate van flexibiliteit en een betere aansluiting op de onderwijskundige en functionele eisen. Het gebouw kan volledig voldoen aan de huidige eisen op het gebied van bouwkwaliteit, BBL en binnenklimaat (Frisse Scholen klasse B). Tevens kent nieuwbouw minder uitvoeringsrisico's, doordat gefaseerde bouw en tijdelijke huisvesting bij renovatie een complicerende factor vormen.

De investeringskosten voor de nieuwbouw zijn bepaald op basis van de kostenconfigurator van HEVO, zie bijlage 2, waarbij wordt uitgegaan van een stichtingskostenindicatie van €3.474,- (incl. BTW) per m^2 BVO. Dit resulteert in totale stichtingskosten van circa €34,0 miljoen (incl. BTW), prijspeil 1 januari 2026. Bij deze raming is géén rekening gehouden met sloopkosten, terreinkosten en eventuele tijdelijke huisvesting, om een zuivere vergelijking met de renovatievariant te borgen.

Conclusie

De door HEVO uitgevoerde renovatiescan (bijlage 2) geeft een duidelijk beeld van de renovatie- en nieuwbouwvariant. Nieuwbouw biedt vanuit functioneel en onderwijskundig perspectief de meest toekomstbestendige oplossing. Het maakt een integraal ontwerp mogelijk dat volledig aansluit op de hedendaagse en toekomstige onderwijsvisie, met optimale flexibiliteit, ruimtelijke kwaliteit en aanpasbaarheid. Vanuit technisch oogpunt kan met nieuwbouw integraal worden voldaan aan actuele normen en eisen op het gebied van Frisse Scholen, duurzaamheid en energieprestatie.

Renovatie kent technisch zijn beperkingen maar is grotendeels haalbaar. De bestaande gebouwstructuur biedt echter onvoldoende flexibiliteit om in te spelen op toekomstige onderwijsontwikkelingen. Dit maakt renovatie functioneel en technisch een minder toekomstbestendige oplossing.

Financieel kent renovatie een lagere initiële investering (circa € 26,3 miljoen tegenover circa € 34,0 miljoen voor nieuwbouw), maar nieuwbouw resulteert in lagere jaarlijkse afschrijvingskosten (€ 0,85 miljoen per jaar tegenover € 1,05 miljoen per jaar bij renovatie) en een gunstiger langjarig kostenbeeld.

Op basis van deze integrale afweging verdient nieuwbouw duidelijk de voorkeur en wordt voldaan aan de verordeningseis om de (on)geschiktheid van de bestaande huisvesting inzichtelijk te maken alvorens gemotiveerd tot nieuwbouw over te gaan.

3.3 Locatieanalyse nieuwbouw

De huidige locatie bestaat uit meerdere percelen die globaal zijn onder te verdelen in drie deelgebieden: het sportveld (optie A), de bestaande schoollocatie (optie B) en het parkeerterrein aan de voorzijde (optie C), zie figuur 5. Ten behoeve van een zorgvuldige locatieafweging voor de nieuwbouw heeft de gemeente Zevenaar, in samenwerking met KWK, deze opties onderzocht. Daarbij zijn de disciplines stedenbouw, mobiliteit, ruimtelijke ordening, groen en onderwijshuisvesting geraadpleegd. Gelijktijdig heeft Bureau Maardt de mogelijkheden voor tijdelijke (her)huisvesting onderzocht (bijlage 6).

Figuur 5: Driedeling van de locatie

Alle mogelijke opties zijn door (de verschillende disciplines binnen) de gemeente Zevenaar in kaart gebracht en per opties zijn de voor- en nadelen benoemd. Deze opsomming is terug te vinden in bijlage 5.

Optie A en B zijn in de afweging afgevallen vanwege meerdere ruimtelijke en functionele bezwaren. Voor optie A geldt dat de ontwikkeling leidt tot een minder wenselijke stedenbouwkundige inpassing, waarbij de bebouwing dieper de wijk in wordt getrokken en het open karakter van het gebied wordt aangetast. Daarnaast brengt deze optie verkeerskundige knelpunten met zich mee, zoals ongewenste verkeersbewegingen in de wijk.

Voor optie B geldt dat deze variant minder gunstig scoort op samenhang en ruimtelijke kwaliteit, en beperkingen kent in de optimale positionering van functies en inrichting van de buitenruimte. Je zal in principe om de sporthal heen moeten bouwen, wat niet gunstig kan zijn tijdens de bouw. Tevens zal voor deze optie het huidige pand gesloopt moeten worden. De leerlingen van deze locatie kunnen niet allemaal tegelijk terecht op de locatie Zonegge. Dit zou betekenen dat er rekening gehouden moet worden met tijdelijke huisvesting, zie hoofdstuk 4.2.

Conclusie

Op basis van deze overwegingen (icm het onderzoek van bureau Maardt naar de tijdelijke huisvesting, bijlage 6) is gekozen om verder te werken met de bebouwing op positie C. Hierdoor geldt dat de bestaande functie van de school grotendeels behouden kunnen blijven. Stedenbouwkundig biedt deze variant ruimte om de nieuwbouw goed in het groen in te passen en er

mogelijkheden zijn voor een kwalitatieve inrichting van de buitenruimte met een verbinding tussen sportveld en parkzone. Vanuit mobiliteit blijft de huidige toegang naar de parkeeroplossing intact, wat zorgt voor een herkenbare en logische verkeersstructuur op de locatie.
Tegelijkertijd kent deze optie aandachtspunten. De ontwikkeling ligt buiten het huidige bouwvlak en binnen een bestemming die niet primair maatschappelijk is, maar juist bedoelt voor groen en parkeren. Hierdoor is een volledige bestemmingsplanprocedure (net als bij optie A) noodzakelijk. Ook vraagt de positionering van de bebouwing een zorgvuldige afstemming, zodat de kwaliteit van het park en de beleving behouden blijven. Een belangrijk voordeel vanuit onderwijshuisvesting is dat het huidige schoolgebouw grotendeels in gebruik kan blijven tijdens de ontwikkeling, waardoor tijdelijke huisvesting (in de vorm van units) niet nodig is.

Het uitgangspunt is hiermee het realiseren van de nieuwbouw op de locatie van de bestaande parkeerplaatsen (C). Er is hiermee geen noodzaak voor tijdelijke units. Een optimalisatie in dit scenario is het slopen van de meest noordoostelijke vleugel van het bestaande pand. Onderzoek van bureau Maardt (bijlage 6) laat zien dat het mogelijk is een gedeelte van de leerlingen te tijdelijk te huisvesten op de locatie Zonegge. Dit levert een groter beschikbaar terrein op met meer mogelijkheden tot het inpassen van een gebouwvolume. Dit is een onderzoekende ontwerpopgave voor het ontwerpteam in de Schets Ontwerp (SO)-fase.

3.4 Leerlingenaantallen en normatieve ruimtebehoefte

Schoolgebouw Heerenmäten

De nieuwbouw van het Liemers College is gebaseerd op de voorgenomen samenvoeging van de locaties Heerenmäten en Zonegge. De vernieuwde huisvesting moet in omvang en functionaliteit aansluiten bij het actuele en toekomstige aantal leerlingen. Een te groot gebouw is financieel ondoelmatig en leidt tot hogere exploitatiekosten, terwijl een te klein gebouw knelpunten veroorzaakt in roostering, werkplekken en verblijfscapaciteit. De school zal worden gerealiseerd op de bestaande locatie van de Heerenmäten, gelegen aan de Heerenmäten 6 (zie figuur 3).

De normatieve ruimtebehoefte van de school is bepaald op basis van het aantal leerlingen en de geldende gemeentelijke verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. Uit de leerlingenprognose is vastgesteld dat de huidige capaciteit van het schoolgebouw ontoereikend is voor de verwachte normatieve ruimtebehoefte en de groei van het aantal leerlingen. De berekende normatieve ruimtebehoefte is weergegeven in tabel 3.

Normatieve ruimtebehoefte o.b.v. 1453 leerlingen			
	Aantal leerlingen	Norm	Subtotaal
Onderbouw mavo/havo/vwo	587	6,18 m^2	3.628 m^2
Bovenbouw mavo	201	6,41 m^2	1.288 m^2
Bovenbouw havo/vwo	665	5,85 m^2	3.890 m^2
Totaal leerlingen	1.453		
Vaste voet - hoofdvestiging			980 m^2
Totaal ruimtebehoefte [m^2 BVO]			9.786 m^2

Tabel 3: Normatieve ruimtebehoefte Heerenmäten en Zonegge o.b.v. 1.453 leerlingen (bijlage 1 RFPvE bureau Maardt)

Ruimtestaat

De ruimtestaat geeft inzicht in de functionele opbouw van het schoolgebouw en de verdeling van de benodigde oppervlakte. Het programma wordt grotendeels gevormd door onderwijsruimten, aangevuld met ondersteunende functies zoals medewerkersruimten, zorg- en studiefaciliteiten en het centrale hart met algemene voorzieningen, dat fungeert als belangrijke ontmoetingsplek binnen de school. In tabel 4 wordt de ruimtebehoefte van de school uitgelicht.

Liemers college ruimtebehoefte	**Totaal m^2 NVO**
Theorielokalen	2.110 m^2
Makershub	1664 m^2
Agora	818 m^2
Cluster Flexibel	360 m^2
Team ondersteuning	182 m^2
Omgeving medewerkers	530 m^2
Centrale voorzieningen	1.070 m^2
Facilitair	256 m^2
Subtotaal	6.990 m^2
Bruto/netto	1,4
Totaal m^2 BVO	9.786 m^2

Tabel 4: Ruimtestaat; 9.786m2 normatief kader (bijlage 1 RFPvE bureau Maardt)

Gezamenlijk met het Liemers College en de stichting Quadraam dient in de vervolgfase een optimale plattegrond te worden uitgewerkt waarbij onderzocht wordt hoe een functioneel en efficiënt ruimtegebruik kan worden gerealiseerd, in samenhang met het onderwijsconcept en de ruimtelijke randvoorwaarden van het terrein. Het doel is om het bruto vloeroppervlak (BVO) zo nauw mogelijk te laten aansluiten bij de normatieve m^2. Volgens de berekende normatieve ruimtebehoefte, zoals weergegeven in tabel 3, bedraagt de benodigde oppervlakte 9.786 m^2. Op basis van de concept-ruimtestaat, zoals opgenomen in tabel 4, komt de totale benodigde vloeroppervlakte uit op circa 9.786 m^2 BVO. Kenmerkend voor het programma is de nadruk op de reguliere lesruimten, aangevuld met een aantal specifieke onderwijs- en ontmoetingsruimte, zoals de praktijkgerichte ruimtes. De volledige en gedetailleerde ruimtestaat is opgenomen in het RFPvE in bijlage 1.

Voor de verdere uitwerking van zowel de massastudie wordt de normatieve ruimtebehoefte van 9.786 m2 gehanteerd.

3.5 Buitenruimte

Beheer en gebruik buitenruimte

In de volgende fase worden nadere afspraken uitgewerkt tussen de gemeente en Stichting Quadraam over de inrichting, het gebruik en het beheer van de buitenruimte. Hierbij wordt onder andere aandacht besteed aan de invulling van het schoolplein, het gebruik van de buitenruimte buiten schooltijden en de verdeling van verantwoordelijkheden voor beheer en onderhoud. Voor het schoolplein gelden geen eisen met betrekking tot de oppervlakte. In de huidige situatie heeft de school een voetbalveld en plekken waar de leerlingen kunnen zitten. Deze dienen in het nieuwe ontwerp van de buitenruimte worden meegenomen.

Daarnaast worden afspraken gemaakt met de eigenaar van de sporthal over de functionele en ruimtelijke afbakening ten opzichte van de school. Ook wordt onderzocht hoe het omliggende openbare gebied opnieuw kan worden ingedeeld, inclusief een mogelijke juridische herverdeling van gronden tussen de gemeente en Quadraam, waarbij Quadraam openstaat voor de herverdeling, zodat een samenhangende en efficiënte inrichting van het gebied ontstaat.

Auto- en fiets parkeerplekken

Conform Paraplubestemmingsplan parkeren gemeente Zevenaar is de parkeerbehoefte voor auto en fiets parkeren voor het plan berekend. In het bestemmingsplan worden drie typen gebieden omschreven die gekoppeld zijn aan de parkeernorm. De Heerenmäten ligt in gebied ‘rest bebouwde kom’. Onderstaand de bijbehorende parkeernormen. Laden en lossen moet worden ingepast op eigen terrein.

Auto

Eis: Middelbare school per 100 leerlingen 4,9pp
Bestaand aantal leerlingen is ongeveer 1000 (uit: leerlingenprognose okt 2023). De 1453 leerlingen in de nieuwbouw betekend een toename van ongeveer 450 leerlingen. Voor deze aantallen zullen aanvullende parkeerplaatsen worden voorzien.

Voor de school met 1450 leerlingen betekent dit 4,5x4,9pp = 22,05pp = 22pp te realiseren.
22pp x 35m2 (voor voldoende groen tussen de vakken) = +-770m2 ruimte benodigd.

De reeds bestaande parkeerplaatsen moeten worden gehandhaafd dan wel verplaatst als het gebouwvolume hierom vraagt.

Fiets

Voor het fietsparkeren is er geen eis opgenomen in het Paraplubestemmingsplan parkeren gemeente Zevenaar. Door de school is aangegeven dat een zeer groot gedeelte van de leerlingen per fiets komt. Voor 1453 leerlingen wordt er uitgegaan van 90% met de fiets. Dit komt neer op ongeveer 1310 fpp. Deze worden onderverdeeld in standaard plekken (90%) en scooter/fatbike stalling (10%). Gecombineerd met 75 fietsparkeerplekken voor medewerkers geeft dit een totale fietsparkeerbehoefte van 1530 plekken. Op basis hiervan is er ongeveer 1900m2 ruimte benodigd. In deze berekening wordt uitgegegaan van 1,2m2 voor een reguliere fietsparkeerplek, 1,5m2 voor scooters en fatbikes en 1,5m2 voor de overdekte stalling van fietsen van medewerkers.

Voor een verdere uitwerking van de buitenruimte zie ook hoofdstuk 3.6.

3.6 Ruimtelijke en functionele uitgangspunten

Bureau Maardt heeft met de school het ruimtelijke en functioneel programma van eisen (RFPvE) uitgewerkt. Dit heeft geleid tot het huisvestingsconcept in figuur 6.
Een huisvestingsconcept geeft schematisch de belangrijkste relaties tussen de verschillende domeinen en ruimten weer.
De ordening geeft weer welke ruimten logisch vanuit onderwijs en organisatie bij elkaar liggen. Ruimten die een inhoudelijke relatie hebben worden zoveel mogelijk geclusterd. Tussen de verschillende clusters zijn er 'vloeiende' overgangen, zodat het geheel als één school wordt ervaren.

Hoofdopzet

Het gebouw bestaat uit:

- Drie onderwijsgebieden Mavo, havo-vwo, agora
- Makershub als verbindend element tussen de onderwijsgebieden
- Centrale hal met daaraan de aula en de makershub
- Team Expertise en Ondersteuning (TEO)
- Ruimten voor teamleden (kantoren en teamkamer) liggen verspreid door het gebouw.

Onderwijsgebieden

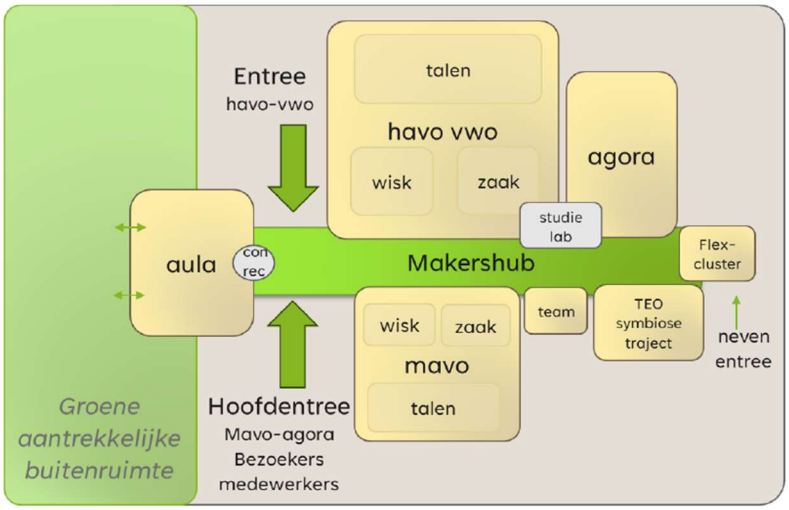
De onderwijsgebieden zijn ruimtelijk herkenbaar en hebben elk een eigen identiteit. De leerling ervaart 'hier voel ik me thuis'. Wanneer het onderwijsconcept verandert, dan zijn de onderwijsgebieden uitwisselbaar dankzij een gelijke opbouw en opzet. Groei en/of krimp van onderwijsgebieden kan hiermee worden ondervangen zonder bouwkundige maatregelen.
In het huisvestingsconcept zijn de verschillende afdelingen herkenbaar in de nieuwbouw: mavo, havo-vwo en agora. De afdelingen mavo en havo-vwo zijn geordend naar vaksectie: talen, zaakvakken en wiskunde. Agora is geordend naar onderbouw en bovenbouw.

Twee entrees voor rust en structuur

Er zijn twee entrees die beide uitkomen op de centrale hal. In deze hal is de ruimte de receptie en conciërge en een wachtplekje voor bezoek. Zo worden alle leerlingen, medewerkers en bezoekers die binnen komen gezien en welkom geheten:

- Eén hoofdentree waar de medewerkers, bezoekers, leerlingen van de mavo en agora gebruik van maken.
- Een ruime nevenentree voor havo-vwo. Zo worden de kleinschaligheid en herkenbaarheid van de afdelingen geborgd.

Daarnaast biedt de centrale hal ook een rustige plek voor pauzeren en verblijven voor leerlingen.

Figuur 6: Huisvestingsconcept (bureau Maardt, 2026)

Ruimtelijk kader buitenruimte

De ruimtebehoefte voor de buitenruimte is gevat in tabel 5. De auto parkeerplekken komen voort uit de gemeentelijke verordening van de gemeente Zevenaar mbt parkeren. Fietsparkeren wordt hierin niet genoemd, hiervoor zijn ervaringsgetallen aangehouden. Zie ook hoofdstuk 3.5.

Buitenruimte			
	Aantal	Minimale omvang	Opmerking
Pauzeren leerlingen	1.453 leerlingen	2.500m2	indicatief
Fietsen- en scooterstalling		1.900m2	
Fietsenstalling leerlingen	1.310	1.570m2	90% leerlingen
Scooter - fatbike stalling	145	220m2	10% leerlingen
Fietsenstalling medewerkers	75	110m2	50% medewerkers
Containerberging		30m2	
Buitenberging		30m2	
Parkeren en kiss & ride	122	3.660m2	Studie RoosRos
Footprint gebouw		3.500m2	Studie RoosRos
Totaal		11.620m2	

Tabel 5: gewenste omvang buitenruimte (bijlage 1 RFPvE bureau Maardt)

In de ontwerpfase moet verder onderzocht worden hoe de bovengenoemde ruimtebehoefte inpas gemaakt wordt op de beschikbare locatie. Afstemming met de verschillende disciplines binnen de gemeente Zevenaar (met name groen, mobiliteit en stedenbouw) is hiervoor noodzakelijk.

3.7 Technisch uitgangspunten

De technische uitgangspunten voor de nieuwbouw van het Liemers College Heerenmäten zijn gebaseerd op het opgestelde Technisch Programma van Eisen, hierna te noemen TPvE, en vormen de basis voor de verdere ontwerpuitwerking in de vervolgfase. In deze definitiefase worden de kaders op hoofdlijnen vastgesteld, waarbij de nadere detaillering en uitwerking plaatsvindt in de ontwerpfase door de architect en adviseurs.

Het Technisch Programma van Eisen, zie bijlage 7, behelst alle wensen van de gebruiker en is een aanvulling op het Ruimtelijk en Functioneel Programma van Eisen. Het TPvE beschrijft de minimale prestatie-eisen en kwaliteitscriteria waaraan het gebouw en de installaties moeten voldoen. De kwaliteitscriteria zijn grotendeels gebaseerd op het ‘Programma van Eisen Frisse Scholen 2025’ van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (versie mei 2025) Klasse B en het BBL. Het ambitieprofiel Frisse Scholen is gegeven in tabel 6.

Onderwerp	Ambitieniveau
Energie	
Energieprestatie	B
Duurzame energie	B
Beheer	B
Lucht	
Luchtverversing	B
Spuiventilatie	B
Ruimtevolume	B
Kwaliteit van de toevoerlucht	B
Fijnstof	B
Emissies van materialen	B
Emissies van apparatuur	B
Schoonmaakbaarheid	B
Tabaksrook	B
Toiletten	B
Legionella	B
Temperatuur	
Operatieve temperatuur winter	B
Operatieve temperatuur zomer	B
Individuele beïnvloeding	B
Ventilatieve koeling	B
Tocht	B
Lokaal thermisch discomfort	B

Onderwerp	Ambitieniveau
Licht	
Kunstlicht	B
Daglicht	B
Helderheidswering	B
Individuele beïnvloeding	B
Geluid	
Geluidswering van de gevel	B
Installatiegeluid	B
Ruimteakoestiek	B
Luchtgeluidisolatie	B
Contactgeluidisolatie	B
Kwaliteitsborging	
Energie	B
Lucht	B
Temperatuur	B
Licht	B
Geluid	B

Tabel 6: Ambitieniveau PvE Frisse Scholen

Sectorale Routekaart Duurzaamheid Onderwijs

Deze technische uitgangspunten vormen gezamenlijk de basis voor de raming van de bouwkosten en de verdere uitwerking van het ontwerp in de vervolgfase. Geadviseerd wordt om in de vervolgfase het ontwerpteam expliciet onderzoek te laten uitvoeren naar de realisatie van een ENG-ready gebouw. Hiermee wordt binnen de huidige financiële kaders gestuurd op een energiezuinig en toekomstbestendig ontwerp, terwijl tegelijkertijd de mogelijkheid wordt behouden om het gebouw in de toekomst, met aanvullende maatregelen op het gebied van energieopwekking, door te ontwikkelen naar een energieneutraal gebouw (ENG). Stichting Quadraam is bereid financieel bij te dragen aan de ENG-ready onderdelen die een positieve bijdragen hebben aan de exploitatie.

4. RUIMTELIJKE UITWERKING

4.1 Massastudie

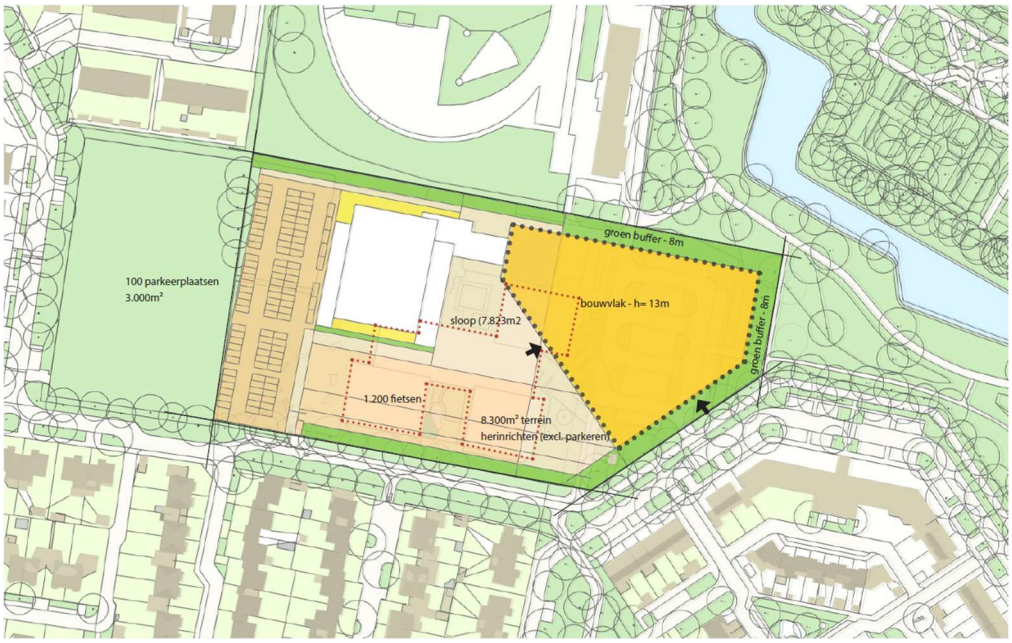
De massastudie vormt het resultaat van de inpassingsstudie uitgevoerd door RoosRos Architecten. Voor de locatie Heerenmäten zijn meerdere stedenbouwkundige en functionele varianten onderzocht, waarbij zowel is gekeken naar de mogelijkheden op het bestaande schoolterrein als het aangrenzende parkeerterrein. Doel van de studie is om de haalbaarheid van de inpassing van het volume op de locatie.

Binnen de gestelde randvoorwaarden, waaronder de beschikbare ruimte en de maximale omvang van 9.786m² BVO, zijn verschillende massavarianten verkend. Er is onder andere gekeken naar de bouwhoogte, positionering op het terrein en de ruimtelijke samenhang met de omgeving. Op basis van een integrale afweging van ruimtelijke kwaliteit, inpassing in de omgeving en aansluiting op de onderwijsvisie van het Liemers College is gekozen voor de situering van de nieuwbouw op de locatie van de huidige parkeerplaats (zie ook hoofdstuk 3.3). Het gele volume geeft het mogelijke bouwvlak aan met het schoolgebouw hierin in het witte volume weergegeven. Dit toont aan dat er binnen het beschikbare bouwvlak voldoende massa ingepast kan worden om het volume van de school vorm te geven en er voldoende ruimte overblijft voor een aangepaste invulling van dit volume tijdens de komende ontwerpfases.

In de massastudie zijn de bouwkundige en ruimtelijke consequenties van deze variant inzichtelijk gemaakt. De nieuwbouw omvat een bruto vloeroppervlak van circa 9.786 m² BVO (zie tabel 3). Daarnaast is inzichtelijk gemaakt welk deel van het terrein moet worden heringericht ten behoeve van het gebouw, de buitenruimte en de ontsluiting (zie figuur 8). Tevens is bepaald welke deel van de bestaande bebouwing (+-2000m²) moet worden gesloopt om realisatie mogelijk te maken. De totale sloop betreft een omvang van circa 7.823 m² BVO (zie figuur 8). Als input voor de calculatiefase zijn relevante bouwkundige parameters, zoals het geveloppervlak, de omvang van vides en de bruto verdiepingshoogten per bouwlaag, in kaart gebracht.

Figuur 7: Mogelijke positionering nieuwbouw op de huidige parkeerplaats irt beschikbare bouwvlak (Roosros, 2026).

Figuur 8: Telmodel herinrichting terrein irt beschikbare bouwvlak en bestaande sporthal (Roosros, 2026).

4.2 Huisvesting tijdens de uitvoeringsperiode

In hoofdstuk 3.3 is onderbouwd waarom er gekozen is voor nieuwbouw op de locatie van de parkeerplaats. Deze keuze is o.a. gebaseerd op het uitgangspunt tijdelijke huisvesting van de school in tijdelijke units te voorkomen. Het 'scenario onderzoek tijdelijke huisvesting' (bureau Maardt, bijlage 6) beoordeelt de haalbare scenario's voor tijdelijke huisvesting in Zevenaar.

Het rapport capaciteitsonderzoek locatie Landeweer (bureau Maardt, bijlage 3) onderbouwd de keuze geen leerlingen van Heerenmaten/Zonnege (vmbo tl) te huisvesten op Landeweer. Het rapport geeft aan dat er een normatieve leegstand is op de locatie Landeweer van 2.425m2 BVO. De overmaat is in detail bekeken en is op dit moment niet geschikt voor regulier klassikaal onderwijs voor 25 tot 30 leerlingen. De gebouwstructuur bestaat uit ruimtes voor kleine groepen of grote praktijkpleinen. Het functioneel maken van deze ruimtes voor klassikaal onderwijs is zeer ingrijpend en kostbaar. Daarnaast wordt de locatie Landeweer, als onderdeel van een bredere maatschappelijke en onderwijskundige opgave, gebruikt door initiatieven als het Technoplaza en samenwerkingen met lokale bedrijven voor het bouwen van mantelzorgunits. De feitelijke leegstand is hiermee circa 1.400m2 BVO.
Deze resterende overcapaciteit is daarmee grotendeels normatief van aard en beperkt functioneel inzetbaar. Het gebouw is primair ontworpen voor praktijkgericht vmbo basis-kaderonderwijs. Bouwkundig heeft een gebouw een starre structuur en indeling die niet zonder ingrijpende aanpassingen geschikt te maken is voor andere onderwijsvormen (bureau Maardt, bijlage 3).

Tot slot is het onderwijskundig en organisatorisch onwenselijk om leerlingen van één school over drie locaties te spreiden. Dit leidt tot inefficiënt ruimtegebruik, extra logistieke druk, met als risico een verslechtering van de onderwijskwaliteit en sociale cohesie op de locaties. Daarmee is inzet van Landeweer voor tijdelijke huisvesting niet doelmatig en wordt deze locatie niet verder beschouwd.

In het rapport 'scenario onderzoek tijdelijke huisvesting' (bureau Maardt, bijlage 6) worden twee scenario's onderzocht; het volledig vrijspelen van Heerenmaten en een deel van de leerlingen huisvesten op de locatie Zonnege.

Scenario Heerenmaten en Zonnege

Op de locatie Heerenmäten zitten nu circa 950 leerlingen. De verwachte bouwperiode beslaat een periode van ruim 1,5 jaar. De opgaven bestaat uit het realiseren van: voldoende lesruimten (theorie en praktijk), ondersteunende ruimten (begeleiding, kantoor, opslag), verblijfsruimten (pauze, studie) en voorzieningen (sanitair, kluisjes). De benodigde aantal ruimten voor de tijdelijke huisvesting van Heerenmäten is uitgewerkt in onderstaande tabel:

Ruimtebehoefte alle leerlingen op locatie Zonegge					
	agora	mavo	havo	vwo	Totaal
Theorie lokalen	**3**	**9**	**12**	**12**	**36**
Talen	1	4	5	6	16
Zaakvakken	1	4	5	4	14
Wiskunde	1	1	2	2	6
Praktijklokalen	**6**		**9**		**15**
Crea en kunst	0,5	1,5	1,5	1,5	5
Science	1	2	3	3	9
Mavo praktijkomgeving		1			1
Bewegingsonderwijs	**1,5**		**2**		**3,5**
Bewegingsonderwijs	0,5	1	1	1	3,5

Tabel 7: Ruimtebehoefte tijdelijke huisvesting Heerenmäten en Zonegge (bureau Maardt, 2026)

In totaal zijn er twee studies gedaan:

- Studie 1: volledige locatie Heerenmäten verplaatsen naar Zonegge
- Studie 2: deels behouden van locatie Heerenmäten; deel verplaatsen naar Zonegge.

Het uitgangspunt van studie 1 is dat de locatie Heerenmäten volledig vrijkomt. Echter blijkt dat de capaciteit van Zonegge ontoereikend is om alle groepen van Zonegge en Heerenmäten te huisvesten. Dit zou betekenen dat er voor Agora en circa 20 theorielokalen naar een alternatieve oplossing gezocht moet worden.

Ruimtebehoefte alle leerlingen op locatie Zonegge		**Beschikbaar Zonegge***	
	Totaal	Beschikbaar	Opmerking
Theorie lokalen	**36**	**16**	20 lokalen in tijdelijke huisvesting.
Talen	16		
Zaakvakken	14		
Wiskunde	6		
Praktijklokalen	**15**	**13**	
Crea en kunst	5	5	
Science	9	7	Ook lessen roosteren op leerplein en in theorielokaal
Mavo praktijkomgeving	1	?	
Bewegingsonderwijs	**3,5**		
Bewegingsonderwijs	3,5	3	Gebruik maken van gymzaal elders
agoraplein			
Open leeromgeving	1	1	

Tabel 8a: Beschikbare ruimte op Zonegge ** Na verbouwing*

Zie bijlage 6 voor de inpassingsstudie voor het effectief benutten van de locatie Zonegge voor de tijdelijke situatie.
Om het volledige aanbod te faciliteren wordt naar schatting door bureau Maardt de volgende kosten berekend:

Verbouwing Zonegge*[1]	€ 300.000,- tot € 400.000,-
Investeringen en huur tijdelijke huisvesting 20 lokalen *[2]	€ 4.500.000,- tot € 5.000.000,-
Totaal	**€ 4.800.000,- tot 5.400.000,-**

Tabel 8b kosten tijdelijke huisvesting uit rapport van Bureau Maardt

[1] schatting.

[2] Kosten zijn gebaseerd op kengetallen/ervaringscijfers verkregen van SBM Bouw- en vastgoedmanagers.

Als uitgangspunt voor studie 2 is locatie van Heerenmäten nog deels in gebruik. In deze studie blijven 560 leerlingen (bovenbouw) op de locatie van Heerenmäten. Hierdoor worden de druk op de locatie en de verkeersbewegingen gereduceerd. De locatie Heerenmäten kan aan twee zijden ontsloten worden. In deze studie gaan we ervan uit dat de nieuwbouw aan de noordoostzijde komt van het perceel. Daarmee wordt de entree aan de oostzijde van het gebouw afgesloten en komt er één entree voor leerlingen, bezoekers en medewerkers. Het fiets- autoverkeer worden aan de westzijde van het gebouw ontsloten, bij de tijdelijke hoofdentree. Ook is het mogelijk om de modaliteiten van elkaar te scheiden, waardoor auto- en fietsers elkaar niet kruisen zie onderstaande afbeelding (figuur 9).

Figuur 9: Verkenning logistiek, bouwvlak en bouwplaatsinrichting (bureau Maardt, 2026)

Zie bijlage 6 voor een indicatie van de inpassing van ruimten in de tijdelijke situatie. Tabel 8c geeft de lokale behoefte weer en de beschikbaarheid per locatie. Uit deze studie blijkt dat de locatie Zonegge intern verbouwd moet worden, maar dat er geen extra tijdelijke huisvesting noodzakelijk is. Deze interne verbouwing behelst het aanpassen van grote praktijkruimte en/of studieomgeving naar theorielokalen.

Zonegge		Beschikbaar Zonegge*		Heerenmäten	Beschikbaar Heerenmäten	
	Totaal	Beschikbaar	Opmerking	**Totaal**	Beschikbaar	Opmerking
Theorie lokalen	**22**	**22**		**16**	**16**	
Talen	9					
Zaakvakken	9					
Wiskunde	4					
Praktijklokalen	**10**	**9**		**7**	**7**	
Crea en kunst	4	4		2	2	Interne verbouwing te-ha lokaal
Science	5	5		5	5	
Mavo praktijkomgeving	1	?		?	?	
Bewegingsonderwijs	**2,5**					
Bewegingsonderwijs	2,5	3		1		
agoraplein						
Open leeromgeving	1	1			1	

Tabel 8c: Ruimtebehoeften en beschikbare ruimte op Zonegge en Heerenmäten ** Na verbouwing*

Zoals eerder beschreven blijven de continuïteit van onderwijs en veiligheid voor leerlingen en medewerkers belangrijke aandachtspunten. Omdat de bouwplaats direct naast de locatie Heerenmäten gelegen is, dient dit aan de ontwerpende en bouwende partijen meegegeven te worden. Om bovenstaande scenario volledig te faciliteren wordt naar schatting door bureau Maardt de volgende kosten berekend:

Verbouwing Zonegge*[1]	€ 200.000,-
Verbouwing Heerenmäten*[2]	€ 300.000,-
Huur tijdelijke huisvesting 20 lokalen*[2]	nvt
Totaal	**€ 500.000,-**

Tabel 8d; kosten tijdelijke huisvesting door bureau Maardt.

**[1] schatting.*

**[2] schatting. Deels sloop, wat ook onderdeel is van het bouwproject.*

Conclusie

Op basis van de uitgevoerde scenarioanalyses blijkt dat volledige verplaatsing van de locatie Heerenmäten naar Zonegge (studie 1) ruimtelijk niet haalbaar is zonder substantiële inzet van tijdelijke units. Hiervoor zijn circa 20 extra klaslokalen nodig, wat leidt tot hoge kosten en aanvullende risico's op het gebied van vergunningverlening, planning, logistiek en ruimtelijke inpassing op de locatie. Het scenario waarbij de locatie Heerenmäten deels in gebruik blijft (studie 2) biedt een aanzienlijk robuuster en efficiënter perspectief en kan worden gerealiseerd zonder inzet van tijdelijke units. Dat leidt tot aanzienlijk lagere kosten.

Studie twee stelt significant hogere eisen aan de uitvoering, met name op het gebied van veiligheid, beperken van overlast en logistieke scheiding tussen bouw en onderwijs. Deze randvoorwaarden zijn beheersbaar mits zij nadrukkelijk worden meegenomen in het ontwerp- en uitvoeringsproces. Alles afwegend is studie 2 het meest kansrijke en kostenefficiënte scenario.

4.3 Bouwlogistiek en terrein

De bouwlogistiek en inrichting van het terrein vormen een belangrijk aandachtspunt binnen de verdere planuitwerking. Door de keuze om het bestaande schoolgebouw gedurende de bouwfase in gebruik te houden en de nieuwbouw te realiseren op de locatie van het huidige parkeerterrein, ontstaat een relatief beperkte ruimte voor de inrichting van de bouwplaats. Vanwege de beperkte beschikbare ruimte zal de bouwplaatsinrichting compact en efficiënt moeten worden opgezet.

Dit vraagt om een zorgvuldige organisatie van de bouwlogistiek, waarbij veiligheid, bereikbaarheid en continuïteit van het onderwijs centraal staan. De aan- en afvoer van bouwverkeer dient zodanig te worden ingericht dat de impact op de directe omgeving en de verkeersstromen in de wijk beperkt blijft. Hierbij wordt uitgegaan van een duidelijke routing voor bouwverkeer, met zo min mogelijk conflicten tussen bouwverkeer, fietsers en voetgangers.

Daarnaast heeft de gekozen strategie gevolgen voor het gebruik van de buitenruimte tijdens de bouw. Het bestaande sportterrein en overige buitenruimten zullen (tijdelijk) intensiever benut moeten worden voor functies zoals parkeren, sporten en tijdelijke buitenruimte voor de scholieren. Dit vraagt om een nadere uitwerking van de fasering en het tijdelijk gebruik van het terrein, waarbij zowel de onderwijsfunctie als de bouwactiviteiten op een verantwoorde wijze kunnen plaatsvinden.

In de vervolgfase zal de bouwlogistiek verder worden uitgewerkt in een logistiek plan, waarin onder andere de fasering, routing, bouwplaatsinrichting en tijdelijke voorzieningen nader worden geconcretiseerd.

4.4 Randvoorwaarden

Bestemming en planologisch kader

De gronden waarop de nieuwbouw wordt gerealiseerd, hebben in het huidige omgevingsplan de bestemming ‘Verkeer’ en deels ‘Groen’. Binnen deze bestemmingen is de ontwikkeling van een schoolgebouw niet toegestaan op de huidige parkeerplaats.

Een aandachtspunt is het bestaande trafostation op het terrein dat eigendom is van Liander. Deze zal in afstemming met Liander moeten worden verplaatst. Mogelijk kan deze worden opgenomen in het nieuwe gebouw. Afstemming met Liander voor- en tijdens de ontwerpfase is hier noodzakelijk.

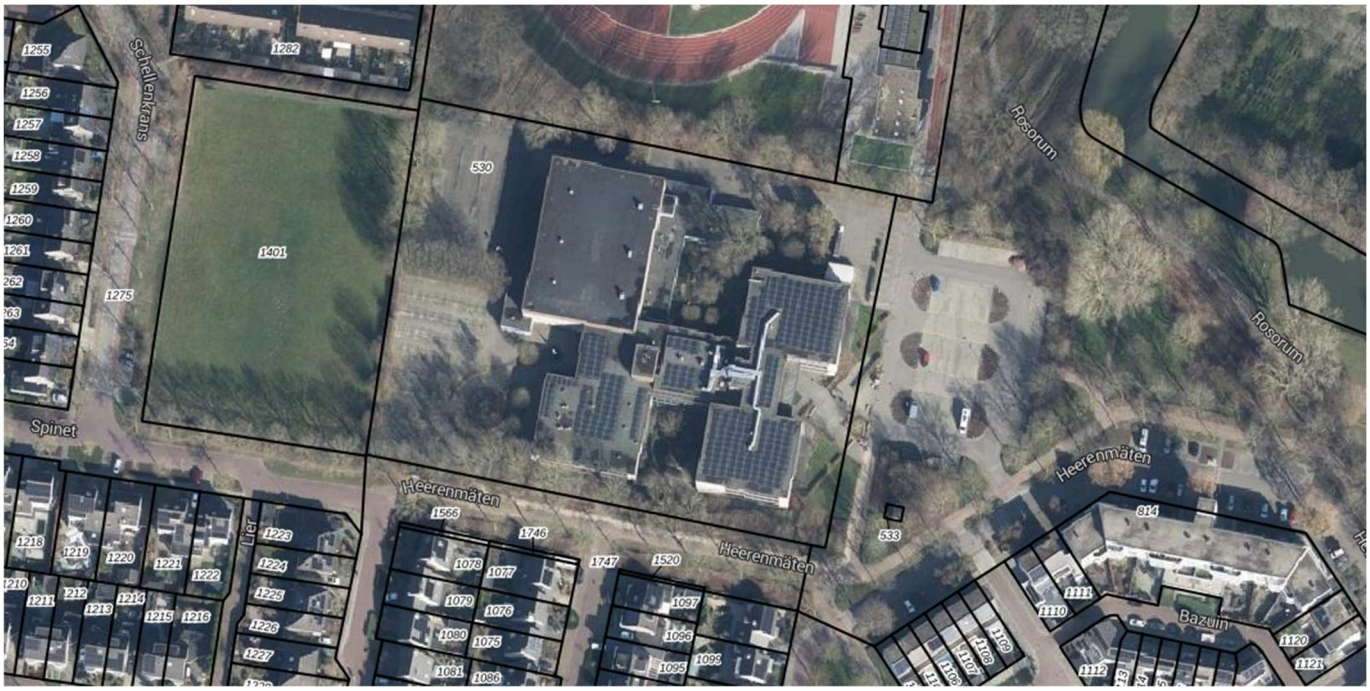

Figuur 10: Huidige bestemmingsplan

Eigendom

Het projectgebied bestaat uit meerdere kadastrale percelen met verschillende eigenaren (figuur 11):

- Quadraam is juridisch eigenaar over perceel 1401 en 530 (gemeente Zevenaar is de economisch eigenaar)
- Gemeente Zevenaar is eigenaar van de parkeerplaats aan de voorzijde van het terrein
- Liander is eigenaar over perceel 533 met daarop het trafostation.

Figuur 11. Percelen locatie

Stedenbouwkundige randvoorwaarde

De stedenbouwkundige uitwerking is gericht op het bepalen van een passend bouwplot voor de nieuwbouw van het Liemers College op de locatie Heerenmäten. In overleg met de stedenbouwkundige van de gemeente zijn de ruimtelijke uitgangspunten besproken en is gekeken hoe het nieuwe volume zich op een logische en zorgvuldige manier in de omgeving kan positioneren, zie ook paragaaf 3.1. Hier is uitsluitend gekozen voor de positionering van de nieuwbouw op de huidige locatie van de parkeerplaats, zie bijlage 5.

Het uitgangspunt voor de vervolgfase is een compact en helder bouwvolume, dat zowel ruimtelijk als functioneel efficiënt is en bijdraagt aan een logische positionering op de kavel. Het nieuw te bouwen volume kan zodanig worden gepositioneerd en vormgegeven dat een evenwichtig bebouwingsbeeld ontstaat, passend bij de aanwezige sportvoorzieningen, de schaal van de omliggende woonwijk en aandacht voor privacy richting de woningen.

De inrichting van het terrein draagt bij aan een samenhangend geheel, waarbij de school, sportvoorzieningen en buitenruimte logisch met elkaar verbonden staan. Hierbij wordt ingezet op een duidelijke structuur, met een goede oriëntatie van entrees en verblijfgebieden. De veilige omsluiting van het terrein vormt een belangrijk uitgangspunt. Daarnaast moet worden onderzocht of een nieuwe verbinding tussen de achterzijde van de sporthal en de atletiekvereniging wenselijk of noodzakelijk is. Dit betreft zowel een functionele als een verkeerskundige afweging, waarbij het gebruik van het terrein en de toekomstige routing een rol spelen.

Verkeersstromen van voetgangers, fietsers, automobilisten en bevoorrading worden zoveel mogelijk gescheiden en zodanig georganiseerd dat de belasting op de omliggende woonwijk beperkt blijft. Hierbij moet worden voorzien in voldoende fiets- en parkeervoorzieningen. In de volgende fase vormt de landschappelijke inpassing een nadrukkelijke ontwerpopgave. Hierbij wordt toegewerkt naar een kwalitatieve en toekomstbestendige inrichting van het terrein, die recht doet aan de omgeving, de gebruikers en de ambities op het gebied van klimaatadaptie en duurzaamheid.

Functionele en technische randvoorwaarden

De nieuwbouw van het Liemers College dient te voldoen aan de functionele, ruimtelijke en technische eisen zoals vastgelegd in het ruimtelijke, functioneel en technisch PvE. Hierbij geldt dat het gebouw moet aansluiten op de visie van de school en moet voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen op het gebied van Frisse Scholen (Klasse B), duurzaamheid, toegankelijkheid en toekomstbestendigheid. Als uitgangpunt voor de ontwikkeling worden deze eisen gecombineerd met de opgave voor een sober en doelmatig schoolgebouw.

Het terrein en het gebouw moeten goed en veilig ontsloten worden voor fietsers, voetgangers en bevoorrading, waarbij de belasting voor de woonwijk zoveel mogelijk wordt beperkt. Het ontwerp van het bouwvolume moet rekening houden met zichtlijnen, bezonning, geluid en de nabijheid van de bestaande sporthal, zodat er een zorgvuldig evenwicht ontstaat tussen onderwijs, sport en de woonomgeving.

De inrichting van de buitenruimte is een essentieel onderdeel van de functionele randvoorwaarden. De buitenruimte moet overzichtelijk, veilig en flexibel te gebruiken zijn en aansluiten op de onderwijsvisie en het dagelijkse gebruik door leerlingen. Daarbij wordt gestreefd naar een toekomstbestendige, groene en uitnodigende omgeving, die past bij de ambities van het Liemers College en de onderwijsvisie.

4.5 RO procedure

Bij het bouwen van een nieuwe school is er de verplichting om een omgevingsvergunning aan te vragen. Het nieuwe schoolgebouw wordt voorgesteld op wat nu de parkeerplaats aan de Heerenmäten is. Deze parkeerplaats heeft de bestemming Verkeer en gedeeltelijk de bestemming Groen. Zie hiervoor onderstaande figuur 12 uit het omgevingsplan Zevenaar. Op deze bestemmingen mag geen school worden gebouwd. Er is een planologisch besluit nodig om alsnog medewerking te kunnen verlenen aan het plan.
Om de procedure hiervoor in kaart te brengen is gesproken met een juridisch adviseur Ruimtelijke Ontwikkeling van de gemeente Zevenaar. Het advies is om gebruik te maken van het instrument BOPA (Buitenplanse OmgevingsPlan Activiteit). Dit houdt in dat de strijdigheid met het omgevingsplan wordt opgeheven door middel van een omgevingsvergunning. Voor deze procedure geldt een reguliere doorlooptijd van acht weken voor de beoordeling met een mogelijke verlenging van zes weken.

Figuur 12: Omgevingsplan Zevenaar

Benoemde aandachtspunten zijn het participatieproces met de buurt en het 'teruggeven' van grond met de functie Maatschappelijk aan de wijk. Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning is het noodzakelijk belanghebbenden vroegtijdig bij de plannen te betrekken. Het is van belang hun meningen op te halen en ideeën mee te nemen in het plan. Voor en tijdens de ontwerpfase kunnen inloopavonden worden georganiseerd om de belanghebbenden de kans te geven input te leveren.
Onderdeel van de BOPA-procedure zijn onderzoeken naar een Evenwichtige Toekenning van Functies Aan Locaties (ETFAL). Dit bestaat o.a. uit de bewijsstukken voor van de participatiemomenten en onderzoeken als stikstof, ecologie en geluid.
De stukken ten behoeve van de ETFAL kunnen worden voorbereid in afstemming met de gemeente Zevenaar. Dit kan zorgen voor een soepele beoordeling van de Omgevingsvergunning.

De bestemming onder de bestaande school is Maatschappelijk, ook de bestemming onder het sportveld is Maatschappelijk. Advies is om, eventueel in het participatieproces, een gedeelte van de bestemming Maatschappelijk een andere invulling te geven, zodanig dat deze een functie voor de buurt krijgt. Hiervoor is mogelijk een wijziging van het Omgevingsplan nodig. Dit is geen onderdeel van de BOPA-procedure voor de omgevingsvergunning van de school maar zal in een separaat proces moeten worden doorlopen.

5. RISICO-INVENTARISATIE

5.1 Onderzoeken

Om de omgevingsvergunning aan te kunnen vragen moeten diverse onderzoeken worden uitgevoerd. De mogelijke uit te voeren onderzoeken zijn o.a.:

- Akoestisch onderzoek (zowel de invloed van de school op de omgeving als van de omgeving op de school);
- Flora- en faunaonderzoek;
- Stikstof;
- Asbest;
- Grond;
- Ecologie;
- ETFAL;

Geadviseerd wordt om de voorbereidende onderzoeken in een vroeg stadium te laten uitvoeren om op de mogelijke resultaten te kunnen sturen. Denk hier aan het vinden van beschermde diersoorten en de aanwezigheid van asbest in het bestaande gebouw.

5.2 Risico's

(1) Energie

In verband met de huidige overbelasting van het elektriciteitsnet (netcongestie) dient in de planning rekening gehouden te worden met mogelijke wachttijden voor de nutsaansluitingen van de school.

Beheersmaatregel: Neem in een vroegtijdig stadium contact op met de netbeheerder om de mogelijkheden van een zwaardere nutsaansluiting te bespreken.
Beheersmaatregel: Laat in een vroeg stadium onderzoeken of er mogelijkheden zijn tot het (tijdelijk) aansluiten op alternatieve energiebronnen (gasnetwerk of een warmtenet).
Beheersmaatregel: Laat het ontwerpteam een tijdelijke situatie met opslag van energie onderzoeken.
Beheersmaatregel: Direct aanvragen van een nieuwe aansluiting op basis van een fictieve vermogensberekening obv maatschappelijk prioriteren.

(2) Bestemming

Voor start bouw dient een omgevingsvergunning aangevraagd te worden. Bij het doorlopen van deze procedure kan er door omwonenden bezwaar gemaakt worden.

De omgevingswet zorgt voor ketensamenwerking en meer samenspraak vanuit de samenleving. Dit betekent dat omwonenden en betrokkenen bij de aanvraag van de omgevingsvergunning meer inspraak hebben. Bij de aanvraag dient de initiatiefnemer aan te geven of en hoe de omgeving betrokken is bij het plan en wat er met de resultaten gedaan is.

Daarnaast wordt de omgevingsvergunning niet meer automatisch verleend als de beslistermijn van 8 weken voorbij is (deze termijn kan verlengd worden).

Beheersmaatregel: Participatie omtrent de planvorming houdt in het betrekken van omwonenden. Dit dient tijdig te worden georganiseerd (door de initiatiefnemer). Wanneer er inbreng vanuit de buurt mogelijk is zal er meer begrip voor het bouwplan zijn en zullen procedures soepeler doorlopen kunnen worden.
Beheersmaatregel: Door vroegtijdige participatie en betrokkenheid dient te worden voorkomen dat de omgevingsvergunning vertraging oploopt doordat het bevoegd gezag (gemeente) meer informatie aanvraagt of zelf informatie zal verzamelen. In de planning dient rekening te worden gehouden met de beslistermijn van 8 weken en eventuele verlenging.

Een bouwproject heeft voor de omwonenden impact en kan overlast veroorzaken. Het is belangrijk, voor een goede verstandhouding met de buurt, tijdig te informeren wanneer overlast verwacht kan worden en aan te geven welke overlastbeperkende maatregelen hiervoor worden genomen. Extra aandacht dient er te zijn voor de logistieke stromen door de buurt en de veiligheid van de bouwplaats.

(3) Capaciteit Gemeente

Door drukte en personeelstekorten kan besluitvorming binnen gemeenten langer duren. Met name de afstemming vakdisciplines en beoordeling van vergunning zijn in sommige gevallen kritisch.

Beheersmaatregel: De plannen in een vroegtijdig stadium (SO-fase) via een conceptaanvraag met de gemeente Zevenaar bespreken). Hiermee wordt het project in een vroegtijdig stadium met de vakdisciplines van de gemeente besproken.
Beheersmaatregel: Door vroegtijdig de afstemming met het bevoegd gezag kan een indicatie worden afgegeven wat de doorlooptijd van een vergunning is. Deze kan worden opgenomen in de planning.

(4) Marktsituatie
Het is bij de start van elk project onbekend hoe de marktsituatie in de bouw- en vastgoedsector zich gedurende het gehele project zal ontwikkelen. Ontwikkelingen en veranderingen in de marktsituatie hebben met name invloed op de twee GROTICK-aspecten; Tijd en Geld. De voortgang van het project kan stagneren en het vastgestelde budget kan niet toereikend zijn.

Beheersmaatregel: In de planning dient voldoende ruimte/ buffer te worden ingebouwd om eventuele vertragingen en onzekerheden in de planning te kunnen opvangen.

(5) Gronduitruil
Voor het plan is een gronduitruil tussen de gemeente Zevenaar en stichting Quadraam mogelijk noodzakelijk. In de uitwerking kan blijken dat de gronduitruil niet 1-op-1 kan plaatsvinden.

Beheersmaatregel: De gemeente Zevenaar en Quadraam dienen hierover in een vroegtijdig stadium afspraken te maken.

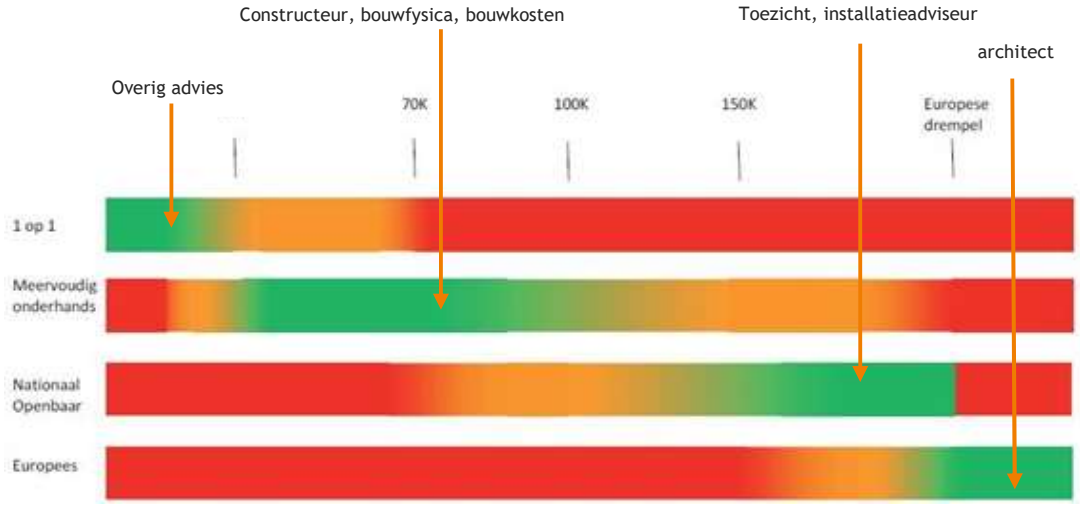
(6) Tijdelijke buitensportvoorziening tijdens de bouw
Als gevolg van de gekozen fasering, waarbij de nieuwbouw wordt gerealiseerd op het huidige parkeerterrein en het bestaande schoolgebouw in gebruik blijft, komt de beschikbare buitenruimte gedurende de bouwfase onder druk te staan. Met name het sportterrein en de omliggende buitenruimte kunnen (tijdelijk) deels worden ingezet voor bouwlogistiek, tijdelijke voorzieningen en/of vervangende parkeeroplossingen. Hierdoor bestaat het risico dat de reguliere buitensportvoorzieningen voor leerlingen niet of slechts beperkt beschikbaar zijn gedurende de bouwperiode.

Beheersmaatregel: Verken in de vervolgfase de haalbaarheid van tijdelijke buitensportvoorzieningen op eigen terrein, passend binnen de beschikbare ruimte en bouwlogistiek. Werk een zorgvuldige fasering uit, waarbij wordt gestuurd op het zo lang mogelijk beschikbaar houden van (delen van) het sportterrein voor onderwijsgebruik.
Beheersmaatregel: Verken in de vervolgfase of gebruik maken van het veld van de atletiekvereniging een mogelijkheid is.

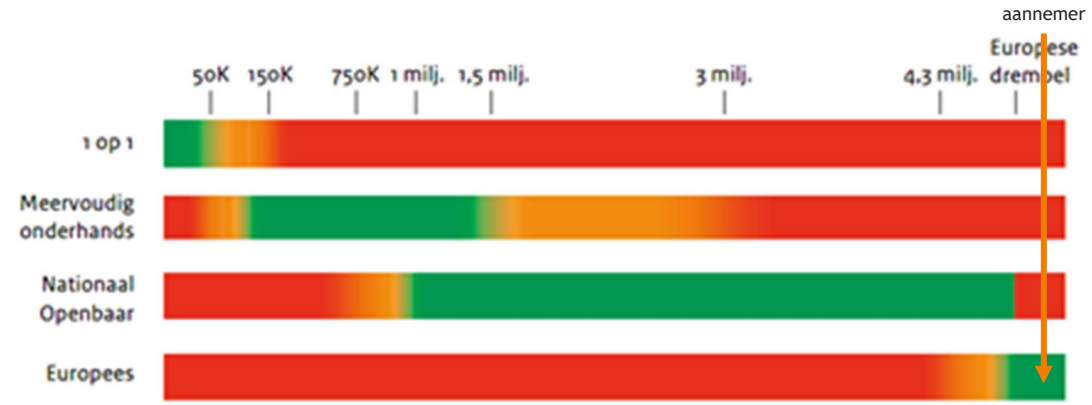
6. PLANNING EN AANBESTEDING

6.1 Uitgangspunten aanbestedingen

In figuren 13 en 14 zijn de honoraria en bouwkosten, zoals deze zijn opgenomen in de stichtingskosten, uitgezet ten opzichte van de drempelbedragen uit de *'Gids Proportionaliteit- januari 2022'*. Voor het inkoopbeleid van Quadraam wordt gekeken naar het inkoopbeleid van het Rijk en daarmee de Gids Proportionaliteit.

Figuur 13: proportionaliteit aanbesteding diensten

Figuur 14: proportionaliteit aanbesteding werken

Adviseurs

De nieuwe drempelbedragen voor Europese aanbesteding levering van diensten van 01-01-2026 tot en met 31-12-2027 zijn bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie van 22 oktober 2025 (Richtlijn 2014/115/EU). Dit bedrag is vastgesteld op € 216.000,-- exclusief BTW.

Het uitgangspunt voor de nieuwbouw locatie Heerenmäten is een traditioneel bouwproces. Op basis van figuur 13 kan geconcludeerd worden dat de architect Europees moet worden aanbesteed. Het toezicht en installatieadvies kan Nationaal Openbaar worden aanbesteed. Voor de constructeur, bouwfysica en bouwkosten is een meervoudig onderhandse procedure minimaal noodzakelijk. De overige adviesdiensten als grondmechanisch onderzoek, inmeting terrein, etc. kunnen 1-op-1 worden gecontracteerd.
Voor het projectmanagement heeft Quadraam reeds een raamovereenkomst met een partij gesloten. Deze hoeft in de context van dit project niet meer te worden aanbesteed.

Verschillende adviseurs moeten Europees dan wel Nationaal Openbaar worden aanbesteed. In een vervolgfase kan worden overwogen deze partijen als ontwerpteam aan te besteden en hiermee het aantal aanbestedingen en doorlooptijd te verminderen.

Aannemer
De nieuwe drempelbedragen voor Europese aanbestedingen werken van 01-01-2026 tot en met 31-12-2027 zijn bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie van 22 oktober 2025 (Richtlijn 2014/115/EU). Dit bedrag is vastgesteld op € 5.404.000,-- exclusief BTW. De (directe en indirecte) bouwkosten zijn geraamd op ruim €26 miljoen euro inclusief btw. Op basis van figuur 14 kan geconcludeerd worden dat de aannemer via een Europese aanbesteding geselecteerd dient te worden.

6.2 Planning

Voor de planning zijn de volgende uitgangspunten beschreven:
- Afronding definitiefase, april 2026.
- Raadsbesluit huisvestingsonderzoek definitiefase, september 2026.

Voor de planning van de vervolgfase zijn een aantal mijlpalen uitgelicht:
- Bouwheerovereenkomst tussen GRHVOL en Quadraam Q4 2026
- Selecteren architect en leden ontwerpteam Q1 2027 – Q3 2027
- Ontwerpfase (SO tm TO) incl aanvraag omgevingsvergunning en wijziging omgevingsplan. Q3 2027 – Q4 2028
- Selectie aannemer via een Europese Aanbesteding. Q4 2028 – Q2 2029
- Aanneemovereenkomst opstellen en ondertekenen. Q3 2029
- Start uitvoering Q4 2029
- Uitvoering gereed Q2 2031
- Inhuizen zomervakantie 2031
- Sloop Heerenmäten en Zonegge Q3 2031
- Herinrichten terrein Q4 2031

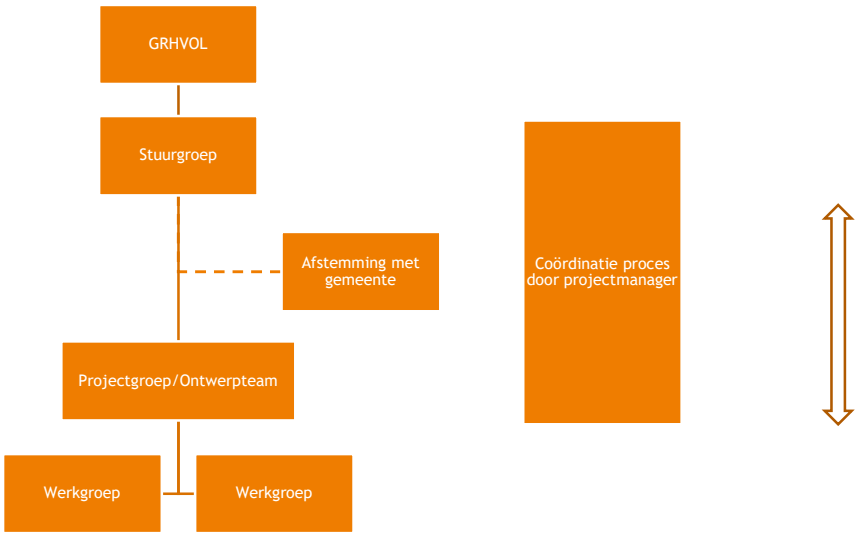
Op basis van bovenstaande uitgangspunten en doorlooptijden dient voorafgaand aan de ontwerpfase een planning opgesteld te worden. Voor de planning is op dit moment bewust een doorlooptijdenplanning aangehouden. Deze gaat uit van een reëel scenario om de bouw te kunnen realiseren. Deze planning is erop gericht dat er geen bezwaren komen vanuit de buurt in relatie tot de bouwplannen. Indien de buurt wel bezwaar maakt kan dit een vertraging opleveren in de planning.
In een latere fase dient de planning herijkt / geactualiseerd te worden en eventueel uitgebreid op basis van de kennis en status van de betreffende fase.

Afstoten van locatie Zonegge

In het gekozen scenario blijft de locatie Zonegge in gebruik tijdens de bouwperiode. Volgens de planning op hoofdlijnen komt het pand in de zomer van 2031 beschikbaar. Geadviseerd wordt om in een vroegtijdig stadium de staat van het pand te inspecteren en de wijze van oplevering richting de gemeente te bespreken. De gemeente Zevenaar kan dan tijdig een alternatieve invulling voor deze locatie opstellen. Een maatschappelijke bestemming is hier mogelijk volgens het bestemmingsplan. Een alternatief met woningbouw lijkt hier gezien de centrale ligging ook een mogelijkheid.

6.3 Projectorganisatie

Om de lijntjes in de vervolgfasen kort te houden dienen Stichting Quadraam/Liemers College en de gemeente onderdeel te worden van de projectorganisatie (stuurgroep en projectgroep) zodat periodieke afstemming, input, toetsing en besluitvorming (door fasedocumenten) geborgd zijn.

Figuur 15: projectorganisatie

De volgende partijen en functies hebben zitting in de Stuurgroep:
- Quadraam – afgevaardigde/beslissingsbevoegde CvB (voorzitter)
- Quadraam – projectmanager
- Gemeente Zevenaar – projectmanager Gemeente Zevenaar Onderwijshuisvesting
- Gemeente Zevenaar – Wethouder (portefeuillehouder onderwijs)

De volgende partijen nemen deel aan de projectgroep:
- Quadraam - projectmanager (voorzitter)
- Liemers College – directeur school
- Gemeente Zevenaar – projectmanager Gemeente Zevenaar Onderwijshuisvesting
- Ontwerpteam

  In het ontwerpteam zijn minimaal de volgende disciplines vertegenwoordigd; architect, constructeur, adviseur bouwfysica, adviseur installaties en bouwkostenadviseur.

Werkgroepen zullen door de directeur van het Liemers College worden geleid.

6.4 Communicatie

Communicatie vormt een cruciaal onderdeel in de verdere planvorming en realisatie van de nieuwbouw van het Liemers College Heerenmäten. Gezien de impact van het project op de directe omgeving, de schoolorganisatie en bestuurlijke stakeholders, wordt geadviseerd om communicatie en participatie gestructureerd en proactief te organiseren.

In het ontwerpproces werken de gemeente Zevenaar en Stichting Quadraam gezamenlijk aan een zorgvuldige en transparante communicatie richting alle betrokkenen. Het doel van de communicatie is het creëren van draagvlak, het tijdig informeren van stakeholders en het zorgvuldig begeleiden van het participatieproces rondom de ontwikkeling van de nieuwbouw. Hiervoor zal een gezamenlijk communicatieplan opgesteld worden.

Communicatiestrategie en -organisatie
Hierin worden onder andere de communicatiedoelgroepen, kernboodschappen, middelen en momenten vastgelegd. Tevens worden afspraken gemaakt over woordvoering en afstemming, zodat communicatie eenduidig en consistent plaatsvindt. De gemeente en Stichting Quadraam treden hierbij gezamenlijk naar buiten, waarbij per communicatiemoment bepaald moet worden wie primair verantwoordelijk is voor de uitvoering.

Participatie en informatievoorziening
In het kader van de Omgevingswet en de BOPA-procedure wordt geadviseerd om participatie vroegtijdig en aantoonbaar te organiseren. Dit draagt bij aan het beperken van risico's in de vergunningprocedure, zoals bezwaar en vertraging.
Concreet wordt geadviseerd om:

- Eén of meerdere participatiemomenten (zoals inloopavonden) te organiseren in de ontwerpfase;
- Reacties, zorgen en suggesties uit de omgeving vast te leggen;
- Transparant te communiceren over de wijze waarop input wordt meegewogen in het ontwerp.

Een zorgvuldig participatieproces vergroot het begrip voor het project en draagt bij aan een soepelere besluitvorming.
Bij communicatie met een bestuurlijk of openbaar karakter (zoals persberichten, publicaties en formele kennisgevingen) wordt geadviseerd om vooraf afstemming te organiseren tussen de gemeente Zevenaar, Stichting Quadraam en de GVHROL. Daarnaast wordt geadviseerd om belangwekkende communicatie, waar relevant, formeel te positioneren als schriftelijke kennisgeving richting omwonenden en nabijgelegen bedrijven, met inachtneming van eventuele rechtsgevolgen.

Een heldere communicatie tijdens de uitvoering draagt bij aan het beperken van overlastbeleving en het behoud van een goede relatie met de omgeving.

7. FINANCIELE ONDERBOUWING

7.1 Uitgangspunten

Op basis van de studie van architect RoosRos heeft BBA als bouwkostenadviseur een stichtingskostenopzet opgesteld (bijlage 4). De stichtingskosten zijn gebaseerd op 9.786m2 nieuwbouw in één bouwstroom op basis van het technisch PvE van Quadraam. Ook het ruimtelijk- functioneel PvE zijn meegenomen in de uitwerking van de stichtingskosten. Een aantal kosten zijn exclusief en niet opgenomen in de stichtingskosten omdat deze tot de losse inventaris en daarmee kosten voor het schoolbestuur behoren.

Inclusief (maar niet uitputtend);

- Nadere planuitwerking 10%
- Onvoorzien 5%
- Staartkosten
- Leges
- Sloopwerken
- Herinrichting terrein
- Ruimtelijk en Technisch PvE Quadraam
- Nieuwe trafo (inpandig)

Exclusief (maar niet uitputtend);

- Marktwerking
- Afkoop prijsstijgingen tot start/tijdens bouw
- Saneringskosten grond
- Saneringskosten asbest
- Financieringskosten
- Ambtelijke kosten
- Lockers (kosten tlv schoolbestuur)
- Losse inrichting (kosten tlv schoolbestuur)
- Kosten voor inclusief onderwijs
- Geen ICT/AV middelen opgenomen (kosten tlv schoolbestuur)
- Geen kosten opgenomen voor vak specifieke inrichting van lokalen zoals binask. (kosten tlv schoolbestuur)
- Geen kosten opgenomen tbv de gronduitruil quadraam/gemeente.
- Geen kosten opgenomen voor maatregelen omtrent netcongestie.

7.2 Stichtingskostenraming

Tabel 9 geeft een verkort overzicht van de directe en indirecte bouwkosten en de samenvatting van de € per m2 (prijspeil april 2026). De volledige stichtingskostenraming is separaat opgenomen in bijlage 4.

Kostensoort		€ excl. BTW	€ incl. BTW
Directe kosten			
Bouwkundige werken		€11.085.862	
Installaties		€ 7.750.761	
Inrichting		€ 201.536	
Totaal directe kosten		*€19.038.159*	
Indirecte kosten			
Nader te detailleren	10%	€1.903.816	
Algemene uitvoeringskosten (ABK)	12%	€2.513.037	
Algemene kosten (AK)	8%	€1.876.401	
Winst en risico (W&R)	4%	€1.013.257	
Construction allriskverzekering (CAR)	0,45%	€118.551	
Totaal directe en indirecte bouwkosten		*€26.463.222*	
Aanvullende kosten			
Sloop- en terreinkosten		€2.023.760	
Bijkomende kosten		€2.557.856	
Onvoorzien		€1.552.242	
Totaal aanvullende kosten		*€6.133.858*	
Totaal stichtingskosten ten laste van GRHVOL		**€32.597.079**	**€39.421.263**
Per m2	9.786 m2	€3.331	€4.028

Tabel 9: Directe en indirecte bouwkosten Heerenmäten

De totale stichtingskosten bedragen € 39.421.263,-- inclusief BTW, zijnde € 4.028,-- per m2 inclusief BTW.

De huidige raming is op basis van een massastudie waarin nog geen expliciete keuzes zijn gemaakt en er geen ontwerp ligt. Hierdoor zijn er ook geen uitgangspunten aangaande o.a. installatie(principes), afwerking en materialen.

Naast de stichtingskosten voor de nieuwbouw wordt er in het rapport van bureau Maardt over het tijdelijke huisvesten van een deel van de leerlingen op Zonegge gesproken. Hiermee zou een vleugel van de vestiging aan de Heerenmäten worden leeggespeeld om meer ruimte te maken voor het nieuwbouwvolume. Om het gebouw aan de Zonegge gereed te maken voor het huisvesten van extra leerlingen wordt in dit rapport een budget opgenomen van €200.000,- incl btw. Tevens worden er voor de separate sloop van de noordoostelijke vleugel €300.000,- aan budget opgenomen. Dit is echter inclusief de sloopkosten die al in de stichtingskosten zitten opgenomen. Om sec de aanvullende werkzaamheden te voorzien wordt er een bedrag van €100.000,- gereserveerd bovenop het budget voor het aanpassen van Zonegge. In totaal zal €300.000 inclusief btw als reservering worden toegevoegd aan de stichtingskosten.

Het ontwerptraject zal moeten uitwijzen af deze ruimte daadwerkelijk benodigd is voor het realiseren van het nieuwbouwvolume. De studie is in deze fase daarop nog niet ver genoeg uitgewerkt. De post voor aanpassingen Zonegge zal worden opgeteld bij de stichtingskosten als reservering. Hier kan alleen aanspraak op worden gemaakt als de ontwerpstudie aantoont dat dit noodzakelijk is.

Vergelijk met stichtingskosten initiatieffase

Voor een vergelijk met de stichtingskosten uit de initiatieffase moeten de uitgangspunten met elkaar worden vergeleken. Dit is in onderstaande tabel weergegeven. De eerste twee kolommen geven de uitgangspunten weer, de derde kolom geeft het verschil in euro's weer met waar mogelijk een percentage ter onderbouwing.
De kosten voor de initiatieffase werden vastgesteld op 28 miljoen euro. De definitiefase laat een bedrag van 39,7 miljoen (prijspeil april 2026) zien. Het verschil is 11,7 miljoen.

Vergelijk stichtingskosten initiatief vs definitiefase			
Initiatief	**Definitie**		Verschil in euro (afgerond)
Frisse Scholen klasse B	Frisse Scholen klasse B		€0,--
BENG	BENG		€0,--
BBL	BBL		€0,--
Prijspeil 2023	Prijspeil april 2026	+26,89%	€7.500.000,--
9.461m2 BVO	9.786m2 BVO	+3,44%	€1.200.000,--
Geen	Tijdelijke herhuisvesting	*raming BBA*	€300.000,--
Geen	Sloopkosten	*raming BBA*	€1.200.000,--
Geen	Terrein- en infrakosten	*raming BBA*	€1.200.000,--
TOTAAL			**+€11.400.000,--**

Tabel 10: vergelijk stichtingskosten initiatief en definitiefase

Voor de indexatie zijn de volgende percentages gebruikt;
- Prijspeil 2023 naar 2024 12,72%
- Prijspeil 2024 naar 2025 5,68%
- Prijspeil 2025 naar 2026 6,52%

Deze percentage worden geadviseerd door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) voor de budgettering van nieuwbouw onderwijsprojecten en zijn marktconform.

Het verschil tussen de raming uit de initiatieffase en de definitiefase bedraag hiermee €300.000,-- en is minder dan 1 procent. Dit verschil valt te verklaren door de situatieafhankelijke uitwerking van de stichtingskosten definitiefase tov de generieke uitwerking in de initiatieffase.

Kosten per gemeente

De totale stichtingskosten bedragen €39.421.263,-- inclusief BTW plus een reservering van €300.000,- inclusief BTW voor de aanpassingen aan Zonegge en Heerenmäten. De totale reservering investeringskosten is €39.721.263,-- inclusief BTW (prijspeil april 2026). In de GRHVOL is afgesproken dat de kosten per gemeente worden verdeeld op basis van het aantal leerlingen dat per gemeente is gehuisvest. De oktobertelling van jaar X is het uitgangspunt voor de verdeling van de kosten in exploitatiejaar X+1. Aanvullend geldt voor het praktijkonderwijs op de locatie Symbion in Didam een vermenigvuldigingsfactor (1,98) van het aantal leerlingen in bovenstaande berekening. Het jaar na afronding van de bouw zullen de kapitaallasten (op basis van de werkelijk gemaakte kosten) worden verdeeld over de gemeentes.

Om een doorkijk te maken naar de kapitaallasten voor de drie gemeentes wordt de oktobertelling van 2025 gebruikt. Op basis hiervan en bovengenoemde vermenigvuldigingsfactor voor de locatie Symbion geeft dit onderstaande leerlingenaantallen per gemeente;

- Duiven 1.545 leerlingen = 36,05%
- Montferland 884 leerlingen = 20,63%
- Zevenaar 1.857 leerlingen = 43,33%

Totaal zijn dit 4.286 (fictieve) leerlingen.

De totale stichtingskosten van €39.721.263 inclusief BTW worden volgens bovengenoemde percentages verdeeld. Dit geeft onderstaande verdeling;

- Duiven €14.318.561,--
- Montferland €8.192.626,--
- Zevenaar €17.210.076,--

De bedragen per gemeente worden afgeschreven in 40 jaar.

Deze verdeling is indicatief en wordt het jaar voor oplevering vastgesteld op basis van de oktobertelling.

Kosten schoolbestuur

De hieronder genoemde kosten moeten door het schoolbestuur worden gedragen (mits voorkomend in het TPvE).

- Vouw- en paneelwanden
- Beplanting boven eisen vanuit de gemeente
- Keukeninrichting
- Meubilair
- ICT/AV middelen
- Keukeninrichting kantine en praktijklokalen
- Lockers
- Prikborden
- Etc.

Eigen bijdrage schoolbestuur

In hoofdstuk 3 van deze rapportage is het ENG-onderzoek beschreven. In de ontwerpfase kunnen verschillende varianten van het gebouw worden vergeleken, variërend van de wettelijke BENG-eis tot aanvullende ambities zoals ENG-ready of een volledig ENG-gebouw, waarvan de kosten zijn geprognotiseerd op 1,0 tot 1,3 miljoen euro inclusief btw. Stichting Quadraam staat voor de realisatie van een ENG-gebouw. Hierbij is randvoorwaardelijk;

- De investering leidt tot aantoonbare en substantiële verlaging van de exploitatiekosten;
- Er financieel technische onderbouwing (businesscase) van de maatregelen ligt met daarin als criteria een redelijke terugverdientijd in de investeringen van ca. 10 jaar voor installaties en 10 tot 20 jaar voor maatregelen in de gevel.

In navolgende fase wordt bovenstaande technisch en financieel nader onderzocht waarop een gedegen keuze gemaakt kan worden.

De stichtingskosten zoals opgenomen in deze rapportage bevatten geen eigen bijdrage van Stichting Quadraam.

8. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

In deze definitiefase is de opgave voor de huisvesting van het Liemers College op de locatie Heerenmäten nader uitgewerkt en getoetst op haalbaarheid. Op basis van de onderwijsvisie, ruimtelijke verkenning, massastudies, financiële onderbouwing en risico-inventarisatie, is een integraal beeld ontstaan van de projectkaders en de consequenties van de voorgenomen ontwikkeling. De conclusie en het voortgangsadvies worden nader toegelicht aan de hand van de GROTICK-aspecten. Hiermee wordt inzicht gegeven in de uitvoerbaarheid van het plan en wordt richting gegeven aan het investeringsbesluit en de vervolgstappen.

Geld

Op basis van de ruimtelijke studie en de bijbehorende technische kaders zijn de stichtingskosten geraamd. Inclusief een reservering voor de sloop en het tijdelijk herhuisvesten van een gedeelte van de leerlingen komen de totale stichtingskosten uit op €39.721.263,-- inclusief BTW (prijspeil april 2026). In de ontwerpfases zal dit bedrag in de fasedocumenten moeten worden gespiegeld aan het ontwerp. Het is aan te bevelen hier een externe bouwkostenadviseur voor aan het ontwerpteam toe te voegen.

Risico

De belangrijkste risico's liggen op het gebied van ruimtelijke procedures, bouwlogistiek en afstemming met de omgeving. Deze risico's zijn inzichtelijk en beheersbaar, mits tijdig de benodigde onderzoeken en procedures worden doorlopen. De keuze voor realisatie op locatie C (huidige parkeerplaats) beperkt de risico's maximaal. Bijzondere aandacht in de volgende fase zal moeten worden besteed aan netcongestie. Het is aan te bevelen dit voor aanvang van het ontwerpproces met de energieleverancier te bespreken en direct een nieuwe aansluiting aan te vragen met maatschappelijke prioriteit.

Organisatie

Om de lijntjes in de vervolgfasen kort te houden dienen Stichting Quadraam/Liemers College en de gemeente onderdeel te worden van de projectorganisatie (stuurgroep en projectgroep) zodat periodieke afstemming, input, toetsing en besluitvorming (door fasedocumenten) geborgd zijn. De inzet van een projectmanager als coördinerende schakel draagt bij aan een efficiënte processturing. Tegelijkertijd vraagt de betrokkenheid vanuit de schoolorganisatie om blijvende aandacht, gezien de benodigde inzet voor afstemming en vertegenwoordiging van gebruikersbelangen. Voor de vervolgfase is het van belang deze organisatie verder te concretiseren en tijdig het ontwerpteam te betrekken.

Tijd

De planning laat zien dat realisatie van de nieuwbouw binnen een haalbaar en logisch gefaseerd tijdspad mogelijk is. Met afronding van de definitiefase in 2026 en een beoogde oplevering in Q2 2031 is een realistische doorlooptijd voorzien, inclusief ontwerp, procedures en aanbesteding. De gefaseerde aanpak, waarbij het bestaande gebouw (gedeeltelijk) in gebruik blijft tijdens de ontwikkeling, draagt bij aan de uitvoerbaarheid van het project. De ruimtelijke procedure en aanbesteding vormen daarbij kritische stappen binnen de planning en vragen om zorgvuldige sturing in de vervolgfase.

Informatie

De onderwijsvisie, ruimtelijke inpassing, programma van eisen, planning en financiële kaders zijn vertaald naar concrete projectuitgangspunten. Hiermee is een solide en integraal informatiekader beschikbaar dat een weloverwogen investeringsbesluit mogelijk maakt.

Voor de vervolgfase ligt de nadruk op verdere uitwerking en verdieping, met name op het technische, het ruimtelijk- en functioneel programma van eisen en de vertaling naar een integraal ontwerp. Daarbij is het van belang de samenhang tussen de verschillende disciplines te blijven borgen en keuzes tijdig vast te leggen.

Communicatie

De communicatie en participatie rondom het project zijn als gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente Zevenaar en Stichting Quadraam belegd en worden in de vervolgfase verder vormgegeven via een communicatieplan. Hiermee is de basis aanwezig om stakeholders en omgeving tijdig en zorgvuldig te betrekken.
Gezien de ligging in de woonomgeving en de impact van de ontwikkeling is een proactieve en transparante communicatieaanpak essentieel voor draagvlak en voortgang. Het advies is om dit communicatieproces in de vervolgfase concreet uit te werken, inclusief participatiemomenten en formele communicatie richting omwonenden en betrokken partijen.

Kwaliteit

De nieuwbouw kan een duidelijke kwaliteitsverbetering vormen ten opzichte van de bestaande situatie. Voor de vervolgfase ligt de opgave in het verder concretiseren van deze kwaliteit in het ontwerp, met blijvende aandacht voor samenhang tussen onderwijsconcept, gebouw en buitenruimte en de technische uitgangspunten. Het is te adviseren in de fasedocumentatie het ontwerp te spiegelen aan de kwaliteit (Bbl, FS klasse B, TPvE, RFPvE).

Voortgangsadvies en aanbevelingen

Op basis van voorliggende rapportage kan de GRHVOL een weloverwogen keuze maken in het vraagstuk van het project Heerenmäten. Het advies is om na de goedkeuring van de verschillende raden te starten met het opstellen van de Samenwerkingsovereenkomst/ Bouw- realisatieovereenkomst. Na de afronding hiervan kan de Europese uitvraag voor het ontwerpteam worden opgestart terwijl er gelijktijdig een onderzoek naar netcongestie wordt gestart.

9. OVERZICHT BIJLAGEN

Bijlage 1	Ruimtelijk functioneel PvE - Bureau Maardt
Bijlage 2	Onderbouwing bestaand gebouw Heerenmäten – HEVO
Bijlage 3	Capaciteitsonderzoek, Liemers College, locatie Landeweer – bureau Maardt
Bijlage 4	Stichtingskostenraming - BBA
Bijlage 5	Memo Heerenmäten locatiekeuze – Gemeente Zevenaar
Bijlage 6	Scenario onderzoek tijdelijke huisvesting – bureau Maardt
Bijlage 7	Technisch PvE - Stichting Quadraam

In opdracht van:
Scholengroep Quadraam

April 2026 - definitief
Auteur: Marieke Schalkwijk
Maardt

Ruimtelijk functioneel Programma van Eisen

Nieuwbouw Heerenmäten en Zonegge

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **1**

1. De opgave: Nieuwbouw voor locaties Zonegge en Heerenmäten **2**

2. Heerenmäten-Zonegge - waar jij jezelf wordt en blijft **4**

3. Projectkaders: kwalitatief en kwantitatief **6**

3.1 Kwalitatieve projectkaders 6
3.2 Kwantitatieve projectkaders 8

4. Van inhoud naar huisvesting **10**

4.1 Huisvestingsconcept 10
4.2 Ruimteprogramma 14

5. Buitenruimte **15**

6. Sfeer en uitstraling **18**

7. Colofon

Bijlage 1 - ruimteprogramma

1. De opgave: Nieuwbouw voor locaties Zonegge en Heerenmäten

Nieuwbouw

De gebouwen van de locaties Zonegge en Heerenmäten van het Liemers College dateren uit 1980 en voldoen niet meer aan de huidige eisen voor onderwijs, duurzaamheid en binnenklimaat.

Beide locaties kennen daarnaast een normatieve overcapaciteit. De locatie Zonegge wordt afgestoten en komt beschikbaar voor herontwikkeling, bijvoorbeeld woningbouw.

Op de locatie van Heerenmäten wordt nieuwbouw gerealiseerd die:

- optimaal aansluit op de onderwijskundige visie.
- flexibiliteit biedt voor toekomstige ontwikkelingen.
- duurzaam en klimaatbestendig is.
- minimaal 40 jaar functioneel en technisch voldoet.

Dit ruimtelijk functioneel Programma van Eisen (rf PvE) vormt de basis voor het ontwerp en beschrijft de functionele, ruimtelijke en kwalitatieve eisen voor de nieuwbouw en buitenruimte.

De sporthal die op het perceel ligt, is op moment van schrijven geen onderdeel van de opdracht.

Locatie

Het Liemers College locatie Heerenmäten ligt aan de rand van de woonwijk Heerenmäten in Zevenaar. De locatie ligt aan de sportvelden en grenst aan een groene parkachtige omgeving.

Het perceel heeft een omvang van ruim 14.000 m². Op het perceel staat het schoolgebouw en de sporthal.

De nieuwbouwopgave omvat:

- Het huidige schoolperceel.
- Het sportveld aan de westzijde.
- De aangrenzende parkeerplaatsen aan de oostzijde.

NB. Aan de oostzijde ligt ook een parkachtige omgeving. Deze kan eventueel in de toekomst ook benut worden als buitenruimte.

Uitgangspunt is een integrale herinrichting van het terrein, waarbij het gebouw, de buitenruimte en infrastructuur als één geheel worden ontworpen.

De verkeersstructuur wordt opnieuw ingericht op basis van de volgende principes:

- volledige scheiding tussen autoverkeer en langzaam verkeer.
- veilige en logische routing voor alle gebruikers.
- heldere en herkenbare logistiek naar de hoofdentree.
- overzichtelijke en handhaafbare verkeerssituatie.

Afbeelding 1: percelen huidige situatie

2. Heerenmäten-Zonegge - waar jij jezelf wordt en blijft

Elke leerling wordt gezien

De locaties Zonegge en Heerenmäten van het Liemers College bieden een veilige en vertrouwde leeromgeving waarin iedere leerling wordt gezien en gehoord. Autonomie, vertrouwen en kwaliteit vormen de basis van het onderwijs. Beide schoollocaties staan voor gewoon goed onderwijs: duidelijk, doordacht en gericht op ontwikkeling.

Het Liemers College kenmerkt zich door haar persoonlijke benadering: ons kent ons. Ook in de nieuwe situatie, waar er ruim 1.450 leerlingen op één locatie komen, blijft het gevoel van kleinschaligheid en 'ons kent ons' behouden door duidelijke onderwijseenheden en een vast team per afdeling en expertise. Leerlingen worden gezien en gehoord.

Leren, ontdekken en ontwikkelen

Leerlingen krijgen de ruimte om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen, om te groeien in wie zij zijn én om fouten te maken. Het onderwijs is erop gericht dat leerlingen vertrouwen krijgen en plezier hebben in wat ze doen. Immers, wanneer ze een stevige basis ervaren, kunnen ze leren, ontdekken en ontwikkelen. Zo worden zij stap voor stap voorbereid op een maatschappij die voortdurend in beweging is. Door nu al verbinding te maken met de wereld buiten de school, leren leerlingen niet alleen voor hun diploma, maar ook voor hun rol in de samenleving.

Voor iedere leerling

Voor elke leerling is er een passende plek op de locaties Zonegge en Heerenmäten van het Liemers College. Zij kunnen hun eigen leerroute kiezen, passend bij hun eigen niveau mavo, havo of vwo. De leeromgeving ondersteunt:

- klassikaal onderwijs.
- zelfstandig en projectmatig werken.
- coachgestuurd leren (agora).

Agora-onderwijs: leerling aan het stuur

Agora-onderwijs biedt leerlingen de ruimte om te leren op een manier die bij hen past. Vanuit hun eigen interesse en motivatie werkt een leerling aan zijn of haar ontwikkeling, met een duidelijke focus op eigenaarschap en persoonlijke groei. Leerlingen leren onderzoekend en betekenisvol. Via challenges gaan leerlingen zelf op zoek gaan naar antwoorden, ondersteund door coaches, vakexperts en de organisaties buiten de school. De regio fungeert nadrukkelijk als leeromgeving.
Binnen deze vrijheid zijn er duidelijke kaders en volgen leerlingen vakken zoals Nederlands, wiskunde en natuurkunde. Leerlingen werken toe naar een regulier diploma op mavo-, havo- of vwo-niveau.

Mavo, havo, vwo - onderwijs:

Er wordt op de locaties Heerenmäten en Zonegge gewerkt aan een gedegen kennisbasis voor elke leerling vanuit klassikaal onderwijs (mavo, havo, vwo). Daarnaast werken leerlingen aan hun vaardigheden zoals het leggen van verbanden door vakoverstijgend te werken aan actuele vraagstukken. Leerlingen leren vanuit vertrouwen en eigenaarschap. Dat kan binnen een heldere structuur en duidelijke kaders. Zo weten leerlingen waar ze aan toe zijn, wat er van hen wordt verwacht en kunnen ze stap voor stap groeien.

Het eigenaarschap van de leerling wordt gedurende hun tijd op school versterkt. Leerlingen worden actief betrokken bij hun leerdoelen, voortgang en keuzes voor de toekomst. De docent neemt verschillende rollen aan: van kennisoverdrager naar begeleider en coach, die richting geeft, ondersteunt en uitdaagt.

Aanvullend onderwijs:

Het Liemers College biedt een breed aanvullend onderwijsaanbod voor leerlingen die zich extra willen ontwikkelen naast het reguliere programma. Met de Sportklas, Q-highschool, Geofuture en Topklas wordt ingezet op talentontwikkeling, verdieping en verbreding. Leerlingen krijgen ruimte om hun interesses te volgen, vaardigheden te versterken en op een andere manier te leren, passend bij hun niveau en ambitie.

Dit aanvullende aanbod vereist om een flexibele en uitnodigende leeromgeving voor praktijk, samenwerking en zelfstandig werken.

Inclusief onderwijs en begeleiding op maat

Vooruitlopend op de wetgeving van 2035 maakt inclusief onderwijs nu al deel uit van de school. Inclusief onderwijs sluit naadloos aan bij de missie en visie van Quadraam: ‘zoveel mogelijk leerlingen een kans geven in het reguliere onderwijs’.

Daarvoor zijn er meerdere voorzieningen nodig in de nieuwe situatie. Op dit moment geeft het Liemers College ook al invulling aan inclusief onderwijs. Het Team Expertise en Ondersteuning (TEO) werkt nauw samen met mentoren, docenten, teamleiders en ouders.

Waar mogelijk vindt ondersteuning plaats in de klas, één op één coaching en lessen voor groepen tot 15 leerlingen (trajectgroep en symbiosegroep). Ondersteuning is altijd maatwerk en zo laagdrempelig mogelijk ingericht, zodat iedere leerling, ongeacht ondersteuningsbehoefte, zich kan blijven ontwikkelen en zoveel mogelijk in contact blijft met leeftijdsgenoten.

Warme ontvangst en professionele cultuur

Op basis van de beschikbare informatie van het Liemers College kan het volgende, beknopte visie-element worden toegevoegd:

Professionalisering en cultuur

De cultuur op het Liemers College is open en ontwikkelgericht, met aandacht voor samenwerking, vertrouwen en reflectie. Daarbij staat een professionele, lerende organisatie centraal. Medewerkers werken samen aan onderwijsontwikkeling, delen kennis en blijven zich continu ontwikkelen om aan te sluiten bij veranderende onderwijsbehoeften. Er is ruimte voor initiatief en eigenaarschap, waarbij teams verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van het onderwijs.

3. Projectkaders: kwalitatief en kwantitatief

3.1 Kwalitatieve projectkaders

De kwalitatieve projectkaders beschrijven aan welke eisen nieuwe huisvesting moet voldoen daar waar het gaat om kwaliteit, waarden, werkprocessen en ambities. De kwalitatieve projectkaders zijn het toetsingskader voor alle ontwerpkeuzes en worden in hoofdstuk 4 en 5 verder uitgewerkt. Onderstaand staat een beschrijving van de belangrijkste kwalitatieve projectkaders voor de nieuwbouw van Heerenmäten en Zonegge. Technische uitgangspunten zijn uitgewerkt in het technisch Programma van Eisen.

1. Visie staat centraal

- Ruimtelijke keuzes ondersteunen pedagogische doelen, zoals ontmoeting, zelfstandigheid, veiligheid, overzicht.
- Er is aandacht voor rust (leren), reuring (samenwerken en ontmoeten) en rumoer (pauzeren, doen) in de ruimtelijke zonering. Alle ruimten zijn duidelijk gedefinieerd met kleur en inrichting, zodat gebruikers weten welk gedrag op welke plek wordt verwacht.
- Welkome en warme uitstraling.
- De huisvesting is een fysieke vertaling van de onderwijskundige visie, waar de kernwaarden relatie, autonomie, competentie herkenbaar zijn.
    - Relatie: zichtbaarheid en plekken voor ontmoeting.
    - Autonomie: ruimte voor verschillende leerstijlen en werkvormen.
    - Competentie: ondersteunde en goed uitgeruste leeromgevingen.

2. Functionele kwaliteit

- De plattegrond ondersteunt logisch gebruik, compacte looplijnen, overzicht en geborgenheid.
- Alle ruimten zijn functioneel en goed schoon te houden. De wanden zijn recht en staan in een hoek van 90 graden ten opzichte van elkaar.
- Multifunctioneel en adaptief gebruik van ruimten wordt gefaciliteerd, denk aan het kunnen samenvoegen van ruimten of aanpasbare inrichting van een ruimte.
- Relaties tussen ruimten zijn doordacht, zoals een mediatheek die centraal gelegen is en plekken voor zelfstandig werken nabij de klaslokalen.

3. Toekomstbestendigheid en flexibiliteit

- Functionele flexibiliteit: de ordening van de ruimten geeft mogelijkheden voor onderwijskundige ontwikkelingen en veranderingen in het lesrooster op korte en lange termijn.
- Technische flexibiliteit: aanpassingen kunnen gedaan worden zonder grote bouwkundige en installatietechnische ingrepen.
- Enige uitbreidbaarheid: het gebouw heeft mogelijkheden om in de toekomst een beperkte uitbreiding te faciliteren op een logische manier.

4. Veiligheid (fysiek, sociaal, psychologisch)

- Heldere zichtlijnen, natuurlijke oriëntatiepunten, overzichtelijke opzet, zicht en uitzicht naar buiten en goede verlichting; voorkom ‘dode hoeken’ en niet functioneel inzetbare ruimten.
- Prettige en geborgen plekken voor rust en ‘ontprikkelen’, zowel voor leerlingen als voor medewerkers.
- Er is een prettige balans tussen zien en gezien worden en plekken voor rust, geborgenheid en privacy.

5. Inclusiviteit en toegankelijkheid

- Iedereen is welkom, ongeacht ondersteuningsbehoefte[1].
- Alle ruimten zijn drempelloos toegankelijk en er zijn voldoende voorzieningen zoals miva-toiletten, spreekkamers en prikkelarme werkplekken.
- Extra voorzieningen voor inclusiviteit zijn onderdeel van de ruimtelijke ordening en worden *niet* weggestopt in de uiteinden van het gebouw.
- Er is een goede akoestiek, duidelijke routing en een eenduidig ontwerp voor ‘wayfinding’ met prettige kleurcontrasten en grootte van lettertype en fonts.

6. Duurzaamheid en gezondheid

- Het binnenklimaat is gezond en fris, met aandacht voor luchtkwaliteit, voldoende daglicht, temperatuurregeling en akoestiek. Een goed binnenklimaat draagt aantoonbaar bij aan betere concentratie en minder ziekteverzuim.
- Materialen zijn robuust, onderhoudsarm en milieuvriendelijk en circulair waar mogelijk.
- Het gebouw is energie-efficiënt en aardgasvrij.
- Het ontwerp van zowel het gebouw als de buitenruimten is klimaatbestendig en natuur inclusief.

[1] Voor zover dit passend is voor de leerling en de school. Een reguliere VO-school kan niet aan alle zorgvragen voldoen.

7. Identiteit en karakter

- Het ontwerp van zowel het gebouw als de buitenruimte sluiten aan bij de stedelijke structuur van de omgeving.
- Architectuur, inrichting en materiaalgebruik weerspiegelen de cultuur en waarden van de school: gastvrij, open, geborgen.
- Er zijn plekken voor het eigen maken van de leeromgeving, onder meer door het tonen van werkstukken en (kunst-)projecten, en het inrichten van een sectiegerichte leeromgeving.
- De verschillende afdelingen zijn herkenbaar door kleur, materiaal en inrichting.

8. Gebruikersgerichtheid

- De inrichting nodigt uit tot eigenaarschap en samenwerking. Functies van plekken worden duidelijk gedefinieerd en goed gefaciliteerd.
- Docenten, leerlingen en ondersteunend personeel kunnen de ruimte 'eigen maken’ binnen een duidelijke structuur.
- Er is oog voor goed gebruik, zoals schoonmaak, akoestiek en ergonomie.

9. Buitenruimte

- De buitenruimte is volledig rookvrij en biedt een groene, prettige omgeving met voorzieningen voor bewegen, ontspanning en ontmoeting.
- De route van parkeerplaats of fietsenstalling naar de entree is logisch, veilig en aantrekkelijk vormgegeven.
- De buitenruimte is toegankelijk en rolstoelvriendelijk, met vlakke paden, geleidelijke overgangen en voldoende ruimte om te manoeuvreren.

3.2 Kwantitatieve projectkaders

In dit rf PvE gaan de kwantitatieve projectkaders over de normatieve ruimtebehoefte. Voor de binnenruimte zijn deze kaders genormeerd op basis van de Verordening huisvesting onderwijs van de gemeente Zevenaar.

Prognoses en normatieve ruimtebehoefte

Een prognose geeft een inschatting van het verwachte aantal leerlingen per jaar over een periode van vijftien jaar, gebaseerd op in de verordening vastgestelde uitgangspunten en een aantal aannames zoals woningbouwontwikkelingen. Het leerlingenaantal bepaalt de omvang van een schoolgebouw en vormt de basis voor de middelen die gemeenten ontvangen voor nieuwbouw of uitbreiding, en die schoolbesturen krijgen voor beheer en exploitatie.

Een te klein schoolgebouw beperkt het onderwijs en de organisatie; een te groot gebouw leidt tot exploitatietekorten. Een zorgvuldige interpretatie van prognoses is daarom essentieel voor het realiseren van een toekomstbestendig schoolgebouw.

Prognoses moeten daarom ook altijd in samenhang worden bekeken met de ontwikkelingen bij omliggende scholen, landelijke trends in het onderwijs en de reputatie van de school zelf.

Op basis van de gemeentelijke prognoses (xxIInc Sociaal, september 2025) wordt uitgegaan van 1.453 leerlingen voor beide locaties samen. Dat is het geprognotiseerde aantal leerlingen in 2041.

Ruimtelijk kader binnenruimte

Voor iedere leerling geldt een genormeerd aantal vierkante meters, afhankelijk van leerjaar en afdeling. Daarnaast heeft een school recht op een ‘vaste voet’ voor onderwijsondersteunende functies, zoals kantoorruimten en een aula. Gymzalen vallen buiten deze berekening. Voor de nieuwbouw van Heerenmäten – Zonegge gaat het om een normatieve ruimtebehoefte van 9.786 m² bvo.

Het aantal meters bvo (bruto vloeroppervlak) kan de school zelf verdelen naar aantal ruimten, functies en de ligging van de ruimten

Normatieve ruimtebehoefte o.b.v. 1.453 leerlingen			
	Aantal lln	**Norm**	**Subtotaal**
Onderbouw mavo/havo/vwo (jaar 1, 2)	587	6,18 m2	3.628 m2
Bovenbouw mavo (jaar 3, 4)	201	6,41 m2	1.288 m2
Bovenbouw havo/vwo (jaar 3 tm 6)	665	5,85 m2	3.890 m2
Totaal leerlingen	**1.453**		
Vaste voet - hoofdvestiging			980 m2
Totaal ruimtebehoefte [m2 bvo]			**9.786 m2**

Tabel 1: ruimtelijk kader

Ruimtelijk kader buitenruimte

De onderstaande tabel geeft richting aan de benodigde onderdelen en minimale ruimtebehoefte van de buitenruimte. Alle genoemde functies krijgen een plek in het ontwerp. De omvang en precieze invulling worden vastgesteld tijdens het ontwerpproces.

Buitenruimte	Aantal	Minimale omvang	Opmerkingen
Pauzeren leerlingen	1.453 leerlingen	2.500 m2	indicatief; uitwerking volgt in ontwerpfase
Fietsen- en scooterstalling totaal		1.900 m2	
Fietsenstalling leerlingen [1,2 m2]	1.310 plekken	1.570 m2	90% van de leerlingen met de fiets
Scooter - fatbike stalling [1,5 m2]	145 plekken	220 m2	10% van de leerlingen met scooter - fatbike
Fietsenstalling medewerkers [1,5 m2]	75 plekken	110 m2	50% van de medewerkers met de fiets/ scooter
Containerberging		30 m2	
Buitenberging		30 m2	
Parkeerplaatsen en Kiss & Ride [30 m2]	122	3.660 m2	*uit onderzoek RoosRos, maart 2026 (100 + 22 pp)*
Footprint		3.500 m2	*uit onderzoek RoosRos, maart 2026*
Minimaal benodigde omvang van het terrein		**11.620 m2**	inclusief indicatieve footprint gebouw

Tabel 2: ruimteprogramma buitenruimte, afgerond naar 10-tallen

4. Van inhoud naar huisvesting

In dit hoofdstuk worden de ruimtelijke en inhoudelijke kaders vertaald naar het huisvestingsconcept en ruimteprogramma. Uitgangspunt is dat de nieuwbouw drie verdiepingen krijgt.

4.1 Huisvestingsconcept

Een huisvestingsconcept geeft schematisch de belangrijkste relaties tussen de verschillende domeinen en ruimten weer.

De ordening geeft weer welke ruimten logisch vanuit onderwijs en organisatie bij elkaar liggen. Ruimten die een inhoudelijke relatie hebben worden zoveel mogelijk geclusterd. Tussen de verschillende clusters zijn er ‘vloeiende’ overgangen, zodat het geheel als één school wordt ervaren.

Hoofdopzet

Het gebouw bestaat uit:

- Drie onderwijsgebieden
    - Mavo, havo-vwo, agora
- Makershub als verbindend element tussen de onderwijsgebieden
- Centrale hal met daaraan de aula en de makershub
- Team Expertise en Ondersteuning (TEO)

Ruimten voor teamleden (kantoren en teamkamer) liggen verspreid door het gebouw.

Onderwijsgebieden

De onderwijsgebieden zijn ruimtelijk herkenbaar en hebben elk een eigen identiteit. De leerling ervaart ‘hier voel ik me thuis’. Wanneer het onderwijsconcept verandert, dan zijn de onderwijsgebieden uitwisselbaar dankzij een gelijke opbouw en opzet.

In het huisvestingsconcept zijn de verschillende afdelingen herkenbaar in de nieuwbouw: mavo, havo-vwo en agora. De afdelingen mavo en havo-vwo zijn geordend naar vaksectie: talen, zaakvakken en wiskunde. Agora is geordend naar onderbouw en bovenbouw.

Twee entrees voor rust en structuur

Er zijn twee entrees die beide uitkomen op de centrale hal. In deze hal is de ruimte de receptie en conciërge en een wachtplekje voor bezoek.

Zo worden alle leerlingen, medewerkers en bezoekers die binnen komen gezien en welkom geheten:

- Eén hoofdentree waar de medewerkers, bezoekers, leerlingen van de mavo en agora gebruik van maken.
- Een ruime nevenentree voor havo-vwo. Zo worden de kleinschaligheid en herkenbaarheid van de afdelingen geborgd.

Daarnaast biedt de centrale hal ook een rustige plek voor pauzeren en verblijven voor leerlingen.

Aula – verbinding met buiten

De aula ligt decentraal nabij de hoofdingang. De aula is een prettige ruimte met verschillende plekken die aan de buitenruimte grenst. Zo lopen binnen- en buiten pauzeren in elkaar over.

De aula kan buiten pauzetijden ook gebruikt worden voor zelfstandig werken, rustig overleg en voor vieringen en bijeenkomsten.

Makershub – verbinding tussen de verschillende afdelingen

De makershub is een bruisende en nieuwsgierig makende omgeving voor ontdekken, experimenteren en doen in het hart van de school. Creativiteit en techniek zijn zichtbaar in de makershub. De verschillende onderwijsgebieden liggen aan de makershub.

De makershub bestaat uit een combinatie van de verschillende praktijkvakken, zoals biologie, natuurkunde, scheikunde, tekenen, handvaardigheid en het innovatielab. In het innovatielab worden leerlingen geprikkeld om samen te werken, aan de slag te gaan met moderne technieken en robotica.

Team Expertise en Ondersteuning (TEO)

Voor leerlingen die (tijdelijk) extra ondersteuning nodig hebben, is er TEO. TEO is goed te bereiken vanuit de centrale hal, en ligt wat in de luwte voor een prettige en prikkelarme omgeving. Bij TEO zijn de werkplekken voor de TEO-medewerkers, enkele spreekkamers en de groepsruimten voor de traject- en symbiosegroepen.

Teamkamer en kantoren

De teamkamer ligt op een strategische plek in het gebouw, zodat de looproute naar de teamkamer zo kort mogelijk is. Kantoren voor medewerkers liggen verspreid door het gebouw, over de verschillende afdelingen voor goede zichtbaarheid en korte lijnen tussen medewerkers en leerlingen.

Cluster ‘flexibel’

Het cluster ‘flexibel’ bestaat uit 6 lokalen die per twee aan elkaar gekoppeld kunnen worden met een flexibele wand (let op akoestiek!). Deze ruimten zijn voor verschillende doeleinden te gebruiken:

- Theorielessen.
- Lesgeven aan groepen groter dan 30 leerlingen.
- Projectmatig werken tijdens projectweken.
- Het afnemen van examens.
- Avondgebruik voor bijvoorbeeld een ouderavond en studievoorlichting.

Dit cluster functioneert volledig zelfstandig, zodat het multifunctioneel en bij krimp ook door derden gebruikt kan worden. Daarvoor moet het cluster flexibel aan de volgende uitgangspunten voldoen:

- Aparte nevenentree, goed en veilig bereikbaar vanaf het parkeerterrein.
- Een sanitaire groep voor leerlingen en een toilet voor medewerkers
- Ruimte voor een garderobe.
- Ook in installaties gecompartimenteerd.

Compartimentering

Compartimentering is belangrijk voor het gebruik en de afsluitbaarheid van de school. Vooral buiten reguliere lestijden levert dit voordelen op voor beveiliging, energieverbruik en schoonmaak. Elk compartiment vormt een zelfstandige eenheid, voorzien van eigen toiletten en een directe of logische ontsluiting naar buiten.

Zo kunnen bij een avondbijeenkomst uitsluitend de aula, keuken en sanitaire voorzieningen toegankelijk zijn, terwijl de overige gebouwdelen afgesloten blijven en niet verwarmd of gekoeld hoeven te worden.

De functionele compartimenten zijn:

- Hoofdentree met aula, sanitair, keuken, uitgifte.
- Cluster ‘flexibel’.
- Makershub.
- Agora.
- TEO.

Logistiek en looplijnen

Een doordachte logistiek is essentieel voor een goed functionerend schoolgebouw. Dit begint bij een duidelijke en gastvrije hoofdentree, die goed zichtbaar en vindbaar is vanuit verschillende richtingen (fietsenstallingen, openbare wegen en parkeerplaatsen). Er zijn twee hoofdentrees voor leerlingen (mavo, agora en havo-vwo). Deze entrees komen uit op de centrale hal. Vanuit de centrale hal moeten bezoekers, medewerkers en leerlingen zich eenvoudig kunnen oriënteren en hun weg vinden in het gebouw.

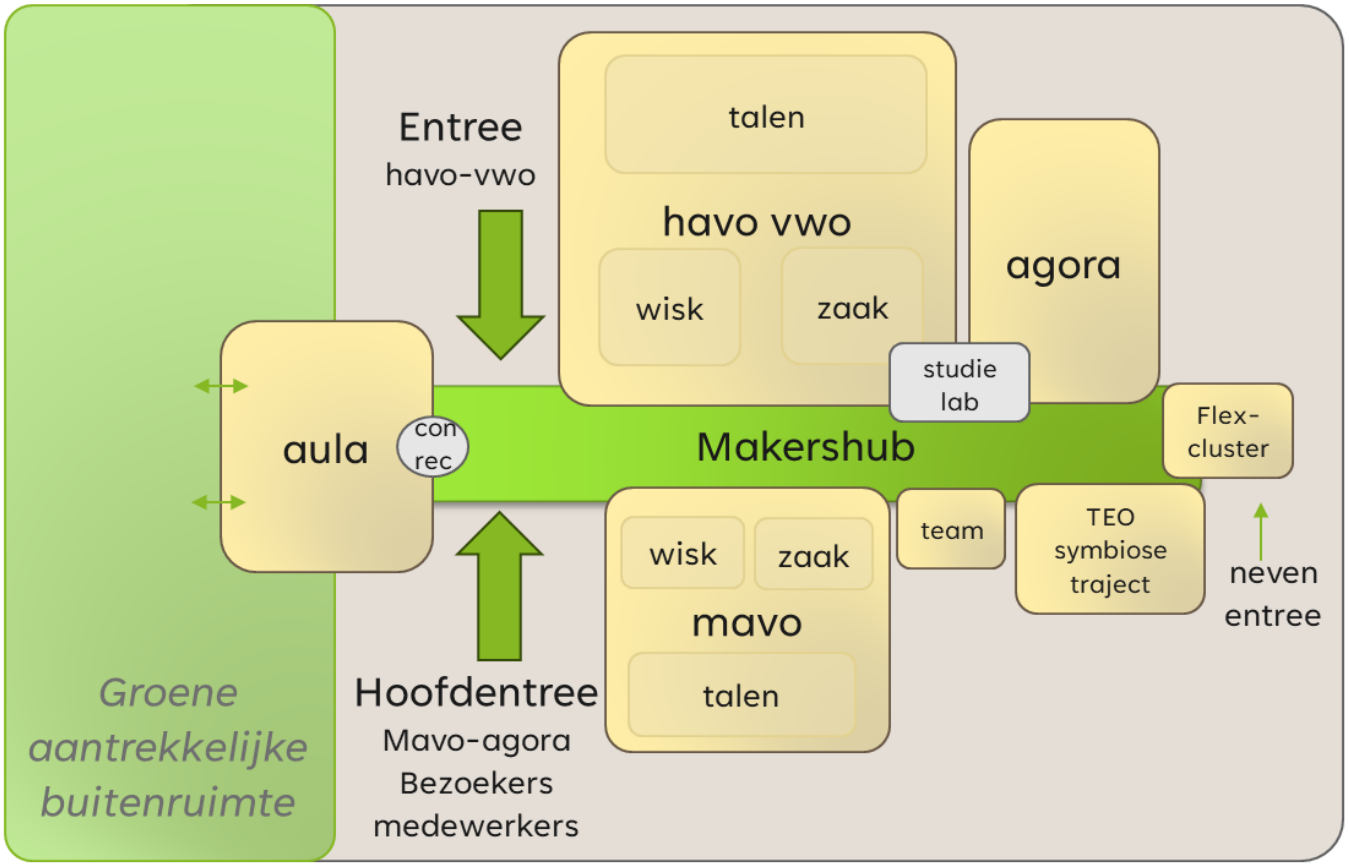
Tijdens leswisselingen en voordat de docent bij het klaslokaal is, is het druk op de gangen. Zorg voor voldoende ruimte voor de lokalen, zodat er geen opstootjes door duwende leerlingen ontstaan. Dit draagt bij aan veiligheid, overzicht en rust in het gebruik.

Voor de facilitaire processen is het van belang dat goederen, zoals lesboeken, kantoormateriaal en eten en drinken robuust en veilig te verplaatsen zijn, met voldoende breedte, draaicirkels en liften waar nodig, zodat transport soepel en zonder schade kan verlopen. Zorg voor een efficiënte route van aanvoer tot opslag. De leveranciersingang is op een andere plek dan de hoofdentree.

Ook het buitenterrein vraagt om een slimme inrichting. Busjes en kleine vrachtwagens voor leveringen moeten veilig en dicht bij de leveranciersingang kunnen parkeren. Deze routes moeten goed bereikbaar zijn, verkeersveilig en het onderwijsproces niet verstoren.

Huisvestingsconcept

De onderstaande afbeelding toont het huisvestingsconcept, waarin de op de voorgaande pagina beschreven thema's schematisch zijn uitgewerkt.
Het huisvestingsconcept is geen plattegrond, maar geeft de functionele ordening van het gebouw weer en vormt het uitgangspunt voor het ontwerp.

Afbeelding 2: huisvestingsconcept

4.2 Ruimteprogramma

Een ruimteprogramma is het overzicht van alle ruimten in de school, met per ruimte inzicht in het aantal en de omvang.

Volgens de gemeentelijke verordening moet een school een groei van 10% van het leerlingenaantal binnen de eigen huisvesting kunnen opvangen. Scholengroep Quadraam acht dit een realistisch scenario bij het aantal van ongeveer 1.453 leerlingen waarvoor gebouwd wordt. Daarom is in het ruimteprogramma bewust gekozen voor scherpte en efficiëntie: voldoende lokalen, doelmatig ruimtegebruik en het voorkomen van niet-functionele restruimte. In deze fase is het ruimteprogramma op hoofdlijnen naar cluster uitgewerkt. Na de zomervakantie 2026 wordt deze aanzet verder geconcretiseerd met teamleden.

Toelichting bruto - netto factor

De ruimtebehoefte wordt weergegeven in 'nuttig vloeroppervlak' (NVO). Dit zijn de vierkante meters die daadwerkelijk bruikbaar zijn, dus van binnenmuur tot binnenmuur. Naast de netto ruimte is er ruimte nodig voor de constructie, installaties, indelingsverliezen en verkeersruimte. Om de totale benodigde omvang te bepalen, het bruto-vloeroppervlak (BVO), wordt het NVO vermenigvuldigd met de bruto/nettofactor. Deze factor bedraagt 1,40.

De samenvatting van het ruimteprogramma staat op deze pagina. Zie bijlage 1 voor het uitgewerkte ruimteprogramma. Het totaal m2 bvo in het ruimteprogramma is gelijk aan het ruimtelijk kader 9.786 m2 bvo.

Domein	Aantal lokalen	Aantal wp	in m2
1 Theorielokalen mavo	9		584 m2 nvo
2 Theorielokalen havo vwo	24		1.526 m2 nvo
3 Makershub	15		1.664 m2 nvo
4 Agora	leergebied		818 m2 nvo
5 Cluster 'flexibel'	6		360 m2 nvo
6 Team Ondersteuning en Expertise	3	4	182 m2 nvo
7 Omgeving medewerkers	-	36	530 m2 nvo
8 Centrale voorzieningen	-		1.070 m2 nvo
9 Facilitair	-		256 m2 nvo
subtotaal	57		**6.990 m2 nvo**
bruto - netto			1,4
totaal			**9.786 m2 bvo**

Tabel 3: samenvatting ruimteprogramma

5. Buitenruimte

Een aantrekkelijke buitenruimte – het visitekaartje van de school

Samen met het gebouw en de hoofdentree is de buitenruimte het directe aangezicht en daarmee het visitekaartje van de school. De buitenruimte is een aantrekkelijke plek waar leerlingen kunnen ontspannen, bewegen en elkaar ontmoeten. De buitenruimte is onderhoudsarm ontworpen, zodat deze prettig blijft in gebruik en eenvoudig te beheren is.

De buitenruimte wordt ook ingezet als verlengstuk van het onderwijs, bijvoorbeeld voor aardrijkskunde en biologie. Het zichtbaar laten wegstromen van water naar een wadi kan bijdragen aan begrip van klimaat en een natuurinclusieve samenleving. De buitenruimte geeft ruimte voor verschillende inrichtingen, zodat het ook gebruikt kan worden voor buitenonderwijs en kleine bijeenkomsten.

De entrees voor het buitenterrein zijn logisch in lijn met de fietsen- en scooterstalling en de hoofdaanrijroute van auto's.

Rook- en vapevrije schoolomgeving

Passend bij de wetgeving én het schoolbeleid is het hele schoolterrein rook- en vapevrij. Voorkomen moet worden dat leerlingen buiten het schoolterrein toch gaan roken en buurtbewoners hiervan overlast ondervinden. Dit vraagt om een combinatie van ruimtelijke inrichting, organisatorische afspraken, voorlichting en gedragsontwikkeling.

Creëer aantrekkelijke verblijfsplekken op het schoolterrein waar leerlingen in pauzes willen blijven, zoals zitplekken uit de wind en zomers in de schaduw, met zicht op sport- of spelvoorzieningen en voldoende ruimte om in groepen samen te komen.

Het toevoegen van beweegmogelijkheden, groenvoorziening en beschutting verkleint de drang om het terrein te verlaten. Richt de pauzeroutes en toegangen zodanig in dat het eenvoudig is om toezicht te houden op in- en uitgaande leerlingen.

Buitenberging

Voor de opslag van materialen is op het terrein, in de nabijheid van de sport- en spelvoorzieningen, een vrijstaande buitenberging voorzien. De berging is functioneel ingedeeld in twee afzonderlijke compartimenten:

- Sport en spel: voor materialen zoals ballen, tafeltennisbatjes, een slackline en andere spelattributen.
- Tuin en onderhoud: voor tuingereedschap en materialen voor buitenonderhoud.

De buitenberging wordt uitgevoerd in een stijl die past bij het gebouw en de buitenruimte, bijvoorbeeld rasterwerk met klimplanten of een bamboe-afwerking. De berging is wind- en waterdicht, afsluitbaar en voorzien van stroom en water. De deuren zijn gepositioneerd in de lange zijde, zodat de binnenruimte efficiënt kan worden gebruikt.

Containerberging

De containerberging staat logisch in de aanrijroute van de ophaaldiensten én nabij de ingang-uitgang facilitair. De route van de school naar de berging is obstakelvrij, zodat afval eenvoudig en veilig kan worden afgevoerd. De berging biedt voldoende ruimte voor gescheiden afvalstromen en is goed toegankelijk voor de ophaaldienst.

Fietsenstalling leerlingen

De fietsenstallingen worden verdeeld naar een deel voor mavo en agora en een deel voor havo-vwo. Bij het ontwerp van de fietsenstallingen wordt rekening gehouden met extra ruimte voor fietsen met kratten of brede sturen. De stallingen worden logisch gegroepeerd om overzicht en sociale veiligheid te bevorderen. Vanuit de school is zicht op de fietsenstallingen.

Scooter- en fatbikestalling

Voor scooters en fatbikes is een aparte stalling. Ook deze stalling is opgedeeld naar mavo en agora, en havo-vwo. De stallingen bieden een veilige en overzichtelijke plek voor het stallen van de scooters en fatbikes. De aanrijroute is verkeersveilig ingericht en ondersteunt rustig (stapvoets) gebruik.

Fietsenstalling medewerkers

Medewerkers kunnen hun fiets veilig stallen in een afsluitbare fietsenberging nabij de hoofdentree. De fietsen van de medewerkers worden achter een gesloten deur gestald. Er is plaats voor 75 fietsen. Er zijn vijf oplaadpunten voor elektrische fietsen.

Parkeren

De parkeeroplossing voor de nieuwbouw van Heerenmäten - Zonegge is overzichtelijk, veilig en logisch georganiseerd. Autoverkeer wordt fysiek gescheiden van voetgangers en fietsers, zodat conflicten worden voorkomen en de verkeersveiligheid op en rond het terrein wordt gewaarborgd.

De parkeerplaatsen voor medewerkers en bezoekers liggen aan de rand van het terrein, met een duidelijke en efficiënte ontsluiting. Looproutes vanaf het parkeren naar de entree zijn veilig, herkenbaar en vrij van kruisende verkeersstromen.

Voor het brengen en halen van leerlingen wordt een aparte kiss & ride-zone ingericht. Deze zone ligt nabij de entree, maar buiten de hoofdfiets- en looproutes, en is zodanig vormgegeven dat kort stoppen en doorstroming vanzelfsprekend zijn. Hiermee wordt voorkomen dat verkeer zich ophoopt of onveilige situaties ontstaan. De inrichting ondersteunt een rustige, voorspelbare verkeersafwikkeling, ook tijdens piekmomenten aan het begin en einde van de schooldag.

6. Sfeer en uitstraling

De nieuwbouw is een fijne plek waar leerlingen en medewerkers graag zijn. De leeromgeving voelt open, transparant en uitnodigend, met een duidelijke balans tussen dynamiek en rust.

In het hele gebouw is een samenhangend palet van sferen: van levendig en experimenteel in de makershub, via rustig en gestructureerd in mavo en havo/vwo, tot open gedifferentieerde omgeving bij agora. Deze gelaagdheid zorgt voor een herkenbare, toekomstbestendige leeromgeving die verschillende manieren van leren ondersteunt en stimuleert.

Makershub

De makershub is de visuele en inhoudelijke kern van het gebouw. De sfeer is hier bruisend en experimenteel: techniek is zichtbaar en nodigt uit om te doen. Er is een mix van high-tech elementen (zoals 3D-printers en robotica) en een green wall voor vlogs. Materialisatie en inrichting versterken het karakter van een makershub: robuust, functioneel en inspirerend. Activiteit is zichtbaar, waardoor de makershub als vanzelf nieuwsgierigheid oproept en ontmoeting stimuleert.

Afbeelding 4: impressie makershub

Mavo en havo-vwo

De afdelingen mavo en havo-vwo kennen een meer rustige, gestructureerde sfeer. Hier ligt de nadruk op concentratie, overzicht en doelgericht werken. De leeromgevingen zijn helder en logisch ingericht, met klaslokalen en ondersteunende leerpleinen als sociale schakels. Variatie in kleurgebruik, materialen en aankleding geeft iedere afdeling een eigen herkenbare identiteit, zonder dat het geheel versnipperd raakt.

Afbeelding 5: impressie onderwijsgebied mavo, havo-vwo

Agora

De agora-afdeling onderscheidt zich door een vloeiende, open en informele sfeer. Hier is de inrichting minder traditioneel en meer gericht op flexibiliteit, samenwerking en eigenaarschap. De ruimte nodigt uit tot bewegen, ontmoeten en ontdekken, met een gevarieerd aanbod aan werkplekken en een inspirerende, ‘studio-achtige’ uitstraling.

Afbeelding 6: impressie onderwijsgebied agora

7. Colofon

Project:
Nieuwbouw Liemers College
Locaties Heerenmäten en Zonegge

Opdrachtgever:
Scholengroep Quadraam

Projectleider nieuwbouwontwikkeling:
SBM bouw- en vastgoedmanagers
Jeroen Huiskes

Datum:
april 2026

Status
Definitief

Auteur
Maardt
Marieke Schalkwijk

maardt
klassewerk

Bijlage 1 - ruimteprogramma

Ruimteprogramma nieuwbouw Heerenmäten-Zonegge					
Nr	**Type ruimte**	**Aantal**	**nvo (m²)**	**Totaal m² nvo**	**Opmerkingen**
1 Theorielokalen mavo				**584 m2**	
1.1	Talen	4	54	216	
1.2	Zaakvakken	4	54	216	
1.3	Wiskunde	1	54	54	
1.4	Leerplein - sociale ruimte	2	30	60	
1.5	Opslag	5	2	10	Per twee lokalen, kleine opslag
1.6	Werkplek docenten	1	28	28	
2 Theorielokalen havo vwo				**1.526 m2**	
2.1	Talen	11	54	594	
2.2	Zaakvakken	9	54	486	
2.3	Wiskunde	4	54	216	
2.4	Leerplein - sociale ruimte	5	30	150	
2.5	Opslag	12	2	24	Per twee lokalen, kleine opslag
2.6	Werkplek docenten	2	28	56	
3 Makershub				**1.664 m2**	
3.1	Innovatielab	1	320	320	Gedifferentieerde omgeving voor 2 groepen: moderne technieken, samenwerken, werkplaats, opslag
3.2	Tekenen	2	80	160	Ook voor CKV
3.3	Handvaardigheid	2	80	160	
3.4	Muziek	2	80	160	Box-in-box; decentraal (bij podium)
3.4a	Studio's	6	6	36	
3.5	Opslag	6	5	30	
3.6	Biologie	2	80	160	
3.7	Biologie en zorg	1	80	80	
3.8	Kabinet/TOA	2	40	80	
3.9	Natuurkunde	2	80	160	
3.10	Scheikunde	2	80	160	
3.11	Studieruimte/mediatheek	1	130	130	met balie - onderwijsassistent
3.12	Werkplek docenten	1	28	28	
4 Agora				**818 m2**	
4.1	Leeromgeving	2	300	600	Verdeeld over 2 zones
4.2	Samenwerk zone	2	50	100	
4.3	Spreekkamer	2	10	20	
4.4	Projectruimte	2	20	40	
4.6	Werkplek coaches	1	28	28	
4.7	Opslag	15	2	30	
5 Cluster 'flexibel'				**360 m2**	
5.1	Theorielokalen	6	54	324	Per twee lokalen geschakeld
5.2	Leerplein - sociale ruimte	1	30	30	
5.3	Opslag	3	2	6	Per twee lokalen, kleine opslag
6 Team Ondersteuning en Expertise				**182 m2**	
6.1	Kantoor	1	32	32	
6.2	Spreekkamer	3	10	30	
6.3	Trajectgroep	2	40	80	
6.4	Symbiosegroep	1	40	40	
7 Omgeving medewerkers				**530 m2**	
7.1	Teamkamer	1	130	130	
7.2	Kluisjes team	1	16	16	
7.3	Kantoor 1p + overleg	5	14	70	
7.4	Kantoor 2p	6	16	96	
7.5	Werkomgeving 6 werkplekken	2	42	84	
7.6	Werkomgeving 4 werkplekken	1	24	24	
7.7	Vergaderruimte	1	34	34	
7.8	Receptie	1	12	12	
7.9	Conciërge	1	18	18	
7.10	EHBO	1	6	6	
7.11	Spreekkamer (waarvan 1 kolfruimte)	4	10	40	
8 Centrale voorzieningen				**1.070 m2**	
8.1	Centrale hal	1	130	130	
8.2	Aula	1	650	650	Gedifferentieerde omgeving, ook leerplein
8.3	Uitgifte/keuken	1	30	30	
8.4	Opslag keuken	1	10	10	Incl koelcel
8.5	Entree(s)	2	20	40	
8.6	Kluisjes leerlingen	1	210	210	Verspreid door het gebouw per domein
9 Facilitair				**257 m2**	
9.1	Centrale opslag	2	30	60	Gedifferentieerde omgeving, ook leerplein
9.2	Reproruimte	3	8	24	
9.3	Repro-opslag	1	20	20	
9.4	Opslag examens	1	16	16	brandwerend
9.5	Sanitair leerlingen	60	1,5	90	
9.6	Sanitair personeel	8	2	16	
9.7	Miva-toilet	3	4	12	
9.8	Schoonmaakkasten	3	3	9	
9.9	Kast schrobmachine	1	10	10	

Samenvatting ruimteprogramma (staat ook in H3.2)

Domein	Aantal lokalen	Aantal wp	in m2
1 Theorielokalen mavo	9		584 m2 nvo
2 Theorielokalen havo vwo	24		1.526 m2 nvo
3 Makershub	15		1.664 m2 nvo
4 Agora	leergebied		818 m2 nvo
5 Cluster 'flexibel'	6		360 m2 nvo
6 Team Ondersteuning en Expertise	3	4	182 m2 nvo
7 Omgeving medewerkers	-	36	530 m2 nvo
8 Centrale voorzieningen	-		1.070 m2 nvo
9 Facilitair	-		256 m2 nvo
subtotaal	57		**6.990 m2 nvo**
bruto - netto			1,4
totaal			**9.786 m2 bvo**

www.hevo.nl

Renovatiescan Liemers College, locatie Heeremäten

Opdrachtgever	**Gemeente Zevenaar**
Datum	13 april 2026
Referentie	P2000382-0002.3.0
Auteur(s)	de heer M.C.M. van Gemert

Niets uit deze uitgave mag zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van HEVO B.V. worden gekopieerd, noch aan derden ter inzage worden gegeven.

Statenlaan 8
5223 LA 's-Hertogenbosch
T 073 - 6 409 409
info@hevo.nl
KvK Brabant 16029774
Assendorperdijk 1
8012 EG Zwolle
T 038 - 4 258 101
ISO 9001-gecertificeerd
BTW 0011.60.461.B01

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**3**
1.1.	Inleiding	3
1.2.	Aanpak en leeswijzer	3
2.	**Huidige gebouw**	**4**
3.	**Gehanteerde uitgangspunten**	**8**
4.	**Renovatievariant**	**9**
4.1.	Renovatiedeel	9
4.1.1.	Bouwkosten	9
4.1.2.	Stichtingskosten	10
4.2.	Uitbreiding	10
4.3.	Totaal	11
5.	**Nieuwbouwvariant**	**12**
6.	**Afweging**	**13**
7.	**Conclusie**	**14**
Bijlage 1	**Kostenraming renovatie**	**15**
Bijlage 2	**Kostenconfigurator nieuwbouw**	**16**

1. Inleiding

1.1. Inleiding

Het gebouw Heeremäten van het Liemers College nadert het einde van zijn levensduur. Om een weloverwogen keuze te maken tussen renovatie of vervangende nieuwbouw, is onderzocht in hoeverre het huidige gebouw toekomstbestendig kan worden gemaakt. Hierbij dient tevens het bruto vloeroppervlak (BVO) te worden opgewaardeerd naar 9.461 m^2.

Dit onderzoek beoordeelt of renovatie met gerichte aanpassingen voldoende kwaliteit kan bieden, of dat vervangende nieuwbouw op de huidige locatie een beter alternatief vormt.

De sporthal in het huidige pand maakt geen onderdeel uit van dit onderzoek, en worden bij zowel nieuwbouw als renovatie buiten de scope gelaten.

1.2. Aanpak en leeswijzer

In dit rapport vindt u een overzicht van de stappen die zijn doorlopen om tot een afgewogen advies te komen over renovatie of nieuwbouw van het gebouw Heeremäten van het Liemers College. Na de inleiding wordt eerst het huidige gebouw beschreven, gevolgd door de uitwerking van beide scenario's: renovatie en nieuwbouw. Daarbij komen de relevante kostenramingen en het afwegingskader aan bod. De conclusies en aanbevelingen vindt u aan het einde van het document. Voor gedetailleerde kosteninformatie verwijzen wij naar de bijlagen achterin. Zo kunt u snel de gewenste informatie vinden en krijgt u inzicht in de overwegingen die bij dit onderzoek zijn gemaakt.

Na het opleveren van dit document (versie 2.0), zijn enkele uitgangspunten gewijzigd:

- *aantal leerlingen naar 1453.*
- *normatieve ruimtebehoefte naar 9.786 m^2.*

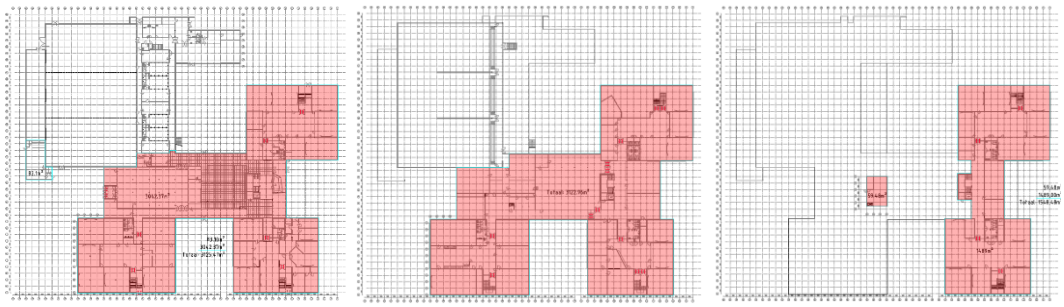
Deze wijzigingen zijn doorgevoerd in de vervolgversie van dit document en als cursief gemarkeerd.

2. Huidige gebouw

Het huidige gebouw Liemers College Heerenmäten is gelegen aan Heerenmäten 6 te Zevenaar. Het originele bouwjaar is 1980. Op de locatie is naast het schoolgebouw ook een sporthal gelegen. Kadastraal staat het pand op ZVN02-G-530 (Oud-Zevenaar). Het perceel is 14.165 m2 groot en heeft een omtrek van 480 m. Aan de westzijde bevindt zich een sportveld, ten noorden Atletiekvereniging De Liemers, aan de oostzijde de ontsluitingsweg en de parkeerplaatsen en aan de zuidzijde een fietspad met daarnaast een rij woningen.

Bovenaanzicht van Liemers College Heerenmäten, met kadastrale nummer(s).

Overzicht van de schooldelen per bouwlaag.

Gevelbeeld van de voorzijde van de school.

De centrale entree.

De verkeersruimtes zijn ruim bemeten.

Voorbeeld van een leslokaal. De gevelkozijnen en beglazing zijn gedateerd en gaan richting einde levensduur. De inrichting van wanden en vloeren is robuust, maar vertonen wel gebruikssporen. Verder zijn gebalanceerde luchtbehandeling en LED-verlichting aanwezig. Verwarming vindt plaats door gevelradiatoren. Op zonbelaste gevels is zonwering in de vorm van uitvalschermen aanwezig.

De gevels en het dak zijn gedateerd en niet naar huidige maatstaven geïsoleerd. Wel zijn zonnepanelen aanwezig.

Het sanitair.

In de installatieruimte zijn recentelijk nieuwe gasketels geplaatst.

3. Gehanteerde uitgangspunten

Om tot een gedegen vergelijk te komen tussen de scenario's renovatie en nieuwbouw, is gekozen om de uitgangspunten in basis gelijk te houden. Dat wil zeggen dat waar mogelijk moet worden voldaan aan het Besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen Bouwbesluit) niveau nieuwbouw. Daarbij worden de eisen van Frisse Scholen op Klasse B van toepassing verklaart. Verder zijn de ruimtelijk functionele uitgangspunten zoals omschreven in het rapport van De Mevrouwen 'Scenario onderzoek Heerenmäten – Zonegge' d.d. 15-11-2023 aangehouden. *Vervolgens zijn de uitgangspunten ten aanzien van leerlingprognose en oppervlak bijgesteld.*

Qua ruimtegebruik wordt bij de renovatievariant een gelijkblijvende plattegrond als uitgangspunt genomen. Daarbij worden de aanvullende meters in nieuwbouw gebouwd, om te komen tot totaal BVO van ***9.786 m²***.
De nieuwbouwvariant betreft een samenvoeging van twee locaties tot één gebouw op de huidige locatie Heeremäten.
Als restlevensduur wordt bij de levensduur verlengende renovatie met uitbreiding uitgegaan van 25 jaar. De nieuwbouw heeft een standaard levensduur van 40 jaar.

Het gasloos maken van de bestaande bebouwing is zeer ingrijpend. Echter is het logisch om dit wel te realiseren, omdat de levensduur het jaar 2050 (klimaatakkoord) overschrijdt.
Om voldoende verwarmingscapaciteit te kunnen leveren, dient de methode van warmteafgifte gewijzigd te worden. De huidige radiatoren bieden onvoldoende stralingscapaciteit en moeten worden vervangen door ofwel vloerverwarming of luchtverwarming. Omdat benodigde investering enorm is om vloerverwarming mogelijk te maken, wordt gekozen voor afgifte via lucht. Dit kan tevens uitgevoerd worden in combinatie met de klimaateis van Frisse Scholen Klasse B.
Bij het gasloos maken is aangenomen dat de elektrische aansluiting geen belemmering vormt. In het kader van netcongestie dient dit nader onderzocht te worden.

Aangezien het dak al flink gevuld is met zonnepanelen, is geen rekening gehouden met verdere uitbreiding hiervan. In de nieuwbouwvariant worden panelen opgenomen om te voldoen aan BENG met Frisse Scholen Klasse B voor thema Energie.

Het terrein is buiten beschouwing gelaten, net als eventuele grondkosten.

De concrete getroffen maatregelen zijn per scenario nader omschreven.

4. Renovatievariant

Het huidige pand wordt met een levensduur van 25 jaar gerenoveerd. De bestaande structuur blijft gehandhaafd, constructief worden geen aanpassingen gedaan. Ook de binnenwanden blijven geheel gehandhaafd.
Het bestaande BVO bedraagt 7.713 m^2. Om naar de gewenste ***9.786 m^2*** te komen, dient er een uitbreiding van ***2.073 m^2*** te worden gerealiseerd.

4.1. Renovatiedeel

4.1.1. Bouwkosten

De volgende aanpassingen zijn opgenomen:

- Sloopwerkzaamheden:
  - Verwijderen van bestaande installaties
  - Verwijderen van vloer-, wand en plafondafwerkingen
  - Verwijderen van de gevelkozijnen
  - Verwijderen van de dakbedekking. De zonnepanelen worden daarbij gedemonteerd en nadien teruggeplaatst.
- Bouwkundige werkzaamheden:
  - Naisoleren van de begane grondvloer. Onduidelijk is in hoeverre dit mogelijk is, vandaar dat een budgetpost is opgenomen. Nader onderzoek is noodzakelijk, maar wanneer sprake is van een vrijdragende vloer dat dient dit uitgevoerd te worden.
  - Het dak wordt voorzien van een nieuw isolatiepakket, zodat de isolatiewaarde aansluit bij het huidige Bbl-nieuwbouw.
  - De gevel wordt voorzien van een gevelisolatielaag, zodat ook deze isolatiewaarde aansluit bij het huidige Bbl-nieuwbouw. Daarmee wordt wel het stedenbouwkundige uiterlijk iets gewijzigd.
  - Nieuwe gevelkozijnen, inclusief vervanging bestaande zonwering.
  - Vloeren van nieuwe afwerking (linoleum/pvc) voorzien.
  - Binnenwanden uitvlakken en voorzien van scanbehang met schilderwerk.
  - Nieuwe systeemplafonds.
  - Sanitair groepen geheel vernieuwen, daarbij locatie en aantallen handhaven.
  - Trappen en hekwerken/balustrades handhaven.
  - Vaste inrichting post opgenomen voor vervangingen waar nodig.
- Installatietechnische werkzaamheden:
  - Luchtbehandeling vervangen naar niveau Frisse Scholen Klasse B.
  - Lucht-water warmtepomp plaatsen en koppelen op luchtbehandeling.
  - Verlichting geheel vernieuwd om te voldoen aan Frisse Scholen Klasse B én de nieuwe plafondindeling.
  - Overige elektrotechnische zaken handhaven.
  - Nieuw gebouw beheersysteem vanwege de nieuwe verwarming, klimaat en zonweringsinstallatie.
  - Liftinstallatie grootschalige renovatie.

Kosten voor projectfasering zijn tevens opgenomen.

Overige onderdelen zijn niet vervangen omdat deze momenteel in voldoende onderhoudsstaat verkeren. Wel is een aanvullende post opgenomen voor het onderhoud van te handhaven elementen, zodat deze ook na het verstrijken van hun oorspronkelijke levensduur in goede conditie blijven. Hierbij gaat het onder andere om werkzaamheden zoals schilderwerk, hang- en sluitwerk en verlichting.

Naast de bovengenoemde ingrepen, zijn de project specifieke staartkosten opgenomen.

4.1.2. Stichtingskosten

Naast de bouwkosten, zijn nog een aantal zaken in de kostenraming opgenomen:

- Bijkomende kosten:
  - Honoraria.
  - CAR-verzekering.
  - Loon- en prijsstijgingen.
- Onvoorzien:
  - Post onvoorzien algemeen.
  - Nader te detailleren realisatie.
  - Programma en bestekswijzigingen.
- BTW.

Leges zijn niet opgenomen, omdat er geen constructieve of anderszins ingrijpende aanpassingen aan het gebouw plaatsvinden.

In totaal komen de stichtingskosten voor de renovatie uit op € 18,8 mln inclusief btw (€ 2.432,-/m^2 bvo). Prijspeil is 1 januari 2026.
In bijlage 1 is de uitgebreide kostenraming toegevoegd.

4.2. Uitbreiding

Voor de uitbreiding wordt uit praktisch oogpunt gerekend met de kengetallen die bij de nieuwbouw (verderop in deze rapportage) gehanteerd worden. Op die manier wordt een vergelijkbare situatie gehanteerd. Echter zijn er een aantal zaken die kostenconsequenties hebben.

Ongunstige gebouwvorm
De uitbreiding dient te worden aangesloten tegen de bestaande bebouwing en heeft daarom geen vrije (optimale) gebouwvorm. Dit vraagt extra geveloppervlak, en kan tevens leiden tot een ongunstiger gebouw ten aanzien van energieverbruik door het vergrootte transmissievlak.

Gerekend wordt met aanvullende stichtingskosten van € 100,-/m^2 bvo.

Verkorte levensduur
Het kengetal gaat uit van een standaard levensduur van 40 jaar, echter loopt de levensduur van dit bouwdeel mee met de renovatie van 25 jaar. De materialisering kan daarop worden afgestemd, hoewel de winst beperkt zal zijn omdat aansluiting moet worden gezocht met het bestaande bouwdeel én de elementen beperkt zijn waar naar alternatieven kan worden gezocht.

Gerekend wordt met verminderde stichtingskosten van € 50,-/m² bvo.

Aansluiting met het bestaande bouwdeel
Om de uitbreiding te ontsluiten met het bestaande bouwdeel, dient er een doorbraak te worden gecreëerd en dienen constructieve voorzieningen te worden getroffen.
In het nieuwbouw-kengetal is echter gerekend met een volledig nieuwe gevel, maar bij de aansluiting met het bestaande bouwdeel vervalt dit deel in de kosten.

Per saldo wordt ingeschat dat deze maatregelen kostenneutraal kunnen worden uitgevoerd.

Stijgpunten en vluchtwegen
Vanwege de beperkte indelingsvrijheid zal de uitbreiding minder optimaal geplaatst kunnen worden in het kader van de aansluiting op bestaande stijgpunten. Aangezien dit meer stijgpunten vraagt dan waar het kengetal normaliter vanuit gaat, zorgt dit voor aanvullende kosten.

Gerekend wordt met aanvullende stichtingskosten van € 50,-/m² bvo.

De totaalkosten voor de nieuwbouw bedragen dan per m² bvo:

Kengetal nieuwbouw:	€ 3.474,-
Ongunstige gebouwvorm:	+ € 200,-
Verkorte levensduur:	- € 100,-
Aansluiting met het bestaande bouwdeel:	-
Stijgpunten en vluchtwegen:	+ € 50,-
Totaal	€ 3.624,-

De uitbreiding bedraagt in bvo ***2.073 m²***. Dat wil zeggen dat de stichtingskosten voor de uitbreiding uitkomen op ***€ 7,5 mln*** inclusief btw. Prijspeil is 1 januari 2026.

4.3. Totaal

In totaal bedragen de stichtingskosten:

Renovatie:	€ 18,8 mln
Uitbreiding:	*€ 7,5 mln*
Totaal:	*€ 26,3 mln*

Genoemde kosten in stichtingskosten inclusief btw. Prijspeil is 1 januari 2026.

5. Nieuwbouwvariant

Om tot een gedegen vergelijk te komen tussen de renovatie en een nieuwbouwvariant, is gebruik gemaakt van de door Hevo ontwikkelde kostenconfigurator. Hiermee is het mogelijk om op basis van een beknopt aantal uitgangspunten, een complete kostenindicatie te verkrijgen. In de genoemde investeringskosten zijn bouwkosten, bijkomende kosten en onvoorzien opgenomen. Loon en prijsstijgingen zijn niet opgenomen.

De basis van de kostenconfigurator vormt de eisen die gesteld zijn in het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (Bbl, voorheen Bouwbesluit). Op basis van deze eisen is een basic schoolgebouw in enkele referentietabellen uitgewerkt. Passend om nu te hanteren zijn de uitkomsten uit de kolom ‘havo/vwo’.

De volgende uitgangspunten zijn in de kostenconfigurator gehanteerd.

- Vaste kosten:
  - Verhoging van het gevelbeeld is opgenomen zodat kan worden voldaan aan stedenbouwkundig randvoorwaarden en inpassing op de beoogde locatie.
  - Marsh-eisen zijn gehanteerd.
  - Ambitie is BENG (Bbl).
- Frisse scholen:
  - Klasse B is van toepassing op alle thema’s.
- Exploitatiegericht bouwen:
  - Doorgaans worden deze items van toepassing verklaard, dus nu ook zo gehanteerd.
- Duurzaam bouwen:
  - Er zijn geen eisen gesteld aan duurzaam bouwen, vandaar dat de ambitie op alle thema’s op ‘laag’ is gezet.
- Verhogen kwaliteitsniveau:
  - Vergroten zichtlijnen is van toepassing, om aan te sluiten bij het niveau van de bestaande locatie.
  - Idem voor de paneelwanden.

Concluderende geeft de kostenconfigurator op basis van bovenstaande input een stichtingskostenindicatie van € 3.474,- incl. btw per m^2 bvo. Op basis van ***9.786 m²*** bvo bedragen de stichtingskosten ***€ 34,0 mln*** inclusief btw. Prijspeil is 1 januari 2026.

Niet opgenomen, zijn de volgende kosten:

- Sloopkosten. Onduidelijk is wat met de huidige bebouwing gaat gebeuren, dus wordt dit buiten de scope gelaten.
- Terreinkosten. Gekozen is om dit scenario vergelijkbaar te houden met de renovatievariant, dus bij beide geen terreinkosten.
- Tijdelijke huisvesting. Er wordt vanuit gegaan dat nieuwbouw op een andere locatie plaats kan vinden, zodat overhuizing pas plaatsvindt wanneer de nieuwbouw gereed is.

6. Afweging

De beide scenario's worden op meerdere criteria afgewogen ten opzichte van elkaar. De onderstaande criteria zijn opgenomen in de multicriteria analyse:

- Onderwijskundige functionaliteit
- Stedenbouwkundige kwaliteit
- Bouwkundige en technische kwaliteit
- Risico's
- Financiële vertaling
    - Stichtingskosten
    - Afschrijvingstermijn

De scenario's worden vergeleken en krijgen daarbij een score conform onderstaande tabel:

Sluit zeer goed aan bij randvoorwaardes
Sluit goed aan
Sluit redelijk aan
Sluit slecht aan
Sluit zeer slecht aan bij de randvoorwaardes

	Renovatie	Nieuwbouw
Onderwijskundige functionaliteit	Het gebouw voldoet, maar biedt weinig flexibiliteit.	Gebouw is passend te maken op onderwijskundige visie.
Stedenbouwkundige kwaliteit	Het gebouw past binnen zijn context, maar is niet vernieuwend.	Ontwerp is passend te maken binnen het stedenbouwkundig plan met beperkt ambitieniveau.
Bouwkundige en technische kwaliteit	Het pand wordt waar mogelijk naar nieuwbouwniveau gebracht.	Nieuwbouw.
Risico's	De bouwwerkzaamheden dienen gefaseerd te worden uitgevoerd, waarbij oog moet worden gehouden voor veiligheid in en om het gebouw van leerlingen en personeel. Daarbij is twijfelachtig of de capaciteit tijdens de werkzaamheden voldoende is om zonder tijdelijke huisvesting uit te kunnen.	Tijdelijke huisvesting is niet noodzakelijk.
Financiële vertaling: Stichtingskosten	***€ 26,3 mln.***	***€ 34,0 mln.***
Financiële vertaling: Afschrijvingstermijn	25 jaar.	40 jaar.

7. Conclusie

Het huidige schoolgebouw is toe aan een renovatie om het te laten voldoen aan de huidige tijd én het toekomstbestendig te maken. Het gebouw biedt voldoende mogelijkheden om het technisch gezien op niveau te brengen. Of het gebouw ook in onderwijskundige zin voldoet, valt binnen de scope van dit onderzoek niet te concluderen.
De bijbehorende uitbreiding van het gebouw dient aan te sluiten bij de huidige gebouwvorm en kan derhalve niet optimaal worden vormgegeven.

Vervangende nieuwbouw biedt volop kansen om de huisvesting aan te laten sluiten op de onderwijskundige visie. Daarbij is de huidige locatie voldoende ruim om hiervoor te dienen. Wel is de investering bij aanvang hoger dan bij renovatie, hoewel de jaarlasten lager zullen zijn.

Bijlage 1 Kostenraming renovatie

Overzicht investeringskosten conform NEN2699

Projectnaam: Renovatie Heeremäten Liemers College Zevenaar
Fase: HVO
Versie kostenplan: 29-1-2026
Prijspeil: januari 2026
Begrotingsdatum: 13-3-2026

INVESTERINGSKOSTEN

Recapitulatie investeringskosten		Totaal	Per m² BVO	% Bouwkosten	% Investering
A	GRONDKOSTEN	€ -	€ -	0,0%	0,0%
B	BOUWKOSTEN	€ 11.852.950	€ 1.537	100,0%	76,5%
C	INRICHTINGSKOSTEN	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D	BIJKOMENDE KOSTEN	€ 2.435.848	€ 316	20,6%	15,7%
E	ONVOORZIEN	€ 1.212.916	€ 157	10,2%	7,8%
F	BELASTINGEN	€ -	€ -	0,0%	0,0%
G	FINANCIERING	€ -	€ -	0,0%	0,0%
	Totaal investeringskosten exclusief btw:	**€ 15.501.715**	**€ 2.010**	**131%**	**100%**
	Totaal investeringskosten inclusief btw:	*€ 18.757.075*	*€ 2.432*		

Uitgangspunten voor berekeningen	
BVO gebouw [m²]	7.713
Aantal woningen	0
BVO per woning	0
Startdatum indexering	januari 2026
Start ontwerpfasen (selectie adviseurs is eerder)	januari 2027
Gunning aannemer (start werkvoorbereiding)	januari 2028
Oplevering	mei 2029
Rentevoet	0,0%
Besluitvorming en definitiefase	12
Voorbereidingstijd	12
Bouwtijd incl. werkvoorbereiding	16
Indexatie tot start bouw (van 1/2026 tot 1/2028)	6,60%
Indexatie tijdens de bouw (van 1/2028 tot 5/2029)	1,93%
Btw	21,0% *(let op uitzonderingen)*

	OMSCHRIJVING	KOSTEN	BTW	% BOUWKOSTEN	% INVESTERING
A	**GRONDKOSTEN**	**€ -**	**€ -**	**0,0%**	**0,0%**
A1	Inbreng grond (inclusief bestaande opstallen)	€ -	€ -	0,0%	0,0%
A2	Sloopwerken — milieukosten	€ -	€ -	0,0%	0,0%
A3	Infrastructurele voorzieningen	€ -	€ -	0,0%	0,0%
A4	Bovenplanse verevening (kosten minus baten)	€ -	€ -	0,0%	0,0%
B	**BOUWKOSTEN**	**€ 11.852.950**	**€ 2.489.120**	**100,0%**	**76,5%**
B1	Bouwkundige werken	€ 4.378.278	€ 919.438	36,9%	28,2%
B1X	Sloopkosten	€ 636.439	€ 133.652	5,4%	4,1%
B1A	Fundering	€ 156.124	€ 32.786	1,3%	1,0%
B1B	Skelet	€ -	€ -	0,0%	0,0%
B1C	Dakafbouw/dakafwerking	€ 365.977	€ 76.855	3,1%	2,4%
B1D	Gevelafbouw/gevelafwerking	€ 1.370.959	€ 287.901	11,6%	8,8%
B1E	Binnenwandafbouw/binnenwandafwerking	€ 709.327	€ 148.959	6,0%	4,6%
B1F	Vloerafbouw/vloerafwerking	€ 492.910	€ 103.511	4,2%	3,2%
B1G	Trappen en hellingbanen	€ -	€ -	0,0%	0,0%
B1H	Plafonds binnen/buiten	€ 337.124	€ 70.796	2,8%	2,2%
B1Y/2G	Transportinstallaties	€ 40.000	€ 8.400	0,3%	0,3%
B1Z/2H	Overig bouwkundig	€ 269.418	€ 56.578	2,3%	1,7%
B2a	W-Installaties	€ 2.803.989	€ 588.838	23,7%	18,1%
B2aA	Wtb.: vloeistof- en gasinstallaties	€ -	€ -	0,0%	0,0%
B2aB	Wtb.: klimaatinstallaties	€ 2.354.112	€ 494.364	19,9%	15,2%
B2aC	Wtb.: regelinstallaties	€ 449.876	€ 94.474	3,8%	2,9%
B2b	E-Installaties	€ 1.070.065	€ 224.714	9,0%	6,9%
B2bD	Elektra: centraal	€ -	€ -	0,0%	0,0%
B2bE	Elektra: decentraal energie	€ 990.265	€ 207.956	8,4%	6,4%
B2bF	Elektra: decentraal signaal	€ 79.800	€ 16.758	0,7%	0,5%
B2bG	Transportinstallaties	€ -	€ -	0,0%	0,0%
B3	Vaste inrichtingen en voorzieningen	€ 204.260	€ 42.895	1,7%	1,3%
B3A	Vaste inrichtingen en voorzieningen	€ 50.000	€ 10.500	0,4%	0,3%
B3A1	Sanitair	€ 154.260	€ 32.395	1,3%	1,0%
B4	Terrein	€ -	€ -	0,0%	0,0%
B4A-E	Terrein	€ -	€ -	0,0%	0,0%
B5	Algemene uitvoeringskosten / diversen	€ 3.396.359	€ 713.235	28,7%	21,9%
B5A	Diversen	€ 100.000	€ 21.000	0,8%	0,6%
B5B	Bouwplaatskosten	€ 1.396.260	€ 293.215	11,8%	9,0%
B5Z	Staartkosten	€ 1.900.099	€ 399.021	16,0%	12,3%
C	**INRICHTINGSKOSTEN**	**€ -**	**€ -**	**0,0%**	**0,0%**
C1	Bedrijfsinstallaties	€ -	€ -	0,0%	0,0%

	OMSCHRIJVING	KOSTEN	BTW	% BOUWKOSTEN	% INVESTERING
C2	Losse inrichtingen	€ -	€ -	0,0%	0,0%

D	**BIJKOMENDE KOSTEN**	**€ 2.435.848**	**€ 511.528**	**20,6%**	**15,7%**
D1	Bijkomende kosten grond	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1A	Projectbegeleiding door de opdrachtgever (incl. historische kosten)	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1B	Honoraria (planontwikkeling en -begeleiding)	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1B1	*Grondmechanisch & milieukundig onderzoek*	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1B2	*Akoestisch*	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1B3	*Archeologisch/cultuurhistorisch*	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1B4	*Opstellen gemeentelijke ruimtelijke plannen*	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1B5	*Overige plankosten*	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1B7	*Proces-/projectmanagement*	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1C	Heffingen	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1D	Verzekeringen	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1E	Risicoverrekening	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1F	Ontwikkelaarskosten	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D1G	Verkoopkosten	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D2	Bijkomende kosten bouw	€ 2.435.848	€ 511.528	20,6%	15,7%
D2A	Projectbegeleiding door de opdrachtgever (incl. historische kosten)	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D2B	Honoraria (planontwikkeling en -begeleiding)	€ 1.238.663	€ 260.119	10,5%	8,0%
D2B01	*Proces-/projectmanagement*	€ *355.589*	€ *74.674*	*3,0%*	*2,3%*
D2B02	*Programma van Eisen (incl. PvR, RFPvE, TPvE, etc.)*	€ *29.632*	€ *6.223*	*0,3%*	*0,2%*
D2B03a	*Architect*	€ *476.808*	€ *100.130*	*4,0%*	*3,1%*
D2B03b	*Bouwkundig bestek*	€ *25.000*	€ *5.250*	*0,2%*	*0,2%*
D2B04a	*Toezicht opzichter*	€ *78.144*	€ *16.410*	*0,7%*	*0,5%*
D2B04b	*Toezicht directievoerder*	€ *45.408*	€ *9.536*	*0,4%*	*0,3%*
D2B04c	*Toezicht software licenties*	€ -	€ -	*0,0%*	*0,0%*
D2B05	*Constructeur*	€ *25.000*	€ *5.250*	*0,2%*	*0,2%*
D2B06	*Adviseur bouwfysica*	€ *23.706*	€ *4.978*	*0,2%*	*0,2%*
D2B07	*Grondmechanisch & milieukundig onderzoek*	€ -	€ -	*0,0%*	*0,0%*
D2B08	*Adviseur installaties*	€ *123.626*	€ *25.961*	*1,0%*	*0,8%*
D2B09	*Binnenhuisarchitect*	€ -	€ -	*0,0%*	*0,0%*
D2B10	*Opmeting van het terrein*	€ -	€ -	*0,0%*	*0,0%*
D2B11	*Bouwkostendeskundige*	€ *35.000*	€ *7.350*	*0,3%*	*0,2%*
D2B12	*Overige honoraria ten behoeve van de bouw*	€ -	€ -	*0,0%*	*0,0%*
D2B13	*Landschapsarchitect (incl. civieltechn.engineering)*	€ -	€ -	*0,0%*	*0,0%*
D2B14	*Duurzaamheidsadvies*	€ -	€ -	*0,0%*	*0,0%*
D2B15	*NTA-/BENG-certificaat (energielabel)*	€ *12.500*	€ *2.625*	*0,1%*	*0,1%*
D2B16	*Veiligheidstoetsen (tijdens ontwerp en op de bouwplaats)*	€ *3.250*	€ *683*	*0,0%*	*0,0%*
D2B17	*Advies exploitatie*	€ -	€ -	*0,0%*	*0,0%*
D2B18	*Second Opinion*	€ *5.000*	€ *1.050*	*0,0%*	*0,0%*
D2C	Aansluitkosten	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D2D	Heffingen	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D2E	Verzekeringen	€ 73.640	€ 15.464	0,6%	0,5%
D2F	Risicoverrekening	€ 1.123.545	€ 235.944	9,5%	7,2%
D2F1	*Loon-/prijsstijgingen tijdens de bouw (afkoop)*	€ *253.980*	€ *53.336*	*2,1%*	*1,6%*
D2F2	*Loon-/prijsstijgingen van peildatum tot start bouw (verrekening)*	€ *869.565*	€ *182.609*	*7,3%*	*5,6%*
D2F3	*Afkoop van overige risico's (bij RPM projecten)*	€ -	€ -	*0,0%*	*0,0%*
D2F4	*Risicoposten gerelateerd aan risicoanalyse*	€ -	€ -	*0,0%*	*0,0%*
D2G	Kunst	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D2H	Ontwikkelaarskosten	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D2I	Verkoopkosten	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D3	Bijkomende kosten inrichting	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D3A	Projectbegeleiding door de opdrachtgever (incl. historische kosten)	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D3B	Honoraria (planontwikkeling en -begeleiding)	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D3C	Heffingen	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D3D	Verzekeringen	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D3E	Risicoverrekening	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D3F	Kunst	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D3G	Ontwikkelaarskosten	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D4	Aanloopkosten (bedrijfsherhuisvesting)	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D4A	Bestuurskosten	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D4B	Werving personeel	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D4C	Vervroegde aanstellingen	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D4D	Schoonmaken eerste oplevering	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D4E	Verhuiskosten	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D4F	Openingskosten	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D4G	Leegstand	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D4H	Tijdelijke huisvesting (bouw- / koop- / huur- / bijkomende kosten)	€ -	€ -	0,0%	0,0%
D4I	Bedrijfskapitaal/kas	€ -	€ -	0,0%	0,0%

E	**ONVOORZIEN**	**€ 1.212.916**	**€ 254.712**	**10,2%**	**7,8%**
E1	Onvoorzien	€ 1.212.916	€ 254.712	10,2%	7,8%
E1A	Onvoorzien algemeen	€ 714.440	€ 150.032	6,0%	4,6%
E1B	Nader te detailleren realisatie	€ 355.589	€ 74.674	3,0%	2,3%
E1C	Programma en bestekswijzigingen (PBW) opdrachtgever	€ 142.888	€ 30.006	1,2%	0,9%

F	**BELASTINGEN**	**€ -**	**€ -**	**0,0%**	**0,0%**
F1	Omzetbelasting	€ -	€ -	0,0%	0,0%
F1A	Omzetbelasting binnenland	€ -	€ -	0,0%	0,0%

	OMSCHRIJVING	KOSTEN	BTW	% BOUWKOSTEN	% INVESTERING
F1B	Omzetbelasting buitenland	€ -	€ -	0,0%	0,0%
F2	Bijzondere belastingen	€ -	€ -	0,0%	0,0%
F2A	Andere belastingen	€ -	€ -	0,0%	0,0%

G	**FINANCIERING**	**€ -**	**€ -**	**0,0%**	**0,0%**
G1	Financieringskosten / rente (grond)	€ -	€ -	0,0%	0,0%
G1A	Grondrente	€ -	€ -	0,0%	0,0%
G2	Financieringskosten / rente (bouw)	€ -	€ -	0,0%	0,0%
G2A	Bouwrente	€ -	€ -	0,0%	0,0%
	Totalen	**€ 15.501.715**	**€ 3.255.360**	**130,8%**	**100,0%**

Opgenomen reserveringen t.b.v. indexatie **€ 1.359.489** **(incl. btw)**

Bijlage 2 Kostenconfigurator nieuwbouw

NIEUWBOUW KOSTENCONFIGURATOR VOORTGEZET ONDERWIJS

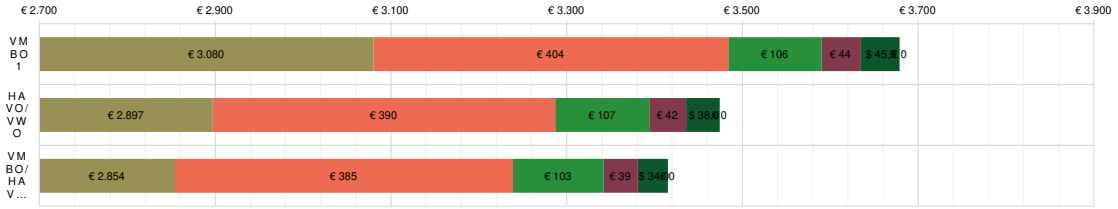
Kosten in stichtingskosten incl. BTW / m² BVO
Prijspeil 1 januari 2026, regio 's-Hertogenbosch

Projectnaam: Liemers College, locatie Heeremäten

UITGANGSPUNTEN	vmbo[1]	havo/vwo	vmbo/ havo/vwo
Voortgezet Onderwijs:			
Uitgangspunt bouwlagen:	2	3	3
Uitgangspunt brutovloeroppervlak (BVO) [m²]:	5.000	8.000	13.000

RESUMÉ	<-- invoer	vmbo	havo/vwo	vmbo/ havo/vwo
Vaste kosten		€ 3.080	€ 2.897	€ 2.854
Frisse Scholen		€ 404	€ 390	€ 385
Exploitatiegericht bouwen		€ 106	€ 107	€ 103
Duurzaam bouwen		€ 44	€ 42	€ 39
Verhogen kwaliteitsniveau		€ 45	€ 38	€ 34
Subtotaal:		€ 3.679	€ 3.474	€ 3.415
Prijsindicator, marktwerking en/of regiotoeslag (t.o.v. regio 's-Hertogenbosch)	0%	€ -	€ -	€ -
TOTAALKOSTEN:		**€ 3.679**	**€ 3.474**	**€ 3.415**

Let op: dit is prijspeil 1 januari en zonder reserveringen voor prijsstijgingen

INVULVELDEN (in grijs)				
Vaste kosten		vmbo	havo/vwo	havo/vwo
Kosten onderwijsgebouw conform wettelijk minimum[2]		€ 2.675	€ 2.494	€ 2.459
Herindeelbaar gebouw (beperking dragende binnenwanden)		€ 118	€ 118	€ 118
Werkplekken in verkeersruimtes		€ 43	€ 43	€ 43
Gevelbeeld niveau welstand		€ 84	€ 83	€ 78
Toeslag ambitieniveau uitstraling & gevelbeeld (bovenop niveau welstand)	j	€ 127	€ 126	€ 123
Marsh eisen	j	€ 33	€ 33	€ 33
Aanvullende kosten ENG school (BENG-2 = 0)[3]	n	€ -	€ -	€ -
Kwaliteitskader Huisvesting[4] van toepassing (excl. additionele zaken)	n	€ -	€ -	€ -
Bouwstenen voor inclusievere scholen[5] van toepassing (excl. extra benodigde m²'s)	n	€ -	€ -	€ -
Vaste kosten		€ 3.080	€ 2.897	€ 2.854

Ga verder met onderstaande invulvelden voor het toevoegen van aanvullende wensen/eisen

Programma van Eisen Frisse Scholen[6]	A/B/C	vmbo	havo/vwo	havo/vwo
Standaard Kwaliteitsadvies Frisse Scholen HEVO[7] van toepassing (incl. ENG)	n	€ -	€ -	€ -
Energie	B	€ 115	€ 102	€ 100
Lucht	B	€ 9	€ 9	€ 9
Temperatuur	B	€ 149	€ 149	€ 148
Licht	B	€ 78	€ 78	€ 76
Geluid	B	€ 43	€ 43	€ 43
Kwaliteitsborging	B	€ 10	€ 9	€ 9
Frisse Scholen		€ 404	€ 390	€ 385

Exploitatiegericht bouwen	j/n	vmbo	havo/vwo	havo/vwo
Toepassing aluminium kozijnen (i.p.v. hout)	j	€ 49	€ 49	€ 46
Onderhoudsarme vloerafwerking (i.p.v. marmoleum)	j	€ 19	€ 20	€ 20
Onderhoudsarme wandafwerking (scanbehang met coating i.p.v. spuitwerk)	j	€ 38	€ 38	€ 37
Exploitatiegericht bouwen		€ 106	€ 107	€ 103

Duurzaam bouwen	j/n	vmbo	havo/vwo	havo/vwo
Toeslag circulair bouwen: 0 = n.v.t., 1 = laag (o.a. groen beton), 2 = midden (o.a. deels hout), 3 = hoog (o.a. volledig hout)	1	€ 26	€ 22	€ 21
Toeslag waterretentie: 0 = n.v.t., 1 = laag (wadi), 2 = midden (onder bestrating), 3 = hoog (retentiedak)	1	€ 5	€ 8	€ 6
Toeslag ecologie/natuurinclusiviteit: 0 = n.v.t., 1 = laag (ecoloog, nestelvoorzieningen en beplanting), 2 = midden (1 + groen dak), 3 = hoog (1 + 2 + groene gevel)	1	€ 13	€ 12	€ 12
Duurzaam bouwen		€ 44	€ 42	€ 39

Verhogen kwaliteitsniveau	j/n	vmbo	havo/vwo	havo/vwo
Vergroten zichtlijnen binnen (meer transparantie binnenwanden/-openingen, van 12% naar 18%)	j	€ 28	€ 28	€ 28
Verplaatsbare paneelwanden (50 m² in totaal)	j	€ 17	€ 10	€ 6
Verhogen kwaliteitsniveau		€ 45	€ 38	€ 34

[1]: Het type vmbo-onderwijs is zeer bepalend voor de doorrekening; in dit model is een gemiddeld uitgangspunt gehanteerd.
Meerkosten voor specifieke profielen (bijvoorbeeld hefbrug of grotere hoogte) zijn niet voorzien.

[2]: Betreft de kosten voor het wettelijk minimum bouwniveau, geldend op de peildatum. Ruimte voor voorzieningen (zoals parkeervoorzieningen/hemelwaterinfiltratievoorzieningen) zijn niet opgenomen.

[3]: ENG betekent EnergieNeutraal Gebouw. Gebaseerd op NTA 8800.

[4]: Kwaliteitskader Huisvesting versie 2025, zoals uitgegeven door Stichting Ruimte voor Onderwijs en Kinderopvang (Ruimte-OK).

[5]: Eindrapport Bouwstenen voor inclusievere scholen versie september 2024 van Oberon en Sygma is verwerkt. Exclusief de benoemde (zeer) specifieke behoeften.

[6]: Het Programma van Eisen Frisse Scholen versie 2025 is verwerkt.

[7]: Standaard kwaliteitsadvies HEVO, te vinden op onze website https://www.hevo.nl/diensten/naar-markt/onderwijs/nieuwbouw-kwaliteitsadvies-voor-scholen.

De HEVO-kostenconfigurator is door ons met zorg samengesteld om een indicatie van stichtingskosten weer te geven, doch voor de juistheid en volledigheid (van het gebruik) daarvan kan niet worden ingestaan. HEVO aanvaardt op geen enkele wijze aansprakelijkheid voor gebruikmaking van de (via de website van HEVO opgevraagde) HEVO-kostenconfigurator.
Voor nadere informatie over deze HEVO-kostenconfigurator, kunt u contact opnemen met Martijn van Gemert, martijn.gemert@hevo.nl of 06-10963715.

Memo

De Liemers College onderbouwing locatie Heerenmäten

Project:	Definitiefase Heerenmäten
Van:	B. (Bart) van der Meer / O. (Odette) Vriese
Datum:	19-02-2026
Betreft:	Afwegingsmatrix locatiekeuze

Inleiding

Vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers (GRHVOL) is besloten om zowel Liemers College Zonegge als Liemers College Heerenmäten te vervangen. Dit zal gebeuren middels vervangende (nieuw)bouw op/bij huidige locatie Heerenmäten. Het huidige gebouw biedt nu onderwijs aan 956 leerlingen (oktobertelling 2025 DUO). De prognoses van de locaties Heerenmaten en Zonegge gezamenlijk laten een groeit zien naar 1453 leerlingen. Het nieuwe gebouw zal ruimte bieden aan 1453 leerlingen.

Aanleiding

De huidige locatie aan Heerenmaten bestaat uit meerdere percelen die grofweg zijn op te delen in drie vlekken; het sportveld (optie A), de school (optie B) en de parkeerplaats aan de voorzijde van de school (optie C). Om een juiste afweging te maken waar de nieuwbouw kan komen heeft de gemeente Zevenaar i.s.m. KWK verschillende opties laten beoordelen. Hiervoor zijn de gemeentelijke disciplines Stedenbouw, Mobiliteit, Ruimtelijke Ordening, Groen en Onderwijshuisvesting geraadpleegd. In onderstaande matrix geven zij per optie de voor- en nadelen weer.

Optie A

Discipline	Voordelen	Nadelen	Opmerkingen
Stedenbouw	3 lagen is eventueel te doen en is inpasbaar.	Bebouwing trekt verder de wijk in. Doordat sporthal (voorlopig) blijft staan is er een minder fraai aanzicht bij binnenkomst wijk. Tot nu toe open veld (en relatief open uitzicht) dus kan leiden tot extra procedures als school hiernaartoe verplaatst. Uitvoerbaarheid mogelijk lastiger.	
Verkeer	Bij voorkeur dan parkeren realiseren op de plek van optie B. Extra benodigde plekken is beperkt.	Halen brengen via de noordzijde van de wijk niet wenselijk. Doorgaand zoekverkeer niet wenselijk en ergelijk voor de wijk. Bij handhaven huidige parkeerplaatsen is dit voor het onderdeel parkeren geen probleem. Parkeerplaatsen liggen dan ver van de school. Veiligheid van de kinderen in het gedring door bouwwerkzaamheden en logistiek t.t.v. schooltijd.	Waar komen de leerlingen vandaan? Voornamelijk uit Kern Zevenaar en direct naastgelegen kernen of ook verder weg uit de gemeente of buurgemeente? Dit kan invloed hebben op hoeveel autoverkeer voor halen-brengen te verwachten is.
Ruimtelijke ordening		Veld heeft wel maatschappelijke bestemming maar geen bouwvlak. Betekent zeer waarschijnlijk uitgebreide planprocedure doorlopen. Hiervoor zijn veel onderzoeken nodig wat geld en tijd kost. Denk hierbij aan gemiddeld 9-12 maanden. Mogelijkheid beroep en hoger beroep kan tot extra vertraging leiden Andere mobiliteitsroute van de auto's mogelijk gevolg voor het onderdeel akoestiek.	
Groen	Veld is van Quadraam maar afspraak dat het ook als wijkvoorziening gebruikt mag worden. Voorziening zou dan bij voorkeur terug moeten komen op plek optie C. Hiermee kan het aansluiten op het bestaande groen areaal en alsnog gebruikt worden door zowel school als buurt	Kost extra geld. Nog onbekend hoe intensief gebruik door school is. Bij hoog gebruik gaat voorkeur naar kunstgras uit. Groenzone wordt (tijdelijk) anders ingericht in vergelijking tot optie B	Betekent goede uitwisseling/herverdeling grond Zevenaar-Quadraam
Onderwijshuisvesting	Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk omdat huidige school kan blijven staan tot nieuwe school gerealiseerd is.		

Optie B

Discipline	Voordelen	Nadelen	Opmerkingen
Stedenbouw	Situatie waar de buurt al aan gewend is. Bebouwing onttrekt huidige sporthal aan het zicht.	Je ontwerpt om de huidige sporthal heen, dit kan een sta-in-de-weg worden.	Voorkeur om sporthal mee te nemen in integraal plan voor herinrichting
Verkeer	Voor het parkeren zijn iets meer plekken nodig maar dat lijkt op eigen terrein oplosbaar door herinrichting terrein of (beperkt) ten koste van groenvoorziening. Verkeerssituatie verandert verder niet. Er hoeft geen tijdelijke parkeer- en fietsvoorziening aangelegd te worden ten tijde van de bouwwerkzaamheden want er kan gebruik worden gemaakt van de huidige voorziening	Fietsparkeren moet zeer waarschijnlijk worden uitgebreid	
Ruimtelijke ordening	Minimale procedures nodig omdat het binnen bestemming past.	Bouwvlak/bebouwingspercentage moet worden aangepast. Hiervoor is een lange doorlooptijd benodigd, ook kans op beroep en hoger beroep	
Groen	Bestaande groenzones kunnen worden gehandhaafd en worden niet aangeraakt		Welke uitstraling wil je als school en gemeente hier uitdragen? Ook qua lucht en ruimte.
Onderwijshuisvesting	Geen veiligheidsissue's voor kinderen en door bouwwerkzaamheden en logistiek	Voor deze optie moet het huidige pand gesloopt worden. De leerlingen van deze locatie kunnen niet allemaal tijdelijk terecht op de locatie Zonegge. Dit zou kunnen betekenen dat er voor circa 3.000m2 aan tijdelijke huisvesting nodig is (ook nog niet duidelijk waar deze tijdelijke huisvesting geplaatst kan worden). In stappen/fases bouwen om dit te beperken is duurder, heeft meer overlast voor het onderwijs en is mogelijk niet haalbaar.	Quadraam heeft een onderzoek lopen of er eventueel tijdelijke huisvesting in omliggende scholen mogelijk is en zo ja, in welke mate. Dit zal van invloed zijn op deze keuze qua financiën.

Optie C

Discipline	Voordelen	Nadelen	Opmerkingen/te regelen
Stedenbouw	Gebouwen kunnen naast elkaar blijven bestaan. Sporthal is niet gelijk in beeld en met deze indeling is er nog ruimte om die t.z.t aan te pakken. Schoolgebouw is in het groen opgenomen.	Mogelijk dat woningen recht tegenover deze optie minder gelukkig worden van deze verschuiving.	
Verkeer	Inrit parkeren op min of meer dezelfde positie. Vanuit mobiliteit een logische invulling van de locatie.	Veiligheid van de kinderen in het gedring door bouwwerkzaamheden en logistiek t.t.v. schooltijd. t.t.v. de bouw dient er (tijdelijk) een parkeer- en fietsvoorziening gemaakt te worden voor bouwpersoneel en gebruikers van de sporthal	
Ruimtelijke ordening		Er wordt volledig buiten het bouwvlak gebouwd. Daarnaast heeft deze plek de bestemming verkeer en deels groen, niet maatschappelijk. Er zal dus een volledige bestemmingsplanprocedure moeten worden doorlopen. Zal net zoals bij optie A veel tijd kosten. Hetzelfde als bij A als het gaat om de mogelijkheden van berope en hoger beroep	
Groen:	Ontstaat ruimte voor groene verbinding sportveld en parkzone.	Goede afstemming in positionering volume noodzakelijk i.r.t. park en beleving. Groenzone wordt (tijdelijk) anders ingericht in vergelijking tot optie B	
Onderwijshuisvesting	Hiermee kan huidige pand blijven bestaan zodat er geen tijdelijke huisvesting nodig is.		

Scenario onderzoek tijdelijke huisvesting

Liemers College, locatie Heerenmäten

In opdracht van:
Scholengroep Quadraam

7 april 2026 – definitief
Auteur: Marieke Schalkwijk
Maardt

Maardt | **M** (06) 82 072 496| **E** marieke@maardt.nl

1. Aanleiding en opgave

De schoolgebouwen van het Liemers College op de locaties Zonegge en Heerenmäten zijn verouderd en worden samengevoegd in één nieuw schoolgebouw op de locatie Heerenmäten.

Tijdens de realisatie van de nieuwbouw is alternatieve huisvesting noodzakelijk. Doel van deze memo is het in beeld brengen van haalbare scenario's voor tijdelijke huisvesting, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van bestaande overcapaciteit in Zevenaar en eventuele inzet van tijdelijke units voor huisvesting wordt beperkt.

Opgave
Op de locatie Heerenmäten zitten nu circa 950 leerlingen. De verwachte bouwperiode beslaat een periode van 1,5 tot 2,5 jaar. Onderzocht wordt hoe en of de overcapaciteit op Zonegge functioneel benut kan worden. Ook wordt in kaart gebracht of (een deel van) de locatie Heerenmäten in gebruik kan blijven voor onderwijs.

De opgave bestaat uit het realiseren van:
- voldoende lesruimten (theorie en praktijk)
- ondersteunende ruimten (begeleiding, kantoor, opslag)
- verblijfsruimten (pauze, studie)
- voorzieningen (sanitair, kluisjes)

Het benodigde aantal ruimten voor de tijdelijke situatie van Heerenmäten is uitgewerkt in bijlage A.

Uitgangspunten
- Mavo en agora blijven gedurende de bouwperiode gehuisvest op locatie Zonegge.
- Oplossingen voor tijdelijke huisvesting worden gezocht op de locaties Zonegge en Heerenmäten.
- Indien de locatie Heerenmäten (deels) in gebruik blijft, moeten bouw en onderwijs moeten veilig gescheiden kunnen plaatsvinden en moet overlast door bouwgeluiden tot het minimum beperkt worden.
- Continuïteit van onderwijs en veiligheid zijn randvoorwaardelijk.

2. Analyse mogelijkheden huisvesting Liemers College

In dit onderzoek richten we ons op de mogelijkheden voor om alle leerlingen op één locatie te huisvesten, zodat de locatie Heerenmäten volledig vrijgespeeld wordt voor de nieuwbouwontwikkeling (studie 1). En we onderzoeken of de locatie Heerenmäten deels in gebruik kan blijven en dat een deel van de leerlingen van Heerenmäten les krijgen op de locatie Zonegge (studie 2).

Onderstaand staan de kenmerken en mogelijkheden voor de locaties Zonegge en Heerenmäten:

Zonegge

- Normatieve overcapaciteit: ca. 2.000 m² bvo.
- De structuur van het gebouw is in de basis geschikt voor klassikaal onderwijs (25–30 leerlingen).
- Aanwezige open leergebieden kunnen getransformeerd worden naar klaslokalen.
    - Hiervoor zijn bouwkundige en technische aanpassingen noodzakelijk om de ruimten functioneel geschikt te maken.
- Een deel van het schoolplein kan benut worden voor tijdelijke units voor een aantal klaslokalen (exacte hoeveelheid nog nader te bepalen).

Heerenmäten

- Mogelijkheden om het gebouw (deels) in te zetten voor onderwijs, afhankelijk van de positionering van de nieuwbouw op het perceel.
- Voorwaarden en aandachtspunten bij gebruik van Heerenmäten tijdens de bouw:
    - De nieuwbouw wordt niet gerealiseerd op de locatie van het huidige gebouw.
    - Er is een strikte scheiding bouw- en onderwijsstromen
    - (geluids-)Overlast voor het onderwijsproces moet maximaal worden beperkt.

Landeweer

De locatie Landeweer is geen optie voor tijdelijke huisvesting, omdat de aanwezige normatieve overcapaciteit functioneel niet geschikt is voor regulier klassikaal onderwijs. Uit de “capaciteitsanalyse Landeweer” blijkt dat de gebouwstructuur bestaat uit óf ruimte voor kleine groepen of grote praktijkpleinen. Deze ruimten kunnen niet zonder ingrijpende en kostbare verbouwingen worden benut voor klassikaal onderwijs voor groepen van 25–30 leerlingen.

Daarnaast wordt de locatie Landeweer, als onderdeel van een bredere maatschappelijke en onderwijskundige opgave, zoals het technoplaza en het bouwen van mantelzorgunits in samenwerking met regionale bedrijven.

Tot slot is het onderwijskundig en organisatorisch onwenselijk om leerlingen van één school over drie locaties te spreiden. Dit leidt tot inefficiënt ruimtegebruik, extra logistieke druk, met als serieus risico een verslechtering van de onderwijskwaliteit en sociale cohesie op de locaties. Daarmee is inzet van Landeweer voor tijdelijke huisvesting niet doelmatig en wordt deze locatie niet verder beschouwd.

3. Onderbouwing ruimtebehoefte

De bepaling van de ruimtebehoefte is gebaseerd op het aantal leerlingen dat stond ingeschreven per locatie op 1 oktober 2025. De lokaalbehoefte is gebaseerd op de lessentabel 2025-2026. Het aantal werkplekken is gebaseerd op het aantal fte dat werkzaam is per locatie. Hierin is geen rekening gehouden met eventuele groei van het aantal leerlingen of veranderingen in de lessentabel.

Het Liemers College is bezig met de doorontwikkeling van het onderwijsaanbod. Dat betekent ook dat er in de komende jaren enkele wijzigingen zullen zijn in de lessentabel. Ook kan het aantal leerlingen iets toenemen of afnemen.

Onderstaande tabel geeft het aantal leerlingen per afdeling per jaar weer. In het schooljaar 2025-2026 waren er 1.460 leerlingen ingeschreven op Zonegge en Heerenmäten.

	1	2	3	4	5	6	Totaal
mavo	89	90	83	83			**345**
havo	96	72	93	100	96		**457**
vwo	91	73	78	79	56	58	**435**
agora	50	53	50	34	31	5	**223**
Totaal	**326**	**288**	**304**	**296**	**183**	**63**	**1.460**

De huisvesting in de tijdelijke situatie moet enige wijzigingen kunnen faciliteren.

In onderstaande tabel is het minimaal benodigde aantal ruimten die nodig zijn voor de het onderwijs van mavo, havo, vwo en agora (huidige locaties Zonegge en Heerenmäten) in kaart gebracht.:

	Alle leerlingen op locatie Zonegge				
	agora	mavo	havo	vwo	totaal
Theorie lokalen	**3**	**9**	**12**	**12**	**36**
Talen	1	4	5	6	16
Zaakvakken	1	4	5	4	14
Wiskunde	1	1	2	2	6
Praktijklokalen	**6**		**9**		**15**
Crea en kunst	0,5	1,5	1,5	1,5	5
Science	1	2	3	3	9
Mavo praktijkomgeving		1			1
Bewegingsonderwijs	**1,5**		**2**		**3,5**
Bewegingsonderwijs	0,5	1	1	1	3,5

4. Inpassingsstudie tijdelijke situatie

4.1 Studie 1 – Volledige locatie Heerenmäten verplaatsen naar Zonegge

Uitgangspunt van deze studie is dat de locatie Heerenmäten volledig vrijkomt. Alle leerlingen van havo en vwo, evenals het team, verhuizen naar de locatie Zonegge:

- Mavo en agora blijven in het gebouw
- Alle praktijklessen worden in het gebouw gegeven
- Voor pauzeren kan gebruik worden gemaakt van de aula van Zonegge, mits gescheiden pauzes
- 12 kantoren voor onderwijs ondersteunend personeel.
- 2 lokalen voor traject groepen

De capaciteit van Zonegge is ontoereikend om alle groepen te huisvesten. Voor Agora en circa 20 theorielokalen moet daarom een alternatieve oplossing worden gevonden.

Zie bijlage A voor de inpassingsstudie voor het effectief benutten van de locatie Zonegge voor de tijdelijke situatie.

Tijdelijke huisvesting noodzakelijk

Om het volledige onderwijsaanbod te faciliteren is tijdelijke huisvesting noodzakelijk voor 14 theorielokalen en 6 praktijklokalen. Totaal is dit 20 lokalen.

Ruimtebehoefte voor alle leerlingen van Heerenmäten en Zonegge.

	Zonegge				
afdeling	**agora**	**mavo**	**havo**	**vwo**	**totaal**
jaar	1 tm 6	1 tm 4	1 tm 5	1 tm 6	
Theorie lokalen					**36**
Talen	1	4	5	6	16
Zaakvakken	1	4	5	4	14
Wiskunde	1	1	2	2	6
Praktijklokalen					**14**
Crea en kunst	0,5	1,5	1,5	1,5	5
Science	1	2	3	3	9
Agoraplein					**1**
Open leeromgeving	1				1
Studieomgeving					**1**
Open leeromgeving			1		1

Alle leerlingen op locatie Zonegge				
Beschikbaar in gebouw				
bg	**v1**	**v2**	**Totaal**	
4	11	7	**22**	-14
			8	-6
	3		3	
2		2	4+1*	
			1	
1			1	
			-	-1

** techniekplein op begane grond mogelijk bij theorielokaal*

Kosten

Verbouwing Zonegge*[1]	€ 400.000,-
Huur tijdelijke huisvesting 20 lokalen (theorie en praktijklokalen)*[2]	€ 6.300.000,-

**[1] schatting*

**[2] kosten zijn exclusief bijkomende kosten, zoals plaatsingskosten, leges, vergunningen,*

NB: De druk op de algemene voorzieningen (zoals aula, sanitair, teamkamer en kantoren) is in de tijdelijke situatie hoog en vraagt om nadere borging in de uitwerking.

4.2 Studie 2 – Deels behouden van locatie Heerenmäten; deel verplaatsen naar Zonegge

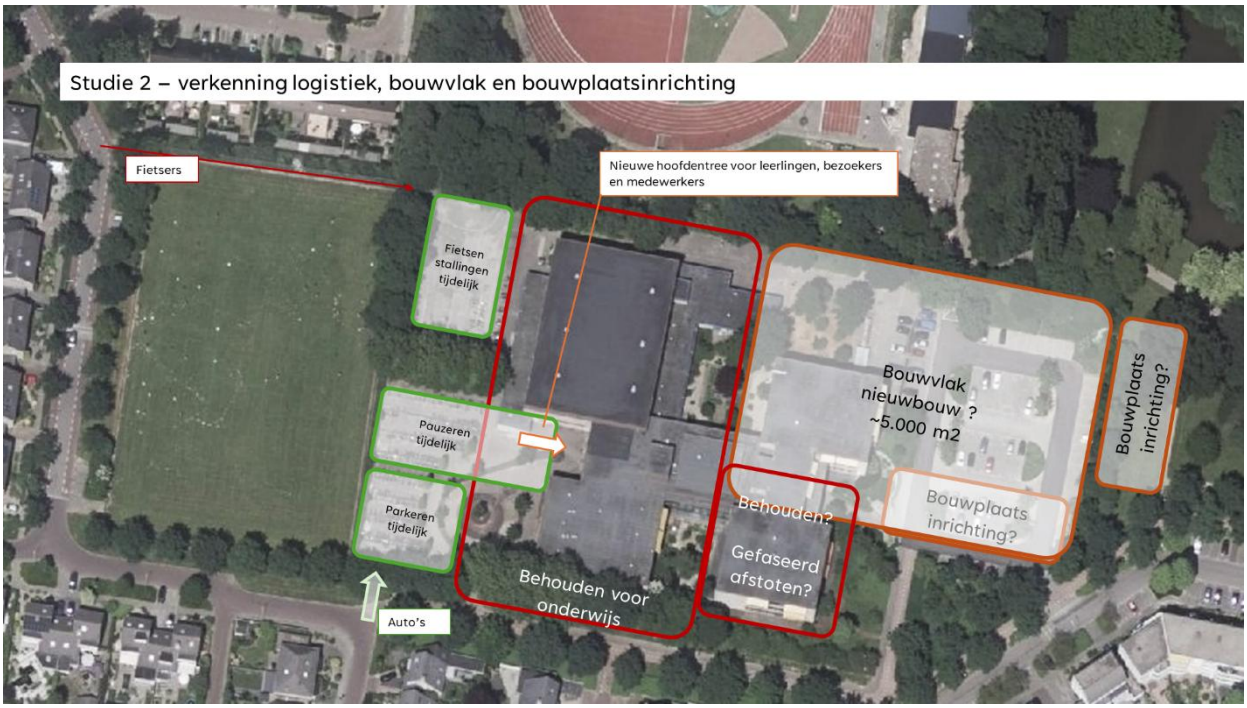
Uitgangspunt van deze studie is dat de locatie Heerenmäten deels in gebruik blijft.

- De leerlingen van mavo en agora blijven gebruik maken van de huisvesting op Zonegge:
- De leerlingen van havo, vwo worden verdeeld:
    - de onderbouw (jaar 1 en 2) gaat naar de locatie Zonegge.
    - de bovenbouw (jaar 3 tm 5/6) blijven op de locatie Heerenmäten.
- De kantoorruimten voor de medewerkers worden praktisch verdeeld over beide locaties.

In deze studie blijven 560 leerlingen op de locatie van Heerenmäten. Hierdoor worden de druk op de locatie en de verkeersbewegingen gereduceerd.

De locatie Heerenmäten kan aan twee zijden ontsloten worden. In deze studie gaan we ervan uit dat de nieuwbouw aan de noordoost zijde komt van het perceel. Daarmee wordt de entree aan de oostzijde van het gebouw afgesloten en komt er één entree voor leerlingen, bezoekers en medewerkers. Er zijn voldoende nooduitgangen, ook als de entree aan de oostzijde is afgesloten.

Het fiets- en autoverkeer wordt aan de westzijde van het gebouw ontsloten, bij de nieuwe hoofdentree. Ook is het mogelijk om de modaliteiten van elkaar te scheiden, waardoor auto- en fietsers elkaar niet kruisen, zie onderstaande afbeelding.

Onderstaande tabellen geven de lokaal behoefte weer en de beschikbaarheid per locatie. Uit deze studie blijkt dat de locatie Zonegge intern verbouwd moet worden, maar dat er geen extra tijdelijke huisvesting noodzakelijk is.

Onderstaande tabellen geven weer welke ruimte er beschikbaar is op de locaties Zonegge en Heerenmäten. Hierbij blijkt dat de druk op Zonegge groot wordt. Uit deze studie blijkt dat het precies gaat passen op basis van de huidige uitgangspunten (aantal leerlingen en lessentabel). Voor realiseren dient deze studie nogmaals gedaan te worden met geactualiseerde uitgangspunten.

Op de locatie Heerenmäten is meer ruimte, met name bij de praktijklokalen en op de eerste verdieping is een grote ruimte met de bestemming studieomgeving. Een of meerdere praktijklokalen kunnen ingeroosterd worden voor theorielessen. De studieomgeving kan (deels) omgebouwd worden naar extra lesruimte.

Ruimtebehoefte en beschikbaarheid locatie Zonegge

	Zonegge								
afdeling	**agora**	**mavo**	**havo**	**vwo**	**Totaal**	Beschikbaar in gebouw			
jaar	1 tm 6	1 tm 4	1,2	1,2		**bg**	**v1**	**v2**	**Totaal**
Theorie lokalen					**22**	4	11	7	**22**
Talen	1	4	2	2	9				
Zaakvakken	1	4	2	2	9				
Wiskunde	1	1	1	1	4				
Praktijklokalen					**8**				**8**
Crea en kunst	0,5	2	0,5	1	4		3		3
Science	0,5	1,5	1	1	4	2		2	4+1*
Agoraplein					**1**				**1**
Open leeromgeving	1				1	1			1

** techniekplein op begane grond mogelijk bij theorielokaal*

Ruimtebehoefte en beschikbaarheid locatie Heerenmäten

	Heerenmäten			Beschikbaar in gebouw			
afdeling	**havo**	**vwo**	**totaal**				
jaar	3 tm 5	3 tm 6		**bg**	**v1**	**v2**	**Totaal**
Theorie lokalen			**15**	4	4	6	**14**
Talen	3	4	7				
Zaakvakken	3	2	5				
Wiskunde	1	2	3				
Praktijklokalen			**8**				**12**
Crea en kunst	1	1	2	3	5*		8
Science	2	3	5		3		3
Studieomgeving			**1**				**1**
Open leeromgeving					1		1

** 1 of meer praktijklokalen inzetten als extra theorielokaal*

Zie bijlage A en B voor een indicatie van de inpassing van ruimten in de tijdelijke situatie.

Zoals eerder beschreven blijven een continuïteit van onderwijs en veiligheid voor leerlingen en medewerkers belangrijke aandachtspunten. Omdat de bouwplaats direct naast de locatie Heerenmäten gelegen is, dient dit aan de ontwerpende en bouwende partijen meegegeven te worden.

Kosten

Verbouwing Zonegge*[1]	€ 200.000,-
Verbouwing Heerenmäten*[2]	€ 300.000,-
Huur tijdelijke huisvesting 20 lokalen*[2]	nvt

*[1] *schatting.*

*[2] *schatting. Deels sloop, wat ook onderdeel is van het bouwproject.*

5. Conclusie

Op basis van de scenarioanalyse is volledige verplaatsing van Heerenmäten naar Zonegge (studie 1) geen realistische optie. De beschikbare capaciteit is ontoereikend, waardoor grootschalige inzet van tijdelijke huisvesting (circa 22 lokalen) noodzakelijk is. Dit leidt tot hoge kosten, extra afhankelijkheden in planning en vergunningen, en verhoogde uitvoeringsrisico's.

Het scenario waarbij de locatie Heerenmäten deels in gebruik blijft (studie 2) is aantoonbaar robuuster, uitvoerbaar en kostenefficiënt. Dit scenario kan worden gerealiseerd zonder inzet van tijdelijke units en maakt optimaal gebruik van de bestaande capaciteit op beide locaties.

Dit scenario vraagt wel om een zorgvuldige uitvoering. Met name de veiligheid, de scheiding tussen bouw en onderwijs en de beperking van overlast zijn kritische randvoorwaarden. Deze zijn beheersbaar, mits zij expliciet worden geborgd in ontwerp, aanbesteding en uitvoering.

Samenvatting
Het verschil tussen beide scenario's is groot: studie 1, alle leerlingen naar Zonegge, legt een te zware druk op de locatie en financieel tot zeer hoge kosten > 5 miljoen euro. Studie 2, onderbouw naar Zonegge en vanaf leerlingen jaar 3 behouden op locatie Heerenmäten, is een beheersbare en kostenefficiënte oplossing die optimaal gebruik maakt van de bestaande capaciteit.

Hierbij gelden de volgende uitgangspunten en risico's:

Op Heerenmäten:

- **Veiligheid:** strikte scheiding tussen bouw- en onderwijsstromen
- **Continuïteit van onderwijs**: Beperking van hinder voor het onderwijsproces. Dit betekent dat de bouwplanning rekening houdt in de planning dat bepaalde overlastgevende werkzaamheden in de vakanties worden uitgevoerd of buiten schooltijden.
- **Voorspelbaarheid**: Tijdige en continue communicatie en afstemming met de school over de werkzaamheden en planning.

Op Zonegge:

De druk op het gebouw wordt in de nieuwe situatie hoog en vormt daarmee een aandachtspunt in de verdere uitwerking. Het is van belang dat er tijdig een herijking van uitgangspunten plaatsvindt, bijvoorbeeld bij een toename van het aantal leerlingen of wijzigingen in het curriculum (lessentabel).

Beide locaties:

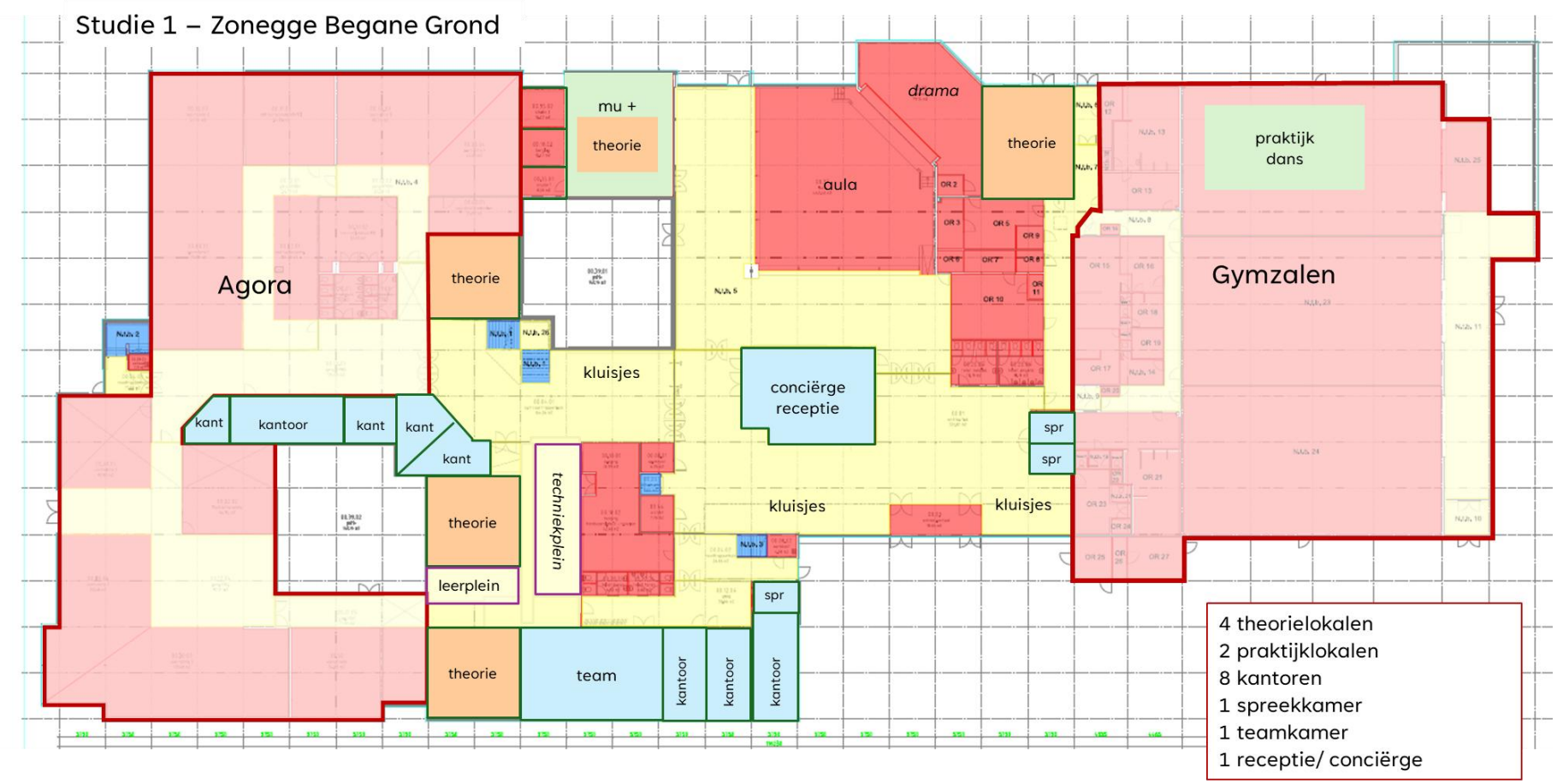
Tijdig uitwerken van de organisatorische inrichting tijdens de tijdelijke situatie. Dit gaat onder meer over roostering, inzet personeel en communicatie.

Aanbeveling

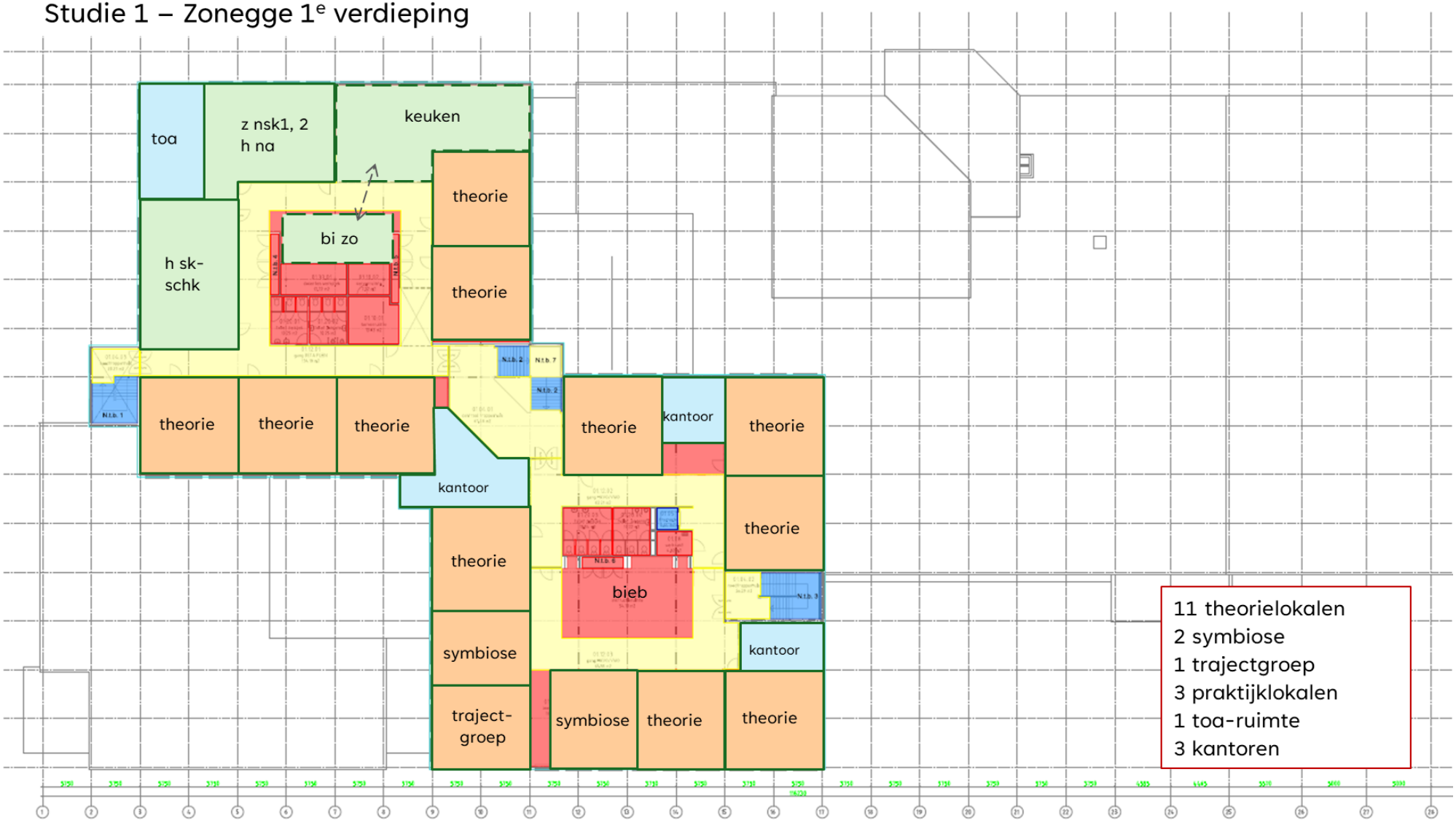
Bewegingsonderwijs is geen onderdeel van deze studie. Goede faciliteiten voor bewegingsonderwijs is wél onderdeel van de opgave voor tijdelijke huisvesting voor beide schoollocaties. Een dringende aanbeveling is dan ook om nadat het besluit is genomen voor de tijdelijke situatie, er een plan komt voor het bewegingsonderwijs op basis van het curriculum van de scholen.

Bijlage A – Inpassingsstudie Zonegge

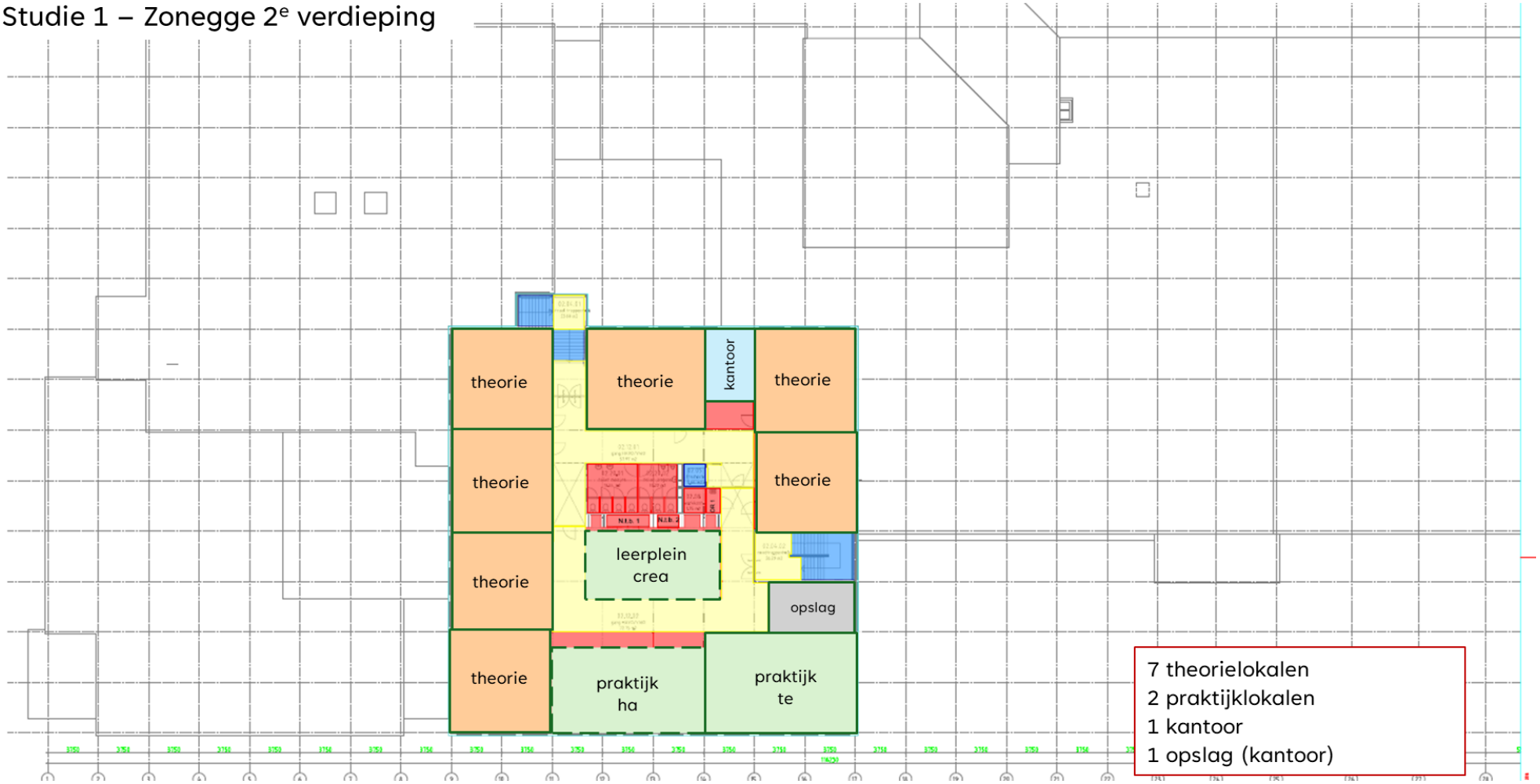
NB. Deze inpassingsstudie geeft een indruk weer van wat er mogelijk is. Dit is géén ontwerp.

Studie 1 – Zonegge 1e verdieping

Studie 1 – Zonegge 2e verdieping

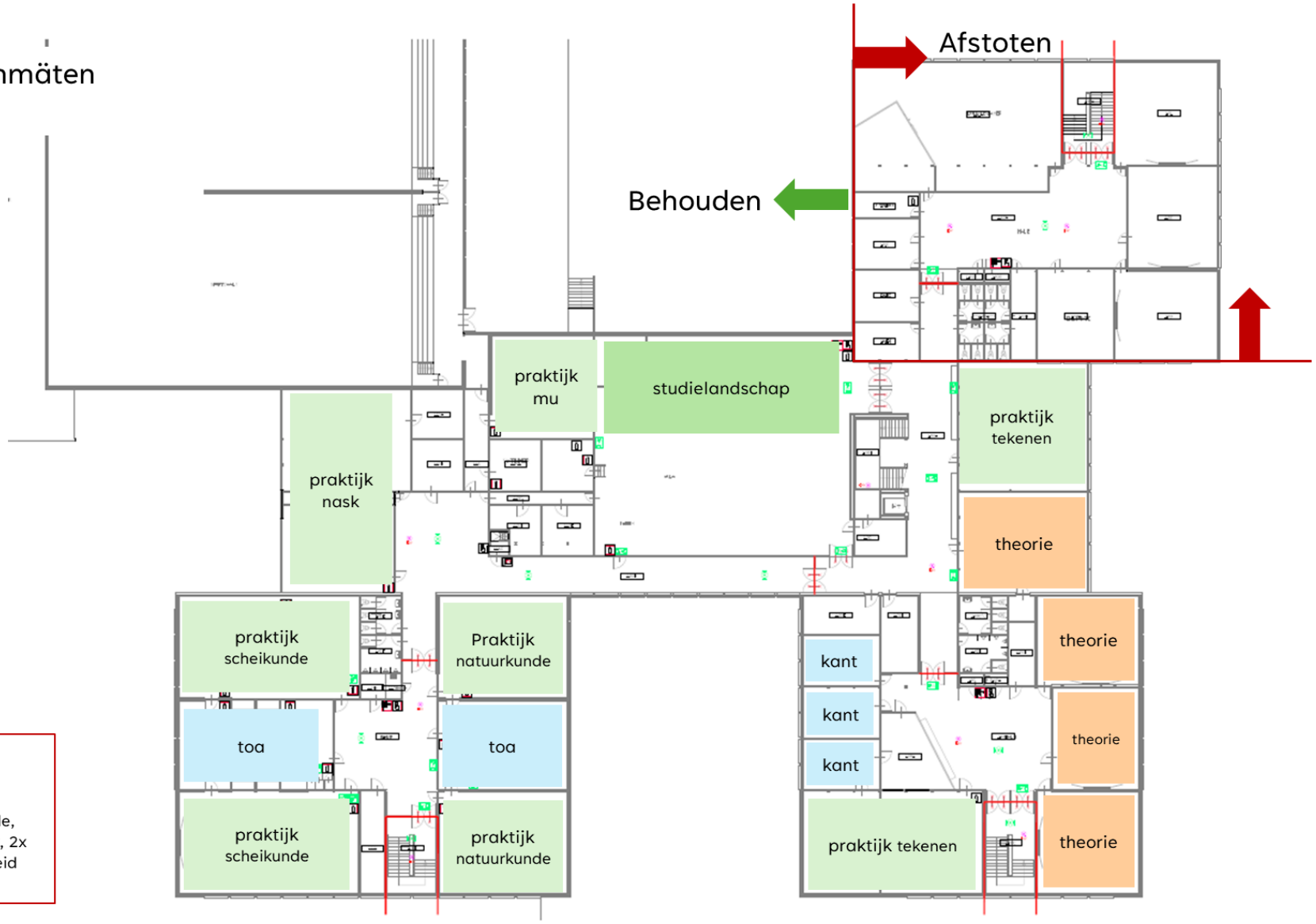

Bijlage B – studie 2: inpassingsstudie Heerenmäten

NB. Deze inpassingsstudie geeft een indruk weer van wat er mogelijk is. Dit is géén ontwerp.

Studie 2 - Heerenmäten
1e verdieping

4x theorie
3x kantoor/ overleg
8x practicum
- 1x muziek, 2x scheikunde, 2x natuurkunde, 1x nask, 2x tekenen- handvaardigheid

Studie 2 - Heerenmäten
2e verdieping

6x theorie

Technisch Programma van Eisen

Stichting Quadraam

Nieuwbouw Heerenmäten - Zonegge

Hengelo, 11 maart 2026

sbm

BOUW- EN
VASTGOEDMANAGERS

Inhoud

1.	**Inleiding**	**3**
2.	**Technische kwaliteitscriteria**	**4**
2.1	Inleiding	4
2.2	Energie	4
2.3	Lucht	4
2.4	Temperatuur	5
2.4.1	Temperatuur	5
2.4.2	Tocht	5
2.4.3	Thermisch comfort	5
2.5	Licht	6
2.5.1	Kunstlicht	7
2.6	Geluid	7
2.6.1	Installatiegeluid	7
2.6.2	Geluidsisolatie	8
2.7	Kwaliteitsborging	8
2.8	Overige aspecten uit KKH	8
2.8.1	Milieu en Flexibiliteit	8
2.8.2	Onderhoud en schoonmaak	8
2.8.3	Data en connectiviteit	9
3.	**Bouwkundig, constructie & bouwmaterialen**	**10**
3.1.1	Algemeen technische eisen	10
3.1.2	Onderbouw	10
3.1.3	Bovenbouw	11
3.1.4	Afbouw	14
3.1.5	Afwerking	16
3.2	Werktuigbouwkundige installaties	19
3.3	Elektrotechnische installaties	24
3.4	Inrichting	29
3.4.1	Vaste inrichting	29
3.4.2	Losse inrichting	30
3.5	Terrein	31

1. Inleiding

De drie gemeente vertegenwoordigd in de GRHVOL en Quadraam onderzoeken de haalbaarheid van het al dan niet samen-huisvesten van de twee middelbare scholen Heerenmäten en Zonegge binnen de gemeente Zevenaar. Onderdeel van dit onderzoek is het opstellen van een Technisch Programma van Eisen (hierna: TPvE).

Opdrachtgever heeft aan SBM Bouw- en vastgoedmanagers uit Hengelo opdracht verstrekt tot het opstellen van een 'Technisch Programma van Eisen' (hierna: TPvE) voor de nieuwbouw van Heerenmäten in Zevenaar. Voorliggend TPvE is een aanvulling op het Ruimtelijk en Functioneel Programma van Eisen (RF-PVE).

De architect en de adviseurs worden verzocht te onderzoeken in hoeverre elementen van duurzaam, milieubewust, natuurinclusief en biobased bouwen kunnen worden toegepast, mits deze binnen de vastgestelde projectkaders en met name binnen de beschikbare financiële middelen blijven. Duurzame ontwerpopties worden alleen meegenomen wanneer zij aantoonbaar haalbaar zijn en geen disproportionele invloed hebben op budget, planning of functionaliteit. Eventuele alternatieven of optimalisaties die hierbinnen passen worden gewaardeerd, waarbij eventuele meerkosten duidelijk onderbouwd dienen te worden.

Deze inleiding vormt het uitgangspunt voor het TPvE, waarin de prestatie-eisen en randvoorwaarden verder worden uitgewerkt. Het TPvE beschrijft de ontwerpkaders/technische kwaliteitscriteria voor de gecontracteerde architect en adviseurs in overleg met de gedelegeerden van de Opdrachtgever, waaraan het Project minimaal zal moeten voldoen. Tijdens de gefaseerde ontwikkeling van het ontwerp zullen de technische eisen nader worden aangevuld, gedetailleerd en aangetoond moeten worden door de architect en de adviseurs.

Het Project dient, naast de in TPvE beschreven technische kwaliteitscriteria, uiteindelijk mede te voldoen aan publiekrechtelijke en privaatrechtelijke prestatie-eisen zoals zijn opgenomen in (niet limitatief):

- Vigerende wet- en regelgeving, zoals (niet limitatief) de Omgevingswet, het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl), de Arbeidsomstandighedenwet, diverse Provinciale of Gemeentelijke wetgeving, diverse wet- en regelgeving met betrekking tot onderwijshuisvesting voor PO/VO en kinderopvang, et cetera;
- Normen en richtlijnen, zowel publiek- als privaatrechtelijk, die direct of indirect van toepassing (kunnen) zijn op het Project, zoals (niet limitatief) Arbo-richtlijnen/-informatiebladen, provinciale en gemeentelijk richtlijnen, nutsbedrijven, UAV 2012, UAV-GC 2005, et cetera;
- 'Frisse Scholen Toets Scorekaart', Nieuwbouw Heerenmäten, ongedateerd, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- 'Handboek Frisse Scholen 2025', versie december 2025, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland;
- Integrale Toegankelijkheidsstandaard (ITstandaard), bij oplevering dient het ITS-keurmerk verleend te zijn voor de Nieuwbouw.

2. Technische kwaliteitscriteria

2.1 *Inleiding*

In deze paragraaf zijn de kwaliteitscriteria benoemd waaraan het Project minimaal moet voldoen. De kwaliteitscriteria zijn gebaseerd op:

- 'Programma van Eisen Frisse Scholen 2025', van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, versie mei 2025;
- 'Technische kwaliteitscriteria' van het 'Kwaliteitskader Huisvesting 2025 voor funderend onderwijs', deel C, van Ruimte OK, werkversie april 2025, update mei 2024 (hierna KKH).

De gehanteerde opbouw in dit hoofdstuk is overeenkomstig de verschillende thema's van de Frisse Scholen Programma.

De door de Opdrachtgever verlangde, projectgebonden ambitieniveaus zijn opgenomen in de 'Frisse Scholen Toets Scorekaart – Nieuwbouw Heerenmäten, welke als bijlage aan dit TPvE is toegevoegd.

Rangorde m.b.t. aan te houden ambitieniveaus (prestatie-eisen):

(1) het projectgebonden 'Frisse Scholen Toets Scorekaart' van de Opdrachtgever;
(2) het Kwaliteitskader Huisvesting 2025 (verder: KKH)
(3) hoofdstuk 3 van dit TPVE.

waarbij (1) gaat voor (2) en (3), en (2) gaat voor (3).

Bij tegenstrijdigheden tussen voornoemde documenten of in zaken waarin (een van de) documenten niet in voorziet en wel van belang zijn voor het Project, dient de Opdrachtnemer in overleg te treden met de Opdrachtgever over de aan te houden ontwerpuitgangspunten.

2.2 *Energie*

Onderwijsfuncties

- Energiegebruik van het gebouw en installaties in alle ruimten dient te voldoen aan:
  - het ambitieniveau voor het thema 'Energie', of sub-thema's indien afwijkend, overeenkomstig de 'Frisse Scholen Toets Scorekaart – Nieuwbouw Heerenmäten' welke als bijlage is toegevoegd.
  - de eisen gesteld in hoofdstuk C.5 van het KKH.
  - de realisatie van de eisen voor Bijna Energie neutrale gebouwen (BENG).

2.3 *Lucht*

Onderwijsfuncties

- Gebouw en installaties in alle ruimten dient te voldoen aan:
  - het ambitieniveau voor het thema 'Lucht', of sub-thema's indien afwijkend, overeenkomstig de 'Frisse Scholen Toets Scorekaart - Nieuwbouw Heerenmäten' welke als bijlage is toegevoegd.
  - de eisen gesteld in hoofdstuk C.2 van het KKH.
  - Klasse B voor het Thema 'Lucht', dan wel individueel de sub-thema's 'Spuiventilatie', 'Ruimtevolume', 'Kwaliteit van de toevoerlucht', 'Fijnstof', 'Emissies van materialen', 'Emissies van apparatuur', 'Schoonmaakbaarheid', 'Tabaksrook', 'Toiletten' en 'Legionella'

overeenkomstig ‘Frisse Scholen Toets Scorekaart - Nieuwbouw Heerenmäten’ welke als bijlage is toegevoegd.

2.4 *Temperatuur*

Onderwijsfuncties

- Gebouw en installaties in alle ruimten dient te voldoen aan:
  - De eisen gesteld in hoofdstuk C.4 van het KKH.
  - Klasse B voor het Thema ‘Temperatuur’, dan wel individueel de sub-thema’s ‘Temperatuur winter’, ‘Temperatuur zomer’, ‘Individuele beïnvloeding’, ‘Ventilatieve koeling’ en ‘Tocht’ overeenkomstig ‘Frisse Scholen Toets Scorekaart - Nieuwbouw Heerenmäten’ welke als bijlage is toegevoegd.

Aanvullende eisen thema ‘Temperatuur’:

2.4.1 Temperatuur

Overige ruimten onderwijsfuncties

- De volgende ruimtetemperaturen in ruimten anders dan leslokalen dienen tijdens de winter- en zomerperiode te kunnen worden gerealiseerd:
  - Personeels-/ kantoor- en overige verblijfsruimten: 20°C;
  - Verkeersruimten (m.u.v. entrees): 20°C;
  - Hoofd- en nevenentrees: 18°C;
  - Toiletten: 18°C;
  - Centrale ontmoetingsruimte: 20°C;
  - Opslagruimten/magazijnen: 15°C;
  - Techniekruimten: 15°C.
  - Keuken: 20°C ;
- De temperaturen dienen voor verblijfsruimten op ruimteniveau te kunnen worden ingeregeld.

2.4.2 Tocht

Overige ruimten onderwijsfuncties

- De maximaal toegestane luchtsnelheden in overige ruimten dienen te voldoen aan:
  - Luchtsnelheden in de winter: niet hoger dan 0,16 m/s (=Frisse Scholen klasse B);
  - Luchtsnelheden in de zomer: niet hoger dan 0,20 m/s (=Frisse Scholen klasse B);

2.4.3 Thermisch comfort

Overige ruimten onderwijsfuncties

- Het thermisch comfort (NEN-EN-ISO 7730) in overige (kantoor)ruimten dient te voldoen aan:
  ○ Het Predicted Mean Vote (PMV) moet liggen tussen -0,5 en +0,5 om het percentage te verwachten ontevredenen aanvaardbaar te houden (berekeningswijze conform NEN-EN-ISO 7730).
  ○ De maximale overschrijding buiten dit gebied is (uitgaande van 2000 gebruiksuren/jaar; klimaat 1964, de Bilt):
  ○ In de zomerperiode 150 overschrijdingsweeguren;

- In de winterperiode 150 overschrijdingsweeguren.
- Voor archiefruimten geldt dat een temperatuur van 2°C gedurende maximaal 10 etmalen per jaar mag worden overschreden. De relatieve vochtigheid dient tussen 30 en 55% te liggen.
- Voor de meest kritische kantoorruimten en kantoorachtige vertrekken dient, tijdens de ontwerpfase, met berekeningen te worden aangetoond dat het aantal hierboven genoemde uren niet overschreden wordt.

- Temperatuuroverschrijdingen in volgorde van prioriteit te beheersen door:
  - Reduceren van interne warmtelast (energiezuinige apparatuur en verlichting);
  - Aanbrengen van voorzieningen voor passieve afvoer van opgewarmde lucht zoals te openen ramen en deuren (spuiventilatie), automatische regeling van zomer-nacht ventilatie, eventuele lichtstraten zijn voorzien van zonwering en elektrisch te openen delen voor afvoer van warmte.
  - Op alle daglichtopeningen (inclusief daklichten), behoudens de daglichtopeningen op de Noordzijde, is buitenzonwering aanwezig. De buitenzonwering is automatisch, maar ook individueel per vertrek vanuit de ruimte bedienbaar en voorzien van centrale, klokbediende en zongevoelige programmering, glazenwasser- en stormschakeling.
  - Buitenzonwering mag het gebruik van te openen raamdelen/spuiventilatie niet hinderen (en andersom). Screens mogen de luchtstroom niet hinderen.
  - Reduceren van warmtetoetreding van buiten (door beperken glasoppervlak en toepassen van buitenzonwering met ZTA; eff < 0,2). Buitenzonwering te scheiden van daglichtwering;
  - Gebruik te maken van accumulerend vermogen van gebouwelementen (vloeren, wanden en (PCM) plafonds);
  - Toepassen van volledige mechanische ventilatie inclusief de mogelijkheid van nachtventilatie;
  - Toepassen van mechanische klimaat koeling.
- In eventueel aanwezige serverruimten dient een separate koelinstallatie te worden aangebracht. Ruimtetemperatuur is maximaal 25°C.

2.5 *Licht*

Onderwijsfuncties

- Gebouw en installaties in alle ruimten dient te voldoen aan:
  - het ambitieniveau voor het thema ‘Licht’, of sub-thema’s indien afwijkend, overeenkomstig de ‘Frisse Scholen Toets Scorekaart – Nieuwbouw Heerenmäten’ welke als bijlage is toegevoegd.
  - de eisen gesteld in hoofdstuk C.1 van het KKH.

Aanvullende eisen thema ‘Licht’:

Overige ruimten onderwijsfunctie

Door toetreden van voldoende daglicht dienen de voor personen bestemde ruimten voorzien te zijn van voldoende lichtbehoefte. Indien nodig aangevuld met kunstlicht. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Toepassen van, bij voorkeur, blank glas met LTA > 0,6.
- Bovenkant glas zo hoog mogelijk, bij voorkeur hoger dan 2,4 m. boven de afgewerkte vloer;
- Bij voorkeur hoge ramen toepassen.
- Kleuren op wanden en plafonds met hoge reflectiewaarden (lichte tinten).
- Op door de zon beschenen gevels buitenzonwering toepassen.

2.5.1 *Kunstlicht*

Overige ruimten onderwijsfunctie

- Verlichtingsniveaus na veroudering (depreciatie, volgens NEN 12464-1:2021) op 0,80 m boven de afgewerkte vloer dient te voldoen aan de volgende eisen:
  - Vergaderruimten: 400 lux;
  - Spreekkamers: 400 lux;
  - Kantine: 200 lux;
  - Keuken; boven de kookinstallatie: 750 lux;
  - Centrale hal: 350 lux;
  - Opslagruimten/magazijnen: 200 lux;
  - Entree: 200 lux;
  - Verkeersruimten: 200 lux;
  - Toiletten: 200 lux;
  - Overige, voor personen bestemde ruimten: 300 lux;
  - Archief: 150 lux;
  - Installatieruimten: 150 lux.

  (*) Basisverlichting of basisverlichting aangevuld met werkplekverlichting. Op het verticale beeldscherm maximaal 200 lux.
- Aanvullende sfeerverlichting in de volgende ruimten:
  - Kantine
  - Bezoekersentree
  - Centrale hal
  - Overige, voor personen bestemde ruimten

  Toegepaste sfeerverlichting dient goed bereikbaar te zijn in verband met reiniging en/of vervanging
- De navolgende minimale waarden zijn op bovengenoemde verlichtingsniveaus van toepassing:
  - Nieuwwaarde index: 1,25;
  - Reflectiefactoren: plafond 70%, wanden 50%, vloer 30%;
  - Vervuilingsfactor: 15%;
  - Kleurweergave index (Ra): 80;
  - Kleurtemperatuur: 4000K (natuurlijk wit licht).

2.6 *Geluid*

Onderwijsfuncties

- Gebouw en installaties in alle ruimten dient te voldoen aan:
  - het ambitieniveau voor het thema ‘Geluid’, of sub-thema’s indien afwijkend, overeenkomstig de ‘Frisse Scholen Toets Scorekaart – Nieuwbouw Heerenmäten’ welke als bijlage is toegevoegd.
  - de eisen gesteld in hoofdstuk C.3 van het KKH.

Aanvullende eisen thema ‘Geluid’:

2.6.1 *Installatiegeluid*

Overige ruimten onderwijsfuncties

- Maximaal toelaatbare achtergrondniveau ‘L95 ‘in dB(A) ten gevolge van installatie geluid:
  - Vergaderruimten en spreekkamers e.d. : 30 dB(A)

- Kantoorruimten, personeelsruimten e.d. : 35 dB(A)
- Ruimten voor computerapparatuur e.d. : 60 dB(A)
- Centrale hal : 40 dB(A)
- Technische ruimte (ook noodstroomvoorziening : 80 dB(A)

2.6.2 Geluidsisolatie

Overige ruimten onderwijsfuncties

- Minimaal vereiste luchtgeluidisolatie (Dnta)(dB(A)) volgens NEN 5077 tussen twee vertrekken dient te voldoen aan:

	Met deur:	Zonder deur:
van kantoorruimte naar aangrenzende verblijfsruimte:	31	37
van kantoorruimte naar aangrenzende verkeersruimte:	25	25
van spreekruimte naar aangrenzende verblijfsruimte:	31	41
van spreekruimte naar aangrenzende verkeersruimte:	31	31

- Minimaal vereiste contactgeluidisolatie (Lnta in dB(A)) volgens NEN 5077 tussen twee vertrekken dient te voldoen aan:

	Met deur:	Zonder deur:
van kantoorruimte naar aangrenzende verblijfsruimte:	59	-
van kantoorruimte naar aangrenzende verkeersruimte:	69	-
van spreekruimte naar aangrenzende verblijfsruimte:	59	-
van spreekruimte naar aangrenzende verkeersruimte:	59	-

- Geluidsintensieve ruimten (zoals techniekruimten) mogen niet direct grenzen aan onderwijs- en kantoorruimten of dienen te voldoen aan nader vast te stel verhoogde eisen voor geluidisolatie.
- Overspraak via installaties tussen ruimten onderling en/of door lucht-/contactgeluid is niet toegestaan.

2.7 *Kwaliteitsborging*

- De maatregelen en voorzieningen die moeten worden getroffen om de thema's Energie, Lucht, Temperatuur, Licht en Geluid tijdens en na de bouw te toetsen dienen te voldoen aan:
  - het ambitieniveau voor het thema 'Kwaliteitsborging', of sub-thema's indien afwijkend, overeenkomstig de 'Frisse Scholen Toets Scorekaart – Nieuwbouw Heerenmäten' welke als bijlage is toegevoegd.

2.8 *Overige aspecten uit KKH*

2.8.1 Milieu en Flexibiliteit

- Het gebouw is zodanig ontworpen dat het voldoet aan:
  - Eisen gesteld in hoofdstuk C.6 (a, b en c) van het KKH;

2.8.2 Onderhoud en schoonmaak

- Het gebouw is zodanig ontworpen dat het voldoet aan:

- Eisen gesteld in hoofdstuk C.7 (a, b en c) van het KKH;

2.8.3 Data en connectiviteit

- Het gebouw is zodanig ontworpen dat het voldoet aan:
  - Eisen gesteld in hoofdstuk C.8 (a en b) van het KKH;

3. Bouwkundig, constructie & bouwmaterialen

3.1.1 Algemeen technische eisen

Algemene technische en functionele eisen aan bouwstoffen in binnen- en buitentoepassing

- Voor alle bouwstoffen die geen deel uitmaken van de thermische schil of van de hoofddraagconstructie van het gebouw, en voor alle afwerkingen geldt dat deze geschikt dienen te zijn tegen toepassing in hoogfrequent en intensief belaste ruimten, stoot-/ kras-/kleurbestendig, vocht-/schimmelwerend en eenvoudig te reinigen/onderhouden.
- Bouwstoffen die deel uitmaken van de hoofddraagconstructie of deel uitmaken van de thermische schil dienen te voldoen aan de wettelijke eisen en geschikt te zijn voor de toepassing in hoogfrequente en intensief belaste ruimten.
- Alle gebouwonderdelen en bouwstoffen grenzend aan de buitenlucht dienen zeer goed bestand te zijn tegen vandalisme, stoten en krassen, vervuiling, schimmel/algengroei en andere effecten als gevolg van weersinvloeden. Verder dienen deze bouwstoffen materialen duurzaam te zijn en eenvoudig reinigbaar.
  De toegepaste bouwstoffen, inclusief bijbehorende onderconstructies mogen niet binnen 10 jaar (geheel of gedeeltelijk) vergaan, vervormen of verkleuren als gevolg van bevestiging, eigen gewicht, invloeden van buitenaf of door directe of indirecte blootstelling aan weersinvloeden en/of Uv-straling.

Algemene technische en functionele eisen aan bouwstoffen in binnen- en buitentoepassing

- In paragraaf 3.1.2 t/m paragraaf 3.1.5 zijn aanvullende functionele- en technische eisen opgenomen waaraan bouwstoffen moeten voldoen.

3.1.2 Onderbouw

11. Bodemvoorzieningen t.b.v. gebouw

- Indien de hoogte van de grondwaterstand hiertoe aanleiding geeft, dient een drainagesysteem te worden toegepast rondom het gebouw.

12. Kuipruimten

- Indien van toepassing dient de bodemafsluiting op een dusdanige manier worden ontworpen en uitgevoerd dat een droge en watervrije kruipruimte wordt gegarandeerd.
- Voor een goede toegankelijkheid van de eventueel aanwezige installatieonderdelen moet de vrije hoogte (ook onder balken, leidingen en kabelgoten) van de kruipruimte minimaal 800 mm bedragen.
- De kruipruimte voorzien van meerdere toegangen waarbij de kruipafstand of de afstand tot een kruipluik in een kruipruimte voldoet aan de vigerende Arbo wet- en regelgeving. Posities ter keuze ontwerpteam.
- De kruipruimte moet goed worden geventileerd.
- Leidingdoorvoeringen en kruipluiken luchtdicht uitvoeren.

13. Dragende vloeren op grondslag (zonder kruipruimten)

- De keuze van het vloersysteem (dragende en/of vrijdragende begane grondvloeren, combinatie) te maken in overleg met de opdrachtgever;
- Vloerbelasting conform wettelijke normen en richtlijnen en afgestemd op toekomstig gebruik;

- Indien toch gekozen wordt voor een (gedeeltelijke) dragende begane grondvloer, dan dienen eventuele kabels en leidingen in/onder deze begane grondvloer bereikbaar te blijven (putten, vloergoten) en gekanaliseerd te worden, zonder dat dit ten koste gaat van de thermische isolatiewaarde, brandwerendheids-, geluids- en de luchtdichtheidseisen die aan de begane grondvloer worden gesteld.

16. Funderingsconstructies

- Eventuele aan te brengen damwanden, bemalingen of (diepe) bouwputten mogen geen schade en/of gevaarlijke situaties opleveren voor (niet limitatief) voetgangers, fietsers, gemotoriseerd verkeer, kabels en leidingen, bestaande, bebouwde omgeving, etc.. De keuze van deze voorzieningen dienen in het constructief ontwerp te worden meegenomen.
- Aanlegdiepte van funderingsconstructies (op staal of op palen) zodanig ontwerpen dat in het instromen van grondwater in kelders, putten en kruipruimten wordt voorkomen.
- Geïsoleerde, prefab bekistingsystemen hebben de voorkeur voor in het werk vervaardigde funderingen.
- Dragende begane grondvloeren hebben in verband met bereikbaarheid en onderhoud aan in de kruipruimte aanwezige technische installaties niet de voorkeur.

17. Paalfundering

- Indien de lokale bodemsamenstelling, op basis van door het uitgevoerde grond-mechanisch onderzoek, hiertoe aanleiding geeft dienen paalfunderingen te worden aangebracht volgens het door een deskundig adviesbureau op te stellen funderingsadvies.
- Bij de keuze van het paaltype en de uitvoeringswijze dient rekening te worden met de (nabij gelegen) bestaande omgeving om schade en gevaarlijke situaties te voorkomen.

3.1.3 Bovenbouw

21. Buitenwanden

- De buitenwanden en/of de buitenwandafwerking van het gebouw moet wat betreft samenstelling, materialisering, kleur, textuur, detaillering en vormgeving zodanig zijn ontworpen dat deze zo min mogelijk kwetsbaar zijn voor veroudering, degradatie door bijvoorbeeld klimaatinvloeden, beplanting en schimmels/algengroei, dan wel voor vervuiling, graffiti en/of vandalisme.
- Buitenwanden mogen, ter keuze van het ontwerpteam, in het werk worden vervaardigd of geprefabriceerd worden. Steenachtige binnenspouwbladen hebben daarbij de voorkeur boven houtskeletwanden i.v.m. de montage van vaste gebouwinrichting aan of de binnenspouwblad en vanwege bouwfysische eigenschappen. Indien houtskeletwanden worden toegepast, dienen voldoende achterhout worden opgenomen om hierin te voorzien.
- De detaillering van de aansluiting van buitenwanden op vloeren, in/aan of op de buitenwand aangebrachte voorzieningen en buitenwandopeningen dienen naar de laatste stand omtrent ‘luchtdicht bouwen’ te worden uitgevoerd en te voldoen aan de, door de architect of een bouwfysisch adviseur opgestelde en goedgekeurde BENG-berekening volgens NEN 7120.
- De detaillering, alsmede de toegepaste afdichtingsmiddelen dienen elastisch blijvend, zeer duurzaam en vocht-/rotbestendig te zijn. Indien mogelijk dienen deze middelen bereikbaar te blijven voor vervangingsonderhoud;
- De samenstelling en de materialisatie van de buitenwand op de begane grond dient vandaalbestendig te zijn en voorzien van anti-graffiti. Het gebruik van steenachtige materialen heeft

om deze reden hier sterk de voorkeur boven buitenwandafwerkingen volgens paragraaf 3.1.5, lid 41;
- De buitenwanden, de buitenwandafwerking en daarin opgenomen onderdelen zoals kozijnen, puien, -ramen en -deuren moeten eenvoudig bereikbaar zijn en tegen relatief lage onderhoudskosten te onderhouden en te reinigen zijn;
- De samenstelling en de materialisatie van het binnenspouwblad moet voldoende mogelijkheden bieden voor het bevestigen van installatieonderdelen, vensterbanken, gordijnrails etc., zonder dat een eventuele dampremming van de buitenwand doorbroken wordt. De warme (binnen)zijde van binnenspouwbladen vlak afwerken.

22. Binnenwanden
- Binnenwanden moeten zodanig worden uitgevoerd dat wijziging van de ruimte-indeling mogelijk is zonder dat de draagconstructie van het gebouw aanpassing behoeft.
- De binnenwanden van ruimten waarvan de klimaatcondities sterk afwijken van die van de aangrenzende ruimten, moeten worden uitgevoerd als thermisch geïsoleerde binnenwanden.
- Met inachtneming van de eisen met betrekking tot flexibiliteit van ruimten, dienen binnenwanden en scheidingswanden voldoende sterk te zijn om krachten, die vanuit het gebruik van ruimten te verwachten zijn, op te nemen (grote stootvastheid). Hierbij mag geen blijvende visuele vervorming of andere vormen van schade plaatsvinden.
- Niet constructieve binnenwanden dienen zodanig te worden uitgevoerd dat zij relatief eenvoudig (en tegen lage kosten) te verwijderen zijn.
- Binnenwanden moeten zodanig uitgevoerd worden dat losse en/of vaste inrichtingselementen (zoals schilderijen, schoolborden en/of multimedia etc.) of technische installaties .e.d. in of aan de wand kunnen worden gemonteerd. Indien systeemwanden worden toegepast dienen hiervoor de nodige voorzieningen in de wand te worden opgenomen.

23. Vloeren, constructief
- Bij de keuze van vloertype, materialisering en het bouwkundig/constructief ontwerp dienen gebruiksaspecten, bouwfysische aspecten, installatie ontwerp en de vanwege rechtswege aan dragende en vrijdragende constructie gestelde eisen te afgewogen.
- Bij MER-/SER- en/of technische ruimten is ‘overcapaciteit’ qua ruimteomvang en toelaatbare vloerbelastingen vereist, zodat flexibel gebruik in de toekomst kan worden gegarandeerd.
- In verband met latere aanpassingen/herindelingen van het gebouw moet het mogelijk zijn in nader te bepalen zones nieuwe sparingen (max. 200 x 200 mm) in de vloer aan te brengen, zonder het draagvermogen van de vloer aan te tasten.

24. Trappen en hellingen (binnen en buiten)
- In een gebouw met meerdere bouwlagen dient een goede spreiding van trappen te worden gerealiseerd. De trapbreedte dient te worden afgestemd op de piekmomenten van de gebruikers.
- Trappen en hellingen in de integraal toegankelijkheidssector dienen daarbij te voldoen aan de richtlijnen van de NEN 9120.
- Binnentrappen uitvoeren in beton of staal (geen hout), waarbij geldt dat de beloopbare delen geen geluidsoverlast mogen veroorzaken als gevolg van belopen.
  Om privacy redenen mogen beloopbare delen van binnentrappen en -bordessen niet doorzichtig worden uitgevoerd.
- Buitentrappen uitvoeren in beton (staal alleen toegestaan bij vluchttrappen).

- Binnen- buitentrappen uitvoeren als rechte steektrap, al dan niet met tussenbordes (dus geen kwarten of spiltrappen). Vluchtrappen in de buitenlucht mogen eventueel ook als spiltrap worden uitgevoerd, mits hierdoor de doorstroomcapaciteit via deze trap niet in gevaar wordt gebracht;
- Hoogteverschillen in dakvlakken die niet van binnenuit toegankelijk zijn (zie paragraaf 3.1.4, lid 37), moeten worden overbrugd met gevelladders voorzien van kooien e.e.a. volgens geldende Arbo-veiligheidsvoorschriften.
- Hellingbanen buiten moeten ook ’s winters veilig begaanbaar en bruikbaar zijn.

27. Daken

- Dakvloeren in het schoolgebouw alleen in beton uitvoeren.
- Platte daken hebben de voorkeur boven hellende daken i.v.m. periodiek onderhoudswerk.
- De dakconstructie dient berekend te zijn op de op het dak te plaatsen technische installaties, op het dak aan te brengen valbeveiligingsystemen, op het incidenteel aanwezig zijn van personen en aan de dakconstructie op te hangen gebouwconstructies, gebouwinrichtingen en dergelijke;

28. Hoofddraagconstructies

- Bij de keuze en de materialisering (staal, beton of combinatie) van de hoofddraagconstructie mede rekening houden met bouwfysische (geluid) en brandwerendheideisen en materiaaleigenschappen.
- Dragende binnenwanden (indien onontkoombaar) of kolommen op logische plekken plaatsen. Kolommen mogen geen belemmering zijn bij belangrijke zichtlijnen en mogen tevens geen belemmering zijn voor verkeersstromen in het gebouw.
- Hoofddraagconstructies van vloeren bij voorkeur opnemen in het vloerveld, zodat vrije indeelbaarheid in de gebruiksfase mogelijk blijft. Indien dit niet mogelijk is, de hoofddraagconstructie zodanig ontwerpen dat de vrije indeelbaarheid zo weinig hinder hiervan onder vindt.

29. Sparingen en voorzieningen t.b.v. gebouw-/ procesinstallaties

- Bij alle passages van leidingen, kanalen of kabels door een bouwkundige scheidingsconstructie (wand, vloer, hoofddraagconstructie, dak) waaraan eisen m.b.t. brandwerendheid, weerstand tegen rookdoorgang, waterdichtheid en bouwfysische eisen (thermische isolatie, luchtdoorlatenheid, geluid) worden gesteld, moet de ruimte tussen de betreffende bouwkundige sparing en de betreffende installatietechnische doorvoering op correcte wijze worden afgedicht, e.e.a. overeenkomstig de aan die bouwkundige constructie te stellen eisen.
- De uitvoering/afdichting/afwerking moet plaats vinden door een ter zake kundig en gecertificeerd bedrijf.
- Elke doorvoering, die is voorzien van een afdichtingsysteem, moet worden voorzien van een identificatiecode. Deze code moet vermeld worden in een rapportage met locatietekeningen (bij de revisiebescheiden voegen).
- Bij voorkeur toepassing brandkleppen/manchetten, geen voorzieningen welke periodiek gekeurd dienen te worden.

3.1.4 Afbouw

31. Wandopeningen, buiten

- De keuze van het type, het materiaal, de oppervlaktebehandeling de kleur, de afmetingen en detailleringen van buitenwandopeningen (buitenkozijnen-ramen-deuren, roosters, etc.), inclusief daarin/daarop of daaraan bevestigde onderdelen, dient te afgestemd op de hierna volgende aspecten:
  - veiligheidsaspecten (zoals brandveiligheid, wind- en gebruiksbelasting, gebruiksveiligheid, sociale veiligheid en inbraakwerendheid),
  - gezondheidsaspecten (zoals bruikbaarheid, toegankelijkheid, bereikbaarheid),
  - bouwfysische aspecten (zoals energiezuinigheid, lucht-/waterdichtheid, geluidsisolatie, daglicht) en
  - duurzaamheidsaspecten (zoals sterkte/stijfheid, technische veroudering of als gevolg van weersinvloeden, bereikbaarheid mate van onderhoud, krimp/uitzetting en bestendigheid als gevolg van weersomstandigheden);
- Buitenkozijnen, ramen en deuren dienen geschikt te zijn voor gebruik door kinderen en mindervaliden e.e.a volgens de richtlijnen de ÏTStandaard" en de NEN 9120;
- De aansluitingen van buitenkozijnen, -ramen en -deuren op het binnenblad dienen lucht- en waterdicht te worden uitgevoerd volgende de opgestelde BENG-berekening (Qv;10-waarde);
- Buitenbeglazing dient te voldoen aan NEN 3569. Isolatiewaarden volgens op te stellen BENG-berekening.
- Het intredende daglicht en de zonnestraling mogen voor gebruikers of bezoekers geen ongewenste hinder of overlast veroorzaken door bijvoorbeeld te grote helderheidverschillen, verblinding, reflectie of directe zonnestraling.
- Buitenkozijnen, -ramen en -deuren dienen eenvoudig bereikbaar te zijn voor reiniging en onderhoud zonder daarbij gebruik te hoeven maken van ladders of gevelreiniging-installaties.
- Beweegbare buitenramen moeten een minimale borstweringshoogte hebben van 0,85 m. boven de afgewerkte vloer en naar binnen vallend/draaiend conform wet- en regelgeving. Deze ramen dienen in de geopende stand gefixeerd te kunnen worden en geen gevaar opleveren voor de gebruikers. Tevens dienen ramen niet zomaar dicht te kunnen slaan met wind.
- Valgevaar of het klimmen uit buitenramen in geopende toestand dient voorkomen te worden.
- Hoofd- en nevenentrees voorzien van tochtportalen volgens paragraaf 3.4.1, lid 71.
- Gevelroosters in buitenwanden en niet doorzichtige vullingen in kozijnen (zoals paneelvullingen, roosters) dienen van aan overeenkomstige kwaliteit en te voldoen aan dezelfde eisen te voldoen als die zijn gesteld aan de buitenkozijnen, - ramen en deuren uit deze sub-paragraaf.

32. Wandopeningen, binnen

- Binnenkozijnen uitvoeren in schadebestendig materiaal en/of met eenvoudig te herstellen afwerking.
  Binnendeuren voorzien van krasbestendige HPL-afwerking (geen schilderkwaliteit).
- Binnendeuren dienen eenvoudig hanteerbaar en te bedienen te zijn door alle gebruikers (let op afmeting/zwaarte/opening- en sluitkracht van de deuren);
- In of naast de toegangsdeuren van de volgende ruimten een glasstrook in de deur of gangwand aanbrengen:
  - personeels-, kantoor- en vergaderruimten,
  - voorruimten van toiletruimten

- keuken en pantry’s
- Alle binnenbeglazing dient te worden uitgevoerd als helder, enkel gelaagd glas (klasse 2B2) volgens NEN 5069, al dan niet met aanvullende specificaties voor brand- en rookwerendheid en/of geluidwerendheid;
- Hang- en sluitwerk dient functioneel en kwalitatief passend bij doelgroep te zijn, minstens RVS-kwaliteit;
- De toegangsdeuren van tenminste de volgende ruimten dienen afsluitbaar te zijn met een cilinderslot:
  - gebruiksruimten zoals onderwijs-/groepsruimten, sport-/speelruimten en bijbehorende ruimten,
  - magazijnen, berg-/opslagruimten,
  - kantoor-/ vergaderruimten,
  - personeelsruimten,
  - ICT-/technische ruimten.
- Het toepassen van kleefmagneten of gelijkwaardig voor het vastzetten van de binnendeuren is gewenst. Eea in uitwerking en in overleg met opdrachtgever.
- Toiletruimten voorzien van vrij-/bezetslot. Overige ruimten te voorzien van een loopslot;
- Alle deurbeslag op binnendeuren plaatsen op 1,05 m. boven de afgewerkte vloer.

33. Vloeropeningen

- Vloeropeningen in begane grondvloeren boven kruipruimten, dienen thermische isolerend, waterdichtheid-/ luchtdichtheid te zijn. Voor personen toegankelijke vloeropeningen dienen te worden voorzien van een afsluitbaar, geïsoleerd vloerluik en te voldoen aan de voorschriften van de Arbowetgeving (aantal, afmeting, plaatsing i.v.m. veiligheid en vandalisme).
- Doorvoeringen van technische installaties, schachten en/of liftinstallaties in verdiepings- en dakvloeren dienen waar nodig brandwerend en/of water-, geluid- en luchtdicht te worden afgewerkt.
- Trap- en videopeningen mogen geen gevaar opleveren voor personen op daaronder gelegen vloerniveaus door vallende voorwerpen.

34. Balustrades en leuningen

- Balustrades bij voorkeur niet uitvoeren in glas i.v.m. onderhoud.
- Leuningen op trappen met trapbreedte >1,2 m. 2-zijdig aan te brengen, zowel op de balustrades als ook aan muurzijde.
- I.v.m. privacyoverwegingen balustrades bij voorkeur niet uitvoeren doorzichtig, met uitzondering in situaties waarbij zichtlijnen prioriteit hebben.

37. Dakopeningen

- Lichtstraten met lichtdoorlatende delen met beperkte helling t/m 15° zijn niet toegestaan in verband met verhoogde kans op lekkage en bijzondere aandacht bij onderhoud en reiniging.
- In geval van te grote interne warmtelast in ruimten waar lichtstraten of -koepels worden toegepast een elektrisch bediende of gestuurde binnenzonwering aanbrengen op een afstand van minimaal 0,50 m. onder het lichtdoorlatende deel. De zonwering mag niet gaan doorhangen of doorzakken;
- Lichtstraten en lichtkoepels en/of doorvoeringen van technische installaties dienen te voldoen aan de volgende eisen: ○ constructieve veiligheidseisen (zoals overspanning, belastingen ten gevolge van wind, hemelwater en sneeuw, doorvalveilig),
  ○ brandveiligheidseisen (weerstand tegen brand, brandwerendheid en brandoverslag via het dak),
  ○ inbraakveiligheidseisen (overeenkomstig buitenwandopeningen (zie paragraaf 3.1.2, lid 31)),
  ○ bouwfysische eisen (thermische isolatie, geluidwering en gebruiksveiligheidseisen).

- periodiek onderhoud dient eenvoudig en veilig te kunnen worden uitgevoerd.
- Lichtstraten en daklichtkoepels dienen lichtdoorlatend te zijn uitgevoerd (helder glas).
- Lichtkoepels dienen aan binnenzijde te zijn voorzien van elektrisch bediende zonwering.

- In lichtstraten mogen beweegbare daklichtopeningen worden aangebracht indien deze automatisch sluiten bij regen of harde wind;
- Daken moeten van binnenuit bereikbaar zijn via vaste trappen en/of vanuit het dakvlak aangrenzende ruimten. I.v.m. Arbo-wetgeving dienen losse ladders en schaartrappen zoveel als mogelijk te worden voorkomen.

3.1.5 Afwerking

41. Wandafwerking, buiten

- Buitenwandafwerking dient zowel qua materiaalkeuze alsook de wijze van detailleren zodanig te zijn dat bij een zeer beperkte onderhoudsinvestering, vervuiling en degradatie van kwaliteit nauwelijks kan optreden gedurende een periode van 50 jaar.
- Schade- of vervuilingsgevoelige buitenwandafwerking zoals buitengevelisolatie, keramische tegels of gekeimd gevelmetselwerk niet toepassen.

42. Wandafwerking, binnen

- De keuze van type en kleur van de wandafwerking afstemmen op het gebruik van de ruimte, de aan de ruimte te stellen bouwfysische eisen en de verwachte gebruiksintensiteit van de ruimte. Wandafwerking dient sterk, verouderings- en onderhoudsarm te zijn c.q. eenvoudig te reinigen en te repareren te zijn.
- De wandafwerking in onderstaande ruimten dienen te voldoen aan de volgende eisen:
  - In intensief gebruikte ruimten (zoals lokalen, groepsruimten, verkeersruimten en centrale ontmoetingsruimten) dienen de wanden plafondhoog te worden afgewerkt met dik glasweefselbehang (>200 g/m2) en een zeer vuil-/stoot- en krasbestendige en reinigbare muurverf of wandcoating. De kleur dient zodanig, en in overleg met gebruikers, te worden gekozen dat vervuiling op de wand niet direct zichtbaar is en toch voldoende diffuus licht ontstaat.
  - In ondersteunende ruimten (zoals kantoor-, spreek- en vergaderruimten, teamkamer) worden minder hogere prestatie-eisen aan de wandafwerking gesteld en mag meer esthetisch hoogwaardiger afwerking worden aangebracht (o.a. vinylbehang >350 g/m2);
  - Toiletten en wasruimten moeten plafondhoog worden afgewerkt met keramisch wandtegelwerk (voorzien van vocht-/schimmelbestendige voegmortel en elastische blijvende, schimmelwerende kit) of te worden afgewerkt met een vochtbestendige, vuil-/ schimmelwerende en reinigbare epoxy wandcoating. Pantry's en keukens halfhoog betegelen of coaten.
  - Techniekruimten hoeven niet te worden afgewerkt.
- Uitwendige hoeken dienen over de volledige hoogte beschermd te worden met hoekbeschermers;
- Tot een hoogte van 1,2 m. boven de afgewerkte vloer moeten de wanden en kolommen bestand zijn tegen stoten, krassen, vocht en andere invloeden van schoonmaakwerktuigen (holplint);
- Indien vanwege akoestische redenen dit noodzakelijk is, dienen aanvullende akoestische voorzieningen (panelen/absorbers) op de wanden worden aangebracht. Deze voorzieningen dienen aan dezelfde prestatie-eisen te voldoen als de ruimte en de wand waarin of waarop zij wordt aangebracht. Deze voorzieningen dienen bij voorkeur op voor personen moeilijk bereikbare plaatsen te worden aangebracht.

43. Vloerafwerking

- Vloerbedekking dient antistatisch, veilig beloopbaar (droge ruimten minimaal R9, in natte ruimten R11) en een gebruiksklasse 33-34 te bezitten. De keuze van type en kleur van de vloerbedekking afstemmen op het gebruik van de ruimte, de aan de ruimte te stellen akoestische eisen en de verwachte gebruiksintensiteit van de ruimte. Lichte kleuren van vloerafwerking heeft niet de voorkeur i.v.m. vervuiling.
- Vlakheidsklasse en druksterkte van dekvloeren afstemmen op het gebruik van de ruimte, de gebruiksintensiteit, de inrichting en de aan te brengen vloerafwerking. Alleen hechtende dekvloeren mogen worden toegepast, geen zwevende dekvloeren i.v.m. vrije indeelbaarheid.
- Bij de keuze van de plintafwerking rekening houden met het gebruik van de ruimte, de gebruiksintensiteit en de dagelijks onderhoud van de ruimte. In ruimten waaraan verhoogde eisen m.b.t. hygiëne, vocht- en/of chemische bestendigheid worden gesteld, bij voorkeur naadloze plintafwerkingen toepassen.
- Vloerverhogingen tussen verschillende vloerafwerkingen in of tussen ruimten zoveel mogelijk voorkomen of deze voorzien van goed begaanbare vloerovergangsvoorzieningen. Daar waar kans op waterschade aanwezig is, zijn kleine vloerverhogingen tussen ruimten toegestaan.
- Schoonloopzones in hoofd- en nevenentrees dienen te bestaan uit 3 zones, totale lengte van de hele schoonloopzone minimaal 6,0 meter:
  - zone 1 (buiten-terrein): vast metalen schraaprooster of daarmee overeenstemmend,
  - zone 2 (binnen-tochtsluis): verdiept en losliggende schraap-/borstelmat
  - zone 3 (binnen-centrale ruimte): verdiept en losliggende schoonloopmat;
- In de onderstaande ruimten dienen de volgende vloerafwerkingen te worden toegepast:
  ○ In intensieve gebruikte verkeers, (multifunctionele) gebruiksruimten: elastische vloerbedekking van vinyl, PVC of rubber en/of gietvloerafwerkingen van polyurethaan;
  ○ Teamkamer-/kantoor- en vergaderruimten: reinigbare vloerbedekking (tapijt, vinyl).
  ○ In toiletten, keukens en werkkasten: naadloze vloerafwerking, bijvoorbeeld gietvloer of elastische vloerbedekking. De vloerafwerking moet worden voorzien van holplinten.
  ○ Indien er vloerverwarming toegepast wordt dient de afwerkvloer minimaal 70 mm dik en vezel versterkt of gewapend te zijn.
  ○ In technische ruimten en patchkasten: stofwerende rolcoating.
- Indien het gebruik van de ruimte dit noodzakelijk maakt zoals sanitaire ruimten of praktijklokalen, dienen de nodige afvoerputten in de vloerafwerking te worden opgenomen en het nodige afschot in de ondervloer te worden aangebracht in de richting van de afvoervoorziening.

44. Trap en helling afwerking

- Trappen en hellingen (in binnen- en buitentoepassing) dienen voor alle gebruikers, ook mindervaliden en visueel gehandicapten, goed en veilig begaanbaar te zijn.
- Trappen en hellingen die onderdeel uitmaken van integrale toegankelijkheidssector dienen te voldoen aan de eisen van de NEN 9120.

45. Plafond afwerking

- Direct of indirect aan de buitenlucht grenzende buitenplafonds dienen aan dezelfde aanvullende technische eisen te voldoen als de buitenwandafwerking van paragraaf 3.1.5, lid 41. In het plafond de nodige installatievoorzieningen opnemen zoals verlichting, beveiligingsvoorzieningen e.d. Buitenplafonds mogen niet verzakken of vervormen als gevolg van bevestiging, eigen gewicht of ten gevolge van invloeden van buitenaf.

- Binnenplafonds uitvoeren als verlaagde, uitneembare panelenplafonds om installatietechniek uit zicht weg te werken en om stofvorming te voorkomen. Vandalismebestendig/hufterproof. Tevens dient er rekening gehouden te worden met reserveonderdelen.
- In of op het binnenplafond dienen de nodige sparingen en voorzieningen te worden opgenomen ten behoeve van installaties en/of akoestische voorzieningen. Binnenplafonds mogen niet verzakken of vervormen als gevolg van het eigen gewicht, de in- of opgenomen voorzieningen.
- Indien er in delen van het gebouw geen verlaagd plafond wordt aangebracht, moet in deze ruimten de onderzijde van constructievloeren schoon en glad worden uitgevoerd. Aanvullende akoestische voorzieningen in deze ruimten door bijv. wanden van plafondeilanden of baffles moeten gesloten zijn zodat geen stofophoping kan plaatsvinden.
- In verband met bereikbaar van technische installaties boven het plafond standaard panelen met afmetingen van 0,6 x 0,6 m. of 1,2 x 0,6 m.
- In verband met bereikbaar van technische installaties boven het plafond aanduiding opnemen ter plaatse van installaties welke vaak bereikt moeten worden.
- De binnenplafonds dienen de volgende eigenschappen te hebben:
  - Lichtreflectiefactor van de afwerking van de plafonds dient minimaal 0,7 te zijn;
  - Akoestische waarde (α; w) dient minimaal 0,8 te bedragen;
  - Standaard plaatafmetingen bij toepassing systeemplafonds: 600x600 mm of 600x1200 mm;
  - Kleurkeuze: lichte kleuren
  - Stootbestendigheid, akoestische waarde en vochtbestendigheid afstemmen op het gebruik van de ruimte (niet limitatief):
    - In verkeersruimten extra stootbestendige plafonds toepassen;
    - In leslokalen en groepsruimten stootbestendige plafonds met verhoogde akoestische waarde toepassen (α; w >0,95) voorzien van akoestische dekens op de panelen;
    - In ruimten met hoogfrequent voorkomende, hoge luchtvochtigheidpercentages (zoals keukens en bad-/doucheruimten) afneembare akoestische hygiëneplafonds toepassen van mineraalvezel. Op bereikbare plaatsen eventueel gipsvinylpanelen overwegen.
- Vrije plafondhoogte boven de afgewerkte vloer:
  - minimaal volgens vigerende wet- en regelgeving, normen en richtlijnen.
- Het bijplaatsen c.q. verwijderen van binnenwanden dient qua plafond oplosbaar te zijn, tegen geringe kosten;
- De voorzieningen voor installaties (ventilatie, verlichting etc.) moeten worden geïntegreerd in het plafondontwerp, de constructie en de uitvoering van de plafonds.
  De vrije hoogte tussen het systeemplafond en de aansluitende constructievloer dient voldoende te zijn om alle grote installatieonderdelen (zoals kanalen en leidingen) ‘uit zicht’ op te nemen.

47. Dakafwerking

- Uitvoering van werkzaamheden aan dakbedekking, dakdetails en door- en afvoeren dienen te worden uitgevoerd conform de geldende verwerkingsvoorschriften van de leveranciers van de betreffende materialen en de uitvoeringsrichtlijnen van Vebidak/BDA;
- De toe te passen materialen dienen duurzaam en onderhoudsarm te zijn, UV- en weersbebestendig en geen afbreuk of hinder veroorzaken aan de bebouwde omgeving en een minimale BDA-Levensloopverklaring te bezitten van tenminste 30 jaar.
- Het dak dient veilig te kunnen worden betreden voor incidenteel onderhoud en inspectie van bouwkundige onderdelen en installaties. Op het dak dienen daarom logisch geplaatste looppaden naar en rondom op het dak aangebrachte bouwkundige voorzieningen en technische installaties.

Looppaden dienen goed en veilig beloopbaar (stroef) en duidelijk zichtbaar te zijn en op voldoende afstand van dakranden conform wet- en regelgeving;
- Het dak (met name in geval van een plat dak) mag niet toegankelijk zijn vanuit het oogpunt van vandalisme en inbraak. Een eventueel gebruik van het dak als buitenruimte is daarmee niet uitgesloten.
- Dakisolatie van hoogwaardige kwaliteit, zowel qua isolatiewaarde als ook qua drukvastheid c.q. beloopbaarheid is in geval van een plat dak een vereiste. Systeem dient te voldoen aan de eisen om ook pv-panelen toe te kunnen passen. Voldoen aan eisen vanuit scope-12 keuring;
- Op het dak geplaatste technische installaties zoveel mogelijk groeperen en op een met dakbedekking afgewerkte verhoging plaatsen, zodat onderhoud en vervanging van het rondom liggende dakvlak kan worden uitgevoerd zonder de technische installaties van het dak te hoeven verwijderen. Deze installaties dienen via looppaden bereikbaar te zijn.
- Het ontwerp van het dakbedekkingsysteem optimaliseren, zodanig dat maximale duurzaamheid, een optimaal binnenklimaat en een minimaal energieverbruik wordt gerealiseerd;
- Bij hoog/ laag- aansluitingen is het toepassen van loodvervangers gewenst.
- Bij eventuele opgaande, aansluitende gevels is het beperken van lichtreflectie een aandachtspunt.
- Indien er gekozen wordt voor een dakterras, dient een waterafvoerende dakverharding te worden aangebracht (daktegels, vlondersysteem met composiet vlonderdelen etc.).
- Dakkappen dienen voldoende los van de gevels en afwaterend gerealiseerd te worden.
- Bij de toegankelijkheid en inrichting van daken van dient rekening te worden met Arbo-voorschriften met betrekking tot het veilig werken op daken.
- Het ontwerp van het dakbedekkingsysteem optimaliseren, zodanig dat maximale duurzaamheid, een optimaal binnenklimaat en een minimaal energieverbruik wordt gerealiseerd.

3.2 *Werktuigbouwkundige installaties*

- Uitgangspunt voor de dimensionering van werktuigbouwkundige installaties op basis van de volgende buitencondities:
  - Winter: -10ºC; relatieve vochtigheid 90%; windsnelheid 8 m/s
  - Zomer: +32 ºC; relatieve vochtigheid 50%

51. Warmteopwekkingsvoorzieningen

- De verwarmingscapaciteit dient berekend te worden conform NEN 5066 met aanvulling zoals omschreven in ISSO-publicatie 4.
- De volledige klimaatinstallatie moet centraal regelbaar zijn met de mogelijkheid tot decentrale regeling (per ruimte) voor schoolvakanties, buitenschoolse activiteiten en/of avond- en weekendgebruik, rekening houdend met vrije indeelbaarheid.
- Voor de opwekking van het benodigde verwarmingsvermogen wordt uitgegaan van warmtepompen met als bron aardwarmte of buitenlucht.
- De verwarmingsinstallatie kan per ruimte ingeregeld worden.
- De maximale aanvoerwatertemperatuur in de verwarmingsinstallatie mag niet hoger zijn dan 35°C en wordt afhankelijk van de warmtevraag terug geregeld.
- De verwarming van verblijfs- en overige ruimten wordt verzorgd door vloerverwarming i.c.m. VRF, met uitzondering van de keuken.

- Het gebruik van radiatoren dient te worden vermeden. Indien het gebruik van radiatoren incidenteel noodzakelijk is, dienen deze te worden uitgevoerd als paneelradiatoren voorzien van thermostaatkranen.

52. Afvoervoorzieningen

Riolering

- De dimensionering van de binnenriolering en buitenriolering dient gebaseerd te worden op de NEN 3215 en de NTR 3216
- De binnenriolering aansluiten op het gescheiden gemeentelijke rioleringsstelsel. De binnenriolering mag geen hoger geluid veroorzaken dan in tabel 4, NEN 1070 is aangegeven. De binnenriolering moet onder afschot worden gemonteerd. De benodigde leidingen en hulpstukken dienen in PE te worden uitgevoerd inclusief verzinkt plaatstalen onderlegschalen. De beugels zijn van thermisch verzinkt staal.
- Alle inpandige afvoerleidingen worden dampdicht geïsoleerd. Bij geluidsgevoelige ruimten worden de afvoerleidingen tevens akoestisch geïsoleerd.

Hemelwaterafvoerinstallatie

- De dimensionering van de hemelwaterafvoer inpandig en in terrein (zie ook hoofdstuk Terrein) dient gebaseerd te worden op de NEN 3215 en de NTR 3216. Het hemelwaterafvoersysteem wordt toegepast als gescheiden systeem.
- Het hemelwaterafvoersysteem wordt niet gecombineerd met de binnenriolering. Horizontale verzamelleidingen worden doorgevoerd tot buiten de gevel. Ter plaatse van de gevel dienen voldoende ontstoppingsstukken te worden opgenomen.
- De hemelwaterafvoerinstallatie aansluiten op het gescheiden gemeentelijk rioleringsstelsel. Het hemelwaterafvoersysteem uitvoeren in niet-milieubelastend PVC of PE.
- Alle inpandige hemelwaterafvoerleidingen moeten dampdicht worden geïsoleerd. Afvoerleidingen gelegen in onverwarmde ruimten worden eveneens thermisch geïsoleerd. Bij geluidsgevoelige ruimten worden de hemelwaterafvoerleidingen tevens akoestisch geïsoleerd.
- Uitwendige hemelwaterafvoeren dienen tot het minimum te worden beperkt. Indien deze worden toegepast dienen deze tot 3 meter hoogte in staal te worden uitgevoerd met antiklimvoorziening
- Indien toegepast dienen vergaarbakken uitgevoerd worden in zink.

53. Waterbehandelings- en distributievoorzieningen

Water- en sanitaire installaties

- De berekening van de warm- en koudwaterleidingen is onder andere gebaseerd op de NEN 1006 met bijbehorende VEWIN-werkbladen, voor wat betreft het bepalen van waterhoeveelheden en het dimensioneren van de leidingnetten.
- De voor de sanitaire toestellen en brandslanghaspels zal de benodigde watervoordruk 150 kPa moeten zijn.
- In de technische ruimten worden uitstortgootstenen aangebracht.
- Koud- en warmwatertappunten aanbrengen in:
  - Werkkasten;
  - Keuken/pantry's;

Koud water-tappunten aanbrengen in:

  - Toiletten;

- Werkkasten met uitstortgootsteen;
- Voor gevelreiniging.

- Voor watertappunten gelden verder de volgende eisen:
  - Bij het hoogst gelegen tappunt moet voldoende voordruk aanwezig zijn conform eisen waterleverend nutsbedrijf en brandweer;
  - Warmwatertappunten dienen water met een temperatuur van tenminste 60°C te leveren.
  - Warmwater tappunten waar kinderen gebruik van kunnen maken dienen veilig gebruikt te kunnen worden;
  - Watertappunten ter plaatse van toiletten bediening door middel van bewegingssensoren.
- Bij de dimensionering van waterleidingen dienen de volgende maximale stromingssnelheden te worden aangehouden:
  - Aansluitleidingen: 1,5 m/s
  - Verdeel- en stijgleidingen > 28 mm: 2,0 m/s
  - Brandblusleidingen: 2,0 m/s
  - Circulatieleidingen: 0,7 m/s
- Bij het ontwerp van de waterinstallaties dient nadrukkelijk aandacht besteed te worden aan de risicopunten voor legionellagroei, de installatie dient te voldoen aan de geldende eisen op het gebied van legionellapreventie. De doelstelling is om met een minimaal pakket aan beheersmaatregelen de installaties te ontwerpen. Hierbij dient rekening gehouden te worden dat met name in het koud waterleidingnet kritische delen aanwezig kunnen zijn
- Het gebouw krijgt een eigen separate aansluiting voor water op de tapwaterinfrastructuur van het terrein. In de watermeterruimte vindt de invoer en meting plaats. De watermeter van het gebouw moet worden voorzien van een pulscontact aangesloten op het GBS-systeem om registratie van het verbruik mogelijk te maken. Via schachten, verlaagde plafonds en weggewerkt in vloeren en wanden worden de koud tapwaterleidingen aangesloten op de sanitaire toestellen.
- Dode leidingdelen moeten worden voorkomen, alle tappunten worden stromend aangesloten. Leidingwerk wordt uitgevoerd in HDPE of PEX-ALU-PEX, zichtwerk in koper. Elk tappunt wordt aangesloten door middel van een stopkraan en terugslagklep.
- Koud tapwaterleidingen dienen thermisch en dampdicht te worden geïsoleerd, behalve de in het zicht gemonteerde aansluitleidingen in sanitaire groepen. Leidingwerk wordt niet geprojecteerd in onverwarmde ruimten.
- Alle tapwaterinstallaties dienen te voldoen aan de geldende eisen op het gebied van legionellapreventie.
- Aan sanitaire installaties worden de volgende eisen gesteld:
  - Waterbesparende toiletten (max. inhoud stortbak 6 liter);
  - Toiletpotten en urinoirs dienen hangend uitgevoerd te worden in verband met reiniging, hoogte en afmeting afgestemd op de doelgroep;
  - Toiletruimten compleet inrichten met closetzitting, closetrolhouder, onbreekbare spiegel en placet;
  - Overig sanitair (zoals wastafels, uitstortgootstenen) moeten mede worden geïnstalleerd.
- Volumestroombegrenzers op de kranen en douchekoppen;
- Decentrale boilers ten behoeve van pantry's, keukens en verschoonruimten: 15 liter.
- De nodige sanitair (zoals koud- en warmwaterkranen (thermostatische mengkranen), vrijhangend.

54. Gasvoorzieningen

- Uitgangspunt is om het gehele gebouwcomplex gasloos uit te voeren.

55. Koudeopwekkings- en distributievoorzieningen

- Ten behoeve van de bepaling van de capaciteit van de koelinstallatie moeten door de opdrachtnemer de onderstaande berekeningen worden gemaakt:
  - temperatuuroverschrijdingsberekeningen met voor de bepaling van de koelvermogens per ruimte:
    - genormeerd referentiejaar T2 conform NEN 5060;
    - buitencondities conform paragraaf 1.3;
    - overige uitgangspunten conform ISSO 32;
- berekening met behulp van een dynamisch computermodel, VABI Elements, inclusief ATG-grafieken;
- koellastberekeningen conform de NEN 5067 voor de bepaling van de capaciteit van de koelmachine en condensor met buitencondities conform paragraaf 1.3 (bij condensor buitentemperatuur 30°C).
- Het benodigde vermogen door actieve koeling dient te worden beperkt door:
  - Energetisch/duurzaam ontwerp van het gebouw (niet limitatief: vorm-gevelfactoren);
  - Maximaal gebruik maken van passieve koeling (bijv. via gebouwmassa of groendak);
  - Nachtventilatie;
  - Buitenzonwering;
  - Beperking interne warmtelast (bijvoorbeeld door de toepassing van energiezuinige verlichting,
  - Daglichtschakeling en energiezuinige computerschermen;

56. Warmte distributievoorzieningen

- Per verwarmingsgroep toerengeregelde energiezuinige transportpompen (efficiëntie klasse EI4 of hoger) toepassen. Het volledige distributienet als tweepijps-systeem opzetten. Alle verwarmingsleidingen thermisch isoleren, daar waar de leidingen over daken en/of door technische ruimten voeren dienen deze tevens afgewerkt te worden met stucco-plaat.

57. Ventilatie-, luchtbehandelings- en distributievoorzieningen

- De ventilatie-eisen dienen te worden aangetoond door middel van een ventilatieberekening, waarbij de toevoer en de afvoer in balans zijn.
- De buitenlucht aanzuigroosters worden niet in de nabijheid van luchtverontreinigende bronnen zoals schoorstenen, condensors et cetera aangebracht of in de nabijheid van warmte producerende afgiftebronnen/installaties.
- Ventilatievoorzieningen in verblijfsruimten dienen automatisch CO2-gestuurd te worden uitgevoerd. In deze ruimten dienen CO2-meters met signaalfunctie en opslagfunctie (12 maanden) te worden geïnstalleerd (sensor tussen 1,50-1,90 m. boven afgewerkte vloer).
- De ventilatieregeling (insteltijden) houdt rekening met lagere gebruiksintensiteit tijdens bijvoorbeeld schoolvakanties.
- Toe- en afvoervoorzieningen van ventilatielucht dienen zodanig gepositioneerd te worden dat er een optimale doorspoeling van de ruimte wordt gerealiseerd.
- Relatieve luchtvochtigheid in verblijfsruimten gedurende 95% van de gebruikstijd:
  - minimaal 30%
  - maximaal 75%
- Bij de kanaaldimensionering moet rekening gehouden worden met de volgende waarden voor de maximale luchtsnelheden en -drukken:
  - in technische ruimten en leidingschachten: 6 m/s
  - in betonvloeren in verblijfsruimten: 3,0 m/s
  - boven verlaagde plafonds in verblijfsruimten: 2,5 m/s

- boven verlaagde plafonds in gangen, verkeersruimten en toiletten: 4 m/s
- buiten bovendaks: 6,0 m/s
- aftakkingen naar roosters: 3 m/s
- overstroomroosters: 3 m/s
- drukval normaal: 1 Pa/m
- drukval plaatselijk: 2 Pa/m
- in leefzone van verblijfsruimten: 0,2 m/s

De leefzone in de kantoren en vergaderzalen wordt als volgt begrensd:

- 0,50 m. vanaf de binnenkant buitengevel;
- 0,30 m. vanaf binnenkant binnenwanden;
- 1,80 m. boven de afgewerkte vloer.

- De luchtverdeling in de verblijfszone dient zodanig te zijn dat de verticale temperatuurgradiënt in deze leefzone niet groter is dan 0,8°C/m. Aangezien de leefzone altijd 1,80 m hoog is, betekent dit een maximaal temperatuurverschil binnen de leefzone van 1,44°C.

Minimale ventilatiebehoefte uitgedrukt in m3 p.p./uur of ventilatievoud (=n):

- Verblijfsruimten: 30 m3 p.p./uur;
- Spreek-/vergaderruimten: 40 m3 p.p./uur;
- Ontmoetingruimten/kantine: 40 m3 p.p./uur;
- Toiletten: n= 8 (h-1);
- Garderobes: n= 2 (h-1);
- Verschoonruimte (KDV): 200 m3/uur

- Buiten gebruiksuren mag het ventilatievoud verhoogd worden (meer installatiegeluid toegestaan binnen de toegestane wettelijke normeringen) ten behoeve van bijvoorbeeld nachtventilatie. Er dient voldoende capaciteit te zijn om in de zomer met behulp van nachtventilatie het gebouw te koelen.
- De luchtbehandelingskasten voorzien van warmtewielen en worden koudebrugvrij uitgevoerd. Er mag geen kortsluiting plaatsvinden tussen de luchtaanzuigopening en luchtuitblaasopening of afvoer van ontspanningsleidingen van het rioleringssysteem. Trillingen van ventilatoren en luchtbehandelingskasten mogen niet worden overgebracht aan de gebouwconstructie. In de luchtkanalen dienen zowel aan de aanzuigzijde als aan de uitblaaszijde geluiddempers te worden aangebracht. Indien de luchtkanalen gebruikt worden voor de klimaatkoelinstallatie dienen deze uitwendig dampdicht te worden geïsoleerd. Alle inblaas- en afzuigvoorzieningen dienen separaat regelbaar te zijn door middel van deugdelijke volumeregelaars.
- De volgende separate afzuiginstallaties worden vereist:
  - Ruimten waar groot aantal computers en/of andere warmte producerende apparatuur is opgesteld;
  - Installaties voor zuurkasten en opslagkamer voor chemicaliën;
  - Keuken;
  - De reproruimte;
  - Sanitaire ruimten, magazijnen en bergingen.

3.3 *Elektrotechnische installaties*

61. Centrale elektrische voorzieningen

Centrale elektrotechnische voorzieningen

- Tijdens het ontwerpen van het gebouw dient met de energiedistributiebedrijven afspraken gemaakt te worden over de plaats en grootte van de ruimten voor het inrichten van voedings- en meetinstallaties indien deze ruimten inpandig zijn;
- In de verdeelinrichtingen dient een reserve van minimaal 25% aan groepen te zijn. Tevens dient in voedingskabels een reservecapaciteit van minimaal 25% te zijn opgenomen;
- Per verdieping of vleugel dient een onderverdeelinrichting te worden geïnstalleerd;
- Wandgoten en/of energiezuilen toepassen in de kantoren, in andere ruimten nader te bepalen;
- Er dient een stelsel aanwezig te zijn van horizontale en verticale kabelwegen, voorzien van scheidingsschotten voor kracht-, zwakstrook en communicatie-installaties. Alle kabelwegen dienen een reserve te bezitten van minimaal 25%;
- Er dient te worden nagegaan in hoeverre de capaciteit van de huidige transformatoren voldoende is. Indien dit niet het geval is dient in overleg met het energieleverend bedrijf de nieuwe benodigde capaciteit te worden vastgesteld.

Hoogte en aantal aansluitvoorzieningen per ruimte

- De hoogte en aantal aansluitvoorzieningen (wandcontactdozen) in ruimten gemeten vanaf de bovenkant afgewerkte vloer resp. aantallen per ruimte:

○ Kantoorruimten/teamkamer	> 0,30 m	minimaal 4x2 WCD
○ Lesruimten	> 0,30 m	minimaal 2x2 WCD
	> 1,05 m	minimaal 6x2 WCD
○ Verkeersruimten/centrale hal	> 1,05 m	nader te bepalen
○ Keukens en pantry's	> 1,05 m	nader te bepalen
○ Werkkasten en bergruimten	> 1,05 m	minimaal 1x2 WCD
○ ICT-/ installatieruimten	> 1,05 m	nader te bepalen

- Geen kleppende stopcontacten of welke rammelen.
- Voor de algemene werkplekken voor docenten dienen er ook voldoende stopcontacten meegenomen te worden.
- *In de ontwerpfase zullen het (definitieve) aantal en de posities in samenspraak met de gebruikers en de ICT-adviseurs van de gebruikers nader worden uitgewerkt.*

62. Krachtstroomvoorzieningen

- Onder de krachtstroominstallatie vallen de verdeelinrichtingen en de volledige leidingaanleg voor alle machines en apparaten die met een spanning van 230/400 Volt werken.
  Bijvoorbeeld:
  - Ventilatieapparatuur;
  - Keukenapparatuur;
  - Verwarmings/koelingsapparatuur;
  - Liftinstallaties;
  - Elektrisch aangedreven deuren.

63. Verlichting

Armaturen

Eisen aan de toe te passen verlichtingsarmaturen:

- In de leslokalen dienen alle armaturen aan de raamzijde waar daglicht aanwezig is, dimregeling toepassen op basis van het daglichtaanbod.
- Uitgangspunt alleen LED-armaturen toepassen.
- Het gebruik van inbouwarmaturen (in verlaagde plafonds) prefereert boven opbouwarmaturen (alleen in bergingen, technische ruimten, kasten e.d. waar geen verlaagd plafond wordt aangebracht).
- Eisen aan toe te passen LED-armaturen:
  - Levensduur minimaal 50.000 uur
  - Kwaliteitsbeoordeling conform gids ‘Evaluating performance of LED based luminaires’
  - Lumen/Watt verhouding >90lm/Watt op armatuurniveau
  - Levensduur driver = levensduur lichtbron in armatuur
  - Efficiency driver >90%
  - SDCM/step McAdam bij individuele led en op armatuurniveau
  - Max 2 SDCM/ step McAdam bij direct zichtbare leds
- In de voorstellen van armaturen dient de aannemer de factoren Lx – Cx te specificeren bij 35.000 & 50.000 en 75.000 branduren.

Schakelingen

- De verlichting van verblijfsruimten voorzien van daglichtafhankelijke regeling en schakelen op basis van aanwezigheid (handmatig te overrulen);
- De verlichting van ruimten waar niet continue iemand aanwezig is (bijv. toiletten, keukens, wasruimten, bergruimten, teamkamer, vergaderruimte) schakelen op basis van aanwezigheid. Let op met bewegingsdetectie in toiletten, detectie niet alleen in de voorruimte plaatsen ;
- De verlichting in verkeersruimten centraal schakelen via bedieningstableau bij de receptie, tevens tijd geschakeld;
- Alle verlichting dient gekoppeld te worden aan het alarmsysteem.

Noodstroomvoorziening/nood- en oriëntatieverlichting/no-break

- Vluchtweg- en oriëntatieverlichting aanbrengen in besloten verkeersruimten, besloten ruimten waardoor een vluchtmogelijkheid voert en in technische ruimten. E.e.a. conform de voorschriften (NEN 1010). Er dient gebruik te worden gemaakt van een decentraal verlichtingssysteem.
- De noodverlichtingsinstallatie moet binnen 15 seconden na het uitvallen van de elektriciteitsvoorziening gedurende tenminste 60 minuten een verlichtingssterkte geven van tenminste 1 lux op vloerniveau.

Buitenverlichting

- In het algemeen geldt dat het gebouw beschermd moet worden tegen de risico’s van inbraak en diefstal en vandalisme. Dit impliceert het aanbrengen van niet alleen sfeerbepalende buitenverlichting armaturen doch ook functionele buitenverlichting op alle plaatsen waar dit uit een oogpunt van sociale veiligheid en controle nodig is. Ledverlichting met bewegingssensoren nabij beveiligingscamera’s.

64. Communicatie- en gebouwbeheersvoorzieningen

Oproep mindervalide toilet

- Mindervaliden toiletten moeten volgens de richtlijnen "Toegankelijkheid" voorzien worden van een oproepinstallatie. Daartoe wordt in het toilet een oproepinstallatie aangebracht met een optische signalering en een akoestische en optische signalering op de gang nabij het mindervalidentoilet;
- Optische en akoestische signalering dient tevens zichtbaar en hoorbaar te zijn in de centrale receptie met aanduiding om welk mindervalidentoilet het gaat.

ICT-WIFI

- In het gebouw voldoende stroomaansluitpunten aanbrengen in zowel de klas als in verkeersruimtes om leerlingen die eigen laptop meenemen (BYOD) in de gelegenheid te stellen deze tijdens schooltijden op te laden. Daarnaast rekening houden met oplaadpunten voor laptop-/tabletkarren.
- In het gebouw dient WIFI aanwezig te zijn met minimaal 1 en bij voorkeur 2 aansluitpunten voor accespoints per ruimte/50 m2. Dit gegeven de ontwikkelingen op het gebied van ICT waarbij steeds meer apparaten aansluiten op het datanetwerk. Denk bijvoorbeeld ook aan een digitale klasse-assistent in de vorm van Google Home, Amazon Echo of Siri van Apple. Bovendien kan door toepassen van de inzet van een groter aantal accespoints worden gewerkt met een lager zendvermogen. *In de ontwerpfase zullen het (definitieve) aantal en de posities in samenspraak met de gebruikers en de ICT-adviseurs van de gebruikers nader worden uitgewerkt.*
- Voor wat betreft een aparte ruimte voor de patchkast: wanneer er geen servers meer in de patchkast zitten kan een patchkast ook worden gepositioneerd in bijvoorbeeld een bergruimte. Voorwaarde is wel dat de patchkast op slot kan en dat er geen waterleiding of riolering over de patchkast loopt.

Data

- Alle primaire nuttige ruimten worden aangesloten op het telefoon- en datacommunicatienetwerk. De eisen hieraan zijn:
  - Universele kabelwegen voor databekabeling (UTP-bekabeling), minimale kwaliteit categorie CAT6 gecertificeerd en VoIP (automatisering);
  - Uitbreidbaarheid met 25% voor verdergaande automatisering;
  - Als infrastructuur voor het dataverkeer dient een netwerk te worden aangebracht dat een flexibele ruimte-indeling mogelijk maakt;
  - Op basis van maximale kabellengten de benodigde afsluitbare kasten voor netwerkcomponenten/ patchpanels bepalen;
  - Datanetwerk dient gecertificeerd te worden door een daartoe gerechtigde instelling;
  - De zogenaamde backbone uitvoeren als glasvezelkabel;
  - UTP-kabels dienen afgeschermd te zijn van de elektriciteitskabels;
  - Voorziening voor lockers;
  - Centrale patchstrook/-kast opstellen nabij kantoor-/kopieerruimte(n). Nabij de centrale patchstrook dient een spanningsvoorziening (aansluitpunt) geplaatst te zijn met minimaal 4x1 WCD.
- Aantallen data aansluitpunten:
  - groepsruimten school: 4 + 1 (nabij smart-/activeboard)
  - kantoor-/werkruimten: 4 per werkplek
  - teamkamer: 3 per werkplek
  - spreek/vergaderruimten: 2

- T.p.v. centrale printers/ kopiers: 1
- T.b.v. draadloos netwerk 4
- Vanaf de docenten pc: 0,30 m. boven afgewerkte vloer een loze buis Ø30 mm (zonder 90 graden bochten) naar het aansluitpunt van het smartboard leiden op 1,50 m. boven afgewerkte vloer
- Nabij de hoofdentree t.b.v. CCTV: 1
- *In de ontwerpfase zullen het (definitieve) aantal en de posities in samenspraak met de gebruikers en de ICT-adviseurs van de gebruikers nader worden uitgewerkt.*

Lestijdensignalering

- Het gebouw voorzien van lestijdensignalering, aangebracht met automatische bediening gekoppeld aan de wereldklok én met de hand vanuit de receptie. Koppeling met bestaand gebouw.

Telefooninstallatie

- Doormeldingen van inbraak, gebouwgebonden installaties, lift, GBS etc. dient te geschieden via de glasvezel aansluiting. Bellen geschiedt via VOIP. Glasvezel wordt tot in de patchruimte gebracht.

Deur-/intercominstallatie

- Nabij alle toegangsdeuren in hoofd- en nevenentrees een deurbel opnemen gecombineerd met een intercominstallatie in de conciërge ruimte, teamkamer en directiekantoor.

PV-installatie

- Voor het behalen van de BENG-eisen voor energieprestatie dienen PV-panelen met een minimum opbrengst van 360Wp/paneel te worden aangebracht, opgesteld als Oost- West en Zuid oriëntatie met een hellingshoek van 10gr.
- Garantie van 25 jaar op de opbrengst van de panelen met een minimum van 85% van het aanvangsrendement en een garantie van 15 jaar op de omvormers.
- Opbrengstgarantie gedurende de eerste 15 jaar. Om dit te kunnen garanderen dient de installateur een onderhoudscontract aan te bieden.

65. Beveiligingsvoorzieningen

Brandveiligheid en brandbestrijding

- De brandbeveiligings- en brandbestrijdingsinstallatie moet voldoen aan de vigerende wet- ren regelgeving en de eisen die door de veiligheidsregio en omgevingsdienst worden gesteld.
- De brandbestrijdingsinstallatie bestaat uit voldoende brandslanghaspels met een ombouwkast en bij voorkeur ingebouwd in de wandconstructies; waar nodig extra handblustoestellen plaatsen (technische ruimten e.d.). Het bouwkundig ontwerp dient zo te worden opgesteld dat geen sprinklerinstallatie noodzakelijk is.
- De eisen voor de brandveiligheidsinstallaties zijn conform NEN 2535 en een “Brandveilig Gebouw Installeren”, alsmede de plaatselijke verordeningen. De brandmeldinstallatie dient te worden gecombineerd met een ontruimingsalarm conform “Brandveilig Gebouw Installeren”.
- De gehele brandmeldinstallatie dient te worden opgebouwd als een adresseerbaar systeem. Elk gebouwdeel dient over zijn eigen lussen te beschikken die zowel lokaal als centraal uitleesbaar dienen te zijn.

Inbraak-, agressie- en overvalbeveiliging

- De inbraaksignaleringsinstallatie moet worden uitgevoerd conform de ‘Verbeterde Risicoklasse indeling (VRKI) 2022’ en de ‘Richtlijn inbraakbeveiliging onderwijsinstellingen 2019’, beide opgesteld door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV): Borg-klasse E-2.
- Aanleg en uitvoering mag alleen plaatsvinden door een Borg geregistreerd beveiligingsbedrijf. Het BORG technisch beveiligingsbedrijf dient na oplevering een alarminstallatiecertificaat af te geven volgens de VKRI 2007.
- Inbraakbeveiliging op basis van schilbeveiliging, bediening middels codebedienpanelen.
- De (vlucht)deuren en te openen ramen op de begane grond respectievelijk de verdiepingen, nabij opklim mogelijkheden, van de buitenschil worden beveiligd door middel van magneetcontacten. Signalering, akoestisch en optisch vindt plaats in de receptie op het centraal bedienpaneel. Het gebouw wordt voorzien van een gebouwbeveiligingsinstallatie.
- Rekening houden met meerdere ingangen en/of buitenschools gebruik van het gebouw (deel gebouw bereikbaar, rest afsluitbaar).

Toegangscontrole

- Deurbelinstallatie en video-/intercominstallatie aanbrengen aan de buitenzijde van de hoofd- en nevenentrees. Schellen van de deurbelinstallatie aanbrengen nabij ruimte van conciërge en receptie.
- In de hoofdentrees op de ‘warme’ zijde van de binnenpui/-deur van het tochtportaal, dient een elektrisch codeslot te worden geplaatst, welke wordt aangesloten op de stuurinrichting van de brandmeldcentrale (BMC).

Bliksembeveiliging

- Bliksembeveiliging opnemen voor zover noodzakelijk is na berekeningen volgens NEN 1014, aangevuld met eventuele eisen van derden. Overspanningsbeveiliging met grof en fijn beveiliging aanbrengen.

CCTV-installatie

- Aantal camera’s en plaatsen zijn nader te bepalen maar dienen wel gekoppeld te worden met de portiersloge. De buitencamera’s dienen minimaal aan de volgende eisen te voldoen:
  - Behuizing minimaal IP55;
  - Zonnekap;
  - Thermostatische geregelde verwarming;
  - Geschikt voor voedingsspanning 230V;
  - Muurstatief;
  - Verwisselbare 1/3 inch (handbediende) passieve auto-iris zoomlens 3,5-8 mm;
  - Horizontale openingshoek 33-70 graden;
  - Oplossend vermogen 330-380 lijnen;
  - Lichtgevoeligheid 0,15 lux.

66. Transportvoorzieningen

Liftinstallaties

- Indien vanwege integrale toegankelijkheid liftinstallaties moeten worden toegepast, gelden voor deze liftinstallaties de volgende eisen:
- Alle bouwlagen, behoudens specifiek technische ruimten, dienen bereikbaar te zijn met een lift;

- De liftinstallatie dient geschikt te zijn voor maximaal 13 personen (1.000 kg);
- De liftinstallatie dient voorzien te worden van stand aanwijzing en rijrichting;
- Voor de installatie dient gebruik te worden gemaakt van een frequentie geregelde besturing;
- De liftkooi dient vandaalbestendig te worden uitgevoerd;
- De maximale liftsnelheid mag niet meer bedragen dan 1,6m/sec;
- De liftkooi dient te worden voorzien van telefoon met automatische melding naar de alarmcentrale;
- Geregelde draaistroomaandrijving toepassen met stopverschillen maximaal ± 5 mm;
- Toegangscontrole dient in ontwerpteam nader onderzocht te worden;
- De liftinstallatie dien te voldoen aan de wensen en eisen van de veiligheidsregio/ omgevingsdienst.

- In het gebouw dient minimaal één gecombineerde goederen/personenlift aanwezig te zijn, waarmee alle bouwlagen kunnen worden bereikt. De genoemde lift dient geschikt te zijn voor het transport van pallets en heeft een minimale deuropening van 1,20 m

67. Specifieke onderdelen

- In of nabij de centrale ontvangstbalie dient een bedieningspaneel te worden opgenomen voor de volgende functies:
  - Centrale bediening verlichting;
  - Dagverlengingsschakelaar voor de klimaatinstallatie;
  - Signalering technische storingen;
  - Signalering noodoproepen (lift/MIVA-toilet);
  - Bediening zonwering;

3.4 *Inrichting*

3.4.1 Vaste inrichting

71. Vaste gebouwinrichting voor verkeersruimten

- Vaste inrichtingselementen dienen geen scherpe hoeken of uitsteeksels te hebben, met het oog op mogelijke verwondingen;
- Het gebouw voorzien van interne bewegwijzering en ruimtenummering.
- De hoofd- en nevenentrees uitvoeren met een tochtportaal een minimale lengte van 3 meter tussen binnen- en buitenpui(en). De afmetingen van het tochtportaal bij hoofd- en nevenentrees voldoende ruim opzetten, zodat doorstroming op piektijden wordt geborgd. Vloerafwerking volgens paragraaf 3.1.5, lid 43.

72. Vaste gebouwinrichting voor gebruiksruimten

Elektrische zonweringsinstallatie

- Beweegbare zonwering dient per verblijfsruimte individueel bedienbaar te zijn en bij storm en regen automatisch worden opgehaald.
- Beweegbare zonwering koppelen aan klimaatbeheersingssysteem om energiekosten te beperken.
- In door de zon beschenen gevels (O-Z-W-gevel) dient een elektrische zonweringsinstallatie te worden aangebracht die centraal wordt gestuurd (per geveldeel) en tevens per ruimte handmatig overrulebaar is, middels een jaloezieschakelaar die bij het raam is aangebracht. De installatie dient ten minste uit de volgende onderdelen te bestaan:

- Relaiskasten;
- Zon/windautomaat (met windpulsgenerator);
- Regenmeter;
- Transformator;
- Contactstop met aansluitsnoeren;
- Jaloezieschakelaars.

- De centrale schakeling dient te geschieden door middel van een zonmeetcel (1 per geveldeel) en drie sleutelschakelaars op het bedieningspaneel in/nabij de centrale ontvangstbalie, een windmeter op het dak en een klokgestuurde schakeling (1 keer per etmaal). Bij regenval zal de centrale regenmeter een signaal genereren die alle zonneschermen omhoog stuurt.

73. Vast keuken voorzieningen

- Keukens waar etenswaren worden voorbereid uitvoeren conform HACCP-regelgeving;
- In de teamkamer een keuken-/pantryblok met 4 onderbouwkasten en 4 bovenbouwkasten (voorzien van 1 legplank/kast) en 2 bestekladen, voorzien van divers A-kwaliteit inbouwapparatuur (koelkast met vriesvak (hoog model) en professionele vaatwasser), een gootsteen met koud-/warm-/heet 3-in-1 thermostatische mengkraan alsmede een kunststof werkblad (ABS). Achter het keuken-/pantryblok een spatwand hoog 0,60 m. in dezelfde kleur en afwerking als het werkblad;

74. Vaste sanitaire voorzieningen

- Sanitaire ruimten voorzien van de noodzakelijke closetrolhouders, borstels, afvalbakken, kledinghaken, spiegels e.d., zodanig dat de ruimten functioneel bruikbaar zijn.
- De sanitaire voorzieningen dienen vandaal besteding te zijn;
- In toiletgroepen zijn volkunststof sanitaire wanden/schaamschotten toegestaan. Volledige hoogte tussen vloer en plafond in verband met privacy. Ook hier geldt dan dat e.e.a. goed reinigbaar moet zijn (bijv. rondom voetaansluitingen);

75. Vaste onderhoudsvoorzieningen

- Op het dak dient een permanent valbeveiligingsysteem te worden aangebracht bestaande uit een gecertificeerd RVS integraal kabelsysteem, aangevuld met daktegels en/of vrijstaande ankerpalen inclusief bijbehorende voorzieningen.
  Alle onderhoudsvoorzieningen aanbrengen volgens Arbo-veiligheidsrichtlijnen m.b.t. veilig werken op daken;

76. Vaste opslagvoorzieningen

- Garderobevoorzieningen bestaan uit lockers. Posities in overleg in ontwerpteam in een veilige toegankelijke zone.

79. Vaste inrichting

- De technische voorzieningen dienen afgestemd te worden qua aantallen, afmetingen en hoedanigheid met de vaste inrichting;
- Het gebouw wordt centraal voorzien van (verlichte) signing op de buitengevel (benaming gebouw).

3.4.2 Losse inrichting

Losse inventaris zal door de opdrachtgever aangeschaft en aangebracht worden. In het ontwerpteam dient onderzocht te worden welke bouwkundige en installatietechnische voorzieningen meegenomen dienen te worden.

3.5 *Terrein*

90.1 Bodemvoorzieningen t.b.v. terrein

- De fundering en de verharding van de toegangswegen en de parkeerplaatsen dient afgestemd te worden op het (verwachte toekomstig) gebruik.

90.2 Opstallen

- Te plaatsen overdekte fietsenstalling voor personeel; aantal fietsparkeerplaatsen en eisen in overleg met opdrachtgever;
- Te plaatsen fietsenstalling voor leerlingen, bij voorkeur onderhoudsvriendelijk (fietsaanleunhek); aantal fietsparkeerplaatsen en eisen in overleg met opdrachtgever;
- overige terreinopstallen (bijv. buitenbergingen/stallingsruimten voor fietsen) in overleg met de opdrachtgever.

90.3 Omheining

- Rondom het terrein dient een hekwerk met bijbehorende poorten geplaatst te worden, bestaande uit dubbele gaasmathekwerk hoog 1,20 m. (indien gelegen aan of in de nabijheid van open water: hoog 1,50 m.). Let op dat deze hufterproof zijn en dat indien er leerlingen op gaan zitten deze niet door kunnen buigen (robuust ontwerpen).

90.4 Terreinafwerking

- Het ontwerp van de buitenruimte rondom het gebouw dient geschikt te zijn voor buitenspel en het geven van buitenlessen;
- Terreinverharding en -inrichting afstemmen op de verschillende leeftijdscategorieën en de zonnestand;
- De terreinafwerking dient solide, duurzaam en onderhoudsarm te zijn en gericht op het voorkomen van schade.
- (Half-)verharding realiseren met beton tegels, klinkers, zitelementen etc., kwaliteit afgestemd op de te verwachten gebruiksintensiteit en bestemming. Onverharde terreinen realiseren met zand, (kunst)gras, rubber speeltegels etc.
- Losse elementen (bijv. gaas gevuld met stenen, grindstroken/grindvlakken) zijn niet toegestaan in verband met het verhoogde risico op overlast/schade/vandalisme.

90.5 Terreininstallaties werktuigbouwkundig

- Opvangen, infiltreren en afvoeren van hemelwater (HWA) in/op het terrein uitvoeren volgens vigerende wet- en regelgeving;
- Afvoeren van vuilwater (DWA) op het gemeentelijke rioolstelsel via efficiënt werkend en duurzaam rioleringssysteem. Onderhoud aan rioleringssystemen moet eenvoudig plaats kunnen vinden, hiervoor ontstoppingsstukken meenemen buiten de gevel;
- overige terreininstallaties in overleg met opdrachtgever.

90.6 Terreininstallaties elektronisch

- Buitenverlichting ter plaatse van ingangen, doorgangen, stalling- en parkeergelegenheden en voor zover nodig uit veiligheidsoverwegingen.

- De buitenverlichting dient te worden geschakeld d.m.v. een schemerschakelaar gecombineerd met een astronomische schakelklok. Tevens dient de buitenverlichting op het bedieningspaneel handmatig overbrugbaar te zijn.
- overige terreininstallaties in overleg met opdrachtgever.

90.7-a Vaste terreininventaris
- Vaste terreininventaris in overleg met opdrachtgever.

90.7-b Losse terreininventaris
- Losse terreininventaris zal door de opdrachtgever aangeschaft en aangebracht worden.

90.8 Terrein overig
- Het terrein moet deugdelijk ontsluitbaar zijn conform de ASVV 2012 (Aanbevelingen Verkeers Voorzieningen);
- De toegangen van het gebouw moeten separaat goed gesitueerd, gedimensioneerd en direct en vrij toegankelijk zijn vanaf de openbare weg;
- Rondom de gebouwen is een veilige omgeving en veilige terreintoegangen vanaf de openbare weg geëist;
- Het gebouw dient goed bereikbaar te zijn voor de hulpdiensten zoals ambulance en brandweer, dit dient te worden opgenomen in een aanvals- en ontruimingsplan. Dit geldt ook voor voorzieningen in het terrein voor bluswater etc.;
- Rekening houden met verkeersrouting van gemotoriseerd verkeer, kiss-and-ride, fietsverkeer, voetgangers etc.;
- Tenzij in het vigerend bestemmingsplan andere normen worden gehanteerd moet de parkeerbehoefte worden berekend aan de hand van het aantal personeelsleden, het te verwachten aantal bezoekers;
- Normering parkeerplaatsen afhankelijk van plaatselijke wetgeving en in overleg met opdrachtgever;
- Voor de afmetingen van parkeerplaatsen geldt als eis; personenauto's conform de eisen van NEN2443;
- In de nabijheid van de hoofdentree van het gebouw, parkeerplaatsen realiseren voor mindervalide personen, te rekenen op een nog nader te bepalen aantal parkeerplaatsen.

Bijlage 1. Ruimtelijk en functioneel Programma van Eisen

Bijlage 2. Frisse Scholen Toets Score kaart

Ambitieprofiel	
Project:	Nieuwbouw Heerenmäten

Energie	Klasse B
Energieprestatie	Klasse B
Duurzame energie	n.v.t.
Thermische isolatie gebouwschil*	n.v.t.
Energie-efficiënte ventilatie*	n.v.t.
Energie-efficiënte verwarming*	n.v.t.
Energie-efficiënte koeling*	n.v.t.
Energie-efficiënte verlichting*	n.v.t.

** Alleen van toepassing bij **bestaande bouw***

Lucht	Klasse B
Luchtverversing**	Klasse B
Spuiventilatie	Klasse B
Ruimtevolume	Klasse B
Kwaliteit van de toevoerlucht	Klasse B
Fijnstof	Klasse B
Emissies van materialen	Klasse B
Emissies van apparatuur	Klasse B
Schoonmaakbaarheid	Klasse B
Tabaksrook	Klasse B
Toiletten	Klasse B
Legionella	Klasse B
Asbest*	n.v.t.

** Alleen van toepassing bij **bestaande bouw***

*** Bij **nieuwbouw** minimaal klasse B*

Temperatuur	Klasse B
Temperatuur winter	Klasse B
Temperatuur zomer	Klasse B
Individuele beïnvloeding	Klasse B
Ventilatieve koeling	Klasse B
Tocht	Klasse B
Lokaal thermisch discomfort	Klasse B

Licht	Klasse B
Kunstlicht	Klasse B
Daglicht	Klasse B
Helderheidswering	Klasse B
Individuele beïnvloeding	Klasse B

Geluid	Klasse B
Geluidwering van de gevel	Klasse B
Installatiegeluid	Klasse B
Ruimteakoestiek	Klasse B
Luchtgeluidisolatie	Klasse B
Contactgeluidisolatie	Klasse B

Kwaliteitsborging	Klasse B
Energie	Klasse B
Lucht	Klasse B
Temperatuur	Klasse B
Licht	Klasse B
Geluid	Klasse B

In opdracht van:
Scholengroep Quadraam

7 april 2026 – definitief
Auteur: Marieke Schalkwijk
Maardt

Capaciteitsonderzoek

Liemers College, locatie Landeweer

1. Opgave en aanleiding 2
2. Het Liemers College – locatie Landeweer 3
3. Analyse ruimtelijke uitgangspunten 4
4. Overcapaciteit effectiever benutten 6
5. Conclusie 11
6. Bijlagen 14

1. Opgave en aanleiding

Het Liemers College, locatie Landeweer, is een zelfstandige school voor vmbo basis-kader. In het Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs 2026 – 2041 (concept R-IHP) conceptversie 17 november wordt voor deze locatie uitgegaan van een normatieve overcapaciteit van ruim 6.200 m2 bvo. Aanleiding voor deze rapportage is de behoefte om deze overcapaciteit nader te bezien voor een effectieve benutting van de ruimte. Daarnaast wordt er een toets gedaan op de aangeleverde data in het concept R-IHP.

Doel van dit onderzoek is enerzijds het valideren van de ruimtelijke en normatieve uitgangspunten uit het concept R-IHP en anderzijds het beoordelen van de vraag in hoeverre de resterende overcapaciteit van locatie Landeweer reëel, functioneel en toekomstbestendig inzetbaar is.

In deze rapportage worden de volgende vragen uitgewerkt:

1. Wat is de onderwijskundige situatie van locatie Landeweer?
2. Wat is de feitelijke ruimtelijke situatie?
    a. Omvang schoolgebouw.
    b. Normatieve ruimtebehoefte.
3. Welke reële en toekomstbestendige mogelijkheden zijn er om de huisvesting van locatie Landeweer effectiever te benutten, rekening houdend met onderwijskundige, organisatorische en ruimtelijke randvoorwaarden?

Deze analyse vormt een zorgvuldig en gezamenlijk vertrekpunt voor het vervolg van het gesprek over de huisvestingsopgave van locatie Landeweer.

2. Het Liemers College – locatie Landeweer

Het Liemers College, locatie Landeweer in Zevenaar, biedt vmbo-basis en vmbo-kader onderwijs en heeft een duidelijke praktijkgerichte insteek. Deze leerlingen leren door te doen.

Onderwijsaanbod

Het hele onderwijsaanbod staat in het teken van levensecht leren. Theorie en praktijk zijn vanaf het eerste jaar nauw met elkaar verbonden. Vakken zoals Nederlands, Engels en wiskunde worden zoveel mogelijk toegepast in herkenbare en concrete opdrachten.

In de bovenbouw wordt het profiel Dienstverlening & Producten aangeboden. Binnen dit profiel kunnen leerlingen ook kiezen voor de keuzevakken Zorg & Welzijn (Z&W), Bouwen, Wonen en Interieur (BWI), Produceren, Installeren en Energie (PIE) en Mobiliteit & Transport (M&T). Vanaf augustus 2026 worden Z&W en M&T als volwaardige profielvakken aangeboden.

De omzetting van keuzevakken naar volledige profielen is een inhoudelijke en organisatorische wijziging van het onderwijsaanbod. Het aantal onderwijsuren per leerling verandert niet, maar de samenhang van het curriculum neemt toe doordat leerlingen ook de bijbehorende profieldelen volgen. Deze wijziging leidt tot een hogere normatieve ruimtebehoefte, omdat volledige profielen in de verordening anders worden gewaardeerd dan losse keuzevakken.

De keuzevakken BWI en PIE blijven aangeboden worden in samenwerking met de opleidingsbedrijven Installatie Werk en Bouwmensen, omdat deze elders niet in de regio worden aangeboden. Zo krijgen leerlingen de kans om te ontdekken of een vervolgopleiding in de bouw of de installatietechniek bij hen past.

Deze locatie biedt ook een sportklas, waarin sport en bewegen een vaste plek hebben binnen het reguliere lesprogramma.

Samenwerking met het bedrijfsleven en omgeving

De locatie vervult een bredere rol dan alleen onderwijs. Er is een structurele samenwerking met het regionale bedrijfsleven. In het kader van Sterk Techniekonderwijs (STO) werken leerlingen samen met bedrijven aan praktijkgerichte projecten, zoals het bouwen van zorgunits. In deze trajecten komen technische vaardigheden, samenwerken en realistische beroepssituaties samen.

Inclusief onderwijs

Locatie Landeweer sorteert in haar begeleidingsprofiel voor op de aankomende wetgeving voor Inclusief Onderwijs. In samenwerking met het Samenwerkingsverband De Verbinding werkt het Liemers College eraan dat leerlingen die nu nog les krijgen op het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) thuis nabij onderwijs kunnen krijgen.

Het ondersteuningsprofiel van deze locatie is al ingericht op leerlingen die meer ondersteuning en begeleiding nodig hebben. Iedere leerling heeft een mentor die de ontwikkeling volgt en het vaste aanspreekpunt is voor leerling en ouders. De school biedt verschillende vormen van ondersteuning, zoals Peer2Peer-leren en trainingen die helpen bij faalangst of sociale vaardigheden.

Voor leerlingen met een intensievere ondersteuningsbehoefte zijn aanvullende voorzieningen beschikbaar, zoals trajectbegeleiding en een structuurklas. Deze ondersteuning is gericht op duidelijkheid, rust en het stapsgewijs vergroten van zelfstandigheid. In samenwerking met ouders en, waar nodig, externe partijen wordt gewerkt aan een passende ontwikkelroute richting vervolgonderwijs. Tevens is Jongerenwerk 5 dagen per week op deze locatie aanwezig in het kader van kansengelijkheid.

3. Analyse ruimtelijke uitgangspunten

Omvang schoolgebouw volgens NEN 2580

Om de omvang van het schoolgebouw objectief te bepalen, is in januari 2026 een NEN 2580-meting uitgevoerd. Zie bijlage A voor de NEN-meting. De uitkomsten van deze NEN-meting wijken af van de gebouwomvang zoals opgenomen in het concept R-IHP.

- Omvang concept R-IHP 9.010 m2 bvo
- Omvang NEN-meting 8.935 m2 bvo (gebouw)
- Omvang NEN-meting 6.980 m2 bvo (onderwijs)

Verschil R-IHP en NEN **2.030 m2 bvo**

De afwijking van de capaciteit (omvang) van het schoolgebouw heeft directe gevolgen voor de beoordeling van de overcapaciteit in het concept R-IHP.

De verschillen in totaal omvang van het gebouw zijn te verklaren:
Volgens NEN-meting heeft het totale gebouw heeft een omvang van 8.935 m2 bvo. Een verschil van 75 m2 bvo op een gebouw van ongeveer 9.010 m2 bvo valt redelijkerwijs binnen de marge (<1% afwijking).

Het verschil voor de onderwijs vierkante meters wordt verklaard doordat in het concept R-IHP in de gebouwomvang ook de fietsenstalling en het deel voor bewegingsonderwijs zijn meegerekend. Voor de bepaling van normatieve overcapaciteit tellen uitsluitend de vierkante meters onderwijsruimte mee.

Onderstaande tabel geeft aan wat de omvang is per gebouwdeel:

	NEN 2580	NEN 2580 m2 bvo (+7,5%)
Onderwijs	6.496 m2 nvo	**6.980 m2 bvo**
Bewegingsonderwijs	812 m2 nvo	875 m2 bvo
Fietsenstalling	1.005 m2 nvo	1.080 m2 bvo
Totaal gebouw		**8.935 m2 bvo**

Toelichting tabel:
de NEN-meting van de ruimten zijn in nvo (nuttig vloeroppervlak). In onderwijshuisvesting worden de normatieve kaders en de ruimtebehoefte berekend in bvo. Voor het totale vloeroppervlak in bvo zijn de vierkante nvo vermenigvuldigd met 7,5% voor de wanden en constructie.

Normatieve ruimtebehoefte

De normatieve ruimtebehoefte wordt bepaald op basis de Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting. Dit gaat op basis van het aantal leerlingen per jaar per afdeling.

De ruimtebehoefte berekening (RBM) in het concept R-IHP gaat uit van 399 leerlingen. Het huidige aantal leerlingen is 391. Ook de normatieve ruimtebehoefte in het concept R-IHP wijkt af van de berekening volgens de methodiek uit de Verordening. De RBM in het concept R-IHP is overgenomen uit de rapportage van de prognosemaker xxllnc.

Op dit moment biedt Landeweer in de bovenbouw enkel het profiel D&P aan, met de keuzevakken voor Z&W, M&T, PIE en BWI.

Vanaf augustus 2026 worden de profielen Z&W en M&T ook als profielvak aangeboden[1]. Het aanbieden van Z&W en M&T als profielvak in plaats van als keuzevak heeft gevolgen voor de ruimtebehoefte berekening, zie onderstaande samenvatting.

- RBM R-IHP 2.805 m2 bvo
- RBM verordening D&P 3.550 m2 bvo
- RBM verordening D&P, Z&W, M&T 4.555 m2 bvo

Hieruit blijkt dat de normatieve ruimtebehoefte die staat beschreven in het concept R-IHP te laag is. De toename van de normatieve ruimtebehoefte hangt direct samen met de overgang van keuzevakken naar volledige profielen voor Z&W en M&T. Deze ruimte is normatief gekoppeld aan profielonderwijs en betreft met name vakgerichte praktijkruimten.

In bijlage B zijn de normatieve ruimtebehoefte berekeningen uitgewerkt volgens de verordening.

Normatieve overcapaciteit

In deze berekening wordt uitgegaan van de situatie vanaf augustus 2026:

6.980 m2 bvo – 4.555 m2 bvo = **2.425 m2 bvo**

In het concept R-IHP wordt uitgegaan van een overcapaciteit van 6.205 m2 bvo.

[1] Op moment van schrijven was het bij xxllnc niet bekend dat er twee profielvakken bij kwamen per 1 augustus 2026.

4. Overcapaciteit effectiever benutten

Op de locatie Landeweer is er structurele overcapaciteit. De normatieve overcapaciteit is 2.425 m2 bvo. Deze overcapaciteit is echter niet automatisch functioneel inzetbaar binnen het dagelijkse gebruik van het gebouw voor onderwijs en ondersteuning.

In dit hoofdstuk worden drie scenario's verkend die inzicht geven in de mate waarin de huisvesting van locatie Landeweer doelmatig en toekomstbestendig kan worden benut. Daarbij wordt gekeken naar de mogelijkheden van het verplaatsen van vmbo-leerlingen die op dit moment zijn gehuisvest op locatie Zonegge:

1. Leerlingen van vmbo tl (mavo en mavo beroepsgericht) naar locatie Landeweer.
2. Onderbouw van vmbo tl (mavo en mavo beroepsgericht) naar locatie Landeweer.
3. Geen extra leerlingen naar locatie Landeweer.

De scenario's worden beoordeeld op basis van drie criteria:

- Onderwijskundig: biedt samenvoeging onderwijskundig meerwaarde voor de betreffende doelgroepen?
- Organisatie: is het scenario organisatorisch uitvoerbaar en herkenbaar binnen de bestaande structuren?
- Ruimte: past het scenario normatief én functioneel binnen de beschikbare huisvesting?

In dit hoofdstuk worden de onderzochte scenario's ook beoordeeld en, indien van toepassing, gemotiveerd uitgesloten als realistische oplossingsrichting.

1. Leerlingen van vmbo tl (mavo en mavo beroepsgericht) naar locatie Landeweer

Onderwijskundig

Een brede vmbo-afdeling, waar vmbo basis-kader en vmbo tl op locatie Landeweer gehuisvest zijn, kan binnen de Liemers bijdragen aan een samenhangend en breed onderwijsaanbod voor het vmbo.

	Aantal leerlingen	RBM
Vmbo basis – kader	399	
Vmbo tl jaar 1 tm 4	353	
Totaal	**752**	**6.780 m2 bvo**

Organisatie

Deze concentratie van vmbo-doelgroepen vraagt om een fundamentele herpositionering van locatie Landeweer, met gevolgen voor instroom, imago en personele inrichting. Gezien de huidige doelgroep en ondersteuningsopgave is deze herpositionering organisatorisch niet wenselijk.

Ruimte

De omvang van het gebouw is 6.980 m²; de ruimtebehoefte is 6.780 m². De overcapaciteit is 200 m2. Vanwege een ongunstige bruto-netto verhouding in de huisvesting en een starre gebouw vormfactor en gebouw draagconstructie, is het niet mogelijk om voldoende onderwijskundige ruimte in deze locatie in te passen. Om die reden wordt deze optie niet verder uitgewerkt.

Conclusie

Hoewel het bij elkaar brengen van vmbo-basis kader en lt onderwijskundig op onderdelen kansen kan bieden, wegen de organisatorische gevolgen en ruimtelijke beperkingen zwaarder.

De combinatie van een ongeschikte gebouwstructuur, organisatorische consequenties en een noodzakelijke herpositionering van de locatie leidt tot een suboptimale en kostbare oplossing. Deze optie wordt daarom niet als haalbaar en niet als wenselijk beschouwd.

2. Onderbouw van de leerlingen van vmbo tl (mavo en mavo beroepsgericht) naar locatie Landeweer

Onderwijskundig

Een brede vmbo-onderbouw creëert ruimte voor maatwerk en het kennis maken met meer praktijkgericht onderwijs voor de vmbo tl-leerlingen. Leerlingen krijgen les bij het Landeweer in een leeromgeving die gericht is op leren door te doen, waardoor zij hun talenten in de praktijk kunnen verkennen. Dit vergemakkelijkt op- en afstroom na de eerste twee leerjaren voor zowel vmbo-basis kader als de vmbo tl-leerlingen.

Vanaf leerjaar drie volgen vmbo tl-leerlingen onderwijs op de nieuwe locatie van Heerenmäten.

Organisatie

Het splitsen van vmbo tl/gl in een onderbouw- en bovenbouwstructuur heeft gevolgen voor positionering, herkenbaarheid en samenhang binnen het vmbo-aanbod. Locatie Landeweer heeft een uitgesproken praktijkgericht profiel en wordt door leerlingen, ouders en samenwerkingspartners geassocieerd met vmbo basis-kader.

Het toevoegen van een brede vmbo-onderbouw met tl- en gl-leerlingen vraagt om een herijking van dit profiel en een duidelijke communicatie over het pedagogisch-didactisch concept. Zonder deze expliciete positionering bestaat het risico op een mismatch tussen doelgroep, verwachtingen en imago, wat gevolgen kan hebben voor instroom, leerlingbeleving en personele inzet.

Ruimte

De omvang van het gebouw is 6.980 m²; de ruimtebehoefte is 5.660 m². Dat betekent dat er een normatieve overcapaciteit is van 1.320 m2 bvo.

	Aantal leerlingen	RBM
Vmbo basis – kader	399	
Vmbo tl onderbouw	179	
Totaal	**578**	**5.660 m2 bvo**

De resterende normatieve overcapaciteit van 1.320 m2 bvo bestaat niet uit vrij beschikbare, direct passende onderwijsruimten. Het gebouw is primair ingericht voor praktijkgericht vmbo basis-kaderonderwijs en kent een relatief ongunstige bruto-nettoverhouding, een starre structuur met niet functionele schuine hoeken. Dit beperkt de mogelijkheden om zonder ingrijpende verbouwingen voldoende reguliere theorielokalen en ondersteunende ruimten toe te voegen. Conclusie

Om de huisvesting geschikt te maken voor deze doelgroep zijn meerdere bouwkundige ingrepen noodzakelijk. Het gaat onder meer om het inpassen van 7 extra theorielokalen voor 25-30 leerlingen, aangevuld met 3 extra spreekkamers en verwerkingsruimten.

Deze benodigde bouwkundige ingrepen zijn omvangrijk en leiden tot een investering die niet in verhouding staat tot het beoogde effect.
Indicatief gaat het om circa 600 m² aan aanpassingen met een bandbreedte van €1.400 – €1.750 per m², wat resulteert in een investering van circa €850.000 – €1.000.000 exclusief btw.

In combinatie met de beperkte functionele inpasbaarheid van theorielokalen, wordt ook dit scenario als niet haalbaar en niet wenselijk beoordeeld.

3. Behouden en versterken van het huidige profiel van locatie Landeweer

Onderwijskundige en regionale context

De organisatorische keuzes rondom vmbo tl en gl staan niet op zichzelf, maar maken onderdeel uit van bredere landelijke en regionale ontwikkelingen. Landelijk wordt vmbo-gl afgebouwd en geïntegreerd in vmbo-tl. Tegelijkertijd past het totale aantal vmbo tl -leerlingen niet binnen de capaciteit en het profiel van locatie Landeweer.

Alternatieven, zoals het splitsen van de vmbo in verschillende brugklassen (bijvoorbeeld vmbo kader/vmbo tl en vmbo tl/havo) of het scheiden van onder- en bovenbouw, leiden tot fragmentatie van het onderwijsaanbod en een versnipperde instroom. Dit doet afbreuk aan de herkenbaarheid en kwaliteit van het vmbo-aanbod binnen het Liemers College.

Om deze redenen is bewust gekozen voor het behouden van vmbo basis-kader als zelfstandige en herkenbare leerroute, in samenhang met het overige onderwijsaanbod binnen de regio.

Onderwijskundig

De leerlingen op Landeweer *leren door te doen.* En dat is merkbaar in het hele gebouw. Daarnaast zijn er uitgebreide mogelijkheden voor ondersteuning op maat, waardoor een grotere en meer diverse groep leerlingen onderwijs kan volgen in de eigen regio. Hiermee sluit de locatie Landeweer aan bij de ambities van inclusief onderwijs, voor thuis nabij onderwijs.

Kansrijk adviseren

Deze praktijkomgevingen worden niet alleen benut voor het reguliere vmbo basis- en kaderonderwijs, maar ook voor leerlingen uit groep 8 van het regulier en speciaal basisonderwijs. Door deze leerlingen al in groep 8 kennis te laten maken met praktijkgericht leren, draagt de locatie bij aan kansrijk adviseren en aan een betere aansluiting op het voortgezet onderwijs.

Inclusief onderwijs, LWOO en jongerenwerk

Daarnaast biedt Landeweer uitgebreide mogelijkheden voor ondersteuning op maat, in lijn met de ambities van inclusief onderwijs en onderwijs thuis nabij. Hierdoor kan een grotere en meer diverse groep leerlingen onderwijs volgen in de eigen regio. Het onderwijs sluit aan bij de ambities van inclusief onderwijs en het bieden van thuisnabij onderwijs. Voorheen werden deze leerlingen geïndiceerd als LWOO-leerlingen. Op deze locatie maakt jongerenwerk gebruikt van één klaslokaal voor begeleiding nabij.

Samenwerking met bedrijfsleven - mantelzorgunits

Binnen het kader van Sterk Techniek Onderwijs werkt Landeweer intensief samen met regionale opleidingsbedrijven. Leerlingen werken aan realistische opdrachten, zoals het bouwen van zorgunits, waarmee onderwijs en beroepspraktijk direct met elkaar worden verbonden. Dit versterkt de aansluiting op mbo en arbeidsmarkt in de regio.

Sterk Techniekonderwijs (STO) en Technoplaza

Een ander voorbeeld is het Technoplaza (nu nog gehuisvest op Zonegge, maar wordt verplaatst naar Landeweer). Recent is een nieuw convenant afgesloten om het Technoplaza in het kader van Sterk Techniekonderwijs (STO) te continueren. Op het Landeweer wordt deze voorziening gerealiseerd.

Organisatie

Voor het Landeweer is er een bestaande stevige organisatie die consistent en flexibel inspeelt op de leer- en ondersteuningsbehoefte van deze doelgroep.

Ruimte

Dit rijke onderwijsaanbod vraagt om meer flexibiliteit en ruimte in de huisvesting dan gangbaar binnen reguliere normeringen. In onderstaande tabel wordt het aanvullende aanbod geduid en wordt, op basis van ervaringscijfers, inzicht gegeven in de gevolgen voor de ruimtebehoefte. Dit onderwijs heeft in deze vorm behoefte aan extra 'lucht' in het gebouw van 925 – 1.150 m2. De genoemde cijfers zijn indicatief en kennen geen formele wettelijke grondslag.

	M2 bvo	Opmerking
Kansrijk adviseren	150 m2	
Inclusief onderwijs, LWOO en jongerenwerk	225 – 450 m2	5% - 10% van normatief kader
Samenwerking bedrijfsleven	350 m2	Plek bij afdeling techniek
STO en Technoplaza	200 m2	
Totaal	**925 – 1.150 m2**	

5. Conclusie

Dit capaciteitsonderzoek laat zien dat de uitgangspunten uit het concept R-IHP voor locatie Landeweer bijstelling behoeven, zowel ten aanzien van de gehanteerde gebouwomvang als de normatieve ruimtebehoefte.

Op basis van een actuele NEN 2580-meting en herberekening volgens de Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting bedraagt de normatieve overcapaciteit circa 2.425 m² bvo. Dit is aanzienlijk lager dan de eerder veronderstelde ruim 6.200 m² bvo.

Dit verschil wordt met name verklaard doordat bij het bepalen van de omvang van de locatie Landeweer ook niet-onderwijsruimten zijn meegerekend, zoals de fietsenkelder en de gymzalen. Daarnaast was bij het bepalen van de normatieve ruimtebehoefte nog niet bekend dat per augustus 2026 het profielen Z&W en M&T als zelfstandige profielen aangeboden worden en niet meer als keuzevakken.

Beperkte functionele inzetbaarheid van de overcapaciteit

De resterende overcapaciteit is grotendeels normatief van aard en beperkt functioneel inzetbaar. Het gebouw is primair ontworpen voor praktijkgericht vmbo basis-kaderonderwijs. Bouwkundig heeft een gebouw een starre structuur en indeling die niet zonder ingrijpende aanpassingen geschikt te maken is voor andere onderwijsvormen.

Beoordeling van de onderzochte scenario's

Er zijn 2 scenario's onderzocht om het vmbo-tl van het Liemers College (locatie Zonegge) geheel of gedeeltelijk worden ondergebracht op locatie Landeweer. Deze scenario's bieden in theorie onderwijskundige aanknopingspunten, maar blijken in de praktijk niet haalbaar of wenselijk.

Deze scenario's leiden tot:

- Organisatorische complexiteit en een noodzakelijke herpositionering van de locatie.
- Een mismatch tussen doelgroep, profiel en verwachtingen.
- Substantiële bouwkundige ingrepen met bijbehorende investeringen die niet in verhouding staan tot het beoogde effect.

Daarmee vormen deze scenario's geen realistische en toekomstbestendige oplossingsrichting voor het vraagstuk van overcapaciteit.

Regionale context en positionering

De analyse laat zien dat de oplossing voor een sterk vmbo basis-kader niet primair ligt in het herverdelen van leerlingen binnen het Liemers College, maar in het zorgvuldig organiseren van een samenhangend en herkenbaar vmbo-aanbod op regionaal niveau.

Het behouden van voldoende schaalgrootte en kwaliteit voor vmbo basis-kaderonderwijs is daarbij een belangrijke randvoorwaarde.

Voorkeursrichting

De meest robuuste en toekomstbestendige strategie is het behouden en versterken van het huidige profiel van locatie Landeweer als gespecialiseerde vmbo basis-kaderlocatie, met een sterke focus op:

- Praktijkgericht onderwijs.
- Inclusief en thuisnabij onderwijs.
- Samenwerking met het regionale bedrijfsleven.

Omgaan met resterende ruimte

De resterende overcapaciteit dient niet te worden benaderd als leegstand die moet worden ingevuld, maar als functionele ruimte die nodig is voor:

- Praktijkgericht onderwijs en profiel gebonden voorzieningen.
- Ondersteuning in het kader van inclusief en thuisnabij onderwijs.
- Samenwerking met externe partners, zoals binnen Sterk Techniekonderwijs.

	1: vmbo basis - kader + vmbo tl	2. vmbo basis - kader + onderbouw vmbo tl	3. vmbo basis - kader
Aantal leerlingen	399 lln (landeweer) + 353 (zonegge) = 752	399 ll (landeweer) + 179 (zonegge) = 578 lln	399 lln (landeweer)
Onderwijskundige kwaliteit	Een breed, praktijkgericht en samenhangend profiel voor vmbo onderwijs, met kansen voor nog meer verbinding theorie en praktijk. Doorstroom van vmbo tl naar havo komt onder druk te staan.	Een brede praktijkgerichte basis voor brugklasleerlingen van jaar 1 en 2. Meer mogelijkheden in de onderbouw voor verbinding theorie en praktijk. Doorstroom van vmbo tl naar havo komt onder druk te staan.	Breed en rijk onderwijsaanbod, sterk praktijkgericht met verbinding naar het bedrijfsleven en maatschappij
Organisatie	Deze samenvoeging vraagt om een fundamentele herpositionering van Landeweer en is organisatorisch niet wenselijk.	Deze samenvoeging vraagt om een fundamentele herpositionering van Landeweer en is organisatorisch niet wenselijk. Er is geen eenheid meer voor vmbo tl (mavo en mavo beroepsgericht).	Organisatie is ingericht op het geven van deze vorm van onderwijs en het bieden van ondersteuning op maat.
Ruimte normatief	RBM 6.780 m2 < 6.980 m2	RBM 5.660 m2 < 6.980 m2	RBM 4.555 m2 < 6.980 m2
Ruimte functioneel	Er is te weinig ruimte om de huisvesting functioneel aan te passen	Forse aanpassingen in de huisvesting zijn noodzakelijk voor voldoende functionele onderwijsruimte.	De overcapaciteit draagt bij aan het brede aanbod voor deze doelgroep voor maatschappelijke opgaven. Dit vraagt 925 - 1.150 m2 extra.
Conclusie	Het huisvesten van vmbo tl (mavo en mavo beroepsgericht) is niet ruimtelijk haalbaar en organisatorisch niet wenselijk.	Organisatorisch en ruimtelijk functioneel zijn er meerdere uitdagingen voor het combineren van deze doelgroepen.	De overcapaciteit wordt effectief ingezet voor onderwijs, maatschappelijke opgave en samenwerking met het bedrijfsleven.

6. Bijlagen

Bijlage A – NEN 2580 separaat bijgevoegd

Bijlage B – Onderbouwing berekening normatieve ruimtebehoefte per leerlingengroep

Bijlage B

RBM – locatie Landeweer o.b.v. profiel D&P

Dit gaat over de huidige situatie, waar de profielen Z&W en M&T formeel nog keuzevakken zijn. Per 1 augustus 2026 is deze situatie verouderd.

	1	2	3	4	Totaal
VMBO BB	23	36	24	35	118
VMBO BK	61	71	66	83	281
Totaal	84	107	90	118	399

Normatieve ruimtebehoefte	leerweg	**aantal leerl.**	m² b.v.o. / ll. alg.	spec.	Totaal m² b.v.o. alg.	spec.	m² bvo v.v.	**totaal**
		399						
Vaste voet nevenvestiging							550	**550 m2**
Onderbouw		**191**	6,18		1.180			**1.180 m2**
Bovenbouw								
Economie	GLW		5,95	0,89	-	-		**0 m2**
	BLW	**208**	5,56	2,25	1.156	468	196	**1.820 m2**
	LWOO		5,85	3,06	-	-		**0 m2**
Zorg en welzijn	GLW		5,33	2,1	-	-		
	BLW		4,71	4,22	-	-	168	
	LWOO		5,56	2,25	-	-		**0 m2**
Techniek	GLW		5,98	5,47	-	-		
	BLW		4,69	8,99	-	-	299	
	LWOO		4,44	12,72	-	-		**0 m2**
Totaal onderwijs, exclusief sport								**3.551 m2**

RBM – locatie Landeweer o.b.v. profielen D&P, Z&W en M&T (techniek)

Situatie vanaf 1 augustus 2026

	1	2	3	4	Totaal
VMBO BB	23	36	24	35	118
VMBO BK	61	71	66	83	281
Totaal	84	107	90	118	399

verdeling van de leerlingen bovenbouw over de profielen

		BB-BK
Z&W	42%	87
M&T (techn	36%	75
D&P	22%	46
Totaal	100%	208

Normatieve ruimtebehoefte leerweg	**aantal leerl.**	m² b.v.o. / ll. alg.	spec.	Totaal m² b.v.o. alg.	spec.	m² bvo v.v.	**totaal**
	399						
Vaste voet nevenvestiging						550	**550 m2**
Onderbouw	**191**	6,18		1.180			**1.180 m2**
Bovenbouw							
Economie GLW		5,95	0,89	-	-		**0 m2**
BLW	**46**	5,56	2,25	254	103	196	**553 m2**
LWOO		5,85	3,06	-	-		**0 m2**
Zorg en welzijn GLW		5,33	2,1	-	-		**0 m2**
BLW	**87**	4,71	4,22	411	369	168	**948 m2**
LWOO		5,56	2,25	-	-		**0 m2**
Techniek GLW		5,98	5,47	-	-		**0 m2**
BLW	**75**	4,69	8,99	351	673	299	**1.323 m2**
LWOO		4,44	12,72	-	-		**0 m2**
Totaal onderwijs, exclusief sport							**4.555 m2**

RBM – locatie Landeweer o.b.v. profielen D&P, Z&W en M&T en 353 leerlingen vmbo tl (mavo en mavo beroepsgericht)

	1	2	3	4	Totaal
VMBO TL	90	89	87	87	353
VMBO BB	23	36	24	35	118
VMBO BK	61	71	66	83	281
Totaal	174	196	177	205	752

		BB-BK
Z&W	42%	87
M&T	36%	75
D&P	22%	46
Totaal	100%	208

Normatieve ruimtebehoefte	leerweg	aantal leerl.	m² b.v.o. / ll. alg.	m² b.v.o. / ll. spec.	Totaal m² b.v.o. alg.	Totaal m² b.v.o. spec.	m² bvo v.v.	totaal
		752						
Vaste voet nevenvestiging							550	**550 m2**
Onderbouw		**370**	6,18		2.287			**2.287 m2**
Bovenbouw								
Theoretische leerweg	TLW	**174**	6,41		1115			**1.115 m2**
	LWOO		7,07					**0 m2**
Economie	GLW		5,95	0,89	-	-		**0 m2**
	BLW	**46**	5,56	2,25	254	103	196	**553 m2**
	LWOO		5,85	3,06	-	-		**0 m2**
Zorg en welzijn	GLW		5,33	2,1	-	-		**0 m2**
	BLW	**87**	4,71	4,22	411	369	168	**948 m2**
	LWOO		5,56	2,25	-	-		**0 m2**
Techniek	GLW		5,98	5,47	-	-		**0 m2**
	BLW	**75**	4,69	8,99	351	673	299	**1.323 m2**
	LWOO		4,44	12,72	-	-		**0 m2**
					Totaal onderwijs, exclusief sport			**6.777 m2**

RBM – locatie Landeweer o.b.v. profielen D&P, Z&W en M&T en
179 leerlingen onderbouw vmbo tl (mavo en mavo beroepsgericht)

	1	2	3	4	Totaal
VMBO TL	90	89			179
VMBO BB	23	36	24	35	118
VMBO BK	61	71	66	83	281
Totaal	174	196	90	118	578

		BB-BK
Z&W	42%	87
M&T	36%	75
D&P	22%	46
Totaal	100%	208

Normatieve ruimtebehoefte	leerweg	**aantal leerl.**	m² b.v.o. / ll. alg.	spec.	Totaal m² b.v.o. alg.	spec.	m² bvo v.v.	**totaal**
		578						
Vaste voet nevenvestiging							550	**550 m2**
Onderbouw		**370**	6,18		2.287			**2.287 m2**
Bovenbouw								
Theoretische leerweg	TLW	**0**	6,41		0			**0 m2**
	LWOO		7,07					**0 m2**
Economie	GLW		5,95	0,89	-	-		**0 m2**
	BLW	**46**	5,56	2,25	254	103	196	**553 m2**
	LWOO		5,85	3,06	-	-		**0 m2**
Zorg en welzijn	GLW		5,33	2,1	-	-		**0 m2**
	BLW	**87**	4,71	4,22	411	369	168	**948 m2**
	LWOO		5,56	2,25	-	-		**0 m2**
Techniek	GLW		5,98	5,47	-	-		**0 m2**
	BLW	**75**	4,69	8,99	351	673	299	**1.323 m2**
	LWOO		4,44	12,72	-	-		**0 m2**
					Totaal onderwijs, exclusief sport			**5.661 m2**

Liemers College Heerenmaten

projectnummer

25RBG203-00

project

Liemers College Heerenmaten

plaats

Zevenaar

opdrachtgever

KWK

opsteller

Rick Bij de Vaate

fase

Definitiefase

versie

V2.0

datum

7-4-2026

concept

Kantoor Heerlen
Maanstaete
Parallelweg 2B
6411 ND Heerlen
045 571 39 39

Kantoor Rotterdam
Het Blauwe Huis
Mariniersweg 151V
3011 NK Rotterdam
010 750 35 85

Liemers College Heerenmaten

Samenvatting bouwkosten

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
fase	**Definitiefase**	versie	**V2.0**
plaats	**Zevenaar**	datum	**7-4-2026**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**	incl. stichtingskst	**nee**
opdrachtgever	**KWK**		

samenvatting

In opdracht van KWK heeft Bremen Bouwadviseurs deze kostenraming opgesteld.
De kostenraming is tot stand gekomen aan de hand van de bij de uitgangspunten vermelde stukken en eventueel billateraal overleg met betrokkenen bij dit project.
De begroting is opgesteld conform NEN 2699 Niveau 5 Elementen. De samenvatting van de begroting is op niveau 3 (elementclusters)
De elementen eenheidsprijzen worden opgebouwd d.m.v. mamocodes (materiaal, arbeid, materieel en onderaanneming). In fase 3, 4 en 5 van het niveau van de begroting zijn in de eenheidsprijzen de niet nader genoemde detailoplossingen zichtbaar afgeprijsd en zijn deze opgenomen in de eenheidsprijzen.
De begroting bestaat uit directe kosten en indirecte kosten, de zgn. staartkosten bouwbedrijf.

Bij een raming in deze fase (Haalbaarheid) is het gebruikelijk om een percentage nadere planuitwerking op te nemen van 10%;
Onderdeel van deze kostenramingen zijn eveneens de marktconforme staartkosten. Op dit moment hanteren wij hiervoor de opgenomen percentage's.

De kostenramingen hebben daarnaast prijspeil 1 april 2026 en zijn marktconform.
Marktwerking en onvoorzien is geen onderdeel van de kostenramingen.

Bij de algemene bouwplaatskosten is uitgegaan van één ondoorbroke bouwstroom zonder fasering. Indien er sprake is van fasering en meerdere bouwstromen heeft dit een kostenverhoging van de ABK tot gevolg.

Verder is het uitgangspunt dat de bouwlocatie goed bereikbaar is en van voldoende grootte voor opslag en uitvoering tenzij anders aangegeven in de begroting. Een krappe bouwplaats kan tot gevolg hebben dat de bouwlogistiek complex wordt. Tenzij anders aangegeven zijn hiervoor geen aanvullende kosten opgenomen. Extra eisen aan de bouwplaats zoals afwijkende werktijden, geluidsbeperkende maatregelen, BREEAM etc zijn tenzij aangegeven geen onderdeel van deze kostenraming. Mock-ups zijn geen onderdeel van deze kostenraming indien niet uitdrukkelijk vermeld.

Uitgangspunt van de begroting zijn verder de reguliere onderhouds- en garantietermijnen. Indien er sprake is van verlening van onderhouds- en/of garantietermijnen dan zijn de eventuele meerkosten exclusief.

De volgende onderdelen zijn niet opgenomen in de begroting:

- saneringskosten	de kosten voor sanering van verontreinigde grond en het verwijderen van aanwezig asbest
- gevelonderhoud	kosten voor permanante gevelonderhoudinstallatie tenzij anders vermeld
- losse inrichtingen	losse inventaris en inrichting is exclusief tenzij anders vermeld
- exploitatiekosten	onderhouds- en exploitatiekosten zijn geen onderdeel van deze kostenraming
- financieringskosten	financieringskosten zijn geen onderdeel van de kostenraming
- wijziging wet- en regelgeving	eventuele kostenwijzigingen ten gevolge van wijziging in wet- en regelgeving gedurende proces zijn exclusief

Complex	bvo	€/m².bvo	totaal	perc. bouwkst.
Sloopwerk	9.786 m².bvo	- /m².bvo	€ -	0,00%
Bouwkundig / constructief	9.786 m².bvo	1.146,33 /m².bvo	€ 11.217.973	42,39%
Installatie technisch	9.786 m².bvo	778,53 /m².bvo	€ 7.618.650	28,79%
Vaste inrichtingen	9.786 m².bvo	20,59 /m².bvo	€ 201.536	0,76%
Terrein	9.786 m².bvo	- /m².bvo	€ -	0,00%
Staartkosten	9.786 m².bvo	758,74 /m².bvo	€ 7.425.062	28,06%
Totaal bouwkosten	**9.786 m².bvo**	**2.704 /m².bvo**	**€ 26.463.222**	**100,00%**

aanvullende kosten	bvo	€/m².bvo	totaal	% stichtings kst.
A. Grondkosten/aankoopkosten	9.786 m².bvo	206,80 /m².bvo	€ 2.023.760	32,99%
C. Inrichtingskosten	9.786 m².bvo	- /m².bvo	€ -	0,00%
D. Bijkomende kosten	9.786 m².bvo	261,38 /m².bvo	€ 2.557.856	41,70%
E. Onvoorzien	9.786 m².bvo	158,62 /m².bvo	€ 1.552.242	25,31%
G. Financieringskosten	9.786 m².bvo	- /m².bvo	€ -	0,00%
Totaal aanvullende kosten	**9.786 m².bvo**	**627 /m².bvo**	**€ 6.133.858**	**100,00%**

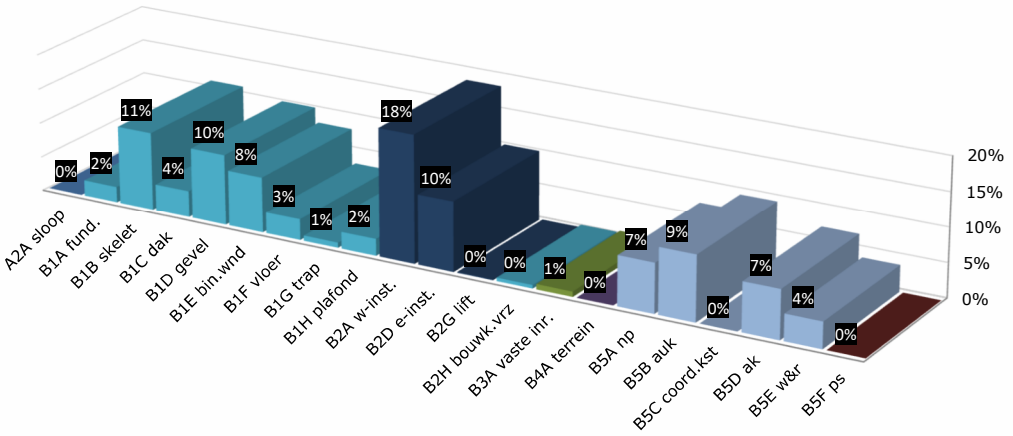
Totaal stichtingskosten excl. btw	**9.786 m².bvo**	**3.331 /m².bvo**	**€ 32.597.079**	**0,00%**
F.1.A BTW 21%	9.786 m².bvo	697 /m².bvo	€ 6.824.183	
Totaal stichtingskosten incl. btw	**9.786 m².bvo**	**4.028 /m².bvo**	**€ 39.421.263**	

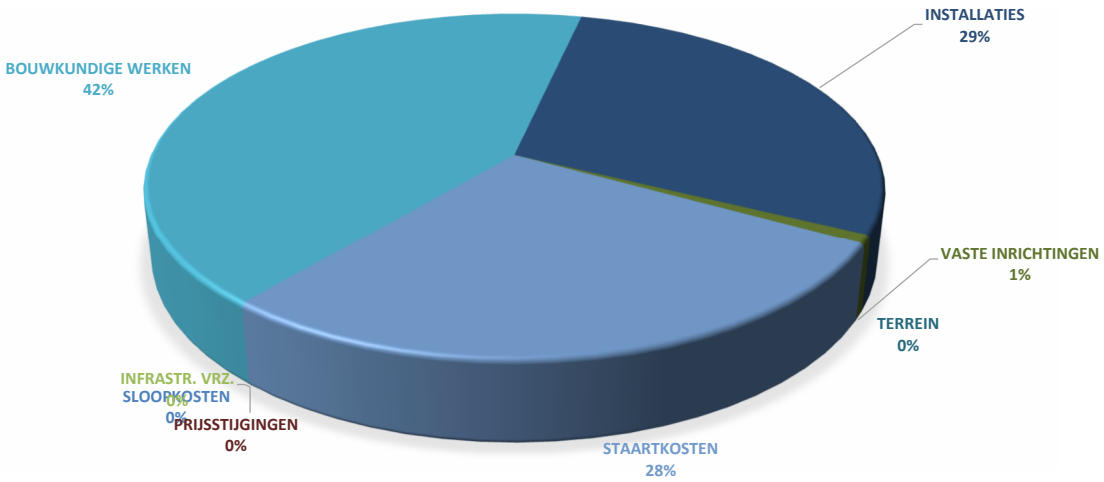
Liemers College Heerenmaten

Samenvatting bouwkosten

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
fase	**Definitiefase**	versie	**V2.0**
plaats	**Zevenaar**	datum	**7-4-2026**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**	incl. stichtingskst	**nee**
opdrachtgever	**KWK**		

Samenvatting bouwkosten op elementenclusters

Liemers College Heerenmaten

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
fase	**Definitiefase**	versie	**V2.0**
plaats	**Zevenaar**	datum	**7-4-2026**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**	m² BVO	**9.786**
		uurloon	**57,50**

Uitgangspunten

- peildatum	**1-4-2026**
- opdrachtgever	**KWK**
- architect	**RoosRos Architecten**
- constructeur	**ntb**
- installatie adviseur	**ntb**

- opgesteld door **Rick Bij de Vaate** rick.bijdevaate@bremenba.nl 06 - 48 03 71 95

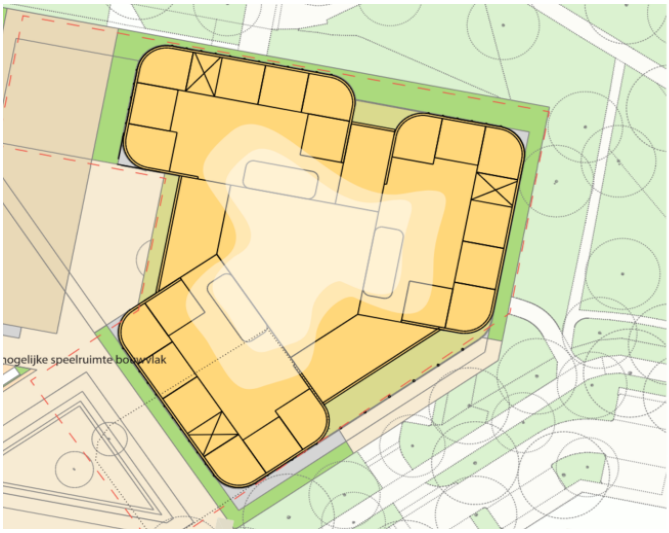
uitgangspunten

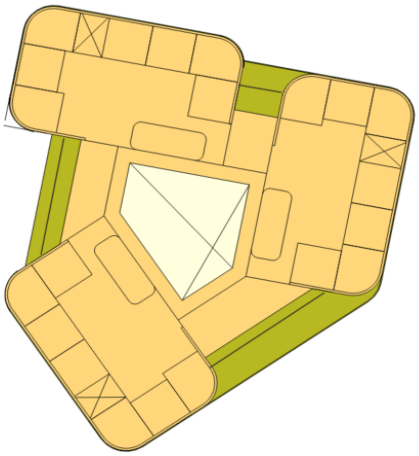
Tekeningen en documenten:
5518_2025-10-29_locatiestudie.pdf
leerlingprognose 1.453

kerngegevens

oppervlakte tbv werkzaamheden

laag	laag / gebouw	BVO nieuw	BVO totaal	hoogte	inhoud
0	begane grond	3.589	**3.589**	4,00	**14.357**
1	1e verdieping	3.098	**3.098**	4,00	**12.393**
2	2e verdieping	3.098	**3.098**	4,00	**12.393**
	Totaal bvo	***9.786 m²***	***9.786 m²***		***39.144 m³***
	af: vide 1e verd.	360	**360**	**4,00**	**1.440**
	af: vide 2e verd.	360	**360**	**4,00**	**1.440**
	Totaal volume	***720 m²***	***720 m²***		***42.024 m³***
	Dakoppervlak			**tov bvo**	
	dakoppervlak open	360	**360**	4%	
	dakoppervlak gesloten	3.229	**3.229**	33%	
	Dakoppervlak totaal	***3.589 m²***	***3.589 m²***	**37%**	
	Geveloppervlak			**tov bvo**	
	geveloppervlak open	1.512	**1.512**	45%	***open***
	geveloppervlak gesloten	1.848	**1.848**	55%	***dicht***
	Geveloppervlak totaal	***3.360 m²***	***3.360 m²***	**34%**	

Liemers College Heerenmaten

Project	**Liemers College Heerenmaten**		
Projectnummer	**25RBG203-00**	Opgesteld door	**Rick Bij de Vaate**
Opdrachtgever	**KWK**	BVO m²	**9.786**
onderdeel	**Stichtingskosten**	Start bouw	**ntb**
fase	**Definitiefase**	Bouwtijd (mnd)	**20,00**
Versie	**V2.0**	Rekenrente	**nvt**
Datum	**7-4-2026**	indexering per jaar	**excl.**
Prijspeil	**1 april 2026**	Oplevering	**ntb**

	omschrijving	aant.	eenh.	prijs/eenh.	totaal €	perc.	opmerkingen
A	**Grondkosten/aankoopkosten**						
1.	***Grond incl. opstallen***	***-***		***-***	***-***		***n.v.t.***
2.	***Sloopwerken - milieukosten***	***9.786***	***m²***	***98***	***963.760***		***-***
A.	Bouwwerk	1	pst	963.760	963.760		
1	*Saneren te slopen bouwwerken*	*-*	*PM*				*oa. asbestsanering*
2	*Verwijderen opstallen*	*7.823*	*m².bvo*	*120*	*938.760*		*volledige sloop*
	- aanhelen tpv aansluitig op sporthal	*1*	*pst*	*25.000*	*25.000*		
3.	***Infrastructurele voorzieningen***	***9.786***	***m²***	***108***	***1.060.000***		***-***
A.	Terrein inrichtingen	1	pst	935.000	935.000		
1	*(her)inrichting terrein*	*8.300*	*m²*	*80*	*664.000*		
	- fietsenrekken hoog/laag	*1.200*	*st*	*55*	*66.000*		
2	*inrichting 100 parkeerplaatsen*	*3.000*	*m²*	*60*	*180.000*		
	- laadpaal inrichting	*1*	*pst*	*25.000*	*25.000*		*ca. 5 dubbele laadpalen (10 plekken)*
B.	Openbare ruimte	-	excl.	-	-		
1	*Openbare infrastructuur*	*-*	*excl.*	*-*	*-*		*aanpassen openbare inrichting tbv toegankelijkheid schoool*
E.	Nutsvoorzieningen	1	pst	125.000	125.000		
4	*Trafo's (bouwkundig)*	*1*	*pst*	*100.000*	*100.000*		
5	*Kabels en leidingen*	*1*	*pst*	*25.000*	*25.000*		*verleggen kabels en leidingen*
4.	***Bovenplanse verevening (kosten minus baten)***	***-***		***-***	***-***		***n.v.t.***
A	**Totaal grondkosten/aankoopkosten**			**207**	**2.023.760**	**6,21%**	
B	**Bouw- en installatiekosten & terreinkosten**						
1.	**Bouwkundige werken**	9.786,00	m²	1.132,83	11.085.862		
2.	**Installaties**	9.786,00	m²	792,03	7.750.761		
3.	**Inrichting**	9.786,00	m²	20,59	201.536		
4.	**Terrein**	9.786,00	m²	-	-		
5.	**Indirecte kosten**	9.786,00	m²	758,74	7.425.062		
B	**Totaal bouwkosten**			**2.704**	**26.463.222**	**81,18%**	
C	**Inrichtingskosten**						
1.	***Bedrijfsinstallaties***	***-***		***-***	-		***n.v.t.***
2.	***Losse inrichtingen***	***-***		***-***	-		***n.v.t.***
C	**Totaal inrichtingskosten**			**-**	**-**	**0,00%**	
D	**Bijkomende kosten**						
1.	***Bijkomende kosten grond***	***-***		***-***	***-***		***n.v.t.***
2.	***Bijkomende kosten bouw***	***9.786***	***m²***	***257***	***2.513.284***	***7,71%***	***-***
A.	Projectbegleiding door de opdrachtgever	-	excl.	-	-		
B.	Honoraria (planontwikkeling en -begleiding)	1	pst	2.381.316	2.381.316		
1	*Proces-/projectmanagement*	*1*	*pst*	*283.000*	*283.000*	*0,87%*	*op basis van 12 uur/week gedurende gehele bouwperiode, incl. 10 uur/week tijdens aanloopfase (104 wkn)*
2	*Programma van eisen*	*1*	*pst*	*10.000*	*10.000*	*0,03%*	
3	*Architect*	*1*	*pst*	*1.290.000*	*1.290.000*	*3,96%*	
3.1	*Bouwkundig bestek*	*1*	*pst*	*15.000*	*15.000*	*0,05%*	
4	*Toezicht*	*1*	*pst*	*191.000*	*191.000*	*0,59%*	*op basis van 24 uur per week gedurende gehele bouwperiode*
5	*Constructeur*	*1*	*pst*	*55.000*	*55.000*	*0,17%*	
6	*Bouwfysica/acoustiek adviseur*	*1*	*pst*	*135.000*	*135.000*	*0,41%*	
7	*Grondmechanisch onderzoek en -advies*	*1*	*pst*	*20.000*	*20.000*	*0,06%*	
8	*Installatiemanagement/ontwerpend installateur*	*1*	*pst*	*215.000*	*215.000*	*0,66%*	
9	*Interieurarchitect*	*-*	*excl.*	*-*	*-*	*0,00%*	*in prijs architect*
10	*Opmeting van het terrein*	*1*	*pst*	*5.000*	*5.000*	*0,02%*	
11	*Bouwkostenmanagement*	*1*	*pst*	*30.000*	*30.000*	*0,09%*	
12	*Overige honoraria t.b.v. bouw*	*1*	*pst*	*132.316*	*132.316*	*0,41%*	*aanname 0,5% van bouwkosten*
C.	Aansluitkosten	1	pst	31.000	31.000		
1	*Aansluitkosten riolering*	*1*	*pst*	*5.000*	*5.000*		
2	*Aansluitkosten gas, water, elektriciteit*	*1*	*pst*	*26.000*	*26.000*		*aanname 630 kVa*
D.	Heffingen	1	pst	100.968	100.968		
1	*Leges*	*1*	*pst*	*100.968*	*100.968*		*startbedrag 28.200 vermeerderd met 0,45% over bouwkosten vanaf 5.000.000 (grondslag 80% van bouwkosten)*
2	*Precario*	*-*	*elders*	*-*	*-*		*in ABK*
E.	Verzekeringen	-	eld.	-	-		onder bouwkosten
1	*CAR*	*-*	*elders*	*-*	*-*		*onder bouwkosten*
2	*WA*	*-*	*elders*	*-*	*-*		*in ABK*

Liemers College Heerenmaten

Project	**Liemers College Heerenmaten**		
Projectnummer	**25RBG203-00**	Opgesteld door	**Rick Bij de Vaate**
Opdrachtgever	**KWK**	BVO m²	**9.786**
onderdeel	**Stichtingskosten**	Start bouw	**ntb**
fase	**Definitiefase**	Bouwtijd (mnd)	**20,00**
Versie	**V2.0**	Rekenrente	**nvt**
Datum	**7-4-2026**	indexering per jaar	**excl.**
Prijspeil	**1 april 2026**	Oplevering	**ntb**

	omschrijving	aant.	eenh.	prijs/eenh.	totaal €	perc.	opmerkingen
F.	Risicoverzekeringen	-	excl.	-	-		
1	*Afkoop van loon- en prijsstijgingen tot start bouw*	*-*	*excl.*	*26.463.222*	*-*		
	Afkoop prijsstijgingen honoraria	*-*	*excl.*	*2.381.316*	*-*		
2	*Verrekening van loon- en prijsstijgingen tijdens de bouw*	*-*	*excl.*	*28.844.538*	*-*		
3	*Afkoop van overige risico's*	*-*	*excl.*	*-*	*-*		
4	*Risicoposten gerelateerd aan risicoanalyse*	*-*	*excl.*	*-*	*-*		
G.	Kunst	-	excl.	-	-		exclusief
H.	Ontwikkelaarskosten	-	excl.	-	-		exclusief
I.	Verkoopkosten	-	excl.	-	-		exclusief
3.	***Bijkomende kosten inrichting***	***-***		***-***	***-***		***n.v.t.***
4.	***Aanloopkosten (bedrijfshuisvesting)***	***9.786***	***m²***	***5***	***44.572***		***-***
A.	Bestuurskosten	-	excl.	-	-		
B.	Werving personeel	-	excl.	-	-		
C.	Vervroegde aanstellingen	-	excl.	-	-		
D.	Schoonmaak eerste opleveringen	1	pst	19.572	19.572		
1	*Schoonmaakkosten*	*9.786*	*m².bvo*	*2*	*19.572*		
E.	Verhuiskosten	1	pst	25.000	25.000		
1	*Verhuiskosten*	*1*	*pst*	*25.000*	*25.000*		*in-/uithuiskosten*
F.	Openingskosten	-	excl.	-	-		
G.	Leegstand	-	excl.	-	-		
H.	Tijdelijke huisvesting	-	excl.	-	-		
D	**Totaal bijkomende kosten**			**261**	**2.557.856**	**7,85%**	
E	**Onvoorzien**						
1.	**Onvoorzien**	***9.786***	**m²**	***159***	**1.552.242**		
A.	Onvoorzien	1	pst	1.552.242	1.552.242		
1	*Onvoorzien honoraria*	*5,0*	*%*	*2.381.316*	*119.066*		
2	*Onvoorzien bouw*	*5,0*	*%*	*26.463.222*	*1.323.161*		
3	*Onvoorzien overig excl. aankoop grond*	*5,0*	*%*	*2.200.300*	*110.015*		
E	**Totaal onvoorzien**			**159**	**1.552.242**	**4,76%**	
G	**Financieringskosten**						
1.	***Financieringskosten/rente grond***	***-***		***-***	***-***		***n.v.t.***
2.	***Financieringskosten/rente bouw***	***-***		***-***	***-***		***n.v.t.***
G	**Totaal financieringskosten**			**-**	**-**	**0,00%**	

	Recapitulatie		% bouwkst.		€/m² bvo	totaal	% sticht.kst	
A	**Grondkosten/aankoopkosten**		**7,6%**	**€**	**206,80**	**2.023.760**	**6,2%**	
B	**Bouw- en installatiekosten & terreinkosten**		**100,0%**	**€**	**2.704,19**	**26.463.222**	**81,2%**	
	Renovatie					-		
	Nieuwbouw					26.463.222		
C	**Inrichtingskosten**		**0,0%**	**€**	**-**	**-**	**0,0%**	
D	**Bijkomende kosten**		**9,7%**	**€**	**261,38**	**2.557.856**	**7,8%**	
E	**Onvoorzien**		**5,9%**	**€**	**158,62**	**1.552.242**	**4,8%**	
G	**Financieringskosten**		**0,0%**	**€**	**-**	**-**	**0,0%**	
	Totaal stichtingskosten		**123,18%**		**3.331**	**32.597.079**	**100,00%**	
F.1.A	**Omzetbelasting verrekenbaar (BTW)**					**6.824.183**		**niet over bouwleges**
	Totaal stichtingskosten (incl. 9% en 21% BTW)				**4.028**	**39.421.263**		

Liemers College Heerenmaten

Totaalblad

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
bouwdeel	**Totaalblad**	versie	**V2.0**
fase	**Definitiefase**		
plaats	**Zevenaar**	datum	**7-4-2026**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**		

Samenvatting begroting conform NEN 2699		Bouwkosten 9.786 m² bvo		TOTAAL 9.786 m² bvo	
code	elementgroepen	kosten / m² bvo	totaal-kosten	kosten / m² bvo	totaal-kosten
A2	**SLOOPKOSTEN**	**-**	**-**	**-**	**-**
A2A	sloopwerk	-	-	-	-
A3	**INFRASTR. VRZ.**	**-**	**-**	**-**	**-**
A3A	grondwerken/verhardingen/riolering/groenaanleg	-	-	-	-
B1	**BOUWKUNDIGE WERKEN**	**1.132,83**	**11.085.862**	**1.132,83**	**11.085.862**
B1A	fundering	61,46	601.474	61,46	601.474
B1B	skelet	304,49	2.979.771	304,49	2.979.771
B1C	daken	103,99	1.017.675	103,99	1.017.675
B1D	gevel	276,16	2.702.505	276,16	2.702.505
B1E	binnenwanden	217,73	2.130.724	217,73	2.130.724
B1F	vloeren	82,29	805.338	82,29	805.338
B1G	trappen en hellingen	20,54	201.000	20,54	201.000
B1H	plafonds	66,15	647.376	66,15	647.376
B2	**INSTALLATIES**	**792,03**	**7.750.761**	**792,03**	**7.750.761**
B2A	w-installaties	500,00	4.893.000	500,00	4.893.000
B2D	e-installaties	275,00	2.691.150	275,00	2.691.150
B2G	transport	3,53	34.500	3,53	34.500
B2H	voorzieningen	13,50	132.111	13,50	132.111
B3	**VASTE INRICHTINGEN**	**20,59**	**201.536**	**20,59**	**201.536**
B3A	vaste inrichtingen	20,59	201.536	20,59	201.536
B4	**TERREIN**	**-**	**-**	**-**	**-**
B4A	terrein	-	-	-	-
totaal directe kosten Liemers College Heerenmaten excl. BTW		**€ 1.945**	**€ 19.038.159**	**1.945**	**€ 19.038.159**
B5	**STAARTKOSTEN**				
B5A	**NADER TE DETAILLEREN**				
	nadere planuitwerking 10,00 %	117,04	1.145.401	117,04	1.145.401
	nadere planuitwerking, W- en E installaties 10,00 %	77,50	758.415	77,50	758.415
B5B	**ALGEMENE UITVOERINGSKOSTEN**				
	alg. uitvoeringskosten 12,00 %	256,80	2.513.037	256,80	2.513.037
B5C	**COÖRDINATIEKOSTEN**				
	coördinatie installaties - %	-	-	-	-
	coördinatie inrichting - %	-	-	-	-
B5D	**ALGEMENE BEDRIJFSKOSTEN (AK)**				
	algemene kosten (A2, B1, B2, B3, B4 en B5B) 8,00 %	191,74	1.876.401	191,74	1.876.401
B5E	**WINST & RISICO**				
	winst & risico (A2 t/m B4, B5B en alg. kosten) 4,00 %	103,54	1.013.257	103,54	1.013.257
B5D	**PRIJSSTIJGINGEN**				
	afkoop prijsstijgingen - %	-	-	-	-
	afkoop risico -	-	-	-	-
C	**INRICHTINGSKOSTEN**				
	stelposten - %	-	-	-	-
D	**BIJKOMENDE KOSTEN**				
	CAR-verzekering, incl assurantiebelasting 0,45 %	12,11	118.551	12,11	118.551
	garantiekosten nazorg - PM	-	-	-	-
	engineeringskosten, uitwerking tot UO - PM	-	-	-	-
totaal directe en indirecte kosten Liemers College Heerenmaten excl. BTW		**€ 2.704**	**€ 26.463.222**	**2.704**	**€ 26.463.222**

Liemers College Heerenmaten

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
betreft	**elementen raming**	versie	**V2.0**
fase	**Definitiefase**	datum	**7-4-2026**
plaats	**Zevenaar**	m² BVO	**9.786**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**	gem. uurloon	**57,50**

code	elementomschrijving		hoeveelheid	eenheid	kst/eenheid in EUR	totaal kosten in EUR	kst/element in EUR
A	**GRONDKOSTEN**		**9.786**	**m² bvo**			
A2	**SLOOPWERKEN**		**9.786**	**m² bvo**			
A2A	**SLOOPWERK (BOUWKUNDIG WERK)**		**9.786**	**m² bvo**			
(1)	**saneren en te slopen bouwwerken**			.			
	bouwrijp maken terrein; uitgangspunt = bouwrijp opleveren		-	excl.	-	-	
				.			
	subtotaal saneren en te slopen bouwwerken		***9.786***	***m² / bvo***	**-**		**-**
				.			
(2)	**saneren en te slopen bouwwerken**			.			
	bodem- en asbestsanering		-	excl.	-	-	
				.			
	subtotaal saneren en te slopen bouwwerken		***9.786***	***m² / bvo***	**-**		**-**
				.			
totaal	**SLOOPWERK (BOUWKUNDIG WERK)**				**-**	***/ m² bvo***	**-**
				.			
B	**BOUWKOSTEN**		**9.786**	**m² bvo**			
				.			
B1	**BOUWKUNDIGE WERKEN**		**9.786**	**m² bvo**			
B1A	**FUNDERING**		**9.786**	**m² bvo**			
(11)	**bodemvoorzieningen**						
	inmeten en maatvoeren		9.786	m².bvo	3,03	29.603	
	grondwerk funderingen; hoogte grondwerk:	*1000 mm*	4.307	m³	12,00	51.686	
	afvoeren grond		3.589	m³	18,00	64.608	
	aanvullen uitkomende grond		718	m³	8,00	5.743	
	AP-04 verklaring incl. PFAS		1	pst	3.100,00	3.100	
	drooghouden bouwput		-	excl.	-	-	
	zandbed in kruipruimte; hoogte zandbed:	*200 mm*	718	m³	28,00	20.100	
	subtotaal grondverzet		***9.786***	***m² / bvo***	***17,87***		***174.840***
(13)	**vloeren op grondslag**						
	n.v.t.		-	n.v.t.	-	-	
	subtotaal vloeren op grondslag		***9.786***	***m² / bvo***	**-**		**-**
(16)	**funderingsconstructies**						
	funderingsbalk		540	m¹	250,00	135.000	
	- breedte	*500 mm*					
	- hoogte	*600 mm*					
	- wapening per kg/m³	*100 kg/m³*					
	subtotaal funderingsconstructies		***9.786***	***m² / bvo***	***13,80***		***135.000***
(17)	**paalfunderingen**						
	prefab betonpaal 290x290 (aanname 1st/8m²)		449	st	650,00	291.633	
	- paallengte	*15 m¹*					
	subtotaal paalfunderingen		***9.786***	***m² / bvo***	***29,80***		***291.633***
totaal	**FUNDERING**				***61,46***	***/ m² bvo***	**601.474**

Liemers College Heerenmaten

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
betreft	**elementen raming**	versie	**V2.0**
fase	**Definitiefase**	datum	**7-4-2026**
plaats	**Zevenaar**	m² BVO	**9.786**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**	gem. uurloon	**57,50**

code	elementomschrijving		hoeveelheid	eenheid	kst/eenheid in EUR	totaal kosten in EUR	kst/element in EUR
B1B	**SKELET**		**9.786**	**m² bvo**			
(21)	**massieve (dragende) buitenwanden**						
	n.v.t		-	n.v.t	-	-	
	subtotaal massieve (dragende) buitenwanden		***9.786***	***m² / bvo***	***-***		***-***
(22)	**massieve (dragende) binnenwanden**						
	n.v.t.		-	n.v.t.	-	-	
	subtotaal massieve (dragende) binnenwanden		***9.786***	***m² / bvo***	***-***		***-***
(23.1)	**dragende vloeren**						
	geisoleerde kanaalplaatvloer Rc = 3,7 m2K/W		3.589	m²	95,00	340.987	
	- dikte vloer	*260 mm*					
	kanaalplaatvloer		6.197	m²	85,00	526.717	
	- dikte vloer	*260 mm*					
	druklaag		9.786	m²	40,00	391.440	
	- dikte druklaag	*80 mm*					
	- hulpwapening in druklaag kg/m²	*12 kg/m²*					
	subtotaal dragende vloeren		***9.786***	***m² / bvo***	***128,67***		***1.259.143***
(23.2)	**secundaire vloeren**						
	luifels tpv entree's		230	m²	300,00	69.000	
	subtotaal secundaire vloeren		***9.786***	***m² / bvo***	***7,05***		***69.000***
(27)	**dragende daken**						
	kanaalplaatvloer		3.229	m²	85,00	274.493	
	- dikte vloer	*260 mm*					
	druklaag		3.229	m²	40,00	129.173	
	- dikte druklaag	*80 mm*					
	- hulpwapening in druklaag kg/m²	*12 kg/m²*					
	subtotaal dragende daken		***9.786***	***m² / bvo***	***41,25***		***403.667***
(28)	**hoofddraagconstructies**						
	stalen constructie	*30,00 kg/m².bvo*	293.580	kg	4,00	1.174.320	
	- verankering kolommen		300	st	84,00	25.200	
	subtotaal hoofddraagconstructies		***9.786***	***m² / bvo***	***122,58***		***1.199.520***
(95)	**diversen ruwbouw**						
	sparingen maken en aanwerken		9.786	m².bvo	1,08	10.520	
	doorvoeringen + materialen etc.		9.786	m².bvo	3,88	37.921	
	subtotaal diversen ruwbouw		***9.786***	***m² / bvo***	***4,95***		***48.441***
totaal	**SKELET**				***304,49***	***/ m² bvo***	**2.979.771**

Liemers College Heerenmaten

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
betreft	**elementen raming**	versie	**V2.0**
fase	**Definitiefase**	datum	**7-4-2026**
plaats	**Zevenaar**	m² BVO	**9.786**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**	gem. uurloon	**57,50**

code	elementomschrijving		hoeveel-heid	een-heid	kst/eenheid in EUR	totaal kosten in EUR	kst/element in EUR
B1C	**DAKAFBOUW/DAKAFWERKINGEN**		**9.786**	**m² bvo**			
(27)	**dakafbouwconstructies**						
	dakrand, houten rekwerk incl. muurafdekker		338	m¹	150,00	50.700	
	(akoestisch) scherm rondom installatieopstellingen dak (uitgangspunt = installatie zoveel als mogelijk 'binnen' opstellen)		-	excl.	-	-	
	subtotaal dakafbouwconstructies		***9.786***	***m² / bvo***	***5,18***		***50.700***
(37)	**dakopeningen**						
	dakluik incl. schaartrap		1	pst	3.750,00	3.750	
	lichtstraat		360	m²	1.500,00	540.000	
	subtotaal dakopeningen		***9.786***	***m² / bvo***	***55,56***		***543.750***
(47)	**dakafwerkingen**						
	bitumineuze dakbedekking incl. isolatie Rc = 6,3 m2K/W		3.229	m²	120,00	387.520	
	- verharding t.b.v. installaties	*5%*	161	m²	40,00	6.459	
	- valbeveiliging		3.229	m²	5,00	16.147	
	sedum dakbedekking, op daken boven BG		131	m²	100,00	13.100	
	sedum dakbedekking, op daken boven 2e verd.		-	excl.	-	-	
	subtotaal dakafwerkingen		***9.786***	***m² / bvo***	***43,25***		***423.225***
totaal	**DAKAFBOUW/DAKAFWERKINGEN**				***103,99***	***/ m² bvo***	**1.017.675**
B1D	**GEVELAFBOUW/GEVELAFWERKINGEN**		**9.786**	**m² bvo**			
(21)	**buitenwandafbouwconstructies**						
	steigerwerk		4.099	m²	45,00	184.455	
	prefab kantplank Rc = 4,7 m2K/W		270	m¹	95,00	25.650	
	HSB-gevelelement, prefab, Rc = 4,7 m2K/W		1.848	m²	240,00	443.520	
	- 1x gipsplaat, binnenzijde, in werk monteren incl. behangklaar afwerken		1.848	m²	30,00	55.440	
	- 1x vezelcementplaat, buitenzijde, in werk monteren, tbv 'open' gevelafwerking		1.848	m²	50,00	92.400	
	subtotaal buitenwandafbouwconstructies		***9.786***	***m² / bvo***	***81,90***		***801.465***
(31)	**buitenwandopeningen**						
	stelkozijnen tbv gevelkozijnen (in prijs HSB)		-	n.v.t.	-	-	
	aluminium kozijnen incl. HR++ beglazing incl. openingen		1.512	m²	650,00	982.800	
	- toeslag entree's		3	st	5.000,00	15.000	
	versterbank, composiet		810	m¹	54,85	44.429	
	buitendorpel, hardsteen		30	m¹	135,73	4.072	
	zonwering, screens	*80%*	1.210	m²	150,00	181.440	
	subtotaal buitenwandopeningen		***9.786***	***m² / bvo***	***125,46***		***1.227.740***
(41)	**buitenwandafwerking**						
	gevelafwerking ntb		2.241	m²	300,00	672.300	
	algemeen; vogel- en vleermuiskasten, neststenen zwaluwen / mezen etc.		1	st	1.000,00	1.000	
	subtotaal buitenwandafwerking		***9.786***	***m² / bvo***	***68,80***		***673.300***
totaal	**GEVELAFBOUW/GEVELAFWERKINGEN**				***276,16***	***/ m² bvo***	**2.702.505**

Liemers College Heerenmaten

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
betreft	**elementen raming**	versie	**V2.0**
fase	**Definitiefase**	datum	**7-4-2026**
plaats	**Zevenaar**	m² BVO	**9.786**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**	gem. uurloon	**57,50**

code	elementomschrijving	hoeveelheid	eenheid	kst/eenheid in EUR	totaal kosten in EUR	kst/element in EUR
B1E	**BINNENWANDENAFBOUW/BINNENWANDAFWERKINGEN**	**9.786**	**m² bvo**			
(22)	**binnenwandafbouwconstructies**					
	MS-wand V75/50.2.A	600	m²	64,50	38.700	
	MS-wand 100/2.50.2.A	6.850	m²	92,50	633.644	
	bouwkundige ombouw inbouwreservoir toiletten	60	st	150,00	9.000	
	bouwkundige ombouw inbouwreservoir toiletten MIVA	3	st	250,00	750	
	subtotaal binnenwandafbouwconstructies	***9.786***	***m² / bvo***	***69,70***		***682.094***
(32)	**binnenwandopeningen**					
	binnenkozijnen incl. deur, binnen raam kozijnen, glazen systeemwanden ntb	1.370	m²	600,00	822.024	
	subtotaal binnenwandopeningen	***9.786***	***m² / bvo***	***84,00***		***822.024***
(42)	**binnenwandafwerkingen**					
	renovlies incl. 2 lagen sauswerk	12.808	m²	21,00	268.975	
	- speciale afwerkingen (houten lambriseringen, tegelwerk etc)	2.562	m²	100,00	256.166	
			.			
	plintafwerking, houten plint	3.500	m¹	22,00	77.000	
			.			
	diversen afwerkingen kitwerk etc.	9.786	m².bvo	2,50	24.465	
	subtotaal binnenwandafwerkingen	***9.786***	***m² / bvo***	***64,03***		***626.606***
totaal	**BINNENWANDENAFBOUW/BINNENWANDAFWERKINGEN**			***217,73***	***/ m² bvo***	**2.130.724**
B1F	**VLOERENAFBOUW/VLOERAFWERKINGEN**	**9.786**	**m² bvo**			
(23)	**vloerafbouwconstructies**					
	schoonmaken ondergrond t.b.v. dekvloeren	8.318	m²	1,73	14.349	
	dichten en afzetten gaten en sparingen	8.318	m²	1,65	13.725	
	zandcement dekvloer d=70	3.051	m²	19,44	59.303	
	zandcement dekvloer, zwevend 20/50	5.267	m²	24,44	128.716	
	subtotaal vloerafbouwconstructies	***9.786***	***m² / bvo***	***22,08***		***216.092***
(33)	**vloeropeningen**					
	vloerluiken, geisoleerd	4	st	900,00	3.600	
	viderand afwerking	150	m	100,00	15.000	
	subtotaal vloeropeningen	***9.786***	***m² / bvo***	***1,90***		***18.600***
(43)	**vloerafwerkingen**					
	schoonmaken ondergrond t.b.v. egaliseren	8.318	m²	1,73	14.349	
	primeren en egaliseren dekvloer (excl. Tegelvloeren & schoonloopmat)	8.268	m²	8,25	68.212	
	gietvloer sanitaire ruimten incl. plint	200	m²	110,00	22.000	
	algemene afwerkingen ntb	8.068	m²	50,00	403.405	
	schoonloopmat	50	m²	275,00	13.750	
	kitwerken en overgangsprofielen	9.786	m².bvo	5,00	48.930	
	subtotaal vloerafwerkingen	***9.786***	***m² / bvo***	***58,31***		***570.646***
totaal	**VLOERENAFBOUW/VLOERAFWERKINGEN**			***82,29***	***/ m² bvo***	**805.338**

Liemers College Heerenmaten

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
betreft	**elementen raming**	versie	**V2.0**
fase	**Definitiefase**	datum	**7-4-2026**
plaats	**Zevenaar**	m² BVO	**9.786**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**	gem. uurloon	**57,50**

code	elementomschrijving	hoeveel-heid	een-heid	kst/eenheid in EUR	totaal kosten in EUR	kst/element in EUR
B1G	**TRAPPEN EN HELLINGBANEN**	**9.786**	**m² bvo**			
(24)	**trap- en hellingconstructies**					
	trap centrale hart, van BG naar 1E	1	verd.	50.000,00	50.000	
	trap centrale hart, van 1e naar 2e	1	verd.	25.000,00	25.000	
	prefab betontrap	6	verd.	7.000,00	42.000	
	subtotaal trap- en hellingconstructies	***9.786***	***m² / bvo***	***11,96***		***117.000***
(34)	**balustrades en leuningen**					
	handrail en balustrade trappen	6	verd.	1.500,00	9.000	
	balustraden rondom vide centrale hart	150	m¹	500,00	75.000	
	subtotaal balustrades en leuningen	***9.786***	***m² / bvo***	***8,58***		***84.000***
(44)	**trap- en hellingafwerkingen**					
	trap- en hellingafwerkingen	-	eld	-	-	
	subtotaal trap- en hellingafwerkingen	***9.786***	***m² / bvo***	***-***		***-***
totaal	**TRAPPEN EN HELLINGBANEN**			***20,54***	***/ m² bvo***	**201.000**
B1H	**PLAFONDS BINNEN/BUITEN**	**9.786**	**m² bvo**			
(45)	**plafondafwerkingen**					
	systeemplafond ntb	7.758	m²	73,50	570.220	
	systeemplafond, hygienisch	200	m²	55,50	11.100	
			.			
	diverse timmerwerken	9.786	m².bvo	6,75	66.056	
	subtotaal plafondafwerkingen	***9.786***	***m² / bvo***	***66,15***		***647.376***
totaal	**PLAFONDS BINNEN/BUITEN**			***66,15***	***/ m² bvo***	**647.376**

Liemers College Heerenmaten

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
betreft	**elementen raming**	versie	**V2.0**
fase	**Definitiefase**	datum	**7-4-2026**
plaats	**Zevenaar**	m² BVO	**9.786**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**	gem. uurloon	**57,50**

code	elementomschrijving		hoeveelheid	eenheid	kst/eenheid in EUR	totaal kosten in EUR	kst/element in EUR
				.			
B2	**INSTALLATIES**		**9.786**	**m² bvo**			
B2A	**WERKTUIGBOUWKUNDIGE INSTALLATIES**		**9.786**	**m² bvo**			
(5-)	**complete installaties (werktuigbouwkundig)**						
	W-installaties (FS-B, BENG, Lucht/Water WP installatie)		9.786	m².bvo	500,00	4.893.000	
	subtotaal complete installaties (werktuigbouwkundig)		***9.786***	***m² / bvo***	***500,00***		***4.893.000***
totaal	**WERKTUIGBOUWKUNDIGE INSTALLATIES**				***500,00***	***/ m² bvo***	**4.893.000**
B2D	**ELEKTROTECHNISCHE INSTALLATIES**		**9.786**	**m² bvo**			
(6-)	**complete installaties (elektrotechnisch)**						
	E-installaties (FS-B, BENG)		9.786	m².bvo	275,00	2.691.150	
	subtotaal complete installaties (elektrotechnisch)		***9.786***	***m² / bvo***	***275,00***		***2.691.150***
totaal	**ELEKTROTECHNISCHE INSTALLATIES**				***275,00***	***/ m² bvo***	**2.691.150**
B2G	**TRANSPORT**		**9.786**	**m² bvo**			
(66)	**transportinstallaties**						
	platformlift, zonder liftput	*3 stops*	1	pst	34.500,00	34.500	
	subtotaal transportinstallaties		***9.786***	***m² / bvo***	***3,53***		***34.500***
totaal	**TRANSPORT**				***3,53***	***/ m² bvo***	**34.500**
B2H	**VOORZIENINGEN**		**9.786**	**m² bvo**			
(69)	**bouwkundige voorzieningen t.b.v. installaties**			.			
	bouwkundige voorzieningen t.b.v. installaties		9.786	m².bvo	10,00	97.860	
	brandwerende voorzieningen en afdichtingen		9.786	m².bvo	3,50	34.251	
	subtotaal bouwkundige voorzieningen t.b.v. installaties		***9.786***	***m² / bvo***	***13,50***		***132.111***
totaal	**VOORZIENINGEN**				***13,50***	***/ m² bvo***	**132.111**

Liemers College Heerenmaten

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
betreft	**elementen raming**	versie	**V2.0**
fase	**Definitiefase**	datum	**7-4-2026**
plaats	**Zevenaar**	m² BVO	**9.786**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**	gem. uurloon	**57,50**

code	elementomschrijving	hoeveel-heid	een-heid	kst/eenheid in EUR	totaal kosten in EUR	kst/element in EUR
			.			
B3	**VASTE INRICHTINGEN**	**9.786**	**m² bvo**			
B3A	**VASTE INRICHTINGEN**	**9.786**	**m² bvo**			
(71)	**vaste verkeersvoorzieningen**					
	vaste verkeersvoorzieningen	9.786	m².bvo	1,00	9.786	
	subtotaal vaste verkeersvoorzieningen	***9.786***	***m² / bvo***	***1,00***		***9.786***
(72)	**vaste inrichtingen**					
	postkast	1	st	250,00	250	
	diverse vaste inrichtingen ntb	1	pst	50.000,00	50.000	
	BiNaSk lokaal inrichting	-	excl.	-	-	
	lockers	-	excl.	-	-	
	subtotaal vaste inrichtingen	***9.786***	***m² / bvo***	***5,13***		***50.250***
(73)	**vaste keukenvoorzieningen**					
	pantryblok lokalen	56	st	1.500,00	84.000	
	pantryblok teamkamer	1	st	7.500,00	7.500	
	keukenvoorziening incl. uitgiftebalie	1	pst	50.000,00	50.000	
	subtotaal vaste keukenvoorzieningen	***9.786***	***m² / bvo***	***14,46***		***141.500***
(74)	**vaste sanitaire voorzieningen**					
	vaste sanitaire voorzieningen *in W-installaties*		eld.	-	-	
	subtotaal vaste sanitaire voorzieningen	***9.786***	***m² / bvo***	***-***		***-***
totaal	**VASTE INRICHTINGEN**			***20,59***	***/ m² bvo***	**201.536**
B4	**TERREIN**	**9.786**	**m² bvo**			
B4A	**TERREIN**	**9.786**	**m² bvo**			
(00)	**terrein afwerking**					
	terrein afwerking	-	excl.	-	-	
	subtotaal terrein afwerking	***9.786***	***m² / bvo***	***-***		***-***
totaal	**TERREIN**			***-***	***/ m² bvo***	***-***
			.			
totaal directe kosten Liemers College Heerenmaten elementen raming excl. BTW				**1.945,45**	***/ m² bvo***	**19.038.160**

Liemers College Heerenmaten

project	**Liemers College Heerenmaten**	proj.nr.	**25RBG203-00**
betreft	**elementen raming**	versie	**V2.0**
fase	**Definitiefase**	datum	**7-4-2026**
plaats	**Zevenaar**	m² BVO	**9.786**
opsteller	**Rick Bij de Vaate**	gem. uurloon	**57,50**

code	elementomschrijving	hoeveel-heid	een-heid	kst/eenheid in EUR	totaal kosten in EUR	kst/element in EUR
totaal directe kosten Liemers College Heerenmaten elementen raming excl. BTW		***9.786***	***m² bvo***	***1.945,45***	***/ m² bvo***	***19.038.160***
B5	**STAARTKOSTEN**					
B5A	**NADER TE DETAILLEREN**	**9.786**	**m² bvo**			
	nadere planuitwerking	10,0	%	11.454.010	1.145.401	
	nadere planuitwerking, W- en E installaties	10,0	%	7.584.150	758.415	
	subtotaal NADER TE DETAILLEREN			***194,54***	***/ m² bvo***	***1.903.816***
B5B	**ALGEMENE UITVOERINGSKOSTEN**	**9.786**	**m² bvo**			
	alg. uitvoeringskosten	12,0	%	20.941.976	2.513.037	
	subtotaal ALGEMENE UITVOERINGSKOSTEN			***256,80***	***/ m² bvo***	***2.513.037***
B5C	**COÖRDINATIEKOSTEN**	**9.786**	**m² bvo**			
	coördinatie installaties (W- en E)		%	-	-	
	coördinatie inrichting		%	-	-	
	subtotaal COÖRDINATIEKOSTEN			***-***	***/ m² bvo***	***-***
B5D	**ALGEMENE BEDRIJFSKOSTEN (AK)**	**9.786**	**m² bvo**			
	algemene kosten over A2, B1, B2, B3, B4 en B5B	8,0	%	23.455.013	1.876.401	
	subtotaal ALGEMENE BEDRIJFSKOSTEN (AK)			***191,74***	***/ m² bvo***	***1.876.401***
B5E	**WINST & RISICO**	**9.786**	**m² bvo**			
	winst & risico over A2 t/m B4, B5A, B5B en B5D	4,0	%	25.331.414	1.013.257	
	subtotaal ALGEMENE BEDRIJFSKOSTEN (AK)			***103,54***	***/ m² bvo***	***1.013.257***
B5F	**PRIJSSTIJGINGEN**	**9.786**	**m² bvo**			
	afkoop prijsstijgingen		no	-	-	
	afkoop risico		no	-	-	
	subtotaal PRIJSSTIJGINGEN			***-***	***/ m² bvo***	***-***
C	**INRICHTINGSKOSTEN**	**9.786**	**m² bvo**			
	stelposten		pm			
	subtotaal INRICHTINGSKOSTEN			***-***	***/ m² bvo***	***-***
D	**BIJKOMENDE KOSTEN**	**9.786**	**m² bvo**			
	CAR-verzekering, incl assurantiebelasting	0,45	%	26.344.671	118.551	
	garantiekosten nazorg		*pm*			
	engineeringskosten, uitwerking SO/VO/DO/TO ontwerp		*pm*			
	subtotaal BIJKOMENDE KOSTEN			***12,11***	***/ m² bvo***	***118.551***
TOTAAL indirecte kosten Liemers College Heerenmaten elementen raming excl. BTW		***9.786***	***m² bvo***	***758,74***	***/ m² bvo***	***7.425.062***
totaal directe en indirecte kosten Liemers College Heerenmaten elementen raming excl. BTW				**2.704,19**	***/ m² bvo***	**26.463.223**

Memo

Aan	mevrouw O. Vriese - Gemeente Zevenaar
Datum	16 april 2026
Referentie	P2000382-0006.1.0
Betreft	toelichting stichtingskosten

Naar aanleiding van de rapportage P2000382-0002 van Hevo, zijn er een aanvullende vragen gesteld omtrent de geraamde stichtingskosten voor de eventuele nieuwbouw. Deze memo tracht verdere helderheid te scheppen aangaande de gehanteerde uitgangspunten, en de daarbij opgenomen kosten.

In bovengenoemde rapportage zijn in hoofdlijnen de uitgangspunten van de kostenraming uiteengezet. Hierbij nogmaals kort samengevat:

A. Besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen Bouwbesluit) niveau nieuwbouw
B. Frisse Scholen Klasse B
C. Ruimtelijk functionele uitgangspunten zoals omschreven in het rapport van De Mevrouwen ‘Scenario onderzoek Heerenmäten – Zonegge’ d.d. 15-11-2023
D. Het terrein is buiten beschouwing gelaten, net als eventuele grondkosten.

Bij de resultaten van het onderzoek in 2023 heeft Bremen Bouwadviseurs een nieuwbouwkostenraming opgesteld die als input voor ons onderzoek heeft gediend. Dit betreft document 25RBG203-00 versie V1.0 d.d. 04-11-2025. *Intussen is er een nieuwe versie verschenen, maar die is niet door Hevo als input gebruikt.*

De nieuwbouwkostenraming Bremen sluit op € 38,4 mln stichtingkosten incl. btw, prijspeil 01-10-2025.
(De nieuwe versie Bremen sluit op € 39,4 mln stichtingkosten incl. btw, prijspeil 01-04-2026.)

Aan Hevo is de vraag gesteld om een kostenraming voor een courant schoolgebouw wat een vergelijkbaar afwerkingsniveau heeft als de huidige school om een eerlijke vergelijking te kunnen maken tussen renovatie en nieuwbouw.

Om de kosten voor deze nieuwbouwvariant te berekenen is gebruik gemaakt van de Hevo kostenconfigurator. Dit instrument heeft een aantal voor gedefinieerde referentiegebouwen (inclusief complete bouw-/stichtingkostenramingen) waarmee op snelle manier gerekend kan worden. De kosten in de kostenconfigurator worden jaarlijks up-to-date gebracht met behulp van de Hevo moederbegroting die weer tot stand komt door nacalculatie van onze (risicodragende) projecten.

De nieuwbouwkostenraming Hevo sluit op € 34,0 mln stichtingkosten incl. btw, prijspeil 01-01-2026.

Hierna volgt een analyse van de bouw- en stichtingskosten van de kostenraming van Bremen Bouwadviseurs en Hevo.

Statenlaan 8 | 5223 LA 's-Hertogenbosch | T 073 - 6 409 409 | info@hevo.nl | KvK Brabant 16029774
Assendorperdijk 1 | 8012 EG Zwolle | T 038 - 4 258 101 | ISO 9001-gecertificeerd | BTW 0011.60.461.B01

1. Analyse bouwkosten

De kostenraming van Bremen Bouwadviseurs d.d. 04-11-2025 laat een groter detailniveau zien dan de kostenconfigurator van Hevo. Echter zijn beide wel op dit detailniveau berekend. Hier volgt een overzicht met verschillen van de beide kostenramingen.

	Bremen Bouwadviseurs	Hevo
Gebouwvorm	Conform ontwerp KWK, met 3 bouwlagen en vide.	Rechthoekig en doelmatig, met 3 bouwlagen.
Sloopkosten	Buiten de scope.	Buiten de scope.
Fundering	Paalfundering.	Paalfundering, maar minder zwaar aangenomen.
Skelet	Volledig kolommen-balken structuur. Luifels aanwezig.	Dragende gevels met kolommen-balken in de middenzone.
Dak	Betondak met sedum en lichtstraat.	Betondak.
Gevels, gesloten	Houtskeletbouw met n.t.b. gevelafwerking.	Metselwerk.
Gevels, open	Aluminium kozijnen met screens.	Aluminium kozijnen met screens.
Binnenwanden, gesloten	Metal stud met vliesbehang. Glazen systeemwanden.	Metal stud met vliesbehang.
Binnenwanden, open	Voldoende openheid/zichtlijnen.	Voldoende openheid/zichtlijnen.
Vloeren	Betonvloeren met zwevende dekvloer. Afwerking n.t.b.	Betonvloeren met zwevende dekvloer. Afwerking onderhoudsarm. (vergelijkbaar niveau).
Trappen	Centrale hoofdtrap en betontrappen.	Centrale hoofdtrap en betontrappen.
Plafonds	Luxe systeemplafonds.	Standaard systeemplafonds.
W-installatie	Op basis van BENG & FS-B met lucht-water warmtepomp.	Op basis van BENG & FS-B met lucht-water warmtepomp.
E-installatie	Op basis van BENG & FS-B.	Op basis van BENG & FS-B.
Transportinstallatie	Platformlift.	Platformlift.
Vaste inrichtingen	Basisinrichting met pantryblokken in lokalen.	Basisinrichting.
Terrein	Buiten de scope.	Buiten de scope.
Staartkosten	Compleet met ruim percentage voor nadere planuitwerking.	Compleet.

2. Analyse stichtingskosten

Zoals bij de bouwkosten, hierbij ook een vergelijking tussen de stichtingskosten.

	Bremen Bouwadviseurs	Hevo
Grondkosten	Sloop huidig gebouw en terreininrichting.	Exclusief.
Bouwkosten	Zie hierboven.	Zie hierboven.
Inrichtingskosten	Buiten de scope.	Buiten de scope.
Bijkomende kosten	Honoraria, aansluitkosten, heffingen, verzekeringen (in bk), aanloopkosten.	Honoraria, aansluitkosten, heffingen, verzekeringen, aanloopkosten.
Onvoorzien	Opgenomen.	Opgenomen (vergelijkbaar).
Financieringskosten	Buiten de scope.	Buiten de scope.

3. Conclusie

Op hoofdlijnen zijn er slechts kleine verschillen in prijsniveau tussen de kostenramingen van Bremen Adviseurs en Hevo, die gezien het prijspeil verschil ook verklaarbaar zijn. Echter zijn er wel enkele verschillen in uitgangspunten zichtbaar die het verschil ‘onder aan de streep’ verklaren.

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING HUISVESTING VOORTGEZET ONDERWIJS IN DE LIEMERS

Concept agenda GRHVOL bestuurlijk overleg

Datum: Donderdag 7 mei 2026

Tijd: 15.00 – 16.00

Locatie: Liemers College Heerenmäten

1. Opening en agenda vaststellen
    a. vastgesteld

2. Mededelingen
    a. Marcel Vegter is ter vervanging van Niek

3. Verslag 5 februari – vaststellen
    a. Opmerking: pagina 1, 4.a.i. verwoording niet correct, aanpassen naar : dat vanuit quadraam en gemeente Zevenaar essentiële informatie ontbreekt.
    b. Pagina 2, vi: locatie B aanpassen naar studie 2.
    c. Vii: één integraal document = fasedocument

4. Project Heerenmäten/Zonegge
    a. Fasedocument definitiefase bespreken en vaststellen
        i. Er is een inhoudelijk goed en onderbouwd document besproken. De belangrijkste discussie richt zich op de **financiële bijdrage van het schoolbestuur** en de onderbouwing richting de gemeenteraden.
        ii. Belangrijkste punten:
            1. Vanuit de gemeenten is er een sterke wens dat het schoolbestuur **financieel bijdraagt** aan de investering, mede gezien:
                a. Structurele leegstandskosten op de oude locatie
                b. de grote financiële inspanning van de gemeenten
            2. Er wordt gedacht aan een **bijdrage rond 5%**, maar het schoolbestuur geeft aan dat:

a. de wettelijke verantwoordelijkheid voor nieuwbouw primair bij gemeenten ligt
b. een directe bijdrage van deze omvang niet haalbaar wordt geacht

3. Wel wordt ruimte gezien in:
    a. **investeringen die leiden tot lagere exploitatiekosten** (bijv. verduurzaming van BENG naar ENG)
    b. het opnemen van een **resultaatverplichting** om deze kwaliteitsverbetering te realiseren
4. Gemeenten benadrukken dat:
    a. een vorm van commitment of bijdrage essentieel is voor draagvlak in de raden
    b. de investering goed uitlegbaar moet zijn (inhoudelijk én financieel)
5. Daarnaast speelt:
    a. de hoge stichtingskosten t.o.v. eerdere ramingen
    b. de noodzaak om deze verschillen goed te onderbouwen richting raden

iii. Conclusie:

1. Het fasedocument kan **in principe worden vastgesteld**, onder de volgende voorwaarden:
2. opname van een **prestatie-/resultaatverplichting richting ENG**
3. uitwerking van **spelregels** bij deze afspraak
4. nadere **onderbouwing van kostenverschillen**
5. kleine tekstuele aanpassingen
6. Besluitvorming vindt plaats via colleges en raden (planning richting september).

5. Regionaal IHP-VO
    a. Document bespreken en vaststellen
    b. Het document is zonder inhoudelijke opmerkingen vastgesteld
    c. Wordt eveneens in september ter besluitvorming aan raden voorgelegd

6. Rondvraag en sluiting
    a. Vraag schoolbestuur: definitieve notulen nog delen
    b. Schoolbestuur: bereid toelichting te geven wanneer voorstellen worden behandeld in raden

c. Aandachtspunt: meerdere gebouwen binnen de regeling bereiken over circa 25 jaar een vervangingsmoment, strategische doorkijk is nodig.

Actielijst

Onderwerp/Actie	**Uitgevoerd door**	**Datum/deadline**
Definitieve notulen delen met Quadraam	Zevenaar	1 juni 2026

Bijdrage zowel per leerling als per gemeente

Jaar	Kapitaallasten	Overige exploitatie lasten	Aantal leerlingen	Bijdrage per leerling	Leerlingen Zevenaar	Bijdrage Zevenaar
2027	€ 1.989.854,57	€ 391.500,00	4.306	€ 553,03	1.798	€ 994.355,65
2028	€ 1.989.854,57	€ 396.000,00	4.338	€ 550,00	1.823	€ 1.002.654,02
2029	€ 1.989.854,57	€ 400.500,00	4.315	€ 553,98	1.818	€ 1.007.129,86
2030	€ 3.764.286,62	€ 405.000,00	4.296	€ 970,53	1.819	€ 1.765.388,48
2031	€ 3.764.286,62	€ 409.500,00	4.263	€ 979,09	1.806	€ 1.768.238,35
2032	€ 3.764.286,62	€ 414.000,00	4.236	€ 986,39	1.796	€ 1.771.555,49
2033	€ 3.764.286,62	€ 414.000,00	4.405	€ 948,55	1.808	€ 1.848.732,24
2034	€ 3.764.286,62	€ 414.000,00	4.239	€ 985,70	1.796	€ 1.770.310,07
2035	€ 3.764.286,62	€ 414.000,00	4.235	€ 986,63	1.794	€ 1.770.008,93

Motie Geen buitenspel voor de sporthal

De gemeenteraad van Zevenaar, in vergadering bijeen op 23 september 2026,
gehoord de beraadslagingen over de nieuwbouw voor het voortgezet onderwijs op locatie Heerenmäten tijdens de commissievergadering van 8 september 2026;

Constaterende dat:

- De huidige sporthal van het scholencomplex Heerenmäten (beide gebouwd in 1980) geen onderdeel uitmaakt van het voorliggende raadsvoorstel Voorbereidingskrediet voor de nieuwbouw Heerenmäten-Zonegge;
- De schoolgebouwen, volgens afspraken, de gezamenlijke verantwoordelijkheid zijn van de gemeenten Zevenaar, Duiven en Montferland die hiervoor een wettelijke gemeenschappelijke regeling hebben. Deze regeling wordt kortweg aangeduid als GRHVOL, de Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs de Liemers;
- De gemeente Zevenaar de vestigingsgemeente is voor deze school, en daarom de verantwoordelijkheid heeft voor bijvoorbeeld de voorfinanciering van de investering;
- De individuele gemeenten verantwoordelijk zijn voor het bewegingsonderwijs, dat wil zeggen dat de eventuele sporthallen door de gemeenten zelf moeten worden geregeld en betaald;
- De precieze afspraken over de sporthal mogelijk rond 1975 zijn opgesteld en niet meer (volledig) achterhaald kunnen worden;
- De verantwoordelijkheid voor de sporthal en de nieuwbouw van de school niet bij dezelfde portefeuillehouder ligt.

Overwegende dat:

- Dat lichamelijke opvoeding onderdeel is van het lesprogramma voor het voortgezet onderwijs en dat daarvoor eigen gymnastieklokalen en/of een sporthal noodzakelijk is;
- Dat de wethouder(s) nog geen overeenstemming hebben met het schoolbestuur over de status en eventuele nieuwbouw van de sporthal;
- Dat de fracties erop aandringen dat een integrale aanpak van de nieuwbouw voor de school en de sporthal sterk de voorkeur heeft.

Roept het college op:

1. De nieuwbouw van de sporthal als integraal onderdeel mee te nemen in het bouwproject;
2. Hierbij te borgen dat de opname van de sporthal geen enkele vertraging oplevert voor de planning en de bouw van de school;
3. Met een afzonderlijk dekkings- en financieringsvoorstel voor de sporthal naar de raad terug te komen, zodat de raad hierover een besluit kan nemen;
4. Om de administratieve en juridische obstakels te bespreken met de belanghebbenden;
5. Om zo nodig in afstemming met GRHVOL de juiste afspraken te maken;

en gaat over tot de orde van de dag.

Zevenaar, 23 september 2026

Ingrid van Helvert, D66 Zevenaar
Peter Vos, Lokale VVD
Freek Jansen, CDA Zevenaar
Tjeerd Boekhorst, Lokaal Belang
Hans Winters, WijZZ
Toon Albers, Groep Albers
Micha van Aken, PRO

Deze motie is aangenomen met 26 stemmen voor en 0 stemmen tegen in de raadsvergadering van 23 september 2026.

Besluitenlijst raadsvergadering d.d. 11 juni 2026

De beraadslagingen zijn terug te kijken en luisteren op de website van de gemeente Zevenaar: https://zevenaar.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/58ca3276-95d1-4f0f-a51b-5220721145a65

Tijd	19:30 – 20:56
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	Lucien van Riswijk
Griffier	Lennart Sluis
Aanwezigen	Lokaal Belang: Britte van Die, Tjeerd Boekhorst, Harry Staring, Peter Pollmann; PRO: Geert Wieggers, Micha van Aken, Maaike Jansen en Koen Godschalk; WijZZ: Stijn Reintjes, Hans Winters, Nanne van Dellen en Jelle Hugen; D66: Ingrid van Helvert; CDA: Freek Jansen, Frank Evers, Willy van Dinther, Jojanneke de Nooij, Wim Reijmer en Martijn de Vries; VVD: Peter Vos en Glen Stokman; Forum voor Democratie: Jacqueline Kramer, Wendy Lokhorst, Cindy Roelofs-Kramer en Roel van Bommel.
Afwezigen	Toon Albers; VVD: Berno Stokman; D66: Erik Verkampen; Sociaal Zevenaar; Huub Meijer.

1 Opening

De voorzitter opent de vergadering om 19:31 uur.

Verhinderingen:

- De heer Meijer (Sociaal Zevenaar);
- De heer Albers;
- De heer Stokman (VVD);
- De heer Verkampen (D66).

2 Vaststellen agenda

Besluit:

De raad stelt de agenda ongewijzigd vast.

3 Presentatie coalitieakkoord

3.a Toelichting op het coalitieakkoord door formateur Mark Slinkman

3.b Toelichting op het coalitieakkoord namens de coalitiepartijen

3.c Beschouwingen op het coalitieakkoord door de overige fracties in de raad (5 minuten per fractie)

De overige fracties in de raad wordt de gelegenheid geboden om kort te reflecteren op het gepresenteerde coalitieakkoord.

3.d **Aanbeveling kandidaat-wethouders door coalitiepartijen en korte introductie door kandidaat-wethouders**

De coalitiepartijen lichten kort toe waarom zij een kandidaat-wethouder voordragen ter benoeming. Nadat een kandidaat-wethouder door een coalitiepartij is gepresenteerd, introduceert de kandidaat zich in de richting van de raad.

4 **Verslag van de commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven**

De commissie voor het onderzoek van de geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven onderzocht en in orde bevonden. Mevrouw Kramer geeft namens de commissie een mondelinge terugkoppeling.

Met betrekking tot de benoembaarheid van de heer Boone en mevrouw Pluimers-Foeken geeft de commissie de raad mee dat aan beide personen een ontheffing van het vereiste van ingezetenschap moet worden verleend om aan de vereisten van het wethouderschap te voldoen.

5 **Z/26/515142 Benoeming wethouders 2026**

Voorgesteld besluit:

1. te benoemen tot wethouder van de gemeente Zevenaar:
a. de heer S.H. (Stef) Bijl;
b. de heer A.M. (Arthur) Boone;
c. mevrouw J. (Jojanneke) de Nooij;
d. de heer A.H. (Aad) van Orden;
e. mevrouw M.H.J. (Mijntje) Pluimers-Foeken.

2. de tijdsbestedingsnorm voor elke wethouder als volgt vast te stellen:
a. 90% (0,9 fte) voor de heer S.H. (Stef) Bijl;
b. 100% (1 fte) voor de heer A.M. (Arthur) Boone;
c. 100% (1 fte) voor mevrouw J. (Jojanneke) de Nooij;
d. 100% (1 fte) voor de heer A.H. (Aad) van Orden;
e. 100% (1 fte) voor mevrouw M.H.J. (Mijntje) Pluimers-Foeken.

3. voor de duur van één jaar ontheffing te verlenen van het vereiste van ingezetenschap aan:
a. de heer A.M. (Arthur) Boone, wonende te Westervoort;
b. mevrouw M.H.J. (Mijntje) Pluimers-Foeken, wonende te Barneveld.

De raad besluit:

1. te benoemen tot wethouder van de gemeente Zevenaar:
a. de heer S.H. (Stef) Bijl;
b. de heer A.M. (Arthur) Boone;

c. mevrouw J. (Jojanneke) de Nooij;
d. de heer A.H. (Aad) van Orden;
e. mevrouw M.H.J. (Mijntje) Pluimers-Foeken.

2. de tijdsbestedingsnorm voor elke wethouder als volgt vast te stellen:
a. 90% (0,9 fte) voor de heer S.H. (Stef) Bijl;
b. 100% (1 fte) voor de heer A.M. (Arthur) Boone;
c. 100% (1 fte) voor mevrouw J. (Jojanneke) de Nooij;
d. 100% (1 fte) voor de heer A.H. (Aad) van Orden;
e. 100% (1 fte) voor mevrouw M.H.J. (Mijntje) Pluimers-Foeken.

3. voor de duur van één jaar ontheffing te verlenen van het vereiste van ingezetenschap aan:
a. de heer A.M. (Arthur) Boone, wonende te Westervoort;
b. mevrouw M.H.J. (Mijntje) Pluimers-Foeken, wonende te Barneveld.

Stemuitslag:
Beslispunt 1:
Er wordt schriftelijk gestemd. De voorzitter wijst de leden Van Die, Van Aken en Winters aan als stemopnemers. Uit de stemming volgt dat:

- De heer Bijl is benoemd tot wethouder van de gemeente Zevenaar met stemmen 18 voor en stemmen 7 tegen;
- De heer Boone is benoemd tot wethouder van de gemeente Zevenaar met stemmen 21 voor en stemmen 4 tegen;
- Mevrouw de Nooij is benoemd tot wethouder van de gemeente Zevenaar met 20 stemmen voor en 5 stemmen tegen;
- De heer van Orden is benoemd tot wethouder van de gemeente Zevenaar met 21 stemmen voor en 4 stemmen tegen;
- Mevrouw Pluimers-Foeken is benoemd tot wethouder van de gemeente Zevenaar met 19 stemmen voor en 6 stemmen tegen.

Beslispunt 2:
Het beslispunt is aangenomen met 21 stemmen voor en 4 stemmen tegen.

Beslispunt 3:
Het beslispunt is aangenomen met algemene stemmen.

6 Beëdiging wethouders

Wethouder Bijl, wethouder Boone, wethouder de Nooij, wethouder van Orden en wethouder Pluimers-Foeken aanvaarden hun benoeming. Ook leggen zij in handen van de voorzitter de bij wet voorgeschreven verklaring en belofte of de eed af.

7 Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering 20:56 uur.

Besluitenlijst raadsvergadering 1 juli 2026

De beraadslagingen zijn terug te kijken en luisteren op de website van de gemeente Zevenaar: https://zevenaar.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/14d066ea-08d6-4572-93e4-578e06354339

Tijd	19:30 – 22:52 uur
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	Lucien van Riswijk
Griffier	Chiel Claassen
Aanwezigen	Lokaal Belang: Britte van Die (t/m agendapunt 3), Tjeerd Boekhorst, Peter Pollmann, Harry Staring; Sabrine Driesen (vanaf agendapunt 4d); CDA: Freek Jansen, Willy van Dinther, Frank Evers, Wim Reijmer, Christella Riziki (vanaf agendapunt 4d); PRO: Micha van Aken, Geert Wieggers, Koen Godschalk, Maaike Jansen; WijZZ: Jelle Hugen, Hans Winters, Nanne van Dellen, Stijn Reintjes; Forum voor Democratie: Cindy Roelofs-Hermsen, Jacqueline Kramer, Wendy Lokhorst, Roel Van Bommel; Sociaal Zevenaar: Huub Meijer; VVD: Peter Vos, Berno Stokman, Glen Stokman; D66: Ingrid van Helvert, Erik Verkampen; Groep Albers: Toon Albers
Afwezig	Martijn de Vries (CDA)
College	Arthur Boone, Aad van Orden, Stef Bijl, Jojanneke de Nooij en Mijntje Pluimers-Foeken

1 **Opening**

De voorzitter opent de vergadering om 19:30 uur.

2 **Vaststellen agenda**

2.a Een ordevoorstel van de voorzitter om agendapunt 8.b over het Budget voor uitvoering herziene subsidieregeling sport, cultuur en welzijn 2027-2030, vóór het agendapunt over Ontwikkeling Enghuizen fase II (agendapunt 8a) te behandelen, is met 27 stemmen voor en 0 stemmen tegen aangenomen

Besluit:

De raad besluit de agenda gewijzigd vast te stellen.

3 **Afscheid raadslid Britte van Die**

Er wordt afscheid genomen van raadslid Britte van Die (Lokaal Belang).

CONCEPT

4 Benoemingen en ontheffingen

4.a Verslag van de commissie voor het onderzoek van de geloofsbrieven

De Commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven onderzocht en in orde bevonden. Het rapport van de commissie is aan de stukken toegevoegd.

4.b Z/26/515449 Toelating C.A. (Christella) Riziki als lid van de raad

Portefeuillehouder: Lucien van Riswijk

Voorgesteld besluit:
De raad wordt voorgesteld toe te laten als lid van de raad van de gemeente Zevenaar: C.A. (Christella) Riziki uit Zevenaar.

Besluit:
De raad besluit toe te laten als lid van de raad van de gemeente Zevenaar: C.A. (Christella) Riziki uit Zevenaar.

4.c Z/26/516751 Toelating S.F.M. (Sabrine) Driesen als lid van de raad

Portefeuillehouder: Lucien van Riswijk

Voorgesteld besluit:
De raad wordt voorgesteld toe te laten als lid van de raad van de gemeente Zevenaar: S.F.M. (Sabrine) Driesen uit Zevenaar.

Besluit:
De raad besluit toe te laten als lid van de raad van de gemeente Zevenaar: S.F.M. (Sabrine) Driesen uit Zevenaar.

4.d Beëdiging van nieuw toegelaten raadsleden

Raadslid Riziki legt in handen van de voorzitter de bij wet voorgeschreven eed en raadslid Driesen de bij wet voorgeschreven verklaring en belofte af.

4.e Z/26/516785 Benoeming J.G.B.A (Hans) Lombarts als commissielid

Portefeuillehouder: Lucien van Riswijk

Voorgesteld besluit:
De raad wordt voorgesteld te benoemen tot commissielid namens de fractie van Lokaal Belang: J.G.B.A (Hans) Lombarts.

Besluit:
De raad besluit te benoemen tot commissielid namens de fractie van Lokaal Belang: J.G.B.A (Hans) Lombarts.

CONCEPT

5 Mededelingen

5.a Mededelingen raadsleden vanuit hun vertegenwoordigende rol in diverse gemeenschappelijke doelen

- Raadslid Glen Stokman, voorzitter van de Auditcommissie, geeft een terugkoppeling van de vergadering van de Auditcommissie van 9 juni 2026.
- De raad heeft op 19 juni 2026 een brief van de Auditcommissie ontvangen met een terugkoppeling uit de vergadering van 9 juni 2026. Deze brief is op de lijst van ingekomen stukken geplaatst.
- De raad heeft op 29 juni 2026 een memo van de Euregio Rijn-Waal ontvangen met een terugkoppeling uit de vergadering van 25 juni 2026. Deze brief is op de lijst van ingekomen stukken geplaatst.

5.b Mededelingen college

Er zijn geen mededelingen gedaan.

6 Mondelinge vragen aan het college

De fractie van de VVD heeft schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording ingediend over "Explosies ondernemerspand in Zevenaar".
Burgemeester van Riswijk beantwoordt de vragen.

7 Hamerstukken

7.a Z/26/514176 Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2025

Portefeuillehouders: Arthur Boone en Aad van Orden

Voorgesteld besluit:
De raad wordt voorgesteld:

1. Onder geheimhouding kennis te nemen van bijlagen 1 en 2 (Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2025 en overzicht boekwaarden grondexploitaties 2025) behorende bij het raadsvoorstel.
2. De Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2025 vast te stellen.

Besluit:
De raad besluit:

1. Onder geheimhouding kennis te nemen van bijlagen 1 en 2 (Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2025 en overzicht boekwaarden grondexploitaties 2025) behorende bij het raadsvoorstel.
2. De Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2025 vast te stellen.

CONCEPT

7.b **Z/26/513565 Jaarstukken 2025 Gemeente Zevenaar**

Portefeuillehouder: Arthur Boone

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld:

1. de jaarstukken 2025 vast te stellen;
2. in te stemmen met het accountantsverslag van Baker Tilly.
3. voor een deel van het resultaat ad € 111.000 een bestemmingsreserve 'Opvang en begeleiding Oekraïners' te vormen;
4. voor een deel van het resultaat ad € 721.000 een bestemmingsreserve 'Realisatiestimulans' te vormen.
5. het restant van het positieve resultaat van 2025 ad € 2.298.835 toe te voegen aan de algemene reserve

Besluit:

De raad besluit:

1. de jaarstukken 2025 vast te stellen;
2. in te stemmen met het accountantsverslag van Baker Tilly.
3. voor een deel van het resultaat ad € 111.000 een bestemmingsreserve 'Opvang en begeleiding Oekraïners' te vormen;
4. voor een deel van het resultaat ad € 721.000 een bestemmingsreserve 'Realisatiestimulans' te vormen.
5. het restant van het positieve resultaat van 2025 ad € 2.298.835 toe te voegen aan de algemene reserve.

7.c **Z/26/509232 Toestemming tot wijzigen gemeenschappelijke regeling Reinigingsdienst de Liemers (RDL)**

Portefeuillehouder: Mijntje Pluimers-Foeken

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld toestemming te verlenen tot het wijzigen van de Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst de Liemers.

Besluit:

De raad besluit toestemming te verlenen tot het wijzigen van de Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst de Liemers.

CONCEPT

7.d **Z/26/513828 Jaarrekening 2025 en Kaderbrief begroting 2027 Reinigingsdienst De Liemers (RDL)**

Portefeuillehouder: Mijntje Pluimers-Foeken

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld:

1. kennis te nemen van de jaarrekening 2025 en kaderbrief 2027 Reinigingsdienst de Liemers;
2. geen reactie te geven op de jaarrekening 2025 Reinigingsdienst de Liemers;
3. geen reactie te geven op de kaderbrief 2027 Reinigingsdienst de Liemers.

Besluit:

De raad besluit:

1. kennis te nemen van de jaarrekening 2025 en kaderbrief 2027 Reinigingsdienst de Liemers;
2. geen reactie te geven op de jaarrekening 2025 Reinigingsdienst de Liemers;
3. geen reactie te geven op de kaderbrief 2027 Reinigingsdienst de Liemers.

7.e **Z/26/512174 Jaarstukken 2025 en Begroting 2027-2030 Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen (GMR)**

Portefeuillehouder: Lucien van Riswijk

Voorgesteld besluit:

De raad wordt voorgesteld:

1. een zienswijze in te dienen op de concept jaarstukken 2025 van de Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen;
2. een zienswijze in te dienen op de concept begroting 2027-2030 van de Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen;
3. de zienswijze vast te stellen overeenkomstig de conceptbrief.

Besluit:

De raad besluit:

1. een zienswijze in te dienen op de concept jaarstukken 2025 van de Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen;
2. een zienswijze in te dienen op de concept begroting 2027-2030 van de Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen;
3. de zienswijze vast te stellen overeenkomstig de conceptbrief.

CONCEPT

GEMEENTE ZEVENAAR

8 Bespreekpunten

8.a Z/26/513011 Budget voor uitvoering herziene subsidieregeling sport, cultuur en welzijn 2027-2030

Portefeuillehouder: Arthur Boone

Raadsleden Hugen, Boekhorst en Glen Stokman nemen op grond van artikel 28, eerste lid, onder a, van de Gemeentewet niet deel aan de beraadslaging en stemming.

Stemuitslag:
Het geamendeerde voorstel is aangenomen met 25 stemmen voor, 0 stemmen tegen en 3 onthouden.

Voorgesteld besluit:
De raad wordt voorgesteld:

1. vanaf 2027 een bedrag van € 14.850,00 per jaar beschikbaar te stellen en toe te voegen aan het budget subsidie welzijnsprogramma voor de toevoeging van de categorie 'Schutterijen' aan de 'Subsidieregeling sport, cultuur en welzijn 2027-2030';
2. vanaf 2027 een bedrag van € 6.875,00 per jaar beschikbaar te stellen en toe te voegen aan het budget subsidie welzijnsprogramma voor de toevoeging van de categorie 'Incidentele specifieke administratieve kosten' aan de 'Subsidieregeling sport, cultuur en welzijn 2027-2030'.

Besluit:
De raad besluit:

1. Vanaf 2027 een bedrag van € 14.850,00 per jaar beschikbaar te stellen en toe te voegen aan het budget subsidie welzijnsprogramma voor de toevoeging van de categorie 'Schutterijen' aan de 'Subsidieregeling sport, cultuur en welzijn 2027-2030';
2. **Vanaf 2027 een bedrag van € 20.000,00 per jaar beschikbaar te stellen en toe te voegen aan het budget subsidie welzijnsprogramma voor de toevoeging van de bestaande categorie "Evenementen en incidentele activiteiten" binnen de 'Subsidieregeling sport, cultuur en welzijn 2027-2030', gericht op het behoud en de ondersteuning van huidige lokaal georganiseerde buitenkermissen (niet door de gemeente georganiseerd);**
3. Vanaf 2027 een bedrag van € 6.875,00 per jaar beschikbaar te stellen en toe te voegen aan het budget subsidie welzijnsprogramma voor de toevoeging van de categorie 'Incidentele specifieke administratieve kosten' aan de 'Subsidieregeling sport, cultuur en welzijn 2027-2030'.

CONCEPT

GEMEENTE ZEVENAAR

8.a.1 Amendement WijZZ, VVD, Forum voor Democratie, Groep Albers en PRO Toevoeging categorie buitenkermissen in de dorpskernen

Stemuitslag:

Het amendement is aangenomen met 25 stemmen voor, 0 stemmen tegen en 3 onthouden.

8.a.2 Motie WijZZ, VVD, Groep Albers, Forum voor Democratie en PRO Behoud en ondersteuning buitenkermissen in de dorpskernen

Stemuitslag:

De motie is aangenomen met 25 stemmen voor, 0 stemmen tegen en 3 onthouden.

Voorgesteld besluit:

Constaterende dat:

- het college voorstelt om twee nieuwe categorieën – "Schutterijen" en "Incidentele specifieke administratieve kosten" – toe te voegen aan de Subsidieregeling sport, cultuur en welzijn 2027-2030;
- de kermiscultuur sinds juli 2022 officieel onderdeel is van het Nederlands immaterieel erfgoed;
- buitenkermissen in verschillende dorpskernen jaarlijks worden georganiseerd door inwoners en vrijwilligers uit die dorpen;
- de organisatie van buitenkermissen in meerdere kernen onder druk staat door stijgende kosten en een beperkte financiële draagkracht;

overwegende dat:

- buitenkermissen belangrijke ontmoetingsplekken zijn die bijdragen aan de leefbaarheid, sociale samenhang en het behoud van tradities binnen de dorpen;
- door het toevoegen van de categorie "Buitenkermissen in de dorpskernen" aan de subsidieregeling, ondersteuning van buitenkermissen op een rechtmatige en transparante wijze kan worden vormgegeven binnen het bestaande beleid en dat dit aansluit bij de doelstelling van de regeling om het verenigingsleven en vrijwilligersinitiatieven te versterken;
- veel politieke partijen in hun verkiezingsprogramma hebben uitgesproken waarde te hechten aan het ondersteunen van tradities, leefbaarheid en sociale activiteiten in de dorpen;
- het wenselijk is om organisatoren op korte termijn duidelijkheid en ondersteuning te bieden;
- een relatief beperkte financiële bijdrage van de gemeente een groot verschil kan maken voor het behoud van deze traditie en de indieners hiervoor een bedrag van € 20.000 per jaar als vast bedrag (€2.000) evenredig te verdelen over de tien kermislocaties die niet door de gemeente worden georganiseerd;

Draagt het college op:

1. om voor het eind van 2026 een subsidieregeling vast te stellen voor de ondersteuning en het behoud van kermissen.

CONCEPT

8.b **Z/26/512835 Ontwikkeling Enghuizen, fase II**

Portefeuillehouder: Aad van Orden

Stemuitslag:
Het voorstel is aangenomen met 23 stemmen voor en 5 stemmen tegen.

Voorgesteld besluit:
De raad wordt voorgesteld:

1. Kennis te nemen van het vooroverlegplan voor de ontwikkeling van Enghuizen, fase II;
2. Af te zien van het recht op het uitbrengen van een bindend adviesrecht ten aanzien van de toekomstige aanvragen om omgevingsvergunning die hieruit voortvloeien.

Besluit:
De raad besluit:

1. Kennis te nemen van het vooroverlegplan voor de ontwikkeling van Enghuizen, fase II;
2. Af te zien van het recht op het uitbrengen van een bindend adviesrecht ten aanzien van de toekomstige aanvragen om omgevingsvergunning die hieruit voortvloeien.

8.c **Z/26/511296 Benoeming leden commissie voor het klankbordgesprek met de burgemeester**

Portefeuillehouder: Lucien van Riswijk

Voorgesteld besluit:
De raad wordt voorgesteld twee van de leden die zich kandidaat hebben gesteld te benoemen als lid van de commissie voor het klankbordgesprek met de burgemeester.
De volgende personen hebben zich hiervoor kandidaat gesteld:

- Raadslid Micha van Aken
- Raadslid Tjeerd Boekhorst
- Raadslid Huub Meijer

Stemuitslag:
Er wordt schriftelijk gestemd. De voorzitter wijst de leden Hugen, Jansen en Lokhorst aan als stemopnemers. Uit de stemming volgt dat de raadsleden Van Aken en Meijer benoemd worden als leden van de commissie voor het klankbordgesprek met de burgemeester.

CONCEPT

Besluit:
De raad besluit:

1. te benoemen als lid van de commissie voor het klankbordgesprek met de burgemeester:
    a. Raadslid Micha van Aken; en
    b. Raadslid Huub Meijer.

8.d **Z/26/517038 Wijziging Algemene subsidieverordening gemeente Zevenaar 2020**
Portefeuillehouder: Lucien van Riswijk

Voorgesteld besluit:
De raad wordt voorgesteld:

1. de Algemene subsidieverordening gemeente Zevenaar 2020 als volgt te wijzigen: Artikel 2, eerste lid, uit te breiden met een nieuw onderdeel:

    i. bestuur, democratische participatie en ondersteuning van decentrale politieke partijen.

Besluit:
De raad besluit:

1. de Algemene subsidieverordening gemeente Zevenaar 2020 als volgt te wijzigen: Artikel 2, eerste lid, uit te breiden met een nieuw onderdeel:

    i. bestuur, democratische participatie en ondersteuning van decentrale politieke partijen.

Stemuitslag:
Het voorstel is aangenomen met 28 stemmen voor en 0 stemmen tegen.

9 **Moties vreemd aan de orde van dag**

- Door de fractie van Forum voor Democratie is een motie vreemd ingediend over eerlijke woningtoewijzing met lokale binding. Deze motie is aan de agenda toegevoegd als agendapunt 9.a.

- Door de fracties van Lokaal Belang, D66, VVD en WijZZ is een motie vreemd ingediend over een subsidieregeling decentrale politieke partijen. Deze motie is aan de agenda toegevoegd als agendapunt 9.b.

9.a **Motie vreemd Forum voor Democratie - Eerlijke woningtoewijzing met lokale binding**
Stemuitslag:
De motie is verworpen met 4 stemmen voor en 24 stemmen tegen.

CONCEPT

Voorgesteld besluit:

Constaterende dat:

- in de Huisvestingsverordening Gemeente Zevenaar 2024 is vastgelegd dat statushouders worden gehuisvest via bemiddeling (artikel 6, lid 7);
- deze vorm van bemiddeling plaatsvindt buiten het reguliere woningtoewijzingssysteem (wachttijd en loting) om;
- de Huisvestingswet 2014 gemeenten de bevoegdheid geeft om bij schaarste te sturen op een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van woonruimte;

overwegende dat:

- de schaarste aan sociale huurwoningen in Zevenaar groot is en wachttijden voor woningzoekenden oplopen;
- de Huisvestingswet vereist dat maatregelen rond woonruimteverdeling noodzakelijk, proportioneel en geschikt zijn;
- op grond van artikel 12, tweede lid, van de Huisvestingswet 2014 het aan de gemeenteraad is om te bepalen welke categorieën woningzoekenden voorrang krijgen bij woonruimteverdeling;
- artikel 14 van de Huisvestingswet 2014 gemeenten expliciet de mogelijkheid biedt om voorrang te geven aan woningzoekenden met economische of maatschappelijke binding aan de gemeente;
- gemeenten tot maximaal 50% van de woningen mogen toewijzen met voorrang aan mensen met binding aan de gemeente of regio;
- het hanteren van lokale binding juridisch toegestaan is mits goed onderbouwd;
- structurele voorrang buiten het reguliere systeem het gevoel van ongelijkheid vergroot en het draagvlak onder druk zet;

Spreekt uit dat:

1. woningtoewijzing moet plaatsvinden op basis van gelijke behandeling binnen een transparant en uitlegbaar systeem;
2. de directe bemiddeling van statushouders te beëindigen en hen binnen het reguliere woonruimte verdeelsysteem te laten deelnemen;
3. het gerechtvaardigd en wenselijk is om binnen de wettelijke kaders prioriteit te geven aan inwoners met binding aan de gemeente Zevenaar;

Draagt het college op:

1. in de Huisvestingsverordening (inclusief artikel 6, lid 7 en overige relevante bepalingen) elke vorm van voorrang of directe bemiddeling puur op basis van statushouder-zijn uit te sluiten via een spoedwijziging;
2. maximale prioriteit (binnen de wettelijke grenzen van de Huisvestingswet 2014) te geven aan inwoners met aantoonbare economische of maatschappelijke binding aan de gemeente Zevenaar, uiterlijk per 1 december 2026;
3. de raad uiterlijk 1 december 2026 een concreet voorstel te sturen voor de wijziging van de Huisvestingsverordening, inclusief de juridische onderbouwing inzake schaarste, proportionaliteit en geschiktheid;

CONCEPT

GEMEENTE ZEVENAAR

9.b Motie vreemd Lokaal Belang, D66, VVD en WijZZ - Subsidieregeling decentrale politieke partijen

Stemuitslag:
De motie is door de indieners ingetrokken.

Voorgesteld besluit:
Constaterende dat:

- de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in de ledenbrief (26/017) van 18 juni 2026 over de Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen schrijft dat de gereserveerde subsidiegelden voor lokale politieke partijen voor 2026 dit jaar via het gemeentefonds worden uitgekeerd, zodat gemeenten de subsidie nog in 2026 kunnen verstrekken;
- het college hiertoe een regeling kan vaststellen, waarna de subsidie kan worden aangevraagd door alle lokale politieke partijen en door alle lokale afdelingen van landelijke partijen die een zetel in de raad hebben;
- hierover informatie is opgenomen in de meicirculaire 2026 en de VNG op basis hiervan een Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen en een implementatiehandreiking heeft ontwikkeld om deze (tijdelijke) taak voor gemeenten zo eenvoudig mogelijk te maken.

Overwegende dat:

- het wenselijk is dat lokale partijen en lokale afdelingen van landelijke partijen zo snel mogelijk, nog in 2026, over de hun toekomende subsidie kunnen beschikken, zodat deze kan worden ingezet voor de versterking van de partijen;
- de door de VNG ontwikkelde modelregeling en implementatiehandreiking aan de gemeenten zijn verstrekt en de VNG adviseert om het model integraal over te nemen, omwille van uniformiteit en rechtmatigheid;
- het beschikbare geld voor 2026 ook in 2026 moet worden besteed, waardoor het voor uitkering in 2026 nodig is dat de subsidieregeling snel door het college wordt vastgesteld, zodat aanvragen kunnen worden ingediend, besluiten kunnen worden genomen en uitbetaling kan plaatsvinden.

Verzoekt het college:

1. uiterlijk op 1 september 2026 een Subsidieregeling decentrale politieke partijen voor de gemeente Zevenaar vast te stellen, zodat decentrale politieke partijen nog in 2026 kunnen beschikken over de subsidie;
2. de in aanmerking komende partijen na vaststelling van de regeling actief te informeren over de subsidiemogelijkheid en deze partijen daarbij een (digitaal) aanvraagformulier ter beschikking te stellen;
3. de raad direct na vaststelling over de regeling en de uitvoering ervan te informeren middels een raadsinformatiebrief;

CONCEPT

10 **Vaststellen besluitenlijst van de vorige raadsvergadering**

De raad besluit de besluitenlijst van de raadsvergadering van 27 mei 2026 ongewijzigd vast te stellen.

11 **Raadsinformatiebrieven (RIB) ter kennisname**

Besluit:

De raad neemt de raadsinformatiebrieven ter kennisname aan.

Raadsinformatiebrieven :

26-596 Uitspraken raadsenquete
26-597 Indiening burgerinitiatief verkeersveiligheid Narcisstraat te Zevenaar
26-598 Jaarverantwoording toezicht en handhaving kinderopvang 2025, gemeente Zevenaar, mei 2026
26-599 Groot Holthuizen Veld A; kennisgeving aankoopovereenkomst
26-600 Portefeuilleverdeling college 2026-2030
26-601 Onderzoek naar ruimtebehoefte voetbalvelden sportpark Hengelder
26-602 Toezicht en handhaving Wmo en Jeugdwet 2025
26-603 Kaderbrief 2027

12 **Ingekomen stukken afdoen conform advies**

Besluit:

De raad besluit de lijst van ingekomen stukken vast te stellen conform advies.

Ingekomen stukken:

1550. Brief Alliantie Informele Steun Jeugd en Gezin over het belang van het (eigen) informele netwerk rond kinderen en gezinnen
1551. Brief van Stichting Kastelen Buitenplaatsen Landgoederen over behoud van Nederlandse kastelen, historische buitenplaatsen en landgoederen (KBL) en omringend landschap
1552. Brief van Expertisecentrum Kind en Scheiding over preventieve aanpak scheiding en jeugd
1553. Brief van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 26-014 Actuele ontwikkelingen asiel en migratie
1554. Brief van de heer T. Albers over opzegging lidmaatschap Lokaal Belang Zevenaar
1555. Brief van de Raad van State over kennisgeving nieuwe verlenging beslistermijn inzake bestemmingsplan bedrijventerrein Tatelaar
1556. Coalitieakkoord 2026-2030
1557. Brief van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL) over de ontwerpbegroting 2027 RDL
1558. Brief van de Beroepsvereniging VPPG over uitspraak Rechtbank Haarlem rechtspositiebesluit art. 3.3.4 decentrale politieke ambtsdragers
1559. Brief van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 25-015 over wet versterking lokale omroepen
1560. Brief aan gemeenteraad over Prinsjesdag 19 september 2026

CONCEPT

1561. Brief aan gemeenteraad over uitnodiging gemeenten deelname aan Orange the World
1562. Brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeente (VNG) over ledenbrief 25-016 indexatiepercentage contributie 2027
1563. Brief van Provincie Gelderland over aanvulling begrotingscirculaire 2027 zaaknummer 2026-003760
1564. Brief van voorzitter centraal stembureau over benoeming lid van de gemeenteraad
1565. Brief van auditcommissie over de vergadering van de auditcommissie van 9 juni 2026
1566. Brief van voorzitter raad over aanneming benoeming tot lid van de gemeenteraad door benoemde
1567. Brief van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 26-017 Model Subsidieregeling decentrale politieke partijen
1568. Brief van raadslid Britte van Die aan voorzitter en gemeenteraad over ontslag als raadslid
1569. Brief van Stuurgroep Bestuurlijke Herindeling Liemers over uitnodiging bijeenkomsten 24 juni en 3 juli 2026 - participeren op de visie
1570. Brief van inwoner over gebruik Stadspas bij parkeren
1571. Brief van voorzitter centraal stembureau over benoeming lid van de gemeenteraad
1572. Brief van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden over de brief van de VPPG van 4 juni 2026 inzake lidmaatschap
1573. Brief van de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten over de gids voor wethouders Brede Jeugdagenda (het kind als kompas), ter kennisname voor de raad
1574. Brief van de Provincie Gelderland over geactualiseerd gemeenschappelijk financieel toegangskader (GTK) gemeenten 2026
1575. Brief van gemeenteraad Zaanstad over motie gemeente Zaanstad 12 mei 2026 Solidariteit met bedreigde collega's

13 Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 22:52 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op 23 september 2026.

De griffier,
Lennart Sluis
{{ZTA:Type(certificate):Signatory(0):Size(140:45)}}

De burgemeester,
Lucien van Riswijk
{{ZTA:Type(certificate):Signatory(1):Size(140:45)}}

CONCEPT

GEMEENTE ZEVENAAR

Lijst van ingekomen stukken raadsvergadering d.d. 23 september 2026

Nr.	Ontvangstdatum	Titel	Wijze van afdoening
1576	29-06-2026	Brief van de Euregio Rijn-Waal over raadsmemo (resultaten) Euregioraad 25 juni 2026	Voor kennisgeving aannemen
1577	01-07-2026	Brief van de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten 26/018 LOGA-nr. 26/02-Uitkomst onderzoek bijlagen 5C en 5D	Voor kennisgeving aannemen
1578	01-07-2026	Brief van de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten 26/019 LOGA-nr. 26/03 Voorbeeldreglement geschillencommissie	Voor kennisgeving aannemen
1579	01-07-2026	Brief van de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten 26/020 over aanjagen van de brede toepassing van gemeentelijke standaarden	Voor kennisgeving aannemen
1580	30-06-2026	Brief van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland over kennismakingsdocument t.b.v. de gemeenteraad	Voor kennisgeving aannemen
1581	03-07-2026	Brief van Reinigingsdienst De Liemers (RDL) over agendabundel bestuursvergadering 29 juni 2026	Voor kennisgeving aannemen
1582	06-07-2026	Brief van Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN) over jaarstukken 2025	Ter afdoening in handen stellen van het college
1583	06-07-2026	Brief van Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen over Meerjarenprogrammabegroting 2027-2030	Ter afdoening in handen stellen van het college

Nr.	Ontvangstdatum	Titel	Wijze van afdoening
1584	07-07-2026	Brief van een persoon over uitbetaling proceskosten betreffende hoger beroep	Ter afdoening in handen stellen van het college
1585	08-07-2026	Brief van Houtkachels.nl over actualisatie informatiebrief gemeenten houtstook maatregelen	Voor kennisgeving aannemen
1586	09-07-2026	Brief van Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 26-021 LOGA-nr. 26-04 - Cao artikelen RVU en arbeidsduur	Voor kennisgeving aannemen
1587	09-07-2026	Brief van de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten over ledenbrief 26-022 - Wijziging Model Verordening individuele inkomenstoeslag	Voor kennisgeving aannemen
1588	09-07-2026	Brief van de VGGM 9 juli jl. over Meerjarenbeleidsplan 2027-2030, beleidsplan brandweer en beleidsplan crisisbeheersing ter consultatie	Ter afdoening in handen stellen van het college
1589	09-07-2026	Brief van de VGGM over aanbieding Regionaal risicoprofiel ter consultatie	Ter afdoening in handen stellen van het college
1590	09-07-2026	Brief van de VGGM over intentie tot oprichting stichting Knooppunt Coördinatie Rijk Regio's (KCR2) - ter consultatie	Ter afdoening in handen stellen van het college
1591	14-07-2026	Brief van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 26-023 Kabinet steekt sleutel in het stikstofslot	Voor kennisgeving aannemen
1592	15-07-2026	Brief van de gemeenteraad Zoetermeer over de aangenomen motie "Solidair met bedreigde collega's"	Voor kennisgeving aannemen

Nr.	Ontvangstdatum	Titel	Wijze van afdoening
1593	14-07-2026	Brief van Rechtbank Arnhem over uitspraak beroep tegen besluit 280825 realiseren appartementengebouw Kruuthuuske Tolkamer	Voor kennisgeving aannemen
1594	16-07-2026	Brief van Raad van State over verzoek indienen verweerschrift betreffende beroep bestemmingsplan Thushoeve Zevenaar	Voor kennisgeving aannemen
1595	15-07-2026	Brief van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 26-024 Handreiking Ontheffingsbevoegdheid Wet veilige jaarwisseling	Voor kennisgeving aannemen
1596	16-07-2026	Brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 26-025 nieuwe Model Re-integratieverordening Participatiewet - Model Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ	Voor kennisgeving aannemen
1597	16-07-2026	Brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 26-026 Model Instellingsbesluit en Verordening Werkgeverscommissie 2026	Voor kennisgeving aannemen
1598	17-07-2026	Brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 26-027 Wijziging Model Algemene plaatselijke verordening (zomer 2026)	Voor kennisgeving aannemen
1599	21-07-2026	Brief van de Groene Metropoolregio over kwartaalbericht 2e kwartaal 2026	Voor kennisgeving aannemen
1600	22-07-2026	Brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten over ledenbrief 26-028 Overdracht pensioenen politieke ambtsdragers aan ABP per 2028	Voor kennisgeving aannemen
1601	23-07-2026	Brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 26-029 Machtigingsformulier ontwerp Selectiebesluit	Voor kennisgeving aannemen

Nr.	Ontvangstdatum	Titel	Wijze van afdoening
1602	07-07-2026	Brief Baker Tilly over opdrachtbevestiging controle boekjaar 2026	Voor kennisgeving aannemen
1603	28-07-2026	Brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 26/030 Ontwikkelingen herijking boa-bestel	Voor kennisgeving aannemen
1604	05-08-2026	Verslag Euregio Rijn-Waal (met bijlagen)	Voor kennisgeving aannemen
1605	14-08-2026	Brief van de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten over ledenbrief 26/031 Inwerkingtreding Cyberbeveiligingswet en Wet weerbaarheid kritieke entiteiten - gevolgen gemeenten, bestuurders en organisatie	Voor kennisgeving aannemen
1606	16-08-2026	Brief van Werkgroep Parkeren en Mobiliteit (Mobiele Recreatie) over het Zwartboek structurele uitsluiting van mensen met een beperking in Nederland	Voor kennisgeving aannemen
1607	20-08-2026	Brief van de Respect Foundation over de Week van Respect november 2026 en uitnodiging om RespectGemeente te worden	Voor kennisgeving aannemen
1608	28-08-2026	Brief van LTO Noord De Liemers Montferland over oproep 'Voorkom dat het platteland leegloopt'	Voor kennisgeving aannemen
1609	02-09-2026	Brief van de gemeente Hengelo over de motie vreemd "een aanval op 1 is een aanval op allen"	Voor kennisgeving aannemen
1610	02-09-2026	Brief van de Raad van Statie over uitnodiging zitting inzake procedure bestemmingsplan Wegensteunpunt	Voor kennisgeving aannemen

Nr.	Ontvangstdatum	Titel	Wijze van afdoening
1611	02-09-2026	Brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over ledenbrief 26-032 uitnodiging ALV 30 september 2026	Voor kennisgeving aannemen
1612	04-09-2026	Brief van MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland over reactienota op zienswijzen gewijzigde begroting 2026, uitvoeringsprogramma en begroting 2027	Voor kennisgeving aannemen
1613	07-09-2026	Brief van Longfonds e.a. over de handreiking 'Mensenrechten als kompas in luchtkwaliteitsbeleid' over een gezonde leefomgeving	Voor kennisgeving aannemen
1614	09-09-2026	Inwonerbrief over voorkoming droogte in lokale natuurgebieden in samenwerking met het drinkwaterbedrijf	Voor kennisgeving aannemen
1615	10-09-2026	Brief van Stichting Kico over een concrete visie en oplossingen voor de hervorming van het jeugd- en gezinszorgstelstel	Voor kennisgeving aannemen
1616	09-09-2026	Brief van inwoner over een brandbrief over de verdeling van sociale huurwoningen en het meettijdstelsel van Entree	Ter afdoening in handen stellen van het college
1617	11-09-2026	Brief van FNV Senioren over brochure 'Samen werken aan een leeftijdsvriendelijke gemeente - checklist van de WHO'	Voor kennisgeving aannemen
1618	14-09-2026	Brief van de VNG over ledenbrief 26-033 Eerste nazending ALV 30 september 2026 "Principe afspraken Samenwerkingsagenda met kabinet"	Voor kennisgeving aannemen

Nr.	Ontvangstdatum	Titel	Wijze van afdoening
1619	14-09-2026	Brief van Stichting Kennisnetwerk participatie en uitdaagrecht over nota 'Kansen met het uitdaagrecht'	Voor kennisgeving aannemen
1620	15-09-2026	Brief van de VNG over ledenbrief 26-034 Weerbaarheid en veerkracht - geactualiseerde handreiking en vervolgstappen	Voor kennisgeving aannemen
1621	15-09-2026	Brief van Volt Zeist over de oproep: kies voor eerlijke verdeling van partijsubsidies	Voor kennisgeving aannemen
1622	15-09-2026	Brief van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR) over de zienswijzenota begroting 2027-2030 GMR	Voor kennisgeving aannemen
1623	15-09-2026	Brief van Stichting Voor Werkende Ouders over oproep 'Maak werk van gezinsbeleid'	Voor kennisgeving aannemen
1624	17-09-2026	Brief van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) over reactiebrief DB zienswijzen ontwerpbegroting 2027	Voor kennisgeving aannemen

Raadsinformatiebrieven

Nr.	Ontvangstdatum	Titel	Wijze van afdoening
604	02-07-2026	26-604 Jaarverslag bezwaren, klachten en Woo-verzoeken 2025	Lucien van Riswijk

Nr.	Ontvangstdatum	Titel	Wijze van afdoening
605	02-07-2026	26-605 Reactie op Initiatiefvoorstel De Liemers Coalitie	Voor kennisgeving aannemen
606	14-07-2026	26-606 Aanpassingen aansluiting Zevenaar Oost ViA15	Voor kennisgeving aannemen
607	16-07-2026	26-607 Beantwoording schriftelijke vragen	Voor kennisgeving aannemen
608	28-07-2026	26-608 Instemming met Voorkeursvariant Rivierklimaatpark IJsselpoort	Voor kennisgeving aannemen
609	11-08-2026	26-609 Informeren stand van zaken Small Modular Reactors (SMR)	Voor kennisgeving aannemen
610	18-08-2026	26-610 Afronding verduurzaming buitensportaccommodaties	Voor kennisgeving aannemen
611	18-08-2026	26-611 Besluit inzet tijdelijk cameratoezicht Raadhuisplein Zevenaar	Voor kennisgeving aannemen
612	26-08-2026	26-612 Subsidieregeling decentrale politieke partijen	Voor kennisgeving aannemen
613	26-08-2026	26-613 Gebiedsgerichte leeraanpak Rivierengebied - Nationale Aanpak Funderingen, juli 2026	Voor kennisgeving aannemen
614	27-08-2026	26-614 Beantwoording schriftelijke vragen	Voor kennisgeving aannemen
615	01-09-2026	26-615 Onderzoek bebording in Groot-Holthuizen	Voor kennisgeving aannemen
616	16-09-2026	26-616 Nieuw Beschut Werk	Voor kennisgeving aannemen

Nr.	Ontvangstdatum	Titel	Wijze van afdoening
617	16-09-2026	26-617 Realisatie en ontwikkelingen van asiel en migratie	Voor kennisgeving aannemen

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 23 september 2026.

De griffier
Lennart Sluis

De burgemeester
Lucien van Riswijk